8 9 F 32

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

R. P. FERDINANDI DE CASTRO PALAO, LEGIONENSIS,

SOCIETATIS IESV,

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORIS, & ſanctæ Inquiſitionis Qualificatoris & Conſultoris,

OPERIS MORALIS,

DE VIRTVTIBVS, ET VITIIS CONTRARIIS, IN varios Tractatus, & Diſputationes Theologicas diſtributi,

PARS SECVNDA.

DE VIRTVTE RELIGIONIS, ET EI ANNEXIS;

Continens ſeptem Tractatus Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine ſeptimus, eſt de Oratione, Horiſque Canonicis. Secundus, de Adoratione, & Sacrificio. Tertius, de obſeruatione feſtorum. Quartus, de Decimis, Primitiis, & Oblationibus. Quintus, de reuerentia debita locis ſacris, & eorum immunitate. Sextus, de reuerentia debita Eccleſiaſticis perſonis & eorum bonis, ſeu de Immunitate Eccleſiaſtica. Septimus, & latiſſimus, de Beneficiis Eccleſiaſticis.

SOC. IESV. BIBL. SEC. COLL. ROM.
IHS

LVGDVNI,
Sumptibus CLAVDII DV-FOVR.
M. DC. XXXV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

3. 9 F. 32

Digitized by Google

Nobiliſſimo, atque ornatiſſimo Domino,

D. STEPHANO CAVETO, APVD SANCTVM PAVLVM LVGDVNENSEM CANONICO MERITISSIMO, &c.

CLAVDIVS DV-FOVR, LVGDVNENSIS BIBLIOPOLA,

S.

ITA comparata ſunt, VIR CLARISSIME, naturæ peculiari quodam inſtituto, ingenia hominum, vt non quemque delectent oblectamenta quælibet: ſed ſingulos ferè ſingula, vel de multis certè pauca, eáque vt plurimùm, diuerſo in genere. Miram hanc ſtudiorum varietatem, & cuique ſuam, ſolertiſſimè perſpexit mortalium vaferrimus Vlyſſes, cum Regio in gynæceo, muliebri deformatum veſtitu, & abditum, Troiæ fatalem Achillem perquireret ex oraculo. Bona igitur Lycomedis Regis venia, eius filiarum conclaue ingreſſus, velut inter eas pretioſa partiturus munera varij generis, atque in eis, armorum etiam ſelecta quædã Dædalea. Quibus omnibus in medio poſitis, fecit optionem Virginum cuilibet eligendi, quod

arrideret maximè. Achilles certè, vt fœmineo ſub amictu, Martiam præferebat latentem indolem, aſpernatus puellaria crepundia, fulgentia arma cupidiſſimè corripuit, atque ex palæſtra nota diſciplina, vibrante gladio, gladiatorium in orbem circumactus, inſigni documento prodidit, quàm procul abeſſet ab ſexu, & more muliebri. Iſte tam diſſimilis naturæ ſenſus diligendarum rerum, quibus, præter cæteras, afficiatur, & occupetur animus, certa nos vrbanitatis, & officij lege obſtringit, vti ne arbitrarium nobis cenſeamus, quiduis cuiuis, extra delectum, offerendi. Seuerior haud dubiè in pleroſque mortalium, minimè copioſos, hæc obeundorum officiorum lex eſſe videtur, & eſt procul dubio, vt quibus extorqueat exercendi officij erga bene multos facultatem. In eam verò legem, ſi luberet quàm maximè, vt ne poſſem peccare, facit, VIR HONORATISSIME, tua non modò inſignis aduersùs vniuerſos facilitas, & humanitas; ſed eximia in primis naturæ, ac animi laxitas, laudabilium quarumlibet rerum amplectendarum capax. Alios priuatim capit Theologia, alios Ius Ciuile, alios Philoſophia, alios Ius Canonicum, alios Scripturæ interpretatio, alios Sanctorum Patrum monumenta, vel cæterorum huiuſmodi operum caput aliquod: Te, omnia hæc ex æquo afficiunt, & de eis animum quodcunque ita diſtinet, vt eo placidiſſimo excipias; quidquid aliud eodem ſe tempore obiiciat. Cùm igitur veteris

meæ

meæ aduersùm te obſeruantiæ ſtudioſum teſtimonium noſtro de Librario penu, tibi pridem Librarium munus deſtinaſſem, diu nequaquam deliberandum fuit, quidnam ex eo, ſatis locuplete, potiſſimum depromerem. Neque tamen non fuit non præferendum quibuſlibet cæteris, quod ſua ſponte, ac de prælo recens, offerebatur Opus in præſentia. Tibi, vt ad omnia nato, placent vniuerſa egregiorum Scriptorum monumenta: ſed, vt eos egregiè probus, ac pius, & Sacerdotalis muneris amantiſſimus, & dignitatis eius retinentiſſimus, fers in oculis, ac merito quidem, de Chriſtiano, ac Sacerdotali priuatim Officio, quæcunque luculenter, ac eruditè ſunt edita monumenta. Haud itaque vereri poſſumus, quin hic, cuius Opus tuo nomini dedicamus, & ſuum argumentum, & ſcribendi ſuam rationem, tibi ſit probaturus magnoperè: ac tu, munuſculum hoc noſtrum lubentioris animi excepturus. Vale, ac ſalue.

Digitized by Google

APPROBATIO M. FR. DOMINICI VELEZ, *ex Auguſtiniana familia.*

ACcuratè vidi hoc opus Sapientiſſimi Patris Ferdinandi de Caſtro Palao Legionenſis, decreto Domini, Domini Ildefonſi Flores de Valdez, apud Salmanticenſes collegas Sancti Pelazij Rectoris, & in hac Metimnenſi Abbatia pro Domino Epiſcopo Vallisoletano Generali Vicario, mihi commiſſum. In eo Author obuia pertranſiens, difficiliora & minus trita diligenter congeſſit, digeſſit vtiliter. De aliorum placitis graue iudicium, quod fert proprium, forti ratione tuetur. Vtrique foro neceſſarius liber eſt: & qui improbo non pepercit labori. Et ita pollet acumine, vt cuilibet, qui poſſit occurrere, caſui præſcius occurrat. Quapropter opus ſuo Authore dignum, & quod in tot, necnō tantorum librorum multitudine, qui de hiſce materiis agunt, ſanè deerat. Metimnæ del Campo, in Conuentu S. Patris N. Auguſtini, die vigeſima octaua menſis Iulij Anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi.

Fr. DOMINICVS VELEZ.

Facultas Domini Vicarij Metimnenſis.

VIſa hac cenſura P. M. Fr. Dominici Velæ Ordinis S. Auguſtini, cui examinandum commiſimus librum, dictum: *Opus morale, de Virtutibus & Vitiis contrariis; Secunda Pars;* à P. Ferdinand. de Caſtro Societatis IESV, in Collegio Metimnenſi Rectore, elaboratum: facultatem concedimus, vt in communem vtilitatem typis mandetur, præmiſſis iis quæ Hiſpaniæ iura præſcribunt. In quorum fidem, hoc noſtra, & infrà ſcripti Vicarij manu ſignatum, inſtrumentum dedimus. Metimnæ del Campo, die trigeſimanona menſis Iulij Anni milleſimi ſexcenteſimi trigeſimi.

Licentiatus ILDEFONSVS FLORES DE VALDEZ.

De mandato Vicarij Metimnenſis,

PETRVS DE AVENDAÑO.

Facultas

Digitized by Google

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV *in Prouincia Caſtellana.*

EGo Gaſpar de Vegas Præpoſitus Prouincialis Societatis IESV in Caſtellana Prouincia, poteſtate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre Mucio Vitelleſchi Præpoſito noſtro Generali, facultatem facio, vt Tomus Secundus de Virtutibus & Vitiis contrariis, à Patre Ferdinando de Caſtro Palao noſtræ Societatis, Sacræ Theologiæ Profeſſore compoſitus,& eiuſdem Societatis grauium,doctorúmque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas,& ſigillo noſtro munitas dedimus Metinæ 8.Iulij,anni 1630.

GASPAR DE VEGAS Prouincialis.

IOANNES DE LICANA Secr.

APPROBATIO.

IOANNES CLAVDIVS DE VILLE in ſacra Theologia Doctor,Cuſtos ſanctæ Crucis in Eccleſia Lugdunenſi, & in hac Diœceſi Vicarius Generalis ſubſtitutus Domini, D. Alphonſi Ludouici du Pleſſis de Richelieu,Eminentiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi & Comitis Lugdunenſis: fidem facimus, nos hanc Secundam Partem Operis Moralis de virtutibus, & vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R. P. Ferdinando de Caſtro Societatis IESV compoſitam, euoluiſſe, omniáque in ea iuxta Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, Sanctorúmque Patrum ſanam doctrinam ſumma cum eruditione, ſingulari ingenij acumine, & eximia mentis perſpicuitate expoſita comperiſſe. Lugduni, Non. Ianuariis 1635.

DE VILLE.

NOS quoque ſubſignati Doctores Pariſienſes, fidem eandem facimus, & atteſtamur omnibus ad quos quomodocunque ſpectabit, præfatam Secundam Partem Operis Moralis de virtutibus,& vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R.P. Ferdinando de Caſtro Societatis IESV compoſitam, vidiſſe, & nihil in ea reperientes fide indignum Catholica, vt in lucem ederetur dignum iudicaſſe. Lugduni, in Conuentu ſancti Bonauenturæ, die quarta menſis Februarij, Anni Domini 1635.

Fr. DESIDERIVS RICHARD
Guardianus præfati Conuentus.

Fr. BERNARDINVS MOLLIASSON.

Digitized by Google

OPVS MORALE
DE VIRTVTIBVS,
ET VITIIS CONTRARIIS,
SECVNDA PARS.
De virtute Religionis, eíque annexis.

TRACTATVS VII.
RELIGIONIS,
QVI EST
DE ORATIONE, DEVOTIONE, horíſque Canonicis.

PROOEMIVM.

EXPLICATIS Theologicis virtutibus, moralium naturam debemus inueſtigare. Et quia inter virtutes morales præcipuum locum obtinet religio, vtpote quæ Deum, ad quem omnes referuntur, propinquius reſpicit, de eâ primò inſtituimus ſermonem. Habet religio plures actûs, quibus Maieſtas diuina colitur, & honoratur. Alij ſunt potius interni, quàm externi. Alij econtrà potius externi, quàm interni. Internos voco cum D. Thom. *q.* 81. *&* 82. deuotionem, & orationem, quæ eſt præcipuus religionis actus; ſiquidem ipſo proteſtamur Deum nobis eſſe ſuperiorem, & dominum, ab ipſóque pendere, ipſiúſque fauore indigere. Sub oratione continetur laus, & gratiarum actio: quia ſecundùm D. Thom. *q.* 83. *art. vlt.* gratiarum actio pars eſt orationis, & laus petitioni miſcetur. Huic annectitur votum; quia ipſo profitemur nos velle Deo, vt ſuperiori, & Domino ſemper inſeruiri; quæ proteſtatio ſine dubio eſt verus Dei cultus. Eadem ratione annectitur iuramentum, quo Deum teſtem infallibilem veritatis recognoſcimus. Et generaliter quilibet virtutis actus materia, & obiectum religionis eſſe poteſt, quatenus illo religamur Deo, ipſíque vnimur, & debitam erga ipſum ſubiectionem profitemur, vt tradit S. Thom. 2. 2. *q.* 104. *art.* 3. *ad* 1. Actus religionis, qui exterius conſumantur, ſunt: Adoratio Deo, & Sanctis, eorúmque imaginibus, & reliquiis facta: Feſtorum obſeruatio: Oblatio Sacrificij, & primitiarum, decimarúmque ſolutio: Reuerentia facta rebus, & locis ſacris, perſo-

niſque Eccleſiaſticis. His annectitur Sacramentorum receptio, & miniſtratio; ac deníque cuiuſlibet Eccleſiaſticæ cenſuræ timor, & obſeruatio. Et per antitheſim pertinent ad religionem omnia, quæ ſupradictis aduerſantur. Sed quia horum omnium explicatio eſt præcipua pars moralis Theologiæ in præſentia ſolùm agemus de iis, quæ ad religionem magis directè pertinent. Reliqua, Deo fauente, pro ſequenti volumine reſeruamus.

In triplicem diſputationem Tractatum hunc diuido.

In prima tracto de iis, quæ adorationem in communi pertinent.
In ſecunda de iis, quæ ad horas canonicas priuatim recitatas attinent.
In tertia de iis, quæ pertinent ad horas canonicas publicè recitatas.

DISPVTATIO I.

De Oratione & Deuotione in communi.

PVNCTVM I.

Explicatur eſſentia religionis.

1 *Vnde dicatur religio.*
2 *Definitur religio.*
3 *Quodnam eſt obiectum religionis.*
4 *Quomodo diſtinguatur hæc virtus à reliquis.*
5 *Probatur non diſtingui religionem, qua colitur Deus, ab ea qua coluntur Sancti.*
6 *Diſtingui cum communi ſententia defenditur.*
7 *Ob diuerſas perfectiones Dei, & diuerſa beneficia nobis collata non diſtinguitur religio.*

1 ANTEQVAM in particulari de actibus religionis inſtituamus ſermonem, oportet explicare quid ſit religio, & quotuplex, & qua ratione ab aliis virtutibus diſtinguatur. Et primò præmittendum eſt, nos in præſenti non loqui de religione, prout eſt quidam ſtatus, quo plures obſtricti caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ votis congregantur in vnum, vt Deo perfectiùs famulentur. Neque de generali ſtatu Eccleſiæ Catholicæ, qui etiam religio Chriſtiana dicitur, quia verum Dei cultum continet, & extra quam nullus alius eſt. Sed loquimur de virtute religionis, qua mouemur hunc cultum Deo debitum exhibere. Hęc igitur virtus nomine religionis appellata eſt ab aliquibus Doctoribus; quia ea, quæ in Dei cultum cedunt relegata ſunt, & ſeparata à communi vſu. Aliis placet dici à relegendo; quia ſæpè relegenda, & reuoluenda ſunt, quæ ad Dei cultum pertinent, vt dixit Cic. 2. *de nat. Deor.* quem ſequitur Iſidor. *lib.* 10. *ethimol. cap.* 17. *lit. D, in princ.* Alij exiſtimant dici à reeligendo; quia iterum Deum eligimus, quem peccando reieceramus. ſic Auguſt. *de ciuit. cap.* 4. Sed præ omnibus Lactant. *lib.* 4. *de vera ſapient. cap.* 28. veritatem attigit, dicens religionis nomen deriuari à religando; quia ipſa religione nos Deo vnimur, & religamur. Conſentit Auguſt. *lib.* 1. *de vera relig. cap. vlt.* qui primam ſuam ethimologiam retractat *lib.* 1 *retract. cap.* 13.

2 Eſt igitur religio virtus moralis, quæ Deo tanquam omnium creatori, & Domino debitum cultum, & honorem exhibet. Sic omnes DD. cum D. Thom. *quæſt.* 81. *art.* 1. Eſſe autem virtutem dubitari non poteſt; ſiquidem eius obiectum, & materia, circa quam verſatur, eſt cultus Deo debitus, quæ eſt valde honeſtati, rationique conformis. Quod autem ſit virtus moralis, & non theologica, inde probatur; quia non reſpicit Deum, vt immediatum obiectum, ſed reſpicit eius cultum, & reuerentiam. Item religio eſt pars quædam poteſtatiuæ iuſtitiæ, quia eſt ad alterum, ſcilicet Deum; cui intendit reddere debitum honorem. Ergo eſt virtus moralis. Quod amplius conſtabit ex dicendis. Cùm autem dicimus officium huius virtutis eſſe debitum Deo cultum exhibere, non eſt intelligendum, quòd quilibet cultus ex præcepto rigoroſo debeatur: ſæpè enim colimus Deum, & honoramus actibus non obligatoriis, ſed voluntariis. Sed eſt intelligendum, quòd in genere debetur cultus, & honor Deo exhibendus pro poſſibilitate noſtra, cui debito, etſi quoad exercitium non ſemper debeatur, fit ſatis tum ſpontaneum, tum debitum honorem illi deferendo.

3 Hinc conſtat quodnam ſit obiectum huius virtutis. Eſt, inquam, immediatum eius obiectum, quilibet actus, ſiue internus, ſiue externus, quo diuinam excellentiam nobis ſuperiorem eſſe proteſtemur. Actus verò à religione elicitus eſt affectus, quo hic actus honoratiuus intenditur. Deus autem eſt obiectum immediatum, cui talis actus honoratiuus defertur, quod exemplo iuſtitiæ fieri poteſt manifeſtum. Velle proximo reddere ius ſuum, illæſúmque conſeruare actus eſt iuſtitiæ, cuius obiectum eſt ipſa redditio. Perſona, circa quam redditio verſatur eſt proximus. Ita in præſenti voluntas honorandi Deum, reddendíque illi debitum cultum, eſt immediatus actus religionis, ipſa verò honoratio cum ſubmiſſione propria eſt obiectum, Deus autem eſt perſona, circa quam hæc honoratio verſatur; & cuius bonum, & quaſi commodum per eum intenditur.

Dices: ſæpè nos honorare Sanctos, eorúmque imagines, & reliquias venerari, & miniſtris Eccleſiæ decimas ſoluimus, & tamen Deus per hæc immediatè non videtur attingi, vt perſona, cui honor defertur. Ergo religio non reſpicit immediatè Deum, vt perſonam, cui deferatur honor. Reſpondeo, dupliciter nos poſſe Sanctos honorare, vel ſecundùm propriam excellentiam, vel vt ſunt templa Dei, in eíſque Deus habitare cenſetur. Si primo modo honorentur; eorum honoratio ad virtutem religionis non pertinet: pertinet tamen ſi ſecundo modo honorentur, & tunc non tam Sancti, quàm Deus honoratur, ipſíque honor defertur. Idémque dicendum eſt de veneratione facta imagini. Non enim Deus excluditur ab eius veneratione, ſed potius ipſe eſt, qui in imagine veneratur. Solutio autem decimarum facta Eccleſiæ miniſtris eſt quædam diuinæ excellentiæ & ſupremi dominij proteſtatio: ac proinde licèt vtilitas temporalis illius actionis hominibus deferatur; quia tamen in proteſtationem diuinæ excel-

lentiæ

Digitized by Google

lentiæ defertur;ideo Deus eſt per illam cultus, & honoratus.

4 Ex his facilè colligitur diſtinctio huius virtutis religionis à reliquis omnibus. Nulla enim virtus eſt quæ hoc modo Deum reſpiciat. Nam Theologales virtutes Fides, Spes, & Charitas Deum alio diuerſo modo reſpiciunt. Nam fides reſpicit Deum ſub ratione primæ veritatis. Spes ſub ratione ſummi boni noſtri. Charitas ſub ratione ſummi boni verè & propter ſe amabilis. At religio reſpicit Deum vt ſummè excellentem nobiſque ſuperiorem; ac proinde dignum ſummo cultu & veneratione. Neque inde fit religionem eſſe virtutem Theologalem, ſicut eſt Fides, Spes, & Charitas: nam ad hoc vt eſſet virtus theologalis, debet Deum immediatè vt propriam materiam attingere, ſicuti facit Fides, & Spes, & Charitas. Nā fides immediatè credit Deum eſſe infallibilis veritatis, ſpes illum ſperat poſſidendum, charitas amat. At religio non immediatè Deum attingit, ſed attingit eius cultum; quia cultum Deo propter eius excellentiam defert: ac proinde cultus, & veneratio eſt eius immediatum obiectum; & conſequenter virtus Theologalis non eſt, ſed ab illis diſtincta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus 2.2. *quæſt.*81. *art.*4.*&* 5. Ab aliis autem virtutibus conſtat diſtinctam eſſe; quod facilè videri poteſt ſi per ſingulas diſcurramus: neque poteſt eſſe aliqua difficultas.

Et primò à iuſtitia rigoroſa diſtinguitur: quia iuſtitia rigoroſa eſt ad alterum cum æqualitate, at religio non poteſt æqualitatem conſtituere. Nunquam enim Deum ita honorabis, quin ipſe maiori honore dignior ſit. Secundò, ab obedientia religio diſtinguitur; quia obedientia reſpicit conformitatem ſubditi cum Superioris voluntate: at religio reſpicit reuerentiam ipſi ſuperiori exhibitam; exhibere autem obedientiam & cultum, quid diſtinctum eſt ab obedire. Et licèt qui obedit alteri, dicatur largè illum colere; at formaliter id obedientia non intendit. Tertiò differt à pœnitentia. Quia officium proprium pœnitentiæ eſt, Deo debitam pro peccatis ſatisfactionem reddere, in qua propriè non attenditur excellentia Dei. Quartò, à virtute fidelitatis & gratitudinis erga Deum diſtinguitur, quia fidelitas reſpicit ſolutionem promiſſi, quia promiſſum eſt, ſub qua ratione non attingitur à religione. Gratitudo reſpicit beneficij accepti quaſi compenſationem. Ergo ab omnibus iis diſtinguitur.

5 Maior eſt difficultas, an religio, qua colitur Deus, diſtinguatur à virtute religionis, qua coluntur Sancti? & ratio difficultatis eſt; quia charitas, qua amatur Deus, & proximus propter Deum amatur, eadem eſt. Ergo etiam eadem erit religio, qua Deus & Sancti propter ipſum coluntur. Quòd ſi dicas, hoc verum eſſe de cultu, qui Sanctis exhibetur, vt ſunt Dei imagines, ipſúmque repræſentant; non tamen de cultu Sanctis exhibito, vt ſanctitatem habent & gloriam obtinent; quia ratione huius ſanctitatis digni ſunt honore alio diſtincto ab eo, quo Deus ipſe honoratur. Adhuc non ſatisfacis; quia illa ſanctitas ad Deum refertur, éſtque illius participatio. Ergo facta reuerentia ipſi Sancto propter ſanctitatem fit reuerentia Deo, à quo ſanctitatem accipit, & ad quem refertur. Ergo ad eandem virtutem pertinet vtraque reuerentia. Sicut honor exhibitus legato Regis quatenus talis eſt, non eſt diſtinctus ab eo, qui exhibetur Regi, ſed ad eundem habitum ſpectat. Et ita tenet Marſil. *in* 3. *q.*8. *art.*1. *in fine*. & probabile reputat Leſſius *lib.*2. *cap.*36. *dub.*3. *n.*16.

6 Nihilominùs retinenda eſt communis ſententia affirmans cultum exhibitum Sanctis ob ſanctitatem ipſis inhærentem pertinere ad diuerſam religionis virtutem ab ea, ad quam pertinet cultus Deo exhibitus, vel exhibitus Sanctis quà Deum repræſentant. Sic D. Thom. 2.2. *q.*81. *art.*4. *&* *q.*103. *art.*3. Bonauent. Richard. Gabriel, Durandus, & alij *in* 3. *d.*9. Suarez *lib.*2. *de habitu religionis, cap.*5. *n.*4. Leſſius *lib.*2. *cap.*36. *dub.* 3. *n.*16. *& ſeqq.* idémque inſinuant ſancti Patres affirmantes Deum adorari adoratione latriæ, Sanctos duliæ. Ratio eſt, quia vbi eſt diuerſa ratio formalis cultus, ibi eſt diuerſus cultus, diuerſáque virtus, ſed in cultu exhibito Deo eſt diuerſa ratio formalis à cultu exhibito Sanctis, quà Sancti ſunt. Nam Deus ob excellentiam increatam colitur, Sancti verò ob excellentiam creatam & participatam. Ergo: Neque obſtat hanc Sanctorum excellentiam dicere ordinem intrinſecum ad diuinam: quia non attingitur vt dicit, ordinem, ſed quatenus in ſe eſt quoddam bonum excellens reddens hominem dignum honore. Licet enim quælibet creatura intellectualis dicat ordinem ad Deum: nihilominùs tamen poteſt per ſe eſſe digna aliquo honore diſtincto ab eo, quo Deus eſt dignus, quia habet excellentiam diſtinctam ab illo. Et hinc colligi poteſt differentia, quæ eſt inter reuerentiam exhibitam imagini Chriſti, & reuerentiam exhibitam Sanctis quatenus tales ſunt. Nam quando imago Chriſti adoratur & colitur, non adoratur & colitur ob aliquam excellentiam ipſi inhærentem: ſed ob excellentiam, quæ in prototypo & exēplariis reperitur, & quatenus illud reſpicit, ita vt exemplar ſit quod formaliter adoratur, & cui nos formaliter ſubmittimus, imagini autem materialiter tantum. At Sanctus, qua ſanctus eſt, habet propriam excellentiam diſtinctam ab excellentia diuina, quæ illum dignum honore facit: ac proinde petit diſtinctam virtutem, vt honoretur, ab ea, quam petit ipſe Deus.

7 Sed inquiris, An ob diuerſas perfectiones in Deo exiſtentes, vel ob diuerſa beneficia nobis collata, debeatur ipſi diuerſus cultus, & religio ſpecie diſtincta?

Reſpondeo, nequaquam deberi diuerſam, ſed vnam eandem ſpecie; quia eſt vnica & ſimplex ratio colendi Deum adoratione latriæ, nempe eſſe primum principium, à quo omnia dependent. Sed ratio primi principij prouidentiam, ſapientiam, bonitatem, omnipotentiam, reliquáſque diuinas perfectiones continet: (quia omnes continere debet vt ſit principium & origo totius eſſe.) Ergo Deus ſecundum omnes honoratur. Ergo ob diuerſas in Deo perfectiones non variatur cultus. Et ita tradit D. Thom. *q.*41. *art.*3. *ad* 1. *&* *q.*84. *art.*1. *ad* 2. & multis probat Suarez *lib.*1. *de relig. cap.*6. *n.*4. Leſſius *lib.*2. *cap.*36. *dub.*4. *n.*26.

Neque item ob diuerſa beneficia, Creationis ſcilicet, Redemptionis & Iuſtificationis, &c. nobis collata debemus Deo diuerſum cultum ſpecie, ſed vnum & eundem. Quia beneficia non ſunt ratio formalis ob quam Deus colitur, & honoratur, ſed eſt ipſa diuina excellentia, à qua illa beneficia proueniunt. Diuinæ enim excellentiæ nos ſubmittimus & paremus: beneficia autem ſolùm ſunt cauſa ob quam hæc ſubmiſſio & obedientia debetur. Si enim à Deo nullam dependentiam haberemus, nihilque ab illo eſſet acceptum, non apparet quomodo obligati eſſemus ipſum reuereri & colere? Quia ergo eius eſſe eſt ita perfectum, vt omnia ab illo neceſſariò pendeant, ideò illum colimus, & ex obligatione colimus, licèt cauſa huius obligationis multiplex ſit. Vide Leſſium *lib.*2. *cap.*36. *dub.*4.

PVNCTVM II.

Quid ſit deuotio, oratio, laus, & gratiarum actio, & quotuplex.

1 *Definitur deuotio, & vnde excitetur, & qua ratione ad religionem pertineat.*

Digitized by Google

2 *Oratio definitur & probatur eſſe religionis actum.*
3 *Petitionem eſſe actum voluntatis, tametſi operationem intellectus ſupponat.*
4 *Laus & gratiarum actio quomodo ad orationem & religionem pertineant.*
5 *Quæ ſit oratio mentalis, quæ vocalis.*

1 INter præcipuos religionis actus hi numerantur à D.Thoma *q.*82. *&* 83. Dicendum ergo eſt primò cum eodem Doctore Angelico *q.*82. *art.* 1. Deuotionem eſſe actum voluntatis hominis offerentis ſeipſum Deo ad ei inſeruiendum. Qui enim ſe offert ad ſeruiendum alteri, illius deuotus dicitur. Dupliciter autem te Deo offerre potes. Primò, ſolo propoſito & deſiderio. Secundò, voto & iuramento. Si primo modo te offeras, gratum te exhibes Deo, ſed gratiorem ſecundo modo, vtpote iam ſis omnino deuinctus & obligatus diuino famulatui.

Ex huiuſmodi oblatione præcipuè feruenti naſcitur quædam ſpecialis & ſenſibilis lætitia, quæ ſolet communiter deuotio nuncupari; cùm tamen verè, & propriè deuotio non ſit, ſed affectus illius. Item naſcitur quædam triſtitia, tum de diuina offenſa, tum quod tantùm differatur diuina viſio.

Hæc autem deuotio vt bene docet Caietanus 2. 2. *queſt.* 82. *art.* 3. excitatur primò & præcipuè ex contemplatione diuinæ excellentiæ & beneficiorum ab eo in nos promanantium. Secundò, ex conſideratione propriorum defectuum, qua cognoſcimus nobis neceſſarium eſſe Deo niti vt aliquid boni habeamus.

Hanc igitur deuotionem ad religionis virtutem tanquam eius obiectum & materiam pertinere, nemini dubium eſſe poteſt: cùm ſit ſignum quo diuinam excellentiam & omnium ab illo dependentiam proteſtamur, & in iis DD. conueniunt.

2 Secundò, dicendum eſt orationem eſſe petitionem decentium, ſic D. Damaſc. *lib* 3. *de fide orthodoxa cap.* 24. Baſilius *hom.* 5. *de variis quæ eſt in Martyrem Iulitam.* Non enim ad orationem ſufficit te bona aliqua à Deo deſiderare, ſed inſuper requiritur, vt illa ab ipſo petas. Immo in ipſa petitione præcipua ratio orationis conſiſtit. Quia præcipuè per ipſam petitionem Deum honoramus: ſiquidem ipſa petitione illi nos ſubmittimus, proteſtantes eius diuinam excellentiam, & noſtram indigentiam. Ex quo fit orationem eſſe religionis actum; non quidem elicitum ſed imperatum: imperatum, inquam, ab affectu, quo vis petere; vt media petitione Deum inclines ad petita concedenda, quod alia via fieri non poteſt, niſi ipſum Deum colendo & honorando petitione. Eſt ergo petitio religionis actus, & ita tradunt communiter Doctores cum D.Thom. *q.*81. *art.* 4. *& q.* 83. *art.* 1. *&* 2. Valentia *diſp.* 6. *q.* 2. *punct.* 1. Suarez *tom.* 2. *de relig. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 3. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtitia c.* 37. *dub.* 2. *n.* 7.

Sed obiicies orationem ad virtutem charitatis, vel ſpei pertinere poſſe. Quia ad illam virtutem pertinet media apponere; ad quam pertinet finis intentus. Sed finis intentus in petitione eſſe poteſt petita obtinere, vt Deo magis placeas, illóque fruaris. Ergo petitio facta ex tali fine ad charitatem, vel ſpem pertinet. Ergo non ad religionem.

Reſponderi poſſet cum Leſſio *ſupra*, negando vltimam conſequentiam. Quia optimè ſtat vnum actum à multiplici virtute imperari. Potes enim miſſam audire, vt voto ſatisfacias, & vt adimpleas Eccleſiæ præceptum. Item potes docere ignorantem ex compaſſione proximi, & vt illi benefacias, in quo virtutem miſericordiæ exerces: & potes illum docere vt gratum te Deo exhibeas, eíque placeas, qui charitatis actus eſt. Sic ſimiliter potes à Deo beneficia poſtulare, vt illi placeas, vel vt illo fruaris, vel vt debitum ei cultum & honorem exhibeas. Secundùm finem ergo in petitione propoſitum erit actus vel charitatis, vel ſpei, vel religionis. Quod ſi ab illo triplici fine imperetur, erit actus imperatus illius triplicis virtutis.

Sed hæc ſolutio nullo modo ſatisfacit. Quia aliàs oratio non magis erit religionis actus quàm pœnitentiæ, charitatis, & ſpei, cùm æqualiter ab iis omnibus prouenire poſſit. Quapropter dicendum cenſeo cum Suarez *lib.* 1. *de oratione cap.* 2. *n.* 9. orationem ſemper eſſe actum imperatum immediatè à virtute religionis: quia ſemper aſſumitur vt medium ad inclinandum & mouendum Deum vt petita concedat: non poteſt eſſe medium niſi quatenus honoratiuum eſt diuinæ maieſtatis; ac proinde quatenus procedit ex tali affectu. Ergo licet ex affectu charitatis velis rem poſtulatam obtinere; non inde infertur, poſtulationem à charitate imperari immediatè, ſed ſolùm infertur charitatem imperare virtutem religionis, ipſamque elicere affectum petendi rem illam, & ex tali affectu petitionem in cultum Dei elici.

Adde à quacumque virtute petitio imperetur, ſemper eſt actus implicitus religionis; quia ſemper aptus eſt generare de Deo æſtimationem, & debitum de illo conceptum: ſicuti genuflexio & proteſtatio coram Deo, etſi à ſola charitate imperetur; eſt tamen actus implicitus religionis; quia illo teſtamur excellentiam diuinam nobis eſſe ſuperiorem.

3 An autem petitio ſeu oratio actus ſit intellectus, vel voluntatis; dicendum eſt vniúſque actum eſſe, ſed præcipuè voluntatis. ſic Suarez *lib.* 1. *de orat. toto cap.* 3. Breuiter probo. Ad petitionem ſeu orationem, Primò eſt neceſſarium vt cognoſcas illorum, quæ petere vis, habere indigentiam, Deúmque potentem eſſe ea concedere. Secundò, debes velle vt ea tibi vel aliis concedat, ſi pro aliis eſt petitio. Tertiò, manifeſtare debes illi tuum deſiderium cum ſupradicta humili cognitione, vt inde moueatur Deus ad beneficium concedendum. Neque aliud imaginari poteſt quod ad petitionem poſſit excogitari. In duplici ergo priori actu intellectus & voluntatis oratio conſiſtere non poteſt: cùm poſſis cognoſcere Principem aliquem potentem eſſe tibi concedere beneficium aliquod, illúdque poſſis deſiderare, non tamen velis ab illo petere. Ergo petitio aliquid amplius eſt à deſiderio beneficij, & cognitione poteſtatis in concedente & indigentiæ in recipiente. Reſtat ergo vt ſit practica manifeſtatio illius deſiderij & recognitionis. Quæ manifeſtatio, etſi aliquibus placeat eſſe formalem actum intellectus: mihi probabilius videtur eſſe formalem actum voluntatis. Nam hæc practica manifeſtatio nihil aliud eſt, quàm voluntas qua vis tuum deſiderium & humilem cognitionem Deo fieri manifeſtam, vt inde ipſa moueatur ad bene concedendum. Per eam enim voluntatem loqueris cum Deo, ad illúmque deſideria tua dirigis. Hac enim ratione vnus Angelus cum alio loquitur, quatenus vult ſuum deſiderium illi fieri manifeſtum, & petitionem circa illum exercet, ſi velit vt ex tali manifeſtatione, moueatur ad concedendum deſideratum.

4 Laus & gratiarum actio ad orationem pertinent, quia & petitionem ſolent antecedere, & illius conſecutionem non leuiter iuuant, & obtenta petitione debentur. Laus ergo interior Dei actus eſt formalis intellectus, quo diuinam excellentiam recognoſcis; ſi tamen velis eam recognitionem Deo præſentare, & in illius cultum offerre, cum Deo loqueris, illúmque coram ipſo laudas. Similiter etiam gratiarum actio nihil aliud eſt quàm quædam beneficiorum recognitio, quã Deo præſentas in eius obſequium, & beneficij aliqualem recompenſationem: quæ præſentatio actus eſt

voluntatis

Digitized by Google

volũtatis. Fit ergo orationẽ in actu voluntatis cõſumari.

5 Tandem diuiditur oratio in mentalem & vocalem. Mentalis eſt, quæ actibus intellectus, & voluntatis perficitur. Vocalis, quæ verbis exprimitur. Vtimur autem ſæpiùs oratione vocali, quia eſt apta ad deuotionem & attentionem excitandam tam in nobis, quàm in aliis: & quia ipſa teſtamur Deum non ſolùm corde, ſed ore eſſe laudandum.

Item hæc vocalis oratio, alia eſt publica, alia priuata. Publica eſt quæ nomine Eccleſiæ per miniſtros ab ipſa deputatos fit, ea intentione vt munus ſuum expleant. Priuata, quam vnuſquiſque propria auctoritate offert. Vnde ſi laycus recitaret horas Canonicas non diceretur publicam orationem facere, etiamſi in platea recitaret; quia non eſt miniſter ab Eccleſia deputatus. Neque etiam Sacerdos diceretur publicam facere orationem, etiamſi horas canonicas recitaret, ſi à ſe excluderet intentionem recitandi vt miniſter Eccleſiæ. Requiruntur ergo hæc tria ad orationem publicam. 1. Eſſe orationem ab Eccleſia conſtitutam. 2. eſſe factam à miniſtro Eccleſiæ. 3. procedere ex tali intentione. ita Suarez *lib. 1. de orat. cap. 2.*

PVNCTVM III.

Quid in oratione petendum eſt? vbi Dominica oratio exponitur.

1 *Quæ à Deo petenda ſunt expenduntur.*
2 *Quæ Chriſtus ſignauit in oratione Dominica abſque vlla conditione expoſtulari poſſunt.*
3 *Explicantur prima verba orationis dominicæ.*
4 *Tres primæ petitiones gloriam diuinam expectantes declarantur.*
5 *Qui panis quotidianus expoſtuletur.*
6 *Quomodo petit iuſtus pec. uor ſibi, & peccata dimitti.*
7 *Petimus à Deo ne in tentationem labamur.*
8 *Vt ab omni noxio liberemur concludimus petitionem.*

1 PRimò certum eſt beatitudinem, gratiam & charitatem, reliquáſque virtutes te petere à Deo poſſe; quia iis conſtitueris ſanctus, & Dei amicus. Secundò certum eſt, omnia alia, ſiue ſpiritualia, ſiue temporalia, quæ horum conſecutioni neceſſaria vel apta ſunt, te poſſe petere, & deſiderare non abſolutè, ſed quatenus media ſunt: quia ſub illa ratione ſemper Deo placent. Quia hæc bona, quæ abſolutè temporalia dici poſſunt, vt ſunt ſcientia philoſophiæ & cuiuſlibet artis, ingenij acumen, prudentia humana in negotiis tractandis, diuitiæ, honores, longitudo vitæ, pulchra vxor, ſpecioſa proles, & ſimilia, ſæpiſſimè homini nocent, ob eius malitiam & beatitudinem impediunt; ea de cauſa conſilium optimum eſt, ea non abſolutè petere, ſed ſub conditione ſi ad Dei gloriam & ſuam ſalutem profutura ſint, vt benedixit S. Thom. *q. 83. art. 6.* Valent. *diſp. 6. q. 2. punct. 4. poſt med. verſ. ſecundò in eadem quæſtione.* Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 4. n. 21.* Si tamen ea abſolutè petas; quia exiſtimas tuo ſtatui conuenire, illiſque bene vſurum, non peccas: ſicuti non peccas illa abſolutè deſiderando; quia deſideras ea, quæ abſolutè bona ſunt, & à Deo donantur, & naturæ rationali conueniunt. Quod non leuiter inſinuauit Chriſtus Dominus, cùm in oratione Dominica nos docuit panem noſtrum quotidianum abſolutè expoſtulare. Quod autem illis malè vti poſſis, non vitiat eorum petitionem: cùm ille malus vſus non ex rebus petitis, ſed ex tua malitia proueniat: aliàs vitiaret petitionem virtutis, qua per ſuperbiam & malitiam malè vti potes. Sic Suarez *lib. 1. de orat. cap. à n. 7. & ſeq. præcipuè n. 11.* vbi pluribus hanc veritatem exornat. Periculum autem abuſus, quod in iis rebus adeſt, non videtur eſſe proximum & morale, quod obligationem conſtituat à ſimilium petitione abſtinendi. Quæ ratio probat te non peccare etiamſi diuitias & honores in abundantia petas abſolutè; quia remotum eſt periculum abuſus, & potius exiſtimas illa abundantia bene te eſſe vſurum. Suar *d. cap. 17. à n. 14.*

2 Vnum tamen in hoc puncto eſt omnino certum, ea abſolutè & abſque vlla conditione poſtulari poſſe, quæ Chriſtus Dominus *Matth. 6.* petenda docuit in oratione Dominica, quam optimè explicat Chryſologus *hom. 14.* Niſſ. *hom. 2.* Aug. *lib. 2. de ſerm. Dom. in monte cap. 4. &* D. Thom. *2. 2. q. 83. & alij Patres & Euangelij expoſitores, & D. Thomæ commentatores.* Quibus annumerandi ſunt, & meritò Valentia *diſp. 6. q. 2. punct. 1.* Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 4.* Suarez *lib. 3. de orat. cap. 8.* Hæc autem oratio, quæ omnium eſt diuiniſſima tres partes continet. In prima quaſi Dei beneuolentia captatur, quod fit illis verbis, *Pater noſter qui eſt in cœlis.* In ſecunda continentur tres petitiones, Deum eiúſque gloriam expectantes. In tertia, ea quæ ad noſtram ſalutem pertinent.

3 Primò Dei beneuolentia captatur eum *Patrem* nominando: æſtimat enim tanti hunc titulum ob fiduciam, quam in nobis generare poteſt, vt videatur illum præferre cæteris illis maieſtuoſis titulis, Iuſti, Omnipotentis, & Sapientis, &c. Vt hac via indicaret nobis voluntatem, quam habet *vt filij Dei nominemur & ſimus*; inſuperque augeret fiduciam obtinendi quidquid ab eo poſtulemus. Nam vt dixit S. Aug. *ſerm. 182. de temp.* & Beda *in præſenti loco Matthæi.* quid negauit filiis, qui iam dedit quod Pater eſt. Adde huic titulo ita affectum eſſe, vt quamuis tu vt filius prodigus nomen & dignitatem filij amittas, ipſe tamen nomen Patris retinere vult vt rectè ponderauit Chryſologus *ſerm. 3. de filio prodigo. in illa verba, Pater peccaui in cœlum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus*, &c. *Ille* (inquit Chryſologus) *ſcilicet Deus, quod Patris eſt, non amiſit. Vrgentur Patris viſcera iterum genitura per veniam.* Quæ ſatis commendant diuinam charitatem & noſtram obligationem procedendi vt filij talis parentis. Neque enim iuſtum eſt à tanto & tam diuino Patre degenerare. Secundò voco Deum *Patrem noſtrum* non *meum*. 1. vt indicem voluntatem quam habet ſe omnibus cõmunicandi. 2. vt denotem diuerſo modo nos eſſe filios, ac eſt Chriſtus, Chriſtus enim eſt filius naturalis, nos adoptiui. 3. vt manifeſtem me pro omnibus, quorum Deus pater eſt, poſtulare velle, vt ſic mea oratio illi gratior ſit. Nam vt ait Chryſoſt. *d. hom. 14.* dulcior eſt ante Deum oratio, non quam neceſſitas rei tranſmittit, ſed quam charitas fraternitatis commendat. Tertiò, fateor Deum noſtrum *in cœlis* eſſe; non quia ſimul in terris non ſit, cùm ſit immenſus, ſed vt denotemus ibi præcipuè ſe manifeſtare, tum gubernando cœlos, tum beatificando Angelos. Appoſuítque Chriſtus illa verba. 1. vt indicaret nobis potius cœleſtes, quàm terreſtres eſſe debere iuxta illud Pauli, conuerſatio noſtra in cœlis eſt. 2. cælum eſſe patriam noſtram, & ad illam tanquam peregrinos properare. 3. vt mentem & animum à terris abſtractum in cœlis figamus vbi noſter Pater reſidet. 4. vt ſumma cum reuerentia illum alloquamur, vtpote Dominum cœli & terræ. 5. vt ſi titulus humaniſſimus Patris ob noſtram iniquitatem nos audaces reddidit; regalis titulus cœlorum præſidis cõtineat. 6. vt noſtram fiduciam firmet & ſpem augeat poſſidendi cœlos. Nam vbi eſt Pater, & filij debent eſſe: & vbi eſt caput, ibi membra. *Non enim* (ait Bernardus *in illud Iob, in ſex tribulationibus liberabo te*) *ſine membris caput inuenitur in regno.* & Magnus Leo *ſerm. 1. de Aſcenſione Chriſti. Quo præceſſit gloria Capitis, eo ſpes vocatur & corporis.*

4 Poſtquam

Digitized by Google

4 Poſtquam iis rebus beneuolentiam diuinam captauimus, Deúmque, vt *Patrem noſtrum* recognouimus, nóſque illius eſſe filios, vt tales ad petendum accedimus. Cùm ergo nihil filio magis proprium ſit quàm procurare,quæ ad honorem & voluntatem patris pertinent; ea de cauſa primò petimus, vt *nomen Dei ſanctificetur*. Sanctificetur, inquam, non in ſe: quia in ſe non poteſt eſſe magis ſanctum, ſed in nobis, vt ait Chryſoſtomus. In nobis autem ſanctificabitur, ſi eum cognoſcimus, & veneramur,& cogitatione,verbo, & opere ab eius voluntate nunquam recedimus, ſed potiùs ita nos geramus vt videant homines opera bona noſtra, & glorificent Patrem noſtrum, qui in cælis eſt.

Sed quia præcipuus modus ſanctificandi Deum eſt, qui prouenit ex eius gratia, & charitate, vtpote quæ ius tribuit illum in cælis poſſidendi, ideo poſt petitam ſanctificationem ſui nominis, petimus 2. vt eius *regnum ad nos veniat*. Veniat, inquam, ad nos eius regnum in pignore, ſpe & iure certo, quod fit per gratiam & charitatem, & valde notandum eſt verbum illud *veniat*. Nam nequaquam petimus vt nos ad illud accedamus, ſed potiùs vt ipſum nobis accedat. Quia prius Deus ad nos venire debet per gratiam, quàm nos poſſimus illum poſſidere.

Ad obtinendum huiuſmodi regnum medium vnicum eſt diuinæ voluntatis executio: ideo tertio loco petimus, *vt eius voluntas fiat ſicut in cælo & in terra*. Contingit autem ſæpè nos diuinam voluntatem ignorare,vel in illius executione langueſcere: petimus ergo à Deo noſtrum intellectum cognitione diuinæ voluntatis illuminari, & noſtram voluntatem in illius executione ferueſcere, non vtcumque, ſed qualiter Angeli, ſpiritúſque beati.Optamus namque vt in executione diuinæ voluntatis gratia operetur in nobis, quod ſtatus perfectus gloriæ operatur in beatis. In beatis enim operatur ſtatus ille perfectus, vt ſic Deo adhæreant, vt ab illo nunquam recedant. Petimus ergo vt per gratiam ſic Deo eiúſque voluntati hæreamus, vt ab illo nunquam recedamus. Inſuper petimus vt non ſolùm nos diuinam voluntatem exequamur, ſed etiam vt in nobis, & in toto mundo executioni mandetur. Neque obſtat hanc voluntatem efficacem eſſe, & neceſſariò implendam, vt non poſſimus orare vt impleatur; quia efficax & abſoluta eſt media præuiſa oratione.

Hæ tres petitiones Dei gloriam dicuntur præcipuè ſpectare,etſi in noſtram vtilitatem cedant; quia gloria Dei eſt ſanctificatio noſtra, eiúſque voluntatis diuinæ prompta executio.Neque obſtat,his petitionibus idem eſſe poſtulatum, vt petitiones diſtinctæ non ſint: quia non eſt idem poſtulatum formaliter, ſed virtualiter & implicitè. Formaliter enim prima petitione petitur à Deo, vt eius nomen, & quidquid ipſe eſt à nobis celebretur,& honoretur, quod præcipuè fide & religione fit. In ſecunda expoſtulatur eius regnum nobis aduenire per charitatem, & gratiam. In tertia generaliter optamus diuinæ voluntatis conformitatem, quod eſt opus magnæ perfectionis & charitatis.

5 Tertio loco ſubſequuntur petitiones noſtram vtilitatem præcipuè ſpectantes, quarum prima & in ordine quarta eſt petitio panis quotidiani.Dicimus namque Deo Patri noſtro, *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*: id eſt ea, quæ neceſſaria ſunt ad vitam nobis concede. Quod expendens D. Chryſoſt. *hom.* 18. inquit: Non petuntur pretioſæ veſtes, nec cibi delicati, ſed ea ſolùm quæ naturæ neceſſaria ſunt. Neque enim placet Deo ampliùs indulgere naturæ, quàm à nobis ipſe neceſſitatis vſus expoſcit. Vnde infert Chryſoſtomus. Qui in vno conuiuio & vno die ea, quæ pluribus diebus conſumenda erant, conſumit, non videtur conſumere quæ petiuit, & quæ Deus voluit concedere. Ipſe enim alimentum vnius diei expoſtulauit, & plurium dierum alimentum conſumpſit. Item expoſtulari voluit Chriſtus alimentum pro die præſente, vt ſolicitudinem in craſtinum reſecaret; non enim videtur æquum ſolicitudinem habere alimenti pro illis diebus quos ignoramus an ſimus victuri.Quod ſi quis vt ille diues, qui ſubitò mortuus eſt,& ſepultus in inferno, in plures dies & annos paratum cibum habet. quo feruore & efficacia dicere poteſt (inquit Chryſoſt. *dicta hom.* 15.) panem noſtrum quotidianum da nobis hodie? Illud enim expoſtulatur efficaciter, quod non habetur. Ex quo videtur ſequi hanc orationem cum omni ſua perfectione paucis conuenire.Pauci enim inueniuntur ita à terrenis curis & ſolicitudinibus mundi liberi, qui ſolo alimento illius diei contenti ſint, nihil in craſtinum reſeruantes. Sed ne hanc diuinam petitionem omnibus communem coarctemus, dicendum eſt, non ſolum eſſe de quotidiano alimento,ſed de quotidiano alimẽto à Deo nobis concedendo. Habere namque alimentum commune eſt iuſtis & peccatoribus; ſed habere illud ex manu Dei & iuxta eius voluntatem iuſtis conuenit (inquit Chryſoſtomus:) quia illi tantum ſunt,qui iuſtè, piè,& ſanctè acceptum à Deo conſumunt. Peccatores enim & malè acquirunt,& peius conſumunt. Et ita dici poteſt, eum qui de iuſtitia acquiſitum panem manducat,ſuum panem manducare, qui autem cum peccato,alienum.

Non ſolùm autem de materiali pane hæc petitio intelligitur à ſanctis Patribus, ſed etiam de pane illo Euchariſtico: quod ſatis indicat verbum *ſuperſubſtantialem*, appoſitum à Chriſto Domino *Matth.* 6. iuxta vulgatam tranſlationem S. Hieronymi. Hunc ergo panem diuinum, etiamſi iam ex ſe nobis datus ſit, expoſtulamus, vt detur de facto cum fructu & effectu, ad illúmque cum ſumma reuerentia accedamus. Petimus autem illum quotidie; non quia neceſſe ſit illum quotidie accipere, ſed quia ad illud quotidie recipiendum debemus eſſe diſpoſiti, iuxta illud Ambroſ. *lib. de Sacram.* 1. ſic viue vt quotidie merearis accipere. Neque ex hac petitione quotidiana ſequitur, quod non poſſit hic panis peti non ſolùm pro præſenti die, ſed etiam pro reliquis,ſed id effectum eſt, vt nobis indicaret Chriſtus ſingulis diebus augendam eſſe diſpoſitionem ad hunc cæleſtem panem recipiendum.

Quinta petitio eſt de remiſſione peccatorum pro qua obtinẽda fiduciam maximam habere poteſt, quem Deus ita excludit, vt ad eius menſam permiſerit accedere, eiúſque diuino corpore ſuſtentari. Petimus ergo remiſſionem peccatorum quoad culpam, & pœnam: quia petitur perfecta remiſſio debiti, de cuius ratione eſt remiſſio culpæ & pœnæ. Extenditúrque hæc petitio non ſolùm ad debita mortalia, ſed venialia; quia vtraque ſub debito comprehenduntur.Quòd ſi aliquis liber ab omni peccato mortali & veniali ſibi videatur eſſe, & à pœna pro ipſis debita: adhuc non debet ab hac oratione ceſſare; quia timere debet non ita eſſe ſicut ipſe exiſtimat 2. *Corinth.* 4. *Eccleſiaſtici* 5. & 9. nimiſque arrogans, & præſumptus eſſet ſi ſe ita liberum reputaret. Sed dato quod per reuelationem cognoſceret,adhuc ſic debet orare; quia non pro ſe tantum,ſed pro omnibus orat; & non ſolùm pro remiſſione peccatorum,quæ commiſit,ſed pro remiſſione peccatorum facienda, ſi committantur. Adde orare pro remiſſione cuiuſcumque pœnalitatis debitæ pro peccato commiſſo.

6 Subiungimus item vt nobis dimittat, *ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*, quod non æqualitatem denotat, ſed conditionem ad remiſſionem. Non enim intendimus

intendimus vt Deus nobis debita remittat, ea forma & menſura, qua nos debitoribus noſtris remittimus. (Proh dolor quàm diminuta eſſet remiſſio!) ſed intendimus vt ſecundùm ſuam magnam miſericordiam nobis remittat debita; ſiquidem, *& nos dimittimus omni debenti nobis*, vt dixit Luc. *cap.* 11.

Sed quid dicendum ſi actualiter peccato affectus ſis, & maximè peccato odij aduerſus proximum: ceſſaréne tunc debes ab hac oratione, ne videaris Deum irridere, à quo peccati remiſſionem poſtulas, cum velis non tibi remitti, poſito quod in illo animo perſeueraueris: inſuper quæ falsò allegas remiſſionem proximo factam cum tamen nulla ſit?

Reſpondeo adhuc te poſſe & debere hanc orationem fundere, non intendendo vt Deus tibi peccata remittat abſque mutatione tuæ prauæ voluntatis, hoc enim eſſet ſacrilegium: ſed vt mutando prius tuam prauam voluntatem tibi peccata remittat. Cum verò tunc petis tibi remitti peccatum, ſicut remittis iniurias, vis dicere; ſicut mihi debitum eſt iniurias remittere, ſic peto remiſſionem peccati. Ad remiſſionem enim peccati remiſſio cuiuſlibet iniuriæ præſupponi debet. Petis ergo vt Deus tibi remittat peccatum mutando prauám voluntatem, quam de præſenti habes; ſicut etiam debet mutare prauam voluntatem & inimicitiam, quam circa proximum retines; quia hanc mutare ad remiſſionem peccati tibi debitum eſt. Adde illa verba, *ſicut nos dimittimus*, non tam ad particularem perſonam quàm ad Eccleſiam referuntur, vt dixit S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 16. *ad* 3. Eccleſia autem cùm ſancta ſit & pura iniurias remittit.

7 Hæc autem debita, quorum remiſſionem petimus, ex tentatione oriuntur: ideo ſubſequitur ſexta petitio, *& ne nos in tentationem* (peccati ſcilicet) *inducas*. Cuius poſtulatum duplex eſt. Primum & præcipuum ne nos permittat tentationibus peccatorum conſentire: quia tunc propriè per conſenſum in tentationem inducimur. Secundum poſtulatum eſt, ne illis vexemur. Nam licet vexari tentationibus malum non ſit; eſt tamen periculoſum, ac proinde optimè poſſumus deſiderare & petere à tali periculo liberari. *Neque enim malè*, ſed potiùs bene egit Paulus cum à Deo poſtulauit vt ſtimulus carnis ab eo recederet. Sed quia dum ſumus in hoc mortali corpore abſque miraculo liberi eſſe non poſſumus ab omni tentatione: tum quia fomes peccati ad malum inclinat, tum quia Dæmon ſemper, *circuit quærens quem deuoret*, & ex alia parte in aliquibus tentationibus parum periculi eſſe poteſt, & occaſio copioſi fructus: ideo credo, nos non petere abſolutè nulla tentatione vexati, ſed non vexari tentatione periculoſa, & quæ nos ad conſenſum grauiter inclinet, & quaſi in periculo motali conſtituat.

8 Vltima petitio eſt, vt ſi à malo liberemur. Per malum autem non ſolum inſidiæ diaboli intelliguntur, aliàs hæc petitio à præcedenti non fuiſſet diſtincta contra communem ſenſum Patrum diſtinguentium ſeptem petitiones in hac oratione. Sed intelliguntur mala, quæ & beatitudinem retardare poſſunt, & nobis eſſe poſſunt nociua, etiamſi temporalia ſint. Quia deſiderare iis omnibus eſſe liberos bonum eſt. Proteſtamúrque tali petitione nos continuò à Deo pendere.

His omnibus petitionibus additur clauſula *Amen*, per quam indicat omnino ſe conſentire omnibus ſuperioribus petitionibus, illáſque denuò approbare, & nouum circa illas affectum habere, vt dixit Hieron. *in cap.* 6. Matth. & Ambroſ. *Pſalm.* 40. *ſuper illa verba. Fiat, fiat.*

PVNCTVM IV.

Quibus orationes fundendæ ſunt.

1 *Proponitur error nullum alium niſi Deum inuocandum eſſe.*
2 *Quæ argumenta hunc errorem probent.*
3 *Deum vt primum authorem ſolum eſſe inuocandum; Sanctos, vt pro nobis orent, & intercedant, & ex poteſtate à Deo accepta nobis beneficia conferant.*
4 *Probatur Deum ſolum, vt primum omnium bonorum authorem eſſe inuocandum.*
5 *Sanctos vt interceſſores inuocandos eſſe.*
6 *Vt nobis beneficia conferant, inuocari debere.*
7 *Satisfit argumentis hæreticorum.*
8 *Animabus purgatorij nos commendare non poſſe vt probabilius defenditur.*

1 HAc in re eſt cum hæreticis controuerſia. Ipſi enim teſtantur nullum alium præter Deum inuocandum eſſe. Sic docuit Euſtachius Sebale Epiſcopus, quem refert Caſtro *contra hereſes verbo ſancti*, colligitúrque ex epiſtola ſynodali Concilij Grangenſis, cum damnantur, quia Baſilicas Martyrũ contemnebant. Hunc ſequutus eſt Vigilantius ſecundum Hieronymum in libro contra eundem, & in *epiſt.* 53. ad Riparium ſucceſſerunt huic dicti hæretici Apoſtolici tempore Bernard. *ſerm.* 66. *in Cantic.* Item Cathareni, & Paſſareni tempore Alexand. III. teſte Turrecrem. *lib.* 4. *de Eccleſ.* 2. *p. cap.* 83. His adhæſerunt Waldenſes, ſeu pauperes de Lugduno teſte Antonino 4. *p. tit.* 11. *cap.* 7. §. 2. & Tritemio *in Chronol. anno* 160. Item Vbicleph, qui dicebant inutilem eſſe Sanctorum inuocationem, teſte Thom. Waldenſ. *tom.* 3. *de Sacram. cap.* 108. *& ſeqq.* Ac denique noſtris temporibus Lutherus, & Caluinus, & alij hæretici, qui non ſolùm auſi ſunt affirmare inutilem eſſe Sanctorum inuocationem, ſed impiam, & ſacrilegam, vtpote derogantem dignitati Chriſti.

2 Fundamenta huius erroris eſſe poſſunt. Primùm, quia nullus alius præter Deum dignus eſt adoratione. Ergo nullus alius præter Deũ orandus eſt, cum oratio cultus ſit religioſus. Antecedens probari poteſt, tum ex illo Exod. 20. *Non habebis Deos alienos coram me.* Nam qui ſanctos inuocat, & orat, videtur eos, quaſi Deos habere. Tum ex illo Deut. 12. *Quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino Deo tuo, neque addas quidquam, neque minuas.* Non igitur in materia cultus licitum eſt addere his, quæ à Deo ſunt præcepta. At præceptum non eſt, vt colas Sanctos, illóſque ores. Ergo. tum ex illo *Matth.* 6. vbi ſolum ad Deum nos docuit Chriſtus orare.

Secundò, inutilis eſſe videtur, ac periculoſa talis oratio: tum quia nobis non conſtat Sanctos, quibus orationes fundimus, verè Sanctos eſſe, & Deum videre, & multò minùs nobis conſtat noſtras orationes præcipuè mentales cognoſcere, cùm longè à nobis ſint, facitque illud Iſaiæ 63. *Abraham neſciuit nos, & Iſrael ignorauit nos. Tu Domine Pater noſter, & redemptor noſter*, & quaſi ſolus Deus ſit, qui nos cognoſcat. Ideóque *Iſaia* 8. culpantur auxilium petentes à viuis mortuis.

Tertiò, hæc inuocatio Sanctorum videtur derogare dignitati Chriſti. Primò, quia indicat Chriſtum non eſſe vnicum mediatorem Dei, & hominum contra illud Pauli 1. *Timoth.* 2. ſiquidem alij mediatores aſſumuntur. Secundò, indicat eius interceſſionem eſſe inſufficientem: nam ſi ipſa ſufficit, vt quid Sanctorum interceſſio poſtulatur?

Quartò, videris minùs fidere de Deo, eiúſque di-

Digitized by Google

uina miſericordia, cum tot interceſſores apponas ad illum inclinandum. Ipſe enim ab æterno decreuit quid eſſet facturus, neque vllius interceſſione deſiſtere poteſt ab eo. Item promptiſſimus & ad tibi benefaciendum, vt quid ergo interceſſores aſſumis.

3 Nihilominus Catholica veritas eſt Deum ſolum inuocandum eſſe, vt primum authorem, & cauſam omnium bonorum; Sanctos verò vt aduocatos & interceſſores apud ipſum, vel etiam vt nobis ex poteſtate ſibi à Deo conceſſa, aliqua dona conferant. Hanc concluſionem latè, & eruditè defendunt aduerſus hæreticos noſtri temporis Sanctiſſimus, & Doctiſſimus Pater Robertus Bellarm. Societatis noſtræ profeſſus, & S. R. E. Cardinalis, *lib. 3. de cultu Sanct. cap. 15.* Valen. *2. 2. diſp. 6. quæſt. 2. pun. 7.* Suar. *lib. 1. de orat. cap. 9. & 10.* Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 6. & alij apud ipſos.* Triplicem partem habet concluſio. Prima eſt Deum nobis vt authorem bonorum omnium eſſe inuocandum. Secunda eſſe Sanctos inuocandos, vt noſtros patronos, & interceſſores. Tertia, vt poteſtatem miniſterialem habentem nobis conferendi aliqua bona, quas ſingulas, ſic probo.

4 Prima ergo pars, quòd Deus ſub illa ratione ſit ſolùm colendus, eſt luce meridiana clariùs. Nam ſolus Deus eſt primus author, & cauſa totius eſſe, ita vt ab ipſo omnia pendeant, ipſe verò à nemine. Ergo ſolus Deus ſub illa ratione orari poteſt. Solum inquiri poteſt, an poſſis orare Patrem, quin ores filium, & Spiritum ſanctum cum omnes illæ tres perſonæ per modum vnius principij indiuiſi cauſa ſint totius boni eſſe? Reſpondeo te non poſſe orare vnam perſonam, quin virtualiter ores omnes. Ob rationem dictam; quia ſcilicet in omnibus eſt eadem diuinitas, maieſtas, & potentia. Potes tamen formaliter, & expreſsè dirigere orationem vni, & non alteri, ob realem inter ipſas diſtinctionem, quódque ſæpè facit Eccleſia dirigendo orationes ſuas Patri, ab illóque dona poſtulando per merita Ieſu Chriſti, & Filij eius. Aliquando dirigit Filio ſpecialiter, aliquando Spiritui ſancto, vt in lætaniis eſt manifeſtum.

Secunda pars concluſionis, pone inquam inuocari Sanctos, vt pro nobis orent, & intercedant, à variis conſiliis eſt definita, præcipuè à Trident. *ſeſſ. 25. de veneratione Sanctorum*, declarante hunc vſum à primordiis Eccleſiæ originem duxiſſe, quod certè ſufficiens erat hæreticorum ora obtundere. Nam vt dixit S. Aug. *epiſt. 118. ad Ianuarium.* De eo quod tota per orbem frequentat Eccleſia diſputare, an ita faciendum ſit, inſolentiſſimæ inſaniæ eſt.

Ratione autem Theologica euidenter probatur, Sancti, & amici Dei poſſunt pro nobis apud Deum efficaciter intercedere, & de facto ſic intercedunt. Ergo piè, & vtiliter eorum interceſſionem poſtulamus. Conſequentia eſt certa. Quia illorum interceſſionem vtiliter poſtulamus, quæ prodeſſe poteſt, ſi apponatur, & probabiliter ſperamus apponendam eſſe; vt humanis exemplis illuſtrari poterat. Antecedens probo primò exemplo Pauli qui ad *Coloſſenſ. 4. Theſſal. 3. & ad Hebræos 13. & alibi*, aliorum ſe orationibus commendauit. Ergo ſenſit orationes Sanctorum ſibi prodeſſe poſſe: quòd ſi hanc vtilitatem habent orationes Sanctorum, in hac vita degentium, vbi ſunt miſeriis pleni, peccatis ſubiecti, de ſua ſalute incerti; & ſolliciti, maiorem certè habebunt, poſtquam hinc demigrauerint, & cum facti ſint om nino ſecuri. Nam vt rectè ratiocinatur Hieron. *contra Vigilant. cap. 3.* Si Apoſtoli, & Martyres adhuc in corpore conſtituti poſſunt orare pro cæteris, quando de ſe adhuc debent eſſe ſolliciti, quantò magis poſt victorias, coronas, & triumphos, vnus homo Moyſes ſexcentis millibus armatorum impetrat Deo veniam, & Stephanus imitator Domini ſui, & primus Martyr in Chriſto perſecutoribus veniam deprecatur, & poſtquam cum Domino eſſe cœperint, minùs valebunt? Paulus Apoſtolus ducentas ſeptuaginta ſex ſibi dicit in naui animas condonatas, & poſtquam reſoluta eſſe cœperit cum Chriſto tunc ora clauſurus eſt? Abſit. Quapropter Cyprianus *in ſermone de Mortalitate*, inquit. Magnus illic charorum numerus expectat, frequens nos & copioſa turba deſiderat iam de ſua immortalitate ſecuri, & adhuc de noſtra ſalute ſoliciti. Secundò probatur idem antecedens exemplo Angelorum, qui pro nobis orationes fundunt. Conſtat ex illo Tobiæ 12. *Quando orabas cum lacrymis*, &c. *Ego* (Raphaël Angelus) *obtuli orationem tuam Deo.* & Ap. 8. *Data ſunt ei* (ſcilicet Angelo) *vt daret de orationibus Sanctorum omnium*, &c. *Et aſcendit fumus incenſorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo.* Sed animæ Sanctorum æquales ſunt Angelis in ſtatu beatitudinis, vt dicitur *Matth. 22. & Luce 20. & Apoc. 11.* Ergo idem habent officium. Tertiò probo teſtimoniis tam veteris quàm noui Teſtamenti. Nam *Ierem. 15.* dicitur Moyſem & Samuelem ſtetiſſe coram Domino pro populo. Et 2. *Machab. 15.* notatur Ieremiam multum oraſſe pro populo & vniuerſa ſancta ciuitate Hieruſalem. Ergo ſignum euidens eſt cognouiſſe hos ſanctos, ſuis orationibus populo prodeſſe poſſe. Si ergo in carcere lymbi incluſi hoc poterunt, quid non poterunt in patria exiſtentes, & Deum clarè intuentes, & ſummo amore proſequentes? & in *Apocal. 5. Quatuor animalia, & viginti quatuor ſeniores ceciderunt coram agno, habentes cytharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum.* Illa autem animalia & ſeniores ex hominibus beatis erant, vt docent communiter expoſitores. Ergo homines beati ſuis orationibus nobis fauent. Quapropter Apoſtolus Petrus *epiſt. 2. cap. 1.* diſceſſurus ex hoc mundo fideles conſolabatur ſe apud Deum memoriam illorum habiturum promittens. *Dabo* (inquit) *operam & frequenter habere vos poſt obitum meum, vt horum memoriam faciatis.* Quaſi diceret mea interceſſione faciam, vt ea, quæ vos docui memoria retineatis. Maneat ergo certum, non ſolùm Sanctos beatos ſuis orationibus nobis prodeſſe poſſe, ſed etiam velle, cùm ardentius quàm in hoc mundo nos diligant.

Tertiam concluſionis partem probant continua miracula quibus Deus aliquos ſanctos ſpecialiter honoras, ratione quorum ab illis fideles beneficia expoſtulant. Habent enim aliqui ſancti à Deo ſpecialem poteſtatem ſanandi infirmitates, eiiciendi dæmonia, reuocandi aliquos mortuos. Si enim dum adhuc viuerent, illis fuit hæc poteſtas conceſſa, quid mirum ſi ipſis in cælo exiſtentibus concedatur? fauétque hymnus in honorem Apoſtolorum compoſitus:

Quorum præcepto ſubditur
Salus & languor omnium
Sanate ægros moribus
Nos reddentes virtutibus.

Quaſi illis videatur conceſſa à Domino poteſtas hæc omnia efficiendi. Dupliciter autem ſancti hos effectus præſtare poſſunt. primò petitione à Deo: poſſunt namque ſcire Deum hæc eſſe effecturum ſi ipſi abſolutè petant. Quòd indicant illa verba prædicti hymni,

Nos à peccatis omnibus
Soluite iuſſu quæſumus.

Soluite iuſſu, id eſt petitione. Quaſi diceremus ſi vos pro nobis oratis, & à peccatis liberari petitis, liberi erimus. 2. & ſpecialiter poſſunt præſtare hos effectus media potentia miniſteriali, qua ſimul cum Deo ad illorum productionem cōcurrant. Hoc ergo ſuppoſito

non

Digitized by Google

non poteſt non eſſe Deo gratiſſimum eorum auxilium implorare. Siquidem hac via teſtamur illos vt ſpeciales ſibi amicos honoraſſe. Sanctis etiam gratiſſimum erit; quia ſic excitantur ad vſum beneficij accepti, eorúmque dignitas commendatur.

7 Argumenta hæreticorum nullius ſunt ponderis. Ad primum dico Deum ſolum dignum eſſe adoratione latriæ, quę conſiſtit in recognitione humili ſupremi dominij, & increatæ excellentiæ: at alia adoratione inferiori, quæ duliæ ſeu hyperduliæ vocatur, qua ad virtutem obſeruantiæ, ſeu pietatis Sanctos dignos eſſe. Ad locum Exodi nego inuocantem Sanctos vt interceſſores reputare Deos: potius enim Deo inferiores reputamus; ſiquidem rogamus vt apud illum pro nobis intercedant. Locus Deuteron. tantùm probat nobis licitum non eſſe addere diuino cultui aliquid, quod non ſit ita præceptum, vt deroget diuino præcepto: aliàs non eſſet licitum colere Deum iuramento, voto, obſeruatione alicuius feſti, ſacrificij oblatione, ſi præcepta non eſſent; quod eſt abſurdum. Cultus ergo Sanctorum etiamſi in veteri teſtamento præceptus non ſit, quia tamen prohibitus non eſt, ideo licitus eſſe poteſt. Adde in veteri teſtamento optimè poſſe cultum Sanctorum, ſpecialiter publicum prohiberi, tum ob periculum idololatriæ, tum quia non erat regnum cælorum propalatum, vt ipſi Sancti in illo exiſtentes cognoſcerent orationes & deprecationes, quæ ad illos fundebantur. Neque his obſtat doctrina Chriſti Domini, qui *Matth. 6.* nos docuit ad Patrem orare, vt ad totius boni fontem; non tamen negauit ad Sanctos orandum eſſe tanquam nobis patronos, & aduocatos.

Ad ſecundum negamus inutilem eſſe & periculoſam talem orationem. Nam ſi oratio eſt publica, non potes illam fundere ad Sanctum, qui ab Eccleſia vt talis approbatus non ſit: ſi eſt priuata debet ſaltem tibi moraliter conſtare de eius beatitudine ob opinionem ſanctitatis in qua mortuus eſt. Ceſſat ergo morale periculum errandi. Cùm autem vrges, Sanctos cognoſcere non poſſe orationes noſtras, præcipuè mentales, negandum eſt. Poſſunt, inquam, illas à principio ſuæ beatitudinis in Verbo cognoſcere. Quid enim implicat, quòd Deus cuilibet beato notitiam illorum, quæ ad eius ſtatum aliquó modo pertinent, communicet, cum ſui viſionem communicat; ita vt tunc in verbo videat quidquid ſucceſſu temporis in illius honorem faciendum eſt? Quòd ſi hic modus dicendi tibi non placet, neceſſariò fateri debes, Deum continuò manifeſtare Sanctis per ſpecialem reuelationem orationes, quæ ad illos funduntur: ne Eccleſia imprudenter & otioſè cum ipſis loquatur, vtpote qui locutionem percipere non poſſunt. Neque contra hoc facit locus *Iſa. 63.* Quia loquitur Propheta non de qualicúmque cognitione; ſed de cognitione approbatiua. Non enim Abraham facta illius populi approbauit, ideóque dixit Propheta illos ignoraſſe; ſicut ſponſus dixit ad Virgines fatuas: *Neſcio vos*, id eſt vos reiicio, ac ſi nunquam cognouiſſem. Adde illo tempore Abraham non vidiſſe Deum; quia clauſa erat ianua regni cæleſtis, quouſque Chriſtus Dominus illud intrauit; ac proinde non mirum ſi petitiones ad ipſum non fuerint delatæ, neque delatas cognouerit. Cùm verò *Iſa. 8.* damnantur viui auxilium à mortuis petentes, ideo eſt: quia per incantationes & ſuperſtitiones petebant, vt colligitur ex illomet loco ibi: *Cùm dixerint ad vos, quærite à Pythonibus & à Diuinis, qui ſtrident incantationibus ſuis, nunquid non populus à Deo ſuo requiret pro viuis à mortuis? Ad legem magis & ad teſtimonium*, &c.

Ad tertium negamus hanc Sanctorum inuocationem derogare dignitati Chriſti: & ad probationem reſpondeo, Sanctos non eſſe mediatores ſicut eſt Chriſtus Dominus. Nam Chriſtus Dominus eſt ſimul Deus & homo, ac proinde virtute propria, & non aliunde accepta mediator exiſtit *Timoth. 2.* Satisfecit enim pro omnibus, illóſque quantum in ſe eſt Patri reconciliauit, & hac ratione ſolus ipſe vnicus & mediator exiſtit. Nam Sancti etiamſi mediatores apud Deum exiſtant ſua merita præſentando, non exiſtunt mediatores in ratione propria, ſed à meritis Chriſti accepta, à quo omnia ſua merita virtutem habuerunt: neque nos Deo ſolutione reconciliant, ſed ſolùm intercedunt vt de facto reconciliemur. Non ergo derogant Chriſti dignitati. Addo Chriſtum ſecundùm aliquorum ſententiam non exercere in cælis officium mediatoris orando pro nobis, ſicut nec merendo, nec ſatisfaciendo, ſed ſolùm ſeipſum diuino Patri præſentando, ſuáque merita & ſatisfactiones, & orationes, & reliqua, quæ in hac vita mortali fecit, ante oculos proponendo: Sancti verò non ſolùm pro nobis in cælo ſua merita præſentant, ſed etiam orant. Ideóque fortè Eccleſia non poſtulat à Chriſto, vt orationes fundat apud Patrem: poſtulat autem id à Sanctis. Ergo diuerſo modo Sancti mediatores exiſtunt ac Chriſtus. Item etiamſi concedamus Chriſtum Dominum in cælis pro nobis orare, vt communior ſententia Patrum affirmat, teſte Toleto *cap. 16. in Ioan. à num.* 35. Maldonato *ibid.* & ſatis indicant illa verba Ioan. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis.* Vbi Dominus de oratione facienda apud Patrem poſt eius in cælum aſcenſum videtur loquutus, adhuc diuerſo modo orat, ac orant Sancti; quia orat tanquam filius naturalis, reliqui vt adoptiui.

Nunquam tamen Eccleſia poſtulat à Chriſto Domino, vt apud Patrem pro nobis oret, ſed poſtulat vt miſereatur noſtri: ne occaſionem tribuat exiſtimandi Chriſtum non eſſe Deum, nec poſſe ſua virtute omnia nobis concedere.

Ad ſecundam probationē de ſufficientia meritorum Chriſti, quæ videbatur inuocatione Sanctorum minui; facilè reſpondetur, dicendo nos non poſtulare, vt pro nobis Sancti intercedant; quia exiſtimamus merita & interceſſionem Chriſti nobis non ſufficere; ſed quia nos indignos iudicamus illius interceſſione, fauore & meritis, interceſſione Sanctorum nos diſponi intendimus, & mediis illis ad ipſum accedimus. Ex quo nullo modo licet inferri minùs ſufficientem eſſe Chriſti interceſſionem; aliàs id liceret inferre ex eo, quod orationes Sanctorum in hac vita degentium expoſtulemus, quod non eſt dicendum.

Eodem modo ſoluitur quartum argumentum. Non enim inuocatio Sanctorum arguit minorem fiduciam de diuina bonitate, ſed arguit maiorem ſui ſubmiſſionem, & propriæ indigentiæ cognitionem, & licèt Deus promptiſſimus ſit ad tibi benefaciendum: id præſtat per media à ſua diuina prouidētia præordinata; quorum vnū & præcipuum eſſe poteſt, vt eius amicos honores, illorúmque orationibus & interceſſionibus fouearis.

Sed inquiris an animabus purgatorij nos commendare, & ad ipſas orare poſſimus?

Reſpondeo breuiter probabilius eſſe nos non poſſe illarum orationibus commendare. ſic Sylu. V. *oratio*, Nauar. *de orat. cap. 1. num. 22.* & relato D. Thom. Palud. Alenſ. inclinat Suarez *lib. 1. de orat. cap. 10. n. 25. iuncto, num. 27. & 28.* Azor. 1. *p. lib. 9. cap* 30, *quæſt. 4.* Valent. 2. 2. *diſp. 6. quæſt. 2. punct. 7. verſic. Quarto certum eſt.* & poſt medium ad quartam obiectionem verſ. ſecundò dico cum Aug. *lib. de cura pro mortuis agenda cap. 13.* Ratio eſt, quia neque eſt certum ipſas ibidem exiſtentes pro nobis orare, neque noſtras orationes cognoſcere. Poſita autem hac incertitudine otioſum eſſe

videtur

Digitized by Google

videtur ab illis aliquid petere, vtpote quæ non intelligunt petitionem. At quia probabilius eſt pro nobis orare, noſtráſque orationes cognoſcere media reuelatione ab Angelis cuſtodibus ſui vel noſtri, probabile eſt ad illas poſſe nos orationes fundere. Sic docet Bonacina *alios referens diſp. 1. de horis canonic. quæſt. 1. punct. 1. in fine.* Quapropter (concludit *Suarez ſupra*) ſentientem in hac oratione fructum & deuotionem, non eſſe ab illa remouendum.

Pvnctvm V.

Qui poſſint orare.

1 *Nulla diuina perſona quatenus talis eſt orare poteſt.*
2 *Omnes homines viatores orare poſſunt.*
3 *Angeli & animæ beatæ pro nobis orant.*
4 *Proponitur obiectio quædam & ſoluitur.*
5 *Pro ſe beati qua ratione orent.*
6 *Damnati veram orationem non poſſunt fundere.*
7 *An animæ exiſtentes in purgatorio pro nobis orent? Refertur communis ſententia, non orare.*
8 *Probabile ſatis eſt oppoſitum.*
9 *Satisfit argumentis num. 7. poſitis.*

1 Aliqua ſunt in hoc puncto extra controuerſiam. Primò, diuinas perſonas quatenus tales ſunt orare non poſſe. Tum quia oratio eſt actus religionis inferioris ad ſuperiorem. nulla autem diuina perſona eſt alteri inferior. Ergo. Tum quia non habent diſtinctam voluntatem, quod neceſſariò præſupponi debebat: Dixi diuinas perſonas quatenus tales ſunt orare non poſſe: vt indicarem Filium quatenus homo eſt ad ſeipſum vt Deum, & ad Patrem, & Spiritum ſanctum orare poſſe, vt de facto ſæpè orauit exiſtens in hoc mundo. Quod autem modò exiſtens in cælo pro nobis oret, probare videtur locus ille Ioan. 14. *Ego rogabo Patrem & alium paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiſcum.* & ad Hebræos 7. *ſemper viuens ad interpellandum pro nobis.* Cùm ergo de propria interpellatione, & rogatione poſſit intelligi, non debet ad impropriam loquutionem reduci. Neque obſtat in hac vita Chriſtum Dominum omnia cum Patre tractaſſe, & pro omnibus orationes fudiſſe, ſciuiſſéque pro quibus exaudiebatur, & in quibus ob eorum malitiam ſua oratio ſanctiſſima non habebat effectum. Non, inquam obſtat, quominus in cælis orare non poſſit: quia hoc ſolùm probat, eius orationem neceſſariam non eſſe; non tamen probat, non eſſe piiſſimam & ſanctiſſimam, & vt talem fundi poſſe. Aliàs dum exſtitit in hac vita ſolùm ſemel orare debuerat. Cum & illa oratio, tunc fuit infinitæ virtutis, & efficacitatis, & optimè cognouit, in quibus habitura eſſet effectum, & in quibus non. Si ergo non obſtante hac oratione ob eius eximiam in nos charitatem ſæpius orationem repetiuit, idem in cælo nunc facere poteſt, & de facto facit: vt ſic veriùs verificetur, ſemper pro nobis interpellare. Quod ſi obiicias. Ergo potero Chriſtum orare, vt pro me quatenus homo eſt, ad Patrem oret; quod videtur eſſe contra Eccleſiæ praxim. Reſpondeo concedendo id fieri poſſe, ſi debita intentione fiat, & abſit ſcandalum; quia peto quod honeſtum eſt, & quod Chriſtus Dominus ſanctiſſimè facit. At quia datur occaſio maleuolis, & ignorantibus errandi, exiſtimando Chriſtum Dominum non eſſe perſonam diuinam, neque per ſe poſſe concedere quidquid nobis neceſſarium eſt, ideo à tali poſtulatione, & oratione abſtinemus.

2 Secundò certum eſt, omnes homines viatores orare poſſe, ſiue iuſti ſint, ſiue iniuſti: Debent tamen eſſe fideles; quia abſque fide eorum oratio (de qua in præſenti loquimur) non erit ſupernaturalis religionis actus. Nam vt dicit Paulus ad Rom. 10. *Quomodo inuocabunt, in quem non crediderunt?* quaſi diceret Deum inuocare non poſſunt, inuocatione pertinente ad ſalutem, niſi prius in ipſum credant. Suppoſita autem fide, ſi iuſti ſunt, clarum eſt, orare poſſe; tum pro ſe, & pro aliis iuſtis, vt in iuſtitia contineantur; tum pro peccatoribus, vt à peccato deſiſtant. Si verò peccatores ſint, orare ad Deum poſſunt, & debent vt eos moueat peccata relinquere. Neque ex eo, quòd oratio fiat ab hoc peccatore, mala eſt, ſed potius eſt bona, vtilis, & conſulenda, vtpote qua ſolet Deus moueri ad excitandum peccatorem, vt ſe ad gratiam diuino auxilio innixus diſponat. Aliàs peccatores non rectè dicerent, *dimitte nobis debita noſtra.*

3 Tertiò certum eſt, Angelos in cælo exiſtentes animáſque beatas Deum pro nobis orare, non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie & ſigillatim; aliàs Eccleſia non peteret ſpecialem eorum interceſſionem, neque ſpecialem ad illos orationem funderet. Dupliciter autem pro nobis orant. Primò petendo à Deo, quæ vident nobis profutura ad ſalutem, ſiue ab ipſis ea petierimus, ſiue non Secundò offerendo Deo noſtras petitiones. Nam licèt Deus optimè cognouerit petitiones noſtras, neque ad hunc effectum indigeat illarum à Beatis præſentatione: at illi gratiſſimum eſt, quòd beati pro nobis hoc officium ſuſcipiant, orationéſque noſtras iam ſibi præſentatas iterum præſentent, & ſuas orationes illis adiungant.

4 Sed obiici poteſt aduerſus hanc doctrinam beatos optimè noſſe, quæ Deus facturus ſit ex iis, quæ illis homines proponunt à Deo petenda. Ergo petere non poſſunt ea, quæ ſciunt Deum facturum non eſſe; aliàs diuinæ voluntati non eſſent omnino conformes. Pro iis autem, quæ ſciunt Deum eſſe facturum, ſuperuacanea videtur eorum petitio.

Reſpondetur 1. negando beatos cognoſcere ſemper, quæ Deus facturus ſit, ex iis, quæ illis homines proponunt petenda. Quia talis cognitio neque ad eorum ſtatum, neque ad efficaciam petitionis neceſſaria eſt. Et ita docuit D. Thom. 1. *p. quæſt.* 113. *art.* 8. ex illo *Dan.* 10. vbi Gabriel Angelus cum Daniele orauit, & cuſtos Angelus illius regni, illis orando reſtitit. Quia neſciebat (inquit D. Thom.) quid Deus diſpoſuiſſet, & procurabat commodum regni ſibi commendati, donec de diuina ordinatione ſibi conſtaret. Conſentit Caiet. 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 4. & 3. *p. quæſt.* 10. *art.* 2. Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 11. *n.* 6.

Reſpondeo 2. admittendo beatos cognoſcere, quæ Deus facturus ſit. Nego tamen inde inferri, non poſſe petere. Nam ſi ſciunt Deum non eſſe facturum, non abſolutè & efficaciter petunt, ſed inefficaciter, & quaſi conditionatè: ſicuti Chriſtus pro ſalute omnium orauit, & pro liberatione à morte Crucis, quæ ſciebat non eſſe facienda. Oſtendunt enim tunc beati ſimplici affectu circa bonum petitum, charitatem quam in nos habent, & quàm bene affecti ſint. Quod ſi agnoſcunt Deum eſſe conceſſurum petenda, non ſuperfluit eorum petitio. Quia fortè ob petitionem illorum Deus ſic decreuit concedere, & ita credendum eſt. Si tamen independenter ab illorum petitione Deus ea facere decreuiſſet, adhuc vtilis eſt talis petitio: tum vt diuinæ voluntati ſe oſtendant conformes; tum vt charitatem & affectum ſuum erga nos oſtendant. Vide Suarez *illo lib.* 1. *de orat. cap.* 11. *à num.* 5.

5 Quartò certum eſt, beatos orare non poſſe pro ſe in his, quæ pertinent ad beatitudinem eſſentialem, bene tamen in iis, quæ ad illam accidentalem pertinent: ita Suarez *lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. & 11. cum D. Thom. *quæſt.* 83.

Digitized by Google

quæſt. 83. *art.* 11. Prior pars concluſionis videtur euidens; quia petitio eſt rei non poſſeſſæ. Beati primo inſtanti ſuæ beatitudinis ſunt beati: Ergo poſſident quidquid ad beatitudinis eſſentiam neceſſariò requiritur. Cùm autem ad eſſentiam beatitudinis non ſolùm neceſſarium ſit Deum videre, ſed videre illum perſeueranter, à principio poſſident debitum illius, & hoc cognoſcunt. Ergo nihil ad beatitudinem eſſentialem pertinens poſtulare poſſunt. Secunda verò pars probatur, quia petere à Deo poſſunt, vt numerus prædeſtinatorum impleatur, quia hoc modo accidentaliter creſcit eorum gloria. Item poſſunt petere glorificationem corporum. Nam licèt hanc ſciant infallibiliter dandam eſſe, petunt tamen, vt illo nouo titulo illis detur. Vel potiùs vt illa petitione proteſtentur, ſemper gloriam illam ſub dominio, & voluntate Dei eſſe, illam ipſis concedere quantumcúmque promiſerit, ſic Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 21. *n.* 23.

6 Quintò certum eſt damnatos orare non poſſe vera oratione: Tum quia carent fide: tum quia pium affectum non habent; & Deum ſummo odio continuò proſequuntur. Poſſunt tamen aliqua à Deo petere, vt refertur *Iob* 1. & 2. vbi diabolus petiuit à Deo vt permitteret tentare Iob, & *Luc.* 16. diues ille in tormentis poſitus petiuit vt Lazarus ad fratres mitteretur.

7 Dubium autem eſt de animabus in purgatorio exiſtentibus, an orare poſſint pro n[illegible]. Nam pro ſe non videtur dubitandum. Oran[illegible]e Deum vt excitet fideles, vt pro ipſis ſatiſf[illegible]uid enim obſtare poteſt huic orationi, cu[illegible]ant in ſumma neceſſitate conſtitutas, & ſcian[illegible]ullum aliud ſibi ſupereſſe remedium, ad ſe ab illa neceſſitate liberandum? Quapropter ex multis hiſtoriis conſtat animas in purgatorio exiſtentes poſtulaſſe à viuis orationes, ſuffragia, & indulgentias. Ergo faciliùs poterunt petere à Deo, vt fideles moueat ad hæc opera pro illis præſtanda; cùm certò cognoſcant fideles non poſſe illa præſtare, niſi à Deo priùs moueantur, & excitentur.

Pro nobis autem communis ſententia docet non orare. Sic D. Thom. *q.* 83. *art.* 11. *ad* 3. Alenſ. 4. *p. q.* 91. *memb.* 4. Nauar. *in Enchirid. de orat. in prælud. n.* 26. & 29. Mouentur: tum quia noſtras neceſſitates non cognoſcunt: tum quia ſunt in ſtatu potius ſatis patiendi, quàm impetrandi, magiſque debent ab aliis auxiliari, quàm aliis auxilio eſſe.

8 Nihilominus contraria ſententia ſatis probabilis eſt, eámque defendit Bellarminus *lib.* 2. *de purgatorio cap.* 15. Medina *q.* 5. *de oratione.* Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *q.* 2. *p.* 6. *verſ. Quartò aſſero.* Suarez *lib.* 1. *de oratione cap.* 11. *num.* 16. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtitia cap.* 37. *dub.* 5. *num.* 23. & *alii.* Ratio eſt quia pœna, quam animæ in purgatorio exiſtentes patiuntur, impedire eas non poteſt ab oratione pro nobis fundenda. Tum quia æquo animo eam ſuſtinent. Tum quia nos feruenti charitate proſequuntur, neque deſiderium, quod in hoc ſæculo habebant noſtræ ſalutis, eſt illis imminutum. Tum quia vident ſe hac oratione ſummè Deo placere. Et confirmari poteſt exemplo Moyſis & Samuelis, qui pro populo orabant, vt colligitur ex Ierem. 15. *Si ſteterint Moyſes & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populum iſtum.* & 2. *Machab. vlt.* orauit Ieremias multum pro populo. & tamen ij omnes non erant beati. Ergo licèt animæ in purgatorio exiſtentes beatę non ſint, poterunt pro nobis orare.

9 Neque argumentum contrarium vrget. Fateor, inquam, eſſe in ſtatu ſatiſpatiendi, & indigente noſtro auxilio, & orationibus: hoc tamen non tollit quominus ipſæ etiam poſſint nobis correſpondere. Quòd ſi dicamus noſtras neceſſitates non cognoſcere, neque cognoſcere orationes, quæ ad ipſas funduntur, inde ſolùm infertur non poſſe pro nobis ſpecialiter orare; hoc eſt pro ſpeciali neceſſitate: at non infertur orare non poſſe in genere pro nobis, petendo à Deo vt nobis concedat, quod ſuæ voluntati & diuinæ gloriæ magis eſt conforme, noſtráſque petitiones audiat, ſi id videat expedire. Nulla tamen in hac oratione eſſe poteſt repugnantia; ac proinde credo animas in purgatorio exiſtentes, vtpote Deo chariſſimas, & nobis bene affectas commendare ſæpè Deo amicos, quos habuerunt in hoc ſæculo, conſanguineos & propinquos, & quotquot illis benefaciunt, illiſque ſe commendant.

PVNCTVM VI.

Pro quibus orandum eſt.

1 *Pro damnatis orari non poteſt.*
2 *Pro beatis qua ratione poſſit orari.*
3 *Pro viatoribus ſiue iuſtis, ſiue iniuſtis eſt orandum.*
4 *Proponuntur duæ difficultates aduerſus hanc doctrinam.*
5 *Soluitur prima difficultas.*
6 *Satisfit ſecundæ difficultati.*

1 Certum eſt orationem fundi non poſſe pro damnatis, quia ſunt omnino à beatitudine excluſi, neque illis aliqua ratione oratio prodeſſe poteſt: quod definitum eſt ab Innocentio 3. *in cap. cùm Marthæ, de celebratione Miſſarum.*

2 Pro beatis verò clarum eſt nos orare non poſſe, petendo eorum conſeruationem beatitudinis: quia hanc certò cognoſcunt ſibi eſſe debitam, & à Deo cõceſſam. Solùm de oratione, in qua poſtularetur aliqua gloria accidentalis reſultans ex multitudine prædeſtinatorum, ex glorificatione corporum, ex laudibus in cœlo factis ob peccatorum pœnitentiam poteſt eſſe dubium, an pro ea poſſimus orare. In quo breuiter dico nullum in hac oratione reperiri inconueniens, immò per ſe bonam, & honeſtam eſſe. Quia hac oratione poſtulatur nomen Dei ſanctificari: & quia hæc poſtulantur in fauorem & commodum beatorum, vt ipſi inde voluptatem & gaudium nouum accipiant, dicitur fieri pro beatis, ſic docet Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 14. *n.* 4. cum Bellarm. *lib.* 2. *de purgatorio cap.* 18.

Pro animabus purgatorij nemini Catholico eſſe dubium poteſt ſalutare eſſe orare, vt à peccatis ſoluantur.

3 Loquendo de viatoribus concluſio ab omnibus recepta eſt, pro omnibus eſſe orandum, ſiue iuſti ſint, ſiue iniuſti, ſiue fideles, ſiue infideles, ſiue amici, ſiue inimici, prout docuit Paul. 1. Timoth. 2. *Obſecro primum omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Quod intulit ex eo, quòd Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, & ratio eſt manifeſta, quia omnes dum ſunt in hac vita, capaces ſunt ſalutis.

4 Sed eſt difficultas. *Qua ratione pro omnibus ſit orandum.* & ratio difficultatis eſt. 1. quia in omnium collectione conſtat manifeſtè plures eſſe reprobos, & vt tales à beatitudine excluſos. Ergo illi comprehendi non poſſunt in oratione, qua petis omnibus ſalutem, quia eſſet nimis præſumptuoſa & ſtulta petitio, & contraria diuinæ ordinationi. Adde, nullam religioſam petitionem fieri poſſe, quæ non procedat ex ſpe obtinendi petitum, quam tamen in præſenti habere non potes, cùm certò ſcias contrarium eſſe à Deo determinatum. 2. difficultatis ratio eſt: quia honeſtè & licitè ſæpè oras pro prædeſtinatis tantùm, pro amicis, pro benefactoribus, pro conſanguineis, pro teipſo. Ergo non teneris pro omnibus orare. Ergo etiamſi aliquem excludas, non peccabis?

5 Ad

Digitized by Google

5 Ad primam difficultatem reſpondeo probare te non poſſe pro omnibus collectiuè petere beatitudinẽ vt cum effectu detur: at diuiſiuè bene potes pro omnibus beatitudinem abſolutè poſtulare. Quia dum tibi per reuelationem claram non conſtat, qui ſint à Deo ſpecialiter reprobati, optimè facis, ſi omnibus gratiam, & beatitudinem poſtules. Quòd ſi obiicias plures eſſe ita remotos à via ſalutis, tum ob infidelitatem, tum ob vitia, quibus ſunt immerſi, vt moraliter loquendo non videantur condemnationem vitaturi. Ergo illos optimè poteris excludere à petitione abſoluta beatitudinis. Neganda eſt conſequentia; quia ob nullam infidelitatem, & peccatorum obſtinationem, tollitur peccatori capacitas & poſſibilitas ſe conuertendi: ac proinde nec poſſibilitas pro illis orandi. Immo quò maior peccator exiſtit, magiſque à via ſalutis remotus eſt, eò magis oratione indiget, qua moueatur Deus vt illum à malo diuertat. Cæterùm pro beatitudine omnium viatorum collectiuè, & idem eſt pro beatitudine illius, quem ex reuelatione cognoſceres condemnandum, optimè poteris orare, affectu, inquam, ſimplici, & conditionato diuinæ voluntati ſubordinato. Nulla enim repugnantia eſt in eo, quod velis, quantum eſt ex te, reprobo ſalutem: immo in hac voluntate charitatem erga illum oſtendis, diuinæque te voluntati conformas, quæ quãtùm ex ſe eſt vult omnes homines ſaluos fieri. Ergo ex hac voluntate bene potes petere à Deo, vt det illi reprobo auxilia, quæ ad huiuſmodi effectum videat eſſe neceſſaria. Item petere potes, vt illis auxiliis ille reprobus non reſiſtat. In toto enim hoc obiecto nihil eſt diuinæ voluntati contrarium. Vt latiùs hæc omnia probat Suarez *lib. 1. de orat. cap. 15. a. n. 6.* Leſſius *lib. 1. cap. 37. dub. 7.* Valentia 2.2. *diſp. 6. punct. 8. in princ.*

6 Secundæ difficultatis ratio conuincit, te non eſſe obligatum ſemper pro omnibus orare, ſed aliquando poſſe & debere pro te ſolùm orare. Item pro amico vel inimico, in graui neceſſitate conſtituto. Quod manifeſtè conſtat exemplo Chriſti & Sanctorum, qui ſæpe orationes pro ſpeciali aliqua perſona obtulerunt, quia illis ſpecialiter indigebant. Chriſtus namque Dominus pro Petro orauit, ne eius fides deficeret, in qua oratione reliquos non comprehendit. Item rogauit Patrem pro crucifigentibus ipſum: & Stephanus pro lapidantibus, vtpote qui ſpeciali illo auxilio indigebãt. Cùm ergo communis ſententia docet pro omnibus orandum eſſe, neminémque ab oratione excludẽdum; loquitur. Primò de oratione communi, quam Eccleſia pro omnibus offert, quam ſi limitares & coarctares, graue peccatum eſſet, non ſolùm quando oras vt miniſter Eccleſiæ deputatus, ſed etiam quando per miniſtros Eccleſiæ orationes fundis; quia tunc aduerſaris intentioni Eccleſiæ. Secundò, loquitur de oratione priuata pro aliqua communitate ex obligatione facta, à qua ſi excludas aliquem, qui pars ſit illius communitatis, grauiter peccas, vtpote priuans illum ſatisfactione, & impetratione, quæ ex tali oratione ſibi debetur. Tertiò, loquitur de oratione voluntaria etiam priuata, pro aliqua communitate & illius partibus, à qua oratione non eſt tibi licitum, aliquem, qui pars ſit illius communitatis, excludere. Nam poſito quod voluiſti pro illa communitate orare, debes in oratione omnes comprehendere, neque aliquem abſque rationabili cauſa excludere: nulla autem excogitari poteſt, quæ ſufficiat ad honeſtandam hanc excluſionem. Ergo: An verò hęc excluſio ſit peccatum mortale, vel ſolùm veniale ſi abſit ſcandalum, neque fiat ex expreſſo animo vindictæ non definio. Vnum tamen eſt certum, te obligatum eſſe pro quolibet proximo etiam inimico orare, quoties tua oratione, extremè, vel grauiter indiget, & ſpem probabilem habet illi eſſe profuturam, & in iis conſentiunt. Leſſius, Valentia, & Suarez *locis allegatis.*

PVNCTVM VII.

Quæ circunſtantiæ ſeruandæ ſint in oratione, vt vera & fructuoſa ſit, infallibilémque habeat effectum.

1 *Ad veram orationem voluntas ſaltem implicita requiritur.*
2 *Attentio expoſtulatur ad veram orationem.*
3 *Debent item peti, pia, honeſta, & decentia.*
4 *Oratio opus eſt meritorium, ſatiſfactorium, & impetratorium.*
5 *Proprius orationis effectus eſt impetratio.*
6 *Explicatur prima orationis conditio, quæ eſt petere vtilia ad ſalutem.*
7 *Declaratur ſecunda conditio, quæ eſt pietas in petitione.*
8 *Expenditur tertia conditio, quæ eſt perſeuerantia.*
9 *Quarta orationis conditio declaratur, quæ eſt, vt quis pro ſeipſo oret.*
10 *An ſtantibus ſupradictis conditionibus concedat Deus petitum ex iuſtitia? Reſoluitur concedere ex fidelitate.*
11 *Declaratur, an oratio pro pluribus æquè proſit ſingulis, ac ſi pro ſingulis offerretur.*

1 VT vera oratio ſit. Primò requiritur neceſſariò formalis, vel virtualis, ſeu implicita voluntas orandi, quod in oratione vocali manifeſtius eſt. Nam cùm oratio ſit actus humanus & religioſus, neceſſariò ſupponit voluntatem liberam illum faciendi. Si enim legeres breuiarium animo ſolùm ſtudendi, ſtudium faceres, non orationes. Sic Nauar. *c. 13. n. 14.* Suar. *lib. 3. de orat. c. 3.* Dixi requiri formalem vel virtualem intentionem; quia hæc virtualis, & implicita intentio ſufficit, ſicut etiam ſufficit ad ſacramentum conficiendum. Vocatur implicita intentio orandi, ſi habeas intentionem formalem alicuius quod in ſe orationem contineat: vt ſi habeas intentionem tuo muneri ſatisfaciendi, & ex hac intentione breuiarium aſſumas, diceres virtualem orandi intentionem habere, quia muneri tuo ſatisfacere in illis circunſtantiis, eſt orare. Si autem expreſſam intentionem orandi haberes, & ex hac intentione breuiarium aſſumeres & recitares, etiamſi ab illa intentione formali ceſſares, adhuc virtualiter ex illa oras; quia ipſa virtualiter permanet dum permanet in aliquo effectu à ſe relicto neque ipſa eſt retractata, vt latiùs diximus tractatu de legibus *diſput. 1. punct. 17.* & tradit in præſenti Suarez *lib. 3. de orat. cap. n. 6.*

2 Secundò ad veram orationem requiritur attentio. 1. quia oratio eſt locutio, at ſine attentione aliqua formali, vel virtuali eſſe non poteſt humana locutio. Ergo: Item oratio eſt aſcenſio mentis in Deum, vt dixit Damaſc. *lib. 3. de fide c. 24.* Aug. *ſerm. 230. de temp. & lib. de ſpiritu & anima c. 50.* quod eſſe non poteſt abſque attentione. 3. eſt cultus latriæ. Ergo requirit attentionem neceſſariò. Hæc autem attentio triplex eſt in oratione vocali: vt tradit D. Thom. communiter receptus *2.2. q. 83. art. 13.* Prima ad verba. Secunda ad illorum ſenſum. Tertia ad Deum. Ad veram orationem qualibet ex iis attentionibus ſufficit. Vnde ſi minimam attentionem habens, qualis eſt attendere, vt verba orationis abſque errore dicantur; verè oras quia verè profers orationem vocalem, cũ intentione colendi Deum, ménſque tua in Deum virtualiter eleuatur. Sic Suarez *lib. 3. de oratione, c. 4. n. 8.* Valentia *diſp. 6. q. 2. p. 9. in princ.* Ex quo fit te orare, & cum fructu, etiam ſi non percipias ſenſum, & ſignificationem verborum quæ profers,

quia

Digitized by Google

quia profers verba laudes Dei continentia cùm intentione Deum laudandi. ergo verè oras,ſic Suarez *lib.2.de orat. cap.5. num. 5.* & tradit Valentia *diſput.6. quæſt.2.p.9.verſ.3.*

Tertia circunſtantia ad orationem requiſita eſt pietas, quæ conſiſtit in eo vt pia, honeſta, & decentia à Deo petantur; & in finem honeſtum: aliàs, cultus Religionis non erit,& conſequenter neque vera oratio. Colligitur ex Suarez *num.* 13. & docet Valentia *ſuprà*.

4 Vt autem oratio fructuoſa ſit,eædem circunſtantiæ intentionis, attentionis, & pietatis ſunt requiſitæ. An verò aliæ circunſtantiæ requirantur? ſtatim dicemus. Triplicem fructum oratio habere poteſt, meritum, ſatisfactionem, & impetrationem, hîc vltimus eſt proprius orationis. Nam meritum & ſatisfactio, cuiuſlibet operis virtuoſi fructus eſt. Cùm ergo vera oratio inter opera virtuoſa enumeretur, meritum, & ſatisfactionem habet. At quia nullum opus virtuoſum mereri poteſt ex condigno præmium aliquod, præſertim vitam æternam, niſi ab homine iuſto procedat: vltrà ſupradictas conditiones, debet oratio vt meritoria ſit procedere ab homine in gratia exiſtente. Sic D. Thom.2.2. *quæſt.* 83. *art.* 15. Valentia 2.2. *diſp.6. quæſt.2.p.4. verſ. Non poteſt autem oratio.* Suarez *lib.1. de orat. cap.* 22. *num.* 3. *& num.* 4. reputat probabile meritum de congruo ineſſe poſſe orationi peccatoris; quia decet Deum ob orationem humilem moueri ad beneficia aliqua peccatori conferenda. An autem ad ſatisfactionem requirat oratio ſimiliter gratiam in operante? in materia de pœnitentia latiùs dicemus. Credo tamen nunquam habere virtutem ſatisfaciendi pro peccatis, ſi à peccatore procedat, niſi ad ſummum vt eſt pars integrans ſacramenti pœnitentiæ.

5 Impetratio rei poſtulatæ eſt proprius, & natiuus fructus orationis. Quia oratio ad hunc finem tendit, vt per ſeipſam rogando ſcilicet, & poſtulando moueat & inclinet Deum,quem rogat vt poſtulata concedat. Sed quia in nulla oratione reperiebatur vis ad mouendum Deum,vt infallibiliter concederet petitum, ideo ipſe ſua ſe promiſſione voluit obſtringi: vt hac promiſſione fructus, nos ſecuros beneficij poſtulati redderet. Promiſit namque petentibus debito modo conceſſurum poſtulata,Matth.7. *Petite & accipietis*, & Ioan. 16. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Non enim promiſit cuilibet poſtulanti ſe conceſſurum: cùm videamus multa à fidelibus etiam iuſtis peti, quæ tamen non obtinent. Signum ergo eſt non poſtulari debito modo; id eſt cum illis conditionibus, quibus Deus ſe conceſſurum poſtulatæ promittit.

6 Difficultas ergo eſt. Quæ ſint illæ conditiones? D.Thom.communiter receptus 2.2.*quæſt.*83.*art.*15. quatuor conditiones enumerat. Prima, vt petat neceſſaria, vel vtilia ad ſalutem. Secunda, vt piè petat. Tertia, vt perſeueranter petat. Quarta, vt pro ſeipſo petat. Sed an omnes hæ conditiones neceſſariæ ſint? & qua ratione intelligantur? non eſt facilè explicatu.

Primam conditionem,quæ eſt, vt petat neceſſaria, vel vtilia ad ſalutem, omnes admittunt, quia illa petendo, petis quod à Chriſto approbatur, & eius voluntati eſt conforme. E contra verò,ſi ea, quæ petis ad ſalutem vtilia non ſunt: non ſunt ſecundùm voluntatem eius. Quia eius voluntas eſt de tua iuſtitia, & ſanctificatione.Ergo hæc conditio neceſſaria eſt ad impetrandum infallibiliter, & fundatur in illis verbis Ioan. 16. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* & 1. Ioan. 5. *Quodcùmque petierimus ſecundùm voluntatem eius,audit nos.* Hinc fit te non eſſe infallibiliter exaudiendum, ſi rem indifferentem nullo appoſito honeſto fine petas. Tum quia illa petitio non eſt oratio, ſiquidem non cedit in cultum Dei. Nullus enim cultus Deo exhibetur rem ab illo indifferentem vt talem poſtulando. Imò potiùs aliqua videtur illi fieri irreuerentia, cùm intendis & procuras, vt tibi rem illam inutilem concedat, & deſiderium tuum inutile compleat. Non audet tamen Suarez(& benè) *lib.1. de orat. cap.*23.*num.*5. affirmare peccatum eſſe graue talem orationem,in qua à Deo ſolùm petis rem indifferentem nullo appoſito fine honeſto. Quia,quatenus à Deo procedere poteſt, nullam malitiam habet: eſto illam habeat, quatenus à te poſtularur: eò quòd debitum finem illi non adiunxeris.

7 Secunda conditio ad impetrandum neceſſaria, eſt pietas in petitione, quæ in eo ſita eſt,vt cum fide, ſpe, & charitate petas. De fide, & ſpe conſtat ex illo Matth.21. *Si habueritis fidem, & non hæſitaueritis dicetis monti,* &c.& Iacobi 1.*poſtulet autem in fide nihil hæſitans.* De charitate colligitur ex illo Ioan.15. *Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint, quodcùmque volueritis petetis, & fiet vobis.* & tradit D. Thom. 2.2.*quæſt.*83.*art.*15. *&* 16. Fides autem, quam habere debes, non eſt de conſecutione abſoluta poſtulati,quia hanc habere non potes niſi ex ſpeciali reuelatione. Sed eſt fides de conſecutione poſtulati,ſi petitio habeat omnes conditiones, ſub quibus à Deo promiſſa eſt infallibilitas petitionis. Idem de ſpe eſt ſimiliter dicendum non eſſe neceſſariam ſpem certam, & ſecuram de abſoluta conſecutione rei poſtulatæ, ſed de conſecutione illius, ſi petitio habeat conditiones ad infallibilitatem requiſitas. ex quo fit non obſtare huic fidei, & ſpei, te dubitare & timere rationabiliter, an poſtulatum ſit concedendum?ſi talis dubitatio & timor non in infallibilitate diuinæ promiſſionis,eiúſq; liberalitate,ſed in tua indignitate nitatur. Aduerto tamen aliquando eſſe fidem,& ſpem ita feruentem de conſecutione rei poſtulatæ, vt magna ex parte pellat dubium, & timorem etiam ex tua in dignitate prouenientem. Vide Suarez *lib.1.de orat. cap.*24. Charitas non videtur neceſſariò petitionem comitari debere ad eius infallibilitatem, quia ſæpe Deus orationes alicuius peccatoris exaudit: ſicut exaudiuit illius puublicani *Luc.*18.petentis peccatorum remiſſionem.Video tamen dici poſſe exaudire Deum aliquando peccatoris orationem, non quia ſic promiſerit, ſed quia ſic vult pro ſua benigniſſima miſericordia. Nihilominus quia locutiones ſcripturæ generales ſunt, & indicant ipſam orationem hanc virtutem habere: ideo veroſimilius eſt non ſolùm orationi iuſti,ſed etiam peccatoris,promiſſum eſſe fructum, ſi reliquas conditiones habeat. Probat ſanè locus ille Matth.7. vbi inquit Chriſtus Dominus. *Omnis enim qui petit accipit, & qui quærit inuenit:* in quo nulla diſtinctio iuſti à peccatore facta eſt. & *Luc.*11. ſub parabola illius, qui nocte ab amico ſuo petiuit,declarauit peccatorem petentem à Deo ſibi neceſſaria conſecuturum eſſe, ſi non ob amicitiæ titulum, quam non habet, ob perſeuerantem petitionem, quam adhibet. Et fauet ratio, quia noſtra petitio non habet efficacitatem, ex dignitate perſonæ orantis, ſed ex benignitate Dei, ad quem refertur; cùm ergo Deus ſe benigniſſimum oſtendat peccatores orationes exaudiens, dicendum eſt ſic promiſiſſe exauditurum. Et ita tradit Chryſoſtomus in Matth. *hom.*18. Auguſt. *tractatu* 4.in Ioan.Baſilius *in conſtitut.mon.cap.*17.D.Thom. *quæſt.*83.*art.*16.Valent.*diſp.*6.*q.*2 *p.*6.*circa principium.* Quòd ſi obiicias illud *Iſaiæ* 1. vbi orationi multiplicatæ negatur auditus ob nullam aliam rationem, niſi quia *manus* orantis *ſanguine*, id eſt,peccatis *plenæ ſunt*.

Digitized by Google

& *Pſal.* 69. agnouit Dauid ſe non eſſe exaudiendum, ſi iniquitatem aſpexerit in corde ſuo. Facilè reſpondetur primò non eſſe exaudiendum peccatorem ex miſericordia, qui vt talis poſtulat: hoc eſt, qui poſtulat, vel mala, vel ob malum finem, iuxta illud Iacobi, *petitis, & non accipitis, eò quòd malè petatis, vt in concupiſcentiis veſtris inſumatis*, &c. Dixi non eſſe exaudiendum ex miſericordia peccatorem ſic poſtulantem, quia aliquando exauditur ex ira, vt rectè ponderat Auguſt. *tract.* 73. in Ioan. *Metuendum eſt* (inquit) *ne multa, quæ poſſet Deus, non dare propitius, det iratus.* Adde veriſimile eſſe peccatorem non eſſe exaudiendum, ſi non oret animo exeundi à peccato: quia aliàs diuinam Maieſtatem videtur irridere, cùm velit obtinere beneficium ab eo, quem in animo habet contemnere. Requiritur ergo vt oratio peccatoris exaudiatur, vt voluntatem aliquam habeat relinquendi peccatum.

8 Tertia conditio ad orationis infallibilitatem eſt illius perſeuerantia, quam ſæpè ſcriptura commendat *Lucæ* 18. *ad Rom.* 12. & 1. *Theſſal.* 5. & *Iacobi* 5. & *alibi.* Sæpè enim Deus petita negat cùm primò poſtulantur; quæ tamen poſtea concedit, cùm orationibus vrgetur; quia ſic deſiderium noſtrum creſcit, & beneficium magis æſtimatur, quia neſcimus, qualiter nobis conueniat petitum. Aliquando enim ad primum pulſum oſtium aperitur, & petitum conceditur: aliquando bis, & ſæpè oportet pulſare, & petere vt concedatur. Vnum tamen eſt omnino certum vt bene aduertit Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 26. *num.* 3. Si res, quæ petitur, ſpiritualis eſt, ſemper petitionem habere bonum aliquem effectum. Nam licèt rem poſtulatam non obtineat, obtinet tamen eam, quæ petenti prodeſt. Vt ſi petat (inquit Suarez ſuprà) amoueri à ſe tentationem aliquam: ſi non obtinet vt neque Paulus obtinuit, obtinet tamen, vel illius diminutionem, vel victoriam, vel ne aliis tentationibus grauioribus vrgeatur.

9 Quarta conditio infallibilitatis orationis expoſtulata à *D. Thom.* eſt, vt quis oret pro ſeipſo, fauetque D. Auguſt. *tract.* 102. in Ioan. expendens illud Ioan. 16. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Nihilominus ſatis probabile eſt ex hac parte, non reddi orationem inefficacem. Primò, quia aliis in locis eſt facta abſoluta promiſſio abſque tali limitatione Matt. 7. *Omnis, qui petit, accipit, & qui quærit inuenit*, &c. Ioannes 14. *Quodcùmque petieritis Patrem in nomine meo hoc faciam.* Secundò, quia ea, quæ aliis donantur ob tuam petitionem, tibi dicuntur donari, iuxta illud Pauli Act. 27. *Ecce donauit tibi Deus* (dixit Angelus Paulo) *omnes, qui nauigant tecum.* Tertiò, quia hac vita commendatur diuina miſericordia, liberalitas, & benignitas, cùm non ſolùm audiat orantem pro ſe, ſed etiam pro aliis. Quartò, excitamur ad charitatem mutuam exercendam, cùm ſciamus poſſe nos poſtulata efficaciter conſequi, æquè pro aliis ac pro nobis, ſi ex parte aliorum non ſit reſiſtentia: hoc enim ſemper requiritur, ſicut etiam requiritur cùm pro nobis petimus. & ita docet Toletus in Ioan. *cap.* 16. *annotat* 30. *fauet* Valentia *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 4. *circa finem.* Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 27. *n.* 2.

10 Sed inquiris primò, an ſtantibus iis conditionibus concedat Deus petitum ex iuſtitia? Affirmat Ioannes Medina *tract. de orat. quæſt.* 18. *in fine*, & mouetur. Quia Deus promiſit rectè petenti ſe conceſſurum poſtulatum Ergo de iuſtitia. Quia iuſtitia petit vt vnicuique ius ſuum ſeruetur: ſed quilibet petens rectè ius habet fundatum in diuina promiſſione obtinendi, quod poſtulat. Ergo. Nihilominus dicendum eſt, non concedere Deum ex iuſtitia, ſed ex fidelitate, quæ à ſe rectè poſtulantur; quia petitio eſt ſolùm conditio, vt promiſſio habeat effectum, & vt talis expoſtulatur, non autem expoſtulatur, vt opus recompenſandum poſtulati conceſſione. Ad obligationem autem iuſtitiæ neceſſarium erat, vt Deus poſtulata concederet in recompenſationem petitionis ſicuti concedit gloriam in recompenſationem meritorum. Cùm ergo non in compenſationem petitionis petitum concedat, ſed petitionem poſtulet, vt conditionem ſuæ promiſſionis, efficitur non obligari ex iuſtitia, ſed ſolùm ex fidelitate. Quod exemplo humano eſt manifeſtum. Si enim promitteres dare eleemoſynam cuilibet pauperi à te petenti, vt ſic tua peccata redimeres; non ideò obligatus eſſes de iuſtitia implere, ſed ſolùm ex fidelitate, ſeu religione in Deum. Valentia 2. 2. *diſp* 6. *quæſt.* 2. *p.* 4. *poſt medium. verſic. ſed ad maiorem declarationem.* Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 27. *num.* 4.

11 Secundò inquires. An oratio oblata pro pluribus æquè proſit ſingulis, ac ſi pro ſingulis offerretur? Et quidem quoad ſatisfactionem, cùm limitata ſit, manifeſtum eſt non æquè prodeſſe. Quoad impetrationem verò, cùm hæc in benignitate infinita Dei, eiúſque promiſſione fundetur, dubium eſt. Probabilius exiſtimo non æquè prodeſſe, ſic Nauar. *de orat. cap.* 20. *num.* 48. Couar. *cap. Alma mater* 1. *p.* §. 5. *num.* 9. Azor *tom.* 1. *lib.* 9. *quæſt.* 7. Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 27. *num.* 6. Medina *Cod. de orat. quæſt.* 21. Probo primò: Quia eſto impetratio in benignitate, & miſericordia diuina principaliter fundetur; fundatur etiam in congruitate ipſiuſmet petitionis, quòd abundè conuincitur ex eo, quòd feruens oratio aptior eſt ad impetrandum, quàm tepida; ſed petitio pro pluribus applicata non æquè congruit ſingulis, ac ſi pro ſingulis eſſet; quia ſinguli in petitione illa communi, confusè & indiſtinctè intelliguntur. Secus in petitione ſpeciali. Secundò, quia Eccleſia ſæpè orat pro aliquo peccatore ſpeciali, quod non eſſet conſultum, ſi orando pro omnibus peccatoribus æquè illi prodeſſet.

PVNCTVM VIII.

An oratio ſit ad ſalutem neceſſaria, & quando?

1 *Probatur ad ſalutem neceſſariam eſſe.*
2 *Pro quo tempore hoc præceptum obliget? Proponitur ratio dubitandi.*
3 *Reſoluitur arbitrio prudentis remittendum eſſe tempus huius obligationis.*
4 *Qua ratione in aliis caſibus hæc obligatio ſubſiſtat.*
5 *Satisfit rationi dubitandi num. 2. poſitæ.*
6 *An omittens orationem, cùm tentationi vincendæ neceſſaria eſt, duplex committat peccatum.*

1 OMiſſis hæreticorum erroribus, negari non poteſt orationem eſſe vtilem & conuenientem. Nam licèt Deus ab æterno omnia, quæ facienda ſunt in tempore, ſtatuerit; ea ſæpè ſtatuit fieri ex præuiſa oratione, quæ ſucceſſu temporis habenda erat. Eſſe autem neceſſariam ad ſalutem omnibus adultis (niſi breui tempore vitam finiant) clarè conſtat ex pluribus ſcripturæ locis, præcipuè ex illo Matth. 26. *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem*, id eſt, vt tentationi non conſentiatis. Cùm ergo in vita plures tentationes omnibus occurrant, oratio ad illas vincendas neceſſaria reputatur. Item ad Epheſ. 6. *Galeam ſalutis aſſumite per omnem orationem, & obſecrationem orantes.* & 1. Theſſal. 5. *Sine intermiſſione orate*, id eſt, quantum fieri poteſt. & Iacob. 5. *Orate pro inuicem, vt ſaluemini*, & alibi ſæpè; quæ omnia ita repetita in-

cant

Digitized by Google

dicant ſanè neceſſitatem. Probarique poteſt hac ratione. Omnibus enim adultis ad habendam gratiam, & perſeuerandum in illa eſt neceſſarium ſpeciale auxilium Dei, vt definit Trident. *ſeſſ. 6. de iuſtificat. can.* 22. Sed hoc auxilium potuit Deus ſtatuere non dare indigentibus, niſi ipſi ab illo petant. Ergo tunc petitio neceſſaria erit. Quod autem ſic ſtatuit, ſatis colligitur, tum ex commendatione orationis ita ſæpè facta, tum quia ita videbatur conueniens, vt quis diuinam excellentiam, & ſuam indigentiam cognoſceret, Tum ex illo Matth. 7. *vbi petens accipit, & pulſanti aperitur, & qui quærit inuenit.* Tacitè inde inſinuatur non petenti nihil concedi, non pulſanti non aperiri, neque inuenire, qui non quærit. Si enim malè petenti denegatur petitum, iuxta illud Iacob. 4. *Petitis, & non accipitis, eo quod malè petatis*, etiam denegari debet nihil petenti. ſic D. Thom. *quæſt.* 83. *art.* 3. Suarez *lib.* 1. *de orat. cap.* 28. *num.* 3. Valentia *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 3. vbi ex ſententia plurium Sanctorum veritatem exornat. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 32. *dub.* 3. *num.* 10. Aduertendum tamen eſt hanc orationem pro diuino auxilio obtinendo, non eſſe ita neceſſariam, vt ſemper Deus ad concedendum quodlibet auxilium illam exigat. Id enim falſum eſt, cum ſæpè ex ſua benignitate nobis non petita concedat. Sed dicimus neceſſariam eſſe ad obtinendam perſeuerantiam in gratia longo tempore. Quia hæc ſine victoria plurium tentationum vrgentium, & ſine ſpeciali & continuo Dei auxilio eſſe non poteſt.

Hincque oritur ratio dubitandi. Quónam tempore præceptum orandi obliget? Videtur enim ſemper & omni tempore obligare, aut numquam. Si enim hoc præceptum ex verbis Scripturæ colligendum eſt (vt verè colligi debet) continuò & inceſſanter obligat. Dixit enim Dominus Lucæ 18. *Oportet ſemper orare*, & Paulus 1. ad Theſſal. *vlt. ſine intermiſſione orate.* & ad Coloſſ. 4. *orationi inſtate.* Item Matth. 7. dixit Chriſtus *petite & accipietis.* Ergo ad recipiendum quodlibet beneficium ſaltem ſupernaturale neceſſaria eſt oratio; vel ſi ad aliquod neceſſaria non eſt, neque ad vllum neceſſaria erit. Quia non eſt vnde colligatur neceſſitas pro vno beneficio potius quàm pro alio. Matth. 26. dixit Chriſtus, *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem.* Ergo pro obtinenda victoria cuiuſlibet tentationis neceſſaria eſt oratio, vel pro nulla. Adde Chriſtum Dominum nullum ſpeciale præceptum reliquit, præter ea, quæ ad fidem & ſacramenta pertinent. At fides eſſe poteſt abſque oratione, cum ad benè orandum iam fides præſupponatur: ſacramenta autem recipi poſſunt abſque eo, quod recipiens ſpecialem orationem fundat. Ergo ex præcepto Chriſti ſpeciali oratio neceſſaria non eſt. Reſtat ergo, vt ſolùm ſit neceſſaria ex præcepto diuino naturali: Hoc eſt annexo ex diuina inſtitutione gratiæ ad beatitudinem neceſſariæ. Sed hoc non apparet, quo fundamento firmo dici poſſit. Nam ad recipiendam primam gratiam in adultis (de quibus ſolùm eſt dubium) oratio non videtur neceſſaria: ſiquidem eo ipſo, quo adultus diuino auxilio ſupernaturali munitur, eliciat contritionem, iuſtificabitur. Sed hoc auxilium dari poteſt, & ſæpè datur abſque petitione recipientis illud, vt contingit cum inuincibiliter petitionis oblitus de grauitate culpæ propter Deum dolet. Ergo. Ad conſeruandam autem gratiam ſemel receptam, non videtur petitio neceſſaria, tum quia hæc conſeruari poteſt, etiamſi grauiſſima tentatione moleſteris; tum quia auxilium ad illius conſeruationem abſque petitione ex ſola miſericordia Dei ſperari poteſt: tum & præcipuè, quia ſi pro conſeruatione gratiæ neceſſaria eſt oratio, ſignandum eſt tempus huius neceſſitatis, quia aliàs culpabilis non erit quælibet omiſſio, cùm pro quolibet ſignato tempore dicere poſſit, non eſſe illud tempus determinatum ad implendam hanc obligationem.

3 Nihilominus tamen recedendum non eſt à communi ſententia, quæ affirmat tempus huius obligationis non eſſe quodlibet inſtans vitæ, ſiue phyſicum ſiue morale, vt aliqui hæretici dixerunt prout refert illos D. Auguſtinus *hæreſ.* 57. quia hoc eſt regulariter hominibus impoſſibile: Sed tempus huius obligationis arbitrio prudentis determinandum eſſe, ita vt aliquoties in vita huius obligationi ſatisfacias, neque permittas multùm differri. Cenſeo tamen dilationem huius menſis grauem eſſe. Nam cùm ſingulis diebus tot tentationes occurrant, tot pericula adſint gratiæ admittendæ, auxiliúmque diuinum neceſſarium ſit ad hæc omnia ſuperanda, ſi pro vno menſe omittas à Deo petere, meritò periculum incurris illo carendi, ſaltem quod efficax ſit. ſic docet Suarez *lib.* 1 *de orat. cap. vlt. num.* 16. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtitia cap.* 37. *dub.* 3. *num.* 12. Aduertunt tamen Suarez, & Leſſius, & Valentia. 2. 2. *diſput.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 3. *in fine.* neminem niſi omninò perditum omittere huius obligationis executionem cum rariſſimus ſit, qui integro menſe abſtineat ab oratione.

Præter ſupradictum tempus huius obligationis, aliqui euentus enumerantur à Doctoribus, in quibus videris obligatus orare. Primò, cùm grauiſſima vrget tentatio. Secundò, cùm opus arduum aliquod aggrederis. Tertiò, cùm te contritione vel ſacramento ad gratiam vis diſponere. Quartò, cùm proximus in periculo peccandi verſatur, neque conſilio aut alia via auerti poteſt. ſic Leſſius & Valentia ſupra, & ex parte conſentit Suarez *num.* 17. His addit Syluester *Verbo oratio. quæſt.* 8. cum primùm incipit ratione vti, quia tunc ad Deum ſe debet conuertere, ac proinde ipſum orare, vt te ad conuerſionem diſponat. Secundò, cùm audis ſacrum ex obligatione, quia tunc ſaltem teneris orantibus aſſiſtere, & mediis illis orare. Probabilis eſt obligatio in iis euentibus, ſed quia durum eſt obligationem præcepti toties multiplicari; ideo exiſtimo aliqualiter ſupradicta temperanda eſſe. Et quidem ſi agnoſcis te vrgeri grauiſſima tentatione, quæ te in periculo conſentiendi conſtituit, ad cuiúſque victoriam (moraliter loquendo) extraordinario Dei auxilio indiges; omninò credo te ex charitate obligatum eſſe orare, & petere à Deo tale auxilium quia debes apponere medium conueniens ad illius impetrationem; aliàs valde negligens eris tuæ ſalutis. ſic Leſſius, Valentia & Suarez ſuprà. Idémque, & eadem ratione dicendum eſt de opere aliàs arduo, & difficili, vt de martyrio. Tertius caſus regulariter verus non eſt, vt dicit Suarez *dicto cap. vlt. num.* 17. quia ex cogitatione diuinæ offenſæ auxilio ordinario adiutus te ad recipiendam gratiam potes diſponere, quin petitione aliqua præueniaris. Quartus caſus de neceſſitate proximi verus eſt, ſi moraliter exiſtimas nulla alia via præter orationem ei ſubuenire poſſe, & orationem habituram effectum. Quia ex charitate proximo debita teneris, eius bonum ſpirituale procurare, cùm facilè poſſis, alias non teneris. At rarò hæc contingunt, ſic Leſſius *lib.* 2. *cap.* 37. *dubio* 3. *num.* 12. cum Nauar. *lib. de orat. cap.* 3. *num.* 14. Non tamen requiritur, vt certò cognoſcas orationem profuturam, ſufficit ſi cum magna probabilitate id opineris. Suar. *lib.* 1. *de orat. cap. vlt. num. vlt.*

Caſus tamen relati à Syluestro minorem probabilitatem habent. Nam de inſtanti vſus rationis reiiciendus eſt. Tum quia illa obligatio de conuerſione ad Deum in primo inſtanti vſus rationis non eſt adæquatè firma. Tum quia illa eſſe poteſt abſque ora-

Digitized by Google

tione. Quæ enim repugnantia inueniri poteſt in eo, quòd excitatus per fidem mouearis immediatè ad volitionem ſeruiendi Deo, eiúſque præcepta implendi, excitari autem per fidem, priuſquam conuenienter ores, videtur neceſſarium, quia orationem fides antecedit iuxta illud Pauli ad Rom. 10. *Quomodo inuocabunt in quem non crediderunt.* Alius verò caſus de præcepto audiendi Miſſam non eſt ad rem, quia in præſenti non inquirimus de obligatione orationis publicæ, ſed priuatæ & perſonalis. Concedo namque te ſatisfacere obligationi publicæ orandi pro populo, ſi ſacro aſſiſtas cum debita attentione, & reuerentia: at nullo modo ſatisfacis obligationi priuatæ orandi, cum vrget tentatio, & in periculo peccandi conſtitutus es, & in aliis euentibus. Hæc enim priuata oratio pro cuiuſlibet neceſſitate imponitur, quæ cùm diuerſa in ſingulis reperiatur, diuerſum tempus expoſtulat: ac proinde non erat conueniens, vt ſolùm tempus ſacrificij quod omnibus commune eſt, omnes obligaret. Nota te ſæpè ab obligatione in ſupradictis caſibus contingente excuſari, quia obligationis inuincibiliter obliuiſceris, cùm nec cognoſcas grauitatem tentationis, nec periculum, nec orationis neceſſitatem. ſic Valentia 2.2. *diſp.6. quæſt.2. punct.3. fine.* Leſſius *lib.1. cap. 37. dub.3. num.*12. Suarez *lib.1. de orat. c.* 30. *n.*18. *fine.*

5 Ad rationem dubitandi reſpondeo obligationem orationis deduci ex verbis Chriſti iuncta explicatione Scholaſticorum & Patrum, ex quibus conſtat illis verbis, ſine intermiſſione, ſemper, continuò, ſolùm indicare frequentiam orationis, non phyſicam & realem continuationem. Caſtro *verbo oratio hæreſi* 2. Suarez *lib.1. de oratione cap.*10. *num.* 7. Valentia 2. 2. *diſp.6. quæſt.2. p.* 9. *circa finem.* Quæ autem frequentia ſub præcepto contineatur, explicuerunt Doctores, & præcipuè declararunt, pro obtinendo auxilio ad perſeuerandum in gratia, vincendámque periculoſam tentationem eſſe orationem neceſſariam; ne temeritatis & ſuperbiæ arguaris ſpernens diuinum auxilium tibi eſſe concedendum negligens à Deo petere.

6 Sed inquiris an omittens orationem pecces, non ſolùm contra illam virtutem, ad cuius conſeruationem oratio neceſſaria reputabatur, ſed etiam contra religionem. Verbi gratia, vrgeris tentatione periculoſa aduerſus caſtitatem, omittis orationem, qua debebas obtinere à Deo auxilium ad tentationem vincendam: ſuccumbis, peccáſne ſolùm contra caſtitatem, ſeu etiam contra religionem? Leſſius *lib.2. cap.* 37. *dub.*3. *in fine*, videtur exiſtimare ſolùm contra caſtitatem te eſſe peccaturum, quia ſolùm ex periculo violandi caſtitatem culpabilis exiſtit omiſſio orationis. Cæterùm credo ſatis probabile eſſe, te non ſolùm contra caſtitatem, ſed etiam contra religionem peccare. Cùm enim quælibet virtus ſua tempora determinata habeat, in quibus obliget, & religio obliget ad exhibendum Deo cultum media oratione, & petitione tempore neceſſitatis propriæ, & alienæ, efficitur ſanè te peccaturum aduerſus religionem, ſi illo tempore orationem omittas. ſic Suarez *lib.1. de orat. cap.*29. *à n.*8. *cum* D.Thom. *quæſt.*88. *ar.*3. *ad* 2.

DISPVTATIO II.

De Speciali oratione ab Eccleſia inſtituta horarum Canonicarum.

HVCVSQVE de iis, quæ pertinent ad orationem in communi ſermonem fecimus: reſtat agere de ſpeciali oratione ab Eccleſia inſtituta, quæ diuinum officium vocatur. Neque animus eſt immorari in probanda illius inſtitutionis conuenientia, cum ſatis per ſe nota ſit. Quid enim aptius excogitari poterat ad Deum laudandum, gratias referendas, mentem inſtruendam, quàm canonicum officium; quod plenum eſt verbis ab Spiritu ſancto dictatis, ſanctorum Patrum ſententiis & exemplis, & tam admirabili ordine diſpoſitum, vt inde ſolùm colligi poſſit Spiritu ſancto inſpirante compoſitum eſſe. Eáque de cauſa vocatur diuinum officium, quia nihil eo poſtulari poteſt diuinitati congruentius, nihil magis pium & religioſum, quàm iis precibus Deum laudare & honorare. Appellatur item Horæ canonicæ; quia certis horis recitandum eſt iuxta canonicas ſanctiones. Dicitur penſum, quia ad illud recitandum obligantur clerici quaſi ad penſum & tributum ſoluendum. Appellatur tandem Breuiarium, quia eſt ſumma & compilatio eorum, quæ ad laudem Dei, & gratiarum actionem, & noſtram inſtitutionem pertinere poſſunt. Vide de iis omnibus Bellarminum *tom.*4. *controuerſ. tit. de bonis operibus lib.*1. *cap.* 10. Valentiam 2.2. *diſp.6 quæſt.*2. *p.* 10. §.1. Leſſium *lib.*2. *cap.* 37. *dub.* 8. Bonacinà *de horis canonicis diſput.*1. *quæſt.*1 *p.*1. *propoſitione* 1. Suarez *lib.*4. *de orat. cap.*3. *& ſequentibus.*

Vt autem cum diſtinctione in hac diſputatione procedamus primò examinandum eſt, quæ perſonæ obligentur ad hanc orationem? Secundò quid ſit recitandum? Tertiò. Quomodo recitandum ſit? Quartò. Quo tempore, & quo loco? Quintò. De grauitate huius obligationis? Sextò. Quæ cauſæ ab hac obligatione excuſent? Septimò. Quæ pœnæ ſint appoſitæ non recitantibus?

PVNCTVM I.

Quæ perſonæ obligentur horas Canonicas priuatim dicere.

OMnes conueniũt Clericos in maioribus ordinibus conſtitutos, beneficiatos, & religioſos profeſſos, choro ex profeſſione deputatos, obligatos eſſe horas canonicas ſingulis diebus recitare: ſed vnde hæc obligatio naſcatur, an ex iure naturali & diuino, an poſitiuo ſcripto, an ſolùm ex conſuetudine aliqua, eſt controuerſia. Dicendum tamen eſt ad has horas determinatè recitandas ex iure diuino nullam eſſe obligationem. Suarez *tom.*2. *de relig. lib.*4. *de orat. cap.* 16. *num.*2. Azor 1. *p. lib.* 10. *cap.*4. *fine.* Quia licet clerici, beneficiati, & religioſi ſpecialem obligationem habeant orandi pro populo, vt verè habent, non tamen habent ex iure diuino obligationem orandi hac ſpeciali forma, quæ non à iure diuino, ſed ab Eccleſiaſtico facta eſt. At quia Eccleſia habet ſpecialem obligationem orandi, determinauit has preces, ideò aliquo modo dici poteſt ex iure diuino obligari. Poſito ergo ex iure diuino eſſe obligationem, videamus quæ & qualis ſit. Et claritatis gratia. Primò, dicamus de Clericis. Secundò, de Beneficiatis. Tertiò, de Religioſis.

§. I.

Expenditur Clericorum obligatio.

1 *Omnes clerici in ſacris hanc habent obligationem.*
2 *Clerici in minoribus conſtituti hac non tenentur, ratione inquam ordinis.*
3 *Proponitur ſententia & argumenta, quibus probatur non poſſe Epiſcopum clericis ſuæ diœceſis hanc obligationem imponere.*

Digitized by Google

4 *Probabilius eſt imponere poſſe.*
5 *Nullibi creditur eſſe impoſitum, & quid de obligatione recitandi orationes tempore ordinationis impoſitas.*

ET quidem Clericos, Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos hanc obligationem ſub graui culpa habere ex iure poſitiuo communis fert ſententia. De Presbyteris probat textus *in cap. Presbyter, de celebratione Miſſarum*, ibi, *Presbyter manè matutinali officio expleto penſum ſeruitutis ſuæ canendo primam, tertiam, ſextam, nonam veſperamque perſoluat.* De Diacono & Subdiacono probatur *ex cap. Dolentes, eodem titulo de celebratione Miſſarum*, vbi præcipit Innocentius III. cum Concilio generali Prælatis, & minoribus clericis in virtute ſanctæ obedientiæ, vt diuinum Officium nocturnum pariter & diurnum quantum eis dederit Deus, ſtudioſè celebrent pariter & deuotè. Idem etiam probatur *ex cap. ſiquis presbyter. 92. d.* ibi, *Si quis presbyter aut Diaconus, vel quilibet clericus Eccleſiæ deputatus, ſi intra ciuitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium matutinis vel veſpertinis horis, ad Eccleſiam non conuenerit, deponatur à clero, ſi non caſtigatus veniam ab Epiſcopo per ſatisfactionem voluerit promereri.* Verùm huiuſmodi textus aliqui infirmant dicentes, ex illis non conuinci clericos in ſacris obligatos eſſe ad officium diuinum priuatim recitandum. Nam *cap. Presbyter*, ſolùm de ſacerdote rectore Eccleſiæ loquitur. *cap. Dolentes.* non exprimit ſatis, qui clerici ſint illi minores, poterat enim intelligi de presbyteris rectoribus, qui ſine dubio minores clerici ſunt comparatione prælatorum. *Cap. 5. Si quis presbyter.* loquitur de clericis alicui Eccleſiæ deputatis, & de officio publico, & de obligatione illud dicendi in Eccleſia. Quapropter Nauar. *de horis canonicis cap. 7. à num. 2.* Azor *1. p. lib. 10. cap. 5. quæſt. 1.* Suarez *lib. 4. de oratione cap. 16. num. 9.* quos alij ſequuntur, dicunt ex iure ſcripto non ſatis conuinci hanc obligationem pro omnibus clericis in ſacris conſtitutis: ſed illam ex conſuetudine firmatam eſſe, & hoc ſufficit. Præterquam quod Concilium Baſilienſe *ſeſſ. 21.* expreſſè ſupponit hanc obligationem, quod Concilium quoad cauſas beneficiales & cenſuras, & articulos contra hæreticos definitos approbatum fuit. Adde ſeſſionem illam fuiſſe ante ſchiſma, vt notauit Vaſquez *de benef. cap. 4. §. 1. dub. 1.* Aduerto tamen debere hos clericos ordines ſuſcepiſſe ſponte, non coactè, quia hæc obligatio annexa eſt ordini ſponte ſuſcepto. ſic Nauarr. *cap. 22. num. 51. ad finem*, Emanuel Saa *verbo. ordo, tit. 24.* Sanchez *lib. 7. de impedimentis diſp. 29. num. 7.* ſi tamen liberè vtatur ordine accepto, tunc ad omnia illi annexa obligatur, quia per illum vſum liberum ratificat ordinem; ſic Sanchez *ſuprà num. 9.* cum aliis. Et idem eſt dicendum de ordinato in ſacris ante pubertatem, vt idemmet Sanchez probat *diſp. 30. num. 10.* præcipuè *num. 12. 13.* &c.

Clerici verò in minoribus conſtituti ex recepta fere omnium ſententia hac obligatione non tenentur, neque ad Pſalmos, neque ad officium Beatæ Virginis, neque ad Canticum graduum. Ita Vaſquez *dub. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 46* Neque obſtat textus *in cap. Si quis presbyter 92. d.* vbi de quolibet clerico Eccleſiæ deputato, cauetur obligatum eſſe ad horas canonicas dicendas. Non inquam obſtat, nam loquitur de clerico Eccleſiæ deputato per beneficium, non per ordinem, quia ſi de deputatione, quæ ex præciſa ordinatione procedit, loqueretur; ſufficeret dicere, *quilibet clericus* abſque additione illorum verborum *Eccleſiæ deputatus.*

An autem Epiſcopus poſſit hanc obligationem iis clericis ſuæ diœceſis imponere? Negat Soto *lib. 10. de iuſtitia quæſt. 5. art. 3.* Valentia *2. 2. diſp. 6. quæſt. 2. p. 10. §. 2.* Azor *lib. 10. cap. 5. quæſt. 4.* Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 46.* Suarez *lib. 4. de oratione cap. 16 in fine.* Mouentur primò; Quia non videtur licere Epiſcopo onus perpetuum ordinatis imponere, quod non eſt à Pontifice impoſitum. Quia non licet ipſi grauare clericos ſuæ diœceſis ſpecialiùs abſque ſpeciali cauſa quæ in præſenti non apparet. Secūdò; Non licet Epiſcopo, tempus & ætatem ordinandorum immutare poſtulando ætatem pro ſubdiaconatu, quæ petitur pro diaconatu, & pro diaconatu, quæ petitur pro presbyteratu, & pro presbyteratu, quæ petitur pro Epiſcopatu. Ergo neque licet hanc libertatem, quam ordinati in minoribus obtinent, non recitandi horas canonicas, tollere. Limitant Azor & Suarez hanc ſententiam, vt intelligatur de ordine perpetuo & ordinationi annexo. Nam à temporali affirmant ab Epiſcopo imponi poſſe. Non enim extra poteſtatem Epiſcopi eſt, quod non poſſit ordinatos in minoribus obligare, vt bis vel ter officium diuinum dicant. Vt ſic aliquo modo intelligant ſe diſponi ad obligationem, quam ſucceſſu temporis debent ſubire, ſi ordines maiores recipiant.

Nihilominus tamen credo probabilius poſſe Epiſcopum hanc obligationem clericis ſuæ diœceſis imponere. Sic docet Nauar. *de horis canon. cap. 7.* Bonacina *diſp. 1. de hor. can. quæſt. 2. p. 3. num. 2. verſ. Adde.* Ratio eſt, quia hoc præceptum non derogat legem vniuerſalem, & ex alia parte eſt de re honeſta, & quæ poteſt ab ordinatis impleri. Ergo nulla eſt cauſa, ob quam Epiſcopo negetur poteſtas hoc præceptum imponendi ſibi ſubditis, conſequentia eſt legitima. Antecedens probo. Nulla enim eſt lex vniuerſalis, quæ poſitiuè hos clericos eximat ab obligatione, ſed ſolùm lex, quæ de his horis recitandis fertur, quæ illos non comprehendit. Ergo impoſitio huius obligationis non contradicit alicui legi vniuerſali. Deinde eſt obligatio de re honeſta, vt conſtat, & quæ facilè poteſt ab ordinatis impleri, ſi ſint in ætate ad beneficium requiſita conſtituti: ſicuti poſſent & deberent ſi beneficiati eſſent; ergo. Adde conſuetudine introduci poſſe hanc obligationem, fatetur Leſſius, & Suarez, & Azor. Ergo ex authoritate Epiſcopi, quæ inferior non eſt authoritate clericorum conſuetudinem introducentium. Neque obſtant contraria. Concedo namque Epiſcopum ſingulariter grauare clericos ſuæ diœceſis abſque ſpeciali cauſa, ſed hæc contingenter & ratò inueniri poteſt. Eſſet autem cauſa ſufficiens, ſi videret expediens eſſe ad frenandam Clericorum diſtractionem hoc onus illis imponere. Ad ſecundum, concedo non poſſe Epiſcopum limitare, neque extendere tempus, & ætatem ordinandorum, quia derogaret legem vniuerſalem tempus & ætatem determinantem: bene tamen poſſe imponere clericis hoc onus, quia in hac impoſitione nulla legis fit derogatio. Sicut nullam legem derogat Epiſcopus cùm præceptum de nouo feſto ſeruando in ſua diœceſi imponit.

5 Cæterùm etſi hoc ita ſit, nullibi credo tale præceptum, neque conſuetudinem eſſe. Immo probabile exiſtimo, cùm Epiſcopus ordinandis iniungit aliquos Pſalmos & Litanias recitare, nolle ſub graui culpa obligare, ſed ex quadam honeſtate & decentia; ſic docet Soto *lib. 10. quæſt. 3. art. 3.* Valent. *diſp. 6. quæſt. 2. p. 10. §. 2. in principio*, vbi dicit hos ordinatos non teneri ex iure diuino, aut naturali magis quàm laïcos ad aliquid ſpecialiter recitandum. Conſentit Leſſius *l. 4. de or. c. 16. n. 14.* Sufficiēter enim ſuo muneri ſatisfaciunt, ſi Eccleſiæ in gradu accepto deſeruiant.

§. II.

Expenditur obligatio beneficium habentium.

1 *Beneficiati omnes hanc ſubſtinent obligationem.*
2 *Sub beneficio comprehenditur in præſenti præſtimonium.*
3 *Item capellania collatiua.*
4 *Comprehenditur commenda.*
5 *Vicaria beneficij probabile eſt non comprehendi.*
6 *Penſio in præſenti à ratione beneficij excluditur.*
7 *Item coadiutoria cum futura ſucceſſione.*
8 *Beneficium cuius fructus ſunt exigui, qui defendunt, & quibus probent non obligare ad recitationem.*
9 *Probabilius eſt oppoſitum.*
10 *Aliqua inferuntur notabilia ex ſuperiori doctrina.*
11 *Beneficium cuius fructus tua culpa non recipis te obligat recitare.*
12 *Idem eſt ſi pro aliquo tempore copioſos non accpias.*
13 *Idem iuris eſt ſi ſperas accepturus.*
14 *Item ſi beneficium accipias ex reſignatione, cum obligatione ſatisfaciendi eius muneri tametſi fructus non recipias.*
15 *Quid de beneficio nullam adminiſtrationem requirens?*
16 *Si ex fraude aut vi impediaris fructus recipere, non teneris recitare.*
17 *Limitat* Suarez, *ſi in perpetuum fructibus priueris.*
18 *Limitatio non admittitur.*
19 *Quid de conſuetudine Eccleſiæ non recipiendi primo vel ſecundo anno vllos fructus? Defenditur vt probabilius obligationem eſſe recitandi.*
20 *Titulum beneficij cum ſpe poſſeſſionis & fructus obligare, qui ſentiant.*
21 *Negant alij.*
22 *Qui defendant requiri pacificam poſſeſſionem.*
23 *Si tua culpa poſſeſſionem non accipis, obligaris.*
24 *Quomodo obligeris habens poſſeſſionem beneficij litigioſam.*
25 *Habens ſolùm titulum & impeditus à poſſeſſione ob cauſam ſibi inuoluntariam non obligatur.*
26 *Habens plura beneficia debeátne pluries recitare? proponitur ratio dubitandi.*
27 *Certum eſt vnica recitatione fieri ſatis.*
28 *Habens beneficium & penſionem ſatisfacit horas canonicas recitans.*
29 *Supradictus beneficiatus, vel beneficiatus & ſacerdos omittens officium diuinum vnum tantùm peccatum committit.*
30 *Impediens iniuſtè aliquem à beneficij conſequutione, non obinde tenetur recitare.*

1 SEcundum genus perſonarum, quæ obligantur ad horarum recitationem ſunt, beneficia ſiue iurata ſiue ſimplicia habentes. Conſtat ex Concilio Lateran. ſub Leone X. *ſeſſ.9. de reformatione Curiæ. §. ſtatuimus quoque & ordinamus*, & ex motu quodam Pij V. qui eſt 138. illius Pontificis, edito an. 1572. duodecimo Kalen. Octob. quem refert Nauar. *ſum. c. 25. num. 121* & Bonacina *de horis canonicis diſp. 1. q. 5. p. 1.* debet tamen, qui habet beneficium liberè recepiſſe, non coactè, vt de ordinato diximus. Quare non obligabitur ad horas ob coactam receptionem beneficij, niſi velit ſtipendio illius frui, quia tunc ratione illius voluntatis remittit coactionem. Vt benè Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 31. num.* 174. Hoc poſito circa hanc obligationem aliquæ difficultates enodandæ ſunt.

Prima. Quid nomine beneficij intelligatur? Reſpondeo. Clarum eſt intelligi Epiſcopatum, Rectoriam, Canonicatum, Dignitatem, Præpoſituram. Et ſimilia. Quia hæc nullus dubitat verè & propriè beneficia eſſe. Sed de Præſtimoniis Capellaniis, & Vicariis, & Penſionibus, & Coadiutoriis eſt ſolùm dubitatio. De iis ergo.

2 Dico primò. Sub nomine beneficij ad hunc effectum comprehendi, Præſtimonia, quæ ſunt portiones quædam ex beneficij redditibus deductæ, & adoleſcentibus aſſignatæ vt ſuſtententur in ſtudiis, & ſic eruditi tandem poſſint Eccleſiæ deſeruire. Nam licèt probabile ſit beneficia propriè non eſſe, non tamen eſt probabile ad officium canonicum non obligare. Quia ad hunc effectum ſub beneficiis ea comprehendit Pius V. in ſua Conſtitutione, vt conſtat ex illis verbis. *Declarantes præſtimonia, præſtimoniales, penſiones, & qualiacumque alia beneficia etiam nullum omnino ſeruitium habentia obtinentes, cùm prædictis pariter comprehendi.* & notauit Vaſquez *opuſculo de benef. c. 4. §. 1. dub. 3. in principio.* Franciſcus Suarez *de horis canonicis lib. 4. c. 22. n.* 10. & alij communiter.

3 Secundò, dico comprehendi capellaniam collatiuam, id eſt, quæ authoritate Epiſcopi erecta eſt, & ab ipſo confertur, etiamſi ex patrimonio laïcorum ſit inſtituta, & ipſis nominatio ſeu præſentatio reſeruata. Quia habet omnes qualitates ad beneficium requiſitas. Scilicet conferri à Prælato & perſonæ Eccleſiaſticæ, & ad officium Eccleſiaſticum, ſic Vaſquez *ſupra dub. 3. num. 9.* Suarez *num. 11. & ſequentibus.* Bonacina *diſp. 1. de horis can. quæſt. 2. p. 4. num. 6.* Azor. *1. p. lib. 10. c. 3. quæſt. 5.* Garzia *de benef. 1. p. c. 2. num. 81.* Quod etiam verum habet, etiamſi hæc capellania ſit ad nutum amobilis. Et generaliter de quodam beneficio manuali (vt vocant) idem eſt dicendum. Nam pro illo tempore, pro quo capellaniam habes, habes ius percipiendi fructus; ac proinde dici debes habere beneficium ad huiuſmodi effectum. Adde tale ius perpetuum eſſe ex ſe, quia pro nullo tempore determinato confertur, etiamſi ſecluſa forma impediri poſſit. Sic Azor *ſuprà c. 4. quæſt. 2.* Garzia *1. p. c. 2. n. 82.* Perez *de Lara de capella. lib. 2. c. 6. num. 15.* Suarez *c. 22. num. 16.*

4. Tertiò, dico comprehendi Commendam. Nam licèt beneficium propriè non ſit, ſubire tamen debet commendatarius illius onera & obligationes. Sed hoc intelligitur de commenda in vtilitatem commendatarij facta. Quia talis commendatarius habet ius percipiendi fructus ex tali commenda, & conſequenter æquiparatur titulo beneficij. Item commendatario commendatur beneficium, vt omnia illius onera ſubeat, ſed vnum ex præcipuis oneribus beneficij eſt obligatio ad horarum recitationem. Ergo hanc commendatarius habet. Et ita tradit Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 22. num. 15.* Vaſquez *de benef. c. 4. §. 1. dub. 3. fin.* Azor. *1. p. lib. 10. c. 3. quæſt. 6.* Bonacina *diſput. 1. de hor. canon. quæſt. 2. p. 4. num. 2.* Secus verò eſt de commenda in vtilitatem Eccleſiæ per quam non datur poteſtas diſponendi de fructibus. Garzia. *3. p. de benef. c. 1. n. 106.*

5 Quartò, dico probabile eſſe non comprehendi Vicariam beneficij vniti alicui religioni, aut Eccleſiæ parochialis vacantis, vt ex vi illius teneatur Vicarius horas canonicas recitare. Quia ille Vicarius non reputatur iure, & reipſa beneficiarius; ſed beneficiarij ſubſtitutus; ſicut ſi à proprietario ob eius abſentiam, aut aliud impedimentum nominaretur. & ita tradit contra Suarez *dicto cap. 22. num. 15.* Garzia *de benefic. 3. p. cap. 1. num. 106.*

6 Quintò, dico excludi à ratione beneficij obligantis recitari officium Diuinum penſionem, quæ beneficio

ficio imponitur in ſubſidium reſignantis beneficium, vel ob aliam cauſam. Quia hæc penſio propriè beneficium non eſt, cum non ſit ius percipiendi fructus ob aliquod Eccleſiaſticum officium, ſed potiùs eſt ius percipiendi fructus beneficij ab eo, qui titulum beneficij habet. At huiuſmodi penſionarius obligatus eſt officium paruum B. Mariæ recitare: quia ita cauetur expreſsè in ſupradicta bulla Pij V. Debet autem penſionarius penſionem habere tanquam clericus, vt hanc obligationem ſubeat. Tunc autem dicitur penſionem quis habere tanquam clericus, quando neceſſariò debet eſſe initiatus prima tonſura, vt illam recipiat: ſecus quando hanc qualitatem non requirit. Contingit enim aliquando dari quibuſdam penſionem titulo ſæculari, eò quod ſint de Eccleſia benemeriti, vel ob aliquam operam temporalem, ſcilicet pulſandi cymbala, aperiendi templi fores, gubernandi horologium, docendi pueros & ſimilia, & ita tradunt Valent. *diſp. 6. quæſt. 2. puncto* 10. §. 2. Azor 1. *p. lib.* 10. *cap. 4. quæſt.* 3. Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. de hor. can. cap. 22. num. 6.* Bonacina *diſp. 1. de hor. can quæſt. 2. p. 4. num.* 8. Aduerto tamen huiuſmodi penſionarium, qui ſacrum ordinem non habet, ſi efficiatur miles ordinis militaris, cum indulto retinendi penſionem, ſatisfacere obligationi recitandi, ſi orationes Dominicas, & Angelicas à religione præceptas recitet. Quia Pius V. ſolùm obligare voluit ad recitationem officij B. Virginis eos penſionarios, qui aliàs ad nullas preces adſtricti erant. Si docet relatis aliis Garzia *de beneficiis 3. p. cap. 1. num.* 117. & Bonac. *diſput. 1. de hor. can. quæſt. 2. p. 4. num.* 2. Secundò, aduerto penſionarium ſi vellet loco officij parui B. Virginis, officium magnum recitare, abundantiùs obligationi ſatisfacere. Quia intentio Pontificis fuit releuare penſionarios ab onere recitandi officium Canonicum, imponendo illis minorem obligationem caſu, quo illam grauiorem non ſubirent. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 22. num. 6.* Bonacina *num.* 9. Garzia *num.* 119.

7 Sextò; Dico coadiutoriam conceſſam alicui, aſſignata aliqua portione pro congrua, & cum futura ſucceſſione, non eſſe beneficium, neque ob inde ad horas canonicas obligare. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 22. num.* 19. Azor *lib. 10. quæſt. 1. cap.* 4. Garzia 3. *p. cap. 1. num.* 109. Bonacina *diſput. 1. quæſt. 2. punct. 4. num.* 13. & 15. & 16. Quòd autem coadiutoria quatenus talis beneficium Eccleſiaſticum non ſit (præterquam quòd ſic declarauit Paulus V. vt teſtantur Suarez & Bonacina & Garzia ſuprà) probatur. Quia coadiutori datur poteſtas ſuccedendi in beneficio poſt proprietarij mortem. Ergo non confertur illi beneficium proprietarij; aliàs idem beneficium in duobus exiſteret. Neque obſtat mortuo proprietario non requiri nouam collationem; quia hoc prouenit ex eo, quòd cùm datur coadiutoria, beneficium tunc proprietarij confertur coadiutori, non abſolutè, ſed dependenter à proprietarii morte: quare mortuo proprietario, tunc habet effectum collatio, & coadiutor beneficium obtinet. Vocatur autem Canonicus, tum ob ius ſuccedendi, tum ob vocem in capitulo, tum ob ſedem in choro etiamſi poſt proprietarios. Quòd ſi dicas coadiutoriam non eſſe beneficium proprietarij, eſſe tamen aliud diſtinctum beneficium, eò quod ſit ius percipiendi fructus ob aliquod Eccleſiaſticum officium, verbi gratia, aſſiſtendi in choro, dicendi Miſſas, miniſtrandi Sacramenta, &c. Reſpondeo coadiutoriam non eſſe ius percipiendi fructus, quia non ob coadiutoriam illos percipit coadiutor, quaſi ex titulo, ſed in ſtipendium laboris, quem ſubit ob proprietarium; aliàs quilibet ſubſtitutus diceretur beneficiatus. Poſito autem coadiutoriam non eſſe beneficium, ex nullo capite ad horas canonicas obligatur coadiutor. Omitto dummodo expreſsè ad hanc obligationem ſubeundam non arctaretur coadiutor ex indulto Pontificis, aut ex pacto cum proprietario. Quia tunc ratione pacti, vel Pontificis præcepti deberet horas canonicas recitare. Proprietarius tamen non ob id à recitando excuſaretur, ſic docet Bonac. *de hor. can. diſput. 1. quæſt. 2. part. 4. à num.* 13. & alij multi.

8 Secunda difficultas eſt. An beneficium, cuius fructus exigui ſunt, obliget ad horarum recitationem? & quidem ſi beneficium nullos haberet fructus, beneficium non eſſet. Quia non eſſet ius percipiendi fructus ob aliquod Eccleſiaſticum officium (quæ eſt beneficij definitio:) ac proinde ex illo nulla naſceretur recitandi obligatio. Sic Garzia *de benef. 3. part. cap. 1. num.* 41. Suarez *lib. 4. cap. 19. num.* 6. Sed quando fructus ſunt adeò tenues, vt non ſufficiant ad bonam partem moderatæ clerici ſuſtentationis eſt celebris opinio Dominici Soti *lib. 10. de iuſtitia quæſt. 5. art.* 3. aſſerentis non obligare. Sotum ſequuntur aliqui recentiores Man. Roder. *tom. 1. ſum. cap. 140. num.* 3. Vega 1. *p. cap. 118. caſu* 13. Petrus de Ledeſma 2. *tom. ſum. tract. 9. cap. 4. concluſ. 6. difficult.* 4. Leſſius *lib. 2. de iuſtitia cap. 34. dub. 31. num.* 169. reputat probabile de beneficio non attingente 15. nummos aureos ſingulis annis. Conſentit Vaſquez *de benef. cap. 4. §. 1. dub. 5. in fin.* Si beneficium habet alia onera, ob quæ poſſit dari. Item docet Malderus *de virtutibus tract. 10. cap. 2. dub. 3. verſ.* Nihilominus vbi expreſsè requirit ad hanc obligationem inducendam, vt beneficium attingat tertiam partem ſuſtentationis clerici. Aragon 2. 2. *q. 83. art.* 12. teſtatur (ſed immeritò) recentiores cõmuniter ſequi hanc opinionem. Quæ autem dicenda ſit bona pars ſuſtentationis? Sotus ad 10. aureos extendit. Leſſius *ad* 15. Aragon prudentis arbitrio relinquit. & certè niſi tertiam partem attingat, dici non poteſt attingere bonam partem ſuſtentationis. Quapropter ſi hæc ſententia vera eſſet, beneficium cuius redditus hoc tempore non attingunt triginta, vel quadraginta aureos nequaquam dici poteſt attingere bonam partem ſuſtentationis moderatæ, vt bene notat Suarez *lib. 4. cap. 21. n.* 2. Quibus enim decem tempore Soti ſufficiebant, modò triginta non ſufficiunt.

Duplex eſt fundamentum huius ſententiæ. Primum eſt, beneficium tenue reputari in iure pro non beneficio, quia fructus exigui reputantur nulli, iuxta illud *parum pro nihilo reputatur.* fauetque textus *in cap. ſi, cui de Preben. in 6.* vbi poteſtatem habens conferendi beneficium alicui perſonæ, non poteſt illud eidem conferre, ſi beneficium habeat ſufficiens: tacitè indicatur illud ſolùm non eſſe beneficium, cum habenti inſufficiens bene poſſit conferre. Ex hoc fundamento infertur nullam obligationem recitandi habere accipientem tale beneficium.

Secundum fundamentum eſt. Quia beneficium, quod nullos habet fructus non obligat ad horarum recitationem. Tum quia non eſt beneficium verum, ſed fictum. Tum quia non poteſt ad onus obligare cùm non det commodum. Non enim poteſt obligare ad ſeruiendum altari, quem non valet ex altari ſuſtentare. Sed beneficium tenue non valet beneficiatum ſuſtentare. Ergo neque valet obligare ad ſeruiendum altari in recitatione horarum. Hæc ratio ad ſummum probat non valere obligare ad ſeruiendum altari ſingulis diebus, non tamen probat non poſſe obligare beneficiatum ad ſeruiendum altari, & recitandas horas aliquibus diebus, quorum ſuſtentationi redditus ſufficiunt. Eaque de cauſa dixit Leſſius *dict. cap. 34. dub. 31. num.* 169. percipientem aliquos fructus

Digitized by Google

ex beneficio aliquoties teneri per annum recitare, verbi gratia, feſtis & Dominicis.

9 Nihilominus tenenda omnino eſt contraria ſententia; affirmans beneficium exiguos fructus habens obligare ad horarum recitationem ſingulis diebus. Sic poſt alios antiquiores docet Nauarrus *de orat. cap.7. num.*27. Couarruuias *lib.*3. *var. cap.*13. *num.*8. §.12. Valent. 2.2.*diſp.*6. *queſt.*2. *puncto* 10. §.7. Azor 1.*p. lib.*10. *cap.*3. *queſt.*3. Bonacina *diſput.*1. *de hor.can.q.*2. *punct.*4. *num.*17. Garzia 3.*part.cap.*1. *num.*39. Suarez *lib.*4. *cap.*21. *num.*3. *& ſequentibus*, & alij innumeri apud ipſos teſtantes eſſe communem ſententiam. Ratio præcipua eſt. Quia beneficium habens tenues fructus verè eſt beneficium; quia eſt ius percipiendi fructus ex ſpeciali titulo. Sed beneficio abſque vlla diſtinctione pinguis, vel tenuis annexum eſt onus recitandi ex Concil. Lateran. & ex bulla Pij V. Ergo. Conſequentia & minor propoſitio videntur claræ: maiorem probo. Nam beneficium tenue reddit beneficiatum eodem modo exemptum, ac priuilegiatum ſicut beneficium pingue. Item ſuſpenſus à beneficio, tam eſt ſuſpenſus à beneficio tenui, quàm à pingui.

Dices beneficium tenue eſſe propriè beneficium, at non eſſe veriſimile voluiſſe Eccleſiam hoc graue onus recitandi ei annectere; quia iuſtitia, & æquitas poſtulat vt ſtipendium labori correſpondeat. Quapropter cum Eccleſia dicit, beneficium dari propter officium, intelligi debet de beneficio congruo competenti officio exhibendo.

Sed contra, quia illa limitatio videtur ſine fundamento, cum in iure nullum detur ad illam adſtruendam: imò potius contrarium, non leuiter colligitur *ex cap. Clericus* 91. *d.* vbi clerico qui ex Eccleſia ſibi commiſſa commodè ſuſtentari non poteſt, dicitur, vt quærat ſibi victum, & veſtitum ex artificio, vel agricultura, poſt ſui muneris & officij penſum perſolutum.

Secundò, quia obligatio ad recitandum, optimè potuit ab Eccleſia imponi cuilibet beneficiato, etiam ſi exiguos fructus reciperet, ſicut potuit imponi cuilibet clerico in ſacris nullos fructus repetẽti; quia hoc onus optimè compenſat honore, exemptione & priuilegiis, quæ beneficiato confert. Neque enim onus recitandi ita graue eſt, vt exiguis fructibus, & hoc honore, & priuilegiis abundè non compenſetur.

Et ex hoc patet reſponſio ad fundamenta contrariæ ſententiæ Dominici de Soto.

10 Ex quo infero. Primò, mihi non videri probabile beneficium, cui nullum aliud onus, & officium eſt annexum, deobligare beneficiatum à recitatione horarum ob exiguos fructus. Quia ex ſuppoſitione, quòd beneficium ſit, non poteſt deobligare ab aliquo officio Eccleſiaſtico. Aliàs non eſſet vera illa regula cap.vlt.de reſcript. in 6. *beneficium dari propter officium.*

Secundò, infero ſi beneficium habet alia onera annexa vt Miſſas, aſſiſtentiam in choro, &c. quæ ſi per teipſum præſtes, potes obtinere ſaltem tertiam partem tuæ moderatæ ſuſtentationis, credo probabile non eſſe te deobligatum eſſe à recitatione horarum, & quòd aliis exequentibus ea munera dones. Nam hoc eſt per accidens, & non debet beneficij naturam mutare. Et ita tradit Suarez *lib.*4. *de horis can.cap.*21. *num.* 10. Neque valet dicere fructus illius beneficij eſſe ſtipendium iuſtum, & æquale illarum functionum. Ergo contra rationem imponitur vltra illas, obligatio recitandi abſque vllo ſtipendio. Non, inquam valet; Nam illud ſtipendium, quod videtur iuſtum illarum functionum; Primò, & per ſe datur ob recitationem horarum, vtpote quæ eſt præcipuum beneficiati officium.

Tertiò, infero, ſi tibi adoleſcenti concedatur capellania, vel aliud beneficium, cui eſt annexum onus dicendi aliquas Miſſas, pro quibus omnes fructus beneficij inſumis, te deobligatum non eſſe à recitatione, quia fructus, quos inſumis, verè acquiris, & conſequenter tibi dantur ob Miſſas dicendas, & officium recitandum. Si enim habilis eſſes ad Miſſas dicendas, dubitari non poteſt te tunc obligatum eſſe recitare ex vi beneficij. Ergo etiam quando per alium hanc obligationem exequeris. Quia poſſe ponere ſubſtitutum in aliqua obligationis parte non te eximit ab obligatione perſonali recitandi, quam in alium transferre non potes. Sic Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*31. *num.*172. Azor 1. *p. lib.*10. *cap.*4. *q.*8. Bonacina *diſput.*1. *de hor. can.q.punct.*4. *num.*20.

Quartò, infero beneficiatum habentem plura beneficia tenuia, quibus omnibus competenter poſſit magna ex parte ſuſtentari, etiamſi quodlibet inſufficiens ſit, obligatum eſſe ad recitationem horarum; neque contrarium eſſe probabile. ita docet Suarez *lib.*4. *de hor.can. cap.*21. *num.*12. Garzia 3 *p. de benef. cap.*1. *num.*39.. *in fin.* Bonacina *diſput.*1. *queſt.*2 *punct.*4. *num.* 18. Ratio eſt; quia iſte beneficiatus iam recipit ab Eccleſia iuſtum ſtipendium oneris impenſi, quod verò illud ſtipendium beneficio vno, vel pluribus accipiat accidentarium eſt.

11 Tertia difficultas eſt, an obligeris recitare ratione beneficij, cuius nullos percipis fructus? Plures caſus ſub hac difficultate comprehenduntur. Vt ergo certa ab incertis ſeparemus, dicendum eſt primò, (in quo ferè omnes Doctores conueniunt,) ſi tua culpa beneficij fructus non recipias, vt quia es excommunicatus, ſuſpenſus, vel abſens ab Eccleſia, vel alia via nõ vis beneficio inſeruire, neq; illius poſſeſſionem capere, te eſſe obligatum ad horarum recitationem. Quia non licet tibi à beneficio hanc obligationem excutere, cum beneficium ex parte ſui ſtipendium pro illa ſuppeditet. Neque æquum eſt vt Eccleſia, quæ indemnis ſeruari debet, defraudetur ſeruitio, & officio ex tua malitia. Suarez *lib.*4. *de hor.can.cap.*20. *num.*12. Vaſquez *de benef. cap.*4. §.1. *dub.*6 *num.*25. Azor 1.*p.lib.*10. *cap.*4. *queſt.*6.

12 Secundò, debet eſſe certum, ſi pro aliquo tempore non accipias fructus copioſos beneficij, (quos groſſam vocant) accipias tamen ſi aſſiſtas in choro, aliáque munera beneficij proprij exercens, diſtributiones quotidianas, vt in pluribus canonicatibus Hiſpanis contingit, te obligatum eſſe horas recitare. Quia iam ratione beneficij tibi ſuppeditatur ſtipendium pro officio impenſo. Suarez *cap.* 20. *num.* 3. 4. 7. 9. *&* 11. cum Nauar. *cap.*7. *de orat. num.*30. Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *num.*173. Vaſquez *de benef. cap.*4. §.1. *dub.*6. *n.*27. Garzia *de benefic.*3. *p. cap.*1. *n.*61.

13 Tertiò, certum debet eſſe, te eſſe obligatum recitare etiamſi de præſenti nullos fructus percipias, ſperas tamen in poſterum te percepturum. Quia ſpes firma orta ex iure ad fructus percipiendos, æquiualet fructibus perceptis; aliàs fere nullus beneficiatus in primo anno ſuæ præſentationis obligatus eſſet recitare: cùm regulariter perceptio fructuum ſoleat differri. Sic Suarez relatis Nauar. Cordoua, Medina, Toleto, & aliis *lib.*4. *cap.*20. *num.*1. Vaſquez *cap.*4. *de benef.* §.1. *dub.*6. *num.*26. *verſ.*4. ex quo fit, ſi ſtatutum ſit, vt nihil beneficiato concedatur ob ſeruitium, & munus primo anno impenſum, ſed omnes fructus illius anni ei reſeruentur poſt mortem, expendendi in eius fauorem, eſſe obligatum recitare. Quia verè lucratur fructus, & ſpes illorum firma, eſt ſufficiens ſtipen

Digitized by Google

ſtipendium officij impenſi. Azor *lib. 10. cap. 4. quæſt. 4.* Leſſius *cap. 34. num. 170.* Suarez *cap. 20. num. 9.* Garzia *3. p. cap. 1. num. 62.* Bonacina *diſp. 1. de hor. can. q. 2. p. 4. num. 22.*

14 Quartò, pro certo habendum eſt, ſi ex reſignatione beneficium accipias cum obligatione ſatisfaciendi eius muneri, & reddendi omnes fructus in penſionem reſignantis, te obligatum eſſe recitare. Quia ex hac acceptatione beneficij non impediris accipere ſtipendium debitum pro beneficij adminiſtratione, neque reſeruatione fructuum huiuſmodi ſtipendium debitum reſeruari cenſetur. Quod ſi aliquando contingat (quod nunquam eſt præſumendum) te Pontificis conſenſu cedere fructibus & emolumento debito beneficij adminiſtrationi, & ſic beneficium acceptare; credo te eſſe obligatum recitare. Sicut enim abſque ſtipendio ſuſcipis obligationem adminiſtrandi beneficium, verbi gratia, aſſiſtendi in choro, vel Sacramenta conferendi; ita debes ſuſcipere obligationem recitandi, quæ beneficio natiua eſt. Adde non eſſe veriſimile velle Pontificem liberare tale beneficium ab officio recitandi horas canonicas: quia cederet in Eccleſiæ damnum. At ſi tu, qui beneficiatus es, non obligaris, ceſſat talis obligatio in illo beneficio. Nam penſionarius illam non habet, ſed ſolùm obligationem recitandi officium paruum B. Mariæ. Ergo. Denique cum voluntariè recipis beneficium, & obligationem adminiſtrandi, abſque vllo ſtipendio, virtualiter cedis, & quaſi donas ſtipendium debitum adminiſtrationi. Ergo ex ſtipendio dici potes, te miniſtrare, & recitare. & ita tenet aliis relatis Vaſquez *de beneficiis cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 34. & 35.* Suarez *lib. 4. cap. 20. à num. 2.* Garzia *de beneficiis 3. p. cap. 1. num. 54.* Bonacina *diſp. 1. de hor. can. quæſt. 2. p. 4. num. 21.* Verùm ſi tu ſolùm accipias beneficij titulum, penſionario autem relinquantur fructus, & beneficij adminiſtratio, credo probabilius te non teneri, ſed penſionarium. Quia verè tu beneficium non habes, ſed ad ſummum habes tantùm Coadiutoriæ titulum, vel aut ſui æquipollentem. & ita docet Suarez *lib. 4. cap. 20. à num. 2. ad 5.* Garzia plures referens *2. part. cap. 1. à num. 55.* Bonacina *num. 22.* reputat valdè probabile.

15 Sed inquiris, quid dicendum ſi beneficium nullam requirat adminiſtrationem vt præſtimonium? Reſpondeo: ſi accepiſti ex reſignatione beneficium, cuius fructus ex tuo conſenſu ſunt reſeruati reſignanti, credo te eſſe obligatum ob rationem dictam: quia virtualiter donas fructus, quos poſſes recipere. At ſi fructus ex prædeceſſoris conſenſu fuerint reſeruati, credò te deobligatum eſſe: quia tunc verè non poſſides beneficium, ſed tantùm titulum illius, cum non poſſideas ius percipiendi fructus, neque in tua poteſtate fuit illud poſſidere. Penſionarius item ad ſolum officium B. Virginis tenebitur. Sic relatis Pariſ. Mandoſa, docet Garzia *de benef. 3. p. cap. 1. num. 58.* & alij apud Bonacinam *diſput. 1. quæſt. 2. part. 4. de hor. can. num. 21.*

16 Quintò, videtur eſſe certum ſi per vim, fraudem, vel aliam iniuſtam viam impediaris à conſecutione fructuum, neque ſpem habeas tibi eſſe aliquando reſtituendos, te non eſſe obligatum hoc titulo recitare. Sic docet Nauar. *cap. 7 de orat. num. 28. & in ſum. cap. 25. num. 103.* Valentia *diſp. 6. quæſt. 2. punct. 10. §. 7.* Azor *1. p. lib. 10. cap. 4. quæſt. 6.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. num. 168.* Garzia alios referens *3. p. cap. 1. num. 45.* Ratio eſt, quia obligari non potes ad officium, niſi ob ſtipendium acceptum, vel recipiendum. Cùm ergo pro illo tempore non detur tibi vllum ſtipendium, imponi non poterit obligatio.

17 Limitat autem Suarez ſub probabilitate, *lib. 4. de relig. cap. 20. num. 15. & 16.* vt procedat hæc doctrina, ſi impediaris à conſecutione fructuum beneficij, quaſi in perpetuum: ita vt ſpem non habeas acquirendi vllos ex beneficio fructus aliquo tempore: ſecus verò dicendum exiſtimat, ſi ablatio fructuum non eſt perpetua, ſed pro aliquo tempore, etiamſi ſit violenta, & iniuſta, & ſine ſpe recuperationis. Probat primò, quia ſi per rapinam, vel furtum priuetur beneficiatus fructibus, non eſt propterea excuſandus ab adminiſtratione beneficij, neque ab adminiſtratione Sacramentorum, ſi ſit curatus. Ergo neque ab onere recitandi, quod non minùs eſt per ſe coniunctum beneficio. Secundò, probat, ſi aliquo, vel aliquibus annis ob ſterilitatem temporum nullos redderet beneficium fructus, non propterea videtur excuſandus beneficiatus ab adminiſtratione beneficij. Quia ſi contingeret recipere duplo maiores aliis, quos in principio recipiebat, non obinde duplicatur eius obligatio; ergo neque etiam debet minui ex eo, quòd diminuantur. Et ratio eſt, quia accipiens beneficium ea videtur conditione accepiſſe, vt ſiue minuantur fructus, ſiue creſcant, ſiue pereant, teneatur beneficij oneribus ſatisfacere. Tertiò, quia contingere poteſt prioribus annis tot fructus accepiſſe, & poſterioribus eſſe accepturum, vt ſufficientes ſint, tam fructus accepti, quàm in poſterum recipiendi, inducere obligationem recitandi pro illo intermedio tempore.

18 Cæterùm etſi hæc limitatio probabilis ſit, probabilius tamen eſt, admittendam non eſſe; quia opponitur communi ſententiæ expreſsè aſſerenti te deobligatum eſſe à recitatione horarum, pro eo tempore, quo in tua poteſtate ſitum non eſt fructus vllos habere ex beneficio; neque ſperas te habiturum, vt bene docet Vaſquez vltrà ſuperiùs allegatos opuſculo *de benefic. cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 31. & 32.* & docurat Suarez illomet *cap. 20. num. 7. fine.* & tradit Bonacina *diſput. 1. de horis can. quæſt. 2. punct. 4. num. 25. verſic. mihi valdè.* Neque rationes Suarez vrgent. Ad primam: Reſpondetur, dupliciter poſſe beneficiatum priuari fructibus, per rapinam ſcilicet, poſtquam illos obtinuit, vel ante illorum obtentum: ſi priuetur poſtquam illos obtinuit, clarum eſt eſſe obligatum recitare, quia iam beneficium beneficiato conceſſit ſtipendium pro munere exhibendo; at ſi ante illorum obtentum priuetur beneficiatus à fructibus percipiendis, pro toto illo tempore, quo impeditur ſine ſpe recuperationis, cenſeo obligari, tam à recitatione horarum, quàm ab alio quouis miniſterio niſi fideles, vel Epiſcopus prædictos fructus alia via ſuppleat, neceſſaria pro illo tempore ſuppeditando. Ad ſecundam, credo ſi ob ſterilitatem annorum nullos fructus redderet beneficium, & Epiſcopus, vel fideles defectum non ſupplerent, beneficiatum obligatum non eſſe. Quia pro illo tempore dici non poteſt in re habere beneficium, ſed ſolum titulum, qui inſufficiens eſt ad obligationem inducendam. Neque obſtat ſucceſſu temporis abundantes fructus eſſe colligendos, aut annis ſuperioribus eſſe collectos: quia illi fructus ſuo tempori correſpondent, danturque pro officio exercendo illo tempore, non pro alio, & per hæc patet reſponſio ad tertiam, his tanquam certis ſuppoſitis.

19 Controuerſia grauis eſt: An ſi in aliqua Eccleſia vigeat conſuetudo, qua caueatur, vt primo, vel ſecundo anno poſſeſſionis beneficij, nullos fructus, vel diſtributiones beneficiatus acquirat, neque poſt mortem illi reſeruentur, ſed diſtribuantur inter antiquos beneficiatos, vel applicentur fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio operi, debeat tunc recitare? Aduerto hanc conſue

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

conſuetudinem contrariam eſſe extrauag. Ioannis 22. *Suſcepti, de election. & ſub titulo. Ne ſede vacante inter communes*, quibus cauetur ne beneficiatus priuetur omnibus fructibus, ſed potiùs dimidia pars ei applicetur. Item eſſe contrariam Tridentino *ſeſſ. 24. de reform. cap. 14. & Conſtitutioni Pij V. quæ eſt in Bullario 106. & incipit Durum*; in quibus reprobantur conſuetudines applicandi fructus antiquis beneficiatis à nouo beneficiato acquiſitos, tanquam ſpeciem ſimoniæ, vel auaritiæ redolentes. Inſuperque ſtatuitur, vt vbicúmque huiuſmodi fructus, & diſtributiones fabricæ, vel ſacriſtiæ, vel alterius pij loci vſibus, vltra ſemeſtre temporis reperiantur conceſſi, horum duntaxat dimidia pars ipſi ſacriſtiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integram percipiant. Non obſtante ergo hac conſtitutione nemini dubium eſſe poteſt obligatum eſſe beneficiatum recitare non ſolùm vltra ſemeſtre, ſed etiam intra illud, quia vltra groſſam diſtributiones quotidianas lucrari poteſt.

Quocirca dubium ſolùm eſt. An, ſi vigeat in aliqua Eccleſia ſupradicta conſuetudo, non obſtantibus ſupradictis decretis debeat beneficiatus recitare? Affirmant vt probabilius Leſſius *lib. 2. cap. 34. num. 170.* Suarez *lib. 4. cap. 20. num. 6. & 14.* Garzia *de benefic. cap. 1. num. 76.* Azor *lib. 10. cap. 4. quæſt. 4.* cum Nauar. *cap. 7. de orat. num. 30.* Bonacina *diſp. 1. de horis can. quæſt. 2. p. 4 num. 23.* Mouentur primò; quia ſic recipiens beneficium voluntariè ſuſcipit illius obligationem, quia debet, verbi gratia, choro aſſiſtere, Sacramenta miniſtrare, ſi beneficium curatum eſt. Ergo etiam debet recitare, quia recitatio vna eſt ex præcipuis obligationibus, & quæ aliarum eſt fundamentum. Secundò, quia ſi illi fructus & diſtributiones antiquis beneficiatis diſtribuuntur, eáque de cauſa tibi nouo beneficiato non applicantur, at tunc obtines ius, & ſpem, vt fructus beneficiatorum poſt te ingredientium applicentur. Ergo ius illud, & ſpes pretio eſt æſtimabilis, & reputari poteſt, vt ſtipendium tibi conceſſum, vt hac via obligetis ad recitationem. Tertiò, ſi fabricæ, vel piis operibus applicentur, hac applicatione excuſaris ab obligatione tantumdem exhibendi in reparationem fabricæ, vel in opera pia ex fructibus tui beneficij. Ergo exemptio huius obligationis loco ſtipendij eſſe poteſt, ac proinde obligationem recitandi inducere.

Placet mihi hæc ſententia maximè propter 2. & 3. rationem. Contrariam tamen reputo probabilem, vt tenent ſupradicti Doctores, ſcilicet nullam in ſupradicto caſu obligationem recitandi habere beneficiatum, ſicut neque aſſiſtendi in choro, neque alia munera exercendi, ſi diſtributionibus quotidianis priuetur. Quia tunc videtur illa irrationabilis conſuetudo, & per quandam quaſi moralem violentiam beneficiatum obligari ad illa munera exercenda, vt in ſequentibus annis poſſit fructibus beneficij gaudere. Neque aliæ rationes conuincunt. Non illa de iure ad fructus aliorum beneficiatorum; quia in re non obtinetur ius, & ſpes firma alicuius emolumenti. Quia hoc ius dependet, tum ab ingreſſu noui beneficiati, tum ab eo quòd in ſuſcepto perſeueres, at contingere poteſt & ſæpè continget, quòd antequam nouus Canonicus intret, tu decedas, aut Canonicatum permutes, vel reſignes; & idem eſt de exemptione ab obligatione impendendi fructus in pauperes, quæ ſub dubio eſt, an illam ſis habiturus; & præterea rarò hanc obligationem ex iuſtitia habere potes.

20 Quarta difficultas eſt. An ſolus titulus beneficij cum ſpe poſſeſſionis, & fructus ſufficiat ad inducendam in beneficiato obligationem recitandi; vel neceſſariò requiratur poſſeſſio, non qualiſcúmque, ſed pacifica?

Variæ ſunt in hac difficultate ſententiæ. Prima affirmat ſolùm titulum beneficij cùm ſpe habendi poſſeſſionem, & fructus, ab illo tempore, quo titulum accepiſti, ſufficere ad inducendam obligationem. Sic Nauar. *cap. 7. de orat. num. 28 & 29.* & Leſſius *lib. 2. cap. 34. num. 167.* Garzia plures referens *3. p. de benefic. cap. 1, à num. 92. & 101.* Probant quia is, cui beneficium eſt collatum, & ab ipſo acceptatum verè beneficiatus eſt, & verè dicitur habere beneficium *ex cap. Si tibi abſenti de Prabendis in 6.* & tradit Mandoſ. *reg. 3. Cancellariæ quæſt. 13. num. 5. & reg. 16. quæſt. 39. num. 2.* Rebuffus *in Concordat. tit. de collatione, §. volumus, verſ. obtineat*, Tuſch. *concluſ. 38. lit. B.* At Concilium Lateranenſe, & Pius V. obligant ad recitandum habentem beneficium. Ergo. Secunda, fructus beneficij à die acceptura collationes debentur beneficiato regulariter, etiamſi poſſeſſio requiratur, vt conditio, vt illos de facto accipiat. Ergo obligat ad recitandum ab illo die. Quia iuſtum eſt, vt ſentiat onus à die, quo commodum ſentit.

21 Secunda ſententia negat titulum ſolum ſufficere, cùm ſpe habendi poſſeſſionem, & fructus, ſed inſuper eſſe neceſſariam poſſeſſionem, niſi per ipſum ſtet quominus illam habeat. Sic Suarez *lib. 4. cap. 18. à n. 7.* cum Flamin. *de reſignat. lib. 1. q 9. n. 15.* Probatur: Primò, quia obligatio recitandi eſt grauis, & oneroſa. Ergo non debet extendi, ſed limitari. Ergo debet limitari ad habentem beneficium perfectè, propriè, & cum omni rigore. Hic autem ſolùm eſt, qui poſſidet. Ergo. Secundò, fructus ante poſſeſſionem beneficij non ſemper debentur beneficiato; ſed in hac parte varius eſt vſus pro diuerſitate regionum. Ergo obligatio, quæ generalis eſt, comprehendere ſolùm debet eos, quibus per ſe, & neceſſariò fructus debentur, qui ſunt beneficij poſſeſſores.

22 Tertia ſententia ſupradicta addit, non ſolùm eſſe neceſſariam poſſeſſionem beneficij, ſed requiri pacificam. Sic Henriquez *in ſum. lib. 13. cap. 13. §. 2.* Manuel Rodriguez *in ſum. tom. 1. cap. 145. num. 1.* Vega *1. part. cap. 128. caſu 18. ad fin.* Ceballos *pract. quæſt. 643. n. vlt.* Probatur; quia non videtur æquum obligare beneficiatum ad certum onus ſine certo ſtipendio. At cum beneficium litigioſum eſt, non eſt certum ſtipendium applicandum eſſe poſſeſſori, ſiquidem ſæpè contingit poſſeſſorem vinci, & à poſſeſſione deturbaris. Ergo.

23 Dicendum ergo eſt. Primò, te eſſe obligatum recitare, ſi per teipſum ſtat, quominus poſſeſſionem habeas beneficij. Quia non eſt æquum tua culpa priuare beneficium debito obſequio. Sic Nauar. *cap. 7. de horis can. num. 28.* Garzia *3. p. de beneficiis cap. 1. num. 85.* Suarez *lib. 4. cap. 19. à num. 7. & 8.* & alij pro prima ſententia relati.

24 Dico ſecundò, te obligatum eſſe recitare, eſto beneficij poſſeſſionem litigioſam habeas, ſi lite non obſtante beneficium miniſtras, & ſperas morali certitudine tibi eſſe applicandos fructus, ſaltem ſeruitio debitos. Quia tunc iuſtiſſimum eſt, vt ſubeas onus, cum ſperes te commodum recepturum eſſe, neque periculo fraudis videres exponi. Secus verò eſſet dicendum ſi hæc certitudo moralis deficeret ob rationem tertiæ ſententiæ; Leſſius *cap. 34. num. 173.* Petrus de Ledeſma *tract. 9. cap. 4. concluſ. 6. difficult. 10.* Zerola *verbo Beneficium. §. 4. num. 8.* Bonacina plures referens *diſput. 1. de hor. canon. q. 2. punct. 4. n. 26.*

25 Dico tertiò, habentem titulum beneficii, & impedimentum ab illius poſſeſſione capienda, vel lite, vel alia de cauſa ſibi inuoluntaria, non eſſe obligatum recitare,

Digitized by Google

recitare, in quo cum 2. & 3. ſententia conuenio. Moueor præcipuè, quia fructus non ſunt omninò certi, ſed contingentes ob contingentiam poſſeſſionis, & non eſt iuſtum ſubire onus certum pro ſtipendio incerto. Sic plures referens Bonacina *diſputat. 1. quæſt. 2. p. 5. num. 5.* Ex quo à fortiori infertur, ſi duo litigarent ſuper aliquo beneficio, & neuter eſſet in poſſeſſione, neutrum ad recitandum teneri. Quia neuter habet propriè, & in rigore beneficium; & vtrique eſt dubium de victoria litis. Aliàs omnes litigantes tenerentur recitare ratione vnius beneficij, quod non eſt dicendum. Sic Suarez *lib. 4. c. 19. num. 9. & 10.* Petrus de Ledeſma *tractat. 9. c. 4. concluſ. 6. difficultate 10.* & relatis Paludano, Soto, Beja, docet Garzia. *3. p. de Benef. c. 1. num. 101.* Bonacin. *diſp. 1. de hor. can. q. 2. p. 4. num. 26.*

5. Difficultas eſt. An habens plura beneficia, quorum quodlibet inducit obligationem recitandi, debeat bis in die recitare? Ratio dubitandi eſt: quia cuilibet beneficio eſt annexa hæc obligatio. Ergo cùm ſint beneficia diſtincta, diſtinctæ obligationes annectentur. Ergo non fit illis ſatis vnica recitatione. Et confirmo, ſi duas Capellanias haberes, quarum quælibet te obligaret ad dicendum per ſeipſum aliquas Miſſas pro defunctis, non ſatisfaceres eiſdem Miſſis vtrique obligationi. Ergo neque vnica recitatione ſatisfacis obligationi duorum beneficiorum. Quòd ſi obligatio vtriuſque Capellaniæ eiſdem diebus concurreret, eſſetque tibi impoſſibile vtrique ſatisfacere, non videris poſſe tuta conſcientia illas retinere. Ergo ſimiliter non poteris beneficia retinere, quibus ſatisfacere non potes, niſi multiplicando recitationes.

27 Nihilominus omnino tenendum eſt, tamquam certum vnico officio iis obligationibus te ſatisfacere. Ita aliis relatis docent Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 18. ann. 1.* Bonacina *de hor. can. diſp. 1. quæſt. 2. punct. 4. num. 27.* Garzia *de benef. 3. p. c. 1. num. 110.* Azor *1. p. lib. 10. c. 4. quæſt. 10.* Henriquez *lib. 5. ſum. §. 6. in gloſſ. litera Q.* Ratio præcipua eſt. Quia ea videtur eſſe intentio Eccleſiæ, non multiplicare obligationem, ſed eam nouo titulo imponere. Aliàs eſſet obligatio ſatisfactu ferè impoſſibilis, cum poſſit contingere te habere decem beneficia ſimplicia, quorum quodlibet ſufficiat ad inducendam obligationem recitandi. Quomodo ergo decies eodem die, & eiſdem horis officium diuinum poſſes recitare? Affirmare autem tunc te eſſe obligatum illa beneficia renunciare ob hanc cauſam, alienum eſt à conſuetudine recepta. Et confirmo. Ordinatus tribus ordinibus ſacris non obligatur ter in eodem die recitare, neque habens beneficium cum ordine ſacro obligatur bis recitare: quia licèt multiplicentur cauſæ obligationis, non multiplicatur ex intentione Eccleſiæ effectus. Sicut cùm feſtum cum Dominica concurrit, non obligat ad duplicem Miſſam audiendam. Sic ſimiliter, cum plura beneficia in eodem ſubiecto concurrunt, non obligant ad plures recitationes. Secus verò eſt dicendum in exemplo adducto in ratione dubitandi; quia cùm ibi non reſpiciatur vtilitas beneficiati, ſicut in recitatione reſpicitur, ſed potiùs vtilitas defunctorum, vel beneficium inſtituentis, ideò ad multiplicationem capellaniæ debent ſacra multiplicari.

28 Hinc infertur primò, habentem beneficium & penſionem ſatisfacere obligationi, ſi officium canonicum ſemel ſingulis diebus recitet. Quia obligatio ad dicendum officium B. Mariæ, quam habet penſionarius, eſt ſub conditione, quòd officium canonicum non recitet. Voluit enim Pontifex non augere obligationem penſionario, magis quàm aliis beneficiatis, ſed potiùs beneficiatorum obligationem diminuere. ſic Nauar. *conſil. 22. de celebrat. Miſſarum.* Suarez *lib. 4. c. 22. à numer. 6.* Garzia *alios referens. 3. p. cap. 1. num. 116.*

29 Secundò, infertur omittentem diuinũ officium obligatum dicere ob plura beneficia vel ob ordinem ſacrum, & beneficium; non committere duplex peccatum, ſed vnum tantùm, grauius tamen. Quia eadem eſt res præcepta omnibus illis titulis, & ſub eadem ratione. Præcipitur námque recitatio in laudem Dei. ſic Azor *1. p. lib. 4. c. 2. quæſt. 6.* Salaſ. *1. 2. tractat. 12. diſp. 3. ſect. 2. num. 17.* Garzia *3. p. de benef. c. 1. à num. 124.* Bonacina *diſp. 1. de horis canonicis, q. 2. punct. 4. num. 27.*

30 Sed inquires. An habens beneficium iniuſtè, vel impediens iniuſtè alterum ab illius poſſeſſione, debeat ratione illius horas canonicas recitare? Affirmat Suarez *lib. 4. c. 19. n. 10.* Bonacina *diſp. 1. quæſt. 2. p. 4. num. 28.* Mouetur, quia priuant per iniuriam Eccleſiam debito obſequio, & ſeruitio. debent ergo recitare. Nihilominùs exiſtimo probabilius non obligari ſupradictos ad recitandum; ſed ſolùm ad dimittendum beneficium, & à lite iniuſta ceſſandum. Quia beneficiati non ſunt obligati ex iuſtitia ad recitationem horarum, ſed ex præcepto Eccleſiæ: neque impedientes hanc recitationem cenſentur iniuſtitiam committere contra Eccleſiam, ſed ad ſummum contra beneficiatum. Ergo non ſunt obligati recitare. Aliàs quoties obligatum audire Miſſam, ieiunare, vel aliud opus pium facere impedires, deberes eadem tu ipſe ex iuſtitia præſtare. Quod non videtur receptum. ſic docet Garzia. *3. p. de benef. c. 1. n. 120. quamuis videatur docuiſſe contrarium num. 90.*

§. III.

De Obligatione Religioſorum.

1. *Religioſi choro deputati obligati ſunt ex conſuetudine.*
2. *Qui defendant non eſſe hanc obligationem ſub graui culpa.*
3. *Retinenda eſt tamquam certa communis ſententia.*
4. *Religioſus ex diſpenſatione Pontificis viuens extra clauſtra, ſi diſpenſatio in perpetuum ſit, excuſatur ab hac obligatione.*
5. *Comprehenduntúrne religioſi damnati ad triremes? fugitiui & eiecti?*

1 Tertium genus illorum, qui ad officium canonicum obligantur, ſunt religioſi profeſſi choro deputati. Hos inquam recepta eſt omnium ſententia, obligatos eſſe officium diuinum recitare: non quidem ex aliquo iure poſitiuo ſcripto, quia nullum eſt; neque ex vi profeſſionis, quia ratione illius ſolùm obligatur ad perfectionem conari, quem conatum explere poſſunt aliis exercitiis ſpiritualibus abſque harum horarum recitatione; neque ex eleemoſynis fidelium, quia hæ dantur religioſis ea præcipua ratione, quia pauperes ſunt, & diuino cultui mancipati; & ſecundò vt curam habeant fideles Deo commendandi, nullibi tamen habetur concedi ſub obligatione recitandi has horas. Sunt ergo obligati eas recitare ex conſuetudine præſcripta. Sic Syluest. *verb. Hor. num. 3.* Nauar. *c. 25. num. 96.* Valent. *diſp. 6. quæſt. 2. punct. 10. §. 2.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 17. num. 6.* Vaſquez *de benef. c. 4. §. 1. dub. 11.* Bonacina *diſp. 1. de hor. can. quæſt. 2. p. 2. à num. 1.* Azor. *1. p. lib. 10. c. 6. q. 1. & 2.* & alij plures apud ipſos.

Dixi obligatos eſſe ex conſuetudine religioſos choro

Digitized by Google

choro deputatos, vt excluderem religioſos laïcos, ſeu conuerſos ad munia temporalia deſtinatos, qui hac obligatione non tenentur: & religioſos equites militares, qui non choro, ſed militiæ, ſunt deſtinati: & nouitios, qui ſub nomine religioſi in oneribus non comprehenduntur, neque pro illis eſt conſuetudo. Sic relati Doctores. Vnde ſi aliquis religioſus choro deputatus, ad conuerſos authoritate ſuperioris tranſeat, eo ipſo eximitur ab obligatione recitandi, quæ annexa eſt illi ſtatui: è contra verò, ſi ex ſtatu laïcorum tranſeat ad ſtatum choriſtarum, induit ſupradictam obligationem. Sic Suarez *lib.4.c.17. numer. 7.* Bonacina *diſp.1.q.2.p.2.num.2. fin.* Azor 1.*p.lib.10. c.6.quæſt.7.*

Quod dictum eſt de viris religioſis, dicendum eſt de monialibus profeſſis choro deputatis: eſſe inquam ex conſuetudine obligatas ſingulis diebus horas canonicas recitare. ſic Suarez, Nauar. Valentia, Vaſquez, Bonacina, *ſuprà & alij apud ipſos.* Non tamen obligantur conuerſæ ſeu laïcæ & nouitiæ.

Hinc fit religioſos illius religionis, quæ ex ſuo inſtituto choro non eſt addicta, non eſſe obligatos officium diuinum recitare, niſi ſint in ſacris. Quia hæc obligatio recitandi priuatim, ſuccedit loco publicæ recitationis, quam religio profitetur. Sic omnes Doctores ſuprà relati, ſpecialiter Bonacina, Suarez, Valentia, Vaſquez, *eiſdem locis ſuprà relatis.*

2 Difficultas autem eſt. An hæc conſuetudo obliget ſub graui culpa religioſos & moniales, ne diuinum officium omittant.

Caietanus *in Sum. verb. Hora canonica.* Dubitat de conſuetudine, & affirmat non videri ita receptam vt obliget in vi præcepti. Medina *in inſtructione c. 19,* inclinat non obligare ſub mortali. Emanuel Saa. *verb. hora can. num.1. in editione complutenſi,* reputat id eſſe probabile. Angelus *verb. Hor. num. 10.* & Aragon. 2. 2.*q.83.art.11. dub.4.* exiſtimant religioſum omittentem bis, vel ter priuatim diuinum officium, non peccare mortaliter. Quia ex præſcripto regulæ ad id tenetur, quæ non videtur ita grauem obligationem inducere.

3 Cæterùm reliqui omnes Doctores abſolutè docent eſſe peccatum mortale, ſi vel ſemel omittantur horæ. Quia conſuetudo dicendi hos religioſos diuinum officium, eſt inſtar clericorum in ſacris. Ergo ſicut non eſt probabile, clericos omittentes ſemel diuinum officium, non peccare mortaliter; ita nec eſt probabile religioſos & moniales, non peccare mortaliter ſi omittant, cum conſuetudo vim habeat præcepti, & fortè ob hanc cauſam in Summa Emanuelis Saa, edita Romæ expuncta ſunt illa verba, quibus probabilis iudicabatur illa ſententia. Neque enim in hac parte laxandæ ſunt habenæ, cum ex eius relaxatione non leue religionis detrimentum proueniret.

Dubium tamen eſt. An ſub hac obligatione comprehendatur religioſus ex diſpenſatione Pontificis extra clauſtrum viuens? Communis ſententia concedit, ſi diſpenſatio in perpetuum ſit, ab obligatione eximi: ſecus ſi pro aliquo determinato tempore. Quia diſpenſatus, vt perpetuò extra clauſtrum viuat, à choro liberatus eſt. Ergo etiam liberatur ab obligatione recitandi priuatim, quæ loco obligationis ad chorum ſuccedit. ſic Soto *de iuſtitia lib.10.q.5. art.3.* Bonacin. *diſput.1.q.2.p.2.num.4.* Azor 1.*p lib.10.c.6. q.8.* Nihilominùs probabilius exiſtimo hũc eſſe obligatum. ſic Suarez. *lib.4. de hor. can. c.17.num.* 8. Ratio eſt. Quia obligatio in religioſo recitandi officium diuinum non oritur ex eo, quod ipſe religioſus perſonaliter obligatus ſit choro intereſſe, ſed ex eo quod ſtatum habeat choro deputatum. Aliàs, qui ex diſpenſatione Pontificis, vel Prælati regularis à choro in perpetuum eſſet exemptus, obligatus non eſſet, horas priuatim recitare, quod videtur abſurdum. At diſpenſatus in perpetuum, vt extra clauſtrum viuat, non mutat ſtatum religioſi profeſſi choro deputati, vt de ſe conſtat. Ergo.

Et confirmo. Si exemptio perpetua ab aſſiſtentia in choro eximit religioſum ab onere perpetuo recitandi, quia hæc obligatio priuatæ recitationis ſuccedit loco publicæ: Cur exemptio pro determinato tempore, ab onere recitandi pro illo tempore non liberabit? Adde religioſum non eſſe regulariter obligatum ſub graui culpa choro aſſiſtere, vt poſtea dicam. Ergo obligatio recitandi non commenſuratur ex hac obligatione, ſed ex ſtatu deputato chori aſſiſtentiæ.

5 Item dubitatur. An comprehendantur ſub hac obligatione religioſi damnati, ad triremes eiecti, fugitiui è religione. Negat de iis omnibus Bonacina, *diſp.1.q.2.p.2.num.6.* Quia hi videntur eſſe extra ſtatum, qui choro deputatus ſit. *Adhæret* Leſſius *loquens de eiecto, vel ad triremes damnato, &* Sanchez *lib. 8. de matrim. diſp.8. num. 11.* Secus de fugitiuo, & rationem differentiæ aſſignant. Quia eiectus non poteſt ad monaſterium redire, etſi velit: ſecus fugitiuus. At mihi probabilius eſt eos omnes per ſe comprehendi. ſic Nauar. *c.7. de orat. num.20.* Azor *lib.10. c. 6.q.5.6.& 8.* Suarez *lib.4.c.17.num.9.* Ratio eſt. Quia ex eo quod religioſus ſit extra monaſterium, non eſt extra ſtatum choro deputatum: quia non eſt extra ſtatum religioſum in quo antea erat. Neque enim ob fugam, aut eiectionem, religioſum ſtatum amittit. Aliàs, cum iter faceret, aut peregrinaretur, vel quoties extra monaſterium viueret, dici poſſet eſſe extra ſtatum religioſum. Ergo apoſtaſia, vel eiectio à monaſterio, non ſoluit religioſum ab obligatione recitandi, ſicut neque ab aliis oneribus, quæ profeſſioni ex conſuetudine annexa ſunt, poſſúntque in illo ſtatu impleri.

Quod ſi dicas eos religioſos fugitiuos, & eiectos, vel ad triremes damnatos, etſi non amittant religioſum ſtatum, quem antea habebant, amittere tamen chori deputationem, quæ religioſo ſtatui annectitur, non vtcúmque, ſed ex conſuetudine: quæ conſuetudo non videtur extendi ad eiectos, & triremibus damnatos, immò neque ad fugitiuos, ſed ſolùm ad illos, qui in monaſterio commorantur, vel ex licentia Prælati extra clauſtrum exiſtunt.

Sed contra. Quia non videtur cum fundamento dici, hanc conſuetudinem annecti ſolùm religioſo ſtatui illorum, qui in monaſteriis, vel extra de Prælati licentia commorantur, & non extendi ad fugitiuos, & eiectos. Quia non eſt æquum vt ex culpa commodum reportent.

Dixi *per ſe hos religioſos ſub obligatione recitandi comprehendi,* vt indicarem per accidens excuſari poſſe, vt ſæpe eiecti, & damnati ad triremes excuſantur, ob impotentiam moralem recitandi, & ne religioni, & ſibi dedecus afferant; ſi ſe eſſe religioſos manifeſtent.

PVNCTVM II.

Quódnam officium diuinum debeant ſupradicti clerici, beneficiati, & religioſi recitare.

1 *Omnes tenentur recitare officium Romanum, exceptis aliquibus perſonis.*

2 *Hoc præceptum ſingulis diebus obligat ſub graui culpa.*

3 *Qui*

Digitized by Google

3 *Qui defendant poſſe priuilegiatos in Bulla Pij V. Romanum officium recitare, omiſſo illo cuius habent priuilegium.*
4 *Probabilius eſt oppoſitum.*
5 *Quid dicetur de beneficiato obligato Romanum officium recitare, & commoratur in diœceſi Mediolanenſi.*
6 *Quid de Mediolanenſi exiſtente Romæ.*
7 *Poſſintne religioſi exempti feſtiuitatibus diœceſis ſe conformare. Explicatur ſenſus quæſtionis.*
8 *Proponitur ratio dubitandi.*
9 *Quid ſit tenendum.*
10 *Poſſitne Epiſcopus de Sancto extra Kalendarium inſtituere recitationem? Affirmatur id poſſe de Sancto aſſignato in Patronum, vel naturali diœceſis vel cuius inſignes ibidem reliquiæ requieſcunt.*
11 *De aliis Sanctis conſtitutione perpetua id fieri non poteſt.*
12 *Decreto tamen particulari, & ex cauſa vrgenti, & per modum diſpenſationis, id fieri poſſe credendum eſt.*
13 *Vtentes Breuiario Pij V. non tenentur officium B. Virginis, Defunctorum, & Pſalmos Graduales recitare.*
14 *Quid ſi Romanum officium alia lingua præter Latinam diceres.*
15 *Si addas vel diminuas officio diuino peccas.*
16 *Si in graui notabilique parte diminuas non ſatiſfacis obligationi.*
17 *Satiſfaciſne ſi vnum officium pro alio recites de Sancto, ſcilicet, cum eſt recitandum de feria.*
18 *Probabilius eſt te non ſatiſfacere.*

1 RESpondeo omnes eſſe obligatos recitare iuxta formulam Breuiarij Romani Pij V. & Clementis VIII. exceptis ſolùm iis, in quorum Eccleſiis vel Conuentibus ducentis annis ante Pium V. aliud Breuiarium fuerit inſtitutum, vel conſuetudine approbatum. Sic habetur in ſupradicta Bulla Pij V. & Clementis VIII. initio Breuiarij Romani præfixa: in qua Bulla omnes aliæ formulæ recitandi abrogantur, caſſantur, & irritantur. Hinc infertur, malè Angelum *verbo Hora. num.* 12. exiſtimare ordinatum ad titulum patrimonij poſſe officium recitare ſecundùm formam, quæ illi magis placuerit, quia nulli Eccleſiæ addictus eſt. Nam ex eo, quòd non ſit addictus Eccleſiæ, quæ conſuetudinem habeat ducentis annis antiquiorem præcepto, & conſtitutione Pij V. efficitur tunc obligatum eſſe recitare iuxta formam præſcriptam à Pio V. quæ omnes Clericos beneficiatos, & religioſos comprehendit, exceptis ſolùm, qui ſunt illius Eccleſiæ, in qua eſt ſupradicta conſuetudo. Et ita docet, vt certum Suarez *lib.* 4. *c.* 23. *num.* 4. Leſſius *c.* 37. *num.* 75. Bonacina *diſp.* 1. *de hor. can. q.* 3. *p.* 2. *nu.* 4. Reginaldus *lib.* 18. *num.* 168. Azor 1. *p. lib.* 10. *c.* 11. *q.* 1. & alij. Hi autem excepti poterunt ex conſenſu Epiſcopi, & totius Capituli, Breuiarium Romanum, admittere excluſo ſuo antiquiori: conſtat ex ſupradicta Bulla. Si tamen monaſterium fuerit exemptum, non requiritur conſenſus Epiſcopi, ſed ſui Prælati, & totius Capituli. Leſſius *lib.* 2. *c.* 37. *dub.* 12. *num.* 74. Cùm autem exigitur conſenſus vniuerſi Capituli, non debet intelligi conſenſus omnium ſingulorum Capituli, ita vt nullus diſſentiat, quia hoc ferè eſſet impoſſibile, ſed ſufficit conſenſus maioris partis Capituli, vt ſic in vnum congregati. Quia ille in rigore, & propriè vniuerſi Capituli conſenſus eſt. Vt benè notauit Suarez *lib.* 4. *de hor. can. c.* 11. *num.* 4. *fine.* Bonacin. *diſp.* 1. *de hor. can. q.* 3. *p.* 1 *circa finem, num.* 21. At ſi ſemel ex conſenſu Prælati, & Capituli Breuiarium Romanum fuerit admiſſum, nullo modo licebit ad priſtinum redire, ſed neceſſariò Romanum retinendum eſt. Quia iam per illam receptionem Breuiarij Romani, abrogatum & caſſatum fuit antiquum; & vrget præceptum Pij V. & Clementis VIII. de recitando iuxta formulam illius Breuiarij, & excepti ceſſauit, quæ ſolùm fuit, dum ab Epiſcopo & Capitulo Breuiarium Romanum approbatum non fuerit. ſic Suarez *num.* 4. Bonacin. *in princ. num.* 2.

2 Circa huiuſmodi præceptum dubitatur primò. An obliget ſub graui culpa ſingulis diebus iuxta formam Breuiarij Pij V. præſcriptam recitare? Non deſunt qui affirment non eſſe peccatum mortale, vno vel altero die illam omittere, recitando iuxta formam Breuiarij Dominicanorum, Ciſtercienſium, aut aliarum Eccleſiarum. Quia ſubſtantia præcepti eſt ſeptem horas canonicas dicere; modus autem, vel formula huius, vel illius Breuiarij ad ritum, & cultum ſpecialem pertinet; cuius omiſſio vno, vel altero die facta non videtur grauis. ſic Nauar. *c.* 19. *num.* 217. Reginaldus, *prax. lib.* 19. *num.* 171. fauet Raphaël de la Torre, *de Relig. controuerſ.* 8. *in princ. de horis canonicis*, Vaſquez *de Beneficijs c.* 5. §. 1. *artic.* 2. *dubio primo numer.* 57.

Nihilominùs tamquam certum habendum eſt peccare mortaliter obligatum recitare iuxta formulam Breuiarij Romani, ſi illam omittens recitet vno die iuxta formam alterius Breuiarij. Sic reliqui Doctores in hoc puncto referendi, qui poſt dictam conſtitutionem ſcripſerunt. Et ratio eſt manifeſta. Quia omnes conueniunt, quemlibet obligatum eſſe ſingulis diebus illud officium Pij V. recitare; niſi ex conſuetudine ducentorum annorum excuſetur, ſed hæc materia grauis eſt. Ergo grauiter obligat. Item omnes aliæ formulæ recitandi omnino caſſantur, & abrogantur ad effectum ſatiſfaciendi præcepto. Ergo recitare per ipſas, idem eſt ac ſi non recitares. Ex quo ſoluitur contraria ratio, quia præceptum non ſolùm eſt de recitandis ſeptem horis canonicis, ſed de recitandis more & formula à Pio V. præſcripta: vt conſtat ex verbis Bullæ.

3 Secundò, dubitatur è contra. An potenti recitare alia formula præter formulam Breuiarij Romani, poſſit illa omiſſa per Breuiarium Romanum recitare? Saa *verbo Hora, in vtraque editione num.* 6. Caietanus *verbo Hora.* §. 2. affirmant. Reputat probabile Suarez *lib.* 4. *c.* 23. *num.* 9. *fine.* Leſſius *c.* 37. *num.* 74. Bonacin. *diſp.* 1. *de hor. can. quæſt.* 3. *p.* 1. *num.* 5. Mouentur primò. Quia conſenſus Epiſcopi & Capituli, ad omittendum Breuiarium antiquum, & aſſumendum Romanum, requiritur pro vſu chori, vt colligitur ex illis verbis, *Dummodò Epiſcopus & vniuerſum Capitulum in eo conſentiat, vt id in choro dicere & pſallere poſſint permittimus.* Ergo pro vſu priuato cuilibet videtur permiſſum abſque conſenſu Epiſcopi & Capituli. Secundò. Quia aſſumentes Breuiarium Romanum ſuæ Eccleſiæ dicentur conformari, cùm Eccleſia Romana omnium mater ſit. Quod non procedit, cùm excluſo Romano Breuiario, & proprio ſuæ Eccleſiæ, aſſumeretur Breuiarium alterius. Neque obſtat Clementina: *Dignum de celebratione Miſſarum*, vbi commenſalibus Epiſcoporum, & Cardinalium indulgetur, vt poſſint vti Breuiario, quo vtuntur Epiſcopi, & Cardinales, ſi igitur liberum eſſet illis vti Romano, non indigerent diſpenſatione. Non inquam obſtat, tum quia hæc indulgentia videtur eſſe pro commenſalibus recitantibus ſimul cum Epiſcopo, vel Cardinali; ſecus ſi ſeparatim recitent, vt tradit Graſſes 2. *p. lib.* 3. *c.* 16. *num.* 26. Tum quia loquitur de Cardinalibus, & Epiſcopis recitantibus aliud officium à Romano.

Cæterùm (etſi ſupradicta ſententia probabilis ſit) probabiliorem reputo contrariam: ſcilicet hos exemptos in Bulla Pij V. non poſſe propria authoritate formulã Breuiarij Romani recitare, omiſſa propria ſuæ Eccleſiæ. ſic Suarez, Bonacina, Leſſius, *ſuprà* Valentia *diſp.6.q.2.punct.1.§.3.in princ.* Garzia *de Beneficiis 3.p.c.1.num.* 155. Ratio eſt, quia de his exemptis nihil determinat Bulla Pij V. ſed illos diſpoſitioni, & ordinationi iuris communis relinquit. Sed ius commune quemlibet arctat ad recitandum officium ſuæ Eccleſiæ; vt conſtat *ex c.de his. c.Placuit, 12. diſtinct. Ergo.*

Et hæc ſententia nullam habet dubitationem, cum Epiſcopus, ſeu Prælatus iis Clericis ſibi ſubditis, præcipit ne alio officio vtantur: quod ſine dubio facere poteſt, ſicuti fecit S. Carolus Archiepiſcopus Mediolanenſis, qui omnibus Clericis ſuæ diœceſis præceptum impoſuit, vt officio Ambroſiano vterentur. Hoc enim præceptum conforme eſt Bullę Pij V. quæ conſuetudines recitandi antiquiores ducentis annis in ſuo robore, & fortitudine relinquit. Obligat ergo tale præceptum, vtpote de re licita, & honeſta.

5 Tertiò dubitatur, An Clericus habens beneficium, ratione cuius debet Romanum officium recitare, ſi commoretur in diœceſi Mediolanenſi, debeat tunc iuxta Ambroſianum, an potiùs iuxta Romanum Breuiarium recitare?

Breuiter reſpondeo poſſe quod ſibi maluerit eligere, & iuxta illius formam recitare. Poteſt inquam Romanum recitare. Quia ex habitatione Mediolanenſi non deſinit eſſe Romanus beneficiatus. Poteſt autem Mediolanenſi Breuiario vti, quia per habitationem diuturnam cenſetur eſſe Clericus illius diœceſis. Ex quo fit ſi ſolùm tranſeunter Mediolani exiſteret, credo non poſſe vti Breuiario Mediolanenſi. Nam licèt dixerim in Tractatu de legibus, peregrinos & foraneos obligari legibus & conſtitutionibus, illius regionis, quam tranſeunt; hoc intelligendum eſt de legibus generalibus, & quæ forenſes & peregrinos virtualiter non excipiunt. At hæc lex ſeu priuilegium recitandi extra formulam Breuiarij Romani, non eſt conceſſum cuilibet clerico vtcumque reſidenti in diœceſi, ſed clerico domiciliario: quia eſt conceſſum clericis, monaſteriis, ordinibus, & locis exemptis, & inde ipſorum clericis. Colligitur ex Suarez *lib.4.c.23.num.6.* Bonacina *diſput. 1. quæſt.3.p.1. num.5 & 6.*

At ſi clericus beneficiatus ſit Mediolanenſis, vbi recitatur iuxta formulam Breuiarij Ambroſiani, Romam tamen pergat, maius eſt dubium an poſſit, vel teneatur vti Ambroſiano, maximè ſi ſtatutum ſit beneficiatos clericos Mediolanenſes, nullo alio vti poſſe? Et ratio dubitandi ea eſt: quia ſtatutum vel præceptum diœceſanum extra diœceſim non extenditur, vt latiùs probamus in Tractatu de legibus. Ergo ſtatutum vel præceptum, quo ligantur Mediolanenſes clerici ad recitandum iuxta formulam Breuiarij Ambroſiani, extra Mediolanum non extenditur. Ergo extra Mediolanum debent vti Breuiario Romano.

In hac re primò dicendum eſt, poſſe vti Romano Breuiario hunc clericum Mediolanenſem, ob rationem proximè dictam. Quia præceptum vel ſtatutum, ſeu lex Mediolanenſis extra diœceſim exiſtentes non obligat. Et quia quilibet ſe conformare poteſt moribus illorum, quibuſcum viuit, etiam tranſeunter, ſi aliàs impeditus non ſit, ſicuti non eſt hic clericus cum impedimentum ceſſet.

Secundò dico probabilius eſſe, hunc clericum obligatum eſſe vti Romano. Quia in tantum ab hac obligatione eximi poteſt, quatenus Mediolanenſis beneficiatus eſt, quibus conceſſum eſt vti Ambroſiano. Sed hoc priuilegium non videtur extendi ad clericos Mediolanenſes extra diœceſim exiſtentes, ſed intra ipſam, neque pro illis videtur conſuetudo introducta, neque poſſe introduci, quæ conſuetudo legi æquiualet. Cùm autem lex extra iuriſdictionem legiſlatoris non poſſit extendi, ita nec conſuetudo. Aliàs extra diœceſim haberet Mediolanus Antiſtes iuriſdictionem: quod eſt impoſſibile. Ergo.

Neque obſtat; Dominicanum religioſum exiſtentem Romæ poſſe, & debere vti Breuiario ſui ordinis, & non Romano. Quia hæc obligatio prouenit ex vi profeſſionis, & voti, cuius iuriſdictio vbique extenditur. At Mediolanenſis iuriſdictio ſiue ſit ex conſuetudine, ſiue ex lege; non poteſt extra Mediolanum extendi. Adde ſi in monaſteriis Dominicani ordinis eſſent plura Breuiaria, & religioſus tranſiret illac: credo poſſe, dum ibi exiſteret, vti quo voluerit, vel Breuiario ſui proprij Conuentus, quia retinet ſubiectionem ad illum, vel illius, per quem tranſit, quia etiam ſimiliter eſt illi ſubiectus, & efficitur illius pars.

Quartò dubitatur. An teneantur vel poſſint religioſi exempti vtentes Breuiario Romano recitare de feſtiuitatibus Sanctorum, de quibus iuxta Conſtitutiones diœceſanas à Sede Apoſtolica confirmatas in diœceſi, in quo ipſi exiſtunt, recitatur? Et quæſtio procedit in noſtra ſententia (quam ſtatim probabimus) affirmante obligationem eſſe recitandi non ſolùm iuxta formam Breuiarij Romani in genere, ſed ſigillatim & in particulari, ita vt quo die recitandum ſit de feria non recitetur de Sancto, neque è contra. Nam ſi vera eſſet ſententia, quam probabilem reputamus, aſſerens ſub obligatione graui ſolùm adſtringi clericos ad recitandum iuxta quamlibet formam in Breuiario contentam, tametſi non recitent iuxta formam, quæ pro illo die præſcribitur, ferè nulla eſt difficultas. Nam ad honeſtandam mutationem, quæ abſque cauſa ſolùm inducit veniale peccatum, quælibet honeſta, & rationabilis cauſa videtur ſufficere. At poſita noſtra ſententia affirmante quemlibet obligatum eſſe ſub graui culpa officium recitare iuxta formam ab Eccleſia Romana pro illo die præſcriptam, neque ſatisfacere obligationi ſi alia vtatur: eſt difficultas. An religioſi exempti poſſint diœceſanis feſtiuitatibus ſe conformare, omiſſo officio feriæ, vel Sancti, quod à Romana Eccleſia illo die præſcribitur.

Ratio dubitandi eſt. Quia omnes religioſi, & clerici, qui ſpecialiter exempti non ſunt, tenentur ſeruare morem præſcriptum in Breuiario, vt expreſsè dicitur in Bulla Pij V. appoſita in principio Breuiarij, & ſatis ſuprà dictum eſt. At hi religioſi Conſtitutionibus diœceſanis non eximuntur ab hac obligatione, cùm illis non ſubdantur, vt diximus *tract.3. de legibus diſp.1. p.vlt.§.6.* Ergo. Confirmo primò. Nullus ſæcularis clericus tenetur alterare officium à Romana Eccleſia præſcriptum & recitare de Sancto illius diœceſis, ſed poteſt omiſſo illius officio recitare de Sancto vel de feria, de qua vniuerſalis Eccleſia recitat, excipe niſi fuerit patronus Eccleſiæ propriæ, vel diœceſis, vt conſtat ex Bulla Gregorij XIII. appoſita officio proprio Sanctorum Hiſpanorum, ibi enim dicitur: *Cùm prædeceſſor noſter (prædictus ſcilicet* Pius V.) *indiſtinctè conceſſerit vt Eccleſiæ Hiſpaniæ poſſint celebrare officia propria Sanctorum illius prouinciæ, illique plures ſunt numero; ex hoc ſequebatur, vt officium maioris partis feriarum anni omitteretur; & ordo Breuiarij ferè ſubuerteretur. Nos huic incommodo occurrere volentes, & prædeceſſoris prædicti mentem ſano modo interpretantes, declaramus*

ramus

Digitized by Google

ramus vnamquamque Hiſpaniæ Eccleſiam eorum tantùm Sanctorum, qui in Breuiario non ſunt deſcripti, officia propria celebrare poſſe, qui vel illius diœceſis ſunt naturales, vel eius Eccleſiæ, vel diœceſis ſunt patroni, vel eorum corpora, ſeu notabiles reliquiæ in ea Eccleſia, ſeu diœceſi requieſcunt. Notandum eſt verbum *celebrare poſſe*, quod licentiam concedit non præceptum imponit. Sed in hac conceſſione non videntur religioſi comprehendi, quia non exprimuntur: & priuilegium derogans iuri communi, non debet extendi ad alias perſonas præter expreſſas, cùm ſtrictè interpretandum ſit. Neque valet dicere religioſos eſſe ſatis expreſſos cum dixerit Gregorius *vnamquamque Eccleſiam*. Signum enim illud *vnamquamque* vniuerſale eſt, quod omnes Eccleſias comprehendit. Non, inquam, valet. Tum, quia paulò inferiùs intendens religioſos obligare, vt in die quo celebratur feſtiuitas patroni totius diœceſis ſe conforment, illos exprimit. Ergo cum in aliis feſtiuitatibus nullam de religioſis faciat mentionem, religioſi non poterunt ſe conformare. Tum & præcipuè, quia loquens Gregorius de ſpecialibus feſtiuitatibus, quas in tota Hiſpania volebat generaliter celebrari, ſubiunxit. *Volumus quòd feſtiuitates ſequentes ſint in tota Hiſpania generales. ita quòd omnes Eccleſiæ, & Religiones exiſtentes in illa prouincia recitent de illis.* Expende, *omnes Eccleſiæ & Religiones.* Si enim ſub verbo (*Eccleſiæ*) & vniuerſali ſigno affecto, religiones comprehenderentur, fruſtra Gregorius illas exprimeret. & confirmo. Secundò, exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis; cùm ergo religioſi eximantur ab obligatione ſeruandi ordinem præſcriptum à Pio V. ſolùm in feſtiuitatibus Patroni diœceſis, & generalibus pro tota Hiſpania, fit ſanè in aliis feſtiuitatibus obligatos eſſe.

9 Cæterùm exiſtimo poſſe religioſos in prædictis feſtiuitatibus cum clericis ſæcularibus illius diœceſis ſe conformare. Moueor primò, quia vt diximus *tract. de legibus diſp. 5. de priuilegiis*, priuilegium Principis, & maximè conceſſum regno, vel prouinciæ latè eſt interpretandum. Ergo priuilegium conceſſum à Sede Apoſtolica, vt Eccleſiæ illius diœceſis de tali Sancto recitent, omnes Eccleſias etiam regulares ſub forma Breuiarij Romani recitantes comprehendit. Tum quia lata interpretatio, quam priuilegium habere debet hanc petit extenſionem. Tum quia hac via datur conformitas Eccleſiarum in diœceſi, ita vt religioſorum Eccleſiæ cum ſæcularibus conformentur. Quam conformitatem procurauit Concilium, vt ſatis colligitur *ex ſeſſ. 25. de Regul. ſpecialiter cap. 12.* vbi ex declaratione Cardinalium relata ibi à Barboſa, omnes regulares tam vtentes Breuiario Romano, quàm proprio ſuorum ordinum, debent in concionibus, & ſacris lectionibus, vti epiſtolis, & Euangeliis quibus clericus ſæcularis vtitur. Ergo religioſi qui Romano ritu vtuntur in omnibus cum clero ſe conformare debent. Secundò, probo ex ſupradicta Bulla Gregorij, vbi conceditur omnibus Eccleſiis, vt poſſint recitare officium illius Sancti, qui vel illius diœceſis eſt naturalis, vel eius Eccleſiæ, ſeu diœceſis eſt patronus, vel eius corpus, ſeu notabiles reliquiæ in ea Eccleſia, ſeu diœceſi requieſcunt. Sed in hac conceſſione religioſorum Eccleſiæ ſub forma Breuiarij Romani recitantes comprehenduntur. Tum ob ea, quæ diximus. Tum quia nulla eſt ratio, quæ illos religioſos à tali conceſſione eximat. Cùm talis conceſſio illis oneroſa non ſit, ſed potiùs onus leuet, & voluntati illorum vſum talis priuilegij remittat. Tum quia exceptio, quam Gregorius facit de feſtiuitate Patroni, & aliis generalibus potiùs firmat ſupradictam conceſſionem. Aliud enim eſt obligari religioſos ad recitandum de aliquo Sancto, aliud poſſe, ſi velint, de illo recitare: vt autem religioſi cenſerentur obligati in conſtitutione obligante ſæculares clericos, debebant exprimi: at vt cenſerentur comprehenſi in conſtitutione priuilegium, & facultatem concedente, non erat opus expreſſione: quia in conceſſione huius facultatis eſt fauor, at in expreſſione obligationis eſt rigor. Concedo ergo de ſola feſtiuitate Patroni, aliiſque generalibus obligatos eſſe religioſos ſe cum ſæculari clero conformare. Quia ſolùm pro iis feſtis eſt expreſſa obligatio. Poterunt tamen, ſi velint, in reliquis feſtiuitatibus ſe conformare. Et hoc erit decentius, Deo gratius, & populo vtilius, & ex his ſatiſfactum eſt rationi dubitandi.

10 Maior autem difficultas eſt an poſſit Epiſcopus inſtituere, vt totus clerus ſuæ diœceſis feſtiuitatem alicuius Sancti celebret, cùm iuxta rubricas Breuiarij Romani de alio Sancto, vel feria recitandum erat?

Et quidem ſi ille Sanctus ſignatur in Patronum totius diœceſis, vel illius diœceſis eſt naturalis, vel eius corpus, ſeu notabiles reliquiæ in diœceſi requieſcunt, credo poſſe Epiſcopum obligare clericos ſuæ diœceſis, vt de illo officium perſoluant. Quia hæc conſtitutio aduerſa non eſt conſtitutionibus Pontificiis, ſed potiùs illis conformis. Conformatur enim conſtitutioni Gregorianæ concedenti, vt de tali Sancto poſſint officium recitare.

11 Quocirca quæſtio ſolùm procedit de Sancto, qui neque eſt Patronus diœceſis, neque illius naturalis, neque illius corpus, aut notabiles reliquiæ in tali diœceſi exiſtunt. An, inquam, de hoc poſſit Epiſcopus ſtatuere, vt clerici ſuæ diœceſis officium recitent?

Certum eſt conſtitutione perpetua id fieri non poſſe, quia eſſet aduerſa ſupradictæ Gregorianæ conſtitutioni. Inquit enim: *De aliis verò Sanctis etiamſi ſint naturales, vel Patroni alterius diœceſis, etiamſi illorum corpora, vel notabiles reliquiæ in aliqua Eccleſia alterius diœceſis requieſcant non celebretur officium proprium, ſed ſeruetur ordo Breuiarij Romani.* At Epiſcopus derogare non poteſt ſua conſtitutione conſtitutionem Pontificiam *ex text. in cap. Maiores de Baptiſmo, & cap. inferior, de maior. & obedient.* Ergo.

12 At ſi de decreto aliquo particulari loquamur, dicendum exiſtimo poſſe Epiſcopum vna, vel alia vice ſtatuere, vt de aliquo Sancto à Sede Apoſtolica canonizato recitetur, ſi vrgens aliqua cauſa occurrat, quæ Pontificem conſuli non permittat. Probo, quia ſolùm obſtare poteſt lex generalis lata à Pontifice recitandi illo die de alio Sancto, vel de feria. Sed Epiſcopi poteſtatem habent diſpenſandi in legibus Pontificiis: vt latè probamus *tractat. de legibus, diſput. vltima de diſpenſatione*, præcipuè cùm vrget cauſa, & non patet aditus ad Pontificem. Ergo poterit in hac lege generali diſpenſare. Secundò, priuilegia & facultates, quæ à Sede Apoſtolica expoſtulantur, ſunt pro recitatione perpetua. Ergo ſignum eſt pro temporali ab Epiſcopo fieri poſſe.

13 Quintò, dubitatur. An ſit præceptum recitandi Officium Virginis, Defunctorum, Pſalmos pœnitentiales, & graduales? Reſpondeo ex omnium ſententia vtentes Breuiario Pij V. non teneri extra chorum ad horum recitationem, quia ita cauetur in ſupradicta Bulla. At alij ſpectare debent conſuetudinem ſui loci, & iuxta conſuetudinem metienda eſt obligatio. Sic alios referens Bonacina *diſput. 1. quæſt. 3. part. 1. num. 21.* Ab hac regula excipitur dies commemorationis omnium defunctorum, in quo teneris officium defunctorum dicere, quia eſt pars officij illius diei, & ita habetur in Calendario, & conſtat ex praxi. Idémque eſt dicendum de Litaniis tempore Rogationum

Digitized by Google

deuotè. Quid autem ſit ſtudiosè celebrare? quid deuotè? videndum eſt.

Ad ſtudioſam celebrationem notant Doctores tria requiri: Primò, ne verba omittantur: Secundò, ne truncentur, & mutilentur: Tertiò, ne interrumpantur. Quotieſcumque enim aliquod horum contingit, culpabiliter, dici non poteſt officium ſtudiosè, ſed potiùs negligenter celebrari. Ad deuotam verò celebrationem requiritur debita intentio & attentio. *Sic omnes Doctores cum gloſſa in ſup. dict. cap. Dolentes.*

2 Omiſſio verborum communiter contingit cum verba priora verſiculi vltimis iunguntur omiſſis intermediis; quæ omiſſio ſi in magna quantitate ſit, ſine dubio eſt mortale. Tum quia ex officio diuino relinquitur grauis quantitas. Tum quia illa, quæ dicuntur, poſſunt reputari non dicta. Nam dicta illo modo, vel nullam, vel propriam ſignificationem habent: proinde ſic omittens tenetur repetere. Si autem in leui quantitate fiat, leue erit peccatum. Aliquando tamen propter inaduertentiam, balbutionem, inolitam conſuetudinem excuſari poterit, ſed raró. ita Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 10. num. 56.*

Truncare, vel mutilare verba, quod fit abſorbendo ſyllabas, exiſtimat Leſſius ſolùm eſſe peccatum veniale, ſi voluntariè fiat, & nullum peccatum, ſi inuoluntariè. Regulariter credo ita eſſe; quia raró ob ſyncopen ſyllabarum perditur ſenſus, & ſignificatio verborum. Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 25. num. 6.* At ſi tanta eſſet truncatio verborum, ſeu ſyllabarum omiſſio, vt ſenſum, & ſignificationem amitterent, idem eſt dicendum, quòd nuper diximus de omiſſione verborum, eſſe quidem peccatum mortale cùm obligatione repetendi, ſi in magna quantitate fiat, & veniale ſi in leui.

3 Interrumpere officium abſque cauſa extra chorum, etſi plures exiſtimant eſſe mortale, niſi fiat animo repetendi, vt docuit Nauarrus *cap. 16. num. 75.* Medina *de orat. quæſt. 6. ſub finem.* Angles *de orat. q. 5. difficult. 5.* Azor *1. p. lib. 10. cap. 8. quæſt. 5.* At probabilius eſt non eſſe mortale, neque obligationem repetendi. Quia interruptio non impedit quominus verè recites omnia cuilibet horæ pertinentia; ergo neque impedit, quominus ſatisfacias præcepto recitandi illam horam. Neque obſtat recitationes illas non eſſe continuas, ſed diſcretas; nam ex diſcretis recitationibus vna integra hora componi poteſt. Imò ſentio, ſi aliqua cauſa iuſta ſubſit intercidendi Pſalmos à lectionibus, vel vnum ab alio Pſalmo, te à peccato excuſari poſſe. Sic Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 10. num. 57.* Bonacina *diſput. 1. de hor. can. quæſt. 3. p. 2. §. 1. num. 27.* Quia quilibet Pſalmus immò quilibet verſus ſuam completam ſignificationem habet diſtinctam ab alio.

4 Quantùm verò ad attentionem attinet illa neceſſariò requiritur, & ſufficit, quam diximus orationi ſufficere; quare ſi quis ſolùm ad verba attendat cum intentione, ſaltem, generali colendi, laudandique Deum, præcepto ſatisfacit, & quia hanc intentionem habere poteſt aliquibus rebus exterioribus occupatus, quæ non multùm diſtrahunt mentem, ideò Doctores communiter cenſent ſic occupatum recitantem ſatisfacere, verbi gratia, ſi recitet cùm lauat manus, vel ſe veſtibus induit. Sic Vaſquez *de benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 5.* cum Soto *lib. 10. de iuſtitia quæſt. 5. art. 5.* Bonacina *diſp. 1. q. 3. p. 2. num. 12. §. 1.*

5 De intentione implendi præceptum nihil ſpeciale dicendum occurrit, præter ea, quæ de legibus dicta ſunt, ſufficere, ſcilicet virtualem, quæ in eo conſiſtit, vt quis voluntatem habeat faciendi rem præceptam: hac enim voluntate præcepto ſatisfacit. Quam voluntatem habere cenſeris, dum ſolito more aſſumis Breuiarium ad recitandum. Nauarr. *de orat. cap. 15. n. 8.* Suarez *de orat. lib. 3. cap. 3. num. 6.* Leſſius *lib. 2 cap. 37. dub 11. num. 71.* Bonacina *diſput. 1. de hor. can. quæſt. 3. part. 2. §. 2. à num. 10.* Garzia *de benef. 3. part. cap. 1. num. 209.*

Circa ſupradicta reſtant nonnullæ difficultates enodandæ, vt clariùs doctrina eluceat.

6 Prima difficultas eſt. An neceſſariò proferre debeas verba taliter, vt teipſum poſſis audire ad præcepti ſatisfactionem?

Reſpondeo breuiter, ſi ſolus recites, non eſſe neceſſarium ita proferre, vt teipſum audias. Quia præceptum ſolùm eſt de locutione vocali cùm Deo; ſed cum Deo optimè loqui potes verbaliter, quin teipſum audias: quia potes verba formare, quæ Deus optimè percipiet. Ergo. Deinde ſi neceſſarium eſſet ad orationem vocalem, & huius præcepti executionem te audire verba probata, orare non poſſes vocaliter, neque hoc præceptum exequi ſi ſurdus eſſes, aut ſtrepitus magnus ſimul cum tua recitatione concurreret, qui te ab auditione impediret, quod nequaquam eſt dicendum. Sic Doctores ſtatim referendi. Verùm etſi neceſſarium non ſit, teipſum audire, eſt tamen neceſſarium moraliter loquendo, verba ita diſtinctè, & clarè proferre, vt teipſum audire poſſis, niſi aliquod impedimentum adſit; quia verba, quæ auditu percipi non poſſunt, non videntur verba, ſed quidam motus in gutture, ſeu inter dentes facti, qui potiùs ſunt inchoatio verborum, quàm verba. Colligitur ex Valentia *diſput. 6. quæſt. 2. punct. 10. §. 4.* Reginaldo *lib. 18. num. 174.* Medina *Cod. de orat. quæſt. 7.* Filucio *tract. 23. cap. 3. num. 117. & cap. 7. quæſt. 8.* Azor *lib. 10. cap. 11. quæſt. 4.* & tradit expreſsè Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 7. num. 6.*

7 Si autem cum ſocio recites, debes ita proferre verba, vt ipſa ſociùs audiat, ſi ipſe obligatus eſt recitare aliàs præcepto non ſatisfaciet: & è contra ipſe ſocius ita debet verba proferre, vt tu illa percipias: ſin minùs præcepto non facies ſatis. Quia oratio alterius in tantum poteſt eſſe tibi communis, in quantum illam percipis. Quia auditus loco prolationis ſuccedit, ideóque diceris recitare, quæ ſocius recitat, quia illum audis.

8 Secunda difficultas eſt. Quæ tenearis proferre quando recitas cum ſocio? Reſpondeo te obligatum eſſe proferre alternatim Pſalmorum verſus: reſponſoria autem, antiphonas, capitulum, orationes, & lectiones; etſi omnia ſocius dicat, tu verò attendas ſatisfacies. Quia ſæpè in choro, cui priuata recitatio ſe accommodat, dicuntur ab vno reliquis audientibus, ita Syluester *verbo Hora quæſt. 7.* Suarez *lib. 4 cap. 25. num. 5.* Bonacina *diſput. 1. de hor. can. quæſt. 3. §. 1. num. 11.*

9 Tertia difficultas eſt. An ſatisfacias tuæ obligationi, ſi ita cum ſocio feſtinanter recites, vt antequam ipſe poſtrema verba ſui verſiculi proferat incipias tu proferre, quæ tibi competunt? Ratio dubitandi eſt. Quia ad præcepti ſatisfactionem ſolùm requiritur, vt ea, quæ tibi competunt, proferas, audiáſque quæ ab alio proferuntur. Sed vtrumque fieri poteſt in ſupradicto modo recitandi. Nam potes, & verba tua proferre, & audire prolata à ſocio. Ergo. ſatisfacis, & confirmo audire Miſſam potes horas Canonicas recitans: quia recitatio non impedit Miſſæ auditum cum debita attentione. Ergo neque tuorum verſiculorum recitatio, non impediet audire, quæ ſocius recitat.

Nihilominùs dicendum credo, te nequaquam ſatisfacere. Moueor præcipuè. Quia inde ſequeretur, ſi ſocius ſuum verſiculum proferret quando tu profers

tiam, non recitata Prima, vel recitando Tertiam recordaris, non te recitaſſe Primam, nullum peccatum tunc committis inuertendo ſupradictum ordinem: ſic Suarez & Bonacina *loco allegato*, & alij apud ipſos.

5 Maior tamen eſt difficultas, ſi in eadem hora ordinem inuertas, v.g. ſi priùs recites in Matutino Lectiones, quàm Pſalmos, Laudes quàm Matutinū, preces & Capitula, quàm Pſalmos & ſic de aliis? Tunc enim videris non recitare ſecundùm formam præſcriptam: quia hæc forma principaliter conſiſtit in diſpoſitione, quam partes habent inter ſe; eſt enim quælibet hora quoddam artefactum, cuius eſſentia præcipuè in artificio conſiſtit. Nihilominùs communis ſententia docet, ſecluſo ſcandalo, & contemptu non eſſe peccatum mortale, ſed veniale tantùm. Quia partes cuiuſlibet horæ ſeorſim ſumptæ completam ſignificationem habent, neque vna ab alia pendet. Ad componendam autem vnam horam, vniuntur potiùs per aggregationem, quàm per continuationem, aut aliam vnionem ſtrictiorem, cui aggregationi non obſtat hæc inuerſio, & mutatio. Ergo. Hinc fit, ſi aliqua rationabilis cauſa, hunc ordinem mutandi interuertat, nullum te omittere peccatum, v.g. ſi chorum intraſti medio matutino, potes cum aliis proſequi, & poſtea recitare omiſſa. Idem eſt ſi oblitus fuiſti aliquam partem recitare, potes illam pòſt ſupplere. Item ſi cùm recitas Matutinum, deeſt tibi Breuiarium ad lectiones, & reſponſoria, potes omiſſis lectionibus poſtea recitandis, reliquum recitare, maximè ſi times aliquas occupationes futuras, quæ te ab ita commoda recitatione impediant. Sic Doctores prællegati.

6 An autem ſit peccatum mortale dicere Miſſam Matutinis precibus non recitatis? ſolet communiter dubitari. Negaui cum communiori ſententia *tract. de Euchar. diſp. vlt. de ſacrificio Miſſæ*, & vltra Doctores ibi allegatos docet in præſ. Suarez *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 24. num. 6.* Leſſius *lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 81.* Valentia *tom. 3. diſp. 6. quæſt. 2. punct. 10. §. 4.* Vaſquez *de Benefic. c. 4. §. 1. art. 2. dub. 3. num. 65.* Bonacina *pluribus relatis diſp. 1. quæſt. 3. punct. 4. num. 11.* Ratio præcipua eſt. Quia nullum extat de hac re præceptum. Dices eſſe præceptum latum à Pio V. in principio Miſſalis vbi in virtute ſanctæ obedientiæ præcipit Miſſam dicere iuxta ritum Miſſalis abſque additione, vel diminutione, aliàve mutatione alicuius ceremoniæ ibi præſcriptæ. Sed vnà ex ceremoniis ibi præſcriptis eſt dicere Miſſam Matutino cū Laudibus abſoluto, vt conſtat ex præſcriptione rituum, qui in Miſſa obſeruandi ſunt. Ergo eſt obligatio grauis ſic dicendi. Reſpondeo Pium V. tuliſſe præceptum ſeruandi ritum dicendi Miſſam, nec nouum inducendi; ſub hoc tamen generali præcepto non comprehendit Matutini recitationem; quia recitatio Matutini non eſt ritus aliquis Miſſæ, ſed ad Miſſam præſupponitur. Neque illa præſuppoſitio eſt ſub præcepto. Aliàs vacare orationi aliquantulùm ſub præcepto eſſet; cum in illis rubricis caueatur. Aliqua tamen in rubricis præſcribuntur non vt præcepta, ſed vt conſilia. Neque obſtat inter defectus in Miſſa contingentes computari omiſſionem matutinarum precum *c. 10. de defectibus in Miniſtro*. Quia ſolum eſt defectus leuis: vel dicendum eſt procedere ex ſententia antiquorum Canoniſtarum. Neque item obſtat dari aliquando priuilegium ad dicendam Miſſam non recitato Matutino: quia hoc dari poteſt, tum aſt tollendos ſcrupulos, tum & præcipuè vt peccatum veniale vitetur. Quod ſine dubio ſæpè contingit, quando abſque rationabili cauſa Miſſa dicitur non præmiſſa Matutini recitatione; quia ita eſt conſuetudo recepta, & quia Matutinum hora conſueta, & ab Eccleſia præſcripta non dictum.

7 Locus autem pro priuata recitatione nullus eſt à Eccleſia ſignatus, ac proinde in quocumque ſatisfacere præcepto potes. Si tamen abſque aliqua neceſſitate in locis immundis, vel diſtractioni expoſitis recites peccabis ad minimum venialiter, quia irreuerenter procedis. Bonacin. *diſp. 1. quæſt. 3. p. 5. num. 5. & 6.* Sedere cùm ſtandum eſt, vel ſtare cum eſt flectendum ex rubricæ præſcripto, non videtur eſſe peccatum ſi abſque contemptu fiat, quia non videtur præcipi, ſed conſuli, & ordinari maioris deuotionis gratia, ſic Bonacin. *punct. 6.*

PVNCTVM V.

Quanta ſit obligatio præcipuè in Clericis horas canonicas recitandi.

1 *Eſſe grauem obligationem non omittendi notabilem partem, & quæ hæc ſit.*

2 *Obligatum titulo ordinis, & beneficij & religionis, tria peccata committere, vel vnum cum tribus circumſtantijs neceſſariò in confeſſione manifeſtandis affirmauit* Sanchez.

3 *Probabilius eſt vnum ſimplex peccatum committere.*

1 EA eſt obligatio in clericis, beneficiatis, & religioſis recitandi ſingulis diebus horas canonicas, vt abſque graui culpa nullus horum poſſit partem notabilem omittere. Quæ autem ſit notabilis pars, non ſatis inter Doctores conſtat. Exiſtimarem ſanè quamlibet horam paruam, aut illi æquiualens eſſe partem notabilem, & non aliud. Sic Leſſius *lib. 2. c. 37. dub. 9. num. 52.* Bonacin. *diſp. 1. quæſt. 5. p. 1. num. 2.* Moueor. Quia communior ſententia eſt vnum eſſe præceptum de ſeptem horis canonicis recitandis, vt ſtatim dicam, ſed poſita vnitate præcepti, leuis materia iudicanda eſt, quæ quantitatem horæ paruæ non attingit, cùm non attingat partem duodecimam materiæ præceptæ.

Quod autem vnico præcepto totum officium præcipiatur, & non ad multiplicitatem horarum multiplicentur præcepta, videtur conſtare *ex cap. Dolentes, de celebratione Miſſarum*, vbi officium nocturnum pariter & diurnum præcipitur; & ex Bulla Pij V. & ex inſtitutione horarum, quæ vnicum officium continet; & quia præcepta multiplicanda non ſunt abſque manifeſta ratione. Ex quo fit omittentem vno die omnes ſeptem horas, vnicum peccatum committere, grauiùs tamen, quàm ſi vnicam tantùm omitteret; ſicut grauius peccaret omittēs Miſſam audire integram, quàm ſi partem notabilem omitteret. Sic Nauarrus *c. 7. de orat. num. 60.* Vaſquez *de Beneficijs c. 4. §. 1. art. 2. dub. 5. num. 7.* Suarez *de Religione lib. 4. c. 25. num. 18.* Bonacin. *diſp. 1. quæſt. 5. punct. 1. num. 8.* Garzia. *3. p. de Benef. c. 1. num. 132.* & alij plures apud ipſos.

2 Dubium graue eſt. An obligatus horas canonicas recitare, tum ratione beneficij, tum ratione ordinis, tum religioſi ordinis, quem profitetur committat tria peccata, vel vnum cum tribus circumſtantiis neceſſariò in confeſſione manifeſtandis: vel vnum tantùm ſimplex peccatum?

Sanchez *lib. 9. de Matrimonio diſp. 15. num. 6. ſub finem.* Bonacin. *diſput. 1. de horis canonicis quæſt. 5. p. 1. num. 4.* aliis relatis docet eſſe plura peccata. Quia beneficiatus omittens horas peccat contra debitum ſui officij & muneris, ratione cuius tenetur horas canonicas recitare. Sed quoties quis debitum ſui muneris omittit, peccat con... iuſtitiam. Ergo beneficiatus

Digitized by Google

ſi à Pontifice fiat non eſt dubium validam eſſe. quia diſpenſat in iure à ſe lato. Sic multis relatis *docent* Suarez *lib.4.de hor.can. c.28. à num.*38. Bonacin.*diſp.* 1.*queſt*.1. *p.* 2.*num*. 5. Ab Epiſcopo autem dari non poteſt clerico neque beneficiato; quia inferior diſpenſare non poteſt in lege ſuperioris, niſi iure vel conſuetudine ei ſit permiſſum, quod in hoc caſu non reperitur. Si tamen dubium ſit, an in aliquo caſu, clericus, vel beneficiatus debeat recitare, poterit Epiſcopus ſententiam ferre. Suarez & Bonacin. *ſuprà & alij apud ipſos.*

Prælati autem religioſorum, quibus commiſſa eſt facultas diſpenſandi in legibus, & conſuetudinibus religionis, poterunt cum religioſis hac in parte diſpenſare, ſi cauſa ſubſit. Regulariter autem ſolus prælatus ſupremus hanc diſpenſationem concedere poteſt; quia ita videtur in religionibus receptum, vt pluribus relatis probat Bonacin. *diſput.*1. *q.*2.*punct.* 2.*num*.9.

Præter has cauſas allegari poteſt ſpirituale impedimentum cenſurarum, excommunicationis ſcilicet, ſuſpenſionis, interdicti, irregularitatis, & degradationis; ſed recepta eſt omnium ſententia hæc recitationem horarum non impedire. Solùm de degradatione eſt nonnulla difficultas, an eximat clericum ab obligatione, ſiquidem illum deponit ab officio & beneficio, & ab omni clericali priuilegio. Quapropter Emanuel Saa *verb. hor.num.*2. *edit.Complutenſ.* inclinat excuſare. At reliqui Doctores negant, ne ex culpa ſua commodum reportet. Et in iis ferè omnes Doctores conueniunt. Suarez *lib.4.de hor.can.toto c.*28. Valentia *diſp.6.q.2.p.*10.§.7.Leſſius *lib.2.c.37. dub.9. fine.* Azor 1.*p.lib.* 1.*c*.13. Vaſquez *in Opuſcul.de beneficijs c.*4.§.1.*art*.1.*dub*.12. Bonacin. *diſp*.1.*q*.6.*p*.1.2.*&* 3. *& alibi* Toletus *lib*. 2.*c*.14.

4 Reſtant tamẽ aliquæ difficultates circa ſupradicta enodãdæ. Prima. An ſi ex infirmitate, vel ſuperueniẽte occupatione impotens ſis recitare totum officium, tenearis recitare illius partem. Negant aliqui, quia eſt vnicum præceptum, quod ſi impleri non poteſt, ceſſat illius obligatio. Neque enim dicendum eſt, te eſſe obligatum ad partem, & non ad totum; quia obligatio ad partem non eſt diſtincta ab obligatione ad totum, aliàs eſſent præcepta diſtincta, & explico. Qui non poteſt Miſſæ integræ aſſiſtere, non tenetur ad illius partem, verbi gratia, ad audiendum Euangelium & qui non poteſt toto die ieiunare, non tenetur manè, aut veſpere ſeruare ieiunium. Quia obligatio ad partem non eſt diſtincta ab obligatione ad totum. Cùm autem in præſenti vnica ſit obligatio ad omnes horas, ſi hanc obligationem implere non potes, ceſſat obligatio ad partem.

5 Hæc ſententia mihi nullo modo probatur: ex illa enim infertur potentem recitare Matutinum cum Laudibus, & horas minores, excuſari poſſe ab illarum recitatione, ex eo quòd impotens ſit recitare veſperas: quia ex illius horæ omiſſione infertur, præceptum impleri non poſſe, quod certè videtur abſurdum. Quapropter Leſſius *lib.2 c.37.num.*54. Azor *lib.* 10.*c*, 13.*q*.4.*&* 5. Raphaël de la Torre *controuerſ.7.de horis can.num.*6. cum Nauarro *de orat.c.*11.*à num.*15. ſentiunt potentem recitare maiorem officij partem obligatum eſſe ad illius recitationem; ſecus verò ſi ſolùm minorem partem poſſit: quia maior pars videtur trahere ad ſe minorem, & cum ab obligatione maioris partis ſolutus ſis, à minori cenſeris ſolutus.

6 Alij verò Doctores ſtrictiùs loquuntur. Sentiunt namque te eſſe obligatum recitare eas horas, quas commodè poſſis, ſiue ſint maior pars officij, ſiue minor. Sic Suarez *lib.4.de hor.can.c.*28.*à num.*22.*&* 27. Valentia *illo punct.*10.§.7.Bonacin. *p.*2.*num*.7. Garzia 3.*p.de beneficijs c.*1.*num.* 226. Mouentur. Quia hoc præceptum etſi vnicum ſit, eſt tamen de materia diuidua, & quæ plures partes habet inter ſe non connexas. Non enim Prima dependet à Tertia, neque Tertia à Matutino. Ergo obligatio recitandi vnam horam impleri poteſt, etiamſi eidem obligationi, quoad alteram partem fieri ſatis non poſſit. Et confirmatur. Qui non poteſt ſoluere integrum debitum, obligatus eſt ſoluere partem, quando pars ſolui poteſt independenter à toto: quod in præſenti contingit, cum poſſis recitare Veſperas independenter à recitatione Primæ. Immò ad illas recitandas potes obligari, quin ad Primam fueris obligatus, vt ſi Subdiachonatum ad meridiem ſuſcepiſſes.

7 Ego verò dicendum exiſtimo. Primò te non eſſe obligatum recitare illam horam, cuius notabilem partem debes omittere, verbi gratia, te non eſſe obligatum recitare Matutinum, ſi impotens ſis lectiones recitare, vel quia Breuiario careas, aut viſu, aut alia de cauſa impediaris: quia excluſis lectionibus Pſalmi non conſtituunt ſubſtantialiter Matutinum iuxta formam à Pio V. præſcriptam. Cùm autem præceptum ſit de recitatione Matutinarum precum iuxta formam præſcriptam à Pio V. & hoc ſine lectionibus impleri non poſſit, efficitur ſanè te non eſſe obligatum ad Pſalmorum recitationem. Sic Garzia 3. *p. de benef.c.*1.*à num.*221. Torre *controuerſia 7.art.6.* Fauet Suarez *lib.4.de hor.can.c.*28. *num.*10.*&* 26. Ioan. Sanchez *diſp*.15.*ſelect.n*.2.

8 Secundò dico, potentem recitare maiorem officij partem ſine dubio ad illam teneri, verbi gratia, potens recitare Laudes cum Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſperis & Completis, etiamſi Matutinum cum lectionibus recitare non poſſit, tenetur Laudes cum reliquis horis recitare. Quia ſunt partes diſtinctæ præcepti, quarum vna ab alia non pendet. Sic Nauarrus, Leſſius, Azor, Garzia, Suarez, Valentia. Bonacin. *locis allegatis.* Neque obſtat Laudes non eſſe horam diſtinctam à Matutino. Quia eſto vna hora cum Matutino ſit, poteſt tamen ex aliqua iuſta cauſa leui, à Matutino ſeparari, & tamquam hora diſtincta dici, vt patet in feſto Natiuitatis Domini, & in recitatione priuata, id eſt conſuetudine receptum. Garzia *plures referens* 3. *p.c.*1.*n*.224.

9 Tertiò dico. Mihi probabiliorem eſſe ſententiam Nauarri, Leſſij, & aliorum aſſerentium te non eſſe obligatum officium recitare, ſi maiorem illius partem non potes. Tum ob rationem ſuperiùs dictam, quia maior pars trahit ad ſe minorem. Tum quia ita videtur eſſe conſuetudine receptum, ne infirmi & debiles, vel aliàs impediti ſcrupulis & perplexitatibus vexentur. Quod ſine dubio contingeret ſi potens ſine notabili damno recitare quamlibet horam, ad illam teneretur. Quis enim determinare poſſet, quot horæ tibi nocumentum graue afferrent? aut quis affirmare vnam ſolam horam ex minimis graue nocumentum allaturam? Ne igitur perplexus ſis, ab omni hora videris excuſatus, cùm maiorem officij partem recitare non potes, verbi gratia, cùm non potes recitare Matutinum cum Laudibus, quia hæc eſt pars maior, prima, & præcipua officij. Sic docet loquens de infirmis Manuel Rodriguez 1.*tom.Sum.c.*144. *& tom.*1.*queſt. Regul.queſt.*42. *art*.10. Garzia 3.*p.de benef.c.*1.*n.*226. Suarez *tom.*2.*de relig.lib.*4.*de hor.can.c.*28.*à n.*22.

10 Secunda difficultas eſt. Quid faciendum, ſi dubius ſis, an maiorem officij partem recitare poſſis abſque notabili ſalutis nocumento? Clarum eſt te poſſe & debere iudicio Medici conformare, quia peritis in arte credendum eſt. Qui ſi aſſerat tibi noci-

turam

Digitized by Google

ris, quà expeditus fueris. Ad confirmationem dico priuilegium eſſe anteponendi, vel poſtponendi horas, cùm ſuo tempore recitari non poſſunt; vt quando ſuo tempore recitari poſſunt, (poſſunt tamen ante, vel poſt intra terminos illius diei) non eſt priuilegium, ſed obligatio anteponendi, vel poſtponendi. Sit ergo certum te obligatum eſſe recitare horas manè, ſi toto veſpere ſcis eſſe impediendum.

Pvnctvm VII.

De pœnis Clericorum non recitantium.

1 *Obligati ſunt beneficiati fructus reſtituere.*

2 *Primo ſemeſtri beneficij non eſt obligatus reſtituere.*

3 *Fructus perceptos poſt illud ſemeſtre obligatus eſt reſtituere.*

4 *Debet fieri reſtitutio fructuum correſpondentium illis diebus, quibus recitationem omittit.*

5 *Quid dicendum de omittente partem notabilem alicuius horæ.*

6 *Omittens leuem partem ad nullam reſtitutionem tenetur.*

7 *Qui ſine vlla attentione recitat obligatus eſt reſtituere, ac ſi non recitaſſet.*

8 *Omittens recitare vno, vel duobus diebus obligatus eſt reſtituere pro rata.*

9 *Qui ſentiant contrarium, & quà ratione probent.*

10 *Ante iudicis ſententiam habet beneficiatus hanc obligationem.*

11 *Fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus hæc reſtitutio facienda eſt.*

12 *Probabilius eſt ſibi applicare poſſe beneficiatum, ſi verè pauper ſit.*

13 *Duplex limitatio ſupradictæ doctrinæ adhibetur.*

14 *An fructus Canonicatus aliis Canonicis ſint applicandi, neque ſuper illos compoſitio fieri poſſit?*

15 *Poteſt beneficiatus non recitans excommunicari, ſuſpendi, & beneficio priuari.*

16 *Quod dictum eſt de beneficiato, dicendum eſt de penſionariis non recitantibus.*

17 *Poteſt penſionarius non recitans recipere penſionem tradendam fabricæ, vel pauperibus, neque beneficiatus eam ſibi poteſt retinere.*

1 NVlla alia pœna eſt impoſita ipſo iure præter reſtitutionem fructuum perceptorum: quia neque ex lege, neque ex conſuetudine habetur, & notauit Suarez *lib. 4. de horis canon. cap. 29. num. 1.* cùm autem ſolus clericus beneficiatus fructus ex beneficio percipiat, ſolus ipſe hac pœna obligari poteſt. Ea autem pœna ſtatuta eſt *in Concil. Lateran. ſub Leone X. ſeſſ. 9. §. ſtatuimus*, vbi in hæc verba, inquit Concilium. *Statuimus quoque & ordinamus, vt quilibet habens beneficium cum cura, vel ſine cura, ſi poſt ſex menſes obtento beneficio officium diuinum non dixerit, legitimo impedimento ceſſante beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat, pro rata omiſſionis recitationis officij & temporis; ſed eos tanquam iniuſtè perceptos in fabricas huiuſmodi beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneantur. Si verò vltra dictum tempus in ſimili negligentia contumaciter permanſerit, legitima monitione præcedente beneficio priuetur. Cum propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittere, quoad hoc vt beneficio priuari poſſit, qui per quindecim dies illud bis ſaltem non dixerit. Deo tamen vltra præmiſſa de dicta omiſſione reddituri rationem. Quæ pœna in habentibus plura beneficia reiterabilis toties fit, quoties contra facere conuincuntur.* Hæc conſtitutio declarata, innouatáque fuit, & aucta à Pio V. in ſua conſtitutione, quæ incipit, *ex proximo Lateranenſi.* edita 12. Kalendas Octobris 1571. in hæc verba. *Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ex proximo Lateranenſi Concilio ſalubris ſanctio emanauit, vt quicumque habens beneficium Eccleſiaſticum cum cura, & ſine cura, ſi poſt ſex menſes quàm illud obtinuerit, diuinum officium legitimo ceſſante impedimento non dixerit, beneficiorum ſuorum fructus pro rata omiſſionis officij, & temporis ſuos non faciat: ſed eos tanquam iniuſtè perceptos in fabricas ipſorum beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneatur. Verumtamen animi ſuſpenſione tenentur, cuiuſmodi rata prædicta ratio ſit habenda. Nos huic rei euidentiùs atque expreſſiùs prouidere volentes, ſtatuimus vt qui horas omnes Canonicas vno, vel pluribus diebus intermiſerit, omnes beneficij, ſeu beneficiorum ſuorum fructus, qui illis vel illis diebus reſponderent, ſi quotidie diuiderentur: qui verò Matutinum tantùm dimidiam; qui cæteras omnes horas aliam dimidiam; qui harum ſingulos, ſextam partem fructuum eius diei amittant: tametſi aliquis choro addictus non recitans omnibus horis canonicis cùm aliis præſens adſit fructúſque & diſtributiones, fortè aliter aſſignatas ſola præſentia, iuxta ſtatuta, conſuetudinem, vel alias ſibi lucri feciſſe prætendat, is etiam præter fructuum, & diſtributionum amiſſionem, graue peccatum intelligat ſe admiſiſſe. Item ille, qui primis ſex menſibus officium non dixerit, niſi legitimum impedimentum ipſum excuſauerit, graue peccatum intelligat admiſiſſe. Declarantes præſtimonia, præſtimoniales, penſiones, & qualitacúmque alia beneficia, etiam nullum omnino ſeruitium habentia obtinentes cùm prædictis pariter conueniri. At quicumque penſiones, fructus, aut alias res Eccleſiaſticas, vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium paruum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum, rerúmque ipſarum amiſſioni obnoxium. Nulli ergo liceat,* &c.

2 Ex his ergo conſtitutionibus videtur inferri. Primò, beneficiatum clericum obligatum non eſſe primis ſex menſibus ab obtento pacificè beneficio, aliquid reſtituere, etiamſi recitationem omittat: quia Concil. Lateran. & Pius V. ſolùm affirmarunt, ſic omittentem peccare mortaliter: & nihil de reſtitutione dixerunt. Ergo tacitè inſinuarunt nullam habere obligationem.

Dices inſinuaſſe non habere obligationem ita rigidam, ac habent tranſacto ſemeſtri. Nam poſt illud habent obligationem reſtituendi pro rata fructus perceptos, etiamſi alia officia, & munera obeant: at illo primo ſemeſtri non ita rigidam obligationem habent, ſed iuxta officium poſitum mitigare poſſunt reſtitutionem. Quia ſolùm obligantur ex iure naturali, quod intactum videtur relictum, quia beneficium datur propter officium. Sic docent plures grauéſque Doctores, quos refert, & ſequitur Franciſcus Suarez *de hor. can. cap. 29. num. 7.* Vaſquez 1. 2 *diſput. 160. n. 32. & diſp. 168. num. 34.* Azor 1. *p. lib. 10. cap. 14.* Valentia 1. 2. *diſp. 6. q. 2. p. 10. §. 8.* Couar. 3. *variar. cap. 13. n. 10.* Menochius *de arbitr. cent. 2. caſ. 429.*

Cæterùm exiſtimo probabilius nullam habere ſupradictum beneficiatum obligationem reſtituendi ob omiſſam recitationem illo primo ſemeſtri. Sic Nauarrus *cap. 21. de orat. num. 38.* Vaſquez ſibi contrarius *de benefic. cap. 4. §. 1. art. 1. dub. 8.* Leſſius latè probans *lib. 2. cap. 34. dub. 31. num. 129.* Bonacina *diſp. 1. quæſt. 5. p. 2. num. 9.* Filucius *tract. 23. cap. 10. num. 308.* Garzia 3. *p. de beneficiis cap. 1. num. 7. & 19.* Moueor. Primò, quia Eccleſia ante Concilium Lateranenſe non conceſſit beneficium, & illius fructus, ſub conditione, vt officium diuinum recitaretur, ſed ad ſummum ſub onere, & obligatione illud recitandi; aliàs cùm Parocho concedit beneficium & fructus, eſſet

facta

recitatio. Propter hanc obiectionem Bonacin. *diſp.* 1. *de hor. can. quæſt.* 5. *p.* 2. *num.* 11. *§. verum.* non approbat ex animo ſupradictam communem ſententiam. At omnino retinenda eſt, & ad obiectionem dico: quantitatem fructuum non diuidi in ſingulos Pſalmos, ſeu verſiculos, ita vt cuilibet Pſalmo, aut verſiculo ſua pars correſpondeat, ſed in ſingulas horas diei: vnde ſi hora dicitur, & non diminutè dicta ſit, quantitas illi correſpondens acquiritur: quia horæ per modum vnius correſpondet.

Maior autem difficultas eſt de eo, qui partem leuem in ſingulis horis omittit, cuius omiſſio comparatione totius officij diei grauis quantitas cenſeri poteſt. An, inquam, obligatus ſit reſtituere? Ratio difficultatis eſt, quia præceptum de diuino officio non eſt multiplex pro multiplicatione horarum, ſed vnum prò toto officio diei. Sed qui grauem partem officij omittit, abſolutè officium omiſiſſe cenſendus eſt. Ergo tenetur reſtituere non vtcumque, ſed integrè. Sicut ſi grauem quantitatem alicuius horæ omitteret. Conſequens autem videtur durum: aliàs recitans diminutè ſingulas horas teneretur reſtituere idem, ac ſi nihil recitaſſet. Nihilominus cenſeo ſatis probabile nullam habere obligationem reſtituendi ſic omittentem. Et quidem ſi pro qualiber hora ſuum diſtinctum præceptum latum ſit; mihi certum eſt. Quia tunc omiſſiones non coniunguntur. Sicut omiſſio in officio vnius diei non coniungitur cùm omiſſione in officio alterius diei. Sed adhuc admiſſo vnicum eſſe præceptum pro integro officio diei credo nullam eſſe obligationem. Quia ita eſt vnum præceptum, vt virtualiter multiplex ſit, & obligatio reſtitutionis ſingulis horis eſt annexa. Vnde ſi quælibet hora per ſe ſumpta nullam inducit obligationem reſtituendi, neque illam inducet, quatenus vnicum quoddam officium conſtituit. Officium namque inducere non poterat obligationem reſtituendi, niſi partes illius officij diuiſim inducerent; & ita tenet Moneta de diſtributionibus *2. p. quæſt.* 3. *num.* 22. Filucius *tract.* 23. *cap.* 10. *quæſt.* 7.

7 Sextò, infertur recitantem ſine vlla attentione obligatum eſſe reſtituere eo modo, quo obligatus eſt, qui recitare omittit. Quia paria ſunt recitare ſine vlla attentione, & non recitare. Fructus enim beneficij acquiruntur ob recitationem præceptam, & amittuntur ob illius omiſſionem. Sed recitatio ſine attentione non eſt recitatio præcepta; quia non eſt oratio. Ergo ex illa fructus non acquiruntur, & ita tenet Nauarr. *cap.* 15. *de orat. num.* 17. Azor 1. *p. lib.* 10. *cap.* 11. *quæſt.* 5. Bonacina *diſput.* 1. *de horis canon. q.* 5. *p.* 2. *num.* 17. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 37. *dub.* 11. *num.* 67. Petrus Nauar. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *num.* 240. *& ſequent.* Garzia *de benef.* 3. *p. cap.* 1. *num.* 186. Suarez *lib.* 4. *de horis canon. cap.* 30. *num.* 14. *& alij apud ipſos.* Quamuis contrariam ſententiam teneat Tolet. *lib.* 2. *cap.* 12. *dict.* 4. Cordoua, Henriquez, Medina, & alij relati à Garzia, & à Petro Nauarra; & probabilem reputat Leſſius & Azor ſuprà moti ea ratione: quia pœna reſtitutionis imponitur iis, qui officium diuinum dicere omittunt, non autem iis, qui negligenter, vel diſtractè dicunt. Sed hæc ratio leuis eſt momenti. Fateor namque pœnam reſtitutionis imponi omittentibus diuinum officium ſtudioſè & deuotè recitare: qui autem ſine attentione vlla recitat verè diuinum officium ſtudioſè, & deuotè recitare omittit, ac proinde pœna reſtitutionis ligatur.

8 Septimò, infertur omittentem recitare vno, vel pluribus diebus obligatum eſſe reſtituere omnes fructus correſpődentes illis diebus pro rata, ac ſi diuiderentur in plures illos dies: neque ab hac integra reſtitutione facienda excuſari, etiamſi beneficium alia munera annexa habeat. Quia Pius V. in ſua conſtitutione eodem modo de beneficio cum cura & ſine cura loquitur, & de vtroque dicit omnes beneficij, ſeu beneficiorum fructus, qui illis diebus, in quibus omittit recitare correſponderent, ſi diuiderentur, ſuos non faciat; ſed tanquam iniuſtè perceptos debeat reſtituere. At qui beneficium, ſine vlla cura habet, obligatus eſt omnes integrè reſtituere Ergo etiam qui beneficium curatum habet.

Et confirmo. Pius V. priuat beneficiatum Canonicum non recitantem omnibus fructibus, & diſtributionibus, quos ob præſentiam, & aſſiſtentiam in choro aliàs lucrari debebat, vt conſtat ex vltimis verbis Bullæ. Ergo non ſolùm priuat fructibus correſpondentibus recitationi præciſæ, ſed etiam aliis officiis, & muneribus à beneficiato exhibitis. Denique hac conſtitutione intendebat Pontifex nouum ius ſtatuere, noua pœna beneficiatorum ſocordiam propellere; quod conſtat ex verbo *Statuimus*, quod noui iuris videtur eſſe inductiuum, *iuxta gloſſam in cap. litigantium de offic. ordinariorum in 6.* & Clement. *finali de reſcriptis. verbo Statuimus.* At non eſſet noui iuris inductiua, ſi ſolùm priuaret fructibus recitationi correſpondentibus, & non aliis muneribus. Ergo omnibus priuat. & ita tenet Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 10. §. 8. Azor 1. *p. lib.* 10. *cap.* 14. *quæſt.* 5. Petrus Nauar. *lib.* 2. *de reſtitut. cap.* 2. *à num.* 183. *& num.* 196. *& ſeq.* Suarez alios referens *lib.* 4. *de hor. can. cap.* 30. *à num.* 6. Garzia *de benef.* 3. *p. cap.* 1. *num.* 28. 35. *& ſequent.* Malderus *de Virtutibus tract.* 10. *cap.* 2. *dub.* 4. *verſiculo ſequitur.* Vaſquez *ſibi contrarius* 1. 2. *diſput.* 168. *num.* 34. *& ſequentibus.* Reginaldus *lib.* 30. *num.* 46. *& alij.*

9 Dices? Pium V. ſolùm dixiſſe omittentem recitare, obligatum eſſe pro rata reſtituere omnes beneficij, ſeu beneficiorum fructus, qui illis diebus omiſſionis correſponderent. Sed hoc limitari poteſt, vt intelligatur, qui correſponderent recitationi, non qui correſponderent aliis muneribus à beneficiato exhibitis. Ergo ſic explicandum eſt. Tum quia ſic iuri naturali obligatio reſtituendi à Pio V. impoſita eſſet conformior; tum quia temperaretur rigor huius pœnalis conſtitutionis. Tum quia durum eſt beneficiatum parochum, & capellanum eadem obligatione teneri, qua tenetur ſimplex beneficiatus, cui nullum onus præter recitationem eſt beneficio annexum.

Propter hæc graues Doctores cenſent ſatis probabiliter Bullam Pij V. cum ſupradicta limitatione intelligendam eſſe: ac proinde, parochum, vel Epiſcopum ſolùm obligari ad quintam partem, reſtituendam, Canonicum ad quartam alios capellanos, & beneficiatos ad tertiam. Sic Leſſius *cap.* 34. *num.* 173. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 12. *dict.* 2. Henriquez *in ſumma lib.* 13. *cap.* 13. §. 2. Emanuel Saa *verbo Beneficium num.* 58. *in vtraque editione.* Lopez 2. *p. inſtructorij cap.* 95. Rodriguez *ſumm.* 1. *p. cap.* 164. *num.* 4. Medina *inſtruct. confeſſ. in expoſitione tertij præcepti* §. 11. Vaſquez *de benef. cap.* 4. §. 1. *art.* 1. *dub.* 7. *n.* 38. Bonacina, qui alios refert, *diſput.* 1. *quæſt.* 5. *p.* 3. *num.* 2.

Illud verò, quod dicit Henriquez penſionarium, & beneficiatum ſimplicem, cui nullum onus eſt annexum præter recitationem poſſe aliquos fructus retinere, quia obligatur ad deferendum habitum, & tonſuram; mihi non probatur, ſicut nec Bonacinæ. Quia delatio habitus, & tonſuræ abundè compenſatur immunitate Eccleſiaſtica, & aliis honoribus clerico concinnis. Quapropter exiſtimo clericum beneficiatum, cuius beneficium nullum onus habet annexum præter recitationem, ſi recitare omittat, omnes fructus obligatum eſſe reſtituere. Neque contrarium

Digitized by Google

in iis beneficiatis,& penſionariis reputo probabile.

10 Octauò, infertur: hanc obligationem reſtitutionis habere beneficiatum ſic omittentem officium ante iudicis ſententiam. Quia in ſupradicto Concil. Lateran. & Bulla Pij V. expreſsè dicitur,fructus ſuos non faciat. Item tanquam iniuſtè perceptos erogare teneatur. Quæ verba indicant manifeſtè beneficiatum, non acquiſiſſe illorum dominium,ſed tanquam rem non ſuam illos retinere non poſſe. Potuit enim Eccleſia fructus beneficij applicare beneficiato ſub ea conditione, vt beneficiatus culpabiliter non omittat recitationem. Ergo ſic eſt præſumendum eſſe factum, cùm verba ſupradicta id clarè indicent. & ita tenet, vt indubitatum Suarez *lib.* 4. *de horis canon. cap.*30.*num.*2. Nauarr. *cap.*25.*n.*22. Petrus Nauarra *de reſtitut. lib.*2. *cap.*2. *num.* 195. Bonacina *diſput.*1. *de hor. can. quæſt.*5.*part.*2. *num.*7. Leſſius *lib.*2.*cap.*34. *dub.*32. *num.*183. Filucius *tractat.*28.*cap.*10. *quæſt.*4. *num.*311. Garzia *de benef.*3.*p.cap.*1.*num.*32.& alij plures apud ipſos.

11 Nonò, infertur hanc reſtitutionem faciendam eſſe fabricæ beneficij, vel pauperibus; quia ita cauetur in ſupradictis conſtitutionibus. Vnde liberum tibi eſt ex iis, quod malueris eligere. Si ergo eligas in fabricam beneficij expendere, potes domum beneficij reparare, agros, & vineas colere, & alia præſtare, quæ in beneficij vtilitatem cedunt. Non tamen potes eos fructus expendere in vtilitatem alterius Eccleſiæ ab ea, quam habes, & à qua fructus accepiſti. At ſi eligas reſtitutionem pauperibus erogare, potes non ſolùm pauperibus loci, in quo eſt beneficium ſitum, ſed etiam quibuſlibet aliis facere. Quia in ſupradicta conſtitutione non limitatur. Sub nomine pauperum, quælibet opera pia in vtilitatem pauperum redundantia, & ſuffragia pro animabus purgatorij intelliguntur. Sic tenent & latiùs expendunt Suarez *lib.*4. *de hor. can. cap.*30. *à num.* 18. Bonacina *ibi diſp.*1. *quæſt.*5. *p.*4. *an.*1.

12 Sed an ſibi beneficiatus applicare fructus poſſit, ſi verè pauper ſit? Credo probabilius poſſe. Quia ipſe non debet eſſe deterioris conditionis aliis pauperibus; & quia ipſe non tam ſibi applicat quàm Pontifex ipſi. Sic Nauarr. *cap.*25. *num.*191. Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *num.*173. Suarez *lib.*4.*de hor, can.cap.*30.*n.*21. Bonacina *diſput.* 1. *quæſt.*5. *part.* 4. *num.* 8. Toletus *lib.*2.*cap.*12.*num.*5. Neque obſtat in ſupradictis conſtitutionibus dici beneficiatum non facere fructus ſuos, ſed illos tanquam iniuſtè perceptos obligatum eſſe reſtituere: quia hoc intelligitur dum ipſe ſibi ratione paupertatis non applicauerit.

13 Huic doctrinæ duplicem limitationem Doctores apponunt. Prima eſt niſi aliud conſtet, aut ratiocinabiliter præſumatur Pontificem velle. Nam eſto velit Pontifex pauperibus illos fructus reſtitui, poteſt non quibuſlibet, ſed certis applicare, & alios excludere, vt de ſe conſtat. Credo autem nolle Pontificem beneficiato pauperi fructus applicare, quoties ipſe fixus hac ſibi applicatione facienda titulo paupertatis, recitationem omittit. Quia credendum non eſt velle Pontificem occaſionem peccandi ſuppeditare. Quare in Bulla compoſitionis eos à priuilegio compoſitionis excludit,qui ſub ſpe compoſitionis furantur. & ita tenet Bonacina *diſput.*1.*q.*5.*p.*4.*num.*9. Toletus *lib.*2. *cap.* 12. *dist.*3.

Secunda limitatio eſt niſi ex conſuetudine,aut ſpeciali ſtatuto, & lege applicati ſint fructus amiſſi ob non recitatum officium alicui pio operi certo. Quia tunc non licèt, nec ſibi, neque aliis pauperibus, aut alteri pio operi applicare. Quia Concilium Lateranenſ. & Pius V. non videntur voluiſſe derogare hanc legem, & conſuetudinem; ſed tantùm applicare fabricæ beneficij, vel pauperibus eos fructus,qui applicati non ſunt. Adde quamlibet conſuetudinem, ſtatutum, & legem applicantem fructus certo pio operi derogatoriam non eſſe legis applicantis fabricæ, vel pauperibus, vel illius latitudinem quaſi reſtringere, & coarctare. Ergo obſeruanda eſt. & ita docet Toletus *lib.*2. *cap.*12. *dict.*3. Suarez *cap.*30.*num.*18. Rodriguez 1.*p. ſum. cap.*146. *num.*3. Bonacin. *diſput.*1. *quæſt.*5. *p.*4.*num.* 9. Filucius *tract.*23. *cap.*10.*n.*324. & alij.

14 Ex his patet non poſſe compoſitionem fieri ſuper fructus ſic amiſſos, quando fructus ſunt applicati ex conſuetudine, aut ex conſtitutione certo alicui operi. Dubium tamen eſt, an diſtributiones quotidianæ,& groſſæ fructus, quos Canonici amittunt,ob omiſſam recitationem priuatam ſint applicata aliis Canonicis, aut menſæ capitulari, ſicut ſunt applicatæ ob non reſidentiam? Affirmant ſupradicti Doctores, & alij plures relati à Garzia 3.*p. de benef.cap.*1.*n.*35. & mouentur. *ex cap. vnico de Clericis non reſidentibus*, & ex Tridentino *ſeſſ.*21.*caſt.*3.*& ſeſſ.*24. *cap.*12. Verùm meo iudicio ſupradicti textus ſolùm probant ob non reſidentiam fructus eſſe applicatos aliis Canonicis reſidentibus: At cùm nihil loquantur de applicatione ob non recitationem priuatam, dicendum eſt ſeruandam eſſe conſtitutionem Pij V. & Concil. Lateranenſ. applicantem hos fructus fabricæ beneficij, vel pauperibus. Adde Canonicum reſidentem, & non recitantem, etſi ratione reſidentiæ lucretur quotidianas diſtributiones, ob non recitationem illas amittit. Sed non amittit illas, *ex text. in cap. vnico de cleric. non reſident*, neque ex aliis locis Tridentini:ſed ſolùm ex ſupradicti Concilij Lateranenſ. & Pij V. conſtitut. Ergo neque aliis applicandæ ſunt, niſi illis, quibus ſupradictæ conſtitutiones applicant. & ita tenet Garzia *ſuprà*. Torre *tract. de hor. can. controuerſ.*10. *diſput.*6. *circa finem.*

15 Vndecimò infertur,præter ſupradictam pœnam, & obligationem reſtituendi fructus malè perceptos poſſe beneficiatum horas omittentem, poſt ſemeſtre excommunicari,& ſuſpendi, & beneficio priuari, ſi intra quindecim dies poſtquam monitus eſt bis ſaltem non recitauerit. Habetur in ſupradicto Lateranenſ. & notauit Vaſquez *de beneficijs c.*4.§.1.*dub.*8. *in fine,num.*45. Bonacin. *de horis canonicis quæſt.*5.*p.*2. *in fine.*

16 Duodecimò infertur, de Penſionariis non recitātibus officium paruum B.Virginis idem eſſe dicendum, ac dictum eſt de beneficiatis: peccare inquam mortaliter poſt obtentam penſionem, ſi non recitauerint; & tranſacto ſemeſtri obligatos eſſe reſtituere integros fructus perceptos: quia nullum officium præter recitationem exequuntur, ratione cuius ab integra reſtitutione excuſari poſſint. Sic colligitur ex ſupradicta Conſtitutione Pij V. & tradit Suarez *c.*30. *in fine*. Bonacin. *p.*2. *num.*21. Petrus Nauarr. *lib.*2. *de reſtit.c.*1.*n.* 199. *& alij apud ipſos.*

17 Dubium tamen eſt. An poſſit hic penſionarius à beneficiato penſionem accipere? Item, An poſſit ipſe beneficiatus penſionem retinere? Et ratio dubij eſt: quia penſionarius non recitans eſt incapax illius recipiendæ. Ergo malefacit illam recipiens. Ergo tenetur ab illius receptione abſtinere. Ergo beneficiatus ei tradere non debet. Ergo poterit ſibi retinere. Probo hanc vltimam conſequentiam. Quia ſolùm obligatus eſt beneficiatus penſionario ex fructibus ſui beneficij penſionem concedere, quoties penſionarius capax illius eſt. Qua ratione plures Doctores cenſent excommunicato penſionario, non eſſe obligatum

Digitized by Google

gatum beneficiatum tradere penſionem: quia eſt incapax illius. Cùm ergo ob non recitationem fit etiam incapax, efficitur penſionem illi tradi non debere. Nihilominus tenendum eſt non peccare hunc penſionarium accipientem penſionem, non ſibi retinendam, ſed tradendam fabricæ beneficij, vel pauperibus; ſicut non peccat beneficiatus non recitans accipiens beneficij fructus, ſi illos accipiat non ſibi, ſed pauperibus, vel fabricæ beneficij applicandos. Neque poteſt beneficiatus penſionem retinere, quia penſionarius non recitauit, ſicut neque poſſunt fideles fructus retinere, quia beneficiatus horas non exoluit. Sic Suarez *dicto lib. 4. de hor. can. c. 30. in fine.* Ratio eſt. Quia beneficiatus obligationem habet tradendi penſionem in ſuſtentationem penſionarij: eſt enim illa pars fructuum à beneficio extracta, & penſionario applicata, ſicuti fideles ſunt obligati tradere beneficiato fructus beneficij in illius ſuſtentationem, vt ipſe beneficiatus pro ipſis oret, & alia officia miniſtret. Si autem beneficiatus ea officia non præſtat non tenetur fructus beneficij, à quibus accepit, reddere: quia ip[illegible] tradiderunt eos fructus ſub conditione, vt offic[illegible] eſtet. Sed abſolutè, eo tamen fine, vt illa mune[illegible] poſſit preſtare, vel ſaltem ſub eo onere, vt illa munera præſtet. Eccleſia verò beneficiato impoſuit obligationem recitandi, qua non impleta inhabilem eum conſtituit ſibi fructus retinendi, & obligauit vt eos tamquam iniuſtè perceptos traderet fabricæ beneficij, vel pauperibus, non autem illis, à quibus acceperat. Sic dicendum de penſionario.

DISPVTATIO III.

De Oratione publica, ſeu in Choro facta horarum Canonicarum.

NOLO immorari in declaranda conuenientia huius publicæ orationis: quia ſanis mentibus ſufficit, ſic eſſe ab Eccleſia inſtitutum, & à tempore Apoſtolorum vſu, & conſuetudine approbatum. Videri poteſt Suarez *lib. 4. de hor. can. per octo capita* rem vtiliter expendens. Quocirca examinandum eſt, quæ perſonæ hanc publicam recitationem poſſint, & teneantur facere; Et qnomodo illam præſtare debeant; & ſub qua pœna? & an aliquæ adſint cauſæ excuſantes.

PVNCTVM I.

Quæ perſonæ poſſint, & teneantur horas canonicas publicè in choro recitare.

1 *Hoc officium ad Clericos & laïcos pertinet: ad clericos & religioſos propriiſſimè.*

2 *An obligentur? Proponitur dubitandi ratio.*

3 *Eſſe in Eccleſia præceptum publicè recitandi adſtruitur.*

4 *Spectato iuris rigore in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis & regularibus adeſt præceptum.*

5 *Ex conſuetudine in pluribus Eccleſiis hoc præceptum temperatur.*

6 *Vbi eſt conſuetudo ſic recitandi obligantur ſuperiores & Prælati curam habere.*

7 *Ratione ordinis nullus Clericus obligatus eſt officium publicè recitare.*

8 *Qui ſentiant & qua ratione probent Epiſcopum obligatum eſſe choro intereſſe.*

9 *Probabilius eſt ex munere Epiſcopatus hac non teneri obligatione.*

10 *Parochi ſpectato iure antiquo obligati ſunt choro intereſſe.*

11 *Attenta conſuetudine ab hac obligatione excuſantur.*

12 *Nullus religioſus particularis obligatur horas in choro dicere.*

13 *Canonici ſeu præbendati obligati ſunt ſub graui culpa officium in choro recitare, iuxta conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ.*

1 CErtum eſt hoc officium non ſolùm ad Clericos, & religioſos, ſed etiam ad laïcos pertinere, vt probat recepta conſuetudo; quia officium pſallendi in choro non eſt officium requirens ordinem, cum ſit commune omnibus Chriſtianis, vt videtur decidi *c. Pſalmiſta. 23. d. ibi Pſalmiſta, id eſt cantor poteſt abſque ſcientia Epiſcopi*, (& conſequenter abſque eius ordinatione) *ſola iuſſione presbyteri officium cantandi ſuſcipere.* Sic tradit pluribus exornans Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 9. à nu. 3.* Conſentit Bonacin. *diſp. 2. de hor. can. quæſt. 1. p. 1. num. 8.* At non ad quoſlibet laïcos promiſcuè hoc officium pertinet, ſed ad illos, qui à Clericis ad hoc munus obeundum deputati ſunt, & ratione huius deputationis, à reliquorum fidelium cœtu ſeparantur, & in vnum locum cum Clericis congregantur, vt ſic maiori cultu & decentia officium diuinum celebretur, Clericis & ipſis laïcis electis canentibus, reliquo fidelium cœtu audiente.

Ad Clericos verò & religioſos propriiſſimè pertinet hoc officium. Quia proprium illorum eſt Deum laudare, & pro populo intercedere, ipſúmque ad deuotionem excitare Bonacin. *diſp. 2. de horis can. q. 1. p. 1. num. 7.*

2 Dubium tamen eſt. An ad hoc munus obeundum obligentur. Et ratio dubitandi eſt. Quia recepta eſt conſuetudo pſallendi in Cathedralibus, & Collegiatis, regularibúſque Eccleſiis officium diuinum; ita vt abſque ſcandalo omitti non poſſit. Sed hoc officium diuinum neceſſariò debent præſtare Clerici, & religioſi. Ergo ipſi obligati ſunt; quia ſine obligatione particularium hæc obligatio communis impleri non poteſt.

3 Pro deciſione huius dubij præmitto primò, in Eccleſia præceptum eſſe diuinum officium publicè recitandi. Colligitur *ex c. vltimo 92. d.* vbi Clerico Eccleſiæ deputato pœna depoſitionis imponitur, ſi Matutinis, & Veſpertinis horis recitandis (hoc eſt omnibus horis tam manè, quàm Veſpere,) ad Eccleſiam non acceſſerit. Eſt ergo obligatio grauis recitandi in Eccleſia diuinum officium: ſiquidem deputati non accedentes pœna graui depoſitionis puniuntur. *Et c. 1, de celebratione Miſſarum* datur facultas anticipandi horas Clerico ruſticano, dummodò horis competentibus iuxta poſſibilitatem, aut à ſe, aut à ſcholaribus publicè compleantur. Supponit Pontifex (*vt bene dicit* Suarez *ſtatim referendus*) obligationem eſſe publicè recitandi. Congruentia huius obligationis eſt manifeſta. Nam Eccleſia non ſolùm intendit officio diuino deuotionem Eccleſiaſticorum promouere, ſed etiam totius populi, ipſúmque ad deuotionem excitare, vt dixit S. Thom. *Opuſc. 19. c. 5.* ibi, *orationibus & Pſalmis vacare in Eccleſia, eſt quoddam opus publicum ad Eccleſiæ ædificationem ordinatum*, hoc autem obtinere Eccleſia non poterat, niſi publicè officium diceretur, & eo in loco vbi populus congregatur. Conueniens ergo fuit hæc inſtitutio. *Videndus* Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 10. num. 2.* Filucius *tom. 2. tract. 23. c. 4. q. 4.* Bona-

cin. *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 1. *p.* 1. *n.* 1. & *alij*.

4 Præmitto ſecundò, ſpectato iuris rigore in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis, regularibus, & Parochialibus, extat obligatio dicendi publicè diuinum officium ſingulis diebus. Colligitur apertè *ex Clementina* 1. *de celebratione Miſſarum*, vbi dicitur. *In Eccleſiis Cathedralibus, regularibus & Collegiatis, deuotè pſallatur, in aliis verò conuenienter & debitè celebretur diuinum officium diurnum pariter & nocturnum. Item c.* 1. *de celebratione Miſſarum*, presbytero parochiali mādatur, vt per ſe, vel per ſcholares, (hoc eſt per minores Clericos ſecundùm Innocentium & Hoſtienſem ibi, & Durant. *lib.* 3. *de ritibus c.* 23. *num.* 7. velut placet Suar. *lib.* 4. *de hor. can. c.* 9. *num.* 5. filios fidelium, qui in Eccleſia docentur, & inſtruuntur, iuxta *cap. Vt quiſque de vita & honeſtate Clericorum.*) diuinum officium horis competentibus compleatur: non ſolùm die dominico, & feſtiuo, ſed etiam, diebus ferialis: ſiquidem permittitur hic presbytero ad opus rurale exire, officio per ſe, vel per ſcholares publicè recitato. Idem colligitur ex *c. vltimo* 92. *d.* vbi depoſitionis pœna feriendus eſt Clericus Eccleſiæ deputatus, ſi intra ciuitatem fuerit, vel in loco, vbi Eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium, Matutinis, & Veſpertinis horis ad Eccleſiam non acceſſerit. Supponit ergo eſſe Eccleſias plures, in quibus diuinum officium pſallitur. Denique *in c. Dolentes de celebratione Miſſarum*, diſtrictè præcipitur, officium diuinum celebrari à Clericis, quod non ſolùm de priuata recitatione, ſed potiùs de publica intelligendum eſt. Sic docet Suarez *aliis relatis lib.* 4. *de hor. canon. c.* 10. *à n.* 3. Bonacin. *diſp.* 2. *quæſt.* 1. *p.* 1. *num.* 2. Et ratio deducitur ex præcedenti ſuppoſito. Si enim neceſſarium eſt ob neceſſitatem populi diuinum officium publicè celebrari; iuſtum & æquum erat, vt in Eccleſiis dignioribus, & principalibus celebraretur: quia ibi maiori cum ſolemnitate, deuotione, & fidelium concurſu, celebrabitur. In Eccleſiis verò ſimplicibus, ſeu Capellis nulla eſt ex vi iuris communis obligatio publicè officium celebrandi, ſed ſpectanda eſt eorum inſtitutio, & iuxta illam metienda eſt obligatio.

5 Verùm etſi hoc ita ſit ſpectato iuris rigore: at ex conſuetudine in pluribus Eccleſiis præcipuè Collegiatis, & Parochialibus, immò & regularibus, temperatur obligatio publicè recitandi. Vt ſolùm pro diebus Dominicis & feſtiuis, vel aliis ſolemnioribus ſit. Immo in aliquibus ex toto eſt hæc obligatio extracta; tum ob tenuitatem ſtipendij quod inſufficiens videbatur ad hanc obligationem grauem, & continuam apponendam; tum ob paucitatem miniſtrorum, ob quam non poterat debitè, & decenter officium celebrari. Adde in aliis aliquarum religionum conſuetudinem eſſe introductam à principio ſuæ inſtitutionis non pſallendi in choro, eo quod aliis grauioribus Eccleſiæ miniſteriis, & officiis ſint occupati. iuxta *text. in c. Sancta Romana* 92. *d. & Gloſſ. ibi.* Quapropter ſpectanda eſt conſuetudo, quæ ſi ex ſupradictis cauſis introducta ſit ſufficiens erit obligationem iuris communis derogare; quia eſt iuri conformis. Sic Suarez & Bonacin. *ſuprà & alij apud ipſos.*

6 Præmitto tertiò, in Eccleſiis vbi conſuetudo viget diuinum officium publicè celebrandi, obligati ſint ſub graui culpa, earum Prælati & Superiores curam & ſolicitudinem habere, ne vnquam omittantur. Habetur expreſsè Clem. I. *de celebrat. Miſſarum.* Vbi ad euitandam Dei, & Apoſtolicæ Sedis indignationem præcipitur, iis prælatis hanc curam & ſolicitudinem habere. Ratio eſt manifeſta. Quia ad Prælatum, & Superiorem communitatis ſpectat curare, vt obligationes communitatis executioni mandentur: quia ipſi commiſſum eſt regimen communitatis. Cùm autem ipſe ſolus hanc obligationem recitandi officium diuinum exequi non poſſit; efficitur obligatum eſſe diligentiam adhibere, vt alij exequantur. Ipſe tamen ex vi huius obligationis non tenetur magis aſſiſtere choro, quàm alij particulari: niſi fortè ratione maioris exempli, vel ſcandali vitandi. At ſi prælatus negligens fuerit, vnuſquiſque ex communitate tenetur procurare, ne officium hoc omittatur. Quia deficiente prælato obligatio munerum, & officiorum communitatis ad particulares deſcendit, Suarez *lib.* 4. *de hor. can. c.* 10. *num.* 8. *iuncto num.* 15. & 18. His tamquam certis præmiſſis dubitationi reſpondeo ſequentibus concluſionibus.

7 Prima Concluſio. Nullus Clericus ratione ordinationis obligatus eſt officium diuinum publicè in Eccleſia celebrare: quia nullus eſt textus hanc obligationem inducens Clericis ratione ordinis, ſed ſolùm ratione beneficij. Nam *c. vlt.* 92. *d. &* Clem. I. *de celebrat. Miſſarum, & c.* 1. *eodem titulo*, loquuntur de Clericis Eccleſiæ deputatis ratione beneficij, vt expendenti conſtat. Aliàs ſubdiaconus obligatus eſſet, & quilibet in minoribus conſtitutus cum ratione ordinis Eccleſiæ ſit deputatus, inſeruire. Ergo Clerici exempti ſunt ab hac obligatione. Et ita conſuetudo recepta obtinet. Sic docet Nauarrus *de orat. c.* 4. Azor *lib.* 10. *c.* 11. *quæſt.* 8. Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 10. §. 6. Suarez *lib.* 4. *c.* 10. *à num.* 10. Bonacin. *diſp.* 1. *de hor. can. q.* 3. *p.* 5. *n.* 5.

8 Solùm de Epiſcopis, & parochis eſt inter Doctores controuerſia: An obligati ſint diuinum officium in Eccleſia perſoluere. Et quidem de Epiſcopis tenet Syluester *verbo Hora. quæſt.* 10. & Angelus *eodem verbo, num.* 28. Tabienna *num.* 9. Probant primò, *ex c. Epiſcopus* 41. *d.* vbi Concilium Carthaginenſe, 4. *c.* 15. ordinat Epiſcopo ne hoſpitium longè ab Eccleſia habeat; quod videtur eſſe, vt obligationi choro aſſiſtendi commodiùs ſatisfacere poſſit. Secundò, *ex c. Perueniu.* 7. *quæſt.* 1. Vbi mandatur Epiſcopo in Eccleſia ſua reſidere. Tertiò, *ex c.* 1. *de celebrat. Miſſarum.* Vbi Prælatis conceditur ex cauſa abeſſe à choro. Ergo illa ceſſante obligationem habent. Quartò, *ex c. Epiſcopus de conſecratione, d.* 3. vbi cauetur ne die Dominico abſit ab Eccleſia, cui proximus fuerit, niſi infirmitate fuerit impeditus. Ergo ſaltem diebus Dominicis hanc obligationem habet. Neque deeſt ratio pro hac ſententia. Cùm enim Epiſcopus magis principaliter omnium Eccleſiæ deputatus ſit, conueniens erat ſtrictiori obligatione teneri. Cùm igitur (vt poſtea dicemus) Canonici, & Præbendari obligationem habeant aſſiſtendi, à fortiori Epiſcopus pinguiores redditus habens eam obligationem ſubire debet.

9 Nihilominus probabilius cenſeo ex munere Epiſcopatus non eſſe obligatum Epiſcopum choro intereſſe quotidie, immò nec diebus feſtiuis, & Dominicis, ſed ſolùm quando ob occurrentem caſum, tum exempli, tum ſcandali vitandi, tum muneris ſui præſtandi viſum fuerit. Sic D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 91. *art.* 2. *ad* 3. Garzia *de beneficiis* 3. *p. c.* 2. *num.* 181. *dub.* 1. & *num.* 480. Suarez *de Religione, tom.* 2. *lib.* 4. *de hor. can. c.* 10. *num.* 13. Valentia 2. 2. *diſp.* 10. *quæſt.* 6. *p.* 2. *ad finem*, Bonac *diſp.* 1. *de hor. canon. quæſt.* 3. *p.* 5. *num.* 9. Filucius *tract.* 23. *c.* 4. *quæſt.* 8. Carolus Maccign. *de horis canon. c.* 57. & *alij relati* à Bonacin. & Suarez *ſuprà.* Secunda pars concluſionis, quæ eſt de obligatione extrinſeca ſatis conſtat. Priorem verò partem ea ratione probo: quia nemini eſt imponenda obligatio, niſi ex manifeſto textu, vel ratione conſtat. At nullus eſt textus, qui hanc obligationem Epiſcopi inducat; neque

Digitized by Google

neque eſt ratio efficax illam perſuadens. Ergo aſſerenda non eſt. Minorem probo diſcurrendo per textus ſuprà relatos. Canon enim *Epiſcopus*, nullum habet verbum præceptiuum; & conceſſo, quòd in illo Canone præciperetur Epiſcopum hoſpitium non longè ab Eccleſia habere: non inde infertur obligatum eſſe choro intereſſe; cùm id præcipi poſſit ob varios fines, vt commodiùs gubernationi temporali, & ſpirituali ſubditorum attenderet; tum vt officiis diuinis, ſi vellet, aſſiſteret; tum vt ſubditi commodiorem acceſſum ad illum habeant. Textus item *in c. peruenit ad nos*, de Reſidẽtia in Eccleſia propria ſeu in loco beneficij loquitur, quæ quid diſtinctum eſt ab aſſiſtentia in choro. Non enim obligabatur ille Epiſcopus choro aſſiſtere, ſed ſolùm ne per diuerſa loca vagaretur, & in propria Eccleſia reſideret: reſidet autem quoties ibi commoratur, etiamſi choro non interſit. *Caput verò primum de celebratione Miſſarum*, non de Epiſcopis, ſed de parochis ſeu presbyteris loquitur; de quibus eſt ſpecialis ratio, cùm non ſint ita grauibus miniſteriis, ac Epiſcopi occupati. Denique *caput Epiſcopus de conſecratione*, ſolùm probat debere Epiſcopum diebus Dominicis Eccleſiæ intereſſe, non quidem omnibus horis Canonicis, ſed ad ſummum ſacrificio Miſſæ, de quo loquebatur textus. Neque hoc ſub obligatione videtur iniunctum, cùm vſus fuerit textus verbo *debet*, quod ſanè decentiam importat, non obligationem, vt ſatis colligitur *ex lege ſolùm*, §. 1. *ff. de noui operis nunciat.* & tradit Tuſchus *tom. 2 lit. D. concl.* 32. *num.* 3. Suarez *dict. c.* 10. *num.* 13. *in fine.* Bonacin. *num.* 10. *fine*, quamuis multis relatis contrarium doceat Sanchez *lib. 4. de Matrim. diſp.* 23. *num.* 22. Quòd autem nulla ratio efficax ſit hanc obligationem perſuadens patet. Quia licèt Epiſcopus ſtrictiùs, quàm alij Canonici, & præbendati, Eccleſiæ deputatus ſit, & ob hanc rem ſtrictiùs videbatur obligandus choro intereſſe: at quia alia munera exercet, quæ non exercent præbendati, aliſque grauioribus miniſteriis docendi populum, prædicandi Euangelium, gubernandi ſubditos, viſitandi Eccleſias occupatus ſit, meritò ab obligatione aſſiſtendi choro cenſetur exemptus, iuxta text. *in c. in Sancta Rom.* 92. *d. &* D. Thom. *quæſt.* 91. *art.* 2. *ad* 3. excuſantem à chori obligatione Prælatos obligatos docere populum, vtpote grauioribus miniſteriis occupatos. Neque obſtat aliquos prælatos non concionari, ſufficit, ſi per alios concionentur, & ipſi huius miniſterij curam habeant. Quocirca per ſe nullam habet obligationem Epiſcopus aſſiſtendi choro diebus determinatis. Verùm etſi hoc ita ſit, expedit tamen vt choro Dominicis, & feſtis, & præcipuè ſolemnioribus feſtiuitatibus aſſiſtat, vt ſic aliis ſit in exemplum.

10 De parochis maior eſt dubitatio: An ratione ſui muneris obligati ſint officium diuinum publicè recitare? Et quidem ſi ius ſcriptum & antiquum ſpectemus, credo obligatos eſſe ſingulis diebus publicè officium recitare: tum *ex c. finali* 92. *d.* vbi Presbyter & Diaconus deponi mandantur, ſi moniti ab Epiſcopo horis Canonicis in Eccleſia perſoluendis non interfuerint, *& c. 1. de celebratione Miſſarum*, Presbytero rurali permittitur ad colendos agros exire, ſi per ſe vel per ſcholares penſum horarum competentibus horis perſoluat. Signum ergo eſt ex ſe obligationem habere. Siquidem ratione paupertatis, & neceſſitatis colendi agros excuſatur à perſonali recitatione publica. Idem colligitur *ex Clement. 1. de celebratione Miſſarum*, vbi poſtquam dixerat in Eccleſiis Cathedralibus, regularibus & Collegiatis deuotè pſallendum eſſe, Subdit Pontifex *in aliis verò Eccleſiis* (quæ non poſſunt eſſe aliæ, quàm parochiales) *conuenientes, & debitè celebretur diuinum officium, diurnum pariter, & nocturnum.* Debet ergo per parochum alióſque beneficiatos celebrari. Ergo per ſe hanc habent obligationem.

11 Verùm ſi conſuetudinem ſpectemus plurimi ſunt parochi, & in parochialibus Eccleſiis beneficiati, qui ab hac obligatione publica recitandi exempti ſunt. Tum quia in ipſis Eccleſiis ob tenues redditus beneficij horæ Canonicæ non dicuntur ſingulis diebus, ſed ad ſummum diebus Dominicis, & feſtis, & in iis non omnes horæ, ſed ſolùm Veſperæ, in aliis verò neque etiam his diebus dicuntur. Ergo ij parochi, & illarum Eccleſiarum beneficiati ad horas Canonicas publicè recitandas non arctantur. Quoties autem eſt conſuetudo dicendi in parochialibus Eccleſiis diuinum officium; parochus præcipuè obligatus eſt niſi ex cauſa legitima impediatur, ea autem intercedente, ſubſtitutum debet apponere. In his conueniunt communiter Doctores, vt videre eſt *apud* Suarez *lib. 4. de hor. can. c.* 10. *num.* 4. *&* 11. Bonacin. *diſp.* 1. *de hor. canon. quæſt.* 3. *p.* 5. *num.* 12. Filiucius *tract.* 23. *c.* 4. *quæſt.* 6. *num.* 131. Quælibet autem cauſa rationabilis ſufficit, vt parochus per ſe hoc officium dicere excuſetur, præcipuè vno, vel altero die, vt ſatis colligitur *ex c. 1. de celebrat. Miſſarum.*

12 Secunda Concluſio, per ſe loquendo nullus particularis religioſus adſtringitur ſub graui culpa horas in choro dicere. Quia neque obligantur ex iure ſcripto, neque ex conſuetudine, neque ex accepto ſtipendio. Ergo ex nullo capite. Ex iure namque non obligantur; quia nullus eſt textus ad ſic dicendum obligans. *Nam Clement. 1. de celebrat. Miſſarum*, quæ ſolet ad id probandum adduci, id non probat; quia ſolùm dicit in Eccleſiis Cathedralibus regularibus, & Collegiatis officium diuinum debitè pſallatur. Ex quibus verbis infertur adſtringi ad dicendum diuinum officium, & Prælatum curam eſſe habiturum, vt ſic dicatur: poſſeque ſubditis, quos voluerit ſub præcepto obedientiæ, ad ſic dicendum obligare. Non tamen infertur quemlibet particularem religioſum ex vi illius textus eſſe obligatum. *Cap. item finale,* 92. *d. & c.* 5. *de celebratione Miſſarum*, & alia, quæ adducuntur nihil de religioſis agunt, ſed de Clericis Eccleſiæ deputatis per beneficium. Ex conſuetudine autem regulariter non cenſeo hanc eſſe obligationem. Quia in nulla religione agnoſco hanc eſſe conſuetudinem, ita grauiter obligantem, ſi tamen alicubi ſit, obſeruanda erit. Denique ex ſtipendio accepto, nulla eſt obligatio impoſita in particulari religioſo. Tum quia ipſe non accipit ſtipendium, ſed communitas. Tum quia ipſum ſtipendium non eſt datum ſub hac obligatione. Sed ſolùm eſt datum in ſuſtentationem religioſorum: vt Deo liberiùs inſeruiant, & benefactores Deo commendent. Quocirca religioſus in particulari ſolùm ad chorum adſtringitur ex vi ſuæ regulæ, & inſtituti, quod regulariter ad culpam non obligat religioſum, ſed ad pœnam ſubeundam, ſi deficiat. Prælatus autem (vt dixi) licèt ſpecialiter obligatus ſit curare, ne officium diuinum in choro omittatur, non tamen ſpecialiori obligatione adſtringitur ibi aſſiſtendi, quàm adſtringuntur alij religioſi, imò facilius quàm alij excuſari poteſt ab illa aſſiſtentia, ob occupationes ſui muneris occurrentes. Sic Suarez *lib. 4. de horis canon. c.* 10. *num.* 16. *&* 18. Bonacin. *diſp.* 1. *quæſt.* 1. *p.* 1. *num.* 9. & alij apud ipſos. Hinc infertur à fortiori moniales choro non eſſe obligatas, niſi iuxta obligationem regulæ, quæ regulariter non ad culpam, ſed ad pœnam ſubeundam obligat. *Sic* Bonacin. *ſup. n.* 11.

Digitized by Google

13 Tertia Concluſio. Canonici, ſeu præbendati Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quibus ob aſſiſtentiam in choro diſtributiones conceduntur, obligati ſunt ſub graui culpa officium diuinum ibidem recitare; iuxta conſuetudinem cuiuſlibet Eccleſiæ præſcriptam. Ratio eſt. Quia hæ diſtributiones ea lege conceduntur, vt officium diuinum ibi dicatur. Ergo obligati ſunt illas recipientes ad ſic dicendum. Fauetque *textus in c. fin. 92. d.* in quo pœna depoſitionis imponitur deficientibus ab hac obligatione. Sic Suarez *lib. 4. de horis canon. c. 10. num. 17.* relatis Syluestro, Angelo, Armilla, Turrecremata, & aliis. Dixi *iuxta conſuetudinem cuiuſlibet Eccleſiæ præſcriptam*, vt indicarem variam eſſe conſuetudinem Eccleſiarum; tum in modo dicendi officium; tum in diebus, quibus dicendum eſt, & conſequenter variam eſſe Canonicorum obligationem. Nam in aliquibus Eccleſiis (quales ſunt regulariter Cathedrales, & aliquæ Collegiatæ pingues) ſingulis diebus totum officium publicè canitur: in aliis verò vbi redditus ſunt tenues, ſingulis diebus recitatur officium, non canitur: in aliis nec totum officium recitatur; in aliis ſolùm diebus feſtiuis, vel Dominicis. Iuxta hanc ergo conſuetudinem obligantur præbendati talium Eccleſiarum officium diuinum dicere: quia ſtipendium ſub hac obligatione illis conceditur. Sic Suarez *ſuprà & num. 3.* Bonacin. *diſp. 2. quæſt. 1. p. 1. num. 2. & 3.* Hinc conſtat ſtrictiori vinculo adſtringi beneficiatos ad chorum, quàm religioſos. Quia beneficiati adſtringuntur ex obligatione iuſtitiæ, & ſub graui culpa; religioſi autem ex regula, quæ ad culpam regulariter non obligat. Suarez *num. 17.* & Bonacin. *num. 10.*

Vt autem doctrina hujus Concluſionis clarius eluceat, plures difficultates enodandæ ſunt, quæ in ſequentibus proponemus.

Pvnctvm II.

An præbendati grauiter peccent, ſi à choro abſint.

1 *Si abſens à choro diſtributiones vſurpet, quæ præſentibus & intereſſentibus conceduntur, grauiter peccat. Item ſi ob eius abſentiam officium dimittitur.*

2 *Si diſtributionibus cedit, neque officium omittitur, ſentiunt plures non peccare mortaliter.*

3 *Probabilius eſt abſentiam plurium dierum abſque legitima cauſa eſſe mortalem.*

4 *Vno vel altero die abeſſe à choro non eſt peccatum mortale.*

5 *Quid dicendum de obligatione aſſiſtendi Capitulis.*

1 EX ſuperiori Concluſione videtur deciſum peccare grauiter præbendatum, ſi à choro abſit vltra tempus ſibi à iure conceſſum: quia ex diſtributionibus acceptis hanc obligationem choro aſſiſtendi ſubiit. Sed quia res eſt grauiſſima, & quotidiana oportet amplius Concluſionem examinare. Et quidem ſupponendum eſt, tamquam omninò certum, abſentem abſque legitima cauſa à choro peccare grauiter cum obligatione reſtituendi, ſi diſtributiones aſſiſtentibus, vel legitimè impeditis conceſſas vſurpet. Quia vſurpat id, quod ſuum non eſt. Et deciditur *c. Vnico, de Clerico non reſidente in 6. & in Trid. ſeſſ. 24. c. 12. de Reformat.* Item etiam eſt certum peccare mortaliter, ſi ob eius abſentiam officium diuinum in choro omittitur, aut cum debita ſolemnitate non celebratur. Quia quilibet ex communitate tenetur onera communitatis, & illius obligationes ſubire & ſuſtentare. Sic omnes Doctores ſtatim referendi, ſpecialiter Suarez *lib. 4. de hor. can. c. 13. num. 9.*

2 Quare ſolùm eſt difficultas quando præbendatus cedit diſtributionibus, & propter eius abſentiam officium non dimittitur, nec ſine decenti ſolemnitate celebratur: An tunc peccet mortaliter, ſi à choro abſit. Ratio difficultatis eſt. Primò, quia nullus eſt textus vnde hæc obligatio colligatur. Nam *cap. ſi quis Preſbyter. 92. d.* vbi mandatur deponi Presbyter, Diaconus, vel alius clericus Eccleſiæ deputatus, qui ad diuinum officium pſallendum in Eccleſia, vbi reſidet non conuenerit, id non probat. Quia non mandatur deponi, niſi poſtquam ab Epiſcopo monitus fuerit, & monitioni parere noluerit. Ergo ſecluſo Epiſcopali præcepto non videtur peccare. Item in *cap. 1. & Clement. 1. de celebrat. Miſſarum*, ſolùm obligantur addicti alicui Eccleſiæ Cathedrali, vel Collegiatæ, vt per ſe, vel ſubſtitutos officium diuinum dicatur. Ergo ſi ex abſentia alicuius præbendati officium non omittitur in Eccleſia, & ipſe diſtributiones præſentibus intereſſentibus, & legitimè impeditis conceſſas non vult recipere, poterit tuta conſcientia ab Eccleſia abeſſe. Ergo ex nullo textu hæc obligatio aſſiſtendi choro expreſsè colligitur. Ergo imponenda non eſt. Secundò, ſi ex ſupradictis capitibus naſceretur obligatio aſſiſtendi choro: ſingulis diebus eſſent obligati aſſiſtere: conſequens videtur durum. Quia inde ſequeretur eos peccare mortaliter, ſi vno die abſque cauſa graui abeſſent: quia eſt materia grauis. Sicut cum priuatim abſque graui cauſa recitare omittunt. Tertiò, tota obligatio in præbendatis aſſiſtendi choro videtur naſci ex diſtributionibus acceptis, ſiquidem in hunc finem conceduntur. Ergo qui cedit diſtributionibus, excludit à ſe totam obligationem. Si enim ex titulo beneficij hæc obligatio naſceretur, vt quid Eccleſia has diſtributiones concedit? Quartò, non minùs pertinet ad præbendatum capitulis aſſiſtere, quàm choro. Sed abeſſe à capitulis poteſt abſque graui peccato. Ergo, & etiam à choro. & ita tenet Syluest. *verb. hora. quæſt. 2.* Caiet. *§. 5.* Ang. *num. 21.* Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 14.* Valentia *2. 2. diſput. 6. quæſt. 2. p. 10. §. 6.* Reginaldus *lib. 18. Praxis, num. 176.* Carol. Macig. *de hor. can. cap. 56. num. 34.* Auguſtinus Barboſ. *de poteſtate Epiſcopi 3. p. alleg. 53. num. 181. fine.*

3 Nihilominus longè probabilius eſt præbendatum, ſi abſq; legitima cauſa à choro abſit pluribus diebus, etiamſi diſtributiones remittat, peccare mortaliter. Sic docet Vaſquez *de benef. cap. 4. art. 2. dub. 1. num. 182.* Garzia *de benef. 3. p. cap. 2. num. 321. dub. 15.* Bonacin. *diſput. 2. de hor. can. quæſt. 1. punct. 2. num. 1.* Suarez *lib. 4. cap. 10. num. 17. & cap. 13. à num. 5. & ſequent.* & alij apud ipſos. Moueor ex *cap. Relatis, 91. d.* vbi clericus vigiliis non aſſiſtens, & officium diuinum publicè non recitans vltrà priuationem ſtipendij excommunicari, & ſuſpendi mandatur: quæ pœnæ non niſi ob grauem culpam imponuntur. Item in *cap. ſi quis Presbyter*, pœna depoſitionis afficiendus eſt clericus abſens ab officiis celebratis in Eccleſia vbi reſidet. Quod autem hac pœna depoſitionis non afficiatur, quouſque monitus ſit ab Epiſcopo, non excuſat grauitatem eius culpæ. Ideò autem ſub pœna depoſitionis monetur ab Epiſcopo, vt aſſiſtat, quia ipſe obligatus eſt aſſiſtere. Adde in ſupradicto textu non videri requiſitam monitionem Epiſcopi ad incurrendam ſuſpenſionem: ſed ſolùm quod ipſe clericus à clero depoſitus veniam ab Epiſcopo per ſatiſfactionem noluerit promereri. Deinde in *cap. Dolentes de celebrat. Miſſarum*, ſub pœna diſpenſionis præcipitur clericis obligatis ad diuinum officium ne tranſcurrendo, mutilando, aut ſyncopando horas dicant; ſed
potiùs

Digitized by Google

potiùs ſtudioſè pariter, & deuotè: vbi textus loquitur non ſolùm de priuata recitatione, ſed potiùs de publica. Item *in Clement. 1. eod. tit. de celebrat. Miſſarum*, grauiter reprehenduntur clerici tardè chorum ingredientes, vel ante officium expletum exeuntes, vel ibi confabulantes, &c. Ergo à fortiori reprehendendi ſunt, qui integrè ſine cauſa legitima abſunt. Et ex iis ſoluitur primum argumentum contrarium. Secundò: Moueor hac ratione. Quia exiſtimo beneficia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum concedi beneficiatis, vt officia diuina in vtilitatem populi & deuotionem fidelium celebrentur; quia nullum aliud officium Eccleſiaſticum publicum, & in vtilitatem populi cedens videntur habere. At omittere ea, quæ alicui competunt ratione proprij muneris, eſt graue peccatum. Ergo. Ex quo fit non obligari præcisè præbendatum ob diſtributiones acceptas choro aſſiſtere, ſed ratione beneficij, quod habet. Diſtributionibus autem incitatur ad aſſiſtendum. Tertiò, ſupradicti beneficiati ſub graui culpa obligati ſunt in propria Eccleſia reſidere, & ad id cogi poſſunt à ſuperiore ſub pœna excommunicationis, & priuationis fructuum, & beneficij. Trident. *ſeſſ. 6. cap. 1. & ſeſſ. 20. cap. 3. & ſeſſ. 22. cap. 3. & ſeſſ. 23. cap. 1.* & alibi. Sed hæc reſidentia eſt ad exercendum ſuum munus, & ſatisfaciendum obligationi, quæ nulla alia regulariter eſt præter publicam in choro recitationem, officiiſque diuinis aſſiſtentiam. Ergo ad hanc tenentur.

4 Dixi peccare mortaliter præbendatum, ſi à choro abſit abſque legitima cauſa pluribus diebus; vt inſinuarem eſſe plurium ſententiam vno, vel altero die in anno abeſſe vltra tempus à iure permiſſum, non conſtituere culpam grauem; ſed requiri quaſi conſuetudinem. Sic Syluest. *verb. Hora. quæſt.* 10. Vaſquez *dub. 1. num. 182. & dub. 4. num. 192. fin.* Couar. 3. *var. cap. 13. fine.* Bonacina tribus, vel quatuor diebus exiſtimat leuem eſſe materiam. Suarez *lib. 4. cap. 13. num. 8. in fine*, id non reputat improbabile, & ratio eſſe poteſt, quia ſic videtur vſu receptum apud timoratos. Cùm enim à iure concedatur iis præbendatis abſentia à choro tribus menſibus in anno, & pro nullo die obligatio recitandi priuatim relaxetur, efficitur ſanè ex huius obligatione ad obligationem abſentiæ non poſſe argumentum deduci. Sed potiùs ex tam lata remiſſione in abſentia, & tam ſtricta obligatione in priuata recitatione deduci poteſt tres, vel quatuor dies in anno abſentiæ à choro non conſtituere culpam grauem; etſi vnius diei recitationis omiſſio illam conſtituat. Aliàs abſentia à choro in vna hora ſine legitima cauſa peccatum graue eſſet: quod eſt nimis durum.

5 Ex his manent ſoluta argumenta contraria, ſolùm reſtat quartum de obligatione aſſiſtendi capitulis, quæ non eſt ita ſtricta, ac eſt obligatio choro aſſiſtendi. Tum quia aſſiſtentia capitularis non pertinet ad Eccleſiaſticum officium: neque ob illius aſſiſtentiam ſignantur beneficiato diſtributiones, ſicut ſignantur ob aſſiſtentiam in choro. Neque in Trident. mandatur compelli ſub pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, & priuationis fructuum præbendatos ne à capitulo abſint, ſicut compelluntur ne abſint à choro: neque talis aſſiſtentia capitularis reputatur tam onus beneficij, quàm fructus illius. Siquidem ob culpam ſolent Canonici illa aſſiſtentia, ſeu voce actiua & paſſiua in capitulis priuari. *Clement. 1. de ætate, & qualitate.* qua non priuarentur ſi ipſa aſſiſtentia onus eſſet, ob quas rationes non deſunt Doctores, qui affirment non eſſe obligationem grauem in præbendato capitulis aſſiſtendi, niſi quando eius aſſiſtentia neceſſaria fuerit Eccleſiæ gubernationi rectæ. & fauet Armill. *verb. elect. num. 2.* & Sotus *de iuſt. & iur. lib. 4. quæſt. 6. art. 3. verſ. poſtremum denique*, Ioannes Gutier. *canon. quæſt. lib. 2. cap. 11. num. 86.* aſſerentes electores Cathedrarum cedere poſſe iuri eligendi, nec poſſe compelli ad ſuffragandum, niſi quando aliàs electio legitima periclitaretur, aut ceſſare deberet. Ergo ſimiliter Canonici compelli non poſſunt ad ferendum ſuffragium in capitulo, niſi quando eorum ſuffragium ad prædictos fines neceſſarium judicatum fuerit. Ergò illis cauſis ceſſantibus, non peccant ſi abſint. Ex qua doctrina, ſi vera eſt, non licet argumentum facere ad obligationem aſſiſtendi in choro.

PVNCTVM III.

An omnes beneficiati Canonici teneantur in choro horas Canonicas recitare, vel ſint aliqui, qui huic muneri ſatisfaciant ſola aſſiſtentiâ.

1 *Proponitur dubitandi ratio.*
2 *Cum eſt cantus figuratus ſufficit aſſiſtentia.*
3 *Si minuenda eſt ſolita ſolemnitas debet canere.*
4 *Per ſe loquendo non ſufficit aſſiſtentia.*
5 *Conſuetudine introduci poteſt, (vt ferè eſt in omnibus Eccleſiis Hiſpanis,) vt præbendati ſatisfaciant ſola aſſiſtentia.*

1 RAtio dubitandi eſt, quia clericus Eccleſiæ deputatus obligatus eſt ad Eccleſiam accedere ad pſallendum diuinum officium iuxta textum *in cap. final. 92. d.* Ergo non ſatisfacit ſola illius præſentia. Item proprium officium Canonici eſt choro inſeruire, & laudes diuinas decantare, vt tradit Sotus *lib. 10. de iuſtitia, quæſt. 5. art. 4.* Graff. 1. *p. lib. 2. cap. 51. num. 12. & cap. 52. num. 22.* Carol. Macignus *cap. 66.* Item in Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformatione*, cauetur omnes Canonicos compellendos eſſe officia diuina per ſe, & non per ſubſtitutos celebrare. Ergo.

2 Dico primò, quoties cantu, quem dicunt figuratum, diuinum officium perſoluitur, non tenetur Canonicus ſuam vocem miſcere, ſufficit ſi ibi aſſiſtat. Conſtat ex praxi, & quia hic cantus neceſſarius non eſt, eſto ſit ſummè honeſtus. Sic Bonacina *diſp. 2. de hor. quæſt. 1. punct. 3. n. 4.* Leſſius *lib. 2. de iuſtitia cap. 34. dub. 33. num. 185. & 186.*

3 Dico ſecundò, quoties officium diuinum omittendum eſt, vel minuendum in ſolita ſolemnitate, niſi Canonici cantent, tenentur canere, neque ſufficit, ſi ibi tantùm aſſiſtant. Quia ipſis incumbit primò, & per ſe onera Eccleſiæ ſubire, & officia diuina ibi celebrari ſolita ſuſtentare. Sic Petrus Nauarra *lib. 2. de reſtitut. cap. 2. num. 114.* Moneta *de diſtribut. quæſt. 2. num. 25.* Peſantius 2. 2. *quæſt. 62. art. 2. diſp. 4. num. 4. & 7.* & aliis, Bonacin. *diſp. 1. de hor. can. q. 3. punct. 2. §. 1. num. 19.*

4 Dico tertiò, per ſe loquendo omnes Canonici tenentur horas Canonicas in choro recitare iuxta ſuarum Eccleſiarum vſum. Hanc concluſionem probat ratio dubitandi; & quia obligatio Canonicorum recitandi officium diuinum non tantùm priuatim, ſed publicè perſonalis eſt ex ſua primæua inſtitutione; aliàs nullus Canonicus eſſet obligatus perſonaliter officium diuinum recitare; omnes à recitando ſe poſſent excuſare, & ſic officium diuinum omitteretur. Perſonalis autem obligatio non poteſt in alios transferri. Ergo. Sic Bonac. *diſp. 2. quæſt. 1. punct. 3. in fine, & punct. 4.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 33. num. 184.* Tuſchus *tom. 2. concl. 514. num. 6.* Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 12.*

Digitized by Google

cap.12.à num.8. Garzia *3. p. de benef. cap.2. à num.513.* vbi plures refert.

Ex quo fit ſecluſa conſuetudine, aut priuilegio, non poſſe Canonicum in ſui locum ſubſtituere alium, qui deſeruiat.

5 Dico quartò, fundatione Eccleſiæ, ſtatuto, conſuetudine, & priuilegio, obtineri poteſt, ne teneantur Canonici per ſe in choro pſallere, ſed ſatisfaciant, ſi miniſtris, & capellanis pſallentibus ibi aſſiſtant, & ſua præſentia officia præſtent, vt ferè in omnibus Hiſpaniæ Eccleſiis Cathedralibus eſt conſuetudo recepta. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 12. à num. 11.* Azor *1. p. lib. 10. cap. 11. quæſt. 5. & 6.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 33. num. 184.* Petrus Nauarra *lib. 2. cap. 2. num. 114. & ſequentibus.* Bonacina *diſput. 1. de hor. can. quæſt. 3. p. 2. §. 1. num. 18.* Garzia *3. p. de benef. cap. 2. num. 518.*

Ratio eſt. Quia hic modus fundationis, ſtatuti, conſuetudinis, ſeu priuilegij, turpitudinem non habet, ſed potiùs decorem, & ſplendorem ſpecialem in Eccleſiæ miniſtris, & Eccleſiæ authoritatem extollit, quæ varios miniſtros habet, alios ad cantum diuinorum officiorum deputatos, alios deputatos ad aſſiſtendum ſupradictis officiis, ſuáque præſentia actum condecorandum. Neque hæc fundatio, conſuetudo, aut priuilegium contrarium eſt *cap. fin. 91. d.* neque Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformatione.* Nam in ſupradicto cap. finali ſolùm obligantur clerici Eccleſiæ deputati, vt conueniant ad Eccleſiam ad officium pſallendum in choro, quod ſatis impletur, ſi omnes clerici ad illud officium conueniant pro ſuo munere, & obligatione, ita vt qui fuerint deputati ad pſallendum conueniant ad pſallendum, qui verò ad aſſiſtendum, & actum ſua præſentia condecorandum, conueniant ad aſſiſtendum eo modo. Tridentina Synodus ſolùm dicit compellendos eſſe præbendatos, vt diuina officia per ſe, & non per ſubſtitutos obeant, & Epiſcopo celebranti aſſiſtant & interueniant, atque in choro ad pſallendum inſtituto hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, deuotéque laudent: Quæ omnia non conuincunt obligatos eſſe Canonicos horas canere. Tum quia ibi nomine diuinorum officiorum non horæ Canonicæ, ſed Miſſa, Euangelium, & Epiſtolæ aliáque ſimilia munera intelliguntur: ſiquidem de horis Canonicis poſtea ſubiungit, debere ad pſallendum conuenire. Tum quia non per ſubſtitutos diuina officia obeunt Canonici quando ex fundatione Eccleſiæ, ſtatuto, vel conſuetudine ſignati ſunt, qui canant, & qui aſſiſtant. Aſſiſtentes enim, & canentes nomine proprio ſua munera exequuntur. Item aſſiſtentes ſua præſentia, diuina officia per ſe obeunt, & Deum reuerenter & deuotè laudant.

Adde, etſi ſupradicta conſuetudo contraria ſit *cap. fin. 91. d.* & Tridentini decreto, poſſe nihilominus aduerſus illa præualere, ſi ſit legitimè præſcripta: quia nec reprobatur à Tridentino, neque eſt iuri naturali contraria, vt rectè expendit Azor *lib. 10. cap. 11. q. 6.* Garzia *3. p. de benef. cap. 2. n. 522.*

Imò non ſolùm conſuetudine, priuilegio, atque ſtatuto induci poteſt Canonicum ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi choro aſſiſtat priuatim recitans; ſed etiam ſi abſens à choro alium ſubſtituat, vt nomine ipſius aſſiſtat, & diſtributiones lucretur. Quia hæc nullam turpitudinem continet, & poteſt pluribus cauſis honeſtari. Sic aliis relatis docet Bonacina *diſp. 2. de hor. can. q. 1. p. 5.*

PVNCTVM IV.

Quomodo præbendati aſſiſtere choro, & recitare horas Canonicas teneantur, vt poſſint diſtributiones horis correſpondentes lucrari.

1 *Non deſunt qui affirment aſſiſtentem abſque attentione lucrari.*
2 *Probabilius eſt debere attendere.*
3 *Quid de præbendatis obligatis ad canendum.*
4 *Omittens ſuam partem recitare attendens ad eam, quæ ab aliis recitatur dimidiam partem fructuum lucratur ſecundùm probabilem ſententiam.*
5 *Reputarem probabilius nullas lucrari diſtributiones.*
6 *Si partem tuam canis, & aliorum, etſi procures non percipias, lucraris.*
7 *Quid dicendum de verſibus organo dictis.*

1 SI de præbendatis obligatis tantùm ad aſſiſtendum loquamur, non deſunt Doctores, qui affirment diſtributiones lucraturos quomodocúmque ibi aſſiſtant, etiamſi non attendant, ſed cum aliis loquantur, modò poſtea priuatim recitent, hoc enim ſemper ſupponitur. Sic docet alios referens Garzia *de benef. 3. p. num. 514.* & tradit Suarez *lib. 4. cap. 14. à num. 12.* & ratio eſt: quia ij verè aſſiſtunt etſi indebitè. Ergo lucrantur diſtributiones aſſiſtentibus conceſſas. Item ij non poſſunt dici abeſſe à choro. Ergo non poſſunt vt abſentes diſtributionibus priuari. Adde in Concilio Lateran. & in conſtit. Pij V. diſtributionibus priuantur ij, qui priuatim non recitant etiamſi choro aſtiterint. Ergo è contrario ſi choro interfuerunt corporaliter, & poſtea recitauerint priuatim diſtributionibus priuari non debent.

2 Nihilominus probabilius cenſeo hunc Canonicum corporaliter aſſiſtentem, neque diuinis officiis attendentem, ſed voluntariè diſtractum maximè ſcribendo, confabulando, vel dormiendo nullo modo diſtributiones lucrari. Sic Azor *1. p. lib. 10. cap. 11. q. 5.* Petrus Ledeſma *ſumma 2. p. tr. 9. cap. 4. vlt. concluſ. difficult. 1. & 2.* Ludouicus Lopez *inſtruct. conſcientiæ 1. tom. cap. 146.* Vega *1. p. ſum. cap. 128. caſu 10.* Manuel Rodrig. *in ſumma 1. tom. cap. 145. num. 5.* Raphaël de la Torre, *controuerſ. 10. diſput. 7. & 9.* Bonacina *diſp. 1. quæſt. 3. punct. 2. §. 1. num. 19. & 21.* & Barboſa *3. de poteſt. in allegat. 53. num. 132.* Ratio eſt, quia diſtributiones conceduntur ob præſentiam, & aſſiſtentiam humanam, & honorariam cedentem in Dei cultum, & authoritatem diuinorum officiorum: at qui voluntariè diſtractus eſt, ita vt ad officia diuina nequaquam attendat, nullatenus dici poteſt ipſis moraliter, & humano modo præſens, *ex lege coram* Titio *ff. de verb. ſignificat.* Ergo.

3 Quod ſi de præbendatis obligatis ad canendum ſermo ſit, dicendum eſt eſſe obligatos primò canere; nec ſatisfacere ſi ſubmiſſa voce recitent. Secundò, eſſe obligatos attendere ad ea, quæ alius chorus canit: quia hæc neceſſaria ſunt, vt officium publicè perſoluatur alternatim, & vnus chorus cum alio communicet. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 12. num. 9. & 10.* Leſſius *lib. 2. de iuſtitia cap. 34. dub. 33. num. 184.* Bonacin. plures alios referens *diſp. 1. de hor. canon. q. 3. punct. 2. §. 1. num. 17.*

4 Difficultas autem eſt: An ſupradictus præbendatus ſubmiſſa voce recitans ſuam partem, vel non recitans, ſed ſolùm attendens ad partem, quæ alius chorus recitat lucretur mediam partem diſtributionum?

Placet pluribus Doctoribus lucrari: quia dimidiatè officium

Digitized by Google

officium ſuum exequitur, quatenus ad partem, quæ alius chorus recitat attendit. Ergo accipere debet dimidium ſtipendium. Item dantur diſtributiones non ſolùm pro cantu, ſed etiam pro aſſiſtentia. Ergo qui aſſiſtit iam exequitur munus, cui aliqua pars ſtipendij correſpondet. Ergo lucratur illam. Sic Suarez *lib.4. cap.12. num.18.* Petrus Nauarra *lib.1. de Reſtitut. cap.2. num.222.* Cenedo *collect. 15. ad 6. num. 6.* Bonacina alios referens *diſput.1. quæſt.3. punct. 2. §. 1. num. 17.* Neque obſtat Conſtitutio Pij V. ſtatuentis non lucrari fructus, & diſtributiones, qui, cùm aliis choro aſſiſtit, non recitat. Reſponderi enim poteſt non lucrari integrè, ſed dimidiatè. Secundò, non lucrari nec dimidiatè, ſi non recitet ibi, vel extra. Quia omittenti recitationem publicam, vel priuatam imponitur pœna amiſſionis omnium fructuum.

5 Cæterùm mihi hæc doctrina difficilis eſt. Putarem ſanè ſupradictum nullas diſtributiones lucrari. Quia diſtributiones non conceduntur iis præbendatis ob aſſiſtentiam infrugiferam & mutam, ſed ob aſſiſtentiam, quæ deſeruit publicæ recitationi. Item conceduntur publicè recitantibus, ſeu ob recitationem, quæ fideles ad deuotionem excitare poſſit. Sed qui ſubmiſsè recitat, vel non recitat, ſed ſolùm attendit ad ea, quæ alius chorus recitat, publicè non recitat, & conſequenter eius recitatio publica non eſt. Ergo non eſt digna vlla diſtributione. Quòd ſi dicas non eſſe dignam vlla diſtributione, quatenus ab ipſo procedit, ſed quatenus ab aliis oritur, & ipſe attendit: quia ſecundùm illam partem recitatio eſt publica, obſtat, quia ſi ipſe publicè non recitat, ita vt alij ipſum percipiant, non communicat cùm aliis in recitatione, & exercitatione aliorum non fit vnum officium Canonicum publicum. Neque enim dici poteſt recitare officium Canonicum ille, qui alternos verſus pronunciaret omiſſis intermediis.

6 Sed quid ſi tuam partem caneres, & percipere non poſſes, quàm alius chorus canit, ſatisfaceréſne obligationi chori, vt poſſes diſtributiones integras percipere?

Reſpondeo te ſatisfacere, poſséque diſtributiones recipere modò poſtea priuatim ſuppleas, quæ non percepiſti: quia per te non ſtetit quominus perciperes, & cùm aliis in recitatione communicares. Sic Nauarrus *de orat. cap.11. num.41.* Monet *de diſtribut. 2. p. quæſt.2. num.47.* Suarez *lib.4. cap.30. num.15.* Bonacina *diſput. 1. quæſt. 3. punct.2. §.1 num.20.* Quod autem debeas priuatim ſupplere, quæ non percepiſti conuincit hæc ratio: quia partem, quam non percipis, non potes dici recitaſſe; quia ſola perceptione, ſeu auditione, tuam efficere potes: at non recitans officium diuinum priuatur omnibus diſtributionibus etiamſi choro interſit ex Bulla Pij V. Ergo.

Quocirca non approbo, quod Emanuel Saa *verbo Hora, num.9.* affirmat, hunc non eſſe obligatum priuatim ſupplere: quia contrarium ex ratione ſuperiùs dicta colligitur, & notauit Bonacina *cum aliis ſuprà num.10.*

7 Hinc à fortiori infertur verſus, qui organo, ſeu muſico inſtrumento dicuntur deberi ab aliquo pronuntiari, aliàs non ſatisfacis obligationi recitandi officium, niſi, vel eos verſus pronuncies, vel audias, etiamſi obligationi chori facias ſatis: quia pulſatio organi, ſeu muſici inſtrumenti non eſt recitatio. Sic Suarez *cap.14. num.15.* Bonacin. alios referens *diſp.1. q.3. punct.2. n.12.*

Secundò infero, ſi dum alij recitant, tu choro ex officio, vel ſuperioris mandato interſis, præbendo thus, transferendo libros ex vna in aliam partem ſatisfacere obligationi, & aſſiſtentiæ in choro, debere tamen priuatim poſtea recitare, ſi ob illa munera à recitatione tuæ partis, & ab attentione alterius impediaris, Sic Vaſquez *de benef. cap.4. §.1. dub.6. num.141.* Bonacina *diſp.1. de hor. can. q.3. punct.2. n.13.*

Tertiò infero Canonicos pœnitentiarios, qui dum officia diuina celebrantur, audiunt confeſſiones, & Decanum, alióſque Canonicos qui ex proprio officio aliis miniſteriis incumbunt, ſatisfacere ſufficienter obligationi choro aſſiſtendi: quia reputantur vt præſentes, etſi priuatæ recitationi non faciant ſatis. Sic aliis relatis docet Bonacina *num. 14.* & colligitur ex Trident. *ſeſſ.22. cap.3. de Reformatione.*

PVNCTVM V.

Quo ordine, quo tempore, quo loco, & quo corporis habitu, & ſitu horæ Canonicæ ſint publicè celebrandæ.

1 *Seruandus eſt ordo, & tempus ab Eccleſia præſcriptum.*
2 *Locus non eſt alius ab Eccleſia.*
3 *Sedere in proprio ſtallo, & veſtes Canonicales ferre, non eſt neceſſarium ex vi iuris communis, ſecus eſſe poteſt ex conſuetudine.*

1 Seruandum eſſe ordinem, & tempus ab Eccleſia præſcriptum in recitatione publica horarum conſtat manifeſtè, tum ex conſuetudine, tum ex rubricis Breuiarij, tum ex decreto Pij V. mandantis horas recitare iuxta formam ibidem præſcriptam ad quam non ſolùm ſubſtantia, ſed modus, & tempus pertinet. Quocirca teneris primò Matutinum, & Laudes, deinde Primam, poſtea Tertiam, & ſic de reliquis ſuo tempore recitare. At ſi hunc ordinem horarum inuertas, vel notabiliter eum anteponas, vel poſtponas abſque graui, & publica cauſa, crederem in recitatione publica eſſe mortale. Quia tollis vniformitatem, quæ Eccleſiæ decorem ſpecialem tribuit, & occaſionem præbes grauem offenſionem, & ſcandalum generandi. Sic Suarez *lib.4. cap.11. num. 7.* Filiucius *tract. 23. cap.6. quæſt.1.* Carol. Macig. *de horis can. cap.45. ad fin. num.5.* quamuis rigoroſum videatur Bonacinæ *diſp.1. q.3. p.4. n.5.*

2 Quoad locum attinet, certum eſt debere eſſe Eccleſiam *ex cap. fin. 92. d. cap.1. & Clement.1. de celebrat. Miſſarum*, & aliis textibus. Neque in alio loco niſi neceſſitas grauis, aut conſuetudo legitimè præſcripta ſuadeat, ſatisfacere huic obligationi potes. Bonacina *ſeſſ. p.5. à n.1.*

3 De obligatione ferendi veſtes, quas alij Canonici in choro ferre ſolent, & de ſedendo in proprio ſtallo, vt diſtributiones lucrentur, nihil eſt à iure præſcriptum. Quocirca ſi cum aliis aſſiſteres, & horas publicè recitares, etiamſi habitum illum choro deputatum non deferres, neque in proprio ſtallo ſederes, diſtributiones acquireres ex vi iuris communis: quia præſtas conditionem ad lucrandas diſtributiones à iure præſcriptam, quæ ſola eſt publica in Eccleſia recitatio. Sic Bonacina *diſput.2. quæſt.4. p.1. fine.*

At ſi ex conſuetudine, vel ſtatuto Eccleſiæ cautum ſit, ne aliquis diſtributiones lucretur, niſi taliter indutus chorum ingrediatur, & in proprio ſtallo reſideat, ſine dubio illas non lucrabitur, ſed tanquam abſens à choro eſt reputandus, qui his caret conditionibus. Quia hæc conſuetudo, vel ſtatutum rationabile eſt, & approbatur à Tridentino *ſeſſ.24. cap.12. de Reformatione in fin.* Sic Bonacina *ſuprà* Garzia plures referens *3. p. cap.2. num.357.*

Digitized by Google

Pvnctvm VI.

Sub qua pœna teneantur choro aſſiſtere.

1 *Deciſio Bonifacij VIII.*
2 *Proponitur dubium. An ante iudicis ſententiam diſtributionibus priuetur.*
3 *Reſoluitur priuari.*
4 *Vltra ſupradictam priuationem aliis pœnis puniri poſſunt.*
5 *Explicatur quid nomine diſtributionum, & fructuum intelligatur.*

1 RESpondet Bonifacius VIII. *in cap. vnico de cler. non reſident. in 6.* ſub priuatione diſtributionum obligatos eſſe. Quia diſtributiones donantur ſolùm choro intereſſentibus ſeu præſentibus, vt conſtat ex ſupradict. text. & Trid *ſeſſ.24. cap.12. de Reformatione.* Qui igitur illegitimè abeſt illas non lucratur. Ergo illis manet priuatus.

2 Solùm eſt difficultas, an his diſtributionibus priuetur illegitimè abſens ante iudicis ſententiam. Et ratio difficultatis eſt. Quia nullam pœnam etiam priuatiuam, quæ propria pœna eſt à cenſura diſtincta, tenetur delinquens ſubire, neque habet effectum, quouſque ſententia, ſaltem declaratoria criminis accedat, vt ex probabili ſententia diximus tractat. de legibus. Sed harum diſtributionum priuatio eſt pœna, & non cenſura. Ergo probabile eſt abſentem non eſſe obligatum illam ſubire, quouſque ſententia declaratoria criminis accedat.

3 Cæterùm omnino tenendum eſt ante omnem iudicis ſententiam ſic abſentem manere priuatum diſtributionibus, quas, ſi diuinis intereſſet, obtinere potuiſſet. Sic ſupponunt omnes, & tradit expreſsè Moneta 3. *p. queſt.7. num.71.* Bonacina *diſp.2. de hor. can. q.7. punct.1. num.2.* Ratio eſt manifeſta. Quia nullus retinere poteſt rem, cuius dominium acquirere non poteſt, neque ſuam facere: Sed abſens illegitimè à choro, diſtributionum dominium acquirere non poteſt, neque ſuas facere. Vt expreſsè à Bonifacio VIII. in dicto cap. vnico eſt definitum. *Qui aliter* (inquit) *de diſtributionibus ipſis receperint, quam intereſſendo diuinis officiis in eiſdem Eccleſiis, eas* [illegible] *ſic receptarum dominium non acquirant, nec faciant eas ſuas, imò ad omnium reſtitutionem, quæ contra huiuſmodi conſtitutionem receperint teneantur.* Idem confirmauit Trident. *ſeſſ.24. cap.12. de Reformat.* Ergo de facto abſens ante omnem ſententiam manet diſtributionibus priuatus: priuatione inquam, quæ propriè pœna non eſt. Quia non priuatur beneficiatus iure aliquo quæſito contra eius voluntatem, ſed potiùs ipſemet ſe priuat non reſidendo diſtributionibus, quas reſidendo obtineret. Sicuti ſi alicui eſſet certa quantitas à teſtatore legata, ſi in tali vel tali loco reſideret; ſi ipſe conditionem non præſtaret ob eius onus, legato priuatus eſſet: & tamen non diceretur legati priuatio illi eſſe pœna, quia nunquam ad legatum ius habuit, niſi poſita conditione. Sic dicendum in diſtributionibus, ad quas beneficiatus ius non habet, niſi poſita diuinis officiis intereſſentia. Et ex his ſoluitur ratio dubitandi.

4 Præter ſupradictam priuationem diſtributionum, ſi beneficiati vltra tempus à Concil. Trident. *dict. ſeſſ. 24. cap. 12. de Reformat.* permiſſum, abfuerint: pro primo anno, & prima vice priuandis ſunt dimidia parte fructuum, quos reſidendo, & intereſſendo diuinis fuerint lucrati. Quod ſi iterum ea fuerint vſi negligentia, priuandi ſunt omnibus fructibus: creſcente verò contumacia non ſolùm fructibus, ſed beneficio ſunt ſpoliandi. Sic Concilium. Hæc igitur priuatio eſt propria pœna, & non ipſo iure lata, ſed imponenda per iudicem, vt conſtat ex verbis textus, & notauit Rota *in cauſ. Cautienſ. fructuum coram* D. Orano 10. *Aprilis* 1592. Garzia *de benefic.3. p. cap.2. num.152.*

Qualiter autem in hac priuatione debeat iudex procedere, ex variis deciſionibus Rotæ tradit Garzia *ſuprà num.154. & ſequentibus.*

5 Sed inquires. Quid nomine diſtributionum, & fructuum, quibus beneficiatus ob abſentiam à choro priuatur, veniat, intelligendum?

Breuiter reſpondeo ſub nomine diſtributionum venire intelligendos illos prouentus, quos beneficiatus acquirit ob continuam chori intereſſentiam. Garzia plures referens 3. *p. cap.2. n.440.* Riccius *praxi deciſ. 495.* Tuſchus *tom. 2. lit. d. concl.511.* Moneta 1. *p. q.1. num.12.* Bonacina *diſp.2. de horis can. q.2. p.1. in principio*; & alij. Sub fructuum nomine comprehendo annuos redditus beneficiato ob beneficij titulum conceſſos: & licèt ad illorum acquiſitionem aliqua aſſiſtentia requiratur, non habetur ad illam reſpectus. Sic Garzia *ſuprà.* Moneta *queſt.6.* Bonacina *n.4.* Tuſch. *num. 8.* Gonzalez *ad 8. Regul. Cancellar. proœm. §.7. num.154.* Ex quo fit diſtributiones quotidianas à fructibus beneficij diſtingui, vt manifeſtè conſtat ex Trident. *ſeſſ.24. cap.12. de Reformatione.*

Pvnctvm VII.

An Canonici à choro abſentes teneantur ſoluere Annatam, Quindennium, Charitatiuum ſubſidium, decimam & penſionem, quæ debebant ſoluere ſi choro interfuiſſent & diſtributiones lucrarentur.

1 *Quid ſit Annata, Quindennium, & reliqua ſupradicta.*
2 *Annata & Quindennium non ſoluitur ex diſtributionibus quotidianis.*
3 *Item nec penſio. Poſſunt tamen ex voluntate Pontificis aliquando iis imponi.*
4 *Sic impoſita cenſentur quando Pontifex conſcius beneficium non habere alios redditus adhuc illud grauat.*
5 *Decima ex fructibus beneficij regulariter non ſoluitur. Quando id cenſeatur.*
6 *Si Annata, vel Quindennium ſuper diſtributiones fundatum ſit, debet beneficiatus ſoluere, tametſi integro anno à choro abfuerit.*
7 *Charitatiuum ſubſidium, Decima, & Penſio debentur, ſi culpabiliter à choro abſit; ſecus ſi inculpabiliter.*
8 *Apponitur limitatio, ſed non approbatur.*
9 *Satisfit rationibus num. 7. adductis.*
10 *Capitulum recipiens diſtributiones tuæ prabendæ, quas tu reciperes, ſi adeſſes, penſionem ſoluere non teneri, probatur.*
11 *Probabilius eſt obligatum eſſe.*
12 *Ante diuiſionem fructuum & applicationem ſingulis eſt obligatum Capitulum ſoluere penſionem, ſi in ſe velit illam partem fructuum retinere.*
13 *Si intereſſentibus diuidat omnes illi obligati ſunt hypothecaria actione penſionem ſoluere.*

1 PRæmittendum eſt primò quid ſit Annata, Quindennium, Charitatiuum ſubſidium, Decima & Penſio. Annata eſt dimidia pars fructuum vnius anni, quæ Cameræ Apoſtolicæ ſoluitur à beneficiatis obtinentibus à Sede Apoſtolica beneficia, 24. ducatos

Digitized by Google

ducatos camerales excedentia, quam partem fructuum debent ſoluere beneficiati, eo ipſo, quo beneficia impetrant independenter à reali fructuum perceptione. Quia ſub eo onere, & obligatione ſoluendi illam partem fructuum in ſuſtentationem miniſtrorum Pontificis, ab ipſo Pontifice beneficia conferuntur. Sic colligitur ex Azor *2.p.lib.7.c.12.quaeſt.1.* Gigante *de Penſionibus quaeſt.26.num.2.* Bonacin. *diſp.2.de hor.can.quaeſt.6.punct.1.in principio.* Gonzal. *ad 8. reg. Cancellariae §.7. num.167.* Flaminio Pariſ. *de Reſignation.lib.12.q.2.n.63.*

Quindennium loco annatae ſuccedit, eiúſque naturam imitatur: Eſtque dimidia non integra pars fructuum vnius anni beneficij à Sede Apoſtolica vniti alicui communitati, Collegio, vel Capitulo, quod Collegium, vel communitas ſoluit Camerae Apoſtolicae decimoquinto anno illam partem fructuum, quaſi tunc beneficium illud vacaret, & denuò inciperet poſſidere; ne Camera Apoſtolica ex perpetua vnione beneficij defraudaretur annata, ſeu penſione, quae ſibi competeret quoties beneficium vacaret, ſi vnitum non eſſet. Sic Bonacina *num.2.* Azor *c.13. per totum.* Moneta *de diſtribut.3.p.quaeſt.9. num.37.* Mandoſ. *tract.de priuileg ad inſtar gloſſ.7.* & alij.

Charitatiuum ſubſidium dicitur illud, quod Epiſcopus exigere poteſt à Clericis beneficia poſſidentibus ex fructibus beneficij. *Iuxta textu. in c. Conquerenti de officio ordinarij c. cum Apoſtolus, de Cenſibus, & extrauag. Vas electionis, de Cenſ. inter communes.* Decima eſt illa decima pars fructuum, quae in recognitionem diuini Supremíque Dominij parochis ſoluitur, aut aliis loco parochorum ex praeſcripto Summi Pontificis. Colligitur ex toto titulo de decimis.

Penſio eſt onus beneficio, ſeu fructibus beneficij impoſitum authoritate Sedis Apoſtolicae, quia nullus alius grauare beneficia poteſt. *Iuxta* textum *in c. 1. Vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur.*

2 Secundò praemitto. Annata & quindennium regulariter non eſt ſoluendum ex diſtributionibus quotidianis. Quia ſolùm ſoluitur ex fructibus beneficij, diſtributiones autem ſub fructuum nomine non comprehenduntur, quia non ex beneficio, ſed potiùs ex perſonali labore, & diuinis aſſiſtentia proueniunt. Sic Gonzales *plures refert. ad 8.reg. cancellar. §. 7. procem.num.166.* Bonacina *diſp.2.quaeſt.6.punct.7.nu.7.* Flamin. Pariſ. *de Reſignat.lib.10.quaeſt.2.num.63.* Quod eſt intelligendum etiamſi beneficium in ſolis diſtributionibus conſiſtat, adhuc non debetur ex illis annata; vt conſtat in Canonicatibus Eccleſiae Toletanae, Hiſpalenſis, Compoſtellanae, &c. qui valorem duorum millium ducatorum attingunt, ſed quia totus valor in diſtributionibus quotidianis conſiſtit, nulla ſoluitur annata. Gonzalez & Bonacina 5. Idem dicendum eſt de charitatiuo ſubſidio, nequaquam ex diſtributionibus quotidianis deberi regulariter, inſpectóque iure communi. Bartholomaeus, Bellezin. *tract.de Charitatiuo ſubſidio quaeſt.76.num.5.& 2.* Gonzalez *num.174.* Bonacina *num.9.* Azor *2.p.lib.9.c.14. quaeſt.6.*

3 Penſio ſimiliter regulariter non cenſetur impoſita, nec ſoluenda ex diſtributionibus quotidianis, ſed ex beneficij fructibus. Quia diſtributiones quotidianae conſtitutae ſunt ad diuini cultus augmentum, & in mercedem perſonalis laboris; non igitur cenſendae ſunt grauatae penſione, niſi id clarè conſtet. Sic Azor *2.p.lib.8.c.8.quaeſt.17.* Moneta, *3.p. quaeſt.8. num. 1.* Rota Romana, *deciſ.134.in nonis*, & alij apud ipſos. Dixi annatam charitatiuum ſubſidium, & penſionem regulariter, & inſpecto iure communi non cenſeri impoſita ſuper diſtributiones, ſed ſuper fructus, vt indicarem poſſe Pontificem haec omnia onera diſtributionibus annectere. Quia cum ipſi competat beneficiorum, reddituum, emolumentorum, aliorúmque Eccleſiaſticorum prouentuum libera diſpenſatio *c. 2. de praebendis in 6.* poterit ſic diſtributiones quotidianas grauare.

4 Solùm eſt dubium. An ſic grauare cenſeatur, ſi beneficium nullos alios fructus habeat praeter quotidianas diſtributiones? Cui dubitationi affirmatiuè reſpondeo, ſi id Summo Pontifici manifeſtetur, & adhuc penſionem fructibus illius beneficij imponat: quia non eſt cenſendus Pontifex illuſorium actum facere, *gloſſ.c.vn.de Cleric.non reſid.in 6.* Moneta *de diſtributionibus, 1.p.quaeſt.6.num.14.* Azor *2.p. lib.8. c.8.quaeſt. 2.* Secus verò ſi Pontifici notum non fuit, neque ipſe expreſsè ſuam voluntatem explicauit. Quia cenſendus eſt penſionem imponere iuxta terminos iuris communis, & ſic ſolùm fructus beneficij grauare, non diſtributiones.

5 Decima neque ex fructibus beneficij, neq; ex diſtributionibus regulariter eſt ſoluenda *ex text. in cap. 2.de decimis in priori parte, & tradit* Suarez *de decimis c.17.num.23.* quia non eſt ſoluenda decima à perſonis Eccleſiaſticis ex iis, quae ſpeciali titulo acquiſita ſunt, vt tradit *gloſſ.in ſup. dict.cap.ac proinde*, niſi expreſſerit Pontifex ſuam intentionem, nullo modo debetur. Hanc autem intentionem ſufficienter exprimere cenſetur, ſi mandet decimam ſoluere de redditibus, & prouentibus beneficij fabricae, Collegij, &c. quia tunc ex fructibus eſt ſoluenda. Si verò addat ex redditibus, & prouentibus quibuſcumque Eccleſiaſticis, ex diſtributionibus, & fructibus ſoluenda eſt: quia diſtributiones (licèt non ſint propriè fructus, & prouentus beneficij) ſunt tamen fructus & prouentus Eccleſiaſtici. Vt habetur expreſsè extrauag. *vnica de decimis circa finem verſ. & quia non occurrit nobis.*

6 His ſuppoſitis dicendum eſt. Si Annata, vel Quindennium ſuper diſtributiones fundata ſint, debet beneficiatus illa ſoluere etiamſi integro anno choro abfuerit. Quia independenter à diſtributionum acquiſitione, & horarum praeſentia ſoluenda eſt. Datur enim annata, vt dixi, in ipſo beneficij ingreſſu, & datur in ſatisfactionem, ſeu gratitudinem beneficij accepti. Sic ex Moneta, Rota, & aliis tenet Bonacin. *diſp. 2.q.6.punct.1.n.4. & 5.*

7 Difficultas autem eſt de charitatiuo ſubſidio, de decima, & penſione, an haec debeantur ſi diſtributiones non lucreris? Ratio difficultatis eſt. Quia haec ſunt onera realia fructuum & diſtributionum. Ergo diſtributionibus non acquiſitis non contrahitur onus huiuſmodi. Item hoc onus contrahit, qui diſtributiones acquirit. Ergo non contrahit, qui illas amittit. Caeterùm diſtinguendum eſt, an omittas diſtributiones culpabiliter? an à culpa excuſatus, quia legitimam cauſam habes abſentiae. Si à culpa excuſatus diſtributiones amittas, credo te non eſſe obligatum haec onera ſubire: tum ob rationem dubitandi: tum quia non eſt aequum te abſque culpa condemnari, vt ex propriis ſoluas ea, quae ſolùm ratione fructuum quos debebas percipere, ſoluere teneris. At ſi culpabiliter diſtributiones amittas? probabilius exiſtimo charitatiuum ſubſidium, & penſionem te eſſe obligatum ſoluere ex propriis. Ratio eſt, quia videris obligatus non ſolùm tibi, ſed penſionario & praelato laborare, & ita tenet Garzia *de beneficiis 1.p.c.5.num. 230.* Bonacina *diſp.2.q.6.punct.3. n.10.*

8 Limitat autem Bonacina *numer. 13.* Garzia cum Couarruuias *lib.3. Variar.c.13. num.8. verſ. duodecimo infero.* Didaco, Perez, Vgol. Suarez, & aliis: dummodò tua culpa fuerit immediata cauſa non lucrandi diſtributiones:

Digitized by Google

ſtributiones : vt contingit cùm abſens es ab Eccleſia, quia non vis ibi aſſiſtere.Secus verò ſi non ex tua immediata culpa, ſed ex pœna,& impedimento à te oppoſito illas non lucreris; vt contingit cum es excommunicatus, aut ſuſpenſus. Excommunicatio enim, & ſuſpenſio pœna eſt non culpa, ac proinde diſtributionum amiſſio ex illa proueniens tibi non eſt imputanda,*iuxta c. Diuerſitatem.de conceſſione præbendarum*, & ibi Abbas *num.* 11. At hæc limitatio non eſt ſatis firma, ſiquidem qui cauſam damni dat,damnum dediſſe videtur , & ita illam non approbat Bartolus Albericus,Angelus, & Paulus *in l.inter quas §. damum. ff. de damno infecto*.Gigas,*quæſt.*64. Toletus *in Summ. lib.* 1. *c.*13.*in fine , in Romana editione*. Notanter dixi te eſſe obligatum charitatiuum ſubſidium,& penſionem impoſitam , ſuper beneficij fructus & diſtributiones ſoluere , & omiſſi loqui de onere decimarum : quia decimam exiſtimo te non eſſe obligatum ſoluere, quoties fructus & diſtributiones non percipis, etiamſi tua culpa omittas percipere. Quia obligatio decimarum non eſt abſoluta , ſed ex ſuppoſitione , quod acquiras fructus decimarioni ſubiectos. Ad penſionem autem , & charitatiuum ſubſidium abſolutè ratione beneficij videris obligatus.

9 Ad rationem dubitandi reſpondeo , verum eſſe charitatiuum ſubſidium , & penſionem onera eſſe realia fructuum , & diſtributionum; vt aliis relatis docet Gutierrez *cap.*99. *lib.*1.*c.*5.*num.* 111. Sed hoc non obſtat quo minus illa onera ex propriis tenearis ſubire , ſi tua culpa non acquiris fructus , ex quibus poſſis ſoluere. Ad confirmationem nego conſequentiam. Nam eſto acquirens diſtributiones teneatur illa onera ſubire (quod ſatis eſt dubium vt ſtatim videbimus) at non releuat , quin amittens ſua culpa fructus ſimiliter teneatur : penſionariúſque duplicem habet actionem , vel contra Capitulum percipiens fructus , vel contra beneficiatum omittentem fructuum perceptionem.

10 At quia hæc quæſtio quotidiana eſt,& grauiſſima placet ampliùs examinare ; an Capitulum teneatur hæc onera ſubire, dum diſtributiones percipit, quas tu, ſi choro adeſſes , perciperes ? Negat Toletus *lib.* 1. *Summ. c.*14.*ad finem, num.* 13 Gutierrez *lib.*1. *quæſt.c.in c.*1.*num.* 20. Moneta, *de diſtributionibus* 3. *p.quæſt.*8.*num.*17.*& ſequent.* Nauarr. *conſil.* 1. *de ſolut. penſion.* Mouentur. Quia Capitulum omnes diſtributiones abſentium , & præſentium recipit , iure proprio intereſſentibus diuidendas , iure inquam proprio non decreſcendi. Sed ante hanc diuiſionem non eſt Capitulum ad charitatiuum ſubſidium , penſionémque ſoluendam grauatum : quia penſio non eſt impoſita ſuper cumulum fructuum omnium præbendarũ,quia non eſt impoſita ſuper omnes præbendas,ſed ſuper vnam tantum;facta autẽ diuiſione nullus Canonicus videtur obligatus ad illorum onerum ſolutionem,quia omnes fructus, quos quilibet recipit, illos recipit iure proprio ſuæ præbendæ , quæ grauata non eſt.Item ſi beneficium , cui eſt grauata penſio extingueretur, nullóſque redderet fructus poſſidenti,nulla eſſet obligatio ſoluendi penſionem. Sed beneficium, quod nullos alios fructus habet præter quotidianas diſtributiones non poſſidens illud abeſt à choro comparatione illius reputatur extinctum, nullóſque reddit fructus. Quod à fortiori procedit cum Canonicatus vacat,& Capitulum ob vacationem percipit : percipit enim illos iure proprio,non iure præbendæ, quæ non eſt.

11 Nihilominus probabilius cenſeo,& in praxi omnino ſequendum obligatum eſſe Capitulum ad ſolutionem penſionis , charitatiui ſubſidij , & aliorum onerum, quæ præbendæ impoſita ſunt, dum ipſum Capitulum recipit diſtributiones , & fructus alioquin obuenturos præbendato , ſi eſſet , vel reſideret, diuiníſque intereſſet. Sic Rubius *in ſua praxi verſ. praxis penſionum deciſ.*433.Gigas *de Penſionibus quæſt.*51. Roman.*conſ.* 388. Gonzalez *ad reg.*8. Cancell. *gloſſ.*5. §. 5.*num.* 44. *& ſequent.* Quaranta , *verbo diſtributiones quotidianæ ad finem*, Garzia *de beneficiis*, 1. *p. c.*5. *num.* 214.Barboſa, 3. *p. de poteſtate Epiſcopi allegat* 53. *num.* 177.Bonacin. *diſp.*2.*quæſt.*6.*punct.*3.*num.*9. Nauarrus *conſ.*3.*de ſolut. num.*3.*in fine , mutauit ſententiam quam conſil.*1.*amplexus fuerat*, & alij plures apud ipſos. Moueor præcipuè,tum quia ſic declarauit Clemens VIII. ann. 1592.quodam breui in fauorem D.Alphenſi Coloma poſtea Epiſcopi Carthaginenſis. Præcepit enim Capitulo Vliſbonenſi ſoluere ei penſionem ſexcentorum ducatorum impoſitam ſuper Canonicatu illius Eccleſiæ vti à Capitulo debitam ; eò quod perceperit diſtributiones Canonicatus ſuper quibus erat penſio impoſita. Cui declarationi inhærens Rota Romana ſæpè in hanc partem tulit ſententiam. Vt 4. Iunij 1593. in vna Romana penſionis coram D. Lira, & in alia Conimbricenſi penſionis de ordine eiuſdem Clementis 28. Ianuarij anni 1605. coram Illuſtriſſimo Cardinali Millino, & in vna comen.penſionis de ann. 1606. & aliis, quæ paſſim à Doctoribus referuntur ; ſed hoc omnino oſtendunt intentionem Pontificis eſſe extrahere ex illa menſa Capitulari partem correſpondentem præbendæ , ſuper quam penſionem imponit , illámque obligare ad illius penſionis ſolutionem.

12 Ex quo fit ante diuiſionem fructuum , & cuilibet illorum applicationem , obligatum eſſe Capitulum ad ſolutionem penſionis , ſi in ſe velit retinere, aut aliis intereſſentibus applicare , illam partem fructuũ, quæ beneficiato grauato, ſi aſſiſteret eſſet concedenda. Quia illa pars indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Pontificis eſt extracta , & ad penſionem grauata ex gratia Pontificis independenter à ſeruitio poſſeſſoris. Negari enim non poteſt hunc modum imponendi penſionem poſſibilem eſſe. Quod autem ſit conuenientior inde probatur manifeſtè. Quia intentio Pontificis in concedenda penſione eſt , prouidere certò , & infallibiliter penſionario ſuſtentationem : at ſi penſionarius non poſſet obtinere penſionem à Capitulo recipiente fructus , & diſtributiones tempore , quo beneficiatus non exiſtit, vel non recitat, non certò & infallibiliter , & annuatim penſionario erit prouiſum. Quod ſi reſpondeas perſonaliter beneficiatum eſſe obligatum ad illius ſolutionem? Præterquam quod eſt dubium, cum fructus nullos recepit , non infertur ſecuta penſionarij ſuſtentatio, ſiquidem beneficiatus ſæpè impotens eſt ad ſoluendum ; & ex alia parte, cum non poſſit penſionarius fructus ſequeſtrare , remanebit inſolutus. Adde. Capitulum ſuccedit loco beneficiari non recitantis , ſeu non aſſiſtentis horis,ſed beneficiatus non poteſt ſibi lucrari penſionem. Ergo neque Capitulum. Ergo tenetur ad illius ſolutionem,Vide Gonzalez *ſupradicto loco*,*n.*48.*& ſeqq.*

13 Secundò infero, ſi de facto Capitulum penſionem non ſoluat, ſed omnes fructus , & diſtributiones præbendæ grauatæ correſpondentes intereſſentibus diuidat, obligatos eſſe ſic accipientes pro rata, hypothecaria actione ad penſionis ſolutionem. Hoc tamen venit limitandum dummodò beneficiatus grauatus non receperit fructus ſufficientes ad ſolutionem penſionis. Quia tunc ipſe eſt , qui eſt obligatus, non alij Canonici. Sic Bonac. *diſp.* 2.*q.*6.*punct.* 3.*n.*10.Gonzalez *ad reg.*8. Cancell.*gl.*5.§.5.*in fine.*

PVNCT.

Digitized by Google

Pvnctvm VIII.

Quibus accreſcant diſtributiones & fructus, quos beneficiatus amittit ob chori abſentiam.

1 *Præmittitur diuiſio fructuum aliquarum Eccleſiarum.*
2 *Portiones abſentium ad præſentes pertinent facta ſupradicta diuiſione.*
3 *Portiones amiſſæ ob non reſidentiam competunt intereſſentibus, cùm amittitur.*
4 *Fructus amiſſi non ipſo iure competunt Canonicis intereſſentibus, quando diuiduntur.*
5 *Si patrimonium inter Eccleſiæ fabricam, & miniſtros non ſit diuiſum, intereſſentibus accreſcit, quod abſentes amittunt.*
6 *Apponuntur aliquot limitationes.*
7 *Diſtributiones abſentium an competant occupatis in vtilitatem Eccleſiæ, vel alias impeditis? Proponitur dubitandi ratio.*
8 *Probabilius eſt ſupradictas diſtributiones non deberi.*

1 PRæmittendum eſt in aliquibus Eccleſiis redditus Eccleſiaſticos eſſe diuiſos in duas partes, quarum vna applicatur Eccleſiæ ad eius fabricam, ornamenta, cæteráque neceſſaria; altera pars applicata eſt miniſtris Eccleſiæ in eorum ſuſtentationem, quibus pro qualitate ſeruitij, à chori aſſiſtentia iuxta præſcriptam Eccleſię conſuetudinem ſua portio conceditur. In aliis verò Eccleſiis non eſt facta hæc diuiſio, ſed ex patrimonio Eccleſiæ tam fabricæ, quàm beneficiatis prouidetur. Hoc ſuppoſito.

2 Dico primò. In Eccleſiis, in quibus eſt facta ſupradicta diuiſio, portiones abſentium, & fructus quacumque ratione amiſſi ad menſam Capitularem pertinent intereſſentibus diuidendi. Sic Moneta, 3. *p.q.*6. *n.*26. *&* 34. Ioan. Gutierr. *lib.*1. *can.q. c.*1. *numer.*107. Couarr. 3. *var.c.*13. *num.*7. *verſ. Quod vero.* Bonacina, *diſp.*2. *quæſt.*7. *punct.*1. *num.*2. *in fine.* Garzia *de beneficiis* 3. *p.c.*2. *num.* 447. *probá que quadam deciſione* Rotæ in cauſa Burgenſi coram D. Penna. 9. *Maij ann.* 1594. Ratio vero eſt. Quia per hanc diuiſionem excluſa eſt Eccleſia à penſione qualibet miniſtris competenti; vnde ſi aliquis miniſter inhabilis factus eſt ad illius receptionem ad menſam Capitularem deuoluitur eius portio aliis habilibus diuidenda, non ad Eccleſiam. Hoc autem venit limitandum, niſi ipſa menſa Capitularis cederet iuri, quod habet: quod contingit cum beneficiato illegitimè abſenti diſtributiones donat, & remittit. Talis inquam remiſſio, & donatio nulla eſt quoad effectum transferendi dominium in beneficiatum *iuxta* Trident. *ſeſſ.*24. *c.* 12. At valet, quoad effectum ſe priuandi diſtributionibus, quæ ſibi obuenire debebant, & notauit Garzia *dicto c.*2. *nu.* 452. *& ſequentibus*, ex quadam declaratione Congregationis quam dupliciter ſublimitat. Primò, vt procedat reſpectu illorum, qui in donatione, ſeu remiſſione conſenſerunt, non reſpectu illorum qui contradixerunt, etiamſi fuerint minor pars. Quia in his, quæ tendunt ad damnum Capituli, ſufficit vnius contradictione à Capitulo geſtum videatur. Secundò limitat, vt cum effectu ſint abſenti diſtributiones donatæ, & applicatæ. Nam ante applicationem poteſt Capitulum retrocedere & impedire ſolutionem, eo quòd remiſſio facta nulla fuerit.

3 Reſtat tamen difficultas. An illi fructus, & diſtributiones per abſentes amiſſa competant Canonicis tunc intereſſentibus? An verò competant Canonicis actu exiſtentibus, cùm illarum ſit diuiſio? Sed diſtinguendum eſt inter fructus & diſtributiones. Dico ergo diſtributiones amiſſas ob non reſidentiam competere Canonicis actu intereſſentibus. Sic Rota *in vna Valentina emolumentorum coram Mantica* 14. *Maij* 1593. *& in vna* Gerund. *diſtributionum Lunæ* 16. *Februarij* 1604. coram Illuſtriſſimo Cardinali Bononienſi, *poſtea meritiſſimo* Pontifice Gregorio XV. *& in altera* Aſtoricenſi reſidentiæ 6. *Iunij* 1616. *Coram* Domino Coecino Rotæ Romanæ Decano: & aliis relatis à Garzia, 3. *p. c.*2, *num.*446. Moneta, 3. *p. quæſt.*6. *num.*20. Gutierr. *lib.*1. *can. quæſtionum, c.*1. *nu.* 106. Couarr. 3. *var.c.*13. *num.*7. Azor. 2. *p.lib.*7. *c.*7. *q.* 8. Auguſt. Barboſa, 3. *p.de poteſt. Epiſcop. allegat.*53. *nu* 152. Probatur. Quia abſentes amittunt ipſo iure diſtributiones *ex c. Vnico de Cler. non reſident: & ex* Trident. *ſeſſ.*24. *c.*12. Vbi diſtributiones ſolùm præſentibus conceduntur. Ergo illæ diſtributiones amiſſæ competere non poſſunt Canonicis præteritis, neque futuris, ſed actu præſentibus, & intereſſentibus. Ergo illis ſunt applicandæ quando fuerit facta diuiſio? Neque obſtat diſtributiones illas à puncto abſentiæ manere in menſa Capitulari, & Capitulum ſemper eſſe idem. *ex leg. proponebatur, ff de iudiciis*, quo minùs debeat Capitulum, quando illarum diuiſionem facit, attendere ad Canonicos, qui illo tempore, quo fuerant amiſſæ, reſidebant. Quia illi Canonici reſidentes ius ad illas acquiſiuerunt.

4 De fructibus verò, qui non ipſo iure amittuntur, ſed per ſententiam condemnatoriam dicendum eſt, illis Canonicis deberi, qui tempore quo ſoluuntur reſident. Ratio eſt. Quia tunc Capitulum illos fructus acquirit, & conſequenter Canonici tunc exiſtentes. Ergo inter illos eſt diuiſio facienda. Sic pluribus firmat Gonzalez *ad reg.* 8. Cancell. *gloſſ.*37. *num.*26. Garzia 3. *p.c.*2. *n.* 429.

5 Dico ſecundò. Si patrimonium Eccleſiæ non ſit inter fabricam & miniſtros diuiſum, tunc diſtributiones quotidianas, quas abſentes amittunt ſecluſa in contrarium conſuetudine intereſſentibus accreſcunt. Sic Couarr. Azor, Barboſa, Moneta, Gutierr. *ſuprà, &* Bonacina *diſp.*2. *quæſt.*7. *punct.*1. *in principio.* Colligitur ex Tridentino *ſeſſ.* 21. *c.*3. *& ſeſſ.*24. *c.*12. Ratio huius concluſionis eſt. Quia per hanc incitantur Canonici ad aſſiſtendum diuinis officiis, ob quam cauſam diſtributiones fuerunt aſſignatæ.

6 Limitanda tamen eſt concluſio, vt non procedat. Primò, in diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus alicuius dignitatis, & perſonatus conſtitutæ ſunt: lucrandis tamen ab eo, cuius eſt dignitas & perſonatus, vt ſic ad reſidentiam & intereſſentiam diuinis excitetur. Hæ enim diſtributiones aliis intereſſentibus non accreſcunt, ſed fabricæ Eccleſiæ, vel alteri pio loco arbitrio ordinarij applicandæ ſunt. *Iuxta* Trident. *ſeſſ.*22. *c.*3. & varias declarationes ſacræ Congregationis, quas adducit Garzia, 3. *p.de beneficiis, c.*2. *num.* 465. & conſentit Nauarr. Miſcell. 59 *de Oratione, num.*6. Barboſa, 3. *p. allegatione* 53. *numer.* 154. Bonacina, *diſput.*2. *quæſt.* 7. *punct.* 1. *numer.*2.

Secundò limitatur, vt non procedat in diſtributionibus ex quibus cuilibet præbendato intereſſenti eſt ſignata determinata pars: quia per hanc aſſignationem tacitè inſinuatur illa debere eſſe contentum, neque ampliùs lucrari poſſe, & tunc ſi abeſt, cedit illa portio Eccleſiæ non aliis præbendatis. Sic Nauarr. Barboſa, & Bonacina, *ſuprà.*

Tertiò limitatur, vt non procedat in diſtributionibus amiſſis ob aliam cauſam præter abſentiã à choro.

Digitized by Google

Hæ enim diſtributiones non intereſſentibus, ſed Eccleſiæ, ſi indigeat vel alteri pio loco arbitrio ordinarij ſunt applicandæ. Quia ex nullo text. conſtat intereſſentibus deberi. Liberum eſt ergo ordinario eas, cui voluerit applicare. Bonacina *ſuprà*, & idem eſt de fructibus, quibus abſentes priuantur: ij inquam, non debentur intereſſentibus, ſed Eccleſiæ, vel alteri pio loco applicandi ſunt. Garzia, 3. *p.c.2.num.* 146. Barboſa, 3. *p. alegat.* 53. *n.* 150.

7 Sed inquires. An infirmi & impediti, & in vtilitatem Eccleſiæ occupati diſtributiones abſentium lucrentur, ac ſi perſonaliter reſiderent? Ratio dubitandi eſt: quia reputantur in iure intereſſentes: ergo non ſolùm debent ſic reputari ad lucrandas diſtributiones ſibi competentes, ſed etiam abſentibus competentes. Quia *concil. ſeſſ.* 21. *c.* 3. *& ſeſſ.* 24. *c.* 12. *de Reformat.* non videtur aliis concedere abſentium diſtributiones, niſi iis, quibus concedit proprias; ſiquidem intereſſentibus concedit, quas abſentibus denegat, neque aliud tertium genus perſonarum agnoſcit. *Item in c. vnico de cler. non reſident. in 6.* Supradictis impeditis conceditur, ne amittant ob abſentiam diſtributiones, quæ intereſſendo diuinis illis debebant conuenire; ſed diſtributiones, quæ illis debebant conuenire, ſi intereſſent, ſunt propriæ, & aliorum, abſentium. Ergo. Fauétque vſus, & praxis Eccleſiarum Hiſpaniarum in quibus diſtributiones, etſi pro ſingulis horis ſint aſſignatæ, non illos accipit quis dum ſingulis horis intereſt, ſed in fine anni, & tunc abſentium diſtributiones diuiduntur inter eos, qui & realiter præſentes fuerunt, & fictione iuris præſentes reputantur.

8 Nihilominus cenſeo probabilius ſupradictis impeditis diſtributiones abſentium non deberi. Sic tradit Bonacina, *diſp.2.quæſt.7.punct.1.in fine.* Moueor, quia in nullo textu inuenitur expreſſum hos abſentes ex cauſa infirmitatis, vtilitatis Eccleſiæ, vel neceſſitatis corporalis lucrari aliorum abſentium diſtributiones. Ergo non ſunt illis concedendæ. Conſequentia liquet. Quia nullum priuilegium cedens in diminutionem diuini cultus eſt præſumendum, niſi expreſsè probetur: lucrari autem hos legitimè abſentes aliorum abſentium diſtributiones eſt priuilegium cedens in diminutionem diuini cultus. Primùm verò antecedens probo. *Nam in c. conſuetudinem de cler. non reſident. in 6.* vbi de iis legitimè abſentibus mentio fit, ſolùm permittitur ne amittant diſtributiones ſibi obuenturas, ſi reſideret. Inquit enim textus. *Qui verò aliter, quam per præſentia diuinis officiis de diſtributionibus ipſis quidquam receperit, exceptis illis, quos infirmitas ſeu iuſta, & rationabilis corporalis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſarat, rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas*, &c. Sed in his verbis non conceduntur aliorum abſentium diſtributiones. *Item ſeſſ.* 21. Trid. *c.* 3. *& ſeſſ.* 21. *c.* 3. *& ſeſſ.* 14. *c.* 12. vbi de diſtributionibus lucrandis eſt ſermo, ſolùm dicitur diſtributiones intereſſentibus, & deſeruientibus eſſe concedendas: neque vllum verbum eſt de iis infirmis & impeditis: ac proinde ex vi illius textus abſentibus per infirmitatem nullæ diſtributiones deberent donari. Ergo ſat eſt, ſi illis ſua pars donetur, *ex dicto c. Vnico de cler. non reſident. in 6.* Et ex his ſoluitur ratio dubitandi, excepto priuilegio deſumpto ex conſuetudine, quæ ſi legitimè ſit præſcripta ſeruanda eſt.

Pvnctvm IX.

Quæ cauſæ excuſent beneficiatum à Choro, vt non obſtante illius abſentia diſtributiones lucretur.

TRes cauſas conſtituit Bonifacius VIII. *in c. vnico de clericis non reſidentibus in 6. Infirmitatem ſcilicet, iuſtam, & rationabilem corporis neceſſitatem, & euidentem Eccleſiæ vtilitatem*, & ſubiungit, vt vidimus puncto præcedenti. *Qui verò aliter de diſtributionibus ipſis quidquam receperit, dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas; immò ad omnium reſtitutionem, quæ contra huiuſmodi noſtram conſtitutionem receperit teneatur.* Ex quibus verbis videtur inferri ſolùm illos, quos infirmitas, ſeu iuſta & rationabilis corporis neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas excuſat, poſſe diſtributiones in abſentia lucrari, reliquos verò amittere.

§. I.

Explicatur cauſa infirmitatis.

1 *Ob infirmitatem grauem abſens non ſolùm fructus, ſed & diſtributiones lucratur.*

2 *Quæ autem ſit grauis infirmitas arbitrio prudentis relinquitur.*

3 *Excuſat infirmitas, tametſi tua culpa eam contraxeris.*

4 *Limitatur à pluribus, dummodò antea choro aſſiſtere ſolores.*

5 *Habet tamen limitatio difficultatem & contrarium eſt probabile.*

6 *Limitatur inſuper, vt procedat in infirmo, qui eſt præſens loco reſidentiæ, & qua ratione hoc intelligatur.*

1 REcepta eſt ſententia abſentem à choro ob grauem infirmitatem non ſolùm fructus beneficij, ſed etiam diſtributiones quotidianas, quæ intereſſentibus conceduntur, lucrari. Sic habetur in ſupradicto text. & tradit Couarr. 3. *var. c.* 3. *num.* 8. Gutierrez, *lib.1. can. quæſt. c.1. num.* 140. Bonacina, *diſp. 2. quæſt.5. punct.1. in principio*, Vaſquez *de beneficiis c.* 4. §. 3. *dub.* 3. *num.* 224. Auguſtinus Barboſa, 3. *p. de Poteſt. Epiſcopi, allegat.* 53. *num.* 166. Menochius, *lib.1. de arbitr. caſu* 429. *num.* 14. Dixi ob infirmitatem grauem, quia leuis excuſare non ſolet à graui obligatione, *iuxta text. in leg. Quæſitum, ff. de re iudicata*, & tradit aliis relatis, Menochius, Bonac. Vaſquez & Couarr. *ſuprà.*

2 Quæ autem ſit grauis, vel leuis infirmitas arbitrio prudentis viri, ſeu medici periti relinquitur, ſi extraiudicialiter res agatur. Si verò in iudicio res agitur arbitrio Prælati, ſeu iudicis relinquatur, qui ex medicorum conſilio, & iudicio iudicare debet. Sic Menochius & Bonacina ſuprà. Moneta, *de diſtributionibus 2. p. quæſt.6. num.*24. Aduertit tamen & bene Bonacina, *num.*3. aliquando de morbo, qui in ſe leuis eſt, tamen incrementum graue habet, ob acceſſum ad chorum, quod non timetur ob priuatam recitationem. In quo caſu certum eſſe debet te excuſatum à choro manere, ac ſi morbo graui laborares: quia ille morbus leuis ob periculum incrementi reputatur grauis. Tum quia verum illud periculum eſt iuſta, & rationabilis corporis neceſſitas, quæ eſt cauſa excuſans ab intereſſendo in choro, *ex dicto c. vnico.*

3 Hoc priuilegium non amittis etiamſi tua culpa infirmitatem contraxeris: quia textus non excluſit infirmos,

infirmos, qui cauſam infirmitati dederunt, ſed omnibus ob infirmitatem impeditis hoc priuilegium conceſſit. Ergo non eſt limitatio apponenda, aliàs daretur occaſio magno litibus, ſi ſemper inueſtigandum eſſet an infirmi cauſam infirmitati dederint? daretúrque afflictis afflictio. Sic ex ſacra Congregatione deci um, refert Garzia 3. *p. de beneficiis cap.* 2. *n.* 363. Bonacina *quæſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 7. Barboſa *alleg.* 53. *num.* 168. Monera 2. *part. de diſtribut. q.* 6. *à num.* 12. Couar. *dict. n.* 8. *verſ.* 7. Azor *inſtitut. moral.* 2. *p. lib.* 7. *cap.* 7. *q.* 11. Gutierez *cap.* 1. *n.* 138.

Neque obſtat famulo ægrotanti ſalarium, non deberi pro tempore infirmitatis iuxta magis receptam ſententiam, & facit *text. leg. ſi vno, §. item cum quidam. ff. locati*, vbi locans operas ſuas non recepit mercedem pro tempore, quo eas eſt impeditus præſtare, & conſonat *lex Regia* 44. *tit.* 14. *part.* 5. Non, inquam, obſtat quominus Canonico infirmo debeantur diſtributiones. Quia diſtributiones non dantur tanquam merces, & ſalarium laboris impenſi, ſed in alimenta illius, qui taliter laboraturus erat.

Dices, famulo infirmo, neque alimenta debentur ſaltem ſecundùm probabilem ſententiam etiamſi probabilius ſit oppoſitum, vt docet rectè Couar *illo cap.* 13. *num.* 8. Ergo neque Canonico infirmo debentur quotidianæ diſtributiones. Reſpondeo negando conſequentiam; quia Eccleſia cum ſuis miniſtris mitiùs agi voluit; non enim eos, vt famulos conductos, ſed vt filios tractari voluit, ac proinde voluit mercedem præbere non tam ob laborem in vinea, ſed etiam ob obligationem ad illum, quando per ipſos non ſtat, quominus in vinea laborent, vt bene Couarruuias *citato loco*.

4 Limitatur tamen ſupradicta doctrina ferè ab omnibus Doctoribus vt verum habeat, ſi antea intereſſe officio diuino ſolebat, ſecus verò ſi non conſueuerat intereſſe; quia tunc infirmitas non eſt cauſa abſentiæ; ſiquidem infirmitate ceſſante adhuc abeſſet. Sic Couarr. 3. *var. cap.* 13. *num.* 8. Azor 2. *p. lib.* 7. *cap.* 7. Decanus *tom.* 2. *conſil.* 69. *num.* 8. *&* 9. Moneta 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 5. *num.* 21. Vaſquez *de benefic. cap.* 4. §. 3. *num.* 225. Guttierez *lib.* 1. *can. quæſt. cap.* 1. *n.* 138. Barboſa 3. *p. de poteſtate Epiſcopi allegat.* 53. *n.* 167.

5 Cæterùm Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtitut. cap.* 2. *dub.* 3. *& num.* 238. hanc limitationem reiicit. Exiſtimat namque te recipere poſſe diſtributiones, non obſtante, quòd ante infirmitatem aſſiſtere choro non conſueueris: quia infirmitas in illo caſu, cauſa eſt vt abſis à choro; ſiquidem ex illa impeditis adeſſe, etiamſi voluntatem habeas intereſſendi. Quòd autem illa ceſſante adhuc abeſſes, ſolùm infers infirmitatem non eſſe cauſam vnicam abſentiæ, at non probat veram cauſam non eſſe. Cum verò *in cap. vnico de Clerico non reſidente, in* 6. concedatur impeditis ob infirmitatem lucrari diſtributiones poſſe; & tu in illo caſu ob infirmitatem verè impediatis, efficitur ſanè te in hoc priuilegio eſſe comprehenſum.

Adde ſi impeditus infirmitate mutares voluntatem non reſidendi, quam antea habebas, & haberes firmum propoſitum reſidendi, ſi ab infirmitate liber exiſteres, acquireres diſtributiones, vt ſentit Bonacina *diſp.* 22. *de hor. can. quæſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 12. quia tunc infirmitas vera cauſa eſt abſentiæ. Sed mutatio illius propoſiti non immutat infirmitatem. Ergo. ſi in vno caſu infirmitas cauſat abſentiam etiam in alio.

Fateor hanc rationem mihi videri efficacem, & ob illam cenſeo ſatis probabilem eſſe Petri Nauarræ ſententiam: ſed quia à communi recedit, reſpondere poſſumus ex communi ſententia: textum in dict. cap. vnico, ſic debere explicari, vt non quibuſuis impeditis ob infirmitatem concedantur diſtributiones, ſed tantùm illis, quibus infirmitas vnica eſt cauſa abſentiæ, illáque ceſſante adeſſent.

6 Secundò limitatur doctrina, vt procedat in infirmo, qui præſens eſt loco reſidentiæ. Nam ſi extra illum exiſtens infirmetur, negār diſtributiones lucrari. Sic Vaſquez *num.* 225. Gutier. *lib.* 1. *can quæſt. cap.* 1. *num.* 189. Couarruuias 3. *var. cap.* 13. *num.* 8. Garzia *de benef.* 3. *p. cap.* 2. *num.* 360. *&* 364. Mouentur præcipuè *ex cap. cum non deceat, de electiou. in* 6. vbi abſentibus à loco Eccleſiarum ob illarum vtilitatem fructus conceduntur, non diſtributiones. Ne igitur hic textus contrarius ſit deciſioni textus *in cap. vnico de cler. non reſident. in* 6. affirmandum videtur textum in cap. vnico procedere de impedito in loco beneficij, alium verò de impedito vbilibet.

Cæterùm vt hæc limitatio verum habeat, intelligendum eſt de eo, qui abſque legitima cauſa à loco beneficij abeſt; quia hic cenſetur tunc non tam ex infirmitate, quam ex malitia abeſſe, ſicuti ille, qui abſque cauſa ſolitus erat ante infirmitatem abeſſe. At ſi ex legitima cauſa à loco beneficij abfuit, ibíque infirmatus eſt, credo lucrari diſtributiones, niſi ſtet in contrarium conſuetudo; quia tunc infirmitas vera cauſa iudicatur abſentiæ. Neque obſtat textus *in cap. cum non deceat*, quia in illo cap. non negantur accedentibus ad Romanam curiam diſtributiones, eò quòd à loco beneficij abſint, ſed quia non erat omnino euidens eorum abſentiam vtilem eſſe Eccleſiæ. Sic docent Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 53. *num.* 167. *fine*. Bonacina *diſput.* 2. *q.* 5. *p.* 1. *n.* 6. Moneta de diſtributionibus, 2. *p. q.* 6. *à num.* 19.

Hinc fit, ſi tempore vacationis aliò te transferas, ibíque infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad reſidendum non poſſis, lucrari diſtributiones, ac ſi præſens exiſteres. Quia per te non ſtat, quominus aſſiſtas. *Sic colligitur ex Barboſa, Bonacina, Moneta ſuprà.*

§. II.

Expenditur ſecunda cauſa excuſans, quæ eſt corporalis neceſſitas iuſta, & rationabilis ob quam non intereſſentibus diſtributiones conceduntur.

1 *Quando contingat hæc neceſſitas.*
2 *Enumerantur plures caſus ferè ab omnibus recepti in quibus datur excuſatio.*
3 *Quid dicendum de eo, qui in carcerem coniectus eſt, aut in exilium pulſus?*
4 *Quid de excommunicato, & ob illam cauſam horis non aſſiſtente.*
5 *Apponitur quadam limitatio de excommunicato vitando, ſed reijcitur.*
6 *In Hiſpania non cenſetur priuatus, quouſque punctatoribus excommunicatio notificetur.*
7 *Si dubium ſit, ſiſne iuſtè, vel iniuſtè excommunicatus? præſumptio eſt pro ſuperiore.*
8 *Si poſt priuationem fructuum, compertum ſit eſſe iniuſtè priuatum excommunicatum, à quo fructus repeti debent?*
9 *Quod dictum eſt de excommunicato, dicendum eſt de ſuſpenſo, & quomodo explicatur.*
10 *Idem proportione ſeruata dicendum eſt de interdicto.*
11 *Quid dicendum de tempore ceſſationis?*
12 *Quid de eo, cui eſt beneficium ablatum.*

1 TOta difficultas eſt in explicando quando contingat hæc iuſta, & rationabilis neceſſitas: nam

Digitized by Google

illa poſita euidens eſt patientem excuſatum eſſe ab aſſiſtentia chori, & fructus præbendæ, & diſtributiones intereſſentibus aſſignatas lucrari: quia ita diuiſum eſt *in ſuprà dicto cap. vnico de cler. non reſident. in 6.*

Mihi ergo dicendum videtur, tunc adeſſe iuſtam, & rationabilem corporalem neceſſitatem, quando ex aſſiſtentia chori tibi imminet graue damnum vitæ, honoris, vel fortunæ. Quodcúmque enim graue damnum in quolibet horum bonorum genere reputari meritò debet iuſta, & rationabilis neceſſitas. Neque enim Eccleſia, quæ pia mater eſt, credi poteſt velle obligare ſuos miniſtros ad officium peragendum, cum tam graui eorum damno; neque priuare emolumento eos, qui ex tam iuſta, & rationabili cauſa officium omittunt. Sic Doctores ſtatim referendi, qui licèt in genere hanc non tradant doctrinam, ex caſibus ſpecialibus, quos ſubiungunt, manifeſtè colligitur.

2 Primò, debentur diſtributiones ei, qui à choro abeſt, eò quòd ex iudicio medici putat graue damnum ſibi proueniturum, ſi domo egrediatur, & choro aſſiſtat, vt contingit ſæpè in valetudinariis, & aliis, qui medicinam qua corpus expurgatur, ſumunt. Sic Azor 1. *p. lib. 7. cap. 7. quæſt.* 11. Bonacina *diſput. 2. q. 5. p. 2. num.* 4. Moneta 2. *p. de diſtributionibus, quæſt. 6. num.* 8. Barboſ. 3. *p. allegat.* 53. *num.* 169. & alij apud ipſos.

Secundò, debentur ei, qui ex eodem conſilio medici aliò ſe confert acquirendæ ſanitatis cauſa, puta ad balnea, vel ad celeberrimum aliquam medicum, vel etiam, vt cœli ſibi officientis inclementiam effugiat, & aliò ſe transferat. Sic expreſsè Moneta *n.* 10. Barboſa *dict. num.* 169.

Tertiò, non ſunt denegandæ diſtributiones ei, qui cauſa recuperandi vires in infirmitate amiſſas aliò ſe transfert. Sic Bonacina *punct. 2. num. 4. & num.* 5. Subiungit denegandas non eſſe ei, qui ob cantum nimium defatigatus aliquantiſper ſe retrahit à choro, vt ſpiritus aſſumat, séque quantum fert neceſſitas recreet.

Quartò, debentur diſtributiones beneficiato, qui commodè aſſiſtere choro non poteſt. Sic Hojeda *de incompatibilitate beneficiorum 1. part. cap. 12. num.* 17. Garzia 3. *p. de benef. cap. 2. num.* 361. *ex declaratione ſacra Congregat.* Bonacin. *diſput. 2. quæſt. 5. p. 2. num. 6.* Barboſa *allegat.* 53. *n.* 164. & alij apud ipſos. Quando autem ſenectus hoc impedimentum præſtet, arbitrio prudentis medici relinquitur. Regulariter ſeptuagenariis ineſt. Sic Bonacina *ſuprà.*

Quintò, debentur diſtributiones ei, qui abeſt à choro, & à loco beneficij ob timorem peſtis graſſantis in illo loco. Sic Bonacin. *diſput. 2 quæſt. 5. p. 2. n. 7.* faciunt, quæ tradit Menochius *lib. 2 caſu* 153. *n.* 11. vbi ex Neuizano, inquit, abſentem in cauſa peſtis pro præſenti haberi. Limitat autem Bonacina hoc dictum, vt non procedat in Canonicis, quibus officium parochi præcipuè commiſſum eſt. Quia hi tenentur tempore peſtis aſſiſtere omnibus cum periculo vitæ, ac proinde non habent iuſtam, & rationabilem cauſam abſentiæ. Quod verum eſt, quando non adeſt alius, qui eorum loco ſubſtituatur, eorúmque vices ſuppleat.

Sextò, diſtributiones debentur habenti inimicum, cuius conciliationem facilè obtinere non poteſt, & à quo timet graue damnum ſi aſſiſtat, vt contingit ſi in vrbe graſſatur bellum; tunc enim locus tutus non eſt, & impedimentum præſtat aſſiſtendi. Sic Moneta alios referens 2. *p. de diſtrib. quæſt. 5. à num.* 72. Garzia *de benef.* 3. *p. cap. 2. à num.* 351. Bonacina *diſput. 2. q. 5. p. 2. num.* 8. Menoch. *in ſimili, lib. 2. de arbitr. caſu* 153. *num.* 13. & alij.

Septimò, tibi debentur diſtributiones, ſi timore ne alios inficias peſte, eò quòd loco non ſano venias, vi compelleris non aſſiſtere, & idem eſt ſi alia via detinearis, quam vincere nequaquam poſſis. Quia tunc habes iuſtam, & rationabilem cauſam abſentiæ. Sicut enim corporalis infirmitas eſt ſufficiens cauſa, quia te reddit impotentem ad aſſiſtendum, ita quodcúmque impedimentum tibi appoſitum, quòd facilè excutere non potes, eſt ſufficiens cauſa tuæ abſentiæ. Sic Azor 2. *p. lib. 5. cap. 7. quæſt.* 10. Moneta 2. *p. de diſtribut. q. 5. num.* 55. Bonacin. *diſput. 2. de hor. canon. quæſt. 5. p. 2. num.* 9. Couarruuias 3. *var. cap.* 13. *num.* 8. Vaſquez *de benef. cap. 4. §. 3. dub. 3. fin. num.* 226.

Omnes enim ſupradicti caſus excuſant Clericum ab aſſiſtentia chori, illúmque habilem reddunt non ſolùm ad fructus beneficij percipiendos, ſed etiam ad diſtributiones quotidianas preciſa qualibet conſuetudine. Quia verè abeſt à choro ob iuſtam, & rationabilem corporis neceſſitatem, quam vincere nequaquam poteſt. Sic ſupradicti Doctores.

3 Hinc infertur quid dicendum ſit de eo, qui in carcerem coniectus eſt, vel in exilium pulſus; & quidem ſi cauſam huic impedimento non dedit, etiamſi iudex legitimè eum condemnet; vtpote qui falſis teſtibus, ac probationibus mouetur; acquirit diſtributiones. Quia corporali neceſſitate, quam excutere non poteſt, impeditur ab aſſiſtentia. Sic Couarruuias 3. *var. cap.* 13. *num. 8. verſ.* 11. Quaranta *verb. diſtributiones quotidianæ verſ. De Canonico.* Bonacin. *diſput.* 2. *de hor. can. quæſt. 5. p. 2. §. 1. à num.* 1. *præcipuè à num.* 4. Moneta *de diſtribut. 2. p. quæſt. 5. à num.* 80. Garzia *de benef. 2. p. cap 2. num.* 364. At ſi cauſam condemnationi dedit, etiamſi iudex abſque ſufficientibus indiciis eum capi fecerit, vel condemnauerit, diſtributiones choro intereſſentibus aſſignatas non lucrabitur. Quia tunc ipſe cauſa eſt abſentiæ: neque dici poteſt abeſſe ob corporalem neceſſitatem, ſed ob ſuam malitiam. Sic tanquam indubitatum ſupradicti Doctores ſupponunt.

Dices; qui culpa ſua infirmitatem contraxit, & ob eam choro non aſſiſtit non perdit diſtributiones: quia proxima cauſa, qua ab aſſiſtentia chori impeditur, non eſt culpa, ſed pœna ex culpa reſultans. Sed qui crimen commiſit ratione cuius in carcerem conijcitur, vel in exilium pellitur, non impeditur formaliter à chori aſſiſtentia ob culpam, ſed ob pœnam ex culpa reſultantem, quam ipſe vitare non poteſt. Ergo non debet perdere diſtributiones. Reſpondeo negando conſequentiam; quia infirmitas eſt effectus culpæ non pœnæ, ſecus verò incarceratio & exilium.

Dixi, *etiamſi iudex abſque legitimis probationibus condemnet.* Quia iniuſtitia iudicis non tollit, quin delinquens veram cauſam condemnationi dederit. Sic Bonacina *dicto punct. 2. §. 1. num.* 4.

4 Secundò infertur, quid dicendum ſit de Clerico excommunicato, & ob illam cauſam horis non aſſiſtente? Diſtinguendum eſt. Si iniuſtè excommunicatus ſit, neque fructibus, neque diſtributionibus priuari debet: quia corporali neceſſitate impeditur, ne diuinis aſſiſtat; timore ſcilicet grauioris nocumenti. Sic Vaſquez *de benef. cap. 4. §. 3. dub. 4. num.* 230. Garzia 7. *p. de benef. cap.* 13. *à num.* 116. Bonac. *diſp. 2. de hor. canon. quæſt. 5. punct. 2. §. 2. num.* 3. Gutierez *can. quæſt. lib. 1. quæſt. 1. num.* 135. *&* 137. Emanuel Saa *verbo Beneficium, num.* 48. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 13. *num.* 4. Petrus Nauarra *lib. 2. de Reſtitut. cap. 2. n.* 238. Barboſa plures referens 3. *p. alleg.* 53. *num.* 174. Debet tamen, ſi commodè poſſit, abſolutionem procurare, & impedimentum illius iniuſtæ excommunicationis remouere; aliàs ſua culpa abeſſe dicetur, & non adſtrictus

Digitized by Google

ſtrictus neceſſitare. Sic Moneta multis exornans, *2. p. de diſtribut. quæſt. 5. n.* 43. Martinus Nauarrus *cap.* 25. *num.* 124. Petrus Nauarra *lib. 2. de Reſtitut. cap. 2. n.* 238. Bonac. *diſp. 2. quæſt. 5. p. 2. n. 9. fin.* Garzia *de benef. 7. p. cap.* 13. *num.* 120.

Si verò iuſtè excommunicatus ſit, & ob eam cauſam choro non aſſiſtit, diſtributiones non lucratur. Quia non ob neceſſitatem, ſed ob voluntatem malitioſam, qua in excommunicationem incidit, & perſiſtit, abeſt à choro. Sic omnes Doctores. At ſi ipſe paratus ſit ſatisfacere, & abſolutionem petat, & denegetur, credo diſtributiones lucrari. Quia reſipiſcenti iniuſtè denegatur abſolutio, & tanquam excommunicatus iniuſtè habendus eſt. Sic Vaſquez *de benefic. cap. 4. §. 3. num.* 231. Suarez 5. *tom. de cenſ. diſp.* 13. *ſect.* 2. *num.* 16. *&* 20. *ad finem.* Imò plures Doctores affirmant, ſi in mora non ſit petendæ abſolutionis, & ſatisfactionis præſtandæ diſtributiones, & fructus lucrari. Quia per ipſum non ſtat, quominus aſſiſtat, & impedimentum remoueat. Sic Syluester *verb. Clericus 4. quæſt.* 25. *& verb. excommunicat.* 3. *verſ.* 9. Saa *verbo Beneficium, num.* 50. Armilla *verbo Clericus, num.* 18. Henriquez *lib. 7. cap. 36. §. 1. & lib. 13. cap. 3. §. 3. ad fin. & cap. 13. §. 4.* Cæchus de caſibus reſeruatis *caſu 1. de excommunicat. §. de mal. excommun. verſ.* 7. Vega *ſumma cap.* 36. *caſu* 2. & in libro quem Hiſpanicè inſcripſit *Eſpejo de curas, cap. 12. num.* 83. Sayrus *de cenſur. lib. 2. cap. 5. num.* 206. Lopez 2. *tom.* 2. *p. cap.* 18. At credo hoc admittendum non eſſe. Quia iuſtè pro illo tempore priuatur excommunicatus choro aſſiſtere, & conſequenter diſtributionibus aſſiſtentiæ correſpondentibus; & ſibi, ſuæque culpæ imputare poteſt hanc priuationem: quia per ipſum ſtat, quominus non poſſit diuinis aſſiſtere, quamuis per ipſum non ſtet, quominus impedimentum remoueatur. Sic Suarez *dicta diſp.* 13. *de cenſuris notab. 2. n. 4. &* 5. Bonac. *diſp. 2. de excommun. quæſt. 2. part. 4. num. 7. & de hor. can. diſp. 2. quæſt. 5. p. 2. §. 2. num.* 1. Garzia *de benef. 7. p. cap. 13. num.* 93.

Quod ſi iuſtè excommunicatus horis interſit, plures Doctores cenſent lucrari fructus, & diſtributiones officio correſpondentes. Nam licèt in tali aſſiſtentia peccet, & ob hoc peccatum meritò debeat fructibus, & diſtributionibus priuari, *iuxta textum in cap. Paſtoralis, §. verùm, de appellationibus*: Ipſo tamen iure priuatus non eſt: quia nullibi conſtat hanc priuationem eſſe impoſitam. Sic Gloſſ. *in dicto §. verùm verb. ſubtrahamus.* Petrus Nauar. *lib. 2. de Reſtitut. cap. 2. n.* 243. *& ſequentib.* Vaſquez *de benefic. cap. 4. § 3. dub. 4. n.* 229. Abila *de cenſuris 2. p. cap. 6. diſp. 6. dub.* 1. Bonacina *diſp. 2. de excommunicat. quæſt. 2. part. 4. §. 2. num. 2. & diſput. 2. de hor. canon. quæſt. 5. p. 2. §. 2.* Sanchez ſatis probabile reputat *lib. 3. de matrimonio diſp. 51. num.* 12. Coninch. *diſp.* 14. *de excommunicat. dub. 9. num.* 80. *& ſequentibus.*

5 Limitat hanc doctrinam locis allegatis Bonacina, vt non intelligatur in excommunicato vitando: quia ipſe non præſtat officium nomine Eccleſiæ, cùm Eccleſia illum ab officio repellat. Cæterùm reliqui Doctores huius diſtinctionis non meminère, & meritò. Quia tam excommunicatus occultus, quam publicus: toleratus, quàm non toleratus expulſus eſt ratione excommunicationis ab aſſiſtentia chori. Neque Eccleſia voluit in aliquo fauere excommunicato occulto. Ergo de vtroque eſt idem dicendum. Neque in iure inuenitur excommunicatum vitandum, eſſe priuatum ipſo iure diſtributionibus, & fructibus beneficij potiùs quàm excommunicatum toleratum.

Adde diſtributiones, & fructus beneficiato horis Canonicis aſſiſtenti concedi, etiamſi in peccato, & ob malum finem aſſiſtat: quia præſtat officium ratione cuius conceduntur. Ergo etiam concedi debēt, etiamſi in excommunicatione publica perſiſtat, ſi officium præſtet. Denique quantumuis ſit excommunicatus vitandus nomine Eccleſiæ officium præſtat, non quidem licitè, ſed illicitè. Ergo debetur illi ſtipendium dum eo per ſententiam non priuatur.

6 Aduerto tamen in Hiſpania in Eccleſiis Cathedralibus, & collegiatis conſuetudinem eſſe, vt quoties aliquis Canonicus excommunicatur, eo ipſo ſtatim notum fit punctatoribus, vt illum extra numerum conſtituant, (*Hiſpanè, pongan endeſquento*,) & iuxta hanc conſuetudinem non cenſetur excommunicatus priuatus fructibus, & diſtributionibus, quouſque hæc notificatio excommunicationis punctatoribus facta ſit: illa verò notificatione facta priuatus cenſetur, ſeu vt meliùs dicam priuatus. Sic Garzia *de benef. 7. p. c. 13. num.* 110.

7 Aduerto ſecundò, ſi dubium ſit, an excommunicatio iuſtè, vel iniuſtè lata ſit, præſumptio ſtat pro ſuperiore excommunicante. Pendente verò quæſtione ſuper iuſtitiam, vel iniuſtitiam excommunicationis, fructus deponi debent, & ſeruari apud aliquem, vt dentur cui de iure competunt: fructibus enim conſumptis difficiliùs fiet ſatisfactio excommunicato iniuſtè cùm de iniuſtitia conſtet. Ne igitur damnum patiatur, conuenit fructus ſeruari. Sic Bonacina *diſp. 2. q. 5. part. 2. num.* 3. Guttierez *lib. 1. canon. quæſt. cap. 1. num.* 136.

8 Quòd ſi excommunicatus priuatus eſt diſtributionibus, & fructibus, quia creditum eſt iuſtè fuiſſe excommunicatum; at re maturiùs inſpecta, cognitum eſt iniuſtè excommunicatum fuiſſe, fructus, & diſtributiones repeti debent ab iis, quibus fuerant applicata: quia ipſis applicari non potuerunt, niſi ex ſuppoſitione excommunicationis iuſtæ, qua ceſſante nulla fuit applicatio. Sic aliis relatis tradit Guttierez *lib. 1. canon. quæſt. cap. 1. num.* 38. Moneta *de diſtributionibus quæſt.* 15. *num.* 32. *&* 44. Garzia *de benef. 7. part. cap.* 13. *num.* 120. Bonacina *diſput. 2. de horis canon. quæſt. 5. punct. 2. §. 2. num.* 4. contra Vgolinum, Suarez, & Sayrum, relatos à Garzia, & Bonacina *ſuprà*.

At ſi illi, quibus fuerunt diſtributiones applicatæ bona fide eas conſumpſerunt, neque inde facti ſunt locupletiores, repeti debent à Capitulo, ſi in Capitulum primò translatæ fuerunt, & inde in Canonicos diuiſæ, & diſtributæ. Quia Capitulum ea intentione fructus, & diſtributiones excommunicati diuiſit, vt ſi poſtea compertum fuerit iniuſtè excommunicatum fuiſſe, ſatisfaciat ipſi excommunicato integrè. Eàque de cauſa in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis non ſolent fructus, & diſtributiones in hac lite poni in ſequeſtro. Quia Capitulum ſemper eſt idem, & eſt ſoluendo, & ſolutioni obligatur ſi condemnetur. Sic Guttierez *ſuprà*, & Garzia, *num.* 121.

Verùm ſi ab iis, quibus fructus, & diſtributiones fuerunt applicatæ recuperare excommunicatus non poſſit, agere poteſt aduerſus iudicem iniuſtè excommunicantem, & ab illo recuperare poterit, non ſolùm fructus, & diſtributiones, ſed etiam litis expenſas, & omne damnum, quod ex iniuſta excommunicatione paſſus fuerit. Quia iudex iniuſtè fuit illius cauſa. Sic Vgolinus *de cenſuris tribulat. 2. cap. 12. n. 4.* Suarez *de cenſu. diſput.* 13. *ſect.* 2. *num.* 23. Sayrus *lib. 2. de cenſuris cap. 5. num.* 27. Bonacina *diſp. 2. quæſt. 5. punct. 2. de hor. can. §. 2. num.* 4. vbi aduertit hoc intelligendum eſſe, modò iudex bona fide non proceſſerit. Sed hoc in foro externo nunquam præſumitur, quoties declaratur fuiſſe iniuſtam excommunicationem,

Digitized by Google

nem, neque excommunicatus eam bonam fidem præſumere debet.

9 Tertiò infertur, idem ferè dicendum eſſe de ſuſpenſo, ac dictum eſt de excommunicato: ſi enim iniuſtè ſuſpenſus fuit ab officio ordinis, & iuriſdictionis à beneficio, à diuinis officiis, diſtributiones recuperat ab iis quibus fuerant applicatæ, vel à iudice iniuſtè ſuſpendente; etiamſi diuinis non interſit. Quia non debet abſque culpa pœna puniri, cùm in eius poteſtate non ſit diuinis intereſſe. Timere enim iuſtè poſſet graue damnum. Sic Moneta *de diſtributionibus 2. part. q. 15. num. 42.* Gutierez *lib. 1. canon. queſt. cap. 1. num.* 137. Bonacina *diſput. 2. de hor. can. q. 5. p. 2. §. 3. in princ.* Barboſa 3. *p. de poteſtate Epiſcopi allegat.* 58. *n.* 175. & alij apud ipſos.

Si verò iuſtè ſuſpenſus ſit, videndum eſt cuius qualitatis ſit ſuſpenſio, ſi ſuſpenſus eſt à diuinis officiis, & illis aſſiſtat, credo probabilius lucrari fructus & diſtributiones: ſicuti dixi de excommunicato, & latè probo tractatu de ſuſpenſione. Quia nullibi inuenitur priuatum eſſe ipſo iure fructibus officio malè exercito correſpondentibus, & tradit Garzia 7. *p. de benef. cap.* 13. *num.* 92. *& cap.* 4. *num.* 58 plures referens, etiamſi contrarium ſentiat in excommunicato, & Bonacina *diſput. 2. de hor. canon. q. 5. p. 2. §. 3.* admittit in ſuſpenſo tolerato. Si autem à beneficio ſuſpenſus ſit, priuatus manet fructibus, & emolumentis, quæ ex beneficio proueniunt, etiamſi officiis diuinis aſſiſtat, quia redditur incapax illa acquirendi. An autem priuatus ſit diſtributionibus quotidianis, ſi à fructibus beneficij, diſtinguitur? Credo probabilius non manere priuatum, quia non ſunt fructus beneficij, ſed potiùs officij, cùm propter officium diuinum, & illius aſſiſtentiam concedantur. Ergo non debent ſub ſuſpenſione à beneficio comprehendi, & de diſtributionibus, quæ ob anniuerſaria conceduntur, tenet Bonacina *ſuprà*, cum Sayro *de cenſur. lib. 4. cap. 6. num.* 11. ob ſupradictam rationem.

10 Quartò infertur, idem proportione ſeruata dicendum eſſe de interdicto. Si enim ob iniuſtum interdictum priuaris diuinis aſſiſtere, priuandus non es diſtributionibus, ob rationem ſæpè allatam. Quia iuſta & rationabili cauſa omittis aſſiſtere timore, ſcilicet maioris nocumenti ſi contempta illa cenſura iniuſta diuinis te immiſceas. Si autem iuſtè interdictus es ab ingreſſu Eccleſiæ, & conſequenter diuinis aſſiſtere ibidem; credo probabiliùs te lucrari diſtributiones, ſi aſſiſtas. Nam eſto pecces, præſtas officium ob quod diſtributiones conceduntur, ſicuti in excommunicato, & ſuſpenſo diximus.

At ſi Eccleſia ſit ſpecialiter interdicta, neque tamen interdicto cauſam dederis, diſtributiones lucraris; quia per te non ſtat, quominus ibi diuinis aſſiſtas, & idem eſt cum Eccleſia polluta eſt, ob quam cauſam celebrari ibi officia non poſſunt. Verùm ſi generaliter Eccleſia interdicta eſt, neque tu cauſam dederis interdicto, cùm ibidem poſſis celebrare diuina ſicut antea, tenearis conditionibus relatis *in cap. Alma mater de ſent. excommun. in 6.* diſtributiones lucraris ſi diuinis aſſiſtas.

11 Quintò infertur, quid dicendum ſit tempore ceſſationis. An tunc lucreris diſtributiones, & fructus? & quidem fructus beneficij titulo correſpondentes lucraris, etiamſi cauſam dederis ceſſationi, niſi per ſententiam illis priueris, quia non priuaris beneficio. Diſtributiones autem minimè lucraris: quia hæ correſpondent officio, quod tua culpa non exercetur. Si autem cauſam non dediſti ceſſationi, ſed ob alterius culpam ceſſatur, licitè videris conſecuturus diſtributiones: quia legitima, & iuſta cauſa impediris diuinis aſſiſtere, ſicut cùm eſt Eccleſia polluta, vel ſpecialiter interdicta. At quia *in cap. ſi Canonici, §. ſciſcitari de officio ordinariorum, in 6.* cauetur eum, qui cauſam dedit ceſſationi debere reſtituere Canonicis omne intereſſe, quod amittunt ex omiſſa aſſiſtentia diuinis officiis; efficitur ſanè diſtributiones non lucrari, quia illæ ſunt intereſſe amiſſum. Sic Couarr. *in cap. Alma mater, §. 4. num. 7.* Moneta 2. *p. de diſtribut. q. 16. n. 36.* Bonacina *diſput. 6. de cenſuris punct. 3. n. 11. & diſp. 2. de hor. can. q. 5. p. 2. §. 5.* Suarez *diſp. 34. ſect. 3. num. 16.* Sayrus *lib. 5. cap. 9. n. 19.* & alij apud ipſos.

Si tamen qui cauſam dedit ceſſationi non eſſet ſoluendo, credo ex benignitate poſſe tibi à Prælato diſtributiones, & alia emolumenta amiſſa applicari. Neque enim videtur iuſtum abſque culpa te illis priuandum eſſe.

12 Sextò infertur, quid dicendum ſit de eo, qui beneficio priuatus eſt. Si enim ita priuatus eſt beneficio, vt nullo modo illud retineat, ſed alteri collatum ſit, etiamſi hoc iniuſtè factum fuerit, diſtributiones non lucratur. Quia non habet fundamentum ad illarum acquiſitionem. Tenetur tamen qui iniuſtitiam commiſit omnia damna reparare. Bonacina *diſp. 2. de hor. can. q. 5. p. 2. §. 9. fine.* Si autem ita priuatus ſit beneficio, vt poſſit illud retinere, quouſque ſententia declaratoria criminis accedat, vt regulariter in omni priuatione delicto annexa contingit; omnes fructus, & diſtributiones medio illo tempore contingentes lucratur, ſi diuinis aſſiſtat, cùm hoc tamen onere, vt prolata ſententia declaratoria criminis, omnes fructus, & diſtributiones à die commiſſi criminis debeat reſtituere.

Poterit tamen bis ab hac ſententia declaratoria criminis appellare, *l. 1. ff. de appellat.* & interim executio ſuſpenditur, & diſtributiones lucratur, & fructus, quouſque bis fuerit ſententia confirmata. Et idem eſt quoties per ſententiam eſt beneficio priuandus. Quouſque enim de facto priuetur, & beneficium ab illo auferatur, fructus & diſtributiones retinere poteſt, diuinis aſſiſtens; quia ius habet ad illa.

Hinc etiam conſtat, quid ſit dicendum de depoſito, & verbaliter degradato. Cùm enim depoſitio, & verbalis degradatio ſit quædam officij Eccleſiaſtici in perpetuum priuatio; efficitur ſanè fructibus, & diſtributionibus à die depoſitionis, & degradationis priuandum eſſe; interim tamen dum beneficio non priuatur ex fructibus illius moderatè ali debet, vt latiùs dixi cum de depoſitione, & degradatione ſermonem feci.

§. III.

Expenditur tertia cauſa excuſans ab aſſiſtentia diuinorum officiorum, quæ eſt euidens Eccleſiæ vtilitas.

1 *Abſens ob euidentem Eccleſiæ propriæ vtilitatem lucratur fructus, & diſtributiones.*

2 *Non teneris in eodem loco beneficij aſſiſtere, tametſi plures affirment.*

3 *Quomodo cognoſcatur abſentiam cadere in propriam Eccleſiæ vtilitatem.*

4 *Miſſus ad viſitanda limina Apoſtolorum lucratur diſtributiones.*

5 *Item à Capitulo Miſſus ad Concilium generale, vel ad Principem, & Legatum gratulationis cauſa.*

6 *Si à Capitulo aſſigneris ad ſumendas rationes redditum.*

7 *Si Miſſus ab Eccleſia ad iuriſdictionem aliquam illius exercendam.*

Digitized by Google

8 *Item ſi præbendam habeas, cui animarum cura incumbit.*

9 *Viſitans Eccleſiam vt Archidiaconus diſtributiones lucratur.*

10 *Item ſi ob iura tuæ Eccleſiæ defendenda abſis.*

11 *Quid dicendum de abſente ob defenſionem iuris proprij beneficij.*

12 *Quid de obſide dato ab Eccleſia?*

13 *Occupatus tempore diuinorum tametſi poſſit preuenire, lucratur fructus & diſtributiones.*

14 *Cui negotia expedienda commiſſa ſunt Matutino tempore, & tunc propria expedit, Veſperi negotia Eccleſiæ: cenſent plures nullas diſtributiones lucrari.*

15 *Probabilius eſt eas lucrari, quæ correſpondent tempori, quo Eccleſiæ negotia expedita fuerunt.*

16 *Declaratur tempus, per quod in expediendis negotiis cenſeris occupatus.*

1 CErtum eſt, te abſentem à diuinis officiis ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem lucrari, non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones, ac ſi præſens eſſes, quia ita habetur *in c. conſuetudinem de cler. non reſident. in 6.* vt conſtat ex eius verbis. Notanter dixi *ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem*: quia dubia vtilitas ceſſante conſuetudine non concedit ius lucrandi diſtributiones. Non enim æquum erat, vt Eccleſia diſtributiones concederet ob abſentiam fortè ſibi damnoſam. Vtilitas Eccleſiæ grauis debet eſſe, non leuis, vt te à graui obligatione diuinis officiis aſſiſtendi excuſet. Sic Moneta, 2. *p. de diſtrib. q.* 11. *num.* 33. Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 5. *p.* 3. *n.* 5.

Item debet eſſe vtilitas propriæ Eccleſiæ, non alienæ. Nam ſi in alienæ Eccleſiæ vtilitatẽ cederet tua abſentia, ab illa ſtipendium poſtulare deberes, non à propria. Sic Bonacin. *ſuprà num.* 6. Quòd ſi ob vtilitatem vniuerſalis Eccleſiæ abeſſes, non caret probabilitate te lucraturum non ſolùm fructus, ſed diſtributiones: quia abſolutè abeſſe cenſeris ob euidentem tuæ Eccleſiæ vtilitatem, cùm vtilitas communis propria ſit cuiuſque. Et fortè ea de cauſa in dicto c. *conſuetudinem*, abſolutè dictum eſt, in euidentem Eccleſiæ vtilitatem abſque vlla limitione. Adde bonum commune excellentius eſſe ſpeciali: Si igitur ob ſpeciale bonum propriæ Eccleſiæ tibi licet abeſſe, & fructus & diſtributiones lucrari: à fortiori ob bonum ipſi, & reliquis Eccleſiis commune.

2 Sed eſt dubium. An debeas in eodem loco beneficij exiſtere, vt diſtributiones lucreris? Communis ſententia affirmat, vt videri poteſt apud Couarr. 3. *Var. c.* 13. *num.* 8. Gutierez, *can. quæſt. lib.* 1. *c.* 1. *à num.* 144 Garzia, *de beneficiis*, 9. *p. c.* 2. *à num.* 56. Mouentur *ex c. cum non deceat, de elect. in 6.* vbi clerici accedentes ad Sedem Apoſtolicam pro negotiis ſuarum Eccleſiarum cenſentur vtilitatem illarum proſequi, & ob eam cauſam fructus & alia emolumenta, quæ ibi deberent conſequi, ſi perſonaliter reſiderent, conſequuntur (diſtributionibus quotidianis dumtaxat exceptis.) Ne igitur hic textus contrarius ſit textui *in c. Conſuetudinem, de Cler. non reſident.* vbi abſenti ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem conceduntur diſtributiones; affirmandum eſt textum in cap. cùm non deceat loqui de abſente à loco beneficij, cui non debentur diſtributiones, niſi adſit contraria conſuetudo, etiamſi debeantur fructus. *Et text. in c. Conſuetudinem*, loqui de reſidente in loco beneficij, præciſa qualibet conſuetudine.

Cæterùm exiſtimo probabilius non requiri exiſtentiam in loco beneficij, vt diſtributiones lucreris, ſi abſentia ab illo in vtilitatem propriæ Eccleſiæ cedit. Sæpè enim vtilitas propriæ Eccleſiæ hanc abſentiam requirit. Non igitur ex hac parte priuilegium limitandum erit, cùm in capit. *conſuetudinem* nulla ſit limitatio appoſita. Neque obſtat textus in cap. *Cũ non deceat.* Nam omiſſis variis ſolutionibus ea mihi probabilior apparet, vt intelligatur caput cùm non deceat, de illo ſpeciali caſu abſentiæ ob inſtructionem electionis, in quo caſu abſens fructus præbendæ acquirit, exceptis diſtributionibus. Caput verò conſuetudinem intelligatur generaliter de quolibet alio caſu in vtilitatem propriæ Eccleſiæ cedente. Limitat ergo caput, cùm non deceat aliquo modo generalem conceſſionem ſupradicti capitis conſuetudinem.

3 Quòd ſi inquiras? Vnde cognoſces tuam abſentiam cedere in euidentem Eccleſiæ propriæ vtilitatem? Reſpondeo te proprio iudicio inhærere non debere, ſed iudicio virorum ſapientum, & conſcientiæ timoratæ, qui ſi affirment eſſe grauiter Eccleſiæ vtilem tuam abſentiam, ſecurè procedes, & fructus, & diſtributiones tibi debentur. Quia tunc iudicaris abeſſe ob Eccleſiæ vtilitatem moraliter certam, quæ eſt euidentia, quæ in his rebus haberi poteſt. Regulariter autem quoties à proprio Capitulo electus miſſi ad aliquod negotium peragendum, quod ab ipſo iudicatum fuit Eccleſiæ vtile, fructus & diſtributiones lucraris. Quia tunc iudicare optimè potes te Eccleſiæ vtilitati euidenter inſeruire. Placet tamen in particulari aliquos caſus ſubiungere, ex quibus alij decidi poſſunt.

4 Primò certum eſt te diſtributiones lucrari, ſi à tuo Epiſcopo mittaris ad viſitanda eius nomine limina Apoſtolorum, vel illum in hac cauſa committeris. Quia negotium tuæ Eccleſiæ agis inſtruendo Pontificem de eius ſtatu. Sic ex conſtitut. 17. Sixti V. & variis deciſionibus ſacræ Congregationis refert deciſum. Garzia *de beneficiis*, 3. *p. c.* 2. *num.* 349. Riuig. *deciſ.* 498. *num.* 3. & tradit Bonacina, *diſput.* 2. *de hor. can. quæſt.* 5. *p.* 3. *num.* 14. *pluribus relatis.* Barboſa, 3. *p. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 53. *num.* 159. Secus verò eſſet dicendum, ſi eſſes miſſus ab Epiſcopo aliarum Eccleſiarum, aut illum committeres. Quia tunc non cenſeberis abeſſe ob tuæ, ſed alienæ Eccleſiæ vtilitatem: & ſic nec diſtributiones, nec fructus lucraberis. Garzia, *num.* 350. Aduerto, ſi parochus ſis, vel beneficium habeas ſeruitorium, te non poſſe vltra bimeſtre ab Epiſcopo in hoc negotio occupari, etiam Vicario, ſeu ſubſtituto appoſito. Quia abſentia parochi reputatur in iure ita damnoſa Eccleſiæ propriæ, vt grauiſſimam cauſam requirat ad illius honeſtatem. Sic Garzia, *pluribus declarationibus ſacræ Congregationis exornans*, 3. *p. c.* 2. *num.* 40. & *num.* 350. Aduerto 2. Si Epiſcopus mitta[illegible] [illegible]uiſenda limina, non poſſe plures deſignare, [illegible] vnum tantùm; quia vnus reputatur ſufficiens. Si tamen ipſe vadit, poteſt ſecum duos deferre, etiamſi alij duo maneant in ſuo ſeruitio occupati. Colligitur ex ſupradicta conſtitutione Sixti V. & quia dignitas Epiſcopalis hunc comitatum videbatur expoſtulare: neque ob illius cauſam, ab aliis negotiis peragendis Epiſcopo aſſiſtentes ceſſare debebant. Sic Garzia *ſuprà.*

5 Secundò, debentur tibi diſtributiones, ſi à Capitulo ad Concilium Generale, vel Prouinciale mittaris tamquam Theologus, Canoniſta, vel Eccleſiæ tuæ procurator. Quia cedit abſentia in claram tuæ Eccleſiæ vtilitatem. Sic Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 5. *p.* 3. *num.* 13. Moneta, 2. *p. de diſtribut. q.* 11. *nu.* 91. Barboſa, *alleg.* 53. *n.* 158.

Tertiò debentur, ſi miſſus ſis à Capitulo tamquam legatus ad Pontificem, vel Principem ad gratulandum de aliquo fœlici euentu, quando conſuetudo eſt has fieri legationes. Quia tunc ſunt debitæ Eccleſiæ, &

& ſimilis deficeret, Principem haberet offenſum, quod eſt graue incommodum. Sic Bonacina, *ſuprà num.* 12.

6 Quartò, tibi debentur diſtributiones, ſi à Capitulo aſſigneris ad ſumendas rationes redditũum, & bonorum Eccleſiæ, & in illis ſumendis tempore Diuinorum officiorum fueris occupatus. Quia hoc officium eſt Eccleſiæ maximè neceſſarium. Sic Moneta, *2.p. de diſtributionibus, quæſt.* 5. *num.* 47. Bonacina, *diſp.* 2. *quæſt.* 9. *p.* 3. *num.* 11. Neque obſtat alio tempore poſſe hæc computa fieri, & orationes aſſumi. Quia illud eſt cum ſpeciali grauamine illius, qui ad hoc officium aſſignaretur, quod ſubire non tenetur. Neque etiam obſtat quædam declaratio ſacræ Congregationis contrarium inſinuans, quam refert Garzia, *3.p. de benef. c.* 2. *num.* 368. quia illa non loquitur de Canonicis ſignatis à Capitulo ad ſumendas has rationes, ſed de Capitulo, & Epiſcopo; Capitulum enim, & Epiſcopus tempore Diuinorum officiorum non poſſunt has rationes aſſumere. Quia cederet in graue detrimentum diuini cultus Capituli à choro abſentia, cum tamen neceſſaria non ſit. Quod tamen in vno vel altero Canonico non procedit.

7 Quintò tibi debentur, ſi miſſus ſis à Capitulo ad Iuriſdictionem aliquam tuæ Eccleſiæ annexam exercendam: quia occuparis in negotio vtili tuæ Eccleſiæ. Vtilius enim illi eſt te ſolùm habere occupatum, quàm totum Capitulum. Bonacina, *ſuprà.* Scilicet, ſi Sede Epiſcopali vacante, morte Epiſcopi, vel à paganis capti Vicarius, ſeu prouiſor à tuo Capitulo eligaris, acquiris diſtributiones dum abes cauſa exercendi officium: quia in euidenti Eccleſiæ vtilitate occuparis. Secus verò eſt, ſi cùm ſis Canonicus Vicarius Epiſcopi eligaris. Tunc enim non tam deſeruis tuæ Eccleſiæ quàm Epiſcopo: nec illud officium cedit in ſpecialem tuæ Eccleſiæ vtilitatem, ſed in vtilitatem Eccleſiarum diœceſis, ac proinde non eſt iuſtum obligare tuam Eccleſiam, in qua Canoniam habes ad diſtributiones concedendas. Sufficit vt concedat fructus, & releuet ab aſſiſtentia. Sic relato Rebuffo, Hojeda, Moneta, & aliis docet Garzia, *3.p. de beneficiis, c.* 2. *num.* 357. Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 5. *p.* 3.

8 Sextò, ſi præbendam habeas, cui animarum cura incumbit, non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones lucraris, dum ſacramenta miniſtras, vel alia exerces ad animarum curam pertinentia. Quia vtile eſt ipſi Eccleſiæ, vt animarum cura prouideatur, & obligationibus cuiuſcumque præbendæ ſatisfiat. Et hoc habet verum, etiamſi Canonicatum ſimul habeas, obtines quidem omnes fructus, & diſtributiones tam præbendæ curatæ, quàm Canonicatus *ex decreto Trident. ſeſſ.* 22. *de Reformatione; c.* 3. *verſ. Quod ſi alicui,* & pluribus deciſionibus comprobat Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *an.* 335. Aloyſius Riccius, *deciſ.* 389. *num.* 4. Barboſa, *allegat.* 35. *num.* 162. Limitat autem Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. quæſt.* 5. *p.* 3. §. 7 *in fine*, vt intelligatur de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quales ſunt, quæ conſtituuntur ex redditibus particularibus dignitatum, perſonatuum, & beneficiorum, ab iis ſolis, qui beneficia, dignitates, & perſonatus habent obtinenda. Secus verò de diſtributionibus propriis, & ordinariis conſtitutis ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis officiis diuidendis. Has enim diſtributiones exiſtimat Bonacina ſuprà non lucrari præbendatum, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine muniatur: vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas. Cui conſentit Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *numer.* 351. & *ſequentibus.* Sed quod diximus probabilius eſt ob rationem allatam. *Et quia Trident. §.* 22. *c.* 3. expreſsè dicit hunc incumbentem animarum curæ pro tempore, quo in curata Eccleſia reſederit, ac miniſtrauerit, tamquam præſens ſit, ac diuinis interſit in Eccleſiis Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur. Ergo lucratur quaſcumque diſtributiones intereſſentibus competentes. Et videtur eſſe Gutierr. *Supracitata, numero* 335.

9 Septimò, viſitans Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ præbendæ, verbi gratia, Archidiaconatus non ſolùm fructus, ſed diſtributiones illiuſmet præbendæ obtinet. Siquidem viſitando prædicta iura, & loca ſeruit Eccleſiæ in re vtili. Moneta, *2.p. de diſtribut. q.* 11. *num.* 63. Barboſa, *allegat.* 53. *num.* 163. *Et in remiſſ. Concil. ſeſſ.* 24. *c.* 12. *num.* 50. Notanter dixi, *illiuſmet præbendæ, cuius iura viſitat*, quia ſi Canonicatum ſimul habet cuius fructus, & diſtributiones ſint diſtinctæ non lucratur illius fructus, & diſtributiones: quia illa viſitatio non cedit in vtilitatem Canonicatus: ergo non eſt æquum, vt Canonicatus fructus, & diſtributiones percipiat. Secus verò dicendum eſt in portione annexa, & vnita dignitati: quia tunc cum ipſa dignitate reputatur vnum beneficium; & conſequenter obtinens fructus, & diſtributiones dignitatis, obtinet etiam fructus, & diſtributiones portionis annexæ. Sic Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *n.* 338.

10. Octauò, lucraris diſtributiones, ſi abſis ob iura Capituli, vel Eccleſiæ tuæ defendenda. Quia abes ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem. Docet multis relatis Barboſa, *allegat.* 3. *num.* 17. Quod verum habet etiamſi tibi ſalarium conſtituatur; quia ſalarium non conſtituitur ea conditione, vt tu remittas diſtributiones & fructus ex iure debitos, ſed vt diligentiùs defenſioni Eccleſiæ incumbas, & faciliùs poſſis onera abſentiæ ſuſtinere. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 5. *punct.* 2. §. 3.

11 Nonò, debentur tibi diſtributiones & fructus, ſi pro defendendis iuribus tui beneficij abſis; quia illa defenſio cedit in vtilitatem euidentem Eccleſiæ, in qua ſitum eſt beneficium. Siquidem ratione illius redditur beneficium nobilius, & optabilius. Bonacina, *ſuprà.* Barboſa, *allegat.* 53. *num.* 172. Garzia, 3. *p. c.* 2. *nu.* 49. Secus verò dicendum eſt, ſi ob defenſionem iuris proprij ad beneficium aduerſus alterum abſis. Quia tunc non abes ob Eccleſiæ, & beneficij vtilitatem, ſed ob vtilitatem propriam, & ſic non lucraris diſtributiones. Bonacina, *ſuprà* §. 3. *num.* 2. Garzia, *ſuprà num.* 49. Quamuis credam lucrari fructus, & diſtributiones, ſi pro cauſa Eccleſiæ, & defenſione ipſius iurium, & præeminentiarum excommuniceris iniuſtè. Quia tunc ob cauſam Eccleſiæ emolumento priuaris. Sic Gutierrez, *can. quæſt. lib.* 1. *c.* 1. *num.* 142. 147. Barboſ. 3. *p. de Poteſt. Epiſc. allegat.* 53. *num.* 173. Imò etiamſi, iuſtè excommuniceris, quouſque conuincaris iuridicè, lucraris fructus, & diſtributiones: quia iuſtè defendis iura Eccleſiæ, dum non conuinceris iniuſtam cauſam fouere. Ergo iuſtum eſt, vt Eccleſia tibi fructus, & prouentus non deneget. Gutierrez, *num.* 242. Barboſa, *num.* 173. Idem eſt, & ob eandem rationem, ſi cùm ſis prouiſor ſede vacante ob cauſam officij excommuniceris. Quia excommunicaris ob officium ad Eccleſiam pertinens, & quod ipſa Eccleſia per ſe exercere debebat; Gutierrez, & Barboſa, *ſuprà.*

12 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repræſaliarum cauſa captus, & detentus quotidianis diſtributionibus priuari non debes. Quia ob cauſam Eccleſię abes. Item corporali neceſſitate adſtrictus abeſſe cogeris. Moneta, 2. *part. de diſtributionibus, quæſt.* 5. *n.* 56. Aug. Barboſ. *n.* 165.

13 Sed.

Digitized by Google

13 Sed inquiris. An tibi debeantur fructus, & diſtributiones occupato in negotiis euidentem Eccleſiæ vtilitatem ſpectantibus, ſi negotia extra tempus officij diuini expediri rectè poſſint, tu verò tempore diuinorum officiorum expedias?

Ratio difficultatis eſt. Quia non videris abeſſe à diuinis officiis ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem, cum abſque detrimento Eccleſiæ poſſes diuinis aſſiſtere negotia ante, vel poſt tempus diuinorum officiorum expediens. Item videres affectare impedimentum, & ob eam cauſam eſſe in dolo. Ergo non debet tibi prodeſſe. Sic affirmat Moneta, *2.p.de diſtributionibus, q. 5. num.43.*

Nihilominus dicendum eſt, te lucrari fructus & diſtributiones. Sic Bonacina, *diſp.2.de hor.can.quæſt.5. p.3.num.16.* Quia negari non poteſt te tempore diuinorum officiorum occupatum eſſe in euidenti Eccleſiæ vtilitate: ſed ſic occupatis conceduntur fructus, & diſtributiones. Ergo. Item in ſupradicto cap. vnico non inuenitur priuilegium ad eos, qui nulla via vtilitatem Eccleſiæ præuenire, vel poſtponere tempori diuinorum officiorum potuerunt. Ergo ſine fundamento aſſerimus. Deinde ſi occupati in vtilitatem Eccleſiæ obligati eſſent vel præuenire, vel poſtponere, vt poſſint indemnes ſeruari, nullum vel minimum eſſet priuilegium illis conceſſum. Imò ſæpè præ cæteris grauarentur; ſiquidem tempore, quo alij vacant, debebunt ipſi in vtilitatem Eccleſiæ laborare, & inſuper choro ſicut alij aſſiſtere. Non igitur eſt credendum de ſuaui Eccleſiæ regimine, & prouidentia, præſertim cùm hæc obligatio non modicam ſcrupulis & inquietudini conſcientiæ viam aperiret.

Ad rationem difficultatis patet ex dictis: negando te non abeſſe in euidentem Eccleſiæ vtilitatem: neque obſtat te hanc conſequi poſſe alio tempore, etiàſi diuinis aſſiſteres: ſufficit enim, ſi tunc conſequaris. Ad confirmationem dico te non affectare impedimentum, ſed procurare priuilegium, illóque vti. Nullibi autem tibi prohibitum eſt priuilegium à iure conceſſum non procurare, illóque habito non vti. Ergo.

14 Item inquires. An, ſi tibi commiſſa ſunt negotia expedienda Matutino tempore, tu verò propria tunc expedias, Veſpere negotia Eccleſiæ expediturus, lucreris diſtributiones Matutino tempore correſpondentes? an correſpondentes Veſpere? an nullas? Videris nullas lucrari. Non enim lucrari potes diſtributiones Matutinales: quia in tantum eas lucrari potes in quantum in euidenti Eccleſiæ vtilitate occuparis. At vt ſuppono non occuparis tunc in vtilitatem Eccleſiæ, ſed in propriam. Ergo. Item licentia tibi conceſſa non intereſſendi illo Matutino tempore fuit, eo fine & ſub ea conditione, vt negotia Eccleſiæ tunc expedires, aliàs nulla eſſet conceſſio. Ergo te non expediente illa negotia, ceſſat licentia & conceſſio. Ergo ceſſat priuilegium lucrandi fructus, & diſtributiones, & ita ſentit Moneta, *illa quæſt.5. num.44.* Quòd vero non lucreris diſtributiones Veſpertino tempore correſpondentes, affirmat Bonacina, *diſp.2.de hor.can. quæſt.5.p.3. num. 21.* Eò quod illo tempore diuinis poſſes aſſiſtere, ſi ſtatuto tempore negotia peregiſſes, ac proinde ex propria culpa, & negligentia, & non ex licentia, & voluntate Prælati tunc abes. Ergo nullæ diſtributiones tibi debentur. Non Matutinæ: quia eo tempore negotia Eccleſiæ non peregiſti; non Veſpertinæ: quia contra voluntatem Prælati tunc abſuiſti.

15 Cæterùm dicendum eſt, te aliquas lucrari. Cùm enim tibi fuerit permiſſum à choro abeſſe, & diſtributiones Matutinales lucrari ob Eccleſiæ negotiorum expeditionem, & de facto tempore diuinorum officiorum illa negotia expedieris, efficitur ſanè te legitimam cauſam habuiſſe non intereſſendi aliquibus officiis diuinis, & diſtributiones illis correſpondentes tibi debitas eſſe. Credo autem probabilius tibi deberi correſpondentes tempori, in quo negotia Eccleſiæ expediiſti. Quia tunc verum eſt in vtilitatem Eccleſiæ te fuiſſe occupatum. Neque obſtat fuiſſe occupatum ex tua negligentia, & culpa: quia tempore aſſignato negotia non expediiſti, & contra voluntatem Eccleſiæ. Non inquam, obſtat: quia abſolutè in vtilitatem Eccleſiæ fuiſti occupatus, & poſita priori negligentia iam ex voluntate Eccleſiæ Veſpertino tempore abes.

16 Tertiò inquires? Quanto tempore lucrari diſtributiones, & fructus poſſis abſens ab Eccleſia pro negotiis eius expediendis? Reſpondeo: toto eo tempore, quod in eundo, & redeundo ad locum negotij, & in illius expeditione conſumpſiſti, diſtributiones lucraris. Quia non ſolùm expeditio negotiorum, ſed via ad illa expedienda, & redditus in propriam domum cedit in vtilitatem Eccleſiæ tamquam quid antecedens, vel neceſſariò conſequens expeditionem, *ex l. ſi cui in Prouincia, & l. qui mittuntur, §. fin. ff. ex quibus cauſis maior.* & notauit Bonacina, *diſp.2.de hor. can.q.5.p.3.nu. 19.* cum Sfortia Oddo, *de Reſtitutione in integrum. 1.p.q.27.art.3.*

Quod ſi inquiras, quantum temporis, tum in via, tum in negotio conſumere poſſis? Reſpondeo, certa regula definiri non poſſe, ſed prudentis arbitrio eſt relinquendum. Illud eſt certum te eam diligentiam eſſe obligatum apponere, quam in propriis apponeres, & quam quilibet vir probus, & timoratus in ſimilibus haberet. Aliàs ſi ob tuam negligentiam, & remiſſionem negotiorum expeditio longo tempore diſtraheretur, ſecurus in conſcientia non eſſes, neque diſtributiones tibi deberentur; quia tunc non negotiorum expeditio, ſed tua remiſſio cauſa eſt, illius longæ abſentiæ. Pro itinere regulariter quolibet die ſeptem vel octo leucas debes conſumere: quia ſic à lege pro iter agentibus eſt inſtitutum, *l. 1. ff. ſi quis cauſ. & l. 3. ff. de verborum ſignification.* & tradit Moneta, *de diſtributionibus, 2.p. quæſt.5. num.35.* Quod ſi breuiori tempore, quàm obligatus eſſes, peragas iter, negotiúmque expedias, non poteris ab Eccleſia illis diebus abeſſe, quos poteras in itinere, vel in negotio expediendo conſumere; quia in vtilitatem Eccleſiæ tunc occupatus non es: ſicuti ſi tibi demandatum eſſet quodam negotium, quod tempore diuinorum officiorum expedire poteras, tu verò præueniſti tempus & ante horam officiorum diuinorum expediiſti, non poteris poſtea ab officiis diuinis abeſſe: quia non habes cauſam excuſationis. Sicut non excuſatur pœnitentiarius ab horarum aſſiſtentia ob confeſſiones auditas extra tempus horarum. Illud tamen eſt omnino notandum, ſi dum negotium peragis, vel ad illud peragendum proficiſceris, infirmeris, vel alio impedimento detinearis, quo diuinis aſſiſtere non poſſes, te excuſatum eſſe, eodem modo, & eadem ratione diſtributiones lucrari, ac ſi in negotio peragendo occupatus eſſes. Quia tunc ex eadem radice præſumeris eſſe impeditus, & in negotiis Eccleſiæ expediendis eſſe occupatus; perſeuerat enim eadem abſentiæ cauſa. *l. ſi cui in Prouincia, §. tamdiu, & l hi qui. ff. ex quibus cauſis maior,* & tradit aliis relatis Moneta, *2.p. de diſtrib.q.5.n.38.* Sfortius Oddo, *de reſtit.in integ. 2. p.q.27.ar.3.pag.* 253. Bonac. *diſp.2.q.5.p.3.n.18.*

Alij ſunt caſus difficiliores, quos placuit per paragraphos diſtinguere.

§. IV.

Digitized by Google

& ſimilis deficeret, Principem haberet offenſum, quod eſt graue incommodum. Sic Bonacina, *ſuprà num.* 12.

6 Quartò, tibi debentur diſtributiones, ſi à Capitulo aſſigneris ad ſumendas rationes reddituum, & bonorum Eccleſiæ, & in illis ſumendis tempore Diuinorum officiorum fueris occupatus. Quia hoc officium eſt Eccleſiæ maximè neceſſarium. Sic Moneta, 2. *p. de diſtributionibus, quæſt.* 5. *num.* 47. Bonacina, *diſp.* 2. *quæſt.* 9. *p.* 3. *num.* 11. Neque obſtat alio tempore poſſe hæc computa fieri, & orationes aſſumi. Quia illud eſt cum ſpeciali grauamine illius, qui ad hoc officium aſſignaretur, quod ſubire non tenetur. Neque etiam obſtat quædam declaratio ſacræ Congregationis contrarium inſinuans, quam refert Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *num.* 368. quia illa non loquitur de Canonicis ſignatis à Capitulo ad ſumendas has rationes, ſed de Capitulo, & Epiſcopo; Capitulum enim, & Epiſcopus tempore Diuinorum officiorum non poſſunt has rationes aſſumere. Quia cederet in graue detrimentum diuini cultus Capituli à choro abſentia, cum tamen neceſſaria non ſit. Quod tamen in vno vel altero Canonico non procedit.

7 Quintò tibi debentur, ſi miſſus ſis à Capitulo ad Iuriſdictionem aliquam tuæ Eccleſiæ annexam exercendam: quia occuparis in negotio vtili tuæ Eccleſiæ. Vtilius enim illi eſt te ſolùm habere occupatum, quàm totum Capitulum. Bonacina, *ſuprà*. Scilicet, ſi Sede Epiſcopali vacante, morte Epiſcopi, vel à paganis capti Vicarius, ſeu prouiſor à tuo Capitulo eligaris, acquiris diſtributiones dum abes cauſa exercendi officium: quia in euidenti Eccleſiæ vtilitate occuparis. Secus verò eſt, ſi cùm ſis Canonicus Vicarius Epiſcopi eligaris. Tunc enim non tam deſeruis tuæ Eccleſiæ quàm Epiſcopo: nec illud officium cedit in ſpecialem tuæ Eccleſiæ vtilitatem, ſed in vtilitatem Eccleſiarum diœceſis, ac proinde non eſt iuſtum obligare tuam Eccleſiam, in qua Canoniam habes ad diſtributiones concedendas. Sufficit vt concedat fructus, & releuet ab aſſiſtentia. Sic relato Rebuffo, Hojeda, Moneta, & aliis docet Garzia, 3. *p. de beneficiis, c.* 2. *num.* 357. Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 5. *p.* 3.

8 Sextò, ſi præbendam habeas, cui animarum cura incumbit, non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones lucraris, dum ſacramenta miniſtras, vel alia exerces ad animarum curam pertinentia. Quia vtile eſt ipſi Eccleſiæ, vt animarum cura prouideatur, & obligationibus cuiuſcumque præbendæ ſatisfiat. Et hoc habet verum, etiamſi Canonicatum ſimul habeas, obtines quidem omnes fructus, & diſtributiones tam præbendæ curatæ, quàm Canonicatus *ex decreto Trident. ſeſſ.* 22. *de Reformatione; c.* 3. *verſ. Quod ſi alicui*, & pluribus deciſionibus comprobat Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *n.* 335. Aloyſius Riccius, *deciſ.* 389. *num.* 4. Barboſa, *allegat.* 35. *num.* 162. Limitat autem Bonacina, *diſp.* 2. *de hor. can. quæſt.* 5. *p.* 3. §. 7 *in fine*, vt intelligatur de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quales ſunt, quæ conſtituuntur ex redditibus particularibus dignitatum, perſonatuum, & beneficiorum, ab iis ſolis, qui beneficia, dignitates, & perſonatus habent obtinenda. Secus verò de diſtributionibus propriis, & ordinariis conſtitutis ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis officiis diuidendis. Has enim diſtributiones exiſtimat Bonacina ſuprà non lucrari præbendatum, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine muniatur: vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas. Cui conſentit Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *numer.* 351. *& ſequentibus.* Sed quod diximus probabilius eſt ob rationem allatam. *Et quia Trident.* §. 22. *c.* 3. expreſsè dicit hunc incumbentem animarum curæ pro tempore, quo in curata Eccleſia reſederit, ac miniſtrauerit, tamquam præſens ſit, ac diuinis interſit in Eccleſiis Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur. Ergo lucratur quaſcumque diſtributiones intereſſentibus competentes. Et videtur eſſe Gutierr. *Supracitata, numero* 335.

9 Septimò, viſitans Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ præbendæ, verbi gratia, Archidiaconatus non ſolùm fructus, ſed diſtributiones illiuſmet præbendæ obtinet. Siquidem viſitando prædicta iura, & loca ſeruit Eccleſiæ in re vtili. Moneta, 2. *p. de diſtribut. q.* 11. *num.* 63. Barboſa, *allegat.* 53. *num.* 163. *Et in remiſſ. Concil. ſeſſ.* 24. *c.* 12. *num.* 50. Notanter dixi, *illiuſmet præbendæ, cuius iura viſitat*, quia ſi Canonicatum ſimul habet cuius fructus, & diſtributiones ſint diſtinctæ non lucratur illius fructus, & diſtributiones: quia illa viſitatio non cedit in vtilitatem Canonicatus: ergo non eſt æquum, vt Canonicatus fructus, & diſtributiones percipiat. Secus verò dicendum eſt in portione annexa, & vnita dignitati: quia tunc cum ipſa dignitate reputatur vnum beneficium; & conſequenter obtinens fructus, & diſtributiones dignitatis, obtinet etiam fructus, & diſtributiones portionis annexæ. Sic Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *n.* 338.

10 Octauò, lucraris diſtributiones, ſi abſis ob iura Capituli, vel Eccleſiæ tuæ defendenda. Quia abes ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem. Docet multis relatis Barboſa, *allegat.* 3. *num.* 17. Quod verum habet etiamſi tibi ſalarium conſtituatur; quia ſalarium non conſtituitur ea conditione, vt tu remittas diſtributiones & fructus ex iure debitos, ſed vt diligentiùs defenſioni Eccleſiæ incumbas, & faciliùs poſſis onera abſentiæ ſuſtinere. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 5. *punct.* 2. §. 3.

11 Nonò, debentur tibi diſtributiones & fructus, ſi pro defendendis iuribus tui beneficij abſis; quia illa defenſio cedit in vtilitatem euidentem Eccleſiæ, in qua ſitum eſt beneficium. Siquidem ratione illius redditur beneficium nobilius, & optabilius. Bonacina, *ſuprà*. Barboſa, *allegat.* 53. *num.* 172. Garzia, 3. *p. c.* 2. *nu.* 49. Secus verò dicendum eſt, ſi ob defenſionem iuris proprij ad beneficium aduerſus alterum abſis. Quia tunc non abes ob Eccleſiæ, & beneficij vtilitatem, ſed ob vtilitatem propriam, & ſic non lucraris diſtributiones. Bonacina, *ſuprà* §. 3. *num.* 2. Garzia, *ſuprà num.* 49. Quamuis credam lucrari fructus, & diſtributiones, ſi pro cauſa Eccleſiæ, & defenſione ipſius iurium, & præeminentiarum excommuniceris iniuſtè. Quia tunc ob cauſam Eccleſiæ emolumento priuaris. Sic Gutierrez, *can. quæſt. lib.* 1 *c.* 1. *num.* 142. 147. Barboſ. 3. *p. de Poteſt. Epiſc. allegat.* 53. *num.* 173. Imò etiamſi, iuſtè excommuniceris, quouſque conuincaris iuridicè, lucraris fructus, & diſtributiones: quia iuſtè defendis iura Eccleſiæ, dum non conuinceris iniuſtam cauſam fouere. Ergo iuſtum eſt, vt Eccleſia tibi fructus, & prouentus non deneget. Gutierrez, *num.* 242. Barboſa, *num.* 173. Idem eſt, & ob eandem rationem, ſi cùm ſis prouiſor ſede vacante ob cauſam officij excommuniceris. Quia excommunicaris ob officium ad Eccleſiam pertinens, & quod ipſa Eccleſia per ſe exercere debebat; Gutierrez, & Barboſa, *ſuprà*.

12 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repræſaliarum cauſa captus, & detentus quotidianis diſtributionibus priuari non debes. Quia ob cauſam Eccleſię abes. Item corporali neceſſitate adſtrictus abeſſe cogeris. Moneta, 2. *part. de diſtributionibus, quæſt.* 5. *n.* 56. Aug. Barboſ. *n.* 165.

13 Sed.

13 Sed inquiris. An tibi debeantur fructus, & diſtributiones occupato in negotiis euidentem Eccleſiæ vtilitatem ſpectantibus, ſi negotia extra tempus officij diuini expediri rectè poſſint, tu verò tempore diuinorum officiorum expedias?

Ratio difficultatis eſt. Quia non videris abeſſe à diuinis officiis ob euidentem Eccleſiæ vtilitatem, cum abſque detrimento Eccleſiæ poſſes diuinis aſſiſtere negotia ante, vel poſt tempus diuinorum officiorum expediens. Item videres affectare impedimentum, & ob eam cauſam eſſe in dolo. Ergo non debet tibi prodeſſe. Sic affirmat Moneta, *2.p. de diſtributionibus, q. 5. num. 43*

Nihilominus dicendum eſt, te lucrari fructus & diſtributiones. Sic Bonacina, *diſp. 2. de hor. can. quæſt. 5. p. 3. num. 16.* Quia negari non poteſt te tempore diuinorum officiorum occupatum eſſe in euidenti Eccleſiæ vtilitate: ſed ſic occupatis conceduntur fructus, & diſtributiones. Ergo. Item in ſupradicto cap. vnico non inuenitur priuilegium ad eos, qui nulla via vtilitatem Eccleſiæ præuenire, vel poſtponere tempori diuinorum officiorum potuerunt. Ergo ſine fundamento aſſerimus. Deinde ſi occupati in vtilitatem Eccleſiæ obligati eſſent vel præuenire, vel poſtponere, vt poſſint indemnes ſeruari, nullum vel minimum eſſet priuilegium illis conceſſum Imò ſæpè præ cæteris grauarentur; ſiquidem tempore, quo alij vacant, debebunt ipſi in vtilitatem Eccleſiæ laborare, & inſuper choro ſicut alij aſſiſtere. Non igitur eſt credendum de ſuaui Eccleſiæ regimine, & prouidentia, præſertim cùm hæc obligatio non modicam ſcrupulis & inquietudini conſcientiæ viam aperiret.

Ad rationem difficultatis patet ex dictis: negando te non abeſſe in euidentem Eccleſiæ vtilitatem: neque obſtat te hanc conſequi poſſe alio tempore, etiâſi diuinis aſſiſteres: ſufficit enim, ſi tunc conſequaris. Ad confirmationem dico te non affectare impedimentum, ſed procurare priuilegium, illóque vti. Nullibi autem tibi prohibitum eſt priuilegium à iure conceſſum non procurare, illóque habito non vti. Ergo.

14 Item inquires. An, ſi tibi commiſſa ſunt negotia expedienda Matutino tempore, tu verò propria tunc expedias, Veſpere negotia Eccleſiæ expediturus, lucreris diſtributiones Matutino tempore correſpondentes? an correſpondentes Veſperæ? an nullas? Videris nullas lucrari. Non enim lucrari potes diſtributiones Matutinales: quia in tantum eas lucrari potes in quantum in euidenti Eccleſiæ vtilitate occuparis. At vt ſuppono non occuparis tunc in vtilitatem Eccleſiæ, ſed in propriam. Ergo. Item licentia tibi conceſſa non intereſſendi illo Matutino tempore fuit, eo fine & ſub ea conditione, vt negotia Eccleſiæ tunc expedires, aliàs nulla eſſet conceſſio. Ergo te non expediente illa negotia, ceſſat licentia & conceſſio. Ergo ceſſat priuilegium lucrandi fructus, & diſtributiones, & ita ſentit Moneta, *illa quæſt. 5. num. 44.* Quòd vero non lucreris diſtributiones Veſpertino tempore correſpondentes, affirmat Bonacina, *diſp. 2. de hor. can. quæſt. 5. p. 3. num. 21.* Eò quod illo tempore diuinis poſſes aſſiſtere, ſi ſtatuto tempore negotia peregiſſes, ac proinde ex propria culpa, & negligentia, & non ex licentia, & voluntate Prælati tunc abes. Ergo nullæ diſtributiones tibi debentur. Non Matutinæ: quia eo tempore negotia Eccleſiæ non peregiſti; non Veſpertinæ: quia contra voluntatem Prælati tunc abfuiſti.

15 Cæterùm dicendum eſt, te aliquas lucrari. Cùm enim tibi fuerit permiſſum à choro abeſſe, & diſtributiones Matutinales lucrari ob Eccleſiæ negotiorum expeditionem, & de facto tempore diuinorum officiorum illa negotia expedieris, efficitur ſanè te legitimam cauſam habuiſſe non intereſſendi aliquibus officiis diuinis, & diſtributiones illis correſpondentes tibi debitas eſſe. Credo autem probabilius tibi deberi correſpondentes tempori, in quo negotia Eccleſiæ expediiſti. Quia tunc verum eſt in vtilitatem Eccleſiæ te fuiſſe occupatum. Neque obſtat fuiſſe occupatum ex tua negligentia, & culpa: quia tempore aſſignato negotia non expediiſti, & contra voluntatem Eccleſiæ. Non inquam, obſtat: quia abſolutè in vtilitatem Eccleſiæ fuiſti occupatus, & poſita priori negligentia iam ex voluntate Eccleſiæ Veſpertino tempore abes.

16 Tertiò inquires? Quanto tempore lucrari diſtributiones, & fructus poſſis abſens ab Eccleſia pro negotiis eius expediendis? Reſpondeo: toto eo tempore, quod in eundo, & redeundo ad locum negotij, & in illius expeditione conſumpſiſti, diſtributiones lucraris. Quia non ſolùm expeditio negotiorum, ſed via ad illa expedienda, & redditus in propriam domum cedit in vtilitatem Eccleſiæ tamquam quid antecedens, vel neceſſariò conſequens expeditionem, *ex l. ſi cui in Prouincia, & l. qui mittuntur, §. fin. ff. ex quibus cauſis maior.* & notauit Bonacina, *diſp. 2. de hor. can. q. 5. p. 3. nu. 19.* cum Sfortia Oddo, *de Reſtitutione in integrum, 1. p. q. 27. art. 3.*

Quod ſi inquiras, quantum temporis, tum in via, tum in negotio conſumere poſſis? Reſpondeo, certa regula definiri non poſſe, ſed prudentis arbitrio eſt relinquendum. Illud eſt certum te eam diligentiam eſſe obligatum apponere, quam in propriis apponeres, & quam quilibet vir probus, & timoratus in ſimilibus haberet. Aliàs ſi ob tuam negligentiam, & remiſſionem negotiorum expeditio longo tempore diſtraheretur, ſecurus in conſcientia non eſſes, neque diſtributiones tibi deberentur; quia tunc non negotiorum expeditio, ſed tua remiſſio cauſa eſt, illius longæ abſentiæ. Pro itinere regulariter quolibet die ſeptem vel octo leucas debes conſumere: quia ſic à lege pro iter agentibus eſt inſtitutum, *l. 1. ff. ſi quis cauſ. & l. 3. ff. de verborum ſignification.* & tradit Moneta, *de diſtributionib. 2. p. quæſt. 5. num. 35.* Quod ſi breuiori tempore, quàm obligatus eſſes, peragas iter, negotiúmque expedias, non poteris ab Eccleſia illis diebus abeſſe, quos poteras in itinere, vel in negotio expediendo conſumere; quia in vtilitatem Eccleſiæ tunc occupatus non es: ſicuti ſi tibi demandatum eſſet quodam negotium, quod tempore diuinorum officiorum expedire poteras, tu verò præueniſti tempus & ante horam officiorum diuinorum expediiſti, non poteris poſtea ab officiis diuinis abeſſe: quia non habes cauſam excuſationis. Sicut non excuſatur pœnitentiarius ab horarum aſſiſtentia ob confeſſiones auditas extra tempus horarum. Illud tamen eſt omnino notandum, ſi dum negotium peragis, vel ad illud peragendum proficiſceris, infirmeris, vel alio impedimento detineatis, quo diuinis aſſiſtere non poſſes, te excuſatum eſſe, eodem modo, & eadem ratione diſtributiones lucrari, ac ſi in negotio peragendo occupatus eſſes. Quia tunc ex eadem radice præſumeris eſſe impeditus, & in negotiis Eccleſiæ expediendis eſſe occupatus; perſeuerat enim eadem abſentiæ cauſa. *l. ſi cui in Prouincia, §. tamdiu, & l. hi qui. ff. ex quibus cauſis maior*, & tradit aliis relatis Moneta, *2. p. de diſtrib. q. 5. n. 38.* Sfortius Oddo, *de reſtit. in integ. 2. p. q. 27. ar. 3. pag. 253.* Bonac. *diſp. 2. q. 5. p. 3. n. 18.*

Alij ſunt caſus difficiliores, quos placuit per paragraphos diſtinguere.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

An ob aſſiſtentiam in Capitulo excuſeris ab aſſiſtentia Chori, & diſtributionum amiſſione.

1 *Proponitur ratio dubitandi.*
2 *Quilibet Canonicus tenetur Capitulis intereſſe, nec poteſt ordinariè ab illis abeſſe.*
3 *Tempore recreationis obligatus non es Capitulis aſſiſtere.*
4 *Tempore diuinorum celebrari non poſſunt Capitula, excipe niſi aliqua vrgens & euidens neceſſitas Eccleſiæ aliud expoſtulet.*
5 *Deciditur quæſtio, aſſiſtentiam in Capitulis regulariter non eſſe cauſam ſufficientem lucrandi diſtributiones datas choro intereſſentibus.*

1 Ratio difficultatis eſt: Quia aſſiſtere Capitulo non videris obligatus, quia hæc aſſiſtentia potius eſt honor præbendæ, quàm onus illius, ſiquidem iis, qui non ſunt in ſacris denegatur. Tridentin. *ſeſſ. 22 c. 4. de Reformat.* Item denegatur ſæpè in pœnam alicuius culpæ commiſſæ, Clement. II. *de ætate & qualit.* Sed honori & præeminentiæ poteſt quis cedere. Ergo. Item electores Cathedrarum renunciare poſſunt iuri eligendi, neque compelli poſſunt à Rectore, niſi fortè quando ob paucitatem eligentium, vel ob aliquorum fraudem timeretur inordinata electio, vt tradit Armilla, *verbo electio. numer. 2.* Sotus, *de iuſt. lib. 4. quæſt. 6. art. 3. verſ. Poſtremum.* Ioan. Guttierez, *can. quæſt. lib. 2. c. 11. num. 86.* Gloſſ. *c. cùm nobis, de electione verb. reuocare*, & notat Abbas, *c. Quia proprior eodem titulo, num. 4.* & generaliter quilibet poteſt ſuæ voci renunciare, dum Eccleſiæ contrarium grauiter non interſit. Docet Azebedo, *in curia Piſana, lib. 2. c. 5 & c. finem.* Adde etſi obligatus ſis Capitulis aſſiſtere, at non videris obligatus illis aſſiſtere tempore quo diuina celebrantur. Tum quia illo tempore Capitula celebrari non debent. Tum quia aſſiſtentia in Capitulo non pertinet ad primam Canonici obligationem, ſed ad ſecundam. Prima enim Canonici obligatio eſt reſidentia, Eccleſiæ ſeruitium, & diuini cultus promotio. Trident. *ſeſſ. 24. c. 12. de Reformat.* Ergo non debet prima obligatio ob ſecundam omitti: ac proinde ob aſſiſtentiam in Capitulo non videris ſufficienter excuſatus ab aſſiſtentia chori, & diſtributionum amiſſione.

2 Pro reſolutione præmittendum eſt, quemlibet Canonicum ratione ſuæ præbendæ obligatum eſſe Capitulis intereſſe, neque poſſe ordinariè ab illis abeſſe abſque graui culpa. Sic relatis Ioanne Guttier. & Petro de Ledeſma, docet Garzia, *3. p. de benef. c. 2. à num. 529.* Vbi teſtatur à ſacra Cardinalium Congregatione ſic fuiſſe deciſum. Ratio eſt. Quia celebrare Capitula neceſſarium eſt ad rectam Eccleſiæ gubernationem, & adminiſtrationem, vt de ſe conſtat, ſed hæc infallibiliter & neceſſariò celebrari non poſſunt, niſi Canonici obligati ſint illis aſſiſtere. Ergo ne ceſſent Capitula, quilibet debet eſſe obligatus illis aſſiſtere. Hoc tamen intelligendum eſt, dummodò Capitula in fauorem Eccleſiæ, & non in illius damnum celebrentur, aut ſi in damnum Eccleſiæ celebrantur, tu poſſis reſiſtere, & impedire, etiam cum aliqua tui iactura.

3 Secundò præmitto, te non eſſe obligatum tempore recreationis Capitulis aſſiſtere. Quia ad Capitularem aſſiſtentiam ſecundariò es obligatus. Si igitur ab aſſiſtentia, quæ eſt prima obligatio excuſaris illis diebus, à fortiori manes excuſatus ab hac ſecunda. Excipe niſi graue damnum Eccleſiæ tua aſſiſtentia poſſes impedire: Quia tunc ex iure naturali obligaris aſſiſtere. Sic relatis Azebedo, Ioanne Guttier. docet Garzia, *n. 541. & 542.*

4 Tertiò præmitto, Capitula celebrari non poſſe tempore, quo diuina officia, & præcipua Miſſa maior celebratur. Quia præſtat prius Deo ſeruire, quàm hominibus, & diuino cultui vacare quàm negotiis temporalibus. Sic pluribus Conciliis Prouincialibus, & ſacræ Congregationis declarationibus, & ſpecialiter deciſione Clementis VIII. in ſuo Breuiar. 18. Ianuarij 1601. quod incipit. Decet Romanum Pontificem, confirmat Garzia, *3. p. c. 2. à num. 556.* Solùmque hoc venit limitandum, ſicuti limitat Clemens VIII. niſi fortè aliqua vrgens, & euidens neceſſitas Eccleſiæ aliud poſtulauerit, quod rarò poteſt euenire. Rarò enim contingit Eccleſiam graue damnum pati, niſi Capitulum tempore diuinorum officiorum fuerit celebratum: Ex quo apparet grauiſſimum eſſe abuſum illarum Eccleſiarum, in quibus paſſim Capitula conuocantur tempore diuinorum, occaſione ſimulatæ neceſſitatis, cum potiùs intendant à diuinis abeſſe, & diſtributiones in abſentia lucrari. Adde illa Capitula nulla eſſe niſi omnes, qui ſunt in Ciuitate vocentur, iuxta *l. 2. C. de decurion. lib. 10.* & tradit Garzia, *ſuprà num. 572.* cum Abbate, *in c. cùm omnes, de Conſt. num. 6.* Felino, *num. 21.* Decio, *41. in prima lectura.* Azebedo in Curia Piſana, *lib 2. c. 5.* Vel niſi duæ partes Canonicorum, qui vocandi ſunt conueniant, tradit Felinus, *in dict. c. cùm omnes, num. 33.* Decius, *num. 51.* Abbas, *num. 11.* Garzia, *num. 573. & facit lex nulli, ff. Quod cuiuſque Vniuerſitatis nomine. l. eg. Nominationum, Cod. de decurion. lib. 10.* Vel niſi eſſet ſtatutum annullans Capitulum extraordinarium non vocatis his, qui ſunt in Ciuitate & declarato negotio, ad quod vocantur, vt in multis Eccleſiis viget. Quia tunc nullum eſſet etiamſi duæ partes Canonicorum conueniant. Garzia, *n. 574. & 575.*

5 Ex his ergo deciditur difficultas, affirmo namque regulariter loquendo capitularis congregationis aſſiſtentiam non eſſe cauſam ſufficientem, vt choro abſens diſtributiones lucreris. Quia non cedit in vtilitatem Eccleſiæ, ſed potiùs in illius damnum. Siquidem cedit in diminutionem diuini cultus, & chori intereſſentiæ, Eccleſiæ vtiliſſimæ. Dixi *regulariter*, vt exciperem caſum extraordinarium, & Eccleſiæ valdè vtilem, cui nec præueniri, neque poſtponi ad horas poteſt. Quia tunc aſſiſtens capitulo in euidentem Eccleſiæ vtilitatem es occupatus, & vt talis diſtributiones lucraris.

6 Ad rationem dubitandi nego regulariter te non eſſe obligatum capitulis aſſiſtere. Quia ſaltem ſecundariò obligaris bono regimini Eccleſiæ prouidere, ad cuius obligationis executionem neceſſaria eſt capitulis aſſiſtentia. Neque obſtat hanc aſſiſtentiam eſſe potiùs honorem præbendæ, quàm onus, quominus tenearis illius obligationi ſatisfacere. Sicuti iudex tenetur officio iudicandi ſatisfacere, etiamſi iudicatura honor ſit, potiùs quam onus. Ab hac autem obligatione aſſiſtendi capitulis excuſaris, ſi capitula fiunt tempore, quo recrearis, vel in quo diuina celebrantur, niſi fortè exurgenti, & euidenti Eccleſiæ vtilitate eo tempore celebratur, quod rarò contingit. Sed caſu poſito ſi capitulo ades, cenſeris occupatus in euidenti vtilitate Eccleſiæ, ac proinde excuſatus à choro, & diſtributiones lucraris, aliàs non.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

An pœnitentiarius ob eius officium lucretur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtens.

1 *Affirmatiuè reſpondetur dummodò in Eccleſia aſſiſtat paratus confeſſiones audire.*
2 *Extenditur ad Letanias, & Proceſſiones extra Eccleſiam.*
3 *Quid de aliis Canonicis tempore diuinorum confeſſiones audientibus.*
4 *Quid ſi ſint ſignati ad hoc officium præſente pœnitentiario, vt illum adiuuent? Probabilius eſt lucrari ſicut pœnitentiarius.*

1 CAnonicus pœnitentiarius dum in Eccleſia aſſiſtit paratus confeſſiones audire, ibique pœnitentes expectat, aut cum eiſdem loquitur de rebus ad confeſſionem pertinentibus, præſens choro cenſetur, & fructus,& diſtributiones lucratur, ac ſi diuinis aſſiſteret: ex decreto Tridentini, *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. *de reformat.* Quia vtilitati Eccleſiæ prouidet ſic onera ſui beneficij exequens,& in ſpecialem decorem,& ſplendorem Eccleſiæ cedit, ſic eſſe paratum ad fidelium confeſſiones audiendas, & licèt decretum Tridentini ſolùm dixerit cenſendum eſſe choro præſentem,dum confeſſiones in Eccleſia audit, hoc non tollit, quominus extendi non poſſit ad tempus, quo ſe confeſſionibus audiendis præparat, vel præparat pœnitentes, vel circa confeſſiones auditas conſilia præbet; quia hæc omnia ad munus confeſſarij pertinent, & neceſſaria ſunt, & moraliter loquendo, dum in ipſis occupatus, dici poteſt occupatus in confeſſionibus audiendis. Sic Bonac. *diſput.* 2. *de hor. canon. quæſt.* 5. *punct.* 3. §. 5.

Neque obſtat ſacram congregationem declaraſſe pœnitentiarium non acquirere diſtributiones, ſi tempore diuinorum priuatim officium in confeſſionario recitat, vel factum facit, vel confabulatur, etiamſi tempore antecedenti occupatus fuerit in confeſſionibus audiendis. Garzia 5. *p. de benef. cap.* 4. *num.* 124. Alex. Moneta 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 11. *num.* 66. Vgolinus *de officio Epiſcopi, cap.* 33. *num.* 5. Bonacina §. 5. *n.* 2. Non, inquam obſtat. Quia aliud eſt officia penè aſſumere,quæ ad confeſſionem non ordinantur,aliud aſſumere media ad confeſſionem ordinata, aut quæ confeſſionem complent. Præparare enim ſe ad confeſſiones excipiendas expectando in loco confeſſionarij pœnitentes, vt faciliùs confiteri poſſint, illoſque ad confeſſionem diſponere, & de melioris vitæ frugo conſilia præbere, officium eſt confeſſarij, ac proinde ob illud præſens choro reputari debet. Secus verò ob confabulationem aliam ſæcularem, vel ob priuatam horarum recitationem:quia non ſunt officia confeſſarij. Fauétque declaratio ſacræ Congregationis Cardinalium relata ab Auguſtino Barboſa pro Eccleſia Abulenſi in remiſſionibus Concilij *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. *de reformatione*, vbi mandatur pœnitentiario aſſiſtere in ſede,& loco ad confeſſiones excipiendas deputato, ne pœnitentes perquirere eum cogantur, & ob verecundiam huius inquiſitionis confeſſiones omittant. Barboſa *allegat.* 55. *num.* 28.

2 Adde non ſolùm pœnitentiarium confeſſiones audientem in Eccleſia cenſendum eſſe choro præſentem, cùm in illo diuina officia celebrantur, ſed etiam cenſendum eſſe cùm extra Eccleſiam Litaniæ,& proceſſiones habentur. Quia hæc publica, & communis Litaniarum, & proceſſionum recitatio, ſub nomine diuinorum officiorum, quæ in choro celebrantur comprehenditur: chorúſque non tam locus ille materialis, quàm congregatio Canonicorum diuina perſoluens intelligitur. Sic deciſum à ſacra Cardinalium congregatione, refert Garzia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *num.* 125. Bonacina *dict.* §. 5. *num.* 4. Barboſa 3. *p. allegat.* 55. *num.* 31. Quamuis contrarium teneat Moneta 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 11. *num.* 65.

3 Sed quid dicendum de aliis Canonicis, qui tempore diuinorum confeſſiones audiunt? Si enim ex deuotione huic muneri incumbunt, credo nullo modo pro præſentibus choro eſſe habendos. Quia eorum officium ſic aſſumptum, etſi cedat in vtilitatem populi: regulariter cedet in damnum Eccleſiæ, & diminutionem diuini cultus. At ſi ex mandato, ſeu aſſignatione ſuperioris huic officio incumbant,ſatis probabile reputo fructus, & diſtributiones lucrari, ſicut pœnitentiarius non ſolùm quando pœnitentiarius abeſt, vel mortuus eſt,& in eius locum aliquis ſubrogatur: ſed etiam quando illo præſente in illius adiutorium aliquis alius deſignatur. Imò etiamſi deſignentur duo, vel tres, eò quòd multitudini pœnitentium ſolus pœnitentiarius ſatisfacere non poſſit. Et quidem lucrari diſtributiones, & haberi tanquam choro præſentem ſubrogatum loco pœnitentiarij ob illius abſentiam, vel mortem defendit, Bonacina *ſuprà*, & ratio eſſe poteſt. Quia ſubrogatus ſapit naturam illius in cuius locum ſubrogatur cum omnibus ſuis qualitatibus primordialibus,& accidentalibus. Lege *ſi cum*, §. *iniuriarum, ff. ſi quis cautionibus, l. in duobus*, §. 1. *ff. de iureiurando*, §. *fuerat inſtitut. de actionibus*, & aliis pluribus exornat Tiraquellus *de retractu lign.* §. 32. *gloſ.* 1. *an.* 10. *vſque ad* 18. Molina de Hiſpaniis primogeniis, *cap.* 4. per totum. Anton. Gab. *tit. de reg. iuris concluſ.* 2. *per totam.* Sed pœnitentiario audienti confeſſiones in Eccleſia conceduntur diſtributiones, ac ſi præſens choro eſſet. Ergo etiam debent concedi illi, qui in eius locum eſt ſubrogatus. Item hic occupatur in eodem officio, ac occupatur pœnitentiarius. Sed pœnitentiarius in tali officio occupatus,cenſetur occupatus non ſolùm in vtilitatem populi, ſed etiam in vtilitatem Eccleſiæ, ad quam pertinet populo confeſſorem aliquem deputare, qui à reſeruatis abſoluat, & cuius conſilia ſecurè ſequi fideles poſſint. Ergo etiam ſubrogatus in vtilitatem Eccleſiæ cenſebitur occupatus.

4 Verùm ſi præſente pœnitentiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas confeſſiones deſignentur ob multitudinem pœnitentium: credo probabilius tali aſſignatione facta lucrari diſtributiones, ac ſi choro præſentes eſſent. Sic tenet Moneta *de diſtributionibus* 2. *p. quæſt.* 11. *num.* 68. Moueor, quia occupantur in euidenti Eccleſiæ vtilitate. Vtile enim eſt Eccleſiæ imò neceſſarium miniſtros habere, qui populo in re ita neceſſaria ſatisfaciant.

§. VI.

De Canonico magiſtrali, & lectorali quid eſt dicendum.

1 *Cùm legit, vel concionatur in propria Eccleſia, diſtributiones lucratur tali hora, imò & tali diei correſpondentes.*
2 *Quid de conſuetudine lucrandi fructus per octo dies antecedentes.*

1 DIſtributiones lucratur Canonicus Magiſtralis, vel lectoralis, cùm in propria Eccleſia concionatur, vel legit, *ex cap. vnico de cleric. non reſident. in* 6.

Digitized by Google

in 6. Quia exequitur officium, & obligationem ſuæ præbendæ, quod non poteſt non eſſe maximè Eccleſiæ vtile; ex conceſſione autem Gregor. XIII. & declaratione ſacræ Congregationis, non ſolùm ea hora, in qua concionatur, vel legit, ſed omnibus horis illius diei reputatur choro præſens, & meritò: quia exercet actionem magis laborioſam, quàm alij præbendati, & quæ ſpecialem præparationem requirit. Sic Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 119. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar.* §. 7. *proœmij num.* 180. Moneta *de diſtributionibus* 2. *part. quæſt.* 10. *num.* 27. Bonacina *dicta diſput.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 3. §. 6. Auguſtinus Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 56. *num.* 8. & alij apud ipſos. Verùm etſi hoc ita ſit legens, vel concionem habens eo die non cenſetur præſens matutinis horis, quæ ſecundùm aliquarum Eccleſiarum conſuetudinem dicuntur in veſpere diei antecedentis; quia non ſunt horæ illius diei, in quo concionem, vel lectionem habet, ſed ſequentis. Sic Garzia, Barboſa, & Bonacina *ſuprà.*

2 In aliquibus tamen Eccleſiis eſt conſuetudo, vt non ſolùm eo die, quo Canonicus magiſtralis concionatur, habeatur pro præſenti, ſed etiam per octo dies concioni antecedentes: quia ipſi reputantur neceſſarij, vt abſque graui defatigatione officium prout decet exercere poſſit. Reputarem tamen hanc conſuetudinem extendi poſſe ad lucrandos fructus præbendæ, non tamen quotidianas diſtributiones, niſi fortè in ipſis tota præbenda conſiſteret. Moueor, quia Gregorius XIII. dixit diſtributiones quotidianas deberi concionanti, & legenti non ſolùm hora, qua legit, ſed pro toto die, ex gratia, inquam, vt conſtat ex allegatis à Garzia 3. *p. de benefic. cap.* 2. *num.* 120. extendere autem gratiam ad alios dies nimium videtur. Vide Garziam *num.* 125. Si autem in diſtributionibus tota præbenda conſiſtit, eas lucratur, ne inutile reddatur priuilegium. Garzia *num.* 351. An verò deducenda ſit tertia pars pro intereſſentibus? Affirmat cum Bonac. *diſput.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 3. §. 6. *fin.* Garzia *n.* 352. in ſimili ex declarationibus ſacræ Congregationis. Quia hac ratione incitantur Canonici ad aſſiſtendum, & intereſſentes non patiuntur damnum.

§. VII.

An Vicarius Epiſcopi, & eius familiaris, examinator ſynodalis, viſitator diœceſis, &c. lucrentur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtentes.

1 *Fructus lucrantur ſupradicti, non diſtributiones, niſi ſpeciali conſuetudine, aut indulto Pontificali concedantur.*

2 *Canonicus Vicarius Epiſcopi excuſatur à reſidentia, & fructus lucratur.*

3 *Quod beneficiatos poſſit Epiſcopus in ſui familiares aſſumere.*

4 *Ex Eccleſia collegiata ſicut neque ex Cathedrali non poteſt plures Canonicos, quàm duos in ſui familiares aſſignare.*

5 *Parochus vltra duos menſes non poteſt in Vicarium Epiſcopi aſſignari.*

6 *Nomine Epiſcopi venit intelligendus habens iuriſdictionem Epiſcopalem, quique Eccleſia Cathedralis, vel Collegiatæ caput ſit.*

1 Canonici ab Epiſcopo conſtituti viſitatores hoſpitalium, & Eccleſiarum diœceſis, Vicarij foranei, adminiſtratores locorum, beneficiorum examinatores; fructus præbendæ lucrantur: quia legitimam habent cauſam abſentiæ. Non tamen lucrantur diſtributiones quotidianas, niſi priuilegio Pontificis conſuetudine legitimè præſcripta, aut ſtatuto à Pontifice confirmato eis concedantur. Quia non ſunt occupati in ſeruitio Eccleſiæ propriæ, ſed in ſeruitio Epiſcopi, & Eccleſiæ in communi. Sic relato Alex. Moneta docuit Garzia 3. *p. de beneficiis cap.* 2. *n.* 354. vbi refert priuilegium conceſſum ad inſtantiam ſancti Caroli præbendatis Eccleſiæ Mediolanenſis. Bonac. *diſput.* 2. *de hor. canon. quæſt.* 5. *p.* 3. §. 8. Barboſa loquens de examinatoribus 3. *p. allegat.* 53. *num.* 161. *& in remiſſ. Concil. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. ſentit his examinatoribus deberi fructus, & diſtributiones *ex Lelio Zecho de Rep. Eccleſiaſt. titulo de beneficiatis n.* 15. *ad finem.*

Item debentur fructus, ſed non quotidianæ diſtributiones duobus Canonicis ab Epiſcopo in eius ſeruitium aſſignatis, ac ſi præſentes choro eſſent, *iuxta text. in cap. de cætero, c. ad audientiã de cleric. non reſident.* quod non eſt derogatum à Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat.* Vt tenent Garzia, Barboſa, Gonzalez ſtatim referendi. Quòd debeantur fructus conſtat: quia legitima cauſa abſunt qualis eſt, ſeruitium Epiſcopi, & vtilitas Eccleſiarum. Quod verò diſtributiones non ſint debitæ, inde conſtat; quia non ſunt occupati in vtilitatem Eccleſiæ propriæ. Excipe niſi conſuetudo eſſet in contrarium, vel niſi præbenda alios fructus non habeat præter quotidianas diſtributiones, quia tunc eas lucratur deducta tertia parte, ne priuilegium eſſet inutile; & quia tunc diſtributiones loco fructuũ ſuccedunt. Sic pluribus exornat Garz. 3. *p. de benef. c.* 2. *an.* 346. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 53. *n.* 142. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellariæ gloſ.* 6. *num.* 255. Quamuis contra videatur tenere Bonacina *diſput.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 3. §. 2. *num.* 3. *&* §. 6. *num.* 4. *&* §. 9. *num.* 2. motus ea ratione. Quia non redderetur inutile priuilegium à iure conceſſum de lucrandis fructibus in abſentia: ſiquidem hoc verificatur in beneficio habente fructus diſtinctos à quotidianis diſtributionibus. Verùm cùm textus abſolutè dicat lucrari fructus in abſentia Canonicum ſeruientem Epiſcopo, de quolibet Canonicatu intelligi debet. Tum quia eſt priuilegium inſertum in iure communi, & ſic latè interpretandum. Tum quia in pluribus Eccleſiis Hiſpaniæ eſſet inutile, cùm ferè in omnibus fructus beneficij non ſint alij præter quotidianas diſtributiones, & tradit *gloſ. in ſimili in cap. licèt, de præbendis & dignitat.*

2 Hinc conſtat Canonicum Vicariũ Epiſcopi excuſatum eſſe à reſidentia, & fructus præbendæ lucrari: quia eſt in ſeruitio Epiſcopi, & in vtilitatem diœceſis occupatus, nõ tamen percipit diſtributiones quotidianas, niſi conſuetudo ſit in contrariũ, vel niſi præbenda alios non habeat fructus, & tunc tertia pars deducenda eſt, ratione nuper dicta. Sic Alex. Moneta 2 *p. q.* 11. *an.* 78. Rebuff. *in praxi, titulo de Vicariis Epiſcoporum, num.* 5. Garzia 3. *p. cap.* 2. *n.* 357.

Conſtat. Secundò, Canonicos aſſociantes ſuum Prælatum extra Eccleſiam volentem audire Miſſam, vel illam celebrare, non lucrari diſtributiones quotidianas, quæ intereſſentibus dantur, ſed ſolùm fructus. Sic deciſum refert Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellariæ,* §. 7. *proœmij, num.* 183. Moneta 2. *p. de diſtributionibus, quæſt.* 8. *num.* 14. Auguſt. Barboſa 3 *p. allegat.* 53. *num.* 141.

3 Sed rogabis. Quos autem beneficiatos poſſit aſſumere Epiſcopus in ſui familiares? Reſpondeo inſpecto iure communi *dict. c. De cætero. cap. Ad audientiam.* ſolos Canonicos, ſeu portionarios, qui fuerint de capitulo Eccleſiæ, cuius ipſe Epiſcopus caput eſt, aſſumi poſſe: ſecus portionarios, & alios clericos inferiores,

riores, qui de Capitulo non ſunt, niſi grauis neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ vrgeret. Sic pluribus deciſionibus Rotæ, & Doctoribus comprobat Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *à num.* 371. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *à num.* 260. Barboſa 3. *p. allegat.* 53. *n.* 143. Bonacina *diſput.* 2. *de hor. canon. quæſt.* 5. *p.* 3. *num.* 2. aduerſus Ioannem Andream *in dicto cap. Ad audientiam verſ. dici poteſt*, quem ibi ſequitur Butrius *num.* 9. Cardin. *quæſt.* 4. Immola *num.* 13. Anania *in princip.* Ancharran. *notab.* 3. Sylua *de benef.* 4. *p. quæſt.* 6. *n.* 13. *ſeu* 33. quos referunt Gonzalez, & Garzia *ſuprà* exiſtimantes quoſlibet Clericos ab Epiſcopis aſſumi poſſe, ſed ſine fundamento.

4 Quod autem aliqui dicunt. Moneta, 2. *p. quæſt.* 8. *num.* 6. *&* 7. Ex Eccleſia Collegiata poſſe Epiſcopum aſſumere non duos tantùm Canonicos, ſed plures in ſui familiares: quia in dicto cap. *De cætero*, nulla fit limitatio, & in cap. *Ad audientiam*, vbi limitatio fuit facta ad duos Canonicos, loquitur de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, ſuſtinendum non eſt. Quia ex limitatione facta in cap. Ad audientiam, infertur limitandum eſſe cap. De cætero. Si enim ex Eccleſia Cathedrali non poteſt Epiſcopus niſi duos tantùm in familiares aſſignare, neque etiam poterit ex Eccleſiâ Collegiata, vbi regulariter numerus præbendarum minor eſt, & fortè ea de cauſa Vgolinus *de officio Epiſcopi cap.* 19. *num.* 6. dixit Prælatum Eccleſiæ Collegiatæ vnum tantùm habere poſſe in ſuo ſeruitio, non plures. Aliàs ſi plures ſignare poſſet ſine limitatione, cederet priuilegium in graue detrimentum diuini cultus Eccleſiarum Collegiatarum, & ita tenet Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 381.

5 Verumtamen debet eſſe omnino certum parochum nequaquam in familiarem Epiſcopi aſſumi poſſe vltra duos menſes à Concilio permiſſos, neque deſignari in Vicarium, aut viſitatorem, &c. *Sic pluribus deciſionibus ſacræ Congregationis probat* Garzia 3 *p. c.* 2. *num.* 40. Gonzalez *reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 6. *num.* 258. Barboſa 3. *p. allegat.* 53. *toto num.* 86. Reputatur enim aſſiſtentia Parochi ita vtilior Eccleſiæ, vt ex aſſiſtentia ad Epiſcopum honeſtari non poſſit.

6 Nomine Epiſcopi quilibet habens iuriſdictionem Epiſcopalem intelligitur, & qui caput eſt alicuius Eccleſiæ Collegiatæ, vt Abbas, vel Prior. Hic enim aſſumere poteſt in ſui ſeruitium duos ex præbendatis, quia ab aſſiſtentiâ chori excuſantur in ordine ad fructus lucrandos licèt non in ordine ad diſtributiones quotidianas. Sic Abbas *in dicto cap. De cætero, num.* 3. Syluan. *de benef.* 4. *p. quæſt.* 6. *caſu* 17. Rebuffus *praxi titulo de diſpenſatione, num.* 47. Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 381. Quocirca Legatus in Prouincia ſuæ Legationis, & Archiepiſcopus in ſua diœceſi eos ſuæ diœceſis (licèt non in diœceſibus Suffraganeorum niſi in illis caſibus, in quibus ſuperior eſt) aſſumere poteſt in ſui familiares, & eos ab aſſiſtentia chori excuſare quoad fructus lucrandos. Sic Salzedo *pract. cap.* 52. *caſu* 2. Moneta 2. *p. de diſtribut. q.* 8. *à num.* 9. *& q.* 9. *à num.* 3. *concluſ.* 1. & Garzia aliis relatis 3. *p. cap.* 2. *num.* 382.

§. VIII.

An familiares Pontificis excuſentur à choro, & diſtributiones acquirant.

1 *Excuſantur quoad lucrandos fructus non diſtributiones.*

2 *Qui dicantur Pontifici inſeruire.*

3 *Recenſentur qui ex priuilegio Pontificis non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones lucrantur.*

4 *Non debet extendi ſupradictum priuilegium ad familiares Cardinalium, & Legatorum.*

5 *Neque item ad ſeruientes Regi, & ſupremo Principi in officiis ab ipſo deſignatis.*

1 PRimò excuſantur Canonici, & præbendati ab aſſiſtentia diuinorum officiorum in ordine ad lucrandos fructus præbendæ, ſi Pontifici ſeruiant, quia eſt legitima cauſa abſentiæ, & fortior, quàm Epiſcopi ſeruitium, vt dicitur in *cap. cùm dilectus, de cler. non reſident.* At non poſſunt diſtributiones quotidianas lucrari, niſi aliquo priuilegio, aut conſuetudine legitimè præſcripta muniantur, vt in ſupradicto cap. habetur, & tradit pluribus relatis Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 383. Moneta 2. *p. quæſt.* 9. *num.* 13. Bonacina *diſput.* 2. *q.* 5. *p.* 3. §. 1.

2 Illi autem dicuntur Pontifici inſeruire, vt ſupradicto priuilegio gaudeant, qui ſunt eius Capellani, Camerarij, Secretarij, ac reliqui ſimiles Officiales. Item qui ex mandato ipſius in curia commorantur, vel quibus expeditio alicuius negotij in vrbe, aut extra committitur. Sic Bonacina *ſuprà.*

3 Dixi niſi aliquo ſpeciali priuilegio muniantur. Quia aliqui ſunt Pontifici inſeruientes, quibus non ſolùm fructus, ſed diſtributiones conceduntur. Sunt autem Auditores Romanæ Rotæ ex Bulla Clementis VII. quæ incipit: Conuenit, prout tradit Lelius Zechus *in Rep. Eccleſ. p.* 11. *num.* 2. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſ. alleg.* 53. *num.* 155. Secundò, Inquiſitores, & Fiſcales hæreticæ prauitatis ex priuilegio Pauli III. & Pij V. prout referunt Rojas *de hæreticis, ſingulari* 96. Garzia 3. *p. cap.* 2. *num.* 356. Barboſa 3. *p. alleg.* 53. *num.* 156. Spino *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 3. *in princ. n.* 78. qui ad parochos etiam hoc priuilegium extendit, ſed abſque fundamento, & contra expreſſam declarationem ſacræ Congregationis relatam à Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 265. Rubius *deciſ.* 393. *num.* 4. Barboſa *alleg.* 53. *n.* 87. *&* 165. Zeballos *commun. contra comm. quæſt.* 585. *num.* 12. Tertiò, Collectores generales Cameræ Apoſtolicæ, Subcollectores, Aduocati, Procuratores, Fiſcales, & Notarij in cauſa ſpoliorum, & iurium præfatæ Cameræ eorum officio durante: ex Bulla Sixti V. edita 8. Maij 1590. & tradit Moneta 2. *p. quæſt.* 11. *num.* 111. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 53. *num.* 157. Ij enim omnes non ſolùm lucrantur fructus, ſed etiam quotidianas diſtributiones.

4 Supradictum priuilegium percipiendi fructus in abſentia pro familiaribus Pontificis illique inſeruientibus, aliqui extendunt ad familiares Cardinalium, & Legatorum; quia reputantur Papæ ſeruientes. Sic Syluester *verbo reſidentia, n.* 7. Zerola, *praxi Epiſcop.* 1. *p. verb. Reſidentia*, §. 4. Selua *de benef.* 4. *p. quæſt.* 6. *caſu* 21. Villadiego *de Cardinal. num.* 63. Azor 2. *p. inſtitutionum moral. lib.* 7. *cap.* 4.

Cæterùm dictum priuilegium etſi olim fuerit conceſſum (de quo multùm dubito) per Tridentinum ſublatum omnino eſt, vt vſus teſtatur. Sic Garzia aliis relatis 3. *p. de beneficiis cap.* 2. *num.* 388. *&* 423. Alex. Monera 2. *p. quæſt.* 9. *num.* 7. & Bonacina *diſp.* 2. *q.* 5. *punct.* 3. §. 1.

5 Secundò, extendunt ſupradictum priuilegium percipiendi fructus in abſentia ad eos, qui in ſeruitio, ſeu officiis Regis, & ſupremi Principis occupantur. Sic Selua *de benef.* 4. *quæſt.* 6. *caſu* 24. Petrus Gregor. *de benef. cap.* 7. *num.* 9. Zeballos *in ſuis comm. contra comm. quæſt.* 585. *num.* 7. At ſine ſufficienti fundamento eſt talis extenſio facta. Nam licèt ante Concilium Trident. fuerit Regi Franciæ tale priuilegium conceſſum, vt teſtatur Boërius *deciſ.* 17. & Rebuffus *in concord. tit. de collation.* §. 1. *verſ. Reſidentiæ*, & Capel-

Digitized by Google

lanis Regis Hiſpaniæ à Paulo III. Iam per Concilium *ſeſſ.6. cap.2.* & Bullam Pij V. eſt reuocatum. Sic Garzia *de benef.3.p.cap.2.num.265. & ſequentibus, & num. 389. & ſequentibus.* Bonacina *diſput. 2. de hor. canon. q.5.p.3.§.1.*

§. IX.

An docentes, & ſtudentes, lucrentur fructus, & diſtributiones?

1 *Studentes Theologiam, ſeu ius Canonicum in ſtudio generali, ſeu celebri Vniuerſitate, lucrantur fructus, num.1. & ibi quod ſit ſtudium generale.*
2 *Qui nomine docentium intelligantur.*
3 *Debent docere Theologiam, ſeu ius Canonicum.*
4 *Gaudet hoc priuilegio Parochus, neque licentia Epiſcopi requiritur.*
5 *Studentes debent maiori anni parte in Vniuerſitate commorari ibique diligenter ſtudere.*
6 *Probabile eſt conſequi fructus tametſi ius ciuile ſtudeat.*
7 *Controuertitur an debeant ſtudentes licentiam ab Epiſcopo obtinere.*
8 *Poſt Tridentinum probabilius eſt non poſſe Parochum à beneficio abeſſe ratione ſtudij.*
9 *Probabile eſt oppoſitum.*
10 *Rationibus num.8. adductis fit ſatis.*
11 *Tempus eſt ſeptennium pro ſtudentibus: pro docentibus nullum eſt aſſignatum.*
12 *Semel conceſſa facultas reuocari non poteſt, niſi ex grauiſſima cauſa.*
13 *Expenditur ſolos fructus non diſtributiones lucrari.*

1 Excuſantur diuinis intereſſe, & fructus in abſentia lucrantur docentes publicè Theologiam, vel ius Canonicum in aliquo ſtudio generali, ſeu celebri Vniuerſitate, & ibi ſtudentes eaſdem facultates, *cap. finali de Magiſtr. vbi Doctores communiter.*

Dixi, *in aliquo ſtudio generali, ſeu celebri Vniuerſitate.* Quia non ſufficit docere, vel ſtudere in quocumque collegio, vbi publicè leguntur ſupradictæ ſcientiæ, ſed debet eſſe ſtudium generale, *cap.2. de priuileg. in 6. & cap. tue, de cler. non reſidentibus*; reputatúrque illud ſolùm, quod eſt ad huiuſmodi finem erectum, & inſtitutum à Papa, Rege, ſeu Principe ſupremo. Sic plures referens Garzia *3.p. de beneficiis, cap. 2. n.56.* Auguſtinus Barboſa *3.p. de poteſtate Epiſcopi allegat. 56. num.21. & 22.* Ex quo fit ſtudentes in Eccleſiis Cathedralibus non gaudere hoc priuilegio, quo gaudent ſtudentes in ſtudiis publicis, & academiis. Sic aliis relatis docet Barboſa *allegat.56.num.23.* Garzia *3. p.cap.2. num.118.*

2 Quoad docentes verò eſt aduertendum eos intelligi, qui docent ex licentia Vniuerſitatis, ſeu Clauſtri, aut Collegij Doctorum etiamſi abſque ſtipendio & Cathedra legant. Quia in ſupradicto, *cap. finali, & in priuilegiis ab Eugenio IV. conceſſis Salmantinæ Vniuerſitati*; quæ iam ſunt Complutenſi, & Valleſoletanæ communia ſolùm expoſtulatur publicè in ſcholis docere. Ergo, ſiue ſponte, & voluntariè, ſiue mercede conducta doceant hoc priuilegio gaudent. Verùm ne hac occaſione inutiles, & infructuoſi Magiſtri à reſidentia excuſarentur; cautum eſt neminem poſſe hoc munere legendi ſe tueri; niſi ab Vniuerſitate, clauſtro, ſeu Collegio Doctorum fuerit ad legendum approbatus. Sic pluribus declarationibus comprobat Garzia *3.p. de benef. cap.2. à num.60.* Barboſa *allegat. 56. num.27.*

3 Item debent docere Theologiam, ſeu ius Canonicum; quia licèt *in cap. finali de Magiſtr.* ſolùm de Theologia ſermo habeatur, cum Eccleſiæ æquè proſit ius Canonicum, idem eſt de illo intelligendum, vt aliis relatis docet Barboſa *allegat.56.num.26.* Garzia *3.p.cap.2.n.64.* Bonacina *diſput.2.de hor.can.q.5. punct.3.§.9.* Quocirca non exiſtimo ius ciuile legentes hac via excuſari poſſe. Legentes verò Grammaticam, quia ad Theologiam, & ius ciuile neceſſaria eſt, poterunt ex licentia Prælati excuſari, præcipuè cùm non adſit alius, qui doceat *ex dict. c. quia nonnullis de Magiſtr.*

4 Deinde hoc priuilegio gaudent docentes etiamſi ſint Parochi. Quia in vtilitatem vniuerſalis Eccleſiæ eorum abſentia cedit, & quia nulla fit limitatio *in cap. final. de Magiſtr.* & multis comprobat Garzia *3.p. de benefic. cap 2. num.61.* Excipe niſi legat Grammaticam; quia ob huiuſmodi lecturam non poteſt Parochus à reſidentia excuſari, vt ex declaratione ſacræ Congregationis Cardinalium teſtatur Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. num. 254.* Neque ad hanc abſentiam requiritur Prælati licentia, eſt enim à iure expreſſa. Sic Garzia deciſum refert à ſacra Congregatione *dict. cap. 2. num.87. & n.559. fine.* Barboſa *allegat.56. fin. n.53.*

5 Quoad ſtudentes verò eſt aduertendum primò debere maiori anni parte in Vniuerſitate commorari, ibique diligenter ſtudere. Nam ſi otioſi ſint, & tempus terunt, neque ſcholas cum debita diligentia frequentant eo anni tempore, nullo modo priuilegio percipiendi fructus in abſentia gaudent: quia ceſſat finis ob quod eſt conceſſum, & ita tradit Bonacina *diſput.2. quæſt.5. p.3 §.9. num.9.* Moneta *2.p. de diſtributionibus, q.10.n.19.* Barboſa *allegat.56.n.24. & 25.* & alij apud ipſos.

6 Secundò, aduerte debere ſtudere ius Canonicum, ſeu Theologiam, *ex dicto cap. fin. de Mag.* probabile tamen eſt conſequi fructus, etiamſi ſtudeant ius ciuile. Quia *in cap. Tuæ fraternitatis de cleric. non reſident.* nulla eſt facta limitatio, & tradit Gloſſa *cap. cum ex eo, de elect. in 6.* Moneta *2. p. quæſt. 10. num. 21.* Barboſa *num.26.* Bonac. *num.10.* Excipe niſi ſit Sacerdos Archidiaconus, Decanus, Præpoſitus, Cantor, vel perſonatum habens; quia his ſtudium medicinæ, & iuris ciuilis ſub pœna excommunicationis eſt prohibitum, *cap. fin. Ne clerici, vel Monachi.* Vnde niſi ſpeciale priuilegium à Sede Apoſtolica pro hoc ſtudio obtineant, ex vi illius excuſari non poſſent, quia non excuſarentur ex cauſa rationabili. Sic tradunt Moneta, Barboſa, & alij *ſuprà.*

7 Tertiò, aduerto eſſe maximè inter Doctores controuerſum, an hi ſtudentes debeant petere ab Ordinario licentiam, vel poſſint abſque illa ſe abſentare, & fructus lucrari? Plures Doctores relati à Garzia, *n.85. 3.p. cap. 2.* exiſtimant non requiri. Mouentur, quia *in cap. fin. de Mag.* conceditur eis facultas à Sede Apoſtolica percipiendi fructus in abſentia. Ergo non eſt neceſſaria licentia Ordinarij. Tunc enim Ordinarij licentia expoſtulatur, quando danda eſt ex aliqua cauſa non expreſſa in iure, ob cauſas autem in iure expreſſas concedit. Neque obſtat textus in cap. *Relatum, cap. tua fraternitatis de cler. non reſident. iuncta explicatione gloſſæ:* in quibus textibus videtur neceſſariò expoſtulari licentia Ordinarij. Non, inquam obſtat. Tum quia tempore Alexandri III. ſtudium generale non erat ſufficiẽs cauſa abſentiæ, niſi ab Ordinario approbaretur; quæ poſtea per Honorium III. *in dict. cap. de Mag.* fuit abſolutè approbata, ac proinde non indiget iam noua approbatione. Tum quia licentia in dicto cap. expoſtulata, non iungenda eſt cum ſtudio literarum, ſed cùm aliis honeſtis cauſis in iure non expreſſis; ſecus de expreſſis in iure, in quibus nulla Prælati requiritur licentia, vt aliis relatis defendit Garzia *dict. cap.2. n.96. & 97.* Bonac. *diſp.2. q.5. punct.3. num 2.*

Nihil

Digitized by Google

Nihilominus etſi de iure antiquo hæc licentia requiſita non fuerit: at de iure nouo Tridentini, & præcipuè conſtitutione Pij IV. quæ incipit, *Ad aures*, edita 24. *Nouemb. anno* 1564. probabilius longè exiſtimo licentiam ab ordinario requiri: quia ita cauetur expreſsè in ſupradicto motu proprio: & in parochis eſt omnino certum *ex Trident. ſeſſ.* 23. *c.* 1. Ratio congruentiæ eſt. Quia ad ordinarium pertinet examinare, an confluentes ad ſtudia habeant qualitates à iure requiſitas? ſcilicet an ſint apti ad ſcientiam, & in ætate debita conſtituti? & ne Eccleſia ob eorum abſentiam in diuino cultu patiatur detrimentum? Quæ omnia fieri non poſſunt, ſi ordinario irrequiſito ad ſtudia influerent. Debet ergo peti ab ordinario licentia, & ita tenet ex deciſione ſacræ Congregationis. Garzia, *de benef.* 3. *p. c.* 2. *num.* 87. Auguſtinus Barboſ. *de Poteſt. Epiſc.* 3. *p. allegat.* 56. *num.* 28. Ordinarius verò tenetur hanc licentiam concedere, ſi in petente concurrit ætas, & qualitas requiſita ad ſcientiam, & Eccleſia ex eius abſentia graue non patiatur detrimentum in diuino cultu. Quia poſito priuilegio iuris iam non eſt gratiæ, ſed iuſtitiæ. Sic Garzia, Moneta, & Barboſ. ſuprà. Quod ſi ab ordinario debitas qualitates habenti denegetur, poterit repulſus appellare, & ad ſuperiorem recurrere. Sic Selua, *de benef* 4. *p. quæſt.* 7. *num.* 29. *verſ.* 171. Zerola, *verbo ſtudium*, §. 1. *& verbo Reſidentia*, §. 3. Abbas, Felinus Butrius, & alij quos refert, & ſequitur. Garzia, *de benef.* 3. *p. c.* 2. *n.* 86.

8 Quartò aduerto, poſt Tridentinum probabilius eſſe, obtinentes parochiales Eccleſias, non poſſe ob cauſam ſtudij à ſuis Eccleſiis abeſſe, & fructus lucrari. Sic deciſum referunt Gonzalez, *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 249. Garzia, *de benef.* 3. *p. c.* 2. *num.* 83. Proſper Aug. *additionibus ad Quarantam, verbo Reſidentia, verſ. Item limita.* Aloyſius Riccius, *in collection. deciſion.* 3. *p. collect.* 563. *in medio*, & in praxi fori Eccleſiaſtici, *deciſ.* 502. *in fine, in* 1. *editione, & reſolutione*, 393. *in fine, in* 2. *editione, & deciſ.* 364. *in* 1. *editione, & reſolut.* 310. *num.* 1. *in fine, in* 2. *editione.* Auguſtin. Barboſa, *de Poteſt. Epiſc.* 3. *p. allegat.* 56. *num.* 3. Mouentur ex decreto Tridentin. *ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de Reformat.* Vbi non permittitur Epiſcopo dare licentiam parochis, vt à propria Eccleſia abſint vltra bimeſtre, niſi ex graui cauſa. Sed à ſacra Congregatione Concilij non reputatur cauſa grauis ſtudium in parocho: vt ex declarationibus, quas refert Garzia, & Gonzalez, & Riccius, & Barboſa, *in remiſſionibus Concilij ſupradict. c.* 1. *ſeſſ.* 23. Colligitur. Ergo. Secundò, poſt Concilium nemini datur beneficium curatum, niſi à tribus Synodalibus examinatoribus fuerit iudicatum habere ſufficientem ſcientiam ad regimen animarum requiſitam. Sed priuilegium abſentiæ ratione ſtudij conceſſum fuit, vt beneficiati competentem ſcientiam haberent. Ergo cùm ante beneficium obtentum ſupponantur iam illam habere, ceſſat finis priuilegij, & conſequenter ipſum priuilegium. Tertiò, quia ita eſt expreſsè deciſum à ſacra Congregatione Cardinalium, vt videri poteſt in Doctoribus ſuprà citatis.

9 Nihilominus etſi hæc ſententia in iudicando, & conſulendo ſeruanda ſit, probabile tamen eſt, poſſe Ordinarium parocho ſtudere volenti hanc licentiam concedere non obſtante Tridentino, neque ſupradicta ſacræ Congregationis declaratione. Sic tenent grauiſſimi Doctores, qui poſt Tridentinum ſcripſerunt. Petrus Matthæus explicans motum primum Pij IV. de non reſidendo in fauorem ſtudij in fine Concilij conſtitutum, & qui eſt 29. in ordine illius Pontificis, & ſubdit in fine, licèt ob huiuſmodi conſtitutionem ad abſentiam ratio ſtudij requiratur licentia Ordinarij, conſuetudo autem in multis locis eſt, ac vbique vt Clerici ſe ad ſtudia conferant ſine licentia ſuorum Prælatorum, & ea quidem valet, &c. Idem tenet Nauarr. *in Summ. cap.* 2. *num.* 121. Cardinalis Toletus, *lib.* 3. *c.* 5. *num.* 4. Ludouic. Lopez, 1. *Tom. inſtruct. conſcientiæ, c.* 249. *Verſic. prima igitur cauſa.* Gregor. de Valentia, 2. 2. *diſp.* 10. *quæſt.* 3. *p.* 5. §. *Alius eiuſmodi caſus, pag.* 1870. Ioan. Azor. *Inſtitut. Moral.* 2. *p. lib.* 7. *c.* 4. *quæſt.* 3. §. 2. *p.* 818. Leſſius, *lib.* 2. *de Iuſtitia, c.* 34. *dub.* 29. *num.* 163. *in noua editione.* Horatius Liuius, *Tract. de Priuilegiis Scholar. Priuileg.* 98. *& ſequentibus.* Salzedo, *Pract. crim. c.* 52. §. Primus, cum Ioanne de Selua, *Tract. de beneficiis*, 4. *p. quæſt.* 6. Angles, *quæſt. de Reſtitutione facienda propter negligentiam Eccleſiaſticorum, difficult.* 1. *dub.* 1. *concl.* 5. Zerola, *cum aliis in praxi Epiſc.* 1. *p. verſ. ſtudium*, §. *Ad Septennium.* Manuel Rodriguez, *in Summ. Tom.* 1. *verb. Beneficio, c.* 33. *num.* 2. *verſ. La ſegunda concluſion. &* 2. *Tom. verbo Reſidentia, c.* 36. *num.* 2. *verſ. La ſegunda concluſion.* cum Rebuffo, *Pract. benef. titulo de diſpenſat. de non reſidend. num.* 25. Antonius Gomez, *in explicatione Bullæ Cruciatæ, c.* 7. *ad* 4 *clauſulam*, *num.* 27. Emanuel Saa, *verbo Reſidentia, num.* 8. & ſupponit Zechus, de caſibus reſeruatis, *caſ.* 3. *num.* 2. *& de munere Epiſcoporum, c.* 5. *num.* 4. Vega, Maiolus, Hoſeda, Candelabrum aureum, & alij relati à Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *à n.* 74.

Ratio huius ſententiæ ea eſt. Quia à Concilio Tridentino, non eſt ſublata facultas Ordinariis antiquó iure conceſſa permittendi parochos ratione ſtudij abeſſe à beneficio, & fructus in abſentia lucrari. Ergo nullum eſt firmum fundamentum denegandi illis hoc priuilegium. Antecedens probo ex ipſo Tridentino, *ſeſſ.* 1. *c.* 1. *de Reformat.* Vbi in fine, illius cap. dicitur. *Docentes verò ipſam ſacram Scripturam*, (& idem eſt de iure Canonico, vt diximus) *dum publicè in Scholis docuerint, & Scholares, in ipſis Scholis ſtudens priuilegijs omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia à iure conceſſis plenè gaudeant & fruantur.* ex quibus verbis manifeſtè videtur conſtare Concilium non ſolùm non reuocaſſe priuilegium conceſſum, *in c. fin. de Mag. & Cap. cum ex eo, de elect. in* 6. Sed omnino illud firmaſſe, & ſic Horatius Liuius ad marginem Concilij refert dictum cap. final. de Mag. vt tacitè inſinuet ad ipſum attendiſſe Concilium. Item *ſeſſ.* 6. *c.* 2. *de Reformatione*, poſtquam Concilium dixerat debere Prælatos cogere parochos, vt reſideant, non obſtante quolibet priuilegio, vel indulto perpetuo, ſubiungit. *Indulgentijs verò & diſpenſationibus temporalibus ex veris & rationabilibus cauſis tantùm conceſſis, & coram Ordinario legitimè probandis, in ſuo robore permanſuris.* Quod autem cauſa ſtudij inter cauſas veras, & rationabiles computari debeat, inde probatur: quia ſemper à iure ſic reputata fuit, & quia ad marginem huius decreti appoſitum eſt, *Caput cum ex eo, de elect. in* 6. Vbi cauſa ſtudij iudicata eſt ſufficientiſſima. Et licèt in huiuſmodi cap. derogentur priuilegia, & indulta perpetua de non reſidendo, non inde infertur derogari hoc indultum, & priuilegium cauſa ſtudiorum. Aliàs etiam priuilegium quod habent docentes Theologiam, eſſet derogatum. Solùm ergo Concilium derogat priuilegia, & indulta abſque cauſa legitima conceſſa, ſeu conceſſa particularibus perſonis.

10 Neque obſtant contraria. Nam ad textum in *c.* 1. *ſeſſ.* 23. Concilij ſatis reſponſum eſt, affirmando ſtudium grauem cauſam eſſe, & licèt circa finem illius Capitis dicatur, non poſſe ſic ſtudentes abſentes à ſuis beneficiis, ſe defendere vigore Eugenianæ cõſtitutionis, hoc non tollit quominus ex cauſa ſtudij abeſſe poſſint. Nam in illis verbis ſolùm intendit Concilium, vt non poſſint ſe defendere, quominus ordi

ordinarij valeant per cenſuras, aliàque iuris remedia eos compellere, ne abſque eorum licentia, & in ſcriptis obtenta à beneficiis abſint. Nullum tamen eſt verbum in illo cap. ex quo poſſit colligi Prælatum ob cauſam ſtudij non poſſe parocho licentiam concedere, ipsúmque abeſſe non poſſe licentia in ſcriptis obtenta.

Adde illa verba. *Vigore Eugenianæ conſtitutionis*, non referuntur ad Eugenianam conſtitutionem, qua in fauorem Salmantinæ Vniuerſitatis priuilegium conceditur omnibus ibidem ſtudentibus, vt poſſint à ſuis beneficiis abeſſe: ſed referuntur ad Eugenianam conſtitutionem, de qua fit mentio in extrauag. 3. *de Priuileg. inter communes*; vt bene notauit Horatius Lucius *in marg. huius decreti Concilij*, & defendit Garzia, 3. *p. de benef. c. 2. n.* 70.

Neque item obſtat parochos habere ſufficientem ſcientiam pro beneficij adminiſtratione. Nam hanc etiam ante Concilium habere debebant ex iure ipſo naturali, quo non obſtante illis priuilegium ſtudendi concedebatur. Quia non ſolùm pro ſufficientia, ſed pro ſuperabundantia ſcientiæ conceditur, & vt melius parochi officio ſatisfacere poſſint.

Solùm obſtat declaratio ſacræ Congregationis, cui primo reſpondere poſſumus, etſi magnæ authoritatis ſit, non eſſe neceſſariò illi ſtandum. Vt in ſimili dixit Thomas Sanchez, *lib. 8. de Matrim. diſp. 2. num.* 10. *circa finem*, Gabriel Vaſquez, *Tom. 2. de legibus, diſp.* 177. *c. vltimo, num.* 75. Secundò reſpondeo cum Zerola, *Praxi Epiſc.* 1. *p. verb. ſtudium*, §. *ad Septennium*, debere intelligi de licentiis petitis in Curia Romana à Pœnitentiario, non de licentiis petitis ab ordinario, & conſentit Zechus, *de Repub. Eccleſ. tit. de Clericis, num.* 7. *verſ.* 28. Illæ enim licentiæ non ſuffragantur abſentibus, niſi ſingulorum ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia ſita ſunt, gratus conſenſus accedat. Sic Moneta, 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 10. *n.* 9. Barboſa, *allegat.* 56. *n.* 29. Tertiò, reſpondeo non conſtare authenticè de tali declaratione.

11 Quintò, aduerte tempus conceſſum à iure ſtudentibus plures Doctores limitare ad quinquennium à die, quo incipiunt ſtudere, neque vltra extendendum, *ex c. fin. de Mag.* Sic deciſum referunt Garzia, 3 *p. de beneficiis, c.* 2. *num.* 103. Moneta, 2. *p. de diſtrib. q.* 10. *n.* 14. Barboſ. 3. *p. alleg.* 56. *n.* 31.

Cæterùm cùm in Capite. *Cum ex eo, de elect. in* 6. (quod poſterius eſt) concedatur Septennium: ad illud tempus videtur extendi poſſe. Sic Zerola, 1. *p. v. ſtudium*, §. 3. Zechus, *de Repub. Eccleſ. Tract. de Cler. num.* 7. *verſ.* 28. Conciliántque Caput finale de Mag. & Caput, cum ex eo, de elect. in 6. Vt cap. fin. de Mag. Concedens quinquennium, loquatur de ſtudentibus ius Canonicum, & Caput, cum ex eo, de ſtudentibus Theologiam. Cum enim ad huius ſtudium requiratur præceſſiſſe ſtudium Philoſophiæ per tres annos, & in Theologia ſoleant quatuor conſumi; ſanè totum hoc tempus concedi poſſe. Et de ſtudentibus Theologiam in Vniuerſitate Salmantina approbat Garzia, *ſupra num.* 107. poſſe per Septennium abeſſe, & fructus in abſentia percipere. Docentibus verò nulla eſt limitatio facta, ſed toto eo tempore, quo in docendo occupati fuerint fructus percipiunt in abſentia. *ex c. finali de Mag. & Trident. ſeſſ.* 5. *c.* & tradit Moneta, 2. *p. q.* 10. *n.* 16. Barboſ. *alleg.* 56. *n.* 32.

12 Sextò, aduerte ſemel conceſſam ab ordinario hanc licentiam ſtudendi reuocari non poſſe, niſi ex iuſta, & rationabili cauſa, eáque manifeſta. Vt tradit Gloſſ. *c. cùm ex eo, de elect. in* 6. *verb. Septennium.*

13 Dixi in principio ſic docentes, & ſtudentes conſequi fructus præbendæ, non diſtributiones. Quia ita habetur *in c. licèt de præbendis*, & in Conſtitutione Eugeniana pro Vniuerſitate Salmantina conceſſa, & pluribus declarationibus comprobat Garzia, 3. *p. de benef. c.* 2. *num.* 113. Couarr. 3. *Var. c.* 13. *num.* 2. Gutierez, *can. quæſt. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 12. Moneta, 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 10. *num.* 23. Gonzalez, *reg.* 8. *concl.* §. 7. *Proœmij, num.* 178. Barboſ. 3. *p. alleg.* 56. *num.* 19. Bonacin. *diſp.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 3. §. 9. *in principio*, & alij apud ipſos.

Solum eſt dubium. An ſi beneficium conſtat ſolùm ex diſtributionibus quotidianis, eas lucretur abſens ratione ſtudij? Aliqui negant lucrari. Sic Bonacin. *diſp.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 3. §. 9. *& alibi.* Ratio eſſe poteſt. Quia ſolùm eſt facta conceſſio fructuum præbendæ demptis diſtributionibus. Ergo ſi præbenda nullos habet fructus, nulla eſt conceſſio. Nihilominus tenendum eſt lucrari diſtributiones omnes dempta tertia parte. Tum quia illæ diſtributiones loco fructuũ ſuccedunt. Tum quia priuilegium eſſet inutile his beneficiatis. Tum quia ſic eſt declaratum à ſacra Cõgregatione, vt teſtatur *Quaranta in Summa Bullarum verbo Reſidentia.* Piaſecus, *praxi Epiſc.* 2. *p. c.* 3. *num.* 10. Moneta, *quæſt.* 10. *num.* 24. Tuſchus, *concl.* 514. *lit. D.* & pluribus relatis Garzia, 3. *de benef. c.* 2. *nu.* 116. & 551. Barboſ. *alleg.* 56. *n.* 19. & 20.

§. X.

An ex priuilegio poſſis à reſidentia Chori excuſari, & diſtributiones in abſentia conſequi? & qua ratione hoc priuilegium intelligatur?

1 *A Pontifice hoc priuilegium concedi poteſt, ſed non eſt credendum concedi abſque cauſa.*

2 *Nullus præter Pontificem poteſt tale priuilegium in perpetuum concedere.*

3 *De priuilegio, ſeu diſpenſatione ad tempus, probabile eſt poſſe illam Epiſcopum concedere.*

4 *Hoc priuilegium lucrandi fructus in abſentia strictè interpretandum eſt.*

5 *Priuilegium percipiendi fructus ad diſtributiones non extenditur, etiamſi adderet redditus, & prouentus.*

6 *Quid ſi præbenda tota conſiſteret in diſtributionibus?*

7 *Indultum de percipiendis diſtributionibus non extenditur ad illas minutas, quas inter præſentes actu diuiduntur.*

8 *Priuilegium recreationis trium menſium ſpecialem cauſam præter leuamen naturæ non requirit.*

9 *Quomodo debeant illi tres menſes computari?*

10 *Vt hoc priuilegio gaudeat debet integro anno intereſſe, & diſtributiones lucrari.*

11 *Hoc priuilegium ad ſolos fructus non diſtributiones extenditur, niſi præbenda alios fructus præter diſtributiones non habeat.*

1 NOn eſt dubium tibi poſſe concedi priuilegium non intereſſendi horis. Cùm enim chori aſſiſtentia à iure humano inducta ſit, poterit Pontifex in ea diſpenſare. Numquam tamen credendum eſt talem diſpenſationem fieri abſque cauſa iuſta, & rationabili. Quod ſi aliquando contingeret abſque legitima cauſa hanc diſpenſationem ſcienter Pontificem concedere, valida eſſet quoad chori obligationẽ: quia ab ipſo obligatio ad chorum pendet. At mihi dubium eſſet, valeátne quoad diſtributionum perceptionem? quia hæ à fidelibus relinquuntur diuino officio intereſſentibus. Sed fidelium voluntates abſque iuſta cauſa non poteſt Pontifex mutare, quia ipſe non eſt

bono

Digitized by Google

bonorum illorum Dominus, ſed diſpenſator. Ergo, & hæc ratio me conuincit, vt credam non poſſe à Pontifice abſque legitima cauſa priuilegium concedi percipiendi in abſentia diſtributiones illas minutas, quæ non ex beneficio, ſed ex legatis habentur, & conceduntur anniuerſaria, & miſſas recitantibus. At diſtributiones illas quotidianas, quæ ex redditibus beneficij extrahuntur, & ſingulis diebus intereſſentibus diuiduntur, exiſtimo lucrari talem beneficiatum ex priuilegio à Sede Apoſtolica conceſſo. Quia beneficio, & illius fructibus non eſt iure naturæ obligatio illi annexa aſſiſtendi in choro; ſed ex iure poſitiuo, in quo validè, licet non licitè abſque cauſa diſpenſat, qui illud condidit. Vt latius diximus, *tract. de legibus, diſp. de priuileg. & diſpenſationibus*.

2 Ab alio quàm à Pontifice non poteſt tibi tale priuilegium concedi: quia inferior non poteſt in lege ſuperioris diſpenſare. Sed eſt lex à iure communi lata obligans ad reſidentiam beneficiatos, niſi eos infirmitas, corporalis neceſſitas, & euidens Eccleſiæ vtilitas excuſet, *c. Vnico de cler. non reſident. in 6.* Ergo non licet Epiſcopis, nec Capitulis Eccleſiarum priuilegium & diſpenſationem alicui concedere.

3 Et quidem de priuilegio, ſeu diſpenſatione in perpetuum conceſſa nullus dubitat: at de priuilegio, ſeu diſpenſatione ad breue tempus, & ex cauſa aliqua rationabili, dubium non leue eſt. Communis ſententia negat Epiſcopum dare poſſe, quia nullibi inuenitur tradita hæc poteſtas, & cum ſit in lege ſuperioris, Epiſcopus eam habere à ſeipſo non poteſt. Sic Garzia, *variis deciſionibus comprobans*, 3. *p. de benef. c.* 2. *à numer.* 404.

Nihilominus credo ſatis probabiliter dici poſſe, licere Epiſcopo de conſenſu Capituli diſpenſare cum aliquo iuſta aliqua cauſa interueniente, vt fructus, & diſtributiones in abſentia percipiat. Sic docet Zerola, *in praxi Epiſcopali*, 1. *p. verbo priuatio*, §. 4. 2. *dict. pœnitent.* 2. *dubio.* Zechus, *de Rep. Eccleſ. tit. de benef. num.* 9. *verſ. Quod ſi beneficia.* Mouentur ex quadam declaratione Cardinalium facta Epiſcopo Caurienſi; cui nititur reſpondere Garzia affirmans illam non eſſe generalem declarationem, ſed ſpecialem facultatem tali Epiſcopo conceſſam. Sed licèt ita ſit, quod non eſt certum, ex illa ſumitur ſufficiens fundamentum ad affirmandum ex aliis cauſis præter illas, quæ in iure continentur, poſſe Epiſcopum in reſidentia diſpenſare, & ita tenet Armendar, *in additionibus ad recopilat. legum* Nauarra, *lib.* 2. *tit.* 13. *de Reſidentia, rub. An canonici, vel alij habentes dignitatem in ſuis Eccleſiis teneantur reſidere, num.* 124. Comitolus, *reſponſ. Moral. lib.* 1. *quæſt.* 59. *num.* 2. Barboſ. 3. *p. allegat.* 53. *num.* 13. Ratio autem, quæ me mouet, ea eſt: quia conſtat ex praxi ſæpè Epiſcopum dare licentiam parocho, vt à beneficio abſit, & fructus lucretur ob defenſionem iuris ſibi in beneficio competentis. Item, vt viſitet parentes, quos longo tempore non vidit; & vt eos in aliqua afflictione conſoletur, & ob alias ſimiles cauſas quæ iuſtæ, & rationabiles reputantur, licèt non ſint ex illis, quæ in iure ſunt expreſſæ. Sed reſidentia parochi ſtrictior eſt, quàm Canonicorum reſidentia. Ergo poterit Epiſcopus Canonicis hanc facultatem ob alias ſimiles cauſas concedere. Fauétque, Trident. *ſeſſ.* 6. *c.* 2. vbi remittit arbitrio Epiſcopi cauſam abſentiæ examinare, & prout ipſi expediens videbitur facultatem diſpenſandi in reſidentia concedit. Item in eodem capite reuocantur priuilegia, & indulta perpetua de non reſidendo, indulgentiis & diſpenſationibus temporalibus ex veris, & rationabilibus cauſis conceſſis, & coram ordinario legitimè probandis in ſuo robore permanſuris. Ergo tacitè inſinuatur poſſe ordinarium abſentiam temporalem permittere ex cauſa legitima. Adde ſi ſolùm ex cauſis in iure contentis poſſet ordinarius licentiam abſentiæ concedere, nulla eſſet ordinariorum facultas, cùm tunc in probabili ſententia nulla licentia, nec facultas requiritur ab ordinario expoſtulari. Ergo dicendum eſt poſſe ordinarium diſpenſare ex cauſa illa, qua creditur Pontificem diſpenſaturum ſi conſultus eſſet. Item hoc videtur ad ſuauem gubernationem, & rectam pertinere. Durum enim eſſet ita beneficiatos ad reſidentiam coarctare. Adde ſupradictas cauſas, & ſimiles ad neceſſitatem corporalem reduci poſſe.

Dixi *ad breue tempus*: quia ad longum tempus neceſſaria non eſt Epiſcopi facultas, cum à Romano Pontifice expoſtulari poſſet, & in hoc caſu loquuntur Cardinalium declarationes à Garzia relatæ.

Ex vi tamen huius diſpenſationis diſpenſatus ſolùm lucrabitur fructus præbendæ non diſtributiones: quia *in c. Vnico de cler. non reſidentibus*, expreſsè cauetur diſtributiones non lucrari, niſi aliqua ex tribus cauſis ibi enumeratis, intercedat.

4 Quod ſi inquiras, quomodo hoc priuilegium percipiendi fructus, & diſtributiones in abſentia explicandum ſit? Breuiter dico ſtrictiſſimè interpretandum eſſe ſalua verborum proprietate. Quia cedit in diminutionem diuini cultus, & in derogationem legis communis obligantis ad reſidentiam, & in iacturam illorum, qui reſident, quibus obuenturi prouentus, diminuuntur. Sic omnes Doctores.

5 Ex quo fit primò, ſi tibi conceſſum eſt priuilegium percipiendi fructus in abſentia, non poſſe ex vi illius indulti diſtributiones quotidianas percipere. Gloſſ. *verbo adfuerint in c. vnico de cleric. non reſident. in* 6. Couarr. 3. *var. c.* 13. *num.* 2. *ad medium.* Gonzalez, 8. *reg.* Cancell. §. 7. *procemij, num.* 175. Carol. Macig. *de bor. can. c.* 71. *num.* 130. Bonacin. *diſp.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 4. *num.* 4. Ratio eſt, quia ſub nomine fructus comprehenduntur illa, quæ ratione beneficij beneficiato competunt. At diſtributiones non tam ratione beneficij, quàm perſonalis ſeruitij, laboris, & mercedis competunt beneficiato, vt multis exornat Gonzalez, *ſup. n.* 154. & 155. Ergo in priuilegio percipiendi fructus diſtributiones non clauduntur.

Idem quod dictum eſt de priuilegio percipiendi fructus intelligendum eſt, etiamſi adderetur redditus & prouentus, & quælibet alia emolumenta quæ præſentibus & reſidentibus conceduntur, adhuc diſtributiones quotidianæ non veniunt intelligendæ: quia illa verba ferè idem ſignificant. Vt conſtat ex his quæ adducit. Gonzal. *reg.* 8. Cancell. §. 7. *Proœm. à numero* 186.

6 Solum autem venit hoc limitandum caſu, quo præbenda nullos alios fructus haberet præter diſtributiones quotidianas. Quia tunc in priuilegio percipiendi fructus, hæ diſtributiones comprehenduntur: quia hæ diſtributiones magis naturam fructus, quàm diſtributionum imitantur: ſiquidem in abſentia ſolent percipi, neque ſingulis horis diuiduntur inter præſentes, ſed in fine menſis, vel anni, neque ſunt incertæ, ſed certæ, & determinatæ. Aliàs indultum eſſet inutile, ſi hæ diſtributiones comprehenſæ non eſſent, & ita tenet Gonzalez aliis relatis, *ſupra, n.* 157. Aloyſius Riccius, *Praxi, reſol.* 390. 2. *edit. n.* 1. Barboſ. *alleg.* 53. *n.* 124.

7 Infero ſecundò, ſi indultum eſſet de percipiendis diſtributionibus quotidianis, quæ intereſſentibus conceduntur, non eſſe extendendum ad illas diſtributiones minutas, quæ ſingulis horis inter præſentes diuinis officiis diuiduntur, quáſque neque infirmi, neque alia legitima cauſa impediti lucrantur, quæ ob

mortuaria, & anniuerſaria conceduntur. Quia non eſt credendum Pontificem, niſi clarè exprimat, velle contra voluntatem defunctorum procedere, qui huiuſmodi diſtributiones intereſſentibus reliquerunt. Neque ipſæ ſunt quotidianæ diſtributiones, cum non quotidie, ſed aliquibus determinatis diebus conferantur, neque ratione beneficij conceduntur, ſed ex teſtatorum voluntate. Sic Gonzalez, *dicto num.* 177. *&* 181. *&* 206. Bonacin. *diſp.* 2. *quæſt.* 5. *punct.* 4. *n.* 6, Moneta, 2. *p. quæſt.* 14. *num.* 21. *&* 22. Riccius, *deciſ.* 494. *n.* 8. & alij apud ipſos.

8 Infero tertiò, priuilegium à iure conceſſum Canonicis, & præbendatis, vt poſſint tribus menſibus in anno abeſſe recreationis cauſa, non requirere aliam ſpecialem cauſam præter leuamen à reſidentiæ obligatione, quæ grauis eſt. Hæc enim cauſa eſt ſufficiens ad hoc priuilegium concedendum. Sic pluribus declarationibus ſacræ Congregationis confirmat Garzia, 3. *p. de beneſ. c.* 2. *num.* 914. Riccius, *reſolut.* 392. *n.* 4. *&* 5. Barboſ. 3. *p. de Poteſt. Epiſc. alleg.* 53. *num* 118. Item ad hanc abſentiam non requiritur ordinarij facultas. Tradunt Barboſ. Riccius, & Garzia ſuprà. Poterit tamen ordinarius ſi viderit ob multitudinem abſentium diminui diuinum cultum, eo quòd vel non ſunt dicendæ horæ, vel non ſunt dicendæ cum ea ſolemnitate, ac ſolent dici, cogere, ne abſint, iuxta *c. cum ad, de cler. non reſidentib.* Quia tunc ipſimet Canonici tenentur hoc priuilegio non vti. Non enim credendum eſt velle Pontificem cum diminutione diuini cultus priuilegium concedere. Sic plures referens Bonacin. *diſp.* 1. *q.* 5 *Punct.* 4. *n.* 7.

9 Ob huiuſmodi priuilegium poteſt Canonicus abeſſe à choro 90. dies, ſiue continuos, ſiue diſcretos, quia conceditur priuilegium abſentiæ trium menſium abſque vlla determinatione: menſis autem abſolutè prolatus 30. dies continet. Quia tot diebus luna in coitu ſolis remoratur, & ad ſuas vices redit, curſúmque conficit; vt eleganter probat Menochius, *de arbit. lib.* 2. *caſu* 50 *per totum*, & tradit alios referens Gonzalez, *reg.* 8. Cancell. Gloſſ. 11. *num.* 8. Inſuper quia Concilium non determinat à quo tempore hi menſes debeant incipere. Ergo ſumi continui, & interpellati poſſunt. Sic Garzia, 3. *p. c.* 2. *nu.* 306. Gonzal. *reg.* 8. Cancel Gloſſ. 11. *n.* 8. Barboſ. *alleg.* 53. *n.* 120. ſolùm tempore Paſchatis, & maximarum ſolemnitatũ vitare debet ordinarius, ne præbendati abſint, ſic ex declaratione ſacræ Congregationis Archiepiſcopo Genuenſi miſſa teſtatur Zerola, Praxi Epiſc. 1. *p. verb. Priuatio*, §. 4. 2. *dict. Pœnitent.* 3. *dub.* Zecbus, *de Rep. Eccleſiaſt. tit de beneſ. n.* 6. *verſ. Quod ſi beneficia*, Barboſ. *alleg.* 53 *n.* 119.

Fateor hoc procurari ab ordinario deberi ex declaratione, ſed non ex obligatione ſtricta: præcipuè in Hiſpania, vbi ex Canonicorum abſentia quolibet tempore anni debito ſeruitio Eccleſia fraudari non ſolet. Sic Garzia, 3. *p. de beneſ. c.* 2. *n.* 118. Bonac. *diſp.* 2. *de hor. can. q.* 5. *Punct.* 4 *in fine.*

Adde Congregationem Concilij declaraſſe non poſſe confici ex horis quibus Canonici reſidentes abſunt à choro dies, & ex diebus & horis, ſic collectis confici menſes abſentiæ, de quibus in hoc decreto. Neque ad colligendum ſeruitium nouem menſium colligendas eſſe punctaturas quaſi ij, qui nouem partes punctaturarum ex duodecim, quæ ex ſeruitio totius anni conflantur, deſeruiendo tulerint, ſeruitio nouem menſium debito ſatisfecerint. Sed ipſos dies reſidentiæ & ſeruitij, ſiue continui, ſiue interpellati ſint numerandos eſſe: vt compleant numerum dictorum nouem menſium. Sic refert Barboſ. *in declarat. Concilij ſeſſ.* 24. *c.* 12. *pag.* 553. Garzia, *de beneſic.* 3. *parte, c.* 2. *numero* 327.

10 Vt autem Canonicus poſſit hoc priuilegio frui, ſolùm requiritur, quod teneatur per integrum annum diuinis intereſſe, & poſſit diſtributiones lucrari. Quia Concilium *dicta ſeſſ.* 24. *c.* 12. hoc priuilegium concedit Eccleſiis, quæ integro anno reſidentiam expoſtulant, ſeu integro anno obligant reſidere. Sic deciſum refert Garzia, *Sæpè citatus*, 3. *p. de beneſ. c.* 2. *num.* 312. Barboſ. *num.* 121. Quocirca ſi Canonicus poſſeſſionem Canonicatus accipiat in medio anni, non poterit tribus menſibus illo anno abeſſe, ſed ſolùm vnum menſem cum dimidio. Quia cum ſolùm ad reſidentiam dimidij anni fuerit obligatus, medietate priuilegij conceſſi obligatis toto anno reſidere, gaudere debet: & ſic pro rato temporis obligationis computandum eſt priuilegium Sic Bonacin. *diſp.* 2. *q.* 5. *Punct.* 4. *de hor. can. num.* 9. Quòd ſi integro anno, vel maiori illius parte Canonicus abſuerit abſque legitima cauſa, non ideò ipſo iure amittit priuilegium, pro illis tribus menſibus conceſſum. Quia non datur hoc priuilegium iis, qui actu reſident, ſed obligatis ad reſidendum: Aliàs frui non poſſet ſupradicto priuilegio, quouſque nouem menſes priùs reſideret: quod non eſt vſu receptum; cùm poſſet in qualibet parte anni hos tres menſes recitationis accipere, vt diximus, & tenet Bonac. *an.* 22. *& n* 15. *in fine.*

11 Tandem aduerto hoc priuilegium ſolùm extendi ad lucrandos fructus, non diſtributiones quotidianas. Vt multis allegatis docet Barboſ. *dicta* 3. *p. de Poteſt. Epiſc. allegat.* 53. *num.* 124. Garzia, 3. *p. de beneſ. c.* 2. *num.* 249. aduerſus Zenedo, *collectione* 15. *ad* 6. *decret. num.* 7. & videtur probari, *ex c. Vnico de cler. non reſident. in* 6. Vbi diſtributiones quotidianæ ſolùm conceduntur, ſi infirmitas, neceſſitas corporalis, & euidens Eccleſiæ vtilitas interceſſerit. Si autem præbenda non haberet alios fructus præter diſtributiones quotidianas, probabilius cenſeo aduerſus Garziam *ſupra num.* 252. abſentes his menſibus lucrari, ne videatur illis priuilegium inutile. Et quia tunc diſtributiones naturam fructuum imitantur. Sic pluribus relatis. Barboſ. ſuprà.

§. II.

An ex ſtatuto Eccleſiæ excuſari poſſis longiori tempore trium menſium ab aſſiſtentia horarum Canonicarum & nihilominus fructus & diſtributiones lucrari.

1 *Statutum hoc factum à fundatore, qui cenſeant non valere.*
2 *Tenendum eſt eſſe validum.*
3 *Si fiat à Capitulo communis eſt ſententia inualidum eſſe.*
4 *Proponuntur aliquot obiectiones.*
5 *Fit illis ſatis.*
6 *In quibus caſibus valeat ſtatutum ab Epiſcopo factum.*

1 Statutum fieri poteſt ab ipſo fundatore Eccleſiæ, à Capitulo, vel ab Epiſcopo, ſeu ordinario. Et quidem ſi fiat, vel factum ſit ab ipſo fundatore, non deſunt Doctores qui affirment inualidum eſſe. Quia fundator beneficij reſidentiam expoſtulantis debet iuxta qualitates à ſacris Canonibus requiſitas fundare. Cùm autem ſacri Canones ſolùm iis beneficiis trium menſium recreationem conſtituant, quaſlibet conſuetudines, & ſtatuta in contrarium abrogantes, effici videtur non poſſe fundatorem aliter diſponere.

Digitized by Google

ponere. Præterea fundator exigere non poteſt ratione fundationis, quod Eccleſiæ damnoſum ſit. At eximere præbendatos longiori tempore trium menſium à reſidentia, reputatur à Concilio, Eccleſiæ damnoſum. Ergo non licet fundatori ſtatutum facere à reſidentia vltra tres menſes excuſans in beneficiis reſidentiam expoſtulantibus. Sic tanquam probabilius defendit Azor 2.*p.lib.7.cap.6.ſub* 3. *quæſtione.*

2 Nihilominus tenendum eſt licere fundatori tale ſtatutum condere, validúmque eſſe. Quia tale ſtatutum ſacris Canonibus contrarium non eſt. Non enim ſacri Canones fundationes immutant, ſed illas intactas relinquunt, iuxta fundatorum voluntates: ne alij à ſimilibus fundationibus auertantur. Sic deciſum refert à ſacra Congregatione Moneta 2.*p.q.*13.*an.*35.Garzia 3.*p. de benef. cap.*2. *num.* 244. *&* 7.*p. cap.*1, *an.*118. plures referens, *& cap.*4. *num.*9. *&* 9.*p.cap.*2.*n.*270. Bonacina *diſput* 2. *de hor. can. quæſt.*5. *punct.*5. *in fine*, & tradit Barboſa 1.*p. de poteſt. Epiſcop. gloſſ.* 17. *tit.*2. *num.*25. *&* 26. & in ſimili plures referens 3.*p.allegat.* 60. *num.*78. Ex quo fit non exigere conditionem Eccleſiæ damnoſam, ſed vtilem, cùm vtilius ſit Eccleſiæ habere beneficium cum aliqua reſidentia, quàm illo carere. Item ad Eccleſiæ pulchritudinem pertinet diuerſitas beneficiorum in reſidendo.

3 Quòd ſi ſtatutum de vacatione vltra tres menſes, vel de percipiendis diſtributionibus illo tempore vacationis fiat à Capitulo, vel Epiſcopo de Capituli conſenſu; communis omnium ſententia eſt inualidum eſſe. Quia nequit inferior aduerſus ſuperiorem ſtatuere, *cap. Inſtitut.* 28.*q.*2. Clement. *Ne Romani. de elect. cap. ſuper his de maioritate, & obedientia, cap. Cum omnes, de conſtitut.* & aliis. Cùm autem à Concilio Tridentino ſit ſtatutum, vt tribus tantùm menſibus vacent præbendati, illóque tempore fructus lucrentur non diſtributiones: nequit inferior aduerſus hoc ſtatutum procedere, & ita tradit Abbas *in cap. finali de conſuetudine, num.*7. *&* 8. Garzia *de benefic.*3. *p. cap.*2. *num.* 104. Barboſa 3.*p. de poteſtate Epiſcop. allegat.*93. *num.*29. Bonacina *diſput.*2. *de hor. can.q.*5. *p.*5. & alij apud ipſos.

Ex quo fit, ſi in aliqua Eccleſia ſit ſtatutum, quòd Canonici ſeruire poſſint per ſubſtitutos, vel alternatim vnus pro alio, inualidum eſſe: quia eſt contra Concilium perſonalem reſidentiam requirens. Sic Rota Romana apud Farinacium *deciſ.*659. *num.* 3. *in nouiſſimis. Prax. Epiſcop. p.*2. *verbo Canonicus.* Garzia 3. *de beneficiis cap.*2. *num.*498. Barboſa 3.*p. allegat.*53. *num.*136.

4 Sed obiicies, inferiores poſſunt aduerſus ius commune conſuetudine præſcribere. Ergo & ſtatuto. Ergo poterit Capitulum, & Epiſcopus ſtatuere longum recreationis tempus, & diſtributiones quotidianas illo tempore concedere. Secundò, *in cap. vnico de cleric. non reſident. in* 6. cauetur diſtributiones diuidendas eſſe iuxta cuiúſque Eccleſiæ ordinationem. Ergo poteſt Eccleſia ordinationem facere, vt quibus voluerit concedantur. Tertiò, quia de facto in pluribus Eccleſiis eſt factum ſtatutum iubilationis pro iis, qui quadraginta annos inſeruierunt, quibúſque non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones conceduntur. Sic Zenedo 3.*p.collect.*15. *ad* 6. *decretum ad finem.* Praxis Epiſcop. 2.*p.cap.*3. *num.*9.*verſic. de Senio.* Stephanus Grater. *diſceptat. forenſ. cap.*208. *num.*19. Moneta *de diſtributionibus quotidianis* 2. *p. quæſt.*7. *num.* 21. *& q.* 12.*num.*61. *& q.*13. *num.*41. Garzia 3. *p.de beneficiis*, Barboſa 3.*p. allegat.*53. *num.*117. qui omnes teſtantur ſic fuiſſe deciſum à Gregorio XIII. loquens pro ſtatuto Compoſtellanæ Eccleſiæ, quod dixit tolerandum eſſe, & cùm dixerit tolerandum eſſe, tacitè inſinuauit ex ſe validum eſſe. Propter hæc Zenedo *ſupradicta collect.*15. ſentit valere ſtatutum Eccleſiæ iubilationem vltra tres menſes concedens, & diſtributiones illo tempore vacantibus applicans.

5 Cæterùm retinenda eſt communis ſententia; nequaquam fieri poſſe, nec valere tale ſtatutum, eſto, valeat conſuetudo; quia conſuetudo vires habet non tam ex introducentibus illam, quàm ex ſuperioris conſenſu expreſſo *in cap. fin. de conſuetud.* Qui conſenſus non eſt expreſſus circa ſtatutum, ſed potiùs eſt circa illud expreſſus diſſenſus. Ratio autem, quare ius approbauit conſuetudinem legi derogantem, & reprobauit ſtatutum, & eſſe poteſt. Quia conſuetudo non repentè, ſed paulatim introducitur, & ſæpè ex bona fide, neque vires habet quouſque ſit legitimè præſcripta. Statutum verò ab ipſo exordio vires habere debet, ac proinde directè legi aduerſatur. Meritò ergo ius indulgere ampliùs voluit conſuetudini, quàm ſtatuto. Ad ſecundum dico concedi, vt diſtributiones diuidantur ſecundùm Eccleſiæ ordinationem, inter præſentes, inquam, non inter abſentes. Vt conſtat *ex dicto cap. vnico.* Aliàs poſſent concedi nunquam intereſſentibus. Ad tertium, credo tale ſtatutum in rigore iuris inualidum eſſe, niſi à Pontifice fuerit approbatum. Sic Bonacina *diſput.* 2 *quæſt.*5 .*de hor.can. punct.*5 .*circa finem.* Moueor: quia approbatio Compoſtellani ſtatuti non infert ſimile ſtatutum in qualibet Eccleſia valere: quia non approbauit Pontifex illud ſtatutum, vt validum, & tolerandum ante approbationem; ſed ipſa approbatione validum fecit, & tolerandum. At gratiam derogatoriam iuris communis vni Eccleſiæ factam ad alias Eccleſias non licet extendere *leg.* Papinianus *ff. de vniuerſ.* Ergo. Adde etſi concedamus tale ſtatutum valere, non inde infertur poſſe Epiſcopum, vel Capitulum quælibet ſtatuta facere à reſidentia excuſantia, & diſtributiones concedentia. Quia in illo ſtatuo eſt ſpecialis ratio, quæ in aliis non reperitur. Qui enim per quadraginta annos Eccleſiæ ſeruiuit, præſumi non poteſt firma eſſe valetudine, vt reſidentiam continuare poſſit, ac proinde tanquam valetudinario, & laboribus fatigato requies conceditur: ac proinde tanquam infirmus excuſatur, & diſtributiones lucratur.

6 Supradicta doctrina aliquas patitur limitationes: Prima niſi cauſa vrgens ſit, neque cogitata per Canones, & Pontifex facilè Conſuli non poteſt. Tunc enim poterit Epiſcopus ex conſenſu Capituli aliquid ſtatuere contra Canones, debere tamen in ipſo ſtatuto cauſam eius exprimere. Sic Abbas *in cap. fin. de conſuetud. num.* 10. Felinus *cap. Quod ſuper his, de maiorit. & obed. num.* 4. *& cap.* 1. *num.* 49. *de conſtitut.* Prax. noua Epiſcop. *cap.* 2. *num.*7. *verſ. primo*, quos allegat Barboſa 3. *part. allegat.*93. *num.*3. Verùm hoc non tam vocari debet ſtatutum, quàm diſpenſatio. Secundò, ſi dubium ſit. An illa conceſſio, & exemptio, facta per ſtatutum comprehendatur ſub ea, quæ fit à iure? Tunc enim poterit ſtatutum fieri, quia eſt quaſi iuris declaratio. Sic relato Philippo, Probo, Felino, Hozeda, & aliis docet Barboſa *ſup. dict. num.*31. *in fin.* Ex qua doctrina dici poteſt, primò valere ſtatutum de iubilatione pro inſeruientibus quadraginta annis factum. Quia dubium eſt, an ex illa ætate valeant aſſiſtere? Secundò, valere ſtatutum concedens præbendatis diſtributiones quotidianas tempore vacationis, cùm præbenda non habet alios fructus. Quia dubium eſt, an tunc ſub nomine fructuum illæ diſtributiones comprehendantur. Tertiò, ſi ſtatutum confirmatum ſit à Sede Apoſtolica valet. Quia tunc non valet ratione ſtatuentis, ſed ex Pontifice confirmante. Sic refert doctiſſimus Nicolaus Garzia *deciſum* 3.

Digitized by Google

p. de benef. cap.2. num.197. & 214. & ſequentib. Barboſa 3. *p. allegat.* 53. *num.* 116. Debet tamen ſtatutum eſſe confirmatum ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, neque ſufficere confirmari in forma communi, vt multis exornat Garzia *ſup. à num.* 21.

§. XII.

An ex conſuetudine excuſari à reſidentia poſſis, & diſtributiones lucrari.

1 *Sublata eſt per Concilium conſuetudo abſentiæ vltra tres menſes. Difficultates habet. An extendatur ad conſuetudinem immemorialem.*

2 *Si poſt Concilium ex cauſa rationabili introducta ſit conſuetudo abſentiæ vltra tres menſes valida eſt.*

3 *Conſuetudo, quæ viget in aliquibus Eccleſiis abſentiæ per quatuor menſes, reputanda eſt legitima.*

4 *Si conſuetudo introducta ſit lucrandi diſtributiones: præſumi debet honeſta.*

5 *Poteſt hæc conſuetudo extendi ad ſeruientes Epiſcopo, ſtudentes, docentes, &c.*

6 *Introduci poteſt conſuetudine, vt Canonici tempore diuinorum Miſſas in eadem Eccleſia celebrantes lucrentur diſtributiones.*

7 *Idem extendi poteſt ad confeſſiones audiendas.*

8 *Idem iuris eſt de occaſione peregrinationis alicuius inſignis.*

9 *Valet conſuetudo concedens iubilæum abſentiæ ijs qui quadraginta annos inſeruierunt Eccleſiæ.*

10 *Valet conſuetudo concedens tot diſtributiones intereſſentibus matutinis horis, ac aliis.*

11 *Poteſt conſuetudine introduci, vt chori obligationi ſatisfacias, ſi per alium aſſiſtas.*

12 *Idem iuris eſt de conſuetudine, vt vnus pro alio ſuppleat.*

13 *Obtineri conſuetudine poteſt, vt fructus primi anni dentur hæredibus defuncti.*

14 *Conſuetudine obtineri poteſt, nullam eſſe obligationem intereſſendi matutinis.*

15 *Conſuetudine firmari poteſt, conſecutio groſſæ ex aſſiſtentia vnius horæ ſingulis diebus, vel ex aſſiſtentia aliquorum dierum ſingulis annis.*

16 *Suſtineri debet conſuetudo concedens duos, vel tres dies iubilationis redeuntibus ex aliquo negotio.*

17 *Quid ſecluſa conſuetudine faciendum eſt.*

18 *Conſuetudo aſſumendi ſingulis hebdomadibus vnũ, vel dimidium diem recreationis pro tonſione barbæ, non ſatis mihi probatur.*

19 *Econtra verò introduci poteſt conſuetudo non lucrandi diſtributiones aſſiſtendo choro, ſi fructibus compenſetur aſſiſtentia ſecus è contra.*

20 *Valet conſuetudo, quâ cauetur, ne lucretur diſtributiones infirmus, qui extra locum, in quo eſt Eccleſia exiſtit, vel domo egreditur, & non ad Eccleſiam.*

21 *Diſtributiones relictæ ex teſtatorum voluntate intereſſentibus officiis, nulla conſuetudine introduci poteſt, vt dentur aliis.*

1 PRo certo habendum eſt ſublatam eſſe à Concilio *ſeſſ. 24. cap.12.* Omnem conſuetudinem, quæ beneficiatis vltra tres menſes abſentiam à choro permittebat, & diſtributiones concedebat. Sic ex variis deciſionibus comprobat Garzia 3. *p. de benef. cap.2. à n.* 197. Aloyſius Riccius praxi *reſolut.* 392. *num.2.* Barboſa 3. *p. de poteſtate Epiſcop. allegat.* 53. *num.* 115. & 116. Qui ex ſupradictis declarationibus extendunt ad conſuetudinem immemorialem. Quod tamen difficultate non caret. Nam abſentia vltra tres menſes, cùm per ſe turpis, & in honeſta non ſit, non cenſetur reuocari, ſi conſuetudine immemoriali firmata ſit. Quia conſuetudo immemorialis nõ tollitur per clauſulam generalem, & vniuerſalem reuocantem omnem conſuetudinem, ſed requiritur, vt illius fuerit facta expreſſa mentio. Flor. Var. *lib.2. quæſt.10. n.44.* Manuel Rodriguez *Reg. quæſt. tom.1. quæſt.9. art.5. ad finem.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 33. num.2.* & alij relati à Garzia 3 *p. de benef. cap.2. num.* 190. cùm autem à Concilio expreſsè dictum non ſit, non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorialibus, ſed ſolùm dictum ſit, non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis, & conſuetudinibus, &c. efficitur conſuetudinem immemorialem ſublatam non eſſe, & fauet ratio. Quia conſuetudo immemorialis præſumitur ex fundatione, vel priuilegio, alióue ſimili titulo procedere. Sed reuocans conſuetudinem non cenſetur reuocare priuilegia, & fundationem. Ergo neque immemorialem conſuetudinem, & ita in præſenti docet Menoch. *conſ. 90. num. 65. & conſ.402. num.9.* Carolus Macignus *de hor. canon. q.65. num.9.* & probabilem reputat Bonacina *diſput.2. q.5. p.6. num.6. verſ. verum.* Puteus *deciſ.* 52. & 205. Ex qua ratione fortè oritur id, quod video ferè in omnibus Eccleſiis Hiſpaniæ obſeruari, dignitates poſſidentes non obligati ad reſidentiam. Contendunt enim ſic habere præſcriptum ex conſuetudine immemoriali, cui Concilium obligans dignitates ad reſidendum, non videtur derogare voluiſſe.

2 Cæterùm quidquid ſit de conſuetudine ante Concilium, at ſi poſt Concilium introducta ſit conſuetudo lucrandi diſtributiones tempore recreationis, vel alio, quo à reſidentia es legitimè excuſatus: item ſi ſit introducta conſuetudo vacationis maioris, quàm vltra tres menſes. Si hæc, inquam conſuetudo ex honeſta rationabilique cauſa fiat, valida erit, ex cap. fin. Sic pluribus firmat Couar. 3. *var. cap.13. num.6.* Garzia 3. *p. de benefic. cap.2. num.* 348. Riccius *deciſ.* 498. *num.2.* Vaſquez *de benef. cap. 4. §.3. dub. 1.* Bonacina *diſput.2. de hor. can. quæſt.5. p.6. num.4.* Carol. Macign. *cap.71. num.41.* & alij apud ipſos. Quare tota difficultas eſt in inueſtigando, an conſuetudo ſit legitimè præſcripta, hoc eſt ex cauſa honeſta, & rationabili, & cum reliquis conditionibus ad conſuetudinem requiſitis. Regulariter autem ita præſumendum eſt, ſi Prælatis videntibus, & non contradicentibus obſeruetur. Vt autem hæc clariùs innoteſcant, placet ſubiungere aliquos caſus, ex quibus hoc cognoſci poteſt, & in quibus ſolet præbendatis abſentia permitti, & diſtributiones concedi.

3 Primò, in multis Eccleſiis permittitur ex conſuetudine præbendatis quatuor menſes abeſſe à choro. Quia fortè ad ſtrictiorem reſidentiam reliquis anni partibus obligantur; & quia iudicatum eſt in illa Eccleſia ſic conuenire præbendatis ad ſua negotia componenda, & ad excutiendum tædium, animúmque relaxandum, & ob alias cauſas honeſtas, quæ excogitari poſſunt: ac proinde cenſenda eſt talis conſuetudo licita, & valida. Neque enim negari poteſt hoc ex priuilegio licere. Sed quidquid ex priuilegio licet, licet etiam ex conſuetudine legitimè introducta. Ergo.

4 Secundò, ſolet permitti, & validè tempore recreationis diſtributiones quotidianas lucrari. Si enim tempore recreationis fructus beneficij conceduntur, iuxta Trident. *ſeſſ.24. cap.12. de Reformatione*, etiam diſtributiones quotidianæ poterũt ex conſuetudine concedi; cùm diſtributiones quotidianæ ex fructibus beneficij fuerint extractæ. Item, quia eadem cauſa, quæ ad concedendos fructus valet, valere poteſt ad concedendas diſtributiones. Si enim fructus conceduntur,

duntur, vt ſic priuilegiati maiori cum alacritate, ſpecialique feruore, elapſo recreationis tempore officium diuinum perſoluant, ſi vltra fructus etiam conceduntur diſtributiones, efficaciùs incitabuntur. Sic docet Couar. 3. *var. cap.* 13. *num.* 5. Zenedo *in collect. ad tit Canonicum* 3. *p. collect.* 15. *num.* 7. Moneta 2. *p. quæſt.* 12. *num.* 54. Carol. Macig. *de diſtribution. cap.* 45. *num.* 21. & probabile reputat Bonac. *diſput.* 6. *quæſt.* 5. *part.* 6. *num.* 6. & alij relati à Garzia 3. *p. cap.* 2. *n.* 248. Neque obſtat ſacram Cõgregationem declaraſſe Canonicos non poſſe, vi cuiuſlibet conſuetudinis, etiam immemorialis frui quotidianis diſtributionibus, illis tribus menſibus, quibus à Concilio permittitur abeſſe. Sic deciſum refert Garzia 3. *p. cap.* 2. *n.* 249. Azor 2. *p. lib.* 7. *cap.* 7. *quæſt.* 6. Torres *de Relig. de hor. canon. controuerſ.* 10. *diſput.* 4. *&* 5. & Bonacina *ſuprà*. Non, inquam obſtat; quia debet intelligi non poſſe Canonicos vi cuiuſlibet conſuetudinis Concilio antecedentis, & abſque rationabili cauſa introducta percipere diſtributiones, ſecus verò de conſuetudine quadragenaria poſt Concilium, & ex legitima cauſa introducta.

5 Tertiò, valet conſuetudo legitimè præſcripta percipiendi non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones per eos, qui Epiſcopo, vel Pontifici inſeruiunt, ſtudiis dant operam, ſuam iuriſdictionem viſitant, & qui aliis negotiis occupantur, ob quæ abſentia cum acquiſitione fructuum permittitur. Quia honeſtari poteſt ex eadem cauſa, qua honeſtatur fructuum conceſſio. Sic Couar. 3. *var. cap.* 13. *num.* 5. Hoſeda *de incompatibilitate benef.* 1. *part. cap.* 17. *num.* 10. Bonacina *diſput.* 2. *de hor. can. quæſt.* 5. *p.* 6. *num.* 19. Garzia 3. *p. cap.* 2. 333. *&* 348. Alex. Moneta 2. *p. quæſt.* 12. *num.* 42. Garian. *diſcept. for. cap.* 166. *n.* 19.

6 Quartò, conſuetudine firmari poteſt, vt omnes Canonici tempore diuinorum officiorum Miſſam in eadem Eccleſia celebrantes, ſiue illam celebrent ex mandato ſuperioris, ſiue ex deuotione, reputentur choro intereſſentes, & diſtributiones lucrentur. Quia adeſſe poteſt legitima cauſa talis introductiones, videlicet vt præbendati ad celebrandum excitentur, & maior populi concurſus ad Eccleſiam accedat ſciens plura ibi eſſe ſacrificia. Cedit ergo talis conſuetudo in Eccleſia ſpecialem honorem, & ſplendorem, præcipuè cum ex illa debito ſeruitio non fraudatur Eccleſia, hoc enim ſemper præ oculis habendum eſt; neque vlla conſuetudo huic ſeruitio derogans eſt permittenda. Sic Garzia alios referens 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 401. Secluſa verò conſuetudine, neque fructus, neque diſtributiones lucrantur, niſi iuſſi fuerint à ſuperiore, vt ex declaratione ſacræ Congregationis comprobat Garzia ſuprà, & aliis pluribus relatis. Bonacina *diſp.* 2. *q.* 5. *p.* 3. §. 4.

7 Quintò, idem dicendum eſt ob eandem rationem de Canonicis confeſſiones audientibus. Reputari poſſunt ex conſuetudine choro intereſſentes, & non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones lucrari. Garzia ſuprà, vbi ex directorio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, *tit. de reſident. num.* 6. hæc verba refert. *Similiter eos qui vel ſacrificant, vel audiunt confeſſiones, ipſa hora qua hæc faciunt pro præſentibus habendos eſſe decernimus, modò tamen ad principales horas iuxta Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem ingreſſum fecerint, & ſacrificio ſuo, & confeſſionibus finitis ſi nondum ſit perfectum officium chori, in ipſum redeant.*

8 Sextò, tenet conſuetudo aliquarum Eccleſiarum, qua conceduntur præbendatis aliquot dies abſentiæ vltra tres menſes ad peregrinationem aliquam inſignem faciendam, & in quibus diſtributiones conceduntur. Quia hæc eſt cauſa cedens in cultum Dei ſpecialem, & deuotionem excitat. Sic Alex. Monet. 2. *p. quæſt.* 13. *num.* 46. eſto contra videatur ſentire, *quæſt.* 5. *num.* 51. Neque obſtat ſacram Congregationem dixiſſe Canonicos deuotionis cauſa peregrinantes, & viſitantes aliquas Eccleſias, non lucrari diſtributiones quotidianas non obſtante aliqua in contrarium conſuetudine. Sic refert deciſum Garzia 3. *p. cap.* 2. *num.* 394. Non, inquam obſtat. Quia debet explicari de conſuetudine ante Concilium introducta, & abſque legitima cauſa. Secus de quadragenaria, & ex legitima cauſa introducta, poſt Concilium vt placet Zenedo *collect. iuris ad* 6. *decret.* 3. *p. collect.* 15. *n.* 7. Azor *lib.* 7. *cap.* 7. *quæſt.* 5. *&* 6. Carol. Macig. *cap.* 71. *num.* 139. *In ſupradict. decret cap. vnico de cler. non reſident. in* 6. & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. non reprobatur conſuetudo dandi diſtributiones quotidianas iis, qui tempore determinato abſunt, ſed iis, qui perpetuò abſunt.

9 Septimò, valet conſuetudo, qua in aliquibus Eccleſiis conceditur iubileum abſentiæ iis, qui quadraginta annos Eccleſiæ inſeruierunt: quia ex legitima cauſa introduci poteſt. Nam ex parte Eccleſiæ introduci poteſt in ſignum gratitudinis pro tam continuo, & perſeueranti ſeruitio. Ex parte beneficiatorum, vt ſpe iubilationis ad inſeruiendum continuò excitentur: fauetque *lex à muneribus ff. de muneribus*: vbi veterani milites à muneribus perſonalibus excuſantur. Poterit ergo Eccleſia ad horum exemplum ſuos veteranos milites ab onere aſſiſtendi choro excuſare. Neque obſtat milites Eccleſiæ non tot labores ſubire, neque tot periculis exponi, ac exponuntur ſæculi milites; quoniam excuſari legitima conſuetudine poſſunt. Quia ſufficit laboraſſe tanto tempore in obſequium Eccleſiæ, quæ pia mater eſt, & in ſuos filios ſe gratiorem vult oſtendere. Adde, hos tanquam ſenes reputandos eſſe. Si igitur ſenibus ſeptuagenariis concedit, & bene Bonacina *diſput.* 2. *quæſt.* 5. *p.* 6. *n.* 16. priuilegium percipiendi fructus, & diſtributiones in abſentia, ſi conſuetudine iuuetur: etiam debet concedi iis, qui quadraginta annis Eccleſiæ inſeruierunt, cùm ij regulariter ſenes ſint, & infirmis, & valetudinariis debeant comparari, & ita docet Garzia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 344. Moneta 2. *p. de diſtribut. quæſt.* 7. *n.* 20. *&* *q.* 12. *n.* 6. Zenedo 3. *p. collect. iuris ad* 6. *decret. collect.* 15. *n.* 8.

10 Octauò, admittenda eſt conſuetudo, qua intereſſentibus matutinis precibus conceduntur tot diſtributiones, ac conceduntur præſentibus reliquis horis: quia adeſt iuſta cauſa conuenientiæ, vt ſcilicet præbendati ad illius horæ aſſiſtentiam, quæ difficilior eſt, excitentur. Adde horas matutinas medium eſſe officij. Sic Moneta *de diſtribut.* 2. *part. quæſt.* 12. Hoſeda 1. *p. de incompatibilit. benef. cap.* 17. *n.* 11. Azor 2. *p. lib.* 7. *cap.* 7. *q.* 6. Bonacina *diſput* 2. *q.* 5. *p.* 6. *n.* 14.

11 Nonò, conſuetudine introduci poteſt, vt obligationi chori ſatisfacias, ſi per alium aſſiſtas. Quia hæc obligatio aſſiſtendi perſonaliter choro non eſt orta ex iure naturæ, ſed ex præſcripto Eccleſiæ, *cap. vnico de cleric. non reſident. in* 6. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de Reformatione*. Sed ius poſitiuum abrogari poteſt conſuetudine legitimè introducta, *cap. fin. de conſuetudine*, & docent omnes. Ergo. Secundò, priuilegio concedi poteſt, vt choro ſatisfacias inſeruiendo per alium, vt videre eſt in coadiutoriis, quæ quotidie conceduntur. Sed quidquid conceditur priuilegio, obtineri regulariter poteſt conſuetudine, quæ vim priuilegij habet. Tertiò, poſita hac conſuetudine nullum Eccleſia damnum ſequitur, cùm non priuetur debito miniſtro. Quartò, quia in pluribus Italiæ Eccleſiis ſic eſt receptum, vt teſtatur Bonacina *diſput.* 2. *quæſt.* 2.

Digitized by Google

quæſt.1.p.5. & quæſt.5.p.6. num.17. Ergo. Et ita tenet ipſe ibi cum Moneta 2.*part.quæſt.12 num.48.*Beroio. *quæſt.114.* Carol. Macig. *cap.67.num.8.* Azor *lib.10. cap.11.quæſt.6.* Petrus Nauar. 2. *de reſtu.cap.2.n.117.* Leſſio *lib.2. cap.34. dub.33. num. 185.* Neque obſtat textus *in cap. vnico de cler. non reſident. in 6.*& in Trid. *ſeſſ.24.cap.12. de reformat.* quibus obligantur beneficiati per ſe diuina officia obire; neque aliis niſi intereſſentibus conceduntur diſtributiones, qualibet in contrarium conſuetudine reprobata. Non, inquam obſtat. Quia vt ſæpè dictum eſt, reprobantur ibi conſuetudines ante Concilium, non quæ poſt Concilium ex legitima cauſa fuerint introductæ.

12 Decimò, eiſdem rationibus firmari conſuetudine poteſt, vt præbendati ſibi ipſi officia ſuppleant, & vnus pro alio aſſiſtat tempore, quo ipſe obligatus non eſt officia aſſiſtere, ſecus verò ſi ipſe obligatus eſſet aſſiſtere. Quia tunc ſua præſentia non poſſit alterius præſentiam ſupplere; quia defraudaret Eccleſiam aſſiſtentia vnius miniſtri. I hoc tamen, & præcedenti caſu ſpectanda diligenter eſt cauſa, ob quam conſuetudo aduerſus legem fuerit introducta; quia raro rationabilis, & iuſta eſſe poteſt.

13 Vndecimò, conſuetudine obtineri poteſt, vt non ſolùm fructus, ſed etiam diſtributiones primi anni concedantur hæredibus defuncti, & quidem de fructibus eſt certum ex extrauag. ſuſcepti regiminis de elect. & tradit Azor *lib.7. cap.7.quæſt.5.* Moneta 2.*p. quæſt.12.num.63.*Bonac. *diſput.2. quæſt.5 punct.6 n 12.* De diſtributionibus autem ſic probo. Quæ eſt iuſta cauſa hanc conſuetudinem introducendi, nempe vt Canonicus recens hanc in ſuum anteceſſorem exerceat miſericordiam.

Dices, *in cap. vnico de cler. non reſident. n. 6.* & in Trident. *ſeſſ.24. cap.12.* reprobatur, vt irrationabilis conſuetudo percipiendi diſtributiones in abſentia: non tamen reprobatur conſuetudo percipiendi fructus. Ergo conſuetudo percipiendi fructus præualere poteſt, non tamen conſuetudo percipiendi diſtributiones. Sic Bonacina *diſput.2. quæſt.5.p 6.n.11.* Reſpondeo neque diſtributiones, neque fructus in abſentia illegitima percipi poſſe: fructus enim percipi non poſſunt licitè, eſto validè percipiantur. Diſtributiones, neque validè, neque licitè percipiuntur, & ſic vtraque conſuetudo percipiendi, inquam in abſentia illegitima fructus, & percipiendi diſtributiones in ſupradictis textibus reprobatur. Sed non obſtante hac reprobatione præſcribi conſuetudine poteſt, ius percipiendi fructus in abſentia, cùm abſentia ex honeſta cauſa procedit. Ergo etiam præſcribi poteſt conſuetudine ius percipiendi diſtributiones. Adde in ſupradicto caſu hæredes defuncti non lucrantur diſtributiones, ſed ipſe Canonicus recens illas hæredibus defuncti lucratur, quod nullo textu prohibitum eſt. Ergo.

14 Duodecimò, conſuetudine præſcribi poteſt, non eſſe obligatos Canonicos Matutinis intereſſe, cum hora intempeſtiua, videlicet media nocte dicuntur. Etiamſi ad principium noctis dicantur, audio in multis Eccleſiis vigere conſuetudinem, non eſſe obligatos intereſſe. Quia cùm ordinariè Canonici Cathedrales delicatæ complexionis ſint, ob eorum valetudinem conſeruandam poterit introduci conſuetudo excuſans ab hora tam incommodæ intereſſentiæ. Eſt enim rationabilis cauſa; ſiquidem per manſionarios, alióſque inferiores miniſtros ſufficienter choro prouidetur. Sic docet Garzia 3.*p. de beneficiis, cap.2.n.326.* Garzia *num.325.in fine*, in contrarium. Quia reſpondet non aliter à principio Concilium eſſe receptum.

15 Decimotertiò, introduci poteſt conſuetudo, & ferè in omnibus Hiſpaniæ Eccleſiis eſt introducta, vt Canonici lucrifaciant groſſam, ſeu præbendæ fructus aſſiſtendo choro paucis diebus in anno, vel vna hora ſingulis diebus. Quia hæc conſuetudo non eſt contraria diſpoſitioni Concilij. Siquidem non tollit quominus fructibus acquiſitis priuari poſſit Canonicus, ſi in reliqua parte anni non reſederit. Garzia 3.*p.de benefic.cap.2. num.310.* Nunquam tamen credo introduci poſſe conſuetudinem, vt lucrentur diſtributiones reliquarum horarum ij, qui vna tantùm hora aſſiſtunt. Quia non ſe mihi offert iuſta, & rationabilis cauſa huius introductionis. Cùm hæc introductio diminuat diuinum cultum, & remiſſionem, relaxationémque foueat. Sic Bonac. *diſput.2. quæſt. 5. part. 6. num.*10.cum Graffis 2.*p.lib.3. cap.15.*Moneta 2.*p.q.3. num.* 50. Idem à fortiori cenſeo de illa conſuetudine, vel potiùs corruptela, qua diſtributiones conceduntur iis, qui in principio, vel in fine horæ aſſiſtunt, etiam ſi ad reliquas partes abſentes fuerint.

16 Decimoquartò, ſuſtinenda videtur conſuetudo, qua redeuntibus ex aliquo negotio Eccleſiæ vtili conceduntur duo, vel tres dies vacationis, vt poſſint quieſcere ex itinere; ſarcinulas componere, & vires aſſumere ad chori aſſiſtentiam, eſt enim hæc cauſa rationabilis iubilæi, & diſtributiones concedendi. Cùm hoc Iubilæum in vtilitatem Eccleſiæ cedat, cuius cauſa præbendatus defatigatus fuit: ſicquè alij ad inſeruiendum Eccleſiæ incitantur. Adde illo tempore pro abſente habendum eſſe, *ex leg.ab hoſtibus,§.vltimo in fin. ff. ex quibus cauſ.maio.*Moneta *de diſtributionibus 2.p. quæſt.12. num.49. & quæſt.5. num.40.* Graffis 2. *p deciſ.lib.3. cap.15. num.11.* Zenedo 3. *p. collect. iuriſ. collect.15.n.7.* Bonacina *diſput.2.q.5.p.6.n.20.*

Quod dictum eſt de reuertente ab itinere, dicendum eſt de profecturo ad illud, concedi ex conſuetudine illi poſſe duos, vel tres dies pro itineris præparatione. Quia ſic ad viam reputantur neceſſarij, & dum quis ſe ad viam præparat, cenſetur in illa eſſe, *iuxta legem, qui mittuntur, §. ſimiliter, & ibi gloſſa in verbo agere, ff. ex quibus cauſis maior, & ex leg. Legato, ff.de legato*, in quibus probatur legatum cenſeri in legatione, dum ſe præparat, vt proficiſcatur, & notauit doctiſſimus Menochius *lib. 2. de Arbitrar. caſ. 33. in fine.*

17 Secluſa verò conſuetudine prudentis arbitrio penſandum eſt, quot dies abſentiæ tam profecturo, quàm reuerſuro debeant concedi, ſecundùm perſonarum, rerum, & negotiorum qualitatem, vt bene ex Baldo aliiſque Doctoribus probat Menochius *ſuprà*, fortè iter breue eſt negotiúmque non difficile, vt ſolùm vnius diei recreationis, vel præparationis ſufficiat.

18 Decimoquintò: conſuetudo, quæ in aliquibus Hiſpaniæ Eccleſiis viget, vt præbendati ſingulis menſibus vnum, vel duos dies vacationis aſſumant, pro tonſione barbæ, & in eis diſtributiones lucrentur, mihi non probari. Quia non videtur ex cauſa iuſta, & rationabili introduci poſſe, cum breui tempore huic neceſſitati ſatisfieri poſſit abſque abſentia chori, & diminutione diuini cultus. Docet Garzia 3.*p. cap.2. num.245.* cum Alexand. Moneta 2.*p. quæſt.13. n.45.* Aduerſus Nauarrum *de orat.cap.5. num.21.& cap.21. num.64.*

19 Sed inquires? An econtra poſſit conſuetudine introduci, vt intereſſentes diuinis officiis nullas diſtributiones lucrentur? Ratio difficultatis eſt; quia aduerſus ius naturale introduci non poteſt conſuetudo, ſed de iure naturali debetur ei, qui altari ſeruit, vt de altari viuat. Ergo introduci non poteſt negatio diſtributionis ei, qui ex obligatione diuinis aſſiſtit. Sic Tuſchus, *concluſ.514. num.4.*

Digitized by Google

Cæterùm omnino affirmandum eſt conſuetudine introduci poſſe, vt nullas acquirant diſtributiones intereſſentes diuinis. Sic docuit Azor 2. *p.lib.7.c.7.q.5. ad finem.* Moneta, 2.*p.quæſt.*12.*nu.*40. *circa medium.* Bonacina,*diſp.*2.*quæſt.*5.*p.*6. *num.*21. Ratio eſt, quia ſtare optimè poteſt obligatio aſſiſtendi choro abſque diſtributionum conceſſione, ſi abundè hæc obligatio compenſatur fructibus beneficij in fine anni conceſſis. Ergo hæc conſuetudo non eſt contra ius naturale. Ergo introduci poteſt. Aduerto tamen facta diſtributionum diuiſione,& conſtitutione, qua cauetur intereſſentibus diſtributiones deberi, cenſeo ſuſtinendam non eſſe conſuetudinem, quæ intereſſentibus ſupradictas diſtributiones negaret: niſi ad ſummum pro aliquo determinato, breuique tempore. Moueor: quia non ſe mihi offert iuſta, & rationabilis cauſa talem conſuetudinem introducendi: cùm cedat talis conſuetudo in diminutionem diuini cultus, ob cuius augmentum Concilium diſtributiones concedit, & exhortatur Prælatos, vt ſaltem tertiam partem beneficiorum in has diſtributiones conuertant.

Dixi, *niſi pro aliquo determinato, breuique tempore.* Quia tunc videtur compenſari poſſe illa denegatio, caſu quo pro alio tempore diſtributiones augeantur; quia pro illo tempore diligentiùs choro inſeruient: & ſic quod in vna parte detrahitur, in alia cõpenſatur.

Si autem conſuetudo introducatur, vt nullus infirmus, vel in negotiis Eccleſiæ impeditus diſtributiones lucretur, valida erit talis conſuetudo. Quia adeſt rationabilis cauſa illius introductionis, ſcilicet ne diuinus cultus diminuatur, & omnes ad aſſiſtendum excitentur. Sic Hoſeda, *de incompat. benef. quæſt.* 17.*num.*19. Moneta, 2.*p.quæſt.*12.*num.*40. Carol. Macig. *de hor.can.c.*71.*num.*30. Garzia, 3.*p.c.*2.*num.*361. Vbi refert ſacram Congregationem in hæc verba declaraſſe. *Conſuetudo in aliqua Eccleſia introducta, vt Canonici infirmi fructus tantùm ſuæ præbendæ, non diſtributiones quotidianas percipiant, ſi legitimè præſcripta ſit, tollit conſtitutionem: præſcribitur autem ſpatio quadraginta annorum.* Ita refert Garzia *ſuprà.*

20 Hinc à fortiori conſtat validam eſſe, & firmam eam conſuetudinem, qua cauetur non reputandum eſſe infirmum, nec vt talem lucrari diſtributiones, eum, qui extra ciuitatem exiſtit, vel domo exit, neque ad Eccleſiam accedit, vel qui Capitulum de ſua infirmitate certum non facit. Quia conſuetudo hæc nititur vltra rationem ſuperiùs aſſignatam in vitandis fraudibus, quæ ſine dubio faciliùs contingerent, ſi præbendatis ob infirmitatem à choro excuſatis permitteretur liberè domo egredi, & per ciuitatem euagari. Quocirca Garzia *referens alios,* 3.*p.c.*2.*num.*435. exiſtimat hanc conſuetudinem, & ſtatutum non contraire textui *in c. vnico de clerico non reſidente in* 6. In quo infirmis conceduntur diſtributiones; ſed illum textum ita declarandum, & limitandum, vt intelligatur de infirmis domo non exeuntibus. At credo hanc limitationem contrariam eſſe illius textus diſpoſitioni. Quia hic textus omnibus verè infirmis hanc prærogatiuam concedit. Ergo conſuetudo limitans ad infirmos domi manentes ex parte derogat ſupradictæ conſtitutioni. Sicuti derogat conſuetudo, qua cauetur, ne reputetur infirmus abſens ratione infirmitatis, ſi cum primum è domo exit non ſe Eccleſiæ præſentes; Et ſicuti derogat, *c. Ad audientiam de cler. non reſid.* conſuetudo, vel ſtatutum, quo cauetur, ne familiares Epiſcopi tanquam præſentes numerentur, niſi determinato tempore electi fuerint, vel pro aliquo determinato tempore. Nullam enim in his caſibus differentiam inuenio, quidquid contra ſentiat Garzia *ſuprà.* Verum etſi hæc conſuetudo contraria ſit ſupradictæ diſpoſitioni, illam tamen derogare poteſt, ſi quadragenario ſit præſcripta.

Aduertit tamen Garzia, *& bene dicto c.*2.*num* 437. conſuetudinem præſcriptam, *ne infirmi,* vt tales reputentur, ſi domo exeant, non debere intelligi de infirmitate, & noteria laborantibus, qualis eſt podagra, & paralyſis. Quia durum eſſet hos arctare, vel ad nunquam exeundum domo, vel ad carendum diſtributionibus, quæ infirmis debentur & conceduntur.

21 Hucuſque egimus de conſuetudine lucrandi diſtributiones, quæ ex beneficiis ſunt deductæ; ſi autem de diſtributionibus, quæ ex teſtatorum voluntate donantur intereſſentibus diuino officio, anniuerſariis, & miſſis loquamur?

Dicendum eſt nulla conſuetudine introduci poſſe, vt abſentes lucrentur diſtributiones. Ratio eſt manifeſta. Quia aduerſus ius naturale præualere non poteſt conſuetudo, quia eſt irrationabilis, & turpis; ſed ex iure naturali debentur hæ diſtributiones, quibus conceduntur, & applicant. Cùm ergo ſolum intereſſentibus applicent, illis ſolis debentur. Et ita ferè in omnibus Hiſpaniæ Eccleſiis vſus obtinuit, vt hæ diſtributiones, neque infirmis, neque in vtilitatem Eccleſiæ occupatis, neque alia quauis legitima cauſa impeditis diuidantur, ſed ſolùm intereſſentibus. Supradicta procedunt in legatis relictis pro iis, qui anniuerſaria, & mortuaria celebrant. At ſi ſub nomine communitatis legatum relictum ſit, ſcilicet tali Capitulo, & Eccleſiæ diuina celebranti, tunc conſuetudine præſcribi poteſt, vt non ſolùm inter celebrantes officium, ſed etiam inter eos, qui abſunt, diuidantur. Quia non eſt talis diuiſio contraria intentioni teſtatorum. Sic aliis relatis. Moneta, 2.*p.de diſtribut.quæſt.* 2.*num.*22.*&* 24. Bonacin. *diſp.*2. *de hor.can. quæſt.* 5. *punct.*6.*n.*8.

§. XIII.

An abſens à choro diſtributiones lucreris: Si alij Canonici quibus diſtributiones abſentium competunt, tibi donent, remittant, vel tranſigant.

1 *Quid ſit donatio, remiſſio, & tranſactio.*
2 *Si tibi donentur diſtributiones ab illis Canonicis, qui illas poſſident, poteris licitè tenere, dummodò ſint datæ omnino liberaliter.*
3 *Quid ſi Capitulum, antequam diuidantur diſtributiones, tibi donet? credo inualidè donare.*
4 *Si Canonici diſtributiones ſibi applicandas tibi remittant, inualida eſt remiſſio.*
5 *Probatur ſupradicta intelligi de remiſſione diſtributionum acquirendarum, non acquiſitarum.*
6 *Probabilius eſt de omnibus intelligi.*
7 *Licita eſt tranſactio de diſtributionibus ſub dubio debitis.*

1 Donatio illorum eſt, quæ in tua ſunt poteſtate, & dominio. Remiſſio illorum, quæ tibi debentur, & ad quæ habenda ius habes. Tranſactio eſt compoſitio ſuper debito dubio, & incerto. Tranſis enim & recedis ab actione exigendi debitum integrè, eo quod tibi pars aliqua ſoluatur. Colluſio eſt mutua debitorum remiſſio, ſeu condonatio. His poſitis.

2 Dico primò. Si tibi donentur diſtributiones amiſſæ ab his Canonicis, qui illas poſſident, poteris illas licitè & validè retinere. Quia Concilium non prohibuit donationem propriam, ſed remiſſionem, vel colluſionem. Ita Moneta, *de diſtributionibus* 3.*p. q.* 5. *num.*6. Nauarrus, *de orat. miſcell.* 59.*num.*4.*& conſilio* 5. *de cler. non reſident.* Suarez, *tom.*2. *de relig. lib.*4. *c.*30.

num.

Digitized by Google

*num.*17. Bonacin. *diſp.*2. *de hor.can.quaeſt.* 5.*p.*7.§.2. Hoc tamen intelligendum eſt, dummodo ſint datæ omnino liberaliter: aliàs non eſt vera donatio. Quare ſi ex aliqua conuentione, vel tecum vel cum Capitulo celebrata concedantur, vt poteſt contingere; ſi Capitulum tradat tuas amiſſas diſtributiones intereſſentibus, ea conditione, vt ipſi eas tibi reddant; vel tibi tradat, & tu intereſſentibus concedas ea conditione, vt ipſi tibi reſtituant, nulla eſt tunc donatio, neque acceptas diſtributiones retinere potes. Quia ex iniuſta, & iniqua obligatione impoſita illas accipis. Sic Nauar. Moneta, & Bonac. *ſuprà*.

Notanter dixi, *ſi tibi donentur diſtributiones amiſſæ, ab iis Canonicis, qui illas poſſident*. Nam ante poſſeſſionem non habent, quid donent niſi ius ad illas habendas; cuius donatio eſt propriè diſtributionum remiſſio, quæ à Concilio prohibetur. Illas autem poſſident, eo ipſo, quo ſint diſtributæ à Capitulo, & intereſſentibus aſſignatæ, eſto apud Theſaurarium remaneant. Quia tunc remanent apud ipſum non tam nomine Capituli, quàm nomine ſingulorum Canonicorum.

3 Sed quid ſi Capitulum antequam diuidantur diſtributiones, mandet tibi amiſſas donare? Poteriſne illas accipere? Ratio difficultatis eſt. Quia in Concilio ſola remiſſio, non donatio videtur prohibita: Sed hæc non eſt propriè remiſſio, ſed donatio, quia eſt rerum, quæ à Capitulo poſſidentur. Ergo.

Nihilominus credo inualidam eſſe talem donationem. Quia Capitulum non eſt Dominus talium bonorum, ſed adminiſtrator, & diſpenſator: cum autem adminiſtratori neceſſarium ſit iuxta voluntatem Domini rem adminiſtrare, aliàs nulla eſt adminiſtratio, Capitulo conuenit iuxta ſacros Canones diſtributiones concedere: Hæ igitur ſolùm intereſſentibus debentur, & abſentibus denegantur. Ergo non poteſt Capitulum aliter diſponere, neque eius diſpoſitio valida erit. Et ita expreſsè declarauit ſacra Congregatio; prout refert Garzia, 3.*p.de benef.c.*2.*num.*431. his verbis. *Non licet Capitulo aliquo prætextu diſtributiones donare, relinquere, aut quauis colluſione remittere alicui, qui vel à ſeruitio Eccleſiæ abfuerit, vel alio quouis modo diſtributiones legitimè debeat amittere. Nec fas ſit cuipiam eas accipere, ſi acceperit ſuas non faciat, ſed reſtituere cogatur illico reſtituendas fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi.*

4 Dico ſecundò, ſi Canonici tuas diſtributiones amiſſas, & ſibi applicandas tibi remittant, illicita, & inualida eſt talis remiſſio, neque ex illa obtinere diſtributiones potes. Sic docet Garzia, *ſuprà*. Bonacin. *diſp.*2.*quæſt.*5.*p.*7.§.1. Quod ſit illicita talis remiſſio, conſtat manifeſtè *ex Trident. ſeſſ.*24.*c.*12.*de Reformat.* vbi prohibetur quælibet in hac parte ſeu remiſſio, ſeu colluſio. Quod ſit inualida, ex eodem decreto colligitur: excludit enim colluſionem, & remiſſionem harum diſtributionum verbo ablatiuo, quod importat formam, & ita declarauit ſacra Congregatio, nuper adducta.

Ex quo fit te non poſſe, ſic acceptas diſtributiones retinere: quia ſolùm, ex remiſſione illas retinere poteras, quæ tamen nulla eſt.

5 Solùm eſt dubium: An ſupradicta procedant, non ſolùm in diſtributionibus amittendis, ſed etiam in iam amiſſis, ita vt non ſolùm inualida ſit remiſſio, quàm Canonici facerent de diſtributionibus, quas ob abſentiam amittere poſſes, ſed etiam de diſtributionibus iam amiſſis. Plures Doctores ſentiunt ſolùm in ſupradicto decreto Tridentini prohiberi remiſſionem, & colluſionem diſtributionum amittendarum, non illarum quæ iam ſunt amiſſæ. Sic Manuel Rodriguez, *Sum.*1.*tom.c.*33. Vega, 1.*p.Sum.c.*36.*caſu* 41. Sandobal, *de offic.Eccleſiaſt.*6.*p.c.*17.& alij, quorum opinionem probabilem reputat Moneta, 3.*p. quæſt.*5. *num.*9. Naldus, *verb.diſtributiones, num.*3. & Bonacin. *diſp.* 2.*quæſt.*5.*p.*7.§.1. *in fine*, cenſet probabiliſſimá. Ratio eſſe poteſt. Quia hoc decretum eſt nimis rigoroſum, cum priuet Canonicos poteſtate cedendi iuri proprio, & annullet actum alioquin validum. Ergo ſtrictè interpretandum eſt. Ergo de ſola remiſſione, & colluſione diſtributionum amittendarum ſufficit explicare: ſiquidem hæc ſola remiſſio eſt, quæ obſtat diuino cultui, & anſam præbet diuinis non intereſſendi: non autem illa, quæ de diſtributionibus amiſſis fit; Quia hæc cùm iam ſupponat abfuiſſe, non incitat ad abſentiam.

6 Nihilominus tenenda eſt, tanquam probabilior contraria ſententia, ſcilicet non ſolùm de remiſſione antecedenti amiſſionem diſtributionum, ſed de ſubſequenti intelligendum eſſe. Sic Bonacin. *ſuprà*, & Garzia, 3.*p.c.*2. *num.*431. Barboſ. *de Poteſt.Epiſc.*3.*p. alleg.*53.*num.*140. & Menochius, *lib.*2.*caſu* 419.*num.* 10. & alij apud ipſos, qui teſtantur ſæpè ſic eſſe deciſum à ſacra Congregatione. Ratio eſt. Quia excludit Concilium quamlibet remiſſionem, aut colluſionem. Ergo non excludit tantùm remiſſionem amittendarum diſtributionum, ſed etiam amiſſarum. Aliàs non eſſet verum dicere Concilium excludere quamcumque remiſſionem, ſi aliqua remiſſio excluſa non remaneret. Item ſi verba Concilij ponderentur potius de remiſſione ſubſequenti amiſſionem diſtributionum, quàm antecedenti loquitur. Inquit enim Concilium *Diſtributiones, qui ſtatis horis interfuerint recipiant, reliqui quauis colluſione, aut remiſſione excluſa his careant.* Sed diſtributiones quæ recipiuntur, ſunt quæ intereſſentiæ præſenti correſpondent, non futuræ. Ergo his debent carere abſentes etiamſi remittantur.

Neque obſtat hoc decretum rigidum eſſe comparatione beneficiatorum, quominus ſecundùm proprietatem verborum explicari debeat. At ſecundùm proprietatem verborum de quauis remiſſione loquitur: non ſolùm remiſſionem diſtributionum amittendarum, ſed iam amiſſarum comprehendit. Adde hoc decretum reſpectu Eccleſiæ fauorabile eſſe: quia fouet diuinum cultum, & arcet Canonicos ab abſentia diuinorum officiorum ſcientes ſe amittere diſtributiones ſine ſpe remiſſionis. Quod tamen non procederet, ſi ſcirent poſſe à Canonicis licitè, & validè ſibi remitti.

7 Dico tertiò. Quilibet poteſt ſuper diſtributiones ſub dubio ſibi debitas tranſigere. Quia nullibi talis tranſactio eſt prohibita. eſt enim vtilis ad vitandas lites, pacémque ſeruandam. Quod non ſolùm habet verum in tranſactione ſuper diſtributiones iam acquiſitas, ſed etiam in tranſactione ſuper diſtributiones à te acquirendas, non à ſucceſſore. Potes enim conuenire cum aliquo de ceſſione diſtributionum à te acquirendarum, ſub certa ſumma tibi concedenda. Quia nullibi talis contractus videtur prohibitus. Neque in eo eſt aliqua labes, ſeu ſpecies ſimoniæ, cum non vendatur quid ſpirituale, neque ſpirituali annexum, ſed temporale. Bonac. *diſp.*2.*quæſt.*5.*p.*7.§.3. Non tamen potes contrahere ſuper diſtributiones acquirendas à ſucceſſore: quia nullum ſuper illis ius habes, ac proinde abſque facultate ſuperioris ſucceſſorem grauare non potes. *c.de cætero. c.Veniens de Trãſactionibus & docent omnes.*

Dixi, *Sub dubio tibi debitas.* Nam in diſtributionibus, quæ tibi certò ſunt debitæ, non intrat tranſactio, ſed amicabilis compoſitio, ſeu remiſſio, quæ, ſi fiat Capitulo, licita eſt; ſi fiat Canonicis choro abſentibus omnino prohibita. *ex Trid.ſeſſ.*24.*c.*12.

TRA

Digitized by Google

TRACTATVS VIII.

RELIGIONIS,

QVI EST

DE ADORATIONE, ET SACRIFICIO.

PROOEMIVM.

PRÆCEDENTI Tractatu diximus Religionem varios actus habere, internos, & externos. Ex externis præcipui ſunt adoratio, & ſacrificium; quia his maximè cultum Deo debitum exhibemus: adoratione enim Deo, vt ſuprem o Principi, & Domino te ſubmittis, ſacrificio eius diuinam excellentiam, & dominationem teſtaris. De vtroque dicendum eſt.

DISPVTATIO I.

De Adoratione.

PVNCTVM I.

Quid ſit Adoratio, & quotuplex.

1 *Nomen adorationis, qua ratione vſurpetur.*
2 *Explicatur definitio adorationis.*
3 *Ex intentione adorantis, & ex dignitate perſonæ adoratæ diſtinguitur.*
4 *Debet perſona adorata eſſe ſuperior adorante.*
5 *A tribus Tneologicis virtutibus adoratio diſtinguitur.*
6 *Adoratio alia eſt abſoluta, alia reſpectiua, & quæ hæ ſint.*

1 NOmen adorationis commune eſt cultui exhibito Deo, Angelis, & hominibus, vt ex Scriptura ſacra conſtat *Deuteronom. num. 6.* & *Matth.* 4. Nomen adorationis pro cultu tantùm. Deo exhibito vſurpatur. At *Gen.* 19. applicatur ad Angelorum cultum: vidit enim Loth duos Angelos, ſurrexit, & iuit obuiàm iis, adorauitque pronus in terram. Sed 3. *Reg.* 1. *& alibi ſæpè* accipitur adoratio pro reuerentia hominibus facta. Secundò, nomen adorationis commune eſſe ſolet ſacrificio; quia per ſacrificium cultus Deo exhibetur, iuxta illud, *Ioan.* 4. Venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hieroſolymis adorabitis Patrem, ſcilicet per ſacrificium, de quo erat interrogatio facta. At ſacrificium non eſt propriè adoratio; quia ſolùm eſt teſtificatio ſupremi dominij, & excellentiæ, quod abſque vlla ſubmiſſione fieri poteſt. Iis poſitis.

2 Definitur adoratio in genere, vt ſit ſubmiſſio, & recognitio excellentiæ perſonæ adoratæ ex affectu illam ſic recognoſcendi: Sic omnes Doctores ex Damaſceno, *Orat.* 1. *de imagin. propè ab initio, & orat.* 3. Poteſt ergo hæc adoratio Deo, & creaturis fieri; quia in Deo, & creaturis excellentia reperitur adoratione digna. Si adoratio fiat Deo, erit ſubmiſſio Deo tanquam ſupremo principi, & infinitè perfecto ex affectu illum ſic recognoſcendi. At ſi adoratio homini, vel Angelo fiat, erit ſubmiſſio proueniens ex recognitione creatæ excellentiæ. Quapropter cùm creata excellentia, & increata omnino diuerſa ſint, adoratio creatæ excellentiæ, & increatæ omnino differunt. Vnde Sancti ad earum diſtinctionem variis nominibus vtuntur, & adorationem Dei vocant latriam; adorationem Sanctorum duliam; eam verò quæ B. Virgini fit hyperduliam; quia intra latitudinem creatæ excellentiæ omnium eſt eminentiſſima.

3 Ex his conſtat primò, adorationem ex intentione adorantis, & ex dignitate perſonæ adoratæ diſtingui: & licèt perſonæ adoratæ, Deus ſcilicet, & creaturæ in dignitate, & excellentia analogicè tantùm conueniant; non inde infertur adorationes analogicè tantùm conuenire: quia vtraque adoratio creata eſt, & ſupernaturalis, ac proinde non habent in ſe; vnde analogicam diuerſitatem habeant, ſicuti amor Dei, & proximi vniuocè conueniunt, etſi vnus reſpiciat increatam bonitatem, alius creatam. Sic Suarez *diſp.* 51. *Sect.* 2. *verſ. Nihilominus.* An verò pertineant ad eandem virtutem, infrà. *Punct.* 3. videbimus.

4 Secundò conſtat adorationem eſſe cultum, honorem, venerationem, & reuerentiam, quam adorans exhibet perſonæ adoratæ: at non omnis cultus, honor, veneratio, & reuerentia eſt adoratio. Quia honorare, colere, & venerari æqualem, & inferiorem potes; non tamen adorare; eſt enim adoratio actus, quo te alteri ſubmittis, & illius ſuperioritatem recognoſcis, vt benè notauit Vaſquez, *de Adorat. diſp.* 1. *c.* 1. *n.* Suar. *tom.* 1. *in* 3. *p. diſp.* 51. *Sect.* 1. *in Princ.*

5 Tertiò, conſtat diſtingui adorationem à tribus Theologicis virtutibus: tum quia eſt actus virtutis moralis; tum quia non reſpicit Deum, vt proprium obiectum, ſed cultum ſubmiſſum, & venerationem

Digitized by Google

diuinæ excellentiæ. Tum quia fide, ſpe, & charitate non te Deo propriè ſubmittis, licèt illum colas, & venereris. Quartò conſtat diſtingui ab humilitate; quia humilitas eſt voluntas exhibendi ſigna ſubmiſſionis ex affectu continendi te in gradu proprio. Adoratio verò procedit ex affectu diuinam excellentiam, & maieſtatem recognoſcendi.

6 Præter ſupradictam diſtinctionem adorationis, alia eſt communis diſtinctio adorationis abſolutæ, & reſpectiuæ. Adoratio abſoluta eſt illa, qua quis alteri ſe ſubmittit ob excellentiam illius, quæ adoratio ſoli creaturæ rationali, & intellectuali conuenire poteſt; quia ſola illa capax eſt abſolutæ adorationis; ſiquidé ſola illa capax eſt virtutis, ſanctitatis, dominij, &c. quæ ſunt qualitates conſtituentes obiectum dignum adoratione; ſoláque illa intelligere ſubmiſſionem poteſt. Reſpectiua adoratio eſt, quæ fit alteri non propter excellentiam in illo reſidentem, ſed propter reſpectum, quem habet ad aliud, & ratione cuius iudicatur honore dignus: hæc igitur adoratio rebus inanimatis conuenire poteſt, quia non ſiſtit in illis, ſed tranſit, & refertur ad perſonas, ad quas illæ res inanimatæ reſpiciunt, vt contingit in adoratione imaginum. Sic Suarez *Tom.1. in 3. p. diſp. 51. Sect. 2. in fine.* Azor 1. *p. lib. 9. c. 5. q. 4.* Bonac. *Tom. 2. diſp. 3. de adorat. Punct. 1. in fin.* Vaſq. *de adorat. diſp. 3. c. 3. in princ.*

PVNCTVM II.

Qua adoratione Chriſtus Dominus adorandus ſit.

1 *Chriſtus Dominus adoratur adoratione latria perfectiſſima.*
2 *Humanitas coniuncta Verbo adoratione latria adoratur.*
3 *Poſſitne humanitas adorari adoratione inferiori latria. Proponitur dubitandi ratio.*
4 *Decenter humanitas Chriſti adorari non poteſt adoratione inferiori.*
5 *Satisfit rationi dubitandi, num. 3. adiecta.*

1 DE fide eſt Chriſtum Deum, & hominem adorandum eſſe adoratione illa latria perfectiſſima, qua adoratur tota Trinitas, & quælibet perſona Sanctiſſimæ Trinitatis. Tum quia, vt ſic Chriſtus Dominus eſt verus Deus. Neque enim Verbum diuinum aſſumens naturam humanam, ſe diuinitate priuauit; ſed retinens diuinitatem, humanitatem ſibi copulauit: tum quia ſic fuit adoratus à Magis. *Matth. 2.* à cæco illo illuminato, *Ioan. 9.* ab Apoſtolo Thoma, *Ioan. 20.* & ſic eſſe adorandum tradit *Paul. Philipen. 2.* cùm dixit in nomine Ieſu, omne genu flectatur, & ad *Hebr. 1.* & adorent eum omnes Angeli eius, & ita tradunt omnes Catholici, vt multis exornat, Suar. *Tom. 1. in 3. p. diſp. 53. ſect. 1.* Vaſq. *diſp. 3. c. 2. & 3. p. diſp. 95. c. 2.* Azor 1. *p. lib. 9. c. 5. q. 7.*

2 Difficultas autem eſt de humanitate. An inquam hæc humanitas vnita verbo adoretur eadem adoratione, ac ipſum verbum, ita vt non ſolum verbum, ſed etiam ipſa humanitas terminus ſit illius perfectiſſimæ adorationis? Ratio difficultatis eſt; quia humanitas non eſt Deus. Ergo non eſt digna latria adoratione, quæ ſolùm Deo competit.

Dicendum tamen eſt cum communi omnium Catholicorum ſententia, humanitatem verbo coniunctam terminum eſſe adorationis latriæ. Sic Suarez, Vaſquez, Azor, & alij apud ipſos. Colligitur ex *Trident. Seſſ. 13. c. 5. & can. 6.* Vbi latria adoratione dicitur venerandum eſſe ſanctiſſimum Euchariſtię Sacramentum, ſed Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum non eſt Deus, ſed Deum continet. Ergo licèt humanitas non ſit Deus; quia Deum continet, adoratione latria adoranda eſt. Ratio eſt: quia adorans perſonam aliquam excellentem, adorat, ſeu coadorat quidquid illius eſt; adorat inquam pedes, caput, manus, &c. quia illius ſunt, etiamſi in pedibus, capite, & manibus non ſit formaliter dignitas, & excellentia, quæ perſonam reddit adorandam, ſufficit, ſi partes ſint illius perſonæ, illíque coniunctæ: Sed humanitas vnita verbo, eſt aliquid verbi, eique intrinſecè coniuncta. Ergo adoratur eadé adoratione, qua verbũ; ſicuti inquit Damaſc. *lib. 3. de fide, c. 8. & lib. 4. c. 3.* cùm ferrum ignitum fugis propter ignem, non ſolum ignem, ſed ferrum fugis; ſic cùm humanitatem deificatam adoras, non ſolùm deitatem, ſed humanitatem ipſam propter Deitatem ſibi coniunctam adorare debes. Et ex his ſoluitur ratio dubitandi. Concedo humanitatem non eſſe Deum; ac proinde ratione ſui non adorari adoratione latria; coadorari tamen hac adoratione; quia continet Deum, illíque eſt vnita.

Quod ſi obiicias. Ergo humanitati vnitæ verbo offerri poterit ſacrificium. Reſpondeo negando conſequentiam. Ratio differentiæ ea eſt; quia ſacrificium eſt proteſtatio ſupremi dominij, in eo cui offertur; cùm autem humanitas vnita verbo non ſit primum principium vitæ, & mortis, ei nequaquam offerri poteſt ſacrificium. Eſto, verum ſit per communicationem idiomatum homini ſacrificium offerri. At adoratio non tantùm fit perſonæ, ſed ratione illius omnibus eius partibus; ac proinde latria adoratio humanitati conuenire poteſt, etiamſi ſacrificium non conueniat; ſicuti imago Chriſti latria adoratione colitur; non tamen coli poteſt ſacrificio.

3 Maior autem eſt difficultas, An ipſa humanitas vnita verbo non ſolùm eadem adoratione, qua verbum adoretur, ſed poſſit alia adoratione inferiori adorari? Ratio difficultatis eſt; quia humanitas vnita verbo non ſolùm habet excellentiam verbi, ſed etiam excellentiam vnionis, quæ excellentia vnionis inferior eſt verbi excellentia. Ergo ſi humanitatem adores ob illam vnionis excellentiam, à verbi excellentia præciſam, non latria, ſed dulia, vel hyperdulia adoratiobe adorabis. Hanc autem fieri præciſionem non eſt impoſſibile, neque inconueniens; cùm ſolùm in intellectu, & in affectu adorantis conſiſtat. Ergo. Item humanitas vnita verbo habet gratiam charitatis, reliquáſque virtutes; ſed propter has Sancti digni ſunt adoratione. Ergo etiam humanitas Chriſti propter illas tantùm adorari poteſt. Et confirmo. Propter has virtutes præciſè laudari, & honorari humanitas poteſt, diſtincto honore, & laude, quo diuinitas honoratur, & laudatur. Ergo etiam adorari diſtincta adoratione poteſt. Item humanitas, licèt ſit verbo coniuncta, non tollit, quominus ſit quid creatum, & deitate inferius, ob quam rationem poteſt pro nobis interpellare apud Patrem. Ergo etiam poterit ſub hac ratione, diſtincta adoratione coli: ſic tradit Suarez, *Tom. 1. de Incarnat. diſp. 53. Sect. 2. concl. 2. & 3.* Bonac. *diſp. 3. circa primum, Decal. Precept. p. 2. n. 5.*

4 Dicendum tamen eſt decenter humanitatem Chriſti adorari non poſſe alia inferiori adoratione, quàm latria, ſic multis teſtimoniis Conciliorum, & Patrum firmat Vaſquez, *de Adorat. lib. 1. tota diſp. 4.* Et quidem ſi humanitas adoratur, ex eo quòd apprehendatur vnitam eſſe verbo, videtur impoſſibile alia inferiori adoratione, quàm verbum adorari; quia tunc adoratur ob dignitatem, quam à verbo accipit; ſed dignitas à verbo accepta reddit illam adorandam adoratione latria. Ergo. Si autem humanitas

Chriſti

Digitized by Google

Chriſti nón ex apprehenſione vnionis ad Verbum adoretur, ſed ex apprehenſione gratiæ,charitatis,reliquarúmque virtutum,quas habet; tunc etſi poſſit inferiori adoratione, quàm latria adorari, at non videtur decens; quia non decet eum qui multis titulis honorari poteſt Ducis, Comitis, & Regis, inferiori titulo Ducis honorare,relicto excellentiori titulo Regis: cùm humanitas Chriſti, non ſolùm titulo gratiæ, & charitatis, ſed ſpecialiter titulo vnionis ad Verbum, & ob dignitatem à verbo acceptam honorari poſſit, non decet relicta, hac ſuprema adoratione inferiorem aſſumere. Adde non videri poſſibile te poſſe adorationem Chriſti ab hac ſuprema adoratione abſtrahere. Nam cùm apprehendis humanitatem Deificatam gratia habituali, reliquiſque virtutibus,illam apprehendis vnitam Verbo, vel non? Si non apprehendis vnitam Verbo; iam illa in tuo conceptu non eſt humanitas Chriſti, ſed eſt quaſi à verbo ſeparata, cui non debetur latria adoratio, ſed dulia, vel hyperdulia. At certè non decet illam ſic apprehendere; quia non decet hanc nobiliſſimam ſubſtantiam, ſine maxima eius dignitate concipere. Si autem illam apprehendis vnitam verbo, neceſſarium eſt, vt apprehendas verbo deificatam;ac proinde dignam latria adoratione. Ergo non poteris illi eam adorationem denegare.

5 Ex quibus fit ſatis difficultati in princ. poſitæ. Ad confirmationem concedo laudem, & honorem humanitati ratione gratiæ habitualis exhiberi poſſe, diſtinctum ab eo, qui ei exhibetur ratione vnionis ad verbum: quia non eſt inconueniens quemlibet laudare ob quamlibet illius ſingularem excellentiam; quia ipſamet excellentia eſt, quæ præcipuè laudatur. At ſecus eſt in adoratione, quæ ad perſonam ipſam directè terminatur, non ad gratiam, & charitatem, aliáſque virtutes: hæ enim omnes non adorantur,ſed reddunt ſuppoſitum adoratione dignum: cùm autem ex illis, & ex vnione ad verbum humanitas reddatur digna adoratione, efficitur ſanè non multiplici adoratione, ſed vna perfectiſſima eſſe adorandam, & idem eſt de oratione, quæ ad ſolam naturam rationalem terminatur: petere enim ab humanitate Chriſti poſſumus, vt interpellet pro nobis ad Patrem; quia eſt diſtincta à Patre natura. At non poſſumus eam diſtincta adoratione adorare ab ea, qua Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus adorantur; quia Deificatur perſona Filij, eiúſque diuinitate, ratione cuius adoratione eſt digna.

PVNCTVM III.

Qua ratione homines, & Angeli adorandi ſint.

1 *Angeli, beati: & homines Sancti adorari poſſunt.*

2 *Proponitur obiectio, & fit illi ſatis.*

3 *Adorantur adoratione diuerſa ab ea, qua adorantur Duces, Magiſtratus, aliique in poteſtate humana conſtituti.*

4 *Sanctorum adoratio ex virtute diſtincta à religione, qua colitur Deus, & qua coluntur homines ob ciuilem dignitatem prouenit.*

5 *Sanctiſſima Virgo eadem virtute,qua coluntur Sancti, colitur.*

6 *Proponitur obiectio, & fit illi ſatis.*

7 *Quæ certitudo habenda eſt de ſanctitate illius, qui adoratur, tum publico, tum priuato cultu.*

8 *Quid liceat tibi facere cum eo, quem Sanctum reputas, tametſi canonizatus non ſit.*

1 DE fide eſt te poſſe beatos,& homines Sanctos, ſiue in hac vita exiſtentes, ſiue vita functos adorare. Conſtat tum ex pluribus locis ſacræ Scripturæ,vbi refertur, tum Angelos, tum homines Sanctos fuiſſe laudabiliter adoratos, tum ex pluribus definitionibus Conciliorum, præſertim Niceni, 2. *Act.* 1. 2. *& 6. t. 6.* & Trident. *ſeſſ.* 25. *de inuocat. Sanctorum*, tum ex multis Patrum teſtimoniis exornat Caniſ. *lib.* 5. *de beata Virg. à cap.* 14. Vaſquez *de adorat. lib.* 1. *diſput.* 5. *cap.* 2. Suar. *t.* 1. *in* 3. *part. diſput.* 52. *ſect.* 1. Ratio eſt manifeſta; quia fundamentum adorationis, ſeu ſubmiſſionis, eſt dignitas perſonæ adoratæ. At Angeli, beati, & homines Sancti habent excellentiſſimam dignitatem, quæ illos amicos Dei, & regni cœleſtis hæredes, ſeu poſſeſſores conſtituit. Ergo ſunt perfectiſſimè adorandi.

2 Neque obſtat ſæpè in Scriptura dici ſolùm Deum eſſe adorandum, *Deut.* 6. *& Matth.* 4. Dominum Deum tuum adorabis,& illi ſoli ſeruies: ad *Rom.* 1. *&* 1. *ad Timoth.* 1. Soli Deo honor, & gloria, &c. quia loquitur Scriptura de adoratione latriæ, qua ſumma, ſuprema, & diuina excellentia recognoſcitur: hæc enim Sanctis non competit,ſed alia longè inferior,iuxta inferiorem eorum dignitatem. Quod ſi vrgeas, hanc inferiorem adorationem noluiſſe Sanctos viros aliis præſtare,nec ſibi permittere, vt conſtat ex *Eſther* 3. *&* 13. vbi Mardochæus noluit genuflectere Aman, & Petrus prohibuit Cornelium ſibi adorare volentem, *Act.* 10. & Paulus, & Barnabas recuſarunt à Lycaonibus adorari; *Act.* 10. & quidam Angelus prohibuit Ioannem, ne ipſum adoraret. Ergò ſignum eſt conuenientem non eſſe hominibus, & Angelis adorationem. Facilis eſt horum ſolutio, Mardochæus enim noluit genuflectere Aman, ne videretur homini, honorem Deo debitum deferre: erat enim mos Iudæis nullum alium præter Deum continuò honorare, genuflexione, vt tradit Azor *lib.* 9. *c.* 10. *q.* 3. Aman ergo non ſemel,aut iterum poſtulabat hunc honorem,ſed continuò: noluit ergo Mardochæus ſic continuò honorare, ne ſcandalum præberet, & ne diuinum cultum ad hominem transferre videretur. Petrus verò ex modeſtia honorem alioquin ſibi conuenientem recuſauit. Paulus item, & Barnabas adorationem illam recuſarunt; quia Lycaones tanquam Ethnici, & Gentiles adorationem Deo debitam,illis præſtare volebant. Angelus autem adorationem Ioãnis recuſauit,tũ ex vrbanitate, tum vt indicaret,quanti ab Angelis humana natura poſt verbi aſſumptionem æſtimabatur;& præcipuè,quanti Sacerdotes,Apoſtoli; & Deo chariſſimi æſtimari debeant.

3 Difficultas tamen eſt, quæ adoratio Sanctis, & Angelis competat, & ad quam virtutem pertineat?

Et quidem beatis, & Sanctis competere adorationem ſpecie diſtinctam ab ea, qua honorantur Duces, Magiſtratus, Reges, aliique in dignitate, & poteſtate humana conſtituti, videtur hac ratione manifeſtum; quia ſanctitas, & beatitudo eſt dignitas ſuperioris ordinis, & rationis qualibet alia dignitate, humana, & politica: ſed fundamentum adorationis eſt dignitas perſonæ adoratæ. Ergo adoratio Sanctis competens eſt ſuperioris rationis ab ea, quæ competit hominibus poteſtate humana gaudentibus: ſic pro certo ſupponit Suar. *t.* 1. *in* 3. *p. diſp.* 52. *ſect.* 3. *in princ.* Vaſq. *lib.* 1. *diſp.* 5. *c.* 2. *& ſeqq.* Hinc fit adorationem,quæ hominibus ob dignitatem humanam tribuitur eſſe cultum ciuilem, quæ verò Sanctis ob eorum ſanctitatẽ conceditur eſſe cultum religioſum, & ſacratum;quia affinis eſt cultui ſacro,& religioſo,quo Deus honoratur,& ab eo originem ducit;tum quia eiſdem rebus,quo Deus honoratur, honorantur; ſanctis Templis nimirum, Canticis, Hymnis,Pſalmis,luminaribus,altaribus,&c. vt optimè

dixit Damaſcen. *lib.4. cap.10.* Tum quia ad pietatem pertinet, tum quia deuotionem excitat, tum quia mouet Sanctos, vt pro nobis intercedant, ac denique bonum ſpirituale animæ maximè auget. Suarez *ſupr. verſ.tertio.* Vaſquez *ſupradicto, cap.2. & diſput.6. cap. 1. in fine.* Leſſius *lib.2.cap.36. dub.3. num.14.*

4 Ad quam autem virtutem hic cultus pertineat? variant Doctores. Alij dicunt ad religionem pertinere. Quia non eſt inconueniens eadem virtute honorari Sanctos, vt Dei amicos, ac ipſe Deus honoratur: ſicuti non eſt inconueniens eadem charitate Deum, & proximum diligere. Alij econtra dicunt pertinere ad virtutem obſeruantiæ, qua homines honorantur; quia obiectum huius virtutis eſt dignitas creata. Quælibet ex his ſententiis ſuos habet patronos, vt ex Doctoribus ſtatim referendis conſtat. Mihi probabilius videtur ſpecialem virtutem eſſe conſtituendam diſtinctam à religione, qua colitur Deus, & qua homines ob ciuilem dignitatem coluntur: ſic optimè probat Vaſquez *lib. 1. de adorat. diſput. 6. cap.1. & ſequent.* Suarez *diſput. 52. ſect.3. verſ. quarto.* Leſſius *lib.2. de iuſtit. cap. 36. dub.3. num.22.* Quod debeat ad huiuſmodi cultum virtus à religione diſtincta conſtitui, tradit expreſsè D. Thom. *communiter receptus, 2. 2. quæſt.81. 102. & 103.* & probatur illa efficaci ratione; quia dignitas increata, & creata ſunt omnino diuerſæ. Poſtulant ergo diuerſa virtute adorari. Neque obſtat eadem charitate Deum, & proximum amari; quia hoc tantùm verum eſt, quando proximus non propter ſe, & propter ſuam bonitatem amatur; ſed propter Deum, & Deus in ipſo, quod ſæpè contingit. At ſi proximus ob bonum, quod habet, ametur, quia bonum illius eſt; non ad charitatem, ſed ad aliam virtutem miſericordiæ, ſeu beneficentiæ pertinet. Sic dicendum eſt in adoratione. Si enim Sancti non ob dignitatem, quam ex ſanctitate participant colantur, ſed quatenus templa Dei ſunt, & in illis Deus complacet, ita vt proxima, & formalis ratio adorationis, diuina excellentia ſit, & non creata dignitas in illis exiſtens, tunc certè illa adoratio ad virtutem religionis pertinebit, ſicuti pertinet adoratio imaginis Dei: ſed quia hæc adoratio periculum habet, tametſi fieri poſſit, ideò conſulit D. Thom. & omnes, ab illa abſtinere, quod periculum in amore nullo modo cernitur, ac proinde amor Dei, & proximi regulariter ad eandem virtutem pertinent; adoratio verò Dei, & Sanctorum regulariter ad diuerſam. Deinde adorationem Sanctis exhibitam ad diuerſam virtutem pertinere ab ea, ad quam pertinet adoratio politica, & ciuilis, eodem fundamento probatur; quia ciuilis dignitas & inferioris rationis dignitate ſupernaturali ſanctitatis, & beatitudinis. Ergo non poteſt ſub eadem ratione obiectiua virtutis contineri; ac proinde dicendum eſt, Sanctorum adorationem ad duliam, ſeu pietatem pertinere, adorationem verò politicam, ad obſeruantiæ virtutem.

5 De beatiſſima Virgine eſt nonnulla difficultas, an coli debeat adoratione ad religionem pertinente? Et ratio difficultatis eſt; tum eius perfectiſſima ſanctitas, tum prærogatiua matris, ob quam Deo eſt præ omnibus coniuncta. Cæterùm dicendum eſt eadem virtute, qua coluntur Sancti, & ipſam coli; quia eius dignitas procedens à gratia, & charitate, reliquiſque virtutibus tametſi perfectiſſima ſit, non eſt diuerſæ rationis à dignitate reliquorum Sanctorum, ſed propter hanc dignitatem præcipuè beatiſſima Virgo honoratur, potiùs quàm ob dignitatem maternitatis, iuxta illud *Luc. 11.* vbi mulieri laudanti matris dignitatem, & dicenti. Beatus venter, qui te portauit. Reſpondit Chriſtus, quinimò qui audiunt Verbum Dei, & cuſtodiunt illud. Ergo ſi ob dignitatem à gratia, charitate, reliquiſque virtutibus acceptam non debetur adoratio diuerſæ ſpeciei ab ea, quæ debetur reliquis Sanctis, neque etiam ob dignitatem matris. Item dignitas matris non eſt dignitas increata, & infinita, ſed eſt dignitas creata, finita, & inferior dignitate Filio. Ergo non poteſt eadem adoratione coli, qua Filius adoratur, vt rectè expendit S. Thom. *3. p. quæſt. 25. art. 3. ad 2.*

6 Dices ſanctiſſimam Crucem propter contactum ad Chriſtum adoratione latria venerari. Sed beatiſſima Virgo preſſiùs Chriſtum tetigit, illique fuit coniuncta. Ergo propter hanc coniunctionem adoratione latria veneranda eſt. Reſpondeo cum D. Thom. *ſuprà.* Azor *lib.9. cap.5. fin. & cap.7. q.5.* Bonac. *diſput.3. de adorat. q.1. p.3. num.6.* negando conſequentiam. Nam Crux, reliquæque res inanimatæ nullam aliam dignitatem habent, præter relationem ad exemplar, & prototypũ; ac proinde illis adoratis prototypus, & exemplar adoratur. Beatiſſima verò Virgo ex illa diuina coniunctione cum Filio dignitatem intrinſecam habet, ob quam honore, cultu, & adoratione digna eſt. Non igitur hac omiſſa adoratione, illa tantum adoratio extrinſeca Filij exhibenda eſt, tametſi fieri poſſit. Aliàs etiam Sancti, quia ſunt domeſtici Dei, & illius amici, ad ipſúmque referuntur, adorandi eſſent adoratione latria, quod nullo modo admittitur. Tum ne detur occaſio errandi, & intelligendi eos dignos in ſe eſſe tali adoratione, vel nullam aliam dignitatem habere adoratione dignam, præter illam relatiuam. Tum quia præſtat quemlibet ob propriam, & intrinſecam excellentiam honorare, potiùs quàm ob alienam.

7 Sed inquires, quam certitudinem habere debes de ſanctitate alicuius, vt illum tanquam Sanctum, & Dei amicum venereris?

Diſtinguendum eſt de cultu publico, & priuato: ſi priuato cultu illum venerari vis, ſufficit, ſi tibi prudenter perſuadeas Sanctum eſſe: at ſi cultu publico eum colere intendis: debet tibi ab Eccleſia eius ſanctitas proponi, vel canonizatione, vel beatificatione, vel generali approbatione, quæ iis æquiualet, iuxta text. *in c. fin. de Reliq. & venerat. Sanctor.* Sic Suar. *diſp.52. ſect.3. poſt medium, verſ. reſpondetur in fin.* Vaſq. *lib.1. de adorat. diſput.5. in fin. n.167.* Bellarm. *lib.1. de Sanctis, cap.10.* Sanch. *in ſum. lib.2. cap.43. n.3.* Bonac. *diſp.3. de adorat. q.1. punct.2. n.2.* Azor *1. p. lib.9. c.8. q.8.* Publicus cultus ille dicitur, qui ab Eccleſia eſt conſtitutus, & nomine illius fit. Bellarm. *lib.1. de Sanctis, cap.10.* Sanch. *lib.2. cap.43. num.3.*

8 Hinc infertur licere tibi (ſi abſit ſcandalum) viri, quem Sanctum reputas, tametſi canonizatus, nec beatificatus ſit, oſculari pedes, orationem fundere, imaginem eius depingere, & in cubiculo habere, diem mortis eius, vt feſtiuum ſeruare, vigiliam ieiunare; quia hic cultus priuatus eſt, non publicus. Non tamen licet tibi altare erigere, ſacrificium in eius honorem offerre, in Letaniis etiam priuatim dictis nominare, eius imaginem in altari etiam priuato, vel Eccleſia collocare (niſi fortè conſtet collocari ad ſolum ornatum, non ad venerationem) quia hæc omnia cultus ſunt publici ab Eccleſia inſtituti ad Sanctos canonizatos, vel beatificatos venerandos: Sic Sanch. Bonacin. & Bellarm. *ſuprà.* & conſtat ex Trident. *ſeſſ.25. de inuocat. Sanctor.* & notat ibi in remiſſion. Barboſa *verſ. vllam inſolitam ponere.* Fit ſecundò, neque gubernatori ciuitatis, neque Epiſcopo licitum eſſe publicum votum, ieiunium, aut diem feſtum inſtituere in honorem Sancti, qui vt talis à Summo Pontifice approbatus non ſit; quia ſicut publicam approbationem Sanctorum

ſibi

Digitized by Google

ſibi Pontifex reſeruauit, ex conſequenti cultus publicus illam ſupponens reſeruatus eſt, *cap.* 1. *de reliq. & venerat. Sanctor.* Si tamen Sanctus approbatus ſit à Pontifice, poterit Epiſcopus ieiunium, votum, & feſtum publicum inſtituere, iuxta *cap. fin. de feriis*, & *cap.* 1. *de conſecrat. diſt.* 3. Sic Sanch. Bonacin. Bellarm. *ſuprà.* Barboſa alios referens, 3. *part. alleg.* 105. *num.* 36.

PVNCTVM IV.

Qua ratione liceat imagines Dei, & Sanctorum adorare.

1 *Vſus ſacrarum imaginum eſt ſanctiſſimus.*
2 *De imagine Trinitatis, & Angelorum proponitur dubitatio. Sed illa non obſtante firmatur illorum vſus.*
3 *Eadem adoratio imagini, & ei cuius eſt imago debetur. Diuerſo tamen modo.*
4 *Proponitur obiectio, & fit illi ſatis.*
5 *An dæmon ſub imagine Crucifixi apparens adorari poſſit.*
6 *Ea quæ Chriſtum tetigerunt adoranda ſunt, ſicut eius imago.*
7 *Proponitur obiectio. Fit illi ſatis.*
8 *Inſtrumenta aſſumpta ad repræſentanda paſſionis inſtrumenta ex hac præciſa ratione non ſunt ad oratione digna.*
9 *Quæ pœna impoſita ſit imagines conculcantibus.*

1 NEmini Catholicorum dubium eſſe poteſt ſanctiſſimum eſſe ſacrarum imaginum vſum, ipſaſque eſſe adorandas, & venerandas, vt multis aduerſus hæreticos noſtri temporis defendit Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 6. *q.* 4. Vaſq. *toto, lib.* 2. *de adorat.* Suar. *in* 3. *p. q.* 25. *diſp.* 54. *per ſeptem ſectio.* Bellarm. *in diſp. fidei Cathol. controu.* 7. *lib.* 2. & alij plures, quos refert Barboſa *in remiſſ.* Concil. *ſeſſ.* 25. *decret. de venerat. Sanctor.* Conſtátque ex vſu, & praxi totius Eccleſiæ, quæ imagines Sanctorum exoſculatur, amplectitur, coram illis procumbit, caput aperit, orationes fundit; non quòd in ipſis credat ineſſe aliquam diuinitatem, vel virtutem, propter quam ſint colendæ, vel quòd ab eis ſit aliquid petendum, vel quòd fiducia ſit in imaginibus figenda, veluti olim fiebat à Gentilibus, qui in idolis ſuam ſpem collocabant, ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illa repræſentant; ita vt per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Chriſtum adoremus, & Sanctos, quorum illæ ſimilitudines gerunt, veneremur: Sic Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. Neque obſtat *Exod.* 20. & *Deut.* 4. Obſerua ergo teipſum, ne fortè deceptus facias tibi vllam ſimilitudinem, *Iſai.* 40. & 46. Cui ſimilem feciſtis Deum? aut quam imaginem ponitis ei? Non, inquam obſtant hæc verba, vt ex illis inferatur omnem imaginum vſum nobis prohibitum eſſe: tum quia ſi de imagine Dei ſit ſermo, & non de idolorum ſimulachro, illud præceptum non erat iuris naturalis, ſed ad ſummum poſitiui ſcripti reſpectu illius populi Iudaici; eò quòd ad idololatriã erat propenſus: quod præceptum morte Chriſti abrogatum eſt, ſicut & alia cæremonialia, & iudicialia præcepta. Tum quia, non vtcunque imago Dei prohibetur; ſed quæ aſſumeretur ad repræſentandum ad viuum Deitatem ipſam, vel eam, quæ pro vero Deo coleretur; ac ſi in ea aliqua diuinitas, virtus, & efficacia ineſſet. Adde, vt aliquibus placet, non videri imaginem Dei, & Sanctorum ibi prohiberi; ſed tantùm imaginem inanium, & falſorum Deorum, quaſi hæc cum Deo comparanda ſit.

2 Solùm de imagine Dei, Trinitatis, & Angelorum eſt aliqua dubitatio: An ritè haberi, & coli poſſit? Ratio dubitationis eſt; quia Spiritus imagine corporea, & materiali repræſentari non poteſt. Ergo non poteſt eſſe illius imago. Secundò, datur occaſio errandi imperitis, qui exiſtimant Deum, & Angelos eſſe, quàliter per imagines repræſentantur. Nihilominus retinendus eſt harum imaginum vſus, tum quia ab Eccleſia eſt communiter permiſſus, vel potiùs approbatus, tum quia in ſeptima Synodo generali, quæ eſt Nicena, 2. *Actor.* 4. & 5. deciſum fuit retinendum eſſe vſum Angelos, & Spiritum ſanctum depingendi: & idem eſt de reliquis perſonis Trinitatis ſanctiſſimæ. Tum quia non depinguntur, vt nobis repræſentent ſic eſſe, ſed vt nobis repræſentent ſic apparere, & cuius qualitatis, & virtutis ſint, quod ſatis indicauit Trident. *dict. ſeſſ.* 25. *cap.* 2. dum dixit: Si aliquando hiſtorias, & narrationes ſacræ Scripturæ, cùm id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit, doceatur populus non propterea diuinitatem figurari; quaſi corporeis oculis conſpici, vel coloribus, aut figuris exprimi poſſit. Vnde cùm Pater æternus depingitur ſenex, eſt; quia ſic *Daniel.* 7. viſus eſt; Filius in eius pectore conſiſtens, quia ab illo eſt genitus, Spiritus ſanctus ſub ſpecie columbæ, quia ſic dignatus eſt ſe nobis oſtendere. Angeli autem depinguntur tanquam iuuenes; non quia ſic exiſtant, ſed quia ſic ſæpè apparuerunt, & vt indicetur eorum vitam nunquam ſeneſcere. Depinguntur alati ad indicandam eorum celeritatem in exequendis diuinis mandatis, & in albis veſtibus propter eorum integritatem, puritatem, & innocentiam, vt optimè expendit Azor 1. *part. lib.* 9. *cap.* 7. *queſt.* 2. & 3. Vaſquez 3. *p. queſt.* 25. *diſput.* 103. & *de adorat. lib.* 2. *diſput.* 3. *num.* 44. 61. & *ſeqq.* Bellarm. *t.* 2. *controuerſ.* 4. *lib.* 2. *cap.* 8. Et ex his ſoluitur ratio dubitandi. Concedo enim imaginem aſſumi non poſſe ad repræſentandum Spiritum in ſe; teneri tamen, vt ſæpè oſtenſus eſt, & per quandam metaphoram ad eius virtutes, & conditiones indicandas. Aduertendum tamen eſt in harum imaginum vſu, quod prudentiſſimè Concil. Trident. *dict. ſeſſ.* 25. *cap.* 2. animaduertit, nempe, vt nullæ falſi dogmatis imagines, & rudibus periculoſi erroris occaſionem præbentes ſtatuantur, nullæque procaci venuſtate depingantur, aut ornentur, ac denique nihil in illis ſit inordinatum, nihilque profanum, nihil præpoſterum, inhoneſtúmque appareat, cùm iuſtum ſit repræſentationes cum rebus repræſentatis omnino conuenire.

3 Sed inquires: Primò, quæ adoratio imagini Dei, & Sanctorum debeatur? Reſpondeo eandem adorationem, quæ debetur ei, cuius eſt imago, diuerſo tamen modo: nam Deo, & Sanctis debetur adoratio vt perſonis, quæ per ſe adoratione dignæ ſunt: Imaginibus verò non debetur adoratio ob excellentiam aliquam, & virtutem, quam in ſe habent, & propter quam adoratione dignæ ſunt: Sed quia referuntur ad Deum, & Sanctos, illóſque repræſentant. Quare cùm ratio adorandi imaginem ſit excellentia repræſentata, eadem adoratione adoranda eſt, ac adoratur repræſentatum: Sic Azor 1. *part. libr.* 9. *cap.* 6. *quæſtione* 5. Bonacin. *diſputatione* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 4. multis relatis Vaſquez *lib.* 2. *de adorat. diſputatione* 8. *cap.* 3. & *ſequentib.* Leſſius *lib.* 2. *cap.* 36. *dub.* 3. *num.* 19. quia repræſentatum ipſum in imagine adoratur, & per imaginem Deum, & Sanctos repræſentatos adoramus; quia illos cum imagine in noſtro intellectu, & affectu coniungimus.

Digitized by Google

9 Quintò inquires, qua pœna afficiendi ſunt, qui imagines conculcant, irrident, aut malè tractant? Reſpondeo nullam in iure ſtatutam eſſe: arbitrari tamen poterit pœnam iudex pro qualitate delicti, iuxta text. *in c. ſi Canonici, §. vlt iuncta gloſſ. penult. de officio ordinarij in 6.* Flagellis, vel exilio, vel amputatione manus: ſic Doctores ſtatim referendi: imò ſi iniuria publica ſit, & nimis ſcandaloſa, poterit reus pœna mortis puniri: ſic ex Angelo, *in l. ex Senatuſconſulto, ff. ad l. Cornel. de Siccarijs*, firmat Menochius, *lib. 2. de arbitr. caſu 376. an. 3.* Farinac. *1. part. Praxis, quæſt. 20. à num. 68.* Azor, *1. p. lib. 9. c. 7. quæſt. 4.* & alij apud ipſos. Hoc delictum eſt mixti fori, poteritque iudex Eccleſiaſticus, & ſæcularis ad præuentionem cognoſcere. Quia delinquens aduerſus religionem omnibus iniurioſus exiſtit, iuxta *l. Manichæos, Cod. de Hæreticis.* Item cenſores fidei poſſunt in eum tanquam de hæreſi vehementer ſuſpectum animaduertere, vt benè tradit Simanc. *de Catholic. inſtit. tit. 33. num. 17.* Azor, *dicta quæſt. 4.* Farinac. *de hæreſi. quæſt. 178. num. 53.*

PVNCTVM V.

An licitum ſit templa, & altaria in honorem Sanctorum erigere, vota illis fundere, feſta ſtatuere?

1 *Altaria, & templa in honorem Sanctorum dicantur.*
2 *Dies feſti Sanctis dicuntur.*
3 *Vota Sanctis fundimus.*

1 AZor, 1. *p. lib. 9. c. 10. quæſt. 8.* probat optimè à principio naſcentis Eccleſiæ templa, & altaria Deo dicari, in Sanctorum tamen honorem, & venerationem, cedit enim in magnum Sanctorum honorem, ſi ob eorum reſpectum, templa, & altaria erigas Deo, ibique Deo ſacrificia offeras. Quapropter ratione huius reſpectus dicitur templum Sanctis eſſe dedicatum. Non quia in ipſo templo, & altari ſacrificium Sanctis ſit offerendum, cùm ſoli Deo ſacrificari poſſit; ſed quia in memoriam, & recordationem Sanctorum, & in eorum honorem Deo ſacrificandum ſit. Item dicantur templa Sanctis tum ad ſeruandas eorum reliquias, tum vt gratiores ſint noſtræ preces ibi fuſæ, tum vt faciliùs ibidem exaudiamur. Tum vt ſuis precibus, & meritis, quæ illo in loco ſpecialiter relucent nos protegant, & defendant.

2 Item dies feſtos Sanctis dicamus. Tum vt eos honoremus. Tum vt eorum virtutes, & geſta celebremus, tum vt faciliùs eorum patrocinium conſequamur. Deinde vigilias habemus, & inſtituimus in eorum honorem ob eaſdem rationes: cupimus enim eorum meritis, & vigilias noſtras vigilias Deo acceptas fieri.

3 Vota deinde Sanctis fundimus, non quia ipſis directè fiant, ſed quia fiunt Deo in Sanctorum honorem, quos cupimus, tum teſtes habere noſtræ promiſſionis, & obligationis, tum patronos, qui nobis impetrent gratiam ad promiſſa exequenda. Cum verò votum eſt de materia, quæ ſpecialiter cedit in honorem Sancti; vt ſi Beatæ Virgini, Petro, Franciſco, Ignatio promittas Calicem, veſtem, vel quid aliud tunc reſpectu Sancti eſt honoraria promiſſio ad duliam pertinens; reſpectu verò Dei eſt votum, quia voues Deo promiſſionem Sanctis factam executuram. Sic Leſſius *lib. 2. c. 40. dub. 5. n. 27.*

PVNCTVM VI.

De Sanctarum Reliquiarum adoratione, & cultu.

1 *Sanctorum reliquiæ, & quæ illos tetigerunt adorandæ ſunt.*
2 *Eadem adoratio ipſis datur, quæ adoratæ perſonæ.*
3 *Debes tamen eſſe moraliter certus perſonæ adoratæ reliquias eſſe.*
4 *Si publico cultu venerandæ ſint reliquiæ, qualiter tibi debent eſſe propoſitæ.*
5 *Modus, quem ſeruare debet Epiſcopus in reliquiarum approbatione.*
6 *Extra diœceſim poteſt fieri hæc approbatio.*
7 *Si alio transferantur non indigent approbatione.*
8 *Corpus adorari poteſt vno in loco ex Epiſcopi approbatione, tametſi dicatur alibi eſſe.*
9 *Cuilibet licet Sanctas reliquias ſecum portare.*
10 *Peccatum commiſſum deferendo reliquias, non habet ſpeciem neceſſariò in confeſſione manifeſtandam, quamuis aliqui contrarium teneant.*
11 *Licitum tibi eſt crucem varijs reliquijs non approbatis ab Epiſcopo ornatam populo adorandam proponere.*
12 *Si cum reliquijs approbatis miſceantur non approbatæ, non licet tibi eas populo adorandas proponere.*
13 *Urgens cauſa debet eſſe, vt reliquiæ antiquæ ex capſulis extrahantur.*
14 *Ex vno loco in alium poſſunt Sanctæ reliquiæ transferri, ſeruatis tamen aliquibus conditionibus.*
15 *Si piè, & religioſè laicus reliquias tangat, non peccat.*
16 *Licitum, & ſanctiſſimum eſt ad imagines, & ſepulchra Sanctorum cereos accendere.*
17 *Pecuniam dare potes, non ob videndas reliquias, ſed nè illas videre, & habere impediaris.*
18 *Non eſt prohibitum oſtendere reliquias intentione, vt eleemoſynæ augeantur.*
19 *Accipiens reliquias ab alio poſſeſſas illo inuito furtum, & ſacrilegium committis.*
20 *Excipe niſi ab infidelibus poſſideantur, vel authoritate præfecti: quibus illarum cuſtodia commiſſa eſt, fiat.*
21 *Nulla pœna ipſo iure impoſita eſt furantibus ſacras reliquias. Excipe conſtitutionem Greg. de hac re.*
22 *Cereos agnos debes piè, & religioſè venerari.*
23 *Sub pœna excommunicationis prohibitum eſt hos agnos pingere, & illuminare, & pluris vendere, quàm venderentur ſecluſa conſecratione, & expenſis in illorum aſportatione.*
24 *Clerici in minoribus eos tangere poſſunt, laici ſi abſque neceſſitate tangant, non videntur culpam mortalem committere.*
25 *Manente conſecratione veſtes, & vaſa ſacra vſibus profanis accommodare graue eſt peccatum, perdita conſecratione, etſi excuſetur à peccato, indecens tamen eſt.*
26 *Veſtes, vaſa profana vſibus ſacris applicari poſſunt, & qua ratione.*

1 NEmini Catholicorum eſt dubium Sanctorum reliquias, ſiue partes ipſorum fuerint, vt carnes, oſſa, dentes, capilli, vngues, cineres, ſiue res aliæ, quæ ipſos in vita, vel poſt mortem tetigerint, ad ipſóſque pertinuerint adorandas, & ſacro honore habendas eſſe: ſic eſt definitum in Concilio Grangen. *can. 5. & in ſeptima Synodo Generali, act. 7. in Brachar.*

 3. can.

quod ſufficit, vt poſſit dici ibi corpus illius Sancti requieſcere, vt benè notauit Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 8. *quæſt.* 1. *fine.*

Huculque dixi de conditionibus requiſitis tum in priuata, tum in publica reliquiarum adoratione. Reſtat ſatisfacere nonnullis difficultatibus circa eius vſum.

9 Prima difficultas eſt. An liceat cuilibet ſecum portare reliquias ſanctas? Reſpondeo licitum eſſe, ſi piè, religioſè, & decenter deferantur, quia hæc delatio cedit in Sanctorum cultum, & à viris piis, & religioſis fit, & nullibi inuenitur prohibitum. Nam text. qui allegantur ab Angelo contrarium aſſerente verbo reliquiæ, *num.* 4. nihil probant: allegatur enim text. *in c. corpora. de conſecrat. diſt.* 1. Sed ibi ſolùm prohibetur, ne corpora Sanctorum de loco vbi ſepulta ſunt, in alium transferantur ſine Epiſcopi licentia. Item allegatur Concilium Bracharenſe, 3. *c.* 5. vbi reprehenduntur Epiſcopi, qui in proceſſionibus Martyrum reliquias illorum collo ſuſpenſas geſtabant: ſed vt benè aduertunt Doctores ſtatim referendi; non reprehendebantur ibi, quia illas reliquias geſtarent, ſed quia illas geſtarent ob inanem gloriam, & vanam hominum oſtentationem, quam intendebant, faciendo ſe ob eam cauſam in ſellulis ſuper humeros Leuitarum portari. Ergo cùm nullo textu prohibeatur hæc reliquiarum priuata delatio, affirmandum eſt licere: ſic D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 96. *art.* 4. *ad* 3. Nauar. *c.* 11. *num.* 35. pluribus relatis Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 8. *quæſt.* 6. Sanch. *lib.* 2. *c.* 40. *num.* 27. Suar. *in* 3. *p. Tom.* 1. *diſp.* 55. *in fine*, & de relig. *Tom.* 1. *lib.* 2. *de Superſtit. c.* 15. *num.* 16. Bonacin. *diſp.* 3. *de Adorat. quæſt.* 1. *p.* 4. *num.* 7. Vaſquez *de Adorat. lib.* 3. *diſp.* 3. *c.* 8. *numer.* 115. *&* 3. *p. diſp.* 112. *c.* 8. *num.* 30. Valent. *Tom.* 3. *diſp* 6. *quæſt.* 11. *punct.* 6. *ad finem*, & alij apud ipſos. Dixi ſi piè, religioſè, & decenter deferas; quia ſi periculum probabile adſit, vt aliqua fœditate, & obſcœnitate polluantur, aut turpi tactu violentur, illicitum erit: ſic Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 8. *quæſt.* 12. *in fine, & c.* 9. *quæſt.* 5. *in fine.* Sed dubium eſt. An ſi geſtans has reliquias peieres, fureris, forniceris, vel aliud peccatum committas, habeat tale peccatum ſpecialem deformitatem neceſſariò in confeſſione manifeſtandam?

10 Affirmare videtur Philiarc. *de offic. Sacerd. Tom.* 1. 2. *p. lib.* 3. *c.* 9. *ad finem, in verſ. quarto peccat.* Quia negari non poteſt irreuerentiam fieri reliquiis Sanctis, ſeu potiùs Sanctis, quorum ſunt illæ reliquiæ, cum ad illarum conſpectum ſic Deum offendas. Nihilominùs probabilius cenſeo, non committi ſpecialem grauitatem neceſſariò fatendam in confeſſione (excepto peccato, quo reliquias conculcares, vel malè, & irreuerenter tractares) ſic Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 8. *q.* 6. Bonacin. *diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 7. Sanch. *lib.* 2. *c.* 40. *num.* 18. Ratio eſt; quia periurio, furto, & fornicatione reliquiæ directè non offenduntur, neque irreuerenter tractantur, dummodò in illarum contemptum peccata non fiant; ſicuti neque adorantur, nec coluntur, cùm bona opera præſtas. Eſt enim id nimis accidentarium. Quare etſi aliqualem irreuerentiam committas, non peccas, & aliqualem cultum præſtes, cum benè opereris, id non eſt conſiderabile.

Prima difficultas eſt, An liceat tibi Crucem variis reliquiis, quæ non ſunt à Pontifice, aut ab Epiſcopo approbatæ ornatam in altari collocare, & populo adorandam proponere?

10 Negat Bonacin. *diſp.* 3. *de Adorat. quæſt.* 1. *p.* 4. *n.* 6. Mouetur; quia non ſolùm Crux, ſed etiam reliquiæ videntur proponi adorandæ, periculúmque eſt, vt populus non ſolùm Crucem, ſed reliquias ibi exiſtentes adoret. Cæterùm probabilius cenſeo id eſſe licitum. Tum quia ſic vſus obtinuit. Tum quia receptum eſt ad ornatum Crucis illas reliquias collocari, vel ad priuatam illarum venerationem. Tum quia cùm Crux in altari collocatur, non reliquię, ſed Crux adoranda proponitur; quòd verò vnus, vel alius reliquias per ſe adoret, id eſt per accidens, & ad priuatum cultum pertinet, non ad publicum: & ita tenet. Sanch. *lib.* 2. *c.* 43. *n.* 17.

12 Tertia difficultas eſt. An ſi cum reliquiis approbatis miſceantur aliæ non approbatæ, liceat tibi eas populo adorandas proponere? Ratio difficultatis eſt: quia ſi aquæ benedictæ miſceas non benedictam, & oleo conſecrato miſceas non conſecratum, totum remanet benedictum, & conſecratum, *c. quod in dubiis de conſecrat. Eccleſiæ, & ibi gloſſ.* Quia dignius trahit ad ſe minus dignum, præcipuè ſi conſecratum, & benedictum in maiori quantitate ſit. At dicendum eſt, nequaquam licere; quia ſolùm in liquoribus propter intimam eorum mixtionem illa prærogatiua conceditur, vt dixit Abbas, *c.* 1. *de conſecrat. Eccleſ. in fine*, & ibi Antonin. *num.* 11. At in præſenti hoc procedere non poteſt; quia reliquiæ non poſſunt adorari, niſi verè fuerint alicuius Sancti, neque ius poſitiuum facere poteſt, vt quælibet reliquiæ propter mixtionem cum reliquiis alicuius Sancti ad ipſum Sanctum pertineant. Ergo non poteſt facere, vt illæ reliquiæ, tanquam reliquiæ Sancti adorentur, aliàs manifeſtum eſſet periculum errandi, & adorandi reliquias perditi hominis, cùm in illo mixto tam reliquiæ approbatæ, quàm non approbatæ exiſtant: ita tenet Sanch. *lib.* 2. *c.* 43 *num.* 12. Bonacin. *diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 4. *num.* 5. Verùm hoc non tollit, quominùs adorare poſſis illas reliquias, qua parte veræ ſint; quia ſub hac conditione omne periculum vitatur. Sanch. & Bonacin. *ſupra.* Aduerto tamen facta illa mixtione debere omnes illas reliquias in loco decenti ſeparari, ibique cuſtodiri, quia hac ratione cauetur, tum periculo temnendi veras reliquias, tum periculo adorandi falſas: Sicuti cum dubium eſt, an ſint aliquæ reliquiæ veræ, non debent proponi adorandæ, ſed ſeruandæ, & cuſtodiendæ in loco decenti; vel potiùs reuerenter concremandæ, & in piſcinam mittendæ: ſic Sanch. *n.* 12. *&* 19. Suar. *tom.* 1. *in* 3. *p. diſp.* 55 *Sect.* 2. *verſ. at verum.*

13 Quarta difficultas, An ſit peccatum Sanctas reliquias ex capſulis, vbi reconditæ ſunt, extrahere, vt populo oſtendantur? Reſpondeo peccatum eſſe, & fortè graue, ſi reliquiæ antiquæ ſunt, quia ita prohibetur ab Innocent. III. *in c. cùm ex eo, de Reliq. & venerat. Sanctor.* & redditur ibi ratio, ne populus adorationem detrahat, putans non eſſe reliquias illas Sancti, cùm ita conſumptæ ſint, ſic Sanch. *lib.* 2. *c.* 43. *num.* 21. Verùm ſi aliqua rationabilis, & grauis cauſa intercedat, & periculum detractionis vitetur, credo nullum eſſe peccatum. Quapropter dixit Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 8. *quæſt.* 7. *in fine.* Reliquias in Eccleſia reconditas ad ægrotos ſine iuſta cauſa exportandas non eſſe, tacitè inſinuans, cùm iuſta cauſa adeſt, aſportari poſſe.

14 Quinta difficultas, An ex vno loco ad alium liceat Sanctas reliquias transferre? Reſpondeo ex Cõcilio Moguntinenſi 1. *c.* 51. & refertur, *in c. corpora Sanctorum, de conſecrat. diſt.* 1. ſi ſint perpetuæ ſepulturæ traditæ, non poſſe ſine conſilio principis, vel Epiſcopi diœceſani, ſanctique Synodi licentia. Excipe niſi neceſſitas vrgeat belli, incendij, periculi rapinæ, &c. tunc enim ſufficit authoritas præſidis prouinciæ, vt ex *l.* 1. *Cod. de Reliq. & ſumptibus funer.* tradit Gloſſ. *dict. c. corpora, verbo principis.* Nomine principis intelligit Gloſſ. Pontificem, aliis placet intelligi regem,

Digitized by Google

Regem, vel Imperatorem, ſi patronus ſit illarum Eccleſiarum, vbi corpora requieſcunt: eáque de cauſa conſilium principis expoſtulauit Concilium, licentiam tamen Epiſcopi, vel Synodi requiſiuit. Quòd ſi reliquiæ non ſint perpetuæ ſepulturæ traditæ, ſed ſolùm alicubi depoſitæ, poterunt abſque alicuius authoritate ex vno loco in alium transferri, vt decentiùs, & honorificentiùs exiſtant: ſic cum Gloſſ. *dicto c. corpora*, Hugo, Turrecrem. Antonin. Syluest. Angelo, Tabien. & aliis docet Sanchez, *lib.* 2. *c.* 43. *num.* 25. Addo non videri improbabile, quod tradit Azor, 1.*p.lib.*9.*c.*8.*queſt.*9. Supradictum textum locum habere in eo tantum, qui furtim reliquias effert, & aliò deportat, non autem in eo, qui facultate, ſiue authoritate, vel conſenſu eius Eccleſiaſtici præfecti, cui reliquiarum locus ſacer vna cum ipſis reliquiis commiſſus eſt, id facit.

15 Sexta difficultas, An licitum ſit laicis, vel ſaltem Clericis in minoribus ordinibus conſtitutis ſacras reliquias tangere, vel geſtare? Rationem difficultatis conſtituit D. Greg. *lib.* 3. *epiſt.ep.*30.*ad Conſtantium Auguſtum ſcribens*: vbi inquit, in Romanis, vel totius Occidentis partibus omninò intollerabile eſſe, atque ſacrilegum, ſi Sanctorum corpora tangere quiſque fortaſſe voluerit. Cæterùm dicendum eſt nullam eſſe culpam, ſi piè, & religioſè laicus reliquias, quas apud ſe habet, tangat, quia nullo iure id inuenitur prohibitum. Neque obſtat dictum Gregor. quia loquebatur pro illo tempore, in quo non permittebatur etiam Sacerdotibus ſacras reliquias è loco, vbi reconditæ erant, extrahere, amouere, vel geſtare. At iam vſus obtinuit, vt ex vno loco in alium transferantur, geſtentur, & extrahantur, ac proinde non erit intollerabile, & ſacrilegum, imò potius erit pium eas religioſè, & deuotè tangere, & in capſulis honorificè includere, & ſic incluſas geſtare. Sanchez *lib.*2.*c.*43.*num.*26. Azor 1.*p.lib.*9.*c.*9.*queſt.*5. Maior difficultas eſt. An licitum ſit laicis reliquias Sanctorum in proceſſionibus geſtare? videtur enim id eſſe illicitum: quia in *c. non licet, el* 1.23.*diſt.* dicitur, non liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, nec aliis, niſi iis, qui ab Epiſcopo ſubdiaconi fuerint ordinati. vbi Gloſſ. *verbo portare*, inquit in proceſſionibus, & vaſa ſacra eſſe, in qua continentur reliquiæ, conſentit Palud. Antonin. Syluest. Tabien. relati à Sanchez *lib.*2. *c.* 43. *num.* 26. At placet mihi cum eodem Sanch. nullam eſſe culpam, ſi reuerenter huiuſmodi ſacra vaſa reliquias continentia laici portent; quia nullibi inuenitur prohibitum, & conſuetudine id ſæpè receptum eſt. Neque obſtat text. *in c. non licet*: quia non de vaſculis continentibus reliquias, vt placet gloſſæ, ſed de Calice, & patena loquitur: hæc enim ſunt propria vaſa altaris; quia in ipſis ſacrificium Deo offertur, vt ſentit idem Sanch. *ſuprà*, cum Turrecrem. *in dicto c. non licet, num. vnico*, & Graſſis, 2.*p.deciſ.lib.*2.*c.*14.*n.*8.

16 Septima difficultas, licitus ne ſit vſus accendendi cereos ad Sanctorum ſepulchra, imagines, & reliquias? Reſpondeo licitum, & Sanctiſſimum eſſe: tum quia ab initio Eccleſiæ, ſic eſſe receptum conſtat ex Auguſt. *lib.* 8. *de Ciuit. c.vlt. & in lib.*6.*confeſſ. c.*2. Gregor.*lib.*3.*dialog.c.*24. Hieronym. *in epiſt. ad Riparium*, & aliis Patribus: tum quia ob honeſtos, & religioſos fines hæc lumina accenduntur, nempe ad ſignificandum lumen fidei, quo Sancti deceſſerunt, & lumen gloriæ, quo perfruuntur, & in ſignum lætitiæ, quam ex eorum gloria accipimus, & vt illos hoc cultu moueamus, vt diuino lumine nos perfundant. Quòd ſi aliquis obiiciat Concilium Elibertinū, *can.* 34. prohibens cereos per diem in cæmenterio incendi; quia Sanctorum ſpiritus inquietandi non ſunt, & Hieronym. teſtantem contra Vigilãtium idolatriã eſſe cereos in tumulis Sanctorum accendere, optimè reſpondet Azor 1.*p. lib.* 9.*c.*8.*quæſt.*3. dicens Concilium, & Hieronym. prohibere cereos accendere ex gentilitia ſuperſtitione, qua iudicabatur defunctorum corpora in tenebris recondita ſentire, & lumine indigere, ipſóque illuſtrari. Non enim inquit Concilium. Sanctorum ſpiritus hac gentilitiâ ſuperſtitione inquietandi non ſunt, neq; homines in terris degentes hoc ritu ſuperſtitioſo perturbandi. Secus verò eſt, ſi ritu pio, & religioſo cerei incendantur.

17 Octaua difficultas. An dari, vel recipi poſſit pecunia ob reliquias habendas, vel videndas? Et quidem ſi dares, vel reciperes pecuniam ob habendas, vel videndas reliquias, clarum eſt, te ſimoniam committere, quia rem ſpiritualem pretio æſtimas. At ſi non pro ipſis reliquiis, ſed vt impedias irreuerentiam, quæ ipſis fieri poteſt, ſi apud infideles, vel barbaros exiſtant, pretium tribuas, nullum committis peccatum, ſed potiùs religionem foues: ſic Sanchez *num.* 22. cum Philiarco, *de officio Sacerdot. Tom.*1.*p.*2.*lib.*3. *c.*9. *ad finem*, Vgolin.*de ſimonia tab.*1.*c.*38.*num.*5. Et idem eſt, ſi nolenti tibi reliquias oſtendere, pecuniam dones, vt eius animum inflectas abſque vllo pacto, & ſecluſo ſcandalo: quia tunc pecunia non eſt pretium, ſiquidem ex illa non intendis recipientem obligari.

18 Sed quid ſi nullo pacto inito exponeres Sanctas reliquias videndas, & tangendas, vt hac occaſione eleemoſynæ accreſcerent? Plures Doctores cenſent, ſi ex præcipua intentione quæſtus id facias, te mortaliter peccare: ſic Nauarr. *c.*17.*num.*169.*verſ.* 62. Armill. *verbo reliquiæ, num.*1. & Tabien. ibi: Philiarc. *dicto c.*9.*ad finem.* Azor *lib.*9.*c.*8.*quæſt.*7. Graſſis 2.*p.deciſ.lib.*2.*c.*14. *num.*17. Mouentur *ex c. final. de Reliq. & venerat. Sanctor.* vbi mandatur, ne reliquiæ exponantur venales, clariùs Trident. *Seſſ.*25. *c.* 2. vbi dicit in reliquiarum veneratione omnis turpis quæſtus eliminetur. Ergo prohibet huiuſmodi quæſtum tanquam turpem. Cæterùm probabilius exiſtimo grauem culpam in tali oſtenſione non committi: ſic docet optimè Sanchez *lib.*2.*decal.c.*43.*num.*22. Ratio eſt; quia oſtenſione reliquiarum ſolùm intendis excitare videntes ad eleemoſynas largiores concedendas, non tamen illos ad eas obligare. Ergo reliquias non venaliter oſtendis; quia ad venalem oſtenſionem intercedere debebat mutua oſtendentis, & videntium obligatio. At in ſupradictis textibus ſolùm venalis quæſtus prohibetur. Ergo illa oſtenſio, quæ venalis non eſt, non eſt prohibita. Dices in Trident. non ſolùm venalem quæſtum, ſed quemlibet turpem prohiberi. At velle oſtenſione reliquiarum largiores eleemoſynas recipere, eſt turpis quæſtus. Ergo hic prohibetur. Reſpondeo in re non eſſe turpem quæſtum, cùm nulla largienti eleemoſynam obligatio imponatur, ſed fieri turpem ex intentione. Concilium autem prohibet quæſtum in ſe turpem, qualis erat venalis, non illum, qui ſolùm ex antecedenti. & extrinſecè ſit turpis. Quod inde conſtat; quia Concilium non intendit nouam prohibitionem inducere, ſed antiquam renouare. Inquit enim: omnis turpis quæſtus eliminetur, id eſt omnis, qui in ſe turpis ſit, & prohibitus eliminetur. Antiquitus autem ſolùm venalis quæſtus prohibitus erat ex *dicto c. fin.* Ergo à Trident. hic eſt ſolùm prohibitus. Adde ſolùm eſſe prohibitum turpem quæſtum, qui grauiter turpis ſit, at acquirere eleemoſynas gratis oblatas media reliquiarum oſtenſione non eſt quæſtus turpis, ſaltem grauiter. Quia non videtur grauiter offendi religio, ex eo quod oſtenſione reliquiarum tempora

lucrum

Digitized by Google

lucrum conſequi intendas. Sat eſt, ſi leuiter offendatur: imò ſi talis temporalis acquiſitio non eſſet per oſtenſionem reliquiarum principaliter intenta,ſed ſecundariò, nulla ibi adeſſet turpitudo.

19 Nona, difficultas eſt,an committat furtum ſacrilegum, qui reliquias alterius inuito poſſeſſore furatur? Ratio difficultatis eſſe poteſt;quia non ſunt pretio æſtimabiles. Cæterùm dicendum eſt committi furtum, & ſacrilegium; quia furari rem ſacram contra Domini voluntatem, quæ tantæ æſtimationis eſt, vt nullo pretio adæquari poſſit, non minuit furtum, ſed auget? ſic Syluest. *verbo reliquia, quæſt.2.* Philiarchus *de offic. Sacerdo. t.1. 2 part.lib.3.cap.9. ad finem.* Sanch.alios referens, *lib.2. cap.43.num.23.* Azor *1.p. lib.9. cap.8. quæſt.9.* Bonacin. *diſp.3. q.1.p.4. num.8.* Grauitas enim huius furti non eſt deſumenda ex quantitate reliquiarum, ſed ex qualitate: Contingit enim minimam quantitatem magni apud Dominum æſtimari,tum propter Sancti dignitatem, tum propter raritatem: ſic Sanch. Bonac. *ſuprà.*

20 Limitant primò, Sanch. Philiarch. & Bonacin. niſi furentur ab infidelibus, quia ij videntur iniuſtè eas poſſidere,vtpote qui non præbent illis ſacrum honorem, ſed ad ſummum politicum. Item apud illos ſemper adeſt periculum irreuerentiæ: Secundò,limitat Azor *dict. cap.8. quæſt.9.* niſi accipiantur authoritate eius præfecti Eccleſiaſtici, cui locus ſacer,& reliquiarum cuſtodia commiſſa eſt; tum quia in *cap.corpora.de conſecrat. dict.1* conſilium principis ſufficit ad hanc delationem honeſtandam. Nomine autem principis videtur intelligi poſſe Eccleſiæ præfectum, & gubernatorem. Tum quia in *cap. quiſquis inuentus, §. ſi quis domum 17. quæſt.4.* communione priuatur, qui domum Dei violauerit, & aliqua ſine licentia illius, cui commiſſa eſſe dignoſcitur; inde abſtulerit. Ergo à contrario ſenſu, qui ex licentia illius reliquias abſtulerit, nullam pœnam incurrit. Hæc limitatio verum habet, ſi ipſi præfecto non ſolùm reliquiarum cuſtodia, ſed illarum diſpoſitio commiſſa ſit, vt clariùs dixit Azor *quæſt.10.ſequenti.* At ſi ſolùm reliquiarum cuſtodia committatur (vt regulariter tantùm committitur) excuſare eius licentia à furto non poteſt; quia nulla eſt talis licentia, imò ratione cuſtodiæ, ſi furtum non impedit, de furto tenetur Sanch. *dict.cap.43.num.23.*

21 Sed inquires, an aliqua pœna ſit in iure conſtituta ipſo facto aduerſus reliquiarum fures? Reſpondeo iure communi nullam eſſe, Sic Sanch. *lib.2.c.43. n.23.*Bon. *diſput.3.quæſt.1. punct.4. n.9.* Neque obſtat *verſ.in cap.quiſquis inuentus 17. quæſt.4.* quo mouetur Azor *lib.9.cap.8.q.10.*ad affirmandum impoſitam eſſe his furibus maiorem excommunicationem. Nam vt rectè expendit Suar. *diſp.22.ſect.2. num.9.* & Sanch. *ſuprà. cum gloſſa.in ſupradicto text.* Sola priuatio communionis ibi habetur, quæ tamen priuatio ſententiam declaratoriam criminis requirit. Item hæc priuatio non ob quodlibet furtum incurritur, ſed ob furtum cum violentia Eccleſiæ, inquit enim text. Si quis domum Dei violauerit (hoc eſt iuxta ſubiectam materiam fores eius, & muros perfringeret) & aliqua ſine illius licentia, cui commiſſa eſſe dignoſcitur, abſtulerit, ſciat ſe communione priuatum. Ecce quomodo ad communionis priuationem incurrendam furtum violentum acquiritur. Dixi iure communi. Nam ex *Conſtitutione Gregor. XIII.* incipiente, *Pontificiæ ſollicitudinis:*excommunicatione reſeruata afficiuntur, qui ſine conceſſione Summi Pontificis in prouinciam Mediolanenſem ſacras reliquias aſportauerint, qui item ab vna Eccleſia ad aliam tranſtulerint, qui aliquam earum particulam conceſſerint, donauerint,qui item acceperint. Barboſa *3. p. alleg. 50. num. 158.* Bonac. *diſput. 3. de adorat. quæſt.1. p. 4. num.9.* ſentit eſſe Pontificiam excommunicationem contra eos,qui ſine licentia Summi Pontificis extrahunt reliquias ex Romanis cæmeteriis,aliiſque ſacris locis,vt aliò transferant, non tamen adducit textum, vbi hæc excommunicatio lata ſit. Vnum tamen credo certum,ſemel conceſſa alicui facultate extrahendi aliquas reliquias ex Romanis cæmeteriis, poſſe hunc aliis donare,eáſque ſic donatas, quò placuerit transferre Azor *1.p. lib.9.cap.8.q.10.*

22 Decima difficultas, qui cultus debeatur reliquiis, ſeu cereis formis, quas Agnos Dei appellamus à figura Agni ipſis impreſſa? Nulli Catholicorum eſt dubium deberi cultum, & honorem, ſicuti debetur aliis rebus ſacris Deum repræſentantibus. Tum quia ſunt Dei imagines,tum quia ad cultum, & venerationem Dei ſunt à Pontifice deſtinati ſolemniſſimo precationum ritu, miriſque ceremoniis pietatem redolentibus; tum quia propter orationes, & precationes Eccleſiæ in eorum efformatione factas multa,& larga beneficia conceduntur eos habentibus,præcipuè tempeſtates ſedantur, mitigantur incendia, fulgura, & flumina pelluntur, & à tentationibus, & ſuggeſtionibus dæmonis defendimur.

23 Propter hanc cauſam,& in horum agnorum cultum, *Gregor. XIII. in ſua conſtitutione*, quæ incipit, *omni certè ſtudio edita* 8. *Kalend. Iulij* 1572. quæque habetur in *Bullario t.2. pag.663.* & refertur ab Azor *1.p. lib.9. cap. 9. q.2.* fertur excommunicatio ipſo facto aduerſus eum qui Agnos Dei à Pontifice conſecratos depinxerit, infecerit, minio notauerit, vel aurum, aut colorem aliquem illis impoſuerit, aut quidquam aliud ſuperinduxerit, vel depingi, aut miniari fecerit,aut illos venales propoſuerit,vel tenuerit quouis prætextu, qualibétve de cauſa. Intendit enim Summus Pontifex ob eorum reuerentiam, & decentiam, vt ſic mundi, & albi, qualiter à Pontifice conſecrati fuerint, habeantur. Circa quam excommunicationem aduerto primò agnos iam depictos, & illuminatos licitè te retinere poſſe; quia ſolùm actio pingendi prohibetur, non illorum retentio:ſic Sanch. *lib. 2. decal. cap.43. num.28.* Bonac. *diſput.3. de primo decalogi præcepto, quæſt. 1. punct.4. num.12.* Secundò, aduerto te non poſſe abſque graui peccato ſimoniæ, & ſub pœna excommunicationis ſupradictos agnos vendere, aut ad vendendum retinere, pluris quàm præciſa conſecratione valet eorum materia,& expenſæ factæ in illis efformandis, & aſportandis,quia venderes conſecrationem;neque thecam, & reliquarium in quo ſint incluſi potes pluris vendere, quàm venderes, ſi Agnos conſecratos non haberet ob eandem rationem. Vendere tamen illos, quanti eorum materia, & expenſæ in illis efformandis, & aſportandis æſtimatur, nulla eſt ſimonia; ſicut nec venditio Calicis, aut patenæ, neque hanc venditionem Pontifex in ſupradicta conſtitutione prohibuit,ſed ſolùm ſimoniacam venditionem;Azor, Sanch.& Bonacin. *ſuprà.* Tertiò, aduerto excommunicationem incurſam ob picturam agnorum, & illorum ſimoniacam venditionem, vel ad illos vendendos retentionem non eſſe Pontificii reſeruatam, vt conſtat ex verbis ſupradictæ conſtitutionis, & tradit Barboſa *3.p.de poteſt. Epiſcop. alleg.50.n.150.*cum Sayro, *lib.3.cap.35.n.23.*

24 Sed inquires, an laïcis, vel ſanctis Clericis in minoribus ordinibus conſtitutis liceat hos ſacros Agnos tangere? Reſpondeo clericis in minoribus ordinibus conſtitutis, imò prima tonſura initiatis licitum eſſe; tum quia illis licet ſacra vaſa, purificatorium, corporalia, & alia,quæ ſunt conſecrata tangere. Ergo

Ergo & agnos. Tum. quià ab hoc contactu excluduntur profani, & admittuntur ſacrati, *cap. in ſantia Apoſtolicâ de conſecrat. diſt.* 1. Sed initiati prima tonſura ſacri ſunt, ex *cap. non oportet* 18. *diſt.* & tradit Suar. 3. *t. in* 3. *p. de Euchar. diſput.* 81. *ſect.* 8. §. *tertio ergo*. Laïcis verò non licet hos agnos, ſicut nec corporalia, & alia vaſa conſecrata, & à fortiori ſanctum Chriſma tangere, & contrectare: quia ita videtur prohibitum, in *cap. ſacratas* 23. *diſt.* & tradunt Doctores ſtatim referendi: at ſi de facto tangant debito tamen honore, & reuerentia, culpam grauem non committent: quia non videtur hæc grauis materia, ſed leuis: ſic Azor 1. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *quæſt.* 3. Bonacin. *diſp.* 3. *circa primum decalogi præceptum, quæſt.* 1. *punct* 4. *circa finem*. Sanch. *lib.* 2. *decal. cap.* 43. *n.* 27. vbi addit ſe credere nullam culpam etiam leuem committi, tametſi à laïcis fœminis hi agni reuerenter tangantur; quia iam ſic vſus obtinuit, vide quæ dicemus tit. de Sacrificio Miſſæ.

25 Vltima difficultas eſt, an liceat vaſa, veſtes, ligna, aliáque cultui diuino dicata in profanos vſus conuertere? Certum eſt, id fieri non poſſe manente eadem forma: eſſet enim grauiſſimum peccatum res cultui diuino dicatas profanis vſibus deſeruire: ob hanc enim cauſam Rex Balthaſar fuit grauiter punitus, quia vaſa ſacra in profanos vſus conuertit.

Verùm ſi benedictio, vel conſecratio deperdatur, alicui videri poteſt licitum eſſe, rem, quæ benedicta, & conſecrata fuit, profanis vſibus deſeruire poſſe. Quis enim negabit ex Calice confracto vas aliquod profanum effingi poſſe, & ex veſte aliqua Sacerdotali iam rupta aliquam profanam componi poſſe? aliàs eſſet obligatio hæc omnia perdendi: nam cum cultui diuino iam deſeruire non poſſint, & profano non poſſint adaptari, reſtat vt omnino conſumantur. Quod videtur durum. Præterea nulla videtur rebus ſacris irreuerentia fieri, ex eo quòd earum materia profanis vſibus aptetur: ſiquidem nunquam eſt verum dicere res ſacras profanis vſibus aptari. Item deſtructa, verbi gratia, forma Calicis, iam Calix ille amiſit conſecrationem, & conſequenter iam non eſt ſacer, ergo eſt profanus. Ergo poterit vſibus profanis deſeruire. Quid enim ex præterita conſecratione in illa materia remanet, ob quod prohibearis vſui communi materiam illam aptare; ſiquidem iam communis eſt? Propter hæc cenſeo probabile ſecluſo ſcandalo nullum, vel leuiſſimum peccatum in hac applicatione interuenire. Nam textus prohibentes hanc applicationem loquuntur de rebus in eadem forma manentibus, ac fuerunt applicatæ: de illis enim eſt verum dicere. Quæ ſemel conſecrata ſunt non debent ad laïcorum vſus reuerti, *cap. quæ ſemel* 19. *quæſt.* 3. *& cap. quæſti ſunt*, 17. *q. vlt.* & licèt in *cap. ligna, cap. altaria. de conſecrat. diſt.* 1. contrarium inſinuetur: ob neceſſitatem excuſari poteſt irreuerentia, quæ ibi poteſt præſumi.

At ſecundùm decentiam maximè conuenit, vt ea, quæ vſibus ſacris dicata ſunt, etiamſi vſui ſacro reddita ſint inutilia, ad profanos vſus non redeant, ſed vel comburantur, vel alio modo decenti conſumantur, conſtat ex *cap. ligna, de conſecrat. diſt.* 1. vbi ligna Eccleſiæ dirutæ non debent ad alios vſus deſtinari, niſi ad aliam Eccleſiam, vel ad profectum monaſterij, quem profectum explicat *gloſſa ibi*, & Azor *ſtatim referendus*, vt deſeruiant in capitulo, dormitorio, vel aliis locis religioſis, non in rebus, quæ laïcis, & religioſis communes ſunt, vt rebus culinæ parandis, agriſque effodiendis. Item in *cap. altaris de conſecrat. diſt.* 1. inquit Clemens Pontifex: Altaris palla, cathedra, candelabrum, & velum ſi fuerint vetuſtate conſumpta, incendio dentur, quia non licet ea, quæ in ſacrario fuerunt malè tractare, ſed incendio vniuerſa tradantur, cineres quoque eorum in baptiſterium inferantur, qua nullus tranſitum habeat, aut in pariete, aut pauimento ſub tecto, aut in foſſis, vel ſolo pauimentorum imponantur, ne introeuntium, aut tranſeuntium pedibus inquinentur. Hæc Clemens: ex quibus verbis bene infert Azor 1. *p. lib.* 9. *c.* 9. *q.* 7. *in fine*. etiam imagines ſacras diuturnitate conſumptas ſub cæmeterij ſolo recondendas, vel in alio loco religioſo includendas. Tabulas item imaginibus expreſſas igni comburendas, & cineres in baptiſterium mittendos: adducitque exemplum antiquæ legis, in qua capilli Nazaræorum finito conſecrationis tempore in ignem coniiciebantur, & ſimiliter oſſa, ac cætera, quæ ex Agno Paſchali ſupererant. Ne inquam, hæc pedibus tranſeuntium conculcarentur, néve ab immundis animantibus comederentur.

26 Quòd ſi roges, an econtra liceat vaſa, veſtes, & alia huiuſmodi profanis vſibus dicata applicare ad ſacros vſus? Breuiter reſpondeo licere, ſi ab Epiſcopo, vel habente ad id authoritatem benedicantur priùs, vel conſecrentur: hac enim benedictione profanum pellitur, & ſacratum fit: ſic enim templa idolorum in aulas Dei, & Sanctorum Baſilicas conuertuntur. Syluest. *verbo corporalia quæſt.* 3. Azor 1. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *quæſt.* 8. Bonac. *diſp.* 3. *de adorat. quæſt.* 1. *punct.* 4. *in fin.* Suar. *t.* 3. *de Euchar. diſput.* 81. *ſect.* 8. *verſ. ſed quæres.*

DISPVTATIO II.

De Sacrificio.

PRÆCIPVVS actus externus religionis eſt ſacrificium; quia eo præcipuè diuinam excellentiam honoramus. Breuiter ergo explicanda eſt eius eſſentia.

PVNCTVM Vnicum.

Quid ſit ſacrificium, quotuplex, & an ſit in præcepto?

1 *Expenditur definitio ſacrificij.*
2 *Iure naturali ſacrificium Deo debetur.*
3 *In lege naturæ, & veteri multiplex erat ſacrificium, in lege noua vnicum tantùm.*
4 *Aliqui affirmant ethnicum ignorantem legem gratiæ, & offerentem vitulum in recognitionem ſupremi dominij verum ſacrificium offerre.*
5 *Dicendum eſt non eſſe verum ſacrificium.*

1 SAcrificium propriè eſt actio, qua res aliqua ſenſibilis per ſui mutationem à legitimo miniſtro offertur Deo in recognitionem eius ſupremi dominij, & noſtræ ſubiectionis: ita D. Thom. 2. 2. *q.* 85. *art.* 3. Valen. *diſput.* 6. *quæſt.* 4. *punct.* 1. *& ſeqq.* Azor 1. *p. lib.* 10. *cap.* 17. *quæſt.* 2. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 38. *dub.* 2. *num.* 19. & alij. Primò dicitur actio; quia omne ſacrificium eſt oblatio, qua ſupremum dominium, & noſtram ſubiectionem teſtamur, ſed non quælibet oblatio eſt ſacrificium, ſed illa, quæ in re oblata ſenſibili mutationem patitur. Tum quia ſacrificare eſt verbum Græcum idem ſignificans, quod mactare, & perimere. Tum quia hac ratione perfectiùs ſuprema poteſtas ſignificatur, & exactiùs teſtamur Deum eſſe Dominum vitæ, & mortis. Tum quia apud ethnicos omnia ſacrificia aliquam recipiebant mutationem. Tum & præcipuè, quia in lege naturæ, & ſcripturæ nulla abſque mutatione erant ſacrificia.

Digitized by Google

ſacrificia. Nam ſi viuentia ſacrificabantur, vt animalia, id fiebat per occiſionem, in animantia, vt carnes occiſorum, thus, ſal, & farina munda per combuſtionem, aliæ vt ſanguis, vinum per effuſionem. Secundò, debet eſſe oblatio à legitimo miniſtro facta, id eſt, à Sacerdote: non enim quilibet vſurpare poteſt dignitatem Sacerdotalem; quia non eſt cuilibet commiſſa poteſtas ſacrificandi. Nam cùm ſacrificium ſit cultus externus, & publicus, quo præcipuè Deus colitur, & honoratur, debet à miniſtro publico fieri, aliàs rationem ſacrificij non habebit. Tempore legis naturæ miniſtri publici, & Sacerdotes erant omnes primogeniti, vt multis probat Peterius *t.2. in Geneſ.cap.vlt. Gloſſa, & Lypomanus, Gen.* 25. Vende mihi primogenita tua. Item quilibet paterfamilias ſicut authoritatem quaſi regiam habebat, habebat & Sacerdotalem: ſic Leſſius *lib.2. cap.38. dub.2. num.*12. Tandem ſpeciali inſtituto Dei plures compulſi ſunt ad ſacrificandum, & conſequenter Sacerdotes fuerunt conſtituti, vt Abel, Noë, Abraham, Iob, Melchiſedech, Iſaias, Iacob, & alij. Tertiò, debet fieri Deo talis oblatio; quia ſoli vero Deo hic cultus debetur; teſtamur inquam, illo Deum eſſe omnium Dominum, à quo omnia producuntur, pendent, & conſeruantur, quod alteri quàm Deo conuenire non poteſt, vt bene probat ex Auguſt. *lib.8. de ciuit.Dei, cap.*17. *& lib.*10. *cap.*14. *& *19. *& lib.*10. *contra Fauſtum, cap.*21. & D.Thom. 2.2.*q.*93. *art.*2. Azor 1.*p.lib.*9. *cap.*10. *q.*15. *& lib.*10. *cap.* 17. *q.*8. Valent. *diſput.*6.*q.*4. *punct.*2. Quartò, debet fieri in recognitionem ſupremi dominij, & noſtræ ad ipſum ſubiectionis; quia hic eſt præcipuus finis, ob quem ſacrificia fiunt, & quia ſacrificium, quod vocabatur holocauſtum, in quo res oblata igne conſumebatur, hunc finem ſpecialiter teſtabatur, ideò holocauſtum in lege veteri erat præcipuum ſacrificium. Alia item ſacrificia erant inſtitura pro expiatione peccatorum, pro gratiis agendis beneficij accepti, pro aliis de nouo impetrandis, quibus ſacrificantes implicitè ſaltem teſtabantur ſupremum dominium, ſiquidem eo ipſo indicabant ſolum Deum remittere peccata poſſe, & beneficia conferre.

2 Ex his infertur ſacrificium iure naturæ debitum eſſe Deo: ſic D. Thom. communiter receptus, 2.2 *q.*85. *art.*4. Quia debitum eſt Deo, vt creatura rationalis, corporalis, viſibilis, teſtetur dependentiam, quam à ſuo creatore habet, & conſequenter eius ſupremam maieſtatem, & dominium. Quo autem ſacrificio hoc fieri debeat non eſt à natura inditum, ſed Deus ſuo ſpeciali inſtinctu, vel mandato deſignat. In lege naturæ ſacrificia inſtituit ſpeciali impulſu, & inſtinctu, in lege veteri, & noua, peculiari mandato.

3 Sacrificium tam in lege naturæ, quàm veteri multiplex erat, vt conſtat Geneſ.4. 14. Leuit.1. *& ſeqq. & aliis plurimis in locis.* At adueniente lege gratiæ, & inſtituto diuiniſſimo Euchariſtiæ ſacrificio, omnia illa antiqua ceſſarunt; quia illius vmbra erant, & figuræ, vt ſatis colligitur ex Paulo ad Hebr. 7. & ex Trident. *ſeſſ.*22. *cap.* 2. & docent omnes Catholici. Præter hoc diuinum Euchariſtiæ ſacrificium nullum aliud in lege noua inuenitur, vt ſatis in ſupradictis locis expreſſum eſt, & paſſim docent Patres. Continet enim hoc ſacrificium virtutem infinitam, tum ad placandum Deum pro propriis peccatis, tum ad impetrandum ab eo beneficia, tùm ad gratias referendas pro beneficiis acceptis, rum ad illum ſummè laudandum: ſuperuacaneum ergo erat alia ſacrificia inſtituere. Neque obſtat thus offerri, & adoleri in altari in ſignificationem ſupremi dominij, & excellentiæ, & noſtræ ad Deum ſeruitutis, vt affirmemus habere veram rationem ſacrificij. Non enim illam habere poteſt, dum à Deo pro re ſacrificanda non inſtituitur, & à Sacerdote electo, & deſignato ad illud munus non offertur. At oblatio thuris in altari non pro ſacrificio; ſed pro ſacrificij ornatu, & ad excitandam fidelium deuotionem eſt ab Eccleſia inſtituta, neque Sacerdotes Euangelici ſunt conſtituti Sacerdotes per ordinem ad thuris oblationem, ſed ſolùm per reſpectum ad Miſſæ ſacrificium. Ergo ſola oblatio Miſſæ eſt ſacrificium, non alia.

4 Hinc infertur deciſio illius quæſtionis, an offerentes vero Deo vitulum, agnum, fruges terræ, &c. ex intentione Deo ſacrificandi opus bonum præſtent, veràque Deo ſacrificia offerant? Clarum eſt Chriſtiano illicitum eſſe; quia ſic offerens ea, teſtatur alia eſſe ſacrificia præter Miſſæ ſacrificium, & ſupradicto Miſſæ ſacrificio omnia ſacrificia non eſſe aboſita. Item à fortiori conſtat de Iudæo; quia hoc ſacrificio teſtaretur ſe adhuc credere veterem legem habere vigorem, ſic aliis relatis probat Leſſius *ſtatim referendus*. Quare ſolùm eſt dubium de ethnico inuincibiliter ignorante legem gratiæ. An inquam hic peccet, verùmque ſacrificium offerat? Probabile credit Leſſius *lib.*2. *cap.*38. *dub.*3. *num.*28. non peccare, verùmque ſacrificium offerre. Mouetur primò authoritate D. Auguſt. *epiſt.* 49. *quæſt.* 3. vbi ait, qui Chriſtianas litteras vtriuſque teſtamenti ſciunt, non hoc culpant in ſacrilegis ritibus paganorum, quòd conſtruant templa, & inſtituant ſacerdotia, & faciant ſacrificia, ſed quòd hæc dæmoniis, & idolis exhibeant. Ergo dum illa exhibent vero Deo, non ſunt culpandi. Secundò, quælibet reſpublica iure naturæ debet ſacrificio Deum colere, & honorare, ſed poſita ignorantia veri ſacrificij Euchariſtiæ, nullum aliud ſacrificium excogitari aptius poſſet, quàm animaliũ occiſio, & frugum terræ peremptio. Ergo reſpublica poterat iure naturæ ducta hæc ſacrificia Deo offerre, & ad illa offerenda Sacerdotes deſtinare. Ergo cùm in aliqua republica hoc factum eſt, nullum à ſacrificantibus committitur peccatum, ſed potius opus laudabile ſit, & verum ſacrificium.

5 Nihilominus dicendum eſt, tales oblationes, etſi ſacrificia nuncupentur, vera ſacrificia non eſſe. Quia omnia ſacrificia extincta ſunt inſtitutione Euchariſtici ſacrificij. Neque Chriſtus Dominus reliquit poteſtatem hominibus alia ſacrificia inſtituendi, ſicut neque conſtituendi alios Sacerdotes præter ab ipſo inſtitutos. Ergo oblatio ex illis animalibus, & frugibus terræ facta à Sacerdote ethnico veram non habet rationem ſacrificij. Tum quia non eſt de materia legitima. Tum quia non eſt à legitimo miniſtro. Verùm etſi hoc ita ſit, ſententia Auguſt. veriſſima eſt, ſcilicet illos ethnicos in talibus ſacrificiis culpam non committere formalem inquam; quia illos ignorantia veræ legis, verique, & vnici ſacrificij excuſat. In re tamen culpa eſt, & grauiſſima; quia teſtantur hoc tempore poſſe Deum pluribus ſacrificiis honorari, & ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacrificium non eſſe ſufficiens.

Digitized by Google

TRACTATVS IX.

RELIGIONIS,

QVI EST DE OBSERVATIONE FESTORVM, ET DISPVTATIO VNICA SVB EODEM TITVLO.

PROOEMIVM.

OBSERVATIONE feſtorum præcipuè coluntur Deus,& Sancti; ea de cauſa poſt explicationem generalis cultus de illa inſtituitur ſermo , vbi explicabimus,à quo ſit tale præceptum, quæ ſit eius materia, & quæ cauſæ ab illo excuſent.

PVNCTVM I.

An ſit præceptum de obſeruatione feſtorum, quale ſit, & quis eius finis?

1 *Præceptum fuit lege veteri latum, & qua parte naturale erat manſit, extincto cæremoniali.*
2 *In lege gratiæ ſeruandus proponitur dies Dominicus in memoriam beneficij redemptionis.*
3 *Plures affirmant iure diuino ſeruandum eſſe.*
4 *Probabilius eſt iure tantùm humano pro feſto eſſe conſtitutum.*
5 *Satisfit contrario fundamento.*
6 *Quæ ſint feſta pro tota Eccleſia inſtituta.*
7 *Expenduntur fines, ob quos hæc feſta ſint inſtituta.*

1 HOc præceptum in lege veteri latum erat de obſeruatione Sabbati, Exod. 12. 16. & 20. & Leuit.23. quod præceptum, quia partim erat morale, ſeu naturale ; & partim cæremoniale, ideò abrogato, & extincto quoad cæremonias,manet immutabile ſecundum quod habet ex iure naturali.Ex illo namque obligamur cultum,& reuerentiā Deo exhibere,eíque gratias referre ob beneficia accepta , & conſequenter obligamur aliquod tēpus habere,in quo hæc præſtentur.Quoad hanc ergo partē decalogi præceptum ſemper perſeuerat. Habet tamen aliquid cæremoniale ex diuina inſtitutione nēpe aſſignationem illius diei , qui Sabbatum dicitur. Non enim à natura edocti ſumus, vt potius ſeptimo,quàm alio die cultum Deo debitum exhibeamus, vt bene dicit Azor *t.2.inſtit. moral.lib.1. c.2.q.2.*& Ioſeph.Fagund.*de quinque Eccleſiæ præceptis, lib.1.c.1.n.3*.Fuit ergo Sabbatum diuina lege deſignatum pro feſto populo Iudaïco in memoriam beneficij creationis,& liberationis populi Iudaïci à dura ſeruitute Pharaonis, & etiā in memoriā requiei,quam Chriſtus Dominus in ſepulchro erat illo die habiturus.

2 At in lege gratiæ,quia beneficium redēptionis excellentius eſt creationis beneficio,Eccleſia Sabbati feſtiuitate excluſa,*c.peruenit,de conſecr.diſt.3.*diem Dominicum ſeruādum eſſe pronuntiauit,*c.pronuntiandum,& c.Sabbato,de conſecr.diſt.3.& c.omnes,& c. conqueſtus,de Feriis.*Tum quia populus Chriſtianus præcipuè reputat habiturus requiem , quando cum Chriſto eſt in vitam æternā reſurrecturus.Tum ne videremur cum Iudæis conuenire. Neque obſtat text.in *cap.licet de Feriis*: vbi Alex.III.affirmat ſeptimum diem tam ex veteri,quàm ex nouo teſtamento ad humanam quietem ſpecialiter eſſe deputatum.Non inquam,inde infertur Sabbatum in nouo teſtamento eſſe ſeruādum, vt feſtū:eſſet enim manifeſtùs error,contra *Paulum,ad Rom.14.Galat.4.& ad Coloſ.2.* vbi obſeruatores Sabbati reprehendit. Sed ſolùm infertur , fuiſſe à Chriſto Domino ſeruatum, & ab Apoſtolis tempore naſcentis Eccleſiæ cuſtoditum, *Act.13.& 28.* non tamē fuiſſe approbatum, vt feſtum modò ſeruandum. Vel dicendum ſeptimum diem ſeruandum eſſe in nouo teſtamento,& in veteri, ſumpto die ſeptimo formaliter,non materialiter, Qua ratione in numero ſeptenario tam primus numerus,quàm vltimus poteſt eſſe.Et in hoc ſenſu in veteri teſtamento Sabbatum erat dies ſeptimus,& in nouo erit dies Dominicus,qui eſt primus,& ſeptenarius.Dubium tamen eſt,an ſic dies Dominicus in lege gratiæ ſit iure diuino pro feſto inſtitutus, vel ſolùm iure Eccleſiaſtico?

3 Non deſunt,qui affirment iure diuino eſſe inſtitutum,ſicuti fuit antiqua lege Sabbatum : ſic Syluest. *verbo Dominica,q.1.§.7.Author ſupplementi ad ſummam Piſanam,verbo Dominica in addit.*Angel.*verbo feria.n.3.* indicat Abbas,*in c.licet de Feriis*.Et probari poteſt;quia ex iure diuino,& naturali habetur eſſe concedendum aliquod tempus ad diuina beneficia recognoſcenda,& Deo,eiúſque ſeruitio ſpecialiter vacandum.Ergo conueniens erat,vt hoc tempus Chriſtus Dominus determinaret; quia ipſe abrogabat legem antiquam quoad obligationem ſeruandi Sabbatum. Ergo debebat loco illius aliud tempus ſubrogare,in quo obligationi naturali colendi Deum fieret ſatis. Aliàs non rectè ſuæ Eccleſiæ videretur prouidere. Item ab Apoſtolis obſeruatio diei Dominicæ originem trahit.Ergo ſignum eſt ipſos Apoſtolos à Chriſto Domino accepiſſe.Denique ſemper hæc obſeruatio integra perſeuerat,neque mutationem accipit,neque videtur poſſe accipere ; ſi autem à iure humano introducta eſſet , variata aliquando fuiſſet, & à Pontificibus diſpenſata , abrogata, vel tandem abrogari poſſet.

4 Nihilominus dicendum eſt iure tantùm humano diem Dominicum pro feſto conſtitutum eſſe:ſic tradit D.Tho.2.2.*q.122.art.4.ad* 4. & ibi Caiet.Sot.*lib.2.de inſtit.q.4.ad* 2.Nauar.*Sum.c.13.n.1.*Azor *t.2 lib.1.inſtit. moral.c.2.q.2.Catech.Rom. in 3.decal. præcepto.fol.*442. Suar.*t.1.de relig.lib.2.de diebus feſtis,c.4.n.*8.Fagund.*de 5.Eccleſ.præceptis,lib.1.c.2.n.3.* Bonac.*diſp.5.de 3. decal. præcep.in prin.*Ratio præcipua eſt,quia cōmunis Theologorum ſchola nullū aliud præceptū diuinum à Chriſto Domino latum recognoſcit, præter præcepta fidei, & Sacramētorum.Alia verò præcepta,quæ pro varietate temporum mutationem recipere poſſunt,& aliqua

in

Digitized by Google

in parte diſpenſari Eccleſiæ tuæ tradenda reliquit. At obſeruatio diei dominici, prout modò in Eccleſia habetur, recipere mutationem poteſt, & cum aliquibus diſpenſari. Quæ enim repugnantia excogitari poteſt, in eo quòd à Pontifice inſtitueretur, vt die Dominico ſolùm vſque ad meridiem eſſet vacatio ab operibus ſeruilibus? Item eſſet vacatio à determinatis operibus ſeruilibus, non ab omnibus, quæ modò ſunt? Ergo obligatio, & inſtitutio prout modò eſt, non à Chriſto, ſed ab Eccleſia habetur. Aliàs eſſet omnino immutabile.

5 Fundamentum contrarium non vrget. Fateor de iure diuino, & naturali eſſe, vt detur aliquod tempus pro cultu Dei, & illius beneficiorum recordatione. At quòd hoc tempus ſit dies Dominicus integer ab omnibus operibus ſeruilibus vacuus, Miſſaque in eo audiatur, non ex iure diuino, ſed Eccleſiaſtico habetur. Neque ex eo, quòd hunc diem, neque alium Chriſtus ſignauerit, infertur Eccleſiæ ſuæ ſatis non prouidiſſe; prouidit namque; ſiquidem reliquit eius Vicario poteſtatem deſignandi dies, prout magis expedire iudicauerit, & inſuper imperauit talem deſignationem.

6 Quòd ſi roges. Qui ſint dies feſtiui à Pontifice pro tota Eccleſia deſignati in cultum Dei? Breuiter reſpondeo primò, eſſe diem Dominicum, *c. Sabbatum, de conſecrat. diſt.* 3. *c. quoniam*, *c. conqueſtus de Feriis*: cuius obſeruatio ab ipſiſmet Apoſtolis intelligitur prouenire, vt latè probat Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 4. vbi hunc diem Dominicum pluribus Patribus, & Conciliorum encomiis exornat. Secundò, dies Pentecoſtes, cum duobus ſequentibus diebus in memoriam illius beneficij, quo Spiritus ſanctus in Apoſtolos deſcendit, habetur. *c. conqueſtus de Feriis*, *& c. pronuntiandum, de conſecrat. diſt.* 3. Tertiò, eſt dies Natalis Domini, Circumciſionis, Epiphaniæ, & Reſurrectionis, cum duobus ſequentibus diebus, *c. conqueſtus de Feriis*, & licèt ibi dicatur tota hebdomada Reſurrectionis eſſe feriandum, iam conſuetudine abrogatum eſt, ſolùm manet obligatio abſtinendi ab actibus Iudicij, non tamen ab aliis operibus ſeruilibus, vt benè notauit Suarez *lib.* 2. *c.* 6. *num.* 2. Quod idem eſſe dicendum affirmat, *numer.* 15. *de hebdomada maiori.* Quartò, Feſtum Aſcenſionis Chriſti Domini, habetur *ſupradicto c. de Feriis*, *& c.* 1. *de conſecrat. diſt.* 3. Feſtum autem Transfigurationis Chriſti Domini iure communi non habetur: ex conſuetudine tamen à tota Eccleſia colitur. Deinde feſtum Corporis Chriſti Domini de iure communi celebrandum eſt, iuxta *Clement. vnic. de Relig. & venerat. Sanctor.* De feſto tamen Inuentionis ſanctæ Crucis, nulla fit mentio, *c. pronuntiandum, de conſecrat. diſt.* 3. *& c. conqueſtus de Feriis.* At habetur eius obſeruatio, *c. Crucis de conſecrat. diſt.* 3. Qui textus licèt referatur ex Euſebio, credendum tamen eſt, non fuiſſe ab illo latum, ſed à Syluestro. Nam tempore Euſebij Crux inuenta non erat, cùm fuerit inuenta poſt Concilium Nicenum celebratum, & conuerſionem Conſtantini, vt latè probat Baronius, & deducit Suarez *cap.* 7. Quintò, ſeruandi ſunt omnes dies, in quibus feſtiuitates Virginis celebrantur, quales ſunt. Primò, Conceptio Virginis, quæ licet à iure communi non præcipiatur obſeruari, conſulitur tamen à Sixto IV. *in extrauag. cum praexcelſa, de Relig. & venerat. Sanctor. & extrauag. Graue nimis.* Et ferè in omni Epiſcopatu eſt hic dies ex conſuetudine ſeruandus. Secundò, Natiuitas Virginis, de qua *in c. pronuntiandum. de conſecrat. diſt.* 3. & comprehenditur ſub generali diſtributione omnium feſtiuitatum Virginis, quæ ſeruari præcipiuntur *in c. conqueſtus de Feriis.* Tertio loco enumerari poteſt eius in templo Præſentatio; non tamen eſt receptum, eſſe ex præcepto ſeruandam, ſicut neque eius ad Elizabeth Viſitatio; neque Doctores ſub illa generali clauſula feſtiuitatum Virginis hæc feſta comprehendunt, comprehendunt tamen eius Annuntiationem, Purificationem, & Aſſumptionem, vt videre eſt in Hoſtienſi. Panormit. & Ioan. Andr. *in ſupradicto c. conqueſtus de Feriis*, & tradit Azor 2. *p. lib.* 1. *à c.* 17. *& ſeqq.* de Purificatione, & Aſſumptione habetur expreſsè *in c. pronuntiandum, de conſecrat. diſt.* 3. Feſtum item B. Mariæ ad niues Romæ, & alibi ſeruatur; non ex præcepto ſcripto; nullum enim inuenitur; ſed ex conſuetudine vim legis habente; pleriſque tamen in locis ſolùm ex deuotione, & non ex obligatione ſeruatur.

Sextò. Seruandæ ſunt feſtiuitates aliquorum Sanctorum, vt eorum exempla imitemur, & eorum meritis conſociemur, atque orationibus adiuuemur, vt multis in locis dixit Auguſt. relatus à Suarez *lib.* 2. *c.* 9. & tradunt Doctores omnes, *in c.* 1. *de conſecrat. diſt.* 3. *& c. vlt. de Feriis.* Ex iis ergo feſtiuitatibus, primò loco enumeranda eſt feſtiuitas Angelorum, de qua in ſupradictis capitibus fit mentio. Secundo loco Natiuitas Sancti Ioannis. Tertio, tranſitus duodecim Apoſtolorum præcipuè Petri, & Pauli. Quarto, Sanctorum Innocentium. Feſtum verò Barnabæ, Lucæ, & Marci, quos Eccleſia ritu Apoſtolorum celebrat, ex iure communi ſeruandum non eſt; ſeruatur tamen multis in locis ex conſuetudine. Quinto, feſtum ſancti Stephani, & ſancti Laurentij, ac denique omnium Sanctorum, habetur *in ſuprad. cap.* Et licèt tibi enumeretur feſtum ſancti Sebaſtiani, & S. Martini, Syluestri, & aliorum, conſuetudine tamen abrogatum eſt. Neque vt bene dicit Suar. *lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 20. ex ſolis illis duobus, *cap.* 1. *de conſecr. diſt.* 3. *& vlt. de Feriis*, (niſi aliunde traditio accedat) ſatis colligitur obligatio obſeruandi feſta. Nam *cap.* 1. *de conſecrat.* non eſt ius Pontificium, neque alicuius Concilij generalis, ſed prouincialis, & *cap. fin. de Feriis*, loquitur de diebus feriatis in ordine ad iudiciorum ſtrepitum, non in ordine ad præceptum audiendi Miſſam, & ceſſandi ab operibus ſeruilibus, & ſic videmus plures dies ibi enumerari, qui tamen ex obligatione non ſeruantur vniuerſaliter.

7 Fines, ob quos hæc feſta ſunt inſtituta, varij ſunt: Primus, & præcipuus eſt, vt vacantes ab operibus ſeruilibus orationi, & deuotioni inſiſtamus: Secundus, vt Sanctorum facta recolentes ad eorum imitationem excitemur. Nam vt dicit D. Gregor. imitari non pigeat, quos celebrare delectat: Tertius, vt ad illam æternam requiem aſpiremus, in qua eſt feſtum perpetuum, & continuò alleluia cantatur. Dies autem Dominicus ſpecialiter fuit inſtitutus in recordationem plurium beneficiorum, quæ illo die nobis à Deo collata ſunt: eo enim die lucem Deus condidit, & Manna filiis Iſraël in deſerto conceſſit, & Verbum caro factum protulit in lucem, & à Magis fuit adoratum, & à Ioanne Baptiſta in Iordane baptizatum, & à mortuis ſurrexit, ac tandem Spiritum ſanctum Apoſtolis communicauit, ob quas cauſas *ſexta Synodus generalis Conſtantinopolitana*, *cap.* 8. dicit. Tanta debet eſſe diei Dominici obſeruantia, vt præter orationes, & Miſſarum ſolemnia, & ea, quæ ad veſcendum pertinent, nihil aliud fiat. Alij autem dies feſtiui ſunt inſtituti ſpecialiter in memoriam alicuius beneficij à Deo accepti, quales ſunt feſtum Natiuitatis Domini, Transfigurationis, Reſurrectionis, Pentecoſtes. Alij ſunt Virginibus, & Sanctis dicati in honorem ipſorum, & ad eorum patrocinium implorandum, & de eorum gloria lætitiam captandam.

Digitized by Google

Pvnctvm II.

Quis poſſit præter Pontificem dies feſtos inſtituere, & qui ſint ad illorum obſeruationem obligati.

1 *Pontifex diem feſtum ſtatuere poteſt.*
2 *Idem poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi, dum modò ſit Sancti in Sanctorum numerum relati.*
3 *De Sancto à Pontifice beatificato bene poteſt Epiſcopus feſtum inſtituere.*
4 *Ad hanc Epiſcopi inſtitutionem videtur populi conſenſus nullo modo requiri.*
5 *Spectato iuris rigore, ſi feſtum perpetuò inſtituatur, ex Cleri, & populi conſenſu debet fieri.*
6 *Secus verò dicendum de conſuetudine, & de feſtiuitate temporali.*
7 *Proponitur poſſe principes ſæculares obligare populum ab operibus ſeruilibus abſtinere.*
8 *In religioſum cultum hæc præcipere non poſſunt.*
9 *Non poſſunt dies feſtos, vt eſt vſus Eccleſiæ principes ſæculares inſtituere.*
10 *Præceptum principis laici de aliquo feſto, ſubintelligitur de feſto humano, & politico.*
11 *Tranſgreſſores huius præcepti politici non videntur mortaliter peccare, ſecluſo ſcandalo, aliiſque rationibus extrinſecis.*
12 *Satisfit argum. num. 7. adductis.*
13 *De conſuetudine qualis debeat eſſe, vt feſta inſtituere poſſit. Remiſſiuè reſpondetur.*
14 *Item qui teneantur feſta ſeruare, & qualiter peregrini, forenſes, infantes, amentes, &c. Remiſſiuè reſpondetur.*

1 De Pontifice non eſt dubium poſſe pro tota Eccleſia dies feſtos inſtituere, & de facto relatos in ſupradicto puncto inſtituit; quia ad ipſum pertinet diuinum cultum promouere, & fideles in viam Domini dirigere. Concilium autem generale ſolùm ex approbatione Pontificis, vt latiùs, tract. 3. de legibus dictum eſt.

2 Epiſcopi autem pro ſuis diœceſibus poſſunt dies feſtos deſignare, vt expreſsè habetur. *c. conqueſtus de Feriis*: ibi cæteriſque ſolemnitatibus, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis diœceſibus cùm Clero, & populo duxerint ſolemniter venerandas. Hæ autem feſtiuitates ab Epiſcopo deſignãdæ debent eſſe Chriſti Domini, Sanctiſſimæ Virginis, vel alicuius Sancti à Pontifice in Sanctorum numerum relati; vt expreſsè tradunt Gloſſ. *c. 1. de Reliq. & venerat. Sanct. verbo feſtiuitatis*: & ibi Hoſtienſ. *num.* 8. Ioann. Andr. *num.* 3. & docet Sanchez *lib. 2. in decal. tom. 1. c. 43. num. 9.* Suarez *Tom. 1. de relig. lib. 2. de diebus feſtis, c. 11. num. 4. & 5.* Azor *Tom. 2. Inſtit. moral. c. 26. quæſt.* 4. Fagundez de quinque Eccleſiæ præceptis, *lib. 1. c. 3. num. 3. & 5.* Bonac. *diſp. 5. de tertio decal. precep. quæſt. vnica, p. 1. num.* 2. Ratio eſt clara; quia Alex. III. *in c. 1. de reliq. & venerat. Sanctor.* prohibuit ſolemniter celebrari vt Sanctum, qui authoritate Romani Pontificis approbatus non ſit, ob varia inconuenientia, quæ ex ſingularium Epiſcoporum approbatione prouenire poterant. Sed feſtorum dedicatio eſt quidem ſolemnis cultus, & publica celebritas. Ergo hæc fieri non poteſt in honorem illius, qui à Sede Apoſtolica, vt Sanctus approbatus non ſit.

3 Dubium tamen eſt, An beatificante Pontifice aliquem Sanctum liceat cuilibet Epiſcopo feſtum illius inſtituere? Ratio dubij eſt; quia Pontifex beatificans aliquem Sanctum ſolùm permittit alicui prouinciæ, vel religioni in illius memoriam, & honorem ſacrificium offerri, horáſve Canonicas recitare. Ergo non permittit feſtum inſtituere, præcipuè extra illam prouinciam, & religionem, vbi non eſt conceſſa illius Sancti celebritas; aliàs nulla eſſet differentia huius Sancti beatificati à Sancto Canonizato. Cæterùm omnino dicendum eſt, poſſe quemlibet Epiſcopum in ſua diœceſi de Sancto à Pontifice beatificato feſtum inſtituere: tradit expreſsè Suarez *Tom. 1. de relig. lib. 2. de diebus feſtis, c. 11. num.* 5. Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib. 1. c. 3. 14. & 15.* Ratio eſt, quia, vt diximus, in tract. de Fide, eo ipſo, quo Pontifex in honorem alicuius Sancti diuinum ſacrificium ab aliqua perſona celebrari permittit, vniuerſæ Eccleſiæ proponit talem Sanctum adorandum, & colendum quolibet ſolemni cultu: nam ſacrificium eſt cultus publicus nomine totius Eccleſiæ factus, & omnium maximus, qui exhiberi poteſt. Ergo tacitè permittit, vt quolibet alio inferiori cultu celebretur; ac proinde permittit, vt in Catalogum Sanctorum referatur, & in publicis Eccleſiæ precibus inuocetur, templa, & aræ in eius memoriam extruantur, horæ Canonicæ recitentur, eius imago cum diademate, & corona depingatur, & in altari adoranda collocetur, eiúſve reliquiæ deuotè aſſeruentur, & venerentur; ac tandem feſta inſtituantur; quia omnes ij cultus inferiores ſunt cultu per ſacrificium exhibito. Neque hinc fit beatificationem à Canonizatione non diſtingui: Diſtinguuntur enim ex maiori, vel minori ſolemnitate, quæ eſt diſtinctio ſolùm accidentalis, non ſubſtantialis: per beatificationem enim aliquibus tantùm perſonis permittitur officium, & miſſa Sancti beatificati ſecundùm regulas Breuiarij, & Miſſalis, & non omnibus diebus, ſed aliquibus tantùm; at per Canonizationem ſolet omnibus permitti; & ſæpè mandari. Adde plures eſſe Sanctos Canonizatos, de quibus non permittitur ſecundùm regulas Breuiarij, & Miſſalis, officium, & Miſſa celebrari, tametſi ex deuotione id fieri poſſit. Ergo eſto non omnibus prouinciis permiſſum ſit Sanctum beatificatum Miſſa, & officio diuino celebrare regulis Breuiarij, & Miſſalis ſpectatis, at ex deuotione benè poterunt, vt latiùs ſupradicto loco de fide dixi.

4 Vlteriùs dubitari poteſt, An Epiſcopus ad hanc obligationem deſignandam, Cleri, & populi conſenſum neceſſariò requirat? Videtur neceſſarium non eſſe; quia nullibi habetur Epiſcopum abſque populi conſenſu non poſſe feſta ſtatuere. Nam in *c. 1. de conſecrat. diſt.* 3. ſolùm dicitur feſtiuitatem illam obſeruandam eſſe, quam Epiſcopi in ſuis Epiſcopatibus cum populo collaudauerint: ſtat enim optimè, quòd populus ſimul cum Epiſcopo feſtiuitatem collaudet, eo præcisè quòd eius inſtitutioni aſſiſtat; quamuis conſenſum non præbeat. Item in *c. Conqueſtus de Feriis*, tantùm dicitur obſeruandas eſſe illas ſolemnitates, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis diœceſibus cum Clero, & populo duxerint ſolemniter venerandas: ſed ex eo, quòd Epiſcopus Clero, & populo præſente ſolemnitatem celebrandam duxerit; tametſi populus, & Clerus conſenſum non præbeat; ſufficit vt dicatur cum Clero, & populo iudicaſſe ſolemnitatem illam venerandam eſſe. Ergo conſenſus Cleri; & populi non requiritur. Adde. Clerus, & populus non habent authoritatem inſtituendi feſta, ſed ſolùm Epiſcopus. Ergo ſolùm eius conſenſus, & non Cleri, & populi neceſſarius eſt.

5 Nihilominùs tenendum eſt, iure communi ſpectato non poſſe Epiſcopum dies feſtos perpetuos in ſua diœceſi ſtatuere, niſi Cleri, & populi conſenſus accedat: non quia ipſe Clerus, & populus inſtituant feſtum

Digitized by Google

feſtum per ſuffragia quaſi deciſiua; ſed quia ipſe Epiſcopus, cui totum hoc officium, & iuriſdictio commiſſa eſt, non habet poteſtatem niſi ſub hac conditione, quod populus, & Clerus conſentiat; ſic Couar. *lib.4.Var.c.19.num.9. verſ.præter hos.* Azot 2.*p. lib.* 1. *c.26.quæſt.2.* & *quæſt.4.* Suarez *Tom.*1.*de Relig.lib.2. c.11.num. 9.* Auguſtin. Barboſa, 3.*p.de Poteſt. Epiſc. alleg.* 105. *num.36.* Fagundez de quinque Eccleſiæ præceptis, *lib.1.c.3.num.10.* & 11. Ratio eſt, quia in ſupradictis *c.1.de Conſecrat.diſt.3.* & *vlt.de Feriis*, poteſtas inſtituendi feſta Epiſcopis limitatur, vt abſque Cleri, & populi conſenſu vti ea non poſſint; ſiquidem pro forma ſtatuitur feſtiuitatis obſeruandæ, *in c.1. de Conſecrat.* vt populus cum Epiſcopo eam collaudet: collaudatio autem fieri non poſſet ſine conſenſu, & approbatione illius. Ergo ex vi ſupradicti, cap. hic conſenſus requiritur. Idem conſtat ex *c. Conqueſtus de Feriis*, tum ex illis verbis, *cum Clero, & populo*: illa enim particula copulatiua, *cum* Cleri, & populi conſenſum denotat. Tum ex verbo *duxerint*, quod ad ſolum Epiſcopum nequaquam referri poteſt. Ratio autem quare Cleri, & populi conſenſus expoſtulatur eſt; quia non eſt conueniens, vt Epiſcopus feſtorum præceptis grauet illos renuentes. Hic autem Cleri, & populi conſenſus ſufficienter habetur, vt dicit Suarez *c.11.num.9.* ex eo quod Clerus, & populus ſciens Epiſcopum feſtiuitatem aliquam ſtatuere non contradicat.

6 Dixi ſpectato iure communi non poſſe Epiſcopum feſtiuitates abſque populi, & Cleri conſenſu ſtatuere, vt tacitè inſinuatem aliud eſſe dicendum de conſuetudine; ex hac enim ferè in omnibus partibus habetur conſenſum populi non requiri; illo enim minimè vocato, & requiſito Epiſcopus ex Cleri, hoc eſt Capituli conſenſu, & non citra illum feſtos dies inſtituat. Suarez *dicto c.11.num. 9.* Azot *lib.1.c.26. quæſt.2.* Fagundez, *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib. 1. c.3.num.8.* & 11. Bonacin. *diſp.5.de 3.decalogi præcepto, quæſt.vnica, p.1.num.2.* Auguſtin. Barboſ. 3.*p.de Poteſt. Epiſc.alleg.*105. dicit poſſe Epiſcopum in Synodo ſtatuere feſtiuitates aliquas obſeruandas abſque populi conſenſu, & refert Caſſaneum, *in Catalog. de gloria mundi, part.3.conſider.48.* Marc. Anton. Genuenſ. *in Praxi Neapolitana, c.51.* vbi reſpondet ad text. *in c. vlt.de Feriis.*

Inſuper dixi non poſſe inſtituere feſtiuitates perpetuas; nam vna, vel altera vice optimè poteſt abſque conſenſu Capituli, & populi; quia in hoc præcepto non multùm populus grauatur, & cùm odioſa ſit illa reſtrictio, & limitatio poteſtatis Epiſcopalis, ſufficit ſi de inſtitutione feſtiuitatis per modum ſtatuti intelligatur, & non de inſtitutione feſtiuitatis, quæ vnica vice præcipitur: ſic Fagundez *dicto lib. 1. c. 3. num. 8.* & 11.

7 Nonnulla tamen eſt difficultas, An principes laici poteſtatem habeant obligandi populum dies feſtos celebrare? Antonin. 2.*p.tit.9.c.7.* §.1. Syluest. *verbo Dominica, num.2.* Emanuel. Saa, *in vtraque edit. verbo feſtum, num.* 1. Sayrus *in claui regia, lib. 7. c. 3. num. 17.* §. *quinta propoſitio*, affirmat poſſe principes ſæculares & ad culpam, & ad pœnam obligare ſubditos, vt ab operibus ſeruilibus abſtineant, tametſi non poſſint eos ad audiendam Miſſam obligare. Prior pars probari poteſt. Primò. Quia abſtinentia ab operibus ſeruilibus non eſt quid ſpirituale, & ſanctum formaliter, ſed indifferens, vt ſpirituale ſit, ſi in Dei cultum fiant, & temporale, ſi in temporalem finem dirigatur. Ergo præcipi poteſt à poteſtate laica. Secundò, Eccleſia eùm præcipit dies feſtos feriare non præcipit tibi, vt illos feries in cultum Dei; aliàs violabis præceptum, ſi ob vanum finem feriares. Ergo ex hac parte non præcipiunt rem aliquam ſpiritualem, tametſi imponendo præceptum finem ſpiritualem reſpiciant. Qui finis rectè à poteſtate laica haberi poteſt. Non enim alienum eſt à poteſtate ciuili finem ſupernaturalem habere in legibus imponendis. Tertiò. Sæpè principes in ſignum lætitiæ ob partam aliquam victoriam, vel natalitium ſui pręcipiunt diem feriari, & ſub grauibus pœnis. Quartò. Graues pœnas aduerſus violantes feſtiuitates Eccleſiaſticas promulgant. Ergo habent hanc poteſtatem. Quintò. Quilibet ſe voto, & iuramento adſtringere poteſt ad feſtum ſeruandum. Ergo etiam lege obligari poteſt, quia votum eſt quædam ſpecialis lex. Poſterior pars, ſcilicet non poſſe præcipere Miſſæ auditionem clarè conſtat; quia eſt res omninò ſpiritualis, & extra poteſtatem laicalem.

8 Pro reſolutione aduerte Eccleſiaſticam poteſtatem non præcipere ceſſationem ab opere ſeruili vtcumque, ſed religioſam, non quæ religioſa ſit ex intentione ipſius operantis; quia hanc intentionem non præcipit Eccleſia, ſed quæ religioſa ſit ex ipſamet inſtitutione, & lege: lex enim Eccleſiaſtica præcipiens tibi ab operibus ſeruilibus ceſſare, hanc ceſſationem conſtituit in materia religionis, & facit vt quicumque ſubditus ceſſans ab operibus ſeruilibus actum externum religioſum faciat, tametſi ex praua intentione ceſſet: praua enim operantis intentio non tollit religioſum cultum exteriorem. At poteſtas laica præcipere quidem poteſt ab operibus ſeruilibus ceſſare, ceſſatione inquam politica, qualis eſt in ſignum lætitiæ, partæ victoriæ, vel alterius fœlicis euentus, ſed non ceſſatione religioſa in cultum Dei ordinata: quia hæc ceſſatio eſt ſpiritualis, & in cauſis ſpiritualibus laici poteſtatem non habent; *c. cum laicis, c. vlt. De rebus Eccleſ. non alien. c. decernimus deIudic.*, & *c. benè quidem, diſt.96.* & *per totam.*

9 Ex qua doctrina infero. Primò, non poſſe poteſtatem laicam dies feſtos, de quibus in præſenti loquimur ſtatuere, non ſolùm qua parte continent obligationem audiendi ſacrum, de qua certum eſt, ſed qua parte continent ceſſationem ab opere ſeruili. Quia ceſſatio, quæ per hos dies imperatur eſt externus Dei cultus, iuxta illud; Memento, quòd diem ſabbati ſanctifices: præcipitur enim diem feſtum hac ceſſatione ſanctificari ſaltem externa, & patenti ſanctificatione. Sed poteſtas laica non progreditur vltrà materiam pertinentem ad gubernationem politicam. Ergo de materia hac ſpirituali nihil præcipere poteſt: & ita relatis aliis docet Sicar. *Tom. 1. de relig.lib.2. c. 12.num.2.* Azor 1.*p.lib. 1. inſtit. moral. c.26.quæſt.5.* Fagundez de quinque Eccleſiæ præceptis, *lib.1.c.5. num.2.* & 3. Bonac. *diſput.5.de tertio decalogi præcepto, quæſt.vnica, punct.1.num.5.* Auguſtin. Barboſ. 3.*p.de Poteſt.Epiſc.alleg.*105. *num.38.*

10 Infero ſecundò, poteſtatem laicam præcipientem aliquos dies feriare, intelligendum eſt de Feria honoraria, & politica, non religioſa; ne dicamus committere peccatum ob vſurpatam iuriſdictionem, & actum nullum facere.

11 Infero tertiò, tranſgreſſores huius præcepti politici non videri peccatum mortale committere ſecluſo ſcandalo, aliiſque circumſtantiis extrinſecis; quia non videtur hæc materia grauis, & grauiter reipublicæ gubernationi conducens, præcipuè cùm ex illius tranſgreſſione pœnam ſubire teneatur, ſi ei fuerit impoſita, ſic Suarez *dict.c.12.n.7.* Fagundez, *c.6.n. 3.fine,* Azor *c.26.q.6.*

12 Argumenta pro prima ſententia adducta ex dictis ſoluta manent. Ad primum dico, ceſſationem ab opere

Digitized by Google

opere ſeruili de ſe indifferentem eſſe, ideóque poſſe eſſe materiam religionis, vel materiam gubernationis politicæ, ſi præcipiantur fieri in cultum Dei, ſcilicet in gratiarum actionem Deo ob aliquod beneficium acceptum, vel ob motiuum ad illius impetrationem, eſt religionis materia, & conſequenter extra poteſtatem ciuilem. At ſi præcipiantur fieri in recordationem alicuius fœlicis ſucceſſus, & ſignum lætitiæ acceptæ, vel ob alios politicos fines, tunc eſt materia gubernationis politicæ, quæ poteſt à poteſtate laica præcipi. Ad ſecundum diſtinguendum eſt de fine operis, & de fine operantis, & dicendum quoad finem operis Eccleſiam tibi præcipere ceſſationem ab opere ſeruili in cultum Dei, ſecus verò quoad intentionem operantis: poteſtas inquam laica optimè poteſt præcipere ceſſationem ab opere ſeruili ob finem ſupernaturalem, qui ſit finis non operis præcepti, ſed imponentis præceptum. At nunquam efficere poteſt, vt ipſum opus præceptum finem ſupernaturalem reſpiciat, quia eſt finis alienus à poteſtate politica. Ad tertium iam dictum eſt, qua ratione Principes feriatos dies præcipere poſſunt, & ad pœnas ſubeundas tranſgreſſores obligare. Ad quartum concedo tranſgreſſoribus legis Eccleſiaſticæ poſſe à laïca poteſtate pœnas imponi, quia hoc eſt Eccleſiaſticam poteſtatem promouere: impoſitio autem pœnæ ob illud delictum, non eſt quid ſpirituale, vt ob inde à poteſtate laïca alienum ſit. Ad quintum, concedo iuramento ſe quemlibet ad feſtum ſeruandum obligare poſſe. Nego tamen lege; quia iuramento obligatur ex fidelitate, non ex iuriſdictione, quam ſecum exerceat. At lege obligatur ex iuriſdictione legiſlatoris. Si ergo legiſlator ſæcularis eſt, non poteſt ſuam poteſtatem exercere circa ſpiritualia. Adde ſi ex voto ad legem eſſet conſecutio, probaret vtique lege te poſſe ad actus merè internos obligare; ſiquidem voto, & iuramento ad illos te obligare potes. Cùm autem dicitur votum eſſe particularem legem, eſt, quia ab vna particulari perſona naſcitur obligatio.

13 Vlterius dubitari poterat de conſuetudine. Qualis futura eſt, vt feſta ſtatuere poſſit? An debeat eſſe mixta laïcorum, & clericorum? Sed huic difficultati tit. de legibus diſp. 3. de conſuetud. fecimus ſatis.

14 Explicata cauſa ſtatuente feſta, & imponente illius obſeruationis obligationem, ſuccedebat explicare, Qui hac obligatione teneantur. An infantes, an amentes, an ebrij, an peregrini, & forenſes. Sed de iis pro tenuitate noſtri ingenij egimus ſuprad. tit. de legib. diſp. 1. Neque aliquid ſpeciale notandum occurrit.

PVNCTVM III.

Quale ſit præceptum ſeruandi feſta, affirmatiuum, an negatiuum? Et an in illo detur paruitas materiæ, & quæ hæc ſit?

1 *Proponitur dubitando ratio.*

2 *Qua parte ab opere ſeruili præcipit abſtinere abſolutè eſt negatiuum.*

3 *Proponuntur variæ ſententiæ de materia requiſita ad peccatum mortale in hoc præcepto.*

4 *Duabus horis labori ſeruili incumbere graue peccatum eſt.*

5 *In operibus forenſibus non ex quantitate temporis inſumpti, ſed ex qualitate operis materiæ grauitas deſumenda eſt.*

1 IN obſeruatione feſtorum duo præcipiuntur. Primò audire miſſam. Secundò ab opere ſeruili, & liberali prohibito ceſſare: qua parte præcipit miſſam audire, conſtat eſſe affirmatiuum, quia poſitiuum cultum præcipit. At qua parte præcipit ab opere ſeruili ceſſare, aliqua dubitatio eſt. An ſit dicendum præceptum affirmatiuum, vel negatiuum? Eſſe dicendum negatiuum conſtat ex eo, quòd nulla actio, ſed potius ceſſatio ab actione præcipitur. Quòd autem debeat dici affirmatiuum, probari poteſt; quia illa ceſſatio non eſt ceſſatio qualiſcumque, ſed religioſa, & per eam cultus Deo exhibetur, ſed cultus Dei poſitiuum quid eſt, & reale. Ergo præceptum poſitiuum debet dici, non negatiuum. Adde præcepta affirmatiua obligant ſeruatis circumſtantiis. At negatiua præcepta ſemper, & pro ſemper obligant. Sed ſeruare feſtiuitates non ſemper obligat, cùm plurimæ ſint cauſæ ab illarum obſeruatione excuſantes. Ergo non eſt præceptum negatiuum, ſed affirmatiuum.

2 Dicendum tamen eſt hoc præceptum ſeruandi feſta, qua parte continet ab opere ſeruili ceſſationem, eſſe formaliter poſitiuum, materialiter verò negatiuum: ſic colligitur ex Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis cap.* 1. *num.* 7. Azor *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 1. Fagundez *de quinque præceptis eccleſiæ lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 1. Probo eſſe formaliter poſitiuum; quia præcipit diei ſanctificationem, iuxta illud *Exod.* 20. Memento quòd diem Sabbathi ſanctifices. Sanctificatio autem poſitiuum quid ſonat ſaltem moraliter: quia tamen hæc ſanctificatio non actione phyſica poſitiua, ſed potius ceſſando à tali actione facienda eſt, ideò materialiter & abſolutè eſt hoc præceptum ex hac parte negatiuum.

3 Circa ſecundum. Qualis tranſgreſſio ex parte materiæ culpam mortalem in hoc præcepto conſtituat? Non agimus de præcepto audiendi miſſam, quia de illo dicendum eſt, cùm de ſacrificio miſſæ ſermonem habeamus, ſed ſolum agimus de præcepto opera ſeruilia prohibente. Pro cuius explicatione præmittendum eſt à principio diei feſti, vſque in finem tibi eſſe mandatum ab opere ſeruili abſtinere. Hic tamen dies pro diuerſitate regionum diuerſimodè computatur: vt expreſsè dicitur *cap. quoniam de Feriis.* Aliquando à veſperis diei antecedentis vſque ad veſperas ſequentis, iuxta *cap.* 1. *&* 2. *de Feriis, & cap.* 1. *de conſecrat. diſt.* 3. Quando verò ſic computatur, excuſantur barbitonſores in vigilia laborantes ex decreto Innocent. IV. vt teſtatur Nauarr. *de Feſtis cap.* 13. *num.* 8. & approbat Eman. Saa *verbo feſtum in fine.* At in Hiſpania, Gallia, Italia à media nocte vſque ad mediam noctem hic dies enumeratur; continétque 24. horas; dubium ergo eſt, quanto tempore laborare debeas, vt peccatum mortale cenſearis committere. Aliqui doctores ſtrictè videntur loquuti. Affirmant namque materiam eſſe grauem, & peccatum mortale committi, ſi vna hora labore ſeruili abſque neceſſitate vaces; quia licèt vnius horæ labor comparatione totius diei videtur leuis materia; at ſecundùm ſe grauis eſt; ſicuti grauis eſt ommiſſio vnius horæ ex minimis in officio canonico, tametſi comparatione totius officij leuis poterat iudicari: ſic Azor 2. *t. inſtit. mor. lib.* 1. *cap.* 28. *q.* 5. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decalogi præcepto. quæſt. vnica. p.* 3. *num.* 2. Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 2. Affirmat, ſi excedat ex hora quadrantem eſſe culpam lethalem. Alij doctores iuris canonici nimis latè loquuntur; putant namque tertiam partem diei eſſe in labore ſeruili conſumendam, vt grauis materia cenſeatur. Sed hic modus dicendi improbabilis eſt, & ab omnibus Theologis exploditur, viámque aperit temnendi feſtorum obſeruationem.

4 Qua

Digitized by Google

4 Quapropter media via incedendum cenſeo, & prudentis arbitrio hoc relinquendum, vt dicit Suar. *t. 1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap. 31. n. 2.* Vna enim hora, non videtur ita grauis materia, præcipuè ſi opus aſſumptum nimis laborioſum non ſit. Sic Suar. *ſuprà*, Sanch. *lib. 1. in decal. cap. 4. num. 18.* Exiſtimarem autem, ſi duabus horis labori incumberes materiam grauem eſſe, & peccatum mortale committi. Neque video Doctorem Theologum claſſicum, qui latius tempus concedat.

5 In operibus autem forenſibus, & iudicialibus, quæ ſunt ſpeciali iure prohibita, materia grauis ſumenda eſt non ex quantitate temporis inſumpti, ſed ex qualitate operis: nam ſi res vendita eſſet magni momenti, & venditio ſolemnitate aliqua celebraretur, etiam ſi breui tempore fieret, eſſet mortale, quod à fortiori militat in quolibet actu iudicij; ſiquidem negari non poteſt habere de ſe grauem deformitatem, quod iudex efficiat actum irritum, & nullum. Si verò venditio minoris eſſet momenti, vt vendere calceos, vel alia huiuſmodi, iam conſuetudo obtinuit non eſſe graue peccatum, & ſæpè nullum ob neceſſitatem vendentium, & ementium. Neque enim iuſtum erat, vt vendentes merces denegarent agricolis, & aliis die feriato concurrentibus; quia ex tali denegatione graue damnum paterentur: ſic Nauarr. *lib. 2. de feriis, conſ. 1. fol. 101.* Man. Rodrig. *ſum. cap. 121. num. 4.*

PVNCTVM IV.

Quæ actiones exercendæ ſunt ex præcepto affirmatiuo ſeruandi feſta.

1 *Nulla alia præter Miſſæ auditionem.*
2 *Communio etiam in die Paſchatis non obligat ex vi huius præcepti.*
3 *Oratio diſtincta à Miſſæ ſacrificio non præcipitur, ſed conſulitur.*
4 *Audire ſacram concionem pluribus placet eſſe in præcepto.*
5 *Probabilius eſt oppoſitum.*
6 *Fit ſatis argum. num. 4. adductis.*
7 *Oblationes aliquas facere ex præcepto ſeruandi feſta nullus tenetur; poterit tamen teneri ex obligatione ſuſtentandi Eccleſiæ miniſtros.*
8 *Ex obligatione feſtorum non tenemur actum charitatis elicere.*
9 *Item neque tenemur de peccatis pœnitere.*

1 Concluſio eſt certa ex vi præcepti obſeruationis feſtorum nullam aliam actionem eſſe exercendam præter Miſſæ auditionem, quia nec diuino, nec poſitiuo præcepto conſtat aliam deberi, quod vt clariùs conſtet expendamus cum doctiſſimo Suar. *lib. 2. de feſtis, cap. 16.* actiones, in quibus eſſe poteſt aliqua dubitatio.

2 Prima eſſe poteſt communio in die Paſchatis, iuxta text. in *cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſ.* Sed hæc non obligat pro illo die feſtiuo determinato; cùm poſſit octo diebus antecedentibus, & aliis octo ſubſequentibus impleri. Et præterea non obligat ex vi præcepti ſeruandi feſta, ſed ex vi præcepti diuini communicandi, quod Eccleſia ad illud tempus determinauit: colligitur ex Suar. *ſuprà, n. 2.*

3 Secunda actio eſt oratio, quæ diſtincta à Miſſæ auditione præcipi videtur in *ſexta Synodo generali, c. 8.* ſiquidem ibi datur licentia iter agendi: ita tamen, vt illius occaſione Miſſæ, & orationes non prætermittantur. Ergo aliquæ ſunt orationes diſtinctæ à Miſſa, quæ non debent prætermitti; ſiquidem vt rei diſtinctæ cauetur prætermiſſio illius. Reſpondeo non debere prætermitti Miſſam, id eſt ſacrificium, neque orationes, quæ in Miſſa fiunt; quia tamen formaliter ab ipſomet ſacrificio diſtinctæ ſunt, tametſi illum committentur; ea de cauſa diſtinctæ nominantur; non quia ſunt orationes aliquæ diſtinctæ ab iis, quas Eccleſia medio ſacerdote dicit, quod non leuiter indicat, *can. omnis fidelis*, qui eſt decimus Apoſtolorum, ibi: *Qui non perſeuerant in oratione, vſque dum Miſſa peragatur, communione priuentur.* Ergo de oratione in Miſſa facienda loquitur, & non de alia, cui orationi fideles ſatisfaciunt debita cùm attentione orationibus Eccleſiæ in ſacrificio factis aſſiſtendo. Aliæ autem orationes non præcipiuntur, ſed conſuluntur tantùm.

4 Tertia actio, de qua præcipuè dubitatur, eſt auditio ſacræ concionis: videntur enim fideles obligari Verbum Dei audire: Primò, quia in *can. 10. Apoſtolorum relato*, dicitur omnes fideles, qui conueniunt in ſolemnitatibus ſacris ad Eccleſiam, & ſcripturas Apoſtolorum, & Euangelium audiant. Sed audire ſcripturas, & Euangelium, eſt audire concionem. Ergo obligati ſunt: Secundò, *in cap. Sacerdote, de conſecrat. diſt. 1.* quod eſt ex Concilio Carthaginenſi 4. *cap. 24.* Excommunicari mandatur qui egreſſus de auditorio fuerit, Sacerdote Verbum Dei in Eccleſia faciente. Ergo ſignum eſt ſub graui culpa obligatum fuiſſe aſſiſtere; aliàs non eſſet excommunicatione feriendus: Tertiò, *in cap. interrog. 1. quæſt. 1.* Æquiparatur Verbum Dei corpori Chriſti, dicitúrque non minùs peccare negligenter audientem Verbum Dei, quàm indignè corpus Chriſti tractantem. Ergo à ſimili non minùs peccabit omittens aſſiſtentiam Verbo Dei, quàm omittens aſſiſtentiam corpori Chriſti? Sed hæc omiſſio in die feſto eſt graue peccatum. Ergo & illa: Quartò, non deſunt Doctores, qui auditionem Verbi Dei Miſſæ auditioni præferant; quia auditio Verbi Dei eſt fidelibus maximè neceſſaria; *cap. inter cætera, de offic. ordinarij.* Sed Miſſa audiri debet ex obligatione præcepti. Ergo à fortiori Verbum Dei audiri debet: Quintò, Paſtores animarum, quales ſunt Epiſcopi, & Parochi obligati ſunt concionem habere diebus feſtis, in qua neceſſaria ad ſalutem fidelibus proponant. Ergo fideles tenentur huic concioni aſſiſtere. Tum quia in illorum vtilitatem Parochi, & Epiſcopi obligantur; tum quia fruſtranea eſſet obligatio paſtorum, ſi oues non tenerentur pabulum ſubminiſtratum recipere. Tum quia Trident. *ſeſſ. 24. cap. 4. de reformat.* dicit teneri vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, vbi commodè id fieri poteſt ad audiendum Verbum Dei.

5 Cæterùm dicendum eſt per ſe, & ex vi obſeruationis feſtorum nullam eſſe fidelibus impoſitam obligationem audiendi Verbum Dei: ſic ex communi ſententia teſtatur Suar. *dicto. cap. 16. num. 6.* Graffis *1. p. deciſ. lib. 2. cap. 14. num. 8.* Bonac. *diſp. 5. de tertio decal. præcepto. q. vnica. p. 2. num. 27.* Ratio eſt clara, quia nullibi inuenitur talis obligatio, vt ſolutione contrariorum conſtabit. Aliàs ſicuti in qualibet Parochia ſingulis feſtis, & Dominicis eſt obligatio dicendi ſacrum, vt populus obligationi audiendi ſatisfaciat; ita eſſet obligatio concionandi, vt ſic populus huic obligationi faceret ſatis. At Parochis, neque Epiſcopis eſt obligatio ſingulis diebus feſtis concionandi. Ergo neque fidelibus audiendi. Hæc ratio conuincit non eſſe fidelibus obligationem impoſitam abſolutè audiendi concionem; ſicuti eſt obligatio audiendi ſacrum. At non probat non eſſe obligationem audiendi concionem, cùm de facto habetur, & præcipuè in Dominicis, & ſolemnioribus feſtis, in quibus videtur

Digitized by Google

Epiſcopis, & Parochis præceptum concionandi imponi. Trident. *ſeſſ.5. cap.2. & ſeſſ.24. cap.4. de reformat.* Reſpondeo, etſi ex ſupradicta ratione clarè, & manifeſtè non colligatur; colligitur tamen ſufficienter; ſiquidem nemini obligatio eſt imponenda, quin de illa conſtet. Atqui ex nullo textu, nec ratione conſtat fideles obligatos eſſe diebus feſtis concionem audire. Ergo illis non eſt hæc obligatio imponenda. Neque ex obligatione impoſita Parochis prædicandi Verbum Dei infertur obligatio in quocunque fideli audiendi. Parochus enim obligari poteſt ob populum, qui regulariter neceſſitatem Verbi Dei habet, ſi non pro ſingulis de populo, ſaltem pro vno, vel altero. At ipſi fideles ſpecialiter hac neceſſitate non tenentur ſemper: tum quia neceſſaria ad ſalutem, & quæ ſcire tenentur, diſcere poſſunt ex concione habita die profeſto, vel aliundè. Tum quia poſita illa notitia, quæ facilè obtinetur; iam non indigent concione. Adde neque ipſum Parochum, & Epiſcopum teneri omnibus Dominicis, & feſtis ſub rigoroſo præcepto concionem habere, niſi fortè id iudicauerit neceſſarium ad plebem erudiendam, quod rarò contingit: ſic Suar. *dict. cap.16. num.7.* Bonacin. *diſput.5. de tertio decal. præcepto. q. vnica. p.2. circa finem.* Tenebitur tamen regulariter ſaltem quolibet menſe concionem habere, & populo neceſſaria prædicare. Vnde ſi vno integro menſe continuò omittat, vel duobus, aut tribus in vno anno, peccabit mortaliter. Quia graue damnum fit populo, ſi tanto tempore doctrina cœleſti priuetur; neque præſumi poteſt illa populum ſaltem ſecundùm aliquos non indigere: ſic Bonacin. *ſuprà.* Ex quo optimè infertur, ſingulos de populo ſolùm teneri illam doctrinam audire, quoties ad ſui inſtructionem reputauerint ſibi eſſe neceſſariam; ac proinde ex præcepto ſeruandi feſta eam audire non tenentur.

6 Neque argumenta oppoſita vrgent. Ad primum dico, obligatos eſſe fideles audire Scripturas, & Euangelium, quod in Miſſa dicitur; quia Euangelium, & epiſtolam audire debent, vt integrè, & perfectè præcepto ſatisfaciant: vel ſi de concione intelligatur, obligati ſunt audire modeſtè, & ſecluſa perturbatione, quia in fine illius textus dicitur, inquietudines Eccleſiæ commouentes conuenit communione priuari. Ad ſecundum dico; egredientem ex auditorio Sacerdote prædicante excommunicati; non quia concionem omittit, ſed quia ſuo egreſſu auditores perturbat, & occaſio eſt Verbum Dei temnendi. Secundò, reſpondeo illum textum non eſſe ex aliquo Concilio generali, ſed prouinciali, ac proinde ex illo non poſſe inferri generalem in Eccleſia obligationem. Ad tertium dico; æquiparationem de auditione Verbi Dei ſpirituali non corporali, id eſt, de obedientia diuinis præceptis. Qui enim in diuinorum præceptorum obſeruatione negligens eſt, æquiparatur ei, qui corpus Chriſti contemnit. Secundò, dico negligentem in audiendo Verbo Dei ſibi ad ſalutem neceſſario æquiparari ei, qui corpus Chriſti indignè tractat. At ex his non infertur teneri fideles ad audiendum Verbum Dei ex præcepto obſeruationis feſtorum, ſed ex præcepto diſcendi, quæ ſibi ſunt ad ſalutem neceſſaria. Ad quartum dico; repellendam eſſe æquiparationem Verbi Dei cum Miſſa abſolutè loquendo, ſiquidem Miſſa eſt ſingulis feſtis in præcepto, non tamen Verbum Dei, ſed ſolùm quando neceſſitas propria id expoſtulauerit. Quapropter per ſe loquendo nunquam Miſſa omittenda eſt ob concionem, ſed ſolùm caſu quo concio reputaretur neceſſaria ad ſalutem, & alio tempore haberi non poſſet, quod moraliter eſt impoſſibile. Ad quintum ex probatione noſtræ ſententiæ ſatisfactum eſt; ſiquidem optimè poſſunt Paſtores Eccleſiæ obligari ad prædicandum, non tamen fideles ſingulos ad audiendum; quia præſtat Eccleſiam ſubminiſtrare omnibus neceſſariis, neque vllus ſic qui excuſationem allegare poſſit. Adde neque ipſos Paſtores obligari per ſe, ſi per ſubſtitutos huic muneri ſatiſfaciant, neque obligantur ſingulis Dominicis, ſed prout ſibi expediens viſum fuerit; cui obligationi ſatiſfacient, ſi longo tempore prædicationem omittant.

7 Quartò; actio, de qua dubitatur an ſit in præcepto diebus feſtis eſt oblatio. Videntur enim fideles ad oblationem aliquam ſacram obligari, niſi paupertate excuſentur. Tum quia in Concilio Fribur. *cap.35.* expreſsè dicitur, diebus Dominicis, & Sanctorum feſtis, vigiliis, & orationibus inſiſtendum, & ad Miſſas cuilibet Chriſtiano cum oblationibus eſt currendum: & in *cap. omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſt.1.* Dicitur omnis Chriſtianus procuret ad Miſſarum ſolemnia aliquid Deo offerre. Sed omnino dicendum eſt oblationem non eſſe in præcepto ex vi obſeruationis feſtorum; quia nemo tenetur conſuetudine ſic declarante oblationes diebus Dominicis, & feſtis facere. Quòd ſi aliquando aliquas oblationes offerre quis teneatur, non ex præcepto obſeruationis feſtorum, ſed ex obligatione ſuſtentandi Eccleſiæ miniſtros, vel ex præcepto Eccleſiaſtico prouenit, quod nullum eſt ſpeciale pro diebus feſtis. Textus autem in contrarium allegati non de præcepto, ſed de conſilio loquuntur.

8 Quintò; actio eſt actus charitatis, quem dicunt Scotus *3. diſt.27. art.1. verſ. quantum ad 2.* & Tabiena *verbo charitas, num.20.* eſſe in diebus feſtis ex obligatione exercendum; tum quia feſta inſtituta ſunt ad vacandum Deo, ipſúmque colendum, & honorandum. At nulla alia re coli, & honorari aptiùs poteſt, quàm vſu, & exercitio charitatis. Ergo. Tum quia diuino iure latum eſt præceptum de dilectione Dei, ſed nullum eſt aptius tempus ad illius executionem, quàm tempus feſtorum. Ergo. Dicendum tamen eſt nequaquam ex obligatione ſeruandi feſta naſci obligationem diligendi Deum: ſic D. Thom. *2.2. q.122. art.4.* Caiet. ibi; Sotus *lib.2. de iuſtit. quæſt. 4. art. 4.* Nauarr. *cap.13. num. 17.* Bonac. *diſp.5. de tertio decal. præcepto, q. vnica, p.2. in princ.* Quia hæc obligatio imponenda non eſt abſque legitimo fundamento. At neque ex iure diuino, neque humano colligi poteſt. Non ex iure diuino; ſiquidem ex illo præceptum diligendi Deum non habet tempus determinatum, ſed in articulo mortis, vel quoties neceſſarium reputatur ad rectum vitæ progreſſum. Ex iure autem humano nullibi conſtat talis obligatio. Ergo aſſerenda non eſt. Neque obſtant contraria. Feſta enim inſtituta ſunt ad vacandum Deo, non quibuſcunque operibus bonis ex obligatione, ſed ſolùm auditione Miſſæ, & vacatione ab operibus ſeruilibus. Quapropter etſi nullo alio actu aptius Deus colatur, quàm charitate; non inde infertur ex præcepto obſeruationis feſtorum mandari. Adde præcepto obſeruationis feſtorum præcipi cultum, & honorem Dei externum, non actum internum amoris: aliàs poſſet dici præcipi exercitium fidei, ſpei, humanitatis, patientiæ, aliarúmque virtutum; quia nullum eſt aptius tempus ad illarum exercitium, quàm illud quod deſtinatur ad Dei cultum, & honorem. Vlterius dic ad dilectionem Dei exercendam non eſſe tempus feriatum aptius; quia hæc aptitudo non deſumitur ex tempore ſacratiori, ſed deſumitur ex tempore, in quo vrgentior neceſſitas occurrit, quæ aliis temporibus eſſe poteſt.

9 Sextò; actio eſt contritio, & dolor de peccatis com

Digitized by Google

commiſſis (ſi fortè accedente die feſtiuo) conſcius illius es; quia videtur ſatis coli non poſſe Deum ab homine peccatore, & Deo inuiſo. Sed dicendum eſt cum D. Thom. Caiet. Soto, & Nauarr. Suar. Bonac. *locis allegatis, & communi ſententia*, nequaquam eſſe obligationem exercendi contritionem; quia nullibi habetur talis obligatio. Neque enim oritur ex virtute pœnitentiæ, cùm hæc non obliget ad ſui exercitium ſtatim poſt commiſſum peccatum, neque in die feſto, potiùs quàm in alio. Neque etiam oriri poteſt hæc obligatio ex virtute religionis; cùm hæc ſolùm ad colendum Deum Miſſæ auditione, & vacatione operum ſeruilium obliget in diebus feſtis. At Miſſa audiri, & ab operibus ſeruilibus vacare rectè potes; qnia contritionem, & pœnitentiam de peccatis commiſſis habeas. Ergo præceptum ſeruandi feſta ad contritionem non obligat. Affirmandum igitur eſt ex præcepto poſitiuo obſeruationis feſtorum ſolùm eſſe obligationem audiendi Miſſam.

Pvnctvm V.

Quæ ſint opera ſeruilia prohibita in die feſto.

1 *Quid ſit opus ſeruile expenditur, & qua ratione à liberali diſtinguatur.*
2 *Scribere ob lucrum plures cenſent eſſe opus ſeruile prohibitum.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Idem eſt dicendum de tranſcriptione.*
5 *Satiſfit argum. num. 2. adductis.*
6 *Actio pingendi ſi recreationis cauſa, vel ob diſciplinam fiat, plures cenſent non eſſe opus ſeruile.*
7 *Verius eſt actionem eſſe ſeruilem.*
8 *Piſcatio, aucupatio, venatio, plures cenſent, ſi ob recreationem fiat, eſſe liberale opus, ſi ob lucrum, ſeruile.*
9 *Quæ per ſe opera ſunt ſeruilia ex conſuetudine excuſantur.*
10 *Explicatur cap. licet de Feriis.*
11 *Præliatio, tametſi plures cenſeant eſſe opus liberale, probabilius reputo ſeruile eſſe, excuſari tamen ob neceſſitatem.*
12 *Iter agere non eſt prohibitum, & quid ſi currus deferantur.*

1 Diximus præceptum obſeruationis feſtorum poſitiuum eſſe, & negatiuum, & quatenus poſitiuum eſt, ſolùm obligare ad audiendam Miſſam, de qua obligatione latè dicemus, *tr. de Sacram. Euchar. in vlt. diſput. circa finem.* Quatenus verò negatiuum eſt, prohibitionem continere operum ſeruilium: conſtat ex *cap. licet de Feriis*: ibi, & in his ab omni opere ſeruili ceſſandum. Nomine operis ſeruilis intelligitur, quod commoditati corporis inſeruit, & à ſeruis regulariter fieri ſolet, vt terram colere, artificia facere, calceos, veſtes, & ſimilia conficere, cibaria præparare. S. Thom. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. dixit opus ſeruile eſſe aliquod corporale opus ex his, in quibus vnus homo alteri inſeruire ſolet, ſeu vt dixit idem D. Thom. *in* 3. *diſt.* 37. *art.* 5. *queſt.* 2. *ad* 2. ad quorum exercitium ſeruos deputatos habemus. Diſtinguitur opus ſeruile ab opere liberali, quòd liberale opus proximè, & immediatè refertur ad inſtruendam mentem propriam, vel alienam, quale eſt legere, loqui, docere. At ſeruile proximè, & immediatè cedit in vtilitatem corporis. Notanter dixi opus ſeruile prohibitum eſſe, quod commoditati corporis inſeruit, & à ſeruis regulariter fieri ſolet, ne comprehenderem ea opera commoditati corporis deſeruientia, quæ tam à ſeruis, quàm à nobilibus fiunt, & de quibus ſpeciale dubium eſt, an hoc præcepto comprehendantur, verbi gratia, ſcribere piſcari, venari, aucupare, præliari, iter facere; de iis ergo videndum eſt, an ſub hac prohibitione cadant?

2 Prima actio, in qua aliqui Doctores dubitarunt eſt ſcribere præcipuè lucri, & mercedis gratia. Communis opinio Summiſtarum docuit eſſe opus ſeruile. Sotus, Richard. Angel. Roſella, Tabien. Syluest. quos refert, & ſequitur Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *queſt.* 4. Probat Azor, quia ſcribere eſt quoddam genus, cuius ſunt duæ ſpecies, vna operis liberalis, altera ſeruilis; liberale opus erit, ſi ſcribas, vt memoriam excolas, augeas, & conſerues, aut vt amicum, aut alium quemlibet abſentem moneas, doceas, horteris, ſalutes, &c. ſeruile erit ſi facias ob lucrum, & quæſtum. Quæ ratio efficaciùs in tranſcriptione habet locum; quia tranſcriptio nihil aliud eſt, quàm expreſſio litterarum, quæ in originali habentur, quod videtur eſſe mechanicum; aliàs imprimere librum mechanicum non eſſet; cum ſit quodam genus tranſcriptionis. Adde tranſcribere nihil aliud eſſe videtur, quàm pingere, hoc eſt, alienos characteres delineare. Sed pingere eſt opus ſeruile. Ergo, & tranſcribere: & ideò Nauar. *cap.* 13. *num.* 14. & Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. affirmant tranſcribere eſſe ſeruile quando fit ob lucrum.

3 Dicendum tamen eſt ob lucrum, & mercedem ſcribere non eſſe opus ſeruile: ſic Caiet. & Nauarr. *ſuprà.* Tolet. *lib.* 4. *ſum. cap.* 24. *num.* 3 Sayrus *in claui regia, lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 13. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *c.* 24. Medina, *inſtruct. lib.* 1. *cap.* 14 §. 8. Ludouic. Lop. 1. *p. inſtruct. conſcien cap.* 52. Fagundez *de quinque Eccleſiæ preceptis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. *&* 4. Bonac. *de tertio decal. precepto, q. vnica, p.* 2. *num.* 25. Ratio eſt; quia ſcriptura eſt quædam permanens locutio de ſe, & natura ſua ordinata ad declarandos proprios conceptus. Ergo eſt actio deſeruiens per ſe animæ, & non corpori. Ergo non eſt ſeruilis. Quod autem opus de ſe liberale, ſi ob mercedem fiat, non reddatur ſeruile; inde probari poteſt; quia intentio operantis non variat opus, ſed omnino illud immutatum relinquit; quia illi eſt extrinſeca. Ergo ſi ſcribere opus liberale eſt, ex intentione lucri ſeruile non redditur: erit tamen opus mercenarium, non gratioſum; quia eſſe gratioſum, vel mercenarium ex intentione pendet. At non pendet ex intentione operantis eſſe ſeruile, vel liberale. Ergo ob intentionem lucri liberale opus non redditur ſeruile: & ita docent generaliter loquentes Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 3. *& in ſum. verbo feſtorum violatio.* Tolet. *lib.* 4. *ſum. c.* 24. *num.* 3. Azor *lib.* 1. *cap.* 28. *q.* 1. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 6. Nauarr. *c.* 13. *num.* 5. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſiæ precept. cap.* 10. *num.* 3. *& cap.* 11. *num.* 5. & alij apud ipſos.

4 Dico ſecundò, neque tranſcribere etiam ob lucrum eſſe opus ſeruile: ſic Med. Ludouic. Lop. Sayrus, Fagundez, Bonac. *num. præcedenti relati.* Suarez *cap.* 25. *num.* 4. Ratio eſt, quia tranſcribere nihil aliud eſt, quàm declarare, & permanenter loqui alterius conceptus. Ergo eſt opus liberale. Item tranſcribere per ſe ordinatur ad illuſtrandum intellectum, & percipiendum alienos conceptus. Ergo non corpori, ſed animæ per ſe deſeruit. Deinde tranſcribere nihil aliud eſt, quàm ſcribere, quod alius, vel ipſe tranſcriptor permanenter locutus eſt. Ergo ſi ſcribere opus liberale eſt, etiam tranſcribere, debet eſſe. Qui enim ſcribit dictante alio exprimit illius conceptus; qui verò tranſcribit eius dicta, idem facit, & ſola eſt differentia, quòd ſcribens exprimit conceptus alienos,

quos

Digitized by Google

quos auribus percipit; tranſcribens exprimit conceptus, quos percipit oculis: percipere autem oculis, vel auribus accidentarium eſt, nec poteſt opus liberale ſeruile reddere.

5 Neque argumentum, quo mouetur Azor videtur eſſe alicuius momenti, cùm iam dictum ſit finem lucri, & quæſtus non reddere opus ſeruile, quod natura ſua liberale eſt. Ad exemplum de impreſſione reſpondeo eſſe longè diuerſum à tranſcriptione; quia impreſſio non tam commoditati mentis; quàm commoditati corporis deſeruit: cùm enim homines ſuos conceptus non poſſent in plurium notitiam diuulgare per ſcripturam; quia actus ſcribendi laborioſus eſt, inuenta eſt impreſſio, quæ hunc laborem excuſat, atque adeò commoditati corporis, videtur potiùs quàm menti deſeruire. Deinde eſto opus impreſſum ad illuſtrandum intellectum per ſe ordinetur, ſicut quælibet alia ſcriptura, actiones tamen, quæ ad impreſſionem concurrunt per ſe, & immediatè ad illuſtrandum intellectum non deſeruiunt: nam confectionem litterarum ſatis apparet eſſe opus mechanicum, & ſeruile; ſiquidem fit per infuſionem metalli liquefacti, & ſolùm remotè ad illuſtrandum intellectum concurrit, ſicuti effectio papyri mechanica eſt, eſto papyrus parata ſcripturæ deſeruiat. Alia etiam actio eſt compoſitio litterarum, cui etiam eſt accidentarium, manifeſtatio conceptus: poſſent enim illæ characteres componi, quin aliquem conceptum manifeſtarent, præcipuè ſi figura in illis eſſet deleta. Ergo talis compoſitio de ſe non eſt manifeſtatiua cõceptuum, ſed ſolùm ex accidenti. Quod à fortiori militat in illa tertia actione de impreſſione; accidentale enim eſt, quod ex tali compoſitione, & ſigillatione exprimatur conceptus: illa enim ſigillatio, & compreſſio communis eſt, & eiuſdem rationis cum qualibet alia actione nullum conceptum exprimente; & accidentarium eſt compreſſioni, & ſigillationi eſſe ibi litteras taliter grauatas, & compoſitas, quæ conceptum explicarent: ſic cum communi ſententia docet Suar. 1. *t. lib.* 2. *c.* 27. *num.* 8.

6 Secunda actio huic affinis eſt actio pingendi, quam multi Doctores tenent non eſſe opus ſeruile, ſi gratia animum reficiendi, aut diſcendi fiat; quia tunc commoditas corporis non ſpectatur: ita Angel. *verbo feriæ, num.* 31. Syluеſt. *verbo Dominica, quæſt.* 5. §. *quinto.* Roſella *verbo feriæ, num.* 13. Tabiena *num.* 40. Armilla *feſtum, num.* 21. quibus omnibus conſentit Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 6. ait enim tuta conſcientia facere iuuenes, qui huiuſmodi artem diſcendi cupidi in ea loca ſe abdunt diebus feſtis, in quibus Sanctorum hominum imagines, aut Ducum, Imperatorum, & Regum, & aliorum magnorum virorum effigies pulchrè depictæ cernuntur, quas intentis oculis, & animis intuiti pingendi imitantur; & paulò inferiùs addit cum Armilla opus ſeruile non facere eos, qui deſcribunt, vel deſignant in chartis ea quæ ſunt poſtea fabricaturi, ſicuti puellæ, quæ vt addiſcant, faciunt recamaturas; Sayrus *in claui regia, lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 16. Med. *verò, lib.* 1. *inſtruct. confeſſ. cap.* 14. §. 8. & Ludouic. Lop. *in ſuo inſtruct.* 1. *p. cap.* 52. concedunt non eſſe opus ſeruile pingere in die feſto ratione lucri, & mercedis acquirendæ. Idem tenet Saa *verbo feſtum, num.* 5. *vt probabile.* Ratio eſt, quia actio pingendi, & eſt opus ab arte procedens, & ad memoriam conſeruandam maximè ducit: media enim imagine repræſentatur nobis prototypus. Ergo eſt opus liberale, & non ſeruile; & confirmo. Nam actio pingendi eiuſdem rationis eſſe videtur cum actione ſcribendi; ſiquidem in ferendis quibuſdam lineis, & figuris conſiſtit; quæ lineæ, & figuræ etiam in ſcriptura reperiuntur, quòd verò lineæ, & figuræ calamo, vel penicillo fiant, non videtur diuerſitatem ita magnam conſtituere, vt opus factum penicillo ſit ſeruile, calamo autem ſit liberale.

7 Nihilominus tenenda eſt communior, veráque ſententia, ſcilicet actionem pingendi de ſe ſeruilem eſſe, ita Caiet. 2. 2. *quæſt.* 122. *art.* 4. §. *ad* 2. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 4. Saa *ſuprà.* Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vnica, p.* 2. *n.* 25. Ratio eſt; quia hæc actio pingendi non tendit ad mentem inſtruendam, ſed ſolùm ad aſſimilandam imaginem arte factam rei veræ, quòd autem ex tali aſſimilatione excitetur memoria rei repræſentatæ, hoc eſt per accidens, neque talis excitatio ſufficit ad conſtituendam actionem pingendi liberalem; aliàs effectio cuiuſcunque imaginis, quæ fit per artem ſculpendi, vel conflandi, eſſet opus liberale, in quo eſt diuerſa ratio de ſcriptura. Nam ſcriptura procedit à mente ad exprimendos mentis conceptus, ratiocinia, & iudicia; imò eſt ipſamet expreſſio conceptuum, & locutio quædam exterior: pictura verò non eſt expreſſio conceptus, ſed expreſſio rei repræſentatæ per conceptum, ſicuti effectio domus eſt expreſſio domus conceptæ, non conceptus. Neque obſtat hanc actionem ſæpè à nobilibus exerceri, quia hoc eſt propter eius excellentiam, propria tamen eſt ſeruorum.

8 Tertia actio eſt piſcatio, aucupatio, & venatio, quas plures Doctores exiſtimant, eſſe opus liberale, ſi ob recreationem fiant; eſſe tamen ſeruile, ſi ob lucrum & quæſtum fiant: ita docuit Angel. Syluеſt. Roſella, Tabien. Armilla, Piſanellus relati ab Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 7. *cap. licet de Feriis*; ſiquidem ex diſpenſatione conceditur piſcatio diebus feſtis, & inſuper propter facultatem datam mandatur erogari aliquid in pium vſum. Azor tamen cum Med. *lib.* 1. *inſtruct. confeſſ. cap.* 12. §. 8. *fol.* 95. & Ludouic. Lop. *in ſuo inſtruct.* 1. *p. cap.* 52. Saa *verbo feſtum, n.* 5. Nauarr. *ſum. cap.* 13. *num.* 11. §. *ſexto.* Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vnica, p.* 2. *num.* 25. Exiſtimant venari, & piſcari, aucupari, & ſimilia non eſſe opera per ſe ſeruilia, atque adeò eſſe licita: & ad *cap. licet, de Feriis*, reſpondet Nauarr. & Azor, indulgentiam ibi conceſſam piſcandi illud genus piſcium non eſſe diſpenſationem in præcepto; ratione enim neceſſitatis videbatur diſpenſatum, ſed erat quædam approbatio, & permiſſio. Neque etiam vrget hanc indulgentiam concedi à Pontifice ſub onere dandi congruam portionem Eccleſiis circumpoſitis, & Chriſti pauperibus: nam vel illa portio erat debita ex obligatione ſoluendi decimas, vt dicit *gloſſa*, vel vt placet Ludouic. Lop. §. *non peccant*, ſolùm de conſilio, & non de præcepto talis portio cauetur danda, idémque docuit Syluеſt. *verbo Dominica, q.* 4. *n.* 6.

9 Nihilominus dicendum exiſtimo cum Suarez *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 28. *à num.* 3. Fagundez, *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 16. venationem, & piſcationem, & ſimilia eſſe opus ſeruile per ſe; ſiquidem ſunt actiones ad vſum corporis, & ipſius vtilitatem pertinentes. Quid enim eſt venari, vel piſcari, niſi animalia colligere, occidere, & deferre. Sunt ergo hæ actiones ſeruiles, quia ad vtilitatem corporis ordinantur per ſe, & ibi ſiſtunt. Verùm ratione conſuetudinis exiſtimat ipſe Suar. *ſuprà, num.* 5. Fagundez, *num.* 17. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 24. licere venari; quia ſcientibus, & tolerantibus paſtoribus Eccleſiæ videtur hæc conſuetudo introducta; idémque exiſtimat de piſcatione in flumine moderata, & ſine magno labore miniſtrantium in illa. At de piſcatione maris non eſt conſuetudo, niſi ob ſpecialem, & vrgentem

gentem neceſſitatem; ac proinde licita non eſt, iuxta, *cap. licèt de feriis*.

Aduerto tamen, eſto in *ſupradicto cap. licèt de Feriis*, ſolùm detur licentia ad piſcandum quoddam genus piſcium ſpeciale, quòd vocatur Allecia, at communiter doctores extendunt, vt videre eſt in Suar. *t.* 1. *de relig. cap.* 32. *num.* 6. facultatem ibi conceſſam ad quodlibet aliud genus piſcium, quod certis diebus ſolet apparere, cuius piſcatio illo die facienda eſt, quin minus magna ex parte ammittetur; conceditur tamen in ſuprad. cap. diebus dominicis, & feſtis diſpenſatio (præterquam in maioribus anni ſolemnitatibus) cum illo tamē onere, & obligatione, vt eleemoſynam aliquam poſt factam capturam eccleſiis circumpoſitis, & Chriſti pauperibus faciant: quam eleemoſynam dandam eſſe ex obligatione exiſtimat cum aliis, Suar. *ſuprà, & lib.* 2. *de feſtis cap. vlt. num.* 7 & videtur conuinci; quia ſub illo onere datur facultas non debita. Si tamen in maioribus ſolemnitatibus ex diſpenſatione prælati piſcandum eſſet, tunc ſi ipſe prælatus diſpenſationem ſub illo onere, & eleemoſyna danda non concederet, non arctarentur piſcantes illam erogare; quia tunc non ex diſpenſatione *cap. licet*: ſed ex diſpenſatione prælati operaretur.

11 Quarta actio eſt præliatio, quam plures doctores affirmant non eſſe opus ſeruile, ideòque non eſſe peccatum ſaltem mortale fieri in die feſto, etiam extra neceſſitatem, ſi Miſſa audiatur, ſic Caiet. 2. 2. *q.* 40. *art.* 4. Bannes *dub.* 4. *num.* 4. Valent. 2. 2. *diſp.* 3 *q.* 16. *p.* 5. *verſ. tertio* Saa *verbo bellum, num.* 15. Rodrig. 1. *p. ſum. cap.* 126. *num.* 10. inclinat, Bonac. *diſp.* 2. *de reſtit. q. vlt. ſect.* 1. *p.* 12. §. 4. *fine*. Suar. *de bello diſp.* 13. *ſect.* 7. *num.* 24. Et mouentur; quia eſt actio ſeruis, & principibus communis. Dicendum tamen exiſtimo cum Suar. *lib.* 2. *de feſtis, cap.* 28. *num.* 8. Fagundez *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 2. Eſſe opus de ſe ſeruile; quia hæc actio eſt merè corporalis, laborioſa, & circa effectus corporis omnino exiſtens. Item eſt vſus artis mechanicæ. Ergo non eſt opus liberale, ſed ſeruile. Verùm ratione neceſſitatis ferè ſemper ſunt hæ actiones licitæ, iuxta. *leg. omnes iudices. Cod. de Feriis, & leg. duces ff. de Feriis*; Quia ſi eſt bellum defenſiuum, ordinatur ad defendendam propriam vitam, vel rempublicam. Si eſt aggreſſiuum honeſtatur ex neceſſitate comparandi victoriam, cuius opportunitas tunc occurrit. Et ex hac neceſſitate excuſantur qui aggeribus, foſſa, & vallo, arces, vrbes, oppidáve muniunt, & alia ſimilia factitant. Quando ab illis victoria dependet, aut ſine graui damno, & iactura differri nequeunt: ita Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 2. Vltimò addit Suar. *ſupra*. Solere tempore pacis fieri in die feſto aliquas exercitationes, & demonſtrationes militares, quarum vſus licet, tum ratione conſuetudinis, tum ratione moralis neceſſitatis ad publicam cuſtodiam ciuitatis; quia non poteſt commodè aliis diebus fieri. Tum denique, quia illa quæ tunc fiunt, aut nihil, aut parum de ſeruili opere habent, & ad memoriam potius exercendam, vel cognitionem perſonarum habendam, quàm ad exercendam militiam ordinantur, & ſi aliquod ſeruile miſcetur, ex aliis cauſis honeſtatur. Deinde iam conſuetudine receptum eſt iuuenes diebus Dominicis, & feſtiuis artem digladiatoriam diſcere; quia eſto diſcatur vſu, & exercitio operis ſeruilis ob neceſſitatem reipublicæ, cui maximè conuenit iuuenes exercitatos in prælio habere, permittitur videntibus, & conſentientibus prælatis. *loco alleg. tenet* Fagundez.

12 Quinta actio eſt iter agere, de qua exiſtimat Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. Sotus *lib.* 2. *de iuſt. q.* 4. *art.* 4. §. *tertium genus*. Abulen. *Exod.* 12. *q.* 25. Eſſe opus ſeruile, conſuetudine tamen excuſari viatores. Ego tamen exiſtimo non eſſe opus per ſe ſeruile, ſiue pedibus, ſiue equo fiat, ita Nauarr. *cap.* 13. *num.* 6. *verſ. diximus*. Angel. *verbo feriæ, num.* 15. & Roſella, *n.* 26. Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 8. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis cap.* 27. *num.* 2. Ratio eſt, quia iter agere eſt de ſe quædam actio naturalis conſiſtens in quadam corporis ſituatione, atque exercitatione, atque adeò non eſt opus ſeruile, ſed liberale. Quòd verò aliquando iter fiat cum nimia corporis defatigatione: hoc in cauſa non eſt, vt opus liberale tranſeat in ſeruile. Idem quod dictum eſt de actu itinerandi, dicendum eſt de illis agitationibus corporis, quæ in ſaltationibus, choræis, & tripudiis conſiſtunt, & à fortiori de exercitio muſicæ tam voce, quàm inſtrumentis: omnia enim hæc ad leuamen corporis, & animi oblectamentum pertinent. Quando autem iter agitur deferendo beſtiam, aut currum onuſtum, quibus interdum onera leuanda ſunt, interdum imponenda, ſi in tali leuatione, aut impoſitione multum temporis non conſumatur, peccatum mortale non erit. At ſi paſſim onera leuanda ſunt, & paſſim imponenda, vel multum temporis inſumendum ſit in talibus actionibus, cùm hæc omnia ſint de ſe ſeruilia, honeſtari debent ex aliquo capite extrinſeco, vt licitè fiant, ſcilicet ex graui detrimento, quod paterentur ij agaſones, ſeu muliones, ſi cogerentur die feſto quieſcere, quocunque iter agendo peruenirent; vel etiam excuſantur ob publicam vtilitatem, ad quam neceſſarium ferè ſemper eſt, vt ſine mora, & grauamine hæc aſportatio mercium fiat, & ita conſuetudo hanc excuſationem approbauit, vt docet Suarez *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 27. *num.* 3. Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 2. Man. Rodrig. *cap.* 121. *num.* 2. *fine*. Saa *verbo feſtum, num.* 5.

PVNCTVM VI.

Quæ actiones liberales ſint in die feſto licitæ, atque prohibitæ.

1 *Omnis actio liberalis à iure non prohibita licita eſt die feſto.*
2 *Licitum eſt doctori legere, concionari, conſilia dare, & iudicem de partium iuſtitia informare.*
3 *Item omnis actus voluntariæ iuriſdictionis licitus eſt, & validus.*
4 *Duo genera actionum prohibentur à iure, mercatus, & fori.*
5 *Explicatur mercatus, qua ratione ſit prohibitus.*
6 *Quæ pertinent ad iudicium forenſe, prohibentur die feſtiuo.*
7 *Non ſolùm illorum ſit prohibitio, ſed annullatio. Excipe, niſi dies feriatus eſſet in gratiam vindemiarum, & meſſium.*

1 Regula generalis eſt omnem actionem liberalem licitam eſſe in die feſto, exceptis aliquibus à iure expreſſis, ſic *D. Thom.* 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. Ratio eſt clara; quia ex vi feſti ſolùm eſt prohibitum opus ſeruile. Ergo liberale eſt conceſſum, niſi aliquando ſpeciali iure exceptum ſit.

2 Hinc fit licitum eſſe doctori, legere, concionari, conſilia, & reſponſa dare, & iudicem de partium iuſtitia ſiue verbo, ſiue ſcripto informare; quia hæ actiones liberales ſunt nullibi prohibitæ: ſic Azor *t.* 2. *inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 11. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. præcepto. q. vnica p.* 2. *n.* 7. & 8.

3 Secundò fit omnes actus iuriſdictionis voluntariæ licitos, & validos fieri diebus feſtis, ac proinde licitum

Digitized by Google

citum eſt emancipare, adoptare, filios manumittere, ſeruos ſignare, pupillorum tutores eligere ad officia, & regimen ciuitatis, conficere teſtamenta, celebrare contractus, priuilegia, & diſpenſationes concedere, ab excommunicatione, & cenſuris abſoluere; quia omnia hæc cùm iudicialia non ſint, neque ſtrepitum iudicialem expoſtulent, nullibi prohibentur: & ita tradit Syluest. *verbo dominica, q.3. num.5.* Maranta. *6. p. de ordine iudiciali: tit. de actorum edit. num.* 39. Suar. *t.1. de relig. cap.30. num.*10. Fagundez *de quinque Eccleſiæ præcept. lib.1. cap.13. num.*14.

4 Dixi omnem actionem liberalem eſſe licitam, & validam, exceptis aliquibus à iure expreſſis. Quæ autem hæ ſint, conſtat *ex cap.1. & vlt. de Feriis, & ex leg. 1. 2. & 3. & vlt. Cod. eodem tit.* Vbi duo genera actionum prohibentur, ſcilicet mercatus, & fori: ſub quibus variæ tum ad contractus, tum ad iudicium comprehenduntur. De quibus ſigillatim dicendum eſt. Ratio huius prohibitionis eſt, vt vitentur iurgia, diſſenſiones, ſæculariſque diſtractio, quam ſecum afferunt hæ actiones, & quia vacationem, & quietem in die feſto intentam maximè impediunt.

5 Prima eſt actio prohibita eſt mercatus, ſub quo nõ ſolùm nundinæ publicæ, quæ ſemel, bis vel ter in anno iuſſu, & conceſſione principis in aliquo loco fiunt, ſed etiam intelliguntur nundinæ, quæ ſingulis hebdomadis die determinato in aliqua ciuitate, villa, aut pago celebrantur, quæ propriè nomine mercatus appellantur. Hæ ergo per ſe, & iure canonico illicitè fiunt die feſto. At ferè in omnibus partibus conſuetudine abrogata eſt hæc obligatio; ſiquidem videntibus, & non contradicentibus prælatis hi mercatus celebrantur, neque deficit iuſta cauſa permiſſionis: conuenit enim maximè bono Reipublicæ diem fixum habere mercatus, vt ſic ex vicinis partibus ad emendum, vel vendendum illuc poſſint accedere, quod fieri non poſſet, ſi adueniente feſto mutaretur: ſic Nauar. *cap.13. n.8.* Tolet. *lib.4. ſum. cap. 24. num.4.* Suar. *t.1. de relig. lib.2. de feſtis cap. 29. num.* 5. Fagundez *de quinque Eccleſ. præcept cap.12. lib.1. num.6. & 7.* Vlterius ſub nomine mercatus comprehenditur à doctoribus quælibet emptio, venditio, locatio, permutatio, vt benè expendit Suar. *dicto cap.29. num.* 1. At magna ex parte hoc præceptum conſuetudine eſt derogatum. Videmus namque operarios ſine vllo ſcrupulo die feſto conduci, bona defunctorum publica voce præconis vendi, neceſſaria cibo, & potui venalia fieri, calceos, aliáſque res leues emi, ac denique paſſim fiunt priuatæ venditiones, vel locationes, tum in gratiam emptoris, qui alio die adeſſe non poteſt, tum in gratiam vendentis, qui alio die non poſſet ex defectu ementium vendere; vt benè tradit Azor *2. t. inſtit. moral. lib. 1. cap. 27. q.* 10. Quapropter in hac parte ſpectanda eſt conſuetudo, quæ ſolùm videtur eſſe, ne apertis officinis, & quaſi in publico hi contractus particulares celebrentur.

6 Secunda actio prohibita iure canonico eſt placitum, ſeu iudicium forenſe, ſub quo omnes actiones pertinentes ad iudicium comprehenduntur, vt manifeſtè conſtat ex *tribus capitibus 15. queſt. 4. & ex cap. 1. de Feriis, ibi.* His diebus nec placitum fiat, neque aliquis ad mortem, vel ad pœnam iudicetur, nec Sacramenta, id eſt iuramenta præſtentur, & licèt hæc iuramenta, & ſententiæ ſub nomine placiti comprehenſa eſſent, maioris claritatis gratia exprimuntur. Quod conſtat ex *cap. vlt. de Feriis.* Vbi ſolùm dictum eſt, iudicialem ſtrepitum diebus feriatis debere conquieſcere, qui ob reuerentiam Dei noſcuntur eſſe ſtatuti. Sub hoc ergo placito, ſtrepitúque iudiciali tres ſpeciales actiones comprehenduntur; nempe citatio partis, formatio proceſſus, ſed cognitio cauſæ, & ſententia: quia his tribus actionibus iudicium conſtat. Hæ ergo ſiue in criminali cauſa, ſiue in ciuili prohibentur. Quia ſupradicti textus generaliter loquuntur; prohibent inquam omnem ſtrepitum iudicialem, omnéque placitum; & verba generalia generaliter ſunt intelligenda, maximè cùm in honorem Dei ſit hæc prohibitio, ita Caiet. *2. 2. q. 122. art.4.* Nauarr. *cap.13. n.13.* Tolet. *lib.4. ſum. c. 24. n. 5.* Suar. *t.1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap. 29. num.* 8. Fagundez *de quinque eccleſiæ præcept. lib. 1. c. 12. n. 9.*

7 Adde non ſolũ ſupradictas actiones diebus feriatis in honorem Dei prohiberi, ſed inſuper annullari, & irritari, ita vt ex conſenſu partium validæ fieri non poſſint: habetur expreſsè, *cap. vlt. de feriis*, ibi adeo conuenit ab huiuſmodi abſtinere, vt conſentientibus etiam partibus, nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia, quam contingit diebus huiuſmodi promulgari. Fauétq; *lex vt in die cod. de feriis*, ibi, quod contra hoc factum fuerit, omnibus modis irritetur, & licèt ibi non videatur facta ipſo iure irritatio, non tamen contradicit factam iure canonico. Quare hæc eſt differentia inter mercatum, & iudicium: nam mercatus ſolùm prohibetur, *cap. 1. de Feriis*, factus tamen tenet. At actus iudicij non ſolùm prohibentur fieri die feriato in honorem Dei, ſed etiam facti annullantur; ita vt neque poſſint litigantes tali annullationi renunciare: quia eſt annullatio facta ob finem publicum religionis, cui fini publico nullus homo particularis derogare poteſt, ſic Azor. *2. t. inſtit. moral. lib. 1. cap. 27. q.* 18. Siluester *verbo dominica n.2.* Tolet. *lib.4. ſum. cap. 24. num.* 5. Fagundez *de quinque eccleſ. præcept. lib. 1. cap. 12. n. 11.* & colligitur apertè ex *dicto cap. conqueſtus de feriis, & gloſſa ibi, Abbas n. 9.* Verùm ſi dies feriatus non ſit in honorem Dei, ſed gratia vindemiarum & meſſium in vtilitatem hominum, actus iudiciales ex conſenſu partium eo die facti & liciti, & validi ſunt; quia tali vacationi, & feſto poſſunt partes renunciare, vtpote in gratiam, & vtilitatem ipſorum introducto. At ſi partes non conſentiant integra prohibitio, & annullatio perſeuerat, vt benè tradit Robert. Maranta. *6. p. de ordin. iudic. vbi de actorum edit. n.36. &* Fagundez *lib.1. de quinque eccl. præcept. cap.12. num.*11. Placet tamen quamlibet iudicij partem ſigillatim explicare.

PVNCTVM VII.

Qua ratione citatio, proceſſus, & ſententia die feſto prohibeantur?

1 *Citatio, quæ mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipſius comprehendit, prohibita, & nulla eſt, ſi in die feſto fiat.*

2 *Si citatio facta eſt in die pro feſto, ſeu citaris, vt in die feſto compareas, nullum eſt mandatum.*

3 *Si mandatum ſit, vt intra decem dies compareas, & decimus eſt feſtus, plures cenſent non tenere mandatum, probabilius eſt tenere.*

4 *Citari non poteſt reus exiſtens in loco vbi eſt dies feſtus, tametſi in loco iudicis non ſeruetur.*

5 *Examinatio teſtium qua ratione continet interpoſitionem iuriſiurandi illicita, & nulla eſt die feſto, quatenus verò continet depoſitionem ipſorum teſtium licita eſt ſecundùm aliquos.*

6 *Probabilius eſt etiam depoſitionem teſtium in die feſto illicitam, & nullam eſſe.*

7 *Extendenda eſt doctrina ad depoſitionem teſtium in cauſa ſpirituali.*

8 *Fit ſatis argum. n. 5. adductis.*

Oblatio

Digitized by Google

9 *Oblatio libelli contra partem iam citatam eſt die feſto.*
10 *Sententia data inter partes illicita eſt, & inualida die feſto.*
11 *Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti in die feſto pronuntiari poſſunt.*
12 *Executionem ſententiæ tametſi aliqui exiſtiment licere die feſto. Probabilius eſt oppoſitum.*
13 *Appellatio in die feſto non videtur poſſe interponi.*
14 *Tenendum tamen eſt interponi poſſe, quia eſt communis ſententia.*
15 *Fit ſatis argum. num. 13. adductis.*
16 *Sententia iudicis arbitri illicita eſt die feſto, ſecus arbitratoris.*
17 *Limitanda ſupradicta ſunt, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat.*

1 PRima ergo pars iudicij eſt citatio, quæ comprehendit & mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipſius mandati, quæ nomine citationis appellatur. Quælibet harum partium, ſi die feriato fiat, illicita eſt, & nulla, vt probat *text. in cap. conqueſtus, de Feriis:* vbi omnis iudicialis ſtrepitus præcipitur conquieſcere, ſed quælibet ex his partibus pertinet ad iudicialem ſtrepitum. Item ibi annullatur proceſſus habitus, ſed proceſſus neceſſariò conſtat ex mandato iudicis de citando, & executione talis mandati. Ergo omnia hæc in die feſto facta annullantur. Fauet etiam *lex vlt. Cod. de Feriis*, ibi, taceat apparitio præconis, horrida vox ſileat, quaſi diceret, nec iudex vocet reum, nec vocatus annuat. Quocirca, vt proceſſus formari poſſit, actáque ſint valida, debet præceptum de citando reum, & ipſa intimatio præcepti die profeſto fieri: ſic Maranta *6. p. de ordin. iudiciar. tit. rectè concipitur citatio, num.* 119. Suar. *t. 1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap.* 30. *num.* 4. etſi Azor *t. 2. inſtit. moral. lib. 1. c. 27. quæſt.* 17. Fagundez *lib. 1. de quinque Eccleſ. precept. cap.* 13. *num.* 11. & alij apud ipſos. Et ratio eſt; nam præceptum iudicis de citando reum eſt actus iuriſdictionis contentioſæ ex cauſæ cognitione procedens; non enim iudex hoc mandatum dare poteſt, quin prius examinet, an iuſtè, an malitioſè actor procedat, ſed ex ſupradictis textib. conſtat omnem ſtrepitum iudicialem his diebus debere ceſſare. Ergo debet ceſſare hoc citationis mandatum, quod eſt iudicij initium. Quod ſi mandatum iudicis in die profeſto factum ſit, & executio illius in die feſto fiat, talis executio nulla erit; quia illius executio eſt propria citatio, & licèt fiat per miniſtrum, fit tamen nomine iudicis, & ſecum imbibit iudicis mandatum, & iuriſdictionis exercitium, & ad ſtrepitum iudicialem omnino pertinet. Aduertit tamen, & bene Suar. & Fagundez *ſuprà*, facta hac intimatione in die feſto, mandati expediti in die profeſto, non ſpirare mandatum iudicis, ſed poſſe alio die profeſto intimari, ac ſi primò intimatum non eſſet; quia ex illa nulla applicatione mandati nullibi annullatur mandatum legitimè datum.

2 Poteſt tamen iudex mandatum expedire in die profeſto, & in eo parti intimari, at eſſe mandatum, vt in die feſto compareat. Et tunc certum eſt tale mandatum illicitum, nullum, & iniuſtum eſſe, vtpote iuri aduerſum, cum enim ex iure habeatur omnem ſtrepitum iudicialem quieſcere debere, apparitionémque tacere, illicitè, nulliter, & iniuſtè mandatur talis apparitio. Item iudex in die feſto non poteſt reum examinare, neque proceſſum facere, quomodo ergo præcipere poteſt, vt tali die compareat? ad quid ergo comparere debet: & ita notauit Abbas *cap. vlt. de Feriis, num.* 21. Bart. *in leg. ex quacunque, ff. ſi quis in ius vocatus non ierit*, *circa finem.* Maranta *6. part. de ordin. iudiciar. Rub. rectè concipitur citatio, num.* 120. Fagundez *lib. 1. de quinque Eccleſiæ precept. cap.* 13. *n.* 2. Azor *t. 2. inſtit. moral. lib. 1. cap. 27. q.* 16. Suar. *t. 1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap.* 30. *n.* 3.

3 Sed quid ſi iudex dicat, vt intra decem dies compareas, & dies decimus ſignatus eſt feſtus, tenet ne mandatum. Non deſunt qui negent, quos refert Maranta *loco nuper allegato.* Et mouentur; quia tunc iudex virtualiter obligat, vt die feſto compareas; ſiquidem non teneris ante decimum diem comparere; dies autem decimus eſt feſtiuus. Ergo obligans, vt intra decem dies compareas, obligat te die feſto comparere. Quod autem apparitionem in diem ſequentem debeas differre verba præcepti non indicant, imò potiùs tali dilationi aduerſantur. Nihilominus affirmandum eſt tale præceptum valere; quia eſt de apparitione tempore licito, præcipit tibi iudex, ne apparitionem vltra decem dies proroges, cùm autem id facere poſſis, quin diebus feſtis compareas, comparando nempe tempore habili, efficitur ſanè mandatum iuſtum eſſe, & ita tenet Maranta *ſupra* Suar. *de relig. lib. 2. de feſtis. cap.* 30. *num.* 3. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 13. *num.* 3. *&* 7. Sed dubium eſt; an tenearis præuenire apparitionem ante decimum diem feſtiuum, an poſſis in diem ſequentem ad decimum feſtiuum differre? Suar. & Fagundez, exiſtimant te poſſe differre; neque eſſe obligatum antea apparere. Mouentur; quia ſic videtur eſſe vſus, & ſtylus iudicum. Cæterùm de conſuetudine mihi non conſtat, in rigore tamen iuris, ſi verba penſentur, credo te obligatum eſſe diem feſtum præuenire; ſiquidem mandatum non arctatur pro aliquo determinato die ex illis decem. ſolùm enim obligat, ne vltra differatur. Hoc tamen fieri poteſt, ſi appareas aliquo ex illis diebus habilibus. Ergo teneris apparere: ſic Bartol. *in cap. cum dilectis, de dolo, & contumac.* Bonac. *diſput. 5. de tertio decal. præcepto, q. vnica, p. 2. num.* 17. Vlterius inquires, ſi iudex dicat, vt appareas decimo die, qui eſt feſtus, valet ne mandatum? Credendum eſt nolle apparitionem ad illum diem determinare, ſed velle ne vltrà illum differatur, & tunc valet mandatum, & citatio. At ſi ad illum diem determinatetur, clarum eſt nullum eſſe mandatum. In caſu autem dubij præſumenda eſt prima intentio; quia fauorabilior, & quia ſemper præſumptio facienda eſt pro valore actus.

4 Tandem dubitabis, an reus citari poſſit exiſtens in loco, vbi dies feſtus celebratur, tametſi loco iudicis non celebretur? Reſpondeo non poſſe, quia intimatio mandati à iudice lati negari non poteſt fieri in loco, vbi eſt dies feſtiuus. Ergo fit illicitè, & nulliter. Item hæc intimatio non eſt metienda ſecundùm regulas loci iudicij; quia ibi non fit, ſed ſecundùm regulas loci, vbi pars citata reſidet. Quod ſecus dicendum eſt de mandato, & ſententia, quæ quia à iudice fiunt, locum iudicis ſpectant, & ſecundùm illius regulam metiendæ ſunt. At citatio rei, & intimatio ei facta de iudicis mandato ſemper metienda eſt ex loci conditionibus, vbi res exiſtit, quia ibi formaliter fit: ſic Bonac. *diſput. 5. de tertio decal. præcepto, q. vnica p. 2. num.* 20.

5 Secundus actus iudicij, qui prohibetur, eſt examinatio teſtium, ſub qua examinatione duæ actiones includuntur. Prima eſt interpoſitio iuriſiurandi; de qua interpoſitione nemini dubium eſſe poteſt nec licitam eſſe, neque validam die feſto, cùm ad ſtrepitum iudicialem pertineat, & ſit vnum ex expreſsè prohibitis in *cap. 1. de Feriis*, ibi, nec Sacramenta præſtentur. Secunda actio eſt depoſitio teſtium, de qua depo-

Digitized by Google

depoſitione exiſtimat Azor *t.2.inſtit.moral.lib.1.c.27. quæſt.14. cum gloſſa. Speculat.* Ioan. Andr. & aliis, & Maranta *de ordin. iudic.6. p. tit.actorum editio,num.*40. non prohiberi in die feſto, ſi iuſiurandum in die profeſto ſuſceptum ſit. Panorm. verò *in ſuprad. cap.* tametſi exiſtimet depoſitionem illicitè fieri die feſto; quia diſtrahit à diuinis, at ſi fiat validam eſſe. Fundantur primò, quia talis depoſitio retrò trahitur ad diem non feriatum, in qua delatum eſt iuramentum, eſt enim depoſitio iuramento acceſſoria. Secundò; quia non eſt actus iudicialis, vt à iuramento diſtinguitur, & ita fieri ſolet per merum executorem, neque perſona iudicis neceſſum eſt ibi intercedat.

6 Verùm mihi contrarium eſt probabilius, ſcilicet depoſitionem teſtium eſſe illicitam, & nullam, ſi in die feſto fiat, ita relato Anton. *in ſuprad. cap.*1. *de Feriis*, docet Suar. *t.*1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis*, *cap.* 30. *num.* 16. Fagundez *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 16. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, q. vnica, p.*2. *num.*21. Ratio eſt; quia per hanc depoſitionem firmatur proceſſus, & bis continuatur, at *in ſuprad. cap. conqueſtus de Feriis*, mandatur litem omnino quieſcere, & proceſſum habitum non tenete. Ergo talis depoſitio omnino eſt illicita, & nulla. Item non examinantur teſtes, quin renouent iuramentum factum, & ſub illius obligatione. Deinde vel teſtes cogi poſſunt die feſto ad reſpondendum, vel non? ſi cogi non poſſunt; ideò eſt; quia eorum depoſitio actus eſt iudicialis qui in die feſto eſt prohibitus; ſi cogi poſſunt; eorum depoſitio non erit actus iudicialis. At negari non poteſt depoſitionem teſtium actum eſſe iudicialem, cùm à iudice fiat, & omnino neceſſaria ſit ad cauſæ deciſionem. Ergo. Quapropter tabellio ſcribens die feſto dicta teſtium, & fidem illorum faciens grauiter peccat; tum quia aduerſatur directæ prohibitioni factæ in *cap.*1. *& cap.vlt. de Feriis.* Tum quia facit actum nullum. Negari enim non poteſt ſcripturam illam ad ſubſtantiam proceſſus pertinere, qui in die feſto factus irritatur, & annullatur. Adde omnis actus iudicialis, qui illicitus eſt, etiam eſt nullus, & econtra; quia lex Canonica illos prohibens ſimul etiam irritos facit, vt conſtat ex *cap. vlt. de Feriis*, vbi poſtquam dixerat omnem ſtrepitum iudicialem debere quieſcere, ſubdit, nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia: & ita notauit Suar. *t.*1 *de relig. lib.*2. *de feſtis*, *cap.*30. *num.*6. Fagund. *lib.*1 *de quinque Eccleſ. præcept. cap.*13. *n.*7.

7 Amplia ſupradictam examinationem teſtium nullam, & illicitam eſſe non ſolùm in cauſa temporali, ſed etiam in ſpirituali; quia text. ſupradicti generaliter loquuntur Suar. *dicto*, *cap.* 30. *num.*8. Reginald. *lib.* 14. *praxis*, *num.*47. Bonac. *de tertio decal. præcepto, q. vnica, p.*2. *num.*21.

8 Neque argumenta pro ſententia Panorm. obſtant. Ad primum dico illam retrotractionem factam eſſe ſine aliquo fundamento in iure; ac proinde non admittendam, præcipuè cùm pietati, & religioni plurimum deroget. Ad ſecundum nego non eſſe actum iudicialem depoſitionem teſtium iuratam, tametſi non fiat iuramentum, cùm actualiter deponunt, ſufficit ſi fecerint, & ex illo veritatem dicere obligentur; aliàs depoſitio nullius vtilitatis eſſet. Ad replicam concedo per merum executorem fieri poſſe hanc depoſitionem. At quia nomine iudicis, & ex authoritate ab illo accepta recepit depoſitionem; ea de cauſa talis depoſitio actus eſt iudicialis; quia in iuriſdictione iudicis fundatur. Aliàs neque etiam iuramentum, neque citatio dici poſſet actus iudicialis, cum per merum executorem fieri poſſint.

9 Sed quid dicendum de oblatione libelli contra partem iam citatam? Breuiter reſpondeo, in diebus feriatis ob gratiam vindemiarum, & meſſium, hominùmque vtilitatem licitè, & validè fieri, vt probat *lex Miles, §. ſexaginta, ff. de Adult.* & tradit Maranta *6. p. de ordin. iudic. tit. de libelli oblatione*, *num.* 19. At in diebus feriatis ob honorem Dei aliqui affirmant fieri non poſſe, niſi ex neceſſitate aliqua excuſetur. Cæterùm probabilius credo licitè, & validè fieri. Quià non reputo oblationem libelli eſſe actum iudicialem, neque ad formationem proceſſus concurrere, quouſque parti contrariæ authoritate iudicis intimetur. Non enim oblatio libelli à iudice promanat, ſed à litigante, neque eſt iuriſdictionis vſus, ſed ſupponit iuriſdictionem in illo, cui offertur. Aliàs quælibet denuntiatio in die feſto actus iudicialis reputari poſſet, & prohibitus; quod non eſt dicendum, & ita aliis relatis docet Fagundez *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.*13. *num.*21.

10 Tertius actus iudicij eſt ſententia, de qua certum eſt illicitè; & inualidè ferri, ex text. *in cap. vlt. de Feriis*, ibi. Nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia. Quod non ſolùm intelligendum eſt de ſententia in cauſa criminali, ſed etiam in ciuili; & in cauſa temporali, ſed etiam in ſpirituali; quia ſupradictus textus generaliter loquitur, & fauet *lex vlt. Cod de Feriis*, qui ſpecialiter loquitur de ſententia ad mortem, vel ad pœnam; quia vt ibi notat gloſſa, de illa maximè intelligenda eſt prohibitio, & irritatio, non quia ad alias ſententias non extendatur, ſic omnes Doctores. Aduertendum tamen eſt, ſententiam, quæ in ſupradicto cap. prohibetur, & annullatur eſt ſententia data inter partes, quæque requirit cauſæ cognitionem, & iudicialem ſtrepitum: nam ſententia hanc cognitionem non prærequirens, neque prohibetur, neque irritatur; quod ſufficienter colligitur *ex dicto, cap. vlt.* vbi mandatur omnem ſtrepitum iudicialem quieſcere, & proceſſus habitus irritatur, & ſententia, quæ ex vi illius proceſſus lata ſit: ſic Azor *t.* 2. *inſtit. moral. lib.*1. *cap.*27. *quæſt.*22. Suar. *t.*1. *de relig. lib.*2. *de feſtis*, *cap.*30. *num.*9. Bonac. *diſp.*5. *de tertio decal. præcepto, q.vnica, p.*2. *n.*12.

11 Sed dubium eſt. Primò, de ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti lata in die feſto, an illicita, & inualida ſit? Affirmat Anton. Butrio, *in cap. vlt. de Feriis*, motus ex *leg. vlt. Cod. de Feriis*, vbi mandatur, vt omnis vox iudicis his diebus ſileat; ſed non ſilet, cùm ſententiam fert ſupradictarum cenſurarum, ſed potiùs loquitur. Ergo id facere non poteſt. Tenendum tamen eſt contrarium licitè, & validè die feſto has ferri ſententias: ſic Caiet. 2. 2. *quæſt.*122. *art.* 4. Maranta *6. part. de ordine iudiciar. tit. Actorum editio. num.*47. Suar. *t.*1. *de relig. lib.*2. *de feſtis*, *cap.*30. *num.*9. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.*13. *num.*22. Bonac. *de tertio decal. præcepto, diſput.* 5. *q. vnica, p.* 2. *num.*12. quia non ſunt ſententiæ, quæ cauſæ cognitionem requirant; ſed ſunt præcepta, ſeu leges has pœnas imponentes. Qui enim excommunicat, ſuſpendit, & interdicit, non indicat delicta, ſed delinquentem à delicto remouere intendit. Adde non eſſe has cenſuras pœnas punitiuas, ſed medicinales, & in bonum animæ ordinatas. Ergo non prohibentur. Neque text. *in leg. vlt.* nobis contrarius eſt; ſiquidem ibi mandatur, vt omnis vox iudicis ſileat, quæ ſtrepitum inquam iudicialem expoſtulet, & quæ propriè ſit vox iudicis iudicantis, non ſuperioris medentis.

12 Secundò dubitatur, an executio ſententiæ, ſiue criminalis, ſiue ciuilis licitè, & validè fiat in die feſto? Affirmat Panormit. *cap. vlt. de Feriis*, *& cap. vlt. de Iudiciis*, *num.*22. Mouetur; quia executio ſententiæ non videtur iudicialis; ſiquidem data ſententia iam

iudex

Digitized by Google

udex functus eſt officio ſuo, & quæ poſtea ſequũntur non tam ad iudicem, quàm ad eius miniſtros pertinent. Nihilominus probabilius exiſtimo non ſolùm illicitam eſſe, ſed inualidam quantum fieri poſſit executionem ſententiæ factam in die feſto, ſic docuit Felin. *in dicto, cap. vlt. de Iudic. num.* 13. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 11. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 13. *num.* 23. Bonacin. *de tertio decal. præcepto, diſput.* 5. *p.* 2. *num.* 22. Ratio eſt; quia executio ſententiæ eſt terminus, & complementum ſtrepitus iudicialis. Ergo prohibito; & annullato ſtrepitu iudiciali hæc executio annullatur, & prohibetur; præcipuè cùm maiorem perturbationem ſoleat ingerere, quàm ipſa ſententia ingerit. Et facit *lex vlt. Cod. de Feriis*, ibi; vt à cunctis executionibus excuſetur, nulla quemque vrgeat admonitio, taceat apparitio præconis, horrida vox ſileat. Ex qua optimè colligitur in *cap. vlt. de Feriis*, idem eſſe prohibitum, vt bene expendunt ſupradicti Doctores. Dixi executionem ſententiæ eſſe nullam, *quantum fieri poteſt*; quia cùm conſiſtat in facto, ſæpè tranſit, nec reuocabile eſt, at ſi factum reuocari poteſt, reuocandum eſt.

13 Tertiò, dubitatur de appellatione, an licita, & valida ſit die feſto? Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 15. & Reginald. *lib.* 19. *praxis. num.* 45. *verſ. quinta quæſtio*, tametſi dubitent, an licitè fieri poſſit, non audent conſulere. Ratio eſt primò; quia appellatio iudicialis eſt pars proceſſus, ſed proceſſus habitus die feſto non tenet, ergo neque appellatio. Secundò, pertinet ad ſtrepitum iudicij, cùm ſuſpendat iuriſdictionem in iudice à quo, & firmet in iudice ad quem. Tertiò, proſequi appellationem in die feſto illicitum eſt, ex *leg.* 1. *Cod. de Feriis*. Ergo à fortiori illam ſtatuere. Quartò, cùm proponitur iudici appellatio, ipſe cognoſcere debet, an iuſta, & legitima ſit, vt hac ratione à cognitione cauſæ abſtineat, ſed totum hoc pertinet formaliter ad ſtrepitum iudicialem. Ergo. Quintò, nullo iure habetur appellationem iudicialem licitam, & validam eſſe. Ergo abſque fundamento affirmabitur. Sextò, quia nulla excogitari poteſt neceſſitas interponendi die feſto appellationem, cùm ad appellandum decem dies concedantur, in quibus moraliter loquendo plures profeſti ſunt.

14 Fateor ſi rationi inhærendum eſſet, mihi probabilius videri appellationem in die feſto interponi non poſſe. At quia communis ſententia contrarium docet, id affirmandum eſt: ſic *gloſſa, in cap. vlt. de Feriis*, & ibi Panorm. *num.* 12. Felin. *col.* 5. Caiet. 2.2. *q.* 122. *art.* 4. §. *ſed ad hoc.* Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 13. *num.* 24. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, q. vnica. p.* 2. *num.* 13. Ratio eſt primò; quia appellatio non eſt actus iudicialis; quia non eſt exercitium iuriſdictionis, cùm nullo modo à iudice proueniat; ſed à parte. Secundò, eſto actus ſit iudicialis, eſt actus propriam perſonam defendens, ſed defenſio propria iure naturæ conceditur quolibet die. Ergo, & appellatio. Tertiò; quia in *leg.* 1. *Cod. de Feriis*, conceditur tam in feriis repentinis, quàm in ſolemnibus appellatio; quæ lex, ſicut & aliæ, quæ de hac ratione loquuntur, à iure Canonico eſt approbata. Idem quod dictum eſt de appellatione, cenſerem dicendum de recuſatione iudicis.

15 Ad primum contrarium dico appellationem eſſe partem proceſſus; nego tamen ex annullatione, & prohibitione proceſſus omnem illius partem prohiberi, & annullari, ſed ſolùm partem, quæ authoritatem iudicis imbibit. Ad ſecundum, nego appellationem pertinere ad ſtrepitum iudicialem, tum quia ſine ſtrepitu fit, tum quia eſt defenſio propria. Ad tertium, concedo proſecutionem appellationis fieri non poſſe; quia hæc ſine ſtrepitu iudiciali fieri non poteſt, ſecus verò appellationem: item appellatio magis neceſſaria eſt, quàm proſecutio illius. Ad quartum dici poſſet cognitionem iudicis, an appellatio legitimè interponatur non licere, bene tamẽ ipſammet appellationem. Secundò, dici poteſt hanc cognitionem, ſicut & appellationem honeſtari ob defenſionem à iure naturæ conceſſam, quam ius Canonicum tollere non intendit. Ad quintum, concedo expreſsè nullo iure ſcripto haberi appellationem eſſe licitam die feſto: habetur tamen ex conſuetudine, & communi Doctorum ſententia. Ad ſextum ſæpè eſſe moralem neceſſitatem appellandi die feſto, vel quia ille qui appellare debet, abſens eſt, vel pauper, vel alia via impeditur, vt die feſto appellet, & ob huiuſmodi contingentiam meritò ius appellationem die feſto concedit.

16 Quartò, dubitatur de ſententia arbitri; an licitè, & validè in die feſto dari poſſit? Dicendum eſt neque licitam, neque validam eſſe; quia arbiter pronuntiat ſententiam ſeruato iuris ordine, & præmiſſa cauſæ cognitione, eáque de cauſa reputatur ordinarius iudex: ſic Panormit. *cap. vlt. de Feriis, num.* 15. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 15. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 13. *num.* 26. At partes optimè poſſunt in huiuſmodi iudicem arbitrum die feſto conſentire: quia huiuſmodi conſenſus non eſt iudicialis actus, ſed quidam contractus, quo ſe mutuò obligant ſtare ſententiæ latæ à iudice electo ſub pœnæ ſtipulatione, ſic *relati Doctores*. Quando autem aliquis non in arbitrum, ſed in arbitratorem, hoc eſt in amicabilem compoſitorem eligitur, certum eſt poſſe die feſto officium ſuum exercere; quia tunc non iudicat, ſed componit, talis autem compoſitio, & pacis fœdus opus eſt charitatis, & nequaquam prohibitum die feſto: ſic Fagund. *ſupra*.

17 Supradicta de iudicio limitanda ſunt, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat. Nam ſi aliqua ex iis conditionibus adſit, & citatio, & proceſſus, & ſententia in die feſto facta licita ſunt, & valida, vt expreſsè habetur, *cap. vlt. de Feriis*. Nomine neceſſitas (vt bene explicat Hoſtienſ. & Panormit. *in cap. vlt. de Feriis*. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 19. Azor 2. *t. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 12. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 12. *num.* 12. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. præcepto, q. vnica, p.* 2. *num.* 9.) intelligitur, quando periculum adeſt temporalis damni priuati, vel publici, *leg.* 1. §. *ſed excipiuntur, ff. de Feriis*, ibi: Si res tempore peritura ſit, hoc eſt, ſi dilatio actionum eſt peritura, & conſonat, *cap. ſignificauerunt de Iudic. & lex* 2. *ff. de Feriis*, dicitur poſſe iudicium formari die feriato ratione rei ſeruandæ, id eſt, vt *Gloſſa* exponit, quando eſt debitor ſuſpectus, ne dilapidet bona. Idémque eſt, quando timetur fugiturus, aut debitum deterioraturus notabiliter. Quod à fortiori procedit in nocumento, & damno ſpirituali; eſt enim hoc præferendum omni alio temporali commodo, vt bene aduertit Suar. *ſuprà*, & addit hanc neceſſitatem habere locum non ſolùm in cauſis ciuilibus, ſed etiam in criminalibus: ſic enim latro ſuſpectus de fuga poteſt in die feſto incarcerari, & in eum procedi, quantum neceſſe fuerit, iuxta *gloſſam* Bart. *& alios in leg. vlt. Cod. de Feriis*, & tradit Maranta *6. part. de ordin iudic. tit. Actorum edition.* 38. Suar. & Fagundez *ſuprà*. Item ſi atrox delictum commiſſum ſit cum publico ſcandalo in die feſto, poteſt ſtatim iudicari, & puniri. Suar. *ſuprà*. Fagund. *cap.* 13. *num.* 28. Qua ratione ſolent hæretici in diebus feſtis publicè iudicari, & ſupplicio affici, vt maior concurſus fiat, & omnibus ſit in exemplum, terrorem, & inſtructionem. Nomine pietatis ferè idem intelligitur à ſupradictis Docto-

ribus. Affirmant nanque, quoties eſt aliqua ſpecialis indigentia in litigante, qualis cernitur in conſtituendis tutoribus, & curatoribus, & alimentis aſſignandis, iuxta *leg.2.ff. de Feriis*: & generaliter quoties litigantes ſunt valdè pauperes, & ex dilatione grauantur expenſis vltra vires, poſſunt in die feſto expediri. Ex quo fit iudices morales excuſari pauperum negotia decidentes diebus feſtiuis; quia alio tempore non poſſunt à ſuo continuo labore ſine graui incommodo deſiſtere, Caiet. 2.2.*quæſt.*122.*art.*4. Nauarr. *cap.* 13. *num.*13. Azor *lib.*1.*cap.*27. *quæſt.*11.*&* 12. Reginald. *lib.* 19. *num.* 44. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſiæ precept. cap.*12. *num.*12. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decalogi præcepto, q. vn. p.*2. *num.*9. Idem eſt, ſi teſtes, & perſonæ requiſitæ ad deciſionem litis alio tempore commodè haberi non poſſunt. Tolet. *lib.* 4. *cap.*14. *num.*5. Fagundez *dict. cap.*12. *num.*12. Azor, Bonac. & Reginald. *ſuprà.* Supradictam doctrinam extendunt, Maranta 6. *part. de ordin. iudic. tit. Actorum editio. num.* 48. & Fagundez *dict. cap.*12. *num.*12. ad cauſas illorum, qui ſunt in vinculis detruſi; quia eorum accelerata ſolatio ad pietatem pertinet, & colligitur ex *leg. dies, ff. de Feriis, & leg. cuſtodias, ff. de public. iudic.*

PVNCTVM VIII.

An quodcunque iuramentum in die feſto prohibitum ſit?

1 *Proponitur prima ſententia affirmans.*
2 *Explicatur, ſecunda ſententia negans.*
3 *Media via eligitur, & affirmatur iuramentum iudiciale, & illud, quo contractus firmantur prohibere.*
4 *Quoties iudicium, vel contractus celebrari poteſt die feſto, & iuramentum præſtari poteſt.*

1 AFfirmat Panormit. *cap.* 1. *de Feriis, num.*8. & clariùs, *cap. vlt. num.* 18. *eod. tit.* Mouetur, quia in *dicto. c.* 1. æquè prohibetur iuramentum, ac prohibetur mercatus, & iudicium, ſed ex prohibitione abſoluta mercatus, non ſolùm mercatus publicus, & ſolemnis, ſed etiam particularis prohibetur, & ex abſoluta prohibitione iudicij non ſolùm iudicium in cauſa criminali, ſed etiam in ciuili interdicitur. Ergo ex abſoluta prohibitione iuramenti, non ſolùm iuramentum iudiciale, ſed etiam extraiudiciale debet eſſe prohibitum. Secundò, in *ſuprad. cap.* 1. excipitur iuramentum pro pace, hoc eſt iuramentum factum ad componendam aliquam litem, & remouenda iurgia, concordiámque inter aliquos firmandam: ſed hoc iuramentum, vt de ſe conſtat, extraiudiciale eſt. Ergo prohibitio antecedenter facta de iuramento extraiudiciali erat. Aliàs fruſtraneam hanc exceptionem iuramenti pro pace faceret. Tertiò, ſi ſolùm iuramentum iudiciale in die feſto prohibitum eſſet, ſufficienter Pontifex illud expreſſerat ſub nomine placiti; ſiquidem eſt vnus ex actibus iudicij ad cognitionem cauſæ, deciſionem litis, & ſententiam pronuntiandam requiſitus: ſed non obſtante illa expreſſione poſt factam placiti prohibitionem, prohibet iuramenta. Ergo ſignum eſt prohibuiſſe ibi iuramenta extraiudicialia, aliàs ſuperfluè adderet illam iuramentorum prohibitionem, cùm iuramenta iudicialia ſub nomine placiti eſſent prohibita.

2 In contrarium procedit Caiet. 2.2.*quæſt.*122, *art.*4. §. *ſecundum*; affirmat namque prohibitionem factam in *ſuprad. cap.*1. de iuramentis intelligi debere de ſolis iuramentis iudicialibus. Et probat; tum quia interpretatio facienda eſt iuxta ſubiectam materiam, quæ erat de iudiciis. Tum quia abſurdum eſt affirmare quodlibet iuramentum licitum, & honeſtum, eſſe peccatum; eò quòd in die feſto emittatur, & quodlibet iuramentum illicitum duplex peccatum eſſe. Aliud contra religionem iuramenti, aliud contra feſti obſeruationem. Tum denique, quia ſuperiores rationes Panormit. non vrgent. Non prima, dici enim poteſt æquè generalem eſſe prohibitionem iuramenti, ac eſt prohibitio placiti, ac proinde comprehendere iuramentum tam in cauſa criminali, quàm in ciuili. Negatur tamen extendi ad iuramentum extraiudiciale; quia non videtur text. hanc extenſionẽ expoſtulare. Ad ſecundam concedi poteſt non fuiſſe neceſſariam illam exceptionem iuramẽti pro pace, ſed exempli gratia appoſitam eſſe, vt ſub illa exceptione intelligeretur quodlibet iuramentum pium eſſe comprehenſum. Ad tertiã dicitur ſub prohibitione placiti iuramentum iudiciale prohibitum eſſe, ſed maioris claritatis gratia expreſſum fuiſſe; ſicuti ſub nomine placiti ſententia ad mortem, & ad pœnam comprehenſa erat; nihilominus tamen expreſſa fuit; quia vt ait *Gloſſa* ibi, illa ſententia maximè prohibetur: ſic dicendum eſt de iuramento.

3 Inter has extremas ſententias media via mihi tenenda videtur, cum Suar. *lib.*2. *de feſtis, cap.*30. *n.*17. Fagund. *de quinque Eccleſ. præcept. lib.*1. *cap.*13. *n.*29. Affirmo namque non ſolùm iuramenta iudicialia, ſed etiam extraiudicialia prohiberi, non tamen omnia, ſed ea quibus firmantur contractus, & conuentiones ſub nomine mercatus prohibiti. Facta enim prohibitione illorum contractuum meritò prohibetur iuramentum quod illis accedit. Quod autem prohibitio iuramenti non ſolùm de iuramento iudiciali, ſed de iuramento firmante contractus prohibitos intelligendum ſit, probatur; quia text. æquè prohibet mercatum, & iudicium, & ſtatim ſubdit iuramenti prohibitionem. Ergo debet intelligi de iuramento reſpiciente iudicium, & reſpiciente mercatum; quia nulla apparet ratio, ob quam vni potiùs, quàm alteri applicetur. Ex quo fit ſi die feſto contractum aliquem prohibitum illo die facias, & iuramento illum confirmes, te obligatum eſſe in confeſſione, & contractum, & iuramentum exprimere, quia duplex peccatum commiſiſti: ſic Fagùnd. *n.* 30.

4 Aduerte tamen quotieſcunque iudicium, vel contractus die feſto celebrari poteſt, & iuramentum licitè præſtari. Tum quia eſt eadem ratio; tum quia concesſo principali, & acceſſoria conceduntur: ſic Suar. & Fagund. *ſuprà.*

PVNCTVM IX.

Vtrum quodlibet peccatum mortale ſit ſpecialiter prohibitum in die feſto, ita vt illud committens neceſſariò teneatur in confeſſione explicare circunſtantiam diei feſti?

1 *Affirmant plures.*
2 *Tenenda tamen eſt contraria ſententia.*
3 *An aliqua culpa contra religionem ſaltem committatur? Placet aliquibus committi. Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Satisfit argum. num. 1 adductis.*
5 *Non peccas aduerſus preceptum ſeruandi feſtum, ſi in ludis, & comeſſationibus diem conſumas.*
6 *Ex precepto ſeruandi feſtum non obligaris contritionem, amorem Dei, aliáque opera charitatis exercere, tameſi in peccato exiſtas.*

1 GRaues Doctores affirmant, præcipuè Ioann. Med. *cod. de orat. quæſt.*10. *&* 19. & Cordub. aliis

aliis relatis, *in quaſt. lib. 1. quaſt. 6.* vbi plures refert. Suar.Fagund. Guttier. & alij pro noſtra ſententia referendi,& videtur eſſe aperta ſententia D.Thom.2.2. *quaſt.*122. *art.*4. *ad.*3. vbi dicit opera ſeruilia, & peccata contrariati obſeruantiæ Sabbati, quatenus impediunt applicationem hominis ad diuina, & quia magis impeditur homo à rebus diuinis per peccatum, quàm per opus ſeruile, magis peccatum huic præcepto contrariatur. Deinde probari poteſt ex *cap. conſideret, de pænit. diſt.* 5. vbi circumſtantiam temporis explicandam in confeſſione dicit, eſſe, ſi commiſſum peccatum fuit tempore orationi conſtituto, aut in feſtiuitate Sanctorum, & in tempore ieiunij: clariùs in *cap.*1. *de Feriis*, vbi dicitur omnes dies Dominicos à Veſpera in Veſperam cum omni veneratione decernimus obſeruari, & ab omni illicito opere abſtinere. Neque deeſt ratio pro hac ſententia, quia feſtum inſtitutum eſt ad colendum Deum, & honorandum, at peccato maximè inhonoratur. Ergo peccatum contrarium eſt huic præcepto. Et confirmo; quia negari non poteſt ſpecialem repugnantiam cum ratione habere, vt tempus deſtinatum ad laudandum Deum in peccatis inſumas, ſed quod cùm ratione pugnat peccatum eſt. Ergo eſt ſpeciale peccatum commiſſum in die feſto. Item de loco ad tempus, & de tempore ad locum validum eſt argumentum, *leg. vnum, ff. ſi certum petatur*, & ibi Doctores, *leg. fin. ff. de Triticar.* ſed peccatum commiſſum in loco ſacro eſt ſacrilegium. Ergo etiam commiſſum in tempore ſacro ſacrilegium erit. Deinde peccatum videtur opus ſeruile, & conſequenter ſub prohibitione abſtinendi ab operibus ſeruilibus contineri; peccator enim efficitur ſeruus dæmonis, quia ei quis ſeruit, cui obedit, vt dicitur, *ad Rom.*6.*&* 2. *Petri* 2. Ergo peccatum conſtituens ſeruum, opus eſt ſeruile.

2 Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia his temporibus communior, ſcilicet peccare in die feſto non eſſe ſpecialiter prohibitum hoc præcepto, neque neceſſariò manifeſtandum: ſic Nauarr. *in dicto cap. conſideret, de pænit. diſt.*5. *in princ. num.*22. Couar. *cap. Alma mater*, 1.*p.*§.5. *num.*3. *& lib.*4. *var. cap.* 19. *in fin.* Guttier. *lib.*1. *canon. quaſt. cap.*31. *num.*9. Suar. *t.*1. *de relig. lib.*2. *de feſtis*, *cap.*18. *num.*3. Azor 2.*p. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 28. *quaſt.* 10. Bonac. *de tertio decal. præcepto, diſput.*5. *q. vnica, p.*2. *in princ.* & alij plures apud præcitatos Doctores.

Ratio huius concluſionis eſt; quia materia huius præcepti, ſeu quod in hoc præcepto mandatur, eſt ſola ceſſatio ab opere ſeruili, ſed peccatum de ſe non eſt opus ſeruile: quia de ſe non eſt opus mechanicum, & manuale; aliàs, & peccatum internum dici poſſet opus ſeruile. Quòd autem peccator per peccatum ſeruus dæmonis efficiatur, illa eſt ſeruitus metaphorica, & impropriè; ſiquidem propriam libertatem,& dominium propriarum actionum non tollit; non igitur eſt ſufficiens ad conſtituendum opus ſeruile. Item malitia aduenìens actionibus liberalium artium, quales ſunt legere, docere, ſcribere, non mutat earum naturam. Si igitur ex ſua natura non ſunt opus ſeruile, neque ex malitia illis aduenìente eſſe poterunt. Deinde opera ſeruilia, aut liberalia in die feſto prohibita in aliis diebus profeſtis licent. At peccatum nunquàm licet. Ergo peccatum de ſe non eſt hoc præcepto ſpecialiter prohibitum. Denique cultus, qui hoc præcepto mandatur, eſt ſola Miſſæ auditio,& ab opere ſeruili ceſſatio; ſed per quodlibet peccatum non impeditur Miſſæ auditio, neque ab opere ſeruili ceſſatio. Ergo quodlibet peccatum non eſt contrarium cultui diuino mandato. Ergo non pugnat cum hoc præcepto. Fateor tamen contrarium eſſe fini huius præcepti, qui eſt Deo vacare, & totum illum diem in ipſius honorem tranſigere, cui fini quælibet actio peccaminoſa opponitur. At cùm finis præcepti non cadat ſub præceptum, vt eſt recepta omnium ſententia; efficitur ſanè peccatum non cadere ſub hoc præcepto obſeruandi feſta; quia non cadit ſub auditione Miſſæ, nec ſub ceſſatione ab opere ſeruili.

3 An autem culpam venialem contra religionem committat peccans in die feſto? Affirmate videtur Caiet. *in ſum. verbo dies feſtus*, Armilla 161. *num.* 23. Suar. *t.*1. *de relig. lib.*2. *de feſtis*, *cap.*18. *num.*16. Quia dies feſtus ſanctificatus eſt, & conſecratus ab Eccleſia in diuinum cultum. Ergo quodam modo polluitur, & violatur actione peccaminoſa, ſicut aliis peccatis commiſſis in templo, templum Dei violatur. At credo nullum contra religionem peccatum committi, tametſi intra eandem ſpeciem grauiùs peccet. Priorem partem probo; quia non poteſt eſſe opus contra religionem,peccatum, niſi ex ipſamet religione prohibeatur. At ex religione ſeruandi feſta non prohibetur peccatum, quatenus peccatum eſt, ſed ſolùm opus ſeruile. Ergo peccatum quatenus tale,non eſt contra religionem feſti. Adde, ſi contra religionem peccaret, qui die feſto furtum committeret, poſſet tanta eſſe grauitas furti; vt meritò peccatum mortale contra religionem fieret; quæ enim ratio eſſe poteſt quominus creſcere non poſſit vſque ad mortale talis oppoſitio? Quod autem intra eandem ſpeciem grauiùs peccet,qui peccat in die feſto, quàm qui peccat in profeſto clarum eſt, nam hæc grauitas ex multis capitibus conſurgit, tum ex qualitate perſonæ,tum ex cognitione beneficiorum,tum ex circumſtantia loci, tum temporis, &c.

4 Argumenta n.1. adducta non vrgent. D. Thom. namque explicari poteſt de contrarietate ad finem præcepti, cui peccatum ſi graue ſit, magis opponitur, quàm opus ſeruile, non tamen admittenda eſt doctrina de contrarietate formali ad ipſum præceptum ob rationes dictas. Ad *cap. conſideret*, reſpondeo loqui de conſilio, non de præcepto: ſic explicat Guttier. *dict. cap.*31. *num.*31. Suar. *cap.*18. *num.*17. Nauarr. *in dict. cap. conſideret*, *num.*32. & alij paſſim. Adde circumſtantiam temporis ſæpè efficere poſſe circumſtantiam neceſſariò confitendam, vel ratione ſcandali,vel ratione contemptus, vel ſi opus ipſum, quo peccatur, ſeruile ſit. Ad textum, *in cap.*1. *de Feriis*, dico ibi non eſſe ſermonem de opere illicito vtcunque, ſed in tali materia, quæ obſeruationem feſti violet. Ad rationem concedo feſtum inſtitutum eſſe ad Deum colendum, non quibuſcunque mediis ex præcepto, ſed ſolùm duobus, ſcilicet auditione Miſſæ, & ceſſatione ab opere ſeruili. Peccatum ergo, etſi fini honorandi Deum opponatur; quia tamen mediis præceptis non opponitur, ideò non eſt contrarium formaliter huic præcepto. Ad confirmationem nego ſpecialem repugnantiam oppoſitam religioni habere cum ratione peccatum commiſſum in die feſto, potiùs quàm in die profeſto, concedo tamen habere ſpecialem, ſeu maiorem repugnantiam oppoſitam illi virtuti aduerſùs quam peccatum eſt. Ad ſecundam confirmationem concedo de loco ad tempus validum eſſe argumentum in iis, quæ in vtroque prohibentur: at ſicut non omnia peccata facta in die feſto ſunt prohibita, ſed peccata quæ ſunt opera ſeruilia, ſic neque omnia peccata in loco ſacro prohibentur, ſed quæ immunitati illius loci obſtant. Ad tertiam confirmationem iam dictum eſt peccatum impropriè dici opus ſeruile: hoc autem præcepto opus ſeruile proprium,quale eſt corporale, manuale, mechanicum prohibetur,non tamen opus ſeruile ſpirituale, improprium, & metaphoricum,

Digitized by Google

cum, quale eſt peccatum.

5 Ex hac doctrina infertur, primò te non peccare aduerſus hoc præceptum, tametſi totum diem feſtiuum in ludis, comeſſationibus, & ebrietatibus conſumas, modò rem ſacram audias, & ab opere ſeruili abſtineas; quia aliæ prauæ actiones non ſunt magis in die feſto, quàm in profeſto prohibitæ. Neque obſtat D. Auguſt. *lib. de decem chordis, cap.* 3. vbi ſic ait: Meliùs faceret Iudæus in Sabbato in agro ſuo aliquid vtile, quàm ſi in theatro ſeditioſus exiſteret, & meliùs fœminæ eorum in die Sabbati lanam facerent, quàm quòd tota die neomeniis impudici ſaltarent. Ergo maius peccatum eſt ludis, comeſſationibus, aliiſque prauis actionibus vacare, quàm operi ſeruili inhærere. Non, inquam obſtat. Fateor namque minus malum eſſe ſeruilia opera facere, quàm prauas actiones relatas ab Auguſt. exercere, ſed nego eſſe minus malum aduerſus religionem debitam diei feſto; quia aliarum actionum ceſſatio ex religione non debetur; non enim diei feſto debetur abſtinentia illarum actionum, ſed aliundè prouenit obligatio. At abſtinentia ab opere ſeruili diei feſto, eiúſque ſanctificationi debetur; eáque de cauſa aduerſus obſeruationem feſtorum maius malum eſt operi ſeruili inhærere, quàm aliis prauis actionibus incumbere, tametſi ſecundùm ſe minus malum ſit Nauarr. *cap.6. num.* 10. Azor 2. *p. lib.*1. *cap.*28. *quæſt.* 10. Suar. *lib.*2. *de feſtis, cap.* 18. *n.*2. *& ſeqq.* Bonac. *diſput.*5. *de tertio decal. præcepto, q. vnica, p.*2. *num.*4. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccl. præceptis, cap. vlt. n.*30. & alij apud ipſos.

6 Infertur ſecundò te obligatum non eſſe ex præcepto ſeruandi feſta, contritionem, amorem Dei ſuper omnia, aliáque pietatis opera exercere; tametſi in peccato exiſtas. Quia vt dictum eſt *punct.* 4. ex nullo iure habetur te diebus feſtis obligatum eſſe alio cultu honorare Deum, quàm auditione Miſſæ, & ceſſatione ab operibus ſeruilibus; ſed hæc ſufficienter fieri poſſunt, tametſi in peccato exiſtas, neque contritionem habeas, aliáve opera pietatis exerceas. Ergo ad illa exercenda non teneris: ſic Doctores *num. præcedenti relati.*

PVNCTVM X.

Quæ cauſæ excuſent ab huius præcepti obſeruatione.

1 *Expenduntur opera, quæ ob religionem excuſantur, tametſi aliàs ſeruilia eſſent.*
2 *Ex cauſa pietatis qui excuſentur.*
3 *Expenduntur qui ſint excuſati ex cauſa neceſſitatis publicæ, vel priuatæ, propriæ, vel alienæ.*
4 *Supradictæ cauſa religionis, pietatis, & neceſſitatis debent eſſe moraliter certæ, vt excuſent.*
5 *Qui excuſentur ex diſpenſatione, & qui poſſunt diſpenſare.*

1 VAriæ ſunt cauſæ excuſantes; ad 4. capita eas reducere poſſumus, religionem ſcilicet, pietatem, neceſſitatê, & diſpenſationem. Ex cauſa religionis excuſantur opera diuino cultui ſeruientia; hæc autem ſunt in triplici differentia, quædam per ſe diuino cultui inſeruiunt, alia præparant ad illum, alia remotè, & per accidens conducunt. Quæ per ſe diuino cultui inſeruiunt, licita ſunt; quia tunc dici non poſſunt propriè ſeruilia, cùm per illa non hominibus, ſed Deo ſeruiatur. Vnde licitum eſt deferre crucem, organa, & cymbala pulſare, aliiſque muſicis inſtrumentis vti: ſic omnes Doctores. Quæ verò præparant diuinum cultum non debent fieri die feſto, ſi ante præueniri poſſunt; quia ſunt actiones de ſe communes hominum ſeruitio. At ſi ex induſtria in die feſto fiant, non videntur culpam venialem excedere ſecluſo contemptu, aliiſque circunſtantiis extrinſecis. Quia huiuſmodi actiones ex coniunctione diuini cultus amittunt maxima ex parte rationem ſeruitutis; eáque de cauſa earum labor ſolùm culpam venialem conſtituit: ſic Caiet. *in ſum. verbo feſtorum violatio, &* 2. 2. *quæſt.* 122. *artic.*4. Suar. *t.*1. *de relig. lib.*2. *de feſtis, cap.* 21. *num.* 11. Azor 2. *p. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.*28. *q.*5. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 14. *num.*4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnica, p.* 3. *num.*6. & alij. Ex qua doctrina ferè omnes relati Doctores inferunt ſolùm culpam venialem eſſe abſque rationabili cauſa die feſto panes azimos coquere, templum verrere, parietes illius tapetibus ornare, tabulatum facere in templo à ſolemnitate petitum, publicas vias mundare, ſi futura eſt proceſſio, & alia eiuſmodi, quia hæc ob coniunctionem diuini cultus leuis materia reputantur. Dixi, ſi abſque rationabili cauſa fiant die feſto, cùm poſſint die profeſto præueniri: nam ſi aliqua cauſa rationabilis intercedit, qualis eſt, ſi die profeſto non commodè reperiantur, qui hæc opera præſtent, vel paramenta non fuerunt commodo tempore ſubminiſtrata, vel Sacriſta oblitus eſt præuenire, tunc ceſſat omnis culpa: ſic Bonac. Azor, Fagundez, Suar. locis citatis. Alia verò opera diuino cultui remotè, & per accidens conducentia nequaquam licent die feſto; quia hæc indifferentia ſunt, vt cultui diuino, & hominum corporali ſeruitio inſeruiant; ac proinde ſolùm ex relatione operantis, & non ex ſe diuinum cultum ſpectant; eáque de cauſa per ſe ſeruilia ſunt, & illicita: ſic Suar. *dict. cap.* 21. *n.* 12. Nauarr. *cap.* 13. *num.* 4. Fagundez, *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcep. cap.* 14. *num.*6. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnic. p.* 3. *num.*6. Reginald. *praxi, lib.* 19. *num.* 48. & alij apud ipſos. Quapropter non licet colere agros Eccleſiæ, portare lapides ad illius ædificium, illam conſtruere; niſi fortè Eccleſia ita indigeat his ſubſidiis, vt abſque illis grauem iacturam patiatur, vel Epiſcopus ob pietatem licentiam laborandi concedat: ſic Azor 2. *p. inſtit. mor. cap.*28. *q.*4. §. *tertio*, Fagund. Bonac. Suar. & alij, *ſuprà.*

2 Ex cauſa pietatis excuſantur ſepelientes mortuos, curantes infirmos, & quæcunque alia opera de ſe pia exercentes. Quia hæc eſt pia neceſſitas quocunque tempore permiſſa. At nequaquam excuſantur, qui vt faueant loco publico, vel pio laborant; non enim licet congerere ligna, & lapides pro loco publico, & pio ædificando, vias publicas pro viatoribus ſternere; quia hæc omnia per ſe ſunt ſeruilia, & ſolùm ex intentione operantis ſunt pia, & religioſa. quæ intentio non ſufficit ad honeſtandam actionem. Aliàs liceret cuilibet laborare die feſto, vt ex lucro acquiſito eleemoſynam pauperibus erogaret, quod non eſt dicendum; quia opera præcepta poſtponenda non ſunt ſupererogatoriis: ſic Eman. Rodrig. *ſum. cap.* 121. *num.* 1. *&* 2. Bonacin. *dict. p.*3. *num.*7. & conſentiunt Nauarr. Reginald. Caiet. & alij, *num. præcedenti relati.* Tametſi Eman. Saa, *verbo feſtum, num.* 6. *in edit. complet.* contrarium videtur ſentire. Inquit enim, excuſantur laborantes pro loco pio, & publico. Sed eſt intelligendum, ſi tali labore grauiter indiget locus pius, aut publicus, aut diſpenſatio Prælati accedi[t] quæ facilè eſt concedenda.

3 Ex cauſa neceſſitatis tam priuatæ, quàm p[…] tam propriæ, quàm alienæ plures excuſa[…] Eccleſia non intendit cum tanto detri[…]

Digitized by Google

ſuatum obſeruationem: ſic Doctores omnes in ſeqq. referendi.

Ex hoc ergo capite excuſantur. Primò parantes ea, quæ ad cibum, & potum deſeruiunt, tametſi ſuperflua ſint, & potiùs ad delectationem, quàm ad ſuſtentationem deſeruiant: ita D. Thom. *communiter receptus*, 2. 2. *quæſt.* 122. *artic.* 4. *ad* 4. conſuetudine namque hoc iam eſt introductum; ſicuti extenſum eſt ad actionem colligendi fructus eodem die, vt ſaniores, & integriores ſint, & ad actionem occidendi, & excoriandi animalia, præcipuè ſi ratio aliqua neceſſitatis, vel vtilitatis intercedit, qualis eſt cibaria non eſſe ita ſuauia, ſi alio die diſponantur: ſic Suar. *t.* 2. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 21. *num.* 4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vnica, part.* 3. *num.* 9. Secundò, excuſantur coquentes panem, ſi plures feſtiuitates concurrant; quia regulariter in extremis vrget neceſſitas coquendi. Tum quia panis coctus non eſt ſufficiens, tum quia non eſt ſatis aptus; Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27 *quæſt.* 2. Tertiò, excuſantur curam habentes molendini aqua, vel vento agitati; quia paruum, vel nullum laborem habet. At ſi fiat alio inſtrumento, vulgo ataona, quia grauem laborem continet, nequaquam licèt, niſi aliqua neceſſitas grauis vrgeat: ſic Eman. Rodrig. *ſum. cap.* 121. *num.* 4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnica p.* 3. *num.* 9. Quartò, excuſantur Chirurgi, Medici, Pharmacopolæ medicinas die feſto parantes ſaluti infirmorum pro illo die neceſſarias; aliàs autem nequaquam licet; quia illatum nulla eſt neceſſitas: ſic relato Soto, & Sayro, tradit Bonac. *num* 10. Suar. *cap.* 21. *num.* 7. Azor *cap.* 27. *quæſt.* 2. Quintò, excuſantur agricolæ, qui ingruente pluuia laborant, vt ſegetes tueantur, vel qui ob venti commoditatem purgant triticum in area, aut fructus colligunt, aliter periculum timentes; quare regulariter tempore meſſis, vel vindemiarum datur ſufficiens cauſa laborandi ſaltem cum diſpenſatione; quia regulariter eſt periculum aduerſi temporis, & grauis damni, Suar. Bonac. Azor, *ſuprà*. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 14. *num.* 11. Sextò excuſantur, qui ni laborent die feſto non poſſunt ſe, ſuámque familiam ſufficienter ſuſtentare, ſed non debent laborem protogare vltra id quod ſibi neceſſarium eſt; inſuperque debent audire Miſſam, & vitare ſcandalum, quare non publicè, ſed ſecretò labori incumbant, Azor 2. *part. lib.* 1. *cap.* 18. *q.* 4. Suar. *lib.* 2. *de feſtis, cap.* 32. *num.* 2. Tolet. *lib.* 4. *ſum. cap.* 25. *n.* 3. Fagund. *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 7. Bonacin. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnica, p.* 3. *num.* 17. Septimò, excuſantur regulariter filij, ſerui, aliæque perſonæ ſubiectæ, quæ à Domino compelluntur laborare; quia ſi ei non obediant, graue damnum patientur; quia vel domo expellentur, nec facilè inuenient, cui inſeruiant, vel Dominum infeſtum habebunt, vel ſolutio debiti ſalarij differretur, aut non obtinebitur, & alia huiuſmodi; quæ grauia reputantur: ſic Nauarr. *cap.* 13. *num.* 7. Azor *cap.* 28. *quæſt.* 5. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 9. & 12. Bonac. *part.* 3. *num.* 16. Suar. *cap.* 32. *num.* 4. At eſt aduertendum, ne in contemptum feſti compellantur laborare; quia tunc mors potiùs ſubeunda eſſet, quàm iniquis mãdatis obedire: ſic p[illegible] *Doctores*. Octauò, excuſantur coquentes [illegible] vitrum, aliáſque ſimiles actiones n[illegible] graui iactura omitti non p[illegible] differri: ſic Suar. *c.* 32. [illegible] *d. lib.* 1. *de quinque Ec*[illegible] *tio decal. præcepto*, [illegible] excuſantur ob n[illegible] ; ſi enim pr[illegible] ori

publica honeſtare debet, quæ particulari præferenda eſt, ſic excuſantur reficientes pontes, fontes, vias publicas, quæ ſine graui iactura boni communis differri non poſſunt. Item remigantes die feſto, iter facientes onuſtis mulis, quando ſine graui incommodo, vel proprio, vel alieno ceſſare non poſſunt Suar. *cap.* 32. *num.* 4. & 5. Fagund. *cap.* 14. *num.* 23. Bonac. *p.* 3. *n.* 12. Azor 2. *t. lib.* 1. *cap.* 28. *q.* 4. & 5. Extendunt tamen Suar. Azor, & Fagund. ſupradictam ad laborantes in occaſione alicuius lætitiæ publicæ, parantes veſtes, ſtruentes tabulata, portantes arma, fabricantes inſtrumenta lætitiæ, quando alio tempore profeſto præueniri non poſſunt, quia hæc ſigna communia lætitiæ ſunt reipublicæ neceſſaria. Decimò, excuſantur piſcantes quoddam genus piſcium, quod vno tempore determinato apparet, & ſtatim diſcedit, cuiuſmodi ſunt, Tumni, aleciæ, ſardæ, &c. quia huiuſmodi capturæ amiſſio reputatur graue damnum, & ita hæc piſcatio à iure conceditur, in *cap. licet de Feriis*. exceptis maioribus feſtiuitatibus, Natalis Domini, Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Pentecoſtes; ſic Nauarr. *dict. cap.* 13. *num.* 9. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 13. Bonacin. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vn. p.* 3. *num.* 15. Azor 2. *t. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 11. & alij. Extendunt tamen ſupradictam doctrinam aliqui ad quemlibet laborem neceſſarium, ne lucrum aliquod graue amittatur; quia illa amiſſio reputatur damnum, ac proinde iam vrget neceſſitas: ſic indicare videtur Bonac. *loco allegato*. At omnino talis extenſio repellenda eſt; aliàs nulla eſſet obligatio ſeruandi feſtos, ſiquidẽ cuilibet videri poſſet, non parũ lucri amittere non laborando, aut enim tale lucrum eſt neceſſarium ad alicuius ſuſtentationem determinatè, vel non? Si non eſt neceſſarium non eſt cauſa ſufficienter laborem honeſtans, quia obſeruans feſta, & lucrum non acquirens non grauatur; ſecus verò ſi cogeretur ea, quæ iam habet amittere, aut grauem neceſſitatem ob amiſſionem lucri pati: ſic Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 33. *num.* 9. Neque obſtat ſupradictum, *cap. licet de Feriis*, vbi ob lucrum acquirendum datur facultas piſcandi; quia inde optimè colligitur ſine tali facultate non fore licitum. Deinde illa piſcatio non cedit in vtilitatem priuatam tantùm, ſed potiùs communem; ac proinde ob reipublicæ neceſſitatem, & bonum illius talis facultas conceditur, quæ ad alios caſus diſſimiles extendi non debet. Vndecimò, excuſatur laborans ob vitandum aliquod peccatum, qui enim timeret probabiliter otium ſibi fore occaſionem peccandi, aliquantulum laborare poſſet: ſic Eman. Saa, *in vtraque edit. num.* 6. quia tunc adeſt neceſſitas ſpiritualis, quæ efficaciùs excuſat, quàm corporalis. At ratò exiſtimo ſeruile opus medium eſſe neceſſarium ad vitandum periculum peccandi; ſiquidem lectione, oratione, ſcriptura, aliáque recreatione honeſta vitari poteſt æquè, ac opere ſeruili peccati periculum.

4 Aduerto tamen ſupradictas cauſas religionis, pietatis, & neceſſitatis excuſantes laborem in die feſto debere eſſe moraliter certas, & indubitatas. Nam cùm præceptum ſeruandi feſta certum ſit, certa debet eſſe cauſa illius obligationem tollens, ſic Nauarr. *cap.* 13. *num.* 16. Reginald. *prox. lib.* 19. *num.* 50. Suar. *cap.* 32. *num.* 3. & 4. Bonac. *p.* 3. *n.* 14. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 26.

5 Ex vltimo capite diſpenſationis excuſantur ij, quibuſcum Prælatus diſpenſat. Pro cuius explicatione notandum eſt feſta eſſe in duplici differentia. Alia ſunt ex iure communi, alia ex conſtitutione Synodali. In feſtis Synodalibus, ſi Epiſcopus, vel eius Vica-

Digitized by Google

quos auribus percipit; tranſcribens exprimit conceptus, quos percipit oculis: percipere autem oculis, vel auribus accidentarium eſt, nec poteſt opus liberale ſeruile reddere.

5 Neque argumentum, quo mouetur Azor videtur eſſe alicuius momenti, cùm iam dictum ſit finem lucri, & quæſtus non reddere opus ſeruile, quod natura ſua liberale eſt. Ad exemplum de impreſſione reſpondeo eſſe longè diuerſum à tranſcriptione; quia impreſſio non tam commoditati mentis; quàm commoditati corporis deſeruit: cùm enim homines ſuos conceptus non poſſent in plurium notitiam diuulgare per ſcripturam; quia actus ſcribendi laborioſus eſt, inuenta eſt impreſſio, quæ hunc laborem excuſat, atque adeò commoditati corporis, videtur potiùs quàm menti deſeruire. Deinde eſto opus impreſſum ad illuſtrandum intellectum per ſe ordinetur, ſicut quælibet alia ſcriptura, actiones tamen, quæ ad impreſſionem concurrunt per ſe, & immediatè ad illuſtrandum intellectum non deſeruiunt: nam confectionem litterarum ſatis apparet eſſe opus mechanicum, & ſeruile; ſiquidem fit per infuſionem metalli liquefacti, & ſolùm remotè ad illuſtrandum intellectum concurrit, ſicuti effectio papyri mechanica eſt, eſto papyrus parata ſcripturæ deſeruiat. Alia etiam actio eſt compoſitio litterarum, cui etiam eſt accidentarium, manifeſtatio conceptus: poſſent enim illæ characteres componi, quin aliquem conceptum manifeſtarent, præcipuè ſi figura in illis eſſet deleta. Ergo talis compoſitio de ſe non eſt manifeſtatiua cõceptuum, ſed ſolùm ex accidenti. Quod à fortiori militat in illa tertia actione de impreſſione; accidentale enim eſt, quod ex tali compoſitione, & ſigillatione exprimatur conceptus: illa enim ſigillatio, & compreſſio communis eſt, & eiuſdem rationis cum qualibet alia actione nullum conceptum exprimente; & accidentarium eſt compreſſioni, & ſigillationi eſſe ibi litteras taliter grauatas, & compoſitas, quæ conceptum explicarent: ſic cum communi ſententia docet Suar. 1. *t. lib.* 2. *c.* 27. *num.* 8.

6 Secunda actio huic affinis eſt actio pingendi, quam multi Doctores tenent non eſſe opus ſeruile, ſi gratia animum reficiendi, aut diſcendi fiat; quia tunc commoditas corporis non ſpectatur: ita Angel. *verbo feriæ, num.* 31. Syluest. *verbo Dominica, quæſt.* 5. §. *quinto.* Roſella *verbo feria, num.* 13. Tabiena *num* 40. Armilla *feſtum, num.* 21. quibus omnibus conſentit Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 6. ait enim tuta conſcientia facere iuuenes, qui huiuſmodi artem diſcendi cupidi in ea loca ſe abdunt diebus feſtis, in quibus Sanctorum hominum imagines, aut Ducum, Imperatorum, & Regum, & aliorum magnorum virorum effigies pulchrè depictæ cernuntur, quas intentis oculis, & animis intuiti pingendi imitantur; & paulò inferiùs addit cum Armilla opus ſeruile non facere eos, qui deſcribunt, vel deſignant in chartis ea quæ ſunt poſtea fabricaturi, ſicuti puellæ, quæ vt addiſcant, faciunt recamaturas; Sayrus *in claui regia, lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 16. Med. *verò, lib.* 1. *inſtruct. confeſſ. cap.* 14. §. 8. & Ludouic. Lop. *in ſuo inſtruct.* 1. *p. cap.* 52. concedunt non eſſe opus ſeruile pingere in die feſto ratione lucri, & mercedis acquirendæ. Idem tenet Saa *verbo feſtum, num.* 5. *vt probabile.* Ratio eſt, quia actio pingendi, & eſt opus ab arte procedens, & ad memoriam conſeruandam maximè ducit: media enim imagine repræſentatur nobis prototypus. Ergo eſt opus liberale, & non ſeruile; & confirmo. Nam actio pingendi eiuſdem rationis eſſe videtur cum actione ſcribendi; ſiquidem in ferendis quibuſdam lineis, & figuris conſiſtit; quæ lineæ, & figuræ etiam in ſcriptura reperiuntur, quòd verò lineæ, & figuræ calamo, vel penicillo fiant, non videtur diuerſitatem ita magnam conſtituere, vt opus factum penicillo ſit ſeruile, calamo autem ſit liberale.

7 Nihilominus tenenda eſt communior, veràque ſententia, ſcilicet actionem pingendi de ſe ſeruilem eſſe, ita Caiet. 2. 2. *quæſt.* 122. *art.* 4. §. *ad* 2. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 4. Saa *ſuprà.* Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 10. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vnica, p.* 2. *n.* 25. Ratio eſt; quia hæc actio pingendi non tendit ad mentem inſtruendam, ſed ſolùm ad aſſimilandam imaginem arte factam rei veræ, quòd autem ex tali aſſimilatione excitetur memoria rei repræſentatæ, hoc eſt per accidens, neque talis excitatio ſufficit ad conſtituendam actionem pingendi liberalem; aliàs effectio cuiuſcunque imaginis, quæ fit per artem ſculpendi, vel conflandi, eſſet opus liberale, in quo eſt diuerſa ratio de ſcriptura. Nam ſcriptura procedit à mente ad exprimendos mentis conceptus, ratiocinia, & iudicia; imò eſt ipſamet expreſſio conceptuum, & locutio quædam exterior: pictura verò non eſt expreſſio conceptus, ſed expreſſio rei repræſentatæ per conceptum, ſicuti effectio domus eſt expreſſio domus conceptæ, non conceptus. Neque obſtat hanc actionem ſæpè à nobilibus exerceri, quia hoc eſt propter eius excellentiam, propria tamen eſt ſeruorum.

8 Tertia actio eſt piſcatio, aucupatio, & venatio, quas plures Doctores exiſtimant, eſſe opus liberale, ſi ob recreationem fiant; eſſe tamen ſeruile, ſi ob lucrum & quæſtum fiant: ita docuit Angel. Syluest. Roſella, Tabien. Armilla, Piſanellus relati ab Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 7. *cap. licet de Feriis*; ſiquidem ex diſpenſatione conceditur piſcatio diebus feſtis, & inſuper propter facultatem datam mandatur erogari aliquid in pium vſum. Azor tamen cum Med. *lib.* 1. *inſtruct. confeſſ. cap.* 12. §. 8. *fol.* 95. & Ludouic. Lop. *in ſuo inſtruct.* 1. *p. cap.* 52. Saa *verbo feſtum, n.* 5. Nauarr. *ſum. cap.* 13. *num.* 11. §. *ſexto.* Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto, quæſt. vnica, p.* 2. *num.* 25. Exiſtimant venari, & piſcari, aucupari, & ſimilia non eſſe opera per ſe ſeruilia, atque adeò eſſe licita: & ad *cap. licet, de Feriis*, reſpondet Nauarr. & Azor, indulgentiam ibi conceſſam piſcandi illud genus piſcium non eſſe diſpenſationem in præcepto; ratione enim neceſſitatis videbatur diſpenſatum, ſed erat quædam approbatio, & permiſſio. Neque etiam vrget hanc indulgentiam concedi à Pontifice ſub onere dandi congruam portionem Eccleſiis circumpoſitis, & Chriſti pauperibus: nam vel illa portio erat debita ex obligatione ſoluendi decimas, vt dicit *gloſſa*, vel vt placet Ludouic. Lop. §. *non peccant*, ſolùm de conſilio, & non de præcepto talis portio cauetur danda, idémque docuit Syluest. *verbo Dominica, q.* 4. *n.* 6.

9 Nihilominus dicendum exiſtimo cum Suarez *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 28. *à num.* 3. Fagundez, *de quinque Eccleſiæ præceptis, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 16. venationem, & piſcationem, & ſimilia eſſe opus ſeruile per ſe; ſiquidem ſunt actiones ad vſum corporis, & ipſius vtilitatem pertinentes. Quid enim eſt venari, vel piſcari, niſi animalia colligere, occidere, & deferre. Sunt ergo hæ actiones ſeruiles, quia ad vtilitatem corporis ordinantur per ſe, & ibi ſiſtunt. Verùm ratione conſuetudinis exiſtimat ipſe Suar. *ſuprà, num.* 5. Fagundez, *num.* 17. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 24. licere venari; quia ſcientibus, & tolerantibus paſtoribus Eccleſiæ videtur hæc conſuetudo introducta; idémque exiſtimat de piſcatione in flumine moderata, & ſine magno labore miniſtrantium in illa. At de piſcatione maris non eſt conſuetudo, niſi ob ſpecialem, & vrgentem

Digitized by Google

gentem neceſſitatem; ac proinde licita non eſt, iuxta, *cap. licèt de feriis*.

Aduerto tamen, eſto in *ſupradicto cap. licèt de Feriis*, ſolùm detur licentia ad piſcandum quoddam genus piſcium ſpeciale, quod vocatur Allecia, at communiter doctores extendunt, vt videre eſt in Suar. *t. 1. de relig. cap. 32. num. 6.* facultatem ibi conceſſam ad quodlibet aliud genus piſcium, quod certis diebus ſolet apparere, cuius piſcatio illo die facienda eſt, quin minus magna ex parte ammittetur; conceditur tamen in ſuprad. cap. diebus dominicis, & feſtis diſpenſatio (præterquam in maioribus anni ſolemnitatibus) cum illo tamẽ onere, & obligatione, vt eleemoſynam aliquam poſt factam capturam eccleſiis circumpoſitis, & Chriſti pauperibus faciant: quam eleemoſynam dandam eſſe ex obligatione exiſtimat cum aliis, Suar. *ſuprà, & lib. 2. de feſtis cap. vlt. num. 7* & videtur conuinci; quia ſub illo onere datur facultas non debita. Si tamen in maioribus ſolemnitatibus ex diſpenſatione prælati piſcandum eſſet, tunc ſi ipſe prælatus diſpenſationem ſub illo onere, & eleemoſyna danda non concederet, non arctarentur piſcantes illam erogare; quia tunc non ex diſpenſatione *cap. licèt*: ſed ex diſpenſatione prælati operaretur.

11 Quarta actio eſt præliatio, quam plures doctores affirmant non eſſe opus ſeruile, ideòque non eſſe peccatum ſaltem mortale fieri in die feſto, etiam extra neceſſitatem, ſi Miſſa audiatur, ſic Caiet. 2. 2. *q.* 40. *art.* 4. Bannes *dub.* 4. *num.* 4. Valent. 2. 2. *diſp.* 3 *q.* 16. *p.* 5. *verſ. tertio* Saa *verbo bellum, num.* 15. Rodrig. 1 *p. ſum. cap.* 126. *num.* 10. inclinat, Bonac. *diſp.* 2. *de reſtit. q. vlt. ſect.* 1. *p.* 12. §. 4. *fine*. Suár. *de bello diſp.* 13. *ſect.* 7. *num.* 24. Et mouentur; quia eſt actio ſeruis, & principibus communis. Dicendum tamen exiſtimo cum Suar. *lib. 2. de feſtis, cap.* 28. *num.* 8. Fagundez *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 2. Eſſe opus de ſe ſeruile; quia hæc actio eſt merè corporalis, laborioſa, & circa effectus corporis omnino exiſtens. Item eſt vſus artis mechanicæ. Ergo non eſt opus liberale, ſed ſeruile. Verùm ratione neceſſitatis ferè ſemper ſunt hæ actiones licitæ, iuxta. *leg. omnes iudices. Cod. de Feriis, & leg. duces ff. de Feriis*; Quia ſi eſt bellum defenſiuum, ordinatur ad defendendam propriam vitam, vel rempublicam. Si eſt aggreſſiuum honeſtatur ex neceſſitate comparandi victoriam, cuius opportunitas tunc occurrit. Et ex hac neceſſitate excuſantur qui aggeribus, foſſa, & vallo, arces, vrbes, oppidáve muniunt, & alia ſimilia factitant. Quando ab illis victoria dependet, aut ſine graui damno, & iactura differri nequeunt: ita Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 2. Vltimò addit Suar. *ſupra*. Solere tempore pacis fieri in die feſto aliquas exercitationes, & demonſtrationes militares, quarum vſus licet, tum ratione conſuetudinis, tum ratione moralis neceſſitatis ad publicam cuſtodiam ciuitatis; quia non poteſt commodè aliis diebus fieri. Tum denique, quia illa quæ tunc fiunt, aut nihil, aut parum de ſeruili opere habent, & ad memoriam potius exercendam, vel cognitionem perſonarum habendam, quàm ad exercendam militiam ordinantur, & ſi aliquod ſeruile miſcetur, ex aliis cauſis honeſtatur. Deinde iam conſuetudine receptum eſt iuuenes diebus Dominicis, & feſtiuis artem digladiatoriam diſcere; quia eſto diſcatur vſu, & exercitio operis ſeruilis ob neceſſitatem reipublicæ, cui maximè conuenit iuuenes exercitatos in prælio habere, permittitur videntibus, & conſentientibus prælatis. *loco alleg. tenet* Fagundez.

12 Quinta actio eſt iter agere, de qua exiſtimat Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. Sotus *lib. 2. de iuſt. q.* 4. *art.* 4. §. *tertium genus.* Abulen. *Exod.* 12. *q.* 25. Eſſe opus ſeruile, conſuetudine tamen excuſari viatores. Ego tamen exiſtimo non eſſe opus per ſe ſeruile, ſiue pedibus, ſiue equo fiat, ita Nauarr. *cap.* 13. *num.* 6. *verſ. diximus.* Angel. *verbo feriæ, num.* 15. & Roſella, *n.* 16. Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 8. Suar. *t.* 1 *de relig. lib.* 2. *de feſtis cap.* 27. *num.* 2. Ratio eſt, quia iter agere eſt de ſe quædam actio naturalis conſiſtens in quadam corporis ſituatione, atque exercitatione, atque adeò non eſt opus ſeruile, ſed liberale. Quòd verò aliquando iter fiat cum nimia corporis defatigatione: hoc in cauſa non eſt, vt opus liberale tranſeat in ſeruile. Idem quod dictum eſt de actu itinerandi, dicendum eſt de illis agitationibus corporis, quæ in ſaltationibus, choræis, & tripudiis conſiſtunt, & à fortiori de exercitio muſicæ tam voce, quàm inſtrumentis: omnia enim hæc ad leuamen corporis, & animi oblectamentum pertinent. Quando autem iter agitur deferendo beſtiam, aut currum onuſtum, quibus interdum onera leuanda ſunt, interdum imponenda, ſi in tali leuatione, aut impoſitione multum temporis non conſumatur, peccatum mortale non erit. At ſi paſſim onera leuanda ſunt, & paſſim imponenda, vel multum temporis inſumendum ſit in talibus actionibus, cùm hæc omnia ſint de ſe ſeruilia, honeſtari debent ex aliquo capite extrinſeco, vt licitè fiant, ſcilicet ex graui detrimento, quod paterentur ij agaſones, ſeu muliones, ſi cogerentur die feſto quieſcere, quocunque iter agendo peruenirent; vel etiam excuſantur ob publicam vtilitatem, ad quam neceſſarium ferè ſemper eſt, vt ſine mora, & grauamine hæc aſportatio mercium fiat, & ita conſuetudo hanc excuſationem approbauit, vt docet Suarez *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 27. *num.* 3. Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 2. Man. Rodrig. *cap.* 121. *num.* 2. *fine*. Saa *verbo feſtum, num.* 5.

PVNCTVM VI.

Quæ actiones liberales ſint in die feſto licitæ, atque prohibitæ.

1 *Omnis actio liberalis à iure non prohibita licita eſt die feſto.*
2 *Licitum eſt doctori legere, concionari, conſilia dare, & iudicem de partium iuſtitia informare.*
3 *Item omnis actus voluntariæ iuriſdictionis licitus eſt, & validus.*
4 *Duo genera actionum prohibentur à iure, mercatus, & fori.*
5 *Explicatur mercatus, qua ratione ſit prohibitus.*
6 *Quæ pertinent ad iudicium forenſe, prohibentur die feſtino.*
7 *Non ſolùm illorum ſit prohibitio, ſed annullatio. Excipe, niſi dies feriatus eſſet in gratiam vindemiarum, & meſſium.*

1 Regula generalis eſt omnem actionem liberalem licitam eſſe in die feſto, exceptis aliquibus à iure expreſſis, ſic *D. Thom.* 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. Ratio eſt clara; quia ex vi feſti ſolùm eſt prohibitum opus ſeruile. Ergo liberale eſt conceſſum, niſi aliquando ſpeciali iure exceptum ſit.

2 Hinc fit licitum eſſe doctori, legere, concionari, conſilia, & reſponſa dare, & iudicem de partium iuſtitia ſiue verbo, ſiue ſcripto informare; quia hæ actiones liberales ſunt nullibi prohibitæ: ſic Azor *t.* 2. *inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 27. *q.* 11. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. præcepto. q. vnica p.* 2. *n.* 7. & 8.

3 Secundò fit omnes actus iuriſdictionis voluntariæ licitos, & validos fieri diebus feſtis, ac proinde licitum

citum eſt emancipare, adoptare, filios manumittere, ſeruos ſignare, pupillorum tutores eligere ad officia, & regimen ciuitatis, conficere teſtamenta, celebrare contractus, priuilegia, & diſpenſationes concedere, ab excommunicatione, & cenſuris abſoluere; quia omnia hæc cùm iudicialia non ſint, neque ſtrepitum iudicialem expoſtulent, nullibi prohibentur: & ita tradit Sylueſt. *verbo dominica, q.3. num.5.* Maranta. *6.p. de ordine iudiciali: tit. de actorum edit. num.39.* Suar. *t.1. de relig. cap.30. num.10.* Fagundez *de quinque Eccleſiæ precept. lib.1. cap.13. num.14.*

4 Dixi omnem actionem liberalem eſſe licitam, & validam, exceptis aliquibus à iure expreſſis. Quæ autem hæ ſint, conſtat *ex cap.1. & vlt. de Feriis, & ex leg. 1.2. & 3. & vlt. Cod. eodem tit.* Vbi duo genera actionum prohibentur, ſcilicet mercatus, & fori: ſub quibus variæ tum ad contractus, tum ad iudicium comprehenduntur. De quibus ſigillatim dicendum eſt. Ratio huius prohibitionis eſt, vt vitentur iurgia, diſſenſiones, ſæculariſque diſtractio, quam ſecum afferunt hæ actiones, & quia vacationem, & quietem in die feſto intentam maximè impediunt.

5 Prima eſt actio prohibita eſt mercatus, ſub quo nõ ſolùm nundinæ publicæ, quæ ſemel, bis vel ter in anno iuſſu, & conceſſione principis in aliquo loco fiunt, ſed etiam intelliguntur nundinæ, quæ ſingulis hebdomadis die determinato in aliqua ciuitate, villa, aut pago celebrantur, quæ propriè nomine mercatus appellantur. Hæ ergo per ſe, & iure canonico illicitè fiunt die feſto. At ferè in omnibus partibus conſuetudine abrogata eſt hæc obligatio; ſiquidem videntibus, & non contradicentibus prælatis hi mercatus celebrantur, neque deficit iuſta cauſa permiſſionis: conuenit enim maximè bono Reipublicæ diem fixum habere mercatus, vt ſic ex vicinis partibus ad emendum, vel vendendum illuc poſſint accedere, quod fieri non poſſet, ſi adueniente feſto mutaretur: ſic Nauar. *cap.13. n.8.* Tolet. *lib.4. ſum. cap.24. num.4.* Suar. *t.1. de relig. lib.2. de feſtis cap.29. num.5.* Fagundez *de quinque Eccleſ. precept cap.12. lib.1. num.6. & 7.* Vlterius ſub nomine mercatus comprehenditur à doctoribus quælibet emptio, venditio, locatio, permutatio, vt benè expendit Suar. *dicto cap.29. num.1.* At magna ex parte hoc præceptum conſuetudine eſt derogatum. Videmus namque operarios ſine vllo ſcrupulo die feſto conduci, bona defunctorum publica voce præconis vendi, neceſſaria cibo, & potui venalia fieri, calceos, aliáſque res leues emi, ac denique paſſim fiunt priuatæ venditiones, vel locationes, tum in gratiam emptoris, qui alio die adeſſe non poteſt, tum in gratiam vendentis, qui alio die non poſſet ex defectu ementium vendere; vt benè tradit Azor *2.t. inſtit. moral. lib.1. cap.27. q.10.* Quapropter in hac parte ſpectanda eſt conſuetudo, quæ ſolùm videtur eſſe, ne apertis officinis, & quaſi in publico hi contractus particulares celebrentur.

6 Secunda actio prohibita iure canonico eſt placitum, ſeu iudicium forenſe, ſub quo omnes actiones pertinentes ad iudicium comprehenduntur, vt manifeſtè conſtat ex *tribus capitibus 15. quæſt. 4. & ex cap. 1. de Feriis, ibi.* His diebus nec placitum fiat, neque aliquis ad mortem, vel ad pœnam iudicetur, nec Sacramenta, id eſt iuramenta præſtentur, & licèt hæc iuramenta, & ſententiæ ſub nomine placiti comprehenſa eſſent, maioris claritatis gratia exprimuntur. Quod conſtat ex *cap. vlt. de Feriis.* Vbi ſolùm dictum eſt, iudicialem ſtrepitum diebus feriatis debere conquieſcere, qui ob reuerentiam Dei noſcuntur eſſe ſtatuti. Sub hoc ergo placito, ſtrepitúque iudiciali tres ſpeciales actiones comprehenduntur; nempe citatio partis, formatio proceſſus, ſeu cognitio cauſæ, & ſententia: quia his tribus actionibus iudicium conſtat. Hæ ergo ſiue in criminali cauſa, ſiue in ciuili prohibentur. Quia ſupradicti textus generaliter loquuntur; prohibent inquam omnem ſtrepitum iudicialem, omnéque placitum; & verba generalia generaliter ſunt intelligenda, maximè cùm in honorem Dei ſit hæc prohibitio, ita Caiet. *2.2. q. 122. art.4.* Nauarr. *cap.13. n.13.* Tolet. *lib.4. ſum. c.24. n.5.* Suar. *t.1. de relig. lib.2. de feſtis, cap.29. num.8.* Fagundez *de quinque eccleſiæ precept. lib.1. c.12. n.9.*

7 Adde non ſolũ ſupradictas actiones diebus feriatis in honorem Dei prohiberi, ſed inſuper annullari, & irritari, ita vt ex conſenſu partium validæ fieri non poſſint: habetur expreſsè, *cap. vlt. de feriis*, ibi adeo conuenit ab huiuſmodi abſtinere, vt conſentientibus etiam partibus, nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia, quam contingit diebus huiuſmodi promulgari. Fauétq; *lex vt in die cod. de feriis*, ibi, quod contra hoc factum fuerit, omnibus modis irritetur, & licèt ibi non videatur facta ipſo iure irritatio, non tamen contradicit factam iure canonico. Quare hæc eſt differentia inter mercatum, & iudicium: nam mercatus ſolùm prohibetur, *cap. 1. de Feriis*, factus tamen tenet. At actus iudicij non ſolùm prohibentur fieri die feriato in honorem Dei, ſed etiam facti annullantur; ita vt neque poſſint litigantes tali annullationi renunciare: quia eſt annullatio facta ob finem publicum religionis, cui fini publico nullus homo particularis derogare poteſt, ſic Azor. *2.t. inſti. moral. lib.1. cap.27. q. 18.* Siluester *verbo dominica n.2.* Tolet. *lib.4. ſum. cap. 24. num.5.* Fagundez *de quinque eccleſ. precept. lib.1. cap.12. n.11.* & colligitur apertè ex *dicto cap. conqueſtus de feriis, & gloſſa ibi, Abbate n.9.* Verùm ſi dies feriatus non ſit in honorem Dei, ſed gratia vindemiarum & meſſium in vtilitatem hominum, actus iudiciales ex conſenſu partium eo die facti & liciti, & validi ſunt; quia tali vacationi, & feſto poſſunt partes renunciare, vtpote in gratiam, & vtilitatem ipſorum introducto. At ſi partes non conſentiant integra prohibitio, & annullatio perſeuerat, vt benè tradit Robert. Maranta. *6.p. de ordin. indic. vbi de actorum edit. n.36. &* Fagundez *lib.1. de quinque eccl. precept. cap.12. num.11.* Placet tamen quamlibet iudicij partem ſigillatim explicare.

Pvnctvm VII.

Qua ratione citatio, proceſſus, & ſententia die feſto prohibeantur?

1 *Citatio, quæ mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipſius comprehendit, prohibita, & nulla eſt, ſi in die feſto fiat.*

2 *Si citatio facta eſt in die pro feſto, ſeu citaris, vt in die feſto compareas, nullum eſt mandatum.*

3 *Si mandatum ſit, vt intra decem dies compareas, & decimus eſt feſtus, plures cenſent non tenere mandatum, probabilius eſt tenere.*

4 *Citari non poteſt reus exiſtens in loco vbi eſt dies feſtus, tametſi in loco iudicis non ſeruetur.*

5 *Examinatio teſtium qua ratione continet interpoſitionem iuriſiurandi illicita, & nulla eſt die feſto, quatenus verò continet depoſitionem ipſorum teſtium licita eſt ſecundùm aliquos.*

6 *Probabilius eſt etiam depoſitionem teſtium in die feſto illicitam, & nullam eſſe.*

7 *Extendenda eſt doctrina ad depoſitionem teſtium in cauſa ſpirituali.*

8 *Fit ſatis argum. n.5. adductis.*

Oblatio

9 *Oblatio libelli contra partem iam citatam eſt die feſto.*
10 *Sententia data inter partes illicita eſt, & inualida die feſto.*
11 *Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti in die feſto pronuntiari poſſunt.*
12 *Executionem ſententiæ tametſi aliqui exiſtiment licere die feſto. Probabilius eſt oppoſitum.*
13 *Appellatio in die feſto non videtur poſſe interponi.*
14 *Tenendum tamen eſt interponi poſſe, quia eſt communis ſententia.*
15 *Fit ſatis argum. num. 13. adductis.*
16 *Sententia iudicis arbitri illicita eſt die feſto, ſecus arbitratoris.*
17 *Limitanda ſupradicta ſunt, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat.*

1 PRima ergo pars iudicij eſt citatio, quæ comprehendit & mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipſius mandati, quæ nomine citationis appellatur. Quælibet harum partium, ſi die feriato fiat, illicita eſt, & nulla, vt probat *text. in cap. conqueſtus, de Feriis:* vbi omnis iudicialis ſtrepitus præcipitur conquieſcere, ſed quælibet ex his partibus pertinet ad iudicialem ſtrepitum. Item ibi annullatur proceſſus habitus, ſed proceſſus neceſſariò conſtat ex mandat. iudicis de citando, & executione talis mandati. Ergo omnia hæc in die feſto facta annullantur. Fauet etiam *lex vlt. Cod. de Feriis*, ibi, taceat apparitio præconis, horrida vox ſileat, quaſi diceret, nec iudex vocet reum, nec vocatus annuat. Quocirca, vt proceſſus formari poſſit, actáque ſint valida, debet præceptum de citando reum, & ipſa intimatio præcepti die profeſto fieri: ſic Maranta *6. p. de ordin. iudiciar. tit. rectè concipitur citatio, num.* 119. Suar. *t. 1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap. 30. num. 4.* et ſi Azor *t. 2. inſtit. moral. lib. 1. c. 27. quæſt. 17.* Fagundez *lib. 1. de quinque Eccleſ. precept. cap. 13. num. 11.* & alij apud ipſos. Et ratio eſt; nam præceptum iudicis de citando reum eſt actus iuriſdictionis contentioſæ ex cauſæ cognitione procedens; non enim iudex hoc mandatum dare poteſt, quin prius examinet, an iuſtè, an malitioſè actor procedat, ſed ex ſupradictis textib. conſtat omnem ſtrepitum iudicialem his diebus debere ceſſare. Ergo debet ceſſare hoc citationis mandatum, quod eſt iudicij initium. Quod ſi mandatum iudicis in die profeſto factum ſit, & executio illius in die feſto fiat, talis executio nulla erit; quia illius executio eſt propria citatio, & licèt fiat per miniſtrum, fit tamen nomine iudicis, & ſecum imbibit iudicis mandatum, & iuriſdictionis exercitium, & ad ſtrepitum iudicialem omnino pertinet. Aduertit tamen, & bene Suar. & Fagundez *ſuprà*, facta hac intimatione in die feſto, mandati expediti in die profeſto, non ſpirare mandatum iudicis, ſed poſſe alio die profeſto intimari, ac ſi primò intimatum non eſſet; quia ex illa nulla applicatione mandati nullibi annullatur mandatum legitimè datum.

2 Poteſt tamen iudex mandatum expedire in die profeſto, & in eo parti intimari, at eſſe mandatum, vt in die feſto compareat. Et tunc certum eſt tale mandatum illicitum, nullum, & iniuſtum eſſe, vtpote iuri aduerſum, cum enim ex iure habeatur omnem ſtrepitum iudicialem quieſcere debere, apparitionémque tacere, illicitè, nulliter, & iniuſtè mandatur talis apparitio. Item iudex in die feſto non poteſt reum examinare, neque proceſſum facere, quomodo ergo præcipere poteſt, vt tali die compareat? ad quid ergo comparere debet: & ita notauit Abbas *cap. vlt. de Feriis, num.* 21. Bart. *in leg. ex quacunque, ff. ſi quis in ius vocatus non ierit, circa finem.* Maranta *6. part. de ordin. iudiciar. Rub. rectè concipitur citatio, num.* 120. Fagundez *lib. 1. de quinque Eccleſiæ precept. cap. 13. n. 2.* Azor *t. 2. inſtit. moral. lib. 1. cap. 27. q. 16.* Suar. *t. 1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap. 30. n. 3.*

3 Sed quid ſi iudex dicat, vt intra decem dies compareas, & dies decimus ſignatus eſt feſtus, tenet ne mandatum. Non deſunt qui negent, quos refert Maranta *loco nuper allegato.* Et mouentur; quia tunc iudex virtualiter obligat, vt die feſto compareas; ſiquidem non teneris ante decimum diem comparere; dies autem decimus eſt feſtiuus. Ergo obligans, vt intra decem dies compareas, obligat te die feſto comparere. Quod autem apparitionem in diem ſequentem debeas differre verba præcepti non indicant, imò potiùs tali dilationi aduerſantur. Nihilominus affirmandum eſt tale præceptum valere; quia eſt de apparitione tempore licito, præcipit tibi iudex, ne apparitionem vltra decem dies proroges, cùm autem id facere poſſis, quin diebus feſtis compareas, comparando nempe tempore habili, efficitur ſanè mandatum iuſtum eſſe, & ita tenet Maranta *ſupra* Suar. *de relig. lib. 2. de feſtis, cap. 30. num. 3.* Fagund. *lib. 1. de quinque Eccleſ. precept. cap. 13. num. 3. & 7.* Sed dubium eſt; an tenearis præuenire apparitionem ante decimum diem feſtiuum, an poſſis in diem ſequentem ad decimum feſtiuum differre? Suar. & Fagundez, exiſtimant te poſſe differre; neque eſſe obligatum antea apparere. Mouentur; quia ſic videtur eſſe vſus, & ſtylus iudicum. Cæterùm de conſuetudine mihi non conſtat, in rigore tamen iuris, ſi verba penſentur, credo te obligatum eſſe diem feſtum præuenire; ſiquidem mandatum non arctatur pro aliquo determinato die ex illis decem, ſolùm enim obligat, ne vltra differatur. Hoc tamen fieri poteſt, ſi appareas aliquo ex illis diebus habilibus. Ergo teneris apparere: ſic Bartol. *in cap. cum dilecti, de dolo, & contumac.* Bonac. *diſput. 5. de tertio decal. præcepto, q. vnica, p. 2. num.* 17. Vlterius inquires, ſi iudex dicat, vt appareas decimo die, qui eſt feſtus, valet ne mandatum? Credendum eſt nolle apparitionem ad illum diem determinare, ſed velle ne vltrà illum differatur, & tunc valet mandatum, & citatio. At ſi ad illum diem determinaretur, clarum eſt nullum eſſe mandatum. In caſu autem dubij præſumenda eſt prima intentio; quia fauorabilior, & quia ſemper præſumptio facienda eſt pro valore actus.

4 Tandem dubitabis, an reus citari poſſit exiſtens in loco, vbi dies feſtus celebratur, tametſi loco iudicis non celebretur? Reſpondeo non poſſe, quia intimatio mandati à iudice lati negari non poteſt fieri in loco, vbi eſt dies feſtiuus. Ergo fit illicitè, & nulliter. Item hæc intimatio non eſt metienda ſecundùm regulas loci iudicij; quia ibi non fit, ſed ſecundùm regulas loci, vbi pars citata reſidet. Quod ſecus dicendum eſt de mandato, & ſententia, quæ quia à iudice fiunt, locum iudicis ſpectant, & ſecundùm illius regulam metiendæ ſunt. At citatio rei, & intimatio ei facta de iudicis mandato ſemper metienda eſt ex loci conditionibus, vbi reus exiſtit, quia ibi formaliter fit: ſic Bonac. *diſput. 5. de tertio decal. præcepto, q. vnica p. 2. num.* 20.

5 Secundus actus iudicij, qui prohibetur, eſt examinatio teſtium, ſub qua examinatione duæ actiones includuntur. Prima eſt interpoſitio iuriſiurandi; de qua interpoſitione nemini dubium eſſe poteſt nec licitam eſſe, neque validam die feſto, cùm ad ſtrepitum iudicialem pertineat, & ſit vnum ex expreſsè prohibitis in *cap. 1. de Feriis*, ibi, nec Sacramenta præſtentur. Secunda actio eſt depoſitio teſtium, de qua depo-

Digitized by Google

depoſitione exiſtimat Azor *t.2.inſtit.moral.lib.1.c.27. quaeſt.14. cum gloſſa. Speculat.* Ioan. Andr. & aliis, & Maranta *de ordin. iudic.6.p. tit.actorum editio,num.*40. non prohiberi in die feſto, ſi iuſiurandum in die profeſto ſuſceptum ſit. Panorm. verò *in ſuprad. cap.* tametſi exiſtimet depoſitionem illicitè fieri die feſto; quia diſtrahit à diuinis, at ſi fiat validam eſſe. Fundantur primò, quia talis depoſitio retrò trahitur ad diem non feriatum, in qua delatum eſt iuramentum, eſt enim depoſitio iuramento acceſſoria. Secundò; quia non eſt actus iudicialis, vt à iuramento diſtinguitur, & ita fieri ſolet per merum executorem, neque perſona iudicis neceſſum eſt ibi intercedat.

6 Verùm mihi contrarium eſt probabilius, ſcilicet depoſitionem teſtium eſſe illicitam, & nullam, ſi in die feſto fiat, ita relato Anton. *in ſuprad. cap.1. de Feriis*, docet Suar. *t.1. de relig. lib. 2. de feſtis, cap.* 30. *num.* 16. Fagundez *de quinque Eccleſ. pracept. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 16. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. pracepto, q. vnica, p.2. num.*21. Ratio eſt; quia per hanc depoſitionem firmatur proceſſus, & bis continuatur, at *in ſuprad. cap. conqueſtus de Feriis*, mandatur litem omnino quieſcere, & proceſſum habitum non tenere. Ergo talis depoſitio omnino eſt illicita, & nulla. Item non examinantur teſtes, quin renouent iuramentum factum, & ſub illius obligatione. Deinde vel teſtes cogi poſſunt die feſto ad reſpondendum, vel non? ſi cogi non poſſunt; ideò eſt; quia eorum depoſitio actus eſt iudicialis qui in die feſto eſt prohibitùs; ſi cogi poſſunt; eorum depoſitio non erit actus iudicialis. At negari non poteſt depoſitionem teſtium actum eſſe iudicialem, cùm à iudice fiat, & omnino neceſſaria ſit ad cauſæ deciſionem. Ergo. Quapropter tabellio ſcribens die feſto dicta teſtium, & fidem illorum faciens grauiter peccat; tum quia aduerſatur directæ prohibitioni factæ in *cap.1. & cap.vlt. de Feriis.* Tum quia facit actum nullum. Negari enim non poteſt ſcripturam illam ad ſubſtantiam proceſſus pertinere, qui in die feſto factus irritatur, & annullatur. Adde omnis actus iudicialis, qui illicitus eſt, etiam eſt nullus, & econtra; quia lex Canonica illos prohibens ſimul etiam irritos facit, vt conſtat ex *cap. vlt. de Feriis*, vbi poſtquam dixerat omnem ſtrepitum iudicialem debere quieſcere, ſubdit, nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia: & ita notauit Suar. *t,1.de relig. lib.2. de feſtis, cap.*30. *num.6.* Fagund. *lib.1.de quinque Eccleſ.precept.cap.*13.*n.*7.

7 Amplia ſupradictam examinationem teſtium nullam, & illicitam eſſe non ſolùm in cauſa temporali, ſed etiam in ſpirituali; quia text. ſupradicti generaliter loquuntur Suar. *dicto, cap.* 30. *num.*8. Reginald. *lib.* 14. *praxis, num.*47. Bonac. *de tertio decal.pracepto, q. vnica, p.2.num.*21.

8 Neque argumenta pro ſententia Panorm. obſtant. Ad primum dico illam retrotractionem factam eſſe ſine aliquo fundamento in iure; ac proinde non admittendam, præcipuè cùm pietati, & religioni plurimum deroget. Ad ſecundum nego non eſſe actum iudicialem depoſitionem teſtium iuratam, tametſi non fiat iuramentum, cùm actualiter deponunt, ſufficit ſi fecerint, & ex illo veritatem dicere obligentur; aliàs depoſitio nullius vtilitatis eſſet. Ad replicam concedo per merum executorem fieri poſſe hanc depoſitionem. At quia nomine iudicis, & ex authoritate ab illo accepta recepit depoſitionem; ea de cauſa talis depoſitio actus eſt iudicialis; quia in iuriſdictione iudicis fundatur. Aliàs neque etiam iuramentum, neque citatio dici poſſet actus iudicialis, cum per merum executorem fieri poſſint.

9 Sed quid dicendum de oblatione libelli contra partem iam citatam? Breuiter reſpondeo, in diebus feriatis ob gratiam vindemiarum, & meſſium, hominúmque vtilitatem licitè, & validè fieri, vt probat *lex Miles, §. ſexaginta. ff. de Adult.* & tradit Maranta *6.p. de ordin. iudic. tit. de libelli oblatione, num.*19. At in diebus feriatis ob honorem Dei aliqui affirmant fieri non poſſe, niſi ex neceſſitate aliqua excuſetur. Cæterùm probabilius credo licitè, & validè fieri. Quià non reputo oblationem libelli eſſe actum iudicialem, neque ad formationem proceſſus concurrere, quouſque parti contrariæ authoritate iudicis intimetur. Non enim oblatio libelli à iudice promanat, ſed à litigante, neque eſt iuriſdictionis vſus, ſed ſupponit iuriſdictionem in illo, cui offertur. Aliàs quælibet denuntiatio in die feſto actus iudicialis reputari poſſet, & prohibitus; quod non eſt dicendum, & ita aliis relatis docet Fagundez *de quinque Eccleſ. pracept. lib.* 1. *cap.*13. *num.*21.

10 Tertius actus iudicij eſt ſententia, de qua certum eſt illicitè; & inualidè ferri, ex text. *in cap. vlt. de Feriis*, ibi. Nec proceſſus habitus teneat, nec ſententia. Quod non ſolùm intelligendum eſt de ſententia in cauſa criminali, ſed etiam in ciuili; & in cauſa temporali, ſed etiam in ſpirituali; quia ſupradictus textus generaliter loquitur, & fauet *lex vlt.Cod.de Feriis*, qui ſpecialiter loquitur de ſententia ad mortem, vel ad pœnam; quia vt ibi notat gloſſa, de illa maximè intelligenda eſt prohibitio, & irritatio, non quia ad alias ſententias non extendatur, ſic omnes Doctores. Aduertendum tamen eſt, ſententiam, quæ in ſupradicto cap. prohibetur, & annullatur eſt ſententia data inter partes, quæque requirit cauſæ cognitionem, & iudicialem ſtrepitum: nam ſententia hanc cognitionem non præ requirens, neque prohibetur, neque irritatur; quod ſufficienter colligitur *ex dicto, cap. vlt.* vbi mandatur omnem ſtrepitum iudicialem quieſcere, & proceſſus habitus irritatur, & ſententia, quæ ex vi illius proceſſus lata ſit: ſic Azor *t.2.inſtit. moral. lib.1.cap.27. quaeſt.22.* Suar. *t.1. de relig. lib.2. de feſtis, cap.30. num.9.* Bonac. *diſp.5. de tertio decal. pracepto, q.vnica, p.2. n.12.*

11 Sed dubium eſt. Primò, de ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti lata in die feſto, an illicita, & inualida ſit? Affirmat Anton. Butrio, *in cap. vlt. de Feriis*, mòtus ex *leg. vlt. Cod. de Feriis*, vbi mandatur, vt omnis vox iudicis his diebus ſileat; ſed non ſilet, cùm ſententiam fert ſupradictarum cenſurarum, ſed potiùs loquitur. Ergo id facere non poteſt. Tenendum tamen eſt contrarium licitè, & validè die feſto has ferri ſententias: ſic Caiet. 2. 2. *quaeſt.*122. *art.* 4. Maranta *6.part. de ordine iudiciar. tit. Actorum editio. num.*47. Suar. *t.1. de relig. lib.2. de feſtis, cap.*30. *num.*9. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. pracept.cap.*13. *num.*22. Bonac. *de tertio decal.pracepto, diſput.*5.*q.vnica, p.* 2. *num.*12. quia non ſunt ſententiæ, quæ cauſæ cognitionem requirant; ſed ſunt præcepta, ſeu leges has pœnas imponentes. Qui enim excommunicat, ſuſpendit, & interdicit, non indicat delicta, ſed delinquentem à delicto remouere intendit. Adde non eſſe has cenſuras pœnas punitiuas, ſed medicinales, & in bonum animæ ordinatas. Ergo non prohibentur. Neque text. *in leg. vlt.* nobis contrarius eſt; ſiquidem ibi mandatur, vt omnis vox iudicis ſileat, quæ ſtrepitum inquam iudicialem expoſtulet, & quæ propriè ſit vox iudicis iudicantis, non ſuperioris medentis.

12 Secundò dubitatur, an executio ſententiæ, ſiue criminalis, ſiue ciuilis licitè, & validè fiat in die feſto? Affirmat Panormit. *cap. vlt. de Feriis, & cap. vlt. de Iudiciis, num.*22. Mouetur; quia executio ſententiæ non videtur iudicialis; ſiquidem data ſententia iam iudex

Digitized by Google

udex functus eſt officio ſuo, & quæ poſtea ſequuntur non tam ad iudicem, quàm ad eius miniſtros pertinent. Nihilominus probabilius exiſtimo non ſolùm illicitam eſſe, ſed inualidam quantum fieri poſſit executionem ſententiæ factam in die feſto; ſic docuit Felin. *in dicto, cap. vlt. de Iudic. num.* 13. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 11. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. cap.* 13. *num.* 23. Bonacin. *de tertio decal. precepto, diſput.* 5. *p.* 2. *num.* 22. Ratio eſt; quia executio ſententiæ eſt terminus, & complementum ſtrepitus iudicialis. Ergo prohibito; & annullato ſtrepitu iudiciali hæc executio annullatur, & prohibetur; præcipuè cùm maiorem perturbationem ſoleat ingerere, quàm ipſa ſententia ingerit. Et facit *lex vlt. Cod. de Feriis*, ibi; vt à cunctis executionibus excuſetur, nulla quemque vrgeat admonitio, taceat apparitio præconis, horrida vox ſileat. Ex qua optimè colligitur in *cap. vlt. de Feriis*, idem eſſe prohibitum, vt bene expendunt ſupradicti Doctores. Dixi executionem ſententiæ eſſe nullam, *quantum fieri poteſt*; quia cùm conſiſtat in facto, ſæpè tranſit, nec reuocabile eſt, at ſi factum reuocari poteſt, reuocandum eſt.

13 Tertiò, dubitatur de appellatione, an licita, & valida ſit die feſto? Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 13. & Reginald. *lib.* 19. *praxis. num.* 41. *verſ. quinta queſtio*, tametſi dubitent, an licitè fieri poſſit, non audent conſulere. Ratio eſt primò; quia appellatio iudicialis eſt pars proceſſus, ſed proceſſus habitus die feſto non tenet, ergo neque appellatio. Secundò, pertinet ad ſtrepitum iudicij, cùm ſuſpendat iuriſdictionem in iudice à quo, & firmet in iudice ad quem. Tertiò, proſequi appellationem in die feſto illicitum eſt, ex *leg.* 1. *Cod. de Feriis*. Ergo à fortiori illam ſtatuere. Quartò, cùm proponitur iudici appellatio, ipſe cognoſcere debet, an iuſta, & legitima ſit, vt hac ratione à cognitione cauſæ abſtineat, ſed totum hoc pertinet formaliter ad ſtrepitum iudicialem. Ergo. Quintò, nullo iure habetur appellationem iudicialem licitam, & validam eſſe. Ergo abſque fundamento affirmabitur. Sextò, quia nulla excogitari poteſt neceſſitas interponendi die feſto appellationem, cùm ad appellandum decem dies concedantur, in quibus moraliter loquendo plures profeſti ſunt.

14 Fateor ſi rationi inhærendum eſſet, mihi probabilius videri appellationem in die feſto interponi non poſſe. At quia communis ſententia contrarium docet, id affirmandum eſt: ſic *gloſſa, in cap. vlt. de Feriis*, & ibi Panorm. *num.* 12. Felin. *col.* 5. Caiet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. §. *ſed ad hoc*. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. cap.* 13. *num.* 24. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. precepto, q. vnica. p.* 2. *num.* 13. Ratio eſt primò; quia appellatio non eſt actus iudicialis, quia non eſt exercitium iuriſdictionis, cùm nullo modo à iudice proueniat; ſed à parte. Secundò, eſto actus ſit iudicialis, eſt actus propriam perſonam defendens, ſed defenſio propria iure naturæ conceditur quolibet die. Ergo, & appellatio. Tertiò; quia in *leg.* 1. *Cod. de Feriis*, conceditur tam in feriis repentinis, quàm in ſolemnibus appellatio; quæ lex, ſicut & aliæ, quæ de hac ratione loquuntur, à iure Canonico eſt approbata. Idem quod dictum eſt de appellatione, cenſerem dicendum de recuſatione iudicis.

15 Ad primum contrarium dico appellationem eſſe partem proceſſus; nego tamen ex annullatione, & prohibitione proceſſus omnem illius partem prohiberi, & annullari, ſed ſolùm partem, quæ authoritatem iudicis imbibit. Ad ſecundum, nego appellationem pertinere ad ſtrepitum iudicialem, tum quia ſine ſtrepitu fit, tum quia eſt defenſio propria. Ad tertium, concedo proſecutionem appellationis fieri non poſſe; quia hæc ſine ſtrepitu iudiciali fieri non poteſt, ſecus verò appellationem: item appellatio magis neceſſaria eſt, quàm proſecutio illius. Ad quartum dici poſſet cognitionem iudicis, an appellatio legitimè interponatur non licere, bene tamē ipſammet appellationem. Secundò, dici poteſt hanc cognitionem, ſicut & appellationem honeſtari ob defenſionem à iure naturæ conceſſam, quam ius Canonicum tollere non intendit. Ad quintum, concedo expreſsè nullo iure ſcripto haberi appellationem eſſe licitam die feſto: habetur tamen ex conſuetudine, & communi Doctorum ſententia. Ad ſextum ſæpè eſſe moralem neceſſitatem appellandi die feſto, vel quia ille qui appellare debet, abſens eſt, vel pauper, vel alia via impeditur, vt die feſto appellet, & ob huiuſmodi contingentiam meritò ius appellationem die feſto concedit.

16 Quartò, dubitatur de ſententia arbitri; an licitè, & validè in die feſto dari poſſit? Dicendum eſt neque licitam, neque validam eſſe; quia arbiter pronuntiat ſententiam ſeruato iuris ordine, & præmiſſa cauſæ cognitione, eáque de cauſa reputatur ordinarius iudex: ſic Panormit. *cap. vlt. de Feriis, num.* 15. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *num.* 15. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. cap.* 13. *num.* 26. At partes optimè poſſunt in huiuſmodi iudicem arbitrum die feſto conſentire: quia huiuſmodi conſenſus non eſt iudicialis actus, ſed quidam contractus, quo ſe mutuò obligant ſtare ſententiæ latæ à iudice electo ſub pœnæ ſtipulatione, ſic *relati Doctores*. Quando autem aliquis non in arbitrum, ſed in arbitratorem, hoc eſt in amicabilem compoſitorem eligitur, certum eſt poſſe die feſto officium ſuum exercere; quia tunc non iudicat, ſed componit, talis autem compoſitio, & pacis fœdus opus eſt charitatis, & nequaquam prohibitum die feſto: ſic Fagund. *ſuprà*.

17 Supradicta de iudicio limitanda ſunt, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat. Nam ſi aliqua ex iis conditionibus adſit, & citatio, & proceſſus, & ſententia in die feſto facta licita ſunt, & valida, vt expreſsè habetur, *cap. vlt. de Feriis*. Nomine neceſſitas (vt bene explicat Hoſtienſ. & Panormit. *in cap. vlt. de Feriis*. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 19. Azor 2. *t. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 27. *queſt.* 12. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. cap.* 12. *num.* 12. Bonac. *diſp.* 5. *de tertio decal. precepto, q. vnica, p.* 2. *num.* 9.) intelligitur, quando periculum adeſt temporalis damni priuati, vel publici, *leg.* 1. §. *ſed excipiuntur, ff. de Feriis*, ibi: Si res tempore peritura ſit, hoc eſt, ſi dilatio actionum eſt peritura, & conſonat, *cap. ſignificauerunt de Iudic. & lex* 2. *ff. de Feriis*, dicitur poſſe iudicium formari die feriato ratione rei ſeruandæ, id eſt, vt *Gloſſa* exponit, quando eſt debitor ſuſpectus, ne dilapidet bona. Idémque eſt, quando timetur fugiturus, aut debitum deterioraturus notabiliter. Quod à fortiori procedit in nocumento, & damno ſpirituali; eſt enim hoc præferendum omni alio temporali commodo, vt bene aduertit Suar. *ſuprà*, & addit hanc neceſſitatem habere locum non ſolùm in cauſis ciuilibus, ſed etiam in criminalibus: ſic enim latro ſuſpectus de fuga poteſt in die feſto incarcerari, & in eum procedi, quantum neceſſe fuerit, iuxta *gloſſam*. Bart. & *alios in leg. vlt. Cod. de Feriis*, & tradit Maranta 6. *part. de ordin. iudic. tit. Actorum edition.* 38. Suar. & Fagundez *ſuprà*. Item ſi atrox delictum commiſſum ſit cum publico ſcandalo in die feſto, poteſt ſtatim iudicari, & puniri. Suar. *ſuprà*. Fagund. *cap.* 13. *num.* 28. Qua ratione ſolent hæretici in diebus feſtis publicè iudicari, & ſupplicio affici, vt maior concurſus fiat, & omnibus ſit in exemplum, terrorem, & inſtructionem. Nomine pietatis ferè idem intelligitur à ſupradictis Docto-

ribus. Affirmant nanque, quoties eſt aliqua ſpecialis indigentia in litigante, qualis cernitur in conſtituendis tutoribus, & curatoribus, & alimentis aſſignandis, iuxta *leg. 2. ff. de Feriis*: & generaliter quoties litigantes ſunt valdè pauperes, & ex dilatione grauantur expenſis vltra vires, poſſunt in die feſto expediri. Ex quo fit iudices morales excuſari pauperum negotia decidentes diebus feſtiuis; quia alio tempore non poſſunt à ſuo continuo labore ſine graui incommodo deſiſtere, Caiet. 2. 2. *quaſt.* 122. *art.* 4. Nauarr. *cap.* 13. *num.* 13. Azor *lib.* 1. *cap.* 27. *quaſt.* 11. *&* 12. Reginald. *lib.* 19. *num.* 44. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſiæ præcept. cap.* 12. *num.* 12. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decalogi præcepto, q. vn. p.* 2. *num.* 9. Idem eſt, ſi teſtes, & perſonæ requiſitæ ad deciſionem litis alio tempore commodè haberi non poſſunt. Tolet. *lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 5. Fagundez *dict. cap.* 12. *num.* 12. Azor, Bonac. & Reginald. *ſuprà.* Supradictam doctrinam extendunt, Maranta 6. *part. de ordin. iudic. tit. Actorum editio. num.* 48. & Fagundez *dict. cap.* 12. *num.* 12. ad cauſas illorum, qui ſunt in vinculis detruſi; quia eorum accelerata ſolatio ad pietatem pertinet, & colligitur ex *leg. dies, ff. de Feriis, & leg. cuſtodias, ff. de public. iudic.*

Pvnctvm VIII.

An quodcunque iuramentum in die feſto prohibitum ſit?

1 *Proponitur prima ſententia affirmans.*
2 *Explicatur, ſecunda ſententia negans.*
3 *Media via eligitur, & affirmatur iuramentum iudiciale, & illud, quo contractus firmantur prohibere.*
4 *Quoties iudicium, vel contractus celebrari poteſt die feſto, & iuramentum præſtari poteſt.*

1 Affirmat Panormit. *cap.* 1. *de Feriis, num.* 8. & clariùs, *cap. vlt. num.* 18. *eod. tit.* Mouetur, quia in *dicto. c.* 1. æquè prohibetur iuramentum, ac prohibetur mercatus, & iudicium, ſed ex prohibitione abſoluta mercatus, non ſolùm mercatus publicus, & ſolemnis, ſed etiam particularis prohibetur, & ex abſoluta prohibitione iudicij non ſolùm iudicium in cauſa criminali, ſed etiam in ciuili interdicitur. Ergo ex abſoluta prohibitione iuramenti, non ſolùm iuramentum iudiciale, ſed etiam extraiudiciale debet eſſe prohibitum. Secundò, in *ſuprad. cap.* 1. excipitur iuramentum pro pace, hoc eſt iuramentum factum ad componendam aliquam litem, & remouenda iurgia, concordiámque inter aliquos firmandam: ſed hoc iuramentum, vt de ſe conſtat, extraiudiciale eſt. Ergo prohibitio antecedenter facta de iuramento extraiudiciali erat. Aliàs fruſtraneam hanc exceptionem iuramenti pro pace faceret. Tertiò, ſi ſolùm iuramentum iudiciale in die feſto prohibitum eſſet, ſufficienter Pontifex illud expreſſerat ſub nomine placiti; ſiquidem eſt vnus ex actibus iudicij ad cognitionem cauſæ, deciſionem litis, & ſententiam pronuntiandam requiſitus: ſed non obſtante illa expreſſione poſt factam placiti prohibitionem, prohibet iuramenta. Ergo ſignum eſt prohibuiſſe ibi iuramenta extraiudicialia, aliàs ſuperfluè adderet illam iuramentorum prohibitionem, cùm iuramenta iudicialia ſub nomine placiti eſſent prohibita.

2 In contrarium procedit Caiet. 2. 2. *quaſt.* 122. *art.* 4. §. *ſecundum*; affirmat namque prohibitionem factam in *ſuprad. cap.* 1. de iuramentis intelligi debere de ſolis iuramentis iudicialibus. Et probat; tum quia interpretatio facienda eſt iuxta ſubiectam materiam, quæ erat de iudiciis. Tum quia abſurdum eſt affirmare quodlibet iuramentum licitum, & honeſtum, eſſe peccatum; eò quòd in die feſto emittatur, & quodlibet iuramentum illicitum duplex peccatum eſſe. Aliud contra religionem iuramenti, aliud contra feſti obſeruationem. Tum denique, quia ſuperiores rationes Panormit. non vrgent. Non prima, dici enim poteſt æquè generalem eſſe prohibitionem iuramenti, ac eſt prohibitio placiti, ac proinde comprehendere iuramentum tam in cauſa criminali, quàm in ciuili. Negatur tamen extendi ad iuramentum extraiudiciale; quia non videtur text. hanc extenſionē expoſtulare. Ad ſecundam concedi poteſt non fuiſſe neceſſariam illam exceptionem iuramēti pro pace, ſed exempli gratia appoſitam eſſe, vt ſub illa exceptione intelligeretur quodlibet iuramentum pium eſſe comprehenſum. Ad tertiā dicitur ſub prohibitione placiti iuramentum iudiciale prohibitum eſſe, ſed maioris claritatis gratia expreſſum fuiſſe; ſicuti ſub nomine placiti ſententia ad mortem, & ad pœnam comprehenſa erat; nihilominus tamen expreſſa fuit; quia vt ait *Gloſſa* ibi, illa ſententia maximè prohibetur: ſic dicendum eſt de iuramento.

3 Inter has extremas ſententias media via mihi tenenda videtur, cum Suar. *lib.* 2. *de feſtis, cap.* 30. *n.* 17. Fagund. *de quinque Eccleſ. præcept. lib.* 1. *cap.* 13. *n.* 29. Affirmo namque non ſolùm iuramenta iudicialia, ſed etiam extraiudicialia prohiberi, non tamen omnia, ſed ea quibus firmantur contractus, & conuentiones ſub nomine mercatus prohibiti. Facta enim prohibitione illorum contractuum meritò prohibetur iuramentum quod illis accedit. Quod autem prohibitio iuramenti non ſolùm de iuramento iudiciali, ſed de iuramento firmante contractus prohibitos intelligendum ſit, probatur; quia text. æquè prohibet mercatum, & iudicium, & ſtatim ſubdit iuramenti prohibitionem. Ergo debet intelligi de iuramento reſpiciente iudicium, & reſpiciente mercatum; quia nulla apparet ratio, ob quam vni potiùs, quàm alteri applicetur. Ex quo fit ſi die feſto contractum aliquem prohibitum illo die facias, & iuramento illum confirmes, te obligatum eſſe in confeſſione, & contractum, & iuramentum exprimere, quia duplex peccatum commiſiſti: ſic Fagund. *n.* 30.

4 Aduerte tamen quotieſcunque iudicium, vel contractus die feſto celebrari poteſt, & iuramentum licitè præſtari. Tum quia eſt eadem ratio; tum quia concesſo principali, & acceſſoria conceduntur: ſic Suar. & Fagund. *ſuprà.*

Pvnctvm IX.

Vtrum quodlibet peccatum mortale ſit ſpecialiter prohibitum in die feſto, ita vt illud committens neceſſariò teneatur in confeſſione explicare circumſtantiam diei feſti?

1 *Affirmant plures.*
2 *Tenenda tamen eſt contraria ſententia.*
3 *An aliqua culpa contra religionem ſaltem committatur? Placet aliquibus committi. Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Satisfit argum. num. 1. adductis.*
5 *Non peccas aduerſus præceptum ſeruandi feſtum, ſi in ludis, & comeſſationibus diem conſumas.*
6 *Ex præcepto ſeruandi feſtum non obligaris contritionem, amorem Dei, aliáque opera charitatis exercere, tametſi in peccato exiſtas.*

1 Graues Doctores affirmant, præcipuè Ioann. Med. *cod. de orat. quaſt.* 10. *&* 19. & Cordub. aliis

Digitized by Google

aliis relatis, *in quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 6. vbi plures refert. Suar. Fagund. Guttier. & alij pro noſtra ſententia referendi, & videtur eſſe aperta ſententia D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 122. *art.* 4. *ad.* 3. vbi dicit opera ſeruilia, & peccata contrariari obſeruantiæ Sabbati, quatenus impediunt applicationem hominis ad diuina, & quia magis impeditur homo à rebus diuinis per peccatum, quàm per opus ſeruile, magis peccatum huic præcepto contrariatur. Deinde probari poteſt ex *cap. conſideret, de pœnit. diſt.* 5. vbi circumſtantiam temporis explicandam in confeſſione dicit, eſſe, ſi commiſſum peccatum fuit tempore orationi conſtituto, aut in feſtiuitate Sanctorum, & in tempore ieiunij: clariùs in *cap.* 1. *de Feriis*, vbi dicitur omnes dies Dominicos à Veſpera in Veſperam cum omni veneratione decernimus obſeruari, & ab omni illicito opere abſtinere. Neque deeſt ratio pro hac ſententia, quia feſtum inſtitutum eſt ad colendum Deum, & honorandum, at peccato maximè inhonoratur. Ergo peccatum contrarium eſt huic præcepto. Et confirmo; quia negari non poteſt ſpecialem repugnantiam cum ratione habere, vt tempus deſtinatum ad laudandum Deum in peccatis inſumas, ſed quod cùm ratione pugnat peccatum eſt. Ergo eſt ſpeciale peccatum commiſſum in die feſto. Item de loco ad tempus, & de tempore ad locum validum eſt argumentum, *leg. vnum, ff. ſi certum petatur*, & ibi Doctores, *leg. fin. ff. de Triticar.* ſed peccatum commiſſum in loco ſacro eſt ſacrilegium. Ergo etiam commiſſum in tempore ſacro ſacrilegium erit. Deinde peccatum videtur opus ſeruile, & conſequenter ſub prohibitione abſtinendi ab operibus ſeruilibus contineri; peccator enim efficitur ſeruus dæmonis, quia ei quis ſeruit, cui obedit, vt dicitur, *ad Rom.* 6. *&* 2. *Petri* 2. Ergo peccatum conſtituens ſeruum, opus eſt ſeruile.

2 Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia his temporibus communior, ſcilicet peccare in die feſto non eſſe ſpecialiter prohibitum hoc præcepto, neque neceſſariò manifeſtandum: ſic Nauarr. *in dicto cap. conſideret, de pœnit. diſt.* 5. *in princ. num.* 22. Couar. *cap. Alma mater*, 1. *p.* §. 5. *num.* 3. *& lib.* 4. *var. cap.* 19. *in fin.* Guttier. *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 31. *num.* 9. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 18. *num.* 3. Azor 2. *p. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 10. Bonac. *de tertio decal. præcepto, diſput.* 5. *q. vnica, p.* 2. *in princ.* & alij plures apud præcitatos Doctores.

Ratio huius concluſionis eſt; quia materia huius præcepti, ſeu quod in hoc præcepto mandatur, eſt ſola ceſſatio ab opere ſeruili, ſed peccatum de ſe non eſt opus ſeruile: quia de ſe non eſt opus mechanicum, & manuale; aliàs, & peccatum internum dici poſſet opus ſeruile. Quòd autem peccator per peccatum ſeruus dæmonis efficiatur, illa eſt ſeruitus metaphorica, & impropriè; ſiquidem propriam libertatem, & dominium propriarum actionum non tollit; non igitur eſt ſufficiens ad conſtituendum opus ſeruile. Item malitia adueniens actionibus liberalium artium, quales ſunt legere, docere, ſcribere, non mutat earum naturam. Si igitur ex ſua naturá non ſunt opus ſeruile, neque ex malitia illis aduenience eſſe poterunt. Deinde opera ſeruilia, aut liberalia in die feſto prohibita in aliis diebus profeſtis licent. At peccatum nunquam licet. Ergo peccatum de ſe non eſt hoc præcepto ſpecialiter prohibitum. Denique cultus, qui hoc præcepto mandatur, eſt ſola Miſſæ auditio, & ab opere ſeruili ceſſatio; ſed per quodlibet peccatum non impeditur Miſſæ auditio, neque ab opere ſeruili ceſſatio. Ergo quodlibet peccatum non eſt contrarium cultui diuino mandato. Ergo non pugnat cum hoc præcepto. Fateor tamen contrarium eſſe fini huius præcepti, qui eſt Deo vacare, & totum illum diem in ipſius honorem tranſigere, cui fini quælibet actio peccaminoſa opponitur. At cùm finis præcepti non cadat ſub præceptum, vt eſt recepta omnium ſententia; efficitur ſanè peccatum non cadere ſub hoc præcepto obſeruandi feſta; quia non cadit ſub auditione Miſſæ, nec ſub ceſſatione ab opere ſeruili.

3 An autem culpam venialem contra religionem committat peccans in die feſto? Affirmare videtur Caiet. *in ſum. verbo dies feſtus*, Armilla 161. *num.* 23. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 18. *num.* 16. Quia dies feſtus ſanctificatus eſt, & conſecratus ab Eccleſia in diuinum cultum. Ergo quodam modo polluitur, & violatur actione peccaminoſa, ſicut aliis peccatis commiſſis in templo, templum Dei violatur. At credo nullum contra religionem peccatum committi, tamerſi intra eandem ſpeciem grauiùs peccet. Priorem partem probo; quia non poteſt eſſe opus contra religionem, peccatum, niſi ex ipſamet religione prohibeatur. At ex religione ſeruandi feſta non prohibetur peccatum, quatenus peccatum eſt, ſed ſolùm opus ſeruile. Ergo peccatum quatenus tale, non eſt contra religionem feſti. Adde, ſi contra religionem peccaret, qui die feſto furtum committeret, poſſet tanta eſſe grauitas furti; vt meritò peccatum mortale contra religionem fieret; quæ enim ratio eſſe poteſt quominus creſcere non poſſit vſque ad mortale talis oppoſitio? Quod autem intra eandem ſpeciem grauiùs peccet, qui peccat in die feſto, quàm qui peccat in profeſto clarum eſt, nam hæc grauitas ex multis capitibus conſurgit, tum ex qualitate perſonæ, tum ex cognitione beneficiorum, tum ex circumſtantia loci, tum temporis, &c.

4 Argumenta n. 1. adducta non vrgent. D. Thom. namque explicari poteſt de contrarietate ad finem præcepti, cui peccatum ſi graue ſit, magis opponitur, quàm opus ſeruile, non tamen admittenda eſt doctrina de contrarietate formali ad ipſum præceptum ob rationes dictas. Ad *cap. conſideret*, reſpondeo loqui de conſilio, non de præcepto: ſic explicat Guttier. *dict. cap.* 31. *num.* 31. Suar. *cap.* 18. *num.* 17. Nauarr. *in dict. cap. conſideret, num.* 32. & alij paſſim. Adde circumſtantiam temporis ſæpè efficere poſſe circumſtantiam neceſſariò confitendam, vel ratione ſcandali, vel ratione contemptus, vel ſi opus ipſum, quo peccatur, ſeruile ſit. Ad textum, *in cap.* 1. *de Feriis*, dico ibi non eſſe ſermonem de opere illicito vtcunque, ſed in tali materia, quæ obſeruationem feſti violet. Ad rationem concedo feſtum inſtitutum eſſe ad Deum colendum, non quibuſcunque mediis ex præcepto, ſed ſolùm duobus, ſcilicet auditione Miſſæ, & ceſſatione ab opere ſeruili. Peccatum ergo, etſi fini honorandi Deum opponatur; quia tamen mediis præceptis non opponitur, ideò non eſt contrarium formaliter huic præcepto. Ad confirmationem nego ſpecialem repugnantiam oppoſitam religioni habere cum ratione peccatum commiſſum in die feſto, potiùs quàm in die profeſto, concedo tamen habere ſpecialem, ſeu maiorem repugnantiam oppoſitam illi virtuti aduerſùs quam peccatum eſt. Ad ſecundam confirmationem concedo de loco ad tempus validum eſſe argumentum in iis, quæ in vtroque prohibentur: at ſicut non omnia peccata facta in die feſto ſunt prohibita, ſed peccata quæ ſunt opera ſeruilia, ſic neque omnia peccata in loco ſacro prohibentur, ſed quæ immunitati illius loci obſtant. Ad tertiam confirmationem iam dictum eſt peccatum impropriè dici opus ſeruile: hoc autem præcepto opus ſeruile proprium, quale eſt corporale, manuale, mechanicum prohibetur, non tamen opus ſeruile ſpirituale, improprium, & metaphoricum,

Digitized by Google

cum, quale eſt peccatum.

5 Ex hac doctrina infertur, primò te non peccare aduerſus hoc præceptum, tametſi totum diem feſtiuum in ludis, comeſſationibus, & ebrietatibus conſumas, modò rem ſacram audias, & ab opere ſeruili abſtineas; quia aliæ prauæ actiones non ſunt magis in die feſto, quàm in profeſto prohibitæ. Neque obſtat D. Auguſt. *lib. de decem chordis*, *cap.* 3. vbi ſic ait: Meliùs faceret Iudæus in Sabbato in agro ſuo aliquid vtile, quàm ſi in theatro ſeditioſus exiſteret, & meliùs fœminæ eorum in die Sabbati lanam facerent, quàm quòd tota die næomeniis impudici ſaltarent. Ergo maius peccatum eſt ludis, comeſſationibus, aliiſque prauis actionibus vacare, quàm operi ſeruili inhærere. Non, inquam obſtat. Fateor namque minus malum eſſe ſeruilia opera facere, quàm prauas actiones relatas ab Auguſt. exercere, ſed nego eſſe minus malum aduerſus religionem debitam diei feſto; quia aliarum actionum ceſſatio ex religione non debetur; non enim diei feſto debetur abſtinentia illarum actionum, ſed aliundè prouenit obligatio. At abſtinentia ab opere ſeruili diei feſto, eiúſque ſanctificationi debetur; eáque de cauſa aduerſus obſeruationem feſtorum maius malum eſt operi ſeruili inhærere, quàm aliis prauis actionibus incumbere, tametſi ſecundùm ſe minus malum ſit Nauarr. *cap.* 6. *num.* 10. Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 10. Suar. *lib.* 2. *de feſtis*, *cap.* 18. *n.* 2. *& ſeqq.* Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcepto*, *q. vnica*, *p.* 2. *num.* 4. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccl. præceptis*, *cap. vlt. n.* 30. & alij apud ipſos.

6 Infertur ſecundò te obligatum non eſſe ex præcepto ſeruandi feſta, contritionem, amorem Dei ſuper omnia, aliáque pietatis opera exercere; tametſi in peccato exiſtas. Quia vt dictum eſt *punct.* 4. ex nullo iure habetur te diebus feſtis obligatum eſſe alio cultu honorare Deum, quàm auditione Miſſæ, & ceſſatione ab operibus ſeruilibus; ſed hæc ſufficienter fieri poſſunt, tametſi in peccato exiſtas, neque contritionem habeas, aliáve opera pietatis exerceas. Ergo ad illa exercenda non teneris: ſic Doctores *num. præcedenti relati.*

PVNCTVM X.

Quæ cauſæ excuſent ab huius præcepti obſeruatione.

1 *Expenduntur opera, quæ ob religionem excuſantur, tametſi aliàs ſeruilia eſſent.*
2 *Ex cauſa pietatis qui excuſentur.*
3 *Expenduntur qui ſint excuſati ex cauſa neceſſitatis publicæ, vel priuatæ, propriæ, vel alienæ.*
4 *Supradictæ cauſæ religionis, pietatis, & neceſſitatis debent eſſe moraliter certæ, vt excuſent.*
5 *Qui excuſentur ex diſpenſatione, & qui poſſunt diſpenſare.*

1 VAriæ ſunt cauſæ excuſantes; ad 4. capita eas reducere poſſumus, religionem ſcilicet, pietatem, neceſſitatē, & diſpenſationem. Ex cauſa religionis excuſantur opera diuino cultui ſeruientia; hæc autem ſunt in triplici differentia, quædam per ſe diuino cultui inſeruiunt, alia præparant ad illum, alia remotè, & per accidens conducunt. Quæ per ſe diuino cultui inſeruiunt, licita ſunt; quia tunc dici non poſſunt propriè ſeruilia, cùm per illa non hominibus, ſed Deo ſeruiatur. Vnde licitum eſt deferre crucem, organa, & cymbala pulſare, aliiſque muſicis inſtrumentis vti: ſic omnes Doctores. Quæ verò præparant diuinum cultum non debent fieri die feſto, ſi ante præueniri poſſunt; quia ſunt actiones de ſe communes hominum ſeruitio. At ſi ex induſtria in die feſto fiant, non videntur culpam venialem excedere ſecluſo contemptu, aliiſque circunſtantiis extrinſecis. Quia huiuſmodi actiones ex coniunctione diuini cultus amittunt maxima ex parte rationem ſeruitutis; eáque de cauſa earum labor ſolùm culpam venialem conſtituit: ſic Caiet. *in ſum. verbo feſtorum violatio*, & 2. 2. *quæſt.* 122. *artic.* 4. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis*, *cap.* 21. *num.* 11. Azor 2. *p. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 28. *q.* 5. Fagundez *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcept. cap.* 14. *num.* 4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnica*, *p.* 3. *num.* 6. & alij. Ex qua doctrina ferè omnes relati Doctores inferunt ſolùm culpam venialem eſſe abſque rationabili cauſa die feſto panes azimos coquere, templum verrere, parietes illius tapetibus ornare, tabulatum facere in templo à ſolemnitate petitum, publicas vias mundare, ſi futura eſt proceſſio, & alia eiuſmodi, quia hæc ob coniunctionem diuini cultus leuis materia reputantur. Dixi, ſi abſque rationabili cauſa fiant die feſto, cùm poſſint die profeſto præueniri: nam ſi aliqua cauſa rationabilis intercedit, qualis eſt, ſi die profeſto non commodè reperiantur, qui hæc opera præſtent, vel paramenta non fuerunt commodo tempore ſubminiſtrata, vel Sacriſta oblitus eſt præuenire, tunc ceſſat omnis culpa: ſic Bonac. Azor, Fagundez, Suar. locis citatis. Alia verò opera diuino cultui remotè, & per accidens conducentia nequaquam licent die feſto; quia hæc indifferentia ſunt, vt cultui diuino, & hominum corporali ſeruitio inſeruiant; ac proinde ſolùm ex relatione operantis, & non ex ſe diuinum cultum ſpectant; eáque de cauſa per ſe ſeruilia ſunt, & illicita: ſic Suar. *dict. cap.* 21. *n.* 12. Nauarr. *cap.* 13. *num.* 4. Fagundez, *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. præcep. cap.* 14. *num.* 6. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. præcept. quæſt. vnic. p.* 3. *num.* 6. Reginald. *praxi*, *lib.* 19. *num.* 48. & alij apud ipſos. Quapropter non licet colere agros Eccleſiæ, portare lapides ad illius ædificium, illam conſtruere; niſi fortè Eccleſia ita indigeat his ſubſidiis, vt abſque illis grauem iacturam patiatur, vel Epiſcopus ob pietatem licentiam laborandi concedat: ſic Azor 2. *p. inſtit. mor. cap.* 28. *q.* 4. §. *tertio*, Fagund. Bonac. Suar. & alij, *ſuprà.*

2 Ex cauſa pietatis excuſantur ſepelientes mortuos, curantes infirmos, & quæcunque alia opera de ſe pia exercentes. Quia hæc eſt pia neceſſitas quocunque tempore permiſſa. At nequaquam excuſantur, qui vt faueant loco publico, vel pio laborant; non enim licet congerere ligna, & lapides pro loco publico, & pio ædificando, vias publicas pro viatoribus ſternere; quia hæc omnia per ſe ſunt ſeruilia, & ſolùm ex intentione operantis ſunt pia, & religioſa. quæ intentio non ſufficit ad honeſtandam actionem. Aliàs liceret cuilibet laborare die feſto, vt ex lucro acquiſito eleemoſynam pauperibus erogaret, quod non eſt dicendum; quia opera præcepta poſtponenda non ſunt ſupererogatoriis: ſic Eman. Rodrig. *ſum. cap.* 121. *num.* 1. & 2. Bonacin. *dict. p.* 3. *num.* 7. & conſentiunt Nauarr. Reginald. Caiet. & alij, *num. præcedenti relati.* Tametſi Eman. Saa, *verbo feſtum*, *num.* 6. *in edit. complet.* contrarium videtur ſentire. Inquit enim, excuſantur laborantes pro loco pio, & publico. Sed eſt intelligendum, ſi tali labore grauiter indiget locus pius, aut publicus, aut diſpenſatio Prælati accedit, quæ facilè eſt concedenda.

3 Ex cauſa neceſſitatis tam priuatæ, quàm publicæ, tam propriæ, quàm alienæ plures excuſantur. Quia Eccleſia non intendit cum tanto detrimento legum ſuarum

Digitized by Google

ſuarum obſeruationem : ſic Doctores omnes in ſeqq. referendi.

Ex hoc ergo capite excuſantur. Primò parantes ea, quæ ad cibum, & potum deſeruiunt, tametſi ſuperflua ſint, & potiùs ad delectationem, quàm ad ſuſtentationem deſeruiant : ita D. Thom. *communiter receptus*, 2. 2. *quæſt.* 122. *artic.* 4. *ad* 4. conſuetudine namque hoc iam eſt introductum ; ſicuti extenſum eſt ad actionem colligendi fructus eodem die, vt ſaniores, & integriores ſint, & ad actionem occidendi, & excoriandi animalia, præcipuè ſi ratio aliqua neceſſitatis, vel vtilitatis intercedit, qualis eſt cibaria non eſſe ita ſuauia, ſi alio die diſponantur : ſic Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 21. *num.* 4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. precepto, quæſt. vnica, part.* 3. *num.* 9. Secundò, excuſantur coquentes panem, ſi plures feſtiuitates concurrant; quia regulariter in extremis vrget neceſſitas coquendi. Tum quia panis coctus non eſt ſufficiens, tum quia non eſt ſatis aptus; Azor 2. *p. lib.* 1. *cap.* 27 *quæſt.* 2. Tertiò, excuſantur curam habentes molendini aqua, vel vento agitati ; quia paruum, vel nullum laborem habet. At ſi fiat alio inſtrumento, vulgo ataona, quia grauem laborem continet, nequaquam licèt, niſi aliqua neceſſitas grauis vrgeat : ſic Eman. Rodrig. *ſum. cap.* 121. *num.* 4. Bonac. *diſput.* 5. *de tertio decal. precept. quæſt. vnica p.* 3. *num.* 9. Quartò, excuſantur Chirurgi, Medici, Pharmacopolæ medicinas die feſto parantes ſaluti infirmorum pro illo die neceſſarias; aliàs autem nequaquam licet; quia illarum nulla eſt neceſſitas : ſic relato Soto, & Sayro, tradit Bonac. *num* 10. Suar. *cap.* 21. *num.* 7. Azor *cap.* 27. *quæſt.* 2. Quintò, excuſantur agricolæ, qui ingruente pluuia laborant, vt ſegetes tueantur, vel qui ob venti commoditatem purgant triticum in area, aut fructus colligunt, aliter periculum timentes ; quare regulariter tempore meſſis, vel vindemiarum datur ſufficiens cauſa laborandi ſaltem cum diſpenſatione; quia regulariter eſt periculum aduerſi temporis, & grauis damni, Suar. Bonac. Azor, *ſuprà.* Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. cap.* 14. *num.* 11. Sextò excuſantur, qui ni laborent die feſto non poſſunt ſe, ſuámque familiam ſufficienter ſuſtentare, ſed non debent laborem prorogare vltra id quod ſibi neceſſarium eſt ; inſuperque debent audire Miſſam, & vitare ſcandalum, quare non publicè, ſed ſecretò labori incumbant, Azor 2. *part. lib.* 1. *cap.* 18. *q.* 4. Suar. *lib.* 2. *de feſtis, cap.* 32. *num.* 2. Tolet. *lib.* 4. *ſum. cap.* 25. *n.* 3. Fagund. *de quinque Eccleſ. precept. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 7. Bonacin. *diſput.* 5. *de tertio decal. precept. quæſt. vnica, p.* 3. *num.* 17. Septimò, excuſantur regulariter filij, ſerui, aliæque perſonæ ſubiectæ, quæ à Domino compelluntur laborare ; quia ſi ei non obediant, graue damnum patientur ; quia vel domo expellentur, nec facilè inuenient, cui inſeruiant, vel Dominum infeſtum habebunt, vel ſolutio debiti ſalarij differretur, aut non obtinebitur, & alia huiuſmodi ; quæ grauia reputantur : ſic Nauarr. *cap.* 13. *num.* 7. Azor *cap.* 28. *quæſt.* 5. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 9. *&* 12. Bonac. *part.* 3. *num.* 16. Suar. *cap.* 32. *num.* 4. At eſt aduertendum, ne in contemptum feſti compellantur laborare; quia tunc mors potiùs ſubeunda eſſet, quàm iniquis mādatis obedire: ſic *præ citati Doctores.* Octauò, excuſantur coquentes lateres, tegulas, vitrum, aliáſque ſimiles actiones præſtantes, quæ ſine graui iactura omitti non poſſunt, & in diem profeſtum differri : ſic Suar. *c.* 32. *n.* 3. *&* 4. Nauarr. *c.* 13. *n.* 7. Fagund. *lib.* 1. *de quinque Eccleſ. precept. c.* 14. *n.* 15. Bonac. *de tertio decal. precepto, diſput.* 5. *q. vnica, p.* 3. *n.* 13. Nonò, excuſantur ob neceſſitatem publicam die feſto laborantes; ſi enim propria neceſſitas laborem honeſtat, à fortiori publica honeſtare debet, quæ particulari præferenda eſt, ſic excuſantur reficientes pontes, fontes, vias publicas, quæ ſine graui iactura boni communis differri non poſſunt. Item remigantes die feſto, iter facientes onuſtis mulis, quando ſine graui incommodo, vel proprio, vel alieno ceſſare non poſſunt Suar. *cap.* 32. *num.* 4. *&* 5. Fagund. *cap.* 14. *num.* 23. Bonac. *p.* 3. *n.* 12. Azor 2. *t. lib.* 1. *capit.* 8. *q.* 4. *&* 5. Extendunt tamen Suar. Azor, & Fagund. ſupradictum ad laborantes in occaſione alicuius lætitiæ publicæ, parantes veſtes, ſtruentes tabulata, portantes arma, fabricantes inſtrumenta lætitiæ, quando alio tempore profeſto præſtari non poſſunt, quia hæc ſigna communia lætitiæ ſunt reipublicæ neceſſaria. Decimò, excuſantur piſcantes quoddam genus piſcium, quod vno tempore determinato apparet, & ſtatim diſcedit, cuiuſmodi ſunt, Tumni, aleciæ, ſardæ, &c. quia huiuſmodi capturæ amiſſio reputatur graue damnum, & ita hæc piſcatio à iure conceditur, in *cap. licet de Feriis*, exceptis maioribus feſtiuitatibus, Natalis Domini, Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Pentecoſtes ; ſic Nauarr. *dict. cap.* 13. *num.* 9. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 13. Bonacin. *diſput.* 5. *de tertio decal. precepto, quæſt. vn. p.* 3. *num.* 15. Azor 2. *t. inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 11. & alij. Extendunt tamen ſupradictam doctrinam aliqui ad quemlibet laborem neceſſarium, ne lucrum aliquod graue amittatur ; quia illa amiſſio reputatur damnum, ac proinde iam vrget neceſſitas : ſic indicare videtur Bonac. *loco allegato.* At omnino talis extenſio repellenda eſt ; aliàs nulla eſſet obligatio ſeruandi feſtos, ſiquidē cuilibet videri poſſet, non parū lucri amittere non laborandō, aut enim tale lucrum eſt neceſſarium ad alicuius ſuſtentationem determinatè, vel non ? Si non eſt neceſſarium non eſt cauſa ſufficienter laborem honeſtans, quia obſeruans feſta, & lucrum non acquirens non grauatur ; ſecus verò ſi cogeretur ea, quæ iam habet amittere, aut grauem neceſſitatem ob amiſſionem lucri pati : ſic Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 2. *de feſtis, cap.* 33. *num.* 9. Neque obſtat ſupradictum, *cap. licet de Feriis*, vbi ob lucrum acquirendum datur facultas piſcandi ; quia inde optimè colligitur ſine tali facultate non fore licitum. Deinde illa piſcatio non cedit in vtilitatem priuatam tantùm, ſed potiùs communem ; ac proinde ob reipublicæ neceſſitatem, & bonum illius talis facultas conceditur, quæ ad alios caſus diſſimiles extendi non debet. Vndecimò, excuſatur laborans ob vitandum aliquod peccatum, qui enim timeret probabiliter otium ſibi fore occaſionem peccandi, aliquantulum laborare poſſet : ſic Eman. Saa, *in vtraque edit. num.* 6. quia tunc adeſt neceſſitas ſpiritualis, quæ efficaciùs excuſat, quàm corporalis. At rarò exiſtimo ſeruile opus medium eſſe neceſſarium ad vitandum periculum peccandi; ſiquidem lectione, oratione, ſcriptura, aliáque recreatione honeſta vitari poteſt æquè, ac opere ſeruili peccati periculum.

4 Aduerto tamen ſupradictas cauſas religionis, pietatis, & neceſſitatis excuſantes laborem in die feſto debere eſſe moraliter certas, & indubitatas. Nam cùm præceptum ſeruandi feſta certum ſit, certa debet eſſe cauſa illius obligationem tollens, ſic Nauarr. *cap.* 13. *num.* 16. Reginald. *prox. lib.* 19. *num.* 50. Suar. *cap.* 32. *num.* 3. *&* 4. Bonac. *p.* 3. *n.* 14. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 26.

5 Ex vltimo capite diſpenſationis excuſantur ij, quibuſcum Prælatus diſpenſat. Pro cuius explicatione notandum eſt feſta eſſe in duplici differentia. Alia ſunt ex iure communi, alia ex conſtitutione Synodali. In feſtis Synodalibus, ſi Epiſcopus, vel eius Vica-

Digitized by Google

rius abſque legitima cauſa diſpenſationem concedant, valet diſpenſatio; ſecus verò in feſtis iure communi obſeruandis, vt latè diximus, *tit. de legib. diſput. vlt. de diſpenſat.* Cauſa autem ſufficiens, vt Prælatus in iis diſpenſet, arbitrio prudentis relinquitur; ſi enim diſpenſatio generaliter eſt concedenda, cauſa communis adeſſe debet, at ſi aliquibus perſonis tantùm, cauſa ſpecialis ſufficit, hæc autem ad pietatem, vel ad neceſſitatem reducenda eſt. Poteſt enim Epiſcopus, vt promoueatur aliquod opus pium, facultatem concedere tali; vel tali die laborandi, tibi autem ſpecialiter concedere poteſt, vt aliquam iacturam euites, quæ licèt grauis non ſit, & quæ ſe ſola abſque diſpenſatione excuſaret, at præbet ſufficientem occaſionem diſpenſandi. Sub nomine Epiſcopi comprehendo quemcunque habentem iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Abbates exemptos, Capitulum ſede vacante, Superiores religioſorum cōparatione ſuorum ſubditorum, *Gloſſa. in cap. quemquam de vſuris, in 6. verbo loci ordinario*, Azor 2. *p. inſtit. mor. lib. 1. cap.* 28. *q* 5. Fagund. *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 28. De parocho autem dicendum eſt, ex recepta conſuetudine hac poteſtate diſpenſandi gaudere, quoties Epiſcopus adiri nequit ne fideles remedio deſtituantur: ſic aliis relatis docent Azor, *cap.* 28. *q.* 6. Suar. *cap.* 33. *n.* 2. Fagund. *n.* 27. Bonac. *p.* 3. *in fine.*

TRACTA

TRACTATVS X.

RELIGIONIS,

ET

DISPVTATIO VNICA

De decimis, primitiis, & oblationibus.

PROOEMIVM.

CONSTANS eſſe debet ſolutionem decimarum, primitiarum, & oblationum, tum actum religionis eſſe, tum actum iuſtitiæ. Eſt actus religionis, quatenus fit Eccleſiæ miniſtris in recognitionem diuini dominij, & ſupremæ excellentiæ. Solutione namque decimarum, & oblationum recognoſcimus omnes illos fructus à Deo accepiſſe, Deúmque eſſe illorum authorem. Eſt actus iuſtitiæ, quatenus fit in ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ debitam. Miniſtri enim Eccleſiæ nobis ſpiritualia miniſtrant, & pro nobis laborant. Debemus ergo illis temporalia ſuppeditare. Nam qui altari ſeruit, de altari viuere debet. Hic tractatus vnica diſputatione abſoluitur, in qua explicabimus, qua ratione decimæ, primitiæ, & oblationes debeantur, & cui, & à quibus, & ex quibus rebus, & ſub qua pœna.

PVNCTVM I.

Quid ſit decima, quotuplex, & quo iure ſoluenda.

1 *Definitur decima.*
2 *Triplex eſt decima, iuxta triplicem differentiam fructuum.*
3 *Iure diuino decimam eſſe debitam plures affirmant.*
4 *Probabilius eſt hanc quotam ſolo iure Eccleſiaſtico deberi, tametſi iure diuino, & naturali debeatur miniſtris congrua ſuſtentatio.*
5 *Quibus mota fuerit Eccleſia ad imponendam hanc quotam.*

1 ENumeratis fructibus decima pars miniſtris Eccleſiæ applicatur, & hæc vocatur decima; quia eſt decima pars fructuum: ſic Azor 1. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap.* 34. *quæſt.* 1. Leſſius *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. Fagund. *de quinque Eccleſ. præcept. tract. vlt. lib.* 1. *cap.* 1. Suar. *t.* 1. *de relig. tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *& ſeqq.* Bonac. *diſput. vlt. de præcept. Eccleſ. quæſt.* 5. *p.* 1. & alij referendi.

2 Cùm autem fructus ſint in triplici differentia, alij ſunt prædiales, quia à prædio proficiſcuntur, alij perſonales, quia à perſona ipſa, & propria induſtria ortum habent. Alij verò, qui partim à perſona, partim à rebus ipſis habentur, ideò communiter triplex decima à Doctoribus conſtituitur. Prima vocatur prædialis ex fructibus agrorum, arborum, piſcinarum, molendinorum, locationum ædium, &c. Secunda perſonalis, quia debetur ex fructibus prouenientibus ab induſtria perſonæ, vt ex negotiationis lucro, ex mercatura, venatione, piſcatione, ludo, bello, &c. Tertia mixta, quia ex fructibus acquiſitis, partim induſtria, partim ex prædio prouenit, vt ſunt fructus animalium, lana, lac, caſeus, butirum, &c. Hi enim fructus, tum ex paſcuis, tùm ex animalibus interueniente hominum induſtria in eorum ſuſtentatione paſcuntur, ea de cauſa mixti vocantur: ita communiter Doctores, Hoſtienſ. *in princ. huius materiæ*, Nauarr. *conſ.* 1. *de Decimis*, Leſſius *lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 3. *num.* 12. Suar. *verò tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *cum aliis, num.* 4. ſub decima prædiali mixtam comprehendi poſſe arbitratur; quia licèt maiorem induſtriam, & cuſtodiam requirant animalia, quàm agri, & vineæ, vt ex ipſis fructus percipiantur. Hoc non obeſt, quominus inter prædiales poſſint computari: licèt enim maior induſtria requiratur in percipiendis fructibus ſegetum, quàm arborum: ſub eadem tamen diuiſione vtraque decima comprehenditur: ita ſimiliter dici poterat de fructibus animalium, & agrorum. Sed quidquid ſit de hac quæſtione nominis; certum eſt de omnibus rebus, tam quæ proueniunt ex prædiis, ex agris, & hortis, quàm quæ proueniunt ex animalibus, & ex induſtria, decimas deberi, niſi aliud conſuetudine præſcriptum ſit, vt conſtat ex *cap. non eſt, cap. ad Apoſtolica, & cap. ex tranſmiſſa, cap. paſtoralis, de Decimis*, & ibi Doctores. Quæ omnia latiùs in ſeqq. explicabimus.

3 Difficultas eſt inter Doctores Theologos, & Canoniſtas, quo iure decima debeatur. An iure diuino, vel

Digitized by Google

vel tantùm Eccleſiaſtico? Et quidem certum eſt tempore legis ſcriptæ iure diuino deberi decimas prædiales, & mixtas, hoc eſt ex fructibus terræ, & animalium, vti conſtat, ex *cap. 22. & 23. Exodi*, & præcipuè ex *cap. 27. Leuitici*. Perſonales autem debitæ non erant, quia nullum verbum apparet in his capitibus, ex quo poſſit clarè colligi debitas eſſe, ita Soto *lib. 9. de iuſtit. quæſt. 4. art. 1.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 17. n. 3. & ſeq.* Suar. cum aliis, *lib. 1. cap. 9. num. 6.* Tempore verò præſenti legis gratiæ affirmat Innocent. *in cap. vlt. de Paræcia*, & in Rub. *de Decimis*. Gloſſa, *in cap. 1. de Decimis, in 6. & 16. quæſt. 7.* Andreas *Hiſp. de Decimis*, §. 1. Rebuff. *in tract. de Decimis, quæſt. 1. num. 9. & 10.* Hoſtienſ. *in ſum. tit. de Decimis*, & alij, quos recenſet Couar. *lib. 1. cap. 17.* præceptum ſoluendi decimas præcipuè prædiales eſſe de iure diuino à Chriſto Domino tradito: perſonales verò decimas multi ex iis tenent ſolùm iure Eccleſiaſtico. Fundamentum huius ſententiæ ſumitur ex variis decretis Pontificum, titulo de Decimis: vbi affirmare videtur Pontifex decimas debitas eſſe iure diuino, præcipuè *cap. tua nobis*, vbi ait Pontifex. Decimæ, quas Deus in ſignum vniuerſalis dominij ſibi reddi præcipit: & *cap. Parochianos*: ibi, cùm decimæ non ab homine, ſed à Deo ſint inſtitutæ, tanquam debitum exigi poſſunt, ſimilia habentur, *cap. decimas, cap. vlt. 16. quæſt. 1. & cap. maiores, cap. quicunque, quæſt. 7.*

4 Nihilominus contraria ſententia tanquam vera omnino tenenda eſt; ſcilicet ex iure diuino, naturali, aut poſitiuo non deberi miniſtris Eccleſiæ decimas, ſed ſolùm iure Eccleſiaſtico; deberi tamen ex iure diuino, & naturali ſuſtentationem. Hanc ſententiam defendunt communiter Theologi. Sotus *lib. 9. de iuſt. quæſt. 4. art. 1.* Nauar. *cap. 21. num. 28.* Couar. *lib. 1. var. cap. 17. à princ.* Valent. *2. 2. diſp. 6. quæſt. 5. p. 1.* Guttier. *lib. 2. canon. qq. cap. 21. num. 8.* Leſſius *lib. 2. cap. 39. dub. 1. n. 6.* Suar. cum aliis, *tract. 1. lib. 1. c. 10. num. 3.* Bonac. *de quinto Eccleſ. precepto, diſput. vltim. quæſt. vnica, p. 1. num. 3.* Fagund. *tract. de 5. Eccleſ. pr*æ*cepto, lib. 1. cap. 1. num. 3.* Concluſio habet duas partes. Prima, ſolo iure Eccleſiaſtico deberi decimas. Secunda, ſuſtentationem miniſtri Eccleſiæ deberi iure naturali. Et hæc ſecunda pars non indiget probatione. Eſt enim manifeſtum fideles teneri alere miniſtros Eccleſiæ; ſiquidem eis inſeruiunt: dignus eſt enim operarius mercede ſua. Prima verò pars, ſcilicet ex iure naturali, nec poſitiuo non deberi decimas, ſed ſolùm Eccleſiaſtico, ſic probatur; quia recta ratio ſolùm dictat ſuſtentationem debitam eſſe miniſtris, qui nobis in rebus ſpiritualibus inſeruiunt: quòd autem hæc ſuſtentatio ſit per applicationem decimæ partis fructuum, potius quàm octauæ, vel duodecimæ nulla ratione poteſt affirmari eſſe de iure naturæ. Item in lege naturæ nulla fuit obligatio ſoluendi decimas, vt tradunt D. Thom. *2. 2. quæſt. 87. art. 1. ad 2.* Nam licèt Abrahamus obtulerit Melchiſedech decimas, *14. Gen.* non conſtat ex obligatione feciſſe, ſed in gratiarum actionem pro victoria obtenta: ſimiliter etiam *Iacob. Geneſ. 28.* Deo promiſit cunctorum, quæ ipſi dederit Deus, decimas oblaturus, cum ergo ex voto ſe intendat obligare non videtur obligatus eſſe ex præcepto diuino. Efficitur ergo iure diuino naturali non deberi. Ex qua ratione infertur à fortiori non deberi decimas perſonales iure diuino naturali. Nam tempore legis naturæ nunquam ſolutæ fuerunt, neque ratio dictat ex iis fructibus decimam partem deberi. Quod autem neque iure diuino poſitiuo debeantur, ſic probo. Quia nullibi à Chriſto domino reperimus hoc præceptum latum de ſoluenda decima parte fructuum. Nam Paulus, & Euangeliſtæ ſolùm affirmant miniſtros Eccleſiæ ex altari viuere debere, & qui nobis ſpiritualia miniſtrant, iure carnalia deberi, non tamen vnquam aſſignarunt deberi illam decimam partem, lex verò antiqua de decimis, & generaliter omnia præcepta tam ceremonialia, quàm iudicialia illius legis data populo illi Iſraëlitico, cùm fuerint ad tempus, quouſque veniret ſemen, id eſt Chriſtus, vt ait, *Paul. ad Galat. 3.* veniente Chriſto ceſſarunt. Ergo ex illis ſumi non poteſt argumentum in lege gratiæ tale præceptum eſſe; præcipuè cùm, vt ait D. Thom. *1. 2. quæſt. 108. art. 1. & 2.* & communiter Doctores, nullum eſt præceptum diuinum, iudiciale, vel ceremoniale, à Chriſto Domino traditum, niſi illorum, quæ pertinent ad fidem, Sacramenta, & ſacrificia. Adde ſæpè Eccleſiam eximere aliquos ab obligatione ſoluendi decimas perſonales, & prædiales, & conſuetudine introduci poſſe hanc exemptionem, vt habetur, *cap. in aliquibus, 32. §. fin. de Decimis*. Non ergo debentur iure diuino: aliàs nulla conſuetudo præualeret, neque Pontifex ita facilè diſpenſaret. Efficitur ergo ſolùm iure Eccleſiaſtico decimas deberi. Deberi autem iure Eccleſiaſtico conſtat, ex decretis adductis in prima ſententia, & ex aliis quæ videri poſſunt, *tit. de Decimis, & in decreto, 16. q. 1.* Quapropter Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 12.* mandat excommunicari eos, qui decimas ſubſtrahunt, aut impediunt, neque ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione ſecuta abſolui, quod intelligit Nauarr. *cap. 21. n. 32.* & Leſſius *dub. 1. num. 3.* de iis, qui ante mortem, vel ante tempus, quo tenentur Euchariſtiam ſumere, reſtituere poſſunt: ij enim niſi priùs reſtituant, decimas debitas, abſolui non poſſunt.

5 Motiua autem, quæ Eccleſia habuit ad imponendam hanc quotam fuit primò ad imitationem legis ſcriptæ, in qua erat diuinum præceptum de ſoluenda decima; eáque de cauſa dicuntur decimæ iure diuino deberi; quia debentur ex conſtitutione Eccleſiæ lata ad imitationem iuris diuini antiqui: & quia debentur vt res ſacræ, & ſacris miniſtris deputatæ dicuntur iuris diuini, ſicut res aliæ religioſæ, quæ à communi vſu ſeparantur, iuris diuini ſunt; per quæ ſoluuntur fundamenta primæ ſententiæ. Secundò, mouetur Eccleſia ad imponendam hanc quotam, ne fideles minus gratos ſe oſtenderent, quàm iuſti legis naturæ, & ſcriptæ, qui decimas ex fructibus, quos poſſidebant, obtulerunt; imò potiùs gratiores; quia maiora beneficia accipiunt à miniſtris Eccleſiæ: quæ fuit cauſa aſſignandi decimas perſonales; licèt in lege naturæ, & ſcriptæ non deberentur, & præcipuè quia multæ familiæ, & ciuitates, ac reſpublicæ nullum agrum habent, ex quo decimas ſoluere poſſint: in lege verò veteri nulla erat familia; quæ agrum non haberet, ex quo decimam ſolueret. Conueniens ergo fuit hanc quotam aſſignare, vt ſic ad ſuſtentationem miniſtrorum omnes concurrerent: aliàs rationes addunt Leſſius *cap. 39. dub. 2.* & Suar. *cap. 11.*

PVNCTVM II.

Vtrum ex præcepto ſoluendi decimas habeant miniſtri Eccleſiæ dominium in decimam partem fructuum, antequam ſeparetur à cumulo.

1 *Prima ſententia negat habere dominium.*
2 *Secunda ſententia affirmat dominium directum habere.*
3 *Ante traditionem, non habet Eccleſia ius plenum, & perfectum in illa decima parte.*
4 *Eccleſia habet ius vtile in illa decima parte fructuum.*
5 *Pare*

Digitized by Google

5 *Parochianus habet dominium proprium, & directum omnium fructuum.*

6 *Si à parochiano furentur fructus, adhuc probabilius eſt Eccleſiam decimam debere reddere raptore non reſtituente.*

7 *Emens fructus indecimatos bona fide tenetur, cùm ei conſtat Eccleſiæ partem decimam reddere, & poterit aduerſus venditorem de pretio agere.*

8 *Eccleſia poteſt compellere vendentem fructus indecimatos ad ſolutionem decimæ, tametſi emens ſubeat obligationem decimandi.*

9 *Impediens à venatione, piſcatione, aut ſegetes comburens decimam non debet.*

10 *Non ſoluens decimam, cùm teneatur, peccat contra religionem, & iuſtitiam.*

1 IN hac re eſt prima ſententia affirmans Eccleſiam non habere dominium in decimam partem fructuum, antequam à cumulo ſeparetur, illique aliquo modo tradatur: ita Gloſſa, *cap. moderamine, verbo, ſibi vendicent. 16. quæſt. 1.* Federic. Senenſ. *conſilit. 74.* Rebuff. *tract. de Decimis, quæſt. 3. num. 16. & 17. & quæſt. 9. num. 4.* Bonac. *diſput. vlt. de quinto Eccleſ. præcepto, quæſt. 5. p. 1. in fine.* Alexand. Moneta *tract. de Decimis, cap. 8. n. 35.* Ratio eſt primò, quia tempore legis antiquæ, fideles non amittebant dominium decimarum, quouſque traderent, ſed abſolutè ſub eius erant poteſtate, ſuæque dicebantur, vt conſtat *Exod. 22.* dicitur enim decimas tuas, & primitias tuas non tardabis reddere, etſi in aliquo loco dicitur decimas eſſe Dei, eſséque Eccleſiæ, id certè poteſt intelligi, quia ſpeciali titulo eas ad ſuum cultum reſeruauit; ſicut etiam dicuntur primitiæ, & oblationes, ac primogenita eſſe Dei, cùm tamen illorum non habeant miniſtri Eccleſiæ verum dominium. Secundò, Rex non habet dominium tributorum, quæ ſibi debentur, quouſque aliquo modo ei tradantur, ſed decimæ vocantur tributa, & cum tributis comparantur, *cap. decimæ, 19. quæſt. 1. & cap. tua nobis, de Decimis.* Ergo. Tertiò, quia ſi dominium haberet, poſſet parochus propria authoritate decimas recuperare, quod non eſt dicendum. Antecedens probatur de eo, qui iniuſtè rem alterius vſurpat, poſſet dominus eam quomodocunque defendere.

2 Secunda ſententia per oppoſitum extremum affirmat ex hoc præcepto ſoluendi decimas habere Eccleſiam dominium directum ante ſeparationem in illam partem fructuum, quæ debetur, tenerique debitorem decimam ſoluere, tanquam poſſeſſorem rei alienæ, ita Panormit. *cap. tua nobis, de Decimis, num. 11. & cap. commiſſum eod. tit. num. 4.* adducitque plures pro ſua ſententia, pro qua ex parte videtur eſſe Leonard. Leſſius, *lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 15.* & Suar. *lib. 1. cap. 36. num. 8. & ſeq.* Fagund. *de quinto Eccleſiæ præcepto, lib. 1. cap. 6. num. 3. fine.* Præcipuum fundamentum eſt, quia *in cap. tua nobis, & aliis capitib.* decimæ vocantur eſſe Eccleſiæ. Sed hoc argumentum non eſt efficax, cùm etiam primitiæ, & alia multa dicantur eſſe Dei, & Eccleſiæ; quia ad cultum Dei ordinantur, & Eccleſiæ ſunt debita. Secundò, ex *cap. decima 16. q. 1.* vbi decimæ ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, alienas inuaſit, vbi *Gloſſa, verbo alienas. & verbo inuaſit*, infert. Ergo ante ſeparationem ſunt Eccleſiæ. Efficacius autem probatur ab effectibus: eo quòd Eccleſia habeat poteſtatem recuperandi, & accipiendi decimam partem fructuum, vbicunque repererit non eſſe decimatos, etiamſi dominus prædij illos omnes vendidiſſet, *cap. paſtoralis de Decimis.* Quæ actio intelligi non poteſt abſque dominio fructuum.

3 Vt ergo veritas hæc intelligatur, & ne in quæſtione de nomine hæreamus, aliquibus concluſionibus totàm difficultatem aperiamus. Dico igitur, primò Eccleſia non habet ius plenum directum, & perfectum decimæ, antequam ei aliquo modo tradatur. Concluſio ex ipſis terminis eſt manifeſta, cui omnes Doctores vtriuſque ſententiæ aſſentiuntur. Et ratio eſt. Quia ad plenum dominium requirebatur, vt decima pars non eſſet permixta, ſed ſeparata iam à cumulo fructuum, qui domino erant reſeruati: nam quouſque fiat hæc ſeparatio, Eccleſia non habet ius plenum vtendi aliqua parte illius, cùm non ſit maior ratio de vna, quàm de alia: Hac enim ratione cùm duo homines ſunt domini alicuius hæreditatis, nullus ex illis habet perfectum dominium, & plenum; quia non poteſt hæreditate vti abſque alio: ita in præſenti efficacius procedit, cùm non in totam collectionem, ſed in decimam partem, & non determinatam, ſed confuſam ius habeat Eccleſia.

4 Dico. Secundò, Eccleſia habet ius in illa decima parte fructuum eodem modo ac vſufructuarius, cui legato relicta eſt pars decima fructuum alicuius hæreditatis, ſic Suar. *t. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 36. num. 8.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 39. dub. 3. num. 15.* conſentit Fagundez *dict. cap. 6. num. 4.* Hoc autem dominium vocatur vtile, & ius in re, & non tantùm ad rem; ſiquidem non poteſt in præiudicium vſufructuarij dominus fundi fructus alienare, ipſéque vſufructuarius recuperare poteſt vbicunque inuenerit; ſed Eccleſia poteſt recuperare fructus ſibi debitos, etiamſi non ſint in poteſtate parochiani, ſed in poteſtate alterius, qui bona fide eos poſſidet, vel per donationem, vel per emptionem; quia vt habetur in *cap. tua nobis. & cap. paſtoralis, de Decimis*, fructus alienari non poſſunt, niſi cùm onere decimarum. Idem habetur in *cap. cum non ſit, eodem tit.* Et rationem reddit Pontifex, quoniam res cum onere ſuo tranſit. Ergo ſignum eſt Eccleſiam verum illorum dominium habere; ſicuti habet vſufructuarius vſusfructus ſibi legati. Vnde decimæ non debentur eodem modo, ac alia tributa, in quorum recuperationem ſolùm datur actio perſonalis aduerſus debitorem, neque tributa alienata tranſeunt cum onere, & obligatione ſoluendi ea principi. Secus verò eſt in præſenti, vt conſtat ex ſupradictis capitibus allatis, & ex exemplis ſubijciendis, & ex communi ſententia.

5 Ex his infertur parochianum habere dominium proprium directum omnium fructuum, & ratione huius dominij poſſe rei vindicatione eos comparare à quolibet poſſidente iniuſtè, Eccleſiam verò ſolùm habere ius vtile circa decimam partem, eámque poſſe rei vindicatione comparare; quæ duo dominia, & actiones, & diſtinctæ ſunt, & benè compati poſſunt, vt conſtat *ex §. ſi quis in aliena verbo vtilis actio. inſtit. de Rerum diuiſ.* Iniquus verò poſſeſſor debet parochiano Domino omnium fructuum fructus reſtituere in integrum: quia ſunt eius præcipuè, & principaliter, neque poteſt decimam detrahere, & Eccleſiæ reſtituere, niſi cùm conſtaret dominum negligentem eſſe. Nam ſi parochus non poteſt propria authoritate fructus vendicare, multo minùs poterit alius ex bonis alterius rapere, ita Suar. *ſuprà, n. 11.*

6 Iniquo autem raptore non reſtituente fructus, an teneatur parochianus reſtituere, diſſoluenda eſt quæſtio iuxta ea quæ diximus in materia de reſtit. ſi enim fuit in mora ſoluendi fructus; eò quòd tempore determinato non ſoluerit, ratione iniuſtæ acceptionis tenetur reſtituere. Et eſt omnium, Si verò non fuit in mora excuſat eum Fagund. *num. 9.* ab obligatione reſtituendi, & affirmat Eccleſiæ decimam perire.

Mihi

Digitized by Google

Mihi tamen probabilius eſt teneri reſtituere; quia illa decima non erat Eccleſiæ propriè, & perfectè, quouſque ſeparata eſſet à cumulo, & Eccleſiæ aliquo modo tradita, atque adeò, Eccleſiæ non periit, ſed domino, & conſequenter tenetur parochianus non ratione rei acceptæ quam habet, neque ratione iniuſtæ acceptionis, ſed ratione debiti contracti ex collectione fructuum reddere Eccleſiæ illam decimam, quæ non eſt propriè reſtitutio; quia non prouenit ex iniuſta acceptione, neque ex re accepta, ſed ex debito, vt contingit in mutuo, & in debito vectigalium, in quibus non deperditur obligatio reddendi mutuum, vel vectigalia ex eo quòd merces mihi mutuatæ, vel pretium, ex quo vectigal debebatur ſoluere amittatur.

7 Secundò, infertur ementem fructus indecimatos bona fide, cùm primùm ei conſter eſſe indecimatos, teneri reddere Eccleſiæ; poſſe tamen agere aduerſus venditorem de pretio dato. Ita D. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 2. *ad* 4. Syluest. *verbo decima, num.* 12. & Suar. *ſuprà. cap.* 36. *num.* 13. Leſſius *cap.* 39. *dub.* 3. *num.* 13. Fagund. *de quinto Eccleſiæ præcepto, cap.* 6. *num.* 5. Ratio eſt, quia fructus indecimati cum illo onere tranſeunt, & non ſunt poſſidentis quoad dominium vtile, ſed Eccleſiæ, vt colligitur ex *cap. perſonales, de Decimis*, ibi, fructus autem ipſos alienari non credimus, niſi cum onere decimarum. Emptor autem aduerſus venditorem agere poteſt de pretio dato; tum ob fraudem; tum quia debet emptor illum ſeruare indemnem.

8 Tertiò, infertur Eccleſiam ius habere aduerſus debitorem ratione debiti decimandi, quod ex collectione fructuum contraxit, & ratione damni illati, taliter, quòd etiamſi vendidiſſet fructus explicans non eſſe decimatos, & emptor ſub ſe onus illud ſumeret, etiam tunc poſſet Eccleſia aduerſus venditorem agere, & ad ſoluendam decimam compellere; quia ſine eius conſenſu fructus alienauit, & alteri obligationem ſoluendi impoſuit. Ita Suar. & Leſſius *ſuprà*. Aduerſus item emptorem poſſet agere, tum ob iniquam acceptionem, tum ob rem acceptam, quæ Eccleſiæ eſt in decima parte, & tradit aliis relatis Bonac. *diſput. vlt. de præcept. Eccleſiæ, quæſt.* 5. *p.* 3. *num.* 10. Quòd maximè debent notare filij, famuli, & alij, qui fructus indecimatos furantur: tenentur namque & domino, & Eccleſiæ reſtituere, Leſſius, & Fagund. *ſuprà*.

9 Quartò, infertur impedientem à venatione, piſcatione; aut ſegetes aliorum iniuſtè comburentem, aut damnificantem non teneri Eccleſiæ reſtituere decimam partem illarum: tametſi contrarium cenſeat Fagund. *dict. cap.* 6. *num.* 8. *fine*. Quia Eccleſiæ ſolùm debentur decimæ de fructibus collectis, & perceptis, non de colligendis: ita expreſsè Mol. *tract.* 2. *de iuſtit. diſput.* 4. §. addit Couar. & Leſſius *lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 3. *num.* 15. *cap. cùm homines, de Decimis*. Vnde qui negligens eſt in metendis ſegetibus, vel fructibus ex arboribus colligendis, aut nolit eos colligere, & cuius iniuria agni recenter nati, antequam ſoleant Eccleſiæ decimari moriuntur, non tenetur Eccleſiæ aliquid tribuere, & reſtituere; quia non tenetur ratione rei acceptæ, quæ nulla eſt, nec ratione iniuſtæ acceptionis; cùm non commiſerit iniuſtitiam in tali iniuria aduerſus Eccleſiam; ſiquidem Eccleſiæ non debebat decimam, quouſque colligeret fructus, aut animalia progrederentur in dies, nec ratione debiti contracti; quia nunquam debitum contraxit, ita expreſsè Franc. Suarez *lib.* 1. *cap.* 36. *num.* 21. Poteſt tamen Eccleſia parochianum compellere, vt fructus debito tempore colligat, agrúmque adminiſtret per ſe, vel colonos, vt poſſit cum integritate decimas perſoluere, quòd ſi ipſe noluerit, poteſt de facto ipſa Eccleſia colonum conſtituere, ita ex Panormit. Suar. *ſuprà*.

10 Quintò, infertur nimis probabile eſſe duplex peccatum committere, qui decimam non ſoluit, vel vnum peccatum duplici circunſtantia, alterum contra iuſtitiam, quia de iuſtitia debetur; ſiquidem habet ius Eccleſia ad decimam exigendam; alterum contra religionem: quatenus in recognitionem ſupremi dominij, & excellentiæ imperat Eccleſia fidelibus decimarum ſolutionem, vt habetur, *cap. tua nobis, & cap. cùm non ſit in homine, de Decimis*: ita colligitur ex Leſſio *cap.* 39. *dub.* 1. *num.* 8. quatenus affirmat ſolutionem decimarum actum eſſe religionis, & iuſtitiæ. Ergo econtra non ſolutio contra virtutem religionis, & iuſtitiæ erit.

PVNCTVM III.

Vtrum Summus Pontifex, vel alius Prælatus, poſſit diſpenſare, vel abrogare hanc legem de ſoluenda decima, vel ſibi applicare?

1 *Nullus à Pontifice abrogare legem decimarum poteſt.*
2 *Pontifex optimè poteſt quemlibet à ſoluenda decima eximere.*
3 *Si abſque cauſa faciat, eſto illicitè fiat, factum tenet.*
4 *Semper præſumi debet cauſam adeſſe, & in applicatione facta Eccleſiaſticis perſonis certum eſt.*
5 *Decimas vni Eccleſiæ applicatas poteſt Pontifex alteri applicare.*

1 Certùm eſt in decimis, quæ iure Pontificio ſunt conſtitutæ non poſſe inferiores Prælatos diſpenſare aliquémque à ſoluendis decimis eximere, aut alteri ab eo cui de iure communi debentur applicare; quia id cederet in præiudicium tertij, ſcilicet parochi, & Eccleſiæ. At iure communi ius decimarum ſtabilitum eſt. Ergo in eo Prælati inferiores diſpenſare non poſſunt, ſic Suar. & Rebuff. *ſtatim referendi*. Fagundez *de quinto Eccleſ. præcepto, lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. *fine*, & tradit gloſſa, *cap. Eccleſ.* 16. *quæſt.* 1. In Concilio verò Trident. reperitur ſæpè poſſe Epiſcopos tanquam legatos Sedis Apoſtolicæ decimas vni, vel alteri loco applicare, vnire beneficia, vel vnita diſſoluere pro numeroſitate populi, & nouos clericos aſſignare, quibus decimæ dentur pro qualitate ſui miniſterij, quod conſtat, ex *cap.* 5. 6. 7. *&* 8. *ſeſſ. de reformat. & & ſeſſ.* 21. *cap.* 4. *&* 3. 5. *&* 7. Sed hæc non eſt diſpenſatio, neque relaxatio iuris communis, ſed debita adminiſtratio decimarum; ſiquidem hac ratione non grauantur magis populi, quàm de iure communi deberent, neque aliis quàm miniſtris officio altaris deſeruientibus decimæ applicantur. Et præterea, quia hæc omnia faciunt, vt legati Sedis Apoſtolicæ: ita enim ſæpè loquitur Concilium, vt optimè notauit cum Rebuff. *quæſt.* 5. *de Decimis, num.* 32. Suar. *lib.* 1. *cap.* 15. *in fine*.

2 Pontifex ergo optimè poteſt abſoluta ſua poteſtate quemlibet à ſoluenda decima eximere, imò totas decimas ſibi applicare, & miniſtris Eccleſiæ debitam tantummodò ſuſtentationem tribuere. Ratio eſt; quia in hac parte iuri diuino non derogat, cum ſolùm ex illo ſuſtentatio miniſtrorum debita ſit, ſolùmque ius Eccleſiaſticum, ſeu conſtitutionem à ſe latam abrogat. Hanc autem abrogare optimè poteſt, cùm tota eius vis à ſua voluntate pendeat: qua voluntate ceſſante vis legis euaneſcit: & in hac concluſione conueniunt omnes Doctores Theologi, qui affirmant iure tantùm Eccleſiaſtico decimas ſoluendas eſſe, & expreſsè tenet Ioan. Azor *lib.* 7. *cap.* 37. *q.* 6. §. *his*

Digitized by Google

his poſitis, Leſſius *lib.2.c.39.dub.5*. Fatetur autem Suar. *& optimè lib.1. cap.14. num.10.* credibile eſſe Spiritum ſanctum non permiſſurum hac abſoluta poteſtate vti, vt decimas ex toto abroget; quia cederet in magnum ſtatus Eccleſiaſtici præiudicium, ſicut neque ceræmonias Eccleſiaſticas, & ritus communes Eccleſiæ. Neque obſtat iure diuino offerendam eſſe à fidelibus decimam, in recognitionem diuinæ excellentiæ, & ſupremi dominij, quia iure diuino non eſt quod decima offeratur, ſed pars aliqua etiam minima. Vnde qualibet oblatione huic iuri fiet ſatis. Adde oblatione ſacrificij miſſæ videtur eſſe ſatisfactum hoc ius, cum ibi illud tantum ſacrificium offeratur in recognitionem diuinæ excellentiæ, & ſupremi dominij.

3 Difficultas eſt, an remiſſio, & diſpenſatio facta alicui de decimis non ſoluendis abſque cauſa valida ſit, & licita? Eſſe quidem validam ferè nulli poteſt eſſe dubiū ratione ſupradicta; quia tota obligatio ſoluendi hanc quotam prouenit à lege, & voluntate Pontificis, qua ceſſante ceſſat obligatio, licitè tamen fieri non poteſt ſecundùm probabiliorem ſententiam, quàm latè probat Sanch. *lib.8. de matr. diſp.18. n.3.* & nos diximus, *tract. de legib. diſp. vlt. de diſpenſation.* Ratio eſt, quia ſine cauſa à lege communi, & à regula omnibus præſcripta aliquem eximere eſt abuti poteſtate. Non tamen cenſendum eſt, eſſe peccatum mortale, niſi graue ſcandalum, aut damnum notabile aliis proueniret, quale eſſet, ſi nimis grauarentur in decimis. Vnde ſi ob exemptionem alicuius non grauantur alij, neque graue ſcandalum ſequitur, non erit peccatum graue. Et confirmo; ſicut poteſt Pontifex partem decimarum alicuius Eccleſiæ, alteri iure Eccleſiaſtico, ſiue laico applicare; potiori ratione poterit eum à tributo decimæ liberare.

4 Duo tamen aduerto, 1. nunquam eſſe præſumendum principem abſque cauſa legitima moueri in diſpenſatione legis, præcipuè, quando motu proprio ad diſpenſandum mouetur. Nam ſi ad inſtantiam partis diſpenſetur, non præſumitur, etiam foro externo, niſi probetur; benè tamen & ſemper in interiori, vt tradit Suar. *l.5. de cenſur. diſp.41. ſect.3. fine*, & multis relatis Sanch. *lib.8. diſp.17. n.14. & 15. & nos loco allegato* diximus. 2. Aduerto exemptionem decimæ factam perſonæ Eccleſiaſticæ, ſeu religioſis ſemper fieri cum cauſa, quia illa exemptio eſt quaſi applicatio debita ſuſtentationis; eo quòd ſint miniſtri Eccleſiæ ad communem vtilitatem ordinati.

5 Pontifex autem poteſt fructus, & decimas vni Eccleſiæ applicatas alteri applicare, prout ſibi magis viſum fuerit; quia ſemper fuerunt applicati dependenter à voluntate Pontificis. Ex quo fit Eccleſias parochiales allegare non poſſe iniuriam ſibi factam fuiſſe exemptione à decimis, qua ſanctiſſima religio ſocietatis gaudebat priuilegiis à *Paulo. III. Pio. IV. & Greg.* XIII. conceſſis. Tū quia erant conceſſa motu proprio, & ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis. Tum quia religio ſocietatis eſt ſatis de Eccleſia benè merita ob continuum, & infatigabilem laborem, quem præſtat in proximorum ſalutem, miniſtratione Sacramentorum, concionibus, conſiliis, libris, aliiſque functionibus gratis, & abſque vllo ſtipendio exercitis.

PVNCTVM IV.

Vtrum conſuetudo liberare poſſit aliquem à debito decimarum.

1 *Quomodo conſuetudo introduci poſſit, & quæ ſint eius conditiones,*
2 *Quid dicendum de tempore requiſito.*
3 *A debito decimarum eximi poteſt Reſpublica, & perſonæ particulares ex vi conſuetudinis, dummodo miniſtris Eccleſiæ debita ſuſtentatio tribuatur.*
4 *Proponitur triplex obiectio.*
5 *Fit illis ſatis.*
6 *Quod tempus requiratur ad hanc conſuetudinem, ſeu præſcriptionem inducendam.*
7 *Nunquam poteſt conſuetudo ita vigere, quin Pontifex poſſit illam abrogare.*

1 Conſuetudo ergo, quæ à lege liberare poteſt, vel nouam introducere, eſt vſus communis, ſeu à communitate factus, & prolongatus eo tempore, quo iura, & leges ad ſtabiliendam conſuetudinem requirunt. Vti conſtat ex *cap. fin. de conſuetud. & ibi Doctores communiter, præcipuè.* Panormit. *n.11.* Ex quo fit conſuetudinem debere à communitate prouenire; cum enim habeat vim legis, ſeu vim abrogandi legem, vel ab illa liberandi, nullomodo poteſt introduci particulari perſona; aliàs quilibet haberet poteſtatem diſpenſandi in lege Superioris, & denuò aliam introducendi. Conditiones requiſitæ ad conſuetudinem, & præſcriptionem variæ ſunt, vt conſtat ex iis, quæ latè diximus, *tract. de legib. diſput.* 3. has tamen breuiter accipe ex *cap. fin. de conſuetud.* vbi ad legem abrogandam, vel conſtituendam affirmatur ſufficere conſuetudinem, quæ rationi conſona eſſe videatur, etiamſi ignorante principe introducta ſit. Illa verò dicitur rationi conſona, quæ iuri diuino, vel naturali non aduerſatur, teſte Nauarr. *lib.3. conſil. tit. de conſil. in priori edit. conſ.7. n.3. in poſteriori conſ.3. num.3.* vel ea dicitur conſuetudo legitima, de qua fieri poterat lex, vel dari priuilegium non obſtante priori lege, vt tradit Sotus *lib.1. de iuſtit. q.7. a.1. 2. § quod vero longum.* Et ratio eſt; quia conſuetudo legis vim habet, atque adeò etiam honeſtatem habere debet, quam habet lex, atque hunc dicendi modum approbat. Sanch. *cum aliis Doctoribus lib.7. de matrimon. diſput.4. num.14. in med.* Et ſi dubium fuerit, ſit ne legitima, & rationabilis conſuetudo, vel non? præſumere debent poſteri; qui eam non introduxerunt eſſe honeſtam, vt ex aliis affirmat. Sanch. *ſupra.* Neque obſtat *cap. fin. de conſuetud.* ibi niſi fuerit rationabilis & *cap. 1. de eo qui mittit in poſſeſſ.* ibi ſi laudabilem eſſe cōſtiterit, loquuntur enim textus de introducentibus conſuetudinem, non de ſequentibus conſuetudinem introductam: primis enim debet conſtare, vt excuſentur à peccato rationabilem eſſe: præſumitur enim irrationabilis in dubio præcipuè ſi à lege ſit reprobata. Scientia verò principis non requiritur ad ſtabiliendam conſuetudinem, vt ex *dicto c. fi. de conſuetud.* infertur: ibi enim Pontifex tradit conſuetudinem ſtabilitam habere rationem legis, neque petit ſcientiam particularem in principe. Ergo ex tacito ſuo conſenſu vires habet: nam aliundè præcipuè contra legem Pontificis non poteſt vires habere: cenſetur enim princeps quotieſcunque fuerit conſuetudo ſtabilita aduerſus ſuas leges, etiam eo ignorante leges reuocare, & abrogare, ne lites ſint, néve ſcandalum generetur. Quòd ſi in aliqua lege ſtabiliatur, ne conſuetudo contra illam vllis vnquam tēporibus ſit valitura, id debet intelligi rebus omninò immutatis, quibus cum viſa eſt conſuetudo irrationabilis. Verùm ſi denuò aliæ circunſtantiæ oriantur, ex quibus conſuetudo rationabilis iudicari poſſit, vim habebit legē abrogandi, & nouā ſtatuendi, nouáve cauſā ſuperueniat, aut antiqua non ſit ſatis cognita, vt probat expreſsè textus *in l. ſi homin. 30. ff. mandati.* Vbi dicitur procuratorem generalem ſpecialiter à Domino prouiſum reuocare nō poſſe, niſi iuſtam cauſam habuerit, veluti ſi poſtea compererit eum falſas rationes con-

Digitized by Google

feciſſe, & ita cum communi ſententia tradit. Couaruu. *lib.3.var.cap.13.num.4.* Leſſius *de iuſt.lib.2.cap.6.dub.14.num.48.* Sanch. *multis relatis lib 7. de matr.diſp.4. num.14. ferè in princ.* Ratióque eſt manifeſta, quia ideò reprobauit lex futuram conſuetudinem, quia exiſtimauit futuram eſſe iniquam: at noua cauſa ſuperueniens, vel præterita non viſa potens eſt iniquitatem tollere, & de facto principem mouere ad nouam legem ſtatuendam, vt in impedimentis de matrimonio, & in contractibus humanis pro varietate temporum ſunt ſancitæ, ergo. Adde nullam legem ſtabiliri, quin exiſtimet princeps, quando illam conſtituit conſuetudinem illi contrariam eo tempore vrgentem non eſſe rationabilem, & nihilominus ſi de facto conſuetudo poſtea ſtabiliatur, in omni ſententia legem principis abrogauit. Ergo etiamſi in lege derogetur conſuetudini futuræ, poterit nihilominus præualere.

2 De tempore requiſito ad legitimam conſuetudinem ſtabiliendam aduerſus legem ſententia eſt communis doctorum decem annos requiri, vt lex ciuilis abrogetur; quia ad introducendam conſuetudinem ius ciuile longum tempus requirit. Cod. *quæ ſit longa conſuetudo.* Decem autem anni videntur eſſe longum tempus, *leg.1.2.& 3. Cod.de præſcript. long.tempor.* Vt verò lex Eccleſiaſtica abrogetur 40. communiter requirunt Doctores; quia non præſcribitur aduerſus Eccleſiam, niſi tempore 40. annorum, & conſuetudo eſt quædam præſcriptio: ita Panormit. *cap. vltim. de conſuetud. num. 11.* Mol. *tract. 2. de iuſtit. diſput. 77.* Nauar. *lib.1.conſil.tit.de conſuetud.*

Verùm in hac re ſubdiſtinguendum cenſeo cum Leſſio. *lib.2.cap.6.dub.14.* Aut conſuetudo viget ſciente principe, & non contradicente, aut illam ignorante? Si viget ſciente principe, non requirit longum tempus, ſufficiet enim ſi bis, aut ter contra legem actum fuerit, ipſéque princeps non reſiſtat, cum facilè poſſit. Quia binus actus ad inducendam conſuetudinem ſufficit, vt teſtatur Rochus *tract.de conſuetud, §.gloſſa finalis in 7. requiſito.* Azor. *t.1. inſtit.lib.5. cap.19. q.15.* colligitúrque ex *leg. nemo. 3. cod. de Epiſcop. audientia fine,* & ex alia parte huic conſuetudini princeps non ſe opponit. Ergo illam approbare cenſetur, atque adeò ex conſenſu tacito principis legem abrogat. Quòd ſi ignorante principe conſuetudo ſtabiliatur, tunc probabile eſt cenſendum decem annos ſufficere non ſolùm ad legem ciuilem, ſed etiam canonicam abolendam, ita Leſſius *lib. 2. de iuſtit. dub.4. circa finem cap.6.* Suar. *tract.2.de relig.lib.1.ca.12.num.6 circa finem.* Ratio eſt, quia ad conſuetudinem derogantem legem canonicam nullum tempus in iure canonico eſt ſignatum. Cenſendum ergo eſt probabiliter ex iure ciuili eſſe ſumendum. Et confirmo: decem anni ſufficientes vidicantur, vt princeps ſæcularis tacitè conſentire cenſeatur in conſuetudine aduerſus legem lata. Cur ergo non cenſebitur Pontifex toto eo tempore conſentire, præcipuè cùm ad ipſum pertineat ſpecialiùs de ſubditis curare, & modum eorum procedendi proſpicere? Neque obſtat conſuetudinem actibus legi contrariis inductam eſſe; ac proinde mala fide. Id enim neceſſariò requiritur in omni conſuetudine derogante legem, quæ moribus vtentium ſit excepta, nam quouſque conſuetudo introducta ſit, non poſſunt introducentes niſi ex ignorantia excuſari, quòd aduerſus illam procedant. Verùm ſi aduerſus legem efficiant, principe denuò non contradicente, ſufficient illi actus mali, & prohibiti conſuetudinem introducere, vt cum Caiet. 1.2.q.97. art.3. *affi mat.* Sanch. *ſupra.l 7.diſp.4. n.14.poſt medium,* additque neminem in hac parte contradicere.

3 Ex his omnibus infertur ad propoſitam quæſtionem reſponſio, poſſe communitatem aliquam, & ratione illius particulares perſonas eximia debito ſoluendi decimas vi conſuetudinis, dummodo miniſtris Eccleſiæ ſufficiens ſuſtentatio tribuatur. Ratio eſt: quia ſolùm ex lege diuina debetur clericis ſuſtentatio, decimarum verò ſolutio ex iure tantùm Eccleſiaſtico ortum habet. Ergo conſuetudine abrogari poteſt non ſolùm quoad decimas perſonales, ſed etiam reales; quia omnia ſunt de iure poſitiuo, aduerſus quem conſuetudo vim habet: ita expreſsè Couaruu. *l.1.c.17.n.8.* Leſſius *l.2.c.39.dub.5.n.29.* Gutierr. *l.2.can.q.c.20.n.64.* Suar. *l.1.c.12.n.7.& ſeq.* Fagund. *de quinto Eccl.præcep.l.3.c.1.in princ.& alij apud ipſos.* Sicut enim priuilegio principis plures communitates exemptæ ſunt à decimis ſoluendis. Cur ergo conſuetudine eximi non poterũt.

4 Sed obiicies 1. Quia talis conſuetudo non eſt rationabilis, cum velint ſibi miniſtros Eccleſiæ gratis ſeruire, & abſque vllo ſtipendio. Et confirmo lex conſtituens decimam cenſetur à Romano Pontifice, & à tota Eccleſia rationabilis. Ergo conſuetudo contraria non erit rationi conformis, ac tandem hæc conſuetudo cedit in grauamen aliorum, qui fortè ea de cauſa amplius ſoluent, quàm ſoluturi eſſent, ſi de facto omnes contribuerent, nullúſque eximeretur, cedétque in diminutionẽ diuini cultus, ſubſidij pauperum, ac decentiæ, & ornatus ſacerdotum, & miniſtrorum Eccleſiæ, quæ ſunt rationes ob quas decimæ ſoluuntur. Obiicies 2. Nulla conſuetudine poteſt communitas laïcorum ius acquirere, vt ſibi decimæ ſoluantur; quia eſt incapax, vt habetur expreſsè *c. cauſam quæ de præſcript.* Ergo neque poteſt liberari à debito ſoluendi; quia hac ratione ius quaſi acquirit ſpirituale in decimis; virtualitérque idem eſt non ſoluere decimas, ac decimas exigere, æqualiſque gratia fit alicui, quando decem debita remittuntur, ac quando gratis dantur. Obiicies 3. Nulla conſuetudo liberare poteſt à tributo Regi ſoluendo, *leg. comperimus. Cod.de preſcr.30.annor.* Atqui ſolutio decimarum eſt quoddam tributum Pontifici ſaltem debito, *cap. tua nobis de Decimis.* Ergo.

5 Ad 1. obiectionem reſpondeo eodem argumento probare nunquam poſſe Pontificem licitè eximere communitatem aliquam à debito decimarum; eo quòd non appareat eſſe rationabile obligare miniſtros, vt gratis communitati inſeruiant, & ratione illius alij grauentur & ſacerdotes conuenientem ornatum non ferant. Quocirca reſpondeo ex aliis capitibus hanc conſuetudinem honeſtari, quando reliquus populus non inde magis grauatur, & miniſtri Eccleſiæ ſufficientem ornatum habent, licèt non tantæ æſtimationis; hoc enim aliquando conuenientius eſt, vt paupertatem experiantur, & populi, ac ciuitates minùs grauentur decimarum ſolutione; præſertim cùm multi ſint prædiis, & animalibus carentes. Neque ob inde cogunt miniſtros gratis inſeruire, cum eis ab aliis prouideatur de ſuſtentatione ſufficiente. Miniſtri enim non poſſunt ex rigore exigere niſi ſuſtentationem. Si ergo hæc ab aliis detur, ſua nihil intereſt, vt ad contributionem aliqui non concurrant.

Ad 2. reſpondeo aliud eſſe acquirere ius, vt ſibi decimæ ſoluantur, aliud eximi ab obligatione ſoluendi. In priori datur iuriſdictio, cuius incapax eſt laicus in 2. nulla datur iuriſdictio, ſed eſt quædam libertas temporalis, cùm onus ſoluendi temporale ſit.

Ad 3. probaret ad ſummum non poſſe eſſe conſuetudinem aduerſus decimas Pontifici ſoluendas, ſecus de tributo, quod non in ſuſtentationem Pontificis, ſed parochi, & aliorum aſſignatur. Adde neque etiam habere locũ in decimis ſoluendis Pontifici; quia Pontifex

noluit

Digitized by Google

noluit vires auferre conſuetudini reſpectu decimarum, ſicut princeps abſtulit reſpectu ſui tributi. Vel reſponde cum Felino, & Abbate *in cap. ad audientiam de Præſcriptionib.* tributa immediatè dari in recognitionem regiæ dignitatis; ac proinde non præſcribi aduerſus illa, & ſecundario in Regis ſuſtentationem. Secùs verò contingit in decimis, quæ primario in ſuſtentationem miniſtrorum, tit. in recognitionem diuinæ excellentiæ conſtitutæ ſunt.

6 Poſito ergo conſuetudine præſcribere poſſe communitatem aduerſus decimarum ſolutionem, & à fortiori quemlibet particularem ex illa communitate, inquiret aliquis quod tempus neceſſariò requiſitum ſit, quæve conditiones ad illam conſuetudinem ſtabiliendam? Video communiter doctores aſſirmare conſuetudinem debere eſſe immemorialem ſine titulo 40. annorum; quia cum ius ſemper in iis conſuetudinibus reſiſtat, ſemper præſumitur mala fides, quouſque non probetur, vel oſtendatur titulus, aut ſit conſuetudo immemorialis. Verùm vt probabilior ſententia omnino eſt tenenda tempus 40. annorum ſine titulo ſufficere ad inducendam conſuetudinem derogantem legi. Ita expreſsè Couaruu. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8. §. 10. cum* Felerio, Anton. *& aliis.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 39. dub. 5. numero 26.* Aliud enim eſt loqui de præſcriptione, aliud de conſuetudine: illa enim, vt dicemus, titulum requirit, præcipuè cum ius reſiſtit, ſecus verò in conſuetudine, quæ ex ſe valet legem abrogare. Neque requiritur bona fides ad conſuetudinem: mala enim fide introduci poteſt, & ſæpè ita introducitur conſuetudo aduerſus legem; imò ſatis probabile videtur, vt iam dixi decem annis introduci poſſe conſuetudinem decimarum legem abrogantem.

7 Vltimò placet aduertere in hac materia nunquam poſſe conſuetudinem ita vigere, quin Pontifex poſſit illam abrogare, & denuò legem ſtatuere: Pontificis enim poteſtas cum ſit de iure diuino nequit vlla conſuetudine abrogari, aut diminui: & in hoc ſenſu loquitur *lex 2. Cod. quæ ſit longa conſuetudo.* ibi conſuetudinis, vſúſque longæui, non vilis authoritas; verùm non vſque adeò ſui valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem: non enim rationem debet vincere; quia non debet eſſe contra rationem. Neque etiam debet vincere legem ſuperuenientem; ſiquidem lege tolli poteſt. Cùm enim conſuetudo totam vim abrogandi legem principis ex tacito conſenſu illius habeat, illo contradicente, & repugnante nullam vim habebit, atque adeò illa non obſtante, princeps poterit nouas leges ſtatuere, aut præteritas renouare, ita Leſſius *lib. 2. cap. 39. dub. 5. num. 25.* Suar. *lib. 1. c. 12. n. 11.* vbi alios plures refert, & eſt communis.

PVNCTVM V.

Vtrum præſcriptio, compoſitio, vel remiſſio aliquem eximere poſſit à debito decimarum.

1 *Quid ſit præſcriptio, & quæ conditiones illius.*
2 *Præſcriptione eximi poteſt quis à debito decimarum. Requiritur tempus 40. annorum cum titulo, ſine titulo tempus immemoriale.*
3 *Circa circunſtantias decimarum multùm valet conſuetudo, & præſcriptio.*
4 *Tranſactio, compoſitio, commutatio vim habet liberandi ab hac obligatione.*
5 *Proponitur obiectio, & ſit illi ſatis.*

1 PRæſcriptio, quæ communiter à iuriſconſultis vocatur vſucapio, eſt acquiſitio dominij per continuationem temporis lege definiti: ita Modeſtin. *Iuriſconſultus. leg. 3. ff. de vſucapion.* quæ non ſolùm circa mobilia, ſed etiam immobilia verſatur, vt conſtat ex *l. g. vnica. Cod. de vſucap.* transformanda. & *inſtit. de vſucapionib. in princ.* Conditiones autem ad præſcriptionem, ſeu vſucapionem requiſitæ quatuor enumerantur, vt conſtat ex his quæ adducit Syluest. *verbo præſcriptio. num. 1. & latiſſimè* Mol. *per varias diſputationes à diſp. 62. t. 1. de iuſtit. & nos diximus ſupradicta tit. de legib. diſp. 3. de conſuetud.* Breuiter tamen eas accipe. Prima, eſt poſſeſſio. Secunda, titulus probabilis præſumptus. Tertia, bona fides, quæ duret toto tempore, quo continuatur poſſeſſio. Quarta vt hæc omnia durent toto tempore, quod ad præſcriptionem requiſitum eſt, titulo igitur requiſita eſt poſſeſſio; quia ſine poſſeſſione non quidem naturali, ſed ciuili nunquam præſcribitur. Vnde qui incapaces ſunt ipſo iure à poſſeſſione ciuili nunquam poſſunt præſcribere, vt ſunt religioſi profeſſi, qui nomine ſuo nihil poſſunt poſſidere, conductores, fructuarij, commodatarij, pignoratitij, &c. quia Dominus ſemper retinet dominium directum, & poſſeſſionem ciuilem, vnde ipſi nunquam poſſident. Poſſeſſio autem debet fieri nomine proprio, *cap. clerici. 11. & cap. ſi Epiſcopus 12. 16. q. 4.* Primò, requiritur titulus probabilis verus: nam abſque titulo nulla datur præſcriptio, & cum titulo vero ſtatim præſcribitur. Sufficit ergo ad præſcribendum titulus præſumptus, quia cum hoc titulo finito temporè præſcriptioni ſignato res incipit eſſe tua, etiamſi comperiatur poſtea titulum inualidum fuiſſe, niſi ſit inualidus ex ignorantia iuris clari, & manifeſti; tunc enim non præſumitur bona fides, vt latius Mol. *t. 1. tract. 2. diſp. 64.* Tertiò, debet poſſidens bona fide poſſidere, & toto tempore neceſſario ad præſcribendum continuare, aliàs non ei proderit præſcriptio. Ita Mol. *Mol. diſput. 63.* Quartò requiritur tempus decurrere, quod ex legibus ſignatum eſt ad præſcriptionem, quòd pro varietate rerum, quæ præſcribi poſſunt diuerſum tempus ſignatur. Has conditiones latiùs examinare, & caſus circa illas occurrentes, ad materiam de iuſtitia pertinet. Interim videatur Mol. *loco alleg.* & à nobis dicta *ſupra. tract.* Primò ex his conſtat differentiā præſcriptionis à conſuetudine: conſuetudo namque non poteſt eſſe à particulari perſona, ſed neceſſariò introducenda eſt à communitate, vt diximus. Præſcriptio verò à particulari perſona introduci poteſt. Deinde ad conſuetudinem neque requiritur titulus, neque bona fides; benè tamen ad præſcriptionem. Denique diuerſum tempus requiſitum eſt ad præſcriptionem, quàm ad conſuetudinem. Alias differentias aſſignat Syluest. *conſuetud. q. 22. ex* Abbate, Baldo, *& aliis, cap. vlt. de conſuetud. &* Azor. *t. 1. inſtit. lib. 5. cap. 18. q. 16.* His poſitis.

2 Dicendum eſt cum communi ſententia præſcriptione eximi poſſe aliquem à debito decimarum, ſi ſupradictæ conditiones ſeruentur, quæque exprimuntur in *cap. 1. de præſcript. in 6.* Tempus ergo in hac materia ad præſcribendum neceſſarium, ſunt 40. anni cum titulo, & ſine titulo requiritur tempus hominum memoriam excedens. Habetur *cap. auditis de præſcriptionibus cap. 3. de conſuetud. in 6.* ita Couaruu. *l. 1. var. cap. 17. num. 8. & 10.* Leonard. Leſſius *lib. 2. cap. 39. dub. 5. num. 26.* Mol. *diſp. 71.* Gutierr. *lib. 2. canon. qq. cap. 21. n. 65.* Suar. *lib. 1. cap. 13. n. 1.* Ratio, quare tempus immemoriale requiratur, quando titulus non oſtenditur, eſt, quia ius ſemper reſiſtit tali præſcriptioni: *cap. 1. de præſcriptionib. in 6.* Et conſequenter ſemper præſumitur mala fides, niſi tranſactum ſit tempus immemoriale; nam tunc non eſt credendum anteceſſores iuſtum aliquod priuilegium ſecutos non

Digitized by Google

fuiſſe vel pacto aliquo hanc obligationem non redemiſſe.

3 Ex dictis in hoc, & præcedenti puncto infertur conſuetudinem, & præſcriptionem vim habere circa decimarum circunſtantias. V. G. vt ſoluantur ex iis rebus, & non ex illis, hac menſura, hoc tempore, huic Eccleſiæ, & non illi, vt deferantur in Eccleſiam, vel ſolùm quando petuntur in area; ſi enim præſcriptio, & conſuetudo legem decimarum abrogare poteſt manente ſuſtentatione miniſtris neceſſaria; à fortiori poterit has circunſtantias mutare: ita Suar. *cap.12. num. 15.*

4 Quòd ſi de tranſactione, compoſitione, commutatione, aut alio ſimili pacto loquamur dicendum eſt, virtutem habere liberandi à debito decimarum, & à fortiori ad transferẽdã ex vna Eccleſia in aliam obligationem, mutandáſque circunſtantias ſolutionis, vt hoc tempore, hoc loco, in hac quantitate, & ex iis bonis ſolutio fiat. Debent tamen hæ tranſactiones ſufficienti authoritate fundari. Hæc autem authoritas debet eſſe Pontificis, non inter clericos, & laïcos compoſitiò facienda eſt, de futuris decimis in perpetuum, vel ad longum tempus. Quia eſt quædam alienatio bonorum immobilium, & iuris ſpiritualis pro re temporali: at ſi inter vnam, & aliam Eccleſiam compoſitio facienda eſt authoritas Epiſcopi ſufficit, vt aliis relatis docet Panormit. *in cap. cum hoc de Decimis.* Rebuf. *tract. de Decimis q.13. num. 16. & ſeq.* Fagund. *de quinto præcepto Eccleſiæ lib. 3. cap. 2. num. 2.* & probat text. *in cap. ex multiplici de Decimis.* Ibi ſoluatis, vel amicabiliter rem componatis, verùm ſi compoſitio non ſuperiùs deſtinandi, ſed ſuper fructus, quos rector Eccleſiæ percipere debet, fit, tùnc abſque conſenſu Superioris fieri validè, & licitè poteſt pro vita Parochi tranſigentis; quia tunc non alienat bona Eccleſiæ, ſed propria, & deciditur, *cap. veniens de tranſactionib.* & tradit Panormit. *ibi.* Fagund. *num. 18.* Ex quo à fortiori conſtat compoſitionem de Decimis iam debitis pro aliis fructibus fieri poſſe à quolibet particulari; ſicut etiam eas poteſt remittere ex rationabili cauſa: ſic Bonac. *diſp. vlt. de quinto præcepto. Eccleſ. q. vn. p. 5. num. 3.*

5 Sed obiicies. Ergo iam ſola authoritas Epiſcopi poteſt aliquem à decimarum ſolutione liberare ex conſenſu partium; ſiquidem poſſunt laïci eum clericis conuenire ex conſenſu Epiſcopi, vt non ſolùm decimas ex aliquibus prædiis, aut ex lucro perſonali, vel non in tanta menſura, ſcilicet decima, ſed quòd vigeſima pars ſoluatur, aut trigeſima. Hoc autem videtur derogare ius Eccleſiæ, & poteſtatem habere aduerſus legem Pontificis; ſiquidem authoritate Epiſcopi ius commune relaxatur, quòd eſt, vt integræ decimæ ſoluantur. Reſpondeo eximi aliquem ab omni debito decimarum non poteſt fieri authoritate Epiſcopi, etiam conſentiente clerico, taliter quòd hæc pactio ſit perpetua, & tranſeat ad ſucceſſores; benè tamen poterit diminuere partem decimarum, hoc eſt, vt non ſoluat ex iis rebus, in hac menſura, & in hoc loco; quia ob vtilitatem Eccleſiæ conceſſa eſt in hac parte poteſtas Epiſcopis ad firmanda huiuſmodi pacta: quia hæc ad circunſtantias decimarum, pertinere videntur, & licèt videatur ius commune relaxari: quod eſt integrè decimas ſoluere, hoc ius commune videtur Epiſcopus poteſtatem habere relaxandi, ſi partes inter ſe conſentiant., ita expreſsè gloſſa cum Hoſtienſi, *in cap. ſtatuimus 2. de tranſactionib. verbo perſonam Eccleſiaſticam*, & *ita videtur affirmare* Suar. *ſuprà, num. 15.*

PVNCTVM VI.

Ex quibus rebus, & qualiter iure communi decima perſonalis ſit ſoluenda.

1 *Quid Pontifex in hac reſtituerit.*
2 *An ex bonis aduentitiis, legato, donatione, hæreditate debeatur decima? Proponitur ratio dubij.*
3 *Ex iis bonis decimæ perſonales non debentur.*
4 *Miles de militia, artifex de artificio, aduocatus de acquiſitis conſilio debet ſoluere decimam.*
5 *De iniuſtè acquiſitis cum obligatione reſtituendi non debetur decima, ſecus de illis quæ iuſtè retines, etiamſi malè acquiſieris, dummodo hoc publicè non conſtet.*
6 *Quo tempore hæ decimæ perſonales ſoluendæ ſint.*
7 *In ſoluenda decima perſonali deducendæ ſunt expenſæ factæ in lucri acquiſitione.*
8 *Quæ computandæ ſunt nomine expenſarum, & an ſuſtentatio propriæ perſonæ, & familiæ comprehendatur.*
9 *Hæ decimæ, vbi quis habet domicilium, & recipit Sacramenta, ſoluendæ ſunt.*
10 *Hæc procedunt ex iure communi. At conſuetudine omnibus ferè partibus hæ decimæ ſunt abrogatæ.*

1 HVic dubitationi reſpondet Pontifex in *cap. ex tranſmiſſa de Decimis:* Vbi ait: Fidelis homo ex omnibus, quæ licitè poteſt acquirere decimas erogare tenetur, & in *cap. non eſt eodem tit.* de negociatione, de ipſa etiam militia, & venatione, & de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris Eccleſię tribuẽdæ, idem habetur *c. cum homines eod. tit. c. decim. 16. q. 1.*

2 Circa hanc diſpoſitionem aliqua dubia occurrunt. Primùm: an ex bonis aduentitiis, legato, donatione, hæreditate teneatur legatarius, donatarius, & hæres decimam ſoluere? Et ratio dubij eſt; quia ſunt bona acquiſita licitè. Debetur ergo decima, iuxta *cap. ex tranſmiſſa de Decimis.* Ibi de omnibus, quæ licitè homo poteſt acquirere, decimas erogare tenetur, & ita affirmat gloſſa *in cap. paſtoralis, de Decimis.* Syluest. *verbo decima à. num. 10.* Azor. *t. 1 lib. 7. cap. 35. q. 8.* quadam limitatione appoſita; nempe vt debeatur de rebus mobilibus, & quæ ad hæredẽ extraneum tranſierunt, ſecus de immobilibus, vel quæ ad filium deueniunt; quia filius cum patre eandem perſonam conſtituunt, conſentit Fagund. *de Decimis lib. 1. c. 2. n. 9.*

3 Nihilominus pro certo tenendum eſt decimas perſonales non deberi iure communi ex bonis, quæ nobis, legato, donatione, hæreditate, aut alia ſimili actione eueniunt. Ita Innocent. *in cap. non eſt de Decimis*, reféroque eſſe opinionem antiquorum. Panormit. *inclinat. in cap. paſtoralis de Decimis.* Azor. *cap. 25. q. 8. & 21.* Bonac. *diſp. vlt. de quinto Eccleſ. præcepto q. 5. p. 3. num. 2.* Valent. *t. 3. diſp. 6. q. 5. p. 3.* Suar. *lib. 1. cap. 31. num. 6. cum aliis.* Ratio eſt, quia hæc omnia bona non ſunt fructus perſonæ; ſiquidem non actione, induſtria, & labore perſonæ proueniunt, neque ipſa perſona propriè talia bona acquirit, ſed perſonæ acquiruntur, cum non ab eius actione, ſed ab actione donantis potiùs proueniant; non igitur ſunt fructus perſonales: aliàs de rebus etiam immobilibus teſtamento, vel donatione relictis deberetur decima perſonalis, quæ à nullo ferè authore admittitur; ſiquidẽ etiã acquiruntur immobilia, ſicut mobilia; neq; textus diſtinguit inter bona immobilia, & mobilia, ſed dicit abſolutè de bonis omnib. quæ homo licitè poteſt acquirere. Itẽ deberetur decima de acquiſitis titulo eleemoſinæ, quod nemo cõcedit. Quapropter intelligi debet text. vniuerſaliter loquẽtes, & præcipiẽtes de omnibus bonis decimã ſolui, hoc eſt de omnibus bonis, quæ homo acquirit propria inquam

Digitized by Google

inquam actione, & labore. Quæ verò ei donantur, vel in teſtamento relinquuntur, non tam acquirit, quàm ei acquiruntur.

4 Secundò, Dubitari poteſt; qua ratione teneatur miles de militia, negociator de negocio, artifex de artificio reddere decimas, & ſimiliter aduocatus de ſuo officio, qui cõpatantur militibus, & militare dicuntur. in *leg. aduocati. Cod. de aduocat. diuerſor. iudiciorum. in priori tit.* ſiquidem hæc omnia iuſta ſunt ſtipendia laborum, & ſicut qui domum vendit pretio iuſto, non tenetur ex pretio decimam ſoluere; quia non magis acquirit, quàm donat, ſimiliter qui iuſto ſtipendio labores proprios vendit, & locat, ex lucro acquiſito non videtur precium deberi? Reſpondeo etſi iuſta ſint ſtipendia; quia tamen ſunt fructus noſtræ perſonæ: ea de cauſa debentur decimæ: ſicut cum domus locatur ex locatione debetur; quia eſt fructus, ita ſimiliter labores noſtri ſunt fructus, & ita debentur decimæ in eam partem, quæ fuerint æſtimatæ, & conſtat ex *cap. decima. 16. q. 1. & cap. ex tranſmiſſa de Decimis*, & tradit Rebuff. *tract. de decimis q.* 8. Suar. *t. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 31. nu. 3. & ſeq. & cap. 32. nu. 1. & ſeqq.* Fagund. *de quinto eccleſ. precepto. lib. 1. cap. 2. n. 10.* Aduerto tamen deberi decimam ex fructibus tuo labore acquiſitis, ſi fructus ſint res mobiles, ſecus ſi immobiles. Quapropter Rex obtinens ciuitatem aliquam bello iuſto, non tenetur ex rebus immobilibus decimam ſoluere; quia ita interpretatur conſuetudo, fortè quia lucrum illud rei immobilis pariturum eſt plures fructus, ex quibus decimæ ſolui debent. At tenetur ipſe, & quilibet miles ex lucro iuſtæ prædæ decimam erogare; quia eſt lucrum ex militia, & fructus illius, ex qua decennium debetur, iuxta *cap. decime. 16. q. 1.* & notauit Fagund. *de decimis lib. 1. cap. 2. n. 12.* De pretio verò dato pro re vendita decimas non debes, niſi fortè lucrum aliquod tibi ex venditione accreſcat, quia pretium neque eſt fructus perſonæ, neque rei, ſed eſt res vendita æquiualenter.

5 Tertiò, Dubitatur de rebus iniuſtè acquiſitis? Et ſub diſtinctione reſpondeo; ſi ſint iniuſtæ, taliter quòd obligationem habeas reſtituendi, certum eſt, decimam non deberi; quia tibi non ſunt acquiſita, & conſtat ex *cap. ex tranſmiſſa. de Decimis.* ibi de licitè (id eſt iuſtè) acquiſitis, & tradit *gloſſa ibi. D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 2.* Silueſt. *verbo decima. n. 12.* Leſſius *de iuſt. t. lib. 2. cap. 39. dub. 3. n. 13.* Fagund. *de quinto eccleſ. precepto. lib. 1. cap. 2. n. 14.* Suar. *t. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 32. n. 7.* Si verò retines iuſtè, licèt illicitè acquiſieris, vt quia accepiſti ob fornicationem, vel homicidium, malámve ſententiam; tunc ſi peccatum ſit publicum, decimam non deberi, quia Eccleſia non vult illam accipere, ne aliquo modo videatur tam malè acquiſita approbare. Si verò peccatum ex quo lucrum prouenit, non fuit ſcandaloſum, debes decimas; quia ceſſat præſumptio approbationis, ita Silueſt. *verbo decima. q. 6. cum* Hoſtienſi. Azor. *ſupra cap. 35. q. 13. cum* D. Thom. *2. 2. q. 87. art. 2. ad 1.* Suar. *lib. 1. cap. 31. n. 7. 8. 9. & 10.* Bonac. *de decimis p. 3. n. 2.* Fagund. *a. n. 17.* Valen. *diſp. 6. q. 5. p. 3. in fine.*

6 Quartò dubitatur; quando hæ decimæ perſonales debeantur? Reſpondeo primò non deberi decimas perſonales, niſi ad finem anni, & in aliquibus terris ad finem vitæ. Vnde fit, ſi quis lucrum ex negociatione, militia, ludóve acquirat, & intra annum amittat, non debere ſoluere decimam, neque ratione rei acceptæ, quam non habet neque ratione iniuſtæ acceptionis; quia non erat debita quouſque annus finiretur, vel vita terminaretur. ita Saa. *verbo decima. n. 1. &* Azor. *lib. 7. cap. 35. q. 9. in fine.* ſed præcipuè *q. 16. cum Abbate in cap. peruenit. n. 3. de Decimis, & gloſſa in cap. reuertimini. in verbo annus. 16. q. 1.* cenſent ad exitum anni eſſe ſoluendam. Rebuff. *q. 12. n. 4. & ſeq.* Suar. *lib. 1. cap. 37. n. 3.* qui computationem anni affirmat debere eſſe ſecundùm communem curſum, vel deberi aſſignari communi conuentione.

7 Quintò dubitatur; an deducendæ ſint expenſæ, quæ in acquiſitione lucri fiunt? Affirmatiuè reſpondeo ex *cap. paſtoralis. de Decimis*, vbi Pontifex in negociatione concedit, vt poſſint expenſæ deduci prius quam decimæ ſoluantur ex lucro. Et licet *in cap. non eſt.* præcipiat Pontifex integrè decimas ſoluere, antequàm deducantur vllæ de bonis prædictis expenſæ, & bona, quæ retulit non ſolùm fructus prædiales, ſed perſonales comprehendant; ſi quidem ait decimas eſſe ſoluẽdas de vino, agro, fructibus, negociatione militia, venatione, &c. tamen quia *caput paſtoralis.* poſterius eſt, & ibi conceditur expenſas deduci ex fructibus lucri, affirmare debemus *cap. non eſt.* ſolùm de prædialibus decimis loqui, cum affirmat, ne expenſæ deducantur, vt ſic contra manifeſtam ſubſequentem deciſionem non procedat: & ita tenet *gloſſ. cap. non eſt, cap. paſtoralis de Decimis, & ibi* Innocent. Panormit. *& alij.* Suar. *de relig. lib. 1. de diuino cultu. c. 33. n. 2.* Fagund. *de quinto eccleſ. præcepto. lib. 1. cap. 2. n. 18.* Ratio verò, quare in negociatione deducantur expenſę, & non in fructibus, & redditibus eſt. 1°. quia in negociatione operatur manus hominis, ſed in aliis præcipuè operatur manus Domini. 2°. ne bis eadem res decimaretur, decimaretur inquam; quia eſt lucrum perſonale, & decimaretur quia pecunia decimata acquiritur. 3°. Quia non reputatur lucrum, niſi id quod remanet deductis expenſis. At in fructibus terræ, omnia quæ ex terra naſcuntur, fructus nuncupantur, & ſemẽ; quod terræ eſt mandatũ nomen fructus obtinet; cùm in aliam formam tranſmutatum è terra oriatur.

8 Quæ vero cõputari debent nomine expenſarum? Reſpondeo omnia illa eſſe computanda, quæ ad vendendum, negociandum, vel lucrandum expenduntur aliàs non expendenda. ſic Suar. *cap. 33. n. 6.* Fagund. *lib. 1. de decimis. cap. 2. n. 20.* An verò ſuſtentatio perſonæ, & ſeruorum, quę abſque illa negociatione non fieret, computanda ſit? Probabilitate non caret computandam eſſe; tum quia ſunt expenſæ factæ abſolutè in negociatione, & lucro acquirendo; ſiquidem abſque ſuſtentatione propria, & familiæ non poteſt vllum lucrum acquiri, & hunc modum dicendi approbare videtur Rebuf. *tract. de decimis. q. 11. n. 4. & 6. &* Suar. *cap. 33. n. 6.* licèt contrarium affirmet, hunc tamen non refutat, vt improbabilem: veretur tamen dare hanc licentiam: ſiquidem hac ſententia poſita pauci eſſent, qui decimas perſonales ſoluere tenerentur, niſi negociatores, & mercatores copioſi; cum in veſtitu, & victu omnia ferè lucra acquiſita neceſſarium ſit inſumere, tamen hoc non eſt magni momenti; imò videtur potiùs rationi conſentaneum; vt ſolùm ex lucro, quod illis accreſcit, deducta conueniente ſuſtentatione ſua, debeantur decimæ, nam illud propriè eſt, quod lucrum vocatur, reliqua verò in acquirendo illo lucro conſumuntur.

9 Sextò dubitatur de loco, vbi hæ decimæ debitæ ſint? Eſt affirmandum iure cõmuni Eccleſię parochiali; vbi quis habet domicilium, & Sacramenta ſuſcipit, debet hanc decimam. *cap. ad Apoſtolica. de Decimis, & cap. 2. de Sepulturis. in 6. & cap. vlt. de parochiis, & aliis quæ referuntur. 16. q. 1. & Doctores communiter.* Quod ſi quis habeat duo domicilia, & in vna parochia reſideat in hyeme, in alia verò æſtate diuidat decimam. Si vero plura domicilia, vnum ſit principale, aliud quaſi acceſſorium, ſoluet decimam illi parochiæ, in qua habet principale domicilium. Qua-

Digitized by Google

propter ſemper attendi debet domicilium principale, etiamſi Parochianus toto ferè anno extra parochiam laboret, & de facto ſuſcipiat Sacramenta; quia illud eſt per accidens. Quòd ſi nullibi habet domicilium ibi debet ſoluere, vbi maiori parte habitat, & quaſi domicilium ponit, ita communiter Doctores. Nau. *art. vn. 2. de decimis num. 3.* Azor. *lib. 7. cap. 35. q. 14.* Suar. *cum aliis lib. 1. cap. 21. num. 1. & 2.*

10 Aduertendum tamen eſt hæc omnia procedere de iure communi, quod ferè in omni regione abrogatum eſt conſuetudine, ſeu præſcriptione contraria. Quare nullibi ferè decimæ perſonales ſunt in vſu, vt ex doctoribus citatis conſtat, præcipuè ex Panormit. *in cap. cum homines de Decimis num. 5. in fine. & paſſim docet* Suar. *tradit* Valen. *diſput. 6. q. 5. p. 3. fine. &* Saa *verbo decimæ. num. 1.* Quapropter conſulenda eſt conſuetudo.

Pvnctvm VII.

Ex quibus rebus, & qualiter decimæ prædiales ſoluendæ ſint.

1 *Decimæ prædiales, & mixtæ ex omnibus fructibus mobilium, & immobilium debentur, variiſque exemplis explicatur.*
2 *Proponitur quædam obiectio, & ſoluitur.*
3 *Si ager ematur ex fructibus non decimatis non debetur, niſi vna decima.*
4 *Obſtat Panormit. ſed illi fit ſatis.*

1 SVb prædialibus decimis mixtas comprehendimus; quia naturam prædialium imitantur. Hæc omnes debentur ex omnibus fructibus, & prouentibus rerum mobilium, & immobilium. Habetur *cap. tua nobis, cap. non eſt, cap. ex tranſmiſſa, cap. nuncios, & aliis de Decimis.* Idem conſtat ex variis capitibus in decreto. *16. q. 1. & 7.* & tradit D. Thom. ab omnibus receptus. *2. 2. q. 87. art. 2.* Ratio eſt clara; quia omnium fructuum Deus eſt autor, & productor: debet ergo vt talis recognoſci Decimarum oblatione, omnium illorum; quia non eſt maior ratio de iis, quàm de illis. Sed vt hæc omnia clariùs explicentur, accipe exempla, in quibus aliqua eſſe poteſt difficultas. 1. non ſolùm ex tritico, ſed ex palea Decima debetur. Ita Abbas *in cap. peruenit de Decimis num. 3.* Fagundez *de quinto Eccleſiæ præcepto. lib. 1. cap. 4. num. 2.* Suar. *cap. 34. num. 2.* Azor. *lib. 7. cap. 35. q. 9.* Ratio eſt tum quia ex grano debetur decima, *cap. non eſt de Decimis*, ſed palea ſpectato rigore iuris granum eſt. Ergo ex illa debetur decima, tum quia palea inter fructus computatur, vt colligitur ex *leg. adeò §. cum quis ff. de acquir. rerum Domin.* Vnde etiam ſi triticum decimetur poſt trituram manet obligatio ſoluendi paleam, niſi aliud conſuetudine introductum ſit. Item ex omnibus fructibus arborum, & ex oleribus minutis, & leguminibus, *cap. ex multiplici*: ibi de blado, & vniuerſis leguminibus. Excipiuntur tamen minuta olera, quæ ex hortis colliguntur non ad lucrum, ſed ad quandam commoditatem, & voluptatem ſuæ familiæ: ex iis enim non videtur danda decima: ita D. Thom. *2. 2. q. 87. art. 2. ad 3.* Soto. *lib. 9. de iuſtit. q. 4. art. 2. ad 3. & indicat* Suar. *cap. 34. num. 7. circa finem.* Item ex molendinorum prouentibus etiam ad ventum debetur decima, *cap. peruenit. cap. paſtoralis cap. ex tranſmiſſa,* Quia abſolutè eſt rei fructus, & tradit Suar. *lib. 1. de Decimis cap. 34. num. 3.* Fagundez *de quinto Eccleſiæ præcepto. lib. 1. cap. 4. num. 5.* Similiter ex locatione domus, furni, piſcinæ, aut prati, aut alterius cuiuſuis rei decima debetur, *cap. commiſſum, cap. paſtoralis de Decimis.* Vnde à fortiori ex ipſa herba, ſi in faſciculos colligatur, & vendatur, vel ſi arbores nemorum ſcindantur: ex omnibus iis decima debetur: quia ſunt fructus terræ, & lucrum, quod nobis accreſcit, ita omnes Doctores. Si verò pratum non locetur, neque herba colligatur, ſed tua animalia ibi paſcant, non debes ex herba decimam; quia non videtur eſſe debita, quouſque ſit collecta, vel locationis ratione pretium datum. Ita Azor. *ſupra.* Ex aminalibus verò debentur decimæ, vt de ſe conſtat, & de fructibus ab eiſdem prouenientibus, vt caſeum, lac, butyrum &c. & in apibus de melle, & cera habetur. *cap. quicunque, cap. omnes, 16. q. 7. & cap. nuncios de Decimis.* De ipſis verò examinibus, quæ denuò prodeunt non videtur decima deberi; habentur enim quaſi animalia ſilueſtria, & induſtriæ perſonæ tribui debent, quod colligantur, ita Azor. *ſupra, & cap. 34. num. 4.* Ex genitura verò animalium ſilueſtrium ait Suar. non ſolui decimam, niſi quando capiuntur, & interficiuntur, plura alia exempla adducunt ſupra dicti Doctores. Sed ex iis facilè eſt iudicium ferri: Aduertenda tamen eſt in omnibus iis conſuetudo, quæ ſi immemorialis ſit, ſufficiet ad excuſandam decimam, vel anni 40. cum titulo, vt ex dictis conſtat.

2 Solùm obiicit Suar. aduerſus hanc doctrinam videri duplicem decimam ex iiſdem fructibus deberi: nam ſi quis locet ſtagnum ad piſcandum, vel nemus circumdandum ad colligendas feras, tenetur ex lucro ſoluere decimam, quæ eſt quaſi quædam decima omnium piſcium, vel omnium animalium, quæ in illo loco ſunt incluſa: ipſe verò venator ex animalibus collectis tenetur etiam decimam ſoluere. Ergo iam ex eadem re duplex decima ſoluitur, quod eſt contra vſum Eccleſiæ, vt ſumi poteſt, ex *cap. paſtoralis,* & colligit Abbas *ex cap. non eſt de Decimis.*

Reſpondet tamen & optimè ipſe Suar. duplicem decimam ibi ſolui aliam inquam prædialem, aliam verò perſonalem, ſed non ex eadem re. Soluit prædialem venditor, vel locator ex locatione piſcinæ, vel nemoris; perſonalem venator, ſeu piſcator. Et ita hîc debet computare pretium datum pro locatione, & omnes expenſas factas in colligendis feris, & illis computatis de reſiduo decimam tenetur erogare, & conſequenter non ex eadem reſoluuntur decimæ, ſed ex diuerſis; ſiquidem iam pretium deducitur.

3 Dubitare tamen aliquis poſſet; an ſi ex pecunia, vel fructibus non decimatis ager ematur, fructus agri debeantur Eccleſiæ non ſolùm quoad decimam partem titulo decimationis, ſed etiam quoad aliam decimam; eò quod fuit emptus pecunia, vel fructibus non decimatis?

Reſpondeo probabilius eſſe non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam exteriori decimam illam non deberi, ſicut enim qui lucratur vſuraria pecunia, aut agrum emit, non debet fructus ſoluenti vſuras; quia bona empta alicuius pecunia, non ſunt eius, cuius eſt pecunia, vt doctè tradit Cobarub. *lib. 3. var. cap. 3. num. 6.* Similiter neque ager emptus pecunia, aut fructibus non decimatis erit Eccleſiæ, ſed ſolius emptoris, atque adeò neque ex fructibus agri tenebitur reſtituere ratione huius emptionis, cuius ſententiæ eſt Suar. *lib. 1. cap. 38. à n. 12. & num. 13.* Probat ratione priuilegij facti Eccleſiæ non deberi; quia nullum inuenitur, vt expreſsè affirmauit Ioann. Andr. *in addit. ad Speculat. tit. de empt. & vendit. §. 3.*

4 In contrarium tamen eſt Panorm. cum Innocent. *& aliis in cap. paſtoralis de Decimis, num. 6.* Et mouetur, quia in *cap. paſtoralis*, dicitur de rebus acquiſitis pecunia decimata non deberi decimam, niſi de lucro. Ergo à contrario de rebus acquiſitis pecunia indecimata debe

Digitized by Google

debebitur decima vltra lucrum? Reſpondeo negando conſequentiam. Nam argumentum à contrario ſenſu efficax non eſt ſemper, & præcipuè cum Pontifex ibi parum curet acquiſita res ſit pecunia decimata, vel indecimata: de hoc enim non agit Pontifex, ſed ſolùm dicit in illo cap. decimam deberi ex quocunque lucro perſonali deductis priùs expenſis in illo factis, ſiue lucrum acquiſitum ſit pecunia decimata, ſiue indecimata, de hoc enim non curat; de fructibus verò acquiſitis affirmat deberi decimam antequam expenſæ deducantur.

PVNCTVM VIII.

Quomodo, & quo loco. Hæ decimæ prædiales Soluendæ ſint.

1 *Debetur decima ex omnibus fructibus, antequam penſio, vel expenſa deducantur.*

2 *Soluere decimam ex fructibus notabiliter deterioribus peccatum eſt graue.*

3 *Ex fructibus agri culti propriis expenſis, vel per colonos decima debetur ſemel.*

4 *Soluenda eſt decima fructibus perceptis, neque opus eſt vt petatur.*

5 *Fructus indecimati non ſunt ſine conſenſu clericorum in horrea mittendi.*

6 *Soluenda eſt decima prædialis Eccleſiæ Parochiali, in qua ſitum eſt prædium.*

7 *Idem eſt dicendum de Decimis mixtis, quæ ex fructibus animalium proueniunt.*

8 *Quid ſi in vna parochia animalia paſcant, & in alia accubant. Probabilius eſt inter vtramque decimam eſſe diuidendam.*

9 *Probabile eſt aliquam partem huius decimæ deberi parochiæ, in qua Dominus Sacramenta recepit.*

10 *Supradicta intelligenda ſunt de iure communi, conſuetudo tamen inſpicienda eſt, & quod tempus ad hanc conſuetudinem introducendam requiratur, vt vna Eccleſia aduerſus aliam præſcribat.*

11 *Proponitur quædam obiectio de decimis mixtis & ſit illi ſatis.*

12 *Decima ex noualibus quo in loco ſoluenda ſunt, cum diſtinctione reſpondetur.*

1 Reſpondeo decimam ſoluendam eſſe ex omnibus fructibus ſupradictis integris, antequam penſio aliqua, vel tributum deducatur, vel expenſæ aliæ computentur. Eſt concluſio definita, *cap. cùm non ſit de Decimis, cap. tua nobis, cap. non eſt, cap. cum homines, cap. paſtoralis eodem, tit.* Ratio eſt; quia decimæ ſoluuntur in recognitionem diuini Dominij, quod & ante omnia iura eſt, & ad omnes fructus ſe extendit. Conueniens ergo fuit, vt ex omnibus fructibus nullis detractis penſionibus, expenſis, vel tributis ſoluantur, neque obſtat, *Lex tit. Cod. de Fructibus, & leg. fundus ff. familiæ erciſcundæ, leg. fructus, ff. ſoluto matrim.* Vbi affirmatur illos tantùm cenſeri fructus, qui remanſerint deductis expenſis: cùm autem ex fructibus tantùm debeatur decima; effici videtur non deberi ex omnibus fructibus, niſi priùs deducantur expenſæ, ſcilicet ſeminis æſtimatio, & pretium pro colendo agro, & colligendis fructibus, vel reparanda domo, quæ lixari debet: ſolùm enim quæ remanent ſunt fructus. Non inquam obſtant ſupradictæ leges; quia non loquuntur de fructibus prout oriuntur ex terra, ſeu naturaliter: in hac enim acceptione certum eſt omnia quæ oriuntur ex terra dici fructus terræ: & in hac acceptione canones ſupradicti accipiunt fructus, cum mandant ex illis decimas eſſe ſoluendas; ſiquidem exprimunt neque deducendas eſſe expenſas, neque tributa ſoluenda: ſed loquitur tantùm de fructibus, quatenus ſunt lucrum vſusfructuarij: & in hac acceptione verum eſt deducendas eſſe expenſas; quia ſolùm quod remanet deductis expenſis. Habet rationem lucri, ex quo inferunt Doctores, cum alicui legatur vſusfructus alicuius fundi debere Dominum fundi computare ſumptus, quos in colligendis fructibus fecit, iuxta *leg. fundi, ff. de vſufructu legato*: Quia ſolùm intelligitur legari commoditates, ſeu lucrum, quod ex illo fundo debet prouenire, non omnes fructus prouenientes ex ipſo fundo; aliàs obligaretur Dominus fundi, cui eſt fundus legatus gratis alteri inſeruire. Secùs verò dicendum eſt, quando legatur fundus, & vſusfructus alicui cum obligatione ſoluendi alteri penſionem, ſeu illorum fructuum partem; tunc enim expenſæ deduci non debent; quia in tali legato commoditas tantùm illius, cui ſoluenda eſt pars fructuum videtur ſpectari, colligitur ex *cap. tua nobis de Decimis*, & in hac doctrina conueniunt omnes Doctores. Innocent. *in cap. paſtoralis*, & Panormit. *ibi n. 9. quos ſequitur* Franciſcus Suar. *lib. 1. cap. 35. num. 4. 5. & 6.* Leſſius *lib. 2. de Decimis cap. 39. dub. 3. num. 16.* Fagund. *de quinto Eccleſiæ præcepto. lib. 1. cap. 4. num. 6.* Bonac. *diſp. vlt. de quinto Eccleſiæ præcepto. q. 5. p. 3. in fine.*

2 Ex ſupradicta concluſione infertur primò, grauiter peccare qui decimam debitam Eccleſiæ ſolueret ex fructibus notabiliter deterioribus; cùm enim decima pars debita ſit ex omnibus, & tam meliora, quàm deteriora manu Dei contingant, de omnibus æquè decima debetur. Quocirca neque tenetur meliora eligere, neque poteſt deteriora dare. Sed bona fide mediocria inquam tribuere; aliàs ſi hoc fiat in parte notabili peccatum graue iniuſtitiæ, & ſacrilegij committet, & decimarum fraudulentus vocabitur, pœnæque impoſitæ fraudatoribus decimarum illum comprehendent: ita Leſſius *lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 16.* Sylueſt. *verbo decima num. 15. §. 3.* Fagund. *de quinto Eccleſ. præcepto. lib. 1. cap. 4. num. 7.* Bonac. *diſp. vlt. de quinto Eccleſiæ præcepto. q. 5. p. 3. num. 16.*

Secundò infertur quomodocunque ager colatur ſiue per propriam perſonam, ſiue per mercenarios deberi decimam ex integris fructibus; illa autem ſoluta, neque Dominus, neque colonus, neque mercenarius ex re ſibi contingenti tenetur decimam ſoluere: aliàs ex eadem re bis decima eſſet ſoluenda. Vnde ſi Dominus agri conduxit omnes fructus pretio ſibi dato intelligendum eſt conductionem fuiſſe factam de omnibus fructibus excluſa decima; quia huic Eccleſiæ debetur, & ſic in conductionem intrare non poteſt, neque ratione illius poteſt colonus pretium offerre. Quòd ſi colonus colat agrum pro aliqua parte fructuum ſibi data in pretium laboris, de tali fructu, tanquam de lucro perſonali debet decimam. Hæc autem non videtur eſſe in vſu: Dominus autem ſemper tenetur de integris fructibus decimam ſoluere, neque pretium, neque penſionem, neque aliquod aliud tributum poteſt antea extrahere. Neque ſeminis æſtimationem, etiamſi poſtea vix colligatur quòd ſeminatum fuit, quia omnia, quæ ex ſemine producuntur fructus terræ ſunt, & de manu Dei proueniunt. Sic Sotus *lib. 9. de Iuſtit. q. 4. art. 2.* Suar. *lib. 1. cap. 35. num. 7. & 14.* Leſſius *ſupra, & communiter Doctores.*

4 Quando verò ſoluenda ſit hæc decima prædialis definit Pontifex. in *cap. cum hominis de Decimis.* ibi *mandamus, vt ſtatim fructibus collectis decimam perſoluant.* Vnde ſufficit eſſe perceptos, quamuis non ſint perfectè collecti. *leg. ſi tius, ff. de rei vindicat.* vbi dicitur per

tur perceptionem fructus accipere debemus : non enim perfectè collecti:ſed etiam cœpti ita percipi; vt terra continere fructus deſierit, veluti ſi oliuæ, vel vuæ ſectæ fuerint, & nondum ab aliquo vinum, vel oleum factum ſit, ſtatim ipſe fructum accepiſſe exiſtimandus ſit, ſic ibi : conſuetudo tamen conſulenda eſt. Solùm aduerto in fœtibus animalium non eſſe decimam ſoluendam, quouſque fœtus ſine matre viuere poſſit; quia vſque tunc nullius eſt vtilitatis. ita Leſſius *ſupra.&* Suar.*cap.*37. lac,caſeum,& butyrum; quia tractu temporis colligi debet in fine illius eſt ſoluenda decima,vt notat *idem* Suar. Lana verò,cum oues tondentur, ſimiliter etiam conſuli debet conſuetudo, an neceſſe ſit peti decimas (hoc eſt parochum monere parochianos) vt ſoluantur. Dico ergo iure communi multò probabilius eſſe debere ſolui, antequam petantur: tum quia ſtatim ſolui debent,vt in *dicto cap.cum homines.* Tum etiam quia ſunt debitæ eo ipſo, quod ſint fructus collecti. ita Abbas, *&* Ancharran.*in cap.peruenit.* Couaruu.*lib.*1.*var.cap.*17. *n.*8.*& n.*12.Bonac.*diſp.vlt.de præceptis Eccleſiæ.q.vnic. p.*4.*n.*2. Suar.*cum aliis lib.*1.*cap.*37.Azor.*lib.*7.*cap.*35. *q.*17. (etſi contrarium teneat Cardin.*in cap.peruenit de Decimis & Archidiac. in cap.*1. *de Decimis, in* 6. *&* Pariſ.*conſ.*15.*in* 1°. *volum.* requirentes monitionem,) ſed intelligendi ſunt, vt parochianus excommunicatione feriantur, non tamen vt à culpa excuſetur vt bene doctores pro noſtra ſentētia allegati explicant.

5 Tandem inquires an decima deferenda ſit ad Eccleſiam, ſeu in horrea clericorum,an ſatisfacies, ſi reddas in agro,vel in vinea,vel in tua domo? In qua re 1°. aduerto fructus indecimatos tritici, vini, paleæ, & ſimilium non eſſe mittendos in horrea propria,& aliis miſcendos ſine conſenſu clericorum, vel illorum, quibus decimæ debentur;quia hoc non poteſt ſine iniuria eccleſiæ fieri, quod ſi monitus clericus noluerit decimam accipere,tunc poteris recondere,vel in area relinquere,neque teneris expectare, vt aduertit Sutierr.*cap.*21.*n.*43. *&* Suar.*ſupra.num.*7. *cum* Couaruu.Hoſtienſi,*&* Rebuffo.Bonac.*dicto.p.*4. Referre verò ad propriam domum clericorum iure communi non debetur : quia nullibi hoc eſt ſancitum; ita *gloſſa.cap.cum homines.verbo fructibus.*Adrian. *quodlib.*5.*art.*1,*q.*2. Suar.*cum aliis. ſupra.n.*6. Bonac. *p.*4.*in fine.* Spectanda tamen eſt conſuetudo,vt bene dicit Syluest.*verbo decima.q.*9.*&* Azor.*ſupra.q.*15.*fine* Bonac.*dicto.p.*4.*& doctores communiter.*quæ conſuetudo ſufficit, ſi decem annis viguerit, ei enim ad ſtabiliendam legem de re, quæ iure non eſt prohibita ſufficiunt,vti affirmat multis relatis Leſſius *lib.*2. *cap.* 6.*dub.*14.*n.*46. & notat in præſenti Suar. *cap.*37.*n.*8. Bonac.*ſuprà.*

6 Tandem de loco, in quo ſoluendæ ſint hæ decimæ,dicendum eſt iure communi ſoluendam eſſe decimam prædialem Eccleſiæ parochiali, in cuius iuriſdictione ſitum eſt prædium, etiamſi parochianus alibi habitet, recipiátque Sacramenta: definitur expreſsè, *cap.vlt.de Reſtit.ſpoliat. in* 6. ibi præſumuntur iniuſtè occupare decimas, qui eas exigunt ex prædiis in aliena parochia conſtitutis, cùm manifeſtum ſit (niſi aliud oſtendatur) eas de iure communi ad eandem Eccleſiam pertinere. Idem habetur in *cap. cum contingat. cap.ad Apoſtolica, cap.cum ſint homines, cap. cum in tuto.de Decimis. cap.vlt.de Parrochiis :* & in hac concluſione Doctores omnes conueniunt : conuenientia tamen huius conſtitutionis ea fuit, vt iura Eccleſiæ, & decimæ firmæ permanerent, neque ex mutatione perſonarum variarentur.

7 Naturam harum decimarum ſequuntur mixtæ, quæ ex fructibus animalium proueniunt. Quocirca vbi paſcunt,vbi accubant,& dormiunt,debentur decimæ, tametſi Dominus alibi commoretur. ſic *gloſſa.in cap.*1.*de Decimis.*15.*q.*1. *verbo paſcit.* Rebuf *tract.de decimis.q.*6.*n.*25.Suar.*t.*1.*de relig.lib.*1.*de diuino cultu.cap.*21.*n.*8. Fagund.*de quinto Eccleſ.præcepto. lib.*1.*cap.*5.*num.*5. Vnde ſi in hyeme in vna parochia paſcunt; æſtate verò in alia, in alia verò accubant. Decimæ tunc diuidendæ, neque parochiæ vbi Dominus aſſiſtit, debet aliqua pars ſolui, ſi greges ibi nulla anni parte commorantur, eſt communior ſententia,quam tenet *gloſſa.cap.ad Apoſtolica.* D.Thom. 2.2.*q.*87.*art.*3.*ad* 2.*&* Soto *ibi.* Rebuf. *tract. de decimis. q.*6.*n.*25.*& q.*8.*n.*11. Azor. *lib.*7.*cap.*35.*q.*15. Fagund. *de quinto Eccleſ.præcepto. lib.*1.*cap.*5.*n.*6. *&* 7. Suar.*lib.*1.*cap.*21.*n.*7.qui optimè aduertit non deberi decimas parochiis illis, per quas huiuſmodi greges tranſeunt, etiam ſi ibi aliquo temporis ſpatio commorentur: aliàs per plures, & innumeras partes eſſet hæc decima diuidenda:conſentit Fagund.*ſupra n.*8.

8 Sed quid ſi in vna parochia animalia paſcant, in alia verò accubant, fixamque caulam habeant, ſeu domicilium?Duplex eſt ſententia. Prima affirmat parochiæ in qua paſcunt,integrè deberi. Tum quia ex fructibus prædiorum fœtus prouenit, tum quia fœtus decimarum ſuccedit decimæ, quæ colligenda erat ex herba, quam animalia paſcunt : ſic D.Thom. 2.2.*q.*87.*art.*3. *ad* 2. Alen.3.*p.q.*51. *memb.*4. *art.*4. *in fine.* Sotus.*lib.*4. *de iuſt.q.*4. *art.*3. *ad* 2. Fagund. *de quinto Eccleſiæ præcepto.lib.*1.*cap.*5.*n.*10. Secunda ſententia,cui tanquam probabiliori adhæreo ,etſi ſupradicta ſit ſatis probabilis affirmat inter vtramque parochiam decimam eſſe diuidendam, tametſi maior pars competere debeat parochiæ,in qua paſcunt animalia, quam ei, in qua accubant, & fixam habent caulam. Moueor;quia ad ſuſtentationem animalis,& productionem fœtus non ſolùm paſtus, ſed & cubitus,requiéſque neceſſaria eſt. Ergo parochia illa,quę hunc cubitum præbet, defraudari non debet fructu inde proueniente. Sic Rebuf. *tract.de Decimis.q.*6. *n.* 16.*inclinat.* Suar.*t.*1. *de relig. lib.*1. *de diuino cultu. cap.*21.*n.*10.

9 Sed inquires; an ſit probabile aliquam partem huius decimæ mixtæ deberi parochiæ illi,in qua Dominus habitat, recipitque Sacramenta, tametſi armenta alibi paſcant,& cubent? Reſpondeo probabile eſſe ſic Nauarr.*conſ.*1.*de decimis.n.*10. Ratio eſt,quia de iis decimis nulla eſt cōſtitutio expreſsè aſſignans deberi Eccleſiæ in qua armenta reſident, vt benè notauit Suar.*ſupra.n.*7. Cùm ergo vocentur mixtæ, quia medium ſunt inter perſonales, & prædiales, & perſonales decimæ debeantur parochiæ, vbi perſona reſidet, prædiales, vbi prædium exiſtit; hæ decimæ, quæ medium ſunt inter vtrumque diuidi debent inter parochiam in qua armenta reſident, & in qua perſona reſidet ſaltem quoad quartam partem, quam aſſignat Nauarr.

10 Verùm etſi hæc omnia de iure ita ſint,conſuetudine tamen,præſcriptione, aut priuilegio introduci poteſt,decimas prædiales,& mixtas non ſolui Eccleſiæ, in qua ſitum eſt prædium,vel greges paſcuntur, ſed alteri Eccleſiæ extraneæ, aut ei, in qua Dominus prædij,& gregis habitat. Ita *Doctores omnes*, & ſumitur ex ſupradictis. Difficultas autem eſt,quod tempus requiratur ad hanc conſuetudinem, vt ſcilicet vna Eccleſia præſcribat in exigendis decimis contra aliam, cui de iure decima debita erat? Probabilior ſententia affirmat requiri conſuetudinem 40. annorum, & videtur definitum in *cap.à videntibus de Priuilegiis :* vbi expoſtulatur tempus 40. annorum ad præſcriptionem decimarum vnius Eccleſiæ contra aliam

Digitized by Google

aliam priuilegiatam, & *cap. ad aures de præſcript.* & *cap.*1. *de præſcript.in 6.* quadragenariam præſcriptionem cum titulo inter diuerſas diœceſes requirit, & immemorialem ſine titulo. Et probari poteſt efficaci ratione:nam ad præſcribendum in iis quæ ſunt contra ius tempus quadragenarium cum titulo, & ſine titulo immemoriali requiritur. Atqui hæc præſcriptio ſoluendi decimas alteri parochiæ ab ea, in qua eſt prædium,vel greges paſcuntur,eſt contra ius; ſiquidem,vt diximus,ius commune determinat,vt Eccleſiæ, in qua ſitum fuerit prædium decimæ ſoluantur,vt conſtat ex verbis allatis *cap.vlt.de Reſtit.ſpoliat.* & *cap.cum in tua de Decimis.* ibi ad quas (id eſt Eccleſias in quibus prædia ſita ſunt) de iure communi ſpectat perceptio decimarum. Ergo ad hanc præſcriptionem introducendam neceſſariò tempus. 40. annorum cum titulo requiritur: quia hoc ius non tam vi conſuetudinis, quàm vi præſcriptionis videtur introduci; cum hac conſuetudine Eccleſia intendat non ſe à decimis eximere,ſed ius denuò aduerſus Eccleſiam acquirere,atque ideò conditiones omnes requiruntur præſcriptionis:& ita latè,& eleganter probat Ludouic.de Mol. *tract.* 2. *de iuſt.diſp.* 72. & 75. definitionem Bonifac. 8. in *cap.*1. *de præſcript. lib.6.* vbi concluſionem ſupradictam Bonifacij expreſsè affirmat. Aduertit tamē Gloſſa,& optimè ibi. Si vna Eccleſia aduerſus aliam poſſidentem decimas alterius Eccleſiæ extra territorium vtriuſque exiſtentis velit impetere,ſufficere Eccleſiæ poſſidenti,vt à præſcriptione, ſeu poſſeſſione nō remoueatur,40.annos, neque titulum requiri, quia ibi licèt ius reſiſtat præſcribenti,non tamen facit pro petente. Eandem ſententiam tenet Suar. *lib.*1.*cap.*21.*n.*7. Qui dicit contrariam intelligi non poſſe, niſi in caſu quo dubium eſſet ad quam Eccleſiam prædium pertineret; tunc enim affirmat conſuetudinem decem annorum videri ſufficientem ad præſcribendum, cum in iis ius non reſiſtat: ſimiliter etiam in decimis mixtis, cùm non ſit ita expreſſum in iure ad quam Eccleſiam hæ decimæ pertineant decem annos ſufficere; quia in iis,quæ non ſunt contra ius,ſed præter ius conſuetudo longi temporis tantùm requiritur. At in iis decimis non eſt contra ius illas ſoluere Eccleſiæ,vbi Dominus habitat:imò videtur iuri, & rationi conforme. Ergo.

11 Solùm obiici poteſt. *cap.de quarta de præſcriptionib.* vbi clericus quidem aduerſus Epiſcopum 40.annorum præſcriptione ſe defendit de non ſoluenda quarta, & *cap.cum paſtoralis,de iure patron.* vbi Clerici,vel Monachi Eccleſias à laïcis relictas poſſederant ſine conſenſu diœceſani quadragenali poſſeſſione, neque titulus fuit expoſtulatus;& tamen his præſcriptionibus ius reſiſtit. Ergo ad præſcribendum decimas vnius Eccleſiæ contra aliam non debet titulus expoſtulari; ſed ſufficit quadragenaria præſcriptio? Reſpondeo in illis caſibus non requiri titulum; quia non præſumitur de mala fide in poſſidentibus: non enim ipſe clericus incepit poſſidere aduerſus Epiſcopum, ſed ſucceſſit prædeceſſori, & ſimiliter Monachi non de manu laïcorum acceperunt Eccleſias, ſed ſucceſſerunt aliis,qui illas acceperunt, & præcipuè quia conſenſus Epiſcopi facilè ibi præſumitur, cùm non ſit inuſitatum dare conſenſum. At in decimis ſoluendis Eccleſiæ extraneæ propria nunquam cenſetur conſentire, neque videtur poſſe propria authoritate;ea de cauſa ad præſcriptionem aduerſus illam titulus neceſſarius eſt,vel conſuetudo immemorialis,ita Mol.*ſupra.* Sed hæc reſponſio mihi non ſatisfacit; quia *cap.* 1. *de præſcript. lib.6.* abſolutè dicit vbicunque ius commune eſt alicui contrarium non ſufficere bonam fidem, ſed neceſſarium requiri titulum. Quocirca illa iura allegata, & *cap.ad aures de præſcriptionib.* vbi quadragenalis poſſeſſio requiritur in iis quæ ſunt iuri communi contraria, nullàque fit mentio, de titulo explicanda ſunt per *hoc cap.* 1. *de præſcription.* & iuxta illud intelligi,atque adeò dicendum ſecundum antiquum ius ſufficere quadragenalem poſſeſſionem, non verò iuxta hoc nouum ius traditum in *cap.*1.*de præſcript.lib.6.* Tertiò,Reſpōdeo cum Couaru.*lib.*1.*var.cap.*17.*n.*7.dupliciter ius commune in poſſeſſione alicuius poſſe eſſe tibi contrarium. Primò,ex eo quod res de facto alteri ſit applicata. Sicut enim fundo Petro applicato omnes fructus illius præſumuntur ſui eſſe; in quo caſu non tibi ius commune vetat ſeruitutem habere in illo. At ſi tibi prohiberet ſeruitutem habere, titulus eſſet neceſſarius ad præſcriptionem;quia tunc ius commune tibi propriè reſiſtit; in alio autem caſu non propriè, ſed indirectè. In ſoluendis verò decimis alienæ parochiæ reſiſtit ius commune prohibens ſæpè aliis dari, & non ſolùm applicat fructus propriis parochiis, ſed de facto prohibet ab aliis ſuſcipi. Tunc ergo titulus eſt neceſſarius.

12 Sed quid dicendum de noualibus, quo in loco ſoluenda ſunt? Vt eſt ager, qui nunquam ſeminatus fuit,nec fructus produxit,& denuò producit fructus. *cap.quid per noualia.de verbor. ſignificat.* Ea vocantur in iure noualia. Quæſtio ergo eſt ad quam Eccleſiam decimæ illorum fructuum pertineant? Reſpondeo,ſi in nullius Eccleſiæ parochialis territorio exiſtant, ad Epiſcopum decima debet pertinere:habetur.*cap.quoniam de Decimis.* Si verò exiſtant intra terminos alicuius Eccleſiæ parochialis ad illam debent pertinere. Quod ſi decimæ illius Eccleſiæ applicatæ ſint alteri Eccleſiæ ſub verbis generalibus, & in definitis, quæ clarè non continent noualia, ſed poſſunt explicari de decimis, & terris, quæ vſq; ad illud tempus coli conſueuerant. Probabilius cenſeo ad Eccleſiam, in qua ſitum eſt prædium pertinere, neque priuilegium, aut conſuetudinem præſcriptam exigendi decimas illius Eccleſiæ poſſe obligare, vt decimę horum noualium tribuantur. Ratio eſt;quia conſuetudo, vel priuilegium exigendi decimas ex prædiis, & fructibus alterius parochiæ eſt contra ius commune; ac proinde odioſum; debet ergo reſtringi,& non ampliari,iuxta. *cap.tua.*1.*§.vlt.de Decimis*, vbi id videtur expreſsè definitum. Ait enim Pontifex,neque occaſione decimationis antiquæ (licet in feudum decimę ſint conceſſæ) ſunt decimæ noualium vſurpandæ, cum in talibus non ſit extendenda licentia,ſed potiùs reſtringenda. Idem ſumitur ex *cap.*1. *de Decimis.in 6.* & hanc ſententiam probat optimè. Couarru.*lib.*1. *var. cap.*17.*n.*13.

Neque obſtat,*cap.ex parte de Decimis*, vbi inſinuatur contrarium. Ait enim Pontifex cum tibi, quod maius eſt, ſit conceſſum, videlicet vt de laboribus terræ parochiarum ſuarum cum integritate percipias, de noualibus eas exigere ſatis potes; quia vbi maius conceditur minus conceſſum eſſe videtur. Ergo ſi priuilegium, aut conſuetudo obtinuit, vt decimæ alicuius parochię, alteri extraneę ſoluerentur, noualia etiā,quę minus ſunt debent ſolui.Non inquā obſtat;quia ibi nō fuit cōceſſum aliquid cōtra ius,ſed potiùs decimę, quæ iuxta commune ius debebantur parochiæ propriæ,erant ab extranea vſurpatæ, & tūc ait Pontifex conceſſo principali,& maiori minus concedi, vt benè Couarru.*ſupra.* At quando iuſſio, vel conſuetudo à iure communi exorbitat, vt eſt priuilegium ſoluendi decimas prædiales extraneę parochię, non venit in conceſſione maioris minus conceſſum,

Digitized by Google

ceſſum,vt latè,& eruditè probat. Thom.Sanch.*lib.8. de diſpenſat.diſp.1.a.n.4.& præcipuè.a.n.32.*

PVNCTVM IX.

Quæ perſonæ poſſint decimas poſſidere, & præſcribere.

1 *Duplici titulo officij, vel conductionis decimæ poſſideri poſſunt.*

2 *Laicus non poteſt habere ius ſpirituale percipiendi decimas, neque ſecundum hanc rationem illas poteſt præſcribere.*

3 *Titulo conductionis, emptionis,aut donationis benè poteſt laïcus decimas poſſidere.*

4 *Beneficiatus ad breue tempus poteſt decimas ſibi competentes locare, aut vendere.*

5 *Excipiuntur aliqui caſus, in quibus ex authoritate Epiſcopi poſſint ad vitam decimæ laïcis conferri.*

6 *In feudum, vel in perpetuum non poſſunt decimæ laïcis conferri niſi authoritate ſummi Pontificis, ſemel tamen collatæ poſſunt authoritate Prælati illius Eccleſiæ alienari.*

1 DVpliciter quis poſſidere poteſt ius percipiendi decimas, vel ratione miniſterij, & officij, Eccleſiaſticique exercitij, vel titulo conductionis, emptionis, donationis, aut obſequij temporalis præſtiti,vel præſtandi Eccleſiæ. Qui primo modo accipit decimas, accipit eas proprio iure, & nomine, & ius accipiendi decimas pro tali miniſterio ſpirituale eſt, vt de ſe conſtat. Ius verò accipiendi decimas ortum ex aliis titulis temporale eſt.His poſitis.

2 Reſpondeo laïcum non poſſe habere ius ſpirituale perſoluendi decimas, neque eas ſecũdùm hanc rationem poſſe præſcribere. Definitur variis textibus de decimis præcipuè,*cap.quamuis.cap.prohibemus & in decreto.16.q.7* ſpecialiter.*cap.decimas*, vbi ait Pontifex decimas,quas in vſum pietatis conceſſas eſſe canonica authoritas demonſtrat à laïcis poſſidere authoritate Apoſtolica prohibemus: & in *cap. cauſam quæ de præſcript.* abſolutè affirmatur non poſſe laïcos decimas præſcribere.Intelligi ergo debet ſecundùm hanc rationem, ſecundùm quam ipſi laïci incapaces ſunt præſcriptionis, vtpote perſonæ, quæ hunc titulum ſpiritualem habere nequaquam poſſunt: ſiquidem non poſſunt habere officium, & miniſterium ex quo ortum habet:ſic Doctores omnes.

3 Verùm poſſe laïcum decimas poſſidere titulo locationis, & emptionis, aut donationis,nulli poteſt eſſe dubium,cum videamus ſæpè Eccleſiam laïcis vendere decimas,illas locare, aut pro ſeruiciis factis, vel faciendis donare,ſed tunc non exigunt decimas quaſi ſibi,& ratione propriarum perſonarum debitas, ſed debitas priùs Eccleſiæ, & ratione alicuius temporalis miniſterij ſibi applicatis, & ſecundùm hanc rationem poſſunt laïci 40. annorum præſcriptione cum titulo, & immemoriali ſine titulo decimas poſſidere.Couar. *cap.17.n.5.§.ſed ſi dubitetur.* Leſſius *cap.6.dub.10.& cap.39 dub.4 n.19.&* Azor.*lib 7.cap.36.q.11.&* Suar. *cum aliis tract.2.lib.1.cap.27.n.4.* Ratio eſt, quia laïci capaces ſunt decimas poſſidendi hoc titulo,& hac ratione. Poſſunt ergo præſcribere. Et confirmo,ſecundùm hanc rationem poſſunt priuilegio habere ius decimas exigendi; quia illius ſunt capaces. Ergo & conſuetudine poterunt acquirere: nam præſcriptio immemorialis priuilegio comparatur,& eandem vim habet in perſona capaci,*cap.ſuper quibuſdam de verbor. ſignificat, & ibi Gloſſa multis allegatis.* Vt autem præſcriptio legitima ſit,poſito quod non adſit titulus affirmat Suar.debere adeſſe famam, & opinionem ſimul cum poſſeſſione immemoriali ex aliquo titulo legitimo illas poſsidere. Nam cum laïcus incapax ſit exigẽdi decimas proprio nomine,titulo,ac iure;nunquam poteſt præſcriptionem acquirere pacifica poſſeſſione tantùm, niſi in vi alicuius tituli iuſti, ratione cuius decimas exigat. Requiritur ergo fama, & opinio tituli: verum ego exiſtimo ex ſola immemoriali poſſeſſione colligi ſufficienter iuſto titulo poſſidere, neque neceſſariam eſſe aliam probationem præter poſſeſſionem pacificam immemorialem; ex qua probata præſumitur donatione, locatione,feudo, aut alia via decimas prædeceſſoribus ſuis fuiſſe conceſſas. Quapropter licèt in vi poſſeſſionis colligendi decimas nunquam laïcus decimas præſcribere poſſit. Et ſecundùm hanc rationem verum ſit, laïcos decimas præſcribere non poſſe, vt ait Pontifex. *cap.cauſam de præſcript.*præſcribit tamen in vi facultatis, & donationis,quæ præſumitur conceſſa, quotieſcunque à tempore immemoriali illas recepit: ſic affirmat Couarru. Azor. & Leſſius *ſupra*, qui ſolùm poſſeſſionem immemorialem requirunt ad ſic præſcribendum, & hac ratione præſcribitur ius patronatus aduerſus Eccleſiam, vel laïcum ſine probatione tituli, & conceſſionis,ſed probata poſſeſſione præſumitur titulus, & facultas adfuiſſe,licet non appareat.

4 Sed inquires. Qui poſſint locare, vendere, aut donare laïcis hoc ius temporale percipiendi decimas? Reſpondeo clericum beneficiatum propria authoritate ad breue tempus poſſe decimas ſuas locare, aut vendere.*cap.2.de locato.* Vocatur breue tempus,quod eſt intra decimum. ita Abbas *in cap.quamuis de Decimis:* imò in ſententia *gloſſ.* ibi tempus breue reputatur vita hominis. Vnde quilibet propria authoritate poterit decimas locare, aut vendere ad vitam, ita refert vt probabile Azor.*lib 7 cap.36.q.14.*

5 Verùm vbi recepta eſt *extrauagans Pij 2. quæ incipit ambitioſè de rebus eccleſ.non alienandis* nulla conductio, aut locatio etiam authoritate Epiſcopi fieri poterit, quæ triennium excedat: quæ limitatio non extenditur ad decimas, quæ laïcis conferuntur in ſtipendium pro obſequio Eccleſiæ præſtito: quia vt benè dicit Suar.*cap.25.n.10.* in hoc contractu Eccleſia non conducit decimas, ſed potiùs conducit alterius operas decimis ipſius Eccleſiæ, quod nulla ratione eſt prohibitum,etiamſi ad vitam fiat. Similiter etiam non videtur prohibitum Epiſcopis dare laïcis ius ad tempus, vel ad vitam exigendi decimas ratione alicuius magni obſequij,& beneficij facti Eccleſiæ,quale eſſet, ſi ſuis ſumptibus maximè Eccleſiæ inſeruiſſet, ſi eam à tyranno defenderet, talis enim donatio remuneratoria, aut feudalis nullibi inuenitur prohibita. Nam in concilio Lateranenſi, de quo ſtatim ſolùm alienationis perpetuæ, & feuda, aut emphyteuſis perpetuæ prohibentur: & ita hanc ſententiam affirmat eſſe communem Couarru. *lib.1.cap.17.n.5.* adducitque Cardin.& Bald.& Suar.*lib.1.cap 26.n.1.*

6 Difficultas autem ſolùm eſt, an poſſint prælati inferiores ex aliqua graui cauſa (hæc enim ſemper ſupponitur, vt licitè fiat) dare huiuſmodi decimam in feudum perpetuum, vel laïci, qui illas habent aliis alienare ex conſenſu Prælati?

In qua difficultate reſpondeo ante concilium Lateranenſe celebratum ab Alexand.3. etiam Epiſcopi poterant, ſicut & Pontifex has decimas infeudare:ob abuſum autem, & prodigalitatem Epiſcoporum in decimis concedendis in illo concilio facultas hæc ſublata eſt: vt colligi poteſt ex *cap. quamuis de Decimis, & ibi gloſſa,& doctores communiter*, qui de feudo perpetuo affirmant Pontificum loqui, & manifeſtè

proba

probatur ex *cap. cum Apoſtolicæ de iis, quæ fiunt à prælato in fine.* Decimæ verò à laïcis poſſeſſæ ex conſenſu prælatorum ante illud tempus, vel poſt illud ex conceſſione Pontificis licitè poſſunt retineri; imò de conſenſu prælati illius Eccleſiæ, à qua acceperunt, alteri donare. Poſſunt enim laïci pro loco, aut monaſterio donare, aut tranſmittere huiuſmodi feudum, neque requiritur, vt conſenſus capituli, aut tractatus accedat; quia hæc non eſt tam alienatio, quàm reuocatio decimæ à laïco detentæ ad vſum Eccleſiaſticum. ita *cap. cum Apoſtolica de his quæ fiunt à prælato, & ibi doctores*, & expreſsè notat Leſſius *lib. 2. cap. 39. dub. 4. n. 20.* Azor. *lib. 7. cap. 36. q. 13.* imò non ſolùm laïcum poſſe feudum iuſtè poſſeſſum pio loco donare, aut tranſmittere ex conſenſu Epiſcopi: nam ſine illo non poteſt, vt conſtat ex *tota cauſa 16. q. 7. & cap. cum & plantare de Priuileg.* ſed etiam alteri laïco concedere, fuit ſententia *gloſſæ in cap. prohibemus de Decimis, &* Cardinal *ibi* Ioann Andr. *in cap. 1. de præſcript. in 6.* Silueſt. *decima. q. 10.* Couarru. *cap. 17. n. 5. §. præter hæc.* Suar. *cum aliis lib. 1. cap. 16. n. 7.* Ratio eſt, quia in *cap. prohibemus* ſolùm dicitur, ne laïci decimas cum periculo animarum ſuarum poſſidentes in alios laïcos transferant. Ergo qui cum animarum ſuarum periculo non poſſident, poterunt eas transferre; ſiquidem de facto debebant transferre, ſi fortè in illis linea ſuę generationis non finiatur. Adde in huiuſmodi tranſlatione non alienantur feuda, ſed iam alienata conſentit Epiſcopus, vt alius retineat. Quare Epiſcopus non dat feudum, ſed laïcus ex conſenſu Epiſcopi. Verùm Suar. *loco ſupracitato* non ſolùm affirmat poſſe laïcum ex conſenſu Epiſcopi feudum in alium extraneum tranſmittere, ſed etiam feudatario, qui erat vltimus poſſeſſor, defuncto poſſe Epiſcopum alteri infeudare, mouetur ex *cap. 1. de Feudis.* vbi Epiſcopus iurans non infeudare bona Eccleſiæ, poteſt non obſtante iuramento infeudare bona, quæ antea erant data in feudum: non enim ſub iuramento infeudandi de nouo, comprehenditur feudum antea iam datum. Similiter etiam ſub prohibitione facta non infeudandi in perpetuum comprehēdi non debet feudum antea iam datum, etiam moriente vltimo poſſeſſore. Et ratio eſt efficax: nam illa bona etiam moriente vltimo poſſeſſore non cenſentur ſub dominio vtili Epiſcopi, neque ad Epiſcopum pertinere, quouſque ipſe eas acceptet, & per acceptationem in ſuis bonis incorporentur, vt tradit Panormit. *cum aliis, in cap. vt ſuper de rebus Eccleſ. non alienand.* Ergo antequam acceptet poterit in feudum dare: in hoc enim non alienat bona Eccleſiæ, ſed iam alienata non vult ea acceptare, neque menſæ Epiſcopi appropiare; grauis tamen cauſa debet vrgere, vt licitè hoc fiat, licèt ſine illa factum teneat. Sed hæc latiùs examinauimus, cum de alienatione bonorum Eccleſiaſticorum habetur ſermo.

PVNCTVM X.

Quibus perſonis Eccleſiaſticis iure communi debeantur decimæ.

1 *Clericis beneficiatis debentur decimæ.*
2 *Religioſis, aliiſque clericis non beneficiatis non debentur decimæ iure communi; benè tamen ex priuilegio.*
3 *An teneantur parochiani ſuſtentare beneficiatum, ſi decimæ, quas ſoluunt, alteri ſint applicatæ? Proponitur dubitandi ratio.*
4 *Nulla eſt applicatio decimarum facta loco pio, ſi beneficiatus congruam non habet.*
5 *Qui beneficium per vicarios inſeruit, tenetur eis debitam ſuſtentationem tribuere.*
6 *Caſu quo penſionarius beneficiato non tribuat ſufficiens ſtipendium, non tenentur parochiani duplicatas decimas ſoluere.*

1 TEmpore naſcentis Eccleſię omnia erant communia, ac proinde cœtui clericorum decimæ debitæ erant, quas Epiſcopus inter eos pro qualitate, & menſura laboris, ac neceſſitatis impertiebatur: ita colligitur apertè ex *cap. peruenit, cap. quoniam. cap. omnes baſilicæ. 16. q. 7. & in cap. 1. huius cauſæ, & quæſt.* ait Gregor. Decimas ſub manu Epiſcopi fore cenſemus, vt ille qui cæteris præeſt, omnibus iuſtè diſtribuat. Poſt factam verò diuiſionem parochiarum, & ſignatis clericis qui ibi miniſtrarent, & iam Epiſcopo ſimul cum clero decimæ debentur, vt conſtat ex *cap. quoniam de Decimis, cap. conquerente de officio Ordinar.* & docet Panorm. & *doctores communiter*, in *cap. cum contingat. de Decimis n. 7.* Ratio quare Epiſcopis, & Clericis deberentur, eſt quia omnes ij miniſtrabant ſpiritualia, debebant ergo temporalia metere; ſucceſſu verò temporis, & creſcente cumulo decimarum pluribus Clericis ſunt applicatæ, aliis titulo ſpirituali, & Eccleſiaſtico, hoc eſt ratione beneficij, aliis verò ex gratia, & priuilegio, vel ſtipendio pro obſequio. Atqui titulo ſpirituali decimas exigunt, etiamſi parochi non ſint; quia officium ſpirituale exercent & aliquomodo ad cultum diuinum concurrunt, de iuſtitia habent ius exigendi decimas. Nam decimæ non ſolùm dantur Clericis; eo quod Sacramenta miniſtrent, ſed etiam quia ex officio deputati ſint ad diuinum cultum. *cap. ex parte 2. de Decimis.* Ergo Clerici, quibus beneficium Eccleſiaſticum conceſſum eſt, ius habent exigendi decimas, illiſque de iuſtitia debentur. Non enim laïci tenentur ſolùm alere miniſtros, qui ſibi ſacramenta miniſtrent, ſed etiam omnes eos, quos Eccleſia iudicauerit conuenientes ad diuinum cultum, & ſacrificium, & orationes offerendas, quique ſpeciali titulo, & obligatione ſint ad illud officium deſtinati. Cùm ergo omnes clerici beneficiati ratione beneficij hanc obligationem habeant, & ad hoc munus ſint deputati; efficitur ſanè eis decimas de iure, & de iuſtitia deberi, Eccleſiæ taxatione poſita, & ita latè, & eruditè probat Suar. *cap. 28. n. 12. & cap. 29 n. 4.*

2 Ex quo fit religioſis iure communi decimas non deberi, neque aliis clericis, qui beneficium Eccleſiaſticum non habent; quia non ſunt ab Eccleſia deputati, vt proprij illius miniſtri; ſed ex deuotione, vel voto populo Chriſtiano inſeruiunt. At ex priuilegio eis ſæpè decimæ applicantur, & aliquando cum obligatione exercendi aliquod ſpirituale miniſterium; & tunc ſine dubio eis decimæ debentur ex iuſtitia; quia Eccleſia ius quod habet ad illas exigendas transfert in religioſos; ſi quidem illius iuris ſunt capaces. Cùm ergo Eccleſiæ ex iuſtitia decimæ debeantur poſita taxatione, etiam religioſis, in quos hoc ius tranſlatum fuerit, deberi debent, vt ex Panormit. tradit Suar. *ſupra in fine.* Poterunt tamen huiuſmodi clerici, & religioſi præſcriptione acquirere ius exigendi decimas. ita Rebuf. *q. 13. n. 63.* Gutierr. *tract. de decimis. cap. 21. n. 6.* Primò ſi Eccleſiam parochialem, vel beneficium acquirant, cui decimæ ſunt annexæ. Poſſunt enim acquirere; ſiquidem ſunt capaces. *cap. ad aures de præſcriptionib.* Requiritur tamen titulus coloratus; quia beneficium ſine inſtitutione canonica poſſideri bona fide non poteſt. Leſſius *lib. 2. cap. 6. dub. 10.* Ad cuius præſcriptionem triennalis poſſeſſio pacifica ſufficit, modò ſimonia non interuenerit. ex *reg. cancellariæ. 33.*

vt

Digitized by Google

vt ſupradictus author cùm Rebuſſo, & Nauar.*lib.3. conſil.40.& 41.de prebendis* affirmat. Secundò poſſunt præſcribere ius exigendi decimas conſuetudine, & poſſeſſione bona fide cõtinuata,quę nullo modo poteſt eſſe, niſi præſumant aliquod ſibi priuilegium fuiſſe conceſſum. In foro tamen externo ita adeſſe præſumitur, quoties decimæ exiguntur à tempore immemoriali: & tunc quidem religioſi,& clerici non tam decimas præſcribunt in vi poſſeſſionis, quàm in vi tituli præſcripti. Vide quæ ſuprà diximus de laïcis.

3 Sed eſt dubium, an clericis beneficiatis debeantur decimæ à populo, ſi aliis ſunt applicatæ, & mercenariis, ſi beneficiatus non det ſufficiens ſtipendium ad ſuſtentationem?

Pro cuius ſolutione ſuppono ſæpè ſæpius contingere parochianos abundantes decimas ſoluere, quibus optimè poſſent miniſtri ſibi inſeruientes ſuſtentari. Sed quia à Romano Pontifice applicatæ ſunt canonicatui, vel alteri pio loco, & ſæpè laicis, ea de cauſa cogitur clericus eis inſeruiens tenui ſtipendio viuere. Ex quo fit vt benè dicit Leſſius.*lib.2.cap.39. nu.17.in fine.* cum viri idonei nolunt tam tenui ſtipendio onus ſubire,ſæpè indocti,& improbi; qui alia ratione viuere nequeunt, præficiantur. Non enim quæruntur, qui maximè populo videantur profuturi, & munus optimè adminiſtraturi; ſed qui minimo ſtipendio velint ſeruire. Hinc proh dolor! multis in locis tanta animarum clades. Quod ergo quæritur,eſt, An parochiani teneantur iis clericis ſibi inſeruientibus prouidere,vel ex oblationibus, aut aliis rebus,vltra decimas quas ſoluunt?

4 Reſpondeo, & dico primò applicationem decimarum factam cuilibet etiam pio loco, vel religioſo per modum penſionis,aut quomodocunque eſſe nullam,ſi beneficiatus priuetur debita ſuſtentatione. ita Suar.*lib.1 cap.15 a.n.7.* Ratio eſt quia Pontifex non eſt omnium decimarum dominus, ſed diſpenſator. Eſſet autem iniqua diſpenſatio decimarum, quæ beneficiatum debito ſtipendio priuaret, & vellet gratis inſeruire. Quocirca non obſtante tali applicatione tenetur de iuſtitia penſionarius beneficiatum congruenter ſuſtentare. Quod ſi ille ob penuriam cogi non poſſit, ipſemet Pontifex tenetur decimas ab illo auferre, vel huic beneficiato penſionem, vel aliud beneficium applicare, aut ex aliis bonis eum ſuſtentare; ipſe tamen beneficiatus nullo modo tenetur beneficium relinquere, etiam ſi ſciens eius penuriam accepiſſet. Teneretur tamen inſeruire etiam gratis,ſi ſciens beneficium accepit. ita Suar.*cap.15.n.7.* Mihi tamen videtur contrarium dicendum non teneri inſeruire, etiam ſi ſciens accepiſſet; quia Eccleſia non intendit obligare neminem ad gratis inſeruiendum, neque beneficium tenere reputatur beneficium. *cap. is cui.19.de Prabendis.in 6.* & probat Leſſius *lib.2.cap. 34.dub.31.n.169.*

5 Dico ſecundò Beneficiatus, qui per ſe beneficio non inſeruit, ſed per vicarios tenetur eis debitam ſuſtentationem tribuere; quia ſub hoc onere decimas recipit.Quod ſi beneficiatus non tribuat,poterunt parochiani decimas denegare beneficiato, vt vice-curato tribuatur debita ſuſtentatio:in hoc enim partes gerunt ipſius curati, & adimplent obligationem, quam ipſe debet adimplere, ſimiliter etiamſi penſionarius decimas recipiat abundantes, & parocho inſufficientes ad ſuſtentationem relinquantur, poterunt parochiani detrahere penſionario decimas, & curato applicare; quia illa applicatio decimarum iniuſta fuit, & contra debitum ordinem ea in parte, qua parochus debito ſtipendio defraudatur, ac proinde nulla: ſic colligitur ex ſupradictis Doctoribus. Neque in hoc inuenio difficultatem alicuius momenti.

6 Dico tertiò,caſu quo penſionarius non relinquat beneficiato ſufficiens ſtipendium,& Papa ex aliis bonis non prouideret, neque ipſi parochiani poſſent ex decimis detrahere,vt beneficiato tribuant,nullo modo tenentur parochiani beneficiato alias penſiones, vel decimas tribuere. ita Couarru.*lib.1. var. cap.17. n.3.circa finem.* Leſſius.*lib.2.cap.39.dub.4.n.17.* Suar. *cap.15.n.10.* Ratio eſt, quia populus pro miniſterio ſibi exhibito ſolùm tenetur vnas decimas tribuere. Ergo ſatisfacit ſuæ obligationi,neque tenetur duplicatum ſtipendium dare, etſi fortè culpa penſionarij, vel Pontificis ad manus parochi non perueniat: populus enim ipſe non grauat parochum, ſed Pontifex qui malè decimas applicauit,vel penſionarius qui ita videns decimas exigit non relinquens parocho ſufficiens ſtipendium, atque adeò penes illos erit obligatio,& non penes populum. Et hinc à fortiori conſtat populum non habere obligationem ſuſtentandi vicarium, ſi decimas integrè ſoluit parocho; quia tunc non grauat populus vicarium, cogens eum gratis inſeruire. Parochus enim eſt, qui vicarium grauat,& cum eo paciſcitur de obſequio præſtando non exhibendo ei debitum ſtipendium.

Pvnctvm XI.

Quæ perſonæ teneantur decimas ſoluere.

1 *Baptizati quicunque ſint debent decimas ſoluere.*
2 *Quæ paupertas fideles baptizatos ab hoc debito excuſet.*
3 *Clerici,& religioſi ſi ſoluere decimas debent.*
4 *Ex quibus bonis hi decimas ſoluere teneantur.*
5 *Quid dicendum de hæreditate ſita in Eccleſia ſancti Michaëlis donata parocho,vel Eccleſia ſancti Petri,cui debeantur decimæ? Proponitur dubitandi ratio.*
6 *Si parocho titulo ſæculari; vel ſpirituali donentur,debentur decimæ ſicut antea.*
7 *Si Eccleſiæ donentur probabile eſt non deberi decimas.*

1 PErſonæ, quæ ad ſoluendas decimas obligari poſſunt in duplici ſunt differentia, aliæ ſunt laïcæ, aliæ Eccleſiaſticæ. Omnes ergo cuiuſcunque ſtatus,ac conditionis ſint,modò ſint baptizati tenentur debito decimarum,vt manifeſtè conſtat ex *cap.ex tranſmiſſa de Decimis*:ibi omnes fideles. Notanter dixi baptizati, vt inſinuarem Catechumenos, Iudæos, aut quoſcunque alios non baptizatos, niſi fortè ſint ex patribus Chriſtimanorum, non teneri ſoluere decimas; quia eſt præceptum Eccleſiaſticum, quod in ipſos cadere non poteſt. Poterat autem Eccleſia eos cogere vt miniſtros neceſſarios ad prædicandum, & docendam fidem, annunciandámque veritatem, & baptizandum alerent, quia hoc iure naturæ, & ex præcepto diuino debent præſtare, cum ex præcepto diuino teneantur fidem recipere, & conſequenter ex illomet præcepto ſuſtentare miniſtros, qui neceſſarij ſunt,vt illam recipiant.Eccleſia tamen nunquam hac poteſtate vtitur, ſed gratis remittit, & à baptizatis iam exigit ſuſtentationem, vt benè aduertit Suar. *lib.1.cap.16.n.12.*

2 Difficultas autem eſt, an fideles ratione paupertatis ab hoc debito excuſentur? Et quidem ſi neceſſitas ſit extrema, nulli poteſt eſſe dubium, cum tunc omnia ſint communia. Si verò ſolùm grauis ſit; eo quod illis ſolutis non habeat neceſſaria ad congruam ſuſten

Digitized by Google

ſuſtentationem perſonæ,& familiæ,ſed debet poſtea mendicato illas poſtulare,affirmat Suar. *tract.* 2.*lib.*1. *c.* 16.*n.* 16.*&* 18.*cum Innocent.in cap.licet de cenſibus,* durante illa neceſſitate non teneri ſoluere; etſi probabiliter timet non eſſe remittendam decimam; ſi manifeſtet, non teneri manifeſtare: ſi certus eſt de ſua neceſſitate.Ratio eſt,quia præceptum de ſoluenda decima Eccleſiaſticum eſt.Non ergo credendum eſt obligare cum tanto rigore, vt pauperes non habentes congruam ſubſtentationem ſibi, & familiæ ſuæ, obliget; præcipuè cùm antiquo iure pars decimarum, & fructuum Eccleſiaſticorum applicata erat pauperibus, & licet modo cum aliis confuſa ſit; tamen clerici tenentur ex ſuis redditibus eos alere.Ergo poſſunt ipſi ſibi decimam illam partem retinere, quam debebat eis parochus tribuere. Et confirmo. Debitor differre poſſet ſolutionem debiti, dum ipſe, vel ſua familia in graui eſt neceſſitate,vt làte diximus *in mat.* 4.*de reſtitutione,diſp. vlt.* imo ibi probauimus non ſolū non teneri tunc debitū ſoluere, ſed ipſum debitū extengui,ſi durante neceſſitate tenetur diues eleemoſynam facere.Ergo tenetur donare.Ergo egenus ſuo proprio iure vtitur, dum rem ipſam conſumit. Adde in graui neceſſitate, ſicut in extrema omnia videntur communia eſſe. Quæ omnia ſupradicto loco probata ſunt, & à fortiori videntur procedere in hoc debito decimarum, cùm ſolùm hoc debitum ex præcepto Eccleſiaſtico, & non iure naturæ debeatur.

3 Quoad perſonas Eccleſiaſticas attinet.Reſpondeo clericos omnes,& religioſos teneri decimas ſoluere; habetur *cap.* 2. *de Decimis.* ibi clericos illos, qui à clericis ſpiritualium miniſteriorū labores accipiunt, decimas eis debere: & ita ſentit Hoſtienſ. Antoin. Abbaſ.Henrriq.Couar. Gutierr. & alii relati à Suar. *lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 21. De religioſis conſtat ex *cap. nuper, cap. ex parte, cap. de cætero. alijs de Decimis.* Ratio eſt,quia clerici, qui parochi nō ſunt,tenentur ſacramenta recipere à parocho proprio, eiſque parochus obligatus eſt ſacramēta adminiſtrare ex officio; quæ eſt ratio ob quam laici decimas ſoluere tenētur.

4 Bona autem ex quibus hæ decimæ ſolui debent, probabile eſt eſſe poſſeſſiones Eccleciaſticas: Hæc enim videntur eſſe titulo ſpirituali donata;& in numero decimarum computantur. Non ergo ex illis decimę ſolui debent Et ita eſt conſuetudo,& ſecundum hunc ſenſum explicatur optimè *cap.*2. *de Decimis,*vbi in priori parte dicit Pontifex nouum eſſe, vt clerici à clericis decimas exigant,hoc eſt inſolitum, & præter ius eſſe clericos à clericis exigere decimas ex illis rebus,quæ titulo clericali habent. ita Suar.*ſupra*, n.23. qui etiam addit non teneri ſoluere ex lucris acquiſitis titulo ſpirituali, imò nec temporali, quia non eſt in vſu.

Vnde fit obligationem hanc cadere in fructibus hæreditarijs, quæ ſibi titulo patrimonij, legari, aut donatione conceſſa eſt; quia cùm clerici, etiam vt tales ſunt, recipere debent aliqua ſacramenta, paſtoremque debeant recognoſcere, efficitur ſanè de his rebus, ſicut & laici debent decimas ſoluere.Excipiuntur tamen parochi, & à fortiori Epiſcopus: nam licet parochi Epiſcopo tanquam proprio paſtori, & Epiſcopus Pontifici iure Eccleſiaſtico obligari poſſent ad ſoluendas decimas,ſaltem ex redditibus temporalibus, ſi quidem indigent,vt ſibi ſpiritualia miniſtrentur, & de facto Epiſcopus regit parochos, & Pontifex Epiſcopos, non tamen ius eis impoſuit huiuſmodi obligationem: eaque de cauſa exempti ſunt, vti tenet Rebuf.*tract.de decimiſ.q.*5.*n.*5. Suar. cum aliis *lib.* 1.*cap.* 17. *num.* 18. *& ſeq.* Leſius *lib.*2. *cap.* 39. *num.* 28. niſi forte prædia ſint in alienis Eccleſiis, quibus ſolitum erat decimas ſolui.

5 Solùm relinquitur dubitatio de hæreditate donata parocho, vel Eccleſiæ. v. g. Sancti Petri. An, inquam, teneatur decimas ſoluere Eccleſiæ S. Michaëlis in qua hæreditas ſit, & cui decimas ſoluere conſueuit? Ratio difficultatis eſt: quia res cum ſuo onere tranſit, neque poteſt aliter alienari, aut donari,& in præſenti caſu eſt textus expreſſus *in cap. ſi quis laicus, vel clericus.* 16.*q.*1.*ibi*,ſi quis laicus, vel clericus, vel veriuſque ſexus perſona proprietatis ſuæ loca, vel res alicubi dare delegauerit, decimatiuum prouentum priori Eccleſiæ legitimè aſſignatum inde abſtrahere nullam habeat poteſtatē,quòd ſi facere tentauerit, talis traditio irrita prorſus dicitur, & ipſe ad emendationem Eccleſiaſtica coercetur cenſura.Idem habetur *in cap. Eccleſiæ,& duobus ſeqq.eadem cauſa, & quæſt.* vbi prohibetur,ne Eccleſiæ antiquiores decimis priuentur ob nouas ædificatas,& conſtructas.Efficitur ergo parochum,Epiſcopum, vel Eccleſiam S. Petri teneri ſoluere decimam Eccleſię S.Michaëlis,cui ſolebant decimæ ſolui ex hæreditate ſibi denuo applicata; aliàs neque res cum ſuo onere tranſibit,& via aperitur maxima, vt graue detrimentum Eccleſiæ patiantur, neque redditus habeant certos. Item *in cap. Eccleſia* 16.*q.*1. Dicitur,Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ nec decimis, nec vlla poſſeſſione priuentur, ita vt nouis oratoriis tribuantur,confirmat id ipſum textus *in cap. quicunque eadem cauſa,& quæſt.*Et ita hanc ſententiam tuetur Abba.*cap. nuper,& cap.*2.*de Decimis,n.* 6. Rebuffus.*q.*5.*n.*20.Couar. *lib.* 1. *var.cap.* 17.*n.* 8.5.*ſecundo.* Gutierr.*lib.*1.*qq. canon. cap.*21.*n.* 54 fauet gloſſa *in cap.* 1.*de Cenſibus.verſ.nullo onere.*

6 Dicendum verò eſt dupliciter hæc prædia poſſe relinqui parocho,vel Epiſcopo, aut more laicorum, & titulo temporali; ita ipſi parocho, quatenus perſona quædam particularis eſt, relinquantur, & non ratione officij. Et ſecundum hanc rationem relinqui certum eſt debere decimam Eccleſiæ, in qua ſita ſunt, vt tradit Couar. Gutierr. *ſupra*, & D. Tom.*q.* 87.*art* 4. *ad* 1. & Suar. *cap.*17. *num.* 16. Fagund *de quinto Eccleſiæ præcepto,lib.* 1. *cap.*7. *num.*8. Et efficaciter probatur rationibus ſupradictis,quæ etiam probant parochum habentem aliqua prædia ratione patrimonij,aut titulo ſæculari donata,ex quibus Eccleſiæ, cui præficitur, parochus ſoluere decimas conſueuit: tenetur, inquam, poſtea decimas ex illis ſoluere, ſi forte ipſe decimas non recipit, aut ſi non recipit,integrè tenetur eam partem donare aliis,quæ illis competunt; quia res cum ſuo onere tranſit, ita *ſupradicti doctores.*

Dices. Ergo nulla eſt differentia inter parochum,& alios ſimplices clericos; ſi quidē omnes tenentur de bonis titulo ſęculari donatis ſoluere decimas, non verò de Eccleſiaſticis, hoc eſt de bonis datis ratione beneficij.Reſpondeo eſſe magnam differentiam: nam ſimplex clericus ſemper tenetur decimam horum bonorū integrè ſoluere, parochos autem ſæpe nullam; quia fortè ſuæ omnes decimæ debentur illius parochiæ, vel ſaltem magna illarum pars. Vnde ferè nunquam integrè decimam ſoluit.

Deinde parochus non obligatur ſoluere decimas debito perſonali,id eſt, cadente ſuper perſonā, quia exemptus eſt à decimis,ſed debito reali, hoc eſt ratione rei poſſeſſæ,quæ ſecum trahit illud onus.Quòd ſi prædia reſidentia intra terminos Eccleſiæ S.Mich. titulo ſpirituali donata ſunt parocho.S.Petri.videtur etiā dicendū eum cōmuni ſententia debere decimas propter ſupradicta capita,quia res cū ſuo onere trāſit.

7 Maior tamen eſt dubitatio, quando relinquuntur nō parocho, ſed Eccleſiæ,& fiunt quaſi patrimoniū illius

ferè religioſis exemptionem à decimis laborum ſuorum, hoc eſt, prædiorum, quæ habent, vt benè aduertit ibi *Gloſſa*, & poſtea fit cōfeſſio ad noualia. Quapropter ſi ex vi priuilegij cōceſſi non ſoluendi decimas ex prædiis ſuis, noualia tantùm venirent intelligenda, diceret Pontifex ſe eximere à decimis noualium, & nonà decimis laborū ſuorum, vt ipſemet Pontifex argumentatur. in *cap. ad audientiam. 12. eodem tit.* Sit ergo certum hoc priuilegium conceſſum religioſis, comprehendere omnia prædia, quæ habent, etiam ſi decimæ eorum Parochiæ deberentur tempore conceſſi priuilegij. Neque argumenta in contrarium obſtant. Nam priuilegium hoc licet ſtrictè interpretandum ſit, tamen verba priuilegij in rigore ſaluari debent, & explicari ſecundùm ſuam ſignificationem rigoroſam, cùm autem ſecundùm ſignificationem rigoroſam: in exemptione à decimis prædialibus non veniant ſolùm noualia intelligenda; fit ſanè comprehendi debere omnia prædia, quæ tempore priuilegij conceſſi religioſi habeant. Et ad confirmationem reſpondeo; Pontificem cùm exemptionem à decimis prædialibus concedit, tacitè Parochiæ, cui iure communi debentur, derogare. Decimæ namque neceſſario debebantur Eccleſiæ, in qua prædia ſita ſunt. Ergo cōcedens exemptionem illarum conſequenter cenſetur debitum illius tollere, neque opus eſt aliam expreſſiorem mentionem facere. Secus eſt dicendum quando alicui Eccleſię vel particulari perſonę titulo particulari deberentur; quia tunc non cenſetur Pontifex gratiam dare cum pręiudicio alterius in particulari, niſi ibi clarè exprimat, vt benè Panorm. in *cap. dudum de priuilegiis.* Quod caput, vt benè explicant Doctores ſupra relati, cùm de noualibus loquatur, in cuius rigoroſa ſignificatione veniunt ſolū intelligendi agri, qui nunquam fuerunt ſeminati, neque fructum aliquem vſque tunc habuerunt. Efficitur conſequenter, non extendi priuilegium non ſoluendi decimas noualium ad agros, qui tempore conceſſi priuilegij fructus aliquos ferebant, herbæ ſcilicet, glandum, &c. oportebátque horum mentionem facere.

6 Secundò, dubium eſt, an extendatur priuilegium ſupradictis verbis cōceſſum ad prædia acquirēda poſt conceſſū priuilegium, an tantū ad acquiſita tempore priuilegij conceſſi? Cui dubitationi videtur expreſsè reſpondere Pontifex, in *cap. quia circa 22. de Priuilegijs*, vbi priuilegium indefinitè ab Epiſcopo conceſſum Monachis, de non ſoluendis decimis Epiſcopalibus, non ſolùm de decimis poſſeſſionum illius temporis, ſed futuri intelligitur, ſi remiſſio facta fuit ſecundùm canonicas ſanctiones, cùm ergo dubitari non poſſit priuilegium conceſſum à Pontifice eſſe ſecundùm canonicas ſanctiones, & ex alia parte indefinitè procedat, ad omnes decimas extēdi debet. Idemque probatur ex *c. nuper. de Decimis.* vbi Innoc. III. coarctat cōceſſionem illius. *c. ex parte*, vt non obſtante illo decimæ ſoluantur. Euidens ergo erat illa verba indefinita in rigore comprehendere præſentia, & futura. Quocirca ſi modo alicui religioni per ſimilia verba concedatur exemptio à decimis, præſentia, & futura prædia comprehendit, ad maiorem tamen claritatem additur non obſtante. *cap nuper*, & ita defendit Azor & Suar. *ſupra. n. 7.* Neque obſtat rem cum ſuo onere tranſire. *cap. ſi quis laicus, cap. Eccleſiæ. cap. quicunque. 16. q. 1.* quia id debet intelligi, quando ſolùm perſona eſt priuilegiata, ſecus quando eius bonis priuilegium eſt conceſſum, & clariùs quando priuilegium tollit huiuſmodi onus, non tranſit res cum onere, ſecus è contra. Præſcriptione autem, vt diximus, non ſe poteſt extendere ad prædia acquirenda; quia præſcriptio requirit poſſeſſionem. Vnde de ſolis illis prædiis poteſt eximere, de quibus eſt legitimè præſcripta poſſeſſiō. Atqui priuilegium cùm non requirat poſſeſſionem, ad omnia ſe poteſt extendere.

7 Ex iis à fortiori conſtat ex ſupradicto priuilegio noualia comprehendi, quidquid dicat Rebuf. *q. 14. numero 29. & 30.* & Gutier. *capite 21. numero 130.* quia noualia & ſunt prædia propria, vt ſupponimus, & propriis laboribus excoluntur. Ergo comprehenduntur ſub illa indefinita non ſoluendi decimas ex prædiis propriis, vel ex laboribus ſuis; & ita ſentit Suarez, *numero 5.* & Azor *ſuprà.*

8 Tertiò, dubitari poſſet de bonis, quæ Religioſi habent locata, conducta, vel in emphyteuſim, an ex illis decimæ debeantur? In qua quæſtione ſi priuilegium conceſſum ſit ſub illis verbis iuris. Non ſoluant decimas de ſuis agris, vel non ſoluant decimas laborum ſuorum (hoc eſt, agrorum) ita enim intelligi debet, vt conſtat ex verbis ſequentibus, quos propriis manibus, & ſumptibus colunt, cùm ſolùm agri colantur, & non labores: certum eſſe debet ſub his verbis non comprehendi agros conductitios, aut in emphyteuſim acceptos, quia ipſi non ſunt proprij, neque ſui, quod expreſsè videtur definitum ab Alexand. III. *in c. dilecti*, cùm dixerit, ſub illis verbis, quæ referuntur, *capite Decimas, 16. queſt. 1.* non fuiſſe intentionem ſuam, neque anteceſſorum ſuorum agros conductos, & receptos ad formam comprehendere: ita Panorm. *in cap. dilecti.* Rebuf. *queſt. 14. numer. 52. & communis.*

9 Video tamē Ioan. Azor *t. 1 lib. 7. q. 6. §. 3.* affirmare, ſi priuilegium dicat, eximimus religioſos à decimis ſoluendis, ex prædiis, quæ habent, comprehendi prædia conductitia, quia hæc etiam habentur, licèt non vt propria. Suar. verò, *c. 19. n. 11.* etſi ad prædia accepta in emphyteuſim extēdat priuilegium ſub opinione probabili, quia emphyteuſis diſtinguitur à locato, & conducto, & *c. dilecti.* ſolùm de prædiis conductis mentionem fecit. Tamen probabilius exiſtimat oppoſitum, & quando vrgetur: illa prædia conducta, vel in emphyteuſim accepta habentur à religioſis. Reſpondet: habentur ſecundùm quid, hoc eſt ad tēpus, ſicut domus locata, & conducta non dicitur eſſe mea, neq; ego habere abſolutè domum, ſed vſum illius ad habitandū, &c. Adde: Contractus emphyteuticus à locato, & conducto ferè non diſtinguitur, niſi ex maiori, vel minori tempore; quæ non debent contractus naturam mutare. Et hic modus dicendi mihi probatur.

10 Quartò dubitatur, an ex huiuſmodi priuilegio coloni agros religioſorum conducentes à debito decimarum liberentur? Iure communi certum eſt non eximi, ſed teneri tam religioſos, quàm colonos ſoluere decimas; quia ſolùm eximuntur religioſi à debito decimarum, quæ propriis manibus excolunt. Vnde ſi cōducta prędia habent, iā nō propriis manibus, ſeu laboribus fructus percipiunt, ſed alienis: & ita eſt definitū expreſsè *c. licet, de Decimis.* Verū ſi loquamur iuxta formam ſupradictam, quæ in priuilegiis continetur: communior ſententia eſt, religioſos eximi à decimis illorum fructuum. Ratio eſt; quia priuilegium reale eximit à debito decimarum illorum prædiorum, quæ per alios coluntur, vt traditur *à gloſſa, in. clement. 2. de Decimis, verſ. excolendas.* Et ibi communiter ſcribentes. Cardin. *queſt. 23.* Abbas, *in. cap. ex parte. 1. de Decimis. numer. 5.* At in ſupradictis verbis conceditur priuilegium reale, & non perſonale. Ait enim Pontifex. *Eximimus religioſos, & eorum prædia à decimis ſoluendis.* Ergo. Quod ſi in aliquo priuilegio

niſtrationem ipſo iure ſuſpenduntur. Deinde *in clement. cupientes de Pœnis*, ipſo iure excommunicantur omnes religioſi cuiuſcunque ordinis, qui in concionibus vel aliis in locis aliqua tractant, ex quibus mouenrur audientes, vt decimas debitas non ſoluant: ad quam incurrendam, vt dicit Angel. & Tolet. *in explicat. huius clement.* debent dicere ex illo prauo animo, & ex alia parte in præſentia illorum, qui debent decimas ſoluere. Additur prætereà excommunicatio aduerſus religioſos, qui pœnitentes ſcienter non obligauerint decimas ſoluere, & ex alia parte poſteà cùm poſſint non emendauerint factum, audéntque potiùs in publicum concionari non habere obligationem: quæ omnes actiones, vt benè dicit Tolet. requiruntur ad hanc cenſuram incurrendam, vt conſtat ex textu.

3. Rurſus eſt excommunicatio lata *in bulla cœnæ, clauſula* 17. aduerſus exigentes, vſurpantes, occupantes, ſequeſtrantes decimas, redditus, & prouentus beneficiorum, & aduerſus auxilium ad id præſtantes, quando ea faciunt, quaſi ſibi deberentur. Sic Suar. Tolet. Nauarr. & alij, explicantes ſupradictam clauſulam, & nos ibidem notauimus.

Et hinc naſcitur dubium, an ſint excommunicati magiſtratus, qui videntes populum in graui neceſſitate eſſe, fructus, & decimas beneficiorum ſequeſtrant in populi ſuſtentationem. Ratio dubij eſt; quia illa ſequeſtrant tanquam debita in illa occaſione. Ex alia parte durum eſſe videtur hos magiſtratus condemnare, cùm bonum commune attendant, cui ipſimet clerici tenebantur ſuccurrere. Dicendum ergo eſt, eos excommunicatione ligari ob talem ſequeſtrationem, niſi priùs tentauerint neceſſitati ſubuenire authoritate iudicis Eccleſiaſtici. Quia dum ille negligens non eſt, non habent Magiſtratus authoritatem fructus beneficiorum vſurpandi. At Iudice Eccleſiaſtico negligente, ne populus pereat, poterunt illa bona, quæ clericis neceſſaria non ſunt, quæque ipſi debebant alienare, in ſequeſtro ponere, & fauet *lex regia* 1. *tit.* 25. *lib.* 5. *noua collect.* ibi, *a todas las perſonas de qualquier calidad, o condicion que ſean, aſi clerigos, y perſonas Ecleſiaſticas*, &c. *que tubieren pan, que puedan, y deben vender, les apremien a que lo vendan ſegun les fuere repartido*: ſic expreſsè Ioan. Guttier. *lib.* 1. *pract. quæſt. in legib. regni, q.* 13. conſenſit Matrenzo, *in ſupradicta lege, gloſſ.* 1. & 8.

PVNCTVM XV.

Quomodo Eccleſia recuperare poſſit decimas non ſolutas, & à quibus, & coram quo iudice.

1 *Excommunicatione poteſt, & debet.*
2 *Poteſt Eccleſia decimam partem fructuum, non ſolùm actione perſonali, ſed reali per rei vendicationem recuperare: imò ſecundùm probabilem ſententiam poteſt agere aduerſus illas perſonas, quibus prædia vendita ſunt, ſeu donata.*
3 *Probabilius eſt à poſſidente agrum non poſſe decimam exigi.*
4 *Parochus non poteſt per vim decimam ſibi debitam accipere, neque ob illius non ſolutionem negare Sacramenta.*
5 *Si cauſa decimalis ſit facti, & non iuris, poteſt coram ſæculari iudice agitari: ſecùs ſi ſit iuris.*
6 *Decimæ tranſlatæ in laycum in feudum perpetuum, vel emphyteuſim coram ſæculari iudice peti poſſunt.*
7 *Si decimæ exigantur à laycis, eo quòd non putetur illos priuilegium exemptionis habere, poſſunt coram ſæculari iudice ſe defendere. Secùs verò, ſi de valore priuilegij ageretur.*
8 *In cauſa poſſeſſoria decimarum, non iudicem laycum, ſed Eccleſiaſticum adire debes.*
9 *Conductor laycus coram layco iudice conueniendus eſt, tametſi alij contrarium ſentiant.*

1. Reſpondeo primò, poſſe Eccleſiam recuperare decimas excommunicatione, iuxta Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 12. *de reformat.* Imò non poteſt hac via, ſed etiam debet, niſi fortè obſtet ſcandalum publicum, & maiora mala ex tali coactione naſcantur: tunc enim diſſimulare poterit. Neque tunc bona Eccleſiæ immobilia alienat, ſed quoſdam redditus, quos ex iuſta cauſa remittere, aut commutare poteſt, vt tradit Panorm. *in c. vlt. de rerum permut. & cap. cùm homines. de Decimis, n.* 7. *& gloſſ. in cap. vt ſuper, de rebus Eccleſ. non alienand. verſ. poſſeſſiones.* & Suar. *lib.* 1. *c.* 38. *n.* 3. *&* 4. *& ſeq.*

2. Dico ſecundò, Poteſt Eccleſia decimam partem fructuum recuperare, non ſolùm actione perſonali, ſed & reali, per rei vendicationem ab iniquis detétoribus ob dominium vtile, quod diximus puncto 2. habere in decimas, etiam antequam à cumulo ſeparētur: imò ſecundùm probabilem ſentētiam poteſt agere aduerſus illas perſonas, quibus prædia vendita ſunt, ſeu donata, aut legata, vt decimas præteritas illorum prædiorum non ſolutas ſoluant. ita tenet Abbas *in c. cum homines de Decimis, n.* 6. cum Io. Andr. & Feder. Senen. *conſ.* 81. Hoſtienſ. *in c. paſtoralis, de Decimis, n.* 5. & ſignificat gl. *in cap. tua nobis, de Decimis, verſ. ſic & dominus, in fine.* Ratio poteſt eſſe; quia prædia videntur eſſe obligata per modum hypothecæ ad ſoluendas decimas quaſcúque, ſicut bona mariti dicuntur eſſe obligata pro dote vxoris, *cap. ex literis, de pign.* quam obligationem extendunt Abbas, & gloſ. *in illo cap.* quæ creduntur pro mala adminiſtratione bonorum Eccleſiæ eſſe obligata, & ad tutorem, cuius bona etiam cenſentur obligata pro bonis pupilli.

3. Verum Suar. *lib.* 1. *c.* 38. *n.* 11. non audet affirmare prædia vendita, ſeu donata obligata eſſe per modum generalis, aut particularis hypothecæ ad ſolutionem decimarum quorumcunque fructuum illius domini, cuius erant prædia; imò neque ad ſolutionem decimarum illorum fructuum, qui nati fuerunt ex prędiis. Ratio pręcipua, qua mouetur, eſt; quia cùm fideles ſua prædia taliter non obligauerint, non poteſt talis obligatio induci, niſi beneficio legis. Lex autem nulla eſt, quæ hoc expreſsè affirmet, aut vnde colligatur. Nam *c. ex literis, de pignor.* licèt bona Prælati comparatione Eccleſiæ, bona tutoris comparatione pupilli comprehendat, non tamen comprehédere debet bona fideliú comparatione Eccleſiæ, cùm fideles nec habeāt rationem Prælati, nec tutoris, neque aliquo modo Eccleſię ſunt ſpecialiter obligati; quia ſunt obligati gubernatoribus & miniſtris publicis, & mihi hoc probabilius apparet: ſi enim ſolutioni decimarum fructus naſcentes ex agro obligati ſunt. Vnde agro illa obligatio imponenda eſt? conſentit Fagund. *de Decimis, lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 2.

4. Dico tertiò, Parochus non poteſt ſua authoritate decimas non ſolutas per vim accipere. ita Rebuf. *cum communi ſententia, q.* 9. *n.* 10. Ratio eſt, quia parochianus antequam ſoluat decimas eſt dominus ſuorum fructuum, non igitur priuari dominio poteſt authoritate parochi, vtpote carentis iuriſdictione forenſi coactiua, ſeu punitiua in foro externo.

Dices: poterit cogere ad ſolutionem, negando Sacramenta; cùm enim ipſe teneatur Sacramenta fidelibus adminiſtrare, neque dare illa indignis, poterit imò & debebit cogere hac coactione.

Reſpondeo, nō poſſe parochum negare Sacremēta ob hanc cauſam, niſi delictum ſit per ſententiam declaratum;

claratum; quia vſque ad illud tempus non cenſetur delictum publicum, & indubitabile; cùm poſſit habere rationem aliquam, qua à ſolutione decimarum excuſetur. Negatio verò publica Sacramenti, vt dixi in mat. de Euchariſtia, requirit neceſſariò delictum commiſſum eſſe euidens euidentia iuris, vel facti: ita expreſsè Suar. *lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 2. & loquens de oblationibus debitis, notauit Couar. plures referens *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 3. Fagund. *de primitiis, & oblat. lib.* 4. *c.* 1. *n.* 8.

5 Præter has vias videtur aliquibus poſſe Eccleſias recuperare decimas ſuas authoritate iudicis ſæcularis, ad quem dicunt appellare poſſe, ipſeque cognita violentia defendere Eccleſiam, & quamcunque aliam perſonam ab iniuria illata. Sed de hoc latè diximus tractatu de immunit. Eccleſ. interim legẽdus eſt Azor *lib.* 7. *Inſtit. c.* 36. *q.* 3. *& ſeqq.* & Suar. *lib.* 4. *de immun. Eccleſ. cap.* 33. Couar. *pract. cap.* 35. *n.* 2. Fagund. *de quinto Eccleſiæ præcepto lib.* 3. *c.* 5. Breuitérque reſpondeo ſub diſtinctione: Si cauſa decimarum ſit facti, & non iuris: eo quòd non agitur, an debeatur decima, ſed an debita decima ſoluta ſit, vel non ſoluta, poterit Eccleſia, tam coram iudice Eccleſiaſtico, quàm coram ſæculari Magiſtratu debitorem ſuum laïcum, non clericum conuenire; quia illa cauſa eſt mixti fori. Sic Rebuff. *tract. de decimis q.* 12. *n.* 3. *& q.* 10. *n.* 39. Suar. *t.* 1. *de relig. tract.* 2. *lib.* 2. *de diuino cultu, cap.* 38. *n.* 16. *fine.* Fagun. *de quinto Eccleſ. præcepto, lib.* 3. *c.* 5. *n.* 2. Couar. *pract. quæſt. cap.* 35. *n.* 2. At ſi cauſa ſit iuris, quia videlicet tractatur de iure, quo decimæ debentur, de expenſis, quibus eſt ſoluenda, de loco, de quantitate, de qualitate, & ſimilibus: certum & ſolum coram Eccleſiaſtico iudice hoc ius Eccleſiam recuperare poſſe; quia ſolus iudex Eccleſiaſticus eſt iudex competens, eo quòd illa ſit cauſa ſpiritualis, & tradunt ſupradicti Doctores.

6 Aliquæ exceptiones adhibentur huic doctrinæ, de feudo, de emphyteuſi, de cauſa poſſeſſoria, quæ in ſupradicto tractatu de immunitate Eccleſiaſticarum perſonarum, & bonorum examinamus. Sed ne aliquid in præſenti deſideretur. Dico, ſi authoritate Romani Pontificis decimæ alicui, eiúſque hæredibus & ſucceſſoribus in feudum perpetuum conceſſæ ſint, qualiter Regibus Hiſpaniæ ſunt conceſſæ decimæ, vulgò tertiæ dictæ, cenſeo ſatis probabile, ſi cauſa agitanda eſt, coram ſæculari iudice tractandam eſſe; quia iam illa cauſa ob conceſſionem perpetuam laycis deſinit eſſe ſpiritualis, & fit temporalis, & tanquam temporalis tranſmittitur, & alienatur in conſulto ordinario, & ita aliis relatis tenet Couaruu. *pract. quæſt. cap.* 35. *num.* 2. *verſ.* 3. Gutierr. *pract. quæſt. noſtri regni. lib.* 1. *quæſt.* 14. *n.* 4. Secus verò dicendum cenſeo, quando non in perpetuum, ſed pro limitato tempore, vel limitatis perſonis feudum eſſet conceſſum; quia tunc non videtur Eccleſia rem integrè à ſe alienaſſe, & quaſi profanum feciſſe: & ſic intelligi poteſt. Rebuf. Federicus Senenſ. Azor, quos refert, & ſequitur Fagund. *de Decimis lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 5. negantes coram ſæculari iudice cauſam decimarum, quæ in feudum ſunt conceſſæ, tractari poſſe.

7. Dubium tamen non leue eſt, an layci, à quibus decimæ non ſolitæ exiguntur, poſſint iudices ſæculares adire vt illos defendant, inhibeántque iudices Eccleſiaſticos? Affirmat aliis relatis Couar. *ſuprà, verſ. quarto, &* Gutierr. *num.* 5. & probant, quia tunc non videtur tractari cauſa de iure, ſed de facto; ſi quidem ſolùm tractatur, an priuilegium habeant, vel non, an præſcripſerint, vel non præſcripſerint. Sed habere priuilegium, aut legitimam præſcriptionem ad factum pertinet, & non ad ius. Ergo poſſunt iudices ſæculares de tali cauſa cognoſcere, quod pluribus pragmaticis noſtri regni ſancitur, vt teſtantur ſupradicti Doctores, præcipuè Couar. *lib.* 1. *var. reſolut. cap.* 17. *n.* 8. *verſ. nono.* Ioan. Garcia *de expenſis, & meliorat. cap.* 9. *num.* 95. Et quidem ſi Eccleſia decimas à laycis petat; eo quòd exiſtimet non habere priuilegium, vel præſcriptionem, probabile ſanè eſt tunc poſſe laycos adire tribunal ſæculare ad ſui defenſionem ob rationem dictam; quia tunc cauſa tractatur, non de iure, ſed de facto. Verùm ſi Eccleſia prætendat laycos obligare ad decimas ſoluendas; eo quòd iudicet præſcriptionem non eſſe legitimam, vel priuilegium validum non eſſe, & layci ad ſui defenſionem valorem priuilegij, vel legitimam præſcriptionem coguntur allegare, nequaquam poterunt ſæculari iudicio ſe defendere, ſed neceſſariò tenentur iudicio Eccleſiaſtico ſtare; quia eſt cauſa iuris, & non facti, & de re ſpirituali, vel ſpirituali annexa.

8. In cauſa autem poſſeſſoria decimarum, tametſi plures Doctores cenſeant, ſi lis agitetur contra laycum, conueniendum eſſe coram iudice ſæculari, certiſſimè tenendum eſt cauſam agitandam eſſe coram Eccleſiaſtico; quia cauſa poſſeſſoria, etiamſi nihil proprietatis mixtum habeat, Eccleſiaſtica eſt, & non temporalis, vt colligitur *ex clem. vnica de cauſa poſſeſſ. & propriet. & clement. vnica, de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* & tradit Couar. *pract. quæſt. cap.* 35. *n.* 1. *verſ. verùm ſi diligenter.*

9 Sed quid dicendum de conductore decimarum, poſſitne tam coram iudice layco, quàm Eccleſiaſtico conueniri, ſi non ſoluat pretium conductionis? Affirmat Fagund. *de quinto Eccleſ. præcepto, lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 11. Mouetur, quia eſt quæſtio facti, non iuris. At mihi dicendum videtur neceſſariò conductorem laycum conueniendum eſſe coram iudice layco, neque poſſe coram Eccleſiaſtico conueniri ob non ſolutum pretium conductionis; quia illa cauſa neque eſt Eccleſiaſtica de iure, neque de facto; ſi quidem non eſt ſuper ius decimandi, neque ſuper decimas ſoluendas ab iis, qui illas debent, ſed eſt cauſa omnino profana, & ſæcularis, ſcilicet implere contractum, & promiſſis ſtare de ſoluendo pretio, quo decimæ conductæ ſunt: & ita tenet Couar. *pract. quæſt. cap.* 35. *num.* 2. *verſ. quinto.* Verùm ſi in contractu conductionis conductor ſe ſubmittit iudici Eccleſiaſtico, tunc poterit coram illo conueniri, vt idemmet Couar. & Fagund. notant. Et eſt text. *in leg.* 6. *tit.* 1. *lib.* 3. *ordin.*

PUNCTUM XVI.

Quid ſint primitiæ, & qua ratione ſint debitæ.

1 *Primitiæ quid ſint, explicatur. Et qua ratione à decimis diſtinguantur.*

2 *Eſt præceptum Eccleſiaſticum ſoluendi primitias, ſed ſpectari debet conſuetudo.*

1 PRimitiæ prout in præſenti accipiuntur, & ſecundùm quod in lege antiqua latum erat præceptum de illis ſoluendis, iuxta *Exod.* 13. *& Deut.* 26. *& Malach.* 3. dicuntur primi fructus terræ. ita *c.* 18. *Num.* Vniuerſa frugum initia, quæ gignit humus, & domino deportantur, &c. Primitiæ diſtinguuntur à decimis; eo quòd decima ſit decima pars fructuum, primitiæ verò ſint primi fructus. Et deinde, quia decimas ſoluimus in ſuſtentationem miniſtrorum Dei, tanquam ipſorum merces, & ſtipendia pro miniſteriis Eccleſiaſticis, recognoſcentéſque Deum eſſe ſupremum Dominum, nóſque illi eſſe ſubiectos. Primitiæ verò offeruntur Deo in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, recognoſcentes illum vt noſtrum benefactorem, &

Digitized by Google

& doctorem vnicum bonorum; licèt ſecundario cedant in vſum miniſtrorum.

2 Eſſe verò præceptum Eccleſiaſticum ſoluendi primitias teſtantur Doctores, *in cap. Qui*, 13. *quæſt.* 2. *& in cap.* 1. *de Decimis,& ibi gloſſ.* verſ. *in primitiis: & in cap.* 67. *reuertimini*, 16. *quæſt.* 1. *& in cap. decimas*, 16. *q.* 7. Verùm attendenda eſt conſuetudo, non ſolùm quoad debitum primitiarum, ſed etiam quoad quantitatem, & quibus perſonis ſoluendæ ſint, & quo in loco, & à quibus: vti tradit Innocent. *& alij, in cap.* 1. *de decimis.* Syluest. *verbo decima. quæſt.* 1. *circa finem.* Suar. *tract.* 2. *de relig. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 16. *contra Andream Hiſpanum, tract. de decimis quæſt.* 8. *& contra Rebuffum, tract. de decimis quæſt.* 1. *num.* 21. qui exiſtimant nulla conſuetudine introduci poſſe abrogationem præcepti ſoluendi primitias, eo quòd ſit contra gratitudinem, & honorem debitum Deo. At ſententia communis omnino eſt tenenda conſuetudine, determinari poſſe quantitatem, & qualitatem primitiarum, imò & legem illas ſoluendi abrogari poſſe, quia conſuetudo vim habet contra legem Eccleſiaſticam, ex qua ſolùm primitiæ debitæ ſunt; ſuſtentatio verò miniſtrorum, honoratio Dei, & oſtenſio gratitudinis erga ipſum aliis viis fieri poteſt, & de facto fit. Quapropter in omni ferè regione hoc ius primitiarum eſt abolitum, vt teſtatur Leſſius *lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *num.* 31. *&* Azor *t.* 1. *ſum. lib.* 7. *cap.* 38. *quæſt.* 3. qui addit, vbi huiuſmodi lex extat, minimè primitiæ ſoluuntur, niſi à clericis petantur.

PVNCTVM. XVII.

De oblationibus, & qua ratione ad illas fideles teneantur.

1 *Quid ſit oblatio, & qua ratione à decimis, primitiis, & ſacrificio differat.*
2 *Nullum eſt in iure latum præceptum de oblatione.*
3 *Nec conſuetudine videtur poſſe introduci.*
4 *Probabilius eſt conſuetudine introduci poſſe, ſi doctorum authoritate nitatur.*
5 *Proponitur obiectio, & fit illi ſatis.*
6 *Conſuetudine introduci poteſt, vt clerici dona aliquã tribuant laycis, quibus ad deuotionem excitentur.*
7 *Nulla pœna eſt ipſo iure impoſita non ſoluentibus oblationes.*

1 OBlatio generatim dicitur quidquid Deo offertur, qua ratione comprehendit primitias, decimas, & ſacrificium. Omnia enim hæc Deo offeruntur: & oblatio prout ab iis diſtinguitur, & de qua eſt ſermo in præſenti: eſt donatio quædam bonorum temporalium, ſiue mobilium, ſiue immobilium, facta Deo in eius honorem, & cultum, ad reparandam fabricam Eccleſiæ, vel alias expenſas in cultu Dei exhibitas, aut in ſuſtentationem miniſtrorum colligi poteſt ex *cap. qui oblationes, & cap. clericus.* 13. *quæſt.* 2. & tradit D. Thom. *q.* 86. *art.* 1. Et ſecundùm hanc rationem medium eſt oblatio inter decimas, primitias & ſacrificium; conuenit enim cum ſacrificio, quatenus eſt oblatio facta Deo in eius honorem, & cultum: differt verò à ſacrificio; quia ſui mutationem non requirit: cùm decimis autem, & primitiis conuenit; quia tam primitiæ, quàm decimæ Deo, vel Eccleſiæ offeruntur in ſuſtentationem miniſtrorum: differt verò ab ipſis; quia latiùs patet. In præſenti autem ſumimus oblationem pro donatione facta Eccleſiæ in ſuſtentationem miniſtrorum, vel ad reparandam fabricam, aut alias expenſas, & de hac dubitamus, qua ratione debita ſit.

2 Reſpondeo in iure nullum latum eſſe præceptum offerendi: nam licèt in *cap. ſtatuimus.* 16. *quæſt.* 1. *& cap. præter hoc* 32. *& cap. omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſt.* 1. *& cap. de his, & cap. antiquos,* 10. *quæſt.* 1. *& aliis,* videatur ferri præceptum de oblationibus faciendis; intelligenda tamen ſunt, quando oblationes ſunt debitæ; vel ratione promiſſionis, aut legati, vel ratione indigentiæ Eccleſiæ, aut miniſtrorum, vel ratione conſuetudinis, ſeu præſcriptionis, vt tradit D. Thom. *quæſt.* 86. *art.* 1. & ibi Caiet. & Arag. Gab. *ſuper can. Miſſæ, lect.* 6. & Antonin. *p.* 3. *tit.* 12. *cap.* 11. Abbas, & Ancharran. *in Rub. de Parochiis.* Angel. Sylueſt. *& alij, in verbo oblatio.* Azor. *t.* 1. *inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 7. *quæſt.* 11. *& cap.* 38. *q.* 11. Suar. *t.* 1. *de relig. tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 2. Et quidem ſi donatio promiſſa ſit voto, aut per ſimplicem promiſſionem acceptatam, nulli eſt dubium teneri promittentem adimplere promiſſum; ſimiliter etiamſi teſtamento, aut donatione legata eſt alicui hæreditas cum obligatione offerendi Eccleſiæ aliquam partem, nota eſt obligatio. Maior tamen eſt dubitatio, ſi indigeat Eccleſia ad ſui reparationem, vel miniſter ad ſui ſuſtentationem, an tunc teneantur fideles has oblationes facere? Et quidem ſi primitias, vel decimas ſoluunt ſufficientes ad parochi proprij, & Epiſcopi ſuſtentationem, non tenentur parochiani oblationes alias facere; quia ipſo iure naturæ non tenentur ampliores donationes facere, quàm ea, quæ ſufficientes iudicantur ad debitam miniſtrorũ ſuſtentationẽ. Quòd ſi decimæ in beneficia ſimplicia, aut præſtimonia diuiſæ ſunt, aut aliis vſibus applicatæ, cuius cauſa deficit congrua ſuſtentatio Epiſcopo, Beneficiario, aut Vicario, non tenentur ipſi ſupplere, ſed aliunde prouideri debet, vt diximus ſuprà de Decimis. Idem ſimiliter faciendum eſt, quando parochiani ſunt ita pauperes, vt non valeant decimas, aut oblationes facere ſufficientes ad parochi ſuſtentationem. Debet, inquam, tunc Epiſcopus vti remediis traditis à Concilio Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *&* 8. *de reformat. & ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *de reformat.* & quando illa ſufficientia non fuerint, Summum Pontificem conſulere oportebit, vt tradit Suar. *ſuprà num.* 7. *& ſeq.*

3 Si verò de conſuetudine loquamur, non videtur improbabile hac via non poſſe induci obligationem ſoluendi oblationes: quia conſuetudo hæc in ſuo principio debuit eſſe ſpontanea, & libera, & abſque vlla obligatione, vt affirmat Suar. *t.* 1. *de relig. tract.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 2. *&* Azor *quæſt.* 11. *ex Concil. Cabilonenſi ſub Carolo Magno, cap.* 6. vbi ſic habetur: Animarum ſalutem inquirere Sacerdos, non lucra terrena debet, quoniam fideles ad res ſuas dandas non ſunt cogendi, neque circunueniendi: oblatio namque ſpontanea eſſe debet, iuxta id quod ait Sp. §. 3. Voluntariè ſacrificabo tibi. Ergo neque per continuationem huius conſuetudinis induci poteſt obligatio, cũ nunquã obligatio per conſuetudinẽ inducatur, vbi abeſt animus ſe obligãdi, vt not. Caiet. *in ſum. verbo hora can.* §. 2. & Sotus *lib.* 2. *de inſtit. quæſt.* 7. *art.* 2. Ob quam rationem exiſtimat idem Sotus *lib.* 9. *quæſt.* 6. *art.* 1. *&* Angel. *verbo oblationes, num.* 1. *in addit. ad illum*, conſuetudinem oblationis non obligare, vbi decimæ ſoluuntur, & tanquam probabilem eam reputat Azor *cap.* 7. *quæſt.* 11. *& cap.* 38. *quæſt.* 12. vbi ait probabiliùs eſſe conſuetudinem in hac parte vim legis habere, ſi non conſtiterit oblationem ſtudio pietatis, & religionis in Deum liberaliter fieri. Vnde ſi conſtet fieri liberaliter, donationem exiſtimat non poſſe conſuetudine fideles obligari. Innocent. *in cap. Ad Apoſtolicam, de Simonia,* & Ant. de Buttrio, idem affirmare videntur, cùm dicunt non poſ-

ſe Epiſcopum cogere fideles, vt conſuetas oblationes ſoluant. Ergo non tenentur, ſed ſolùm poſſunt compeſcere eos, qui volunt eas infringere, immutare, aut aliquo modo contrauenire, hoc eſt compeſcere eos, qui volunt impedire fideles ne ſoluant. Et licèt addat Pontifex ſe præcipere pias conſuetudines obſeruare, intelligitur tamen, eo modo, quo introductæ ſunt, ita vt hæ quæ introductæ ſunt liberè, liberè obſeruentur, abſque eo quòd cogi poſſint ad earum ſolutionem. Quæ verò ex promiſſione, aut alia cauſa obligante introductæ ſunt, præcipit ita obſeruari. Signum ergo eſt ex iure colligi non poſſe conſuetudine liberaliter, & ſpontaneè continuata, induci obligationem ſoluendi oblationes.

4 Verùm longè communior ſententia eſt, conſuetudinem continuatam per tempus neceſſarinm ad præſcribendum obligare fideles ad illam ſeruandam, non ſolùm quando incæpta eſt liberè, & continuata ex intentione ſe obligandi, ſed etiamſi incæpta ſit, & continuata abſque animo imponendi ſibi obligationem: ita Leonard. Leſſius, *lib. 2. cap. 39. dub. num.* 34. Suar. *cap.* 5. Azot *ſupra.* Guttierr. *canon. quæſt. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 140. *& ſeq.* Couaru. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 3. Fagund. *de quinto Eccleſ. præcepto, lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 7. Panormit. Hoſtienſ. *& alij, in cap. Ad Apoſtolicam de Simonia.* Quod caput eſt præcipuum fundamentum huius obligationis, cùm dicat ibi Pontifex prauam exactionem fieri prohibemus, & pias conſuetudines præcipimus obſeruari. Ex quo text. colligunt Doctores, præcipuè Suar. & Leonard. Leſſius, quando conſuetudo continuata eſt per tempus ſufficiens ad præſcribendum, imponi à Pontifice præceptum ſoluendi huiuſmodi oblationes, ſiue continuatio procedat ex animo ſe obligandi, ſiue procedat ex errore, quo putabant fideles obligatos eſſe, ſiue ex alio capite. Fateor tamen huiuſmodi rationem non concludere, nam ſi de rigoroſa præſcriptione loquamur, non videtur poſſe Eccleſiam præſcribere contra fideles in harum oblationum ſolutione; eo quòd non habent titulum ad præſcribendum, & abſque titulo vero, vel ficto non poſſit præſcribi, vt ſuprà diximus. Quòd ſi aliquis dicat, *c. hoc ad Apoſtolicam*, deſeruire pro titulo gratis dicet, & abſque ſufficienti fundamento, cùm ex illo non ſatis clarè colligatur, conſuetudines liberè introductas, & cõtinuatas præcipi obſeruari ex obligatione. Poſſumus namque explicare, vt Innocent. explicat, quod præcipiuntur obſeruari eo modo quo ſunt introductæ, ita vt non immutentur, nec varientur. Quapropter ſolùm propter authoritatem Doctorum cenſeo huiuſmodi ſententiam eſſe probabiliorem, iuxta quam eſt maximè aduertendum ſtabilita conſuetudine ſoluendi decimas, primitias, aut oblationes non poſſe populum aliquid in contrarium conſtituere, cùm talis conſtitutio eſſet contra ius Eccleſiæ acquiſitum; ac proinde contra libertatem Eccleſiaſticam: ita Bartol. *in leg. priuilegia, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Abbas, *cap. abolenda, de Sepulturis.*

5 Sed obiicies ipſummet, *cap. Abolendæ, cap. ſua, cap. ea quæ, cap. cùm in Eccleſia, de Simonia*, In quibus textibus cauetur, ne pro benedicendis nuptiis, adminiſtrandis ſacramentis, aliiſque actionibus ſacris oblationes requirantur, & licèt aliqui arbitrentur legem longa conſuetudine inualuiſſe; attendant, ait Pontifex, tanto grauiora eſſe crimina, quanto diutius in fœlicem animam tenuerunt alligatam. Vnde *gloſſa, in cap. cum in Eccleſia, verbo conſuetudine*, ait conſuetudinem exigendi oblationes pro iis rebus reprobandam eſſe, neque oblationes admitti poſſe, niſi ſponte, & ex poſtfacto offerantur.

Reſpondet *gloſſa in cap. Ad Apoſtolicam*, clericos pro talibus ſacramentis oblationes petere, ſeu exigere à nollentibus dare: poterunt enim officio iudicis implorato facere, vt fideles cogantur ſeruare conſuetudinem, quæ ex pietate introducta eſt. Quapropter, vt bene ait Suar. cum D. Thom. Caiet. *& aliis, cap.* 5. *num.* 22. Couaru. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 3. Fagund. *de oblationib. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 8. non poterit parochus negare Sacramenta, aut alia officia eis, qui conſuetas oblationes non ſoluunt: nam illa eſt quædam exactio, quæ in iis iuribus cauetur. Neque obſtat quòd parochus, & alius quiuis Sacerdos teneatur dare Sacramẽta ritè diſpoſitis, qualis eſſe non videtur is, qui oblationes debitas non ſoluit. Nam illud principium intelligendum eſt, quando omnino eſt certum delictum & publicum, quod in præſenti ferè nunquam poteſt eſſe, cùm videatur probabile fideles non teneri ex obligatione, & ſub peccato oblationes ſpontaneas etiam longo tempore continuatas ſoluere. Quod maximè habet verum, quando conſuetudo offerendi non eſt à ſingulis perſonis, ſed à maiore parte populi, aut ab eis, qui potentiores ſunt: tunc enim etiam ſi vnus, vel alius omittat interdum oblationem, non videtur peccare grauiter, quia neque conſuetudo interrumpitur, neque maiori cum obligatione videtur introducta: ita Suar. *ſupra, num.* 21. Adde in ſupradictis capitibus prohiberi exactionem, quæ oblationes exiguntur, vt pretium rerum ſpiritualium, & in qua proponuntur Sacramenta, quaſi venalia eſſent; non verò illam exactionem, qua exiguntur oblationes, vt ſtipendium debitum parocho pro Sacramentis adminiſtratis, vel obligatione illa adminiſtrandi.

6 Deinde decimas non ſolùm conſuetudine introduci poſſe obligationem in laycis ſoluendi oblationes clericis, ſed etiã in ipſis clericis obligationem ſoluendi laycis aliqua dona, non per modum oblationis, aut tributi, ſed per modum cuiuſdam liberalis donationis, qua excitentur, & adiuuentur ad deuotionem, & mutuam charitatem, vt de cereis albis in feſto Purificationis affirmat Suar. *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 20. cum Federic. Senenſ. *conſ.* 155. *&* Greg. Lop. *in leg.* 15. *tit.* 17. *part.* 1. *contra Sylueſt. verbo decima, n.* 7. & Ioann. Guttier. *lib.* 2. *q. canon. cap.* 21. *n.* 156.

7 Tandem eſt aduertendum nullam pœnam ipſo iure impoſitam eſſe non ſoluentibus oblationes, quæ debitæ ſunt ex conſuetudine, ſed ſolùm committitur arbitrio Epiſcopi, qui procurare debet, vt conſuetudines obſeruentur, iuxta cap. Ad Apoſtolicam de Simonia. Negantes verò oblationes ex teſtamento, aut donatione debitas excommunicari debent: vt habetur *cap. ſi quis iraſcitur*, 13. *quæſt.* 2. *in fine, & in cap. qui oblationes*, 13. *q.* 2. *el* 1. vbi dicitur ex Concilio Carthaginen. 4. *cap.* 93. Qui oblationes defunctorum, aut negant Eccleſiis, aut difficulter reddunt tanquam egentium necatores excommunicentur, *& in cap. ſeq.* ait, *ex Concilio Varen. cap.* 4. Qui oblationes defunctorum retinent, & Eccleſiis tradere demorantur, vt infideles ab Eccleſia ſunt abiiciendi, *& in cap. clerici, vel ſæculares eadem cauſa, & quæſt. dicitur ex Concilio Agathen. cap.* 4. qui oblationes parentum aut donatas, aut teſtamento relictas, retinere perſtiterint, aut id quod ipſi donauerint Eccleſiis, vel Monaſteriis crediderint auferendum, ſicut ſancta Synodus conſtituit, vel vt necatores pauperum, quouſque reddant, ab Eccleſiis excludantur,

A quibus

Digitized by Google

Pvnctvm. XVIII.

A quibus perſonis oblationes recipi non poſſunt.

1 *De rebus alienis oblationes recipi non poſſunt.*
2 *A non baptizatis, Iudæis,hæreticis, excommunicatis vitandis recipi non poſſunt.*
3 *Excipiuntur aliqui caſus,in quibus non licet à peccatore oblationes recipere.*
4 *De qua oblatione hoc intelligatur.*

1 Dico primò oblationes factas de rebus alienis nulli clericorum licet eas, neque in publico, neque in ſecreto recipere, quia eſſet particeps in furto. habetur *cap. ſuper eo, de Raptoribus*, vbi cauetur, ne vllus clericus aſſiſtat ſepulturæ, neque oblationes eorum accipiat, qui cùm Eccleſias deprædauerint, nondum ſatisfecerint. & in *cap. quia in omnibus: de vſuris*,prohibentur accipi oblationes eorum, qui ſunt vſurarij manifeſti.

2 Dico ſecundò, Recipi non poſſunt oblationes à non baptizatis, à Iudæis,ab hæreticis, ab excommunicatis excommunicatione vitanda habetur,*in can.* 37. *Concilij Laodicenſ.* ait enim, non oportet à Iudæis, vel hæreticis quæ mittuntur munera feſtiua ſuſcipere,nec cum eis feſta celebrare:vbi non tam de oblationibus, quæ fiunt ad miſſam, quàm de oblationibus, quæ in gratitudinem, & amicitiam fieri ſolent inter amicos, loqui videtur.Quapropter talis oblationis, ſeu muneris receptio ſub peccato veniali prohiberi poterit. Si verò in miſſa fieret, grauis culpa interueniret ob excommunicationem ſolemnem cum talibus perſonis præceſſis, quæ omnino eſt prohibita. Idem dicendum eſt,ſi peccator eſſet ita publicus,vt ſcandalum generaret oblationem eius accipere, vt ſi crederetur Eccleſiam cum tali peccatore ob eius oblationem diſſimulare. Qua ratione ait D. Thom. *quæſt.*36.*art.*3, *& Doctores communiter*, non licere accipere oblationem à meretrice publica, ne videatur Eccleſia eius peccato fauere accipiens oblationes ex rebus,quæ inhoneſtè ſunt acquiſitæ. Hoc tamen intelligi debet, in peccato; nam ſi peccati pœniteat, poterit de bonis iuſtè poſſeſſis, licet inhoneſtè acquiſitis, oblationes facere. De quolibet alio peccatore publico generaliter,& per ſe loquendo ſcandalum non ſequitur,neque in iure prohibetur receptio talium oblationum, exceptis aliquibus caſibus in particulari, quos excipit Azor *lib.*7.*cap.*38.*q.*17.& Suar. *tract.* 2. *de relig.lib.*1. *cap.*6.*num.*9.

3 Primus eſt,*cap. oblationes*, 90. *diſt.* vbi ait,oblationes diſſidentium fratrum neque in ſacratio, neque in gazophilatio recipiantur; ſimiliter dona eorũ,qui pauperes opprimunt,à Sacerdotibus refutanda ſunt. Secundus eſt de hominibus, qui crimínoſos ex Eccleſia vi extrahunt,iuxta *cap. Miror.* 17. *q.*4. vbi Auguſt.interdicit, ne à clericis accipiantur oblationes Bonifacij præſidis,& eius domus, quouſque ſatisfactionem impoſitam exhibeat. In quibus caſibus præceptum ad clericos dirigitur, ac proinde obligantur ipſi ne recipiant oblationes talium peccatorum,etiamſi condemnati,& declarati non ſint per ſententiam,modò tamen peccatum ſit publicum, & notorium, vt rectè dicit Suar.*ſupra n.*14.& Azor *q.*17. Secus eſt quãdo primò & per ſe facta eſt prohibitio offerendi ipſis criminoſis in pœnam culpæ commiſſæ,tunc,inquam,requirit delictum eſſe per ſententiam declaratum,quia pœna ante ſententiam non eſt executioni mandanda, & quouſque delictum tale ſit, optimè poſſunt clerici oblationes recipere.In quo caſu loquitur,*cap. de viro*, 1 29. 2. vbi inter pœnitentias impoſitas ſacrilegia hominibus,qui vaſa ſacra,& reliqua quæ diuino cultui dicata ſunt,profanauerit,vna eſt,vt vno anno,etſi Eccleſiam Dei ingrediantur,& inter audientes adſtent,nihilominus ſint abſque oblatione.Secundus caſus habetur *in cap. latorem.* 33.*q.*2.vbi matricidæ imponitur pœnitentia, vt ſeptem annis ab oblatione abſtineat. Tertius habetur *in cap. eos, quos de conſecrat. diſt.*4.vbi qui ex induſtria rebaptizantur,prohibentur duobus annis modis omnibus oblationes offerre:in his enim tribus caſibus,vt iam dixi,requiritur ſententia.

4 Dubitari tamen poteſt circa caſus adductos in hac ſecunda concluſione, an intelligendi ſint de oblationibus factis ad altare,& in Eccleſia,vel de quacunque alia donatione,quæ Eccleſiæ,donatione,legato,aut teſtamento relinquitur, aut de oblationibus neceſſariis, ſeu obligatoriis,aut ſpontaneis.Cui dubitationi reſpõdet Suar.*lib.*1.*cap.*6.*n.*10.*&* 12. cum Hugone & Turrecremata intelligi tantùm de oblatione facta in Eccleſia ad altare,per ſe,vel per Diaconum,ſiue oblatio obligatoria ſit,ſiue ſpontanea,quomodocunque enim ſit,ſi fiat ad altare, recipi non debet. Verùm ſi extra miſſam fiant oblationes recipi poſſunt, imò & exigi,ſi debitæ ſint in miniſtrorum ſuſtentationem, iuxta *cap. quanto de vſuris.* Secus verò ſi ſolùm ſint debitæ ex conſuetudine; quia conſuetudo introducta non eſt, niſi de dandis oblationibus ad altare. Vnde ſi ibi Eccleſia nolit illas recipere, liber cenſeri debet peccator ab obligatione.

TRACTATVS XI.

RELIGIONIS,

QVI EST

DE REVERENTIA DEBITA LOCIS SACRIS, ET EORVM IMMVNITATE.

Et Diſputatio vnica ſub eodem titulo.

PROOEMIVM.

CONSTAT eſſe aliqua loca ſpecialiter Deo in eius cultum dicata, ad quæ populus Chriſtianus conuenit, tum ad Deum laudandum, tum ad beneficia ab eo poſtulanda, tum ad gratias agendas pro beneficiis acceptis, tum ad offerendum ei ſanctiſſimum ſacrificium. Hæc ergo loca dupliciter Deo dicari poſſunt. 1. authoritate Pontificis. 2. authoritate priuata. Si ſolùm priuata anthoritate dicata ſint, vt ſunt priuata oratoria, & capellæ, in quibus ex licentia Epiſcopi miſſa celebratur: non vocantur abſolutè loca ſacra. Hæc enim dedicationem publicam, & perpetuam expoſtulant: iuxta *tum. in leg. in tantum. ff. de rerum diuiſ.* ibi ſacræ res ſunt, quæ publicè conſecratæ ſunt. Si autem authoritate Epiſcopi dedicantur, tametſi conſecrata, neque benedicta ſint, loca ſacra nuncupari debent. Quando autem conſecrata, aut benedicta ſunt, tunc propriiſſimè templa, & Eccleſiæ nuncupantur. De eorum ergo reuerentia, & cultu in præſenti agendum eſt. Et in primis ſupponendum eſt nullum cultum poſitiuum directè locis ſacris deberi: quia ex vi conſecrationis, & deputationis horum locorum, ſolùm habent illa loca eſſe ſpecialiter deputata, vt in eis orationes fundantur, & ſacrificium offeratur, ſi aliquando offerendum eſt; nō tamen habent, vt de facto ibi offeratur: Sed poteris ab iis omnibus abſtinere, niſi ex aliquo ſpeciali præcepto ratione tui muneris tenearis. Ergo nullus cultus poſitiuus his locis ſacris debetur. Nam ſi aliquis eſſet, vel eſſet ſacrificium, vel oratio. Quocirca totus cultus debitus his locis negatiuus eſt, non poſitiuus conſiſtens in negatione omnis actionis iniurioſæ. At quia hæ actiones variæ ſunt. De illis in ſequentibus eſt agendum.

DISPVTATIO I.

De reuerentia debita locis, ſacris & eorum immunitate.

PVNCTVM I.

An ſint contra reuerentiam debitam loco ſacro omnes actiones, quibus ipſe polluitur, & quæ hæ ſint.

1 *Enumerantur actiones, quibus Eccleſia polluitur.*

2 *Duo requiruntur ad Eccleſiæ pollutionem. Primò, vt ſupradictæ actiones in Eccleſia fiant. Secundò, vt fiant publicè, & quid nomine Eccleſia intelligatur.*

3 *Actiones, quibus Eccleſia polluitur, ſi occultè fiant, aliquibus placet ſacrilegia non eſſe.*

4 *Probabilius eſt ſacrilegia eſſe.*

5 *Fit ſatis rationi dubitandi, n. 3. adductæ.*

6 *Omnes actiones, quibus locus ſacer polluitur, iure ipſo naturæ videntur ſacrilegia eſſe poſita loci ſacri ſanctitate.*

7 *Probabilius eſt nullum peccatum in Eccleſia commiſſum habere ſpeciem ſacrilegij ſecluſo iure poſitiuo, niſi*

Digitized by Google

niſi illud peccatum, quo locus ſacer contemnitur, & profanatur.

8 *Satisfit rationibus n. 6. adductis.*

1 TRact. de ſacrificio Miſſæ, *cap.* 5. §. 1. enumeraui actiones, quibus Eccleſia polluitur. Hæ, inquam, ſunt. Primò homicidium, *cap. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſ.* Secundò inflictio vulneris grauis. & iniurioſa. *cap. vni de conſecrat. Eccleſ. in.* 6. *& cap. ſi motum de conſecrat. diſt.* 1. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 4. *& lib.* 3. *de relig. t.* 1. *cap.* 2. *n.* 3. Aduerte iniuſtam percuſſionem, vulnerationem, mutilationem, ſi contingant abſque ſanguinis effuſione ſacrilegia eſſe; quia ſunt contra Eccleſiæ immunitatem. At Eccleſiam purificatione non indigere, niſi ſanguis in magna quantitate effundatur, aut vulnus lethale ſit, pluribus firmat Fagund. 2. *p. de præcept. Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 14. *&* 16. Secundò. Aduerte alapam, etiam ſi grauis ſit iniuria, quia tamen non eſt inflictio vulneris non polluere Eccleſiam. Suar. *dicta. ſect.* 4. Item neque percuſſionem narium; etiam ſi multus ſanguis effluat; quia non eſt grauis percuſſio, neque inſignis iniuria. & ex naribus facili copia ſanguis effluit. Eman. Sà. *verbo Eccleſia. n.* 13. Fagund. 2. *p. de præcept. Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 18. Tertiò. Polluit Eccleſiam iudex, ſi reum in Eccleſia ſuſpenderet; quia eſt actio nimis iniurioſa loco ſacro. Nauarr. *cum aliis, cap.* 25. *n.* 85. *& cap.* 27. *n.* 250. Fagund. *ſupra. n.* 17. Quartò Polluitur Eccleſia per effuſionem ſeminis mortaliter peccamino ſam. *cap. vnico. de conſecrat. Eccleſ. in 6. cap. Eccleſiis de conſecrat. diſt.* 1. *cap. ſignificaſti de Adulter. cap. ſi motum de conſecrat. diſt.* 1. Dubitant tamen Doctores, an per copulam coniugalem polluitur? Affirmant plures pollui. Quia ratione loci ſacri eſt peccatum ſacrilegij. Sic Paludan. 4. *diſt.* 18. *art.* 4. *& diſt.* 32. *q.* 1. *art.* 2. Antonin. 3. *p. tit.* 1. *cap.* 20. §. 3. Caiet. *in ſumma. verbo matrimonium, cap. vlt.* Armilla *verbo debitum, n.* 6. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 14. Graſſis *deciſ. cap.* 48. *n.* 26. Valen. *t.* 4. *diſp.* 10. *gener. q.* 6. *p.* 2. §. 7. Alij è contra negant pollui; quia talis copula illicita non eſt, ſiue fiat cum neceſſitate, ſiue abſque illa; ſic *Gloſſa in cap. Eccleſia, verbo ſemine de conſecrat. diſt.* 1. Vaſq. 1. 2. *diſp.* 98. *n.* 6. Eman. Sà. *verbo Eccleſia, n.* 14. Baſil. de Leon. *alios referens lib.* 10. *de matr. cap.* 10. *n.* 13. Mouentur, quia ſeminis effuſio non poteſt Eccleſiam polluere, niſi ſit ſacrilega, & peccaminoſa. At copula maritalis non eſt ſacrilega, & peccaminoſa, etiam ſi abſque neceſſitate fiat. Ergo non polluit Eccleſiam. Minorum probo, quia non eſt ſacrilega iure naturali, vel diuino, vt de ſe conſtat, neque etiam iure poſitiuo, nullibi enim talis copula prohibetur ſecluſo ſcandalo. Nam *textus*, qui adducuntur id non probant. Adducitur enim *textus in cap. ſignificaſti de Adulteriis*, qui de copula clerici cum alterius vxore loquitur, *cap. Eccleſiis, diſt.* 68. *& de conſecrat. diſt.* 1. *& cap. fin. de conſecrat. Eccleſ.* ſolùm dicitur maculari viri, vel fœminæ pollutione, quod verbum copulam maritalem non ſignificat, Ergo. Neque ex iure poſitiuo, nec naturali eſt ſacrilega copula maritalis. Ergo non polluit Eccleſiam. Mihi tamen placet media via procedere: ſi enim copula neceſſaria ſit alteri coniugum ad vitandum periculum incontinentiæ; eo quòd diu cogatur in Eccleſia habitare, non erit ſacrilega, neque per illam polluetur Eccleſia. Secus ſi ad hunc finem neceſſaria non ſit. Priorem partem probo; quia non eſt credendum velle Eccleſiam coniugem ſic periclitãtem ſuis legibus obligare: eſſet enim nimis dura obligatio, & periculo peccandi expoſita. Secundam partem probo; quia ſecluſa hac neceſſitate iure naturali videtur prohibita talis copula in illo loco; eſt enim illius loci graue vilipendium eo ad actum ita materialiter turpem, ſine neceſſitate vti; ac proinde cùm Pontifex dicit ſeminis effuſione pollui Eccleſiam, ſubintelligit de illicita iure naturæ, aut certè illam illicitam ſuo præcepto conſtituit: ſic Sayrus, *lib.* 5. *de cenſuris, cap.* 16. *n.* 19. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap* 26. *q.* 15. *&* 3. *lib.* 31. *cap.* 31. *q.* 3. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 3. Ægid. *de ſacram. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 231. Sanch. *diſp.* 15. *n.* 7. *&* 12. *vbi plures refert.* Quintò. Violatur Eccleſia, ſi ſepeliatur in ea excommunicatus denunciatus, aut clerici manifeſtus percurſor: quia hoc poſt Concilium Conſtantienſe vitare tenentur, *cap. conſuluiſti, de conſecrat. Eccleſia.* Sextò. Si ſepeliatur in ea infidelis, ſub quo comprehẽdo puerum nondum baptizatum, *cap. Eccleſiam.* 1. *&* 2. *de conſecrat. diſt.* 1. Dicitur autem his actionibus Eccleſiam pollui, quia illis actionibus redditur Eccleſia ita maculata, vt ſine noua conſecratione, aut benedictione apta non ſit, vt in ea diuina celebrentur.

2 Duo tamen ad hunc effectum requiruntur. Primò, vt hæ actiones fiant in Eccleſia conſecrata, ſeu ab Epiſcopo benedicta, & non extra: ſic multis relatis Sanch. *lib.* 9. *de matr. diſp.* 15. *num.* 24. Baſil. de Leon. *lib.* 10. *de matr. cap.* 10. *n.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Euchar. diſp.* 81. *ſect* 4. Nomine Eccleſiæ ad hunc effectum intelligo ſolùm illud ſpatium, quod eſt à pauimento Eccleſiæ vſque ad tectum & à ſumma ara vſque ad parietem oppoſitum: ſic Sanch. *num.* 25. Baſil. *num.* 3. Quapropter ſi aliquæ ex his actionibus fiant ſuprà Eccleſiæ tectum, vel infrà pauimentum Eccleſiæ, diuinis officiis, aut fidelium ſepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco ſacro. Idem eſt, ſi extra limen Eccleſiæ fiat; quia limen eſt terminus loci ſacri, aut initium profani. Similiter ſi in turri, vbi cymbala pulſantur, aut in ſacriſtia, aut in cellulis Eccleſiæ adhærentibus; quia hæc non dicuntur locus ſacer ad hunc effectum, vtpotè quæ cum Eccleſia vnum corpus non componunt. Idem exiſtimat dicendum Baſil. de Leon. *dicto cap.* 10. *num.* 3. de cellulis, in quibus mulierum confeſſiones audiuntur, non ſolùm ea parte, qua confeſſarius adſtat, ſed etiam ex illa parte, qua fœminæ ingrediuntur, quia non videntur cùm Eccleſia vnum corpus conſtituere, ſed quaſi ab ea ſeparari. Idem dicit de cellulis, ſeu tribunis, ex quibus principes ſacrum audiunt. Sed certè ſi intra parietes Eccleſiæ. & concauum illius omnes hæ cellulæ inſint, vt ferè ſemper ita fit, communis, & vera ſententia docet loca ſacra eſſe, & delicta ibidem commiſſa Eccleſiam polluere. Sanch. *diſp.* 15. *n.* 32. Dixi, *conſecrata*, ſeu *benedicta*, quia ſic regulariter ſunt omnes Eccleſiæ. Verùm ſi contingat eſſe aliquam Eccleſiam alicuius monaſterij, vel hoſpitalis, neque ab Epiſcopo conſecrata, aut benedicta, ſi tamen ſit ab ipſo ad publicè diuina celebranda deputata, locus ſacer eſt; quia hæc authoritatiua deputatio benedictioni æquiualet. Sic Azor. *tom.* 3. *lib.* 3. *cap.* 31. *quæſt.* 4. Baſil. de Leon. *lib.* 10. *cap.* 10. *n.* 5. Sanch. *diſp.* 15. *num.* 89. Item clauſtrum, cæmeterium, & quilibet alius locus diuinis officiis vel ſepeliendis defunctis ab Epiſcopo deputatus, ſub nomine loci ſacri comprehenditur. Sanch. *diſp.* 15. *num.* 40 *& ſeqq.* Baſil. *n.* 6. *& communis.* Secundò. Ad polluendã Eccleſiam taliterque, quod reconciliatione indigeat; debent ſupradictæ actiones publicè fieri, vel per confeſſionem rei in iudicio, vel per euidentiam facti. Secluſa ergo tali publicatione nõ manet locus pollutus: colligitur ex *cap. ſignificaſti.*

de

Digitized by Google

de Adulter. & tradit Nauarr. *cap.* 27. *num.* 251. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 4. §. *ſecundo dubitari ſolet.* Baſil. *lib.* 10. *cap.* 20. *in fine.* Fagund. 2. *p. de precept. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 24. & alii apud ipſos. Ratio eſt manifeſta; quia benedictio, & conſecratio Eccleſiæ publica eſt, publico ergo delicto tolli debet.

3 Hinc ergo oritur grauis dubitatio. An hæ actiones, quibus Eccleſia polluitur ſint ſacrilegia, ſi occultè fiant? Ratio dubitandi eſt; quia in tantum videntur ſacrilegia eſſe, inquantum ipſis Eccleſia polluitur. Sed non polluitur Eccleſia, niſi publicæ ſint. Ergo ceſſante hac publicitate, nullũ eſt ſacrilegium, & ita docet expreſſè Graſſis *deciſ.* 1. *p. cap.* 48. *n.* 26. Ægid. de Coninch *de Sacram. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 2. 30. Ab. Vaſq. 1. 2. *diſp.* 9. 8. *num.* 6. Baſil. de Leon. *lib.* 10. *de matr. cap.* 10. *num.* 5. Tolet. *lib.* 5. *ſum. cap.* 8. & alii.

4 Mihi tamen omninò dicendum videtur eſſe ſacrilegia, tametſi occultè fiant, ſic Nauarr. *ſum. c.* 16. *n.* 32. *verſ.* 4. Thom. Sanch. *plures referens lib.* 9. *diſp.* 11. *num.* 11. Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 7. Ratio eſt, quia manere Eccleſiam pollutam effectus eſt ſacrilegii, & quaſi pœna illius. Ergo non poteſt eſſe ſacrilegium per ordinem ad illam pœnam. Et confirmo, ſi ob illas actiones Eccleſia interdiceretur, illæ actiones peccata, & ſacrilegia non eſſent, quia cauſant interdictum; ſed potius cauſant interdictum, quia ſacrilegia ſunt. Ergo prius ſacrilegium præſupponitur. Deinde ſi ſacrilegium non eſt, niſi quatenus de facto Eccleſia illis actionibus polluitur, efficitur ſępè pollui Eccleſiam abſque ſacrilegio. Ponamus namque te commiſiſſe homicidium occultè in Eccleſia, poſtea verò illud confeſſus fuiſti in iudicio. Inquiro quando illud homicidium habet rationem ſacrilegii? Nam cùm commiſſum eſt, tunc non habet; quia non polluit Eccleſiam, quando facta eſt in iudicio illius confeſſio? tunc non committitur, & tamen tunc polluitur Eccleſia. Ergo polluitur Eccleſia abſque ſacrilegio. Qua propter dicendum eſt illas actiones ſacrilegia eſſe, & Eccleſiam polluere in habitu; vt tamen in actu maneat polluta, debent illæ actiones manifeſtari; imò ſecundùm probabilem ſententiam debet ſententia declaratoria criminis accedere.

5 Ad rationem dubitandi nego eſſe ſacrilegia, quatenus per ipſas Eccleſia polluitur, ſed quia in honorem, & reuerentiam loci ſacri prohibitæ ſunt. Quòd ſi vrgeas, nullibi inuenitur talis prohibitio. Nam textus loquentes de hac Eccleſiæ pollutione non prohibent actiones, ſed effectum pollutionis declarant, & neceſſitatem reconciliationis indicant. *cap. ſi motum de conſecrat. diſt.* 1. *cap. propoſuiſti. cap. aquæ, cap. ſi Eccleſia de conſecrat. Eccleſiæ, & cap. vnico, eodem tit. in* 6. Reſpondeo indirectè talem prohibitionem ſupponi, ſicut & iam ſupponitur in illis textibus Eccleſiam pollui, & ſtatuitur reconciliandam eſſe; ſicut enim in illis textibus non expreſsè ponitur hic effectus pollutionis, ſed ſupponitur antiquitùs eſſe impoſitum, ita ſupponitur prohibitionem illarum actionum factam eſſe.

6 Sed inquires. An hæ actiones, quibus Eccleſia polluitur ſint ſacrilegia; quia prohibitæ ſunt per Eccleſiam in cultum, & reuerentiam loci ſacri; vel quia ex natura rei iniurioſæ ſint loco ſacro, ſuppoſita eius ſanctitate?

Et quidem aliquæ ſunt actiones, quibus Eccleſia polluitur, quæ ſecluſa lege poſitiua prohibente, nullum eſſe peccatum illas in templo fieri. Hæ ſunt ſepelire excommunicatum, vel paganum: poſſent enim titulo miſericordiæ illa cadauera in loco ſacro ſepeliri abſque vllo peccato, ſicuti abſque vllo peccato ſepelitur interdictus, vel ſuſpenſus, vel occultus peccator, vel excommunicatus non denunciatus, Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 3. *cap.* 2. *à num.* 10. Quapropter de homicidio, vulneratione, effuſioneque ſeminis, eſt difficultas. An hæ actiones ſint ſacrilegia independenter ab Eccleſiæ prohibitione? Ratio difficultatis eſt. Quia ſecluſa prohibitione Eccleſiæ, attenta ſolùm ſanctitate loci ſacri indecentiſſimum eſt in templo coniugalem coitum habere ſine neceſſitate, ſicuti indecentiſſimum eſt ventrem ſine neceſſitate exonerare. Ergo hæc indecentia ex ſanctitate loci ſacri prouenit. Ergo eſt ſacrilegium. Ergo à fortiori eſt ſacrilegium, vulneratio, homicidium, ſemenis humani illicita effuſio. Item vaſibus diuino cultui dicatis vti ad profanos vſus ſacrilegium eſt, ſecluſa omni Eccleſiæ prohibitione, quod non leuiter colligitur ex illo. *Dan.* 5. vbi Balthaſar punitus fuit ob hanc ſacrorum vaſorum profanationem. Ergo à fortiori eſt ſacrilegium vti loco ſacro ad vſus turpes, & inhoneſtos. Deinde Paulus. 1. *Corinth.* 11. reprehendit eos, qui in templo manducabant & bibebant communi, & ordinario modo, nihil diſcernentes inter locum ſacrum, & profanum. Ergo à fortiori reprehendendi ſunt, ſi ibidem luxuriantur, furantur, maledicunt. &c. Denique Chriſtus Dominus vendentes columbas è templo eiecit, vtpote illius profanatores. Ergo à fortiori eieciſſet, ſi ibi peierantes, murmurantes, luxuriantes offendiſſet. Ergo ſecluſa omni lege poſitiua omnes hæ actiones ſaciligia ſunt, & ita tenet relatus Silueſt. *verbo confeſſio* 1. *quæſt.* 10. Corduba *in ſum. q.* 190. Med. Cod. *de confeſ. quæſt. de circumſtantiis loci ſacri*, Suar. *t.* 1. *de relig. cap.* 7. *à num.* 6. Subdit tamen hanc malitiam ſacrilegii conuenire omnibus peccatis externis commiſſis in loco ſacro, non internis; quia interna peccata non videntur inferre iniuriam loco ſacro, vtpote inſenſibilia. Additque non omnia peccata externa, etſi mortalia ſint, mortalia eſſe in ratione ſacrilegii, ſed illa tantum quæ ſpecialem deformitatem cum illo loco habent. Quæ autem hæc ſint prudentis arbitrio relinquit; dicitque eſſe optimum ſignum ad diſcernendum eſſe graue ſacrilegium, quando graue ſcandalum generatur. Secus è contra.

7 Nihilominus ſecluſo iure poſitiuo credo probabilius nullum peccatum in Eccleſia commiſſum habere ſpecialem malitiam ſacrilegii, niſi ſolùm illud peccatum, quo locus ſacer contemnitur, & profanatur. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 99. *ad* 5. *dub.* Soto *lib.* 2. *de iuſt. q.* 4. *art.* 4. Nauarr. *ſum. cap.* 6. *num.* 11. *& in cap. conſideret. de pœnit. diſt.* 5. *in princ. n.* 19. *& ſeq.* Sanch. *lib.* 9. *de matr. diſp.* 15. *n.* 4. *&* 5. Baſil. de Leon. *lib.* 10. *cap.* 10. *num.* 9. Vaſq. 1. 2. *diſp.* 98. *num.* 4. *& ſeq.* Ioann. Gutierr. *lib.* 1. *can. quæſt. cap.* 31. *num.* 35. Valen. 2. 2. *diſp.* 6. *gener. q.* 15. *p.* 1. §. *præterea. Incl.* Azor. *t.* 3. *lib.* 3. *cap.* 31. *q.* 3. & alii. Moueor. primò: Quia ſecluſo iure poſitiuo in tantum peccata in Eccleſia commiſſa poſſent eſſe ſacrilegia, quatenus eius conſecrationi & benedictioni opponuntur. Sed nullum peccatum ex iure naturæ ſecluſa lege poſitiua opponitur conſecrationi, aut benedictioni; ſi quidem nullum eſt, quod conſecrationem aut benedictionem tollat ſecluſa lege poſitiua id ſtatuente. Ergo nullum eſt peccatum ſacrilegii. Dices opponi fini conſecrationis, tametſi conſecrationem non tollat; cùm enim Eccleſia conſecrata ſit ad Deum laudandum, & honorandum, ſi ibidem illum inhonoras, te opponis fini per conſecrationem intento. Sed contra, quia inde non infertur eſſe ſpeciale ſacrilegium. Tum quia laudare Deum in Eccleſia non eſt

Digitized by Google

eſt ſpeciale præceptum. Et dato eſſe ſpeciale præceptum, non eſt ſpeciale præceptum laudandi Deum toto die. Item non videtur ſpeciale præceptum ex conſecratione loci, illum non offendendi. Sicut etiam ſi dies feſti inſtituti ſint ad Deum laudandum, & honerandum, non eſt ſpeciale præceptum contra feſtorum obſeruationem, ſi Deum aliquo peccato offendas. Aliàs omnia peccata die feſto commiſſa ſpeciale haberent malitiam ſacrilegij, quia opponuntur fini intento in obſeruatione feſtorum, quod eſt contra communem ſententiam. Ergo peccata commiſſa in Eccleſia, eſto ſint contra finem per conſecrationem intentum, ſacrilegia non erunt. Ad rationem enim ſacrilegij debebant eſſe ſpecialiter ob reuerentiam illius loci ſacri prohibita. Secundò, & præcipuè, quia ſi ſecluſa lege poſitiua, ſeminis, & ſanguinis effuſio ſacrilegium conſtituunt, ob indecentiam quam in locum ſacrum continere videntur, etiam tactus impudici, murmuratio, teſtimonium falſum, alapæ inflictio, & cætera omnia peccata ſacrilegia debent eſſe. At in communiori, & ferè omnium ſententia hoc generaliter non admittitur. Ergo non eſt admittendum ſacrilegium in illis peccatis polluentibus Eccleſiam, ſecluſa lege poſitiua. Quod ſi concedas omnia illa peccata ſacrilegia eſſe, at non eſſe in ratione ſacrilegii mortalia; quia non videntur grauem iniuriam loci ſacri continere; difficillimum eſt determinare quæ grauem irreuerentiam contineant, quæ non. Cùm ergo materia præcepti debet liquida eſſe, & clara, efficitur ſanè ſola illa peccata ſacrilegia eſſe, quę ſpecialem contemptū loci ſacri importāt, quęque ſpeciali præcepto poſitiuo ob reuerentiam loci ſacri prohibita ſunt. Neque obinde fit quælibet peccata facta in loco ſacro non habere aliquam maiorem grauitatem. Habent equidem; ſed intra eandem ſpeciem, vt dixit Caiet. *ſtatim referendus*, ſicuti peccata commiſſa die feſto grauiora ſunt commiſſis die feriato, non tamen mutant ſpeciem neceſſariò confitendam, ſic Caiet. 1.2 *q.7.& 2.2.q.99.ad 1.dub.* Sotus *lib.2.q.4.art.4.§.ſed ait* Victor. *in ſum. q.* 196. Angles *in floribus, q.9.in difficultate, An locus ſacer in quolibet peccato ſpeciem mutet*. Nauarr. *in ſum.cap.6.n.* 11.*& in cap.conſideret, de pœnitent. diſt.* 5. *in princ.n.* 19.*& ſeqq.* Tab. Vaſq. 1.2.*diſp.98.à n.4.& ſeqq.* Ioann. Gutierr. *lib.1.canon.quæſt. cap.* 31. *num.* 35. Baſil. *de* Leon. *lib.* 10. *de matr.cap.* 10. *n.* 9. Sanch. *lib.9. diſp.* 15 *num.4.&* 5. Valen. 2.2. *diſp.6.generali, q.* 15 *p.* 1. *verſ præterea ad eandem ſpeciem*. Fagundes 1. *p.de præcept. Eccleſ. lib.4.cap.4.num.* 10.

8 Neque obſtant argumenta pro priore ſententia poſita. Ad Primum reſpondet Baſil. de Leon. *n.* 10. actum coniugalem ſine neceſſitate, & exonerare ventrem gratia leuandæ naturæ, non eſſe ſacrilegium, quamuis fiat in loco ſacro, præſumi tamen eſſe, ſicuti præſumeretur hæreticus, qui in imaginem ſpueret, quamuis reuerà poſſit eſſe ſine hæreſi. Sed mihi videtur affirmandum vtramque actionem ſacrilegium eſſe; quia locum ſacrum vili pendis; ſi quidem eum, ac ſi eſſet vile cubiculum, & beſtiarum ſtabulum, pertractas: ſi enim pedibus imaginem conculcares, nemini eſſe poteſt dubium te graue ſacrilegium committere; quia irreuerenter, & turpiter ſancta pertractas, ſic de loco ſacro dicendum videtur. Neque inde fit ad alia peccata murmurationis, blaſphemiæ, teſtimonii falſi, eſſe doctrinam extendendam: quia hæc non videntur locum ſacrum irreuerenter pertractare. Non enim aſſumitur locus ſacer, vt medium ad illas exercendas, ſicuti aſſumitur in actionibus turpibus, & in-honeſtis. Et idem videtur dicendum de conuiuantibus in templo, & mercaturam exercentibus ex propoſito, eſſe quidem actiones locum ſacrum contemnentes, vel ſaltem ſic præſumi: eaque de cauſa à templo expelluntur.

PVNCTO II.

An furtum in loco ſacro ſit contra reuerentiam illi debitam, & quæ pœna furantibus ſit impoſita?

1 *Tripliciter furtum Contingit.*
2 *Aliter ius ciuile, aliter ius canonicum de furantibus in loco ſacro loquuntur, ſed iuri canonico ſtandum eſt.*
3 *Probabilius eſt ſacrilegium eſſe, ſi non ſacrum de ſacro ſurripiatur, tametſi ibi depoſitum non ſit.*
4 *Nullus ſacrilegus fur excommunicationem contrahit, niſi ſimul Eccleſiam effringat.*
5 *Si cùm furto ſacrilego mixta ſit effractio Eccleſiæ, excommunicatio incurritur.*
6 *Pœna ferenda arbitrio iudicis relinquitur, quod arbitrium vſque ad pœnam mortis extendi poteſt.*

1 Tripliciter furtum contingere poteſt. Primò, ſi ſacrum de loco ſacro fureris. Secundò, ſi ſacrum de non ſacro. Tertiò ſi non ſacrū de ſacro. In præſenti non eſt ſermo quando ſacrum de loco non ſacro furaris, quia huiuſmodi furtum non eſt contra reuerentiam debitam loco ſacro. Solùm de primo & tertio, agendum eſt.

2 Qua in re aliter ius ciuile quàm canonicum procedit. Namius ciuile ſolùm admittit ſacrilegii actionem, quando ſacrum de loco ſacro furaris *leg. Diui Verus ff. ad leg. Iul. peculatus* vbi inquit Imperator. Res Priuatorum ſi in ædem ſacram depoſitæ ſurreptæ fuerint, furti actionem, non ſacrilegii eſſe; & tradunt ferè omnes Doctores vt videre eſt in Iulio Claro *in pract.§.ſacrilegium, n.* 1. Decian. *tract.crim. lib. 6.cap.* 15. *n.* 6. Cardin. Tuſchus *pract. verbo ſacrilegium, concl.6.num.* 2. Farinac. *de furtis, q.* 172. *n.* 5. Dixi ius ciuile non admittere ſacrilegii actionem, ſed furti, quia ius ciuile non determinat, an ſit peccatum ſacrilegii; quia ad ipſum non ſpectat peccatorum ſpecies definire; ſolùm enim definit, an vt ſacrilegus, vel vt fur tantum puniendus ſit: ſic notauit Suar. *t.* 1. *de relig.cap.*5 *num.*2.

Ius verò canonicum (cui in hac parte ſtandum eſt) ſacrilegium affirmat eſſe, nō ſolùm ſi ſacrum de loco ſacro fureris, ſed etiam ſi non ſacrum de ſacro. Habetur *cap. quiſquis* 17. *q.* 4. ibi ſacrilegium committitur auferendo ſacrum de ſacro, vel non ſacrum de ſacro, aut ſacrum de non ſacro, Menoch. *de arbitrar.lib.2.caſu* 389. *à n.*10. Cardin. Tuſchus, Decian. & Farinac. *ſupra, & alij innumeri ab ipſis relati.*

3 Limitant autem aliqui Doctores Theologi hanc doctrinam, vt intelligatur de non ſacro in loco ſacro depoſito, aut Eccleſiæ in cuſtodiam tradito. Secus verò ſi accidentaliter ibi exiſtit. Sic Victoria *in ſum.q.*196. Fagund. *de præcept. Eccleſ.* 1.*p.lib.4.cap.* 4.*num.*9 *circa finem*. Probabile reputat Eman Suar. *verbo ſacrilegium*, Azor. 1. *p.lib.9.cap.17.q.6. Leſius de iuſt. lib.2.cap.*45. *dub.*5 *num.*14. Et quidem quando non ſacrum loco ſacro cuſtodiendum committitur, res eſt certa. Tum ob *ſupradictum textum quiſquis*, qui ſaltem in hac ſignificatione verificari debet. Tum quia ea quæ Eccleſię cuſtodienda traduntur, Eccleſiæ ſunt, & aliquo modo ſacræ, ipſaque Eccleſia, vel potius Deus, qui ibidem præeſt, in ſui tutelam ſuſcipit. Fit ergo irreuerentia Eccleſiæ, & Deo

Digitized by Google

Deo, ſi ab eius poteſtate ſibi commiſſum eripias. Quod ſi non Eccleſiæ ſit traditum, ſed caſu ibi exiſtat, non videtur ſpecialis irreuerētia loco ſacro fieri, potius quàm in aliis peccatis. Cæterùm, probabilius cenſeo cùm nuper dictis, reliquiſque Doctoribus, ſacrilegiū committi ſurripiendo quamcunque rem, ſiue in cuſtodiam traditam Eccleſiæ, ſiue non. Quia textus *in c. quiſquis* abſolutè determinat ſacrilegium eſſe, ſi non ſacrū de ſacro fureris, neq; limitat ad non ſacrū depoſitum, & in cuſtodiam traditum. Ergo neque nos limitare debemus; cum hæc limitatio non augeat honorem loci ſacri, ſed potius diminuat. Itē ipſe textus expreſsè videtur loqui de re in Eccleſia exiſtente, etiā ſi ibi depoſita nō ſit. Inquit enim. Siqui depoſita, vel alia quælibet exinde abſtrahunt velut ſacrilegi canonicæ ſententiæ ſubiaceāt.

4 Pœna autem furantium in loco ſacro duplex eſſe poteſt, alia ipſo iure lata, alia ferenda. Si de pœna ipſo iure lata loquamur; aliqui exiſtimāt, quoſcunq; fures ſacrilegos ipſo iure excōmunicatos eſſe. Adducitur *c. canon.* 12. q. 3. ibi Eccleſiarū Dei violatores authoritate Dei &, iudicio S. ſpiritus, à gremio ſanctæ matris Eccleſiæ, & cōſortio totius Chriſtianitatis eliminamus. Itē adducitur *c. omnes Eccleſiæ* 17. q. 4. Ibi omnes Eccleſiæ raptores, atque ſuarum facultatum alienatores à liminibus ſanctæ matris Eccleſiæ anathematizatos pellimus, & damnamus. Deinde allegatur *cap. quiſquis* 17. q. 4. vbi communione priuatur, qui Eccleſiam Dei violauerit, & aliqua ſine licencia illius, cui commiſſa eſſe dignoſcitur, inde abſtulerit. In his ergo videtur fures ſacrilegos excommunicationi ſubiectos eſſe. Cæterùm, probabilius eſt nullum ſacrilegum furem ipſo iure excommunicatum eſſe, niſi ſimul Eccleſiam effringat. Priorem partem, ſcilicet furem ſimplicem ſacrilegum excommunicatum non eſſe, docet Suar. *t.* 5. *de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 2. *num.* 6. Azor. 1. *p. lib.* 9. *cap.* 27. *q.* 13. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, q.* 6. *p. vnica, n.* 13. Probat textus *in cap. vlt. de furtis*, vbi qui furatus fuit calicem Eccleſiæ, ſi non eſt infamia publica notatus, admittitur ad ordines peracta pænitentia, abſque vlla abſolutione: & *in cap. conqueſtus de foro competenti*, dicitur anathemari ſubiiciendos eſſe inuaſores rerum Eccleſiæ, donec ſatisfecerint. Non eſt igitur excommunicatio ipſo iure lata aduerſus eos. Neque ſupradicti textus contrarii aliquid probant. Nam *cap. canon.* ſolùm modum præſcribit excommunicandi, non defacto excommunicat, vt placet Hugo, & Cardin. ibi. Quod ſi defacto excommunicationem ferat, cum non ſit ille textus alicuius concilii generalis, non videtur pro tota Eccleſia obligare poſſe, neque pro lege taliter eſt receptū. *cap. vero omnes Eccleſiæ* non fert excommunicationem; ſed approbat excommunicationem, ſi fiat, vel potius declarat quid cū excommunicatis faciendum eſt, nempe pellendos, & excludendos eſſe ab Eccleſia. Denique *cap. quiſquis* non infert excommunicationem, ſed communionis Euchariſtiæ priuationem, ſiquidem paulo inferius, ſi contumax, exiſtat, mandatur à communione fidelium priuari.

5 Verùm ſi cum furto ſacrilego mixta ſit effractio Eccleſiæ, communis ſententia affirmat excommunicationem incurri, ex *cap. conqueſti de ſententia excommunicat.* vbi aduerſus quoſdam, qui Eccleſias confregerunt, eaſque ſpoliare non dubitarunt, dicitur, *Mandamus, quatenus ſi eſt ita, memoratos ſacrilegos excommunicatos nuncietis, & faciatis ſic excōmunicatos arctius euitari, donec paſſis iniuria congruè ſatisfaciant, & damna pro eis data reſarciant, & cum literis veſtris rei veritatem continentibus, Appoſtolico ſe conſpectui repræſentent.* Et licet in huiuſmodi textu non videatur ferri excommunicatio, ſed iam lata & incurſa mandari, vt publicetur, vt conſtat ex illis verbis, *mandamus, quatenus ſi eſt ita, memoratos ſacrilegos excommunicatos nuncietis.* Quæ verba nō ad ipſos delinquentes, ſed ad iudices diriguntur. Nihilominus, quia non poteſt quis excommunicatus nunciari, quin prius excommunicatus ſit, fit ſanè ex illo textu colligi, ipſos taliter delinquentes excommunicatos eſſe, ſiue illa excommunicatio ex illo textu, ſiue ex alio antecedenti habeatur. Probabilius tamen credo ex illo textu haberi, quia ille textus, non ſolum mandat denunciari excommunicatos ſic delinquentes, ſed implicitè, & virtute eos excommunicat. facit enim hunc ſenſum. Mandamus, quatenus ſi ita eſt, memoratos ſacrilegos, quos ex nunc excommunicamus, excommunicatos nuncietis; ſic Suar. *t.* 5. *de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *à num.* 6. Azor. 1. *p. lib.* 9. *cap.* 27. *q.* 12. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. precep. q.* 6. *p. vnica, num.* 12. Sayrus *lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 14. Grāfis 1. *p. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 11. & alii ab eiſdem relati. Aduerto tamen ad hanc excommunicationem incurrendam duplicem actionem requiri, quarum vna deficiente, vel in ſuo genere leui exiſtente ceſſat excommunicatio. Requiritur ergo fractio Eccleſiæ, & illius ſpoliatio; quia vtraque actio in *cap. conqueſti* apponitur. Vnde ſi illam Eccleſiam ab aliis perforatam ſpolies, vel illam ſpolies abſque violento ingreſſu, nullā cenſuram incurris: ſic Doctores ſupra relati. Secundò, aduerto hanc excommunicationem non eſſe reſeruatam, quouſque denunciata non ſit; quia poſt denunciationem dicitur, debere ſe Pontifici præſentare; ſic Suar. & Bonac. *ſupra, &* Tolet. *cap* 35. *num.* 8. Leſius *lib.* 2. *cap.* 45. *dub.* 4. *n.* 21. *&* 22.

6 Quod ſi de pœna ferenda ſermo ſit, communis ſententia Doctorum eſt eſſe arbitrariam pro conditione furti, & qualitate perſonarum ex *leg.* 4. *§. mandatis autem, ff. Ad leg. Iul. Peculatus*, & ibi gloſſa, & pluribus exornat Anton. *hom. cap.* 5. *de furtis, num.* 11. Clarus *pract. §. ſacrilegium, num.* 4. *in. princ.* Decian. *tract. crimin. lib.* 6. *c.* 33. Rub. *de pœnis ſacrilegii, a n.* 5. Menoch. *lib.* 2. *de arbitrar. caſu* 389. *a n.* 2. Diaz. *pract. cap.* 87. *n.* 3. Farinac. 7. *p. de furtis, q.* 172. *a num.* 11. Hoc tamen arbitrium poteſt iudex extendere vſque ad pœnam mortis, vt manifeſtè conſtat ex *leg. ſacrilegii pœnam ff. Ad. leg. Iul. peculatiſſ.* ibi ſacrilegii pœnam debebit proconſul pro qualitate perſonæ, proque rei conditione, & temporis, & ætatis, & ſexus, vel ſeueriùs, vel clementiùs ſtatuere, & ſcio multos ad beſtias damnaſſe ſacrilegos, nonnullos etiam viuos exuſiſſe, alios verò in furca ſuſpendiſſe. Decian. Farinac. Clarus, & Menoch. *ſupra.* Et certè ſacrilegium, vbi res ſacra de loco ſacro ſurripitur, regulariter pœna mortis puniendum eſt, niſi leuitas furti, & ætas minor delinquentis obligent pœnam minuere, vt benè comprobat *Menoch. a num.* 4. *& Farinac. num.* 25.

PVNCTO III.

An actiones forenſes ſæcularium iudiciorum obſtent reuerentiæ debitæ locis ſacris?

1 *Certum eſt obſtare.*

2 *Non licet iudicibus ſæcularibus extra neceſſitatem ſummariam informationem facere in Eccleſia, etiam illorum, qui ad illam confugiunt.*

3 *Proceſſus, & ſententia iudicis Eccleſiaſtici non prohibetur ibi fieri.*

1. Conſtat

1 Conſtat obſtare, eſſe grauem culpam locis
2 ſacris vti ad illarum exercitium ex *cap. decet de immunit. Eccleſiar. in 6.* vbi Gregor. X. inquit. *Omnis in Eccleſiis ſæcularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat, nulla inibi cauſa per laicos maximè criminalis agitetur, ſint loca eadem a laicorum cognitionibus aliena.* Quæ verba textus cum eodem tenore prolata ſint, ac alia plura in eodem capite vetita; quæ ſi fiant, non videntur grauem culpam ſacrilegii continere. At cùm ſtatim ſubiungat textus. *Proceſſus iudicum ſæcularium*, ac ſpecialiter prolatas ſententias in eiſdem locis omni robore firmitatis carere debere, efficitur ſanè culpam ſacrilegii committi grauem, ſi ibi tales actus exerceas, & ita tenet Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. cap. 4. a num. 12.*

2 Ex quo infertur non licere iudicibus ſæcularibus ſummariam informationem facere in Eccleſia, eiuſve cæmeterio. An illuc confugientes gaudeant immunitate, quia illa iudiciaria informatio, tametſi non ſit actus perfectus, quia non fit cum citatione partis: eſt tamen inchoatus, & eiuſdem rationis, ac proinde ſub eadem prohibitione contineri debet. Sic Nauarr. *de orat. hor. q. canon. cap. 5. num. 40.* Quod tamen intelligendum eſt ſecluſa neceſſitate, illa enim poſita, ſicut licitè fit actus iudicialis in Eccleſia, ita etiam fit validè.

3 Dixi prohibitum eſſe omnem ſtrepitum iudiciorum ſæcularium, vt tacitè inſinuarem non prohiberi proceſſus, & ſententias à iudicibus Eccleſiaſticis, quia hæ præſumuntur pietatem concernere. Tum quia hic eſt fauor factus Eccleſiæ miniſtris, & ita tenet gloſſa communiter recepta *in cap. decet, verbo ſæcularium, & cap. 1. cap. cum in Eccleſiis, de immunit. Eccleſiar. cap. relinq. de cuſtodia Euchariſtiæ*, & tradit Nauarr. *cap. 25. de orat. & hor. canon. num. 36. &*

4 44. Ex his infertur quid dicendum ſit de aliis actionibus, quæ eſto ſimilitudinem habeant cum placito, ſtrepituque iudiciali, iudiciales actus non ſunt. Dicendum ergo eſt, non eſſe prohibitas ex vi huius decreti; quia non eſt extendenda lex vltra verborum proprietatem. Quapropter non eſt prohibitum exercitium voluntariæ iuriſdictionis ſæcularis, vt diſpenſatio, electio, præſentatio, & ſimilia, Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. de reuer. debita locis ſacris, cap. 4. num. 13.* cum Panormit, & Silueſt. Idem eſt de collatione gradus doctoratus, & ſimilium, etiamſi authoritate regia concedatur; quia non eſt actus iuriſdictionis contentioſæ, ſed voluntariæ, & ad pietatem conducens, Nauarr. *cap. 5. de orat. n. 37.* Suar. *num. 15.* Per accidens fieri poteſt illicita, ſi cum ſtrepitu, & tumultu chorearum, & ludorum diuina perturbantium conferatur, Suar. & Nauarr. *ſupra.*

PVNCTO IV.

An concilia, confabulationes, contractus politici, & ſimilia prohibeantur fieri in loco ſacro?

1 *Non eſſe horum rigoroſam prohibitionem; niſi ſcandalum adſit, & notabiliter diuina impediantur, plures Doctores cenſent.*

2 *Probabilius eſt eſſe præceptum Eccleſiaſticum de illorum vitatione.*

3 *Explicantur prohibita in cap. decet, de immunit. Eccleſiar. in 6.*

1 Tota difficultas eſt in explicatione textus *in c. decet, de immunit. Eccleſ. in 6.* vbi omnes hæ actiones prohibentur. Dubium tamen eſt; an vera, & rigoroſa ſit prohibitio? Plures Doctores exiſtimant non eſſe, atque ita illorum tranſgreſſionem mortalem non eſſe, niſi ex cõtemptu, vel cum notabili impedimento diuinorum officiorum fiat: ſic Nauarr. *de orat. & hor. canon. cap. 5. n. 42.* Angel. *verbo immunitas, n. 5.* Tabiena *eodem*, & Silueſt. *q. 2. num. 5.* Mouentur, quia in *ſupradicto cap. decet*, nullum eſt verbum præceptiuum reſpectu ſubditorum, ſed ſolùm quid conueniens ſit ibidem fieri, declaratur. *Ceſſent*, inquit, *Confabulationes, ceſſent turpia, ceſſent negotiationes, ceſſent parlamenta*, qui modus dicendi non videtur præceptum continere. Quod ſi ſtatim *in §. ordinarii* ſubiungitur, *vt ordinarii ſuadenda ſuadeant, & interdicta compeſcant*, quæ videntur iam ſupponi ibidem aliqua interdicta, ſiquidem mandatur ordinariis, vt ad eorum obſeruationem compeſcant. Reſponderi poteſt interdicta eſſe, non præcepto, ſed directione, ſicuti in religionibus contingit plura eſſe religioſis interdicta ex regula, non ex præcepto. Deinde, & efficacius, ſi omnia illa, quæ in ſupradicto cap. interdicuntur, ex lege obligante eſſent interdicta, ſequeretur obligatum eſſe confiteri circumſtantiam loci ſacri eum, qui verba turpia, fœda, & alia ſimilia ibi haberet, conſequens autem non admittitur communiter: ſolùm enim ea quæ polluunt Eccleſiam in materia luxuriæ, habent circumſtantiam ſacrilegii neceſſariò confitendam, vt dictum eſt *p. 2.* Ergo.

2 Nihilominus probabilius cenſeo quæ ibi interdicuntur, eſſe ſub præcepto interdicta. Quia textus præcipit ordinariis, vt ſubditos compeſcant authoritate illius Canonis ad illa vitanda: ſi autem ille Canon vim coactiuam non haberet, non poſſent ordinarii authoritate illius ſubditos per cenſuras compeſcere. Quæ ratio apud me eſt ſatis efficax, & ita tenet cum gloſſa *in ſupradicto cap.* Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. cap. 6 num. 3.* Neque obſtat contrarium fundamentum. Nam licet non ſint verba præceptiua in actu ſignato; ſunt tamen in actu exercito; ſiquidem verbo imperatiuo prohibentur. Ad confirmationem dicimus non omnia quæ illo cap. prohibentur ſub graui peccato prohiberi; ſed aliqua ſub veniali, quia materia leuiter lædit ſanctitatem loci ſacri. Quæ autem hæc ſint iam explico.

3 Primò enim prohibentur ibi ſeditio, conclamatio, & impetus. Inquit enim textus. *Nullus in locis eiſdẽ, in quibus cùm pace, ac quiete vota conuenit celebrare, ſeditionem excitet, conclamationẽ moueat, impetùmve cõmittat.* Hæc ergo; ſi de propria ſeditione, & ei adiunctis intelligatur, non eſt dubium eſſe mortale; quia ſi ſeditio facta extra Eccleſiam hanc continet grauitatem, poſita in Eccleſia, hanc, & ſacrilegii grauitatem habebit. Tum quia ſupradicto textu eſt prohibita. Tum quia graue ſcandalum generat, grauitérque officia diuina perturbat, & ita docet Suar. *lib. 3. cap. 6. num. 4.* Verum ſi nomine *conclamationis, & impetus* tripudia, choreas, & repræſentationes intelligas, cum Nauarr. *cap. 5. de orat. à n. 25.* Videndum eſt, an ſint inhoneſtæ, ſcandaloſæ, vel diuina officia grauiter perturbantes, quia tunc peccatum mortale erit ob has circumſtantias, vt probat etiam textus *in cap. cum decor. de vita, & honeſtate clericorum.* Secus verò, ſi honeſtæ, & piæ ſint; quia tunc non prohibentur, vt ex ſupradicto *cap. cum decor.* conſtat. & tradit gloſſa, & Panormit *ibi.* Nauarr. & Suar. *ſupra.* Secundò prohibentur vniuerſitatum, & ſocietatum quarumlibet concilia, conciones, & publica parlamenta. Subintelligendum eſt de rebus politicis, & profanis; nam concilia de his, quæ ad pacem, & pietatem ſpectant, non intelliguntur ibidem prohibitæ: ſic Ioann. Andr. & Panormit. *ibidem*, & tradit Nauarr. *dicto cap. 5. num. 32. & 37.*

& 37. *in fine*, Suar. *cap. 4. num. 16. & cap. 6. num. 5.* Quod ſi concilia ſint purè politica, & propter aliquam commoditatem ibi celebrentur, peccata mortalia non erunt, ſecluſo ſcandalo, contemptu, violentia, & graui perturbatione diuinorum officiorum, Suar. *dicto cap. 6. num. 5.*

Tertiò, prohibentur vana, & multò fortius fœda, & profana colloquia, & confabulationes quælibet; hæc, inquam, ob huiuſmodi prohibitionem ſacrilegium continent, ſi in ſe peccata mortalia ſint; quia ob reuerentiam loci ſacri ſpecialiter prohibentur. Confabulationes honeſtæ, ſi extra tempus diuinorum officiorum habeantur, non credo ibidem prohiberi; aliàs dicendum eſſet peccare venialiter eos qui extra tempus diuinorum officiorum in Eccleſiis de rebus honeſtis colloquuntur. quod nimis durum eſſet. Quapropter Suar. *dicto c. 6. n. 6.* affirmat ibi prohiberi ſolùm colloquia otioſa, vel aliàs mala, addo, & quæ diuinorum celebrationem perturbent.

Quartò, prohibentur negotiationes, & præcipuè nundinarum, quibus verbis ſatis conſtat prohibitos eſſe quoſlibet contractus emptionis, & venditionis vſum politicum reſpicientes. Non tamen credo ſemper grauem culpam ibi interuenire, ſed quando adeſt negotiatio, hoc eſt expoſitio ad pluries contrahendum, vociferatione, contrectatione, & tumultu; quia hæc turbat officia diuina, & fraudibus eſt expoſita. & Eccleſiam Dei multùm profanat; quod ſatis conſtat ex exemplo Chriſti vendentes in templo grauiter reprehendentis. Ex his infertur quid dicendum ſit de vendentibus candelas, & alia pietati fidelium inſeruentia? Credo ſi in templo vendantur permanenter, & quaſi appoſita menſa non excuſari à peccato, & tradit Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 36.* eſto contra teneat Antonin. Caiet. Silueſt. & alij relati ab eodem Nauarr. *ibi*: quorum opinionem ipſe approbat, ſi à clericis vel religioſis vendatur eo fine præcipuò, vt emptores ſatisfaciant ſuæ piæ deuotioni, quę non videtur firma excuſationis ratio; efficacior erat, ſi quaſi per tranſitū ibi vendantur. At ſi in cæmeterio, vel ad portam templi, ſine ſtrepitu verborum, & contentione pretij, horum venditio celebretur, credo licere: tum ob conſuetudinem; tum quia ceſſat ratio prohibitionis, quæ eſt diuinorum perturbatio, & loci ſacri profanatio, Nauarr. *ſupra*, Suar. *3. t. de Euchar. diſp. 81. ſect. 8. verſ. ſecundo*, Fagund. *2. p. de præcept. lib. 4. cap. 4. num. 10.* An verò horū venditio graue ſit peccatum ex perturbatione diuinorum officiorum, & ex modo vendendi deſumendum eſt. Exiſtimo namque quoties Eccleſia per ſe, & ex inſtituto ad venditionem eligitur, graue peccatum eſſe, quia indecentiſſimum eſt domum Dei fieri domum negotiationis: & ex ſcandalo ſi adſit, deſumendum eſt, vt diximus.

Quintò, prohibetur fori cuiuſcunque tumultus: Sub quibus verbis aliqui exiſtimant comprehendi quamlibet agitationem cauſarum iudicialium. ſed immeritò; quia id in ſequentibus verbis prohibetur, cum dicitur: *Omnis in eis*, ſcilicet Eccleſiis, & cæmeteriis, *ſecularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat*. Quapropter illa verba explicant, & extendunt antecedentia: prohibuerat enim omnem negotiationem, præcipuè nundinarum, & ſubdit *ac fori cuiuſcunque tumultum*, quaſi diceret, ceſſet tumultus, qui in foro contrahendo interuenire ſolet. Quare omnis contractus emptionis, & venditionis illis verbis prohibetur, Nauarr. *cap. 5. de orat. n. 46.*

Sed dubium eſt, an contractus, ſi ab Eccleſiaſticis celebrentur, ſint prohibiti. Videntur quidem eſſe. Tum quia prohibetur fori cuiuſcunque tumultus. Ergo tam tumultus ab Eccleſiaſtico quā à ſeculari factus. Tū quia Eccleſiaſtici arctius obligantur, quàm ſæculares templis exhibere reuerentiam. Hæ rationes meo iudicio conuincunt debere Eccleſiaſticos in his locis ceſſare à contractibus profanis. At ſi contractus de rebus Eccleſiaſticis ſint, credo non obligari ab iis abſtinere, niſi quatenus diuinis officiis eſſe poſſunt impedimenta. Si enim prolatio ſententiæ Eccleſiaſticæ in *ſupradicto cap.* non prohibetur, neque contractus Eccleſiaſtici prohiberi debent. Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 37.* Vnum tamen eſt omninò certum, contractus in Eccleſiis celebratos ſiue ab Eccleſiaſticis, ſiue à laicis validos eſſe; quia in *ſupradicto cap. decet*, ſolùm proceſſus, & ſententia ſæcularium iudicum irritantur; contractus verò nulla fit irritatio, tametſi prohibeantur: ita tenet gloſſa communiter recepta *in dicto cap. decet, verbo proceſſus, Panormit. num. 6. & 7.* Silueſt. *Verbo immunitas 1. num.* 4. Nauarr. *cap. 5. de orat. num. 37.* Suar. *t. 1. lib. 3. cap. 4. num. 18.* Sexto in *cap. relinqui de cuſtodia Eucharyſtiæ.* Ob reuerentiam locis ſacris debitam prohibetur, ne in Eccleſiis admittantur ſuppellectilia, tam clericorum, quàm ſæcularium cuſtodienda, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, ſeu alias neceſſitates vrgentes, ad eas oporteat habere refugium. Circa quam prohibitionem aduertit benè Suar. *cap. 6. in princ.* de ſola Eccleſia rigoroſè ſumptè intelligi debere, non de ſacriſtia, aut aliis locis annexis. Secundò, aduertat regulariter non eſſe hęc peccata mortalia, niſi exceſſus tantus fuerit, vt notabiliter impediatur Eccleſia, vel fœdetur, aut contemni videatur, quod ſatis colligitur ex principio textus, vbi inquit Innocent. III. *Relinqui nolumus incorrectum, quod quidam clerici Eccleſias ſic exponant ſupellectibus propriis, & etiam alienis, vt potius domus laicæ, quàm Dei baſilicæ videantur.*

PVNCTO V.

An contra reuerentiam debitam loco ſacro ſit illuc confugientes vi extrahere?

1 *Iure canonico, & ciuili grauiſſima irreuerentia fit his locis, ſi illuc confugientes, ne ſecure exiſtant, vi, aut fraude extrahas.*

2 *Iure naturali, aut diuino non eſt firmata hæc immunitas.*

3 *Latè hæc immunitas locis ſacris conceſſa explicanda eſt.*

4 *Interpretatio facienda eſt iuxta ius canonicum.*

5 *Conſuetudine tolli, vel diminui poteſt hæc immunitas.*

6 *Debet tamen eſſe legitimè præſcripta poſt concilium, & conſtitutionem Greg.*

1 Regula eſt iure canonico, & ciuili ſtabilita, & ab omnibus recepta, grauiſſimam irreuerentiam fieri locis ſacris, ſi illuc confugientes, vt ſecuri exiſtant, vi, aut fraude extrahas. Ex iure canonico textus eſt expreſſus in *cap. inter alia, de immunit. Eccleſiæ*: ibi, ſi liber, quantumcunque grauia maleficia perpetrauerit, non eſt violenter ab Eccleſia extrahendus. Idem probatur ex *cap. frater, cap. minor, cap. cap. reum, cap. definiuit, cap. id conſtituimus, & aliis 17. q. 4.* & nouiſſimè à Trident. confirmata eſt *c. 20. ſeſſ. 25.* & à Gregor. XIV. *in ſua conſtitutione*, quæ incœpit, *cum alias nonnulli prædeceſſores noſtri*; *edita 28. Maij. anno 1591.* quanquam ad verbum refert Bonac. *diſp. 3. de primo decal. præcepto, q. 7. in princ.* vbi tota hæc materia immunitatis latiſſimè

ſime expenditur,& licet Ioann.Gutierr.*pract. quaſt. ciuil. lib. 3.q. 1.num.36.* fortiter contenderit, ſupradictam conſtitutionem non habere vim inſi in illis locis, & prouinciis, in quibus aliqua priuilegia immunitatem Eccleſiaſticam derogantia conceſſa erant, vt videtur colligi ex principio conſtitutionis, nullo modo eſt audiendus. Tum quia eſt contra communem ſententiam Doctorum poſt dictam conſtitutionem ſcribentium,qui omnes generaliter illam explicant, & in omni loco obligare affirmant. Tum quia eius ſententia obſtat manifeſtis verbis ſupradictæ conſtitutionis. Inquit enim Pontifex, *ſe velle, quando præſens temporum calamitas, & nimia peruerſorum hominum malitia expoſcit aliquid permittere circa immunitatem Eccleſiarum, vltra id quod à ſacris canonibus eſt præſcriptum*; & ita notauit Farinac. *in append. de immunit. Eccleſiaſt. cap.1.num.*8. Ex iure ciuili conſtat ex *toto tract.Cod. de his,qui ad Eccleſias confugiunt*, ſpecialiter *leg.* 2. ibi ſancimus nemini licere ad ſacroſanctas Eccleſias confugientes abducere. Ratio huius cōceſſionis eſt. Tū vt fideles maiorē reſpectum in locos ſacros concipiant, maiorique cum reuerentia ibi aſſiſtant. Tum vt ſignificetur ſub Dei tutela illic reſidentes eſſe. Neque inde fit, vt aliqui hæretici contendunt, Eccleſiam hoc priuilegio fieri ſpeluncam latronum. Tum quia ibi delinquentes non defendit. Tum quia ſua defenſione non fouet delicta, ſed miſericordiam delinquentibus concedit. Tum ob alias rationes, quas eruditè congerit Decian. *tract. crimin. lib.6. à n. 2. præcipuè num. 7. & Conſ.* 80. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 3. Ioann.Gutierr. *pract. quaſt. ciuil. lib. 3.q. 5. num. 9.* Anaſt. Germ. *de ſacrorum immunit. lib.3. cap. 16.num. 15. & ſeqq.*

2 Dixi hanc reuerentiam & immunitatem iure canonico, & ciuili ſtabilitam eſſe, vt tacitè inſinuarē iure naturali, aut diuino non eſſe firmatam. ſic Couar. *lib.2.var.reſolut.cap.10.n.1.* Decian. *tract.crimin. lib.6. cap. 25.n. 2.* Suar. *t.1. de relig.lib.3.cap.8.num. 9.* Alexand. Ambroſinus *de immunit. cap. 1. num.3.* Bonac. *diſp.3. de primo decal. præcepto, quaſt.7.§.1.n.2.* Ludouic. Peguer. *in pract.crim.cap.26.num.1.* Bouad. Polina. *lib.2. cap.14. à num.3.* Prior pars, ſcilicet iure naturali hanc immunitatem non haberi, conſtat. Tum quia ius naturale dictat delinquentem puniendum eſſe, & non tamen dictat ad templum confugientem inde extrahendum non eſſe. Nam ſi hoc dictaret, in omnibus delictis æquè procederet, neque poſſet Eccleſia vnum delinquentem defendere, alio non defenſo. Tum quia actio extrahendi delinquentes ab Eccleſia, ita vt punitioni debitæ ſubiiciantur ex ſe iuſta eſt, cum ad iuſtum finem ordinetur, & neceſſaria, cùm abſque illa punitio debita obtineri non poſſit. Ergo ex ſe non cedit in contemptum loci ſacri. Ergo ſecluſo iure poſitiuo ex iure naturali, debita non eſt hæc immunitas delinquentium. Secunda pars etiam conſtat. Tum quia in lege gratiæ nullum habetur præceptum poſitiuum præter ea, quæ ad ſacramentorum adminiſtrationem, & receptionem pertinent. Tum quia hæc immunitas pro varietate temporum varias recipit mutationes; quos enim delinquentes vno tempore Eccleſia defendit, alio tempore puniendos tradit. Ergo ſignum eſt iure diuino ſtabilitam non eſſe. Neque obſtat templo veteris legis hanc immunitatē eſſe à Deo conceſſam. Nam (præterquam quod hoc ſub lite eſt) priuilegium illi templo conceſſum ad noſtra templa non extenditur, cùm illo enim templo finitum fuit. Neque etiam obſtat dici in Trident. *ſeſſ. 25.cap.10.* Eccleſię,& perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus eſſe conſtitutam: quia verbum illud Dei ordinatione non indicat legem à ſolo Deo manatam, ſed indicat Dei inſtinctu, & voluntate factam eſſe.

3 Sed inquires primò: An hæc immunitas latè interpretanda ſit: Couar. *lib.2.c.10.n.4. verſ. ſecundùm, in fine.* Decian. *tract. crimin. lib.6.c.25.n.14. & c.28.n. 6. in fine, & c.29.n.1.* exiſtimant ſtrictè interpretandā eſſe. Tum quia derogat ius commune, imò & naturale quo cauetur delicta non debere manere impunita. Tum quia hac immunitate freti, audaciores redduntur improbi ad crimina committenda. Tum quia Eccleſia non ſceleratis fauere intendit, ſed miſeris, & caſu delinquentibus miſericordiā concedere. Nihilominus retinenda eſt cōmunis ſententia affirmans hanc immunitatem delinquentibus conceſſam latè eſſe explicandam. Tum quia eſt cauſa pia, & fauorabilis Eccleſiæ. Tum quia eſt priuilegium per modum legis in iure communi inſertum, quod latam recipit interpretationem. Tum quia nemini in particulari præiudicat: ſic Alexand. Ambroſi. *de immunit. Eccleſ. cap.10.num.7. verſ. ac etiam,* Marc.Anton. Hennens *pract. Archiepiſcop, cap.22.n. 2. in fine.* Marian. Italia. *de immunit. Eccleſ. lib.1.cap. 2. §. vnico, num 1.* Farinac. *in append. immunit. cap. 2.n.21.* Decian. ſibi contrarius *Conſ. 80. num.19. & 21. lib.3.*

4 Inquires ſecundò: An interpretatio facienda ſit iuxta ius ciuile, vel canonicum, quando non reperiuntur hæc iura concordantia? Non deſunt Doctores, qui affirmēt extra loca Eccleſiæ in terris imperii ius ciuile attendendum eſſe: ſic Addition. ad Angel. *de maleficiis, verbo quod fama publica, num. 59. lit. B.* Alciat. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 33. num. 5.* & alii relati à Deciano, *conſ.80.n. 3. lib.3.* Moueri poſſunt, quia in pluribus decretis Pontificiis, præcipuè *cap. inter alia de immunit. Eccleſiæ, & cap. id conſtituimus 17. q. 4.* leges ciuiles de immunitate Eccleſiæ loquentes approbantur. Ergo ſaltem approbandæ ſunt pro terris imperii & pro iudicibus ſæcularibus authoritatem iudicandi ab alio, quàm à Pontifice recipientibus. Dicendum tamen eſt vbilibet ius canonicum ſeruandum eſſe; Tum quia hæc eſt materia Eccleſiaſtica, in qua ius ciuile nullam iuriſdictionem habet, niſi ad fouendam diſpoſitionem iuris canonici. Tum quia Eccleſiæ ſemper ſunt exemptæ à iuriſdictione Principis ſæcularis, & Pontificiis legibus ſubiectæ. Tum quia iudex Eccleſiaſticus compellere poteſt ſæculares iudices, vt leges canonicas ſuum forum reſpicientes ſeruent, *cap. 2. de foro competent. in. 6. & cap. decernimus de ſentent. excommunicat. eodem lib. & in clement. 1. de pœnit. remiſſ.* & ita tradit Decina. *tract.crimin. l.6. c. 25.n.6.* Alexand. *conſ.145.n.2. & n.10.l.7.* Ludouic. Peguer. *pract. crim.cap.26.n.6.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 2.num. 28. & n.31. & de carceribus, & carceratis, q. 28. & 6.* Aduertit benè cùm Deciano nuper relato, ſi dubium aliquod ſuboriatur ſuper interpretatione iuris canonici, illam interpretationem ſequendam eſſe, quæ cum iure ciuili conueniat, & meritò, quia iura iuribus conuenire decent, iuriumque correctio quoad fieri poſſit vitanda. Hęc tamen declaratio,& interpretatio à iudice Eccleſiaſtico, non ſæculari facienda eſt, quia materia eſt Eccleſiaſtica, Farinac. *ſupra.*

5 Inquires tertiò: An hæc immunitas loci ſacri conſuetudine tolli, vel diminui poſſit. Conſtat ex dictis de conſuetudine diminui, tolliq; poſſe, ſi cōſuetudo legitimè præſcripta ſit, habeatque omnes qualitates requiſitas *in cap. fin. de Conſuetud.* quaſque *tract. de legib.* late explicamus. Quia à iure poſitiuo, & non

diuino, nec naturali introducta eſt. Sed an defacto diminuta ſit? Plures Doctores affirmant. Abbas *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. num.* 13. *ante finem, verſ. & iſta puto veriſſima.* Oldradus *conſ.* 54. *num.* 2. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *per totum, præcipuè num.* 5. Et probant, quia pluribus locis conſuetudine receptum eſt ſimplices fures immunitate Eccleſiaſtica nõ gaudere, neque ſecuros exiſtere, ſi ad Eccleſiam, vel eius cæmeterium non confugiant, etiamſi intra 30 paſſus exiſtant.

6 Dicendum ergo eſt omnes conſuetudines ante concilium Tridentinũ, & conſtitutionem Gregorij ſtatutas aduerſus immunitatem Eccleſiaſticam, ſublatas omninò eſſe per concilium, *dicta ſeſſ.* 25. *cap.* 20. *& ſupradictam conſtitutionem* Gregor. vt ex ipſo textu cõſtat, & tradit Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.* 1. *p. cap.* 13. *num.* 27. *&* 28. Alexand. Ambroſin. *de immunit. Eccleſiæ, cap.* 1. *num.* 11. *&* 12. Martian. Italia. *in tract. de immunit. lib.* 1. *cap.* 6. *in princ. pluribus firmat,* Farinac. *in appendice de immunit. cap.* 2. *num.* 5. *& de carcer. & carceratis, q.* 28. *num.* 74. Quapropter videndum eſt, an poſt dictam conſtitutionem Gregor. & Trident. aliqua conſuetudo legitimi ſtabilita ſit, aliàs ius commune non derogabit. Item non eſt præſumenda conſuetudo, cum ſit quid facti, niſi legitimè probetur: neque credendum eſt Doctoribus de conſuetudine teſtantibus extra locum vbi verſati ſunt. Farinac. *dicto cap.* 2. *num.* 18. *& pluribus relatis, q.* 28. *num.* 18.

PVNCTO VI.

Quibus locis ſacris hæc reuerentia immunitatis debeatur.

1 *Eccleſiis authoritate Epiſcopi erectis debetur.*
2 *Non eſt neceſſe in eis ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum permanenter eſſe.*
3 *Neque item eſt neceſſe diuina celebrari.*
4 *Extenditur hac immunitas ad Eccleſias nondum perfectè conſtructas.*
5 *Item extenditur ad Eccleſiam interdictam.*
6 *Item ad Eccleſiam pollutam.*
7 *Ad Eccleſiam dirutam, ſeu deſtructam extenditur, modo non ſit diruta authoritate Epiſcopi, aut ſine ſpe readificationis.*
8 *Extenditur quoad totam fabricam Eccleſiæ.*
9 *Confugiens ad portas Eccleſiæ clauſæ immunitate gaudet.*
10 *Extenditur ad Clauſtrum, porticum, ambitum, dormitorium.*
11 *Non ſolùm ad Eccleſiam, ſed etiam ad illius confines extenditur immunitas.*
12 *Qua ratione hi confines intelligendi ſunt.*
13 *Limitanda eſt hac doctrina, vt procedat in Eccleſiis, quæ ſunt extra muros, non intra.*
14 *Item vt procedat de eo, qui iam ad Eccleſiam confugit.*
15 *Hoc priuilegium 30 paſſus de iure communi intelligendum eſt. Secus de conſuetudine.*
16 *Extenditur immunitas ad cæmeterium Eccleſiæ.*
17 *Item ad hoſpitale authoritate Epiſcopi erectum.*
18 *Item ad domus, ſeu conuentus religioſorum ſecundùm totum illud quod ſeptum eſt.*
19 *Item ad oratorium extenditur, ſi authoritate Epiſcopi erectum ſit.*
20 *Domus Epiſcopi hac gaudet immunitate, modò non diſtet ab Eccleſia 40 paſſus.*
21 *Si capellam habet, tametſi diſtet 40 paſſus hac gaudet immunitate.*
22 *Si caret capella probabile eſt non gaudere hac immunitate, ſi diſtet 40 paſſus. Probabilius eſt oppoſitum ſpectato iuris rigore, ſecus conſuetudine.*
23 *Domus illuſtriſſimorum Cardinalium non videntur hac immunitate gaudere.*
24 *Tabernaculo Euchariſtiæ, ſeu ſacerdoti illã portanti debeaturne hac immunitas? Aliquibus placet. Non eſt priuilegium iure fundatum; ſpectanda conſuetudo.*
25 *Statuis principum non eſt hac immunitas ſacra conceſſa.*

1 Conſtat Eccleſiis authoritate Epiſcopi erectis hanc reuerentiam deberi, etiamſi conſecratæ nõ ſint ex expreſſa deciſione textus in *cap. Eccleſiæ, de immunit. Eccleſiarum.* ibi; Eccleſiæ, in qua diuina miſteria celebrantur licet adhuc non extiterint conſecratæ, nullo iure priuilegium immunitatis adimitur; quia obſequiis diuinis dedicata, nullis ſunt temerariis auſibus profanãda. Sic ferè omnes Doctores, quos in re clara referre omitto.

2 Duplicem tamen conditionem aliqui requirunt. Prima, vt in ea ſanctiſſima Euchariſtia ſeruetur, ſic Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *n.* 4. Anaſtas. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 26. Tuſchus, *pract. concluſ. verbo Eccleſia, concluſ.* 9. *num.* 19. vbi relato claro teſtatur ſic ex conſuetudine in pluribus locis ſeruari. Ratio eſſe poteſt; quia propter hoc ſacratiſſimum myſterium eſt hæc immunitas inſtituta. Verùm hæc conditio neceſſaria non eſt; Tum quia in *ſuprad. cap. Eccleſiæ,* & in aliis textibus de immunitate loquentibus non expoſtulatur. Tum quia ratio concedendi hanc immunitatem non eſt continua Chriſti ſacramentalis præſentia, ſed quòd talis locus deſtinatus ſit authoritate Epiſcopi ad diuina ibidem celebranda. & ita tenet Farin. *q.* 28. *num.* 34. *& in appendic. de immun. cap.* 17. *num.* 254.

3 Secundam conditionem expoſtulant, vt in ea diuina celebrentur, ſic gloſſa *verbo celebrantur, & ibi* Zabarella, Butrius, *num.* 2. *&* 3. Innocent. *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. verbo ad Eccleſiam,* & ibi Hoſtienſ. Decian. *tract. crimin. lib.* 6. *c.* 24. *n.* 24. Alexand. Ambroſin. *de immunit. Eccleſ. cap.* 10. *n.* 2. *verſ. quod præcipuè* Mouentur ex *dicto cap. Eccleſiæ,* ibi enim dicitur, non adimi immunitatis priuilegium Eccleſiæ, in qua diuina myſteria celebrantur. Ergo à contrario ſenſu adimi debet hoc priuilegium Eccleſiæ, in qua diuina non celebrantur. Quouſque hæc diuina celebrantur, non videtur Eccleſia, quæ neque conſecrata, nec benedicta eſt, diuinis obſequiis dicata eſſe. Cæterùm, neque hæc conditio neceſſaria eſt, ſed eo ipſo, quo Eccleſia authoritate Epiſcopi primum lapidem ibidem ponentis conſtructa fuerit, gaudet hac immunitate, ſic Ioann. Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 9. *à num.* 2. *& ſeq.* Anaſt. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 23. *& ſeqq. pluribus firmat* Farinac. *q.* 28. *n.* 34. *& in appẽd. de immunit. cap.* 17. *num.* 258. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, q.* 7. *§.* 2. *num.* 2. Suar. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 2 Ratio eſt. Tum quia hic eſt locus religioſus diuinis obſequiis dicatus. Quod verò in ea diuina non celebrentur, per accidens eſt, ſufficit quod celebrari poſſint. Tum quia ex hac aptitudine Eccleſia nominatur, vel ſaltem locus religioſus dicitur. Tum quia *in cap. ad hæc de Religioſis domibus.* Hoſpitale authoritate Epiſcopi ad ſacrum vſum deſtinatum, ita eſt locus ſacer, & religioſus, vt non poſſit profanis vſibus deſeruire. Ergo etiam Eccleſia ſic dicata. Tum denique, quia ſi talis Eccleſia polluta fuerit ſanguinis, vel ſeminis effuſione reconſiliatione indiget, vt probat textus in *cap. ſi Eccleſia de Conſecrat. Eccleſiæ.* Ergo

erat

Digitized by Google

erat locus ſacer. Ergo gaudet immunitate.

4 Hæc doctrina extenditur primò ad Eccleſiam non perfectè conſtructam; quia ab eo puncto, quo authoritate Epiſcopi cæpit conſtrui, dicitur locus diuinis obſequiis dicatus, & immunitate gaudet, ſic Abb. *in cap. Eccleſiæ. de immunit. Eccleſ. num.* 5. Anchar. *num.* 1. Farinac. *in appendic. de immunit. cap.* 17. *num.* 261. Quod limitat Marian. Itali, *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4. §. 3. *num.* 15. *& ſeqq.* vt procedat cum continuo, & perſeueranter conſtruitur. Secus ſi ædificium ſiſtat; quia tunc (inquit) potius eſt locus deſertus, quàm domus orationis. Inefficax ratio, cùm ob ceſſationem ab ædificio deputatio non adimatur.

5 Secundò extenditur ad Eccleſiam interdictam. Non enim ob interdictum immunitate priuatur; quia hæc immunitas conceſſa eſt ob reuerentiam loci ſacri. Eſſe autem ſacram non perdit Eccleſia ob interdictum. Item interdictum non habet tunc effectû, ſic pluribus firmat Decian. *tract. crim. lib.* 6. *c.* 25. *n.* 10. Farinac. *q.* 28. *num.* 35. *& in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 259. Suar. *lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, c.* 9. *num.* 6. Tuſchus. *pract. concluſ. verbo Eccleſia. concl.* 9. *n.* 9. Ioann. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 9. *cap.* 8. *q.* 4. & alii.

6 Tertiò extenditur ad Eccleſiam pollutam, quia ratione pollutionis non tollitur loci ſanctitas. Neque in iure habetur, quod Eccleſia polluta hoc debeat priuilegio priuari: & ita tenet expreſſe Suar. *ſupra*, & Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcep. q.* 7. §. 1. *n.* 3.

7 Quartò extenditur ad Eccleſiam dirutam, & diſtructam; quia ſaltem ratione loci, in quo ædificata erat, non deſinit eſſe ſacra. *leg. ade ſacra, ff. de contrahenda empt. leg. in tantum, §. ſacra in fine, ff. de rerum diuiſ.* Quod intellgendum eſt, dum modo authoritate Superioris deſtructa non ſit; aut deſtructa ſit; cum ſpe reædificationis. Nam ſi deſtructa eſt authoritate Superioris, vel ſine ſpe reædificationis, locus ſacer deſinit eſſe, & fit profanus, ac proinde immunitate non gaudet, ſic Clarus *ex communi opinione pract.* §. *fin. q.* 30. *verſ. maius eſt dubium.* Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 24. *n.* 27. *& cap.* 25. *num.* 22. Cardin. Tuſch. *pract. concluſ. verbo Eccleſia. concl.* 9. *n.* 10. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 2. *n.* 4. Marian. Itali. *de immunit. lib.* 1. *cap.* 4. §. 3. *num.* 13. Ambroſin. *de immunit. cap.* 10. *n.* 3. Sanch. *plures referens lib.* 9. *diſp.* 15. *num.* 37. *fine.*

8 Quintò extenditur ad Eccleſiam, non ſolum quoad ambitum internum, ſed etiam quoad totam eius fabricam, ita vt capellæ, parietes, turris hac gaudeant immunitate; quia hæc omnia in lata ſignificatione Eccleſię eſſe dicuntur. Neque obſtat ſanguinis, aut ſeminis effuſione ibidem facta Eccleſiam non contaminari; quia ad effectum pollutionis, cùm ſit pœnalis, & odioſus, ſolùm internus ambitus Eccleſiæ ſpectandus eſt; ſecus pro priuilegio immunitatis, quod eſt fauorabile, & ita mihi probat *textus in leg. pateant. Cod. de his qui ad Eccleſiam confugiunt* ibi quidquid fuerit interiacens ſiue in cellulis, ſiue in domibus, hortulis, balneis, atque porticibus confugas interioris templi vice tueantur. Idem conſtat ex *cap frater. cap. ſi quis contumax, c. illud conſtituimus, c. ſi quis in atrio* 17. *q.* 4. Et tradunt ferè omnes doctores, vt videre eſt apud Suar. *tit.* 1. *de relig. lib.* 3. *cap.* 9. *à num.* 6. *& ſub num.* 9. Card. Tuſchum *pract. verbo Eccleſia, concl.* 9. *num.* 3. *&* 7. *& concl.* 20. *per totam, & verbo immunitas, concl.* 59. *num.* 5. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 168. Ambroſin. *de immunit. cap.* 10. *num.* 6. Bonac. *diſp.* 3 *de primo decal. præcepto, q.* 7. *de immunit.* §. 2. *num.* 5.

9 Ex quo fit confugientem ad portas Eccleſiæ, etiam ſi clauſæ ſint ſecurum eſſe; quia ſaltem ipſi Eccleſiæ adhærent, & probant textus nuper relati, & tradit Suar. *num.* 8. Bonac. *num.* 5. Farinac. *de carcer. q.* 28. *num.* 24. *& in append. cap.* 17. *num.* 279. Decian. *conſ.* 6. *cap.* 25. *num.* 17. Nauarr. *ſum. cap.* 25. *n.* 17. *ad finem.* Fit ſecundò, exiſtentem ſupra tectum Eccleſiæ hac gaudere immunitate. Tum quia verè eſt in Eccleſia, etſi ab Eccleſia non circumdetur; ſicuti ſanctorum corpora in cœlo dicentur exiſtere, etiamſi ſolùm pedibus cœli ſuperficiem calcent. Tum quia verum eſt Eccleſiæ adhærere, & in Eccleſiæ ſitu exiſtere. Quia Eccleſia, ſeu quælibet domus tum ex ſolo, tum ex tecto, eiuſque ſuperficie conſtat *leg. cum qui in princ.* & ibi gloſſa, *ff. de vſucapionib.* ſic tradit expreſsè Suar. *tract.* 1. *de relig. lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, cap.* 9. *n.* 8. Marian. Itali. *de immunit. Eccleſiæ. lib.* 1. *cap.* 4. §. 9. *num.* 24. *& ſeqq.* Proſper Farinac. *q.* 28. *num.* 14. *& in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 272. Tertiò fit confugientem ad ſcalas Eccleſiæ hac gaudere immunitate ob eaſdem rationes: quia pertinent ad Eccleſiam, & Eccleſiæ adhærent. Ergo religioſæ reputantur. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *num.* 5. Angel. *de maleſ. verbo quod fama publica, num.* 59. *verſ. quarto quæro.* Farinac. *append. num.* 280. *& q.* 28. *n.* 14.

10 Sextò extenditur immunitas ad atrium Eccleſiæ, clauſtrum, porticum, ambitum, dormitorium; quia hæc omnia vel ſunt de fabrica Eccleſiæ, vel ſunt Eccleſiæ annexa, & probat *textus in cap. ſi quis in atrio, c. frater, cap. ſi quis contumax,* & alii. 17. *q.* 4. *& leg. pateant. Cod. de his qui ad Eccleſiam, & tradit* Suar. *c.* 9. *n.* 7. *&* 9. Tuſch. *verbo Eccleſia, concl.* 9. *& concl.* 20. Nau. *ſum. cap.* 26. *num.* 17. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 14. *& in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 168.

11 Septimò extenditur immunitas, non ſolum ad Eccelſiam, ſed etiam ad illius confines, ex textu *in cap. ſicut antiquitus* 17. *q.* 4. ibi qui autem confinia earum confringere tentauerint, & ex *cap. definiuit eadem cauſa & quæſt. & ex leg. præſenti.* §. *ex his. Cod. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt:* ſic aliis relatis Farinac. *q.* 28. *num.* 14. *& ſeq. & in append. de immunit. cap.* 18. *n.* 283. Suar. *tract.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 8. Quod ſi roges, quæ nomine confinium intelligantur? Reſpondeo pro Eccleſia Cathedrali, ſeu maiori 40. paſſus per circuitum eius, pro minori Eccleſia 30 habetur, *cap. ſicut antiquitus* 17. *q.* 4. ibi ſtatuimus, vt maior Eccleſia per circuitum 40 paſſus habeat, capella verò, vel minores Eccleſiæ 30 Idem exprimitur, *cap. definiuit eadem cauſa, & quæſt.* ibi 30 paſſus vniuſcuiuſque Eccleſiæ in toto circuitu reuerentia defendatur. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 18. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 9. *&* 19. *& verbo immunitas, concl.* 59. Proſper Farinac. *q.* 28. *num.* 14. *& in append. de immunit. cap.* 18. *num.* 284. Anaſtaſ. Germon. *de ſacr. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 38 Suar. *lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 8. Huiuſmodi paſſus ab hoſtio Eccleſiæ, ſeu muro eius enumerari debent. Quod ſatis indicat verbum *per circuitum.* Ambroſin. *de immunit. Eccleſiæ, cap.* 10. *num.* 4. Farinac. *append. cap.* 18. *n.* 285. *& num.* 286. aliis relatis, probat quemlibet paſſum quinque pedes continere, & quilibet pes quindecim digitos.

12 Notandum dixi hos paſſus competere Eccleſiis per circuitum earum, vt tacite excluderem circuitum, non ipſius Eccleſiæ, ſed alterius particularis, vel viæ publicæ; ſi enim domus alicuius priuati ibidem exiſteret, qua circuitus Eccleſiæ, eiuſque territorium diſcontinuaretur, nullo modo priuilegio immunitatis ibidem exiſtens gauderet; quia talis domus,

mus, & via publica dici non poteſt Eccleſiæ circuitus, cùm Eccleſiæ non ſit, ſic Albericus *leg. 2. verſ. ego credo, Cod. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt*, Marian. Itali. *de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 2. per totum. & §. 6. per totum.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 18. *num.* 291. & probat textus *in cap. definiuit* 17. *q.* 4. ibi in hoc triginta paſſuum numero abſque domorum extranearum receptaculo progrediendi aditum obtinebunt. Ex quo fit non ſolùm domus laicorum, ſed etiam particularium clericorum exiſtentes intra 30. paſſus Eccleſiæ hac immunitate non gaudere, ſed neceſſario requiri; vt domus illius Eccleſiæ ſint; aliàs dici non poſſunt in circuitu Eccleſiæ eſſe; & ſic intelligendus eſt Decian. *conſ.* 80. *n.* 28. *lib.* 3. Tuſchus *verbo immunitas, concl.* 59. *num.* 22. Marian. Itali. *de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 6. in diſcurſu.* Alexan. Ambroſin. *de immunit. & libert. cap.* 10. *n* 8. Neque obſtat textus *in cap. quiſquis inuentus* 17. *q.* 4. vbi dicitur committere ſacrilegium qui infregerit Eccleſiam, vel 30 Eccleſiaſticos paſſus, qui in circuitu Eccleſiæ fuerint, vel domus, quæ intra prædictos paſſus fuerint, vbi gloſſa dicit, domus clericorum: nam aliæ non debent ibi eſſe *cap. Nulla.* 12. *q.* 1. Non inquam, obſtat; quia inde non conuincitur domus particularium clericorum intra illum ambitum exiſtentes gaudere priuilegio immunitatis; ſed ſolum conuincitur ſacrilegium eſſe domus illas diripere, vel auferre. Inquit enim textus. Sacrilegiũ committitur. *Siquis infregerit Eccleſiam, vel 30 Eccleſiaſticos paſſus, qui in circuitu Eccleſiæ fuerint, vel domus, quæ intra prædictos paſſus fuerint aliquid diripiendo, vel auferendo.* Nihil ergo circa immunitatẽ de domibus particularium definitur. Quod ſi obiicias circuitum Eccleſiæ, & territorium illius, etiam ſi 40 paſſus excedat, gaudere hac immunitate, vt pluribus comprobat Tuſchus *verbo Eccleſia, concl. 9. ſub n.* 3. & 4. Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap.* 25. *n.* 9. Farinac. *append. de immunit. cap.* 18. *num.* 287. Reſpondeo probabilius mihi videri limitandum eſſe circuitum, & ambitum ad 30 vel 40 paſſus, niſi ſit cæmeterium; quia tunc, vt dicemus, alia eſt ratio limitandi.

13 Limitanda tamen eſt hæc doctrina, vt procedat in Eccleſiis, quæ ſunt extra murorum ambitum, non in Eccleſiis intra muros populi contentis ex textu in *cap. quiſquis* 17. *q.* 4. ibi capellæ, quæ ſunt inter ambitum murorum, caſtellorum non ponuntur in hac 30 paſſuum obſeruatione, & tradit gloſſa *in cap. ſicut antiquitus, verbo paſſus* 17. *q.* 4. Decian. *tract. crim. lib. 6. cap.* 25. *num.* 6. Anaſt. Germ. *de immunit. Eccleſia, lib. 3. c.* 16. *num* 40. Farinac. *de carceribus, q.* 28. *num.* 12. & *in append. de immunit. c.* 18. *num.* 290. Tuſchus *pract. concluſ. verbo Eccleſia, concl.* 9. *num.* 5. & 6. Alexand. Ambroſin. *de immunit. c.* 10. *num.* 4. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7 *de immunit.* §. 2. *num.* 5.

14 Secundò limitanda eſt, vt procedat in eo, qui iam ad Eccleſiam confugit, ex illaque progreditur per 30 vel 40 paſſus. Secus verò de eo, quem Eccleſia non recepit. Sic probat textus *in cap. definiuit* 17. *q.* 4. vt conſtat ex verbo *progredi*, ibi. Qui Eccleſias petunt per omnia, licitum eis eſt in 30 paſſus ab Eccleſiæ ianuis progredi, & infra. Separatis ab Eccleſia domibus nullo modo abſcedāt. Deinde requiritur vt huiuſmodi progreſſus ad requiſitum naturæ vſum ſit, vt conſtat ex illis verbis. *Qualiter ad requiſitum naturæ vſum debitis exeant locis, & nullo teneantur euentu neceſſitudinis, qui domicinis ſe defendendos commiſſerint clauſtris.* De hac tamen limitatione dubitat Farinac. *append. de immunit. cap.* 18. *num.* 293. Eo quod ad requiſitum naturæ vſum. v. g. ad exonerandum corpus permiſſum eſt extra Eccleſiam, & Eccleſiæ immunitatem exire ibi exiſtentem modò ſtatim redeat, & non ſit alius locus ad id opportunus intra terminos immunitatis. Ex communi ſententia tradit Decian. *tract. crim. lib. 6. cap.* 27. *num.* 6. *in fin.* Mantua. *conſ.* 6. *poſt num.* 17. Marian. Itali. *de immunit. Eccleſ. lib. 1. cap. 4. §. 7. num.* 12. *cap. 6. §. 2. num.* 26. Ego verò exiſtimo ſupradictam limitationem retinendam eſſe, neque illi contrariari hanc canoniſtarum doctrinam. Nam textus permittens in Eccleſia recluſum exire inde ad neceſſarium naturæ vſum intra 30 paſſus, non tollit quominus vltra poſſit exire, caſu quo intra 30 paſſus non ſit locus opportunus, & finita neceſſitate ſtatim redeat.

15 Tertiò limitandum eſt hoc priuilegium immunitatis per circuitum 30 vel 40 paſſuum, vt procedat de iure communi, & antiquo, ſecus de conſuetudine, quam in contrarium eſſe plures non contemnendi Doctores affirmant Suar. *lib. 3. de reuerentia debita locis ſacris, cap.* 9. *num.* 8. Couar. *lib. 2. var. reſolut. cap.* 20. *num.* 5. Nauarr. *ſum. cap.* 25. *n.* 18. *verſ. Admonemus.* Farinac. *de carcerib. quæſt.* 28. *num.* 12.

16 Octauò extenditur immunitas ad cæmeterium Eccleſiæ ex textu expreſſo in *c. fin. de immunit. Eccleſiar.* in illis verbis, vel earum cæmeteriis, & ibi tradunt omnes. Solùm eſt dubium, an hoc intelligendum ſit de cæmeterio Eccleſiæ contiguo, an etiam de ſeparato? Plures relati per Decian. *lib. 6. cap.* 24. *num.* 28. & 30. exiſtimant intelligi de contiguo. De ſeparato autem non, niſi conſtet conſecratum eſſe. Cæterùm affirmandum eſt de quolibet cæmeterium eſſe intelligendum; quia eo ipſo quo ſepulturæ fidelium deſtinatum eſt, præſumitur benedictum eſſe, & authoritate Epiſcopali ſacratum. Bertach. *in repert. verbo cæmeterium, num.* 2. Nauarr. *manu. c.* 25. *verbo cæmeterium*, Marian. Itali. *de immunit. Eccleſ. lib. 1. c. 4. §. 7. num.* 28. 29. & *ſeq.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacrorum immunit. lib. 3. num.* 31. & *ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 264.

17 Nonò extenditur ad hoſpitale authoritate Epiſcopi erectum, & cum altari ad celebrandum; quia eſt locus ſacer, & religioſus, colligitur ex *cap. ad hæc de religioſis domibus, cap. definiuit* 17. *q.* 4. Omnia enim priuilegia Eccleſiis conceſſa iis hoſpitalibus conceduntur, vt probat *lex omnia, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* ex communi ſententia tradit Couar. *lib. 2. var. reſolut. cap.* 20. *num.* 4. Decian. *lib. 6. cap.* 25. *num.* 18. Suar. *lib. 3. cap.* 9. *num.* 9. Far. *q.* 28. *num.* 36. & 37. & *in append. de immunit. num.* 265. & 266. Sanch. *lib. 9. diſp.* 15. *num.* 39.

18 Decimò extenditur ad domos, ſeu conuentus religioſorum ſecundum totum illud, quod ſeptum eſt; ac proinde comprehenduntur clauſtrum, dormitorium, hortus, & ſimilia: hæc enim omnia ad effectum immunitatis loca ſacra, & religioſa reputantur; quia Eccleſiæ adhærent, eſto non reputentur ſacra ad effectum pollutionis, & violationis: ſic habetur expreſſe in *leg. pateant. Cod. de his qui ad Eccleſiam confugiunt.* ibi *quidquid fuerit interiacens, ſiue in cellulis, ſiue in domibus, hortulis, balneis, atque porticibus, confugas interioris templi vice tueantur:* Colligiturque ex *cap. ſi quis contumax. cap. frater, cap. minor.* 17. *q.* 4. & pluribus firmat Farinac. *append. de immunit. num.* 268. Sanch. *lib. 9. diſp.* 15. *num.* 42.

19. Vndecimò extenditur ad oratorium, ſi authoritate Epiſcopi erectum fuerit. Secus ſi priuata authoritate: ſic docet Couar. pluribus relatis, *lib. 2. var.*

Digitized by Google

*var.c.*20 *.n.*4. Thom. Sanch. *lib.9. de matr. diſp.*15. *n.*39. Suar. *t.*1. *de relig. c.* 9. *n.* 10. Decian. *tract. crimin. lib.6. c.* 25.*n.*19. Farinac. *in append. de immunit. c.* 17. *n.* 267. Probo, quæ priuata authoritate eriguntur, priuata authoritate ad vſus profanos cõuerti poſſunt. & iam ſi de licentia Epiſcopi in eis celebretur. Ergo non ſunt loca ſacra. Hæc enim ſemel dicata, ad vſus profanos redire nõ poſſunt *c. ad hæc, De religioſis domibus*. Item in priuata oratoria non habet Epiſcopus ius viſitandi, exigendique procurationem *cap. fin. De cenſibus*. Ergo non ſunt loca ſacra: hæc enim iuriſdictioni Epiſcopi ſubduntur *cap.* 1. §. *deinde liceat, De cenſibus, in* 6. E contra verò ſi authoritate Epiſcopi erecta ſint, eo ipſo cultui diuino ſunt perpetuò deputata, neque ad vſus profanos redire poſſunt, ipſeque Epiſcopus ius habet viſitandi, procurationemque exigendi. Ergo ſunt loca ſacra, & religioſa. Quod ſi inquiras, quando dubium eſt, an authoritate Epiſcopi erectum ſit oratiorium, quid eſt præſumendum? Reſpondeo in dubio præſumi authoritate Epiſcopi erectum, ſi ibidem diuina celebrentur omnibus indifferenter ad ea audienda admiſſis: ſic Maſcard. *de probat. concluſ.* 869. *num.* 1. & 2. Sanch. *lib.* 9. *de matr. diſp.* 15. *num.* 39. *fine*, *vbi* idem dicit, ſi decennio ibi publice celebretur. & conſentit Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 132. *num.* 51. Si tamen oratorium habet cymbalum ſuper tectum, & publicè pulſatur, præſumendum omnino eſt authoritate Epiſcopi eſſe erectum, quia priuatis oratoriis hæc publica cymbali pulſatio non conceditur: *cap. patentibus de Priuileg.* Maſcard. & Sanch. *ſupra*. Decian. *lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 16. Farinac. *de carcerib. q.* 18. *num.* 71. & *in append. de immunit. cap.* 18. *num.* 267.

20 Duodecimò extenditur immunitatis priuilegium ad domum, ſeu palatium Epiſcopi; ex expreſſo textu in *cap. id conſtituimus* 17. *q.* 4. ibi ab Eccleſiæ atriis, vel domo Epiſcopi reos abſtrahere omninò non liceat, ſic omnes Doctores. Quod verùm habet, etiamſi Epiſcopus abſens vel mortuus ſit; modò non ſit alteri locata domus, docet Marian. Itali. *de immunit. Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 4. §. 9. *num.* 4. Farinac. *in append. de immunit. Eccleſiæ, cap.* 17. *num.* 270. Hanc verò doctrinam limitant plures, vt intelligatur de domo exiſtente intra 40 paſſus per circuitum Eccleſię cathedralis: ſic Decian. *tract. crimin. l.* 6. *cap.* 25. *num.* 14. Bonac. *diſp.* 3. *quæſt.* 7. *de immunit.* §. 2. *num.* 8. Mouentur. Primò, quia domus Epiſcopi non debet ab Eccleſia diſtare, ſed illi eſſe contigua, *cap. Epiſcop. de conſecrat. diſt.* 5. & *cap. Epiſcopus vilem.* 41. *diſt.* Si ergo diſtet, non debet immunitate gaudere. Secundò, quia conſuetudine, & vſu forenſi ſic eſt receptum, vt teſtatur Couar. 2. *var. cap.* 20. *num.* 5. Decian. *ſupra*. Tertiò, quia hæc immunitas conceditur ob locum ſacrum, qui eſt Eccleſia, domus verò Epiſcopi vltra 40 paſſus exiſtens, neque eſt Eccleſia, neque illius confinis. Ergo.

21 In hac re dicendum eſt ferè ex omniũ ſententia, ſi domus Epiſcopi cappellam, ſeu oratorium habeat, vt regulariter habet, gaudere immunitate, etiamſi vltra 40 paſſus Eccleſia exiſtat: videtur enim iam ratione cappellæ ſacer, & religioſus locus eſſe: ſic pluribus firmant Anaſt. Germ. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *ſub. num.* 46. Farin. *append. de immunit. cap.* 17. *num.* 273. Alexand. Ambroſin. *de immunit. & libert. Eccleſiæ, cap.* 10. *num.* 7. & conſentiunt Decian. & Bonac. *ſupra*.

22 At ſi cappella caret, etſi prima ſententia probabilis ſit, probabilior mihi videtur in puncto iuris priuilegio immunitatis gaudere, etiamſi vltra 40 paſſus exiſtat. Tum quia expreſſè, & ſine vlla limitatione in *ſupra. cap. id conſtituimus*; conceditur domui Epiſcopali hoc priuilegium. Ergo limitandum non eſt, cùm fauorabile ſit, & pium. Tum quia ſi intra 40 paſſus deberet domus Epiſcopalis exiſtere, vt hoc priuilegio gauderet, nulla ei ſpecialis prærogatiua conceditur, quæ non concedatur cuilibet alteri domui Eccleſiæ, vel canonicorum ibidem exiſtenti: cùm iis omnibus in ſatis probabili ſententia hoc priuilegium conceſſum ſit. Tum quia priuilegium non conceditur; quia ipſa domus Epiſcopi canonicè deputata ſit diuinis officiis: nulla enim talis eſt, neque quia Eccleſiæ adhæret tanquam aliquid illius vt cæmeterium, ſacriſtia, atrium, &c. Aliàs cæteris domibus hæc eſſet prærogatiua concedenda; ſed conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Epiſcopalis; quæ eſt ſuprema dignitas in Eccleſia. Ob hanc ergo rationem meritò debetur illi hæc prærogatiua. Denique domui habenti cappellam, ſeu oratorium omnes conueniunt hanc prærogatiuam debitam eſſe, ſed ob cappellam, aut oratorium priuatum, quale communiter Epiſcopi habent, non debetur, ſicuti neque ipſi priuato oratorio. Ergo dicendum eſt debitam eſſe ob Epiſcopalem dignitatem: ſic ex communi ſententia Nauarr. Man. *cap.* 25. *num.* 18. Anaſt. Germ. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 45. Tuſchus *pract. verbo Eccleſia, concl.* 9. *num.* 11. & *concl.* 10. *n.* 8. Suar. *t.* 1. *de relig. cap.* 9. *n.* 9. Plures alios referens Farinac. *de carcer. q.* 28. *num.* 38. & *in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 272. Dixi in puncto iuris verius eſſe, hoc priuilegium immunitatis palatio Epiſcopi vltra 40 paſſus ab Eccleſia exiſtenti deberi, vt locum darem conſuetudini, ſi legitimè præſcripta eſt; quia cùm iuri aduerſa non ſit, breuiori tempore introduci poteſt; ſic Suar. *dicto cap.* 9. *num.* 9. *fine*, & ita hanc eſſe conſuetudinem receptam teſtatur Couar. *dicto cap.* 20. *num.* 5. Decian. & Bonac. in priori ſententia relati. Ex his conſtat aduerſantium argumentorum ſolutio; licet enim domus Epiſcopi vltra 40 paſſus exiſtat contra debitum ius, non obinde immunitate priuari debet, ſi à conſuetudine non priuetur.

23 Decimo tertiò extendunt aliqui hoc priuilegium immunitatis ad domus illuſtriſſimorum Cardinalium, non ſolùm in vrbe exiſtentium, ſed extra. Quod priuilegium cùm non ſit in iure fundatum, debet ex priuilegio, vel ex conſuetudine haberi, quæ conſuetudo introduci potuit ob ſimilitudinem, quam habent cum Epiſcopalibus domibus: ſi enim iis hæc prærogatiua conceditur, & Cardinalibus Eccleſię Principibus concedenda videtur: & ita docuit Nauarr. *ſum. cap.* 25. *n.* 18. *in fine*. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 15 *in fine*, Clarus *pract.* §. *fin. q.* 30. *verſ.* item adde Tuſch. *verbo Eccleſia, concl.* 9. *num.* 12. Marian. Italia. *de immunit. Eccleſiæ lib.* 1. *cap.* 4. §. 9. *num.* 22. Cæterùm, hæc conſuetudo (ſi forte aliquando viguit) conſtitutionibus Greg. XIII. & Sixti V. ſublata eſt, vt teſtatur Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 48. & *in append. de immunit. cap.* 17. *num.* 274.

24 Decimo quartò extenditur communiter à Doctoribus hoc priuilegium ad tabernaculum Euchariſtiæ, ſi actu illam habeat, vel ad ſacerdotem Euchariſtiam portantem, ad quem ſi reus confugiat, affirmant Doctores tutum eſſe, non minus quàm ſi ad Eccleſiam confugiſſet. Quia cùm tota hæc immunitas Eccleſiæ ob reuerẽtiam Euchariſtię ſanctiſſimæ ibidem exiſtentis introducta ſit, ſequitur ipſam Euchariſtiæ potius deberi, ac proinde illam amplexan-

Digitized by Google

amplexantem immunitate gaudere, ſic innumeros referens Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 11. & in append. de immunit. cap. 17. num. 275.* Petr. Gregor. *ſintag. iuris, lib. 33. cap. 21. num. 14.* Tuſchus *pract. verbo Eccleſia, concl. 10. num. 33.* Anaſt. Germ. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 26. num. 51.* At vt benè aduertit Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. cap. 9. ſub num. 10.* Bonac. *diſp. 3. de primo decal. præcepto, q. 7. §. 2. n. 12. cum gloſſa in cap. quæſitum 13. q. 2.* Couar. *2. var. cap. 20 n. 6.* Hoc priuilegium non habetur in iure, ac proinde ſolùm ex conſuetudine introduci potuit, & meritò; quia hæc conſuetudo pietatem fouet, & deuotionem, & reuerentiam in hoc ſanctiſſimum, & diuiniſſimum ſacramentum excitat. Quare conſuetudo expectanda eſt, & iuxta illam caſus decidendus.

25 Decimoquintò extenditur ab aliquibus hoc priuilegium ad ſtatuas Principis, quæ tanquam Eccleſiæ ſecuros reddunt delinquentes illuc confugientes ex *leg. vnica, Cod. de his qui ad ſtatuas confugiunt, & ex leg. 1. Cod. de his qui ad Eccleſias confugiunt, leg. capitalium, §. ad ſtatuas ff. de Pœnis, & alibi*: & tradit Petr. Gregor. *ſintag. iuris, lib. 33. cap. 21. n. 11. & 12.* & Hoſtiens Ancharr. Ioann. Andr. *cap. Eccleſia, de immunit. Eccleſ. & alii plures relati* à Decian. & Farinac. *locis referendis.* Verum hæc immunitas tametſi vigeat, ſacra non eſt, neque inter immunitates Eccleſiæ enumeranda. Tum quia non eſt à Pontifice introducta. Tum quia non eſt in reuerentiam diuini cultus, ſed in honorem humani Principis. Adde conſuetudine hanc immunitatem politicam ſublatam eſſe; eo quòd plures illa abuterentur, teſtatur Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 2. num. 5.* Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 49. & in append. de immunit. cap. 17. num. 278.*

Pvncto VII.

Quæ perſonæ gaudeant hoc immunitatis priuilegio.

1 *Omnibus Chriſtianis baptizatis hoc priuilegium conceſſum eſt.*
2 *Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ hac immunitate gaudet, tametſi aliqui contra ſentiant.*
3 *Excommunicatus ab hoc priuilegio non excluditur.*
4 *Hæreticus in aliis criminibus ab hæreſi, gaudet hac immunitate ſecundum probabiliorem ſententiam.*
5 *Infideles communiter Doctores negant hac immunitate gaudere.*
6 *Contrarium alii affirmant.*
7 *Diſtinctione conciliantur ſententiæ.*
8 *Quando reputabitur infidelis confugiens ad Eccleſiam velle conuerti, vel conuerſionem ſimulare.*
9 *Banniti, & condemnati in criminibus exceptis, non gaudent immunitate. Secus ſi ex ſolis indiciis, ſeu in contumaciam condemnati ſint.*
10 *Captus, & in carcerem recluſus ſi ad Eccleſiam fracto carcere confugiat, gaudet immunitate.*
11 *At fortiori gaudet, ſi captus a miniſtris ex eorum ſe manibus liberet.*
12 *Item ſi ad ſupplicium pergens ad Eccleſiam confugit.*
13 *Si fide data cuſtodi redeundi ad carcerem, ad Eccleſiam confugiet, gaudet immunitate, tametſi alii contra ſentiunt.*
14 *Clerici comparatione iudicum ſæcularium gaudent immunitate.*
15 *Comparatione iudicum Eccleſiaſticorum non gaudent in criminibus exceptis. in aliis vero plures Doctores cenſent non gaudere.*
16 *Alii è contra affirmant.*
17 *Vtraque ſententia probabilis, ſed negans eſt probabilior attenta conſuetudine.*
18 *Satisfit rationibus num. 16. adductis.*
19 *Seruus confugiens ad Eccleſiam qua immunitate gaudeat comparatione domini.*

1 Omnibus Chriſtianis baptizatis cuiuſcunque conditionis exiſtant (exceptis caſibus in iure expreſſis, de quibus infra) hoc priuilegiũ immunitatis conceſſum eſt, vt conſtat ex *cap. inter alia, de immunit. Eccleſ. cap. frater, cap. minor, cap. ſi quis contumax 17. q. 4.* Quapropter ſiue liber ſit, ſiue ſeruus, ſiue nobilis, ſiue ignobilis, ſiue iuuenis, ſiue ſenex hoc priuilegio gaudet, vt benè probat. Gutierr. *pract. q. ciuil. lib. 3. q. 1. n. 7.* Ratio eſt. Tum quia Deus non eſt acceptor perſonarum. Tum quia hæc qualitas ſeruitutis, vel libertatis, nobilitatis, vel ignobilitatis accidentaria eſt.

2 Sed circa hanc regulam dubitatur. Primò, an interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ gaudeat hac immunitate? Negat Felin. *cap. à nobis de Exception. num. 5. Summa confeſſorum, tit. de immunit. Eccleſ. q. 5.* Mouentur. Tum quia non debet Eccleſia eum recipere, quem à ſe per interdictum excludit. Tum quia ſic ingrediens videtur aduerſus Eccleſiæ prohibitionem delinquere, cuius aditus illi eſt interdictus. Ergo fruſtra eius auxilium implorat, *cap. quia fruſtra de vſuris.* Sed omninò dicendum eſt gaudere hoc priuilegio. Tum quia interdicti cenſura non habet hunc effectum priuandi perſonam interdictã hac immunitate, vt ex iis quæ diximus de interdicto conſtat. Tum quia interdictus non priuatur ab ingreſſu Eccleſiæ materiali, ſed formali, ſcilicet ab ingreſſu Eccleſiæ in ordine ad audienda diuina officia. Tum quia non delinquit contra cenſuram interdicti, qui ob vitandam grauem pœnam ad Eccleſiam confugit, etiam tempore diuinorum officiorum, quia neceſſitate compulſus illuc confugit: ſic pluribus firmat Farinac. *in append. de immunit. cap. 2. num. 44.* Suar. *t. 1. de relig. lib. 3. cap. 10. num. 4.* Alexand. Ambroſin. *de immunit. Eccleſiæ, cap. 8. n. 12.* Bonac. *diſp. 3. q. 7. §. 3. num. 8.*

3 Secundò dubitatur: An excommunicatus excludatur ab hoc priuilegio? Et ratio dubitandi eſt. Tum quia non decet Eccleſiam fauere iis, qui Eccleſiæ rebelles ſunt. Tum quia excommunicatus ab Eccleſiæ, & fidelium participatione eſt excluſus. Ergo eſt excluſus ab hoc priuilegio: & ita tenet Felin. *& ſum. Confeſſ. locis præcedenti, num. allegatis.* Sed omninò tenendum eſt contrarium cum Farinac. *ſupra, & de carcerib. q. 28. num. 39. & 40.* Suar. *n. 4.* Bonac. *n. 9.* Ambroſin. *num. 12.* Tuſchus *verbo Eccleſia, concl. 10. num. 26.* Iulius Clarus *lib. 5. §. fin. q. 30. n. 18.* Azor *1. p. lib. 9. cap. 9. poſt. verſ. quid de pagano,* Couar. *2. var. cap. 20. num. 11.* Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 26. num. 3. & aliis.* Ratio eſt. Tum quia excommunicatio non habet hunc effectum priuandi excommunicatum immunitate, & ex alia parte omnibus locis ſacris eſt hæc immunitas conceſſa abſque excommunicati excluſione. Ergo. Neque obſtat excommunicatum indignum eſſe hoc beneficio: tanto enim maiorem pietatem Eccleſia oſtendit, ſi illum tueatur, & defendat. Non enim conſiderat ad illius defenſionem, delictum, & excommunicationem commiſſam, ſed loci ſanctitatem.

4 Tertiò dubitatur de hæretico. An excluſus ſit ab hoc priuilegio in aliis criminibus præter hęreſim? Nam

Digitized by Google

Nam quoad hæreſis punitionem certum eſt excluſum eſſe, vt poſtea dicemus. Affirmat Dedican. *tract. crim. lib.6. cap. 26. num.4.* fauet Alexand. Ambroſin. *de immunit. cap.8. num. 9.* Mouentur, quia hæreticus indignus eſſe videtur hoc beneficio, vtpote Eccleſiæ hoſtis, & proditor. Deinde ratione hæreſis à priuilegio immunitatis eſt excluſus. Ergo eſt excluſus quoad omnia delicta, aliàs erit excluſus, & non excluſus. Nihilominus probabilius cenſeo Eccleſiæ immunitate gaudere quoad alia delicta. Sic Silueſt. *verbo immunitas 3. num. 2. verſ. & idem puto de hæretico,* Suar. *tract. 1. de relig. cap. 10. num. 13.* Bonac. *diſp. 3. de primo decal. præc. q. 7. §. 3.* quia reſpectu aliorum delictorum crimen hæreſis ſe habet per accidens. Ergo non poteſt impedire immunitatem, quam delinquens obtinet, ne ob alia delicta ab Eccleſia extrahatur. Adde legem priuantem hæreticum immunitate, formaliter intelligendam eſſe, vt ſcilicet priuet hæreticum, quatenus hæreticus eſt, non quatenus eſt homicida, aut alio crimine infectus, aliàs qui delinqueret in Eccleſia priuatus eſſet immunitate, non ſolùm quoad illud delictum, ſed quoad alia quælibet, quod eſt contra communem. Et hinc reſponſum eſt fundamento contrario. Fateor hæreticum indignum eſſe hoc beneficio, ſed Eccleſia ob oſtenſionem ſuæ pietatis ab eo illum non excludit. Neque inde fit eſſe hæreticum excluſum, & non excluſum abſolutè, ſed ſolùm eſſe excluſum quoad hæreſim, & admiſſum quoad alia delicta. Vnum tamen eſt omnino certum, ſi Eccleſiæ ſint reconſiliati gaudere immunitate; quia tunc non ſunt hæretici, & ſi fuerint.

5 Quartò dubitatur de Iudæo Sarraceno, & quolibet alio infideli, an Eccleſiæ immunitate potiatur. Negant communiter Doctores, vt videre eſt apud Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 68. & in append. de immunit. cap. 5. n. 71. & 79.* Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 26. num. 2.* Couar. *2. var. cap. 20. num. 11.* Ioann. Gutierr. *lib. 3. pract. quæſt. ciuil. q. 7. n. 51.* & alios, & mouentur ex *leg. 1.* Cod. de his *qui ad Eccleſiam confugiunt.* Vbi ij confugientes ad Eccleſiam à priuilegio immunitatis excluduntur, etiamſi baptiſmum petant; quia ſimulant ſe Chriſtianæ legi velle coniungi, vt ibidem dicitur, & licet in *cap. inter alia de immunit. Eccleſiar.* omnibus generaliter concedatur hoc priuilegium, ſiue leberis, ſiue ſeruis. videtur intelligendũ de liberis, & ſeruis fidelibus: Tum quia fit deciſio iuxta ſtatuta canonum, & traditiones legum ciuilium, & cùm in legibus ciuilibus infideles excludantur, iure canonico videntur excluſi. Tum quia de his qui foris ſunt, non curat Eccleſia, neque poteſt illos iudicare. At ſi priuilegium immunitatis illis concederet, iudicare poſſet. Ergo non comprehenduntur.

6 Verùm alii non contemnendi Doctores contrarium affirmant cum gloſſa, & Innocent. *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ. verbo extrahendus:* ſic Silueſt. *in ſumm. verbo immunit. 3. n. 2. verſ. ſecundum de pagano,* Tabien. *eodem. n. 7.* Armil. *n. 9.* Hieronim. Tabal. *commun. contra commun. q. 269.* Marian. Itali. *de immunit. Eccleſiæ, lib. 1. cap. 3. §. 1. per totum.* Et mouentur; quia in *cap. inter alia, cap minor, cap. frater, cap. ſi quis inuentus, cap. ſi quis contumax* omnibus indiſtinctè conceditur hoc priuilegium; quia non propter perſonas, ſed perſonis propter locum conceditur. At infideles capaces ſunt huius conceſſionis. Ergo ſiue velint conuerti, ſiue renuant hoc priuilegio gaudent.

7 In hac contrarietate media via credo eſſe procedendum; gaudere, inquam, immunitate infidelem ad Eccleſiam confugientem, ſi velit fidelis eſſe, ſecus ſi ſimulet ſe velle conuerti: ſic Nauarr. *cap. 25. num. 10.* Baiard. ad Clarum *q. 30. num. 23.* Suar. *de relig. t. 1. cap. 10. num. 10. & 11.* Bonac. *diſp. 3. de primo decal. præcepto, q. 7. de immunit. §. 3. n. 5.* Azor. *inſtit. moral. 2. p. lib. 9. cap. 9. q. 9.* Tuſchus *verbo Eccleſia, concl. 10. num. 28.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 5. num. 83.* Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib. 3. q. 7. num. 51.* Vtraque pars probatur argumentis primæ & ſecundæ ſententiæ. Et præterea, quia dignum eſt, vt Eccleſia faueat ei, qui ei inſeruire cupit, ſecus ei qui renuit. Item quia leges ciuiles ſeruandæ ſunt, quoties canonicis non contradicunt: at nulla lex canonica expreſſè de infidelibus diſponit, gaudeant, vel non gaudeant immunitate. Ergo ſeruandæ ſunt in hac parte leges ciuiles. Item negari non poteſt dubium eſſe, an infideles in legibus canonicis comprehenſi fuerint, cùm expreſſè de illis non fuerit facta mentio. Sed quoties dubium inſurgit in lege canonica, petenda interpretatio eſt ex lege ciuili, vt eſt apud omnes receptum. Ergo in hoc dubio decidenda eſt hæc quæſtio ex lege ciuili: At in *leg. prima, Cod. his qui ad Eccleſ. confugiunt* excluditur ab immunitate qui ſe ſimulat conuerti. Ergo tacitè admittitur, qui verè conuerti vult.

8 Difficultas autem eſt; quando reputabitur confugiens ſe velle conuerti, vel potius ſimulare conuerſionem? In qua re placet mihi ſententia doctiſſimi Franc. Suar. quem ſequitur Bonac. & Farinac. *locis relatis:* ſi enim ante patratum delictum, & conceptum iudicis timorem ſigna dederit conuerſionis, tunc quidem confugiens ad Eccleſiam, & baptiſmum petens, non debet præſumi ſimulatè petere, ſed ex animo, quia debet præſumi ex eadem voluntate, qua primò baptiſmum deſiderabat hanc oriri petitionem, non ex animo vitandi pœnam. & ſe ſecurum reddendi in Eccleſia. Quod ſi poſt patratum delictum, conceptumque iudicis timorem baptiſmum petat, ſimulatè petere præſumendum eſt, vt clarè videtur decidi in dicta *leg. prima, Cod. de his, qui ad Eccleſias confugiunt,* & tradunt plures relati à Farinac. *dicto cap. 5. num. 82.* Verùm, an hæc præſumptio ſit iuris, & de iure, aduerſus quam nulla admittitur probatio; non leuis eſt inter Doctores controuerſia; Negat Suar. Bonac. & Farinac. *n. 84.* eſſe præſumptionem iuris, & de iure, ſed ſolùm eſſe præſumptionem iuris, aduerſus quam admittitur probatio. Credo tamen cum Panorm. *in d. cap. inter alia,* probabilius præſumptionem eſſe iuris, & de iure: quia illa dicitur præſumptio iuris, & de iure, quando ius certum quid ſtatuit ob præſumptionem quam habet, vt multis allegatis probat Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 3. à num. 16. &* Tom. Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 37. num. 7. &* 8. At in præſenti ius ciuile ſtatuit paganum confugientem ad Eccleſiam, & baptiſmum petentem, non eſſe ab Eccleſia defendendum ob præſumptionem quam habet ſimulationis. Ergo eſt præſumptio iuris, & de iure, de tali ſimulatione; ac proinde non admittitur probatio directa contra illam: benè tamen admitti poteſt probatio indirecta, qua fundamentum ſimulationis excluditur, vt aliis allegatis probat Tom. Sanch. *num. 33.* Erit autem probatio indirecta in præſenti, ſi probes aliis rationibus præter delictum commiſſum motum eſſe ad petendum baptiſmum. Interim verò quod hæc indirecta probatio fit, poterit Eccleſia ad ſe confugientem defendere, factaque probatione, ſi iudicet Eccleſia petitionem ex vero animo conuerſionis ortam eſſe, concedet immunitatem, ſicut & baptiſmum concedere tenetur: ſecus vero ſi id probatum non fuerit; Farin. Bonac. Suar. *locis allegatis*

9 Quinto.

Digitized by Google

9 Quintò dubitatur. An banniti, & condemnati, ſi ad Eccleſiam confugiant, gaudeant immunitate? Et quidem ſi plenis probationibus condemnati ſint ob delictum exceptum, nemini poteſt eſſe dubium, non gaudere immunitate; quia ſi ante condemnationem ea non gaudent, poſt condemnationem melioris conditionis eſſe non debet, vt bene aduertit Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 47. At ſi ex ſolis indiciis, & non ex probationibus concludentibus cōdemnati ſint; quia tunc cōdemnati ſunt ob contumaciam, & potius ob illā, quàm ob delictum, dubiū eſt an immunitate gaudeant? Et idē eſt de condemnatis ob delicta non excepta ab hoc priuilegio. Decian. 2. *part. tract. crimin. lib.* 6. *cap.* 27. *n.* 8. diſtinguit, ſi caſu ad Eccleſiam confugit animo ſe defendēdi ab aliqua moleſtia gaudere, ſecus ſi ex propoſito, & ex voluntate vitandi pœnam ibi vellet habitare. Sed non placet diſtinctio, quia iure fundata non eſt. Credo ergo priuilegio immunitatis gaudere, quomodocunque ad Eccleſiam confugiat; quia ipſe non intendit inobedientiam fouere, ſed condemnationem vitare: & ita tradit Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 47. *& in append. de immunit. cap.* 2. *à num.* 42.

10 Sextò dubitatur de captis, & in carcerem recluſis, an ſi fracto carcere ad Eccleſiam confugiant, proſit illis immunitas? Negat Petr. Gregor. *ſintag. iuris, lib.* 33. *cap.* 22. *num.* 2. *verſ. Non effractores carcerum.* Ratio eſſe poteſt, quia poteſtati iudicum, & illorum iudicio ſunt incarcerati ſubiecti. Ergo contra iuſtitiam à tali iudicio ſe eximunt. Ergo ne dicamus Eccleſiam iniuſtitijs fauere, neganda eſt iis delinquentibus immunitas. Cæterùm, omninò tenenda eſt ſententia contraria cum Nauarr. *ſum. cap.* 25. *n.* 19. Decian. *tract. crimn.* 2. *p. lib.* 6. *cap.* 28. *n.* 28. Franc. Suar. *lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, cap.* 11. *num.* 18. *&* 19. Couar. 2. *var. cap.* 20. *n.* 13. Farinac. *q.* 28. *num.* 41. Tuſchus *pract. concl. verbo Eccleſia, concl.* 10. *n.* 30. Alexand. Ambroſin. *de immunit. & libert. Eccleſ. cap.* 10. *num.* 11. Bonac. *q.* 7. *de immunit.* §. 2. *num.* 10. *& alii apud ipſos.* Ratio eſt clara, quia priuilegium immunitatis omnibus confugientibus ad Eccleſiā conceditur præter caſus exceptos, ſed ſi pulſis vinculis ad Eccleſias cōfugiūt, fractiſque carceribus, non eſt delectum exceptum. Ergo. Secus verò dicendum eſt de eo, quem birroarii per locum ſacrum duxiſſent ad carcerem; huic enim non prodeſt loci immunitas; quia non ipſe ad locum confugit, ſed per illum victus ducitur; ſic pluribus firmat Ioann. Gutierr. *lib.* 3. *pract. queſt. ciuil. q.* 6. *per totam,* Franciſc. Suar. 1. *p. de relig. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 18. Tuchus *verbo Eccleſia, concl.* 11. *n.* 28. Alexand. Ambroſin. *de immunit. & libert. Eccleſiaſt. cap.* 10. *num.* 10. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 69. *& in append. de immunit. cap.* 15. *n.* 201. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 30. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 2. *num.* 10. Neque obſtat fundamentum contrarium. Iudices enim ſolùm obtinent poteſtatem iudicandi reum, dum ipſe reus in ſua iuriſdictione exiſtit, ſecus ſi extra illam exeat; ſicuti exit confugiens ad Eccleſiam. Neque in hac fuga committit graue delictum: quia vtitur iure ſuo. Et dato quod illum committat, non eſt crimen exceptum ab immunitate.

11 Hinc à fortiori infertur, ſi captus à miniſtris iuſtitiæ ex eorum manibus in locum ſacrum te recipias immunitate gaudere; quia poſitus in libertate ad Eccleſiam confugis; ſic Ioann. Gutierr. *dicto lib.* 3. *q.* 6. *num.* 4. *&* 5. Decian. *lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 32. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *num.* 21. *&* 30. Farinac. *in append. cap.* 15. *num.* 196. Anaſt. Germ. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 56. Quod credo extendendum eſſe, etiam ſi per vim tecum ferres miniſtros iuſtitiæ; ſemper enim verum eſt te ad Eccleſiam confugere; ac proinde illius debes immunitate gaudere. Marina. Italia. *de immunit. Eccleſiæ, lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 70. *& ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 15. *num.* 196.

12 Secundò infero gaudere immunitate condemnatum ad mortem, ſi cum ad ſupliciū ducitur è manibus miniſtrorum ſe eximens ad Eccleſiam confugit ob eandem rationem, & tradit multis relatis Gutierr. *pract. queſt. ciuil. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 10. Decian. *lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 29. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 15. *num.* 197. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *num.* 22. *& alii.*

13 Sed quid dicendum, ſi fide data cuſtodi, ad & iuramento præſtito redeundi, ad Eccleſiam confugias? Communis ſententia tenet te gaudere immunitate, ſi carceratio iniuſta fuit. At ſi fuit iuſta, plures Doctores tenent tibi immunitatem non prodeſſe, Decian. *tract. crimin. lib* 6 *c.* 28 *n.* 21. Azor. 2. *p. inſtit moral. lib.* 9. *cap.* 9. *verſ. quid dicendum,* & alii relati à Farinac. *in append. de immunit. cap.* 15. *num.* 199. Cæterum, exiſtimo cum eodem Farinac. *num.* 200. Fagund. 2. *p. de præcept. Eccleſiæ, lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 58. omninò gaudere immunitate: quia periurium non tollit immunitatem; & ex alia parte non eras incarceratus pro crimine excepto. Ergo. Adde facillimo negotio impetrari poſſe relaxationem iuramenti, & ſic ceſſabit periurium.

Subdit tamen Franciſc. Suar. alios referens *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 20. *fine. &* Fagund. *ſupra,* ſi nolis ad carcerem redire, poſſe prælatum dare facultatem, vt ab Eccleſia extraharis habita cautione de impunitate corporalis pœnæ, ſecus ſi illius pœnæ ſubeſſet aliquod morale periculum. At hoc dictum nullo modo approbo, ſicuti neque approbat Farinac. *ſupra,* & Bonac. *q.* 7. *de immunit.* § 2. *num.* 10. Quia hæc traditio priuilegium immunitatis tibi conceſſum deſtrueret. Neque inde fit Eccleſiam fauere delicto, ſed fauere delinquenti ob delictum commiſſum. Quod ſi vrgeat aliquis te in Eccleſia delinquere, violans fidem datam, & iuramentum præſtitum de redeundo. Ergo ratione huius delicti non gaudes immunitate. Facilis eſt reſponſio. Concedo namque te non gaudere immunitate quoad punitionem illius periurii, & infidelitatis. At gaudes immunitate quoad punitionem illius delicti, pro quo antea carceratus eras. Adde te à periurio excuſari poſſe, ſi relaxationem iuramenti obtineas.

14 Septimò dubitatur de clericis? An gaudeant hac immunitate? Nemini eſt dubium gaudere comparatione iudicum ſæcularium. Tum quia non debebant eſſe deterioris conditionis, quàm layci. Tum quia ratione dignitatis ab eorum iudicio exempti ſunt. Quod ſi de clericis in minoribus conſtitutis, neque habentibus beneficium, neque alicui Eccleſiæ ſpecialiter addictis loquamur, quique iuriſdictioni iudicum ſecularium ſubduntur, eodē modo, ac de laycis dicendum eſt, immunitate gaudere: & notauit Suar. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 7. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 22. Bonac. *de immunit. q.* 7. §. 3. *num* 6.

Quapropter difficultas eſt; An clerici beneficiati, vel in maioribus ordinibus conſtituti, quique à laycæ poteſtatis iuriſdictione excluduntur, & Eccleſiaſticæ ſunt addicti gaudeant immunitate Eccleſiæ comparatione ſuorum iudicum, ſicut gaudent layci comparatione ſuorum?

15 Et quidem non gaudere in criminibus exceptis mihi

Digitized by Google

mihi certiſſimum eſt; quia nullibi inuenitur hoc ſpeciale priuilegium: & tradit Suar. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 7. Farinac. *de carcer.q.* 28. *num.* 8. *& in append. de immunit. Eccleſiæ, n.* 35. aduerſus Bernard. Diaz. *pract. cap.* 123. *alias* 115. *in fine.* De aliis verò criminibus variant Doctores; Abbas *in cap. inter alia de immunit. Eccleſiæ, num.* 14. Silueſt. *verbo immunitas, n.* 7. Armilla *n.* 10. Roſella *n.* 9. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 14. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 22. Suar. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. *& ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. *pract. Archiep. cap.* 22. *in fine, num.* 11. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, q.* 7. *de immunit.* 1. §. 3. *num.* 7. & alij apud ipſos negant. Mouentur. Primò, quia immunitas Eccleſiæ non debet derogare Eccleſiæ poteſtati. Ergo non debet impedire poteſtatem Eccleſiaſticam puniendi ſibi ſubiectos. Secundò, immunitas perſonalis debita clericis non impedit eorum punitionem à iudice Eccleſiaſtico. Ergò neque immunitas conceſſa loco, quæ maior eſt, hanc impedire poteſt. Tertiò, loci immunitatem tenetur defendere prælatus Eccleſiaſticus illius loci; ſi autem clericus ſibi ſubditus gaudet illius loci immunitate, rogo quis tunc clericum defendet à prælato volente illum extrahere? Item quis cognoſcet, an debita ſit illi immunitas? Nam remittere cognitionem ei, qui prætendit immunitatem, & aduerſus quem eſt immunitas, abſurdum videtur. Ne ergò in hac inconuenientia incidamus, dicendum eſt clericum comparatione iudicis Eccleſiaſtici immunitate non gaudere. Quartò, ſequeretur ex tali priuilegio rarò poſſe clericorum delicta puniri, cùm in monaſteriis, & Eccleſiis regulariter aſſiſtant. Quintò, quia conſtitutione Gregor. XIV. facta eſt expreſſa mentio laicorum, & nõ clericorum: ibi ad vnã tantum formam reducimus, & moderamur, vt laicis ad Eccleſias, locaque ſacra, & religioſa confugientibus. Ergo clarè inſinuatum eſt clericos comparatione ſuorum iudicum nõ habere hanc immunitatem, quodque ampliùs conſtat ex eo, quod ibi reuocat omnia priuilegia laicis conceſſa extrahendi delinquentes à loco ſacro, nulla mentione facta clericorum. Denique pro hac parte eſt ratio ſatis congruens; quia immunitas Eccleſię læditur, quando contra eius voluntatem delinquens ibi exiſtens extrahitur. Sed hoc locum non habet, cùm iudex Eccleſiaſticus extrahit clericum, quia tunc ex voluntate Eccleſiæ extrahitur. Ergo.

16 Verùm alii plures Doctores affirmant clericos gaudere ſupradicta immunitate; ſic dicentes eſſe communem ſententiã defendit Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 7. *& in append. de immunit. cap.* 2. *n.* 34. Couar. 2. *var. cap.* 20. *num.* 16. Bernard. Diaz *pract. cap.* 115. *alias* 123. Clarus *in pract.* §. *fin. q.* 30. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 26. *num.* 1. *Tuſchus pract. concluſ. verbo Eccleſia, concl.* 9. *num.* 17. *& concluſ.* 11. *num.* 27. Alexand. Ambroſin. *cap.* 12. *de immunit. n.* 3. Mariana. Ital. *tract. de immunit. lib.* 1. *cap.* 3. §. 1. Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. q.* 3. *num.* 1. vbi affirmat hanc veriorem eſſe ſententiam in puncto iuris, *num.* tamen 3. dicit contrarium eſſe conſuetudine receptum. Mouentur ij Doctores. Primò, quia iura loquentia de immunitate, generaliter, & abſque vlla limitatione loquuntur, vt conſtat ex *cap. inter alia, cap. id conſtituimus, cap. diffiniuit, cap. ſi quis contumax, cap. ſi quis inuentus, & aliis* 17. *q.* 4. Ergo non debes ad ſolos laicos priuilegium limitare. *leg. de pretio, ff. de Publiciana,* aliàs clerici deterioris eſſent conditionis, quàm laici: ſi quidem priuilegium laicis conceſſum clericis denegatur. Secundò, hoc priuilegium non perſonis, ſed locis conceditur, vel vt melius dicam perſonis propter locum conceditur; ſed locus communis eſt tam clericis, quàm laicis, & magis proprius clericorum, quàm laicorum. Ergò eius priuilegium clericis potius competere debet, vt latius comprobat Roman. ex doctrina Bart. & Baldi. *conſ.* 234. Neq; obſtat dicere æque gaudere clericos priuilegio immunitatis, ac laicos comparatione quidem iudicum ſæcularium, nõ Eccleſiaſticorum. Hoc enim non eſt gaudere priuilegio immunitatis; ſicuti non dicitur laicus gaudere priuilegio immunitatis ex eo quod exiſtens in loco ſacro non poſſit ab Eccleſiaſtico iudice puniri. Requiritur ergo, vt à ſuo proprio iudice puniri non poſſit. At ſi clericus à ſuo iudice puniri poteſt, neque illum Eccleſia ſecurum reddit, nullum priuilegium ex loci immunitate habet. Tertiò, potius clericis, quàm laicis competere debet ne poſſint inuiti ex Eccleſia extrahi à ſuis iudicibus: quia Eccleſia domus eſt clericorum. In domo autem propria non decet quem capere, & vinculis alligare *leg. pleriquè ff. de in ius vocando. leg. Nemo ff. de Regulis.* Quartò, arguo ex concilio Ilerden. relato in *cap. nullus* 17. *q.* 4. ibi nullus clericorũ ſeruum, aut diſcipulum ſuum ad Eccleſiam confugientem extrahere audeat, vel flagellare præſumat. Quod ſi fecerit, donec dignè pœniteat à loco, cui honorem non dedit, ſegregetur. Ergo ſi dominus ſeruum, & magiſter diſcipulum non poteſt ab Eccleſia extrahere, & ob correctionem punire, neque iudici Eccleſiaſtico licebit clericum extrahere.

17 Ego verò dicendum exiſtimo ſpectato iuris rigore vtramque ſententiam eſſe probabilem. At attenta conſuetudine credo primam ſententiam probabiliorem eſſe, quia vt benè dicit Gutierr. *in loco ſupra allegato:* paſſim iudices Eccleſiaſtici delinquentes clericos ex Eccleſia extrahunt, & vinculis ligant ſine vllo ſcrupulo, neque vllus eſt, qui immunitatem proclamet, & ratione illius ſe defendere procuret: cùm enim ab eodem principio, & poteſtas Eccleſiaſtica iudicandi, & immunitas ortum habuerit, non erat conueniens, vt vna aduerſus aliam pugnaret. Quapropter abſque violatione reuerentiæ debitæ loco ſacro ſententia Eccleſiaſtica delinquentis pronunciari poteſt in Eccleſia *cap. præceptum* 2. *q.* 1. & tradit gloſſa *cap. nullus clericorum* 17. *q.* 4. Ergo ſignum eſt comparatione Eccleſiaſtici iudicis non procedere immunitatem.

18 Neque obſtant rationes, quibus probamus gaudere hac immunitate. Ad primum dicimus ſatis in ſupradictis textibus inſinuari ſermonem eſſe de laicis, & non de clericis delinquentibus. Tùm quia rectoribus Eccleſiæ datur poteſtas defendendi delinquentem *cap. inter alia.* Ergo non debent ipſi prætendere punitioné. Tum quia Gregor XIV. ſatis explicuit. Ad ſecundũ admitto hoc priuilegiũ locis eſſe conceſſum, ſed aduerſus iuriſdictionem ſæcularem, quæ Eccleſiæ extranea eſt, & ſic clericus delictum committens, & ad Eccleſiam confugiens duplici titulo à iuriſdictione ſæculari exemptus eſt. Primò, ratione perſonæ. Secundò, ratione loci. Ad tertiũ, dico non licere in propria domo capere ab alio quàm à ſuperiore illius domus, cùm autem Epiſcopus ſuperior ſit Eccleſiæ poterit clericum ibidem capere. Ad quartũ. Reſpondeo ibi prohiberi immoderatam caſtigationem ſerui, & diſcipuli, ſecus moderatam, quam tamen in Eccleſia fieri poſſe probat Gloſſa *ibi.*

19 Octauò dubitatur, an ſeruus per reſpectum ad dominum gaudeat immunitate? Diximus in principio huius puncti comparatione iudicis immunitate gaudere; quia comparatione illius per accidens eſt

Digitized by Google

eſt qualitas ſeruitutis. At reſpectu domini dicit Innocent. III. in *cap. inter alia*, §. *ſi verò ſeruus de immunit. Eccleſiar.* vt poſtquam de immunitate ſua dominus eius clericis iuramentum præſtiterit, ad ſeruitium domini ſui reddere compellitur, etiam inuitus; alioquin à domino poterit occupari. Idem habetur *leg. præſenti, §. fin. Cod. de his qui ad Eccleſiam confug.* Quæ deciſio procedit, cùm delictum ſerui paruum, aut nullum fuit; tunc enim iuramento præſtito videtur ſufficiens ſecuritas ſeruo dari, & periculum immoderatæ caſtigationis tolli. At ſi delictum graue ſit regulariter iuramentum non ſufficiet, ſed ſecuritatem aliam debet dare dominus; aliàs non obligabitur prælatus Eccleſiaſticus ſeruum tradere: ſic tradit gloſſa in *dicta. leg. præſenti, verſ. aut propter delictum, & in authent. de mandatis principum, in. §. publicorum, verſ. vel propter maleficium*, & pluribus firmat Farinac. *in append. de immunit. c. 4. num. 76.* Franc. Suar. *lib. 3. cap. 10. num. 2.* Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. quæſt. 1. num. 1. & 18.* Azor. *2. p. lib. 9. cap. 9. quæſt. 9. in fine*, Anaſtaſ. Germ. *de ſacrorum immunit. lib. 3. cap. 16. n. 55.* & alii. Quòd ſi dominus hanc ſecuritatem noluerit, vel non potuerit concedere, credo compellendum eſſe dominum ſeruum vendere, neque debere illi tradi, ex *§. fin. inſtit. quibus alienare licet, vel non*, & gloſſa *in dicta leg. præſenti, & in authent. de mandatis*, & tradit Abbas *cap. inter alia, num. 23.* Anton. de Butrio *num 17.* Decian. *lib. 6. cap. 26. num. 9.* & alii relati à Farinac. *in append. de immunit. cap. 4. num. 69.*

PVNCTO VIII.

An ſupradictis debita ſit immunitas in cauſa ciuili?

1 *Proponitur ratio dubitandi; an debitor confugiens ad Eccleſiam gaudeat immunitate.*
2 *Tenendum eſt gaudere debitores immunitate.*
3 *Satisfit rationi dubitandi.*
4 *Aliquibus placet hoc limitandum eſſe ne procedat in ſuſpecto de fuga. Sed non approbatur limitatio.*
5 *Alii limitant in debitore tributorum. Sed non placet.*
6 *Alii limitant in debitoribus fallitis, ſed probabilius eſt non debere admitti talem limitationem.*

1 Contingere poteſt quem debitorem eſſe, nec eſſe ſoluendo, timet carceri emancipandum eſſe, ſi non ſoluat, confugit ad Eccleſiam, exiſtitne ſecurus?

Ratio dubitandi eſt; quia immunitas Eccleſiæ à iure Eccleſiaſtico, non ciuili promanat. At ius Eccleſiaſticum ſolùm delinquentibus immunitatem concedit, non debitoribus, vt patet ex *cap. inter alia ex eius principio*, ibi quantumcunque grauia maleficia perpetrauerit, ex *cap. id conſtituimus*, ibi non liceat reos ab Eccleſiis extrahere. Rei autem proprij ſunt delinquentes, non debitores, & ex *cap. ſi quis contumax, cap. ſi quis inuentus, cap. frater, & aliis*, in quibus omnibus mentio fit de delinquentibus, non de debitoribus, & clariùs ex *conſtitutione Gregoriana*, ibi laicum delinquentem. & infrà quodque delinquentes laici, & ex toto eius contextu. Ergo debitoribus ex iure Eccleſiaſtico immunitas non debetur. Ergo ad ſummum debetur illis ex iure ciuili. Ergo vbi ius ciuile non obligat, non habebit effectum. Deinde hæc immunitas ſolùm eſſe poreſt, vt debitor pœnam corporis non ſuſtineat; at ne laboret, & creditori ſeruiens ſatisfaciat, non videtur rationabilis; tum quia præiudicat iuris textui, & fauet nocenti. Quod non leuiter confirmatur exemplo ſerui fugientis ad Eccleſiam ab ſæuitiam domini, qui ſecuritate accepta domino redditur, ne dominus priuetur iure ſibi quæſito, quod habet, vt ſeruus ei laboret. Sed creditor habet ius, vt ſibi debitor ſoluat debitum, vel ſaltem laboret, quoad poſſit, ad ſolutionem. Ergo iniuſtè impeditur, ne hanc obligationem impleat.

2 Nihilominus tenenda eſt tam in conſulendo, quàm in iudicando communis ſententia, gaudere ſcilicet debitorem immunitate: ſic Abbas *in cap. inter alia de immunit. n. 22. & ſeq.* Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 28. num. 34.* Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib. 3. quæſt. 1. per totam*, Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 31. & in append. de immunit. cap. 3. n. 57.* Alexand. Ambroſin. *de immunit, & libert. Eccleſiaſt. cap. 13. num. 1.* Azor *2. p. lib. 9. cap. 9. quæſt. 9.* Anaſtaſ. Germ. *de ſacror. immunit. lib. 2. cap. 16. num. 8. & ſeqq.* Franc. Suar. *lib. 3. cap. 11. num 3.* Bonac. *diſp. 3. quæſt. 7. de immunit. §. 4. num. 1.* Ratio eſt; quia hæc immunitas iure ciuili eſt conceſſa ex *leg. præſenti, Cod. de his, qui ad Eccleſ. confug. & leg. vlt. eodem tit.* & ibi Doctores. Sed Eccleſia approbat leges, & conſtitutiones ciuiles, quæ Eccleſiarum immunitati à ſe ſtatutæ non præiudicant, ſed potius fauent, & augent, approbatque contrarium *cap. inter alia*, & Trident. *ſeſſ. 25. cap. 20.* Ergo huiuſmodi leges ciuiles canonizatæ ſunt Ergo non ſolùm à iure ciuili, ſed canonico hæc immunitas debitoribus eſt conceſſa.

3 Et ex his ſoluitur ratio dubitandi. Fateor, inquam, expreſsè ſolùm mentionem fieri delinquentium, & non debitorum; quia conceſſa immunitate delinquentibus, debitoribus conceſſa manebat; eò quod abſurdum erat nocentibus fauere innocentibus excluſis. Adde ſub nomine reorum etſi propriè delinquentes intelligantur, debitores etiam poſſunt intelligi, quia rei ſunt in iudicio, & cùm hoc ſit priuilegium fauorabile, debet ſecundùm omnem latitudinem ſuæ ſignificationis accipi. Ad confirmationem reſpondeo immunitatem eſſe, non ſolùm vt confugientem defendat à pœna corporali, ſed ne ibi exiſtens extrahatur, vinculis alligetur, aut aliquo modo vexetur, poterit tamen citari, & ſi ſe non defenderit, mittetur creditor in eius bonorum poſſeſſionem. Nunquam tamen tradendus eſt creditori in ſeruum; quia hoc non debetur creditori, niſi poſt ſententiam, & quaſi in pœnam Secus de ſeruo fugitiuo, cuius poſſeſſio, & dominium eſt apud dominum. Quamuis ſciam contrarium placuiſſe Oldrad. *conſ. 54.* & Panormit. *cap. inter alia, num. 22.* Boerio *deciſ. 2. 15. num. 7.* Alberic. *1. p. ſtatutorum, quæſt. 39. & in Rub. Cod. de his qui ad Eccleſ. confug.* & aliis.

4 Aliqui limitant hanc doctrinam. Primò in ſuſpecto de fuga, quem eſſe tradendum iudici, vt ſecurus reddatur creditor, affirmant: ſic plures relati à Couar. *2. var. cap. 20. num. 14.* & ab Anaſtaſ. Germ. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 99. & ſeqq.* Mouentur. Primò, quia ſi ſuſpecti de fuga poſſunt in die feſto capi, & incarcerari; imò ab incompetenti iudice ob periculum fugæ, vt ex Bald. Barr. Socino, Iaſone, & aliis probat Couar. *2. var. cap. 20. num. 14.* Ergo poſſunt in loco ſacro argum. ſumpto de temp. ad locum *leg. vinum ff. ſi certum petatur, leg. ratio, §. ſi per venditorē, ff. de actionib. empti.* Secundò, debitor ſuſpectus de fuga, eſt ſuſpectus de graui peccato;

Digitized by Google

cato; ſi quidem fugit debiti ſolutionem, & creditorem ſine cauſa fraudat. Sed Eccleſia iuſtum eſt, vt hoc peccatum impediat, cùm facilè poſſit. Ergo tenetur iudici hunc debitorem tradere, vel alia via ſecurum creditorem reddere de fuga debitoris. Verùm hæc limitatio mihi non probatur. Tum quia communiter à Doctoribus reiicitur. Tum quia delictum debitoris committendum non poteſt impedire immunitatem loco ſacro conceſſam. Tum quia alia via fuga impediri poteſt abſque eo quod ab Eccleſia extrahatur: poteſt enim à iudice cuſtodia apponi. Tum denique quia priuilegium immunitatis non excludit ſuſpectum de fuga. Neque argumentum de tempore ad locum eſt firmum; ſiquidem malefactor puniri poteſt in die feſto, non autem in loco ſacro; & ita hanc limitationem reiiciunt Couarr. & Anaſt. Germo. *ſupra*. Bonac. q. 7. *de immunit.* §. *in princ.* Suar. *cap.* 11. *num.* 3. Farin. *in append. de immunit. cap.* 3. *num.* 60. Alex. Ambroſ. *de immunit. & libert. Eccleſiaſt. cap.* 13. *num.* 3. & alii.

5 Secundò limitant alii in debitore tributorum, quem dicunt ab Eccleſia extrahi poſſe: ſic Petr. Greg. *ſint. ag. iuris, lib.* 33. *c.* 21. *n.* 2. Ancharan. *c. inter alia n.* 6. *&* 7. Anton. de Butrio *n.* 13. Oldard. *conſ.* 54. *n.* 2. ſubdit tamen attẽdendam eſſe conſuetudinem. Mouentur ex *Authent. de mandatis principum. §. publicorũ iuncta gloſſa ibi*; vbi id expeſsè habetur. Et firmari poteſt ratio in hunc modũ. Debitori conceditur immunitas ab Eccleſia, quatenus Eccleſia approbat leges ciuiles immunitatẽ concedentes. At nõ eſt lex ciuilis, quę his debitoribus immunitatem concedat; ſed potius eſt lex, quæ illis immunitatem denegat. Ergo nulla eſt immunitas his debitoribus ab Eccleſia conceſſa. Fateor rationem eſſe efficacem, ſed non eſt à communi ſententia recedendum, neque immunitati Eccleſiaſticæ derogandum, quæ non fundatur ſolùm ex eo quod approbet conſtitutiones ciuiles loquentes de debitoribus, ſed etiam ex eo quòd omnibus delinquentibus, & reis hanc immunitatem concedat, aliquibus caſibus exceptis: qua generali conceſſione, ex communi Doctorum ſententia, debitores quicunque ſint, & qui rei in iuditio nominantur, veniunt intelligendi; ſic pluribus firmat Couar. 2. *var. cap.* 20. *num.* 14. *verſ. ſed profecto*, Farinac. *de carcerib. q.* 28 *num.* 31. *& in append. de immunit. cap.* 3. *num.* 51. Bonac. *diſp.* 3. *q* 7. *de immunit.* §. 4. *num.* 2. Franc. Suar. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 3. Alexand. Ambroſin. *de immunit. cap.* 13. *n.* 2. Anaſt. Germ. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 110. Azor. 2. *p. lib.* 9. *c.* 9. *verſ. item dubia quaſtionis eſt*, & alij apud ipſos. Hinc collego à fortiori gaudere immunitate obligatum ad ratiocinia ex cauſa alicuius adminiſtrationis; ſic Nauarr. *cap.* 25. *num.* 19. *in fine*, Farinac. *in append. num.* 63. Decian. *lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 26. Neque obſtat textus *in cap. vxor* 17. *q.* 4. vbi quidam ſeruus nomine Felix obligatus ad ratiocinia, confugit ad Eccleſiam, & Helas Papa mandat, præſtito iuramento impunitatis, illum extrahere. Non inquam obſtat, quia textus loquitur in ſeruo, non in homine libero, vt benè aduertit Decian. & Farinac. *ſupra*. Seruos autem iam diximus domino eſſe reddendos præſtito iuramento impunitatis.

6 Tertiò limitant alii in negotiatoribus fallitis, qui dum quęſtuariam negotionem exercẽt, opiparè & lautè viuent, & tandem decocti verſuram faciũt, & ad Eccleſiam confugientes creditores plures miſerrimè fallunt. Hos inquam non gaudere immunitate Eccleſiæ, ſed ab illa extrahi poſſe defendunt grauiſſimi Doctores, vt videre eſt apud Couar. quos ipſe ſequitur 2. *var. cap.* 20. *num.* 14. *verſ. Nec laſonis*, Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 34. *Rebuf.* 2. 1. *ad rgeas conſtit. Galliæ, & de mercatorib. art. vlt. gloſſa. vlt. num.* 7. *&* 8. Suar. *de Paz. in ſua pract. t.* 1. *p.* 5. *cap.* 3. *q.* 3. *num.* 156. Anaſt. Germ. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 113. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *n.* 33. Ioann. Gutierr. *pract. quaſt. ciuil. lib.* 3. *q.* 1. *num.* 4. *&* 15. *verſ in cæteris debitoribus fallitis*, vt procedat, quando fugiunt ad Eccleſiam cùm ſuis bonis, vel illa abſconderent, ſecus ſi ſolùm fugerent, vt perſonam ſaluent. Mouentur, tum quia hi ſunt hoſtes reipublicæ, & quaſi publici latrones; eaque de cauſa capitali pœna plectuntur: tum quia ſic ſtatutum eſt à catholicis regibus. Ferdinando, & Eliſabeth. & à Supremo Cæſaris Prætorio confirmatum anno 1530. vt teſtatur Couarruu. *ſupra*. Cæterùm probabilius cenſeo admittendam non eſſe hanc limitationem, & ſtante conſtitutione Gregoriana omnino certum: ſic Nauarr. *ſupra, c.* 25, *num.* 19. *in fine*, Marian. Itali. *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 5. Ambroſin. *tract. de immunit. cap.* 13. *in fine, n.* 4. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 3. *n.* 64. Bonac. *quaſt.* 7. *de immunit.* §. 4. *in princ.* Suar. *cap.* 11. *num.* 3. Ratio eſt; quia nec ratione debiti, nec ratione delicti priuantur ij immunitate. Non ratione debiti, aliàs omnes debitores eſſent ab immunitatis priuilegio excluſi. Non ratione delicti, quia hi non ſunt depopulatores agrorum, & latrones publici, qui ſolùm ſunt ab immunitate excluſi, & licet publicis latronibus æquiparentur, non debent in priuatione immunitatis æquiparari; quia pœnæ non ſunt extendendæ ad delicta ſimilia. Adde hoc eſſe omnino verum, quando ſolùm fugerent ad Eccleſiam, vt perſonam ſaluarent; quia tunc latrocinium non committunt, licet antea peccaſſent. Dixi ſtante conſtitutione Gregoriana hoc eſſe certum, quia in illa conſtitutione reuocantur omnia priuilegia, & indulta data principibus extrahendi delinquentes ab Eccleſia, & nominatim fraudulentos decoctores. Et licet Marian. Itali. *ſupra* referat quaſdam litteras ſcriptas à Cardinali de Florent. Nuncio Neapolis de mandato Clementis VIII. vbi mandatur Superioribus regularium illius regni, ne fallitos in ſuis Conuentibus reciperent, &c. Non tamen per hoc derogatur conſtitutioni Gregorianæ. Tum quia illæ litteræ non ſunt datæ, & publicatæ in forma legis. Tum quia in illis ſolùm cauetur, ne tales mercatores falliti in illis monaſteriis accipiantur, & expellantur: non tamen quod iudicibus ſæcularibus deſignentur, vt benè aduertit Ferinac. *in append. de immun. cap.* 3. *n.* 64.

PVNCTO IX.

In quibus cauſis criminalibus debita ſit immunitas.

1 *In omnibus exceptis caſibus à iure expreſſis.*
2 *Publicus latro non gaudet immunitate, & quis ſit.*
3 *Simplex fur immunitate gaudet.*
4 *Nocturnus agrorum depopulator ab immunitate excluditur.*
5 *Diurnus agrorum depopulator an gaudeat immunitate? ſub opinione eſt.*
6 *Viarum graſſator ab immunitate excluditur.*
7 *Committens homicidium, vel mutilationem membrorum in Eccleſia immunitate priuatur.*
8 *Priuétne quodlibet delictum in Eccleſia illius immunitate? Plures cenſent.*
9 *Probabilius eſt oppoſitum.*

10 *Vulnerãs in Eccleſia nõ priuatur illius immunitate.*

11 *Occidens, aut mutilans in Eccleſia, ſi non ſit ſub ſpe immunitatis, gaudet illius immunitate ex plurium ſententia.*

12 *Probabilius eſt illũ priuari, quomodocunque in Eccleſia occidat, aut mutilet.*

13 *Peccans in Eccleſia ſemper præſumitur ſub ſpe immunitatis peccare.*

14 *Si exiſtens in Eccleſia occidas exiſtentem extrà, negant aliqui te eſſe immunitate priuatum.*

15 *Contrarium tenendum eſt.*

15 *Si exiſtens extra Eccleſiam exiſtentem intrà occidas, priuaris immunitate, tametſi aliqui contra ſentiant.*

17 *Mandantem occidere in Eccleſia priuari immunitate cenſent plures. Probabilius eſt oppoſitum.*

18 *Si dolo ex Eccleſia extractum occideris, non priuaris immunitate, tametſi alij contra ſentiant.*

19 *Explicatio quæ mutilatio ſufficiat, & neceſſaria ſit ad priuationem huius priuilegij.*

20 *Si propè Eccleſiam mutiles, vel occidas plures cenſent te non gaudere immunitate.*

21 *Probabilius eſt oppoſitum.*

22 *Satisfit rationibus oppoſitis.*

23 *Ex mutilatione, vel occiſione in Eccleſia facta non priuaris immunitate quoad alia delicta, tametſi plures ſentiant contrarium.*

24 *Delicta commiſſa in Eccleſia à laico, ſi ſæcularia ſint, ab Eccleſiaſtico, & à laico iudice puniri poſſunt ad præuentionem.*

25 *Proditorius homicida ab immunitate excluditur.*

26 *Quis ſit homicida proditorius.*

27 *Affirmant plures te eſſe proditorium homicidam, ſi inimicum dormientem occidas.*

28 *Probabilius eſt oppoſitum.*

29 *Si proximum ex induſtria occideris, & non per inſidias, probabilius eſt te non eſſe priuatum immunitate, plures contra ſentiunt.*

30 *Si vulneres animo occidendi plures cenſent te eſſe priuatum immunitate. Probabilius eſt oppoſitũ.*

31 *Occidens infidelem, eſto aliqui ſentiant immunitate priuatum non eſſe. Probabilius eſt oppoſitum.*

32 *Aſſaſinus ab immunitate excluditur, & quis ſit.*

33 *Qui pretio, vel pecunia conductus occidit: immunitate priuatur.*

34 *Neque opus eſt pretium accipere, ſufficit, ſi ei fuerit promiſſum. Et qualis debeat hæc promiſſio eſſe.*

35 *Occidens infidelem non committit crimen aſſaſinij ex probabiliori ſententia.*

36 *Si occidas pretio conductus inimicum tuum, non es aſſaſinus. Secus ſi ſolùm ſit occiſus inimicus mandantis.*

37 *Si accipias pecuniam ad vulnerandum, & non ad occidendum, non es aſſaſinus in probabiliori ſententia.*

38 *Si accepiſti pecuniam ad occidendum, & non occidiſti, gaudes immunitate.*

39 *Mandans occidere ſub promiſſione pecuniæ, tametſi mors non ſequatur, priuatur immunitate.*

40 *Receptatores, defenſores, &c. aſſaſinij immunitate priuantur.*

41 *Hæreſis rei ab immunitate excludũtur, & qui hi ſint.*

42 *Reus læſæ maieſtatis in perſonam principis ab immunitate excluditur.*

43 *Qui nomine principis intelligatur.*

1. RESPÕDEO in omnibus quantũcunq; grauibus debitam eſſe, exceptis caſibus à iure expreſſis: ſic expreſsè decidit Inn. III. *c. inter alia, de imm. Eccleſiar.* ibi *quantũcumque grauia maleficia perpetrauerit, non eſt violenter ab Eccleſia extrahendus*, & Paulo inferius exceptionem facit his verbis. *Hoc verum eſt, niſi publicus latro fuerit; vel nocturnus depopulator agrorum, qui dum itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſidet* inſidiis aggreſſionis ab Eccleſia extrahi poteſt. Aliam exceptionem ponit Greg. IX. *cap. vlt. de immunit. Eccleſiar.* vt non gaudeant immunitate cõmittentes homicidia, & mutilationes membrorum in Eccleſiis, & in *cap. 1. de homicidio* ſecundùm intellectum plurium Doctorum homicida per induſtriam, & inſidias ab immunitate excluditur: has omnes exceptiones in vnum cõgeſſit Greg. XIV. in ſua cõſtitutione aliquibus additis. Inquit enim. *Ad vnã tantum formã reducimus, & moderamur, vt laicis ad Eccleſias, locaque ſacra confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, vel depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumque cæmeteriis committere non verentur aut qui proditione proximum ſuum occiderint, aut aſſaſinij, vel hæreſis, aut læſæ maieſtatis rei in perſonã ipſiuſmet principis immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur.*

Vt autem hæc clariùs innoteſcant, ſigillatim caſus expreſsè exceptos enodemus, vt inde colligatur, an aliqui alij implicitè ibi contineantur.

2 Primò ab immunitate excipitur publicus latro ex *dicto cap. inter alia, & conſtitut. Gregor.* Ille autem dicitur latro, qui violenter aggreditur, & deprædatur; publicus qui palam, & publicè furetur, aut per inſidias in via publica, aut per violentiam in domibus priuatorum, quodlibet enim ex iis publicum conſtituit latrocinium, vt benè expendit Decian. *lib. 6. tract. crim. cap. 28. n. 2.* Alex. Ambroſin. *de immunit. Eccleſ. cap. 2 num. 3. & 4.* Requiritur tamen, quod non ſemel, ſed bis, vel ter fuerit hoc delictum commiſſum; quia latronis nomen frequentiam dicit: ſic Decian. aliis relatis *num. 2. verſ. atque ideo*, Ambroſin. *ſupra, & cap. 3. num. 5. &c.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 10. num. 154. & num. 164.* Idemque affirmant de graſſatore viarum, quod non ſufficit, vt immunitate priuetur ſemel graſſatum fuiſſe. Aduerto tamen ſi vno furto publico, vel ex aliquibus ſecretis quis diffamatus ſit, & publicè latro reputetur, immunitate Eccleſiæ priuatur; quia vere eſt latro publicus. Sic Decian. *dicto cap. 28. num. 2. verſ. neque tamen putarim, & verſ. ſed poſſet dubitari*, Alexand. Ambroſin. *de immunit. & libert. c. 2, num. 3. ante finem, & num. 5.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 10. n. 150.* Aduerto ſecundò debere conſtare eſſe publicum latronem, vt immunitate Eccleſiæ quis priuetur, neque ſufficit præſumptio, aut dubitatio; quia non præſumptè publicus latro, ſed verè publicus latro excluditur. Vt autem hoc conſtet debet prius parte citata fieri informatio, & ſententia declarari; aliàs delinquens retinet ius immunitatis. Sic Decian. *dicto num. 2. verſ. At inſurgit, & verſ. & quoad conſtituendum*, Farinac. *n. 155. & 156.*

3 Ex his manifeſtè infertur ſimplicem furem immunitate gaudere. Tum quia non eſt publicus latro. Tum quia exceptio vnius firmat regulam in caſibus non exceptis. Solùm eſt dubium, an ex conſuetudine ab immunitate excludatur? Affirmat Couarr *2. var. cap. 20. num. 16. ad finem*, Clarus *in pract. lib. 5. §. fin. quæſt. 30. verſ. quæro an fures*, Farinac. *de carcerib. quæſt. 28. num. 51.* Suar. *lib. 3. cap. 11. poſt num. 4.* dicitque hãc conſuetudinem non eſſe contra immunitatem Eccleſiæ; quia ex Eccleſiæ conſenſu interdicta eſt, vt hi delinquentes arceantur. Cæterùm, ſi conſtitutioni Gregorianæ ſtandum eſt, quæ ad

vt am

vnam tantum formam hanc immunitatem reducit, ſublata qualibet alia, & ſub clauſula irritante omninò dicendum eſt hanc conſuetudinem (ſi de facto fuiſſet introducta) ſublatam eſſe, & cum poſt illam conſtitutionem adhuc introduci non potuit; quia nondum tranſiit tempus legitimum ad illius introductionem; efficitur ſanè ex conſuetudine non eſſe hos ſimplices fures ab immunitate excluſos, & ita reuocans ſententiam propriam, defendit Farinac. *in append. de imm. c. 6. n.* 94. Marian. Itali. *de imm. lib.* 1. §. 1. *n.* 2. Cardin. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *n.* 23. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. prac. q.* 7. *de imm.* §. 4. *n.* 5.

4 Secundò excipitur à priuilegio immunitatis nocturnus depopulator agrorum ex *cap. inter alia de immunit. Eccleſ.* & ibi omnes Doctores, & multis exornat Alexand. Ambroſin. *de immunit. Eccleſ. cap.* 4. *num.* 5. Farinac. *de carcerib. quaeſt.* 28. *num.* 50. *& in append. de immunit. cap.* 11. *num.* 158. qui duplicem aſſignant rationem huius excluſionis. Prima; quia agrorum depopulatores pluribus per inſidias exitium excogitant *cap. eſt iniuſta* 23. *quaeſt.* 4. Secunda; quia rempublicam, eiuſque quietem, & pacem grauiter perturbant *leg.* 2. *Cod. quando liceat vnicuique ſine iudice ius ſibi dicere.* Dicitur *agrorum nocturnus depopulator*, quia nocte agrorum ſegetes, ſeu vinearum fructus deſtruit ibi ſe abſcondendo, aut alia via eos deuaſtando *leg.* 1. *Cod. quando liceat ſine iudice ius ſibi dicere:* ſic Hoſtienſ. Innocent. Ioann. Andr. *in ſupradicto cap. inter alia*, Decian. *lib.* 6 *cap.* 25 *num.* 3. Farinac. *locis allegatis*, Ambroſin. *n.* 4. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 11. *num.* 10. & alij. Ad huiuſmodi immunitatis priuationem non requiritur delictum publicè fieri, ſed quomodocunque factum ſit, ſi de illo conſtet, à priuilegio immunitatis excluditur: ſic Ambroſin. *dicto cap.* 4. *num.* 3. Farinac. *de immunit. n.* 160

5 Hinc infertur diurnum agrorum depopulatorem ſub hac exceptione non comprehendi; quia verbum *nocturni* poſitum in *dicto cap. inter alia* tacitè excludit diurnum, & cùm ſit materia pœnalis non eſt extendenda. Solùm eſt dubium; an comprehendatur ſub conſtitutione Gregoriana: ibi enim ſine vlla limitatione dictum eſt à priuilegio immunitatis excluſos eſſe agrorum depopulatores. Ergo tam diurni, quàm nocturni comprehenſi ſunt: & ita affirmat Alexand. Ambroſin. *de immunit. cap.* 4. *n.* 5. Farinac. *de immunit. cap.* 11. *num.* 161. Bonac. *diſput.* 3. *quaeſt.* 7. *de immunit.* §. 4. *n.* 6. Contrarium autem non videtur improbabile; quia conſtitutio Gregoriana ad firmandum ius commune, & reuocanda priuilegia illi contraria expedita fuit. Ergo cùm ſolùm dixit *depopulatores agrorum* intelligenda eſt iuxta ius commune, quod ſolùm nocturnos excludit. Item ſi Pontifex intendebat depopulatores tam nocturnos, quàm diurnos comprehendere, debebat exprimere: quia ius commune non debet cenſeri correctum, niſi claris verbis conſtet. Præterea hæc excluſio derogat immunitati, & conſtitutio odioſa, & pœnalis; ergo non latè, ſed ſtrictè interpretanda eſt. Ergo de ſolo nocturno, & non diurno debet intelligi. Verùm etſi diurnus agrorum depopulator non videatur ſub his verbis comprehendi, comprehenditur tamen ſub exceptione publici latronis, ſi publicè agros deuaſtauerit, ſecus ſi clandeſtinè.

6 Tertiò excipitur viarum graſſator; rum ex *cap. inter alia* illis verbis. *Qui dum itenera frequentata, vel publicas ſtratas obſidet aggreſſionis inſidiis.* Tum ex conſtitutione Greg. XIV. vbi expreſſius loquens, inquit, *viarumque graſſatores qui dum itenera frequẽtata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur;* clare denotat verba *cap. inter alia* ad graſſatores viarum referri, vt benè notauit Farinac. *in append. de immunit. cap.* 11. *num.* 162. Dicitur viarum graſſator, qui cum impetu graditur, vt viatores ſpoliet, vulneret, vel occidat. An autem hoc debeat eſſe in viis publicis, & iteneribus frequentatis, an ſufficiat alibi hæc committere dubiæ quæſtionis eſt? Nam Innocent. in *cap. inter alia, col.* 2. *verbo qui de immunit. Eccleſ. &* Hoſtienſ. *num.* 4. *in verbo impunitas*, Ioann. Andreas *n.* 6. *verbo inſidiis*, affirmant ſufficere, ſi per inſidias aggreditur, & ſi non fuerit in loco publico. Et ad textum in *cap. inter alia* reſponderi poteſt gratia exempli dictum eſſe. *Itenera frequentata, & publicas ſtratas obſident*, quia hi viarum graſſatores frequentius ibidem aggrediantur. Cæterùm retinenda eſt communis ſententia ſolùm comprehendi graſſatores in viis publicis, & iteneribus frequentatis, quia textus expreſsè de illis loquitur. Tum quia nomen via publicum iter denotat. Tum quia illa verba ad declarationem delicti fuerunt appoſita: & ita relatis aliis docet Ambroſin. *de immunit. & libert. Eccleſiæ, c.* 3. *n.* 5. Farinac. *in append. de imm. c.* 12. *n.* 165.

7 Quartò excipitur committens homicidium, vel mutilationem membrorum in Eccleſia *c. fin. de immunit. Eccleſ.* & ex bulla Gregorij in illis verbis. *Quiue homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumque cameteriis committere non verentur;* & tenent omnes Doctores. Ratio huius deciſionis, vt conſtat ex *dicto, cap. inter alia eſt.* Tum quia delinquens in Eccleſia indignus eſt illius immunitate. Tum quia legis auxilium fruſtrà inuocat, qui legem contemnit *cap. quia fruſtra de vſuris, & leg. auxilium,* §. *in delictis de minorib.* Tum quia puniri debet quis in eo, in quo deliquit. Cùm ergo deliquerit in Eccleſia, puniri debet priuatione immunitatis.

8 Ex hac igitur ratione decidendi inſurgit difficultas, an quodlibet delictum in Eccleſia priuet illius immunitate? Plures Doctores affirmant in *cap. inter alia*, Nauarr. *c.* 25. *num.* 10. Couarr. 2. *var. cap.* 20. *num.* 15. Ioann. Gutierr. *pract. quaeſt. ciuil. lib.* 3. *q.* 1. *num.* 17. Bobadilla *polit. lib.* 2. *c.* 4. *num.* 24. Suar. *lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, c.* 11. *num.* 6. Farinac. *q.* 27. *num.* 53. Et mouentur; quia ratio decidendi æqua eſt in omnibus delictis. Semper enim verum eſt indignum eſſe delinquentem in Eccleſia, vt Eccleſia illi faueat. Adde ſpe immunitatis ibi delinquere cenſetur: indignus ergo eſt, vt ei concedatur. Item in Eccleſia delinquens, iuſtum eſt vt ab Eccleſia aliquo modo puniatur. Denique non videtur credibile Pontificem voluiſſe vulnerantibus in Eccleſia denegare immunitatem, illámve concedere committentibus adulteria, ſtupra, ſodomias, &c. Ergo dicendum eſt expreſſiſſe Pontificem homicidium, & vulnerationem ratione frequentioris vſus, & alia omnia comprehendere ſub ratione decidendi.

9 Nihilominus credo poſt cõſtitutionem Gregor. probabilius eſſe committentes alia delicta in Eccleſia non obinde priuari immunitate, ſi tamen delicta non fuerint excepta. Sic Boërius *deciſ.* 109. *num.* 3. *ad medium*, Farinac. *in append. de immunit. c.* 16. *n.* 208. Bonac. *diſput.* 3. *quaeſt.* 7. *de immunit.* §. 5. *num.* 12. Ratio eſt, quia hæc priuatio immunitatis eſt pœna, ſed pœna extendenda non eſt vltra verba legis. Ergo non eſt extendenda priuatio immunitatis ad alia crimina in Eccleſia commiſſa præter homicidium, & vulnerationem; cum de ſolis illis textus loquantur. Neque obſtat rationem decidendi æquè in aliis caſibus procedere. Hoc enim ſolùm probat iuſtiſſimè in aliis idem conſtitui poſſe, non tamen probat de facto eſſe conſtitutum. Neque credendum eſt homicidium, & vulnerationem exempli cauſa tantùm

Digitized by Google

tantùm appoſita eſſe, ſed verè appoſita eſſe, vt materiam integrè prohibitam. Alia autem crimina non excluſit; quia ita frequentiora non ſunt. Adde ſi crimina illa commiſſa in Eccleſia ſacrilegium contineant, vt regulariter omnia crimina ibi commiſſa hanc qualitatem habent, poterit delinquens à iudice Eccleſiaſtico puniri; vel ſi iudici ter placet, poterit Eccleſiæ rector impetrare à Pontifice, vt non obſtante immunitate delinquentes remittat iudici ſæculari puniendos; quod Pontifex libentiſſimè concedit, vt benè aduertit Farinac. *ſupra*. Manet ergo firmum ſolum homicidium, & mutilationem in Eccleſia priuare illius immunitate, & taliter priuat illius immunitate, vt non ſolùm in Eccleſia materiali in qua delictum commiſſit, recipi non poſſit, ſed neque in aliis, quia immunitas, à qua delinquens eſt priuatus eadem eſt in omnibus; & offendens vnam Eccleſiam, omnes offendit; quia vna eſt vniuerſalis Eccleſia in toto orbe, iuxta illud. *Credo ſanctam Eccleſiam Catholicam*: ſic. Couarr. 2. *var. cap.* 20. *num.* 15. *verſ.* 13. *delictum committens*, Varus *pract. lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 50 *ſed quid*, Decian. *lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 8. *&* 10. Azor. 2. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *q.* 9. *verſ. quid ſi quis*, Alex. Ambroſ. *de immunit. c.* 5. *num.* 3. Farinac. *de Carceribus quæſt.* 28. *num.* 59. *& in append. de immunit. c.* 16. *num.* 219. Anaſtaſ. Sermon. *de ſacra immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 80. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 4. *n.* 7.

10 Hinc infertur vulnerantem in Eccleſia, ſi ex tali vulnere mors non ſequatur, non eſſe priuatum immunitate; quia vulnerare non eſt mutilare, aut occidere & ſolùm mutilanti, aut occidenti hæc priuatio eſt impoſita. Sic Boërius *dicta deciſ.* 109. *num.* 3. Farinac. *in append. de immunit. c.* 16. *num.* 227. Infertur Secundò, quid dicendũ ſit de eo, qui ad Eccleſiam armatus confugit? Plures enim Doctores eum immunitate priuant ex *leg. ſi ſeruus, Cod. de his qui ad Eccleſ. confug.* Quæ lex etiam ſi loquatur in ſeruo, intelligenda venit de homine libero, vt notauit Petrus à Placa *in epit. delict. lib.* 1. *cap.* 8. *in fine, num.* 28. In vtroque enim eadem eſt ratio: nam delatio armorum tam clericis, quàm laicis eſt prohibita; ergo illa ad Eccleſiam deferens Eccleſiam offendit. Ergo indignus eſt eius immunitate: & ita tenet Couarr. 2. *var. cap.* 20. *num.* 18. *verſ.* 36. his proximè accedit Decian. *lib.* 6. *c.* 26. *n.* 10. *& lib.* 8. *c.* 3. *n.* 30. *&* 31. At ex dictis clarè conſtat ſic armatum priuatum non eſſe immunitate. Nam eſto Eccleſiam offenderit, non ob quamlibet offenſionem in Eccleſia factam priuatur immunitate, ſed ſolùm propter occiſionem, vel mutilationem. Adde non quamlibet armorum delationem eſſe graue crimen dignum hac priuatione, ſed illam tantùm, cui capitalis pœna eſſet annexa, vt benè aduertit Farinac. *tit. de carcer. q.* 28. *num.* 66. Quare ob ſolam illam delationẽ priuandus quis eſſet immunitate, caſu quo propter aliquam priuaretur. At ob nullam priuatur, maximè ſtante Gregoriana conſtitutione, quæ ſolùm excipit ab immunitate homicidas, & mutilatores in Eccleſia; vnde tacitè aliis delinquentibus priuilegium concedit: & ita tradit Farinac. *in append. de immunit. cap.* 16. *n.* 247. Alex. Ambroſ. *de immunit. c.* 5. *n.* 5.

Arma autem in Eccleſia auferenda ſunt ab eis, non quidem per iudicem ſæcularem, cùm in Eccleſia iuriſdictionem exercere non poſſit, ſed per iudicem Eccleſiaſticum, quem offendit, Farinac. *n.* 248.

11 Sed inquires primò, an debeat hic homicida, vel mutilans delinquere in Eccleſia ſub ſpe immunitatis, vt cenſeatur immunitate priuari? Videtur requiri; quia textus in dicto *cap. inter alia* hos tantùm delinquentes ſub ſpe immunitatis voluit punire, vt conſtat ex princ. textus. *Nonnulli impunitatem ſuorum exceſſuum per defenſionem Eccleſiæ obtinere ſperantes, &c.* Et infra, *qui niſi per Eccleſiam ad quam confugiunt, crederent ſe defendi, nullatenus fuerent commiſſuri.* Sed pœnæ extendendæ non ſunt ad alios comprehenſos ſub lege. Ergo non eſt extendenda hæc priuatio immunitatis ad alios, qui abſque ſpe immunitatis delinquunt. Quòd ſi roges quando intelligetur quis delinquere ſub ſpe immunitatis? Reſpondent Doctores; quando præmeditatè, ſeu ex propoſito delictum commiſſum eſt, & non ex ſubita rixa, & occaſione, ſic poſt alios antiquiores pluribus hanc ſententiam firmant Ioannes Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib.* 3. *quæſt.* 1. *à n.* 3. *& ſeqq.* Cardin. Tuſchus *pract. concl. verbo Eccleſia, concl.* 11. *num.* 13. *&* 14. Ioann. Azor. *inſtit. moral.* 2. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *ſub quæſt.* 9. Marian. Itali *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 5. §. 3. *num.* 11. *& ſeqq.* Azebedo *lib.* 1. *tit.* 2. *leg.* 3. *n.* 24. *& ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. c.* 16. *n.* 238.

12 Cæterùm probabilius credo quomodocunque in Eccleſia occidas, vel mutiles, ſiue ſub ſpe immunitatis, ſiue abſque illa priuari immunitate: ſic poſt alios defendit Couarr. 2. *var. c.* 20. *nu.* 15. *verſ.* 22. *deducitur*, Clarus *pract.* §. *fin. q.* 30. *verſ. ſed quæro*, Decian. *lib.* 6. *c.* 28. *n.* 5. Nauarr. *c.* 25. *n.* 20. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *n.* 54. Farinac. Suar. *lib.* 3. *c.* 11. *n.* 6. *fine*, Anaſtaſ. Germon *de ſacror. immunit. lib.* 3. *c.* 16. *n.* 79. *verſ. imo*, & Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 4. *n.* 7. Ratio eſt; quia eſto Pontifex coërcere voluerit audaciam illorum, qui ante illam conſtitutionem ſub ſpe immunitatis in Eccleſia occidebant, & mutilabant; inde non infertur priuationem immunitatis illos ſolùm comprehendere; ſiquidem generaliter pronunciat homicidas, & mutilatores immunitate priuari. Potuit ergo ex particulari cauſa ad vniuerſalem prohibitionem faciendam moueri. Quod autem ſit factum ſit, inde conſtat; quia poſtquam Pontifex retulerat aliquos ſub ſpe immunitatis in Eccleſia delinquere. Subdit: *cum autem in eo, in quo deliquit, puniri quis debeat, & fruſtra legis auxilium inuocat, qui committit in legem. Mandamus quatenus publicè nuncietis tales non debere gaudere immunitatis priuilegio, quo faciunt ſe indignos.* Ecce quomodo deciſio abſoluta eſt, & fundata præcipuè in ratione quadam communi, & generali, vt quis puniatur in eo, in quo deliquit. Adde concedamus Pontificem motum eſſe ad denegandum homicidis, & mutilatoribus priuilegium immunitatis; quia ſub ſpe illius delinquebant. At negari non poteſt etiam motum eſſe; quia in Eccleſiam delinquit, & fruſtra auxilium illius implorat, cùm illam offenderit. Sed quando duplex eſt cauſa mouens ad aliquam diſpoſitionem ceſſante vna, & alia perſeuerante, non ceſſat diſpoſitio, vt benè Couarr. & Farinac. inferunt; ergo. Item ſi ſolùm delinquentes ſub ſpe immunitatis immunitate priuantur, redditur diſpoſitio inutilis, & impoſſibilis: nam poſita hac diſpoſitione nullus ſub ſpe immunitatis peccare poteſt; quia impoſſibile eſt talem ſpem habere cùm videat eo ipſo carere immunitate. E contra vero ſi aliquibus peccantibus conceſſa ſit immunitas, & neceſſarium eſt quod taliter peccantes ſpem concipiãt immunitatis. Ergo gaudebunt, & non gaudebunt immunitate. Redditur ergo diſpoſitio inutilis, & impoſſibilis. Tandem ſi conſtitutioni Gregorianæ inhærendum ſit; clarè conſtat non expoſtulari ad hanc priuationem, vt quis ſub ſpe immunitatis peccet; ſi quidem eodem modo ac publicos latrones, viarumque graſſatores, &c. excludit eos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis earùmve cæmeteriis committere non verentur.*

13 Aduer

Digitized by Google

13 Aduerto tamen Doctores etiam oppoſitæ ſententiæ conuenire peccantem in Eccleſia ſemper præſumi peccaſſe ſub ſpe illius immunitatis; atque ita eſſe ab Eccleſia excludendum, dum ipſe non probat caſu, & fortuitò, & non ex propoſito peccaſſe; quia habet contra ſe legem: ſic ex communi omnium ſententia probat Ioann. Gutierr. *pract. quaſt. ciuil. lib. 3. q. 1. num. 8.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 9. cap. 9. ſub quaſt. 9.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 16. n. 241.* Azebedo *leg. 3. n. 25. lib. 1. tit. 2.* Bobadilla *polit. lib. 2. c. 14. à n. 24.*

14 Inquires ſecundò, an ſi exiſtens in Eccleſia inde ſagitta, ſcoplò, aliòue inſtrumento occidas exiſtentem extra Eccleſiam priueris illius immunitate? Negat Bonac. *diſp. 3. q. 7. de immunit. §. 4. num. 8.* & conſentit Fagund. *2. p. de precept. Eccleſia lib. 4. cap. 4. num. 17.* affirmans non eſſe hanc circunſtantiam notabiliter aggrauantem homicidij peccatum. Mouentur; quia verè in Eccleſia non occidit, ſed ſolùm inchoas occaſionem, at pœnæ impoſitæ ſunt ob actum perfectum, & non ob inchoatum. Aliàs priuandus eſſes immunitate, ſi in Eccleſia ſuborta rixa euaginares gladium, & aduerſarium inſecutum extra Eccleſiam interimeres, quod non eſt dicendum.

15 Cæterùm tenenda eſt communis ſententia affirmans te eſſe immunitate priuatum. Quia verè, & propriè diceris in Eccleſia occidere, cùm in ea apponas cauſam neceſſariam occiſionis: ſi enim in ipſa Eccleſia aliquem vulnerares, & vulneratus extra Eccleſiam mortuus eſſet, homicidium in Eccleſia diceteris commiſiſſe, vt *ipſemet* Bonac. ibidem fatetur. Et hoc nulla alia ratione niſi quia in Eccleſia appoſuiſti cauſam neceſſariam mortis: ſed cùm ex Eccleſia immittis ſagittam, qua exiſtentem extra Eccleſiam occideres, eſt in Eccleſiam appoſita cauſa neceſſaria mortis. Ergo cenſeris homicidium in Eccleſia commiſiſſe. Secus eſt ſi euaginato gladio aduerſarium inſecutus extra Eccleſiam percuteres, & occideres; quia non eſt in Eccleſiâ appoſita cauſa neceſſaria mortis: & ita poſt Abbatem *in cap. fin. num. 11.* & alios antiquiores docet Nauarr. *cap. 25. n. 21.* Decian. *lib. 6. cap. 24. num. 7. & cap. 28. num. 6.* Ioann. Gutierr. *pract. q. ciuil. lib. 3. quaſt. 1. n. 19.* Ambroſin. *de immunit. & libert. cap. 5. num. 7.* Couarruu. *2. var. cap. 20. num. 15.* Suar. *lib. 3. c. 11. num. 6.* Azor. *2. p. lib. 9. cap. 9. quaſt. 14. verſ. tertio,* Marian. Itali *lib. 1. cap. 5. §. 3.* Villagut. *de extenſ. legum, cap. fin. num. 61. & ſeqq.* Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 61. & in append. de immunit. c. 16. n. 213. & conſ. 214. in princ.* Bobad. *lib. 2. polit. cap. 14. num. 26.*

16 Sed quid dicendum, ſi exiſtens extra Eccleſiam exiſtentem in Eccleſia occidas, priuandusne es immunitate? Negat Villagut. *de extenſ. legum, cap. fin. n. 50. & ſeqq.* & Ratio eſſe poteſt, quia ibi dicitur propriè delictum homicidij commiſſum, vbi appoſita eſt cauſa neceſſaria mortis, vt nuper diximus: ſed hoc factum eſt extra Eccleſiam. Ergo extra Eccleſiam dicendum eſt te occidiſſe. Ergo non priuaris immunitate. At tenenda eſt contraria ſententia cum Nauarr. *cap. 25. num. 71. verſ. Nono item,* Couarr. *2. var. cap. 20. num. 15. verſ. 27.* Franc. Suar. *lib. 3. cap. 11. num. 7. & 8.* Farinac. *de carcerib. q. 28. num. 61. & in append. de immunit. cap. 16. num. 224.* Ambroſ. *de immunit. cap. 5. num. 8.* Marian. Itali *de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 47.* Bonac. *diſp. 3. quaſt. 7. §. 4. num. 7. fine,* Bobadilla *ſupra*. Ratio eſt, quia in delictis potius executio, & perfectio illorum attenditur, quàm initium: ſi igitur ex initio dato in Eccleſia probatum eſt te verè eſſe homicidam loci ſacri, à fortiori idem eſt dicendum ex fine & perfectione delicti. Confirmo: Homicidium formaliter conſiſtit in priuatione vitæ, ſed hominem in Eccleſia exiſtentem vitâ priuas, tametſi tu extra Eccleſiam exiſtas. Ergo verè, & propriè, in Eccleſia homicidium committis. Secus dicendum eſt, ſi exiſtentem extra Eccleſiam vulneraſſes, & vulneratus ad Eccleſiam acceſſiſſet ibi moriturus; quia tunc cauſa non es mortis in Eccleſia, eſto cauſa fueris mortis illius.

17 Inquires tertiò, an mandans aliquem in Eccleſia occidi, ſiue mandatum datum ſit in Eccleſia, ſiue extrà, priueris illius immunitate; affirmant plures, vt videre eſt apud Nauarr. *cap. 25. num. 21.* Ioannem Gutierr. *lib. 3. quaſt. ciuil. quaſt. 2. per totam,* Suar. *lib. 3. cap. 11. num. 7. & num. 16.* Azor. *inſtit. moral. 2. p. lib. 9. c. 9. q. 14.* Marian. Itali *lib. 1. cap. 5. § 3. a nu. 48.* Decian. *lib. 6. cap. 28. num. 7.* Farinac. *in append. de immunit. c. 16. num. 229. & 230.* Ratio eſſe poteſt, quia verè committis crimen homicidij, & ſacrilegij. Secus verò dicunt Decian. & Farinac. ſi exiſtens in Eccleſia mandares occidi aliquem extra Eccleſiam: quia ex bulla Gregorij hic caſus non eſt exceptus.

Cæterùm, credo probabilius in nullo ex iis caſibus te eſſe priuatum immunitate; quia nullus immunitate priuandus eſt, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt habetur in conſtitutione Gregor. & ex iure ipſo conſtat; quia non ſunt pœnæ extendendæ præcipuè quæ libertati humanæ, & Eccleſiæ immunitati obſtant. At non eſt in iure expreſſum, priuatum eſſe immunitate mandantem occidere, ſed occidentem, & mutilantem: ſub occidente autem mandans non intelligitur, niſi in lata, & extenſa ſignificatione, quæ in pœnalibus facienda non eſt. Neque obſtat *reg. 72. de Reg. iuris*, quod facis per alium, per te ipſum facere cenſeris; quia hoc intelligendum eſt non propriè, ſed impropriè, & iuris interpretatione, quæ in pœnis non habet locum, niſi ab ipſo iure facta ſit extenſio. Sic Bonac. *diſp. 4. q. 7. de immunit. §. 4. num. 9.* Neque obſtat contrarium fundamentum: committis namque quoad Deum crimen homicidij, non tamen defacto, & realiter occidis, phyſicè autem occidenti hæc priuatio impoſita eſt, non occidenti moraliter.

18 Inquires quartò, an ſi vi, dolo, & fraude aliquè ex Eccleſia extraxeris, & extractum occidas, immunitate priueris; Affirmat Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 9. cap. 9. q. 14. verſ. is item,* Farinac. *in append. de immunit. cap. 16. num. 232.* Ratio eſſe poteſt; quia in Eccleſia dediſti cauſam occiſionis; At tenendum eſt contrarium: quia non dediſti cauſam occiſionis neceſſariam, cùm liberè poſtea occideris, ideoque priuandus non es immunitate.

19 Inquires quintò, quæ mutilatio ſufficiat ad hanc pœnã incurrendam? Conſtat ex dictis, *tract. de irregularit.* requiri abſciſſionem membri; nec ſufficere vulnerare debilitando; quia aliud eſt debilitare, aliud mutilare. Item debet eſſe membrum, cuius officio corpus mouetur, & iuuatur, vt ſunt oculi, pedes, manus, nares, lingua, mandibula, mamillæ, &c. Digiti autem, & dentes partes ſunt membri, nõ membrum: ſic præter ibi relatos docet Marian. Itali *de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 8. & ſeqq.* Bonac. *diſp. 3. quaſt. 7. de immunit. §. 4. num. 8. fine,* Farinac. *in appendice de immunitate, c. 16. n. 249.*

20 Inquires ſextò, an ſi propè Eccleſiã mutiles, vel occidas priueris illius immunitate? videris priuatus; quia ſub ſpe immunitatis præſumeris committere delictum. Ergo indignus es tali priuilegio *cap. quando de conſecrat. diſt. 4. cap. illud de Clerico excom. miniſtrante.* Aliàs Eccleſia Dei fiet ſpelunca latronum, eiuſque immunitas occaſionem præbebit perditis

Digitized by Google

ditis hominibus liberius viuendi contra textum in *cap.eſt iniuſta* 24.*q*.4. & ita defendit Nauarr.*cap*.25. *num*.22.Bobad.*polit.lib*.2.*cap*.14. *num*. 26. Couarr. 2.*var.cap*.20. *num*. 15. *verſ*.26. Gigas *de crimine læſæ maieſtatis*,Rub.*qualiter*,*& a quibus*,*&c.q*. 10. *num*.7. *&* 9.& alij plures relati à Farinac. *tract.de carcerib.q*. 28.*num*. 56. *& in append.de immunit. cap*. 16.*num*. 210.Aliis tamen Doctoribus placet hoc eſſe intelligendum in homicidio,& mutilatione facta ex propoſito propè Eccleſiam. Secus ſi ex ſubitanea rixa, & caſu factum fuerit,quia in primo præſumitur delictum factum ſub ſpe immunitatis, ac proinde immunitate indignum, ſecus in ſecundo: ſic pluribus firmat Decian. *tract.crim.lib.6.cap*.28.*num*.5.Ioann. Gutierr.*pract.quæſt.ciuil.lib*. 3.*q*.1. *num*. 15. Cardin. Tuſch.*verbo Eccleſia*,*concl*.11.*num*. 4.*in fine*,Farinac. *ſupra*,& teſtatur in vna Panormit.ſic fuiſſe receptum à Clem. VIII. in dubio autẽ, an ſub ſpe immunitatis deliqueris,cùm prope Eccleſiam delictum committis; cenſet & bene Farinac. aliis relatis in *append. n*. 214.ſub ſpe immunitatis præſumi deliquiſſe, atque adeò tibi incumbit onus probandi contrarium, aliàs ab immunitate expelleris.

21 Cæterùm credo probabiliùs te immunitate gaudere,quomodocunque extra Eccleſiam eiuſque cæmeterium delinquas, Suar. *lib*.3. *cap*. 11. *num*. 9. Bonac.*diſp*.3.*q*.7.*de immunit*.§.4.*num*.13. Ratio eſt, quia ſolùm ab immunitate exceptum eſt homicidium,& mutilatio in Eccleſia, quod conſtat tum ex *cap.vult. de immunit. Eccleſ*. Tum ex conſtitutione Gregor.In his autem exceptionibus vtpote odioſis, & libertati humanæ, communitatique Eccleſiæ derogantibus, non eſt facienda extenſio. Ergo.Item quòd certo loco promiſſum eſt,in alio cenſetur prohibitum, & è contra quod in vno loco cenſetur prohibitum,in alio cenſetur permiſſum *leg. cum lex*, *ff.de legibus*,*leg. cum prætor*, *ff. de iudiciis*,*cum vulgar*. Sed ſolùm homicidium in Eccleſia prohibitum eſt ſub priuatione immunitatis. Ergo homicidio extra Eccleſiam tametſi propè illam immunitas eſt conceſſa. Hæc dicta ſunt ſpectato iuris rigore, & præcipuè poſt conſtitutionem Gregorianam. Fateor tamen conſuetudinem introduci poſſe, vt nemini occidenti, aut mutilanti prope Eccleſiam ſuffragetur immunitas, ſed vſque adhuc non credo eſſe conſuetudinem introductam,ſi ſtandum eſt bullæ Greg. ipſa enim omnes conſuetudines in contrarium reuocat, ſiquidem ad vnam formam omnia reducit ſublata poteſtate aliter interpretandi, aut extendendi,& irritum facit quidquid ſecus tentatum fuerit. At poſt Gregor.non videtur curriſſe tempus neceſſarium ad præſcribendum contra legem Eccleſiaſticam, Ergo.

22 Ad rationes contrarias reſpondeo indignum eſſe immunitate ſic peccantem,ſi eius delictum, & perſona ſpectetur. At immunitas non ipſi propter ipſum, ſed ipſi propter locum ſacrum conceditur. qui eſt omni priuilegio digniſſimus. Neque inde fit fieri locum ſacrum,ſpeluncam, & aſylum latronum. Tum quia ibi non furantur neque occidunt. Tum quia ibi exiſtentes corrigi,& frænari à iudice Eccleſiaſtico poſſunt.Tum denique quia non eſt Eccleſiæ imputandus abuſus illuc confugientium, cum ipſa ſolùm prætendat fauere miſeris, eos à pœna liberando, non autem fouere eorum malitiam, & iniquitatem.

23 Inquires ſeptimò? An ex homicidio, vel mutilatione facta in Eccleſia priueris immunitate quoad alia delicta ante, vel poſt commiſſa? Communis ſententia docet te eſſe priuatum, ſi pro delicto commiſſo in Eccleſia punitus nõ es,ſecus ſi iam es punitus: quia dum non es penitus,non eſt Eccleſiæ ſatiſfactum, ac proinde Eccleſia te à ſe ipſo expellit: ſic docet Farinac.*alios referens*, *tit.de carcerib. quæſt*.28. *num*.60.*& in append.de immunit. cap*. 16. *num*. 222. Cardin. Tuſchus *verbo Eccleſia*,*num*.11.Decian.*tract. crim.lib.6.cap*.28.*num*. 9.Boërius *deciſ*.110. *num*. 10. & alij.

At mihi probabilius eſt delictum in Eccleſia factum ſolùm priuare immunitate ſibi aliàs debita, non autem priuare immunitate debita aliis delictis; quia nullibi conſtat hanc efficaciam habere,& pœnę extendendæ non ſunt,& ita tradit, Couarr.alios referens 2.*var. cap*.20.*num*. 15. *verſ*.24. fauet Ioann. Gutierr.*pract.quæſt.ciuil.lib*.3.*q*.1.*num*.18.

24 Tandem inquires. Quis iudex poſſit delictum in Eccleſia factum punire? Reſpondeo, ſi delictum Eccleſiaſticum eſt,vel à clerico commiſſum, ſolùm iudicem Eccleſiaſticum illud punire poſſe; quia eſt extra iuriſdictionem ſæcularis iudicis. At ſi delictum ſæculare ſit,& à laico commiſſum, tunc iudex ſæcularis, & Eccleſiaſticus ad præuentionem procedere poſſunt,quia illud delictum ſortitur vtrumque forum,& ſæculare ratione perſonæ,& delicti;& Eccleſiaſticum, eo quod in loco ſacro commiſſum fuerit, & immunitatem illius loci violauerit. At ſi delinquens aufugerit, neque citatus comparuerit, vterque iudex pariter procedere poteſt; quia tunc non datur præuentio,cùm hæc poſſeſſionem delinquentis requirat, & ſic iudex ſæcularis procedere poteſt ad condemnandum reum in pœnis debitis delicto, & iudex Eccleſiaſticus ad eas quas de iure apponere poteſt: ſic poſt alios tradunt Salzedo *pract. crim.cap*.87. *num*. 1. *in addit. litt*.A. Ioann. Gutierr. *pract.quæſt.ciuil.lib*. 3.*q*. 1. *num*. 13. *&* 14. Tuſchus *verbo Eccleſia*.*concl*.5.*num*.10.14.*& ſeq*. *& verbo immunitas*,*concl*.59.*num*.6.*vſque* 18.Franc. Leo *theſauri fori Eccleſiaſt*.1.*p.cap*. 13. Marcus Itali. *de immunit. lib*.1.*c*.5.§.3.*num*.52. *&* 53. quos refert,& ſequitur, Farinac.*in append.de immunit.cap.vult. num*. 364. *& conſ*. 214.*num*.3.

25 Quintò excipitur ab immunitate qui proditoriè proximum ſuum occiderit: ſic videtur decíſum in *cap*.1.*de homic*. ibi: *ſi quis per induſtriam occiderit proximum ſuum*,*& inſidiis ab altari auellis eum*,*vt moriatur*,& expreſsè traditur à Greg. XIV. in ſua bulla ibi.*aut qui proditoriè proximum ſuum occiderit*. Dixi videri deciſum in *cap*. 1. quia non me latet plures, grauiſſimóſque Doctores ſecutos Panormitanum affirmare ſupradictum textum non de immunitate Eccleſiæ loqui,ſed de pœna irregularitatis, ſeu depoſitionis clerici, quia ſub titulo de homicidio eſt conſtitutus,& non ſub titulo de immunitate. At tenendum eſt cum communi ſententia ſupradictum textum de quolibet ad Eccleſiam confugiente intelligendum eſſe, & de illius immunitate: deſumptum enim eſt ex *Exod*. 21. quo loci occidenti abſque inſidiis concedebatur locus refugij, occidenti per inſidias denegabatur. Ergo in eodẽ ſenſu vſurpatum eſt à Greg. IX. ſic pluribus cõprobat Couarr. *lib*.1.*var.cap*.20 *ſub.num*.6. *verſ. octauo*, Farinac. *tit. de carcerib.q*.28.*num*.23.*& in append.de immunit.cap*. 9.*num*.134,Franc.Suar.*lib*.3.*de reuerentia debita locis ſacris*,*cap*.11.*num*. 10. *& ſeqq*. Ioann. Gutierr. *pract. quæſt.ciuil.lib*.3.*q*.7. *num*. 52. Tuſchus *verbo Eccleſia*, *concl*.11.*n*.5.& alij.

26 Ille autem dicitur proximum ſuum proditoriè occidere,qui occidit incautum nihil tale præcauentem,vulgò *atrayçion*,*aleuoſamente*,*y ſin que tal penſaſſe*, ex textu *in leg. propter inſidias*,*Cod.qui accuſare non*

poſſunt

Digitized by Google

*poſſunt leg.fin.cod.de delatorib.lib.*10.*leg.*4.*ff.ad leg.Iul. maieſt.cap.clericus* 46.*diſt.cap.ſi cupis* 16.*q.*1.& pluribus comprobat Anton.Gom.3.*var.cap.*3.*de homicidio,num.*5.Suar.*num.*12.Farinac.*locis relatis, & q.*18.*num.*76.Hinc infertur, ſi veneno aliquem occidas, proditoriè occidiſſe cenſeris:ſic Suar.*num.* 12.Farinac.*q.*18.*num.*74.*& quæſt.*28.*num.*24.*fine, & in append.de immunit.cap.*9.*num.*141.Decian.*lib.* 6. *c.* 28. *num.*19.Anaſtaſ.Germon.*de ſacror.immunit.lib.*3.*cap.* 16.*num.*63.Infero ſecundò ſi occidas inimicum promiſſione facta de illo non offendendo, proditor es; quia per promiſſionem fuit illi ſublata omnis occaſio ſe præcauendi. Sic pluribus firmat Farinac. *lib.*2.*conſil.conſ.*168.*num.*75.

27 Dubium tamen eſt, an ſi inimicum dormientem, vel alio modo incautum per inſidias occidas, priueris immunitate? Affirmant plures quos ſequitur Couarr.2.*var.cap.* 20. *num.* 7. *verſ. tandem hiſt.* Petr.à Placa *epit.delict.lib.*1.*cap.*21.*num.*2. Menoch. *de arbitr.caſu* 461.*n.*27.Marian. Itali. *tract.de immunit.Eccleſiæ,lib.*1.*cap.*5.§.4.*num.* 1. *& ſeqq.* Villagutt. *de extenſione legis,cap.fin.num.*53.*verſ.quartus modus,* Azebedo *lib.*1.*tit.*2.*num.* 11. *in conſtitutione Hiſpaniæ,*Bobadilla *polit. lib.*2. *cap.* 14. *num.* 34. *&* 35.& alij relati à Farinac.*locis referendis.* Mouentur, quia in *ſuprad.cap.*1.ille dicitur proditoriè occidere qui per induſtriam,& inſidias occidit, ſed non obſtante inimicitia occidiſti per induſtriam,& inſidias, ergo proditoriè. Ergo ab altari euellendus es.

28 Nihilominus probabilius cenſeo ſtante inimicitia, quantumcunque per inſidias occidas inimicum,non priuaris immunitate. Quia non quæcunque inſidiæ priuant immunitate, ſed inſidiæ, quæ proditionem conſtituunt. Si quidem Gregor. in ſua conſtitutione ſolùm dixit excludendos eſſe ab immunitate, qui proditoriè occiderint. At ſtante inimicitia inſidiæ non conſtituunt proditionem; ſi quidem ſemper inimicus habet fundamentum ſe præcauendi,atque adeò ſibi imputare debet, ſi incautè occidatur:ſic enim proditionem definit Batt.*in leg. reſpiciendum,*§.*delinquens.ff.de pœnis, num.* 1. *& ſeqq.* quam doctrinam pluribus comprobat Anton.Gom. *var.reſolut.*§.*de homicidio,cap.* 3. *num.* 5. Ambroſin. *cap.*6.*num.*3.*& ſeqq.*Vincent.de Franchis *deciſ.*713. Suar.*lib.*3.*cap.*11.*num.*12.Ioann.Gutierr.*pract. quæſt. ciuil.lib.*1.*q.*2.*&* 3.*num.*18. Farinac.*conſ.*76.*num.*7 *&* 15.*& in append.de imm.cap.*9.*num.* 143. vbi teſtatur hanc doctrinam admiſſam eſſe à Clem. VIII.in vna Panormitana immunitatis Eccleſiæ,ob quam rationem recedit à priori ſententia, quam defenderat, *q.*18.*num.*76.

29 Secundò dubitatur, an ſi per induſtriam, & non per inſidias proximum occidas priueris immunitate. Plures Doctores affirmant te priuatum eſſe, quos refert Couarr.2.*var.cap.*10.*num.* 7. *verſ. in his profecto caſibus,*& ſequitur Clarus *pract. q.* 30. *verſ. punctum eſt,*Decian.*lib.*6. *cap.* 28. *num.* 15. *per totum,* Farinac. *tit.de carcerib.q.*28.*n.* 23. Ratio eſſe poteſt, quia in *dicto cap.*1.dicitur euellendum eſſe ab altari,& immunitate priuandum,qui per induſtriam occiderit,& per inſidias. Sed ex his verbis clarè colligitur occidentem per induſtriam, etiamſi non occidat per inſidias priuari immunitate. Tum quia copulatiua in qualibet illius parte vera eſſe debet. Tum quia aliàs ſuperfluè apponeretur verbum illud per induſtriam; ſi quidem ſufficiebat dicere per inſidias, eò quod occidens per inſidias per induſtriam occidit. Nihilominus probabilius credo te non eſſe immunitate priuandum,quantumcunque animo deliberato proximum occideris, niſi proditoriè occidas:ſic poſt alios antiquiores tradit Boërius *deciſ.* 109.*num.*39.vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionem,Couarr.*loco allegato,*Anthon. Gom. *de delictis,cap.*10.*num.*2.Farinac. plures referens *conſ.*76.*n.* 17.Suar.*lib.*3.*cap.*11.*num.*13.Et quidem ſtante conſtitutione Gregor. res eſt clara; quia ſolùm ibi excipitur proditorium homicidium,qui autem ex induſtria,& animo penſato occidit,ſi non occidat per inſidias,non eſt proditor.Ergo. At ſpectato iure communi res eſt difficilior, ſed placet cum ſupradictis Doctoribus ſentire, etſi in practica ſæpe contrarium fiat, immerito tamen. Tum quia in pœnis non eſt facienda extẽſio, neque immunitas Eccleſiaſtica minuenda. Tum quia conſtitutio Gregorij, quæ caſus controuerſos decidere intendebat,appoſuit verbum *proditoriè*, vt ſic inſinuaret in illis verbis per *induſtriam,*& per *inſidias* idem eſſe ſignificatum. Vnus enim terminus alterius eſt declaratio. Neque ibi eſt propoſitio copulatiua,ſed ſimplex: facit enim hunc ſenſum, qui per induſtriam inſidioſam occiderit proximum ab altari euellatur, quod manifeſtè conſtat:nam locus ille *Exod.* 21. ex quo textus deſumptus eſt,concedit locum refugij ei, qui proximum inſidiatus non fuerit. Neque inde fit ſuperfluere verbum illud *per induſtriam.* Tum quia apponitur ad maiorem ſubſequentis declarationem. Tum quia idem inferri poſſet eſſe ſuperfluum verbum *per inſidias*, ſi omne homicidium per induſtriam ab immunitate eſſet excluſum, quia inde excluſum erat homicidium per inſidias, quod eſſe non poteſt, niſi per induſtriam.

30 Tertiò dubitatur, an ſi per induſtriam vulneres proximum animo occidendi immunitate priueris,tametſi mors non ſequetur? Affirmant Nauarr. *cap.*25.*num.*22. Couarr. 2. *var. cap.* 20.*poſt num.*7. Boërius *deciſ.*109.Petrus à Placha *epit. delict. cap.*21. *ſub verſ.rurſus.*Farinac.*de carcerib. quæſt.*28.*num.*45. Ioann.Gutierr.*pract.quæſt.ciuil.lib.*3.*quæſt.*7.*num.*55. *& ſeqq.*& teſtatur hanc eſſe opinionem communiter receptam Azebedo *lib.*1.*tit.*2.*leg.*5. *num.* 9. *verſ. ſed an erit idem*, Bobad. *lib.* 2. *polit.cap.*14.*num.*34. Ratio eſſe poteſt; quia licet textus ſolùm dixerit. *Si quis per induſtriam, & per inſidias occiderit proximum ſuum ab altari eſſe auellendum.* At huiuſmodi textus relationem facit ad locum Exodi: vbi in eius principio dicitur. *Qui percuſſerit hominem volens occidere,morte moriatur,*&c. Et deinde ſubdit, quaſi hoc diſtinguens. *Qui autem non eſt inſidiatus, ſed Deus illum tradidit in manus eius habebit locum, ad quem fugere poſſit.ſi autem per induſtriam,&c. ab altari eſt auellendus.* Quaſi diceret Pontifex.Si quis in percuſſione hominis inſidiis vſus non fuerit locum habet refugij. At qui percuſſerit inſidioſè volens occidere,vel occiderit,ab altari eſt euellendus. Cæterum,tenenda eſt contraria ſententia negans hunc eſſe immunitate priuatum: ſic pluribus comprobat, Decian.*conſ.*80.*per totum,lib.*3.*& tract.crim.lib.*6.*cap.* 28.*num.*17.Baiad ad Clarum *quæſt.*30. *n.* 17.Anaſtaſ. Germon.*de ſacror. immunit. lib.* 3.*cap.* 16. *num.* 60. Franciſc.Suarez *lib.*3.*cap.*11.*num.*14. Marian. Itali.*de immunit.Eccleſ.lib.*1.*cap.* 5.§. 4. *num.* 22. Farinac *in append.de immunit.cap.*9.*num.*145.*&* 146.*fine,*Villagutt. *de extenſ.legis cap.fin. num.* 54. *& ſeqq.* Bonac. *diſp.*3.*q.*7.*de immunit.*§.4.*num.*16.Ratio eſt,quia lex illa cæremonialis Exodi vim non habet,niſi quatenus ab Eccleſia recepta ſit.At in *dicto cap.*1 *de Homicidio* ſolùm ſtatuitur excludendum eſſe ab altari,hoc eſt immunitate priuandum,qui per induſtriam inſidioſam proximum ſuum occiderit. Ergo non eſt dicendum vulnerantem inſidioſè hac immunitate priuati,

Digitized by Google

uari,cum ex nullo textu iuris canonici hoc conſtet, & fortè hac de cauſa noluit ius canonicum totam legem Exodi in textu inſerere, ſed ſolùm vltimam illius partem. Adde vigore conſtitutionis Greg.hoc eſſe manifeſtum,cum ſolùm ibi excipiatur,qui proximum proditoriè occiderit.

31 Quartò dubitatur, an proditoriè occidens infidelem priuetur immunitate? Negat Ambroſin. *de immunit.cap.7.num.*12. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto,quæſt.*7.*de immunit.*§.4.*num.* 16.Mouentur, quia infidelis non eſt propriè noſter proximus cùm nobiſcum non communicet in fide,in ſacramentis, & in Eccleſia,&c. Sed priuatio immunitatis impoſita eſt occidenti proditoriè ſuum proximum. Ergo non eſt impoſita occidenti infidelem. Cæterùm probabilius credo hunc occiſorem ab immunitate eſſe priuatum; quia negari non poteſt infideles ſub nomine noſtri proximi propriiſſimè comprehendi; aliàs præceptum illud de diligendo proximum ſicut noſipſos non extenderetur ad infideles, neque ex charitate illos diligere teneremur, quod eſt abſurdum. Neque obſtat nobiſcum non communicare in fide,& ſacramentis,&c. aliàs hæreticus, & peccator poſſet à proximitate excludi,quia nobiſcum in fide,& charitate non conueniunt. Non ergo requiritur hæc communicatio ad proximi rationem conſtituendam, ſed ex eo ſolùm quòd eandem nobiſcum naturam participent, proximi noſtri facti ſunt; & ita tenet Marian.Itali.*de immunit. Eccleſ.lib.* 1.*cap.* 5.§.4.*num.* 20.*&* 21.Farinac.*de immunit.cap.*8.*num.* 120.

32 Sextò excipitur ab immunitate aſſaſinij reus, ſic expreſsè bulla Gregorij. Aſſaſinus dupliciter accipitur, Primò,& præcipue pro quibuſdam infidelibus,& gentilibus, & patrio nomine ſic vocatis, qui ex mandato ſui principis infideles homines occidebant ſic multis comprobat Couarr. 2. *var.cap.*20.*n.* 10. Per tranſlationem autem communiter accipitur pro iis,qui pecunia, aliòue pretio conducti aliquem incautum occidunt, vt ex his, quæ tradit Couarr. *ſupra*,Maſcard.*concl.*138.Decian.*lib.* 6.*cap.* 28. *num.* 18.conſtat. Hoc poſito certum eſt aſſaſinij reum ab immunitate eſſe excluſum ex cõſtitutione Gregor. Dubium tamen eſt an ſpectato iure communi excluſus ſit. Et ratio difficultatis eſt,quia textus *in cap.pro humani de Homicidio in* 6.qui de hoc crimine loquitur, ſolùm committenti imponit excommunicationem ipſo facto,depoſitionem,& diffidationem,non tamen immunitatis priuationem. Ergo niſi huiuſmodi aſſaſinij reus occidat proximum proditoriè, immunitate non priuatur,& tunc nõ ob aſſaſinium, ſed ob occiſionem proditoriam ex textu *in cap.* 1. *de Homicidio*. Adde *cap. pro humani* loquitur de iis, qui per quoſdam infideles patrio nomine aſſaſinos vocatos chriſtianos interficiebant, vt optimè aliis relatis probat Couarr. *ſupra* Ergo qui non per huiuſmodi infideles, ſed per fideles fidelem interficeret, aſſaſinij pœnas in *ſupradicto cap.* contentas non incurrit. Ergo nec priuandus immunitate. Cæterùm, etſi ſpectato iuris rigore cenſeat probabilius ſeclusa conſtitutione Gregorij aſſaſinij reum immunitate priuatum non eſſe, niſi proditorè occiderit. At ex conſuetudine recepta,& à Doctoribus probata cenſeo priuatum eſſe:ſic pluribus comprobat Farinac. *tit.de carcerib.quæſt.* 18. *num.* 36. *& in append. de immunit.cap.*8.*num.*118.*& tit.de homicid. quæſt.* 123.*n.* 69.Suar.*lib.*3.*cap.*11.*num.*13.Bonac.*diſp.*3.*q.*7.*de immunit.*§.4.*num.*18.Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib.* 3.*q.*7.*num.*50.*& ſeqq.*

33 Ex quo fit quemlibet,ſiue infidelem,ſiue fidelem, qui pretio, vel pecunia conductus chriſtianum incautum occiderit, excluſum eſſe ab immunitate; quia verè aſſaſinij crimen committit in vulgati, & communi ſignificatione,Farinac.*de carcerib.quæſt.*18. *num.*26.*& in append. de immunit. cap.* 8. *num.* 19. *& ſeqq.& de Homicid.quæſt.*123.*num.*19.Bonac.*ſupra*.Et licet textus *in cap.*1.*de Homicidio.in* 6.non loquatur de mandatariis,ſed de mandantibus,iam ad mandatarios ex communi acceptione pœnæ aſſaſinij extenduntur; quia propriè aſſaſinij dicuntur, Farinac. *tit.de aſſaſinij crim.q.*115.*num.*19.Deinde eſto,textus loquatur,qui per infideles quoſdam barbaros chriſtianos occidebant, ex recepta tamen interpretatione extenditur ad eos, qui mediis fidelibus pecunia conductis chriſtianum occidunt, Farinac.*de Homic. quæſt.*128.*num.*22.Clarus §.*aſſaſinum,num.*1. Decian. *tract.crim.lib.*6.*cap.*28.*num.*18.Ioann. Gutierr.*pract. quæſt.ciuil.lib.*3.*q.*7.*num.*1.*& ſeqq.*Alex.Ambroſin. *de immunit.cap.*7.*num.*1.*& ſeqq.*Marian.Itali. *de immunit.Eccleſ.lib.*2.*cap.*5.§.5.*num.* 149.Anaſtaſ. Gremonius *de ſacrorum immunit.lib.*5.*cap.*16.*n.*67.

34 Dixi aſſaſinum eſſe,qui pretio conductus proximum occiderit, ad cuius veritatem non requiritur quòd defacto pretium acceperit, ſufficit ſi ei promiſſum ſit, & promiſſionem acceptauerit, quia hæc promiſſio acceptata receptioni pecuniæ æquiualet:& ita tenet Maſcard.*de probat.lib.* 1. *concl.* 138. Farinac.*de homicid.quæſt.*123.*num.* 36.*&* 37.Nomine pecuniæ intelligo quamlibet rem pretio æſtimabilem,vt pluribus comprobat Gutierr.*pract.quæſt.ciuil. lib.*3.*q.*7.*num.*20.Farinac.*de immunit.cap.*8.*num.*125. An autem res, ſeu pecunia promiſſa debeat eſſe in graui quantitate, & quæ animum mouere poſſit ad tale crimen patrandum,affirmet Farinac. *quæſt.* 123. *num.* 42.*cum* Vulpell.*conſ* 143.*num.* 9. Alexand. Ambroſin.*de immunit.cap.*7.*ſub num.*9. Vnde negat aſſaſinij crimen committi ex datione vnius paris caligarum. Et ratio eſſe poteſt; quia talis datio cauſa eſſe non poteſt talis criminis, cùm ex ſe apta non ſit animum mouere. Item dici non poteſt pretium tam diræ aggreſſionis. Cæterùm,credo aſſaſinium committi,quia ſi ex contractu illius paruæ rei occidiſti,grauiùs peccaſti,quia vitam alterius ita vilipendes,paruitas enim pretij non minuit, ſed auget malitiam,vt contingit in ſimonia.

Sed quid ſi promiſiſſet ſicario dare aliquam in vxorem? Negat tunc committi crimen aſſaſinij Boſius *tit.de mandatis ad homicidium,num.* 35. *verſ. non vero etiam promiſſione vxoris ducendæ*, quem videtur ſequi Farinac.*q.*123.*num.*44. Mouentur, quia executio illius promiſſionis non eſt in voluntate promittentis. Ergo reputatur, ac ſi nihil promiſiſſes. At exiſtimo vere crimen aſſaſinij committi;quia negari non poteſt talem promiſſionem eſſe pretio æſtimabilem,ſiquidem ex illa promittens manet obligatus quoad fieri poſſit procurare, vt vxor promiſſa velit, & ex alia parte ſicarius motus illa promiſſione crimen patrauit,Decian.*tract.crim.lib.*9.*cap.*3.*num.* 16. *in fine*. Deinde requiritur,vt promiſſio fuerit certa, & ſpecifica,nec ſufficit generalis,& incerta, & quæ aliàs nullã induceret obligationẽ,quia hac ſtante gratis fit actio,vt ſi dicas mandatario te nunquam defuturum in ipſius neceſſitatibus.Bald.*conſ.*483. *incipiente*, Bertonus de Leuo, *n.*1.*verſ.item fuit promiſſum*.Boſius *tit.de mandat.ad homicid.num.* 55.*hab. conſ.* 170. *num.*18.*& ſeqq.lib.*1.Vulpellus *conſ.*143. *n.*5. Baiard. ad Clarum *in* §. *aſſaſinum*, *n.*7.Farinac.*quæſt.* 123.*n.* 145.Bonac.*diſp.*3.*quæſt.*7. *de immunit.* §. 4. *num.* 18. quamuis contra teneant plures ibidem à Farinac. relati. Item debet eſſe promiſſio acceptata, aliàs nullam

Digitized by Google

lam inducit obligationem, Bald. *ſupra* Decian. *tract. crim.lib.9.cap.30.num.* 17. Farinac. *num.* 147. Adde debere eſſe promiſſionem, ſeu dationem pecuniæ pro ipſa occiſione, non autem pro expenſis itineris ad occidendum, aut occiſorem à morte liberandum; quia ad crimen aſſaſinii expoſtulatur, vt non gratis, ſed pretio occiſio fiat, ſic Gab.*conſ.* 170. *num.* 21. *&* 23. Boſius *tit de mandatis ad homicid.n.* 34. Alexand. Ambroſin.*de immunit.cap.7.ſub num.* 9. Farinac. *de homicid.quæſt.*123.*num.*158.*& de immunit. cap.* 8. *n.* 117. Bonac.*ſupra.* Verùm ſi nulla interueniente promiſſione aliquem occidas, vel occidere facias, motus ſpe acquirendi litem, vel complacendi tuo amico, nullo modo crimen aſſaſinij committis, nec immunitate ob id priuaris, Pariſ.*conſ.* 166. *à num.* 2. *lib.*4. Baiard. ad Clarum §. *aſſaſinum*, *n.*11. Farinac.*quæſt.* 123.*num.*158.*& ſeqq.& de immunit.cap.8.num.*138. Ambroſin.*de immunit.cap.7.ſub num.* 9. Bonac. §. 4. *num.*17.

35 Aliquæ tamen reſtant enodandæ difficultates. Prima, an occidens pretio conductus infidelem aſſaſinij crimen committat, & immunitate priuetur? Affirmant plures cum Decian.*tract. crim. lib. 6. cap.* 28.*num.*18. Marian. Itali.*de libert. Eccleſiaſt.lib.*1.*cap.*5. §.4.*num.*20.*&* 21. Farinac. *de immunit. cap.* 8. *num.* 120. Mouentur, quia eſſe fidelem, vel infidelem per accidens videtur ad crimen aſſaſinij, aliàs neque etiam occidens per fidelem illud committeret. Item infidelis etiam eſt verus proximus. Cæterùm, probabilius credo ſpectato iuris rigore aſſaſinij crimen non committi occidendo infidelem: quia textus *in cap.* 1. *de homicidio in* 6. expreſsè dicit quempiam chriſtianum. Ergo tacitè infidelem excludit. Item illa conſtitutio expedita fuit aduerſus chriſtianæ religionis hoſtes, &c. vt conſtat ex eius proœmio, quod occidentibus infideles conuenire non poteſt. Neque obſtat infidelem verè eſſe proximum, quia non pro cuiuſlibet proximi occiſione hæc aſſaſinij pœna incurritur, ſed pro occiſione chriſtiani proximi? Secus verò eſt in occiſione proditoriè facta, quia in *cap.*1.*de homicid.* non fuit limitatum ad proximum chriſtianum, ſicut in hoc crimine aſſaſinij limitatum eſt: & ita tenet poſt alios antiquiores Couarr. *var. reſolut.lib.*2.*cap.*20.*num.*10.*verſ. quinto*, Clarus *in pract.* §.*aſſaſinium*, *verſ. benè verum eſt. Etque* 85. *verſ. vbi agitur*, Ioann. Gutierr.*pract.quæſt. ciuil. lib.* 3. *quæſt.*7. *num.* 8. Alexand. Ambroſin.*tract.de immunit. cap.7.n.* 12. & pluribus firmat Farinac.*q.*123. *n.*33. Maſcard. *de probat.lib.*1.*concl.*137.*n.*13.

In dubio autem; an occiſus, paganus, vel chriſtianus reputandus ſit. Variant Doctores, & plures affirmant paganum eſſe reputandum, dum contrarium probatum non fuerit ſaltem ex communi opinione: ſic Alexand. Ambroſin. *de immunit*, *& libert. Eccleſiaſt.cap.7.num.*12.*&* 13. & conſentit Farinac.*de immunit. cap.* 8. *num.* 121. & alij apud ipſos. At credo probabilius, ſi in territorio chriſtianorum reperiatur, vbi infideles non permittuntur liberè habitare præſumendum eſſe chriſtianum: quia præſumptio debet deſumi ex communiter contingentibus, *leg. certi*, §.*quoniam.ff.ſi certum petatur.* Sic Clarus, Ioann. Gutierr.*ſupra.* & Bonac.§.4.*num.*19.

36 Secundò, dubitatur, an occidens pretio conductus inimicum, committat crimen aſſaſini? Reſpondeo ſi occiſus non ſolùm eſt inimicus mandantis, ſed etiam occidentis, non committitur ab occiſore aſſaſinij crimen; quia dici non poteſt incautum occidere, cùm ſemper habeat inimicus occaſionem ſe ab illo præcauendi. Secus verò, ſi ſolùm mandantis eſt inimicus, tunc crimen aſſaſinij committitur, quia incautus occiditur: ſic Alexand. Ambroſin. *de immunit.cap.7.num.*10. Couarr.2.*var.cap.* 20 *num.*9. *circa finem*, Bonac.*diſp.* 3.*q.*7.*de immunit.* §. 4.*num.* 18. Farinac.*quæſt.*123.*num.*157.*& de immunit.cap. 8.num.* 132. Adde neque etiam dici aſſaſinum, nec immunitate priuari eum qui conductus pecunia occidit inimicum mandantis præſente ipſomet mandante: ſic Hieron. Gabr.*conſ.*170. *num.*1.*& ſeqq.lib.* 1. Farinac. *quæſt.*113.*n.*35.*&* 99 *&* 148. *& de immunit. Eccleſ. cap.*8.*num.*133. & alij apud ipſos. Ratio eſſe poteſt; quia tunc occiſor auxilium videtur præſtare mandanti, ipſeque mandans videtur ibi eſſe præcipuus occiſor; cùm autem ab eo ſe debebat occiſus præcauere, non cenſetur illa occiſio proditoriè facta; ac proinde nec digna immunitatis priuatione.

37 Tertiò dubitatur, an aſſaſinij crimen committat, & immunitate priuetur, ſi accepit pecuniam ad vulnerandum, & non ad occidendum? Probabiliorem exiſtimo partem negatiuam. Tum quia textus in *cap.* 1. *de homicidio in* 6. de interficientibus chriſtianos loquitur, non de vulnerantibus. Tum quia aſſaſinus videtur dictus ab eo, qui ex officio, ſeu contractu animam à corpore abſcindit: & ita defendit Decian.*tract.crim.lib.9.cap.* 30. *num.* 41. Vulpell.*conſ.*143.*num.*1. Baiard. ad Clarum §. *aſſaſinium*, *num.*2. Farinac. *de homicid.quæſt.*123.*num.* 139. *& de immunit.cap.8.num.*134. Alex. Ambroſin. *de libert.c.* 7.*num.*11. Ioann.*pract.quæſt. ciuil.lib.*3 *q.*7.*n.*59.

38 Sed quid ſi accepit pecuniam ad occidendum, & non occidit, ſed ſolùm vulnerauit? Negat Ioann. Gutierr.*lib.*3.*pract.quæſt.*97.*num.*59. gaudere immunitate, quia verè crimen aſſaſinij committit, ad cuius malitiam ſolùm videtur requiri, vt acceperit pecuniam ad occidendum, & per ipſum non ſteterit, quin occidat. Cæterùm, mihi probabilius eſt gaudere immunitate; quia immunitas neganda non eſt niſi propriè committentibus crimen aſſaſinij. Sed qui accepta pecunia alium vulnerauit, ſi tamen non occidit, non committit verè, & propriè crimen aſſaſinij. Ergo Minorem probo, quia textus *in cap.* 1.*de homicid. in* 6. vbi hoc crimen declaratur, ſolùm de mandante dicitur puniendum eſſe iiſdem pœnis, ſiue mors ſequatur, ſiue non, nihil tamen de mandatario dicitur. Ergo mandatarius qui mortem non intulit, relinquitur in hac parte diſpoſitioni iuris communis, quæ eſt neminem ob vulnerationem tantum priuare immunitate; & ita tenet innumeros referens Farinac. *de homicid.quæſt.*123.*num.*77.*& de immunit. cap.* 8.*n.* 123, *fine*, Maſcard. *de probat.concl.*138.*n.*2.*&* 5. Hieron. Zeuall.*comm.contra com.q.*540.*num.*5.*& ſeqq.*

39 Quartò dubitatur, an mandans aliquem occidere ſub promiſſione pecuniæ morte non ſecuta incurrat crimen aſſaſinij, & immunitate priuetur? Probabilius credo incurrere, & immunitate priuari. Quia in *c.*1.*de homicid.in* 6. ad pœnas illius capitis incurrendas ſufficit mandatum effectu non ſecuto. *Ibi ſtatuimus, vt quicunque princeps prælatus, ſeu quæuis alia Eccleſiaſtica, ſeu ſæcularis perſona quempiam chriſtianorum per prædictos aſſaſinos interfici fecerit, vel etiam mandauerit, quamquam mors ex hoc forſitan non ſequatur, aut eos receptauerit, vel defenderit ſeu occultauerit, excommunicationis, & depoſitionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio incurrat ſententiam ipſo facto*, &c. Sed hæ pœnæ non incurruntur, niſi ob crimen aſſaſinij. Ergo ſic mandans reus eſt aſſaſinij. Ergo immunitate priuatus: & ita tenet Decin.*lib.*6. *cap.*28.*num.*18 *ad finem*, Farinac.*de immunit. cap.* 8.*n.* 128. & faciunt quæ congerit *quæſt.*123.*num.*26. Adde etſi poſtea mandatum reuocauerit ante effectum ſecutum, non euitabit pœnas ſupradictas; quia iam crimen

Digitized by Google

crimen commiſit, cui ipſo facto ſunt annexæ: licet aliàs pœnas ab ſtatuto impoſitas poſſit euitare: ſic pluribus comprobat Farinac. *q.*123.*num.*79.*&* 82.

40 Quintò, dubitatur de receptante, defendente, & occultante aſſaſinum. Dicendum ergo eſt hos immunitate priuari, ſi verè cauſa ſint mortis illatæ; quia ex *ſupradicto textu pro humani de homicida in* 6. afficiuntur pœnis impoſitis aſſaſinis. Ergo ſignum eſt reos eſſe aſſaſinij: & ita tenet Farinac. *quæſt.* 123. *à num.* 29. Debent tamen cognoſcere ſic auxiliantes aſſaſinos eſſe, quibus auxilium præſtant, & illis quatenus tales auxilium præſtare debent, aliàs pœnas euitabunt, Farinac. *n.*34.

41 Septimò, excipiuntur ab immunitate hæreſis rei: ſic expreſsè habetur in bulla Gregor. & tradunt omnes, & meritò; quia eſt grauiſſimum crimen, & Eccleſiam Dei funditus euertit. Solùm eſt dubium; an non ſolùm hæretici, hoc eſt qui pertinaciter aliquid credunt contra fidem, ſed etiam qui his auxilium præbent, immunitate priuentur? Ratio dubitandi eſt, quia hi non ſunt hæretici; eſto ſint de hæreſi ſuſpecti. At ſolùm hæreticis negatur immunitas. Ergo. Dices negari hæreſis reis, qui non ſolùm eſſe videntur hæretici, ſed etiam qui eis auxilium præſtant, &c. Sed contrà, quia reus hæreſis eſt, qui hæreſim committit, at auxiliatores hæreticorum hæreſim non committunt. Ergo. Nihilominus dicendum eſt hos auxiliatores, & quoſcunque alios, qui ſuſpicionem hæreſis incurrunt immunitate priuari, non per ſe, ſed ratione hæreſis, cuius ſuſpicionem incurrunt. Cùm enim hæreſis ſit crimen exceptum, & hoc in animo conſiſtat, & examinatione indigeat, quoties delinquens illius ſuſpicionem incurrit, extrahi poteſt ab Eccleſia, vt examini ſubiiciatur, & ſic eſt in praxi receptum, & tenet in præſenti Farinac. *de immunit. Eccleſiæ, cap.*13.*num.* 175. Bonac. *diſp.*3. *quæſt.*7.*de immunit.*§.4.*num.*21.

42 Tandem in ſupradicta bulla Gregoriana excluditur à priuilegio immunitatis reus læſæ maieſtatis in perſonam ipſiuſmet principis. At ſpectato iure communi ſatis dubium eſt, an hi excludendi ſint: nam eſto hoc crimen grauius ſit homicidio proditorio, non tamen licet priuationem immunitatis extendere ad alia crimina præter excepta, quia obſtat textus *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ.* concedens immunitatem quibuſuis delinquentibus quantumcunque grauia crimina perpetrauerint, niſi in illis caſibus exceptis. Quapropter iure communi ſecluſa Gregoriana conſtitutione cenſerem gaudere vtique immunitate læſæ maietatis reum, vt tradit Boſius, *tit. de captura, num.* 3. Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib.*4.*quæſt.*4. *num.*3.*iuncto num.* 9. Villagutt. *de extenſ. legum, cap. fin. num.*5.*ante finem.* At ſtante conſtitutione Gregoriana res eſt abſque controuerſia, cùm ab immunitate excludantur læſæ maieſtatis rei in perſonam ipſiuſmet principis. Ex quibus verbis clarè colligitur reos læſæ maieſtatis in ſtatum principis, aut in eius conſanguineos, vel conſiliarios non priuari immunitate: ſic Farinac. *de immunit. cap.* 14. *num.*190.*&* 192.

43 Nomine *principis* intelligitur qui ſupremam habet iuriſdictionem, neminique eſt ſubiectus, qualis eſt Pontifex, Imperator, Galliæ, & Hiſpaniæ Rex, & in probabiliori ſententia Dux Florentiæ, Auſtriæ Sabaudiæ, Saxoniæ, & ſimilium: ſic Marian. Itali *lib.* 1.*de immunit. Eccleſ. cap.*6.§.7.*num.*18. Ambroſin. *de immunit. cap.*9.*num.*5. Farinac. *in append. de immunit. cap.*14.*num.*188. & faciunt quæ tradit *q.*112.*n.*176.

Item debet intelligi princeps reſpectu offendentis, ita vt vel ratione originis, vel domicilij offendens ſubditus illi ſit, aliàs crimen læſæ maieſtatis non committet, vt conſtat ex textu *in clem. paſtoral.* §. *deniq; &* §.*ſeq. de ſententia, & re iud.* & tradit ibi gloſſa Immola, Cardin. Zabarella, & alij, Diaz. *pract. c.* 119. *num.*1.*in princ.* Anton. Gom. *de delictis, cap.*2.*num.*10. Clarus *in pract.* §.*læſæ maieſtatis, num.*7. Farinac. multos referens *quæſt.*112. *n.* 240. *& in præſenti, append. de immunit. cap.*14. *num.* 191. cum Alex. Ambroſin. *de immunit. & libert. cap.*9.*num.*6. Marian. Itali *eodem, tract. lib.*1.*cap.*5.§.7.*n.*48.*& ſeqq.*

PVNCTO X.

An ſint alij caſus excepti ab immunitate præter ſuperdictos.

1 *Non ſunt alij à ſupradictis.*
2 *Non videtur conſuetudine alios eſſe introductos.*
3 *Ex identitate, vel maioritate rationis pluribus placet alios caſus eſſe excipiendos.*
4 *Probabilius eſt oppoſitum.*
5 *Raptores virginum, & adulteri priuantur ex plurium ſententia immunitate. Sed non probatur.*
6 *Sodomita non eſt ſpectato iuris rigore immunitate priuatus.*
7 *Sacrilegus, niſi homicida, aut mutilans ſit in Eccleſia non priuatur immunitate.*
8 *Periurus, & falſus teſtis immunitate gaudet.*
9 *Incendiarius immunitate gaudet, tametſi plures Doctores contra ſentiant.*
10 *Iudices, aliique miniſtri extrahentes violenter, & iniuſtè delinquentem ad Eccleſiam confugientem, immunitate gaudent.*
11 *Fabricator falſæ monetæ immunitate gaudet.*
12 *Delinquentibus in criminibus exceptis prodeſt immunitas quoad non excepta.*

1 Regula generalis eſt nullos alios eſſe. Tum quia *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ.* conceditur immunitas quibuſuis delinquentibus, quantumuis grauia crimina commiſerint, & ſolùm aliqui caſus in præcedenti puncto enumerati excipiuntur. Ergo omnes alii ex vi illius textus manent comprehenſi. Tum etiam quia in bulla Gregor. quæ expedita fuit eò fortè, vt omnia ad vnam formam redigerentur, expreſsè apponuntur caſus in ſupradicto puncto excepti, & nullus alius. Ergo nullus alius manet ab immunitate Eccleſiarum excluſus ex regula. Quòd exceptio firmat contrarium in caſibus non exceptis *leg. nam quod liquidè*, §.*fin. in* 1.*reſponſo, ff. de penu legata*, *cap. domus* 32.*quæſt.*7. Deinde quia excipiens Pontifex ſupradictos caſus apponit dictionem taxatiuam *tantum*, quæ de ſui natura impedit extenſionem in non exceptis ex *leg. ſi cum exceptione*, §.*quòd ſi homo, ff. quod metus cauſa*, *leg. properandum*, §.1.*Cod. de iudiciis*, §.1.*in fine, inſtit. de ſtipul. ſeruor.* Præterea talis exceptio fit per modum formæ, vt conſtat ex illis verbis, *ad vnam tantum formam reducimus.* Ergo illis nihil addi, aut diminui poteſt, iuxta doctrinam Roland. *conſ.*30.*num.*3 *& conſ.*72. *num.*60.*&* 68.*lib.*3. *Pariſ. conſ.*19.*n.*188.*lib.*2.

2 Sed dubium eſt, an ratione conſuetudinis alij caſus excipiantur? Videntur excipi. Tum quia conſuetudo legitimè præſcripta vim habet derogandi Eccleſiaſticam legem. Tum quia bulla Gregorij, non videtur conſuetudines tollere, ſed ſolùm priuilegia, & indulta principibus conceſſa. Et caſu quo conſuetudines tolleret, adhuc poſſent denuò introduci; præcipuè videntibus, & tacentibus prælatis; & ita eſſe introductam conſuetudinem extrahendi plures delinquen

delinquentes à locis ſacris per iudices ſæculares firmat Clarus *in pract. §. fin. quæſt.* 10. *verſ. ſcias autem*, Suar. *lib.* 3. *cap.* 11. Oldradus *conſ.* 54. *num.* 2. Petr. Gregor. *ſyntag. iuris lib.* 33. *cap.* 22. *num.* 3. *in diſcurſu*, & alij relati à Farinac. *de carcerib. quæſt.* 28. *num.* 73. *& de immunit. cap.* 2. *num.* 16. & à Boſſio *tit. de captura, num.* 3. & ab Ambroſ. *de immunit. cap.* 14.

Sed tenendum eſt ex ratione conſuetudinis nullum eſſe caſum præter ſupradictum exceptum; quia omnes conſuetudines derogantes immunitati Eccleſiæ ſublatæ ſunt à Conc. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. quatenus ibi renouatur obſeruantia immunitatis ſecundùm canones, & ſummorum Pontificum conſtitutiones. Poſt concilium autem, ante bullam Greg. non fuit tempus ſufficiens ad introducendam conſuetudinem aduerſùs Eccleſiaſticam legem, quæ requirit ad minus tempus quadragenarium. Ex bulla verò Gregorij omnes conſuetudines ſublatæ ſunt: nam eſto expreſsè reuocatæ non fuerint, per æquipollentia verba reuocantur. Tum quia ibi adeſt clauſula *ſublata*, &c. quia tollitur omnis facultas aliter iudicandi aut interpretandi, iuxta *cap. ſi eo tempore de elect. in* 6. & optimè tradit Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.* 1. *p. cap.* 13. *num.* 27. *&* 28. Tum quia adeſt ibi decretum irritans, contra quod allegari non poteſt contrarius vſus; vt relato Callad. Puteo, & aliis docet Farinac. *in oppoſitione de immunit. cap.* 2. *num.* 15. Tum quia hæc conſtitutio expedita fuit vt ad vnam formam omnes caſus immunitatis reducerentur, de cuius natura eſt, vt ad vnguem ſeruetur. Tum quia conſuetudo derogans immunitatem corruptela à Pontifice nominatur. Tum denique quia expreſsè derogat quamlibet facultatem, quomodocunque emanauerit à ſede Apoſtolica contrarium iudicandi, ſub qua tam ſtatutum, quàm lex, & conſuetudo videtur comprehendi, & ita tenet, latéque probat Ambroſin. *de immunit. cap.* 14. Marian. Itali *de immunit. lib.* 1. *cap.* 6. *in princ.* Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, q.* 7. *de immunit.* §. 6. *num.* 4. Neque obſtat Pontificem motum eſſe ad illam conſtitutionem expediendam ob priuilegia, & indulta, quæ princeps ſæcularis prætendebat habere, quæque immunitati derogabant. Nam eſto ex illo capite motus fuerit, ſimul etiam voluit conſuetudinibus cõtrariis derogare, & normam generalem vbique ſeruandam in materia immunitatis conſtituere, vt conſtat ex dictis, & ex illis verbis. *Sublata qualibet differentia ad vnam formam tantum reducimus.* &c. Adde alleganti conſuetudinem immunitati contrariam credendum non eſt, niſi probet *ex leg. in bello,* §. *facta. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.* & tradit Menoch. *conſ.* 37. *num.* 92. Surdus *lib.* 3. *conſ.* 354. *num.* 2. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 2. *num.* 18. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. § 6. *num.* 4.

3 Secundò dubitatur, an ex identitate, vel maioritate rationis alij caſus excipiantur? Negari enim non poteſt plures eſſe caſus grauiores, & atrociores iis, qui ab Innocent. III. Greg. IX. & XIV. excipiuntur, quales ſunt, raptus, adulterium, ſodomia, incendium, furtum, ſacrilegium, & ſimilia. Quæ ſi ex identitate, vel maioritate rationis non excipiuntur ab immunitate, occaſio datur perditis hominibus liberiùs viuendi, grauiaque crimina patrandi freti ſpe ſecuritatis ab Eccleſiaſtica immunitate conceſſæ. Ne ergo immunitas Eccleſiæ, quæ in honorem Dei fuit introducta, cedat in eius iniuriam, dicendum videtur in ſupradictis caſibus non prodeſſe, & fauet Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 20. *verſ. & licet certi tantum caſus*, vbi probat ex identitate rationis conſtitutionem etiam pœnalem extendi poſſe ad

alios ſimiles caſus, quod maiorem vim habet, quoties in diſpoſitione legis ratio ſcripta eſt. Nam tunc non dicitur lex pœnalis extendi, ſed comprehendi, & intelligi ſub expreſſo *leg. nominis & rei, ff. de verbor. ſignificat.* Neque illa extenſio eſt extenſio, ſed intellectio legis, & illius declaratio, vt tradit Bald. *in leg. quamuis circa princ. Cod. de fideicommiſſ.* Oldrad. *conſ.* 185. *in fine*, Calderin. *conſ.* 1. *tit. vt lite pendente, & conc.* 1. *tit. de Regularib.*

4 Dicendum tamen eſt, ex identitate, vel maioritate rationis nullum caſum excipiendum eſſe. Primò, quia facienda non eſt extenſio ex identitate rationis, quando talis extenſio præiudicat cauſæ fauorabili; qualis eſt Eccleſiaſtica immunitas. Secundò, quia ſi vltra caſus exceptos liceret alios ob identitatem, vel maioritatem rationis excipere: Regula aſſignata in *cap. inter alia*, & tradita à Greg. in ſua bulla deſtrueretur; quia nihil firmum, & ſtabile eſſet conſtitutum. Tertiò, quia pœnæ locum non habent niſi in caſibus expreſſis, vt multis probat Villagut. *in tract. de extenſ. legum, Rub. de extenſ. legis pœnalis reſpectu mere pœna per totam*; Et ita in præſenti caſu non dari extenſionem ex identitate; vel maioritate rationis tradit Suar. *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 15. *&* 17. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. cap.* 13. *Rub. de immunit. Eccleſ. poſt num.* 27. Farinac. *in append. de immunit. cap. vlt. num.* 353. Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 12. *&* 17. Anaſtaſ. Germon *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 56. Alexand. Ambroſ. *de immunit. & libert. Eccleſ. cap.* 1. *num.* 13. *& ſeqq.*

5 Ex his infertur primò, quid dicendum ſit de raptoribus virginum, & adulteris ad Eccleſiam confugientibus? Aliqui enim exiſtimant immunitate eſſe priuatos, tum ex auth. de mandatis principum, §. *neque autem, collat.* 3. Tum ob conſuetudinem, quæ eſt optima legum interpres, quæ iis criminibus atrocibus denegat ſecuritatem. Tum quia raptus eſt quædam rapina grauior quolibet alio latrocinio; ac proinde comprehendi poteſt in caſu latrocinij excepto: & ita probabile reputat Suar. *lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 17. & tradit Boërius *deciſ.* 109. *ante finem*, Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 28. *num.* 20. *in fine*, Anton. de Buttio *cap. inter alia, num.* 18. *de immunit. Eccleſ.* Angel. *de maleficiis, in verbo quod fama publica, num.* 59. *in princ.* & ibi addentes *litt. B. poſt medium.*

At omninò tenendum eſt contrarium hos raptores, & adulteros immunitate gaudere. Tum quia nõ ſunt caſus expreſsè excepti in ſupradictis bullis. Tum quia in *cap. de raptoribus* 36. *q.* 1. his conceditur immunitas. & ita poſt alios antiquiores defendit Suar. *ſupra*, Azor. 1. *p. inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 9. *verſ. quid verò de raptoribus*, Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 11. *num.* 35. *&* 36. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 17. *& ſeqq.* Et licet ibi dicat ſeruandam eſſe conſuetudinem, vbi viguerit. At in *append. de immunit. cap.* 6. *n.* 88. mutat ſententiam nullo modo conſuetudini eſſe ſtandum. Idem tradit Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib.* 3. *quæſt.* 5. *per totam*, Anaſtaſ. Germ. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 57. Marian. Itali *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 3. § 2. *num.* 8. Bonac. *diſp.* 3 *quæſt.* 7. §. 4. *num.* 4. Neque obſtant in contrarium dicta, quia ſolùm probant ex iure ciuili raptores, & adulteros ab immunitate eſſe excluſos. Ius autem canonicum illos textus corrigit, & in materia immunitatis Eccleſiaſticæ Pontificæ conſtitutioni ſtandum eſt, vt multis relatis comprobat Farinac. *in append. de immunit. cap.* 2. *num.* 27. *& ſeqq.* Conſuetudini autem iam ſæpè diximus derogatum eſſe.

6 Secundò, infertur quid dicendum ſit de Sodomita? Clarum eſt eſſe grauiſſimum crimen, ita vt

Digitized by Google

conſtitutionibus regiis pœnam mortis habeat annexam, & ex conſtitutione Pij V. curiæ ſæculari clerici delinquentes traduntur: ob quas rationes Marian. Itali *tract. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 3.* affirmat ſic delinquentem priuatum eſſe immunitate. Cæterùm, contrarium verius eſſe credo; quia nullibi hoc crimen excipitur, & in materia pœnali immunitatem derogante non licet extenſionem facere: & ita tradit Farinac. *in append. de immunit. cap. 6. num. 98.* vbi aduertit ſi Pontifex conſulatur, daturum facultatem abſque dubio, vt curiæ ſæculari remittatur hic ſodomita, maximè ſi de pluribus actibus infamatus fuerit: hoc enim requirit conſtitutio Pij V. vt tradit Nauarr. *cap. 27. num. 249. verſ. tertio dico.*

7 Tertiò infertur quid dicendum de ſacrilego? Tametſi plures Doctores, quos refert, & ſequitur Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. lib. 3. q. 1. n. 33.* Tuſchus *verbo Eccleſia, concl. 11. num. 19.* Petr. Greg. *ſintag. iuris, cap. 22. num. 1.* ſentiant immunitate priuari. Tum quia grauiſſimum crimen eſt. Tum quia eſt ſpecialiter contra reuerentiam debitam Deo; ac proinde contrarium immunitati. Nihilominus affirmandum eſt ab immunitate non excludi; quia in *cap. inter alia, & conſtitutione Gregoriana* ſolùm excipitur ſacrilegium ob homicidium, & vulnerationem in Eccleſia factam. Ergo alia ſacrilegia excepta non ſunt. Ergo comprehenduntur ſub priuilegio conceſſa in *cap. inter alia*: & ita tenet Nauarr *cap. 25. n. 19.* Alexand. Ambroſin. *de immunit. cap. 5. num. 6.* Marian. Itali. *de immunit. Eccleſ. lib. 1. cap. 5. §. 3. n. 75. & ſeqq.* Farinac. *in append. cap. 6. num. 99.* Hinc fit blaſphemum, & ſuperſtitioſum immunitate gaudere, niſi de ſuſpicione hæreſis examinandus ſit; quia non ſunt crimina excepta, Bonac. *diſp. 3. quæſt. 7. de immunit. §. 4. n. 3.* quamuis contrarium teneat Farinac. *de carceribus q. 28. num. 67.* Sed loquitur ante conſtitutionem Gregorianam, eo motus argumento; quia qui delinquit aduersùs Eccleſiam ſponſam, non gaudet immunitate, à fortiori qui aduersùs ſponſum, & caput Eccleſiæ delinquit. Sed non placet ratio, aliàs omnia peccata ab immunitate eſſent excluſa; quia omnia ſunt contra Deum. Item non eſt verum quemlibet delinquentem contra Eccleſiam eius immunitate priuari, ſed ſolum homicidam, & mutilatorem. Adde ob ſimilitudinem, vel maioritatem rationis has pœnas extendendas non eſſe.

8 Quartò infertur quid dicendum de periuro, & falſo teſte? Et quidem immunitate gaudere conſtat ex ratione ſæpè repetita, quòd non eſt crimen exceptum, & conſequenter comprehendi debet ſub regula generali: & ita tradit Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 18. num. 121* Farinac. *in append. de immunit. cap. 9. num. 140.* Neque obſtat periurum, & falſum teſtem homicidæ æquiparari *cap. fin. 22. quæſt. 1.* Nam vt rectè dicunt Decian. & Farinac. *ſupra* æquiparatur homicidæ voluntario, non proditorio, qui ſolùm eſt ab immunitate exceptus. Adde æquiparari quoad pœnitentiam imponendam, ita vt poſſit pro ipſo eadem pœnitentia imponi, non tamen æquiparatur quoad omnes effectus, alias periturus eſſet irregularis, ſi eſt homicida. Item ad priuationem immunitatis non ſufficit æquiparatio, ſed identitas; quia in pœnis non datur extenſio de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam. Deinde æquiparatur eodem modo in *ſupra dicto cap.* fornicationi, & adulterio, & tamen hæc non priuat, vt diximus immunitate. Ergo neque periurium. Sed quid ſi periurio cauſa fuiſti, vt aliquis morti eſſet damnatus, alias non damnandus? Marian. Itali. *de immunit. Eccleſia, lib. 1. cap. 5. §. 4. & cap. 5. §. num. 145. & ſeqq.* affirmat te eſſe priuatum, quia homicida proditorius cenſeris. Dubius eſt Farinac. *in append. num. 141.* & conſulendum eſſe ſanctiſſimum, dicit. At dicendum eſt te priuatum non eſſe, quia eſto moraliter occideris, non tamen phyſicè, ſed phyſicè tantùm occidenti negatur immunitas; quia hic eſt qui propriè occidit. Ergo moraliter occidenti conceſſa eſt. Et faciunt quæ diximus de mandante.

9 Quintò infertur ad caſum, quid dicendum de incendiariis: affirmant graues Doctores immunitate priuatos eſſe. Tum quia æquiparantur agrorum depopulatoribus, vt conſtat ex *cap. peſſimam 23. q. 8.* Tum quia in *dicto cap.* illis negatur immunitas. Quatenus datur facultas Regibus, & Principibus eos puniendi conſultis Epiſcopis, & Archiepiſcopis. Quod tamen conſilium neceſſarium non eſſet, Si ipſi incendiarij ad Eccleſiam non confugiſſent. Supponitur ergo in textu eos ad Eccleſiam confugiſſe, & hoc non obſtante non negatur facultas Regibus, & Principibus eos puniendi, conſultis tamen Epiſcopis. Cæterum, verius exiſtimo ſupradictos immunitate gaudere, Farinac. *in append. de immunit. cap. 6. num. 105.* Ratio eſt, quia in *cap. inter alia*, & aliis iuribus, & in bulla Gregorij non excipiuntur. Sed omnibus delinquentibus conceditur immunitas, niſi in caſibus exceptis. Ergo iis eſt conceſſa. Neque obſtat hoc crimen ſimile eſſe depopulationi agrorum: quia cùm non ſit idem, ſed diuerſum, exceptio vnius, non eſt exceptio alterius; imò potius firmat regulam in caſibus non exceptis. Adde ex ſuprad. textu non colligi hos incendiarios ad Eccleſiam confugiſſe: conſilium enim Epiſcoporum non petitur, quia ad Eccleſiam confugerunt, ſed vt cordatè, & prudenter Reges, & Principes procedant in aſſignanda pœna iis delinquentibus, cùm ſecundùm ius antiquum variæ ſint conſtitutæ ſic Gloſſa *ibi*.

10 Sextò infertur quid dicendum ſit de iudicibus, aliiſque miniſtris violenter extrahentibus confugientem ad locum ſacrum, an ob huiuſmodi delictum immunitate priuentur? Affirmant Decian. *tract. crim. lib. 6. cap. 25. num. 7. poſt med. & cap. 26. num. 9.* Petr. Gregor. *ſintag. iuris, lib. 33. cap. 21. ſub n. 3. & cap. 22. num. 1.* Marian. Itali *de immunit. lib. 1. c. 5. §. 15.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 104. & ſeqq.* Mouentur tum ex conſilio Eutropij conſulis, qui legem tulerat aduersùs immunitatem Eccleſiaſticam, & poſtea ipſe ad Eccleſiam confugiens clauſas portas inuenit, & in porticu occiſus fuit. Tum quia non debet prodeſſe immunitas ei, qui noluit alteri prodeſſe, neque conqueri poteſt, ſi menſura, qua alios menſus fuit, ei remetiatur. At exiſtimo ob hoc delictum immunitate delinquentes gaudere ratione ſæpe repetita; quia non eſt ex criminibus expreſsè exceptis: & ita tenet Farinac. *in append. de immunit. cap. 6. num. 106.* Neque obſtat dignum eſſe, vt immunitate priuetur; quia hoc ſolùm probat poſſe legem ſtatui, qua priuetur, non tamen probat defacto ſtatutam eſſe. Adde decentiam, & congruentiam eſſe, ne gauderet immunitate extrahens ex Eccleſia delinquentem; in illo, inquam, delicto, in quo extractus deliquerat, vt euenit in conſule. Secus verò in delicto extractionis, aut alterius diuerſi.

11 Septimò infertur fabricantes falſam monetam immunitate Eccleſiæ gaudere; quia non eſt crimen exceptum in bulla Gregoriana, neque alibi. Neque obſtat committere iniuſtitiam aduersùs rempublicam, & Regem, eſſeque crimen læſæ maiestatis

Digitized by Google

maieſtatis,& non leue,graue,publicumque furtum. Non,inquam,obſtat;quia abſolutè non eſt publicum latrocinium,cùm non fiat cum violentia , & publicitate. Neque item eſt crimen læſæ maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis,ſed in eius ſtatum : ac proinde non eſt ex criminibus exceptis:& ita tradit Ioann.Gutierr.*pract.quæſt.ciuil. lib. 3. q. 4 per totam*, Farinac.*in append.de immunit.cap.6.num.91.*

12 Octauò infertur,an delinquentibus in criminibus exceptis proſit illis immunitas quoad alia crimina non excepta,verbi gratia,an homicidæ proditoriè proſit immunitas quoad crimen adulterij, ſtupri, ſimplicis furti ,&c. ita vt extrahi non poſſit ad horum punitionem? Et quæſtio procedit,quando iudex non intédit punire homicidium, nam ſi illud punire intendat,& ob illius cauſam reum è loco ſacro extrahat,clarum eſt tunc reliqua crimina poſſe punire;quia tunc non cenſetur delinquentem extrahere à loco ſacro ob alia crimina , ſed iam iuſtè extractum punit. At ſi ſolùm non excepta crimina punire intendit , etſi alicui videatur poſſe delinquentem extrahi,quia abſolutè immunitate priuatus eſt ; At probabilius exiſtimo nequaquam poſſe; quia pœnales conſtitutiones immunitatem derogantes accipiendæ ſunt in rigoroſa , & formali ſignificatione. Ergo conſtitutio excludens delinquentes ab immunitate in aliquibus caſibus accipienda eſt in formali , & propria eius ſignificatione. Ergo ſolùm comprehendit delinquentes, quatenus tales ſunt,hoc eſt , quatenus talia crimina commiſerunt. Ergo quoad alia crimina manent ſecuri; ſic Decian. *lib.6.cap.26.num.6*.Farinac. *de carcerib.quæſt. 28. n. 67 fine*, Bonac.*diſp.3.quæſt.7.de immunit. §.4. fine , num. 23.*

PVNCTO XI.

Quos effectus habeat immunitas.

1 *Non poteſt inuitus extrahi.*
2 *Extractus per violentiam reſtituendus eſt.*
3 *Blanditiis,& doloſis verbis extractus capi poteſt.*
4 *Ex licentia Eccleſiæ poteſt extrahi delinquens, quam licentiam prælatus dare poteſt accepto iuramento de pœnarum ſecuritate ſecundùm aliquos.*
5 *Non licet extra caſus exceptos reum iudici ſæculari conſignare.*
6 *In Eccleſia non poteſt delinquens gaudens immunitate vinculis alligari , etiam dum cauſa examinatur,& dubium eſt an gaudeat immunitate.*
7 *Confugienti ad Eccleſiam non poſſunt vitæ neceſſaria impediri.*
8 *Bona delinquentis , quæ ad Eccleſiam tulerit , non poſſunt auferri.*
9 *Non poteſt dum in Eccleſia exiſtit ad mortem, vel ad pœnam damnari, benè tamen in aliqua pœna pecuniaria.*
10 *Hanc pœnam ,ſi ab Eccleſia non exit , ſolus iudex Eccleſiaſticus imponere poteſt.*
11 *Quid conſuetudine in hac parte introductum ſit de modo procedendi aduerſus delinquentem confugientem ad Eccleſiam.*
12 *Extractus ab Eccleſia in caſibus non exceptis debet ante omnia Eccleſiæ reſtitui.*
13 *Non eſt neceſſarium eidem materiali Eccleſiæ reſtitui,ſufficit ſi aquè tuta.*
14 *Nulla eſt extractio delinquentis extra caſus exceptos.*
15 *Iudici extrahenti delinquentem extra caſus exceptos reſiſti poteſt, & qua ratione fieri poſſit hæc reſiſtentia.*

1 PLures enumerantur à Doctoribus. Primus,& præcipuus eſt ſæpè repetitus , vt non poſſis inde inuitus extrahi , & contra voluntatẽ Eccleſiæ; textus expreſſus *in leg.2.Cod.de his qui ad Eccleſ.confugiunt* : ibi ſancimus nemini licere ad ſacroſanctas Eccleſias confugientes abducere,& ex iure canonico *cap.inter alia,de immunit. cap. Miror , cap. Frater, cap. reum , cap. diffiniuit. & aliis 17. quæſt. 4*. Dixi ne poſſis inuitus extrahi : ſi enim ipſe liberè exeas , ſic egreſſum poterit iudex ſæcularis te capere;quia immunitas perſonis conceditur ratione loci. Vnde à loco exeunti immunitas non conceditur, Franciſc. Suar.*lib.3.cap.12.num.5*.Decian.*lib.6.cap.26. n. 11.* Farinac.*in append.de immunit. cap.19. n. 306*.Bonac. *diſp.3.q.7.de immunit. §. 5.* Notanter dixi , ſi liberè exeas,nam ſi neceſſitate coactus ad exonerandum corpus exeas , ſtatim reuerſurus , capi non poteris; quia tunc non cenſeris egreſſus à loco ſacro,Bonac. *dicto § 5 num.1.in 2.effectu*,Fagund.*de præcept.Eccleſ. lib.4.cap.4,n.56.*

2 Idem eſt ſi per vim ab aliquo extractus fueris, tunc non poteris capi à iudice,ſed Eccleſiæ es reſtituendus:ſic Valen.*t.3.diſp.6.gener. quæſt. 15. p. 1. in reſponſ.ad 2*.Praxis Neapolit.*cap.17.num. 6*. Bonac. *diſp.3.quæſt.7.de immunit.§. 2.verſ.ſed mihi dicendum*. Ratio eſt,quia illa extractio eſt violenta , ſed omnis extractio violenta eſt nulla, & reo præiudicare non poteſt. Aliàs facilè poſſent iudices confugientes ad Eccleſiam capere, & punire , ſi per vim ab aliis extractos licitè capere,& punire poſſent. Ergo. Dices, Iudex, qui non fuit particeps huius violentæ extractionis , dici non poteſt extrahere delinquentem à loco ſacro,ſed ex profano. Ergo non violat immunitatem : Ita tenet Suar.*lib. 3.cap. 13. num. 19.fine*, eſto dicat , ſic primò extrahentem obligatum eſſe extracto damna omnia quoad poſſit reparare. Sed reſpondeo iudicem violare immunitatem;quia primam extractionem continuat,delinquens enim etſi extra locum ſacrum exiſtat corporaliter , moraliter tamen reputandus eſt , ac ſi in loco ſacro adeſſet. Tum quia extractio nulla fuit; tum quia immunitatis priuilegium non amiſit ; ſi quidem Eccleſiæ eſt reſtituendus. At idem eſt ſi metu iniuſtè illato, quòd à iudice ſæculari capiendus ſis, fugias ex Eccleſia,adhuc non potes capi ; quia tunc non tam diceris egredi,quàm extrahi per violentiam,ſic pluribus comprobat Farinac.*in append.de immunit. cap.2. num.55.*

3 Sed quid ſi blanditiis,& doloſis verbis inductus exiiſti è loco ſacro? Aliqui exiſtimãt te eſſe loco ſacro reſtituẽdum,nec capi poſſe; quia hæc violentiæ æquiparantur.Sed dicendum eſt capi poſſe,& puniri;quia dici non potes violenter ab Eccleſia extractus,& ſola violenta extractio in ſupradictis iuribus prohibetur:ſic Decian.*lib.6.cap.26.num.11*.Suar.*lib. 3.cap.18.num 2*.Farinac. *in append. de immunit. cap. 19.num. 302*. Bonac. *diſp. 3.quæſt. 7. de immunit.§.2. verſ.ſexto*,Fagund.*dicto lib.4.cap.4.num.56.* Quod ſi iudex punitionis immunitatem tibi promiſerit , & ſub hac promiſſione exieris,credo te immunem eſſe à punitione,ac ſi in Eccleſia exiſteres, maximè ſi delictum non erat exceptum. Sic Nauarr. *cap. 25. num.22.in fine*,Ioann.Azor. *2.part. inſtit. mor. lib. 9. cap.9.quæſt.11*.Azebedo *lib.1.tit.2.leg.3.num. 13. & ſeqq*.Farinac.*pluribus comprobans,quæſt. 81.num.282. & in append.de immunit.cap.19.num.301*. Ratio eſt, quia priuilegio immunitatis ceſſiſti, pro ſecuritate à

Digitized by Google

iudice promiſſa. Ergo iudex tenetur hanc ſecuritatem ſeruari; aliàs ceſſio immunitatis nulla eſt.

4 Dixi inſuper ne poſſis è loco ſacro extrahi contra voluntatem Eccleſiæ, vt tacitè inſinuarum poſſe ex Eccleſiæ licentia inde extrahi, quòd in caſibus exceptis dubium non eſt, quia tunc delinquens nullum habet ius ad immunitatem, neque Eccleſiæ prælatus illum tueri poteſt. At in caſibus non exceptis eſt dubium, poſſit ne prælatus hanc licentiam concedere, & ex illius conceſſione iudex ſecularis delinquentem capere, & punire? Suar. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 3. dicit hanc licentiam concedi poſſe accepto prius iuramento à iudice de omni pœnarum ſecuritate, probatque *ex cap. id conſtituimus* 17. *quæſt.* 4. ibi reos abſtrahere non liceat, ſed neque altari conſignare, niſi ad euangelia datis ſacramentis de morte, debilitate, & omni pœnarum genere ſunt ſecuri. Ergo data hac ſecuritate poterit prælatus, ſi expedire iudicauerit, reum conſignare etiam inuitum: ſubdit tamen Suar. ipſum iudicem teneri promiſſum ſeruare; aliàs à prælato Eccleſiaſtico per cenſuras compellendus eſt.

5 Cæterùm, etſi ſpectato iure communi hoc verum ſit: at attenta conſtitutione Gregoriana credo probabilius prælatis Eccleſiæ non licere reum inuitum iudici ſæculari conſignare extra caſus exceptos. Quia in ſupradicta bulla ſolùm in illis caſibus conceditur hæc facultas. Ergo tacitè in aliis negatur: præcipuè cùm ibi dicatur eſſe irritum, & inane quod contrà actum fuerit. Quocirca ne immunitas violetur, in caſibus non exceptis concurrere debet conſenſus delinquentis, deinde conſenſus Eccleſiæ. Neque ſufficit conſenſus delinquentis, ſi deſit conſenſus Eccleſiæ; quia hoc priuilegium non delinquentibus ob ipſos, ſed ob reuerentiam loci ſacri eſt conceſſum. Quapropter renunciari à nullo poteſt, ſicuti neque renunciari poteſt priuilegium fori clericis conceſſum; quia non ipſis ob ipſos, ſed ob dignitatem clericalem conceditur, Farinac. *in append. de immunit. cap.* 19. *num.* 304.

6 Secundus effectus immunitatis eſt ne delinquens in Eccleſia vinculis alligetur; quia hoc eſſet ex loco ſacro carcerem facere: ſic Decian. *tract. crim.* 2. *p. lib.* 6. *cap.* 27. *num.* 6. Suar. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 2. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *num.* 12. & 16. Marian. Itali. *de immunit. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 51. Farinac. *de carcerib. quæſt.* 28 *num.* 9. & *in append. de immunit. cap.* 19. *num.* 297. Bonac. *diſp.* 3. *quæſt.* 7. *de immunit.* §. 5. *verſ. ſecundus effectus.* Solum eſt dubium, an poſſit ligari, vel alia via cuſtodiri interim dum examinatur ab ordinario cauſa, an gaudere debeat immunitate? Affirmat Clarus *pract.* §. *fin. q.* 30. *verſ. Quæro modo*, Farinac. *de carcerib. quæſt.* 28. *num.* 10. Ratio eſſe videtur; quia dum examinatur cauſa, dubium eſt cuius iuriſdictionis delinquens futurus ſit. Ergo vt ſe iudex ſæcularis indemnem ſeruet, poterit delinquentem, ne aufugiat, ligare & in cuſtodiam ponere: Et fauere videtur bulla Greg. dum inquit, *quodque delinquentes laici prædicti, poſtquam, vt præfertur ab Eccleſiis locíſue extracti, & capti fuerint ad carceres curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto, & firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis, ſi opus fuerit, per curiam ſæcularem detineri debent, neque inde extrahi*, &c. Cæterùm, omninò tenendum eſt nullo modo licere iudici ſæculari confugientem ad Eccleſiam in illa ligare, aut aliquo modo vexare. Quia videtur expreſsè contra textum in *cap. definiuit* 17. *quæſt.* 4. vbi cauetur, ne ipſis aliqua vis, aut nocibilitas, dãnúmve inferatur, quin poſſint per triginta paſſus ab Eccleſia exire. Ergo ſupponitur ligari ibidem non poſſe: & ita tenet Suar. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 2. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 5. *in ſecundo effectu*, Fagund. 2. *p. de præceptis Eccleſiæ, lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 55. Neque obſtat, dum cauſa examinatur poſſe iudicem ſæcularem ſuæ iuriſdictionis terminos ſeruare indemnes; quia non eſt modus ſeruandi ſe indemnem mittere falcem in meſſem alienam. Nam dum delinquens eſt in Eccleſia, eſt extra territorium, & iuriſdictionem iudicis ſæcularis. Ergo iudex ſæcularis ibidem ligare reum non poteſt. Verba autem Gregorianæ bullæ huic doctrinæ non obſtant; quia non loquuntur de alligatione facta in Eccleſia, ſed in carcere Eccleſiaſticæ iuriſdictionis, & hoc in criminibus exceptis, caſu quo requiſitus iudex Eccleſiaſticus noluerit delinquentem ſub tuto habere, dum cauſam examinat. Verùm tamen eſt poſſe extra locum ſacrum cuſtodiam apponi à iudice ſæculari, vt ſi fortè delinquens terminos ſacros egrediatur, capi poſſit; quia hoc non eſt locum ſacrum obſidere, neque delinquentem ibidem vexare, ſed profanum locum obſeruare, & in illo cuſtodiam apponere, Suar. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 4. Bonac. *diſp.* 3. *quæſt.* 7. *de immunit.* §. 5. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 19. *num.* 69. *fine*, Marian. Itali. *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 52. & alij.

7 Tertius effectus eſt, ne confugienti ad Eccleſiam impediantur alimenta, veſtitus, & reliqua vitæ neceſſaria; quia hoc eſſet per indirectum à loco ſacro extrahere delinquentem: habetur expreſsè *l. præſenti, C. de his qui ad Eccleſ. confugiunt*, ibi *vt ei aliquid vel victualium rerum, vel veſtis denegetur, aut requies*, & *cap. definiuit* 17. *quæſt.* 4. mandatur, ne iis quodcunque nocibilitatis, vel damni inferatur: & tradit Couarr. 2. *var. cap.* 20. *num.* 17. *verſ.* 31. Anton. Gom. *t.* 3. *cap.* 10. *tit. quando reus gaudet immunitate, num.* 1. Farinac. *quæſt.* 28. *de carcer. num.* 9. Suar. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 2. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. §. 5. Ex quo fit ſi ad Eccleſiam confugiens non habet, vnde ali poſſit, vel de proprio, vel de conſanguineis aut amicis, debere Eccleſiam illi alimenta ſubminiſtrare: ſic deciditur in *l. præſenti*, §. *ſanè, Cod. de his qui ad Eccl. confugiunt*, ibi *& ipſi per incommodum Eccleſiæ, egentium, & pauperum alantur expenſis.* Et ratio eſſe poteſt; quia protectioni Eccleſiæ commiſſus eſt, debet ergo Eccleſia ſuum diligentem non ita derelinquere, vt coactus inedia ſæculari iudici ſe tradat. Sic poſt alios antiquiores Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 29. *num.* 3. Azor. 2. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *quæſt.* 13. Boërius *deciſ.* 303. *num.* 3. Farinac. *ſupra, & in append. de immunit. cap.* 19. *num.* 299.

8 Quartus effectus immunitatis eſt, ne bona delinquentis, quæ ſecum ad Eccleſiam tulerit, auferantur: habetur in *dicto cap. definiuit* 17. *q.* 4. ibi *aut quodcunque nocibilitatis, & damni, ſeu ſpolij reſidentibus in loco ſacro inferre*, Suar. *lib.* 3. *c.* 12. *num.* 3. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 19. *num.* 300. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 5. *verſ. tertius effectus.* Notanter dixi bona delinquentis, nam ſi aliorum ſint aut aliis obligata, poterit iudex eum ſpoliare; quia hoc non eſt nocumentum delinquenti inferre, ſed impedire, ne aliis ipſe inferat, ſicuti poſſint ab illo arma prohibita tolli, ſi eum ipſis ad Eccleſiam confugeret; quia tollitur occaſio peccandi: ſic relato Couarr. docet Suar. *lib.* 3. *c.* 12. *n.* 3.

9 Quintus effectus eſt, ne reus dum in Eccleſia exiſtit damnetur ad mortem, vel ad pœnam, ſed potius de morte, debilitate, & omni pœnarum genere eſt ſecurus *cap. inter alia de immunit. Eccleſ. & cap id conſtituimus* 17. *q.* 4. Sic omnes Doctores. Quod ſi obiicias hunc confugientem ad Eccleſiam non eſſe

liberè

Digitized by Google

liberè dimittendum, ſed ſuper hoc quod inique fecit legitimè puniendum. *cap inter alia.* Reſpondent communiter Doctores puniendum, inquam, eſſe, non corporali pœna; ac proinde non poſſe ad triremes, ad exilium, ad effuſionem ſanguinis damnari: ſic pluribus comprobat Farinac. *de immunit. cap.* 21. *num.* 335. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 10. *num.* 5. *&* 8. *&* 14. *&* 66. Bonac. *diſp.* 3. *quæſt.* 7. *§.* 5. *verſ. quartus.* Quod ſi reus pecuniam non habet, vt ſententiæ condemnatoriæ ſatisfacere poſſet, probabile eſt tunc aliqua pœna corporali non multum corporis afflictiua puniri poſſe; quia tunc non per ſe, ſed quaſi per accidens in corpore punitur, tradit Suar. *num.* 6. & Farinac. *num.* 334. *&* 336. *& ſeqq.*

10 Sed difficultas eſt quis laico confugienti ad Eccleſiam hanc pœnam poſſit imponere; an inquam iudex ordinarius illius loci ſacri, an iudex ſæcularis, cui laicus extra Eccleſiam ſubditus eſt? Qua in re dicendum exiſtimo, ſi nollit reus ab Eccleſia exire, & iudici ſæculari conſignari; eo quod timeat promiſſionem ſecuritatis non ſeruaturum, ad iudicem Eccleſiaſticum ſpectat hanc pœnam pecuniariam imponere, & delinquentem ſic punire; quia iam ratione loci puniendus ab Eccleſia traditur: ſic aliis relatis firmat Farinac. *in append. de immunit. cap.* 21. *num.* 338. *&* 339. At ſi iudici ſæculari conſignetur reus. Nam alia via ei in caſibus non exceptis conſignari non poteſt, vt dicemus; eò quòd ipſe è ſacro loco velit exire, tunc clarum eſt à iudice ſæculari hanc pœnam imponi poſſe Abbas *cap. inter alia, num.* 8. *&* 9. Roſella. Angel. Tabiena relati à Farinac. *ſupra.* Hac tamen pœna impoſita, & delictum ſic iudicatum, iterum iudicari non poteſt; aliàs priuilegium immunitatis parum aut nihil prodeſſet; & ita poſt Gloſſam *in cap. Reum, verbo ad mortem* 17. *q.* 4. Hoſtienſ. *in cap. inter alia de immunit. num.* 1. Ioann. Andr. *num.* 8. Ancharran. *num.* 2. Anton. de Buttio *num.* 15. Zambarel. *num.* 4. & alios defendit Decian. *crim. lib.* 6 *cap.* 29. *num.* 6. *fine*, Farinac. *in append. de immunit. cap.* 21. *n.* 340.

11 Verum conſuetudine videtur receptum, cum reus ad Eccleſiam confugit in caſibus non exceptis, iudex ſæcularis cum inquirit, & citare facit, & ſi non comparet tanquam in abſentem profert ſententiam, quam tamen ob immunitatem mandare exequutioni non poteſt: ſic ex Claro *lib.* 5. *pract. §. fin. quæſt.* 3. *verſ. ſed certè apud nos, & verſ. ſucceſſiuè,* affirmat Farinac. 1. *q.* 28. *de carcerib. num.* 77. *in fine.*

12 Sextus effectus immunitatis eſt, vt extractus ab Eccleſia extra caſus exceptos debeat ante omnia Eccleſiæ reſtitui, ex textu *in cap. Miror* 17. *quæſt.* 4. *ibi: Eccleſiæ igitur illæſum reuoca, quem vt irreligioſiſſimus rapuiſti,* & ibi gloſſa, Abbas Ancharran. Bellamera, & omnes. Et hoc adeo verum eſt, vt non poſſit iudex ſic extractum interim ob alia delicta, & cauſas detinere; quia ſemper verſatur in obligatione reparandi iniuriam Eccleſiæ factam; ac proinde cum primum poſſit, eam reparare debet, Marian. Itali. *tract. de immunit. Eccleſiæ, lib.* 1. *cap.* 6. *§.* 2. *num.* 41. *& ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 2. *num.* 49. Neque ab hac reſtitutione facienda excuſatur, eſto iuramentum præſtet, & ſecuritatem tribuat, non eſſe corporaliter reum puniturum; priùs enim ſatisfacere debet Eccleſiæ, quæ ſpoliata fuit. Sic Suar. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 6. *fine*, Archidiac. Turrecrem. Bellam. Angel. Silueſt, & alij, quos refert, & ſequitur Farinac. *loco citato, num.* 50. Neque excuſatur ex eo quod perierit terminum ad probandum reum deliquiſſe in caſibus exceptis: imo etiam ſi id per confeſſionem partis probauerit: quia hæc non eſt ſufficiens probatio; cum non ſolum confitenti, ſed Eccleſiæ obſit. Item ſemper procedit regula, *quod ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus*: & cum Eccleſia ſpoliata ſit iure detinendi delinquentem, prius ipſa reſtitui debet in ſua poſſeſſione, & poſtea cognoſcere, an legitimè poſſideat: ſic alios referens Farinac. *num.* 5. Deinde cognitio, an ſit crimen exceptum, vel non, & an legitimè fuerit probatum, &c. ad iudicem Eccleſiaſticum pertinet, & non ſæcularem, vt dicemus.

13 Dixi Eccleſiæ debere reſtitui, vt tacitè inſinuarem non eſſe opus reſtituere reum eidem materiali Eccleſiæ, ſufficit ſi illi, vel alteri modo æque tuta ſit, & in illa æquè commodè ſecurus habitare reus poſſit. Quia hoc priuilegium vnicum eſt omnibus Eccleſiis. & iniuria vni facta, omnibus fit; ac proinde ſatisfactione vni præſtita, omnibus præſtatur. Ex alia parte reo, vt ſuppono, nullum inde aduenit detrimentum. Ergo ſufficienter hac reſtitutione ſatisfit, Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit. §.* 55. *circa finem.* Adde cum eodem Bonac. ibi & Farinac. *cap.* 2. *num.* 48. *de immunit.* Satisfacere iudicem, ſi reum Epiſcopo, vel eius Vicario reſtituat. Quia perinde eſt, ac ſi Eccleſiæ facta eſſet reſtitutio; quia Epiſcopus Eccleſiam repræſentat *cap. ſcire debes* 7. *quæſt.* 1.

14 Septimus effectus immunitatis eſt, vt ſi defacto reus extra caſus exceptos à iudice ſæculari extrahatur, nulla ſit talis extractio, ſic expreſsè definitur à Greg. in ſua bulla, & tradit Suar. *lib.* 3. *cap.* 13. *à n.* 12. *& ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 2. *num.* 56. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit. §.* 5. *num.* 2. Ratio eſt manifeſta; quia Eccleſia eſt locus exemptus à iuriſdictione iudicis ſæcularis quoad actum extrahendi delinquentem ad illam confugientem extra caſus exceptos, vt de ſe patet. Ergo cum iudex ſæcularis reum inde extrahit, actum iuriſdictionis non exercet, ſed potiùs tirannidem. Ergo talis extractio nulla eſt. Ex quo fit omnia inde ſubſequentia nulla eſſe; ac proinde nec poſſe incarcerare reum, nec interrogare, nec torquere, neque aliud quid iudiciale facere; quia cum ad hæc omnia requiratur, vt prius iuriſdictionem in reum obtineat, & hanc captura ſacrilega, & iniuſta non acquiſiuit; efficitur ſanè omnia ibidem fundata nulla eſſe. Sic Suar. Farinac. & Bonac. *ſupra.* Fit ſecundò obligatum eſſe iudicem reſtituere reo omnia damna, quæ ex tali extractione illi obueniunt; quia illa extractio non ſolum Eccleſiæ, ſed etiam delinquenti iniurioſa eſt: delinquens namque ius habet ne in loco ſacro capiatur, & ſi opus fuerit per vim reſiſtere comprehendenti poteſt. Ergo peccat contra iuſtitiam commutatiuam illum extrahens. Ergo ad reſtitutionem damnorum tenetur, Suar. *d. cap.* 13. *num.* 15. Bonac. *q.* 7. *de immunit. §.* 6. *num.* 1. *&* 2. Farinac. *de carcer. q.* 28. *num.* 5. *& in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 221. Valen. 22. *diſp.* 6. *& diſp.* 15. *p.* 1. *q.* 2. *verſ. nihilominus,* Ambroſin. *de immunit. cap.* 15. *num.* 7. Neque obſtat D. Thom. 2. 2. *q.* 99. *art.* 2. *ad* 3. dixiſſe, cum iudex extrahit delinquentem à loco ſacro ſolum illud peccatum habere in Eccleſiam ſacrilegij, quia poteſt explicari habere malitiam ſacrilegij per ſe, & primariò, conſequutiuè tamen habet malitiam iniuſtitiæ. Adde D. Thom. ibi ſolum voluiſſe definire eſſe aliqua peccata ſacrilegij ſeparata ab omni alia malitia. Et licet exemplum poſuerit in iudice extrahente delinquentem è loco ſacro, illi inhærendum non eſt, cum ſolum tranſeunter dixerit, & exemplorum non requiritur veritas. Neque obſtat nullum eſſe iudicem, qui hanc reſtitutionem faciat: eſto

Digitized by Google

plures ſint qui indebitè delinquentes extrahunt. Quia poſſunt excuſari tum ex authoritate Doctorum affirmantium non committi iniuſtitiam aduerſus reum in hac violenta extractione, ſed ſolùm ſacrilegium; quam opinionem probabilem reputat Bonac. & Suar. *ſupra*. Tùm quia bona fide extractionem fecerunt putantes probabili ratione Doctorum ſibi licere. Tum quia ſæpè paruum, aut nullum damnum eſt ſequutum, quod reparatione indigeat.

15 Octauus effectus immunitatis eſt, vt iudici extrahenti delinquentem è loco ſacro vltra caſus permiſſos reſiſti poſſit, tum à delinquente, tum ab Eccleſia; quia vtrique facit iniuriam, & vim vi repellere licet; facitque *l. prohibitum, C. de iure fiſci, lib.* 10. vbi officiali iniuſtè exequenti licitè de facto reſiſtitur, & ita tradit Suar. aliis relatis *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 4. Marian. Itali *tract. de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. §. 1. *num.* 45. *in fine, verſ. ſed redeo*, Farinac. *in append. de immunit. cap.* 2. *num.* 46. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. precepto, q.* 7. *de immunit.* §. 5. *in princ.* Quomodo autem hæc reſiſtentia fieri debeat, optimè explicant ſupradicti Doctores. Ex parte enim delinquentis reſiſti poteſt armis, & qualibet alia vi; quia cuilibet in defenſionem proprij iuris licitum eſt arma ſumere, & illa non eſt aggreſſio, ſed defenſio. Eccleſia autem reſiſtere primò poteſt armis ſpiritualibus excommunicatione, aliiſque cenſuris. Secundò claudendo oſtia, & quælibet alia media apponendo ad impediendum vim abſque bello actiuo. Reſiſtere autem per bellum regulariter non licet. Tum quia Eccleſiaſticis non eſt licitum arma ſumere. Tum & præcipuè quia inde maiora mala, & ſcandala orirentur. Vide Azebedo *lib.* 1. *tit.* 2. *leg.* 3. *num.* 30. Bobad. *in ſua polit. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 3. *p.* 1. Fagund. 2. *p. de precep. Eccleſ. lib.* 4. *c.* 4. *n.* 59.

PVNCTO XII.

Quam pœnam, & culpam incurrant indebitè extrahentes delinquentem à loco ſacro.

1 *Culpam mortalem committunt, & multiplicem pœnam incurrant ex iure ciuili, & canonico.*
2 *Pecunia mulctantur.*
3 *Excommunicationem contrahunt ipſo facto ex probabiliori ſententia.*
4 *Qui hanc pœnam incurrant.*
5 *Quod ſi attentata fuerit extractio, & effectus non ſit ſequutus, probabilius eſt incurri has pœnas.*
6 *Ab hac excommunicatione plures cenſent ſolum Pontificem abſoluere poſſe.*
7 *Probabilius eſt ordinarium poſſe, & cui ipſe commiſſerit.*

1 CLarum eſt culpam mortalem, & grauiſſimum ſacrilegium committere. Neque in hoc aliqua eſt dubitatio. Pœna autem his ſacrilegis impoſita multiplex eſt, tum ex iure ciuili, tum ex canonico. Ex iure namque ciuili pœna capitali, & vltimo ſupplicio puniuntur: conſtat ex *l. præſenti, C. de his qui ad Eccleſ. confug.* ibi *capitali, & vltimi ſupplicij animaduerſione plectendus*. Ratio eſt; quia reputatur hoc crimen læſæ maieſtatis. Tum quia diuinam maieſtatem offendit, qui eius domum profanat, & violat. Tum quia iuriſdictionem Pontificis vſurpat, ex cuius tantum facultate, delinquentes extrahi poſſunt ex Eccleſia: ſic poſt alios Clarus *in pract. q.* 68. *verſ. extrahens aliquem*, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 360. *num.* 68. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 2. *& in append. de immunit. cap.* 10. *num.* 309. Suar. *de relig. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 9. *quæſt.* 11. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 8. *num.* 2. *&* 4. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 6. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* § 6 *num.* 5. & alij. Verum hæc pœna non videtur vſu recepta, vt tradit Suar. *cap.* 13. *num.* 6. Decian. *lib.* 6. *cap.* 18. *num.* 4. Bonac. *d. quæſt.* 7. §. 6. *num.* 5. & ratio eſſe poteſt; quia tum in puniendo, quàm in iudicando hoc crimen non iuri ciuili, ſed canonico ſtandum eſt, vt multis relatis docet Couarr. 2. *var. cap.* 20. *ſub num.* 3. Decian. *ſupra num.* 16. *verſ. nota in concernentibus, & cap.* 25. *num.* 7. Farinac. *de carcer. quæſt.* 28. *num.* 6.

2 De iure autem canonico pecuniaria pœna puniri poſſunt, aliquando triginta librarum examinati argenti, aliquando nonagentorum ſolidorum, tradit Hoſt. *in ſum. de immunit. num.* 14. Poterit tamen iudex pro ſuo arbitrio penſata delicti qualitate, & conditione delinquentis hanc pœnam minuere ex textu *in cap. ſi quis contumax* 17. *q.* 4. *verbo componat*, & tradit Hoſtienſ. *ibi*, Ambroſin. *c.* 15. *num.* 7. Ioann. Gutierr. *pract. quæſt. ciuil. lib.* 3. *quæſt.* 4. *poſt num.* 11. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *ſub num.* 5. *& in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 320 Et licet aliqui Doctores dixerint hanc pœnam antiquatam eſſe, quos refert, & ſequitur Decian. *lib.* 6. *cap.* 28. *el.* 2. *num.* 4. merito eos reprobat Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 8. *num.* 11. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *ſub num.* 5. *& in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 319. Bonac. *diſp.* 3. *quæſt* 7. *de immunit.* §. 6. *num.* 5. Tum quia per concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. & per bullam Gregorij omnes pœnæ in antiquis canonibus latæ aduerſus immunitatis violatores renouantur. Tum quia hac pœna efficacius Eccleſiæ iniuriæ ſatisfit, ſi in eius cultum pecunia applicetur, vt iurè applicanda eſt: & tradit Decian. *cap.* 28. *num.* 4. Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 8. Ambroſin. *cap.* 15. *n.* 1. *&* 2.

3 Præter hanc pœnam pecuniariam, & pœnitentiam publicam imponendam excommunicationis ſententia feriuntur: *cap. ſicut antiquitus, cap. frater, cap. diffiniuit, & aliis* 17. *q.* 4. In quibus tamen textibus non eſt excõmunicatio ipſo facto, ſed ferẽda, ac proinde ſpectato iure communi plures non infimæ notæ Doctores cenſent nullam cenſuram huic crimini eſſe annexam: ſic Franc. Suar. *lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, cap.* 13. *num.* 7. Marian. Soccin. Turrecremata, Gofred. & alij relati à Farinac. *in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 312. Solum eſt difficultas, an ex conſtitutione Gregorij hanc excommunicationem ſic extrahentes incurrant? Ratio difficultatis eſt; quia in ſupradicta conſtitutione dicitur quod ſi quis quouis prætextu quidquam præter, aut contra huius noſtræ conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit, declaramus eum ipſo facto cenſuras, & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores per ſacros canones, conciliorumque generalium, & noſtrorum prædeceſſorum conſtitutiones ſunt promulgatæ. Ex quibus verbis ſolùm conſtat hos violatores incurrere excommunicationem, ſi per ſacros canones, & concilia lata eſſet; quia intendit Pontifex antiquas pœnas renouare. At cum nullibi lata ſit excommunicatio ipſo facto, non videtur incurri ex ſupradicta bulla. Nihilominus verius credo ipſo facto hos violatores excommunicationem cõtrahere. Nam verba illa cõſtitutionis ipſo facto aliquid operari debent, ne dicamus ſuperfluè eſſe appoſita. At ſi excõmunicationẽ ipſo facto non inferũt nihil operabũtur, quia excõmunicatio ferẽda *in cap. ſicut antiquitus* 17. *q.* 4. *& aliis textibus* habebatur.

Item

Item Pontifex dicit hos violatores immunitatis *ipſo facto* incurrere cenſuras aduerſus violatores immunitatis à ſacris canonibus promulgatas, ſed eſt promulgata cenſura excommunicationis aduerſus eos. Ergo illam ipſo facto incurrunt. Præterea, quia ita declaratum fuit à Clem VIII. & à Paulo V. & à ſacra congregatione, vt teſtantur Doctores ſtatim referendi: ſic tenent Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 6. *num.* 5. Marcus Itali. *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 29. *& ſeqq.* Farinac. *in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 313. *& ſeqq.*

4 Hanc excommunicationem, & ſupradictas pœnas incurrũt. Primò Iudex mãdans delinquentẽ extrahi, aut extractum non reſtituens; quia contra tenorem Gregorianæ conſtitutionis procedit, & eſt præcipua cauſa violentiæ: ſic Marc. Anton. Genuenſ. *prax. Archiepiſc. c.* 26. *num.* 7. Marcus Itali. *de immunit. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 38. *&* 39. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 324. Secundò incurrunt birruarij exequutores, & quælibet aliæ perſonæ priuatæ delinquentem extrahentes, vel aliquo modo iuuantes ob prædictã rationem: ſic relati Doctores.

5 Dubium tamen non leue eſt; an has pœnas incurrant effectu non ſubſequuto, ſed ſolùm attẽtato hoc eſt nõ delinquẽte extracto, ſed ſolùm attẽtato extrahi? Et ratio difficultatis eſt, quia eſto in bulla Gregor. dicatur has pœnas incurrere, qui contra eius tenorem attentare præſumpſerint, cum effectu debent intelligi. Tum quia eſt conſtitutio pœnalis derogans immunitatem. Tum quia ſatis explicari non poteſt, in quo conſiſtat hæc attentatio. At probabilius cenſeo attentantem pœnas incurrere, modo attentatio ad actum proximum extractionis reducta fuerit, verbi gratia, ſi dediſti mandatum, & mandatarius acceptauit, ſi Eccleſiam clauſam tentaſti aperire, vel delinquentem inde extrahere, & ſi ob reſiſtentiam non potuiſti; tunc ex huiuſmodi conatu pœnas incurris; quia cum effectu contra tenorem diuæ conſtitutionis attentare præſumpſiſti: & ita in præſenti caſu docet Menoch. *de arbitr. caſu* 350. *num.* 68. & in toto illo caſu plures enumerat, in quibus conatus effectu non ſubſequuto punitur Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 27. *num.* 5. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *num.* 4. *& in append. de immunit. c.* 20. *num.* 321.

6 Sed inquires. Quis poſſit ab hac excommunicatione abſoluere? Solum Pontificem poſſe firmat Farinac. *in append. de immunit. cap.* 20. *num.* 315. Mouetur ex extrauag. Pauli II. *de Pœnitent. & remiſſ. cap.* 3. *inter extrauag. communes.* Vbi inter caſus ſedi Apoſtolicæ reſeruatos apponit offenſam Eccleſiaſticæ libertati factam. Item ex decreto. Clem. VIII. prohibentis quibuſcunque confeſſariis abſolutionem plurium caſuũ ſedi Apoſtolicæ reſeruatorum, & præcipuè in caſibus contentis in bulla cœnæ domini, clarè, vel dubiè, & violationis immunitatis Eccleſiaſticæ, in terminis conſtitutionis Greg. XIV. Quod decretum innouatum fuit à Paulo V. illiuſq; meminit Stephanus Quaranta *in ſumm. bullarum in gloſſa caſus reſeruati*, & Marcus Itali. *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 31. Item ex bulla Greg. violantes immunitatem incurrunt cenſuras promulgatas aduerſus libertatis Eccleſiaſticæ violatores. Sed in bulla cœnæ eſt lata cenſura excommunicationis reſeruata. Ergo illam incurrunt. Denique ita declaratum eſt à ſacræ congregationis concilij interpretibus anno 1617. menſe Decemb. vt teſtatur Farinac. *ſupra.*

7 Cæterum probabilius cenſeo, poſſe ordinarium, & quemlibet confeſſarium ex illius facultate ab hac excommunicatione abſoluere caſu quo incurſa fuerit: ſic Marc. Anton. Genuenſ. *in ſua pract. cap.* 22. *n.* 3. *& ſeqq.* Bonac. *diſp.* 3. *de primo decalogi præcepto, q.* 7. *de immunit.* §. 6. *num.* 8. Ratio eſt, quia nullibi inuenitur reſeruata Pontifici, vt ſoluendo rationes contrarias apparebit. Ergo ordinario conceditur ex textu *in cap. nuper de ſentent. excommunicat.* Nam in *extrauag.* Pauli II. ſolùm reſeruatur generaliter violatio libertatis Eccleſiaſticæ, ſub qua in rigore immunitas non comprehenditur, quia libertas refertur ad perſonas, immunitas ad loca, & ideo cenſuræ latæ contra violatores libertatis Eccleſiaſticæ, non comprehendunt violatores immunitatis: ſic Couarr. 2. *var. cap.* 20. *num.* 1. Villagutt. *de extenſ. legum, cap. fin. ſub num.* 3. Farinac. *in append. de immunit. cap.* 1. *num.* 4. Marrcus Itali. *de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 6. §. 2. *num.* 6. *& ſeqq. vſque ad* 19. In decreto autem Clem. VIII. nulla eſt huius cenſuræ, vel potius criminis reſeruatio, ſed ſolùm ibi interdicitur quibúſuis confeſſariis, vt virtute priuilegiorum à ſede Apoſtolica conceſſorum abſoluant ab illis caſibus, & ab aliis reſeruatis ab ordinario. Vnde in illo decreto non intendit Pontifex ordinariis facultatem minuere, ſed potiùs augere, & promouere, cùm ſolùm tollat priuilegia abſoluendi à criminibus à ſe conceſſa; alias nec poterit ordinarius abſoluere ab excommunicatione ob percuſſionem Clerici. Item neque in caſibus dubiis bullæ cœnæ. Circa quæ omnia in ſupradicto decreto non vult Pontifex ſua priuilegia antea conceſſa prodeſſe, quod non eſt dicendum. Minus verum eſt, quod de bulla cœnæ domini dicitur: in illa namque non fertur cenſura aduersùs violatorem immunitatis, ſed libertatis, & non cuiuſcunque, ſed ſpecialis, & licet in bulla Gregor. dicatur violatores immunitatis ibi præſcriptæ incurrere ipſo facto cenſuras latas contra libertatis, iuris, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores; illis nominibus, libertatis, iuris, & immunitatis idem exprimitur, & claritatis gratia apponuntur. Adde, eſto in bulla Gregorij afficiantur cenſuris violantes immunitatem, quæ latæ ſunt in bulla cœnæ aduersùs violantes libertatem Eccleſiaſticam; non inde fit habere tales cenſuras qualitatem reſeruationis, quæ in bulla cœnæ habetur. Ratio eſt, quia in bulla Gregoriana ſolùm renouantur expreſsè cenſuræ, at expreſsè non renouatur earum reſeruatio Ergo abſolutè non manent reſeruati; quia reſeruatio nunquam cenſetur, niſi expreſsè facta ſit, ex *cap. nuper de ſentent. excommunicat.* & relatum in referente non includitur expreſsè, ſed tacitè *cap. penult. de iureiurando.*

Pvnctvm XIII.

An confugientes ad Eccleſiam tradendi ſint iudici ſæculari puniendi; & qua ratione id fieri debeat.

1 *Iudici ſæculari tradendi ſunt in caſibus exceptis.*
2 *In caſibus tamen non exceptis nequaquam tradendi ſunt, etiam recepto prius iuramento de ſecuritate.*
3 *Modus, quo tradendus eſt reus in caſibus exceptis expenditur.*
4 *Qua ratione debeat iudex laicus in iis caſibus exceptis reum ab Eccleſia extrahere.*
5 *Licet ex conſuetudine poſſit iudex delinquentem extrahere inconſulto Epiſcopo, non tamen poteſt ſpectato iuris rigore.*
6 *In caſu dubio exceptionis nequaquam poteſt.*
7 *Cognitio, an caſus exceptus ſit ad prælatum Eccleſiæ pertinet.*

pertinet.

8 *Debet concludenter probari eſſe caſum exceptum, vt poſſit Prælatus permittere delinquentem extrahi.*

9 *Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui iudicis laici, at ſi proceſſus formatus ſit antequam reus ad Eccleſiam confugerit, poterit examinare illos teſtes, & eorum dictis ſtare.*

10 *In hac cognitione Eccleſia citanda eſt, Reum plures negant eſſe citandum.*

11 *Probabilius eſt oppoſitum.*

12 *Satisfit rationibus oppoſitis.*

13 *Reus ſponte comparens, & petens audiri pro immunitate ſibi competente audiendus eſt.*

14 *Qualiter Episc. procedere debeat in hac cognitione:*

1 NOn eſt dubium laicos confugientes ad Eccleſiam in caſibus exceptis iudici ſæculari eſſe tradendos; quia cùm illis immunitas non proſit, nulla eſt cauſa, qua detineri poſſint, & expreſsè à Greg. XIV. Cauetur, vbi Prælatis, & ſuperioribus Eccleſiarum diſtrictè præcipitur ſic delinquentes curię ſæculari tradere quando à curia ſæculari fuerint requiſiti? Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, quæſt.* 7. *de immunit.* §. 7. *n.* 1.

2 Difficultas tamen eſt, an in caſibus non exceptis poſſit, & debeat Prælatus eos iudici ſæculari conſignare recepto prius ab eo iuramento de ſecuritate pœnæ corporalis. Affirmat Suar. *lib.* 3. *cap.* 13. *poſt n.* 13. Azor 2 *p. inſtit. moral. lib.* 9. *c.* 9. *quæſt.* 10. Silueſt. *in ſumm. verbo immunitas* 3. *num.* 4. Alexand. *conſt.* 145. *num.* 3. *verſ. etiam ſi ſit delictum graue, lib.* 7. Villagutt. *de extenſ. legum, cap. fin. à num.* 8. *vſque ad* 14. Et videtur probari ex *cap. definiuit* 17. *q.* 4. & ibi Gloſſa Archidiacon. Turrecrem. At omnino tenendum eſt nequaquam poſſe tradi curiæ ſæculari repugnante delinquente, quantumuis ſecuritatem præſtet dę eius impunitate. Ratio eſt, quia in illis caſibus gaudet delinquens immunitate, ſed immunitas in eo conſiſtit, vt non poſſit inuitus ab Eccleſia extrahi, & iudicari. Ergo. Et hoc indubitanter procedit in terminis Gregorianæ conſtitutionis, in qua ſolùm in caſibus exceptis extractio permittitur, & in caſibus non exceptis omnino negatur; ſic ex Abbate *in cap. inter alia de immunit. Eccleſ.* docet Farinac. *in append. de immunit. cap. vlt. n.* 344.

3. Modus autem quo tradendus eſt delinquens in caſibus exceptis curiæ ſæculari compertus eſt: ſi enim ſecluſa conſtitutione Gregoriana loquamur, recipiendum eſt iuramentum à iudice ſæculari de non puniendo illum corporaliter; iuxta textum *in cap. reum, cap. id conſtituimus* 17. *q.* 4. & tradit poſt alios antiquiores Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 29. *ſub n.* 6. *& conſ.* 80. *n.* 9. *lib.* 3. Ambroſin. *de immunit. cap.* 11. *n.* 5. Verùm attenta conſtitutione Gregorij, & etiam conſuetudine iam recepta, neque hoc iuramentum exigitur, neque ipſi iudices illud præſtare tenentur, ſed liberè ipſis reus traditur pro qualitate delicti puniendus ac ſi ad Eccleſiam non confugiſſet, & meritò: quia fuga ad Eccleſiam in caſibus exceptis nihil reo prodeſſe poteſt; ſic Decian. & Ambroſin. *ſuprà*, Boërius *deciſ.* 109. *n.* 8. Farinac. *de carcerib. q.* 28. *n.* 77. *& in append. de immunit. cap. vlt. n.* 343. Baiard. ad Clarum *q.* 30. *n.* 25. Bonac. *diſp.* 3. *de primo decal. præcepto, q.* 7. *de immunit.* §. 7. *in fine, n.* 5. Hæc autem traditio de mandato Epiſcopi debet fieri, aut eius officiali, per aliquam Eccleſiaſticam perſonam ab eo deputatam, *omni appellatione remota*, cognito priùs per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an delinquentes tradendi verè crimina excepta commiſerint. Neque curia ſæcularis, eiúſque iudices, aut officiales extrahere poterit ab Eccleſiis, monaſteriis laicum aliquem in prædictis caſibus exceptis delinquentem, ſine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius officialis, & cum interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo authoritatem habentis: ad quos ſolos, & non aliis Epiſcopis inferiores, etiam ſi alij ordinarij ſint, aut nullius diœceſis, aut conſeruatores ab hac ſede ſpecialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertinet, reuocatúrque quælibet facultas, quæ curiæ ſæculari olim fuerit attributa extrahendi hos delinquentes propria authoritate; occurrente autem caſu, in loco exempto, & nullius diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluitur cognitio, an delictum ſit exceptum, vel non, & non ad alios. Quod ſi Epiſcopus, eiuſve officiales requiſiti culpabiliter recuſauerint delinquentem tradere, aut capturæ, vel carcerationi internenire; tum laici reuerentiæ Eccleſiæ, & locis ſacris debitæ memores prædictos delinquentes minori quo id fieri poſſit cum ſcandalo, & tumultu extrahere poterunt, & ſic extractos ad carceres curiæ Eccleſiaſticæ, & non ſæcularis deferant, ibique eos reponunt, & inibi ſub tuto, & firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis, ſi opus fuerit, per curiam ſæcularem detineri debent, vt in ſupradicta bulla Gregor. hæc omnia expreſsè continentur.

4. Ex quibus verbis liquet. Primò non poſſe iudices laicos ſic confugientem ad Eccleſiam in caſibus exceptis extrahere abſque licentia Epiſcopi, vel eius officialis. Quod ſi Epiſcopus requiſitus culpabiliter noluerit annuere, poterunt iudices ſæculares delinquentem extrahere, & in carcere Eccleſiaſtico reponere, quouſque per Epiſcopum, aut eius ſuperiorem cognoſcatur delinquentem gaudere non debere immunitate. Nunquam tamen poſſunt ſic delinquentem ad proprios carceres deferre ibique condemnare: ſic Bonac. *diſp.* 3. *q.* 7. *de immunit.* §. 7. *n.* 3. Farinac. *in append. de immunit. cap. vlt. num.* 359. Marc. Itali *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 8. *& ſeq.* Ambroſin. *de immunit. cap.* 11. *num.* 1. *& cap.* 14. *per totum.* Quod certiſſimum eſt ſtante conſtitutione Gregoriana, quam diximus veriùs eſſe vbique locorum obligare. At ſecluſa conſtitutione crederem poſſe iudices ſæculares in caſibus clarè exceptis delinquentem ab Eccleſia extrahere inconſulto Epiſcopo, ſaltem ex recepta conſuetudine: Quia Eccleſia in tantum te tueri poteſt, quatenus illius immunitate gaudes. Ergo ſi ab immunitate es excluſus, excluſus es à refugio illius. Poterunt ergo iudices ſæculares illũ extrahere: ſic relato Abbate, Anchart. Bart. & aliis docet Boërius *deciſ.* 109. *n.* 1. *&* 2. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *c.* 29. *n.* 4. Couarr. 2. *var. cap.* 20. *n.* 18. *verſ.* 34. infertur Clarus *pract.* §. *fin. quæſt.* 30. *verſ. quæro nunquid*, Farinac. *de carcerib. quæſt.* 28. *num.* 75. Azeb. *in conſtitut. Hiſpan. lib.* 1. *tit.* 2. *leg.* 3. *num.* 29. Suar. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 1. Neque obſtat Eccleſiam videri locum exemptum à iuriſdictione laicali, vt multis comprobat Tuſchus *verbo Eccleſia, concl.* 5. *num.* 10. ac proinde non poſſe ibi capturam reorum exercere, qui eſt iuriſdictionis actus. Non, inquam, obſtat, quia Eccleſia non eſt locus exemptus à iuriſdictione laicali, niſi in caſibus, qui eius immunitatem concernunt; ſecus in caſibus non exceptis; vt colligitur ex *cap.* 1. *verſ. etiam ipſæ Eccleſiæ, de immunit. Eccleſ. in* 6. vbi dicuntur Eccleſiæ eſſe in territorio Principis ſæcularis, quot ſaltem eſt intelligendum circa caſus eius immunitatem non ſpectantes.

5 Dixi poſſe ex recepta conſuetudine. Nam ſpectato iuris rigore probabilius cenſeo, ſemper eſſe

conſulen-

Digitized by Google

conſulendum Epiſcopum,& ex eius licentia,& non aliter reus eſt extrahendus *cap.frater* 17.*quaſt*.4.vbi prohibetur poteſtatibus ſæcularibus inuitum ab Eccleſia extrahere,captata ſacerdotis abſentia.Ergo ſignum eſt ſacerdotis præſentiam,& conſenſum requiri,& *in cap.definiuit* 17.*q*. 4. datur facultas reddendi Eccleſiæ extractum ſine conſenſu ſacerdotis:Item *in cap.id conſtituimus,& cap.reum*, non permittitur in caſibus exceptis delinquentem curiæ ſęculari tradere, niſi recepto prius iuramento de impunitate corporali, vt multis relatis docet Decian. *lib.6.cap.*29.*ſub num*.6.Ergo ſi curia ſæcularis tenetur hoc iuramentum præſtare prius quàm ſibi reus tradatur, ſignum euidens eſt non poſſe inconſulto Epiſcopo, in cuius manibus curare debet, delinquentem extrahere. De iure autem ciuili eſt textus *in Authent.ſi quis, C.ad l.Iul. maieſt*.& Clarius in *authent.de mandatis Principum*.§.5. *Sed neque conſtat.* 3.*& in l.pateant in fine, C.de his qui ad Eccleſ. confug.* & tradit poſt alios antiquiores Anton. Gom. *var. reſolut.lib*.5.*c*.10.*Rub.quando reus gaudeat immunitate Eccleſia,num*.2.*ad finem*,Boſius *de captura,num*.24. Anaſtaſ.Germon.*de ſacror.immunit.lib*.3.*c*.16.*num*.1. Tuſchus *pract.concl.verbo Eccleſia,concl*. 11. *num*.47. *& ſeqq*.Farinac.*in append.de immunit.c.vlt.n*. 356.

6 Dixi inſuper poſſe iudices laicos excluſa conſtitutione Gregoriana,ex recepta conſuetudine delinquentem in caſibus clarè exceptis, & quorum delectorum cognitio ad ipſos ſpectat à loco ſacro extrahere;vt ſic indicarem, quoties dubium eſt an caſus ſit exceptus,vel non; nequaquam poſſe iudices laicos delinquentem ſic tutatum à loco ſacro vi inde expellere;quia dum non conſtat immunitate eſſe excluſum,immunitate gaudet:cōceditur enim immunitas omnibus delinquentibus extra caſus exceptos. Ergo dum probatum non fuerit commiſiſſe caſum exceptum immunitate priuari non poterit: ſic aliis relatis Decian. *tract. crim. lib*. 6. *c*. 29.*n*.2. Farinac.*in append.de immunit.c.vlt.n*.370.

7 Hinc oritur quæſtio ad quem iudicem pertineat cognitio,an caſus exceptus ſit ab immunitate, vel non?Et quidem ſtante conſtitutione Gregoriana nulla eſt quæſtio,cum ex illa clarè conſtet ad ſolum Epiſcopum, vel ab eo deputatum hanc cognitionem pertinere:ibi niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum an delinquentes verè crimina excepta commiſerint?At ſpectato iuris rigore non defuerunt alij Doctores, qui cenſuerint ad iudices laicos ſpectare. Ita Vulpell.*conc*.130.*num*.6. & alij relati ab Anaſtaſ.Germon. ſtatim referendo. Et ratio eſſe poteſt, quia nemo in propria cauſa videtur eſſe iudex competens, ſed cauſa immunitatis eſt cauſa propria Epiſcopi: Ergo. Item extrahere delinquentem in caſibus exceptis non eſt cauſa Eccleſiaſtica,ſed ſæcularis; cùm per ſæcularem poteſtatem fiat. Ergo eius cognitio ad ſæcularem pertinet. Tenendum tamen eſt tanquam omnino certum nullo modo ad iudices laicos hanc cognitionem pertinere,ſed ad Eccleſię Prælatos:ſic poſt alios antiquiores teſtantur Anaſtaſ.Germon. *de immunit.ſacror.lib*.3.*c*.16.*n*.21.Farinac.*tit.de carcerib.q*.28.*num*. 76.*& in append.de immunit.c. vlt. num*. 366. *&* 367. Azebedo *lib*. 1.*noua compilat.tit*.2.*leg*.3.*n*.20.Marius Itali.*de immunit.lib*.1.*c*.5.§.14 *num*.7.*& c*.6.§.1.*n*.41 *& ſeqq*.Ioann Gutierr.*pract.q lib*.3.*q*. 1.*n*. 5. Bonac. *diſp*.3.*q*.7.*de immunit*.§.7.*num*. 2.*verſ*. 3. & probant manifeſtè textus *in c.metuentes,cap.ad Epiſc*.17.*q*.4. & ex iure ciuili in *l.pateant*.§. *hoc verò*, *& in C. præſenti, C. de his qui ad Eccleſ. confug*. Ratio eſt clara; quia immunitas Eccleſiarum cauſa eſt Eccleſiaſtica, ſed cauſæ Eccleſiaſticæ cognitio non ſpectat ad iudices laicos. Ergo neque fundamentum contrarium vrget. Nam eſto extractio in caſibus exceptis ad iudicem laicum pertineat;at cognitio, an ſit caſus exceptus ab immunitate,ad ipſum non pertinet. Neque obinde dicitur Prælatum in propria cauſa ius dicere,ſed in cauſa communi,& Eccleſiæ,quod nullum eſt inconueniens.

8 Poſito autem ad Epiſcopum hanc pertinere cognitionem,eſt dubium qualiter debeat cognoſcere delictum eſſe exceptum,vt poſſit ſæculari curiæ delinquentem remittere?Videtur enim ſufficere, ſi ex præſumptionibus, & coniecturis rem probabilem efficientibus cognoſcat;quia in bulla Gregor. conceditur Epiſcopo remiſſio delinquentium, qui ſuo iudicio videbūtur aliquod ex delictis exceptis commiſiſſe; ſed quoties iudicio alicuius res committitur,non tenetur informationem iuridicam facere, ſed poteſt pro vt ſibi placuerit ſe informare,& quomodocunque de veritate conſtet iudicium ferre,vt tradit Menoch.*de arbitr.q*.15.*num*.2.*& q*. 19. *n*.10. Nihilominus tenendum eſt concludentem probationem requiri:ſic Ambroſin.*de immunit. c*. 11.*n*.4. Bonac.*diſp*.3.*de primo decal.precepto,q*.7.*de immunit*. §.7.*circa finem*,Farinac.*lib*. 1.*concil. conc*.76.*num*.3.*& conc*.168.*num*.8.*& in append.de immunit.cap.vlt.n*.8. *& ſeqq*.Marius Itali.*cap*.6.§.1.*num*.80.*& ſeqq*. Ratio eſt,quia Eccleſia habet ius tutandi omnes delinquentes ad ſe confugientes niſi in caſibus exceptis; ipſique delinquentes ius habent, ne vltra illos caſus extrahantur *cap.inter alia,cap.fin.de immunit.Eccleſiaſt.cap.ſicut antiquitus* 17.*q*.4.Ergo dum prælato Eccleſiæ non conſtat eſſe caſum exceptum, iniuſtè Eccleſiam,& delinquentem iure ſuo priuat. At per præſumptiones,& probabiles coniecturas non ſufficienter conſtat. Tum quia hæ præſumptiones non vincunt præſumptionem ortam ex poſſeſſione immunitatis, & iure fundato *l. fin*. & ibi Doctores *ff. quod metus cauſa*,Abbas *cap. quia veriſimile in* 2. *notab.de preſumpt*. Tum quia ad tollendum ab aliquo ius quæſitum, & hoc irreparabiliter, non ſufficit coniectura,ſed requiritur plena probatio,Bald. *in l. iudices, num*. 2. *C. de iudicus*,Speculator *tit. de officio omnium iud*.§.*fin.num*. 18. Ergo. Item in bulla Greg. expoſtulatur,vt Epiſcopus antequam delinquentem tradat,cognoſcat an verè delictum exceptum commiſſum ſit?Sed quod per coniecturas cognoſcitur, non verè,ſed probabiliter tantùm cognoſcitur, neque illud eſt propriè, & abſolutè verum, ſed ſub dubio verum,vt multis relatis docet Farinac. *conc*. 168.*num*.10.*& conc*.76.*num*.6.ſpecialiter ex doctrina Innocent. *ex cap.cum cauſam, col*. 2. *verſ. illud autem de iuramento calumniæ*.vbi dixit ea vera eſſe,quę oculis inſpiciuntur,vel indubitanter nouimus, non ea quæ præſumptiuè credere poſſumus.quoties lex probationem requirit, de concludenti, & perfecta intelligi debet *l. iudices, C. de iudicibus*, Decius *in Rub*.10.*de probationibus,num*.131.Maſcard.*de probat. quaſt*.4 *num*.12. Nam cùm ſufficit coniecturalis, à lege ipſa cauetur,vt in *l.non omnes*, §. *à barbaris*. Ibi argumentis tantum cognoſcendum eſt,*ff. de re militari,& cap.pro humani de homicid.in* 6.ibi &poſtquam probabilibus conſtiterit argumentis. Ergo cùm ad excludendum ab immunitate delinquentem requiratur probatio delicti,ſi quidem requiritur vera illius cognitio, efficitur concludentem probationem requiri. Denique probatio conditionis,& formæ ad actum requiſitæ debet eſſe plena, & concludens *l.Iutius*,& ibi Bart.*ff.de condition.demonſtrat*, & pluribus firmat Farinac.*d.conc*.76.*&* 168.ſed eſſe delictum

Digitized by Google

ctum exceptum, eſt conditio neceſſariò requiſita, vt delinquens immunitate priuetur, vt de ſe conſtat, & tradit Gregor. *dicta conſtitutione*, ibi, *niſi cognito priùs per Epiſcopum, aut eius deputatum, vt ipſi vera crimina ſuperius expreſſa commiſerint*. Ergo. Neque obſtat fundamentum contrarium: Concedo enim remitti iudicio Epiſcopi, quæ ſit probatio delicti ſufficiens; non tamen remittitur derogare veræ, plenæ, & perfectæ delicti probationi.

9 Secundò dubitatur, an iudex Eccleſiaſticus in hac cognitione ſtare debeat proceſſui facto à iudice laico? Dicendum eſt cum Farinac. *ſupradicto conc. 76.n.1.& 2.& conc.168.à n.16.* Bonac. *diſp.3.q.7.§ 7. n.3.* obligatum non eſſe iudicem Eccleſiaſticum ſtare proceſſui facto à iudice laico: quia acta inſtructoria vnius iudicij in alio non probant, niſi inter eaſdem perſonas, & in eiſdem cauſis, & ad eundem effectum fiant. *cap. inter dilectos,§.in omnibus, De fide inſtrument.* Gloſſa *in cap.2. de ordine cognit*, & multis relatis probat Farinac. *dicto conc.168. à num. 16.* At Eccleſiaſticum iudicium de immunitate diuerſas perſonas, & diuerſam cauſam reſpicit ab eis, quæ in foro ſæculari reſpiciuntur. Nam forum ſæculare reſpicit reum vt ſæculari iuriſdictioni ſubiectum, & vt taliter puniendum pro delicto: forum verò Eccleſiaſticum reſpicit Eccleſiæ immunitatem, quam defendere procurat, quæ ſunt cauſæ, & perſonæ omnino diuerſæ. Ergo probationes in vno iudicio factæ in alio non probant. Item in bulla Gregor. conceditur Epiſcopo facultas cognoſcendi, an delictum exceptum ſit, ſed cui delegatur cognitio alicuius cauſæ, delegatur etiam poteſtas ſumendi probationes deſeruientes tali cognitioni. *leg. vbi, Cod. de falſis*, & ibi Gloſſa. Ergo poterit ſuas probationes facere. Ergo non tenetur acquieſcere probationibus laici. Deinde probationes, quæ ſine citatione partis fiunt, vim habere non poſſunt *cap.2. de Teſtibus*: ſed ſæcularis iudex cùm probationes facit de delicto delinquentis non citat Eccleſiam, vtpote illi non ſubiectam. Ergo contra immunitatem Eccleſiæ illæ probationes valere non poſſunt. Adde ſæpe fieri ſine citatione rei. Verùm etſi hoc ita ſit, aduertendum tamen eſt ab Epiſcopo, an proceſſus formatus à iudice ſæculari ſit formatus antequam reus ad Eccleſiam confugerit, & conſequenter antequam de immunitate tractaretur; vel poſtquam reus ad Eccleſiam confugit, & cauſa immunitatis tractatur? ſi formatus eſt proceſſus antecedenter, eſto obligatus non ſit Epiſcopus illi ſtare ob rationes dictas: At debet, quàm breuiſſimè poterit, teſtes illos apud ſe examinare, & reum iudici ſæculari remittere; quia nulla apparet ſuſpicio falſi in ſupradicto proceſſu. At ſi poſtquam reus ad Eccleſiam confugit, proceſſus fuerit formatus, tunc ſuſpicionem non leuem habet falſitatis; eò quòd in defenſionem proprij iuris, & diminutionem Eccleſiaſticæ iuriſdictionis formatus fuerit, Farinac. *in append. de immunit. cap. vlt. n.375.*

Aduersùs ſupradictam reſolutionem reſtabat ſatisfacere quibuſdam textibus, qui videntur contrarium probare, ſed illos optimè explicat Farinac. *conc. 168.à n.31. vide illum.*

10 Tertiò dubitatur, an in hac cognitione debeat Epiſcopus reum, & Eccleſiam citare? Et quidem Eccleſiam citandam eſſe, ſeu nomine eius promotorem fiſcalem, cui iura Eccleſiæ competit defendere, videtur indubitatum, quia directè de eius præiudicio agitur, *leg. de vno quoque, ff. de re iudicata, leg. Nam ita diuus, ff. de adoption. & cap. 2. de Teſtibus*: ſic Farinac. *conc.168.n.42.& in append. de immunit. cap. vlt. in fine.* An verò reus citandus ſit? Negat Remig. Gon. *tract. de immunit. Eccleſ. in 2. quæſt. num. 3. verſ. & attenta opinione, & num.11.* Mouentur primò, quia hoc priuilegium immunitatis non reis, ſed locis ſacris eſt conceſſum, vt alios referens probat Couarr. *2. var. cap.20. num.11.* Decian. *tract. crim. lib.6. cap.19. num.1. in fine.* Et caſu quo reis concedatur non principaliter, ſed in conſequentiam conceditur; ſed quoties alicui priuilegium in conſequentiam conceditur, & non per ſe, citari non debet; ſufficit enim ſi principale citetur. Ergo reus citandus non eſt. Secundò, quia non videtur citatio neceſſaria quoties probatio fit ad iudicis inſtructionem, Bart. Bald. & Innocent. relati, à Farinac. ſtatim allegando. Sed hæc probatio an delictum ſit exceptum fit ad inſtructionem iudicis; ſiquidem ipſi conſtare debet verè crimen exceptum commiſſum eſſe, vt poſſit delinquētem remittere, vt conſtat ex illis verbis bullæ, *cognito priùs per Epiſcopum, an verè ſupradicta crimina commiſerint.* Neque à bulla vnquam requiſitum eſt, vt parti conſtet. Ergo citatio partis neceſſaria non eſt. Tertiò, in crimine Aſſaſinij ad excommunicationem, depoſitionem, & diffidationem ferendam non videtur neceſſaria citatio partis, vt tradit Hoſtienſ. *in cap. vnico de Homicid. in 6. num. 37. verbo conſtiterit*, & ibi Ioann. Andr. & Gemiman. Ergo neque in hac cauſa expoſtulanda eſt, cùm de minori præiudicio delinquentis agatur. Quartò, quia ita videtur praxi eſſe receptum informationes ſecretas fieri abſque partis citatione.

11 Sed his non obſtantibus tenendum eſt citationem delinquentis neceſſariam eſſe: ſic optimè firmat Farinac. *conc.168. à n. 48.* ea præcipuè ratione, quia priuilegium immunitatis, eſto locis ſacris fuerit conceſſum, delinquentibus tamen directè, & per ſe competit; ipſi enim ſunt, qui non poſſunt inuitè extrahi, & extrahentibus reſiſtunt, & extracti agūt, vt ad Eccleſiam reuertantur: ſed quoties de præiuditio alicuius directè agitur, citatio ad illum condemnandum requiritur. Ergo ſine citatione delinquentis non poteſt Epiſcopus illum curiæ ſæculari remittere.

12 Et per hæc ſoluuntur argumenta contraria. Ad primum tranſeat immunitatis priuilegium locis ſacris eſſe primò conceſſum. At nego delinquentibus immediatè, & per ſe non competere; imò ſi verum fatear delinquentibus eſt conceſſum in tuitu tamen ſacri loci. Non enim locus ſacer, qui res inanimata eſt, capax eſt beneficij, ſed hominibus ratione vtentibus beneficium, & priuilegium immunitatis conceditur in honorem, & reuerentiam loci ſacri. Ad ſecundum concedo non eſſe neceſſariam vllam citationem, cùm iudex probationem facit ad ſui inſtructionem in cauſis tertio non præiudicantibus; ſecùs in iis, quæ grauiter præiudicant, vt in præſenti. Neque vrget quòd ſoli iudici dicatur debere conſtare de veritate; quia id dicitur; quia probatio iudici fit, non parti, etſi pars citetur *cap ſtatutum, §. cùm verò de reſcriptis, in 6.* At conſtando iudici, ex conſequenti parti conſtat. Ad tertium nego in crimine aſſaſinij non requiri partis citationem. Nam licèt ad condemnationem probabilia argumēta ſufficiant, hæc non plenè probari debent, & in forma iudicij, & conſequenter cum partis citatione. Secundò. Reſpondeo, eſto in crimine aſſaſinij citatio non requiratur, in noſtro caſu non infertur neceſſarium non eſſe; quia ideo in crimine aſſaſinii non requiritur; quia probabilia argumenta ſufficiūt ad ferendam ſententiam; quæ tamen in caſu immunitatis non ſufficiunt, cùm verè, plenè, & perfectè de delicto

Digitized by Google

de delicto excepto conſtare debeat. Ad quartũ nego praxim eſſe receptum; imò ſi alicubi eſſet receptũ, abrogari deberet, vtpote iuri naturali contrariũ.

13 Aduertit tamen, & benè Farinac. *ſupra num. 61. & 62.* pluribus relatis, ſi delinquens ſponte comparear non citatus, petátque audiri pro ſui iuris defenſione, omnino audiendum eſſe. Et in hoc caſu quouſque audiatur ſe poteſt opponere ſententiæ ordinarij declarantis immunitatem illi non competere; quia agitur de graui eius præiudicio, & ex iure naturali competit ſe poſſe defendere, & iudici defenſiones admittere.

14 Quartò dubitatur, qualiter procedere debeat Epiſcopus. Et primò non videtur neceſſarium libellum exhibere, & litem conteſtari. Tum quia non agitur ad pœnam delicti, ſed ad illius qualitatis cognitionem. Tum quia ex officio agitur, & nullo accuſatore interueniente. Tum quia arbitrio Epiſcopi deciſio huius cauſæ commiſſa eſt. Tum quia ſummariè, & extra ordinem iuris tractari hæc cauſa poteſt. Sed in his omnibus non requiritur libellus, & litis conteſtatio, vt tradit Menoch. *de arbitrar. quæſt.* 18. Farinac. *conſ.* 168. *num.* 63. Ergo. Secundò, debet delinquenti, & Eccleſiæ dilationes concedere, quæ ſibi neceſſariæ viſæ fuerint, vt iura ſua defendant; quia hoc non tollitur, etſi eius iudicio, & arbitrio probatio delicti commiſſa ſit: eſt enim de iure naturali, alias non plenè erit probatum delictum: ſic Farinac. *num.* 64. cùm ſpeculat *in tit. de officio omn. iudic. §. fin. num.* 18. Tertiò, facto proceſſu debet publicari, ne tollatur delinquenti, & Eccleſiæ defenſio, & poteſtas allegandi in ſui iuris fauorem, ſi quid habeant: ſic aliis relatis Farinac. *ſupra.*

TRACTATVS XII.

RELIGIONIS,

QVI EST

DE REVERENTIA DEBITA ECCLESIASTICIS PERSONIS, ET EORVM BONIS, ET IMMVNITATE ECCLESIASTICA.

Et Diſputatio vnica ſub eodem titulo.

PROOEMIVM.

MANIFESTVM eſt Eccleſiaſticis perſonis, vtpote in cultum Dei ſpecialiter deſtinatis, ſpecialem aliquam reuerentiam deberi. Primò, enim debetur eis immunitas, indemnitas, & ſecuritas à qualibet iniurioſa percuſſione, quæ indemnitas dicitur priuilegium canonis; quia à canone *ſi quis ſuadente* 17. *quæſt.* 4. conceditur. Proteguntur enim ibi Clerici excommunicatione lata aduerſus illorum percuſſores. Secundò, debetur Clericis exemptio à iudicio, iuriſdictionéque laicæ poteſtatis, tam quoad ſuas perſonas, quam quoad ſua bona; & hæc vocatur Eccleſiaſtica libertas, ſeu immunitas. De prima immunitate, & indemnitate latè diximus *tract. de excommunic. in diſp. de excommunicat. reſeruatis in decreto.* Secundam immunitatem in præſenti aſſumimus explicandam.

PVNCTO I.

Quo iure clerici à poteſtate laicorum exempti ſint.

1 *De fide eſt Clericos exemptos eſſe.*
2 *In cauſis ſpiritualibus certum eſt eſſe exemptos.*
3 *In temporalibus plures affirmant ex iure diuino prouenire hanc exemptionem.*
4 *Alij contra cenſent in iure diuino fundamentum habere. At ex iure poſitiuo prouenire hanc exemptionem, quod eſt probabilius.*
5 *Satisfit oppoſitis fundamentis.*
6 *At nulla humana poteſtate hæc exemptio à Pontifice*

Digitized by Google

ſice conceſſa tolli poteſt.

17 *Imò neque ipſe Pontifex eam integrè tollere poteſt.*

18 *Probabilius eſt ipſum Pontificem immediate a Chriſto exemptum eſſe.*

1 FIde tenendum eſt Clericos à poteſtate laicali exemptos eſſe ſic enim habetur *cap. at ſi Clerici, cap. Clerici, cap. cum non ab homine, cap. qualiter de iudic. cap. ſi diligenti, cap. ſignificaſti de foro compet. Authent. ſtatuimus, de Epiſcop. & Clericis*, & tradunt omnes catholici, & merito: quia hac exemptione eorum dignitas commendatur, & maior illis reuerentia exhibetur. Sed quo iure illis hæc exemptio competat, an diuino, an canonico, an ciuili? non eſt ita certum.

2 Et quidem ſi loquamur de exemptione in cauſis ſpiritualibus, fidem, inquam, ſacramentum, ſacrificium, & diuinum cultum, animarumque ſalutem reſpicientibus, omnino tenendum eſt, iure diuino Clericos exemptos eſſe à iuriſdictione laicorum; quia harum cauſarum ſpiritualium iudicium illis ſolis competere poteſt, quibus Chriſtus conceſſerit, cùm ab illo eorum conſtitutio emanauerit. At ſoli Petro, eiúſque ſucceſſoribus promiſſum fuit illis verbis. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam mea*, & confeſtim ei dictum eſt. *Paſce oues meas.* Ergo ſolus Petrus, eiuſque ſucceſſores, & quibus ipſe commiſerit, hoc iudicium habent. Ergo Reges, aliique Principes humani illo carent. Ergo ab eorum iuriſdictione in his cauſis Clerici exempti ſunt. Adde non ſolùm in iudicio harum cauſarum clericos à iuriſdictione laicorum exemptos eſſe, ſed etiam laicos; quia laici ſubdi non poſſunt ſæculari iuriſdictioni, niſi cauſa agitanda ad iuriſdictionem ſæcularem pertineat: cùm ergo cauſa ſpiritualis extra iuriſdictionem ſæcularem ſit; efficitur ſanè nequaquam in illo foro iudicari laicos poſſe de illa; ſic latius probans docet Suar. *defenſ. fidei, lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt cap. 2. per totum*, Couarr. *pract. quaſt. cap. 31. num. 2. verſ. prima concluſio*, Farinac. *lib. 1. praxis, tit. 1. quaſt. 8. nu. 2.* Molina Theologus *tom. 1. diſp. 31. concl. 2.*

3 At ſi de exemptione in cauſis temporalibus, ſolutione, inquam, tributorum punitione criminum, obligatione legum ciuilium ſermo ſit, variant Doctores: Alij affirmant ex iure diuino hanc exemptionem procedere: ſic Abbas *in cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ de conſtitutionibus, num. 6.* Felin. *ibi num. 6.* plures referens Rebuf. *in concordat. tit. vlt.* Aſauart. *in cap. nouit. de iudiciis, notab. quoad exceptionem in criminalibus*, Clarus *pract. lib. 5. §. fin. quaſt. 35.* Zenedo *collectan. 37.* Bellar. *lib. 1. de clericis, cap. 28 propoſit. 5. & c. 29.* & latiùs *in diſput. ſpeciali, tom. 2. in fine, & alibi*, & alij plures relati à Couarr. & Farinac. *locis allegandis*, cum gloſſa *in c. 5. ſi Imperator. 96. diſt. & cap. quanquam de cenſibus in 6* Probant primò, exemptionem in criminalibus ex illo Pſalm. 104. *Nolite tangere chriſtos meos* quaſi diceret, Vos qui Reges eſtis, & poteſtatẽ habetis iudicandi, eos qui oleo ſancto vncti ſunt, & mihi ſpecialiter dicati, nolite tãgere, & punire, & Zach 2. *Qui tangit eos, tangit pupillam oculi mei.* Secundò, exemptionem à tributis probant ex illo *Matth. 17.* vbi cùm à Chriſto exigeretur cenſus, Petrum interrogauit *a quibus reges exigunt tributa, a filiis ſuis, an ab alienis?* Et cum Petrus reſpondiſſet *ab alienis*, intulit Chriſtus. *Ergo liberi ſunt filij*, quaſi diceret, ego, qui filius ſum Dei, liber ſum à tributo *ſed ne illos ſcandalizemus da pro me, & te.* Ex qua ſolutione videtur inferri Petrum, eiúſque ſucceſſores quaſi in filios admiſſos eſſe, & à tributorum ſolutione exemptos. Sed quoties aliquis exemptus eſt à tributis, omnis eius familia exempta eſt. Ergo omnes Clerici exempti ſunt ex exemptione facta à Petro. Tertiò, ex varijs textibus, in quibus videtur iure diuino hæc exemptio tribui, in *cap. continua 11. q. 1. & cap. futurum 12. quaſt. 1.* vbi Conſtantinus Imperator reſpondit quorundam Clericorum querimoniis. *Vos a nemine iudicari poteſtis, ſed iudicio Dei reſeruamini.* Secundò in *cap. quamquam de cenſibus in 6.* vbi dicitur, Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque perſonæ, ac res ipſarum non ſolum iure humano, quin imo & diuino à ſæcularium perſonarum exactionibus ſunt immunes, & in Concil. lateranenſi ſub Leone X. *ſeſſ. 9. in bulla reformationis curiæ* dicitur, *cum à iure tam diuino, quam humano laicis poteſtas nulla in Eccleſiaſticas perſonas attributa ſit*, &c. in Trident. *ſeſſ. 25. cap. 20. de reformat.* ibi *Eccleſiæ, & perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus conſtitutam.* Quid ergo clarius dici poteſt? Quartò, probatur hanc exemptionem, ſuppoſita inſtitutione clericatus, eſſe de iure naturali diuino. Nam facta hac inſtitutione Clerici patres ſunt, & magiſtri ſæcularium, illiſque ſuperiores, vt tradit Gregor. VII. *in cap. quis dubitat, 96. diſt.* Sed filius patrem, & diſcipulus magiſtrum ſibi ſubiugare, & ſuæ poteſtati velle ſubiicere miſerabilis inſaniæ eſt, vt ibidem dicitur. Ergo. Item negari non poteſt Clericos ex vi ſui ſtatus ſuperiores eſſe laicis omnibus, *cap. duo ſunt, 96. diſt.* Sed ſuperior non poteſt ab inferiori iudicari, *cap. cum infer. cap. ſolita de maiorit. & obedient.* Ergo Clerici nulla ratione poſſunt à laicis iudicari. Quintò, probatur ab inconuenienti. ſi enim à Chriſto domino hæc exemptio non habetur, non videtur qua ratione Pontifex potuerit tot homines, tam quoad ſe quàm quoad eorum bona à poteſtate ſæculari eximere; ſicut enim non poteſt Pontifex Reges ipſos à regno deponere, & iuriſdictione eis à republica data priuare; ſic nec videtur poſſe tot ſubditos ab eius imperio eximere: quia hæc exemptio eſt natiuæ iuriſdictionis debitæ priuatio.

4 Cæterum, alij Doctores probabilius cenſent hanc exemptionem Clericorum in cauſis temporalibus in iure diuino fundamentum habere; à iure tamen poſitiuo, & Pontificio immediatè prouenire: ſic Innocent. *in cap. de maiorit. & obed.* Alciat. *in cap. cum non ab homine, col. 2. de iudiciis*, Couarr. *pract. q. c. 31. num. 1. fine, verſ. ſecunda concluſio*, Farinac. *pract. lib. 1. tit. 1. quaſt. 8. num. 2 verſ. limita primo*, Med. *Cod. de reſtit. quaſt. 15.* Mol. Theologus *de iuſtit. tom. 1. diſp. 31. concl. 3.* Victor. Sotus, Ledeſma, Salon. Bannes, Henriq. & alij relati à Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap. 8. num. 2.* Fundamentum eſt, quia ex iure diuino naturali hæc exemptio non eſt, neque item ex iure diuino poſitiuo. Ergo reſtat, vt ſolùm ſit ex iure Pontificio. Antecedens quoad primam partem probo. Nam character clericalis ex ſe, & ratione ſui non eximit Clericum à iuriſdictione ſæculari. Tum quia hic character ſolùm habet deputare hominem diuino cultui, ſed hæc deputatio ſtare optimè poteſt cum ſubiectione temporali Principi in iis, quæ diuinum cultum non impediunt: Primò, quia illo charactere ſtante ſæpe Clericus ſubiectus fuit ſæculari iudici, vt conſtat ex principio Eccleſiæ, ex Paulo ad *Rom. 13.* iuxta Chryſoſtomi explicationẽ, & *act. 25.* & ex tot titulis *C. de Sacroſanctis Eccleſiis, de Epiſc. & Clericis.* Qua propter Iuſtinianus *conſtit. 83.* primus conceſſit priuilegium fori, Clericis, in ciuilibus tantum, Epiſcopo non impedito, & in criminalibus eos ſubditos poteſtati ſæculari reliquit. Secundò, quia modò Clericus ſubiicitur iuriſdictioni laicali, vt pa-

pet

tet in initiatis minoribus ordinibus, neque beneficium habentibus, iuxta Concil. Tridenr. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. *de reformat.* qui priuilegio fori non gaudent. Tertiò, in cauſa ciuili reconuentionis, & in cauſa feudi, & aliis infrà ſubiiciendis iuriſdictioni ſæculari ſubditur. Et denique cum delictum graue committit, ob quod ſæculari curiæ interficiendus traditur, à iudice ſæculari iudicatur, & punitur, & non ex poteſtate Eccleſiaſt. hæc enim non ad punitionem corporalé extréditur, tametſi illam permittere poſſit. Ergo euidens eſt ex iure diuino narutali hanc exemptionem prouenire non poſſe. Alias ſemper eadem eſſet, & fuiſſet, & æqualis in omnibus Clericis abſque vlla variatione & mutatione. Quod autem neque ex iure diuino poſitiuo hæc exemptio, prout in Eccleſia fit, proueniat, inde efficaciter probatur, quia nullus eſt locus in Scriptura, ex quo colligi poſſit. Nam ea, quæ ex veteri teſtamento referuntur pro contraria ſententia, in tantum vim habere poſſunt, quatenus iure naturali fundantur. Nam omnia alia præcepta poſitiua antiqua aduentu Chriſti, & promulgatione legis gratiæ ceſſarunt. Præterea quod ibidem loquitur propheta de iniuria, & violentia facta iis, qui Deo ſunt familiares: non de iudicio. Locus autem, qui ex nouo teſtamento refertur, hanc exemptionem minimè probat, quia ex illa reſponſione Petri ſolùm voluit Chriſtus inferre ipſum, vtpote filium naturalem æterni Regis, & domini vniuerſorum liberum eſſe à tributo. Petrum verò ex priuilegio propter eius ſpecialem prærogatiuam, & dignitatem. Alias ſi vellet, ad omnes Clericos priuilegium illud extendere, non limitaret ſolutionem pro ſe, & Petro, ſed illam æquè pro omnibus aliis Diſcipulis faceret. Item abſurdum eſſe videtur ex æqualitate huius ſolutionis inferre reliquos Diſcipulos, & ſacerdotes, æqualem cum Chriſto, & Petro, eiuſque ſucceſſoribus habere exemptionem. Neque obſtat Clericos eſſe de familia Petri, vt inde dicamus exempto Petro eximi omnes Clericos. Quia non eſt verum exempto patrono ab aliquo tributo, eximi neceſſariò omnes illius familiares, præcipuè æquali exemptione. Item eadem ratione omnes Chriſtiani baptizati eximi poſſent à iuriſdictione laicorum: quia etiam ſunt ſpecialiter de familia Pontificis, qui omnium Chriſtianorum caput eſt. Denique illa exemptio fuit exemptio à tributis. Ergo exemptio fori in criminalibus, & ciuilibus ex tali loco non infertur. Cùm verò in aliquibus Pontificiis decretis dicitur hanc exemptionem eſſe ex diuina ordinatione, & iure diuino, iis verbis nihil aliud intenditur, vt explicat Couarr. *verſ. tertia probatio,* niſi ad ſimilitudinem veteris factam eſſe, aut ex veteri lege originem trahere, aut ex particulari præcepto Pontifici dato conceſſam eſſe.

5 Et ex his manet ſolutum ſecundum & tertium argumentum contrarium. Ad quartum dico non repugnare quemlibet ſecundum vnam rationem eſſe inferiorem, & ſuperiorem ſecundùm aliam, vt patet in eo qui filium haberet Regem: filio enim eſſet ſubditus ratione regiæ dignitatis, & filio eſſet ſuperior ratione patriæ poteſtatis: ſic Clericus ratione dignitatis clericalis eſt omnibus Regibus ſuperior, & illis poteſt eſſe ſubiectus quoad politicum regimen. Ad quintum, negandum eſt non poſſe à Pontifice hanc Clericorum exemptionem concedi; conceditenim illam ex poteſtate accepta à Chriſto gubernandi eius Eccleſiam: ad rectam enim illius gubernationem, & dignitatis clericalis honorem, & ſplendorem conuenientiſſimum, & fortè neceſſarium eſt, vt Clerici à laica poteſtate exempti ſint. Debebat ergo Pontifex illos eximere ex ratione ſui muneris, quod rectè ſine tali exemptione exerceri non poteſt. Item credendum, eſt Chriſtum Dominú non ſolùm contuliſſe Petro hanc poteſtatem eximendi Clericos à iuriſdictione ſæculari, prout Eccleſiæ conueniens viſum fuerit, ſed etiam ſpecialiter præcepiſſe ipſi talem exemptionem, quod ſatis indicant illa verba Concilij Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. dicentis *immunitatem Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus eſſe conſtitutam*; conſtituta enim eſt, non ſolùm ex canonicis ſanctionibus poteſtate diuina factis, ſed etiam Dei ordinatione. Ergo Deus ordinauit hanc immunitatem concedi; modum autem huius conceſſionis, tum quoad perſonas, tum quoad materias, ipſi Pontifici diſponendum reliquit, ſicuti ex Chriſti præcepto ſaltem incluſo in poteſtate conceſſa Pontifici gubernandi Eccleſiam habetur, quod Pontifex Epiſcopis, & paſtoribus iuriſdictionem ſpiritualem concedat, quia abſque illa rectè Eccleſia gubernari nòn poſſet; at quantitatem huius iuriſdictionis Pontificis voluntati remiſit, prout ſibi viſum fuerit conuenire; ſic de exemptione dicimus. Et in hoc ſenſu verum eſt hanc exemptionem iure diuino fundatam eſſe, ab ipſoque iure diuino prouenire: prouenit enim à iure diuino quod concedatur, modus autem conceſſionis Pontifici remittitur.

6 Ex quo infertur manifeſtè à nulla humana poteſtate hanc exemptionem à Pontifice conceſſam tolli poſſe; quia nulla humana poteſtas eſt ſuperior poteſtate ſupernaturali conceſſa Pontifici à Chriſto Domino, ſed ex vi huius poteſtatis, & ex ſpeciali Chriſti ordinatione hæc exemptio conceditur. Ergo à nulla poteſtate humana tolli, mutariue poteſt: ſic Couarr. *pract. quæſt. cap.* 31. *num.* 3. *verſ. quarta concluſio.* Farinac. *de inquiſit. lib.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 4.

7 Secundò infertur, neque etiam ipſum Pontificem eam integre tollere poſſe, hoc eſt quoad omnes Clericos, & quoad cauſas, licet illam poſſit pro varietate temporum, & occaſionum reſtringere, & ampliare. Tum quia non poteſt Pontifex tollere, quod rectæ gubernationi Eccleſiæ neceſſarium eſt; quia non eſt ei data poteſtas in deſtructionem, ſed in ædificationem. Tum quia Clericorum exemptio Dei ordinatione fundata eſt, eſto modus exemptionis Pontifici fuerit commiſſus, Couarr. *cap.* 31. *num.* 4. *&* 6. Farinac. *lib.* 1. *tit. de inquiſit. quæſt.* 8. *num.* 4. latè Suar *lib.* 4. *de immunit. toto cap.* 30. *præcipuè num.* 18.

8 Sed inquires, an ipſe Pontifex à Chriſto Domino exemptus fuerit à iuriſdictione temporalium Principum? Et quidem eſſe exemptum, ſicut alij Clerici exempti ſunt, nemini eſſe poteſt dubium: ſi enim ex poteſtate accepta à Chriſto gubernandi Eccleſiam poteſt, & debet Pontifex eximere Clericos à temporali iuriſdictione; quia hæc exemptio rectæ Eccleſiæ gubernationi neceſſaria eſt, à fortiori rectæ ipſius gubernationi neceſſarium eſt, vt ipſemet Pontifex exemptus ſit, tum ob maiorem ejus dignitatem, tum ob ſuperiorem poteſtatem, quam in Principes, & Dominos temporales habet. Ergo poteſt, & debet ab eorum iuriſdictione ſe eximere, An verò ipſe à Chriſto Domino immediatè ſit exemptus, non eſt ita certum. Probabilius credo ſic exemptum eſſe, tum ex illo *Matth.* 17. vbi Petrum à ſolutione tributorum exemptum eſſe iudicauit: præcepit enim ſolui tributum pro ſe & Petro, non quia debitum eſſet, ſed ne alij ſcandalizarentur. Ex qua exemptione infertur exemptio à fori iuriſdictione, vtpote Pontificem minus decenti. Tum ob ſupremam poteſtatem, quam habet in Principes, &

Digitized by Google

Dominos temporales,illos imperandi,& gubernandi. quatenus ſuæ Eccleſiæ viſum fuerit neceſſariũ. Quæ poteſtas excludit omnino vt poſſit capi,& puniri à Principe ſæculari ſibi ſubiecto,vtpote quid indecens, & indecorum tali ſupremæ poteſtati. Et prætetea quia ex tali poteſtate poteſt ipſe Pontifex Principem ſæcularem impedire ne ipſum capiat, & puniat,& quidquid in contrarium fecerit irritare,& annullare. Ergo impoſſibilis eſt poteſtas Principis in Pontificem, cum non poſſit efficaciter contra voluntatem Pontificis executioni mandari. Ex quo fit nõ poſſe Pontificem alterius iuriſdictioni ſe ſubmittere quoad vim coactiuam; quia ſemper ab ipſo Pontifice omnis iuriſdictio pendet, & reuocari poteſt, & eius efficacia impediri: quæ omnia latius proſequitur Suar. *in defenſ. fidei, lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt.cap.* 4.5.6. *&* 7. Mol. Theologus *diſp.*31. *concl.*4.

Pvncto II.

Qui nomine clerici priuilegio fori gaudentes intelligantur.

1 *Quilibet prima tonſura initiatus gaudet hoc priuilegio ſpectato iure communi.*

2 *Quid in hac parte diſpoſuit* Trident.

3 *Habens beneficium,præſtimonium,cappellaniam collatiuam, imo & coadiutoriam ex aſſignatione Pontificis hoc gaudet priuilegio.*

4 *Penſionarium plures cenſent non gaudere. Probabilius eſt oppoſitum.)*

5 *Titulus beneficij ſufficit, tametſi illius poſſeſſionem non habeas,in probabiliori ſententia.*

6 *In minoribus conſtitutus debet habitum, & tonſuram deferre,& alicui Eccleſiæ inſeruire ex Epiſcopi aſſignatione,vt fori priuilegio gaudeat.*

7 *Vtrumque portare debet,& habitum,& tonſuram, & hoc frequenter.*

8 *Qua ratione debeat Eccleſiæ inſeruire.*

9 *Coniugatus in minoribus conſtitutus plures conditiones habere debet,vt priuilegio gaudeat, & expenduntur ſic prædicta conditiones.*

10 *Religioſi tam viri, quàm fœminæ hoc priuilegio gaudent. Et qui intelligantur.*

1 SPectato iure communi quilibet prima tonſura initiatus intelligitur *ex cap.*2.*de foro competenti*,ibi *aut Clericum vllum cap.vnico,cum* ibi *notatis de Clericis coniugatis in 6.cap.Clerici, cap. cum non ab homine de iudicus*:& tradit Couarr.*pract.quæſt.c.*31. *num.*5.*in fine*,Ignat.Lopez *pract cap.*62.*n.*9.Farinac. *lib.*1 *tit.de inquiſit.q* 8.*num.*5.Suar.*lib.*4. *de immunit. cap* 27.*num* 3. Auguſt.Barboſa *de poteſt.Epiſc.*2.*p.allegat.*12.*num.* 1 & alij apud ipſos. Ratio eſt: quia Clericus ille dicitur, qui in ſortem Dei vocatus eſt, *cap.clericos,cap. perlectos*,21 *diſt.cap.cum ſecundum de Præbendis.* At cum quis prima tonſura initiatur, in ſortem Dei, eiuſque miniſterium, & ſeruitium vocatur,& deputatur. Ergo.

2 Verùm attento Trident.*ſeſſ.* 23.*cap* 6. *de reformat.*nullus clericus in minoribus conſtitutus fori priuilegio gaudet, niſi beneficium Eccleſiaſticum habeat,aut clericalem habitum, & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiat, vel in ſeminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi,quaſi in via ad maiores ſuſcipiendos,verſetur. Ratio autem quare Trident.has ſpeciales conditiones requiſiuit in Clerico minorum ordinum,ea eſt,quia Clericus minoris ordinis non tenetur in clericatu perſeuerare *cap. Ioannes de Clericis coniugatis*, ſed poteſt illum deſerere,quod aliter contingit de Clerico in ſacris, qui ſine apoſtaſia ſtatum deſerere non poteſt.& ad portandum clericalem habitum cogi poteſt, iuxta text. *in cap.tua de Apoſtaſis iuncta gloſſa.* Ergo conueniẽs erat in minoribus Clericis qualitates expoſtulare denotantes perſeuerantiam in ſtatu clericali.

3 Dixi. niſi beneficium Eccleſiaſticum habeat. Nomine autem beneficij ad huiuſmodi effectum intelligo quodlibet ius perpetuum percipiendi fructus, tametſi fructus ob penuriam temporum, vel alia de cauſa non percipiuntur: ſic Garcia *de benefic.* 1.*p.cap.*6.*num.*37.*&* 2.*p.cap.*2.*num.*9.Auguſt Barboſa alios referens 2.*p.de poteſt.Epiſcopi,alleg.*12.*n.*7. Hinc fit habentem præſtimonium in titulum, ſicuti ſunt omnia Hiſpana, priuilegio fori gaudere; quia beneficium propriiſſimè habet, vt tradit alios referens Salzedo *pract.cap.*61 *num.*11.Garcia 1.*p cap.*2. *num.*117.Aloyſius Ricius *pract.reſolut.*327.*verſ.ſufficit tertio*,Gonzalez *ad reg.cancellaria, gloſſa* 15.§.2. *num.*11.Auguſt.Barboſa *allegat.* 12.*num.*11.& alij. Secundò, fit habentem cappellaniam collatiuam à Pontifice,vel Epiſcopo eodem priuilegio frui;quia verè eſt beneficium: ſic aliis relatis Salzedo *n.* 12. Barboſa *num.*10.cum Gloſſa *in clem.fin. in gloſſa* 1.*de Decimis,& in extrauag.execrabilis, verbo qua alias de Præbendis inter communes.* Fit Tertiò, coadiutorem canonicatus à Pontifice aſſignatum hoc priuilegio gaudere;quia illa coadiutoria,cùm habeat annexum obſequium ſpirituale, perpetuum beneficium nominatur,ſaltem ad hunc effectum: ſic Garcia 2.*p. cap.*5.*num.*98.Barboſa 2.*p.de poteſt.Epiſc.allegat.* 12. *num.*1.

4 Sed dubium eſt,an penſio ſub nomine beneficij ad hunc effectum comprehendatur? Negant Flamin.*de reſignat.lib.*1.*quæſt.*11.*num.*70.*& lib.*2.*q.*15.*num.*15.Azebedo *leg.*1.*num.*5.*verſ. ſed an penſio, tit.*4.*lib.*1 *noua compilat.* Carolus de Graſſis *de effectibus clericor. effectu* 1. *num.* 1199. *cum ſeqq.* Nicol. Garcia *de benefic.*1.*p.cap.*5.*num.*70. Gonçalez *reg.* 8. *cancellar.gloſſa* 5.§.5.*num.*6. Aloyſius Ricius *in deciſ. curiæ Archiepiſc.Neapolit.*2.*p.deciſ.* 71.*num.* 11.*& deciſ.*192.*num.*10.*ad finem*, Zenedo *pract. & canon. quæſt.lib.*1.*quæſt.*4.*num.*32 *cum ſeqq.* Mouentur quia penſio non eſt propriè beneficium; eò quòd non ſit ius perpetuum percipiendi fructus ob ſpirituale obſequium,ſi quidem penſionario moriente ſpirat; & confirmari poteſt ex *cap.quamuis, & primò, de Præbendis in 6.* vbi mandatus prouideri de beneficiis, non poteſt ex vi huius decreti de penſionibus prouideri. Ergo penſio ſub beneficio non comprehenditur. Item in *cap.ad audientiam, el ſecundo,de reſcriptis*, penſio à beneficio diſtinguitur ibi *annuas penſiones,ſeu beneficia.* Idem colligitur manifeſtè ex Trident.*ſeſſ.*21.*de reformat.cap.*2.vbi nullus permittitur ſacris initiari ad titulum patrimonij, vel penſionis,niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiæ arbitrio Epiſcopi aliud ſuadeat;ſecùs verò ad titulum beneficij. Adde penſionarium non eſſe obligatum horas canonicas recitare.ſed tantùm officium paruũ Virginis. Ergo non eſt beneficium: Et ita referunt deciſum Garcia,Gonçalez, Zenedo, & alij his verbis,*cui reſeruata fuit penſio vt Clerico, ſi non incedit in habitu,& tonſura non gaudet priuilegio fori.* Cæterum, probabilius credo penſionem ſub nomine beneficij in fauorabilibus Eccleſiæ comprehendi. Tum quia penſio data in titulum dici poteſt ius perpetuum percipiendi fructus;ſi quidem non finitur durante vita, quæ autem pro tota vita conceduntur perpetua

tua ſunt: ſic docet Salzedo *pract. cap. 62. num. 10.* Eman. Rodriq. *tom. 1. ſumm. cap. 155. n. 11.* Lazarte de Alcauala *cap. 17. num. 14.* Creſcent. *deciſ. 14. de ſentent. & re iudicata*. Auguſt. Barboſa *2. p. de poteſt. Epiſc. allegat. 12. num 8. & in remiſſ. concilij ſeſſ. 23. cap. 6.* vbi refert ſic decifum fuiſſe à ſacra congregatione 18. *Decemb.* 1595. Neque obſtant in contrarium adducta, quia illa veriſſima ſunt, & probant penſionem ſub beneficio non comprehendi in odioſis, & quæ Eccleſiæ, vel particulari infeſta ſunt. Et ad reſponſionem ſacræ congregationis dicit Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap. 27. num. 11.* ſe non credere eſſe fideliter tranſcriptam.

5 Secundò dubitatur an debeas beneficij poſſeſſionem habere, an ſolus titulus ſufficiat? Negant titulum ſufficere Clarus *in §. fin. quaſt. 36. num 21. verſ. hac autem in fine. & verſ. regulariter autem*, vbi Baiard. *num. 14.* Maſcard. *de probat. concl. 302. num. 16. & 17.* Menoch. *conſ. 150. num. 6. cum ſeqq.* Sigiſmund. Scacia *de iudic. cauſ. ciuil. lib. 1. c. 11. num. 82.* Farinac. *lib. 1. praxis, q. 8. num. 45. & 70.* Carolus de Graſſis *de effectibus cleri, effectu 1. num. 1187.* Aloyſius Riccius *prax. fori Eccleſiaſt. reſolut. 327 num. 1. in 2. edit.* Tuſchus *pract. concl. litt. B. concl. 78. num. 8.* Ratio eſſe poteſt, quia abſque poſſeſſione non datur firmum ius in beneficium, cum multis modis impediri poſſit: alias ſi ſolus titulus ſufficeret ad hoc priuilegium, pluribus ratione vnius beneficij priuilegium competeret inſtituto nempe, & poſſidenti. At probabilius credo titulum ſufficere, dum de eius nullitate non conſtat, ſed potius validus reputatur: ſic ſacra congregatio cenſuit 16. *Iulij.* 1587. prout teſtatur Barboſa *in remiſſion. concilij ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.* his verbis, *Clericum prima tonſura præſentatum ad cappellam ſacerdotalem, qui ſuper talem præſentationem obtinuit à Papa nouam prouiſionem, etiam in vi motus propri, poſſe in ſuis cauſis ciuilibus gaudere priuilegio fori, quamuis poſſeſſionem beneficij non habeat propter alium intruſum, contra quem litem mouit.* Ratio ea eſt; quia collatio beneficij verum ius in beneficium confert, & cui facta eſt, beneficiatus dicitur, maximè in iis, quæ priuilegium ſtatui clericali fauorabile reſpiciunt: & ita tradit Melleo *in ſuo repertorio, verbo obtinere dicitur quis beneficium*, Flamin. *de reſignat. lib. 7. quæſt. 1. num. 47.* Couarr. *lib. 3. variar. c. 16. in princ.* Gigas *de penſionib. quæſt. 94. num. 12.* Zenedo *pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 4. num. 22.* Rebuf. *prax. 3. p. tit. de Simonia in reſignat. à n. 25.*

6 Tertiò, dubitabis, an Clericus beneficiatus, in minoribus conſtitutus, debeat portare habitum, & tonſuram, vt fori priuilegio gaudeat? Negandum videtur: quia vnum è duobus requiſitum eſt à Trident. *d. ſeſſ. 23. cap. 6.* ex illa dictione *aut*, quæ diſiungit, & ita tenet expreſsè Gonçalez *reg. 8. cancellar. gloſſa 5. §. 5. num. 6.* Garcia *de benef. 2. p. cap. 2. num. 4. & 5.* Auguſt. Barboſa *in ſupradicto decreto concilij, & 2. p. de poteſt. Epiſc. allegat. 12. n. 6.* vbi plures refert Farinac. *q. 8. n. 70.*

Verum ſi Clericus in minoribus conſtitutus beneficium Eccleſiaſticum non habeat, tenetur habitum, & tonſuram deferre, vt fori priuilegio gaudeat, & inſuper de mandato Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſeruire, aut de eius licentia in clericorum ſeminario, vel ſchola, aliquave in vniuerſitate verſari, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos.

7 Circa quæ aduerte vtrumque portare debere, & habitum, & tonſuram, neque ſufficit vnum alio omiſſo; quia per dictionem copulatiuam *&* fuit à concilio requiſitum ex reg. *l. hac verba 124. ff. de verbor. ſignificat:* & tradit alios referens Auguſt. Barboſa *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 12. num. 14.* Modus autem portandi veſtem, & tonſuram clericalem debet eſſe frequens, & continuus; alias priuilegio carebis abſque vlla monitione: ſic Marc. Anton. *var. reſolut. 48. num. 7.* Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici, reſolut. 530. 2. edit. num. 4.* Barboſa *alleg. 12. num. 19.* Suar. *lib. 4. c. 27. num. 12.* At ſi ex aliquo caſu contingenti laicas veſtes inducas non ob id priuilegio fori priuatus manes; quia ſufficit te ſolitum eſſe clericales veſtes portare, ab vſu enim frequenti denominatio deſumenda eſt: ſic Farinac. *lib. 1. praxis, tit. de quæſt. 8. à num. 66. & ſeqq* Auguſt. Barboſa *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 12. num. 20.* Marcus Anthon. *d. reſolut. 48. num. 7.* & Suar. *ſuprà*, Sanch. *diſp. 46. num. 8. lib. 7.*

8 Secundò, aduerte debere de mandato Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſeruire; inſeruire, inquam frequenter; quia non ſufficit bis, vel ter inſeruire; quia verba illa *perſeuerans ſeruitium* indicant: ſic Zenedo *pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 4. num. 25.* Carolus de Graſſis *de effectib. cleric. effectu 1. num. 1183.* Aug. Barboſa *in remiſſion. concilij ſeſſ. 23. cap. 6. circa finem, & 2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 12. num. 14.* Item debet illud ſeruitium eſſe de præſenti, alias non dicetur ſeruire, ſed ſeruiſſe ſic Graſſis *num.* 1177. & Barboſa *ſupra*. Itē debet eſſe in ſpiritualibus hoc eſt in exercitio ſui ordinis: ſic relati Doctores. Deinde debet eſſe frequenter, ſeu pro maiori parte temporis. Vnde interpolatio aliquorum dierum, ſi iterum reuertas, non tollit priuilegium, Barboſa *d. alleg. 12. n. 13.* An verò debeat eſſe eidem Eccleſiæ ab Epiſcopo aſſignatæ, affirmat Graſſis *num.* 1170. & videtur ibi conſentire Barboſa *ſupra*. Quia ſi alteri Eccleſiæ inſeruiat, non verificatur inſeruire de mandato Epiſcopi, ſed ex voluntate propria. Cæterum, credo ſufficere, ſi ab Epiſcopo aſſignatus ſeruitio alicuius Eccleſiæ, cuicunque inſeruiat; quia iam Eccleſiæ inſeruit de mandato Epiſcopi, tametſi non ſit cui inſeruire debeat: & ita ſacram congregationem reſpondiſſe teſtatur Barboſa *in remiſſion. concilij, verſ. vtrum Clericus*. Hoc tamen mandatum Epiſcopi ſufficit oretenus datum. Tum quia ita habet praxis. Tum quia non expoſtulatur qualitas ſcripturæ: ſic Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut. 525. in 2. edit. & in 1. deciſ. 601.* Barboſa *alleg. 12. num. 13.* Requiritur tamen eſſe expreſſum, neque ſufficit implicitum in ordinum ſuſceptione: alias fruſtra concilium expreſſiſſet: ſic Menoch. *de præſumpt. lib. 6. quæſt. 76. n. 41.* Zenedo *pract. lib. 1. quæſt. 4. num. 24. & 26.* Barboſa *d. alleg. 12. num. 13. & in remiſſion. concilij ſeſſ. 23. c. 6. fine.* Eadem ratione explicanda ſunt illa verba *de licentia Epiſcopi in aliqua ſchola, vel vniuerſitate*, &c.

9 Quod ſi Clericus in minoribus conſtitutus coniugatus ſit, mandat Trident. *ſeſſ. 23. cap. 6.* ſeruari decretum Bonifac. VIII. *in cap. 1. de clericis coniugat. lib. 6.* vbi hos decernit gaudere priuilegio fori in criminalibus, dum modo habitum clericalem, & tonſuram deferant, & alicuius Eccleſiæ miniſterio ſint ab Epiſcopo deputati, & inſuper cum virgine contraxerint: qualibet enim ex his conditionibus deficiente priuilegio ſupradicto carent: ſic Couarr. *pract. quæſt. c. 31. à num. 6. & 7.* Carolus de Graſſis *de effectib. cleric. effectu 1. num. 84.* Farinac. *lib. 1. tit. 1. quæſt 8. à num. 6. & ſeqq. & 64.* Auguſt. Barboſa *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 12. num. 25. 26. & 27.* Prima conditio ex conſuetudine eſt explicanda. Ille ergo dicetur clericalem veſtem portare, qui viſa veſte iudicatur clericus, ſecus ſi laicus exiſtimetur; ſic alios referens Couarr. *n. 7.* Farinac. *num. 69.* Clarus *q. 36. verſ. dixit clericum*, Thom. Sanch. *lib. 7. diſp. 46. n. 6.* Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. c. 18. num. 4.* vbi ad-

uertit non ſufficere, vt deferat habitum clericalem tempore quo in Eccleſia inſeruit; ſed neceſſarium eſſe, vt in communi ita incedat. De ſecunda conditione, nempe de deputatione ad ſeruitium Eccleſiaſticum iam diximus. De tertia, ſcilicet matrimonium cum virgine, latè Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 46. Couarr. *d. cap.* 31. Farinac. *prax. quæſt.* 8. *à num.* 8. Sufficit, ſi tempore contracti matrimonij virgo fuerit, aut taliter fuerit reputata; eſto poſtea adulterium committat; quia non attenditur euentus futurus, ſed præſens præcipuè in fauorabilibus, & abſolutè cum virgine dicitur contraxiſſe: ſic alios referens Farinac. *ſuprà*, & Sanch. *num.* 3. & Auguſt. Barboſa *num.* 26. Suarez *cap.* 28. *num.* 7. Adde ſi à ſolo contrahente virgo fuerit ante matrimonium cognita, cum virgine reputatur contraxiſſe; quia copula antecedens matrimonium inter ipſos contrahentes, matrimonio ipſo videtur purgata: ſic ex communi ſententia teſtatur Anton. Gom. *var. reſolut. tom.* 3. *c.* 10. *à num.* 4. Clarus *in pract. §. fin. quæſt.* 36. *verſ. quæro an clericus, & verſ. ſed an ille*, Farinac. *quæſt.* 8. *num.* 8. Suar. *lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 6. Deinde ſi matrimonium cum duabus virginibus fuit contractum, & cum vna ſola conſummatum, quia altera vel mortua fuit, vel ad religionem tranſiuit ante conſummationem, non priuatis priuilegio fori; quia non cenſeris bigamus; ſed potius cenſeris contrahere cum vnica, & virgine; alius enim contractus, quia conſummatus non fuit, non reputatur: ſic cum Gloſſa *in cap. vnico de Cleric. coniugatis in* 6. tradit Suar. *cap.* 28. *num* 6.

10 Præter ſupradictos alij, tametſi ordinibus initiati non ſint, clerici reputantur, & fori priuilegio gaudent. Hi ſunt religioſi, ſiue viri, ſiue fœminæ, etiam conuerſi, vulgo dicti laici: ſic enim vocantur, non quia religioſi non ſint (ſunt etenim vtpote qui profeſſionem trium votorum emittunt in religione approbata) ſed quia miniſteriis temporalibus deputantur abſque vllo ordine inſigniri: ſic Decian. *tract. crim. tom.* 1. *lib* 4. *cap.* 9. *num.* 18. Carol. de Graſſis *de effectu clericali, effectu* 1. *num.* 97. Nicol. Garcia *de benefic.* 1. *p. ca.* 4. *num.* 11. Auguſt. Barboſa 2. *p. alleg.* 12. *num.* 38. & Farinac. *q.* 8. *num.* 46 *ampliat.* 10. & probat textus in *cap. fin. de Religioſis domibus*, *cap.* 3. *de foro competenti*, *cap. ſi quis ſuadente* 17. *q.* 3. Secundò, nouitij in religione approbata ſub nomine Clerici, & religioſi in fauorabilibus comprehenduntur; quia licet verè religioſi non ſint, cum profeſſionem non emiſſerint, ſunt tamen in via ad religionem, & hoc ſufficit, vt fori priuilegio gaudeant: ſic multis exornat Farinac. *quæſt.* 8. *n.* 46. *verſ. ampliat.* 16. Azor. 1. *p. inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 2. *q.* 2. Gutier. *de gabellis*, *q.* 95. *num.* 22. Barboſa *alleg.* 12. *num.* 37. & alij apud ipſos. Tertiò ſub nomine clerici, ſeu religioſi ad hunc effectum intelliguntur familiares religionis, vulgo *oblati*, qui ſe, & ſua in religionis ſeruitium tranſtulerunt, Tuſchus *litt. O. concl.* 16. Peregrin. *var. lib.* 6. *num.* 71. Barboſa *num.* 39. Quartò comprehenduntur rectores Xenodochiorum: cum enim Xenodochium Epiſcopi authoritate erectum locus ſacer ſit, & à laicali iuriſdictione exemptus, etiam illius rector exemptus eſſe debet, Barboſa *num.* 40. cum Carolo de Graſſis *de effectu clericali, effectu* 1. *num.* 117. Quintò veniunt ſub hoc priuilegio fratres tertij ordinis D. Franciſci in communitate viuentes; quia hi religioſi ſunt, vel ſaltem religioſam vitam imitantur, Graſſis *in deciſ. aureis lib.* 2. *cap.* 49. *num.* 27. Mol. *de iuſtit. tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 50. *num.* 4. Suar. *tom. de cenſur. diſp.* 22. *sect.* 1. *num.* 20. Barboſa *alleg.* 12. *n.* 41. At ſi hi non in communi, ſed priuatim in propriis domibus habitent, eſto plures Doctores, quos refert, & ſequitur Tuſchus *litt. E. concl.* 470. Eman. Rodriq. *tom.* 1. *quæſt. regul. quæſt.* 65. *art.* 4. cenſeant fori priuilegio gaudere, quia verè, & propriè religioſi ſunt; probabilius reputo illo priuilegio carere, & tanquam laicos iudicari, punirique poſſe. Tum quia religioſi non ſunt, cum non emittant tria vota ſubſtantialia ſecundùm regulam à ſede Apoſtolica approbatam; neque religioſam vitam degant, ſed omnino ſæcularem, facitque Clement. III. *de excommunicat.* quatenus dicit tempore interdicti non poſſe hos à fratribus minoribus admitti ad diuina officia. Quod nō fieret, ſi verè religioſi eſſent; ſic aliis relatis docet Maſcard. *de probat. concl.* 957. *num.* 6. Graſſis *de effectibus cleric. effectu* 1. *à num.* 92. Mol. Theolog. *tract.* 3. *diſp.* 50. *à num.* 4. *verſ. de his*, Barboſa *alleg.* 12. *num.* 41. Sextò comprehenduntur ſub nomine clerici milites ordinis S. Ioannis, S. Iacobi, D. Benedicti, Auguſt. Lazari, Stephani, &c. quia ſatis controuerſum eſt, an verè, & propriè religioſi ſunt. Quapropter ex conſuetudine iam recepta hi non iudicantur ab aliis iudicibus, quàm à ſuperioribus cuiuſque ordinis: ſic Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 109. Nauarr. *conſ.* 12. & 13. *de Regularib.* Barboſa *num.* 45. Septimò extendunt aliqui hoc priuilegium ad Eremitas, ſed hoc intelligi debent, ſi in communitate viuant religionis approbatæ; ſecùs ſi extra religionem ſub nullius obedientia, quia verè laici ſunt, nulloque priuilegio fruuntur: ſic Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 102. Man. Rodriq. *tom.* 1. *quæſt.* 62. *art.* 2. Barboſa *num.* 42. *Mol. tom.* 3. *tract.* 3. *diſp.* 50. *num.* 4. *fine*. Sanch. *in decal. lib.* 4 *cap.* 16. *num.* 10. Octauò poterat extendi hoc priuilegium ad pœnitentes. Sed iam non ſunt in vſu illæ ſolemnes pœnitentiæ præter eas quas ſancta inquiſitio delinquentibus imponit, de quibus iam diximus, qua ratione inquiſitoribus ſint ſubiecti. Reliqui vero pœnitentes priuilegio fori non gaudent: ſic Graſſis *n.* 127. Barboſa *n.* 44. Zenedo *ad decret. collect.* 34. Couarr. *cap.* 34. *num.* 4. Nonò priuilegium hoc fori extendi dicitur, non ſolum ad clericos, ſed etiam ad eorum famulos. At hoc intelligendum eſt non de quibuſcunque famulis, aut de quocunque Clerico, ſed ſolum de famulis Epiſcoporum, qui propriè famuli, & ſerui ſint non mercede conducti, vt latè, & eruditè tradit Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 47. & 57. Farinac. *prax quæſt.* 8. *num.* 46. & facit textus in *cap. fin. de officio Archidiac.* Item non debet intelligi ſpectato iure communi. Quia nullus eſt textus, vt benè expendit Suar. *lib.* 4. *de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 19. *à n.* 10. hanc exemptionem probans: & præcipuè ſtante Trident. eſt manifeſtum: quia Trident. omnes in minoribus conſtitutos excludit à priuilegio fori, niſi habeant beneficium, &c. Quocirca ſolum ex conſuetudine intelligendum eſt; quæ conſuetudo rationabilis eſt, vtpote quæ iuriſdictionem, & authoritatem Epiſcopalem fouet. Cum autem in *cap. Eccleſiarum ſeruos* 12. *q.* 2. Serui Epiſcoporum, & Clericorum ab oneribus eximuntur, id eſt, quia inter bona domini computantur.

Decimò alij extendunt hoc priuilegium fori ad vxorem Clerici coniugati: ſic poſt alios antiquiores Tiraquel. *poſt leges connubiales, gloſſa* 2. *n.* 54. Auiles *in capitib. prætorum proœmio, gloſſa* 1. *num.* 18. Anton. Cucus *lib.* 3. *inſtitut. maiorat. tit.* 9. *num.* 20. & alij relati à Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 47. *num.* 2. Probatur primò. Quia priuilegium domino conceſſum omnibus qui ſunt de familia conceditur *cap. fin. de officio Archidiac.* At vxor eſt de viri familia *l. mulieres, C. de dignitatib. lib.* 12 & *l. fin. ff. ad Municipalem*. Secundò vxor ſortiri debet forum viri, ex *l. cum quadam puella*

ff. de iuris

ff. de iuriſdict. omn. iud. Tertiò, exemptio à tributis data Clericis eorum vxoribus communicatur ex l. 1. Cod. de Epiſcopis & clericis. Tandem in quauis diſpoſitione ſtricta quæ conceduntur viro, vxori cenſentur conceſſa, iuxta doctrinam gloſſæ in cap. admonere, verbo pariem 33. quæſt. 2. Verum hæc argumenta ſolùm conuincunt priuilegium conceſſum domino omnibus ex eius familia competere, quando ratio concedendi priuilegium aliis præter primum priuilegiatum poteſt conuenire. At cum hoc priuilegium in reuerentiam clericalis ordinis conceſſum ſit, nemini præter ordinatos poteſt hæc reuerentia conuenire: eáque de cauſa hoc priuilegium perſonale eſt, non reale, neque aliis ab ordinatis competit. Solum de exemptione à tributis eſt ſpecialis diſpoſitio, vt vxoribus clerici competat. Sed hoc eſt ſpectato iure antiquo, nõ ex nouo. Bonifac. VIII. de clericis coniugatis in 6. & Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. vbi clericis coniugatis ſolum fori priuilegio gaudere conceditur in criminalibus, vt dicemus. Affirmandum ergo eſt hoc priuilegium fori Clericis conceſſum, nequaquam ad eorum vxores extendi: ſic aliis relatis Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 47. num. 3.

Ex quo fit, ſi Clericus ad ſacros ordines aſcendat, vxore in ſæculo manente, nullo modo vxorem priuilegio clericali gaudere; quia diſſolutum eſt thorum, & mutua cohabitatio, quæ poterat eſſe occaſio fruendi priuilegiis viri: ſic Sanch. num. 7. cum Alexand de Neuo cap. 2. de foro competenti, num. 22. Secundò, fit à fortiori viduam vxorem nullo modo priuilegio viri gaudere, tametſi diceremus viuente viro priuilegia viri ei communicari; quia ſolum communicantur ei in conſequentiam viri priuilegia. Ergo ceſſante priuilegiato principali, ceſſare debet acceſſorium: & ſic tradit cum gloſſa loquente de filiis l. 2. C. de Epiſcopo & Clericis & ibi Baldo n. 5. & Alexand. de Neuo ſupra, Sanch. d. diſp. 47. n. 4.

PVNCTO III.

Explicantur aliqua dubia circa ſuperiorem doctrinam.

1 *Clericus in minoribus conſtitutus ſi habitum dimittat, poteſt illum reaſſumere, vt priuilegio gaudeat, tametſi plures contrarium ſentiant.*

2 *Si tempore quo habitum dimiſit delictum committat, & poſtea habitum reaſſumat, negant plures gaudere. Probabilius eſt oppoſitum.*

3 *Si tempore, quo habitus eſt dimiſſus, capiatur à iudice, non gaudet priuilegio.*

4 *Quando cenſeatur fraus commiſſa in aſſumptione habitus clericalis.*

5 *Clericos negotiatores probabile eſt priuilegio fori priuari, oppoſitum probabilius.*

6 *Quid dicendum de clericis arma geſtantibus.*

1 PRimò dubitatur, an Clericus in minoribus conſtitutus, ſiue ſolutus, ſiue coniugatus, ſi dimittat habitum clericalem, poſſit iterum illum reaſſumere, vt fori priuilegio gaudeat? Negant afflictiſ. lib. 1. conſtitut. Rub. 3. num. 22. Auendan. de exequendis mandat. Regum, lib. 1. cap. 22. num. 15. & conſentiunt communiter Doctores Paduæ, vt teſtatur Ioann. Andr. cap. Ioannes de clericis coniugatis, q. 4. num. 19. & ibi Ancharran. n. 10. q. 4. Ratio eſſe poteſt: quia illa dimiſſio habitus eſt quædam priuilegij renunciatio, ſed quoties quis priuilegio renunciauit, ſi renunciatio illa acceptatur à ſuperiore, priuilegium amittit, ad illudque redire non poteſt. Ergo facta hac renunciatione iam non eſt locus pœnitentiæ; quia illa renunciatio à ſuperiore acceptatur; ſi quidem ſtatim Clericum priuat priuilegio clericali, & in hoc ſenſu eſt vera regula illa. *Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt*, & facit cap. vt quis duas, de electione in 6. & cap. vnico de Poſtulat. prælatorum in 6. redeundi ad aliam Eccleſiam poſtquam vnam elegerit ſibi licentia penitus interdicta.

Cæterum, tenendum omnino eſt priuilegio gaudere reaſſumpto habitu, ſic poſt alios antiquiores, quos referunt, docent Couarr. pract. quæſt. cap. 31. num. 8. verſ. 5. Petr. Barboſa l. filia 35. num. 33. ff. ſoluto matrim. Iulius Clarus lib. 5. pract. §. fin. quæſt. 36. num. 15. Thom. Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 46. num. 29. Suar. lib. 4. de immunit. cap. 27. num. 18. Ratio eſt; quia ex duplici capite prouenire poteſt, quòd Clericus dimittens habitum clericalem, illo reaſſumpto non gaudeat priuilegio fori. Primò, quia illud renunciauit per dimiſſionem habitus, & illa renunciatio acceptata fuit. Secundò, quia in perpetuum ob illam habitus dimiſſionem illo priuilegio priuatur, ſed ex nullo horum capitum infertur hæc inhabilitas perpetua. Non ex renunciatione; quia priuilegium clericali ſtatui competens nemini licet renunciare cap. ſi diligenti de foro competenti, & fuit deciſum à ſacra congregatione 11. Iunij 1587. prout referunt Suar. ſupra, & Auguſt. Barboſa in remiſſionibus Concilij, ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. his verbis. *Quidam Clericus charactere inſignitus beneficium Eccleſiaſticum obtinuit, cui poſtea animo vxorem ducendi vna cum clericatu renunciauit. Deinde non ſequuto matrimonio clericalem habitum reaſſumpſit, & aliud beneficium exigui reditus adeptus eſt, dubitatur, an gaudeat priuilegio fori? Congregatio cenſuit gaudere; quia priuilegio clericali renunciari non poteſt.* Ergo ex renuntiatione nequaquam poteſt inhabilis reddi ad priuilegium antea habitum. Ex ſecundo, autem capite nullo modo inhabilis redditur. Tum quia illa non eſt priuatio pœnalis, quæ ſupponat delictum, cum licitum fuerit huic Clerico habitum dimittere, ſed ſolum eſt priuatio legalis ob non ſeruatam conditionem. Cùm ergo illa conditio perpetua non ſit, ſed ſemel aſſumpta, dimitti poteſt, & iterum reaſſumi, efficitur priuationem priuilegij cum illa cohærere, quod non leuiter indicat Clement. I. de vita, & honeſt. clericorum, iuncta gloſſa ibi verbo quamdiu, ibi *priuilegium clericale quamdiu præmiſſis inſtiterint, eo ipſo amittant*: Eſt ergo amiſſio priuilegij non abſoluta, ſed quaſi conditionalis dum [illegible] ad illud [illegible] non ſeruantur: facitque textus in cap. clericus, & 2. de vita, & honeſt. clericorum: vbi Clericus qui vxorem duxit dimiſſa tonſura præcipitur, vt iterum tondeatur, ſi velit, inquam, priuilegio gaudere, vt explicat Abbas ibi n. 4.

Neque obſtant contraria adducta; quia hic Clericus dimittens habitum non perdit priuilegium, quia illud renunciauerit, ſed quia non ſeruauit conditionem ad priuilegium requiſitam, lex autem non conſtituit amiſſionem huius priuilegij perpetuam, ſed ſolùm pro tempore non ſeruatæ conditionis; quia neque in Concilio Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. neque in cap. vnico de clericis coniugat. in 6. ſunt aliqua verba taliter indicantia; imò potius indicant contrarium. Si quidem dicunt Clericum in minoribus conſtitutum, gaudere nolumus priuilegio clericali, niſi habitum, &c. quaſi diceret, quicunque in minoribus conſtitutus, qui habitum, & tonſuram deferat, &c. gaudere volumus priuilegio clericali. At qui ſemel habitum, & tonſuram dimiſit, poteſt poſtea illud deferre.

Digitized by Google

deferre. Ergo poteſt priuilegio gaudere. Adde, illa limitatio *niſi habitum*, &c eſt reſtrictiua iuris communis. Ergo ſolùm intelligi debet reſtringere ius commune quamdiu eſt, & non alio tempore.

Hinc optimè infert Sanch. aliis relatis *lib. 7. diſp. 46. n. 30.* Clericum ducentem vnam vxorem, eámque virginem, conſequi, ea mortua, omnia priuilegia clericalia, quæ ſolutis Clericis conceduntur, ſi eas conditiones præſtet, quas alij Clerici ſoluti ad gaudendum priuilegio ſeruare tenentur. Quia non fuit illis priuilegijs ob matrimonium in perpetuum priuatus, ſed ſolùm fuerant ei ſuſpenſa durante matrimonio.

2 Secundò, & difficilius dubitatur; an Clerici minorum ordinum habitum clericalem longo tempore non deferentes ob cuius cauſam cenſentur priuilegio eſſe priuati, ſi tunc aliquod delictum committant, & illo commiſſo habitum reaſſumant, priuilegio gaudeant in illo delicto? Et ratio difficultatis eſt, quia tunc illa delicta commiſſa ſunt ab homine laico. Ergo videntur de iuriſdictione laicali eſſe. Ergo ob nouam habitus reaſſumptionem iuriſdictioni Eccleſiaſticæ non poſſunt conuenire. Item quia ad gaudendum fori priuilegio ſemper tempus delicti videtur ſpectandum argum. *l. 1. ff. de pœnis*, vt multis relatis docere videtur Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 46. num. 10. iuncto num. 4.* Cæterum, veriſſimum eſt priuilegio gaudere; ſic tradunt alios referentes Suar. *tom. de defenſ. fidei, lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap. 15. num. 16. & cap. 27. num. 18.* Couarr. *cap. 31. num. 7.* Auguſt. Barboſa *alleg. 12. num. 28.* Farinac. *quæſt. 8. num. 66.* Carol. de Graſſis *de effectibus cleric. effectu 1. num. 84.* & deciſum refert à ſacra congregatione Barboſa *in remiſſion. Concilij, decreto 6. ſeſſ. 23. de reformat.* his verbis *cenſuit congregatio Clericum coniugatum, qui poſt dimiſſum habitum, & tonſuram clericalem, pro delicto aliquo in curia laicali eſt citatus, & ob contumaciam condemnatus fuerit. Si deinde reaſſumpto habitu, & tonſura (modo non in fraudem) Eccleſiæ inſeruiat, iuxta hoc decretum non poſſe à iudice laico propter hoc delictum in carcerem coniici, aut perſonaliter adſtringi*, facit *cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in 6.* Ratio ea eſt; quia clericis minoribus priuilegium conceditur, dummodo beneficium Eccleſiaſticum habeant, aut habitum, & tonſuram deferant, &c. Ergo quamdiù illud habent priuilegio gaudent iuxta *textum in Clem. 1. de vita, & honeſt. cleric.* gloſſa *verbo quamdiu.* Neque enim dictum priuilegium limitant iura ad delicta commiſſa tempore clericatus, non ergo limitandum eſt. Et confirmo ex *l. hos accuſare, ff. de accuſator.* vbi dicitur accuſandum non eſſe legatum prouinciæ de crimine commiſſo ante legationem. Ergo nec Clericus coram tribunali ſæculari de crimine ante clericatum commiſſo. Ad rationem dubitandi reſpondeo delicta commiſſa tempore quo habitum clericalem dimiſiſti iuriſdictionis eſſe ſæcularis; at reaſſumpto habitu Eccleſiaſticæ eſſe, ſicut & eſt perſona.

3 Sed quid dicendum, ſi illo tempore, quo habitum dimiſerunt, à iudice ſæculari capiantur, aut citentur, & poſt captionem, aut citationem habitum reaſſumant? Reſpondeo priuilegio carere debere: quia illa habitus reaſſumptio videtur facta in fraudem iuriſdictionis ſæcularis: ac proinde non debet prodeſſe: ſic tenet Farinac. *d. q. 8. num. 66. & 110.* Barboſa *2. p. alleg. 12. num. 29. & in remiſſ. Concilij, decreto 6. ſeſſ. 23 de reformat. circa finem.* Quia generaliter quotieſcunque aſſumptio clericatus, beneficij, habitus, & tonſuræ fit in fraudem iuriſdictionis ſæcularis ceſſat clericale priuilegium, quia fraus, & dolus nemini debet patrocinari. Alias immunitas Eccleſiaſtica fomentum eſſet delictorũ: ſic Gutierr. *pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 5.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. q. 76. num. 35.* Iulius Clarus *lib. 5. §. fin. quæſt. 36. num. 43.* Farinac. *q. 8. num. 66. & 104.* Barboſa *in remiſſion. Concilij circa finem, decreto 6. ſeſſ. 23.* Zenedo *ad decr. collect. 23. n. 1.* & alij.

4 Sed inquires in quo hæc fraus conſiſtat, & quando præſumatur? Reſpondeo primò cum Suar. *lib. 4. de immunit. cap. 15. num. 17.* conſiſtere in eo quòd clericalem habitum, vel ordinem aſſumas, vt medium tantum ad vitandam iuriſdictionem ſæcularem, non ex animo perſeuerandi in illa. Quod poteſt contingere in aſſumptione minorum ordinum poſt delictum, vel in aſſumptione habitus clericalis dimiſſi: præſumitur enim te velle illis ordinibus, & habitu clericali vti non in perpetuum, ſed ad tempus, & quatenus neceſſarium medium fuerit ad vitandam laicalem iuriſdictionem, quæ intentio mala eſt, & fraudulenta, ac proinde digna priuatione clericalis priuilegij. Verum ſi ex intentione declinandi ſæculare forum ordinem ſacrum accipias, quia ab illo recedere non potes, non debet præſumi in illa acceptione fraudem interuenire; quia fraus, & dolus non eſt, ſi iure proprio vtaris, & aſſumas medium ab Eccleſia ordinatum ad vitandam ſæcularem iuriſdictionem, tametſi ex intentione vitandi illam fuerit aſſumptum: ſicuti fraus non eſt ſi poſt delictum commiſſum ad Eccleſiam confugias. Eſſet autem fraus ſi aſſumeretur ordo non animo perſeuerandi in illo, ſed relinquendi, cum timor non eſt iuriſdictionis ſæcularis; quod in aſſumptione ordinis ſacri præſumi non poteſt.

Reſpondeo ſecundò fraudem præſumi quoties immediatè poſt delictum commiſſum ſtatus clericalis aſſumitur. Tum quia præſumitur aſſumptus tantum ad vitandam iuriſdictionem ſæcularem. Tum quia ipſummet delictum præſumitur commiſſum eſſe ſpe ſe protegendi priuilegio clericali aſſumendo, ac proinde in fraudem. Ergo talis aſſumptio ſtatus clericalis non prodeſt delinquenti ad vitandam iuriſdictionem ſæcularem. Secundò præſumitur fraus, ſi poſt diffamationem delicti ſtatus clericalis aſſumatur; quia tunc timore iudicij ſæcularis creditur aſſumptus, & non ex animo in illo perſeuerandi: ſic multis relatis Farinac. *lib. 1. prax. tit. de inquiſit. q. 8. num. 66. & 110.* Excipe niſi fuerit aſſumptio ordinis ſacri; quia tunc non præſumitur fraus ob rationem ſuperius dictam.

Quod ſi inquiras, an hic ſtatus clericalis in fraudem aſſumptus relinquat Clericum in delictis antea commiſſis ita ſubditum iuriſdictioni ſæculari, ac ſi ſtatum clericalem non aſſumpſiſſet? Reſpondeo relinquere æquè ſubditum quoad iudicium delicti, & punitionem pecuniarum, ſeu in bonis delinquentis; non tamen quoad iudicium perſonæ, ſeu punitionem illius. Quia aſſumpto ſtatu clericali perſona ſacrata eſt & Deo deſtinata. Ergo exempta à punitione corporali ſæcularis iudicis, quia indecens eſt talis punitio; puniri tamen poteſt in pecuniis, quæ punitio indicat ſæcularem iudicem eſſe iudicem cauſæ, non perſonæ; ſic pluribus relatis firmat Farinac. *lib. 1. tit. de inquiſit. q. 8. n. 107.*

5 Secundò, dubitatur an clerici immiſcentes ſe negotiationi, & mercaturæ, priuilegium clericale retineant? Ratio dubitandi eſt; quia clericis negotiatio eſt prohibita *cap. fin. de vita, & honeſt. cleric.* Item cedit in opprobrium ſtatus clericalis. Ergo non debet frui priuilegio illius ſtatus, quem offendit

Digitized by Google

dit *cap. quia fruſtra de vſuris:* ſic Ioann. Andr. Archidiacon, Boſius, Iulius Clarus, & alij quos refert Sanch. *tom. 2. de matr. lib. 7. diſp. 46. num.* 25. Barboſa 2. *part. de poteſt. epiſc. alleg.* 12. *num.* 30. & eſt probabilis opinio.

Verius tamen eſt, Clericos coniugatos priuilegio fori gaudere, tametſi ſe immiſceant negotiationi, quia ab eorum ſtatu aliena non eſt decens quædam, & moderata negotiatio, ac proinde ſi in hac parte exceſſum non committant, neque per ſententiam priuilegio fori priuari poſſunt, & probat textus in *cap. Ioannes in fine de clericis coniugat.* & tradunt plures referentes Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 46. num.* 26. Barboſa 2. *p. alleg.* 12. *num.* 30. Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 28. *num.* 9. Couarr. *cap.* 31. *num.* 8. Ad rationem dubitandi reſpondeo Clericis non coniugatis negotiationem interdictam eſſe de quibus non loquitur textus in *cap. fin. de vita, & honeſt. clericor.* ſolumque ibi dicitur Clericos negotiationi vacantes, vtpote rei illicitæ, debere ſoluere tributa; quia horum ſolutioni bona negotiantium ſunt ſubiecta.

Adde alios Clericos non coniugatos priuilegio fori non priuari ob negotiationem, niſi per ſententiam priuentur; quia nullibi ſtat negotiationem ipſo iure hanc priuationem inferre, Suar. *lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 10.

6 Tertiò dubitatur, an Clerici minores, portantes arma priuentur clericali priuilegio? Ratio dubij eſt; quia armorum delatio quibuſuis clericis eſt prohibita *cap. clerici de vita & honeſt. clericor.* efficitque ne clericus appareat ille qui Clericus eſt, ob quam rationem Clarus *lib. 5. praxis, §. fin. q.* 36. *num.* 12. Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 46. n. 26. in fine*, & inclinat Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 28. *num.* 5. ſentiunt Clericum arma portantem priuilegio clericali non gaudere. Diſtinguendum tamen eſt, ſi ob armorum delationem potius ſæcularem habitum, quàm clericalem deferre videaris, amittis priuilegium; quia non ponis conditionem ad illud requiſitam, ſcilicet portare habitum clericalem. At ſi delatio armorum non tollit, quin Clericus appareas, ob illorum delationem priuilegium non amittis; quia nullibi eſt cautum priuilegium clericale amitti ob armorum delationem. Neque aliud intendit Azor. 1. *p. lib.* 3. *cap. vlt. quæſt. fin.* dum dicit armorum delationem non repugnare huic priuilegio, ſi alias clericalis habitus retineatur.

Pvncto IV.

Quis ſit iudex, cùm dubium eſt, an debeas gaudere fori priuilegio?

1 *Duplex eſt dubium iuris, & facti.*

2 *Nemo clericus præſumitur, niſi probetur, & qualiter probandum eſt.*

3 *Sufficiatne vnus teſtis? Cum diſtinctione reſpondetur.*

4 *Forma, & publica quaſi poſſeſſione clericatus probatur.*

5 *Si talis clericus in habitu clericali capiatur, remittendus eſt iudici Eccleſiaſtico: ſecus ſi in habitu ſæculari.*

6 *Dum cauſa clericatus cognoſcitur, non poteſt iudex laicus in cauſa procedere.*

7 *Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit de clericatu, vt decidat an gaudeat priuilegio, quamuis non deſint Doctores, qui ſentiant, cùm eſt controuerſia de facto poſſe iudicem ſæcularem cognoſcere.*

8 *In huius cognitionis informatione citari debet iudex ſæcularis.*

1 Dvplex dubium eſſe poteſt. Aliud iuris, aliud facti? Dubium iuris eſt, quando non eſt conſtans in iure an nomine Clerici gaudentis priuilegio intelligaris. Dubium facti eſt, quando dubitatur, an tu habeas qualitates requiſitas, verbi gratia ordines, beneficium, habitum, & tonſuram, &c.

2 Supponendum eſt neminem Clericum præſumi, niſi probetur, quia eſt qualitas facti: colligitur ex *cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in 6. & cap. legem* 2. *q.* 1. Ignat. Lopez *pract. cap.* 62. *num.* 20. *ad medium*, Farinac. innumeros referens *lib.* 1. *praxi, q.* 8. *num.* 38. Sed qua ratione hoc probandum ſit, variant Doctores. Primò, certum eſt probari ſufficienter per litteras clericatus, hoc eſt per illas litteras, quæ vocantur tituli ordinum, quáſque ſolet Epiſcopus ordinatis conferre in teſtimonium ordinis recepti. Sic Couarr. *pract. quæſt. cap.* 33. *num.* 3. Maſcard. *concl.* 302. *& ſeqq.* Ignat. Lopez *cap.* 62. *num.* 16. *& ſeqq.* Decian. *tract. crim. lib. 4. cap. 9. num.* 26. *&* 112. *&* 113. Farinac. aliis relatis *q.* 8. *n.* 40. Secundò, probatur per litteras commendatitias facientes mentionem de clericatu, & illum teſtantes, ſecùs ſi ſolùm referant eſſe Clericum. Quia hæ litteræ ſunt quaſi tituli ordinum, & ex certa ſcientia ordinis datæ ſunt: ſic Maſcard. Salzedo, Decian. & Farinac. *ſupra.* Debent tamen eſſe hæ litteræ authenticæ, ſignatæ inquam ſigno ordinarij conſueto. Maſcard. *concl.* 305. *num.* 2. Farinac. *dicto num.* 40. Tertiò, probatur per teſtes, maximè ſi fuerint tituli deperditi, *cap.* 2. *&* 3. *C. de clericis peregrinis, l. teſtium, C. de teſtibus, l. ſi ſolemnibus, C. de fide inſtrumentorum*: & tradit gloſſa communiter recepta in *cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in 6. verbo defecerit*, Maſcard. *de probat. concl.* 303. *à num.* 1. *& ſeqq.* Salzedo *cap* 62. *num.* 16. Decian. *tract. crim.* 1. *p. lib. 4. cap. 9. num.* 114. Farinac. *q.* 8. *num.* 41. Couarr. *cap.* 33. *n.* 3. & alij apud ipſos.

3 Sed dubium eſt, an vnius teſtimonium ſufficiat? Breuiter reſpondeo ſufficere, ſi de nullius præiudicio agatur, vtputà cùm petitur licentia ad prædicandum, faciendum ſacrum, & ſimilia. Hæc enim, quia ſolùm petenti nocere poſſunt extra iudicialiter expediuntur; ac proinde vnius teſtimonium ſufficit, & colligitur argumento à ſimili ex textu in *cap. cum itaque, & in cap. paruulis de conſecrat. diſt.* 4. & tradunt pluribus relatis Maſcard. *de probationib. concl.* 303. *num.* 4. *& ſeqq.* Farinac. *q.* 8. *n.* 42. *& q.* 63. *n.* 26. At ſi de præiudicio tertij agatur, & conſequenter in iudicio, credo nequaquam ſufficere dictum vnius teſtis; colligitur ex *cap. tua de clericis peregrin.* vbi dicitur clericatum probari per Scripturam, vel per teſtes. Nota quod non dixit per teſtem, vt tacitè inſinuaret plures eſſe requiſitos. Et ratio videtur efficax: quia quilibet habet ius, ne ſibi damnum inferatur abſque manifeſta ratione. Ergo ſi ex tuo clericatu alteri damnum ſequitur, admittendum non eſt, niſi id manifeſtè conſtet: vnicus autem teſtis ſolùm rem probabilem, non manifeſtam facit. Ergo. Et ita tradit Maſcard. & Farinac. *ſupra.* Ex quo fit ſi agatur lis ſuper beneficio, & Petrus ob aliquod ius ſibi competens prætendat collationem ibi factam nullam eſſe, vtpote non Clerico; tu non probabis ſufficienter clericatum vnico teſte; quia agitur de magno alterius præiudicio, ſcilicet de repellendo Petro à iure prætenſo in beneficium: ſic Maſcard, & Farinac. *ſuprà.* Limitant autem Doctores hanc ſententiam, vt procedat cùm agitur de petitorio. Secùs ſi de poſſeſſorio; quia poſſeſſorium leuis eſt

præiudicij,eáque de cauſa cenſet Ignat.Lopez *cap. 62.num.16.*ex ſola confeſſione partis probari clericatum ad huiuſmodi effectum. At hoc credo intelligendum eſſe de iudicio poſſeſſorio momentaneo, & præparatorio alterius iudicij. Secùs ſi de poſſeſſionis iudicio deciſiuo. Quia decidere in fauorem vnius poſſeſſionem altero excluſo graue præiudicium eſt : ſic Farinac.*quæſt.63. num. 32. & 33.* Fit deinde vnico teſte non probari ſufficienter clericatum ad effectum vt iudex ſæcularis abſtineat à delinquentis cognitione ; quia non leue eſt præiudicium impedire vſum iuriſdictionis fundatæ : ſic Couarr.*cap. 33. num.* 3. Salzedo *pract.cap. 62.num.* 17.Farinac.*q. 8.num.* 43.& probat textus *in cap.tuæ fraternitati de Cleric.peregrinis*,& decidit lex noſtra *tit.4.in fine,lib.1.ordinam.*vbi dicitur. *En las cartas, o cenſuras que dieren los Iueces Eccleſiaſticos para inhibir a los ſeglares de las cauſas de los de primera corona, y ordenes,ande ir authentica da mente los titulos,licencia,y informacion.* Ecce qualiter plenam probationem requirit. Verum ſi cum dicto vnius teſtis fama concurreret, crederem ſufficienter clericatum probari. Tum quia licet præiudicium afferat hæc probatio iuriſdictioni ſæculari,fauet tamen Eccleſiaſticæ immunitati, & ita vtpote fauorabilis non debet ita exactam,ac pleniſſimam probationem requirere.

4 Quartò, ſolet probari fama, & publica quaſi poſſeſſione per longum tempus : ſi enim in minoribus conſtitutus habitum & tonſuram communiter deferas,& alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruias,vel de eius licentia in ſchola,aut vniuerſitate verſeris, Clericus es reputatus. Item ſi beneficium Eccleſiaſticum poſſideas, & de eius poſſeſſione fama ſit,non eſt dubium te habere intentionem fundatam,; ac proinde qui te ab hac poſſeſſione deturbare intendit,& iuri clericatus præiudicare,probare debet plenè te Clericum non eſſe ; quia dum hoc plenè non probat,iuſtum non eſt te à poſſeſſione deiicere. Et videtur ſatis probatum *in cap. ſi iudex laicus, De ſentent. excommunicat. in 6.* & in *cap. inter quatuor*, & ibi gloſſa *de Clericis peregrin.* Ex quo infertur deciſio illius quæſtionis, an iudex laicus teneatur remittere delinquentem iudici Eccleſiaſtico,qui allegat ſe eſſe Clericum ex publica fama,& quaſi poſſeſſione?

5 Breuiter diſtinguendum cenſeo, ſi captus fuit delinquens in habitu, & tonſura clericali, vel fama erat publica eſſe Clericum,ob cuius famam videtur eſſe in quaſi poſſeſſione clericatus, remittendus eſt iudici Eccleſiaſtico cuſtodiendus, etiam ante cognitionem cauſæ iuriſdictionalis ex textu *in cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in 6.*Et ratio eſt quia iudex ſæcularis non habet intentionem ſuam fundatam,quam tamen habet delinquens, & Eccleſia. Neque obſtat ex ſolo habitu, & tonſura neminem Clericum probari non probato titulo; quia hæc quædam eſt leuis coniectura:coniecturis autem clericatus non videtur probari.Non inquam obſtat:quia coniecturis efficacibus probatur clericatus ad effectum, vt talis reputetur, dum ab aduerſario contrarium non conuincitur:geſtatio enim habitus clericalis, & tonſuræ longo tempore præſtat quaſi poſſeſſionem, & transfert in aduerſarium onus probationis:ſic colligitur ex *cap. ſi iudex Laicus De ſentent. excommunicat. in 6. cap. inter quatuor de Clericis peregrinis,*Auguſt.Barboſa *alleg. 12. num.34. fine,*Maſcard.*concl.302.& ſeqq.*Farinac.*q. 8. num.33. & 43.*& alij apud ipſos. Eſto contra videatur tenere Couarr.*cap.33.num.5.verſ.fortaſſis,*Salzedo *pract. cap.62.num.19.* ex recepta conſuetudine Hiſpaniæ, vbi non remittitur delinquens Eccleſiaſtico iudici, quouſque ſententia diffinitiua de clericatu pronuncietur. Quod ſi iudex laicus capiat delinquentem abſque habitu, ſeu tonſura, credo obligatum non eſſe remittere iudici Eccleſiaſtico delinquentem, quouſque manifeſtè probatum fuerit Clericum eſſe,& communiter habitum & tonſuram deferre, & Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi deſeruire,&c. Ratio eſt,quia iudex ſæcularis capiendo reum ſæculariter incedentem illius quaſi poſſeſſionem acquiſiuit. Non igitur deturbandus ab hac poſſeſſione eſt ex ſola fama clericatus : ſic Ignat. Lopez de Salzedo *pract.cap.62.num.16. & 18.*conſentit Farinac.*q. 8. num.33. & 44.circa finem*, & teſtatur ſæpius à Rota deciſum eſſe, & clarè videtur decidi à lege noſtra *tr.7.tit.4.lib.1.ordinũ* ibi *que los prendan ytengan preſos en la carcel ſeglar,haſtaque ladicha cauſa del clericato ſe determine* & in fine inquit. *Yno ſe guardando la dicha orden ſu mageſtad pues eſta fundada ſu intençion, y ladeſu iuriſdicion real, vo conſtando legitimamente de lo ſuſo dicho procedat*,&c.

6 Interim tamen dum cauſa clericatus cognoſcitur,non poteſt iudex ſæcularis in cauſa principali procedere ex expreſſo textu in *cap.ſi iudex laicus* ibi *contra eum tamen interim quiuis proceſſus iudicis penitus conquieſcat*, & meritò ; quia exponitur periculo vſurpandi iuriſdictionem ſibi non debitam,Salzedo *pract.cap.62.num.21.*Farinac. *q.8.num.* 35. Scaccia *de iudiciis,lib.1.cap.11.n.90.*

7 Sed inquires,quiſnam iudex debeat cognoſcere,an delinquens clericatus priuilegio gaudeat? Et quidem ſi controuerſia eſt de iure, nemini dubium eſſe poteſt ad iudicem Eccleſiaſticum illius deciſionem pertinere;quia ad ipſum pertinet cauſas ſpirituales decidere *cap.quanto, c. decernimus de iudiciis, cap. lator,cap. cauſam quæ. Qui filij ſint legitimi,cap. tuam de ordine cognit.* At controuerſias iuris canonici decidere quid ſpirituale eſt.Ergo.Verum ſi controuerſia eſt de facto,an ſcilicet hic clericatum habeat,vel non,an habeat beneficium, an deferat veſtes clericales, &c. Non deſunt qui exiſtiment penes iudicem ſæcularem eſſe talem cognitionem; quia illa non videtur cognitio rei ſpiritualis, ſed temporalis, & contingentis: ſic Guido Papa *deciſ. 138 & conſ. 110.num.2.*Ioann Gullus *q.38* quos refert Couarr. & Farinac. *locis ſtatim referendis*, Clarus *q. 36.verſ.dixi clericum*, & alij quos refert, ſed non ſequitur Maſcard.*concl.961.num.4.*conſentit ex parte Scaccia *lib.1.de iudiciis.cap.11.num.89.*Farinac. *q.8.num. 34.fine* quatenus affirmant iudicem ſæcularem cognoſcere poſſe de clericatu delinquentis non ad effectum declarandi illum gaudere,vel non gaudere priuilegio fori,ſed ad effectum remittendi illum iudici Eccleſiaſtico, ſi facta ſummaria informatione cognouerit Clericum eſſe. Cæterum tenendum eſt hanc totam cognitionem iudici Eccleſiaſtico conuenire,& non ſæculari ex textu *in cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in 6. & cap.1.de cleric.coniugat. in 6.* Et quia licet ſit controuerſia de facto,eſt tamen de quodam facto ſpirituali, ſcilicet ordinis,ipſique pertinens. Item à iure canonico ſtatuitur Clericum in minoribus priuilegio fori gaudere, ſi beneficium habeat, vel habitum, & tonſuram deferat. Ergo ad iudicem Eccleſiaſticum pertinet, & non ad ſæcularem decidere, quis beneficium dicatur habere,quiſue tonſuram, & habitum deferat:& ita tradit Couarr.*cap.33.num.1.* Salzedo *cap.62.num.14* Anaſtaſ. Germon. *de ſacr. immunit lib.3.cap.15.à num.55.*Stephan.Gratian. *diſceptat.forens*

forens

Digitized by Google

*renſ.cap.*190. *à num.* 13. Auguſt. Barboſa *alleg.* 12.*n.* 33. Hanc igitur cognitionem, ſeu informationem vt faciat iudex Eccleſiaſticus citare debet iudicem ſæcularem, & eius fiſcalem, vtpote quorum intereſt, *cap.ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in* 6. & tradit aliis relatis Farinac.*q.*8.*num.*37. Barboſa *alleg.* 33.*num.*34.

PVNCTVM V.

In quibus cauſis gaudeant ſupradicti clerici, & religioſæ perſonæ priuilegio fori.

1 *Ex diſpoſitione* Trident.*clerici ſoluti tam in ciuilibus, quàm in criminalibus gaudent priuilegio fori, coniugati vero gaudent tantum priuilegio canonis, & fori.*

2 *Hoc priuilegium tam in ciuilibus, quàm in criminalibus procedere affirmant plures.*

3 *Contrarium verius eſt, ſolum pro criminalibus prodeſſe.*

4 *Satisfit oppoſitis rationibus.*

5 *Pro exequutione ſententiæ in cauſis ciuilibus poteſt iudex ſecularis Clericum coniugatum capere, & in carcerem detrudere.*

1 SPectato iure nouo Trident. omnes Clerici ſoluti, qui conditiones à concilio præſcriptas ſeruant, gaudent priuilegio fori, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus. Eſt concluſio ab omnibus recepta *in cap.*2.*de foro compet.* & *cap.cum non ab homine de iudic.per textum ibi.* Item gaudent exemptione à tributis, vt conſtat ex toto tit.*de immunit. Eccleſ.* ſicut enim à iuriſdictione laicali perſonæ exemptæ ſunt, ita etiam & eorum bona. An autem clericis minoribus hoc priuilegium in Hiſpania derogatum ſit, infra examinandum eſt: Clerici vero coniugati conditiones à Trident.diſpoſitas ſeruantes gaudent tantum priuilegio canonis, & fori, in cæteris autem reputantur laici, conſtat ex *cap. vnico de cleric. coniugat.in* 6.& pluribus relatis firmat Couarr. *pract. q.c.* 31.*num.*9. Lambertin.*de iure patronat. lib.*2.*p.*1.*q.*7.*art.*3.*num.*4. Flamin Pariſ.*de reſignat.benefic. lib.*4.*q.*2.*num.*100. Ex quo fit ſubiectum eſſe gabellis ex actionibus, indictionibus, aliiſque muneribus publicis; quia hæc non pertinent ad priuilegium canonis, & fori: ſic cum gloſſa *in d. cap. vnico* tradit Couarr. *ſuprà*, Azor.*lib.*13.*inſtit.mor.cap.vlt. q. fin.* Sanch.*lib.* 7.*diſp.*46.*n.*16.

2 Dubium tamen eſt, an priuilegio fori non ſolùm in criminalibus, ſed etiam in ciuilibus gaudeat? Non deſunt qui cenſeant ad omnia ſe extendere: ſic tenent Angel. Francus Lapus relati à Sanch. & Farinac. *locis referendis.* Mouentur primò, quia in *d.cap. vnico de Cler. coniugat. in* 6. dicitur nec poſſe criminaliter, nec ciuiliter iudicari. Ergo à iudicio ciuilis cauſæ exemptus eſt. Secundò, quia ibi dicitur eximi pro commiſſis exceſſibus, & delictis. Sed qui non ſoluit tempore præfixo, exceſſum, & delictum committit. Ergo non poteſt conueniri coram iudice ſæculari, vt ſoluat; quia iam conueniretur pro commiſſo delicto. Tertiò, quia hæc conſtitutio expedita fuit in declarationem *cap.* 2. *de foro compet.* Sed in hoc cap. Clericis coniugatis concedebatur exemptio, non ſolùm in cauſis criminalibus, ſed etiam ciuilibus, vt cum Ioanne Andrea ibi teſtatur communis ſententia. Ergo etiam in hac conſtitutione concedi debet iuxta doctrinam ſatis receptam quod lex declarans recipit omnes interpretationes legis declaratæ ex textu cũ gloſſa *clement. ſtatutum, verbo conſuetudine de electione.*

3 Cæterum, cõtraria ſententia, vtpote communis, probabilior eſt, & omnino ſequenda, quam pluribus defendunt Couarr. *pract. quæſt. cap.*31. *num.* 6. & 7. Farinac. *tit. de inquiſit.q.* 8.*num.* 7. Gutier.1.*p.de iuram.cap.*17.*num.*11.& 12. Azor. *lib.* 13.*inſtit. moral. cap.vult.q. fin.* Auguſt. Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.*12.*num.*25. Sanch.*lib.*7.*de matr.diſp.*46.*num.*22. Ratio deſumitur ex *d.cap. vnico de clericis coniugat. in* 6. Nam in illo cap. conceditur his Clericis aliquod priuilegium fori, & aliud negatur; conceditur namque vt pro commiſſis ab eis exceſſibus, & delictis non poſſint ad iudicium ſæculare trahi. Neque ab ipſis ſæcularibus iudicibus perſonaliter aut etiam pecunialiter vllatenus condemnari. Negatur autem in cæteris hoc priuilegium fori, vt conſtat ex finalibus verbis textus ibi *in cæteris autem eos gaudere nolumus priuilegio &c.* Ergo neceſſariò fatendum eſt negatum eſſe priuilegium in cauſis merè ciuilibus. Congruentia huius diſpoſitionis eſt maxima. Nam hac via & honor clericalis ordinis inſpicitur, præcauendo ne Clerici puniantur à laica poteſtate, & ex alia parte iuriſdictio temporalium principum non multum minuitur. Secùs autem eſſet, ſi tam in criminalibus, quàm in ciuilibus cauſis eſſent exempti, quia ob hanc exemptionem plures minoribus ordinibus initiati matrimonium ducerent.

4 Neque obſtat fundamentum contrariæ ſententiæ: quia in *d.cap.vnico* non conceditur his clericis vllum priuilegium in cauſis ciuilibus. Nam aduerbium illud *ciuiliter* ſolùm indicat non poſſe Clericum coniugatum pro exceſſibus, & delictis commiſſis à iudice ſæculari actione ciuiliter intentata iudicari. Conſtat autem in cauſa criminali dupliciter poſſe procedi & criminaliter, & ciuiliter; criminaliter, ſi ad inſtantiam accuſatoris procedas; ciuiliter, ſi nullus hoc onus ſubire velit. Quod ergo in *ſupradicto cap.* dicitur, eſt vt Clericus coniugatus non poſſit ad iudicium ſæculare trahi, neque in illo perſonaliter, hoc eſt corporaliter, neque pecunialiter, hoc eſt in pecuniis, condemnari pro exceſſibus, & delictis commiſſis, ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter actio fuerit intentata. Ad ſecundũ, concedo peccatum eſſe, & delictum, non ſtare promiſſis, non ſoluere debita tempore præfixo, &c. Sed non inde infertur, cũ petis ſolui debitum, promiſſa implere, te procedere in cauſa criminali actione etiam ciuiliter intentata; quia non curas de peccato commiſſo, nec de illo intentas actionem, ſed ſolùm intentas actionem de ſolutione tibi facienda, quæ non eſt delictum. Ad tertiũ, admitto conſtitutionem declarantem recipere omnes interpretationes conſtitutionis declaratæ, qua parte illius declaratio eſt, ſecùs qua parte eſt illius reſtrictio. Primò, reſtrinxit ad coniugatos cum vnica, & virgine contrahentes. Secundò, ad deferentes habitum, & tonſuram. Tertiò, ad ſeruientes ex deputatione Epiſcopi alicui Eccleſiæ. Quartò, in cauſis criminalibus. Ergo ex *d.cap.*2. nullum fit argumentum ad textum in *cap. vnico de Cleric.coniugat.in* 6.

5 Sed inquires, an pro exequutione ſententiæ in cauſis ciuilibus poſſit iudex ſæcularis Clericum coniugatum capere, & in carcerem detrudere, & pœnis impoſitis compellere, vt ſententiæ datæ obediat? Ratio dubitandi eſt; quia tunc perſonaliter, & corporaliter, ſeu pecunialiter clericus iudicatur contra dictum textum *de Clericis coniugat. in* 6.*ca.vnico.* Ob quam fortè rationem grauiſſimi Doctores docent nequaquam id eſſe licitum, ſed incidere in excommunicationem *can.ſi quis ſuadente*; ſic Farinac. *q.*8.*n.*7.

Digitized by Google

quaſt.8.num.7. Zaballos *pract.quaſt.593.num.vnico*, & alij plures relati à Sanch. *diſp.46.n.23.* Couarr. *pract.cap.31.num.7.in princ.* Gutierr. *de iuram.1.p.c.17.num.11.* Montalu. *l.25.poſt princ. tit.9.part.1.* Cæterum, dicendū eſt cum Couarr. Sanch. Gutierr. & Mantaluo *locis allegatis* poſſe iudicem ſæcularem, cum id iuſtum ſibi viſum fuerit, & neceſſarium, capere, & in carcerem detrudere Clericum coniugatū, vt ſententiā datā vel dandā exequutioni mādet; quia hæc nōn eſt vſurpatio iuriſdictionis indebitæ, ſed eſt vſus iuriſdictionis ſibi conceſſæ: cum enim iudici ſæculari datum fuerit cauſam ciuilem decidere Clerici coniugati, neceſſariò concedendus illi erat vſus medij ſoliti ad illius exequutionem: alias fruſtranea eſſet poteſtas decidendi cauſas ciuiles, ſi ad exequutionem deciſionis non poſſit compellere condemnatos. Non tamen exiſtimo per modum punitionis delicti inobedientiæ commiſſi poſſe clericum, nec corporaliter, nec pecunialiter damnari; quia hoc negatur in *ſupradicto cap.vnico*. Aliud enim eſt conari ad exequutionem ſententiæ, aliud punire illius remiſſionem. Hoc ſecundum nego primum concedo.

PVNCTO VI.

Explicatur exemptio in cauſis criminalibus.

1 *Clerici in minoribus conſtituti, & coniugati ſeruantes præſcripta à* Trident. *gaudent priuilegio exemptionis in cauſis criminalibus.*

2 *Pro nullo crimine quantumuis graui poſſunt ſupradicti à iudice ſæculari iudicari.*

3 *Aſſaſinij crimen videtur exceptum.*

4 *Ob nullum crimen (aſſaſinio excepto) tradendus eſt Clericus curiæ ſæculari, niſi fuerit incorrigibilis ſpectato iure.*

5 *Quæ excipiantur à ſupradicta regula.*

6 *Ex conſuetudine ob plura crimina nulla corrigibilitate expectata traditur curiæ ſæculari.*

7 *Clericum incorrigibilem poteſt iudex laicus iudicare, & punire.*

8 *Quæ requirantur, vt Clericus ſit incorrigibilis.*

9 *An per reconuentionem poſſit Clericus à iudice laico iudicari, & puniri? Sub diſtinctione reſpondetur.*

10 *Clericus etiam ſi ſocius criminis cum laico ſit, non poteſt à iudice laico puniri.*

11 *Hic laicus non punitur ab Eccleſiaſtico ex probabiliori ſententia.*

12 *Satisfit rationi contrariæ.*

13 *Sæcularis iudex negligentiam Eccleſiaſtici ſupplere non poteſt.*

14 *Quibus in caſibus ex accidenti poſſit iudex laicus clericum incarcerare.*

1 Dictum eſt omnes Clericos, etiam in minoribus conſtitutos, & coniugatos ſeruantes præſcripta à Trident. gaudere priuilegio exemptionis, iuriſdictionis ſæcularis in cauſis criminalibus; quia id eſt expreſsè deciſum de omnibus Clericis generaliter *cap. clerici, cap. qualiter, & quando de iudiciis, cap.2. cap ſi diligenti de foro competenti*, & ſpecialiter de Clericis coniugatis *cap. vnico in 6.* Videndum ergo eſt, an ſint aliquæ cauſæ criminales, & quæ ſint ab hac generali conceſſione exceptæ?

2 Primò, enim dubitari poteſt de aliquibus criminibus grauiſſimis, & forte degradatione dignis, ſcilicet de crimine læſæ maieſtatis, de periurio, de falſa moneta, de homicidio, de conſpiratione in Epiſcopum, & aliis ſimilibus, ac tandem de incorrigibilitate.

Et quidem aſſerendum eſt Clericum in ſacris, & in minoribus beneficiatum, vel habitum clericalem & tonſuram deferentem, cōditioneſque à Trident. conſtitutas ſeruantem, nequaquam poſſe pro aliquo ex ſupradictis criminibus à iudice laico iudicari, & puniri, niſi prius à iudice Eccleſiaſtico fuerit illi remiſſus: ſic teſtantur ex omnium ſententia Couarr. *pract.quaſt.cap.32.num.2.* Sigiſmund. Scaccia *de iud. lib.1.cap.11.num.58.* Farinac. *lib.1.tit.de inquiſit.q.8.num.74.* Suar. *lib.4.de immunit. cap.11.à num.9.* Et conſtat manifeſtè ex pluribus textibus, præcipuè ex *cap. cum non ab homine de iudic.* ibi, *ſiue in furto, ſiue in periurio, ſiue in homicidio, ſiue in alio crimine*, &c. Idem habetur in *cap. clerici, cap. at ſi Clerici eodem tit.* Neque vllus eſt textus, qui hanc iuriſdictionem iudici ſæculari concedat. Ergo affirmanda non eſt. Quod ſi in aliqua regione, & prouincia conſuetudine introductum ſit Clericos in minoribus à iudicibus ſæcularibus iudicari, & puniri pro aliquo dictorum criminum, videndum, & examinandum eſt, an legitimè fuerit introducta, quod mihi dubium eſt, cùm iuri canonico contraria ſit, & à Trident. omnis conſuetudo immunitati Eccleſiaſticæ contraria fuerit abrogata.

3 Solùm ab hac regula crimen aſſaſinij videtur exceptum; eo quòd aſſaſinus à toto populo eſt diffidatus, & quaſi iam morti traditus, *cap.1.de Homicidio in 6.* & tradit pluribus relatis Clarus §. *aſſaſinium, verſ. ſed quæro, & q.36.verſ. item quæro*, Decian. *2.p. lib.6.cap.28.num.18.* Farinac. *de inquiſit.q.8.num.82.* & Scaccia *de iudic.lib.1.cap.11.num.55.* & alij apud ipſos. Aduerto tamen prius debere conſtare de crimine, alias priuilegium clericale non amittitur, neque iudici ſæculari traditur, vt firmat Farinac. *ſupra.* Crederem autem modum conſtandi de crimine nullum alium eſſe ſufficientem præter declarationem authenticam, & iudicialem illius ab Eccleſiaſtico iudice factam (quidquid in contrarium dixerit Clarus *dicta q.36. ſub verſ. ſed quæro*) quia pœnæ annexæ delictis non incurruntur, ſeu vt meliùs dicam, non mandantur exequutioni, quouſque delicta declarentur. Ergo pœna diffidationis, & priuilegij clericalis priuationis aſſaſino facta exequutioni mandari non debet, quouſque aſſaſiniū declaretur. Ergo declarandum eſt à iudice Eccleſiaſtico, quia ante illam declarationem alius non habet iuriſdictionem. Item qualitas iuriſdictionem tribuens ante omnia diſcuti, & probari debet; præcipuè ſi à parte aduerſa negata ſit, vt tradit Bart. *in l. multum ff. de condit. & demonſtrat. & in l. ſi finita, §. Iulianus, ff. de damno infecto*, & conſtat ex *l.2.§. ſed ſi dubitatur ff. de iudiciis, C. ſi quis aliena, C. eodem tit. l.1. §. ait prætor ff. ne quid in flumine publico, & aliis.* Sed crimen aſſaſinij eſt, quod iudici ſæculari iuriſdictionem in Clericum tribuit, vt illum punire poſſit. Ergo prius eſt tale crimen probandum. Ergo tales probationes, cum citata parte, & de perſona fori priuilegio tunc gaudente faciendæ ſit, neceſſariò à iudice Eccleſiaſtico fieri debent. Ergo ſolus ille eſt qui hoc declarare poteſt, quæ declaratio eſt quædam traditio, & remiſſio Clerici ſæculari poteſtati Farinac. *d.q.8.n.86.*

Neque ad hanc traditionem expectari debet incorrigibilitas, ſed eo ipſo quo Clericus declaratus fuerit aſſaſinus iuriſdictionis eſt ſæcularis, conſtat ex *cap.1. de homicidio in 6.* & tradit Boſius, Clarus, quos refert, & ſequitur Farinac. *n.84.*

Sed inquires, an ob aliud quodcunque crimen, excepto

Digitized by Google

excepto aſſaſinio, Clericus curiæ ſæculari poſſit tradi, abſque eo quod fuerit incorrigibilis.

4 Breuiter reſpondeo ſpectato iure communi ob nullum crimen, quantumcunque grauiſſimum, Clericus tradendus eſt ſæculari curiæ, niſi fuerit incorrigibilis, Diaz *in pract. can. cap. 90. verſ. contraria tamen opinio* Boſius *tit. de foro compet. num.* 136. *&* 142. Couarr. *reſolut. lib.* 2. *cap.* 20. *ſub num.* 7. Placha *de delict. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 43. Scaccia *de iudice, lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 60. & fauet Farinac. *q.* 8. *num.* 81. Probo primò ex *cap. cum non ab homine de iudiciis*: vbi generaliter dicitur pro quibuſcunque criminibus non poſſe ad iudicium ſæculare trahi clericos, ſed à iudice Eccleſiaſtico deponendos eſſe; & ſi incorrigibiles fuerint, ſæculari curiæ tradendos. Ergo ad hanc traditionem incorrigibilitas præreuquiritur. Secundò ex *cap. clerici de exceſſibus prælatorum*, vbi ob crimen Sodomiæ, quod grauiſſimum eſt, poſt depoſitionem Clerici detruditur in monaſterium, non autem curiæ ſæculari traditur. Tertiò in *cap. fælicis de pœnis in* 6. occiſor Cardinalis non traditur morti, ſed cogitur ita viuere, vt mors illi vita ſit. Tandem ex *cap. tuæ de pœnis*, vbi interrogatus Pontifex qualiter Clerici in latrociniis, vel aliis inſignibus ſceleribus deprehenſi, puniri debeant. Reſpondet, quod à ſuis ordinibus degradati detrudi debent in arctis monaſteriis ad pœnitentiam peragendam. Non igitur ſæculari curiæ traduntur; quia incorrigibilitas præſupponitur.

5 Quinque crimina ab hac regula excipi ſolent. Primò crimen aſſaſinij, de quo iam dixi. Secundò hæreſis, ob quam Clericus curiæ ſæculari traditur *cap. ad abolendam de Hæreticis, cap. ſuper eo, cap. accuſatus de Hæreticis in* 6. Verum, vt conſtat ex eiſdem textibus, non pro quacunque hæreſi hæc pœna imponitur, ſed pro hæreſi repetita poſt ſententiam, & conſequenter poſt monitionem nimis authenticam; quia tunc iam præſumitur incorrigibilis: ſic Boſius *tit. de foro compet. num.* 137. Sigiſmund. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *cap.* 11. *a num.* 60. Farinac. *q.* 8. *num.* 76. Tertiò, excipitur crimen falſi in literis Apoſtolicis ex *cap. falſariorum De crimine falſi*, ſed vt notant Scaccia, & Farinac. *ſupra* hoc receptum non eſt, ſed incorrigibilitas expectatur. Quartò, excipitur conſpiratio in Epiſcopum, *cap. ſi quis ſacerdotum* 11. *q.* 1. Sed vt bene notat gloſſa *in dicto cap. cum non ab homine de iudiciis* præſupponi debet prius incorrigibilitas; ſic ex communi ſententia teſtatur Scaccia & Farinac. *ſupra*. Quintò excipi ſolet bis, vel ter repetitio eiuſdem delicti: ſi enim delictum repetitum enorme ſit, à iudice ſæculari venit Clericus puniendus *cap. perpendemus, de ſentent. excommunicat.* quia tunc dicitur ſe enormitatibus immiſcere *cap. contingit el* 2. *de ſentent. excommunicat. cap. ex parte de Priuilegiis, cap.* 1. *de Apoſtatis*, qui textus in numero plurali loquuntur: ac proinde indicant binam repetitionem neceſſariam eſſe iuxta reg. *pluralis loquutio, de reg. iuris in* 6. & tradit Couarr. *pract. q. cap.* 32. *n.* 2. *verſ.* 3. Farinac. *q.* 8. *num.* 54. *& ſeq.* At neque hanc repetitionem ſufficere, vt curiæ ſæculari tradi poſſit Clericus, niſi ter prius monitus fuerit, firmarunt plures, grauiſſimique Doctores relati à Farinac. *ſupra*. Et videtur probari ex *cap. audientia, cap. contingit de ſentent. excommunicat. in* 6. *& cap. ſi iudex eodem tit. in* 6. Quod intelligendum eſt, dummodo Clericus retineat habitum, & tonſuram; tunc enim clericale priuilegium non amittitur ex expreſſo textu in *cap.* 1. *de apoſtatis, cap. ex parte* 2. *de priuilegiis, cap. contingit de ſentent. excommunicat.* At ſi relicto habitu, & tonſura enormibus ſe immiſceat; eo ipſo priuilegium clericale amittit, & curiæ ſæculari puniendus reſeruatur, vt ex Doctoribus *ſupra* relatis ſatis conſtat. Requiritur tamen, vt per ſententiam iudicis Eccleſiaſtici notum ſit Clericum enormibus ſe immiſcere, & ſine habitu, & tonſura incidere, aut cum habitu & tonſura incedentem monitum ter eſſe, ne enormia cōmittat; alias iudex ſæcularis iudicare, & punire illū non poterit. Quia qualitas tribuēs iuriſdictionē prius probanda eſt *l.* 1. *§. ſed ſi dubitetur, & l. ſi quis aliena, ff. de iudiciis*: & tradit Abbas *cap. ſi clericus laicum de foro competenti*. Quæ probatio non à iudice ſæculari (qui nullam ante probationem iuriſdictionem habet) ſed ab Eccleſiaſtico, cui Clericus ſubiicitur, facienda eſt. Præterea quia abſque degradatione (excepto vno, vel altero caſu) nullus Clericus à iudice ſæculari punitur, ſed degradatio fieri non poteſt, niſi præcedat criminis ſufficiens probatio, & declaratoria ſententia illius. Ergo antequam iudex ſæcularis iudicat, & puniat Clericum enormia committentem, debet à iudice Eccleſiaſtico ſic eſſe declaratum. Vide Farinac. *q.* 8. *num.* 57. *& ſeqq.* Sigiſmund. Scaccia *de iudiciis, lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 80. *& ſeqq.* Quod ſi roges quæ ſint crimina enormia? Reſpondeo prudentis arbitrio eſſe relinquendum, ſpectatis circunſtantiis delicti, & perſonarum; *cap. cum illarum, cap. peruenit de ſentent. excommunicat.* & ibi gloſſa. Reputarem autem quodlibet homicidium, furtum, adulterium, raptum, & generaliter quodlibet crimen infamiam irrogans, eſſe crimen enorme ad hunc effectum: ſic aliis relatis Farinac. *q.* 8. *num.* 59. *& q.* 18. *ſub num.* 88. *& ſeqq.*

6 Dixi, ſpectato iure communi ob nullum crimen Clericum tradendum eſſe ſæculari iudici puniendum, niſi incorrigibilis fuerit; vt tacitè indicarem ex recepta conſuetudine ſæpe tradi nulla corrigibilitate expectata, ſi delictum nimis atrox ſit, & ſcandaloſum, à viris piis & prudentibus iudicatur reipublicæ conuenire tale committentem è gremio Eccleſiaſticarum perſonarum pelli, & vltimo ſupplicio affici, vt de facto ſæpè ita iudicatum eſt. Ergo alienum eſſet à ratione hanc pœnam exequutioni non mandari. Neque enim priuilegium Eccleſiaſticæ immunitatis in fauorem, & honorem ſtatus clericalis introductum, in illius indecorem conuertendum eſt: ſic Couarr. *lib.* 2. *var. cap.* 20. *ſub num.* 7. Placha *epit. delict. cap.* 21. *num.* 13. *verſ. nec me latet*, Clarus *in pract. q.* 36. *verſ. pariter & in fine*, Farinac. *q.* 8. *n.* 52 *&* 81. *fine*. In dubio autem ſemper in fauorem Clerici, & immunitatis Eccleſiaſticæ iudicandum eſt, neque remittendus delinquens, quouſque incorrigibilis fuerit; quia ius commune quod fieri poteſt ſeruandum eſt: ſic Clarus & Farinac. *ſupra*.

7 Verùm ſtante incorrigibilitate poteſt iudex ſæcularis Clericum ſic incorrigibilem iudicare, & punire ex *text. in cap. cum non ab homine de iudiciis*: ſic poſt alios antiquiores tradit Couarr. *quæſt. pract. cap.* 32. *num.* 2. *verſ.* 2. Clarus *pract. q.* 36. *verſ. ſucceſſiue, & q.* 37. *verſ. dixi etiam*, Farinac. *tit. de inquiſit. q.* 8. *num.* 47. vbi cum Claro, & aliis aduertit puniendum eſſe tunc Clericum pœnis à iure ciuili impoſitis. Et ratio eſt manifeſta; quia punitur vt laicus, non vt Clericus, & facit *cap. ad falſariorum de crimine falſi*.

8 Quid autem requiratur, vt Clericus dicatur incorrigibilis? Reſpondeo ſpectato iurecommuni dici incorrigibilem, ſi ter moneatur. Primò ſub depoſitione. Secundò ſub excommunicatione. Tertiò ſub anathemate. Habetur expreſsè *cap. cum non ab homine de iudiciis*. At ex conſuetudine, ſi ter monitus ſit ſub excommunicatione, & adhuc contumax perſeuerat, incorrigibilis eſt iudicandus. Quia ſatis eius duritiam

duritiam oſtendit, cùm præceptis ter repetitis non obediat. Dubium tamen eſt, an perſeuerante hac contumacia poſſit iudex ſæcularis iudicare Clericum vtpote ſuæ iuriſdictionis, abſque declaratione huius incorrigibilitatis. Affirmat Clarus *pract. §. fin. quæſt. 36. verſ. ſed quæritur*, Boſius *in tit. de foro compet. num.* 132. Alexand. de Neuo *conſ.* 59. *ſub num.* 20. *&* 30. Farinac. *q.* 8. *num.* 51. Scaccia *lib.* 1. *de iudic. c.* 11. *num.* 55. quia Eccleſia ipſa illum ob pertinaciam à ſe abdicat. Ergo ſuperfluit alia declaratio. Mihi tamen probabilius apparet neceſſariam eſſe declarationem iudicis Eccleſiaſtici de tali incorrigibilitate. Tum quia hæc incorrigibilitas eſt, quæ priuat Clericum priuilegio clericali, & ſæculari iudici ſubdit; ſed nullus afficitur pœna, etiam ipſo iure lata, quouſque delictum declaretur, vt latè in tract. de legib. diximus. Tum etiam quia hæc incorrigibilitas eſt quæ tribuit iuriſdictionem, ſed qualitas tribuens iuriſdictionem probanda prius eſt. Ergo, &c. Secundò, dubitatur, an ſufficiat declaratio quem eſſe incorrigibilem, an inſuper deſideretur depoſitio actualis, ſeu degradatio illius, antequam iudici ſæculari puniendus ſubdatur? Communis ſententia docet declarationem incorrigibilitatis nullo alio ſuperaddito ſufficere, maximè ſi ſeruata fuerit forma *dicto cap. cum non ab homine, de iudicijs*; quia ibi nulla fit mentio degradationis. At credo hoc ſolùm procedere in Clericis minoribus, ſecùs in iis, qui ſunt in ſacris. hi enim ſemper degradantur, antequam iudici ſæculari tradantur puniendi: ſic Farinac. *quæſt.* 8. *num.* 58. *&* 108. *&* 109. duplicem caſum excipit. Primò, ſi expediat reipublicæ ob atrocitatem delicti ſine degradatione Clericum punire. Secundò. ſi deeſſet iudex degradans, & ob moram impunitatis, & libertatis maxima eſſet ſuſpicio. Sed hæc rarò, vel nunquam contingere poſſunt. Tertiò, dubitatur, qualiter Clericus monendus ſit, vt incorrigibilis iudicari poſſit? Reſpondeo debere perſonaliter ter monitum eſſe, neque ſufficit ſemel generaliter moneri, argum. textus *in clem.* 1. *de vita, & honeſt. cleric.* & tradit ibi gloſſa, Cardin. Imola, & omnes, prout teſtatur Farinac. *d. quæſt.* 8. *num.* 61. Couarr. *pract. qq. cap.* 31. *num.* 1. Item debet eſſe interpolata cum aliquo dierum ſpatio; excipit Farinac. cum Claro & aliis, niſi talis monitio in ſynodo fuerit facta; quia tunc videtur vim habere conſtitutionis, ad cuius vigorem vnica ſufficit monitio *cap.* 2. *de conſtitut. in* 6. *& c.* 1. *de locato.*

Poſito nullam iuriſdictionem directam in criminalibus iudicem ſæcularem in Clericum ſic incedentem habere, quouſque per Eccleſiam priuilegio clericali denudetur. Reſtant examinandæ aliquot difficultates de iuriſdictione quaſi indirecta.

9 Prima, an per reconuentionẽ poſſis coram iudice laico iudicari, & puniri? verbi gratia, accuſaſti calumnioſè laicum de delicto, poterit ne laicus coram eodem iudice te de calumnia reconuenire? Reſpondeo ad effectum vitandi calumniam, repellendi calumniatorem, & defendendi innocentem, optimè poterit iudex laicus admittere reconuentionem, & de falſitate cognoſcere. Alias quomodo valebit veritatem inueſtigare? Sic ex omnium ſententia tradit Couarr. *pract. quæſt. cap.* 18. *in fine, verſ. illud vero*, Clarus *pract. quæſt.* 38. *verſ. ſed id quæro*, Farinac. alios referens, *q.* 8. *num.* 26. *fine.* Verum ad puniendum Clericum etiam pecunialiter, nullomodo poterit iudex ſæcularis admittere reconuentionem calumniæ: ſic Suar. *lib.* 4. *de immunit. Eccleſ. cap.* 15. *n.* 11. Couarr. Clarus, & Farinac. *ſupra.* Gutierr. *lib.* 1. *pract. quæſt.* 24 *per totum, & alij apud ipſos*: facit que *textus cap. qualiter, & quando, de iudiciis*: vbi Pontifex cognitionem cauſarum Clerici à iudice laico faciendam omnino prohibet. Notandum namque eſt verbum *omnino*, quod denotat prohibitionem cuiuſcunque cognitionis, ſiue principaliter, ſiue incidenter, ſiue per viam exceptionis. Neque obſtat *textus in l. nullum. C. de teſtibus.* vbi priuilegiatus deponens falſum coram iudice, qui aliàs non valet illum punire, poteſt ratione falſitatis. Non inquam obſtat; quia loquitur de teſtibus laicis priuilegiatis, quibus priuilegium in hoc caſu aufertur. Secùs dicendum de Clerico; cui à iure canonico non eſt in hoc caſu priuilegium ſublatum.

10 Secunda difficultas eſt; an Clericus qui ſocius fuit criminis cum laico, poſſit coram ſæculari iudice puniri? Et ratio difficultatis eſt; quia acceſſorium ſequitur naturam principalis ex *reg. acceſſorium, de Reg. iuris in* 6. Sed laicus (vt ſuppono) fuit principalis agens, & Clericus illius adiutor. Ergo coram iudice, coram quo conuenitur laicus, & Clericus videtur conueniendus. Cæterum dicendum omnino eſt nequaquam poſſe Clericum à iudice ſæculari puniri. Tum quia textus eximentes Clericum à iuriſdictione laicali non limitant ad delicta commiſſa principaliter. Alias quoties Clericus cum laico ad furtum vel homicidium concurreret, puniendus eſſet à iudice ſæculari, quia regulariter præſumendũ eſt Clericum nequaquam fuiſſe cauſam illius criminis principalem, quod abſurdum eſt: Ad rationem difficultatis reſpondeo acceſſorium ſequi naturam principalis in eadem perſona, ſecùs in diuerſa: ratione enim huius diuerſitatis crimen Clerici acceſſorium crimini laici principale eſt in ſuo genere.

11 Maior tamen dubitatio eſt; an huiuſmodi laicus Eccleſiaſtico tribunali ſubdatur? Plures grauiſſimique Doctores cenſent neceſſario ſubdi, ita poſt alios antiquiores teſtantur de communi Boſius *tit. de foro compet. n.* 116. *in fine, &* 146. *& ſeqq.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 371. *n.* 13. *fine.* Sigiſmund. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 24. Decian. *tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 44. extenduntque quæſtionem non ſolùm ad cauſas criminales, ſed etiam ciuiles, vt ſi ſimul cum Clerico laicus hæres ſit, & ſuper hæreditate lis moueatur ab alio tertio, cauſa agitari debet coram iudice Eccleſiaſtico, & non coram ſæculari. Ratio eſt; quia illa eſt vnica, & indiuidua cauſa, nempè vnicum delictum: verbi gratia vnum homicidium, furtum, tametſi à pluribus commiſſum. Item vnica hæreditas, vnum legatum. Ergo vnicus debet eſſe iudex illius, ex text. *in l. nulli, C. de iudiciis.* Alias in eadem cauſa plures ferrentur ſententiæ, quod eſt abſurdum. At poſito vnum debere eſſe iudicem, fatendum neceſſario eſt debere eſſe Eccleſiaſticum, & non ſæcularem. Tum quia ſæcularis eſſe nõ poteſt iudex Clerici ob eius priuilegiũ. Tum quia priuilegiatus, & magis dignus trahit ad ſe non priuilegiatum, & minus dignum, *cap. quando, de iudiciis cap. per tuas, de arbitr.* vbi ratione ſocietatis poteſt laicus ſimul cum Clerico eſſe arbiter in cauſa ſpirituali, & *l. ſi communem, ff. Quemadmodum ſeruitutes amittantur*, vbi ratione ſocietatis poteſt quis viam, & vſum retinere, quem alius per ſe non poterat.

Cæterum probabilius, & in practica regulariter ſeruatum, eſt laicum ſimul cum Clerico delinquentem iudici ſæculari ſubdi, & ab eo puniri: ita probari videtur in *l. ſi quis vxori, ff. de furtis in princ.* vbi ſocius criminis non gaudet priuilegio ſocij. Titius enim, & vxor ſimul ſurripuerant res mariti. Titius tenetur actione furti, ſed vxor ſolũ tenetur actione rerũ amotarum

tatū. Ratio eſt quia licet delictum in eſſe phyſico (vt ſic dicam) vnicum ſit, & indiuiduū: at in eſſe morali multiplex eſt, & indiuiduum, iuxta multiplicitatem perſonarum. Quot enim ſunt perſonæ, tot ſunt peccata commiſſa. Ergo ratione huius diuiduitatis quilibet delinquens ſuo ſubditur iudici. Ergo ab illo cognoſci, & puniri debet. Nam vnius cognitio, & punitio alterius cognitionem, & punitionem non impedit. Et confirmo, ſi pluribus fratribus, quorum vnus Clericus eſt, relicta eſſet hæreditas, ſine dubio ſolus Clericus exemptus eſſet à tributis, & oneribus; reliqui verò fratres laici, tametſi cum Clerico commune patrimonium habeant, nequaquam liberi erunt à tributorum ſolutione pro parte ſibi competente, vt cum Speculat. & Decio tradit Couarr. *pract. quaſt. cap. 34. num. 2. in fine*. Ergo etiam ſimiliter dicendum eſt, delictum laici non debere eſſe exemptum à iuriſdictione laicali; eo quod commune ſit cum Clerici delicto, & ita multis rationibus probat Aymon. Sauill. *conſ. 131 lib. 2.* & plures referens Couarr. *d. cap. 34. num. 1. circa finem*, Clarus *pract. quaſt. 36. verſ. euenit plerunque* Anton. Gom. *epit. delict. c. 10. num. 6.* Farinac. *lib. 1. tit. 1. de inquiſit. quaſt. 8. num. 151.* admitti tamen poſſe, laicum etiam à iudice Eccleſiaſtico puniri, ſi in captura iudicem ſæcularem præueniat. Sed non credo. Vide Gutierr. *lib. 1. pract. quaſt. 6.* optimè hunc caſum decidentem.

12 Neque obſtat ratio contraria. Concedo eſſe vnum delictum phyſicum, & indiuiduum, nempe vnum furtum, vnicum homicidium, quia hæc vnitas ſumitur ex vnitate patientis damnum. Nego tamen eſſe vnum morale, ſed multiplex pro multiplicitate delinquentium; eaque de cauſa optimè poſſunt plures ſententiæ ferri, quin aduerſentur diſpoſitioni *l. nulli* quia feruntur in cauſa moraliter diuidua, & diſtincta. Ad textum *in cap. per tuas* concedo laicum ſimul cum Clerico poſſe eſſe arbitrum in cauſa ſpirituali quamuis ſolus eſſe non poſſit; quia non prohibetur eſſe arbiter ob incapacitatem, alias nec cum Clerico eſſe poſſet ex *l. Pedius, ff. de arbitr.* ſed prohibetur ob quandam decentiam, & honeſtatem, vt benè dixit Abbas *cap. cum dilectus de Arbitris*. Quæ decentia, & honeſtas ſuppletur, ſi cum Clerico ſuſcipiatur arbitrium. Ex hoc tamen ſolùm probatur poſſe laicum à iudice Eccleſiaſtico puniri; quia punitio laici non prohibetur Eccleſiaſtico iudici ob incapacitatem, ſed ob decentiam. At non infertur laicum iudicem priuandum eſſe iudicio, & iuriſdictione in laicum delinquentem. Ad *l. ſi communem* reſpondeo intelligendam eſſe in cauſa, quæ nullam, vel ſaltem commodam patitur diuiſionem.

13 Tertia difficultas eſt; an Eccleſiaſtico iudice negligente in punitione alicuius Clerici delinquentis recurrere poſſit ad iudicem ſæcularem? Ratio difficultatis ſumitur ex *cap. licet ex ſuſcepto de Foro compet.* vbi negligentibus iudicibus ſæcularibus recurritur ad Epiſcopum, vel Pontificem. Ergo è contra negligente iudice Eccleſiaſtico ad ſæcularem erit recurſus.

Cæterum, pro certo habendum eſt, nequaquam poſſe ſæcularem iudicem Eccleſiaſtici negligentiam ſupplere in Clerici punitione. Quia iuriſdictio Eccleſiaſtica non ſubiicitur ſæculari, ſed potius ſæcularis ſubiicitur Eccleſiaſticæ. Ergo ſæcularis iuriſdictio non poteſt Eccleſiaſticæ negligentiam ſupplere: & ita teſtatur eſſe omnium ſententiam ex *d. cap. licet ex ſuſcepto*, Farinac. *quaſt. 8. num. 46. fine*, vbi affirmat negligente ordinario Eccleſiaſtico recurrendum eſſe ad alium Eccleſiaſticum illius ſuperiorem, & omnibus negligentibus ad Papam *cap. qualiter in fine de iudiciis, cap. placuit 11. quaſt. 1.* At Pontifice negligente non poteſt ad Principem recurri, niſi fortè hoc neceſſarium fuerit in defenſionem ſuorum ſubditorum, & non aliter, & ita explicandus eſt textus *in cap. filiis 16. quaſt. 7.* vbi Prælatis negligentibus imploratur auxilium Regis, non quidem vt iudicis, ſed vt protectoris, & defenſoris.

14 Quarta difficultas eſt; an Clericus capi, & incarcerari aliquando poſſit à iudice laico? Clarum eſt per ſe, & propria authoritate non poſſe; quia captio, & carceratio actus eſt iuriſdictionis, quam in Clericum nullus laicus exercere poteſt: ſic gloſſa communiter recepta *in cap. cum non ab homine de iudiciis, & cap. ſi vero de ſentent. excommunicat. & cap. ſi canonici de officio ordinarij in 6.* per ſupradictum textum, Boſius *tit. de captura, num. 35. & de foro compet. num. 150.* Farinac. *q. 8. num. 115.* Dixi per ſe, & ex propria authoritate. Nam ex authoritate Eccleſiæ expreſſa, aut præſumpta aliqui ſunt caſus, in quibus id licitum eſt. Primò, ſi de mandato ſuperioris Eccleſiaſtici capias; quia tunc illa captio non ſæcularis, ſed Eccleſiaſtica dicenda eſt, ſi quidem fit nomine, & authoritate Eccleſiaſtici Prælati: & colligitur ex *cap. vt famæ, §. fin. de ſentent. excommunicat.* & aliis relatis docent Bernard. Diaz. *pract. cap. 114. in fine, verſ. Non etiam*, Boſius *tit. de captura, num. 37. & tit. de foro competenti, num. 150.* Sigiſmund. Scaccia *de iudic. lib. 1. cap. 11. ſub num. 41.* Farinac. *tit. 1. de inquiſit. quaſt. 8. num. 121.* Secundò, ſi clericum capias poſt delictum commiſſum ad effectum præſentandi illum Prælato Eccleſiaſtico; quia tunc rationabiliter præſumitur gratam eſſe, & fore Prælato Eccleſiaſtico talem capturam, quod quidem intelligendum eſt primò, ſi delictum notorium ſit. Secundò, ſi de fuga fuerit Clericus ſuſpectus. Tertiò, ſi Prælatus Eccleſiaſticus conſuli non poſſit; ſecluſis enim his conditionibus illicita erit Clerici captura à laico facta; quia nomine proprio cenſebitur fieri, & abſque fundamento firmo; neque Prælatus Eccleſiaſticus cenſeri poteſt illi conſentire: ita pluribus aliis relatis docent Menoch. *de arbitr. lib. 2. cap. 180. num. 22. & 23.* Farinac. *q. 8. num. 116. & 117.* & aduertit *num. 118.* non poſſe iudicem laicum detinere in ſuis carceribus Clericum ſic captum vltra viginti horas. Ego verò exiſtimo neque eo tempore detinere poſſe, ſi breuiori poſſet illum Eccleſiaſtico Prælato remittere; quia aliàs neque Prælatus Eccleſiaſticus præſumitur conſentire, neque ſæcularis iudex cauſam habebit Clericum detinendi: ita docet Felin. *in cap. cum non ab homine de iudiciis, num. 4. in fine*, Viuius *comm. opin. verbo iudex laicus*. Tertiò, poteſt laicus Clericum capere pro ſolutione debiti ciuilis, vt illum ſuo iudici remittat, ſi conditiones relatæ in caſu præcedenti adſint. Primò, ſi ſit ſuſpectus de fuga. Secundò, vt ab Eccleſiaſtico iudice non potuerit impetrari de illo capiendo mandatum. Tertiò, vt quamprimum fieri poſſit, Eccleſiaſtico Prælato remittatur. His ergo conditionibus exiſtentibus non ſolùm iudex laicus, ſed etiam creditor poterit Clericum debitorem capere, & detinere; quia hæc captura, & detentio non tam eſt actus iuriſdictionis in Clericum, quàm defenſionis propriæ: & ita tenet alios referens Couarr. *1. var. cap. 1. num. 9. verſ. cæterum, & verſ. verum ſi clericus*, Boſius *tit. de captura, num. 27.* Farinac. aliis relatis *q. 8. num. 119. & tit. de carcer. q. 27. num. 71.* Gutier. *pract. quaſt. lib. 1. q. 82. num. 2* Aduerto tamen, ſi iudici laico, vel creditori conſtaret Clericum fugientem, vel de fuga ſuſpectum nulla bona habere, quibus ſatisfaceret, vel nulla alia, niſi quæ ſecum portat, & hæc ab illo poſſunt eripi, quin per-

Digitized by Google

ſona Clerici capiatur, nullo modo poterit Clericus capi,& detineri. Quia Clericus ob debitum ciuile, neque etiam à iudice Eccleſiaſtico capi,& incarcerari poteſt, iuxta textum *in cap. Odoardus de ſolutionib.& c.2.de fideiuſſorib.*& tradūt aliis relatis Couarr. *2.var.cap.1.num.9.* Menoch. *caſu 183. num. 29. & lib.1.q.88.num.8.* Farinac. *de carcer.q.27.ſub num.65. & ſeqq.*& facit *l.ait prætor, §. ſi debitorem, ff. quæ in fraudem creditor.* At quia rarò cognoſci poteſt à creditore, vel iudice ſæculari Clericum ſuſpectum de fuga, vel iam fugientem bona non occultare; ea de cauſa honeſtatur eius captura, vt iudex Eccleſiaſticus eum compellat ſatisfactionem debitam exhibere, vel eius impotentiam declaret.

Quartò capi poteſt Clericus à iudice laico, vel alio priuato, ſeruatis ſupradictis conditionibus, ſi alia via impediri nō poteſt delictum, in tertiam, inquam, perſonam committendum. Quia cuilibet datum eſt innocentem defendere, & iniuriam propulſare: ſic Doctores ſtatim referendi. An autem pro impediendo delicto non vergente in damnum tertij, v.g. pro impedienda fornicatione poſſit Clericus capi à iudice laico, vt proprio iudici remittatur corrigendus? Videtur affirmare Alciat. poſt Abbatem *in cap. cum non ab homine de iudiciis, num. 23.* Nauarr. *cap. 27.num. 83.* Iulius Clarus *lib.5. § fin.quaſt.28.n.6.* fauet Suarez *lib.4.cap.34.n.15.* Menoch. *caſu 180. num.21.* Farinac *tit.de inquiſit. quaſt. 8. num. 120.* ſi quidem generaliter dicunt, vt obuietur delicto futuro poſſe Clericum capi; quia tunc non capitur titulo iuriſdictionis, ſed titulo defenſionis honoris diuini, & boni communis reipublicæ, cuius intereſt, vt eius ciues à delictis committendis abſtineant. At in his delictis cautè procedendum eſt; imò crederem regulariter nullam talem capturam licitam eſſe. Quia aliis à propriis Prælatis non eſt data poteſtas violenter corrigendi delinquentem.

Quintò capi poteſt Clericus à iudice laico, imò à priuato, ſi in flagranti delicto fuerit inuentus; quia tunc à iure cenſetur cuilibet data talis poteſtas, ex *l. raptores. C. de Epiſcop.& Cleric.*& tradunt, alios referentes, Villalobos *in com.opin.verbo Clericus, num. 76.& 77.* Bernard. Diaz *pract. crim. cap. 114. prope finem.* Farinac. *tit.de inquiſit.quaſt.8.num.121.* Clarus *pract. quaſt. 28. verſ. ſi vero loquimur,* Sigiſmund. Scaccia *lib.1.de iudic. cap. 11.num. 9.* Suarez & Nauarr. *ſupra.* Debent tamen adeſſe ſupradictæ conditiones, ſcilicet præſumi fugam, niſi tunc capiatur. Secunda, vt non potuerit à proprio Prælato impetrari mandatum. Tertia, vt ſtatim iudici proprio remittatur.

Sextò, denique capi poteſt Clericus quoties occidi, aut verberari impunè à quolibet poſſit; quia captura minus damnum infert: ſic Decius poſt Ioann. Andr.& Abbatem *in cap.cum non ab homine de iudic.num.9.* Boſius *tit.de captura, n. 36.* Farinac. *tit.de inquiſit. quaſt.8. num. 123* Tunc enim Clericus videtur priuilegio clericali denudatus, & ſæculari foro remiſſus.

Pvnctvm VII.

Qualis ſit exemptio Clerici à iuriſdictione laicali in cauſis ciuilibus.

1 *In quo conſiſtat hæc exemptio.*
2 *Limitant aliqui exemptionem Clerici, ſi cauſa agatur non perſonali actione contra Clericum, ſed reali contra eius bona. Sed non admittitur limitatio.*
3 *Cauſa feudalis contra dominum feudi agitari debet. Secus ſi de reparatione,& ſatisfactione feudi.*
4 *Exceptio firmatur ab aliquibus in cauſa poſſeſſoria. Sed non admittitur.*
5 *Admittitur exceptio in bonis regalibus.*
6 *Clericus coram Iudice laico conueniri poteſt, ſi citetur ad comparendum, ſi ſua intereſt.*
7 *Item ſi conueniatur nomine alterius laici,& lis conteſtata ſit.*
8 *In cauſa negligentiæ Iudicis Eccleſiaſtici conueniri non poteſt ſæcularis.*

1 Regula generalis eſt, omnes Clericos ſolutos, in ſacris conſtitutos,& in minoribus, ſeruātes qualitates à Tridem.præſcriptas, exemptos eſſe à iuriſdictione laicali in cauſis ciuilibus, vt conſtat ex *c. nullus Clericus, c. nullus Epiſcopus, cap.placuit,& aliis, 11.q.1.cap.ſi diligenti, cap.ſignificas, 10.de foro compet. cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat.in 6..cap. ſeculares.de foro compet.* Hæc tamen exemptio in eo conſiſtit, vt nullus Clericus ad iudicium ſæculare trahi poſſit, non autem vt ipſe poſſit laicum ad iudicium Eccleſiaſticum trahere, vt manifeſtè probat text. *in cap.experientia, cap.ſi quiſquam 11. q.1.* Quia principium eſt ab omnibus receptum actorem debere ſequi forum rei, *cap. Neminem, 3.q.6.l.vlt.C.vbi in rem actio.* Quod ſatis conſentaneum eſt, ne prouocatus duplex malum cogatur ſuſtinere. Primò prouocationem; ſecundò extraneum iudicium. Fateor tamen poſſe Pontificem eximere Clericos à iuriſdictione ſæculari, non ſolùm quando perſonam rei gerunt, ſed etiam quando gerunt perſonam actoris, ſi id rectæ gubernationi Eccleſiæ viſum fuerit conueniens, quia cùm iuriſdictio ſæcularis ſubiecta ſit Eccleſiaſticæ, poteſt Pontifex ſæcularem iuriſdictioné limitare, & Eccleſiaſticam extendere, quatenus conueniens fuerit fini, ad quem omnia ordinantur, qui eſt animarum ſalus,& ſacrarum rerum reuerentia, & diuini obſequij cultus; & hoc ſatis confirmant priuilegia ſæpè conceſſa aliquibus perſonis conueniendi ſuos debitores laicos coram Eccleſiaſtico iudice: ſic ex gloſſa *in cap. ſi clericus, verbo de Conſuetudine, cap.ex tranſmiſſa in princ.de foro compet.* & ibi Panormit. tradit Suar. *lib.4. de immunit Eccleſiaſt. cap. 14. à num.7.* Generaliter autem non decet hoc Eccleſiæ priuilegium concedi, ne videatur Eccleſia litibus occaſionem dare,& Clericorum auaritiam fouere,& iuriſdictionem ſæcularem affectare, & Eccleſiaſtica iudicia litibus occupare, & laicos offendere,& infeſtos habere. Sufficit ergo, ſi Clericos eximat, à laicis prouocatos; quia tunc non pugnat in laicū, ſed Clericum defendit; ac proinde ceſſant hæc omnia inconuenientia. Quod ſi alicui hoc priuilegium, tam in agendo, quàm in reſpondendo concedit, id eſt, quia Eccleſiæ benemeritus ſpecialiter eſt, & ob eā cauſam hac prærogatiua decoratur.

2 Ab hac generali regula ſolent Doctores aliquas cauſas excipere. Prima, ſi cauſa agatur, non perſonali actione contra Clericum, ſed reali contra eius bona; quod contingit, cùm lis fundatur, non in aliqua actione perſonali, & obligatione ipſius Clerici, ſed in re ipſa, ſuper qua litigatur. Tūc enim videtur poſſe Clericum ad tribunal ſæculare trahi. Quia non tā Clericus, quàm eius bona trahuntur: in ſupradictis autem iuribus ſolùm perſona Clerici eſt exēpta, non tamen eius bona. Ergo ſi cōtra eius bona laicus procedat, poterit Clericum cōuenire coram iudice ſæculari: ſic plures, quos refert Tiraq. *de retrac.lignag.§. 32.gloſſ.1.n.81.*& Farin. *tit.de inquiſit.q.8.n.21.*

Cæterum, hæc exceptio admittenda nō eſt. Tum quia nō ſolùm perſona Clerici, ſed etiam eius bona exempta ſunt à iuriſdictione ſæculari. *cap. quanquam. de cen*

de cenſibus, in 6. c. ſimiliter 16. *q.* 1. Tum quia ex exemptione perſonæ in cauſis ciuilibus infertur ſuorum bonorum exemptio; non enim circa bona moueri lis poteſt, quin bonorum dominus citetur, & comparere cogatur. Sed Clericus trahi nõ poteſt ad ſæculare iudicium ex textibus ſupradictis. Ergo. Et ita tenet Tiraquel. & Farin. *ſupra*, Couarr. *pract. q. c.* 31. *n.* 5. *ver.* 2. Sigiſmund. Scaccia *lib.* 1. *de iudiciis*, *c.* 11. *n.* 30. Villalob. *in com. opin. ver. clericus, n.* 70. Minſing. *obſeruat.* 22. *cent.* 1. Suar. *lib.* 4. *de immun. Eccleſ. c.* 14. *n.* 11 Aduertit tamen Farin. Couar. & Scaccia *ſuprà*, contrarium ſentientes non loqui de iure, ſed de cõſuetudine locali, quæ extendenda non eſt ad alias regiones.

3 Secũda exceptio eſt in cauſa feudali, in hac enim cauſa, ſiue de proprietate feudi, ſiue de eius poſſeſſione agatur, ſi Clericus conueniatur, conueniri debet coram domino feudi, etiamſi laicus ſit. ſic pluribus firmat Clarus §. *feudum, q.* 90. *verſ. ſed quid ſi vaſſalli.* Menoch. *de retin. poſſeſ. rem.* 3. *n.* 396. *& ſeq. & n.* 409. Farin. *tit. de inquiſit. q.* 8. *n.* 22. Sigiſm. Scacc. *de iudiciis, lib.* 1. *c.* 11. *n.* 97. & alij plures. Ratio ea eſt; quia ita à iure diſpoſitum eſt in fauorem feudorum, vt cõſtat ex *c. verum, & c. ex tranſmiſſa de foro comp.* & ſub ea conditione à iure approbata conceduntur feuda à principio. Verùm, etſi hoc ita ſit, ſi tamen cauſa nõ de proprietate, aut poſſeſſione feudi, ſed de reparatione, & ſatisfactione domino feudi facienda agitetur, tunc Clericus feudatarius coram proprio iudice Eccleſiaſtico conueniendus eſt, nõ coram ſæculari, nec coram domino feudi: ſic Villalob. *in comm. opinion. verbo clericus, n.* 74. Farin. *d. q.* 8. *n.* 22.

4 Tertia exceptio firmatur ab aliquibus de cauſa poſſeſſoria; quia hæc videtur eſſe omnino temporalis, ac proinde ſæculari iuriſdictioni omnino ſubiecta: ſic gloſ. *in c. vnico de iuram. calumniæ*, Vincent. Ioan. Andr. *in c. vlt. de iudiciis*, & alij plures relati à Couar. *pract. quæſt. c.* 35. *n.* 1. & videtur probari ex *dict. c. vlt. de iudiciis. c. petimus* 11. *q.* 1. *c. cauſam quæ, el* 2. *qui filij ſint legit.* vbi iudex ſæcularis, etiã inter Clericos de cauſa poſſeſſoria, quæ nullam proprietatis cognitionem habet admixtam, cognoſcit: & fauet conſuetudo forenſis Galliæ, in qua cauſa poſſeſſoria beneficiorum apud iudices ſæculares deciditur, etiam inter Eccleſiaſticos.

Cæterùm (quidquid ſit de iudicio poſſeſſorio rei ſpiritualis inter laicos, aut inter Clericum actorem, & laicum reum) nullo modo admittenda eſt exceptio, ſi Clericus reus ſit, & conueniatur. Quia Clericus conueniri non poteſt, niſi à iudice, qui ei ſit ſuperior. Cùm ergo ſæcularis iudex nullam in Clericum iuriſdictionem habeat, fieri nõ poteſt, vt poſſit illum citare, & ad ſuum tribunal trahere, &c. & probat manifeſtè textus *in cap. qualiter de iudiciis, c. placuit, c. inolita* 11. *q.* 1. *authen. ſtatuimus*, *C. de Epiſcop. & cler.* & tradit, vt omnino certum, Couar. *pract. quæſt. c.* 35. *n.* 1. *circa fin.* Menoch. *de recup. poſſeſ. rem.* 15. *n.* 223. *&* 234. *& de retin. poſſeſſ. rem.* 3. *n.* 324. *& ſeqq.* Roland *conſ.* 23. *vol.* 2. Farin. *tit. de inquiſit. q.* 8. *n.* 23. *verſ. ſublimita ſecundò.* Azor. 1. *p. lib.* 5. *c.* 14. *q.* 1. Neque obſtant adducta in contrarium, quia illa gloſſa *in c. litteras*, communiter reprobatur: textus *in cap. vlt. de iudiciis*, non de dignitate Eccleſiaſtica, ſed ſæculari, eiúſque iuriſdictione tractat, & non inter Clericos, vt benè gloſſa *ibi*, & Doctores communiter. Idẽ dicendum eſt de textu in *cap. cauſam quæ*: agit enim de cauſa poſſeſſoria ad hæreditatem temporalem pertinente, non ad matrimonium, neque aliud quid ſpirituale, neque inter clericos. Textus verò in *cap. petimus*, auxilium iudicis ſæcularis implorat in fauorem Eccleſiaſtici, non contra illum. Ergo nullum eſt fundamentum ad affirmandum Clericum adduci poſſe vt reum ad iudicium ſæculare. Neque conſuetudo Galliæ admittenda eſt, vtpote iuri Pontificio contraria, niſi aliquo ſpeciali priuilegio à Sede Apoſtolica conceſſo muniatur.

5 Quarta exceptio eſt de bonis regalibus, quæ ſemper cenſentur data ſub ea conditione, vt coram ſæculari iudice decidatur illorum controuerſia, tametſi à Clericis poſſideantur. Et idem eſt quotieſcunque Eccleſiæ, vel Clericis poſſeſſio aliqua relinquitur ſub eadem conditione, vt in foro ſæculari illius controuerſiæ definiantur: Si ergo Eccleſia, vel Clericus legatum admittit, conueniri poſſunt coram ſæculari iudice: quia tunc non ſunt rei coacti, ſed voluntarij, & tradit aliis relatis Suar. *lib.* 4. *de immun. Eccleſ. cap.* 14. *n.* 13. Gutierr. *lib.* 1. *pract. quæſt. q.* 10. *n.* 1. & fauet text. *in cap. verum de foro compet.* vbi Ioann. Andr. & Hoſtienſ.

6 Quintus caſus, in quo poteſt Clericus coram ſæculari iudice conueniri; eſt, ſi citetur ad comparendum coram illo, non abſolutè, ſed ſi ſua putauerit intereſſe; qua citatione facta, ſi ipſe comparet, neque declinatoriam opponit, obligatus eſt iudicio ſæculari, & illius ſententiæ ſtare; quia tunc non reus neceſſarius, ſed actor voluntarius dicitur, vt ex Baldo, & aliis *in l. teſtamenta. C. de teſtam.* tradit Farinac. *quæſt.* 8. *ſub num.* 87. Dixi ſi cõparet. Nam ſi non comparet, iudicari non poteſt: clarè enim innuit non comparendo ſua non intereſſe: ſic Farinac. *num.* 90. Menoch. *de recuper. poſſeſſ. rem.* 15. *num.* 228. Dixi item, neque comparendo declinatoriam opponit: quia declinatoria oppoſita, iam non eſt laicus competens iudex, ſi quidem ſua non putat Clericus intereſſe coram illo comparere & iudicari. Menoch. *num.* 231. Farinac. *num.* 91. *&* 92. aduertunt citationem faciendam eſſe abſque alio adiecto compellente, & conſtringente Clericum iudicio ſtare. Nam ſi Clericus citetur, vt coram laico iudice compareat, ſi ſua putauerit intereſſe, quin minùs iudicabitur tanquam contumax, nulla eſt talis citatio, & omnia inde procedentia; quia per adiectum deſtruitur prior conditio, ſi ſua putauerit intereſſe, & fit violenta citatio.

7 Sextus caſus, in quo aliqui cenſent coram iudice ſæculari Clericum conueniri poſſe, eſt, ſi conueniatur nomine alterius laici, verbi gratia, ſi hæres ſit alicuius laici, & ratione hæreditatis acceptę conueniatur, videtur conueniri poſſe coram ſæculari iudice; quia conuenitur, quatenus perſonam defuncti repræſentat. At hic caſus ſolùm admittendus eſt, quando lis conteſtata fuerit cum perſona defuncta apud iudicem laicum, tunc enim firmata eſt iuriſdictio iudicis laici in talem cauſam, & Clericus defuncto ſuccedens nomine illius agit: Verùm ſi lis cum defuncto conteſtata non ſit, nequaquam poteſt coram ſæculari iudice decidi, quia Clericus, tam quoad perſonam, quàm quoad eius bona exemptus eſt à ſæculari iuriſdictione. Ergo non debet, neque poteſt illi ſe ſubmittere: ſic relato Abbate *in cap. quia de iudiciis*, Bartol. *in l. hæres abſens*, *ff. de iudiciis*, tradit Farinac. *quæſt.* 8. *num.* 46. *ampliat.* 17. Sigiſmund. Scaccia *lib.* 1. *de iudiciis*, *cap.* 11. *num.* 24.

8 Tandem alij cenſent conueniendum eſſe Clericum coram ſæculari iudice, ſi conuentus coram Eccleſiaſtico Eccleſiaſticus negligens fuerit in cauſæ deciſione. Quia tunc non tam agendo, quàm defendendo laicum iudex ſæcularis procedit; & fauet *cap. ſi quis cum clerico* 11. *quæſt.* 1. & decidit

Iuſtinian. *in Authent. de Sanctiſſimis Epiſcopis*, *collat.* 9. alias *nouel.* 123. *cap.* 21. §. *ſi quis autem pecuniaria*, & *nouel.* 83. *ſeu Authent. vt Clerici apud proprios Epiſcopos.* Cæterum repellenda omnino eſt hæc exceptio. Non enim datum eſt inferioris poteſtati ſuperioris negligentiam ſupplere. Tum quia ſupplere hanc negligentiam nequaquam poteſt ſæcularis iudex, quin prius examinauerit negligentiam Prælati Eccleſiaſtici; ſed ad huius negligentiæ cognitionem nulla iuriſdictio reſidet in ſæculari iudice. Tum quia in *cap. qualiter de iudiciis*, omnino prohibetur ad ſæcularem iudicem recurri, etiam Eccleſiaſtico negligente: ſic gloſſa, & Panormitan. *ibi*, & tradunt Doctores *cap. licet ex ſuſcepto de foro competenti*, Farinac. *quæſt.* 7. *num.* 46. *fine*, *ampliat.* 23. Suarez *lib.* 4. *de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 14. *num.* 20. Azor. optimè *t.* 3. *inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 14. *quæſt.* 2. Neque obſtant ſuperiores leges, quæ vt immunitati Eccleſiaſticæ contrariæ, nequaquam receptæ ſunt, neque vim habent; materia enim immunitatis Eccleſiaſtica eſt, ideoque non poteſt de ea princeps ſæcularis pro libito diſponere.

PVNCTVM VIII.

Quæ ſit Clericorum exemptio à legibus ciuilibus.

1 *Qua ratione legibus ciuilibus Clerici teneantur.*
2 *Tenentur ſeruare leges, & ſtatuta Eccleſiaſtico ſtatui non repugnantia.*
3 *Statutum ne externis immobilia vendantur, ne cum exteris contrahatur, domus hac firmitate ædificentur, Clericos ligat.*
4 *Statutum præſcribens modum & pompam in funere Clericos obligat.*
5 *Statutum, ne vocentur religioſi, niſi vocatis omnibus Clericis, non eſt validum, tametſi a Clericis fiat.*
6 *Statutum factum, vt Clericis tali parochiæ detur talis eleemoſyna, reuocari non poteſt in aliquorum opinione, Probabilius eſt oppoſitum.*
7 *Statutum, ne vendatur Clericis, quod aliis ciuibus venditur, neve Clerici aliis priuilegiis ſæcularibus conceſſis potiantur, inualidum eſt.*
8 *Leges noſtri regni priuantes Clericos beneficiis à Rege conceſſis, ſi iuriſdictionem ſæcularem declinauerint, intelliguntur de declinatione malitioſa.*
9 *Leges prohibentes, ne exteris beneficia Eccleſiaſtica dentur firmæ ſunt ex authoritate Pontificis.*
10 *Examinatio literarum Apoſtolicarum a regiis conſiliariis illicita eſt, niſi fundetur in priuilegio, quod credendum eſt adeſſe.*

1 DE hac exemptione ſatis diximus *tract. de legib. diſput.* 1. *punct. vlt.* ibi enim probauimus Clericos arctari non poſſe legibus ciuilibus ſibi directè impoſitis; quia ſunt extra iuriſdictionem legiſlatoris ciuilis; obligari tamen legibus communitati impoſitis, ſi ſtatui Eccleſiaſtico non repugnant; quia tunc non obligantur vt Clerici, ſed quatenus ſunt ciues, & partes vnius reipublicæ, quibus vniformitas neceſſaria eſt, à qua obligatione nunquam Eccleſia voluit Clericos eximere. Hæc tamen obligatio eſt quoad vim directiuam, non coactiuam. Non enim Clerici inobedientes cogi poſſunt à ſæculari iudice, vt ab inobedientia abſtineant. Quia hæc coactio, quæ per impoſitionem pœnæ facienda eſt, non pertinet ad vniformitatem reipublicæ ſeruandam, cùm pro diuerſitate delinquentium, & circunſtantiis delictorum poſſint, & debeant pœnæ variari. Cogendi ergo ſunt ab Eccleſiaſtico iudice; quia ad ipſum pertinet Clericos ſibi ſubditos compellere, vt legi naturali, diuinæ, & ciuili communi obediant. Modus autem coactionis, ſi à iure canonico ſignatus non eſt, poterit eſſe, qui ſibi conuenientior, & vtilior viſus fuerit. Quia non tenetur pœnis, & ſuppliciis à lege ciuili impoſitis vti: quia legiſlator ciuilis ſolùm illis pœnis inſtruit iudices ſibi ſubiectos, non Eccleſiaſticos, qui extra illius iuriſdictionem ſunt; Vide Suar. *lib.* 4. *de immun. cap.* 16. *per totum.*

2 Difficultas autem eſt, quæ ſint leges, aut ſtatuta ciuilia ſtatui Eccleſiaſtico non repugnantia, vt iis Clerici obligati exiſtant? Generaliter ſolùm dicere poſſum eas leges, quæ rectæ gubernationi reipublicæ conueniunt, ſtatui Eccleſiaſtico non repugnare. Hæ ſunt, quæ pretia mercibus imponunt, quæ arma deferre vetant, quæ ſolemnitates contractibus ſignant, &c. Cùm enim Clerici partes ſint reipublicæ, iuſtum eſt, vt ea, quæ toti reipublicæ conuenientiſſima ſunt, obſeruent. Specialiter autem declarare leges, quæ ſtatui clericali repugnantes ſint, ferè eſt impoſſibile. Subiiciam aliquas, vt inde reliquę poſſint colligi.

3 Primò dubitari poteſt de ſtatuto clericorum præcipiente ne bona immobilia externis vendantur, alioquin contractus irriti ſint. Ne item mulier filios habens poſſit contrahere cum externis, niſi in hac, vel illa quantitate. Item ne poſſit teſtamento relinquere cum iactura legitimæ portionis, & de aliis ſimilibus. Negat Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *inſtitut. moral. cap.* 11. *quæſt.* 5. Clericos ligari, neque alia ratione probat, niſi quia leges ciuiles non poſſunt Clericos, & Eccleſiam obligare, niſi quatenus materiam conſtituunt ex iure naturali obligantem, vt contingit in legibus conſtituentibus pretia mercium. At ſupradictæ leges non ſic reddunt materiam ex iure naturali obligantem. Non enim ius naturale dictat bona ciuium huius ciuitatis externis vendi non poſſe. Ergo. Cæterùm, mihi placet huiuſmodi ſtatuta obligare Clericos. Tum quia ſunt communia Clericis, & laicis. Tum quia non derogant immunitati Eccleſiaſticæ, cùm ipſis quatenus partes ſunt communitatis, conueniat ea bona retinere. Tum quia ita in praxi eſt receptum: & ita tradit expreſsè alios referens Felin. *cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtitutionib. num.* 88. & 90. & docet Suar. *loco allegato*, *lib.* 4. *cap.* 16. *numero* 13. Idem puto dicendum de iis legibus, & ſtatutis præſcribentibus modum in domibus conſtruendis, parandis liminibus, feneſtris aperiendis, viis mundandis, & ſimilibus. Ad rectam enim reipublicæ gubernationem pertinet, vt Clerici cum laicis vniformes ſint: Vnde cùm aliquo iure canonico non inueniantur ab iis expreſsè exempti; efficitur ſanè iis obligari.

4 Secundò dubitari poteſt de ſtatuto laicorum præſcribente modum, & pompam in funere, ne ſcilicet fiant conuiuia, ne immoderati ſumptus ceræ, pompæ, & ſimilium, an obliget clericos? Negat obligare Tabiena *verbo excommunicatio*, *caſu* 10. Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 9. *cap.* 11. *in* 6. *priuilegio clericorum.* Et mouentur, tum ex *cap. vltim. de rebus Eccleſiæ non alienand.* vbi annullantur ſtatuta laicorum diſponentia de mortuariis. Tum quia

cedunt

cedunt hæc ſtatuta in damnum Eccleſiæ, & Clericorum, quibus minùs acquiritur. Cæterùm mihi probabilius apparet, valida eſſe hæc ſtatuta, & Clericos obligare: ſic docet expreſsè Felin. *ſuprà*, Nauarr. *cap. 27. num.* 120. Suar. *t. de defenſ. fidei lib. 4. de immunit. cap.* 13. Caietanus *verbo excommunicatio, cap.* 31. Tiraquel. *de legib. connubialib. gloſſa* 8. *quæſt.* 17. *num.* 169. *& ſeqq. & de vtraque retract.* 1. *p.* § 1. *gloſſa* 13. *num.* 5. Ratio eſt; quia hæc ſtatuta bonum commune reſpiciunt, & æquè Clericis, ac laicis competunt, & vtilia ſunt. Vtile enim eſt Clerico defuncto, & eius hæredibus, ne in eius corpore ſepeliendo ſumptus varii fiant. Et licèt ob inde Clerici ſepelientes, & Eccleſia minùs habeat, hoc eſt per accidens, & alia via compenſari poteſt. Quando autem in *cap. vltim.* dicitur laicos non poſſe de funeralibus ſtatuere, id intelligendum eſt de his, quæ ſuapte natura ad Eccleſiam diriguntur, vel ſalutem animæ mortui, & diuinum cultum reſpiciunt, vt ex Felin. & Caietan. docet Nauarr. *ſupra*.

5 Sed quid dicendum, ſi ſtatutum eſſet, ne vocarentur religioſi, niſi prius vocatis omnibus Clericis parochiæ? Mihi videtur nullum eſſe tale ſtatutum. Tum quia pietati aduerſatur. Tum quia limitem ponit liberæ morientium electioni. Tum quia derogat ius, quod religioſi habent, vt defunctorum exequiis poſſint aſſiſtere. Quæ rationes probant, etiamſi à Clericis factum ſit ſtatutum, vigorem non habere: ſic Azor. 2. *part. inſtitut. mor. lib.* 9. *c.* 11. *in 6. priuilegio clericorum.*

6 Tertiò dubitatur de ſtatuto derogante aliud ſtatutum, v. g. factum eſt ſtatutum à laicis, vt Clericis talis parochiæ quotannis dentur hæ, vel illæ eleemoſynæ, poterit ne hoc ſtatutum reuocari? Azor. 1. *p. inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 13. *q.* 5. cenſet probabilius reuocari non poſſe: probat, quia priuilegium alicui conceſſum & ab eo acceptatum tranſit in ius. Sed iura Eccleſiæ ſtatutis laicorum derogari non poſſunt: Ergo hoc priuilegium, quod iuris rationem habet, minimè poterit derogari. At mihi contrarium dicendum videtur; quia tota obligatio laicorum ad illam eleemoſynam faciendam eſt ex ipſorum ſtatuto, non ex iure aliquo Clericis acquiſito aliàs non eſſet eleemoſyna, ſed debiti ſolutio, quæ fieret illius quantitatis; ſed ipſi abrogare poſſunt ſtatutum à ſe factum: Ergo. Secùs verò eſſet, ſi obligatio non ex ſtatuto, ſed ex donatione facta Clericis naſceretur.

7 Quartò dubitatur de lege prohibente, ne Clerici potiantur priuilegiis conceſſis aliis ciuibus: Et quidem ſi priuilegia communia ſunt, & ſæcularibus competunt, quatenus ciues, & partes ſunt reipublicæ, nequaquam poſſunt hæ leges obſeruari; quia præſumuntur factæ in odium Eccleſiaſticæ immunitatis: cum enim Clerici ratione clericatus non deſinant eſſe ciues, & partes reipublicæ, & omnibus ſæcularibus digniores ſint; iniuſtè priuilegiis aliis conceſſis priuarentur, fauetque *cap. vlt. de immunit. Eccleſ. in 6.* & pluribus exornat Suar. *lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 12. *num.* 16. *& ſeqq. & cap.* 33. *à n.* 5. Ex quo fit contra Eccleſiaſticam libertatem eſſe ſtatutum prohibens laicis, ne vendant Clericis, aut ab illis emant, quæ ab aliis ſæcularibus emunt, aut vendunt, neve eorum triticum molant, aut coquant, &c. Hoc enim ſtatuto indirectè libertas Eccleſiaſtica læditur, & Clerici grauantur magis quàm ſæculares, eaque de cauſa in *cap. vltim. de immunit. Eccleſ. in 6.* ſub excommunicatione hæc, & ſimilia ſtatuta prohibentur, & ſic facientes libertatem Eccleſiaſticam præſumunt violare.

8 Quintò dubitatur de ſtatutis priuantibus Clericos beneficiis à Rege conceſſis, ſi iuriſdictionem ſæcularem declinauerint: ſtat enim *l.* 3. *tit.* 4. *lib.* 1. *noua collect.* qua cauetur, vt clerici primæ tonſuræ, qui coram ſæculari iudice citati eius iuriſdictionem declinauerint, publicis officiis ſæcularibus cenſeantur indigni; & *l. 4. eodem tit. & lib.* dicitur de huiuſmodi clericis, qui à Rege terras, & vineas habent, & eius regalem iuriſdictionem declinant, eo ipſo priuati ſint iis poſſeſſionibus: Dubium ergo eſt, an hæ leges validæ ſint, & qua ratione debeant intelligi. Validas eſſe videtur indubitatum; ſiquidem credendum non eſt Principes ita Catholicos, & religionis patronos, aliquid contra religionem, & libertatem Eccleſiaſticam decreturos. Econtrà autem videntur hæ leges derogare immunitati Eccleſiaſticæ, ſi quidem Clericos pœnis afficiunt, quod fieri non poteſt à ſæculari iudice. Non enim iudex ſæcularis vim coercitiuam in Clericos habet.

Dicendum ergo eſt ſupradictas leges intelligi de eo, qui iudicium ſæculare malitioſè declinat, vt benè probat Gutierrez *pract. q. lib. 1. q. 9. & 10.* Et eſt ratio manifeſta: nam ſi iudex ſæcularis nullum titulum habet ad cognitionem, quomodo poteſt Clericus illi conſentire? peccaret grauiter, & omnia facta nulla eſſent: efficitur ergo debere eſſe malitioſam declinatoriam, id eſt, in cauſa, in qua poterat etiam iudex laicus cognoſcere. Huic enim intendit Rex officia ſæcularia denegare & meritò: ſi enim ipſe non vt ſæcularis, ſed vt Eccleſiaſticus iudicari intendit, & hoc ex malitia, vt quid officia ſæcularia retinere vult? cùm textus *in cap. Sacerdotibus ne Clerici, vel monachi*, officia ſæcularia Clericis interdicat; & tradit Couarru. *pract. quæſt. cap.* 33. *num.* 6. Hæc tamen negatio officiorum, & poſſeſſionum priuatio non eſt propriè reclamationis pœna: quia eſto delictum committat Clericus in diſſimulata declinatione, iudex ſæcularis ob tale delictum nequit illum punire: Eſt ergo negatio hæc officiorum, & poſſeſſionum priuatio ex voluntate Regis donantis: cum enim liberum ſit Regi donare, liberum etiam eſt eas conditiones donationi imponere, quibus non ſeruatis ceſſet donatio. Vna autē ex cōditionib. eſt, ne poſſidēs illa officia malitioſè iuriſdictionē ſæcularē declinet: Ergo facta declinatione ceſſat donatū.

Vt tamen hæc priuatio locum habeat, affirmat Gutierrez *ſupra*, ſufficere ſolum factum declinandi, quin fuerit ſuper declinatoria pronunciatum, & habuerit effectum, & probat ex *leg. regia* 3. *tit.* 4. *lib.* 1. *ordinam.* vbi dicit, *aunque no obtengan ſentencia, ni llegue el negocio à ello.* Et licet *l. 4. eodem tit.* non ita clarè denotetur; at ſatis inſinuatur illis verbis. *Que por eſſe miſmo echo aya perdido, y ſea priuado.* Cæterum ſupradicta conuincunt non eſſe neceſſarium, quòd declinatoria habeat effectum, hoc eſt; quòd de facto obtineat, quod per declinatoriam intendit; quamuis contrarium ſentiat Couarr. *d. cap. 33. num. 6.* At omnino exiſtimo debere à iudice declarari talē Clericum malitioſè declinaſſe; quia quouſq; de tali declinatione iuridicè conſtet, priuari non debet Clericus portionibus obtentis, neque ad officia inhabilis fieri: hoc enim in omnibus pœnis, etiam ipſo iure latis, locum habet.

9 Sextò dubitatur an validæ ſint leges, quibus cauetur, ne beneficia Eccleſiaſtica huius regni Caſtellæ exteris dētur, neve ex illis beneficiis pēſiones ſoluātur, neve litteræ Apoſtolicę iuri patronatus laicorū derogātes admittātur, quouſq; Sum. Pontif. de re plene inſtructus diſponat, quę reipublicę Chriſtianę

tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus vtilius fore iudicauerit. Has igitur leges validas eſſe multis comprobat Couarru. *queſt. pract. cap.* 35. & 36. & ſupponunt ferè omnes Doctores expoſitores legum, & pragmaticarum Hiſpaniæ, Galliæ, Flandriæ, in quibus regionibus etiam eſt idem vſus. Contrarium acriter defendit Azor. 1. *p. lib.* 5. *c.* 14. *q.* 3.

9 Dicendum tamen eſt, ſpectata ſola ſæculari poteſtate regia, has leges conſtitui non poſſe. Quia nemini à Summo Pontifice, vel ab illo authoritatem habenti datum eſt de rebus ſpiritualibus diſponere. At materia beneficiorum ſpiritualis eſt: Ergo. Item Ius præſentandi ad beneficia nullus laicus habere poteſt, niſi ei fuerit à Pontifice conceſſum. Ergo multo minus habere poterit ius excludendi à Pontifice præſentatos, niſi à Pontifice hæc excluſio concedatur. Quocirca, cùm per has leges in materia beneficiorum Rex Galliæ, & Hiſpaniæ diſponant, efficitur ſanè eorum diſpoſitio ex authoritate accepta à Romano Pontifice dimanare: credendum enim eſt Pontificem conceſſiſſe his Regibus in remunerationem obſequiorum Sedis Apoſtolicæ, & totius religionis Chriſtianę hoc priuilegium, ne aliis ab oriundis ex hoc regno beneficia Eccleſiaſtica, aut penſiones concedantur. In huius ergo priuilegij cõſeruationẽ leges condiderũt, quibus grauiſſimis pœnis afficiũt eos, qui hoc priuilegiũ violare tẽtauerint.

10 Solùm eſt difficultas, qua ratione poſſint Regis conſiliarij literas Apoſtolicas examinare, earumve exequutionem impedire, quouſque compertũ illis ſit nullum ius regium, aut laicorum illis derogari. Et quidem ſi ex priuilegio, & cõceſſione Sũmi Põtificis fiat, ceſſat controuerſia. Atqui de hoc priuilegio non ſatis conſtat, ideò alia via Doctores defendunt. Fatentur namque nullum ius, aut authoritatẽ Principes ſęculares habere ex ſe ad recognoſcẽdas & examinãdas Apoſtolic. literas, ſintne dubię, an certę; falſæ, an veræ; ſubreptitiæ, an legitimæ. Quia eſt materia omnino ſpiritualis, & Eccleſiaſtica: ac proinde à iudicibus ſęcularibus tractari nõ poteſt. At cũ cuilibet datũ eſt ſe defendere, & illæſũ ſeruare, & Rex patroniq; laici ius habeant ex priuilegio à Sum. Pontifice conceſſo, vt nemini externo beneficium, aut penſio Eccleſiaſtica concedatur; illiſque compertum ſit hoc ius ſæpe ſubreptitiis literis derogari, iure ipſo naturali videtur illis conceſſum poſſe hoc damnum & iniuriam præcauere. Neque contra voluntatem Pontificis videntur procedere, ſed potius ſe illi conformare. Non enim credendum eſt Pontificem velle ſubreptitias literas effectum habere. Et quidem ſi certo conſtaret de ſubreptione, clarum erat nullam eſſe obligationem obediendi, nullumque peccatum committi in impedienda illarum exequutione: Sed quia antequam per regios conſiliarios examinetur, id non conſtat, tametſi ſæpè contingat ſubreptitias reperiri; ea de cauſa dubium non leue eſt, an ob defenſionem proprij iuris regij conſiliarij hanc examinationem poſſint præſtare. Non enim videtur eſſe locus diſpenſationi, niſi prius conſtet de iniuria. Item vel illa iniuria eſt notoria ex ſe, vel ſolùm ex declaratione regij tribunalis. Ex ſe notoria eſſe non poteſt; nam quouſque literæ examinentur, non poteſt conſtare de earum ſubreptione & falſitate. Ex declaratione regij tribunalis conſtare non poteſt, tum quia nemini datum eſt ius ſibi dicere in cauſa propria. Tum quia illa declaratio eſt ab incompetenti iudice, nempe ſæculari in materia Eccleſiaſtica. Tum & præcipuè quia ad præmittendam hanc declarationem debebat iam de iniuria conſtare, cùm in hac declaratione iuriſdictio Eccleſiaſtica vſurpetur. Quapropter mihi dicendum videtur Reges Hiſpaniarum, Galliæ, & Flandriæ ex priuilegio à Sede Apoſtolica has literas Apoſtolicas examinare, neque alia via credo id fieri poſſe: ſic Azor. 1. *p. lib.* 5. *cap.* 14. *queſt.* 4. Et licet non appareat hoc priuilegium ſcriptum, præſumendum tamen eſt fuiſſe conceſſum, & immemoriale eſſe.

Eadem ratione, & eodem titulo honeſtandam eſſe conſuetudinem huius regni Galliæ, & Flandrię & aliarum prouinciarum, in quibus per leges cauetur nullum Nuncium vti poſſe ſua iuriſdictione, quouſque literas ſuæ legationis exhibeat regio tribunali, vt ei conſtet de poteſtate, & iuriſdictione, quam habet: cùm enim totum hoc Eccleſiaſticum ſit, nequit iure iuriſdictioni ſæculari ſubmitti: debet ergo priuilegium adeſſe: & ita eſt præſumendum.

PVNCTVM IX.

Qualis ſit exemptio Clericorum à gabellis, & tributis realibus.

1 *Dupliciter tributum imponi poteſt rebus ex regia authoritate, vel ex earum dominio, vt ſcilicet tributum, quod dominus ſuis rebus imponit.*
2 *Bona Eccleſiæ, & Clericorum libera ſunt à tributis regalibus.*
3 *Tributa impoſita pro reparatione pontium, murorum, & ſimilium, plures Doctores cenſent obligatos eſſe Clericos ſoluere.*
4 *Alij plures negant.*
5 *Secluſo conſenſu Pontificis, vel Epiſcopi non obligantur.*
6 *Pontifex, vel Epiſcopus tenetur ſuum conſenſum præſtare, ſi viderit tributum communi vtilitati expedire.*
7 *Si Pontifex conſuli poteſt, non valet conſenſus Epiſcopi ad hoc tributum Clericis inducendum.*
8 *Quis nomine Cleri intelligatur, qui cum Epiſcopo præſtare conſenſum debet.*
9 *Quando cenſeantur laicorum facultates non ſufficere, vt teneatur Pontifex, vel Epiſcopus, & Clerus his conditionibus conſentire.*
10 *Impoſitio gabellæ, & ſiſſæ in venditione communis carnis, olei, &c. illicita eſt, ſecluſa Pontificia authoritate, niſi ſimul Clericis refectio fiat.*
11 *A quibus tributis perſonalibus, ſeu muneribus, & obſequiis Clerici ſint exempti.*
12 *Hæc exemptio à tributis non competit Clericis coniugatis.*
13 *Spectato iure communi competit Clericis in ſacris, & in minoribus, ſeruantibus conditiones Concilij.*
14 *Spectato iure regio Caſtellæ debent habere beneficium Eccleſiaſticum.*
15 *Clerici negotiatores non ſunt immunes à tributis ex rebus per negotiationem acquiſitis.*
16 *Quando dicatur Clericus negotiari, latè expenditur.*
17 *Omnes religioſi, & nouitij religionis approbatæ exempti ſunt à tributis.*
18 *Equites militares ex ordinibus ſancti Benedicti, &c. exempti ſunt à tributis.*

1 PRæmittendum eſt dupliciter rebus tributum imponi poſſe, vel ex regia authoritate, & iuriſdictione, vel ex earum dominio: ſi enim verus dominus tributum aliquod imponat rebus ſuis, veliſque, vt in quemcumque poſſeſſorem tranſeant, illud

Digitized by Google

illud onus ſecum portent, clarum eſt illud tributum deberi, tametſi ad Eccleſiam Clericoſque deueniāt: vt colligitur *ex cap. ſi tributum. cap. magnum.* 11. *q.* 1. *& cap. tributum.* 22. *quaſt.* 8. Ratio eſt manifeſta, quia cum liberum domino fuerit poſſeſſionem ſuā Eccleſiæ non donare, potuit optimè diminutè donare, quod fecit reſeruando penſionem alteri: & in hoc ſenſu veriſſimum eſt rem cum ſuo onere tranſire, ex *l. alienatio empt. l. ſi Diuina, Cod. de exactorib. tributorum. lib.* 10. *cap. cum non ſit, cap. paſtoralis de Decimis: cap. ex litteris de Pignorib.* Ex quo fit, ſi teſtamento relinquatur fundus Eccleſiæ ea conditione, vt ex illo collectas, aut contributiones aliquas ſoluat, &c. debet Eccleſia ſoluere, quia vnicuique datum eſt de ſua re prout placuerit diſponere, ſic Azor. 1. *p. lib. inſtit. moral. cap.* 13. *quaſt.* 1. Suar. *lib.* 4. *de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 20. *à num.* 5. Verum ſi ex iuriſdictione regia onus, & tributum poſſeſſionibus imponatur, ſi hæ poſſeſſiones ad Eccleſiam, vel Clericos tranſeunt, ceſſat penſio, & tributum, quod ſatis videtur conſtare ex *cap.* 1. *de immunit. Eccleſ. in* 6. ibi *non licere quibuſcumque iuriſdictionem temporalem exercentibus exactiones quaſcumque Eccleſiis imponere, vel exigere.* &c. Ratio eſt clara: quia tributum impoſitum ex iuriſdictione regia, ſubditis regis tantum imponi poteſt. At Eccleſia, & Clerici extra illius iuriſdictionem ſunt, ex *textu in cap. qualiter, & quando de iudiciis, & cap.* 2. *& aliis de foro competenti:* ergo. Item res Eccleſiæ, & Eccleſiaſticorum ſunt ſpecialiter ſub dominio Dei, & ad eius cultum ordinantur. Non igitur decet eas tributorum impoſitione prophanari.

2 Ex his fit bona non ſolum Eccleſiæ, ſed Clericorum libera eſſe à tributis regalibus, vt clarè conſtat ex *cap. non minus de immunit. Eccleſ.* ibi *de bonis Eccleſiarum, & Clericorum, & pauperum Christi viſibus deputatis,* & *cap. Aduerſus eod. tit.* ibi *qui Eccleſias, & Eccleſiaſticos viros taleis, ſeu collectis,* &c. & *cap. quamquam de cenſibus,* dicitur, *ne ab Eccleſiis, & perſonis Eccleſiaſticis talia exigantur:* & paulo inferiùs: *Eccleſiaſtica perſona, ac res ipſarum iure diuino, & humano à ſæcularium perſonarum exactionibus ſint immunes:* & *clement. vlt. de cenſibus* præcipitur, ne à perſonis Eccleſiaſticis, aut pro ſuis rebus propriis tributa exigantur. Idem *cap. clerici de immunit. Eccleſ. in* 6. & aliis pluribus. Et nouiſſimè à Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. *de reformat.* Hæc non ſolum vera ſunt in bonis Clericorum titulo ſpirituali acquiſitis, qualia ſunt Decimarum fructus, & beneficij, & quæ ob ſacramentorum adminiſtrationem in ſtipendium recipiunt, ſed etiam ſi titulo hæreditario, & donatione acceperint; eo enim ipſo quod ad ipſos peruenit hæreditas, immunis eſt à tributis regalibus. Et ratio eſt, quia tributum ab hæreditate exigi non poteſt, ſed à perſona, cuius eſt hæreditas. At perſona Clerici exempta eſt à iuriſdictione ſæculari. Ergo obligari non poteſt ad tributi ſolutionem. Quia ſolutio tributi ſignum eſt ſubiectionis. His pro certo poſitis, aliqua difficiliora reſtant enodanda.

3. Primo dubitatur, an Clerici teneantur ſoluere tributa impoſita pro reparatione pontium, murorum, viarum, & ſimilium ad communem omnium vtilitatem ſpectantium.

Prima ſentētia affirmat obligatos eſſe: ſic plures iuris ciuilis interpretes, quos refert Gutierr. Greg. Lopez, Azor. *locis ſtatim referendis.* Mouentur ex *leg. ad inſtitutiones. Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis.* Vbi pro inſtructione pontium, & itinerum Eccleſiæ ſoluere tributum cōguntur. Idem traditur in *leg. iubemus eodem titul. leg. cum ad feliciſſimam. Cod. de quibus munorib. & praſtationib. lib.* 10. *leg. ad portus. Cod. de operibus publicis. leg. diuina domus. C. de exactorib. tributorum. lib.* 10. *& aliis paſſim:* & fauet *lex regia* 11. *&* 12. *tit.* 3. *lib.* 5. *noua recopilat.* & *C.* 54. *titul.* 6. *part.* 1. *l.* 20. *tit.* 22. *part.* 3. Et ratio pro hac parte eſt efficax: quia hæc diſtributio non tam eſt tributum Regi exhibendum in ſignum ſuæ poteſtatis, & ſuperioritatis, quam quædam ſolutio beneficij à republica accepti: cū enim tā Clericus, quam laicus æquanimiter fruantur viis, pontibus, fontibus, & ſimilibus, & reſpublica hæc omnia diſponat æquanimiter in laicorum, & Clericorum vtilitatem, neque ipſi Clerici hanc diſpoſitionem impedire poſſint, vtpote toti reipublicæ neceſſariam; efficitur ſanè & laicos, & Clericos obligatos eſſe ſumptus ſoluere: id enim iuſtitia diſtributiua petit, vt qui ſentit commodum, ſentiat & onus. *leg. ſecundùm naturam. ff. de Reg. iuris, leg. qui ſentit. de Reg. iuris, in* 6. Quæ enim ratio eſſe poteſt, quare Clerici ab hac contributione eximantur, ſi beneficio fruuntur? aut cur laici debent in ſolidum ſoluere quæ neceſſaria ſibi, & Clericis ſunt?

4. Secūda ſententia negat obligatos Clericos eſſe: ſic Azor. 1. *p. lib.* 5. *cap.* 13. *q.* 8. Greg. Lop. *d. l.* 54. *&* 6. *part.* 1. Gutierr. *lib.* 1. *quaſt.* 4. *pract. quaſt. num.* 6. Zenedo *ad decret. collect.* 153. *num.* 4. Auguſt. Barboſa *de poteſt. epiſc.* 2. *part. alleg.* 13. *num.* 6. Mol. Theolog. *de iuſtit. titul.* 2. *diſput.* 672. & alij apud ipſos. Fundātur *in cap. non minus, cap. aduerſus de immunit. eccleſ.* vbi Clericis prohibetur tributum imponi pro iis communibus neceſſitatibus abſque conſenſu Pontificis, vel ſi ipſe adiri non poſſit, abſque conſenſu Epiſcopi & Cleri. Ratio eſt; quia Clerici obligari non poſſunt ad hæc ſoluenda lege ſæculari, cum ab illa ſint exempti ex ſupradictis capitibus iuris canonici, neque etiam obligantur ex aliquo pacto inter ipſos Clericos, & laicos inito: nullum enim tale pactum reperitur, neque item obligantur ex beneficio accepto. Quia eſto beneficium commune ſit Clericis, & laicis, ſumptus non debent eſſe communes: dignitas enim clericalis petit, vt aliquo priuilegio ſpeciali fruantur: ſicut enim priuilegium militiæ, & regiminis eximere ſolet militem, & magiſtratum ab iis contributionibus communibus: tametſi de beneficio communi æquanimiter participet: ſic dignitas clericatus eximere poterit Clericum ab his oneribus. Adde Clericos hoc beneficium à laicis acceptum aliis beneficiis compenſare: ipſi enim Clerici ſpecialiter concurrunt ad ſubuentiones pauperum, reparationem templorum, & illorum ornatum, & cultum: quæ omnia in vtilitatem cedunt laicorum. Ergo hoc ſumptu ſufficienter compenſant ſumptus laicorum.

5. Dicendum ergo eſt, ſecluſo conſenſu Pontificis, vel Epiſcopi, & cleri, cum Pontifex adiri non poteſt, nequaquam Clericos obligatos eſſe has contributiones ſoluere. Fundamentum præcipuum ſumitur ex *d. cap. Non minus:* vbi expreſſè prohibentur *Conſules ciuitatum, & rectores, nec non & alij, qui poteſtatem habere videntur, ſub excōmunicatione a Clericis has contributiones exigere, niſi Epiſcopus, & clerus tantam neceſſitatem, & vtilitatem aſpexerint, vt abſque illa exactione ad reparandas communes vtilitates, vel neceſſitates, vbi laicorum non ſuppetunt facultates, ſubſidia per Eccleſias exiſtiment conferenda.* Idem traditur *in cap. aduerſus eodem titul.* & ſubditur: *Propter imprudentiam tamen quorumdam Romanus Pontifex prius conſulatur, cuius intereſt communibus vtilitatibus prouidere.* Ex quibus textibus manifeſtè conſtat priùs Pontificis conſenſum habendum eſſe, aut ſaltem conſenſum Epiſcopi, & cleri, vt Clerici ad dictas

Digitized by Google

contributiones teneantur.

6. Pontifex autem, vel Epiſcopus ſuum conſenſum præſtare tenetur, ſi inciderit opus faciendum communi vtilitati expedire, & laicorum facultates non ſuppetere; quia eius iudicio hoc committitur, vt conſtat ex illis verbis, *exiſtiment conferenda*. Quoties autem negocium exiſtimationi alicuius committitur, non relinquitur eius liberæ voluntati, ſed arctatur ad exiſtimationem iuſtam, & per rationem regulatam. *leg. fideicommiſſam, §. ſi fideicommiſſum. verſ. quanquam. ff. de legatis.* 3. & tradit Gregor. Lop. *d. l.* 54. *tit.* 6. *part.* 1. Gutierr. *pract. quæſt. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 8. Suar. *lib.* 4. *de immunit ecclesiaſt. cap.* 26. *numer.* 5. Quod ſi Pontifex acquieſcere noluerit, nullo modo cogi poſſunt Clerici à laicis has contributiones ſoluere. Quia præſumendum eſt, Pontificem iudicaſſe vel opus faciendum non eſſe ita reipublicæ neceſſarium, vel facultates laicorum ſufficientes eſſe, quin Clerici grauentur, vel alia via à Clericis illos ſumptus compenſari.

7. Sed inquires, an Pontifice inconſulto Epiſcopi, & cleri conſenſus ſufficiat? Affirmat Suar. *lib.* 4 *de immunit. cap.* 26. *num.* 17. Quia iure ordinario conſenſus Epiſcopi, & cleri ſufficiunt; & in *illo cap. aduerſus*, non irritatur conſenſus Epiſcopi, & cleri, tametſi iniquè datus ſit. Ergo. Cæterum exiſtimo probabilius, ſi Pontifex conſuli poteſt, nequaquam abſque illius conſenſu obligari poſſe Clericos ad illas exactiones ſoluendas. Quia ad hanc obligationem inducendam requiſitus eſt conſenſus Pontificis propter imprudentiam quorundam. Ergo ceſſante hoc conſenſu, ceſſat conditio ad obligationem, & conſequenter obligatio. Non igitur neceſſarium eſt decretum irritans. Dixi, ſi Pontifex conſuli poteſt: nam ſi id fieri non poteſt; quia caſus vrget, clarum eſt Epiſcopi, & cleri conſenſum ſufficere; vt docet Gutierr. Lopez, Suar. & alij *ſupra*. Tum quia ibi adeſt præſumpta Pontificis voluntas. Tum quia hac via concordantur *cap. non minus, & cap. aduerſus*: ſiquidem in *cap. non minus*, nihil dictum fuit de conſenſu Pontificis, ſed ſolùm fuit ſtatutum ex conſenſu Epiſcopi, & cleri deberi hæc tributa. At in *cap. aduerſus*, hic conſenſus fuit expoſtulatus. Debet ergo intelligi, quando commodè poteſt peti, quod ſi peti non poteſt, ſufficere conſenſum Epiſcopi, & cleri. Contingit tamen ſæpè ad imponendum tributum non poſſe conſenſum Pontificis poſtulari; quia vrget neceſſitas: at ad illius continuationem poſſe optimè Pontificem conſuli, & tunc conſulendus eſt, vt benè notauit Suar. *cap.* 26. *in fine.*

8. Secundo inquires, quid nomine cleri intelligatur, qui cum Epiſcopo præſtare conſenſum debeat? Non deſunt qui exiſtiment debere eſſe clerum totius diœceſis, quia illis omnibus tributum eſt imponendum. Ergo omnes illi ſaltem pro maiori parte approbare tributum debent. At hoc, vt bene dicit Suar. *lib.* 4. *de immun. cap.* 26. *num.* 16. fere eſt impoſſibile, ideoque probabile eſſe Epiſcopi, & capituli conſenſum ſufficere, quia capitulum nomine cleri ſæpè intelligitur, & quia regulariter à toto clero capitulo eccleſiarum cathedralium commiſſa eſt poteſtas decidendi negocia, quæ ad totum clerum pertinent. Sed quid ſi Clerus renuat, eritne ſufficiens Epiſcopi conſenſus? Alicui videbitur ſufficere, quia Clerus potius videtur ad conſilium, quam ad deciſionem expoſtulari. At mihi probabilius apparet æquè Epiſcopi, & Cleri conſenſum requiri, neque vnum ſine altero ſufficere, quia vtriuſque iudicium æquanimiter expoſtulatur *cap. Non minus*: ibi: *niſi Epiſcopus, & clerus tantam neceſſitatem, vel vtilitatem aſpexerint* &c. & *cap. aduerſus*, ibi. *Verum ſi quando Epiſcopus ſimul cum clericis tantam neceſſitatem, vel vtilitatem perſpexerint*, &c.

9. Tertio inquires, quando cenſeantur laicorum facultates non ſuppetere, vt teneatur Pontifex, vel Epiſcopus, & Clerus his contributionibus pro Clericis conſentire? Reſpondeo probabile eſſe tunc cenſeri laicorum facultates non ſuppetere, quoties non ſuppetunt facultates communes ciuitatis: quod ſatis indicat *l.* 11. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua compilat.* ibi *en eſtas coſas tales, afalleſcimiento de propios de conceſo deben contribuer, y ayudar los dichos clerigos*. Si enim de ſingulorum ciuium facultatibus hoc intelligendum eſſet, raro vel nunquam Clerici obligati eſſent ad has contributiones. Tum quia raró facultates ciuium ita exhauſtæ ſunt, vt ad hæc opera neceſſaria non ſuppetant. Tum quia fere erit impoſſibile Prælatis Eccleſiaſticis inueſtigare, an facultates ſingulorum laicorum ſufficiant. Dicendum ergo eſt facultates communes eſſe attendendas.

10. Secundo dubitatur, an ſit contra libertatem Eccleſiaſticam impoſitio gabellæ, & ſiſſæ in venditione communi carnis, olei, vini, & ſimilium? Et ratio dubitandi eſt, quia Clericis directè non imponitur; ſiquidem ipſi non arctantur ea ſoluere: poſſunt enim alibi carnes, vinum, oleum emere, & conſequenter ceſſare ab huius gabellæ ſolutione. Ergo hæc impoſitio licita eſt: & ita tenet Richard. *quodlib.* 2. *quæſt.* 30. Aſtenſ. *in ſumm. lib.* 3. *titul.* 30. *articul.* 4. Roſella *verbo pedagium. num.* 17. Angel. *verbo immunitas.* 1. *quæſt.* 6. *verſ. quarto poſito quod.* Nihilominus dicendum cenſeo hanc gabellæ impoſitionem illicitam eſſe, niſi ſimul ſtatuatur modus, quo Eccleſiaſticis refectio fiat. Moueor; quia ſecluſa hac refectione coguntur Eccleſiaſtici moraliter illam gabellam ſoluere, ſicut & coguntur laici. Nullus enim ſimpliciter cogitur emere. At quia moraliter loquendo ſine emptione illarum rerum viuere non poteſt, ideo abſolutè dicitur cogi illas emere, & conſequenter gabellam ſoluere. Eſt ergo illicitum: & ita tenet Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 10. *priuilegio* 5. *clericorum.*

11. Tertio dubitatur an à tributis, ſeu muneribus, obſequiiſque perſonalibus Clericus exemptus ſit? Hæc ſunt in triplici differentia. quædam ſordida, vt mundandæ cloacæ, ſtabuli purgandi, arenæ fodiendæ. Alia honorabilia, vt regere ciuitatem. Alia indifferentia, vt officium curatoris, & teſtamentarij. Ad munera ſordida neque poſſunt Clerici obligari, neque ipſi debent ea accipere; quia eorum dignitati, & honorifico ſtatui contraria ſunt; & multum dedecent: & traditur expreſsè à Conſtantino, *l.* 10. *Cod. de Epiſcop. & Clericis.* ibi *repellatur ab his exactio munerum ſordidorum; imo non ſolum Clerici, ſed eorum mancipia, & domeſtici ab his muneribus eximuntur. cap. generaliter. cap. iuxta ſanctionem. cap. placet.* 16. *quæſt.* 1. *& leg.* 2. *Cod. de Epiſcop. & Cleric.* Ab aliis vero muneribus honorificis, ſeu indifferentibus eximuntur, ſi velint, traditur expreſſe *leg.* 1. 2. 9. *&* 10. *&* 11. *C. de Epiſcop. & Cleric. & cap. generaliter.* 16. *quæſt.* 1. *& toto tit. de immunit. eccleſ. & tit. Ne clerici, vel monachi*, & per locum ab ſpeciali colligitur ex *cap. peruenit. de immunit. eccleſ.* vbi neceſſitate vrgente defendendæ ciuitatis non excuſatur Clericus à murorum vigiliis. Ergo de aliis muneribus non ita vrgentibus manet excuſatus. Adde, neque ad murorum vigilias cogi poteſt ab alio, quam à proprio Epiſcopo, ſeu ſuperiore. Vide Suar. *lib.* 4. *de immunit. cap.* 22. *à n.* 7. Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 10. *verſ. tertium priuilegium*,

12. Quarto

Digitized by Google

12. Quarta dubitatio grauis in hac materia eſt, an hæc exemptio à tributis competat omnibus Clericis? Dicendum eſt primo, Clericos coniugatos, & iuxta concilium Trident. priuilegio fori, & canonis gaudentes nequaquam exemptos eſſe à gabellis, & tributis: ſed in hac parte vt laicos reputandos eſſe; quia ſolùm illis conceditur priuilegium fori in criminalibus, vt conſtat ex *cap. vnico de clericis coniugat. in 6.* & tradit ibi gloſſa ab omnibus recepta, Couarruu. *pract. quæſt. cap. 31. numer. 9.* & Azor. 1. *par. lib. 13. cap. vltim. quæſt. fin.* Thom. Sanch. *lib. 7. diſputat. 46. num. 16.* Matienzo *leg. 11. gloſſ. 1. numer. 4. tit. 4. lib. 5. recopil.* & habetur expreſsè *leg. 2. titul. 4. lib. 1. nouæ recop.*

13. Dico ſecundo ſpectato iure communi, Clericos in ſacris conſtitutos, & in minoribus ſeruantes conditiones à concilio requiſitas, vt priuilegio fori gaudeant, immunes eſſe à tributis; quia omnibus Clericis generaliter hæc immunitas eſt conceſſa in *cap. quanquam de Cenſib. in 6. cap. non minus. cap. aduerſus de Immunit. Eccleſ.* & tradunt pluribus aliis relatis Couaruu. *pract. quæſt. cap. 31. num. 9.* Matienzo *d. leg. 11. gloſſa 1. numer. 4.* Mol. *tractat. 3. diſput. 671. num. 5.* Aug. Barboſa *de poteſt. epiſcop. 2. par. alleg. 13. num. 1.*

14. Dico tertio ſpectato iure Regio Caſtellæ, & Luſitaniæ, Clerici in minoribus conſtituti carentes beneficio Eccleſiaſtico, tametſi requiſita à concilio præſtent, exempti non ſunt à tributis, aliiſque oneribus: habetur *leg. 2. tit. 4. lib. 1. compilat.* ibi. *Los clerigos de corona, y menores ordenes, que conforme al decreto del ſacro concilio, y a la ley antes deſta pueden gozar del priuilegio del fuero, ſe aya, y ſe eſtienda tan ſolamente quanto al priuilegio del fuero en las cauſas criminales. Pero en todo lo demas aſi en el pechar, como en el pagar alcauala, y en todas las otras coſas no ſean exemptos, ni gozen de priuilegio, y paguen, y contribuyan como los legos, y en eſto, y en todo lo demas ſean auidos por tales, ſaluo los no caſados, que actualmente tuuieren beneficio Eccleſiaſtico.* Idem ſtatutum eſt in Luſitaniæ regno, *lib. 2. titul. 11. in princ.* & tradunt Gutierr. *lib. 1. pract. quæſt. 8. & de gabellis. quæſt. 91.* Felin. *de conſtitutionibus lib. 2. cap. fin. numer. 13.* Barboſa. 2. *part. de poteſt. epiſc. alleg. 13. num. 1.* Mol. *tract. tr. 2. de iuſtit. diſp. 671. in fine.* Hæ tamen leges tacitam, vel expreſſam diſpenſationem à Pontifice ſupponunt; alias inualidæ eſſent, cum expreſsè contradicant exemptioni Clericis conceſſæ, in *ſupra d. cap. quamuis de Cenſibus in 6. cap. Non minus, cap. aduerſus de immunit. Eccleſ. & aliis*: vt benè docet Suar. *lib. 4. de immunit. cap. 27. num. 16.* Molina, & Barboſa, *ſupra*. Et hanc diſpenſationem expreſſam eſſe pro Luſitaniæ regno probat Barboſa 1. *part. de poteſt. Epiſc. alleg. 13. num. 5.* & pro Caſtellæ regno tacitam eſſe defendit Mol. *ſupra*.

15. Dico quarto, Clerici negociatores non ſunt immunes à tributis ex rebus per negociationem acquiſitis ex expreſſo text. in *cap. quanquam, de Cenſibus, in 6.* & tradunt omnes. Neque ad contrahendum hoc debitum requiritur trina monitio; de qua fit mentio in *cap. vltim. de vita, & honeſt. clericor.* Hæc enim monitio expoſtulatur, vt Clericus priuilegio clericali exemptionis à tributis priuetur. Quocirca facta hac trina monitione, ſi à negociatione non deſiſtat, priuatus manet exemptione à tributis, & tanquam laicus hac in parte habendus eſt: ſic Gregor. Lop. *leg. 49. tit. 6. part. 1.* Mol. Theolog *tractat. 2. diſp. 342. verſ. ſunt vero nonnulla.*

16. Solùm eſt dubium, quando verè dicatur Clericus negociari? Et quidem ſi rem emat, vt eam immutatam vendat, non eſt dubium eſſe negociationem, & ex illa tributum deberi. At ſæpè res empta mutata venditur, & tunc eſt difficultas; quando cenſenda ſit negociatio, & tributum ex illa debeatur? Et omiſſis aliis dicendi modis reſpondeo, illam eſſe negociationem Clericis prohibitam, & quæ debitum tributi habet annexum, in qua lucrum intenditur ex emptione prius facta, ſecùs ſi lucrum non ex emptione formaliter, ſed aliunde proueniat. Exemplis explico, Primo, negociator non es, ſi vendas vinum, triticum, oleum ex reditibus tui beneficii, aut ex tuis poſſeſſionibus patrimonialibus collecta: quia illi non ſunt fructus emptionis, ſed tuarum poſſeſſionum. Greg. Lop. *l. 46. verbo las franquezas, tit. 6. part. 1.* Mol. *tractat. 2. de iuſtit. diſput. 342. verſic. idem dicerem.* Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc. 2. par. alleg. 13. n. 10.* Secùdò non es negociator, ſi ex emptis ad tui, tuorumque ſuſtentationem aliquid ſuperſit, illudque carius vendas, quàm emiſti; quia ad negociationem requiritur, vt prior emptio facta fuerit ex animo reuēdendi. Adde negociationem Clericis eſſe prohibitam: at hæc venditio prohibita non eſt, ſi quidem omnes timoratæ conſcientiæ eam frequenter faciunt. Alias cogerentur Clerici, & religioſi res emptas ſæpe perdere, ſi eas, cum ſibi vtiles non ſunt, non liceret alienare. Non ergo hæc alienatio ſpeciem habet negociationis. Riccius *praxi reſolut. 317. n. 10.* Auguſt. Barboſa. 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg. 13. num. 11.* Mol. Theol. *diſp. 342. verſ. ſecunda cōcl.* Tertiò negociator non es ſi emas animalia, vt ea paſcas in propriis prædiis, & cum pinguia facta fuerint, ea, eorumque partus vendas. Item ſi emas mulam, vt cum creuerit, & ſimul inſeruierit, carius vendas; quia illud augmentum non eſt fructus prioris emptionis, ſed naturæ, tuarumque poſſeſſionum. Sic Mol. *d. diſput. 342. concl. 5.* Barboſa *alleg. 13. num. 11.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effectu 6. numer. 18.*

Econtra negociator es, ſi vuas emas & per miniſtros conductos vinum ex illis efficias, & poſtea vendas. Et idem eſt, ſi lanam emeris, vt ex illa per miniſtros conductos pannos efficeres, & poſtea venderes. Idē ſi emeres ſolam venam ferri, vt per miniſtros conductos ferrum efficeres, & venderes. Quia in his caſibus nihil aliud vendis, niſi quod priùs emeris, & fructus eſt emptionis, non naturæ, aut tuæ induſtriæ. Nam eſto res vendita ſit in aliam formam mutata, illa mutatio facta eſt à miniſtris conductis, ac proinde fructus eſt emptionis, laboris miniſtrorum. Ergo eſt negociatio. Ita Mol. *d. diſputat. 342. verſ. ſecundum eſt. &c.* Secùs vero dicerem, ſi ſupradicta emeres, vt ipſi, tuique familiares vinum, lanam, ferrum, & alia huiuſmodi effecta poſtea venderentur; quia tunc non venditur formaliter quod emptum eſt, ſed quod propria induſtria eſt effectum, ſic Mol. *concl. 5.* Secundo negociator cenſeris, ſi domum, agrum, iumētum, aliamve rem emas ad locandum. Quia per illam locationem quaſi partialiter vendis rem prius emptam: colligitur ex *cap. 1. & 2. 21. quæſt. 3. & cap. 1. Ne clerici, vel monachi*: & tradit Mol. *d. diſputat. 342. concl. 5.* Barboſa 2. *part. de poteſt. epiſc. alleg. 13. num. 13.* Tertio negociator es, & tributum debes, ſi agrum conducas, vt fructus ex illo collectos vendas. Nam eſto fructus inde collecti ad te pertineant; quia ex ſemine tuo naſcuntur, & fructus ſint tui ſeminis, & induſtriæ; tamen quia hæc conductio auaritiam, & negociationem redolet; ea de cauſa à iure Clericis eſt interdicta; & ex illa tanquam ex interdicta negociatione tributum debetur, ſic Mol. *d. diſputat. 342. verſ. idem dicerem.* Barboſa *num. 12.* Gutierr. *de gabellis. quæſt. 63. num. 68. & 72.*

Digitized by Google

& 72.& conſtat ex *d.cap.1.& 3.11.quæſt.3.& cap.1. Ne clerici,vel monachi.*

Aduerto te non dici negociatorem ex vnica tantum emptione, aut venditione, ſed ad minus duas, vel tres requiri, quia hoc delictum petit frequentiam: ſic Salzedo *pract.cap. 55.verſ. & huius capitis,* Carolus de Graſſ. *de effectib.cleric.effectu 6.numer.19.* Zenedo *1.p.decret.collect.37.num.2. in fine.* Barboſa *2.part.de poteſt.Epiſc.alleg.13.n.11.*

17 Dico quinto. Omnes religioſi, qui tria vota in religione approbata emiſerint, eſto vota illa non fuerint ſolemnia, ſed ſimplicia (vt contingit in noſtra Societate) & omnes ipſius religionis nouitij, exempti ſunt à tributis, non ſolùm perſonalibus, ſed etiam realibus; ita vt ſi aliqua ex propriis bonis vendiderint, Alcauala non debent: ſic optimè tradit Mol. Theolog. *de iuſtit. tractat.2.diſput.671.num.2.* Et ratio eſt manifeſta. Tum quia nouitius pars eſt religionis, cuius perſona, & bona vt pote Eccleſiaſtica ſunt à tributis exempta. Tum quia nouitius inter perſonas Eccleſiaſticas enumeratur ex *cap. religioſo.§.1.de ſentent. excommunicat. in 6. & ibi gloſſa, & communiter doctores.* Tum quia gaudet priuilegio canonis, & fori. Ergo etiam priuilegio exemptionis à tributis, cum nullibi contrarium caueatur.

18 Dico ſexto. Equites militares ex ordinibus S. Benedicti, D. Iacobi, Auguſtini & ſimilium exempti ſunt à tributis, & gabellis. Tam quia inter perſonas Eccleſiaſticas reputantur, vt fori priuilegio gaudeant. Tum quia expreſsè habetur. *leg. 9.tit.18.lib. 9.noua compilat,* & apud Luſitanos *lib.2.ordin.regij t. 11.§.vlt.* & tradit Nauarr. *conſil. 23. de Regularibus.* Menoch *controuerſ.illuſtr.cap.105.n. 45.* Bouadilla *in ſua polit.lib.2.cap.18.num.264.* Gutierr. *de gabellis quæſt.95. à num. 12.* Barboſa *2. part. de poteſt. Epiſc. alleg.31.num. 14.& num. 15.* extendit hoc priuilegium ad vxores viduas horum militum in Luſitaniæ regno.

PVNCTVM X.

Quæ culpa ſit violatio ſupradictæ immunitatis, & quæ pœna violantibus ſit impoſita.

1 *Culpa eſt mortalis ſacrilegij.*

2 *Omnia acta ſunt nulla, tributa exacta debent reſtitui, & exigentes, & quomodolibet auxiliantes excommunicantur bulla cœnæ Domini.*

1 NOn eſt dubium culpam eſſe mortalem, tùm ſacrilegij aduerſus perſonas eccleſiaſticas, & obiectum intuitu religionis prohibitum. Tum iniuſtitiæ, aduerſus ius debitum ipſis Eccleſiaſticis perſonis, culpam inquam eſſe mortalem cuiuſcunque immunitatis Eccleſiaſticæ violationem, quia eſt res grauiſſima, & quæ toti ordini Eccleſiaſtico præiudicat, eaque de cauſa grauiſſimis pœnis violantes afficiuntur.

2 Primo omnia acta contra ſupradictam immunitatem irrita ſunt, & nulla, vt potè quæ procedunt ab eo, qui iuriſdictione caret, tametſi nulla appellatio, vel oppoſitio interponatur: ſic omnes doctores ſtatim referendi. Hinc fit ſi Clericus conueniatur coram iudice laico, etiam ſi exceptionem non opponat, omnia ibi acta irrita eſſe. *Authent. ſtatuimus, C. de Epiſcop. & cleric. cap. aduerſus de immunit. Eccleſiar. cap. ſeculares de foro compet. in 6.* & tradit, alios referens, Couarruu. *pract. cap.33.numer. 2.* Salzedo *pract.cap.61.num.2.& 3.*Farinac. *tit.de inquiſit.quæſt. 8.n. 15.* Secundo fit, ſi exigatur tributum à Clerico, & Clericus ſoluat, debere reſtitui, vt pote ſine vlla iuriſdictione exactum. Tertio in bulla cœnę, *clauſula 17.* imponentes, exigentes tributum, aut quomodolibet auxilium præſtantes excommunicantur, vt late ibidem explicauimus, & tradit Mol. Theol. *tract. 2. de iuſt.diſp.670.*

PVNCTVM XI.

An renunciatione hoc priuilegium Clericis conceſſum amitti poſſit?

1 *Nullus Clericus neque tacite, neque expreſsè huic priuilegio renunciare poteſt.*

2 *Neque eius renunciatio valida eſt, etiam ſi iuramento firmetur.*

3 *Neque valet, eſto conſentiat Epiſcopus.*

4 *A nulla communitate Eccleſiaſtica derogari poteſt.*

5 *Neque à concilio, neque à Pontifice totum hoc priuilegium poteſt renunciari.*

6 *Si Clericus ſe laicum fingit, non obinde confeſſio eius apud iudicem ſæcularem valet.*

7 *Iudex ſæcularis ſic Clericum condemnans poteſt reuocare ſententiam ſub prætextu incompetentiæ.*

8 *Clericus citatus coram iudice laico, & omittens opponere declinatoriam, debet puniri.*

1 REgula certa eſt nullum Clericum neque tacitè, neque expreſsè poſſe priuilegio fori renunciare *cap. ſi diligenti de foro compet. cap. cum non ab homine, cap. at ſi clerici de iudiciis, cap. cum cõtingat de ſentent. excommunicat. & aliis.* Et ratio eſt clara: quia hoc priuilegium conceſſum eſt Clericis ratione clericalis dignitatis. Ergo Clericus retinens clericalem dignitatem priuilegium repellere non poteſt. Adde, nemini datum eſt renunciare priuilegio, cuius renunciatio cedit in publicum damnum. At huius renunciatio cedit in publicum damnum, ſcilicet in præiudicium totius ordinis clericalis. Ergo: ſic poſt alios antiquiores Couarruu. *pract.c.33.ſub n.2.* Anton. Gom. *var.reſol.tit.3.c.10.n.3.* Farin. *lib.1. tit.de inquiſit.q.8.10.* Suar. *lib.4. de immunit.c.31.n.1.*

2 Amplianda eſt primo hæc regula, eſto renunciatio iuramento firmetur: quia eſt ſacrilegum iuramentum, vt pote de re illicita, & quæ in poteſtate renunciantis ſita non eſt. Suar. *d.cap.31. num. 1.* Farin. *ſupra.* Scaccia *de iudic.lib.1.cap.11.numer. 35. & 36.* & habetur expreſsè *cap. ſi diligenti de foro compet.*

3 Secundò amplia etiam conſentiente Epiſcopo: Nam ea quæ à iure communi ſtatuta ſunt, Epiſcopus non valet immutare, ſed hoc priuilegium ita eſt conceſſum cuilibet Clerico, vt ſimul etiam ei præcipiatur, ne contra illud agat. Ergo aduerſus hoc ius nullus Epiſcopus procedere poteſt, ſic gloſſa, *cap. ſignificaſti. de foro compet. per text. in cap. qualiter, & quando de iudiciis.* Suar. *d.cap.31.num.4.* Sigiſmund. Scaccia *de iudic.lib.1.cap.11.n.28.* Farinac. *lib.1.q.8. n.13.* Et licèt in aliquibus iuribus antiquis videatur ſignificari poſſe ex conſenſu Epiſcopi huic priuilegio renunciari. *cap. clericus.1.& 2.11.q.1.* iam in *cap. ſi diligenti de foro compet.* declaratum eſt id eſſe illicitum, vt benè tradit gloſſa *in cap. qualiter de iudiciis.* Ex conſenſu tamen Pontificis optimè poterit Clericus huic priuilegio renunciare; quia ipſi datum eſt, prout ſibi expediens videbitur, priuilegium hoc reſtringere tã quoad perſonas, quam quoad cauſas, & fauet *c.2.de foro compet.* & tradit Suar. *d.c.31.n.8.*

Tertiò.

4. Tertio amplia. Hoc priuilegium à nulla communitate Eccleſiaſtica derogari poteſt; quia in totius ordinis, & ſtatus clericalis honorem eſt conceſſum:& conſtat ex *cap. ſi diligenti de foro competenti*: eædem enim rationes, quæ procedunt de quolibet Clerico, procedunt etiam de qualibet ſpeciali ciuitate:& notauit Suar. *d. cap.* 31. *n.* 10.

5. Amplia, neque à Concilio generali, neque à Pontifice totum hoc priuilegium renunciari poteſt; Quia nulla excogitari poteſt rationabilis cauſa huius renunciationis,& derogationis. Dices eſto id illicite fieret, ſi tamen fiat, factum tenere. Reſpondeo cum ſit contra bonum regimen Eccleſiæ, nunquam eſt credendum Spiritum ſanctum permiſſurum, vt Pontifex cum Eccleſia ita erret. Deinde hoc priuilegium non ſolum datum eſt à Pontifice Clericis, ſed etiam ab ipſis Principibus ſecularibus, quam donationem Eccleſia nomine Chriſti, acceptauit. Ergo ſine conſenſu Chriſti non videtur poſſe hanc repudiare donationem; nunquam autem cenſetur Chriſtus conſentire in hac præiudiciali renunciatione. Ergo ſic Suar. *d. n.* 10. *& ſeqq.*

6 Ex his infertur, ſi quis Clericus ſe fingat laicum, non ob id confeſſio eius apud iudicem ſæcularem tenet, ſed prorſus eſt nulla, tanquam facta coram iudice incompetente: *cap. et ſi clericus de iudiciis.* Salzedo *cap.* 62. *ſuæ pract. n.* 4. Decian. *tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9 *n.* 114. Idem eſt, ſi permittat ſe condemnari, condemnatio facta nulla eſt. Et generaliter quidquid fit cõtra Clericum à iudice laico, eſt prorſus nullum, tametſi nulla oppoſitio, neque declinatoria fiat: tradit Salzedo *pract. cap.* 62. *n.* 2. *&* 3. Decius *n.* 115. Couarr. *pract. cap.* 33. *n.* 2. Farin. *q.* 8. *n.* 15.

7. Secundò infero poſſe iudicem ſæcularem ſic condemnantem Clericum ſententiam reuocare ſub prætextu incompetentiæ ex *leg. ſi præſes C. quomodo, & quando iudex, & in leg.* 4. *C. de accuſat.* & tradit Decian. *d. lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 115. Farinac. *q.* 8 *n.* 15.

8. Tertio infero Clericum citatum coram iudice laico,& omittentem opponere exceptionem,& declinatoriam, arbitrio iudicis pœna extraordinaria puniendum eſſe, vtpote iuris tranſgreſſorem. Sigiſmund. Scaccia *de iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 46. Farinac. *quæſt.* 8. *n.* 10. *&* 12. Secundò debet in expenſis condemnari: cum enim omnia acta ſint ipſo iure nulla, & expenſas in eis factas excuſare facilè poſſit, meritò condemnari debet, vt eas ſoluat, ſi de facto non excuſauit: ſic Couarr. *quæſt. pract. cap.* 33. *n.* 2. *verſ. clericum vero.* Salzedo *pract. cap.* 62. *n.* 6. Farinac. *quæſt.* 8. *n.* 16. Sigiſmund. Scaccia *cap.* 11. *n.* 46. Aduerto tamen has conditiones non à ſæculari, ſed ab Eccleſiaſtico iudice faciendas eſſe. Nam cum ſolus Eccleſiaſticus iudex poſſit de cauſa principali Clerici cognoſcere, ſolus ipſe poterit de ei annexis: *cap. tuam de ordine cognit. cap. ſi iudex laicus de ſentent. excommunicat. in* 6. & tradit aliis relatis Couarruu. *pract. quæſt. cap.* 33. *n.* 2. *verſ. clericus vero.* Farinac. *q.* 8. *n.* 16. *&* 17. quamuis contra teneat Ioann. Gutierr. *lib.* 1. *pract. quæſt. ſuper leges regni. q.* 20. *n.* 4.

PVNCTVM XII.

An conſuetudine priuilegium immunitatis amitti, aut diminui poſſit.

1 *Certum eſt in totum amitti non poſſe.*
2 *Plures cenſent conſuetudine diminui poſſe.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Satisfit oppoſitis rationibus.*
5 *An ſecularis iudex poſſit titulo violentiæ impedien-de cauſas Eccleſiaſticas iudicare.*

1 Certum eſt in totum amitti non poſſe. Quia conſuetudo non habet efficaciores vires, quam habet lex, ſed nulla lex etiam à Pontifice lata poteſt immunitatem Eccleſiaſticam integrè derogare, vt nuper dictum eſt. Ergo neque conſuetudo:& ita omnes doctores ſentiunt. Quapropter ſolùm de diminutione huius immunitatis eſt difficultas, an conſuetudine fieri poſſit?

2 Affirmant grauiſſimi doctores. Couarruu. *pract. quæſt. cap.* 31. *num.* 5. *verſ. quam ob rem, & cap.* 35. *n.* 3. Nauarr. *ſumm. cap.* 27. *num.* 70. Villalob. *in commun. opinio. verbo clericus. num.* 80. *in fine.* Clarus *in pract. crim. quæſt.* 36. *verſ. ſed ea retenta.* Farinac. *titul. de inquiſit. quæſt.* 8. *num.* 3. *fine.* Ioann. Garcia *de nobilit. gloſſa* 9. *num.* 44. *& ſeqq.* & alij plures. Mouentur primo. Quia conſuetudine introduci poteſt, quod poteſt introduci lege, & priuilegio, ſed lege, & priuilegio introduci poteſt, vt laici cauſas aliquas Eccleſiaſticorum cognoſcant, vt benè probat Decian. *tractat. crim. to.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 66. 70. *&* 76. Ergo etiam conſuetudine. Secundo de facto in regno Caſtellæ,& Luſitaniæ,& Galliæ iudices ſæculares cognoſcunt de cauſis pluribus Eccleſiaſticis. V.g. de poſſeſſoria cauſa, de violentia facta à iudice Eccleſiaſtico. Tum in neganda appellatione, cum debebat illam concedere, tum in vſurpanda iuriſdictione, quæ ſibi non competit. At non eſt credendum tot iudices Apoſtolicæ ſedis filios, & catholicos hæc omnia facturos, ſi libertatem Eccleſiaſticam violarent,& ſacris canonibus contrairent. Ergo dicendum eſt conſuetudine illis traditam eſſe iuriſdictionem. Item comprehendunt Clericum in graui delicto inuentum,& ab eo, qui arma portat, eripiunt, nec ea ipſi reddunt,& in officio ſæculari delinquentes viſitant,& pœnis pecuniariis,& officij depoſitione priuant. Ergo.

3 Nihilominus dicendum eſt ex vi conſuetudinis nequaquam poſſe immunitatis priuilegium diminui. Quia vt conſuetudo diminuat legem debet introduci ab iis, qui legem condere poſſunt, vt latè diximus *tract. de legib. diſp. de conſuetud.* Sed legem immunitati Eccleſiaſticæ derogantem nullus alius à ſummo Pontifice, aut de eius conſenſu ſtatuere poteſt, ergo neque conſuetudinem introducere. Dices tacitè conſentire Pontificem in hac derogatione, cum permittit, vt iudices ſæculares vocent Clericos ad ſua tribunalia,& ibi vocati reſpondeant: ſic multis allegatis probat Salzedo *pract. crim. capit.* 102. Sed contra, quia longè abeſt Pontifex ab hoc conſenſu, cum quotannis in bulla cœnæ *clauſula* 14. *& ſeqq.* eos iudices excommunicationi ſubiiciat. Item ibi abrogat omnes conſuetudines immunitati derogantes. Ergo non cenſetur Pontifex tacitè conſentire in tali abrogatione. Ergo non poteſt conſuetudo vim habere: & ita late defendit Azor. *to.* 1. *inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 12. *circa medium verſ. ſed dubitari poſſet.* Suar. *lib.* 4. *de immunit. cap.* 31. *n.* 14.

4 Neque obſtant rationes contrariæ. Ad primum concedo conſuetudine introduci poſſe, quod poteſt introduci lege, & priuilegio: dummodo conſuetudo introducatur ab his, qui legem, & priuilegium facere poſſunt. At cum laici nullam legem, aut priuilegium derogans immunitati facere poſſint vt de ſe conſtat; nulla conſuetudine ab ipſis introducta obtinere poſſunt Eccleſiaſticarum cauſarum cognitionem. Ad ſecundum reſpondent aliqui non in vi conſuetudinis, ſed priuilegij à Pontifice conceſſi hanc ſæculares iudices vſurpare cognitionem,& licet

Digitized by Google

cet hoc priuilegium non appareat , credendum eſt fuiſſe conceſſum; quia immemorialis conſuetudo ſignum eſt à priuilegio incœpiſſe, quia alia via honeſta eſſe non poteſt: præſumere autem immemorialem conſuetudinem turpem eſſe, & illicitam durum eſt: ſic docet de hoc regno Bannes 2. 2. q. 67. *art.1.dub.2.concl.6.*& de Gallia Menoch. *de retinen. poſſeſſ.rem.3.n.*354 Rebuf. *in comm. ad conſtit. Galliæ tom.3.tit.de appellat.tanquam ab vſu.n.* 14. *& in concord.tit.vlt.de protect.concordat.* Addunt deinde hanc cognitionem non tam ex priuilegio , quam ex iure ipſo naturali illis iudicibus competere : cum enim ipſis datum ſit ſubditos ſuos defendere, & rem publicam à violentiis præſeruare; efficitur ſanè poſſe ob violentiam repellendam hãc cognitionem vſurpare. Quod ſi obiicias Pontificem in bulla cœnæ excommunicare iudices, & magiſtratus, qui prætextu violentiæ impediendæ ad ſua tribunalia Clericos aduocant, & de cauſis Eccleſiaſticis iudicant. Reſpondent id eſſe verum, ſi prætextu, hoc eſt, ſimulatione violentiæ impediendę fiat. Secùs ſi vero titulo violentiæ impediendæ factum ſit. Ad confirmationem reſpondent iudices ſæculares Clericum comprehendere, & arma eius eripere non titulo iuriſdictionis in clericum, ſed nomine ſui Prælati, & ex illius generali commiſſione: quia hæc commiſſio rectæ gubernationi videtur conuenire. Idem dicunt de viſitatione, & punitione, quam Rex facit in ſuos miniſtros & conſiliarios : nomine enim Pontificis creditur hæc iuriſdictio exerceri: aliàs non apparet, qua ratione poſſint à iudicibus ſæcularibus coërceri, iudicari, & puniri: cum tamen de facto ſæpe pœna pecuniaria, priuatione officij, & exilio à curia Principis condemnentur: vt aliis relatis probat Suar. *lib.4.de immunit.Eccleſiaſt.cap.*34.*n.*26. Fateor tamen ſupradictam doctrinam non leuem difficultatem habere. Nam quod dicitur de priuilegio, non eſt ita facilè præſumendum: cum ſit priuilegium odioſum, & immunitati Eccleſiaſticæ derogatiuum. Et admiſſo fuiſſe aliquando conceſſum videtur reuocari tum Trident. *decreto ſeſſ.* 25.*cap.*3. tum bullæ cœnæ *clauſul.*19. *& vlt* vbi quælibet priuilegia quibus vis perſonis conceſſa, etiam in vi contractus, & remunerationis reuocantur. Adde non conſtare, an hoc priuilegium Regibus conceſſum ſit in vi contractus, & remunerationis, vt ſimpliciter derogatum non cenſeatur.

5 Maiorem item difficultatem habet doctrina illa de violentia impedienda. Nam ad illius veritatem neceſſarium eſt, vt clara ſit violentia, quod tamen in præſenti non contingit: non enim iudices ſæculares ſciunt Prælatum violentiam facere ſubdito litiganti negando appellationem, vel terminos probatorios, quos poſtulat, & alia huiuſmodi, quouſque proceſsũ examinant, & acta cognoſcunt. Ergo prius vſurpant cognitionem cauſæ ſpiritualis, quam illis de violẽtia conſtet Ergo non titulo defenſionis procedere poſſunt. Item qui titulo defenſionis procedit facto ipſo violentiam repellit, non iudiciali ſtrepitu, & veritatis indagatione, quia defenſio non eſt iuriſdictionis actus in ſubditum, ſed exequutio iuris à natura conceſſi cuilibet homini, vt alterum defẽdat. At iudices ſæculares cauſas ad ſe aduocando, & proceſſus examinando, non facto ſed iudiciali ſtrepitu, & iuriſdictione exercita violentiam repellunt, ſi aliqua ineſt. Ergo illis non licet hoc modo Clericum defendere. Item Eccleſiaſticis iudicibus non eſt conceſſum laicum querelantem de ſuo iudice ad iudicium vocare, ibique examinare proceſſum, & iniuriam, ſi fortè appareat, emendare quia nemini datum eſt alienã iuriſdictionẽ vſurpare, & in alienis cauſis ſe immiſcere. Ergo ſæcularibus iudicibus hoc datum eſſe nõ poteſt. Minorem enim poteſtatem habent iudices ſæculares ad corrigendos defectus iudicum Eccleſiaſticorum, quam è contra; imò potiùs iudex Eccleſiaſticus poteſtatem videtur habere corrigendi delicta ſuorum ſubditorum ex *cap.ex tenore de foro compet.cap.Nouit de iudiciis.* At iudex ſæcularis in Eccleſiaſticum cum poteſtatem non habet. Sit ergo certũ ex titulo defenſionis nõ poſſe Regem, & magiſtratum hanc cauſarum cognitionem vſurpare. Reſtat ergo, vt ſolo priuilegij titulo id fieri poſſit, quod an ſit; & an per bullam cœnæ ſit ſufficienter reuocatum aliis decidendum committo.

PVNCTVM XIII.

An Eccleſiaſtici iudices laicos iudicare poſſint, & in quibus cauſis.

1 *Multiplex eſt cauſa ſpiritualis.*
2 *In cauſis omnino ſpiritualibus Eccleſiaſtici ſunt iudices laicorum.*
3 *Committentes crimen hæreſis, & ſimoniæ Eccleſiaſtico iudici ſubduntur.*
4 *Cauſa matrimonialis coram Eccleſiaſtico iudice tantum decidenda eſt.*
5 *Cauſæ temporales, & ſpirituales à iudice Eccleſiaſtico, & ſæculari decidi poſſunt.*
6 *Cauſæ temporales, & profanæ poſſunt à iudice Eccleſiaſtico tractari, ſi aliqua qualitate religionis afficiantur.*

1 HVcuſque egimus de immunitate Eccleſiaſticorum à foro ſæculari, ex qua immunitate ſatis colligitur, quanta debent reuerentia Eccleſiaſticæ perſonæ coli, & obſeruari. Vt autem hæc reuerentia augeatur, videndum eſt, an poſſint laicos, ſiue in cauſis ciuilibus, ſiue in criminalibus ad ſuum tribunal vocare, & quando hoc poſſint.

Pro cuius deciſione præmittendum eſt alias eſſe cauſas ita ſpirituales, vt nequaquam in laicos cadere poſſint, quales ſunt ordinum collatio, beneficiorum electio, gubernatio, & poſſeſſio, ſacramentorum adminiſtratio, & ſimilia. Et de his non eſt dubium ad Eccleſiaſticũ priuatiuè quoad ſæcularem pertinere. Aliæ ſunt cauſæ ſpirituales, quæ licet in laicũ cadãt, earum cognitio non ad laicũ pertinet. Hæ ſunt hæreſis, ſimonia, excõmunicatio, interdictum feſtorũ, ieiuniorumque tranſgreſſio, & ſimilium: quia hæ cauſæ ortum habent ex aliquo, quod ſolùm ad Eccleſiam pertinet, nempe fidei ſacramentum, ieiunij, & feſti præceptũ. Aliæ verò cauſæ ita ſunt ſpirituales, vt ſimul etiam temporales dici poſſint, & ita sũt Eccleſiaſticę, vt ſimul etiã ſæculares nũcupẽtur. Hæ ſunt, quæ ortũ habent, tũ ex fundamento Eccleſiaſtico, tũ ex fundamento ciuili, & naturali, v.g. furtũ in Eccleſia, percuſſio Clerici, fornicatio cum cõſanguinea, &c. Hæc enim omnia contra legẽ ciuilẽ, & naturalẽ ſunt, qua parte ſunt cõtra iuſtitiam, vel tẽperantiam, & ſimul etiam contra legem Eccleſiaſticam, qua parte ſunt inceſtus, vel ſacrilegium.

2 Dicendum ergo eſt in cauſis omnino ſpiritualibus, quæ ex ſolo ſpirituali, & Eccleſiaſtico fundamento ortum habent, Eccleſiaſticos eſſe iudices laicorum priuatiuè quoad ſæculares, *cap.tuam de ordine cognit.cap.cauſam quæ. Qui filij ſint ligitimi, cap.decernimus, cap.quanto de iudiciis*, & tradunt omnes.

3 Ex his infertur committentes crimen hæreſis, ſimoniæ, & quod horum ſuſpicionẽ cauſat ab Eccleſiaſtico iudice eſſe iudicãdos, quia hæc crimina ſolũ rei Eccleſiaſticæ, ſcilicet fidei, & religioni aduerſantur: ſic aliis relatis tradit Farin. *q.8.pract. n.* 127. vbi

concludit

concludit, contrahentem binas nuptias, ſi de hæreſi ſuſpectus ſit (vt verè eſt ſuſpectus) coram iudice Eccleſiaſtico, & non ſæculari conueniendum eſſe; & ita practicatur.

4 Secundò infero cauſas matrimoniales corã iudice Eccleſiaſtico tãtùm decidendas eſſe *c. mulierũ 35. q. 6. c. accedentibus, de exceſſibus Prælat. c. tuæ. de procur. & aliis.* quia ſunt res omnino ſpirituales. Vnde ſi lis ſuborta ſit, an matrimonium fuerit validum, an legitimè contractum, an coniuges ſeparandi ſint ob fornicationem, adulterium, ſæuitiam, lepram, &c. cauſa agitanda eſt coram iudice Eccleſiaſtico tantum, quia eſt cauſa ſpiritualis ex ſola Eccleſia ortum habens; & probat text. in *cap. tuæ. de procurator.* Quod non ſolùm verum habet, quãdo directè de hac cauſa matrimoniali agitur, ſed etiã quando incidenter occurrit quæſtio, ex *c. tuam. de Ord. cognit. c. Lator, & ibi Doctores. Qui filij ſint legitimi. cap. ſi iudex laicus. de ſent. excommunicat. in 6.* Quapropter ſi agitetur lis de hæreditaria ſucceſſione corã iudice ſæculari, & ſuboriatur dubium, an verum matrimonium contraxeris, vel an matrimonium ex quo natus ſis, verũ fuerit, quæſtio illa ad iudicem Eccleſiaſticum remittẽda eſt, & ab eo integrè decidenda; ex dicto textu in *c. tuam. de Ord. cognit.* Et ratio eſt clara; quia tũc de re omnino ſpirituali tractatur: Cou. *in epit. de ſponſalib. c. 3. § 3. n. 4* Farinac. *q. 8. n. 144.* Secùs vero eſt, ſi non incidat quæſtio iuris, ſed facti, v. g. an tu natus fueris ex illo matrimonio; quia hoc quid temporale eſt: Couar. *in epit. de ſponſalib. c. 8. §. 12. num. 5.* Arnold. Albertin. *tract. de agnoſcend. aſſert. cathol. & hæret. q 25. n. 51* Farin. *q. 8. n. 150.* limitat autem Albert. *d. q. 25. n. 51.* doctrinã, vt procedat, cum cauſa matrimonialis inter coniuges agitatur. Secùs verò ſi inter vnum coniugem, & eius filiũ vel inter filium, & extraneũ agitetur; cui limitationi Farinac. *n. 150.* videtur conſentire; eò quod cauſa agitata inter alios, quàm inter coniuges matrimonium non lædit. At mihi hæc limitatio non probatur. Nam eſto cauſæ matrimoniali non præiudicet, præiudicat tamen iudicio illius, quod debet eſſe Eccleſiaſticum, vt pote de re Eccleſiaſtica & omnino ſpirituali: & ita ſentire videtur Couarru. *d. cap. 3. §. 3. num. 4.*

5 Dico ſecundo. Cauſæ, quæ ſimul temporales, & ſpirituales ſunt, quæque mixti fori vocantur, tam à iudice Eccleſiaſtico, quam ſæculari decidi poſſunt; ab illo inquam ſunt decidendæ, qui in cauſæ cognitione præuenit: ſic omnes. Ex quo fit crimen blaſphemiæ, ſodomiæ, inceſtus, adulterij, ſtupri, concubinatus, ſacrilegij, ſortilegij, à iudice Eccleſiaſtico, tametſi à laico fuerit cõmiſſum, iudicari poterit, modo præueniat; tradit Far. ſigillatim *q. 8. à n. 128.* Bobad. *polit. lib. 2. c. 17. fere per totum.* Quia hæc crimina & iure canonico, & naturali, & ciuili prohibentur.

6 Dico tertio. Cauſæ temporales, & profanæ laicorũ, tunc à iudice Eccleſiaſtico tractari poſſunt, quando qualitate aliqua religionis afficiuntur, vt contingit in contractibus iuratis; ratione enim iuramenti efficiuntur Eccleſiaſtici fori, quæ ſolum erant ſæcularis, *cap. licet mulieres, de iureiurando. in 6. & c. ſi. de foro compet. eod. lib 6.* & vtrobiq; gloſſa & Doctores. Hæc tamen obligatio iuramenti; cum ſit perſonalis non traſit ad hæredes, tametſi cõtractus ad hæredes tranſeat. Vnde hæres laicus conueniri non poteſt coram Eccleſiaſtico, vt contractum iuratum anteceſſoris imploat; niſi in duplici caſu. Primo cum imploratur officium iudicis Eccleſiaſtici, vt hæres exoneret animam defuncti exequẽdo illius obligationes; iuxta text. in *c. ſi. de Sepult.* Secundò cũ iudicium cẽptum eſt coram Eccleſiaſtico contra iurantem: tunc enim hæres tenetur iudicio cœpto ſtare, & ibi litem perficere: ſic aliis relatis docet Farinac. *quæſt. 8. n. 141.* Bobadilla *lib. 2. polit. cap. 17. num. 52.*

PVNCTVM XIV.

Qua ratione res Eccleſiaſticæ immunitate locationis gaudeant.

1 *Ad longum tempus res Eccleſiæ locari non poſſunt.*
2 *Vltra triennium res Eccleſiæ locari non poſſunt; attenta Extrauag.* Ambitioſæ.
3 *Quod procedit, etiam ſi loces ad ſex annos, adiecta clauſula, vt tot ſint locationes, quot ſunt triennia.*
4 *Si ante triennium finitum renoues locationem, ſub diſtinctione reſpondetur.*
5 *Triennium non temporis, ſed fructuum cõputandũ eſt.*
6 *Facta locatione vltra triennium manet firma pro triennio, & nulla, quà parte excedit, ex probabili ſententia.*
7 *Probabilius eſt inualidam eſſe ex toto.*
8 *Fit ſatis rationibus prioris ſententiæ.*
9 *Mandatum ad locandũ poteſt extendi vltra trienniũ.*
10 *Prælatus poteſt ſua conſtitutione triennium conceſſum limitare.*
11 *Hæc prohibitio locationis extenditur ad bona immobilia, & mobilia pretioſa Eccleſiarum, monaſteriorum.*
12 *Fructus, & prouentus beneficiati, quorumque ipſe habet dominium, pro libito alienare poteſt, tametſi alij contra ſentiant.*
13 *Magna eſt differentia inter bona hæc, & bona Eccleſiaſtica.*

1 Sciendum eſt res Eccleſiæ ad longum tempus locari non poſſe: habetur expreſsè *clem. 1. de rebus Eccleſ. non alienand. & cap. nulli, eodem tit.* quia hæc diuturna locatio, reputatur alienatio, quæ in rebus Eccleſiæ omnino eſt prohibita; eò quod per ipſam vtile dominium in conductorem tranſfertur; ex *l. 1. §. quod autem ff. de ſuperficieb.* ibi, *& ſine cauſa cognitâ, ei, qui non ad modicum tempus conduxit ſuperficiem, in rem actio competit:* ſic aliis relatis Couarru. *lib. 2. var. cap. 16. num. 1.* Vaſquez *in opuſc. de redditibus cap. 2. §. 2. num. 21. & ſeqq.* Mol. iuriſta *lib. 1. de primogen. cap. 21. num. 18.* alter Mol Theolog. *tract. 2. de iuſtit. diſp. 466. verſ. de aliis.* Spectato iure antiquo longum tempus reputatur in præſenti decennium; quia ſeptennium pro modico tempore ſumitur. *cap. vlt. Ne Prælati vices ſuas: & clem. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* & tradunt Couarru. & Vaſquez; vterque Mol. *ſupra.* Ex quo fit abſolutè inualidam eſſe locationem factam rerum Eccleſiæ ad vitam locantis, vel conducentis: quia hæc locatio ex natura ſua lõgi temporis durationi ſubiicitur, ex *d. clem. 1. de rebus Eccleſiæ, & ibi* gloſſa Couar. *d. cap. 16. num. 5* Vaſquez *num. 25.* Mol. *de primog. num. 19.* Addit tamen Couar. tametſi dubitanter, hanc locationem ad vitam alicuius ſuſtineri poſſe, ſi veroſimili coniectura putetur longo tempore non eſſe victurum, iuxta conſiderationem, & computationem, *l. Hæreditatum. ff. ad l. Falcidiam.* At mihi verius apparet, nequaquam valere: tradit Mol. *ſup.* Nam cum ſemper contingens ſit vitam illam longo tempore protrahendam eſſe & locatio pro vita illius extendatur; efficitur ſanè extendi ſaltem ſub dubio, & cõtingẽtia pro longo tẽpore, quod nullomodo licet. Et confirmo. Ponamus vitã illã decennio durare, in tali caſu locatio nõ ſubſiſtit; vt benè notauit Vaſq. *n. 25.* Alias dicẽdum eſſet validam eſſe locationem factã pro longo

pro longo tempore, contra expreſſam deciſionem text. in *cap. Nulli: & clem.* 1. *de Rebus Eccleſ. non alienand.* At quælibet locatio hoc periculum habet. Ergo quælibet locatio inualida eſt: à principio enim inualidari debet: quia à principio totum illud tempus comprehendit.

2 Secundò, ſciendum eſt attenta *extrauag. Pauli 2. quæ incipit. Ambitioſæ. de Rebus Eccleſ. non alienand.* nequaquam poſſe res Eccleſiæ vltra triennium locari, quia ita ibidem cauetur ſub excommunicatione aliiſque grauiſſimis pœnis. Cæterum non leuis eſt inter Doctores controuerſia, an hæc conſtitutio ſit vſu recepta. Plures Doctores cenſent vbique receptam non eſſe, ſed ex ſtylo cuiuſuis diœceſis id eſſe colligendum. Nauar. *in ſum. c.* 27. *n.* 150. Sylueſt. *verbo excomm.* 7. *in excomm.* 47. *n.* 83. Couar. 2. *var. c.* 16. *n.* 6. *verſ.* 5. Azor. 1. *p. inſtit. mor. lib.* 2. *c.* 2. *verſ. quod attinet.* Vaſquez *de reditib. cap.* 2. §. 2. *num.* 32. & alij plures. Exiſtimo tamen probabilius ſupradictam conſtitutionem vbique eſſe receptam quo ad rem prohibitam, & pœnam intrinſecam annullationis ibidem impoſitam, tametſi quoad pœnas extrinſecas excommunicationis, & priuationis officiorum recepta non ſit, ſic Mol. Theolog. *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 466. *poſt medium.* Rebello *de obligat. iuſtitiæ* 2. *p. lib.* 14. *quæſt.* 5. pluribus deciſionibus. Rotæ firmat Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc.* 3. *p. alleg.* 95. *num.* 49. Salzedo *pract. cap.* 71. *circa finem.* Zenedo *collect.* 32. *num.* 1. Quaranta *verbo alienatio rerum Eccleſiaſticarum. n.* 48. Toletus *lib.* 5 *ſum. c.* 91. *verſ.* 3. *de hac Paulina.* Gutier. *lib.* 1. *can. quæſt. cap.* 8. *num.* 9.

3 Difficultas autem eſt, an procedas aduerſus hanc conſtitutionem, ſi res Eccleſiæ loces ad ſex, vel nouem annos, clauſula adiecta, vt tot ſint locationes, quot ſunt triennia, ita vt tranſacto triennio primo, pro tunc rem denuo loces. Affirmat fieri poſſe Bald. *c.* 1. § *ſi libellario. quibus modis feudus amitt. & l. voluntas. C. de Fideicommiſſ.* Mouetur; quia vbi dantur plures locationes triennales, neque vlla vltra triennium extenditur. Ergo nulla eſt prohibita. Cæterum tenenda eſt communis ſententia, quam aduerſus Baldum firmat Cynus, Albert. Cardin. Ancharran. Lapus, Bart. Alexand. & alij; quos refert, & ſequitur Couarru. *lib.* 2. *var. cap.* 16. *num.* 4. Aluar. Valaſcus *de iure emphyteut. quæſt.* 19. *num.* 15. Mol. *de iuſtit. diſp.* 466. *circa finem.* Azor. 2. *p. lib.* 9. *cap.* 2. *q.* 3. Vaſq. *de reditib. cap.* 2. §. 2. *n.* 25. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 17. & probat clarè textus *Authent. de non alienand.* §. *quod autem, prope fin.* vbi loquens de emphyteuſi, quę ad vitam accipientis, & duas alias concedi poterat. dicitur nullum eſſe pactum, quo concedens obligatur ſequentem ſucceſſorem aliis præferre, & rem in emphyteuſim eidem concedere; quia hoc nihil aliud eſt, (inquit textus) quam per reuolutionem, & machinationem perpetuari eis emphyteuſes, magis autem priuationes Eccleſiarum agi rerum. Sed in noſtro caſu idem à fortiori militat, cum per illam machinationem multiplicatæ locationis res Eccleſiaſtica ad longum tempus locetur. Quid enim intereſt Eccleſiæ, vnica locatione, an pluribus res Eccleſiæ longo tempore conduci? Eccleſia namque ſolum intendit, ne locatio vltra triennium fiat: quod certè fit, tametſi diuerſis contractibus celebretur. Adde hanc conuentionem præſumi fieri in fraudem legis prohibentis conductionem vltra trienniū, & conſequenter irrita eſt, & inanis; ſicuti ſunt omnia pacta in fraudē legis facta. Idem quod dictum eſt de locatione illa multiplici, intelligi debet de locatione facta ad trienniū cum pacto, & obligatione in ſcriptura incluſa renouandi locationem triennio tranſacto; quia tunc virtualiter locas rem vltra triennium. Secùs vero dicēdum cenſeo, ſi de hac locatione renouāda ſcripturā publicam non faceres, ſed tantū promitteres priuatam locationem renouaturum. Hæc enim priuata promiſſio non eſt nec formalis, neq; virtualis locatio, neq; ex illa dici poteſt te vltra trienniū locare, ſed ſolùm priuatim promittere locaturum: ſic Azor. 2. *part. lib.* 9. *cap.* 2. *quæſt.* 3.

4 Sed quid dicendum, ſi facta locatione pro triennio ante illud finitum, renoues locationem? Reſpondeo, ſi poſt ſecundum annum renoues, credo valere contractum; quia tunc non præſumeris ex fraude procedere, neque primum contractum continuare, ſed nouum efficere, & rem denuo locare. Item quia cenſetur contractus finitus, cum paruum pro nihilo reputetur. At ſi ante cœptum ſecundum annum cum eadem perſona contrahas, eidemque res Eccleſię conducas, probabile ſatis eſt contractū nullum eſſe, tametſi penſio varietur; quia præſumitur factus ex fraude. Et quia iam verum eſt dicere, rem Eccleſiæ vni eſſe locatam ad quinquennium contra *extrau. Ambitioſa:* & ita tenet Mol. *diſp.* 466. *circa finem* & conſentit Aluar. Valaſc. *de emphyteuſi. q.* 29. *n.* 15. quando non variatur penſio. Secùs (dicit) ſi ſ variet ur, immeritò tamen, quia variatio penſionis non tollit integrè præſumptionem fraudis, neque impedit rem vltra triennium eidem eſſe locatam.

5 Secunda difficultas eſt; an Eccleſiæ poſſeſſio, quæ biennio, vel tertio anno ſolet fructū reddere, poſſit vltra triennium locari, etiā ſtāte conſtitutione Pauli 2. Affirmat & benè Nau. *in com. de alien. rer. Eccl. n.* 21. & 22. Couar. 2. *var. c.* 16 *n.* 6. Gut. *lib.* 1. *can. q. c.* 8. *n.* 12. Quaranta *verbo alien. rerum Eccl. n.* 18. Aug. Barboſ. 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 4. Ratio eſt; quia Pontifex non videtur intendiſſe ſignare trienniū tēporis, ſed fructuum; quia trina fructuū collectio eſt, quæ conductorem inuitare poterat ad poſſeſſionem Eccleſiaſticam locandā, vt ſic ſterilitas (ſi forte contingeret) vnius anni aliorum vbertate cōpenſaretur. Et confirmari poteſt exemplo emphyteutæ, qui nō cadit in commiſſum, ſi triennio non ſoluit penſionē annexam rei, quę vnicos tantū fructus triennio reddit, vt ex Bald. Alex. Iaſ. probat Azor. & Cou. *ſupra.*

6 Tertia difficultas, an facta locatione vltra triennium firma ſit qua parte triennium comprehendit, & infirma, & irrita, qua parte excedit? Affirmant poſt Bald. Decian. Paulum, & alios, Mol. *de primog. lib.* 1. *c.* 21. *n.* 28. alter Mol *de iuſt. tr.* 2. *diſp.* 467. *col.* 2. Card. Tuſch. *verb. locatio. cōcl.* 406. *in princ.* Rebello *de oblig. iuſtit.* 2. *p. lib.* 14. *q.* 6. Quaranta *verb. alien. rerum Eccl. n.* 18. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 15. Gamma *deciſ.* 390. *n.* 3. Mouentur; quia in hac locatione optimè poteſt ſeparari tempus permiſſum triennij ab alio tempore prohibito. Nam eſto vnica locatio materialis ſit, & vnicum pretium pro toto illo tempore expoſtulatum, diuidi tamen pro rata cuiuſlibet triennij. At quoties vtile ab inutili ſeparari poteſt, vtile per inutile nō vitiatur ex *reg. vtile de Reg. iur. in* 6. & *leg.* 1. §. *ſed ſi mihi. ff. de verb. obligation.* Confirmo. Donatio facta vltra quingentos aureos abſque inſinuatione ſolùm in exceſſu vitiatur, & firma remanet quoad quingentos aureos à iure abſque inſinuatione alienari permiſſos, tametſi vnica ſit donatio, & per modum vnius omnia donata fuerint: quod expreſsè habetur in *l. ſancimus. in princ. verſ. ſi quid autem. C. de donationib.* & tradit Mol. Theolog. *diſp.* 278. & *diſp.* 467. *col.* 2. Clarus §. *donatio q.* 17. *n.* 2. Zeuallos *com. contra com. q.* 222. *num.* 3. Aloyſius Riccius *reſolut.* 102. *num.* 3.

Rebell.

Rebell. *de oblig. inſtit. 2. p. lib. 18. q. 6. n. 6.* Confirmo ſecundò, emphyteuſis cōceſſa ad quatuor vel quinque generationes; valida eſt quoad tertiā permiſſa, inualida quoad reliquas: vt habetur *Auth. de non alienan. §. quod autem. coll. 1. 2.* ibi enim data emphyteuſi alicui, eiuſque duabus ſucceſſionibus cum pacto, vt illis deficientibus tertius ſucceſſor obtenturus ſit emphyteuſim, & omnibus aliis præferendus, deciditur dominū emphyteuſis obligatum non eſſe duobus hæredibus ceſſātibus cæteris tradere. Ergo tacitè declarauit traditionē emphyteuſis primis hæredibus valere, extēſionem tamen à lege improbatā, inualidā fore. Ergo vtile per inutile non vitiatur. Neq; obſtat, ſi dicas in illa lege ſolùm eſſe reprobatū pactum additum emphyteuſi, emphyteuſim autē nullū vitium habere; quia ſolùm ad tres vitas ſe extendit. At locatio poſſeſſionis pro pluribus annis non ad ſolum triennium, ſed ad omnes illos ſe extendit. Ergo vitiata in vna parte, in totum vitiatur. Non, inquam, obſtat; quia illud pactum cùm ſimul factum ſit cum emphyteuſis contractu, virtute, & in effectu extendit emphyteuſim vltra tres vitas; eáque de cauſa annullatur. Ergo ſi non obſtante hac extenſione firma manet emphyteuſis quoad tres vitas, etiam locatio poſſeſſionis Eccleſiaſticæ pro pluribus annis facta, firma debet manere pro triennio.

7 Nihilominus alij plures Doctores non infimæ notæ negant locationem rerum Eccleſiaſticarū vltra triennium validā eſſe pro triennij tēpore; ſed potiùs affirmant in totum vitiari. ſic Bart. *in authen. Qui rem, n. 7.* & ibi Iaſ. *n. 21. de Sacroſ. Eccl.* illos ſequitur Couarr. *2. var. c. 16. n. 5.* Valaſcus *de iure emphyt. q. 29. n. 15.* Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. t. 1. lib. 5. tit. 5. in prin.* Cald. Pereir. *de reſol. emphyt. c. 2. n. 30.* Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 7. c. 10. q. 4. & lib. 9. c. 2 q. 4.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 162. n. 22.* Rota apud Farin. *t. 1. p. 1. deciſ. 30* Bonac. *d. ſp. 3. de contract. feud. q 8. p. 4. n. 32.* Vaſq. *in opuſc. de redit. c. 2. §. 2. n. 28. & 29.* Et hæc ſententia mihi probabilior apparet. Probant primò ex *authent. de non alienan. § emphyteuſim:* vbi prohibetur dari emphyteuſim vltra tres vitas, & ſubditur. *Aliter dari nullo permittimus modo, neque ſic habere aliquod robur ſinimus: & §. ſi verò in perpetuum,* dicitur. *Si verò in perpetuum quiſpiam emphyteuſim accipere præſumpſerit, quod non licet, aut temporalem quidem, non tamen ſecundùm huius noſtræ legis obſeruationem, etiam ſi cadat quidem de emphyteuſi, & quod datum eſt maneat apud venerabilem domum:* vbi notandum eſt verbum *cadat*, quod intelligitur à iure, quod verè obtinere poterat. Si autem nullus eſſet contractus etiam pro tēpore à lege permiſſo, non diceretur ab illo cadere. Secūdò probāt ex *extrau. ambitioſæ* dicente: vbi de alienatione & locatione aliter facta, ac ibi præſcribitur, dicitur, nullius omnino ſit roboris, & momēti: dictio enim illa omnino prolata indiſtinctè omnes annos videtur cōprehēdere. Tertiò probāt ex *clem. 1. de reb. Eccl. nō alien.* vbi facta alienatione vltra formā præſcriptā dici ur. Neq; recipiēti ius aliquod acquiratur. At quoties negatiua adiūgitur cū dictione *aliquid*, etiā in qualibet minima parte verificatur, vt tradit gloſ. *cl. 1. de Foro cōp. verbo aut carū.* Panorm. & alij relati à Cou. *ſup.* & Tiraq. *in l. ſi vnquā, verbo omnia, n. 1. & 14.* Quartò probant ex doctrina Bart. *in l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verb. obl.* affirmantes cōtractus pendētes à voluntate duorū, ſi non valent vt fiunt, neq; valere, vt fieri potuerunt: cui accedit Romani conſilium *66.* dicētis electionē conſiliarij ad triennium, neque ad annū valere, ſi ſtatutum ſit, electionem vltra annū extendi non poſſe. Cæterū his rationibus reſpōdere non difficulter poſſemus dicētes intelligēdas eſſe nō de toto tempore, ſed de tempore inutili. Nam leges generaliter loquentes nō cēſentur improbare, quod aliis legibus eſt permiſſum. *l. ſciendū 15. ff. qui ſatiſdare cogantur. l. decurionibus cū ſimilibus. C. de ſilentiariis, lib. 12.* Cùm autē locatio triennalis permiſſa ſit à lege, & reprobata ea quæ longior eſt; efficitur ſanè textus loquentes nullum robur, neq; firmitatem habere talem locationem; intelligi debere reſpectu temporis à lege reprobati, nec reſpectu tēporis à lege permiſſi: ſic enim explicari poteſt *Authen. de nō alien. & extrauag. Ambitioſæ, & clem. 1 eod tit.* præterquam quod *clem. 1.* loquitur nō de locatione, ſed de vera alienatione, quæ in totū eſt nulla, cū forma præſcripta non ſeruatur. Verbum autem illud *cadat* relatū ex *auth. de non alien.* in quo magnā vim facit Couar. vt bene aduertit noſter Mol. *d. diſp. 467. circa fin.* pro contraria ſententia pugnat: ſignificat enim emphyteutam debere cadere ab emphyteuſi tempore vtili, & permiſſo legitimè poſſeſſa. Nullus enim dicitur cadere ab eo quod nō habet, neq; poteſt habere: ſi igitur ex vi illius contractus emphyteuta neq; habuit, neque potuit emphyteuſim aliquo tēpore habere, nequaquā ab illo cadere dici poteſt. Ergo ſi cadit, ſignū eſt debitā illi eſſe emphyteuſim pro aliquo tēpore, ſcilicet tēpore permiſſo, quo trāſacto ab illa emphyteuſi cadit. Adde ibi per modum pœnæ emphyteuſim priuari emphyteuſi. Ergo ex vi iuris obtinebat emphyteuſim tempore à lege permiſſo. Doctrina itē Bart. vera eſt, non tamen probat efficaciter concluſionem, quia dici poteſt locationem illam valere de facto quoad tempus permiſſum, tametſi inualida ſit quoad tempus reprobatum à lege; & ſic actus valet quoad partem eo modo quo fit.

Quapropter omiſſis his probationibus ea mihi efficax apparet, quæ deſumitur ex iis, quæ cōmuniter in contractu locationis ſuccedunt. Qui enim pro tēpore diuturno poſſeſſionem conducit, minoris accipit, quam ſi pro breui tempore acciperet, vt experiētia compertū eſt. At quoties contrahentes non celebrarent contractum eodem modo tempore permiſſo, ac celebrant, cū extra tēpus permiſſum contrahunt, inualidus eſt contractus quoad totum tempus, vt ex Bart. & aliis probat Mol. *lib. 1. de primog. c. 21. n. 28.* & noſter Mol. *d. diſp. 467. verſ. deinde.* Couar. *2. var. c. 16. n. 5.* Ergo abſolutè dicendum eſt contractum locationis rerum Eccleſiaſticarum vltra triennium, neque pro triennio valere.

8 Ex hac ratione fit ſatis argumento prioris ſententiæ. Ad 1. concedo vtile per inutile nō vitiari, quādo ſeparabilia ſunt: at in caſu præſenti non ſunt ſeparabilia; quia non eodem pretio locares ad breue tēpus, ac locas ad longum. Ad confirmationē concedo valere donationē quoad quingentos ſolidos abſq; inſinuatione, & inualidam eſſe quoad exceſſum; quia donans pluſquam ſibi permittitur, voluntatem habet donandi quod ſibi eſt permiſſum. Ad ſecundam confirmationem benè ibi reſpondetur.

9 Quarta difficultas eſt; an non ſolum locatio vltra triennium, ſed & mandatum ad locandū non poſſit vltra triennium extendi. Affirmat Couar. *2. var. cap. 16. n. 6.* & Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 9. c. 2. q. 5.* Mouētur; quia aliàs fieret fraus legi, ſi facultatem haberet ad res Eccleſiæ vltra triennium locandas.

Contrarium mihi dicendū apparet, valere inquā, mandatū procuratori conceſſum, vt finita prima locatione, aliam, & aliam eiuſdē poſſeſſionis, prout ſibi videbitur, faciat. Nō enim concedis facultatē locādi rem vltra trienniū, ſed potiùs concedis facultatē ad plura triennia ſucceſſiuè rem locandi, quod nullo iure videtur prohibitum: ſicut enim tu qui rerum

Eccleſiaſticarũ adminiſtrator es, poteſtatem habes locandi ipſas res Eccleſiaſticas locationibus triennalibus ſucceſſiuis: ita poteris alteri vices tuas committere. Durum namque apparet quolibet triennio te obligatum eſſe mandatum renouare; valet ergo quoties illud non reuocas: & ita tenet noſter Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput. 466. in fine.*

10. Quinta difficultas eſt, an Prælatus poſſit ſua conſtitutione triennium conceſſum per *extrauag. Ambitioſæ*, limitare? Affirmatiuè cenſeo reſpondendum, quia in *extrauag. Ambitioſæ*, locationes triennales non expreſsè conceduntur, ſed permittuntur, & longiores prohibentur. Ergo conſtitutio prohibens, ne vltra biennium fiat, potiùs fauet ſupradictæ *extrauag.* quam illi aduerſatur: & ita tradit aliis relatis Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſcop. alleg. 95. n. 18.*

11. Sexta difficultas eſt ad quæ bona Eccleſiaſtica extendatur prohibitio locationis vltra triennium? Non eſt dubium extendi ad omnia bona Eccleſiarum, monaſteriorum, & piorum locorum, qui ſint authoritate Epiſcopi erecti, tam immobilia, quàm mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt: quia de his omnibus loquitur expreſsè *extrauag. Ambitioſæ*, & notant Doctores omnes ſtatim referendi. Dixi authoritate Epiſcopi erecti: nam hoſpitalia, collegia, confraternitates, aliúque pij loci, qui abſque Epiſcopi authoritate erecti ſunt, nullo modo gaudent hoc priuilegio, tametſi opera pia ſint: ſed poſſunt eorum bona locari vltra triennium, & alienari abſque ſolemnitatibus à iure requiſitis. ſic Maſcard. *de probation. concluſ.* 809. *num.* 11. Cardin. Tuſchus *litt. H. concluſ.* 163. *à num.* 9. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 75. *num.* 32. *&* 33. Gamma *deciſ. vlt. num.* 6. Difficultas autem procedit de fructibus, & prouentibus pertinentibus ad ipſum beneficiarium, & quorum ipſe beneficiarius dominium obtinet, an inquam, hi fructus poſſint à beneficiario locari in longum tempus; verbi gratia, pro tota ſua vita ſtante *ſupradicta extrauag. Ambitioſæ*?

12. Negat Gamma *deciſ.* 390. *n.* 6. *& deciſ.* 156. *n.* 2. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95 *num.* 20. acriter pro ea pugnat Gutierr. *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 8. *num.* 14. & videtur eſſe Bonac. *diſput.* 3. *de contract. feudi q.* 8. *p.* 4. *n.* 32. *verſ falſum verò.* Mouentur primò, quia in *d. extrauag.* prohibetur alienatio, & locatio vltra triennium omnium bonorum Eccleſiaſticorum immobilium, & pretioſorum mobilium, quæ ſeruando ſeruari poſſunt. At ſub bonis Eccleſiaſticis non ſolùm bona Eccleſiæ, ſed propria beneficiati comprehenduntur, vt *ex tota hac diſput.* conſtat. Secundò, in ſupradicta extrauag. excipiuntur tantùm fructus, & bona quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Sed hoc intelligi non poteſt de fructibus beneficiorum nondum collectis, hi enim dici non poteſt, quod ſeruari non poſſint. Ergo non comprehenduntur ſub exceptione facta. Tertiò, eſt congruentia; quia reditus beneficiorum in ſuſtentationem beneficiati ſunt deſtinati: *cap.* 2. *de Præbendis.* Si autem beneficiatus eos vendere, locare, & alienare poſſet pecunia de præſenti recepta, poterat ſucceſſu temporis debitis alimentis carere, & ob eam cauſam Eccleſiam ſeruitio debito priuare. Ne igitur hoc inconueniens ſequatur, dicendum eſt nequaquam poſſe beneficiatum fructus, & prouentus ſui beneficij ad longum tempus locare, aut alienare.

Cæterùm mihi verius apparet prouentus & commoditates ad beneficiatum pertinentes, & quorum ipſe habet dominium, poſſe ab ipſo in breue, & longum tempus alienari, & locari: neque de ipſis loqui *extrauag. Ambitioſa*, ſed ſolùm de fructibus Eccleſiæ: ſic Couarr. 2. *var. cap.* 16. *num.* 6. *ad finem.* Auend. *de exequend. mandat.* 1. *p. cap.* 4. *n.* 32. *ad finem.* Gregor. Lopez *l.* 9. *verbo arrendar, tit.* 7. *part.* 1. Card. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuent. t.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *num.* 21. Praxis Epiſcopalis 1. *p. verbo alienatio*, §. 3. *pag.* 12. Zenedo *ad decret. collect.* 76. *n.* 3. *& collect.* 102. *n.* 3. *& ad ſextum collect.* 32. *n.* 2. Mol. *lib.* 1. *de primogen. cap.* 2. *n.* 27. & noſter Mol. *lib.* 1. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 466. *poſt med. verſ. Molin. vbi ſupra.* Vaſq. *opuſc. de redditib. cap.* 2. §. 2. *n.* 31. *&* 34. *&* 44. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 9. *c.* 2. *q.* 7. idem docet ſpectato iure communi, tametſi addat ſe credere conſuetudine receptum eſſe, ne beneficiarius vltra triennium locet ſui beneficij fructus.

Ratio eſt; quia deciſio *ſuprad. extrauag.* ex proœmio illius deſumenda eſt: cùm generale ſit legi ex Rubrica, ſub qua collocatur accipere interpretationem: Gloſſa ord. *in l.* 1. *verbo pretorio. C. ne liceat tertiò prouocare:* vbi Bald. & ſcribentes, & pluribus exornat Alex. *l.* 1. *ff. ſi certum petatur, n.* 3. At in proœmio manifeſtum eſt de ſolis bonis Eccleſiæ *extrauag.* loqui: inquit enim immobilia, & mobilia pretioſa Deo dicata, ex quibus Eccleſiæ reguntur, & miniſtri alimoniam vendicant. Ecce qualiter de bonis Eccleſiarum loquatur, non de reditibus proprij beneficij, & dignitatis. Neque obſtat ſubiungi generalem prohibitionem omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum: quia per antonomaſiam ſolùm bona Eccleſiæ, bona Eccleſiaſtica nuncupantur. Tũ quia illa generalis prohibitio debet intelligi iuxta cõſtitutionis proœmium, quæ eſt de rebus Deo dicatis. Et ex his ſoluitur 1. & 2. ratio contraria. Ad 3. concedo illam congruentiam ſufficere, vt ſtatuatur lex prohibens alienationes, & locationes fructuum beneficiorum pro tempore diuturno anticipatis ſolutionibus: at dum hæc lex non promulgatur, poterit beneficiatus eos pro libito durante vita locare.

13. Hinc conſtat maximam eſſe differentiam inter locationem fructuum, & commoditatum pertinentium ad Eccleſiam, & quorum beneficiatus ſolam adminiſtrationem habet, & inter locationem fructuum, & commoditatum pertinentiũ ad ipſum beneficiatum, & quorum ipſe dominus eſt. Nam primos fructus non poteſt vltra trienniũ locare, ſecundos poteſt pro ſua vita. Deinde locatio priorũ fructuum facta pro tempore permiſſo firma remanet, tametſi locãs decedat, aut beneficium relinquat, quia illam locationem fecit nomine Eccleſiæ, quæ non periit. At locatio fructuum proprij beneficij periit pereunte ipſo locante, aut alio modo beneficium relinquente; quia nomine proprio, & de iure proprio facta eſt; quod nomen & ius ceſſat beneficiato pereunte. Neque in conductorem aliud ius transferre poterat, quàm ipſe habet. Denique ſucceſſor in beneficio ſtare debet locationi factæ à prædeceſſore de bonis Eccleſiæ, ſi facta fuit in tempus permiſſum. At non tenetur ſtare locationi factæ de fructibus proprij beneficij. Excipe, niſi terræ eſſent ſatæ, & fructus pendentes, & de proximo colligendi. Hæc omnia aliis relatis docet optimè Couarruu. 2. *var. cap.* 15. *num.* 6. *vſque in finem.* Molin. *lib.* 1. *de primogen. cap.* 21. *num.* 27. & noſter Molin. *diſput.* 466. *verſ. Molin. vbi ſuprà.* Auguſtinus Barboſa *in remiſſ. Concilij ſeſſ.* 25. *cap.* 11. *de reformat.* Bonac. *diſput.* 3. *de contractu locat. & conduct. q.* 7. *p. vlt. fine.*

P y x

PVNCTVM XV.

Qua ratione Eccleſiaſtica bona alienationis immunitate gaudeant.

Concluſio eſt ab omnibus recepta, Eccleſiaſtica bona immobilia, & mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, inalienabilia eſſe, niſi ſeruatis conditionibus à iure ſtatutis, & in caſibus à iure permiſſis, ac denique Romano Pontifice conſulto, ſi conſtitutio Pauli II. incipiens, *Ambitioſæ de Rebus Eccleſ. non alienand.* viget. Pro huius concluſionis intelligentia examinandum eſt. Primò, quæ bona dicantur immobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Secundo, quæ alienationes harum rerum prohibitæ ſint, quæ permiſſæ. Tertiò, quæ conditiones ſeruandæ ſint in harum alienatione.

§. I.

Quæ bona dicantur immobilia, & mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, ac proinde inalienabilia.

1 *Enumerantur bona immobilia.*
2 *Expenduntur mobilia pretioſa.*
3 *Grex ouium ſub bonis mobilibus pretioſis videtur comprehenſus.*
4 *Pecunia non comprehenditur ſub bonis mobilibus conſeruandis.*
5 *Excipe niſi ex voluntate teſtatoris ad emptionem ſtabilium deſtinata ſit.*
6 *Alij limitant de pecunia in banchis campſorum: ſed non approbatur.*
7 *An arbores inter bona conſeruanda numerentur: ſub diſtinctione reſpondetur.*
8 *Reliquiæ inſignes inter bona conſeruanda numerantur.*
9 *Legatum acceptatum nequaquam alienari poteſt.*
10 *Plures cenſent non poſſe non acceptare.*
11 *Probabilius eſt non acceptare non eſſe alienationem.*
12 *Legatum rei immobilis relictum monaſterio incapaci, alienari poteſt à Prælato.*
13 *Quid dicendum, cùm aliqua res pretioſa huic monaſterio relinquitur?*

1 Bona immobilia ſunt fundus, prædia, domus, & ſimilia, quæ fixam radicem habent, quæque vocantur corporalia bona. Item cenſus, quibus annui reditus correſpondent, ius ad ipſos, & ad quaſlibet alias ſeruitutes, cathedra, commenda, beneficium Eccleſiaſticum, ius patronatus, vſusfructus longi temporis, inter immobilia debent computari: quia hoc ius de ſe perpetuum eſt. Talis enim iudicatur actio, qualis eſt res, ad quam eſt actio, vt benè dixit Anton. Gom. *2. var. c. 14. n. 14.* & docet Sylueſt. *verbo alienatio, quæſt. 9.* Vaſquez *opuſcul. de reditib. cap. 1. §. 2. num. 44.* Barboſa *alleg. 96.* expreſsè traditur *clem. exiui de paradiſo, §. cumque annui reditus: & innuit gloſſa. verbo iura ex textu, in c. 2. de Rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Neque obſtat aliquando iura, & actiones ſub bonis mobilibus, aut immobilibus non comprehendi, *leg. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de ſent. & re iudicata*: quia id procedit in teſtamentis, & aliis diſpoſitionibus, in quibus verba expreſsè intelliguntur. Secus verò in hac materia ex omnium Doctorum recepto conſenſu, vt notauit Azor. *2. par. lib. 9. cap. 1. quæſt. 6.* Barboſa innumeros referens, *2. par. alleg. 95. num. 46.* Quod non ſolùm habet verum in iure perpetuo, ſed etiam in iure ad decennium, & vltra: ſi enim Eccleſia habeat ius percipiendi fructus aliquos per decennium; tale ius inter bona immobilia computari debet, quia tempus decennij longum tempus, & quaſi perpetuum à iure reputatur: ſic Molina Theolog. *tract. 2. de iuſtit. diſp. 46. in medio.* Idem exiſtimarem dicendum de mancipio ruſticano, quod inter bona immobilia, & quæ alienari non poſſunt, computandum eſt: *cap. nulli de Reb. Eccleſ. non alienand.* & tradit gloſſa ibi, Molin. Theologus *tract. 2. de iuſtit. diſp. 465. verſ. nomine bonorum.*

2 Mobilia vero pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, quæque inter immobilia ad hunc effectum computantur, ſunt vaſa aurea, & argentea, gemmæ, veſtes, quæ longè ab interitu diſtant, & generaliter omnia illa quæ fructificant, & triennio durant: ſic gloſſa *l. 1. C. ſi aduerſus vſuras*, & tradit expreſsè Azor. *d. lib. 9. cap. 1. quæſt. 5. & 7.* Auguſt. Barboſa plures referens *3. par. de poteſt. epiſc. alleg. 95. num. 38. & 39.* Quod ſi inquiras, cuius valoris debet eſſe res, vt pretioſa dicatur? Reſpondeo mihi videri centum aureos attingere debere. Hinc fit illas res mobiles alienabiles eſſe, quæ valorem centum aureorum non attingunt, quæque nec durant triennio, ſed vſu conſumuntur, & non fructificant, quales ſunt vinum, triticum, oleum, lana, & iis ſimilia: colligitur ex *l. quæ lex, §. vlt. C. de adminiſtrat. tutor. cap. veſtra de locato.* Nauarr. *de alienat. rerum Eccleſiaſt. num. 4.* Marc. Anton. Genuenſ. *in prax. curiæ archiepiſc. Neapolit. cap. 60. num. 7.* Quaranta *in ſumm. verbo alienatio rerum Eccleſiæ, num. 28.* Mol. Ieſuita *diſp. 465. verſ. Nomine bonorum*, Barboſa *de poteſt. Epiſc. 3. par. alleg. 95. num. 38. & 39.* 75

3 Dubium tamen eſt, an grex ouium, caprarum, & ſimilia, inter bona mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt comprehendatur? Crederem cõprehendi: tum quia eſt magni valoris: tum quia per multiplicationem continuam fœtuum ſeruari poteſt: ſic Mol. Ieſuita *tract. 2. diſp. 456. in fine.*

4 Secundò dubitatur, an pecunia ſub rebus mobilibus pretioſis conſeruandis intelligatur? Communis ſententia negat, quia pecunia vſui quotidiano deſeruit, & ad illum eſt deſtinata, neque ſeruata vllum fructum parit: *cap. eiiciens dominus 88. diſt.* gloſſa in *l. cum plures, ff. de adminiſtr. tutor. & in cap. nulli de Rebus Eccleſ. non alien. num. 11.* Riccius *praxi fori Eccleſiaſt. reſolut. 56. num. 1.* Azor. *2. part. lib. 9. cap. 1. quæſt. 5.* Barboſa *3. part. de poteſt. Epiſc. alleg. 95. num. 49.* Mol. Theolog. *tract. 2. de iuſt. diſp. 465. circa finem.*

5 Aliqui limitant primò, niſi pecunia deſtinata ſit ad emptionem ſtabilium, v. g. cenſuum, prædiorum, domorum, &c. vel pretioſorum mobilium. Quia tunc ratione deſtinationis loco rei ſtabilis, aut mobilis pretioſæ ſuccedit: ſic Azor. *q. 5.* Barboſa *n. 41.* & videtur tenere Bonac. *diſp. 5. de contractu locat. q. 8. p. 4. n. 2.* Dicitur autem deſtinata, quando authoritate Prælati ad Eccleſiam, ſeu monaſterium adminiſtrantis deſtinata eſt, ſic Azor. *d. quæſt. 5.* Cæterum hanc limitationem ſolum veram eſſe cenſeo, quando deſtinatio pecuniæ ortum haberet ex eo quod ſic à teſtatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretioſa ipſius Eccleſiæ, quæ vt renouaretur vendita fuit: in iis enim verum eſt ſubrogari pecuniam loco rei immobilis. Idem iuris eſt de pecunia, quæ monialibus traditur in dotem, quia ex voluntate donantium

Digitized by Google

tium cenſetur data monaſterio, vt perſeueret pro monialis ſuſtentatione; ſic Bonac. *diſp. 3. de contract. locat. quæſt. 8. p. 4. num. 16.* Aliæ autem deſtinationes omnino videntur accidentariæ, neque conditionem pecuniæ mutant: ſic Vaſquez *opuſc. de reditib. c. 2. §. 2. num. 44.*

6 Secundò, limitant alij in pecunia in banchis campſorum poſita; quia tunc videtur negotiationi expoſita, & fructum habere: ſic Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloſſa 7. num. 214.* Baiard. *ad Clarum, §. fin. quæſt. 38. num. 151.* Barboſa alios referens *d. alleg. 95. num. 44.* quod tamen intelligi debet iuxta nuper dicta. Nam pecunia collecta ex fructibus; ſeu reditibus rerum immobilium, vel pecunia, quæ ex voluntate teſtatoris ad ſumptus quotidianos relicta eſt, certe non video qua ratione debeat inter bona immobilia computari. Vnde enim eſt obligatio illam in banchis campſorum conſeruandi? certè ibi ſolùm ponitur interim dum non ſe offert neceſſitas illam conſumendi: & ita tenet Franciſc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. decif. 160.* Aloyſius Riccius *eodem decif. 70. in 1. edit. & reſolut. 56. in 2.* Tertiò, limitant, ſi pecunia deſtinata ſit pro futura aliqua neceſſitate conſeruandi patrimonij, quia tunc loco patrimonij ſuccedit: colligitur ex *l. ſi laicus, §. 1. ff. de allegat. 3.* & tradit Barboſa *de alleg. 95. num. 45.* quod debet intelligi iuxta ſupradicta.

7 Tertiò dubitatur, an arbores inter bona immobilia, aut mobilia pretioſa numerentur? Breuiter ſub diſtinctione reſpondeo arbores ferè mortuas, vel ita opacas, vt potius prædio damnum, quam vtilitatem afferat earum conſeruatio, inter bona, quæ conſeruando conſeruari non poſſunt, debent reputari. Nam illud abſolutè dicendum eſt conſeruari non poſſe, cuius conſeruatio Eccleſiæ damnoſa eſt. At arbores ita prædio neceſſariæ, vt illis ſublatis prædium grauiter redderetur deterius, inter bona mobilia pretioſa, quæ conſeruando ſeruari poſſunt, debent computari: ſic Quaranta *verbo alienatio, num. 37. litt.* F. Nauarr. *lib. 1. conſ. 6. de Rebus Eccleſ. non alienand.* Rodriq. *tit. 1. quæſt. regul. quæſt. 27. art. 4.* Bonac. *diſp. 3. de contract. quæſt. 8. p. 4. num. 18.* Ex quo optimè infert Nauarr. *d. conſ. 6. & 7.* Rodriquez *eiſdem verbis*, & Bonac. *ſupra* non peccaturum Prælatum ſcindentem arbores ex nemore, eaſque vendentem, & in vtilitatem monaſterij pretium expendentem, ſi ex tali ſciſſione notabile damnum hæreditati non proueniat, vt de facto non prouenit, cum relinquit arbores ſufficientes. Secùs verò ſi ex illarum ſectione graue detrimentum hæreditati proueniret.

8 Quartò dubitatur, an reliquiæ ſanctorum ſub bonis mobilibus pretioſis alienationi non ſubiectis comprehendantur? Et ratio dubitandi eſt: quia hæ pretio æſtimari non poſſunt. Nihilominus cenſeo has comprehendi, ſi inſignes ſint; quia eſto pretio non æquientur, ſunt ſupra omne pretium. Vocarem autem reliquias inſignes, caput, pedem, manum alicuius ſancti ſatis cogniti, & qui in magna apud omnes veneratione eſt. Has autem reliquias reputari inter bona mobilia pretioſa inalienabilia docet Riccius *decif. 63. num. 6.* Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi, quæſt. 8. punct. 4. num. 17.*

9 Quintò dubitatur; an domus, vinea, prædium, cenſus, aureum pretioſum monaſterio, vel Eccleſiæ relictum abſque expreſſa conditione, vt in perpetuum conſeruetur, computandum ſit inter bona, quæ alienationi liberæ non ſubiiciuntur? Reſpondeo, ſi acceptatum ſit legatum, & per acceptationem factum Eccleſiæ vel monaſterij bonum, nequaquam alienationi liberæ ſubiicitur. Cum enim generale ſit omnia bona Eccleſiæ immobilia, & mobilia pretioſa alienari non poſſe, & hæc per acceptationem, facta ſint bona Eccleſiæ, & ex alia parte ſint immobilia, vel pretioſa mobilia; efficitur ſanè comprehendi debere ſub generali prohibitione alienandi res Eccleſiæ: illa enim expreſſa conditio, vt non alienentur, ad hanc legalem inalienationem neceſſaria non eſt. Quid autem operetur, ſi aliquando fuerit appoſita, § *ſeqq.* dicemus. Neque video in hac parte Doctorem contradicentem.

10 Quocirca ſolùm pugnant ante acceptationem, an inquam poſſit Eccleſia, vel monaſterium legatum ſibi relictum non acceptare? Et ratio dubij eſt, quia illa repulſa eſt quædam legati alienatio; ſi quidem ea facta tranſit ad hæredem. Tum quia inter bona immobilia, ſeu mobilia pretioſa diximus comprehendi iura, & actiones ad immobilia, vel mobilia pretioſa. Negari autem non poteſt monaſterium, vel Eccleſiam, cui legatum relictum eſt habere ius, & actionem ad ipſum ex teſtatoris diſpoſitione. Ergo nequit Eccleſia hoc ius, hancque actionem alienare. Tum quia fauore Eccleſiæ hæc legata in Eccleſiam tranſeunt ipſo iure, etiam abſque traditione ex *l. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Tum quia generaliter quodlibet legatum in ſpecie relictum tranſit à morte teſtatoris in legatarij dominium, neque oportet hæreditatis aditionem expectare *leg. 2. Titio, ff. de furtis, leg. 1. §. ſed vtrum, ff. ſi quid in fraudem patroni.* Ergo alienari non poteſt. Item pupillus non poteſt repudiare fundum ſibi legatum, cum rem ſuam alienare nequit *l. magis puto, 5. ff. de Rebus eorum*: ibi; fundum autem legatum repudiare pupillus ſine Prætoris authoritate non poteſt eſſe autem & hanc alienationem, cum res ſit pupilli, nemo dubitat: ſic docent Mol. Ieſuita *tract. 2. diſp. 468. num. 10. verſ. dubium eſt*, Quaranta *in ſum. bullar. verbo alienatio rerum Eccleſ. num. 23.* Auguſt. Barboſa *3. part. de poteſt. epiſc. alleg. 95. num. 54.* Lambertin. *de iure patronat. lib. 3. quæſt. 9. art. 1. num. 31.* Menchaca *de ſucceſſ. progreſſu lib. 3. §. 27. num. 23.* & hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

11 Nihilominus communem ſententiam probabiliorem reputo, vt pluribus firmat Riccius *prax. fori Eccleſiaſt. decif. 96. in 1. edit. & reſolut. 82. in 2.* Sanchez *lib. 7. de matr. diſp. 4. num. 12. & lib. 7. ſum. cap. 6. num. 4.* Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi, quæſt. 8. p. 4. num. 38.* Azor. *2. p. lib. 9. cap. 1. quæſt. 12.* Moueor, quia hæreditas delata, & Eccleſiæ non incorporata non eſt ius quæſitum Eccleſiæ, ſed quærendum. Ergo inter bona Eccleſiæ computandum non eſt. Item repudiatio non eſt alienatio, ſed ſolum eſt non acquiſitio *l. alienationis, ff. de verbor. ſignificat.* Alias debitor repudians legatum cenſeretur alienare in fraudem creditorum: contra expreſſum textũ in *l. qui autem, ff. de his qui in fraudem credit.* Dices ex his ſolùm probari hanc repulſam non eſſe alienationem legati relicti, non tamen probari non eſſe alienationem iuris, & actionis ad ipſum, quod ius inter immobilia, aut mobilia pretioſa diximus computandum. Sed reſpondetur facilè illam non eſſe alienationem. Tum quia ius adeundæ hæreditatis, ſeu legati non eſt abſolutum, ſed conditionatum pendens à voluntate noſtra; ac proinde facta repudiatione conuincitur nunquam noſtrum fuiſſe, quod optimè explicuit Iuriſconſult. *in leg. 1. verſ. mirum autem, ff. Si quid in fraudem patroni* dicens. Quamuis enim legatum retro noſtrum ſit, niſi repudietur: attamen cum repudiatur, retro noſtrum non fuiſſe palam eſt.

Neque

Digitized by Google

Neque obſtant oppoſitæ rationes. Ad primum concedo legatum tranſire ad hæredes facta repulſa, ſed nego tranſire ex repulſa, tranſit namque ex ſucceſſione, quæ impediebatur legatione facta. Ad ſecundum concedo iura, & actiones abſolutas comprehendi ſub bonis immobilibus propriis. At ius ad legatum, & hæreditatem non eſt abſolutum, ſed ſub tacita conditione ſi legatario placuerit, ac proinde eſt ius reuocabile, & imperfectum: eaque de cauſa non dicitur eſſe inter bona legatarij, *leg. pretia rerum, ff. Ad leg. falcid.* Ad tertium eodem modo reſpondeo tranſire ad Eccleſiam non abſolutè, ſed reuocabiliter. Ad *leg. magis puto*, omiſſis aliis ſolutionibus probatur mihi reſponſio Sanch. *d. diſp.* 4. *n.* 12. & Anton. Gomes 2. *var. cap.* 14. *num.* 14. minori non ſolum alienationem, & dilapidationem ſuorum bonorum prohibitam eſſe, ſed etiam lucri omiſſionem. At Prælatis non prohibetur omiſſio lucri, ſed acquiſiti lucri alienatio.

12 Sexta dubitatio eſt, an ſi aliquod legatum rei immobilis relinquatur monaſterio incapaci retinendi rem immobilem, alienari poſſit à Prælato, & in proprios, & quotidianos vſus monaſterij conuerti? Reſpondeo poſſe: quia illa bona non ſunt monaſterio ob eius incapacitatem incorporata, ex textu *in clem. exiui de verbor. ſignificat.* At prohibitio alienationis eſt pro bonis Eccleſiæ incorporatis. Ergo. Deinde teſtator relinquens legatum rei immobilis monaſterio incapaci, tacitè voluit legatum relinquere, vt illo vtatur eo modo, quo poteſt; quia præſumitur velle, vt legatum, eo modo quo fieri poteſt, firmum ſit. Ergo præſumitur velle vt res illa alienetur, & in proprios vſus conuertatur. Sic Riccius *praxi fori Eccleſiaſtic. deciſ.* 56. *in* 1. *edit. & reſolut.* 53. *in ſecunda edit.* Quaranta *in ſumm. bullar. verbo alienatio rerum Eccleſiæ. n.* 41. *verſ.* 6. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 59.

13 Sed quid dicendum, ſi aliqua res pretioſa mobilis huic monaſterio relinquatur, poterit ne vendi, & in ſuſtentationem Religioſorum, alioſque vſus conuerti?

Negat Riccius *reſolut.* 53. *num.* 5. Barboſa *alleg.* 95. *num.* 59. *fine*, quia ſunt incorporata monaſterio. At contrarium crederem probabile; eo quod tota ratio prohibitionis alienandi res mobiles pretioſas, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, eſt, quia inter bona immobilia computantur, quorum alienatio omninò prohibita eſt non ſeruatis à iure ſolemnitatibus. At hæc prohibitio non procedit in legato rei immobilis relictæ monaſterio incapaci retinendi: ergo à fortiori nec procedere debet in legato relicto rei pretioſæ mobilis, tametſi longo tempore conſeruari poſſit, quia non videtur obligatus tale legatum conſeruare in perpetuum.

§. II.

Quæ alienationes prohibitæ ſunt, quæ permiſſæ: vbi expenduntur conditiones ad alienationem Eccleſiaſticorum bonorum.

1 *Duplex eſt alienatio, preſſa, & lata.*
2 *Non ſolum venditio, donatio, & permutatio, ſed locatio ad longum tempus feudum, & emphyteuſis prohibita eſt.*
3 *Iurans non alienare bona Eccleſiæ non poteſt in probabiliori ſententia in feudum ea concedere, neque in locationem ad longum tempus.*
4 *Si iuraſti bona Eccleſiæ non alienare inconſulto Pontifice: ſolum de illicitis, & prohibitis alias alienationibus intelligitur.*
5 *Quatuor enumerantur cauſæ honeſtandi alienationem.*
6 *Aliqua pro ſupradictis conditionibus conſiderabilia aduertuntur.*
7 *Conſumptio, ſeu tranſmutatio vnius in aliud abſque domini tranſlatione licet.*
8 *Pro alienatione rerum mobilium, quæ ſeruari non poſſunt, & pro rebus modicis, nulla eſt in iure aſſignata ſolemnitas.*
9 *Tractatus in alienatione rerum immobilium, & mobilium pretioſarum requiritur.*
10 *Item requiritur conſenſus expreſſus Collegij, & in forma Collegij.*
11 *Tertiò requiritur conſenſus ſuperioris.*
12 *Quartò requiritur ſubſcriptio Clericorum in caſibus expreſſis.*
13 *Requiritur conſenſus Pontificis, vbi* extrauag. Ambitioſæ, *fuerit recepta.*
14 *Supradictæ conditiones an debeant ſeruari in legato relicto ea clauſula, vt quoties Eccleſiæ viſum fuerit, illud poſſit alienare? Affirmant plures. Probabilius oppoſitum.*
15 *Legatum relictum ea conditione, vt nunquam alienetur, ſeruatis ſupradictis conditionibus alienari poteſt.*
16 *Debet tamen ſuperiori manifeſtari hæc conditio, ſi per modum diſpenſationis conſenſus impetretur.*

1 PRæmitto primò alienationem preſsè, & latè ſumi. Alienatio preſsè ſumpta eſt tranſlatio dominij directi rei alienatæ *leg.* 1. *C. de fundo dotali*, & ibi gloſſa, & colligitur ex *leg.* 1. *Cod. de iure emphyteut.* latè ſumpta eſt tranſlatio cuiuſcunque iuris, & dominij iuxta *cap. Nulli de Rebus Eccleſiaſt. non alien. & leg. ſancimus, Cod. de rebus Eccleſiaſt. non alien.* Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum non ſolùm ſtricta, ſed lata prohibetur, vt tenent Doctores omnes in diſcurſu referēdi, & conſtat ex *d. cap. nulli, & ex toto tit. de Reb. Eccleſ. non alienand. & ex extrauag. Ambitioſæ, & clem.* 1. *eodem tit.* Permittitur autem alienatio, vt ex ſupradictis textibus conſtat, ſi in euidentem Eccleſiæ vtilitatem cedat, & Pontifex conſulatur, de quibus conditionibus ſtatim dicam.

2 Ex his infertur non ſolùm prohibitam eſſe in rebus Eccleſiæ venditionem, donationem, permutationem, ſed etiam feudum, & emphyteuſim, & locationem ad longum tempus; quia per hæc transfertur dominium vtile in feudatarium, & emphyteutam, & conductorem, & remouetur ab Eccleſia: ſic Azor. *tom.* 2. *inſtitut. moral. lib.* 9. *cap.* 1. *quæſtion.* 2. Mol. Theolog. *tract.* 2. *de iuſtit. diſput.* 464. *& ſeqq.* Idem iuris eſt de pignoratitia actione, aut hypothecaria, nequaquam enim licet in rebus Eccleſiæ abſque debita ſolemnitate, & conditionibus à iure requiſitis; nam eſto per hanc actionem non transferatur dominium abſolutè, periculo tranſlationis exponitur, caſu quo deficiat, vnde principali obligationi ſatisfit: ſic Couarru. 2. *var. cap.* 16. *n.* 7. Vaſq. *de reditib. cap.* 2. §. 2. *num.* 35. Mol. & Azor. *ſupra.* Et ratio omnium eſt. Quia in materia fauorabili, qualis eſt hæc alienationis prohibitio, omnia hæc, per quæ transfertur in extraneum ius aliquod vtile, comprehenduntur, & per quæ conſtituitur in rebus Eccleſiaſticis ſeruitus aliqua. Dubitant ergo Doctores; an hoc intelligendum ſit de hypotheca generali, vel de

Digitized by Google

ſpeciali tantum? Pluribus relatis defendit Couarru. *2.var. cap. 16. num. 7.* generalem hypothecam non prohiberi, ſed ſolùm ſpecialem. Idem tradit Molin. *tract.2. de iuſtit. diſput. 466. in princ.* idque videtur approbare Bonac. *diſput. 3. de contract. feudi, quæſt. 8. par. 4. num. 31. fine.* Neque mihi diſplicet; quia ex generali hypotheca non tam res, quam perſonæ manent obligatæ; eaque de cauſa debitor, qui bona ſuo creditori generali tantum hypotheca obligauit, non impeditur ab illorũ alienatione, neque ſic alienata creditori ſubmittuntur. Secùs vero procedit in ſpeciali hypotheca. Et confirmari poteſt; quia ſeruus ſpeciali hypothecæ obligatus manumitti non poteſt, ſecùs vero ſi ſolùm per generalem hypothecam obligatus ſit *l. 3. c. de ſeruo pign. dato.*

3 Secundo infero, quid dicendum ſit ad illam quæſtionem, an iurans bona Eccleſiæ non alienare, peccet contra iuramentum, ſi ea tradat in pignus, vel hypothecam, vel in feudum, & emphyteuſim, aut in longi temporis locationem? Negat Couarruu. *2. var. cap. 16. num. 2.* Mouetur; quia in his quæ odioſa ſunt, ſtricta debet fieri interpretatio. Ergo ſolùm de alienatione propria, qualis eſt ea, per quam directum dominium transfertur, intelligendum eſt. Cæterum, probabilius eſt oppoſitum. Quia iuramentum abſolutè ſumptum intelligendum eſt iuxta materiæ qualitatem: cum autem in hac materia alienationis bonorum Eccleſiaſticorum non ſola venditio, donatio, aut permutatio, ſed etiam quælibet actio, per quam vtile dominium transfertur, intelligatur: fit ſanè iurantem non alienare bona Eccleſiæ, & locantem ad longũ tempus, & pignori. aut ſpeciali hypothecæ ſubiicientem Eccleſiaſtica bona alienare, ac proinde periurum eſſe: ſic Panormit. *cap. intellecto. de iureiurando, num. 10.* Mol. *tractat. 2. de iuſtit. diſp. 466. verſic. ex dictis,* Vaſq. *de reditib. capit. 2. §. 2. dub. 3. num. 24.*

4 Sed quid ſi iuraſti, (vt ſæpè iurare Prælati ſolent) non alienare vlla Eccleſiæ bona, niſi Pontifice conſulto, an inquam hoc iuramentum extendatur ad quamlibet alienationem iure permiſſam, an ſolùm ad prohibitam?

Affirmat Azor. aliis relatis *2. part. inſtit. moral. lib. 9. cap. 1. quæſt. 9. verſ. altera ſententia.* extendi ad quaſlibet alienationes ſiue reprobatas à iure, ſiue ab eo permiſſas; conſentire videtur Mol. *tract. 2. diſp. 468. verſ. vt* Panormit. *cap. vt ſuper his, &c.* & videtur conſentire Nauarr. *com. de alienat. rerum Eccleſ. num. 14.* Mouentur, quia iuramentum aliquid debet operari: ſi autem ad ſolas alienationes prohibitas extenderetur, nõ apparet cuius vtilitatis ſit. Secundo negari non poteſt extendi poſſe ad alienationes quaſcunque, vt ſic cautius, & conſultius fiant, Tertio, quia in *extrauag. Ambitioſa de rebus Eccleſ. non alienand.* ſtatuuntur pœnæ aduerſus eos, qui inconſulto Romano Pontifice, aut contra illius conſtitutionis præſcriptum tenorem res Eccleſiæ alienauerint. Ergo ſolus defectus conſultationis Pontificiæ ſufficit ad incurrendas pœnas, tametſi ſeruetur præſcriptus ordo oppoſitus in dicta conſtitutione: quia ad incurrendas pœnas, vel defectus conſultationis, vel defectus alicuius conditionis requiſitæ ſufficit, ſi quidem ſub disiunctione apponitur; & ad disiunctiuam ſufficit vnam partem eſſe veram, ex *leg. plerumque, ff. de iure dotium, cap. in alternatiuis de Reg. iuris. in 6.*

Alij vero è contra ſentiunt tale iuramentum cõprehendere illicitas tantum alienationes, & contra formam iuris. Primo iurans non infeudare bona Eccleſiæ inconſulto ſummo Pontifice, non intelligitur de feudo dato, & ad Eccleſiam deuoluto: quia hic eſt per ſe licitus, ſed de noua feudi datione, quæ illicita eſt. Secundo iurans non alienare res Eccleſiæ, poteſt alienare inutiles, vt ait gloſſa *ex textu in cap. vt ſuper de rebus Eccleſ. alienand. vel non.* Caldecin. *conſ. 7. eodem. titul.* Federico de Senis *conſ. 210.* Item poteſt alienare res modicas, vt tradit Panormit. *cap. vlt. de Eccleſ. ædificand. num. 9.* & probat textus *in cap. terrulas, 12. quæſt. 11.* Deinde iuramentum factum de non alienandis rebus Eccleſiæ, de alienatione illicita intelligitur; vt defendit Azor. *d. lib. 9. cap. 1. quæſt. 17.* cum Panormit. *cap. vlt. de Eccleſ. ædificand. num. 3.* Qua ratione cùm Præſul iurat perpetuò in Eccleſia commoraturum, non obſtante illo iuramento poteſt abeſſe ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ. Quia (inquit) iuramentum factum in materia iuris, ad iuris terminos reſtringi debet. Ergo iuramentum factum de non alienando, niſi conſulto Romano Pontifice, intelligi debet de non alienando in illis caſibus, in quibus Romanus conſenſus à iure poſtulatur. Et hic modus dicendi mihi probatur. Solum eſt dubium in quibus caſibus Romanus conſenſus à iure expoſtulatur, iuxta *extrauag. Ambitioſa.* Et breuiter reſpondeo expoſtulari in omnibus illis caſibus, in quibus Prælati conſenſus, & tractatus expoſtulabatur à iure: illis enim conditionibus voluit Paulus ſecundũ conſenſum Pontificium addere. De aliis vero alienationibus, quæ nullum tractatum nullumque conſenſum ſuperioris, nullamque iuris ſolemnitatem poſtulant, conſenſus Pontificius non requiritur. Neque obſtant in contrarium adducta. Ad primum negamus iuramentum nihil operari, cum operetur firmiorem reddere Prælatũ in obſeruandis à iure ſtatutis. Ad ſecundum concedo extendi poſſe ad quaſlibet alienationes: nego tamen de facto extendi. Ad tertium dico defectum conſultationis Pontificiæ ſufficere ad incurrendas pœnas in illis caſibus, in quibus conſultatio requiritur. At dicimus ſolùm requiri in illis caſibus, in quibus requiritur tractatus, & epiſcopalis conſenſus.

5 Præmitto cauſam legitimam alienationis rerum Eccleſiaſticarum multiplicem eſſe. Quatuor enumerant Doctores cum gloſſa *in ſumm. 12. quæſt. 2.* ſic Panormit. *cap. Nulli de Rebus Eccleſiaſt. non alienand. num. 15.* Sylueſt *in ſumm. verbo alienatio. quæſt. 2.* Couarr. *2. var. cap. 17. numer. 2.* Molin. *diſput. 468.* Vaſq. *opuſc. de redutib. cap. 2. §. 2. dubit. 9.* Nauarr. *de alienat. rerum com. numer. 3.* Azor. *2. par. inſtitut. moral. lib. 9. cap. 1. quæſt. 3.* Barboſa *3. par. alleg. 95. num. 23.* Bonac. *diſput. 3. de contract. vbi de feudo, quæſt. 8. part. 4. num. 4.* Prima cauſa eſt neceſſitas, vt ſi Eccleſia grauetur ære alieno, nec ſit ſoluendo niſi bona alienet; & conſtat ex *Authent. ſancimus, C. de ſacroſanct. Eccleſiis.* Secunda eſt vtilitas euidens Eccleſiæ; vt ſi vendatur ager, vt vtilior ematur, & calix, vt pretioſior habeatur: & habetur *cap. ſine exceptione, 12. q. 2.* Tertia eſt incommoditas, ſeu inutilitas rei alienandæ: ſi enim res nullam vtilitatem præſtat Eccleſię, & alienata præſtare poteſt, negotium Eccleſiæ geritur in eius alienatione. Idem iuris eſt, ſi plures ſumptus in ea colenda inſumuntur, quam eſt vtilitas inde proueniens: conſtat ex *cap. terrulas 12. quæſt. 2. & d. cap. ſine exceptione, & clem. prima, de Rebus Eccleſiis. non alienand. leg. iubemus, Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis.* Supradictæ tres cauſæ ad vnam poſſunt reuocari, ſcilicet ad euidentem Eccleſiæ neceſſitatem, vel vtilitatem, vt benè notauit Vaſquez, & Molin. *ſupra.* Quarta cauſa eſt pietas, veluti cum neceſſaria eſt alienatio pro redemptione captiuorum *§. ſacra inſt.*

de Rerum

Digitized by Google

de Rerum diuiſ. vel pro alendis pauperibus, ne frigore, vel fame pereant, leg. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccl. & cap. currum habet Eccleſia. 12. q. 2.

6 Aduerto tamen primo ſupradictas cauſas, vel aliquam illarum exiſtere debere tempore alienationis; ſi quidem ex illa cauſa alienatio honeſtatur. Quod enim non eſt, nullam honeſtatem tribuere poteſt: ſic Rebuf. in compend. alienat. num. 73. in fine. Praxis Neapolit. cap. 89. num. 3. Surdus de aliment. tit. 8. priuileg. 58. numer. 78. & tit. 9. quaſt. 11. numer. 10. Auguſt. Barboſa 3. part. de poteſt. epiſc. alleg. 95. n. 27. Bonac. diſp. 3. de contract. feudi. quaſt. 8. par. 4. num. 5. Aduerto ſecundo alienanti conſtare debere cauſam alienationis verè exiſtere. Quia ex dubia cauſa alienatio facienda non eſt, cum non cedat in euidentem Eccleſiæ vtilitatem: & habetur expreſsè cap. ſine exceptione. 12. quaſt. 2. Quomodo autem hoc conſtare debet? Credo debere per informationem teſtium; quia aliàs rationem reddere non poterit ſuæ rectæ adminiſtrationis. Neque alio modo Epiſcopus præſtat aſſenſum, niſi præmiſſa priùs hac informatione, & citatis his, quorum intereſt, vt notauit Riccius in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 94. in prima edit. & reſolut. 80. in 2. Vnde cum alicui committitur à ſede Apoſtolica, vt præſtet aſſenſum rebus alicuius Eccleſiæ alienandis, ſi ei legitimè conſtiterit in euidentem Eccleſiæ vtilitatem cedere alienationem, vel pauperibus alendis, aut captiuis redimendis eſſe grauiter neceſſariam, debet de iis informationem capere; aliàs non dicetur ei legitimè conſtare. Prax. Neapolit. cap. 60. num. 21. Bonac. ſupra num. 5. & alij apud ipſos. Aduerto tertio quoties alienatio fit pro ſatisfaciendo ære alieno, quo Eccleſia eſt grauata, debitiſque ſoluendis, cogitur emptor probare rerum venditarum pecuniam ſic expenſam eſſe: textus in cap. 2. §. hoc ius porrectum. 10. quaſt. 2. lex regia 3. tit. 1. part. 5. & relato Bald. Innocent. Imola, & aliis tradit Couarru. lib. 2. var. cap. 17. n. 3. verſic. cæterum. Ab hoc autem onere probationis eximitur emptor, ſi præmiſſis tractatibus, aliiſque ſolemnitatibus à iure requiſitis pecuniam tradiderit, & res Eccleſiæ receperit; quia tunc præſumendum eſt in ipſius vtilitatem pecuniam verſam eſſe: ſic Couarr. ſupra. Aduerto quarto, ſi neceſſitati pauperum, & ſatisfactioni æris alieni prouideri poteſt redditibus beneficij, tametſi applicati ſint in miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentationem, ceſſat tunc cauſa neceſſaria, aut vtilis alienandi bona immobilia, aut mobilia pretioſa Eccleſiæ; ſi quidem alia via minus damnoſa ſibi, & pauperibus prouideri poteſt. Neque obſtat fructus, & prouentus applicatos eſſe in ſuſtentationem miniſtrorum; quia videntur ipſis applicati ſub eo onere, vt Eccleſiæ, & pauperibus, aliiſque grauiter oppreſſis prouideant; cum id facere poſſunt abſque graui incommodo: ſic Praxis Neapolit. cap. 89. numer. 4. Bonac. diſputat. 3. quaſt. 8. part. 4. numer. 5. Riccius verbo alienatio, §. cauſa. num. 3. & deciſ. 103. verſic. alienari. Tabi. verbo alienatio num. 4. Aduerto quinto, non quamlibet neceſſitatem pauperum ſufficientem eſſe ad bonorum Eccleſiæ alienationem, ſed neceſſatio debere eſſe extremã, vel ſaltem grauem valde, præcipuè ſi inde diminuendus eſt diuinus cultus, vt optimè expendit Couarr. 2. var. cap. 16. num. 8. fine. Mol. diſp. 468. concl. 2. arbitrio ergo Prælati relinquendum eſt.

Sed quid ſi in hanc neceſſitatem propria culpa deuenerunt; eo quod bona propria ludis, & luxuriis inſumpſerint, & grauati ære alieno in carcerem detruſi ſint, vel alias famem patiantur? Reſpondet optime Couarru. relatis hinc inde opinionibus, cui conſentit Vaſq. in opuſc. de reditib. cap. 2. §. 2. dub. 10. num. 37. & 38. Mol. diſput. 468. concluſ. 2. ſi in extrema, vel grauiſſima neceſſitate ſint conſtituti, debet Eccleſia illis alienatione ſuorum bonorum prouidere; quia culpa antecedens, non impedit obligationem charitatis, quæ eſt de ſubueniendo proximo indigenti, præcipuè cum præſumi poteſt illius culpę pœnitere: & facit cap. paſce. 88. diſt. At ſi non directè à culpa, tametſi ob illam conſtituti ſint in extrema, vel grauiſſima neceſſitate, vt contingit, cum condemnati ſunt ad triremes, carcerem perpetuum, vel mortem: in tali caſu non ſolùm non tenetur Eccleſia, ſed nec poteſt ſua bona immobilia, aut pretioſa mobilia alienare. Quia ibi duæ neceſſitates concurrunt, altera proximi condemnati, altera reipublicæ ſcandalizatæ, & culpis condemnati læſæ, cui punitione delinquentis ſatisfieri debet. In hoc ergo concurſu præſtat reipublicæ ſatisfactionem permittere, potiuſquam condemnato prouidere: ſic Mol. Vaſq. Couarruu. ſupra.

7. Tertio præmitto conſumptionem, ſeu tranſmutationem vnius rei in aliam abſque alicuius dominij directi, vel vtilis tranſlatione non videri prohibitam illis textibus, in quibus facta eſt prohibitio alienandi res Eccleſiæ: quia ſine tranſlatione dominij directi, vel vtilis in alterum nulla eſt alienatio. Hinc fit licitum eſſe beneficiato ex calice vetuſto, Eccleſiæque non neceſſario crucem neceſſariam fabricare, ex oliueto antiquo, & ferè inutili vineam facere, quia non eſt alienatio, ſed optima bonorum Eccleſiæ adminiſtratio, ſic Riccius deciſ. 136. & colligitur ex Nauarr. lib. 3. conſil. conſ. 6. Rodriq. tom. 1. qq. regul. q. 27. art. 4. His præmiſſis.

Vt quæſtioni fiat ſatis, videndum eſt quæ ſolemnitas à iure expoſtulata ſit pro alienatione rerum Eccleſiæ. Nam ex illius cognitione conſtabit, quæ ſint alienationes permiſſæ, quæ prohibitæ.

8. Et quidem pro alienatione rerum mobilium, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, nullam eſſe ſignatam à iure ſolemnitatem conſtat ex textibus loquentibus de alienatione rerum Eccleſiæ, in quibus nulla de his fit prohibitio, ſed potiùs conceſſio: cap. Nulli de Rebus Eccleſ. non alienand. & clem. 1. eodem tit. & extrauag. ambitioſæ, & authent. de non alienand. & aliis. Quapropter ille, cui eſt rerum Eccleſiæ integra adminiſtratio commiſſa, poterit hæc, ſi Eccleſiæ, piiſque operibus vtile fuerit viſum alienare: ſic gloſſa d. cap. Nulli verbo immobilium, & ibi Panormit. num. 8. Item gloſſa cap. tua de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capit. verbo tractatu, & ibi Panormit. num. 7. Vaſq. opuſc. de reditib. cap. 2. §. 2. dub. 15. in princip. numer. 44. Molin. tractat. 2. de iuſtit. diſput. 468. concluſ. 1. Auguſt. Barboſa de poteſt. epiſc. 3. part. alleg. 95. num. 57. idem quod dictum eſt de iis rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, intelligi debet de rebus modicis, & parum Eccleſiæ vtilibus, per textum in cap. terrulas 12. quaſt. 5. quia harum alienatio pro nihilo reputatur, neque ius illam conſiderat. Neque enim vult adminiſtratorem rerum Eccleſiaſticarum ita rigide tractare: ſic poſt alios antiquiores tradit Molin. d. diſputat. 468. verſic. licet prædicta ſolemnitates. Aloyſius Riccius in praxi fori Eccleſiaſtici, deciſ. 39. in prima edit. & reſolutione 306. in 2. edition. Maſcard. de probat. concluſ. 277. numer. 12. Quaranta in ſumm. bullarum, verbo alienatio, numer. 41. Barboſa de poteſt. Epiſcop. 3. part. allegat. 95. num. 50. Bonac. diſput. 3. de contract. vbi de feudo. q. 8. p. 4. n. 7. verſ. reſpondeo. Ex quo inferunt Bonac. Mol. & alij plures poſſe Epiſcopum abſque conſenſu capituli res Eccleſiæ modicas parumque vtiles

que vtiles

Digitized by Google

que vtiles alienare, non obſtante iuramento emiſſo in eius conſecratione de non alienandis rebus Eccleſiæ; quia iuramentum ſolum comprehendit alienationes illicitas, neque extenditur ad caſus iure permiſſos. Quæ autem dicantur res exigui valoris, & parum Eccleſiæ vtiles prudentis arbitrio relinquendum eſt, iuxta tempus, & loci conſuetudinem. Quaranta, Barboſa, Bonac. & Riccius *ſupra.* Regulariter quæ valorem decem aureorum non excedit, exigua reputanda eſt, Praxis Neapolit. *cap.* 60. *n.* 3. Bonac, *loco citato*,

Quocirca de rebus ſolùm immobilibus, & mobilibus pretioſis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, ſtatuuntur à iure aliquot conditiones pro illarum alienatione, vt conſtat ex *cap. ſine exceptione.* 12. *quæſt.* 2. *cap. tua. de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capituli: cap. Nulli, & toto tit. de Rebus Eccleſ. non alienand. clement.* 1. *& extrauag. Ambitioſæ eodem tit.*

9 Primo requiritur tractatus, ſeu communis examinatio de vtilitate, aut neceſſitate alienationis inter ipſos ad quos res alienanda pertinet. Qui tractatus fit diſcutiendo rationes hinc inde propoſitas. Hæc enim diligentia facienda expreſsè habetur *clem.* 1. *de Rebus Eccl. non alien. & cap.* 1. *&* 2. *eod. tit. in* 6. *cap.* 1. *&* 2. *de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capit. cap. ſine exceptione.* 12. *q.* 2. Solum eſt dubium, an ſufficiat ſemel rem conſuli, & tractari, an potiùs bis, vel ter tractari debeat? Reſpondeo cum communi ſententia ſufficere vnicum tractatum; quia in ſupradictis textibus ſolum in ſingulari fit mentio tractatus. Ergo ſine fundamento multiplex expoſtularetur: ſic relatis Gloſſa, & Doctoribus probat Couarru. 2. *var. cap.* 17. *numer.* 1. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 1. *q.* 4. Vaſq. *opuſc. de Reditib. cap.* 2. §. 1. *dub.* 12. *n.* 41. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. feudi. q.* 8. *p.* 4. *n.* 7. Mol. *tract.* 2. *de inſtit. diſp.* 468. *verſ. ſecundo dictum eſt*, & alij.

10 Secundo poſt tractatum, & diſcuſſionem factam de conuenientia requiritur conſenſus collegij, hoc eſt Canonicorum, ſi res alienanda ſit Eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, & religioſorum, ſi ſit cōuētus religioſorum, & clericorum beneficiatorum, ſi ſit Eccleſia parochialis plures habens beneficiatos, vt benè tradit Mol. *diſp.* 468 *concl.* 5. Syluest *verbo alienatio q.* 4. Gama *deciſ.* 49. *n.* 2. Vaſq. *n.* 42. At ſi beneficiatos non habeat, ſolus Rector de conſenſu Epiſcopi poterit alienare *cap.* 1. *de Rebus Eccleſ. non alienand. in* 6. & notauit Mol. *diſp.* 468. *concl.* 5. Hic autem conſenſus expreſſus debet eſſe, vt ſatis colligitur ex *cap.* 1. *de his quæ fiunt à Prælato*: vocatur enim talis conſenſus collaudatio, quæ approbationem, & expreſſum conſenſum denotat: & tradit Mol. *verſic.* 3. Vaſq. Bonac. *ſupra.* Debet tamen eſſe conſenſus à maiore parte capituli, & hic ſufficit; quia tunc capitulum conſentire cenſetur. An vero hic conſenſus debeat præſtari à Clericis in Capitulo congregatis, vel ſufficiat, ſi ſinguli ſeorſim conſenſum præſtent? Syluest. *verbo alienatio. q.* 5. *ad finem.* Vaſq. *dub.* 12. *ad finem. n.* 42. Bonac. *p.* 4. *n.* 7. cenſent ſufficere ſingulariter eſſe præſtitum. At credo probabilius contrarium cũ Hoſtienſ. & aliis apud Syluest. *ſupra.* Quia ſinguli ſeorſim ſumpti non faciunt collegiũ, neque capitulum, neque talis conſenſus ſingulorũ eſt conſenſus collegij. At in ſupradicto textu requiritur collegij conſenſus. Dicitur namque in *cap. ſine exceptione*, & cum totius cleri tractatu, atque conſenſu, &c. Item tractatus inter canonicos congregatos habendus eſt, vt de ſe conſtat. Ergo & conſenſus cum eodem modo vterque expoſtuletur. Item textus in *cap.* 1. 2. *&* 3. *de his quæ fiunt à Prælato*, de conſenſu conuentuali loquuntur. Inquit enim textus in *cap. continebatur*: ſi conuentu ſciente, & non contradicente. Item *cap. cum nos iam pridem. eodem tit.* ibi reclamante capitulo &c. Addit tamen, & bene Panormit. *d. cap. irrita. de his quæ fiunt à Prælato. n.* 7. & Mol. *diſp.* 468. *verſ.* 3. ſi capitulum ob bellum, vel aliam cauſam vrgentem abſit, debere Prælatum loco capituli alios Clericos ſubrogare, quibus cum tractet, & conſulat de re Eccleſiaſtica alienanda, & quorum conſenſum expoſtulet, illoque præſtito poterit alienare.

Sed quid ſi capitulo non conſentiente Prælatus alienet? Reſpondeo irritam eſſe alienationem ex *cap. irrita. cap. continebatur. De his quæ fiunt à Prælato, ſine conſenſu capit.* Excipe, niſi eam capitulum poſtmodum ratam habuerit ex *d. cap. cum nos pridem. De his quæ fiunt a Prælato*, &c. Et tunc reputanda eſt valida alienatio, non à tempore quo ratam eam capitulum habuit: quia tunc adſunt requiſita ad alienationem: ſic ex Panormit. *cap. irrita de his quæ fiunt à Prælato n.* 5. tradit Mol. *diſput.* 468. *verſ.* 3. *dictum eſt.* Aduerto tamen in noſtra ſocietate ſolum requiri tractatum cum conſultoribus more ſolito, non tamen eorum, neque collegij, aut illius immediati ſuperioris conſenſus, ſed ſolum expoſtulatur, & ſufficit Generalis conſenſus, iuxta *priuilegium Pij* 5. *editum anno* 1566. *& Gregor.* 13. *anno* 1575. & notauit Mol. *d. diſp.* 468. *concl.* 4.

11 Tertio requiritur conſenſus ſuperioris: habetur expreſsè tex. 1. 2. *&* 3. *de his quæ fiunt à Prælato. cap. Nulli de Rebus Eccleſ. non alienand. cap ſine exceptione.* 12. *q.* 2. *& aliis.* Hic ſuperior eſt Epiſcopus, ſeu Archiepiſcopus in ſua diœceſi pro alienatione rerum Eccleſiæ ſibi ſubiectæ. At pro alienatione monaſteriorum exemptorum regulariter eſt Prælatus, cui plenè ſubiiciuntur, vt Abbas in monaſteriis monachorum, Prouincialis in ordinibus mendicãtium, & in noſtra ſocietate ſolus Generalis, & cui ipſe cōmiſerit: ſic Azor. 2 *p. inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 1. *q.* 4. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. q.* 8. *p.* 4. *num.* 7. Vaſq *de reditib. cap.* 1. § 2. *dub.* 12. *fine.* Mol. *tractat.* 2. *diſput.* 468. *verſ. quarta concluſio.*

Nunquam tamen ſuperior, v.g. Epiſcopus alienare bona Eccleſiæ inferioris poteſt abſque illius Rectoris conſenſu: conſtat ex *cap. placuit.* 12. *q.* 2. *cap. ſi quis Epiſcopus.* 10. *q.* 2. *& cap.* 1. *De reb. Eccleſ. non alienand. lib.* 6. Quod ita verum habet, vt ſi Eccleſia inferior Rectore careat, & neceſſarium iudicet Prælatus bona illius alienare, debet conſtituere Eccleſiæ illius defenſorem, qui partes Rectoris agat, & abſq; illius conſenſu nequit alienationem facere: deciditur *cap.* 1. *de Rebus Eccleſ. non alienand. in* 6. & tradit Mol *tract.* 2. *diſp.* 468. *concl.* 5. Bonac. *d. diſp.* 3. *q.* 8. *p.* 4. *n.* 7. *circa finem.*

12 Quarto requiritur ſubſcriptio Clericorum in caſibus à iure expreſſis, qui tres tantum ſunt, venditio, permutatio, & donatio *cap.* 1. *de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capituli*: & tradit Azor. 2. *p. lib.* 9. *c.* 1. *q.* 4 Bonac. *diſp.* 3. *de contract. feudi. q.* 8. *p.* 4. *num.* 7. Mol. *diſp.* 468. *verſ.* 4. Aduerto cũ Armilla *verb. alienat.* §. 6. Leſſio *lib.* 2. *c.* 24. *dub.* 10. & Mol. & Bonac. *locis citatis* ſubſcriptionem neceſſario faciendam non eſſe manu propria Clericorum, aut Religioſorum, ſed ſufficere, ſi fiat manu Notarij; quia id habet conſuetudo Item in pluribus locis hanc ſubſcriptionem non requiri; ac proinde conſuetudini in hac parte ſtandum eſſe.

13 Quinto requiritur conſenſus Pontificis vbi *extrauagans*, *Ambitioſæ* fuerit recepta, quia ſic ibi cauetur. Quapropter omnibus illis caſibus, in quibus

tractatus,

Digitized by Google

tractatus; & conſenſus Clericorum, & Prælati expoſtulatur, qui ſunt quotieſcunque res aliqua immobilis, aut mobilis pretioſa alienanda eſt, vel hypothecanda, aut impignoranda, aut in feudum, emphyteuſimque tradenda, præter caſus à iure expreſſos, debet conſenſus Pontificis expoſtulari: ſic Bonac. *ſupra*, Barboſa *alleg.* 95. *n.* 66. & alij paſſim. Hic tamen Apoſtolicus conſenſus nunquam concedi ſolet, niſi præuia delegatione aliquorum, qui ſint in dignitate conſtituti, quibuſque committitur, vt ſi ipſis de vtilitate alienationis conſtiterit, aſſenſum nomine ſedis Apoſtolicæ præſtent, ſin minus denegent: ſic Barboſa *ſupra* cum Riccio *praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 94. *in* 1. *edit. & reſolut.* 80. *in* 2. Quod ſi quæras; an huiuſmodi conſenſus Apoſtolicus ex temporis diuturnitate præſumatur: Reſpondeo cum communi ſentẽtia præſumi, ſi lapſi ſint triginta, vel quadraginta anni poſt alienationẽ; quia ex diuturnitate tẽporis omnia præſumuntur geſta legitimè: niſi aliud manifeſtè conſtet ex inſtrumento alienationis, aut aliàs: ſic plutibus firmat Praxis Neapolit. *cap.* 88. Maſcard. *de probat. concl.* 416. *n.* 1. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 72. Bonac. *p.* 4. *n.* 7. *circa finem*, aduerſus alios oppoſitum ſentientes.

Ex his infertur alienationes factas, his conditionibus exiſtentibus, permiſſas eſſe, illis vero deficientibus prohibitas.

14 Sed inquires, an ſupradictæ conditiones ſeruandæ ſint in legato relicto ea clauſula appoſita, vt quoties Eccleſia voluerit illud alienare, & in proprios vſus conuertere, poſſit non ſeruata ſupradicta ſolemnitate? Negat Armilla *verbo alienatio n.* 19. Quaranta *in ſum. bullarum. verbo alienatio num.* 31. & 32. Riccius *Praxi, deciſ.* 67. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. q.* 8. *p.* 4. *n.* 8. Mouentur, quia illa conditio reiicienda eſt tanquam turpis, & habenda pro non appoſita, ſi quidem eſt iuri contraria. Item relictum Eccleſiæ incapaci retinendi ſub conditione vt retineatur, non eſt obligata retinere, ſed poteſt illud alienare.

Ergo ſimiliter relictum ſub conditione, vt poſſit alienare non ſeruata ſolemnitate, debet illud retinere, ſi ſolemnitatem in alienatione non ſeruat.

Cæterum mihi probabilius apparet, validam eſſe illam clauſulam in legato; ac proinde Eccleſiã alienare illud poſſe non ſeruata ſolemnitate. Moueor, quia tunc Eccleſia ex poteſtate accepta à teſtatore legatum alienat: teſtator autem poterat ſuam rem abſque ſolemnitate alienare. Ergo transferens rem Eccleſię, potuit cum ea poteſtate conferre. Secundo, teſtator potuit relinquere Eccleſiæ hæreditatem ea clauſula appoſita, vt poſt aliquot annos teneatur illam transferre in aliquem ex conſanguineis, quem Eccleſia elegerit: ſed ad hanc tranſlationem nullus conſenſus Pontificius, nulluſque tractatus requiſitus eſt, argum. *leg.* 1. & 3. *Cod. quando decreto opus non eſt*: & tradit Quaranta *verbo alienatio rerum Eccleſiæ, n.* 45. *limitat.* 16. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. cap.* 14. §. 7. *n.* 5. *in fine*. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 95. *n.* 61. Ergo neque etiam requiritur in noſtro caſu, cum in eo etiam ſit quoddam fideicommiſſum, & ex voluntate teſtatoris alienatio non procedit.

Neque obſtant contrariæ rationes. Ad primam nego reiiciendam eſſe illam conditionem, tanquam turpem & iuri contrariam, cum ius ſolùm prohibeat alienare res Eccleſiæ, quæ illius ſunt abſolutè; ſecùs illas quæ non ſunt abſolutè, & perpetuò Eccleſiæ, ſed quandiu Eccleſiæ placuerit illas retinere. Ad ſecundam reſpondeo eſſe diſparẽ rationem. Qui enim legat Eccleſiæ incapaci retinendi ea conditione, vt retineat, manifeſtè conſtat obſtare Eccleſiæ diſpoſitioni, ac proinde turpem eſſe illam conditionem, & reiiciendam. At qui legat, ea conditione, vt legatum alienet, quando voluerit, non opponitur diſpoſitioni, & iuri Eccleſiæ: hæc enim Eccleſia impedita non eſt alienare ſine ſolemnitate in omnibus caſibus, ſed ſolùm in illis, in quibus res Eccleſiæ ſibi abſolutè relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur, vt fit in præſenti, ſi quidem conceditur legatum pro tempore, quo ipſa Eccleſia illud retinere voluerit.

15 Sed quid dicendum de legato relicto ſub conditione, vt nunquam alienetur, poteritne ſeruatis dictis conditionibus alienari? Negant aliqui, ſi Eccleſia habeat alia bona, quibus poteſt vtilitati, pietati, & neceſſitati conſulere; quia tunc ſeruari poteſt talis conditio, neque eſt contraria iuri concedenti alienationem rerum Eccleſiarum in caſu vtilitatis, neceſſitatis, vel pietatis: & facit textus in *authent. de alienat. & emphyteuſi collat.* 9. §. *ſanctiſſimus*: vbi inquit Imperator res Eccleſiæ alienari poſſe pro captiuis redimendis, niſi eo pacto donatæ fuerint, ne alienari queant. Ne igitur hæc conſtitutio aliis iuribus concedentibus alienationem ex cauſa pietatis, neceſſitatis, vel vtilitatis contraria ſit, dicendum videtur prohibere alienationem, dum ſunt alia bona, quibus ſatisfieri neceſſitati, vel vtilitati, aut pietati poteſt, ſecùs cum non ſint. Et hic modus dicendi eſt ſatis probabilis.

At probabilius reputo alienari poſſe tale legatum, tametſi Eccleſia alia bona habeat, quæ alienare poſſit: ſic relatis Graffis, Hoſtienſ. Innocent. Panorm. tradit Syluest. *verbo alienatio. quæſt.* 28. Azor. 2. *part. inſtit. moral. cap.* 2. *quæſt.* 9. Ratio eſt: quia habere Eccleſiam bona alia, quæ alienare poſſit, non impedit quo minus illius legati alienatio ex cauſa pietatis, vtilitatis, vel neceſſitatis, & ſeruatis ſolemnitatibus iuris fiat. Sed quoties fit alienatio ex cauſa pietatis, vtilitatis, vel neceſſitatis, & ſeruatis iuris conditionibus, à iure permittitur. Ergo non poteſt teſtator contrariam conditionem apponere; quia non poteſt iuri derogare. Ergo ſi appoſita eſt, reiicienda eſt vt turpis: & hinc ſoluitur contrarium fundamentum. Ad textum in *authent. de alienat.* reſpondeo non poſſe legatum alienari pro captiuis redimendis, ſi eo pacto donatum fuit, vt non alienetur, niſi captiui extremam, vel valde grauem patiantur neceſſitatem: id enim operatur conditio, vt non pro quacunque neceſſitate alienari legatum poſſit.

16 Quod ſi inquiras; an ſuperiori qui præſtare debet conſenſum in huius legati alienatione, debeat conditio manifeſtari? Reſpondeo ſi impetrandus eſt conſenſus per modum diſpenſationis, qualiter ſolet à Pontifice impetrari, neceſſario facienda eſt mentio illius conditionis; quia Pontifex vel non concederet reſcriptum, vel non eodem modo, ſi talis ei conditio manifeſtaretur: ſic Riccius *deciſ.* 45. Bonac. *diſput.* 3. *de contract. quæſt.* 8. *part.* 4. *numer.* 9. At ſi conſenſus non per modum diſpenſationis; ſed per modum approbationis cauſarum ad alienationem requiſitarum præſtetur, non caret probabilitate mentionem illius conditionis omitti poſſe; quia illa conditio non immutat poteſtatem alienandi ex iuſta cauſa, & ſeruatis à iure conditionibus, magis quam ſi appoſita non eſſet, ac proinde in hac parte habetur pro non adiecta.

An in

Digitized by Google

§. III.

An in ceſſione iuris, & permutatione rerum Eccleſiaſticarum ſint ſupradictæ conditiones ſeruandæ.

1 *Duplex eſt ius acquiſitum, & acquirendum.*
2 *Tranſactio, remiſſio, aut concordia de rebus ab Eccleſia poſſeſſis fieri non poteſt abſque ſupradictis conditionibus.*
3 *In ceſſione legati relicti non eſt neceſſario ſeruanda ſupradicta ſolemnitas.*
4 *Caducitatem emphyteutæ poteſt Prælatus remittere.*
5 *Permutatio, alienatio eſt.*
6 *Cum alia Eccleſia an fieri poſſit, negant plures.*
7 *Probabilius eſt poſſe ſpectato iuris rigore, ſecus ex conſuetudine.*

1 DVplex ius cõſiderari poteſt. Primum acquirendum. Secundum acquiſitum. In ceſſione iuris acquirendi nulla eſt neceſſaria ſolemnitas; quia non eſt alienatio. Secùs in ceſſione iuris acquiſiti: ſic omnes Doctores.

2 Hinc fit tranſactionem, remiſſionem, aut concordiam aliquam de rebus ab Eccleſia poſſeſſis fieri non poſſe abſque debita ſolemnitate: quia tunc ius acquiſitum alienas: ſecùs vero ſi fiat de rebus, in qua ũ poſſeſſione Eccleſia nõ exiſtit: quia tunc non alienas, quod habet Eccleſia, ſed quod ſperas ſub dubio habere remittis pro alicuius rei certæ acquiſitione: ſic Rebuf. *in compend. alienat. num.* 21. Quaranta *ſum. bullar. verbo alienatio. num.* 20. & 43. *limit.* 12. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 65. Bonac. *diſp.* 3. *q.* 8. *p.* 4. *n.* 20.

3 Secundo fit in ceſſione legati relicti non eſſe neceſſario ſeruandam ſolemnitatem iuris, quia vt ſupra diximus ex probabiliori ſententia, illa ceſſio non eſt alienatio, quia non eſt iuris quæſiti, ſed acquirendi.

4 Fit tertiò poſſe Prælatum, qui eſt dominus directus emphyteuſis, remittere abſque prædicta ſolemnitate caducitatem emphyteutæ, qui incidit in commiſſum ob non ſolutam penſionem; quia illa remiſſio nõ eſt ceſſio alicuius iuris acquiſiti abſolutè, ſed acquirendi, ſi ipſe voluerit: ſic Iulius Clar. §. *emphyteuſis. q.* 10. *verſ. ſed nunquid*, Riccius *deciſ.* 135. & 136. Sanch. *lib.* 6. *de matr. diſp.* 4. *n.* 13. Rebello *de obligat. iuſtit. lib.* 13. *q.* 11. *n.* 7. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. c.* 14. §. 7. *n.* 5. Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *n.* 64. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. feudi. q.* 8. *par.* 4. *fine.*

5 Quod ſi de permutatione loquamur, conſtat manifeſtè permutationem alienationem eſſe; quia eſt tranſlatio dominij quod in vnam rem habes, & alterum loco illius acquiris; ac proinde fieri non poteſt ſine prædicta ſolemnitate *cap.* 1. *de his quæ fiunt à Prælato ſine conſen. capit.*

6 Solum eſt dubium; an hæc locum habeant in permutatione cum alia Eccleſia? v. g. an poſſis calicem pretioſum pro aliquo ornamento. & vnam hereditatem pro hereditate alterius Eccleſiæ permutare abſque prædicta ſolemnitate? Negat Quaranta *in ſumm. bullar. verbo alienatio. num.* 15. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. vbi de feudo quæſt.* 8. *part.* 4. *num.* 20. *verſic. ex quo patet.* Mouentur, quia in *cap. caſtellas*, 10. *q.* 2. & clarius in *cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. & *cap.* 1. *de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſ. capit.* & *in extrauag. Ambitioſæ*, eodem modo prohibetur permutatio, ac prohibetur venditio, & donatio; ſed apud omnes conſtat venditionem, & donationem rerum vnius Eccleſiæ celebrari non poſſe cum altera abſque prædicta ſolemnitate. Ergo neque permutationem.

7 Nihilominus ſpectato iuris rigore cenſeo probabilius permutationem fieri poſſe abſque prædicta ſolemnitate: ſic docet Riccius *prax. rerum fori Eccleſiaſtici deciſ.* 74. *in* 1. *edit.* & *reſolut.* 60. *in* 2. *deciſ.* 38. *in* 1. *edition.* & *reſolution.* 53. *in* 2. Triuiſan. *deciſ.* 16. *part.* 2. Auguſtin. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 95. *numer.* 55. Probant ex eo quod in permutationibus his Eccleſiaſticis omnino ceſſat ratio prohibitionis alienandi res Eccleſiæ, quæ eſt, ne res Eccleſiæ ab Eccleſia exeant, & prophanis vſibus applicentur: quod ſatis conſtat ex proœmio *extrauag. Ambitioſæ*: ibi *prophanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquiſitis medijs vſurpare præſumunt*: quæ verba cum ſint proœmialia cauſam finalem diſpoſitionis indicant, *leg. fin.* & ibi Panormit. *num.* 3. *ff. de heredib. inſtituend.* At ex his permutationibus res Eccleſiaſtica terminos Eccleſiæ non tranſgreditur, neque prophanis vſibus applicatur, ſed eodem modo Eccleſiaſtica manet, ac antea. Ergo aduerſus hanc permutationem non procedit lex prohibens: ſi quidem ſolum præſumi debet extendi ad ea, ad quæ extenditur finis in prohibitione intentus: iuxta textum in *cap. cum ceſſante. de Appellation.* Cæterum hæc ratio mihi non probatur: nam ex ea aperte ſequitur non ſolùm permutationem, ſed etiam venditionem, & donationem fieri poſſe abſque dicta ſolemnitate, ſi cum aliis Eccleſiis celebretur: quia etiam in donatione, & venditione alteri Eccleſiæ facta, non egreditur res terminum Eccleſiæ, neque prophanis vſibus applicatur: & tamen nemo dicet venditionem, aut donationem etiam inter ipſas Eccleſias fieri poſſe abſque dicta ſolemnitate. Ergo idem eſt affirmandum de permutatione. Quapropter dicendum eſt *extrauag. Ambitioſæ*, appoſuiſſe in proœmio non cauſam finalem, ſed impulſiuam ad illam prohibitionem faciendam, ac proinde etſi ceſſet, non ceſſare diſpoſitionem. Quod autem illa fuerit impulſiua, & non adæquatè finalis, inde colligitur; quia illa prohibitio non fuit denuò lata, ſed antiqua renouata, & confirmata. Antiqua autem prohibitio alienandi non ſolum facta eſt, ne res Eccleſiæ prophanis vſibus applicentur, ſed ne res Eccleſiæ pereant, ſed potiùs conſeruentur. qui finis ſine dubio læditur qualibet permutatione inter Eccleſias facta; quia multiplicatione permutationum paſſim res in interitum venit. Adde eſto concedamus in *extrauag. Ambitioſæ*, finem prohibitionis fuiſſe, ne res Eccleſiæ prophanis vſibus applicentur, dicere debemus eſſe finem non prohibitionis vtcumque, ſed prohibitionis ſub illis rigoroſis pœnis. Quocirca cum in permutatione, (& idem eſt de venditione, & donatione) cum aliis Eccleſiis res Eccleſiaſtica prophanis vſibus nequaquam applicetur; efficitur non contrahi ſupradictas pœnas. Omiſſa ergo hac ratione, hæc mihi videtur efficax, quæ ſumitur ex *cap. et enim*, §. *ſibi inuicem*, 10. *quæſtione* 2. dicente ſibi inuicem rectè permutant cum vtriuſque indemnitate, eorum ſcilicet conſenſu interueniente, qui ſupra referuntur: & ex *capite primo de rebus Eccleſ. non alienand.* ibi *non licet Epiſcopo, vel Abbati terram vnius Eccleſiæ vertere ad aliam, quamuis ambæ in eius ſint poteſtate, tametſi commutare voluerint terras earum, cum conſenſu ambarum partium faciat.* Item ex *clement. tertia in capit. ad quæſtionem. De rerum permutat.* reſpondente huic quæſtioni in hæc verba, *cum de dictis parochialibus Eccleſiis per ſe queat permutatio celebrari;* &

in per

in permutatione poſſeſſionum per ſe non ſit inhibitum, ſi altera ratione poſſeſſionum alteri præponderet, pecuniam poſſe refundi de ipſarum poſſeſſionibus ad inuicem, prout viſum fuerit expedire, refuſa certa pecuniæ quantitate, poterit contractus permutationis iniri, ſic tamen quod illi contractus nequaquam ſibi inuicem miſceantur. Ex his ergo conſtat permutationem bonorum Eccleſiaſticorum inter Eccleſias fieri poſſe conſentiente Prælato.

Neque obſtat aliquos text. eodem modo prohibere permutationem, ac prohibent donationem, & venditionem; quia ſufficit quod in aliis textibus permittatur permutatio inter Eccleſias, non tamen venditio, & donatio: & text. quantum fieri poteſt, debent eſſe conformes, neque admittenda eſt illorum correctio ſine claro fundamento.

Verum etſi ſpectato iuris rigore hoc ita ſit: at ex conſuetudine recepta eadem ſolemnitas in permutatione, ac in venditione, & donatione requiritur, idemque Apoſtolicus conſenſus: & tradit Riccius *reſolut.* 60. *in fine, & reſolut.* 35. *in fine.* Barboſa *alleg.* 95. *num.* 57. *fine.*

§. IV.

An ſupradictæ conditiones ſeruandæ ſint in conceſſione feudi, & emphyteuſis.

1 *In prima conceſſione ſeruandæ ſunt dictæ conditiones.*
2 *Illis poſitis dari poteſt feudum, & emphyteuſis in perpetuum, etiam hæredibus extraneis.*
3 *Pro feudo iam conceſſo renouando non ſunt neceſſaria dictæ conditiones.*
4 *Tres conditiones requiruntur, vt non reputetur noua alienatio, ſed prioris renouatio.*
5 *Quando emphyteuſis Eccleſiaſtica cenſenda ſit tranſire ad hæredes extraneos, &c. Breuiter reſpondetur ſub multiplici diſtinctione.*

1 Si emphyteuſis & feudum, concedendum primo eſt, non eſt dubium ſeruandas eſſe dictas conceſſiones. Tum quia ita habetur in *cap.* 1. *de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſ. capit.* Tum quia in *extrauag. Ambitioſæ* excipitur emphyteuſis in caſibus à iure permiſſis, ergo extra illos procedit prohibitio facta. Caſus autem à iure permiſſus eſt res ſolita dari in emphyteuſim, ad cuius veritatem fateor ſufficere vnicam conceſſionem, vt multis probat Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 26. *num.* 3. Barboſa *alleg.* 95. *num.* 36. Ergo extra hunc caſum ſeruandæ ſunt conditiones ſupradictæ. Deinde quia conceſſio feudi, ſeu emphyteuſis eſt vera alienatio dominij vtilis, & cuiuſdam Eccleſiaſticæ ſeruitutis. Requirit ergo conditiones ad alienationem expoſtulatas: ſic omnes Doctores.

2 Poſitis autem ſupradictis conditionibus poteſt feudum, & emphyteuſis in perpetuum dari, etiam pro hæredibus extraneis: ſic aliis antiquioribus relatis docent, Couaruuias 2. *var. cap.* 17. *num.* 4. *&* 5. Iulius Clar. *lib.* 4. *ſentent.* §. *emphyteuſis. quæſt.* 6. *num.* 4. *& q.* 28. *n.* 5. 9. *&* 10. Vaſq. *de reditib. c.* 2. §. 2. *dub.* 16. *n.* 57. Mol. *diſp.* 469. *concl.* 1. & conſtat ex *Authent. de alien. & emphyteuſi.* § *licentiam:* vbi corrigitur *Authent. de non alienand.* § *emphyteuſim,* concedens emphyteuſim ſolum ad vitam accipientis. Ratio eſt manifeſta; quia ius canonicum, cui in hac parte ſtandum eſt, omnem venditionem, donationem, permutationem, & emphyteuſim prohibet non ſeruata iuris ſolemnitate: ea tamen omnia abſque vlla exceptione concedit, ſi ſolemnitas obſeruetur. Ergo emphyteuſis concedi poteſt in perpetuum. Et confirmo: quia alienatio per venditionem, aut donationem facta maior eſt, quam per emphyteuſim perpetuam, cum in venditione transferatur dominium directum, in emphyteuſi ſolum vtile: ſed concurrente ſolemnitate iuris licet venditio, & donatio rerum Eccleſiaſticarum. Ergo etiam licere debet emphyteuſis.

3 At ſi feudum, & emphyteuſis non denuo concedenda ſunt, ſed antiqua, & iam conceſſa renouanda, non petit talis renouatio conditiones à iure requiſitas in alienatione rerum Eccleſiæ, modo illa res non ſit denuo Eccleſiæ incorporata. Probo, quia illa renouatio non reputatur alienatio, ſed continuatio prioris alienationis factæ: & ita tradit Quaranta *in ſumm. bullar. verbo alienatio rerum Eccleſiæ. num.* 39. *&* 40. Menoch *de arbitr. caſu* 81. *a num.* 5. *& conſ.* 66. *num.* 31. *& conſ.* 79. *num.* 1. *& ſeqq.* Mol. *diſp.* 469. *concluſ.* 5. Couarruuias 2. *var. cap.* 17. *num.* 4. Vaſquez *in opuſcul. de reditib. cap.* 2. §. 2. *dub.* 16. *num.* 57. Bonac. *diſp.* 3. *de contract. quæſt.* 8. *p.* 4. *num.* 30. Gonzalez *reg.* 8. *cancellar. gloſſa* 6. *num.* 194. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 95. *num.* 29. & alij apud ipſos.

4 Vt autem renouatio illius feudi, & emphyteuſis continuatio prioris alienationis reputetur, & non noua alienatio, tres requiruntur conditiones. Prima, vt eodem modo concedatur, ac priùs fuit conceſſa, ita vt ſi priùs emphyteuſis non ſe extendit ad hæredes extraneos, neque in renouatione extendatur: & ſi pro vita vnius tantum conceſſa fuit, non concedatur pluribus. Qualibet enim variatione in his facta non cenſebitur continuatio antiquæ emphyteuſis, ſed noua emphyteuſis conceſſio: ſic Iulius Clar. §. *feudum. quæſt.* 13. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.* 26. *in vtraque edition.* Marcus Anton. Genuenſ. *cap.* 60. *num.* 6. Barboſa *d. allegat.* 95. *num.* 32. Mol. Bonac. & alij *locis citatis.* Secunda conditio eſt, vt adſit euidens Eccleſiæ vtilitas in hac renouatione, ſicut adfuit in antiqua conceſſione, alias illicita erit: ſic Barboſa *n.* 34. Riccius *deciſ.* 5. *in vtraque edit.* Cæſar de Graſſis *deciſ.* 4. *de locato.* Ex quo fit, ſi datum fuit prædium ſterile in emphyteuſim, vt ſic ad culturam reduceretur, & finita emphyteuſi iam non ſterile, ſed fructiferum redditum eſt, renouari non poteſt emphyteuſis, niſi ex noua cauſa vtilitatis Eccleſiæ ſuperueniente. Tum quia prima ceſſauit. Tum quia moraliter reputatur alia res ab ea, quæ data fuit primo: ſic Marc. Anton. Genuenſ. *cap.* 60. *n.* 6. *verſ. primus.* Praxis Epiſcopal. *cap.* 1. *num.* 32. Barboſa aliis relatis 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 95. *num.* 33. Eſt autem ſufficiens cauſa renouandi emphyteuſim remuneratio obſequij in ea facti; quia ſic excitantur alij ad ſimiles meliorationes faciendas, & peculium Eccleſiæ augetur, quod fortè ceſſaret, ſi ſcirent emphyteutæ rem ſterilem accipientes finito tempore ſignato conductionis ſibi emphyteuſim reddendam non eſſe: ſic Caldas Pereira *de nomine emphyt. q.* 11. *n.* 60. *& q.* 12. *n.* 2. Barboſa *num.* 26. Tertia conditio eſt, vt res non ſit iterum Eccleſiæ incorporata; quia per incorporationem omnino extinguitur prima alienatio, & res facta eſt Eccleſiæ, ac ſi ab ea nunquam diſceſſiſſet: ſic Mol. *diſp.* 468. *concluſ.* 8. *vſque in finem.* Bonac. *diſp.* 3. *de contract. quæſt.* 8. *p.* 4. *n.* 30. Dicitur autem Eccleſiæ incorporata, quoties ij, ad quos adminiſtratio pertinet, decernunt eam non alienare:

alienare, præſumitur autem ſic decretum eſſe, ſi finita emphyteuſi anno integro adminiſtrator ab illius renouatione abſtinuerit: ſic Mol. *tr.2. de iuſt. diſp.* 468. *circa fi.* Ex his infertur rem ſemel alienatam cũ ſolemnitate effici perpetuo alienabilem abſque ſolemnitate: ſic pluribus comprobat Gonzales *reg. 8. cancellar. gloſſa 6. num.* 194. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici decis.* 26. Barboſa *alleg.* 95. *num.* 32. Quod intelligendum eſt, ſi adſint ſupradictæ tres conditiones.

5 Sed inquires, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica cenſenda ſit tranſire ad hæredes extraneos, quando in perpetuum, quando pro tempore determinato.

Plura in hoc quæſito inuoluuntur, quæ latiorem explicationem expoſtulant, illis ergo pro tenuitate noſtra ſatisfaciemus, cum de emphyteuſi erit ſermo. Breuiter nunc reſpondemus. Primo, ſi conceſſio ſit facta cum expreſſione in perpetuum, ſeu ad quoſlibet ſucceſſores, aut hæredes, quos emphyteuta voluerit relinquere, clarum eſt, eſſe conceſſionem in perpetuum, quam diximus etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica fieri poſſe: ſic aliis relatis docet Mol. *tract.2. de iuſtit. diſp.* 469. *concl.* 1. Vaſquez & Couar. ſtatim allegandi. Dubium tamen eſt, an talis conceſſio non ſolùm ad hæredes deſcendentes, ſed etiã aſcendentes, & extraneos tranſeat. Et de emphyteuſi priuata omnes conueniunt extendi. De Eccleſiaſtica ſunt variæ ſententiæ: probabilius credo ad aſcendentes, & extraneos extendi, ex *Authent. de alienat. & emphyteuſi §. licentiam*: & quia aſcendentes propriiſſimè hæredes ſunt; & quia ab Eccleſia conceſſa eſt facultas alienãdi res Eccleſiæ in perpetuum ſeruatã ſolemnitate: quod fieri non poſſet in emphyteuſi, ſi ad extraneos, & aſcendentes non tranſiret emphyteuſis: & ita docet Couarru. 2. *var. cap.* 17. *num.* 5. *concl.* 4. Mol. *tr.2. de iuſtit. diſp.* 469. *poſt primam concl* Iulius Clarus *lib.4. ſenten. §. emphyteuſis. q.* 28. *n.* 6. Secundo, reſpondeo, ſi res Eccleſiæ detur in emphyteuſim pro ſe ſuiſque hæredibus, tertiam generationem non tranſcendit, neque ad hæredes extraneos deuenit, ex text. *in Authent. de non alien. §. emphyteuſ.* ſic pluribus relatis firmat Cou. 2. *var. cap.* 17. *num.* 5. Vaſquez *in opuſc. de reditib. cap.* 2. §. 2. *dub.* 17. *n.* 59. Nomine autem hæredum non ſolum viri, ſed feminæ debent intelligi, ex *ſuprad. §. emphyteuſ.* & multis exornat Couar. *cap.* 18. *n.* 1. & Vaſquez *loco citato.* Tertiò, reſpondeo, ſi data ſit emphyteuſis alicui pro ſe, ſuiſque filiis, inter filios æqualiter eſt emphyteuſis diuidenda, neque poteſt pater vni aſſignare omiſſis aliis: quia filiis non competit emphyteuſis ex voluntate patris, ſed ex voluntate domini concedentis emphyteuſim: quam voluntatem pater mutare non poteſt *c.* 5. *in princ. de ſucceſſ. feudi*; tradit aliis relatis Couar. *d. c.* 18. *n.* 2. Mol. *diſp.* 474. *verſ. quando parens.* Vaſq. *dubio illo* 17. *n.* 60. Excipe tamen niſi aliud expreſsè à concedente eſſet determinatum: quod ſatis colligeretur, ſi diceret; concedo tibi, tuiſque liberis, vt ipſis tanquam hæredibus deferatur: tunc enim voluntati patris prælectio relinquitur, ſicut & melioratio: ſic Vaſquez *num.* 6. & Couar. *ſup. n.* 2. *concl.* 4. Quarto, reſpondeo, ſi emphyteuſis data ſit alicui pro ſe ſuiſq; filiis, & deſcẽdentibus, ad extraneos non tranſit, neque ad aſcendentes; competit tamen filiis, tametſi hæredes non ſint, ſed hæreditatem renunciauerint; quia illis relinquitur non qua ratione hæredes ſunt; ſed quia ſũ filij, & emphyteutæ deſcendentes Vaſq. *n.* 61. Cou. *n.* 2. *concl.* 5 Quintò reſpondeo, ſi alicui, eiuſq; filiis, & hæredibus emphyteuſis relinquatur, ad filios deueniat ſi hæredes ſint; quia dictio copulatiua, *& hæredibus*, denotat rationem relinquendi filiis emphyteuſim, non eſſe tantum, quia filij ſunt, ſed quia hæredes eſſe præſupponuntur: ſic Cou. *n.* 16. Vaſq. *n.* 61. Ex vi tamen huius conceſſionis, ſi emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt, quæ ſua natura ad extraneos nõ tranſit, non competit hæredibus extraneis. Secus vero ſi ex ſua natura ad hęredes extraneos tranſmittatur, vt eſt emphyteuſis ſæcularis: quia dictio illa, *& hæredibus*, non limitat ſignificatũ filij, vt ad ſolos filios hæredes debeat emphyteuſis deuenire, ſed potiùs illius ſignificationẽ auget, vt faciat hunc ſenſum, deueniat ad filios, quia hi iam hæredes præſupponuntur, & deueniat etiã ad eius hæredes, &c. ſic docuit Cou. & Vaſq. *ſup.* Sextò, reſpondeo, ſi data fuerit emphyteuſis alicui, eiuſque liberis, abſque eo quod addatur hæredibus, & ſucceſſoribus, liberis competit, tametſi patris hæreditatem repudient; quia talis emphyteuſis non eſt hæreditaria, ſed ex pacto: ſic Cou. 2. *var. cap.* 18. *n.* 4. *verſ.* 7. Secùs dicendum eſt, vt ipſemet Couarru. ex Bart. notat, in feudo illa forma relicto; quia feudum nunquam poteſt ad filios repudiantes hæreditatem patris deuenire, tametſi hæreditarium non ſit, ex text. in *cap.* 1. *An agnati, & filij.* Septimò, reſpondeo, ſi nulla facta mentione filiorum, hæredum, aut ſucceſſorum Titio emphyteuſis concedatur, talis emphyteuſis hæreditaria non eſt; ac proinde ad filios non hæredes pertinere poteſt. Secus dicendum de feudo, quod nunquam ad filios non hæredes pertinet, bene tamen ad agnatos. Quod ſi inquiras, quando dicatur emphyteuſis, aut feudum hæreditarium, quando ex pacto? Reſpondeo hæreditarium dici, quando expreſsè in conſtitutione feudi, vel emphyteuſis mentio fit hęredum, vt ſi dico tibi, tuiſque hæredibus, &c. Non hæreditarium eſt, quando nulla mentione facta hæredum relinquitur, vel quando relinquitur alicui, eiuſque liberis, & deſcendentibus: hęc omnia latè, & optimè defendit Iulius Clar. *lib.* 4. *ſentent.* §. *emphyteuſis. quæſt.* 16. Aluar. Valaſc. *de iure emphyteut. quæſt.* 43. & 44. Mol. *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 472. *per totum.*

§. V.

Quæ conditiones in alienatione iuris patronatus, & ſepulchrorum ſeruandæ ſint.

1 *Ius patronatus inter bona immobilia computatur.*
2 *Qua ratione alienari poſſit.*
3 *Ius ſepulchri vendi non poteſt.*
4 *Ius ſepulchrorum, & patronatus qua ratione ad ſucceſſores deueniat.*

1 CONſtat ius patronatus inter bona immobilia, vel ſaltem mobilia pretioſa computandum eſſe; ac proinde ſi apud Eccleſiam exiſtat, alienari non poteſt à Rectore, non ſeruatis ſupradictis conditionibus, illis vero ſeruatis alienabile eſt; quia nullibi ſpecialis eius alienatio interdicitur.

2 Aduerto tamen per venditionem illius directè factam nunquam alienãri poſſe: quia vt dicemus diſput. de Simonia; pretio adæquari non poteſt; quia eſt quid ſpirituale. At conſequenter benè vendi poteſt vendita hæreditate, cui tale ius annexum eſt, vt latius ibi; & pluribus comprobat Lamberrin. *libro* 1. *de iure patronatus.* 2. *part. quæſt.* 3. *art.* 15. *num.* 4. Item alienari poteſt

Digitized by Google

poteſt per donationem; quia in hac nulla rebus ſacris irreuerentia committitur: quæ donatio ſi fiat Eccleſiæ, vel loco pio, non indiget Epiſcopi conſenſu, indiget tamen ſi fiat laico: text. in *cap. quod autem, & c. illud. de iure patronat.* & tradit Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. p. 2. quæſt. 1. art. 2. & 3.* Rochus de Curte *de iure patron.* verbo *ipſe velit. quæſt. 7. num. 16.* Mol. *de primog. lib. 1. cap. 24. num. 13.* Item poteſt alienari permutatione cum iure patronatus alicuius Eccleſiæ, vel loci pij, & hoc abſque Epiſcopi licentia, ex text. *in cap. Nemini 16. quæſt. 7.* & tradit gloſſa *cap. cum ſæculum, verbo emptorem & clem. 2. verbo libere de iure patronat.* Si autem permutatio fiat cum priuato, Epiſcopi conſenſum neceſſario requirit, ſi ius patronatus ſit Eccleſiæ; ſi vero ſit ius patronatus priuatum, probabilius etiam eſt requiri Epiſcopi conſenſum: tradit Roch. Curte *ſupra q. 16. n. 30.* Lambert. *quæſt. 3. art. 1. 2. & 3.* Mol. *num. 14.*

3 Quod ſi de iure ſepulchrorum loquamur (quod vt ipſe, ſuique hæredes, ſucceſſores, & quicunque ab eo ſignati, in loco ab Epiſcopo benedicto ſepeliantur, & nullus alius) certum eſt vendi non poſſe; quia eſt quid ſpirituale. Excipe tamen, niſi vendatur tanquam acceſſorium alicuius prædij habentis hoc ius; ſi tamen prædium ita habet ius illud ſibi annexum, vt nulla alia via, ius ad ſepulchrum pateat, niſi per illud prædium: tunc enim, vendito prædio transfertur & ius ad ſepulchrum, ſicuti de iure patronatus dictum eſt.

4 Qua vero ratione ius patronatus, & ius ſepulturæ ad ſucceſſores deuenire poſſit, non eſt huius loci diſputare, videatur Mol. *de primogen. d. cap. 24.* Couarruuias *2. var. cap. 18. à num. 8.*

§. VI.

An alienatio rerum Eccleſiaſticarum abſque iuſta cauſa, vel ſine debita ſolemnitate valida ſit tam in foro externo, quam conſcientiæ.

1 *Abſque cauſa legitima alienatio facta nulla eſt, tametſi aliqui contrarium ſentiant.*
2 *Quid dicendum eſt, etiam ſi Eccleſia exiſtimauerit cauſam legitimam adeſſe?*
3 *Si alienatio facta eſt pro ſatisfaciendis debitis, debet creditor probare pecuniam mutuatam verſam eſſe in Eccleſiæ vtilitatem.*
4 *Si adfuit cauſa legitima, tametſi conditiones alienationis non fuerint ſeruatæ, plures cenſent alienationem valere.*
5 *Probabilius eſt non valere, tam in foro externo, quam conſcientiæ.*
6 *Res alienata Eccleſiæ abſque legitima cauſa, vel debita ſolemnitate Eccleſiæ reſtituenda eſt, cum omnibus eius fructibus.*
7 *Quæ ſint pœnæ alienantium abſque cauſa, vel debita ſolemnitate.*

1 Quoad primum attinet, ſi alienatio fiat abſque cauſa legitima, gloſſa *in ſum. 12. quæſt. 2. & cap. ſine exceptione. verbo profuturum 12. quæſt. 2.* & alij quos referunt Panormitan. & Couarruuias *locis allegandis*; ſentiunt validam eſſe alienationem, dari tamen Eccleſiæ reſtitutionem in integrum: iuxta textum in *cap. 1. de in integrum reſtitut.* Mouentur; quia non indigeret Eccleſia beneficio reſtitutionis, ſi contractus nullus eſſet: quia beneficium reſtitutionis eſt remedium extraordinarium, quod non datur ei, cui iure remedium ordinarium competit. *leg. in cauſæ. C. 2. ff. de Minorib.* At ſi alienatio ipſo iure nulla eſt facta abſque legitima cauſa, remedium ordinarium nullitatis competeret Eccleſiæ, & ceſſaret beneficium reſtitutionis in integrum. Ergo dicendum non eſt, eſſe nullam alienationem.

Cæterum omnino tenendum eſt deficiente legitima cauſa alienandi, alienationem nullam eſſe, non ſolùm in foro externo, ſed conſcientiæ: ſic docent Panormit. *c. 1. de in integr. reſtitut. num. 17. cap. tua de his quæ fiunt à Prælato, num. 8. cap. nulli de rebus Eccleſ. non alien. num. 7.* Couarruuias plures referens *lib. 2. var. cap. 17. num. 2.* Molin. *de contract. lib. tract. 2. diſp. 468. verſ. ſexta concluſio*: Bonac. ſupponit *diſp. 3. de contract. feudi. quæſt. 8. p. 4. num. 5.* Probatur manifeſtè ex *cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* in quo textu declaratur nulla alienatio, quæ in vtilitatem Eccleſiæ non cedit: & *cap. 1. de rebus Eccleſ. non alienand. in 6.* declaratur alienatio irrita, cui defecit legitima cauſa alienationis, cui conſentit *extrauag. Ambitioſæ, eodem tit.* Neque obſtat contrarium fundamentum: ex duplici enim capite Eccleſia poteſt petere ſibi reſtitui rem alienatam: Primo, ſi abſque legitima cauſa alienauit; & tunc non petit reſtitutionem, quaſi validus fuerit contractus alienationis factus, ſed petit reſtitutionem rei, cuius dominium transferre in alium non potuit. Secundò, petere poteſt rei alienatæ reſtitutionem, quia eſto fuerit alienata ex legitima cauſa, & debita ſolemnitate: at fuit in pretio enormiter læſa, & ratione enormis læſionis reſtitutionem in integrum petere poteſt, iuxta textum in *cap. ad noſtram. de Rebus Eccleſ. non alienandis.*

2 Sed quid, ſi Eccleſia exiſtimauit cauſam legitimam adeſſe? Plures Doctores firmant validum eſſe contractum; quia ſaltem in foro externo cauſa adfuit legitima. Neque credendum eſt Eccleſiam velle alienationem bona fide factam irritare: ſic gloſſa *cap. ad noſtram. de Rebus Eccleſ. non alienand. verbo enorme*: Felin. *cap. quæ in Eccleſiarum. de conſtitution. col. 1.* & alij quos refert, & ſequitur Couarruuias *2. var. cap. 17. num. 2.* Mol. *de contract. tract. 2. diſp. 468. concluſ. 6.* Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi quæſt. 8. p. 4. num. 6. fine.* Addunt etiam ſupradicti Doctores, Mol. & Couarruuias, in contractu adeſſe cauſam legitimam, ſi in eo ſeruata fuerit forma à iure præſcripta, tametſi Eccleſia admittatur ad probandum illegitimitatem cauſæ, ſi ſe videt deceptam. Cæterum etſi ſupradicta ſententia valde probabilis ſit, probabilior mihi videtur negans valere talem contractum. Tum quia text. abſolutè irritant alienationem ſine cauſa factam, ſed præſumptio cauſæ non infert cauſam, ergo non infert valorem in alienatione. Tum quia rarò, aut nunquam poſſet declarari contractus nullus; ſi quidem celebrantes contractum, præſumi debent ſibi viſum fuiſſe iuſtam habere cauſam contrahendi, & ita tenet Nauarr. *com. de alienat. rerum Eccleſiæ, num. 9. verſ. octauo annoto.*

3 Aduertunt tamen, & benè Couarr. & Mol. *ibi. & diſp. 300. per totam*, ſi alienatio bonorum immobilium, vel mobilium pretioſorum facta ſit pro ſatisfaciendis Eccleſiæ debitis, æreque alieno ſoluendo, obligatum eſſe creditorem probare pecuniam mutuatam verſam fuiſſe in Eccleſiæ vtilitatem, alioquin alienatio non tenebit. Ratio eſt; quia alienatio horum bonorum abſque legitima cauſa non tenet, ſed quando pecunia mutuata verſa non eſt in vtilitatem Eccleſiæ, Eccleſia non tenetur illam ſoluere, vt expreſsè habetur *Authent. hoc ius porrectum. C. de*

C. *de ſacroſanct. Eccleſiis.* & *cap. 1. §. hoc ius porrectum.* 10. *quæſt. 2.* & *leg. 3. tit. 1. part. 5.* Ergo non adeſt cauſa legitima alienandi, dum non probatur à creditore obligatam ſibi eſſe Eccleſiam ad debiti ſolutionem.

4 Quoad ſecundũ attinet de defectu ſolemnitatis requiſitæ. Non deſunt Doctores graues, qui ſentiant validam eſſe alienationem, modo adfuerit legitima cauſa: ſic Nauarr. *com. de alienat. rerum Eccleſ. num.* 17. Azor. 2. *part. inſtit. lib. 9. cap. 1. quæſt. 9. fine.* Sylueſt. *verbo alienatio. num.* 13. Angel. *eodem num.* 14. Rodriq. *t. 1. quæſt. regul. quæſt. 27. art. 9.* Quaranta *ſum. bullar. verb. alienatio. num. 34.* & 50. Probarique poteſt, primo, quia ad æquatus finis ſtatuendi has ſolemnitates in alienatione eſt, ne Eccleſiæ fiat præiudicium. Ergo ſi conſtat nullum præiudicium fieri, ceſſat prohibitionis ratio, ergo ceſſat prohibitio. Secundo. Contrahenti cum Eccleſia abſque dicta ſolemnitate liberum non eſt ſtare contractui, aut illum reiicere, ſed neceſſariò ſtare debet contractui, dum ab Eccleſia non repellitur; vt multis comprobat Sarmiento 1. *part. de reditib. c.* 2. *num.* 18 Prax. Neapolit. *cap.* 88. *num.* 1. Ergo ſignum eſt contractum valere, alias licitum illi eſſet ab eo reſilire.

5 Nihilominus probabilius cenſeo talem alienationem inualidam eſſe, tam in foro externo, quam in conſcientia, ſic aliis relatis Couarru. 2. *var. cap.* 17. *num.* 2. Mol. Theolog. *tract. 2. de iuſtit. diſp.* 468. *concluſ.* 6. Vaſq. *in opuſc. de reditib. dub.* 14. Sarmiento 1. *part. de reditib. cap.* 2. Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi. quæſt. 8. p. 4. num.* 10. Fundamentum præcipuum ſumitur ex variis textibus, in quibus alienatio bonorum Eccleſiæ abſque debita ſolemnitate facta expreſsè irritatur: ſic enim conſtat ex *cap. ſine exceptione.* 12. *quæſt. 2. cap. tua. de his quæ fiunt à Prælato. cap. Nulli. de rebus Eccleſ. non alien.* & *cap. 1. eodem tit. in 6.* & *clem. 1.* & *extrauag. Ambitioſæ. eodem.* Finis autem huius irritationis non eſt læſio, & fraus Eccleſiæ, quæ hoc, vel illo caſu contingere poſſet omiſſa ſolemnitate in contrahendo, ſed eſt læſio, & fraus, quæ communiter, & in plurimum ex illius omiſſione ei poteſt prouenire. At hic finis ſemper perſeuerat, quantumuis vnus vel alius contractus factus fuerit in Eccleſiæ vtilitatem. Ergo contractus, in quo eſt omiſſa ſolemnitas, ſemper manet irritus. Et confirmari hoc poteſt; quia probata in foro externo omiſſione ſolemnitatis in contractu, declaratur contractus irritus, tametſi probetur in fauorem Eccleſiæ factum fuiſſe. Ergo etiam in foro conſcientiæ ſic debet reputari; quia forum conſcientiæ externo conuenit, cum externum falſæ præſumptioni non innititur, vt ſæpè dictum eſt.

Ex his manet ſoluta prima ratio contraria. Ad ſecundam concedo in foro externo non permitti contrahentem cum Eccleſia, vel minore abſque ſolemnitate reſilire à contractu in pœnam fraudis, quam præſumitur contrahendo intentaſſe. Quapropter ad has fraudes vitandas, & Eccleſiæ vtilitati proſpiciendum conceditur Eccleſiæ, vt ſi ipſa velit ſtare contractui facto abſque ſolemnitate, alius non poſſit reſilire; ſi verò velit illum repellere, cenſetur repulſus: ſic optimè tradit Sarmient. & Vaſquez *ſupra.*

Aduerto tamen hanc approbationem contractus debere Eccleſiam ſolemniter facere; quia tunc de nouo contrahit; ſi quidem prior contractus nullus fuit ipſo iure: ſic Vaſquez *de reditib. d. cap. 2. §. 2. dub. 14. fine.*

6 Ex ſupradictis conſtat rem alienatam ab Eccleſia abſque legitima cauſa, vel debita ſolemnitate reſtituendam eſſe Eccleſiæ cum omnibus eius fructibus, & prouentibus deductis expenſis; quia contractus nullus fuit; conſtat ex *cap. ſi quis. de rebus Eccleſ. non alienand.* & tradit Mol. *diſp.* 468. *concl.* 6. Vaſquez *de reditib. cap. 2. §. 2. dub.* 15. Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi. quæſt. 8. p. 4. num.* 12.

Eccleſia vero non tenetur pretium illi reddere. Primo, ſi mala fide contractus celebratus eſt; quia ob delictum commiſſum pretio priuatur emptor in Eccleſiæ vtilitatem; ex *l. iubemus.* & *ex Auth. qui res. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* ſic Mol. Bonac. *ſupra.* Secundo, ſi ex tali contractu locupletior Eccleſia facta non eſt, tametſi bona fide ex parte emptoris contractus fuerit celebratus; quia tunc non Eccleſia, ſed is qui nomine Eccleſiæ contraxit, tenetur emptori pretium reddere, & indemnem ſeruare. Secus vero ſi Eccleſia pretium retinet, vel locupletior ex contractu facta eſt; quia tunc ipſa tenetur: ſic Mol. Vaſquez & Bonac. *locis citatis.* Emptor autem in tali caſu retinere rem Eccleſiaſticam, aut eius fructus poteſt titulo recompenſationis pretij ſibi reddendi, dum pretium ſibi ab Eccleſia non redditur, ſic Vaſquez, & Bonac. *ſupra.*

7 Tandem inquiri poterat, quæ pœnæ eſſent impoſitæ alienantibus, vel alienatum recipientibus extra caſus à iure permiſſos, vel abſque debita ſolemnitate? Reſpondeo nullam ipſo iure pœnam impoſitam eſſe, locis illis, in quibus *extrauagans Ambitioſæ* recepta non eſt: illam autem in hac parte ferè nullibi eſſe receptam teſtatur Sylueſt. *verbo alienat. quæſt.* 15. Sarmiento 1. *part. de reditib. cap. 2. num.* 20. Vaſquez *eodem in opuſcul. cap. 2. §. 2. dub. 7. num.* 32. Bonac. *diſp. 3. de contract. feudi. quæſt. 8. p. 4. num.* 14. Suar. *t. 5. de cenſur. diſp. 23. ſect. 6. n. 3.* Nauar. *ſum. cap. 27. num.* 149.

Verum illis in locis, in quibus dicta extrauagans conſtitutio recepta eſt, puniuntur alienantes, Epiſcopi, & Abbates interdicto ab Eccleſiæ ingreſſu, in quo ſi per ſex menſes perdurauerint ſuſpenduntur à regimine, & adminiſtratione tam in temporalibus, quam ſpiritualibus Eccleſiæ, cui præſunt. Quod ſi alienantes inferiores Epiſcopis, & Abbatibus ſint, priuentur beneficio, vel officio illius, cuius bona alienare præſumpſerunt, inſuperque excommunicationem incurrunt, qua etiam recipientes alienatum comprehenduntur. Conſtat ex ſupradicta conſtitutione.

TRA

Digitized by Google

TRACTATVS XIII.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

AD Religionem pertinet de beneficiis tractare. Tum quia ſunt annexa ſpirituali officio, & miniſterio. Tum quia ſunt ſtipendia & merces in miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentationem deſignata. Huiuſmodi tractatus ſex diſputationes continebit. Prima erit de beneficiorum natura, de qualitatibus, & effectibus. Secunda de iis, qui beneficia prouidere poſſunt. Tertia de forma ſeruanda in illorum prouiſione. Quarta de iis, quibus beneficia ſunt conferenda. Quinta de beneficiorum vtilitatibus, & oneribus. Sexta de beneficiorum vacatione, & extinctione.

DISPVTATIO I.

De beneficiorum Eccleſiaſticorum natura, conditionibus, & effectibus.

PVNCTVM I.

Quid ſit beneficium Eccleſiaſticum.

1 *Expenditur eius definitio.*
2 *Explicatur qua ratione ſit ius ſpirituale.*
3 *Quæ ad beneficium requirantur.*
4 *Ius competens ratione beneficij ſit ne perpetuum. Proponitur ratio dubitandi.*
5 *Reſoluitur debere eſſe perpetuum, prout eſt ab Eccleſia beneficium inſtitutum.*
6 *Spectato iure canonico ſub nomine beneficij ſolum comprehenditur perpetuum.*
7 *Satisfit rationi dubitandi, num. 4. poſitæ.*

1 SI nominis etymologiam accipias, beneficium eſt gratia alicui collata in eius vtilitatem, ſic Rebuff *in praxi tit. 1. quid ſit beneficium. num. 2. & 3.* Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 3. cap. 1. quæſt. 1.* Sed hæc eſt nimis lata acceptio, & communis cuilibet mercedi ſæculari à principibus ſæcularibus factæ. Quapropter in præſenti non de hac lata beneficij acceptione, ſed de beneficij Eccleſiaſtici natura agendum eſt. Varias definitiones beneficio Eccleſiaſtico Doctores aſſignant, vt videri poteſt in Ioanne de Selua *tract. de benefic. 1. par. quæſt. 1.* ea tamen mihi magis probatur, quæ affirmat beneficium Eccleſiaſticum eſſe ius ſpirituale percipiẽdi fructus ex bonis Eccleſiæ: ſic tradit Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 3. cap. 1. quæſt. 2.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 34. dub. 1. num. 1.* Tolet. *lib. 5. ſum. cap. 76.* Gonzalez *ſuper reg. 8. cancell. gloſſ. 5. in princ.* Nicol. Garc. *tract. de benefic. 1. par. cap. 2. num. 2.* Vaſquez *in opuſc. cap. 1. de benefic. dub. vlt. n. 40.* & alij.

2 Dicitur eſſe ius, quia beneficiatus ratione beneficij ſibi collati poteſtatem habet percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis. Eſt tamen hoc ius ſpirituale, non in ſe formaliter, ſed in radice, quia ex radice ſpirituali naſcitur, qualis eſt officium, & miniſterium ſpirituale, dicendi horas canonicas, prædicandi verbum Dei, vel miniſtrandi ſacramenta: cui officio, & muneri ius percipiendi fructus, quod beneficium vocatur, annexum eſt: Quocirca, vt benè notauit Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 1. num. 1. & 2.* in beneficio tria reperiuntur. Primo eſt officium, & ſpirituale miniſterium, ſeu obligatio ad illud, quod non eſt beneficium, ſed illius fundamentum, & cauſa eſtque tale ius omnino ſpirituale. Secundum eſt percipiendi redditus, & prouentus ob tale officium, & hoc ius eſt propriè beneficium, quod in ſe ſpirituale non eſt, ſed ſpirituali annexum. Tertium eſt fructus, & prouentus ex bonis percepti, qui temporales ſunt.

3 Ex huiuſmodi definitione manifeſtè conſtat ad beneficium requiri, primo, vt authoritate Epiſcopi erectum ſit. Tum quia nullus priuatus poteſtatem habet annectendi ius, percipiendi fructus officio ſpirituali. Tum quia nullus alius habet poteſtatem ſacrandi fructus iuxta text. *in cap. ad hæc. de Religioſis domibus.* Secundò requiritur, vt connexionem habeat cum ſpirituali munere, & officio; ſi quidem ob illud datur, *cap. fin. de Reſcript. in 6.* Tertiò, vt conferendum ſit clerico, non laico: *cap. cum adeo. de Reſcript. cap. ex litteris. de Tranſaction. cap. in Eccleſia. de Conſtitutionibus*; quia iuris ſpiritualis laici capaces non ſunt. Quartò, vt ab Eccleſiaſtica perſona, & non à laico conferri debeat. *cap. Meſſana. de electione. cap. ſi quis deinceps. cap. nullus laicorum. cap. per laicos 16. quæſt. 7.* Quintò, vt purè, & abſque pacto, & conditione aliqua extrinſeca conferatur: *cap. ſi quis obiecerit. cap. 1. quæſt. 3. cap. quam pio. 1. quæſt. 1. cap. vlt. de Pactis. cap. 2. de Electione*: omnia enim ſpiritualia ab iis pactis, & conditionibus immunia eſſe debent

Digitized by Google

ſic, pluribus relatis, Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 57. *num.* 141.

4 Solum eſt difficultas; an hoc ius ſpirituale percipiendi fructus, quodque beneficium conſtituit, debeat eſſe perpetuum, an ſufficiat eſſe temporale.

Ratio difficultatis eſt; quia ob ſolam perpetuitatem diſtinguitur beneficium à penſione Eccleſiaſtica: nam Eccleſiaſtica penſio ius eſt ſpirituale percipiendi fructus ex alieno beneficio: at quia non eſt ius perpetuum, ſed cum vita penſionarij finitur; ea de cauſa beneficium non eſt. Item vicarius Epiſcopi, & parochi ius habet percipiendi fructus ex bonis Eccleſiæ durante vicariatu: at quia non eſt ius perpetuum, beneficiatus non eſt. Ergo de ratione beneficij eſt eſſe ius perpetuum. E contra vero beneficia regularia, & manualia, quæ ad nutum ſunt amouibilia, beneficia nuncupantur. Ergo de ratione beneficij non eſt ius perpetuum.

5 Dicendum eſt de ratione beneficij ab Eccleſia de facto inſtituti eſt, eſſe ius perpetuum percipiendi fructus: colligitur *ex cap. ſanctorum. 70. diſt. cap. penult. de clerico ægrotante. cap. ſi gratiosè. de reſcript. in* 6. & tradunt omnes Doctores: variant tamen in explicando quæ perpetuitas ſufficiat ad beneficium. Sed reſpondeo ſufficere perpetuitatem in ipſo beneficio, tametſi non ſit in beneficiato: ſi enim Prælati authoritate erectum ſit, & inſtitutum, ius aliquod ſpirituale perpetuum percipiendi fructus ex bonis Eccleſiæ, beneficium erit, eſto illud habens non perpetuo habeat, ſed pro voluntate ſuperioris. Nam hæc dependentia à voluntate ſuperioris, non mutat ius ſpirituale percipiendi fructus, cum ob officium ſpirituale detur. Ergo neque beneficij naturam. Item ex remotione talis beneficij à beneficiato non perit beneficium, ſed vacat. Ergo beneficium de ſe perpetuũ eſt. Ergo hæc perpetuitas ſufficit. Adde quoties alicui beneficium confertur abſque temporis limitatione, in perpetuum confertur ex ſe, ſi quidem in perpetuum durare poteſt, cui perpetuitati non obeſt ſuperioris authoritas auferendi cum maluerit. vt probat text. *cum gloſſa in c. clericos. de conaiu. cleric. verbo perpetuũ. & leg. iuriſperit. ff. de excuſat. tutor. & leg. ſuſpecit. de condict. indebiti*: & tradit Nicol Garc. *tr. de benefic.* 1. *p. c.* 2. *n.* 79. Perez de Lara *de capel. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 7. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 34. *dub.* 1. *num.* 3. Azor. 2. *part. inſtit. moral lib.* 3. *cap.* 26 *quæſt.* 12. Ergo ad rationem beneficij non requiritur, vt beneficiatus perpetuo, & irreuocabiliter illud habere debeat, ſufficit ſi ipſum beneficium de ſe ita perpetuum ſit, vt ſublatum ab vno alteri ſit conferendum.

Dixi de ratione beneficij ab Eccleſia inſtituti eſſe ius perpetuum: quia exiſtimo poſſe Eccleſiam inſtituere beneficia pro aliquo tempore determinato, & ſic inſtituta veram habere rationem beneficij: quia ſaltem pro illo tempore eſſet ius ſpirituale percipiendi fructus: ſic tradit Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 4 *dub.* 3.

6 Verum etſi hoc in rigore ita ſit: at in iure canonico, & ex communiori acceptione beneficij ſolum venit intelligendum beneficium; quod & in ſe perpetuum eſt, & etiam in beneficiato perpetuatur, eſt enim quaſi matrimonium celebratum inter beneficiatum, & Eccleſiam, quam ſibi vt ſponſam accipit, eaque de cauſa perpetuitatem requirit: ſic aliis relatis docet Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 29. *n.* 106. probatque *text. in cap. Sanctorum* 70. *diſt. dicto cap. ſi gratiosè. de reſcript. in* 6. Hac enim ratione hæc beneficia ad nutum amouibilia, quæque in titulum perpetuum non conceduntur ſub regula Cancellariæ de reſeruatione non cadunt, vt multis probat Calder in *conſ.* 16. *num. vnico. de prabendis*. Staphileus *de litter. gratia. tract. de formis expectatis in noua forma num.* 29. Gonzales *ſuprad gloſſa* 5. *per ſequentes paragraphos*. Item neque ſufficiunt pro titulo ad ordines recipiendos; vt probat Garc. *tract. de benefic.* 1. *part. cap.* 2. *num.* 90. *& ſeqq.* cum tamen ex concilio Trid beneficium ſit ſufficiens titulus ad ordines. Item ſæcularis impetrans beneficium à Pontifice non poteſt virtute huius gratiæ impetrare beneficium manuale, quamuis id ſæculare ſit, quia non eſt propriè beneficium. Staphil. *ſupra*, quem refert, & ſequitur Sanchez *in Decal. cap.* 29. *num.* 106.

7 Et ex iis ſoluitur ratio dubitandi. Concedo enim penſionem beneficium propriè non eſſe, qualiter de facto ab Eccleſia nomen beneficij vſurpatur; quia non eſt ius perpetuum percipiendi fructus, ſed cum penſionario extinguitur: & ita tradit Gonzalez *ad reg. cancell. gloſſ.* 5. 5. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 69. *& lib.* 1. *quæſt.* 15. *a num.* 11. *& lib.* 11. *quæſt.* 4. *num* 31. Azor 2. *part. lib.* 3. *cap.* 5. *quæſt.* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. *quæſt.* 4 *&* 5. Garcia 1. *par. de benefic. cap.* 5. *num.* 3. Suar. *de relig. t.* 1. *tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 26. *& cap.* 23. *num.* 1 *&* 2. Idem quod dictum eſt de penſione dicendum eſt de beneficiis manualibus ob contrariam rationem, deficere quidem à ratione beneficij communiter acceptæ, quia in beneficiato non perpetuantur tametſi in ſe perpetua ſint: ſic Nauar. *conſ.* 9. *de offic. ordin. tr. & conſ.* 27. *de prabendis*. Gonzales *ad reg.* 8. *cancellar. gloſſ.* 5. 6. 6. *num.* 21. Petr. Gregor. *de beneſic. cap.* 1. *num.* 12. Ludouic. Gomez *de expectatiuis. num.* 9. Staphileus *de litter. gratiæ.* 9. *forma expectatiuarum. num.* 29. & alij. Vicaria Epiſcopi, aut Parochi aliis rationibus à beneficio excluditur, & quia de ſe perpetua non eſt, & quia non confertur inſtitutione, vt eſt ab omnibus receptum.

PVNCTVM II.

Quotuplex beneficium ſit.

1 *Multiplex eſt.*
2 *Aliud ſæculare, aliud regulare, & quæ hæc ſunt.*
3 *Aliud duplex, aliud ſimplex, & quodlibet illorum explicatur.*
4 *Item eſt manuale, & non manuale.*
5 *Item eſt electiuum, & collatiuum, ſeu mixtum.*
6 *An ſub nomine beneficij in priuilegiis, facultatibus, & diſpenſationibus ſupradicta omnia comprehendantur.*
7 *Sub nomine beneficij omnia comprehenduntur, exceptis manualibus.*
8 *In facultate conferendi omnia beneficia tam ſimplicia, quam duplicia veniunt.*
9 *Excipiuntur beneficia collatiua.*
10 *Quæ comprehendantur ſub mandato de prouidendo, & ſub diſpenſatione.*

1 ENumerabo præcipuas beneficij diuiſiones, alias remitto videndas in Ioanne Selua *tract. de benefic. p.* 1. *q.* 2. Rebuff. *in praxi. tit. quotuplex ſit beneficium*. Azor. 2. *par lib.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 4. Petr. Greg. *de benefic. c* 10. & aliis referendis.

2 Primò beneficij diuiſio eſt in ſæculare, & regulare. Colligitur hæc diuiſio ex *c.* 1. *ſeſſion.* 10. *de reb. Eccleſ. non alien. & ex c. cum de benefic. c. cum ſingula. de prabendis. in* 6. Regulare beneficium illud dicitur, quod Religioſis tantum conferendum eſt, quale eſt

Abbatia,

Abbatia, Prioratus, Canonicatus regularis, & aliquæ parochiæ. Sæculare eſt, quod per ſæculares regitur, & adminiſtratur: ſic aliis relatis docent Azor. *ſupra. queſt. 4. & lib. 3. cap. 26. queſt. 1.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 2.* Garcia *tractat. de benefic. 1. part. cap. 6. num. 12.* Vt autem aliquod beneficium regulare dicatur, non ſufficit, quod ad Regulares eius collatio, aut præſentatio pertineat, neque quod ipſi religioni vnitum ſit: cum hæc omnia ſæculari beneficio competere poſſint, ſed neceſſario requiritur, quod per Regulares adminiſtretur: ſic aliis relatis docet Gonzalez *ad reg. 8. Cancellar. gloſſa 8. num. 38.* Sanch. *lib. 7. ſum. cap. 29. num. 13.* Dupliciter beneficium regulare conſtituitur. Primò ex fundatione, vt ſi fundator beneficij ſtatuat eſſe per Regulares adminiſtrandum: cui fundationi Epiſcopus conſentire debet. Secundo fit regulare, ſi tempore quadrageni pacificè, & continuo per regulares adminiſtretur; quia præſcriptione obtinetur hæc qualitas, tametſi antea à ſæcularibus fuerit adminiſtratum; vt expreſsè deciditur *cap. cum de beneficio. de prebendis. in 6.* Quoties autem non conſtat beneficium regulare eſſe, ſemper ſæculare præſumitur. Tum quia Eccleſiæ fauorabilius eſt; ſi quidem in illorum regimine, & adminiſtratione liberius procedit. Tum quia cathedram, & omnium beneficiorum radicem, nempe Pontificatum imitatur, qui beneficium ſæculare eſt, ſic multis relatis tradit *Maſcard. de probation. concl. 172.* Thom. Sanch. *lib. 7. cap. 29. num. 12.* Garcia *de benefic. 1. part. 6. num. 12. & 7. part. cap. 11. in princ.* Tuſchus *concl. 54. litt. B. numer. 4.* Gonzalez *ſuper reg. 8. Cancell. gloſſa 7. num. 1.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. 3. part. alleg. 57. num. 167.* poſſeſſio autem adiudicanda eſt ſecundùm vltimum ſtatum, in quo beneficium vacauit: nam ſi vacauit per obitum perſonæ regularis, regulare eſt cenſendum, econtra ſæculare, ſi per obitum ſæcularis: ſic Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 18.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 7. num. 23.* Barboſa *dicta alleg. 57. num. 168.* Garcia *7. part. cap. 10. num. 14.* Et ratio eſt; quia per ſtatum præcedentem eſt beneficium in poſſeſſione conſtitutum. Ergo abſque manifeſta ratione ab illa remoueri non poteſt.

3 Secundò diuiditur beneficium tam ſæculare, quam regulare in duplex, & ſimplex. Duplex beneficium eſt, quod eſt qualitate aliqua iuris affectum, nempe iuriſdictione aliqua in Clerum, vel adminiſtratione rerum Eccleſiaſticarum, vel locali aliqua præeminétia. Ex quo fit quadruplex eſſe genus beneficiorum duplicium. Primum eſt beneficium curam animarum habens, quod ſi abſque vlla iuriſdictione fori externi, & iudicialis ſit, qualia ſunt omnia parochialia beneficia, quorum beneficiatus ſolum habet in foro externo poteſtatem, & iuriſdictionem ſuis parochianis adminiſtrandi ſacramenta. Dicitur beneficium curatum, ſi tamen adiunctam habeat fori externi iuriſdictionem, tametſi careat iuriſdictione pro foro interno, & pœnitentiali, vocatur tale beneficium dignitas. At ſi omni iuriſdictione caret, habet tamen rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem, tale beneficium officium nuncupatur; quod ſi nullam iuriſdictionem, neque adminiſtrationem habet: obtinet tamen in conuentu clericorum ſedem eminentiorem, dicitur perſonatus. Quocirca beneficia duplicia ſunt quatuor, dignitas, officium, perſonatus, & ſimplex curatum. Reliqua autem beneficia aliquam ex iis qualitatibus non habentia, ſimplicia dicuntur, quales ſunt omnes canonicatus Eccleſiæ cathedralis, & collegiatæ, nullam aliam qualitatem habentes, præter chori aſſiſtentiam, & altaris ſeruitium: in caſu autem dubio beneficium non præſumitur duplex, ſed ſimplex, quia qualitas non præſumitur niſi probetur: & tradit Cardinal. Tuſc. *litt. B. concl. 63. n. 4.* Garcia *de benefic. 1. p. cap. 6. n. 8.*

4 Tertiò diuiditur beneficium in manuale, & non manuale. Manuale dicitur, quod pro voluntate conferentis tolli poteſt ex aliis cauſis quam à iure permiſſis. Econtra non manuale eſt, quod ſemel collatum tolli non poteſt; niſi ex cauſis à iure conceſſis: ſic *gloſſa in Clem. etſi principalis, verbo electione. de reſcriptis. & Clem. quia regulares. de ſupplenda neglegent. prœl.* ſic Azor. *2. p. inſtitut. moral. lib. 3. cap. 1. q. 4. §. quæris.* In caſu dubij beneficium præſumendum eſt perpetuum, & non temporale, quia perpetuitas qualitas eſt beneficij propria.

5 Quartò diuiditur beneficium in electiuum, & collatiuum, ſeu mixtum. Electiuum eſt, quod ab aliquibus eligitur à ſuperiore conferendum. Collatiuú eſt, quod nulla indiget electione, ſed pro voluntate ſuperiorum confertur: mixtum, quod nominante, ſeu deſignante patrono ſuperior confert: ſic aliis relatis docet Azor. *ſuprad. queſt. 4. verſ. ſexto.* Garcia *de benefic. 1. par. cap. 6. num. 14.* Quando autem aliqui ita eligerent, vt eorum electio eſſet ſimul beneficij collatio, tale beneficium potius dicitur collatiuum, quam electiuum, ſic relatis Cardinal. Franco, Felino, & aliis docet Garcia *de benefic. primo part. capite ſexto, num. 23.* Nunquam tamen in dubio eſt præſumendum electiuum, aut mixtum. Tum quia non eſt qualitas beneficij propria, ſed extrinſeca, & accidentalis. Tum quia prouiſioni liberæ Epiſcoporum præiudicat.

Sed inquires, an ſub nomine beneficij abſolutè ſumpti in priuilegiis, facultatibus & diſpenſationibus omnia beneficia tam ſimplicia, quam duplicia; tam regularia, quam ſæcularia; tam manualia, quam non manualia; tam collatiua, quam electiua comprehendantur?

7 Dicendum eſt primo, beneficium in ſua propria ſignificatione omnia ſupradicta beneficia, quæ propriè beneficia ſunt, comprehendere, atque adeo (exceptis manualibus, quæ propriè beneficia non ſunt) comprehendit tam ſæcularia, quam regularia, tam ſimplicia, quam curata; quia non eſt ſpecialis ratio, quare magis vnum, quam aliud comprehendat; & nomen abſolutè prolatum ſupponit pro iis, quibus ratio ſignificata per nomen propriè conuenit: cum autem omnibus ſupradictis ratio beneficij propriè competat; efficitur ſub nomine beneficij omnia ſupradicta comprehendi, & ita tenet gloſſa *in cap. ſi gratioſe. verbo beneficia. de reſcriptis, & cap. 1. verbo beneficia. de rerum permutat. in 6.* Abbas *in cap. poſtulaſti. de reſcript. num. 2.* Felin. *num. 4.* Decius *n. 12.* Selua *1. p. de benefic. q. 3.* Garcia *alios referens, 1. p. de benefic. cap. 6. n. 37.* Tuſchus *litt. B. concl. 59.*

8 Dico ſecundò. In facultate, & priuilegio alicui conceſſo conferendi beneficia, omnia beneficia tam ſimplicia, quam duplicia comprehenduntur; quia hæc facultas eſt fauor, & gratia principis; neque communi derogans iuri. Ergo eſt latè interpretanda. Ergo comprehendit omnia beneficia, niſi ex ſubiecta materia aliud colligatur: ſic tradunt Azor. *2. part. inſtitut. moral. lib. 3. cap. 44. queſt. 7. & 8.* Tuſchus *litt. B. concluſ. 59.* Gonzales *ſuper reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. numer. 25.* Garcia *1. part. de benefic. à num. 40.* Quod ſi dicas huiuſmodi facultatem à Pontifice conceſſam cedere in præiudicium ordinarij, penes quem ſtat poteſtas beneficia conferendi. Ergo eſt ſtrictè interpretanda, vt ſolum beneficia

Digitized by Google

ſimplicia comprehendar, & non curata, neque dignitates. Facilè reſpondetur, negando fieti ordinario præiudicium; ſi quidem ei non tollitur ex ſupradicta poteſtate ius aliquod conferendi, ſed iuuatur in illo. Ex quo iuuamine, & poreſtate dici non poteſt ordinarius pati in ſua poteſtate præiudicium: ſicuri non patiuntur parochi præiudicium, ex eo quod religioſis facultas abſoluendi à peccatis concedatur, ipſoſque parochos adiuuent in miniſterio, quod ipſi præſtare tenentur.

9 Solum ab hac regula excipi debent beneficia electiua, quæ eſto ſub nomine beneficij latè ſumpti propriiſſimè comprehendantur; ramen ob qualitatem illam electionis, qua affecta ſunt, non comprehenduntur. Neque enim præſumi poteſt Pontificem velle beneficiorum qualitates mutare; mutaret autem in beneficiis electiuis, ſi independenter ab electione prouiſionem concederet. Ergo non eſt credendum ſub facultate generali prouidendi de beneficiis, beneficia electiua comprehendi, & ita tenet Gomezius *in reg. de annali. quæſt.* 11. Pariſius *conſil.* 31. *part.* 4. *numer.* 21. Gonzalez *gloſſa* 19. *ſuper reg.* 8. *Cancellar.* & probat textus *clement.* 1. *de præbendis, in fine.* ibi nullam de electione fecerimus mentionem, & *cap. cum in illis.* §. *illis de præbendis. in* 6.

10 Dico tertiò. In facultate alicui conceſſa, vt prouideatur de primo beneficio vacaturo, non comprehenditur curatum, neque dignitas, neque canonicatus Eccleſiæ cathedralis, ſed ſolùm aliud beneficium ſimplex: Nam eſto in proprietate ſermonis omnia illa beneficia comprehendantur: at iuxta ſtylum, & conſuetudinem reſtringitur, quoad fieri poteſt, ex voluntate concedentis conceſſio, ne ambitionem foueat: ſic, aliis relatis, docet Garcia 1. *p. de benefic. cap.* 6. *a n.* 49.

Ex quo à fortiori conſtat in diſpenſatione ad beneficium facta illegitimo, vel aliàs irregulari ſtrictam interpretationem faciendam eſſe, ita vt ſolum intelligatur conceſſum illi minimum, quod fieri poſſit, vt latius loquentes de diſpenſatione diximus, quia diſpenſatio eſt iuris communis violatio: ſic Garc. *ſupra.*

PVNCTVM III.

Quæ ſint conditiones, & qualitates beneficiorum regularium, & ſæcularium.

PRæcipua conditio, & qualitas beneficij regularis eſt, vt ſolis regularibus: & beneficij ſæcularis, vt ſolis ſæcularibus concedatur; & aliter facta electio nulla eſt, vt colligitur ex *cap. cum de beneficio. de præbend. in* 6. Quocirca ſæcularis impetrans beneficium regulare, & regularis impetrans ſæculare beneficium, non expreſſa qualitate beneficij, & perſonæ impetrantis, nulla eſt talis impetratio; ſic aliis relatis docent Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *num.* 4. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *num.* 83. Neque ab hac nullitate excuſatur, rametſi in conceſſione apponatur clauſula *motu proprio*: quia hæc clauſula ſupplet ſurreptionem ex cauſis extrinſecis, non autem eam quæ prouenit ex perſonæ inhabilitate, & ex intrinſeca qualitate beneficij: ſic, aliis relatis, docet Sanch. *ſupra.*

§. I.

Quando beneficium regulare dari poſſit ſæcularibus, & ſæculare regularibus.

1 *Sæculares incapaces ſunt beneficij regularis.*
2 *Sæcularibus conferri poſſunt regularia beneficia, quæ adminiſtrationem non habent, ſi acceptando beneficium, habitum illius religionis ſuſcipiant, ſeque obligent profeſſionem emittere.*
3 *Regulare beneficium dandum non eſt ſæcularibus, neque religioſis alterius ordinis.*
4 *Si beneficium adminiſtratur per religioſos vnius conuentus, non poteſt aliis concedi.*
5 *Beneficia ſæcularia ſimplicia nequaquam poſſunt regulari conferri.*
6 *Ad dignitatem epiſcopalem regularis promoueri poteſt.*
7 *Verius eſt ſub nomine dignitatis epiſcopalis non comprehendi quamlibet prælaturam habentem curam animarum.*
8 *Neque etiam exiſtimo comprehendi præfecturam Eccleſiæ collegialis.*
9 *Religioſi mendicantes non poſſunt abſque expreſſa diſpenſatione Pontificis ad Eccleſias cathedralibus inferiores promoueri.*
10 *Nullus regularis aſſumi poteſt ad beneficium curatum, etiam ad tempus ſpectato iure nouo.*
11 *Limitatur in caſu neceſſitatis.*
12 *Iure antiquo regularis eligi poterat ad beneficium curatum.*
13 *An diſpenſatio epiſcopi ad hanc electionem requiratur. Proponitur affirmatiua pars.*
14 *Probabilius eſt nullam epiſcopi diſpenſationem requiri.*
15 *Eſt tamen neceſſaria prælati proprij diſpenſatio.*
16 *Non ſolum ad prælationem, ſed etiam ad quodcunque beneficium hæc licentia requiritur.*
17 *Quid ad acceptationem ſummi Pontificatus?*
18 *Non valet licentia data antecedenter ad electionem, ſub conditione, ſi eligaris.*
19 *A quo Prælato eſt hæc licentia concedenda.*
20 *Quid faciendum, ſi Prælatus nolit petitam licentiam concedere? Et quando cenſeatur iniuſtè denegare.*
21 *Quis ſuperior compellere poterit Prælatum denegantem iniuſtè?*

1 REſpondeo, ſæculares incapaces eſſe beneficij regularis, iure antiquo ſpectato, ex text. *in cap. cum beneficio. de præbendis. in* 6. & tradunt omnes, neque Epiſcopus poteſt hac in parte diſpenſare.

2 At attento decreto Trident. *ſeſſ.* 14. *cap* 10. *de reformat.* ſæcularibus conferri poſſunt regularia beneficia, quæ adminiſtrationem non habent, dummodo acceptando beneficium habitum illius religionis ſuſcipiant, ſeque obligent profeſſionem emittere. Sic Trident *ſupra*: tradit Gonzalez *gloſſa* 8. *num.* 78. Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 10. *a numer.* 10. *& ſeqq.* Exiſtimo debere ſtatim ac accipiunt beneficium habitum religionis ſuſcipere, & poſt annum à ſuſceptione habitus profeſſionem emittere: quia Trident. ſub hac obligatione beneficium regulare ſæcularibus concedit. Ergo debent ſuſcipientes beneficium huic obligationi cum primum poſſint ſatisfacere, & indicat Sanch. *lib.* 7. *in decal.* 4. *fine.*

3 Amplia, regulare beneficium dandum non eſſe ſæcularibus, ſed neque religioſis alterius ordinis ab eo, cuius eſt beneficium, vt expreſsè notatur in *ſuprad. cap.* 10. *ſeſſ.* 14. *Trident.* & tradit Gonzalez *gloſſ.* 8. *num.* 8. *&* 78. & ſpecialiter 96. *& ſeq.* Garcia 7. *par. de benefic. cap.* 10. *num.* 8. Rebuff. *praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum regularib. numer.* 2. Nauarr. *conſil.* 4. *de regularib. num.* 23. Man. *qq. regul. tom.* 1. *quæſt.* 34. *art.* 8. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *num.* 29. Et ratio deciſionis

ſionis eſt; quia non decet beneficium vnius ordinis per religioſos alterius ordinis gubernari.

Adde, ſi beneficium regulare ſolitum ſit adminiſtrari per religioſos alicuius conuentus, non poteſt aliis religioſis, tametſi eiuſdem ordinis ſint, conferri, quia religioſi illius conuentus nequeunt iure habito ad beneficium priuari: habetur *in cap. cum ſingula. 32. §. prohibemus. de prabendis. in 6. & clem. 1. de ſupplenda negligent. Prælatorum*, & teſtatur Gonzalez *ſuper reg. 8. Cancell. gloſſ. 8. num.* 108. eſſe omnium. Ex quo fit eſſe validum, & firmum ſtatutum, laudabilemque conſuetudinem, ne aliis religioſis à reſidentibus in tali conuentu beneficia illius conuentus conferantur: fauet enim diſpoſitioni iuris tale ſtatutum, & conſuetudo, præterquam quod in *cap. cum dilectus, verbo conſtitutum. de conſuetud.* approbatur, & tradunt ibi gloſſa, & doctores.

5 Quoad beneficia vero ſæcularia, an regulari conferri poſſint? Primò certum eſt, beneficia ſæcularia ſimplicia nequaquam poſſe regulari conferri, nullamque eſſe talem collationem, colligitur ex *cap. cum de beneficio. de prabendis. in 6.* vbi beneficium regulare Clerico ſæculari, & ſæculare regulari conferri non poſſe ſtatuitur. Item in *cap. quod Dei timorem. de ſtatu monach.* in fauorem animarum excipitur beneficium curatum, vt poſſit regulari conferri. Ergo tacitè inſinuatur à beneficio ſimplici omnino eſſe regularem excluſum, ſumiturque ex *cap. Monachi: de ſtatu regulari*: vbi cauetur ne monachi in villis, & oppidis in Eccleſiis ſoli conſtituantur: ſi autem illis conferri poſſent beneficia, poſſent ſoli, & ſine ſociis habitare. Item in *cap. ſuper eo. de Regularib.* dicitur, neque amplius in Eccleſiis ſæcularibus debent aſſumi, ne contra votum, quod Domino fecerunt, venire probentur: ſic Nauarr. *conſil. 11. de ſtatu Monach.* Garcia, plures referens, *7. par. de benefic. cap. 10. numer.* 28. Couarruu. *cap. 2. num. 3. de teſtament.* Suar. *tom. 4. de relig. lib. 3. cap. 19. numer.* 26. Azor. *tom. 1. inſtitut. moral. lib. 12. cap. 19. quæſt. 3. & 2. tom. lib. 6. cap. 4. quæſt. 22.* Hojeda *de benefic. 1. part. quæſt. vlt. num. 69.* & plures referens Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 75.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 41. dub. 12. fine.* Neque Epiſcopus poteſt in hoc caſu diſpenſare; quia nullibi inuenitur ei talis facultas conceſſa, vt pluribus firmat Sanch. *n. 76.*

6 Secundò eſt certum, ad dignitatem Epiſcopalē promoueri poſſe regularem, *cap. quorundam, c. ſi religioſus. c. nullus religionis. de electione in 6. clem. 1. de electione. in fin. leg. 23. ante med. tit. 5. p. 1.* & tradunt omnes. Nomine autē dignitatis Epiſcopalis cōmuniter comprehenditur quælibet prælatura curam animarum habens, ad quam regularis abſque vlla diſpenſatione eligi poteſt; quia procedit in iis eadem ratio, ac in epiſcopatu, & tradit gloſſa *in ſupra d. clem. & ibi* Imola *num. 4. &* 41. & Ioan. Andr. *cap. ſi religioſus, ſtatim in princ. de elect. in 6.* & ibi Francus *num. 1. notab. 2.* Dominic. *num. 6.* Anchatran. *n. 2.* Abbas *in cap. quod Dei timorem. n. 5. & 6.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num.* 33. Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ. 7. n.* 51. Gregor. Lopez *leg. 25. tit. 7. part. 1.*

7 Contrarium ſentiunt plures Doctores, prout refert Panormit. *in cap. quod Dei timorem. de ſtatu regular.* & Quintilian. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. tit. diſpenſatio pro obtinendis beneficiis.* Et mihi verius apparet; quia in Epiſcopatu eſt ſpecialis ratio, tum propter eius dignitatem, ob quam dicitur Epiſcopus religioſior monacho, vt tradit gloſſa *cap. nullus religioſus. de elect. in 6.* & colligitur ex *cap. ex multa. de voto.* Tum quia Epiſcopatus à beneficio regulari, & ſæculari abſtrahit; eaque de cauſa in *clement. 1. de electione* dicitur: per hoc autem non intendimus prohibere, quin religioſus in Epiſcopum ſæcularis, vel cuiuſlibet regularis Eccleſiæ licitè poſſit eligi. Ergo tacitè inſinuatur reſpectu prælatiæ ſæcularis, quæ Epiſcopatus non ſit, prohibitionem integram manere, & ita defendit Suar. *tom. 4. de relig. lib. 3. cap. 19. fine n. 17.*

8 Ruſſus dubium eſt de præfectura Eccleſiæ collegialis, quæ propriè curam animarum non habet, quia neque habet in foro interno, neque externo iuriſdictionem, ſed ſolum habet œconomicam gubernationem, ſcilicet conuocare collegium, & ſimul cum illo de rebus ad collegium pertinentibus diſponere, an ſine diſpenſatione poſſit ad illum ſæcularis eligi? Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 72. & 73.* doctores pro vtraque parte adducit, & vtramque ſententiam reputat probabilem, ſed probabiliorem quæ affirmat, quia eligitur ad curam eorum, qui ſunt in collegio; eaque de cauſa poteſt ſicut ad epiſcopatum eligi ſine diſpenſatione. Mihi tamen negatiua magis probatur: neque enim dicenda eſt prælatura, vel dignitas, cùm iuriſdictione prorſus careat. Ergo conceſſio facta pro dignitate Epiſcopali, ad hanc præfecturam œconomicam extendenda non eſt.

9 Vnum tamen eſt omnino indubitatum, religioſos mendicantes non poſſe abſque expreſſa diſpenſatione Pontificis ad Eccleſias cathedralibus inferiores promoueri: vt expreſsè habetur in *extrauag. diſpendiis. de poſtulat. Prælatorum*, & aliis relatis docuit Sanch. *dict. n. 73.*

10 Quapropter ſolum de beneficiis curatis iuriſdictione carentibus eſt difficultas, an religioſis concedi poſſint? Et quæſtio procedere poteſt tum ex iure antiquo, tum ex nouo. Et quidem ſtante iure nouo Trident. nullus regularis aſſumi poteſt ad beneficium curatum etiam ad tempus. Quia ita congregatio Concilij teſtatur declaraſſe Gregor XIII. his verbis. *Sanctiſſimus Dominus noſter Greg. XIII. noluit licere canonicis regularibus congregationis Lateranenſis, etiam de licentia ſui generalis, abſque permiſſu ſummi Pontificis, aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multo minus beneficium curatum*: ſic refert Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 7. numer.* 53. Piaſecus *in praxi epiſcop. 1. par. cap. 5. numer.* 23. Garcia *de benefic. 7. par. cap. 10. numer. 31. fine.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. numer.* 71. Mandoſius *in praxi ſignatura gratiæ. tit. de obtinendis diſpenſationibus monachorum pro beneficiis*, affirmat hodiè non diſpenſari cum monacho ad beneficium curatum obtinendum.

11 Limitanda tamen eſt doctrina in caſu neceſſitatis, quando ſcilicet non inueniuntur clerici ſæculares idonei, tunc enim præfici poteſt regularis: ſicut econtra cum non inueniuntur regulares idonei pro beneficio regulari, præfici poſſunt ſæculares, quia neceſſitas caret lege, *cap. ſi quis forte. de furtis.* Cōuenientius enim eſt beneficium gubernari per Clericos alienæ profeſſionis, quam omni gubernatione deſtitui, vel inique gubernari: & ita tradit Rebuff. *in concord. in rub. de collationib. §. volumus. verſ. conformitatem. & tractat. de nominationib. quæſt. 5. num. 15. verſic. fallit, niſi idonei non reperiuntur.* Gonzalez, alios referens, *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 8. numer. 43. & ſeq.* & probat textus *in cap. inter quatuor. §. ſeu ſi regulares. de religioſis domib.* textus *in cap. Abbate. in fine de verbor. ſignificat.* Crederem tamen beneficia in hoc caſu non eſſe conferenda in titulum, ſed in commendam; quia non videtur neceſſarius alius modus prouiſionis, & hic eſt aptior, ſi quidem quandocunque reperiatur miniſter idoneus, poterit extraneus

remo

Digitized by Google

remoueri;& videtur deciſum à ſacra congregatione, prout refert Garcia *7. part. de benefic. cap.* 10. *num.* 3 2. *in prima declaratione.*

12 Verum ſpectato iure communi antiquo, certiſſimum eſt, regularem eligi poſſe ad parochialem Eccleſiam, non ſolum ad tempus, & in commendam, ſed in titulum, habetur expreſsè *cap. quod Dei timorem. de ſtatu monachorum*, ibi, *& per antiquos canones etiam monachi poſſunt ad Eccleſiarum parochialium regimen in presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium, quod priuilegiatum eſt, exercere.* Ex quibus verbis videtur inferri regularem ineptum prædicationis officio eligi non poſſe: ſic indicat Abbas *in cap. quod Dei timorem. num.* 3. *de ſtatu monach.* Syluest. *verbo religio.* 7. *quæſt.* 4. Roſella *verbo monachus. num.* 4. & clarè tenet Anton. *cap. non eſt. num.* 4. *de voto. & dicto cap. quod Dei timorem. num.* 12. *& ibi* Annanias *n.* 9. Cæterum dicendum eſt eligi poſſe regularem aptum curæ populi, tametſi officio concionandi ineptus ſit. Probo, quia occaſio eligendi regularem eſt populi vtilitas, & neceſſitas: ſed ſecluſo publico officio concionandi poteſt regularis eſſe populo maximè vtilis, & neceſſarius. Ergo poteſt in parochum eligi: & ſic docet expreſsè Abbas *cap. non eſt. num.* 9. *de voto.* Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 19. *num.* 22. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *num.* 40. Neque obſtat textus *in cap. quod Dei timorem*, quia officium prædicationis, cui communiter religioſi aptiores ſunt, præſtat ſupradictum priuilegium, quod amitti non debet, etſi in vno, vel alio religioſo aptitudo ad illud exercendum non inueniatur. Deinde in *ſupradict. cap.* non videtur ſumi officium prædicationis, prout communiter fieri ſolet; ſed pro officio doctrinæ, quam quilibet parochus ſuis ouibus præſtare tenetur, & quia regulariter religioſi aptiores ſunt ad docendum; ea de cauſa in fauorem animarum illis hoc priuilegium conceditur. Temperant aliqui, vt non procedat in religioſis mendicantibus, quos dicunt ad omnia beneficia extra epiſcopatum inhabiles eſſe; ſic Rebuffus, Dueñas, Imola, Man. Rodriq. relati à Sanch. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 37. Sed vt benè expendit Sanch. nullum in iure habet hæc limitatio fundamentum. Neque textus qui inducuntur id probant: & ita ex vi iuris communis poſſe eligi hos regulares, ſicut & alios, tradit idem Sanch. *ibi*, & Leſſius *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 12. *n.* 98.

13 Controuerſia autem eſt inter doctores, an diſpenſatio Epiſcopi requiratur ad hanc electionem. Tenent plures neceſſariam eſſe Epiſcopi diſpenſationem, ſic Gonzalez *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *num.* 52. Bellam. *deciſ.* 713. *numer.* 3. Staphileus *de litter. grat. vbi de formis expectatiuarum in forma.* 8. *num.* 9. *&* 10. *& titul. de variis modis vacationum. in* 6. *numer.* 5. *& titul. de qualitate, & ſtatu beneficiorum. capit. incipienti. primo quod ſit legitimus.* Alexand. *conſil.* 70. *num.* 13. *volum.* 3. & alij relati à Sanch. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 34. Moueri poſſunt; quia non poteſt regulari beneficium parochiale conferri, quin ſimul concedatur facultas extra clauſtra viuendi, & fructus beneficij adminiſtrandi, & de illis diſponendi, ſed ad hæc omnia neceſſaria eſt diſpenſatio. Ergo neceſſaria eſt diſpenſatio pro beneficio parochiali obtinendo.

14 Cæterum probabilius exiſtimo nullam Epiſcopi requiri diſpenſationem: ſic Greg. Lopez *leg.* 25. *titul.* 7. *part.* 1. *verbo egleſias.* Couarruu. *cap.* 2. *de teſtament. num.* 3. Nauarr. *lib.* 3. *conſil. in ſecunda edit. tit. de ſtatu monachorum. conſ.* 12. *per totum.* Lambertinus *de iure patronat. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 19. *à num.* 13. *vſque ad finem.* Sanch. innumeros referens, *lib.* 7. *in decal. capit.* 29. *num.* 35. probatque textus *in cap. in parochiis.* 16. *quæſt.* 1. vbi monachus ad beneficium parochiale præſentatus admitti mandatur ab Epiſcopo, nulla facta diſpenſationis mentione. Et in *cap. quod Dei timorem. de ſtatu monach.* dicitur poſſe monachos ad Eccleſiarum parochialium regimen in presbyteros ordinari: ſi autem diſpenſatione Epiſcopi indigerent, nequaquam de illis diceretur poſſe in presbyteros ordinari; quia non dicitur fieri poſſe, quod extraordinario remedio, quale eſt diſpenſatio, indiget; vt rectè dixit Innocent. *in cap. paſtoralis. numer.* 1. *verſ. renunciatum. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & ex illo tradit Gregor. Lopez, & Sanch. *ſupra*: alias irregularis diceretur poſſe ordinari, & ad beneficium promoueri; ſi quidem ex diſpenſatione id fieri poteſt. Deinde nulla apparet cauſa exigens hanc diſpenſationem ab Epiſcopo. Nam ſi aliqua eſſet, maximè quæ in contrario fundamento adducitur de incapacitate religioſi ad viuendum extra monaſterium, diſponendúque de beneficij fructibus: ſed hanc incapacitatem nullus alius tollere poteſt, niſi religioſi prælatus. Ergo non Epiſcopus, cui religioſus non ſubditur. Ergo diſpenſatio Epiſcopi nequaquam eſt neceſſaria. Ex quo fit, ſi beneficium pleno iure conuentui ſubſit, poterit conuentus independenter ab Epiſcopo, & quolibet alio Prælato conferre illud ſuo religioſo. Si autem beneficium non pleno iure ſubſit conuentui, ſed Epiſcopo, vel alteri Prælato, authoritas illius Prælati neceſſaria eſt; ſicuti etiam in quolibet alio Clerico ſæculari eſt neceſſaria; quia non eſt neceſſaria ob diſpenſationem ſtatus regularis, ſed ob diſpoſitionem, & collationem beneficij: ſic, aliis relatis, docet Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 41. *dub.* 12. *n.* 98. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 66.

15 Verum etſi diſpenſatio Epiſcopi neceſſaria non ſit, eſt tamen neceſſaria ad hanc electionem Prælati proprij licentia, conſtat ex *cap. religioſus. in princ. de electione. in* 6. ibi; *ſi religioſus electioni de ſe ad prælationem aliquam extra ſuum monaſterium, vel ſuam Eccleſiam celebratæ ſui ſuperioris, qui dare ipſam valeat, non petita & obtenta licentia, præſumpſerit conſentire, conſenſus ſic præſcriptus non teneat. & in pœnam præſumptionis illius electio eadem ipſo facto viribus euacuetur omnino.* Et ſubdit rationem textus, quia religioſi arbitrium non ex ſua, (cum velle, vel nolle non habeat,) ſed ex illius, quē vice Dei ſupra caput ſuũ poſuit, & cuius imperio ſe ſubiecit, voluntate depēdeat. Hāc autē licentiā ſolus ſuperior abſq; cōuentu, imo renuēte conuētu dare poteſt, vt expreſsè habetur in *ſupradict.* textu ibi; *decernimus vt iidē ſuperiores (iiſdē irrequiſitis conuentibus) electis huiuſmodi conſentiendi, & tranſeundi liberam dare valeant facultatem:* & huius ſpecialis conceſſionis ſubdit rationem textus, *vt celerius, & facilius Eccleſiæ prouideantur.*

16 Circa hanc licentiam primo dubitatur; an ad ſolam prælationem requiſita ſit, an vero ad quodcunque beneficium parochiale? Et ratio dubij eſt; quia textus ſolum meminit prælationis, ſub quo verbo ſola dignitas iuriſdictionem habens comprehenditur. Sed dicendum eſt ad quodlibet beneficium hanc licentiam requiri; quia hæc licentia non requiritur ex diſpoſitione Pontificis, ſed ex ipſo religioſo ſtatu, ratione cuius religioſus liberam voluntatem non habet, ſed ſubditam ſuo ſuperiori, & ita tenet Francus *cap. ſi religioſus, in princ. notab.* 1. *de electione.* Cardin. *clem. fin. num.* 11. *quæſt.* 8. *eodem titul.* Man. Rodriq. *tom.* 1. *qq. regul. quæſt.* 34. *artic.* 5. quos refert, & ſequitur Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 57.

vbi

Digitized by Google

vbi aduertit optime hanc licentiam non requiri, vt impetretur beneficium à ſummo Pontifice; quia Pontifici ſunt omnes religioſi immediatè ſubiecti, ipſeque eſt ipſorum prælatus. Ergo cum ipſe beneficium concedit, iam ex voluntate ſuperioris beneficium habetur. Secundò aduerto; obtento beneficio aliquo parochiali in titulum, iam non indigere religioſum prælati ſui monaſterii licentia, vt relicto illo beneficio alterum acceptet; quia acceptatione prioris beneficii manſit ſui iuris, & exemptus à prælati regularis obedientia, quæ eſt ratio, ob quam licentia prælati expoſtulatur: ſic relatis Imola, Ancharran. & aliis docet Sanch. *lib. 7. in decal. cap.* 29. *num.* 64.

17 Secundo dubitatur, an ad acceptationem ſummi Pontificatus ſuperioris licentia requiratur? Affirmant aliqui, quia Pontificatus eſt ſumma prælatura. Ergo in illius acceptatione præcipuè expoſtulanda eſt prælati licentia. Neque excuſari poteſt, ex eo quod Pontifex ſecum diſpenſet, & ſuperiorem non habeat, quia ante acceptationem non eſt Pontifex, ſed eſt ſuo Prælato ſubiectus, ſic tenent Greg. Lop. *leg.* 25. *verbo egleſias. tit.* 7. *part.* 1. Man. Rod. *regul. qq. tom.* 1. *quæſt.* 34. *artic.* 5. *in princ.* & alii plures, quos refert Sanch. *dicto cap.* 29. *num.* 58. Cæterum dicendum exiſtimo cum ipſo Sanch. & aliis doctoribus, quos ipſe refert, nullam ad hanc acceptationem licentiã ſuperioris requiri. Quia ab ipſomet iure eſt iã hæc licentia cõceſſa: ſi quidem in *c. licet. de electione*, cauetur nullum impedimẽtũ opponi poſſe aduerſus electum à duabus partibus Cardinalium prçter hæreſim. Ergo neque impedimentum omiſſæ licentiæ. Adde per ipſammet electionem conſtitutum eſſe omnis Eccleſiæ ſuperiorem, & conſequenter exemptum ab obedientia. Ergo non indiget ſuperioris licentia ad acceptandum.

18 Tertiò dubitatur, qualis debeat eſſe hæc licentia, an inquam ſufficiat, ſi detur antecedenter ad electionem, ſub conditione *ſi eligaris*? Et dicendum eſt nequaquam talem licentiam valere: quia expreſsè ſic cauetur in *clem. fin. de electione*, ibi: *cum conceſſa religioſo à ſuperiore ſuo licentia, vt electioni, vel prouiſioni, (ſi quam de ipſo contigerit fieri) ſuum dare poſſit aſſenſum, ambitionis vitio viam paret, nullius eam exiſtere volumus firmitatis.* Ex quibus verbis conſtat neceſſario licentiam ſubſequi debere electionem, collationem, ſeu præſentationem, & quemlibet aliũ prouiſionis modum, & tradit gloſſa ibi: Imola *num.* 10. *&* 11. Sanch *lib.* 7. *decal. cap.* 29. *num.* 50. *&* 60. Econtra vero ſi licentia poſt acceptationem ſuccedat, acceptationem non reddit firmam; quia quod à principio nullum eſt, tractu temporis conualeſcere non poteſt, Sanch. *num.* 63.

19 Quarto dubitatur, à quo Prælato hæc licentia concedenda ſit? Aliqui exiſtimant debere concedi ab illo Prælato, in cuius manibus religioſus profeſſionem emiſit; quia ſoli illi ſe religioſus propriè ſubiecit; aliis vero ſe ſubiicit, quatenus ab illo habent poteſtatem. Vnde ſi ſolus generalis poteſtatem habet admittendi profeſſionem, ſolum ex licentia illius poterit religioſus prælaturam acceptare: ſic Dominiç. *in cap. ſi religioſus, in princ. numer.* 7. *& cap. quorumdam. §. volentes. num.* 5. *de electione. in* 6. Francus *eodem cap. quorundam. num.* 2. *notab.* 4. Calderin. *concl.* 3. *num. vnico. de regularib.* Cæterum probabilius credo, licentiam prælati monaſterii ſufficere ad hanc acceptationem, niſi in aliqua religione aliter fuerit ſtatutum, vel conſtitutione, vel priuilegio: ſic pluribus relatis, firmat Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 65. Mouetur, quia hic eſt verus ſuperior, cui religioſus ſe ſubiecit, tametſi ſubiectio ei facta fuerit, quatenus vices ſuperioris totius ordinis habebat. Dixi, *niſi aliter in religione aliqua fuerit ſtatutum, vel conſtitutione, vel priuilegio*; quod dixerim, quia Man. Rodr. *tom.* 1. *regul. quæſt. q.* 55. *artic.* 2. teſtatur ex priuilegio Alexand. III. ſolum generalem, vel prouincialem hanc poſſe licentiam ad prælaturas concedere, & nullo modo ſuperiorem immediatum conuentus, & videtur approbari à Sanch. *in ſupradicto loco.* Item in religione ſocietatis Ieſu nullus alius poteſt hanc licentiam concedere, niſi generalis præpoſitus, qui niſi compulſus fuerit præcepto Pontificis, hanc licentiam non concedit, vt colligitur ex 9. *parte conſtitution. cap.* 4. §. 5. *& cap.* 5. §. 6. *fine.* Aduertit tamen, & bene, Sanch. *dicto c.* 29. *n.* 67. hoc intelligendum eſſe de prælatis & epiſcopatibus honorem, & diuitias afferentibus: ſecus de prælatiis, quæ iis mundanis opibus carent, & laboribus plurimis abundant, quales ſunt Epiſcopatus Æthiopiæ, Iaponiæ, & ſimiles, de quibus Gregorius 1. *p. paſtoralis. cap.* 8. explicuit illud Pauli 1. *ad Timoth.* 3. *qui epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.*

20 Quintò dubitatur, quid faciendum eſt, ſi prælatus nolit petitam licentiam ad acceptandum concedere? Reſpondeo, ſi iniuſtè nolit, compellendum eſſe à ſuo ſuperiore. Difficultas autem eſt, quando cenſeatur prælatus iniuſtè licentiã denegare? Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 68. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. capit.* 41. *dub.* 12. *n.* 97. Gregor. Lop. *leg.* 25. *verbo egleſias. tit.* 7. *part.* 1. Man. *tom.* 1. *qq. regul. q.* 34. *art.* 5. *initio*, & alij affirmant, quoties neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ adeſt; quia ſtante hac vtilitate Eccleſiæ videtur prælatus obligatus hanc licentiam concedere; ſi quidem eam concedere poteſt. Ergo iniuſtè denegat. Nihilominus cenſerem, etſi vtilitas Eccleſiæ ſit ſufficiens cauſa, vt prælatus licentiam concedere poſſit, iuxta textum *in cap. pro vtilitate.* 16. *q.* 1. & tradunt Greg. Lop. Leſſius, Sanch. Man. & alij *ſupra.* Vt tamen obligetur illam concedere, exiſtimarem non tãtum vtilitatẽ, ſed etiam neceſſitatẽ Eccleſiæ adeſſe debere. Durum enim eſt dicere prælatum male facere denegando licentiam religioſo, vt prælaturam acceptet, quam videt ſuæ religioni eſſe valdè vtilem, tametſi Eccleſiæ ad quam eligitur vtilis futurus ſit. Non enim tenetur prælatus vtilitati Eccleſiæ ſæcularis prouidere ex obligatione, & præcipuè cum iactura ſuæ propriæ religionis. Et ita neceſſitatem requiri, neque vtilitatem ſufficere docent gloſſa. *cap. quam ſit. verbo, ad ordinandum.* 18. *q.* 2. Ancharr. *cap. ſi religioſus. n.* 4. *de electione. in* 6. Gambara *de authorit. legati à latere. lib.* 8. *cap. vlt. num.* 23.

21 Quod ſi inquiras, quis ſuperior compellere poſſit prælatum ſic denegantem talem licentiam? Reſpondeo quemlibet, qui illius prælati ſuperior ſit. Tum quia ſuperior illius prælati eius negligentiã ſupplere poteſt. Tum quia ad ipſum deuoluitur poteſtas poſita negligentia in immediato ſuperiore, iuxta textum *in cap. quamquam. de electione. in* 6. *& cap. Romana. de ſupplenda negligent. prælat. eodem lib.* & tradit, aliis relatis, Thom. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 69.

§. II.

Quid dicendum ſit de beneficiis electiuis.

1 *Expenditur textus in cap.* quorundam, *de electione. in* 6.

2 *Quæ ex illo inferantur, vt omnino certa.*

An

3 *An ſint in numero eligentium excommunicati computandi.*

4 *Si religioſus mendicans Epiſcopus transferatur in alium epiſcopatum, an debeat in concordia eligi.*

5 *Seruandus ne ſit hic modus concordiæ electionis tam pro prælaturis extra religionem, quã intra.*

6 *Probabilius eſt ſolum de prælaturis extra ordinem debere textum intelligi.*

7 *Satisfit contrariæ rationi.*

8 *Affirmant aliqui ſupradictam conſtitutionem extendi ad beneficia curata iuriſdictione carentia.*

9 *Oppoſitum tenendum eſt.*

1 DVbium eſt de beneficiis ſæcularibus per electionem factis, qua ratione religioſi tam mendicantes, quam non mendicantes illorũ capaces ſint? Et tota difficultas cõſiſtit in explicatione *tex. in cap. quorundam. de electione. in 6.* ibi enim Bonif. VIII. vt religioſis ambitionis viam præcluderet, ſtatuit, vt nulli religioſo Prædicatorũ, Minorũ, Eremitarum Sancti Auguſtini, aut quorumlibet mendicantiũ ordinum ex electione, poſtulatione, ſeu vocatione ad aliquam extra adminiſtrationem ſui ordinis prælaturam in diſcordia de ſe facta ius de cætero acquiratur, nec eorum aliquis tali electioni, poſtulationi, prouiſioni, aut vocationi quomodolibet valeat conſentire, etiamſi magiſtri, aut miniſtri, vel prioris generalium eorundem ad id acceſſerit licentia, vel conſenſus: circa religioſos quoque alios cuiuſcũque conditionis, vel ſtatus exiſtant (vult Põtifex hoc ſeruari) vt nec ipſi electionibus, poſtulationibus, prouiſionibus, aut vocationibus à minori parte numeri ad prælationes quaſlibet de ſe factis (quæ hoc ipſo, quod à minori parte proceſſerint, nullum prorſus tribuant ius eiſdem) ſuum audeant præſtare conſenſum, etiam ſi ſuper hoc aſſenſus, vel licentia ſuorum interuenerit prælatorum. Et ſubditur eſſe irritum, & inane quidquid contra fuerit attentatum.

Ex his enim verbis conſtat neceſſarium eſſe mẽdicantibus, vt ad aliquam adminiſtrationem, vel prælaturam extra proprium ordinem eligantur, nominentur, ſeu aliquo modo prouideantur, concordem omnium eligentium, nominantium, ſeu prouidentium conſenſum: aliis vero religioſis neceſſariũ eſſe conſenſum maioris partis eligentium. Petitur autem pro mendicantibus amplius, quam pro non mendicantibus, ſcilicet conſenſus omnium eligentiũ: quia ipſi ob profeſſionem paupertatis, & excellentioris vitæ magis fugere debent lites, & diſcordias, & ambitionis viam: ſic Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 20. n. penult.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 29. n. 44.*

2 In huiuſmodi textu ſunt aliqua certa, & aliqua quæ difficultatem habent. Primo certum eſt, loqui textum de electione paſſiua religioſi, non actiua, conſtat ex illis verbis textus *electioni de ſe facta.* Et infra *electionibus de ſe factis*, & ex intentione Pontificis volentis præcludere religioſis ambitionis viam, quæ in electionibus paſſiuis prælaturæ, non actiuis reperitur: & ita tradit gloſſa *in clement. quod circa. de electione. verbo electionis.* Neque obſtat *dictam clementin.* generaliter loqui de electionibus: nam loquitur de electionibus, de quibus loquutus fuerat Bonifac. VIII. *in dicto cap. quorundam.* qui expreſsè de electionibus paſſiuis, & non actiuis loquutus fuit.

Secundo eſt certum, loqui textum, non ſolum de electione, & poſtulatione, ſed etiam de præſentatione. Nam eſto expreſsè de præſentatione non fuerit loquutus, ſatis ſub nomine prouiſionis, aut vocationis comprehenditur, vt notauit gloſſa *clem. cum conceſſa. de electione. verbo prouiſioni*, & ibi Cardin. *n. 11. q. 7.* Imola *n. 10.* Et ratio prohibitionis expreſſa *in dicto cap. quorundam*, vitandi lites, & ambitiones; æquè, imo efficacius militat in præſentatione, ac in electione, & nominatione: & ita tenet, relato Franco, eo *cap. quorundam. n. 4. & ibi* Dominico §. *circa. n. 3.* Lãbertin. *de iure patron. li. 2. p. 1. q. 7. art. 20. à n. 6. vſque in finem.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 51.*

Tertiò eſt certum, electionem factam in diſcordia non conualeſcere; tametſi poſtea concordent electores: quia quod à principio nullum eſt, tractu temporis non conualeſcit. Tum quia ſoluta in electione Pontificis, *cap. licet. de electione. in 6.* & in electione monialis, *cap. indemnitatibus. eodem tit.* conſenſus ſuperueniens prodeſt electioni in diſcordia factæ, & notauit, aliis relatis, Sanch. *n. 52.*

Quartò eſt certum, non loqui textum de electione regularis ad canonicatum, vel aliud beneficium ſimplex, cum expreſsè dicat ad adminiſtrationẽ, vel prælationem: ſic Lambert. *ſupra. n. 1.* Sanch. *n. 50.*

Quinto eſt certum, regularem mendicantẽ tranſlatum ad non mendicantem, ſi eligatur in prælatum ex diſpenſatione, non indigere conſenſu omniũ electorum, ſed tantum maioris partis: quia abſolutè non mendicans eligitur: ſic Sanch. *num. 53.* Econtra vero, ſi non mendicans tranſlatus eſſet ad mendicantes, & eligeretur ad prælaturam, deberet eligi, ex omnium eligentium conſenſu.

Sextò eſt certum, ſi religioſus mendicãs eligitur, omnes electores debere concurrere, ita vt vno deficiente, vel contradicente nulla ſit electio. Si vero regularis non mendicans eligitur, maior pars eligentium debet concurrere. Sed quia poſſunt eligentes eligere iure ſingulari, vel iure collegij, & quatenus illius ſunt partes, ideo diuerſimodè de corũ electione dicendum eſt: nam ſi iure collegij eligunt, neceſſario facienda eſt electio à maiori parte, ita vt ſi in collegio ſint decem, debet fieri electio à ſex, nec ſufficit fieri à quinque; quia aliàs non dicitur electus à collegio. Neque obſtat, quod in *dicto cap. quorundam*, ſolum dicatur, ne fiat electio à minori parte; quia tacitè ibi inſinuatur debere fieri à maiore. Adde eſto à dimidia eligentiũ parte non annulletur ex *hoc c. quorundam*, annullatur tamen ex eo quod non ſit canonica electio. At ſi electores nõ iure collegij, ſed iure proprio & ſingulari eligunt, tunc poteſt contingere, vt ex decẽ electoribus quatuor ſufficiant electionẽ validam facere, ſi in vnũ conſentiant, aliis ſex electoribus diuiſis, tres vni parti, & tres alteri; quia tũc ille qui electus eſt à quatuor, abſolutè à maiori numero actu eligentium eligitur; tametſi non à maiori numero electorum: quod videtur ſufficiens, ne dicamus hanc decretalem corrigere ius antiquum ſtatuens hanc electionem ſufficientem eſſe, & à maiori parte factam reputari, *cap. quoniam. de iure patron.* Verum ſi illi ſex electores ſua vota non pronuncient, & quis à quatuor tantùm electus eſſet, nequaquam dici poſſet à maiori eligentium numero electus, ſed à minori; ac proinde nulla erit eius electio: ſic docent Lambertin. *ſupra art. 20. n. 8.* Sanch. aliis relatis, *n. 55.* His tanquam certis ſuppoſitis:

3 Circa huiuſmodi textum eſt prima difficultas; an in numero eligentium computandi ſint excommunicati, ſuſpenſi, aut aliàs inhabiles, ita vt ſi decem ſint electores, & quatuor ſint excommunicati, & mendicans eligitur à ſex habilibus, dici poſſit eligi ab omnibus? Gloſſa *in ſuprad. cap. quorundam. verbo in diſcordia, & verbo numero*; negat inhabiles eſſe cõputandos, cuius placitum ſuſtineri poterat ex iure antiquo, ſed iam ſuſtineri non poteſt; quia contrariũ eſt expreſsè deciſum, in *clement. quod circa, de elect.*

vbi

vbi Clemens V. ait. *Quod circa religioſorum electiones ſuper diſcordia, & minoritate numeri, Bonifaciana conſtitutione cauetur de diſcordia, & numeri minoritate, quæ in facto, non in fictione, vel iuris effectu conſiſtũt, debere intelligi declaramus*: quaſi diceret, omnes qui de facto capaces ſunt eligendi; tametſi à iure excludantur, eſſe in hoc caſu reputandos electores: ſic gloſſa *in dicta.clem. verbo quæ in facto.* Secus vero dicẽdum eſt de iis, qui poteſtate eligendi carent; eo quod non ſint ordinati, profeſſi, vel in tali ætate cõſtituti, quibus cõceditur ius eligendi, quia ij de facto electores non ſunt, neq; vnquam fuerunt: ſic gloſſa *ſupradicto loco:* & ibi Cardinal. *n.9.q.12.* Imola *n.13.& 14.* Boniſac. *a n.26. vſque ad* 30. Sanch. *lib.7. in decal. c.29. n.* 49. Qui doctores extendunt hanc doctrinam ad abſentes non vocandos, vel vocatos nolentes venire, aut ſuffragio renunciantes; quia ij non tam iuris fictione, quam facto videntur poteſtate eligendi carere. Qua de cauſa ij non computantur in duabus partibus Cardinalium eligentium Pontificem, vt dicit gloſſa *dict.clem. in fine.* Sed hæc extenſio pro præſenti caſu difficultatem habet, cum abſolutè abſentes, & renunciantes voto poteſtate gaudeant eligẽdi, & conſequenter ſi ipſi electioni non conſentiunt, nõ dicetur abſolutè religioſus electus ex conſenſu omnium electorum: ſed cum addito, omnium electorum, qui ex iuris fictione capaces ſunt eligendi. Aduerto tamen cum Gloſſa *in ſuprad. clem.* electores inhabiles religioſi electioni non conſentientes impedire poſſe eius electionem, at non poſſe alterius electionem promouere; quia ad hunc effectum inhabiles reputantur. Vnde ſi religioſus non mendicãs ab illis quatuor excommunicatis eligeretur, & inſuper à tribus habilibus, eius electio ſuſtinenda non eſſet; quia eſto eſſet à maiore parte eligẽtium facta, quoad firmitatem, & validitatem electionis, à minori eligentium numero cenſenda eſt fieri.

4 Secunda difficultas eſt, an religioſus mendicans tranſlatus in epiſcopum, ſi ei conferatur aliquis alius epiſcopatus, debeat in concordia eligi, & non mẽdicãs à maiore parte eligentiũ, ſicuti in prima electione factum eſt. Et ratio dubitandi eſt, quia tranſlatus in epiſcopatũ exẽptus eſt ab oneribus, & obligationibus religionis, & aliũ ſtatũ ſuperiorẽ induit. Ergo non eſt adſtringendus ſupradicta obligatione religioſorũ propria. Adde textũ *in c.quorundam* loqui cũ religioſis, qui indigent licentia, & conſenſu ſuorum ordinũ prælatorũ ad acceptandã prælatiã, vt conſtat ex illis verbis, *etiam ſi magiſtri, aut miniſtri, vel prioris generalium eorundem ad id acceſſerit licentia, vel conſenſus*, & paulo inferius: *etiã ſi ſuper hoc aſſenſus, vel licẽtia ſuorũ interuenerit prælatorũ*, ſed religioſus epiſcopus factus nulla indiget regularis prælati licentia ad acceptandũ nouum epiſcopatum; quia ei nõ ſubditur, ſed omnino ab eius obedientia exemptus eſt Ergo. Deinde loquitur textus de religioſis, qui actualiter ſubduntur religionis prælatis, vt colligitur ex illis verbis *ſuorum prælatorum*, ſed religioſi epiſcopi nõ eſt ſuus prælatus, prælatus regularis. Ergo. Hæ rationes videntur hanc partẽ probabilẽ reddere, præcipuè cum decretum ſit odioſum, & reſtrictiuum firmæ electionis à iure communi ſtatutæ, ſed quia contrarium communiter à doctoribus defenditur, ſic in praxi tenendum, & conſulendum eſt. Quapropter dicemus eodem modo ſecundam electionẽ faciendam eſſe, ſicut primam; quia eſto ab oneribus, & obligationibus conuentualibus religionis exemptus ſit monachus epiſcopus, non tamen exemptus eſt ab obligationibus religionis ſubſtantialibus; quia verè religioſus eſt. Sed cuilibet religioſo hoc onus imponitur, vt indicant illa verba, *nulli religioſo*, & illa, *religioſos quoque alios cuiuſcumque conditionis, vel ſtatus exiſtant*. quaſi diceret; tametſi ſtatus, & conditio viuendi mutata ſit, ſi religioſus perſeuerat, hunc modum in ſua electione ſeruare tenetur, & ita docet Gloſſa *in ſuprad. cap. quorundam. verbo mendicantium, & verbo prælatorum*, & aliis relatis Sanch. *lib. 7. cap. 29. num.* 48.

5 Tertia difficultas eſt, an hic modus concordiæ electionis ſeruandus ſit tam pro prælaturis extra religionẽ, quã intra? Et de religioſis mẽdicantibus certum eſt, intelligi ſolũ de prælaturis extra propriam religionẽ; quia expreſsè id habetur in *dicto cap. quorundam*: ibi *ad aliquam extra adminiſtrationem ſui ordinis prælaturam* &c. Quare ſolum eſt dubium de religioſis non mendicantibus; & ratio dubij eſt; quia loquens de religioſis mendicantibus expreſſit prælaturas extra ordinem: at loquens de nõ mendicãtibus id non expreſſit, imo potius vſus fuit generali verbo comprehendente prælationes tam ordinis, quam extra: inquit enim *ad prælationes quaslibet de ſe factis*. Item in religioſis non mendicantibus eſt ſpecialior ratio, quare prælaturę proprij ordinis cõprehendantur: quia authoritatem, honorem humanũ, & diuitias ſpecialiter afferunt; & forte ea de cauſa in eius electione non fuit expoſtulatus concors eligẽtium conſenſus, ſed ſolũ ne minor pars numeri deſit, cum tamen in electione mendicantium fuerit expoſtulatus omnium eligentium conſenſus. Dicendum ergo eſt in iis religioſis, tam prælaturam extra ordinem, quam intra comprehendi: & ita docet Gloſſa *in ſupradicto cap. verbo quoſlibet*: & ibi Ioann. Andr. *ad finem.* Ancharr. *n.4.* Francus *n.4.* Dominic. ibi *§.circa.n. 2.fine.* Anton. Cucus *lib.4. inſtit. moral. t. 1. n.264.* Man. Rodriq. *to.2. qq. regul. q.55. art.2.* quos refert & ſequitur Sanch. *lib.7. in decal. cap. 29. n.49.*

6 Nihilominus probabilius crederem ſolum de prælaturis extra ordinem eſſe ſupradictum textum intelligendum. Moueor primò, quia finis huius conſtitutionis, vt conſtat ex ipſius proœmio, eſt, ne religioſi ſuæ profeſſionis immemores prætendant honores, diuitias, & delicias, quæ per religionis ingreſſum ſpreuerunt, ambiendo prælationes extra proprium ordinem, qui finis omnino ceſſat in prælaturis proprij ordinis, ſi quidem per illarum ambitionem non ſunt ſuæ profeſſionis immemores, neque retro reſpiciunt ad ea, quæ iam reliquerunt. Secundo diſpoſitio dubia alicuius legis ex proœmio ipſius colligenda eſt, vt latè diximus *diſput.5. de legib.* vbi de legis interpretatione. Sed proœmium huius conſtitutionis eſt ſolum de aſſenſu ad prælaturas extra proprium ordinem, vt conſtat. Ergo cum inferius dicit ad prælationes quaslibet, de prælationibus quibuslibet extra ordinem loqui intelligendum eſt: ſinè fundamento enim extenderetur diſpoſitio ad prælaturas proprij ordinis vltra finem in conſtitutione intentum, & vltra generalem regulam iuris, quod in dubiis, & in materia pœnali benignior pars ſequenda eſt. Tertiò, textus loquitur de prælaturis exigentibus licentiam proprij ſuperioris ad acceptandum, vt conſtat ex illis verbis: *etiam ſi ſuper hoc aſſenſus, vel licentia ſuorum interuenerit prælatorum.* Sed ad prælaturas proprij ordinis raro, vel nunquam hic conſenſus, & licentia expoſtulatur. & quando de facto expoſtulatur, potius eſt per modum approbationis, quam licentiæ ad acceptandum requiſitæ.

7 Neque obſtat ratio dubij. Nam eſto loquens textus de non mendicantibus, non expreſſerit prælaturas extra ordinem, id fuit, quia ſatis in prima parte expreſſerat, & ex illa prima parte ſecunda

limiranda eſt; neque enim alienum eſt in conſtitutionibus ex vna parte clara aliam dubiam interpretari. Ad confirmationem dico adeſſe in non mendicantibus aliquam ſpecialem rationem, ob quam poſſet Pontifex conſtitutionem extendere non ſolum ad prælaturas extra ordinem, ſed etiam ad prælaturas proprij ordinis: at negamus de facto extendiſſe, quia non eſt firmum fundamentum ad id aſſerendum.

8 Quarta difficultas eſt; an ad electiones beneficiorum curatorum iuriſdictione carentium extendatur hæc conſtitutio, & modus electionis in ea præſcriptus? Affirmant Lambertin. *de iure patron. lib. 2. part. 1. quæſt. 7. artic. 20. num. 2.* & ſupponit Dominicus *eo cap. quorundam, §. circa. num. 3.* & ibi Francus *numer. 4.* Ancharran. *numer. 3.* Moueri poſſunt, primò, quia diſpoſita in prælaturis, cenſeri debent diſpoſita in beneficiis curatis. Tum quia diſpoſitum in maiori, cenſeri debet in minori diſpoſitum. Tum quia curatum beneficium quædm prælatura eſt.

9 Cæterum, omnino tenendum eſt contrarium cum Thom. Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 19. numer. 56.* Quia parochiale beneficium non eſt propriè, & in rigore prælatura: hæc enim in vtroque foro iuriſdictionem requirit, quale parochiale beneficium non habet. Neque parochi dicuntur prælati, ſi quidem in *clem. dudum, verbo ab olim. de ſepultur.* fit diſtinctio inter prælatum, & parochum. At in *d. cap. quorundam,* ſolum de prælaturis eſt facta mentio. Ergo non eſt extendenda deciſio ad beneficia parochialia: ſi quidem eſt conſtitutio pœnalis, & exorbitans à iure antiquo, & finis conſtitutionis, qui fuit viam ambitionis religioſis præcludere, non æque in parochiali beneficio, ac in prælaturis locum habet. Neque obſtat parochum aliquando iuriſdictionem habere excommunicandi, vt conſtat ex *cap. cum ad Eccleſiarum. numer. 1. de officio ordinar. & cap. Tua. de Clerico ægrotante*; quia ibi Clericus non excommunicabat ex vi muneris, ſed ex priuilegio, aut præſcriptione, vt dicit Abbas *dicto cap. cum ad Eccleſiarum. num. 2.* Ratio in contrarium non vrget: negamus enim diſpoſitum in maiori, cenſeri debere in minori diſpoſitum; quia ratio diſponendi procedit in maiori, non in minori; aliàs ad beneficia ſimplicia extendenda eſſet ſupradicta conſtitutio, quod non eſt dicendum. Minus vrget vocari aliquando curatum beneficium prælaturam; quia impropriè, & lato modo vocatur; ac proinde pœnalis, & exorbitans conſtitutio non eſt ad illud extendenda.

§. III.

An Equitibus militaribus, & nouitiis conferri poſſint beneficia ſæcularia, vel regularia.

1 *Beneficia regularia proprij ordinis Equitibus militaribus concedi poſſunt. Et proponitur dubitandi ratio, non poſſe beneficia ſæcularia illis conferri.*

2 *Satis probabile eſt beneficia ſæcularia illis conferri poſſe.*

3 *Proponitur dubitandi ratio pro nouitiis.*

4 *Nouitio concedi non poteſt beneficium regulare, quod adminiſtrationem habeat.*

5 *Beneficia ſæcularia nouitio conferri poſſunt valide, tametſi non deceat.*

6 *Vacans beneficium, ad quod nouitius habet ius, ad teri conferri non poteſt.*

1 Et quidem beneficia regularia proprij ordinis conferri poſſe Equitibus militaribus, ſicuti aliis religioſis, eſt certum ex praxi; quia in hac parte & religioſi reputantur, & priuilegiis religioſorum gaudent, quod maximè locum habet in militibus ſancti Ioannis, qui tria ſubſtantialia vota emittunt. Et hinc oritur ratio dubitandi, ſi enim beneficiorum regularium capaces ſunt, tanquam regulares habentur. Ergo inhabiles erunt ad beneficia ſæcularia; quia beneficia ſæcularia non regularibus, ſed ſæcularibus ſunt concedenda: ſic Nauarr. *lib. 3. conſil. tit. de regular. conſil. 10. n. 9. ad 2. in 2. edit.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. tit. diſpenſatio monachorum pro obtinendis beneficiis in fine.* Man. Rodriq. *qq. regul. tom. 1. q. 34. art. 5.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 8 nu. 42.* Lambertin. *de iure patron. 2. part. lib. 1. quæſt. 7. articul. 4. & 5.* Garcia *de benefic. 1. part. capit. quarto, numer. 22.* Ob horum doctorum authoritatem ſupra dicta ratione dubitandi firmatam mihi hæc ſententia probatur.

2 Nihilominus cenſeo ſatis probabile his militibus beneficia ſæcularia conferri poſſe: ſic relato Gambara *lib. 6. de officio, & poteſt. legati. num. 269.* & Azor. *to. 1. inſtit. moral. lib. 13. cap. 3. quæſt. 1. ad finem,* docet Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 103.* & de militibus ſancti Iacobi de ſpatha eſt deciſum à ſacra congregatione, & pluribus doctoribus confirmatum refert Garcia *de benefic. 1 part. cap. 4. num. 24.* & tenet Barboſa *3. p. de poteſt. epiſcop. alleg. 57. n. 174.* Ratio eſſe poteſt, quia huiuſmodi milites in communi modo viuendi ſtatum ſæcularem habent, & ſæculares reputantur. Neque obſtat beneficiorum regularium capaces eſſe; quia id eſt fauore religionis.

3 De nouitiis maior eſt dubitatio, an regularia, vel ſæcularia beneficia illis concedi poſſint? Et ratio difficultatis eſt; tum quia nouitius capax non eſt beneficij regularis *cap. nullus. de electione. in 6. clemen. 1. de ſupplend. negligent. prælat. & clement. 1. § ſanè 2. de ſtatu monachorum.* Ergo dicendum eſt eſſe capacem beneficij ſæcularis. Econtra vero nouitius eſt in ſtatu probationis, & priuilegia religionis illi conceduntur. Ergo poterit illi beneficium regulare concedi: ſæculare autem non videtur concedendum; quia iam habitu, & profeſſione vitæ à ſæculo receſſit, & occaſionem inde acciperet redeundi ad ſæculum.

4 In hac re dicendum eſt primò nouitio concedi non poſſe beneficium regulare, quod adminiſtrationem habet ex *ſuprad. cap. Nullus, & ex ſuprad. clement.* & tradunt communiter omnes, vt teſtatur Gonzalez *ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 8. num. 78.* Barboſa *in remiſſion. concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 10. de reformat.* vbi teſtatur à ſacra congregatione eſſe deciſum. Ratio congruentiæ eſt: quia non debet in magiſtrum aſſumi, qui formam diſcipuli vix aſſumpſit, neque aliis præfici, qui ſubeſſe non nouit, vt dicitur *cap. cum in magiſtrum. de electione.* Alia autem regularia beneficia, tametſi iure antiquo nouitio conferri non poſſint ex *ſupradict. capit. cum de beneficio. de prebendis. in 6.* At ex diſpenſatione Trident. *ſeſſ. 14. capit. decimo de reform.* ipſi, aliiſque ſæcularibus conferri poſſunt, dum modo habitum illius religionis, in qua eſt beneficium ſuſcipiant, & ſe obligent ad profeſſionem emittendam. Quod intelligendum eſt, dum beneficio potiri volunt. Suar. *tom 3. de relig. libro quinto, capit. vlt. n. 14.*

Duo

Digitized by Google

5 Dico ſecundò. Beneficia ſæcularia nouitio conferri poſſunt validè, tametſi non deceat: ſic Probus ad Monach. *cap. beneficium. de Regularib. in 6. n. vltim.* Francus alios referens *ibi. n. 1.* Tiraquel. *de retract. lignag. gloſſ.* 8 § 1. *n.* 37. Azor. *to.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 3. *q.* 1. Sanch. *lib.* 7. *in decal. c.* 4. *n.* 22. Garc. *de benefic.* 7. *p. cap.* 10. *n.* 5. *&* 6. Priorem partem, ſcilicet collationem beneficij ſæcularis factam nouitio valere, ſic probo. Quia nouitius capax eſt retinendi beneficiũ ſæculare, dum profeſſionem non emittit. Ergo etiam capax eſt illud recipiendi. Item nullo textu cauetur incapacem eſſe. Ergo non eſt aſſerendum. Secunda pars, ſcilicet non conuenire illi beneficium conferri, conſtat ob rationem dubitandi, ne ipſi detur anſa ad ſæculum reuertendi.

Quod autem Tiraquel. & Francus dicunt nouitium acceptantem beneficium ſæculare religioni renunciare, non habet fundamentum: ſtare enim optimè poteſt, acceptare beneficium eo animo, vt ſi religio non placeat, illud poſſit retinere; ſin minus profeſſione facta, vacet; ſicuti contingit, cum tempore nouitiatus beneficia antea poſſeſſa retinet, ſic Garcia, & Sanch *ſupra.*

6 Ex quo manifeſtè fit, ſi aliquod beneficium vacet, ad quod nouitius vocatus eſt vel ſpecialiter, vel in genere, quia vocatus eſt coniunctior ſanguine, nequaquam poſſe alteri conferri, ſed vel conferendũ eſſe nouitio (vt verè conferri poteſt) vel ſuſpendenda eius collatio, quouſque ipſe profeſſionem emittat; quia nequit priuari iure ad rem, quod in beneficium habet: ſic Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 4. *num.* 23. *iuncto n.* 5.

§. IV.

An ſæculare beneficium poſſit in regulare tranſire, vel econtra?

1 *Dupliciter poteſt hoc contingere.*
2 *Tempus requiſitum pro beneficio regulari præſcribendo debet eſſe quadragenarium continuum.*
3 *Eadem præſcriptio quadragenaria requiritur, vt beneficium regulare in ſæculare tranſeat.*
4 *Satisfit fundamento oppoſito.*
5 *Sex conditiones ad præſcriptionem ſupradictam requiruntur, & quæ hæ ſint.*
6 *An capellaniæ fundatæ in monaſteriis regularium, & in Eccleſiis ordinum militarium regulares, vel ſæculares cenſeantur?*

1 SÆculare ergo beneficium poteſt in regulare tranſire, & econtra regulare in ſæculare. Primò ſi à Pontifice, penes quem eſt poteſtas alterandi beneficiorum ſtatum, hæc mutatio fiat. Secundò, ſi legitima præſcriptione ſæculares beneficium aliàs regulare adminiſtrent, vel econtra regulares beneficium aliàs ſæculare.

2 Tempus vero requiſitum ad hanc præſcriptionem pro beneficio regulari debet eſſe quadragenarium continuum, & pacificum. Nam præſcriptio regularis beneficij, quod antea ſæculare erat, aduerſatur iuri beneficia ſæcularia intendenti, & præſumenti. Ergo requirit quadragenarium tempus, ex *textu in cap. cum de beneficio. de præbendis. in* 6. *& ibi* Gloſſa *verbo legitima.* Rebuff. *in praxi. titul. quotuplex ſit beneficium. numer.* 5. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 7. *num.* 8 Thom. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *nu.* 15. Garcia *de benefic.* 7. *p. cap.* 10. *n.* 34. *& ſeqq.*

3 Sed an eadem præſcriptio quadragenaria requiratur, vt beneficium regulare tranſeat in ſæculare. Non eſt conſtans ſententia doctorum. Aliqui affirmant ſufficere decennium. Mouentur primo; quia per hanc præſcriptionem reducitur beneficium ad ſuum primæuum ſtatum iuri conformem. Ergo cum talis præſcriptio non aduerſetur iuri, ſed potius conformetur, decennalis ſufficit. Cæterum probabilius cenſeo quadragenarium tempus requiri, vt beneficium, quod ex fundatione vel præſcriptione regulare erat, in ſæculare tranſeat: ſic tradit Garcia 7. *part. de benefic. cap.* 10. *n.* 35. *multis deciſionibus Rotæ comprobans.* Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 7. *n.* 36. Azor. 2. *p. lib.* 3. *inſtit. moral. cap.* 26. *quæſt.* 3. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29 *numer.* 17. & alij apud ipſos. Ratio præcipua deſumitur *ex cap. cum de beneficio. de præbendis. in* 6. vbi eadem præſcriptio pro beneficio ſæculari, ac regulari ſtatuitur: inquit enim textus, *cum de beneficio Eccleſiaſtico conſueto Clericis ſæcularibus aſſignari prouideri mandatur, de illo debet intelligi, quod tanto tempore ab vno, vel pluribus ſæcularibus Clericis inſtitutis in eo rectoribus extitit continuè, ac pacificè gubernatum, vt præſcriptio legitimè ſit completa, etiamſi ante, vel poſt religioſi quandoque miniſtrauerint in eodem. Quando vero ſcribitur, vt prouideatur de aliquo prioratu alicui clerico ſæculari; prouideri non poteſt de prioratu, qui per religioſos (iuxta modum præmiſſum) eſt ſolitus gubernari, niſi hoc in litteris caueatur expreſſè.* Ex quibus verbis ſatis conſtat eundẽ modũ præſcriptionis in beneficio ſæculari, ac regulari requiri, ſi quidem ſtatuto à Pontifice modo præſcribendi pro ſæculari beneficio loquens ſtatim de regulari ſubdit præſcriptionem *iuxta modũ præmiſſũ.* Secunda ratio eſt, quia eſſe beneficiũ regulare, contrarium non eſt iuris diſpoſitioni, ſed potius ex iure habetur talis ſtatus, vt ex *ſupradict. cap. cũ de beneficio,* liquet. Sed non obſtante hac conformitate quadragenaria præſcriptio expoſtulatur pro mutatione beneficij ſæcularis in regulare. Ergo eadem expoſtulari debet pro mutatione regularis in ſæculare, cum vtrumque beneficiũ æquè ſit iuri conforme. Tertio, ſi beneficium ex fundatione, vel ex præſcriptione factũ ſit regulare, iam vt tale illud beneficiatus poſſidet, & in illo habet ius quæſitũ. Ergo vt mutetur talis poſſeſſio, & loco poſſeſſionis regularis, ſuccedat ſæcularis, quadragenaria præſcriptio requiritur; quia tractatur de iure quæſito tollendo, quod iuri cõmuni æquipollet. Quarto, res per quaſcũque cauſas naſcitur, per eas diſſoluitur, niſi contrariũ inueniatur à iure expreſſũ, *leg. nihil eſt tam naturale. ff. de Reg. iuris.* Sed beneficium regulare natũ fuit ex quadragenaria præſcriptione. Ergo ex eadem deſinit eſſe.

4 Reſtat ſatisfacere contrario fundamẽto. Et primo negamus per mutationẽ regularis in ſæculare reduci beneficiũ ad ſuũ primæuũ ſtatũ: quia fortè eius primus ſtatus nullus alius fuit niſi regularis: ſed cõceſſo gratis, quod beneficium fuerit à principio ſæculare, & præſcriptione, vel priuilegio principis in regulare fuerit mutatum, iam primus ſtatus ſæcularis ita extinctus eſt, ac ſi nunquã fuiſſet. At ſi nunquã fuiſſet ſæculare, nulla eſſet reductio ad primæuum ſtatum. Ergo poſita tali præſcriptione non datur tali reductioni locus. Tertio, illa maxima, quod ſit fauorabilis diſpoſitio, quæ reducit rem ad ſuum primæuũ ſtatũ, intelligi debet de reductione vniuerſali per legem, qualis eſt illa quæ fit in *cap. ſtatutum. de præbend. in* 6. vbi ſublata poteſtas Ordinariis conferendi beneficia vacantia in curia redditur, ſi intra menſem vacationis à Pontifice prouiſa non fuerint; quia reductio vniuerſalis per legem, eſt quæ legem conſtituit. Secus vero dicendum eſt de reductione alicuius actus particularis derogantis iuri alterius: quia talis redu-

ctio. quouſque legitimè præſcripta ſit, ſemper eſt contraria legi communi, vt benè aliis relatis probat Gonzal. *gloſſ. 7. num. 29.*

5 Quod ſi inquiras, quæ conditiones adeſſe debẽt ad ſupradictam præſcriptionem? Reſpondeo ſex requiri. Primo lapſus continuus, & pacificus 40. annorum, nam quouſque hoc tempus tranſactum ſit, non datur præſcriptio legitima, ac proinde ex illa non poteſt ius aliquod fundari. Secundo, illius prouiſio, ſeu inſtitutio in poſſidente, quia ſine inſtitutione nõ obtinetur beneficium, & conſtat ex *dicto cap. cum de beneficio*: ibi *quod tanto tempore ab vno, vel pluribus inſtitutis in eo rectoribus*: & tradit, alios referens, Sanch. *li. 7. in decal. c. 29. n. 21.* Gonzalez *gloſſ. 8. n. 33.* Tertiò, vt talis inſtitutio ſit in titulum, non in commendam, cõſtat ex *dicto c. cum de beneficio* ibi, *inſtitutis in eo rectoribus*, non dixit *vicariis*. Neque enim ex cõmendatione beneficij alicui facta tanquam vicario, beneficium ſuũ ſtatũ amittere poteſt: quia vicarius non poſſidet beneficium, vt propriũ: & ita tenet Rebuff. *in cõcord. in Rub. de collat. §. volumus. verſ. tertio requiritur.* Sãch. *n. 22.* Gõzal. *n. 37.* & alij apud ipſos. Quarto, vt inſtitutio declaret qualitatẽ beneficij, ſcilicet ſi beneficium prætenditur, debeat poſſidens eſſe inſtitutus in illo tanquã in regulari; ſi prætenditur ſæculare, debeat eſſe inſtitutus tanquã in ſęculari: ſic aliis relatis Gonzal. *n. 33* Sanch. *n. 23.* Aduertit tamẽ Felin. *in c. in noſtra. n. 41. verſ. nota diligenter. de reſcriptis*: ſufficere ſi in primo inſtituto hæc qualitas beneficij expreſſa ſit, tametſi in ſucceſſoribus non exprimatur; quia ſucceſſoribus præſumitur eodẽ modo cõferri, ipſoſque poſſeſſionem habitam continuare. Quinto, debet talis expreſſio qualitatis fieri intentione, & animo imprimendi beneficio talẽ ſtatum: ſic Gõzal. *n. 37.* Sanch. *n. 25.* Ex quo fit, ſi beneficium regulare Clerico ſæculari; & ſæculare Canonico regulari conferatur ex diſpenſatione non mutari eius naturam; quia non confertur ex intentione mutandi ſtatum beneficii: neq; talis collatio fit iure tituli, ſed potius iure adminiſtrationis, & commendæ: ſic Rebuff. *in concord. verſ. quarto requiritur.* Azor. *2. p. inſt. moral. lib. 3. c. 16. q. 3. in fin.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 29. n. 24.* Alphonſ. de Ojeda *de incompatibilit. beneficiorũ. 1. p. c. 24. n. 22.* Sextò, requiritur bona fides in poſſidente; quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit: ſic Rebuff. *in concord. in Rub. de collationib §. volumus. ſub verbo regularia. verſ. ſecundo requiritur bona fides.* Gõzalez *gloſſa 8. n. 35.* Hojeda *n. 91.* Sanch. *num. 26.*

6 Quid dicendum de capellaniis fundatis in monaſteriis regularium, & in Eccleſiis ordinũ militarium D. Iacobi, S. Ioannis, Calatrauæ, Alcãtaræ, ſint ne regularia beneficia, vel ſæcularia. Reſpondeo ſi ex fundatione conſtat capellanias fundatas eſſe, vt per ſæculares Clericos adminiſtrentur, ſæcularia beneficia ſunt. Et idem eſt ſi de facto per ſæculares Clericos adminiſtrantur, & non conſtat ex fundatione, aut præſcriptione pro regularibus eſſe inſtitutas, quia tunc credendum eſt pro ſæcularibus eſſe fundatas.

Poſſe autẽ capellanias in monaſteriis fundari, vt per ſæculares Clericos adminiſtrentur, nemini eſſe poteſt dubium. Debet tamen ad illorum fundationem accedere conſenſus tum Ordinarii, tum conuentus. ſic Lambert. *1. p. de iure patronat. lib. 1. q. 3. art. 16. & q. 11. art. 7. & 2. lib. q. 7. art. 23.* Garcia *de benefic. 7. part. cap. 10. num. 37. circa finem.*

Verum ſi ex fundatione non conſtat pro ſæcularibus tales capellanias eſſe inſtitutas, neque etiam conſtat per ſæculares quadragenario tẽpore gubernatas eſſe, præſumendæ ſunt regularia beneficia; eo quod fundatæ ſint in monaſteriis, & conuentibus; quia non eſt facilè pręſumendum conuentũ conſenſiſſe, vt tales capellaniæ ſibi vnitæ à ſæcularibus gubernarentur: ſic Rebuff. *praxi benefic. tit. Quotuplex ſit beneficium. n. 6.* Maſcard. *de probat. concl. 172. n. 17.* Manuel Rodriq. *1. tom. qq. regul. 34. art. 3.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 27.* neque diſſentit Garcia *7. p. de benefic. cap. 10. n. 37. fine.*

PVNCTVM IV.

Quæ qualitates inſint tam ſimplici, quam duplici beneficio.

1 *Quid nomine dignitatis in iure intelligatur.*
2 *Quid nomine officij.*
3 *Quid nomine perſonatus.*
4 *Dignitates, perſonatus, & officia non conceſſa in titulum, non ſunt beneficia.*
5 *Quid de vicario Epiſcopi, an eius dignitas ſit beneficium? Dicendum eſt beneficium non eſſe.*
6 *Expenditur quid ad beneficium curatum requiratur.*
7 *Quoties de beneficio eſt dubium, an ſit ſimplex, vel curatum, ſimplex eſt intelligendum.*

1 Dixi beneficia duplicia eſſe dignitatem, officium, perſonatum, & rectoriam, reliqua eſſe beneficia ſimplicia.

Nomen dignitatis latiſſimum eſt; comprehendit enim quodlibet beneficium iuriſdictionem habens, vel adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum, vel honorabiliorem locum, & ſedem. Quapropter ſæpè in iure officium, & perſonatus dignitas nuncupantur, *cap. cum acceſſiſſent. de conſtitutionib.* & tradit Hoſtienſ. Innocent. Abbas *in dicto cap. cum acceſſiſſent*, & Abbas *in cap. de multa. de prebend. num. 21. verſ. prima concluſio.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 11. n. 3.* Specialiter nomen dignitatis, vt ab officio, & perſonatu diſtinguitur, ſumi ſolet pro beneficio habente iuriſdictionem in foro externo, vt ſatis colligitur ex *cap. de multa. de prabendis. & cap. 1. de conſuetud. in 6.* &, multis relatis, docet Gonzal. *ſupra n. 4.*

2 Beneficium quod officium nuncupatur, eſt quod rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem habet, quale eſt theſauraria, ſacriſtia, primiceriatus, archipresbyteratus, præpoſitura. De quibus ſunt in iure ſpeciales tituli, & pro beneficiis Eccleſiaſticis habentur; quia ſunt iura ſpiritualia perpetua percipiendi fructus *cap. cum acceſſiſſent. de conſtitution. cap. 1. §. cum vero. de conceſſ. prabendæ. clem. 1. verbo officia. de regularib.* Vnde omnes qualitates, quæ beneficiis inſunt, horum officiorum ſunt propriæ, ac proinde huiuſmodi officiorum pluralitas eſt incompatibilis, ex *cap. de multa. de prabendis. & extrauag. execrabilis. eodem titul.* Item in iis habet locum regula de infirmis reſignantibus, & *reg. 21.* Cancellariæ de impetrantibus beneficia viuentium. Item regula de annali, & triennali poſſeſſione, & aliæ ſimiles, vt notauit Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 11. à n. 5.*

3 Idem quod dictum eſt de iis officiis beneficiis, dicendũ eſt de beneficiis, quæ perſonatus vocantur, quæque ſpecialem aliquã prærogatiuam in electionibus, ſuffragiis, ſententiis, loco, & ſede habẽt, dummodo perpetua ſint, & ius habeant fructus percipiendi, aliàs Eccleſiaſtica beneficia non erunt. Idem, & eadem ratione de beneficiis parochialibus, & curatis procedit, ſi inquam beneficia non dentur in titulum, ſecus econtra.

4 Hinc fit dignitates, perſonatus, & officia, quæ non conceduntur in titulum, beneficia non eſſe, tametſi iuriſdictionem habeant.

Hæc

Digitized by Google

Hæc ſunt omnis rectoria, & præpoſitura ordinis religioſorum. Nã Generalis, Prouincialis, Prior, Rector, Guardianus dignitatem habent, quæ eſt officium, ſed non quæ beneficium ſit, cum non ſit ius perpetuum percipiendi fructus, ſed ſolum ſit ius & regulariter temporale gubernandi, & regendi collegas, & res Eccleſiaſticas adminiſtrandi. Ex quo fit poſſe eligi in iudices conſeruatores Apoſtolicos, iuxta textum *in cap. 1. 2. & vlt. de officio iudicis delegati. in 6.* Item poſſe illis delegari cauſas à Pontifice Romano, iuxta textum *in cap. ſtatutum. de reſcript. in 6.* & notauit Azor. 2. *p. inſtit. moral. li. 3. c. 13. q. 7.* Qui vero non proprio nomine, & officio domum gubernãt, ſed alieno, vt ſunt ſubpriores, vicarij, vicerectores, vice-miniſtri, vel vice-præpoſiti dignitatem non habent, cui hæc munera, & officia committi poſſint. ſic Azor. *ſupra.*

5 Solũ de vicario, ſeu officiali Epiſcopi eſt aliquod dubium, an dignitas ſit non ſolũ muneris & officij, ſed etiã beneficij; ſi quidẽ eſt ius percipiendi fructus, & de ſe perpetuũ, tametſi in vicario nõ perpetuetur. Cæterum dicẽdum eſt eſſe ſolũ dignitatẽ muneris, & officij, non beneficij. Prior pars conſtat; quia ius Clericis dicit, & res Eccleſiaſticas cũ iuriſdictione adminiſtrat. Secundam probo; quia tale munus perpetuum nõ eſt, cum extingui ab Epiſcopo poſſit. Nõ enim remoto vicario tenetur Epiſcopus aliũ ſubrogare, neq; vicariatus morte vicarij, aut remotione ab officio permanet; ſed finitur, & perit. Neque itẽ percipit fructus ex vicariatu, ſed ex officio, & munere, & tanquã illius ſtipendia: ſic Azor. *dicto lib. 3. c. 13. q. 8.* Idem quod dictũ eſt de vicario, dicendũ eſt de Cãcellario academiæ authoritate Pontificia approbatę, habere inquam dignitatem quæ ſit munus, & officium, cuique Pontificiæ cauſæ delegari poſſunt, non tamen eſſe dignitatẽ, quæ ſit beneficiũ. Nã eſto talis dignitas perpetua ſit, non tamẽ eſt ius ſpirituale percipiẽdi fructus ab inſtitutione canonica: ſic Azor. *q. 9.*

6 Rurſus de beneficiis curatis eſt maior dubitatio, quæ ſit eorum qualitas, & eſſentia? Non enim ex eo quod populum regas, ſacramenta miniſtres, curatum beneficium habes, cũ poſſis alieno nomine, vel abſq; inſtitutione hęc omnia facere. Quapropter ad curatũ beneficium neceſſario habere debes poteſtatem adminiſtrandi ſacramenta proprio nomine ex obligatione beneficij accepti *cap. extirpanda. §. qui vero. de præbendis:* & tradit Staphileus *de litt. gratiæ. ti. de qualit. & ſtatu beneficiorum. n. 7. 8. 9. & 10.* Gomezius *in reg. de idiomate. q. 11. à n. 4.* Io. Gutier. *alleg. 8. n. 4.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. à n. 34.* Ioann. Azor. 2. *p. inſtit. moral. li. 3. c. 12. q. 3.* Notanter dixi *nomine proprio, & ex obligatione beneficij accepti*, vt ſic declararẽ te non eſſe rectorẽ, & curatũ, ſi tibi Epiſcopus committat ſacramentorũ adminiſtrationẽ alicuius Eccleſiæ nõ in titulũ, ſed in cõmendã, qualiter ſolet fieri in diæceſi Calagurritana, & aliis, vbi in omnibus Eccleſiis parochialibus adſunt plures beneficiati; nullus tamen illorũ eſt parochus, quia nullus in parochum inſtituitur, ſed Epiſcopus eſt omniũ illarũ Eccleſiarũ paſtor & rector, qui vnum ex beneficiatis deſignat, vt nomine ipſius ſacramenta miniſtret. Hic ergo deſignatus parochus non eſt, quia non eſt inſtitutus, vt nomine proprio ſacramenta adminiſtret: ſic cũ aliis docet Gonzal. *gl. 6. à n. 65.* Neque item cenſendus eſt curatus, qui obligationẽ nõ habet per ſe adminiſtrãdi ſacramẽta, ſed nominandi, vel inſtituendi vicariũ perpetuũ, qui obligationẽ habeat ſacramẽta miniſtrãdi, quales ſolent eſſe plures prioratus Eccleſiarũ regulariũ: vicarius autẽ inſtitutus; quia nomine proprio ſacramenta non miniſtrat, ſed tanquam Prioris vices gerens, ea de cauſa curatus propriè non eſt.

7 Tandem aduerto, quoties de beneficio dubiũ eſt: an ſit curatum, vel ſimplex, ſimplex eſt reputandum; tot enim qualitates ad beneficiũ curatũ requiruntur, vt merito præſumi non debeant, niſi probentur: ſic Ioan. Gut. *alleg. 8. n. 5.* Staphileus *de litter. gratiæ. tit. de qualit. & ſtatu beneficiorũ. §. vt non poſſit. n. 2.* Hojeda *de in compatibilit. 1. p. q. 13. n. 2. in fin.* Gõzal. *gl. 6. n. 91.*

Quibus autem conferenda ſint tum dignitates, & officia, & perſonatus, tum beneficia ſimplicia curata, tum ſimplicia, quæque conditiones haberi debeant, in ſequentibus dicemus.

Pvnctvm V.

Quæ ſint qualitates beneficij perpetui, & manualis.

1 *Beneficium perpetuũ à beneficiato amoueri nõ poteſt.*
2 *Manualia beneficia abſque cauſa reuocari non poſſe qualiter probetur.*
3 *Valet reuocatio abſque cauſa, neque beneficiatus aduerſus remouentem conqueri poteſt.*
4 *Non poteſt ſpoliatus contradicere prælato ſpolianti.*
5 *Illicitè tamen prælatus reuocat, ſi cauſa nulla ſubſiſtit, raro tamen id præſumi poteſt.*
6 *Supradicta procedunt in beneficiis, quæ pleno iure ſubduntur prælato reuocanti.*
7 *Satisfit argum. n. 2. adductis.*
8 *Spoliatus non poteſt agere actione ſpolij aduerſus ſpoliantem, ſi ei beneficium pleno iure ſubditur.*
9 *Facta promiſſione non reuocandi, adhuc validè reuocare poteſt.*
10 *Negant aliqui illicitè te reuocare, ſi cauſa iuſta ſubſiſtat.*
11 *Sub diſtinctione reſpondetur.*
12 *Quid ſi iuramento firmares promiſſionem?*
13 *Quid ſi a Pontifice eſſet confirmata illius beneficij collatio?*
14 *Quid ſi iure deuoluto conferres?*
15 *Beneficium manuale alicui a Pontifice collatum pro eius vita, reddi poſtea manuale ſicut prius.*
16 *Beneficium manuale non cenſetur reuocatum morte concedentis.*
17 *Beneficia ſæcularia præſumuntur perpetua, econtra regularia.*
18 *Eccleſia parochialis vnita monaſterio non eſt cenſenda beneficium manuale, ſed vicaria perpetua.*
19 *Aliqui negant beneficium manuale fieri poſſe perpetuum præſcriptione, vel conſuetudine.*
20 *Alij econtra affirmant.*
21 *Conciliantur ſupradicta ſententiæ.*

1 PRæcipua qualitas beneficij perpetui eſt, vt nõ poſſit amoueri à beneficiato, niſi ex cauſis à iure expreſſis. Econtra qualitas manualis beneficij eſt, quod amoueri poſſit ad nutum, & voluntatẽ cõferentis, *cap. cum ad monaſterium. §. tales. de ſtatu monach. cap. 1. §. fin. de priuilegiis. in 6.* ibi; etſi liberè poſſint ad eadem monaſteria reuocari.

2 Dubium tamen eſt; an poſſint manualia beneficia ita ad nutum, & voluntatem conferentis reuocari, vt abſque vlla legitima cauſa id fieri poſſit? Et dubium procedere poteſt tam de valida reuocatione, quam de licita.

Et quidẽ prælatum illicitè, & inualidè procedere ſic reuocando, eiuſque reuocationẽ poſſe à ſuperiore impediri probatur; quia in *cap. cum ad monaſteriũ,* vbi Abbati datur facultas remouendi religioſum à beneficio, dicitur id eſſe faciẽdum cum oportuerit. Et idem traditur in *clem. vnica §. præmiſſa. de ſupplend.* neglig.

neglig. prælat. Sed remouere abſque cauſa non oportet. Ergo neque licet neque valet talis remotio. Secundo; qui abſque legitima cauſa beneficiatum remouet, malitioſè procedit, ſed nõ eſt credendũ malitiis fauere iura. Ergo neq; eſt credendũ, hanc à iure approbari remotioné. Tertio; quia ſic ſpoliatus poteſt implorare officiũ ſuperioris, vt reſtituatur, & de facto teſtatur Gonzal. *gl. 5. §. 6. n. 42.* contigiſſe in quodam Clerico, qui ab ordinario ſignatus fuit vicarius ad nutum vnius Eccleſiæ, quẽ tamen paulo poſt ordinarius remouit. Hic ergo appellauit ad Metropolitanum de ſupradicta remotione. & Metropolitanus decretum remotionis irritauit, & inhabituauit dictũ presbyterũ in dicto vicariatu. Ergo abſque vlla cauſa fieri non poteſt talis remotio: & ita docet Zeuallos *com. contra com. q. 425. in fine.* Cardinal. Tuſchus *litt. B. concl. 55. n. 8.*

3 Cæterum valere reuocationem abſque cauſa, neque poſſe talem beneficiatum aduerſus remouentẽ conqueri, tenent, innumeros referẽtes, Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 6. n. 46.* Thom. Sanch. *lib. 7. in decal. c. 29. n. 111.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 41. dub. 12. n. 98.* Azor. *t. 1. inſtit. lib. 12. c. 9. q. 8 & c. 9. q. 10. & to. 2. lib. 3. c. 26. q. 2. 13. & 14.* Nicol Garcia *1. p. de benefic. c. 2. a n. 87. & ſeqq.* Franciſc. Suar *t. 4. de relig. lib. 3. c. vlt. n. 21.* Ratio eſt manifeſta; quia beneficiatus poſſidere non poteſt tale beneficium, niſi pro tempore, quo non fuerit ab eo reuocatus; quia ſolum pro illo tempore fuit illi conceſſum. Ergo facta reuocatione iam non habet ius poſſidendi. Et confirmo; poſſeſſio cõceſſa pro tempore limitato, illo tranſacto ceſſat, *leg. [illegible] leg. ſtatu liberi. 25. §. ſtichum. ff. de legat. 2.* Sed beneficij manualis poſſeſſio ſolum conceditur pro tempore, quo conferens non reuocauerit. Ergo facta reuocatione ceſſat poſſeſſio.

4 Hinc fit nullo modo poſſe ſpoliatum abſque vlla cauſa contradicere ſpoliãti prælato; quia nullam iniuriam patitur in tali ſpoliatione, neque poteſt ad ſuperioré recurrere, vt iniuſtitiá repararet, cũ nulla facta ſit; ſed ad ſummũ vt ex officio impediat malitioſam reuocationem ſic tradit Innocent. *in cap. inſinuante. ſuo n. . verſ. ei ſi concurrerit caſus. Qui clerici, vel vouẽtes:* vbi dicit: ſi occurreret caſus, in quo Abbas, vel ſuperior vellet ex malitia remouere monachum à loco, quem ei deputauit, poſſet ſupplicari ſuperiori, & ſuperior eum audire deberet ad ſimilitudinem ſerui, vt in *leg. 1. Cod. de precibus imper. offerend. & §. ſed & maior. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alien. iuris,* conſentit Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſor. numer. 275. verſ. ſecundo intellige.*

5 Verum etſi ſupradicta reuocatio ſine cauſa facta valida ſit, tamen ſine dubio illicita eſt: Tum quia generale eſt quẽlibet obligatũ eſſe in ſuis actionibus finẽ honeſtũ habere. Tum quia Eccleſiæ variatio rectorum ſolet eſſe damnoſa. Ergo vt huiuſmodi periculũ honeſtetur, graui cauſa moueri debet prælatus: ſic tenent Innoc. Rebuff. Suar. & alij *ſupra.* Cauſa autẽ rationabilis (inquit Suar.) eſt nõ tantũ culpa aliqua beneficiarij, ſed quæcũque vtilitas, vel commoditas Eccleſiæ, ſeu religionis, ſi beneficiatus ſit religioſus. Quia hæc remotio nõ eſt pœna, neque actus iuſtitiæ vindicatiuæ, ſed prudentis regiminis beneficij; & ſubdit. Quapropter raro conſtare poteſt ſuperiorem reuocantem ex rationabili cauſa non moueri, quia raro conſtare poteſt ſubdito, vel Eccleſiæ hanc remotionem non eſſe vtilem. Dum autem non conſtat prælatum reuocantem malitioſè procedere, non debet ab eius ſuperiore reuocatio caſſari, ſed potius ſuſtineri, Suar. *dicto lib. 3. cap. 19. num. 20.* Conſtaret vero de malitia, ſi pendente accuſatione, vel inquiſitione aduerſus beneficiarium fieret remotio, vel ſi contra conſuetudinem receptam, ne beneficiatus intra tantum tempus remoueatur, abſque aliqua culpa remoueretur, quia de culpa conſtaret; quia tunc remotio cederet in infamiam beneficiati: ſic Nauarr. *conſ. 2. de Regular. num. 66. verſ. addo octauo.* Suar. *num. 20.* Gonzalez *gl. 5. §. 6. n. 48.* Vel tandem ſi ad inſtantiam beneficiati fieret inquiſitio aduerſus prælatum, quia tunc præſumi poteſt ex animo vindictæ remotionem facere: ſic Nauarr. *ſupra* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 115.*

6 Supradicta procedunt in beneficiis manualibus, quæ pleno iure ſubduntur prælato reuocanti. Contingere namque poteſt, vt beneficium manuale ſit, & in ipſo religioſum præfici, neque tamen poſſe à prælato regulari dimoueri; quia non pleno iure cõuentui ſubditur, ſed potius Epiſcopo eius electionem approbanti, & confirmanti; ac proinde ſolum ex poteſtate Epiſcopi remoueri poterit: ſic Azor. *tom. 1. inſtit. mor. lib. 12. cap. 22. q. 10.* Sanch. *cap. 29. num. 118. & ſeqq.* Suar *lib. 3. cap. 19. num. 23.*

7 Argumenta *n. 2.* adducta facile ex iis ſoluuntur. Concedo enim remotionem abſque legitima cauſa illicitè fieri, tametſi validè; quia valor reuocationis non pendet ex cauſa, ſed ex voluntate reuocantis; ſecus vero licitus eius vſus. Quando autem conſtat illicitè, & malitioſè fieri reuocationem, ſuperior reuocantis illam caſſat, vt contigit in caſu illius presbyteri, maximè quia tunc non fuit eius reuocatio caſſata ob intereſſe proprium, ſed ob populi vtilitatem, qui ad Metropolitanum acceſſit, conquerens ſibi fieri graue damnum in tali remotione.

8 Hinc conſtat, non poſſe ſpoliatum agere aduerſus ſpoliantẽ, cui in beneficio pleno iure ſubditur actione ſpolij. Quia hæc actio conceditur, quando iniuſtitia, & iniuria committitur in ſpolio. At ſpolians, tametſi malitioſè procedat, iniuſtitiam in ſpolio non committit; quia vtitur iure ſuo. Ergo ſpoliatus non poteſt aduerſus illum actionem ſpolij intentare: ſic Suar. *dicto cap. 19. n. 21.* Sanch. plures referens, *lib. 7. in decal. c. 29. n. 15.* Poteſt tamen, vt iam dixi, officium ſuperioris implorare. & hac via reuocationem malitioſam impedire: ſic ſupradicti doctores.

9 Difficultas autem eſt; an ſi prælatus, cui pleno iure ſubditur beneficium manuale, promiſerit non reuocaturum, adhuc non obſtante promiſſione poſſit reuocare? Breuiter reſpondeo, validè reuocare poſſe; quia per hanc promiſſionem non mutatur beneficii manualis natura, quæ eſt vt pro voluntate conferentis remoueri poſſit: ſic pluribus firmat Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 125.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 6. n. 4.*

10 An vero illicitè reuocatio fiat? Negant Sanch. & Gonzalez plures referentes; quia hæc promiſſio, vtpote naturæ beneficij manualis contraria, nullas vires habet, ſicuti ſi fieret promiſſio non reuocandi teſtamentum, vel precarium, nulla eſt talis promiſſio; quia eſt contra naturam teſtamenti, vel precarii. *leg. cum precario. 12. ff. de precariis.* Econtra affirmant Nauarr. *lib. 3. conſil. in 1. edit. tit. de regularib. conſ. 20. n. 12. 13. & 14. in 2. edit. titul. de ſtatu monach. conſil. 14. num. 12. & ſeqq.* Manuel *quæſt. regul. tom. 3. quæſt. 29. artic. 9.* Mouentur; quia ex illa promiſſione obligatur prælatus ſaltem naturaliter beneficiato, tametſi religioſus ſit. Ergo peccat violans talem promiſſionem.

11 In hac re diſtinguendũ cẽſeo. Si promiſſio fieret nõ reuocãdi abſolutè, vel nõ reuocãdi, tametſi cauſa honeſta intercedat, quæ alias reuocationẽ honeſtare poſſet,

Digitized by Google

poſſet, nulla eſſet talis promiſſio ob rationem dictam; quia eſſet contraria naturæ beneficij manualis: at ſi promiſſio fieret non reuocandi abſque cauſa legitima; licita eſſet, & valida talis promiſſio; quia eſt iuri conformis. Vnde ſi non obſtante tali promiſſione fit reuocatio, illicitè fit, ſicuti fieret non poſita promiſſione.

12 Sed quid ſi iuramento hanc promiſſionem firmares, & illo non obſtante reuocares? Reſpondeo valere reuocationem; quia iuramentum beneficij naturam non mutat. Sanchez *num.* 128. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 4. Eris tamen periurus in omnibus illis caſibus, in quibus aliàs obligatus non eſſes reuocationem facere; quia pro omnibus illis videris iuraſſe, & conſequenter ex iuramento obligatus non reuocare.

13 Quid ſi confirmata eſſet à Pontifice illius beneficij collatio, poſſet ne tunc conferens, cui alias pleno iure beneficium ſubditur, beneficiatum remouere? Reſpondeo, ſi ſimpliciter confirmat, poſſe; quia tunc illa confirmatio eſt quædam collationis factæ approbatio, nec naturam beneficij immutat. Secus verò ſi ex certa ſcientia confirmat in titulum perpetuum, quod alias eſt manuale: quia cum omnia beneficia Pontifici ſubdantur, poteſt ipſe illorum naturam alterare; ſic Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num.* 179. Sanchez *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 129. Gambara *de officio legat. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 18. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 25. In dubio autem nunquam cenſetur Pontifex ſic beneficij manualis collationem confirmare, vt impediat in conferente poteſtatem remouendi, ſic Gambara *ſupra*. Gonzalez *num.* 28.

14 Idem quod dictum eſt de confirmatione, dicendum eſt de prouiſione, ſiue ex iure deuoluto, ſiue ex proprio fiat. Et quidem quando ex iure deuoluto ob negligentiam conferentis Pontifex confert beneficium manuale, certum eſt, integrum eſſe conferenti beneficiatum remouere; quia tunc Pontifex non aliter confert, quam debebat conferens conferre; quia ſupplet eius negligentiam, & præſtat quod præſtare ipſe tenebatur, quodq; manifeſtè cõſtat ex *clem. vnic. verſ. præmiſſa. de ſupplend. neglig. Præl. & ibi gloſſa.* Si autem Pontifex nomine proprio, & tanquam omnium beneficiorum diſtributor beneficium manuale alicui conferret, tametſi plures doctores cenſeant, quos refert Sanchez *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 135. eo ipſo perpetuari in beneficiato pro toto vitæ ſuæ tempore, neque poſſe ab alio, quam à Põtifice auferri, niſi ex cauſis, ex quibus beneficiũ de ſe perpetuum remoueri poteſt. At probabilius cenſeo, adhuc manuale eſſe & ad nutum amobile, niſi Pontifex ex certa ſcientia illud conferat, & declaret in perpetuum conferri, quod in dubio non præſumitur: ſic pluribus relatis, Sanchez & Gonzalez *ſupra*, & addit Gonzalez *num.* 28. ad hunc effectum emanaſſe *reg.* 38. *alias* 37. Cancellariæ dicens: *Item voluit, & ordinauit, quod ſi aliqui religioſi petant aliquod beneficium ad nutum amobile cum clauſula, quod exinde pro ſolo nutu Abbatis, vel ſuperioris amoueri non poſſint, litteræ quoad ipſam clauſulam nullatenus expediantur, niſi idem Dominus noſter ponat in ſignatura, quod non poſſit amoueri, vel ad partem clauſulam ipſam concedat.*

15 Tria tamen ſunt aduertenda. Primo beneficium manuale ſic à Pontifice ex certa ſcientia in perpetuum alicui collatum, cum primum vacauerit per mortem, vel reſignationem, reddi manuale, ſicut erat prius. Quia Pontifex ſic conferens non mutat beneficij naturam abſolutè, ſed ſolum ſuſpendit pro vita beneficiarij reuocationem. ſic Rebuff *de pacific. poſſeſſor. n.* 279 Selua *de benefic.* 3 *part. quæſt.* 11. *num.* 131. plures referens Sanchez *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 141.

16 Secundo aduerto, beneficium manuale non cenſeri reuocatum morte concedentis; quia mors non reuocat voluntatem præexiſtentem. *cap. ſi delegatus. de officio delegati. in* 6. ſic Abbas *cap. fin. notab.* 3. *num.* 6. *de Precariis.* Decius *in cap. ad noſtram. in fine. de confirmat. vtili, vel inutili*: Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſor. num.* 276. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 39. Sanchez *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 113. Secùs tamen eſſet, ſi beneficium eſſet conceſſum ad beneplacitum concedentis; quia tunc beneficium non amouetur per reuocationem, ſed per temporis impletionem; quia finitur tempus, pro quo fuit conceſſum: conceſſum enim fuit beneficium, dum concedens beneplacitum haberet, quod beneplacitum morte ipſius ceſſat, & finitur. *c. ſi gratioſè. de reſcriptis. in* 6. Gõzal. & Sanch *ſup.* Tertio aduerte beneficia ſæcularia præſumi perpetua; quia ferè omnia ſæcularia beneficia perpetua ſũt. *c. præcepta* 55. *diſt. c.* 1. *& ibi gloſ. verb. perpetuus. de capellaniis monach. in* 6. *c. veniens de filiis presbyter.* Econtra vero regularia beneficia manualia præſumuntur, quia ferè omnia eam naturam habent *c. cum ad monaſter. de ſtatu monach.* & tradit Mandoz. *reg.* 3. *reſeruat. q.* 11. *n.* 13. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 6. *n.* 6. *&* 7. Sanch. *lib.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 104. Interdum tamen regularia beneficia perpetua ſunt, & ſæcularia manualia; quia ſic ex fundatione, vel priuilegio Apoſtolico, vel præſcriptione habetur Gonzal. *ſup. n.* 8. Beneficia autem parochialia ſæcularia rarò, vel nunquam manualia ſunt; quia parochorum remotio Eccleſiæ non leuiter præiudicat, eáque de cauſa Rota, vt teſtatur Gonzalez *dicta gloſſa* 5. §. 6. *num.* 61. dubitauit, an laicus fundans Eccleſiam parochialem, poſſit parochum conſtituere ad nutum amobilem; & in partem negatiuam ſe inclinauit, fauetque ſacra congregatio Trid. *decreto* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* dicens: *Semel Rector deputatus non poterit ad nutum amoueri a patronis, etiam quod allegarent eſſe in poſſeſſione ita faciendi, etiam ſi ius patronatus eſſet alicuius communitatis, ſed perpetuo illius Eccleſiæ remanebit.*

18 Quarto aduerte, ſi Eccleſia parochialis vniatur monaſterio, vt per ſæcularem clericum regatur, tametſi à monaſterio præſentetur, nõ eſſe beneficiũ manuale, ſed vicariam perpetuam: ſic, aliis relatis, docet Gonzalez *dicta gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 52. quia illa vicaria non eſt regulare beneficium, ſed ſæculare; ac proinde ſæcularis beneficij naturam tenere debet.

19 Sed inquires; an beneficium manuale fieri poſſit perpetuum præſcriptione, vel conſuetudine? Negat Abbas *in cap. ad noſtram. num.* 11. Decius *in noua edit. num.* 22. *verſ. vlt. de confirmat. vtili, vel inutili.* Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſor. num.* 277. Sanchez *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *num.* 117. Mouentur; quia ex actibus meræ facultatis induci non poteſt conſuetudo *leg. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poſſeſſ. leg viam publicam. ff. de via publica. cap. Ioannes. de cleric. coniugatis.* Ergo induci non poteſt conſuetudo, ex eo quòd prælatus nunquam reuocauerit; quia ſemper liberum illi fuit reuocare.

20 Cæterum doctores affirmant, manuale fieri poſſe perpetuum, & è contra conſuetudine, & præſcriptione. ſic Melius *in repert. verbo religioſus non poteſt conſentire. verſ. & ex his puto, & verbo beneficia manualia an poſſint. ſub num.* 9. Gambara *tract. de officio legat. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 19. Mouentur ex *cap. cum de beneficio. de præbendis. in* 6. vbi præſcriptio quadra-

genaria ſufficit immutare naturam beneficij, & de ſeculari reddere regulare, & econtra. Ergo etiam ſufficit de temporali reddere perpetuum. Item tam in beneficio manuali, quam in perpetuo poteſt adeſſe conſuetudo habens actum iuri talis beneficij contrarium. Ergo poteſt talis conſuetudo valere, & beneficij naturam alterare. Antecedens in beneficio perpetuo admittit Sanchez, & benè; quia poteſt beneficiatus perpetuo inſtitutus remoueri de facto ſemel & iterum, & in hac remotione quadragenarium tempus tranſire. Ergo poteſt quod perpetuum eſt, temporale fieri. In beneficiis autem manualibus etiam interuenire poteſt conſuetudo eorum naturam immutans, qualis eſt, ſi conferens tentaret beneficiatum inſtitutum remouere, & à ſuperiore impediretur allegans eſſe beneficium perpetuum, & in hoc obſtaculo quadragenario perſeueraret. Item ſi ſuperior alicui de beneficio prouideret inperpetuum, & talis prouiſio duraret quadragenario, talis prouiſio eſt contraria naturæ manualis beneficij. Ergo manuale beneficium fieri poteſt præſcriptione perpetuum.

21 In hac difficultate mihi placet conciliatio ſupradictarum opinionum, quam adducit Gonzalez, *reg.8. de menſib. & alternatiuis. gloſſa 5. §. 6. num. 36.* videlicet vt prima opinio procedat, quoties conſuetudo non eſt contraria manualitati, & ſecunda cum conſuetudo manualitati contraria inducitur. Hanc autem conſuetudinem non inducit carentia reuocationis, ſi alias libera eſſet: beneficium enim manuale non petit reuocationem, ſed expeditam poteſtatem reuocandi. Ergo dum conferens hanc poteſtatem habet, tametſi per mille annos nunquam faciat reuocationem, non poteſt induci conſuetudo manualitati contraria. Secùs vero eſſet, ſi tentans reuocare impediretur, vt in ſecunda ſententia dictum eſt, quia iam inducitur conſuetudo manualitati contraria, nempe poteſtati reuocandi. Debet tamen hoc impedimentum ab alio, quam à beneficiato apponi: ſi enim ſolus beneficiatus per potentiam remotioni reſiſteret, præſcribere non poſſet; quia bona fide careret, quod à fortiori militat in beneficiato regulari, cuius reſiſtentia eſſet contra obedientiæ votum: nequit ergo ex illa conſuetudo rationabilis induci, *argum. text. cap. cum inter vos. de conſuetudin. c. cum non liceat. de præſcriptionibus.*

PVNCTVM VI.

Expenduntur qualitates, & conditiones capellaniarum.

1 *Quotupliciter hæ capellaniæ inſtituantur.*
2 *Quando cenſeantur capellaniæ authoritate Epiſcopi erectæ.*
3 *An ex conſenſu patroni Epiſcopi authoritate capellania eſſe poſſit beneficium Eccleſiaſticum, cum tamen à principio non fuerit authoritate Epiſcopi fundata.*
4 *Capellaniæ laicæ cuilibet, & in qualibet ætate conſtituto conferri poſſunt.*
5 *Capellaniæ laicæ non obligant ad horarum recitationem.*
6 *Ad titulum capellaniæ laicæ nemo ordinari poteſt.*
7 *Fundator capellaniarum laicarum ſtatuere poteſt, ne ordinarius in earum prouiſione, aut viſitatione ſe intromittat.*
8 *Etiam in capellaniis Eccleſiaſticis excludere poteſt ordinarium à viſitatione.*
9 *Quando expreſsè ordinarius à fundatore non excluduur, non debet cenſeri excluſus.*
10 *Ex capellaniis laicis non debetur ſubſidium, tametſi à Clericis poſſideantur.*
11 *An in capellaniis, in quibus fundator dixit, vt presbyteris conferantur, poſſint conferri Clericis minorum ordinum? Affirmant plures.*
12 *Contrarium eſt probabilius.*
13 *Satisfit oppoſita rationi.*
14 *Limitanda eſt doctrina in prouiſionibus Apoſtolicis pro ſtatutis Eccleſiarum cathedralium & collegiatarum, ſecus pro ordinatione fundatoris.*
15 *Quid ſi fundator diceret*, Inſtituatur capellanus, qui miſſas celebret, *valebit ne inſtitutio non ſacerdotis? Proponitur prima ſententia negans.*
16 *Secunda ſententia requirit qualitatem ſacerdotij in præſentando, non actu, ſed aptitudine.*
17 *Tertia conciliat ſupradictas duas ſententias, diſtinguens de fundatione facta à laico, vel Eccleſiaſtico.*
18 *Quarta ſententia probabilior affirmat, ex ſupradictis verbis non inferri; nec actu, nec aptitudine proximè ſacerdotium.*
19 *Duæ limitationes huic vltimæ ſententiæ apponuntur.*
20 *An capellania actu, vel habitu ſacerdotalis poſſit ex conſenſu patroni vna, vel altera vice clerico 14. annorum conferri. Ex conſenſu fundatoris fieri poteſt non ſolum ſemel, ſed in perpetuum.*
21 *Ex conſenſu patroni affirmant plures.*
22 *Contrarium eſt dicendum.*
23 *Qualiter ex conſenſu ordinarii onera capellaniarum minui poſſint, cum redditus ſunt diminuti, & inſufficientes videntur.*
24 *Non tenetur ad hanc diminutionem faciendam expectare ſynodum congregari.*
25 *Obligatus aliquibus diebus celebrare, an obligetur per ſubſtitutum, quando ipſe impeditus eſt? Sub diſtinctione reſpondetur.*
26 *Obligatus celebrare in determinata Eccleſia, & altari; ſi ſæpius alibi abſque cauſa legitima celebret, peccat mortaliter.*
27 *An teneatur hic miſſas compenſare, etiam ſi alibi dixiſſet. Probabilius eſt teneri.*
28 *Raro, vel nunquam eſt grauis culpa loco miſſæ defunctorum ex fundatione ſignata aliam votiuam, vel illius diei dicere.*

1 DVpliciter ſolent beneficia capellaniæ nuncupata inſtitui. Primo ſola voluntate inſtituentis. Secundo authoritate ordinarij. Deinde inſtitui poſſunt ad nutum amobiles, vel in perpetuum. Quando ſolà inſtituentis voluntate abſque Epiſcopi, vel alterius ſuperioris authoritate inſtituuntur, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica; quia iure nihil aliud ſunt, quam quædam legata relicta cum obligatione dicendi tot miſſas, vel tot preces recitandi: ſic Gonzalez *ſuper reg. 8. Cancellar. gloſſ. 5. num. 10.* Salzedo *in pract. cap. 18. num. 9.* Nauarr. *conſ. 5. & 7. de prebend.* Nicol. Garcia *1. part. de benefic. cap. 2. à num. 81.* At ſi authoritate Epiſcopi erigantur, & in perpetuum conferantur, beneficia Eccleſiaſtica erunt propriè, ſi tamen non in perpetuum, ſed ad nutum conferantur, impropriè beneficia erunt.

2 Quod ſi inquiras, quando cenſeantur capellaniæ authoritate Epiſcopi erectæ, quando ſola inſtituentis voluntate fundatæ, & conſequenter quando cenſeantur Eccleſiaſticæ, quando laicæ? Reſpondeo inſpiciendum eſſe vltimum ſtatum: nam ſi ex illo conſtat eſſe ordinarium in quaſi poſſeſſione con

Digitized by Google

ne conferendi dictam capellaniam, beneficium Eccleſiaſticum reputandæ erunt. Si tamen abſque authoritate Ordinarij patronus deſignat capellanum, reputandæ erunt ſola inſtituentis voluntate fundatæ, cum de proprietate non conſtat: vltimus enim beneficij ſtatus tribuit quaſi poſſeſſionem. ſic Garcia 1. *p. de benefic. cap. 2. num.* 114. Gonzal. *gloſſ. 5. à n.* 51. Verum ſi de proprietate controuerſia moueatur, & non conſtat Ordinarium in fundatione aſſenſum præbuiſſe, neque ſucceſſu temporis contuliſſe, reputandæ ſunt capellaniæ laicæ, & non Eccleſiaſticæ; quia aſſenſus Ordinarij, & illius authoritas cum ſit res facti, & qualitas extrinſeca, non præſumitur, niſi probetur, ſic Maſcard. *de probat. concl.* 1254. *num.* 1. Gonzal. *gloſſ. 5. n.* 57. & probat *lex ſi verò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſdare cogantur.* Quod ſi conſtet aliquando Ordinarium contuliſſe, aliquando patronum abſque Ordinario, reputandæ ſunt Eccleſiaſticæ. Tum quia in caſu dubio Eccleſiæ fauendum eſt. Tum quia credi non debet Ordinarium interpoſuiſſe authoritatem ſuam, niſi id licitè facere poſſet, vel ex fundatione, vel ex patronorum conſenſu: ſic Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſ. num.* 349. Perez de Lara *de capellan. lib. 2. cap. 1. num.* 54. *&* 58. Garc. *de benefic. 1. part. cap. 2. num.* 113.

3 An autem capellania inſtituta abſque Epiſcopi authoritate poſſit ex conſenſu patroni in beneficium Eccleſiaſticum erigi? dubium eſt. Et quidem ſi voluntas teſtatoris non contradicit, poterit id fieri; quia talis erectio eſt tum fundatori, tum Eccleſiæ fauorabilior; cum hac enim omnia bona melius conſeruantur, & capellania firmior perſeuerat: ſic Salzedo *pract. c.* 18. *num.* 9. Garcia 1. *p. de benefic. cap. 2. num.* 108. & Gonzalez *reg.* 8. *Cancellar. gloſſ. 5. num.* 58. vbi adducit deciſionem Rotæ 1112. *lib. 3. part. 3. diuerſ.* Voluntas teſtatoris contradicere non cenſetur ex eo, quod in teſtamento mentionem Ordinarij non fecerit, ſed ſolum dixerit: ſe inſtituere, & fundare quandam capellaniam, ſeu anniuerſarium perpetuum miſſarum ex ſuis bonis, quem capellanum prouideant ſui hæredes, & ſucceſſores. Ex vi enim huius clauſulæ non excludit Ordinarium; imo potius præſumendum eſt velle, vt Ordinarius ſuam authoritatem interponat, & beneficium Eccleſiaſticum inſtituat: ſic Garcia 1. *part. cap. 2. num.* 109. *&* 110. At ſi fundator dixerit ſe nolle, vt Ordinarius in tali prouiſione ſe intromitteret, nequaquam poterit Ordinarius etiam ex conſenſu patroni eam capellaniam in beneficium Eccleſiaſticum erigere; quia eſt contra expreſſam teſtatoris voluntatem, quæ omnino ſeruanda eſt. *clement. Quia contingit. verſ. cum tamen ea. de Religioſis domib.* Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 9. & tradit Mandoſ. *reg.* 34. *quæſt.* 11. *num.* 2 Zeuallos *com. contra com. quæſt.* 282. *num.* 23. 28. *&* 29. Garcia 1. *part. cap. 2. num.* 105. *& ſeqq.* vbi pluribus deciſionibus comprobat Gonzales *gloſ. 5. à num.* 44. Idem cenſeo, ſi de facto fundator viuens capellaniam inſtituit, & ad effectum reduxit ponendo capellanum Ordinario irrequiſito: nam illa fundatione clarè oſtendit ſe nolle beneficium Eccleſiaſticum inſtituere: non igitur poterit ex conſenſu patroni eius voluntas immutari: ſic Garcia *dicto cap. 2. num.* 111.

4 Ex diuerſitate harum capellaniarum aliqua inferuntur. Primo infertur capellanias laicas cuilibet, & in qualibet ætate conſtituto conferri poſſe, modò voluntas fundatoris non obſiſtat: quia nihil de iis in iure eſt diſpoſitum: ſecus Eccleſiaſticas capellanias, ſiue in perpetuum, ſiue ad nutum amobiles, quæ dari non poſſunt, niſi clericis habentibus ætatem 14. annorum: ſic Gonzalez *reg.* 8. *Cancellar. gloſſ. 5. num.* 27.

5 Secundo infertur, capellanias laicas non obligare ad horarum recitationem; quia beneficia Eccleſiaſtica non ſunt; ſic aliis relatis Gonzalez *ſupra. num.* 30. Secùs dicendum de capellaniis Eccleſiaſticis in titulum perpetuum datis; quia ſunt propriè beneficium.

6 Tertio infertur, ad titulum capellaniæ laicæ neminem ordinari poſſe, tanquam ad titulum beneficij; quia beneficium non eſt; at ſi perpetua ſit, ordinari poterit ad illius titulum, tanquam ad titulum patrimonij: ſic Salzedo *pract. cap.* 18. *num.* 9. Gonzalez *gloſſ. 5. num.* 31. Garcia 1. *part. de benefic. cap. 2. num.* 112. At ſi capellaniæ Eccleſiaſticæ ſint, diſtinguendum eſt, ſi ſint perpetuæ, & congruæ ſuſtentationi Clerici ſufficiant; poterit ad illarum titulum quis ordinari, ſecus verò ſi ſint ad nutum amobiles; quia titulus, ad quem quis ordinatur, debet eſſe tam ex parte dantis, quam recipientis perpetuus, vt ſatis colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 21. *cap. 2. de reformat.* Salzedo *pract. cap.* 18. *num.* 8. Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 6. num.* 2. Garcia, alios referens, 1. *part. de benefic. cap. 2. num.* 83. Quod ſi quis ex conſenſu patroni ad titulum capellaniæ amobilis ordinetur, exiſtimat Piaſecus *in praxi Epiſc. 1. part. cap. 1. num.* 45. licitè id fieri poſſe, neque poſſe à capellania remoueri, niſi aſſignata alia congrua portione, ex qua ſuſtentetur. At id nullatenus eſt admittendum; quia Ordinarius, etiam conſentiente patrono, poteſtatem non habet alterandi, & mutandi fundatoris voluntatem, & conſequenter faciendi, vt capellania amobilis ad nutum, deſinat eſſe talis, & in ordinato perpetuetur, vt latè probat Garcia 7. *part. de benefic. cap. 1. à num.* 107. & videtur decidi *clement. quia contingit. de religioſis domib.* & à Trident. *ſeſſ.* 25. *cap. 5. de reform.*

7 Quartò infertur fundatorem capellaniarum laicarum ſtatuere poſſe, ne ſe Ordinarius in earum prouiſione, & viſitatione intromittat, & ſeruandum eſt. *argum. leg. in re mandata. Cod. mandati.* tradit Couarruuias 4. *decret. 2. part. cap. 3. §. 1. num.* 20. Garcia 1. *part. de benefic. cap. 2. num.* 105. Gonzalez *gloſſ. 5. num.* 41. *& ſeqq.* & conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap. 9. de reformat.* ibi, niſi ſecus fortè inſtitutione, vel ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet. At ſi capellaniam Eccleſiaſticam fundet, nequaquam poteſt Ordinarium ab eius prouiſione excludere, neque ipſe Ordinarius poteſt tali inſtitutioni conſentire; quia eſt contra naturam beneficij Eccleſiaſtici, quod debet inſtitutione canonica conferri. *Reg. beneficium, de Reg. iuris. in 6.* ſic Lambertin. *de iure patron. lib. 2. c. 1 quæſt. 9. principali in princ. num.* 4. Couarruuias *in 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. n.* 20. Garcia 1. *part. de benefic. cap. 2. num.* 97. Neque mihi probatur, quod tradit Gonzalez *gloſſ. 5. num.* 47. *&* 48. non poſſe inquam Ordinarium in capellaniam eius authoritate fundatam ſe intromittere, ſi in limine fundationis tali conditioni conſenſit. Quia Ordinarius alterare non poſſet qualitates à iure communi pro beneficio requiſitas; vna autem, & præcipua eſt canonica inſtitutio. Ergo ex conſenſu Ordinarij hæc excludi non poteſt. Quapropter ſi fundator à prouiſione capellaniæ excluderet Ordinarium; eo ipſo cenſeri debet noluiſſe capellaniam Eccleſiaſticam erigere, ſed laicam. Garcia *ſupra, num. 97. in fine.*

8 Quod ſi de viſitatione loquamur, benè poteſt fundator tum in capellaniis laicis, tum Eccleſiaſticis, & collatiuis ſtatuere ne ab Ordinario viſitentur;

tur; quia viſitatio non eſt qualitas beneficio annexa, & quilibet in diſpoſitione ſuarum rerum ſtatuere eas conditiones poteſt, quæ tali diſpoſitioni contrariæ non ſunt: colligitur ex Trident. *ſeſſ. 22. cap. 8. & 9. de reformat.* & declarauit Paulus V. 7. Aprilis, anno 1606. in fauorem Comitis de Oropeſa contra Epiſcopum Abulenſem, vt teſtatur Garcia 1. *par. de benefic. cap. 2. num.* 98. Nunquam tamen cenſetur Ordinarius excluſus in caſu negligentiæ. Tum quia eſſet excluſio irrationabilis, ac proinde non ſuſtinenda. Tum quia in iis caſibus procedit Ordinarius, vt ſedis Apoſtolicæ delegatus. Garcia *ſupra.*

9 Quando autem fundator expreſsè Ordinarium à viſitatione non excludit, cenſeri non debet excluſus, ſiue capellania Eccleſiaſtica ſit, ſiue laica; quia quocunque modo ſit, eſt opus pium, & religioſum, ac proinde viſitationi Ordinarij ſubiectum, vt ſatis ex Trident. colligitur *ſeſſ. 22. cap. 8. & 9.* Gonzalez *reg. 8. Cancellar. gloſſ. num.* 45. tametſi *num.* 35. contrarium videatur ſentire. Nicol. Garcia *de benefic. 1. part. cap. 2. num.* 104. Ex eo tamen præcisè quod alicui ab Ordinario committatur in fundatione viſitatio, cenſeri non debet Ordinarius excluſus; quia hæc commiſſio Ordinarij poteſtati non derogat, cum ſtare optimè poſſit cum illa. Nulluſque cenſetur poteſtati à iure conceſſæ velle derogare, niſi id clarè exprimat: ſic Garcia *n.* 99. & teſtatur à ſacra Concilij congregatione deciſum.

10 Quintò infertur ex capellaniis laicis non deberi ſubſidium, tametſi à Clericis poſſideantur: ſic Garcia *de benefic. 1. part. cap. 2. num. 107. & 5. part. cap. 1. num. 611. fine.* Ratio eſt, quia non ſunt redditus, & prouentus per ſe Eccleſiaſtici, ſed ſolum ſunt Eccleſiaſtici ratione perſonæ. At ſubſidium impoſitum eſt ſuper redditus, & prouentus per ſe Eccleſiaſticos, vt conſtat ex verbis bullæ Pij 4. & 5. & Clem. 8. dicentium ſuper omnium, & ſingularum cathedralium etiam metropolitanarum, & collegiatarum, & aliarum Eccleſiarum &c. capellaniarum conuentualium, & aliarum menſarum fructibus, & redditibus, & prouentibus. Ergo huiuſmodi capellaniæ cum non ſint prouentus alicuius Eccleſiæ, ſed determinatæ perſonæ, exemptæ ſunt à tali onere. Alias ex bonis vinculatis ſub onere miſſarum deberetur ſubſidium, quod non eſt dicendum. Dices, cum fundator relinquit aliqua bona determinata poſſidenda per Clericum, Eccleſiæ cenſetur relinquere. *leg. Annua.§ Atia. ff. de annuis legat.* & ſub Eccleſiæ tutela, & regimine continentur, *cap. nouerint.* 10. *quæſt.* 1. Sed cum capellaniam laicam inſtituit, relinquit bona poſſidenda per Clericum, quem patronus deſignauerit, ſiue Clericus ſit alicuius Eccleſiæ, ſiue non. Quando bona relinquuntur poſſidenda per Clericum alicuius Eccleſiæ determinatæ, tunc verum eſt bona Eccleſiaſtica eſſe, & ſubſidium ex illis deberi; quia non tam Clerico, quam Eccleſiæ cenſentur illa bona relicta. Secus vero, quando Clerico à patrono deſignando conceduntur. Ex capellaniis autem Eccleſiaſticis, ſeu collatiuis in perpetuum, & ad nutum amobilibus ſubſidium debetur; quia hæc Eccleſiaſtica bona ſunt, & expreſsè traditur à Clement. VIII. *in ſua conſtitut. de hac re edita 24. Februar. anno* 1604. ibi æquè ac alij titulares ſupradicti. Et notauit Perez de Lara *de capellan. lib. 2. cap. 6. num.* 16. Garcia *de benefic. 1. part. cap. 2. num.* 82. & Paul. V. *in alia conſtit.* 12. *Nouemb. anno* 1609. quam refert Perez de Lara *in compendio de leſtres gracias. lib. 2. del ſubſidio. pag.* 4. & cuius meminit Garcia *ſupra in addit.* diſponit deberi ſubſidium ex capellaniis amobilibus habentibus bona, & redditus determinatos ad ſuam ſtabilitatem, & perpetuitatem, tametſi fundatores diſpoſuerint, quod ex eis ſubſidium non ſoluatur.

11 Sed inquires, an in capellaniis, in quibus fundator dixit, vt presbyteris conferantur, conferri poſſint Clericis minorum ordinum? Affirmant plures non infimæ notæ, quando teſtator per verba affirmatiua procedit, vt ſi diceret, inſtituatur capellanus ſacerdos, qui miſſas celebret, &c. Secus vero ſi per negatiua verba procederet, dicens, vt nullus alius, niſi qui actu ſacerdos ſit, inſtituatur, ſic Roland. à Valle *conſ. 47. num. 6. volum.* 1. Spino *in ſpeculo teſtamentor. gloſſ. 4. princip. num.* 68. Lambertin. *de iurepatronat. 1. par. lib. 2. quæſt. 7. princip. art. 27. à num. 1. fol.* 79. Flamin. *de reſign. lib. 3. quæſt. 9. num.* 3. Gonzalez *reg. 8. Cancellar. gloſſ. 5. in princ. num. 74. & num.* 104. Zeuall. *com. contra com. quæſt.* 693. *num. 9. cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 133. num. 1. cum ſeqq.* Perez de Lara *de capellan. lib. 2. cap. 5. num.* 16. Quaranta *in ſum. bullar. part. 2. verbo ſeruitium capellaniæ.* Ratio eſt; quia illa verba non actum, ſed aptitudinem videntur ſignificare. Quod inde colligi poteſt; quia ex vi illorum verborum ſolum infertur illam capellaniam ordinem ſacerdotalem habere annexum; ac proinde ſacerdotalem eſſe. Sed ex hac annexione non colligitur capellanum tempore inſtitutionis debere eſſe ſacerdotem, ſed ſolum colligitur debere eſſe in ea ætate, & diſpoſitione, vt infra annum ſacerdos fiat. Tum quia beneficium parochiale, & canonicatus ſacerdotalis ordinem ſacerdotalem habet annexum, & tamen cum alicui conferuntur, non eſt neceſſe, vt actu ſacerdos ſit, ſufficit eſſe aptitudine. Tum quia quilibet præſumendus eſt velle in ſua diſpoſitione iuris communis diſpoſitionem ſequi, *leg. cum quidam. §. quemadmodum. Cod. de verbor. ſignificat. leg. 2. Cod. de heredib. inſtit.* & tradit Bart. *in leg. heredes mei. §. cum ita. num. 4. ff. ad Trebell.* Gutierrez *conſ. 18. num.* 7 Gonzalez *num.* 81. At conſtat beneficium habens annexum ſacerdotium impetrari poſſe ab eo qui ſacerdotio caret, dummodo intra annum à die adeptæ poſſeſſionis ſacerdotio inſigniri poſſit. Ergo etiam hæc capellania ſacerdotalis impetrari poteſt à non ſacerdote, dummodo habilis ſit ad ſacerdotium intra annum recipiendum.

12 Cæterum mihi probabilius eſt ſupradicta verba affirmatiua expoſtulare in capellano ſacerdotij qualitatem tempore prouiſionis: ſic Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut.* 339. Praxis Epiſcop. 1. *par. verbo beneficium. §. 7. concl. 5. princip.* 8. Auguſt. Barboſa 2 *part. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 14. *à n. 37. & 42.* Garcia *de benefic. 7. par. cap. 1. à num.* 58. qui pluribus deciſionibus comprobant. Ratio eſt; quia præſentandus debet habere qualitates à fundatore requiſitas: at vna ex qualitatibus eſt, quod ſit ſacerdos. Ergo ſi hac caret, habilis non eſt. Neque valet dicere habere illam aptitudine, quia hoc non eſt propriè habere illam.

13 Neque obſtat ratio contraria. Quia aliud eſt beneficium habere annexum ordinem ſacrum, aliud ordinem ſacrum beneficio præſupponi, & ad illud diſponere. Quando beneficium ſecum trahit ordinem ſacrum, vt qualitatem ſubſequentem, illum non requirit actu tempore collationis, ſufficit ſi aptitudine inſit. At quando beneficium ordinem præſupponit, vt diſpoſitionem, actu ordo habendus eſt, cum confertur. Ergo cum ex fundatione habeatur, vt Clericus nominandus ſacerdos ſit, iam ſacerdotium, vt diſpoſitio ad

Digitized by Google

ad nominationem requiritur.

14 Hæc doctrina limitanda venit in prouiſionibus Apoſtolicis, in quibus apponitur clauſula *non obſtantib.ſtatut.* perquam clauſulam capellania ſacerdotium requirens actu conferri poteſt: ei qui aptitudine eſſe poteſt: ſic Gonzal. *gloſſ.5.in princ.n.*106. Garcia 7.*part.de benefic.cap.*1.*n.*106.*& ſeqq.* Sed hæc limitatio, vt verum habeat, intelligenda eſt de prouiſionibus Eccleſiarum cathedralium, & collegiatarum, quæ ex ſuis ſtatutis requirunt qualitatem ſacerdotij in prouiſo, non autem de ſtatuto facto à fundatore laico. Tum quia nomine ſtatuti fundatio, & ordinatio facta à teſtatore non intelligitur. Tum quia piæ teſtantium voluntati non cenſetur Papa derogare, niſi expreſsè dixerit: ſic tradit Rota *deciſ.*41.*de conceſſ. prebend. in antiquis. & deciſ.* 1.*de prebendis in nouis*, Abbas *in cap. cum in cunctis.* §. *inferiora.num.* 11. *de electione.* Staphileus *de litter. gratiæ. tit. de vi, & effectu.clauſul.* §. *de clauſulis non obſtantibus.* Felin. *in cap. Nonnulli,num.* 23. *&* 24. *de praeſcriptionib.& in tract.quando litteræ Apoſtolicæ ampliat.*7.*num.*7. Caputaq. *deciſ.* 127.*num.*2.*&* 3.*p.* 1. Azor. 2.*part.lib.*6.*cap.*8 *quæſt.*15. Lambertin. *de iure patronat.*1.*part. lib.*2.*quæſt.*7. *art.* 29. *num.*3. Notanter dixi ex ſupradicta clauſula non cenſeri derogatum ſtatuto, & ordinationi patroni laici; quia Abbas, Staphil Lambertin. & Azor. exiſtimant ſtatuto, & ordinationi ab Eccleſiaſtico factæ derogari. Mihi tamen non probatur, ſicuti nec probatur Felino *ſupra num.*24. & Garciæ *num.*110. Non enim ſub nomine ſtatuti comprehenditur ordinatio, & fundatio teſtatoris; ſiue laicus ſit, ſiue Clericus: quia ſtatutum ſolum cenſetur fieri ab illo, qui legem condere poteſt. Item fundatio cuiuſlibet teſtatoris fauorabilis eſt; ac proinde ſub clauſula generali derogatoria non debet cenſeri derogata. Requiritur ergo, vt expreſsè dixerit Pontifex, non obſtante qualibet fundatione in contrarium: imo ex vi huius clauſulæ non eſt cenſendum derogari fundationi laicorum, ſed ſolum Clericorum; quia laica fundatio priuilegiata eſt, & huic numquam cenſetur derogatum, niſi expreſsè, & in indiuiduo illius mentio fiat: ſic Caputaq. *deciſ.* 122.*p.*1. Garc. *n.* 122.

15 Sed quid dicendum; ſi fundator diceret, inſtituatur capellanus qui miſſas celebret, valebitne inſtitutio capellani, non ſacerdotis?

Quadruplex eſt ſententia in hac re. Prima negat valere inſtitutionem niſi actu fuerit ſacerdos; quia non fit ſatis conditioni à fundatore requiſitæ: ſi quidem ille qui non eſt ſacerdos, non poteſt miſſas celebrare: ſic Lambertin. *de iure patronat.*1.*par.lib.*2. *quæſt.*7.*art.*27. Ioann. Gutierrez *conſ.*1. *num.* 11. *& conſ.*2. *num.*15. Didac. Perez *leg.*1.*tit.*6.*lib.* 1. *ordinam.gloſſ.* 2. *ad finem. verſ. notabile etiam eſt dubium.* Quintana Dueña *lib.*4. *Eccleſiaſt.num.* 67. Manuel Rodriquez *regul. qq.* 2.*t. quæſt.* 122.*art.*2. *ad finem*, & ampliat Lambertin. *ſupra* & Azor. *t.* 2. *inſtit.moral.lib.*6.*cap.*24.*quæſt.*3. etiam ſi teſtator diceret, vt præſentetur capellanus, qui per ſe, vel per alium debeat celebrare; quia ex vi horum verborum capax celebrationis eſſe debet tempore præſentationis; illa enim verba indicant, vt ſi ipſe capellanus legitimè impeditus ſit, poſſit obligationi per alium ſatisfacere.

16 Secunda ſententia limitat præcedentem. Affirmat namque requiri qualitatem ſacerdotij in præſentando non actu, ſed aptitudine: ſic Spino *in ſpeculo teſtam.gloſſ.*4.*num.* 68. Zeuallos *com. contra com.quæſt.*693.*à num.*6. Parlador *diff.* 110. *num.* 14. Mouentur; quia ex vi illorum verborum ſolum videtur inducta obligatio capellano ad celebrandum, ſed huic ſatisfacere poteſt ordines recipiendo. Ergo non tenetur illos habere, cum præſentatur, ſed ſufficit illorum capacem eſſe.

17 Tertia ſententia conciliat vtramque ſic prædictam, & primam affirmat procedere in capellania fundata à laico, ſecundam in capellania fundata ab Eccleſiaſtico: ſic Azorius 2. *tit. inſt. mor. lib.*6. *cap.* 24. *quæſt.* 4. *in fine.* Ratio eſſe poteſt, quia penes laicum ſolum eſt præſentationis poteſtas, non præſentati, & inſtituti examinatio & inueſtigatio: hæc enim ad Eccleſiaſticum pertinet. Ergo mirum non eſt laicum expoſtulare, vt præſentatus tempore præſentationis habeat qualitates omnes requiſitas ad capellaniam, quas tamen perſona Eccleſiaſtica non expoſtulet.

18 Quarta ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, docet ex ſupradicta fundatione non inferri capellaniam actu, vel aptitudine proxima debere eſſe ſacerdotalem, ſed cuilibet conſtituto in ætate 14. annorum conferri poſſe: ſic Auguſt. Barboſa 2.*part. de poteſt.Epiſcop.alleg.*24.*num.*43. Gonzalez *reg.*8. *Cancellar.gloſſ.*5.*à num.*74. Garcia 7.*p. de benefic. cap.* 1.*à num.* 85. Perez de Lara *de capellan.lib.*2. *cap.*7. *num. & cap.* 8. *num.*42. Et pluribus deciſionibus Rotæ ſupradicti doctores ſuam ſententiam firmant. Ratio eſt; quia ex illis verbis ſolum habetur capellanum obligatum eſſe celebrare: at huic obligationi ſatisfacere poteſt, ſi per alium celebret; iuxta *reg qui per alium facit, per ſe facere cenſetur.de regul.iuris.in* 6. Ergo neque actu, neque aptitudine ſacerdotium requiritur. Et confirmo, à iure communi recedendum non eſt abſque manifeſta ratione; ſed ex iure communi ſimplex beneficium, quale eſt dicta capellania, reſidentiam non requirit, ſed per ſubſtitutum illius obligationi fieri ſatis poteſt. Ergo à tali iure non eſt abſque manifeſta ratione recedendum, quæ in præſenti non videtur adeſſe. Et confirmo ſecundo, contra illum qui legem dicere potuit, apertius interpretatio eſt facienda, ſed fundator ſi vellet, vt capellanus per ſe ipſum, & non per ſubſtitutum oneribus capellaniæ ſatisfaceret, id explicare poſſet: ergo dum non explicuit, contra illum interpretatio facienda eſt. Quocirca niſi fundator dixerit, vt capellanus teneatur per ſe ipſum miſſas celebrare, & non per ſubſtitutum, poterit patronus præſentare Clericum beneficij ſimplicis capacem, & præſentatus obligationem reſidendi non habet, ſecus ſi in fundatione expreſsè caueretur: ſic Azor. 2.*t. inſtit. moral. lib.*2.*cap.*8.*quæſt.*5. Gonzalez *num.*89. Barboſa *num.* 44. Riccius *in praxi fori Eccleſ.deciſ.*399.*in.edit.*1. *& reſolut.* 337.*in* 2.*edit.* Garcia 7.*p. de benefic. c.* 1.*n.*98.

19 Duplex limitatio ſupradictæ ſententiæ apponitur. Prima, vt procedat, niſi conſuetudine legitimè præſcripta contrarium habeatur: ſic Gonzalez *num.* 107. pluribus comprobans. Sed hæc limitatio vt verum habeat, debet eſſe de conſuetudine obligante capellanum reſidere, & miſſas dicere, non ex conſuetudine, quam ipſe per liberum vſum inducit; quia hæc nullam obligationem parere poteſt. Riccius, & Barboſa *ſupra.* Secundò, limitat Gonzalez, *num.* 108. & Barboſa *num.* 44. in capellaniis Eccleſiarum cathedralium, quarum redditus conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis, & ſolis intereſſentibus conceduntur: hæ enim reſidentiam requirunt, & per ſubſtitutum earum obligationi ſatisfieri non poteſt; quare ſi miſſarum onera habent annexa, ſacerdotales ſunt, & ſacerdotibus ſaltem aptitudine concedi debent. Placet hæc limitatio, quia

Digitized by Google

quia ſaltem ex conſuetudine introducta eſt ſacerdotij qualitas.

20 Poſito aliquam capellaniam actu, vel habitu ſacerdotalem eſſe, eſt difficultas, an ex conſenſu patroni, hæredis, vel ſucceſſoris fundatoris alterare Epiſcopus poſſit ſupradictam qualitatem, ſaltem pro vna, vel altera vice diſpenſando, vt conferatur Clerico 14. annorum? Durante vita fundatoris, & ex illius conſenſu certum eſt, non ſolum ſemel, ſed in perpetuum alterari poſſe diſpoſitionem, ſi cauſa Eccleſiæ vtilis aſſiſtat: ſic Ioann. Gutierr. *conſ.* 1. *n.* 23. Azeuedo *leg.* 5. *tit.* 6. *lib.* 1. *recopil. n.* 2. Lambert. 1. *part. de iure patron. lib.* 2. *quæſt.* 7. *art.* 23. Garcia, alios referens, 7. *p. de benefic. c.* 1. *num.* 104. Quæſtio igitur ſolum procedit de ſucceſſore fundatoris, an ex illius conſenſu poſſit Epiſcopus vna, vel altera vice qualitatem fundationis alterare.

21 Affirmant ſequentes Abbatem, Imolam, & Felinum *in cap. cum acceſſiſſent. de conſtitutionib.* Nauarr. *conſ.* 6. *de Cleric. non reſidentib. num.* 4. *& de orat. cap.* 3. *num.* 73. Rebuff. *in praxi.* 3. *part. ſignaturæ. verbo nec non iuris patronatus. num.* 46. *& in concordant. in forma mandati, verbo pro expreſſis. verſ.* 24. Zerola *verbo benefic.* §. 7. *& verbo ius patronatus.* § 8. *dub.* 15. Zechus *de republ. Eccleſ. de beneficiatis. num.* 4. *verſ. quo vero ad ordinem. & de beneficiis, & penſion. cap.* 12. *num.* 21. *verſ. Qui verò ad ætatem.* Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. cap.* 26. *num.* 35. Eman. Sa *in vtraque edit. verbo beneficium. num.* 37. Lambertin. *de iure patron.* 1 *part. lib.* 2. *quæſt.* 10. *art.* 6. *&* 7. *num.* 4. Perez de Lara *lib.* 2. *de capellan. cap.* 5. *à num.* 28. Proſper de Auguſt. *in append. ad ſum. bull.* 2. *part. verbo ſeruitium capellaniæ. pag.* 608. tametſi dubius ſit, an per Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *de reformat.* huic poteſtati ſit derogatum. Mouentur; quia voluntas fundatoris præſumi debet ſubiecta diſpoſitioni ordinarij ex ſucceſſorum conſenſu. Hoc enim rectæ gubernationi congruum videtur.

22 Cæterum dicendum exiſtimo, nullo modo poſſe Epiſcopum diſpoſitionem fundatoris etiam pro vna vice alterare, ſi commodè executioni mandari poteſt: ſic docuit Decius *in cap. cum acceſſiſſent. de conſtitut. num.* 54. Ioann Gutierr. *conſil.* 1. *num.* 19. *& ſeqq.* Garcia 7. *par. de benefic. cap.* 1. *à numer.* 107. vbi pluribus deciſionibus Rotæ comprobat; indicat Azor. *tom.* 2. *inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 24 *quæſt.* 1. & videtur deciſum à Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *de reformat.* ibi, quando igitur ex beneficiorum quorumcunque erectione, ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt iniuncta in beneficiorum collatione, ſeu in quacunque alia diſpoſitione, eis non derogetur, Quia ratio poſtulat (inquit Concilium) vt illis, quæ benè conſtituta ſunt, contrariis ordinationibus non detrahatur. Si autem Epiſcopus ex conſenſu patroni vna, vel altera vice, poſſet fundationem alterare, iam ex parte derogaretur à fundatore conſtitutis. Concilium autem omnem derogationem excludit. Ergo admittenda non eſt. Idem colligitur ex *clem. Quia contingit. de Religioſis domibus.* ibi; cum tamen ea quæ ad certum vſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium, ſalua quidem ſedis Apoſtolicæ authoritate, conuerti. Sed in beneficiorum collatione efficacius hoc procedit, quam in legatis. Ergo abſque ſedis Apoſtolicæ authoritate mutari non poſſunt, neque pro vna vice; quia cum hæc conſtitutio piæ fundatorum voluntati ſit fauorabilis, non eſt reſtringenda, ſed extendenda. Item eſt Eccleſiæ fauorabilis; ſi quidem ſcientes fideles eorum pias diſpoſitiones integrè, & inuiolabiliter obſeruari, incitantur ad ſimiles fundationes. Econtra vero ſi ſcirent poſſe ab ordinario mutari, arcerentur multum ab eis. Quæ ratio maioris ponderis eſt, quam quælibet ſpecialis vtilitas, quæ in vno, vel altero caſu apparere poteſt.

23 Rurſus dubitare potes, an ſi ſucceſſu temporis redditus capellaniæ decreſcant, ita vt inſufficientes iudicentur ad onera ſuſtinenda, poſſit ordinarius ea, prout expedire iudicauerit, minuere. Certum eſſe debet abſque poteſtate ordinarij beneficiatum id facere non poſſe. Tum quia obligatio ſuſtinendi illa onera ex titulo capellaniæ prouenit, quem ſi capellanus non relinquit, excutere non poteſt obligationem. Tum quia hæc diminutio, cum ſit fundatoris diſpoſitioni contraria, magna circunſpectione facienda eſt, vt dicit Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de reform.* Ergo non decet capellanum illius conſtituere iudicem, quia nemo in propria cauſa iudex rectus, & circunſpectus eſſe poteſt: ſic Azorius 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 24. *quæſt.* 6. At ordinarius ex conſenſu patroni, imo illo vocato renuente, poterit quælibet onera miſſarum, ſuffragiorum, & ſimilium reducere ad quantitatem redditũum competẽtem. Tum quia ſic præſumitur teſtatorem voluiſſe, ne dicamus contra rationem intendiſſe Clericum grauare. Tum quia hæc facultas ordinario conceditur in *cap. cum acceſſiſſent. de conſtitutionib. cap. nos quidem. de teſtam.* & ibi doctores, & fauet *lex. legatum, ff. de vſu fructu legato,* tradit Azor. *ſupra.* Lambertin. *de iure patronat. lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.* 4. Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib.* 1. *cap.* 15. *à num.* 6. Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 1. *num.* 125.

24 Dubium tamen eſt; an obligetur ordinarius hanc diminutionem facere in ſynodo diœceſana, ita vt extra facere non poſſit? Ratio dubitandi eſt, quia Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de reformat.* hanc facultatem Epiſcopis concedit in diœceſana ſynodo ſicuti, & Abbatibus, & generalibus ordinum in capitulis generalibus: ibi. *Sancta ſynodus cupiens hæc ad pios vſus relicta, quo plenius, & vtilius poteſt impleri, facultatem dat Epiſcopis, vt in ſynodo diœceſana, itemque Abbatibus, & generalibus ordinum, vt in ſuis capitulis generalibus, re diligenter perſpecta, poſſint pro ſua conſcientia in prædictis Eccleſiis, quas hac prouiſione indigere cognouerint, ſtatuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire.* Dicendum tamen eſt, in beneficiis, & capellaniis optimè poſſe Epiſcopum extra ſynodum diœceſanam hanc diminutionem facere. Tum quia iure antiquo illi erat hæc poteſtas conceſſa *cap. cum acceſſiſſent, cap. ex parte. de conſtitution.* quæ poteſtas in ſupradicto decreto Trident. nec derogata, nec limitata eſt, quia Trident. non loquitur de miſſis, & oneribus beneficij, & capellaniæ, ſed de anniuerſariis relictis Eccleſiæ, vt conſtat ex princ. illius cap. ibi. *Contingit ſæpè in quibuſdam Eccleſiis vel tam magnum miſſarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus à teſtatoribus præſcriptis nequeat ſatisfieri, vel eleemoſynam huiuſmodi pro illis celebrandis adeo tenuem eſſe, vt non facilè inueniatur, qui velit huic ſe muneri ſubiicere. Vnde depereunt piæ teſtantium voluntates, & eorum conſcientias, ad quos prædicta ſpectant, onerandi occaſio datur.* Ergo diſpoſitionem beneficiorum, & capellaniarum iure communi Epiſcopis conceſſam intactam Concilium relinquit: ſic Nauarr. *ſum. cap.* 25. *num.* 138. Henriquez 2. *t. ſumm. lib.* 9. *cap.* 22. §. 6. Petr. de Ledeſm. *in ſumm. de Euchariſt. cap.* 18. *concl.* 16. *ad finem.* Man. Rodriq. *tom.* 1.

qq. re

Digitized by Google

qq. regul. quæſt. 43. art. 13 Garcia de beneſic. 7. par. cap. 1. n. 131. & teſtatur ſic à ſacra congregatione fuiſſe deciſum. Adde non carere probabilitate poſſe Epiſcopum etiam extra ſynodum diœceſanam anniuerſaria in ſupradicto caſu minuere: ſic docuit Nauar. & Manuel Rodriq. *ſupra*. Et mouentur; quia iure antiquo hæc poteſtas Epiſcopis conceſſa erat, quæ per concilium non videtur ſublata, ſed ad maiorem illius obſeruantiam additum eſt, vt fiat in diœceſana ſynodo, non ex neceſſitate, ſed ex vtilitate. Quod ſi obiicias. Abbates, & generales ordinum non poſſunt extra ſua capitula generalia hanc diminutionem facere. Ergo neque Epiſcopus; ſi quidem eodem tenore verborum omnibus conceditur ſupradicta facultas; Epiſcopis in ſynodo diœceſana, Abbatibus in capitulis generalibus. Facilè reſpondetur, in facultate Abbatum illam formam eſſe ſeruandam; quia Abbates non aliunde eam poteſtatem habebant, ſed illis traditur ſub illa forma præſcripta. At Epiſcopi aliunde habent poteſtatem; ac proinde forma illa, vt fiat in ſynodo diœceſana, ſeruanda neceſſariò non eſt.

25 Rogabis item, an ſi obligationem habeas ex fundatione capellę celebrãdi aliquibus determinatis diebus, tenearis celebrare per ſubſtitutum, ſi commodè ipſe celebrare non potes, vel ratione infirmitatis, vel alia cauſa iuſta.

Cenſeo ſub diſtinctione reſpondendum, ſi capellania non te arctat per te ipſum celebrare, ſed potes per ſubſtitutum: Credo obligatum eſſe per ſubſtitutum celebrare, aut in aliud tempus expeditum obligationem differre: ſic Azor. *tom. 2. inſtit. moral. lib. 6 cap. 24. quæſt. 8.* Moueor, quia impedimentum celebrandi non poteſt obligationem extinguere, cum poſſit per alium impleri. Ergo vel implenda eſt per ſubſtitutum, vel ad minus in tempus expeditum differenda, iuxta præſumptam teſtatoris voluntatem. Verum ſi capellania te obligat ad celebrandum per te ipſum, plures doctores docent, ſi vno vel altero die impediaris, excuſatum eſſe ſupplere per alium: quia credendum non eſt fundatorem ita rigidè obligare, vt velit nullam fieri indulgentiam, vel remiſſionem. At ſi pluribus diebus impediaris, v. g. octo, vel quindecim dies infirmitate labores, exiſtimant te obligatum eſſe per alium ſupplere; alias non videris poſſe fructus capellaniæ recipere; quia hi dantur ob officium, & miniſterium exercendum, quo ceſſante videntur ipſi ceſſare, datum enim ob cauſam illa ceſſante repetitur, tametſi ceſſet inculpabiliter. *leg. ſi pecuniam. in princ. ff. de condit. cauſa data*: ſic relato Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi archiepiſcop. Neapolit. cap.* 47 Petro Nauarra *de reſtitut. lib. 2. cap. 2. num.* 210. Galet. *in margarit. caſuum conſcient. verbo miſſas.* Aloyſio Riccio *reſol.* 340. Fraxinel *de obligat. ſacerdot. ſect. 4. concl. 4. §.* 13. docet Auguſt. Barboſa *2. part. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 31. fine*, & teſtatur ſic deciſum eſſe à Rota lunæ 7. Februar. 1594. vbi beneficiati obligati in qualibet quinta feria celebrare miſſas de ſacramẽto pro anima fundatoris, & lite pendente prætermiſerunt, obligãtur eas dicere.

Mihi quidem hæc ſententia difficilis eſt. Nam ſi aliquid probat, cõuincit quemlibet diẽ prætermiſsũ te obligatum eſſe ſupplere (niſi ex ratihabitione, & præſumpta teſtatoris voluntate excuſeris.) Si enim legitimum impedimentum vnico die exiſtens extinguit illius diei obligationem, cur non valebit aliis diebus extinguere, ſi idem impedimentum exiſtat? Quocirca ſic legitimè impeditum reputarem te exemptum eſſe ab obligatione dicendi aliis diebus tales miſſas: quia ſuppono ex fundatione capellæ te obligatum eſſe ſingulis diebus celebrare. At ab hac obligatione ob legitimum impedimentum excuſaris. Ergo non eſt vnde naſcatur obligatio ſupplendi illorum dierum celebrationem. Quod non leuiter confirmari poteſt ex præbendis, canonicatibus, aliiſque beneficiis reſidentiam expoſtulantibus, quorum fructus beneficiati legitimè impepediti lucrantur, tametſi non reſideant. Et ratio eſt; quia fructus non dantur ob reſidentiam actu exercitam, ſed ob titulum beneficij, & ſub obligatione reſidendi, ſi fieri poſſit.

26 Vlterius obligatus eſſe potes in hac Eccleſia, & in hoc altari celebrare. Si ergo ſæpius alibi celebres abſque iuſta, & legitima cauſa, vel diſpenſatione, peccabis mortaliter; quia in re graui defraudas fundatorem. Fundator enim ordinando miſſas illis circunſtantiis veſtitas, non ſolum intendit prodeſſe defunctorum animabus, ſed etiam alicuius imaginis, & altaris ſpecialem cultum, & deuotionem, itemque humanum honorem, nempè vt adſtantes cognoſcant miſſam, quæ in tali die, & hora, & in tali altari celebratur, à tali perſona fundatam eſſe; quæ ſine dubio ceſſant, ſi miſſæ alibi celebrentur. Ergo peccas grauiter, ſic omittens. Syluest. *verbo miſſa. 1. quæſt. 10. ad finem.* Nauarr. *ſumm. cap. 25. numer. 104. & de orat. cap. 5. num. 2. & 12.* Azor. *1. part. lib. 10. cap. 24. q. 8. & 2. p. lib. 6. c. 24. q. 7.* Henriquez *lib 9. cap. 23. num. 5.* Graffis *deciſ. aur. par. 1. lib. 2. cap 53. numer. 9. & tom. 2. conſil. ſub titul. de præbendis. conſil. 4. numer. 1.* Auguſtin. Barboſa, aliis relatis, *2. part. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 33.*

Dixi; *ſi celebres alibi abſque iuſta, & legitima cauſa, & diſpenſatione*; quia potes à celebratione in tali loco impediri, iuſta cauſa intercedente nempè violatione Eccleſiæ, vel alia via; & tunc nullum eſt peccatum, neque obligatio ſupplendi, modò alibi celebrationem facias. Ab hac autem non videris excuſatus, ex eo quod celebrare in tali loco impediaris; quia non eſt præſumendum teſtatorem voluiſſe fructu ſacrificij ſe, ſuoſque defunctos priuare, tametſi illo ſpeciali honore, & altare illo particulari cultu priuetur; ſic, aliis relatis, docet Barboſa *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 35.*

27 Quod ſi abſque legitima cauſa omittas in tali altari celebrare, tametſi alibi celebres, plures doctores te excuſant à compenſatione facienda: ſic aliis relatis docet Barboſa 2. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 24. *num.* 36. Mouentur, quia non priuaſti fundatorem fructu ſacrificij. Cęterum ego crederem te eſſe per ſe obligatum compenſare miſſas prætermiſſas, non ob fructum ſacrificij, quia in hoc nulla fraus, vel diminutio facta eſt; ſed ob prætermiſſum cultum ſpecialem illius altaris, & imaginis, & ob particularẽ honorem fundatoris inde reſultantem omiſſum: ſic Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 24. q. 7.* Per accidens tamen videris deobligatus; quia raro eſt poſſibilis compenſatio. Nam compenſatio illa facienda eſt celebrando aliis diebus ab iis, quos teſtator deſignauit. At ex tali celebratione nullus ſpecialis honor fundatori accreſcit; quia adſtantes prorſus ignorant illam miſſam celebrari loco alterius ſuo die ſignato prætermiſſæ. Ergo illa miſſa honor non reparatur. Ergo ex reparatione honoris non videtur poſſe obligari. Neque etiam videtur obligatus ex prætermiſſo cultu. Nam cultus hic prætermiſſus compenſatus fuit cultu facto in alio loco, & altari, vbi miſſa fuit celebrata. Aduerte tamen capellanum obligatum celebrare tali hora, tali loco,

Digitized by Google

& tempore poſſe ab harum circunſtantiarum obligatione eximi ex diſpenſatione Epiſcopi, iuſta cauſa intercedente, vt puta ſi abſit in academia ratione ſtudij. Quia in illa diſpenſatione ſolum voluntas fundatoris in accidentibus omittitur, & altiori bono compenſatur. Henriquez *lib. 9. de ſacrific. miſſæ, cap. 24. §. 4. in fine.* Barboſa 2. *part. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. num. 36.*

28 Denique obligari poteſt ex vi capellæ miſſas defunctorum, vel alicuius ſancti votiuas celebrare. Sed huius circunſtantiæ omiſſio raro, vel nunquam inducere poteſt grauem culpam, ſi miſſas celebres, imo ſi iuſta cauſa mouearis, qualis eſt te vniuerſali Eccleſiæ conſuetudini conformare, quæ illo die ſanctum aliquem celebret, de quo tu miſſas dicis: credo nullam eſſe culpam, ſed potius opus laudabile: ſic Nauar. *ſumm. cap. 25. num. 134.* Henriquez *lib. 9. cap. 23. num. 6.* Azor. *tom. 1. inſtit. mor. lib. 10. cap. 23. quæſt. 5.* Barboſa 2. *part. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. n. 31.* Reginald. *lib. 29. n. 208.* Eman. Sa *verbo miſſa num. 48.*

Pvnctvm VII.

De præſtimoniis, & hoſpitalibus, eorumque qualitatibus.

1 *Antiquitus præſtimonia beneficia non erant, ſed modo ſunt.*
2 *Hoſpitalia ſunt in duplici differentia, alia authoritate Epiſcopi fundata, alia authoritate priuata.*
3 *Omnia poſſunt ab Epiſcopo viſitari.*
4 *Regulariter hoſpitalia non ſunt beneficia.*
5 *Expenditur decretum Trident.* ſeſſ. 25. cap. 8. *de hoſpitalium adminiſtratione.*

1 TEmpore antiquo non obtinebant præſtimonia rationem beneficij. Tum quia ſæpè non dabantur in titulum, ſed pro determinato tempore. Tum quia nullum officium, & munus ſpirituale annexum habebant; erant enim quidam redditus ex beneficio extracti in ſuſtentationem iuuenum, vt ſic aptius litteris vacare poſſent, vel bellum infidelibus inferrent. At iam omnia præſtimonia Eccleſiaſtica beneficia ſunt; quia dantur in titulum, & habent officium ſpirituale annexum, ſaltem horarum recitationem, vt ex conſtitutione Pij 5. quæ incipit, *Ex proximo Lateranenſi*, quamque adducit Nauarr. *cap. 25. num. 12?.* colligitur, & ſub nomine beneficij ea comprehendit concil Trident. *ſeſſ. 14. cap. 9. de reformat. & ſeſſ. 23. cap. 18. poſt medium:* ſic latè Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 3. cap. 7. quæſt.* 1. Gonzalez *ſuper reg. Cancellar. gloſſ. 5. §. 2. in princ.*

2 Hoſpitalia ſunt in duplici differentia, alia authoritate Epiſcopi erecta, alia authoritate priuata. Quando ſunt authoritate Epiſcopi, ſunt loca pia, & religioſa. *c. ad hæc. de religioſis domib.* Quando vero ſolum authoritate priuata, non cenſentur eccleſiaſtica, ſeu religioſa loca, tametſi cenſeantur pia, id eſt ad pietatem ordinata; quia nullus priuata authoritate locum eccleſiaſticum, & religioſum conſtituere poteſt, colligitur ex *suprad. c. ad hæc:* ſic tradit Gonzalez *gloſſ. 5. in princ. n. 39* Mol. *de Hiſpanor. primogen. lib. 1. cap. 24. num. 38. & ſeqq.* Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc. 3. par. alleg. 75. n. 3. & ſeqq.* Nicol. Garcia *de benefic. 5. p. c. 1. à num. 601.*

3 Omnia hæc hoſpitalia ſiue authoritate Epiſcopi, ſiue priuatorum tantum fundata viſitari ab Epiſcopo poſſunt, iuxta expreſſum *text. ſeſſ. 22. Trid. cap. 8 & 9. de reform.* quia ad viſitationem ſufficit eſſe opus pium, ſicuti diximus puncto præcedenti de capellis. Eſt autem differentia, quod quando hoſpitale authoritate Epiſcopi fundatum eſt, poteſt de omnibus Epiſcopus inquirere, & prouidere, & regimen, & modum electionis ſtatuere, prout ſibi viſum fuerit conuenientius. At quando priuatorum authoritate fundatum eſt, ordinarius ſolum habet inquirere, an omnia iuxta voluntatem teſtatoris exequantur, quod facere poteſt, tametſi teſtator prohibuerit; quia eſſet irrationabilis prohibitio, & contra fauorem piæ cauſæ; ac proinde cenſenda eſt illa conditio pro non adiecta: ſic Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. alleg. 75. num. 24. iuncto num. 8.* Ab hac regula excipit concilium *ſeſſ. 22. cap. 8. de reformat.* hoſpitalia, & confraternitates, quæ ſub immediata regum fuerint poteſtate, ne inquam ſine eorum licentia viſitentur, quod fecit in honorem regiæ dignitatis. Quod ſi viſitanti Epiſcopo opponatur hoſpitale eſſe ſub immediata regum poteſtate, Epiſcopus de hac qualitate cognoſcere debet, non iudex ſæcularis. ſic, aliis relatis, tradit Barboſa *n. 20.* Si autem opponatur ad alium ex fundatione viſitationem pertinere, non inde cenſetur ordinarius excluſus, ſed ſimul cum deſignato viſitationem facere poteſt, vt teſtatur deciſum à ſacra congregatione Barboſa *in remiſſion. concil. ſeſſ. 22. cap. 8.* Quod ſi expreſsè in fundatione excluſus ordinarius eſſet, tunc ſolum in caſibus à iure expreſſis, negligentiæ ſcilicet & dilapidationis bonorum, competeret viſitatio: ſic Carol. de Graſſis *de effect. cleric. effectu 1. n. 260.* Barboſa *in remiſſion. concil. loco alleg.* tametſi *de poteſt. Epiſc. 3. p. alleg. 76. n. 9.* videatur ſentire per ſupradictam clauſulam fundatoris non poſſe ordinarium excludi.

4 Hoſpitalia etiam authoritate Epiſcopi fundata regulariter non ſunt beneficia, ſed quædam officia, & religioſæ adminiſtrationes laicis commmittenda, tametſi capellas, vel Eccleſias habeant annexas, decimaſque percipiant, colligitur ex *clement. per litteras. 2. de præbendis. & clement. Quia contingit. §. vt autem. de religioſis domib.*

Dixi *regulariter*; quia aliquando dantur in titulum ex fundatione, vel conſuetudine Eccleſiaſticis perſonis, & tunc beneficij naturam habent, vel ſunt acceſſoria Eccleſiæ vel alteri beneficio; & ſic tanquam acceſſoria illius naturam ſortiuntur, conſtat ex *clement. Quia contingit.* & tradit Gonzalez *ad reg 8. Cancellar. gloſſ. 5. §. 4 à num. 10.* Garcia 1. *p. de benefic. cap. 3. à numer. 1. & ſeqq.* pluribus relatis Barboſa *de poteſt. Epiſcop. 3. part. alleg. 57. num. 148.*

5 Aduertendum in hac materia eſt ex decreto Trident. *ſeſſ. 25. cap. 8. de reformation.* hoſpitalium adminiſtratores obligatos eſſe fideliter prouentus in infirmorum curationem, & aliorum piorum operum pro voluntate teſtatoris expendere. Quod ſi hoſpitalia ad certum peregrinorum, vel infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta, nec in loco vbi ſunt dicta hoſpitalia ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur, fructus illorum in alium pium vſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit, ac pro loco, & tempore vtilior, conuerti debent, prout ordinario cum duobus de capitulo, qui rerum vſu peritiores ſint per ipſum deligendis magis expedire viſum fuerit, niſi aliter fortè etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut inſtitutione fuerit expreſſum. Quæ verba ſacra congregatio concilij expendens, inquit; In hoſpitalibus, in quibus non habentur laborantes proprio morbo iuxta proprium inſtitutum hoſpitalis, licet videantur recipiendi proximior in morbo laborantes, iuxta verba

concilij,

concilij; non tamen eiiciendi ſunt, ſi qui alioquin pauperes diuerſo morbo laborantes, aut alij miſerabiles reperiantur. Cum vero mens concilij fuerit prouidere, ne qui poſſident hoſpitalia omnes fructus in vſus proprios conuertant, ſub prætextu quod non inueniantur infirmi ſecundùm primam inſtitutionem hoſpitalis. Deinde ſubdit concilium. Ne adminiſtratio, ſeu gubernatio huiuſmodi locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium deinceps committatur, niſi aliter in fundatione cautum reperiatur, non obſtante quoad omnia ſupradicta quacunque vnione, exemptione, & conſuetudine in contrarium etiam immemoriali, ſeu priuilegiis, aut indultis quibuſcunque. Quæ verba difficultatem ingerunt in hoſpitalibus beneficio annexis, an inquam ſolo triennio à poſſeſſore beneficij adminiſtrari poſſint? Durum enim videtur dicere voluiſſe concilium, vt hoſpitale beneficio annexum ſeiungeretur. Quapropter probabilius credo non eſſe poſt triennium alteri committendum, ſed poſſe à poſſeſſore beneficij adminiſtrari, toto tempore, quo beneficium poſſedit. Si autem poſſeſſor beneficij vellet alteri vices ſuas committere, & adminiſtrationem concedere, non videtur poſſe vltra triennium, ſic explicat Garcia *de benefic.* 1. *p.c.* 3. *n.* 13.

PVNCTVM VIII.

De vicariis, & commendis, earumque qualitatibus.

1 *Vicaria alia eſt perpetua, alia temporalis, & quæ perpetua debeantur.*
2 *Qualiter vicarius temporalis conſtituatur.*
3 *Vicarius temporalis mortuo rectore poteſt repetere ſeruitium ſibi debitum, tum ab hærede rectoris, tum à ſucceſſore in beneficio.*
4 *Vicarius perpetuus alium vicarium ad breue tempus ſubſtituere poteſt, ſecus vicarius temporalis.*
5 *Commenda alia eſt perpetua, alia temporalis.*
6 *Quæ poſſit commendatarius perpetuus, quæ temporalis.*
7 *Quæ, & à quibus beneficia commendari poſſint?*
8 *Spectato Trident. nulla beneficia parochialia commendari poſſunt, ſed vicarius eſt conſtituendus.*
9 *Solus Pontifex commendare beneficium poteſt, quia ſola commenda perpetua eſt in vſu.*
10 *Beneficium commendatum perpetuum, an vacet per obitum commendatarij? Affirmant plures.*
11 *Probabilius eſt oppoſitum.*
12 *In impetratione beneficij commendati ſemper eſt facienda mentio commendationis.*

1 DVpliciter ſumi poteſt vicaria, alia perpetua, alia temporalis, alia vnita alicui beneficio parochiali, vel loco pio, alia quaſi per ſe exiſtens. Vicaria perpetua, quæ per ſe curam animarum exercet, beneficium Eccleſiaſticum eſt; quia eſt ius ſpirituale perpetuum percipiendi fructus: & vacat morte vicarij, colligitur ex *cap. ad hæc. de officio vicarij, & clement.* 1. *eodem tit. c. poſtulaſti. de reſcriptis.* & tradit, aliis relatis, Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 5. Hæc vicaria perpetua conſtituitur, cum Eccleſia parochialis alteri in perpetuum ſubiicitur. Nam cum huic non poſſit parochus beneficij principalis inſeruire, *cap.* 1. *de capellis Monachorum, cap. extirpandæ. §. qui vero. de præbendis, & cap.* 1. *eodem titulo. in* 6. neceſſario vicarius perpetuus eſt conſtituendus. Sic Rebuff. *in prax. tit. de vicaria perpetua per totum.* Gonzalez, pluribus relatis, *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 10. Huic autem vicario debetur honor, & locus, & quælibet alia prærogatiua propria rectoris, quia vices illius gerit, & loco illius ſubrogatur: ſic Felinus *cap. cum olim. el* 2. *de officio delegati.* Cardin. *clement. vnica. de officio vicarij. num.* 2. *verſ. ſexto oppono per textum. ibi.* Gonzalez *ſupra. num.* 19. Item iura quæ loquuntur de beneficiis curatis, regulariter de iis vicariis debent intelligi; quia ſunt beneficia; & tanquam propria beneficia poſſidentur. Azor. *lib.* 3. *cap.* 6. *q.* 7. Flamin. *de reſignat. q.* 1. *num.* 115. *cum ſeqq.* Gonzalez *num.* 21. & colligitur ex *dicta clem. vnica. de officio vicarij.* ibi: *quæ de Eccleſiis curam animarum habentibus per receptionem aliarum ſimilium amittendis, ac de ipſarum rectoribus promouendis ad ſacerdotium, & de eorum ætate à iure ſtatuto noſcuntur in perpetuis Eccleſiarum parochialium vicariis, & aſſumptis ad eas volumus obſeruari.* Ex quo fit vicarium perpetuum remoueri non poſſe extra caſus à iure expreſſos, ſicuti nec remouetur proprius rector. Gonzalez *ſupra num.* 22.

2 Vicarius temporalis ille eſt, qui conſtituitur ad nutum amobilis: & hæc conſtitutio duplex eſt. Alia cum titulo, alia ſine illo. Quando enim parochus ob abſentiam, vel aliud impedimentum vices ſuas alicui clerico committit, hic clericus vicarius illius dicitur, nullo alio titulo requiſito præter ipſius nominationem. Hanc autem nominationem ad breue tempus, puta ad quindecim dies, poteſt parochus abſque conſenſu ordinarij facere. & vicarium ſui deſignare. Ad longum autem tempus non poteſt citra authoritatem Epiſcopi: colligitur ex *cap. cum ex eo. de electione. in* 6. *cap. peruenit. de appellation.* & tradit cum Abbate *in cap. quoniam.* 2. *Ne prælati vices ſuas.* Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 3. *cap.* 6. *quæſt. vlt.* Ad hanc vero vicarij deſignationem conſenſus patroni non requiritur, tametſi beneficium iuriſpatronatus laicorum ſit. *cap. ad hæc. de officio vicarij.* Lambertin. *de iure patronat. lib.* 3. *q. quæſt.* 5. *art.* 10. *num.* 1. *& ſeqq.* Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 38. Deinde cum beneficium vacat, interim ac de rectore prouidetur, ordinarius deſignat vicarium, qui beneficio inſeruiat congrua portione deſignata, ad cuius deſignationem nullus alius titulus præter nominationem requiritur. Item deſignatur vicarius temporalis, cum duæ Eccleſiæ parochiales æquè principaliter vniuntur, & illarum rector non poteſt vtrique inſeruire: debet inquam vicarium deſignare, qui aliquando fit cum titulo, aliquando abſque illo, *cap. & temporis* 16. *quæſt.* 1. *& cap.* 1. *Ne ſede vacante*: & tradit Rebuff. *praxi. tit. de vicario perpetuo. num.* 3. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 12. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 3. *& lib.* 6. *c.* 29. *q.* 1. Et generaliter quoties rector beneficij impeditus eſt beneficio aſſiſtere, vicarius degnari debet. Quod qua ratione contingere poſſit benè expendit Azor. *dicto lib.* 3. *c.* 6. *quæſt.* 3. Secundo, quando beneficium curatum annectitur menſæ capitulari, vel Epiſcopo, tunc ſolet vicarius temporalis deſignari, iuxta gloſſam, & doctores *in clem.* 1. *de reſcriptis, & clem.* 1. *de ſupplend. neglig. prælat.* Rebuff. *n.* 6. Gonzalez *n.* 14. Azor. *dicta quæſt.* 1. tametſi aliquando vicarius perpetuus deſignetur. Tertio, quando beneficium ſimplex alteri vnitur, raro vicarius perpetuus conſtituitur in eo. Gloſſ. & doctores *in clem. vnic. de officio vicar.* Rebuff. *num.* 5. Gonzalez *num.* 15. Azor. *quæſt.* 1. Quarto, quando monaſteria, conuentus, & cathedralium, & collegiatarum capitula à primæua ſua inſtitutione curam animarum

Digitized by Google

rum habent; quia tunc non ſunt regulariter obligata vicarium perpetuum deputare, ſed poſſunt ad nutum, qui tamen vicarius Epiſcopo ſubditur in examine, & abſq; eius approbatione deputari non poteſt. Item ſubditur in iis, quæ ad curam animarum, & actualem ſacramentorum adminiſtrationem cõcernunt, vt poſſit ab Epiſcopo viſitari, tametſi regularis ſit; conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 11. *de regularib. & ſeſſ. 7. cap. 7. de reformat. & declarationibus adductis à Barboſa. ibi.* Quando vero parochialis vnita eſt monaſterio, aut menſæ Epiſcopi, vel capituli, vel alteri loco pio, nominatio vicarij pertinet ad rectorem illius loci, cui eſt parochialis vnita, ex conſtitutione ſupradicta Pij 5. Approbatio tamen ordinario. Si vicarius deſignatus religioſus ſit, debet ſecum habere ſocium, quaſi illius cuſtodem, vt ſic religioſa diſciplina exactius obſeruetur; vt conſtat ex conſtitutione Pij 5. & Greg. 13. & tradit Barboſa *ſupra.* Hic tamen vicarius ad nutum amobilis, ſiue ſæcularis ſit, ſiue regularis, non debet ante finitum annum ſeruitij remoueri, niſi grauis aliqua cauſa intercedat; quia cedit in præiudicium parochorum: ſic Rebuff. *in praxi benefic. lib. 2. tit. de diſpenſat. de non reſidendo. num.* 18. *& t. 3. ad leg. Gallia. tit. de mater. poſſeſſor. in benefic. art. 9. gloſſ. vnica. in præfat.* Flores *var. lib.* 1. *q.* 10. *num.* 34. Gutierrez *de iuram. confirm.* 1. *part. cap.* 58. *num.* 19. Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.* 167. *num.* 21. quos refert Barboſa *in remiſſion. concil. ſeſſ. 7. cap. 7. de reform. in fine.*

3 Duplex reſtat de vicariis examinanda difficultas. Prima, à quo vicarius ad nutum conſtitutus mortuo rectore, poſſit, & debeat ſtipendium ſeruitij facti repetere? Cui difficultati reſpondeo, & ab hærede rectoris, & à ſucceſſore in beneficio repetere ſtipendium poſſe: ſi enim fructus beneficij, illo tẽpore quo beneficium adminiſtraſti, ad rectorem, vel illius hæredem deuenerunt, poteris ab hærede repetere. Tum quia illi fructus videntur tibi eſſe obligati: Tum quia hæres tenetur debita anteceſſoris ſoluere pro quantitate hæreditatis. A ſucceſſore autem beneficij poteris repetere, tametſi fructus ſupradicti ad ipſum nõ peruenerint: quia ſucceſſor in beneficio obligatus eſt debita prædeceſſoris ſoluere, ſi ob bonum Eccleſiæ contracta ſint, vt in præſenti contingit, *cap. de ſolution.* & tradit, relato Abbate, *cap. ad hæc. de officio vicarij*, Azor. 2. *par. inſtit. mor. lib. 3. cap. 6. quæſt.* 9.

4 Secunda difficultas eſt, an vicarius poſſit alium vicarium ſubſtituere? Reſpondeo, ſi vicarius eſt perpetuus, poſſe alium ex iuſta cauſa pro breui tempore conſtituere; quia vicarius perpetuus non eſt delegatus, ſed ordinarius. At ordinarius delegare poteſt ſuas vices Vicarium autem perpetuum nequit cõſtituere. Tum quia hic authoritate ordinarij conſtituitur. Tum quia rector non poteſt alium conſtituere rectorem. Ergo neque vicarius alium perpetuum vicarium: alias vicarius hic ſecundus aliũ conſtituere poſſet, eſſetque proceſſus in infinitum. Vicarius autem temporalis, quia delegatus eſt, nequit nec pro breui tempore alium vicarium conſtituere, tametſi poſſit vnum, vel alterum caſum delegare. Azor. *ſupra quæſt.* 10.

5 Vicariæ affinis eſt commenda, quæ dupliciter contingit, vel in perpetuum, vel ad tempus. Commenda ad tempus regulariter fit in vtilitatem Eccleſiæ commendatæ, dum de rectore prouidetur. Commenda in perpetuum vtilitatem commendatarij ſpecialiter reſpicit.

6 Commendatarius perpetuus gaudet omni iure, & poteſtate, quibus gauderet proprius beneficiatus. Mandoſ. *reg.* 32. *quæſt.* 7. *num.* 12. Gomez *in reg. de trienn. q.* 5. *à num.* 11. *vſque ad* 20. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 30 Garcia 4. *p. de benefic. c.* 4. *n.* 48. Quocirca ſicut beneficiarius facit fructus ſuos, & de illis poteſt liberè diſponere, ſic commendatarius perpetuus. Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. num.* 43. Puteus *deciſ.* 25. *n.* 3. & 4. *lib.* 1. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 5. Garcia *de benefic.* 4. *p. c.* 4. *n.* 20. Item poteſt locare fructus & poſſeſſiones Eccleſiæ commendatæ, ſicut alius quilibet beneficiatus. Rebuff. *ſup. n.* 40. Gonzalez *ſupra n.* 19. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. c.* 31. *quæſt.* 9. Secus vero dicendum eſt in cõmendatario ad tempus: hic enim recipit beneficium quaſi in depoſitũ; ac proinde de illius fructibus diſponere liberè nõ poteſt, niſi ea in parte quæ in ſui, ſuorumq; ſuſtentationem deſignata eſt. Gloſſa *in c. Nemo. de election. in* 6. Puteus *deciſ.* 25. *num. 3. lib.* 1. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 39. Item ſi beneficiarius poteſt præſentare, eligere, & conferre; ſic poterit cõmendatarius, ſiue perpetuus, ſiue ad tempus. Rebuff. *tit de commenda. n.* 61. Gonzalez *num.* 12. Azor. *q.* 9. Deinde beneficiarius, qui eligi poteſt in iudicem ſynodalem, & in conſeruatorem, pariter & commendatarius. Garc. *de benefi.* 4. *par. cap.* 4. *n.* 48. Quia hæc munera poſſidentem beneficium, quocunque modo poſſideat, ſequuntur. Item commendatarius perpetuus obligatur regula de publicãdis reſignationibus. Gonzalez *n.* 16. cum Gomezio *ſuper ea reg. q.* 3. non tamen cõmendatarius ad nutum. Deinde in impetratione beneficij mẽtionem facere debet de commenda perpetua; aliàs gratia erit ſubreptitia. Gloſſa *in c. Nemo de election. lib.* 6. Gonzalez *num.* 17. Vnde licet tempore antiquo poſſent duo beneficia incompatibilia poſſideri, aliud in titulum, aliud in commendam perpetuam. At ex decreto Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 2. & 4. nequaquam poſſideri poſſunt, niſi ex diſpenſatione expreſſa Summi Pontificis.

7 Quod ſi inquiras, quæ beneficia commendari poſſunt, & à quibus? Reſpõdeo omnia beneficia cõmendari poſſunt, ſed nõ ab omnibus, neq; omnibus. Epiſcopus namque ſolum beneficia parochialia ſuæ diœceſis cõmendare ad ſemeſtre poteſt, interueniẽte euidenti Eccleſiæ neceſſitate, & vtilitate, prorogare vero commendam non poteſt, niſi eadem neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ perſeueret: ſic Gloſſ. *in cap. Nemo.* 15. *de election. in* 6. *per text ibi.* Rebuff. *in praxi. tit. de commenda. n.* 65. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 8. *n.* 35. Azor. 2. *p. lib. 6. c.* 31. *q.* 3. Hoc autem ſemeſtre computare poteſt Epiſcopus non à die vacationis, ſed ab vltimo die ſemeſtris ei conceſſo ad prouidendum: quia hæc commenda eſt quidam modus prouiſionis, & quaſi cuiuſdam tituli collatio. Ex quo infertur pro illo ſemeſtri; ſi duret cauſa, ob quã fuit Eccleſia commendata, non poſſe Epiſcopum remouere commendatarium, & alteri Eccleſiam tradere; quia iam pro illo ſemeſtri tradita eſt, ſic Gloſſa *in ſuprad. cap. Nemo.* Rebuff. *in prax. benefic.* 1. *part. tit. de commend. num.* 58. Azor 2. *part. inſtitut. moral. lib. 6. cap. 31. quæſt.* 6. Secus vero dicendum eſt, quãdo non pro determinato tempore, ſed ſimpliciter commendaret: quia tũc ſubintelligitur, donec de rectore prouiſum ſit. Abbas *in cap. ſi conſtiterit. de accuſationib. num.* 12. Deinde Epiſcopus parochialem Eccleſiam commendare non poteſt, niſi clerico ſacerdoti; quia munus rectoris actu exercere debet. Gloſſ. *in dicto cap. Nemo.* Azor. *dicto cap.* 31. *quæſt.* 3. Barboſ. *alleg.* 59. *n.* 23. Neque poteſt vni plures commendare, ſed neceſſario cuilibet ſua commenda danda eſt: poterit tamen habenti beneficium in titulum, alterum in commendam temporalem concedere, ſi id

euiden

euidens Eccleſiæ vtilitas poſtulauerit. Alia beneficia ſimplicia poterit Epiſcopus commendare vltra ſemeſtre, interim dum adeſt Eccleſiæ vtilitas, & de beneficiato proprio non prouidetur; quia nullibi de iis beneficiis cautum eſt Epiſcopum vltra ſemeſtre non poſſe ea commendare, imo contrarium colligitur ex *cap qui plures.* 21. *quæſt.* 1. *cap. dudum.* 2. *de electione.* & tradit Gloſſ. Dominic. & Franc. *in cap. nemo. eodem tit. & lib.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 58. *& in praxi. tit. requiſita ad collationem. num.* 16. Garcia *de benefic.* 4. *part. cap.* 4. *num.* 16. Abbatias, prioratus, præpoſituras, aliaſque dignitates Epiſcopũ commendare non poſſe, ſicuti nec beneficia regularia, quia ſunt à ſua iuriſdictione exempta. Azor. 2. *part. lib.* 6. *cap.* 31. *quæſt.* 15. Nunquam tamen poteſt Epiſcopus beneficium regulare ſæculari, nec ſæculare regulari tradere in commendam, quia commenda eſt quaſi titulus.

8 Supradicta procedunt ſpectato iure communi. At attento Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform.* beneficia parochialia commendari ad tempus nõ poſſunt, ſed interim dum prouidetur de rectore, vicarius conſtituitur: ſic aliis relatis notauit Garc. *de benefic.* 4. *part. cap.* 5. *num.* 15. & adducit declarationem concilij his verbis. Commendæ, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis curatis fieri poterant ab ordinariis. *cap. Nemo. de election. in* 6 amplius pòſt concilium locum non habent, cum debeat in eis deputari vicarius ad formam *cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* conſentit Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 59. *num.* 24. In reliquis vero beneficiis iam commenda temporalis in deſuetudinem venit. Azor. *dicto lib.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 3. *in fine.*

9 Quocirca cum ſolum commendæ in perpetuum ſint in vſu, ſolus Pontifex commendare beneficium poteſt. Lælius Zechus *de benefic. & penſionibus. cap.* 7. *n.* 2. Garcia *de benefic.* 4. *p. cap.* 4. *n.* 15. Barboſa 3. *par. de poteſt. alleg.* 59. *num.* 6. Quod ita verum eſt, vt nec legatus à latere poteſtatem habeat commendandi. Quia commendatio eſt quædam palliata diſpenſatio retinendi beneficium ei, qui alias retinere prohibitus erat vt relatis Caſiadoro, Geminiano, & Mandoſio docet Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 8. *n.* 6. Garcia 4. *par. de benefic. cap.* 5. vbi alios refert *num.* 24. *&* 29. Vnde beneficium regulare ſolet Pontifex ſæculari commendare, & econtra. Rebuff. *tit. de commenda. n.* 7. Garcia *n.* 26. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 31. *quæſt.* 20. Barboſa *alleg.* 59. *num.* 16. & ſæcularis in beneficio regulari commendatus non tenetur profeſſionem facere, ſicuti tenetur titularis. Garcia *n.* 28. Azor. *q.* 20. Barboſ. 3. *p. alleg.* 59. *n.* 16. Quod ſi inquiras, an cum Pontifex beneficium alicui commendat, cenſeatur in perpetuum commendare, vel ſolum, dum non prouiderit? Reſpondeo cenſendum eſſe in perpetuum commendare. Tũ quia commendæ temporales nõ ſunt in vſu. Tum quia ſi vellet ad limitatum tempus commendare, id expreſſiſſet. Tum quia in caſu dubio, an commenda ſit temporalis, vel perpetua, perpetua eſt iudicanda. Tum denique quia actus iudicandus eſt perpetuus, cum nullum terminum habet, *leg. iuriſperitos. in princ. & ibi* Bart. *ff. de excuſationib. tutorum.* Gloſſ. *in clem.* 2. *verbo electionem. de reſcriptis.* Gomez *in reg. de publicand. reſignat. quæſt.* 4. *num.* 10. *&* 11. quos refert, & ſequitur Gonzalez *de menſibus gloſſ* 5 §. 8. *n.* 66. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 31. *quæſt.* 12. Barboſa *alleg.* 59. *num.* 7.

10 Graue tamen dubium eſt, an beneficium à Pontifice alicui commendatum in perpetuum, vacet per obitũ commendatarij, ita vt ſi commendatarius obiit in curia, vacet in curia; ſi extra moriatur, vacet extra; ſi moriatur in menſe ordinarij, non ſit reſeruatum.

Affirmant plures, quos refert Garcia 4. *p. de benefi. à n.* 60. quia commenda perpetua eſt verus beneficij titulus. *cap. dudum, el* 2. *de electione. cap. ſi plures.* 21. *quæſt.* 1. & tradit, multis relatis, Gonzalez *de menſib. gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 1. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 59. *n.* 2. Qua de cauſa dicunt pœnam, *cap. licet canon. de election. in* 6. contra non promouentes ſe intra annum, habere locum in his commendatariis perpetuis. *clem. in agro.* §. *cæterum. de ſtatu Monach* ibi; infra annum computandum à tempore collationis, & cõmiſſionis, ſed quoties perit titulus vacat beneficiũ. Ergo vacat commenda. Item nullus poteſt beneficiũ reſignare in fauorem alterius, neque cum alio permutare, niſi illius habeat titulum, ſed commendatus perpetuo reſignare, vel permutare beneficium commendatum poteſt, vt, aliis relatis, docet Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 8. *n.* 24. *&* 25. Barboſa *num.* 5. Ergo illius habet titulum. Ergo vacat abſolutè.

11 Nihilominus probabilius eſt morte commendatarij non vacare beneficium, ſed priorẽ vacationẽ, quæ erat ante commendationem & quæ per commendationẽ fuerat ſuſpenſa, continuari: ſic Nau. *ſum. c.* 25. *n.* 126. *& de orat. miſc.* 60. *n.* 10. *& conſ.* 1. *de conſt. n.* 39. *& conſ.* 28. *de præbend.* Puteus *deciſ.* 25. *n.* 6. *lib.* 1. Flam. Paris *lib.* 2. *de reſign. q.* 19. *n.* 113. Barboſa 3. *part. alleg.* 59. *n.* 21. Garcia 4. *p. de benefic. c.* 4. *n.* 94. Gonzalez *gloſſ.* 5. § 8. *à n.* 48. vbi variis deciſionibus Rotæ comprobat. Ratio eſt; quia commendatario traditur bèneficium reſeruatum, vt illud regat, & gubernet, ac tandem cuſtodiat, ſicuti erat antea; quia commendare nihil aliud eſt quam deponere. *leg. cõmendare. ff. de verb. ſignificat. leg. Lucius.* 24. *ff. depoſit. c.* 1. *de depoſito, & cap. ne quis arbitraretur.* 22. *q.* 2. Gloſſa & doctores *in c. nemo deinceps. de election. in* 6. *verbò commendare.* Ergo ſi antea illud beneficium ſedi Apoſtolicæ erat affectum, quia in Romana curia vacauerat, ceſſante cuſtodia eodem modo affectum perſeuerat. Hinc fit commendare beneficium alicui non eſſe propriè conferre, & prouidere, vt tenẽt ſupradicti doctores: quia commenda non eſt propriè titulus, tametſi titulum imitetur. quod ſufficit, vt reſignari, & permutari poſſit cum beneficio dato in titulum; quia hæc reſignatio, & permutatio fieri non poteſt ex ordinarij conſenſu, ſed ex conſenſu Pontificis, cui liberum eſt Eccleſiam vni commendatam alteri commendare primo commendatario conſentiente. Præterea Eccleſia à Pontifice commendata, ſiue ad tempus, ſiue in perpetuum, Pontifici eſt affecta, ex eo quod manum in illa appoſuerit, vt pluribus firmat Garc. 4. *p. de benefi. c.* 4. *n.* 68. & tradit Azor. 6. *p. inſt. mor. lib.* 6. *c.* 31. *q* 8. Barboſa 3. *p. de benefi. alleg.* 59. *n.* 9. Ergo non eſt liberum ordinario de illa diſponere, ſiue quia vacat affecta, vt prius erat; ſiue quia per commendationem Pontifici afficitur.

12 Ex quo fit in beneficij commendati impetratione ſemper faciendam eſſe mentionem commendationis; quia ratione illius ſpecialiter eſt Pontifici reſeruata: ſic Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *c.* 31. *q.* 6. & relatis Dominico, Archidiac. Franco docet Barboſa *alleg.* 59. *n.* 20. Quod verius eſt durante commendatione etiam ad tempus, quia tunc commendatarius beneficij quaſi poſſeſſionem, & adminiſtrationem habet: qua durante non abſolutè vacat beneficium. Neque Pontifex cenſetur iuri alterius præiudicare, niſi clare exprimat, *cap. quamuis. de reſcript. in* 6. *cap. ſuper. de officio deleg.* Barboſa, & Azor. *locis allegatis.*

PUNCTUM IX.

De coadiutoriis earumque qualitatibus.

1 *Coadiutoria duplex, perpetua, & temporalis; neutra eſt beneficium.*
2 *Iuxta impedimentum coadiuti coadiutor conceditur.*
3 *Ex redditibus beneficij aſſignanda eſt coadiutori congrua portio.*
4 *Expenduntur cauſæ, ob quas coadiutoria datur.*
5 *Epiſcopis, aliiſque ſuperioribus ſolus Pontifex coadiutorem aſſignat, reliquis legatus Nuntius, & Epiſcopus.*
6 *Hæc coadiutoria ab inferiore Pontificis data non debet eſſe perpetua, ſed temporalis. Neque appellatione ſuſpenditur.*
7 *Solus Pontifex aſſignat coadiutorias cum futura ſucceſſione.*
8 *An hæc deſignatio contraria ſit Concilio? Proponitur dubitandi ratio.*
9 *Quid ſit tenendum.*
10 *Satisfit rationi dubitandi.*
11 *Quas qualitates coadiutor habere debeat.*
12 *Ob coadiutoriam temporalem non excuſatur parochus inſufficiens à reſidentia.*

1 COadiutoria eſt facultas alicui conceſſa adiuuandi beneficiatum in beneficij regimine. Ab officio enim coadiuuandi dicitur coadiutor: ſic Ioann. Andr. *cap. fin. de cleric. non reſidentib. num.*4. Abbas *ſub n.* 1. Imola *num.* 2. Anton. de Butrio *n.*4. Duplex eſt coadiutoria, alia temporalis, alia perpetua, alia cum iure ſuccedendi in beneficio, alia ſine tali iure. Quocunque modo concedatur coadiutoria, non eſt beneficium; quia coadiutori abſque futura ſucceſſione ſolum conceditur functio, & regimen beneficij, non quidem iure, habitu, & poteſtate, ſed facto ipſo. Per futuram autem ſucceſſionem ſolum datur ius ad beneficium, non ius in beneficio. Ergo coadiutoria beneficium non eſt: ſic Abbas *cap. de rectoribus. de clerico ægrotante. num. 6.* Azor. 2. *par. inſtit. mor. lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 4. Quapropter coadiutus beneficium retinet, tametſi impotens ſit illud adminiſtrare. *cap. ex parte. de cleric. ægrotante. cap. vnico. eodem tit. in* 6. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.*7. & tradit Nauar. *conſ.* 1. *de clerico ægrotante.* Gonzalez *ad reg.*8 *Cancellar. gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 31. Garcia *de beneficiis* 4. *par. cap.* 5, *num.* 5. Neque obſtat *text. in cap. tua nos. de clerico ægrot.* ibi; ab adminiſtratione officij debet remoueri. Quia intelligitur de adminiſtratione non quoad poteſtatem, ſed quoad exercitium, à quo leproſus ob ſcandalum, & horrorem arcendus eſt, & coadiutor ſubrogandus; ſic tradit Garc. & Azor. *locis citatis.*

2 Ex his fit iuxta impedimentum coadiuti coadiutorem concedi. Si enim coadiutus tam temporalia, quam ſpiritualia adminiſtrare impeditus eſt, coadiutori concedẽda eſt libera poteſtas ſpiritualiũ, & tẽporalium adminiſtrãdi. At ſi tẽporalia adminiſtrare poteſt, ſolũ concedẽdus eſt coadiutor pro ſpiritualiũ adminiſtratione. Quia coadiutor ad ſupplendũ impedimẽtum coadiuti deſignatur: ſic Azor. 2. *p. lib.* 3. *c.*2. *q.*10. Aug. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 63. *num.* 13.

3 Huic coadiutori ex redditibus beneficij obligandа eſt congruens portio pro qualitate miniſterij impenſi, iuxta Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 6. *de reformat.* Quod ſi beneficij redditus tenues ſint, & beneficiario, & coadiutori inſufficientes, in ſuſtentationem beneficiarij expendendi ſunt, & coadiutori alia via prouidendum eſt, quia in æquali neceſſitate beneficiatius proprius præferendus videtur ſuo vicario: ſic Abbas *c. de Rectorib. de clerico ægrotant. n.*5. Aloyſius Riccius *reſol.* 494. *n.* 11. Aug. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 63. *in fi.* Ad prouidendum tamen coadiutori cogi poteſt populus per Epiſcopũ, ſi quidem coadiutore indiget, vt ſibi ſpiritualia miniſtret. Ergo tenetur ei temporalia ſubminiſtrare: ſic Barboſa, Riccius, *ſupra*, & Azor. 2. *part. lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 9.

4 Cauſæ, ex quibus coadiutoriæ dantur, multiplices ſunt: ſed omnes reducuntur ad impotentiam, vel negligentiam coadiuti, qui non valet, vel non vult beneficio ſeruire, & eius muneri plenè ſatisfacere. Impotẽtia ergo prouenire poteſt vel ex ætate prouecta, vel ex debilitate corporis, vel ex amentia, vel ex alia infirmitate, ac denique ex defectu ſcientiæ, & prudentiæ; negligentia vero prouenit ex malitia. Ex quacunque igitur cauſa proueniat defectus in beneficij officio, & per beneficiatum non reparetur, dari poteſt coadiutor, colligitur ex *cap. tua nos. de cleric. ægrotante. & c. paſtoralis. eodem. tit. in* 6. & Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 6. *de reform.* & tradit Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 3. *c.* 2. *q.* 3. Gonzalez *de menſib. gloſſa* 5. §. 9. *à n* 19.

5 Hanc coadiutoriam Epiſcopis, aliiſque ſuperioribus aſſignare munus eſt ſolius Pontificis; quia ſolus ipſe eſt Epiſcoporum ſuperior. *c. paſtoralis. de cleric. ægrot. in* 6. & notauit Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 3. *c.* 2. *q.* 2. & multis relatis; Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 34. & 35. Ex poteſtate autem Pontificia Epiſcopus ſenio, aut valetudine grauatus, vel etiam aliàs impeditus perpetuò, vt officium ſuum nequeat exercere, poteſt de ſui conſilio, & aſſenſu capituli, vel maioris partis ipſius vnum, vel duos authoritate Apoſtolica coadiutores aſſumere ad dictum officium exequendum. Si vero Epiſcopus demens fuerit, & quid velit, aut nolit, exprimere neſciat, vel non poſſit; tunc eius capitulum, vel duæ ipſius partes eadem authoritate vnũ, aut duos coadiutores aſſumãt idoneos, qui eius officium exequantur. Quod ſi Epiſcopus ſenio, vel morbo, aut aliàs impeditus noluerit coadiutorem deſignare, res deferenda eſt ad Pontificem, neq; ab alio decidi poteſt, habetur in *dict. c. paſtoral.* Hic ergo Epiſcoporum coadiutor non poteſt Eccleſiam vnitam diſmembrare, neq; in ea ius patronatus erigere. Gõzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 35. Aliis vero clericis inferioribus poteſt legatus Nuntius, & Epiſcopus coadiutores aſſignare; quia iis, quibus beneficiorũ inſtitutio pertinet, à fortiori pertinere debet coadiutoris aſſignatio: ſic Ioann. Andr. *c. fin. n.* 7. *de cleric. ægrot.* Abbas *n.* 5. Imola *n.* 11. Gamb. *de offic. & poteſt. leg. lib.* 5. *tit. de coadiutorib. n.* 3. Gonzalez *gloſſ.* 5. § 9. *num.* 36.

6 Hæc tamen aſſignatio non debet eſſe perpetua, & irreuocabilis, ſed ad tempus ſecundũ vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ, vt expreſsè colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 6. *de reform.* ibi, *coadiutores, aut vicarios pro tẽpore deputare, partemq; fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter prouidere poſſint, quacũq; appellatione, & exeptione remota.* Quod ſi huic aſſignationi interponatur appellatio, nõ ſuſpendit eius executionẽ, tametſi ad ſuperiorẽ deferat cauſam, vt reſtatur Garc. *de benefic.* 4. *p. c.* 5. *n.* 9. Barboſa *ſuprad. loco concilij. &* 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 63. *n.* 10. ſic declaraſſe ſacram concilij congregationẽ; quia non habet effectum ſuſpenſiuum, ſed ſolum deuolutiuũ. Quã appellationẽ aduertunt ſupradicti doctores ad Metropolitanũ interponi poſſe, tametſi Epiſcopus, vt ſedis Apoſtolicæ delegatus, procedat, quãdo procedit in cauſa, ad quã aliàs habet iuriſdictionẽ ordinariam. Secus vero ſi ſolum procedit in cauſa, quæ extra illius iuriſdictionem ordinariam eſt, vt contingit, cum procedit contra exemptum.

7 Coadiutorias vero perpetuas cũ futura ſucceſſione ſolus

Digitized by Google

ne ſolus Pontifex aſſignare poteſt, ita vt nec legatus à latere id poſſit. Quia ſolus Pontifex ius commune alterare poteſt: at ex iure communi omnis prouiſio, ſeu promiſſio beneficij vacaturi irrita eſt, & inanis, *cap. nulla. cap. relatum, cap. ex tenore. de conceſſ. præbendæ.* & tradit Azor. *2. part. inſtit. mor. lib. 3. cap. 2. quæſt. 2.* Lambert. *de iure patron. lib. 2. part. 1. quæſt. 6. artic. 10. numer. 3. & ſeqq.* Garcia *4. part. de benefic. capit. 5. num. 16.* Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. num. 91.* & alij apud ipſos.

8 Dubium tamen eſt non leue; an harum coadiutoriarum deſignatio cum futura ſucceſſione contraria ſit conciliorum decretis, vt proinde in earum conceſſione debeant ipſa ſaltem ſub generali clauſula derogari? Ratio dubitandi eſt; quia ſucceſſionem in beneficiis ius ipſum deteſtatur, ne videatur concedere occaſionem captandæ mortis, vel ſaltem optandæ, *cap. ſi Petrus. cap. Epiſcopo. cap. plerique. cap. apoſtolica. 8. quæſt. 1.* & habetur in Trident. *ſeſſ. 25. cap. 7. de reformat.* Ergo harum coadiutoriarum deſignatio contraria eſt conciliorum decretis. Ergo debent in eorum conceſſione derogari.

9 Cæterum credo nulla eſſe opus derogatione. Tum quia hæc deſignatio à Romano Pontifice facta contraria non eſt vlli conciliari decreto. Nam concilium Lateranenſe relatum in *cap. licet. de præbendis. in 6.* has ſucceſſiones prohibens excipit, niſi id fiat authoritate Romani Pontificis. Concilium vero Trident. *in ſuprad. cap. 7.* etſi in beneficiis aliis à prælatura Eccleſiæ cathedralis, & monaſterij non excipiat expreſsè Romani Pontificis authoritatem: at in *vlt. decreto, ſeſſ. 25.* Romani Pontificis authoritatem excipit. Inquit enim concilium. *Omnia in dicto ſacro concilio ſtatuta de morum reformatione, & eccleſiaſtica diſciplina ita decreta fuiſſe, vt in his ſalua ſemper authoritas ſedis Apoſtolicæ, & ſit, & eſſe intelligatur:* & ſic tradit, aliis relatis, Garcia *4. p. de benefic. cap. 5. à n. 21. & præcipuè n. 30.*

10 Neque obſtat ratio dubitandi. Admitto ſucceſſionem in beneficiis ius maximè deteſtari: ſed hoc intelligendum eſt, dum Pontifex ex cauſa aliqua graui, & Eccleſiæ vtili non mouetur. Nam illa ſtante ſucceſſionem in beneficio dare poteſt, vt colligitur ex *cap. petiſti. 7. quæſt. 1.* & ex Trident. *ſeſſ. 25. cap. 7.* dicente. *Quod ſi quando Eccleſiæ cathedralis, aut monaſterij vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulet prælato dari coadiutorem, is non alias cum futura ſucceſſione detur, quam hæc cauſa prius diligenter à ſanctiſſimo Romano Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à iure, & decretis huius ſanctæ ſynodi in Epiſcopis, & prælatis requiruntur; alias conceſſiones ſuper his factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur.* Quod ſi vrgens futuram ſucceſſionem concedere non eſſe Eccleſiæ neceſſarium, neque vtile, tametſi vtile, & neceſſarium ſit ſignare coadiutorem, negandum eſt: ſæpe enim hoc eſt neceſſarium, vel ſaltem vtile, vt ſic coadiutor maiori cum authoritate munus exerceat, diligentius procedat, & ſubditis charior ſit. Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 3. cap. 2. q. 2. in fine.*

11 Qualitates autem, quas coadiutor habere debet, ſunt, quas beneficium ad ſui adminiſtrationem expoſtulat. Abbas *in cap. conſultationibus. de clerico ægrot. num. 1.* Aliàs adiuuare non poterit. Quocirca ſi Epiſcopi coadiutor ſis, debes 30. annos habere, ſi parochi, 25. ſi canonici cathedralis Eccleſiæ, 22. Azor. *2. part. inſtitut. moral. lib. 3. cap. 2. quæſt. 6.* Gonzalez, multis relatis, *gloſſ. 5. §. 9. num. 6.* An autem debeas tempore conceſſionis coadiutoriæ ordinem habere, quem beneficium expoſtulat. Communis ſententia tenet te nõ eſſe obligatum, ſed ſufficere, ſi intra annum accipias; quia non eſt amplius expoſtulandum in coadiutore, quam in beneficiaro proprietario, colligitur ex *cap. licet canon. cap. commiſſa. de electione. in 6. & clemen. vnica. de officio ordin.* & tradit Flamin *de reſignat. lib. 4. quæſt. 9. numer. 19.* Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. num. 90.* Garcia *4. part. de benefic. capit. 5. num. 142.* Sed hoc intelligendum eſt de coadiutoriis perpetuis, & quæ dantur quaſi in titulum; nam pro coadiutoriis temporalibus, quæ vicariæ ſunt, quæque dantur ad ſupplendum miniſterium, & officium, quod proprietarius exercere non poteſt, neceſſario coadiutor habere debet actu omnes qualitates neceſſarias ad miniſterium, & officium de facto exercendum; quia illæ coadiutoriæ non tam ſunt beneficij, quam officij.

12 Ex huiuſmodi coadiutoriis temporalibus parocho ob eius inſufficientiam aſſignatis, non excuſatur parochus à reſidentia. Neque enim iuſtum eſt parocho illiterato fieri fauorem, qui literato non conceditur: ſic Quaranta *in ſumm. bullar. verbo reſidentia. verſic. præter ſummiſtas.* Vgolin. *de poteſt. epiſc. cap. 15. §. 3. ad finem. & cap. 54. num. 3.* Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. num. 30.* Garcia *4. par. de benefic. cap. 5. num. 8.* Barboſa *3. par. de poteſt. epiſc. alleg. 63. numer. 8. & ſeſſ. 21.* Trident. *cap. 7. de reformat.* vbi ſic deciſum referunt à ſacra concilij congregatione in hæc verba. *Propter deputationem coadiutoris parochus, cui datus eſt coadiutor, non poterit abeſſe à reſidentia.*

PVNCTVM X.

Examinantur aliquot difficultates circa coadiutorias præbendarum Eccleſiæ cathedralis, & collegiatæ.

1 *His coadiutoribus conceditur ius adminiſtrandi præbendam, cum iure ſuccedendi in illa.*
2 *An coadiutor teneatur pro coadiuto inſeruire, coadiuto ſic petente? Diſtinctione vtitur Nauarr.*
3 *Probabilius eſt obligatum eſſe.*
4 *An abſente, vel ægrotante coadiuto poſſit coadiutor choro aſſiſtere, & vocem habere in capitulo nolente coadiuto? Negat Garcia. Affirmat Nauarr.*
5 *Quid ſit tenendum explicatur.*
6 *Coadiuto legitimè impedito, teneaturne coadiutor inſeruire volente coadiuto?*
Proponitur difficultatis ratio. Reſoluitur obligatum eſſe.
7 *Satisfit rationi dubitandi.*
8 *Coadiutus infirmus, vel aliàs impeditus an ſit pro præſenti habendus, ſub diſtinctione reſpondet Garcia.*
9 *Non placet diſtinctio, & affirmatur habendum eſſe pro præſenti.*
Debeaturne coadiutori ſedes proprietarij.
10 *Arguitur pro parte affirmatiua.*
11 *Reſoluitur non deberi; ſed vltimam poſt proprietarios.*
12 *Neque habet ius aſcendendi ad ſuperiorem ſedem.*
13 *Non tenetur coadiutor in ingreſſu ſoluere, quod alij proprietarij ſoluunt.*
14 *Qualiter coadiutor poſſit dies recreationis aſſumere, ſicut & principalis.*
15 *Reputandus ne ſit præſens coadiutor infirmus, vel impeditus? Affirmatiuè reſpondetur, & reiicitur limitatio Garc.*

16 *Excommunicato coadiuto coadiutor à diuinis expellendus non eſt.*

17 *Coadiutor vocem actiuam, & paſſiuam in electionibus canonicatuum, & in officiis ſede vacante habet.*

18 *Coadiutus poteſt ſe iuuare beneficio iubilationis, & lucrari fructus, tametſi coadiutor non inſeruiat.*

19 *Qua ratione intelligenda ſit gratia coadiutori conceſſa, vt gaudeat regula de annali, & triennali poſſeſſione.*

20 *In Eccleſiis vbi proceditur cum adiunctis, an coadiutor delinquens puniendus cum illis eſt? Negat Garc. Contrarium videtur verius.*

21 *Coadiutor in minoribus conſtitutus gaudet fori priuilegio.*

22 *Tenetur coadiutor habitum clericalem, & tonſuram deferre.*

23 *An coadiutor debeat exire de capitulo, quoties tractatur negocium ſpectans ad coadiutum, vel econtra? Negat Garcia. Contrarium verius eſt.*

24 *Coadiutor, & coadiutus non poſſunt ſimul tanquam præbendati inſeruire.*

25 *An canonicus coadiutor dignitatis præeminentias, quæ dignitati canonico competunt, habeat? Concedit Garc. Sed contrarium eſt verius.*

26 *Coadiutori canonico dignitatis, an ſufficiat ad lucrandos fructus competentes dignitati, reſidere eo tempore, quo proprietarius dignitatis ſi reſideret lucraretur? Proponuntur certa.*

27 *Quæſtioni fit ſatis reiecto Garcia.*

28 *Qualiter coadiutus optare poſſit nouam præbendam, ac ſi coadiutore careret.*

29 *In Eccleſiis, in quibus eſt ius optandi, non eſt locus optioni in præbendis coadiutorem habentibus, vacantibus per obitum coadiuti.*

30 *Coadiutoria an inducat incompatibilitatem cum alio beneficio.*

31 *Qualiter coadiutor cedere coadiutoriæ poſſit.*

32 *Noceat ne confeſſio coadiutoris coadiuto, vel econtra.*

33 *Qualiter ſententia lata contra coadiutum noceant coadiutori, vel contra coadiutorem coadiuto, aut aliis coadiutoribus?*

34 *Si tempore datæ coadiutoriæ mortuus ſit coadiutus, coadiutor non ſuccedit, tametſi contra videatur ſentire Gonzal.*

35 *Coadiutor committere vices ſuas alteri poteſt in electionibus, & prouiſionibus, ſicut coadiutus.*

36 *An dignitas, quæ ſimul eſt coadiutor alicuius canonici, duplicem vocem in capitulo habeat.*

37 *Affirmatiuè reſpondetur contra Garc.*

38 *Habens coadiutorem in dignitate, & canonicatu poteſt ipſe in vno ſeruire, & in alio coadiutor.*

39 *An coadiutor dignitatis, & canonici poſſit eſſe iudex delegatus? Negat Garc. Contrarium videtur verius.*

40 *Coadiutor legens in vniuerſitate, vel ſeruiens Epiſcopo, non videtur pro præſenti habendus.*

41 *An coadiutores potiantur priuilegio conceſſo coadiutis lucrandi fructus aliorum beneficiorum, ſi in cathedrali reſideant? Negat Garcia. Sed contrarium verius eſt.*

42 *An coadiutor debeat habere ordinem, quem petit dignitas, ſeu beneficium in coadiutoriam acceptum? Sub diſtinctione reſpondetur.*

43 *Quid dicendum de coadiutore canonici ſeu dignitatis non curatæ?*

44 *Onera ſui coadiuti tantum tenetur coadiutor ſubire.*

45 *Multa, quæ canonicis imponuntur, imponi proprietariis poſſunt ob culpas coadiutoris.*

46 *Eccleſiæ cathedrales non poſſunt coadiutores deſignatos à Pontifice non admittere, aut repellere.*

47 *Coadiutus tenetur coadiutori congruam miniſtrare portionem.*

48 *Coadiutor in impetratione coadiutoriæ tenetur mentionem facere de beneficiis obtentis.*

49 *Ob hanc taciturnitatem nulla eſt gratia coadiutoriæ facta, non ſolùm quoad ſucceſſionem, ſed etiam quoad ſeruitium.*

HVcuſque explicuimus qualitates, & conditiones communes coadiutoriis. Reſtat aliquot ſpeciales difficultates, quæ occurrere poſſunt, examinare pro coadiutoriis canonicaruum, & præbendarum Eccleſiæ cathedralis, & collegiatæ, quarum vſus ſatis frequens eſt his temporibus. Has difficultates congeſſit Garc. 4. *part. de benefic. cap.* 5. *à num.* 55. & ſuo ordine eas percurremus, vt ſic clarius intelligatur, quid nobis probetur, quid diſpliceat?

1 Et in primis ſupponendum eſt, vt ipſemet Garcia ſupponit, his coadiutoribus concedi facultatem, & poteſtatem tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus adminiſtrandi præbendam cum iure ſuccedendi in illa, ita vt abſente coadiuto loco illius vti præbendatus proprietarius inſeruire poſſit, & ſtallum in choro, & locum, vocemque in capitulo, proceſſionibus, aliiſque Eccleſiæ actibus habere, nec non omnes, & ſingulas prærogatiuas, præeminentias, & honores, quos principalis ratione canonicatus, & præbendæ, ſeu dignitatis habet, & haberet, ſi præſens adeſſet, lucrarique omnes fructus, & prouentus, etiam anniuerſaria, & manualia, quos lucraretur proprietarius, ſi perſonaliter horis diurnis, & nocturnis adeſſet. His coadiutoriis apponi ſolet. Primo, ne poſſit coadiutor in regimine præbendæ ſe intromittere, niſi pro voluntate coadiuti? Secundo, ne prætextu coadiutoriæ aliquid exigere poſſit à coadiuto pro ſeruitio impenſo. Tertio, vt ſi inſeruiendo deficiat, ob cuius cauſam coadiutus non lucratur, ei ſoluat quod amittit. Hac gratia conſtituta.

2 Primam dubitationem mouet Garc. *dicto cap.* 5. *num.* 55. An coadiutor teneatur inſeruire pro coadiuto, ſic coadiuto petente, aliàs obligatus ſit ad intereſſe, & damnum ſubſecutum.

Et quidem ſi coadiutoria expedita eſt cum clauſula, quæ hanc illi obligationem imponit, (vt communiter expediri ſolet) nemini eſſe poteſt dubium, obligatum eſſe. At ſi ſolum in coadiutoria dicatur, vt poſſit inſeruire, &c. negat Nauarr. *conſil.* 1. *de cleric. agrot. num.* 3. & 4. obligationem. Tum quia Papa eam illi non imponit. Tum quia ſi ex vi coadiutoriæ aſſignatæ eam obligationem contraheret, non vteretur Pontifex verbo *poſſet*, quod indicat liberam poteſtatem, ſed vteretur verbo *debet*, obligationem ſignificante. Tum quia coadiutus non habet obligationem ſuſtentandi coadiutorem. Ergo neque coadiutori imponi potuit obligatio coadiuto ſeruiendi: videntur enim hæ mutuæ obligationes.

3 Cæterum mihi placet ſententia Garciæ affirmantis volente coadiuto obligatum eſſe coadiutorem inſeruire ex vi coadiutoriæ aſſumptæ. Quia coadiutoria aſſumitur, vt coadiutus ſe excuſare poſſit ab obligatione aſſiſtendi. At ſi coadiutor obligationem aſſiſtendi non haberet, coadiutus aſſumpta coadiutoria non eſſet excuſatus, neque ſatis ſibi prouideret. Ergo vt ipſe excuſatus ſit, ſibique prouideat aſſumens coadiutoriam, iudicandus eſt transferre

Digitized by Google

ferre in coadiutorem obligationem, quam ipſe habet. Neque obſtat, quod Pontifex non expreſſerit hanc in coadiutore adeſſe obligationem; quia ex aſſumpta coadiutoria ſatis ſignificata erat: Vſus tamen eſt Pontifex verbo *poſſet*, vt ſignificaret poteſtatem, & facultatem pro alio inſeruiendi eſſe, quod præcipuè, & principaliter in coadiutoria conceditur, obligationem tamen inſeruiendi inde reſultare. Cui obligationi non obſtat, quod coadiutus non habeat obligationem ſuſtentandi coadiutorem. Tum quia ipſe coadiutor ceſſit tali obligationi. Tum & præcipuè; quia loco illius concedit illi Pontifex futuram ſucceſſionem. Adde hanc obligationem coadiutoris non ſolum eſſe cauſatiuam, hoc eſt ad intereſſe, & damnum reparandum, quod coadiuto prouenit; ſed eſſe obligationem præciſam ad aſſiſtendum, ita vt per iudicem cenſuris, aliiſque iuris remediis compelli poſſit.

4 Secundo dubitat; an abſente, vel ægrotante coadiuto poſſit coadiutor choro aſſiſtere, & vocem habere in capitulo nolente coadiuto? Negat Garcia *dicta 4. part. de benefic. cap. 5. à num. 59.* Mouetur, quia coadiutori prohibetur perceptio fructuum, & præbendæ adminiſtratio nolente coadiuto: ſed ſub præbendæ adminiſtratione continetur aſſiſtentia in choro, capitulo, aliiſque canonicalibus actibus. Ergo. Contrarium defendit Nauarr. *dicto conſil. 1. num. 5. & 6. de cleric. ægrot.* Et mouetur, quia aſſiſtentia in choro, aliiſque capitularibus actibus videtur à Pontifice independenter à voluntate coadiuti conceſſa: ſiquidem loquens de iis actibus nullam voluntatis coadiuti mentionem fecit; fecit tamen cum de regimine, & adminiſtratione præbendæ loqueretur. Ergo coadiutor nolente coadiuto non poterit præbendam regere, & adminiſtrare (hoc eſt iuriſdictionem forenſem, ſi quam habet, exercere) benè tamen poterit choro, aliiſque capitularibus actibus aſſiſtere.

5 Ego vero cenſeo ex qualitate voluntatis coadiuti hanc controuerſiam decidendam eſſe: ſi enim coadiutus inique ageret, nullo impedimento ligatus, neque coadiutorem habens, ſi non aſſiſteret, inique etiam procedit impediens coadiutoris aſſiſtentiam. Ergo talis iniqua voluntas repellenda eſt. Et confirmo. Abſente, vel ægrotante coadiuto vtile eſt Eccleſiæ coadiutorem inſeruire; quia ad hoc munus obeundum coadiutoria conceditur. Ergo diſſenſus coadiuti in hac parte, tanquam iniquus, habendus eſt pro non adiecto. Ergo illo non obſtante poterit coadiutor inſeruire. Verum in actibus capitularibus, à quorum aſſiſtentia rationabili cauſa ductus ſe excuſare coadiutus poſſet, cenſeo poſſe coadiutoris aſſiſtentiam impedire; quia in hoc iuſtè videtur procedere. Quod ſi roges, qui ſint hi actus, à quibus ſe coadiutus excuſare poteſt iuſtè, & coadiutorem impedire? Reſpondeo eſſe actus, qui propriam vtilitatem coadiuti reſpiciunt, vt eſt perceptio fructuum præbendæ, aliaque temporalis illius adminiſtratio, vel ex quibus aliquod damnum coadiuto, vel tertio euenit, vt eſt praua electio, & ſuffragium nociuum. At actibus, qui vtilitatẽ Eccleſiæ ſpectant, & religionem promouent, vt eſt aſſiſtentia in choro, proceſſionibus, aliiſque religioſis actionibus, nequaquam coadiutus impedire coadiutorem poteſt, ne aſſiſtat, ſi ipſe aſſiſtere nolit, vel non poſſit. Cum enim in bulla prohibeatur coadiutori nolente coadiuto præbendæ adminiſtratio, ſubintelligitur, cum iuſtè prohibet ſecùs cum iniquè & iniuſtè, quia iniquitati fauendum non eſt.

6 Maius mihi dubium eſt, an teneatur coadiutor inſeruire coadiuto infirmo, vel legitimè impedito nolente tamen, vt coadiutor inſeruiat? Ratio difficultatis eſt, quia coadiutor perſonam coadiuti repræſentat. Ergo coadiuto excuſato à reſidentia excuſari debet coadiutor. Et confirmo; quia coadiutori conceduntur omnes prærogatiuæ & præeminentiæ, quibus gaudet coadiutus, ſed coadiutus eſt excuſatus à reſidentia. Ergo & coadiutor. Confirmo ſecundo. In coadiutorem tranſlata eſt obligatio aſſiſtendi, quam habet coadiutus, ſed coadiutus tempore infirmitatis nullam habet. Ergo neque coadiutor. Cæterum dicendum eſt obligatum eſſe coadiutorem inſeruire: colligitur ex deciſione Rotæ in vna Terraconen. relata à Garcia *dicto cap. 5. num. 152. in fine*, & tradit Farinac. *deciſ. nouiſ. tom. 1. deciſ. 276.* Ratio eſt; quia coadiutor in hunc finem datus eſt, vt impedito coadiuto ipſe loco illius inſeruiat, ne Eccleſia debito ſeruitio deſtraudetur, *cap. 1. de cleric. ægrot. in 6.* Trident. *ſeſſ. 25. cap. 6.* qui finis obtineri non poſſet, ſi impedito coadiuto non teneretur coadiutor inſeruire.

7 Neque ratio difficultatis obſtat, quia coadiutor repræſentat coadiutum in præbenda, non in infirmitate. Ad confirmationem concedo coadiutori concedi omnes prærogatiuas, & præeminentias, quæ competunt coadiuto ratione præbendæ, non tamen quæ competunt coadiuto ob infirmitatem, aliamue circunſtantiam extrinſecam. Ad ſecundam confirmationem admitto in coadiutorem trãſlatam eſſe obligationem aſſiſtendi, quam coadiutus habet ob præbendam: non tamen tranſlatas eſſe perſonales excuſationes.

Adde coadiutorem non reſidentem, ſeruata iuris forma, priuari poſſe coadiutoria, & alteri concedi, quia res Eccleſiæ, & religionis agitur. Neque obſtat obligatum eſſe coadiutorem ſoluere coadiuto intereſſe, & damnum ſi non reſideat, quominus priuari nõ poſſit; quia in illa ſolutione ſpectatur coadiuti intereſſe; at in hac priuatione Eccleſiæ ſeruitium: & ita reſoluit Farin. *t. 1. nouiſſ. deciſ. 276. n. 4.*

8 Tertio dubitat, an coadiutus infirmus, vel aliàs legitimè impeditus habendus ſit pro præſenti, tametſi coadiutor non inſeruiat?

Diſtinctione vtitur Garcia *dicto cap. 5. numer. 64.* dicit namque habendum eſſe pro præſenti, & diſtributiones lucrari, ſi nolit coadiutorem aſſiſtere; quia tunc excuſatur coadiutor ab aſſiſtentia, cum non poſſit ſine voluntate coadiuti inſeruire, & ex alia parte ipſe eſt legitimè impeditus. At ſi ſuo impedimento non obſtante vult coadiutorem inſeruire, & coadiutor deficit, cenſet coadiutum non reputandum vt præſentem, ſed potius eſſe mulctandum, ipſumque coadiutorem obligatum eſſe ex propriis hæc reparare. Ratio eſſe poteſt; quia coadiutoria aſſignatur, ne Eccleſiæ ſeruitium deficiat ob infirmitatem, & impedimentum coadiuti: qui finis omnino ceſſaret, ſi coadiutor deobligatus eſſet à ſeruitio, quoties coadiutus ſeruire impeditus eſſet.

9 Verum hæc diſtinctio mihi non probatur. Potius enim iudicarem mulctandum eſſe coadiutum impeditum nolentem, vt coadiutor inſeruiat, quam volentem: quia nolens vt inſeruiat repugnat fini, ob quem eſt coadiutoria aſſignata, & inique procedit, eiuſque voluntas habenda eſt pro non adiecta. At volens vt inſeruiat, iuri ſe conformat. Quapropter cenſeo coadiutum legitimè impeditum, ſiue velit vt coadiutor inſeruiat, ſiue non, habendum eſſe pro præſenti, & diſtributiones lucrari, tametſi coadiutor non inſeruiat. Ratio eſt; quia infirmo, legitiméque impedito aſſiſtendi debentur benefi-

fiꝗ

Digitized by Google

ficij fructus independenter à coadiutoris aſſiſtentia, vt conſtat in eo, qui coadiutorem non habet, *capit. vnico. de cleric. non reſident. in 6.* Ergo ob omiſſam coadiutoris aſſiſtentiam illis priuari non debet. Alias deterioris conditionis eſſet coadiutorem habens, quam illo carens, & priuilegium ſibi conceſſum, in ſui damnum cederet. contra *cap. ad apoſtolicam, de Regular. cap. quod ob gratiam. 61. de Reg. iur. in 6.* & ita docet Gonzalez *de reg. menſ. gloſſ. 5. §. 9. numer.* 120. Nauarr. *conſ. 1. de cleric. ægrot. n. 6.*

10 Quarto dubitat, an coadiutori aſſignanda ſit ſedes proprietarij. vel potius vltima poſt omnes proprietarios, ita vt ſi dignitatis ſit coadiutor poſt dignitates ſedere debeat, ſi coadiutor canonici poſt canonicos, ſi portionarij poſt portionarios? Quam difficultatem optimè verſat Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. à num. 99.* arguitque pro parte affirmatiua deberi eandem ſedem. Primò, quia ſubrogatus ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, *leg. ſi cum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautionib. leg. filiæ ſuæ. §. Titiæ. ff. de condit. & demonſtrat. leg. in duobus. §. 1. ff. de iureiurando. §. fuerat. inſtit. de actionib.* ſed coadiutor ſubrogatur in locum proprietarij. Ergo frui debet prærogatiuis ipſi conceſſis. Secundò, in gratia coadiutoriæ habetur, vt coadiutor gaudeat omnibus præeminentiis, & honoribus tam extra chorum, quam intra, quos proprietarius ratione canonicatus, & præbendæ habet, ſed ratione canonicatus obtinet locum honorificum in choro. Ergo illum obtinere poterit coadiutor. Tertiò, adducit deciſionem Rotæ, *deciſ. 1. num. 17. de renunciat. in nouiſ.* vbi habetur quod reſignans beneficium reſeruato ſibi regreſſu in choro, & capitulo, mortuo reſignatario ſuccedit in loco in quo antea erat. Ergo etiam coadiutor debet ſuccedere. Quarto probat, quia ſic Nauarr. conſuluit, vt habetur *cap. 1. de clerico ægrotante. n. 5.*

11 Sed his non obſtantibus optimè reſoluit Gonzalez, coadiutori non deberi ſedem coadiuti, ſed vltimam poſt omnes proprietarios: conſentit Garcia *4. part. de benefic. cap. 5. à num. 66.* & adducunt pro ſe deciſionem Rotæ in vna Salmantina coadiutoriæ, 25. Iunij 1593, coram D. Penna, tradit Farinac. *tom. 2. nouiſſim. deciſ. deciſ. 657. num. 3. & deciſ. 456.* Ratio à priori eſt, quia ſedes honorabilior non debetur præbendato ratione præbendæ, ſed ratione illius antiquæ poſſeſſionis, vt de ſe conſtat. Ergo cum coadiutor ſolum in præbenda ſubrogetur, & non in illius antiquitate; efficitur ſanè locũ poſſeſſionis illi debitum non eſſe, eſſe tamen illi debitum locum præbendæ, atque adeo ſedere debet, vbi ſedent præbendati proprietarij, non autem illos præcedere. Secundò, æquum non erat, vt fictus canonicus veros præcederet, & aliena dignitate fulgens eos, qui propriam haberent. Tertiò, quia ita in omnibus Hiſpaniæ eccleſiis eſt practicatum. Neque obſtant contraria. Ad 1. & 2. dico coadiutorem ſubrogari loco coadiuti in præbenda non in illius antiquitate, & ſimiliter frui omnibus prærogatiuis debitis præbendæ, non illis quæ debentur illius antiquitati. Ad 3. admitto reſignantem tunc obtinere locum priorem; quia cum illa conditione facta fuit reſignatio, ſecus in præſenti, vbi coadiutoriæ non dantur ſub hac conditione. Ad 4. reſpondeo, conſilium Nauarri admittendum non eſſe.

12 Sed maius dubium eſt, an eſto coadiutori non debeatur ſedes proprietarij; habeat tamen ius aſcendendi ad ſuperiorem ſedem, ita vt præcedere poſſit canonicos proprietarios nouiter ingreſſos? Affirmat Rota in cauſa Salamant. & Tiraſon. prout refert Garcia *d. 4. part. de benefic. cap. 5.* ſpecialiter *n. 552* dicitque illam ſedem, quam obtinet coadiutor tempore obitus coadiuti, illi eſſe aſſignandam. Mouetur; quia coadiutori conceduntur omnes prærogatiuæ, & præeminentiæ, & honores, qui conceduntur principali ratione præbendæ, ſed principali ratione præbendæ conceditur, vt vltimo loco ſedens paulatim aſcendat Ergo idem ius concedendum eſt coadiutori. Nihilominus contrarium dicendum eſt cum Gonzalez, & Garcia *locis allegat.* & nouiſſimè traditur à Rota *deciſ. 456. apud Farinac. in nouiſſimis.* Quia nunquam eſt admittendum fictum vero præferri, & alieno iure fulgentem, ei qui proprio gaudet, & praxis ita docet: nam ſemper coadiutor canonici vltimo loco ſedet poſt omnes canonicos proprietarios, neque durante coadiutoria locum ſuperiorem obtinet: quia hæc poteſtas aſcendendi ad ſuperiorem locum, non ratione præbendæ in potentia conceditur, ſed illius poſſeſſione, quam cum coadiutor non habeat, nequit locum ſuperiorem obtinere, eàque de cauſa mortuo coadiuto, illi vltima ſedes aſſignatur; quia eſt vltimus, cui poſſeſſio præbendæ eſt conceſſa.

13 Quinto dubitat; an coadiutor in ingreſſu debeat ſoluere, quod ſoluunt alij canonici proprietarij? Videbatur id eſſe affirmandum; quia habens commodum, & honorem canonicorum, illorum onera ſentire debet. At contrarium eſt dicendum ex ſupradicta ratione. Quia coadiutor non ſentit temporale commodum. Ergo neque ſentire debet onus illis annexum. Item coadiuto mortuo coadiutor ſoluit penſum ab aliis canonicis ſolutum. Ergo non tenetur illud ſoluere, dum eſt coadiutor, & tenet Garc. *d. cap. 5. n. 78.*

14 Sextò dubitat, poſſit ne coadiutor dies quietis aſſumere, ſicut & principalis? Affirmatiuè reſpondet Garc. *n. 79.* cum Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. num. 13.* Nauar. *dicto conſ. 1. de cleric. ægrot. num. 6. verſ. octauo.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 166. num. 12.* & teſtantur deciſum eſſe à Rota in cauſa coadiutoriæ Salmantinæ: conſentit Barboſa *3. par. de poteſt. epiſc. alleg. 53. num. 125.* Ratio eſt, quia hoc priuilegium præbendatis conceditur ob ſeruitium continuum totius anni, quod concilium illa recreatione iudicauit temperandum: ſed coadiutor toto anno aſſiſtens præſtat tale ſeruitium. Ergo gaudere debet tali priuilegio. Aduertunt tamen Garc. Gonzal. reliquique doctores, hoc intelligendum eſſe, dummodo proprietarius non aſſumat alios dies diuerſos recreationis, ſed inter coadiutorem, & proprietarium iidem conſumantur; quia cuilibet beneficij ſeruitio aſſignati ſunt dies recreationis, quos non licet extendere. Alias eccleſia defraudaretur, ſi proprietarius tres menſes recreationis aſſumeret, & coadiutor alios tres diſtinctos; aſſumeret enim coadiutor, vel proprietarius non ſolum tres, ſed ſex menſes recreationis, quod non eſt dicendum.

15 Septimò dubitatur, reputandus ne ſit tanquam præſens coadiutor infirmus, vel carceratus, aliove iuſto impedimento detentus, ni aſſiſtat? Affirmatiuè reſpondet Garcia *num.* 80. Gonzalez *num.* 15. Gratian. *dicto num. 12. ex ſupradicta Rota deciſione.* Quia coadiutus obligationem aſſiſtendi, & beneficio inſeruiendi, quam habebat, tranſtulit in hunc coadiutorem perpetuum, ſed ab hac obligatione excuſatur coadiutor ob infirmitatem, iuſtum vel legitimum impedimentum, ſicuti excuſaretur ipſe coadiutus coadiutore carens. Hoc autem (dicit Garc.) intelligendum eſſe, caſu quo coadiutor tempore ſuperuenientis infirmitatis eſſet actu ſeruiens. Nam ſi ante infirmitatem ex voluntate coadiuti non ſeruiret,

Digitized by Google

uiret, ob ſuperuenientem infirmitatem excuſari non poſſet à ſeruitio; quia daretur locus fraudi in detrimentum ſeruitij eccleſiaſtici. At hæc limitatio mihi non probatur. Exiſtimo namque infirmitatem eſſe ſufficientem cauſam excuſationis, ſiue ante reſederit, ſiue non, vt latius probaui, cum de horis canonicis locutus fui; quia cum ipſa reddat coadiutorem impotentem reſidere, ſufficit ad excuſandum, independenter à præcedenti reſidentia.

16 Octauo dubitatur; an excommunicato coadiuto poſſit coadiutor inſeruire, & fructus præbendæ lucrari? Ratio dubitandi eſt; quia excommunicatus incapax eſt acquirendi beneficiorum fructus, ex *cap. paſtoralis. §. rerum. de appellation.* Quod non ſolum intelligendum eſt de acquiſitione per propriam perſonam, ſed de acquiſitione per perſonam, quæ illum repræſentet: *iuxta reg.* 67. Quod alicui ſuo non licet nomine, neque alieno licebit, & *reg.* 72. Qui facit per alium, eſt perinde ac ſi faceret per ſe ipſum. Quapropter in caſibus, in quibus excommunicatus excluditur, neque per ſuum procuratorem admitti poteſt. Sed à reſidentia in diuinis officiis, & acquiſitione fructuum excluditur excommunicatus. Ergo etiam illius coadiutor excludi debet; quia illius perſonam repræſentat. Cæterum dicendum eſt, coadiutorem excludendum non eſſe ab aſſiſtentia in diuinis officiis, aliiſque muneribus præbendæ ob excommunicationem coadiuti, ſic Garc. *4 part. de benefic. cap. 5. num.* 84. cum Leo. *in theſauro, cap.* 19. *numer.* 66. & referunt deciſum à Rota in ſupradicta coadiutoria Salmantina. Ratio eſt; quia coadiutor ea munera non præſtat ex poteſtate accepta à coadiuto, ſed ex poteſtate à Romano Pontifice, qui illum conſtituit coadiutorem cum plena, liberaque beneficij adminiſtratione. Ergo coadiuti excommunicatio eius poteſtatem impedire non poteſt. Secus vero eſſet, ſi nomine coadiuti, & ex poteſtate ab illo accepta beneficio inſeruiret; quia tunc nihil amplius poſſet, quam poſſet ipſe coadiutus. Ex quo fit coadiutorem proprietarij excommunicati æquè poſſe ſibi lucrari ſtipendium debitum ob aſſiſtentiam, ſi aliquod ei eſt aſſignatum, ac ſi coadiutus excommunicatus non eſſet; quia non ſeruit nomine coadiuti, ſed nomine Eccleſiæ ex poteſtate à Pontifice conceſſa: ſic doctores ſupra relati. Non tamen poteſt ſuo proprietario excommunicato fructus præbendæ lucrari, non ob defectum aliquem, quem ipſe habet, ſed ob incapacitatem, & inhabilitatem, quam habet proprietarius. Tenent ſupradicti doctores.

17 Nono dubitatur, habeat ne coadiutor vocem actiuam, & paſſiuam in electionibus canonicaruum, & in officiis ſede vacante? Affirmatiuè reſpondet Garc. *dicto cap. 5. n.* 87. cum Leo. *in theſauro. cap.* 19. *numer.* 69. & 70. & Rota in dicta deciſ. Salmantina relata à Garcia *num.* 150. Ratio eſt manifeſta; quia huic coadiutori conceditur plena, & libera poteſtas præbendam adminiſtrandi, perinde ac ſi proprietarius præſens eſſet. Item conceduntur omnes prærogatiuæ præeminentiæ, & honores, qui ratione præbendæ coadiuto competunt. Item conceditur, vt poſſit vocem in capitulo habere. Sed ex qualibet harum conceſſione eligere, & eligi poteſt. Ergo. Addit & bene Garc. *num.* 88. hoc verum eſſe, tametſi in coadiutoria dictum eſſet, vt poſſit coadiutor habere vocem actiuam in capitulo: nam ex illa conceſſione non infertur, quod non poſſit vocem paſſiuam habere: illa enim verba ad maiorem declarationem debent cenſeri prolata, non ad poteſtatis diminutionem. Nunquam tamen poterit exercere officia, & munia, ad quæ coadiutus electus eſt: quia illa officia non competunt coadiuto ratione præbendæ, ſed ratione perſonæ; ac proinde non poteſt coadiutor in illis ſuccedere. Garc. *ſupra.*

18 Decimo dubitat Garc. *dicto cap. 5. numer.* 89. an canonicus habens coadiutorem poſſit ſe iuuare beneficio iubilationis in ea Eccleſia competenti; & lucrari fructus, tametſi coadiutor non reſideat? Cui dubitationi reſpondet optimè cum Rota in vna Tiraſon. coadiutoriæ, quam refert *d. cap. 5. numer.* 152. *circa finem*, iuuari quidem beneficio iubilationis, & lucrari fructus, & diſtributiones, ſi proprio ſeruitio iubilationem obtinuit; quia ex aſſumpta coadiutoria illo priuari non debet. Ex ſeruitio autem coadiutoris obtinere coadiutus iubilationem non poteſt; quia hoc priuilegium conceditur in remunerationem perſonalis laboris, & ceſſat ſi coadiutor inſeruiat.

19 Vndecimo dubitat Garcia *dicto capit. 5. numer.* 90. qua ratione intelligenda ſit gratia coadiutori conceſſa, vt gaudeat regula de annali, vel triennali poſſeſſione?

Cui dubitationi benè reſpondet Garc. & Gonzalez *gloſſ. 5. num.* 118. cum Rota in vna Placentina decanatus 21. Ianuarij. 1597. coram D. Penna, intelligi debere, ſi poſt admiſſionem ad coadiutoriam, & illius poſſeſſionem, tranſierit annus, iuxta *reg. de annali*, vel triennium iuxta *reg. de triennali*, tametſi in præbenda non ſucceſſerit. Quæ gratia ad plures effectus, vt benè dicit Gonzalez, prodeſſe poteſt.

20 Duodecimo dubitat, an in Eccleſia, vbi proceditur cum adiunctis, ſi coadiutor delinquat, puniendus ſit cum illis, ſicuti eſſet coadiutus?

Negat Garc. *dict. 4. part. de benef. cap. 5. numer.* 96. conſentit Barboſa *de poteſt. epiſcop. 3. part. alleg.* 75. *num.* 11. & teſtatur ſic fuiſſe deciſum à ſacra concilij congregatione; eo quod coadiutor non ſit canonicus, & conſequenter nec capitularis. Neque ex clauſula ordinaria coadiutoriæ, qua coadiutori omnes præeminentię, prærogatiuæ, & honores coadiuti conceduntur, infertur conceſſum eſſe illi hoc priuilegium de adiunctis; quia hæc clauſula intelligitur de prærogatiuis, & præeminentiis quoad ſeruitium Eccleſiæ, non quoad propriorum delictorum punitionem.

Cæterum ego crederem cum adiunctis puniendum eſſe coadiutorem, ſicuti puniretur coadiutus.

Quia eo ipſo, quod coadiutori conceditur, vt habeat vocem in capitulo, ſtallum in choro, & canonicorum veſtem, aliaque canonicorum priuilegia, fit de capitulo, per ea quæ tradit Felin. *in cap. cum acceſſiſſent. numer. 34. de conſtitutionib.* ſed omnibus de capitulo hoc priuilegium eſt conceſſum, vt conſtat ex Trident. *ſeſſ. 6. cap. 4. de reformat. & ſeſſ. 25. capit. 6. de reformat.* Ergo quamuis coadiutor non ſit canonicus; quia tamen eſt de capitulo, habet ſupradictum priuilegium. Item in gratia coadiutoriæ expreſsè conceduntur coadiutori omnes gratiæ, præeminentię, prærogatiuæ, & honores, quos coadiutus haberet ratione præbendæ abſque vlla Eccleſiaſtici ſeruitij limitatione. Sed ratione præbendæ habet coadiutus priuilegium, vt ab Epiſcopo cum adiunctis iudicetur. Ergo idem habere debet coadiutor.

21 Decimo tertio dubitat, an coadiutor in minoribus ordinibus conſtitutus gaudeat fori priuilegio? Affirmatiuè reſpondet Garcia *n.* 98. & benè, dummodo Eccleſiæ ſeruiat, ſi quidem ei ſeruit ex deſignatione Pontificis, quæ nobilior eſt Epiſcopi deſignatione.

22 Decimo quarto dubitat Garcia *num.* 99. an teneatur

neatur coadiutor habitum clericalem, & tonſuram deferre? Reſpondet affirmatiuè, & bene; quia eſto beneficium non habeat, habet tamen ius conſiderabile ad illud, & ex alia parte Eccleſiæ ſeruitio eſt deputatus. Sixtus autem 5. *in ſua conſtitut.* 38. *de habitu, & tonſura clericorum*, præcipit non ſolum beneficia habentibus, ſed habentibus ius ad illa habitum clericalem, & tonſuram deferre ſub pœna priuationis omnium beneficiorum.

23. Decimoquinto dubitat; an coadiutor debeat exire de capitulo, quoties tractatur negotium pertinens ad coadiutum, vel econtra; coadiutus, ſi coadiutoris negotium tractetur? Negat Garcia *dicto cap.* 5. *num.* 105. Mouetur; quia coadiutor non inſeruit nomine coadiuti, ſed proprio. Ergo intereſſe, & commodum coadiuti nocere illi non poteſt. Ex quo infert Garc. poſſe coadiutorem ſuffragium dare in præbenda, quam prætenderet coadiutus, vel econtra coadiutus in præbenda, quam prætenderet coadiutor, ſi negotium tractandum pertineret ad coadiutoriam: cenſet Garc. excludendos eſſe coadiutum, & coadiutorem, cum vtriuſque propria res ſit.

Cæterum ego crederem, quemlibet excludendum eſſe, quoties negotium tractatur alterutrius vtilitatem principaliter reſpiciens; quia ob mutuam vnius ab alio dependentiam, & reſpectum, ſuſpicio eſſe poteſt iniuſti proceſſus; merito ergo recuſari poteſt. Item non ſolum quis excuſari poteſt, cum ſuffragium ferre debet in vtilitatem, & commodum proprium, ſed etiam cum ſuffragium ferre debet in vtilitatem, & commodum ſuorum. Sed commodum coadiuti reſpectu coadiutoris, & coadiutoris reſpectu coadiuti, reputandum eſt vel commodum proprium, vel ſuorum, quia vnus ad aliũ pertinet. Ergo.

24 Decimoſexto dubitat; an coadiutus, & coadiutor poſſint ſimul Eccleſiæ ſeruire, & in ea reſidere? Reſpondet Garc. *dicto cap.* 5. *num.* 107. & benè; nequaquam poſſe ſimul inſeruire, tanquam præbendatos; quia in vtroque ſolum eſt vna præbenda; in coadiuto, tanquam in ſubiecto proprio; in coadiutore, tanquam in repræſentante illum: ſed vni præbendæ non poſſunt ſimul duo ſeruire in eodem officio. Ergo. Dixi in eodem officio. Nam ſi vnus choro aſſiſtat, alius interim eſt in capitulo, vel in Eccleſiæ negotiis, & temporalium regimine, fieri optimè poteſt; quia tunc nequit dici duos vni præbendæ formaliter ſimul inſeruire. Poſſe autem in Eccleſia, & in choro alium vt canonicum, alium vt perſonam priuatam aſſiſtere, nemini eſſe poteſt dubium; quia neque coadiutus ob coadiutorem, neque coadiutor ob præſentiam coadiuti priuari debet poteſtate inſeruiendi, cum ſolus vnus canonicaliter aſſiſtat.

25 Decimoſeptimo dubitat, an in Eccleſiis, in quibus dignitates non habent vocem in capitulo, neque in choro præſident, niſi ſimul canonicatum obtineant, & tunc iuxta antiquitatem dignitatis ſedem in choro, & vocem in capitulo habent, ſi coadiutor alicuius dignitatis canonicus ſit, vocem habere poſſit in capitulo, & ſedem in choro, iuxta antiquitatem dignitatis, ita vt ſi dignitati competat præſidere, idē debeat competere canonico dignitatis coadiutori. Concedit Garcia 4 *part. de benefic. cap.* 5. *numer.* 112. Quia coadiutor dignitatis, debet habere dignitatis præeminentias, & cum ex alia parte ſit canonicus, debet habere præeminentias dignitatibus, & canonicis ſimul competentes, atque adeo habebit ſedem, & dabit vocem in capitulo, & præſidebit in choro iuxta antiquitatem dignitatis, in qua ſeruit. Neque refert (inquit Garcia) quod coadiutus non haberet iſtam præeminentiam, quia id eſt, quia caret canonicatu, quem tamen habet coadiutor, qui nomine proprio præbendam miniſtrat. Et confirmari poteſt, ſi quis coadiutor eſſet alicuius, qui ſimul eſſet dignitas, & canonicus, vocem haberet in capitulo, & ſedem in choro iuxta antiquitatem dignitatis, cuius eſt coadiutor. Ergo eandem habere debet, cum ſolum eſt dignitatis coadiutor; ſi quidem eſt in proprietate canonicatus; quia titulus proprius præferendus eſt alieno titulo.

Cæterum mihi probabilius apparet talem coadiutorem, etſi ratione canonicatus habeat ſedem in choro, & vocem in capitulo: at ob coadiutoriam non habere ſedem præeminentem, neque præſidere poſſe, ſicuti præſideret coadiutus, ſi ſimul eſſet canonicus. Moueor; quia eſto coadiutor nomine Eccleſiæ inſeruiat, & ex poteſtate à Romano Pōtifice accepta, & non ex poteſtate accepta à coadiuto, neque nomine ipſius; at loco illius ſeruit, & vices illius gerit, ſed coadiutus ratione dignitatis præcisè præſidere non poteſt in choro, neque vocem habere in capitulo. Ergo coadiutor locum illius tenens, & perſonam illius repræſentans, nec vocem habere in capitulo, neque præſidere poterit. Et confirmo. Coadiutori competunt priuilegia, exemptiones, præeminentiæ, & prærogatiuæ, quæ competunt coadiuto ratione dignitatis, & præbendæ, ſed non alia. At coadiuto ratione dignitatis non competit vocem habere in capitulo, neque ſedem in choro. Ergo coadiutori quatenus talis eſt, non poterit id competere. Neque obſtat, ſi dicas, coadiutorem habere canonicatum, quem tamen coadiutus non habet, & ratione canonicatus habilem eſſe præſidere in choro, & vocem habere in capitulo ob coadiutoriam dignitatis; ſicuti ſi coadiutor eſſet alicuius canonici in ſacris non conſtituti, ipſe tamen in ſacris eſſet, vocem haberet in capitulo; tametſi coadiutus non haberet. Non inquam obſtat; quia præſidere in choro, & eminentiorem in capitulo locum habere, non competit dignitati vtcumque, ſed dignitati, cui canonicatus annectitur: ſed huic dignitati, cuius eſt coadiutor, non eſt canonicatus annexus. Ergo ratione illius non poteſt coadiutori præſidentia in choro, & eminens locus in capitulo competere. Secus vero eſt de coadiutore in ſacris, tametſi coadiutus in ſacris non ſit; quia coadiutus ratione præbendæ benè poterat vocem habere in capitulo, ab illa tamen remouetur, quia ordinatus non eſt; at coadiutor cum ordinatus ſit, nulla eſt cauſa illum remouendi. Adde; coadiutori præferendi ſunt omnes proprietarij in illo ordine, vt ex dictis *in hoc puncto. dub.* 4. conſtat. Ergo coadiutor dignitatis primum inter dignitates locum in choro obtinentis ob antiquitatem, eundem locum obtinere non poteſt. Ergo neque præſidere. Secus eſſet, ſi dignitati non ob antiquitatem, ſed ob talem præbendam primus locus competeret.

26 Decimo octauo dubitat Garcia *dicto cap.* 5. *numer.* 114. an in Eccleſiis, in quibus canonici ad lucrandum veſtuarium 90. diebus debent inſeruire, dignitates 60. ſi qui canonicus proprietarius coadiutor ſit alicuius dignitatis lucretur veſtuarium ſui canonicatus 60. diebus inſeruiendo, vel potius teneatur 90. diebus inſeruire?

In qua re certum eſt coadiutorem canonici, & dignitatis 60. diebus lucrari, ſicut lucraretur coadiutus; quia illum repræſentat: ſic Garcia *ſupra*. Secundo eſt certum canonici coadiutorem habentem dignitatem in proprietate non lucrari veſtuarium canonici, niſi reſidendo 90. dies; quia non ſibi, ſed canonico coadiuto lucratur. At coadiutus non poteſt

teſt minori tempore, quam 90. diebus lucrari veſtuarium. Ergo neque coadiutor ipſi lucrari poterit; quia ex perſona coadiuti non poteſt ſuam conditionem meliorem facere: ſic Garcia *ſupra.* Tertio eſt certum, canonicum coadiutorem dignitatis ſedentem in ſede dignitatis lucrari fructus; non ſolum dignitatis, ſed etiam canonicatus; quia ſedens in altiori loco dici poteſt inferiori aſſiſtere. Secus vero ſi in loco canonicatus ſederet; quia tunc dici non poteſt, vt dignitas inſeruire. Iis poſitis.

27 Dubitationi propoſitæ reſpondet Garcia, hunc canonicum dignitatis coadiutorem 60. diebus lucrari ſibi veſtuarium. Mouetur, quia huic coadiutori habenti canonicatum ob coadiutoriam dignitatis conceduntur omnes præeminentiæ, & prærogatiuæ dignitatis, quarum vna eſt, vt canonicatum cum illa habens 60. diebus veſtuarium lucretur. Ergo. Nihilominus probabilius cenſeo, obligatum eſſe hunc coadiutorem 90. diebus inſeruire, vt veſtuarium ſui canonicatus lucretur. Quia priuilegium 60. dierum conceſſum eſt canonicis dignitatibus: at coadiutor dignitatis dignitatem non habet, ſed illam habiturus eſt, ergo ipſe gaudere non poteſt tali priuilegio. Neque obſtat coadiutorem habere prærogatiuas, & præeminentias coadiuto competentes ratione dignitatis, vt dicamus poſſe lucrari veſtuarium proprij canonicatus; quia talis dignitas non habet prærogatiuam pro canonicatu alieno, ſed pro canonicatu, cui ipſa annectitur; ac proinde ex vi dignitatis ſolum canonicus illam poſſidens poteſt hac prærogatiua gaudere, coadiutor vero illius dignitatis illam habere non poteſt. Et ratio eſt; quia in acquiſitione veſtuarij proprij canonicatus ſibi inſeruit coadiutor. At dignitati inſeruiens coadiuto inſeruit. Ergo ex ſeruitio dignitatis limitari proprium non poteſt.

28 Decimonono dubitat Garcia *dicto cap. quinto. numer.* 118. An canonicus habens coadiutorem cum futura ſucceſſione poſſit optare nouam, & pinguiorem præbendam, ac ſi coadiutore careret? Et reſpondet primò, ſi coadiutori conceſſum eſt, vt coadiuto ſuccedat in optione præbendæ, poterit coadiutus optare. Quia tam coadiutor, quam coadiutus incrementum habent ex tali optione. conſentit Gonzalez *gloſſa* 34. *numer.* 97. An autem tunc coadiutor poſſit pro coadiuto optare? Reſpondet Garcia, verius eſſe optare non poſſe, niſi in coadiutoriis expreſſum eſſet, quia hæc optio eſt præcipuè in gratiam coadiuti, ergo ab eius voluntate pendere debet. Ergo niſi ipſe expreſsè conſentiat, vel ratum habeat coadiutoris conſenſum, obligari non poteſt ad optandum. Verum ſi coadiutori in præbenda optata à coadiuto non ſubrogatur, ſicuti erat ante optionem; intrepidè cenſeo affirmandum cum Gonzalez *dicta gloſſ.* 5. *num.* 97. non poſſe coadiutum optare, ſi ad optionem neceſſarium eſt, vt præbendam habitam dimittat; quia ex tali optione infertur coadiutorem priuari iure conceſſo ſuccedendi; ſi quidem nõ ſuccedit in præbenda, quam de nouo coadiutus acquirit (vt ſuppono) neque etiam ſuccedit in præbenda, quam coadiutor dimittit: in hac enim modernior proprietarius ſuccedere debet. Ergo ne dicamus coadiutorem cum futura ſucceſſione ſuo effectu fruſtrari, affirmandum eſt illa poſita impediri in coadiuto facultatem optandi nouam præbendam.

29 Vigeſimo dubitat Garcia *num.* 121. an in Eccleſiis, in quibus eſt ius optandi, habeat locum in præbendis habentibus coadiutorem, ſi vacent per obitum coadiuti in menſe ordinarij. Negatiuè reſpondet, & benè, cum Rotæ deciſione; quia per aſſignationem coadiutoriæ cum futura ſucceſſione ſublata eſt poteſtas optandi, cum iam illa præbenda coadiutori adiudicata ſit à tempore vacationis.

30 Vigeſimoprimo dubitatur, an coadiutoria inducat incompatibilitatem cum quolibet alio beneficio ſiue habito à coadiutore, ſiue habendo? Reſpondeo, ſi beneficium obligat ad reſidentiam incompatibilem cum coadiutoria, certum eſt inducere incompatibilitatem quoad retentionem; quia nequeunt illa beneficia ſimul retineri, quorum obligationibus ſimul ſatisfieri non poteſt. Quod ſi obtenta coadiutoria beneficium aliquod obtineas incompatibile cum coadiutoriæ ſeruitio, vacat coadiutoria, neque ex vi illius poteſt in præbenda ſuccedere: colligitur apertè ex *clement. Gratia. de reſcript.* ibi. *Cenſeri renunciare gratiæ, vt de beneficio, vel dignitate prouidearis, ſi ante adeptionem eiuſdem aliud beneficium pacificè obtineas, quod ſimul de iure cum dignitate, vel beneficio virtute dictæ gratiæ tibi debito retinere non poſſes, licet illud reſignaueris, aut ſis reſignare paratus*; conſentit Garcia 4. *part. de benefic. cap.* 5. *n.* 123. *&* 124.

31 Vigeſimoſecundo dubitatur, an poſſit coadiutor cedere coadiutoriæ coadiuto renuente. Certum eſt, ius ſuccedendi conceſſum in coadiutoria coadiutorem renunciare poſſe; quia in hac renunciatione nullum coadiuto præiudicium accreſcit, neque Eccleſiæ, ſed potius fauor, cum nemini præbenda adiudicata ſit, ſed libera maneat. Quapropter communiter doctores cenſent, hanc renunciationem etiam abſque interuentu ſuperioris fieri poſſe; quia ipſe ſuperior ſemper in illa cenſetur conſentire: ſic Gloſſa, & doctores *in cap. ſi electio. de electione. in* 6. *cap. ad audientiam.* 2. *de reſcriptis, cap. ſanè. de renunciat.* & tradit Flamin. Pariſius *lib.* 7. *q.* 1. *à n.* 74. *& lib.* 2. *q.* 23. *n.* 18. Coadiutoriam vero, quatenus eſt obligatio ſeruiendi pro coadiuto, renunciare non poteſt coadiutor, renuente coadiuto abſque authoritate ſuperioris; quia authoritate ſuperioris conſtituta eſt in fauorem coadiuti, & in bonum Eccleſiæ; nequit ergo coadiutor pro ſua voluntate hanc à ſe obligationem excutere. Solum eſt dubium, cuius ſuperioris conſenſus requiratur. Garc. *cap.* 5. *n.* 126. reſpondet requiri conſenſum Pontificis; at ſi coadiutus renunciationi conſentiat, ſufficere ordinarij beneplacitum. Placet.

32 Vigeſimo tertio dubitatur, noceatne confeſſio coadiutoris coadiuto, vel econtra? Reſpondeo non nocere; quia non ſolum coadiutus, ſed etiam coadiutor agit nomine proprio, & ex poteſtate à Pontifice accepta: non igitur alteri à ſe præiudicare poteſt ſua confeſſione: & ita cum Rota, Mandoſ. & aliis tradit Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 129. Garc. *de benefic.* 4. *part. cap.* 5. *n.* 127.

33 Vigeſimoquarto dubitatur, an ſententiæ latæ contra coadiutum noceant coadiutori, vel econtra. Item an noceat aliis coadiutis, vel coadiutoribus? Et quidem certum eſt ſententiam datam contra coadiutum non nocere coadiutori, ſi coadiutus citatus non ſit ſaltem in genere, vel econtra: quia eſt res inter alios acta. & tradit Garc. *d.* 4. *p. cap.* 5. *n.* 128. cum Rota *deciſ.* 239. *&* 241. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Minus autem nocere poteſt ſententia data aduerſus vnum coadiutorem illius ſucceſſori, ob rationem dictam: quia eſt res inter alios acta, & quę ad ipſum non pertinet: ſic Garc. *ſupra* cum Gonzal. *gloſſ.* 5. § 9. *n.* 92. Excipe, niſi ſententia data ſit ſuper iuribus, & præeminentiis coadiutoriæ, quia tunc ſententia data contra vnum coadiutorem ſequentibus, imo aliis ſimilibus

præiudicare poſſet, ex *leg. ingenuum. ff. de ſtatu hominum. leg. 20. tit. 22. part. 3.* & tradit Tiraquel. *in tract. res inter alios acta. limit.* 27. Couarruu. *pract. quaſtion. cap.* 15. *n.* 5. Garc. 4. *part. de benefic. cap.* 5. *n.* 130. Gonzalez *gloſſ.* 9. §. 1. *n.* 85.

34 Vigeſimoquinto dubitatur, an coadiutor ſuccedat in præbenda, ſi tempore quo expeditur gratia coadiutoriæ, mortuus ſit coadiutus.

Affirmare videtur Gonzalez *dicta gloſſ.* 5. §. 9. *nu.* 53. Et mouetur; quia in coadiutoria cum futura ſucceſſione duplex eſt gratia conceſſa, altera coadiuuandi proprietarium, & in fauorem illius facta; altera in fauorem coadiutoris; conceditur enim coadiutori, vt poſſit pro coadiuto inſeruire. Item ſucceſſio in præbenda, quoties per ceſſum, vel deceſſum coadiuti vacauerit, ſed hæc ſecunda gratia à prima non pendet. Ergo datur locus ſucceſſioni, quamuis coadiutoriæ locus non ſit. Et confirmatur ex formula coadiutoriæ; ſi quidem in ea dicitur concedi ſucceſſionem, etiam ſi beneficium actualiter vacet de tempore datæ ex nunc prout ex tũc & econtra, &c.

Cæterum omnino tenendum eſt, ſi tempore datæ mortuus fuerit coadiutus, coadiutorem ſuccedere non poſſe: ſic Garc. 4. *part. de benefic. c.* 5. *n.* 132. Ratio eſt clara; quia eſto in coadiutoria duplex ſit gratia conceſſa. At vna eſt ab alia depẽdens: datur enim coadiutori futura ſucceſſio in remunerationem obligationis, quam ſubit pro coadiuto inſeruiendi, ſed mortuo coadiuto tempore datæ nullam ſubit obligationem. Ergo neque ſucceſſionem obtinere poteſt. Et confirmo; coadiutori ius ad beneficium vacaturum conceditur. Tum quia conceditur ſucceſſio in beneficio à coadiuto poſſeſſo. Tum quia conceditur coadiutori, quatenus talis eſt. At ſi beneficiũ tempore datæ vacat, concedi non poteſt ius ad beneficium vacaturum, neque coadiutori, quatenus talis eſt. Ergo. Neque obſtat dicere Pontificẽ concedere coadiutori ſucceſſionem in beneficio, etiamſi beneficium actualiter vacet; quia non intelligitur de vacatione de facto, ſed de iure, hoc eſt etiam ſi de iure beneficium tunc vacare debeat, ſucceſſionem coadiutori concedi. Vnum tamen eſt omnino certum, ſi tempore expeditæ gratiæ viuat coadiutus, moriatur tamen paulo poſt, quãuis coadiutor notitiã illius nõ habuerit; neque coadiutoriã exercere inceperit, datur locus ſucceſſioni. Quia gratia ſucceſſionis effectũ ſortita eſt à tempore datæ: ſic Garc. *ſupra.*

35 Vigeſimoſexto dubitatur, an poſſit coadiutor in electionibus, prouiſionibus, aliiſque actibus cõmittere vices ſuas, ſicut poteſt coadiutus? Certa eſt reſolutio poſſe. Tũ quia coadiutor, etſi locũ coadiuti teneat, eiuſque perſonam repræſentet: at illam repræſentat nomine Eccleſiæ, & ex authoritate ab illa accepta, non ex authoritate accepta à coadiuto. Tum quia coadiutor, non eſt coadiuti procurator, ſed Eccleſiæ, vt ob hanc cauſam non poſſit alteri cõmittere vices ſuas. Tum deniquè, quia eſto eſſet coadiuti procurator, eſt procurator generalis ad beneficij adminiſtrationem, non ſpecialis ad aliquod particulare negocium. Poteſt ergo vices ſuas committere iuxta *textum in cap.* 1. §. *fin. de procurator. in* 6. & tradit Garcia *dicta* 4. *p. de beneficiis. cap.* 5. *num.* 135.

36 Vigeſimoſeptimo dubitatur, an habens dignitatem, ratione cuius dare vocem in capitulo poteſt, ſi coadiutor fiat alicuius canonici duplicem vocem habeat, vel econtra? Et quidem ſi habens dignitatẽ, & canonicatum ſimul, duplicem vocem habeat, vt de iure habere debet, quoties dignitati competit vocem habere in capitulo, vt aliis relatis tradit Garcia 11. *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 211. nemini eſſe poteſt dubium, hunc coadiutorem duplicem vocem habere debere. Quare quæſtio ſolum procedit, cum ex conſuetudine, aut priuilegio habetur, habentem dignitatem, & canonicatum in proprietate, vnicam vocem dare poſſe in capitulo, eſto ſi dignitas, & canonicatus in diuerſis eſſent, duplicem vocem concederent, an inquam dignitatem habens in proprietate, & canonicatum in coadiutoria duplicem vocẽ obtineat? Negat Garcia *dicto cap.* 5. *n.* 136. Mouetur; quia coadiutor non debet eſſe melioris conditionis, quam proprietarius; at proprietarius dignitatis, & canonicatus vnicam habet vocem; ergo coadiutor duplicem habere non poteſt. Item coadiutor ſeruit beneficio nomine proprio, ſeu Eccleſiæ, non nomine coadiuti. Ergo vocem tribuit non ſolum ratione dignitatis, ſed etiam coadiutoriæ: vtrique enim titulo vox vna correſpondet, ſicuti correſponderet ſi in proprietate canonicatum haberet. Ex quo infertur ob dationem coadiutoriæ non confundi vocem canonicatus, cum coadiutor, tum vt canonicus, tum vt dignitas vocem tribuat, vnicam tamen vtrique titulo correſpondentem.

37 Nihilominus mihi verius apparet dignitatem coadiutorem canonicatus, aut econtra duplicem debere habere vocem in capitulo, niſi in contrarium præſcripta ſit conſuetudo. Moueor; quia eſto proprietarius dignitatis, & canonicatus duplicem non habeat vocem; hoc ex iure non competit, ſed ex conſuetudine: ex iure enim duplicem habere debebat, poſito quod dignitati vocem dare in capitulo cõpetat. Ergo ſi reſpectu coadiutoris hęc conſuetudo præſcripta non ſit, ad coadiutorem canonicatus, & in proprietate dignitatis extendi non debet conſuetudo, cum ſit iuri contraria. Item coadiutor etſi nomine proprio beneficio inſeruiat, at non ſeruit ſibi, ſed coadiuto, proprietarius autem ſibi ipſi inſeruit. Ergo quamuis proprietarius dignitatis, & canonicatus vnicam habeat vocem, non infertur proprietarium dignitatis, & canonicatus coadiutorem vnam habere, quia non ſatis percipitur quomodo vnica voce & ſibi & coadiuto inſeruiat. Deinde ſi coadiutor eſſes tum dignitatis, tum canonicatus in diuerſis perſonis exiſtentium, duplicem habere poſſes vocem, quia aliàs non ſatis repręſentares diuerſas coadiutorias, & Eccleſia conqueri poſſet ratione coadiutoriæ ſibi adimi vocem, quam in coadiutis habet. Sed idem prorſus eſt cum dignitatem in proprietate habes, & canonicatum in coadiutoria. Ergo. Denique ſi coadiutus per ſe vellet vocem dare in capitulo, poſſet non obſtante quod coadiutor ſuam det ratione dignitatis, quam habet in proprietate. Ergo poſſet alteri vices ſuas committere. Non enim ex aſſignatione coadiutoris impeditur, ſed has vices habet coadiutor ſibi commiſſas non à coadiuto, ſed à Pontifice vtriuſque ſuperiore. Ergo non obſtante quod vocem tribuat in capitulo ob ſuam dignitatem quam in proprietate habet, poterit aliam dare ob facultatem à Pontifice in coadiutoria conceſſam.

38 Vigeſimo octauo dubitatur; an habens coadiutorem in dignitate, & canonicatu poſſit ipſe inſeruire dignitati; & facere quod coadiutor canonicatui inſeruiat & econtra, ita vt vterque det vocem in capitulo? Affirmatiuè reſpondet Garc. *d.* 4. *part. cap.* 5. *num.* 137. & benè, quia hoc cedit in vtilitatem Eccleſiæ.

39 Vigeſimonono dubitatur; an coadiutor dignitatis, ſeu canonici poſſit eſſe iudex apoſtolicus, ſeu delegatus Papæ iuxta *cap. ſtatutum. de reſcriptis in* 6. & iudex ſynodalis, iuxta decretum Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *de reformat.*

Negat

Digitized by Google

Negat Garcia *4.p. de benefic.cap.5.num.*138. Quia hæc munera committi non poſſunt, niſi dignitates, & canonicatus obtinentibus, at coadiutor dignitatis,& canonicatus,neque eſt dignitas neque canonicus. Ergo non poteſt eſſe iudex delegatus, neque ſynodalis.Cæterum crederem hos coadiutores poſſe eſſe iudices delegatos,& ſynodales. Nam eſto,nõ ſint propriè canonici, & dignitates: habent tamen omnes præeminentias,prærogatiuas,& honores,qui dignitatibus, & canonicatibus conceduntur. Item fictione iuris canonici ſunt,& dignitates, & ita tradit Acoſta de Andrada *in explicat. bullæ cruciatæ. quæſt.*75. & multis exornat Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *à num.*2.

40 Trigeſimo dubitatur;an coadiutor ſtudens,vel legens in vniuerſitate, vel in ſeruitio Epiſcopi occupatus,vel officium inquiſitoris exercens,habeatur pro præſente, & lucretur fructus, & diſtributiones coadiuto, ac ſi perſonaliter reſideret. Ratio dubij eſt; quia coadiutus ex qualibet harum cauſarum à reſidentia excuſatur, & fructus ſuæ præbendæ lucratur in abſentia. Ergo idem eſt concedendum coadiutori. Tum quia priuilegia, prærogatiuæ, & exemptiones coadiuto competentia ratione præbendæ, competunt coadiutori. Tum quia coadiutor ex cauſa infirmitatis, aliove legitimo impedimento detentus excuſatur à reſidentia, & lucratur præbendam coadiuto. Ergo idem eſſe poteſt ex cauſa ſtudij, & ſeruitij Epiſcopi, & ſanctæ inquiſi[illegible]nis. Tum quia coadiutori conceditur tempus [illegible]eationis, quod coadiuto conceditur. Ergo à fortiori concedi debet priuilegium ſtudendi, & inquiſitioni ſeruiendi. Nihilominus probabilius cenſeo, coadiutorem his priuilegiis gaudere non poſſe, ſic tenet Garcia *quarta parte de benefic. capite quinto.numer.* 139. Moueor;quia hæc priuilegia conceduntur iis, qui ratione beneficij obligati ſunt reſidere:iis enim conceditur,vt poſſint ſtudentes,& legentes in vniuerſitate,Epiſcopo, & inquiſitioni ſeruientes fructus ſuorum beneficiorum lucrari.At coadiutores non obligantur reſidere ex beneficio, ſed ex officio, & munere coadiutoriæ acceptæ,& quaſi ex contractu. Ergo ſupradicta priuilegia illis competere non poſſunt. Et hinc conſtat differentia inter coadiutorem,& coadiutum: coadiutus namque illa priuilegia habere poteſt; quia habet beneficium, & percipit fructus, & ratione beneficij obligatur reſidere, à qua reſidentia ob illas cauſas ex priuilegio excuſatur. At coadiutor nec habet beneficium, nec ſibi, ſed alteri, ſcilicet coadiuto fructus lucratur, nec ex beneficio, ſed ex officio, & munere ad reſidentiam obligatur; non igitur excuſari poteſt ex ſupradictis priuilegiis. Benè tamen excuſari poteſt ex infirmitate, & alio ſimili impedimento; quia non cenſetur ex officio, & munere obligari ad reſidentiam impoſſibilem. Et ex eadem ratione excuſatur menſibus recreationis; quia obligatio coadiutoris debet eſſe naturæ humanæ attemperata; ac proinde debet illi concedi recreatio, & leuamen, quod aliis beneficiatis conceditur. Et ex his ſoluitur ratio dubitandi. Ad illud vero quod dicitur, coadiutori concedi priuilegia, & exemptiones coadiuto competentes ratione præbendæ, admitti poteſt, ſed inde non infertur coadiutori hæc priuilegia concedenda eſſe; quia hæc priuilegia non competunt coadiuto ex præbenda, ſed ex fauore vtilitatis communis, quæ ex concurſu plurium ad ſtudendum, & legendum in vniuerſitate,&ex ſeruitio Epiſcopi, & ſanctæ inquiſitionis reſultat.

41 Trigeſimo primo dubitatur,an in eccleſiis, in quibus canonici,ſeu beneficiati ſeruientes in Eccleſia cathedrali lucrantur diſtributiones, & fructus aliorum beneficiorum,quæ obtinent in eadem ciuitate, vel diœceſi, coadiutores hoc priuilegio potiantur.

Negat Garcia *dicta quarta parte de benefic. cap.*5. *numer.*140. quia hoc priuilegium conceditur canonicis,& beneficiatis, at coadiutor neque eſt canonicus,neque beneficiatus,ſed eſt deputatus ad ipſum, vt bene infert gloſſa *in capite primo de conſuetud. in 6.verbo adminiſtrationes.per textum.ibi*, & gloſſa *cap. ſtatutum.de reſcriptis.eodem lib. verbo canonicus.* Neque obſtat coadiutori conceſſa eſſe priuilegia, & exemptiones, quæ conceduntur coadiuto ratione præbendæ; quia debet intelligi quoad ſeruitium, & reſidentiam, aliaque in coadiutoria expreſſa.

Cæterum ego crederem ſupradictum coadiutorem coadiutoriæ inſeruientem lucrari fructus aliorum beneficiorum, ſi quæ habet in illa, vel aliis Eccleſiis reſidentiam expoſtulantium. Moueor quia hæc priuilegia conceduntur canonicis,& beneficiatis in gratiam cathedralis ſeruitij, quod illo priuilegio prætenditur promoueri;ſed coadiutor æquè ac canonicus proprietarius Eccleſiæ cathedrali inſeruit. Ergo dignus eſt eo priuilegio gaudere. Item coadiutor eſto canonicus, & beneficiatus propriè non ſit, attamen in communi hominum exiſtimatione ſic reputatur, & nominatur. Ergo priuilegia canonicis conceſſa, quæque bonum publicum ſpectant, ad ipſos extendenda ſunt. Deinde ſi coadiutor canonicatus lucrari non poteſt ſeruiens canonicatui fructus beneficij reſidentiam expoſtulantis, quod ſimul habet, tenetur illud dimittere, & ſi poſt obtentam coadiutoriam illud obtinuit, vacat, ex *clement. Gratiæ.de reſcript.* Quia nemo poteſt beneficium retinere, cuius muneri ſatisfacere non poteſt. Ergo ſi admittimus coadiutorem alia beneficia reſidentiam habentia obtinere, dicendum eſt vti poſſe priuilegio, quo vti poſſet, ſi vt proprietarius inſeruiret. Vnum tamen debet eſſe certum, coadiutum non poſſe fructus aliorum beneficiorum quæ habet lucrati ob ſeruitium coadiutoris. Tum quia non eſt æquum ex vna actione duo ſpecialia prodire in graue Eccleſiæ detrimentum,qualia ſunt coadiutum,& coadiutorem fructus ſuorum beneficiorum lucrari ex vnico ſeruitio præſtito. Tum quia illud videtur eſſe priuilegium conceſſum in fauorem perſonalis ſeruitij, ſicut & priuilegium iubilationis. Non igitur debet extendi ad coadiutum.

42 Trigeſimoſecundo dubitatur; debeat ne coadiutor ordinem habere, quem petit dignitas, præbenda, ſeu beneficium, quod in coadiutoria ſuſcipit? Diſtinguendum eſt de coadiutoriis perpetuis, & ad tempus, & dicendum coadiutorias ad tempus non eſſe concedendas, niſi habentibus ordinem, quem petit beneficium miniſtrandum; & in beneficiis parochialibus eſt res omnino certa. Non enim fieri poſſet ſatis beneficij obligationibus, ſi coadiutor conſtitutus ad ſupplendum coadiuti defectum, miniſtrare ſacramenta non poſſet, deberet ergo ad hoc munus obeundum alius coadiutor concedi. At ſi coadiutor perpetuus conſtituatur alicuius dignitatis, vel canonicatus cathedralis Eccleſiæ curam animarum habentis, credo conſtitui poſſe; quia ordinem habeat tali præbendæ annexum; modo in ea ætate,& diſpoſitione conſtitutus ſit, vt intra annum ſuſcipere illum poſſit.*argument. textus in capit.*

Digitized by Google

licet canon, cap. commiſſa. de electione. in 6. & clement. vnica. de officio vicarij. Quia coadiutor loco proprietatij ſubrogatur. Non igitur obligandus eſt magis quam proprietarius: ſic Flamin. Pariſius *lib. 4. de reſign. quæſt. 9. numer.* 19. Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ.* 5. §. 9. *numer. 6. & 90.* Garcia 4. *part. de benefic. cap. 5. numer.* 141. cum Rota *deciſ.* 347. *numer. 3. lib. 3. par. 3. diuerſ.* & apud Verall. *deciſ.* 127. *part. ſecunda.* Dixi coadiutor perpetuus alicuius dignitatis, vel canonicatus non habentis curam animarum; nam ſi coadiutor ſit beneficij curam animarum habentis, exiſtimo debere conſtitui actu ſacerdotem, neque ſufficere, vt intra annum ordinetur. Quia huiuſmodi coadiutor datur, vt per ſe ſacramenta miniſtret, quæ abſque ſacerdotali ordine adminiſtrari non poſſunt. Neque obſtat proprietarium obligatum non eſſe tempore ſuſceptionis habere illum ordinem; quia non obligatur intra annum poſſeſſionis beneficio inſeruire per ſe, ſufficit, ſi per alium inſeruiat. At coadiutor à die ſuſceptæ coadiutoriæ obligatur per ſe inſeruire; quia non debet ſignari alius coadiutor coadiutoris; debet ergo ordinem, & qualitates habere ſeruitio requiſitas. In quo eſt maxima differentia inter beneficium curatum, & non curatum; nam beneficium carens cura, quale eſt canonicatus, miniſtrari anno integro poteſt à clerico in minoribus ordinibus conſtituto; quia obligatio canendi epiſtolam, vel euangelium non ita ſtricta eſt: ſecus vero in beneficio curato, cuius miniſter diſpoſitus eſſe debet ad ſacramentorum adminiſtrationem quolibet tempore, vt pote maximè neceſſariam.

43 Sed adhuc eſt difficultas, an coadiutor canonici, ſeu dignitatis non curatæ debeat intra annum ſuſcipere ordinem tali præbendæ annexum, ſicuti ſi proprietarius eſſet? Et quæſtio procedit, caſu quo obligatus ſit pro proprietario inſeruire. Nam ſi à ſeruitio excuſetur, nulla apparet cauſa obligationis, cum titulum beneficij non habeat. Poſita vero obligatione ſeruiendi, adhuc alicui poſſet videri obligatum non eſſe, ſaltem ſub graui culpa intra annum ordine præbendæ annexo inſigniri: quia hæc obligatio annexa eſt præbendæ, non illius ſeruitio: ſeruitium namque præbendæ fieri poteſt; quia actus ordinis ſacri exercetur. Cum ergo coadiutor præbendam non habeat, ſed ſeruitium, non videtur hac obligatione teneri. Item coadiutor ad ſolam cauſatiuam obligationem videtur teneri, hoc eſt ſi in ſeruitio deficiat, ſatisfaciat coadiuto, non autem videtur teneri ad obligationem præciſam. Rationes hæ leues ſunt, neque ob illas recedendum eſt à ſecura ſententia, affirmante ſupradictum coadiutorem obligatum eſſe, ſicut & proprietarium, ordine præbendæ annexo inſigniri. Quia ex coadiutoria accepta obligatur non ſolum ſatisfacere coadiuto, ſi non ſeruiat, ſed obligatur ad ſeruiendum; aliàs Eccleſiæ non ſatis eſſet prouiſum. At ſeruitium præbendæ habentis ordinem aliquem annexum, exerceri non poteſt ſine tali ordine; ideo enim præbenda ordinem ſibi annectit, quia ſeruitium illius illum ordinem expoſtulat. Ergo coadiutor obligatus ſeruire præbendæ, obligatur qualitates habere ſeruitio requiſitas.

44 Trigeſimotertio dubitatur; teneatur ne coadiutor ſubire onera canonicorum iuniorum, an tantum ſolius ſui coadiuti? Clara eſt reſolutio, obligatum non eſſe ſubire alia onera, niſi ſui coadiuti, quia tantum loco illius ſubrogatur, neque ipſe eſt canonicus, vt propterea onera canonicorum ſubire debeat. Garcia *dict. 4. part. de benef. cap. quinto. num.* 142.

45 Trigeſimoquarto dubitatur; an multæ ordinariæ, quæ præbendatis imponi ſolent ob culpas, & defectus in ſeruitio commiſſos, imponi eis poſſint ob culpas, & defectus in tali ſeruitio commiſſos à coadiutoribus? Affirmatiuè reſpondendum eſt cum Garcia *dicto capite quinto. numer.* 143. Quia coadiutoris defectus cenſetur proprietarij defectus eſſe; in tantum enim proprietarius à reſidentia excuſatur, in quantum medio coadiutore reſidet. Ergo ſi coadiutor deficit, ipſe deficere cenſetur. Verum ſi coadiutus à reſidentia excuſatus eſſet ob infirmitatem, vel aliud impedimentum legitimum, non videtur ob coadiutoris defectum multari poſſe; quia cum non teneatur ipſe inſeruire, neque tenetur per coadiutorem: ergo æquum non eſt, vt multetur ob coadiutoris defectum. Neque obſtat coadiutorem non habere præbendam, in qua multetur; quia ſufficit, vt multari poſſit in aliis bonis, & coadiutoria priuari, ſi non corrigatur. Ex quo à fortiori conſtat, ob defectus alios coadiutoris extra ſeruitium præbendæ commiſſos, nequaquam poſſe coadiutum multari, quia ipſi coadiuto tribui non poſſunt: ſic Garcia *ſuprà.*

46 Trigeſimoquinto dubitatur, poſſint ne Eccleſiæ cathedrales coadiutores aſſignatos à Papa non admittere, aut illorum poteſtatem, & authoritatem limitare?

Clarum eſt id fieri non poſſe; quia diſpoſitionem ſuperioris nequit inferior mutare: *cap. inferior. de maiorit. & obedient. & clement. ne Romani. de electione.* Alias inferior eſſet ipſo ſuperiore ſuperior: ſic Garcia *dict. quarta parte de benefic. capit.* 5. *num.* 144.

47 Trigeſimoſexto dubitatur; an teneatur coadiutus coadiutori congruam ſuſtentationem miniſtrare? Reſpondeo teneri, ſi deſeruit, ex *capit. cum ſecundum Apoſtolum. de præbendis*, & Trident. *ſeſſ.* 21. *capit. ſexto de reformat.* qui altari ſeruit, de altari viuere debet; & tradit, aliis relatis, Garcia *dicto capite quinto. numer.* 145. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *numer.* 96. Limitandum tamen eſt, niſi ipſe coadiutor huic ſtipendio ceſſerit, vt communiter cedere coadiutores ſolent contenti futura ſucceſſione. Qua ceſſione facta gratis ſeruire tenetur; quia ſua voluntate illam ſuſcepit obligationem. Verum ſi ob paupertatem impotens reddatur Eccleſiæ decenter ſeruire, obligatus erit coadiutus ea illi miniſtrare, quibus potens reddatur; quia non eſt cenſendus coadiutor ceſſiſſe huic ſtipendio ita neceſſario; eſſet enim ceſſio irrationabilis, & in graue Eccleſiæ detrimentum.

48 Trigeſimoſeptimo dubitatur, an coadiutor teneatur mentionem facere de beneficiis obtentis, vt gratia coadiutoriæ firma ſit? Et quidem ſi beneficia reſidentiam expoſtulant cum ſeruitio coadiutoriæ incompatibilem, clarum eſt fieri debere mentionem; quia ſimul retineri non poſſunt. At ſi beneficium ſit ſimplex, neque reſidentiam incompatibilem cum coadiutoria habeat, nõnulla dubitatio eſt, debeat ne fieri illius mentio in coadiutoriæ gratia, ſi quidem coadiutoria beneficium non eſt, ſed ius ad illud, & illius ſeruitium non impeditur alterius beneficij poſſeſſi ſeruitio. Nihilominus dicendum eſt faciendam eſſe mentionem cuiuslibet beneficij poſſeſſi, & iuris ad illud; aliàs coadiutoria cum futura ſucceſſione nulla erit, colligitur ex *cap. ſi motu proprio, de præbendis in 6. & clement. 2. de offic. ordinar.*

Nam

Digitized by Google

Nam eſto in illis textibus ſermo ſit de collatione beneficij,& non de iure ad ipſum, quamque collationem irritat Pontifex, ſi facta fuerit habenti beneficium,cuius in impetratione non fecerit mentionem. At cum ex iure ad beneficium collatio beneficij inferatur, & ſit quaſi quædam anticipata collatio,exequenda tamen tempore vacationis, ſit ſane faciendam eſſe cuiuſlibet beneficij mentioné; ſicuti ſi de facto non ius ad beneficium,ſed ipſum beneficium collatum eſſet.ſic Garc.4.*part.de benefic.cap.5. num.146.*

49 Trigeſimooctauo dubitatur, an ob omiſſam expreſſionem beneficij à coadiutore habili coadiutoriæ gratia nulla ſit, non ſolum quoad futuram ſucceſſionem, ſed etiam quoad ſeruitium? Optime reſpondet Garc.*ſupra num.* 147. eſſe nullam; quia coadiutor non ſe obligare intendit ad ſeruitium beneficij,niſi ſucceſſio ei concedatur, neque Pontifex alia via obligat,niſi ſucceſſionem concedendo.Cum ergo tacens beneficium habitum non obtineat ius ſuccedendi, nō videtur obligatus beneficio ſeruire.

PVNCTVM XI.

De penſione,eiuſque qualitatibus.

MAximè neceſſaria eſt huius materiæ cognitio; quia vſus illius frequens eſt,& pluribus difficultatibus implicatus. Claritatis gratia in plures §§.diuidemus, quibus omnia, quæ de penſione frequenter occurrunt,pro viribus explicabimus.

§. I.

Quid ſit penſio,quotuplex,& an ſit beneficium.

1 *Explicatur definitio penſionis.*
2 *Duplex eſt penſio,ſpiritualis & temporalis.*
3 *Arguitur penſionem ſpiritualem beneficium eſſe, & ſub beneficio comprehendi.*
4 *Reſoluitur beneficium non eſſe, neque ſub beneficio comprehendi.*
5 *Satisfit oppoſitis fundamentis.*

1 PEnſio eſt ius percipiendi fructus ex alieno beneficio alicui iuſta de cauſa, ſiue ad tempus, ſiue in perpetuum conceſſum: colligitur hæc definitio ex Cardin. Ancharr. Imola *clement.* 1. *de ſupplend.negligent.prælat.* Hieron. Gigāt.*de penſionib. quæſt.*1.*&* 18.Gonzalez *in reg.*8. *Cancell.gloſſ.* 5.§. 5. *num.*25.Ioanne Azor.2.*part.inſtit.moral.lib.*3.*cap.*5. *in princ.& lib.*8.*cap.*5.*quæſt*. Leonard.Leſſio *lib.*2. *de iuſtit.cap.*34.*dub.*37.*n.* 31. Garcia *de benefic.*1.*p. cap.*5.§.1.*à n.*162.Tolet.*in ſumm.lib.*5.*cap.*82.

Dixi eſſe *ius percipiendi fructus alicui conceſſum*; quia negari non poteſt penſionarium habere ius exigendi ex beneficio portionem ſibi ſignatam: eſt enim quaſi vſufructuarius beneficij; debet tamen eſſe ius percipiendi fructus ex alieno beneficio; ex proprio namque non percipis penſionem cum totum tui ſit. Hoc ius ad tempus, & in perpetuum conceditur. Ad tempus conceditur, ſi concedatur tibi dum ſtudiis vacaueris, vel aliud miniſterium exercueris.In perpetuum conceditur, ſi pro tua vita concedatur.

2 Duplex eſt penſio in genere loquendo: alia ſpiritualis, alia temporalis. Spiritualis ſtatum clericalem in penſionario requirit. Temporalis ſecus. Item ſpiritualis expoſtulat ſpirituale officium, ex conſtitutione Pij 5. nempe recitationem officij B. Virginis. Temporalis nullum ſpirituale miniſterium expoſtulat.Hinc ſit portionem extractam ex aliquo beneficio eſſe penſionem ſpiritualem, ſi clerico, quatenus talis eſt,concedatur; temporalem, ſi laico ob miniſterium temporale exercitum, vel exercendum fuerit conceſſa.

3 Dubium tamen eſt; an penſio Eccleſiaſtica, & ſpiritualis ſit beneficium? Dixi, *Eccleſiaſtica*: nam temporalem,certum eſt, beneficium non eſſe, cum non ſit ius ſpirituale percipiendi fructus, ſed temporale,quale eſt conceſſum Hiſpaniæ Regibus, qui tertiam partem fructuum ex omnibus ferè beneficiis recipiunt ob ſeruitium præſtitum Eccleſiæ in extirpatione hæreticorum, aliorumque infidelium, & quale conceditur famulis, & miniſtris Eccleſiæ ſeruientibus in pulſatione organorum, in figurato cantu, in oſtiorum apertione, in rerum Eccleſiaſticarum cuſtodia, in Eccleſiæ patrocinio, & ſimilibus; & quale habent patroni, qui in fundatione Eccleſiæ aliquos fructus ſibi reſeruant: omnes enim ij tituli temporales ſunt, & penſio ob illos conſtituta ſtipendium eſt temporale ob ſeruitium temporale præſtitum, vel præſtandum. Et de his certum eſt non eſſe beneficia Eccleſiaſtica.

Solum de penſione ſpirituali, & Eccleſiaſtica eſt controuerſia; an ſit beneficium, vel ſaltem appellatione beneficij comprehendatur? Affirmat Gambarus *de officio legati.libro ſexto. num.*309. Paul. Roman.*de penſionib.capit.ſexto.numer.*34. *& capit.*7. *numer.* 16. ſequentes Andream Barbatiam *in capit. ad audientiam.* 2. *de reſcript.* Moueri poſſunt primo ex *dict. cap. ad audientiam.* ibi; *recipientes ab eis annuas penſiones,ſeu alia beneficia*; pronomen enim *alia*, ſimilia denotat, & conſtat ex *leg. ſi fugitiui.* ibi, *alia pœna. Codic. de ſeruis fugitiuis*, *iuncta gloſſ. fin.* quæ ait, *alia pœna, ſcilicet ſimili*, & tradit Menochius *libro primo de arbitrar.quæſtion.*80.*numer.*122. Gutierr.*de iuram.prima parte.cap.*14.*numer.* 13.*fine.* Ergo denotat penſiones beneficia eſſe. Secundo, penſio loco beneficij ſubrogatur, vt contingit in clerico, qui beneficium reſignat, reſeruata ſibi aliqua penſione, ſed ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. *leg. ſi cum.§ iniuriarum. ff. ſi quis cautionibus. leg. filiæ ſuæ. §. Titia. ff. de conditionib. & demonſtrat.* & pluribus exornat Anton. Gabriel. *titul.de Reg. iuris. concluſ.* 2. *per totam.* Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 12. *gloſſ.* 1. *à numer.* 12. Tertio, beneficium Eccleſiaſticum definitur, vt ſit ius ſpirituale percipiendi fructus, ſed penſio conceſſa in titulum eſt ius ſpirituale percipiendi fructus. Quod autem penſio non ſit ius perpetuum,ſed temporale, non videtur ſufficiens eſſe ad diuerſitatem ſpecificam concedendam.

4 Cæterum tenendum eſt,penſionem Eccleſiaſticam beneficium non eſſe, neque ſub illius appellatione venire: ſic poſt alios antiquiores Azor. *inſtit. moral.*2.*p.lib.*3 *cap.*5.*quæſt.*2.*& lib.*8.*cap.*5.*q.*4.*&* 5. Tolet.*in ſum.lib.*5.*cap.*82.*n.*2.Gonzalez *ad reg.menſ. gloſſ.* 5. §. 5. *in princ.* Garcia *de benefic.* 1. *part. capit.* 5 *numero tertio.* Et videtur decidi in *cap. quamuis. de præbendis. in 6.* ibi, *non in penſione, ſed in beneficiis Eccleſiaſticis volumus prouidere.*& in Trident.*ſeſſ.*21. *cap.ſecundo.de reformat.* vbi pro ordinibus ſuſcipiendis diuerſimodè loquitur de habente beneficium, vel penſionem.Ratione vero probatur: nā beneficiū eſt ius ſpirituale perpetuum percipiendi fructus ob miniſterium ſpirituale; quia beneficium datur propter

propter officium. At penſio non eſt hoc modo ius ſpirituale perpetuum. Tum quia penſionarij vita finitur, & extinguitur, neque in ea datur ſucceſſio; ſecus in beneficio, quod morte beneficiarij non extinguitur, ſed vacuum eſt, vt per alios poſſideri poſſit. Tum quia ſpiritualitas iuris, penſionis, & beneficij eſt diuerſa; quia beneficium ſemper fundatur in ſpirituali officio, & miniſterio. At ſpiritualitas penſionis non in officio, ſed in perſonæ qualitate fundatur. Non enim penſio conceſſa in titulum datur ob officium ſpirituale, tametſi illius detur obligatio ex lege, ſed datur in ſubſidium vitæ, & alimentum.

5 Neque obſtant fundamenta contraria. Ad primum ex *cap. ad audientiam*, dico dictionem *alius*, non ſemper ampliare eandem qualitatem, præcipuè cum ex ſubiecta materia aliquod abſurdum ſequitur, vt manifeſtè conſtat ex illo *Matth. 28.* & *Marci 15.* vbi de Chriſto Domino dicitur, *cum eo crucifixi ſunt alij duo latrones*; & ex *cap. Nouatianus. ſeptimo. queſtion. prima* alios pſeudoprophetas, & tradit Gloſſa *capit. ſedes. verbo maiores. de reſcriptis*, & ibi Imola *n. 11.* Felin. *n. 6.* & aliis allegatis, Thom. Sanch. *lib. 3. de matr. diſp. 20. num. 8.* Ad ſecundum nego ſubrogatum habere eandem qualitatem cum eo, cuius loco ſubrogatur, tametſi illius naturam imitetur, & in præſenti materia eſt exemplum manifeſtum in patrimonio, quod ad ſuſcipiendos ordines loco beneficij ſubrogatur, cum tamen nequaquam beneficium ſit. Ad tertium conſtat ex probatione noſtræ concluſionis, ius penſionis eſſe omnino diuerſum à iure per beneficium collato.

§. II.

Quis poſſit in beneficiis penſionem imponere, Et ex qua cauſa.

1 *Expenduntur cauſæ, ob quas Pontifex poteſt aſſignare penſionem.*
2 *Penſio impoſita ſine cauſa an valeat. Qui defendant non valere.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Quid dicendum de Epiſcopis? Remiſſiuè reſpondetur.*
5 *Qualiter legatis conceſſa ſit poteſtas imponendi penſiones.*
6 *Nullatenus abſque cauſa ordinarius, nec legatus imponere validè penſionem poteſt.*
7 *Pontifex de plenitudine ſuæ poteſtatis imponere penſionem poteſt in beneficiis iuriſpatronatus laicorum abſque conſenſu patroni.*
8 *De Epiſcopo aliqui affirmant.*
9 *Contrarium eſt probabilius.*
10 *Explicatur quædam Garc. limitatio.*

1 DE poteſtate Pontificis nullus dubitare poteſt, cum penes ipſum ſit bonorum omnium Eccleſiaſticorum adminiſtratio, *cap. 2. de prebendis. in 6. & clem. prima in fine. vt lite pendente.* Gigas *de penſion. quæſt. 6. numer. 1.* Garcia *1. part. de benefic. cap. 5. num. 274.* Quapropter & temporalem, & ſpiritualem penſionem imponere poteſt, vt probant textus, & doctores relati. Debet tamen iuſta cauſa duci in huius impoſitione. Iuſta autem erit, ſi in vtilitatem Eccleſiæ cedat talis impoſitio, quod ſemper præſumendum eſt, dum contrarium non conſtet. Gigas *quæſtione prima. numero quarto. & quæſt. 6. numer. 7.* Garcia *de benefic. 1. part. cap. 5. num. 278.* Quod ſi in particulari inquiras cauſas iuſtas imponendi penſionem? Reſpondeo, pro penſione temporali debet eſſe ſeruitium aliquod Eccleſiæ faciendum ab ipſo penſionario, in cuius ſtipendium illa fructuum Eccleſiaſticorum portio à beneficio ſeiungitur; vel poteſt eſſe ſeruitium aliquod factum ab ipſo penſionario, vel à ſuis conſanguineis, in cuius obſequij gratitudinem illa penſio conceditur. Pro penſione ſpirituali duplex cauſa aſſignatur à doctoribus, ſub qua multiplex comprehenditur, lucratiua ſcilicet, & oneroſa. Lucratiua, cum ob cauſam aliquam piam, & honeſtam reſeruatur tibi ex alieno beneficio penſio, verbi gratia, quia ſtudiis vacas, hoſpitalitatem exerces, honeſtè viuis, aut alia via de Eccleſia es benemeritus. Oneroſa cauſa; quia ſub onere aliquo penſio tibi conceditur, vt contingit, cum conceditur tibi penſio, quia beneficium poſſeſſum reſignas, iuxta *cap. ſuper hoc. de renunciat.* vel quia cedis liti, & iuri prætenſo, iuxta *cap. niſi. de prabendis*; vel quia tuum beneficium cum altero minori permutas, *cap. ad quæſtiones. de rerum permutat.*

2 Dubium tamen eſt, an penſio impoſita à Pontifice abſque cauſa legitima valida ſit, & penſionarius licitè illam retinere poſſit? Et quidem ſi Pontifex putauit legitimam cauſam adeſſe, cum tamen non ſit, nulla eſt conceſſio; quia eſt contra voluntatem Pontificis, qui nunquam eſt præſumendus velle abſque cauſa beneficia grauare: ſic Gigas *de penſion. quæſt. 5. num. 5.* Azor. *2. part. inſtit. moral. li. 8. cap. 5. quæſt. 8. ad finem.* Flamin. Pariſius *lib. 6. de reſignat. quæſt. 2. num. 77.* Garcia *de benefic. 1. part. cap. 5. n. 280.* At quando certò conſtat, Pontificem libera ſua voluntate ductum voluiſſe beneficia grauare, & onus penſionis imponere, plures doctores cenſent illicitam, & inualidam eſſe penſionis impoſitionem, neque obtinentem retinere poſſe: ſic Victor *relect. de Simonia. n. 50. & 51.* Arag *2. 2. quæſtion. 63. articul. 2. verſic. de annuis autem penſionibus.* Gambarus *de officio legati. libr. 10. numer. 386.* Eman. Rodriq. *in ſumm. 2. tom. cap. 21.* Vega *in ſumm. 2. part. capit. 65. caſu 6.* Petr. Ledeſma *2. part. ſumm. tractat. 7. capit. 1. & tractat. 12. concluſ. 21.* Tolet. *ſumm. lib. 5. cap. 83. num. 1. verſ. ſecunda eſt.* Leſſius *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. n. 204.* Gab. Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap. 2. §. 3. dub. 11. à num. 68.*

Ratio eſt, quia Pontifex non eſt dominus beneficiorum, neque illorum fructuum, alias ſine culpa poſſet in quemcunque vſum de illis diſponere: ſed eſt illorum adminiſtrator, & diſpenſator, iuxta illud Pauli *1. ad Corinth. 4. ſic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* At diſpenſator, & diſtributor ius non habet diſpenſandi, & diſtribuendi, niſi quatenus viſum fuerit ei, cuius eſt diſpenſator, & diſtributor. Chriſtus autem dominus, cuius Pontifex eſt diſpenſator, & diſtributor, non conſentit in diſtributione Eccleſiaſticorum bonorum, quæ Eccleſiæ nociua ſit, qualis eſt penſio beneficiis abſque cauſa impoſita. Ergo inualidè Pōtifex illam imponit, & inualidè accipit penſionarius.

3 Cæterum mihi probabilius eſt, penſionem à Pontifice ſine cauſa impoſitam validam eſſe, & ſecurè à penſionario accipi, tametſi illicitè fuerit impoſita, & à Pontifice debeat reuocari; ſic expreſsè docuit Cordub *lib. 1. qq. q. 21. punct. 21.* Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 8. cap. 5. q. 8.* &, multis allegatis, Garc. *de benefic. 1. p. cap. 5. n. 275.* Gigas *de penſionib. q. 6. à n. 6. & q. 10.* Flamin. *de reſignat. lib. 6. q. 2. n. 131. & 155.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 97.* Et quidem illicitā eſſe talis penſionis impoſitionem eſt manifeſtum. Tum

Digitized by Google

Tum quia generale eſt quamlibet actionem ſine legitimo fine factam illicitam eſſe. Tum quia contra rationem eſt bona Eccleſiæ diſpenſare extra finem, ad quem fuerunt relicta, ſed fuerunt relicta pro bono Eccleſiæ, & in augmentum fidei, & diuini cultus, vt de ſe conſtat. Ergo diſtributio, quæ in bonum Eccleſiæ non cedit, qualis eſt impoſitio penſionis ſine cauſa, illicita eſt. Quod autem valida ſit, probo; quia negari non poteſt dominium eccleſiaſticorum bonorum penes Eccleſiam reſidere, & conſequenter penes Pontificem, tanquam illius caput, & ſuperiorem. Ergo ſi Pontifex hæc bona alienet, validè alienat, tametſi alienationem ipſe, & ſucceſſor reuocare poſſint, & debeant. Deinde eſto Pontifex beneficiorum & Eccleſiaſticorum fructuum dominus non ſit, ſed ſolum diſpenſator, & diſtributor, ſi tamen inter clericos illa bona diſpenſet, valida eſt talis diſpenſatio etiam ſine cauſa; quia talis diſpenſatio non eſt in ſubſtantia contra voluntatem Eccleſiæ, & Chriſti, ſi quidem non eſt diſpenſatio extra Eccleſiam, ſed ſolum in modo, & voluntate diſpenſationis eſt contra voluntatem Chriſti, & Eccleſiæ. Quod exemplo prouiſionis beneficiorum confirmari poteſt. Beneficiorum enim collatio dignis facta, omiſſis dignioribus, illicita eſt; quia eſt contra bonum Eccleſiæ, & modum ab ipſa præſcriptum, at talis collatio valida eſt; quia non contradicit ſubſtantiali eius intentioni, quæ eſt vt miniſtris dignis collatio fiat. At ſi penſio non pro clericis, ſed pro laicis impoſita ſit, & Pontifex ſolum ſit Eccleſiaſticorum bonorum adminiſtrator, firma non erit ob rationem in prima ſententia dictam; quia eſt contra voluntatem Eccleſiæ talis diſtributio, & alienatio.

4 De Epiſcopis eſt grauis difficultas; an penſionem imponere poſſint, & qua ratione? Quam difficultatem explicui *titul. vlt. de vitiis religioni oppoſitis. diſput. vlt. de Simonia. punct.* 16. *&* 19. ibi enim reſoluimus, ſecundum probabiliorem ſententiam, non poſſe ordinarium penſionem beneficio imponere, ſed ſolum beneficiario, excepta cauſa pacis, & concordiæ.

5 Ex qua reſolutione infertur, idem eſſe dicendum de poteſtate legati à latere in beneficiis, quæ ipſe conferre poteſt, vt ſunt omnia non reſeruata. *cap.* 1. *de officio legati. in* 6. & conſequenter penſionem imponere poterit eodem modo, ac ordinarius: ſic Azor. *tom.* 2. *inſtit. mor. lib* 8. *cap.* 6. *quæſt.* 2. In beneficiis autem reſeruatis nequaquam penſionem imponere poterit, ſicut neque ipſe conferre. Gigas *quæſt.* 6. *de penſionib. num.* 19. Zechus *de benefic. & penſionib. cap.* 11. *num.* 5. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 285. Nuntij, aliique legati; quia per ſe non habent poteſtatem conferendi beneficia, à fortiori neque poterunt penſionem illis imponere. Gigas *dicta quæſt.* 6. *num.* 20. Garcia *num.* 286. Sed quid ſi eis hæc facultas conferendi beneficia concedatur? Diſtinguit Garcia *num.* 292. de facultate conceſſa ſimul cum ipſa legatione, vel ab illa ſeparatim: & affirmat, ſi facultas conferendi beneficia fuerit iis legatis conceſſa ſimul cum ipſa legatione, poſſe beneficiis penſionem imponere; quia talis facultas eſt ordinaria; ac proinde ſicut ordinaria, regulanda eſt, & extendenda. At ſi ſeparatim à commiſſione legationis hæc poteſtas concedatur, tunc quia delegata eſt, reſtringi debet, vt non extendatur ad penſionis impoſitionem. Mihi tamen probabilius eſt, quocumque modo hæc facultas concedatur, nequaquam extendi ad impoſitionem penſionis: ſic Gigas *de penſionib. quæſt.* 6. *num.* 21. Azor. 2. *par. lib.* 8. *cap.* 6. *quæſt.* 3. Moueor; quia penſionis impoſitio ſub collatione beneficiorum non comprehenditur. Ergo quantumcunque poteſtas conferendi beneficia extendatur, extendi non poteſt ad penſionis impoſitionem. Ordinarius autem non ex poteſtate conferendi beneficia penſionem imponere poteſt, ſed quia à iure eſt ei ſpecialiter conceſſum in cauſa pacis & concordiæ. *ex cap. de cætero. de tranſactionibus.* Quocirca admitto poteſtatem conferendi beneficia iis legatis in commiſſione conceſſam eſſe ordinariam; eo quod eorum poteſtas legationis ordinaria ſit, cui annectitur hæc poteſtas beneficia conferendi, eiuſque qualitatem ſortitur, ex *reg. acceſſorium. de regul. iuris. in* 6. probat *text. in cap. tranſlato. de conſtitut.* ibi: Quia ſimul, & ab eodem, & ſub eadem ſponſione vtraque data ſunt; quod de vno dicitur, neceſſe eſt, vt de altero intelligatur. At nego talem poteſtatem ad penſionem imponendam extendi; quia impoſitio penſionis non eſt beneficiorum collatio. Quod confirmari poteſt ex iis, quæ tradit Garcia *dicta* 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 289. vbi affirmat Nuntios Hiſpaniarum habentes poteſtatem conferendi beneficia, quæ non excedunt valorem 24. ducatorum de camera, non poſſe penſionem vllam illis imponere. At hæc poteſtas ſimul cum legatione illis committitur, quod ſufficiens non eſt, vt ad penſionis impoſitionem extendatur.

6 Aduerto tamen, quotieſcumque ordinarius imponere penſionem poteſt, id ex iuſta cauſa faciendum eſt; aliàs nulla erit talis impoſitio: ſic ex communi omnium ſententia docet Decius *conſ.* 437. *n.* 12. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num.* 134. Garcia innumeros referens, 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 296. *&* 322. Et ratio eſt manifeſta; quia penſionis impoſitio eſt regulariter contra ius, *cap. vnico. vt Eccleſiaſt. benefic. ſine diminut. confer.* Quod Epiſcopus nequit abſque cauſa derogare. Quod adeo verum eſt, vt penſio cauſam excedere non debeat, ſed potius illi debeat commenſurari, vt aliis relatis docet Garcia *num.* 328. Neque credendum eſt Epiſcopo aſſerenti adeſſe cauſam; quia in iis, quæ quis liberè facere non poteſt, ei non creditur, ſed neceſſario cauſam probare debet, ex *leg. ſi forte.* 8. *in fine. de caſtrenſi peculio.* Abbas *in cap. diuerſis fallaciis. numer.* 3. *de clericis coniugatis.* Oldrad. *conſ.* 226. Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 107. Garcia *de benefic.* 1. *part. cap.* 5. *num.* 326. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 85. *num.* 12.

7 Rurſus eſt difficultas, an Pontifex, & Epiſcopus in beneficiis iuriſpatronatus imponere penſionem poſſint abſque conſenſu patroni?

Et quidem poſſe Pontificem de plenitudine ſuæ poteſtatis nemini poteſt eſſe dubium; quia omnia beneficia, & iuſpatronatus illorum Pontifici ſubduntur. At non eſt cenſendus Pontifex eam voluntatem habere in beneficiis iuriſpatronatus laicorum, niſi id clarè exprimat, quia cedit in damnum Eccleſiæ quælibet huius iuris diminutio, ſicut illius integra conſeruatio in bonum Eccleſiæ redũdat: ſic Couarruuias *pract. cap.* 36. *num.* 10. Gigas *de penſionib. quæſt.* 24. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 34. *in fine num.* 207. Garcia, aliis relatis, 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 361. Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 8. *cap.* 2. *quæſt.* 3. Dixi *in beneficiis iuriſpatronatus laicorum*, vt tacitè inſinuarem in beneficiis iuriſpatronatus Eccleſiaſtici non eſſe opus ſpeciali derogatione, ſic colligitur ex Garcia *ſupra*, & tradit expreſsè Leſſius, Azor. & doctores *in cap. cum dilectus. de iure patronat.*

Digitized by Google

tronat. & ratio eſt; quia ij patroni Eccleſiaſtici non ex fundatione, aut dotatione, ſed ex gratia Pontificis iuſpatronatus obtinuerunt. Tum quia hoc iuſpatronatus, comparatione iuriſpatronatus laicorum, eſt ſatis diminutum, ſiquidem non ſemper, ſed quatuor tantum menſibus in anno exercetur; quæ rationes videntur ſufficere, vt illius non ſit neceſſaria expreſſa mentio.

8 De Epiſcopo variant doctores, an illis caſibus, in quibus poteſt penſionem imponere, extendatur eius poteſtas ad beneficia iuriſpatronatus; ita vt in illis abſque conſenſu patroni poſſit penſionem imponere? Affirmat Gigas *quæſt.* 23. Gambarus *de offic. legat. lib. 6. a num.* 64. Azor. 2. *part. inſtit. lib.* 8. *cap.* 8. *quæſt.* 2. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 34. *num.* 207. Ratio eſſe poteſt; quia nullo iure cauetur eſſe neceſſariam huius iuriſpatronatus derogationem, & caſu quo neceſſaria ſit, quod non poſſit Epiſcopus illam præſtare. Et quod non videtur neceſſaria, ſic probo. Quia patrono nullum ex tali penſionis impoſitione præiudicium videtur accedere, ſi quidem ei relinquitur libera prouiſio beneficij; fructus autem beneficij patrono non competunt niſi in neceſſitate, quæ cum non immineat, non eſt conſiderabilis; & dato quod immineret, ipſe præferendus eſſet penſionario, vt pote qui prius in beneficio ius obtinuit. argum *leg. potior. & leg. qui balneum. ff. Qui potior. in pignor. habeantur*, ſed conceſſo aliquod fieri patrono præiudicium penſionis impoſitione, vnde probabitur Epiſcopum carere poteſtate faciendi tale præiudicium?

9 Nihilominus exiſtimo nequaquam abſque conſenſu patroni, & maximè laici poſſe beneficio penſionem imponi ab Epiſcopo: ſic Rebuff. *in praxi.* 3. *part. ſignat. num.* 28. & 48. Rochus *de iure patronat. verbo honorificum. quæſt.* 3. & ex parte conſentit Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 359. quatenus dicit non poſſe imponi penſionem, quæ tranſeat ad ſucceſſorem in beneficio, quod eſt dicere non poſſe imponi penſionem beneficio, ſed beneficiario. Zechus *de benefic. & penſion. cap.* 11. *num* 7. *ver. debet.* Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 69. *num.* 21. Moueor, quia negari non poteſt graue fieri præiudicium patrono grauando eius beneficium penſione, etiam ſi ad ſolam beneficiarij vitam grauatum ſit; quia tali grauamine poſito beneficium, quod alias maximè appetebatur, vix eſt qui illud ſuſcipere velit. At Epiſcopus hoc præiudicium patrono inferre non poteſt. Tum quia hoc ius regulariter ex fundatione, & dotatione prouenit, & Epiſcopus vltimis voluntatibus præiudicare non poteſt. Tum quia hoc iuſpatronatus à Pontifice eſt approbatum, & confirmatum, & iuri à Pontifice conceſſo nequit Epiſcopus derogare.

10 Limitat Garcia *num.* 360. niſi magna adeſſet Eccleſiæ vtilitas; quia tunc poſſet Epiſcopus patrono vocato, & renuente penſionem imponere. At ego credo rarò, vel numquam adeſſe poſſe Eccleſiæ neceſſitatem, vt non poſſit conſenſus Pontificis poſtulari, ſaltem vt penſio ad ſucceſſores beneficij extendatur.

§. III.

Qui beneficiorum penſiones obtinere poſſunt.

1 *Qualiter laicus incapax ſit penſionis.*
2 *Non ſolum tempore nominationis, ſed reſeruationis clericus debet eſſe.*
3 *Debet penſionarius habitum clericalem deferre, ſi penſio 60. ducatos excedit.*
4 *Ante 14. annos nemo videtur capax Eccleſiaſticæ penſionis.*
5 *Illegitimus diſpenſatus ad clericatum, non obinde cenſetur ad penſionem diſpenſatus, vt probabilius aſſeritur.*
6 *Inhabilitatus per ſententiam ad beneficia, non eſt inhabilis ad penſiones. Secus ſi inhabilitas a conſtitutione procedat.*
7 *Reſeruatio penſionis excommunicato, aut ſuſpenſo facta nulla eſt.*
8 *Quid dicendum de irregulari?*
9 *Qualiter religioſus incapax ſit penſionis.*
10 *Diſpenſatum ad beneficia cenſeo probabilius eſſe diſpenſatum ad penſionem.*
11 *Quid ſi hanc diſpenſationem conceſſerit Epiſcopus?*

1 VT huic quæſito ſatisfaciamus, plures ſunt difficultates examinandæ. Prima, an laicus capax ſit penſionis? Penſionem temporalem ob miniſterium temporale Eccleſiæ exhibitum, vel exhibendum, certum eſt laico concedi poſſe; & ſæpè conceditur, non ab alio niſi à Romano Pontifice, cuius eſt fructus beneficij à beneficio diſiungere, & profanos efficere. Quapropter de Eccleſiaſtica penſione eſt aliqua difficultas; an valeat ſi laico concedatur, qui facta conceſſione clericus efficitur. Ratio difficultatis ea eſt, quia penſio non eſt beneficium, ſed ius quoddam temporale ſeparatum ab ipſo beneficio, vt tradit Gigas *de penſionib. quæſt.* 28. Cæſar de Graſſis *deciſ.* 3. *num.* 8. *de præbendis.* Gonzalez *reg.* 8. *cancellar. gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 25. & plures relati à Garcia *de benefic.* 1. *part. cap.* 5. *num.* 7.

Cæterum omnino tenendum eſt inualidam eſſe reſeruationem penſionis, ſi penſionarius clericus non ſit. Tum quia ita habet ſtylus curiæ. Tum quia loco beneficij aſſignatur, & cum obligatione recitandi officium paruum B. Mariæ. Tum quia ita declaratum eſt à Pio V. in ſua conſtit. 71. & à Sixto V. in conſtit. edita pro habitu, & tonſura à beneficiariis, & penſionariis deferendis, quæ eſt huius Pontificis 31. & tradit vt certum Nauar. *conſ.* 63. *de Simonia. num.* 6. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 34. *numer.* 203. Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib* 8. *cap.* 7. *quæſt.* 3. Garcia pluribus deciſionibus Rotæ comprobans 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 10. Tuſchus *litt. B. concl.* 56. *num.* 5. & 6. Vgolin. *de officio Epiſc. cap.* 50 §. 6. *num.* 2. Ad rationem dubitandi nego penſionem Eccleſiaſticam eſſe ius temporale, ſed dico eſſe ius ſpirituale. Tum quia in ſtatu ſpirituali fundatur, qualis eſt clericatus. Tum quia ex conſtitutione Pij V. officium ſpirituale habet annexum.

2 Supradictam doctrinam limitat Rota in cauſa Papien. prioratus S. Michaëlis de la lotio. 6. Iunij 1607. coram D. Lancelloto, vt procedat in reſeruatione penſionis pro certa perſona, ſecus vero cum penſio abſolutè reſeruatur pro perſona nominanda.

Quia

Quia tunc videtur ſufficere, vt perſona nominanda tempore nominationis clericus ſit; tametſi tempore reſeruationis non fuerit; quia per ipſam nominationem ius ad penſionem habet, non per reſeruationem, tametſi litteræ expediantur ſub data reſeruationis. Cæterum hæc limitatio non probatur Garciæ *de benefic.1.part. cap.5. num.16.* neque mihi placet. Quia tempore datæ reſeruationis debet perſona nominanda qualitates omnes habere requiſitas ad penſionem. Nam eſto ius non habeat ad penſionem, quouſque nominatio accedit, ius tamen non prouenit ex nominatione, ſed ex reſeruatione cum poteſtate nominandi. Nominatio autem ſolum eſt quædam conditio, quæ retrotrahitur ad tempus reſeruationis. Probatque Garcia exemplo reſignationis, ad quam habilis eſſe debet reſignatarius tẽpore quo reſignatio fit, tametſi eius conſenſus poſtea ſuccedat; quia conſenſus eſt conditio, vt reſignatio effectum ſortiatur, ſic in reſeruatione penſionis dicendum eſt.

3 Addunt aliqui non ſolum requiri, vt clericus ſis tempore quo tibi penſio reſeruatur, ſed quod debeas in habitu, & tonſura clericali incedere. At hoc verum erat ſtante priore conſtitutione Sixti V. ſed poſtea in illa conſtitut. 31. rigorem temperauit, vt ſolum penſionarius obligatus ſit in habitu, & tonſura clericali incedere, ſi penſio excedat ſummam 60. ducatorum de camera, & poſtquam penſionem exigere, aut percipere cœperit, vel per ipſum ſteterit, quo minus percipiat: ſic Garcia 1.*par. de benefic.cap.5.num.13.*

4 Secunda difficultas eſt, quam ætatem habere debeas, cum tibi penſio eccleſiaſtica reſeruatur. Dixi *eccleſiaſtica*, nam profana nullam certam ætatem requirit. Non deſunt qui affirmẽt ſufficere ſeptenniũ, quia hæc ætas ſufficit ad clericalem tonſurã ſuſcipiendam, quæ eſt diſpoſitio ad penſionem requiſita. *cap. nullus, & ibi gloſſa. verbo infanti. de temporib.ordinat. in 6. gloſſa penult. in cap. ſi eo tempore. de reſcript. eodem lib.* Neque obſtat concilium Trident. *ſeſſ.23. de reformat. cap. 6.* aſſerens, vt nullus ante 14. annum obtinere beneficium poſſit. Quia non videtur ad penſionem eſſe extendendum; ſi quidem penſio non eſt beneficium propriè, & in rigore, & correctio iuris vitanda eſt quoad fieri poſſit. Cum autem ex iure communi ſeptennium eſſet ſufficiens, vt conſtat ex *dicto cap. nullus, & cap. ſi eo tempore*; & concilium ſolum mentionem beneficij fecerit, non eſt cur ad penſionem extendi debeat: & ita ſentit Stephan. Gratian. *tom. 3. diſcept. forenſ. cap. 397. num.17. & ſeqq.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 38. num.203.* Zechus *de benefic. & penſionib. cap.11. num. 7. in princ.* Moſconius *de maieſt. milit. Eccleſiaſt. lib. 1. part.3. cap.3. pag. 501.* Aloyſius Riccius *in praxi. deciſ. 430. in prima edit. & reſolut. 367. in 2.*

Nihilominus probabilius cenſeo neminem ante 14. annum capacem eſſe penſionis, ſicut neque beneficij. Moueor; primo ex ſtylo curiæ requirentis eas qualitates pro obtinente penſionem, ac pro obtinente beneficium, vt benè probat Nauar. *lib. 1. conſil. tit. de temporib. ordinat. in priori edit. conſ. 23. num.2. & in poſteriori conſ. 11. num. 2.* ſtylus autem curiæ legem conſtituit, *cap. quam graui, de crimine falſi.* Secundo, quia ita congregatio concilij declarauit, vt teſtantur doctores ſtatim referendi. Tertio, quia penſio loco beneficij ſaltem ſimplicis ſubſtituitur, & ſubrogatum qualitates habere debet eius cuius loco ſubrogatur, ac proinde incapax beneficij, & penſionis incapax eſſe cenſetur, vt multis probat Sanchez *lib.2. in decal. cap.28. num. 36.* & ita tradit Eman. Sa *verbo beneficium. num. 30.* Leſſius *ſupra* relatus dicit ſe credere magis ſecundùm mentem concilij eſſe, vt adſit ætas neceſſaria ad beneficia. Garcia *de benefic. 1. part. cap.5. num.129.* Auguſt. Barboſa 3.*part. de poteſt. Epiſc. allegat. 60. numer. 78.* Neque obſtat ratio contraria: nam eſto concilium non expreſſerit penſionem ſub nomine beneficij, illam comprehendit in ſupradicto textu, cum ſit diſpoſitio conciliaris in fauorem religionis, & in dignam rerum eccleſiaſticarum adminiſtrationem conſtituta, ac proinde extendenda, vt comprehendat penſionem, quæ pars beneficij eſt.

5 Tertia difficultas, an illegitimus capax ſit clericalis penſionis? Ponimus diſpenſatum eſſe ad clericatum, & tali diſpenſatione poſita affirmant plures capacem eſſe penſionis, abſque eo quod diſpenſetur in illegitimitate: quia hæc irregularitas comparatione ordinis, & beneficij eſt, non penſionis: ſic Gambarus *lib. 6. de officio legat. num. 284.* Zerola *praxi Epiſcop. 1. part. verbo ordo. quæſt. 4. circa finem.* Gonzalez pluribus deciſionibus Rotæ comprobans, *gloſſ.5. §.5. à num. 24.* Maiol. *de irregular. lib. 1. cap. 10. num. 3.*

Cæterum probabilius credo illegitimum clericum, quo cum ad beneficium diſpenſatum non eſt, incapacem eſſe penſionis, ſicut & beneficij. Moueor, quia ſecundùm ſtylum curiæ habitum in dataria, & cancellaria Pontificis, incapax beneficij, incapax eſt penſionis: & ita ſentit Leſſius *lib. 12. cap. 34. num.203.* Nauarr. *conſ.11. num.2. de temporib. ordinat. & conſ. 5. de filiis presbyteror. & conſ. 63. num.5. de Simonia.* Sanchez *de matr. lib.7. diſp. 44. num.9. & lib.2. in decal. cap.28. num.36.* Garcia *de benefic. 1. part. cap.5. num.119. & ſeqq.* Zechus *de benefic. & penſion. cap.11. num.7.*

6 Quarta difficultas, an inhabilitatus ad beneficia, ſit etiam inhabilis ad penſiones? Negat Nauarr. *conſ. 12. de reſcript. num. 15.* quem ſequitur Gonzalez *gloſſ.5. §.5. num. 26.* quia penſio non debet ſub beneficio comprehendi in lege pœnali, & odioſa. Hoc tamen verum eſt cum quis per ſententiam inhabilitatus eſt; quia in ſententiis rigoroſa interpretatio facienda eſt, vt aliis relatis docet Garcia *1. part. de benefic. cap. 5. num. 124.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 27 ſect. 1. num. 15.* At ſi inhabilitas à conſtitutione procedit, credo probabilius inhabilitatum ad beneficium eſſe etiam ad penſionem inhabilem ob rationem ſupradictam, de ſtylo curiæ & communi ſententia affirmante incapacem beneficij, eſſe incapacem penſionis. Garcia *d. cap. 5. num. 123.*

7 Ex quo fit reſeruationem penſionis factam excommunicato, & ſuſpenſo nullam eſſe; quia ob excommunicationem, & ſuſpenſionem incapax eſt beneficij, ergo & penſionis: ſic loquũtur de excommunicatione Toler. *in ſum. lib.1. cap.13.* Couarruuias *cap. alma mater. 1. par. §. 7. num. 29. verſ. 9.* Gigas *de penſionib. quæſt. 14.* Suarez *de cenſur. diſp. 3. ſect. 1 num. 9.* Garcia *de benefic. 1. par. cap.5. num. 130.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. num.203.* & generaliter de qualibet cenſura Azor. *2. part. inſtit. mor. lib.8. cap. 7. quæſt 2.* eaque de cauſa cum à Pontifice alicui reſeruatur penſio, apponitur clauſula in reſeruatione, qua penſionarius à quacunque excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto abſoluitur ad effectum ſupradictæ reſeruationis conſequendum: ſic Azorius *ſupra*; quod neceſſarium non eſſet, ſi hæ cenſuræ non redderent incapacem penſionis, ſicut & beneficij.

8 Fit ſecundo, quid dicendum ſit de irregulari, an in

an incapax ſit penſionis? Et quidem ſi ſtandum eſt probabili ſententiæ, quam tradidimus loquentes de irregularit. in princ. irregularem inquam non eſſe ita incapacem beneficij, vt eius collatio irrita ſit, à fortiori neque penſionis erit incapax. At retenta communi ſententia, affirmante irregularem incapacem eſſe cuiuſuis beneficij etiam ſimplicis, videbatur conſequenter dicendum penſionis fore incapacem: & ita tradit Nauarr. *conſ.* 63. *num.* 5. *de Simonia. & conſ.* 44. *num.* 3. *de homicidio.* Flamin. Pariſius *lib.* 4. *de reſignat. quæſt.* 3. *num.* 37. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 203. Vgolin. *de irregul. c.* 65. §. 1. *n.* 3. Zerola 2. *p. praxi Epiſc. verbo irregular.* §. 8. *& verb. penſio.* §. 6. Sayrus *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 22. Molin. *de iuſtit. tract.* 3. *diſp.* 78. *num.* 2 & ſentit Rota in vna Romana penſionis, 17. Iunij 1603. coram D. Millino, relata à Garcia *d. cap.* 5. *num.* 548. *in fine.* Cæterum quia ipſemet Garcia *num.* 136. cum Eman. Sa *verbo homicidium. num.* 10. & Suarez *de cenſur. diſp.* 44. *ſect.* 4. *num.* 39. affirmat ſacram concilij congregationem declaraſſe *ſuper cap.* 7. *ſeſſ.* 14. *de reformat.* homicidam voluntarium (& à fortiori quemlibet irregularem) non eſſe penſionis incapacem, tametſi beneficij ſit; ea de cauſa ſuſtineri poteſt reſeruatio penſionis irregulati facta. Quia in iis quæ ex iure poſitiuo pendent, iis declarationibus ſtandum eſt.

9 Quinta difficultas, an religioſus incapax ſit penſionis? Qua in re certum eſſe debet religioſum incapacem eſſe penſionis ſuper beneficio ſæculari, niſi Romani Pontificis conſenſus accedat. Quia beneficij ſæcularis incapax eſt, *cap. cum de benefic. de præbendis. in* 6. ergo & penſionis, ſuper ipſum beneficium: ſic Zerola *in praxi Epiſcop.* 1. *part. verbo beneficium ſtatim in princ. verſ.* 5. Sanchez *lib.* 7. *in decal. cap.* 19. *num.* 94. Zechus *de beneficiis, & penſionib. cap.* 11. *numer.* 7. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. titul. de penſionib. verſ. militibus Hieroſolymitanis.* Neque obſtat beneficij curati ſæcularis aliquando capacem eſſe abſque diſpenſatione Pontificis, vt inde inferri poſſit capacem eſſe penſionis in ipſo beneficio; quia de beneficio curato prouidetur ob neceſſitatem Eccleſiæ, ne fideles remediis ad ſalutem ſint deſtituti. Quæ neceſſitas in reſeruatione penſionis non procedit: ſic notauit Sanchez *ſupra.* Quapropter ſolum eſt difficultas de penſione impoſita ſuper beneficio regulari, an inquam illius capax ſit religioſus ex conſenſu ſui ſuperioris? Et videtur capacem eſſe; quia eſt capax beneficij, ergo & penſionis. Dicendum ergo eſt, ex parte religioſi capacitatem adeſſe, vt penſio ſibi reſeruetur in beneficio regulari ob rationem dictam; quia illius eſt beneficij capax. At quia regularis ſuperior poteſtatem non habet beneficiis regularibus imponendi penſionem. *clement. vnic. de ſupplenda neglig. prælat.* & tradit ibi Bonifac. *num.* 2. & Archidiacon. *c. fin. num.* 2. *de officio ordinar. in* 6. ea de cauſa non poteſt religioſus capax eſſe illius beneficij penſionis: ſic expreſſè Thom. Sanchez *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *num.* 95. ſed *num.* 99. affirmat penſionem impropriam, quæ non beneficio, ſed ipſi beneficiario eſſet impoſita, optimè poſſe ab Abbate religioſo concedi. Quid enim vetat Abbatem beneficium regulare conferre religioſo, imponendo ei obligationem, vt alteri religioſo, vel monaſterio det partem fructuum; ſi quidem ille religioſus beneficiarius ſub obedientia Abbatis manet, & ex eius tacita voluntate fructus beneficij expendit, & cum Abbati placuerit, poterit à beneficij adminiſtratione remoueri; tametſi Leſſio *lib.* 7. *cap.* 41. *dub.* 11. *num.* 94. videatur probabilius eo ipſo, quod religioſus parochus conſtituatur, conſtitui adminiſtratorem ab Abbate independentem tam beneficij, quam omnium illius fructuum; ac proinde neque impropriam penſionem ei concedi poſſe. Quod mihi non probatur, ſicut neque Sanchez.

10 Sexta difficultas eſt; an illegitimus, & aliàs inhabilis diſpenſatus ad beneficium, cenſeatur diſpenſatus ad penſionem? Negare videtur Gigas *quæſt.* 18. *&* 19. Mandoſius *de ætate minori. quæſt.* 13. *num.* 2. Rebuff. *tit. de diſpenſat. ad plura. num.* 65. Mouentur; quia diſpenſatio eſt ſtricti iuris, vt multis probamus *tract. de legib. diſp. vlt. de diſpenſat.* Ergo non debet vltra proprietatem verborum extendi. At ſub proprietate verbi beneficij penſio non comprehenditur, vt in princ. huius puncti diximus. Ergo diſpenſatus ad beneficium, non intelligitur diſpenſatus ad penſionem. Deinde in diſpenſatione non eſt validum argumentum de maiori ad minus, pari, vel ſimili, vt probat *text. in cap. vlt. de translat. prælat.* vbi conceſſa facultas alicui, vt ad eccleſiam maiorẽ tranſeat, non extenditur ad minorem eccleſiam, vel æqualem. Ergo diſpenſatio ad beneficium, tametſi maior ſit, non extenditur ad penſionem. Hanc ſententiam limitat Gigas *quæſt.* 18. *in fine.* & Rebuff. *ſupra.* quibus conſentit Azor. 2. *part. lib.* 8. *cap.* 7. *quæſt.* 6. vt non procedat in reſeruatione penſionis ſuper beneficio, in quo fuit quis diſpenſatus; quia eo ipſo cenſetur diſpenſatus ad quamcunque penſionem in illo; eo quod penſio eſt pars beneficij, ſi igitur totum beneficium retinere poteſt, poterit & partem.

At mihi probabilius apparet, diſpenſatum abſolutè ad beneficium, cenſeri diſpenſatum ad penſionem. Quia per talem diſpenſationem tollitur fundamentum inhabilitatis, inhabilitas ad penſionem fundabatur in inhabilitate ad beneficium: eo quod ſecundùm ſtylum curiæ inhabilis ad beneficium, eſt inhabilis ad penſionem. Ergo ſublata per diſpenſationem inhabilitate ad beneficium, tollitur inhabilitas ad penſionem ex conſequentia: & ita tenet Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 7. *quæſt.* 6. *&* 8. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 150. Gigas *de penſion quæſt.* 19. concludit ſi eſſet iudex, ſe iudicaturum illegitimum diſpenſatum ad ordines, & beneficia, capacem eſſe eccleſiaſticæ penſionis. Concluſio intelligenda eſt de diſpenſatione ad beneficium abſolutè: nam ſi diſpenſatio facta eſſet ad vnum tantum beneficium determinatè, cum diſpenſatio finiatur illo accepto, vt multis relatis probat Garcia *cap.* 5. *num.* 153. non poterit penſionem obtinere. Imo credo, eſto tale beneficium renunciet, non poſſe ex vi prioris diſpenſationis penſionem in illo habere; quia penſio non eſt pars beneficij, ſed ius quoddam ſeparatum à beneficio; ac proinde ſub diſpenſatione conceſſa obtinendi illud beneficium, non poteſt comprehendi poteſtas obtinendi in illo penſionem: ſic Garcia *d.* 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 156.

11 Sed quid ſi diſpenſationem ad beneficium abſolutè conceſſerit Epiſcopus, poterit ne diſpenſatus illa facta obtinere penſionem quamcunque? Gigas *quæſt.* 17. *de penſionib.* Quintana Dueñas *Eccleſiaſt. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 6. Zechus *de penſionib. cap.* 11. *num.* 9. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 7. *quæſt.* 6. *in fine. &* 8. docent ſic diſpenſatum poſſe obtinere aliam penſionem præter eam, quam poteſt Epiſcopus imponere. Quia pro ſola illa videtur diſpenſatio extendi. At mihi probabilius videtur, quamcunque penſionem ſic diſpenſatum obtinere poſſe; quia per

diſpen

Digitized by Google

diſpenſationem ad beneficium abſolutè ſublatum eſt fundamentum inhabilitatis ad penſionem. Hæc enim inhabilitas penſionis naſcitur ex inhabilitate ad beneficium. Ergo ceſſante hac inhabilitate quomodocunque ceſſet, ceſſat inhabilitas ad penſionem. Neque obſtat Epiſcopum non poſſe ex qualibet cauſa penſionem imponere, quominus diſpenſans ad beneficium non cenſeatur diſpenſare ad penſionem, quam ipſe imponere non poteſt; quia hæc eſt diſpenſatio indirecta, & conſequens priorem diſpenſationem: ſic videtur tenere Garcia *de benefic. 1. part. cap. 5. num. 159.*

§. IV.

Quæ ſint beneficia, in quibus penſiones conſtitui poſſunt, & in qua quantitate.

1 *Nunquam eſt cenſendus Pontifex grauare velle beneficia curata centum ducatorum valorem non excedentia.*

2 *Beneficia ſimplicia valorem 24. ducatorum non excedentia non grauat Pontifex.*

3 *Quid dicendum de canonicatibus non excedentibus 24. ducatorum valorem in fructibus, ſecus in diſtributionibus quotidianis, ex qua clauſula cenſeantur grauata.*

4 *Centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo non ſolum tempore gratiæ, ſed ſemper remanere debent, vt probabilius defendo.*

5 *Si non remaneant centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo, an ſit nulla penſionis impoſitio, vel reducenda?*

6 *Si beneficiarius intendit ab onere ſoluendi ſe excuſare, quia non remanent ſibi centum libera, ipſi competit onus probandi.*

1 Nemini eſſe poteſt dubium, Pontificem poſſe de plenitudine ſuæ poteſtatis in omnibus beneficiis curatis, ſiue non curatis, ſiue magni valoris, ſiue exigui penſionem in ea quantitate, quæ ſibi bene viſa fuerit, imponere; quia liberam habet beneficiorum adminiſtrationem. At nunquam cenſendus eſt velle beneficia curata parochialia grauare, quorum valor centum ducatorum non excedat ſecundum verum annuum valorem, neque Epiſcopalia, quorum valor non excedit ſummam ducatorum mille; quia ita cauetur in Trident. *ſeſſ. 24. cap. 13. de reform. in fin.* Hæc autem centum pro parocho, & mille pro Epiſcopo debent manere libera ab omni onere, & obligatione; quia in ſuſtentationem parochi, & Epiſcopi deſignantur. Aliàs, non parocho, & Epiſcopo remanerent: ſic Rota *deciſ. 296. part. 1. diuerſ.* Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. cap. 22. num. 13. & cap. 31. num. 26.* Garcia 1. *part. de benefic. cap. 5. num. 376.* vbi benè teſtatur ſic declaraſſe ſacram concilij congregationem *dicto c. 13.* Item debet eſſe ducatorum valor iuxta regionem in qua eſt beneficium conſtitutum: ſic teſtatur Barboſa *in remiſſion. ad dict. cap.* declaraſſe ſacram concilij congregationem. Idem docet Garcia *ſupra num. 373.* Zechus *de benefic. & penſion. cap. 11. num. 6.* His igitur centum pro parocho, & mille pro Epiſcopo liberis remanentibus, in reliqua parte penſionibus grauari poſſunt.

2 Beneficia vero ſimplicia valorem 24. ducatorum non excedentia non ſolet Pontifex penſione grauare, neque canonicatus & dignitates centum non excedentes. Quia æquum eſt hanc tenuem ſummam pro alimentis beneficiarij relinqui: ſic Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 8. cap. 8. quæſt. 7. fine.* Excedentes vero hanc ſummam pro parte exceſſus grauare ſolet Pontifex. Azor. *d. quæſt. 7.*

3 Aliqua beneficia ſimplicia, vt canonicatus, & dignitates valorem 24. ducatorum non excedunt, ſi ſpectentur propriè eorum fructus, & prouentus: at ſi ſpectentur prouentus quotidianarum diſtributionum, quæ pro intereſſentia in choro iis beneficiatis deſignatæ ſunt, ad mille ſcuta accedunt: tunc ergo dubium eſt, an in iis beneficiis penſio imponi poſſit? Et videtur quòd non. Quia hæ diſtributiones non ſunt beneficij fructus, ſed laboris ſtipendium, & operis merces. *cap. 1. de clerico non reſidente. in 6.* Econtra vero videmus canonicatus Hiſpaniæ, quorum prouentus præcipui in diſtributionibus quotidianis conſiſtunt, penſione grauari. Dicendum ergo eſt, ſupradicta beneficia non cenſeri grauata ex clauſula, quæ penſionem imponit ſuper redditus, fructus & prouentus beneficij: ſic Alexand. Moneta 1. *part. de diſtribut. quæſt. 7. & quæſt. 14. num. 22.* Garcia pluribus deciſionibus Rotæ comprobans, 1. *part. de benefic. cap. 5. numer. 386.* Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 8. cap. 8. quæſt. 17.* Excipe, niſi ex ſubiecta materia, & curiæ ſtylo aliud conſtaret, vt ſi in narratione dictum fuerit beneficij valorem 25. ducatorum non excedere in canonicatibus, & hoc non obſtante imponitur penſio centum, & amplius, abſque dubio cenſenda tunc eſt impoſita in diſtributionibus, ne dicamus conceſſionem eſſe vanam, & inutilem: ſic Azor. & Garcia *ſupra.* Vt autem tota dubitatio auferatur, quoties Pontifex intendit diſtributiones quotidianas grauare, id exprimit, hac clauſula appoſita, *etiam ſi in ſolis diſtributionibus, & non niſi præſentibus, & diuinis officiis intereſſentibus dari, & per eos lucrari conſuetis.* ſic relato Mandoſio tradit Azorius *dict. cap. 8. quæſt. 7.*

4 Circa ſupradicta reſtant examinandæ aliquot difficultates. Prima, an ſi ſucceſſu temporis minuantur illa centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo, quæ debent remanere libera penſione ſoluta, teneatur beneficiarius penſionem ſoluere integram, ſi tempore reſeruationis, & gratiæ integra centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo remanebant? Affirmat Garcia 1. *part. de benefic. cap. 5. num. 398.* Mouetur; quia gratia Pontificis non debet pendere à futuro euentu, qui ſingulis annis variationem recipere poteſt, ſed ex tempore datæ regulanda eſt. Ergo diminutio ſucceſſu temporis contingens, non poteſt obſtare reſeruationi penſionis factæ. Quam doctrinam adeo extendit Garcia, vt affirmet non poſſe beneficiarium petere reductionem penſionis, ſi ex funeralibus ingreſſu Eccleſiæ, aliiſque emolumentis contingentibus congruam habeat, tameſi hæc congrua centum in Rectore, & mille in Epiſcopo non attingat.

Cæterum mihi probabilius apparet, illa centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo non ſolum tempore gratiæ, & reſeruationis verificanda eſſe, ſed etiam ſucceſſu temporis firma remanere debere. Quia illa quantitas eſt aſſignata in ſuſtentationem parochi, & Epiſcopi, ſed ad hunc effectum æquè neceſſaria eſt illa quantitas ſucceſſu temporis, ac tempore gratiæ. Ergo. Quæ ratio probat illa centum, vel mille, quæ deducta penſione remanere debent, non eſſe aliter computanda ſucceſſu temporis, quam computantur in principio, & cum in principio computentur ex fructibus certis beneficij,

Digitized by Google

ficij, ſucceſſu temporis ſic computari debent. ſic tradit Rota in vna Zamoren. execut. decimarum 2. Maij 1591. coram D. Seraphino, ibi, clauſula, *quod remaneant centum pro Rectore*, ſolita apponi in penſionibus, non ſolum eſt verificanda de tempore gratiæ, ſed etiam requiritur, vt continuo duret, ad hoc vt penſio ſuſtineatur; alioquin ex penſione venit ſupplendum, quod Rectori deeſt.

Ad fundamentum Garciæ reſpõdeo, gratiam Pontificis, quoad præſentem valorem, nõ pendere à futuro euentu, ſed à præſenti conditione, cum de præſenti conſtare poſſit, remaneant ne centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo. At quoad eius durationem, & conſeruationem pendet illa gratia ex futuro euentu; quia annectitur dictæ conditioni, vt remaneant centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo. Qua conditione deficiente penſio ſaltem pro illa parte non ſubſiſtit.

5 Secunda difficultas eſt; an reſeruatio penſionis nulla ſit, ſi ea deducta non remaneant pro Rectore centum, & mille pro Epiſcopo, an potius reducenda ſit? Qua in re diſtinctione vtitur Garc. 1. *p. de benefic. c. 5. n.* 422. & dicit ſi penſio impoſita ſit ad voluntatem, & cõſenſum reſignãtis beneficiũ, reſeruationem penſionis nullam eſſe, ſi ea deducta non maneant centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopo; quia reſignans non aliter, neque alio modo reſignat, niſi ſub obligatione penſionis integrè ſoluendæ. At penſio integrè ſolui non poteſt centũ pro Rectore, & mille pro Epiſcopo remanentibus. Ergo impoſitio penſionis nulla eſt. Ergo & reſignatio, quæ ab ipſa pendet. At ſi penſionis reſeruatio non ad voluntatem reſignantis, ſed ob aliam cauſam facta ſit, neque poteſt integrè ſolui, remanentibus centum pro Rectore, reducenda eſt ad quantitatem, quæ poſſit ſolui illis centũ remanentibus; quia præſumẽdum eſt Pontificem velle collationem beneficij firmam manere, & ſolum eam penſionem concedere, quam de iure beneficium capere poteſt. Quod ſi maiorem expreſſit, ex ignorantia proceſſit, & ſub ea minor intelligenda eſt. Et quoad hanc ſecundam partem approbo ſententiam Garciæ, pluribus deciſionibus Rotæ confirmatam. Prima pars mihi difficilis eſt, ex illa enim ſequitur ſolutionem penſionis integrè faciendam eſſe, quamuis ſucceſſu temporis, nec centũ, neç congrua remaneat titulari; quia non aliàs, neque alio modo reſignationem facit, niſi ſub obligatione penſionis integrè ſoluendæ. At durum videtur, titularem obligatum eſſe beneficio inſeruire abſque ſtipendio iuſto ſibi à iure aſſignato. Ergo non eſt dicendum penſionem eſſe integrè ſoluendam. Qua propter ego cenſerem ſic reſignantem beneficium, & penſionem vltra id quod capere poteſt expoſtulantem, velle reſignationem firmam eſſe; quia non eſt præſumendum velle actum facere inutilem, & vanum, & conſequenter credendum eſt velle, vt reſignatario remaneant ea, quæ à iure conceduntur, ſcilicet centum Rectori, & Epiſcopo mille, aliàs haberet voluntatem iniquam, & iuri contrariam, quod non eſt præſumendum. Ex quo fit tacitè velle, vt penſio ad minorem quãtitatem, & iuri proportionatam reducatur. Si enim actus non valet, vt fit, valeat eo modo quo valere poteſt. Adde ſibi debere imputare penſionis diminutionem, ſi quidẽ illã impoſuit vltra vires beneficij reſignati. Vnum tamẽ mihi videtur certum, caſu quo à principio reſignatio beneficij, & conſtituta penſio effectum haberet, & ſucceſſu temporis non poſſet integrè ſolui penſio, remanentibus centum pro Rectore, penſionem eſſe reducendam. Nam cum in hoc caſu vnus ex duobus pati debeat in proprio iure diminutionem, vel beneficiarius, vel penſionarius, æquũ eſt, vt potius penſionarius, quam beneficiarius patiatur. Quia fructus beneficij, ex quibus penſio ſoluenda eſt, beneficiario ſunt potiori iure adiudicati, quam penſionario.

6 Tertia difficultas eſt, ſi beneficiarius non vult pẽſionem ſoluere; quia illa ſoluta non remanẽt ſibi cẽtum libera, cui competit onus probãdi beneficiariũ à ſolutione penſionis non ſe poſſe excuſare? Omiſſis variis placitis, dicendum exiſtimo, penes beneficiariũ eſſe onus probãdi ſupradicta centũ nõ remanere, vt ſic à ſolutione penſionis ſe excuſare poſſit. Et quidẽ quando beneficiarius eſt ſucceſſor illius qui penſioni conſenſit, & ſoluit, & à ſolutione penſionis ſe excuſare prætendit, mihi certum videtur. Tum quia cõſtat de eius obligatione ratione beneficij grauati accepti. Ergo prætendens ſe eximere ab hac obligatione, oſtendere debet cauſam exemptionis. Tum quia habens pro ſe legem, habet intentionem fundatã, ſed penſionarius habet pro ſe legem, vt ipſi pẽſio ſoluatur. Ergo ipſi cõpetere nõ poteſt onus probandi ſibi ſoluendam eſſe. Tũ & præcipuè, quia pẽſionarius eſt in quaſi poſſeſſione exigẽdi integrè pẽſionẽ ex fructibus beneficij; eo quod ab anteceſſore in beneficio illam exegerit, & receperit. Ergo, vt deturbetur ab hac quaſi poſſeſſione, cauſam oſtendere debet qui deturbat. Et hæ rationes probant idẽ eſſe dicendum in beneficiario, qui penſioni conſenſit, & ſoluit, qui ſi prætendat ſe à ſolutione excuſare, probare debet excuſationẽ. Quia ratione ſolutionis eſt penſionarius in quaſi poſſeſſione, & habet pro ſe legem, & intentionẽ fundatam. Adde in iis caſibus agi non poteſt ad nullitatẽ penſionis, ſed ad illius reductionem, vel extinctionem: ſi quidem pro valore ſtat lex, & poſſeſſio. Sed quoties agitur ad reductionem vel extinctionem penſionis, probare debet qui agit, & reductionem prætendit, vt tradit Rota in vna Salmantina penſionis, 26. Maij 1593. relata à Garc. 1. *part. cap. 5. num.* 424. *verſ. 4. eſt caſus.*

Quocirca ſolũ reſtat dubiũ, quando beneficiarius qui penſioni conſentit, nondũ illã ſoluit, an tunc ipſe probare debeat non eſſe locum penſioni, vel potius penſionario competat onus probandi locũ eſſe penſioni, & quouſq; ipſe probet, non teneatur beneficiarius penſionem ſoluere? Rota in ſuprad. Salmantina caſu 2. & 3. & apud Farinac. *t.* 1. *nouiſſ. deciſ.* 547. *n.* 3. dicit penes penſionarium eſſe hoc onus. Tũ quia beneficiarius habet ſuam intentionẽ fundatã, ne beneficia ſibi collata grauentur pluſquam par eſt. Tum quia penſionario conceditur penſio, dummodo beneficiũ illam ſuſtinere poſſit. Ergo quouſque probet beneficium illam ſuſtinere poſſe, ei nõ debetur; quia diſpoſitio conditionalis non habet effectum, niſi purificata conditione. Neq; obſtat beneficiariũ in pẽſione conſenſiſſe; quia ſẽper cẽſetur conſentire ſub conditione, quod beneficium illam capere poſſit.

Nihilominus adhuc in hoc caſu mihi probabilius apparet, penes beneficiariũ eſſe onus probãdi beneficium capere non poſſe penſionem, alias excuſari nõ poterit ab illius ſolutione. Moueor, quia Pontifex penſionem beneficio imponens, & beneficiarius ei conſentiens præſumuntur actum facere iuri conformem. Ergo præſumuntur eam penſionem imponere, quam beneficium attẽta iuris diſpoſitione capere poteſt. Ergo pro valore penſionis ſtat præſumptio. Ergo qui illã impugnare voluerit probare debet. Neque obſtat concedi penſionem ſub conditione, quod beneficium illam ſuſtinere poſſit, vt dicamus penſionarium obligatum eſſe probare illã beneficium poſſe ſuſtinere; quia eo ipſo, quo beneficiarius

Digitized by Google

rius conſentit, & ex eius voluntate litteræ fuerunt expeditæ, probatum habet penſionarius beneficium illam ſuſtinere poſſe, ne dicamus, à Pontifice actum vanum, & inutilem fieri. Non enim illa cõditio, dũmodo remaneant pro Rectore, ſuſpendit collationem penſionis, quouſque probetur à penſionario. Aliàs nullus penſionarius exigere poſſet penſionem, quouſq; probaret beneficium illam ſuſtinere poſſe, quod eſt contra communem ſtylum, & praxim, quæ à pũcto collationis ſupponit beneficium illam poſſe ſuſtinere, præcipuè accedente beneficiarij conſenſu.

§. V.

De forma imponendi penſionem in beneficio.

1 *De conſenſu beneficiarij penſio imponenda eſt.*
2 *Vacante beneficio conſtituendus eſt defenſor beneficij, qui loco beneficiarij penſioni conſentiat.*
3 *Requiritur patroni conſenſus.*
4 *An in impetratione penſionis ſit facienda mentio de beneficiis obtentis. Quid ſentiat Garcia.*
5 *Reſoluitur non eſſe neceſſario faciendam mentionem de beneficiis obtentis, benè tamen de penſionibus.*
6 *Si beneficio reſignato imponas penſionem credens liberum eſſe, inualida eſt penſionis impoſitio.*
7 *Quantitas penſionis non videtur neceſſario exprimẽda, excepto caſu quo in beneficio penſione grauato velles nouam penſionem imponere.*
8 *Sit ne iuſta illa clauſula, vt penſio ſoluatur habita, vel non habita beneficij poſſeſſione?*

1 EX ſolutione aliquarum difficultatum conſtabit, quæ requirantur pro forma in penſionis impoſitione.

Primò dubitatur de cõſenſu beneficiarij; an ſic requiratur pro forma? Reſpõdeo, requiri, eſſeq; inualidã penſionẽ, quoties de beneficiarij cõſenſu nõ cõſtat. Quia non præſumitur Põtifex velle pẽſionẽ imponere, aliter quam ipſe præſcripſit imponendã. Eſt autẽ à Põtifice præſcriptũ, vt nulla penſio imponatur, niſi de conſenſu illius beneficiarij, qui pẽſionẽ ſoluere debet, qui ſi fuerit in curia perſonaliter, præſtet conſenſũ, & ſolitũ iuramentũ; ſin minus per procuratorẽ ad id ſpecialiter conſtitutũ, vt habetur *in reg.* 41. *aliàs* 43. *Cancell.* Ergo abſq; huiuſmodi cõſenſu, vel illius expreſſa derogatione nulla eſt pẽſionis impoſitio. Ergo conſenſus beneficiati habetur pro forma: ſic Azor. 2. *p. inſt. moral. lib.* 8. *c.* 8. *quæſt.* 6.

Hinc fit, Epiſcopum, & legatum in iis caſibus, in quibus penſiones imponere poſſunt, nequaquam poſſe eas imponere abſque cõſenſu illius, qui ſoluere eas debet; quia non valent ſupradicto iuri Pontificio derogare; & tradit Gigas *de penſion. q.* 10. Azor. *loco allegat.* Cacial. *q.* 5. Garc. *de benefic.* 1. *p. c.* 5. *n.* 320.

2 Dubium tamen eſt; an ſi vacanti beneficio imponatur penſio, conſtituẽdus eſſet defenſor aliquis beneficij, qui in penſionem loco beneficiarij conſentiret? Negat Garc. *ſuprad. loco*, in penſione eccleſiaſtica, & admittit in profana. Mouetur; quia ſignare beneficij defenſorem eſt requiſitum pro alienatione rerum eccleſiæ, at reſeruatio penſionis eccleſiaſticæ, non eſt alienatio; eſt tamen reſeruatio penſionis profanæ. Ergo ſolũ pro reſeruatione penſionis profanæ conſtituendus eſt defenſor. Verũ mihi probabilius apparet conſtituendũ eſſe defenſorẽ beneficij, qui loco beneficiarij cõſentiat penſioni. Tũ quia pẽſio eſto nõ ſit propriè alienatio, eſt tamẽ quaſi alienatio, eiuſq; naturã imitatur. Tũ & præcipue, quia aliquis eſt obligandus ad pẽſionis ſolutionẽ, qui nõ poteſt eſſe alius, niſi qui fuerit beneficij defenſor, & fructuũ cuſtos. Ergo ex illius conſenſu penſio imponenda eſt, iuxta ſuprad. reg. Cancellar. Tum deniq; quia ſupradicta regula abſolutè habet, vt abſque cõſenſu illius, qui ſoluere debet penſionem, nullatenus litteræ penſionis expediantur. Ergo ſupponit ſemper debere adeſſe aliquem obligatum penſionem ſoluere, & ex illius conſenſu litteras expedire. Neque regula diſtinguit, an penſio imponatur in beneficio vacante, vel non vacante.

3 Secunda difficultas eſt de conſenſu patroni; an requiſitus ſit pro forma? Cui difficultati §. 2. ſatisfecimus, affirmatiuam partem ſequentes.

4 Tertia difficultas eſt; an in impetratione pẽſionis eccleſiaſt. ſit neceſſario facienda mentio de obtẽtis beneficiis, vel pẽſionibus? Garc. 1. *p. de benefic. c.* 5. *ãn.* 83. diſtinguit inter pẽſionẽ ex cauſa lucratiua, vel ex cauſa oneroſa: & affirmat ad impetrandã pẽſionẽ ex cauſa lucratiua, qualis eſt omnis illa quæ cõceditur extra cauſã reſignationis, quæque datur eo titulo, vt cõmodius quis ſuſtẽtari valeat, eſſe neceſſario faciẽdam mentionẽ de obtentis, ſecus vero in impetratione penſionis ex cauſa oneroſa; ſcilicet ex cauſa reſignationis. Priorem partẽ probat. Tũ quia penſio ex cauſa lucratiua loco beneficij ſuccedit, ſed ad impetrandũ beneficiũ eſt mentio facienda de obtẽtis, ergo ad impetrandã penſionẽ. Tum quia ſtylus curiæ eſt hanc eſſe mentionẽ faciendam. Secundam partẽ probat; quia penſio data ex cauſa reſignationis non obligatoriæ datur penſionario, ſed ne nimiũ diſpendiũ patiatur in reſignatione, ac proinde in illius impetratione non videtur mentio neceſſario facienda de aliis beneficiis obtẽtis; quia loco beneficij habiti, & quod habere poteſt ſuccedit. Verũ ſi penſionẽ impetras ex reſignatione beneficij, quod nullatenus retinere potes; eo quod ad aliud incõpatibile electus ſis, in talis penſionis impetratione neceſſario facere debes mentionem de beneficio reſignato, & de iure ad beneficium quod habes, vt ſic conſtet reſignationem illam non eſſe oneroſam, ſed lucratiuam; ſi quidem obligatus es beneficium dimittere obtento incompatibili: ſic Garc. *ſup.*

5 Cæterum aliter crederem diſtinguendum. Exiſtimarem namque in nulla penſionis impetratione eſſe neceſſario faciendam mentionem de beneficiis obtentis, benè tamen de aliis obtentis penſionibus. Quod nõ ſit neceſſario facienda mẽtio de beneficiis obtentis, aut iure ad illa mihi perſuadet, quia nullus text. hanc mentionem expoſtulat: ſolum enim in impetratione beneficij cauetur, mentionem eſſe faciendã cuiuſuis beneficij obtenti, *cap. ad audientiam. el* 2. *c. in noſtra. c. poſtulaſti. de reſcript.* Sed ſub beneficio non cõprehenditur penſio in iis quæ ſunt odioſa, & pœnalia. Ergo in impetratione penſionis non eſt facienda mentio de beneficiis. Et confirmo à ſimili. Plures, grauiſſimiq; doctores cẽſent in impetratione beneficij non eſſe opus facere mẽtionem de penſione, prout videre eſt in Gonzalez *gloſſ.* 5. § 5. *à n.* 16. Garcia *de benefic.* 1. *p. c.* 5. *n.* 75. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 33. *q.* 8. *& lib.* 8. *c.* 22. *q.* 14. Ergo neque in impetratione pẽſionis erit mentio facienda de beneficio. Adde, ſupradicta diſtinctio de penſione ex cauſa lucratiua, & oneroſa, vt pro impetratione penſionis lucratiuæ ſit mentio facienda obtentorum beneficiorum, ſecus pro impetratione penſionis oneroſæ, nullum in iure habet fundamentum. Ergo non eſt admittenda. Et quod dicitur de ſtylo curiæ non ſatis cõſtat; imo cõtrarium ex ipſis litteris pẽſionis colligitur cum ſæpe in fauorem pluriũ, qui beneficiis gaudent expediantur, quin in ipſis vlla mentio beneficiorũ reperiatur,

Digitized by Google

quæ ſi neceſſario facienda eſſet ibi exprimerentur.

Quod autem in impetratione penſionis fieri mentio debeat alterius penſionis obtentæ, ſi eam penſionarius habet, teſtatur Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 8. *c.*9.*q.* 3. eſſe communem ſententiam, adducitque Gigantem *de penſion.q.*29.Caſſador.*deciſ.*3.*de penſion.* Gambarum *de offic.leg.lib.*6.*n.*226.Mandoſ. *de ſignatur.grat.& inſtit. tit. de penſionib. verſ. ſuppoſuimus.& reg.* 33.*q.*6.*à n.*7.Garc. 1.*p.de benefic.c.*5.*n.*561.Flam. Pariſ.*lib.*6.*de reſignat.lib.*6.*q.*2. *à n.* 40. Probantque ſupradicti doctores efficaci ſatis ratione. Quia non præſumitur Pontifex velle duplici onere eccleſiam grauare, *c.mandatum c.litteris de reſcript. & c.duobus. eodem tit. in* 6. Quod à fortiori militat, ſi penſionem obtineas in beneficio alia penſione grauato, ſiue grauatum ſit in tui fauorem, ſiue in fauorem alterius; ſemper enim eſt facienda mentio antiquæ penſionis validæ, ne beneficium vltra vires grauetur. ſic Rota in vna Cremonen.penſ.23.Martij 1615.apud Farin. *in nouiſſ.deciſ.*666.

6 Sed quid ſi beneficio reſignato imponas penſionem, credens bona fide liberum eſſe, cum tamen grauatum ſit alia penſione, erit ne hæc ſecunda penſionis reſeruatio valida? Affirmant aliqui, ſi vtriuſque penſionis beneficium capax ſit. At mihi probabilius videtur penſionis reſeruationem inualidam eſſe; quia ſi ſciret Pontifex beneficium illud penſione grauatum eſſe, fortè non conſentiret penſioni denuo impoſitæ, præcipuè in tanta quantitate, vel ſaltem difficillimè conſentiret. Ergo præſumendum eſt ex errore præbere conſenſum; ac proinde eſſe nullam: ſic Gambarus *de offic. legat. lib. 6. dicto numer.* 126. Neque reprobat Azorius *ſupra quaſtion.* 3.

7 Vlterius inquires; an cum de penſione eſt facienda mentio, debeas eius valorem exprimere? Affirmat Garcia 1.*part.de benefic.cap.*5 *num.* 101. Mouetur; quia in reg. cancellar. de exprimendo valore beneficiorum dicitur exprimendum eſſe valorem aliorum quorumcunque beneficiorum. Sed ſub dictione generali cuiuſcunque beneficij penſio intelligitur. vt multis allegatis docet Sanchez *lib.*2.*in decal. c.*28.*n.*36.Mandoſ.*reg.*33.*q.*6.*num.* 2. 3. *&* 9. Gambarus *lib.*6.*à n.*350.Rebuff.*de pacific.poſſeſſ.num.* 132.*alias* 114. Item quia eadem ratio videtur eſſe de penſione, ac de beneficio; cum loco beneficij ſuccedat. Nihilominus probabilius exiſtimo, non eſſe opus quantitatem exprimere penſionis caſu quo in beneficio penſione grauato nouam penſionem velles conſtituere: ſic Gigas *de penſion.q.*67.*concl.*6 Rota *in vna Abulen.beneficij de Mobeltran.* 30. *Octobris* 1595. quam refert Garcia 11.*p.de benefic.c.*3.*n.* 299. Moueor; quia ſupradicta regula cancellariæ expreſsè loquitur de impetratione beneficiorum, ergo non eſt extendenda ad penſionis impetrationem. Tum quia illa regula exorbitat à iure cõmuni; ex vi cuius non eſt exprimendus beneficij valor, vt multis allegatis docet Menoch. *de arbitr.lib.*2. *caſu* 201. *n.* 78. Ergo non eſt extendenda, ſed potius limitãda. Tum quia ſi regula illa extẽderetur ad penſionem, in cuiuſcunque impetratione eſſet mentio facienda de penſione, & eius valore; ſicuti facienda eſt in impetratione cuiuſcunque beneficij; ſed ſupra conſtitutum eſt, & tenet Garcia in impetratione penſionis onerosæ non eſſe neceſſario faciendam mentionem de obtentis. Ergo ſignum eſt ſupradictam regulam non extendi ad penſiones. Neque obſtat ſub dictione quorumcunque beneficiorum aliquando venire pẽſiones; quia hoc eſt in materia fauorabili; nõ odioſa, & caſu quo aliunde non limitetur, vt in præſenti limitatur ex dictione *aliorum*, quæ ſimilia replicat, non diſſimilia, & impropria, quales ſunt penſiones comparatione beneficiorum, *ex leg. ſi fugitiui. iuncta gloſſa fin. ibi communiter approbata. Cod. de ſeruis fugitiuis*, & tradit Gigas *ſupra*. Dixi excepto caſu, quo in beneficio penſione grauato velles nouam penſionem conſtituere, quia tunc valor penſionis eſt exprimendus, ne contingat beneficium vltra vires grauari.

8 Quarta difficultas eſt; ſit ne iuſta illa clauſula in reſeruatione penſionis apponi ſolita, ſcilicet vt penſio ſoluatur habita vel non habita beneficij poſſeſſione?

Videtur non eſſe iuſta; quia penſio eſt ius ad fructus ex beneficio percipiendos, ſed beneficium, cuius quis poſſeſſionem non habet, non habet fructus. Ergo non poteſt eſſe in illo penſio. Et confirmo. Si obligaris ſoluere aliquas menſuras tritici colligendas ex aliquo prædio, dum abſque tua culpa nullum ex tali prædio fructum colligis, non teneris ex *leg. ſi debitor. ff. de contrahenda empt.* ſed beneficiarius obligatur ex fructibus beneficij penſionem ſoluere. Ergo dum abſque ſua culpa nullum fructum colligit, penſionem ſoluere non tenetur. Ergo. Item ſi beneficiarius obligatur ſoluere penſionem, quin poſſeſſionem apprehendat, obligatur ſoluere penſionem ob ſolum beneficij titulum. Ergo talis obligatio ſapit ſpeciem ſimoniæ.

Nihilominus dicendum eſt illam clauſulam licitam eſſe: ſic defendit Nauar. *c.* 1. *conſil. tit. de præbend. conſ.*51.*n.*4. Azor. 2.*p.inſtit. moral. lib.*8 *cap.*9. *quaſt.*1. Ratio eſt, quia eſto penſio in beneficij fructibus reſeruetur, obligationem tamen ſuſcipere potes illam ſoluendi; tametſi nullos fructus percipias, ſufficit quod habeas ius illos percipiendi, ſicuti potes obligari ſoluere penſionem illis annis, in quibus nullos fructus colligeres: quia cum hæc obligatio ſponte ſuſcepta ſit, non debet tibi durum, & difficile eſſe ei ſatisfacere. Hinc ſoluitur ratio dubitandi. Ad confirmationem dico obligatum ſoluere menſuras tritici colligendas ex prædio, excuſari ab obligatione, dum nihil collegit: at non excuſaretur, ſi obligatus eſſet ſoluere, ſiue eas collegerit, ſiue non; ſic in penſione dicendum eſt te non eſſe obligatum ſoluere abſolutè in illis fructibus ex beneficio perceptis, quando per te non ſtat, quominus illos percipias, excipe niſi liberè te ad id volueris obligare. Ad ſecundam confirmationem nego eſſe ſimoniam, cum ex conſenſu Pontificis hæc obligatio ſuſcipiatur.

§. VI.

De obligatione beneficiarij ſoluendi penſionem, & poteſtate penſionarij illam exigendi.

1 *Beneficiarius obligatus eſt ſub graui culpa penſionem ſoluere.*

2 *Beneficio vacante tenetur Eccleſia fructus percipiens penſionem ſoluere.*

3 *An ſuccedens in beneficio penſione grauato teneatur ſoluere penſionem decurſam tempore anteceſſoris? Proponitur dubitandi ratio.*

4 *Reſoluitur prius conueniendum eſſe heredem beneficiarij, poſtea ſucceſſorem in beneficio.*

5 *Si fructus diminuantur notabiliter, an ſoluenda integrè penſio ſit.*

6 *Teneris penſionem ſoluere tua præbenda impoſitam, ſi præbendam dimittis, & nouam obtines.*

7 Si

Digitized by Google

7 *Si beneficio vacante impoſitâ ſit penſio ad tui fauorem quod beneficium fuit Petro conceſſum, & ob eius inhabilitatem non habuit effectum, & tandem Ioanni acquiſitum eſt, tenetur Ioannes tibi penſionem ſoluere.*

8 *In loco beneficij penſio ſoluendà eſt.*

9 *Poſſit ne exigi penſio ante litterarum expeditionem.*

10 *Quid dicendum in illa quæſtione, an penſio impoſita beneficio à Titio poſſeſſo, quo Titio durante litteras non expediſti, poſſis decurſam penſionem à Caio, cui eſt beneficium conceſſum, exigere? Negatiue reſpondetur.*

11 *Si à Caio beneficiario penſionem trium annorum ſequentium anticipatis ſolutionibus receperis, & penſionem tranſtuleris in Titium; poteſt ne Titius à Caio beneficiario penſionis ſolutionem exigere? Probabilius eſt poſſe.*

12 *Penſionarius agere poteſt hypothecaria actione aduerſus quemcunque poſſeſſorem fructuum beneficij grauati.*

13 *Poſſit ne penſionarius aduerſus beneficiatum negantem penſionem agere iudicio de ſpolio, ſeu poſſeſſorio.*

14 *Quid de poſſeſſione debita alicui eccleſiæ, & ſoluta tuo anteceſſori, an inquam poſſis agere iudicio poſſeſſorio, vt tibi ſoluatur.*

15 *Agens iudicio poſſeſſorio obligatus eſt oſtendere titulum, & reſeruationem. Et apponitur quædam limitatio.*

16 *In exigenda penſione quem modum penſionarius ſeruare debeat.*

1 NOn eſt dubiũ obligatum eſſe ſub graui culpa beneficiariũ, in cuius beneficio pẽſio eſt impoſita, eam ſoluere. Tum quia penſio eſt portio extracta à beneficio penſionario applicata. Tum quia in litteris penſionis ſub grauiſſima pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & priuationis beneficij præcipitur eius ſolutio. Quod nõ ſolum verum eſt de beneficiario primo conſentiente penſioni; ſed de quocunque illius ſucceſſore; quia penſio eſt onus reale fructibus beneficij annexum, ac proinde accipiens beneficium penſione grauatum, obligatur illud onus ſuſtinere: ſic Gigas *de penſion.q.*43. Azor.2.*p.inſtit.mor.lib.*8.*c.*8.*q.* 13. Garcia 1.*p.de benefic.cap.*5 *num.*178. *&* 190.

2 Hinc fit, beneficio vacante teneri eccleſiam percipientem fructus penſionem ſoluere ob rationem dictam; quia eſt onus reale fructibus beneficij annexum, & tradit Gigas *de penſionib. q.* 65. Gutierr. *canon.quæſt.c.*1.*n.*116.*& n.*123. Garcia 1.*p. cap.* 5. *n.* 188. Azor.2.*p.inſtit.moral.lib.*8.*c.*12.*q.*10. Quocirca, ſi diuturna ſit vacatio, dandus eſt œconomus, qui conueniri poſſit à penſionario, quique penſionem ſoluere debet: ſic Gigas, Gutierrez & Azor. *ſupra.* Item ſequeſtrato beneficio penſio ſoluenda eſt à ſequeſtro: ſic Garc. *n.*176. cum Gigante *q.*72. Secũdo fit deciſio illius grauis quæſtionis, an penſio conſtituta in canonicatu conſiſtente in diſtributionibus quotidianis, quæ intereſſentibus conceduntur, ſoluenda ſit à capitulo tempore vacationis? Et dicendum eſt ſoluendam eſſe, prout latius dixi *tract. de horis canonicis. diſp. vlt.*

3 Dubium tamen eſt primo, an ſuccedens in beneficio penſione grauato teneatur ſoluere penſionẽ decurſam tempore anteceſſoris inſolutam? Ratio dubitandi eſt; quia ſucceſſor in beneficio nullos fructus percipit illius temporis, neque habet beneficium ab anteceſſore, ſed à Põtifice, cur ergo obligandus eſt penſionem ſoluere? Penſio enim fructibus perceptis illo tempore erat annexa; eáq; de cauſa beneficiarius, illos percipiens conueniri poterat. Ergo non ſucceſſor in beneficio, & ita tenet Cacialup. *de penſion.q.*11. Gambarus *de offic.leg.lib.*6.*q.* 11. *à num.*441.

4 Cæterum in hac re dicendum primo eſt, ſi beneficiarius, vel eius hæres conueniri poſſunt pro pẽſionis decurſę ſolutione, eſſe conueniendos, antequã ſucceſſor in beneficio conueniatur. Quia ipſi ſunt directè obligati, maximè ſi fructus aliquos beneficij retineant; quia tunc hypothecaria actione cõueniri poſſunt. Neque æquum eſt ante horum excuſſionẽ ad ſucceſſorem decurrere, qui nullos fructus beneficij percepit, & ſolum videtur obligatus ad ſolutionem in ſubſidium: ſic pluribus deciſionibus Rotæ comprobat Garc. 1.*p.de benef.c.*5.*n.*199. eſto plures doctores relati ab eodẽ *n.*191. dixerint liberum eſſe penſionario contra hęredem, vel ſucceſſorẽ beneficij procedere, & ſatius eſſe contra ſucceſſorẽ agere; quia aduerſus ipſum executiue procedere poteſt; cũ tamen aduerſus hæredẽ non poſſit, niſi via ordinaria.

Secundo dico facta excuſſione beneficiarij, vel hæredis poſſe penſionarium pro ſolutione penſionis ad ſucceſſorem beneficij recurrere. Tum quia non eſt æquum priuari penſionarium iure ſibi debito. Tum quia ſucceſſor in beneficio ſuſcipit onus beneficio annexum, & conſequenter ſuſcipit obligationem penſionis ſoluendæ. Neque valet dicere penſionem eſſe onus beneficij non vtcunque, ſed pro illis fructibus, qui tempore decurſæ penſionis fuerunt percepti. Quia penſio non annectitur determinatè his, vel illis fructibus, ſed quibuſcunque fructibus beneficij, dum non eſt ſoluta. Quod conſtat in beneficiario conſumente vno anno fructus beneficij integros, & penſionem non ſoluente, quia ex fructibus aliorum annorum ſoluere debet, quique fructus loco fructuum illius anni ſubrogantur. Sic in præſenti dicendum eſt, fructus beneficij collectos tempore anteceſſoris obligatos eſſe penſionis ſolutioni: at quia non extant, ſubrogantur in eorum loco fructus reliquorum annorũ ex eodẽ beneficio percepti: ſic Gigas *de penſion.q* 39. Azor.2.*p.inſt.mor. lib.*8.*c.*8.*q.*14. Garc.1.*p.de benefic.c.*5.*à n.*191.*& ſeqq.* quæ omnia optimè confirmantur *deciſ.*352. *in nouis apud Farinac.*

5 Secundò dubitabis, an ſi nullos fructus, vel non niſi diminutos collegeris caſu aliquo fortuito, bello ſcilicet, inundatione aquarum, aut ſterilitate agrorũ, tenearis penſionem ſoluere, vel poſſis illã diminuere pro diminutione fructuũ, vel inſolutam relinquere? Azor.2.*p.inſt.mor.lib.*8.*c.*13.*q.*3. cum Gigante *q.*62. *n.*10. *de penſionib.* negat te poſſe negare penſionem, vel illam diminuere; quia penſio non eſt annexa determinatè fructibus beneficij cuiuſlibet anni; alias neque ſucceſſor beneficij obligabitur ſoluere penſiones decurſas tempore anteceſſoris, neque beneficiarius, qui iuxta conſuetudinem aliquarum eccleſiarum nullos fructus percipit primo anno, teneretur penſionem ſoluere, quod eſt contra communem ſtylum. Ergo quod vno, vel altero anno fructus non colligantur, non te excuſare poteſt à ſolutione, ſi reliquis annis colligis ſufficientes fructus. Adde multiplicatis fructibus non augetur penſio, ergo neque ipſis diminutis debet diminui.

Dicendum tamen eſt, ſi fructus non ſint ita diminuti, quin in beneficio parochiali tibi remaneant cẽtum ſoluta penſione & in aliis beneficiis quantitas, quæ iuxta litteras Pontificias remanere debet, te excuſari non poſſe à ſolutione penſionis; quia illa diminutio non obſtat penſionis impoſitioni. At ſi fructus ita diminuantur, vt nulli, vel in quantitate minori

Digitized by Google

quam ex iure debetur, remaneant ſoluta penſione, credo te poſſe diminuere penſionem pro quantitate tibi debita diminuta, vel inſolutam relinquere. Tum quia ſub illa conditione conſtituta cenſetur penſio. Tum quia annua penſio eſt onus reale annexum fructibus annuis, & pereunte principali, perire debet acceſſorium in quo fundatur. Secus vero eſt, cum fructus colliguntur, tunc inquam eccleſia manet obligata ad ſolutionem penſionis, cui obligationi ſi beneficiarius ſic fructus conſumens non ſatisfacit, ſucceſſor in beneficio ſatisfacere tenetur.

Credo tamen authoritate ordinarij hanc diminutionem pẽſionis, vel illius negationem fieri debere, & non authoritate propria; quia non eſt ita certum, & apud doctores conſtans collectione fructuũ aliorum annorum nõ computari huius anni diminutionem, & conſequenter non eſt certum beneficiatum excuſatum eſſe à ſolutione integra penſionis. Ergo in caſu dubio non debet propria authoritate duci, & penſionarium iure certo acquiſito priuare.

6 Tertio dubitabis, tenearis ne ſoluere penſionem tuæ præbendæ impoſitam, ſi illam dimittis, & nouã obtines, vt contingit in pluribus eccleſiis, in quibus datur optio præbendæ pinguioris? Cui dubitationi optimè reſpondet Gigas *de penſionib. q. 93. n. 3. & 4.* & ex illo Azor. *2. p. inſt. mor. lib. 8. c. 13. q. 4.* ſub hac diſtinctione, ſi præbendæ talis Eccleſiæ diſtinctę ſunt; eo quod quilibet ſuos fructus, & prouẽtus proprios, & determinatos habeat, neque cum aliis communicet, dimiſſa prębenda onerata, & liberam obtinens, à penſionis ſolutione excuſaris. At ſi prębendę non sũt diſtinctæ, neq; diſtinctos habẽt fructus, ſed fructibus collectis à capitulo fit diuiſio ſingulis præbẽdatis ſuã portionẽ aſſignans maiorem, vel minorem, iuxta præbendarum quantitatem, tunc non cenſeris excuſatus à ſolutione penſionis, quia penſio impoſita eſt ſuper fructus à te perceptos.

7 Quartò dubitabis, ſi beneficio vacanti impoſita fuit penſio ad tui fauorem, & Petro beneficiũ conceſſum fuit, cuius conceſſio ob eius inhabilitatẽ non habuit effectũ, ſed Ioannes beneficiũ tanquam vacãs per obitũ impetrauit, tenetur ne Ioannes tibi ſoluere penſionẽ? Videtur non teneri; quia ipſe non conſenſit penſioni, & conſenſus anteceſſoris illi nocere non poteſt, vt pote ab inhabili præſtitus. Nihilominus dicendum eſt eſſe obligatum Ioannem ſoluere tibi penſionem, ac ſi beneficium ritè fuiſſet Petro collatum, & ipſe legitimè conſenſiſſet. Quia hæc penſionis reſeruatio non dependet ex valore collationis, ſed ex voluntate Pontificis intendentis tibi penſionem concedere illud beneficium à quocunque poſſideatur, ſic tradit Gonzalez *de regul. menſ. gloſſ. 5. § 9. n. 60.* Garc. *de beneſic. 1. p. cap. 5. num. 513.*

8 Quintò dubitabis, quo in loco beneficiarius ſoluere penſionem debeat? Reſpondeo debere ſoluere in loco beneficij, niſi aliud in reſeruatione penſionis expreſſum ſit. Quia eſt onus beneficij, & illius fructibus annexum: ſic Gambara *de officio legat. lib. 6. à n. 612.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 94. à n. 60.* Garc. pluribus deciſionibus comprobãs, *1. p. c. 5. à n. 233.* Quocirca ſi penſionarius, aut eius procurator non eſt in loco ſolutioni deſtinato, debens penſionem non eſt in mora, debet tamen facere proclama, vt ſi conſtet non reperiri ibi penſionarium, neque eius procuratorem, etſi in forma cameræ fuit obligatus, & cum clauſula, ſine retardatione, debet facere depoſitum; aliàs non ſatisfacit: ſic Garc. *ſup. n. 234. & 235.*

9 Quoad poteſtatem exigendi penſionem, quam penſionarius habet, occurrit dubitatio, poſſit ne penſionarius eam exigere ante litteras expeditas? Cui dubitationi reſpondent doctores allegandi in foro conſcientiæ poſſe exigi & ſolui durante primo ſemeſtri, quia gratia penſionis firma eſt, verbo tantum conceſſa, tametſi litteræ non expediantur. ſic Gigas *de penſionib. q. 34. n. 6. fine. & ſeq.* Ludouic. Gomez *reg. de non iudicando iuxta formam ſupplicat. q. 14. verſ. breuiter.* Mandoſ. *reg. 27. cancell. q. 7. n. 4.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſor. q. 137. concl. 21. & praxi beneſic. in ſignatur. gratia. 3. p. n. 11.* Th. Sanch. *lib. 8. de matr. diſp. 29. n. 5.* Dixi *durante primo ſemeſtri*; nam illo tranſacto nõ licet penſionẽ recipi, nec ſolui litteris non expeditis. Quia Pius V. id ſub excõmunicatione reſeruata prohibuit, vt relato Cord. *ſum. q. 166.* Man. *2. t. ſum. c. 21. n. 9.* Vega *2. t. ſum. c. 65. in vlt. caſu* docet Sanch. *ſupra.* Ego vero exiſtimo neque etiam primo ſemeſtri exigi, neque ſolui penſionem poſſe ob clauſulam, quæ in ſupplicatione penſionum apponi mandatur à tẽpore Greg. XIII. *vt ſcilicet vigore litterarum deſuper expeditarum, &c. nec alias perſoluenda.* Quæ clauſula apponitur tum in fauorem partis. Tum & præcipuè, ne defraudentur officiales cancellariæ. Tempore vero Sixti V. id mandatum erat ſub pœna nullitatis penſionis, vt teſtatur Saluſtius Tiber. *in pract. auditoris cameræ lib. 3. c. 4.* Clemens autem VIII. addit, vt infra nouem menſes proximos expediantur litteræ, alias præſens reſeruatio nulla ſit. Ex quibus manifeſtè conſtat neque penſionem exigi, neque ſolui poſſe litteris non expeditis, & obligationem eſſe expediendi litteras infra nouem menſes à die ſupplicationis, aliàs nulla erit reſeruatio. ſic Garc. *4. part. de beneſic. cap. 2. num. 44.*

10 Hinc fit deciſio illius quæſtionis, an ſi tibi reſeruata fuit penſio ſuper beneficio, quod Titius poſſidebat, neque litteras expedire curaſti duobus annis ſequentibus, quo tẽpore Titius mortuus eſt, & beneficium Caio fuit conceſſum, & tu litteras expediſti, an inquam tunc à Caio exigere poſſis penſiones decurſas tẽpore Titij? Affirmat Gigas *q. 40.* quem ſequitur Azor. *lib. 8. c. 13. q. 10.* quia à puncto conceſſionis eſt grauatum illud beneficium, & cum Caius illud accipiat, cum illo onere accipere debet. Cæterum tenendum eſt nullo modo poſſe penſionem illorum annorũ decurſam exigere à Caio. Quia neq; à Titio eam penſionẽ exigere poteras ſub excõmunicationis pœna iuxta prædictam bullam Pij V. ergo neque à ſucceſſore. Neque obſtat gratiam eſſe validam, ſi illa vti impediris. Adde gratiam eſſe factam nullam ipſo iure, ſi quidem infra nouem menſes à die ſupplicationis litteras non expediſti ob clauſulam à tempore Clem. VIII. apponi ſolitam.

11 Reſtant tamen aliquot difficultates examinãdę. Prima, an ſi à Caio beneficiario anticipatis ſolutionibus penſionem trium ſequentium annorũ receperis, & penſionẽ in Titium transferas ex poteſtate Põtificia, quã habes transferendi, poſſit ne Titius à Caio beneficiario penſionis ſolutionem exigere? Negare videtur Gigas *q. 88. n. 5.* Mouetur; quia tu nullũ aliud ius trãſtuliſti in Titium, niſi quod poſſidebas: ſubrogatur enim loco tui; at tu ob anticipatas ſolutiones poteſtate carebas exigendi penſionẽ à beneficiario illis annis ſequentibus. Ergo Titius hac carere debet poteſtate: ſubrogatus enim naturam, & cõditionem ſortitur eius, in cuius locum ſubrogatur. *leg. filiæ ſuæ. §. Titia. ff. de condition. & demonſtr. §. fuerat, inſtit. de actionib.* & aliis exornat Gonzal. *gloſſ. 5. §. 9. n. 99.* Itẽ beneficiarius ſolutione pẽſionis anticipata liberatus eſt ab obligatione ſoluendi, ergo ob nouũ pẽſionarium illam contrahere non poteſt. Nihilominus credo probabilius nouum pẽſionariũ exigere poſſe à beneficiario penſionem, ac ſi tibi non ſoluiſſet: ſic

expreſsè

expreſsè Azor. 2. p. inſtit. moral. lib. 8. c. 13 q. 5. Ratio eſt; quia tu non transfers in Titium penſionem quam habes, ſed tua penſione extincta nouam Titius obtinet ſimilem prorſus ei, quam tu obtinebas. Non enim in penſionibus datur vacatio, ſed extinctio. Ergo ſolutio tibi facta non poteſt beneficiarium releuare ab onere ſoluendi Titio ſuam penſionem; ſibi enim imputare debet, quod anticipatè ſoluerit. Et confirmari poteſt exemplo prælati locantis fructus alicuius prædij, & recipientis penſionem anticipatam aliquorum annorum, qui ſi interim moriatur, non releuatur locatarius à ſoluenda penſione ſucceſſori, tametſi iam anteceſſori ſoluiſſet.

12 Secunda difficultas eſt, an penſionarius agere poſſit hypothecaria actione, ſiue aduerſus beneficiarium, ſiue aduerſus hæredem. Negat Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 338. cuius initium eſt. *Quia exemptiones. volum.* 1. Felin. *c. ad audientiam. 2. de reſcript.* Mouētur, quia non videntur fructus beneficij tacita hypotheca obligati penſionario. Tum quia penſio ſæpè conſtituitur non in alimentum penſionarij, ſed in remunerationē ob ſeruitia eccleſię facta, vel ob reſignationē beneficij poſſeſſi, aut iuris ad illud. Tum quia penſio eſt portio ſeparata à beneficij fructibus. Ergo fructus beneficij nō poſſunt ſolutioni pēſionis hypothecari. Cæterum verius eſt poſſe penſionarium agere hypothecaria actione ad ſolutionem penſionis aduerſus quemcunque poſſeſſorem fructuum beneficij grauati: ſic docuit Gigas *de penſionib. q. 51. à num.* 17. Azor. 2 *p. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 1. Ludouic. Rom. *conſ.* 338. quod incipit *in caſu propoſiti thematis.* Ratio eſt, quia penſio imponitur ſuper beneficij fructus, ita vt ex fructibus beneficij ſoluēda ſit. At quoties certæ rei onus imponitur illa res cenſetur tacita hypotheca obligata pro illo onere, iuxta *leg. codicillis. §. inſtituto ff. de legat.* 2. & notauit Bart. *in leg. Lucius. ff. de aliment. & cibar. legat. & leg. fundum ff. de legat.* 2. Neque obſtat penſionem non eſſe alimentum, quominus fructus beneficij eius ſolutioni non hypothecentur: ſufficit enim quod ſuper ipſos fuerit cōſtituta. Neq; valet dicere, quod ſit portio à beneficij fructibus detracta: quia eſto ab ipſis ſeparata ſit, eſt tamen ex illis ſoluenda. Dicitur autem ſeparata; quia alteri à beneficiario ſeparatur, & applicatur.

13 Tertio difficultas eſt; poſſis ne penſionarius, cui ſolutio penſionis denegatur, agere aduerſus beneficiatum iudicio de ſpolio, ſeu poſſeſſorio. Et quidē ſi per plures annos penſionem recepit à beneficiario modò negante, non eſt dubium agere poſſe; quia acquiſita poſſeſſione priuatur. At ſi ſemel tantum acceperit, negant plures. Probabilius credo agere poſſe iudicio de ſpolio. Vnus enim actus ſufficit in hac parte ad poſſeſſionem inducendam: ſic Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 113. *à num.* 20. Garcia, pluribus deciſionibus comprobās, 1. *p. de benefic. c.* 5. *n.* 450. Quod verum habet, tametſi ſolutio metu cēſurarum facta ſit, niſi fuerit cum proteſtatione: ſic Gratian. & Garcia *ſupra.* Adde; aduerſus ſucceſſorem in beneficio negantem penſionem, poteſt penſionarius agere eodem iudicio, ſi anteceſſor ſoluerit; quia ex variatione perſonarum ſuccedentium in beneficio non mutatur ius penſionarij habentis poſſeſſionem exigendi ex fructibus illius beneficij annuam penſionem; quia fundatur in titulo penſionis, & ſolutione illius facta. Vnde variatio beneficiatorum eſt per accidens: ſic Gigas *queſt. 7. de penſionib. n.* 10. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 8. c.* 13. *queſt. 2. in fine.* cum Gloſſa *in cap. gratioſè. de reſcript. in 6.*

14 Quarta difficultas eſt, an penſione debita alicui eccleſię, & ſoluta tuo anteceſſori poſſis agere iudicio poſſeſſorio, vt tibi ſuccedenti in beneficio ſoluatur? Ratio dubij eſt; quia nunquam fuiſti in poſſeſſione. Reſpondeo te poſſe agere; quia tu non agis nomine proprio, ſed nomine tuæ eccleſiæ, quæ ob ſolutiones factas anteceſſori eſt in poſſeſſione exigendi illam penſionem: ſic Rota *deciſ. 4. in nouiſ. de reſtit. ſpoliat.* quæ incipit *Poſſeſſor beneficij.* Gigas *q. 47. n. 9.* Azor. *queſt. 2. circa finem.*

15 Quinta difficultas eſt, an agēs iudicio poſſeſſorio obligatus ſis oſtendere titulū penſionis, & gratiā factam verificare? Alij affirmant, alij negant, quorū opiniones cōciliant Gigas *q. 47. de penſion. n. 4.* Azor. 2. *p. inſt. moral. lib. 8. cap. 13. q. 2.* dicentes nō eſſe obligatum oſtēdere titulum, ſi per multos annos poſſederit, quia diuturna poſſeſſio titulum præſumere facit. Secus vero ſi per modicum tempus: quia recēs poſſeſſio, & per modicum tempus non inducit tituli præſumptionē. Hęc doctrina veriſſima eſt quoad titulū, & reſeruationem penſionis: quia hic titulus nō præſumitur; niſi ex quadragenali, vel tricennali, vel ſaltem decennali poſſeſſione, quia ſtat in contrarium præſumptio iuris, vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur. Quapropter ſiue penſionarius agat iudicio poſſeſſorio, ſiue petitorio, quomodocunque procedat, tametſi in poſſeſſione exigendi penſionem ſit, debet oſtendere titulum, & reſeruationem penſionis; aliàs erit repellendus: Garcia 1. *p. c. 5. num. 478. & 482.* At verificare huiuſmodi titulum, & reſeruationem credo probabilius non eſſe neceſſarium, quando ſolum agit iudicio poſſeſſorio ad ſolutionem penſionis: ſic pluries iudicauit Rota, prout refert, & ſequitur Garc. 1. *p. de benefic. cap. 5. num 454. & 461.* Ratio eſt, quia probata per penſionarium penſionis poſſeſſione cum titulo, habet ſuam intentionem fundatam grauādi beneficiarium. Adde; cum quis agit iudicio poſſeſſorio, ſolum prætendit manutentionem in poſſeſſione, ad quam prætenſionem obtinendam ius habet ex vi poſſeſſionis obtentæ cum titulo. Ergo priuari illo non poteſt, dum ab aduerſariis non probatur nullum habuiſſe ius poſſidendi: verum ſi penſionarius non iudicio poſſeſſorio, ſed petitorio agat pro ſolutione penſionis, & titularis obiiciat penſionem nullam eſſe ob incapacitatem penſionarij, vel beneficij ob incapacitatem illius, quia penſio medietatem fructuum excedit, vel centum rectori non remanent libera contra conditionem in litteris expreſſam. In his ergo caſibus dicendum eſt, obligatum eſſe penſionarium verificare narratiuam conditionū ad ipſum pertinentium, tametſi in poſſeſſione ſit exigendi penſionē, vt multis allegatis docet Garcia 1. *p. de benefic. c. 5. n.* 479. quia illa quaſi poſſeſſio, ſi non ſit tricēnalis, vel quadragenalis non probat veritatem illarum conditionum, ſed ſolum facit illas veras præſumere; præſumptio autē non ſufficit ad grauamen beneficio imponēdū. At ſi conditiones potius ſe tenent ex parte beneficij, quales ſunt quod penſio medietatem fructuum non excedat, quod rectori centum libera remaneāt, & aliæ ſimiles. ſi beneficiarius penſioni conſenſit, credo probabilius penes ipſum, & non penes pēſionarium obligationem eſſe probationis in contrariū. Quia penſionarius conſentiens penſioni præſumitur valorē beneficij cognouiſſe, & ſibi imputare debet onus cum conſenſerit. Adde ex defectu taliū conditionum potius ad reductionem, quam ad nullitatem penſionis agendum eſt. Ergo penſionario non poteſt onus probandi incumbere. Secus vero dicerem in beneficiario non conſentiente, vel in ſucceſſore beneficij ante ſolutionem, qui in iudicio petitorio cōdemnari non poteſt ad ſolutionem penſionis, quo-

uſque penſionarius conditiones requiſitas in reſeruatione probet.

Supradicta intelligenda ſunt de reſeruatione pēſionis ad inſtantiam penſionarij, vel iuxta illius narrationem, ſecus ſi ex motu proprio fuerit reſeruata, quia tunc non competit penſionario verificare narratiuam, cum pro ſe habeat volūtatem principis pēſionem imponentis: ſic pluribus firmat Garc. 1.*p.de benefic.c.5.n.*491. Quapropter vt ab huius penſionis ſolutione ſe eximat beneficiarius, probare debet cauſam nullitatis.

16 In exigenda penſione ſibi debita hunc modū ſeruare debet pēſionarius. Inprimis eligere debet iudicem executorē iuxta executoriales ſibi datas. Qui iudex neceſſario debet eſſe canonicus cathedralis Eccleſiæ, vel in dignitate eccleſiaſtica conſtitutus. *c. ſtatutum de reſcript.in 6.* quia habet cognitionē cauſæ, eſto executiue procedat; coram hoc iudice præſentare debet litteras gratioſas penſionis, & executorias, vt ipſi conſtet, qua ratione procedere poſſit; quibus ſic præſentatis concedit executor mandatū contra poſſeſſorem beneficij, vt intra terminum, qui ſibi benè viſus fuerit, ſoluat penſionē decurſam, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, aliiſq; pœnis, &c. Quo mādato intimato beneficiario in propria perſona, vel eius procuratori, aut ſi id fieri non poſſit; quia ſe malitioſè occultat, publicato ad domum eius, vel in loco publico, vbi ad eius notitiā deuenire poſſit. Si intra terminū ſignatum non cōparet ſoluturus, publicādus eſt excōmunicatus, & in expenſis condemnandus, quarū taxā ſibi iudex executor reſeruat. Neque neceſſariū eſt ad hanc publicationem, quod penſionarius iuſtificet gratiam penſionis; ſufficit ſi probet eſſe in quaſi poſſeſſione illam exigendi. Quod ſi titularis intra terminum cōpareat, & opponat cauſam legitimam, excuſantem à ſolutione, quæ poſſit incontinenti probari, nempe ſolutionem penſionis, remiſſionem ipſius, vel authoritate Pontificis redemptionem, illius extinctionem per matrimonium, vel profeſſionem, penſionarij inhabilitatem, concedendus eſt terminus breuis 10. vel 15. dierum arbitrio iudicis, vt cauſam allegatam probet: quod ſi probauerit plenè, ſuſpenditur executio, ſin minus, executio fit, aliiſque iuris remediis ad ſoluendum compellitur; neque obinde negatur titulari actio, vt in iudicio petitorio cauſam ſequatur. A mandato autem executiuo huius iudicis non datur appellatio ſuſpenſiua; quia executiuè procedit. Excipe, niſi modum excederet, qui in appellatione exprimeretur.

Nunquam tamen poteſt hic executor ante ſententiam datam pro ſolutione penſionis ſequeſtrum in fructibus beneficij ponere; quia ſequeſtrum eſt odioſum, & à lege prohibitum *leg.*1.*Cod.de prohibita ſequeſtrat.* & ante cōdemnationem beneficiarij, eiuſque cauſæ examinationem nō eſt iuſtum illa eū pœna afficere, illóque medio odioſo, & à lege prohibito vti. At pronunciata ſententia, & condemnato beneficiario ad penſionis ſolutionem, poterit executor ſequeſtrum ponere in beneficij fructibus, vt ex illis fiat pēnſionario ſatisfactio; quia in hoc ſequeſtro nō grauatur beneficiarius, cum in eius voluntate ſit cōſtitutum tollere ſequeſtrū ſatisfaciendo pēſionario.

At ſi penſionarius non per ſe, ſed per procuratorem agit ad ſolutionem penſionis, procurator vltra oſtentionem tituli penſionis verificare mandatum debet, & probare penſionarium viuere tempore decurſæ penſionis, cuius ſolutionē petit; quia ſine mādato procurator eſſe non poteſt, neq; penſionē exigere niſi pro vita penſionarij. Quod ſi beneficiarius opponat expiraſſe mandatum; quia penſionarius iā è vita diſceſſit, probare debet; quia procurator ſuā intentionem habet fundatam; ſi quidē validū eius mādatum admittitur. Secus vero ſi beneficiarius opponeret falſū eſſe mandatum, vel penſionarium è vita deceſſiſſe tempore decurſę pēſionis ſibi petitæ, quia tunc competit procuratori & verificare mandatum, & probare penſionarium illo tempore vixiſſe, quæ omnia latius proſequitur Garcia 1.*p.de benefic.c.5.à num.*350.*vſque in finem.*

§. VII.

Sub qua pœna teneatur beneficiarius penſionem ſoluere.

1 *Duplici pœna obligatur, & an hæ incurrantur eo ipſo quo penſionem non ſoluit. Proponitur dubitandi ratio. Reſoluitur non incurrere, quouſque penſionarius declaret ſuam voluntatem.*

2 *Qualiter hæc declaratio facienda eſt.*

3 *An poſſit fieri ante executionem realem. Reſoluitur poſſe.*

4 *An ſi cedas bonis, excuſeris pœnis non ſoluentibus impoſitis. Sub diſtinctione reſpondetur.*

5 *Qualiter intelligatur priuatio beneficij, & poteſtas in penſionario regrediendi ad illud.*

1 Dvplici pœna cogitur beneficiarius ad penſionis ſolutionem termino præfixo. Prima excōmunicatio ipſo facto incurrenda. Secunda priuatio beneficij, & cum poteſtate conceſſa penſionario regrediendi, vel accedendi ad ipſum. Difficultas eſt, an hæ pœnæ incurrantur à beneficiario eo ipſo quò penſionem nō ſoluit termino ſolutioni pręfixo? Et ratio difficultatis eſt; quia in litteris penſionis ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda obligaris; inquit enim Pontifex, *volentes, & eadem authoritate ſtatuentes, quod ille, vel quicunq; alius ſucceſſor, qui in dictis feſtiuitatibus,* (ſcilicet natalis Chriſti Domini, & natalis S. Ioannis) *vel ſaltem intra* 30. *horas, illarum ſingulas immediatè ſequentes penſionem prædictam per eum tunc debitam non perſoluerit cum effectu lapſis diebus eiſdem, ſententiam excommunicationis incurrat.* Ergo tranſacto termino abſque vlla alia declaratione excommunicationem contrahis: ſic affirmat Azor. 1.*p. inſtit.mor. lib.*8.*cap.*9 *quæſt.*5.

At omnino tenendum eſt, te non incurrere, quouſque penſionarius declaret ſe ita velle: cum enim in eius fauorem lata ſit excommunicatio, & beneficij priuatio, eius voluntati attemperatur, & dum talis voluntas non declaratur, cenſetur eſſe permiſſiua dilationis ex recepto ſtylo, & conſuetudine: ſic Nauar. *in ſum.cap.*23. *num.*103. Caſſiador. *deciſ.*234. *de locato.& deciſ.*2.*de penſion.circa finem.* Flamin. Pariſ. *lib.*3.*quæſt.*3.*& lib.*6. *quæſt.*2.*num.*139. *& quæſt.* 3. *à num.*22. Filiarc. *de offic.Sacerdot.* 1.*part. lib.* 3. *cap.* 7. Garcia 1.*part.de benefic.c.*5.*n.*581. Suar. *t.*5.*de cenſur. diſp.*20.*ſect.*2.*num.*10. Tolet. *in ſum.lib.*1. *cap.* 9. *verſ hoc tamen in edit.Roman.* Mandoſ. *de ſignatur.grat. tit.de penſionib.verſ.clauſula excommunicationis.* Gonzalez *gloſſ.*56.*num.*54.

2 Hæc autem declaratio voluntatis penſionarij intendentis, vt excommunicatione ligeris ob non ſolutam penſionem, debet eſſe iuridica, & tibi ſolemni notificatione facta, atque adeo à iudice procedente; quia ita ſeruat ſtylus; ſic tradit Caſſiador, Nauarr, Suarez, & Garcia *ſupra.* Neque ſufficit fieri per procuratorem abſque ſpeciali mandato, vt aliis relatis docet Gonzalez *ſupra.* Hæres tamen penſionarij pro ſolutione penſionis hanc declarationem

Digitized by Google

clarationem facere non poteſt; quia poteſtas declarandi non tranſit ad hæredes, ſed vita penſionarij finitur, ſic relato Caſſiadoro *deciſ. 2. de penſion. num. 6. & ſeq. & deciſ. 3. num. 2. & 3. de locato.* Caputaquen. *deciſ. 155. num. 3. & 4. part. 1.* & tradit Gonzalez *ſupra num. 53.* Quod vero ſubiungit Nauarr. facta hac iuridica declaratione te fore cenſendum excommunicatum à termino ſolutioni præfixo, & ad illum terminum retrotrahi excommunicationem, mihi non probatur, ſicut nec Suar. *ſuprad. ſect. 2. num. 11.* quia cum toto illo tempore non fueris contumax in ſoluenda penſione, ſed potius ex præſumpta voluntate creditoris ſolutionem diſtuleris, non apparet quomodo tanquam excommunicatus reputari, & condemnari poſſis. Nam vt benè tradit Couarru. *cap. Alma. 1. part. §. 10. num. 6.* & Suar. *dicto num. 11.* in iis pœnis ſpiritualibus non eſt locus fictioni iuris, ſed veritas ſemper attendenda eſt.

3 Sed inquires, an hæc declaratio pro incurrenda excommunicatione fieri poſſit, quin executione reali, vel perſonali prius compellaris ſoluere. Ratio dubij eſt, quia Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3. de reformat. verſ. in iudicialibus*, cauet excommunicationem imponi, niſi in ſubſidium ſupradictæ executionis, & quando aliter effectus obtineri non poteſt. Quapropter non deſunt doctores, qui cenſeant ibi præſcribi formam imponendi cenſuram, qua non ſeruata nulla eſt impoſitio: ſic Franciſc. Leo *in theſaur. fori eccleſiaſt. 3. p. cap. 38. num. 22.* Sayrus *de cenſur. lib. 1. cap. 9. num. 33.* Lazarius *de monitoria lib. ſect. 4. quæſt. 8. num. 7.* & tradit Rota apud Garc. *1. p. de benefic. cap. 5. n. 587.*

Cæterum omnino tenendum eſt contrarium, vt conſtat ex ſtylo, & praxi ſatis recepta. Non enim hæc excommunicatio expeditur in ſubſidium executionis realis, vel perſonalis. Quia eſt excommunicatio lata quaſi per legem, & ex tuo conſenſu, cum ſolutioni penſionis ſub illa cenſura conſenſiſti. Neque tunc præcauiſti executionem realem eſſe prius faciendam. Ergo abſque illa excommunicari, & declarari potes. ſic in terminis docet Garcia *loco allegato*, & teſtatur ſic declaraſſe ſacram concilij congregationem his verbis, quando litteris apoſtolicis datur facultas excommunicandi moroſum in ſolutione penſionis, non tenetur executor in ferenda ſententia excommunicationis ſeruare formam decreti Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3.* nec huiuſmodi facultas cenſetur data in ſubſidium.

4 Vlterius inquires, excuſeris ne ab hac excommunicatione incurrenda, aliiſque pœnis, ſi cedas bonis, aſſignata tibi congrua ſuſtentatione, iuxta textum *in cap. Odoardus. de ſolutionib.* Videris non excuſatus; eo quod in litteris penſionis ceſſeris beneficio *dicti cap. Odoardus.* Et quia penſio ante omnia deducenda eſt ex fructibus beneficij: ſic tradunt Couarru. *lib. 2. var. cap. 1. num. 3.* Ioann. Gutierr. *de iuram. confirmat. 1. part. cap. 17. numer. 31. & vlt.* Garcia *1. part. de benefic. cap. 5. num. 236.* Cæterum placet mihi diſtinctio Suar. *tom. 5. de cenſur. diſput. 20. ſect. 2. num. 13.* affirmantis te excuſatum eſſe, ſi abſque graui iactura tui ſtatus, & dignitatis clericalis penſionem ſoluere non potes; quia præſumi non potes huic naturali, & ſtrictæ obligationi cedere: eſſet enim iniqua ceſſio. At ſi cum aliqua leui diminutione tui ſtatus potes ſolutionem præſtare, teneris; & in hoc ſenſu intelligitur te renunciare *dicto cap. Odoardus.* Quapropter eſto ordinarius non poſſit facta tali renunciatione admittere bonorum ceſſionem, & congruam ſuſtentationem tibi aſſignare; at poteſt ad auditorem cameræ accedere, vt illam admittat, qui eam admittere debet non obſtante renunciatione, & ſignare tibi ſuſtentationem magis ſtrictam, & limitatam, quàm regulariter aliis non renunciantibus *ſuprad. cap. Odoardus*, aſſignatur. ſic expreſsè Suar. *ſupra*, vbi notat, ſi impetres à Pontifice diploma, vt beneficio *dicti cap. Odoardus*, vti poſſis, prout de iure conceditur, debere in reſcripto apponi clauſulam derogatoriam cuiuſcunque obligationis cameralis, aliàs nullius effectus eſſe.

5 Secunda difficultas eſt de pœna priuationis beneficij, & regreſſus penſionarij ad ipſum, qua ratione intelligatur. Et quidem beneficiarium non eſſe obligatum beneficium dimittere, quouſque ſententia ſaltem declaratoria criminis accedat, probabilius cenſui *tract. de legib. diſput. de lege pœnali.* At data ſententia poteſt penſionarius habens poteſtatem accipiendi beneficium, illud accipere, ſicuti poteſt dominus bona emphyteutica accipere ob non ſolutam penſionem, ſi ad ſui petitionem declaratum fuerit emphyteuticam incidiſſe in commiſſum. Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 8. cap. 9. quæſt. 4.* Aduerto tamen ob decurſam, & non ſolutam penſionem beneficiarij mortui non poſſe ſucceſſorem beneficio priuari, neque penſionario dari regreſſum: quia cum in vita non fuerit declaratus excommunicatus, neque in excommunicatione perſeuerauerit tempore requiſito ad priuationem, priuari non poteſt: ſic benè probat Azor. *dicta 2. part. inſtitut. moral. lib. 8. capit. 9. quæſt. 4.*

§. VIII.

Quæ ſint obligationes penſionarij ob habitam penſionem.

1 *De obligatione recitandi officium paruum ſatis dictum eſt tract. 7. religionis.*

2 *Quid de obligatione penſionarij ſoluendi ſubſidium, & excuſatum, aliaque onera beneficiis annexa.*

3 *Poſſit ne penſionarius de fructibus perceptis libere teſtari? Negant aliqui. Probabilius eſt poſſe.*

1 PRima, & præcipua obligatio penſionarij eſt recitare officium paruum B. Virginis, de qua obligatione abundè diximus *tract. de horis canonicis. diſp. 2.* Neque aliquid occurrit notandum.

2 Secunda obligatio, quam penſionarius habet, eſt contribuere ad ſubſidium, & excuſatum, ad decimam Papalem, & collectionem, ad ſeminarij contributionem, ad Eccleſiæ reparationem, aliáque onera beneficiis impoſita: cum enim penſio ex fructibus beneficij debeatur, & omnia hæc onera beneficiorum fructibus annectantur, conſequens eſt, vt penſioni annexa ſint: ſic Gigas *de penſionib. q. 38. & 59.* Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 8. cap. 9. quæſt. 2.* Gambarus *de officio leg. lib. 6. quæſt. 5. num. 207.* Nicol. Garcia *de benefic. 1. part. cap. 5. numer. 171.* Barboſa *3. part. de poteſt. epiſcop. alleg. 77. numer. 14. & alleg. 64. num. 18.* Hinc fit beneficiarium obligatum ſoluere hæc onera poſſe retinere eam partem, quæ pro quantitate penſionis ſoluenda eſt: ſic relato Decio *conſil. 156.* Cacialupo *quæſt. 17.* docet Garcia *ſupra*, & Barboſa.

Ab hac regula excipi debet penſio ex gratia Pontificis ab iis oneribus libera, & exempta: ſolet enim Pontifex ſic penſionem alicui concedere. Qua conceſſione facta tenetur rector beneficij ea onera ſubire, nihil deducendo pro penſione: ſic Gigas, & Azor. *ſupra. num. 172.* Gambar. *à num. 216.* Hæc tamen ex-

 ceptio,

Digitized by Google

exceptio, & priuilegium ſoli conſequentibus priuilegiis in contrarium derogatur; cuius derogatio, vt habeat effectum, debet expreſsè fieri, & per verba ſatis clara, vt Garc. *ſupra*.

Quod ſi hac exceptione non obſtante penſionarius cogeretur à collectore apoſtolico illa onera ſubire, debet antequam ſoluat proteſtationem præmittere, quòd coactus, & timore cenſurarum compulſus ſoluit, aliter non ſoluturus. Qua proteſtatione facta ſolutio ei nocere non poteſt; quia non eſt voluntaria, vt colligitur ex *leg. voluntariae Cod. de excuſat. tutelæ, & cap. accedentibus de priuilegiis, & cap. cum acceſſiſſent. de conſtitutionib.* & ex Bartol. *in leg. 1. Cod. de his qui ſponte mun. publ. ſubeunt. lib. 10.* & Ludouic. Roman. *conſil.* 152. & tradit Gigas *quæſt.* 61. Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 8. cap. 13. quæſt.* 8. At ſi proteſtatione non præmiſſa ſoluit, probabile eſt amittere priuilegium, probabilius cenſui oppoſitum *tract. de legib. diſp. 4. p. 19.*

3 Vltra ſupradictas obligationes affirmant aliqui penſionarium de iure communi teſtari non poſſe de fructibus penſionis, ſicuti non poteſt beneficiarius ex fructibus beneficij; quia cum penſio ſit quædam portio ex beneficij fructibus detracta, eiſdem regulis metiri debet: ſic Nauarr. *de reddiib. quæſt. 1. monito 32. num. 2. & 3. & de ſpoliis. 8. num.* 8. Sarmiento *de reddiribus. part. 3. cap. 5. numer.* 7. Redoan. *de ſpoliis Eccleſiaſt. §. ex his, & de rebus Eccleſiæ. Rub. 33. quæſt. 1. ad finem.* Mol. *de iuſtit. 1. tom. tractat. 2. diſput.* 145. Garcia *1. part de benefic. cap. 5. num.* 161. Contrarium huius ſententiæ defenditur à grauiſſimis doctoribus, liberumque penſionarium relinquunt, vt de penſionis fructibus poſſit pro ſuo arbitratu, ſiue in vita, ſiue in morte diſponere: ſic Gigas *q.* 52. Couarr. *in cap. cum in officiis. n. 6. ad finem. de teſtament.* Menoch. *de arbitr. caſu* 172. *num.* 8. Quintana Dueñas *lib. 2. Eccleſiaſt. num.* 7. Burſatus *conſ.* 178. *ex num. 27. ad 37* Zerola *in praxi Epiſcop. 2. part. verbo penſionarius. §. 25. & verbo ſpolium. §. 15.* Mouentur, quia ſolũ beneficiariis videtur hæc obligatio impoſita, & non pro omnibus eorum bonis, ſed pro illis tantum, quæ ratione & iure Eccleſiæ acquirunt; quia hæc tantum ſunt, quæ in Eccleſiæ vſum conuerti debent, vel ſucceſſori in beneficio reſeruari, vt colligitur ex *cap. cum vos. de officio ordinar. cap. præſenti. eodem titul. in 6.* At penſionarius neque eſt beneficiarius, neque fructus percipit iure Eccleſiæ, ſed iure renunciationis, gratitudinis, aut ſimilis ſibi in alimentum, & ſubſidium vitæ conceſſos. Ergo poteſt de illis liberè diſponere.

In hac re diſtinctione vtitur Azor. *2. part. inſtitut. mor. lib. 8. cap. 3. quæſt. 8. & 16.* affirmat namque ſpectato iure communi, penſionarium liberè diſponere poſſe de fructibus penſionis, neque ſub ſpolio clericorum contineri ob rationem dictam; quia eſto ſint fructus ex beneficio, ſunt tamen à beneficio ſeparati, & penſionario applicati, non iure Eccleſiæ, ſed alio titulo. At ſpectatis conſtitutionibus Pontificiis, Pauli III. Iulij III. & Pij V. nequaquam penſionarium de illis diſponere pro libito poſſe, ſed in vita debere reſiduum ſuſtentationis in vſus pios expendere, & in morte non poſſe de ipſis teſtari, ſed cameræ apoſtolicæ applicatos eſſe.

Cęterum mihi ſententia Couarruu. Gigantis, Menoch. & aliorum magis probatur: quia nullum verbum video in conſtitutionibus ſupradictis, ex quo hæc inhabilitas ad teſtandum colligatur. Nam cõſtitutiones Pauli III. & Iulij III. non loquuntur de fructibus penſionis, ſed de acquiſitis per beneficiarium titulo negociationes, vel aliunde cõtra ſacros canones. Conſtitutio verò Pij V. nihil aliud facit, quam exceptionem ponere aliquorum bonorum, ne ſub ſpolio cameræ apoſtolicæ debito comprehendantur, in quo vtilitati, & indemnitati Eccleſiarum prouidit, & licet ſubdat Pontifex redditus, & prouentus beneficij, ſeu penſionis valorem 30. ducatorum non excedentes ſub ſpolio non comprehendi; non inde infertur redditus, & prouentus beneficij & penſionis exceedentes valorem 30. ducatorum comprehendi, ſed ſolum infertur relinqui diſpoſitioni iuris communis: cum autem ex iure communi ſolum conſtet redditus, & prouentus beneficij ſub ſpolio clericorum comprehendi; efficitur ſane redditus, & prouentus penſionis liberos eſſe ab hoc onere; ac proinde poſſe penſionarium de fructibus penſionis in vita, & in morte diſponere, neque ſub ſpolio cameræ apoſtolicæ contineri, tam ſpectato iure antiquo, quam nouo.

§. IX.

Qua ratione penſionarius poſſit penſionem in alium transferre.

1 *Affirmant plures penſionem tranſlatam eandem eſſe in tranſlatario, ac erat in transferente.*
2 *Probabilius eſt per tranſlationem nouam penſionem conſtitui. Et ſit ſatis contrariis.*
3 *Fideiuſſor datus à beneficiario non obligatur tranſlata penſione.*
4 *Solum ex authoritate Pontificis eſt poteſtas transferendi penſionem.*
5 *Quis modus ſeruandus ſit in tranſlatione penſionis.*
6 *In quas perſonas transferri poſſit.*
7 *Poteſtas transferendi penſionem prima tranſlatione valida finitur.*

Negari non poteſt vſu, & ſtylo Romanæ curiæ penſiones transferri. Hæc igitur tranſlatio eſt mutatio iuris ex vna in aliam perſonam.

1 Dubium tamen eſt, an ſit eadem penſio in tranſlatario, quæ erat in transferente? Affirmat Suar. *tract. 3. lib. 4. cap. 35. numer.* 6. Rota *in vna Carpentoratem. penſ. 29. Maij. 1602. & in alia Segobienſi. 20. Maij. 1598. relatis à Garcia 1. part. de benefic. capit. 5. num.* 256. Et probatur, quia transferens penſionem cedit iuri quod habet, vt in tranſlatario ſit. Ergo non eſt aliud ius in tranſlatario, ab eo quod erat in trãſferente. Aliàs non eſſet tranſlatio, ſed nouæ penſionis conſtitutio. Et quidem confirmari poteſt, ſi cenſus emptus eſſet ea conditione, vt loco rerum, quæ ſolutioni hypothecatæ ſunt, aliæ ſubrogari poſſint, & de facto ſubrogarentur, per talem ſubrogationem non conſtitueretur nouus cenſus, ſed antiquus perſeuerabit mutatis hypothecis, quarum mutatio non ſufficit ad mutandam obligationem cenſus, quę eadem perſeuerat, ſed per tranſlationem penſionis, non mutatur obligatio, ſed quæ erat comparatione conferentis, eſt reſpectu tranſlatarij. Item cenſus non variatur ex eo quod ex vno in alium transferatur; quia ſemper eadem obligatio perſeuerat. Ergo ſimiliter non variabitur penſio ex tranſlatione vnius in alium.

2 Nihilominus dicendum eſt per tranſlationem penſionis nouam penſionem conſtitui, & antiquam extingui, ſic ex communi ſententia teſtatur Gigas *de penſion. quæſt. 74. num. 1. & quæſt. 88. num.* 8. Azor. *2. part. inſtitut. moral. lib. 8. cap. 10. quæſt. 5. & cap. 11. quæſt. 1.*

Digitized by Google

quaſt. 1. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 113. *numer.* 77. Garcia *de benefic.* 1. *part. cap.* 5. *num.* 255. Flamin. Pariſius *lib.* 6. *de reſignat. quaſt.* 4. *num.* 7. Ratio eſt, quia in penſionibus non datur vacatio; quia non ſunt iura realia, & perpetua, ſed temporalia, & perſonalia, vnde mutatis perſonis ipſa iura mutantur. Alias ſi idem ius in tranſlatario eſſet, ac erat in transferente, mortuo transferente periret ius tranſlatarij, quia transferens ſolum habebat ius penſionis pro ſua vita, & conſequenter non poſſet vltra vitam propriam ius tranſlatario concedere. Ergo per tranſlationem non transfertur ius idem, ſed aliud in conditionibus ſimile. Et ob hanc ſimilitudinem dicitur eiuſdem penſionis fieri tranſlationem, tametſi penſio tranſlata diſtincta ſit.

Neque obſtant contraria. Concedo penſionarium cedere iuri quod habet, vt in tranſlatario ſit aliud ſimile, non verò ſit idem. Ad confirmationem primam admitto gratis cenſum non variari, ex eo quod varientur hypothecæ; non tamen inde infertur non variari penſionem, ſi penſionarij varientur; quia vnitas cenſus non tam ex hypotheca, quam ex obligatione debitoris deſumitur, quæ cum eadem ſit, idem eſt cenſus: at vnitas penſionis ex vnitate penſionarij deſumitur, quia illo pereunte perit, ac proinde ad variationem penſionatij variatur penſio. Ad 2. confirmat. dico cenſus perpetuos non variari ex tranſlatione vnius cenſualiſtæ in alium, ſicut non variatur beneficium, etſi beneficiarij varientur; quia perſonis non annectuntur; ſecus dicendum eſt in penſionibus, quæ penſionariis adhærent, & cum ipſis pereunt; ſicuti vſuſfructus cum vſufructuario, & cenſus vitalitius cum perſona cui ſoluitur.

3 Ex his infertur fideiuſſorem datum à beneficiatio in fauorem primi penſionarij; non tranſire in tranſlatarij fauorem; quia prorogatio fideiuſſionis ex ſola fideiuſſoris voluntate pendet; non ex penſionarij, neque ex Pontificis voluntate: cum autem fideiuſſor ſolum dederit fideiuſſionem in fauorem primi penſionarij, nequaquam ad tranſlatarii fauorem extendi debet: & ita docet Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 247. deciſionibusque Rotæ comprobat.

4 Secundo dubitabis; quibus competat poteſtas transferendi penſionem? Certum eſt nemini competere poſſe, niſi ex authoritate Pontificis. Quia nullus excepto Pontifice concedere poteſt facultatem grauandi beneficia. At per tranſlationem penſionis beneficia grauantur; ſi quidem onus impoſitum denuo prorogatur. Ergo fieri non poteſt ex alterius conſenſu, quam Pontificis: ſic Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 8. *cap.* 11. *quaſt.* 2. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 242. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 38. Gambarus *de offic. legat. num.* 215. Flamin. Pariſ. *lib.* 6. *de reſignat. quaſt.* 4. *num.* 13. *& ſeqq.* Perſonæ, quibus hæc facultas competit, raræ ſunt: nam eſto ex conceſſione Leonis X. milites S. Petri facultatem habuerint transferendi penſionem centum ducatorum, & milites S. Pauli à Paulo III. ereati facultatem habuerint transferendi penſionem ducentorum ducatorum cameralium, & milites Pii, ſic nominati, quia à Pio IV. inſtituti ſunt, habuerint facultatem transferendi penſionem centum, & quinquaginta ducatorum cameralium. Pius tamen V. *in ſua conſtitut.* 71. has omnes facultates reuocauit, neque concedendas dixit, niſi Cardinalibus, & viris de Eccleſia multum benè meritis. Sixtus vero V. iudicans milites Lauretanos ab ipſo inſtitutos de Eccleſia benè mereri, facultatem eis conceſſit transferendi penſionem ducentorum ducatorum cameralium. Nunquam tamen intelligenda eſt hæc poteſtas conceſſa, niſi verbis elatis exprimatur, quia eſt odioſa, & beneficiis Eccleſiaſticis nimis grauis. Felin. *lib.* 6. *de reſignat. quaſt.* 4. *numer.* 28. *cum ſeqq.* Puteus *deciſ.* 342. *lib.* 2. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 241. Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 9.

5 Tertio dubitatur de modo, quem ſeruare debet penſionarius in tranſlatione penſionis? Cui dubitationi reſpondeo, illum eſſe ſeruandum, qui in facultate præcipitur. Regulariter hæc tranſlatio facienda eſt coram canonico cathedralis Eccleſiæ, vel perſona in dignitate conſtituta, iuxta textum *in cap. ſtatutum. de reſcript. in* 6. neque aliter fieri poteſt, niſi in facultate expreſsè cautum ſit; quia nullus alius, ſpectato iure, capax eſt commiſſionum apoſtolicarum; ſic Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 11. Garc. 1. *par. cap.* 5. *num.* 244. Genuenſ. *in praxi. cap.* 85. *n.* 10. Huic ergo canonico, vel perſonæ in dignitate conſtitutæ præſentandæ ſunt litteræ originales, vel alias authenticæ, quibus penſionario datur facultas transferendi penſionem. Alias procedere non poterit; quia non poteſt procedere, quin ei conſtet iuridicè de iuriſdictione ſibi conceſſa, quam ex vi harum litterarum accipit: ſic Mandoſ. *de ſignatur. gratia. tit. de tranſlat. penſion. verſ. nonnunquam.* Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *q.* 4. *n.* 37. Garcia 6. *p. de benefic. cap.* 2. *n.* 11. *&* 16.

Milites vero Lauretani, & alii, quibus ratione ſui ſtatus conceſſa eſt facultas penſionem transferendi coram notario, & teſtibus, non indigent oſtenſione priuilegiorum. Tum quia non eligitur in hac tranſlatione iudex executor qui transferat, & cui committatur iuriſdictio. Sed abſque iudice executore ex conſenſu penſionarii authentico fit tranſlatio. Tum & præcipuè, quia ipſa priuilegia omnibus nota ſunt, ſufficit ergo ſi transferens probet ex illorum familia eſſe: ſic Mandoſ. *ſupra verſ. milites S. Petri.* Flamin. *q.* 4. *n.* 40. *&* 41. Garcia *n.* 15.

Ad huiuſmodi tranſlationem poteſt penſionarius vti procuratore; quia generale eſt cenſeri factum per te ipſum, quod per alium facis, & poſſe facere per alium, quæ potes facere per te ipſum, dum prohibitus non fueris, *reg.* 68. *de Reg. iur. in* 6. ſic ex deciſione quadam Rotæ probat Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 246. Conſenſus beneficiarii grauati penſione ad hanc tranſlationem non requiritur: Quia Pontifex liberam beneficiorum adminiſtrationem habet; poteſt ergo grauare beneficia ſine conſenſu beneficiarii. Gigas *de penſionib. quaſt.* 83. *n.* 9. At in penſionibus impoſitis ob cauſam reſignationis, nunquam cenſetur Pontifex conſentire, vt transferantur abſque conſenſu reſignatarii, ne reſignatarius conqueratur ſibi onus imponi, in quod nullo modo conſenſit, cum beneficium accepit. Azor. 2. *part. inſt. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 8. Tempus autem in quo penſionem transferre potes (ſi in litteris Pontificis non limitatur) eſt curſus vitæ. Quia non teneris ſeruare regulam de infirmis, qua cauetur, ne beneficiarii reſignare beneficia poſſint intra 20. dies ante obitum, ſed in ipſomet articulo mortis conſtitutus hanc poteris facere tranſlationem: ſic Gomezius *in reg. Cancellar. de infirmis. q.* 16. Mandoſ. *ibi. q.* 11. Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 10.

6 Perſonæ, in quas hæc tranſlatio fieri debet, ſunt alias habiles penſionis recipiēdæ. Solum eſt dubium de filio illegitimo comparatione patris; an inquam capax ſit penſionem patris recipere? Negat Mandoſ. *tractat. de ſignatur. grat. & ibi tit. tranſlationes.* Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 3. *num.* 36. quia ſucceſſio in beneficiis reprobatur à iure, præcipuè à Clement.

VII. ann.

Digitized by Google

acceptio, & priuilegium ſol conſequentibus priuilegiis in contrarium derogari, prius derogatio, vt habeat effectum, debet expreſsè fieri, & per verba ſatis clara, ſic Garc. *ſupra*.

Quod ſi hac exceptione non obſtante penſionarius cogeretur à collectore apoſtolico illa onera ſubire, debet antequam ſoluat, proteſtationem præmittere, quòd coactus, & timore cenſuræ compulſus ſoluit, aliter non ſoluturus. Qua proteſtatione facta ſolutio ei nocere non poteſt; quia non eſt voluntaria, vt colligitur ex *leg. voluntariae, Cod. de excuſat. tutelæ, & cap. accedentibus, de priuilegiis, & cap. cum acceſſiſſent. de conſtitutionib.* & ex Bartol. *in leg. 1. Cod. de his qui ſponte mun. publ. ſubeunt. lib.* 10. & Ludouic. Roman. *conſil.* 252. & tradit Gigas *quæſt.* 61. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 13. *quæſt.* 8. At ſi proteſtatione non præmiſſa ſoluit, probabile eſt amittere priuilegium, probabilius cenſui oppoſitum *tract. de legib. diſp.* 4. *p.* 19.

3 Vltra ſupradictas obligationes affirmant aliqui penſionarium de iure communi teſtari non poſſe de fructibus penſionis, ſicuti non poteſt beneficiarius ex fructibus beneficij; quia cum penſio ſit quædam portio ex beneficij fructibus detracta, eiſdem regulis metiri debet: ſic Nauarr. *de redditib. quæſt.* 1. *monito* 32. *num.* 2. *&* 3. *& de ſpoliis* 8. *num.* 8. Sarmiento *de redditibus. part.* 3. *cap.* 5. *numer.* 7. Redoan. *de ſpoliis Eccleſiaſt. §. ex his, & de rebus Eccleſia. Rub.* 33. *quæſt.* 1. *ad finem.* Mol. *de iuſtit.* 1. *tom. tractat.* 2. *diſput.* 145. Garcia 1. *part de benefic. cap.* 5. *num.* 161. Contrarium huius ſententiæ defenditur à grauiſſimis doctoribus, liberumque penſionarium relinquunt, vt de penſionis fructibus poſſit pro ſuo arbitratu, ſiue in vita, ſiue in morte diſponere: ſic Gigas *q.* 52. Couarr. *in cap. cum in officiis. n.* 6. *ad finem. de teſtament.* Menoch. *de arbitr. caſu* 172. *num.* 8. Quintana Dueñas *lib.* 2. *Eccleſiaſt. num.* 7. Burſatus *conſ.* 178. *ex num.* 27. *ad* 37 Zerola *in praxi Epiſcop.* 2. *part. verbo penſionarius.* §. 25. *& verbo ſpolium.* §. 25. Mouentur, quia ſolũ beneficiariis videtur hæc obligatio impoſita, & non pro omnibus eorum bonis, ſed pro illis tantum, quæ ratione, & iure Eccleſiæ acquirunt; quia hæc tantum ſunt, quæ in Eccleſiæ vſum conuerti debent, vel ſucceſſori in beneficio reſeruari, vt colligitur ex *cap. cum vos. de officio ordinar. cap. præſenti. eodem titul. in* 6. At penſionarius neque eſt beneficiarius, neque fructus percipit iure Eccleſiæ, ſed iure renunciationis, gratitudinis, aut ſimilis ſibi in alimentum, & ſubſidium vitæ conceſſos. Ergo poteſt de illis liberè diſponere.

In hac re diſtinctione vtitur Azor. 2. *part. inſtitut. mor. lib.* 8. *cap.* 3. *quæſt.* 8. *&* 16. affirmat namque ſpectato iure communi, penſionarium liberè diſponere poſſe de fructibus penſionis, neque ſub ſpolio clericorum contineri ob rationem dictam; quia eſto ſint fructus ex beneficio, ſunt tamen à beneficio ſeparati, & penſionario applicati, non iure Eccleſiæ, ſed alio titulo. At ſpectatis conſtitutionibus Pontificiis, Pauli III. Iulij III. & Pij V. nequaquam penſionarium de illis diſponere pro libito poſſe, ſed in vita debere reſiduum ſuſtentationis in vſus pios expendere, & in morte non poſſe de ipſis teſtari, ſed cameræ apoſtolicæ applicatos eſſe.

Cæterum mihi ſententia Couarruu. Gigantis, Menoch. & aliorum magis probatur: quia nullum verbum video in conſtitutionibus ſupradictis, ex quo hæc inhabilitas ad teſtandum colligatur. Nam cõſtitutiones Pauli III. & Iulij III. non loquuntur de fructibus penſionis, ſed de acquiſitis per beneficiarium titulo negociationes, vel aliunde cõtra ſacros canones. Conſtitutio verò Pij V. nihil aliud facit, quàm exceptionem ponere aliquorum bonorum, ne ſub ſpolio cameræ apoſtolicæ debito comprehendantur, in quo vtilitati, & indemnitati Eccleſiarum prouidit, & licet ſubdat Pontifex redditus, & prouentus beneficij, ſeu penſionis valorem 30. ducatorum non excedentes ſub ſpolio non comprehendi; non inde infertur redditus, & prouentus beneficij & penſionis excedentes valorem 30. ducatorum comprehendi, ſed ſolum infertur relinqui diſpoſitioni iuris communis: cum autem ex iure communi ſolum conſtet redditus, & prouentus beneficij ſub ſpolio clericorum comprehendi; efficitur ſanè redditus, & prouentus penſionis liberos eſſe ab hoc onere; ac proinde poſſe penſionarium de fructibus penſionis in vita, & in morte diſponere, neque ſub ſpolio cameræ apoſtolicæ contineri, tam ſpectato iure antiquo, quam nouo.

§. IX.

Qua ratione penſionarius poſſit penſionem in alium transferre.

1. *Affirmant plures penſionem tranſlatam eandem eſſe in tranſlatario, ac erat in transferente.*
2. *Probabilius eſt per tranſlationem nouam penſionem conſtitui. Et fit ſatis contrariis.*
3. *Fideiuſſor datus à beneficiario non obligatur tranſlata penſione.*
4. *Solum ex authoritate Pontificis eſt poteſtas transferendi penſionem.*
5. *Quis modus ſeruandus ſit in tranſlatione penſionis.*
6. *In quas perſonas transferri poſſit.*
7. *Poteſtas transferendi penſionem prima tranſlatione valida finitur.*

NEgari non poteſt vſu, & ſtylo Romanæ curiæ penſiones transferri. Hæc igitur tranſlatio eſt mutatio iuris ex vna in aliam perſonam.

1 Dubium tamen eſt, an ſit eadem penſio in tranſlatario, quæ erat in transferente? Affirmat Suar. *tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 35. *numer.* 6. Rota *in vna Carpentoraten. penſ.* 29. *Maij.* 1602. *& in alia Segobienſi.* 20. *Maij.* 1598. *relatis à Garcia* 1. *part. de benefic. capit.* 5. *num.* 256. Et probatur, quia transferens penſionem cedit iuri quod habet, vt in tranſlatario ſit. Ergo non eſt aliud ius in tranſlatario, ab eo quod erat in trãsferente. Aliàs non eſſet tranſlatio, ſed nouæ penſionis conſtitutio. Et quidem confirmari poteſt, ſi cenſus emptus eſſet ea conditione, vt loco rerum, quæ ſolutioni hypothecatæ ſunt, aliæ ſubrogari poſſunt, & de facto ſubrogarentur, per talem ſubrogationem non conſtitueretur nouus cenſus, ſed antiquus perſeuerabit mutatis hypothecis, quarum mutatio non ſufficit ad mutandam obligationem cenſus, quę eadem perſeuerat, ſed per tranſlationem penſionis, non mutatur obligatio, ſed quæ erat comparatione conferentis, eſt reſpectu tranſlatarij. Item cenſus non variatur ex eo quod ex vno in alium transferatur; quia ſemper eadem obligatio perſeuerat. Ergo ſimiliter non variabitur penſio ex tranſlatione vnius in alium.

2 Nihilominus dicendum eſt per tranſlationem penſionis nouam penſionem conſtitui, & antiquam extingui, ſic ex communi ſententia teſtatur Gigas *de penſion. quæſt.* 74. *num.* 1. *& quæſt.* 88. *num.* 8. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 8. *cap.* 10. *quæſt.* 5. *& cap.* 11. *quæſt.* 1.

Digitized by Google

quæſt. 1. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 113. *numer.* 77. Garcia *de benefic.* 1. *part. cap.* 5. *num.* 255. Flamin. Pariſius *lib.* 6. *de reſignat. quæſt.* 4. *num.* 7. Ratio eſt, quia in penſionibus non datur vacatio; quia non ſunt iura realia, & perpetua, ſed temporalia, & perſonalia, vnde mutatis perſonis ipſa iura mutantur. Alias ſi idem ius in tranſlatario eſſet, ac erat in transferente, mortuo transferente periret ius tranſlatarij, quia transferens ſolum habebat ius penſionis pro ſua vita, & conſequenter non poſſet vltra vitam propriam ius tranſlatario concedere. Ergo per tranſlationem non transfertur ius idem, ſed aliud in conditionibus ſimile. Et ob hanc ſimilitudinem dicitur eiuſdem penſionis fieri tranſlationem, tametſi penſio tranſlata diſtincta ſit.

Neque obſtant contraria. Concedo penſionarium cedere iuri quod habet, vt in tranſlatario ſit aliud ſimile, non verò ſit idem. Ad confirmationem primam admitto gratis cenſum non variari, ex eo quod varientur hypothecæ; non tamen inde infertur non variari penſionem, ſi penſionarij varientur, quia vnitas cenſus non tam ex hypotheca, quam ex obligatione debitoris deſumitur, quæ cum eadem ſit, idem eſt cenſus: at vnitas penſionis ex vnitate penſionarij deſumitur, quia illo pereunte perit, ac proinde ad variationem penſionatij variatur penſio. Ad 2. confirmat. dico cenſus perpetuos non variari ex tranſlatione vnius cenſualiſtæ in alium, ſicut non variatur beneficium, etſi beneficiarij varientur; quia perſonis non annectuntur; ſecus dicendum eſt in penſionibus, quæ penſionariis adhærent, & cum ipſis pereunt; ſicuti vſusfructus cum vſufructuario, & cenſus vitalitius cum perſona cui ſoluitur.

3 Ex his infertur fideiuſſorem datum à beneficiatio in fauorem primi penſionarij, non tranſire in tranſlatarij fauorem; quia prorogatio fideiuſſionis ex ſola fideiuſſoris voluntate pendet, non ex penſionarij, neque ex Pontificis voluntate: cum autem fideiuſſor ſolum dederit fideiuſſionem in fauorem primi penſionarij, nequaquam ad tranſlatarii fauorem extendi debet: & ita docet Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 247. deciſionibusque Rotæ comprobat.

4 Secundo dubitabis; quibus competat poteſtas transferendi penſionem? Certum eſt nemini competere poſſe, niſi ex authoritate Pontificis. Quia nullus excepto Pontifice concedere poteſt facultatem grauandi beneficia. At per tranſlationem penſionis beneficia grauantur; ſi quidem onus impoſitum denuo prorogatur. Ergo fieri non poteſt ex alterius conſenſu, quam Pontificis: ſic Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 8. *cap.* 11. *quæſt.* 2. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 242. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 38. Gambarus *de offic. legat. num.* 215. Flamin. Pariſ. *lib.* 6. *de reſignat. quæſt.* 4. *num.* 13. *& ſeqq.* Perſonæ, quibus hæc facultas competit, raræ ſunt: nam eſto ex conceſſione Leonis X. milites S. Petri facultatem habuerint transferendi penſionem centum ducatorum, & milites S. Pauli à Paulo III. creati facultatem habuerint transferendi penſionem ducentorum ducatorum cameralium, & milites Pii, ſic nominati, quia à Pio IV. inſtituti ſunt, habuerint facultatem transferendi penſionem centum, & quinquaginta ducatorum cameralium. Pius tamen V. *in ſua conſtitut.* 71. has omnes facultates reuocauit, neque concedendas dixit, niſi Cardinalibus, & viris de Eccleſia multum benè meritis. Sixtus vero V. iudicans milites Lauretanos ab ipſo inſtitutos de Eccleſia benè mereri, facultatem eis conceſſit transferendi penſionem ducentorum ducatorum cameralium. Nunquam tamen intelligenda eſt hæc poteſtas conceſſa, niſi verbis claris exprimatur, quia eſt odioſa, & beneficiis Eccleſiaſticis nimis grauis. Felin. *lib.* 6. *de reſignat. quæſt.* 4. *numer.* 28. *cum ſeqq.* Puteus *deciſ.* 342. *lib.* 2. Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 241. Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 9.

5 Tertio dubitatur de modo, quem ſeruare debet penſionarius in tranſlatione penſionis? Cui dubitationi reſpondeo, illum eſſe ſeruandum, qui in facultate præcipitur. Regulariter hæc tranſlatio facienda eſt coram canonico cathedralis Eccleſiæ, vel perſona in dignitate conſtituta, iuxta textum *in cap. ſtatutum. de reſcript. in* 6. neque aliter fieri poteſt, niſi in facultate expreſsè cautum ſit; quia nullus alius, ſpectato iure, capax eſt commiſſionum apoſtolicarum; ſic Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 11. Garc. 1. *par. cap.* 5. *num.* 244. Genuenſ. *in praxi. cap.* 85. *n.* 10. Huic ergo canonico, vel perſonæ in dignitate conſtitutæ præſentandæ ſunt litteræ originales, vel alias authenticæ, quibus penſionario datur facultas transferendi penſionem. Alias procedere non poterit; quia non poteſt procedere, quin ei conſtet iuridicè de iuriſdictione ſibi conceſſa, quam ex vi harum litterarum accipit: ſic Mandoſ. *de ſignatur. gratia. tit. de tranſlat. penſion. verſ. nonnunquam.* Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *q.* 4. *n.* 37. Garcia 6. *p. de benefic. cap.* 2. *n.* 11. *&* 16.

Milites vero Lauretani, & alii, quibus ratione ſui ſtatus conceſſa eſt facultas penſionem transferendi coram notario, & teſtibus, non indigent oſtenſione priuilegiorum. Tum quia non eligitur in hac tranſlatione iudex executor qui transferat, & cui committatur iuriſdictio. Sed abſque iudice executore ex conſenſu penſionarii authentico fit tranſlatio. Tum & præcipuè, quia ipſa priuilegia omnibus nota ſunt, ſufficit ergo ſi transferens probet ex illorum familia eſſe: ſic Mandoſ. *ſupra verſ. milites S. Petri.* Flamin. *q.* 4. *n.* 40. *&* 41. Garcia *n.* 15.

Ad huiuſmodi tranſlationem poteſt penſionarius vti procuratore; quia generale eſt cenſeri factum per te ipſum, quod per alium facis, & poſſe facere per alium, quæ potes facere per te ipſum, dum prohibitus non fueris, *reg.* 68. *de Reg. iur. in* 6. ſic ex deciſione quadam Rotæ probat Garcia 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 246. Conſenſus beneficiarii grauati penſione ad hanc tranſlationem non requiritur. Quia Pontifex liberam beneficiorum adminiſtrationem habet; poteſt ergo grauare beneficia ſine conſenſu beneficiarii. Gigas *de penſionib. quæſt.* 83. *n.* 9. At in penſionibus impoſitis ob cauſam reſignationis, nunquam cenſetur Pontifex conſentire, vt transferantur abſque conſenſu reſignatarii, ne reſignatarius conqueratur ſibi onus imponi, in quod nullo modo conſenſit, cum beneficium accepit. Azor. 2. *part. inſt. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 8. Tempus autem in quo penſionem transferre potes (ſi in litteris Pontificiis non limitatur) eſt curſus vitæ. Quia non teneris ſeruare regulam de infirmis, qua cauetur, ne beneficiarii reſignare beneficia poſſint intra 20. dies ante obitum, ſed in ipſomet articulo mortis conſtitutus hanc poteris facere tranſlationem: ſic Gomezius *in reg. Cancellar. de infirmis. q.* 16. Mandoſ. *ibi. q.* 11. Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 8. *cap.* 11. *q.* 10.

6 Perſonæ, in quas hæc tranſlatio fieri debet, ſunt alias habiles penſionis recipiendæ. Solum eſt dubium de filio illegitimo comparatione patris; an inquam capax ſit penſionem patris recipere? Negat Mandoſ. *tractat. de ſignatur. grat. & inſtit. titul. tranſlationes.* Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 3. *num.* 36. quia ſucceſſio in beneficiis reprobatur à iure, præcipuè à Clement. VII. ann.

Digitized by Google

VII. anno 1530. in ſua conſtitutione, quæ in ordine eſt 36. cuius tenorem refert Gigas *de penſionib. quæſt.* 86. Nauarr. *cap. ſi quando excep.* 21. *in princ.* ibi enim prohibetur filius illegitimus beneficium quodcunque Patris habere, ergo prohibetur ſuccedere in penſionibus, quæ loco beneficii ſuccedunt, & ſub hac prohibitione fauorabili comprehendi debent. Item quia Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *de reform.* prohibet ne filius illegitimus pẽſionem habeat ſuper beneficio, quod pater obtinuit, ne paternæ incontinentiæ extet memoria, quæ ratio æquè probat de penſionum ſucceſſione. Deinde Pontifex in ſua conſtitutione incipiente. *Quæ ordini Eccleſiaſtico.* decernit, vt nullus ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, ſiue legato, ſiue eleemoſyna, ſiue alio quocunque titulo, & pio opere, ex bonis Eccleſiæ aliquid ad ſpurios filios tranſmittat; at penſionis fructus Eccleſiæ bona ſunt; nequit ergo penſionarius clericus ad ſuum filium ſpurium tranſmittere. Cæterum dicendum eſt poſſe patrem penſionarium habentem facultatem transferendi penſionem eam in filium ſuum illegitimum transferre: ſic Gigas *de penſion. quæſtion.* 86. *numer.* 5. Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 21. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 22. Barboſa *de poteſt. epiſcop.* 3. *part. alleg.* 65. *num.* 57. Quia hæc facultas cum ſit priuilegium principis, eſt latè interpretanda. Tum quia à iure ſolum eſt reprobata ſucceſſio filij in beneficiis parentis, quæ prohibitio non debet extendi ad penſionem, cum ſit odioſa, & pœnalis, & quæ excludit à beneficiis aliàs habiles. Neque Trident. ratio æquè militat in penſionis translatione, ac in beneficio; quia beneficium ſemper eſt idem; at penſionis translatione extinguitur antiqua penſio, & noua erigitur. Adde; eſto ratio decidendi eadem eſſet in penſione, ac in beneficio, non infertur eandem eſſe diſpoſitionem; quia in pœnalibus, & odioſis non extenditur lex ex ſimilitudine rationis. Pontifex vero huic translationi in illa conſtitutione nõ contradicit; quia loquitur de alienatione bonorum Eccleſiæ, non de translatione beneficii, vel penſionis: & inſuper loquitur de tranſmiſſione bonorum Eccleſiæ donatione, legato, teſtamento, &c. at penſio non iis modis transfertur, ſed collatione Pontificia: ſic Garcia 7. *part. de benefic. cap.* 3. *num.* 34. Hoc autem intelligendum eſt, vt non procedat in penſione, quam pater habet ſuper beneficium à ſe aliquando poſſeſſum; quia penſiones in beneficiis paternis habere omnino filius illegitimus prohibetur. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *de reformat.* Flamin. Gonzalez & Barboſa *ſupra.*

7 Tandem aduerto poteſtatem transferendi penſionem prima translatione valida finiri, niſi aliud in litteris fuerit expreſsè conceſſum, ex *leg. legis bonis.* §. *hoc ſermone. ff. de verbor ſignificat.* quia per primam translationem validam abdicat à ſe penſionarius omne ius penſionis. Ergo nihil habet vltra, quod poſſit transferre. Ergo ſi ipſis translatariis non conceditur poteſtas transferendi penſionem, penſio non eſt transferibilis: ſic Garc. 1. *par. de benefic. cap.* 5. *num.* 247. Gonzalez *gloſſ.* 11. *num.* 82. probatque deciſione Rotæ in vna Oxomen. 20. Maii, 1598. coram D. litta. Dixi *finiri poteſtatem trãsferendi prima translatione valida*; quia inualida translatio reputatur, ac ſi facta non fuiſſet, ac proinde non impedit translationem; quia quod de iure non ſortitur effectum, non præſtat impedimentum. *reg.* 52. non præſtat. *de regul. iuris. in* 6. & tradit Garcia 1. *part. de benefic. capit.* 5. *num.* 152. vbi teſtatur ſic à Rota fuiſſe deciſum.

§. X.

Quot modis penſiones extinguantur.

1 *Morte penſionarij penſio extinguitur.*
2 *Quid dicendum de penſionibus impoſitis in capite vnius ad commodum alterius?*
3 *Matrimonio penſio extinguitur.*
4 *Quid ſi ex facultate Pontificis retineatur penſio in ordine militari, & profeſſio facta non ſit ſeruatis Trident. conditionibus?*
5 *Quid ſi ducat vxorem miles contra conſenſum ſupremi ordinis Magiſtri? Sub diſtinctione reſpondetur.*
6 *Quid ſi data ſit facultas retinendi penſionem poſt matrimonium, & interim miles Lauretanus penſionarius factus eſt?*
7 *Promotione ad epiſcopatum penſio extinguitur.*
8 *Extinguitur penſio profeſſione religionis. Et quid in Societate Ieſu?*
9 *Item extinguitur militia aſſumpta.*
10 *Item ob ceſſionem penſionarij nulla authoritate ſuperioris factam.*
11 *Item ob non delatum habitum clericalem, & tonſuram.*
12 *Item extinguitur ſi ſolutione anticipata redimatur.*
13 *Tandem extinguitur, ſi beneficium penſionarius obtineat, in quo penſio ſita eſt.*

1 VArii ſunt modi, quibus penſiones extinguũtur. Primus, & præcipuus eſt morte penſionarii, quia hæc ſeruitus in beneficio ſolum pro eius vita conceditur, vt ex omnium ſententia teſtatur Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 8. *cap.* 10. *in princip.* Flamin. *lib.* 6. *de reſignat. quæſt.* 4. *n.* 3. & 31. Garc. 1. *p. de benefic. cap.* 5. *n.* 239. Gonzal. *ad reg. Cancell. gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 40.

2 Dubium tamen eſt, cuius morte ſpirent penſiones in capite vnius impoſitæ ad commoditatem alterius: ſolet enim Pontifex penſionem in beneficiis Hiſpanis Italo concedere, ſed quia ipſe Italus nomine proprio obtinere penſionem non poteſt ob leges regias, & pragmaticas ſanctiones, quærit Hiſpanum, qui penſionem proprio nomine recipiat, & ei obligetur penſionem reddere: Quæritur ergo cuius morte extinguatur hæc penſio, morte inquam Hiſpani, an Itali, an vtriuſque? Et quidem difficultate non caret hanc reſeruationem penſionis validam eſſe; quia eſt in fraudem, & derogationem priuilegij remuneratorij à ſede Apoſtolica conceſſi regnis Hiſpaniæ, vt nullus exterus neque beneficium, neque penſionem Eccleſiaſticam ibidem habere poſſit, cui priuilegio videtur derogari conceſſa Italo omni commoditate penſionis, tametſi in capite Hiſpani imponatur; quia nomine tenus tantum imponitur, & fortè ob hanc cauſam Itali à beneficiario Hiſpano ſchedulam banchariam exigunt de ſolutione Romæ facienda; timent enim beneficiarium legibus regiis, & priuilegio regali negaturum ſolutionem, quod ne contingat ſupradicta obligatione præcauent. Conceſſo ergo validam eſſe hanc reſeruationem, vel quia Pontifex diſpenſat in ſupradicto priuilegio, vel quia priuilegium eſt, ne exteri beneficium, & penſionem iure, & titulo proprio in regnis Hiſpanis obtineant, non autem quod non obtineant beneficij commoditatem. Dicendum eſt, ſi in capite Hiſpani reſeruata fuit penſio, (vt ſemper reſeruari

ſeruari

Digitized by Google

ſeruati ſolet) tametſi in gratiam Itali morte Hiſpani finiri penſionem; quia cum ipſe titulum, & proprietatem habet, ipſo pereunte perit penſio: ſic Garcia 1. *part. de benefic. cap. 5. num. 262.* Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib. 8. capit. 6. quæſt. 7.* teſtanturque à Rota ſic fuiſſe deciſum. Quapropter Italus ſic penſionem obtinens, ſimul etiam obtinet, vt Hiſpanus ſupradictam penſionem transferat, ne ipſe commoditate penſionis priuetur pereunte Hiſpano. Difficultas ergo eſt; an pereat penſio pereunte Italo, ad cuius commoditatem ſtatuta eſt? eſto viuat Hiſpanus, qui titulum habet. Negant aliqui, quia aliàs penſio non eſſet data Hiſpano abſolutè, ſed ſolum conditionaliter, dum vixerit is ad cuius vtilitatem conceditur. Alij, & probabilius, affirmant pereunte Italo penſionem perire, quia cum tota gratia, & reſeruatio penſionis Hiſpano facta ſit correſpectiua ad vtilitatem Itali, hac ceſſante, ceſſare videtur: ſic ex deciſione Rotæ in vna Hiſpalen. penſionis facta coram D. Binarino, 15. Octob. 1571. probat Garcia 1. *part. de benefic. cap. 5. num. 263. & numer. 270. & ſequentib.* comprobat duplici deciſione Rotali ex libro datariæ deſumendum eſſe, ad cuius commodum penſio reſeruata ſit.

3 Secundus modus extinguendi Eccleſiaſticam penſionem eſt per matrimonium contractum verbis de præſenti: hæc enim penſio loco beneficij ſuccedit, eiuſque naturam imitatur, ſed beneficium vacat matrimonio contracto, vt eſt omnium ſententia. Ergo & penſio, & ita vſu ſtyloque Romanæ curiæ receptum eſt: ſic poſt alios antiquiores, quos referunt, tradit Gigas *de penſionib. quæſt.* 54. Couarru. 4. *decret. 2 part. 6. §. 3.* Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib. 8. cap. 10. quæſt. 1.* Sanch. *lib. 7. de matr. diſput. 44. num. 5.* Garcia *de benefic. 1. part. cap. 5. num. 108.* Barboſa *de poteſt. epiſcop. alleg. 57. numer. 206.* Farinac. *in fragment. verbo clericus. num. 331.* Flamin. *lib. 1. de reſignat. q. 1. num. 15. & lib. 6. quæſt. 2. num. 115.* Hinc fit illo matrimonio extingui penſionem, quo beneficium vacat; ac proinde cum ſub opinione conſtitutum ſit, vacet ne beneficium per matrimonium aliàs irritum, etiam ſub opinione poſitum erit, extinguatur ne penſio tali matrimonio. ſic Azor. Sanch. Barboſa & alij *ſupra.*

4 Solum eſt dubium; an vacet penſio, ſi facultatem obtineres à Pontifice retinendi penſionem contracto matrimonio poſt profeſſionem in aliquo ordine militari, ſi profeſſionem emitteres ante 16. annum, & antequam annum nouitiatus expleres? Ratio dubij eſt; quia ex Trident. decreto *ſeſſ. 25. cap. 15. de Regularib.* nulla eſt profeſſio facta ſupradictis cõditionibus non ſeruatis, ergo qui ſic profeſſus duceret vxorem, abſque profeſſione legitima illam duceret; ac proinde retinere non poterit penſionem. Cæterum affirmandum eſt penſionem retinere poſſe: ſic Flamin. *lib. 6. quæſt. 2. num. 115.* Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. diſput. 44. num. 8.* Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib. 8. cap. 10. quæſt. 1. verſ. aliquando.* Ratio eſt, quia illa profeſſio ſic facta valida eſt; eo quod decretum Trident. hos milites non comprehendit: loquitur enim de religioſis communem vitam degentibus, & veram paupertatem promittentibus, & bonis omnibus renunciantibus: quia de illis loquitur Trident. *cap. 15.* de quibus loquitur 16. *cap. ſequenti*; ſi quidem ſeriem orationis præcedentis continuat, vt colligitur ex illis verbis initio capitis poſitis. *Nulla quoque renunciatio.* dictio enim *quoque*, continuatiua eſt, ſed *in cap. 16.* non loquitur concilium de iis militibus, quia ipſi nullam bonorum renunciationem præſtant, nec veram paupertatem vouent. Ergo neque in cap. antecedenti, vbi de ætate & tempore ad profeſſionem requiſitis, hos milites comprehendit. Deinde quia intendens concilium hos milites comprehendere, ſicut & alios religioſos ſub obligatione contributionis pro ſeminario eos expreſſit *ſeſſ. 23. cap. 18.* Adde milites Hieroſolymitanos nouo ſe ſtatuto ſubdidiſſe huic Trident. decreto, vt teſtatur Flamin. Sanch. *ſupra*, & Barboſa *in remiſſion. concilij ad ſupradictum locum.* Ergo ſignum eſt antea non comprehendi.

5 Sed quid ſi ducat vxorem miles abſque conſenſu ſupremi ordinis Magiſtri contra eorum ſtatuta, peribit ne penſio? Diſtinguendum eſt cum Azor. *ſuprad. lib. 8. cap. 10. quæſt. 1. in fine.* Si ob omiſſum conſenſum ſupremi Magiſtri priuatur miles priuilegiis militaribus, amittet quidem penſionem; quia illam retinet ex priuilegio ordini militari conceſſo. At dum his priuilegiis non ſpoliatur, penſionem retinere poteſt. Videndum tamen eſt, an ob hanc cauſam poſſit ſupremus Magiſter hac ſpoliatione militem afficere.

6 Quid ſi ex facultate Pontificia retineas Eccleſiaſticam penſionem aliquo tempore determinato, verbi gratia vno anno poſt matrimonium contractum, & antequam annus elabatur officium ſuſceperis militis Lauretani, quibus conceditur facultas retinendi penſionem: poteris ne talem penſionem retinere, ſicut ſi nullum matrimonium contraxiſſes? Negat Rota *in vna Romana penſione*, 13. *Martij* 1609. quia priuilegium Lauretanæ militiæ eſt retinendi matrimonio contracto penſionem toto eo tempore, quo retineri poterat ante ſuſceptam militiam; at tu ſolum poteras retinere penſionem vno anno poſt matrimonium contractum. Ergo aſſumpta militia ſolum illo anno retinere poteris. Cæterum mihi probabilius apparet te in perpetuum retinere poſſe: ſic Garcia docet nuper relatus. Ratio eſt; quia illa penſio à principio non fuit pro limitato tempore conceſſa, ſed fuit conceſſa abſolutè, debebat autem extingui matrimonio contracto, quam extinctionem ſuſpendit facultas Pontificia pro vno anno conceſſa. Si igitur interim ſuſcepiſti militiam Lauretanam, cui eſt conceſſa penſionum prorogatio non obſtante matrimonio; efficitur ſanè tuam penſionem prorogari; quia ſuperueniens militia impedit extinctionem, quam matrimonium cauſare debebat, ſicuti ſi poſt aſſumptam militiam matrimonium contraheretur.

7 Tertio extinguitur penſio per promotionem ad Epiſcopatum; quia per huiuſmodi promotionem beneficium vacat: ſic Gigas *quæſt. 56. & conſil. 149. num. 8.* Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib. 8. cap. 10. quæſt. 2.* Garc. 1. *part. de benefic. cap. 5 num. 110.* Hieronym. Gabr. *conſil. 200. lib. 2.* qui idem ſentiunt de promotione ad Abbatiam, per quam beneficia priora vacant.

8 Quarto extinguitur penſio Eccleſiaſtica, ſicut & beneficium per profeſſionem expreſſam, vel tacitam religionis, ex recepto curiæ Romanæ ſtylo: ſic Gigas *quæſt. 57.* Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib. 8. cap. 10. quæſt. 3.* Garcia 1. *part. de benefic. cap. 5. numer. 114.* Thom. Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 2. & 8.* Sub hac regula comprehenduntur equites D. Ioannis, non autem alij religioſi aliorum ordinum militarium; quia nec verè religioſi ſunt, nec ſtatum habent incompatibilem, ſic Sanch. *num. 9.* Aduertit & benè idem Sanch. *num. 10.* per vota bienni facta à religioſis Societatis Ieſu non vacare penſiones, ſed illas poſſidere poſſe, interim dum profeſſio, aut vota coadiutorum firmatorum non emittuntur.

9 Quinto

Digitized by Google

9 Quinto extinguitur penſio per militiam aſſumptam, quia aſſumitur ſtatus alienus ab Eccleſia, & conſequenter indignus, cui concedantur illius fructus: ſic Gloſſ. *cap. vlt. de cleric. non reſident. verbo redierint*. Gigas *quæſt*. 55. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib*. 8. *cap*. 10. *quæſt*. 4. *gloſſ*. 15. *num*. 54. Flamin. *lib*. 1. *de reſignat. quæſt*. 1. *num*. 22. Farinac. *fragment. verbo clericus. num*. 138. Debet tamen prius penſionarius moneri, quod ſi monitus non deſtiterit, eo ipſo extingui cenſebitur.

10 Sexto extinguitur penſio, ſicut & beneficium vacat, ſi monitus penſionarius, vt habitum clericalem, & tonſuram deferat, non obedierit, quia ſic habetur in conſtitut. Sixti V. quæ incipit, *Cum ſacroſanctum*, edita 5. Idus Ianuarij 1588. & tradit Gonzalez *gloſſ*. 15. *num*. 56. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib*. 7. *cap*. 17. *quæſt*. 1. *verſicul. decimum quartum crimen*. Barboſa *tertia part. de poteſt. epiſcop. allegat*. 57. *numero* 217.

11 Septimo extinguitur penſio ceſſione à penſionario facta. Neque ad hanc ceſſionem authoritas ſuperioris requiritur: cum enim penſio in vtilitatem penſionarij conſtituta ſit, ſola penſionarij voluntate ceſſare poterit. Neque obſtat beneficium ceſſare non poſſe ſola beneficiarij voluntate. Quia in beneficio eſt longè diuerſa ratio à penſione. Nam beneficij dimiſſio nocere Eccleſiæ poteſt: at penſionis dimiſſio ſemper eſt Eccleſiæ fauorabilis, vtpote quæ Eccleſiam liberam relinquit. Item beneficium vacat, alterique eſt conferendum: at penſio dimiſſione extinguitur, & ita tenet Nauarr. *ſumm. cap*. 23. *n*. 3. Gomez *in regul. de infirmis reſignantibus. quæſt*. 16. Paul. Roman. *quæſt*. 8. *de penſionib*. Gigas *quæſt*. 45. *num*. 5. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib*. 8. *cap*. 10. *q*. 6. Hinc fit non ſolum totam penſionem, ſed & partem remittere penſionarium poſſe; quia quælibet huius remiſſio in Eccleſię vtilitatem cedit: ſic Azor. *dicta q*. 6. *in fine*.

12 Octauo extinguitur penſio, ſi ſolutione anticipata redimatur. An vero hæc redemptio pro ſolo beneficiarij, & penſionarij conſenſu fieri poſſit, *tractat. de vitiis relig. oppoſit. diſputat. de ſimonia. puncto* 13. examinaui: ibi enim dixi, ſpectato ſtylo curiæ, authoritatem Pontificis requiri, vt omnis ſimoniæ ſuſpicio euitetur, tametſi in rigore abſque tali authoritate fieri poſſit.

13 Nono dicunt aliqui penſionem extingui, ſi penſionarius obtineat beneficium, in quo penſio ſita eſt, quia ceſſabit ius percipiendi fructus ex alieno beneficio, in quo iure penſio ſita eſt; ſicuti ceſſat vſusfructus proprietate rei acquiſita, vt expreſſè habetur in *leg. ſi tibi fundi vſusfructus. ff. quibus modis vſusfruct. amittatur*. Dixi *ſi verè beneficium obtineas*; quia non ſufficit illud obtinere de facto, niſi iure obtineas; ſicuti non ſufficit ad amittendum vſumfructum, quod tibi legetur fundi proprietas, ſi hæc ad alium pertineat *leg. dominus. ff. de vſusfructu, & quemadmod. quis vtat*. ſic Gigas *de penſ. quæſtion*. 49. & ex illo Azor, 2. *part. inſtitution. moral. libro octauo. capit*. 10. *quæſt*. 7.

DISPVTATIO II.

De his qui beneficia prouidere poſſunt, & de illorum prouiſione, & acquiſitione.

PVNCTVM I.

Quibus modis beneficium acquiratur.

1 *Acquiritur actu, & potentia, & qualiter hæc contingant.*
2 *Actu acquiritur collatione, inſtitutione, electionis confirmatione. Et quæ hæc ſint.*
3 *Beneficium in potentia, ſeu ius ad beneficium quibus modis acquiratur.*
4 *Explicatur qualiter per electionem, & ante acceptationem ius in beneficium acquiratur.*
5 *Qualiter præſentatione, & quæ ad illam requirantur.*
6 *An ſit obligatus ordinarius admittere præſentationem illius qui notus eſt, & per procuratorem ſe præſentat? Reſoluitur eſſe obligatum.*
7 *Ad valorem præſentationis acceptatio requiritur.*
8 *Non per quamlibet præſentationem ius in beneficium præſentatus acquirit, ſed per præſentationem, cui debetur inſtitutio.*
9 *Gratia expectatiua ius ad beneficium acquiritur.*
10 *Item acquiritur ius mandato de prouidendo.*
11 *Hæ gratiæ expectatiuæ, & mandata de prouidendo per concilium ſublata ſunt.*
12 *Collatione nondum acceptata ius ad beneficium conceditur.*
13 *Conſuetudo, ſeu priuilegium optandi ius ad beneficium tribuit.*
14 *Ius ad beneficium conceditur penſionario, ſi penſio ei non ſoluatur.*
15 *Qualiter ius ad beneficium acquirat, cui eſt beneficium conceſſum in euentum priuationis.*
16 *Item conceditur ius ad rem coadiutoria cum futura ſucceſſione.*
17 *Qualiter oppoſitione ius in beneficium acquiratur.*
18 *Qualiter ius in beneficio à iure ad beneficium differat.*

1 DVpliciter beneficium acquiri poteſt. Primo actu; ſecundo in potentia, quod aliis terminis dici ſolet. Acquiri poteſt ius in beneficio, vel ius ad beneficium. Dum beneficium actu non acquiritur, dici non poteſt eſſe acquiſitum; quia interim neque eſt tuum, neque vſum illius habes; ad ſummum dicetur eſſe acquirendum, & ius ad illud habendum habere.

2 Beneficium ergo actu acquiritur tripliciter; collatione, inſtitutione, electionis confirmatione, iis enim modis ius in beneficio conceditur. Azor. 2. *p. inſtitut. moral. lib*. 6. *cap*. 22. *quæſt*. 1. Collatio in præſenti eſt donatio, ſeu conceſſio beneficij vacantis à prælato liberaliter facta, *cap. propoſuit, cap. quia diuerſitatem. cap. cum noſtris. de conceſſione præbendæ. & cap. vltim. de officio vicarij. in 6*. Dupliciter fit hæc collatio, vel motu proprio concedentis, vel ad petitionem impetrantis, vt conſtat ex *cap. ſi motu proprio, & cap. ſi tibi abſenti. de præbendis. in 6*. Quocunque modo ex his fiat, non variat naturam collationis, hoc eſt liberalis donationis, ſeu conceſſionis.

Inſtitutio eſt conceſſio à prælato facta præſentato à patrono. Differt à collatione; quia eſt conceſſio obli-

Digitized by Google

obligatoria: obligatur enim prælatus beneficium conferre ei qui eſt à patrono præſentatus, & tradit Abbas *in cap. authoritate. num. 7. de inſtitutionib.* Auguſt. Barboſa 3 *part. de poteſt. epiſc. alleg. 72. numer. 1.* At collatio propriè ſumpta non eſt obligatoria, ſed voluntaria beneficij conceſſio; quia pro ſua voluntate prælatus beneficium confert, cum poſſit non conferre.

Electionis confirmatio eſt approbatio ſuperioris electionis à collegio factæ alicuius perſonæ ad dignitatem, prælaturam, aliudve beneficium vacans. Differt à collatione; quia eſt obligatoria, non libera. Differt ab inſtitutione; quia eſt de perſona à communitate eccleſiaſtica electa, cum tamen inſtitutio nominationem eccleſiaſtici non requirat, ſed ſæpè à laicis fiat. Verum etſi collatio ab inſtitutione, & electionis confirmatione differat, vt eſt expreſſa deciſio *textus in cap. cum in illis. 16. §. cum autem. de prebendis. in 6.* ibi; *cum autem inter collationem, præſentationem, & inſtitutionem differentia magna eſſe noſcatur*, &c. Et conſtat ex dictis. At ſæpè omnia illa comprehendit, vt colligitur ex *toto titul. vt eccleſiaſt. beneficia ſine diminutione conferantur. clement. vnica. iuncta gloſſ. verbo conferantur. in fine. de rerum permutat.* & tradit Mandoſ. *regul. ſecunda Cancell. quæſt. 4. numer. 2.* Rebuff. *ſuper concordata. §. ſtatuimus. el 2. in vltim. gloſſ. 1. ſub Rub. de collationib. & in praxi. titul. de diſpenſat. ratione ætatis. verbo conferantur, & deuolut. num.* 70. Quod ſi inquiras, quando collatio inſtitutionem, & electionis confirmationem, imo & præſentationem comprehendit, & quando non? Optimè reſpondet Gonzalez *gloſſ. 16. num.* 11. dicens comprehendere, quando nomen *collatio*, à lege profertur in materia non ambitioſa & reſtringibili. At omnino ab inſtitutione, præſentatione, electioneque differre, cum in materia odioſa, & reſtringibili apponitur, & conſtat ex *ſupradicto cap. cum in illis*, vbi cum quis prouideri mandatur de beneficio ad alicuius collationem pertinenti, non intelligitur, ſi ad eius præſentationem, vel inſtitutionem pertineat.

3 Beneficium verò in potentia, ſeu ius ad beneficium multipliciter dicunt doctores acquiri. Primò, electione. Secũdò, pręſentatione. Tertiò, acceptatione vigore gratiæ expectatiuæ. Quartò, gratia expectatiua conceſſa ei qui in canonicum eſt receptus. Quintò, collatione nondum accepta. Sextò, reſeruatione beneficij ad tui fauoré. Septimò, optione, vbi eſt ius optandi. Octauò, omiſſione ſolutionis debitæ penſionis. Nonò, priuatione iuris. Decimò, coadiutoria cũ futura ſucceſſione: ſic Æneas de Falcon. *de reſeruat. 4. quæſt. effectu* 47. Garnen. *in reg. de non tollendo iure quæſito. quæſt.* 1. Garcia 4. *par. de benefic. cap. 3. à num.* 1. Vt autem intelligatur qua ratione hoc verum ſit, diſcurramus per ſingulos modos.

4 Primus eſt electio, qua quis ad prælaturam, dignitatem ſeu beneficium à maiore parte communitatis eligitur à ſuperiore confirmandus. Æneas, Garnenſ. & Garc. *ſupra*. Dixi *ad beneficium*, ne limitarem electionem ad eccleſiam paſtore deſtitutam, quæ eſt propria electio, & in qua ſeruari debet forma præſcripta *in cap. quia propter. de electione.* Cenſeo namque ſi communibus clericorum ſuffragiis aliquis eligatur ad dignitatem aliquam, vel canonicatum, aliudve beneficium, cuius electio à ſuperiore confirmanda ſit, eſſe propriè electionem, quæ ius electo ad beneficium concedit. Dixi *à ſuperiore confirmanda electio*, nam ſi ſuperioris confirmatione non indiget, non eſt electio, de qua in præſenti loquimur, quæ ius ad beneficium tribuit; talis enim electio potius eſt beneficij collatio, & prouiſio. Gonzalez *gloſſ. 19. num.* 11. At cum electio confirmatione ſuperioris indiget, concedit electo ius ad beneficium. *cap. fin. de translat. epiſcop.* & multis allegatis docet Garcia 4. *par. de benefic. cap. 3. num.* 3.

Dubium tamen eſt; an ante acceptationem electi hoc ius concedat electo. Negat Mandoſ. *reg. 32. quæſt. 15. n. 6.* Zerola *in praxi epiſcop. 1. par. verbo ius ad rem. §. 2. & 2. par. verbo electio. §. 2.* Et probari poteſt à ſimili ex præſentatione, quæ ius non tribuit præſentato quouſque conſentiat. Cæterum probabilius cenſeo ex ſola electione ante acceptationem ius electo acquiri. Moueor ex *cap. cupientes. §. cæterum. cap. quam ſit. de elect. in 6.* vbi electus priuatur iure, quod per electionem acquirit, ſi infra menſem à die habitæ notitiæ ſuæ electionis non præbuerit aſſenſum. Ergo ſupponit textus ante conſenſum aliquod ius per electionem concedi. Et ratio eſt; quia electio eſt dimidiata collatio beneficij, quæ confirmatione, & approbatione completur; ac proinde electio actus eſt poteſtatis ſpiritualis, ſecus vero præſentatio, & nominatio. ſic Felin. *cap. cum Bertoldus. de re iudicata. num. 2. & 3.* Dominic. *in cap. quam ſit. §. 1. de electio. in 6.* & colligitur ex Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 19. q. 2. in fine.*

5 Secundus modus acquirendi ius ad beneficium eſt per præſentationem, ſeu nominationem. Ad cuius valorem primo requiritur, vt fiat coram conſtituente, aliàs nullum ius conſiderabile præſentato tribuit, ſic Garcia 4 *part. de benefic. capite tertio. numer. duodecimo.* Sed dubium eſt, an medio procuratore, vel per litteras ſufficiat, vt coram conſtituente fiat? Et quidem ex parte patroni certiſſimum eſt ſufficere. Non enim tenetur patronus ſe corporaliter exhibere conſtituenti, vt eius præſentatio valida ſit, ſed corpore abſens medio procuratore, vel litteris miſſis præſentationem facere poteſt, vt clarè videtur deciſum *in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælato*: ibi, *per ſe, aut per litteras perſonas idoneas epiſcopis diœceſanis præſentent*, & in *cap. vltim. de conceſſ. præbendæ*, prohibetur procuratorem conſtitui ad præſentandum in beneficio, antequam vacet. Supponit ergo beneficio vacante procuratorem conſtitui poſſe ad præſentandum: & ita tradit Gloſſa *in dicto cap. ea noſcitur.* Cardin. Tuſchus *litt. P. concluſ. 592. num* 24. Auguſtin. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. alleg. 72. num.* 116 Ex parte vero præſentati communis eſt doctorum ſententia, debere ſe corporaliter inſtituenti exhibere, vt valida ſit eius præſentatio, ſic Abbas *in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælato.* Rebuff. *praxi. titul. de præſentat. num.* 3. Nicol. Garcia 4. *part. de benefic. cap. 1. numer.* 16. Tuſchus *t. 6. litt. P. concl.* 191. Auguſt. Barboſa 3. *par. alleg. 72. à n. 110. & num.* 517. affirmat veriſſimam, & receptiſſimam reſolutionem eſſe, non teneri ordinarium abſentis præſentationem admittere, ſed poſſe illam repellere, tametſi præſentatus ei notus ſit. Mouentur primo ex *textu in cap. cum & plantare. §. in eccleſiis. de priuilegiis.* ibi, *epiſcopis repræſentent*, quod verbum denotat præſentiam corporalem, iuxta *textum in leg. conſentaneum. Cod. quomodo, & quando iudex. & leg. 1. in princ. ff. de verbor. obligat.* & tradit Gloſſa *verbo repræſentare, in clem. dudum. de ſepultur.* Lamberrin. *de iure patronat. 1. part. lib. 2. quæſtion. 11. artic. 1. num. 12. cum ſeqq.* Tiraquel. *de iure mariti. gloſſ. 6. n. 31.* Selua *de benefic. 3. par. quæſt. 6. num.* 7. Secundo mouentur ex Trident. *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* vbi præſentatus à patrono admitti non debet, niſi ab ordinario examinatus, & idoneus repertus. Quod non ſolum in beneficiis parochialibus neceſſarium eſt, ſed etiã in

ſimplicibus; vt habetur *ſeſſ.7.cap.13.de reformat.* Sed hoc examen fieri non poteſt per procuratorem, ergo neque præſentatio.

6 Ex hac ratione inferunt ſupradicti doctores, primò non eſſe obligatum ordinarium admittere præſentationem abſentis, quantumuis docti, & periti, quia ius habet illum examinandi, ac proinde vt ſe corporaliter præſentet. Secundo inferunt poſſe abſentis præſentationem admitti, ſi vt idoneus cognitus ſit, quia is examinatione non indiget, vt tradit Gloſſa *in cap. de Petro. diſtinct. 47. verbo ignotus.* Innocent. *in cap. in Lateranenſi. in fine. de prebendis.* Aloyſius Riccius *praxi. reſolut.* 139. *&* 141. Zenedo *ad decret. collect.* 15. *n.* 3. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *num.* 118. & alij apud ipſos. Excipit autem Barboſa præſentatum ad parochiales, cuius examen pro forma requiritur à Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* ac proinde eius præſentationem admitti non poſſe per procuratorem factam.

Nihilominus (ſi licet dicere quod ſentio) exiſtimo probabilius validam eſſe præſentationem illius, qui ſe per litteras, aut procuratorem inſtituenti repræſentat: ſic docuit Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 21. *quæſt.* 6. Moueor; quia nullus eſt textus, ex quo hæc obligatio corporalis præſentiæ colligatur, ergo imponenda non eſt, præcipuè cum ſit contraria reg. iuris, *quod per alium facis, per te ipſum facere cenſeris.* Antecedens probo, nam *textus in cap. cum & plantare, & clem. dudum de ſepult.* vbi inſtituendi ad beneficia curata debent prælatis repræſentari, nequaquam probat corporalem præſentiam requiſitam eſſe pro præſentatione, ſeu nominatione patroni, ſed pro inſtitutione facienda. Alias non poſſet ordinarius abſentis præſentationem admittere; quia eſſet contra naturam præſentationis, neque valida eſſet eius admiſſio, quam tamen valere etiam de perſona incognita admittit Abbas 2. *par. conſil.* 76. Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *quæſt.* 11. *articul.* 2. Garc. 4. *part. de benefic. capit. primo. numer.* 18. *&* 25. Deinde, quia eſto in parochialibus requiſitum ſit examen præſentati pro forma, & in aliis beneficiis, prout inſtituenti viſum fuerit, hoc examen non ad præſentationem, ſed ad inſtitutionem expoſtulatur, vt benè notauit Garcia *dicto num.* 25. Ergo ex neceſſitate examinis inferri non poteſt neceſſitas in præſentato ſe perſonaliter ordinario præſentandi. Adde receptiſſimum eſſe, vt epiſcopi Hiſpaniæ, Galliæ, & Flandriæ à regibus præſentati, non ſe exhibeant perſonaliter Pontifici inſtituẽdos. Denique *in cap. accedens.* 24. *de prebendis,* abſens inueſtitur de beneficio eccleſiaſtico. Ergo à fortiori præſentari, ſeu nominari poterit.

Neque obſtant adducta. Ad primum concedo primo, verbum *repræſentare*, ſignificare præſentiam corporalem, ſed non præſentati, ſed procuratoris per ipſum. Secundò, reſpondeo id eſſe neceſſarium ad inſtitutionem, non ad ipſam patroni nominationem. Ad 2. admitto præſentatum debere eſſe cognitum inſtituenti, & ab illo examinari poſſe; non quidem ad præſentationis valorem, ſed ad inſtitutionem faciendam; ac proinde præſentiam inſtitutioni neceſſariam eſſe, non præſentationi.

7 Deinde ad valorem præſentationis requiritur acceptatio præſentati: ſic Garcia 4. *part. de benefic. c.* 1. *n.* 21. Quia acceptatio pars eſt præſentationis.

8 Verum non ſufficit validam eſſe præſentationem, vt præſentatus ius per præſentationem ad beneficium acquirat, ſed inſuper requiritur, vt talis præſentatio ſit, cui neceſſario debeatur inſtitutio, colligitur ex Garc. *ſupra.* Nam ſi liberum ſit inſtituenti præſentatum reiicere, nullum ius conſiderabile ex præſentatione habebit. Poſſe autem contingere non eſſe obligatum inſtituentem admittere præſentatum validè, manifeſtè conſtat, in caſu quo æqualiter multi eſſent præſentati, nullus enim tunc conſiderabile ius ad beneficium habet; ſi quidem pro voluntate inſtituentis omitti poteſt. Hac enim ratione communiter doctores cenſent poſtulatione non acquiri ius ad beneficium; quia poſtulatus repelli ab inſtituente poteſt, vt tradit, aliis relatis, Garcia 4. *part. capite tertio. numer.* 14. Si ergo præſentatus repelli poteſt, ius in beneficio non habebit.

9 Tertius modus acquirendi ius ad beneficium eſt per gratiam expectatiuæ, qua ſcilicet alicui conceditur, vt præbendam vacantem, quam maluerit obtineat. Vt autem hæc gratia ius conſiderabile tribuat, debet eſſe acceptata: quia ante acceptationem à concedente reuocabilis eſt, ſic Gonzalez *gloſſ.* 26. *n.* 20. Mandoſ. *reg.* 3. *q.* 14. *n.* 3. Garcia 4. *p. de benefic. cap.* 3. *num.* 14.

Sed eſt dubium; an poſita acceptatione ius ita conſiderabile tribuat, vt neceſſario facienda ſit mentio illius in impetratione, vel reſeruatione facta à Papa de tali beneficio? Negat Garcia *dicto capit.* 3. *numer.* 18. quia facta reſeruatione, vel impetratione illius beneficij remanet priuilegiato ſaluum ius vtendi expectatiua in aliis beneficiis vacantibus, ſi quidem eius gratia non eſt pro aliquo determinato beneficio; ac proinde non videtur conſiderabiliter eius gratiæ per talem reſeruationem, vel impetrationem derogari. Et placet mihi hæc ſententia. Secus vero eſſet dicendum, ſi gratia conceſſa eſſet pro aliqua determinata præbenda: tunc enim illius facienda eſſet mentio in impetratione, vel reſeruatione.

10 Quarto concedit ius ad beneficium gratia expectatiuæ in canonicum recepto, ſeu mandatum de prouidendo de prima præbenda vacatura, *cap. ſi poſtquam. de prebend. in* 6. quia ratione huius iuris cogere poteſt, vt ſibi vacans præbenda conferatur. Ergo ius ad illam conſiderabile habet, & ita tradit, aliis relatis, Garc. *d. cap.* 3. *n.* 16.

11 Aduerte has gratias expectatiuas, & mandata de prouidendo beneficio vacaturo, omnino ſublata eſſe per concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 19. *de reformat.* & notant omnes. Vnde eligi non poteſt canonicus ſupernumerarius, cum expectatiua ad præbendam vacaturam, niſi in ea eccleſia, vbi immemoralis conſuetudo talis electionis viget, ſic Hieron. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 1. *proœm. n.* 64. *&* 65. Garcia 6. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 5.

12 Quinto tribuit ius ad beneficium collatio nondum acceptata, *cap. ſi tibi abſenti. de prebend. in* 6. quia facta collatione iam conferens retrocedere de iure non poteſt, ſed debet conſenſum collatarij expectare infra terminum datum ad conſentiendum. Quod in aliis donationibus locum non habet, in quibus ante acceptationem donatarij datur locus pœnitentiæ, & donans retrocedere poteſt. Et ratio differentiæ eſt; quia de beneficiis diſponit conferens ex officio, & obligatione, in aliis rebus pro voluntate, ſic Gonzal. alios referens, *gloſſ.* 26. *n.* 14. Vaſq. *de benefic. c.* 2. §. 2. *dub.* 3. & latiùs *cap.* 4. §. 4. *dub.* 1.

Sextò ius ad beneficium concedit reſeruatio facta beneficij in fauorem alicuius, quia per talem reſeruationem beneficium illi adiudicatur; debet autem ipſe, in cuius fauorem reſeruatio facta eſt, reſeruationem acceptare, ſicuti de gratia expectatiua, & de mandato ad prouidendum dictum eſt, ſic, aliis relatis, Garcia 4. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 43.

13 Septimo

Digitized by Google

13 Septimo concedit ius ad beneficium conſuetudo,ſeu priuilegium optandi pinguiorem præbendam vacantem: ſic Gomezius *in reg. de non tollendo iure quæſito q.1.n.27.* Æneas de Falconibus *de reſeruat.q.4.principali.effectu* 47.*n.*9. Garcia 4.*p.de beneſi.c.*3.*n.*45. Gonzal.*gl.*34.*n.*126. Nam ex vi illius conſuetudinis, ſeu priuilegij debetur antiquiori prima vacans præbenda. Requirit tamen Gonzal. vt præbenda vacet; quia vſque tunc non videtur debita, imo addit debere eſſe acceptatam. Priorem partem admittit Garcia, ſecundam reprobat. At vtramque iudico repellendam. Nam illa facultas optandi pinguiorem prębendam,eſt quaſi quoddam mandatum de prouidendo conceſſum de aliqua determinata præbenda,vel quaſi quædam gratia expectatiuæ admiſſa pro præbenda primo vacatura: quæ vacationē præbendæ non requirunt, ſed ſolum requirunt acceptationem mandari, vel gratiæ. Item negari non poteſt ex vi illius conſuetudinis,& priuilegij prębēdam primo vacaturam debitam eſſe canonico antiquiori. Ergo ſi ab alio impetretur,vel à Pontifice reſeruetur, huic iuri derogatur. Quapropter Gonzal. *gloſſ.*9.§.1.*num.*94. affirmat expectatiuam conceſſam alicui ad beneficium vacaturum aliàs ex ſtatuto eccleſiæ antiquiori ob ius optandi prouidendum,ſubreptitiam eſſe,ſi non fuerit facta mentio huius qualitatis, quod certè non video qua ratione ſubſiſtere poſſit, ſi ius conſiderabile ad rem antiquior non haberet.

14 Octauo dat ius ad beneficium penſionario, ſi penſio ei non ſoluatur; quia ob hanc cauſam ſolet Pontifex concedere regreſſum, vel acceſſum ad beneficium penſione grauatum, ſic Flamin.*lib.6.de reſignat.q.*3.*n.*15. Vt autem hoc ius acquiratur, debet penſionarius declarare ſe velle illo vti, & inſuper debet pronunciari ſententia ſaltem declaratoria contumaciæ titularis: quæ ſententia non profertur, niſi magna fuerit illius proteruia, & contumacia, vt diximus *diſp.præcedenti. pun. vlt.*§. 6. illa autem declaratione facta concedit Garc. 4.*p.de benefic.cap.*3.*n.*49. penſionario non ſolum ius ad beneficium, ſed in beneficio; quia facta tali declaratione virtute executoriæ confertur penſionario beneficium. At mihi probabilius apparet indigere executoris iudicis collatione: neque enim penſionarius facta declaratione accipere poſſeſſionem beneficij poteſt propria authoritate, ſed authoritas iudicis executoris accedere debet, cui & executio priuationis beneficiarij, & regreſſus,vel acceſſus penſionarij conceditur.

15 Nono acquirit ius ad beneficium,cui eſſet beneficium conceſſum in euentu priuationis. Sed hoc ius improprium eſt, neque impedit impetrationem beneficij, neque illius reſeruationem. Garcia *d.* 4.*p.cap.*3.*num.*54. Ratio eſt, quia eſt ius ſub conditione non neceſſaria euentura conceſſum. Secus dicendum eſt, cum beneficium conceditur ſub euentu vacationis; quia eſt conditio neceſſario euentura. Aduerte tamen concedi, nec promitti beneficium poſſe ſub euentu vacationis ab alio quam à Pontifice; quia in *cap.nulli.cap. relatum.de conceſſ. præbendæ,* annullatur omnis promiſſio de beneficio nondum vacante,ne detur occaſio captandæ mortis, & notauit Vaſq.*de benefic. cap.*2.§.2.*dub.* 4. vbi addit hanc promiſſionem irritam de beneficio nondum vacanti iuramento confirmari poſſe. Iuramentum namque confirmare promiſſionem poteſt iure poſitiuo irritam,ſi tamen iure naturæ valida ſit,vt videtur eſſe hæc promiſſio.

16 Decimo concedit ius ad rem coadiutoria cum futura ſucceſſione;quia eſt quaſi mandatum de prouidendo ad beneficium determinatum;aliàs ſi beneficium illud impetrari,vel reſeruari poſſet. non obſtante futuræ ſucceſſionis indulto,futuræ ſucceſſioni præiudicium fieret: ſic Gonzalez *gloſſ.*5.§.9.*num.*79. Garcia 4.*par.cap.*3.*num.*58.

17 Alium modum addit Garcia, per quem videtur ius conſiderabile ad beneficium acquiri, ſcilicet oppoſitionem ſtante conſtitutione,ſeu conſuetudine concedente ius opponendi. Sed vt hoc verum ſit, debet oppoſitor verificare qualitates ad beneficium requiſitas ipſum ſolum habere; aliàs ſi liberum ſit conferenti alium oppoſitorem admittere, & hunc repellere, huic non erit ius conſiderabile ad beneficium acquiſitum; ſicuti diximus in præſentato ſimul cum aliis,& docet Gonzalez *gloſſ.*9.§.1.*n.*88. & 92. Garcia *ſupra,à n.*63. Addo ſi ex fundatione, dotatione, aliove ſtatuto præſcriptum eſſet beneficium concedi debere propinquiori ex familia fundatoris, non poterit extraneus, vel remotus conſanguineus illud impetrare tacito iure propinquioris, tametſi propinquior nondum propinquitatem probaſſet; quia antequam probet ex ratione fundationis eſt ius propinquiori quæſitum, cui nunquam cenſetur Pontifex in clauſulis generalibus derogare, iuxta regulam de non tollendo iure quæſito.

18 Quod ſi inquiras,in quo differat ius in beneficio à iure ad beneficium? Dicendum eſt differre in eo, quod ius in beneficio concedit habenti poteſtatem illud adminiſtrandi, ſecus ius ad beneficium. Item ius in beneficio etiam ante captam illius poſſeſſionem facit, vt beneficium proprium ſit beneficiati,& vacet per illius deceſſum, ſecus ius ad beneficium,vt multis relatis docet Couarr. 3.*var.cap.*16.*n.*3. Vaſq.*de benefic.cap.*4.§.4.*dub.*1.

Hæc in genere dicta ſunt de acquiſitione beneficiorum, latius in ſequentibus examinanda quæ difficiliora ſint. Sed quia à præſentatione, ſeu nominatione ſæpè acquiſitio beneficij ortum habet: videndum eſt qua ratione hæc poteſtas laicis, & eccleſiaſticis competere poſſit.

PVNCTVM II.

Quid,& quotuplex ſit ius patronatus, & qua ratione acquiratur.

1 *Explicatur quid ſit ius patronatus*
2 *Triplex eſt hoc ius.*
3 *Ius patronatus ex laicis patronis, & eccleſiaſticis, an laicum, an eccleſiaſticum ſit quoad iura, & effectus.*
4 *Fundatione,extructione, & dotatione ius patronatus acquiritur.*
5 *Qualiter fundatione,& extructione acquiratur.*
6 *Qualiter dotatione.*
7 *An ex dotatione facta eccleſiæ ædificatæ patronatus acquiratur. Affirmatiuè reſpondetur.*
8 *Conſenſus ordinarij requiritur ad hanc acquiſitionem.*
9 *Quis ſub nomine ordinarij in hac parte intelligatur.*
10 *Priuilegio Pontificis ius patronatus acquiritur,non Epiſcopi.*
11 *An præſcriptione, & conſuetudine patronatus acquiratur? Proponuntur ſententiæ.*
12 *Quid tenendum ſit ſpectato iure antiquo.*
13 *Iure Tridentino omnes patronatus conſuetudine, & præſcriptione acquiſiti annullantur.*

1 IVs patronatus communiter doctores definiunt,vt ſit poteſtas nominandi clericum inſti-

tuendum in beneficio,& licet alia iura patrono conueniant,quia tamen nominatio, ſeu præſentatio eſt præcipuus actus, & exercitium patroni,ea de cauſa per ordinem ad præſentationem ius patronatus definitur. Aliis placet, definiendum eſſe,quod ſit ius honorificum, & oneroſum,& vtile alicui in eccleſia competens,ſic Abbas *cap.3. & in Rub. de iure patronat.* Gregor. Lop. *leg. 1. titul. 15. part. prima. verbo derecho.num.2.* Hoc ius ſpirituale eſt,vel ſaltem ſpirituali annexum, vt dicitur in *capit. de iure. de iure patronatus.* Tum quia eſt authoritate Eccleſiæ conceſſum. Tum quia annectitur institutioni ad beneficium, quæ eſt ſpiritualis, & ad ipſam inſtitutionem ordinatur. Tum quia adhæret Eccleſiæ,& loco religioſo,& quia Neq;obſtat cõuenire laicis;quia cõuenit ex beneficio Eccleſię.&ita tradit poſt alios antiquiores Azor.2.*p.lib.6.cap.*19.*q.*2. Garcia 5.*part.de benefic.cap.9. n. 6.* Suar. *tom.1.de relig.lib.4.cap.28.à num.* 7. Ex quo fit eſſe ſimoniam ſaltem iure eccleſiaſtico illius venditionem, vt latius diximus *diſp.de ſimonia.p.*14.

2 Triplex eſt hoc ius patronatus, aliud laicum, aliud eccleſiaſticum, aliud mixtum: ſic omnes doctores referendi. Laicũ eſt quod bonis propriis,ſeu patrimonialibus acquiritur; eccleſiaſticum, quod bonis Eccleſiæ comparatum eſt,vel ratione Eccleſiæ alicui competit, vel à laico Eccleſiæ, monaſterio, aliiue loco pio donatur.Mixtum, quod ex patronis laicis, & eccleſiaſticis coaleſcit, ſic Couarru. *pract. quæſt.cap.36.numer.2.* Azor. 2.*par.inſtit.moral.lib.6. cap.19.quæſt.3.* Vaſq.*opuſc.de benefic.cap.2.§.1. dub.1.* Garc.5 *par.de benefic. c.9.n.*208.Leſſius *lib. 2.de iuſt. c.34.dub.4.n.*18. Gonzal.*reg.8.Cancell.gloſſ.*18.*à n.*2.

Hinc fit non eſſe expectandum, quis ius patronatus poſſideat,ſit ne clericus.vel laicus, vt intelligatur,an ius patronatus laicum ſit,an eccleſiaſticum, ſed quo titulo poſſideatur.

3 Dubium tamen eſt, an ius patronatus ex laicis patronis,& eccleſiaſticis coaleſcens laicum, vel eccleſiaſticum iudicandum ſit quoad iura, & effectus? Videtur enim iudicandum eſſe eccleſiaſticum; quia magis dignum trahit ad ſe minùs dignum, & conſequenter patronatus eccleſiaſticus ſæcularem, *cap. contingit. cap. per tuas. de arbitris.* At dicendum eſt omnia iura immutata eſſe, alias non diceretur mixtum, ſed vel eccleſiaſticum, vel laicum:quod adeo verum cenſeo,vt etiam ſi ex tribus patronis duo ſint eccleſiaſtici, & vnus laicus,ius patronatus laici immutatum maneat, quia non eſt credendum velle Pontificem hoc ius conſumere,& derogare. Ex quo fit non cadere ſub regula reſeruationis beneficium, quod vnum patronum laicum habet, tametſi duos habeat eccleſiaſticos, eſto contra teneat Gonzalez alios referens *gloſſ.* 18. *num.* 17. Quia coniunctio eccleſiaſticorum patronorum non debet laico præiudicare. Fit ſecundo ſemeſtre conceſſum ad præſentandum eccleſiaſticis, non videri competere laico patrono; quia quilibet retinet ius ſuum immutatum, ac ſi cum alio non eſſet coniunctum, & conſequenter retinere debet conditiones, & qualitates talis iuris; ſed vna ex qualitatibus patronatus laici eſt poteſtas ad præſentandum intra quadrimeſtre. Ergo obtinere non poteſt ſemeſtre ad præſentandum, & ita docet Perez de Lara *libr.* 2. *de capell.capit.nono.numer.*16. Alias ſi ob ſocietatem patroni eccleſiaſtici deberet laicus priuilegiis eccleſiaſtico conceſſis vti;eadem ratione deberet eccleſiaſticus priuilegio laicorum vti: ac proinde ſicut laicus in præſentatione variare poteſt, poſſet & eccleſiaſticus,quod tamen non admittitur.

4 Triplici via ius patronatus acquiritur, fundatione, extructione, & dotatione, ſic gloſſa *in capit. pia mentis.16.quæſtion.7.* Azor. *ſecunda parte inſtitut. moral. libro ſexto. capit.* 19. *quæſtion. quarta cum ſeq.* Garcia *quinta parte de benefic. capit. nono.numer.* 36. Leſſius *libro ſecundo. capit.* 34. *numer.* 22. Gonzalez *gloſſ.*18. *num.* 33. Auguſtin. Barboſa *tertia parte de poteſt. epiſc. allegat.*70. *in princip.* & alij plures apud ipſos.Quod verum eſt, etiam ſi expreſsè non dixeris te fundare, extruere, & dotare eccleſiam intentione obtinendi patronatum, *cap. nobis. de iure patronat.*ſufficit ſi contrarium non expreſſeris, iuxta *cap.ſignificauit.de teſtibus,*quia fundanti,extruenti,& dotanti patronatus à iure conceditur, niſi ipſe renunciet,ſic Greg.Lop.*leg.*1.*tit.*15.*part.*1.*verbo dote.* Garcia *prima parte.cap.9.à numer.*62. Azor.*quæſt.9.* vbi teſtatur communem eſſe. Ab hac tamen doctrina videtur excipienda eccleſia regularis, in qua patronatus non acquiritur fundatione, extructione, vel dotatione tantum, ſed inſuper requiritur apoſtolicus conſenſus in limine fundationis,*capit. nobis. de iure patronat. & ibi gloſſ. verbo de tua iuriſdictione.*Hoſtienſ.*colum.ſecunda.*Ancharr. *num.*36. Abbas *numer.* 9. Puteus *deciſ.*336. *libr. ſecundo.*Rota *in vna Albanen. prioratus.* 26. *Nouemb.* 1588. *apud Farinac.tom.2.deciſ.*564.*pag.mihi* 48.

5 Fundatione acquiris ius patronatus, ſi fundum dederis ad eccleſiam ædificandam, habetur ex *cap.nobis. de iure patronatus. capit. pia mentis. 16.quæſtion.* 7. *& cap.* Abbatem. 17.*q.* 2. & tradunt omnes.

Extructione, ſeu ædificatione ius patronatus acquiris, ſi tuis ſumptibus eccleſiam ædificas,*cap. nobis. de iure patronatus, dicto cap.pia mentis. cap. monaſterium.capit.filiis.16. quæſt.*7. Et idem eſt, ſi dirutam,vel deſtructam reædifices; quia eſt, quaſi à principio illam ædificares, ſic Gloſſa *capite tertio. de iure patronat.* Garcia *quinta parte. capite nono. numer.* 50. Gonzalez *gloſſ.* 18. *numer.* 53. Azor. *ſecunda parte inſtitution.libro ſexto.capit.* 19.*quæſt.*11. Barboſa *tertia parte de poteſt. epiſcop. allegation.* 70. Greg. Lop.*leg.* 11.*titul.* 15.*parte prima. verbo tres coſas. in fine.* Supradictis duabus viis, fundatione namque,& conſtructione, & maximè ſi conſtructio perfecta non eſt, non acquiritur ius patronatus, niſi ſubſequatur dotatio; quia abſque dotatione neque eſt beneficium eccleſiaſticum, neque miniſtros ad officia, & miniſteria eccleſiaſtica exercenda habere poteſt; ac proinde interim vacuus erit talis patronatus, & inutilis: at poſita dotatione fundans, conſtruens, & dotans patroni ſunt, ſic Azor. *ſecunda parte inſtitutionum moral. libro ſexto. capit.*19. *quæſtion. ſexta.* Garcia *quinta parte de benefic. capite nono.numer.* 44. Gregor. Lopez *leg. prima titul.*15. *part. prima. verbo tres coſas.* Quapropter nunquam debet Epiſcopus in eccleſia ædificanda conſentire, quin prius ædificatorem obliget per publicum inſtrumentum ad dotandum; quia eccleſia abſque dote ædificari non debet. *capit. nemo. de conſecrat. diſtinction.prima.capit. cum ſicut. de conſecrat.* Quod ſi abſque dote ædificata fuit, conſecranda non eſt niſi dotetur, Gloſſ. *in capit. cum ſicut. de conſecrat. eccleſ.* Hanc autem dotem tenetur ædificator eo ipſo quo eccleſiam ædificauit, ſin minus eius hæredes præſtare, & ad id compelli poſſunt ab Epiſcopo, ſic Auguſtin. Barboſa *tertia parte de poteſt. epiſcop. allegation.* 70. *numero quarto &* 29. Aloyſius Riccius *in praxi. reſolutione vndecima.numero ſexto.* Azor.*ſecunda part.inſtit.lib.6. cap.* 19. *quæſt.* 4. *fine.* & optimè *lib. 9. cap. 3.quæſt.*7.

At ſi

Digitized by Google

At ſi Epiſcopus permiſerit Eccleſiam fundari, conſtrui, & conſecrari abſque dote, ipſe eam dotare compellitur, ſic ex gloſſ. *in ſuprad. cap. cum ſicut.* tradit Azor. *loco alleg.* Barboſa *num.* 19.

6 Dotatione item patronatus acquiritur, ſi Eccleſiam conſtructam, vel conſtruendam ſufficienter dotaueris, hoc eſt ſufficientia bona præſtiteris, vt in ea poſſint diuina exerceri, *cap. filiis.* 16. *quæſt.* 7. *capit. nemo. de conſecrat. diſt.* 1. Abbas *cap. ſicut. nu.* 5. *de conſecrat.* & gloſſ. *cap. vt quiſque de vita, & honeſt. cleric. verbo clericum.* Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *n.* 52. Dixi *ſi ſufficientia bona præſtiteris*; nam ſi ſolum bona inſufficientia dederis, non dotator, ſed benefactor eris, ac proinde nec patronus: ſic Gloſſ. *in cap. quicunque.* 2. 16. *quæſt.* 7. Garcia 5. *p. de benefic. cap* 9. *num.* 52. Lambert. *de iure patron.* 1. *p. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 11. Aug. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 70. *n.* 11. Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi Epiſcopus conſentiat in hac inſufficientis dotis aſſignatione, non obinde patronatum obtineas, quia inſufficienter dotans, abſolutè nõ dotat, ſic Gloſſ. *in cap. quicunque.* *d.* 2. 16. *q.* 7. Barboſa *n.* 13. Garcia *n.* 53. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 16. *q.* 6. *in fine.* tametſi contrarium ſentiat Lambert. 1. *part. lib.* 1. *q.* 5. *art.* 13. ſi tamen tu ſimul cum aliis ad dotationem concurreres, ita vt ex omnibus ſufficiens dos aſſignata ſit, vel è patronus efficeris: quia ratione communionis, & ſocietatis dotem ſufficientem præſtas. Abbas *in cap. ad audientiam.* 1. *de Eccleſ. ædificand. n.* 4. *& in Rub. de iure patronat. num.* 6. Azor. *q.* 6. Garcia *dicta* 5. *p. cap.* 9. *num* 53. vbi adducit ſequentem ſacræ congregationis concilij declarationem. Quando cõcurrunt plures in dotatione, licet æqualiter non cõtribuant, omnes efficiuntur patroni, etiam ſi ſufficientem dotem ex ſe ſinguli non conferãt, dummodo eccleſia habeat dotem competentem; quia ex quo ille qui plus contulit admiſit alium ſecum, videtur ipſi communicare ius ſibi competens in illo patronatu. Ex augmento dotis non obtinetur patronatus; quia augens dotem non dotat, ſupponit enim Eccleſiam iam dotatam. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 177. *n.* 24. *&* 25. Garcia 5. *par. cap.* 9. *n.* 122. Riccius *praxi. reſolut.* 150. *& reſol.* 171. Gonzalez *gloſſ.* 18. *n.* 53. Barboſa *alleg.* 70. *num.* 15. Quod procedit, tametſi ex conſenſu Epiſcopi ob hanc cauſam concedatur; quia nequit Epiſcopus ob dotis augmentum hanc ſeruitutem beneficiis imponere, vt ſatis colligitur ex concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform.* ibi; *ex augmento dotis*, & tradit Auguſt. Barboſa *n.* 16. Dixi *ſi dotes eccleſiam conſtructam, vel conſtruendam*; quia parum refert, antecedat, vel ſubſequatur dos Eccleſiæ conſtructionem, vt patronatus obtineatur. Semper tamen in limine fundationis curandum eſt, vt dos aſſignetur, ne contingat Eccleſiam indotatam manere. Neque obſtat Eccleſiam adhuc non eſſe, quominus dotis capax non ſit; quia capax eſt, non vt tũc ei acquiratur, ſed vt acquiratur pro tempore quo perfectè conſtructa ſit: ſic relato Abbate *in cap. ad audientiam.* 2. *de eccleſ. ædificand. n.* 2. Lambert. & aliis tradit Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 9. *n.* 49. *&* 50.

7 Verum non deſunt doctores, qui ſentiant ex dotatione facta Eccleſiæ ædificatę, & conſecratæ patronatum non acquiri, ſic Gloſſa *in cap pia mentis.* 16. *q.* 7. Felin. *in cap. cum venerabilis de exceptionib. n.* 57. Et fauet deciſio ſacræ congregationis, *ſeſſ.* 21. *c.* 4. *de reformat.* quam adducit Garc. *ſupra. n.* 56. Neque deeſt ratio. Nam rebus ſacris nulla ſeruitus imponi poteſt *leg. ſeruitutes.* 3. §. *vlt. ff. de ſeruitut.* Ergo Eccleſiæ conſecratæ nequit ſeruitus patronatus imponi. Nihilominus probabilius eſt ex tali dotatione patronatum acquiri: quia abſolutè Eccleſiam dota, & dotatione maximè neceſſaria. Præterea dos ſubſequuta Eccleſiæ conſtructionẽ, fauore Eccleſiæ reputatur, ac ſi illius conſtructionem antecederet; quia retrotrahitur. Adde hoc videri definitum à Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 12. *de reformat.* ibi. *Nemo cuiuſuis dignitatis Eccleſiaſtica, vel ſæcularis quacunque ratione niſi eccleſiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & cõſtruxerit, ſeu iam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit de ſuis propriis, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, ius patronatus impetrare, aut obtinere poſſit, & debeat.* Abbas *cap. quoniam. n.* 9. *de iure patronat.* Rochus de Curte *de iure patronat. verbo & dotauit. q.* 2. *&* 3. Selua *de benefic.* 1. *p. q.* 5. *circa finem. num.* 181. Azor. 2. *part. hiſt. moral. lib.* 6. *cap.* 19. *q.* 8. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 9. *n.* 54. & alij apud ipſos. Neque obſtat declaratio ſacræ congregationis, quæ loquitur de parochia erecta ob neceſſitatem populi, cui Eccleſia matrix tenetur prouidere: neque hæc prouiſio loco dotis liberalis eſt computanda, cum debita ſit. Ad rationem reſpondeo rebus ſacris nullam profanam ſeruitutem imponi poſſe: benè tamen eccleſiaſticam, & ex patronorum eccleſiæ conſenſu; aliàs probaret neque ex conſtructione, neque ex dotatione antecedenti patronatum acquiri poſſe.

8 Aduerte, vt ſupradictus patronatus ex fundatione, conſtructione, aut dotatione acquiratur ordinarij conſenſum requiri, aliàs minime acquirendum, colligitur ex *cap. nobis. de iure patronat.* ibi. *cum aſſenſu diæceſani.* & tradit Nauarr. *conſ.* 7. *de iure patron.* Lãbert. 1. *p. lib.* 1. *q.* 2. *art.* 3 *cum ſeqq.* Garcia 5. *p. de benef. cap.* 9. *n.* 71. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6 *cap.* 19. *q.* 7. Barboſa 3. *p. alleg.* 70. *n.* 20. Et ratio eſt manifeſta; quia abſque ſuperioris poteſtate neque Eccleſia ædificari poteſt, neque ſeruituti patroni ſubiici. Hic conſenſus ſufficit, ſi ex poſt facto interueniat; quia retrotrahitur, & eſt iuri conformis. Rota *in vna Aquen iuris patronatus.* 7. *Nouemb.* 1601. Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 9. *n.* 72. *&* 12. *p. c.* 2. *n.* 109. Aloyſ. Riccius *reſolut.* 123. *n.* 3. Auguſt. Barboſa 3 *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 70. *n.* 21. Præſumitur interuenire ex diuturnitate temporis, & ex fundatione capellæ cum inſignibus, & armis, & ex ſuperioris viſitatione: ſic multis relatis, Barboſa *n.* 22. Garc. *n.* 74. & teſtantur à Rota ſic ſæpè eſſe deciſum.

9 Nomine ordinarij, cuius conſenſus requiſitus eſt ad ſtabiliendum patronatum ex fundatione, conſtructione, vel dotatione Eccleſiæ, eſt ille qui iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi Epiſcopalẽ habet illo in loco, in quo beneficium erigitur, quia hic cõſenſus actus eſt iuriſdictionis. Lambert. *de iure patronat.* 1. *p. lib.* 1. *q.* 2. *art.* 8. Praxis epiſcopalis *verbo ius patronatus.* §. 5. Barboſa 3. *p. alleg.* 70. *n.* 23. *&* 30. Ex quo fit Abbatem, & priorem potentẽ dare facultatẽ ædificandi Eccleſiam, poſſe præſtare authoritatẽ, vt ius patronatus obtineatur; quia ædificationẽ Eccleſiæ patronatus ſubſequitur, ſic teſtantur deciſũ eſſe à Rota, Garc. 5. *p. cap.* 9 *n.* 71. Barboſa *n.* 31. Vicarius generalis Epiſcopi ratione vicariatus pręſtare nõ poteſt authoritatem ędificandę Eccleſię, vt inde patronatus obtineatur; quia ſicut nõ habet authoritatem conferendi beneficia, ita neque ſeruitutem illis imponendi, & tradit multis relatis Garc. 5. *p. c.* 9. *n.* 75. Barboſa 3. *p. alleg.* 54. *n.* 74. *& alleg.* 70. *in fine*, requirit enim ſpeciale mandatũ. At capitulum ſede vacante, quia loco Epiſcopi ſuccedit, hanc concedere poteſt facultatem. Lambert. *dicta q.* 2. *art.* 9. Garc. *n.* 79. Barboſa 3. *p. alleg.* 70. *n.* 32. Quod ſi ordinarius noluerit abſque legitima cauſa ſuum præſtare conſenſum, recurrendum eſt ad ſuperiorem Antiſtitem, qui eum compellat: ſic relato Panormit. *in cap. nullus. de iure patronat.*

Digitized by Google

patronat. Selua *de benefic.1.p.q.6.n.15*. docuit Azor. *2.p.inſt.mor.li.9.q.8*. Lambert. *q.2.ar.16. & 17*. Barboſa *alleg. 70. n. 26*. & licet *in dicto cap. nullus*, fuerit recurſum ad Pontificem, id fuit, quia ille Epiſcopus Adonenſ. nullum alium ſuperiorem habebat.

10 Sed inquires; an alia via præter ſupradictas poſſit ius patronatus acquiri?

Non eſt dubium acquiri poſſe priuilegio Pontificis, ſic Azor. *2.p.inſtit.moral.lib.6.cap.19.q.12*. cum enim Pontifex liberam in beneficiis habeat adminiſtrationem, poteſt ob bonum Eccleſiæ hoc onus aliquibus beneficiis imponere: ſi enim fundantibus eccleſias, vel illas dotantibus patronatum concedit, cur non concedere poterit aliis de fide, republicáque chriſtiana benemeritis, vel qui ſic ſperantur futuri? Solum aduerto debere in tali priuilegio, ſaltem in genere, derogari conſtitutioni Trident. prohibenti hæc priuilegia, ſic Azor. *ſupra*. Dubium tamen eſt, an priuilegio Epiſcopi, conſuetudine, vel præſcriptione acquiratur? Et quidem priuilegio Epiſcopi negant acquiri poſſe communiter doctores: quia Epiſcopis conceſſum non eſt poſſe beneficia grauare, & patronatus ſeruituti ſubiicere, ſic relato Abbate *conſ.105.n.4.volum.2*. tradit Auguſt. Barboſa *3.p.de poteſt epiſc.alleg.70.n.25*. Garcia plures referens *5.p. de benefic.cap.9.n.128*. Azor. *dicto cap.19.q.12*. Quod efficacius procedit ſpectato iure nouo Trident. *ſeſſ. 25.c.9.de reformat*. auferentis omnia priuilegia, conſuetudines, & præſcriptiones iuris patronatus, quæ à fundatione, & dotatione Eccleſiæ nō emanauerint.

11 Si autem de conſuetudine, vel præſcriptione loquamur, grauiſſima fuit olim controuerſia; an poſſit ius patronatus præſcriptione acquiri? Negant Archidiacon. Abbas, Alexand. Felin. Decius & alij apud ipſos, quos refert Couarru. *reg.poſſeſſor. malæ fidei. 2.p.§.10.in. 2*. Eorum præcipuum fundamentum eſt; quia huius iuris patronatus, vtpotè ſpiritualis, vel ſaltem ſpiritualibus annexi incapaces ſunt laici, quatenus tales ſunt, niſi ex priuilegio ſpeciali, vel iuris communis ob fundationem & dotationem Eccleſię eis fuerit conceſſum: *cap.quanto.de iudiciis. cap.de iure.de iure patronat*. Sed in priuilegiis, vtpote ex libera concedentis voluntate pendentibus non datur præſcriptio. Ergo neque poteſt dari præſcriptio iuris patronatus. Et confirmari poteſt à ſimili ex præſcriptione iuris eligendi, vel decimandi, quæ in laicum non videtur cadere poſſe, & hoc nulla alia ratione, niſi quia hęc iura ſpiritualia ſunt, vel ſaltē ſpiritualibus annexa. Ergo eadem ratione iuris præſentandi præſcriptio cadere in laicum non poterit. Nihilominus contrariam ſententiam veriorem reputat Cou. *dicto loco.n.3.verſ.quamobrem*, ſequutus Ioann. Andr. *in cap.querelam. de electione.in 6*. & placet Azor. *2.p. inſt.cap.19.q.11*. Auguſt. Barboſa *3.p.de poteſt.epiſcop. alleg.70.n.19*. Ratio eſſe poteſt; quia eſto hoc ius ſpirituale ſit, laicis conceditur ob aliquam rem temporalem ab ipſis præſtitam, ſcilicet fundationem, conſtructionem, vel dotationem eccleſiæ, aut alia ei obſequia temporalia impenſa; ſed in his dari poteſt à laicis pręſcriptio; quia non pręſcribitur in aliquo ſpirituali, ſed temporali. Secus vero eſt de iure decimādi, vel eligendi, quia hæc non in re temporali, ſed ſpirituali fundantur; fundatur ius decimandi in ſacramentorum adminiſtratione, & ius eligendi in vita communi, & religioſa. Quapropter eſto ius eligendi, & decimandi non præſcribatur, præſcribi tamen poteſt ius præſentandi.

12 In hac controuerſia diſtinguendum eſt, (vt diſtinguit Couarru. Azor. & alij doctores *ſupra* relati) de eccleſia libera, vel de ea, quæ ſeruituti eſt ſubiecta. Item de eccleſia collegiata, & cathedrali, vel parochiali. Si ergo de eccleſia collegiata, & cathedrali loquamur (ſpectato iuris rigore) præſcribi non poteſt à laico ius patronatus quoad præſentationem rectoris: quia ille rector non per præſentationem, ſed per electionem conſtituitur, *cap. nobis.de iure patron.cap.cum terra, cap. ſacroſancta. de elect*. ſed laicus eſto eccleſiam fundet, non acquirit ius eligendi; hoc enim ius ſolum competit illis qui ſunt de collegio, *cap.1.de elect*. Ergo in hac parte nulla eſſe poteſt à laico præſcriptio quoad ius præſentandi rectorem: benè tamen alios beneficiarios, qui non per electionem, ſed præſentationem conſtituuntur, & ita tradit, relato Abbate, Alexand. Rocho, Lambert. Couaruu. *2.p.relect.reg. poſſeſſor malæ fidei.§.10. n. 4*. Hoc autem procedit caſu, quo rector eccleſiæ collegiatæ, vel cathedralis per electionem conſtituatur, vt de iure conſtitui debebat. Nam ſi huic iuri derogatum ſit, vt in Hiſpania, Belgio, Gallia contingit, fundans eccleſiam collegiatam obtinebit ius præſentandi rectorem, & idem eſt ſi à principio ea cōditione fundaſſet ex conſenſu Epiſcopi. An autem in hac eccleſia collegiata præſcribi poſſit ius præſentandi rectorem poſita derogatione electionis? Eadem eſt quæſtio de aliis eccleſiis, in quibus mihi probabilius apparet aduerſus eccleſiam liberam non poſſe præſcribi à laico ius patronatus, niſi quadragenaria præſcriptione cum titulo, vel immemoriali ſine titulo ob rationem prioris ſententiæ negantis: ſic Couarr. *n.7.* alios referens *ex cap.1.de præſcription. in 6*. Nam hæc præſcriptio eſſe non poteſt ſine aliquo titulo vero, vel ficto, alias poſſidens mala fide poſſideret, & conſequenter nunquam præſcribere poſſet. Sed hic titulus ſi verus eſt, debet eſſe ex fundatione, & dotatione, vel priuilegio, at ex fundatione, vel dotatione non eſt, cum ſupponatur eccleſiam liberam fuiſſe, reſtat vt ſolum ex priuilegio habeatur. Oſtendatur ergo priuilegium, vi cuius fit præſcriptio. Nam hoc priuilegium ex ſola quaſi poſſeſſione præſcribentis præſumi non poteſt, cum potius præſumi debeat beneficium liberum eſſe, *cap. omnes baſilicæ. 16. q.7.cap.venerabilis.de exceptionib*. Excipe, niſi poſſeſſio immemorialis ſit, quia hæc poſſeſſio titulum facit præſumere, & loco tituli probati habetur, *ex cap. ſuper quibuſdam.de verbor ſignificat. leg.hoc iure.§. ductus aquæ.ff.de aqua quotid.& æſtiua*. ſic Felin. *in capit. cauſam.col.3.de præſcription*. Couarr. *reg.poſſeſſor.malæ fidei.2.par.§.10.num.2.fine*.

At ſi loquamur de præſcriptione eccleſiæ ſubiectæ, & quæ olim habuit patronos. Communis ſententia tenet præſcribi ius patronatus à laicis poſſe. Quia non aduerſus eccleſiam, ſed aduerſus alium laicum præſcribitur: ſic Couar. *dicto §.10.n.8*. Azor. *2.p.inſtit.moral.lib.6.cap.19.q.11*. Dubium tamē eſt, quod tempus ad hanc præſcriptionem requiratur? Aliquibus placet decennium ſufficere inter præſentes, & vicennium inter abſentes; eo quod huic præſcriptioni ius non reſiſtat: ſic Rochus de Curte *tract. de iure patron.verbo ipſe, vel is.q.30.n.86*. Florian. *in leg ſeruitutes prædiorum ruſticorum.ff.de ſeruitutib*. Io. And. & Dominic. *in cap.vnico ad finem. de iure patronat.in 6*. Goffredus *q.18*. quos refert Couarr. *dicto §.10.num. 8*. At quadragenariam quaſi poſſeſſionem, abſque titulo tamen, requiri ad hanc præſcriptionē defendit Couarr. *dicto n. 8*. referens Frederic. Corneum, Decium, Paulum, Alexand. Lambertin, & Bald. & conſentit Azor. *ſupradicta quæſt. 11. in fine*. Et ratio eſt, quia mutatio patronatus ex vna in aliam perſonam eccleſiæ præiudicare poteſt, cum poſſit cadere in perſonam ſuſpectam, & eccleſiæ

minus

Digitized by Google

minus gratam. Ergo ob huiuſmodi præiudicium quadragenarium tempus ad præſcribendum eſt neceſſarium, ſicuti in qualibet contra eccleſiam præſcriptione. Cæterum hæc ratio parum vrget: nam licet aliquando eccleſiæ nociua ſit mutatio iuris patronatus ex vna in aliam perſonam, aliquando eſſe poteſt proficua. Quapropter exiſtimarem priorem opinionem probabiliorem eſſe, ſcilicet non quadragenarium tempus, ſed tempus quod ad alias præſcriptiones contra laicos ſufficit, ſufficere ad hanc præſcriptionem; quia hæc mutatio dici non poteſt eſſe contra Eccleſiam, cum æquè pro eccleſia, & contra eccleſiam ſuccedere poſſit. Ergo in eius præſcriptione non debet expoſtulari quadragenarium requiſitum in præſcriptionibus contra Eccleſiam.

13 Hæc dicta ſunt ſpectato iure antiquo. At attento Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 12. *de reformat.* & *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* omnes patronatus acquiſiti annullantur, qui non fuerint ex fundatione, vel dotatione eccleſiæ, vel ex præſcriptione immemoriali: inquit enim concilium *ſeſſ.* 14. *c.* 12. *de reformat. Nemo etiam cuiuſuis dignitatis eccleſiaſticæ, vel ſæcularis quacunque ratione, niſi eccleſiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & conſtruxerit, ſeu iam erectam, quæ tamen ſine ſufficiente dote fuerit, de ſuis proprijs, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, ius patronatus impetrare, aut obtinere poſſit, & debeat.* Idem traditur *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* & notauit Auguſt. Barboſa 3. *par. allegat.* 70. *num.* 19. Sub nomine fundationis intelligenda eſt conſtructio; quia conſtruens eccleſiam in communi modo loquendi fundare eam dicitur, & tradit Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 52.

Pvnctvm III.

Qua ratione ius patronatus conſtare debeat, vt quis admittatur ad beneficiorum præſentationem.

1 *Apponitur decretum Trident.* ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat.
2 *Qualiter patronatus authentico documento probetur.*
3 *Per documentum ſcriptum intelligitur, tametſi contra ſentiat Garc.*
4 *Qualiter ex multiplicatis præſentationibus ius patronatus probetur.*
5 *Quomodo immemoriale harum præſentationum probetur.*
6 *Probatur ius patronatus omnibus illis modis, quibus ius beneficij probari poteſt.*
7 *Qualiter probandus ſit patronatus illorum, in quibus iure vſurpatio præſumitur.*
8 *Si fiat probatio per immemoriale, debet ſimul probari continuatæ præſentationis per authenticas ſcripturas, aliàs nulla erit probatio.*
9 *Debet fieri probatio per ſcripturas, non ſolum præſentationum, ſed etiam quod præſentationes effectum fuerint ſortitæ.*
10 *An dari poſſit caſus, in quo per teſtes præſentationes probentur? Negant plures.*
11 *Probabilius eſt dari poſſe.*
12 *Qualiter ſpatium* 50. *annorum continuatarum præſentationum computandum ſit.*
13 *Qualiter patronatus ex priuilegio excludatur.*

1 HVic dubitationi reſpondet Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* in hæc verba. *Decernit ſancta Synodus, vt titulus iurispatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iure requiſitis oſtenditur, ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat; aliáſve ſecundum iuris diſpoſitionem. In iis vero perſonis, ſeu communitatibus, vel vniuerſitatibus, in quibus id ius plerumque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorialis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quam ſi præter reliqua ad eam neceſſaria præſentationes etiam continuatæ non minori ſaltem, quã quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur.* Ex quibus verbis conſtat concilium diſtinguere probationem faciendam patronatus particularium perſonarum à probatione facienda pro patronatu magnatum, & communitatum, ſeu vniuerſitatum, de quibus vſurpatio præſumitur. Triplicem ergo modum aſſignat probandi titulum iuriſpatronatus in priuatis perſonis, in quibus regulariter non præſumitur vſurpatio.

2 Primus eſt per authenticum documentum aliáque à iure requiſita. Authenticum documentum eſt publica ſcriptura, duorum, vel trium teſtium ſubſcriptione, vel præſentia confecta per manum publicam, cuiq; neceſſario fides adhibetur. Gloſſ. *in c.* 1. *de fide inſtrum.* In præſenti authentica ſcriptura erit bulla Epiſcopi, ſeu conſenſus eius ſcriptis cõceſſus ad fundandam, conſtruendam, ſeu dotandam eccleſiam: ſic relato Aloyſio Riccio *in praxi fori eccleſ. reſ.* 125. tradit Barboſa 3. *p. de poteſt Epiſc. alleg.* 72. *n.* 24. Quod ſi non originalis bulla, ſeu authentica ſcriptura fundationis oſtendatur, ſed illius exemplar, & tranſumptum, vt fidem faciat, debet habere à iure requiſita, tum in eius confectione, tum in extractione, & compulſatione, iuxta *textum in cap. cum P. tabellio. de fide inſtrument.* de quibus optimè Abbas *in dicto cap.* Couarru. *pract. qq. c.* 21. & Menoch. *de arbitr. caſu* 87. *per totum.* debet inquam tranſumptum authoritate iudicis extrahi; & cum citatione illorum, quorum intereſt, inſuperque originale, niſi antiquiſſimum ſit, recognoſcendum eſt, ſi de eius fide dubitetur, vt aliis relatis, probat Gonzalez *gloſſ.* 18. *à num.* 40.

3 Dubium tamen eſt, an ſub nomine authentici documenti, ſola ſcriptura authentica intelligatur; Negat Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 9. *num.* 113. Mouetur, quia notanter concilium non fuit vſum verbo *inſtrumento*, ſed *documento*, vt ſic demonſtraret quaſlibet probationes, quibus de veritate docemur comprehenſas eſſe: verbum enim *documentum*, vt ex Calepino, & peritioribus linguæ latinæ conſtat, ſignificat admonitionem, probationem, exemplum, quæ nos certiores, & prudentiores reddunt, & fauet Gloſſ. *in cap.* 1. *de exceptionib. in* 6. verbo *documentum per text.* ibi; *probare valeant apertiſſimis documentis.* Cæterum, probabilius cenſeo, etſi verbum documentum generale ſit in ſuprad. text. vſurpatum fuiſſe pro authentico inſtrumento: ſic affirmant Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. cap.* 21. *num.* 2. Barboſa *alleg.* 72. *num.* 22. Gonzalez *gloſſ.* 18. *à num.* 32. & alij apud ipſos. Ratio eſſe poteſt, quia ſi verbum illud *documento*, non arctatur ad ſcripturam, ſuperfluunt reliqua verba ſequentia, quibus ſtatuitur modus probandi titulum. Vt quid enim ſubiungere debebat concilium titulum patronatus probari poſſe ex multiplicatis præſentationibus, quæ hominum memoriam excederent, & ex iuris diſpoſitione, ſi ſub authentico documento hæc omnia comprehenſa eſſent?

4 Secundus modus probandi iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, vel dotatione in priuatis

Digitized by Google

perſonis eſt ex præſentationibus multiplicatis per antiquiſſimum temporis curſum qui hominum memoriam excedat. Circa quæ verba concilij dubium eſt, quot præſentationes ſufficiant? Sufficere duas tenet Aloyſius Riccius *in praxi. reſol.* 127. *in fine.* Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 72. *num.* 31. alios referens. Mouétur; tum quia pluralis locutio duorum numero eſt contenta, *leg. vbi numer. ff. de teſtibus. c. pluralis locutio.* 40. *de regul. iuris in* 6. Tum quia dictio *multiplex*, in duobus verificari poteſt, neque amplius requirit, præcipuè in materia odioſa, & iuris communis correctiua, qualis hæc eſt. Cæterum mihi probabilius apparet ad minus tres præſentationes requiſitas eſſe. Tum quia dictio *multiplex*, in ſua propriori ſignificatione non videtur pauciori numero contenta. Neque enim multiplicari dicitur, quod ſemel tantum repetitum eſt. Fauet Iaſon *in l.* 1. *num.* 4. *ff. de fideicommiſſ.* Zephalus *conſ.* 225. *num.* 43. *vol.* 2. Tum & præcipuè, quia eſto duplex præſentatio ſufficiat, vt poſſit dici præſentationem multiplicatam eſſe, non tamen cum ea quantitate, quā petit concilium, vt ſcilicet multiplicata ſit per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat: nam huiuſmodi tempus ad minus eſt centenarium, vt latè Menoch. *de arbitr. caſu* 3. Farinac. 1. *par. prax. crim. quæſt.* 47. *num.* 112. Nicol. Garc. 12. *par. de benefic. cap.* 2. *num.* 273. Gutierr *conſ.* 1. *num.* 5. Barboſa *alleg.* 72. *n.* 35. Nam licet aliqui dicant ſufficere ſexagenarium, intelligi debet in depoſitione teſtium, ij enim immemoriale probant. Si de quadragenario deponant de viſu, addentes ſemper ſe ita audiuiſſe, & intellexiſſe. Sed in centenario tempore vix contingere poteſt, quod præſentatio ſemel tantum repetita memoriam hominum excedat. Ergo affirmandum eſt pluries debere repeti, vt verum ſit præſentationes multiplicatas eſſe temporis curſu hominum memoriam excedente.

5 Quod ſi inquiras, qua ratione harum præſentationum immemoriale probetur? Reſpondeo per ſcripturas directè probari non poſſe; quia ſcriptura non probat memoriam in contrarium non eſſe, at indirectè benè probari poteſt, ſi probetur per centum, & plures annos fuiſſe præſentationes continuatas: hoc enim factum tacitè innuit nihil eſſe contrarium, vt rectè docuit Rota *deciſ.* 583. *apud Farinac.* 1. 2. *deciſ.* Per teſtes probari poteſt immemoriale, ſi ſint ad minus quadragenarij, & deponant ſe toto illo tempore vidiſſe præſentationes eſſe cōtinuatas, & inſuper addant ſe ita audiuiſſe antecedenter effectum eſſe. Mol. *lib.* 2. *de primogen. cap.* 6. *à num.* 40. Aduerto tamen non eſſe neceſſarium in depoſitione teſtium, vel ſcripturæ fieri mentionem fundationis, vel dotationis, ſufficit de præſentationis multiplicitate deponere, ſic Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 46. & teſtatur ſæpè à Rota deciſum, & à ſacra congregatione declaratum eſſe. idem Barboſa *in remiſſion. concil. d. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. Aduerto ſecundò debere deponere multiplicatas eſſe præſentationes per temporis curſum qui hominum memoriam excedit vſque ad tempus motæ litis. Barboſa *alleg.* 72. *n.* 38. Tertiò aduerto, non debere conſtare de infecto principio, & nullitate tituli; quia tunc ceſſat præſumptio ex immemoriali reſultans, ſi quidem de veritate conſtat, vt ex deciſione ſacræ congregationis, pluribuſque doctoribus comprobat Mol. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *à num.* 60. *& ſeqq.* Couarruuias *reg. poſſeſſor.* 2. *part.* §. 3. *numer.* 7. Gonzalez *gloſſ.* 18. *numer.* 49.

6 Tertius modus probandi titulum patronatus ex fundatione, vel dotatione, in perſonis priuatis continetur in illis verbis concilij, *aliàſve ſecundum iuris diſpoſitionem.* Ex quibus colligitur hunc titulum probari poſſe omnibus illis modis, quibus aliàs à iure tituli probatio conceditur: ſic Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 51. *&* 58. Barboſa aliis relatis *alleg.* 72. *num.* 43. Vnde probari poteſt primo per famam concurrente longiſſima quaſi poſſeſſione; quia hæc probatio titulum infert, æquiualet enim probationi immemoriali: ſic Barboſa *num.* 43. Gonzalez *num.* 56. Maſcard. *de probat. concl.* 959. *num.* 20. & alij apud ipſos. Neque opus eſt, vt teſtes deponentes de fama, deponant ex dotatione, aut fundatione tibi competere, ſufficit ſi deponant iuſpatronatus tibi competere, vt inde præſumi debeat competere ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio ſic eſt præſumendum, ne patronatus pereat, & præſentationes irritæ ſint, iuxta Trident. auferens omnes patronatus alia via acquiſitos: ſic Achil. *deciſ.* 71. *de iure patron.* Barboſa *alleg.* 72. *n.* 44. *&* 46. Secundò probari poteſt per præſcriptionem quadragenariam cū titulo colorato, hoc eſt, qui iuſtam præſcriptionis cauſam concedere poſſit: ſic Gonzal. *d. gloſſ.* 18. *n.* 57. Ratio eſt, quia hæc probatio æquiualet immemoriali; vt probat *text. in c.* 1. *iuncta gloſſ. verb. legitimè. de præſcript. in* 6. *& cap. cum perſonæ.* §. *quod ſi tales. de priuileg. lib.* 6. & tradit, multis relatis, Mol. *lib.* 2. *de Hiſpanor. primogen. cap.* 6. *num.* 52. Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 57. Quartò probatum eſt cenſendum iuſpatronatus ex litteris inſcriptis in lapide publico poſito, quibus teſtatur iuſpatronatus alicui competere; quia non eſt credendum miniſtros eccleſiæ permiſſuros fore ſimilem ſcripturam, niſi veritatem contineret: ſic Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 125. *num.* 3. *fine.* Maſcard. *de probat. concl.* 105. *num.* 10. Cald. Pereir. *de empt. cap.* 21. *num.* 21. Barboſa *allegat.* 72. *à num.* 50. Idem dicendum eſt de armis, ſeu alicuius familiæ inſignibus ab antiquo tempore poſitis in aliqua capella: manifeſtè enim denotant non eſſe liberam, ſed patronatus iuri ſubiectam. Quinto probatur ſufficienter titulus patronatus ex litteris expeditis ab ordinario in beneficij inſtitutione: ſi enim ordinarius teſtetur beneficium iurepatronatus alicui competere, tacitè innuit titulum habere, quia non eſt credendum ordinarium ſic beneficium conceſſurum, niſi ſibi de titulo & iure probato conſtaret, cum talis prouiſio ſibi, & ſucceſſoribus ſuis damnoſa ſit: ſic Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 11. *num.* 38. Puteus *deciſ.* 162. *in princ. par.* 1. *& deciſ.* 142. *par.* 2. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. alleg.* 72. *num.* 47. Debent tamen probari plures inſtitutiones; nam ex vna ſola non videtur titulus ſufficienter probatus; cum concilium dicat probandum eſſe ex multiplicatis præſentationibus, & conſequenter ex præſentationibus effectuatis, ſeu quas inſtitutio ſequatur. Barboſa *ſupra.* Crederem tamen ſi ex vi huius inſtitutionis vacante beneficio præſentationem faceres, quadragenario tempore te fore præſcripturum; quia talis inſtitutio titulum ſaltem coloratum concedit, & conſequenter ſufficientem, vt quadragenario tempore præſcribatur. Idem quod dixi de inſtitutione, credo dicendum de libris viſitationum, ſi in eiſdem ſubiectum eſſet beneficium iuri patronatus ob rationem ſupradictam; quia cum in hoc patronatu agatur de graui ordinariorum præiudicio, non eſt credendum ſine ſufficienti fundamento viſitatores declaraturos fore in fauorem patronatus. Idem à fortiori procedit in ſententia ordinarij ſuper litem motam de beneficij ſtatu, quæ ex teſtium depoſitione procedit: ſic Rota *apud Farinac.*

*rinac.tom.*2.*deciſ.*567.conſentit,aliis relatis, Barboſa *alleg.*72.*num.* 49. caſu quo ſententia 40. annis retro lata ſit;quia eſt titulus iuſtam præſcriptioni cauſam præbens. Sextò addunt aliqui probari titulum ex ſubſidio facto alicui tanquam patrono, præcipuè ſi hoc ſubſidium ſit in aliorum detrimentum, quale eſt,ſi alicui concederetur in eccleſia primus locus, qui non niſi patronis ſolitus eſſet concedi; quia non eſt credendum reliquos fuiſſe permiſſuros, niſi ſuam intentionem haberet fundatam;ſic relato Mohedano *deciſ.* 10. *de iure patron.* docuit Auguſt. Barboſa *alleg.*72.*num.*46. At crederem nequaquam ex huiuſmodi actu, & quaſi poſſeſſione etiam immemoriali inferri iuſpatronatus in præſentatione beneficij.Cum enim beneficium fundari poſſet renunciando iuri præſentationis, & admittendo honorificum locum,credendum eſt ita fuiſſe fundatū. Item potuit abſque fundatione beneficij, & abſque conceſſione iuris præſentandi concedi loci honorificentia.Non igitur ex illo infertur iuſpatronatus in præſentatione,& fauet *tex.cum gloſſ.in c.cum Bertold. verſ.quodam iure.de ſentent. & re iudicata.*Rota *deciſ.* 1245.*num.*1.*lib.*3.*par.*3.*diuerſ.*

7 Hucuſque dixi de probatione iuriſpatronatus priuatorum.At ſi de probatione iuriſpatronatus illorum,in quibus plerunque vſurpatio præſumitur loquamur,plenior, & exactior probatio requiritur à concilio *ſeſſ.*25.*cap.*9.*de reformat.* Nam ſi non probatur titulus ex fundatione,conſtructione,dotatione per authentica documenta, hoc eſt inſtrumenta, ſeu ſcripturas, ſed per immemorialem præſcriptionem,eum debet integrè probare, & inſuper præſentationes continuatas,non minori ſaltem, quam 60.annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint authenticis ſcripturis.Circa quod ſtatutum cum ſit à concilio pro forma requiſitum,vt iuſpatronatus admittatur,ad vnguem ſeruādum eſt. Primo declarat concilium perſonas, in quibus hæc plenior,& exactior probatio requiritur, & deſignat eſſe eas perſonas, ſeu communitates, vel vniuerſitates, in quibus iuſpatronatus plerunque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet. Hæ igitur perſonæ, (vt ſacra concilij congregatio cenſuit) ſunt Duces, Comites,Marchiones,aliique domini ciuitatum,locorum,caſtrorum,perpetuam iuriſdictionem in vaſſallos habētes, vbi beneficium fundatum eſt,tametſi ipſi ſuperiorem recognoſcant. Gonzalez *gloſſ.* 18.*n.* 66.*&* 67.Aloyſius Riccius *prax. reſol.* 132.*num.* 1. Caputaquen.*deciſ.*128.*num.*1.*par.*2.Auguſt. Barboſa *allegat.* 72. *num.* 65. & variis deciſionibus Rotæ comprobant ſupradicti.Quod dictum eſt de perſonis potentibus,dicendum eſt de vniuerſitatibus,ſeu communitatibus propter earum potentiam; quia concilium æquè in omnibus iis vſurpationem præſumit,& tradunt ſupradicti doctores,& addunt intelligi debere,etiam ſi communitas, vel vniuerſitas parua ſit;quia hoc non tollit potentiam, cui concilium in deciſione nititur.Gonzalez *num.*68.Barboſa *num.*62. Garcia 5. *par. de benefic. cap.*9. *numer.* 102. Barboſa *num.* 64. ſub nomine communitatis, ſeu vniuerſitatis potentis non comprehenditur capitulum eccleſiæ cathedralis, vt ex Rota *deciſ.* 798. *ſub num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* teſtatur Gonzalez *ad reg. menſium gloſſ.*18.*num.*55.

Ex his inferunt Garcia,& Gonzalez Rotæ deciſionibus comprobantes,ſubditos dominorum, vel vniuerſitatis perſonas non eſſe teſtes idoneos ad probandum iuſpatronatus; quia ob eorum potentiam præſumuntur corrumpendi.Et placet mihi hæc doctrina.Eſt tamen omnino aduertendum ceſſare hanc præſumptionem vſurpationis in ſupradictis magnatibus,ſeu communitatibus potentibus, ſi beneficiorum collator æquè potens ſit; quia ratione æqualis potentiæ non foret permiſſurus iuri ſibi debito derogari, ſic docuit Rota *apud Farinac. deciſ.*578.*tom.*2. excuſans à præſumptione vſurpationis duces de Bejar, eo quod non ſit veriſimile Archiepiſcopos Toletanos, quorum potentia, authoritas,& religio notiſſima eſt, id paſſos fuiſſe, vt eorum iura vſurparentur. Et ſubdit Rota. Quod enim dicitur de iſtis magnatibus præſumi iura eccleſiæ vſurpata, procedit vbi non datur concurſus potentiæ,& authoritatis in Rectore eccleſiæ, ſecus ſi Rectori eccleſiæ ſit æqualis, vel maior authoritas,quo ſtante non intrat diſpoſitio concilij *ſeſſ.* 25. *c.*9.eaque de cauſa Achilles de Graffis *deciſ.* 4. *de iure patronat.* Puteus *deciſ.* 58.*lib.* 1.Barboſa *dicta* 3. *par. alleg.* 72. *num.* 62. affirmant hanc præſumptionem regulariter ſolum eſſe in iis locis, in quibus beneficiorum collatores ſunt Epiſcopo inferiores. Nam comparatione Epiſcoporum Hiſpaniæ raro hæc præſumptio eſſe poteſt ob eorum notiſſimam potentiam, authoritatem,& religionem.

8 Modus ergo probandi iuſpatronatus ex fundatione,conſtructione, ſeu dotatione in iis in quibus vſurpatio præſumitur, ſi non fiat per authenticum inſtrumentum, ſed per probationem immemorialem,debet huic probationi ſuperaddi probatio per authenticas ſcripturas continuatarum præſentationum, quæ effectum ſortitæ ſint per tempus continuum quinquaginta annorum: neque ſufficit, ſi probes præſentationes primas, & poſtremas illius temporis, ſi aliquam intermediam omittas: nā licet probatis extremis media præſumuntur probata.Tiraquel.*de præſumpt.*§.1.*gloſſ.* 5.*per totum.* Rota *apud Farinac.tom.*2.*deciſ.* 577. At non eſt probata continuatio,niſi ſolum præſumptiue. Cum autem concilium requirat veram probationem continuatarum præſentationum: efficitur ſanè non ſufficere probationem illam,ex qua hæc continuatio ſolum arguitiue infertur:& ita tradit, alios referens, Gonzalez *gloſſ.*18.*ſub num.*73.Flamin.*de confidentia quæſt.* 18.*num.*255.Aloyſius Riccius *praxi.reſol.* 133. *verſ. amplia ſecundo.*Auguſt.Barboſa *alleg.*72. *num.* 54. *& ſeqq.*Neque ſufficit probare per authenticas ſcripturas præſentationes continuatas eſſe, niſi tales præſentationes effectum ſortitæ ſint; quia ita à concilio cauetur.Dicuntur autem effectum ſortitæ, ſi ex vi illarum ſit præſentatus inſtitutus,& poſſeſſionem beneficij acceperit,iuxta *cap. Cumana. de electione,*ſic Creſtenſ.*deciſ.*5. *de iure patron.* Calderin.*conſ.*12.*eodem tit.*Gonzalez alios allegans, *gloſſ.* 18. *num.* 85. Garcia 5.*par.de benefic.cap.*5. *num.*105. *& cap.* 9. *n.* 105.Barboſa *alleg.*72.*num.*56. cum aliis

9 Dubium tamen eſt;an per ſcripturas tenearis probare non ſolum præſentationes continuatas eſſe, ſed effectum ſortitas. Negat Garc. 5.*par. de benefic. cap.*9. *num.* 105. Mouetur, quia concilium ſolum dicit,vt per ſcripturas probentur continuatæ præſentationes,quæ ſint effectum ſortitæ, non tamen dicitur,vt per ſcripturas probetur eſſe effectum ſortitas. Adde difficillimam eſſe hanc per ſcripturas probationem;ſi quidem probandum eſt non ſolum præſentationem coram ordinario factam eſſe, ſed fuiſſe ab ordinario admiſſam, & præſentatum virtute illius inſtitutum, & poſſeſſionem accepiſſe. Non igitur eſt credendum voluiſſe concilium tantum onus patronis imponere.

Nihilominus probabilius credo, neceſſario requiri probationem per ſcripturas authenticas, quod effectum

Digitized by Google

effectum ſortitæ fuerint præſentationes factæ: ſic docuit Gonzal. *dicta gloſſ.* 18. *num.* 82. & teſtatur à Rota deciſum Auguſt. Barboſa *alleg.* 72. *numer.* 60. Ratio eſſe poteſt: Tum quia concilium petit, vt probarentur per ſcripturas præſentationes continuatæ, quæ ſint effectum ſortitæ. Ergo dum non probatur effectum ſortitas eſſe, & eſſe continuatas, non probantur præſentationes cum qualitate à concilio requiſita. Tum quia concilium in hac præſentationum probatione, de teſtibus non confidit. Ergo non debent induci ad probandam qualitatem illarum à concilio requiſitam.

Neque obſtant in contrarium adducta. Nego enim concilium non expoſtulaſſe pro forma probationem præſentationum effectuatarum; ſi quidem expoſtulauit probationem præſentationum, quæ ſint effectum ſortitæ. Item expoſtulauit probationem præſentationum continuatarum; at ex eo quod quis probet præſentationes continuatas eſſe, ſimul probat effectum ſortitas; quia præſentationes continuari non poſſunt, niſi ad vacationem vnius præſentati alius præſentetur; at hoc ipſo probatum manet effectum ſortitas eſſe, vt ex Rota *deciſ.* 545. *par.* 1. *diuerſ.* tradit Gonzalez *gloſſ.* 18. *num.* 87. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *num.* 106.

10 Maior difficultas eſt; an in aliquo caſu admitti poſſit probatio præſentationum per teſtes?

Negat Gonzalez *gloſſ.* 18. *à num.* 75. *&* 79. Mouetur primo; quia concilium probationem per ſcripturam expoſtulauit pro forma, vt conſtat ex dictione, *nec aliter*. At forma ad vnguem ſeruanda eſt, neque adimpletur per æquipollens. *leg. cùm ſi. §. ſi prætor. ff. de transactionib. leg. non dubium. Cod. de legib.* & multis relatis docet idem Gonzalez *ſupra*. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *num.* 113. Barboſa *allegat.* 72. *num.* 58. Aloyſius Riccius *prax. fori eccleſiaſt. reſol.* 134. Secundo mouentur, quia concilium in probatione præſentationum continuatarum à perſonis potentibus, communitatibus, & vniuerſitatibus non confidit de teſtibus. Ergo eorum depoſitio nunquam admittenda eſt. Tertio, ſi in aliquo caſu admitti poſſet hæc probatio, maximè cum teſtes deponunt de ſcripturarum amiſſione, in quibus hæ continuatæ præſentationes continebantur, ſed neque in hoc caſu videtur probatio admittenda; quia hac admiſſa facilè eluditur diſpoſitio concilij expoſtulantis probationem ſcripturarum pro forma; ſi quidem facilè patroni potentes inducere poſſent teſtes ad probandum ſcripturas deperditas eſſe, & in illis continuatas præſentationes haberi. Quarto, quia ſæpè à Rota id deciſum eſt, vt teſtatur idem Gonzalez *ſupra*.

11 Cæterum mihi probabilius apparet, poſſe dari caſum, in quo per teſtes continuatæ præſentationes probentur, nempè ſi deponant teſtes de ſcripturarum amiſſione, in quibus præſentationes continebantur, ſic docuit in præſenti Praxis Archiepiſcopalis *cap.* 63. *num.* 12. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *num.* 113. *in medio*. Ratio præcipua eſt; quia hæc probatio per teſtes nō obeſt diſpoſitioni concilij expoſtulantis probationem ſcripturarum pro forma, tales enim deponentes de amiſſione ſcripturarum, & de contentis in illis, non tam probant præſentationes ex vi ſuarum depoſitionum, quam ex vi ſcripturarum, de quarum tenore teſtantur; æquiualent enim eorum depoſitiones ſcripturarum exhibitioni. Poteſt ergo dici talis probatio facta eſſe per authenticas ſcripturas, non realiter exhibitas, ſed per teſtes declaratas. Quapropter plurimi doctores docent, cum in probatione alicuius actus ſcriptura neceſſaria eſt, fieri poſſe probationem per teſtes deponentes de illius amiſſione, & tenore, vt colligitur ex *c. cùm olim. el* 1. *de priuilegiis, & cap. ſicut. de re iudicata*, & Felin. *num.* 2. *& leg. teſtium. in fine. Cod. de teſtibus*, vbi Cynus, Bart. Alberic. Bald. Angelus, Salicet. & doctores communiter, & pluribus firmat Maſcard. *de probat. concl.* 416. *num.* 11. *& concl.* 809. *à num.* 3. *& concl.* 845. *à num.* 24. Matienzo *leg.* 6. *tit.* 6. *lib.* 5. *nouæ compilat. gloſſ.* 2. *num. vlt.* Palazios *Rub. leg.* 22. *Tauri. num.* 7. *&* 9. & ibi Caſtillo *num.* 24. Anton. Gomez *num.* 28.

Modum huius probationis breuiter, & vtiliter docuit Anton. Gomez *leg.* 41. *Tauri. num.* 3. Debent namque teſtes (inquit) deponere de ſcripturarum amiſſiône, deque illarum tenore, nullumque in eis apparuiſſe vitium, ſed omnia ſubſtantialia habuiſſe, locum ſignum tabellionis, vel notarij. Quapropter ſubdit Anton. Gomez, teſtes ad hanc depoſitionem requiſitos debere eſſe peritos litterarum, vt doctores, aduocatos, tabelliones, vel notarios, alias non plenè, ſed ſemiplenè probabunt.

12 Statuto quod per authenticas ſcripturas, vel per teſtes de illarum amiſſione, & tenore deponentes probandæ ſint continuatæ præſentationes per ſpatium 50. annorum, affirmo hos 50. annos numerandos eſſe ab illa prima præſentatione, quę apparet effectum fuiſſe ſortitam vſque ad diem, in quo lis mouetur: ſic Barboſa *alleg.* 62. *num.* 59. Neque à tempore immemoriali debere eſſe diſtinctos, ſed potius in illo incluſos. Gonzalez *gloſſ.* 18. *n.* 88. cum Praxi. Archiepiſc. *cap.* 63. *num.* 51. Ad cuius immemorialis probationem non tempus ante concilium, ſed tempus decurſum vſque ad controuerſiam ſpectandum eſt; Gonzalez *num.* 89. ex declaratione ſacræ congregationis. Facta probatione iuriſpatronatus iuxta concilium, & admiſſo ab ordinario præſentato per patronum, ſi in ſequentibus vacationibus dubitetur de validitate iuriſpatronatus, non debet patronus repelli à ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, neque tenetur ante præſentationem probare de nouo titulum, eſſet enim patronis nimis graue, ſi in ſingulis præſentationibus hæc authentica tituli probatio requireretur: ſic teſtatur Barboſa *in remiſſionib. concil. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *in princ. conc.* 15. deciſum eſſe à ſacra concilij congregatione, & optimè Gonzalez *gloſſ.* 18. *n.* 25. Praxis Archiepiſcop. *cap.* 63. *num.* 3. Habet enim tunc patronus in iudicio poſſeſſorio ſuam intentionem fundatā. Tandem aduerto, ſi ius patronatus probandum ſit, non aduerſus eccleſiam, ſed aduerſus alium patronum tunc ſupradictæ rigoroſæ probationes ceſſant; quia concilium non de hac probatione loquitur, quæ eccleſiam vni potius quam alteri ſubiicit, ſed loquitur de probatione, quæ eccleſiam abſolutè relinquit ſubiectam: ſic aliis relatis Gonzales *ad reg. menſ. gloſſ.* 18. *num.* 59. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. alleg.* 72. *num.* 67.

13 Subdit vero concilium *dicta ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *de reform. ibi. Reliqui patronatus omnes in beneficiis tam ſæcularibus, quam regularibus ſeu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuſcunque aliis beneficiis in cathedrali vel collegiata eccleſia, ſeu facultates, & priuilegia conceſſa tam in vi patronatus, quam alio quocunque iure nominandi, eligendi, præſentandi ad ea cum vacant (exceptis patronatibus ſuper cathedralibus eccleſiis competentibus, & exceptis aliis, quæ ad Imperatorem, & Regem, ſeu regna poſſidentes, aliosque ſublimes, ac ſupremos principes iura imperij in dominiis ſuis habentes pertinent) & quæ in fauorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt, in totum prorſus abrogata, & irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta intelligantur, beneficiaque huiuſmodi tanquam libera a ſuis collatoribus conferantur, ac*

Digitized by Google

tur, ac collationis huiuſmodi plenum effectum conſequantur.

Ex quibus verbis manifeſtè conſtat omnes patronatus ex priuilegio competentes (exceptis iis qui ſunt ſuper cathedrales eccleſias,& qui ſublimibus,ac ſupremis principibus ſunt conceſſi) ſublatos omnino eſſe,& tradunt doctores referendi. Quod verum habet,tametſi in ipſo priuilegio dictum ſit, vt tale iuſpatronatus ſit eiuſdem naturæ,qualitatis,& prærogatiuæ, ac ſi eſſet ex fundatione, vel dotatione, vel regibus conceſſum, quia adhuc non eſt ex fundatione,neq; regibus conceſſum,ſed ad illorũ inſtar, & cõſequenter ex priuilegio,& cũ conciliũ excludat omnes patronatus ex priuilegio, manet hic patronatus excluſus. ſic Gonzalez *ad reg.menſ.gloſſ.*18. *ſub num.*97.Garcia 5.*par. de benefic.cap.*9.*à num.* 17. vbi teſtatur ſæpè à ſacra congregatione declaratum fuiſſe. At eſt aduertendum patronatum ex priuilegio excludi, ſi priuilegium gratioſum ſit. Nam ſi ex cauſa oneroſa conceſſum ſit, non cenſetur à principe derogatum per legem vniuerſalem, vt latius dixi *tract.de legib. diſp.de priuileg. circa finem*, & notauit in præſenti,ex deciſione Rotæ,Garc. 5.*par. de benefic.cap.*9.*num.*120. Neque enim præſumendum eſt,Pontificem velle iura naturalia mutare, & in præſenti materia eſt ſpecialis ratio;quia illa cauſa oneroſa æquiualet dotationi, vel fundationi eccleſiæ,& loco illius à Pontifice accipitur.

PVNCTVM IV.

Quibus competat ius præſentandi.

1 *Aliqua neceſſaria præſupponuntur.*
2 *Succeſſione patronatus acquiritur.*
3 *Quæ notabilia inde inferantur.*
4 *Tranſeat ne iuſpatronatus hæreditarium ad fideicommiſſarium, vel vſufructuarium vniuerſalem? Affirmant plures,Communis ſententia negat.*
5 *Media via procedendum eſt, ſitque ſatis argumentis oppoſitis.*
6 *Quid ſi Titius relinquat tres hæredes, & vnum grauet,vt eccleſiam ædificet, an ſolus ædificator, an omnes alij patronatum obtineant? Propendeo, vt ſolus ædificans obtineat.*
7 *Donatione patronatus acquiritur.*
8 *Qualiter patronus legare, vel donare poſſit iuſpatronatus.*
9 *Permutatione iuſpatronatus transfertur.*
10 *Item venditione transfertur patronatus.*
11 *An ex venditione omnium bonorum iuſpatronatus hæreditarium cenſeatur tranſlatum.*
12 *Si vendas iuſpatronatus contra iuris ordinem, probabilius eſt te inualidè vendere.*
13 *Locatione etſi non acquiratur patronatus, acquiritur eius vſus. Idem eſt de feudo, & emphyteuſi.*
14 *An pignoratione ius vtile patronatus acquiratur? Reſpondetur non acquiri,eſto res cui eſt patronatus annexus oppignerari poſſit.*
15 *Qualiter confiſcatione iuſpatronatus transferatur.*
16 *Conſenſus Epiſcopi non requiritur ad tranſlationem patronatus annexi villæ,caſtro,&c.*
17 *Iuſpatronatus ſi donatione, legato, permutatione in laicum transferatur,conſenſus Epiſcopi requiritur, ſecus ſi in eccleſiam.*
18 *Si vnus patronus alteri cedit ius ſuum,non videtur conſenſus Epiſcopi ad hanc ceſſionem neceſſarius.*
29 *Paganis,& Iudæis iuſpatronatus cõpetere non poteſt.*
20 *Quid dicendum de infante,pupillo,& minore?*
21 *Tutor præſentare poteſt ob patronatum competentem pupillo,ſecus curator.*
22 *Idem dicendum de patre reſpectu filij, dum eſt ſub eius poteſtate.*
23 *Quæ præſentatio præferenda ſit pupilli, an tutoris? Probabilius eſt pupilli eſſe præferendam.*
24 *Spurius, & aliàs irregularis capax eſt patronatus, quidquid alij contra ſentiant.*
25 *Quid de poſſeſſore iuriſpatronatus,& quando cenſeatur bona fide poſſidere.*
26 *An poſt litem conteſtatam clericum nominare poſſit patronatum poſſidens? Probabilius eſt poſſe.*
27 *Quid de marito,an præſentare poſſit ob patronatum vxori competentem?*
28 *An iura patronatus annexi vxoris bonis in dotem datis tranſeant in maritum. Alij affirmant, alij negant.*
29 *Media via proceditur.*

1 CONſtat ex ſupradictis hoc ius in radice, & proprietate competete fundantibus, conſtruentibus, & dotantibus eccleſias, & quibus à Pontifice eſt conceſſum. At per tranſlationem omnibus illis competit, in quos hoc ius à primo poſſidentibus fuerit tranſlatum. Videndum autem eſt, qua ratione transferri poſſit, vt inde conſtet qui poſſint illud habere.

Quadruplici via transferri ius patronatus poteſt, vt *diſp..de Simonia. punct.*14.dixi. Primo,iure hæreditario, ſeu ex teſtamento. Secundo, donatione. Tertio, permutatione. Quarto, venditione. Gloſſ. *in cap. pia mentis.*16.*quæſt.*7.Innocent. *in Rub.de iure patronat.*Azor. 2.*part.inſtit.mor.lib.*6.*cap.*20.*quæſt.*4. Auguſt.Barboſa 3. *par.de poteſt. Epiſc. alleg.* 71. *num.* 1. Vt igitur doctrina ſubiicienda intelligatur, ſupponendum eſt dupliciter iuſpatronatus tibi competere poſſe,aliud quod tibi competit ratione perſonæ,quale eſt illud, quod tibi, tuiſque hæredibus & ſucceſſoribus competit ob fundatam eccleſiam, vel priuilegium à Romano Pontifice conceſſum; aliud quod tibi competit ratione alicuius villæ, caſtri,& prædij, cui eſt ex fundatione iuſpatronatus annexum. Primum voco iuſpatronatus perſonale, quia à rebus,& poſſeſſionibus eſt diſtinctum,& perſonam comitatur.Secundum eſt reale,quia rebus ipſis inhæret. Iis poſitis.

2 Primò transfertur iuſpatronatus ſucceſſione,*cap. conſiderandũ.*16.*q.*7.qui enim ſuccedit in hæreditate, eo ipſo patronatum conſequitur,ſiue ſit conſanguineus, ſiue extraneus; quia tranſit cum hæreditate, *cap.cum ſæculum.de iure patronatus. clem. plures.de iure patron.* Abbas *cap.* 1. *de iure patronat. n.* 2. Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt.* 2. *par. cap.* 6. *num.* 25. Riccius *in collect.deciſ.p.*4.*collect.*1025. Auguſt. Barboſa 3.*part.de poteſt.Epiſc.alleg.*71.*num.*3.Azor. 2.*p. inſtit. moral.lib.*6.*cap.* 20.*quæſt.*19.*in medio.* Quod verum habet, ſiue hæres ſit vir, ſiue fœmina: quia ſequitur hæreditatem, & probat *cap.fin. de conceſſ. præbendæ,cap.ex litteris.de iure patronatus*, & ibi Abbas, Azor.*ſupra.*Garcia 5.*par.de benefic. cap.* 9. *num.* 142.Adde fœminam ſuccedere in iure patronatus maioratui annexo, ſi in maioratu ſuccedat; quia principale trahit ad ſe acceſſorium.Molin. *lib.* 3. *de primogen.cap.*6.*num.*41.*& cap.*7.*num.*19.& Mol. Ieſuita *tom.*3 *de iuſtit. diſp.* 627. *num.*13. Garcia *ſupra. num.*145.Item ſuccedit in iure patronatus pro conſanguineis,vel de familia relicto, ſi ipſa eſt conſanguinea, vel de familia fundatoris; quia non eſt alie-

num

Digitized by Google

num ab hoc iure, vt in fœminam cadat. Garcia *de benefic. 5. par. cap. 9. num.* 144. alios referens.

3 Hinc fit filium renunciantem hæreditati non acquirere iuſpatronatus hæreditarium, ſed cum hæreditate tranſire. Barboſa *alleg.* 71. *num.* 4. Azorius *quæſt. illa* 9. Fit ſecundo caſu, quo multi ſint hæredes, omnibus competere æqualiter, tametſi inæqualiter, hoc eſt ſi in portione inæquali hæredes ſint; quia iura incorporalia indiuiſibilia ſunt, vt colligitur *ex leg. ſi ſepulchrum. Cod. de Religioſ. & ſumptib. funer* ac proinde omnes ad beneficia æqualiter præſentare poſſunt, & omnibus honorificentior locus debetur, omnibuſque in egeſtate conſtitutis ſuccurri debet. Hac tamen differentia, vt locus honorificus, & ſubſidium in neceſſitate debeatur cuilibet patrono in ſolidum, ac ſi cum alio in patronatu non communicaret; at præſentare ad beneficium non ſic cuilibet patrono debetur, ſed ſimul cum aliis; quia ius nominandi vnum & indiuiſibile eſt in omnibus patronis, ſic Azor. ex communi ſententia *dicta 2. part. inſtit. moral. lib. 6. cap. 20. quæſt. 9.* Ex quo manifeſtè colligitur in iure præſentandi, & nominandi non ſuccedere hæredes per capita, ſed per ſtirpes, vt deciditur in *clem. plures. vlt. de iure patronat.* ita vt ſi Petrus eccleſiæ fundator tres filios relinquat ſuperſtites, Didacum, Franciſcum, & Ignatium, inter quos hæreditas diuiſa ſit: omnes illi filij ius habent præſentandi, non quilibet ſeorſim ab aliis, ſed ſimul cum aliis, & ex omnibus nominationibus vna nominatio valida conſurgit. Quod ſi illi filij plures alios filios inæqualiter habeant, Didacus vnum, Franciſcus duos, Ignatius tres, tres filij vnam tantum vocem habent, quæ non excedit vocem, & nominationem factam ab vno filio Didaci; quia omnes illi nominant non vt ſuas, ſed vt perſonas parentum repræſentant, ſic Gonzales *gloſſ.* 45. *num.* 61. Azorius 2. *par. inſtit. moral. lib. 6. cap.* 20. *quæſt.* 9. Tiraquel. *de iure primogen. quæſt.* 36. *num.* 3. Auguſt. Barboſ. *alleg.* 72. *n.* 70. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 521. *num.* 18.

4 Difficultas eſt; an iuſpatronatus hæreditarium tranſeat ad fideicommiſſarium, vel vſufructuarium vniuerſalem? Affirmant plures, grauiſſimique doctores. Ludouic. Roman. *leg. ſi patroni. in princ. ff. ad Trebell. & leg. Titius. eodem tit. n.* 5. Mol. *lib.* 1. *de Hiſpanor. primogen. cap.* 24. *à num.* 7. Gutierrez *de tut.* 3. *part. cap.* 29. *num.* 15 inclinat noſter Mol. *tom.* 1. *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 188. *in fine.* Ratio præcipua eſt; quia in fideicommiſſarium, & vſufructuarium vniuerſalem tranſit hæreditas. Ergo tranſire debet iuſpatronatus hæreditati annexum. Secundo, quia vſufructuario vniuerſali conceduntur omnia iura realia & perſonalia vtilia, *leg.* 1. *& aliis. ff. ad Trebell.* Ergo concedi debet iuſpatronatus. Tertio, iuſpatronatus alienari poteſt inter viuos titulo vniuerſali, *cap. ex litteris. de iure patronatus. leg. quædam. ff. de acquir. rerum domin.* Ergo & alienari poteſt ex teſtamento.

Cæterum communis ſententia oppoſitum defendit. Couarruu. *cap. Raynutius. de teſtament.* §. 9. *num.* 8. *& lib.* 2. *var. reſolut. cap.* 18. *num.* 8. Anton. Gomez *tom.* 1. *var. cap.* 5. *num.* 29. Eman. Acoſta *cap. ſi parte. par.* 2. *in verbo Trebellianica. num.* 4. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. allegat.* 71. *num.* 9. Præcipuum fundamentum deſumitur ex *leg. quia perinde. §. reſtituta. ff. ad Trebellian.* vbi reſtituta hæreditate iura ſepulchrorum apud hæredem remanent, & ex *leg. ſi quis fuit heres. ff. de Religioſ. & ſumptib. funerum.* vbi ſi quis fuit hæres, & hæreditas ablata ſit ei quaſi indigno, penes eum iura ſepulchrorum manent. Ergo idem dicendum eſt de iure patronatus antiquo hæreditario. Tum quia hoc iuſpatronatus religioſum eſt, & commodum pecuniarium non reſpicit, ſicut ius ſepulchrorum. Tum quia iuſpatronatus antiquum, & hæreditarium hæredem videtur ſequi, non alium. Aliud fundamentum deſumitur ex *leg. ſi patroni filius. ff. ad Trebellianum,* vbi ius patronatus libertorum remanet penes hæredem grauatum, & non tranſit ad fideicommiſſarium. Ergo idem dici debet de iure patronatus.

5 Inter has ſententias media via procedendum eſt, ſi ius patronatus reale ſit, hoc eſt annexum alicui villæ, aut caſtro, quod caſtrum in fideicommiſſarium, vel vſufructuarium transferatur, transfertur etiam ius patronatus; quia eſt acceſſorium. At ſi iuſpatronatus perſonale ſit, quale eſt relictum Titio eiuſque ſucceſſoribus, nequaquam in fideicommiſſarium, vel vſufructuarium transfertur, ſed penes hæredem, & ſucceſſorem remanet; quia trāsferri non poteſt contra voluntatem inſtituentis. At inſtitutor ſolum Titio, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus patronatum applicuit. Ergo vſufructuarius excluſus manet; quia vſufructuarius non eſt eius hæres, & ſucceſſor. Et confirmo. Hæres grauatus reſtituens hæreditatem fideicommiſſario, non propriè hæreditatem, ſed bona per hæreditatem accepta reſtituit, neque enim fideicommiſſarium hæredem facit. Ergo per hanc reſtitutionem fideicommiſſarius & vſufructuarius hæredes non ſunt. Ergo neque patroni eſſe poſſunt. Et iuxta hanc diſtinctionem conciliat ſupradictas ſententias Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *à num.* 18.

Hac diſtinctione poſita facile eſt reſpondere argumentis primæ, & ſecundæ ſententiæ, quatenus nobis obeſſe poſſunt. Argumenta enim primę ſententiæ ſolum probant, ſi iuſpatronatus annexum ſit alicui rei determinatæ, illa tranſlata transferri ius patronatus, at quando iuſpatronatus perſonale eſt, & bonis adhærens, ex tranſlatione bonorum iuſpatronatus non transfertur. Cum vero in primo argumēto dicitur in fideicommiſſarium transferri hæreditatem, negandum eſt transferri hæreditatem formaliter; ſi quidem non hæreditas formaliter, ſed bona hæreditatis transferuntur; ac proinde iuſpatronatus antiquum, & hæreditarium, quod hæreditatem formaliter ſequitur, non transfertur. Ad ſecundum argumentum dico, fideicommiſſario, & vſufructuario competere omnia iura realia, & perſonalia, quę hæredi competunt ob bona per hęreditatē acquiſita, non tamen ea iura, quæ illi competunt iure ſanguinis, vel ſucceſſionis. At cum patronatus perſonalis eſt antiquus, & hęreditarius, non ex bonis acceptis, ſed ex ſanguine vel ſucceſſione habetur, ac proinde non communicato ſanguine, vel ſucceſſione, transferri non poteſt. Ad tertiū, concedo iuſpatronatus alienabile inter viuos legati etiam poſſe in teſtamento: nego tamen iuſpatronatus perſonale ſic cenſeri alienatum, ex eo præciſè quod vſufructuarium vniuerſalem conſtituas; ſolum enim conſtituis vſufructuarium rei, non patronatus. Argumenta vero ſecundæ ſententiæ probant iuſpatronatus perſonale penes hęredem, & ſucceſſorem manere reſtituta hæreditate. Fateor tamen ex *leg. quia perinde & aliis,* non ſatis firmiter colligi, quia vt pulchrè probat Mol. *de primog. lib.* 1. *c.* 24. *à n.* 9. plurimū differt ius ſepulturæ à iure patronatus; ac proinde ex eo quod ius ſepulturæ in vſufructuarium non transferatur, inferri non poteſt iuſpatronatus non poſſe transferri. Quapropter firma ratio, cui innitimur eſt; quia talis tranſlatio eſt contra inſtituentis diſpoſitionem,

Digitized by Google

diſpoſitionem, quæ ſolum ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus patronatum conceſſit.

6 Rurſus dubitare potes, ſi Titius relinquens tres hæredes vnum eorum grauet (caſu quo grauare poſſit) vt ex propriis hæreditatis bonis eccleſiam ædificet, ipſe vero id faciat ex conſenſu Epiſcopi, quis ſit illius eccleſiæ patronus? an ſolus ædificator, an omnes eius hæredes? Couarruu. 2. *var. reſolut. cap.* 18. *in fine*, cenſet omnibus patronatum competere. Mouetur, quia nomine Titij eccleſia ædificata eſt, & ex illius iuſſu, ac mandato, ac proinde Titij hæreditati patronatus acquiritur. Ergo acquiritur omnibus Titij hæredibus. Et confirmo. Si Titius ex ſuis bonis eccleſiam ædificaret, omnes eius hæredes patroni eſſent, ſed cum hæreditatem alicui relinquit ſub conditione eccleſiæ ædificandæ, virtualiter cenſetur ipſe Titius eccleſiam ædificare. Ergo etiam in hoc caſu omnes eius hęredes patroni ſunt; & fauet *lex bis conſequenter.* §. 1. *verſ. ſed & nocumentum. ff. famil. erciſcundæ*, ex qua lege id adnotauit Bald. *in rub. Cod. res inter alios acta. col.* 1.

Verum mihi hæc ſententia non ſatis probatur: magis enim propendeo in eam, quæ affirmat ſolum ædificanti eccleſiam ius patronatus competere. Moueor; quia in ſupradicto caſu hæres grauatus nomine proprio, & ex propriis bonis ſub ea ſibi conditione relictis eccleſiam ædificat. Ergo alij hæredes participare de patronatu non poſſunt; quia in tantum poſſent de patronatu participare, quatenus ex bonis Titij, & nomine ipſius eccleſia ædificata eſſet. Cum autem non Titius, ſed eius hæres, neque ex bonis Titij, ſed eius hæredis à Titio relictis eccleſia ædificata ſit: fit ſane nequaquam alios cohæredes participare poſſe in patronatu. Aliud eſſet, ſi Titius ex ſuis bonis ſegregaret quantitatem ſufficientem eccleſiæ ædificandæ, & alicui ex ſuis hæredibus ædificationem committeret, tunc enim omnes hæredes Titij patronatum conſequerentur; quia nomine Titij eccleſia ædificatur, & ex illius bonis formaliter.

7 Secunda via, qua ius patronatus in alium transfertur, eſt donatio. *cap. ex inſinuatione, cap. nullus. de iure patronat.* & tradit Gloſſa *cap. piæ mentis.* 16. *quæſt.* 7. *& in dicto cap. ex inſtitutione. verbo liberaliter.* Tiraquel. *in leg. ſi vnquam. Cod. de reuocand. donat. verbo donatione largitus. num.* 353. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. epiſcop. alleg.* 71. *num.* 20.

8 Difficultas autem eſt, an patronus donare, vel legare ius patronatus poſſit, cui ſibi placuerit?

Cui difficultati reſpondeo, aut ipſe patronus eſt patronatus inſtitutor, aut ab inſtituente patronatum accepit; ſi ipſe eſt patronatus inſtitutor, & deſcendentes habeat legitimos, poterit ius patronatus vni filiorum donare, aut prælegare, neque alij conqueri poſſunt de inofficioſa donatione facta, quod maximè habet verum ſi eccleſiam ædificaſſet ex bonis, de quibus ipſe abſque præiudicio filiorum diſponere poſſet, ſic Lambertin. *de iure patron. lib.* 1. *p.* 3. *quæſt.* 2. *art.* 7. Couarruu. aliis relatis, *lib.* 2. *var. reſol. cap.* 18. *num.* 9. Alteri autem à filiis crederem non poſſe hunc primum patronum patronatum relinquere, in caſu quo patronatum acquiſiſſet ex bonorum diſpoſitione, de quibus extra filios diſponere non poſſit; quia alias talis diſpoſitio inofficioſa eſſet filiis, & retractanda. Et præterea, quia cum talia bona, quibus patronatus acquiſitus eſt, ad filiorum legitimam pertineant, & ius patronatus ob illa acquiſita pertinere debet. Secus vero dicendum, ſi acquiſiſſet ex bonis, de quibus libere diſponere poterat. At ſi ex priuilegio ſibi eſſet conceſſum, videndum eſt qua forma conceſſum ſit; ſi enim conceſſum ſit ſibi, ſuiſque liberis non poterit extra illos transferre; quia filij non à patre, ſed à Pontifice immediatè patronatum acquirunt. Secus vero eſſet, ſi alicui concederetur cum poteſtate transferendi abſque perſonæ determinatione.

Sed quid ſi primus inſtitutor patronatum relinquit Petro, eiuſque filiis, nepotibus, &c. ſucceſſiue, poterit ne Petrus, aut eius filius, aut nepos patronatum transferre in quem ſibi placuerit in præiudicium eorum, qui ab inſtitutore vocati ſunt? Affirmat Cæſar Lambertin. *de iure patronat. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *ar.* 6. *&* 8. Mouentur, quia viuente Petro nullum ius habet in patronatu eius ſucceſſores. Ergo abſque præiudicio illorum transferre poterit Petrus patronatum. At contrarium omnino tenendum eſt, quia ratione inſtitutionis omnes ſucceſſores habent ius ſuccedendi in patronatu, quo iure priuari non poſſunt ex cuiuſque voluntate: ſi autem patronatus transferri poſſet pro libito poſſidentis, iam ſucceſſores ſupradicto iure priuarentur, quod concedendum non eſt; & ita tradit, aliis relatis, Couarruu. 2. *var. c.* 18. *num.* 9. *verſ. ſed quæritur* Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 9. *num.* 69. *&* 70.

9 Tertia via, qua ius patronatus in alium transfertur, eſt permutatio, *cap. nemine.* 16. *quæſt.* 7. Pro quo aduerte, ſi ius patronatus reale ſit, hoc eſt alicui villæ, vel prædio annexum, permutari poterit cum alia re temporali, facta villæ, vel prædij permutatione; quia tunc non ſpirituale cum temporali, ſed potius temporalia permutantur. At ſi ius patronatus perſonale ſit, nequit cum re temporali permutari, ſed cum alio iure ſpirituali, iuxta textum in *cap. ad quæſtiones. de rerum permut.* & tradit Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 20. *q.* 7. eſſet enim implicita ſpiritualis iuris venditio.

10 Quarta via transferendi ius patronatus eſt venditio. *cap. cum ſæculum, & ibi gloſſ. verbo emptorum. de iure patronat.* Si patronatus perſonalis ſit, nequaquam abſque labe ſimoniæ transferri poteſt venditione; quia eſt inuendibilis; ſi autem villę vel caſtro annexus ſit, vendita villa, aut caſtro manet translatus. Debes tamen non pluris vendere villam, aut caſtrum ob patronatum annexum, quàm ſi illo careret, aliàs tacitè venderes ius patronatus; ſicuti non potes vendere calicem conſecratum pluris ob conſecrationem, quam ſi conſecratus non eſſet. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 20. *q.* 8. Cui communi doctrinæ contradicit Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 9. *n.* 35. & fauet noſter Mol. *t.* 3. *de iuſtit. tit.* 2. *diſp.* 620. *n.* 6. *ad finem*; moti ea ratione, quia res eo pluris æſtimatur, quo excellentioribus qualitatibus ornata eſt, at qualitas patronatus eſt nimis excellens. Ergo ratione illius pluris res æſtimari debet. Neque obſtat, ſi dicas eſſe quidem rem maiori æſtimatione dignam ob patronatũ, ſed non æſtimatione, quæ pretio comparari poſſit, ſed alterius ordinis, & rationis; quia patronatus non eſt qualitas temporalis, ſed ſpiritualis. Non inquam obſtat; quia patronatus non eſt qualitas purè ſpiritualis, ſed habet temporalitatem annexam, v.g. honorificentiorem locum pro patrono in eccleſia, & eccleſiam obligatam ei in neceſſitate ſubuenire. Ergo ob has rationes pluris æſtimari villa poterit, maiorique pretio vendi, quàm aliàs venderetur. Fateor non videri hoc improbabile. At quia cõmunis ſententia defendit ſimoniam eſſe, ſi pluris ob patronatum villa, vel caſtrum vendatur, quam alias venderetur, ideo dicimus has qualitates temporales patronatui annexas non conſtituere villam, vel caſtrum pluris vendibile; quia non ipſis

ſis qualitatibus per ſe, ſed iuri ſpirituali, ex quo naſcitur,attenditur.Et cum hoc ius ſpirituale ſit, & inuendibile;ea de cauſa non reddit villam, cui an-nectitur,maiori pretio dignam.

11 Dubium tamen eſt;an ex venditione bonorum omnium cenſeatur tranſlatum ius patronatus hæ-reditarium nulli ſpeciali prædio determinatè anne-xum?Cui dubitationi *tr.de vitiis religion.oppoſitis.diſp. de Simon.* reſpondi, & negatiuam partem defendi; quia dictum ius patronatus non tranſit cum vendi-tione rerum ſingularium, & ſpecialium, cum illis annexum non ſit, at cum omnia bona venduntur, omnium debet fieri ſpecifica,& ſingularis traditio. *leg.qui tibi.Cod.de hæredit.vel act.vend.* Ergo illis ven-ditis non transfertur ius patronatus,quod ſolum in conſequentiam venditione transferri poteſt, & ita tenet Lambert.*de iure patron.2.p.lib.1. q. 5. art. 15.* Eman.Coſta *c.ſi pater.de teſtam.in 6.verbo Trebellia-nicæ.n.7.* Garcia *5.p.de benefic.c.9.n.13.* Suar.*tom.1.de relig.lib.4.de ſimon.c.28.n.19.& ſeqq.* & aliis allegatis docet Barboſa *3.part.de poteſt.Epiſc.alleg.71.num.33. & ſeqq.*

12 Sed quid ſi de facto contra iuris prohibitionem vendas ius patronatus,erit ne venditio valida?Affir-mat Suar. *lib.4.de ſimon.c.57.n.13.* quia nullibi inue-nitur irrita ipſo iure:nam licèt in Concilio Trident. *ſeſſ.25.cap.9.de reformat.* dicatur,vt nullus ius patro-natus transferre in aliquem contra canonicas ſan-ctiones præſumat; alioquin ipſo iure patronatus priuatus exiſtat; non inde infertur tranſlationem nullam eſſe, ſed eſſe annullandam, ſicuti diximus de alienatione bonorum ab hæretico facta ante de-claratoriam ſententiam, quæ quidem alienatio va-lida eſt, eſto reſcindenda veniat. Nihilominus pro-babilius credo, venditionem inualidam eſſe,neque poſſe emptorem patronatum retinere, ſed manere penes vendentem, quouſque ſententia declarato-ria criminis accedat. Moueor; quia patronatus in neminem transferri non poteſt, in quem eccleſia non conſenſerit; quia ex voluntate eccleſiæ hoc ius ſpirituale communicatur, & non aliter. At ec-cleſia tranſlationem ſimoniacam reprobat, & dete-ſtatur, omneſque tales pactiones irritat,& annul-lat,*cap.quamuis pactum.de pactis.cap.præterea.de tranſ-actionib. cap. ea quæ. 1. quæſt. 3.* ergo talis venditio nulla eſt,& conſequenter ius patronatus non eſt ex illa tranſlatum, & ita tenet Azor.*2.part.inſtit. mor. lib.6.cap. 20.quæſt.8.* Garcia *5. par. de benefic. cap. 9. num.9.*

13 Ad hunc modum reducitur tranſlatio iuris pa-tronatus per locationem, pignorationem,fundum, vel emphyteuſim, ac denique confiſcationem. Et quidem locatione transferri non poteſt,quia non eſt capax locationis.Idem ſentit Azor.*2.p.inſt. mor. lib. 6.c.20.q.11.* de iure patronatus reali rebus ipſis anne-xo;quia ratione locationis non acquirit conductor dominium directum,vel vtile rei locatæ,ac proinde neque ius patronatus. Cæterum mihi probabilius apparet locatarium locatione durante patronatum habere; quia virtute vniuerſalis locationis com-municatur locatario poteſtas vtendi re, & conſe-quenter percipiendi omne ius fructus; cum autem præcipuus fructus ſit ius patronatus, illo vti poterit locatarius, & videtur caſus deciſus in *cap. ex litteris. de iure patronat. & ibi gloſſa.* Hinc à fortiori conſtat feudo, & emphyteuſi ius vtile patronatus transfer-ri;quia emphyteuta,& fundatarius habet vtile do-minium rei in feudum, vel emphyteuſim datæ. Azor. *ſupra.quæſt.12.*

14 Maior dubitatio eſt de re in pignus à credito-re accepta;an cum pignoratione patronatus transfe-ratur?Videtur transferri,quia concedens pignus illo vti non poteſt; ſi quidem ex pignoratitia actione priuatur poteſtate vtendi re in pignus data; al... nullius eſſet vtilitatis pignoratio,ſi ea non obſtante poſſet debitor re pignorata, & fructibus illius vti. Si autem debitor vti patronatu non poteſt, efficitur ſanè in creditorem cum pignore tranſtuliſſe, ne di-camus vſum patronatus extinctum eſſe. Ob hanc rationem Azor.*dicto cap.20.quæſt.13.* exiſtimat rem, cui eſt ius patronatus annexum,non poſſe oppigne-rari;adducit Gloſſam *in cap.vltim.de conceſſ.præben-dæ*,quæ nihil dicit. Cæterum rem,cui eſt ius patro-natus annexum,oppignerari poſſe mihi videtur pro-babilius;quia nullus eſt text.hunc contractum pro-hibens;ſi enim venditio prohibita non eſt,à fortiori neque pignoratio.Neque obeſt ratio in contrarium allegata. Credo namque penes debitorem manere ius patronatus non ſolum quoad proprietatem, ſed etiam quoad illius vſum; quia ex pignoratitia actio-ne non transfertur in creditorem ius vtendi pigno-re; quia pignus ſolum conceditur ad debiti ſecuri-tatem; ac proinde omnis vſus pignoris,qui huic ſe-curitati non obſit, debitori remanet: at vſus patro-natus nequaquam ſecuritati debiti obeſt, ergo re-manet debitori. Adde creditorem obligatum eſſe reſtituere omnem fructum, quem ex pignore ac-cipit,vel in ſortem computare.*cap. 1. de vſuris.leg. 1. & 2.ff de pignorat.act.* At ſi in creditorem ius patro-natus cum pignore tranſiret, ipſeque præſentaret, non appareret qua ratione iſte fructus,ſcilicet præ-ſentatio reſtitui poſſet, aut eius æſtimatio, cum ſit ſupra omnem æſtimationem.Dicendum ergo eſt ne-quaquam in creditorem ius patronatus cum pigno-re tranſire, & ita tenet aliis relatis,& affirmans eſſe communem ſententiam,Gregor.Lopez *leg.9.& 15. part. 1. verbo empeñado*, tametſi contrarium indicet illa lex.

15 Tandem de confiſcatione eſſe poteſt du-bitatio; an per illam ius patronatus in fiſcum tranſeat? Sed huic difficultati *tractat. de fide.di-ſputat. de pactis temporalibus.* ſatisfecimus, no-ſtramque ſententiam pluribus doctoribus, & deciſionibus Rotæ comprobat Garcia *quinta par-te de benefic. capite nono, à numero vigeſimo ſexto.*

16 Reſtat pro intelligentia ſupradictarum tranſlationum aduertere conſenſum Epiſcopi, ſeu illius, ad quem beneficij inſtitutio perti-net, aliquando neceſſarium eſſe, neque aliter fieri ſupradictam tranſlationem poſſe. Quando vero contingat, pergimus explicare. In primis non requiritur hic conſenſus ad tranſlationem iuris patronatus acceſſorium venditioni, vel donationi, locationi, feudo, emphyteuſi, vil-læ, vel caſtri habentis ius patronatus anne-xum: colligitur ex *cap. cum ſeculum. de iure pa-tronat. & ibi* Abbas, *cap. ex litteris. eodem ti-tulo.* & tradit Auguſtin. Barboſa *tertia parte de poteſt. Epiſcop. allegat.71. numer.10.* Suarez *tom. 1. de religion. lib. 4. de ſimon. cap. 28. numer. 17.* Bar-boſa *3. part. de poteſt. Epiſcop. allegat. 71. nu-mer.46.*

17 At ſi ius patronatus perſonale ſit, & donatione, legato, permutationeve transferatur in alium, di-ſtinguendum eſt. Si transferatur de laico in eccle-ſiam, vel locum religioſum, vel in clericum nomine eccleſiæ, nullus conſenſus requiritur. colligitur ex *capite illud. de iure patronat.* ibi; *religioſo loco ius patronatus conferendi liberam habeat patronus facultatem*; & *capite vnico, eodem titulo.*

in 6

Digitized by Google

in 6. habetur eam donationem firmam eſſe, & tradunt communiter doctores, vt teſtatur Azor. 2. *par. inſt. mor. lib. 6. c. 20. q. 5.* Suar. *de Simon. c. 28. n. 15.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 177. num. 3.* Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg. 71. num. 11. & ſeqq.* Ratio eſſe poteſt, quia eſt fauor eccleſiæ, quod redeat ad ipſam ius patronatus. Neque obſtat *c. nullus, c. quod autem,* vbi non poteſt abſque Epiſcopi conſenſu eccleſia conferri monaſteriis, aut clericorum collegiis. Non inquam obſtat, quia loquūtur ſupradicti text. de collatione, non de præſentatione. Verum ſi ius patronatus de laico in alium laicum transferatur, conſenſus ordinarij requiritur, eſt communis ſententia, vt teſtatur Azor. Suar. Stephan. Grat. Barboſa, & alij apud ipſos, *ſup.* colligitur ex *c. illud. de iure patron. c. vn. eodem tit. in 6.* argum. à contrario ſenſu. Triplex ratio huius conſenſus aſſignari poteſt. Prima, ne fiat ſimoniaca translatio, cuius periculum maximè vitatur examinatione facta ab ordinario, & conſenſu illis præſtito. Secunda, vt eodē tenore prorogetur patronatus, quo fuit primo inſtitutus, & cū primo inſtitutus ſit ex ordinarij conſenſu, ex illo prorogari debet. Tertia, ne damno afficiatur eccleſia, aſſignando ei patronum ſuſpectum, & inuiſum. Quod ſi ius patronatus de eccleſia in eccleſiam, vel in laicum transferendum eſſet, ille conſenſus neceſſarius eſt, qui ad alienationes rerum eccleſiaſticarū expoſtulatur, & notauit Barboſa *d. alleg. 71. n. 27.* Eſt enim talis translatio vera iuris immobilis alienatio.

18 Difficultas autem eſt; an caſu quo plures exiſtant patroni alicuius eccleſiæ, poſſit vnus alteri cedere ius patronatus quod habet abſque ordinarij cōſenſu? Negant Hoſtienſ. Panormit. Ioann. Andr. & alij, quos refert Lambertin. *lib. 1. de iur. patron. 2. p. q. 2. a. 12.* Mouentur; quia hæc ceſſio iuris quædam eſt donatio. *c. veniens. de teſtibus,* ſed nullus laicus alicui laico donare patronatum poteſt. Ergo neque hoc ius cedere. Secundo, quia in hac ceſſione interuenire poteſt labes ſimoniæ, ſicut in qualibet alia translatione. Tertio, quia poteſt contingere, vt is in quem fit translatio inuiſus eccleſiæ ſit, & grauius eam vexet, ſi ius patronatus integrum habeat.

Nihilominus plures doctores (quibus videtur aſſentiendum) eſto affirment conueniens eſſe, vt conſenſus ordinarii in hac ceſſione intercedat, at non reputāt neceſſarium. ſic Lambertin *ſupra.* Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 20. q. 6.* Praxis Epiſcop. 1. *par. verbo ius patronat. §. 2. verſ. ſecundum dubium.* Deciſio Rotæ *apud Farinac. in nouiſſimis p. 1. t. 2. deciſ. 707. n. 4.* Barboſa *alleg. 71. n. 28.* Ratio eſſe poteſt; quia hac ceſſione non conſtituitur nouus patronus, ſed potius ex iis qui antea erant, vnus extinguitur alio integrè conſtituto. Quod eccleſiæ damnoſum regulariter non eſt, potius enim eccleſiæ expedit vni, quā pluribus ſubiici, præcipuè cum ille, qui ſubiicitur, notus iam ſit, neque præſumi poteſt eccleſiam vexaturus; aliàs ſi eccleſiam vexaſſet, cum dimidiatè patronatū haberet, non illum eccleſia in patronatu conſeruaſſet. Eſt ergo hæc ceſſio vtilis eccleſiæ, ac proinde abſq; expreſſo ordinarij cōſenſu fieri poteſt.

In iis caſibus, in quibus conſenſus ordinarij requiritur, ſi ex poſt facto accedat, ſufficit ad translationem validam conſtituendam; quia non tam ad valorem translationis, quam ad illius licitum vſum expoſtulatur. & tradit Flamin. *de reſignat. lib. 8. q. 10. n. 7. & 8.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. q. 34. n. 14. cum ſequentib.* Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. allegat. 71. n. 18.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. c. 20. q. 5. in fine.*

19 Hucuſque diximus de modis, quibus patronatus obtineri poteſt. Reſtat examinādum, an ab omnibus indifferenter poſſit obtineri? Et primo dubitatur de Pagano, & Iudæo, eo quod ij ædificare eccleſiam poſſint, vel emere rē, cui ius patronatus eſt annexum? Nihilominus dicendum eſt omnino incapaces eſſe iuris patronatus. Quia hoc ius nullus obtinere poteſt, niſi cui ab eccleſia fuerit conceſſum. At eccleſia fidelibus tantum conceſſit, vt conſtat ex *c. quicunque. 16. q. 7.* ibi, *quicunque fidelium,* & *c. piæ mentis. eadem cauſa, & q.* ibi, *pios, ſeu Chriſtianos homines,* & *c. Frigentius. eadem* ibi, *qui Chriſtianus debetur,* vbi Gloſſ. infert. Ergo Iudæus patronus eſſe non poteſt, & ita notauit Azor. 2. *p. inſtit. lib. 6. c. 21. quæſt. 7.*

20 Secundo dubitatur de infante, pupillo, & minore, an obtinere patronatum poſſit? Et ratio dubij eſt; quia caret diſcurſu ſufficienti ad præſentandum. Verum hoc parui momenti eſt. Nam eſto infans diſcurſu careat, habere poteſt tutorem, qui nomine ipſius præſentationem faciat; ac proinde patronus eſſe poteſt. Item quilibet infans capax eſt legati, & hæreditatis, ergo & patronatus hæreditati annexi; & ita tradit Abbas *cap. 1. de iure patron. n. 5.* Ioann. Andr. *cap. cum ex eo de electiōn. in 6.* Archidiacon. *cap. decernimus. 16. q. 2.* Frederic. *conſ. 97.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. q. 14.* Quod ſi pupillus maior ſeptennio ſit ita patronatum obtinet, vt nominare clericum poſſit etiam abſque tutoris, vel curatoris authoritate; quia nullibi cauetur hanc authoritatem in hac nominatione requiri, ſicut neque requiritur in ſponſalibus contrahendis, ſic aliis relatis docuit Azor. *ſupra.* Lambertin. 1. *p. de iure patronat. lib. 2. q. 2. art. 9. & 10. & 3. p. lib. 2. q. 6. art. 1.* Garcia 5. *par. de benefic. cap. 9. num. 193.*

21 Tertio dubitatur de curatore, & tutore, an ſui pupilli patronatum obtineat? Reſpondeo nequaquam obtinere; quia pupillus patronatum retinet; difficultas eſt, an obtineat ius præſentandi? Et quidē cum pupillus infans eſt, hoc eſt minor ſeptennio, vel ob amentiam aut furiam diſcurſu caret, certum eſt præſentare poſſe; quia tunc eius clientes præſentare non poteſt, & ipſe nomine eius præſentationem facit. ſic Azor. *d. q. 14.* & ſupponit Garc. *ſup.* Si autem pupillus diſcurſum habeat; communis ſententia defendit tutorem præſentare non poſſe; quia tutor nō adminiſtrat ſpiritualia, vt cum Gloſſ. *c. ex eo. de elect. in 6. verb. ſuffragium in fi.* Roch. Pauin. Rebuff. & aliis docet Garcia *d. c. 9. n. 186.* Azor. *ſup.* Cæterum mihi probabilius apparet, præſentare poſſe tutorem; quia tutor præcipuè datur ad regendam perſonam pupilli. Ergo ratione huius perſonalis regiminis præſentare ad beneficium poterit, & ita tradit Garc. *ſup. n. 195.* Secus vero dicendum videtur de curatore, qui cum principaliter datus ſit pro adminiſtratione bonorum minoris, & non perſonæ, patronatum competentem minori, & eius bonis non annexum non videtur adminiſtrare poſſe, neq; ad beneficia virtute illius præſentare. ſic Garc. *n. 196.* Dices, in regno Caſtellæ, decima fructuum ex bonis pupilli, & minoris debetur tutori, & curatori; iuxta *l. 2. tit. 7. lib. 3. fori.* Ergo ratione illius præſentare poterit in parte ad beneficia, quia præſentatio fructus eſt bonorum pupilli. Reſpondeo decimam fructuum, ex quibus pupillus, & minor ali, & ſuſtentari poſſunt, vt conſtat ex ſupradi. lege ibi; *mantengalos de los frutos, y tome para ſi el diezmo.* Ex præſentatione autem neque minor, neque pupillus ali poſſunt. Item decima, quæ debetur curatori, eſt pretium laboris impenſi, quod eſſe non poteſt præſentatio. Adde ius præſentandi indiuiduum eſſe. *c. 1. de iure patronat.* non igitur conuenire ex parte poteſt tutori, vt latius proſequitur Ioann. Gutierr. 3. *p. de tutel. cap. 29.*

Digitized by Google

22 Idem quod dictum eſt de curatore, & tutore, dicendum eſt de patre reſpectu filij, dum ſub eius eſt poteſtate; poſſe inquam patrem præſentare ad beneficia iurispatronatus competentis filio, dum filius impubes eſt; quia toto eo tempore perſonæ filij adminiſtrationem habet. Secus vero poſt pubertatem; quia tunc ceſſat filij adminiſtratio, & ſolum in eius bonis conceditur, præcipuè cum hæc adminiſtratio ſpiritualia reſpiciat, in quibus filius ſui iuris eſt, neque patria poteſtas ad ea extenditur. Ab hac doctrina excipiendus eſt patronatus cõpetens filio ob bona aduentitia, quorum pater habet vſumfructum: quia ratione illius præſentare ad beneficium poterit, & non ipſe filius, vt benè dicit Garcia 5. *par. de benefic. cap. 9. num.* 205.

23 Quod ſi inquiras, quæ præſentatio præferenda eſt, cum tutor, & pupillus præſentare poſſunt? Reſpõdeo probabilius eſſe pupilli præſentationem eſſe præferendam; quia tutor non præſentat nomine proprio, ſed ex tacito pupilli conſenſu; ſecus pupillus rationis compos, qui nomine proprio præſentat, & dominium habet patronatus.

24 Quarto dubitatur de ſpurio irregulari, aliáve inhabilitate affecto? Plures doctores docent incapacem eſſe iuris patronatus. Tum quia eſt incapax beneficij, & penſionis, ergo & iuris quod ad illa diſponit. Tum quia eſt excluſus ab officiis publicis, & honoribus. Ergo à iure præſentandi. Nihilominus tenendum eſt, quemlibet illegitimè natum, & aliàs irregularem capacem eſſe iuris patronatus: ſic aliis relatis, docuit Roch. *tr. de iure patron. verb. competens. q.* 2. Azor. 2 *p. inſt. mor. lib.* 6. *c.* 21. *q.* 15. Ratio eſt clara; quia ſpurius poteſt eccleſiã ex propriis bonis fundare, & dotare, ſed quilibet fundanti eccleſiã abſq; vlla exceptione patronatus conceditur. *c. pia mentis. cap. quicunque, c. filij.* 16. *q.* 7. & Trident. *ſeſſ. cap.* 9. *de reformat.* Item poteſt villam, aut caſtrum, cui eſt patronatus annexus, emere, aut donatione, vel legato in ipſum transferre, cum nullibi inueniatur inhabilitatus. Neque obſtat incapacem eſſe beneficij, & penſionis eccleſiaſticæ; quia hæc ordinem requirunt, & ſolum clerico communicantur; at ius patronatus laico competit. Neque item obeſt inhabilem eſſe ad officia publica; quia iuris patronatus exercitium non eſt officiũ publicũ, ſed priuatum, vt tradit Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 21. *q.* 17. *poſt medium*, neque ſemper exercendum, ſed cum beneficium vacat.

25 Quintò dubitatur de poſſeſſore iuris patronatus, cui verè dominium illius non competit; an inquam hic iura patronatus obtineat? Sub diſtinctione reſpondetur, ſi bona fide poſſidet patronatum, iura illius obtinet; ac proinde clericum nominare poterit inſtituendum, ſecus ſi mala fide. Eſt expreſſa deciſio text. in *cap. conſultationibus. de iure patronat.* & tradunt ferè omnes doctores, quos lata manu refert & ſequitur Gonzalez *regul. menſ. gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 6. Ratio ea eſt, quia nominare clericum, honorificum locum tenere, ſubſidium ab eccleſia accipere; fructus ſunt iuris patronatus. *cap. cum. Bertoldus. de re iudicata*, ſed fructus rei poſſeſſori bonæ fidei debentur. *c. graui. de reſtitut. ſpoliat.* §. *ſi quis à non domino. inſt. de rerum. diuiſ.* Ergo ſi fructus poſſidenti bona fide patronatũ debentur. Quod à fortiori procedit in ſẽtentia Abbatis *in d. c. conſultationibus. n.* 3. *ad medium.* Gonzal. *n.* 11. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 21. *q.* 17. affirmantium nominationẽ à patrono factã non eſſe fructũ naturalẽ, ſed potius induſtrialem; ſi quidem patronus induſtriã apponere debet, vt perſona digna, & idonea nominetur, & intra tẽpus ſibi cõceſſũ. Fructus autẽ induſtriales poſſeſſori bonæ fidei debetur ex omniũ ſententia, cum Gloſſa *in dicto* §. *ſi quis à non domino*, & pluribus firmat Couarru. *lib* 1. *var. c.* 13. *à n.* 6. Ergo poſſeſſori debetur nominatio. Adde, eſto nominatio inter fructus naturales computetur; non obinde infertur poſſeſſori bonæ fidei debitam non eſſe, aut eſſe annullandam, poſtquam conſtiterit ad alium ius patronatus pertinere. Nam poſſeſſor bonæ fidei non tenetur fructus naturales bona fide conſumptos reſtituere, niſi ex illis ditior factus fuerit, vt tradit Abbas *in dicto c. conſultationibus ad finem.* Gloſſ. *in d.* §. *ſi quis à non domino. verbo fructus. inſtit. de rerum diuiſione. & leg. ex diuerſo.* 35. *verbo non habendũ. ff. de rei vindicat.* ſed facta præſentatione iam ille fructus iuris patronatus cõſumitur, neque patronus ex illo ditior factus eſt. Ergo retractari nõ debet.

Quod ſi inquiras, quando cenſeatur quis patronatum bona fide poſſidere? Reſpondeo quoties credit probabilibus fundamentis ſibi patronatum deberi, ſic relato Abbate *in d. c. conſultationibus*, tradit Azor. *lib.* 6. *c.* 21. *q.* 17. *verſ. queres.* Ex quo fit ſi tempore nominationis credit poſſeſſor ſibi non competere patronatum, ſed alteri, nequaquam præſentare poterit; quia tunc ceſſat in eo bona fides, & tanquam poſſeſſori malę fidei nullus fructus debetur. Abbas *in dicto c. conſultationib. n.* 9. Lambertin. *de iure patronat. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 3. *art.* 6. *n.* 4. *verſ. tertius eſt caſus.* Gutierr. *conſ.* 4. *in fine.* Gonzal. aliis relatis, *gloſſ.* 45. §. 2. *n.* 43.

Vt autem poſſeſſor patronatus probabilibus fundamentis credere poſſit ſibi patronatum deberi, debet poſſidere authoritate iudicis, & ſeruato iuris ordine; quia non eſt præſumendum abſque iuſta ratione & titulo alicui patronatus poſſeſſionem concedendam à iudice eſſe; ſic Abbas & Innocent. *in dicto c. conſultationib.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 21. *q.* 17. Hæc poſſeſſio ex vnico dumtaxat actu nominationis acquiritur, *c. cum eccleſia Sutrina, & ibi* Gloſſ. *verbo breuitatem temporis. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* & tradit, pluribus allegatis, Gutierr. *con.* 3. *n.* 1. Lambertin. *de iure patronat. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 3. *art.* 11. *n.* 5. Gonzalez *de menſibus. gloſſ.* 45. §. 2. *n.* 29. Debet tamen hic actus nominationis ad effectum perduci; alias non conſtituit poſſeſſionẽ. Quapropter ſi præſentationem non ſequatur inſtitutio, & beneficij poſſeſſio, præſentatio ſufficiens non eſt ad concedendum ius poſſeſſorium. ſic Gonlez, Gutierrez, Lambertin. *ſupra*, & alij apud ipſos.

26 Sed dubium eſt, an poſt litem conteſtatam poſſit is qui bona fide patronatum poſſidet, clericum nominare? Ratio dubitandi eſt; quia eſto poſſeſſori bonæ fidei debeantur fructus rei poſt litem conteſtatam quouſque cauſa definiatur, at ipſe eos accipit ſub onere, & obligatione reſtituendi vero domino, ſi à cauſa cadit. *leg. certum. Cod. de rei vindicat. c. graui. de reſtitut. ſpoliat.* Sed hanc obligationem ſubire non poteſt is qui patronatum poſſidet; quia facta præſentatione, & inſtitutione ſecuta, reuocari præſentatio, & inſtitutio non poteſt. Ergo præſentatio, & inſtitutio poſt litem conteſtatam non valent. Quod ſi dicas, inſtitutionem ſemel validam reuocari non poſſe; ac proinde poſt litem conteſtatam non eſſe faciendam: præſentationem autem fieri poſſe; quia reuocabilis eſt, dum non ſequitur inſtitutio; obſtat, quia præſentatio ad inſtitutionem ordinatur, & in ordine ad illam fit. Si ergo nominatus inſtitui non poteſt lite pendente, inutiliter nominatur. Ergo eius nominatio valida non eſt, & ita tradit Gloſſ. *in c. cum veniſſent. de in integ. reſt.* [& fauet tex. quatenus electio Abbatis factã à monachis poſſidentibus ius eligendi,

Digitized by Google

non firmatur à Pontifice.

Cæterum probabilius crederem præſentationem fieri poſſe, & validam eſſe lite pendente, tametſi inſtitutio ob rationem ſupradictam ſequi non poſſit: ſic relato Panormit. *cap. ex litteris de iure patronat. n. 7. 8. & 9.* tradit Azor. *2. par. inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. quæſt. 18.* Ratio eſt; quia conſtans eſt doctorum ſententia fructus rei deberi poſſeſſori bonæ fidei, dum à cauſa non cadit. Ergo præſentatio, quæ eſt fructus iuris patronatus poſſidenti debetur, cum nullibi inueniatur hic fructus exceptus. Neque obſtat poſſeſſorem bonæ fidei obligatum eſſe reſtituere fructus, vel corũ æſtimationem, ſi à cauſa ceciderit; quia non facta inſtitutione præſentanti, optimè poteſt poſſeſſor patronatus hanc reſtitutionem facere, poteſt namque præſentationem, quam fecit, caſſam habere, & vero patrono concedere. Neque obinde fit præſentationẽ inutiliter fieri, ſi eam inſtitutio non ſequatur; quia ad eius vtilitatem non requiritur, vt ſequatur ſtatim inſtitutio; ſufficit ſi ſequatur lite finita. Adde optimè poſſe ſequi inſtitutionem, neque obſtare, quod reuocabilis non ſit; quia id fauore eccleſiarum conceditur, ne differatur inſtitutio eccleſię vacantis ob litium longitudinem. Præterea huiuſmodi fructus non conſiſtit in commodo pecuniario. Ergo eſto poſſeſſor bonæ fidei fructus alios temporales reſtituere teneatur, non videtur obligandus ad huius fructus reſtitutionem, & ita ex ſententia Innocent. & Baldi tradit Gregor. Lop. *leg. 9. tit. 15. part. 1. gloſſ. fin.* vbi optimè aduertit ſupradicta procedere, cum lis mouetur ſuper ius patronatus, non ſuper illius poſſeſſionem.

27 Sexto dubitatur de marito, an præſentare poſſit ob patronatum vxori competentem? Quia in re primò certum eſt, ſi patronatus vxoris perſonalis ſit, neque eius bonis annexus, nequaquam marito iura illius communicantur; quia ſunt propria vxoris, neque ad ſuſtinenda matrimonij onera conducunt: ſic ſupponunt doctores omnes ſtatim referendi. Secundò eſſe debet certum, iura patronatus vxori competentia ex bonis ob maioratum acquiſitis, aut per ſucceſſionem habitis, neque in dotem data ſunt, marito non communicari; ac proinde ex vi talis patronatus non poteſt maritus præſentare, neque ſubſidium in neceſſitate ab eccleſia exigere: ſic Burgos de Paz *in proœmio legum Tauri. n. 5.* Mol. *de Hyſpan. primog. lib. 1. c. 24. n. 32.* Garcia *5. p. de beneſi. c. 9. n. 185.* Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib. 2. c. 3. n. 24.* Ioann. Gutier. *3. p. de tutel. c. 29. n. 4* Baeza *de decima tutor. c. 23. n. 18.* Ratio ea eſt, quia hæc bona vxoris ſunt, neque in maritum tranſeunt, & conſequenter neque ad ipſum tranſeunt patronatus iura.

28 Quocirca controuerſia grauis inter doctores eſt, an iura patronatus annexi vxoris bonis in dotem datis tranſeant in maritum. Affirmant aliis relatis Tiraquel. *poſt leges connubiales, gloſſ. vlt. à n. 5.* Ioann. Gutierr. *ſupra n. 3.* Baeza *n. 18. 19. 30. & 33.* Garc. *5. p. de beneſic. c. 9. n. 177.* Mol. *de Hiſpan. primogen. lib. 1. c. 24. n. 3.* Mouentur ex doctrina Gloſſæ communiter receptæ *in leg. in rebus. verbo naturali. Cod. de iure dotium* (quamq; ſequitur Bart. *n. 3.* Bald. *n. 6.*) affirmantis maritum dominum fieri rerum dotalium, quod ſi verum eſt; efficitur ſanè marito, & non vxori iura patronatus competere; quia hęc iura ſunt illis bonis acceſſoria. Verum plures doctores contrario fundamento nixi negant marito iura patronatus ſupradicti competere, ſic docuit Abbas *in cap. fin. de conceſſ. prebenda. num. 8. & ibi* Imola, & Butrius, Felin. *cap. cum olim. num. 2. de maiorit. & obedient. & in cap. cum Bertoldus, de re iudicata, num. 20.* Iaſon *in leg. diuortio. §. ſi vir in fundo. n. 7. ff. ſoluto matrim.* Guillerm. Benedict. *in c. Raynutius. de teſtament. verſ. cætera bona. n. 37.* Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. c. 21. q. 16.* & alij relati per Baezam *de decima tutorum. c. 23. n. 30. verſ. octauo.* Mouentur; tum quia maritus non eſt dominus dotis, ſed vxor, *leg. in rebus. Cod. de iure dotium*: ibi; *cum eadem res, & ab initio vxoris fuerint, & natu aliter in eius permanſerint poteſtate.* & *leg. quamuis. eodem. tit.* ibi; *quamuis in bonis mariti dos ſit, mulieris tamen eſt.* Tum quia eſto maritus ſit bonorum dotalium adminiſtrator, & ipſi debeantur eorum fructus, & commoditates. At hoc intelligendum eſt de fructibus, & commoditatibus, quæ ad ſuſtinenda matrimonij onera deſeruire poſſunt, quia ad hunc finem dos conceditur. Iura autem patronatus ad hunc finem deſeruire non poſſunt. Ergo marito non conceduntur.

29. Inter has extremas ſententias media via cenſeo procedendum iuxta doctrinam, quam præ omnibus doctius, & elegantius tradit Couarruu. *pract. quæſt. 1010 c. 28.* Affirmat namque bona dari poſſe dupliciter vel æſtimata æſtimatione, quæ facit emptionẽ, vel quæ emptionem non cõſtituit. Quando autẽ hoc contingat, latè ipſe explicat. Si bona in dotem dentur æſtimata æſtimatione, quæ facit emptionem, cenſeo non vxori, ſed marito patronatum competere; quia illorum bonorum maritus fit dominus, neque tenetur ſoluto matrimonio ea vxori reddere, ſed eorum æſtimationem tantum, vt benè etiam comprobat Anton. Gomez. *leg. 50. Tauri. à n. 44.* At ſi bona in dotem data ſic æſtimata non ſint; probabilius cenſeo, neque maritum habere illorum dominium, neque iura patronatus. Quia illorum bonorum maritus ſolum habet adminiſtrationem, pro matrimonij oneribus ſuſtinendis, ergo non patronatus.

PVNCTVM V.

Intra quod tempus liberum ſit patrono nominare ad beneficium inſtituendum.

1 *Ante vacationem fieri nominatio non poteſt.*
2 *Patrono laico 4. menſes conceduntur, ſex eccleſiaſtico.*
3 *Hoc tempus à die vacationis notæ computatur, & qualiter ſcientia probetur.*
4 *Tempus ſemeſtre continet dies feriatos.*
5 *Patrono impedito non currit tempus.*
6 *Pendente lite inter patronos, ſi intra tempus non præſentent, amittunt ius præſentandi pro illa vice.*
7 *Secus dicendum ſi lis moueatur cum ordinario, vel inter ipſos præſentatos.*
8 *Ordinario licitum eſt tempus prorogare patrono ad præſentandum.*

1. Quouſque beneficium vacet, certũ eſt, non poſſe à patrono nominationem fieri. *c. illud. de iure patronat. c. vlt. de conceſſ. præbendæ.* Non enim poteſt fieri nominatio illius, cuius fieri non poteſt inſtitutio. Adde ante vacationem beneficij, nec promiſſio nominationis futuræ fieri poteſt, nec facta tenet etiam beneficij vacatione ſuccedente. Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. à n. 1. præcipuè 6.*

2. Facta vacatione conceduntur patrono laico, hoc eſt illi, cui patronatus competit titulo patrimonij, quatuor menſes, vt nominationem facere poſſit. *cap. quoniam. c. cum propter. de iure patronat.*

Patrono tamen eccleſiaſtico ſex menſes conceduntur, *cap. vnico, §. verum. de iure patronat. in 6.* & tradunt omnes; ſi autem iuſpatronatus mixtum ſit ex laicis, & eccleſiaſticis, communis ſententia docet ſemeſtre ad præſentandum illis eſſe conceſſum, tametſi laici ſeorſim ab eccleſiaſticis nominarent, quia ratione communionis priuilegium conceſſum eccleſiaſticis communicatur laicis, & magis dignum trahit ad ſe minus dignum: ſic Gloſſa fin. *in dicto §. verum, & ibi* Archidiacon. Dominic. Franc. & alij; Panormitan. *cap. cum te. de iure patronat.* Selua *de benefic. 3. part. quæſt.* 11. *num.* 18. Garcia 5. *p. de benefic. c. 9. num.* 210. Aloyſius Riccius *in praxi aurea. reſol.* 458. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. alleg.* 72. *n.* 131. Gabr. Vaſquez *opuſc. de benefic. c. 2. §. 1. dub. 2.* Quod tamen difficultate non caret, alias poſſent eccleſiaſtici variare in præſentatione; ſicuti poſſunt laici. Item ſi priuilegia, & iura eccleſiaſtici patronatus laicis communicantur, cur non communicantur onera, & derogationes, quæ eccleſiaſticis patronatibus competunt? Quapropter probabilius cenſerem ex hac communicatione non mutari iura patronatus, ſed laicos intra quadrimeſtre præſentare debere, eſto eccleſiaſticis conceſſum ſemeſtre ſit.

3 Hoc tempus quadrimeſtre, vel ſemeſtre, non computatur à die, quo beneficium vacar, ſed à die quo illius vacationis notitiam patronus habet (tametſi aliqui doctores contrarium ſentiant) quia huius temporis determinatio fit, ne patroni ſint in nominando negligentes, quam negligentiam habere non poſſunt, niſi vacationem ſciant. Currit ergo illis tempus à die notitiæ: & ita tenet Tiraquel. *de retract. tit. 2. §. 35. num. 7.* Garcia *de benefic. 10. part. cap. 2. à num.* 34. Perez de Lara *de anniuerſar. lib. 2. cap. 9. num.* 35. Barboſa *de poteſt. Epiſc. 3. part. allegat. 72. num.* 134. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. quæſt.* 11. & alij apud ipſos. Quocirca obiiciens patronum non præſentaſſe in tempore, probare debet patronum ſcientiam habuiſſe vacationis; quia dum hæc ſcientia probata non fuerit ignorantia præſumitur. *leg. verius. ff. de probationib. cap. præſumitur. de regul. iuris. in 6.* Neque credendum eſt patronum ſcientem beneficij vacationem ius ſuum omittere: ſic Rota *deciſ.* 520. *apud Farinac.* Garcia *d. num.* 34. *&* 37. Barboſa *num* 136.

Hæc autem ſcientia coniecturis probatur, attenta diſtantia loci in quo beneficium ſitum eſt, & qualitate ipſius, & longitudine temporis, ac vacationis fama, & ex illis iudex determinare poteſt ſcientiam, vel ignorantiam in patrono adfuiſſe. Quapropter plures doctores cenſent tempus patrono currere à die, quo veriſimile eſt ſcientiam habuiſſe; probatio enim certæ ſcientiæ raro eſſe poteſt: ſic Zerola *praxi Epiſcop. verbo iuſpatronatus. §. ſexto, dubio primo*, Leſſius *lib. 2. capite, trigeſimoquarto, num.* 27. Azorius 2. *part. lib. 6. cap.* 21. *quæſtion.* 11. Garcia 10. *part. de benefic. cap. 2. numer.* 34. Quod ſi plures fuerint patroni, & in aliquo non fuerit probatum habuiſſe ſcientiam vacationis, vt intra tempus à iure præfixum nominaret, aliorum ſcientia probata hi excluduntur, & ille ad præſentandum admittitur; quia ob aliorum negligentiam non eſt priuandus innocens iure ſuo: ſic ex deciſione Rotæ comprobat Garcia *numer.* 41. Barboſa *numer.* 137.

4 Adde huiuſmodi tempus ſemeſtre, cum continuum ſit, omnes dies etiam feriatos comprehendit: præcipuè cum in illis præſentatio fieri poſſit. Roch. *de iure patronat. verbo honorificum. quæſt. 34. num.* 65. Barboſa *alleg.* 72. *num.* 127. Garcia *cap. 2. num.* 42. Eſt enim præſentatio actus extraiudicialis, & voluntarius; ac proinde validè, & licitè diebus feriatis fit: ſic Roch. *ſup. q.* 35. *n.* 66. Barboſa *n.* 144. *&* 145. Item hoc ſemeſtre vel quadrimeſtre computandum eſt à die vacationis notæ vſque ad ſimilem horam, ita vt ſi vacatio nota contigit prima die menſis Ianuarij hora 8. finiatur ſemeſtre prima die Iunij hora 8. tametſi annus ſit biſſextilis: ſic Garcia *dicta* 10. *part. cap. 2. num.* 43. Vide Sanchez *de matr. lib. 2. diſp.* 24.

5 Idem quod dictum eſt de ignorantia vacationis, dicendum eſt de impedimento legitimo ſiue iuris, ſiue facti ad nominandum; quoties enim illud adeſt, non cenſetur patronus eſſe in mora, neque illi currit tempus ſignatum à iure, argum. *text. quia diuerſitatem. de conceſſione præbendæ.* non enim negligens puniri debet abſque culpa: ſic Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 13. *num.* 11. Seraphin. *deciſ.* 120. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 38. *num.* 35. Gutierrez *lib. 3. pract. c.* 34. *n.* 21. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 72. *n.* 139. Garcia 10. *p. de benefic. c. 2. n.* 17. & alij apud ipſos. Eſt tamen inter ignorantiam, & quodlibet aliud impedimentum hæc differentia, quod patronus non tenetur probare ignorantiam vacationis, quia potius hæc, quam ſcientia præſumitur. At aliud impedimentum iuris vel facti; cum non præſumatur probare debet, ne cadat à iure pro illa vice præſentandi. Ob hanc rationem credo Regibus, & ſupremis principibus non eſſe arctatum tempus quadrimeſtre ad præſentandum tam ad Epiſcopatus, quam ad alia beneficia: præſumuntur enim occupationibus diſtracti, & negotiis variis impediti. ſic Cabedo *de patron. regiæ coronæ. c.* 28. *à n.* 5. Garc. 10. *p. de benefic. c. 2. n.* 34. Barboſa 3. *par. alleg.* 72. *num.* 137.

6 Sed dubium eſt, an pendente lite ſuper ius patronatus, neque finita intra ſemeſtre, vel quadrimeſtre currat patrono tempus ad præſentandum, ita vt pro illa vice priuatus maneat præſentatione, vt beneficium liberè conferri poſſit? Sub diſtinctione eſt reſpondendum, ſi lis fuerit inter patronos mota, quolibet prætendente ſibi præſentationem competere, & intra tempus à iure ſignatum non fuerit finita, & ob hanc cauſam preſentationem facere omiſerint, poterit ordinarius illis omiſſis beneficium conferre. Deciditur expreſſè, *cap. quoniam. de iure patronat.* ibi; *id ipſum faciat Antiſtes* (nempè prouidere eccleſiam) *ſi de iure patronatus quæſtio emerſerit inter aliquos, & cui competat, intra quatuor menſes non fuerit definita.* Idem habetur *cap. cum te, eodem tit.* ibi; *illas autem eccleſias, de quarum patronatu controuerſia fuerit, ſi infra ſex menſes poſtquam vacauerint, non fuerit controuerſia terminata, licitum tibi ſit de perſona idonea ordinare;* & tradit Azorius 2. *part. inſtitut. moral. lib. 6. cap.* 21. *quæſtion.* 12. Praxis Epiſcop. 1. *part. verbo ius patronatus.* §. 5. Aduerte hoc procedere, cum nullus eſt in poſſeſſione, aut ſuper poſſeſſione lis mota fuerit. Secus vero ſi certo conſtet de vnius poſſeſſione, & lis ſuper proprietatem moueatur, iuxta id quod diximus *ſupra punct. præcedent.* ex ſententia Gregor. Lop. *leg.* 9. *gloſſ. fin.* cum Abbate, Bald. Rocho, Cardin. & aliis.

7 At ſi lis non inter patronos moueatur, ſed inter ipſos, & ordinarium, ordinario contendente eccleſiam liberam eſſe, patronis pugnantibus ſibi eſſe ſubiectam; nequaquam illis currit tempus ad nominandum. Alias abſque ſententia ordinarius vinceret, & patroni ſuccumberent: tradit Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſ. reſ.* 170. *n.* 2. Barboſ. 3. *p. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 72. *num.* 140. *fin.* Quapropter tunc Epiſcopus

œ.ono

Digitized by Google

œconomum, ſeu vicarium conſtituere debet, quouſque lis finiatur, & quæſtio declaretur. Sic relati doctores.

Idem eſt dicendum, cum lis inter ipſos præſentatos mouetur, quolibet contendente ipſum eſſe præferendum; quia tunc debet ordinarius iura vnius cuiuſque examinare, & pronunciata ſententia in fauorem illius, qui potiori iure gaudet, inſtitutionem facere, & non antea. Aliàs iniuſtus eſſet priuando præſentatum iure ſibi quæſito. Barboſa *ſupra*. Idem eſt, cum inter patronos eſt contentio, non ſuper ius præſentandi, ſed ſuper habilitate præſentati; an inquam capax ſit præſentationis: debet enim prius hæc lis definiri; quia eſt dubium de iure quæſito præſentati. Et deciſio *text. in cap. quoniam. cap. cum te. de iure patronatus*, loquens de contentione patronorum ſuper ius præſentandi, non debet trahi ad ius præſentati quæſitum. Barboſa *dicto n.* 140.

8. Aduerto tamen licere ordinario prorogare tempus conceſſum patrono ad præſentandum; quia illa determinatio in fauorem ordinarij lata eſt, cui ipſe cedere poteſt. Sic Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 195. Vgolinus *de poteſt. epiſc. cap.* 51. §. 1. *n.* 4. *verſ. tertio in fine.* Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *q. vlt. n. vlt.* Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 143. Non tamen vltra ſemeſtre prorogare poterit, quia non poteſt vltra illud tempus inſtitutionem differre; aliàs ad alium ſuperiorem erit inſtitutio deuoluta. *cap.* 2. *de conceſſ. præbendæ*, & tradit Barboſa *n.* 170. Quæ omnia verum habent, tametſi patrono fuerit lapſus terminus ad præſentandum; adhuc enim ordinarius, cui eſt iure deuoluta collatio, permittere poterit, vt patronus præſentet, & ab ipſo præſentatum inſtituere. Quia hæc deuolutio in fauorem ordinarij lata eſt, cui ipſe cedere poſſe videtur, iuxta text. *in cap.* 2. *de ſupplend. negligent. prælat.* dicitur enim ibi; *niſi patroni infra tempus in Lateranenſi concilio conſtitutum ad vacantes eccleſias tibi perſonas idoneas præſentauerint: ex tunc tibi liceat (appellatione remota) in eiſdem ordinare rectores, qui eis præeſſe nouerint, & prodeſſe.* Expendo verbum *liceat*, quod denotat facultatem, & licentiam, non neceſſitatem imponit. Sic Lambertin. *lib.* 2. *p.* 2. *art.* 27. *n.* 3. *q.* 1. Barboſa 3. *p. alleg.* 72. *n.* 170.

PVNCTVM VI.

An liberum ſit patrono in præſentatione variare?

1 *Poſt inſtitutionem variare non licet, ante licet patrono laico, ſecus eccleſiaſtico.*
2 *In quo ſita ſit hæc variatio.*
3 *Non ſolum bis, ſed ter, vel quater patronus laicus variare poteſt, quidquid contra alij ſentiant.*
4 *Quid dicendum caſu quo plures ſint patroni, & vnus præſentat Caium, alius Titium.*
5 *Probabilius eſt lite pendente variare non poſſe.*
6 *Quid dicendum, ſi collitigantem præſentaret patronus? Probabilius eſt validam eſſe præſentationem, neque impediri lite non finita.*
7 *Hæc variatio in patronatu mixto non eſt concedenda, ſi concordent in præſentando.*
8 *An patronus, qui promiſſionem, vel iuramentum fecit de non variando, variare valide poſſit? Proponitur affirmatiua pars, & reſoluitur nequaquam valere variationem.*
9 *Fit ſatis oppoſito fundamento.*
10 *Quid ſi ceſſeris iuri præſentandi, retento patronatu poteris ne variare? Affirmatiuè reſpondetur.*

1. CONueniunt omnes doctores poſt inſtitutionẽ factam neque patrono eccleſiaſtico, neque laico permiſſum eſſe variare; quia iam beneficium collatum eſt præſentato, & ius acquiſitum, ex *cap. quod autem. de iure patronat. & cap. ſi tibi abſenti. de præbendis. in* 6. & tradit Gutierr. 3. *p. de iuram. confirmat. cap.* 13. *n.* 1. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 13. Gregor. Lop. *leg.* 7. *tit.* 15. *part.* 1. *in princ. verbo reciba. el primero.* Ante inſtitutionem diſtinguendum eſt de patrono laico, & eccleſiaſtico; ſi laicus eſt variare poteſt, ſi eccleſiaſticus minimè. *cap. quod autem. cap. paſtoralis*, ſed præcipuè *cap. cum autem. de iure patronat.* & tradunt plures referentes Lambertin. 2. *p. lib.* 2. *q.* 7. *per totam.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 23. *n.* 13. Gregor. Lop. *leg.* 6. *tit.* 15. *part.* 1. *in princ.* Auguſt. Barboſa *alleg.* 72. *n.* 151. Gutierr. 3. *p. de iuram. confirm. cap.* 13. *n.* 1. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 13. Ratio quare patrono laico permittitur variatio, & eccleſiaſtico non conceditur; ea eſt, quia eccceſiaſticis datum eſt qualitatem, & dignitatem nominatorum intelligere, non tamen laicis; quam rationem aſſignauit *lex* 7. *tit.* 15. *part.* 1. *ibi; Porque los clerigos an de ſer mas ſabidores en el ordenamiento de las ygleſias, que los legos, e lo an vſado, y ſaben mas quales clerigos an de preſentar ſegun derecho, por eſo diſpuſieron por pena, que no pudieſſen cambiar, ſe de vn clerigo a otro, como los clerigos, que no ſon tan ſabidores.*

2. Hæc variatio in eo ſita eſt, vt facta præſentatione poſſit patronus laicus alium nominare, non excludendo alium nominatum, ſed illi alterum adiungendo. Nam ſi primum præſentatum excluderet, nulla eſſet talis ſecunda præſentatio. Habetur expreſſè in *cap. cum autem. de iure patronat.* ibi: *eo non refutato*; & notat Abbas *in dicto cap. n.* 2. *& cap. quod autem. n.* 3. Gegor. Lopez *leg.* 6. *tit.* 15. *part.* 1. *verbo en eſcogencia del obiſpo.* Azor. *dicto cap.* 21. *q.* 13. Gutierr. *cap.* 13. *n.* 4. Nicol. Garcia 15. *p. de benefic. c.* 9. *n.* 213. Barboſa *allegat.* 72. *n.* 159. & alij apud ipſos. Et hæc cumulatiua præſentatio intelligitur quoties ſecundus præſentatur, non excludendo expreſſè primum, tametſi dicatur ſe variare velle; quia intelligendum eſt de variatione cumulatiua à iure permiſſa, non de variatione excluſiua: ſic Gutierr. *dicto c.* 13. *n.* 6.

3. Quod ſi inquiras, an non tantum bis, ſed ter, vel quater poſſit patronus laicus variare in præſentatione cumulatiua? Negant communiter doctores. Rochus *de iure patronat. verbo honorificum. q.* 10. Calderin. *conſ.* 17. *eodem tit.* Lambertin. 2. *p. lib.* 2. *q.* 7. *art.* 23. Tiraquel. *in leg. boues.* §. *hoc ſermone. in reg. n.* 25. Gutierr. 3. *p. de iuram. confirm. c.* 13. Gregor. Lopez *leg.* 6. *tit.* 15. *part.* 1. *gloſſ.* 1. Nicol. Garcia 5. *p. de benefic. c.* 9. *n.* 214. Barboſa 3. *p. alleg.* 72. *n.* 172. Nauarr. *c. placuit. de pœnit. diſt.* 6. *n.* 167. *&* 171. Ratio eſſe poteſt; quia variare ſententiam, & mutare conſilium odioſum eſt, & temeritatem ſapit, vt dicit Bald. *in leg. ius ciuile. ff. de inſtit. & iure.* Ergo eſt reſtringendum. Video reſponderi huic argumento poſſe, variationem excluſiuam, qua à prima ſententia, & conſilio receditur, arguere temeritatem, & animi inconſtantiam, non autem variationem cumulatiuam, qua in prima ſententia perſeueratur. Quapropter efficacior ratio videtur eſſe; quia facultas ſimpliciter data primo actu finitur, iuxta *leg. dotis promiſſio. ff. de iure dotium. leg. boues.* §. *hoc ſermone. ff. de verbor. ſignificat.* Quod intelligendum venit de facultate odioſa, & reſtringenda. At hæc facultas patronis laicis conceſſa, vt variare

Digitized by Google

poſſint, eſt odioſa. *Clement. cum illuſio, de renunciat.* ibi: *cum illuſio, & variatio in perſonis eccleſiaſticis maximè ſit vitanda.* Expendo aduerbium *maximè*, quod indicat etiam in laicis vitandam eſſe, & notauit ibi Gloſſa rep. *reg. quod ſemel. de Reg. iuris in 6.* Prætetea in *cap. cum autem, cap. quod autem, c. Paſtoralis. De iure patronat.* Vbi hæc facultas variandi permittitur patrono laico, ſolum cauetur ſecundum poſt nominationem primi eſſe nominatum: non igitur ad plures nominatio extendenda eſt, & licet in *clem. plures. De iure patronat.* dicatur plures nominati poſſe, non inde infertur ter, vel quater nominationem eſſe faciendam. Tum quia plures nominantur, cum nominantur duo. Tum & præcipuè, quia poteſt intelligi de nominatione plurium non ſucceſſiuè facta, ſed ſimultaneè.

Nihilominus probabilius cenſeo, patronum laicum non ſolum bis, ſed ter, vel quater variare poſſe, ſic expreſſè Gloſſ. *in clem. plures. De iure patronat. §. fin. verbo plures, & verbo præſentare.* Decius *in c. quanto. De iudiciis. à n. 31.* Abbas *ibi colum. 2.* Cardinal. *in cap. Paſtoralis, in fine. de iure patron.* Beroius *in cap. quod autem eodem tit. num. 19.* Spino *de teſtam. gloſſ. 4. à n. 75.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. c. 21. q. 13.* Moueor; quia hæc accumulatiua præſentatio vtilis eſt eccleſiæ; ſi quidem plures offeruntur, vt poſſit ordinarius ex illis eligere, quem viderit eccleſiæ aptiorem. Et licet ſæpè contingat (vt dicit Nauarr. *dicto c. placuit: diſt. 6. de pœnitent. n. 170.*) patronum, qui aliquem valdè idoneum præſentauit, poſtea in alicuius amici gratiam præſentet alium eo multo inferiorem; hoc non tollit quominus variatio accumulatiua non ſit eccleſiæ vtilis, nam ſæpè ſuperiorem præſentabit, & caſu quo inferiorem præſentet, non tollitur epiſcopo poteſtas inſtituendi primum præſentatum; cum ex ſupradicta variatione à prima præſentatione patronus nõ recedat. Ergo nunquam hæc variatio eccleſiam damnificat. Ergo non eſt limitanda, ſed extendenda.

Neque obſtant ſuperius adducta, nam duæ primæ rationes procedunt de variatione excluſiua, non cumulatiua. Ad 3. dico, eſto in *cap. cum autem. c. quod autem. c. paſtoralis.* ſolum facta ſit mentio de nominatione ſecundi. cum tertius, & quartus non fuerint excluſi, cenſemus ob rationem ſupradictam ad illos eſſe facultatem extendendam. Ad 4. nego. *clement. plures*, intelligi poſſe de nominatione ſecundi tantum, & non plurium; ſi quidem eodem tenore affirmat plures nominari poſſe, quo in principio dixit plures poſſe eſſe patronos. Sed de iis conſtat plures eſſe poſſe ſine limite. Ergo etiam poſſunt plures ſine limite nominari. Neque etiam intelligi poteſt de nominatione plurium ſimultanea, & non ſucceſſiua. Nam hæc nominatio ſimultanea variationem non conſtituit, cum vno ictu fiat, neque ex illa alicui ex præſentatis ius quæſitum derogatur. Quapropter non ſolum patronis laicis permiſſa eſt hæc ſimultanea præſentatio, ſed etiam eccleſiaſticis, vt aliis relatis docet Greg. Lop. *dicta leg. 6. gloſſ. penult.* Garcia *de benefic. 5. p. c. 9. n. 216.*

5. Difficultas autem eſt; an caſu quo plures ſint patroni, & vnus præſentet Caium, alius Titium, liceat ipſis variare, & alios denuo accumulando præſentare? Et quidem ſi lis moueretur contra litigantem iuſtitutum, conſtans eſt omnium ſententia non poſſe patronum variare. *cap. 2. vt lite pendente. in 6.* Ante inſtitutionem non deſunt doctores, qui affirment poſſe patronum variare, & alium cumulando nominare, Sic Cardin. *in c. paſtoralis, q. vlt. de iure patron.* Ioan. Andr. *c. 1. vt lite pendente in 6.* & alij. quos refert & ſequitur Cæſar Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 12.* Ratio eſſe poteſt, quia patronis laicis conceſſa eſt hæc poteſtas variandi intra quadrimeſtre. Sed hæc non tollitur ob litem pendentem. Nam *text. in c. 1. vt lite pendente. in 6.* loquitur de electione, & collatione, in quibus nulla permiſſa eſt variatio. Et licet *text. in c. 2. eodem tit. & lib.* loquatur etiam de præſentatione, ibi; *præſentetur*, ſubintelligi videtur inſtitutione facta.

5. Nihilominus verius, & probabilius eſt lite pendente, ſiue in curia, ſiue extra, nemini patronorum permiſſum eſſe variare. Sic relato Lapo, Calderin. Dominic. Franco, Rocho de Curte, Ludouic. Gomez. tradit Couarruu. *pract. c. 36. n. 7. verſ. tertio quandoque.* Lancellot. *de attentatis c. 4. in præfat. à n. 560. alias 659.* Flamin. *de reſignat. lib. 12. q. 3. n. 21.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 162.* Garcia *5. p. de benefi. c. 9. n. 217.* Aloyſius Riccius *in praxi. reſolut. 159. n. 4.* & alij apud ipſos; & ſæpe eſt à Rota deciſum, vt ſupradicti doctores, ſpecialiter Garcia, teſtantur. Ratio deſumitur ex *c. 1. & 2. vt lite pendente. in 6.* Vbi ſolum ob litis pendentiam impeditur patronus à noua præſentatione facienda, ne multiplicentur collitigantes, & litium finis non ſit in graue eccleſię diſpendium. Hac enim de cauſa defuncto vno ex præſentatis, non licet patrono loco illius alium ſubrogare, quouſque lis finiatur: tametſi, ſi lis non penderet, non ſolum laico, ſed & patrono eccleſiaſtico, liceret tunc alium nominare, cum nominatio facta omnino finita ſit. Ergo à fortiori non licebit alium denuò nominare, cum prima nominatio perſeuerat.

Amplia ſupradictam reſolutionem, vt procedat non ſolum in vacatione per mortem naturalem, ſed etiam in vacatione per reſignationem, vel aſſecutionem alterius beneficij; quia ratio ſupradicta ne lites prorogentur, æquanimiter in vtroque caſu procedit; & ſic tanquam certum tradit Gonzalez *gloſſ. 51. n. 112.* eſſe à Rota deciſum. Garcia *n. 219.* Barboſa *n. 162.*

6. Sed quid ſi collitigantem præſentaret patronus, vel ordinarius prouideret alio præſentato mortuo: eſſet enim talis præſentatio, vel collatio valida ante litem finitam; Negat Gonzalez *gloſſ. 51. n. 114.* ita vt affirmet contrariam opinionem non eſſe ſecutam, neque tenendam. Mouetur. tum quia diſpoſitio *c. 2. vt lite pendente. in 6.* eſt generalis, & indiſtincta, & generaliter intelligenda. *leg. 1. §. generaliter. ff. de legat. præſtand.* Tum quia à Rota deciſum eſt 10. Februar. anno 1604. in vna Hiſpalen. collationem factam cuidam ſuperſtiti collitiganti eſſe nullam.

Cæterum mihi probabilius apparet non aduerſari huiuſmodi præſentationi diſpoſitionem *dicti c. 2.* imo potius eſſe illi conformem; quia hac ratione lites vitantur, neque litigantes augentur, ſed potius minuuntur; ſi quidem non creatur nouus collitigator, ſed ille qui antea erat roboratur, alio extincto, vel diminuto. At ratio ob quam in *dicto c. 2.* ſtatuitur ne lite pendente quiſpiam ad beneficium præſentetur, eſt ne propter nouos aduerſarios, qui malitioſè interdum petitoribus ſubrogantur, litigia in eccleſiarum diſpendium prorogari contingant, ſed in præſentatione collitigatoris non aſſignatur nouus aduerſarius, ſed ille qui antea erat roboratur, qua roboratione præbetur occaſio citius litem finiendi. Ergo optimè fieri poteſt. idque probant illa verba text. *donec contra ſuperſtites lis finita*

fuerit

Digitized by Google

fuerit, aliis nullatenus conferantur, neque ad ea eligatur quiſpiam, vel etiam præſentetur; quæ clarè demonſtrant non loqui textum de collatione, electione, vel præſentatione facta in aliquo ex collitigantibus, ſed in alio ab ipſis. Et ita tenet Rochus de Curte *de iure patronat. verbo honorificum. q. 23. n. 53. in fine.* Pariſ. *conſ. 30. n. 4.* quem refert, & ſequitur Ant. Gabr. *tit. de iudic. concl. 4. n. 42.* Lancellot. *de attentatis. 2. p. c. 3. in præfat. n. 688.* Garcia *5. p. de benefic. c. 9. à n. 220.* affirmans à Rota pluries fuiſſe deciſum. Greg. Lopez *leg. 6. tit. 15. part. 1. verbo bien lo puede facer.*

Neque obſtat fundamentum Gonzalez. Concedo diſpoſitionem *cap. 2.* generaliter eſſe intelligendam de ſubrogatione facta in alio à collitigante, non vero de ſubrogatione in ipſum collitigantem, cum ex textu contrarium conſtet, vt probauimus. Neque obinde fit regulam cancellariæ de ſubrogandis collitigantibus fruſtraneam eſſe, hæc enim conceditur, ne patrono electorum, aut collatorum iura maneant indefenſa ob mortem collitigatoris, ſi contra eorum voluntatem conferantur beneficia aliis collitigantibus, quos ipſi non præſentarunt, neque elegerunt. Et in hoc ſenſu definitur à Rota collationem beneficij ab ordinario factam ei qui litigabat eſſe nullam; quia facta fuit abſque patroni præſentatione, ob ius quod præſumebatur acquiſitum ex morte collitigatoris. Secus vero eſſet, ſi ex voluntate, & conſenſu patroni fuiſſet facta.

7. Secunda difficultas eſt, an poſſit fieri hæc variatio in patronatu mixto ex eccleſiaſtico, & ſæculari? Et quidem ſi diſcordent in præſentando, ita vt patronus laicus vnum, & eccleſiaſticus alium præſentet, poterit laicus variare in præſentatione; quia ob coniunctionem in patronatu cum eccleſiaſtico non perdit ſuum priuilegium, præcipuè cum in præſentatione nulla ſit coniunctio: ſic Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. part. 2. q. 7. art. 13.* Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 72. n. 166.* At ſi in præſentando conueniant, credo non concedi variationem; quia tacitè ſe obligauit patronus laicus per illam concordiam in ſupradicta voluntate perſeuerare, & à compatroni voluntate non recedere: ſic Abbas *in c. cum autem. de iure patronat. n. 4.* Tiraquel. *de iure primogen. q. 17. opin. 11. n. 5.* Gregor. Lopez *leg. 7. tit. 15. part. 1 verbo clerigo.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 166.* & fauet *lex ſi communem. ff. quando ſeruitus amittatur, & lex. ſecundum naturam. ff. de Regul. iuris.* Adde eſto vterque patronus eſſet laicus, ſi tamen concorditer præſentarent, nemini illorum liceret variare ob ſupradictam rationem, & notauit, aliis relatis, Gregor. Lopez *ſupra.*

8. Tertia difficultas eſt, an poſſit variare patronus, qui iuramentum, vel promiſſionem non variandi fecit? Videtur poſſe; quia iuramento, vel promiſſione non tollit à ſe patronatum. Ergo neque priuilegium variandi conceſſum. Et confirmo, ſi vacante beneficio, antequam præſentationē faceres; iurares, vel Petro promitteres nullum alium præter ipſum præſentaturum, non obinde fieret nulla præſentatio de Franciſco facta, tametſi periurus, vel infidelis exiſteres: quia iuramentum, vel promiſſio non ſuſtulit à te facultatem præſentandi, quem malueris ex dignis, tametſi reddat illicitum eius vſum. Ergo idem dicendum eſt facta prima præſentatione licere tibi alium denuo nominare accumulando; cum facultas eadem ſit, & immutata maneat. Confirmo ſecundo. Si facto iuramento, quod beneficium eccleſiaſticum, cuius libera collatio ad te pertinet, digniori collaturus es, illo prætermiſſo conferas digno, collatio tenet, vt tradit expreſsè Ioann. de Selua *tit. de benefic. 3. p. q. 27.* quem refert, & ſequitur Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis. 2. p. §. 2. n. 5.* Ergo idem dicendum eſt de præſentatione facta aduerſus iuramentum non variandi: & ita tenet Alex. *conſil. 16. per totum. lib. 5.*

Nihilominus verius exiſtimo, ob iuramentum, vel promiſſionem factam de non variando, reddi te impotentem variare. Moueor potius authoritate communis ſententiæ, quam ratione; quia eam ſatis efficacem non ſentio. Sic relato Paulo Caſtrenſ. *conſ. 361. n. 9. & con. 336. n. 11. lib. 1.* tradit Rochus de Curte *de iure patronat. verbo honorificum. q. 12. n. 37.* Gregor. Lop. *leg. 6. tit. 15. part 1. verbo bien lo puede facer.* Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. part. 1. q. 4. princip. art. 13. & 2. p. eiuſdem libri. q. 7. princ. art. 16.* Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis. 2. p. §. 2. n. 4. verſ. predicta vero concluſio.* Matienzo *leg. 3. gloſſ. 13. n. 7. tit. 10. lib. 5. recopilat.* Gutierr. *3. p. de iuram. confirm. c. 13. n. 13.* Ratio eſſe poteſt; quia iuramentum accedens actui requirenti ad ſui valorem authoritatem iudicis, ſeu præſentiam, ita illum firmat, vt irreuocabilem reddat, iuxta *gloſſ. & text. in c. licet mulieres. de iure iurando. lib. 6.* Sed præſentatio eſt actus, qui abſque iudicis authoritate fieri non poteſt, vt ex dictis conſtat. Ergo ſi iuramentum accedat de non variando illum, variare non poteris. Dices te non poſſe variare reuocando primam præſentationem; ac proinde illam eſſe firmam, & irreuocabilem, at optimè poſſe accumulando alteram illi; ſed contra; quia in præſentationibus non eſt variatio per reuocationem, ſed per cumulationem: ſi igitur ex iuramento habet prima præſentatio aliquam maiorem firmitatem, quam haberet ſecluſo iuramento, ea eſt, vt non poſſit ei fieri accumulatio. Præterea nominans ſecundum inſtituendum, vel manifeſtas iudici iuramentum, quod in prima nominatione feciſti nullum, alium nominandi; vel illi occultas: Si manifeſtas iudici iuramentum, certum eſt ipſum non eſſe admiſſurum præſentationem; quia non poteſt illam admittere, ne periurij cooperator ſit: ſi autem illi celas iuramentum factum, admiſſio eſt doloſa, & ſubreptitia; ac proinde irrita, & nulla. Ergo in nullo caſu hæc ſecunda nominatio valida eſſe poteſt. Fateor hanc rationem non videri conuincentem, vnde enim conſtat inualidam reddi ſecundam præſentationem contra iuramentum præcedens de non variando, ſi de facto admiſſa ſit ab ordinario? Ad valorem enim ipſius ſolum requiritur, vt coram ordinario fiat. Item, vnde conſtat celatum iuramentum reddere ſubreptitiam admiſſionem? non enim videtur eſſe qualitas neceſſario manifeſtanda. Quapropter Gregor. Lopez, Couarruu. Matienzo cenſent validam eſſe ſecundam præſentationem, ſi expreſsè, vel tacitè eā ordinarius approbauerit. Verum eſto ſupradicta ratio non conuincat, eſt tamen ſatis probabilis, & ſuppoſita authoritate doctorum omnino tenenda in iudicando, & conſulendo.

Adde non ſolum ex iuramento, ſed etiam ex ſimplici promiſſione de non variando, non licere tibi variare; quia facta promiſſione cedis iuri, quod ad variandum habebas, ſic relato Lapo *allegat. 78. n. 4.* docet Gutierr. *dicto c. 13. in fine*; & indicat Gregor. Lopez, æquè de iuramento, ac promiſſione locutus.

9. Neque ratio in contrarium conuincit. Admiſſo ex iuramento non tolli à te patronatum, & conſequenter neque priuilegium variandi illi annexum.

At

Digitized by Google

At nunquam ex vi patronatus habuiſti priuilegium variandi facto iuramento, vel promiſſione de non facienda variatione; ſicuti nunquam habuiſti priuilegium variandi poſita inſtitutione. Ad confirmationem primam reſpondeo, eſſe diuerſam rationem de iuramento confirmante præſentationẽ liberè factam, vel de iuramento impediente libertatem præſentandi: ſtat enim optime, quod hoc iuramentum non tollat liberam præſentandi poteſtatem; quia hæc poteſtas in prima præſentatione maximè decet patronum, & eſt iuri conformis, & nihilominus iuramentum de non varianda præſentatione tollat illius variationem. Tum quia variatio non decet patronum, ſed potius videtur leuitatem arguere. Tum quia iuramentum annectitur actui, ſcilicet præſentationi factæ, non poteſtati; ac proinde actum firmare poteſt, & irreuocabilem reddere, nunquam tamen poteſt poteſtatem irritare. Ad ſecundam confirmationem eodem modo reſpondeo, illud iuramentum de conferendo digniori, non irritare collationem digno factam; quia non annectitur actui, ſed poteſtati, ac proinde facit vſum poteſtatis illicitum, ſed non inualidum. Adde collationem non eſſe actum, qui authoritatem alterius iudicis ab ipſo conferente requirat. At præſentatio authoritatem ipſius conferentis non expoſtulat.

10. Sed quid ſi facta præſentatione ceſſeris iuri præſentandi retento patronatu, poteris ne in præſentatione variare? Dixi *retento patronatu*. Nam ſi patronatum dimittis, clarum eſt te præſentare non poſſe. Ad validam illius amiſſionem iam diximus punct. antecedenti quæ requirantur. Patronatu autem retento dupliciter hæc ceſſio fieri poteſt. Primo ſi poteſtatem præſentandi alteri ſine limitatione committas. Secundo ſi tantum pro illo beneficio vacante, quomodocunque cedas, ſi patronatum retineas, credo te præſentare iterum poſſe; quia illa ceſſio retento patronatu eſſe non poteſt, niſi procuratoris conſtitutio, at hunc reuocare potes, tametſi iuraueris non reuocaturum. Ergo.

Punctum VII.

Quem debeat patronus præſentare.

1 *Incapax inſtitutionis præſentari non poteſt.*
2 *Se ipſum nullus poteſt præſentare.*
3 *Si plures ſunt patroni, poſſunt vnum ex ipſis præſentare.*
4 *Pater filium poteſt ad beneficium præſentare.*
5 *Patronus tenetur dignum nominare.*
6 *Eccleſiaſticus tenetur digniorem in beneficiis curatis, ſecus laicus.*
7 *Præſentans indignum non priuatur, ſecundum aliquorum ſententiam, poteſtate eligendi.*
8 *Aliter de patrono laico, & eccleſiaſtico eſt dicendum.*
9 *Quid ſi epiſcopus nominet clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab alio?*

1. Communis eſt doctorum ſententia præſentari non poſſe, qui incapax eſt inſtitutionis. Quapropter illegitimus, neophytus, ſeruus, excommunicatus, irregularis præſentari non poſſunt; quia non poſſunt inſtitui. Idem dicendum de nullo ordine inſignito; quia incapax eſt inſtitutionis, neque ſufficit, vt ante inſtitutionem ordinetur; quia hæc qualitas tempore præſentationis haberi debet, eo quod per præſentationem ius ad beneficium acquiratur, colligitur ex *cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, de conſtitution.* & notauit Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 72. n. 73. & 78.*

2. Præterea nullus patronus ſe ipſum præſentare poteſt; quia inter præſentantem, & præſentatum debet eſſe diſtinctio, eſt deciſio expreſſa *cap. per noſtras, & vbi gloſſ. de iure patronat. c. fin. de inſtitut. & aliis.* Adde, neque procurator ad præſentandum conſtitutus poterit ipſum patronum præſentare; quia virtualiter patronus ſe ipſum præſentaret. Flamin. *de reſignat. lib. 9. q. 17. n. 113.* Barboſa *n. 87.* Et à fortiori, neque ipſe procurator, aut alius ſubſtitutus poterunt ſe ipſos præſentare. Non enim beneficiũ à propria vniuſcuiuſque voluntate originẽ habere debet, quia eſſet locus ambitioni *c. didicimus. 24. q. 1.* Lambertin. *de iure patron. lib. 2. par. 1. q. 8. art. 9. & 10.* Barboſa *ſupra. n. 88. & ſeqq. & n. 90.* aduertit cum Abbate *dicto c. per noſtras. n. 3. & aliis*; ſi prælatus, ad quem pertinet inſtitutio, motu proprio vocet clericum patronum, illique beneficium vacans conferat, inſtitutionem validam eſſe; quia eſt inſtitutio facta ex conſenſu patroni, non tamen ex illius præſentatione; conſentit Silueſt. *verbo ius patronatus. q. 7.* Vaſq. *opuſc. de beneſic. c. 2. §. 1. dub. 4.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. c. 34. dub. 7. n. 28.*

3. Quod ſi plures ſint patroni clerici, aut vnus clericus, & alius laicus, poterunt ex ſe ipſis vnum nominare, aut præſentare: colligitur ex *c. cõgregato. 16. q. vlt. & c. ne pro defectu, c. quia propter. de electione*, vbi electoribus permittitur vnum ex ſe deligere. Idẽ infertur ex *leg. vbi abſunt. ff. de tutorib. & curatorib.* vbi permiſsũ eſt decurionibus potentibus tutorem dare, vnum ex ſe ipſis eligere; ita tradit Gloſſa *in c. conſuluit. de iure patron.* Lambertin. *lib. 2. par. 1. q. 8. art. 5.* Riccius *in praxi. reſolut. 179. n. 3.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 21. q. 3.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 91.* Tuſchus *litt. P. concl. 595.* Neque obinde dici poteſt patronum ſe ipſum eligere. Tum quia in hac præſentatione nullus pro ſe ſuffragium fert, ſed ſuffragiis aliorum patronorum in ſui fauorem datis conſentit: perſona enim electa non eſt inter eligentes computanda, vt eorum numerum augeat. Gloſſ. *in c. per noſtras. verbo præſentare. de iure patronat.* Et eſto pro ſe ſuffragium ferret; quia tamen illud partiale eſt, & inſufficiens ad præſentationem, vel electionem conſtituendam, non videtur in ſupradictis textib. prohiberi, quidque indicant doctores relati affirmantes validam eſſe electionem illam; in qua vnus patronus laicus, & alius clericus aliquem ex ſe nominauit, tacite enim dicũt vtrumque in nominatione concurrere, & æqualiter nominationem facere & proinde vnum ex illis poſſe ſe ipſum hac via nominare.

4. Pater filium ſuum ad beneficium præſentare poteſt; quia nullibi talis præſentatio prohibetur, cum pater & filius ſint perſonæ diſtinctæ, & licet pater, & filius pro eadem perſona vſurpentur aliquando in iure. *leg. vlt. Cod. de impuber. & aliis ſubſtitut.* non tamen in beneficiorum collatione, electione, præſentatione. Sic Abbas *c. conſuluit. de iure patronat.* Barboſa *d. 3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 94.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 21. q. 2.*

5. Item debet patronus, ſiue eccleſiaſticus, ſiue laicus ſit, dignum nominare. Illum voco dignum, qui qualitates omnes habet, quas beneficium iuxta ſui qualitatem, & fundatoris inſtitutionem requirit. In hoc omnes conueniunt.

6. Sed dubium eſt, an teneatur patronus ex iis quos dignos cognoſcit, digniorem eligere; caſu quo in fundatione hoc expreſſè cautum non ſit? Qua in re omiſſis variis ſententiis diſtinguendum eſt inter

inter patronos laicos, & eccleſiaſticos, & inter beneficia curata, & ſimplicia: Si patronus eccleſiaſticus ſit, & beneficium ſit curatum, obligatus eſt digniorem eligere; quia ita cauetur in Trident. *ſeſſ. 24. c. 1 de reformat.* ibi; *Meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quam ſi bonos paſtores eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut ambientium ſuggeſtione, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint.* Et *cap. 18. eiuſdem ſeſſ.* inquit; *ex approbatis eligat digniorem.* At ſi beneficium ſimplex ſit, nullibi habetur expreſſe eligendum eſſe digniorem. Non ergo patronis hoc onus imponendum eſt. Si autem patronus laicus ſit, non videtur obligatus ad vllum beneficium digniorem eligere, quia nullibi de tali patrono hoc cautum eſt; imo potius Trident. de ipſo loquens contentum eſt, ſi dignum eligat. Inquit enim *dict. cap.* 18. Si ius patronatus laicorum fuerit debeat, qui à patrono præſentatus fuerit, examinari; & ſi idoneus repertus fuerit, admitti. Vnde cum in hac præſentatione concurſum non expoſtulet Concilium Trident. tacite inſinuauit ſufficere, ſi dignus præſentetur, & eligatur; & ita tenet expreſsè Garcia *de benefic. 7. p. cap. 16. n. 17.* Cæſar Lambertin. *de iure patron. lib. 2. q. 10. art. 3. num. 17.* Petrus Nauarra *lib. 2. de reſtitut. c. 2. num. 150.* fauet textus *in cap. monaſterium. 16. q. 7.*

7. Difficultas grauis eſt, an præſentans indignum priuetur ea vice poteſtate eligendi. Et controuerſia eſſe poteſt de patrono laico, & eccleſiaſtico?

Et de vtroque affirmat Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 34. dub. 7. n.* 18. non priuari poteſtate iterum præſentandi. Probant, quia nullibi inuenitur patronis hæc pœna impoſita. Nam eſto in *Authent. de Sanctiſſim. epiſcop. §. ſi quis oratoris domum. collat. 9.* dicatur patrono præſentante indignum debere epiſcopũ procurare, vt dignus inſtituatur: intelligi optimè poteſt de procuratione per ſollicitationem, & mandatum; ſollicitando inquam, & mandando patrono, vt dignum præſentet: & ita explicat ſupradictum textum Ioann. Andr. & alij, & fauet *lex 5 tit. 15. part. 1. ibi. Pero ſi el obiſpo no quiere recibir el clerigo que preſentaſſen los patrones para ſi, la yglisia moſtrando que no era digno, ni la merece auer, debelo probar, y ſi lo probare no debe ſer recibido aquel que los patrones preſentaron; mas debeſe preſentar otro que lo mereſca:* conſentit ibi Gregor. Lopez *verbo otro.* Item *in cap. cum in cunctis. §. fin. de elect.* loquitur de electoribus & quidem epiſcopi, & cum ſit conſtitutio pœnalis (inquit Leſſius) non debet extendi ad patronos, maximè in aliis beneficiis. Item, quia patronus maximè laicus non tenetur explorare vitam, & mores præſentati, ſed ſuperiori remittit examinandum. Ergo quemlibet præſentare poteſt, & illo vt indigno repudiato alium denuo præſentare.

8 Cæterum dicendum videtur aliter de patrono laico, ac eccleſiaſtico. Nam ſi patronus laicus ſit, & intra quadrimeſtre ſibi cõſtet nominaſſe indignum, poterit iterum nominare. Nam toto illo tempore ante inſtitutionem, licet laico mutare ſententiam etiam digno electo. Ergo à fortiori cum indignum eligit. At ſi indignum præſentauit, & quadrimeſtre elapſum eſt, non poteſt iterum præſentare, ſed pro illa vice excluſus eſt à poteſtate eligendi. Quia idem eſt indignum præſentare, ac nullum præſentare. *cap. 2. de tranſlat. cap. tuæ. de clerico non reſidente.* At ſi patronus toto quadrimeſtri nullum præſentauit, eo ipſo abſque præſentatione clericus inſtitui poteſt. *cap. vni. de iure patronat. in 6.* Ergo etiam inſtitui poteſt, cum indignus eſt præſentatus. ſic relato Ioann. Andr. docet Panormit. *de offic. iud. ordin.* Gregor. Lop. *in ſuprad. leg. 5.* Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 6. cap. 22. quæſt. 6.*

Dices, patrono laico non competit explorare vitam, & conditiones præſentati, ſed examinandum, & approbandum ordinario remittit. Ergo in culpa non eſt, quod indignum nominauerit, præſertim ſtante Trident. *ſeſſ. 7. cap. 13. de reformat.* prohibente ne vllus in beneficiis inſtituatur, niſi fuerit prius à loci ordinario examinatus, & idoneus repertus. Ergo priuandus non eſt poteſtate eligendi, ſi præſentatus repudietur. Quia nullo modo præſumi debet culpam in tali præſentatione commiſiſſe. Nam eſto quilibet præſentans videatur obligatus aptitudinem præſentati cognoſcere, ex *leg. ſi patronus. in fine. ff. de confirmat. tutorum.* & tradit Innocent. *in cap. cum terra. de elect.* At hoc limitari debet, niſi alteri à patrono cognitio aptitudinis præſentati remiſſa ſit, vt ſit à Trident.

Fateor hanc rationem efficacem eſſe, vt probet quoties per patronum non ſteterit, quominus intra quadrimeſtre aptitudo præſentati ab ordinario explorata ſit, poſſe illo repulſo alium præſentare; quia non eſt æquum poteſtate præſentandi priuari abſque culpa. Tenetur tamen patronus probare diligentiam feciſſe intra quadrimeſtre pro exploranda aptitudine præſentati.

Idem ferè quod dictum eſt de patrono laico, dicendum eſt de eccleſiaſtico. Hac differentia conſtituta, quòd ipſe facta ſemel præſentatione variare non poteſt, niſi ab inſtituente fuerit præſentatus repulſus. Quapropter ſi intra ſemeſtre contigerit inſtituentem repellere præſentatum, poterit patronus alium nominare, non obſtante quod prius indignum nominauerit, ob eandem rationem, ac patronus laicus; quia non ſibi, ſed inſtituenti eſt commiſſa poteſtas explorandi aptitudinem præſentati; fruſtra enim exploratio aptitudinis ordinario inſtituenti commiſſa eſſet, ſi ipſe patronus ante præſentationem teneretur id ipſum inueſtigare. Neque aduerſus hanc doctrinam procedit *cap. cum in cunctis. §. fin. de electione.* Vbi eligentes indignum ad beneficia curata (de iis enim loquitur text.) pro illa vice priuantur poteſtate eligendi; quia loquitur text. de electoribus collatoribus, non de electione inſtitutionem antecedente. Adde in beneficiis curatis non poſſe patronos eccleſiaſticos nominare, niſi ex approbatis ab ordinario. Non ergo poteſt eſſe in culpa indignum nominandi, cum non poſſit indignum nominare.

9 Solum video excipi poſſe à tota hac doctrina, ſi contingeret Epiſcopum eſſe patronum alicuius beneficij, & nominaret clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab Epiſcopo alterius diœceſis; quia tunc videtur obligatus nominare dignum; ſi quidem talis nominatus, vtpote ſubditus Epiſcopo, debet eſſe cognitus Epiſcopo, ac proinde nominans indignum in culpa eſt. Quapropter non deſunt graues doctores, qui cenſeant in hoc caſu non debere nominatum ab Epiſcopo examinari ab Epiſcopo inſtituente, ſed ipſam nominationem eſſe approbationem: ſic relato Abbate *in cap. ſignificaſti. de iure patron.* docet Azor. *2. part. inſtit. lib. 6. cap. 22. quæſt. 17.*

Digitized by Google

Pvnctvm VIII.

Quem modum ſeruare debent patroni in præſentando cum plures ſunt.

1 *Antequam inſtituenti præſentatio oſtendatur nulla eſt.*
2 *Omnes ſunt vocandi.*
3 *Hæc vocatio ſufficit ſi per edictum fiat.*
4 *Qualiter maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum.*

1 CLarum eſt, præſentationem à patrono factam firmam non eſſe, neque ius præſentato ad beneficium conferre, quouſque inſtituenti præſentetur; quia hoc eſt de ratione præſentationis: & tradit Abbas, *in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælato.* Tuſchus *t. 6. litt. P. concl.* 191. Garcia *de benef.* 4. *p. c.* 1. *n.* 16. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 12.

2 Dubium tamen eſt, an omnes patroni ad hanc præſentationem faciendam vocandi ſint? Diſtinguunt communiter doctores inter præſentationem factam à pluribus per modum vnius, aut per modũ plurium. Si plures præſentent per modum vnius, hoc eſt quatenus vnum corpus commune efficiunt, nempè quatenus componunt collegium, aliámve communitatem, tunc omnes vocandi ſunt, ita vt ſi vnus, qui poſſit vocari, ſpernatur, præſentatio nulla eſt. *argum. textus in cap. quod ſicut. cap. bonæ. de electione.* At ſi non per modum vnius, ſed plurium ad præſentandum concurrunt, non debent omnes vocari; ſed firma erit præſentatio, ſi à maiore parte patronorum fiat. Sic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronatus. q.* 11. Angel. *eodem.* §. 21. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 18. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 8. *num.* 34.

Mihi dicendum videtur in vtroque caſu omnes vocandos eſſe, neque ſine hac citatione valere præſentationem ab aliis factam; etiam ſi ſit à maiori parte patronorum: quia nemo iure ſuo priuandus eſt abſque culpa; at quilibet ex patronis habet ius præſentandi intra tempus à iure ſibi conceſſum, quem voluerit. Ergo iniuſtum erit illum hoc iure priuare abſque vlla cauſa. Priuaretur autem, ſi valida eſſet præſentatio maioris partis patronorum, aliis patronis non præſentantibus. Ergo dicendum eſt, nullam eſſe talem præſentationem; ſic relato Panormit. *in cap. quoniam, de iure patronat. n.* 14. docet Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 21.

3 Hæc vocatio non debet eſſe per citationem perſonalem, ſed ſufficit ſi edicta ab inſtituente, ſeu ordinario publicentur de vacatione talis beneficij; ita vt in notitiam omnium patronorum poſſit deuenire. Hac enim publicatione facta, in culpa erit patronus, ſi intra tempus præfixum non præſentet; ſibi namque imputare debet, quod fuerit omiſſus. Non enim alij compatroni ipſum repellunt, ſed potius ipſe ſe ipſum repellit. Cum vero per modum vnius facienda eſt præſentatio, tunc omnes, quorum intereſt vocandi ſunt, vt determinato tempore congregentur. Alias nulla erit talis nominatio, quia congregatio legitima non erit.

4 Sed inquires, qua ratione maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum? Reſpondeo, ſi præſentatio facienda eſt ab aliqua communitate; clarum eſt, maiorem partem illius communitatis concurrere debere. Aliàs non erit verum, communitatem illam præſentare. At ſi præſentatio non à communitate, ſed à pluribus, vt ſingulis, & ſeorſim ſumptis facienda eſt, illa effectum habebit, quæ comparatione aliarum præſentationũm maior fuerit. V. g. ſi duodecim ſunt patroni, & quinque præſentent Petrum, quatuor Franciſcum, tres Ignatium, præſentatio illorum quinque tenebit; quia eſto non ſit facta à maiore parte patronorum, computatis omnibus patronis; eſt tamen facta à maiore parte patronorum, quatenus præſentationem faciunt, ſeu comparatione aliarum partium, & hoc ſufficit. ſic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronat. q.* 13. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 20. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 20.

Pvnctvm IX.

Quem ex præſentatis teneatur ordinarius inſtituere.

1 *Si ab vno patrono plures æquè digni præſententur, poteſt Epiſcopus inſtituere quem maluerit.*
2 *Quid ſi præſentati non ſunt æquè digni, plures negant obligatum eſſe digniorem eligere.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Si duo ſint à diuerſis patronis nominati, neque apparet exceſſus, affirmant plures poſſe alium tertium inſtitui. Contrarium eſt dicendum.*
5 *Quid ſi de facto illius tertij facta ſit inſtitutio? Probabilius eſt non valere.*
6 *Si laicus, & clericus Petrum præſentant, & laicus etiam Ioannem, tametſi Ioannes dignior ſit, non eſt inſtituendus.*

POnimus plures eſſe præſentatos ſiue ab vno patrono, ſiue à pluribus, & inquirimus, quis debeat præferri?

Et quidem ſi ab vno patrono plures præſententur æquè digni, liberum eſt Epiſcopo inſtituere quẽ maluerit, vt expreſsè deciditur *cap. cum autem. cap. quod autem. cap. paſtoralis. de iure patronat.* & notauit Gloſſa *in c. decernimus.* 16. *q.* 7. *& cap. cum autem. de iure patronat.* & multis relatis Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 199.

2 At ſi præſentati non æquè digni ſunt, ſed vnus alio notabiliter ſit dignior, variant doctores, an teneatur Epiſcopus digniorẽ inſtituere? Ioann. Andr. Hoſtienſ. Anton. Cardin. *in cap. cum autem. de iure patronat.* cenſent obligatum non eſſe digniorem eligere, ſed ſufficere ſi dignum eligat, & Speculator *tit. de iure patronat. circa finem*; inquit ſatis eſſe, ſi malus non eligatur. Ratio eſſe poteſt: quia neque iure naturæ, neque iure poſitiuo videtur obligatus ad electionem dignioris. Non iure naturæ; ſiquidem ex maiori, vel minori dignitate, non competit præſentatis ius aliquod ad beneficium; aliàs obligatus eſſet patronus digniorem eligere. Item dignitas præſentati poſſet eſſe tanta, vt vinceret exceſſum præſentationis, quem alius compræſentatus haberet; ac proinde non teneretur Epiſcopus conferre ſemper beneficium ei, qui eſt à pluribus præſentatus, ſed poſſet illud conferre ei, qui à minori parte patronorum præſentatus eſt, quia dignior eſt præſentatus, quod eſt contra communem ſententiam, vt tradit Gloſſa *cap.* 3. *de iure patronat. verbo maioribus.* Ioann. Gutier. *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *num.* 20. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 8. *n.* 33. Ergo ex maiori, vel minori dignitate præſentati non competit præſentatis ius aliquod ſpeciale ad beneficium. Ergo ex iure naturæ nulla eſt obligatio digniorem digno præferre. Ex iure autem poſitiuo non apparet hæc obligatio.

Digitized by Google

obligatio. Nam eſto in *c. ſi fortè. 63. diſt.* dicatur Metropol. iudicio præferendũ eſſe, qui maioribus & ſtudiis iuuatur, & meritis, non de nominatione, ſed de electione ad Epiſcopatũ eſt ſermo. Ergo in nominatione nullibi cauetur digniorem eſſe preferendũ.

3 Nihiſominus probabilius exiſtimo ſtante pluriũ præſentatione æquali digniorem eſſe præferendum. ſic Abbas *in d. c. cum autem. de iure patr.* Roch. *tr. de iure patron. verbo honorificum. q. 15.* Greg. Lop. *l. 5. tit. 15. p. 1. verbo digno.* Azor. *2. p. inſt. mor. lib. 6. c. 22. q. 14.* Auguſt. Barboſa *2. par. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 200.* Moueor argum. deducto ex *c. ſi fortè*; ibi enim præcipitur Metropolitano præferre electionem dignioris, non ob aliam rationem, niſi quia maximè decet, vt in æquali iure electionis præferatur is, qui eccleſiæ vtilior, & conuenientior eſt. Cum autem hoc in nominatione æquè procedat, idem debet affirmari.

4 Maior autem eſt difficultas, an ſi duo ſint à diuerſis patronis præſentati, neque in præſentatione appareat exceſſus, poſſit Epiſcopus alium tertium inſtituere? Affirmat Silueſt. *verb. ius patron. q. 8.* conſentit Vaſq. *opuſc. de benefic. c. 2. §. 1. dub. 5. ſub n. 16.* Azor. *2. p. inſt. mor. lib. 6. c. 21. q. 19. fine.* Leſſius reputat probabile *lib. 2. c. 34. dub. 8. n. 33.* Mouentur; quia nullo iure cogitur Epiſcopus inſtituere alterutrum ex præſentatis, cum patroni in præſentando concordes non ſunt.

Contrarium tamen videtur mihi dicendum. *arg. c. ſi fortè. 63. diſt.* ibi enim cõmittitur in pari electione Metropolitani iudicio digniorem præferre, & cauetur ne ordinatio fiat illius, qui non fuerit expoſtulatus. Ergo cum in electione non ſit locus contemnere electos, & alium non electum confirmare; neq; etiam in nominatione debet fieri; eadem enim eſt in vtroque ratio, ſcilicet ne populus beneficiatum non optatum contemnat, aut oderit.

5 Sed quid ſi de facto Epiſcopus non præſentatum inſtituit? Reſpondeo probabilius eſſe irritam eſſe inſtitutionem. *ex c. decernimus. 16. quaſt. 7.* ibi. *Quod ſi ſpretis eiſdem fundatoribus, rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco (quos iidem ipſi fundatores condignos elegerint) ordinari.* Neque obſtat *text. in cap. illud. de iure patronat.* vbi inſtitutio facta ſine præſentatione illorum ad quos pertinebat, non dicitur irrita, ſed irritanda. Quia ſatis tritum eſt in iure ſæpè verbum *irritanda*, pro declarandi irrita ſumi, & notauit aliis relatis Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 22. q. 8.* Gonzalez *ad reg. 8. cancell. gloſſ. 56. n. 78.* Auguſt. Barboſa *3. par. de poteſt. Epiſc. allegat. 72. num. 171.* Gregor. Lop. *leg. 5. tit. 15. part. 1. num. 2. verbo no debe auer la ygleſia,* conſentit ex parte Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 9. num. 39.* affirmans, ſi patronus ſe opponit collationi intra tempus ſignatum ad præſentandum, euaneſcere collationem, ſecus ſi non ſe opponit; quia tunc collatio abſque præſentatione facta confirmabitur, & manebit valida.

6 Quando autem duo ſunt patroni; alter laicus, alter clericus, & vterque Petrum præſentarunt; tametſi laicus alium digniorem præſentet, nõ eſt inſtituendus ſecundus, quia inferior eſt in iure præſentationis, cum ſolum à laico ſit præſentatus cumulatiuè, & Petrus ſit præſentatus à laico, & à clerico: ſic Abbas *in cap. cum autem. de iure patronat. num. 4.* Tiraquel. *de iure primogen. q. 17. opin. 11. n. 5.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſ. alleg. 72. n. 166. & 198.* Neque obſtat laicum mutare poſſe ſententiam, & in beneficiorum collatione dignitatem beneficiati maximè ſpectari, ob quas rationes tenet Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 8. num. 32.* poſſe in ſupradicto caſu digniorem præferre; non inquam obſtat; quia laicus (vt ſupra dictum eſt) non mutat ſententiam reuocando priorem nominationem, ſed nouam addendo, & cumulando. Cum ergo prima nominatio firma perſiſtat, & æquale ius nominato concedat, ac concedit ſecunda, & inſuper addatur priori nominationi eccleſiaſtica nominatio; efficitur ſanè priorem nominatum ius fortius habere; quia non ex dignitate nominati, ſed ex nominatione ipſa ius acquiritur. Dignitas autem beneficiati ſpectari maximè debet, quando in præſentatione fuerit æqualitas; ſecus ſi inæqualitas intercedat.

PVNCTVM X.

An Pontifex ius patronatus derogare poſſit, & quando hæc derogatio contingat?

1 *Poteſt Pontifex cuilibet patronatui derogare, ſed ex cauſa iuſta.*
2 *Diuerſa cauſa requiritur pro patronatu laico, & eccleſiaſtico.*
3 *Patronatui laico non cenſetur derogatum, niſi de derogatione expreſsè conſtet.*
4 *Non eſt cenſendus derogatus per clauſulam generalem, qua omnia beneficia præſentationis reſeruantur.*
5 *Secus patronatus eccleſiaſticus.*
6 *An ſi ius patronatus mixtum ſit, derogetur ſub derogatione cuiuſcunque patronatus? Affirmant derogari plures. Contrarium eſt probabilius.*
7 *Excipe, niſi ex maiori parte eccleſiaſticum ſit.*
8 *An per clauſulam generalem derogetur ius patronatus competens ex priuilegio? Affirmatiuè reſpondetur.*
9 *Cum beneficium eſt litigioſum in curia, an Pontifex poſſit illud prouidere abſque derogatione iuris patronatus? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 Certa ſententia eſt, poſſe Pontificem cuilibet patronatui ſiue eccleſiaſtico, ſiue laico derogare. Quia cum ab ipſo conceſſus ſit, ab ipſo poteſt fieri derogatio: ſic poſt alios antiquiores, quos referunt Couarruuias *pract. queſt. cap. 36. num. 1.* Azorius *2. p. inſtit. moral. lib. 6. c. 23. quaſt. 1.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 34. dub. 9. num. 35.* Gonzalez *ſuper reg. 8. Cancell. gloſſ. 18. num. 1.* Vaſquez *opuſcul. de beneſic. cap. 2. §. 1. dub. 8.*

Requiritur tamen cauſa rationabilis, & iuſta, & eccleſiæ vtilitatem reſpiciens, vt licita ſit derogatio. Tum quia iuri alterius quæſito non eſt iuſtum abſque cauſa derogare, neque Pontifex priuilegia à ſe conceſſa tollere poteſt abſque cauſa; quod maximè procedit in patronatu, fundatione, conſtructione, dotationéve eccleſiæ acquiſito; quia tacitè ob illius acquiſitionem hæc facta ſunt. Quapropter in Trident. *ſeſſ. 23. cap. 9. de reformat.* prudentiſſimè cauetur, cum patronatus eccleſiæ alicui tollitur, vt reſtituãtur ei, quæ in acquiſitione talis iuris contulit. Prætendit ergo concilium nemini ius acquiſitum tollere, niſi ei plena ſatisfactio fiat. ſic Azorius *2. p. inſtit. lib. 6. cap. 23. quaſt. 1.* Vt autem valida ſit derogatio, nulla requiritur cauſa. Quia ea quæ ex voluntate Pontificis conceduntur, ipſo contradicente ceſſant. Semper tamen præſumi debet cauſam legitimam adeſſe in tali derogatione.

2 Cauſa autem diuerſa expoſtulatur in derogatione patron. laici, ac in derogatione patron. eccleſiaſtici.

Digitized by Google

Quia in derogatione patronatus laici derogatur priuilegio oneroſo,ſeu remuneratorio;in remuneratione enim fundationis eccleſiæ illius fundatoribus patronatus conceditur;quia illis cōceditur,quia fundant,& ſub conditione ſi fundent. At in derogatione eccleſiaſtici patronatus gratioſum priuilegiũ derogatur;cum totum priuilegium ex gratia ſedis Apoſtolicæ ortum habeat,non ex aliquoquaſi contractu,& iure acquiſito patronorum.Sed ad priuilegij oneroſi,& remuneratorij derogationẽ efficacior cauſa requiritur, quã ad derogationẽ gratuiti.Ergo maior cauſa expoſtulatur pro derogatione laicĩ patronatus,quã pro derogatione patronatus eccleſiaſt.

3 Solum eſt dubitatio, quando cenſeatur vterque derogatus? Qua in re pro certo ſtatuendum eſt patronatum laicum nunquam cẽſeri debere derogatũ, niſi expreſſa illius fiat derogatio:ſic ex cõmuni ſententia tradit Cou.*pract.c.*36.*n.*2.*& ſeqq.*& doctores ſtatim referẽdi.Ratio eſt,ne retrahãtur laici à fundatione eccleſiarum,videntes prerogatiuas,& priuilegia ſibi conceſſa,ob quorum cõſecutionẽ proprias diuitias conſumpſerunt,paſſim,& abſq; vrgẽti cauſa tolli,ideóq; concilium *d.ſeſſ.*25.*c.* 9. *de reform.* dixit patronorum iura tollere,piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare æquum non eſt.

4 Hinc infero non cenſeri derogatum huic patronatui in *c.*2.*de prebend.in* 6.neq; in *reg.*8.*cancell.*neque in qualibet alia continente clauſulam generalẽ, qua omnia beneficia Pontifex reſeruat; tametſi dicat ad cuiuſcunq; præſentationẽ pertineat:ſic Cou. alios referens.*ſup.* Azor.2.*p.inſt.mor.lib.*6 *cap.* 23.*q.* 1.Gonzal.*ad reg.*8.*cancell.gloſſ.*18.*n.*2. Leſſius *lib.*2. *cap.*34.*dub.*9.*n.*36.Vaſq.*opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.* 8.*n.*24.Ratio eſt;quia hæc derogatio vt pote odioſa ſtrictè interpretanda eſt,vt minus quam fieri poſſit,lædat: cum ergo poſſit de ſolo patronatu eccleſiaſtico intelligi,ita vt faciat hunc ſenſum ad cuiuſcunq; ſiue Epiſcopi,ſiue illo inferioris,ſiue collegij, ſiue vniuerſitatis præſentationem pertineat beneficium;ſibi reſeruat conferendum,nulla eſt cauſa ob quam aſtringamur derogationem ad laicorum patronatum extendere. Adde ſi patronatus ſit alicuius Comitis, Marchionis, Ducis, alteriuſve Principis oportere illius fieri expreſſam mentionem, neque ſufficere,ſi dicat ſe reſeruare beneficium ad cuiuſcunq; præſentationem pertineat etiam laici.Horum enim ius fortius eſt, vtpote ipſi de eccleſia benemeriti, ac proinde ſub nomine illo generali laici nõ cõprehendũtur.ſic Cou.Vaſq.Leſſius *ſup.* Azor. *q.*3. Qua item ratione ſub nomine generali cuiuſcunque Principis in hac derogatione non comprehenditur patronatus Regis, vel Imperatoris ob eorum altiſſimam dignitatem: debebat enim eorum fieri ſpecifica mentio,vt derogatum cenſeatur, ſic expreſsè Azor.*ſup.*Supradicta procedunt de patrono laico,qui bona fide patronatum poſſidet,tametſi verè patronus nõ ſit,quia dũ eſt in poſſeſſione præſentãdi,verè patronus eſt,& ius habet quæſitũ præſentationis,fructibus enim,& cõmoditatibus alienę rei fruitur bonæ fidei poſſeſſor.ſic Cou.*pract.quæſt. c.*36.*n.*6.Azor.2.*p.inſt.mor.lib.*6.*c.*23.*q.*6. Vaſquez *opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.*11.*n.*28.

5 Quod ſi ius patronatus laicum non ſit,ſed eccleſiaſticum per generalem reſeruationem ſupradictã derogatũ cenſetur.Ratio eſt; quia hoc ius clerico competit titulo eccleſiæ;eo quod ex bonis eccleſiæ beneficium eſt fundatum,vel ipſi à laicis cõceſſum. Cum ergo Pontifex caput ſit eccleſiæ, & omnium eccleſiaſticorum ſuperior,nullam iniuriam irrogat illius prælatis,ſi iura illis competentia, ab ipſoque donata,vt ſibi magis propria arroget,& exequatur; ac proinde per ſolam ſimplicem collationem beneficij factam à Pontifice ſciente tale beneficium ad eccleſiaſticos patronos pertinere,derogatum eſt tali iuri:& ita tenet,aliis relatis,Couar. *d.c.*36. *num.*5. Gonzal.*gloſſ.*18.*n.*6.Leſſius *lib.*2.*cap.*34.*dub.*9.*n.*36. Vaſquez *opuſc.de benefic.cap.*2.§.1.*dub.*8.*n.*22.Azor. 2.*p.inſt.mor.lib.*6.*cap.*23. *quæſt.*2.

6 Difficultas autem eſt;an ſi ius patronatus partim laicum ſit,& partim eccleſiaſticum quodque mixtum vocatur,cenſeatur comprehẽdi ſub reſeruatione facta cuiuſcunque patronatus? Graues doctores cenſent comprehendi; eo quod dignior pars trahere ad ſe debet minus dignam;ac proinde reſeruatio eccleſiaſt. patronatus, vt pote dignioris, debet trahere ad ſe laicum patronatum minus dignum,& fauet *c.per tuas.c.contingit.de arbitris,* & tradit Staphil. *de literis grat.tit.de modo, & forma impetrandi.* §.*ſed dubium eſt.n.* 3.*in paruis.*

Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia, quia æquum non eſt ob ſocietatem clerici laicũ ſuo iure priuari. Neq; dignitas clerici ſufficiens eſt iura laici patronatus mutare, cum in præſentatione clericus, & laicus æquale ius habeant. Neq; obſtat ob hanc ſocietatẽ laicũ gaudere priuilegio ſemeſtri in præſentando,quod eccleſiaſticis conceditur. Ergo etiam pati debet incommodum derogationis. Non inquã obſtat;nam præterquam quod non eſt certũ, laico in tali caſu eſſe conceſſum ſemeſtre; non inde inferri debet ob ſocietatẽ clerici pati debere derogationem; facilius enim ex ſocietate priuilegia acquiruntur,quã incõmoda imponũtur; quia priuilegiorum acquiſitio excitat laicos ad eccleſiarũ fundationẽ, derogatio vero priuilegiorũ illos retrahit. Conueniens ergo erat, vt ex ſocietate cum clericis nullum ius laicus amitteret,tametſi clericorum priuilegia illi communicarentur,& ita docẽt poſt alios antiquiores,quos tradunt Cou.*pract.q.c.*36.*n.*5.*verſ. opportune.* Azor.2.*p.inſt.moral.lib.*6 *c.*26.*q.*5. Leſſius *d.cap.*34.*dub.*9.*n.*40.Vaſq.*opuſc.de benefic.cap.*2.§.1: *dub.*9.*n.*24.Gonzalez *gloſſ.*18.*à num.* 12.

7 Verum ſi patronatus ex maiore parte eccleſiaſticus ſit,vt ſi pertineat ad decanum eccleſiæ,& priorẽ alicuius monaſterij,& ad Petrum laicum:tunc cẽſet Couar.Azor.Leſſius,Gonzal. Vaſq.& alij derogati, ac ſi ſolũ eccleſiaſticum eſſet.Tum quia verè eccleſiaſticum eſt; denominatio enim à maiore parte deſumitur.Qua ratione Bart. *in l.ſodales.n* 14.*&* 15.*ff. de collegiis illicitis.* Felinus. *c.ex litteris. n.*3.*de conſtit.* dicunt vniuerſitatem ſcholarium maiore parte clericorum conſtantem eccleſiaſticam eſſe,non laicam.Tum quia maior pars patronorum trahit ad ſe minorem, ita vt conſentiente illa maiore parte, quamuis minor diſſentiat,non obſtat prouiſioni.Ergo derogato iure maioris partis, abſolutè cenſetur minoris partis iuri eſſe derogatum. Neque inde fit aliqua iniuria laico patrono,cum ipſius ius non derogetur directè,ſed indirectè ad derogationem eccleſiaſtici iuris fortioris; & potentioris, ſicut non derogatur iuri minoris partis patronorum, ſi maior pars in alium conſentit.

8 Rurſus dubitabis,an per clauſulã generalẽ derogatum cenſeatur ius patronatus laicis competẽs ex priuilegio,præſcriptione,aut cõſuetudine? Suppono omnia hæc iura ſublata eſſe à Trid. *ſeſſ.* 25.*c.*9. niſi patronatus ſit ſuper cathedralẽ eccleſiã, vel regibus regnaq; poſſidentibus, ſupremiſq; principibus cõpetẽs,aut in fauorẽ ſtudiorũ generaliũ cõceſſũ,vt latius ſupra diximus.Sed dato eſſe aliqua iura patron. præter ſupradicta,cõmunior ſẽtẽtia docet derogatũ eſſe

Digitized by Google

eſſe abſque ſpeciali derogatione, ac ſi eccleſiaſtici patronatus iura forēt. Quia cum in his caſibus nihil ex ſuo laici contulerint, eadem menſura, ac eccleſiaſtica iura de illis eſt iudicandum: ſic docet Couarru. *d.c.36.n.6.* Gonzal. *gloſſ.* 18.*n.*18. Azor. 2.*p.inſt.mor. lib.6.c.*23.*q.*4. Leſſius *lib.2.c.*34.*dub.*9.*n.* 42. Vaſq. *opuſc. de benefic.c.*2.§.1.*dub.*10. Adduntque Leſſius, Vaſq. & Couarru. non ſolum Pontificem, ſed & legatum à latere huic patronatus iuri derogare poſſe, ſicut & poteſt eccleſiaſtico, & colligitur ex *c. cum dilectus. de officio deleg. c. cum dilectus. de iure patronat.* Cæteri vero prælati inferiores neque huic iuri, neque alteri eccleſiaſtico iuri derogare poſſunt, quia priuilegiis à iure conceſſis nequit Epiſcopus derogare.

9 Sed quid dicendum, cum beneficium litigioſum erat in curia; poteſt ne tunc Pontifex illud prouidere cui voluerit abſque diminutione iuris patronatus? Affirmat Caſſador. *deciſ.3. tit. vt lite pendente.* Gomezius *in reg. Cancell. de impetrantib. per obitum famil.* Cardinal. *q.8.n.7.* Azor. 2.*p.inſt.moral.lib.6. cap.* 23. *q.*8. Mouentur, quia beneficio vacante in curia, ſi litigioſum ſit tempore vacationis, non poteſt nec præſentari, nec eligi, nec conferri ab iis, qui aliàs ius habent nominandi, eligendi, vel conferendi, vt expreſsè habetur *clem.* 1. *vt lite pendente. & cap.* 1. *&* 2. *eodem tit. in 6.* ſed ſecluſo hoc iure nulla irrogatur patronis iniuria, ex eo quòd Pontifex tale beneficium prouideat. Ergo prouidere poteſt abſque derogatione iuris patronatus.

Cæterum pro clariori huius quæſtionis intellectu varios caſus perdoctè diſtinguit Couarru. *ſuprad. c.* 36. *à n.*1. Primus eſt, cum duo ſunt præſentati, neque vllus eſt inſtitutus, & litigent ſuper beneficio, non poterit Pontifex tale beneficium prouidere; tametſi vterque in curia moriatur. Quia nulla eſt vacatio beneficij, cuius nulla eſt inſtitutio, & conſequenter non eſt Pontifici reſeruata, neque eſt locus *clem.* 1. *vt lite pendente.* ſic Gloſſ. *ibi verbo collato. in princ.* Bonifac. *n.* 4. *& collectari. in cap. accedens. de conceſſ. præbenda.* Secundus caſus (inquit Couarru.) contingit ſi lis in curia Romana tractatur inter duos præſentatos, & inſtitutos, & vterque moriatur Romæ, vel poſſeſſor beneficij Romæ, & alius extra; tunc poterit Pontifex beneficium prouidere, ſi ad patronatum eccleſiaſticum pertineat, quia eſt locus *dicta clem. vt lite pendente*, & eius reſeruationi. At ſi beneficium ſit iuris patronatus laicorum, nequaquam poterit Pontifex abſque expreſſa illius derogatione prouidere; quia tunc pertinet ad patronos laicos eius præſentatio, cum abſolutè beneficium vacet, & lis omnino finita ſit morte vtriuſque litigantis: probatque *text. in d. clem.* 1. *vt lite pendente.* in prima eius parte. Tertius caſus ſpecialiter controuerſus eſt, cum lis agitur in curia Romana inter duos præſentatos à patronis diſcordibus, & alter Romæ, vel alibi moritur, altero ſuperſtite remanente; an tunc Pontifex poſſit conferre beneficium ſuperſtiti collitiganti, vel alteri tertio abſque derogatione expreſſa iuris patronatus? Quo in caſu Ioann. Andr. Cardin. Cæſar Lambertin. relati à Couar. *pract. q. d.c.* 36.*n.7. verſ. tertio quandoque.* tenentur dicere nequaquam poſſe; quia ipſi exiſtimant poſſe patronos loco mortui alterum præſentare, neque impediri ob litis pendentiam, quoties ab eis præſentatus inſtitutus non eſt; quia litis pendentia ſolum impedit nouam electionem, vel collationem, non autem præſentationem: quia de præſentatione non loquitur *text. in c.*1. *&* 2. *vt lite pendente. lib.6.* Cum autem Pontifex laicorum patronatui non cenſeatur derogare, niſi exprimat, efficitur non poſſe de hoc beneficio prouidere.

Aliter Couarru. alios referens in ſupradicto caſu procedit. Affirmat namque lite pendente nequaquam poſſe à patrono alterum præſentari, ſed omnino impediri ob litis pendentiam. Nam *text. in c.*1. *vt lite pendente. lib.* 6. loquitur expreſsè non ſolum de electione, ſed etiam de præſentatione. ibi; *vel etiam præſentetur.* impeditque ne lite pendente alius loco mortui, vel ius cedentis eligatur, vel præſentetur, quouſque lis finita ſit. Et rationem ſubdit, ne lites propagentur cum damno eccleſiæ. Quapropter eſto patronus, ſiue laicus, ſiue eccleſiaſticus, poſſit mortuo præſentato alium præſentare; quia ceſſat præſentatio. At ſi lis agitetur eo tempore inter præſentatum ab ipſo, & præſentatum ab aliis; non poterit loco primi mortui alium præſentare, ſiue mortuus fuerit inſtitutus, ſiue non; quia non poteſt alium collitigantem ſubrogare: eſſet enim viam litibus aperire, & litigia in diſpendium eccleſiarum prorogare; poteſt tamen Summus Pontifex, etiam abſque conſenſu patroni, ſubrogare collitigantem, vt loco defuncti litem proſequatur ab eo ſtatu, in quo lis remanſit tempore vacationis. Pontifex vero nõ poteſt, ſpectato iure communi, beneficium alteri tertio, vel collitiganti prouidere, quin prius definiat litem, vt habetur expreſsè *clem.* 1. *vt lite pendente.* Nam ex definitione litis conſtare debet, cui competat beneficium; ſi enim pro defuncto fertur ſententia, prouidendum eſt, vt omnino vacans. Et idem eſt, ſi deciſum fuerit ad neutrum ex præſentatis pertinere. At ſi ſententia pro litigante ſuperſtite feratur, ille inſtituendus eſt, ſi inſtitutus non fuerit, vel ſi iam fuerit inſtitutus, confirmandus.

PVNCTVM XI.

Qua ratione electione, illiuſque confirmatione beneficium acquiratur.

HVcuſque diximus de præſentatione, quæ eſt primus modus acquirendi beneficium, ſubſequitur ſecundus, qui eſt electio, & illius confirmatio. Electio, ſi propriè ſumatur, ſolum eſt de eccleſia paſtore deſtituta, vt ſatis colligitur *ex c. quia propter. de elect.* ibi; *eccleſiis viduatis.* Eccleſia autem viduata non eſt, niſi ſuo ſponſo, hoc eſt paſtore fuerit orbata. Quapropter electio ad aliquem canonicatum, vel dignitatem alicuius eccleſiæ collegiatæ, vel cathedralis, etiam ſi communibus canonicorum ſuffragiis fiat, nõ eſt propriè electio, de qua in *c. quia propter. de elect.* Neque opus eſt formam ibi præſcriptam ad vnguem ſeruari, niſi fortè talis canonicus, vel dignitas ſimul ſit eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ paſtor. Verum vt materia electionis proficua ſit, reſtat examinare difficultates, quæ communes ſunt tam electioni prælaturæ, quam cuiuſuis alterius beneficij, aliqua tamen de antiqua prælatorum electione ſubiicientes.

§. I.

Qui poteſtatem habeant eligendi.

1 *Diſtinguitur hac poteſtas iuxta diuerſa tempora.*
2 *Quibus canonicis in cathedralibus, & collegiatis competat ius eligendi.*
3 *Debet canonicus eſſe præſens, & qualiter ſi in eodem oppido ſit, poſſit ſuum ſuffragium alteri committere.*

Digitized by Google

4 *Qualiter electores poſſint ſecum alios externos ad eligendum admittere.*

5 *Qui ab electione excludantur.*

1 SI tempora antiqua ſpectemus, tum clero, tum populo cōmiſſa fuit Epiſcoporum electio, vt conſtat ex *c. cum longè in fine. 63. diſt.* & tradit Petr. Greg. *ad decretal. tr. de elect. cap. 5. n. 10. & 16.* aliqua tamen differentia. Nam primis temporibus vtrique æquanimiter hæc electio, & nominatio competebat. *c. epiſcopos. c.ap. lectis. 63. diſt. c. factus. 7. q. 1.* Poſtea vero tempore Stephani Papæ ſolum populo committebatur approbatio, clero vero dabatur electio, *c. noſſe. c. vota. 63. diſt.* Deinde hæc poteſtas regibus, & ſupremis principibus conceſſa fuit, vt conſtat ex *c. Adrian. 2. 63. diſt.* At animaduertens eccleſia grauia ex hac electione, approbationeque populi, vel principum ſæcularium inconuenientia oriri, conceſſam, vel permiſſam populo, principibuſque ſæcularibus poteſtatem reuocauit. *cap. non eſt permittendum. 63. diſt.* & ſolum collegio in collegiatis, & capitulo in cathedralibus hęc poteſtas conceſſa eſt. *c. in geneſi. cap. congregatio. cap. quia propter, & aliis pluribus de electione, & cap. congregatio. 16. q. 7.* Nouiſſimè vero Pontifex ob diſcordias, & continuas lites, quę ex his electionibus Epiſcoporū factis à capitulo oriebātur, ſibi has electiones reſeruauit, vt conſtat ex *extrauag. ad reprimendum. de prabend. & ex reg. 2. & 3. cancell.* Quapropter iam ab eccleſia receſſit materia electionis, vt teſtatur, aliis relatis, Garcia *4. par. de benefic. cap. 1. num. 11.* Auguſt. Barboſa *1. p. de poteſt. Epiſcop. tit. 1. cap. 3. n. 27.* Solum in Germania conſuetudo antiqua electionis videtur retineri, vt affirmat Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 3. cap. 28. queſt. 3.* Neque ob hanc reſeruationem adempta eſt Regibus Galliæ, Flandriæ, Hiſpaniæ poteſtas nominandi clericum in Epiſcopum, vt à Pontifice inſtituatur, vt latè expendit Barboſa *ſupradicto loco.*

2 Poſito quod capitulo in cathedralibus, & collegio in collegiatis ius eligendi prælatum competat, explicandū eſt quibus perſonis talis collegij, & capituli competat. Primo enim debet eſſe canonicus, hoc eſt de collegio, ſeu capitulo, ſaltem quoad illius pacificam poſſeſſionem, tametſi proprietatem non habet. *c. in geneſi. de elect. c. cum olim. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Alij autem beneficiarij, qui canonici non ſunt, neque vocem habent in capitulo, ius eligendi non habent, ſeclusa cōſuetudine, ſeu præſcriptione. *c. Cumana. de elect. & ibi gloſſ. verbo conſuetud. c. cum in eccleſiis. de prabend. in 6.* & tradit, alios referens, Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 14. q. 6.* Auguſt. Barboſa *1. p. de poteſt. Epiſc. tit. 1. c. 3. n. 16. & 17.* Dixi, *ſeclusa conſuetudine.* nam clarum eſt, ſi conſuetudo legitima ſit præſcripta, poſſe virtute illius clericos aliarum eccleſiarum, vel aliàs extraneos ad coëligendum admitti; quia conſuetudo, ſeu vt melius dicam præſcriptio vim habet abrogandi legem & concedendi ius aliàs non habentibus. Et probat *text. c. cum eccleſia. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* ibi. *niſi alibi ſecus obtineat de conſuetud. ſpeciali.* & *cap. cum dilect. verſ. mandamus. de conſuetud.* & tradit Azor. *ſupra*, & Barboſa *n. 25.*

Ex quo fit dignitates, quæ non ſunt de communi menſa, neque capellanos, ſeu manſionarios vocandos eſſe ad hanc electionem, vt aliis relatis tradit Barboſa *ſupra.* Dixi *qui vocem habet in capitulo.* vt excluderem ab hac electione canonicos eccleſiarum cathedralium, vel collegiatarum, qui ſubdiaconatus ordine inſigniti non fuerint, iuxta *clem. vt ij. de atate, & qualit.* & tradit Trident. *ſeſſ. 22. cap. 4. de reformat.*

3 Secundo debet eſſe præſens, nam ſi abſens eſt, nō poteſt ſuum ſuffragium ferre *c. ſi quis iuſto. de election. in 6.* Neque item poteſt extraneo committere reclamante capitulo, vt nomine ſuo ſuffragium ferat, vt habetur in *ſuprad. c. ſi quis iuſto,* & tradit Gloſſ. *in c. quia propter. de elect. verbo venire non poſſit.* Vnde ſolum perſonis de capitulo vices ſuas poteſt committere: in qua commiſſione ſi plures procuratores deſignet, debet quemlibet in ſolidum deſignare, ne contingat eos ſua vota in diuerſos dirigere; alias nulla erit talis deſignatio; illis autem in ſolidum deſignatis ille admittendus eſt, qui primo petierit admitti. Verum ſi plures ſimul cōcurrāt, & poſt ulēr ſe admitti, audire eos nō expedit, quia poſſent vota ſua dirigere in diuerſos, ſicque res non haberet exitum, & quod ab eis hoc caſu fieret non valeret: ſed is admittatur dumtaxat, quem capitulum, vel maior pars elegerit, vel ſi concordare nequeant, is qui primo in inſtrumento, vel litteris procurationis extiterit nominatus. Porrò cum vnus eſt procurator ſimpliciter conſtitutus, ſi is vnum ſuo, & alium domini ſui nomine in ſcrutinio nominandum duxerit, nihil agit, niſi de certa eligenda perſona ſibi dominus dederit ſpeciale mandatum. Tunc enim in illam eius, & in aliam ſuo nomine poterit conſentire. Hæc in *ſuprad. c. ſi quis iuſto.* Quod ſi in eodē oppido, vel cœnobio, in quo celebratur electio, præſens ſit aliquis ex electoribus, impeditus tamen ob infirmitatē, ne poſſit in vnū cū aliis electoribus conuenire, tūc poteſt ſuffragiū ſuū dare, & electores tenentur ab eo petere; vel ſi magis placuerit, poteſt ex electoribus vnū, vel plures ſibi ſubſtituere: ſic relato Ang. *verb. elect. n. 17.* notauit Azor. *2. p. inſt. lib. 6. c. 14. q. 7. in fi.*

4 Dubium tamen eſt; an poſſint electores canonici alios externos ſecum ad eligendum admittere, ita vt electio cum illis facta firma ſit & rata? Et quidē ſi in perpetuum admittant, nulla eſt admiſſio, neque electio inde proueniens; quia nequeunt canonici poteſtatem eligendi perpetuam clericis communicare, quin eis beneficia, quibus eſt annexa communicent, ſicuti neque poſſunt religioſi vnius cœnobij religioſos alterius cœnobij admittere ad electionem ſui prælati, vt deciditur expreſsè, *c. conſtitut. 47. de elect.* Quia nullus religioſus nomine proprio eligere poteſt prælatum alterius monaſterij ab eo in quo eſt. At ſi non in perpetuum, ſed pro vna, vel altera vice velint canonici alios clericos extraneos admittere placuit Abbat. *in c. cum vitonienſis n. 3. de elect. & in c. ſcriptum eod. tit.* id fieri poſſit conſentit Lamb. *de iure patron. p. 1. lib. 2. q. 3. princ. a. 17. à num. 3.* Aug. Barb. *1. p. de poteſt. epiſc. tit. c. 3. n. 24.* vbi alios refert. Mouentur ex *ſuprad. c. cum. Vitonienſis, c. ſcriptū.* Verum hi text. ſolū probāt admitti poſſe extraneos tanquam procuratores, vel compromiſſarios, vt nomine electorum electionem celebrent, at nullum eſt verbū in ſupradictis textibus indicās poſſe illis poteſtatem eligendi nomine proprio cōmunicari. Neque deeſt ratio hanc impoſſibilitatem probans; quia iure ſtatutum eſt electionem faciendam eſſe à capitulo, vel collegio: ſi autem capitulum, vel collegium alios ſecū admitteret electores, iura præſcripta violaret. Ergo affirmandum eſt neque in perpetuum, neq; pro vna vice dūtaxat poſſe canonicos ſecū alios electores ad eligendū admittere, tametſi vocē ſuam illis poſſint cōmunicare, vel in illos cōpromittere.

5 Ab electione excluditur impubes, hoc eſt qui 14. annum non compleuerit; quia non cenſetur ſufficiētem iudicij diſcretionem habere, *c. ex eo. de elect. in 6.* & in eccleſiis cathedralibus, & collegiatis, qui 22. ann. non attigerit, cū hanc ætatē habere neceſſario debeat ad ſacrū ordinē ſuſcipiēdū, qui ordo neceſſario requiritur ad vocē habēdā in capitul. vt dictū eſt.

Item

Digitized by Google

Item excommunicatus maiori excommunicatione, *cap. illa. de electione*, & ſuſpenſus ab officio, *ex cap. cum dilectus. de conſuetud.* & interdictus ſacris, *cap. cum inter. de electione*, & irregularis, *cap. is qui. de ſenten. excommunicat. in 6.* Atque idem eſt de eo, qui ſacra fecit in loco interdicto, *ex ſuprad. cap. is qui. de ſentem. excommunicat. in 6.* Ii omnes ab electione excluduntur, debent tamen eſſe ſuſpenſi, excommunicati, interdicti, & irregulares declarati; aliàs valida erit eorum electio, quouſque infirmetur, vt latius dicemus *Tract. de excõmun.* Item excluduntur à poteſtate eligendi, ſi omnes electores ſcienter elegerint indignum, *cap. cum in cunctis, cap. Victorienſis. cap. cum innotuit de electione, & cap. quamquam, eodem tit. in 6.* Dixi *cum omnes eligunt indignũ*, nam ſi aliqui dignũ eligunt, tametſi minor pars eligentium ſit, electio illorum manet firma, excluſa electione maioris partis, vtpote de indigno electo. *cap. quamquam, & ibi gloſſ.* Inſuper excluduntur ab electione pro tẽpore trium annorũ, qui per abuſum ciuilis poteſtatis electionẽ celebrarunt, quod cõtingit, cum laicos ad electionẽ conuocarunt, cõſtat ex *c. quiſquis. de electione, & ibi gloſſ. verbo abuſum.* Deinde priuãtur à poteſtate eligendi, quia intra tres menſes à iure præſcriptos nõ elegerunt, *c. qui pro defectu, de electione, c. ex eo quod. § in eccleſiis, de electione, in 6.* Quæ omnia intelliguntur de electione paſtoris eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, vel cõuentualis, ſecus de electione ad alia beneficia, de quibus text. ſupradicti non loquuntur. Verum ex ſupradictis textibus non leue argumentum ſumitur ad electionem aliorum beneficiorum, vt in illis id ipſum dicatur.

§. II.

Quem debeant electores eligere, & intra quod tempus.

1 *Debet dignus eligi.*
2 *Affirmant aliqui ob peccatum mortale reddi eligendum indignum.*
3 *Diſtinguendum eſt de peccato notorio, & occulto, & affirmandum peccatorem notorium eſſe indignum, ſecus occultum.*
4 *Quis cenſeatur dignior ad beneficium.*
5 *An ex dignis debeat dignior eligi? Præmittuntur aliqua certa.*
6 *Ex vi inſtitutionis beneficiorum negant plures eſſe obligationem eligendi digniorem.*
7 *Aliqui diſtinguunt de curatis beneficiis, & ſimplicibus, & in curatis hanc agnoſcunt obligationem, ſecus in ſimplicibus.*
8 *Probabilius eſt in omnibus beneficiis obligationem eſſe eligendi digniorem.*
9 *Fit ſatis argum. primæ ſententiæ.*
10 *Limitatur concluſio in patronis laicis tam fundatoribus beneficiorũ, quam fundatorũ ſucceſſoribus.*
11 *Limitatur ſecundo in reſignatione, & permutatione beneficiorum.*
12 *Limitatur tertio, caſu, quo digniſſimus eligi non poſſit.*
13 *Limitatur quarto, niſi eccleſiæ vtilius foret digniorem prætermittere, vt eccleſia magis indigenti præficeretur.*
14 *Quid dicendum in electione prælati religioſorum?*
15 *Quid in electionibus ad officia ſæcularia?*
16 *An pater, vel mater inſtituens maioratum teneatur in digniori filio inſtituere?*

1 CErtum eſt debere eligere dignum, hoc eſt qui munus ſuum ritè præſtare poſſit: alias electio nulla erit. Quapropter nullo modo licet eligere excommunicatum excommunicatione maiori, ſuſpenſum, interdictum, aut irregularem; quia ij omnes excluſi ſunt ab adminiſtratione ſpiritualium, & tradunt omnes.

2 Solum eſt dubium, an quis ob peccatum mortale reddatur indignus? Non deſunt graues doctores, qui affirment. ſic Panorm. *in c. ſi celebret. de cler. excõmun. miniſt. in 6. & ibi* Inn. Caiet. *2. 2. q. 63. a. 2.* Sot. *lib. 3. de iuſt. q. 6. a. 2. concl. 5. & in princ concl. 6.* Probariq; poteſt primo ex *c. cum in cunct. de elect.* vbi eligendi ad beneficium deb ent habere ſcientiam, & morum grauitatẽ, qui autẽ eſt in peccato mort. morum grauitate caret; ergo non eſt dignus electione. Secũdo, electus ex vi electionis accipit poteſtatem ſacra miniſtrandi, ſed qui eſt in peccato nequit ea adminiſtrare. Ergo nequit eligi. Tertio, excommunicatus etiam minori excommunicatione (ex plurium ſententia) repellitur ab electione; quia durante excommunicatione ſacramenta ſuſcipere prohibetur: at lethali peccato infectus eandem prohibitionem habet. Ergo eodẽ modo repelli debet ab electione.

3 Dicendum igitur eſt duplex eſſe peccatum, aliud notorium, aliud occultũ. Peccatum notoriũ tametſi depoſitione dignũ non ſit, reddit habentẽ illud indignũ electione; ac proinde tã eligens, quã acceptãs electionẽ peccant grauiter. Tum quia ſcandalũ generatur, cũ videãt hũc peccatorẽ aliis iuſtis, & idoneis præferri. Tũ quia tarò præſumi poteſt à peccato receſſurus, neq; beneficiũ vtiliter adminiſtraturus. Secus verò dicendum videtur de peccatore occulto, qui præſumi poteſt ex infirmitate peccatum commiſiſſe & illius pœnitentiam acturus: ſic eruditè ſatis defendit æquè pius, ac doctus Martin. Nau. *miſcell. de orat. 34.* Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. c. 14. q. 10.*

Neq; contraria fundamẽta vrgent. Ad primũ dico ſub morũ grauitate peccata publica, & notoria, nõ occulta intelligẽda. Ad 2. & 3. cõcedo exiſtẽtẽ in peccato mortali neq; ſuſcipere ſacramẽta; neq; illa adminiſtrare poſſe durãte tali peccato. ſed nego obinde priuatum eſſe electione. Quia illa facta reſurgere à peccato poteſt, & ſic præſumitur ſurrecturus. Neq; obſtat excõmunicatũ priuatũ eſſe electione, rametſi illa facta poſſit ab excommunicatione abſolui. Quia hæc priuatio nõ tã à iure naturali, quã poſitiuo prouenit. Tum quia illa abſolutio non eſt in poteſtate excõmunicati, ſed in poteſtate abſoluẽtis. Secus vero eſt de peccati mortalis liberatione, quæ diuinæ gratiæ auxilio in poteſtate ipſius peccatoris ſita eſt, ac proinde mirũ nõ eſt excõmunicationẽ occultam priuare excõmunicatũ electione, non autẽ peccatũ.

4 Difficultas grauis eſt, an obligati ſint electores ex dignis digniorem eligere? digniorem voco, qui ad miniſterium aſſumptum vtilior eſt; cõtingere enim poteſt, vt ſanctior & doctior minus aptus ſit ad animarum curam ob defectum prudentiæ, quam alius, qui non ea ſanctitate, & doctrina pollet, at excellit prudentia. Ergo ex aptitudine ad finem ad quẽ eligitur, deſumenda præcipuè eſt dignitas electi: ſic Azor. *2. p. inſt. mor. lib. 6. c. 15. q. 1. in fi.* Gut. *can. qq. lib. 2. c. 11. n. 3.* Vaſq *opuſc. de benefic. cap. 2. § 3. dub. 1. n. 49.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 34. dub. 14. n. 64.* Gut. optim. *lib. 2. canon. quæſt. cap. 11. n 61. & ſeqq.*

5 Quia in re aliqua ſunt ferè ab omnibus recepta, aliqua ſub controuerſia. Primo certũ eſt, beneficiis ſiue curatis, ſiue ſimplicibus ex eorum fundatione, vel inſtitutione certo generi perſonarum aſſignatis nullam eſſe obligationem eligendi digniorem extraneum; imo nec poſſe eligi; quia alij extranei etſi digniores excluſi ſunt. Quorum excluſio, & horum aſſignatio vtilis eſt eccleſiæ regulatiter, vt ſic

Digitized by Google

Patrono tamen eccleſiaſtico ſex menſes conceduntur, *cap. vnico, §. verum. de iure patronat. in 6.* & tradunt omnes; ſi autem iuſpatronatus mixtum ſit ex laicis, & eccleſiaſticis, communis ſententia docet ſemeſtre ad præſentandum illis eſſe conceſſum, tametſi laici ſeorſim ab eccleſiaſticis nominarent, quia ratione communionis priuilegium conceſſum eccleſiaſticis communicatur laicis, & magis dignum trahit ad ſemiuus dignum: ſic Gloſſa fin. *in dicto §. verum, & ibi* Archidiacon. Dominic. Franc. & alij; Panormitan. *cap. cum te. de iure patronat.* Selua *de benefic. 3. part. quæſt. 11. num. 18.* Garcia *5. p. de benefic. c. 9. num. 210.* Aloyſius Riccius *in praxi aurea. reſol. 458.* Auguſt. Barboſa *3. par. de poteſt. Epiſc. alleg. 72. n. 132.* Gabr. Vaſquez *opuſc. de benefic. c. 2. §. 1. dub. 2.* Quod tamen difficultate non caret, alias poſſent eccleſiaſtici variare in præſentatione; ſicuti poſſunt laici. Item ſi priuilegia, & iura eccleſiaſtici patronatus laicis communicantur, cur non communicantur onera, & derogationes, quæ eccleſiaſticis patronatibus competunt? Quapropter probabilius cenſerem ex hac communicatione non mutari iura patronatus, ſed laicos intra quadrimeſtre præſentare debere, eſto eccleſiaſticis conceſſum ſemeſtre ſit.

3 Hoc tempus quadrimeſtre, vel ſemeſtre, non computatur à die, quo beneficium vacat, ſed à die quo illius vacationis notitiam patronus habet (tametſi aliqui doctores contrarium ſentiant) quia huius temporis determinatio fit, ne patroni ſint in nominando negligentes, quam negligentiam habere non poſſunt, niſi vacationem ſciant. Currit ergo illis tempus à die notitiæ: & ita tenet Tiraquel. *de retract. tit. 2. §. 35. num. 7.* Garcia *de benefic. 10. part. cap. 2. à num. 34.* Perez de Lara *de anniuerſar. lib. 2. cap. 9. num. 35.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. 3. part. allegat. 72. num. 134.* Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. quæſt. 11.* & alij apud ipſos. Quocirca obiiciens patronum non præſentaſſe in tempore, probare debet patronum ſcientiam habuiſſe vacationis; quia dum hæc ſcientia probata non fuerit ignorantia præſumitur. *leg. verius. ff. de probationib. cap. præſumitur. de regul. iuris. in 6.* Neque credendum eſt patronum ſcientem beneficij vacationem ius ſuum omittere: ſic Rota *deciſ. 520. apud Farinac.* Garcia *d. num. 34. & 37.* Barboſa *num 136.*

Hæc autem ſcientia coniecturis probatur, attenta diſtantia loci in quo beneficium ſitum eſt, & qualitate ipſius, & longitudine temporis, ac vacationis fama, & ex illis iudex determinare poteſt ſcientiam, vel ignorantiam in patrono adfuiſſe. Quapropter plures doctores cenſent tempus patrono currere à die, quo veriſimile eſt ſcientiam habuiſſe; probatio enim certæ ſcientiæ raro eſſe poteſt: ſic Zerola *praxi Epiſcop. verbo iuſpatronatus. §. ſexto, dubio primo*, Leſſius *lib. 2. capite, trigeſimoquarto, num. 27.* Azorius *2. part. lib. 6. cap. 21. quæſtion. 11.* Garcia *10. part. de benefic. cap. 2. numer. 34.* Quod ſi plures fuerint patroni, & in aliquo non fuerit probatum habuiſſe ſcientiam vacationis, vt intra tempus à iure præfixum nominaret, aliorum ſcientia probata hi excluduntur, & ille ad præſentandum admittitur; quia ob aliorum negligentiam non eſt priuandus innocens iure ſuo: ſic ex deciſione Rotæ comprobat Garcia *numer. 41.* Barboſa *numer. 137.*

4 Adde huiuſmodi tempus ſemeſtre, cum continuum ſit, omnes dies etiam feriatos comprehendit: præcipuè cum in illis præſentatio fieri poſſit. Roch. *de iure patronat. verbo honorificum. quæſt. 34. num. 65.* Barboſa *alleg. 72. num. 127.* Garcia *cap. 2. num. 42.* Eſt enim præſentatio actus extraiudicialis, & voluntarius; ac proinde validè, & licitè diebus feriatis fit: ſic Roch. *ſup. q. 35. n. 66.* Barboſa *n. 144. & 145.* Item hoc ſemeſtre vel quadrimeſtre computandum eſt à die vacationis notæ vſque ad ſimilem horam, ita vt ſi vacatio nota contigit prima die menſis Ianuarij hora 8. finiatur ſemeſtre prima die Iunij hora 8. tametſi annus ſit biſſextilis: ſic Garcia *dicta 10. part. cap. 2. num. 43.* Vide Sanchez *de matr. lib. 2. diſp. 24.*

5 Idem quod dictum eſt de ignorantia vacationis, dicendum eſt de impedimento legitimo ſiue iuris, ſiue facti ad nominandum; quoties enim illud adeſt, non cenſetur patronus eſſe in mora, neque illi currit tempus ſignatum à iure, argum. *text. quia diuerſitatem. de conceſſione præbendæ.* non enim negligens puniri debet abſque culpa: ſic Flamin. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 13. num. 11.* Seraphin. *deciſ. 120. num. 4.* Menoch. *conſ. 38. num. 35.* Gutierrez *lib. 5. pract. c. 34. n. 21.* Barboſa *3. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 72. n. 139.* Garcia *10. p. de benefic. c. 2. n. 27.* & alij apud ipſos. Eſt tamen inter ignorantiam, & quodlibet aliud impedimentum hæc differentia, quod patronus non tenetur probare ignorantiam vacationis; quia potius hæc, quam ſcientia præſumitur. At aliud impedimentum iuris vel facti; cum non præſumatur probare debet, ne cadat à iure pro illa vice præſentandi. Ob hanc rationem credo Regibus, & ſupremis principibus non eſſe arctatum tempus quadrimeſtre ad præſentandum tam ad Epiſcopatus, quam ad alia beneficia: præſumuntur enim occupationibus diſtracti, & negotiis variis impediti. ſic Cabedo *de patron. regiæ coronæ. c. 28. à n. 5.* Garc. *10. p. de benefic. c. 2. n. 34.* Barboſa *3. par. alleg. 72. num. 137.*

6 Sed dubium eſt, an pendente lite ſuper ius patronatus, neque finita intra ſemeſtre, vel quadrimeſtre currat patrono tempus ad præſentandum, ita vt pro illa vice priuatus maneat præſentatione, vt beneficium liberè conferri poſſit. Sub diſtinctione eſt reſpondendum, ſi lis fuerit inter patronos mota, quolibet prætendente ſibi præſentationem competere, & intra tempus à iure ſignatum non fuerit finita, & ob hanc cauſam præſentationem facere omiſerint, poterit ordinarius illis omiſſis beneficium conferre. Deciditur expreſsè, *cap. quoniam. de iure patronat.* ibi; *id ipſum faciat Antiſtes* (nempè prouidere eccleſiam) *ſi de iure patronatus quæſtio emerſerit inter aliquos, & cui competat, intra quatuor menſes non fuerit definita.* Idem habetur *cap. cùm te, eodem tit.* ibi; *illas autem eccleſias. de quarum patronatu controuerſia fuerit, ſi infra ſex menſes poſtquam vacauerint, non fuerit controuerſia terminata, licitum tibi ſit de perſona idonea ordinare;* & tradit Azorius *2. part. inſtitut. moral. lib. 6. cap. 21. quæſtion. 12.* Praxis Epiſcop. *1. part. verbo ius patronatus. §. 5.* Aduerte hoc procedere, cum nullus eſt in poſſeſſione, aut ſuper poſſeſſione lis mota fuerit. Secus vero ſi certo conſtet de vnius poſſeſſione, & lis ſuper proprietatem moueatur, iuxta id quod diximus *ſupra punct. præcedent.* ex ſententia Gregor. Lop. *leg. 9. gloſſ. fin.* cum Abbate, Bald. Rocho, Cardin. & aliis.

7 At ſi lis non inter patronos moueatur, ſed inter ipſos, & ordinarium, ordinario contendente eccleſiam liberam eſſe, patronis pugnantibus ſibi eſſe ſubiectam; nequaquam illis currit tempus ad nominandum. Alias abſque ſententia ordinarius vinceret, & patroni ſuccumberent: tradit Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſ. reſ. 170. n. 2.* Barboſ. *3. p. de poteſt. Epiſcop. allegat. 72. num. 140. fin.* Quapropter tunc Epiſcopus

ordono

œconomum, ſeu vicarium conſtituere debet, quouſque lis finiatur, & quæſtio declaretur. Sic relati doctores.

Idem eſt dicendum, cum lis inter ipſos præſentatos mouetur, quolibet contendente ipſum eſſe præferendum; quia tunc debet ordinarius iura vnius cuiuſque examinare, & pronunciata ſententia in fauorem illius, qui potiori iure gaudet, inſtitutionem facere, & non antea. Aliàs iniuſtus eſſet priuando præſentatum iure ſibi quæſito. Barboſa *ſupra*. Idem eſt, cum inter patronos eſt contentio, non ſuper ius præſentandi, ſed ſuper habilitate præſentati; an inquam capax ſit præſentationis: debet enim prius hæc lis definiri; quia eſt dubium de iure quæſito præſentati. Et deciſio *text. in cap. quoniam. cap. cum te. de iure patronatus*, loquens de contentione patronorum ſuper ius præſentandi, non debet trahi ad ius præſentati quæſitum. Barboſa *dicto n*. 140.

8. Aduerto tamen licere ordinario prorogare tempus conceſſum patrono ad præſentandum; quia illa determinatio in fauorem ordinarij lata eſt, cui ipſe cedere poteſt. Sic Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut*. 195. Vgolinus *de poteſt. epiſc. cap*. 51. §. 1. *n*. 4. *verſ. tertio in fine*. Flamin. *de reſignat. lib*. 7. *q. vlt. n. vlt*. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg*. 72. *n*. 143. Non tamen vltra ſemeſtre prorogare poterit, quia non poteſt vltra illud tempus inſtitutionem differre; aliàs ad alium ſuperiorem erit inſtitutio deuoluta. *cap*. 2. *de conceſſ. præbendæ*, & tradit Barboſa *n*. 170. Quæ omnia verum habent, tametſi patrono fuerit lapſus terminus ad præſentandum; adhuc enim ordinarius, cui eſt iure deuoluta collatio, permittere poterit, vt patronus præſentet, & ab ipſo præſentatum inſtituere. Quia hæc deuolutio in fauorem ordinarij lata eſt, cui ipſe cedere poſſe videtur, iuxta text. *in cap*. 2. *de ſupplend. negligent. prælat*. dicitur enim ibi; *niſi patroni infra tempus in Lateranenſi concilio conſtitutum ad vacantes eccleſias tibi perſonas idoneas præſentauerint: ex tunc tibi liceat* (*appellatione remota*) *in eiſdem ordinare rectores, qui eis praeeſſe nouerint, & prodeſſe*. Expendo verbum *liceat*, quod denotat facultatem, & licentiam, non neceſſitatem imponit. Sic Lambertin. *lib*. 2. *p*. 2. *art*. 27. *n*. 3. *q*. 1. Barboſa 3. *p. alleg*. 72. *n*. 170.

PVNCTVM VI.

An liberum ſit patrono in præſentatione variare?

1 *Poſt inſtitutionem variare non licet, ante licet patrono laico, ſecus eccleſiaſtico.*

2 *In quo ſita ſit hæc variatio.*

3 *Non ſolum bis, ſed ter, vel quater patronus laicus variare poteſt, quidquid contra alij ſentiant.*

4 *Quid dicendum caſu quo plures ſint patroni, & vnus præſentat Caium, alius Titium.*

5 *Probabilius eſt lite pendente variare non poſſe.*

6 *Quid dicendum, ſi collitigantem præſentaret patronus? Probabilius eſt validam eſſe præſentationem, neque impediri lite non finita.*

7 *Hæc variatio in patronatu mixto non eſt concedenda, ſi concordent in præſentando.*

8 *An patronus, qui promiſſionem, vel iuramentum fecit de non variando, variare valide poſſit? Proponitur affirmatiua pars, & reſoluitur nequaquam valere variationem.*

9 *Fit ſatis oppoſito fundamento.*

10 *Quid ſi ceſſeris iuri præſentandi, retento patronatu poteris ne variare? Affirmatiuè reſpondetur.*

1. Conueniunt omnes doctores poſt inſtitutionē factam neque patrono eccleſiaſtico, neque laico permiſſum eſſe variare; quia iam beneficium collatum eſt præſentato, & ius acquiſitum, ex *cap. quod autem. de iure patronat. & cap. ſi tibi abſenti. de præbendis. in* 6. & tradit Gutierr. 3. *p. de iuram. confirmat. cap*. 13. *n*. 1. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib*. 6. *cap*. 21. *q*. 13. Gregor. Lop. *leg*. 7. *tit*. 15. *part*. 1. *in princ. verbo reciba. el primero*. Ante inſtitutionem diſtinguendum eſt de patrono laico, & eccleſiaſtico; ſi laicus eſt variare poteſt, ſi eccleſiaſticus minimè. *cap. quod autem. cap. paſtoralis*, ſed præcipuè *cap. cum autem. de iure patronat*. & tradunt plures referentes Lambertin. 2. *p. lib*. 2. *q*. 7. *per totam*. Flamin. *de reſignat. lib*. 2. *q*. 23. *n*. 13. Gregor. Lop. *leg*. 6. *tit*. 15. *part*. 1. *in princ*. Auguſt. Barboſa *alleg*. 72. *n*. 151. Gutierr. 3. *p. de iuram. confirm. cap*. 13. *n*. 1. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib*. 6. *cap*. 21. *q*. 13. Ratio quare patrono laico permittitur variatio, & eccleſiaſtico non conceditur; ea eſt, quia eccleſiaſticis datum eſt qualitatem, & dignitatem nominatorum intelligere, non tamen laicis; quam rationem aſſignauit *lex* 7. *tit*. 15. *part*. 1. *ibi*; *Porque los clerigos an de ſer mas ſabidores en el ordenamiento de las yglesias, que los legos, e lo an vſado, y ſaben mas quales clerigos an de preſentar ſegun derecho, por eſo diſpuſieron por pena, que no pudieſſen cambiar, ſe de vn clerigo a otro, como los clerigos, que no ſon tan ſabidores*.

2. Hæc variatio in eo ſita eſt, vt facta præſentatione poſſit patronus laicus alium nominare, non excludendo alium nominatum, ſed illi alterum adiungendo. Nam ſi primum præſentatum excluderet, nulla eſſet talis ſecunda præſentatio. Habetur expreſsè in *cap. cum autem. de iure patronat*. ibi: *eo non refutato*; & notat Abbas *in dicto cap. n*. 2. *& cap. quod autem. n*. 3. Gegor. Lopez *leg*. 6. *tit*. 15. *part*. 1. *verbo en eſcogencia del obiſpo*. Azor. *dicto cap*. 21. *q*. 13. Gutierr. *cap*. 13. *n*. 4. Nicol. Garcia 15. *p. de benefic. c*. 9. *n*. 213. Barboſa *allegat*. 72. *n*. 159. & alij apud ipſos. Et hæc cumulatiua præſentatio intelligitur quoties ſecundus præſentatur, non excludendo expreſſè primum, tametſi dicatur ſe variare velle; quia intelligendum eſt de variatione cumulatiua à iure permiſſa, non de variatione excluſiua: ſic Gutierr. *dicto c*. 13. *n*. 6.

3. Quod ſi inquiras, an non tantum bis, ſed ter, vel quater poſſit patronus laicus variare in præſentatione cumulatiua? Negant communiter doctores. Rochus *de iure patronat. verbo honorificum. q*. 10. Calderin. *conſ*. 17. *eodem tit*. Lambertin. 2. *p. lib*. 2. *q*. 7. *art*. 23. Tiraquel. *in leg. boues*. §. *hoc ſermone. in reg. n*. 25. Gutierr. 3. *p. de iuram. confirm. c*. 13. Gregor. Lopez *leg*. 6. *tit*. 15. *part*. 1. *gloſſ*. 1. Nicol. Garcia 5. *p. de benefic. c*. 9. *n*. 214. Barboſa 3. *p. alleg*. 72. *n*. 172. Nauarr. *c. placuit. de pœnit. diſt*. 6. *n*. 167. & 171. Ratio eſſe poteſt; quia variare ſententiam, & mutare conſilium odioſum eſt, & temeritatem ſapit, vt dicit Bald. *in leg. ius ciuile. ff. de inſtit. & iure*. Ergo eſt reſtringendum. Video reſponderi huic argumento poſſe, variationem excluſiuam, qua à prima ſententia, & conſilio receditur, arguere temeritatem, & animi inconſtantiam, non autem variationem cumulatiuam, qua in prima ſententia perſeueratur. Quapropter efficacior ratio videtur eſſe; quia facultas ſimpliciter data primo actu finitur, iuxta *leg. dotis promiſſio. ff. de iure dotium. leg. boues*, §. *hoc ſermone. ff. de verbor. ſignificat*. Quod intelligendum venit de facultate odioſa, & reſtringenda. At hæc facultas patronis laicis conceſſa, vt variare

Digitized by Google

poſſint, eſt odioſa. *Clement. cum illuſio, de renunciat.* ibi: *cum illuſio, & variatio in perſonis eccleſiaſticis maximè ſit vitanda.* Expendo aduerbium *maximè*, quod indicat etiam in laicis vitandam eſſe, & notauit ibi Gloſſa rep. *reg. quod ſemel. de Reg. iuris in 6.* Præterea in *cap. cum autem, cap. quod autem, c. Paſtoralis. De iure patronat.* Vbi hæc facultas variandi permittitur patrono laico, ſolum cauetur ſecundum poſt nominationem primi eſſe nominatum: non igitur ad plures nominatio extendenda eſt, & licet in *clem. plures. De iure patronat.* dicatur plures nominati poſſe, non inde infertur ter, vel quater nominationem eſſe faciendam. Tum quia plures nominantur, cum nominantur duo. Tum & præcipuè, quia poteſt intelligi de nominatione plurium non ſucceſſiuè facta, ſed ſimultaneè.

Nihilominus probabilius cenſeo, patronum laicum non ſolum bis, ſed ter, vel quater variare poſſe, ſic expreſſè Gloſſ. *in clem. plures. De iure patronat. §. fin. verbo plures, & verbo præſentare.* Decius *in c. quanto. De iudiciis. à n. 31.* Abbas *ibi colum. 2.* Cardinal. *in cap. Paſtoralis, in fine. de iure patron.* Beroius *in cap. quod autem eodem tit. num. 19.* Spino *de teſtam. gloſſ. 4. à n. 75.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. c. 21. q. 13.* Moueor; quia hæc accumulatiua præſentatio vtilis eſt eccleſiæ; ſi quidem plures offeruntur, vt poſſit ordinarius ex illis eligere, quem viderit eccleſiæ aptiorem. Et licet ſæpè contingat (vt dicit Nauarr. *dicto c. placuit: diſt. 6. de pœnitent. n. 170.*) patronum, qui aliquem valdè idoneum præſentauit, poſtea in alicuius amici gratiam præſentet alium eo multo inferiorem; hoc non tollit quominus variatio accumulatiua non ſit eccleſiæ vtilis, nam ſæpè ſuperiorem præſentabit, & caſu quo inferiorem præſentet, non tollitur epiſcopo poteſtas inſtituendi primum præſentatum; cum ex ſupradicta variatione à prima præſentatione patronus nō recedat. Ergo nunquam hæc variatio eccleſiam damnificat. Ergo non eſt limitanda, ſed extendenda.

Neque obſtant ſuperius adducta, nam duæ primæ rationes procedunt de variatione excluſiua, non cumulatiua. Ad 3. dico, eſto in *cap. cum autem. c. quod autem. c. paſtoralis.* ſolum facta ſit mentio de nominatione ſecundi. cum tertius, & quartus non fuerint excluſi, cenſemus ob rationem ſupradictam ad illos eſſe facultatem extendendam. Ad 4. nego. *clement. plures,* intelligi poſſe de nominatione ſecundi tantum, & non plurium; ſi quidem eodem tenore affirmat plures nominari poſſe, quo in principio dixit plures poſſe eſſe patronos. Sed de iis conſtat plures eſſe poſſe ſine limite. Ergo etiam poſſunt plures ſine limite nominari. Neque etiam intelligi poteſt de nominatione plurium ſimultanea, & non ſucceſſiua. Nam hæc nominatio ſimultanea variationem non conſtituit, cum vno ictu fiat, neque ex illa alicui ex præſentatis ius quæſitum derogatur. Quapropter non ſolum patronis laicis permiſſa eſt hæc ſimultanea præſentatio, ſed etiam eccleſiaſticis, vt aliis relatis docet Greg. Lop. *dicta leg. 6. gloſſ. penult.* Garcia *de benefic. 5. p. c. 9. n. 216.*

5. Difficultas autem eſt; an caſu quo plures ſint patroni, & vnus præſentet Caium, alius Titium, liceat ipſis variare, & alios denuo accumulando præſentare? Et quidem ſi lis moueretur contra litigantem iuſtitutum, conſtans eſt omnium ſententia non poſſe patronum variare. *cap. 2. vt lite pendente. in 6.* Ante inſtitutionem non deſunt doctores, qui affirment poſſe patronum variare, & alium cumulando nominare, Sic Cardin. *in c. paſtoralis, q. vlt. de iure patron.* Ioan. Andr. *c. 1. vt lite pendente in 6.* & alij. quos refert & ſequitur Cæſar Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 12.* Ratio eſſe poteſt, quia patronis laicis conceſſa eſt hæc poteſtas variandi intra quadrimeſtre. Sed hæc non tollitur ob litem pendentem. Nam *text. in c. 1. vt lite pendente. in 6.* loquitur de electione, & collatione, in quibus nulla permiſſa eſt variatio. Et licet *text. in c. 2. eodem tit. & lib.* loquatur etiam de præſentatione, ibi; *præſentetur*, ſubintelligi videtur inſtitutione facta.

5. Nihilominus verius, & probabilius eſt lite pendente, ſiue in curia, ſiue extra, nemini patronorum permiſſum eſſe variare. Sic relato Lapo, Calderin. Dominic. Franco, Rocho de Curte, Ludouic. Gomez. tradit Couarruu. *pract. c. 36. n. 7. verſ. tertio quandoque.* Lancellot. *de attentatis c. 4. in præfat. à n. 560. alias 659.* Flamin. *de reſignat. lib. 12. q. 3. n. 21.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 162.* Garcia *5. p. de benefi. c. 9. n. 217.* Aloyſius Riccius *in praxi. reſolut. 159. n. 4.* & alij apud ipſos; & ſæpe eſt à Rota deciſum, vt ſupradicti doctores, ſpecialiter Garcia, teſtantur. Ratio deſumitur ex *c. 1. & 2. vt lite pendente. in 6.* Vbi ſolum ob litis pendentiam impeditur patronus à noua præſentatione facienda, ne multiplicentur colligitantes, & litium finis non ſit in graue eccleſię diſpendium. Hac enim de cauſa defuncto vno ex præſentatis, non licet patrono loco illius alium ſubrogare, quouſque lis finiatur: tametſi, ſi lis non penderet, non ſolum laico, ſed & patrono eccleſiaſtico, liceret tunc alium nominare, cum nominatio facta omnino finita ſit. Ergo à fortiori non licebit alium denuò nominare, cum prima nominatio perſeuerat.

Amplia ſupradictam reſolutionem, vt procedat non ſolum in vacatione per mortem naturalem, ſed etiam in vacatione per reſignationem, vel aſſecutionem alterius beneficij; quia ratio ſupradicta ne lites prorogentur, æquanimiter in vtroque caſu procedit; & ſic tanquam certum tradit Gonzalez *gloſſ. 51. n. 112.* eſſe à Rota deciſum. Garcia *n. 219.* Barboſa *n. 162.*

6. Sed quid ſi colligitantem præſentaret patronus, vel ordinarius prouideret alio præſentato mortuo: eſſet enim talis præſentatio, vel collatio valida ante litem finitam; Negat Gonzalez *gloſſ. 51. n. 114.* ita vt affirmet contrariam opinionem non eſſe ſecuram, neque tenendam. Mouetur. tum quia diſpoſitio *c. 2. vt lite pendente. in 6.* eſt generalis, & indiſtincta, & generaliter intelligenda. *leg. 1. §. generaliter. ff. de legat. præſtand.* Tum quia à Rota deciſum eſt 10. Februar. anno 1604. in vna Hiſpalen. collationem factam cuidam ſuperſtiti colligitanti eſſe nullam.

Cæterum mihi probabilius apparet non aduerſari huiuſmodi præſentationi diſpoſitionem *dicti c. 2.* imo potius eſſe illi conformem; quia hac ratione lites vitantur, neque litigantes augentur, ſed potius minuuntur; ſi quidem non creatur nouus colligitator, ſed ille qui antea erat roboratur, alio extincto, vel diminuto. At ratio ob quam in *dicto c. 2.* ſtatuitur ne lite pendente quiſpiam ad beneficium præſentetur, eſt ne propter nouos aduerſarios, qui malitioſè interdum petitoribus ſubrogantur, litigia in eccleſiarum diſpendium prorogari contingant, ſed in præſentatione colligitatoris non aſſignatur nouus aduerſarius, ſed ille qui antea erat roboratur, qua roboratione præbetur occaſio citius litem finiendi Ergo optimè fieri poteſt. idque probant illa verba text. *donec contra ſuperſtites lis finita fuerit*

Digitized by Google

ſteterit, aliis nullatenus conferantur, neque ad ea eligatur quiſpiam, vel etiam præſentetur; quæ clarè demonſtrant non loqui textum de collatione, electione, vel præſentatione facta in aliquo ex collitigantibus, ſed in alio ab ipſis. Et ita tenet Rochus de Curte *de iure patronat. verbo honorificum. q.* 23. *n.* 53. *in fine*. Pariſ. *conſ.* 30. *n.* 4. quem refert, & ſequitur Ant. Gabr. *tit. de iudic. concl.* 4. *n.* 42. Lancellot. *de attentatis.* 2. *p. c.* 3. *in præfat. n.* 683. Garcia 5. *p. de benefic. c.* 9. *à n.* 220. affirmans à Rota pluries fuiſſe deciſum. Greg. Lopez *leg.* 6. *tit.* 15. *part.* 1. *verbo bien lo puede facer.*

Neque obſtat fundamentum Gonzalez. Concedo diſpoſitionem *cap.* 2. generaliter eſſe intelligendam de ſubrogatione facta in alio à collitigante, non vero de ſubrogatione in ipſum collitigantem, cum ex textu contrarium conſtet, vt probauimus. Neque obinde fit regulam cancellariæ de ſubrogandis collitigantibus fruſtraneam eſſe, hæc enim conceditur, ne patrono electorum, aut collatorum iura maneant indefenſa ob mortem collitigatoris, ſi contra eorum voluntatem conferantur beneficia aliis collitigantibus, quos ipſi non præſentarunt, neque elegerunt. Et in hoc ſenſu definitur à Rota collationem beneficij ab ordinario factam ei qui litigabat eſſe nullam; quia facta fuit abſque patroni præſentatione, ob ius quod præſumebatur acquiſitum ex morte collitigatoris. Secus vero eſſet, ſi ex voluntate, & conſenſu patroni fuiſſet facta.

7. Secunda difficultas eſt, an poſſit fieri hæc variatio in patronatu mixto ex eccleſiaſtico, & ſæculari? Et quidem ſi diſcordent in præſentando, ita vt patronus laicus vnum, & eccleſiaſticus alium præſentet, poterit laicus variare in præſentatione; quia ob coniunctionem in patronatu cum eccleſiaſtico non perdit ſuum priuilegium, præcipuè cum in præſentatione nulla ſit conjunctio: ſic Lambertin. *de iure patronat. lib.* 2. *part.* 2. *q.* 7. *art.* 13. Auguſt. Barboſa 3. *p. alleg.* 72. *n.* 166. At ſi in præſentando conueniant, credo non concedi variationem; quia tacitè ſe obligauit patronus laicus per illam concordiam in ſupradicta voluntate perſeuarare, & à compatroni voluntate non recedere: ſic Abbas *in c. cum autem. de iure patronat. n.* 4. Tiraquel. *de iure primogen. q.* 17. *opin.* 11. *n.* 5. Gregor. Lopez *leg.* 7. *tit.* 15. *part.* 1 *verbo clerigo*. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 166. & fauet *lex ſi communem. ff. quando ſeruitus amittatur, & lex. ſecundum naturam. ff. de Regul. iuris.* Adde eſto vterque patronus eſſet laicus, ſi tamen concorditer præſentarent, nemini illorum liceret variare ob ſupradictam rationem, & notauit, aliis relatis, Gregor. Lopez *ſupra.*

8. Tertia difficultas eſt, an poſſit variare patronus, qui iuramentum, vel promiſſionem non variandi fecit? Videtur poſſe; quia iuramento, vel promiſſione non tollit à ſe patronatum. Ergo neque priuilegium variandi conceſſum. Et confirmo, ſi vacante beneficio, antequam præſentationẽ faceres, iurares, vel Petro promitteres nullum alium præter ipſum præſentaturum, non obinde fieret nulla præſentatio de Franciſco facta, tametſi periurus, vel infidelis exiſteres: quia iuramentum, vel promiſſio non ſuſtulit à te facultatem præſentandi, quem malueris ex dignis, tametſi reddat illicitum eius vſum. Ergo idem dicendum eſt facta prima præſentatione licere tibi alium denuo nominare accumulando; cum facultas eadem ſit, & immutata maneat. Confirmo ſecundo. Si facto iuramento, quod beneficium eccleſiaſticum, cuius libera collatio ad te pertinet, digniori collaturus es, illo prætermiſſo conferas digno, collatio tenet, vt tradit expreſſè Ioann. de Selua *tit. de benefic.* 3. *p. q.* 27. quem refert, & ſequitur Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis.* 2. *p.* §. 2. *n.* 5. Ergo idem dicendum eſt de præſentatione facta aduerſus iuramentum non variandi: & ita tenet Alex. *conſil.* 16. *per totum. lib.* 5.

Nihilominus verius exiſtimo, ob iuramentum, vel promiſſionem factam de non variando, reddi te impotentem variare. Moueor potius authoritate communis ſententiæ, quam ratione; quia eam ſatis efficacem non ſentio. Sic relato Paulo Caſtrenſ. *conſ.* 361. *n.* 9. *& con.* 336. *n.* 11. *lib.* 1. tradit Rochus de Curte *de iure patronat. verbo. honorificum. q.* 12. *n.* 37. Gregor. Lop. *leg.* 6. *tit.* 15. *part* 1. *verbo bien lo puede facer.* Lambertin. *de iure patronat. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 4. *princip. art.* 13. *&* 2. *p. eiuſdem libri. q.* 7. *princ. art.* 16. Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis.* 2. *p.* §. 2. *n.* 4. *verſ. prædicta vero concluſio.* Matienzo *leg.* 3. *gloſſ.* 13. *n.* 7. *tit.* 10. *lib.* 5. *recopilat.* Gutierr. 3. *p. de iuram. confirm. c.* 13. *n.* 13. Ratio eſſe poteſt; quia iuramentum accedens actui requirenti ad ſui valorem authoritatem iudicis, ſeu præſentiam, ita illum firmat, vt irreuocabilem reddat, iuxta *gloſſ. & text. in c. licet mulieres. de iure iurando. lib.* 6. Sed præſentatio eſt actus, qui abſque iudicis authoritate fieri non poteſt, vt ex dictis conſtat. Ergo ſi iuramentum accedat de non variando illum, variare non poteris. Dices te non poſſe variare reuocando primam præſentationem; ac proinde illam eſſe firmam, & irreuocabilem, at optimè poſſe accumulando alteram illi; ſed contra; quia in præſentationibus non eſt variatio per reuocationem, ſed per cumulationem: ſi igitur ex iuramento habet prima præſentatio aliquam maiorem firmitatem, quam haberet ſecluſo iuramento, ea eſt, vt non poſſit ei fieri accumulatio. Præterea nominans ſecundum inſtituendum, vel manifeſtas iudici iuramentum, quod in prima nominatione feciſti nullum, alium nominandi; vel illi occultas: Si manifeſtas iudici iuramentum, certum eſt ipſum non eſſe admiſſurum præſentationem; quia non poteſt illam admittere, ne periurij cooperator ſit: ſi autem illi cælas iuramentum factum, admiſſio eſt doloſa, & ſubreptitia; ac proinde irrita, & nulla. Ergo in nullo caſu hæc ſecunda nominatio valida eſſe poteſt. Fateor hanc rationem non videri conuincentem, vnde enim conſtat inualidam reddi ſecundam præſentationem contra iuramentum præcedens de non variando, ſi de facto admiſſa ſit ab ordinario? Ad valorem enim ipſius ſolum requiritur, vt coram ordinario fiat. Item, vnde conſtat cælatum iuramentum reddere ſubreptitiam admiſſionem? non enim videtur eſſe qualitas neceſſario manifeſtanda. Quapropter Gregor. Lopez, Couarruu. Matienzo cenſent validam eſſe ſecundam præſentationem, ſi expreſſè, vel tacitè eã ordinarius approbauerit. Verum eſto ſupradicta ratio non conuincat, eſt tamen ſatis probabilis, & ſuppoſita authoritate doctorum omnino tenenda in iudicando, & conſulendo.

Adde non ſolum ex iuramento, ſed etiam ex ſimplici promiſſione de non variando, non licere tibi variare; quia facta promiſſione cedis iuri, quod ad variandum habebas, ſic relato Lapo *allegat.* 78. *n.* 4. docet Gutierr. *dicto c.* 13. *in fine*, & indicat Gregor. Lopez, æquè de iuramento, ac promiſſione locutus.

9. Neque ratio in contrarium conuincit. Admiſſo ex iuramento non tolli à te patronatum, & conſequenter neque priuilegium variandi illi annexum.

At

At nunquam ex vi patronarus habuiſti priuilegium variandi facto iuramenro, vel promiſſione de non facienda variatione; ſicuti nunquam habuiſti priuilegium variandi poſita inſtitutione. Ad confirmationem primam repondeo, eſſe diuerſam rationem de iuramento confirmanre præſentationē liberè factam, vel de iuramento impediente libertarem præſentandi: ſtat enim optime, quod hoc iuramentum non tollar liberam præſentandi poteſtatem; quia hæc poteſtas in prima præſentatione maximè decet patronum, & eſt iuri conformis, & nihilominus iuramentum de non varianda præſentatione tollat illius variationem. Tum quia variatio non decet patronum, ſed porius videtur leuitatem arguere. Tum quia iuramentum annectitur actui, ſcilicet præſentationi factæ, non poteſtati; ac proinde actum firmare poteſt, & irreuocabilem reddere, nunquam tamen poteſt poteſtatem irritare. Ad ſecundam confirmationem eodem modo reſpondeo, illud iuramentum de conferendo digniori, non irritare collationem digno factam; quia non annectitur actui, ſed poteſtati, ac proinde facit vſum poteſtatis illicitum, ſed non inualidum. Adde collationem non eſſe actum, qui authoritatem alterius iudicis ab ipſo conferente requirat. At præſentatio authoritatem ipſius conferentis non expoſtular.

10. Sed quid ſi facta præſentatione ceſſeris iuri præſentandi retenro patronatu, poteris ne in præſenratione variare? Dixi *retento patronatu*. Nam ſi patronatum dimittis, clarum eſt te præſenrare non poſſe. Ad validam illius amiſſionem iam diximus punct. anrecedenti quæ requirantur. Patronatu autem retento dupliciter hæc ceſſio fieri poteſt. Primo ſi poteſtatem præſentandi alteri ſine limitatione committas. Secundo ſi tantum pro illo beneficio vacante, quomodocunque cedas, ſi patronatum retineas, credo te præſentare iterum poſſe; quia illa ceſſio retento patronatu eſſe non poteſt, niſi procuratoris conſtitutio, at hunc reuocare potes, tametſi iuraueris non reuocaturum. Ergo.

Pvnctvm VII.

Quem debeat patronus præſentare.

1 *Incapax inſtitutionis præſentari non poteſt.*
2 *Se ipſum nullus poteſt præſentare.*
3 *Si plures ſunt patroni, poſſunt vnum ex ipſis præſentare.*
4 *Pater filium poteſt ad beneficium præſentare.*
5 *Patronus tenetur dignum nominare.*
6 *Eccleſiaſticus tenetur digniorem in beneficiis curatis, ſecus laicus.*
7 *Præſentans indignum non priuatur, ſecundum aliquorum ſententiam, poteſtate eligendi.*
8 *Aliter de patrono laico, & eccleſiaſtico eſt dicendum.*
9 *Quid ſi epiſcopus nominet clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab alio?*

1. Communis eſt doctorum ſententia præſentari non poſſe, qui incapax eſt inſtitutionis. Quapropter illegitimus, neophytus, ſeruus, excommunicatus, irregularis præſenrari non poſſunr; quia non poſſunt inſtitui. Idem dicendum de nullo ordine inſignito; quia incapax eſt inſtiturionis, neque ſufficit, vt ante inſtitutionem ordinetur; quia hæc qualitas tempore præſentationis haberi debet, eo quod per præſentationem ius ad beneficium acquiratur, colligitur ex *cap. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtitution.* & notauit Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 72. n. 73. & 78.*

2. Præterea nullus patronus ſe ipſum præſentare poteſt; quia inter præſentantem, & præſentatum debet eſſe diſtinctio, eſt deciſio expreſſa *cap. per noſtras, & ibi gloſſ. de iure patronat. c. fin. de inſtitut. & aliis.* Adde, neque procurator ad præſentandum conſtiturus poterit ipſum patronum præſentare; quia virtualiter patronus ſe ipſum præſentaret. Flamin. *de reſignat. lib. 9. q. 17. n. 113.* Barboſa *n. 87.* Et à fortiori, neque ipſe procuraror, aur alius ſubſtitutus poterunt ſe ipſos præſentare. Non enim beneficiū à propria vniuſcuiuſque voluntate originē habere debet, quia eſſet locus ambitioni *c. didicimus. 24. q. 1.* Lambertin. *de iure patron. lib. 2. par. 1. q. 8. art. 9. & 10.* Barboſa *ſupra. n. 88. & ſeqq. & n. 90.* aduertit cum Abbate *dicto c. per noſtras. n. 3. & aliis*; ſi prælarus, ad quem pertinet inſtitutio, motu proprio vocet clericum patronum, illique beneficium vacans conferat, inſtitutionem validam eſſe; quia eſt inſtitutio facta ex conſenſu patroni, non tamen ex illius præſentatione; conſentit Silueſt. *verbo ius patronatus. q. 7.* Vaſq. *opuſc. de benefic. c. 2. §. 1. dub. 4.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. c. 34. dub. 7. n. 28.*

3. Quod ſi plures ſint patroni clerici, aut vnus clericus, & alius laicus, poterunt ex ſe ipſis vnum nominare, aut præſentare: colligitur ex *c. cōgregato. 16. q. vlt. & c. ne pro defectu, c. quia propter. de electione*, vbi electoribus permittitur vnum ex ſe deligere. Idē infertur ex *leg. vbi abſunt. ff. de tutorib. & curatorib.* vbi permiſſū eſt decurionibus potentibus tutorem dare, vnum ex ſe ipſis eligere; ita tradit Gloſſa *in c. conſuluit. de iure patron.* Lambertin. *lib. 2. par. 1. q. 8. art. 5.* Riccius *in praxi. reſolut. 179. n. 3.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 21. q. 3.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 91.* Tuſchus *litt. P. concl. 595.* Neque obinde dici poteſt patronum ſe ipſum eligere. Tum quia in hac præſentatione nullus pro ſe ſuffragium fert, ſed ſuffragiis aliorum patronorum in ſui fauorem datis conſenrit: perſona enim electa non eſt inter eligentes computanda, vt eorum numerum augeat. Gloſſ. *in c. per noſtras. verbo præſentare. de iure patronat.* Et eſto pro ſe ſuffragium ferret; quia tamen illud partiale eſt, & inſufficiens ad præſentationem, vel electionem conſtituendam, non videtur in ſupradictis textib. prohiberi, quidque indicant doctores relati affirmantes validam eſſe electionem illam; in qua vnus patronus laicus, & alius clericus aliquem ex ſe nominauit, tacite enim dicūt vtrumque in nominatione concurrere, & æqualiter nominationem facere & proinde vnum ex illis poſſe ſe ipſum hac via nominare.

4. Pater filium ſuum ad beneficium præſentare poteſt; quia nullibi talis præſentatio prohibetur, cum pater & filius ſint perſonæ diſtinctæ, & licet pater, & filius pro eadem perſona vſurpentur aliquando in iure. *leg. vlt. Cod. de impuber. & aliis ſubſtitut.* non tamen in beneficiorum collatione, electione, præſentatione. Sic Abbas *c. conſuluit. de iure patronat.* Barboſa *d. 3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 94.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 21. q. 2.*

5. Item debet patronus, ſiue eccleſiaſticus, ſiue laicus ſit, dignum nominare. Illum voco dignum, qui qualitates omnes habet, quas beneficium iuxta ſui qualitatem, & fundatoris inſtitutionem requirit. In hoc omnes conueniunt.

6. Sed dubium eſt, an teneatur patronus ex iis quos dignos cognoſcit, digniorem eligere, caſu quo in fundatione hoc expreſſè cautum non ſit? Qua in re omiſſis variis ſententiis diſtinguendum eſt

inter

Digitized by Google

inter patronos laicos, & eccleſiaſticos, & inter beneficia curata, & ſimplicia: Si patronus eccleſiaſticus ſit, & beneficium ſit curatum, obligatus eſt digniorem eligere; quia ita cauetur in Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1 *de reformat.* ibi; *Meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quam ſi bonos paſtores eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut ambientium ſuggeſtione, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint.* Et *cap.* 18. *eiuſdem ſeſſ.* inquit; *ex approbatis eligat digniorem.* At ſi beneficium ſimplex ſit, nullibi habetur expreſſe eligendum eſſe digniorem. Non ergo patronis hoc onus imponendum eſt. Si autem patronus laicus ſit, non videtur obligatus ad vllum beneficium digniorem eligere, quia nullibi de tali patrono hoc cautum eſt; imo potius Trident. de ipſo loquens contentum eſt, ſi dignum eligat. Inquit enim *dict. cap.* 18. Si ius patronatus laicorum fuerit debeat, qui à patrono præſentatus fuerit, examinari; & ſi idoneus repertus fuerit, admitti. Vnde cum in hac præſentatione concurſum non expoſtulet Concilium Trident. tacite inſinuauit ſufficere, ſi dignus præſentetur, & eligatur, & ita tenet expreſsè Garcia *de benefic.* 7. *p. cap.* 16. *n.* 17. Cæſar Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *q.* 10. *art.* 3. *num.* 17. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtitut. c.* 2. *num.* 150. fauet textus *in cap. monaſterium.* 16. *q.* 7.

7. Difficultas grauis eſt, an præſentans indignum priuetur ea vice poteſtate eligendi. Et controuerſia eſſe poteſt de patrono laico, & eccleſiaſtico?

Et de vtroque affirmat Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. c.* 34. *dub.* 7. *n.* 18. non priuari poteſtate iterum præſentandi. Probant, quia nullibi inuenitur patronis hæc pœna impoſita. Nam eſto in *Authent. de Sanctiſſim. epiſcop.* §. *ſi quis oratoris domum collat.* 9. dicatur patrono præſentante indignum debere epiſcopũ procurare, vt dignus inſtituatur: intelligi optimè poteſt de procuratione per ſollicitationem, & mandatum; ſollicitando inquam, & mandando patrono, vt dignum præſentet: & ita explicat ſupradictum textum Ioann. Andr. & alij, & fauet *lex* 5. *tit.* 15. *part.* 1. *ibi. Pero ſi el obiſpo no quiere recibir el clerigo que preſentaſſen los patrones para ſi, la yglißa moſtrando que no era digno, ni la merece auer, debelo probar, y ſi lo probare no debe ſer recibido aquel que los patrones preſentaron; mas debeſe preſentar otro que lo mereſca*: conſentit ibi Gregor. Lopez *verbo otro.* Item *in cap. cum in cunctis.* §. *fin. de elect.* loquitur de electoribus & quidem epiſcopi, & cum ſit conſtitutio pœnalis (inquit Leſſius) non debet extendi ad patronos, maximè in aliis beneficiis. Item, quia patronus maximè laicus non tenetur explorare vitam, & mores præſentati, ſed ſuperiori remittit examinandum. Ergo quemlibet præſentare poteſt, & illo vt indigno repudiato alium denuo præſentare.

8 Cæterum dicendum videtur aliter de patrono laico, ac eccleſiaſtico. Nam ſi patronus laicus ſit, & intra quadrimeſtre ſibi cõſtet nominaſſe indignum, poterit iterum nominare. Nam toto illo tempore ante inſtitutionem, licet laico mutare ſententiam etiam digno electo. Ergo à fortiori cum indignum eligit. At ſi indignum præſentauit, & quadrimeſtre elapſum eſt, non poteſt iterum præſentare, ſed pro illa vice excluſus eſt à poteſtate eligendi. Quia idem eſt indignum præſentare, ac nullum præſentare. *cap.* 2. *de tranſlat. cap. tuæ de clerico non reſidente.* At ſi patronus toto quadrimeſtri nullum præſentauit, eo ipſo abſque præſentatione clericus inſtitui poteſt. *cap. vni. de iure patronat. in* 6. Ergo etiam inſtitui poteſt, cum indignus eſt præſentatus. ſic relato Ioann. Andr. docet Panormit. *de offic. iud. ordin.* Gregor. Lop. *in ſuprad. leg.* 5. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 22. *quæſt.* 6.

Dices, patrono laico non competit explorare vitam, & conditiones præſentati, ſed examinandum, & approbandum ordinario remittit. Ergo in culpa non eſt, quod indignum nominauerit, præſertim ſtante Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. *de reformat.* prohibente ne vllus in beneficiis inſtituatur, niſi fuerit prius à loci ordinario examinatus, & idoneus repertus. Ergo priuandus non eſt poteſtate eligendi, ſi præſentatus repudietur. Quia nullo modo præſumi debet culpam in tali præſentatione commiſiſſe. Nam eſto quilibet præſentans videatur obligatus aptitudinem præſentati cognoſcere, ex *leg. ſi patronus in fine. ff. de confirmat. tutorum.* & tradit Innocent. *in cap. cum terra. de elect.* At hoc limitari debet, niſi alteri à patrono cognitio aptitudinis præſentati remiſſa ſit, vt ſit à Trident.

Fateor hanc rationem efficacem eſſe, vt probet quoties per patronum non ſteterit, quominus intra quadrimeſtre aptitudo præſentati ab ordinario explorata ſit, poſſe illo repulſo alium præſentare; quia non eſt æquum poteſtate præſentandi priuari abſque culpa. Tenetur tamen patronus probare diligentiam feciſſe intra quadrimeſtre pro exploranda aptitudine præſentati.

Idem ferè quod dictum eſt de patrono laico, dicendum eſt de eccleſiaſtico. Hac differentia conſtituta, quòd ipſe facta ſemel præſentatione variare non poteſt, niſi ab inſtituente fuerit præſentatus repulſus. Quapropter ſi intra ſemeſtre contigerit inſtituentem repellere præſentatum, poterit patronus alium nominare, non obſtante quod prius indignum nominauerit, ob eandem rationem, ac patronus laicus; quia non ſibi, ſed inſtituenti eſt commiſſa poteſtas explorandi aptitudinem præſentati; fruſtra enim exploratio aptitudinis ordinario inſtituenti commiſſa eſſet, ſi ipſe patronus ante præſentationem teneretur id ipſum inueſtigare. Neque aduerſus hanc doctrinam procedit *cap. cum in cunctis.* §. *fin. de electione.* Vbi eligentes indignum ad beneficia curata (de iis enim loquitur text.) pro illa vice priuantur poteſtate eligendi; quia loquitur text. de electoribus collatoribus, non de electione inſtitutionem antecedente. Adde in beneficiis curatis non poſſe patronos eccleſiaſticos nominare, niſi ex approbatis ab ordinario. Non ergo poteſt eſſe in culpa indignum nominandi, cum non poſſit indignum nominare.

9 Solum video excipi poſſe à tota hac doctrina, ſi contingeret Epiſcopum eſſe patronum alicuius beneficij, & nominaret clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab Epiſcopo alterius diœceſis; quia tunc videtur obligatus nominare dignum; ſi quidem talis nominatus, vtpote ſubditus Epiſcopo, debet eſſe cognitus Epiſcopo, ac proinde nominans indignum in culpa eſt. Quapropter non deſunt graues doctores, qui cenſeant in hoc caſu non debere nominatum ab Epiſcopo examinari ab Epiſcopo inſtituente, ſed ipſam nominationem eſſe approbationem: ſic relato Abbate *in cap. ſignificaſti. de iure patron.* docet Azor. 2. *part. inſtit. lib.* 6. *cap.* 22. *quæſt.* 17.

PVN

PVNCTVM VIII.

Quem modum ſeruare debent patroni in præſentando cum plures ſunt.

1 *Antequam inſtituenti præſentatio oſtendatur nulla eſt.*
2 *Omnes ſunt vocandi.*
3 *Hac vocatio ſufficit ſi per edictum fiat.*
4 *Qualiter maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum.*

1 CLarum eſt, præſentationem à patrono factam firmam non eſſe, neque ius præſentato ad beneficium conferre, quouſque inſtituenti præſentetur; quia hoc eſt de ratione præſentationis: & tradit Abbas, *in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælato.* Tuſchus *t.6. lit. P. concl.* 191. Garcia *de benef. 4. p. c. 1. n. 16* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 12.

2 Dubium tamen eſt, an omnes patroni ad hanc præſentationem faciendam vocandi ſint? Diſtinguunt communiter doctores inter præſentationem factam à pluribus per modum vnius, aut per modũ plurium. Si plures præſentent per modum vnius, hoc eſt quatenus vnum corpus commune efficiunt, nempè quatenus componunt collegium, aliámve communitatem, tunc omnes vocandi ſunt, ita vt ſi vnus, qui poſſit vocari, ſpernatur, præſentatio nulla eſt. *argum. textus in cap. quod ſicut. cap. bonæ. de electione.* At ſi non per modum vnius, ſed plurium ad præſentandum concurrunt, non debent omnes vocari; ſed firma erit præſentatio, ſi à maiore parte patronorum fiat. Sic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronatus. q.* 11. Angel. *eodem.* §. 21. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 18. Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 8. num.* 34.

Mihi dicendum videtur in vtroque caſu omnes vocandos eſſe, neque ſine hac citatione valere præſentationem ab aliis factam; etiam ſi ſit à maiori parte patronorum: quia nemo iure ſuo priuandus eſt abſque culpa; at quilibet ex patronis habet ius præſentandi intra tempus à iure ſibi conceſſum, quem voluerit. Ergo iniuſtum erit illum hoc iure priuare abſque vlla cauſa. Priuaretur autem, ſi valida eſſet præſentatio maioris partis patronorum, aliis patronis non præſentantibus. Ergo dicendum eſt, nullam eſſe talem præſentationem; ſic relato Panormit. *in cap. quoniam. de iure patronat. n.* 14. docet Azor. *2. p. iuſtit. moral. lib. 6. cap.* 21. *q.* 21.

3 Hæc vocatio non debet eſſe per citationem perſonalem, ſed ſufficit ſi edicta ab inſtituente, ſeu ordinario publicentur de vacatione talis beneficij; ita vt in notitiam omnium patronorum poſſit deuenire. Hac enim publicatione facta, in culpa erit patronus, ſi intra tempus præfixum non præſentet; ſibi namque imputare debet, quod fuerit omiſſus. Non enim alij compatroni ipſum repellunt, ſed potius ipſe ſe ipſum repellit. Cum vero per modum vnius facienda eſt præſentatio, tunc omnes, quorum intereſt vocandi ſunt, vt determinato tempore congregentur. Alias nulla erit talis nominatio, quia congregatio legitima non erit.

4 Sed inquires, qua ratione maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum? Reſpondeo, ſi præſentatio facienda eſt ab aliqua communitate; clarum eſt, maiorem partem illius communitatis concurrere debere. Aliàs non erit verum, communitatem illam præſentare. At ſi præſentatio non à communitate, ſed à pluribus, vt ſingulis, & ſeorſim ſumptis facienda eſt, illa effectum habebit, quæ comparatione aliarum præſentationũ maior fuerit. V.g. ſi duodecim ſunt patroni, & quinque præſentent Petrum, quatuor Franciſcum, tres Ignatium, præſentatio illorum quinque tenebit; quia eſto non ſit facta à maiore parte patronorum, computatis omnibus patronis; eſt tamen facta à maiore parte patronorum, quatenus præſentationem faciunt, ſeu comparatione aliarum partium, & hoc ſufficit. ſic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronat. q.* 13. Azor. *2. p. lib. 6. cap.* 21. *q.* 20. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 20.

PVNCTVM IX.

Quem ex præſentatis teneatur ordinarius inſtituere.

1 *Si ab vno patrono plures æquè digni præſententur, poteſt Epiſcopus inſtituere quem maluerit.*
2 *Quid ſi præſentati non ſunt æquè digni, plures negant obligatum eſſe digniorem eligere.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Si duo ſint à diuerſis patronis nominati, neque appareat exceſſus, affirmant plures poſſe alium tertium inſtitui. Contrarium eſt dicendum.*
5 *Quid ſi de facto illius tertij facta ſit inſtitutio? Probabilius eſt non valere.*
6 *Si laicus, & clericus Petrum præſentant, & laicus etiam Ioannem, tametſi Ioannes dignior ſit, non eſt inſtituendus.*

POnimus plures eſſe præſentatos ſiue ab vno patrono, ſiue à pluribus, & inquirimus, quis debeat præferri?

Et quidem ſi ab vno patrono plures præſententur æquè digni, liberum eſt Epiſcopo inſtituere quẽ maluerit, vt expreſsè deciditur *cap. cum autem. cap. quod autem. cap. paſtoralis. de iure patronat.* & notauit Gloſſa *in c. decernimus.* 16. *q.* 7. *& cap. cum autem. de iure patronat.* & multis relatis Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 199.

2 At ſi præſentati non æquè digni ſunt, ſed vnus alio notabiliter ſit dignior, variant doctores, an teneatur Epiſcopus digniorẽ inſtituere? Ioann. Andr. Hoſtienſ. Anton. Cardin. *in cap. cum autem. de iure patronat.* cenſent obligatum non eſſe digniorem eligere, ſed ſufficere ſi dignum eligat, & Speculator *tit. de iure patronat. circa finem*; inquit ſatis eſſe, ſi malus non eligatur. Ratio eſſe poteſt: quia neque iure naturæ, neque iure poſitiuo videtur obligatus ad electionem dignioris. Non iure naturæ; ſiquidem ex maiori, vel minori dignitate, non competit præſentatis ius aliquod ad beneficium; aliàs obligatus eſſet patronus digniorem eligere. Item dignitas præſentati poſſet eſſe tanta, vt vinceret exceſſum præſentationis, quem alius compræſentatus haberet; ac proinde non teneretur Epiſcopus conferre ſemper beneficium ei, qui eſt à pluribus præſentatus, ſed poſſet illud conferre ei, qui à minori parte patronorum præſentatus eſt, quia dignior eſt præſentatus, quod eſt contra communem ſententiam, vt tradit Gloſſa *cap. 3. de iure patronat. verbo maioribus.* Ioann. Gutier. *lib. 2. canon. quæſt. cap.* 11. *num.* 20. Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 8. n.* 33. Ergo ex maiori, vel minori dignitate præſentati non competit præſentatis ius aliquod ſpeciale ad beneficium. Ergo ex iure naturæ nulla eſt obligatio digniorem digno præferre. Ex iure autem poſitiuo non apparet hæc obligatio.

Digitized by Google

obligatio. Nam eſto in *c.ſi fortè.63.diſt.* dicatur Metropol. iudicio præferendū eſſe, qui maioribus & ſtudiis iuuatur, & meritis, non de nominatione, ſed de electione ad Epiſcopatū eſt ſermo. Ergo in nominatione nullibi cauetur digniorem eſſe præferendū.

3 Nihilominus probabilius exiſtimo ſtante pluriū præſentatione æquali digniorem eſſe præferendum. ſic Abbas *in d.c.cum autem.de iure patr.* Roch. *tr. de iure patron. verbo honorificum.q.*15. Greg. Lop. *l.*5.*tit.*15.*p.*1.*verbo digno.* Azor. 2.*p.inſt.mor.lib.6.c.*22.*q.*14. Auguſt. Barboſa 2.*par.de poteſt.epiſc.alleg.*72.*n.*200. Moueor argum. deducto ex *c.ſi fortè*; ibi enim præcipitur Metropolitano præferre electionem dignioris, non ob aliam rationem, niſi quia maximè decet, vt in æquali iure electionis præferatur is, qui eccleſiæ vtilior, & conuenientior eſt. Cum autem hoc in nominatione æquè procedat, idem debet affirmari.

4 Maior autem eſt difficultas, an ſi duo ſint à diuerſis patronis præſentati, neque in præſentatione appareat exceſſus, poſſit Epiſcopus alium tertium inſtituere? Affirmat Silueſt. *verb.ius patron.q.*8. conſentit Vaſq. *opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.*5.*ſub n.*16. Azor. 2.*p.inſt.mor.lib.6.c.*21.*q.*19.*fine.* Leſſius reputat probabile *lib.*2 *c.*34.*dub.*8.*n.*33. Mouentur; quia nullo iure cogitur Epiſcopus inſtituere alterutrum ex præſentatis, cum patroni in præſentando concordes non ſunt.

Contrarium tamen videtur mihi dicendum. *arg. c.ſi fortè.*63.*diſt.* ibi enim cōmittitur in pari electione Metropolitani iudicio digniorem præferre, & cauetur ne ordinatio fiat illius, qui non fuerit expoſtulatus. Ergo cum in electione non ſit locus contemnere electos, & alium non electum confirmare; neq; etiam in nominatione debet fieri; eadem enim eſt in vtroque ratio, ſcilicet ne populus beneficiatum non optatum contemnat, aut oderit.

5 Sed quid ſi de facto Epiſcopus non præſentatum inſtituit? Reſpondeo probabilius eſſe irritam eſſe inſtitutionem. *ex c.decernimus.*16.*quaſt.*7. ibi. *Quod ſi ſpretis eiſdem fundatoribus, rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco (quos iidem ipſi fundatores condignos elegerint) ordinari.* Neque obſtat *text. in cap. illud. de iure patronat.* vbi inſtitutio facta ſine præſentatione illorum ad quos pertinebat, non dicitur irrita, ſed irritanda. Quia ſatis tritum eſt in iure ſæpè verbum *irritanda*, pro declarandi irrita ſumi, & notauit aliis relatis Azor. 2.*p.inſtit.mor.lib.6.cap.*21.*q.* 8. Gonzalez *ad reg.8.cancell.gloſſ.*56.*n.*78. Auguſt. Barboſa 3.*par. de poteſt.Epiſc.allegat.*72.*num.*171. Gregor. Lop. *leg.*5.*tit.*15.*part.* 1.*num.* 2. *verbo no debe auer la yglesia.* conſentit ex parte Leſſius *lib.*2.*cap.*34. *dub.* 9. *num.* 39. affirmans, ſi patronus ſe opponit collationi intra tempus ſignatum ad præſentandum, euaneſcere collationem, ſecus ſi non ſe opponit; quia tunc collatio abſque præſentatione facta confirmabitur, & manebit valida.

6 Quando autem duo ſunt patroni; alter laicus, alter clericus, & vterque Petrum præſentarunt; tametſi laicus alium digniorem præſentet, nō eſt inſtituendus ſecundus, quia inferior eſt in iure præſentationis, cum ſolum à laico ſit præſentatus cumulatiuè, & Petrus ſit præſentatus à laico, & à clerico: ſic Abbas *in cap.cum autem.de iure patronat.num.*4. Tiraquel. *de iure primogen.q.*17.*opin.*11.*n.*5. Auguſt. Barboſa 3.*p.de poteſt.epiſc.alleg.*72.*n.*166.*&* 198. Neque obſtat laicum mutare poſſe ſententiam, & in beneficiorum collatione dignitatem beneficiati maximè ſpectari, ob quas rationes tenet Leſſius *lib.*2.*cap.*34. *dub.*8. *num.* 32. poſſe in ſupradicto caſu digniorem præferre; non inquam obſtat; quia laicus (vt ſupra dictum eſt) non mutat ſententiam reuocando priorem nominationem, ſed nouam addendo, & cumulando. Cum ergo prima nominatio firma perſiſtat, & æquale ius nominato concedat, ac concedit ſecunda, & inſuper addatur priori nominationi eccleſiaſtica nominatio; efficitur ſanè priorem nominatum ius fortius habere; quia non ex dignitate nominati, ſed ex nominatione ipſa ius acquiritur. Dignitas autem beneficiati ſpectari maximè debet, quando in præſentatione fuerit æqualitas; ſecus ſi inæqualitas intercedat.

Pvnctvm X.

An Pontifex ius patronatus derogare poſſit, & quando hæc derogatio contingat?

1 *Poteſt Pontifex cuilibet patronatui derogare, ſed ex cauſa iuſta.*
2 *Diuerſa cauſa requiritur pro patronatu laico, & eccleſiaſtico.*
3 *Patronatui laico non cenſetur derogatum, niſi de derogatione expreſsè conſtet.*
4 *Non eſt cenſendus derogatus per clauſulam generalem, qua omnia beneficia præſentationis reſeruantur.*
5 *Secus patronatus eccleſiaſticus.*
6 *An ſi ius patronatus mixtum ſit, derogetur ſub derogatione cuiuſcunque patronatus? Affirmant derogari plures. Contrarium eſt probabilius.*
7 *Excipe, niſi ex maiori parte eccleſiaſticum ſit.*
8 *An per clauſulam generalem derogetur ius patronatus competens ex priuilegio? Affirmatiuè reſpondetur.*
9 *Cum beneficium eſt litigioſum in curia, an Pontifex poſſit illud prouidere abſque derogatione iuris patronatus? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 Certa ſententia eſt, poſſe Pontificem cuilibet patronatui ſiue eccleſiaſtico, ſiue laico derogare. Quia cum ab ipſo conceſſus ſit, ab ipſo poteſt fieri derogatio: ſic poſt alios antiquiores, quos referunt Couarruuias *pract.quaeſt.cap.* 36. *num.* 1. Azorius 2.*p.inſtit.moral.lib.6.c.*23.*quaeſt.*1. Leſſius *lib.*2.*de iuſtit.cap.*34.*dub.*9.*num.*35. Gonzalez *ſuper reg.8.Cancell.gloſſ.*18.*num.*1. Vaſquez *opuſcul. de benefic.cap.*2.§.1.*dub.*8.

Requiritur tamen cauſa rationabilis, & iuſta, & eccleſiæ vtilitatem reſpiciens, vt licita ſit derogatio. Tum quia iuri alterius quæſito non eſt iuſtum abſque cauſa derogare, neque Pontifex priuilegia à ſe conceſſa tollere poteſt abſque cauſa; quod maximè procedit in patronatu, fundatione, conſtructione, dotationéve eccleſiæ acquiſito; quia tacitè ob illius acquiſitionem hæc facta ſunt. Quapropter in Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*9.*de reformat.* prudentiſſimè cauetur, cum patronatus eccleſiæ alicui tollitur, vt reſtituātur ei, quæ in acquiſitione talis iuris contulit. Prætendit ergo concilium nemini ius acquiſitum tollere, niſi ei plena ſatisfactio fiat. ſic Azorius 2.*p.inſtit. lib.6.cap.*23. *quaeſt.* 1. Vt autem valida ſit derogatio, nulla requiritur cauſa. Quia ea quæ ex voluntate Pontificis conceduntur, ipſo contradicente ceſſant. Semper tamen præſumi debet cauſam legitimam adeſſe in tali derogatione.

2 Cauſa autem diuerſa expoſtulatur in derogatione patron. laici, ac in derogatione patron. eccleſiaſtici.

Digitized by Google

Quia in derogatione patronatus laici derogatur priuilegio oneroſo,ſeu remuneratorio;in remuneratione enim fundationis eccleſiæ illius fundatoribus patronatus conceditur;quia illis cōceditur,quia fundant,& ſub conditione ſi fundent. At in derogatione eccleſiaſtici patronatus gratioſum priuilegiū derogatur;cum totum priuilegium ex gratia ſedis Apoſtolicæ ortum habeat,non ex aliquo quaſi contractu,& iure acquiſito patronorum.Sed ad priuilegij oneroſi,& remuneratorij derogationē efficacior cauſa requiritur, quā ad derogationē gratuiti.Ergo maior cauſa expoſtulatur pro derogatione laici patronatus,quā pro derogatione patronatus eccleſiaſt.

3 Solum eſt dubitatio, quando cenſeatur vterque derogatus? Qua in re pro certo ſtatuendum eſt patronatum laicum nunquam cēſeri debere derogatū, niſi expreſſa illius fiat derogatio:ſic ex cōmuni ſententia tradit Cou. *pract.c.36.n.2.& ſeqq.*& doctores ſtatim referēdi.Ratio eſt,ne retrahātur laici à fundatione eccleſiarum,videntes prærogatiuas,& priuilegia ſibi conceſſa,ob quorum cōſecutionē proprias diuitias conſumpſerunt,paſſim,& abſq; vrgēti cauſa tolli,ideóq; concilium *d.ſeſſ.25.c.9. de reform.* dixit patronorum iura tollere,piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare æquum non eſt.

4 Hinc infero non cenſeri derogatum huic patronatui in *c.2.de præbend.in 6.*neq; in *reg.8.cancell.*neque in qualibet alia continente clauſulam generalē, qua omnia beneficia Pontifex reſeruat; tametſi dicat ad cuiuſcunq; præſentationē pertineat:ſic Cou. alios referens.*ſup.*Azor.*2.p.inſt.mor.lib.6 cap. 23.q.2.*Gonzal.*ad reg.8.cancell.gloſſ.18.n.2.* Leſſius *lib.2. cap.34.dub.9.n.36.*Vaſq.*opuſc.de benefic.c.2.§.1.dub. 8.n.24.*Ratio eſt;quia hæc derogatio vt pote odioſa ſtrictè interpretanda eſt,vt minus quam fieri poſſit,lædat: cum ergo poſſit de ſolo patronatu eccleſiaſtico intelligi,ita vt faciat hunc ſenſum ad cuiuſcunq; ſiue Epiſcopi,ſiue illo inferioris,ſiue collegij, ſiue vniuerſitatis præſentationem pertineat beneficium;ſibi reſeruat conferendum,nulla eſt cauſa ob quam aſtringamur derogationem ad laicorum patronatum extendere. Adde ſi patronatus ſit alicuius Comitis, Marchionis, Ducis, alteriuſve Principis oportere illius fieri expreſſam mentionem, neque ſufficere,ſi dicat ſe reſeruare beneficium ad cuiuſcunq; præſentationem pertineat etiam laici.Horum enim ius fortius eſt, vtpote ipſi de eccleſia benemeriti; ac proinde ſub nomine illo generali laici nō cōprehendūtur.ſic Cou.Vaſq.Leſſius *ſup.* Azor. *q.3.* Qua item ratione ſub nomine generali cuiuſcunque Principis in hac derogatione non comprehenditur patronatus Regis, vel Imperatoris ob eorum altiſſimam dignitatem: debebat enim eorum fieri ſpecifica mentio,vt derogatum cenſeatur, ſic expreſsè Azor.*ſup.*Supradicta procedunt de patrono laico,qui bona fide patronatum poſſidet,tametſi verè patronus nō ſit,quia dū eſt in poſſeſſione præſentādi,verè patronus eſt,& ius habet quæſitū præſentationis,fructibus enim,& cōmoditatibus alienæ rei fruitur bonæ fidei poſſeſſor.ſic Cou.*pract.queſt. c.36.n.6.*Azor.*2.p.inſt.mor.lib.6.c.23.q.6.* Vaſquez *opuſc.de benefic.c.2.§.1.dub.11.n.28.*

5 Quod ſi ius patronatus laicum non ſit,ſed eccleſiaſticum,per generalem reſeruationem ſupradictā derogatū cenſetur.Ratio eſt; quia hoc ius clerico competit titulo eccleſiæ;eo quod ex bonis eccleſiæ beneficium eſt fundatum,vel ipſi à laicis cōceſſum. Cum ergo Pontifex caput ſit eccleſiæ, & omnium eccleſiaſticorum ſuperior,nullam iniuriam irrogat illius prælatis,ſi iura illis competentia, ab ipſoque donata,vt ſibi magis propria arroget,& exequatur; ac proinde per ſolam ſimplicem collationem beneficij factam à Pontifice ſciente tale beneficium ad eccleſiaſticos patronos pertinere,derogatum eſt tali iuri:& ita tenet,aliis relatis,Couar. *d.c.36. num.5.* Gonzal.*gloſſ.18.n.6.*Leſſius *lib.2.cap.34.dub.9.n.36.* Vaſquez *opuſc.de benefic.cap.2.§.1.dub.8.n.22.*Azor. *2.p.inſt.mor.lib.6.cap.23. queſt.2.*

6 Difficultas autem eſt;an ſi ius patronatus partim laicum ſit,& partim eccleſiaſticum quodque mixtum vocatur,cenſeatur comprehēdi ſub reſeruatione facta cuiuſcunque patronatus? Graues doctores cenſent comprehendi; eo quod dignior pars trahere ad ſe debet minus dignam;ac proinde reſeruatio eccleſiaſt. patronatus, vt pote dignioris, debet trahere ad ſe laicum patronatum minus dignum,& fauet *c.per tuas.c.contingit.de arbitris,* & tradit Staphil. *de literis grat.tit.de modo, & forma impetrandi. §.ſed dubium eſt.n. 3.in paruis.*

Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia, quia æquum non eſt ob ſocietatem clerici laicū ſuo iure priuari. Neq; dignitas clerici ſufficiens eſt iura laici patronatus mutare, cum in præſentatione clericus, & laicus æquale ius habeant. Neq; obſtat ob hanc ſocietatē laicū gaudere priuilegio ſemeſtri in præſentando,quod eccleſiaſticis conceditur. Ergo etiam pati debet incommodum derogationis. Non inquā obſtat;nam præterquam quod non eſt certū, laico in tali caſu eſſe conceſſum ſemeſtre; non inde inferri debet ob ſocietatē clerici pati debere derogationem; facilius enim ex ſocietate priuilegia acquiruntur,quā incōmoda imponūtur; quia priuilegiorum acquiſitio excitat laicos ad eccleſiarū fundationē, derogatio vero priuilegiorū illos retrahit. Conueniens ergo erat, vt ex ſocietate cum clericis nullum ius laicus amitteret,tametſi clericorum priuilegia illi communicarentur,& ita docēt poſt alios antiquiores,quos tradunt Cou.*pract.q.c.36.n.5.verſ. opportune.*Azor.*2.p.inſt.moral.lib.6 c.26.q.5.* Leſſius *d.cap.34.dub.9.n.40.*Vaſq.*opuſc.de benefic.cap.2.§.1. dub.9.n.24.*Gonzalez *gloſſ.18.à num.12.*

7 Verum ſi patronatus ex maiore parte eccleſiaſticus ſit,vt ſi pertineat ad decanum eccleſiæ,& priorē alicuius monaſterij,& ad Petrum laicum:tunc cēſet Couar.Azor.Leſſius,Gonzal. Vaſq.& alij derogari, ac ſi ſolū eccleſiaſticum eſſet.Tum quia verè eccleſiaſticum eſt; denominatio enim à maiore parte deſumitur.Qua ratione Bart. *in l.ſodales.n 14.& 15. ff. de collegiis illicitis.* Felinus. *c.ex litteris. n.3.de conſtit.* dicunt vniuerſitatem ſcholarium maiore parte clericorum conſtantem eccleſiaſticam eſſe,non laicam.Tum quia maior pars patronorum trahit ad ſe minorem, ita vt conſentiente illa maiore parte, quamuis minor diſſentiat,non obſtat prouiſioni.Ergo derogato iure maioris partis, abſolutè cenſetur minoris partis iuri eſſe derogatum. Neque inde ſit aliqua iniuria laico patrono,cum ipſius ius non derogetur directè,ſed indirectè ad derogationem eccleſiaſtici iuris fortioris; & potentioris, ſicut non derogatur iuri minoris partis patronorum, ſi maior pars in alium conſentit.

8 Rurſus dubitabis,an per clauſulā generalē derogatum cenſeatur ius patronatus laicis competēs ex priuilegio,præſcriptione,aut cōſuetudine? Suppono omnia hæc iura ſublata eſſe à Trid. *ſeſſ.25.c.9.* niſi patronatus ſit ſuper cathedralē eccleſiā, vel regibus regnaq; poſſidentibus, ſupremiſq; principibus cōpetēs,aut in fauorē ſtudiorū generaliū cōceſſū,vt latius ſupra diximus.Sed dato eſſe aliqua iura patron. præter ſupradicta,cōmunior ſētētia docet derogatū

eſſe

Digitized by Google

eſſe abſque ſpeciali derogatione, ac ſi eccleſiaſtici patronatus iura forét. Quia cum in his caſibus nihil ex ſuo laici contulerint, eadem menſura, ac eccleſiaſtica iura de illis eſt iudicandum: ſic docet Couarru. *d. c. 3 0. n. 6.* Gonzal. *gloſſ.* 18. *n.* 18. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib. 6. c.* 23. *q.* 4. Leſſius *lib. 2. c.* 34. *dub.* 9. *n.* 41. Vaſq. *opuſc. de benefic. c.* 2. §. 1. *dub.* 10. Adduntque Leſſius, Vaſq. & Couarru. non ſolum Pontificem, ſed & legatum à latere huic patronatus iuri derogare poſſe, ſicut & poteſt eccleſiaſtico, & colligitur ex *c. cum dilectus. de officio deleg. c. cum dilectus. de iure patronat.* Cæteri vero prælati inferiores neque huic iuri, neque alteri eccleſiaſtico iuri derogare poſſunt, quia priuilegiis à iure conceſſis nequit Epiſcopus derogare.

9 Sed quid dicendum, cum beneficium litigioſum erat in curia; poteſt ne tunc Pontifex illud prouidere cui voluerit abſque diminutione iuris patronatus? Affirmat Caſſador. *deciſ.* 3. *tit. vt lite pendente.* Gomezius *in reg. Cancell. de impetrantib. per obitum famil.* Cardinal. *q.* 8. *n.* 7. Azor. 2. *p. inſt. moral. lib. 6. cap.* 23. *q.* 8. Mouentur, quia beneficio vacante in curia, ſi litigioſum ſit tempore vacationis, non poteſt nec præſentari, nec eligi, nec conferri ab iis, qui aliàs ius habent nominandi, eligendi, vel conferendi, vt expreſsè habetur *clem.* 1. *vt lite pendente. & cap.* 1. *&* 2. *eodem tit. in* 6. ſed ſecluſo hoc iure nulla irrogatur patronis iniuria, ex eo quòd Pontifex tale beneficium prouideat. Ergo prouidere poteſt abſque derogatione iuris patronatus.

Cæterum pro clariori huius quæſtionis intellectu varios caſus perdoctè diſtinguit Couarru. *ſuprad. c.* 36. *à n.* 1. Primus eſt, cum duo ſunt præſentati, neque vllus eſt inſtitutus, & litigent ſuper beneficio, non poterit Pontifex tale beneficium prouidere; tametſi vterque in curia moriatur. Quia nulla eſt vacatio beneficij, cuius nulla eſt inſtitutio, & conſequenter non eſt Pontifici reſeruata, neque eſt locus *clem.* 1. *vt lite pendente.* ſic Gloſſ. *ibi verbo collato. in princ.* Bonifac. *n.* 4. *& collectari. in cap. accedens. de conceſſ. prabenda.* Secundus caſus (inquit Couarru.) contingit ſi lis in curia Romana tractatur inter duos præſentatos, & inſtitutos, & vterque moriatur Romæ, vel poſſeſſor beneficij Romæ, & alius extra; tunc poterit Pontifex beneficium prouidere, ſi ad patronatum eccleſiaſticum pertineat, quia eſt locus *dicta clem. vt lite pendente,* & eius reſeruationi. At ſi beneficium ſit iuris patronatus laicorum, nequaquam poterit Pontifex abſque expreſſa illius derogatione prouidere; quia tunc pertinet ad patronos laicos eius præſentatio, cum abſolutè beneficium vacet, & lis omnino finita ſit morte vtriuſque litigantis: probatque *text. in d. clem.* 1. *vt lite pendente.* in prima eius parte. Tertius caſus ſpecialiter controuerſus eſt, cum lis agitur in curia Romana inter duos præſentatos à patronis diſcordibus, & alter Romæ, vel alibi moritur, altero ſuperſtite remanente; an tunc Pontifex poſſit conferre beneficium ſuperſtiti collitiganti, vel alteri tertio abſque derogatione expreſſa iuris patronatus? Quo in caſu Ioann. Andr. Cardin. Cæſar Lambertin. relati à Couar. *pract. q. d. c.* 36. *n.* 7. *verſ. tertio quandoque.* tenentur dicere nequaquam poſſe; quia ipſi exiſtimant poſſe patronos loco mortui alterum præſentare, neque impediri ob litis pendentiam, quoties ab eis præſentatus inſtitutus non eſt; quia litis pendentia ſolum impedit nouam electionem, vel collationem, non autem præſentationem: quia de præſentatione non loquitur *text. in c.* 1. *&* 2. *vt lite pendente. lib.* 6. Cum autem Pontifex laicorum patronatui non cenſeatur derogare, niſi exprimat, efficitur non poſſe de hoc beneficio prouidere.

Aliter Couarruu alios referens in ſupradicto caſu procedit. Affirmat namque lite pendente nequaquam poſſe à patrono alterum præſentari, ſed omnino impediri ob litis pendentiam. Nam *text. in c.* 1. *vt lite pendente. lib.* 6. loquitur expreſsè non ſolum de electione, ſed etiam de præſentatione. ibi; *vel etiam præſentetur.* impeditque ne lite pendente alius loco mortui, vel ius cedentis eligatur, vel præſentetur, quouſque lis finita ſit. Et rationem ſubdit, ne lites propagentur cum damno eccleſiæ. Quapropter eſto patronus, ſiue laicus, ſiue eccleſiaſticus, poſſit mortuo præſentato alium præſentare; quia ceſſat præſentatio. At ſi lis agitetur eo tempore inter præſentatum ab ipſo, & præſentatum ab aliis; non poterit loco primi mortui alium præſentare, ſiue mortuus fuerit inſtitutus, ſiue non; quia non poteſt alium collitigantem ſubrogare: eſſet enim viam litibus aperire, & litigia in diſpendium eccleſiarum prorogare; poteſt tamen Summus Pontifex, etiam abſque conſenſu patroni, ſubrogare collitigantem, vt loco defuncti litem proſequatur ab eo ſtatu, in quo lis remanſit tempore vacationis. Pontifex vero nō poteſt, ſpectato iure communi, beneficium alteri tertio, vel collitiganti prouidere, quin prius definiat litem, vt habetur expreſsè *clem.* 1. *vt lite pendente.* Nam ex definitione litis conſtare debet, cui competat beneficium; ſi enim pro defuncto fertur ſentētia, prouidendum eſt, vt omnino vacans. Et idem eſt, ſi deciſum fuerit ad neutrum ex præſentatis pertinere. At ſi ſententia pro litigante ſuperſtite feratur, ille inſtituendus eſt, ſi inſtitutus non fuerit, vel ſi iam fuerit inſtitutus, confirmandus.

Pvnctvm XI.

Qua ratione electione, illiuſque confirmatione beneficium acquiratur.

HVcuſque diximus de præſentatione, quæ eſt primus modus acquirendi beneficium, ſubſequitur ſecundus, qui eſt electio, & illius confirmatio. Electio, ſi propriè ſumatur, ſolum eſt de eccleſia paſtore deſtituta, vt ſatis colligitur *ex c. quia propter. de elect.* ibi; *eccleſiis viduatis.* Eccleſia autem viduata non eſt, niſi ſuo ſponſo, hoc eſt paſtore fuerit orbata. Quapropter electio ad aliquem canonicatum, vel dignitatem alicuius eccleſiæ collegiatæ, vel cathedralis, etiam ſi communibus canonicorum ſuffragiis fiat, nō eſt propriè electio, de qua in *c. quia propter. de elect.* Neque opus eſt formam ibi præſcriptam ad vnguem ſeruari, niſi fortè talis canonicus, vel dignitas ſimul ſit eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ paſtor. Verum vt materia electionis proficua ſit, reſtat examinare difficultates, quæ communes ſunt tam electioni prælaturæ, quam cuiuſuis alterius beneficij, aliqua tamen de antiqua prælatorum electione ſubiicientes.

§. I.

Qui poteſtatem habeant eligendi.

1 *Diſtinguitur hæc poteſtas iuxta diuerſa tempora.*
2 *Quibus canonicis in cathedralibus, & collegiatis competat ius eligendi.*
3 *Debet canonicus eſſe preſens, & qualiter ſi in eodem oppido ſit, poſſit ſuum ſuffragium alteri committere.*

Digitized by Google

Item excommunicatus maiori excommunicatione, *cap. illa. de electione*, & ſuſpenſus ab officio, *ex cap. cum dilectus. de conſuetud.* & interdictus ſacris, *cap. cum inter. de electione*, & irregularis, *cap. is qui. de ſenten. excommunicat. in 6.* Atque idem eſt de eo, qui ſacra fecit in loco interdicto, *ex ſuprad. cap. is qui. de ſentent. excommunicat. in 6.* Ii omnes ab electione excluduntur, debent tamen eſſe ſuſpenſi, excommunicati, interdicti, & irregulares declarati; aliàs valida erit eorum electio, quouſque infirmetur, vt latius dicemus *Tract. de excōmun.* Item excluduntur à poteſtate eligendi, ſi omnes electores ſcienter elegerint indignum, *cap. cum in cunctis, cap. Victorienſis. cap. cum innotuit de electione*, *& cap. quamquam, eodem tit. in 6.* Dixi *cum omnes eligunt indignū*, nam ſi aliqui dignū eligunt, tametſi minor pars eligentium ſit, electio illorum manet firma, excluſa electione maioris partis, vtpote de indigno electo. *cap. quamquam, & ibi gloſſ.* Inſuper excluduntur ab electione pro tēpore trium annorū, qui per abuſum ciuilis poteſtatis electionē celebrarunt, quod cōtingit, cum laicos ad electionē conuocarunt, cōſtat ex *c. quiſquis. de electione, & ibi gloſſ. verbo abuſum.* Deinde priuátur à poteſtate eligendi, quia intra tres menſes à iure præſcriptos nō elegerunt. *c. qui pro defectu, de electione, c. ex eo quod. § in eccleſiis, de electione, in 6.* Quæ omnia intelliguntur de electione paſtoris eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, vel cōuentualis, ſecus de electione ad alia beneficia, de quibus text. ſupradicti non loquuntur. Verum ex ſupradictis textibus non leue argumentum ſumitur ad electionem aliorum beneficiorum, vt in illis id ipſum dicatur.

§. II.

Quem debeant electores eligere, & intra quod tempus.

1 *Debet dignus eligi.*
2 *Affirmant aliqui ob peccatum mortale reddi eligendum indignum.*
3 *Diſtinguendum eſt de peccato notorio, & occulto, & affirmandum peccatorem notorium eſſe indignum, ſecus occultum.*
4 *Quis cenſeatur dignior ad beneficium.*
5 *An ex dignis debeat dignior eligi? Præmittuntur aliqua certa.*
6 *Ex vi inſtitutionis beneficiorum negant plures eſſe obligationem eligendi digniorem.*
7 *Aliqui diſtinguunt de curatis beneficiis, & ſimplicibus, & in curatis hanc agnoſcunt obligationem, ſecus in ſimplicibus.*
8 *Probabilius eſt in omnibus beneficiis obligationem eſſe eligendi digniorem.*
9 *Fit ſatis argum. primæ ſententiæ.*
10 *Limitatur concluſio in patronis laicis tam fundatoribus beneficiorū, quam fundatorū ſucceſſoribus.*
11 *Limitatur ſecundo in reſignatione, & permutatione beneficiorum.*
12 *Limitatur tertio, caſu, quo digniſſimus eligi non poſſit.*
13 *Limitatur quarto, niſi eccleſiæ vtilius foret digniorem prætermittere, vt eccleſiæ magis indigenti præficeretur.*
14 *Quid dicendum in electione prælati religioſorum?*
15 *Quid in electionibus ad officia ſæcularia?*
16 *An pater, vel mater inſtituens maioratum teneatur in digniori filio inſtituere?*

1 Certum eſt debere eligere dignum, hoc eſt qui munus ſuum ritè præſtare poſſit: alias electio nulla erit. Quapropter nullo modo licet eligere excommunicatum excommunicatione maiori, ſuſpenſum, interdictum, aut irregularem; quia ij omnes excluſi ſunt ab adminiſtratione ſpiritualium, & tradunt omnes.

2 Solum eſt dubium, an quis ob peccatum mortale reddatur indignus? Non deſunt graues doctores, qui affirment. ſic Panorm. *in c. ſi celebret. de cler. excōmun. miniſt. in. 6. & ibi* Inn. Caiet. 2. 2. *q.* 63. *a.* 2. Sot. *lib.* 3. *de iuſt. q.* 6. *a.* 2. *concl.* 5. *& in princ concl.* 6. Probariq; poteſt primo ex *c. cum in cunct. de elect.* vbi eligendi ad beneficium deb ent habere ſcientiam, & morum grauitatē, qui autē eſt in peccato mort. morum grauitate caret; ergo non eſt dignus electione. Secūdo, electus ex vi electionis accipit poteſtatem ſacra miniſtrandi, ſed qui eſt in peccato nequit ea adminiſtrare. Ergo nequit eligi. Tertio, excommunicatus etiam minori excommunicatione (ex plurium ſententia) repellitur ab electione; quia durante excommunicatione ſacramenta ſuſcipere prohibetur: at lethali peccato infectus eandem prohibitionem habet. Ergo eodē modo repelli debet ab electione.

3 Dicendum igitur eſt duplex eſſe peccatum, aliud notorium, aliud occultū. Peccatum notoriū tametſi depoſitione dignū non ſit, reddit habentē illud indignū electione; ac proinde tā eligens, quā acceptās electionē peccant grauiter. Tum quia ſcandalū generatur, cū videāt hūc peccatorē aliis iuſtis, & idoneis præferri. Tū quia rarò præſumi poteſt à peccato receſſurus, neq; beneficiū vtiliter adminiſtraturus. Secus verò dicendum videtur de peccatore occulto, qui præſumi poteſt ex infirmitate peccatum commiſiſſe & illius pœnitentiam acturus: ſic eruditè ſatis defendit æquè pius, ac doctus Martin. Nau. *miſcell. de orat.* 34. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 14. *q.* 10.

Neq; contraria fundamēta vrgent. Ad primū dico ſub morū grauitate peccata publica, & notoria, nō occulta intelligēda. Ad 2. & 3. cōcedo exiſtētē in peccato mortali neq; ſuſcipere ſacramēta; neq; illa adminiſtrare poſſe durāte tali peccato. ſed nego obinde priuatum eſſe electione. Quia illa facta reſurgere à peccato poteſt, & ſic præſumitur ſurrecturus. Neq; obſtat excōmunicatū priuatū eſſe electione, tametſi illa facta poſſit ab excommunicatione abſolui. Quia hæc priuatio nō tā à iure naturali, quā poſitiuo prouenit. Tum quia illa abſolutio non eſt in poteſtate excōmunicati, ſed in poteſtate abſoluētis. Secus vero eſt de peccati mortalis liberatione, quæ diuinæ gratiæ auxilio in poteſtate ipſius peccatoris ſita eſt, ac proinde mirū nō eſt excōmunicationē occultam priuare excōmunicatū electione, non autē peccatū.

4 Difficultas grauis eſt, an obligati ſint electores ex dignis digniorem eligere? digniorem voco, qui ad miniſterium aſſumptum vtilior eſt; cōtingere enim poteſt, vt ſanctior & doctior minus aptus ſit ad animarum curam ob defectum prudentiæ, quam alius, qui non ea ſanctitate & doctrina pollet, at excellit prudentia. Ergo ex aptitudine ad finem ad quē eligitur, deſumenda præcipuè eſt dignitas electi: ſic Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 6. *c.* 15. *q.* 1. *in fi.* Gut. *can. qq. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 3. Vaſq *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 1. *n.* 49. Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. c.* 34. *dub.* 14. *n.* 64. Gut. optim. *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *n* 61. *& ſeqq.*

5 Qua in re aliqua ſunt ferè ab omnibus recepta, aliqua ſub controuerſia. Primo certū eſt, beneficiis ſiue curatis, ſiue ſimplicibus ex eorum fundatione, vel inſtitutione certo generi perſonarum aſſignatis nullam eſſe obligationem eligendi digniorem extraneum; imo nec poſſe eligi; quia alij extranei etſi digniores excluſi ſunt. Quorum excluſio, & horum aſſignatio vtilis eſt eccleſiæ regulariter, vt ſic maiori

Digitized by Google

maiori affectu aſſignati eccleſiæ deſeruiant, ſicut antiquitus factum eſt, qui ex eadem eccleſia in prælatum aſſumebantur, tametſi alterius eccleſiæ ſanctiores, & doctiores extiterint, *c.nullus. cap.obitum. 61.diſt.& c.Metropolitano.63.diſt.*& modo de facto Pontifex ex collegio Cardinalium eligitur, tametſi extra reperiretur aliuš dignior. ſic Leſſius *lib.2.de iuſt. c.34 dub.13.n.59.* Vaſq.*opuſc.de benefi.c.2.§.13.dub.4. ſub n.70.& dub.5.n.74.* Azor.*2.p.inſt.mor. lib.6.c.15. q.1.&* 8. Gut pluribus relatis, *can. q.lib.2.c.11.n.29* Idẽ quod dictum eſt de hac electione, dicendum eſt cũ plures vocantur ſub termino aliquo ſignato ad competentiam, & concurſum, nequeunt enim electores aliis à concurrentibus beneficia conferre, tametſi digniores ſint, vt tradit Trid.*ſeſſ.24.c.18.de reform.in medio.* ibi, *in ſuprad. caſibus non cuiquam alteri, quam vni ex prædictis examinatis, &c. ab examinatoribus approbatis iuxta ſupradict. regulam de eccleſia prouideatur.*

Secundo certum eſt, eligentes ad Epiſcopatum obligatos eſſe ex his, qui ſibi poſt factam competentem diligentiam offeruntur apti, aptiores eligere, quia ſic cauetur in Tridentino *ſeſſ.24. cap. 1. de reformat.* ibi. Omnes vero, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcunque ius quacunque ratione à ſede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, nihil in iis pro præſenti temporum ratione innouando hortatur, & monet, vt in primis meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quã ſi bonos paſtores, & eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint.

Tertio certum eſt, patronum eccleſiaſticum, & à fortiori Epiſcopum, ſi ius eligendi ei competit, obligatum eſſe in beneficiis parochialibus ex approbatis ab examinatoribus digniorem eligere. Quia ſic expreſsè habetur in Trid.*ſeſſ.24.c. 18. de reform.* ibi; *Epiſcopus eum eligit, quem cæteris magis idoneum iudicauerit.* & infra; *is quem patronus eccleſiaſticus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Epiſcopo præſentare teneatur.* & infra; *Epiſc.eligat digniorem.*

Quarto certum eſt, ſi competitores vocentur, vt beneficium illorum digniori conferatur, obligatos eſſe eligentes digniorem eligere. Quia eſt tacitus quidam contractus & naturalis obligatio, qua eligentes competitoribus obligantur ad hanc dignioris electionem faciendam.

6 Controuerſia igitur eſt, an ex vi inſtitutionis beneficiorum, & ſpectata eorum natura debeant ſub graui obligatione dignioribus conferri? Negant plures hanc eſſe obligationem. Gloſſ.*in cap.licet ergo qui præſtantior.8.q.1.c.conſtitutis. verbo magis vtilem. de appellat.cap.quoniam.verbo qui maioribus.de iure patronat. cap. 2. de officio paſtoris, & aliis in locis verbo ſanctior.* conſentit Peruſius *in dicto cap.conſtitutus, & ibi* Imola & Francus *n. 4.* Rochus *de iure patronat. verbo honorificum.q.15.ad finem,* & alij. Moueri poſſunt, quia beneficia inſtituta ſunt in ſtipendium laboris iis qui beneficiis deſeruiunt, non tamen vt præmia laborantibus propoſita, vt in ſequentibus dicemus. Sed ex hac ratione non infertur beneficia danda eſſe dignioribus, ſed ſufficere, ſi dignis dentur. Quod exemplo œconomi, & diſpenſatoris manifeſtari poteſt, cui dominus vineæ mandaret conducere operarios in vineam ſuam ſignato ſtipendio, qui certè ob ſtipendium ſignatum non teneretur meliores quærere, ſed plenè ſatisfaceret, ſi ſufficiẽtes conduceret; quia labor petitus adæquat ſtipendio oblato. Quod ſi dominus eius præciperet meliores conducere, aduerſus obedientiam, & fidelitatem debitam peccaret, illos omittens; nullo tamen modo aduerſus iuſtitiam commutatiuam, vel diſtributiuam. Item dignior electus non tenetur beneficio ſeruire ea qua poteſt diligentia, ſed ſatisfacit ſi eam impendat, quam dignus præſtaret. Alias condemnandi eſſent plures beneficiati; eo quod ſpectatis eorum dotibus remiſſi ſunt, eſſetque occaſio plurium ſcrupulorum. Quocirca in *cap.graue nimis.de præbendis,* dicitur, vt prætermiſſis indignis idoneos aſſumant. Idem colligitur ex *cap. cum nobis, de elect.*& ex Trident.*ſeſſ.7.cap.3. de reformat.* ibi, *perſonis dignis, & habilibus.* Ergo facta electione digni, etiam ſi dignior prætermittatur, nullum eſt peccatum. Adde, præter electionem ad Epiſcopatũ, & beneficia curata prouidẽda per cõcurſum, nullibi cauetur digniorem eſſe eligendum. Ergo non eſt hæc obligatio imponenda. Antecedens probo diſcurrendo per textus, qui hanc videntur obligationem inſinuare. Nam *text.in c. Metropolitano.63.diſt.* dicit. *Ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ, vel diaconis optimus ordinetur.* Qui text. præter quam quod de Epiſcopatibus loquitur, non videtur præceptum continere, ſicut neque *cap. Moyſes,* quod ſolum condemnat eos, qui in electionibus eccleſiarum ſanguini potius quam morum honeſtati attendunt, neque curant eos in eccleſia erigere columnas, quos plus cognoſcunt eccleſiæ prodeſſe, ſed quos ipſi amant, vel quorum ſunt obſequiis deliniti. Quibus in verbis condemnat Hieronymus electores, qui humano fine potius, quam Dei honore mouentur. At ex illis non videtur inferri præceptum eligendi digniorem. Item in *cap.licet.8.quæſt.1.* inquit idem Hieronym. *Qui præſtantior eſt ex omni populo, qui doctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligitur ad ſacerdotium.* Quæ verba ſignant, quod de facto in eccleſia fit in electione ad Epiſcopatum, qui ſub nomine ſacerdotij ibi intelligitur, non autem imponunt præceptum, præcipuè cum Hieronym. legiſlator non ſit. Efficacius vrgent *text. in cap. cuſtos. de officio cuſtodis,*& *text.in cap. vnico. vt eccleſiaſt. benefic.ſine dimin.conferant.* Nam *in cap.cuſtos,* dicitur. *Ad officium cuſtodis tales ordinentur, quales meliores, & ſanctiores eſſe viderint, vt nulla negligentia in ſancta Dei eccleſia videatur,*& in *cap. vnico. vt eccleſiaſt. benefic.* inquit Innocent. III. condemnans electionem Archiepiſcopi Mediolan. factam cuiuſdam clerici in cancellarium. *Debuiſti eccleſiaſticum officium, & beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Sed neque hi textus multum obſtringunt. Nam *cap.cuſtos,* non de rigoroſo præcepto, ſed de conſilio poteſt intelligi. Caput vero vnicum condemnat Mediolanen. quia ineptum ad officium elegit, cum deberet in perſona magis idonea beneficium diſpenſare. Si enim electus eſſet magis idoneus, non condemnaret Pontifex Archiepiſcopum, vt ſatis colligitur ex illis verbis, quibus ſe ſatisfactum iri profitetur, ſi ipſe Archiepiſcopus oſtenderet, quod prædictam cancellariam perſonæ idoneæ, modo canonico, & tempore competenti donaſſet. Alia autem exempla ex ſacra Scriptura adducuntur ad probandam electionem faciendam eſſe dignioris, vt eſt exemplum Sauli, Moyſis, & Petri. Sed hæc non neceſſitatem, ſed conuenientiam indicant.

6 Propter hæc aliqui doctores diſtinctione vtuntur inter beneficia curata, & ſine cura. Et de beneficiis curatis affirmant eſſe peccatum mortale

eligere

Digitized by Google

eligere dignum omiſſo digniori, ſecus in beneficiis ſimplicibus. ſic Angel. *verbo electio. num.* 21. Gabr. 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 7. *art.* 3. *dub.* 1. *propoſit.* 2. Petr. Nauar. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *num.* 172. *& num.* 182. Ioann. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 12. *&* 28. Vega *in ſum.* 2. *par. cap.* 17. *caſu* 1. Nicol. Garcia *de benefic.* 7. *par. cap.* 16. *num.* 16. *&* 17. Priorem partem de beneficiis curatis probant ex loco alleg. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reformat.* & ex aliis textibus, & rationibus pro noſtra ſententia adducendis. Secundam partem ſibi perſuadent, ne plures prælatos condemnent, quos communiter vident beneficia ſimplicia, & quidem pinguia ſibi familiaribus, & conſanguineis conferre, cum tamen præ manibus alios digniores habeant: comparatione enim horum beneficiorum omnes videntur eſſe æquè digni; cum omnes æquè poſſint officium diuinum recitare, quod eſt præcipuum munus horum beneficiorum.

8 Cæterum probabilius exiſtimo in omnibus beneficiis obligationem eſſe eligendi digniorem ex iis eligi poſſunt: ſic expreſsè D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. *&* 2. *& quæſt.* 185. *art.* 3. Arag. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 2. *ad* 4. *in prima concluſione. & quæſt.* 63. *art.* 2. Valen. 3. *tom. diſp.* 5. *quæſt.* 7. *punct.* 2. *quæſt.* 2. Azorius 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 5. *quæſt.* 1. 8. 9. *& cap.* 21. *quæſt.* 5. *& cap.* 26. *quæſt.* 12. Couarruu. *reg. peccatum.* 2. *par* §. 7. *num.* 4. *&* 5. Nauarr. *in man. cap.* 17. *num.* 73. *& de orat. miſcellan.* 38. *& ſeqq.* Vaſquez *opuſcul. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 1. *num.* 50. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *à num.* 50. & alij plures, quos refert Garcia 7. *part. de benefic. cap.* 60. *num.* 2. quodque pluribus Patrum ſententiis confimari poterat, præcipuè Auguſt. *epiſtola* 29. *ad Hieronym. non procul à fine.* Leo. *epiſt.* 84. *cap.* 9. Bernard. *lib.* 4. *de conſiderat. ad Eugenium. & in declamat. ecce nos reliquimus omnia.* D. Thom. 2. 2. *quæſtion.* 63. *articul.* 2. *ad* 1. *& ad* 7.

Ratio qua moueor eſt, quia ius canonicum non tam præcipit in beneficiis digniorem eligere, quam huius electionis præceptum ſupponit. Nam in *cap. vnico. vt eccleſiaſt. benefic. ſine diminut. confer.* damnat Innocent. III. Mediolan. Epiſcopum, quod beneficium cancellar. conſanguineo, ſeu familiari donaſſet. *Debuiſti* (inquit) *eccleſiaſticum officium, & beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Supponit ergo hanc eſſe obligationem, & licet hic textus explicari poſſet de perſona idonea; quia electus fortè dignus non erat; clarior tamen eſt hæc explicatio, & textui conformior. Item Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. inquit mortaliter peccare eos, qui diligenter non curant eccleſiæ præfici, quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles iudicauerint. Et licet hic textus de Epiſcopatibus loquatur, cum eadem ratio ſit in omnibus beneficiis curam animarum habentibus, idem eſt intelligendium. Adde *cap. vnico. vt eccleſiaſt. beneficia,* non de beneficio curato, ſed ſimplici loquebatur, cum autem nullibi videatur hoc præceptum expreſſum, dicendum eſt per traditionem haberi ab ipſomet exordio inſtitutionis beneficij. Credendum enim eſt eccleſiam inſtituendo beneficia ſimul præcepiſſe, vt ex dignis digniores eligerentur; quia id ſibi erat vtilius. Neque in beneficiis ſimplicibus inuenio firmam excuſationis rationem; cum negari non poſſit vtilius eſſe eccleſiæ in ea præfici ſanctiores, & doctiores; nam licet minus docti, ſancti, & prudentes æquè poſſent ac doctiores, & ſanctiores officio diuino ſatisfacere; at quo digniores ſunt miniſtri, eo eccleſiæ maiorem decorem, & authoritatem præſtant. Vſus autem conferendi hæc beneficia ſimplicia dignis, cum digniores præ manibus habeantur, in cauſa non eſt, quominus negemus obligationem eſſe præferendi digniores. Tum quia hic vſus abuſus nuncupari debet. Tum quia excuſantur plurium, grauiumque doctorum opinione eos ab hac obligatione excuſantium, cuius contrarium nobis probabilius apparet.

9 Ex his fit ſatis argumento primæ ſententiæ. Admitto beneficia non eſſe inſtituta in præmium beneficiatorum, ſed in eorum ſtipendium ob laborem impenſum. Quia in hac inſtitutione non clericorum, ſed eccleſiæ vtilitas fuit ſpectata; at inde non infertur digniores præferendos non eſſe, cum ſic ab eccleſia fuerit ſtatutum. Fateor tamen omiſſionem dignioris non eſſe contra iuſtitiam diſtributiuam, vel commutatiuam ob rationem ibi aſſignatam; quia poſito quod beneficia non ſunt in præmia clericis ſtatuta, nulla poteſt eſſe læſio iuſtitiæ ex dignioris omiſſione. Ad confirmationem reſpondeo nullum beneficiatum obligatum eſſe maiori diligentia, qua poteſt beneficio inſeruire; ſed ſatisfacere ſi ſufficientem diligentiam præſtet; ſed non inde infertur excellentiorem miniſtrum non eſſe præficiendum; quia hæc obligatio aliunde quam ex beneficio naſcitur, ſcilicet ex ſpeciali eccleſiæ præcepto illius inſtitutioni annexo, quo cauetur digniores miniſtros eſſe eccleſiæ præficiendos, quod præceptum ſupponitur in loco allegato Trident. & Patres, & Doctores communiter ſupponunt cum ipſa inſtitutione beneficij promulgatum eſſe.

10 Supradictæ concluſioni aliquas limitationes adhibent doctores. Prima, quam ſupra tetigimus; eſt de patronis laicis, qui non videntur teneri digniores eligere, ſed ſatisfacere, ſi dignos eligant. Et quidem ſi ipſi ſint beneficiorum fundatores, res eſt omnino certa; cum poſſint quemlibet modo dignus ſit, deſignare, vt beneficio inſeruiat, & illius bonis fruatur, & deciditur expreſsè in *cap. monaſterium* 16. *quæſt.* 7. *& ibi gloſſ. & communiter ſcribentes.* Cæſar Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. 1. *par. quæſt.* 10. *art.* 3. *num.* 17. Couarruuias *in reg. peccatum* 2 *par.* §. 7. *num.* 5. *verſ. quarto.* Domin. Soto *de iuſtit. lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.* 2. *col.* 14. Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 4. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 69.

At ſi ſucceſſores ſint, communior ſententia docet debere ex eligendis digniorem eligere, quia præſumere debemus fundatorem voluiſſe, vt eius ſucceſſores modum electionis ab eccleſia præſcriptum ſeruent: ſic Azorius 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 8. *& cap.* 21. *quæſt.* 5. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 19. *&* 26. *& ſeq.* Couarruuias, Molina, & Soto *ſupra.* Quod efficacius procedit, cum eorum arbitrio, & iudicio electio commiſſa ſit. Quia tunc quaſi iudex eligendorum conſtituitur, vt ſecundum iudicium rectum, & benè regulatum procedat, ac proinde digniores dignis præferat, vt expreſsè notauit Molin. *dict. cap.* 5. *num.* 70. & Vaſquez *dub.* 4. *num.* 72.

Verum mihi ſatis probabile, & ſecurum apparet patronos fundatoris beneficiorum ſucceſſores obligatos non eſſe digniorem ex eligendis eligere, ſed ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi dignum eligant, modo aliud expreſsè in fundatione cautum non ſit. Moueor; quia hi patroni in iure fundatoris ſuccedunt, & ius, quod fundator habebat ipſis relinquit. At fundator poterat dignum, omiſſo digniore, eligere. Ergo idem facere poſſunt ij ſucceſſores patroni. Quod certum eſſe debet, quoties fundator liberam eligendi facultatem dedit ipſis patronis. Fauet huic ſententiæ non leuiter Trident. *ſeſſ.* 24.

Digitized by Google

poſſint, eſt odioſa. *Clement. cum illuſio, de renunciat.* ibi: *cum illuſio, & variatio in perſonis eccleſiaſticis maximè ſit vitanda.* Expendo aduerbium *maximè*, quod indicat etiam in laicis vitandam eſſe, & notauit ibi Gloſſa rep. *reg. quod ſemel. de Reg. iuris in 6.* Præterea in *cap. cum autem, cap. quod autem, c. Paſtoralis. De iure patronat.* Vbi hæc facultas variandi permittitur patrono laico, ſolum cauetur ſecundum poſt nominationem primi eſſe nominatum: non igitur ad plures nominatio extendenda eſt, & licet in *clem. plures. De iure patronat.* dicatur plures nominati poſſe, non inde infertur ter, vel quater nominationem eſſe faciendam. Tum quia plures nominantur, cum nominantur duo. Tum & præcipuè, quia poteſt intelligi de nominatione plurium non ſucceſſiuè facta, ſed ſimultaneè.

Nihilominus probabilius cenſeo, patronum laicum non ſolum bis, ſed ter, vel quater variare poſſe, ſic expreſſè Gloſſ. *in clem. plures. De iure patronat. §. fin. verbo plures, & verbo præſentare.* Decius *in c. quanto. De iudiciis. à n. 31.* Abbas *ibi colum. 2.* Cardinal. *in cap. Paſtoralis, in fine. de iure patron.* Beroius *in cap. quod autem eodem tit. num. 19.* Spino *de teſtam. gloſſ. 4. à n. 75.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. c. 21. q. 13.* Moueor; quia hæc accumulatiua præſentatio vtilis eſt eccleſiæ; ſi quidem plures offeruntur, vt poſſit ordinarius ex illis eligere, quem viderit eccleſiæ aptiorem. Et licet ſæpè contingat (vt dicit Nauarr. *dicto c. placuit: diſt. 6. de pœnitent. n. 170.*) patronum, qui aliquem valdè idoneum præſentauit, poſtea in alicuius amici gratiam præſentet alium eo multo inferiorem; hoc non tollit quominus variatio accumulatiua non ſit eccleſiæ vtilis, nam ſæpè ſuperiorem præſentabit, & caſu quo inferiorem præſentet, non tollitur epiſcopo poteſtas inſtituendi primum præſentatum; cum ex ſupradicta variatione à prima præſentatione patronus nō recedat. Ergo nunquam hæc variatio eccleſiam damnificat. Ergo non eſt limitanda, ſed extendenda.

Neque obſtant ſuperius adducta, nam duæ primæ rationes procedunt de variatione excluſiua, non cumulatiua. Ad 3. dico, eſto in *cap. cum autem. c. quod autem. c. paſtoralis.* ſolum facta ſit mentio de nominatione ſecundi. cum tertius, & quartus non fuerint excluſi, cenſemus ob rationem ſupradictam ad illos eſſe facultatem extendendam. Ad 4. nego. *clement. plures,* intelligi poſſe de nominatione ſecundi tantum, & non plurium; ſi quidem eodem tenore affirmat plures nominari poſſe, quo in principio dixit plures poſſe eſſe patronos. Sed de iis conſtat plures eſſe poſſe ſine limite. Ergo etiam poſſunt plures ſine limite nominari. Neque etiam intelligi poteſt de nominatione plurium ſimultanea, & non ſucceſſiua. Nam hæc nominatio ſimultanea variationem non conſtituit, cum vno ictu fiat, neque ex illa alicui ex præſentatis ius quæſitum derogatur. Quapropter non ſolum patronis laicis permiſſa eſt hæc ſimultanea præſentatio, ſed etiam eccleſiaſticis, vt aliis relatis docet Greg. Lop. *dicta leg. 6. gloſſ. penult.* Garcia *de benefic. 5. p. c. 9. n. 216.*

5. Difficultas autem eſt; an caſu quo plures ſint patroni, & vnus præſentet Caium, alius Titium, liceat ipſis variare, & alios denuo accumulando præſentare? Et quidem ſi lis moueretur contra litigantem iuſtitutum, conſtans eſt omnium ſententia non poſſe patronum variare. *cap. 2. vt lite pendente. in 6.* Ante inſtitutionem non deſunt doctores, qui affirment poſſe patronum variare, & alium cumulando nominare. Sic Cardin. *in c. paſtoralis, q. vlt. de iure patron.* Ioan. Andr. *c. 1. vt lite pendente in 6.* & alij, quos refert & ſequitur Cæſar Lamberrin. *de iure patronat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 12.* Ratio eſſe poteſt, quia patronis laicis conceſſa eſt hæc poteſtas variandi intra quadrimeſtre. Sed hæc non tollitur ob litem pendentem. Nam *text. in c. 1. vt lite pendente. in 6.* loquitur de electione, & collatione, in quibus nulla permiſſa eſt variatio. Et licet *text. in c. 2. eodem tit. & lib.* loquatur etiam de præſentatione, ibi; *præſentetur,* ſubintelligi videtur inſtitutione facta.

5. Nihilominus verius, & probabilius eſt lite pendente, ſiue in curia, ſiue extra, nemini patronorum permiſſum eſſe variare. Sic relato Lapo, Calderin. Dominic. Franco, Rocho de Curte, Ludouic. Gomez. tradit Couarruu. *pract. c. 36. n. 7. verſ. tertio quandoque.* Lancellot. *de attentatis c. 4. in præfat. à n. 560. alias 659.* Flamin. *de reſignat. lib. 12. q. 3. n. 21.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 162.* Garcia *5. p. de benefi. c. 9. n. 217.* Aloyſius Riccius *in praxi. reſolut. 159. n. 4.* & alij apud ipſos; & ſæpe eſt à Rota deciſum, vt ſupradicti doctores, ſpecialiter Garcia, teſtantur. Ratio deſumitur ex *c. 1. & 2. vt lite pendente. in 6.* Vbi ſolum ob litis pendentiam impeditur patronus à noua præſentatione facienda; ne multiplicentur collitigantes, & litium finis non ſit in graue eccleſię diſpendium. Hac enim de cauſa defuncto vno ex præſentatis, non licet patrono loco illius alium ſubrogare, quouſque lis finiatur: tametſi, ſi lis non penderet, non ſolum laico, ſed & patrono eccleſiaſtico, liceret tunc alium nominare, cum nominatio facta omnino finita ſit. Ergo à fortiori non licebit alium denuò nominare, cum prima nominatio perſeuerat.

Amplia ſupradictam reſolutionem, vt procedat non ſolum in vacatione per mortem naturalem, ſed etiam in vacatione per reſignationem, vel aſſecutionem alterius beneficij; quia ratio ſupradicta ne lites prorogentur, æquanimiter in vtroque caſu procedit; & ſic tanquam certum tradit Gonzalez *gloſſ. 51. n. 112.* eſſe à Rota deciſum. Garcia *n. 219.* Barboſa *n. 162.*

6. Sed quid ſi collitigantem præſentaret patronus, vel ordinarius prouideret alio præſentato mortuo: eſſet enim talis præſentatio, vel collatio valida ante litem finitam; Negat Gonzalez *gloſſ. 51. n. 114.* ita vt affirmet contrariam opinionem non eſſe ſecuram, neque tenendam. Mouetur, tum quia diſpoſitio *c. 2. vt lite pendente. in 6.* eſt generalis, & indiſtincta, & generaliter intelligenda. *leg. 1. §. generaliter. ff. de legat. præſtand.* Tum quia à Rota deciſum eſt 10. Februar. anno 1604. in vna Hiſpalen. collationem factam cuidam ſuperſtiti collitiganti eſſe nullam.

Cæterum mihi probabilius apparet non aduerſari huiuſmodi præſentationi diſpoſitionem *dicti c. 2.* imo potius eſſe illi conformem; quia hac ratione lites vitantur, neque litigantes augentur, ſed potius minuuntur; ſi quidem non creatur nouus collitigator, ſed ille qui antea erat roboratur, alio extincto, vel diminuto. At ratio ob quam in *dicto c. 2.* ſtatuitur ne lite pendente quiſpiam ad beneficium præſentetur, eſt ne propter nouos aduerſarios, qui malitioſè interdum petitoribus ſubrogantur, litigia in eccleſiarum diſpendium prorogari contingant, ſed in præſentatione collitigatoris non aſſignatur nouus aduerſarius, ſed ille qui antea erat roboratur, qua roboratione præbetur occaſio citius litem finiendi. Ergo optimè fieri poteſt, idque probant illa verba text. *donec contra ſuperſtites lis finita*

fuerit

Digitized by Google

ſuerit, aliis nullatenus conferantur, neque ad ea eligatur quiſpiam, vel etiam præſentetur; quæ clarè demonſtrant non loqui textum de collatione, electione, vel præſentatione facta in aliquo ex colligantibus, ſed in alio ab ipſis. Et ita tenet Rochus de Curte *de iure patronat. verbo honorificum. q. 23. n. 53. in fine.* Pariſ. *conſ. 30. n. 4.* quem refert, & ſequitur Ant. Gabr. *tit. de iudic. concl. 4. n. 42.* Lancellot. *de attentatis. 2. p. c. 3. in præfat. n. 688.* Garcia *5. p. de benefic. c. 9. à n. 220.* affirmans à Rota pluries fuiſſe deciſum. Greg. Lopez *leg. 6. tit. 15. part. 1. verbo bien lo puede facer.*

Neque obſtat fundamentum Gonzalez. Concedo diſpoſitionem *cap. 2.* generaliter eſſe intelligendam de ſubrogatione facta in alio à collitigante, non vero de ſubrogatione in ipſum collitigantem, cum ex textu contrarium conſtet, vt probauimus. Neque obinde fit regulam cancellariæ de ſubrogandis collitigantibus fruſtraneam eſſe, hæc enim conceditur, ne patrono electorum, aut collatorum iura maneant indefenſa ob mortem collitigatoris, ſi contra eorum voluntatem conferantur beneficia aliis collitigantibus, quos ipſi non præſentarunt, neque elegerunt. Et in hoc ſenſu definitur à Rota collationem beneficij ab ordinario factam ei qui litigabat eſſe nullam; quia facta fuit abſque patroni præſentatione, ob ius quod præſumebatur acquiſitum ex morte collitigatoris. Secus vero eſſet, ſi ex voluntate, & conſenſu patroni fuiſſet facta.

7. Secunda difficultas eſt, an poſſit fieri hæc variatio in patronatu mixto ex eccleſiaſtico, & ſæculari? Et quidem ſi diſcordent in præſentando, ita vt patronus laicus vnum, & eccleſiaſticus alium præſentet, poterit laicus variare in præſentatione; quia ob coniunctionem in patronatu cum eccleſiaſtico non perdit ſuum priuilegium, præcipuè cum in præſentatione nulla ſit coniunctio: ſic Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. part. 2. q. 7. art. 13.* Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 72. n. 166.* At ſi in præſentando conueniant, credo non concedi variationem; quia tacitè ſe obligauit patronus laicus per illam concordiam in ſupradicta voluntate perſeuerare, & à compatroni voluntate non recedere: ſic Abbas *in c. cum autem. de iure patronat. n. 4.* Tiraquel. *de iure primogen. q. 17. opin. 11. n. 5.* Gregor. Lopez *leg. 7. tit. 15. part. 1 verbo clerigo.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 166.* & fauet *lex ſi communem. ff. quando ſeruitus amittatur, & lex, ſecundum naturam. ff. de Regul. iuris.* Adde eſto vterque patronus eſſet laicus, ſi tamen concorditer præſentarent, nemini illorum liceret variare ob ſupradictam rationem, & notauit, aliis relatis, Gregor. Lopez *ſupra.*

8. Tertia difficultas eſt, an poſſit variare patronus, qui iuramentum, vel promiſſionem non variandi fecit? Videtur poſſe; quia iuramento, vel promiſſione non tollit à ſe patronatum. Ergo neque priuilegium variandi conceſſum. Et confirmo, ſi vacante beneficio, antequam præſentationẽ faceres, iurares, vel Petro promitteres nullum alium præter ipſum præſentaturum, non obinde fieret nulla præſentatio de Franciſco facta, tametſi periurus, vel infidelis exiſteres: quia iuramentum, vel promiſſio non ſuſtulit à te facultatem præſentandi, quem malueris ex dignis, tametſi reddat illicitum eius vſum. Ergo idem dicendum eſt facta prima præſentatione licere tibi alium denuo nominare accumulando; cum facultas eadem ſit, & immutata maneat. Confirmo ſecundo. Si facto iuramento, quod beneficium eccleſiaſticum, cuius libera collatio ad te pertinet, digniori collaturus es, illo prætermiſſo conferas digno, collatio tenet, vt tradit expreſſè Ioann. de Selua *tit. de benefic. 3. p. q. 27.* quem refert, & ſequitur Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis. 2. p. §. 2. n. 5.* Ergo idem dicendum eſt de præſentatione facta aduerſus iuramentum non variandi: & ita tenet Alex. *conſil. 16. per totum. lib. 5.*

Nihilominus verius exiſtimo, ob iuramentum, vel promiſſionem factam de non variando, reddi te impotentem variare. Moueor potius authoritate communis ſententiæ, quam ratione; quia eam ſatis efficacem non ſentio. Sic relato Paulo Caſtrenſ. *conſ. 361. n. 9. & con. 336. n. 11. lib. 1.* tradit Rochus de Curte *de iure patronat. verbo honorificum. q. 12. n. 37.* Gregor. Lop. *leg. 6. tit. 15. part 1. verbo bien lo puede facer.* Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. part. 1. q. 4. princip. art. 13. & 2. p. eiuſdem libri. q. 7. princ. art. 16.* Couarruu. *in c. quamuis pactum. de pactis. 2. p. §. 2. n. 4. verſ. prædicta vero concluſio.* Matienzo *leg. 3. gloſſ. 13. n. 7. tit. 10. lib. 5. recopilat.* Gutierr. *3. p. de iuram. confirm. c. 13. n. 13.* Ratio eſſe poteſt; quia iuramentum accedens actui requirenti ad ſui valorem authoritatem iudicis, ſeu præſentiam, ita illum firmat, vt irreuocabilem reddat, iuxta *gloſſ. & text. in c. licet mulieres. de iure iurando. lib. 6.* Sed præſentatio eſt actus, qui abſque iudicis authoritate fieri non poteſt, vt ex dictis conſtat. Ergo ſi iuramentum accedat de non variando illum, variare non poteris. Dices te non poſſe variare reuocando primam præſentationem; ac proinde illam eſſe firmam, & irreuocabilem, at optimè poſſe accumulando alteram illi; ſed contra; quia in præſentationibus non eſt variatio per reuocationem, ſed per cumulationem: ſi igitur ex iuramento habet prima præſentatio aliquam maiorem firmitatem, quam haberet ſecluſo iuramento, ea eſt, vt non poſſit ei fieri accumulatio. Præterea nominans ſecundum inſtituendum, vel manifeſtas iudici iuramentum, quod in prima nominatione feciſti nullum, alium nominandi; vel illi occultas: Si manifeſtas iudici iuramentum, certum eſt ipſum non eſſe admiſſurum præſentationem; quia non poteſt illam admittere, ne periurij cooperator ſit: ſi autem illi cælas iuramentum factum, admiſſio eſt doloſa, & ſubreptitia; ac proinde irrita, & nulla. Ergo in nullo caſu hæc ſecunda nominatio valida eſſe poteſt. Fateor hanc rationem non videri conuincentem, vnde enim conſtat inualidam reddi ſecundam præſentationem contra iuramentum præcedens de non variando, ſi de facto admiſſa ſit ab ordinario? Ad valorem enim ipſius ſolum requiritur, vt coram ordinario fiat. Item, vnde conſtat cælatum iuramentum reddere ſubreptitiam admiſſionem? non enim videtur eſſe qualitas neceſſario manifeſtanda. Quapropter Gregor. Lopez, Couarruu. Matienzo cenſent validam eſſe ſecundam præſentationem, ſi expreſſè, vel tacitè eã ordinarius approbauerit. Verum eſto ſupradicta ratio non conuincat, eſt tamen ſatis probabilis, & ſuppoſita authoritate doctorum omnino tenenda in iudicando, & conſulendo.

Adde non ſolum ex iuramento, ſed etiam ex ſimplici promiſſione de non variando, non licere tibi variare; quia facta promiſſione cedis iuri, quod ad variandum habebas, ſic relato Lapo *allegat. 78. n. 4.* docet Gutierr. *dicto c. 13. in fine*; & indicat Gregor. Lopez, æquè de iuramento, ac promiſſione locutus.

9. Neque ratio in contrarium conuincit. Admiſſo ex iuramento non tolli à te patronatum, & conſequenter neque priuilegium variandi illi annexum.

At

At nunquam ex vi patronatus habuiſti priuilegium variandi facto iuramento, vel promiſſione de non facienda variatione; ſicuti nunquam habuiſti priuilegium variandi poſita inſtitutione. Ad confirmationem primam reſpondeo, eſſe diuerſam rationem de iuramento confirmante præſentationẽ liberè factam, vel de iuramento impediente libertatem præſentandi: ſtat enim optime, quod hoc iuramentum non tollat liberam præſentandi poteſtatem; quia hæc poteſtas in prima præſentatione maximè decet patronum, & eſt iuri conformis, & nihilominus iuramentum de non varianda præſentatione tollat illius variationem. Tum quia variatio non decet patronum, ſed potius videtur leuitatem arguere. Tum quia iuramentum annectitur actui, ſcilicet præſentationi factæ, non poteſtati; ac proinde actum firmare poteſt, & irreuocabilem reddere, nunquam tamen poteſt poteſtatem irritare. Ad ſecundam confirmationem eodem modo reſpondeo, illud iuramentum de conferendo digniori, non irritare collationem digno factam; quia non annectitur actui, ſed poteſtati, ac proinde facit vſum poteſtatis illicitum, ſed non inualidum. Adde collationem non eſſe actum, qui authoritatem alterius iudicis ab ipſo conferente requirat. At præſentatio authoritatem ipſius conferentis non expoſtulat.

10. Sed quid ſi facta præſentatione ceſſeris iuri præſentandi retento patronatu, poteris ne in præſentatione variare? Dixi *retento patronatu*. Nam ſi patronatum dimittis, clarum eſt te præſentare non poſſe. Ad validam illius amiſſionem iam diximus punct. antecedenti quæ requirantur. Patronatu autem retento dupliciter hæc ceſſio fieri poteſt. Primo ſi poteſtatem præſentandi alteri ſine limitatione committas. Secundo ſi tantum pro illo beneficio vacante, quomodocunque cedas, ſi patronatum retineas, credo te præſentare iterum poſſe; quia illa ceſſio retento patronatu eſſe non poteſt, niſi procuratoris conſtitutio, at hunc reuocare potes, tametſi iuraueris non reuocaturum. Ergo.

PVNCTVM VII.

Quem debeat patronus præſentare.

1 *Incapax inſtitutionis præſentari non poteſt.*
2 *Se ipſum nullus poteſt præſentare.*
3 *Si plures ſunt patroni, poſſunt vnum ex ipſis præſentare.*
4 *Pater filium poteſt ad beneficium præſentare.*
5 *Patronus tenetur dignum nominare.*
6 *Eccleſiaſticus tenetur digniorem in beneficiis curatis, ſecus laicus.*
7 *Præſentans indignum non priuatur, ſecundum aliquorum ſententiam, poteſtate eligendi.*
8 *Aliter de patrono laico, & eccleſiaſtico eſt dicendum.*
9 *Quid ſi epiſcopus nominet clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab alio?*

1. COmmunis eſt doctorum ſententia præſentari non poſſe, qui incapax eſt inſtitutionis. Quapropter illegitimus, neophytus, ſeruus, excommunicatus, irregularis præſentari non poſſunt; quia non poſſunt inſtitui. Idem dicendum de nullo ordine inſignito; quia incapax eſt inſtitutionis, neque ſufficit, vt ante inſtitutionem ordinetur; quia hæc qualitas tempore præſentationis haberi debet, eo quod per præſentationem ius ad beneficium acquiratur, colligitur ex *cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, de conſtitution.* & notauit Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 72. n. 73. & 78.*

2. Præterea nullus patronus ſe ipſum præſentare poteſt; quia inter præſentantem, & præſentatum debet eſſe diſtinctio, eſt deciſio expreſſa *cap. per noſtras, & ibi gloſſ. de iure patronat. c. fin. de inſtitut. & aliis.* Adde, neque procurator ad præſentandum conſtitutus poterit ipſum patronum præſentare; quia virtualiter patronus ſe ipſum præſentaret. Flamin. *de reſignat. lib. 9. q. 17. n. 113.* Barboſa *n. 87.* Et à fortiori, neque ipſe procurator, aut alius ſubſtitutus poterunt ſe ipſos præſentare. Non enim beneficiũ à propria vniuſcuiuſque voluntate originẽ habere debet, quia eſſet locus ambitioni *c. didicimus. 24. q. 1.* Lambertin. *de iure patron. lib. 2. par. 1. q. 8. art. 9. & 10.* Barboſa *ſupra. n. 88. & ſeqq. & n. 90.* aduertit cum Abbate *dicto c. per noſtras. n. 3. & aliis*; ſi prælatus, ad quem pertinet inſtitutio, motu proprio vocet clericum patronum, illique beneficium vacans conferat, inſtitutionem validam eſſe; quia eſt inſtitutio facta ex conſenſu patroni, non tamen ex illius præſentatione; conſentit Silueſt. *verbo ius patronatus. q. 7.* Vaſq. *opuſc. de benefic. c. 2. §. 1. dub. 4.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. c. 34. dub. 7. n. 28.*

3. Quod ſi plures ſint patroni clerici, aut vnus clericus, & alius laicus, poterunt ex ſe ipſis vnum nominare, aut præſentare: colligitur ex *c. cõgregato. 16. q. vlt. & c. ne pro defectu, c. quia propter. de electione,* vbi electoribus permittitur vnum ex ſe deligere. Idẽ infertur ex *leg. vbi abſunt. ff. de tutorib. & curatorib.* vbi permiſsũ eſt decurionibus potentibus tutorem dare, vnum ex ſe ipſis eligere; ita tradit Gloſſa *in c. conſuluit. de iure patron.* Lambertin. *lib. 2. par. 1. q. 8. art. 5.* Riccius *in praxi. reſolut. 179. n. 3.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 21. q. 3.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 91.* Tuſchus *litt. P. concl. 595.* Neque obinde dici poteſt patronum ſe ipſum eligere. Tum quia in hac præſentatione nullus pro ſe ſuffragium fert, ſed ſuffragiis aliorum patronorum in ſui fauorem datis conſentit: perſona enim electa non eſt inter eligentes computanda, vt eorum numerum augeat. Gloſſ. *in c. per noſtras. verbo præſentare. de iure patronat.* Et eſto pro ſe ſuffragium ferret; quia tamen illud partiale eſt, & inſufficiens ad præſentationem, vel electionem conſtituendam, non videtur in ſupradictis textib. prohiberi, quidque indicant doctores relati affirmantes validam eſſe electionem illam; in qua vnus patronus laicus, & alius clericus aliquem ex ſe nominauit, tacite enim dicũt vtrumque in nominatione concurrere, & æqualiter nominationem facere & proinde vnum ex illis poſſe ſe ipſum hac via nominare.

4. Pater filium ſuum ad beneficium præſentare poteſt; quia nullibi talis præſentatio prohibetur, cum pater & filius ſint perſonæ diſtinctæ, & licet pater, & filius pro eadem perſona vſurpentur aliquando in iure. *leg. vlt. Cod. de impuber. & aliis ſubſtitut.* non tamen in beneficiorum collatione, electione, præſentatione. Sic Abbas *c. conſuluit. de iure patronat.* Barboſa *d. 3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 72. n. 94.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 21. q. 2.*

5. Item debet patronus, ſiue eccleſiaſticus, ſiue laicus ſit, dignum nominare. Illum voco dignum, qui qualitates omnes habet, quas beneficium iuxta ſui qualitatem, & fundatoris inſtitutionem requirit. In hoc omnes conueniunt.

6. Sed dubium eſt, an teneatur patronus ex iis quos dignos cognoſcit, digniorem eligere; caſu quo in fundatione hoc expreſſè cautum non ſit? Qua in re omiſſis variis ſententiis diſtinguendum eſt inter

inter

Digitized by Google

inter patronos laicos, & eccleſiaſticos, & inter beneficia curata, & ſimplicia: Si patronus eccleſiaſticus ſit, & beneficium ſit curatum, obligatus eſt digniorem eligere; quia ita cauetur in Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1 *de reformat.* ibi; *Meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quam ſi bonos paſtores eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, aut humano affectu, aut ambientium ſuggeſtione, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint.* Et *cap.* 18. *eiuſdem ſeſſ.* inquit; *ex approbatis eligat digniorem.* At ſi beneficium ſimplex ſit, nullibi habetur expreſſe eligendum eſſe digniorem. Non ergo patronis hoc onus imponendum eſt. Si autem patronus laicus ſit, non videtur obligatus ad vllum beneficium digniorem eligere, quia nullibi de tali patrono hoc cautum eſt; imo potius Trident. de ipſo loquens contentum eſt, ſi dignum eligat. Inquit enim *dict. cap.* 18. Si ius patronatus laicorum fuerit debeat, qui à patrono præſentatus fuerit, examinari; & ſi idoneus repertus fuerit, admitti. Vnde cum in hac præſentatione concurſum non expoſtulet Concilium Trident. tacite inſinuauit ſufficere, ſi dignus præſentetur, & eligatur, & ita tenet expreſsè Garcia *de benefic.* 7. *p. cap.* 16. *n.* 17. Cæſar Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *q.* 10. *art.* 3. *num.* 17. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtitut. c.* 2. *num.* 150. fauet textus *in cap. monaſterium.* 16. *q.* 7.

7. Difficultas grauis eſt, an præſentans indignum priuetur ea vice poteſtate eligendi. Et controuerſia eſſe poteſt de patrono laico, & eccleſiaſtico?

Et de vtroque affirmat Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. c.* 34. *dub.* 7. *n.* 18. non priuari poteſtate iterum præſentandi. Probant, quia nullibi inuenitur patronis hæc pœna impoſita. Nam eſto in *Authent. de Sanctiſſim. epiſcop.* §. *ſi quis oratoris domum. collat.* 9. dicatur patrono præſentante indignum debere epiſcopũ procurare, vt dignus inſtituatur: intelligi optimè poteſt de procuratione per ſollicitationem, & mandatum; ſollicitando inquam, & mandando patrono, vt dignum præſentet: & ita explicat ſupradictum textum Ioann. Andr. & alij, & fauet *lex* 5 *tit.* 15. *part.* 1. *ibi. Pero ſi el obiſpo no quiere recibir el clerigo que preſentaſſen los patrones para ſi, la yglifia moſtrando que no era digno, ni la merece auer, debelo probar, y ſi lo probare no debe ſer recibido aquel que los patrones preſentaron; mas debeſe preſentar otro que lo mereſca*: conſentit ibi Gregor. Lopez *verbo otro.* Item *in cap. cum in cunctis.* §. *fin. de elect.* loquitur de electoribus & quidem epiſcopi, & cum ſit conſtitutio pœnalis (inquit Leſſius) non debet extendi ad patronos, maximè in aliis beneficiis. Item, quia patronus maximè laicus non tenetur explorare vitam, & mores præſentati, ſed ſuperiori remittit examinandum. Ergo quemlibet præſentare poteſt, & illo vt indigno repudiato alium denuo præſentare.

8 Cæterum dicendum videtur aliter de patrono laico, ac eccleſiaſtico. Nam ſi patronus laicus ſit, & intra quadrimeſtre ſibi cõſtet nominaſſe indignum, poterit iterum nominare. Nam toto illo tempore ante inſtitutionem, licet laico mutare ſententiam etiam digno electo. Ergo à fortiori cum indignum eligit. At ſi indignum præſentauit, & quadrimeſtre elapſum eſt, non poteſt iterum præſentare, ſed pro illa vice excluſus eſt à poteſtate eligendi. Quia idem eſt indignum præſentare, ac nullum præſentare. *cap.* 2. *de tranſlat. cap. tuæ. de clerico non reſidente.* At ſi patronus toto quadrimeſtri nullum præſentauit, eo ipſo abſque præſentatione clericus inſtitui poteſt. *cap. vni. de iure patronat. in* 6. Ergo etiam inſtitui poteſt, cum indignus eſt præſentatus. ſic relato Ioann. Andr. docet Panormit. *de offic. iud. ordin.* Gregor. Lop. *in ſuprad. leg.* 5. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 22. *quæſt.* 6.

Dices, patrono laico non competit explorare vitam, & conditiones præſentati, ſed examinandum, & approbandum ordinario remittit. Ergo in culpa non eſt, quod indignum nominauerit, præſertim ſtante Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. *de reformat.* prohibente ne vllus in beneficiis inſtituatur, niſi fuerit prius à loci ordinario examinatus, & idoneus repertus. Ergo priuandus non eſt poteſtate eligendi, ſi præſentatus repudietur. Quia nullo modo præſumi debet culpam in tali præſentatione commiſiſſe. Nam eſto quilibet præſentans videatur obligatus aptitudinem præſentati cognoſcere, ex *leg. ſi patronus. in fine. ff. de confirmat. tutorum.* & tradit Innocent. *in cap. cum terra. de elect.* At hoc limitari debet, niſi alteri à patrono cognitio aptitudinis præſentati remiſſa ſit, vt ſit à Trident.

Fateor hanc rationem efficacem eſſe, vt probet quoties per patronum non ſteterit, quominus intra quadrimeſtre aptitudo præſentati ab ordinario explorata ſit, poſſe illo repulſo alium præſentare; quia non eſt æquum poteſtate præſentandi priuari abſque culpa. Tenetur tamen patronus probare diligentiam feciſſe intra quadrimeſtre pro exploranda aptitudine præſentati.

Idem ferè quod dictum eſt de patrono laico, dicendum eſt de eccleſiaſtico. Hac differentia conſtituta, quòd ipſe facta ſemel præſentatione variare non poteſt, niſi ab inſtituente fuerit præſentatus repulſus. Quapropter ſi intra ſemeſtre contigerit inſtituentem repellere præſentatum, poterit patronus alium nominare, non obſtante quod prius indignum nominauerit, ob eandem rationem, ac patronus laicus; quia non ſibi, ſed inſtituenti eſt commiſſa poteſtas explorandi aptitudinem præſentati; fruſtra enim exploratio aptitudinis ordinario inſtituenti commiſſa eſſet, ſi ipſe patronus ante præſentationem teneretur id ipſum inueſtigare. Neque aduerſus hanc doctrinam procedit *cap. cum in cunctis.* §. *fin. de electione.* Vbi eligentes indignum ad beneficia curata (de iis enim loquitur text.) pro illa vice priuantur poteſtate eligendi; quia loquitur text. de electoribus collatoribus, non de electione inſtitutionem antecedente. Adde in beneficiis curatis non poſſe patronos eccleſiaſticos nominare, niſi ex approbatis ab ordinario. Non ergo poteſt eſſe in culpa indignum nominandi, cum non poſſit indignum nominare.

9 Solum video excipi poſſe à tota hac doctrina, ſi contingeret Epiſcopum eſſe patronum alicuius beneficij, & nominaret clericum ſuæ diœceſis inſtituendum ab Epiſcopo alterius diœceſis; quia tunc videtur obligatus nominare dignum; ſi quidem talis nominatus, vtpote ſubditus Epiſcopo, debet eſſe cognitus Epiſcopo, ac proinde nominans indignum in culpa eſt. Quapropter non deſunt graues doctores, qui cenſeant in hoc caſu non debere nominatum ab Epiſcopo examinari ab Epiſcopo inſtituente, ſed ipſam nominationem eſſe approbationem: ſic relato Abbate *in cap. ſignificaſti. de iure patron.* docet Azor. 2. *part. inſtit. lib.* 6. *cap.* 22. *quæſt.* 17.

Digitized by Google

PVNCTVM VIII.

Quem modum ſeruare debent patroni in præſentando cum plures ſunt.

1 *Antequam inſtituenti præſentatio oſtendatur nulla eſt.*
2 *Omnes ſunt vocandi.*
3 *Hæc vocatio ſufficit ſi per edictum fiat.*
4 *Qualiter maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum.*

1 CLarum eſt, præſentationem à patrono factam firmam non eſſe, neque ius præſentato ad beneficium conferre, quouſque inſtituenti præſentetur; quia hoc eſt de ratione præſentationis: & tradit Abbas, *in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à prælato.* Tuſchus *t. 6. litt. P. concl.* 191. Garcia *de benef.* 4. *p. c.* 1. *n.* 16. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 12.

2 Dubium tamen eſt, an omnes patroni ad hanc præſentationem faciendam vocandi ſint? Diſtinguunt communiter doctores inter præſentationem factam à pluribus per modum vnius, aut per modũ plurium. Si plures præſentent per modum vnius, hoc eſt quatenus vnum corpus commune efficiunt, nempè quatenus componunt collegium, aliámve communitatem, tunc omnes vocandi ſunt, ita vt ſi vnus, qui poſſit vocari, ſpernatur, præſentatio nulla eſt. *argum. textus in cap. quod ſicut cap. bona. de electione.* At ſi non per modum vnius, ſed plurium ad præſentandum concurrunt, non debent omnes vocari; ſed firma erit præſentatio, ſi à maiore parte patronorum fiat. Sic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronatus. q.* 11. Angel. *eodem.* §. 21. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 18. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 8. *num.* 34.

Mihi dicendum videtur in vtroque caſu omnes vocandos eſſe, neque ſine hac citatione valere præſentationem ab aliis factam; etiam ſi ſit à maiori parte patronorum: quia nemo iure ſuo priuandus eſt abſque culpa; at quilibet ex patronis habet ius præſentandi intra tempus à iure ſibi conceſſum, quem voluerit. Ergo iniuſtum erit illum hoc iure priuare abſque vlla cauſa. Priuaretur autem, ſi valida eſſet præſentatio maioris partis patronorum, aliis patronis non præſentantibus. Ergo dicendum eſt, nullam eſſe talem præſentationem; ſic relato Panormit. *in cap. quoniam, de iure patronat. n.* 14. docet Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 21.

3 Hæc vocatio non debet eſſe per citationem perſonalem, ſed ſufficit ſi edicta ab inſtituente, ſeu ordinario publicentur de vacatione talis beneficij; ita vt in notitiam omnium patronorum poſſit deuenire. Hac enim publicatione facta, in culpa erit patronus, ſi intra tempus præfixum non præſentet; ſibi namque imputare debet, quod fuerit omiſſus. Non enim alij compatroni ipſum repellunt, ſed potius ipſe ſe ipſum repellit. Cum vero per modum vnius facienda eſt præſentatio, tunc omnes, quorum intereſt vocandi ſunt, vt determinato tempore congregentur. Alias nulla erit talis nominatio, quia congregatio legitima non erit.

4 Sed inquires, qua ratione maior pars patronorum concurrere debet ad præſentandum? Reſpondeo, ſi præſentatio facienda eſt ab aliqua communitate; clarum eſt, maiorem partem illius communitatis concurrere debere. Aliàs non erit verum, communitatem illam præſentare. At ſi præſentatio non à communitate, ſed à pluribus, vt ſingulis, & ſeorſim ſumptis facienda eſt, illa effectum habebit, quæ comparatione aliarum præſentationũ maior fuerit. V. g. ſi duodecim ſunt patroni, & quinque præſentent Petrum, quatuor Franciſcum, tres Ignatium, præſentatio illorum quinque tenebit; quia eſto non ſit facta à maiore parte patronorum, computatis omnibus patronis; eſt tamen facta à maiore parte patronorum, quatenus præſentationem faciunt, ſeu comparatione aliarum partium, & hoc ſufficit. ſic Ioann. Andr. *in cap. quoniam. de iure patronat.* Silueſt. *verbo ius patronat. q.* 13. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 21. *q.* 20. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 20.

PVNCTVM IX.

Quem ex præſentatis teneatur ordinarius inſtituere.

1 *Si ab vno patrono plures æquè digni præſententur, poteſt Epiſcopus inſtituere quem maluerit.*
2 *Quid ſi præſentati non ſunt æquè digni, plures negant obligatum eſſe digniorem eligere.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum.*
4 *Si duo ſint à diuerſis patronis nominati, neque appareat exceſſus, affirmant plures poſſe alium tertium inſtitui. Contrarium eſt dicendum.*
5 *Quid ſi de facto illius tertij facta ſit inſtitutio? Probabilius eſt non valere.*
6 *Si laicus, & clericus Petrum præſentant, & laicus etiam Ioannem, tametſi Ioannes dignior ſit, non eſt inſtituendus.*

POnimus plures eſſe præſentatos ſiue ab vno patrono, ſiue à pluribus, & inquirimus, quis debeat præferri?

Et quidem ſi ab vno patrono plures præſententur æquè digni, liberum eſt Epiſcopo inſtituere quẽ maluerit, vt expreſsè deciditur *cap. cum autem. cap. quod autem. cap. paſtoralis. de iure patronat.* & notauit Gloſſa *in c. decernimus.* 16. *q.* 7. & *cap. cum autem. de iure patronat.* & multis relatis Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 199.

2 At ſi præſentati non æquè digni ſunt, ſed vnus alio notabiliter ſit dignior, variant doctores, an teneatur Epiſcopus digniorẽ inſtituere? Ioann. Andr. Hoſtienſ. Anton. Cardin. *in cap. cum autem. de iure patronat.* cenſent obligatum non eſſe digniorem eligere, ſed ſufficere ſi dignum eligat, & Speculator *tit. de iure patronat. circa finem*; inquit ſatis eſſe, ſi malus non eligatur. Ratio eſſe poteſt: quia neque iure naturæ, neque iure poſitiuo videtur obligatus ad electionem dignioris. Non iure naturæ; ſiquidem ex maiori, vel minori dignitate, non competit præſentatis ius aliquod ad beneficium; aliàs obligatus eſſet patronus digniorem eligere. Item dignitas præſentati poſſet eſſe tanta, vt vinceret exceſſum præſentationis, quem alius compræſentatus haberet; ac proinde non teneretur Epiſcopus conferre ſemper beneficium ei, qui eſt à pluribus præſentatus, ſed poſſet illud conferre ei, qui à minori parte patronorum præſentatus eſt, quia dignior eſt præſentatus, quod eſt contra communem ſententiam, vt tradit Gloſſa *cap.* 3. *de iure patronat. verbo maioribus.* Ioann. Gutier. *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *num.* 20. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 8. *n.* 33. Ergo ex maiori, vel minori dignitate præſentati non competit præſentatis ius aliquod ſpeciale ad beneficium. Ergo ex iure naturæ nulla eſt obligatio digniorem digno præferre. Ex iure autem poſitiuo non apparet hæc obligatio.

obligatio. Nam eſto in *c. ſi fortè.* 63. *diſt.* dicatur Metropol. iudicio præferendũ eſſe, qui maioribus & ſtudiis iuuatur, & meritis, non de nominatione, ſed de electione ad Epiſcopatũ eſt ſermo. Ergo in nominatione nullibi cauetur digniorem eſſe preferendũ.

3 Nihilominus probabilius exiſtimo ſtante pluriũ præſentatione æquali digniorem eſſe præferendum. ſic Abbas *in d. c. cum autem. de iure patr.* Roch. *tr. de iure patron. verbo honorificum. q.* 15. Greg. Lop. *l.* 5. *tit.* 15. *p.* 1. *verbo digno.* Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 6. *c.* 22. *q.* 14. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. epiſc. alleg.* 72. *n.* 200. Moueor argum. deducto ex *c. ſi fortè*; ibi enim præcipitur Metropolitano præferre electionem dignioris, non ob aliam rationem, niſi quia maximè decet, vt in æquali iure electionis præferatur is, qui eccleſiæ vtilior, & conuenientior eſt. Cum autem hoc in nominatione æquè procedat, idem debet affirmari.

4 Maior autem eſt difficultas, an ſi duo ſint à diuerſis patronis præſentati, neque in præſentatione appareat exceſſus, poſſit Epiſcopus alium tertium inſtituere? Affirmat Silueſt. *verb. ius patron. q.* 8. conſentit Vaſq. *opuſc. de benefic. c.* 2. §. 1. *dub.* 5. *ſub n.* 16. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 6. *c.* 21. *q.* 19. *fine.* Leſſius reputat probabile *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 8. *n.* 33. Mouentur; quia nullo iure cogitur Epiſcopus inſtituere alterutrum ex præſentatis, cum patroni in præſentando concordes non ſunt.

Contrarium tamen videtur mihi dicendum. *arg. c. ſi fortè.* 63. *diſt.* ibi enim cõmittitur in pari electione Metropolitani iudicio digniorem præferre, & cauetur ne ordinatio fiat illius, qui non fuerit expoſtulatus. Ergo cum in electione non ſit locus contemnere electos, & alium non electum confirmare; neq; etiam in nominatione debet fieri; eadem enim eſt in vtroque ratio, ſcilicet ne populus beneficiatum non optatum contemnat, aut oderit.

5 Sed quid ſi de facto Epiſcopus non præſentatum inſtituit? Reſpondeo probabilius eſſe irritam eſſe inſtitutionem. *ex c. decernimus.* 16. *quæſt.* 7. ibi. *Quod ſi ſpretis eiſdem fundatoribus, rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam nouerit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco (quos iidem ipſi fundatores condignos elegerint) ordinari.* Neque obſtat *text. in cap. illud. de iure patronat.* vbi inſtitutio facta ſine præſentatione illorum ad quos pertinebat, non dicitur irrita, ſed irritanda. Quia ſatis tritum eſt in iure ſæpè verbum *irritanda*, pro declarandi irrita ſumi, & notauit aliis relatis Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 22. *q.* 8. Gonzalez *ad reg.* 8. *cancell. gloſſ.* 56. *n.* 78. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. allegat.* 72. *num.* 171. Gregor. Lop. *leg.* 5. *tit.* 15. *part.* 1. *num.* 2. *verbo no debe auer la ygleſia*, conſentit ex parte Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 9. *num.* 39. affirmans, ſi patronus ſe opponit collationi intra tempus ſignatum ad præſentandum, euaneſcere collationem, ſecus ſi non ſe opponit; quia tunc collatio abſque præſentatione facta confirmabitur, & manebit valida.

6 Quando autem duo ſunt patroni; alter laicus, alter clericus, & vterque Petrum præſentarunt; tametſi laicus alium digniorem præſentet, nõ eſt inſtituendus ſecundus, quia inferior eſt in iure præſentationis, cum ſolum à laico ſit præſentatus cumulatiuè, & Petrus ſit præſentatus à laico, & à clerico: ſic Abbas *in cap. cum autem. de iure patronat. num.* 4. Tiraquel. *de iure primogen. q.* 17. *opin.* 11. *n.* 5. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſ. alleg.* 72. *n.* 166. & 198. Neque obſtat laicum mutare poſſe ſententiam, & in beneficiorum collatione dignitatem beneficiati maximè ſpectari, ob quas rationes tenet Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 8. *num.* 32, poſſe in ſupradicto caſu digniorem præferre; non inquam obſtat; quia laicus (vt ſupra dictum eſt) non mutat ſententiam reuocando priorem nominationem, ſed nouam addendo, & cumulando. Cum ergo prima nominatio firma perſiſtat, & æquale ius nominaro concedat, ac concedit ſecunda, & inſuper addatur priori nominationi eccleſiaſtica nominatio; efficitur ſanè priorem nominatum ius fortius habere; quia non ex dignitate nominati, ſed ex nominatione ipſa ius acquiritur. Dignitas autem beneficiati ſpectari maximè debet, quando in præſentatione fuerit æqualitas; ſecus ſi inæqualitas intercedat.

PVNCTVM X.

An Pontifex ius patronatus derogare poſſit, & quando hæc derogatio contingat?

1 *Poteſt Pontifex cuilibet patronatui derogare, ſed ex cauſa iuſta.*
2 *Diuerſa cauſa requiritur pro patronatu laico, & eccleſiaſtico.*
3 *Patronatui laico non cenſetur derogatum, niſi de derogatione expreſsè conſtet.*
4 *Non eſt cenſendus derogatus per clauſulam generalem, qua omnia beneficia præſentationis reſeruantur.*
5 *Secus patronatus eccleſiaſticus.*
6 *An ſi ius patronatus mixtum ſit, derogetur ſub derogatione cuiuſcunque patronatus? Affirmant derogari plures. Contrarium eſt probabilius.*
7 *Excipe, niſi ex maiori parte eccleſiaſticum ſit.*
8 *An per clauſulam generalem derogetur ius patronatus competens ex priuilegio? Affirmatiuè reſpondetur.*
9 *Cum beneficium eſt litigioſum in curia, an Pontifex poſſit illud prouidere abſque derogatione iuris patronatus? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 Certa ſententia eſt, poſſe Pontificem cuilibet patronatui ſiue eccleſiaſtico, ſiue laico derogare. Quia cum ab ipſo conceſſus ſit, ab ipſo poteſt fieri derogatio: ſic poſt alios antiquiores, quos referunt Couarruuias *pract. quæſt. cap.* 36. *num.* 1. Azorius 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 23. *quæſt.* 1. Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 34. *dub.* 9. *num.* 35. Gonzalez *ſuper reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 18. *num.* 1. Vaſquez *opuſcul. de benefic. cap.* 2. §. 1. *dub.* 8.

Requiritur tamen cauſa rationabilis, & iuſta, & eccleſiæ vtilitatem reſpiciens, vt licita ſit derogatio. Tum quia iuri alterius quæſito non eſt iuſtum abſque cauſa derogare, neque Pontifex priuilegia à ſe conceſſa tollere poteſt abſque cauſa; quod maximè procedit in patronatu, fundatione, conſtructione, dotationéve eccleſiæ acquiſito; quia tacitè ob illius acquiſitionem hæc facta ſunt. Quapropter in Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 9. *de reformat.* prudentiſſimè cauetur, cum patronatus eccleſiæ alicui tollitur, vt reſtituatur ei, quæ in acquiſitione talis iuris contulit. Prætendit ergo concilium nemini ius acquiſitum tollere, niſi ei plena ſatiſfactio fiat. ſic Azorius 2. *p. inſtit. lib.* 6. *cap.* 23. *quæſt.* 1. Vt autem valida ſit derogatio, nulla requiritur cauſa. Quia ea quæ ex voluntate Pontificis conceduntur, ipſo contradicente ceſſant. Semper tamen præſumi debet cauſam legitimam adeſſe in tali derogatione.

2 Cauſa autem diuerſa expoſtulatur in derogatione patron. laici, ac in derogatione patron. eccleſiaſtici.

Digitized by Google

Quia in derogatione patronatus laici derogatur priuilegio oneroſo,ſeu remuneratorio;in remunerationẽ enim fundationis eccleſiæ illius fundatoribus patronatus conceditur;quia illis cõceditur,quia fundant,& ſub conditione ſi fundent. At in derogatione eccleſiaſtici patronatus gratioſum priuilegiũ derogatur;cum totum priuilegium ex gratia ſedis Apoſtolicæ ortum habeat,non ex aliquo quaſi contractu,& iure acquiſito patronorum.Sed ad priuilegij oneroſi,& remuneratorij derogationẽ efficacior cauſa requiritur, quã ad derogationẽ gratuiti.Ergo maior cauſa expoſtulatur pro derogatione laici patronatus,quã pro derogatione patronatus eccleſiaſt.

3 Solum eſt dubitatio, quando cenſeatur vterque derogatus? Qua in re pro certo ſtatuendum eſt patronatum laicum nunquam cẽſeri debere derogatũ, niſi expreſſa illius fiat derogatio:ſic ex cõmuni ſententia tradit Cou.*pract.c.*36.*n* 2.*& ſeqq.*& doctores ſtatim referẽdi. Ratio eſt,ne retrahãtur laici à fundatione eccleſiarum,videntes prærogatiuas,& priuilegia ſibi conceſſa,ob quorum cõſecutionẽ proprias diuitias conſumpſerunt,paſſim,& abſq; vrgẽti cauſa tolli,ideóq; concilium *d.ſeſſ.*25.*c.* 9. *de reform.* dixit patronorum iura tollere,piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare æquum non eſt.

4 Hinc infero non cenſeri derogatum huic patronatui in *c.*2.*de prebend.in* 6.neq; in *reg.*8.*cancell.*neque in qualibet alia continente clauſulam generalẽ, qua omnia beneficia Pontifex reſeruat; tametſi dicat ad cuiuſcunq; præſentationẽ pertineat:ſic Cou. alios referens.*ſup.* Azor.2.*p.inſt.mor.lib.*6 *cap.* 23.*q.* 2.Gonzal.*ad reg.*8.*cancell.gloſſ.*18.*n.*2. Leſſius *lib.*2. *cap.*34.*dub* 9.*n.*36. Vaſq.*opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.* 8.*n.*24.Ratio eſt;quia hæc derogatio vt pote odioſa ſtrictè interpretanda eſt,vt minus quam fieri poſſit lædat: cum ergo poſſit de ſolo patronatu eccleſiaſtico intelligi,ita vt faciat hunc ſenſum ad cuiuſcunq; ſiue Epiſcopi,ſiue illo inferioris,ſiue collegij, ſiue vniuerſatis præſentationem pertineat beneficium;ſibi reſeruat conferendum,nulla eſt cauſa ob quam aſtringamur derogationem ad laicorum patronatum extendere. Adde ſi patronatus ſit alicuius Comitis, Marchionis, Ducis, alteriuſve Principis oportere illius fieri expreſſam mentionem, neque ſufficere,ſi dicat ſe reſeruare beneficium ad cuiuſcunq; præſentationem pertineat etiam laici.Horum enim ius fortius eſt, vtpote ipſi de eccleſia benemeriti; ac proinde ſub nomine illo generali laici nõ cõprehendũtur.ſic Cou. Vaſq.Leſſius *ſup.* Azor. *q.*3. Qua item ratione ſub nomine generali cuiuſcunque Principis in hac derogatione non comprehenditur patronatus Regis, vel Imperatoris ob eorum altiſſimam dignitatem: debebat enim eorum fieri ſpecifica mentio,vt derogatum cenſeatur, ſic expreſsè Azor.*ſup.*Supradicta procedunt de patrono laico,qui bona fide patronatum poſſidet,tametſi verè patronus nõ ſit,quia dũ eſt in poſſeſſione præſentãdi,verè patronus eſt,& ius habet quæſitũ præſentationis,fructibus enim,& cõmoditatibus alienæ rei fruitur bonæ fidei poſſeſſor.ſic Cou.*pract.quæſt. c.*36.*n.*6. Azor.2.*p.inſt.mor.lib.*6 *c.*23.*q.*6. Vaſquez *opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.*11.*n.*28.

5 Quod ſi ius patronatus laicum non ſit,ſed eccleſiaſticum.per generalem reſeruationem ſupradictã derogatũ cenſetur.Ratio eſt; quia hoc ius clerico competit titulo eccleſiæ;eo quod ex bonis eccleſiæ beneficium eſt fundatum,vel ipſi à laicis cõceſſum. Cum ergo Pontifex caput ſit eccleſiæ, & omnium eccleſiaſticorum ſuperior,nullam iniuriam irrogat illius prælatis,ſi iura illis competentia, ab ipſoque donata,vt ſibi magis propria arroget,& exequatur; ac proinde per ſolam ſimplicem collationem beneficij factam à Pontifice ſciente tale beneficium ad eccleſiaſticos patronos pertinere,derogatum eſt tali iuri:& ita tenet,aliis relatis,Couar. *d.c.* 36. *num.*5. Gonzal.*gloſſ.*18.*n.*6. Leſſius *lib.*2.*cap.*34.*dub.*9.*n.*36. Vaſquez *opuſc.de benefic.cap.*2.§.1.*dub.*8.*n.*22. Azor. 2.*p.inſt.mor.lib.*6.*cap.*23. *quæſt.*2.

6 Difficultas autem eſt;an ſi ius patronatus partim laicum ſit,& partim eccleſiaſticum quodque mixtum vocatur,cenſeatur comprehẽdi ſub reſeruatione facta cuiuſcunque patronatus? Graues doctores cenſent comprehendi; eo quod dignior pars trahere ad ſe debet minus dignam;ac proinde reſeruatio eccleſiaſt. patronatus, vt pote dignioris, debet trahere ad ſe laicum patronatum minus dignum,& fauet *c.per tuas.c.contingit.de arbitris*, & tradit Staphil. *de litteris grat.tit.de modo, & forma impetrandi.* §. *ſed dubium eſt.n.* 3.*in paruis.*

Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia, quia æquum non eſt ob ſocietatem clerici laicũ ſuo iure priuari. Neq; dignitas clerici ſufficiens eſt iura laici patronatus mutare, cum in præſentatione clericus, & laicus æquale ius habeant. Neq; obſtat ob hanc ſocietatẽ laicũ gaudere priuilegio ſemeſtri in præſentando,quod eccleſiaſticis conceditur. Ergo etiam pati debet incommodum derogationis. Non inquã obſtat;nam præterquam quod non eſt certũ, laico in tali caſu eſſe conceſſum ſemeſtre; non inde inferri debet ob ſocietatẽ clerici pati debere derogationem; facilius enim ex ſocietate priuilegia acquiruntur,quã incõmoda imponũtur; quia priuilegiorum acquiſitio excitat laicos ad eccleſiarũ fundationẽ, derogatio vero priuilegiorũ illos retrahit. Conueniens ergo erat, vt ex ſocietate cum clericis nullum ius laicus amitteret,tametſi clericorum priuilegia illi communicarentur,& ita docẽt poſt alios antiquiores,quos tradunt Cou.*pract.q.c.*36.*n.*5.*verſ. opportune.* Azor.2.*p.inſt.moral.lib.*6 *c.*26.*q.*5. Leſſius *d.cap.*34.*dub.*9.*n.*40. Vaſq.*opuſc.de benefic.cap.*2.§.1. *dub.*9.*n.*24. Gonzalez *gloſſ.*18.*a num.*12.

7 Verum ſi patronatus ex maiore parte eccleſiaſticus ſit,vt ſi pertineat ad decanum eccleſiæ,& priorẽ alicuius monaſterij,& ad Petrum laicum:tunc cẽſet Couar. Azor. Leſſius, Gonzal. Vaſq.& alij derogari, ac ſi ſolũ eccleſiaſticum eſſet. Tum quia verè eccleſiaſticum eſt; denominatio enim à maiore parte deſumitur. Qua ratione Bart. *in l.ſodales.n* 14.*&* 15. *ff. de collegiis illicitis.* Felinus. *c.ex litteris. n.*3.*de conſtit.* dicunt vniuerſitatem ſcholarium maiore parte clericorum conſtantem eccleſiaſticam eſſe,non laicam. Tum quia maior pars patronorum trahit ad ſe minorem, ita vt conſentiente illa maiore parte, quamuis minor diſſentiat,non obſtat prouiſioni. Ergo derogato iure maioris partis, abſolutè cenſetur minoris partis iuri eſſe derogatum. Neque inde fit aliqua iniuria laico patrono,cum ipſius ius non derogetur directè,ſed indirectè ad derogationem eccleſiaſtici iuris fortioris, & potentioris, ſicut non derogatur iuri minoris partis patronorum, ſi maior pars in alium conſentit.

8 Rurſus dubitabis,an per clauſulã generalẽ derogatum cenſeatur ius patronatus laicis competẽs ex priuilegio,præſcriptione,aut cõſuetudine? Suppono omnia hæc iura ſublata eſſe à Trid. *ſeſſ.* 25.*c.*9. niſi patronatus ſit ſuper cathedralẽ eccleſiã, vel regibus regnaq; poſſidentibus, ſupremiſq; principibus cõpetẽs,aut in fauorẽ ſtudiorũ generaliũ cõceſſũ,vt latius ſupra diximus. Sed dato eſſe aliqua iura patron. præter ſupradicta,cõmunior ſẽtẽtia docet derogatũ eſſe

Digitized by Google

eſſe abſque ſpeciali derogatione, ac ſi eccleſiaſtici patronatus iura forẽt. Quia cum in his caſibus nihil ex ſuo laici contulerint, eadem menſura, ac eccleſiaſtica iura de illis eſt iudicandum: ſic docet Couarru. *d.c.*36.*n.*6. Gonzal. *gloſſ.*18.*n.*18. Azor. 2.*p.inſt.mor. lib.*6.*c.*23.*q.*4. Leſſius *lib.*2.*c.*34.*dub.*9.*n.*41. Vaſq. *opuſc.de benefic.c.*2.§.1.*dub.*10. Adduntque Leſſius, Vaſq. & Couarru. non ſolum Pontificem, ſed & legatum à latere huic patronatus iuri derogare poſſe, ſicut & poteſt eccleſiaſtico, & colligitur ex *c. cum dilectus. de officio deleg. c. cum dilectus. de iure patronat.* Cæteri vero prælati inferiores neque huic iuri, neque alteri eccleſiaſtico iuri derogare poſſunt, quia priuilegiis à iure conceſſis nequit Epiſcopus derogare.

9 Sed quid dicendum, cum beneficium litigioſum erat in curia; poteſt ne tunc Pontifex illud prouidere cui voluerit abſque diminutione iuris patronatus? Affirmat Caſſador. *deciſ.*3.*tit. vt lite pendente.* Gomezius *in reg. Cancell. de impetrantib. per obitum famil.* Cardinal. *q.*8.*n.*7. Azor. 2.*p.inſt.moral.lib.*6.*cap.*23.*q.*8. Mouentur, quia beneficio vacante in curia, ſi litigioſum ſit tempore vacationis, non poteſt nec præſentari, nec eligi, nec conferri ab iis, qui aliàs ius habent nominandi, eligendi, vel conferendi, vt expreſsè habetur *clem.*1.*vt lite pendente. & cap.*1.*&* 2. *eodem tit. in* 6. ſed ſecluſo hoc iure nulla irrogatur patronis iniuria, ex eo quòd Pontifex tale beneficium prouideat. Ergo prouidere poteſt abſque derogatione iuris patronatus.

Cæterum pro clariori huius quæſtionis intellectu varios caſus perdoctè diſtinguit Couarru. *ſuprad.c.*36.*à n.*1. Primus eſt, cum duo ſunt præſentati, neque vllus eſt inſtitutus, & litigent ſuper beneficio, non poterit Pontifex tale beneficium prouidere; tametſi vterque in curia moriatur. Quia nulla eſt vacatio beneficij, cuius nulla eſt inſtitutio, & conſequenter non eſt Pontifici reſeruata, neque eſt locus *clem.* 1. *vt lite pendente.* ſic Gloſſ. *ibi verbo collato. in princ.* Bonifac. *n.* 4. *& collectari. in cap. accedens. de conceſſ. præbendæ.* Secundus caſus (inquit Couarru.) contingit ſi lis in curia Romana tractatur inter duos præſentatos, & inſtitutos, & vterque moriatur Romæ, vel poſſeſſor beneficij Romæ, & alius extra; tunc poterit Pontifex beneficium prouidere, ſi ad patronatum eccleſiaſticum pertineat, quia eſt locus *dictæ clem. vt lite pendente,* & eius reſeruationi. At ſi beneficium ſit iuris patronatus laicorum, nequaquam poterit Pontifex abſque expreſſa illius derogatione prouidere; quia tunc pertinet ad patronos laicos eius præſentatio, cum abſolutè beneficium vacet, & lis omnino finita ſit morte vtriuſque litigantis: probatque *text. in d.clem.*1.*vt lite pendente.* in prima eius parte. Tertius caſus ſpecialiter controuerſus eſt, cum lis agitur in curia Romana inter duos præſentatos à patronis diſcordibus, & alter Romæ, vel alibi moritur, altero ſuperſtite remanente; an tunc Pontifex poſſit conferre beneficium ſuperſtiti collitiganti, vel alteri tertio abſque derogatione expreſſa iuris patronatus? Quo in caſu Ioann. Andr. Cardin. Cæſar Lambertin. relati à Couar. *pract.q.d.c.*36.*n.*7.*verſ. tertio quandoque.* tenentur dicere nequaquam poſſe; quia ipſi exiſtimant poſſe patronos loco mortui alterum præſentare, neque impediri ob litis pendentiam, quoties ab eis præſentatus inſtitutus non eſt; quia litis pendentia ſolum impedit nouam electionem, vel collationem, non autem præſentationem: quia de præſentatione non loquitur *text. in c.*1.*&* 2.*vt lite pendente. lib.*6. Cum autem Pontifex laicorum patronatui non cenſeatur derogare, niſi exprimat, efficitur non poſſe de hoc beneficio prouidere.

Aliter Couarru. alios referens in ſupradicto caſu procedit. Affirmat namque lite pendente nequaquam poſſe à patrono alterum præſentari, ſed omnino impediri ob litis pendentiam. Nam *text. in c.*1.*vt lite pendente. lib.* 6. loquitur expreſsè non ſolum de electione, ſed etiam de præſentatione. ibi; *vel etiam præſentetur.* impeditque ne lite pendente alius loco mortui, vel ius cedentis eligatur, vel præſentetur, quouſque lis finita ſit. Et rationem ſubdit, ne lites propagentur cum damno eccleſiæ. Quapropter eſto patronus, ſiue laicus, ſiue eccleſiaſticus, poſſit mortuo præſentato alium præſentare; quia ceſſat præſentatio. At ſi lis agitetur eo tempore inter præſentatum ab ipſo, & præſentatum ab aliis, non poterit loco primi mortui alium præſentare, ſiue mortuus fuerit inſtitutus, ſiue non; quia non poteſt alium collitigantem ſubrogare: eſſet enim viam litibus aperire, & litigia in diſpendium eccleſiarum prorogare; poteſt tamen Summus Pontifex, etiam abſque conſenſu patroni, ſubrogare collitigantem, vt loco defuncti litem proſequatur ab eo ſtatu, in quo lis remanſit tempore vacationis. Pontifex vero nõ poteſt, ſpectato iure communi, beneficium alteri tertio, vel collitiganti prouidere, quin prius definiat litem, vt habetur expreſsè *clem.*1.*vt lite pendente.* Nam ex definitione litis conſtare debet, cui competat beneficium; ſi enim pro defuncto fertur ſentẽtia, prouidendum eſt, vt omnino vacans. Et idem eſt, ſi deciſum fuerit ad neutrum ex præſentatis pertinere. At ſi ſententia pro litigante ſuperſtite feratur, ille inſtituendus eſt, ſi inſtitutus non fuerit, vel ſi iam fuerit inſtitutus, confirmandus.

PVNCTVM XI.

Qua ratione electione, illiuſque confirmatione beneficium acquiratur.

HVcuſque diximus de præſentatione, quæ eſt primus modus acquirendi beneficium, ſubſequitur ſecundus, qui eſt electio, & illius confirmatio. Electio, ſi propriè ſumatur, ſolum eſt de eccleſia paſtore deſtituta, vt ſatis colligitur *ex c. quia propter. de elect.* ibi; *eccleſiis viduatis.* Eccleſia autem viduata non eſt, niſi ſuo ſponſo, hoc eſt paſtore fuerit orbata. Quapropter electio ad aliquem canonicatum, vel dignitatem alicuius eccleſiæ collegiatæ, vel cathedralis, etiam ſi communibus canonicorum ſuffragiis fiat, nõ eſt propriè electio, de qua in *c. quia propter. de elect.* Neque opus eſt formam ibi præſcriptam ad vnguem ſeruari, niſi fortè talis canonicus, vel dignitas ſimul ſit eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ paſtor. Verum vt materia electionis proficua ſit, reſtat examinare difficultates, quæ communes ſunt tam electioni prælaturæ, quam cuiuſuis alterius beneficij, aliqua tamen de antiqua prælatorum electione ſubiicientes.

§. I.

Qui poteſtatem habeant eligendi.

1 *Diſtinguitur hæc poteſtas iuxta diuerſa tempora.*

2 *Quibus canonicis in cathedralibus, & collegiatis competat ius eligendi.*

3 *Debet canonicus eſſe præſens, & qualiter ſi in eodem oppido ſit, poſſit ſuum ſuffragium alteri committere.*

Digitized by Google

Item excommunicatus maiori excommunicatione, *cap. illa. de electione*, & ſuſpenſus ab officio, *ex cap. cum dilectus. de conſuetud.* & interdictus ſacris, *cap. cum inter. de electione*, & irregularis, *cap. is qui. de ſenten. excommunicat. in 6.* Atque idem eſt de eo, qui ſacra fecit in loco interdicto, *ex ſuprad. cap. is qui. de ſentem. excommunicat. in 6.* Ii omnes ab electione excluduntur, debent tamen eſſe ſuſpenſi, excommunicati, interdicti, & irregulares declarati; aliàs valida erit eorum electio, quouſque infirmetur, vt latius dicemus *Tract. de excõmun.* Item excluduntur à poteſtate eligendi, ſi omnes electores ſcienter elegerint indignum, *cap. cum in cunctis, cap. Victorienſis. cap. cum innotuit de electione, & cap. quamquam, eodem tit. in 6.* Dixi *cum omnes eligunt indignũ*, nam ſi aliqui dignũ eligunt, tametſi minor pars eligentium ſit, electio illorum manet firma, excluſa electione maioris partis, vtpote de indigno electo. *cap. quamquam, & ibi gloſſ.* Inſuper excluduntur ab electione pro tẽpore trium annorũ, qui per abuſum ciuilis poteſtatis electionẽ celebrarunt, quod cõtingit, cum laicos ad electionẽ conuocarunt, cõſtat ex *c. quiſquis. de electione, & ibi gloſſ. verbo abuſum.* Deinde priuãtur à poteſtate eligendi, quia intra tres menſes à iure præſcriptos nõ elegerunt. *c. qui pro defectu. de electione, c. ex eo quod. § in eccleſiis, de electione, in 6.* Quæ omnia intelliguntur de electione paſtoris eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, vel cõuentualis, ſecus de electione ad alia beneficia, de quibus text. ſupradicti non loquuntur. Verum ex ſupradictis textibus non leue argumentum ſumitur ad electionem aliorum beneficiorum, vt in illis id ipſum dicatur.

§. II.

Quem debeant electores eligere, & intra quod tempus.

1 *Debet dignus eligi.*
2 *Affirmant aliqui ob peccatum mortale reddi eligendum indignum.*
3 *Diſtinguendum eſt de peccato notorio, & occulto, & affirmandum peccatorem notorium eſſe indignum, ſecus occultum.*
4 *Quis cenſeatur dignior ad beneficium.*
5 *An ex dignis debeat dignior eligi? Præmittuntur aliqua certa.*
6 *Ex vi inſtitutionis beneficiorum negant plures eſſe obligationem eligendi digniorem.*
7 *Aliqui diſtinguunt de curatis beneficiis, & ſimplicibus, & in curatis hanc agnoſcunt obligationem, ſecus in ſimplicibus.*
8 *Probabilius eſt in omnibus beneficiis obligationem eſſe eligendi digniorem.*
9 *Fit ſatis argum. primæ ſententiæ.*
10 *Limitatur concluſio in patronis laicis tam fundatoribus beneficiorũ, quam fundatorũ ſucceſſoribus.*
11 *Limitatur ſecundo in reſignatione, & permutatione beneficiorum.*
12 *Limitatur tertio, caſu, quo digniſſimus eligi non poſſit.*
13 *Limitatur quarto, niſi eccleſiæ vtilius foret digniorem prætermittere, vt eccleſiæ magis indigenti præficeretur.*
14 *Quid dicendum in electione prælati religioſorum?*
15 *Quid in electionibus ad officia ſæcularia?*
16 *An pater, vel mater inſtituens maioratum teneatur in digniori filio inſtituere?*

1 CErtum eſt debere eligere dignum, hoc eſt qui munus ſuum ritè præſtare poſſit: alias electio nulla erit. Quapropter nullo modo licet eligere excommunicatum excommunicatione maiori, ſuſpenſum, interdictum, aut irregularem; quia ij omnes excluſi ſunt ab adminiſtratione ſpiritualium, & tradunt omnes.

2 Solum eſt dubium, an quis ob peccatum mortale reddatur indignus? Non deſunt graues doctores, qui affirment. ſic Panorm. *in c. ſi celebret. de cler. excõmun. miniſt. in 6. & ibi* Inn. Caiet. 2. 2. *q.* 63. *a.* 2. Sot. *lib. 3. de iuſt. q. 6. a. 2. concl. 5. & in princ concl. 6.* Probariq; poteſt primo ex *c. cum in cunct. de elect.* vbi eligendi ad beneficium deb ent habere ſcientiam, & morum grauitatẽ, qui autẽ eſt in peccato mort. morum grauitate caret; ergo non eſt dignus electione. Secũdo, electus ex vi electionis accipit poteſtatem ſacra miniſtrandi, ſed qui eſt in peccato nequit ea adminiſtrare. Ergo nequit eligi. Tertio, excommunicatus etiam minori excommunicatione (ex plurium ſententia) repellitur ab electione; quia durante excommunicatione ſacramenta ſuſcipere prohibetur: at lethali peccato infectus eandem prohibitionem habet. Ergo eodẽ modo repelli debet ab electione.

3 Dicendum igitur eſt duplex eſſe peccatum, aliud notorium, aliud occultũ. Peccatum notoriũ tametſi depoſitione dignũ non ſit, reddit habentẽ illud indignũ electione; ac proinde tã eligens, quã acceptãs electionẽ peccant grauiter. Tum quia ſcandalũ generatur, cũ videãt hũc peccatorẽ aliis iuſtis, & idoneis pręferri. Tũ quia rarò præſumi poteſt à peccato receſſurus, neq; beneficiũ vtiliter adminiſtraturus. Secus vero dicendum videtur de peccatore occulto, qui præſumi poteſt ex infirmitate peccatum commiſiſſe & illius pœnitentiam acturus: ſic eruditè ſatis defendit æquè pius, ac doctus Martin. Nau. *miſcell. de orat.* 34. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6 c.* 14. *q.* 10.

Neq; contraria fundamẽta vrgent. Ad primũ dico ſub morũ grauitate peccata publica, & notoria, nõ occulta intelligẽda. Ad 2. & 3. cõcedo exiſtẽtẽ in peccato mortali neq; ſuſcipere ſacramẽta; neq; illa adminiſtrare poſſe durãte tali peccato. ſed nego ob inde priuatum eſſe electione. Quia illa facta reſurgere à peccato poteſt, & ſic præſumitur ſurrecturus. Neq; obſtat excõmunicatũ priuatũ eſſe electione, tametſi illa facta poſſit ab excommunicatione abſolui. Quia hæc priuatio nõ tã à iure naturali, quã poſitiuo prouenit. Tum quia illa abſolutio non eſt in poteſtate excõmunicati, ſed in poteſtate abſoluẽtis. Secus vero eſt de peccati mortalis liberatione, quæ diuinæ gratiæ auxilio in poteſtate ipſius peccatoris ſita eſt, ac proinde mirũ nõ eſt excõmunicationẽ occultam priuare excõmunicatũ electione, non autẽ peccatũ.

4 Difficultas grauis eſt, an obligati ſint electores ex dignis digniorem eligere? digniorem voco, qui ad miniſterium aſſumptum vtilior eſt; cõtingere enim poteſt, vt ſanctior & doctior minus aptus ſit ad animarum curam ob defectum prudentiæ, quam alius, qui non ea ſanctitate, & doctrina pollet, at excellit prudentia. Ergo ex aptitudine ad finem ad quẽ eligitur, deſumenda præcipuè eſt dignitas electi: ſic Azor. 2. *p. inſt. mor. lib. 6. c.* 15. *q.* 1. *in fi.* Gut. *can. qq. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 3. Vaſq *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 1. *n.* 49. Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. c.* 34. *dub.* 14. *n.* 64. Gut. optim. *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *n* 61. *& ſeqq.*

5 Qua in re aliqua ſunt ferè ab omnibus recepta, aliqua ſub controuerſia. Primo certũ eſt, beneficiis ſiue curatis, ſiue ſimplicibus ex eorum fundatione, vel inſtitutione certo generi perſonarum aſſignatis nullam eſſe obligationem eligendi digniorem extraneum; imo nec poſſe eligi; quia alij extranei etſi digniores excluſi ſunt. Quorum excluſio, & horum aſſignatio vtilis eſt eccleſiæ regulariter, vt ſic

eligere dignum omiſſo digniori, ſecus in beneficiis ſimplicibus. ſic Angel. *verbo electio. num.* 21. Gabr. 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 7. *art.* 3. *dub.* 1. *propoſit.* 2. Petr. Nauar. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *num.* 172. *& num.* 182. Ioann. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 12. *&* 28. Vega *in ſum.* 2. *par. cap.* 17. *caſu* 1. Nicol. Garcia *de benefic.* 7. *par. cap.* 16. *num.* 16. *&* 17. Priorem partem de beneficiis curatis probant ex loco alleg. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reformat.* & ex aliis textibus, & rationibus pro noſtra ſententia adducendis. Secundam partem ſibi perſuadent, ne plures prælatos condemnent, quos communiter vident beneficia ſimplicia, & quidem pinguia ſibi familiaribus, & conſanguineis conferre, cum tamen præ manibus alios digniores habeant: comparatione enim horum beneficiorum omnes videntur eſſe æquè digni; cum omnes æquè poſſint officium diuinum recitare, quod eſt præcipuum munus horum beneficiorum.

8 Cæterum probabilius exiſtimo in omnibus beneficiis obligationem eſſe eligendi digniorem ex iis eligi poſſunt: ſic expreſsè D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. *&* 2. *& quæſt.* 185. *art.* 3. Arag. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 2. *ad* 4. *in prima concluſione. & quæſt.* 63. *art.* 2. Valen. 3. *tom. diſp.* 5. *quæſt.* 7. *punct.* 2. *quæſt.* 2. Azorius 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 5. *quæſt.* 1. 8. 9. *& cap.* 21. *quæſt.* 5. *& cap.* 26. *quæſt.* 12. Couarruu. *reg. peccatum.* 2. *par* §. 7. *num.* 4. *&* 5. Nauarr. *in man. cap.* 17. *num.* 73. *& de orat. miſcellan.* 38. *& ſeqq.* Vaſquez *opuſcul. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 1. *num.* 50. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *à num.* 50. & alij plures, quos refert Garcia 7. *part. de benefic. cap.* 60. *num.* 2. quodque pluribus Patrum ſententiis confimari poterat, præcipuè Auguſt. *epiſtola* 29. *ad Hieronym. non procul à fine.* Leo. *epiſt.* 84. *cap.* 9. Bernard. *lib.* 4. *de conſiderat. ad Eugenium. & in declamat. ecce nos reliquimus omnia.* D. Thom. 2. 2. *quæſtion.* 63. *articul.* 2. *ad* 1. *& ad* 7.

Ratio qua moueor eſt, quia ius canonicum non tam præcipit in beneficiis digniorem eligere, quam huius electionis præceptum ſupponit. Nam in *cap. vnico. vt eccleſiaſt. benefic. ſine diminut. confer.* damnat Innocent. III. Mediolan. Epiſcopum, quod beneficium cancellar. conſanguineo, ſeu familiari donaſſet. *Debuiſti* (inquit) *eccleſiaſticum officium, & beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Supponit ergo hanc eſſe obligationem, & licet hic textus explicari poſſet de perſona idonea; quia electus fortè dignus non erat; clarior tamen eſt hæc explicatio, & textui conformior. Item Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. inquit mortaliter peccare eos, qui diligenter non curant eccleſiæ præfici, quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles iudicauerint. Et licet hic textus de Epiſcopatibus loquatur, cum eadem ratio ſit in omnibus beneficiis curam animarum habentibus, idem eſt intelligendium. Adde *cap. vnico. vt eccleſiaſt. beneficia,* non de beneficio curato, ſed ſimplici loquebatur, cum autem nullibi videatur hoc præceptum expreſſum, dicendum eſt per traditionem haberi ab ipſomet exordio inſtitutionis beneficij. Credendum enim eſt eccleſiam inſtituendo beneficia ſimul præcepiſſe, vt ex dignis digniores eligerentur; quia id ſibi erat vtilius. Neque in beneficiis ſimplicibus inuenio firmam excuſationis rationem; cum negari non poſſit vtilius eſſe eccleſiæ in ea præfici ſanctiores, & doctiores; nam licet minus docti, ſancti, & prudentes æquè poſſent ac doctiores, & ſanctiores officio diuino ſatisfacere; at quo digniores ſunt miniſtri, eo eccleſiæ maiorem decorem, & authoritatem præſtant. Vſus autem conferendi hæc beneficia ſimplicia dignis, cum digniores præ manibus habeantur, in cauſa non eſt, quominus negemus obligationem eſſe præferendi digniores. Tum quia hic vſus abuſus nuncupari debet. Tum quia excuſantur plurium, grauiumque doctorum opinione eos ab hac obligatione excuſantium, cuius contrarium nobis probabilius apparet.

9 Ex his fit ſatis argumento primæ ſententiæ. Admitto beneficia non eſſe inſtituta in præmium beneficiatorum, ſed in eorum ſtipendium ob laborem impenſum. Quia in hac inſtitutione non clericorum, ſed eccleſiæ vtilitas fuit ſpectata; at inde non infertur digniores præferendos non eſſe, cum ſic ab eccleſia fuerit ſtatutum. Fateor tamen omiſſionem dignioris non eſſe contra iuſtitiam diſtributiuam, vel commutatiuam ob rationem ibi aſſignatam; quia poſito quod beneficia non ſunt in præmia clericis ſtatuta, nulla poteſt eſſe læſio iuſtitiæ ex dignioris omiſſione. Ad confirmationem reſpondeo nullum beneficiatum obligatum eſſe maiori diligentia, qua poteſt beneficio inſeruire; ſed ſatisfacere ſi ſufficientem diligentiam præſtet; ſed non inde infertur excellentiorem miniſtrum non eſſe præficiendum; quia hæc obligatio aliunde quam ex beneficio naſcitur, ſcilicet ex ſpeciali eccleſiæ præcepto illius inſtitutioni annexo, quo cauetur digniores miniſtros eſſe eccleſiæ præficiendos, quod præceptum ſupponitur in loco allegato Trident. & Patres, & Doctores communiter ſupponunt cum ipſa inſtitutione beneficij promulgatum eſſe.

10 Supradictæ concluſioni aliquas limitationes adhibent doctores. Prima, quam ſupra tetigimus; eſt de patronis laicis, qui non videntur teneri digniores eligere, ſed ſatisfacere, ſi dignos eligant. Et quidem ſi ipſi ſint beneficiorum fundatores, res eſt omnino certa; cum poſſint quemlibet modo dignus ſit, deſignare, vt beneficio inſeruiat, & illius bonis fruatur, & deciditur expreſsè in *cap. monaſterium* 16. *quæſt.* 7. *& ibi gloſſ. & communiter ſcribentes.* Cæſar Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. 1. *par. quæſt.* 10. *art.* 3. *num.* 17. Couarruuias *in reg. peccatum* 2 *par.* §. 7. *num.* 5. *verſ. quarto.* Domin. Soto *de iuſtit. lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.* 2. *col.* 14. Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 4. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 69.

At ſi ſucceſſores ſint, communior ſententia docet debere ex eligendis digniorem eligere, quia præſumere debemus fundatorem voluiſſe, vt eius ſucceſſores modum electionis ab eccleſia præſcriptum ſeruent: ſic Azorius 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 8. *& cap.* 21. *quæſt.* 5. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 19. *&* 26. *& ſeq.* Couarruuias, Molina, & Soto *ſupra.* Quod efficacius procedit, cum eorum arbitrio, & iudicio electio commiſſa ſit. Quia tunc quaſi iudex eligendorum conſtituitur, vt ſecundum iudicium rectum, & benè regulatum procedat, ac proinde digniores dignis præferat, vt expreſsè notauit Molin. *dict. cap.* 5. *num.* 70. & Vaſquez *dub.* 4. *num.* 72.

Verum mihi ſatis probabile, & ſecurum apparet patronos fundatoris beneficiorum ſucceſſores obligatos non eſſe digniorem ex eligendis eligere, ſed ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi dignum eligant, modo aliud expreſsè in fundatione cautum non ſit. Moueor; quia hi patroni in iure fundatoris ſuccedunt, & ius, quod fundator habebat ipſis relinquit. At fundator poterat dignum, omiſſo digniore, eligere. Ergo idem facere poſſunt ij ſucceſſores patroni. Quod certum eſſe debet, quoties fundator liberam eligendi facultatem dedit ipſis patronis. Fauet huic ſententiæ non leuiter Trident. *ſeſſ.* 24.

Digitized by Google

cap. 18. *de reformat.* præcipiens patronis eccleſiaſticis ex approbatis digniorem eligere, & in patronis laicis ſola electione digni contentum eſt. Præterea vſus obtinuit abſque prælatorum contradictione, vt patroni laici quem idoneum iudicant, eligant; quin prius inueſtigauerint, an eſſent alij digniores; imo eſto ipſi ſe illis offerrent. Quem vſum tacite videtur Trident. approbaſſe, cum in illorum præſentatione concurſum non expoſtulauit, ſicut expoſtulauit in eccleſiaſtico patronatu, ſic Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *q.*10. *art.* 3. *n.* 17. Petr. Nauarra *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *n.* 150. Garcia *de benefic.* 7. *p. cap.* 16. *n.* 19. Bannes 2.2. *q.* 63. *dub.* 4. *concl.* 3. Manuel Rodr. 1. *t. ſum. cap.* 106. *ſub num.* 8. Petrus Ledeſm. *in ſum.* 2. *p. tract.* 7. *concl.* 7. *cap.* 2. *difficul.* 9. Nicol. Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 16. *n.* 19. Neque aduerſus hanc ſententiam obſtat Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat.* dicens eos mortaliter peccare, qui quos digniores, & eccleſiæ magis vtiles præfici non curauerint. Quia loquitur textus, non de nominatione, ſeu præſentatione; ſed de electione, vt conſtat ex princ. illius c. ibi, *in electione.* Ex quibus verbis limitanda ſunt ſubſequentia generaliſſima, quibus cauetur peccare omnes, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcunque ius, quacunque ratione à ſede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, &c. in electione inquam, non in præſentatione, ſeu nominatione. Adde, ſi de præſentatione hoc decretum eſſet intelligendum, deberet intelligi de iis patronis, qui ius præſentandi haberent ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, non ex maiorum fundatione. Illos autem patronos ex priuilegio credendum eſt obligatos eſſe digniores eligere. Quia præſumi debet ius præſentandi illis eſſe conceſſum, prout eccleſiæ vtilius eſt. ſic Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 5. cum Couarruuia *reg. peccatum.* 2. *part.* §. 7. *num.* 5.

11 Secundo limitant alij ſupradictam doctrinam, quibus libenter aſſentior, vt non procedat in renunciatione, ſeu permutatione beneficiorum, in quibus caſibus renuncians, ſeu permutans non videtur obligatus digniorem eligere, ſed ſufficere, ſi dignum eligat. Quia ipſe propriè non eligit, ſed ius quod habet in alterum cedit. Nullibi autem cauetur in hac ceſſione digniorem eſſe quærendum. Non igitur renunciantibus, aut permutantibus hoc onus imponendum eſt. Adde neminem eſſe obligatum ſub graui culpa loco ſui digniſſimum miniſtrum ſubſtituere, ſed ſufficienter ſatisfacit, ſi dignum ſubſtituat. Ergo neque ad id eſt obligatus per renunciationem. Præterea renuncians digno beneficium, neque offendit eccleſiam, cum ſatis idoneum miniſtrum illi conferat, neque digniores, cum ipſi nullum ius habeant; præcipuè cum tale beneficium non debeat inter communia bona computari: eſt enim proprium renunciantis. Ergo ex nullo capite apparet obligatio quærendi digniorem; & ita tenet Azorius 2. *par. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 10. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 13. *fine num.* 61. & probabilem reputat Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 7. *fine num.* 77. Et in caſu quo renunciaret in æquè dignum, ac ipſe eſt qui beneficium poſſidet, tametſi alij digniores offerantur, docet Nauarr. *de orat. miſcell.* 38. *num.* 7. *fine.*

11 Tertio limitant alij, & benè, vt non procedat caſu quo digniſſimus eligi non poſſit, & eligens minus dignum euito indigni electionem; tunc enim optimè poſſum, & debeo ſuffragium ferre pro minus digno, digno tamen, & ſufficiente; quia eccleſiæ negotium vtiliter gero, prouidens ei miniſtrum dignum, & remouens indignum. Digniſſimum autem non offendo, cum meum ſuffragium non poſſit illi prodeſſe: ſic docet Gutierrez *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *num.* 60. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 13. *num.* 60. Vaſquez *de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 3. *num.* 65. & 66. Quod ſi omnes eligendi non ſunt æquè digni, ſed vnus dignus, alius dignior, alius digniſſimus, ſciamque meum ſuffragium non eſſe digniſſimo profuturum, ſed potius inde occaſionaliter infimum eſſe victurum; ſi autem medio applicem ſuffragium, habiturum effectum, poſſum huic applicare omiſſo digniſſimo ob rationem ſupradictam; quia vtiliter eccleſiæ negocium gero, cum dignum miniſtrum illi confero, & remoueo minus dignum, & digniſſimum non offendo, cum ei non tenear applicare ſuffragium, niſi adſit ſpes fructus. At non teneor huic mediocri ſuffragium applicare, ſed poſſem digniſſimo conferre, tametſi nihil proficiam, quia ex hac applicatione eccleſiæ damnum non facio, cum abſolutè miniſter dignus ei præficiatur, quod vero non præficiatur magis dignus, mihi tribuendum non eſt, qui curaui digniſſimum præficere, ſed aliis infimum eligentibus: & ita docet Vaſquez *ſupra.*

13 Quarto limitandum eſt, niſi eccleſiæ vtilius foret digniorem prætermittere, vt beneficio magis indigenti præficeretur; contingere enim poteſt beneficium aliquod pingue eccleſiæ Toletanæ non expoſtulare ſpecialem ſcientiam, & doctrinam in beneficiato, quam tamen expoſtulat beneficium Toletanum minus digno conferri, & digniori beneficium eccleſiæ Granatenſis; poterit enim tunc beneficium Granatenſe; quia in hac electione beneficiorum, non tam vtilitas eligendorum, quam eccleſiæ ſpectanda eſt; ſic expreſsè Sotus *lib.* 3. *de iuſtit. quæſt.* 6. *art.* 2. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 13. *num.* 59. Rebell. 1. *part. lib.* 3. *quæſt.* 5. *circa finem.* Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 1. *num.* 58. Gutierrez *lib.* 2. *canon. quæſt. cap.* 11. *num.* 40. tametſi contrarium teneat Ledeſm. 2. 4. *q.* 18. *art.* 2. *fol.* 156.

14 Sed inquires, an idem dicendum ſit in electione prælati religioſorum: debeant ne electores, ſub graui culpa, quos iudicant digniores præferre? Affirmat communis ſententia, quia eadem videtur eſſe ratio, ac de beneficiis curam animarum habentibus, cum ipſis religioſorum cura incumbat, & totius conuentus, & religionis gubernatio. Neque leue detrimentum religioni eueniet ex digniorum omiſſione, viaque eſſet aperta ambitioni; & occaſio vt fortè indigni præficerentur. Debent ergo digniores eligi: & ita docet Rebell. 1. *part. de obligat. inſtit. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 11. & *q.* 5. *n.* 5. *verſ. quinto.* Sotus *lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 2. & habetur *Authent. de monachis, cap.* 9. §. *ordinationes.* ibi; *ex monachis ille præficiatur in Abbatem, qui inter alios optimus extiterit.* Fateor hoc eſſe conſulendum. At ſpectato iure communi, & ſecluſis ſpecialibus religionum conſtitutionibus, non video firmum fundamentum huius obligationis. Nam eſto eadem ratio procederet in prælatura religionis, ac in beneficiis curatis, ſeu prælatura eccleſiæ ſæcularis; non inde infertur naſci eandem obligationem, ſi præceptum ad electiones regulares extenſum non eſt, quia lex ob ſimilitudinem rationis extendi non debet ad caſum ſub lege non comprehenſum. Præterea, quia nō eſt eadem ratio in prælatura religionis, quæ facilè amouetur, & temporaria eſt, quam in prælatura eccleſiæ perpetua, & difficulter amobili. Adde in electione beneficiorum hoc præceptum haberi ex traditione, vt ſupponere

vide

Digitized by Google

videtur Trident. *ſeſſ.24. cap.1. & 18.* quod tamen non ſupponitur de religioſorum prælaturis.

15 Sed quid dicendum de electionibus ad officia ſæcularia gubernationis reipublicæ, debeant ne electores digniorem eligere?

Plures negant hanc eſſe obligationem, ſed ſufficere, ſi idonei eligãtur. Quia nullibi eſt latum præceptum de tali electione, & non ſunt obligationes multiplicandæ abſque firmo fundamento. Neque enim hæc officia ſunt bona communia, ſed propria principis, cui gubernatio reipublicæ competit; ac proinde ea vt ſibi placuerit diſtribuere poteſt, modo inter miniſtros idoneos diſtribuat. ſic Caiet. *in ſum. verbo electio. col.*4. Bartol. Fum. *eodem verbo. num.* 5. & præ omnibus Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 13. *à num. 96.* Quapropter plures doctores cenſent hæc officia vendi à principe poſſe, vt relato S.Thom. Soto, & aliis tradit optimè Vaſquez *ſupra. dub.*14. Quod certè illicitum eſſet, ſi digniori officium deberetur.

Nihilominus contrarium ſemper conſulendum eſt ob bonum reipublicæ, & tenendum illis in locis, in quibus ius commune habet rationem legis. Nam in ipſo videtur hoc expreſsè caueri *Authent. vt iudices ſine quoquo ſuffragio. §. eos autem collat.* 2. ibi; *honeſtiorum quorumdam adminiſtrationem dirigere*; & infra, *teſtimonium habeas quidem, quia ſit optimus.* Item *text. in Authent. de defenſoribus ciuit. in princ. verſ. interim.* ibi; *ſed inuicem vniuerſi nobiliores.* vbi Gloſſa *verbo nobiliores*, inquit. *Nota nobiliores eſſe eligendos*, quam ibidem doctores ſequuntur. Item *lex ad ſubeundã. Cod. de Decurionib. lib.*10. ibi; *digniſſimi meritis, & facultatibus.* Thom. Gramat. *conſ.6. num.* 11. *leg.*1. *tit.*4. *lib.*2. *in noua legum regni collectione*: quibus omnibus idem probat Molin. *de Hiſpanor. primogen. lib. 2. c. 5. num.96.* & Gutierrez *lib.2. canonic. quæſt. cap.* 11. *n.* 42. Rebell. 1. *part. de obligat. iuſt. lib.* 3. *quæſt.* 14. *num.* 14. Sotus 3. *de iuſtit. q.* 3. *art.* 3.

16 Poſtremo dubitabis; an pater, vel mater inſtituens maioratum authoritate regia, vel meliorationem faciens ex tertia, & quinta bonorum parte iuxta leges regni teneatur digniorem filium eligere? Videtur teneri; quia non eſt iuſtum, vt parens in hac diſpoſitione affectu carnali ducatur, ſed ratione; ac proinde meritis filiorum ſpectatis; fauetque *lex fæmina Cod. de ſecundis nuptiis*: vbi mater lucra prioris matrimonij inter illius filios diſtribuens obligata eſt diſtributionem facere iuxta illorum merita. Adde tempore veteris legis plures minores natu, quia digniores, prælati ſunt maioribus, vt contigit in Abel, qui prælatus fuit Caïn; Iſaac Iſmael; Iacob Eſau; Iudæ Ruben; Salomon Adoniæ, & aliis; & ita in hac inſtitutione, vel melioratione præferendum eſſe digniorem docuit Palazios *Rub. in repetit. cap. veſtras. in* 3. *notabili. §.* 26. *num.* 1. *cum ſeqq. de donat. inter vir. & vxor. fol.* 99. & 100. Archiepiſcop. Florent. 3. *par. ſum. tit.* 10. *cap.* 1. §. 2. Segura *in repetit. leg. vnum ex familia. §. ſed ſi fundum. ff. de legat.* 2. *num.* 70. Ludouic. Gomez *in cap. 2. de conſtit. lib. 6. num.* 23. Anton. Gomez *leg.* 17. *Tauri. num.* 18. Simanc. *de catholic. inſtit. cap.8. n.12. & de primogen. Hiſpan. lib.* 3. *cap.* 3.

Contrarium omnino tenendum eſt, nullam ſcilicet eſſe obligationem parenti inſtituenti maioratum, meliorandi digniorem, ſed poſſe quem velit eligere, modo dignus ſit: ſic Couarruuias *reg. peccatum. 2. part. §. 7. num. 7.* Nauarr. *ſum. cap.* 26. *num.* 37. Peralta *in leg. cum quidam. num.* 2. *ff. de legat.* 2. Spino *ſpeculo teſtament. gloſſ.* 18. *in princ. num.* 6. Ludouic. Molin. *de Hiſpanor. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *à num.* 60. Ioann. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *à num.* 60. Ratio eſt, quia nec iure naturæ, neque poſitiuo obligatur pater in hac diſpoſitione meliorem eligere. Non quidem iure naturæ, cum non de bonis communibus, ſed propriis, & alteri non debitis diſponat. Non iure poſitiuo: ſi quidem nulla lege arctatur ad hanc electionem: imo potius *leg.* 18. *Tauri*, permittitur hæc melioratio pro quolibet filio, quem pater maluerit.

Neque contrarium argumentum vrget. Nam ſolum probat ad honeſtatem, & moralem obligationem pertinere eligere meliorem, non tamen probat legalem obligationem ibi interuenire. Neque ex *leg. fæmina*, id colligitur. Nam ibi ſpectantur merita filiorum; quia mater non de bonis propriis, ſed mariti diſponit, & ſub ea forma relictis, vt merita in tali diſpoſitione attendat. Exempla illa veteris teſtamenti trahenda non ſunt in conſequentiam, cum id factum fuerit ob varias ſignificationes, neque illa aliquam obligationem modo ſeruandam inducunt.

§. III.

An valeat electio digni, omiſſo digniori.

1 *Valida eſt electio, tametſi electores ſe adſtringerent iuramento ad eligendum digniorem.*
2 *Excipe beneficia curata per concurſum prouiſa.*
3 *Quam exceptionem non admittit Garcia, ſed reiicitur, & fit ſatis eius fundamentis.*
4 *Poſita appellatione ſi iudex ad quem ferat ſententiam pro appellante, plures cenſent remouendum eſſe prouiſum ab ordinario à poſſeſſione.*
5 *Probabilius eſt oppoſitum.*
6 *Satisfit rationi dubitandi.*
7 *Duo aduertenda pro ſuperiori doctrina.*
8 *Si iudex ordinarius non miſit electum in poſſeſſionem beneficij, poterit iudex appellationis mittere eum, pro quo fert ſententiam.*
9 *Quid ſi electus ab ordinario decedat, vel obtineat beneficium, an ceſſet ius appellantis? Probabilius eſt ceſſare.*

1 Communis eſt ſententia hanc electionem valere, ne litibus via aperiatur, neve reſpublica Chriſtiana perturbetur: ſic aliis relatis docet Couarruuias *reg. peccatum. 2. par. §. 7. num.* 3. Gutierrez *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 5. *num* 47. Azor. 2. *par. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 2. Gonzalez *gloſſ.* 4. *num.* 129. Vaſquez *opuſc. de beneſt. cap.* 2. §. 3. *dub.* 17. *fine*, affirmans eſſe omnium doctorum, & probat *text. in cap. cum nobis. de electione. cap. miſi cum pridem. §. pro defectu. de renunciat. cap. conſtitutis.* 2. *de appellation.* Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi electores ſe adſtringerent iuramento ad digniorem eligendum, adhuc valeret electio digni prætermiſſo digniori. Quia iuramentum non immutat iuris communis diſpoſitionem, tametſi illud violantes periuri exiſtant. ſic Couarruuias aliis relatis, *ſupra. num.* 4. Gutierr. *num.* 15. Sed quid ſi ante electionem factam eſſet electoribus denunciatum, vt eligant digniorem, ſin minus ex tunc à tali electione appellari? Abbas *in cap. conſtitut. de appellat. num.6.* Decius *ibi num.* 5. Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *par.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 3. cenſent caſſandam eſſe talem electionem, vt pote factam contra appellationem pendentem. Probabilius tamen eſt validam eſſe ſupradictam

Digitized by Google

prædictam electionem, neque infirmandam. Quia talis appellatio iniuſta eſt. Si enim facta electione digni omiſſo digniore non licet à tali electione appellare, ne electiones, & prouiſiones litibus inuoluantur; quomodo ante electionem factam licitum erit hanc appellationem interponere, cum eadem inconuenientia ex antecedenti appellatione, ac ex ſubſequenti inferantur? Affirmandum ergo eſt non obſtante ſupradicta appellatione validá & omnino firmá eſſe electionem digni omiſſo digniori, talemque appellationem, vtpote iuri contrarium, penitus repellendam. ſic Gloſſa in *c.licet ergo. verbo qui præſtantior. ante finem.* 8.*q.*1. quam gloſſam ſequitur Imola & Philip. Francus, in *cap.conſtitutis.*2. *de appellationib.* Couarru. *reg. peccatum.* 1.*p.*§.7.*n.*3. Azor.2.*p. inſt. mor. lib.*6. *cap.*15.*q.*2. Mol. *de Hiſpan. primogen.lib.*1 *cap.*5.*n.*48. Gutierr. alios referens, *lib.*2. *canon. quæſt. cap.*11.*n.*23. ſupradicta procedunt ſpectato iure communi.

2 Sed eſt ſpecialis difficultas in beneficiis parochialibus, quæ per concurſum prouidentur. Hæc enim, vt conſtat ex Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*18. *de reformat.* debent dignioribus ex approbatis ab examinatoribus conferri. Et ſubdit Concilium. *Prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones præter ſupradictam factam ſubreptitiæ eſſe cenſeantur.* Item extat Bulla Pij V. ſuper collatione parochialium, data 15. *Kalend. Aprilis, anno* 1566. quæ eſt in Bullario 32. inter conſtitutiones eiuſdem Pontificis, in qua cauetur poſſe digniores electos à mala electione appellare, quæ appellatio etſi non ſuſpendat electionis executionem, at deuoluit electioné ſuperiori, qui cognito de prioris eligentis irrationabili iudicio, priorem electionem caſſat, & parochialem magis idoneo confert. Difficultas ergo eſt; an ſtante hac conſtitutione, & Trident. decreto electio digni prætermiſſo digniori irrita ſit ipſo iure, an ſolùm veniat irritanda per ſententiam? Affirmant plures ipſo iure irritam eſſe, ſic in præſenti tradit Gonzalez *in reg.*8.*Cancell.gloſſ.*4.*n.*136. Spino *de teſtament.gloſſ.*4. *n.*86. Azeuedo *conſ.*9. *à n.*27. indicat Rebell. 1.*p. de obligat. iuſtit. lib.*3 *q.*4.*n.*15 *&* *q.*5 *num.*5.*verſ.quinto.* Mouentur; quia in ſuprad. Trident. decreto, & conſtitut. Pij V. ſtatuitur digniori beneficium eſſe conferendum, & ſubditur decretum irritans, & annullans, ſi ſecus in præmiſſis omnibus, & ſingulis actum, aut attentatum fuerit. Cum ergo vnum ex præcipuis illius decreti Concilij, & conſtitutionis Pontificiæ ſit electio dignioris, ſi hæc non ſeruatur, irritum erit, & nullum quidquid actum fuerit. Et hæc ſententia mihi probatur, eamque Rota comprobauit in deciſionibus relatis à Farinacio *in nouiſſ.* 672. *&* 674. Genuenſ. *in praxi cap.*69. Garcia 9.*p.de benefic. c.*2. *n.*232. *&* 233.

3 Contrarium tamen defendit Garcia *ibi. à n.*235. cum Vgolino *de officio epiſc. cap.* 50.§.23.*n.*4. Tum quia inde ſequeretur collationes factas ab inferioribus epiſcopo, & inſtitutiones epiſcopi ex præſentatis à patronis eccleſiaſticis eſſe nullas, ſi fortè non ſunt electi digniores, quod non videtur dici poſſe, cum ſic inſtituentes, & conferentes in culpa non ſint, vt pote quibus non datur dignioꝛum electio, ſed aliis committitur, ipſiſque mandatur inſtituere à patronis electos. Tum quia appellatione non obſtante mandatur electio executioni. Ergo ſignū eſt cenſeri à Pontifice validam, dum non infirmatur. Tum deniquе, quia ſi electio nulla eſſet ipſo iure, etiam non appellante reiecto infirmanda eſſet, & digniori omiſſo beneficium conferendum.

Sed hæc non vrgent, vt recedamus à ſententia Tridentino, & conſtitutioni Pontificiæ conformi. Fateor enim collationes ex electis ab epiſcopo, & inſtitutiones ipſius epiſcopi ex præſentatis à patronis eccleſiaſticis nullas eſſe, ſi de facto epiſcopus, & patroni eccleſiaſtici elegerunt dignum omiſſo digniori. Non quia ipſi in tali collatione, aut inſtitutione culpam commiſerint, cum ipſis de mala electione nulla ratione conſtare poſſit, ſed quia annullata electione, collatio, ſeu inſtitutio eam ſubſequens annullatur. Mandatur tamen electio executioni appellatione non obſtante; ne eccleſia detrimentum patiatur ex dilatione proprij paſtoris. Et quia præſumendum eſt, rite, & legitime factam eſſe. Conceditur autem remedium appellationis, vt ſi fortè minus dignus fuerit electus, repellatur, & digniori conferatur beneficium. Secluſa vero appellatione beneficium digniori non confertur; quia non poteſt electus à poſſeſſione repelli; quin prius per ſententiam conſtet digniorem fuiſſe reiectum. Quod tamen nequaquam poteſt conſtare, niſi ad petitionem reiecti lis moueatur. Ex his infertur fructus beneficij non facere ſuos electum, ſed digniori eſſe reſtituendos cum vicerit, deductis tamen ſtipendiis obſequio beneficij dignis.

4 Grauior tamen eſt difficultas, an ſi poſita appellatione iudex ad quem ferat ſententiam in fauorem dignioris reiecti, debeat ſtatim executioni mādari; & poſſeſſionem beneficij accipere, ſpoliato eo qui prius fuerat miſſus in poſſeſſionem?

Videtur affirmandum, ne deterioris conditionis ſit dignior, quam minus dignus. Si igitur in prima inſtantia ex ſententia ordinarij, miſſus fuerit minus dignus in poſſeſſionem, non obſtante appellatione dignioris, cur in ſecunda inſtitutione dignior mittendus non eſt in poſſeſſionem, tametſi minus dignus appellet? Alias non ſeruabitur æqualitas in iudiciis cōtra *tex. in c.ſtatutū.*§ *inſuper. de reſcr. in* 6.*c.in iudiciis.* 12.*de Reg.iur.in* 6. *l.fi. Cod. de procurator. l.cum quidam. Cod. de fructib. & litium expenſis.* Præterea quia Pius V. concedens appellationem à mala ordinarij electione, ſolū ſtatuit ex vi talis appellationis ordinarij electionem non ſuſpendi, neq; illa pendente electum remoueri. ibi: *Hac autem appellatio interpoſita interim nō impediat, aut ſuſpēdat, quominus electio per ordinarium primo loco facta debita interim mandetur executioni, & prouiſus ab eccleſia cauſa appellationis huiuſmodi pendente non amoueatur.* Nullo autem modo prohibet pronunciata ſententia prouiſum ab eccleſia amoueri; imo tacite videtur id fieri poſſe, cum tunc non ex appellatione, ſed ex ſententia ſuperueniente fiat, neque pendente appellatione remoueatur, ſed ceſſante iam appellatione, & effectum obtinente remotio contingat.

5 Nihilominus tenendum eſt prouiſum ab ordinario remouendum non eſſe, quouſque appellans obtineat tres ſententias conformes, aut vnam, vel duas, quæ tranſeant in rem iudicatam. ſic Gutierr. *lib.*2.*canon.quæſt.cap.*11.*n.*25. Garcia *de benefic.* 9.*p. cap.*2.§.1.*n.*247. Ceuallos *com. contra communes .p.* 897.*à n.*862. Gonzales *de menſib. & alternat.gloſſ.*6. *à n.*163. vbi erudite ſatis in vtramque partem quæſtionem diſputat. Ratio eſt; quia ex conſtitutione Pontificia, & decreto Trident. appellatio interpoſita non ſuſpendit executionem ſententiæ ab ordinario latæ. At de appellatione interponenda in ſententia iudicis appellationis id non cauetur. Ergo talis appellatio relinquitur ſuæ naturæ: ac proinde non ſolum deuoluit cauſam ad ſuperiorem, ſed illius executionem ſuſpendit. Præterea Pius V. in ſua conſtitutione dixit pendente appellatione prouiſum

abor

ab ordinario remouendum non eſſe; at appellatio nō ſolum in prima inſtantia.ſed in ſecunda inſtantia pendet, quouſque appellans rem iudicatam obtineat. Ergo prouiſus amoueri non debet. Item ratio quæ militat in prima appellatione, ne ob illam ſententia ab ordinario lata ſuſpendatur, procedit in ſecunda, & tertia appellatione. Ratio inquam eſt, ne eccleſia abſque paſtore certo, & firmo exiſtat, neve paſſim paſtores mutentur. Si autem quælibet ſententia, ſicut & prima ordinarij, mandanda eſſet executioni, paſſim rectores mutarentur, innumeræque lites inde naſcerentur, tum in perceptione fructuum, tum in remotione vnius, & poſſeſſione alterius in graue eccleſiarum præiudicium, quod eccleſia vitare debet. Ergo primus prouiſus non eſt amouendus, quouſque appellans definitiuè obrineat. Deinde poſita electione ordinarij, & executioni mandata ceſſat via executiua, & ſuccedit ordinaria. Sed cauſa ordinaria non eſt mandanda executioni, quouſque definitiue obtineatur, vt multis probat Gonzalez *ſupra*. Ergo. Denique prouiſus ab ordinario non ſolum pro ſe habet ordinarij ſententiam, ſed etiam illius executionem, & beneficij poſſeſſionem. Non igitur ab hac poſſeſſione ob ſententiam iudicis appellationis remouendus eſt; quia pendente lite neque innouandum eſt, nec poſſeſſor à poſſeſſione deturbandus.

6 Neque ratio dubitandi vrget. Negamus enim deterioris conditionis eſſe digniorem, quam minus dignum. Tum quia appellans non eſt cenſendus dignior ex prima ſententia iudicis appellationis; potius enim deferendum eſt ordinario, de quo Trid. præſumit rite eſſe electurum, vt pote cuius magis intereſt conuenientiorem miniſtrum ſuis ouibus deſignare. Tum quia electus ab ordinario habet non ſolum ſententiam, ſed illius executionē, qua neceſſario eſſet ſpoliandus, ſi ſecunda ſententia mandanda eſſet executioni. Quapropter eſt magna differentia inter primam ſententiam ordinarij, & alias ſententias; nam prima ſententia ordinarij neminem remouet à poſſeſſione: ac proinde executioni mandari poteſt; at ſecunda ſententia debebat prouiſum ab ordinario à poſſeſſione repellere. Non ergo eſt mirum, quod executioni non demandetur, ſed per appellationem ſuſpendatur. Ad confirmationē ex probatione noſtræ cōcluſionis liquet.

7 Duo tamen aduertenda ſunt. Primum, raro poſſe appellantem obtinere in ſui fauorem declarationem dignioris, ſiquidem non tam ex ſcientia, quam ex vita, & moribus, prudentia, diligentia, aliiſque dotibus ad gubernandum, & miniſtrandum beneficium dignitas deſumitur. Vnde etſi reiectus ſcientia, morumque honeſtate electum præcedat; vinci tamen poteſt prudentia, diligentia, aptitudineque ad gubernandum. Quomodo ergo iudicium ordinarij damnandum eſt vt irrationabile? Difficile ſanè erit, vt bene aduertit Gonzal. *reg*. 8. *cancell. gloſſ.* 4. *n*. 21. *& ſeqq*. Secundo eſt aduertendum, appellantem ab iniqua electione ordinarij, & obtinentem ſententiam in curia contra poſſeſſorem beneficij, obtinere ſimul, vt apponatur ſequeſtrum, iuxta *clem.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fructuum*. Quod tamen ſequeſtrum ſemel poſitum non remouetur, tametſi poſtea poſſeſſor obtineat aliam ſententiam in ſui fauorem, vt relato Puteo *deciſ*. 133. *n* 1. *& deciſ*. 305. *n*. 2. *lib*. 1. tradit Gonzalez *gloſſ*. 6. *n*. 214. Garcia 9. *p. de benefic. cap*. 2. *n*. 248. Dixi *ſi appellans obtineat ſententiam in curia*: nam ex alterius ſententia ſequeſtrum non apponitur, vt bene notauit Gloſſ. *ſuprad. clem. verbo promulgata*.

8 Sed quid dicendum cum iudex ordinarius, à quo appellatur, non miſit electum in poſſeſſionem beneficij? Credo tunc poſſe iudicem appellationis eum mittere, pro quo ſententiam fert, non obſtāte appellatione prioris electi. Quia tunc prior electus non ſpoliatur poſſeſſione, & ex alia parte iudex appellationis in cauſa poſſeſſionis eſt primus iudex. Quod à fortiori eſt dicendum, quoties aliquis ex competitoribus ante electionem ordinarij appellat à grauamine ſibi facto. v. g. quod non admittatur ad examen, vel quod aduerſarius admittatur, vel quod non concedatur terminus competens, & alia ſimilia, pro quibus dari poteſt appellatio. *cap*. 1. *de dilationib. cap. ex parte. el* 2. *de appellation.* ob cuius appellationem, ſi iudex appellationis non ſolum iudicat de illo articulo, ſed iudicium ferat de cauſa principali; vt aliquando facere poteſt, vt tradit Couar. *pract. quæſt. cap* 9. *per totum*. In tali caſu à ſe electum mittere poterit in poſſeſſionem, ſicuti ſi ordinarius iudex eſſet. Quia eſt primus iudex, neque aliquem à poſſeſſione ſpoliat: ſic optime notauit Gonzalez *reg*. 8. *Cancell. gloſſ*. 6. *à n*. 222.

9 Inſuper inquires, an ſi electus ab ordinario, & miſſus in beneficij poſſeſſionem, à qua electione reiectus appellauit, decedat, vel aliud beneficium incompatibile obtineat, eo ipſo extinguatur ius appellantis? Garcia 9. *p. de benefic. cap*. 2. §. 1. *n*. 254. negat extingui; quia eſto ad examen non poſſit primo poſſeſſorem beneficij prouocare, aliis tamen viis probare poterit ſe digniorem eſſe, & iniuſtè fuiſſe reiectum. Mihi tamen contrarium placet. Quia non video qua ratione pro appellante ferri poſſit ſententia iniuſtè fuiſſe prætermiſſū, ſi electus non tenetur ſe defendere. Adde in ſententia Garciæ, affirmantis electionem digni omiſſo digniori, validā eſſe, eſto veniat reſcindenda, eſt manifeſtum, non poſſe appellantem ius appellationis proſequi; quia appellans non poteſt obtinere ſententiam in ſui fauorem, niſi ſimul obtineat, vt reſcindatur electio prius facta; at electio prius facta reſcindi non poteſt, cum potius morte electi ſit extincta, & beneficium vacet. Ergo appellans non poteſt proſequi ius appellationis.

§. IV.

An teneatur ad reſtitutionem eligens dignum omiſſo digniori, cum digniorem eligere tenetur?

1 *Eligens indignum ad reſtitutionem obligatur.*
2 *Eligens dignum omiſſo digniore, non eſt obligatus reſtituere eccleſiæ.*
3 *Digniori eſſe obligationem plures negant.*
4 *Alij affirmant.*
5 *Reſoluitur probabilius eſſe, obligationem nullam eſſe reſtituendi.*
6 *Excipe beneficia, quæ competitorum concurſu prouidentur.*

1 SI elector indignum eligit, omnes conueniunt obligationem habere reparandi eccleſiæ damna inde ſecuta; quia iniuriam eccleſiæ intulit, & contra obligationem debitam proprio officio proceſſit. Quapropter ſolum de electione digni omiſſo digniori eſt controuerſia, an reſtitutio aliqua facienda ſit, & cui eſt facienda?

2 Et quidem nullam eſſe obligationem reſtituendi eccleſiæ mihi certum eſt; quia eccleſiæ nulla irrogatur

rrogatur iniuria, cùm competens miniſter aſſignetur ei, cuius labor ſtipendio ſibi dato adæquatur. Et confirmo; ſi dominus vineæ vellet, vt in eius vinea conducerentur operarij præſtantes; tu verò prætermiſſis diligentioribus diligentes conduceres, quorũ labor adæquaretur ſtipendio, non eſſes obligatus aliquid domino reſtituere; quia nullam illi iniuſtitiam facis, cum laborem offeras ſtipendio æqualem, ſic in præſenti, & tradit Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 34. dub. 15. num. 74.* Molin. *de Hiſpanor. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 57.* Dices. Eccleſia epiſcopalis quæ miniſtris decimas concedit ea conditione vt ſuum officium rectè exequantur, & conſequenter, vt digniorem miniſtrum eligant in concurſu digni. Ergo cum dignum eligunt, digniori omiſſo, obligationem iuſtitiæ lædunt ex decimali contractu ortam. Ergo tenentur reparare, quanti æſtimabitur defectus dignioris prætermiſſi? Reſpõdeo cum Petro Nauarra *lib. 2. de reſtit. cap. 2. n. 186.* conceſſione decimali non imbibi obligationem eligendi digniorem, neque expreſsè, vt de ſe conſtat, neque tacitè. Quia decimæ dantur epiſcopo, vt paſtores eligat non cum obligatione, & conditione eligendi digniores; ſicuti non dantur cum obligatione concionandi, & gubernandi meliori modo quo poſſit, tametſi dentur ſub obligatione concionandi, & gubernandi, miniſtrandique officium plenè, & ſufficienter.

3 Digniori autem prætermiſſo eſt difficultas; an debeas aliquid reſtituere? Qua in re eſt prima ſententia negans, quam tradit Adrian. *in 4. tract. de reſtitut. cap. quia iam determinatum eſt.* Nauarr. *cap. 17. num. 72. & ſeqq.* Sot. *de iuſtit. lib. 4. quæſt. 9. art. 3. ad 6.* Couarruuias *reg. peccatum. 2. part. §. 7. num. 6.* Mol. *de Hiſpan. primogen. lib. 2. cap. 5. num. 57.* Gutierrez *lib. 2. canon. quæſt. cap. 11. n. 47.* Valent. *3. tom. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 2. 6. quæſt.* Tolet. *lib. 5. cap. 4. verſ. 4. cap. 78.* Azorius *2. part. inſtit. mor. lib. 6. cap. 15. quæſt. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 5.* Rebell. *1. part. lib. 3. quæſt. 4. & 5.* & alij.

Fundamentum eſt; quia obligatio reſtitutionis naſci nõ poteſt niſi ex læſione commutatiuæ, iuſtitiæ; at nemo ante electionem vel præſentationem ius habet iuſtitiæ, vt beneficium ſibi conferatur. Ergo digniori prætermiſſo nulla eſt obligatio reſtitutionis. Minorem probo; quia beneficium eſt ſtipendium miniſtrorum laborantium in vinea domini; datur enim ob officium ibi impenſum. Non tamen eſt præmium miniſtris ob eorum dignitatem conſtitutum, neque ſtipendium ob laborem, quem ante acceptationem beneficij expenderint. Ergo dignioribus miniſtris non eſt beneficium ſpecialiter debitum. Item ſi beneficium digniori eſſet ſpecialiter debitum, dignus cui eſſet collatum, obligaretur illud dimittere. Tum ratione iniuſtæ acceptionis. Tum ratione rei acceptæ, quam in digniorem transferre poteſt. At nullus accipientem hac obligatione adſtringit. Ergo neque elector illa adſtringẽdus eſt. Præterea non ſunt obligationes multiplicandæ abſque firmo fundamento, at nullum apparet firmum huius obligationis. Nam eſto eccleſia electoribus præcipiat digniores miniſtros eligere, ipſique infideles exiſtant digniores omittendo, cum ipſis eligendis nullum ſpeciale ius conceſſerit, non videtur contra iuſtitiam aduerſus eligendos peccare, ſicuti non peccaret contra iuſtitiam œconomus, cui dominus vineæ præciperet, vt conduceret ſuæ vineæ, quos operarios digniores inueniret, tametſi infidelis, & inobediens eſſet. Adde, ſi beneficia tanquam bona communia eſſent clericis debita, ob eorum dignitatem, collatio facta digno, omiſſo digniore, nequaquam ſubſiſteret, vt pote de re aliena, & alteri debita, conſequens nullo modo à doctoribus admittitur. Ergo dicendum eſt nequaquam digniori beneficium propriè deberi.

4 Secunda ſententia præcedenti contraria affirmat digniori prætermiſſo eſſe reſtitutionem faciendam, quantum æſtimari poteſt ius, & ſpes, quam habet beneficij conſequendi: ſic Paludan. *4. diſt. 15. quæſt. 2. art. 2. num. 12.* Caietan. *2. 2. quæſt. 62. art. 2. ad 4. in 3. dubio.* Aragon. *ibi art. 2.* Salon. *quæſt. 63. art. 4. controu. 3. concl. 4. & ibi* Bannes, Silueſt. *verbo reſtitutio. 3. q. vlt. verſ. 2.* Ioann. Lop. *inſtruct. conſcient. 1. t. cap. 125. & 127.* Petr. Nauarr. *lib. 2. de reſt. cap. 2. n. 176.* Man. Rodr. *1. t. ſum. cap. 108. n. 6.* Bart. Med. *in ſum. lib. 1. cap. 14. §. 32.* Petr. Ledeſm. *2. p. tract. 8. cap. 4. concl. 1.* Gab. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap. 2. §. 3. dub. 17.*

Ratio præcipua eſt, quia communiter doctores tradunt omittentem digniorem, & conferentem digno beneficium peccare peccato acceptionis perſonarum, & contra diſtributiuam iuſtitiam. Ergo obligatur digniori damnum factum reparare. Tum quia reſpectu illius fuit iniuſtus diſtributor, in qua iniuſtitia permanebit, quouſque digniorem prætermiſſum indemnem ſeruet. Tum quia aduerſus obligationem proprij officij deliquit, ratione cuius obligatus erat dignioribus beneficia impertiri.

5 In hac graui, & perdifficili quæſtione dicendum eſt probabilius eſſe nullam eſſe obligationem reſtituendi dignioribus prætermiſſis, cum dignus eligitur ad beneficia, quæ abſq; præuio examine, æmulatione, & concurſu competitorum prouidentur. Moueor authoritate, & fundamentis primæ ſententiæ. Nullus enim, tametſi digniſſimus ſit, habet ius ad beneficium, niſi ſub conditione, quod conferens ei voluerit conferre. Ergo antecedenter ad hanc voluntatem ſolum habet ius ex quadam decentia, & proportione in eius dignitate fundata, quæ petit, vt potiùs ipſi, quam aliis beneficium conferatur; ſicuti operarij digniores ius hoc imperfectiſſimum habent, vt potius ipſi, quam alij ad laborem vocentur, non tamen ex iuſtitia hanc vocationem petere poſſunt; ſic in electione beneficiorum, quæ abſque præuio examine, æmulatione, & competitorum concurſu prouidentur, contingit. Neque elector in eligendo digno ad hæc beneficia omiſſo digniori, committit propriè vitium acceptionis perſonarum, ſed per quandam quaſi analogiam. Neque peccat aduerſus obligationem ortam ex officio, ſed ſolum aduerſus obligationem ortam ex præcepto, & mandato eccleſiæ, cui infidelis, & inobediens eſt, non tamen iniuſtus. Et ex his ſoluitur ratio ſecundæ ſententiæ.

6 In beneficiis autem, quæ competitorum concurſu prouidentur, longè probabilius exiſtimo, obligationem eſſe reſtituendi digniori omiſſo, cum digno beneficium confertur, & obligationem eſſe reſtituendi digno, cum indignus eligitur: ſic vltra doctores ſecundæ ſententiæ hanc concluſionem defendunt Mol. Ioann. Gutierr. Rebellus, Leſſius *ſupra*, imo Man. Rodr. & Nauarra relati pro ſecunda ſententia, de hoc caſu tantum videntur locuti. Et quidem ſi cõcurſus fundetur in quodam edicto, quo competitores vocentur ſub promiſſione eligendi digniorem, euidens eſt digniori omiſſo iniuſtitiam fieri, ſi dignus eligatur; quia ratione promiſſionis factæ, ſub qua ſe examini, & concurſui ſubiecit, beneficium illi debitum erat, ſicut debetur res plus offerenti, cum ſub voce præconis ſic

danda

Digitized by Google

danda promittitur, vt tradit Bart. communiter receptus, *in leg. licitatio. in princ. n. 4. ff. de vectigalib. & publicanis.*

At aliqui doctores cenſent edictum, quod in concurſu beneficiorum, & cathedrarum fit, non fieri ſub hac promiſſione eligendi digniorem; ſolùm enim promittitur cuilibet eius ius eſſe ſeruandum: cum autem ipſe ſecluſa promiſſione ius iuſtitiæ non habuerit ad beneficium, tametſi inter oppoſitores dignior ſit; efficitur ex ſupradicta promiſſione ius iuſtitiæ non obtinere; ac proinde nullam eſſe obligationem reſtitutionis, eo quod fuerit prætermiſſus, ſic tradit expreſſè Nicol. Garcia 7. *p. de benefic. cap. 16. num. 57.*

Cæterum hic modus dicendi omnino eſt reiiciendus, ſicuti illum reiiciunt reliqui alij doctores. Nam licet verbis claris, & expreſſis non promittatur ei, qui repertus fuerit dignior, beneficium, promittitur tamen verbis æquiualentibus: ſi enim cuilibet promittitur ius ſuum ſeruandum, & ſub hac promiſſione ad certamen prouocatur, & ex alia parte eſt lex, ſeu ſtatutum, vt inter competitores digniori conferatur, clarum eſt in promiſſione imbibi hoc ſtatutum, ſicuti imbibitur promiſſio non conferendi beneficium alteri à competitoribus. Quare ſicuti eſſet iniuſtitia cum obligatione reſtituendi, ſi electores alterum à competitoribus eligerent; ſic eſt iniuſtitia cum obligatione rèſtituendi ſi dignum eligunt, & digniorem omittunt; quia æquè ad vtrũque eſt obligatio ex promiſſione poſito ſtatuto. Adde, in beneficiis parochialibus, quæ iuxta Trident. per oppoſitionem, & concurſum obtinentur efficacius doctrina procedit; ſiquidem digniori omiſſo conceditur ius appellandi ab iniqua electione. Sentit ergo Pontifex digniori factam eſſe iniuriam, quæ debet à iudice ſuperiori reparari, & ita in his beneficiis concedit Garcia *ſupra num. 61.*

Ex his fit eligentes ad præbendas collegiorum dignum, omiſſo competitore digniori, peccare contra iuſtitiam cum obligatione reſtituendi digniori prætermiſſo. Tum quia ſub hac promiſſione eligendi digniorem fuerunt omnes ad concurſum vocati, cui non ſubiicerentur, niſi intelligerent ad ſic eligẽdum electores obligari. Tum quia collegiorũ præbendæ in fauorem præcipuè eligendorum ſunt inſtitutæ, vt illo præmio propoſito ad virtutem, & litteras incitarẽtur, & in his etiã cõſẽtit Garc. *ſup. n. 46.*

Argumenta primæ ſententiæ nobis non contradicunt, ſolum enim probant digniori non eſſe debita beneficia abſolutè, & ex ſua inſtitutione, non autem probãt ex ſpeciali promiſſione deberi nõ poſſe.

§. V.

An dignus petens beneficium, cathedram, ſeu collegium, illudque acceptans in concurſu dignioris, peccet, obligeturque ad reſtitutionem? Et quid de impedientibus dignum, vel digniorem ab illius conſecutione?

1 *Neque peccat, neque tenetur ad reſtitutionem; debet tamen bona fide procedere.*

2 *Dupliciter dignior impediri poteſt, ſi impediatur abſque vlla vi, vel fraude à beneficio, quod illi propriè debitum non ſit, non eſt peccatum.*

3 *Si malo animo facias peccas, ſed non obligaris reſtituere. Et ſit ſatis quibuſdam textibus.*

4 *Si vi, vel dolo impedias, obligaris reſtituere.*

5 *Quid ſi impediſti dignum, vt daretur digniori?*

6 *An tenearis beneficium reſignare, ſi tibi digniori, omiſſo digniori, collatum eſt? Probabilius eſt te obligatum non eſſe.*

7 *An pecces, obligeriſque reſtituere, ſi ob apertionem litterarum obtines beneficium, quod alius obtineret, ſi tu non aperires? Sub diſtinctione reſpondetur.*

8 *Quid ſi muneribus inflectas eligentem?*

9 *Quid dicendum in oppoſitione cathedrarum?*

1 COmmunis ſententia tenet, nec peccare, neque vllam reſtitutionis obligationem habere, quia ipſi non competit ſua aliorumq; competitorum merita perpendere, ſed ſe electoribus examinandum proponere. Vnde ſi electores eum eligũt cum minus dignus ſit, illis, & non electo culpæ tribuendum eſt; & ita tradit Caiet. 2. 2. *q.* 185. *a.* 3. Cou. *reg. peccatum. 2. p. §. 2. n.* 4. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib. 6. c. 15. q.* 13. & 14. Leſſius *lib. 2. de iuſt. c.* 34. *dub.* 14. *ſi. n.* 70. Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 2. §. 3. *dub.* 18.

Hæc communis ſententia veriſſima eſt caſu quo petens, acceptanſque beneficium bona fide procedat. Nam ſi clarè cognoſceret ſe minus dignum eſſe, neque diligentia exceſſum recompẽſaturum (quod rarò, vel nunquam contingit, cum propria merita alicui clariora appareant) cenſeo neque beneficiũ petere poſſe, & ſi obtineat obligationem habere ſatisfaciendi digniori omiſſo, ſi beneficium per concurſum prouiſum eſt. Ratio eſt clara, quia tunc peteret, quod electores præſtare nullo modo licitè poſſunt. Ergo peccat petendo. Item impedit ne debitum beneficium digniori tribuatur, ergo iniuſtitiam committit, ac proinde obligationem ſatisfaciendi contrahit: ſic Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 12. dub. 18. n. 119.* Rebell. 1. *p. de obligat. iuſtit. lib. 3. q. 6. n. 1. & ſeqq.*

Dices, ergo dignus non ſe poterit opponere beneficio, vel cathedræ in concurſu dignioris clarè cogniti? Reſpondeo, vt beneficium, vel cathedrã de facto obtineat, concedo. At vt ſuum ius proſequatur, & ſe cognoſcendum tradat, allegareque poſſit ſæpè ſe oppoſuiſſe benè poterit; imò poterit ſe opponere animo obtinendi beneficium, vel cathedram, ſi forte dignus moriatur, vel ab oppoſitione deſiſtat. ſic aliis relatis Cord. *in ſum q.* 31. Rebell. *de oblig. iuſt.* 1. *p. lib.* 3. *q.* 6. *n.* 4. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 6 *c.* 15. *q.* 14. *in fine.*

2 Ex his venit decidẽda quæſtio, an ſi impedias digniorẽ à beneficij conſecutione, vt tibi vel alteri cõferatur, pecces obligationemq; habeas reſtituendi? Pro cuius deciſione præmittendum eſt dupliciter te poſſe digniorem impedire, vel muneribus, ſuaſioneque honeſta, vel dolo, vi, & fraude. Item impedire potes recta intentione, vt tuæ vtilitati proſpicias; vel malo animo, vt alteri noceas. Item impedire potes digniorem à beneficij debiti conſecutione, vel à conſecutione beneficij, quod illi indebitum eſt, vel ſolũ eſt debitũ ex quadã decentia, & honeſtate.

Dicendum ergo eſt, ſi impedias abſq; vi vel fraude digniorem à beneficij conſecutione, quod illi propriè & ſtrictè debitũ non ſit, nec peccas, neq; obligationẽ habes reſtituendi, quia aliorũ vtilitatẽ indebitã impedire, vt tuæ conſulas licitũ tibi eſt; ſi quidẽ nemini iniuriã irrogas, neq; cõqueri poſſunt impediti quod ſic impediti ſint, cum ipſis beneficiũ debitum nõ ſit, & abſq; vlla vi, & fraude ab illius cõſecutione eos impedias. Ex quo fit verbis, & muneribus, ſollicitudine, & diligentia te poſſe mouere collatorem, vt beneficiũ, quod licitè poteſt digno cõferre, omiſſo digniori, de facto tibi, vel alteri amico cõferat, & teſtamẽtariũ inflectere, qui determinatus erat legatum digniſſimo relinquere, vt relinquat tibi, vel tuo conſanguineo; quia in ſupradictis caſibus non aufers ab aliquo quod illi propriè debitum ſit. ſic Vaſquez

opuſc. de beneſic. cap. 2. §. 3. dub. 19. num. 133. verſ. ſecundo ergo Reboll. *de obligat. inſtit. 1. par. lib. 3. quaſt. 1. num. 5. & quaſt. 2. num. 8.*

3 Quod ſi malo animo hoc impedimentum cauſes, aduerſus charitatem peccas, non tamen obligaris reſtituere; quia obligatio reſtituendi non ex intẽtione nocẽdi, ſed ex nocumẽto dato naſcitur. Vaſq. *d. opuſc. de beneſic. c. 2. §. 3. dub. 19. n. 127. & ſeqq.* Gut. *lib. 2. can. q. c. 11. à n. 71.* Petrus Nauarr. *lib. 3. de reſtit. cap. 4. n. 7.* Rebell. *1. p. de oblig. iuſt. lib. 3. q. 1. n. 5.* & alij apud ipſos.

Sed aduerſus hanc ſententiam pugnare videtur *text. in leg. 2. §. idem habeo. 2. ff. de aqua pluuia arcenda:* vbi habetur te non teneri ad reſtitutionem, ſi impedias aquæ ductum, qui ad vicini fundum per tuam poſſeſſionem deriuatur, modo ex odio, & malo animo non feceris. Ergo tacitè inſinuatur per argumẽtum à contrario te teneri; ſi odio, & malo animo feciſti. Varias huic legi ſolutiones doctores excogitarunt: ſed hæ mihi videntur aptiores. Prima, Si neges conſequentiam; quia argumentum à contrario non eſt firmum in iure, præcipuè cum abſolutè contrarium eſt diſpoſitum. At in *l. 1. §. denique 1. ff. de aqua pluu. arcenda. & leg. Proculus, & leg. flaminum. §. fin. de damno infecto.* eſt abſolutè diſpoſitum te nullam obligationem habere, cum proprio iure vteris, vt ſi effodiens puteum, venas aquæ vicini inferioris præſcindas. Secunda ſolutio eſt, ſi dicas te non teneri in conſcientia, eſto malo animo facias; at in foro exteriori teneri, dum non probas iure proprio vſum eſſe. Tertia eſt, impeditum habere aduerſus te actionem, vt ab impedimento ceſſes, quoties abſq; vllo tuo commodo illum à conſecutione beneficij impedis; quia nec charitas, nec iuſtitia legalis permittit te in malitioſo impedimento apponendo perſeuerare.

4 At ſi vi, dolo, & fraude digniorem à beneficij conſecutione impedis, vt detur digno, obligationem habes reſtituẽdi digniori omiſſo pro quãtitate ſpei, quam dignior habebat illud conſequendi. Et idem eſt, ſi duo æquè digni ad beneficium concurrerent, & tu vnum ex illis vi, & fraude à beneficij datione impediſti, teneris reſtituere, quanti ſpes obtinendi beneficij æſtimabitur, & à fortiori cum ſolus vnus concurrit: ſic Cou. *reg. peccatum 2. p. §. 7. n. 8. concl. 5.* Soto *lib. 4. de iuſtit. q. 6. art. 3. verſ. atque inde ſecundo.* Nauarr. *c. 17. n. 73.* Petr. Nauarra *lib. 3. de reſtit. c. 5. n. 11.* Gutier. *lib. 2. canon. q. c. 11. n. 83.* Vaſq. *opuſc. de beneſic. c. 2. §. 3. dub.* 20. Rebell. *de oblig. iuſt. 1. p. lib. 3. q. 2. n. 6.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 12. dub. 18. n. 123. & 126.* Ratio eſt, quia eſto digniori in concurſu digni non debeatur beneficium (quod non eſt ſemper verum) neque digno in concurſu æqualis digni, at cuilibet debetur, ne per vim aut fraudem impediatur ab illius procuratione. Quilibet enim dignus ius habet procurandi beneficium, ergo ſi tu eum per iniuriam à tali proſecutione impedis, iniuſtitiam committis, obligaris ergo ſatisfacere. Et explicatur amplius. Dupliciter procurantem beneficium ab illius conſecutione impedire potes per vim, aut fraudem. Primo ſi ipſum, vel eius procuratorem, aut litteras, quas mittit, vi vel dolo detineas, & tunc clara eſt iniuſtitia. Secundo, ſi collatori vim inferas ne beneficium conferat, aut illi mendaciũ aliquod dicas, quo à voluntate conferendi beneficium diuertitur: & tunc etiam iniuſtitiam cõmittis non ſolum aduerſus collatorem, quem iniurioſè detines, vel doloſè decipis, ſed aduerſus eum cui illud beneficium erat conferendum. Quia illud obtinere non poteſt, niſi collator velit conferre, & ex alia parte habet ius procurandi, vt collator velit. Ergo iniurioſus illi es, cum hanc voluntatem per iniuriam impedis.

5 Dixi te eſſe obligatum ſatisfacere digniori in cõcurſu digni, ſi per vim, aut fraudem impediſti, ne digniori beneficium cõferretur. Verum ſi impediſti dignum, vt daretur digniori; aliqui exiſtimãt te nullam obligationem reſtitutionis habere. Leſſius *lib. 2. c. 12. n. 126.* Azor. *lib. 6. c. 15. q. 16.* Quia beneficia dignioribus ſunt conferenda. Alij econtra affirmãt; quia eſto non debeatur digno beneficium, debetur tamen ne impediatur ab illius procuratione. Diſtinguendum tamen eſt inter officia, & beneficia, quæ neceſſario dignioribus ſunt conferenda, & inter ea quæ liberè dignis in concurſu digniorum conferri poſſunt. Si impedias dignum, vt detur digniori à beneficij conſecutione quod nulla ratione ei poteſt conferri; nullam habes obligationem; quia ipſe in concurſu dignioris nullum ius habebat procurandi tale beneficium: imo iniquè faciebat ſic procurans; at ſi beneficium iuſtè procurare poterat dignus in cõcurſu dignioris; quia digniori non erat neceſſario conferendum, credo te eſſe obligatum ei recompenſare, quanti ſpes obtinendi beneficij fuerit æſtimata; quia per iniuriã impedis, quod ipſe procuret, & obtinere intentet beneficium ad quod ius habet. Quod efficacius procedit in inſtitutione hæredis, legatarij, aliorumque beneficiorum, quæ pro libera conferentis voluntate dari poſſunt. ſic expreſsè Vaſquez *opuſc. de beneſic. c. 2. §. 3. dub. 20. num. 158.*

6 Peres, an ſi tibi digno beneficium collatum eſt, cum digniori ex obligatione eſſet conferendum, tenearis beneficium in fauorem dignioris reſignare? Videris teneri; quia obligatus es ſatisfacere digniori damnum illatum; at hoc nulla alia via ſatisfieri rectius poteſt, quam facta reſignatione. Ergo illam teneris facere. ſic Rebell. *1. p. de oblig. iuſt. lib. 3. q. 6. n. 6. & ſeqq.* Nihilominus credo te non eſſe obligatũ beneficium reſignare, quoties beneficij collatio eſt firma, & de ſe perpetua. Tum quia digniori non erat certum beneficium dandum eſſe. Tum quia tibi nõ competit miniſtros eccleſiæ deſignare. Tũ quia beneficio acquiſito non videris obligatus ſpoliari, quouſque ſententia accedat: ſic Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 34. dub. 15. n. 76.* Dixi *quoties beneficij collatio eſt firma*, vt excluderem collationem beneficij parochialis per concurſum obtenti, quam probabilius defendimus nullam eſſe factam digno in concurſu dignioris, quia tunc teneretur digniori cedere, ſicuti ſi indigno eſſet beneficium collatum. Raro tamen vel nunquam præſumere quis debet eſſe minus dignum notabiliter: nam eſto dotibus ſcientiæ, & doctrinæ videat alios ſibi eſſe prælatos; præſumere tamen poteſt aliquam cauſam occultam eſſe, ob quam elector aliis illum prætulerit, & poſita hac præſumptione beneficium reſignare non debet; quia in caſu dubio nemo tenetur ſe iure acquiſito ſpoliare; ſic ferè omnes doctores ſupra relati.

7 Rogabis, an cenſearis per iniuriam impedire à beneficij conſecutione eum, cuius litteras obſignatas aperis, credens de beneficio vacante notitiam dare, & ratione huius notitiæ præuenis collatorem, & impedis ne qui miſit litteras beneficium obtineat. Et quidem ſi non ſolum aperis, ſed etiam detines litteras, & ob hanc detentionem beneficium non cõſequitur qui litteras miſit, clarum eſt, obligationem eſſe reſtituendi pro quantitate ſpei obtinendi beneficij. At ſi ſolum legiſti, & apertas iterum obſignaſti, & abſque vlla mora tradidiſti, ac ſi nunquam legiſſes, & notitia habita collatorem præueniſti, & ob hanc præuentionem impediſti, ne qui miſit litteras beneficium obtineat, probabilius credo te mortaliter peccare, at ad reſtitutionem obliga-

tum non eſſe. ſic Leſſius *lib.2.c.12.dub.18. à n. 124.* Et quidem te committere peccatum mortale in apertione harum litterarum ſic probo, quia ea quæ quis ſub ſigillo ſcribit, intendit ſecreta haberi, neq; alteri ab eo cui litteræ mittuntur, manifeſtari. Ergo iniuſtitiam committis, ſi ſecretum violes; & cũ hæc ſecreti violatio in graue ſcribentis damnum cedat, erit peccatum mortale. Quod autem ad reſtitutionẽ obligatus non ſis, inde probatur; quia ex apertione iniuſta litterarum alius non fuit impeditus à beneficij conſecutione; ſi quidem ſtare poſſet te aperuiſſe & legiſſe litteras, & alium impeditum non eſſe à beneficij conſecutione, ſi tu collatorem non præuenires, nec diligentiam faceres in tui fauorem. Ex præuentione ergo, & diligentia facta, & non ex apertione litterarum alius impeditur. At hanc præuentionem facere, & diligentiam apponere non eſt cõtra iuſtitiam, tametſi iniuſtitia fundamentum habeat. Ergo ex hoc impedimento non contrahis obligationem reſtituendi. Exemplo ſcientiæ arte dæmonis acquiſitæ illuſtrari poteſt. Nam licet in tali acquiſitione graue peccatum ſuperſtitionis interueniat, illa tamen acquiſita licitè ea vti potes; ſic in præſenti iniuſtè notitiam vacantis beneficij acquiris, at illa habita licitè collatorem præueniens, aliiſq; honeſtis mediis beneficij conſecutionem procuras.

8 Sed quid ſi muneribus inflectas eligentem, vt tibi digno beneficium, officium, aut cathedram concedat, omiſſo æquè digno, aut digniori? Reſpondeo in beneficiis, officiis & cathedris, quæ neceſſario digniori ſunt conferenda per concurſum, clarum eſt iuxta noſtram ſententiam te eſſe obligatum digniori omiſſo ſatisfacere. At in beneficiis, officiis, & cathedris, quæ per concurſum non prouiderentur, nulla eſſet reſtituendi obligatio digniori omiſſo; quia munerum datio non infert vim, aut dolum, ac proinde neque inuoluntarium cauſat. Verum etſi hoc ita ſit, poteſt eſſe grauiſſimum peccatũ hæc muneribus obtinere. Nam ſi beneficium eſt eccleſiaſticum, clarum eſt ſimoniam eſſe, ſi ſub aliquo pacto expreſſo, vel tacito obligandi ad beneficij conceſſionem hæc munera conferantur, vt latius diximus *diſp. de ſimonia*, neque collatio beneficij tenet, ſecus ſi gratis donentur, & ſic intelligantur recipi. At ſi officium eſt laicũ nulla videtur eſſe prohibitio dandi hæc munera, ſi gratis dentur; eſto dentur animo alliciendi collatorem ad talis officij collationem. Verum ſi dentur ſub obligatione, vt hæc officia conferantur, diſtinguendum eſt, ſi dentur principi, qui ea vendere poteſt, licita eſt donatio; quia eſt virtualis officij venditio. At ſi dentur alteri qui ea vendere non poteſt, ſed neceſſario ea gratis prouidere debet, cenſeo illicitam eſſe talem donationem, & munerum receptionem; quia pro re ad quam quis eſt obligatus facere, pretium recipere non poteſt. Hoc tamen intelligendum eſt, cum hæc officia non ſunt vendentis, ſed reipublicæ, ſecus ſi vendentis eſſent, & ſolum ex lege ſuperioris obligatus eſſet ea gratis donare; quia tunc ſolum eſſet legis transgreſſor accipiendo munus, vel pretium, non tamen eſſet transgreſſor iuſtitiæ, vt latius dicemus, cum de emptione, & venditione ſermo habebitur. Interim videatur Vaſq. *opuſc. de beneſic. cap.2.§.3.dub.14.15.& 16.*

9 In obtentione cathedrarum aliter eſt dicendum: nam eſto tu dignior ſis aliis oppoſitoribus (quod nũquam debes præſumere, etiam ſi plures ſic tibi blandiantur) nullo modo tibi licitum eſt muneribus electores obligare, imo nec allicere, vt pro te ſuffragium ferant aliis omiſſis: quia poſita ſubordinatione electorum ſuffragium nullum eſt, tum ob ipſorũ inhabilitatem, tum ob tuam: ratione enim ſubordinationis, & ipſi redditi ſunt inhabiles ad ſuffragium ferẽdum, & tu incapax accipiendi cathedram ex omniũ fere vniuerſitatum conſtitutionibus. ſic Rebell. *1. p. lib.3. de oblig. iuſt. q.7. in princ.* Quod ſi cum Baſilio de Leon. *lib.6. de matr. c.17.§.6. in fi.* dicas te hæc munera conferre ad redimendam vexationem; quæ tibi infertur, cum alij minus digni procurant à te cathedram eripere. Facilè reſpondetur negando te debere iudicare digniſſimum; quia nimis arrogans, vanum, & fallax eſt tale iudicium. Nã eſto litteris alios præcellas, poſſunt ipſi in virtute, prudentia, diligẽtia, & arte docendi te præcellere, quomodo ergo audes te digniſſimum iudicare? Adde nullus vir cordatus damnare poteſt oppoſitorem dignum, qui electorũ iudicio ſe ſubmittit, & tali iudicio nixus cathedram procurat, ſi forte æquè dignus, ac alij appareat. Nam eſto plures, & doctiores te digniorem iudicant, non deſunt alij qui contrarium ſentiant, ergo ex horum iudicio, vtpote probabili; oppoſitionem proſequi quis poteſt. Ergo in tali proſecutione vtpote licita, & vniuerſitati maximè conuenienti, quę competitorum multitudinem exoptat, nulla eſſe poteſt vexatio, quæ redemptionẽ honeſtet. Deinde eſto concederemus, vt omnino certum, & clarum, te omnium oppoſitorum digniſſimum eſſe, neque alios ſua diligentia tuã dignitatem eſſe recompenſaturos (quod eſt iudicatu moraliter impoſſibile) adhuc non aſſentior te muneribus hanc vexationẽ redimere poſſe. Tũ quia per appellationẽ, aliiſq; viis reparari poteſt. Tũ & præcipuè, quia hic modus vexationem redimendi ab vniuerſitatis conſtitutionibus prohibitus eſt ſub pœna inhabilitatis electorum, & oppoſitorum, ob grauiſſima inconuenientia, quæ inde ſequuntur, quod manifeſtiſſimum eſt. Nã etiã ſi oppoſitores hæc munera præbentes allegarent ea dediſſe ob redimendam vexationem, quę ſibi ex plurium ſententia inferebatur ex aliorum oppoſitorum concurſu, nequaquam audirentur, neq; excuſarentur à ſubeũda pœna ſubornãtibus impoſita, & meritò; quia eſſet excæcare electores, & viam iniuſtitiis aperire. Rebell. *ſup. q.7.n.3.* Nullo tamen modo eſt audiendus Baſil. de Leon. cum dicit, ſi ſcholaſtici cathedrarum electores à te poſtulent, aut indicent ſe pecuniam velle, te poſſe illis concedere, tametſi oppoſitores nõ excellas; quia in hac pecuniæ erogatione nulla eſt vexationis redemptio, & ex alia parte contra leges oppoſitionis facis, & electoribus occaſionem præbes falsò iurandi, cum tempore electionis ab illis expoſtulabitur iuramentum, an aliquid ab oppoſitoribus acceperint.

§. VI.

De tempore requiſito ad electionem, eiuſque confirmatione.

1 *Deſignatur tempus electionis cuiuſlibet prælaturæ.*
2 *Confirmatio tribuit perfectum ius in beneficio, & qualiter celebranda eſt.*
3 *Quid ſi electores non conueniant?*
4 *Confirmans ante confirmationem debet qualitates electionis & electi noſſe.*
5 *Qui habeant poteſtatem confirmandi.*

1 Quod ſi de tempore, in quo celebranda eſt electio loquamur, certum eſt ante vacationẽ eccleſiæ fieri nõ poſſe, neque eſſe validã; imo neceſſariũ eſt, vt prius prælatus defunctus ſepeliatur, vt electio licita ſit, tametſi fiat illo nõ ſepulto valida erit, conſtat ex *c. bonæ memoriæ.2. de electione, iuncta gloſſ.*

Digitized by Google

gloſſ. Deinde eſt certum, electionem prælaturæ eccleſiarum cathedralium, & regularium faciendam eſſe intra trimeſtre à die notitiæ habitæ vacationis, niſi electores iuſtè impediti fuerint; alias priuabuntur pro illa vice poteſtate eligendi: habetur expreſsè *cap. ne pro defectu. de election*. Inſuperque debent electionem electo nuntiare, & eius conſenſum petere intra octo dies, ſi id fieri poſſit; aliàs omnibus beneficiis, quæ in ipſa eccleſia habuerint, ſunt triennio ſuſpenſi, *cap. cupientes. §. cæterum. de election. in 6*. In eccleſiis vero collegiatis, & omnibus aliis beneficiis, quæ prælaturæ non ſint, ſemeſtre conceditur ad eligendum. *cap. de multa. de præbendis. cap. nulla. de conceſſ. præbend*. Electus vero ad prælaturam cathedralis, vel regularis eccleſiæ, debet intra menſem à die quo electionis notitiam habuit, ſuæ electioni conſentire, vel diſſentire, & infra menſem poſt conſenſum tenetur Romam petere, vt ſe apoſtolico conſpectui confirmandum præſentet. Aliàs caſſabitur ipſo iure electio, vt expreſsè deciditur *d. c. cupientes*.

2 Confirmatio electionis eſt, quæ electo tribuit plenum ius in beneficio, ita vt ſic confirmatus ſi poſſeſſionem beneficij accepit, poſſit exercere ea omnia quæ iuriſdictionis ſunt, *c. noſti; & c. transmiſſam. de elect.* eſto non poſſit exercere, quæ ordinem, aut conſecrationem requirunt, ſi ordinatus, cõſecratuſve non ſit. Si vero electus ante confirmationem ſe adminiſtrationi ſiue ſpiritualium, ſiue corporalium in totum vel in partem ingerit, vel per ſe, vel per alium, eo ipſo amittit omne ius, quod per electionē acquiſierat, & merito; quia vſurpauit iuriſdictionem, quam non habebat: habetur *c. auar. de elect. in 6*. Si vero facta confirmatione, quę nulla eſt, & inualida, adminiſtret, eaſdē pœnas cõtrahit, ſi ſcienter proceſſit; ſecus ſi ignoranter. Gloſſ. *ſuprad. c*. Ab hac regula venit excipienda Abbatiſſa electa à maiore parte conuentus, cuius confirmationi, ſi duæ partes non contradicant, poteſt interim adminiſtrare *c. indemnitatib. §. ſi vero, de elect. in 6*. Secundo excipitur electus ad eccleſiam extra Italiam, cuius electio eſt à Summo Pontifice confirmanda: huic enim conceditur integra adminiſtratio eccleſiæ, excepta poteſtate alienandi. *cap. nihil. de electione*.

3 Verum contingere poteſt, vt electores non conueniant, & ſua vota in duas diuidant partes: ac tunc ſuperior, penes quem eſt poteſtas confirmandi, poterit confirmare qui ſibi magis idoneus viſus fuerit, iuxta *text. in c. ſi fortè. diſt. 63. & c. quoniam de iur. patr*. Sed ſi ex illis duobus vnus electus fuerit, alius vero poſtulatus, aduertendum eſt, an poſtulantiū numerus ſit duplo maior eligentiū: nā in iſto caſu poſtulatus, ſi alias idoneus fuerit, confirmandus venit. Si poſtulantiū numerus nō ita exceſſerit, electus confirmādus eſt. Dixi *ſi alias poſtulat. idoneus fuerit*, nā ſi fuerit indignus, & ſciēter indignum poſtulauerint, electus præualet. Si vero ignoranter proceſſerint (quod raro prǽſumitur) neque electus, neque poſtulatus confirmabitur, ſed iterum ad electionē procedere poſſunt. Quæ omnia habentur in *cap. ſcriptum. de election*.

4 Ante confirmationem vero debet confirmans qualitatem electionis, & electi explorare, an inquam electio legitima fuerit, & an electus qualitates habeat prælaturæ requiſitas; alias grauiter peccabit, & confirmatio nullius erit momenti, vtpote ſine cognitione facta, & periculo eligendi indignum expoſita, *c. vlt. de elect. in 6*. Quod ſi abſque hoc examine contingat indignum confirmari; ſuſpenditur à beneficio, & poteſtate priuatur primum electum confirmandi; grauiuſque punitur, ſi malitiosè proceſſiſſe probatum fuerit. *c. nihil eſt. de elect*.

5 Quod ſi inquiras, qui poteſtatem habeant confirmandi: Reſpondeo conſuetudinem potius, quam ius attendi debere. Nam ſi ius antiquum ſpectetur, Epiſcopus confirmari debebat à Metropol. & Metrop. à Primate, & hic à Patriarch., hic à Roman. Pōtifice, vel eius legato; prælati vero regulares ab Epiſcopo, cui erant ſubiecti. At cum nullibi electionis vſus exiſtat extra Germaniam, & religioſi omnes à iuriſdictione ordinariorū ſint exempti, aliter confirmatio obtinetur. Nam Epiſcopi etiam in Germania electi à Romano Pontifice confirmantur; prǽlatus regularis à prouinciali, prouincialis à generali; generalis vel non indiget confirmatione, vel à Pontifice illam obtinet. Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 14. quæſt. 7*.

PVNCTVM XII.

Qualiter poſtulatione ius in beneficium acquiratur.

1 *Qualiter poſtulatio ab electione differat.*
2 *Poſtulato ante admiſſam poſtulationem nullum ius in beneficio competit.*
3 *Legitima eſt poſtulatio, ſi à maiore parte collegij fiat.*
4 *Si poſtules indignum, priuaris poteſtate poſtulandi.*

1 POſtulatio ad electionem reducitur: differt tamen ab illa, quia eſt perſonæ iure canonico impeditæ. Vnde qui poſtulant petunt à ſuperiore, vt poſtulato diſpenſationem concedat, & impedimentum iuris relaxet, & habilem conſtitutum confirmet, colligitur ex *c. innotuit. de elect. c. bonæ. 2. de poſtul. prælat*. & tradit Abbas *Rub. de poſtul. prælat*. Vnde ſolus ſuperior (qualis non eſt alius à Pontifice, qui ius relaxare poteſt, & impedimentum remouere) poteſt poſtulationem admittere: admiſſio enim poſtulationis eſt relaxatio iuris, & poſtulati confirmatio, *c. gratum. c. bonæ. c. vlt. de poſtulat. prælat*. & tradit Abbas *c. 1. de poſtulat. prælat. n. 34. & c. gratum. eodem tit. n. 13*.

2 Hinc infero poſtulato, antequam ſuperior poſtulationem admittat, nullum ius ad beneficium competere, quia ab illo ob impedimentum eſt excluſus, & poſtulantes excluſionem non valent remouere, ſed ſolum ſupplicant à ſuperiore, vt ipſe remoueat. Quapropter ipſe poſtulatus impedire non poteſt poſtulatores, vt à poſtulatione deſiſtant, & ne alium poſtulent, aut eligant, quod ſecus contingit in electione: nam illa facta iam non licet electoribus mutare ſententiam, quia electo ius ad beneficium acquiſitum eſt, & tradit Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 6. cap. 17. quæſt. 4*.

3 Dubium tamen eſt, an poſtulatio legitima ſit, ſi non ab omnibus, ſed à maiore parte collegij fiat: Ratio dubij eſt; quia eſt gratia facta à communitate poſtulato; non enim communitas poſtulare illum debebat, neq; ſuperior poſtulationem admittere. Sed in his, quæ ſunt gratiæ, & fauoris omnes conuenire debent, vt tradit Gloſſ. *c. cum omnes. de conſtitutionibus*. Ergo abſque conſenſu omnium poſtulatio nulla eſt. At omnino tenendum eſt legitimā eſſe poſtulationē, ſi à maiore parte collegij fiat, eſto alij contradicant, quia abſolutè cenſetur fieri à toto collegio. *leg. quod maior. ff. ad municipalem. & c. 1. & vlt. de his quæ fiunt à maiore part. capituli*; & clarè colligitur ex *c. ſcriptum. de elect.* vbi poſtulatio facta à numero duplo maiori, quam electio, electioni præfertur. Neque obſtat ratio dubitandi; concedo non eſſe obligatum collegium poſtulare ſic impeditum, neq; ſuperiorem admittere poſtulationem, ſicut neque collegiū ſemper obligatur eum eligere, quem de facto eligit, ſed aliū loco illius eligere poterat. Sed nō obinde ſequitur in hu-

hu:n

Digitized by Google

huius gratiæ conceſſione omnes conuenire debere, quia non eſt gratia de bonis, quæ propria ſint vnius cuiuſque. Adde poſtulantes non tam gratiam facere poſtulato, quam petere, vt à ſuperiore illi fiat. Neque talis petitio pro gratia reputari debet, cum nullum ius inde poſtulatus acquirat.

4 Rurſus dubitare potes, an ſi poſtules indignum, priueris poteſtate eligendi, vel poſtulandi? Videris non priuari; eo quod in *c.cum in cunctis.de elect.* ſolú eligentibus ſcienter indignum hæc pœna irrogatur. Non igitur ad poſtulatores debet extendi. Cæterú dicendum eſt extendi debere. Tum quia eſt eadem ratio. Tum quia in *c.ſcriptum.de elect.* videtur expreſsè caueri: ibi; *niſi forſan omnes, aut maior pars poſtulantium præſumptione damnabili poſtulauerint ſcienter indignum, vt hac vice merito debeant eligendi, ſeu poſtulandi poteſtate priuari.* Idem habetur *cap.1.& 2.de poſtulat. prælat.* & tradit Abbas *in ſuprad.c.2.& c.2. de teſtam. n.1.* Azor. *2.p.inſtit.mor. lib.6.cap.17.q.6.*

PVNCTVM XIII.

Qualiter collatione ius in beneficium acquiratur. Et de poteſtate Romani Pontificis in beneficiorum collatione, illiuſque prælatione, comparatione ordinarij.

1 *Collatione ius in beneficium acquiritur.*
2 *Romanus Pontifex plenum ius habet in beneficiis.*
3 *Si Pontifex ordinarium in collatione præueniat, valida eſt eius collatio.*
4 *Limitatur, niſi ex parte prouiſi ab ordinario concurrant poſſeſſio, vel aſſignatio diei, & horæ.*
5 *Qualiter conſtabit ordinarium præueniſſe Pontificem in collatione prima. Quid ſentiat Gonzalez.*
6 *Litteris ſigillatis ab ordinario, & à notario ſuſcriptis, referente teſtes, ſufficienter probatur.*
7 *Teſtes plures quam duo non requiruntur in inſtrumento, etiam ex iure regio.*

1 NEmini dubium eſt collatione ius in beneficium acquiri; quia collatio eſt conceſſio beneficij vacantis facta ab habente poteſtatem; debet tamen eſſe acceptata; aliàs non ius in beneficium, ſed ad beneficium ex illa prouenict. Idem quod dicitur de collatione, dicendum eſt de inſtitutione. Nam inſtitutio eſt collatio, non quidem libera, ſed obligatoria; hoc eſt debita certæ perſonæ, ſcilicet, ei, quæ eſt à patrono beneficij præſentata, vt latius hæc omnia tradidimus *punct.1.huius diſp.* Videndum ergo eſt, quis poſſit beneficia conferre, & quæ in illorum prouiſione ſeruanda ſint. Et ex his cóſtabit, qualiter collatione ius in beneficium acquiratur.

2 Conſtat Romano Pontifici eſſe à Chriſto Domino plenum ius in beneficiis conceſſum, ita vt ipſe (prout ſibi magis expedire viſum fuerit) poſſit beneficia cuiuſcunq; qualitatis ſint, perſonis idoneis conferre. *c.2.de præbend.in 6.& clem. 1. vt lit. pendente & c.cuncta per mundum.9.q.3.* Neq; huic poteſtati obſtare poteſt facultas ordinariis, aliiſque prælatis cóceſſa prouidendi; quia illis ſolum reſpectu Pontificis eſt cumulatiuè conceſſa, non priuatiuè. Neque Pontifex concedens facultatem ordinariis beneficia cóferendi, ſe priuare poterat poteſtate à Chriſto conceſſa, vt habetur *cap.dudum.14.de præbendis.in 6.* ibi. *Nos igitur attendentes, quod etſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes nos tamen nihilominus remanſit maior;* & tradit, pluribus relatis, Gonzal. *ad reg. menſium.§.1.& §.2.proœm.per totum.* Speculat. *n.51.* Garc. *5. p.de benefic. cap. 1. à n. 1. & ſeqq.* Aug. Barboſa *3.par. de poteſt. Epiſcop. alleg. 57. à n.3.*

3 Hinc fit, ſi Pontifex præueniat ordinarium in collatione beneficiorum, quæ ipſe ordinarius conferre poterat, validam eſſe Pontificis collationem; quia eſt collatio ab habente æquam, imo maiorem poteſtatem, quam ordinarius: & deciditur expreſsè *c.dudum.de præbendis.in 6.* ibi; *propter quod noſtra, qui eandem occupauimus poteſtatem, potior debet eſſe conditio.* Idem habetur *c.ſi à ſede. 31.eodem tit. cap. ſi plures. 8.§.porro.de offic.deleg. in 6.* & pluribus exornat Aug. Barboſa *d.alleg.57.à num.10.* Garcia *5.p.de benefic. c. 1.n.9.* Gonzal. *ad reg.Cancell.§.3.proœm.à n. 1.& ſeqq.* Et idem eſt, ſi non conſtaret, quiſnam præueniret in collatione an Pontifex, an ordinarius; præferendus namque eſſet ob prærogatiuam conferentis prouiſus à Pontifice, prouiſo ab ordinario: colligitur ex *d. c.ſi à ſede.de præbend.in 6.& clem. 1. §. neutro. vt lite pendente*, & tradit alios referens, Gonzalez *ſupra.n. 111.* Barboſa *num.14.* Garcia *num.9.*

4 Limitandum tamen eſt, niſi ex parte prouiſi ab ordinario concurreret poſſeſſio. Nam tunc ratione poſſeſſionis præualet ius ordinarij, vt expreſsè habetur, *c.ſi à ſede.31.de præbend.in 6.* & tradunt omnes. Quod adeo verum eſt, vt etiamſi prouiſus ab ordinario poſſeſſionem nó acceperit eo die, quo fuit prouiſus, adhuc præferendus eſt prouiſo Pontificis; quia poſſeſſio facit præſumere anteriorem fuiſſe prouiſum, & colligitur ex *d.c.ſi à ſede.* cùm generaliter dicat poſſeſſorem eſſe præferendum, cum de anterioritate prouiſionis non conſtat, & docet aliis relatis Gonzalez *ad reg.menſium.§.3. proœmiali. num. 69.*

Limitatur deinde, niſi ex parte prouiſi ab ordinario concurreret non ſolum aſſignatio diei, ſed horæ, cuius aſſignationem non haberet prouiſus à Póntifice. Nam ob illam determinationem præſumitur prouiſio ordinarij anterior; quia eſt certior probatio illa, quæ hac determinatione caret. Gonzal. *à n.100.* Barboſa *3.p de poteſt.Epiſcop.alleg.57.num.15.*

5 Inquires qualiter conſtabit, ordinarium præueniſſe Pontificem in collatione?

Huic difficultati reſpondet Gonzal. *ad reg.8.Cancell.§.3. proœm.à n. 147.* neceſſario conſtare debere per inſtrumentum, ſeu ſcripturam factam coram notario & teſtibus ſe ſubſcribentibus in eodem inſtrumento, neque ſufficere litteras ordinarij ſuo ſigillo munitas, neq; item factas coram ſecretario, ſi ſecretarius notarius non eſſet, neque ſi teſtes eſſent domeſtici, quia facilè poterat ordinarius fingere ante datam cum ſuo ſecretario, & teſtibus domeſticis. Ne ergo hæc fraus committatur, requiritur (inquit Gonz.) vt ordinarij prouiſio contra Apoſtolicá prouiſionem probetur per notarium, qui eſt perſona publica, & teſtes omni exceptione maiores. Quod à fortiori affirmat Gonzalez *ſupra.n.152.* procedere in aſſertione ordinarij de reſignatione coram ſe facta, quæ contra prouiſum Apoſtolicum non probat, niſi poſita ſupradicta ſolemnitate; *Ne fraudibus locus detur.* Aliàs facillimo negotio poſſent ordinarij omnes prouiſiones Apoſtolicas eludere, affirmantes coram ſe beneficia prius fuiſſe reſignata. Extenditque hác doctrinam ipſe Gonzal. *n.150.* vt procedat non ſolú in Epiſcopis, & aliis collatoribus inferioribus, ſed etiam in legatis Cardinalibus, quorum prouiſiones contra prouiſum Apoſtolicum non probant, niſi ſub prædicta ſolemnitate. Declarat tamen Gonzal. *à n. 161.* traditam doctrinam, vt procedat caſu quo prouiſus ab ordinario non eſſet in poſſeſſione ante datá litterarum Apoſtolicarum. Nam ſi poſſeſſionem obtineret, eſto de eius prouiſione authenticè non conſtaret, ſic præſuméda eſſet ob fauoré poſſeſſionis, quę fraudem

Digitized by Google

fraudem excludit. Secundo declarat, vt non procedat, caſu quo prouiſus ab ordinario ante datam litterarum Apoſtolicarum beneficium reſignaſſet, & de hac reſignatione conſtaret ſaltem per duos teſtes; quia hac reſignatione facta videtur ceſſare fraudis præſumptio, quæ in collatione facta ab ordinario præſumi poterat. Tertio declarat non eſſe locum, ſi prouiſio ad duos prælatos pertineret, vel ad ordinarium ſimul cum capitulo; quia non eſt credendum tot perſonas in fraudem eſſe conſenſuras. Quarto dicit ceſſare dictam diſpoſitionem, ſi pro prouiſione ordinarij eſſet aliqua præſumptio, excludens fraudis præſumptionem, quia vna præſumptio aliam vincere poteſt. Vltimo declarat non eſſe opus, vt notarius, & teſtes ſe ſubſcribentes in inſtrumento collationis ordinarij rogati ſint; quia nullibi hæc conditio cauetur.

6 Cæterum etſi veriſſimum ſit prouiſionem ordinarij contra prouiſum apoſtolicum, ſeu legatum non probari ſufficienter litteris ab ordinario ſigillatis, vt poſt alios tradit Maſcard. *concluſ.* 991. *à n.* 13. Garcia 8. *p. de benefic. cap.* 4. *n.* 11. eſto adeſſet ſecretarij epiſcopi ſubſcriptio, ſi notarius non eſſet. At credo ſi notarij ſubſcriptio adeſſet, referens teſtes præſentes ſtetiſſe, ſufficienter prouiſionem ordinarij probari contra quemlibet impetrantem, tametſi teſtes in inſtrumento non ſe ſubſcripſerint; quia receptiſſima praxis eſt inſtrumentum publicum non expoſtulare ad ſui fidem teſtium ſubſcriptionem, vt aliis relatis comprobat Couar. *pract. cap.* 20. *n.* 4. & tradit in præſenti Garc. *ſupr. num.* 53. imo addendum exiſtimo hanc probationem eſſe ſufficientem, etiamſi teſtes in inſtrumento publico nominati domeſtici eſſent, aut familiares; quia tunc probatio non fit vigore teſtium, ſed vigore inſtrumenti publici, cui probationi non derogatur notabiliter ex appoſitione teſtiū, qui non ſint omni exceptione maiores. Garc. 8. *p. de benefic. cap.* 4. *n.* 55. *in fine.* Deinde ſufficienter prouiſio ordinarij aduerſus apoſtolicam comprobatur per ſubſcriptionē teſtium in inſtrumento prouiſionis; tametſi non ſit per notarium factum. Et idem eſt ſi teſtes examinati deponant de prouiſione ordinarij antedata. Quia teſtium probatio legitima eſt, & præſumptionem ceſſare facit. Quod à fortiori procedit, ſi poſſeſſio comprobetur, tametſi de collatione non conſtet. Garc. *d.* 8. *p de benefic. cap.* 4. *n.* 27.

7 Quod ſi inquiras, quot teſtes continere debeat inſtrumentum, & ſcriptura, qua prouiſio ordinarij comprobanda eſt? Clara eſt reſolutio, iure communi ſpectato. Nam iuxta illud duo ſufficiunt ex textu, & gloſſ. communiter receptis. *c.* 1. *de fide inſtrument. & Authent. de inſtrumentorum cautela, & fide. §. ſed etſi inſtrumenta.* Couar. *pract. c.* 20. Burgos de Paz *in leg.* 3. *Tauri.* 1. *p. num* 127. At ſpectato iure regio Caſtellæ tres videntur requiri, niſi ſint tabelliones, ex *leg.* 54. *tit.* 18. *part.* 3. ibi; *dos eſcribanos publicos por teſtigos ſin aquel que faze la carta, que eſcriban ſus nombres en ella. O ſi por ventura tantos eſcribanos publicos no pudieren auer en el lugar, tomen por teſtigos tres hombres buenos:* ſic Couar. *dicto cap.* 20. *n.* 4. Ioann. Oroſius *in leg. ſi quis ex argentariis. §. ſi initium. num.* 54. *ff. de edendo:* comprobarique poteſt ex praxi communiter recepta, qua per tabelliones apponuntur tres teſtes in ſcriptura publica.

Cæterum multo verius eſt duos ſufficere, etiam ex iure regio. Nam in *leg.* 111. *eodem tit.* 18. *part.* 3. quæ poſterior eſt *ſupradicta leg.* 54. duo tantum requiruntur ibi. *Otroſi no vale la carta publica, en que no ſea eſcrito el mes, y el dia, e la hora en que fue fecha, e los nomes de dos teſtigos.* Et licet hæc lex ſolum à contrario ſenſu probationem faciat, quæ probatio non eſt ſatis efficax, cum contrarium alia in lege diſpoſitum ſit. At quia in *leg.* 114. *eiuſd. tit.* expreſsè deciditur duos teſtes ſufficiēter probare; ibi. *Eaun deçimos que toda carta, que ſea fecha por mano de eſcribano publico, en que aya eſcrito los nomes de dos teſtigos alo menos, e el dia, el mes, e la hora, e el lugar, en que fue fecha; aſi como de ſuſo moſtramos, que vale para probar lo que en ella dixere.* ideo huic deciſioni ſtandum eſt, & tradit expreſsè Gregor. Lopez *dicta leg.* 54. *verbo tres.* Ioann. Gutier. *lib. pract. quæſt.* 140. Burgos de Paz *in leg.* 3. *Tauri.* 1. *p. n.* 124. *& ſeqq.* & alij quos refert, & ſequitur Garcia 8. *p. de benefic. cap.* 4. *num.* 31. Neque obſtat ſupradicta *lex.* 54. requirens tres teſtes, quia non requiruntur neceſſariò, ſed ad abundantiam. ibi: *e abonda en toda carta publica.* Item dici poteſt requiſitos eſſe tres teſtes, vel adminus duos, vt benè Greg. Lopez, & Ioann. Gutierr. explicuerunt, & latius Burgos de Paz, *leg.* 3. *Tauri.* 1. *p. à n.* 124. *& ſeqq.*

PVNCTVM XIV.

An cum Pontifex beneficia vacantia in menſibus ordinarij prouidet, debeat expreſsè huic iuri derogare, vt eius conceſſio teneat.

1 *Cum Pontifex in* 4. *menſibus ordinario conceſſis beneficia vacantia prouidet, non tenetur huic iuri derogare.*
2 *An idem ſit dicendum, cum ordinario eſt gratia alternatiuæ conceſſa? Affirmat Garcia.*
3 *Probabilius eſt oppoſitum. Et ſit ſatis contrariis.*
4 *Quid in indulto Cardinalium? Idem ſentit Garcia.*
5 *Probabilius eſt eſſe neceſſariam derogationem.*

1 NOn tenetur Pontifex iuri ordinariorum expreſsè derogare, cum beneficia vacantia in 4. menſibus à iure ordinariis conceſſis prouidet. Tum quia ipſe Pontifex eſt ordinarius ordinariorum, ac proinde eſt locus præuentioni, neque ordinariis eſt conceſſa facultas prouidendi priuatiuè comparatione Pontificis, ſed cumulatiuè. Tum & præcipuè, quia Pontifex conferens beneficium, notitiam habet temporis vacationis, & non obſtante hac notitia confert. Ergo intendit præuenire. Ergo non eſt opus alia derogatione, & ita tradit, & pluribus deciſionibus Rotæ comprobat, Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 9. & faciunt ea quæ tradit Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. §.* 4. *proœmial. à n.* 67. Verum ſi abſque hac notitia beneficia conferret, credendum eſt illa conferre; quia exiſtimat non ordinariis, ſed ſibi iure reſeruationis competere, & tunc nulla eſt collatio Pōtificis; quia in caſu dubio nunquam Pontifex cenſetur velle ordinarios in collatione illis competente præuenire, vt multis relatis docet Gonzalez §. 4. *proœm. à n.* 6. *ad reg. Cancell. & gloſſ.* 52. *n.* 46.

2 An idem ſit dicendum, cum ordinario eſt gratia alternatiua conceſſa, & Pontifex prouidet beneficium vacans in menſibus alternatiuæ. Affirmat Garcia *ſupra. à num.* 9. & adducit plures Rotæ deciſiones in ſui fauorem. Idem docet Aloyſius Riccius *in collectan. deciſ. part.* 5. *collect.* 1595. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 57. *num.* 16. Mouentur; quia alternatiua nihil aliud facit, quam tollere reſeruationem illorum ſex menſium, & relinquere ordinariis

Digitized by Google

ordinariis poteſtatem expeditam in illis menſibus prouidendi; ſicuti relinquit, cum 4. menſes concedit. Sed ex conceſſione 4. menſiũ non infertur Pontificẽ arctatũ eſſe ad derogandũ, cum beneficiũ vacãs illis menſibus concedit. Ergo neq; arctatur cũ beneficiũ concedit vacans menſibus alternatiuæ. Et ratio eſt, quia concedit gratiam, vt accumulatiuè prouidere ipſe poſſit, & locus detur præuentioni. Quod ſi dicas huic præuentioni obſtare decretum irritans cuiuſuis alterius prouiſionis ab ordinario in alternatiua contentum; reſponderi poteſt, obſtare prouiſioni cuiuſuis alterius à Pontifice, non autem prouiſioni Pontificis. Alias in ipſo decreto irritante adderet clauſulam, *per nos ſucceſſoreſque noſtros*. Ergo dum ſe, & ſucceſſores non obligauit expreſsè, non debent cenſeri obligati.

3 Cæterum ſpectato iuris rigore credo probabilius non valere prouiſionem Pontificis factam de beneficio vacante menſibus alternatiuæ, niſi expreſsè deroget ſupradictæ gratiæ. Quod niſi Pontifex id exprimat, non cenſendus eſt velle gratiæ alternatiuæ derogare. Tum quia hæc conceſſa eſt ordinariis, & ab ipſis acceptata ſub onere reſidendi. Ergo poſita reſidentia iniuſtè illis gratia derogaretur. Tum quia nulla facta derogatione credendum eſt Pontificem intelligere beneficia vacare in menſibus ſibi reſeruatis, vel ſaltem in menſibus à iure ordinariis conceſſis, non in conceſſis ex ſpeciali gratia, qualis eſt alternatiua. Præterea, quia decretum irritans additum alternatiuæ ad prouiſionem Pontificis, videtur extendi, vtpote qui ordinariorum prouiſioni frequentius derogare poteſt; alias ferè nullius eſſet vtilitatis, cum raro alteri à Pontifice conceſſa ſit facultas prouidendi beneficia accumulatiuè cum ordinariis; & ita tenet Mohedan. *deciſ. 1. num. 4. de conceſſ. prabenda*. Puteus *deciſ. 492. num. 2. in fine lib. 2*. Felin. *in cap. cum ex officio. num. 36. in fine. verſ. quod autem. de praſcriptionib.* quos refert, & ſequitur Gonz. *ad reg. menſ. §. 4 proœm. à n. 20. & ſeqq.*

Neque obſtant contraria ſuperius adducta. Concedo per gratiam alternatiuæ tolli obſtacula, & remoueri reſeruationem, & ordinarios illam habentes manere expeditos ad prouidenda beneficia illis menſibus vacantia; nego tamen inde inferri cenſeri Pontificem ſibi reliquiſſe poteſtatem illa iure ordinario conferendi, ſed ſolum iure extraordinario, & facta derogatione. Tum ob ſpecialitatem gratiæ ſub onere reſidendi conceſſæ. Tum ob decretum irritans, quod non inuenitur in conceſſione facta à iure pro quatuor menſibus. Et licet in ipſo decreto non addatur clauſula, *per nos ſucceſſoreſque noſtros*, non tollit quominus de Pontificis prouiſione veniat intelligendum. Tum quia alternatiua eſt ſpecialis gratia derogans communi iuri, cui non cenſetur Pontifex, niſi exprimat, derogare. Tum quia niſi Pontificis prouiſionem impediret, ferè nullius eſſet vtilitatis talis alternatiuæ conceſſio.

4 Sed quid dicendum de indulto Cardinalibus ſanctæ Romanæ eccleſiæ conceſſo, vt poſſint omnia beneficia ſuæ diœceſis prouidere, ita vt omnes aliæ prouiſiones, etiam per ſedem Apoſtolicam factæ, irritæ ſint, & inanes; an inquam Pontifice præueniente prouiſionem Cardinalium, teneat eius prouiſio, quin expreſsè deroget ſupradicto indulto?

Affirmat Garcia *5. par. de benefic. cap. 1. à num. 33.* Mouetur; quia hoc indultum conceditur Cardinalibus ad remouendum obſtaculum reſeruationis. Ergo ſolum comprehendit illa beneficia, quæ ſpecialiter Cardinalibus reſeruata ſunt: cum autem Cancellaria de menſibus Apoſtolicis non comprehendat Cardinales, ſed potius eos excipiat, vt multis allegatis probat Gonzalez *ad reg. menſium. gloſſ. 24. num. 1.* efficitur ſanè de horum pro..ione ſupradictum indultum non intelligi, ſed Cardinales iure ordinario prouideri cumulatiuè cum Pontifice, & fauent aliquot Rotæ deciſiones à Garcia relatæ.

5 At verius mihi apparet indigere Pontificem derogatione ſupradicti indulti Cardinalibus conceſſi; vt cenſeatur velle eorum prouiſioni derogare. Concedo namque in reſeruatione menſium non comprehendi Cardinales ordinarios collatores, ſed potius iuri ordinario relinqui, vt in quibuſlibet menſibus poſſint omnia beneficia prouidere, At huic ordinariæ poteſtati ſuperadditur indultum, ne alius in illorum prouiſione ſe intromittat, neve alterius prouiſio etiam per ſedem Apoſtolicam facta valeat. Ergo cenſendum eſt ex vi illius indulti manus ordinarias Pontificis ligatas eſſe. Tum quia illud indultum vltra conceſſionem iuris aliquid operari debebat. Tum quia de omnibus beneficiis indiſtinctè loquitur. Neque deciſiones Rotæ dicunt contrarium, ſolum enim affirmant non obſtare decretum irritans Cardinalibus conceſſum, quominus Pontifex prouiſionem beneficiorum ad Cardinales pertinentium facere poſſit; ſed hoc non iure ordinario, ſed extraordinario, derogando ſcilicet gratiæ illis factæ, ſecus abſque tali derogatione. Adde; eſto Rota aliquando tenuerit non eſſe neceſſariam derogationem expreſſam indulti Cardinalium in prouiſione Pontificia. At re benè perpenſa neceſſitatem derogationis firmarunt, vt optimè aduertit Gonzalez *ad reg. menſ. gloſſ. 5. §. 9. num. 12.* cum Puteo *deciſ. 479. lib. 2.* Rota *deciſ. 46. lib. 1. part. 3. diuerſ. & deciſ. 10. per totam. part. 3. lib. 3. diuerſ.* Flamin. Pariſ. *lib. 6. de reſignat. quæſt. 5. num. 69. & 70.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. tit. coadiutoria. col. 3. verſ. clauſulam.* Idem tradit Gonzalez *gloſſ. 52. num. 55.*

Pvnctvm XV.

Quæ beneficia generali, vel ſpeciali reſeruatione Pontifici reſeruentur, & quid, qualiſque ſit reſeruatio.

1 *Quid reſeruatio ſit.*
2 *Eſt duplex, alia generalis, alia ſpecialis; alia in corpore iuris contenta, alia extra.*
3 *An plures, an vnica ſit in iure reſeruatio? Probabilius eſt vnicam eſſe.*
4 *Beneficia affecta propriè reſeruata non ſunt.*
5 *An reſeruatio odioſa ſit, vel fauorabilis? Reſoluitur vt probabilius odioſam eſſe.*

1 VErum, vt clarè conſtet quæ beneficia poſſit Pontifex conferre abſque vlla derogatione iuris alteri quæſiti, videndum eſt, quæ ſibi vel ſpeciali, vel generali iure reſeruauerit. Nam ceſſante reſeruatione quilibet Epiſcopus in ſuo Epiſcopatu conferre omnia beneficia poteſt, vt conſtat ex *cap. omnes baſilicæ. cap. nullum. 16. quæſt. 7. cap. conquerente. de offic. ordin. cap. ex frequentibus. de inſtitut. cap. cum ex iniuncto. in fine. de hæreticis*, & tradunt pluribus relatis Flamin. *de reſignat. lib. 1. q. 10. à num. 49. & lib. 7. quæſt. 14. num. 2.* Nicol. Garcia *4. part. de benefic. cap. 1. num. 52.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancellar. §. 1. proœm. num. 21. & 22. & gloſſ. 11. num. 38.* Auguſtin. Barboſa *3. part. alleg. 57. num. 1.* At poſita reſeruatione Epiſcopi manus ligatæ ſunt, & ſolus Pontifex ſe intromittere poteſt in talibus beneficiis conferendis. Quia

dis. Quia reſeruatio nihil aliud eſt, quam beneficij vacaturi ad ſe auocatio, vt ex Ænea de Falc. tradit Azor. 2.*p.lib.6.cap.*34.*q.*1. Quod ita verum eſt, vt ſi fortè ordinarius contrarium attentauerit, nullius valoris ſit eius prouiſio, vt colligitur ex *cap. dudum. cap. multum ſtupeo.* 3.*q.*6.*cap. ſi eo tempore. de electione. in* 6.*& cap. licet. de prebendis in* 6. & expreſſit Nicolaus 5. in ſua conſtitutione 6. incipiente. *Ad ſacram Petri ſedem.* & Clem. 7. in conſtit. 46. incipiente. *Admonet.* anno 1534. & Gregor. 13. in conſtit. 42. incipiente. *Quæ in eccleſia Dei.* anno 1576. & notauit Barboſ. *d. allegat.* 57.*n.*18.

2 Duplex eſt reſeruatio, alia ſpecialis, alia generalis, quas diuerſimodè doctores explicant; frequentius tamen, & meo iudicio verius, cum dicunt generales reſeruationes eas eſſe, quibus plura beneficia ſub aliqua vna ratione reſeruantur, vt cum reſeruantur omnia eccleſiæ cathedralis, Abbatiæ, vel prioratus, vel beneficia in curia vacantia, vel vacantia talibus menſibus, vel quæ fuerint collectorum, ſubcollectorum, aut familiarium Pontificis, & ſimilia. Et ſpeciales reſeruationes eas eſſe, quibus certa beneficia, vel pro certis perſonis reſeruantur; ſic ex pluribus firmat Garcia 5.*p. de benefic. cap.* 1. *à n.* 58. Barboſa *allegat.* 57. *n.*18. Gonzalez *gloſſa* 30. *præcipuè n.*12. Azor. 2.*p. inſtit. lib.6. cap.*34.*q.*3. Rurſus reſeruatio alia eſt in corpore iuris contenta, alia extra corpus iuris habetur: cuius notitia, vt benè aduertit Azor *q.*4. non parum vtilis eſt, cum ſæpe legatis, & aliis facultas ſit conferendi beneficia extra corpus iuris reſeruata. Illam ergo exiſtimo eſſe in iure contentam, quæ in aliquo ex ſex libris decretalium, vel clementinarum continetur; quia hæc omnia ius commune conſtituunt, & ad corpus iuris dicuntur pertinere. Econtra vero extra corpus iuris habentur, quæ in aliis conſtitutionibus extrauagantibus, decretis, & regulis Cancellariæ continentur; ſicut probabilius defendit Azor. *dicta q.*4. Garc. 5.*p. de benefic. cap.* 1.*n.*130.

3 Quod ſi inquiras quot ſint reſeruationes in corpore iuris contentæ, an plures, an vna tantum? Nicolaus Miles *in verbo reſeruatio.* §.2. *ad finem, &* Æneas de Falconibus *tit. de reſeruat. q.* 2. *principali. n.* 2. affirmant plures eſſe reſeruationes. Prima, quæ habetur in *extrauag. ex debito. de elect.* & in *extrauag. ad regimen. de prebend. & dignitatib. inter communes.* Secunda, quę habetur in *extrauag. execrabilis. de prebendis.* Tertia, de beneficiis deuolutis ob negligentiã ordinariorum collatorum. Quarta, de beneficio litigatoris, iuxta *tex. in cap.* 1. *&* 2. *vt lite pendente.* Quinta, de beneficiis exemptis, & Papæ ſubiectis, iuxta *tex. in cap. mutationes.* 7.*q.*1. *cap. licet. cap. inter corporalia. de tranſlat. epiſcopi, & clement. in plerìſque. de elect.* Sexta, de beneficiis acceptis, iuxta *extrauag. ad Romani.* §. *Romani. de prebend. inter comm.* vbi tanti valoris, & efficaciæ eſt manus Pontificis appoſitio, vt eſto effectum non ſortiatur ob incapacitatem prouiſi, adhuc non poſſit ordinarius in illius beneficij prouiſione ſe intromittere, ſed ad Pontificem pertinet.

Verum probabilius eſt ſolam vnicam eſſe reſeruationem in corpore iuris clauſam, quæ habetur *cap.* 2. *& cap. præſenti. de prebendis in* 6. tradit Gloſſator *in reg. Cancell. reg.* 35. *verſ. item quæritur, & reg.* 62. *ad finem.* Azor. 2.*p. inſtit. moral. lib.6. cap.*34.*q.*4. Garc. *de benefic.* 5.*p. cap.* 1.*n.*142. Nam reſeruationes, quæ habentur in extrauagantibus, reputantur extra corpus iuris. Adde reſeruationem in *extrauag. ex debito, & ad regimen*, temporariam fuiſſe pro vita Pontificis ſtatuentis. Reſeruatio contenta in *extrauag. execrabilis*, non eſt nuda reſeruatio, ſed beneficij priuatio, & illius reſeruatio ob delictum. Et idem eſt de beneficiis deuolutis, quæ non tam iure reſeruationis, quam deuolutionis prouidentur. Beneficia vero litigioſa propriè reſeruata non ſunt, cum finita lite ea poſſint ordinarij prouidere, ſed durante lite ſuſpenditur illorum prouiſio. Item beneficia exempta, & Papæ ſubiecta non iure reſeruationis, ſed iure ordinario Pontifici competunt, ſicuti illi competunt beneficia in Romana vrbe conſiſtentia, & etiam tanquam paſtori vniuerſali excitationes, vniones, tranſlationes eccleſiarum cathedralium, & ſimilia. Quæ quia ab aliis à Pontifice prouideri non poſſunt, non eſt opus reſeruatione: hæc enim ſolum eſt ad excludendam aliorum prouiſionem anticipatam, vt benè dicit Gonzalez *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*13.*n.* 8.

4 Tandem beneficia affecta, propriè reſeruata nõ ſunt. Tum quia reſeruatio verbis, non factis fit. Econtra affectio factis conſtituitur, ſcilicet prouiſione Pontificis, vel mandato de prouidendo; ſic Gonzalez *ad reg. menſium. gloſſ.* 52. *num.* 4. Tum quia reſeruatio eſt perpetua; quia in perpetuum adimit ordinariis poteſtatem beneficia reſeruata conferẽdi; at affectio ſolum pro tempore limitato, ſcilicet pro prouiſione illa ſubſequenti: nam ſi illa prouiſio, ad cuius finem Pontifex manum appoſuit, effectum ſortita eſt, ceſſat affectio, & reſeruatio beneficij, vt aliis relatis docet Gonzalez *ſupra.* Azor. 2.*p. inſtit. moral. lib. cap.*34. *q.* 5. Sed aduerte huiuſmodi affectionem, ſeu diminutam reſeruationem ſolummodo contingere, cum Pontifex manum apponit in beneficiis conferendis ad effectum, vt illa conferat. Sic Garcia 5.*p. de benefic. cap.*1.*n.*150. Gonzalez *gloſſ.* 52.*n.* 38. Quapropter ſi manum Pontifex apponit, non præcisè ad effectum conferendi beneficia, ſed ob aliam cauſam, ſcilicet vt reſignatio in fauorem, vel cum penſione effectum habeat; non obinde beneficium manet affectum, ſeu Pontifici reſeruatum, ſi aliàs reſeruatum non ſit. Sic Garcia & Gonzalez *ſupra.* Minúſque manet affectum beneficium, ſi illud procurat Pontifex prouidere ex falſa relatione ſibi facta, quod beneficium illud ſit ei reſeruatum, cum tamen non ſit; vel ſit liberum, cum tamen ſit de iure patronatus laicalis; vel ſit ſæculare, cum tamen ſit regulare; vel ſit perpetuum, cum tamen ſit manuale. Hæc enim omnia faciunt, vt Pontificiæ manus appoſitio non fuerit ad effectum illud conferendi, cum nunquam tale beneficium conferre intenderit. Sic Gonzalez *à n.* 48. *& ſeqq.* vbi optimè hanc materiam de beneficio affecto pertractat.

5 Sed inquires; an reſeruatio cenſenda ſit odioſa, an fauorabilis? quam quæſtionem latiſſimè pertractat Gonzalez §.6. *proœm. de menſibus, & alternatiuis. per totum*, & concludit reſeruationem pro ſingularibus perſonis, vel de ſingulari beneficio factam odioſam eſſe. At reſeruationem, quæ fit per modum legis, quæque reducit res ad ſuum primæuum ſtatum, & inſtitutionem, & inducta eſt ad vitandas fraudes, & in fauorem clericorum pauperum, & perſonarum bene meritarum eſſe fauorabilem, & ampliandam: talis autem eſt reſeruatio clauſa in corpore iuris, & contenta in regulis Cancellariæ; ſiquidem fertur per modum legis, vt de ſe conſtat, & reducit prouiſionem beneficiorum ad ſuam primæuam naturam, quæ eſt, vt Pontifex ſolus illam haberet, & ex eius conceſſione omnes prælati inferiores, iuxta *textum in cap. de cætero*, ibi, *quæ vices ſuas. & cap. qui ſe ſcit. in prin.* 2.*q.*6. & ex alia parte ſit ad

Digitized by Google

ad vitandas fraudes, quæ in promotione ordinariorum ſolent facilius contingere. Itémque expeditur in fauorem pauperum clericorum, & perſonarum bene meritarum, quibus Pontifex beneficia reſeruata conferre intendit. Ergo abſolutè eſt conſtitutio fauorabilis.

Cæterum mihi probabilius apparet omnem reſeruationem tam in corpore iuris clauſam, quam extra eſſe odioſam, & reſtringendam. Sic Gloſſa *in cap. præſenti. verbo finitur. de officio legat. in 6.* Nau. *cap. accepta. de reſtit. ſpoliat. ſolut.* 10. *n.* 42. & alij plures, quos refert, & ſequitur Garcia 5 *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 67. & adducit Gonzalez *ad reg. menſium. d. §.* 6. *proœm. n.* 6. Ratio præcipua eſt, quia conceſſio facta ordinariis de beneficiis ſuæ diœceſis conferendis eſt fauorabilis, & amplianda, Tum quia eſt poteſtas à principe data non cuilibet perſonæ particulari, ſed omnibus ratione officij, & muneris, quod exercent. Ergo derogatio huius debitæ poteſtatis, & quaſi naturalis odioſa cenſeri debet. Et confirmo. Si reſeruatio fauorabilis eſſet alternatiua epiſcopis conceſſa in fauorem eccleſiarum, odioſa eſſet, quia deſtruit reſeruationem. At ipſemet Gonzalez *suprad. §.* 6. *proœm. n.* 42. negat alternatiuã cenſendam eſſe odioſam, ſed potius affirmat eſſe fauorabilem. Ergo reſeruatio illi contraria odioſa eſt, & reſtringenda. Item ipſemet Gonzalez §. 5. *proœm. n.* 139 affirmat conſtitutionem. *cap. ſi apoſtolica.* 35. *de præbendis. in* 6. fauorabilem eſſe, quia minuit reſeruationem. *cap. licet. eodem tit. & lib.* Ergo cenſet quamlibet reſeruationem abſolute eſſe odioſam. Neque obſtant contraria ſuperius adducta. Fateor reſeruationem non eſſe pro aliqua ſingulari perſona, & ſingulari beneficio, ſed pro pluribus perſonis, & pro pluribus beneficiis. Sed hoc non tollit, quominus odioſa ſit, cum deroget poteſtati ordinariæ. Minus obſtat, quod ſit per modum legis, nam etiam lex odioſa eſſe poteſt, ſi ius alteri quæſitum diminuit, vt contingit in reſeruatione, quæ ius, & poteſtatem ordinariorum ratione ſui officij competẽtem diminuit. Neque vrget latam eſſe reſeruationem ad vitandas fraudes, perſonáſque pauperes, & bene meritas prouidendas; quia legis rigor, vel fauor non deſumitur ex fine legiſlatoris, cum is ſemper debeat eſſe vtilis reipublicæ, & conueniens, ſed ex fine intrinſeco ipſius legis: ſeu, vt clarius dicam, ex materia ipſius legis, quæ ſi in obligatis illam ſeruare odium, & rigorem contineat, abſolutè odioſa eſt, & non fauorabilis.

PVNCTVM XVI.

Expenditur reſeruatio clauſa in corpore iuris, quæ eſt de beneficiis vacantibus apud ſedem.

1 *Adducuntur textus, in quibus hæc reſeruatio continetur.*

2 *Quid nomine ſedis Apoſtolicæ, curiæ Romanæ, & curialis intelligatur.*

3 *An Pontifice ſe recreationis cauſa alio transferente, nõ tranſlata curia, beneficiarius ſi apud illum moriatur, vacet eius beneficium apud Sedem? Proponitur dubitandi ratio.*

4 *Reſoluitur quid ſentiendum ſit.*

5 *An cap.* ſtatutum, *reuocatum ſit per extrauag.* piæ ſollicitudinis. de præbend. *Reſoluitur, vt probabilius eſſe reuocatum.*

6 *Quæ beneficia vacantia apud Sedem comprehendantur* in cap. licet.

1 HÆc reſeruatio ſtatuitur. *in cap. licet. de præbendis in* 6. à Clement. 5. in hæc verba. *Nos antiquam, & laudabilem conſuetudinem approbantes, ſtatuimus dignitates, perſonatus, & beneficia, quæ apud ſedem Apoſtolicam deinceps vacare contigerit, aliquis præter Romanum Pontificem, cuiuſcunque ſuper hoc ſit authoritate munitus, ſiue iure ordinariæ poteſtatis, ipſorum electio, prouiſio, ſeu collatio ad eum pertineat, ſiue litteras ſuper aliquorum prouiſionem generales, vel etiam ſpeciales, ſub quacunque verborum forma receperit, niſi ei ſit ſuper conferendis eiſdem in curia Romana vacantibus ſpecialis, & expreſſa ab ipſo Pontifice ſumma authoritate attributa, conferre alicui, ſeu aliquibus non præſumat. Nos enim ſi ſecus actum fuerit decernimus irritum, & inane.* Supradictum decretum Bonifac. 8. *in cap. præſenti.* 34. *eodem tit. & lib.* declarauit in hæc verba. *Præſenti declaramus edicto ſtatutum fælicis recordationis Clementis Papæ prædeceſſoris noſtri de beneficiis apud ſedem Apoſtolicam vacantibus per alium, quam per Romanum Pontificem minimè conferendis, locum habere in beneficiis, quæ legati, aut nuncij Sedis eiuſdem, vel quivis alij ad Romanam curiam venientes, vel etiam recedentes ab ipſa obtinere noſcuntur, ſi eos in locis vicinis ipſi curiæ mori contingat, quemadmodum ſi in loco, vbi eadem curia reſidet morerentur. Idem eſt ſi aliquis curialis etiam eccleſia Romana vacante peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, ſeu alia quauis cauſa ad locum curiæ vicinum ſecedens in huiuſmodi loco vicino decedat, dum ibi etiam ſi erat ad ipſam curiam reuerſurus, eius domicilium, ſeu domus propria non exiſtat. Loca vero intelligantur vicina eidem curiæ in præmiſſis, quæ remota vltra duas diætas legales, (quas hoc caſu ſic ſpecialiter volumus computari) à loco vbi moratur ipſa curia non exiſtunt. Sanè ſi quis in loco, vbi degit curiæ ſuæ originis domum habens, diem claudat extremum in ea, ipſius beneficia ſub prædicto non aliter includantur ſtatuto, quam ſi curialis eſſet antea, & ibidem occaſione curiæ moraretur. Porro cum curia de loco ad locum transferri contigerit, ſi curiales in itinere dum curiam ſequũtur eandem, vel in loco, vbi recedit ipſa curia forſitan remanentes infirmi rebus inibi eximantur humanis, præmiſſum ſtatutum, quantumcunque locus vbi decedunt ab ipſa curia ſit remotus, ad illorum beneficia ſe extendit.* Porrò Gregor. X. *in cap. ſtatutum. de præbendis. in* 6. ſupradictum decretum temperauit, vt ſupradicta reſeruatio locum haberet intra menſem à die vacationis apud Sedem computandum; nam illo menſe tranſacto, ſi Pontifex non prouiderit, poterunt ad quos de iure prouiſio pertinebat prouidere. Deinde ſupradictum decretũ Clement. temperauit Bonifac. 8. *in cap. ſi apoſtolica ſede vacante*, vt non comprehendat eccleſias parochiales vacantes apud ſedem, ſi ibidem vacauerint tempore quo ſedes ipſa Apoſtolica vacet; tunc enim ne periculum afferat animarum diuturna vacatio, poterunt per eos, ad quos de iure prouiſio pertinet, prouideri. Et idem eſt de illis, quæ ibidem ipſo Romano Pontifice viuente vacabunt, ſi de ipſis per eum ante ipſius obitum non fuerit ordinatum.

2 Pro explicatione ſupradictæ reſeruationis præmittendum eſt, quid nomine ſedis Apoſtolicæ, curiæ Romanæ, & curialis intelligatur? vt inde cognoſci poſſit quæ beneficia apud ſedem vacent, quæ apud curiam, & quæ ſint curialium, ac tandem quæ ſint reſeruata in *ſuprad. cap. licet.* Sedes inquam apoſtolica eſt, vbi Pontifex ſedet, & aſſiſtit eccleſiam gubernaturus: curia vero Romana videtur eſſe idẽ ac ſedes Apoſtolica, vt benè explicat Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 1. *à n.* 1. *& ſeqq.* Sed non inde fit idem eſſe vacare beneficium apud Sedem Apoſtolicam, aut vacare

Digitized by Google

care in curia. Nam beneficium apud ſedem Apoſtolicam vacare tantum dicitur, iuxta *textum in cap. præſenti. de præbendis. in 6.* quoties vacat in Romana curia, vel in locis illi vicinis per duas diætas legales, hoc eſt, vt explicat ibi Gloſſa, *per 20. leucas.* nam diæta legalis continet 20. milliaria, iuxta *leg. vicena millia. ff. ſi quis cautionib.* per mortem poſſidentis illud. Hæc enim ſola vacatio eſt, quæ reſeruatur in *cap. licet. cap. præſenti. de præbendis. in 6.* vt conſtat ex ipſo textu, qui ſolum de vacatione per mortem loquitur. Quapropter ſi beneficium non per mortem beneficiati, ſed per illius reſignationem, permutationem, priuationem, aut alium ſimilem modum vacet, non vacat apud ſedem ex vacatione ſupradicti textus, eſto in curia vacare cenſeatur aliis modis. Beneficia enim vacantia apud ſedem in curia vacant, ſed non econtra, quæ vacant in curia, vacant apud ſedem; cum ſint plura vacantia in curia, quæ apud ſedem non cenſentur vacare, vt in beneficiis permutatis, reſignatis, & priuatione affectis videri poteſt, & benè explicat Ludouic. Gomez *reg. de triennali. q. 31. poſt principium. n. 2. & 3. & 5.* Puteus *deciſ. 36. n. 1. & per totum lib. 2.* Couarru. *pract. q. 36. n. 4. verſ. cæterum.* Gonzalez *de menſib. & alternatiuis. gloſſ. 13. à n. 48.* Nomine curialium intelliguntur familiares ſeruientes Pontifici, & Cardinalibus, iudices, notarij, aduocati, procuratores, & ſollicitatores cauſarum Romanæ curiæ. Sic Mandoſ. *reg. 5. Cancell. q. 1. n. 18. & q. 3. n. 5. in fine.* Gonzalez *de menſib. & alternatiuis. gloſſ. 13. §. 1. in fine.* Hoc poſito.

3 Dubium eſt, ſi Pontifex non tranſlata curia Romana alio ſe transferat recreationis, vel alterius negocij cauſa, vt ſæpè contingit, cum Neapolim, Siciliam, vel Ferrariam pergit, quo in loco decedere debeat beneficiatus, vt cenſeatur beneficium apud ſedem vacare, an inquam vbi eſt litterarum Apoſtolicarum, & aliarum cauſarum audientia, & expeditio, an vbi Pontifex reſidet, an vtrobique? Ratio dubitandi eſt; quia vbi Pontifex non adeſt, ſedes Apoſtolica non eſſe poteſt, vt multis allegatis probat Gonzalez *gloſſ. 13. §. 1. à n. 1. & 2.* Mandoſ. *reg. 5. Cancell. q. 2. n. 1.* Rebuff. *in concordat. tit. de forma mandati, verbo extra Romanam curiam. verſ. & aduerte quod ibi eſt curia.* Ergo ſi beneficiatus moriatur Romæ, vbi tunc non adeſt Pontifex, ſed ſolum eius audientia, & cauſarum expeditio, tale beneficium non vacat apud ſedem Apoſtolicam, ſed ſolum apud curiam. Ex alia etiam parte non videtur vacare apud ſedem Apoſtolicam ex eo quod vacet in loco, vbi Pontifex non permanenter, ſed tranſeunter exiſtit. Tum quia ibi non ſedet gubernaturus. Tum quia ibi non eſt eius curia. Ergo neque etiam cenſendum eſt ibi ſedem exiſtere. Alias quoties Pontifex recreationis cauſa alio ſe transferret, diceretur ſedem Pontificiam tranſtuliſſe, quod eſt contra expreſſum textum in clement. *ne Romani. §. ſane. de electione.*

4 In hac re dicendum eſt, ſi ſolum ſpectemus *textum in cap. licet, & cap. præſenti.* ſolum beneficium vacans Romæ, vbi Cancellaria exiſtit, & Pontifex domicilium habet, reſeruatum eſſe; at non eſſe reſeruatum ex eo quod vacet in loco, vbi Pontifex tranſeunter exiſtit. Probo. Nam vbi Cancellaria exiſtit, & Pontifex domicilium habet, ibi adeſt ſedes Apoſtolica; quia ibi Pontifex cenſetur adeſſe. Abſentia enim breuis non impedit præſentiam permanentem. At vbi Pontifex tranſeunter adeſt abſque Cancellaria, & audientia; eius curia ſedeſque Pontificia non exiſtit, ſicut neque curia regia exiſtit, niſi vbi adſunt conſiliarij Regis, vt benè aliis relatis docet Couarru. *pract. q. cap. 4. n. 10.* Gregor. Lopez *leg. 27. verbo corte. tit. 9. par. 2.* Ioann. Garcia *de expenſis. cap. 12. n. 25.* Ergo beneficium vacans vbi non eſt ſedes Pontificia, eſto Pontifex perſonaliter adſit, non vacat apud ſedem Apoſtolicam, eſto vacet apud Pontificem. Ergo non eſt reſeruatum ex *text. in cap. licet. & cap. præſenti. de præbendis. in 6.* Verum etſi hoc beneficium reſeruatum non ſit ſpectatis ſupradictis textibus; at poſita conſtitutione Pauli III. quæ eſt in ordine illius Pontificis 36. & conſtit. Clement. VIII. 54. quæ eſt in bullario nouo. *t. 3. fol.* 70. negari non poteſt beneficium vacans, vbi Pontifex etiam tranſeunter exiſtit, reputari vacans apud ſedem, & eodem modo, ac ſi Pontifex Romæ exiſteret, eſſe reſeruatum; quia vna, & eadem curia Romana reputatur in Vrbe, & vbi eſt Papa, & notauit Garcia. *5. p. de benefic. cap. 1. n. 395. & 396.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 5. n. 128.*

5 Secundo dubitabis, an *cap. ſtatutum* temperans prædictum *cap. licet*: reuocatum ſit per *extrauag. piæ ſollicitudinis. 1. de præbendis. inter communes?* Et videtur reuocatum non eſſe; quia correctio iuris vitanda eſt quoad fieri poſſit; at in præſenti vitari poteſt correctio, quin textibus violentia inferatur. Nã *textus in cap. piæ ſollicitudinis.* reſeruat omnia beneficia cum cura, & ſine cura apud ſedem vacantia intra vnum menſem à data præſentium; qui textus optimè concordari poteſt cum *cap. ſtatutum. 3. de præbendis. in 6.* dicens hoc eſſe intelligendum, dummodo Pontifex beneficia prouideat intra menſem à die vacationis, ſecus ſi prouiſionem omiſerit, nam per hanc omiſſionem ſublata cenſetur reſeruatio. Præterea *ſupradicta extrauag. piæ ſollicitudinis*, non eſt reuocatus *textus in cap. ſi Apoſtolicæ. de præbendis. in 6.* vt multis relatis docet Gonzalez *de menſib. & alternatiuis. §. 5. proœm. à n. 128.* Eſto in ſuprad. extrauag. generaliter reſeruentur omnia beneficia cum cura, & ſine cura, quæ in poſterum vacauerint; quia hoc intelligendum eſt, dummodo non vacent tempore ſedis vacantis. Ergo etiam ſimiliter intelligi poteſt ſupradicta extrauagans; reſeruata inquam eſſe beneficia per menſem à die vacationis, ſecus illo tranſacto, ſi Pontifex non prouidit. Item ſi *dictũ cap. ſtatutum*, eſſet reuocatum per *extrauag. piæ ſollicitudinis*, vt quid ipſemet Bonifac. qui author fuit ſupradictæ extrauag. & compilator libri 6. decretalium hunc textum in illo lib. inſeruit? Et ita non eſſe huiuſmodi textum reuocatum inclinat Æneas de Falconibus *de reſeruat. q. 4. princip. effectu 6. num. 2.* & tradere videtur Barboſa *3. part. allegat. 57. num. 24.*

Nihilominus verius mihi videtur reuocatũ eſſe. Sic Gonzalez. *de menſib. & alternatiuis. §. 5. proœm. à n. 148.* Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. n. 198.* Moueor: quia conſuetudine, & ſtylo curiæ ſic firmatum eſt, vt beneficia vacantia in curia etiam poſt lapſum menſis, non permittantur ab ordinariis prouideri. Ergo ſignum eſt conceſſionem *dicti cap. ſtatutum*, ceſſaſſe. Alias ordinarij cum in ſuo iure conſeruando vigilãtiſſimi exiſtant, non ceſſarent ab huiuſmodi beneficiorum vacantium prouiſione. Neque obſtat *extrauag. piæ ſollicitudinis* compati poſſe cum conceſſione *c. ſtatutum.* Nam hoc verum eſt, niſi aliud ſtylus, & conſuetudo declaraſſet, quod non declarauit de conceſſione facta in *cap. ſi apoſtolica.* Adde; eſto caput *ſtatutum.* reuocatum non eſſet *dicta extrauag. piæ ſollicitudinis.* At negari non poteſt reuocatum eſſe per *extrauag. ad regimen. de præbend. inter communes*, quæ per *reg. 1. Cancell.* vt dicemus *§. ſequenti* quotidie renouatur. *ſic Garc. 5. p. de benefic. cap. 1. n. 100.*

Digitized by Google

9 Tertio dubitabis, quæ beneficia vacantia apud ſedem comprehendantur in reſeruatione *dicti cap. licet*. Reſpondeo omnia beneficia quæ vacant apud ſedem ſeu in curia per mortem beneficiati, aliquibus tamẽ exceptis. Excipiuntur namque primo beneficia iuris patronatus laicalis; quia his numquam cenſetur derogatum, niſi verbis expreſſis derogatio fiat: ſic Gloſſ. *in cap. licet. de præbendis. in 6.* vbi Geminian. *n.* 12. Decius *conſ.* 149. *n.* 6. Gonzalez *gloſſ.* 18. *n.* 2. *& ſeqq.* Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *à n.* 561. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 26. Sed an intelligantur hæc de patronatu competente ex priuilegio, conſuetudine, aut præſcriptione. Item de patronatu mixto laicorum, & clericorũ, ac tandem de patronatu eccleſiaſt. ſatis ſupra dictum eſt, cum de patronatu ſermonem fecimus. Secundo excipiuntur beneficia regularia; quia in ſuprad. textu non exprimuntur, & ſub nomine beneficij in odioſis non cenſentur comprehenſa, niſi expreſſa ſint. Gonzalez *gloſſ.* 8. *num.* 11. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 29. Tertio excipiuntur beneficia parochialia, ſi vacent ſede Pontificia vacante. Et idem eſt, ſi viuo Pontifice vacauerint, neque Pontifex illorum fecerit prouiſionem, ex textu expreſſo in *cap. ſi Apoſtolica. de præbendis. in 6.* nullis extrauagantibus reuocato. Gonzalez *ad reg. cancell.* §. 5. *proœm. n.* 125. *& gloſſ.* 24. *n.* 111. *&* 117. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *n.* 30. Garc. 5. *p. de benefic. c.* 1. *n.* 108. Nam licet *in extrauag. Ad Romanos, quæ eſt vlt. de præbend. inter cõmunes*; dicatur beneficia ſemel affecta, & Pontifici reſeruata ſemper reſeruata manere, limitandũ eſt, vt nõ intelligatur de beneficiis parochialibus, quæ viuo Pontifice prouiſa nõ fuere. Lex enim generaliter loquẽs reſtringi debet per ſpecialẽ, præcipuè cũ ſpecialis multũ fauorabilis ſit. Quod non ſolũ verum habet in beneficiis vacãtibus in curia, ſed etiã ſi vacent extra curiam in menſe Apoſtolico, aut quocunq; alio, modo reſeruati ſint. Quia eſt eadem, imo efficacior ratio. Reſeruatio namque ob vacationem in curia eſt omnium efficacior, vtpote perpetua, & in corpore iuris clauſa. Si ergo in fauorem eccleſiarum tollitur hæc reſeruatio Sede Pontificia vacante, & quælibet alia reſeruatio tolli debet. Gonzalez *de menſibus, & alternat.* §. 5. *proœm. à n.* 138. Garcia *de benefic.* 5. *p. cap.* 1. *n.* 104. Non tamen habet locum conceſſio *dicti cap. ſi apoſtolica*, in beneficiis deuolutis. Tum quia hæc reſeruata non ſunt. Tum & præcipuè quia deuolutio fit ob culpam inferiorum. Non igitur erat æquum, vt ad illos iterum prouiſio rediret: & ita notauit Gonzalez *ſupra. n.* 144. Garcia *n.* 105. Quarto excipiuntur à reſeruatione *dicti cap. licet*; beneficia illorum, qui originem, ſeu domicilium, imo domum conductam ibi habent, quorum beneficia, niſi curiales, ſeu corteſani ſint, non manent Pontifici reſeruata. Aliàs, vt benè dicit Gloſſa *cap. præſenti. de præbendis. in 6. verbo moraretur*, non leue præiudicium Romanæ curiæ proueniret, ſi omnium ibi degentium beneficia ſolus Papa prouidere poſſet, ceſſaret enim concurſus curiæ, ſic expreſsè Simoneta *de reſeruatis. q.* 30. *n.* 3. Farinac. *in deciſionib. nouiſſimis. deciſ.* 6. 16. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 83. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *n.* 31. & habetur expreſsè *ſuprad. cap. præſenti*: ibi. *Sane ſi quis in loco vbi degit curia, ſuæ originis domum habens diem claudat extremum, in ea ipſius beneficia ſub prædicto non aliter includantur ſtatuto, quam ſi curialis eſſet antea, & ibidem occaſione curiæ moraretur*, & vide Gloſſam *ibi*. Quinto excipiuntur à ſupradicta reſeruatione *cap. licet*, beneficia Vrbis. Quia horum prouiſio non iure reſeruationis, ſed iure ordinario Pontifici competit: reſeruans namque impedit, ſeu priuat, ne alius beneficium ſic reſeruatum prouideat. Si ergo nullus alius à Pontifice prouidere beneficia Vrbis poteſt, quid reſeruat? Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 13. *à n.* 14. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 32.

PVNCTVM XVII.

Explicatur prima reſeruatio contenta in prima regula Cancellariæ.

1 *Quid ſonent regulæ Cancellariæ.*
2 *Adducitur prima regula iuxta nouiſſimum tenorem.*
3 *Quæ in hac regula reſeruentur, latè explicatur.*

1 Sciendum quemlibet Pontificem initio ſui Pontificatus regulas Cancellariæ publicare iuxta ſtylum ſuorum prædeceſſorum aliquid addẽdo, vel mutando, prout negotiorum curſus expoſtulat. Hæ regulæ ſunt quædam quaſi generales leges de beneficiis diſponentes, ad quarum valorem nulla alia ſolemni publicatione indigent, quã quod ſunt publicè conſtitutæ, ita vt à puncto conſtitutionis earum effectum habeant quoad nullitatem prouiſionis in contrarium, eſto non habeant effectum, quoad pœnas ibidem poſitas. Quapropter prouiſio beneficiorum in contrarium facta, eſto bona fide facta fuerit, nullius erit vtilitatis ob decretum irritans in illis regulis contentum, & quia Pontifex diſponit de re propria, ſibique competenti. Sic Gonzalez *de regul. menſ.* §. 5. *proœm. à num.* 53. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *n.* 62.

2 Prima regula Cancellariæ à Paulo V. Gregorio XV. & Vrbano VIII. conſtituta renouat omnes reſeruationes contentas in *extrauag. Benedicti XII.* quæ incipit *Ad regimen. de præbendis inter communes*; cuius reſeruationes temporariæ erant pro vita Põtificis, vt conſtat ex illis verbis; *donec miſerationis diuinæ clementia nos vniuerſali eccleſiæ præſidere conceſſerit.* At per has regulas Cancellariæ continuo renouatas fiunt illæ reſeruationes perpetuæ. Inſuperque in ſupradicta prima regula additur, vt reſeruatio procedat quoad beneficia officialiũ Sedis Apoſtolicæ, eſto tempore obitus officiales eſſe deſierint. Et eſto beneficia non fuerint tempore officij aſſecuti, ſed poſt dimiſſum officium, & quandocunque ea aſſecuti fuerint. Nam eſto quoad participationem, & numerum non reputentur officiales Pontificis. v. g. Notarii, ſeu Protonotarij, poſtquam officia dimiſerunt: at quoad reſeruationem tales reputantur, vt benè comprobat Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *à n.* 200. *& ſeqq.* Præterea reſeruat beneficia, quæ iuxta conſtitutionem Ioannis XXII. quæ incipit *Execrabilis*, vacant, vel vacare contigerit. Ac tandem reſeruat beneficia omnia, de quibus ordinarij, ac alij collatores contra Concilij Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum,

3 Pro explicatione huius regulæ aduerte, reſeruari primo omnes Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales eccleſias, & etiam monaſteria, prioratus, dignitates, perſonatus, & officiã, necnon canonicatus, & præbendas, & eccleſias, cæteraque beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & regularia quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiam ſi ad illa perſonæ conſueuerint, ſeu debuerint per electionem, ſeu quemuis alium modum aſſumi, nunc apud ſedem Apoſtolicam quocunque modo

Digitized by Google

modò vacantia, & in poſterum vacatura.

Sed hæc reſeruatio eadem eſt cum reſeruatione facta in *cap.licet. de prebendis. in 6.* ac proinde explicatione non indiget, ſicut neque etiam illa reſeruatio beneficiorum, quæ de curialibus loquitur intra duas diætas à curia decedentibus.

Secundo reſeruantur beneficia vacantia, aut vacatura per depoſitionem, aut priuationem, ſeu tráſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſpenſionem factas, vel faciendas authoritate Apoſtolica. Gonzalez *gloſſ.* 51.*n*,32. Aug. Barboſa 3 *p. de poteſt. epiſcop. alleg.* 57.*n.* 65. Hæc tamen priuatio, depoſitio, ſeu ſuſpenſio ſententiam ſaltem declaratoriam criminis requirit, aliàs vacare beneficia non cenſentur, ita vt prouideri poſſint; vt latius diximus, cum de pœnis hæreticorum loqueremur.

Tertio reſeruantur beneficia illorum, qui in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtulati fuerint, quorumque electio caſſata fuit, vel poſtulatio repulſa; vt habetur in *ſuprad.extrauag. Ad regimen.* §. *necnon.* & in *extrauag.ex debito.de elect.inter communes.* §.*huiuſmodi*, & notauit Gonzal. *ſupra.n.* 34.

Quarto reſeruantur beneficia quæcunque vacatura per obitum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & officialium ſedis Apoſtolicæ, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorũ, litterarum contradictorum, & apoſtolici palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, & Scriptorum litterarum apoſtolicarum, ac Pœnitentiarij præfatæ ſedis, & Abbreuiatorum, necnon commenſalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum ſedis eiuſdem, & etiam quorumcunque Legatorum, ſiue Nuntiorum, ac in terris eccleſiæ Romanæ Rectorum, & Theſaurariorum per dictũ Ioannem prædeceſſorem, vel nos ſpecialiter deputatorum, ſeu miſſorum hactenus, vel à nobis deputandorum, aut mittendorum in poſterum nunc vacantia, & in antea vacatura, vbicunque dictos Legatos, vel Nuntios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios, antequam ad Romanam curiam redierint, ſeu venerint rebus eximi contingat ab humanis. Nec non quorumlibet, pro quibuſcunque negotiis ad Romanam curiam venientium, ſeu etiam recedentium ab eadem. ſi in locis à dicta curia, vltra duas diætas legales non diſtantibus iam forſan obierint, vel eos in antea tranſire contigerit de hac luce. Sic habetur in *ſuprad. extrauag.ad regimen.*§.*ac etiam.* Sub nomine officialium etiam Acolythi, & Cantores Papæ ſunt comprehenſi, & indicat Gonzalez *gloſſ.* 51.*n.* 13. & 14. & *ſeqq.*

Quinto reſeruat beneficia quæcunque ſiue regularia, ſiue ſæcularia cum cura, vel ſine cura, quocunque modo etiam per electionem conceſſa, vacantia per promotionem Pontificiam ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel monaſteriorum regimina: ſic in *ſuprad.extrauag.ad regimen.*§.*rurſus.* & tradit Gonzalez *n.*35. Barboſa *alleg.* 57.*n.*66. Garcia *de beneficiis.*11.*p.cap.*6.*n.*36. Et licet beneficia ipſo iure non vacent, quouſque epiſcopatus pacificè poſſideatur; at reſeruationi ſunt ſubiecta à tempore prouiſionis Pontificiæ, ita vt renunciari nullatenus poſſint: ſic ex ſtylo curiæ teſtatur Flamin. *lib.*3.*de reſignat.q.*1.*n.*77. Azor. 2.*p.lib.*7.*cap.* 16.*q.*12. Vgolin. *de officio, & poteſt. epiſc.cap.* 1.§. 2.*n.* 3. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *ſi vero. n.*21. Aug. Barboſa 3.*p.de poteſt.epiſc.allegat.*57.*n.*68. Supradicta reſeruatio intelligenda eſt de epiſcopatu vtili; ſecus de prouiſo in epiſcopatum titularem: hæc enim prouiſio non infert beneficiorum obtentorum vacationem, nec reſeruationem. Flamin. *ſupra. n.* 89. Anaſtaſ. Germon. *n.* 26. Barboſa *n.* 74. Quod ſi alicui ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ concedatur retentio beneficiorum ſimul cum epiſcopatu, poterit huiuſmodi beneficia reſignare; quia iam reſeruatio ſuſpenditur, & de beneficiis tanquam de re propria diſponit. At ſi moriatur epiſcopus etiam in partibus poſt conceſſam hanc retentionem. Affirmat Simoneta *tract.de reſeruat.benef. q.*27.*n.*5. eſſe reſeruata, & conſentit Barboſa *alleg.* 57.*n.*76. quia illa reſeruatio videtur intelligenda de beneficiis quocunque tempore vacent. Mihi tamen probabilius eſt non comprehendi ſub hac reſeruatione; quia tunc illa beneficia non vacant per promotionem epiſcopatus, cum potius epiſcopatus vacet, ſed vacant per obitum epiſcopi. Ergo in reſeruatione ob promotionem ad epiſcopatum comprehendi non poſſunt.

Sexto reſeruat beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcunque prioratuum, dignitatum, perſonatuum, officiorum, canonicatuum, præbendarum, & aliorum beneficiorum authoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidendorum: ſic in *ſuprad.extrauag.ad regimen prope ſinem. verſ.necnon*, & in *extrauag. ex debito.* §.*huiuſmodi. de elect.inter communes*, & notauit Gonzalez *gloſſ.*51. *n.* 36.& 38. Barboſa *dicta alleg.*57.*n.*77. Sed eſt notandum ſecundum beneficium, per quod vacat primum, debere authoritate Apoſtolica prouiſum eſſe. Nam ſi per ordinarium conferatur primum beneficium vacans, non manet reſeruatum, vt benè aduertit Gonzalez *ſupra.* Solet tamen aliquibus prouiſis à Sede Apoſtolica fieri gratia, vt intra duos menſes poſt adeptam poſſeſſionem beneficij obtenti, aut ſi per ipſos non ſtetit, quominus obtineatur, teneantur prius habitum in manibus ſanctiſſimi liberè dimittere, alioquin vtrumque vacet, & diſpoſitioni tantum Sedis Apoſtolicæ reſeruentur. Qua gratia facta nequit impetrans reſignare, nec permutare, nec in manibus ordinarij liberè dimittere, ſed neceſſario in manibus ſanctiſſimi, aut notarij cameræ Apoſtolicæ, (quod idem eſt) debet beneficium dimittere; alioquin, vt diximus, vacant, & Pontifici reſeruantur: ſic Barboſa *alleg.*57.*num.*78. Garcia 11.*p.de benefic.cap.* 5.*à n.* 55.

Septimo reſeruantur in ſupradicta regula beneficia vacantia iuxta conſtitutionem Ioann. XXII. quæ incipit *Execrabilis. de prebendis.* Nempe quando quis obtinuit ſecundum beneficium incompatibile cum primo, & adhuc primum beneficium retinere prætendit, tunc hoc ſecundum beneficium propter indebitam retentionem prioris vacat, & eſt Pontifici reſeruatum. Garcia 11.*p.de benefic. cap.*5. *à n.*45. Gonzalez *gloſſ.*15.*n.*42.& *gloſſ.*51. *n.* 38. Barboſa *alleg.*57.*n.*79. Primum beneficium iam dixi reſeruatum eſſe, ſi ſecundum à Pontifice fuit obtentum, ſecus ſi ab ordinario, & ita reſeruatum eſt, vt intra tempus prouiſionis, & obtentionis ſecundi nequaquam reſignare, aut permutare poſſit, vt latius declarauit in ſua conſtitut. Paul. V. & Gregor. XV. prout refert Barboſa 3.*p. alleg.* 57. *ſub num.* 81. Garcia 11.*p.de benef.cap.*5. *n.*64.

Octauo reſeruantur beneficia, quæ ordinarij, vel alij collatores contra formam Trident. contulerint, veluti ſi beneficia contulerint carentibus ætate requiſita, iuxta decretum Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 3. & *ſeſſ.*22.*cap.*4.& *ſeſſ.*23.*cap.*6.& *ſeſſ.*24.*cap.* 8. & 12. aut illa contulerint non habentibus qualitates, & habilitates à concilio expoſtulatas, vt *in ſeſſ.*14. *cap.* 10.& *ſeſſ.*22.*cap.*4.& *ſeſſ.*23.*cap.*18.& *ſeſſ.*24.*cap.* 8. & 12.& *ſeſſ.*25.*cap.*5 *de reformat.* aut illa contulerit

non

non ſeruata forma præſcripta à concilio, vt in *ſeſſ. 7. cap. 18. & ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* aut illa conferunt contra diſpoſitionem dicti concilij. *ſeſſ. 25. cap. 15. de reformat.* In qua reſeruatione duo aduertit Garcia, & benè, *5. part. de benefic. cap. 1. num. 210. & 211.* nempe non procedere in beneficiis iuris patronatus, & ab ordinario inſtitutis, eſto fuerint contra concilium inſtituta. Sed in beneficiis collatis ab ordinario; quia regula ſolum de collatione loquitur, non de inſtitutione. Item debent ordinarij malitioſè procedere in horum collatione; quia in pœnam delicti commiſſi priuantur pro illa vice iure conferendi.

PVNCTVM XVIII.

Explicatur reſeruatio ſecundæ regulæ Cancellariæ.

1 *Adducitur regula.*
2 *Reſeruantur eccleſiæ cathedrales.*
3 *Item monaſteria virorum, ac mulierum ducentorum florenorum auri valorem excedentia.*
4 *Item beneficia vacantia tempore quo vacat epiſcopatus.*
5 *Quid ſi beneficia eſſent ſimultaneæ collationis epiſcopi, & capituli, & pertinerent ad turnum epiſcopi?*
6 *Item beneficia vacantia poſt renunciationem epiſcopatus à Pontifice admiſſam.*
7 *Comprehenduntur item beneficia, quæ iure deuolutò ad epiſcopum pertinent.*
8 *An comprehendantur pertinentia ad collationem alicuius dignitatis? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 SEcunda regula Cancellariæ reſeruat omnes eccleſias, Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales; necnon omnia monaſteria virorum valorem annuum ducentorum florenorum auri communi æſtimatione excedentia nunc quomodocunque vacantia, & in poſterum vacatura, & voluit quod exceſſus huiuſmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reſeruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcunque aliam diſpoſitionem Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcopotum, Epiſcoporum, Abbatum, ac aliorum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collatricum ſæcularium, & regularium quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alteriùs præſentationem, vèl electionem) pertinentia, quæ poſt illorum obitum, aut eccleſiarum, ſeu monaſteriorum, vel aliarum ſuarum dignitatum dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem, ſeu tranſlationem, vel aliàs quomodocunque vacauerint vſque ad prouiſionem ſucceſſorum ad eaſdem eccleſias, aut monaſteria, vel dignitates apoſtolica authoritate faciendam, & adeptam ab eiſdem ſucceſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem quomodocunque vacant, & vacabunt in futurum.

2 Supradicta regula reſeruat primò eccleſias cathedrales, vt vitaret diſcordias, contentiones, & lites, quæ ex electione canonicorum oriebantur. Et licet in *extrauag. ad regimen, & ſupradicta reg. 1. Cancellariæ*, eſſent huiuſmodi eccleſiæ reſeruatæ, non tamen cum hac amplitudine. Nam in *prima regula* ſolum erant reſeruatæ, ſi apud ſedem vacauerint. At in hac ſecunda regula reſeruatæ ſunt quomodocunque vacauerint, vt benè aduertit Azor. *2. part. inſtit. lib. 6. cap. 30. quæſt. 10. verſ. ſed cur hæc.* Non tamen ex hac reſeruatione priuantur Reges, aliique principes iure ſibi conceſſo præſentandi, eſto ex priuilegio, vel conſuetudine ius patronatus illis competat; ſed Rex præſentat, & Pontifex inſtituit præſentatum. Couarruuias *pract. cap. 36. à num. 2. & 6.* Gonzalez *gloſſ. 51. num. 49.* Nicolaus Garcia *5. par. de benefic. cap. 1. num. 219.* Aug. Barboſa *3. p. alleg. 57. n. 85.*

3 Secundo reſeruat hæc regula monaſteria virorum valorem ducentorum florenorum auri excedentia. Monaſteria inquam monachis deſtituta, vel quæ ſolita ſunt commendari; vel vt clarius dicam, quæ conſiſtorialiter per viam cedulæ prouideri ſolent. Sic Mandoſ. *in hac reg. 2. quæſt. 3. & tract. de ſignatur. gratiæ. in Rub. de prouiſionib. verſ. monaſteria.* Azor. *2. part. lib. 6. cap. vlt. q. 10.* Gonzalez *gloſſ. 51. num. 50. & 59.* Item monaſteria virorum non monialium habentium iuriſdictionem, eſto electiua ſint. Barboſa *alleg. 57. num. 91.* Debent tamen excedere illum valorem ducentorum florenorum auri, & tales exceſſus in litteris exprimi, vt in dicta reg. cauetur.

4 Tertio reſeruantur beneficia vacantia, tempore quo vacat epiſcopatus, & ſucceſſor de nouo prouiſus illius non capit poſſeſſionem. Excipe niſi talis prouiſus fuerit Cardinalis, quia ratione huius ſupremæ dignitatis poteſt abſque poſſeſſione capta, & litteris oſtenſis beneficia prouidere, eo præciſè quod à Pontifice prouiſus ſit, & dignitate Cardinalatus inſignitus, vt tradit Gonzalez variis deciſionibus comprobans ſuper *reg. 8. Cancell. gloſſ. 24. à num. 6.* Dixi beneficia reſeruari vacantia tempore quo vacat epiſcopatus. Quod procedit, dummodo ad epiſcopum pertineat integrè eorum electio, nominatio, ſeu collatio. Nam ſi ad alium pertinet electio, vel nominatio, eſto ad epiſcopum pertineat inſtitutio, ſeu confirmatio; non reſeruantur. Tum quia prima diſpoſitio beneficij attenditur. Tum quia ſolum voluit Pontifex ius quod ordinariis competebat ſibi auocare. Quapropter ſi ſimul cum epiſcopo alius prouidet beneficia, ne iuri alterius derogetur, ceſſat reſeruatio, & ille alius deficiente epiſcopo confert beneficia iure proprio, vt deciditur in *cap. vn. ne ſede vacante. in 6.* & ita tradunt Garcia *5. part. de benefic. cap. 1. à num. 229.* Auguſtinus Barboſa *3. p. de poteſtat. epiſcop. alleg. 57. num. 90.* Quod ſi prouiſio beneficiorum ex concordia diuiſa eſt inter epiſcopum, & capitulum per turnum, ita vt vno menſe prouideat epiſcopus, alio capitulum.

5 Dubium eſt; an vacante epiſcopatu ſit tale beneficium reſeruatum? Et quidem ſi turnus pertinet ad capitulum, nemini poteſt eſſe dubium, ceſſare reſeruationem. At ſi turnus ad epiſcopum pertineat, videtur eſſe beneficium reſeruatum, quia talis prouiſio ad epiſcopum integrè pertinebat, ſi viueret, & Pontifex prouiſiones epiſcopo competentes ſibi auocat. Item quia in tali reſeruatione nulli iuri alterius ab epiſcopo derogatur. Verum longè probabilius eſt hæc beneficia reſeruata non eſſe; quia deficiente epiſcopo ſuccedit capitulum iure proprio beneficia conferens, vt deciditur *capite vnico. ne ſede vacante. in 6.* Tum quia ius conferendi beneficium ex iure communi epiſcopo, & cap. conferens vnicum eſt, & indiuiſum, & ſolum ex concordia exercitium diuiditur per turnos ob tollendas

Digitized by Google

diſſenſiones. Ergo deficiente epiſcopo ius integrum in capitulo radicatur. Ergo in reſeruatione beneficiorum pertinentium ad prouiſionem epiſcopi, hæc comprehendi non poſſunt. & ita tenet Garc. *5. p. de benef. cap. 1. à n.* 235. Gonzalez *de menſib. & alternatiuis gloſſ.* 45. §. 3. *n.* 49. Auguſt. Barboſa *3. p. alleg.* 57. *num.* 90. Cæterum ſi non ſolum exercitium conferendi, ſed etiam ipſum ius eſſet ita diuiſum inter epiſcopum, & capitulum, vt nequaquam deficiente epiſcopo poſſet capitulum beneficia prouidere, ſed futuro epiſcopo eſſent reſeruanda, iuxta *textum in cap. 2. ne ſede vacante aliquid innouetur.* (quod rarò contingit) in tali caſu reſeruatio intraret. Gonzalez *n.* 50. Garc. *n.* 244. Barboſa *n.* 90. *fine.*

6 Quarto reſeruantur beneficia vacantia poſt renunciationem epiſcopatus à Pontifice admiſſam, vel poſt tranſlationem ad alium epiſcopatum, etiam antequam epiſcopus admiſſionis, renunciationis, vel tranſlationis notitiam habeat. Nam eſto poſſit epiſcopus epiſcopatum adminiſtrare, dum ſupradictæ admiſſionis, vel tranſlationis non habet notitiam; at beneficia prouidere nequaquam poteſt; quia hæc inter fructus epiſcopatus computantur, qui à die admiſſæ renunciationis, vel tranſlationis epiſcopo debentur. Sic Garcia *5. p. de benefic. cap.* 11. *n.* 245. Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 92.

7 Duplex reſtat examinanda difficultas. Prima, an comprehendantur beneficia, quæ iure deuoluto ad epiſcopatum pertinent? Secunda, an comprehendantur beneficia aliqua pertinentia ad collationem alicuius dignitatis non reſeruatæ Pontifici? Et primæ difficultati breuiter reſpondeo, verius videri comprehendi; ſiquidem in ſupradicta regula reſeruantur beneficia ad collationem epiſcopi quomodolibet pertinentia. Verbum enim *quomodolibet*, videtur non ſolum comprehendere pertinentia ex iure proprio, ſed etiam ex deuoluto, & tradit Garcia *5. part. de benefic. cap. 1. numero* 256.

8 Ad ſecundam difficultatem dico, ſi dignitas, ad quam pertinet beneficiorum vacantium collatio, non eſt reſeruata Pontifici, eo quod nec ſit prima poſt Pontificalem, neque vacauit menſibus reſeruatis, credo nullo modo beneficia ſuæ prouiſionis reſeruata eſſe; quia notanda ſunt illa verba regulæ; *vſque ad prouiſionem ſucceſſorum ad eaſdem eccleſias, aut monaſteria, vel dignitates* (& idem eſt de quolibet alio beneficio, vt benè aduertit Garcia ſupra) *Apoſtolica authoritate faciendam.* Ergo prouiſio, quæ non authoritate Apoſtolica, ſed ordinaria facienda eſt, ſub hac reſeruatione non cadit, & conſequenter nec beneficia, quæ de illius prouiſione ſunt.

PVNCTVM XIX.

Explicatur reſeruatio regulæ tertiæ Cancellariæ.

1 *Adducuntur verba regulæ.*
2 *Qualiter intelligatur debere eſſe dignitates maiores in cathedralibus, & præcipuè in collegiatis, vt ſub hac reſeruatione contineantur.*
3 *Vnicam tantum in qualibet eccleſia reſeruat.*
4 *Si vnica ſolum ſit in Eccleſia, illa manet reſeruata.*
5 *Si prima dignitas capitulo vnita ſit, non reſeruatur, ſed reſeruatur ſequens.*
6 *Reſeruantur prioratus, præpoſitura, & aliæ dignitates, &c. exceptis ordinum militarium.*
7 *Reſeruantur per hanc regulam beneficia familiarium Papæ, ac Cardinalium, & quæ ſint.*
8 *An familiares familiarium comprehendantur? Sub diſtinctione reſpondetur.*
9 *Qui ſint familiares Cardinalium ad effectum huius reſeruationis.*
10 *An comprehendantur vicarij, viſitatores, aliique iudices à Cardinalibus deſignati? Sub hac ratione reſoluitur non comprehendi.*
11 *Non eſt neceſſe familiaritatem durare ſemper, ſufficit, ſi aliquando fuerit, cum beneficium obtinetur.*
12 *Quæ beneficia ſub hac regula comprehendantur.*
13 *An ob familiaritatem impediatur optare in eccleſiis, in quibus eſt ius optandi? Reſoluitur non impediri.*

1 TErtia regula reſeruat omnes dignitates maiores poſt Pontificales in cathedralibus etiā Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri cōmuni æſtimatione excedentes principales in collegiatis eccleſiis. Reſeruat etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias dignitates conuentuales, & præceptorias generales ordinum quorumcunque, ſed non militarium. Item reſeruat quæcunque beneficia, quæ ſui etiam dum Cardinalatus fungebantur honore exiſtentes, ac S. R. E. viuentium nunc, & qui erunt ſuo tempore Cardinalium familiares, continui commenſales obtinent, & in poſterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ ius competit, aut competierit, etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs receſſerint, declarans dignitates, quæ in cathedralibus etiam metropolitanis, poſt Pontificales non maiores exiſtunt, & quæ ex apoſtolicæ ſedis indulgentia, vel ordinaria authoritate, aut conſuetudine præſcripta, vel aliàs quouis modo in collegiatis eccleſiis principalem præeminentiam habere noſcuntur ſub reſeruatione prædicta comprehendi debere.

2 Primo in hac regula reſeruantur omnes dignitates maiores in cathedralibus poſt Pontificalem, & in collegiatis eccleſiis principales dignitates. Quæ autē ſit dignitas maior in cathedralibus, quæ præcipua in collegiatis, ex conſuetudine prouinciarum colligendum eſt. In Gallia, & Hiſpania decanatus eſt maior dignitas, in aliis ſolet eſſe Præpoſitatus. In collegiatis qui toti canonicorum collegio præeſt; ille præcipuam habet dignitatem, quique vocatur Abbas, & aliquando Prior: ſic relata *gloſſa in cap. deliberatione. de officio legati. in 6. ante finem:* tradit Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. cap.* 34. *q.* 10. *verſ. item dignitates principales.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. num.* 83. & 84. Auguſt. Barboſa *3. p. allegat.* 57. *num.* 95. Debet tamen dignitas cum vacat actu eſſe maior, vt locum habeat reſeruatio, neque ſufficit maiorem eſſe in potentia; quia ea quæ ſolum in potentia maior eſt, abſolutè maior non eſt, eſto eſſe poſſit. Sic Garc. *5. p. de benefic. cap. 1. à n.* 256. Gonzalez *gloſſ.* 51. *n.* 58. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. allegat.* 57. *num.* 98. Quapropter ſi aliqua dignitas eſſet erecta in primam ſub conditione aliqua, quæ tempore vacationis non fuit purificata, non manet reſeruata, quia actu maior non eſt, ſed erit, tametſi in erectione adiecta ſit clauſula, *ex nunc, prout ex tunc,* quia hæc cauſa eſto efficax ſit ad retro trahendum effectum à die datæ, hoc intelligendum eſt in caſu, quo conditio purificata eſſet, ſecus illa perſeuerante: nam dum illa perſeuerat, omnem diſpoſitionem ſuſpendit; purificata vero conditione, retrotrahitur eius efficacia ad diem datæ, quoad effectus iuri alterius quæ

ſito

Digitized by Google

ſuo non præiudicantes, quales ſunt antiquitatis, erectionis, & aliarum prærogatiuarum, non autem quoad collationem medio tempore factam inualidandam, cum legitimè facta ſit, vtpote de beneficio non reſeruato; ſic aliis relatis Barboſa *num.99.* & expreſsè contigit in decanatu eccleſiæ Valliſoletanæ, nunc cathedralis, antea collegiatæ, qui in primam dignitatem fuit erectus poſt ceſſum, vel deceſſum, aut aliam quamlibet amiſſionem, vel dimiſſionem prioris, vel illius coadiutoris, cum clauſula *ex nunc, prout ex tunc*, quæ conditio purificata fuit tempore quo vacauit decanatus; eaque de cauſa non fuit reſeruatus, & cum menſe ordinarij vacauerit, ab alio fuit prouiſus, vt latiùs referunt Garcia, Gonzalez, & Barboſa *ſupra* à Rota deciſum fuiſſe 11. Decemb. anno 1600.

2 Præterea contingere poteſt aliquam dignitatem eccleſiæ cathedralis non eſſe maiorem, habere tamen præeminentiam in collegiata; & ratione huius præeminentiæ ſub hac reſeruatione comprehendi, quia abſolutè illa dignitas eſt prima in collegiata, eſto in cathedrali non ſit maior, & conſtat ex fine ſupradictæ regulæ, & notauit Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 260. Barboſa *n.* 98.

3 Rurſus cum regula reſeruat omnes dignitates maiores in cathedralibus, & præcipuas in collegiatis, vnicam tamen in qualibet eccleſia reſeruat, eſto in ea plures ſint, quia ille terminus vniuerſalis *omnis*, appoſitus eſt, vt dignitates omnes omnium eccleſiarum comprehenderet; non vt comprehenderet cuiuſlibet ſingularis eccleſiæ omnes illius dignitates, ſic Mandoſ. *reg.* 3. *Cancell. q.* 3. *per totam*. Gonzal. *gloſſ.* 21. *n.* 7. Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 262. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 100. Verum ſi in vna eccleſia duæ, vel plures ſint æquè præcipuæ, affirmandum eſt omnes reſeruatas eſſe. Nam cum reſeruatio ſupradicta effectum habere debeat, & nulla appareat ſpecialis ratio, ob quam potius vnam dignitatem, quam aliam afficiat; omnes comprehendere debet, præcipuè cum verba legis omnibus aptari poſſint, & ita tenet, & deciſionibus Rotæ comprobat Garcia *dicta* 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 265. Mandoſius *in hac reg. q.* 4. Barboſa *num.* 101. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 34. *q.* 10. *verſ. quæras deinde*. Aloyſius Riccius *collect.* 1670. *ampliat.* 1.

4 Sed quid ſi in eccleſia ſolum adſit vnica dignitas, manebit ne hæc reſeruata? Videtur manere non poſſe; quia de illa non verificatur, quod ſit maior, nec principalis, cum non ſit alia, cuius comparatione maioritatem habere poſſit: & ita tenet Gomez *de expectatiuis. num.* 46. Zerola 1. *p. verbo dignitas.* §. 1. Cardinalis *conſ.* 30. *quòd incipit in hoc dubio ſub num.* 7. *verſ. ſed adhuc. poſt medium. & n.* 8. Æneas de Falconibus *in tract. de reſeruat. quæſt.* 3. *principali. num.* 32. *ad finem*.

At contrarium tenendum eſt cum Garc. *ſupra. num.* 267. Barboſa *num.* 102. Gonzalez *gloſſ.* 9. §. 4. *à num.* 18. Simonceta *tract. de reſeruat. q.* 85. *num.* 4. & deciſum fuiſſe à Rota in vna Turritana Archipreſbyteratus 7. Maij 1574. coram Montisfalconen. referunt Aloyſius Riccius *collect.* 1670. *ampliat.* 2. Garcia *num.* 168. Moueor quia eſto verbum *maiores*, quod comparatiuum eſt, poſitiuum ſæpè ſupponat; at ſæpè pro poſitiuo tantum accipitur, vt contingit in his terminis, *optimus, maximus, ſupremus, proximus*, qui licet ſuperlatiui ſint, & poſitiuos ſupponant ex natura ſua; ſæpè tamen pro poſitiuis tantum accipiuntur, iuxta *leg. illa verba. & leg. proximus. de verbor. ſignificat.* & tradit Alciat. ibi, & pluribus exornat Parlador. *lib.* 1. *rerum quotid. cap.* 7. *per totum*: ſicuti contingit in hoc verbo *primogenitus*, quod licet comparatione aliorum, qui poſt naſcuntur dicatur: ſæpe tamen de filio vnico dicitur. Et ratio omnium eſt: quia omnia hæc verba non tam poſitiuè, quam negatiuè ſumuntur, & præſtant hunc ſenſum: ille eſt optimus, maximus, ſupremus, quo nullus alius ſuperior eſt: ſic in præſenti illa dignitas dicitur maior poſt Pontificalem, quia nulla maior eſt. Et hic ſenſus colligitur ex verbis finalibus ſupradictæ regulæ: vbi reſeruatur illa dignitas, quæ præeminentiam habet in collegiata, eſto in eccleſia cathedrali maior non ſit. Ergo ad reſeruationem dignitatis in collegiatis eccleſiis non eſt opus eſſe plures dignitates principales: nam ſi ſolum illa dignitas adeſſet, illa ſola reſeruaretur. Ergo ſimiliter ad reſeruationem dignitatum eccleſiæ cathedralis non eſt opus plures dignitates adeſſe, ſufficit, ſi adſit vna, qua nulla maior ſit, illa enim erit reſeruata.

5 Quod ſi prima dignitas poſt Pontificalem capitulo vnita ſit, reſpectu illius non intrat reſeruatio. Quia ratione vnionis quaſi extinguitur, & conſopitur, & reputanda eſt, ac ſi non eſſet; ac proinde illa dignitas quæ in ordine ſuccedit, prima nuncupanda eſt, & huic reſeruationi ſubiecta. Sic Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 269. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 102. Aloyſius Riccius *collect.* 1670. *ampliat.* 3. & à Rota in cauſa Virdunen. decanatus 9. Martij 1580. teſtatur Riccius, & Garcia fuiſſe deciſum.

6 Secundo reſeruat ſupradicta regula Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias dignitates conuentuales, & præceptorias generales quorumcunque ordinum, ſed non militarium. Reſeruat inquam Prioratus, Præpoſituras, &c. non ſæculares, ſed conuentuales perpetuas, quæque dari ſolent in commendam, & quarum electio non fit à religioſis ſimul congregatis. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 34. *q.* 10. *verſ. quæres tertio.* Aug. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *n.* 103. Gonzalez *gloſſ.* 51. *num.* 59. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 271. Dixi reſeruari conuentuales perpetuas, nam temporales ordinum mendicantium nequaquam ſub reſeruationem cadunt, & notauit Mandoſ. *de reſeruat. q.* 10. & Garc. *n.* 272. Gonzalez *n.* 60. Barboſa *num.* 104. Cum autem reſeruatio excipit prioratus ordinum militarium, ſciendum eſt cum Gloſſa *verbo militarium. in clem. quia contingit. de Religioſis domib.* Azor. & Barboſa *ſupra*; eſſe alios ordines, qui ex proprio inſtituto non militiæ, ſed hoſpitalitati adſcribuntur, cuiuſmodi ſunt, Ordo ſancti Spiritus in Saxia, Ordo Cruciferorum in Vrbe, Ordo S. Antonij Viennenſis in Gallia, & de horum ordinũ prioratibus reſeruatio intelligitur. Non autem de prioratibus ordinum militarium, quales ſunt Ordo S. Ioannis Hieroſolymitani, ſanctæ Mariæ Teuthonicorum, ſancti Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ in Hiſpania, Chriſti Domini in Luſitania, ſancti Stephani in ducatu Florentiæ. Horum enim prioratus, & commendæ à reſeruatione excluduntur, eo quod milites horum ordinum ſint maximè de eccleſia benemeriti.

7 Tertio reſeruat ſupradicta regula beneficia familiarium Papæ, ac Cardinalium continuorum commenſalium. Quæ reſeruatio declaratur ſufficienter, ſi declaremus, qui ſint familiares Papæ, & Cardinalium continui commenſales, quæque beneficia illorum reſeruentur per hanc regulam. Familiares igitur Papæ, illiuſque continui commenſales ad effectum reſeruationis dicuntur

Digitized by Google

dicuntur officiales, ſeu ſcriptores Archiui Romanæ curiæ, iuxta conſtitutionem Iulij 2. editam 7. Kalend. Decemb. anno 1550. quæque confirmata, & declarata fuit conſtitutione Leonis X. quæ incipit, *Lex miniſterij paſtoralis*, & eſt in bullario 6. eiuſdem Pontificis, & conſtit. 18. Pauli 3. incipiente, *Romani Pontificis*, & conſtitut. 89. Pij 5. incipiente, *Pridem.* Item ſunt familiares cubicularij, & ſcutiferi ex conſtitut. 14. Leonis 10. incipiente, *Romanus*, & ex conſtitut. 3 Pauli 3. incipiente, *Prouidentia.* Item Milites S. Petri, ex conſtitut. Leonis X. incipiente, *Sicut prudens.* & conſtitut. 3. Pauli 3. ac conſtitut. 46. Pij 4. Milites S. Pauli ex conſtitut. 23. Pauli 3. incipiente, *Romanus Pontifex*, & ex conſtitut. 4. Iulij 3. Milites Pij, ex conſtitut. 5. & 16. Pij 4. Milites Lauretani, ex conſtitut. 16. Sixti 5. incipiente, *Poſtquam commiſſarius cameræ*, ex conſtitut. 44. Sixti, incipiente, *Ad excelſum.* Theſaurarius datariæ, ex conſtitut. 45. Sixti 5. incipiente. *Vt ingens.* Auditor cameræ confidentiar. ex conſtitut. Sixti 5. incipiente, *Diuina Dei prouidentia.* Conclauiſtæ, ex conſtitut. 32. Sixti 5. Denique Paulus 3. in ſua conſtitut. 78. & 79. & Iulius 3. conſtitut. 44. declararũt veros familiares, & continuos commenſales reputandos eſſe ad effectum reſeruationis; Referendarios, & alios officiales ex palatio apoſtolico panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolytos, ſcutiferos, ſecretarios, litterarum apoſtolicarum ſcriptores, cubicularios, reliquoſque officiales Romano Pontifici pro tempore exiſtenti in palatio deſeruientes, aut cuſtodiam facientes, licet ibi non habitauerint, nec in tinello comederint, aut panem receperint. Nam eſto ij non ſint realiter commenſales, tamen eo ipſo, quo Pontifex vult, vt tales verè, & propriè reputentur, & non per fictionem omnia priuilegia veris, & realibus commenſalibus competentia illis competunt: & notauit Gonzalez *gloſſ.* 51. *à num.* 16. Auguſt. Barboſa *de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 106. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *à num.* 273. Simoneta *de reſeruat. quæſt.* 35. Farinac. *deciſ.* 691. *num.* 3. *in nouis.*

8 Dubium tamen eſt, an familiares familiarium Pontificis ſub hanc cadant reſeruationem? Videtur non cadere; quia reſeruatio eſt ſtricti iuris. *cap. præſenti, verbo finitur. de officio legat. in* 6. Caſſador. *deciſ.* 4. *num.* 6. *de reſeruat.* ac proinde quo ad fieri poſſit limitanda eſt. Ergo familiares familiarium comprehendere non poteſt. Pro contraria parte ſtat communis ſententia hos familiares familiarium comprehendi, quia ſeruiendo familiaribus Papæ, Papæ videntur ſeruire. Et fauet *lex quæſitum. §. ſed an inſtrumenti. ff. de fundo inſtruct.* & tradit, alios referens, Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *num.* 120. Mandoſ. *ſuper reg.* 3. *Cancellar. quæſt.* 17. Garc. *de benef.* 5. *p. cap.* 1. *num.* 326.

In hoc dubio diſtinguendum cenſeo, ſi ſubfamiliares deſignati ſint à Pontifice, vt eius expenſis alantur, credo ſub reſeruatione comprehendi; quia verè, & propriè Pontifici inſeruiunt, & illius ſunt commenſales. Barboſa 3. *p. alleg.* 57. *n.* 107. At ſi abſque vlla aſſignatione Pontificia expenſis familiaris alantur, ſub reſeruatione non comprehenduntur; quia verè, & propriè Pontifici non inſeruiunt, ſed eius famulis. Vnum tamen crederem eſſe certum, ſi Pontifex ſuo familiari deſignaret alimenta pro ſe, & duobus ſubfamiliaribus abſolutè, ſumptis abſque expreſſa illorum nominatione, ipſeque familiaris plures quam duos ſubfamiliares haberet, nullius horum ſubfamiliarium beneficia manebunt reſeruata ob incertitudinem deſignationis, & tradit Garcia *de benefic.* 5. *p. cap.* 1. *num.* 330. & colligitur ex *leg. duo ſunt Titij. ff. de teſtamentaria tutela. & leg. ſi fuerit. ff. de rebus dubiis.* Ex quo non leue argumentum ſumitur ad probandum nullam eſſe reſeruationem, quando non adeſt deſignatio Pontificia.

9 Familiares Cardinalium, illorumque commenſales ad effectum reſeruationis ſunt, qui Cardinalibus tanquam famuli deſeruiunt, & ob eam cauſam eorum expenſis aluntur; colligitur ex *cap. fin. de verbor. ſignificat. in* 6. & tradit Simoneta *de reſeruat. quæſt.* 35 *num.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quæſt. vlt. num.* 196. Azor. *lib.* 5. *cap.* 23. *quæſt.* 8. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 108. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 315.

Notanter dixi, qui tanquam famuli deſeruiunt, vt excluderem ab hac familiaritate, & conſequenter à reſeruatione fratres, & nepotes Cardinalium in eorum domibus commorantes, eorumque expenſis alitos; quia non ibi aſſiſtunt, vt famuli, & ſeruitores, vt variis deciſionibus Rotæ comprobat Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 317. Et idem eſt de omnibus illis, qui non vt familiares, & ſeruitores, ſed vt amici, & conſanguinei ex eleemoſyna, aliáve cauſa in domibus Cardinalium aluntur. Garcia *ſupra*, Barboſa 2. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 57. *num.* 111. Maſcard. *de probationib. concl.* 755. *n.* 3

10 Solum de vicariis, viſitatoribus, aliiſque iudicibus à Cardinali deſignatis, eſt dubium; an ſub familiaribus comprehendantur? Et comprehendi affirmat Sarmiento *ſelect. lib.* 7. *cap. vlt.* Segura de Auolos *in direct. iudicum eccleſiaſt.* 1. *p. cap.* 14. *n.* 38. quem ſequitur Sbroz *de vicario epiſcopi, in additionib. ad q.* 147. *lib.* 2. Mouentur; quia ſi verè Cardinali deſeruiunt, & in communi modo loquendi ſeruitores (vulgo *criados*) nuncupantur. Nihilominus probabilius eſt, hos ſub titulo familiarium non comprehendi. Tum quia hi non tam perſonæ, quam dignitati deſeruiunt. Tum quia non famuli, ſed officiales, & iudices appellantur, & titulo officij ſalarium accipiunt. Quod à fortiori verum habet, ſi abſque ſalario, aut expenſis eſſent vicarij, aut officiales conſtituti. Garcia *dicto cap.* 1. *ſub n.* 318. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 111. At ſi tempore quo ij ſunt vicarij conſtituti erant ex continuis commenſalibus Cardinalium, ob vicariatum non videntur familiaritatem amittere, ſed potius illam continuare, cum eius expenſis viuant, & Cardinalibus in nobiliori munere inſeruiant. Gonzales *gloſſ.* 51. *n.* 66. Quintil. Mandoſ. *reg.* 3. *Cancell. q.* 19. Garcia *n.* 322. Barboſa *n.* 312.

11 Vt autem hæc reſeruatio ob familiaritatẽ Pontificis, vel Cardinalis locum habeat, non eſt neceſſe familiaritatem durare aliquo determinato tempore. Quocunque enim tempore etiam breui duret, ſi eo durante receptum, vel habitum ſit beneficium, ſufficit, vt reſeruatum maneat. Sic Garcia *d.* 5. *p. c.* 1. *n.* 276. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 113. Debet tamen probari qualitas familiaritatis, vt dicta reſeruatio locum habeat. Alias ordinarius prouidebit, vtpote qui habet intentionem fundatam. Flamin. *lib.* 10. *de reſignat. q.* 3. *n.* 21. Barboſa *n.* 110. vbi benè aduertit hanc familiaritatem ad effectum reſeruationis non probari, ex eo quod probetur ſede vacante in familiarem Cardinalis fuiſſe receptum, quia toto illo tempore nulla eſt regularum Cancellariæ reſeruatio, cum morte Pontificis extinguantur: probari enim debet duraſſe familiaritatem tempore quo regulæ Cancellariæ locum habent.

12 Reſtat,

Digitized by Google

Reſtat, vt de beneficiis comprehenſis ſub hac regula dicamus. Et breuiter reſpondeo comprehēdi omnia beneficia; quæ durante familiaritate habuiſti, tametſi ad illa ius ſolum ad rem habuiſſes, ſiquidem in ſupradicta regula dicitur. *In quibus* (id eſt beneficiis) *ſeu ad quæ ius eis competit, ſeu competierit*. & notauit Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *à n.* 278. Neque ab hac reſeruatione liberantur beneficia, eſto per obitum Cardinalis, vel Pontificis, aut alia via ab eorum familiaritate diſceſſeris; quia ita cauetur in ſupradicta reg. ibi, *etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs receſſerint*, vt bene Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 113. *cum ſeqq.* Barboſa 3. *p. allegat.* 57. *n.* 113. beneficium enim ſemel reſeruatum, ſemper reſeruatum manet. Dixi, te debere durante familiaritate ius ſaltem ad beneficium habere, quod de iure proprio intelligitur, iuxta dicta in princ. huius diſput. Hoc tamen ius ſubſequi debet ius in beneficium; aliàs ſi nunquam in beneficium ius habuiſti, non ratione tui, ſed alterius vacabit. Vt igitur reſeruatio intret ratione tui, vacare beneficium debet.

13 Ex ſupradictis videtur inferri pro eccleſiis, in quibus eſt ius optandi, familiarem Pontificis, ſeu Cardinalis hoc iure priuatum eſſe; ſi quidem non poteſt nouam præbendam obtinere, quin præhabitam dimittat ab inferiori poſſidendam. At ſi dimiſſa præbenda reſeruata eſt ratione familiaritatis, non poteſt illam dimittere, vt inferior poſſideat. Ergo neque ipſe poterit nouam obtinere. Hoc autem videtur cedere in graue præiudicium ipſorum familiarium, imo & Pontificis reſeruantis. Ergo dicendum eſt ad reſeruationem non ſufficere obtinere beneficium tempore familiaritatis, ſed neceſſarium eſſe obtinere illud in perpetuum.

Dicendum tamen eſt, neminem ob familiaritatem Pontificis impeditum eſſe optare (niſi conſuetudo in contrarium præſcripta ſit.) Quia non eſt æquum ob qualitatem ſpeciali honore dignam priuari aliquem iure aliis illa qualitate carentibus conceſſo, & tradit Cardin. *conſ.* 126. *incipiente, vacauerunt. in fin.* Gonzalez *gloſſ.* 34. *n.* 42. Garc. 5. *p. de benef. cap.* 1. *n.* 335. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 114. Sed an optatum, an dimiſſum maneat reſeruatum? non conſtat apud doctores. Et quidem ſi per optionem titulus beneficij non mutatur, ſed locus in choro, ſedes in capitulo, aliæque qualitates extrinſecæ mutantur, certum eſt reſeruatum eſſe beneficium præhabitum nouis illis qualitatibus affectum. At ſi titulus mutatur, exiſtimat Garcia *num.* 340. nequaquam optatum reſeruatum manere, ſi tempore optionis non adeſt in optante qualitas inductiua reſeruationis, ſcilicet familiaritas ſubcollectoria, Protonotaria, &c. Et ratio eſſe poteſt; quia nouum illud beneficium, neque ius ad illud determinatum acquiſitum eſt durante qualitate inductiua reſeruationis. Ex quo ergo capite ei poteſt reſeruatio prouenire? Quod ſi dicas, quia loco dimiſſi ſubrogatur, & ob hāc ſubrogationem ceſſat reſeruatio reſpectu prioris beneficij dimiſſi, & ſuccedit in obtento, vt dixit Cardinal. *conſ.* 126. *ad finem.* Rebuff. *in additionib. ad reg.* 3. *Cancell. verbo obtinet.* Paulus Granatenſ. *ad Simonetam. quæſt.* 35. *num.* 42. Gonzalez *gloſſ.* 34. *num.* 42. Barboſa *alleg.* 57. *num.* 114. Contra eſt, quia ſubrogatio reſeruationem inducere non poteſt, alias reſignare, vel permutare liberè poſſent habentes beneficia reſeruata, cum poſſent dicere loco beneficij reſeruati aliud ſubrogatum eſſe. Item neque verum eſſet beneficium ſemel reſeruatum ſemper manere reſeruatum; ſi quidem in optione mutaretur reſeruatio ex vno in aliud beneficium, quod certè non eſt dicendum. Exiſtimo ergo probabilius beneficiū familiaris quod in optione dimittit, reſeruatum eſſe, neque in illo dari optionem: beneficium vero optatum à reſeruatione eſſe liberum, niſi tempore optionis habeat optans qualitatem reſeruationis inductiuam.

PVNCTVM XX.

Explicatur reſeruatio quartæ regulæ Cancellariæ.

1 *Apponitur regula.*
2 *Vltra generalem collectorem vnicus ſubcollector in qualibet diœceſi eſt conſtituendus.*
3 *Si ſubcollector alium ſubcollectorem ſpecialem deſignaret, huius non manerent beneficia reſeruata.*
4 *Non eſt neceſſe, vt ſubcollector officium ſubcollectoris actu exerceat, vt eius beneficia reſeruata maneant.*
5 *Probabilius eſt non ſufficere deſignationem ſubcollectoris, ſed eſſe neceſſariam ſubcollectoriæ acceptationem.*
6 *Qualiter conſtare debet collectorem, vel ſubcollectorem eſſe deputatum, cum ad reſeruationem, tum ad fructus colligendos.*
7 *Quæ beneficia ſub hac regula comprehendantur.*

1 QVarta regula reſeruat omnia beneficia eccleſiaſtica quorumcunque collectorum, & ſubcollectorum vnicorum in quacunque ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint ſubcollectorum, fructuum, & prouentuum cameræ Apoſtolicæ debitorum, illa videlicet beneficia dumtaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quæ ius eis competebat.

2 Pro huius regulæ explicatione aduertendum eſt vltra generalem collectorē vnicum ſubcollectorē, & non plures in qualibet diœceſi eſſe conſtituendū, vt reſeruatio locū habere poſſit. Quapropter ſi vnicus in ciuitate, & alius in diœceſi conſtituatur, neutrius beneficia reſeruata erūt; quia non vnicus ſubcollector, ſed plures in diœceſi exiſtent cōtra ſupradictam regulā, & non eſt ſpecialis ratio, quare magis vnius, quam alterius beneficia reſeruētur. Garc. 5. *p. de benefic. c.* 1. *n.* 367. Gonzal. *gloſſ.* 51. *à n.* 71. Barboſa 3. *p. alleg.* 57. *n.* 119. Quod procedet caſu quo collector plures ſubcollectores generales deſignare poſſet, illoſque ſimul deſignaret. Nam ſi vnicū tantum deſignare poſſet, & illo deſignato alium deſignaret, tacitè primū reuocaret, & generaliter quoties quis ſecundū ſubcollectorem deputat, primū reuocare cenſetur. Quia credendū eſt iuxta formā iuris deſignationē facere voluiſſe. Mandoſ. *in hac regula. q.* 10. *n.* 2. Garc. *dicto c.* 1. *n.* 366. Aloyſius Ricc. *collect.* 1647. *ampliat.* 5. Barboſ. 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 57. *n.* 122. Quod ſi non obſtāte prioris deſignatione deſignaret quis ſecundum ſubcollectorē, intendens primū non reuocare, beneficia acquiſita à priori tempore quo vnicus fuit, manebunt reſeruata, ſecus vero ſi ſociū habet. Excipe, niſi deſignatio ſocij nulla eſſet: eo quod collectori poteſtas limitata ſit, vt nō poſſit niſi vnicū ſubcollectorē deſignare, Garc. *ſupra n.* 370.

3 Sed quid ſi ſubcollector alium ſubcollectorem particularē deſignaret, vt nomine ipſius fructus Pōtifici debitos colligeret, quod non inficior, præſtare poſſe; eo quod ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, iuxta ea quæ tradit Sanchez *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 31. *à num.* 4. In tali caſu huius ſubcollectoris particularis beneficia reſeruata non erunt. Quia regula reſeruat beneficia vnici ſubcollectoris,

Digitized by Google

& ſic non eſt vnicus, cum ſocium habeat. Beneficia vero primi, & præcipui ſubcollectoris hunc ſecundum deſignantis credo reſeruata eſſe. Quia ab eo deſignatus non tam debet dici ſubcollector, quam commiſſarius ſubcollectoris. Et regula reſeruans beneficia ſubcollectoris, de vero, & proprio, & ad vniuerſitatem cauſarum deſignato intelligenda eſt. Garc. 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 374. *&* 375. Barboſa 3. *part. allegat.* 57. *num.* 123. Deinde ſubcollector, cum ſit à Pontifice delegatus, & iuriſdictionem habeat, debet eſſe perſona qualificata iuxta formam *textus in cap. ſtatutum. in princ. & in cap. in nullo. in fine. de reſcript. lib. 6.* Alias nulla erit deputatio. Debet ergo eſſe canonicus eccleſiæ cathedralis, vel alias perſona in dignitate eccleſiaſtica conſtituta, tempore inquam deputationis, tametſi poſtea non ſit. Gonzalez *gloſſ.* 5 1. *n.* 79. Garcia *cap.* 1. *n.* 385. Barboſa *n.* 126.

4 Dubium tamen eſt, & ſatis inter doctores controuerſum; an ſubcollector officium ſubcollectoris exercere debeat, vt eius beneficia ſub reſeruationem cadant? Rationem dubitandi fecerunt verba illa regulæ? *Qui ſuo tempore officia exercuerint.* Quæ non debent eſſe inutiliter appoſita. Ergo qui nunquam ſubcollectoris officium exercuit, eius beneficia ſub reſeruationem cadere non poſſunt. Et ita tenet Creſcenſ. *deciſ.* 17. *de prebend.* Rota, teſte Puteo, *deciſ.* 305. *quæ incipit licet Rota. lib.* 1. *& deciſ.* 1846. *incipit Ioannes Paulus. lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* Maſcard. *de probat. concl.* 317. *n.* 27.

Nihilominus communis eſt ſententia non requiri exercitium actu, ſed ſufficere in potentia, ita vt potens ſit officium ſubcollectoris exercere, neque per ipſum ſtet, quominus illud exerceat. Mandoſ. pluribus comprobans *ſuper hanc reg. quæſt.* 4. Flamin. *lib.* 2. *de reſignat. quæſt.* 16. *num.* 26. Gonzalez gloſſ. 5 2. *num.* 71. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 345. *&* 351. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *num.* 116. Riccius *in collect.* 5. *p. collect.* 1647. quique teſtantur ſæpe à Rota deciſum eſſe. Ratio ea eſſe poteſt; quia conditio ab aliquo expoſtulata, cuius executio per ipſum non ſtat, eſt perinde ac ſi executioni mandata eſſet. *cap. cum non ſtat.* 66. *de Regul. iuris. in* 6. *& leg. in iure ciuili.* 21. *ff. de condit. & demonſtrat.* & pluribus exornat Mol. *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 13. *à num.* 14. Ergo exercitium ſubcollectoris, quod eſt in ſubcollectore expoſtulatum, ſi per ipſum non ſtet, quominus ſit, reputandum eſt, ac ſi verè eſſet.

5 Rurſus ſit difficultas; an ſufficiat eſſe aliquem ſubcollectorem deputatum, tametſi ſubcollectoriam non acceptauerit, vt eius beneficia reſeruata cenſeantur? Affirmat Rota *deciſ.* 12. *de præbendis. in nouis.* Mandoſ. *in hac regula. queſtion.* 4. Garcia 5. *part. cap.* 1. *num.* 347. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 216. Mouentur, quia iuriſdictio delegata transfertur in delegatum à tempore datæ quoad habitum; eſto quoad exercitium præſentationem litterarum requirat, vt tradit, aliis relatis, Aloyſius Riccius *collect.* 1647. *verſ. amplia tertio.* Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 58. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 349. Mandoſ. *reg.* 27. *quæſt.* 17. *num.* 4. *& reg.* 31. *q.* 1. Barboſa *alleg.* 57. *num.* 116.

Verum mihi probabilius apparet neceſſariam eſſe acceptationem, vt eius beneficia reſeruata cenſeantur. Moueor; quia ante notitiam deſignationis, illiuſque aſſignationem nequit ſubcollector officium ſubcollectoris exercere, tametſi fructus colligendi exiſtant. Sed in ſupradicta regula hæc potentia actualis, & expedita requiritur, vt ex ſupradicto dubio conſtat, vt eius beneficia reſeruentur. Ergo cum ſubcollector ante acceptationem hac potentia careat, nequeunt eius beneficia reſeruata eſſe. Neque obſtat ante acceptationem habere iuriſdictionem in habitu (quod ſub lite eſt) ſufficit quod non habeat illam expeditam. Et ita requiri acceptationem docet Gõzalez *gloſſ.* 5 1. *à n.* 70.

6 Præterea dubitare potes, quomodo conſtare debeat collectorem, vel ſubcollectorem eſſe deputatum, vt eius beneficia reſeruationi ſubſint. Cui dubitationi reſpondeo, debere conſtare per litteras patentes ſupradictæ deputationis. *cap. cum in iure peritus. de officio delegati. & leg. vnica. Cod. de mandatis princip.* vel ſaltem conſtare debet per teſtes deponentes ſe vidiſſe litteras commiſſionis, vel commiſſioni, & deputationi interfuiſſe. Bellenzinus *de charitatiuo ſubſidio. quæſt.* 112. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *à num.* 376. Imo vnicus ſolus teſtis aliquibus adminiculis adiutus ſic deponens ſufficit, vt beneficia reſeruata cenſeantur, ſic Aloyſius Riccius *collect.* 1647. *ampliat.* 6. vbi refert à Rota deciſum eſſe. Barboſa *alleg.* 57. *num.* 124. At ſi teſtes ſolum deponerent collectorem, vel ſubcollectorem ſic reputatum eſſe publica voce, & fama, nequaquam probarent ſufficienter ad effectum reſeruationis, quia hoc teſtimonium inducit ſolum præſumptionem, non veritatem. Bellenzinus *tract. de charitatiuo ſubſidio. quæſt.* 111. *&* 112. Aloyſius Riccius *collect.* 1647. *ampliat.* 6 Nicol. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 378. Barboſa *alleg.* 57. *num.* 125. Probato tamen aliquem eſſe collectorem, non eſt opus probare eſſe vnicum, vt illius beneficia impetrentur; quia pro vnicitate eſt à iure præſumptio, & contradicenti incumbit contrarium probare, ſic ex deciſionibus Rotæ comprobat Mandoſ. *ſuper hanc regulam. quæſt.* 1. Garcia 5. *part. de benefic. caput.* 1. *numer.* 356. Barboſa *allegat.* 57. *numer.* 117. Aloyſius Riccius *collect.* 1647. *verſic. notandum eſt ſecundo.* Excipe, niſi impetrans allegaret in impetratione vnicum eſſe; quia ob expreſſionem aſſumit onus probandi, cum teneatur narratiuam verificarè. ſic ſupradicti doctores.

Diximus de probatione collectoriæ, ſeu ſubcollectoriæ ad effectum reſeruationis. At ſi loquamur de probatione illius ad effectum colligendi fructus, nequaquam ſoluturi tenentur ei ſoluere, neque ſecurè ſoluent, niſi ex litteris deputationis conſtet eius officium. Garc. 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 377. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *n.* 124. vbi addit cum Simone *de reſeruat.* 934. Moneta *de decimis. cap.* 9. *quæſt.* 5. *num.* 212. non ſufficere tranſumptum, niſi ſumptum fuerit nulla lite pendente, ſeruata forma. *cap. fin. de fide inſtrum.* vel ſumptum fuerit ex regiſtris bullar. Papæ.

7 Beneficia ſub hac regula comprehenſa ſunt ſicut in præcedenti regula omnia illa, quæ collector, ſeu ſubcollector habuit tẽpore quo officium exercuit; eſto ante officium illa obtinuerit; quia verè durante officio illa obtinet, vt dicitur in ſupradicta regula, hoc eſt poſſidet, & retinet, iuxta *leg. clam poſſidere. verſ. is autem, & ibi gloſſ. verbo obtinende. ff. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Imo ſi ſolum durante officio collectoriæ ius ad beneficia ei competit, ſufficiens eſt vt ſub reſeruationem cadant; ſi quidem in ipſa regula dicitur. *Et in quibus beneficiis, ſeu ad quæ ius eis competebat.* & tradit Bellenzin. *tract. de charit. ſubſid. q.* 120. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 352. Barboſa *alleg.* 57. *n.* 123.

PVNCT

Digitized by Google

PVNCTVM XXI.

Explicatur reſeruatio quintæ, ſextæ, & ſeptimæ regulæ Cancell.

1 *Explicatur quinta regula, & quæ in illa reſeruantur.*
2 *Quæ per regulam ſextam reſeruentur.*
3 *Apponuntur verba regulæ ſeptimæ.*
4 *Reſeruantur primo per dictam regulam canonicatus, præbendæ, dignitates, & officia trium eccleſiarum.*
5 *Item reſeruantur beneficia ad prouiſionem Cardinalium Epiſcoporum à Romana curia abſentium.*
6 *De quibus Cardinalibus hoc intelligatur.*
7 *Attentata contra ſupradictas regulas omnia irritantur.*

1 QVinta regula reſeruat omnia, & ſingula beneficia quorumcunque curialium, quos dum curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantuncunque etiam à dicta curia remoto.

Hæc reſeruatio in corpore iuris contenta eſt in *cap. præſenti: de præbendis. in 6. verſ. porrò*: & tradit Rebuff *hic*, & Garcia *cap. 1. n. 366.* Debuit tamen expediri, vt clarius conſtaret ſupradicta iuris reſeruatio: quid nomine curialis intelligatur. §. 2. *huius puncti* explicuimus, ibique diximus curiam Romanam transferri, cum Pontifex cum ſua Cancellaria, & Audientia transfertur, ſecus cum ipſe ſolus mutatur. Sed quia ex conſtitution. Pauli III. & Clement. VIII. eadem reputatur curia Romana in Vrbe, ac in loco vbi Pontifex exiſtit; eſto ibi cum Cancellaria non adſit, beneficia curialium ſequentium Pontificem manent reſeruata, ſi inibi decedunt, & probat exemplum curialium ſequentium Clement. VIII. cum Ferrariam ſe contulit, & ibi decedentium, quorum beneficia teſtatur Gonzal. *gloſſ.* 51. *n.* 84. prouiſa fuiſſe vt reſeruata.

Notanda ſunt verba illa, *curiam ſequendo decedere contigerit.* Nam ſi curialis decedat, cum curia transfertur, non curiam ſequens, ſed potius ab ea recedens, nequaquam ſub hac reſeruatione eius beneficia comprehenduntur. Comprehenduntur autem ſub reſeruatione. *cap. licet. cap. præſenti. de præbendis. in 6.* ſi intra duas diætas legales mortuus fuerit, ſecus ſi extra. Et idem eſt ſi curia non transfertur, ſed ipſe valetudinis, vel recreationis cauſa mutatur, & extra duas diætas à curia obiit, non manebunt eius beneficia reſeruata, ſecus ſi intra duas diætas: ſic, aliis relatis, docuit Gonzalez *gloſſ.* 51. *à n.* 86. *& ſeqq.*

2 Sexta regula reſeruat omnia beneficia cubiculariorum, & curſorum ſuorum. Circa quam regulam non leuis dubitatio orta fuit, de quibus cubiculariis eſſet intelligenda? Et quidem ſi ante Gregor. XV. loquamur, probabilius erat ſolum cubicularios officialis à Leone X. in ſuo collegio conſtitutos eſſe intelligendos: quia in ſua conſtitut. quæ eſt 14. in bullario, edita anno 1515. *ne Apoſtolicorum.* expreſsè prohibuit, ne alij præter ſupradictos nomen, & dignitatem cubiculariorum vſurpent. Neque obſtat hos ſub nomine officialium ſedis Apoſtolicæ comprehenſos eſſe in reg. 3. Cancell. quominus in præſenti illorum fieret reſeruatio, quia claritatis gratia exprimuntur: & ita notauit Gonzalez *gloſſ.* 51. *num.* 91. Verum loquendo à tempore Gregor. XV. clarum eſt, comprehendi in hac reſeruatione non ſolum cubicularios collegij Leonis X. ſed etiam illos qui ſunt extra muros, ſeu honoris cauſa cubicularij nuncupati, quia ſupradictus Gregor. & Leo XI. & Vrban. VIII. expedientes regulas Cancellariæ ſic ſupradictam regulam declarauerunt. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſc. allegat.* 57. *num.* 129. *& ſeqq.* Curſores vocantur, vt benè explicat Mandoſ. *hic quæſt.* 2. *num.* 5. & Barboſa *num.* 131. qui ſunt in bancho curſorum, quique de capellis, & conſiſtoriis Papæ, & ſimilibus Cardinales monent; quique à mandatariis diſtinguuntur, & colligitur ex conſtitutione Pauli V. quæ eſt in bullario nouo 71. *tom.* 3. *fol.* 282.

3 Septima regula reſeruat quoſcunque canonicatus, ac præbendas, & dignitates, perſonatus, & officia in Sancti Ioann. Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe eccleſiis, nec non ad collationem, prouiſionem, & præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardinalium à Romana curia abſentium ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & diaconiarum ſpectantium, quandiu abſentia ſua durauerit, canonicatus, & præbendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, cæteráque beneficia cum cura, vel ſine cura vacantia, & in antea vacatura, tam in eadem Vrbe, quam in eccleſijs, ciuitatibus, & diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum, &c.

4 Primo in hac regula reſeruantur canonicatus, præbendæ, dignitates, & perſonatus, & officia trium eccleſiarum Vrbis S. Ioannis Lateran. S. Petri, ac B. Mariæ Maioris. Neque obſtat huic reſeruationi hæc beneficia iure ordinario Pontifici tanquam Vrbis Epiſcopo competere: quia forte archipreſbyteri illarum eccleſiarum, quia Cardinales erant prætendebant ſibi competere illorum prouiſionem, & ad tollendam hanc apparentem prætentionem expedita fuit reſeruatio. Azorius 2. *par. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 34. *quæſt.* 10. *verſ. per ſeptimam regulam.* Gonzalez *gloſſ.* 13. *à num.* 22. Mandoſ. *hic quæſt.* 1. *ſub num.* 3. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *à num.* 400. Barboſa 3. *par. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 57. *num.* 133. Neque ex eo quod in ſupradicta regula facta ſit mentio tantum canonicatuum, præbendarum, dignitatum, & perſonatuum, & officiorum illarum eccleſiarum, & non aliorum inferiorum beneficiorum, capellaniarum, ſcilicet & portionum, ac ſimilium; inferri poteſt illa inferiora beneficia non eſſe de prouiſione Pontificis. Sunt enim ſi Archipreſbyteri, & capitula dictarum eccleſiarum priuilegium non habent illa inferiora beneficia prouidendi. An vero illa habeant, & ad quæ beneficia extendantur, ipſi videre debent. Reſpectu enim horum inferiorum beneficiorum intacta reliquit Pontifex priuilegia à Pontificibus prædeceſſoribus conceſſa. Gonzalez *dicta gloſſ.* 13. *num.* 26. Garcia *ſupra.* Farinac. *deciſ.* 616. Barboſa *num.* 134.

5 Secundo reſeruantur beneficia ad prouiſionem Cardinalium Epiſcoporum à Romana curia abſentium ſpectantia, ratione Epiſcopatus, Cardinalatus, aut ipſius Cardinalis tituli, ſeu diaconiæ. Abſentium inquam à Romana curia ſine legitima cauſa. Nam quando abſunt ob reſidentiam in ſua diœceſi, eccleſiaque cathedrali; iuxta decretum Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de reformat.* non reſeruantur beneficia, quia talis abſentia legitima eſt, & à concilio approbata, & tradit Azorius 2. *p. inſt. mor. lib.* 6. *cap.* 34. *quæſt.* 10. *in fine.* Gonzalez *gloſſ.* 24. *num.* 146. Barboſa 3. *part. alleg.* 57. *num.* 136.

Digitized by Google

6 Sed eſt dubium de quibus Cardinalibus Epiſcopis ſupradicta regula loquatur; an de omnibus, an ſolum de illis quibus Epiſcopatus eſt annexus, quales ſunt Epiſcopatus Hoſtienſis, Portuen. Præneſten. Tuſculan. Sabinen. & Albanen. Hi enim Epiſcopatus annexi ſunt ſex Cardinalibus antiquioribus presbyteris, qui tempore vacationis fuerint in Vrbe reperti. Ratio dubitandi eſt; quia hi Cardinales maiori prætogatiua digni ſunt quam cæteri, at cæterorum beneficia non reſeruantur quocunque menſe vacent, eſto à curia abſentes ſint, vt conſtat ex ſeq. reg. 8. Ergo neque horum beneficia reſeruari debent, aut ſi horum beneficia reſeruentur, & omnium debent reſeruari. Dicendum tamen eſt de ſex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus eſt Epiſcopatus annexus, ſupradictam regulam intelligi. Quia hac reſeruatione voluit Pontifex eos mouere, vt eius ſemper lateri aſſiſterent. Tum quia ſunt pæcipui. Tum quia à Romana curia eorum Epiſcopatus non multum diſtat. Mandoſ. *hic quæſt.* 3. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 404. Gonzalez *gloſſ.* 24. *num.* 142. Barboſa 3. *part. allegat.* 57. *num.* 135.

Neque ratio dubitandi vrget. Admitto per reg. 8. Cancellariæ omnes Cardinales indiſtinctè à reſeruatione ibidem contenta excludi, ſed inde non infertur, in reg. 7. non eſſe comprehenſos hos Cardinales Epiſcopos Romæ vicinos. Nam eſto digniores ſint, & aliis præferri debeant, hoc tamen non obſtat, quominus ob bonum eccleſiæ in aliquo ſpecialiter grauentur, ſi grauamen nuncupari poteſt hæc beneficiorum reſeruatio. Quapropter cum in reg. 8. omnes indiſtinctè excipiuntur, ſubintelligendum eſt ab illa reſeruatione. At ſi reliqui in alia reſeruatione ſunt incluſi, ii quidem non manent excepti. Neque enim credendum eſt regulam ſeptimam reſeruatoriam ita incontinenti correctam eſſe. Vt quid enim expediebatur, ſi per reg. 8. corrigenda erat?

7 Tandem ſubdit Pontifex decretum irritans omnium quæ in contrarium huius regulæ, & præcedentium fuerint attentata. ſic Aloyſius Riccius *collectan. deciſ.* 5. *part. collectan.* 1672. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 57. *num.* 138. Gonzalez *gloſſ.* 1. *à num.* 10. *& tota gloſſ. vlt.* Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 407. Quod procedit, eſto cum ignorantia, & abſque culpa attentata fuerint. Lancellot. *de attentatis.* 2. *part. cap.* 12. *limitat.* 3. *num.* 27. Aloyſius Riccius, & Barboſa *ſupra.* Garcia *num.* 409. de efficacia huius decreti irritantis videri poteſt Gonzalez *dicta gloſſ. vlt. per totam.* Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *à num.* 409. Mandoſ. *hic quæſt.* 4. eſt enim ita efficax, vt inficiat, & annullet non ſolum titulum, ſed etiam poſſeſſionem in contrarium, ita vt poſſeſſor defendi non poſſit aliquo ex remediis poſſeſſoriis, quia eſt nulla, & iniuſta talis poſſeſſio. Mandoſ. *reg.* 1. *Cancell. quæſt.* 3. *per totam.* Gonzalez *gloſſ.* 31. *num.* 8. *& gloſſ.* 66. *num.* 29. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 427. *& ſeqq.* & alij apud ipſos. Hoc autem ſubintelligitur, dummodo de reſeruatione, & decreto irritante conſtet, ſecus verò ſi non benè probaretur; quia in caſu dubio non eſt poſſeſſor ſpoliandus, vt aliis relatis docet Gonzalez *gloſſ.* 31. *num.* 14. *& 20. & gloſſ.* 66. *num.* 39. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 417. *&* 430.

PVNCTVM XXII.

Explicatur præcipua Cancellariæ reſeruatio contenta in reg. 8. quæ nuncupatur regula de menſibus, & alternatiua.

HÆc regula in hæc verba ſtatuitur. *Cupiens D. N. Papa pauperibus clericis, & aliis bene meritis perſonis prouidere, omnia beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia, qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, menſibus vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum extra Romanam curiam, aliàs quam per reſignationem quocunque modo vacatura, ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum, & collatricum ſæcularium, & quorumuis ordinum regularium (non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut aliorum ſub concordatis inter ſedem Apoſtolicam, & quoſcunque alios initis, & per eos qui illa acceptare, & obſeruare debuerant acceptatis, & obſeruatis, quæ lædere non intendit, comprehenſorum) quomodolibet pertinentia diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit; volens in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficiis tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de menſe in quo vacauerint diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe, ac conſuetudines etiam immemoriales optandi maiores, & pinguiores præbendas, nec non priuilegia, & indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficiis, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & aliis decretis quibuſuis perſonis, & collegiis, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus quomodolibet conceſſa aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari. Inſuper ſanctitas ſua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis intenta ipſis quandiu apud eccleſias, aut diœceſes ſuas verè, ac perſonaliter reſederint, dumtaxat de omnibus, & quibuſcunque beneficiis cum cura & ſine cura, ſæcularibus, & regularibus ad liberam ipſorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interuentu capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus, quæ antea in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris extra curiam ipſam vacare contigerit (dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint) liberè diſponendi facultatem conceſſit; ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum in aliis ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris vacaturorum (quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruauit) ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ ſedis aliàs quomodolibet reſeruatorum, aut affectorum ſe ſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratiæ ſanctitatis ſuæ de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum quoquo modo præſtiterint vſu, & beneficio prædictæ facultatis eo ipſo priuati exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ nullius eſſent roboris, & momenti. Illi vero qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiuſmodi per patentes litteras manu propria ſubſignatas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua quiſque ciuitate,*

Digitized by Google

tate, vel diœceſis datas declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ transmittere teneantur. quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea uti incipiant gratia ſupradicta: decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcunque, & iudicari debere, ac irritum, &c.

§. I.

Quæ beneficia in hac regul. 8. reſeruentur.

1 *Reſeruat quæcunque beneficia tam ſæcularia, quam regularia. Intelligendum eſt de beneficiis, quæ propriè beneficia ſunt.*

2 *Item reſeruat beneficia qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, & quomodocunque vacantia aliter quam per reſignationem.*

3 *An beneficia patrimonialia ſub hac regula comprehendantur? Arguitur pro, & contra.*

4 *Reſoluitur quæſtio.*

5 *Beneficia electiua ſub hac regula comprehenduntur, ſed non electiones canonicatuum, Magiſtrales, & doctorales eccleſiarum cathedralium, Regni Caſtellæ, & Legionis.*

6 *Beneficia iuris patronatus qualiter comprehenduntur, remiſſiue reſpondetur.*

7 *Non comprehenduntur beneficia conſiſtentia in eccleſia non numerata, ſeu receptitia.*

8 *Beneficia monocularia probabilius eſt comprehendi.*

9 *Beneficia nouiter erecta poſt regulam comprehenduntur.*

10 *Non extenditur in iis beneficiis ad primam beneficij collationem, quidquid dicat Gonzal.*

1 DVas ſupradicta regula habet partes. Prima loquitur de reſeruatione. Secunda quæ incipit à §. *inſuper*, loquitur de beneficio alternatiuæ Epiſcopis reſidentibus conceſſo. Vtramque ea breuitate qua potero perſtringam.

In prima parte diſpoſitioni ſuæ Pontifex reſeruat quæcunque beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſæcularia, & regularia, beneficia inquam quæ propriè beneficia ſint. Quapropter beneficia manualia, ſiue vicariæ ad nutum, penſiones, & ſimilia, de quibus *in princ. huius tractatus* diximus, beneficia propriè non eſſe, nequaquam ſub reſeruationem cadunt. Tum quia ſpectato iuris rigore beneficia non ſunt. Tum quia Pontifex non reſeruat niſi beneficia vacantia, quæ autem perpetua non ſunt, non vacant: ſic pluribus comprobat Gonzalez *gloſſ. 5. §. 6. à num. 9.* Garcia *5. part. de benefic. cap. 1. à num. 510.* Barboſa *3. p. de poteſt. Epiſcop. alleg. 57. à num. 141.* Dixi quæcunque beneficia regularia, quæ perpetua ſint. Excipe, niſi ſint ordinum militarium. Nam eſto in hac regula nulla illorum beneficiorum facta ſit exceptio; at quæ in reg. 3. excepta ſunt prioratus, præpoſituræ, perſonatus, & commendæ horum ordinum, non eſt dicendum in hac regula comprehendi, quia ſub generali reſeruatione comprehendi non debent, quæ in ſpeciali excipiuntur. Neque ita incontinenti credendum eſt fieri derogationem priuilegij conceſſi, ſi fruſtra, & inutiliter concederetur. Poſito autem illa beneficia ſuperiora illorum ordinum à reſeruatione excludi, & reliqua beneficia illorum ordinum inferiora excluſa eſſe videntur, quia reſeruatio ſemper maiora afficit. Sic Garc. *5. p. c. 1. n. 513.* quamuis contrarium non ſine fundamento defendat Gonzal. *gloſſ. 8. num. 70.*

2 Subdit vero Pontifex ſe reſeruare quæcunque beneficia, qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, quocunque modo vacatura aliàs per reſignationem, quæ ad cuiuſuis collationem, præſentationem, electionem, vel quamuis aliam diſpoſitionem quomodolibet pertinuerint. Per quæ verba tolluntur dubitationes, quæ oriri poſſent circa beneficia qualificata, & in Metropolitanis, Patriarchalibus, aliiſve eccleſiis exiſtentia, an eſſent comprehenſa. Nam eſto ex reſeruatione generali beneficiorum comprehenſa non eſſent. argum. text. in *cap. licet canon. 14 iuncto cap. ſtatutum 22. de elect. lib. 6. & cap. quamuis. de prębend. lib. 6. cap. ſuſceptum. de reſcript. eodem lib.* At ex his verbis nemini dubium eſſe poteſt comprehendi.

3 Difficultas eſt, an patrimonialia beneficia ſub iis verbis comprehendantur? Patrimonialia voco, quæ ex fundatione, vel priuilegio Pontificis conferenda ſunt natis, incolis, vel oriundis alicuius oppidi, patriæ, vel parochiæ, cuiuſmodi ſunt beneficia diœceſis Burgenſis, Placentinæ, & Calagurritanæ. Videtur enim hæc beneficia ſub reſeruatione prædicta non comprehendi. Primo, quia de his non fit ſpecifica, & expreſſa mentio, quæ tamen videbatur requiri, *argum. cap. 18 ſeſſ. 24. Trident.* vbi expreſſit concurſum faciendum in beneficiis patrimonialibus, tametſi generalibus verbis dixerat in omnibus beneficiis parochialibus, exceptis iis quæ ſunt de præſentatione laicali concurſum eſſe faciendum. Secundo hæc beneficia patrimonialia, vt conſtat ex vſu, & conſuetudine, nec reſignantur, neque impetrantur, neque penſione grauantur, ſed potius per concurſum prouidentur, vt conſtat *ex leg. 21. 22. & 23. tit. 3. lib. 1. recopil.* & tradit Couarruuias *pract. cap. 36. à n. 4.* Ergo non cadunt ſub reſeruationem. Aliàs reſignatio, permutatio, & penſionis impoſitio, & ſine concurſu prouiſio illis competeret, cum hæc beneficiis reſeruatis regulariter competant. Tertio hæc beneficia non cadunt ſub reſeruationem iuris factam in *cap. licet. de prębendis. in 6.* ſi quidem beneficiato decedente in curia ordinarius prouidet beneficium, ac ſi extra, & in ſuo menſe vacaret, vt teſtatur Couarruuias *ſupra.* Ergo neque cadit ſub hac reſeruatione, quæ minor eſt ea, quæ à iure eſt ſtatuta, & ita tenet Zerola *in praxi Epiſcop. 1. part. verbo beneficia. §. 3. dicto 8.* Summa bullar. Quaranta *verbo beneficiorum reſeruatio.* Perez de Lara *de anniuerſar. & capellan. lib. 2. cap. 10. num. 9.* Ceuallos *lib. 4. quæſt. 1. ſeu quæſt. 897. num. 438. & præcipuè num. 479. & à num. 523.* inclinat Couarruuias *pract. quæſt. cap. 36. à num. 4. verſ. ſimiliter.* Menoch. *lib. 3. conſ. 294. num. 18.*

Cæterum ſub prædicta reſeruatione beneficia patrimonialia comprehendi fortiter vrgent verba regulæ, *quæcunque beneficia qualitercunque qualificata, vbicunque exiſtentia, & ad cuiuſuis prouiſionem pertinentia cum clauſulis derogatoriarum derogatoriis, &c.* Quæ certè videntur patrimonialia comprehendere; & ita tenet vt probabilius Gonzalez *gloſſ. 9. §. 1. ſpecialiter num. 59.* Garcia *5. par. de benefic. cap. 1. numer. 562.* quibus in locis hanc ſententiam variis deciſionibus Rotæ comprobant. Neque obſtant ſuperius adducta. Ad primum dico Tridentin. expreſſiſſe patrimonialia pro concurſu faciendo, quia ſolum dixerat in beneficiis parochialibus concurſum faciendum eſſe, neque addidit in quibuſcunque parochialibus qualificatis, & vbicunque exiſtentibus, ſicut in noſtra regula. Ad 2. concedimus talia beneficia nec reſignari, nec permutari, neque penſione grauari, non quia id fieri non

Digitized by Google

non poſſit, ſed quia ſic obtinentes beneficia ob pragmaticas regias timent litibus inuolui, & moleſtari, & vix effectum obtinere. Adde ſi aliquando impetrarentur, ſolum pro naturalibus debet fieri impetratio, non pro exteris. Ad 3. nego ſub reſeruatione facta in *cap. licet*, ſupradicta beneficia non contineri, neque Couarruuias de illa reſeruatione loquens contrarium aſſeuerauit, ſed ſolum dixit non facilè admitti derogationem priuilegij, vt filiis naturalibus hæc beneficia conferantur.

Ego vero dicendum exiſtimo ſupradictam regulam comprehendere quælibet patrimonialia beneficia ob dictam clauſulam generalem cum derogatoriarum derogatoriis; niſi fortè in priuilegio filiis patrimonialibus conceſſo tales clauſulæ contineantur, quibus derogatum minimè cenſeatur ſupradicta regula Cancellariæ. Eſſe autem tale priuilegium conceſſum diœceſi Calagurritanæ à Clem. VIII. refert Gonzalez *ſupra. num.* 72. Garcia *num.* 566. Ceuallos *num.* 523. Quod priuilegium affirmant nequaquam derogari per regulam Cancellariæ de nouo editam derogantem quæcunque indulta quibuſuis perſonis, & collegiis conceſſa. Tum quia diœceſis non eſt in rigore collegium. Tum quia indultum diœceſis Calagurritanæ non eſt conceſſum in fauorem eligentium, ſed eligendorum; & regula Cancellariæ ſolum videtur derogare indultis collegiis, & quibuſuis perſonis prouidentibus conceſſis in eorum fauorem.

5 Secundo dubitatur, an beneficia electiua ſub hanc reſeruationem cadant. Et cadere ſub hanc reſeruationem conſtans eſt doctorum ſententia ex illis verbis *ad cuiuſcunque electionem*, & tradit, vt indubitatum, Gonzalez *gloſſ.* 19.

Solum eſt difficultas de canonicatibus doctoralibus, & magiſtralibus eccleſiarum cathedralium regni Caſtellæ, & Legionis, qui per concurſum, & electionem capituli prouidentur, iuxta conſtitutiones Sixti IV. & Leonis X. qui comprehendi ſub hac reſeruatione videntur, cum quælibet beneficia, qualitercunque qualificata, ad cuiuſcunque prouiſionem comprehendantur, priuilegiis & indultis Apoſtolicis in contrarium quibuſuis perſonis, & collegiis conceſſis derogatis.

Cæterum tenendum eſt in ſupradicta reſeruatione minimè comprehendi; quia in conſtitutione Sixti IV. & Leonis X. cauetur ne ſub vlla reſeruatione etiam per regulas Cancellariæ hi canonicatus comprehendantur. Ergo ſignum eſt Pontificem voluiſſe illos à reſeruationibus liberari. Dices verum eſſe, cum illam conſtitutionem edidit, ſecus vero cum nouas regulas Cancellariæ publicauit cum clauſulis derogatoriarum derogatoriis cuiuſcunque indulti, &c. Sed contra, quia ſupradicta regula Cancellariæ ſolum derogat indulta quibuſuis perſonis, aut collegiis conceſſa, quod intelligendum eſt de indultis, quæ vere indulta, & priuilegia ſunt, ſecus vero quæ per modum legis, & ſtatuti conceduntur, quale eſt conceſſum in horum canonicatuum prouiſione. Tum quia loquitur de forma, & modo prouidendi hos canonicatus. Tum & præcipuè quia in Trident. *ſeſſ. 25. cap. 5. de reformat.* ſtatuitur nihil eſſe detrahendum ex his, quæ in prouiſione horum canonicatuum ſtatuta ſunt. Cum autem decreto Sixti IV. & Leonis X. ſtatuerit hos canonicatus per concurſum graduatis in vniuerſitatibus Caſtellæ, & Legionis, & in aliis prouidere debere, fit ſanè regulis Cancellariæ nihil illis in hac parte, eſſe derogatum: & ita tenet, pluribuſque exornat Gonzalez *gloſſ. 9. §. 2. per totum. ſpecialiter num.* 65. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *numer.* 679. *&* 680.

6 Tertio dubitatur de beneficiis iuris patronatus, qua ratione per hanc regulam reſeruata cenſeantur? Cui dubitationi, cum de derogatione iuris patronatus in hac diſput. locuti fuimus, pro tenuitate noſtra ſatisfecimus. Neque aliquid ſpeciale addendum occurrit.

7 Quarto dubitatur de beneficiis conſiſtentibus in eccleſia non numerata, ſeu receptiua; vbi ſcilicet non adeſt certus numerus canonicorum, ſeu aliorum beneficiatorum, ſed iuxta quantitatem fructuum præbendæ decreſcunt, vel augentur. Videntur quidem comprehendi primo; quia ſunt verè beneficia eccleſiaſtica. *cap. ex parte. de conceſſ. præbendæ.* At regula hæc omnia beneficia qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia reſeruat. Secundo hæc beneficia reſignari, permutarique poſſunt, vt tradit Flamin. Pariſ. *lib.* 1. *de reſignat. quæſt.* 13. *num.* 1. *&* 2. Ergo etiam poſſunt reſeruari. Tertio dari poteſt mandatum alicui de prouidendo in prima præbenda vacatura in eccleſia non numerata, ſed ex vi talis mandati iam prima præbenda reſeruata manet. Ergo etiam poteſt reſeruata manere ex vi generalis reſeruationis, cuiuſcunque præbendæ octo menſibus vacaturæ.

Nihilominus omnino tenendum eſt in hac, & in qualibet alia generali reſeruatione non comprehendi hæc beneficia; eo quod morte beneficiati non vacant, ſed extinguuntur, & ſupprimuntur, quouſque per electionem canonicorum, vel aliorum quorum intereſt erigantur, vt expreſsè deciditur in *cap. delicto. 25. verſ. præterea. de præbendis.* ibi: *Præterea licet in eccleſia, in qua non eſt certus numerus præbendarum, nulla etiam vacante in canonicum quis poſſit aſſumi, cum intelligatur ad quoddam ius eligi, quod ex electorum aſſenſu de nouo creatur, & cum electo in canonicum naſcitur, & deſinit eſſe cum defuncto.* At hæc regula, & quælibet alia generalis reſeruatio eſt pro beneficiis vacaturis. Ergo iis beneficiis competere non poteſt: ſic variis deciſionibus Rotæ comprobat Gonzalez *gloſſ. 9. §. 3. à num.* 9. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 550. Barboſa *de poteſt. Epiſcop.* 3. *par. alleg.* 57. *num.* 178. Neque obſtant contraria. Nam ad primum reſpondeo concedendo eſſe beneficia, ſed quia non quælibet beneficia reſeruantur, ſed beneficia vacatura, & hæc non vacent, eadem cauſa ſub reſeruationem non cadunt. Ad ſecundum nego hæc beneficia impetrari, reſignari, aut permutari poſſe ob ſupradictam rationem, quia nunquam vacant; & docent ſupradicti doctores: ſi tamen aliquando illorum facta eſt impetratio, reſignatio, aut permutatio ſciente, & conſentiente Pontifice, hoc inquam extraordinarium eſt, & præter ius, & ideo in conſequentiam trahi non poteſt. Et eodem modo reſpondemus ad tertium, dari inquam poſſe à Pontifice mandatum de prouidendo in prima præbenda vacatura in eccleſia non numerata, non quia propriè vacet, ſed quia Pontifex illam ac ſi vacaret prouidere intendit, remouens omnia, quæ tali prouiſioni obſtant.

8 Quinto dubitatur de beneficiis monocularibus, hoc eſt vnius, an cadant ſub prædictam reſeruationem? Dupliciter eſſe poteſt beneficium, vel comparatione eccleſiæ in qua vnicum eſt, vel comparatione prouidentis illud, quia ſolum poteſtatem habet ad vnicum beneficium prouidendum. Et in vtroque ſenſu non defuerunt doctores ſentientes ſub reſeruationem non cadere: ſic Gloſſ. *in clem.* 1. *de præbendis. verbo incerta.* Æneas de Falconibus

tract.

Digitized by Google

tract.de reſeruat.quæſt.3. princip.num. 32. Selua *tract. de beneſic. lib.* 3.*quæſt.* 11.*num.* 71.72.& 73. Gomezius *tract.de expectatiuis. n* 46. Mouentur, quia non eſt veriſimile voluiſſe Pontificem priuare eccleſiam, vel ordinarium collatorem poteſtate vnica, quam habet iuxta *clem.*1.*de ſentent.excommunicat. ad finem.* Quapropter in mandato de prouidendo certæ perſonæ de primo beneficio vacaturo, non comprehenditur beneficium monoculare, ſiue mandatum de prouidendo ſit in forma pauperum, ſiue in forma ſpeciali, vt relato Arch diac. Ioan. Andr. & aliis tradit Menoch *lib.*2.*de arbitr. caſu* 201. *num.* 94.

Verius tamen eſt ad omnia hæc beneficia ſe extendere reſeruationem. Tum quia hæc reſeruatio habet verba prægnantia, & potentiſſima, vt qualibet beneficia quantumuis qualificata valeat comprehendere. Ergo valebit comprehendere, etiam ſi qualitate monoculari affecta ſint. Tum quia hæc reſeruatio non abſolutè priuat ordinarium collatorem poteſtate vnica quam habet prouidendi, ſed illam reſtringit pro aliquibus menſibus. Tum quia ferè omnia beneficia curata ſunt monocularia, ac proinde ſi hæc à reſeruatione eſſent libera, multum detraheretur regulæ ſupradictæ Et ita comprehendi tenet Gonzalez *gloſſ.*9.§.4 *ſub num.*14. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 518. Barboſa 3. *part. de poteſt. Epiſcop. allegat.*57. *num.* 180. Ad fundamentum contrarium negamus non eſſe veriſimile voluiſſe Pontificem hæc beneficia comprehendere, cum reſeruationem per modum legis. & verbis ita generalibus, & efficacibus ſtatuerit. Concedo tamen in mandato de prouidendo non contineri hæc beneficia, niſi exprimantur. Tum quia hoc mandatum cum ſit in materia ambitioſa, & odioſa. *cap. quamuis pactum. de præbendis in* 6. ſtrictè eſt interpretanda. Tum quia continet abſolutam reſeruationem, & integrè priuat ordinarium poteſtate, quam habet conferendi, quæ in præſenti non concurrunt, cum hæc reſeruatio ſit per modum legis, & non in fauorem alicuius determinatæ perſonæ, ſed in fauorem pauperum clericorum; ac proinde ea ex parte fauorabilis eſt, & amplè interpretanda. Tum quia non pro omni tempore, ſed pro menſibus Apoſtolicis fertur.

9 Sexto dubitatur de beneficiis nouiter erectis poſt publicationem ſupradictæ regulæ, an ſub illa comprehendantur? In qua dubitatione Gonzalez *gloſſ.*9.§.5. plura adducit in fauorem partis negantis, ſed illis non obſtantibus *à num.* 45. concludit, & benè, ſub reſeruationem comprehendi. Quia hæc reſeruatio eſt per modum legis, & cum lex ſemper loquatur. *l. Arriani. C. de Hæreticis*, ad beneficia nouiter erecta extenditur. Item, quia reſeruat omnia beneficia qualitercunque qualificata, & vbique exiſtentia, & quomodolibet vacatura, quæ verba ita ſunt ampliſſima, vt nullus ſit locus excipiendi beneficia nouiter erecta. Fateor tamen in reſeruationibus, gratiiſque ſpecialibus, quia odioſæ ſunt, & omnino reſtringendæ; beneficia nouiter erecta venire, iuxta *textum in clem.fin.de reſcriptis*, ibi. *Litteras noſtras ſuper conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium poſt datam ipſorum creatum ſtatuimus non extendi*; & conſentiunt doctores ibi. Dixi *ad beneficium nouiter erectum*, nam ſi erectum erat, ſed non cum qualitate in reſcripto appoſita tempore datæ, habuit tamen illam tempore vacationis, vt ſi datum fuit reſcriptum ad beneficium curatum primo vacaturum, quod beneficium tempore datæ erat ſimplex, at tempore vacationis curatum erat, valet reſcriptum, & virtute illius illud obtinere potes. Et idem eſt ſi impetrares reſcriptum ad beneficium pertinens ad collationem alicuius, & beneficium tempore datæ non ſpectabat ad collationem illius, vt tempore vacationis ſpectat, tibi debetur, vt latius tradit Gloſſ. *d. clement. verbo ſtatuimus.*

10 Ampliat Gonzalez *num.* 50. dictam reſeruationem, vt procedat in prima beneficij erectione, eo quod beneficium cum primo erigitur, vacare cenſetur, ex dicto *text. in clem. fin. de reſcript.* & ibi Gloſſ. *verbo ſtatuimus.* Bonifac. Vitalin. *num.*18. & Cardinal. *n.* 4. Sed regula Cancellariæ reſeruat omnia beneficia quomodolibet vacatura alias, quam per reſignationem. Ergo hæc reſeruat. Mihi tamen probabilius videtur primam huius beneficij collationem non reſeruari Pontifici, ſed erigenti beneficium relinqui. ſic Garcia 5. *part. de beneſic. cap.* 1. *num.* 520. & videtur approbare Barboſa 3. *par. allegat.* 57. *num.* 181. Moueor, quia eſto in rigore beneficium vacare cenſeatur eo ipſo quo erectum ſit, antequam alicui ſit collatum, at cum collatio ita immediatè erectionem ſequatur: vt vix contingat ab illa diſiungi, non computatur hæc vacatio in reſeruatione beneficij vacaturi.

§. II.

Pro quibus menſibus reſeruatio ſit conſtituta.

1 *Expenduntur menſes reſeruationis, & à quo tempore incipiant numerari, & finiantur.*

2 *Sed quid ſi dubium eſt, quo menſe beneficium vacauerit, neque facta diligentia vinci dubium poteſt? Pro ordinario eſt præſumendum, ſi præuenit.*

3 *At ſi non conſtat quis præuenerit, neque vllus prouiſus eſt in poſſeſſione. Probabilius etiam eſt pro ordinario eſſe præſumendum.*

4 *At ſi Pontifex præuenit, affirmant plures ſuſtinendam eſſe eius prouiſionem aduerſus prouiſionem ordinarij, maximè ſi prouiſus Apoſtolicus eſt in poſſeſſione.*

5 *Contrarium eſt verius.*

6 *Fit ſatis oppoſitis argumentis.*

1 Reſeruatio hæc ſupradictorum beneficiorum non eſt abſoluta pro omni tempore, ſicuti ſunt prædictæ regulæ antecedentes: ſed eſt pro vacatione contingenti in menſibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris: nam vacatio contingens reliquis menſibus ordinario collatori remittitur. Huiuſmodi menſes incipiunt à media nocte præcedentis diei, v. g. à primo pulſu, quo horologium duodecimam horam noctis ſignauit; quia ibi terminatur dies, & nouus ſuccedit, *leg. more Romano. ff. de Feriis, cap. conſuluit.* 24. *de offic. delegati.* Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſſ.* 11. *num.* 7. Sanchez *lib.* 2. *de matr. diſp.* 41. *num.* 40. Garcia 5. *part. de beneſic. cap.* 1. *num.* 523. *& ſeqq.* Barboſa *allegat.* 57. *num.* 183. Gonzalez *gloſſ.* 11. *num.* 10. & alij. Cum plura ſunt horologia regulanda eſt hora iuxta horologium parochiæ defuncti, vel ſecundum illud, per quod populus communiter regitur, ſecluſa fraude, vel notabili horologij deordinatione; quia tunc ipſi ſtandum non eſt, cum ſit ſignum fallax. Garcia 5. *part. de beneſic. cap.* 1. *num.* 523. *& ſeq.* & Barboſa *ſupra*, approbantque doctrinam Bobadillæ *in ſua polit. lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 25. dicentis ſequendum eſſe horologium propitium, ſi res de qua

Digitized by Google

de qua agitur fauore digna ſit, ſecus vero ſi odio ſit digna; quamque veriſſimam eſſe putat Parlador. *lib. 3. quæſt. 9. num.* 10. quando duo tantum extant horologia, ſecus quando plura ſunt; quia tunc exiſtimat adhærendum eſſe numero pluribus, & communiter certioribus, vt in teſtibus contingit. Si vero horologium non eſt in populo, aut deordinatum eſſe probatur, vel non eſt auditum, deſumenda eſt media nox tum ex curſu ſyderum, tum ex iudicio hominum de hoc experientiam habentium, tum ex communiter accidentibus. ſic Garcia *num.* 526. Barboſa *num.* 187. An vero ex galli cantu præſumptio ſumatur eſſe diem inchoatum, non conſtat inter doctores, cum diu noctúque gallus cantare ſoleat. Sed quia verſus diem frequentius canit; aliquam præſumptionem facit eſſe diem cæptum; aliquam inquam præſumptionem non firmam, ſed leuem, niſi ſit pro ſuſtinenda ordinarij prouiſione. Quia tunc prouiſionem firmam reddit, dum contrarium aduerſarius non probauerit, vt à Rota bis deciſum fuiſſe tradit Gonzalez *gloſſ.* 11. *num.* 16. Garcia *num.* 526. Barboſa *num.* 187.

2 Sed quid ſi dubium eſt quo menſe beneficium vacauerit, an menſe Apoſtolico, an ordinario, & facta diligentia vinci dubium non poteſt; eo quod beneficiatus reperiatur mortuus in agro, vel in fluuio, & neſcitur quo die, aut menſe contigerit, vel reperitur manè prima die Ianuarij in lecto mortuus, neſcitur tamen, an ante mediam noctem, an poſt deceſſerit, cui ergo tunc competit prouiſio an Pontifici, an ordinario?

In hac dubitatione certum eſt; ſi de facto ordinarius prius contulit beneficium, eſto illius poſſeſſionem non acceperit, hanc collationem ſuſtinendam eſſe aduerſus prouiſionem Apoſtolicam. Tum quia ordinarius, & ab illo prouiſus habet ſuam intentionem fundatam omnia beneficia ſuæ diœceſis prouidendi: *cap. regenda. 10. quæſt. 1. cap. nullus omnino. 16. quæſt. 1. cap. ex frequentibus. de inſtitutionibus. cap. conquerente. de officio ordin. & aliis.* Ergo dum non fuerit probata reſeruatio, eius prouiſio ſuſtinenda eſt. Deinde in caſu dubio reſeruationis negati non poteſt ordinarium ſaltem æquale ius cum Pontifice habere ad beneficium prouidendum. Ergo ſi huic æquali iuri addit præuentionem, vincet ratione præuentionis. Et ita ſentiunt ferè omnes doctores ſtatim referendi.

3 Verum ſi non conſtat quiſnam prius prouiderit, an ordinarius, an Pontifex, neuterque ſit in poſſeſſione, non caret difficultate quiſnam ſit præferendus? Videtur namque præferendum eſſe à Pontifice prouiſum. *argum. cap. ſi à ſede* 31. *de præbendis. lib. 6.* vbi deciditur in caſu dubio anterioritatis prouiſionis Apoſtolicæ, an ordinariæ, Apoſtolicam præferendam eſſe propter authoritatis prærogatiuam. Idemque colligitur *ex clement. prima §. neutro. vt lite pendente.*

Nihilominus tenendum eſt præferendum eſſe prouiſum ab ordinario, ſic aliis relatis docet Gonzalez *gloſſ.* 11. *num.* 37. Ratio eſt ſuperius dicta; quia ordinarius habet ſuam intentionem fundatam à iure communi prouidendi omnia beneficia ſuæ diœceſis, dum reſeruata non ſunt. Ergo in caſu dubio in fauorem eius iudicandum eſt; quia ſemper fauendum eſt ei, qui pro ſe habet iuris præſumptionem. Neque aduerſus hanc doctrinam procedit *c. ſi à ſede:* loquitur enim, cum æquanimiter Pontifici, & ordinario competit prouiſio, ipſeque Pontifex tanquam ordinarius ordinariorum præuenire illius prouiſionem intendit. Secus vero cum ſolo iure reſeruationis intendit prouidere; quia tunc niſi de reſeruatione conſtet, eius prouiſio ſuſtinenda non eſt. Minus etiam obſtat *clem. 1. vt lite pend.* quia tunc conſtabat de lite, ac proinde de impedimento, quod Epiſcopus habebat ad prouidendum, *cap. 1. & 2. vt lite pend.* Non ergo eſt mirum, vt prouiſio Apoſtolica præferatur, ſi quidem Pontifex habet intentionem ſuam fundatam. Secus vero in noſtro caſu, vbi ex parte ordinarij eſt iuris præſumptio.

4 Difficultas vero grauis eſt, an ſi prouiſio Apoſtolica fuerit anterior prouiſione ordinarij, & virtute illius prouiſus poſſeſſionem acceperit, defendendus ſit aduerſus prouiſum ordinarij? Affirmat Gonzalez *gloſſ.* 11. *num.* 26. Mouetur primo, quia ratione poſſeſſionis præſumit ius poſſidentem beneficium habere dominium illius 1. *§. quod ſi vnum, & ibi gloſſ. verbo poſſidebat.* Ergo aduerſus hanc præſumptionem præualere non poteſt ordinarij prouiſus, dum negatiuam reſeruationis clarè non probat. Secundo probatio reſeruationis non videtur poſſidenti competere, cum ipſe non ſit actor, ſed reus; potius enim competit ei, qui illum à poſſeſſione deturbare intendit. Ergo hoc non probante poſſeſſor abſoluendus eſt, & in poſſeſſione conſeruandus. *argum. leg. qui accuſare. Cod. de edendo. & cap. 1. vt eccleſiaſt. benefic. ſine diminut. conferant.* Tertio in caſu dubio fauendum eſt potius reo, quam actori; & poſſeſſori, quam poſſeſſione carenti. *§. retinendæ. verſ. commodum. inſtit. de interdictis. cap. 2. de probationib.* & pluribus exornat Maſcard. *de probat. concl.* 1200. *per totam.*

5 Cæterum mihi contrarium probabilius videtur, affirmo namque prouiſum Apoſtolicum repellendum eſſe à poſſeſſione, & prouiſum ordinarij admittendum, dum prouiſus Apoſtolicus non probauerit beneficium ſedi Apoſtolicæ reſeruatum eſſe. Neque ab hoc probationis onere ob poſſeſſionem liberatur. Ratio eſt; quia prouiſus Apoſtolicus in tantum ius acquirit in beneficium, in quantum beneficium eſt reſeruatum, quia ſolum iure reſeruationis Pontifex illud prouidere intendit, ſed in præſenti caſu nullo modo conſtat de reſeruatione. Ergo nec conſtare poteſt de iure acquiſito. Dices, ſufficere, quod nòn conſtat carere reſeruatione, vt poſſit Pontifex, vt reſeruatum prouidere, & ordinarium dubium de reſeruatione præuenire. Sed contra, quia eo ipſo, quod de reſeruatione non conſtat, non eſt dubius ordinarius, ſed certus reſeruatum non eſſe, ſaltem ex præſumptione iuris. Tum quia reſeruatio eſt odioſa. Tum quia eſt quid facti. Tum quia ordinario competit beneficiorum ſuæ diœceſis prouiſio, dum non probatur reſeruatio, ex dicto *cap. ex frequentibus. de inſtitutionibus.* Ergo nequaquam in hoc dubio Pontifici competit prouiſio iure reſeruationis. Ergo ſi prouiſus, tanquam prouiſus, ſine vero titulo repellendus eſt. Et confirmo, cum Pontifex ſupradictum beneficium prouidet, vel illud prouidet vt reſeruatum, vel vt non reſeruatum? Vt non reſeruatum nunquam fuit eius animus prouidere; vt reſeruatum verò, prouidere non poteſt; quia prius reſeruationem debebat cognoſcere. Ergo ſi abſque tali cognitione prouidet, nulla eſt eius prouiſio, & prouiſus nullum ius ex vi illius acquirit, quantumuis poſſeſſionem acceperit: ſic docet Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *à num.* 528.

6 Neque vrgent fundamenta pro contraria parte adducta. Ad primum admitto ex poſſeſſione beneficij dominium illius præſumi, dum ignoratur illegitimo titulo eſſe acquiſitum. Secus ſi de illegitimo titulo conſtaret, vt contingit in præſenti; quando

poſſidens

Digitized by Google

poſſidens beneficium , poſſidet illud vt ſibi datum iure reſeruationis,cum tamen reſeruatum non ſit,ac proinde iam conſtat de illegitimo titulo. Non ergo eſt mirũ,quod prouiſus ab ordinario,aduerſus illam præualeat. Ad ſecundũ nego probationem reſeruationis non competere ſic poſſidenti : competit namque cum ſit fundamentum ſuæ intentionis , prouiſo ab ordinario competere non poteſt,quia dum reſeruatio non probatur,habet pro ſe iuris præſumptionem. Qui autem iuris præſumptionem habet,ſic habet ſuam intentionem fundatam , vt transferat in aduerſarium etiam poſſidentem onus probandi. Cou. *lib. 1. var.c.6.n.1.*Maſcard *q.17.à n. 6.*Alciat. *de præſumpt,3.p.n.2.*Pacian*.r.de probat.lib.1.cap.12.* Menoch.*de præſumpt.lib.11.q.33.à n.2.*Garcia *ſub n.* 30.imo ita habet ſuam intentionem fundatam,vt ab ea dimoueri non poſſit,dum ei aliqua exceptio plene probata non obiicitur,vt relato Bart.Ripa,& aliis tradit ipſemet Gonz.*gloſſ.*11. *n.* 47. Poſſeſſio autem huius prouiſi Apoſtolici non eſt exceptio aduerſus prouiſum ab ordinario,quia eſt illegitimè accepta, & quia habet contra ſe iuris præſumptionem. Ad tertium cócedo in caſu dubio,& cum partium ſunt iura obſcura,fauendum eſſe potius reo,quam actori, & poſſidenti,quam carenti poſſeſſione. At in præſenti neque eſt caſus dubius , neque partium iura ſunt obſcura.Nam eſto dubium ſit,& obſcurum, an beneficium menſe apoſtolico,an ordinario vacauerit,at non eſt dubium , neque obſcurum ordinario competere eius prouiſionem,dum non apparet menſe apoſtolico vacaſſe,neque etiam eſt dubium , aut obſcurum Pontifici non competere eius prouiſionem iure reſeruationis,dum non apparet reſeruatio.

§. III.

Quas limitationes vltra ſupradictam limitationem menſium dicta reg.8.patiatur.

1 *Hæc reſeruatio limitatur,vt ſolum habeat locum pro vita Pontificis.*
2 *Non extenditur hæc reſeruatio ad beneficia vacantia in curia.*
3 *Neque extenditur ad beneficia alias reſeruata , quidquid dicat Garcia.*
4 *Reſeruantur beneficia vacantia quocunque modo aliàs quam per reſignationem.*
5 *De qua reſignatione regula loquatur.*
6 *Sub reſignatione intelligitur permutatio.*
7 *Quolibet menſe reſignare potes beneficium,vel permutare in manibus ordinarij.*
8 *Quodcunque ius in ſupradictis beneficiis habeas , cenſetur reſeruatum.*

1 NOn ſolum hæc regula adſtringit reſeruationem pro menſibus octo , ſed etiam pro vita ipſius Pontificis,pro locis extra curiam, & pro vacationis modo à reſignatione diſtincto:ſi quidem dicit Pontifex omnia ſupradicta beneficia reſeruare vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum extra Romanam curiam aliasquam per reſignationem quomodolibet vacatura , ad collationem , præſentationem, electionem , & quamuis aliam diſpoſitionem quotumcunque collatorum.

Ex quibus verbis conſtat hanc reſeruationem ſolum pro vita Pontificis durare;quia ſolum durante eius vita,ſtare eius beneplacitum poteſt.*c.ſi gratioſè. de reſcript.in 6.& ibi gloſſ.l.4.ff.locati.*Cou. *lib.* 3. *var. c.15.à n.2,*Mol.*de Hiſpan.primogen.lib. 2.c. 25.à n.4.*

Mol.Ieſuita *de iuſt.tr.2.diſp.298.& tr.5.diſp.20.n.6.* Thom.Sanch.*lib.8.de matr.diſp. 28.à n.49.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.§.5.proœm.à n.8.& gloſſ.12. à num.1.* Garcia *5.par.de benefic.cap.1.num.643*

2 Secundò conſtat non extendi hanc reſeruationem ad beneficia vacantia in curia , & meritò ; quia hæc reſeruata erant reſeruatione fortiori, & efficaciori in corpore iuris clauſa.*c.2.de præbend.in 6.*Non igitur indigebant hac regulæ reſeruatione.

3 An vero extendatur ad beneficia alias reſeruata?Affirmat Garc.*5.p.de benef.c.1.ſub n.540.*ea motus ratione;quia hæc regula ſolum excipit beneficia vacantia in curia;hoc eſt apud ſedem,iuxta *cap.licet.de præbend.in 6.*reliqua verò reſeruata propriè non vacant in curia,ſed impropriè,quatenus à curia prouidentur.Put.*deciſ.36.lib.2.à n.1.*Ergo cadunt ſub hac reſeruatione.

Contrarium mihi probabilius videtur cum Gonzalez *reg.8 Cancell.gloſſ.* 13. *à n.65.* Puteo *deciſ.* 25. *lib.3.* Quia hæc regula ſolum reſeruat beneficia, quæ alias ordinarij prouidere poterant.Tum quia ad octo menſes reſeruationem limitat,& quatuor liberos ordinariis relinquit, quod in beneficiis reſeruatis nequaquam locum habere poteſt : horum enim prouiſio eſt omni tempore ordinariis interdicta; quia omni tempore reſeruata ſunt. Tum quia loquens regula de alternatiua epiſcopis conceſſa, expreſsè dicit eſſe pro beneficiis aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ non reſeruatis,vel affectis. Ergo de eiſdem beneficiis procedere debebat reſeruatio, vt vna pars regulæ cum alia conuenientiam haberet. Tum quia in ſupradicta regula cauetur impetrantem à ſede Apoſtolica aliquod beneficium vacans in menſe apoſtolico, ac proinde ex vi huius regulæ reſeruatum debere mentionem facere de menſe vacationis, ne ordinario præiudicetur in collatione. Sed in beneficiis alias reſeruatis (eſto vacent in menſe apoſtolico)non eſt neceſſe huius menſis facere mentionem,vt expreſsè tradit Puteus *deciſ.* 25. *lib.3.*Mandoſ.*de ſignatura grat.tit.de prouiſ.verſ.an autem in impetratione.*Rota *deciſ.122.lib.1.par.3. diuerſ.* Garcia *5.p.c.1.n.666.*Ergo regula hæc de beneficiis aliàs reſeruatis non loquitur. Neque obſtat quod hæc beneficia aliàs reſeruata propriè non vacent in curia,ſeu apud ſedem; quia non omnia, quæ extra curiam vacant,hac regula reſeruantur , ſed ea tantum, quæ aliàs ordinariis collatoribus competere poterant;quia hæc regula ad reſtringẽdũ ordinariorũ poteſtatẽ expedita fuit,vt cõſtat ex eius proœmio.

4 Tertiò infertur reſeruari beneficia quocunq;modo vacatura,aliàs quam per reſignationem. Vnde ſi vacent per obitum,ſiue per incompatibilitatem,ſiue alio quouis modo excepto per reſignationem , ſub hac reſeruatione comprehenduntur.ſic Gonz *gloſſ.* 15.*n.*1.& 2.Garc.*de benef.5.p.c.1.n.547.*Barb.3.*par. de poteſt.epiſc.alleg.57.n.195.*Et procedit regula non ſolum in vacatione de iure.& de facto,de quo non eſt dubium, cum tunc plene beneficium vacet , ſed etiam in vacatione de iure tantum,aut de facto tantum. ſic Garcia , Barboſa, & Gonzalez , *ſupra toto* §. 1. Et quidem quando de iure vacat beneficium,verè vacare dicitur ; ſi quidem amittitur ius plenum,& perfectum,quod in beneficio habebatur. *cap.ſi gratioſè,de reſcript.in 6.& cap.ſi tibi abſenti,verſ. licet tibi ius in ipſo beneficio , vt tuum dicit poſſit. de præbendis.in 6. cap. vnico,iuncta gloſſ. verbo obtinendis, de eo qui mittitur in poſſeſſionem in 6. regul. beneficium de reg. Iuris. in 6.* & eſt expreſſus textus *in clement.* 1. §. *neutro. vt lite pendente.* & tradit , pluribuſque exornat. Gonzalez *gloſſ.* 15. §. 1. *à num.* 14. Barboſa

boſa *alleg.* 57.*n.*195.Garc. 5.*p.de beneſic.c.*2.*n.*548.Si autem de ſolo facto beneficium vacat, etiam verè vacare dicitur, vt ſatis eruditè probat Gonz. *à n.* 42. *& ſeqq.* ea præcipuè ratione; quia poſſeſſio ius in beneficium confert, & dominium illius præſumere facit, dum contrarium non probatur, quod non leuiter colligitur ex *clem.*1.§.*quod ſi vnum.vt lite pendente*; vbi ad iudicandum an in curia, vel extra beneficium vacauerit, ſpectatur vacatio per poſſeſſorē illius.

5 Excipitur vacatio per reſignationem. Sed de qua reſignatione intelligatur, de tacita, an de expreſſa; de ſimplici, an conditionali; dubium eſt. Expreſſam reſignationem voco, quæ verbis expreſſis fit, vt ſi beneficium à te habitum in manibus ſuperioris relinquas ab illo prouidendum. Tacitam appello, quæ ex à te factis iure ipſo inducitur, vt ſi ſecundum beneficium obtineas cum primo habito incompatibile, ſi contrahas matrimonium, ſi profeſſionem in religione approbata emittas; ſi militiæ nomen dederis, &c. iis, & aliis modis, de quibus latè Flamin. *de reſign. lib.* 1.*q.*1.*à n.*9.*& ſeqq.* tacitè cenſeris beneficio habito renunciare. Simplex vero reſignatio eſt, quæ purè, ſimpliciter, & abſq; vlla conditione fit. Conditionalis, quę ſub aliqua conditione fit, vt ſi reſignes beneficium ea conditione, vt Petro conferatur reſeruata aliqua penſione, vel non reſeruata. Flamin. *de reſign. lib.*1.*q.*2.*per totam.*

Et quidem ſupradictam reg. 8. Cancellariæ ſolum excipere reſignationem expreſſam, & non tacitam pro certo affirmandum eſt cum Gonz. *gloſſ.*14.*n.*65. Garcia 5.*p.de beneſic.cap.*1.*n.* 544. eo quod reſignatio tacita non eſt propriè reſignatio, ſed beneficij habiti amiſſio à iure inducta: & verba legis non debent abſque manifeſta ratione ad improprias ſignificationes declinari. Sed an excipiat reſignationem expreſſam, ſimplicem, aut conditionalem, an vtramq; non ita certum eſt. Vtramque reſignationem excipere affirmat Gonz. *gloſſ.*14.*n.*29. ea motus ratione, quia generaliter, & indiſtinctè loquitur. Ergo de omni reſignatione propria intelligi debet. Cum autem reſignatio tam ſimplex, quàm in fauorem propria reſignatio ſit, de vtraque hæc regula debet intelligi. Mihi dicendum videtur cum Garc. 5.*de beneſi. c.*1.*à n.*542. ſolum reſignationem ſimplicem, quæq; in manibus ordinarij fieri poteſt excipere. Moueor; quia ex ſubiecta materia colligitur de ſola hac reſignatione regulā loqui. Nam reſeruat beneficia quocunque modo vacatura extra Romanam curiā alias quam per reſignationem. Sed extra Romanam curiā vacare non poteſt beneficium per reſignationem conditionalem, vt eſt expreſſa conſtitutio Pij V. 58. & tradit Gloſſa *in c.ex parte.de officio delegati.* Sed ſolum per reſignationem ſimplicē, quia hanc ſolū ordinarius admittere poteſt, & beneficium ex vi illius vacans prouidere. Ergo de ſola illa regula intelligitur. Item regula prætendit facultatem ordinariorum de beneficiis prouidentis correctare, ſed ordinarij non habent facultatem prouidendi vacantia per reſignationem in fauorem, cum hæc vacēt in curia, & ſint Pontifici affecta. Ergo de iis beneficiis regula nō intelligitur. Neque inde fit hæc beneficia vacantia per reſignationem conditionatam ex vi huius regulæ reſeruata eſſe, ſi quidem ſolum à reſeruatione excipiūtur vacātia per reſignationē ſimplicē. Quia eſto ex illis verbis *alias quam per reſignat.* non excipiantur ab hac reſeruatione vacantia per reſignationem cōditionatam: excipiuntur tamen ex illis verbis extra Romanam curiam; cum hæc non extra curiam, ſed in curia vacent, & notauit Garc. *d.cap.*1. *num.* 542.

Verum etſi ſupradicta regula ſolum excipiat beneficia vacantia per reſignationem ſimplicem, neque excipiat, neq; comprehendat vacantia per reſignationēm conditionatam. At ſub exceptione ſimplicis reſignationis comprehendit reſignationem ex cauſa permutationis factam. Tum quia permutatio eſt vera reſignatio, *c.vnico.de rerum permut.in* 6.*& clem.* 1. *eodem tit.* & non eſt propriè reſignatio in fauorem, cum loco fauoris reſignatario facti alium æqualem ab ipſo recipiat. Tum quia ordinarius has reſignationes, ſeu permutationes admittere poteſt; vt expreſsè habetur in dicta conſtit. 58. Pij V. & ita has reſignationes ex cauſa permutationis exceptas eſſe ab hac regula docet Gonzalez *gloſſ.*14.*à n.*32. Garcia 5.*p. cap.*1.*à num.*543.

7 Hinc fit te poſſe quolibet menſe beneficium aliàs non reſeruatum in manibus ordinarij reſignare ſimpliciter, vel ex cauſa permutationis; ſi quidem vacans ex hoc titulo non reſeruatur. Gonzalez. & Garcia *ſupra.* Piaſecus *in praxi epiſcop.*2.*p.cap.*5.*num.* 9. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*159 *n.*4.

8 Quarto ex ſupradictis verbis *ad collationem, præſentationem*, &c. infertur quomodocunque in ſupradicta beneficia ius habeas, ſiue ius præſentandi, ſiue eligendi, ſiue conferendi, eſſe ſedi apoſtolicæ reſeruata, ſiue hoc ius tibi competat ex officio, vt epiſcopis; ſiue ex priuilegio, ſiue ex fundatione, ſiue ex præſcriptione, niſi ſit ius patronatus laicale, aut mixtum. Imo etiam ſi in fundatione diceretur, quod nō intret reſeruatio, adhuc intrare debet, quia legis efficacia impediri non poteſt Gonz. *gloſſ.*2 .*n.*59. Garcia 5.*p.de beneſic.c.*1.*n.*620. Barb. 3.*p.de poteſt.epiſcop. alleg.*57.*in fi.* Solum videtur excipiendum ius conferendi beneficium non perpetuum, ſed temporale, hoc eſt ex aliquo indulto conceſſum pro limitato tempore, ſeu ad vitam. Quia hoc non videtur ſub reſeruationem cadere Nam ex tali conceſſione beneficij prouiſio contingens in omnibus menſibus illius temporis tibi priuilegiato adiudicatur. Nō igitur ex reſeruatione menſium huic indulto cenſendum eſt derogari; cum potius ipſum indultū ſit reſeruationis derogatio, ſeu diſpenſatio. Gonz. *gloſſ.*21. *à n.*19.*&* 29. Garc. 5.*p.de beneſic.c.*1.*à n.* 619. Barb. 3.*p.alleg* 57.*in fi.* Subditur vero *quorumcunq; collatorum:* quorumcunque, inquam, ſiue ordinarij, vt epiſcopi, aliique habentes beneficia cum collatione *extrauag.execrabilis.§.ceterum ordinarios.de præb.c. is cui* 42 *elect.* ſiuę extraordinarij ſint, hoc eſt priuilegio, alioque iure ſpeciali: omnia enim hæc beneficia reſeruantur. Gonz. *gloſſ.*21.*n.*35. Garc. *n.*620. Sub nomine collatorum præſentatores, electores, aliique diſpoſitores intelliguntur; ſi quidem regula noſtra præmittens reſeruationem beneficiorum pertinentiū ad collationē, præſentationē, electionē, &c. non dixit quorumcunq; præſentatorum, electorum, prouiſorū, ſed tantū *collatorum*; indicans ſub hoc verbo præſētatores, electores, & quoſlibet diſpoſitores cōprehendi, vt benè notauit Gonz. *gloſſ.*16.*n.*11. Garc. *d.c.*1.*n.*621. Additur *collatricum*, & merito; quia licet regulariter maſculinum concipiat in ſe fœmininū. *l.*1.*ff.de verb.ſignific.l.ſi quis id. ff.de iuriſd. omnium iudicum.* & tradit Socin. *reg.*155. Tiraq. *de retract.lignager.gloſſ.* 9.*n.*177. Gaſp. Baeza *tr.de non meliorand. filiab.ratione dotis.c.*11.*ex n.*17. *& ſeqq.* tamen hoc non propriè fit, ſed extenſione desūpta ex mente diſponentis. Gloſſ. & doctores *in d.l.*1.*ff.de verb.ſignif.* quæ mēs colligi nō poterat in correctoriis iuris cōmunis, vt benè tradit Socin. *ſup.fall.* 9. & Tiraquel. *à num.* 179. Sed hæc regula reſeruatoria corrigit ius commune ordinariis collatoribus facultatem conferendi limitans. Ergo de fœminis intelligi non

Digitized by Google

non poterat. Quod à fortiori procedit, ſi verbum *collatorum*, comprehendat non ſolum præſentatores, ſed electores, confirmatores, & proprios collatores. Nam fœminis iure interdictum eſt beneficia eccleſiaſtica conferre, & ſolum ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, vel perſonali, vel reali annexo alicui dignitati eis competenti; competere poteſt. *c. dilect. de maiorit. & obedient. & ibi gloſſ.* Sed ea quæ ſunt extraordinaria, & à iure aliena, non videntur communi, & ordinaria regula comprehendi. Ergo non debebant cenſeri comprehenſæ mulieres conferentes beneficia ſub nomine collatorum. Merito ergo additum eſt *collatricũ*, vt omnis dubitatio auferatur, ſic Gonz. *tota gloſſ.* 22. Ponitur autem verbum *collatorũ*, & *collatricum*, in numero plurali, quia ſub numero plurali de beneficiis locutus Põtifex fuerat, vt ſic verba inter ſe aptius conuenirent. Sed non inde infertur beneficium pertinens ad vnius collationem, præſentationem, electionem, &c. non reſeruatur vtique: quia pluralitas reſoluitur in ſingularia. *leg. falſa* 33. §. *fi. ff. de condition. & demonſtr. l. Lucius.* 78. §. *Caio Sexto. ff. ad Trebell.* & docet Simoneta *de reſeruat. q.* 9. Garc. 5. *par. de benefic. cap.* 1. *n.* 618. & pluribus exornat Gonzalez 21. *à num.* 1.

§. IV.

De exceptione Cardinalium, & beneficiorum concordatorum, appoſita in hac regula.

1 *Explicatur exceptio.*

2 *De ſolis Cardinalibus ordinariis collatoribus hac regulæ exceptio intelligitur.*

3 *Beneficia ſimultaneæ collationis epiſcopis & capituli vacantia in menſe apoſtolico à Cardinali ſimul cum capitulo prouidentur.*

4 *Quid in beneficiis aliàs reſeruatis? Probabilius videtur ſolum Cardinalem prouidere poſſe, eſto contra ſentiat Gonzal.*

5 *Quæ beneficia indulta Cardinalium comprehendant? Remiſſiuè reſpondetur.*

6 *Si contingat Cardinalem Epiſcopum negligentem eſſe in prouiſione, deuolutio fit ad eum, ad quem de iure aliàs pertinebat, & non ad Pontificem.*

7 *Cardinalis epiſcopus non poteſt prouidere beneficia reſeruata vacantia tempore ſui anteceſſoris, niſi ſpeciale indultum habeat.*

8 *Beneficium vacans in menſe reſeruato tempore quo erat Cardinalis epiſcopus, neque fuit ab illo prouiſum, poteſt à ſucceſſore epiſcopi prouideri.*

9 *An hac regula excipiens Cardinales, excipiat Cardinales abſentes à curia? Affirmatiuè reſpondetur.*

10 *Reges, & principes ob eorum altitudinem non comprehenduntur in generali reſeruatione.*

11 *Beneficia concordata excipiuntur, & quæ hæc ſint.*

1 A Supradicta reſeruatione excipit Pontifex tum beneficia pertinentia ad Sanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinales. Tum quæ ſub concordia conceſſa à Sede Apoſtolica, & à parte acceptata, & obſeruata prouidentur. Inquit enim regula. Omnia beneficia ad diſpoſitionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia diſpoſitioni ſuæ Põtifex generaliter reſeruauit; non tamen ſanctæ Romanæ eccleſiæ Cardin. aut aliorum ſub concordatis inter ſedem apoſtol. & quoſcunq; alios initis, & per eos qui illa acceptare, & obſeruare debuerant acceptatis, & obſeruatis, quæ lædere non intendit, comprehenſorum.

Ex quibus verbis liquido conſtat Cardinales Sãctæ Romanæ eccleſiæ comprehenſos non eſſe in hac menſium reſeruatione, ac proinde relinqui liberos ab hac reſeruatione.

2 Sed eſt dubium de quibus Cardinalibus loquatur regula, an de omnibus, an de ſolum ordinariis collatoribus? Affirmandum eſt de ſolis ordinariis collatoribus loqui. Quia ſolum iis fauere Pontifex intendit. Quod ſatis inſinuauit Pontifex nullum ſignum vniuerſale apponens, cum de hac exceptione Cardinalium loqueretur; cum tamen illud appoſuerit, eum de collatoribus ſermonem faceret. Dixit enim *quorumcunque collatorum*, vt ex hac diuerſitate colligeres quoſcunq; collatores ſiue ordinarios, ſiue extraordinarios cõprehendi, non tamen in exceptione comprehendi omnes Cardinales, ſed ſolum ordinarios; quia horum prouiſio fauorabilior eſt, eáque de cauſa in derogatione indultorum Cardin. indulta Cardinalibus ordinariis collatoribus conceſſa cenſentur reſeruata, teſte Achil. *deciſ.* 348. *aliàs* 2. *n.* 1. *& per tot. de priuileg.* Put. *deciſ.* 422. *lib.* 2. *& deciſ.* 93. *lib.* 3. Aliàs ſi Card. extraordinarij collatores, vt eſt legatus in ſua prouincia, comprehenderentur in exceptione huius regulæ, non indigerẽt indulto ad prouidendum beneficia vacantia in menſe Apoſt. & reſeruato, vt verè indigent, & paſſim illis conceditur. Dicendum ergo eſt ſolos Cardin. ordinarios collatores, & non extraordinarios, & ex priuilegio excipi. Rota apud Creſcent. *deciſ.* 217. *aliàs* 20. *de preb.* Gonz. pluribus comprobans *gloſſ.* 24. *à n.* 38. Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 614. *& cap.* 3. *num.* 53.

3 Secundò dubitat Gonz. *d. gloſſ.* 24. *à n.* 47. an hæc exceptio locum habeat in beneficiis, quæ ſunt ſimultaneæ collationis epiſcopi, & capituli, ita vt hæc ſi vacent in mẽſe apoſtolico poſſint ab epiſcopo Card. ſimul cũ capitulo prouideri, vel à ſolo epiſcopo, vel à neutro: Et affirmandũ eſt à Card. ſimul cũ capitulo prouidenda eſſe. Nã licet pro capitulo non fuerit facta exceptio, ſed ſolũ pro Card at eo ipſo, quo Card. à reſeruatione excluditur, & iure ordinario beneficia quolibet menſe vacantia prouidet, capitul. comitari illum debet, cum ius habeat concurrendi cum epiſcopo in prouiſionibus, quæ iure ordinario illi cõpetunt, & ſic ob exceptionẽ factã Card. & capitulũ per conſequentiã manet exceptum. *arg. l. ſi communẽ fundum.* 10. *ff. quemadmodum ſeruitutes amittant.* Et cõfirmari poteſt, quia hæc exceptio tollit ne Cardin, ordinarij collatores ſub dicta reſeruatione comprehendantur, atq; adeo ſint, & iudicentur, ac ſi nulla eſſet lata reſeruatio. Sed nulla facta reſeruatione capitul. cum Card in prouiſione illorum beneficiorum concurrere debebat. Ergo etiam facta hac reſeruatione debet concurrere, cum reſeruatio nihil Card. obſit; ſed illos intactos relinquat, & tradit Gonzal. *d. gloſſ.* 24. *à n.* 52. Garc. 5. *p. de benefic. num.* 35. vbi adducit Rotæ deciſionem expreſſam, *& num.* 626.

4 Tertio dubitat Gonzal. *n.* 61. An idem dicendum ſit in beneficiis ſimultaneæ collationis alias reſeruatis, ad quorum prouiſionem Card. epiſcopus indultum à Sede Apoſtolica obtinet? Et præmiſſa ratione dubitandi pro parte negante tandem concludit ſibi verius videri idem eſſe dicendum in hoc caſu, ac in præcedenti. Mouetur; quia indultum non ampliat facultatem conferendi, ſed ſolum remouet obſtaculum reſeruationis; qua remota Cardinalis iure ordinario prouidet, ſed in prouiſione ordinaria capitulũ concurrit, vt ſuppono. Ergo poſito hac indulto cõcurrere debet. Item ſecluſa reſeruatione non eſt dubium capitulum cum Cardinali habere ſimultaneã collationem, ſed per indultum reſeruatio remouetur, & reducuntur res in priſtinum ſtatum, vt tenuit Rota in vna Hiſpalen. portionis. 19. Ian. 1594. corã

D.Pamphilio,quam ad longum refert Garcia *dicto cap.1.num* 35.

Nihilominus contrarium mihi probabilius apparet,cum Garc.5.*p.de beneſ.c.1.n.* 628. ſcilicet ſolum Cardinalem virtute indulti beneficia aliàs reſeruata prouidere poſſe,& non capitulum , quia virtute indulti non ceſſat reſeruatio,eſto in ea diſpẽſetur.Reſeruatio namq; horum beneficiorum eſt lex omnes Cardinales adſtringẽs,à cuius legis obligatione Cardinales priuilegiati eximuntur,eximuntur inquã vi priuilegij manente reſeruatione,ſicuti cum tempore interdicti conceditur tibi poteſtas audiendi ſacrum ob priuilegium bullæ,priuilegium inquam bullæ nõ tollit interdictum,ſed illo manente tibi facultatem concedit ſacrum audiendi,ac ſi interdictum nõ eſſet, ſic in hoc indulto prouidendi beneficia reſeruata, perſeuerante enim reſeruatione , concedit indultũ Cardinalibus facultatem prouidendi beneficia , ac ſi reſeruatio non eſſet. Ex quo fit Cardinales non iure ordinario,ſed virtute indulti, & vt à ſede Apoſtolica delegatos hæc beneficia prouidere.

Ad rationem contrariam reſpondeo, indultum nõ ampliare facultatem Cardinaliũ ad prouiſionẽ aliorum beneficiorum, quæ ſecluſa reſeruatione poſſet prouidere;ampliat tamẽ, vt prouidere ea ſolus poſſet,quę ſecluſa reſeruatione non poſſet,niſi cum capitulo. Cùm vero vrgetur, indultum non præſtare facultatem prouidendi , ſed remouere obſtaculum reſeruationis, negandum eſt. Dupliciter enim hoc obſtaculum remoueri poteſt abrogatione,vel diſpẽſatione. Indultum namque non abrogat reſeruationem;ſi quidem illam non tollit, diſpenſat tamen in illà, ac proinde remouet obſtaculum diſpenſatiuè, non abrogatiuè, quoties autem obſtaculum legis priuilegio,ſeu diſpenſatione remouetur , non tollitur lex,ſed illa durante facultas conceditur procedendi,ac ſi lex non exiſteret.

5 Quod ſi ſcire velis ad quæ beneficia ſe extendant indulta Cardinalium , quaſque limitationes habeãt, conſule perdoctum tractatum de hac re Anaſtaſij Germonij. Ego vero ea omitto;quia vniformia non ſunt,ſed aliquando ampliora, aliquando reſtrictiora pro affectu Pontificis concedentis, & meritis illius, cui indultum conceditur. Quapropter cum caſus dubius contigerit,ſemper indultum inſpiciendum eſt, & illius verba ponderanda. Vnum tamen eſt certum ex vi huius indulti ſeu potius exceptionis in hac regula menſium contentæ,nõ poſſe Cardinales ordinarios collatores beneficia prouidere , in quorum poſſeſſione conferendi alius exiſtit , tametſi de iure quia erant in diœceſi, ad ipſum pertinerent. Item nec poſſe beneficia alias reſeruata prouidere ; quia hoc indultum non auget ordinariorum poteſtatem, ſed remouet obſtaculum reſeruationis menſium tantum. Garc. 5.*p.de beneſic.c.*5.*n.*5.*& ſeqq.*

6 Quarto dubitat Gonz.*d.gloſſ.*24.*n.*78.ſi contingat Cardinalem Epiſcopum negligentẽ eſſe per ſex mẽſes in prouidendo beneficio ſibi cõpetenti,ob quam negligentiam deuolutio fit ad ſuperiorem,iuxta *c.2. de conceſſione præb.* ad quem hæc deuolutio fiat,an ad Archiepiſcop ſeu illum ad quem de iure deuolutio competit;an ad ſolum Papã,tanquã de beneficio reſeruato?Et adductis pluribus pro vtraq; parte,tandẽ concludit ad Archiepiſcop.ſeu alias ad quem de iure deuolutio pertinebat,fieri deuolutionẽ Et placet Garc.5.*p.de beneſic.c.*1.*n.*631.hæc reſolutio, quamq; Rota *deciſ.*774 *lib.*3.*p.*3.*diuerſ.*pro maiori parte approbauit , & mihi etiam probatur. Et ratio videtur manifeſta; quia talis beneficij prouiſio cõpetit Cardinali iure ordinario,& non vigore alicuius indulti: ſed quoties alicui prouiſio competit iure ordinario, ſi in ea negligẽs fuerit,deuoluitur ad illius ſuperiorem,iuxta *c.2.de conceſſione præbend.& toto tit.de ſupplenda negligentia præl.* Ergo hæc prouiſio competens Cardinal·Epiſcopo ad Archiepiſcopum deuoluetur. Nam licet Cardinalis in Cardinalatus dignitate ſuperior Archiepiſcopo videatur;quia tamen non iure Cardinalatus, ſed iure Epiſcopatus hæc beneficiorum prouiſio competebat,eſto dignitas Cardinalatus occaſio fuerit , ne illi beneficia reſeruarentur, ideo ad Archiepiſcopum deuoluuntur.

Hæc procedunt de beneficiis alias non reſeruatis. Nam ſi beneficia reſeruata ſunt , & virtute indulti, & non ex poteſtate ordinaria illa confert , non Archiepiſcopo, ſed Pontifici fit deuolutio , vtpore de beneficio reſeruato , in quo nullus ſe intromittere poteſt,niſi ex facultate à Pontifice conceſſa. Caſſad. *deciſ.*8.*de præb.*Creſcent.*deciſ.*15.*eodem tit.*Mand. *de ſignat.gratia.tit.de prouiſion.verſ.in beneficiis reſeruatis.* Anaſtaſius Germon.*de indultis Cardinalium.§. volum. n.*56.quos ſequitur Garc.5.*p.de beneſ.cap.*1.*ſub num.* 618.*&* 632.

7 Quinto dubitat Gonz.*d.gloſſ.*24.*à n.*108.an Cardinalis Epiſcopus poſſit prouidere beneficium,quod tempore ſui anteceſſoris non Cardinalis vacauit menſe reſeruato ? Cui dubitationi benè reſpondet, nequaquam poſſe ceſſante indulto ; eo quod illud beneficium à puncto vacationis fuit ſedi Apoſtolicæ reſeruatum, ſed quod ſemel reſeruatum eſt, ſemper reſeruatum perſeuerat : licet cauſa reſeruationis ceſſet.Rota *deciſ.*12.*&* 13. *de præbend.in nouiſ.* Gomezius *in reg.de infirmis reſignant.q.*32.*poſt princ. n.*3.& alij relati à Gonzalez *ſupra*. Ergo. At ſi Cardinalis haberet indultum ſolitum ad conferenda beneficia,illud beneficium conferre poſſet , ſi tale indultum extenderetur ad beneficia iam vacantia, aliàs ſecus : conſentit iis omnibus Garcia 5. *par. de beneſic.cap.*1.*num.*635.

8 Sexto è conuerſo dubitat Gonzal.*d.gloſſ.*24. *n.* 110.an vacante beneficio in menſe aliàs reſeruato, tempore quo Cardinalis erat epiſcopus , quod durante vita Cardinalis non fuit prouiſum,poſſit eius ſucceſſor epiſcopus non Cardinalis prouidere? Rationem dubitandi fecit reg.2.Cancell.reſeruans beneficia omnia,quæ poſt obitum epiſcoporum , &c. vacant,& vacabunt in futurum. Sed ſupradictum beneficium verè vacat poſt obitum epiſcopi,vt tradit Simoneta *de reſeruat. q.* 74. Franciſcus Pauinus *de officio,& poteſtate capituli ſede vacante.*1.*p. q.*10.*n.* 23 *ante medium* : ibi : *etiam ſi vacaſſet viuente prælato; quia verum eſt dicere , quod etiam vacet eo mortuo , ex quo non prouidet, donec vixit.* Ergo nequit epiſcopus ſucceſſor illud prouidere ob reſeruationem dictæ reg.2.& ita pro certo affirmat Garcia,vt contrarium procul dubio falſum eſſe dicat 5.*p.de beneſic. cap.* 1. *num.*633.

Mihi tamen probabilius apparet cum Gonz.*ſup.à n.*114.poſſe ſucceſſorem illud beneficium prouidere, non obſtante reg.2.Cancell. illa enim ſecluſa ipſemet Garc.affirmat fieri poſſe. Tum quia modernus epiſcopus ſuccedit in locum defuncti;eiuſq; iure tali vti debet.*l.qui in ius.ff.de reg iur.* Tum quia tale beneficium,cum vacauit,nulla fuit reſeruatione affectum,quia nulli erant mẽſes apoſtolici.Ergo ita debet ſemper remanere,niſi de noua reſeruatione expreſſe conſtet.Tum quia beneficium,quod tempore epiſcopi non Cardinalis vacauit menſe apoſtolico, excluditur à prouiſione Cardin.ob reſeruationẽ,niſi habeat indultum.Ergo beneficium vacans tempore epiſcopi Cardin. prouideri debet à ſucceſſore non Cardinali

Digitized by Google

Cardinali ob libertatem, quam tempore vacationis obtinuit; quia contrariorũ eadem debet eſſe ratio,& deciſio.§.1. *inſt.de tutel.* Quod vero reg.2. Cancell. non obſtet ſic probo,quia vt ex eius contextu conſtat,ſolum reſeruat beneficia,quæ tempore datæ ipſius,regulę vacant,& vacabunt poſt obitum inquam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, &c. Cum autem illud beneficiũ nõ vacet poſt obitum,ſed ante obitũ, eſto duret eius vacatio poſt obitũ, efficitur ſanè ſub prædicta reg.2.non contineri. Et confirmo. Aliud eſt beneficium vacare,aliud durare vacationem,& eſſe vacans. Vacat quidem beneficium propriè, & in rigore,cum illius poſſeſſor decedit. Eſt tamen vacans, & eius vacatio durat,quoties non prouidetur. Cum autem ſupradictum beneficium non vacauerit ſede Epiſcopali vacante,eſto eius vacatio pro illo tempore duret,fit ſub regula ſecũda non cõprehendi. Adde;reſeruatio vt pote odioſa,non eſt extendenda ad caſum dubium,ſeu non ſatis expreſſum. Negari autem nõ poteſt eſſe ſatis dubium;an verba ſupradictæ reg.2.cõprehendant beneficia vacantia ſede Epiſcopali plena,quorum vacatio ſede epiſcopali non plena durauerit. Ergo ad hæc beneficia reſeruatio extendenda non eſt.

9 Septimo dubitat Gonz.*d.gloſſ.*24.*à n.*121. An hæc regula excipiens Cardinales,excipiat Cardinales abſentes à curia? Cui dubitationi vt reſpondeat, plura hinc inde adducit,& tãdem reſoluit excipere omnes Cardinales ordinarios collatores,quantumuis à curia abſẽtes,exceptis illis ſex Cardinalibus titularibus de Vrbe,quorum Cardinalatibus epiſcopatus annexus eſt. Nam horum beneficia, ſi vacent in abſentia,ſedi apoſtolicæ reſeruãtur per reg.7.Cancell. Fateor per reg.7 Cancell. horum beneficia ſic vacantia in abſentia reſeruari: Sed hoc non obſtat quominus hæc reg.8.quæ eſt de menſibus,nullum Cardinalem cõprehenderit:ſtat enim optime quod nullus Cardinalis ſit comprehenſus in reſeruatione menſium, & quod aliqui Cardinales ſint cõprehenſi in reſeruatione facta pro beneficiis vacantibus tempore quo à curia fuerint abſentes,conſentit Garc.5.*p. de benefic. cap.*1.*à num.*638.

10 Octauo dubitat Gonzal.*à n.*153. an ſicut regula hæc excipit Cardinales collatores, excipiat etiam reges,& principes,qui ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ beneficia conferunt. Et breuiter concludit, & benè:exceptos eſſe ob eorum altitudinem,& ſupremam dignitatem, ob quam non comprehenduntur in generalibus reſeruationibus,ſed oportere illorum fieri expreſſam mentionem. conſentit Garcia.*n.*639.

Nono dubitat Gonzal. *à n.*161.cur regula dixerit *Sanctæ Romanæ eccleſia*.ſi quidem videbatur ſufficere dixiſſe *Cardinales.* Et reſpondet id factũ eſſe ad diſtinctionem aliorum Cardinalium,qui ſunt in eccleſia Compoſtell. Aurien. Rauennat. Mediol. Sed mihi verius videtur id factum eſſe ad commendandã eorũ dignitatẽ,& excellentiã, & non ob diſtinctionẽ ab illis Cardinalib. Compoſtell. Aurien,&c.ij ſolum abuſiuè,& impropriè ſeu nomine tenus tales nũcupantur. Quapropter ex appoſitione ſolius verbi *Cardinalis*,abſolutè prolati,ſufficienter Cardinales Romanæ eccleſiæ ab aliis diſtinguerentur;cum tale nomẽ ſic prolatum ſolos veros,& proprios Cardinales comprehenderet,& pro illis tantum ſupponeret. ſic Garcia 5.*p.de benefic.cap.*1.*à* 640.

11 Præter exceptionem Cardinalium Sanctæ Romanæ eccleſiæ excipit Pontifex beneficia concordata.hoc eſt quæ ex conuenientia cum ſede Apoſtolica liberè prouidentur,qualiter ſunt plura in Germ. & Francia. Huic enim concordiæ nunquam cẽſetur Pontifex derogare;quia tranſit in contractum; eáq; de cauſa vt firma ſit,& locum habeat debet eſſe acceptata ab illis quorum intereſt,vt contingit in omni contractu,qui acceptatione perficitur.*l. abſenti.ff. de donationib.l.ſi ego.ff.de negotiis geſtis.l. qui abſenti. ff. de acquir.poſſeſſ.& aliis.* Vide Gonz.*gloſſ.*25.26.27.*&* 28.vbi latè hanc materiam tractat.

§. V.

In impetratione beneficiorum mentio menſis, in quo vacatio contingit facienda eſt.

1 *Nulla eſt gratia, in qua non exprimitur menſis vacationis beneficij.*
2 *Modus ſeruandus in menſis expreſſione qui ſit.*
3 *An ſufficiat narrare vacaſſe beneficiũ in vno ex menſibus reſeruatis? Sufficit,tametſi cõtra ſentiat Garc.*
4 *Sed cuius menſis an ordinarij, an reſeruati eſt mentio facienda? Variant doctores.*
5 *Probabilius eſt pro ſolis menſibus reſeruatis eſſe intelligendum.*
6 *Fit ſatis oppoſitis fundamentis.*
7 *Exprimendus eſt menſis,quoties beneficium obtinetur, ſi in prima gratia expreſſus non fuit.*
8 *Exprimendus eſt in gratia,ſi neutri.*
9 *Item ſi beneficium vacauerit de iure,ſiue de facto.*
10 *Item in beneficiis quomodocunque vacent, quæ aliàs non fuerint reſeruata.*
11 *Non eſt neceſſaria expreſſio menſis in beneficiis aliàs reſeruatis,neque in vacantibus per reſignationem, neque in beneficiis iuris patronatus, neque in ſubrogationibus ad litem,neq; in prouiſionibus ordinariorũ,neq; in beneficiis ob deuolutionẽ impetratis.*

1 INſuper Pontifex ſupradicta beneficia ita reſeruat, vt velit in eorum impetratione fieri mentionẽ menſis,in quo tale beneficiũ vacauit; alioquin inquit gratias nullas eſſe. Prætendit enim Pontifex non pręiudicare ordinariis in collatione horum beneficiorum,ideóq;expoſtulat ſibi de menſe vacationis dari notitiam:ſic Put.*deciſ.*53.*n.*5.*lib.*2. *& deciſ.* 25.*n.*1.*lib*3. Rota *deciſ.*724.*n.*6.*p.*3.*diuerſ. & deciſ.* 9. *n.*22.*p.*2.*diuerſ.* Gonz.*reg.*8.*Cancell.*§.4.*proœm.à n.* 7. *& gloſſ.*32.*n.*2. Hæc autẽ notitia danda eſt in qualibet beneficij reſeruati ſupplicatione,ſeu cõceſſione,etiã motu proprio facta,vt expreſsè in dict.reg.cauetur. Quia motus proprius tollit ſubreptionẽ,ſed nõ ſupplet intentionẽ concedentis, nec ſubſtantialẽ defectũ,qui cõmittitur in taciturnitate menſis,cuius expreſſionẽ expoſtulat Pontifex pro valore gratiæ:ſic Anton.Gabr.*tit.de clauſul.concl.num.*18. *& ſeqq.* Rebuff. *in concord. ſuper forma mandat. apoſtol. in gloſſa verbo motu proprio.*

2 Modus ſeruandus in expreſſione mẽſis debet eſſe certus,& abſolutus;ſi quidem ita cauetur in regula: ibi;*diſpoſitiuè mentionem fieri*: verbũ enim *diſpoſitiuè*, eſt idẽ ac affirmatiuè,abſolutè,& certo. Mand.*de ſignat.grat.tit.de prouiſionib.col.*8.*verſ.menſis mentionem diſpoſitiuè*. Garc.5.*p.de benef.c.*1.*n.*656. Gonz.*gloſſ.*32. *n.*7. Quapropter non ſufficit narrare menſem dubitatiuè,dicendo forſan vacauit in menſe reſeruato, vel vt aſſeritur,in mẽſe reſeruato vacauit. Garc.*ſup.* Gonz.*à n.*10. Quia ſi ex vi huius narratiuæ tantum Põtifex prouideret,periculo exponeretur derogãdi ordinariorũ prouiſioni, & cuius derogationem ipſe vitare intendit. Itẽ nõ eſſet cogendus impetrãs probare reſeruationẽ,vt gratia ſibi facta ſubſiſteret, cũ nõ in reſeruatione certa,ſed dubia,& ſub opinione poſita fundaret impetrationẽ: quod nullomodo eſt admittendũ; cumplenè, & concludenter probãda ſit

reſeruatio ab impetrante, vt pote fundamentum ſuæ intentionis, & gratię obrētæ, vt multis allegatis probat Gonzal. *gloſſ.* 11. *à n.* 98 Et hæc ratio probat non eſſe narratiuam faciendam per clauſulas generales conditionales, vt ſi à Pontifice peteres beneficium, quod credis vacaſſe tali menſe, vel ſi fortè in alio vacauit. Quia his verbis non clarè, & firmiter manifeſtas vacationem in menſe reſeruato, vt illam tenearis probare. Ergò non ſatisfacis ſupradictæ regulæ, & conſequenter gratia facta nulla eſt; niſi fortè clarè colligatur voluiſſe Pontificem, non obſtante prædicta narratiua minus legitima tibi gratiam conferre, vt notauit Gonzal. *d. gloſſ.* 32. *num.* 15. *&* 16. & fauet Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 666. *fine.*

3 Solum eſt dubium an ſufficiat narrare vacaſſe beneficium in vno ex menſibus reſeruatis, vel vacaſſe in menſe reſeruato, quin exprimatur menſis in particulari. Garc. *d.* 5. *p. de benefic. c.* 1. *n.* 656. negat, neq; adducit rationem; ea tamen eſſe poteſt, quia hæc generalis expreſſio non videtur ſufficere regulæ diſponenti diſpoſitiuè mentionem fieri menſis, in quo beneficiū vacauit. Tum quia hæc nō eſt determinata, clara, & abſoluta expreſſio menſis. Tum quia ex illa nō cogitur probare quo mēſe vacatio cōtigerit.

Cæterum mihi probabilius apparet ſupradictam narratiuam ſufficere. Quia ex illa iam Pontifici conſtat nullum præiudicium ordinario prouenire; quæ fuit ratio motiua, vt menſis exprimeretur. Deinde cognoſcit Pontifex iure reſeruationis ſibi competere illius beneficij prouiſionem, cum eius vacatio contigerit in vno ex menſibus reſeruatis, quod vero potius Ianuario, quam Februario fuerit, per accidēs eſt ad finem intentum Ergo plenè fit regulæ ſatisfactio ex huiuſmodi narratiua, & ita fuit deciſum in vna Abulen. præſtimon. 18. Iunij 1610. coram D. Manzanedo, vt teſtatur ipſemet Garc. *ſup.* Neque ratio contraria vrget. Nego namq; hanc narratiuam non eſſe claram, abſolutam, & determinatam expreſſionem menſis reſeruati, in quo beneficium vacauit: eſt enim determinata menſis in ratione reſeruationis, eſto non fuerit abſoluta, clara, & determinata menſis numerici, & temporalis. Sed hæc determinatio numerica non videtur neceſſaria. Nam per aliam determinationem ſpecificam mēſis quoad reſeruationem ſufficienter cognoſcit Pontifex; an in ſuo, vel in ordinarij menſe beneficium vacauerit. Probatio autem quam tenetur impetrans facere de menſe, non eſt de menſe numerico, & ſingulari, hoc enim parum vtile eſt, ſed menſe reſeruato, vel non reſeruato.

4 Sed hucuſq; videmur ſupponere mentionem mēſis faciendam eſſe de vacatione contingente in mēſibus reſeruatis, cum tamen plures contrarium ſentiant, vt videre eſt apud Gonzal. *gloſſ.* 39. *à n.* 49. Alij namq; affirmant, quibus Gonz. adhęret, ſolius menſis ordinarij mentionem faciendam eſſe. Quia ſolum ex vacatione contingente in hoc menſe poteſt ordinario fieri præiudicium, cum ſolū pro hoc menſe prouidere beneficium poſſit. Nam ex prouiſione beneficij vacantis in menſe reſeruato, nullum illi præiudicium irrogari poteſt, cum in eius prouiſione non ſe poſſit intromittere. At ratio ob quam menſis cauetur exprimi, eſt ne ordinariis in eorum prouiſione præiudicetur. Ergo cum hoc pręiudicium ſolum cōtingere poſſit in vacatione menſis ordinarij, illius tātum mentio facienda erit, & adducit pro ſe nouiſſimam deciſ. Tiraſon. can. 24. Maij. 1601. coram D. Pamph. & deciſ. Acaramboni. 70. alias 59. lib. 2. & Mand. *de ſignat. grat. tit. de prouiſionib. verſ. an autem in impetrat.* Alij dicunt vtriuſq; menſis, & reſeruati, & ordinarij mentionem eſſe faciendam, reſeruati; quia de illo expreſsè cauetur in ſupradicta reg. ordinarij, ob rationem ſupradictam. & quia reſeruando octo mēſes, tacitè quatuor ordinariis relinquit, & cum ſtatim ſubiunxerit de dictis beneficiis tunc vacantibus mentionem menſis fieri debere, ad beneficia vacantia tām in menſibus expreſſis, & reſeruatis, quam tacitis, & ordinariis referenda ſunt. Adde mentionem menſis expoſtulatam eſſe, vt ſciat Pontifex, an ordinario præiudicet, vel non præiudicet in prouiſione, vt cōſtat ex deciſ. Purei 53. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 1. *& deciſ.* 25. *lib.* 3. & approbatur in quadam deciſ. pro Tolet. parochiali de Huerta. 22. Maij. 1589. coram D. Mantica, quam refert Garc. 5. *p. de benef. c.* 1. *n.* 663. Sed ad hanc notitiam cuiuſlibet menſis eſt mentio neceſſario facienda. Ergo, &c.

5 Nihilominus probabilius exiſtimo ſolum pro beneficiis vacantibus in menſe reſeruato eſſe mentionem menſis faciendam; quia ſolum de hac vacatione mentio in dicta reg. cauetur, vt conſideranti conſtabit. Præmiſerat enim Pontifex reſeruationem beneficiorum omnium, quorum vacatio illis octo mēſibus contigerit, & nulla facta mentione de vacatione contingente in menſibus ordinariis, ſubiungit de dictis beneficiis tunc vacantibus diſpoſitiuè mētionem fieri de menſe in quo vacauerint. Ergo ſolū præcipit mentionem faciendam menſis pro beneficiis vacantibus in illis octo menſibus reſeruatis, & non pro beneficiis vacantibus in mēſibus ordinariis, quorum vacationis nullam fecerat mentionem: ſic pro maiori parte firmarunt Rotæ auditores apud Puteum *deciſ.* 53. *lib.* 2. & tradit Garc. 5. *p. de benefic. c.* 1. *n.* 657. & teſtatur pluries à Rota fuiſſe deciſum.

6 Neque vrgent fundamenta contraria. Ad fundamentum primæ ſententiæ admitto expreſſionē mēſis caueri, ne ordinario pręiudicium inferatur quod præiudicium eſto non inferatur, ſi ſupponamus beneficium vacaſſe in menſe reſeruato, at cū hæc ſuppoſitio non conſtet, ſi ſolum beneficij vacantis mentio fiat abſq; expreſſione menſis in quo vacauit, manifeſtè præiudicium ordinario inferri poteſt ex tali prouiſione. Deciſio verò Tiraſon. & Acaramb. non fauent Gonz. cum non loquantur de beneficiis vacantibus in menſe reſeruato, ſed de beneficiis alias reſeruatis, vt ipſemet dixerat dict. gloſſ. 32. n. 39. & notauit benè Garc. *ſup. n.* 657. *fi.* Ad ſecūdæ ſentētiæ fundamentum, quatenus eſt nobis oppoſitū, reſpondeo admittendo ex reſeruatione octo menſiū tacitè quatuor ordinariis relinqui, ſed nego inde inferri de iis relictis, & ordinariis conceſſis mentionem fieri præcipi, imo potius contrarium infertur, ſi quidem dicit Pontifex *de dict. beneficiis tunc vacantib. mentionem menſis fieri debere.* cum autem ſolū dixerat de beneficiis vacantibus in menſibus reſeruatis nequaquā de ordinariis intelligi poteſt. Alias ſi de omnibus beneficiis omni menſe vacantibus vellet Pontifex fieri mentionem, non apponeret participium illud reſtrictiuum *dictis benefic.* neque aduerbium illud *tunc* vacantibus, ſed abſolutè diceret de beneficiis quocunque menſe vacantibus mentionem diſpoſitiuè fieri debere. Neque etiam vrget vltima ratio deſumpta ex fine expreſſionis menſis. Nam illa facienda eſt, ne Pontifex ordinariis præiudicet in prouiſione, qui finis ſufficienter obtinetur, ſi vacatio in menſe reſeruato exprimatur. Nam inde clarè infertur, cum non exprimitur, non eſſe beneficium reſeruatum.

7 Rurſus eſt difficultas in quibus impetrationibus, conceſſionibus, & gratiis facienda eſt huius menſis expreſſio, & in quibus non eſt neceſſaria.

Breuiter reſpondeo faciendam eſſe, quoties beneficium

Digitized by Google

neficium vacans in mēſe reſeruato obtinetur, vt dicit prædicta regula. ibi; *in ſupplicationib. & conceſſionib. gratiarũ*. Vnde ſi prima prouiſio nulla fuit, eo quod menſis expreſſus non fuerit, & denuo ſecunda obtinetur, in ea debet menſis exprimi. Quia illa eſt vera beneficii prouiſio, & Pontifex cauet in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum mentionem menſis diſpoſitiuè fieri. Puteus *deciſ*. 443. *lib*. 1. Rota *deciſ*. 475. *n*. 4. *lib*. 3. *part*. 3. *diuerſ*. Gonzalez *gloſſ*. 32. *n*. 20. Garcia 5. *p. de benefic. cap*. 1. *n*. 660. Notanter dixi exprimendum eſſe menſem in obtentione ſecundæ gratiæ, quando in prima non fuit expreſſus: nam in prima etſi nullus menſis expreſſus fuit, non eſt opus in hac ſecunda, quæ eſt reformatoria primæ mentionem menſis fieri, quia hæc ſecunda ſolum eſt ad reformandos defectus primæ: ſic aliis relatis docet Gonzalez *n*. 41. & 42. Garcia *n*. 672.

8 Secundo exprimendus eſt menſis in gratia, ſi neutri, quia eſt vera gratia, & beneficij conceſſio ad vitandas lites. Puteus *deciſ*. 48. *n*. 5. *lib*. 1. Gonzalez *n*. 21. Garcia *num*. 659. & teſtantur ſic fuiſſe à Rota deciſum.

9 Tertio exprimi debet, ſiue beneficium vacauerit de iure, ſiue de facto; quia quocunque modo vacet, eſt vera vacatio, & vera beneficii conceſſio, vt ſuperius diximus. Gonzalez *n*. 25. Garcia *num*. 662.

10 Quarto debet exprimi non ſolum in beneficiis vacantibus per obitum, ſed quomodocunque vacent, ſi ob modum vacationis aliàs non ſunt reſeruata, quia Pontifex præcipit mentionem facere de menſe, in quo beneficia, de quibus locutus prius fuerat, vacauerint, vt conſtat ex illis verbis. *Volens in ſupplicationibus de dictis beneficiis*, &c. At loquutus fuerat de beneficiis quomodocunque vacantibus. Ergo quomodocunque vacent, eſt mentio neceſſario facienda. Gonzalez *gloſſ*. 32. *à num*. 26. *& ſeqq*. Garc. 5. *part. de benefic. cap*. 1. *n*. 665. & tenuit Rota in vna Tiraſonen. canonicatus Maij 24. 1602. coram illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, cuius meminerunt Gonzalez, & Garc. *ſupra*. At ſupradicti doctores aduertunt, eſto ex iure dicta vera ſint; ex ſtylo tamen datariæ verius eſſe contrarium, cum in ea ſolius beneficii vacantis per obitum mentio menſis fiat, non autem ſi vacet per aſſecutionem alterius, per matrimonij contractum, per ingreſſum religionis, per priuationem, &c. & cum Pontifex abſque hac menſis expreſſione beneficium ſic vacans ſupplicanti confert, ordinario cenſetur velle in collatione præuenire, ſi fortè in menſe ordinario vacauit.

11 Non eſt autem neceſſaria expreſſio menſis in beneficiis aliàs reſeruatis, quia hæc ſub hac regula non continentur, neque eorum prouiſio ordinario præiudicare poteſt. Puteus *deciſ*. 25. *lib*. 3. Rota *deciſ*. 122. *lib*. 1. *par*. 3. *diuerſ*. Mandoſ. *de ſignatura grat. tit. de prouiſionib. verſ. an autem in impetratione*. Gonzal. *gloſſ*. 32. *à n*. 39. Garcia 5. *p. de benef. cap*. 1. *num*. 668. Secundo non eſt neceſſaria in beneficiis vacantibus per reſignationem, ſiue reſignatio ſit conditionalis, ſiue pura, & ſimplex. Quia de iis non loquitur regula. Nam ſi beneficia vacant per reſignationem conditionalem, vacant in curia, & ſic non poteſt ordinario eorum prouiſio competere, & ex alia parte Pontifex ignorare non poteſt, quando eorum vacatio contingat, cum ſit in illa hora, & puncto, quo reſignationem admittit, & gratiam ſignat, vt benè notauit Garcia *n*. 667. Gonzalez *n*. 45. Si vero vacant per ſimplicem reſignationem, excluduntur à regula, ibi: *alias quam per reſignationem*. Tertio non eſt neceſſaria in beneficiis iuris patronatus laicorum; quia hæc non ſunt Pontifici reſeruata, ſed quolibet menſe ordinarius collator inſtitutionem facere poteſt. Adde regulam non de inſtitutione, quæ neceſſaria eſt, ſed de electione, præſentatione eccleſiaſtica, & collatione loqui. Garcia *n*. 669. & 670. Quarto non eſt neceſſaria in ſubrogationibus quoad beneficium litigioſum. Tum quia hæc ſubrogatio non poteſt ordinario præiudicare, cum ipſe impeditus ſit ab illa facienda quolibet menſe. *cap*. 1. & 2. *vt lite pendente. in* 6. & *clement*. 1. *eodem titulo*. ac proinde regulanda eſt, ſicuti beneficium aliàs reſeruatum. Tum quia ſubrogatio quo ad beneficium litigioſum in locum defuncti non eſt beneficij vacantis abſoluta collatio, ſed eſt quædam iuris, quod defunctus habet tranſlatio. Sic Garcia 5. *p. de benef. cap*. 1. *n*. 672. Quinto non eſt neceſſaria hæc menſis expreſſio in prouiſionibus, & gratiis ab epiſcopis, aliiſque ordinariis factis. Tum quia hi præſumuntur notitiam menſis habere. Tum & præcipuè quia regula loquitur de narratiua facienda Pontifici, ne ordinariis in prouiſione præiudicet. Gonzalez *gloſſ*. 32. *à n*. 46. Garc. 5. *p. de benefic. cap*. 1. *n*. 674. Sexto non eſt neceſſaria in beneficiis ob deuolutionem impetratis; quia horum prouiſio ordinario competere non poteſt, cum ob eius negligentiam ſuperiori ſit aduocata, & ſic ceſſat finis, & cauſa exprimēdi menſem. Deinde beneficia deuoluta non vacant de nouo, ſed retenta priori vacatione impeditur ordinarius ob negligentiam ab illorum prouiſione, & ſuccedit loco illius ſuperior, ſed quoties beneficiũ non vacat in menſe reſeruato, non eſt neceſſario mentio menſis facienda. Ergo neque in beneficiis deuolutis erit neceſſaria, cum illa Pontifex non prouideat ob vacationem, ſed ob ſubrogationem. Gonzalez *gloſſa* 32. *in fine*. Vt autem hæc menſis expreſſio nunquam omittatur, annullauit Pontifex gratias aliter factas ibi; *alioquin gratias nullas eſſe*, nullas inquam eſſe ipſo iure, quia hoc indicat verbum *eſſe*, quod eſt de præſenti, aliàs diceret annullandas, & tradit Tiraquel. *in leg. ſi vnquam. verbo reuertatur. de reuocandis donat. n*. 180. *cum ſeqq*. & *in præſenti*. Gonzalez *dicta gloſſ*. 32. *n*. 35.

§. VI.

Qua ratione derogentur obſtacula reſeruationis.

1 *Expenduntur verba regulæ derogantis obſtacula, & impedimenta reſeruationis.*

2 *Primo derogatur conſuetudo optandi, ne obſtet reſeruationi. Et quæ ſit hæc conſuetudo.*

3 *Duplex eſt ius optandi, præter ius, & contra ius. Et quæ horum ſit differentia.*

4 *Quod tempus ad optionem requiratur.*

5 *Quibus perſonis competat optio, quique cenſeatur antiquior ad effectum optionis.*

6 *Omnes conſuetudines optandi de medio tollit regula.*

7 *An impedita optione in beneficiis reſeruatis impediatur in prabendis, & preſtimoniis annexis. Sub diſtinctione reſpondetur.*

8 *Non datur optio in prabendis doctoralibus, Magiſtralibus, & pænitentiaria.*

9 *Si optaſti beneficium, quod optare non poteras, obligaris illud dimittere. Et qualiter poſſis ad dimiſſum redire.*

Digitized by Google

10 *Derogantur priuilegia, & indulta apoſtolica contraria ſupradictæ reſeruationi menſium.*

11 *Quæ verba addat Pontifex ad maiorem reſeruationis firmitatem.*

1 Denique volens Pontifex hanc ſuam reſeruationem ab omnibus impedientibus liberare, ſtatuit minimè aduerſus eam ſuffragari conſuetudines etiam immemoriales optandi maiores, & pinguiores præbendas, necnon priuilegia etiam in limine erectionis conceſſa, & indulta apoſtolica circa ea; ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficiis, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus minimè comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatoriis, &c.

2 Circa prædicta verba ſciendum eſt optionem in præſenti eſſe facultatem, & ius aſcendendi ad maiorem, & pinguiorem præbendam virtute primæ præbẽdæ habitæ *cap. fin. de conſuetud. in 6.* Quod ius, & facultas ante vacationem præbendæ non ſunt conſideratione digna; eaque de cauſa non obſtante conſuetudine optandi alicuius eccleſiæ, poſſunt præbendati ſuas præbendas reſignare in fauorem. Quia per hanc reſignationem non tollunt inferioribus præbendatis ius aliquod quæſitum. Gonzalez *gloſſ. 34. n. 35. iuncto n. 126. & 127.* Dixi optionem eſſe facultatem, & ius aſcendendi ad maiorem, pinguioremque præbendam, non deſcendendi ad minorem, quia æquum non eſt, vt ad minora deueniat, qui maioribus eſt potitus, vt traditur *leg. maioribus. Cod. quemadmod. ciuilia munera indict.* (eſto cõtra teneat Gloſſa *in cap. fin. de conſuetud. in 6. verbo meliores.*) Quapropter in eccleſia, vbi beneficia, & præbendæ æquales fuerint, optio eſſe non poteſt. Quia non poteſt eſſe aſcenſus, poteſt tamen eſſe optio quoad ſedem in choro, & vocem in capitulo, & alia in quibus inæqualitas cernitur. Gonzalez *n. 28. & 124.* Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. n. 459. circa finem*, & tradit Rota *deciſ. 6. de conſuetud. in nouiſ. verſ. aliquæ ſunt præbendæ.*

3 Sed quia dupliciter quis aſcendere poteſt ad pinguiorem præbendam, vel retento titulo præbendæ prioris, & minoris, vel illo dimiſſo, ideo duplex eſt optio; alia quæ vocatur præter ius, alia contra ius. Optio præter ius eſt, cum retento titulo optatur noua ſedes, noua prærogatiua, nouaque portio temporalis, huic enim optioni ius non reſiſtit, ſed potius fauet. *cap. fin. de conſuetudine. in 6.* Contra ius eſt, quando nouus titulus, nouumque beneficium obtinetur antiquo dimiſſo. Eſt quidem contra ius; quia optans authoritate propria nouum titulum, nouumque beneficium conſequitur contra textum, in *cap. 2. de conceſſione præbendæ, & cap. deteſtanda. eodem. tit. in 6.* Eſt autem inter has optiones magna diuerſitas: nam optio præter ius ſtatui poteſt voluntate epiſcopi, & eccleſiæ, vt eſt omnium ſententia. Gigas *de penſionib. q. 6. n. 4.* Alexand. Moneta *de optionib. cap. 12. q. 3. à n. 49.* Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. à n. 459.* Secus tamen optio contra ius; quia inferiori non eſt datum contra leges ſuperioris ſtatuere. *cap. quod ſuper his. de maiorit. & obedientia, & clement. ne Romani, de elect.* Quod ſi dicas, prælatus poteſt præiudicare eccleſiæ in iure quærendo, eſto in iure quæſito præiudicare non poſſit. *cap. cum dilectus, de conſuetud.* Poteſt item leges, & ſtatuta condere circa eas res, de quibus conſuetudo introduci poteſt. *cap. ex parte. 3. de verbor. ſignificat. iuncto cap. certificari. de ſepulturis.* Ergo poteſt ſtatuere optionem iuri contrariam. Facilè reſpondetur epiſcopum nequaquam poſſe per ſtatutum generale præiudicare eccleſiæ in iure quærendo, quia id eſt contra ius, bene tamen poſſe ſtatuto ſpeciali in fundatione eccleſiæ facto, aliove caſu particulari, de quo loquitur textus in *dicto cap. cum dilectus*, quia id non eſt à iure reprobatum, neque illud eſt cenſendum eccleſiæ præiudicium, cum eccleſia nunquã habuerit ius contrarium tali diſpoſitioni. Neque eſt verum inferiorem condere poſſe leges, & ſtatuta circa illas res, de quibus introduci poteſt conſuetudo; quia conſuetudo vim habet non ab introducentibus, ſed ex tacito conſenſu principis, cum rationabilis eſt, & legitimè præſcripta; at leges, & ſtatuta omnem efficaciam habent ab ipſis ſtatuentibus, & cum ſtatuentes inferiores ſint Pontifice, non poſſunt aduerſus eius leges vllam efficaciam habere.

Secunda differentia harum optionum eſt; nam optio præter ius conſuetudine decennali introduci poteſt, vtpote cui ius non reſiſtit. Gloſſa *in d. cap. fin. de conſuetud. in 6. verbo conſuetudo, & ibi* Ancharran. Dominic. Francus, & alij. Gonzalez *gloſſ. 34. n. 14.* Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. ſub n. 459. verſ. quando vero.* At optio contra ius, quia ius reſiſtit, requirit quadragenarium tempus, vt legitimè ſit præſcripta, vt multis probat Garcia & Gonzal. *ſupra.*

Tertia differentia eſt, quod beneficiatus grauatus penſione illam retinet in optione prẹter ius, quia retinet titulum, cui penſio annexa eſt. Secus contingit in optione contra ius. Nam dimittens beneficium liberatur ab onere ſoluendi penſionem illi annexam, illudque ubiit qui beneficium penſione grauatum obtinet, vt aliis relatis tradit Garcia *1. p. de benefic. cap. 5. ſub n. 183. & 5. p. de benefic. cap. 1. à n. 457. & ſeqq.* & benè Gonzalez *gloſſ. 34. à num. 45. & ſeqq.*

Quarta differentia eſt, quod in optione contra ius excluditur excommunicatus, & irregularis, vtpote qui beneficij acquirendi incapax eſt. at non excluditur optione nouum titulum non requirente. Gonzalez *gloſſ. 34. q. 9. ſpecialiter num. 72. & ſeqq.*

4 Tempus requiſitum ad optionem non ſolum pro primo optante, ſed pro reliquis ſuccedentibus ſunt viginti dies, vt expreſsè habetur in *dicto cap. fin. de conſuetud. in 6.* & notat ibi Gloſſa. Hi dies debent numerari non à die vacationis, ſed à die veriſimilis notitiæ; quia ſine hac notitia impotens eſt ad optandum. Gonzalez *ſupra. n. 75.*

5 Perſonæ, quibus optio competere poteſt, ſunt antiquiores in eccleſia, vt expreſsè dicit Pontifex in *d. cap. fin.* & Gloſſa *ibi verbo antiquiores.*

Sed eſt graue dubium, quis cenſeatur antiquior ad effectum optionis, an qui prior fuit in poſſeſſione, eſto poſterior fuerit in prouiſione: an econtra qui prior fuit prouiſus, eſto poſterior poſſeſſionem acceperit? Reſpondeo cum Gloſſa *in ſuprad. cap. fin.* eſſe iudicandum antiquiorem, qui prior eſt in poſſeſſione. Tum quia prior eccleſiæ ſeruitio eſt mancipatus, ob quod ſeruitium hoc ius optandi, aliæque prærogatiuæ conceduntur. *argum. leg. 2. in fine. Cod. de officio magiſtri officiorum.* ibi, *vt is gradu cæteros antecedat, quem ſtipendia meliora, vel labor prolixus fecit anteire.* Tum quia prius obtinuit ius perfectum in beneficio, ratione cuius fructus beneficij debentur; & inter fructus beneficij optio, vt ſentit Caſſador. *deciſ. 3 de penſionib. n. 6.* Gloſſa *cap. cum olim. verbo capitulo. de maioru. & obedient.* & ita tradit, pluribuſque exornat Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. à n. 23. & gloſſ. 34. num. 49.* Excipiendus tamen eſt caſus, quo prior in poſſeſſione impedimento malitioſè fuerit prius prouiſo, ne poſſeſſionem

Digitized by Google

nem acceperit. Quia tunc æquum non eſt, vt ex ſua iniquitate commodum reportet, *cap. ſedes, cap. ex tenore, de reſcriptis*, & tradit alios referens Gonzalez *d. §. 3. proœm. n.* 38. His præmiſſis.

6 Noſtra regula 8. de medio tollit has conſuetudines etiam immemoriales optandi in menſibus reſeruatis, ita vt iam non ſit locus dubitationi, neque allegari poſſit vlla conſuetudo in contrarium, cum per hanc noſtram regulam etiam conſuetudini immemoriali derogatum ſit, & cum hæc regula à quolibet Pontifice initio ſui Pontificatus renouetur, non poteſt vlla conſuetudo aduerſus illam præualere: multis relatis docet Garcia *5. p. de benef. cap. 1. à n.* 452. *& ſpecialiter* 454.

7 Sed eſt dubium; an impedita optione in beneficiis reſeruatis, impediatur etiam in præbendis, & præſtimoniis annexis? Contingit enim in eccleſia Corduben. aliiſque Hiſpaniæ eccleſiis tot eſſe præbendas temporales, portiones, ſeu præſtimonia, quot ſunt canonicatus. Dubium ergo eſt, an vacante canonicatu in menſe apoſtolico præbenda temporalis, quæ ei fuit annexa, poſſit optari, vel potius maneat cum canonicatu reſeruata? Cui dubitationi diſtinctione fit ſatis. Si præbenda ſit perpetuo, & inſeparabiliter canonicatui annexa (quod ex practica colligendum eſt) non erit locus optioni, ſed cum ipſo canonicatu reſeruata manebit. Quia acceſſorium ſequitur naturam principalis. At ſi præbenda non ſit canonicatui annexa, ſed canonico annectitur ad vitam, vt in eccleſia Corduben. practicatur, locus eſſe poteſt optioni, & non reſeruationi. Sic Gonzalez *gloſſ.* 34. *à n.* 32. Garc. *5. p. de benefic. cap. 1. n.* 457. *& ſeqq.*

8 Hinc fit in præbendis doctoralibus, magiſtralibus, & pœnitentiariæ non dari poſſe optionem. Quia officiis iis ſunt perpetuo præbendæ annexæ. Vnde non poteſt quis iis officiis cedere retinens præbendam eis annexam, nec econtra retinere præbendam poteſt, officia dimittens. Vtrumque autem dimittere, & loco illius aliam pinguiorem præbendam optare, non eſt conceſſum. Quia hæ præbendæ exigunt ſpecialem formam in prouiſione, & ſpeciales qualitates in perſona prouiſa, ob quæ optari nulla ratione poſſunt, neque optatæ dimitti; vt loco illarum aliæ ſubrogentur: ſic Nauarr. *conſ.* 22. *ſub tit. de præbendis, & dignitatib. in antiquis, & conſ.* 14. *ſub tit. de rebus eccleſ. non alien. in nouis.* Garcia *5. p. de benefic. c. 4. à n.* 130. *& ſeqq.* Gonzalez *de regulis menſium. gloſſ.* 34. *num.* 78. *& ſeqq.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. allegat.* 55. & pluribus deciſionibus Rotæ confirmant.

9 Sed quid ſi optaſti aliquod beneficium, cum non poſſis optare, vel quia beneficium erat reſeruatum, vel tu impeditus eras alio titulo? Reſpondeo te obligatum eſſe beneficium optatum dimittere, cum primum agnoſcis impedimentum, vt de ſe conſtat. Ad beneficium dimiſſum redire poteris, ſi nullam in optione, aut beneficij optati retentione culpam commiſiſti, ſecus ſi in his culpabilis extitiſti: habetur expreſſe *c. ſi beneficia* . 20. *de præbend. in* 6. Gonzalez plures referens *gloſſ.* 34. *n.* 84. Verum ſi impedimentum optandi naſcitur ex eo quod beneficium à te poſſeſſum non rectè poſſideatur, ob quam cauſam illo priuaris, beneficium optatum retinere non poteris (niſi iure triennalis poſſeſſionis defendaris) quia ceſſat titulus optionis, & omnes illi qui ratione tui priuilegio optâdi vſi fuerût, illud amittere debent, & ad ſua priſtina beneficia redire. Quia ſublato fundamento totum ædificium corruit. *§. egi tecum* 26. *ff. de except. rei iudicatæ. leg. vectigal. ff. de pignorib.* & pluribus exornat Gonzalez *gloſſ.* 31. *à num.* 28. *& gloſſ.* 34. *à num.* 92.

10 Deinde vt reſeruatio firma perſiſtat, derogat Pontifex vltra conſuetudines immemoriales optandi priuilegia etiam in limine erectionis conceſſa, & indulta apoſtolica circa ea. Quæ verba credo idem ſignificare, ſed maioris claritatis gratia appoſita eſſe. Nam quod Gonzalez *gloſſ.* 35. *à n.* 10. dicit priuilegium diſtingui ab indulto, ex eo quod priuilegium ſit noua contra iuris communis regulas ſpecialis côceſſio, competens perſonis, quæ aliàs iure ordinario beneficia conferre non poterant. Indultum vero ſit impedimenti beneficium conferendi remotio abſque vlla facultatis conceſſione, cum detur perſonis aliàs habentibus facultatem; mihi non probatur; quia exiſtimo reſeruationem conceſſione indulti nequaquam tolli, vtpote quæ eſt lex generalis, ſed illa reſeruatione perſeuerante facultatem concedi beneficia prouidendi, ac ſi reſeruatio non adeſſet. Sed quidquid ſit de hac diſtinctione, omnino certum eſt, quodcunque priuilegium, ſeu indultum apoſtolicum datum, vt beneficia reſeruata optari poſſint, ex vi huius regulæ tolli, penituſque derogari. Inſuperque derogantur quælibet conſuetudines etiam immemoriales, & quælibet priuilegia, ſeu indulta apoſtolica de ſupradictis beneficiis reſeruatis diſponendi. Quia illa dictio coniunctiua *ac*, non ſolum refertur ad indulta, & priuilegia, ſed etiam ad conſuetudines immemoriales. Tum quia tali dictioni adiungeretur illud verbum *etiam*, quod diſpoſitionem auget. *leg. ſi quis ſeruum §. etiam. ff. de peculio.* Tum & præcipuè quia eadem ratio militat in derogandis conſuetudinibus, ac in derogandis priuilegiis, & indultis apoſtolicis. Gonzalez *gloſſ.* 35. *q.* 2. *à n.* 24 Garc. *5. p. de benefic. cap. 1. n.* 667. Aduerto tamen ſub hac derogatione priuilegiorum, & indultorum non comprehendi priuilegia conceſſa diſponendi de beneficiis, ac ſi iure fundationis verè illis diſpoſitio competeret, qualiter fuerunt conceſſa Marchioni Aſtoricenſi, & Duci de Alua. Nam cum ius patronatus ex fundatione competens hac regula non derogetur, neque etiam priuilegium illius naturam ſequens. Idem credo de priuilegiis pro limitato tempore conceſſis; quia hæc reputantur gratiæ modici præiudicij, & ſub derogatione generali non continentur.

11 Additur inſuper ad maiorem reſeruationis firmitatem, cum derogatoriarum derogatoriis, & inſolitis clauſulis, quibuſcumque perſonis, & collegiis conceſſa, &c. De quorum verborum efficacia optimè tractat Gonzalez *à gloſſ.* 35. *& ſeqq.* illum videas. Ea nunc omitto; quia quæ aliquam difficultatem habent, *tract. de legib. diſp. de illius derogatione, & diſp. de priuilegiis*, explicata ſunt.

PVNCTVM XXIII.

Explicatur gratia alternatiua in reg. 8. Cancellariæ conceſſa.

SVccedit ſecunda pars noſtræ regulæ, quæ de gratia alternatiua loquitur. Vocogratiam alternatiuam, facultatem epiſcopis conceſſam prouidendi de beneficiis alternatim cum Pontifice, ita vt Pontifex ſex menſes habeat ſibi reſeruatos, ſed diſcretos, & totidem ordinariis relinquat. Pontifici namque in alternatiua reſeruata ſunt: Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, September, Nouember. Ordinariis conceduntur Februarius, Aprilis, Iunius, Auguſtus,

Digitized by Google

Auguſtus, October, December. Pro huius gratiæ explicatione quinque examinanda ſunt. Primò, quibus, & quæ gratia conceſſa ſit. Secundò, ſub quibus conditionibus ſit conceſſa. Tertiò, quæ beneficia comprehendat. Quartò, à quo tempore effectum habeat. Quintò, quando gratia alternatiuæ ceſſet.

§. I.

Quibus hæc gratia alternatiuæ conceſſa ſit.

1 *Solis Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis hæc gratia conceſſa eſt.*

2 *Qualis ſit hæc gratia alternatiua.*

3 *An Iunius, & December cenſeantur conceſſi in alternatiua? Probabilius eſt non concedi.*

4 *Ordinarius ſiue reſideat, ſiue non, in ſupradictis duobus menſibus prouidere poteſt.*

1 Circa primum certum eſt ſolis Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis hanc gratiam concedi, quia ipſi tantum exprimuntur ſub dictione taxatiua *dumtaxat*. ibi. *Inſuper Sanctitas ſua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, ipſis quamdiu apud eccleſias, & diœceſes ſuas verè & perſonaliter reſederint dumtaxat*, &c. Dictio enim *dumtaxat*, non ſolum ad reſidentiam, ſed potius ad perſonas, quæ obligantur reſidere, & quibus gratia conceſſa eſt, refertur. Ergo non licet gratiam extendere ad non expreſſos. Præterea quia ſolum concedit alternatiuam pro beneficiis, quæ ſunt de libera epiſcopi collatione. Ergo quæ ad alios pertinent, ſub hac conceſſione non comprehenduntur: & vt indubitatum ſupponunt doctores Gonzalez *ad reg. men. gloſſ.* 42. *n.* 1. Garcia *de benefic.* 5. *p. cap.* 1. *n.* 685. Ex quibus fit, nec capitulum ſede vacante, neque alios ordinarios collatores hac gratia alternatiua vti poſſe, vt in vna Segobien. canonicat. 24. Nouemb. 1588. coram illuſtriſſimo Cardinali Plato refert Garcia *ſupra n.* 685. deciſum eſſe.

2 Quanta ſit hæc gratia, ſeu qualis ſit conſtat ex verbis regulæ Cum enim ordinariis ſecluſa hac gratia ſolum relicti eſſent liberi quatuor menſes, Martius, Iunius, September, & December, in quibus de beneficiis aliàs non reſeruatis liberè prouidere poſſint, per hanc gratiam ſex conceduntur, Iunius, Auguſtus, Februarius, Aprilis, October, & December, conceduntur ex menſibus Pontificiis, Februarius, Aprilis, Auguſtus, & October; aduocat tamen Pontifex, & ſibi reſeruat Martium, & Septembrem qui à prima reſeruatione liberi erant, & ordinariis conceſſi. Hæc gratia alternatiuæ non tollit primam reſeruationem octo menſium, ſed illa durante aperit viam prouidendi de reſeruatis ſub illa conditione, & qualitate reſidendi. Qua ceſſante & vſus alternatiuæ ceſſat, & intrat reſeruatio. Aliàs non iure reſeruationis, ſed iure deuolutionis Pontifex beneficia prouideret, quod non eſt admittendum, vt ex Caſſadoro *deciſ.* 8. *n.* 10 *de præbend.* & ex ſtylo Cancellariæ comprobat Barboſa 3. *p. alleg.* 53. *n.* 50. Quod ſi dicas ſuperfluere reſeruationem ſex menſium in conceſſione alternatiuæ factam, ſi prima reſeruatio octo menſium perſeuerat. Facilè reſpondetur additam eſſe, quia duo menſes, ſcilicet Martius, & September, denuo reſeruantur.

3 Difficultas eſt, an Iunius, & December, qui tam in generali reſeruatione, quam in alternatiua competunt ordinariis; eaque de cauſa vocantur mentes fixi; cenſeantur conceſſi in gratia alternatiuæ? Nam ſi in ea conceduntur, non videtur poſſe ordinarius beneficia illis duobus menſibus vacantia prouidere, niſi verè, & perſonaliter reſideat. Quia hæc eſt conditio (vt dicemus) pro vſu alternatiuæ requiſita. Quod vero in facultate alternatiuæ concedantur, & ſub eiſdem conditionibus videtur manifeſtum, cum ſub eadem clauſula, tenoreque verborum, qua Februarius, Auguſtus, Aprilis, & October conceduntur, & Iunius, & December conceſſi ſint. Adde ſi Iunius, & December per facultatem alternatiuæ non concederentur, vt quid ibi cum aliis fuerunt expreſſi? Quod verò ſecluſa alternatiua ordinariis competant, non tollit quominus per alternatiuam concedantur; conceduntur namque ſub onere reſidendi, quod onus rectè illis menſibus imponi poterat; quia denuo duo concedebantur, & lucro duorum menſium compenſabatur obligatio reſidendi in omnibus ſex menſibus, & pœna impoſita amittendi ius conferendi, ſi non reſideant; cui obligationi ipſi ordinarij voluntariè conſentiunt acceptando alternatiuam: & ita tenet Gonzalez *gloſſ.* 43. *n.* 116.

Contrarium defendit Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 506. affirmatque ſupradictos duos menſes, Iunium, & Decembrem, non concedi in alternatiua, eſto ibi apponantur. Quia ibi apponuntur quaſi per accidens, & gratia ſolum demonſtrationis, non gratia nouæ conceſſionis, cum iam fuerint conceſſi iure ordinario. neque obligationem reſidendi per alternatiuam petitam illis impoſitam eſſe: quia hæc obligatio ſolum annectitur menſibus per alternatiuam de nouo conceſſis, non illis, qui iure ordinario competunt. Quod vero per alternatiuam non concedantur, ea poteſt eſſe ratio; quia alternatiua remouet obſtaculum reſeruationis. Caſſador. *deciſ.* 8. *n.* 6. & 10 *de præbend.* & *deciſ.* 4. *n.* 2. *de priuilegiis*, & multis allegatis docet Gonzalez *gloſſ.* 42. *n.* 13. Sed in illis duobus menſibus nunquam intrauit reſeruatio. Ergo alternatiua non habet quid remouere poſſit. Ergo illi duo menſes in alternatiua conceſſione non intrant. Adde in illis duobus menſibus poterat ordinarius ex facultate à iure communi ſibi conceſſa prouidere beneficia illis duobus menſibus vacantia, quia reſeruata non erant. At hæc facultas acceptatione alternatiuæ non videtur impedita, cum per alternatiuam non reſeruentur. Et hæc ſententia mihi verior apparet, quam etiam approbat Barboſa 3. *p. alleg.* 53. *n.* 44.

4 Ex quo infero ordinarium ſiue reſideat, ſiue non reſideat, poſſe prouidere beneficia vacantia menſibus Iunij, & Decembris. Quia non prouidet vigore alternatiuæ, ſed ex iure ordinario per alternatiuam non derogato. Nam licet in alternatiua illi duo menſes ſimul cum aliis concedantur, illiſque annectatur obligatio reſidendi, vt alternatiuæ locus ſit; non inde cogitur ordinarius facultate alternatiuæ vti, cum poſſit vti ea, quæ ſibi à iure conceditur, *argum. textus in cap. licet in corrigendis.* 12. *de officio iudicis ordinarij.* & *cap. cum aliquibus.* 4. *de reſcript. lib.* 6. Denique in conceſſione alternatiuæ reſeruauit Pontifex ex octo menſibus ſibi alioquin competentibus quatuor, quos nullo modo ordinariis quantumuis reſidentibus communicauit, videlicet Ianuarium, Maium, Iulium, & Nouembrem. Quid ergo mirum quod ordinariis ex quatuor ſibi competentibus duo reſeruentur abſque reſidentiæ obligatione?

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Sub quibus conditionibus gratia alternatiuæ concedatur.

1 *Vnica eſt conditio, ſub qua conceditur, nempe reſidentia apud eccleſias, ſeu diœceſes ſuas.*
2 *Epiſcopus abſens à diœceſi, etiam ſi prope ſit, & cito reuerſurus vti alternatiua non poteſt.*
3 *Si timore mortis, vel violentia à reſidentia impediaris, non impediris ab vſu alternatiuæ, aliqui ſentiunt. Sed contrarium eſt probabilius.*
4 *Epiſcopus acceptans alternatiuam non poteſt poſtea prouidere beneficia vacantia menſe Martij, & Septembris.*
5 *Proponitur quædam obiectio, & fit illi ſatis.*
6 *Epiſcopus reſidens in fine Februarij, eſto à principio non reſediſſet, poteſt beneficium prouidere vacans tempore quo reſedit.*
7 *Acceptans alternatiuam illa vti poteſt à puncto acceptationis recognitæ.*
8 *Epiſcopus reſidens tranſeunter, & cum animo diuertendi, vti poteſt alternatiua.*
9 *An reſidens in loco exempto intra diœceſim contento, cenſeatur in diœceſi reſidere ad effectum alternatiuæ. Proponitur affirmatiua pars.*
10 *Negatiua eſt probabilior.*
11 *Exiſtens in loco ſuæ diœceſis contento intra terminos alterius diœceſis, ſatiſfacit obligationi reſidentiæ per hanc regulam expoſtulatæ.*
12 *Prouiſus ab ordinario vigore alternatiuæ tenetur probare non ſolum alternatiuam, ſed etiam reſidentiam.*

1 Circa ſecundum, ſub quibus conditionibus hæc gratia alternatiua conceſſa epiſcopis ſit. Reſpondeo vnicam eſſe, ſcilicet veram, & perſonalem reſidentiam apud eccleſias, ſeu diœceſes ſuas.

2 Ex qua conditione infertur epiſcopum abſentem à ſua eccleſia, vel diœceſi, cum beneficium vacat, vti non poſſe alternatiua; eo quod ſolum pro tempore veræ, & perſonalis reſidentiæ concedatur. Quod verum eſt, etiamſi prope habeat diœceſim, & abcito ſit ad eam reuerſurus, & ex cauſa legitima abfuerit. Nam hæc non inferunt veram, & perſonalem reſidentiam, ſed ſolum moralem, fictam, & à iure approbatam, iuxta Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1 *de reformat.* ibi. *quoniam autem aliquantiſper tantum abſunt, ex veterum canonum ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt, & cap. ex parte. cap. ad audientiam. de clericis non reſidentibus.* & ita tenent, alios referentes, Garcia *de benefic.* 5. *p. cap.* 1. *à n.* 446. Gonzal. *gloſſ.* 43. *à n.* 11. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 53. *n.* 54. referuntque caſum ſingularem contingentem in eccleſia Segobienſi. Nam anno 1603. aderat ibi Maximilianus de Auſtria eius epiſcopus gaudens alternatiua, qui profectus eſt in domum Scurial. ad viſitandum Regem Philippum III. Tum quia cognatum, tum vt gratias ageret; quia eum ad epiſcopatum Compoſtellanum elegerat: duobus tantum diebus, videlicet 13. & 14. Aprilis, ex hac tam vrgenti occaſione à ſua diœceſi, & eccleſia abfuit, quo tempore beneficium vacauit, & reputans prouiſionem ſibi competere, contulit D. Hieronymo de Padilla ſuo vicario generali, poſtea à Pontifice alteri prouiſum eſt vti reſeruatum; quia vacauerat in dicta abſentia. Hinc orta fuit controuerſia, & perducta ad Rotam, ibique diſcuſſa, & tandem reſolutum fuit pro maiori parte dominorum 26. Martij 1604. non eſſe locum alternatiuæ, ſed potius reſeruationi. Neque obſtare illa verba regulæ *apud eccleſias, ſeu diœceſes ſuas,* quæ videntur indicare ſufficiens eſſe prope eccleſiam, vel diœceſim exiſtere; quia illa propoſitio *apud*, non pro *prope*, ſed pro *in*, vel *intra* eſt deſumenda.

3 Quid ſi coactus timore mortis, vel violentia impeditus à tua eccleſia, vel diœceſi abſueris? Reſpondet Gonzalez *in præſenti gloſſa* 43. *n.* 200. alternatiuam non impediri; quia non eſt iuſtum, vt alternatiua priueris ob non reſidentiam, quæ tibi eſt impoſſibilis: fauetque *textus in clement.* 1. *de foro compet.* ibi. *Epiſcopo malitioſè impedito diœceſim propriam ingredi, conceditur poteſtas exercendi Pontificalia, aliaque ad iuriſdictionem pertinentia in loco ſecuro viciniori ſuæ diœceſi.* A fortiori ergo debet concedi poteſtas beneficia conferendi. Sed contrarium probabilius apparet. Quia negari non poteſt te in ſupradicto caſu vere, & perſonaliter à tua diœceſi abeſſe, ſed alternatiua conceditur, quamdiu ab ea non abſis. Ergo in ſupradicto caſu ceſſat conceſſio. Neque obſtat tibi eſſe impoſſibile perſonaliter reſidere. Nam eſto impoſſibile ſit, illud ſufficit: quominus alternatiuam ſub conditione perſonalis reſidentiæ conceſſam non conſequaris. Neque vrget *textus in clement.* 1. *de foro competenti*, imo potius ex eo deſumi poteſt argumentum ad noſtram ſententiam confirmandam, ſiquidem ſecluſo illo textu non tibi eſſet licitum iuriſdictionem contentioſam in aliena diœceſi exercere contra voluntatem diœceſani, quamtumvis impeditus eſſes propriam diœceſim ingredi; quia à iure impediebaris, neceſſariaque fuit facultas in ſupradicto textu conceſſa, vt ea iuriſdictione vti poſſis. Cum ergo nullibi habeatur te poſſe facultate alternatiua vti abſentem à diœceſi etiam inuoluntariè, fit ſane in hoc caſu non eſſe locum alternatiuæ. Garcia 5. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 471.

4 Secundo infertur Epiſcopum acceptantem alternatiuam non poſſe poſt illius acceptationem prouidere beneficia vacantia in menſe Martij & Septembris, ſiue reſideat, ſiue non reſideat. Quia illi menſes eſto ordinario competerent ſecluſa alternatiua, at illa acceptata ſunt Pontifici; nequit ergo ordinarius ſe in illis intromittere, præcipuè cum in eius voluntate ſitum non ſit alternatiuam acceptatam dimittere, vt latè tradit Mandoſ. *conſ.* 18. *n.* 8. *ad medium, & ſeqq.* Puteus *deciſ.* 88. *n.* 1 *lib.* 3. Achil. *deciſ.* 2. *n.* 3. *ſuper reg. de modificandis indultis*, & aliàs poſſet epiſcopus prouidere in menſe Februarij, & Auguſti virtute alternatiuæ, & in menſe Martij, & Septembris ob illius quaſi dimiſſionem, & ſic alternatiua occaſio eſſet non reſidendi, & prouiſiones apoſtolicas defraudandi, quod nequaquam eſt concedendum, vt benè probat Gonzalez *gloſſ.* 43. *à n.* 106. *&* 134. Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.* 684. *in* 1. *edit. & reſolut.* 582. *in* 2. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 53. *n.* 36.

5 Dices, menſem Martium, & Septembrem eſſe Pontificium, & reſeruatum durante alternatiua; at cum hæc ceſſet, ex quo epiſcopus verè, & perſonaliter non reſidet, intrat regula reſeruatoria 8. menſium, in qua regula Martius, & Septemb. reſeruati non ſunt. Ergo poterit in illis prouidere. ſic docuit Rota in vna Salmonen. canonicatus coram D. Cantucio 4. Martij. 1583. quam refert, & ſequitur Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *n.* 688. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinalium.* §. *volumus. n.* 18. Franciſcus Leo

Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. cap.* 18. *n.* 4. Limitat autem Garcia, vt procedat caſu, quo menſe Februarij, & Auguſti epiſcopus alternatiua vti non poſſet: nam ſi illa vti poteſt, non poterit abſens in menſibus Martij, & Septembris prouidere.

Sed facilè ſupradictæ obiectioni reſpondetur. Et in primis limitatio Garciæ eſt ſine fundamento, & ſolum excogitata ad euitandum abſurdum, quod ex eius ſententia infertur. Nam ſi alternatiua ceſſat ex qua epiſcopus vere, & perſonaliter non reſidet, quo textu, aut qua ratione hæc ceſſatio impeditur ob reſidentiam menſis anterioris? Dicendum ergo eſt alternatiuam quoad proprietatem nequaquam ceſſare ob non reſidentiam; eſto ceſſet quoad illius vſum; quia vſus illius non conceditur, niſi dum eſt reſidentia, ex ceſſatione tamen vſus alternatiuæ, cum ipſa non ceſſet, non intrat regula reſeruatoria 8. menſium. Ergo non poteſt ordinarius in illis menſibus prouidere. Neque obſtat deciſio Salmon. allegata à Garcia quia ab illa deciſione receſſit Rota in alia Salmon. alternatiuæ. 14. Maij 1610. coram D. Lancell. quam, & alias deciſiones adducit Aloyſius Ricc. & Gonz. *vbi ſup.* Itē neq; obſtat alternatiuā in gratiam Epiſcopi conceſſam redundare in eius diſpendium abſque eius culpa. Et quidem contingere poteſt, vt ex cauſa vrgenti abſens ſit à diœceſi per totum annum. Si igitur in illo prouidere non poteſt beneficia vacantia in 4. menſibus alias non reſeruatis, ſicuti poſſunt alij non gaudentes alternatiua, cum non poſſit vigore alternatiuæ in aliquo menſe prouidere; efficitur ſanè gratiam alternatiuæ illi fore damnoſam. Non inquam obſtat; quia iis conditionibus illam voluntariè acceptauit.

6 Tertiò infero epiſcopum reſidentem in fine menſis Februarij, eſto abſens fuerit in principio illius, poſſe vigore alternatiuæ prouidere beneficium vacans tempore quo reſedit. Quia vſus alternatiuæ conceſſus eſt quamdiu reſederit, quod ad diem, & horam referendum eſt. Aliàs ſi reſidentia integri menſis neceſſaria eſſet, vt facultate alternatiuæ epiſcopus vti poſſet, ſequeretur beneficium vacans in principio menſis Februarij, in quo epiſcopus reſidet, non poſſe ab ordinario conferri, ſed neceſſario debere expectare, an fortè eius præſentia toto integro menſe durauerit, ſi quidem ab illa præſentia pendet an beneficium reſeruatum, vel non reſeruatum ſit. Quod ſi dicas benè poſſe ordinarium tale beneficium conferre, & collationem validam eſſe, nec reſcindendam, quia fuit de tempore habili; & eſt ius alteri quæſitum, vt ex deciſione Papienſi. 10. Aprilis. 1617. dicit Barboſa *allegat.* 53. *num.* 55. Hinc manifeſtè infertur, tale beneficium liberum eſſe, neque eius libertatem pendentem eſſe ex futuro euentu reſidentiæ, vel non reſidentiæ, ſed punctum vacationis ſpectandum eſſe pro eius reſeruatione, vel libertate, vt ita aliis relatis probat Gonzalez *in præſenti gloſſ.* 43. *quæſt.* 5. *num.* 41. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 695.

Neque obeſt quod Rota in vna Fauentina canonicatus, 16. Decembris. 1585. quam ſupradicti doctores referunt, explicuerit aduerbium illud *quandiu*. non diebus menſis, ſed menſi integrali referendum eſſe, quia loquitur de menſe Septembris, qui ſtante alternatiua integraliter eſt reſeruatus.

7 Quartò infero acceptantem alternatiuam in menſe Februarij, poſſe illa vti à puncto acceptationis recognitæ; quia ab eo tempore gratia conceditur, & conſtat ex illis verbis regulæ. *Quibus ab eo receptis, & recognitis tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta.* Neque obſtat alternatiuam non eſſe conceſſam in principio menſis, ac proinde menſem eſſe reſeruatum; quia eſt reſeruatus quoad dies, in quibus alternatiua non erat conceſſa, caruit tamen reſeruatione à puncto acceptationis, & recognitionis. Et non eſt inconueniens aliquem menſem reſeruatum eſſe, & non reſeruatum ſecundum diuerſos dies, vt patet manifeſtè in menſe, in quo moritur Pontifex, & alius non eligitur; quia tunc à puncto mortis ceſſat reſeruatio, eſto menſis in principio reſeruatus fuerit. Et idem eſt ſi ordinarius eligeretur in Cardinalem in medio menſis, ceſſaret à puncto electionis reſeruatio, conſentiunt Garcia, & Gonzalez *ſupra*.

8 Quintò infero epiſcopum reſidentem verè, & perſonaliter menſe Februarij, Aprilis, ſeu alio per alternatiuam conceſſo, eſto reſideat tranſeunter, & cum animo diuertendi, gaudere alternatiua illo tempore, & beneficia tunc vacantia prouidere poſſe; quia alternatiua conceditur, quamdiu eſt vera, & perſonalis reſidentia, quæ certè non tollitur ex animo citò reuertendi: ſi enim abſentia breuiſſima à diœceſi ſufficiens eſt alternatiuæ vſum impedire; quia verè, & perſonaliter abes à diœceſi, cur non præſentia breuiſſima ſufficiens erit alternatiuæ vſum concedere; ſi quidem ſola vera, & perſonalis præſentia expoſtulatur? Allegare autem eſſe expoſtulatam præſentiam continuam procedentem ex animo permanendi, videtur ſine fundamento. Tum quia regulæ verba id non indicant. Tum quia alternatiua, quæ reſeruationem tollit, & res ad terminos iuris communis reducit, fauorabilis eſt, & amplianda: & ita abſolutè tenet Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 701. & in eam propendet Gonzalez *gloſſ.* 43. *num.* 173. *&* 178. Solum obſtat, quod ſæpe à Rota contrarium fuerit deciſum, vt ex multis deciſionibus Rotæ, quas ſupradicti doctores referunt, videri poteſt. At vt ipſimet doctores notant, iam Rota incœpit ab ea ſententia recedere contenta vera, & perſonali præſentia, ſiue permanens fuerit, ſiue non.

Denique pro explicatione huius conditionis triplex reſtat difficultas examinanda. Prima; an epiſcopus reſidens in loco exempto intra diœceſim contento cenſeatur in diœceſi reſidere ad effectum alternatiuæ? Secunda, an è contra exiſtentia in loco ſuæ diœceſis contento intra terminos alterius ſufficiat pro reſidentia? Tertia, an prouiſus ab ordinario vigore alternatiuæ in menſibus aliàs reſeruatis, teneatur contra prouiſum apoſtolicum probare non ſolum acceptationem alternatiuæ, ſed etiam epiſcopi reſidentiam in diœceſi?

9 Circa primam difficultatem Gonzalez *gloſſ.* 45. *quæſt.* 7. *num.* 187. affirmatiuam partem tuetur ea motus ratione; quia locus ſic exemptus eſt à diœceſi, & ad diœceſim pertinet, vt probat *text. in cap. cum epiſcopus, de officio ordinar. lib.* 6. *& clement.* 2. § *ſimili modo. de priuilegiis.* dicitur enim in iis textibus poſſe epiſcopum in quouis loco ſuæ diœceſis pro tribunali ſedere, excepto loco exempto. Ergo locus exemptus ad diœceſim pertinet. Aliàs non exciperet à regula primo poſita, & tradit Gloſſa *in clem.* 1. *de foro compet. verb. aut earum parti, verſ. quod ſi in aliquo loco diœceſis ſuæ tamen exempto.* Roland. *conſ.* 53. *num.* 17. *vol.* 3. & alij. Præterea in hæc loca, & perſonas exemptas ſuæ diœceſis poteſt epiſcopus iuriſdictionem in pluribus caſibus exercere, vt conſtat ex *cap.* 1. *de priuileg. lib.* 6. *&* ex Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 21. *cap.* 8. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 9. *&* 11. *de reformat.* Ergo locus exemptus non ſolum materialiter,

Digitized by Google

liter,& quoad ſitum eſt de diœceſi, ſed etiam formaliter quoad illius iuriſdictionem. Adde reſidentiam petitam in alternatiua odioſam eſſe, & reſtringendam,quia eſt grauamē à iure communi alienum. Ergo qualiſcunque reſidentia in diœceſi ſufficiens eſſe debet,ſed locus exemptus eſt in diœceſi quoad ſitum, & quoad iuriſdictionem ſæpè. Ergo ſufficit reſidentia in illo quoad hunc effectum gaudendi alternatiua.

10 Verum probabilius cenſeo oppoſitum cum Garc. 5.*p.de beneſic.c.*1.*n.*704. Quia locus exemptus ideo vocatur exemptus, quia exemptus eſt à iuriſdictione,& poteſtate diœceſani,intra cuius diœceſim continetur,ita vt ibidem exiſtens neque ligare legibus,& ſtatutis poſſit,neque ibi delinquentes,& commorantes punire;reputantur namque quoad gubernationem,ac ſi extra diœceſim exiſterent,vt pluribus firmat Felin. *in cap.graue.n.*2.*de officio ordinarij*. Roland.*conſ.*54.*à num.*23.*volum.*3. Ludouic. Gomez *in* §.*ſtatuto. cap.* 2.*de conſtitut. in* 6.*n.*84.*& alij*. Sed reſidentia in diœceſi ea de cauſa expoſtulatur in alternatiua, vt epiſcopus tanquam paſtor oues proprias ſuis legibus, & ſtatutis regat, illiſque aſſiſtat. Cum ergo exiſtentes in loco exempto oues propriæ non ſint, neque illas regere poſſit; efficitur ſanè illam reſidentiam non eſſe in alternatiua expoſtulatam. Neque obſtat in aliquibus caſibus eſſe diœceſano commiſſam poteſtatem in locum,& perſonas exemptas, quo minus locus exemptus, & perſonæ illius verè, & abſolutè exempti dicantur; quia illa ſubiectio rara eſt, & ſingularis, & leges frequenter contingentia,& modum ordinarium procedendi reſpiciunt, illo tamen caſu occurrente ſi ad exercendam ſuam iuriſdictionem in illo loco exempto exiſteret, credo ſufficienter tunc in diœceſi reſidere, quia iam reſidet iuriſdictionem exercens,& conſequenter,vt ſuperior regens ſubditos,& tanquam paſtor proprias oues agnoſcens.

11 In ſecunda difficultate alicui videri poſſet reſidentem in loco illo intra alienam diœceſim exiſtēte non ſatisfacere reſidentiæ in hac regula expoſtulatæ.Quia reſidentia, quæ ibidem expoſtulatur, eſt ad minus illa,qua fit ſatis obligationi impoſitę ratione officij reſidendi, de qua Concil.Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de reform.* Sed negari non poteſt huic obligationi non fieri ſatis reſidentia in loco ita remoto à diœceſi, ſi quidem diœceſis inde rectè gubernari non poteſt. Ergo.

Nihilominus ad effectum alternatiuæ credo talem reſidentiam ſufficientem eſſe,tradit Garcia 5.*par.de beneſic.c.*1.*n.* 704. & teſtatur à ſacra congregatione ſic declaratum eſſe in fauorem Maximil. de Auſtria Archiepiſcopi Compoſtellani,qui aliquo tempore in quadam parochia Zamoren.ciuitatis reſedit, ob quā reſidentiam non fuit priuatus alternatiua.Ratio eſſe poteſt,quia alternatiua conceditur Epiſcopo verè,& perſonaliter in ſua eccleſia,vel diœceſi reſidenti tēpore quo beneficium vacat,vt dictū eſt,ſed ſic reſidens, verè in diœceſi reſidet ſua quādo beneficiū vacat,cum reſideat in loco illius,in quo iuriſdictionem contentioſam exercere poteſt. Ergo. Neque obſtat hac reſidentia non ſatisfacere obligationi reſidendi, ſi longo tempore continuetur, hoc enim non tollit quominus verè,& perſonaliter in diœceſi reſideat, & vſum alternatiuæ habere poſſit, alias reſidens in loco remoto, continuo tamen ſuæ diœceſis,& incommodo regimini,nō gauderet alternatiua, quod ſine fundamento diceretur.Stat enim optimè aliqua reſidentia, ſi continua ſit,non ſatisfacere epiſcopū obligationi reſidendi ad effectum gubernandi epiſcopatum,ſatisfacere tamen obligationi reſidendi ad effectum gaudendi alternatiua. Quia ad effectū gubernandi epiſcopatum opus eſt permanenti reſidentia in eccleſia cathedrali, & in locis præcipuis; ad effectum vero gaudendi alternatiua ſufficit breuis,& momentanea reſidentia in qualibet diœceſis parte tempore vacationis contingens.

12 Pro tertia difficultate,an prouiſus ab ordinario obligationem habeat probandi non tantum alternatiuam,ſed reſidentiam in diœceſi,eſt aliqua ratio dubitandi, quæ à tali obligatione eum videtur excuſare. Cum enim epiſcopus in ſua eccleſia, vel diœceſi debeat exiſtere ratione officij,& muneris ſibi impenſi,& nemo præſumendus ſit à ſua obligatione deficere,ſed potius præſumitur ſatisfacere,efficitur ſanè epiſcopum præſumendum eſſe in ſua eccleſia, vel diœceſi exiſtere; quia ibi præſumitur quis reſidere, vbi reſidentiæ habet obligationem, vt aliis relatis tradit Menoch.*de præſumpt.lib.*6.*præſumpt.*16.*num.*4. *&* 5. Maſcard. *de probat.concl.*5.*num.*5.*& concl.*1277. *num.*1.*&* 2.Tiraquel.*in leg.connubiali gloſſ.*8.*num.*30. *&* 31. Ergo prouiſus ordinarius obligationem non habet probandi reſidentiam ſui epiſcopi tempore vacationis,ſi quidem pro ſe habet iuris præſumptionem,quæ eſt liquidiſſima probatio.

Nihilominus tenendum omnino eſt obligatum eſſe prouiſum ordinarium probare non ſolum alternatiuam,ſed etiam reſidentiam veram, & perſonalem epiſcopi tempore vacationis. Gonzalez *gloſſa* 43. *num.*92.*& ſeqq.*Garcia 5.*par.de beneſic.c.* 1.*n.* 502. & teſtatur,ſic ſępe à Rota fuiſſe deciſum. Ratio ea eſt, quia vt epiſcopus vti poſſit alternatiua, non ſolum illam acceptare debet,ſed etiam in diœceſi reſidere tempore vacationis beneficij.Ergo fundans ſe in alternatiua non ſolum illam, ſed reſidentiam probare tenetur, cum abſque reſidentia nullius vtilitatis ſit alternatiua. Neque ab hac probatione excuſatur ex præſumptione iuris reſidentiæ, quia ius non abſolutè præſumit epiſcopum ſemper,& quolibet momēto temporis verè, & perſonaliter in diœceſi reſidere,cum potius ſupponat plures cauſas vrgentes occurrere,quæ ab hac reſidentia excuſant, & per aliquot menſes licentiam concedat, vt à diœceſi abſit, ſolum enim præſumit regulariter ibi adeſſe. At hæc regularis, & communis reſidentia non ſufficit ad vſum alternatiuæ, cum in ea requiratur expreſsè vera,& perſonalis reſidentia de tempore vacationis. Ergo hæc perſonalis reſidentia neceſſariò probanda eſt. Fateor tamen huius perſonalis reſidentiæ non ſemper exactam probationem requiri, ſed aliqualem ſufficere,vt ſi plenè probares tempore proximo antecedenti vacationi epiſcopum in diœceſi reſidere, ex illa probatione cenſendus es probare reſidentiam tempore vacationis,eo quod non præſumatur mutatio.

§. III.

Ad quæ beneficia ſe extendit alternatiua.

1 *Comprehenduntur beneficia de epiſcopi libera collatione.*

2 *In beneficiis, quæ ſunt de prouiſione epiſcopi, & capituli, poſſit ne alternatiua intrare? Proponitur dubitandi ratio.*

3 *Si prouiſio diuiſa eſt per vices, & beneficium vacat in menſibus alternatis, epiſcopo competit illius prouiſio, ſi eſt turnus epiſcopi.*

4 *Si diuiſio facta eſt per choros, epiſcopus gaudet alternatiua in ſex menſibus.*
5 *Quid ſi diuiſio facta ſit per menſes?*
6 *Quid per annos?*
7 *Quid per hedomadas?*
8 *Valet pactum, & concordia prouidendi beneficia per ſupradictos turnos.*
9 *Qua beneficia cenſeantur eſſe libera collationis epiſcopi.*
10 *In his non tam proprietas, quam poſſeſſio ſpectanda eſt.*

1 TErtium, quod examinandum propoſuimus, eſt, quæ beneficia alternatiua comprehendi. Et dicendum eſt comprehendere omnia beneficia cum cura, & ſine cura, regularia, & ſæcularia ad liberam ipſorum epiſcoporum dumtaxat, & non aliorū cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem. Illa dicuntur ad liberam epiſcoporum diſpoſitionem pertinere, quæ epiſcopi abſque alterius diſpoſitione, electione, præſentatione, conſilio, conſenſu, vel interuentu, aut alias prouidere poteſt, vt dicit Regula, & notat Gonzalez *gloſſ.* 45. *num.* 10. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 475. Quapropter beneficia, quæ epiſcopus conferre non poteſt, quin capitulum eligat, præſentet, vel aliquo modo cum illo diſponat, non comprehenduntur in alternatiua. Quia non ſunt de libera eius collatione. Libera enim collatio dicitur, quæ ſolum à voluntate conferentis pendet, contingere tamen poteſt, vt beneficij collatio ad epiſcopum, & capitulum, vel alium inferiorem inſimul pertineat, electio vero, ſeu præſentatio ſoli epiſcopo competat: at ex tali concurrentia non impeditur alternatiua, quia prima beneficij prouiſio, quæ attenditur libera eſt, alia ex illa neceſſario ſequitur, & notauit Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 733.

2 Difficultas ergo eſt, an in beneficiis, quæ ſunt de prouiſione epiſcopi, & capituli poſſit alternatiua intrare, ſtante concordia inter epiſcopum, & capitulum, quod prouiſio ſit per turnos, iuxta *cap. vltim. de prabendis in* 6. *& clement.* 2. *de iure patronat.* Et ratio difficultatis eſt, quia epiſcopus tunc non prouidet iure proprio, ſed iure indiuiduo, & communi competenti ſibi, & capitulo. Ergo illud beneficium non eſt de ſua libera collatione.

3 Pro reſolutione præmittendum eſt, multipliciter hanc concordiam fieri poſſe inter epiſcopum, & capitulum. Primò namque diuidere poſſunt prouiſionem per vices. Secundò, per choros, ſeu latera. Tertiò, per menſes. Quartò, per annos. Sextò, per hedomadas. Si prouiſio diuiſa ſit per vices, hoc eſt vt vna vice prouideat epiſcopus, alia prouideat capitulum, & beneficium vacet in menſibus alternatis, epiſcopo competit illius prouiſio, ſi tempore vacationis eſt turnus epiſcopi. Gonzal. *gloſſ.* 45. §. 1. *n.* 13. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 709. referuntque ſæpè à Rota deciſum eſſe. Ratio eſt, quia illo caſu epiſcopus abſque interuentu capituli prouidet beneficium. Ergo eſt de eius libera collatione. Neque tunc dicendum eſt iure communi conferre: ſi quidem confert iure proprio vigore concordiæ. Nam eſto radicale ius conferendi commune ſit epiſcopo, & capitulo, at facta concordia quoad exercitium, & vſum qui attenditur, diuiſum eſt, ita vt integrè, & in ſolidum vnicuique competat in ſuo turno abſque vllo alterius interuentu. Notanter dixi, *ſi tempore vacationis eſt turnus epiſcopi.* Nā ſi eſt turnus capituli, cum capitulum alternatiua gaudere non poſſit, non poterit prouidere, niſi vacatio contingat illis 4. menſibus ordinariis Martij, Iulij, Septembr. & Decembris. Quapropter ſi vacatio contingat menſe Februarij, qui eſt alternatus, & epiſcopus ſit in turno, ad eum pertinebit prouiſio. Si autem capitulum eſt in turno, Papa prouidebit: quia ſibi eſt reſeruatum, eo quod beneficium tunc non ſit de libera epiſcopi collatione. Duo ergo ad horum beneficiorum prouiſionem concurrere debent, & quod prouidens ſit in turno, & quod beneficium vacet in menſe ſibi competente.

4 Si autem diuiſio facta ſit per choros, ſeu latera, ita vt beneficia vacantia ex choro dextro pertineant ad epiſcopum, & vacantia ex ſiniſtro ad capitulum. Certum eſt epiſcopum gaudere alternatiua omnibus ſex menſibus ſibi conceſſis, ſi in illis beneficia ex choro dextro vacauerint. Capitulum autem prouidet, ſi ex ſiniſtro choro vacauerint in 4. menſibus à iure conceſſis. Gonzal. *gloſſ.* 45. §. 1. *num.* 36. Garcia 5. *p. de benef. cap.* 1. *num.* 710.

5 Verum diuiſione facta per menſes, ita vt vnus menſis competat epiſcopo, alius capitulo, cum hæc diuiſio ſolum fieri poſſit circa illos 4. menſes ordinarios Maium, Iulium, Septembr. & Decembrem, quia reliqui ſunt reſeruati, vt alternatiua intret, neceſſario in hac diuiſione competere debent epiſcopo Martius, & September, vt loco illorum illi Pontifex concedat Februarium, Aprilem, Auguſtum, & Octobrem. Nam ſi Iunius, & December competerent, cum hi menſes nō permutentur, ſed fixi perſeuerent, epiſcopus gaudere non poterit alternatiua, aliàs capitulum perderet prouiſionem ſibi competentem in menſibus Martij & Septembris, qui ſunt per alternatiuam reſeruati. Gonzalez à *num.* 35. Garcia à *num.* 711.

6 In diuiſione per annos facta clarum eſt alternatiuam intrare poſſe illo anno, qui eſt de turno epiſcopi, cum pro illo anno ſit de libera illius collatione beneficium vacans, ſecus de illo anno, qui eſt de turno capituli, cum tunc ad epiſcopum non pertineat prouiſio. Gonzalez *num.* 55. Garcia *n.* 714.

7 At ſi diuiſio facta ſit per hedomadas, aut dies, nequaquam alternatiua intrare poteſt, etiam comparatione epiſcopi. Quia hæc diuiſio diuiſioni alternatiuæ obſtat. Diuiſio namque alternatiuæ eſt per menſes, ſed duplex menſis apoſtolicus, & ordinarius in eadem hedomada concurrere poſſunt. Ergo diuiſio per hedomadas obſtat alternatiuæ. Gonzalez & Garcia *ſupra.* Quod ſi inquiras, quando turnus vnius cenſeatur conſumptus, vt alius ſuccedat? Reſpondeo tūc cenſeri conſumptum, quando effectum habuit. v. g. quando præſentatus inſtitutus eſt, quando electus fuit confirmatus, quando prouiſus prouiſionē acceptauit; quia ante inſtitutionē, confirmationem, collationis acceptationem ius in beneficium non acquiritur. Secundo cenſetur turnus conſumptus, ſi culpa ipſius prouiſio effectū non habuit, vt quia culpabiliter inhabilē prouidit, vel moroſus fuit in prouidendo, ob cuius cauſam fuit facta ad ſuperiorem deuolutio: quia æquum non eſt, vt negligentia vnius alteri ſit damnoſa *cap. damnum.* 86. *de Reg. iuris. in* 6. & latè hæc omnia proſequitur Gonzal. *gl.* 45. §. 3. *per totum.*

8 Sed eſt dubium, an valeat pactum, vel concordia prouidendi beneficia per ſupradictos turnos poſt acceptatam alternatiuam, vel tempore quo tractatur de eius acceptatione. Et ratio dubitandi eſt; quia licet valida ſit hæc concordia cauſa vitandi lites, vti dicitur in *clem.* 2. *de iure patron. & cap. fin. de prabendis. in* 6. at in derogationem, & fraudem ſedis apoſtolicę & reſeruationum illius non videtur valere poſſe. Tū quia dolus, & fraus nemini patrocinari debet. Tum quia

Digitized by Google

quia inferior non valet iurib. ſuperioris præiudicare, aut aliquo modo diminuere, *cap. cum inferior, cap. quod ſuper his, de maiorit. & obedientia, clem. ne Romani. de electione.* Quando autem concordia fit poſt conceſſam alternatiuam, vel tempore quo de illa tractatur, præſumitur epiſcopum velle iura Pontificis, & illius reſeruationes diminuere; ſi quidem beneficia reſeruata ob regulam 8. menſium, facta concordia efficiuntur libera ab illa reſeruatione ob priuilegium alternatiuæ, & iuſtum non eſt, vt talis concordia valeat ad effectum gaudendi alternatiua, niſi ex certa ſcientia à ſede apoſtolica confirmata ſit; docet Gonzal. *reg. 8. menſium. gloſſ. 45. §. 1. n. 72.* Verius tamen eſt validam eſſe ſupradictam concordiã; eo quod epiſcopis, aliiſque præſentatoribus illam facere ſit permiſſum. Neque derogatio reſeruationis ei obſtare poteſt: quia eſt per accidens, & in conſequentiam vſus iuris proprij, ac proinde non fraudulenta, nec doloſa. *leg. nullus. 56. ff. de Reg. iuris. & ibi gloſſa.*

9 Inſuper regula alternatiua explicans beneficia liberæ collationis, ea dicit eſſe, quæ abſque conſenſu, conſilio, & interuentu capituli epiſcopus prouidere poteſt. Vnde è contrario beneficia, quæ prouidere epiſcopus non poteſt abſque alterius conſenſu, conſilio, alióve requiſito; non ſunt liberæ collationis, ſi quidem pendent ab aliorum actione, & licet aliquãdo ab his non penderent quoad valorem collationis, hoc non tollit liberæ collationis impedimentũ, ſufficit namque vt pendeant quoad debitum modũ procedendi, vt latius Gonzalez *gloſſ. 46. 47. 48. & 49.* vbi benè explicat differentiam conſenſus, conſilij, interuentus, licentiæ, mandati, & ſimilium, & qua ratione ad valorem actus eſſe poſſint requiſita.

10 Aduerto tamen in his non tam proprietatem, quam poſſeſſionem ſpectandam eſſe; ſi enim quis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi, cõſentiendi, conſulendi, aſſiſtendi, aliamve actionem efficiendi ad prouiſionem requiſitam; tametſi quoad proprietatem legitimo iure careat, hoc ſufficit, vt beneficium liberæ collationis non dicatur. Quia in iure conferendi potius attenditur poſſeſſio, quam proprietas, ex *textu expreſſo in cap. cum olim. cap. cum eccleſia Sutrina. de cauſa poſſeſſ. & proprietatis,* & eruditè tradit Gonzalez *gloſſ. 45. §. 2. per totum.* Garcia *5. part. de benefic. cap. 1. n. 478.* pluribuſque Rotæ deciſionibus comprobant. Et addunt non requiri in his plenam, & integram probationem, ſed ſemiplenam ſufficere, quia non agitur directè de pertinentia collationis, ſed indirectè ad effectum alternatiuæ.

§. IV.

A quo tempore incipiat gratia alternatiuæ effectum habere.

1 *Incipit à puncto quo acceptatio alternatiuæ à datario fuerit recognita.*

2 *Qui modus ſeruandus eſt in acceptatione huius alternatiuæ.*

3 *An abſque notitia alternatiuæ poſſis validè, & licitè illa vti? Proponitur dubitandi ratio.*

4 *Validè potes alternatiua vti.*

5 *Illicitè tamen vteris, niſi moraliter tibi conſtet recognitam eſſe.*

6 *Stante veriſimili notitia potes beneficium ſub conditione prouidere.*

7 *Satisfit rationibus dubitandi num. 3. adductis.*

8 *Qualiter acceptationem alternatiuæ probare teneatur ordinarius, vel prouiſus ab illo.*

9 *An facta acceptatione alternatiuæ poſſis illius pœnitere? Proponitur dubitandi ratio.*

10 *Pro deciſione præmittitur quædam diſtinctio.*

11 *Ante recognitionem pœnitere potes, ſed teneris monere datarium.*

12 *Si nuncius, vel datarius de reuocatione monitus non eſt, firma perſiſtit acceptatio alternatiuæ.*

1 SI de puncto, à quo incipit gratia alternatiua effectum habere, loquamur, dicendum eſt, illum habere, à puncto quo acceptatio alternatiuæ per ipſum facta, recognita à Datario fuerit. Hanc acceptationem alternatiuæ epiſcopus facere debet per patentes litteras manu propria ſubſcriptas, ſuóque ſigillo munitas, & in ſua quiſque ciuitate, vel diœceſi datas.

2 Primo fieri debet ab epiſcopo libere, quia nemo cogendus eſt gratiam acceptare. *argument. legis, inuito. 69. ff. de Regul. iuris.* Modus acceptationis eſt per patentes litteras, hoc eſt per litteras apertas, & de ſe manifeſtas, iuxta *textum in cap. patentibus litteris, de priuilegiis, & cap. primo de temporib. ordination. in 6. & capit. 1. de officio ordinarij. in 6. & clement. 1. §. nos itaque, de iureiurando.* Illæ igitur patentes litteræ dicuntur, quæ legi aperirique poſſunt abſque ſigilli, clauſuræque illarum violatione. Cui qualitati non obſtat, quod nodatæ, plicatæque ſint, aliquaque charta coopertæ: colligitur ex *leg. hac conſultiſſima. Codic. de teſtamentis. & leg. 1. & ſequent. ff. quemadmodum teſtament. aperiant.* Et notauit in præſenti Gonzalez *gloſſ. 59. in fine.* Garcia *5. part. de benefic. capit. primo, numer. 488.*

Præterea hæ patentes litteræ debent eſſe manu epiſcopi ſubſcriptæ; quia ſubſcriptione approbat acceptationem. *§. 1. inſtitut. de emptione, & vendit. & leg. ſi ita ſtipulatus. 126. §. Chryſogonus. ff. de verbor. obligation.* Probabile tamen eſt ſufficere litteras acceptationis manu propria ſcribere, ſi in ipſa ſcriptura dicatur manu propria ſcriptas eſſe, eſto ſubſcriptæ non ſint: quia hæc deſcriptio ſic expreſſa ſubſcriptioni æquiualet, præcipuè in cauſa fauorabili, qualis eſt hæc de cauſa alternatiua; vt expreſsè probat *textus in leg. cum antiquitas. Codic. de teſtament.* Quod ſecus dicendum eſt de notario inſtrumentum conficiente, in quo neceſſaria eſt ſubſcriptio, tum ex ſtylo, tum ob vitandam falſitatem, tertiíque præiudicium, ſic pluribus exornans Gonzalez *gloſſ. 60. à numer. 34.* Hoc intelligendum eſt, caſu quo epiſcopus ſubſcribere poſſet: nam ſi daretur caſus, quo omnino impeditus eſſet, manu alterius poſſet ſubſcribere. *argum. leg. Diuus. ff. de in integrum reſtit.* & tradit Rebuff. *tract. de nominationib. q. 10. num. 15. & ſeqq.*

Vltra ſubſcriptionem, vt omnis fraudis occaſio vitetur, debent litteræ ſupradictæ ſigillo proprio muniri. Illud autem dicitur ſigillum proprium, ex quo ſigillans cognoſcitur, *cap. inter dilectos. de fide inſtrumentor. & cap. ſignificauit. de appellationib.* Aliàs, ſi ex ſigilli impreſſione non eſt ſatis cognitus ſigillans, nullius effectus erit, vt bene dicit Abbas *in dicto cap. inter dilectos. numer. 4.* Felin. *numer. 5.* Menoch. *de præſumpt. lib. ſecundo, præſumpt. 57. numer. 3. & de arbitrar. caſu 118. numer. 12.* Quod vero hæ litteræ patentes ſigillo epiſcopi magno, vel paruo ſigillatæ ſint parum intereſt, cum regula ſolum expoſtulet eſſe ſigillo proprio munitas. Et hinc conſtat præſentiam teſtium, & ſubſcriptionem notarij neceſſariam non eſſe, vtpote quæ à regula non expoſtulantur, tametſi conuenientiſſima ſint, vt omnis

Digitized by Google

fraudis occaſio vitetur, & facilius à Datario recognoſcantur. Item ſubſcribi, & ſigillari debent hæ litteræ in propria ciuitate, vel diœceſi, vt ſic reſidentia expoſtulata in alternatiua ab acceptatione incipiat.

Litteras vero ſic ſubſcriptas, & ſigillatas tranſmittere epiſcopus tenetur ad Datarium Pontificis, ad cuius tranſmiſſionem neceſſarius non eſt ſpecialis nuntius, ſed ſufficit ordinarius, & generalis, quia ipſe non acceptat, ſed acceptationem defert, & ideo in regula nihil de modo tranſmiſſionis præſcribitur. Et eadem ratione non requiritur, vt nuntius deferens has litteras Datario, illique nomine epiſcopi præſentans habeat ſpeciale mandatum, ex eo enim, quod illi fuerint tranſmiſſæ, de mandato præſumitur, & hoc ſufficit.

Datarius vero receptas litteras recognoſcit; recognoſcit namque an fuerint conditiones ſupradictæ in illis ſeruatæ: cum enim omnes illæ ſint pro forma requiſitæ, & cuiuſlibet illarum defectus totum reſcriptum vitiet, *cap. cum dilecta. de reſcriptis*, exactè Datarius recognitionem facere tenetur. Modus autem faciendi hanc recognitionem eſt per teſtes à parte epiſcopi, ſeu illius qui litteras defert, Datario productos, qui deponere debent illam eſſe ſubſcriptionem, & ſigillum illius epiſcopi, qui litteras patentes tranſmittit. Aliquando hæc diligentia neceſſaria non eſt, ſi ex aliis inſtrumentis, & litteris, ſubſcriptio, & ſigillum epiſcopi ſatis cognitum ſit. De hac recognitione ſolet Datarius fidem facere, & merito, vt clarius de recognitione conſtet, & lites vitentur. Facta recognitione nihil amplius requiritur, ſed ab illo puncto, quo litteræ patentes ſub prædicta forma receptæ, & recognitæ ſunt à Datario, epiſcopus gaudet alternatiua, quia ſic in ſupradicta regula cauetur. Quapropter, vt ſupra dixi, contingere poteſt, vt vnus, & idem menſis, & vna, & eadem dies ſit reſeruata, & non reſeruata ſecundùm diuerſa tempora. Nam ante recognitionem acceptationis alternatiuæ reſeruata erat, facta recognitione tollitur reſeruatio. Hæc omnia, quia difficultate carent, breuiter perſtrinxi, latius tradita à Gonzalez à *gloſſa* 59. *& ſeqq.*

3 Difficultas ergo eſt, an abſque notitia alternatiuæ recognitæ, poſſis alternatiuæ beneficio vti? Videris nec validè, nec licitè vti poſſe. Non validè, quia alternatiua eſt beneficium, & gratia, quæ firma non eſt, quouſque notitiam illius habeas, vt tradit Bartol. *in leg. fin. numero quarto, ff. de conſtitutionib. princip.* & pluribus exornat Menoch. *de arbitrar. caſu* 185. *numer.* 30. *& ſeqq.* Thom. Sanchez *lib.* 3. *diſputat.* 36 *numero ſecundo.* Molina *de Hiſpanor. primogenit. libro ſecundo, cap.* 7. *num.* 98. & alij. Item per alternatiuam conceditur epiſcopo poteſtas de beneficiis alias reſeruatis prouidendi: nam alternatiua, (vt ſæpe dictum eſt) non remouet reſeruationem abrogando, ſed potius in ea diſpenſando, ſed poteſtas, & iuriſdictio de beneficiis prouidendi effectum non habet ante notitiam, vt docet Mandoſius *reg.* 32. *quæſtion.* 25. *numero quinto*, cum aliis. Ergo neque alternatiua. Deinde nec licitè alternatiua vti potes, antequam moraliter tibi conſtet acceptationem illius recognitam eſſe à Datario. Nam vſque ad illam recognitionem lege reſeruationis adſtringeris, ſed contra legem certam præualere non poteſt alternatiua dubia. Ergo licitè illa vteris, dum tibi non conſtat de acceptationis recognitione. Adde in vacatione beneficiorum non eſſe permiſſum vti veriſimili notitia vacationis; quia certa moraliter requiritur ex *reg.* 27. *Cancellariæ.* Ergo ſimiliter non erit tibi licitum vti facultate beneficia prouidendi ob veriſimilem notitiam recognitionis alternatiuæ.

4 Dicendum eſt primo validè te poſſe alternatiua vti, antequam recognitionis illius habeas notitiam. Gonzalez *gloſſ.* 65. *numer.* 20. Garcia 5. *part. de benefic. capit.* 1. *numer.* 764. & referunt à Rota aliquoties fuiſſe deciſum. Ratio deſumitur ex ipſis verbis regulæ, quæ manifeſtè indicant alternatiuam competere epiſcopo cum effectu à puncto recognitionis: inquit enim regula, *quibus*, id eſt litteris, *à Datario receptis, & recognitis tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta.* Ergo ad vſum ſupradictæ gratiæ ſola recognitio Datarij requiritur abſque ſcientia recognitionis, alias Pontifex hanc ſcientiam eſſe neceſſariam exprimeret.

5 Dico ſecundo illicitè alternatiua vteris, ſi ex coniecturis tibi moraliter non conſtat eſſe Romæ acceptatam ob rationem dictam. Quia cum ſis certus de lege reſeruationis, ab illa te eximere non potes, niſi de exceptione etiam certus ſis. Nam in caſu æqualis dubij lex reſeruationis cum poſſideat, præualere debet. Garcia 5. *part. de benefic. capite primo num.* 777.

6 Dico tertio, ſi veroſimiliter præſumis Romæ eſſe receptam, & recognitam alternatiuam, aut de recognitione dubitas, poteris beneficium vacans prouidere, ſub conditione, ſi de facto Romæ recognita ſit acceptatio. Quia ex hac prouiſione nullum præiudicium Pontifici accreſcit, & ex alia parte iure tibi per alternatiuam conceſſo vteris: collatio tamen habebit effectum, ſi vera fuerit conditio, ſecus ſi vera non fuerit. Prouiſus vero poſſeſſionem capere non poteſt, quouſque conditionem appoſitam veram eſſe cognouerit ob periculum intruſionis, & ita cauere debet ordinarius in litteris collationis. Garcia *ſupra n.* 778. *&* 779.

7 Ex his facile erit rationes dubitandi ſoluere. Ad primam admitto alternatiuam eſſe beneficium, & gratiam, nego tamen non valere ante notitiam illius; valet quidem; eſto illo vti licitè non poſſis; ſufficit quod tuo nomine ſit Romæ acceptatum, vt de facto ſit, cum nuntius tuas patentes litteras Datario præſentat. Thom. Sanchez *lib.* 3. *diſput.* 36. *num.* 6. Suarez *de legib. lib.* 8. *cap.* 25. *num.* 19. *&* 15. Vaſq. 1.2. *diſput.* 156. *à num.* 30. Secundo reſpondeo alternatiuam non tibi concedi per recognitionem litterarum illam acceptantium: quia per legem eſt iam conceſſa iis, quorum litteræ fuerint recognitæ. Cum ergo recognitio non ſit alternatiuæ conceſſio, ſed conditio, vt conceſſio habeat effectum, poſita illa conditione effectum habebit, tametſi illius non habeas notitiam; quia iam habes notitiam conceſſionis. Et hinc ſoluitur ſecunda ratio. Concedo poteſtatem prouidendi de beneficiis exerceri non poſſe nec licitè, nec validè ante notitiam illius; nego tamen ante recognitionem acceptationis te non habere notitiam huius facultatis per alternatiuam conceſſæ: habes equidem: nam ſi alternatiua eſt ſolùm remotio reſeruationis, iam habes notitiam ordinariæ poteſtatis, virtute cuius beneficium prouides. Si autem alternatiua aperit viam reſignationi, concedens facultatem de beneficiis prouidendi, cum hæc facultas detur per legem ſub conditione recognitionis, iam illius habes notitiam, eſto notitiam conditionis non habeas. Ad tertiam rationem de illicito vſu, conſtat ex 2. & 3. concluſione. Ad quartam admitto antecedens, non poſſe prouideri beneficium, niſi conſtet vacans eſſe, quia ita cauetur, & merito in ſupradicta regula de

veriſi

Digitized by Google

veriſimili notitia; ne detur locus captandæ mortis. At in præſenti hæc ratio non militat, cum iam conſtet de vacatione, & ſolum controuerſia ſit de competentia prouiſionis.

8 Secunda difficultas circa hanc acceptationem alternatiuæ, eſt qua ratione illam probare teneatur tam ordinarius illa vtens, quam prouiſus ab illo? Eſſe neceſſariam probationem certum eſt. Tum quia alternatiua eſt facultas, & priuilegium. Priuilegium autem non præſumitur. Tum quia expoſtulat plures ſolemnitates, & conditiones, quæ ad factum pertinent, quæ certè non præſumuntur, vt latè Menochius *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 14. per totam.* Probanda ergo eſt alternatiua primò per teſtimonium datum à Datario de litterarum recognitione: hoc enim pleniſſimam fidem facit; nam ad hunc effectum præſtari ſolet. Secundo probatur per librum Datariæ; quia in ipſo huiuſmodi acceptationes deſcribuntur. Tertio Romæ probatur per fidem cuiuſlibet notarij teſtantis in libro Datariæ acceptationem eſſe deſcriptam, quia non præſumitur fallere. Quarto probatur per teſtes, ſi deponant de recognitione acceptationis. Item ſi deponant epiſcopum eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi vigore alternatiuæ. Nam eſto hæc teſtificatio, ſicut & illa quæ de publica voce, & fama deponeret, ſolum conſtituat ſemiplenam probationem, ſufficit, vt prouiſus ab ordinario præualeat; quia pro illo eſt præſumptio. Sic Garcia 5. *part. de benefic. cap. 1. n.* 499. Gonzalez *gloſſ. 61. num.* 28. & conducunt quæ tradit *gloſſ.* 45. §. 2. *n.* 49.

9 Tertia difficultas eſt, an facta acceptatione alternatiuæ poſſit epiſcopus pœnitere, & ſe ad commune ius reducere? Ratio dubitandi eſt; quia eſt gratia, & beneficium, vt conſtat ex verbis regulæ, ibi, *qui gratiam alternatiuæ*, &c. Sed nullus tenetur gratia ſibi conceſſa vti, ſed illi cedere poteſt. Ergo nec tenetur vti alternatiua.

10 Pro huius difficultatis deciſione diſtinguenda ſunt duo tempora, in quibus hæc ceſſio, & renuntiatio eſſe poteſt. Primum eſt ante recognitionem, & approbationem Datarij. Secundum poſt illius recognitionem.

11 Et quidem ante recognitionem Datarij certum eſt te pœnitere poſſe: quia ante illius recognitionem nihil tibi eſt conceſſum, ſed tu procuras, vt concedatur: deſiſtere ergo potes à procuratione, & tradit expreſsè Gonzalez *gloſſa* 63. *à num.* 22.

Solum eſt dubium, an de hac pœnitentia, & de acceptationis reuocatione tenearis Datarium, vel nuncium monere, ne litteræ à te miſſę etiam reuocatæ recognoſcantur, & approbentur.

Non deſunt doctores, qui ſentiant te nullam huius reuocationis obligatum eſſe dare notitiam, ſed eo ipſo, quo acceptationem reuocas, manere cum effectu reuocatam. Quia [illegible] non eſt voluntaria illa acceptatio, vel vt melius dicā, iā nō eſt acceptatio, quæ cognoſcatur, eſto fuerit ante reuocationem.

Dicendum tamen eſt, te obligatum eſſe in conſcientia huius reuocationis dare notitiam. Quia ſatis probabile eſt ex vi reuocationis non intimatæ ceſſare acceptationem factam: ceſſante autem acceptatione, ſi nuncius, vel Datarius non monetur, periculum eſt, vt litteræ nullæ acceptentur, & Pontifex irrideatur, & in ſuis prouiſionibus patiatur detrimētum. Ergo ob vitanda hæc damna, obligatus es nuncium, vel Datarium de reuocatione monere.

12 Verum ſi antequam nuncium, vel Datariū de reuocatione moneas, ipſe Datarius litteras à te miſſas recognoſcit, & approbat: cenſeo recognitionem, & approbationem acceptationis validam eſſe, non obſtante reuocatione non intimata: ſic optimè, & eruditè firmat Gonzal. *gl.* 63. *n.* 48. motus ratione decidendi *textus in clem.* 1. *de renunciat.* vbi ſtatuitur ceſſionem beneficij tenere, quouſque reuocatio illius fuerit intimata, vt illuſio, & variatio in perſonis eccleſiaſticis vitetur. Cum igitur ex non intimata reuocatione acceptationis alternatiuæ ſequatur illuſio Datarij, & non leue Pontifici in beneficiis prouidendis præiudiciū, dicendum eſt acceptationem alternatiuæ firmam eſſe, quouſque reuocationis illius fuerit data notitia. Cum vero vrges, facta reuocatione non intimata, non eſt acceptatio, eſto fuerit; negandū eſt; quia acceptatio firma perſiſtit, neq; valet ab acceptāte reuocari, quouſque reuocationem notificet.

§. V.

Quando ceſſet gratia alternatiuæ.

1 *Ceſſat, ſi ad alium epiſcopatum tranſlatus ſis.*
2 *Ceſſat morte Pontificis.*
3 *Ceſſat renunciatione illius, ſi à Pontifice acceptetur.*
4 *Ceſſat denique ſi in prouiſione beneficiorum ad Pontificem pertinentium te intromittas.*
5 *Ad hanc amiſſionem requiritur ſententia declaratoria criminis.*
6 *An ad hanc amiſſionem alternatiuæ requiratur quod Pontifex, vel eius Datarius amiſſionem acceptet? Proponitur affirmatiua pars.*
7 *Negatiua eſt verior.*
8 *Sic amittens alternatiuam tenetur Pontificē monere.*
9 *Quoties ex ignorantia probabili beneficia reſeruata prouides, non amittis alternatiuam.*

1 VLtimum quod circa hanc gratiam alternatiuę & explicationē regulæ 8. Cancellariæ explicandum propoſuimus, eſt quando gratia alternatiuæ acceptata, & recognita ceſſet? Qua in re certum eſt ceſſare, ſi ad alium epiſcopatum translatus ſis; quia ſolum pro illo acceptaſti. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 484. Gonzal. *gloſſ* 58. *à num.* 18.

2 Secundo eſt certum ceſſare alternatiuam morte Pontificis; quia alternatiua eſt quidam perſonalis cōtractus, & mutua obligatio inter Pontificem, & epiſcopum; ideóque quolibet pereunte extinguitur. Itē morte Pontificis regulæ Cancellariæ ceſſant, vt dictum eſt, & ſpecialiter de hac regula 8. conſtat ex illis verbis, *ad ſuæ voluntatis beneplacitum.* Ergo ceſſat alternatiua. Gonzal. *ſupra num.* 17. cum Nauarr. *conſil.* 31. *num.* 2. *de præbend.*

3 Tertiò ceſſat alternatiua renunciatione illius, ſi à Pontifice acceptetur; quia cum ex mutuo epiſcopi, & Pontificis conſenſu habita eſt, ex eiſdem cauſis ceſſare debet. *leg. nihil eſt tā naturale. ff. de Reg. iuris.* At Pōtifex, ſeu Datarius nō tenetur hanc renunciationem acceptare, ſed illā reiicere poterit, ſi cauſæ legitimæ huius renunciationis non proponantur. Quia potius ex voluntate Pontificis, quā ex tua alternatiuæ extinctio, & diſſolutio pendet: eſt enim per alternatiuā ius Pontifici quæſitum, quod tu tollere, aut diminuere nequis illo repugnante. Extincta vero alternatiua, eō quod Pontifex, vel Datarius renunciationem illius à te factam admiſerit in libro Datarię, vbi epiſcopi acceptantes alternatiuam deſcribuntur ad marginē illius partis, vbi tu eras ſcriptus, caſſatio, ſeu renūciatio apponitur manu Datarij ſubſcripta. Gonzal. *gl.* 58. *à num.* 14. *& ſeqq.* Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 1. *num.* 484.

4 Quarto & præcipuè ceſſat ipſo iure alternatiua, ſi epiſcopus ſe intromiſerit in prouiſione beneficiorū, quę per hanc regulam, vel alias ſedi Apoſtolicæ reſeruata

uata ſunt, aut illorum prouiſioni impedimentum quoquo modo præſtiterit, ne debitum effectum conſequantur, ſic expreſsè in ſupradicta regula.

5 Circa hanc ceſſationem, quæ eſt in pœnam delicti commiſſi, eſt grauis inter doctores controuerſia, an epiſcopus culpabiliter ſe intromittens in prouiſione beneficiorum reſeruatorum, ita alternatiuam amittat ante ſententiam declaratoriam criminis, vt non poſſit virtute illius beneficia in menſibus alternatis vacantia prouidere? Et omiſſis variis opinionibus, de quibus late egimus. *Tract. de legib. diſput. de lege pœnali, & irritante*, & *tract. de fide. diſp. de pœnis temporalibus hæreticorum*, dicendum eſt ex doctrina ibidem fundata prouidere epiſcopum poſſe beneficia; quia nullus tenetur eſſe executor grauis pœnæ ſibi impoſitæ; Si autem ob delictum commiſſum obligaretur ab vſu alternatiuæ abſtinere, obligaretur ſanè pœnam promeritam in ſe exequi, quod eſt duriſſimum. Item in pœnis benignior interpretatio, quoad fieri poteſt, facienda eſt. *Leg. interpretatione 42. ff. de pœnis. cap. in pœnis de regulis iuris. in 6.* Ergo priuatio alternatiuæ impoſita ipſo iure delicto, explicari debet de delicto per ſententiam declarato, & tradit Rota in vna præcentoria. Vicen. 14. Decemb. 1592. coram D. Bancleto relata à Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. num.* 741. Neque obſtat, quod ibidem regula ſubiungit collationes virtute alternatiuæ factas nullius eſſe roboris, & momenti: quia eodem modo explicandum eſt, nullius inquam eſſe momenti, poſt delicti declarationem, ſecus ante illam.

6 Facta declaratione adhuc eſt dubiũ, an ad amiſſionem alternatiuæ requiratur, quod Pontifex, vel eius Datarius amiſſionem approbet, & acceptet. Et ratio dubij eſt; quia ea quæ in fauorem alicuius ipſo iure annullantur, & irritantur, effectum non habent, quouſque ipſe annuat irritationi, vt videre eſt in cõtractu pupilli abſque authoritate tutoris, in alienatione rerum eccleſiæ abſque debita ſolemnitate, in emphyteuta committente caducitatem, & aliis pluribus exemplis congeſtis à Gonzalez *gloſſ. 5 6. a num.* 48. Sed hæc alternatiuæ priuatio inducta eſt tum in odium epiſcopi, contrauenientis reſeruationi, tum in fauorem ſedis Apoſtolicæ. Ergo abſque huius conſenſu effectum habere non debet. Deinde ſi ex ſola contrauentione per iudicem declarata amitteres alternatiuam, facile tibi eſſet ab ea recedere, & ad mẽſes ordinarios redire prouidendo de reſeruatis, & ſic Pontificem illuderes, & ius illi quæſitum derogares, & ex tua malitia commodum reportares. Præterea, ſi abſque Pontificis, vel Datarij ſcientia, & approbatione amitteres alternatiuam, & ea amiſſa ad menſes ordinarios redires, Pontifex defraudaretur in prouiſione ſibi debita; quia non prouideret in menſibus alternatis, eo quod ignoraret ſibi competere, & deinde prouideret in menſibus ordinariis Martij, & Septembris, putans ſibi pertinere. Ne igitur hæc inconuenientia ſequantur, dicendum videtur, amiſſionem alternatiuæ non eſſe effectum habiturã, quouſque Pontifex, vel Datarius amiſſionem approbet. Et ex hac doctrina infertur prouiſum ab ordinario in menſibus Martij, vel Septemb. allegare non poſſe pro iuſtificanda ſua gratia ordinarium amiſiſſe alternatiuam, ob contrauentionem reſeruationis, neque ipſum ordinarium id ipſum allegare poſſe, quia non amittitur, quouſque Pontifex, vel Datarius annuant amiſſioni.

7 Cæterum verius exiſtimo hanc approbationem non eſſe neceſſariam, ſed eo ipſo quo declaratus es, reſeruationem violaſſe, alternatiua priuaris cum effectu à puncto delicti commiſſi: ſic docet Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5 6. num.* 124. Garcia *5. p. de benefic. cap. 1. num.* 746. Ratio eſt, quia ſatis hæc voluntas Pontificis declarata eſt per legem: cum enim in præſenti regula dixerit epiſcopum reſeruationi contrauenientem eo ipſo priuatum exiſtere gratia, & beneficio alternatiuæ, ſatis ſuam voluntatem declarauit. Vt quid ergo noua declaratione opus eſt? Secus vero procedit, cum in fauorem alterius à legiſlatore annullatio eſt per legem inducta, quia tunc eius conſenſus prærequiritur, cum per legem expreſſus non ſit.

8 Aduerto tamen ſic amittentem alternatiuam obligatum eſſe Pontificem, vel eius Datarium de amiſſione monere, ne inconuenientia in ratione dubitandi propoſita inferantur. Interim autem quod non mones, cenſeo te non poſſe in menſibus Martij, & Septembris aliàs ordinariis prouidere, quia cũ Pontifex ignarus ſit amiſſionis alternatiuæ, priuari non debet facultate prouidendi ſibi competente iure reſeruationis. Garcia *5. p. de beneſ. cap. 1. n.* 749.

9 Secundo aduerto, quoties ex ignorantia probabili reſeruationis te intromittis in beneficiorum reſeruatorum prouiſione, à ſupradicta pœna amiſſionis alternatiuæ excuſaris, quia hæc pœna grauem culpam ſupponit. Gloſſa *in cap. ſi beneficia de præbendis. lib. 6. verbo ſi culpa, & in cap. cum venerabilis. de conſuetud. in princ.* Gonzalez *gloſſ. 5 6. a num.* 128. Garc. *5. p. de beneſ. cap. 1. n.* 752.

PVNCTVM XXIV.

Quæ beneficia vltra ſupradictas regulas reſeruationi ſubſint.

1 *Nulla eſt alia reſeruatio, niſi impoſita in pœnam aliquorum delictorum, & quæ hæc ſit.*
2 *Hæc beneficiorũ vacatio indiget delicti declaratione.*
3 *Beneficia deuoluta, ſeu litigioſa non ſunt propriè reſeruata.*

1 Præter ſupradictas reſeruationes nullam aliam inuenio per legem ſancitam, niſi illas, quæ apponuntur in pœnam alicuius delicti commiſſi. Ob crimen enim hæreſis vacat ipſo iure beneficium, & ſedi Apoſtolicæ reſeruatur ex conſt. Pij V. quæ incipit, *Cum ex Apoſtolatus. data Romæ 6. Kalend. Februarij* 1566. Item vacat beneficium ipſo iure, & ſedi Apoſtolicæ reſeruatur ob crimen ſimoniæ ex conſtitutione Pauli III. quæ incipit, *Sanctiſſimus.* Quod à fortiori procedit in ſimonia confidentiali, ob quam non ſolum beneficium ſic obtentum, ſed etiam omnia illa quæ confidẽtiarius obtinebat tempore commiſſi delicti reſeruantur, iuxta conſtitutionem Pij IV. incipientem *Romanus Pontifex*, & cõſtitutionem Pij V. incipientem, *Intolerabilis.* Præterea beneficia parochialia, in quorum collatione ſeruata non fuerit forma præſcripta à concilio ſedi Apoſtolicæ reſeruantur ex conſtitut. Pij V. incipiente, *In conferendis.* Deinde reſeruantur beneficia ob non factam publicationem reſignationum, iuxta formam præſcriptam in conſtitut. Greg. XIII. incipiente. *Humano vix iudicio.* Item reſeruantur beneficia offendentis litigantes in curia Romana, & eorum iudices, aduocatos, notarios, teſtes, & procuratores, ex conſtitut. Alexand. VI. quæ incipit, *In eminentia.* Item reſeruantur beneficia collata perſonis inhabilibus, ex aliquo priuilegio à ſede Apoſtolica conceſſo, vel ex ſtatuto à Pontifice confirmato. vt ſi eſſet ſtatutum à Sede Apoſtolica confirmatum, excludens à beneficiis deſcendentes ex ſanguine infecto, vel ex hæreſis condemnato

Digitized by Google

condemnato, tu vero illis beneficium aliquod prouideres, nulla eſſet prouiſio, & beneficium maneret Pontifici reſeruatum: habetur in conſtitut. *66.* Greg. XIII. incipiente *in eccleſia*, ſub data idibus Nouembris anno 1580. Item reſeruantur beneficia illorum, qui ſe ipſos pro aliis examinandos ſupponunt, vel pro conſequendis beneficiis annuas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis impetrãt beneficia cum intentione illa reſignandi, conſtat ex bulla 33. Pauli IV. quæ incipit. *Inter cætera*. data 27. Nouemb. 1557. Deinde vacant beneficia, & Pontifici reſeruantur ob non delationem habitus clericalis, iuxta extrauag. Sixti V. quæ eſt 91. in bullario nouo, *tom. 2. pag.* 693. Item vacant ipſo iure beneficia, & ſedi Apoſtolicæ reſeruantur, quæ Cardinales vigore ſuorum indultorum contulerunt, ſi ipſi beneficiati citramontani intra quatuor menſes, & vltramontani intra octo nouas prouiſiones à ſede Apoſtolica non obtinuerint, litteraſque Apoſtolicas non expedierint: quia ſic indultis Cardinalium habetur.

2 Aduertendum eſt horum beneficiorum vacationem, quia eſt in pœnam delicti commiſſi, locum non habere, quouſque delictum declaretur; quia vt *tract. de legib.* latè diximus, ſolum cenſuræ, vtpote pœnæ medicinales abſque vlla declaratione iudicis contrahuntur, reliquæ aliæ pœnæ etiam priuatiuæ hanc declarationem prærequirunt, quæ retrotrahitur à puncto commiſſi delicti.

3 Dixi nullam aliam generalem reſeruationem à lege ſancitam eſſe. Nam illa, quæ ſolet enumerari de beneficiis deuolutis, & de litigioſis, reſeruatio propria non eſt. Nam prouidens beneficia ob negligentiam primi collatoris ad ſe deuoluta non iure reſeruationis, ſed iure deuolutionis, & ſupplens vices primi collatoris prouidet. Beneficia item litigioſa, eſto tempore litis impediti ſint ordinarij prouidere, lite vero finita prouident. Vide Gonzalez hæc omnia latius expendentem. *gloſſ.* 51. *per totam.* Auguſt. Barboſ. *in 3. p. de poteſt. epiſc. alleg.* 57. *à n.* 36. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 34. poſt medium.* Aloyſium Riccium *reſolut.* 333.

PVNCTVM XXV.

De poteſtate legati à latere in beneficiorum collatione.

1 *Triplex legatus diſtinguitur.*
2 *Qualiter omnibus commiſſa ſit poteſtas beneficia prouidendi.*
3 *Legatus à latere omnia beneficia ſuæ prouinciæ de prouiſione ordinarij prouidere poteſt.*
4 *Beneficium monoculare de prouiſione ordinarij collatoris poteſt legatus à latere prouidere.*
5 *An beneficia deuoluta ad prælatum poſſit legatus prouidere? Proponuntur duæ ſententiæ.*
6 *Reſoluitur diſtinctione appoſita.*
7 *Beneficia deuoluta ad epiſcopum ob negligentiam prælati exempti prouidere legatus poteſt, ſi ſunt in prouincia.*
8 *Beneficia ſuæ prouinciæ deuoluta ad Sedem Apoſtolicam prouidere legatus poteſt.*
9 *Legato non currit tempus ad prouidendum.*
10 *Non poteſt conferre beneficia vacantia in menſibus ordinarij alternatiua gaudentis.*
11 *Nec beneficia iuris patronatus laici, aut eccleſiaſtici mixti, ſecus eccleſiaſtici.*
12 *Qualiter poteſt legatus a latere canonicum ſupernumerarium creare.*
13 *Spectato Trident. creari non poteſt canonicus ſupernumerarius.*
14 *Non poteſt legatus beneficia reſeruata prouidere.*
15 *Neque beneficia electiua.*
16 *Beneficia vacatura reſeruare poteſt, etiam in fauorem certæ perſonæ, ſpectato iure antiquo, ſecus Trid.*

1 POteſtate Põtificis explicata ſubſequitur explicãda legati poteſtas: quia eius vices gerit. Triplex genus legatorum doctores aſſignant, cum gloſſa *in cap. 1. de officio legati in 6.* Alij ſunt legati à latere, alij nati, alij nuncij ſeu miſſi. Legati à latere, qui ſemper Cardinales ſunt, dicuntur, quia ex latere Pontificis, cui aſſiſtunt, mittuntur ad aliquam prouinciam nomine ipſius gubernandam, vel aliqua grauia negotia tractanda. Legati nati ſunt quidam Præſules, qui ratione eccleſiarum, quibus præſunt, munus, & officium legati obtinent; eàque de cauſa dicuntur nati; quia cum eccleſiæ præfectura naſcuntur. Hi ſunt Archiepiſcopus Cantuarienſis, Rhemenſis, Taliburgenſis, Toletanus, & alij qui in ſuis prouinciis primates exiſtunt. Legati Nuntij, ſeu miſſi dicuntur Antiſtites, qui ob aliqua negotia gerenda, vel cauſas aliquas decidendas ad curias principum mittuntur, ſic communis ſententia cum Gloſſa *in cap. 1. de officio legati. in 6.*

2 Omnes hi legati propriè legati ſunt; quia nomine Pontificis legatione funguntur. Gloſſa *in cap. ſtatutum, verbo à ſede Apoſtolica de reſcriptis in 6. & cap. priuilegium, de verborum ſignificat. eodem lib.* Sed eorum iuriſdictio, & poteſtas diuerſiſſima eſt, præcipuè in ordine ad beneficiorum collationem. Nam legati à latere poteſtatem habent beneficia ſuæ prouinciæ ad quam mittuntur conferendi eo ipſo, quo legati eriguntur, *cap. 1. de officio legati in 6. cap. ſi à ſede de præbendis in 6. cap. dilectus de officio legati. cap. dilectus. de iure patronat. & aliis.* Cæteri vero legati ex vi legationis hac poteſtate carent, niſi aliunde eis ſpecialiter committatur, *cap. 1. de officio legati in 6. cap. litteras de ſupplenda negligent. prælat.* eàque de cauſa hæc poteſtas, quam habent legati à latere, eſt poteſtas ordinaria; quia eorum officio, & legationi præcellenti annexa eſt à iure communi. Sic Gambar. *lib. 3. de poteſt. legati, num.* 31. Gigas *de penſionib. quæſt. 6. num.* 18. *&* 21. Garcia 5. *p. de benefic. cap. 3. à num.* 5. Sed eſto hæc poteſtas ordinaria ſit, quia tamen naturalis non eſt, ſed naturali ſuperaddita, ideo non eſt extendenda, ſed limitanda. Gloſſ. *in clem. 2. de officio ordinar.* Caſſador. *deciſ. 5. num. 3. & num.* 11. *de decretis, & reſeruatis.* Garcia *ſupra, num.* 9. Econtra poteſtas aliis legatis, qui non ſunt à latere commiſſa; quia ex ſpeciali commiſſione, & non à iure, neque ex virtute officij, & legationis habetur delegata, & non ordinari nuncupari debet.

3 Sed inquires, ad quæ beneficia legati à latere poteſtas extenditur? Reſpondeo ad omnia beneficia vacantia in ſua prouincia legationis, quæ ordinarius conferre poteſt, conſtat ex *dicto cap. 1. de officio legati in 6.* Eàque de cauſa ſicut Pontifex eum ordinario concurrit, & datur locus præuentioni, ſic legatus concurrere poteſt. Sic Garcia 5. *p. de benef. cap. 3. num.* 40. Azor. 2. *p. lib. 5. cap.* 28. *quæſt.* 24. Prateius *in praxi epiſcop. 2. p. cap. 5. num. 9. & alij.* Hinc fit poſſe legatum à latere inſtituere à patronis nominatos, confirmare electos, & conferre beneficia ad exemptorum collationem ſpectantia. Quia hæc omnia ſunt beneficia vacantia in prouincia delegationis, nec Pontifici reſeruata. Garcia 5. *p. de benefic. cap. 3. num.* 19.

4 Sed reſtant aliquæ difficultates examinandæ.

Digitized by Google

Prima,an legatus poſſit conferre beneficia monocularia? (hoc eſt, quæ ad vnius collationem pertinent.) Reſpondeo poſſe, ſi ad ipſum pertineant tanquam ordinarium collatorem. Tum quia legatus cum ordinario concurrit. Tum quia horum beneficiorum nulla in iure inuenitur exceptio. Gambar. *de officio legati.lib.3.num.* 512. Azor. 2. *part.inſtitut. moral.lib.5.cap.*28.*quæſt.* 5. Neque obſtat mandatum Apoſtolicum de prouidendo non comprehendere beneficium monoculare; quia hoc mandatum, quia impedit prouiſionem ordinarij, non extenditur ad prouiſionem, quæ vnica eſt: at poteſtas legati non impedit ordinarij prouiſionem, ſed cum illo concurrit; eáque de cauſa ad beneficia monocularia extendi poteſt. Dixi quando beneficium monoculare eſt de prouiſione ordinarij collatoris: nam ſi ſit de prouiſione delegati, ſeu Apoſtolici, credo poteſtatem legati ad illud non extendi. Nam quoties alicui poteſtas conceditur ad aliqua certa beneficia conferenda, non valet legatus ſe in illorum prouiſione intromittere; eo quod ſpecialis prouiſio derogat generali.*cap.2.de officio legati, & cap.dudum. de præbendis. in 6.* & tradit Abbas *in cap.dilectum, de officio legati,ad finem.* Garc. 5.*part. de benef. cap.* 3. *num.*75.

5 Secunda difficultas eſt, an beneficia deuoluta ad prælatum ordinarium ſuæ prouinciæ ob negligentiam primi collatoris, poſſit legatus conferre?

Variæ ſunt ſententiæ. Prima generaliter affirmat poſſe legatum conferre beneficia omnia, quæ poteſt ordinarius ſuæ delegatæ prouinciæ conferre; quia cum ordinario concurrit: ſic relato Gambar. & Selua docet Azor.2.*p.lib.5.c.*28.*q.*12.

Secunda ſententia limitat ſupradictam, vt procedat,cum beneficium per negligētiam prælati exiſtentis intra prouinciam deuolutum eſt, ſecus ſi ob negligentiam prælati alterius prouinciæ; ſic Laurentin. & Dominic. *in cap. deliberatione. de officio legati. in 6.* Mouentur, quia legatis à latere conceſſum eſt ius, quod ordinariis ſuæ prouinciæ delegationis competit, quia ſunt ordinarij, & cum ordinariis concurrunt. Sed quoties alicui conceditur ius quod ordinarij habent, ſubintelligitur conceſſum ius, quod ordinariis iure ordinario, & non iure deuolutionis competit.*argum.textus in clement. ſi de beneficio.de præbendis.* Ergo delegatis non competit ius prouidendi beneficia, quæ ordinarij ſolum iure deuolutionis habent.

6 Tertia ſententia, quæ mihi probabilior eſt,diſtinguit inter beneficia vacantia in prouincia delegationis, vel extra. Si bēneficia vacent extra prouinciam delegationis, nequaquam legatus ea prouidere poteſt; quia legato à latere conceduntur beneficia ſuæ prouinciæ: ſiue collator in prouincia ſit, ſiue non; quia in beneficiorum collatione potius ſpectatur locus, vbi ſitum eſt beneficium, quam locus, vbi reſidet collator, vt colligitur *ex cap.1.cap. deliberatione. §.prohibemus. de officio legati. in 6.* At ſi beneficia ſunt ēxtra prouinciam, eſto collator in prouincia ſit, non poterit legatus illa prouidere, quia ſunt extra eius iuriſdictionem. Quocirca ad explorandam poteſtatem legati circa beneficia non debet attendi cui prælato,an exempto, an ordinario, an de prouincia, an extra,an iure ordinario, an deuoluto competat: ſed an beneficia ſint extra prouinciam delegationis, an de prouincia. Nam ſi beneficia ſint de prouincia, ea prouidere poterit. Secus ſi ſint extra prouinciam. Et ita tenet Rebuff. Imola, Gambara, & alij, quos refert, & ſequitur Garcia 5. *part. de benefic. cap. tertio à num.*27. Azorius *ſecunda parte lib.5. cap.* 28. *quæſt.*13.

7 Hinc conſtat qua ratione poſſit legatus à latere prouidere beneficia deuoluta ad epiſcopum ex negligentia prælati regularis exempti. Si enim beneficia ſita ſunt in prouincia delegationis, poterit prouidere, ſecus ſi ſunt extra prouinciam: ob deuolutionem enim ius legato competens non immutatur. Neque obſtat epiſcopum hæc beneficia prouidere tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatum, quominus legatus ſe in illis intromittere poſſit; quia ſe intromittit ex iure ſibi competente independenter à deuolutione, & delegatione epiſcopi. Adde illam regulam, quod delegatus non ſe poſſit intromittere in his, quæ epiſcopus non vt ordinarius,ſed vt delegatus exequitur, iuxta *cap. ſtuduiſti.de officio legati,cap.dudum. cap. quamuis. de præbendis.in 6.*& tradit Gloſſa *clement. ſi de beneficio. de præbendis.verbo ſiue ad nos.ad finem,* habet verum quoad priuationem, non quoad præuentionem: hoc eſt non ſe poterit intromittere priuatiuè, benè tamen cumulatiuè. Item habet verum in delegatione facta ab homine,non à iure.

8 Sed quid ſi beneficia ſuæ prouinciæ ad ſedem Apoſtolicam deuoluta ſint? Reſpondeo ea prouidere legatum poſſe; quia poteſt beneficia ſuæ prouinciæ, & ob deuolutionem non ſunt ſpecialiter reſeruata: colligitur *ex cap. venerabilis de præbendis,* & tradit Abbas *ibi numero ſecundo.* Gloſſa *in capite primo de officio legati.in 6. in verbo ampliori, & clement. ſi de beneficiis. verbo ſiue ad nos. de præbendis.in fine* Silueſt. *verbo delegatus. quæſtione* 13. *verſ. quæris tamen.* Azorius *ſecunda parte lib. 5. cap.* 28. *quæſtione* 14. Garcia 5. *parte de benefic. capite tertio, num.*20.

9 Hinc deciditur quæſtio; an legato currat tempus ſemeſtre ad prouidendum, ſicut ordinariis? Et dicendum eſt nequaquam currere. Tum quia tempus ſemeſtre pro ordinariis collatoribus eſt ſignatum, non pro ordinariis ſuperinductis. Tum eſt præcipuè quia, ſi legato ſemeſtre eſſet conceſſum, illo tranſacto, ceſſaret eius poteſtas, & deuolueretur beneficium ad ſedem Apoſtolicam. At beneficia ad ſedem Apoſtolicam deuoluta ipſe prouidere poteſt, vt dictum eſt. Ergo non poteſt eius poteſtas determinato ſemeſtri coarctari. Garcia *ſupra.n.*26.

10 Tertia difficultas eſt;an poſſit conferre beneficia vacantia in menſibus ordinarij alternatiua gaudentis? Et ratio difficultatis eſt; quia illa beneficia (vt ſuppono) ſunt de prouincia delegationis, & non reſeruata Pontifici, ſed ordinario, quatenus talis eſt competentia. Ergo competere poſſunt legato, qui in illa prouincia ordinarius eſt, & videtur tenere Azorius *ſecunda parte inſtitut.moral. lib. 5. cap.*28.*q.*24.

Cæterum affirmandum eſt nequaquam poſſe. Tum quia conceduntur illi ſex menſes ordinariis ſub onere perſonalis reſidentiæ, cui conceſſioni æquum non erat præiudicari. Tum & præcipuè; quia gratia alternatiuæ Epiſcopis conceditur cum decreto irritante quamlibet aliam prouiſionem,per quoſcumque, etiam per ſedem Apoſtolicam, factam. Cum ergo legatus iure communi poteſtatem non habeat derogandi huic decreto, nequit habere poteſtatem prouidendi beneficia vacantia in menſibus alternatiuæ: & ita tenet Garcia 5.*parte de benefic.cap.tertio à numero* 45. referens ſæpe à Rota fuiſſe deciſum.

Notanter dixi legatum à latere non habere ex iure

Digitized by Google

communi poteſtatem derogandi ſupradicto decreto irritanti in alternatiua inſerto, vt tacitè inſinuarem ſæpè ex ſpeciali gratia, & fauore à Pontifice concedi, vt de facultate conceſſa Nuntiis Hiſpaniæ teſtatur Garcia *dicta* 5.*p.cap*.4.*n*. 134. Quapropter cum legatus à latere vtitur facultate maiore ea, quæ aliis legatis à iure conceditur, vel quæ concedi ſolet, debet neceſſario oſtendere litteras, quibus talis poteſtas committitur, aliàs ei non creditur; quia ſtat in contrarium præſumptio, quod Pontifex à communi, frequenti, & ordinario ſtylo non diſcedit. Azorius 2. *part. inſtitut. moral. libro* 5. *cap.* 27. *quæſtione* 8.

11 Quarta difficultas procedit de beneficiis iuriſpatronatus, an inquam hæc beneficia inconſulto patrono, & abſque eius conſenſu prouidere poſſit? Et dicendum eſt, ſi patronatus ſit eccleſiaſticus, rectè poſſe etiam abſque illius mentione, quia huic iuri facilè derogatur, conſtat ex *cap. cum dilectus. de iure patronatus. cap. dilectus. de officio legati*; & tradunt aliis relatis Lambertinus 1.*part.lib*.1.*quæſtion*.1.*art*.6. *num*.4.*&* 5.*p.lib*.2.*quæſtion*. 8.*art*.1.*& quæſtion*.9. *art*. 1.*num*.2. Gigas *de penſionibus.quæſtion*.24.*num*.1. Garcia *de benefic*. 5.*par.cap*.3. *num*. 17. Azorius 2.*part.lib*. 5.*cap*.28 *quæſt*.2.*& lib*.6. *cap*. 25.*q*. 7. Tuſchus *verbo legatus. concl*. 172. Idem dicendum eſt de patronatu laicorum ex priuilegio, præſcriptione, aut conſuetudine obtento. Quia ex huius derogatione non retrahuntur homines ab eccleſiarum ædificatione, & conſtructione. Couarruuias *pract. cap*. 36. *num*. 6. Azorius, & Tuſchus *ſupra*. & Garcia, plures referens, *numer*. 72. Secus vero dicendum ſi ex fundatione, conſtructione aut dotatione ſit patronatus acquiſitus: huic enim nunquam Pontifex derogat: quomodo ergo credendum eſt legato facultatem concedere derogandi? Azorius *ſupra*. Garcia, *num*. 63. Et hoc verum eſt, etiamſi ex parte ſit eccleſiaſticus, ac proinde mixtus; quia ob illam coniunctionem iura patronatus laici immutata manent, ne à fundandis eccleſiis retrahantur: ſic relati doctores, ſpecialiter Garcia *num*. 69. & latius diximus *hac diſp*.

12 Quinta difficultas eſt de beneficiatis ſupernumerariis, poſſit ne legatus à latere canonicum ſupernumerarium in eccleſia cathedrali, vel collegiata creare? Ratio dubitandi eſt; quia alius à Pontifice poteſtatem non habet concedendi ius ad beneficium vacaturum: *cap*. 2. *de conceſſione prabendæ. in* 6. At eo ipſo, quo quis in canonicum ſupernumerarium admittitur, ius habere videtur ad præbendam primò vacaturam, nequit ergo legatus illum creare.

Dicendum tamen eſt poſſe legatum à latere tibi hunc titulum ventoſum conferre, niſi authoritate Romani Pontificis certus numerus canonicorum ſtatutus ſit; ſic Gloſſa, & Abbas, *in cap. pro illorum. de prebendis, verbo recepiſſe*. Idem Abbas *in cap. cum M. Ferrarienſis. de conſtitutionibus*. & alij, quos refert, & ſequitur Azorius 2. *part. lib*. 3. *cap*. 11. *quæſtion*. 3. *& ſequentibus. & libr*. 5. *cap*. 28. *quæſtion*. 8. Ratio eſt manifeſta; quia hic titulus largo modo beneficium dicitur, & legatus omnia ſuæ prouinciæ beneficia aliàs non reſeruata conferre poteſt; quod autem hoc beneficium quaſi de nouo creetur, in cauſa eſſe non poteſt, quominus legatus illud creare, & prouidere poſſit. Tum quia illius creatio aliena non eſt à iure communi, ſed potius illi conformis. *cap. cum Ferrarienſis. de conſtitutionibus. cap. relatum. cap. dilectus. cap. dilecto. de prebendis*. Tum quia collegium canonicorum, & Epiſcopus ad id authoritatem habent. Ergo à fortiori illam legatus habere debet.

Hic canonicus ſupernumerarius, cum ſit canonicus ſolo titulo, fructus non percipit, alias re ipſa haberet præbendam. Gloſſ. Abbas & alij *in c. dilect*. 2. *de prebend. & c. relat. eod. tit*. Diſtributiones vero quotidianas probabilius eſt obtinere poſſe, niſi obſtet conſuetudo; quia ſic colligitur ex *cap. pro illorum. cap. dilectus*. 1. *de prebendis*, & tradit ibi Abbas *& cap. cum M. de conſtitut*. Azorius 2.*par.lib*.3.*cap*. 11.*quæſt*. 5. *&* 13.*& lib*.5.*cap*.28.*quæſt*.8.

Reſpectu vacaturæ præbendæ nullum ius habet, niſi ei fuerit expreſſè à Pontifice conceſſum, vt ſatis colligitur ex *c*.2.*de conceſſione prebendæ. in* 6. poteſt tamen iudicis officium implorare, vacante præbenda, vt ſibi concedatur, vt bene probat Abbas *cap. dilectus*. 1.*cap. relatum. num*.7.*de prabend*. ipſe vero iudex non tenetur petitioni annuere, eſto conueniens ſit, quia ex nullo capite obligatur.

13 Cæterum hæc procedunt ex iure communi. At ſpectato Trid. *ſeſſ*.24.*cap*.19. verius exiſtimo canonicum ſupernumerarium creari non poſſe. Nam eſto ius ſtrictè non habeat ad præbendam vacaturam, habet tamen aliquale ius. Sed ex ſupradicto tractatu omnes ſpectatiuæ, & gratiæ ad vacatura beneficia irritantur. Ergo hanc legatus concedere non poterit. Item congregatio concilij ibidem declarauit canonicum ſupernumerarium creari non poſſe; ſic refert Barboſa *in remiſſion. concilij*, & tradit Gonzalez, *reg*. 8.*menſium*.§.1 *num*.64.

14 Sexta difficultas eſt de beneficiis reſeruatis, an ea legatus prouidere poſſit? Et reſpondendum eſt negatiue ex *cap. quoad tranſlationem. de officio legati, & ex c. licet. de prebend. in* 6. & tradunt omnes: legatus namque ſolum habet facultatem generalem conferendi beneficia vacantia in prouincia ſuæ delegationis, ſub qua generali facultate non comprehenduntur reſeruata generali, aut ſpeciali reſeruatione, vt tradit Mandoſ. *de ſignatura gratia. tit. de indulto conferendi beneficia reſeruata. in princ*. & aliis relatis Garcia 5.*p.cap*. 3. *n*. 44. imo etiam ſi facultatem generalem haberet prouidendi reſeruata, non comprehenderet vacantia apud ſedem; quia hæc reſeruatio eſt clauſa in corpore iuris, & ob eam cauſam priuilegiata, ne ſub generali conceſſione reſeruatorum intelligatur, ſicuti in conceſſione abſoluendi à reſeruatis non veniunt contenta in bulla cœnæ. ſic aliis relatis Garcia *num*. 55.

15 Ex quo fit non poſſe legatum à latere prouidere beneficia, quæ propriè electiua ſunt; quia eligentibus à iure conceditur ſemeſtre, vt liberè eligere poſſint. *c. nulla. c. quia diuerſitatem. de conceſſione prebend*. Non igitur debent à legato impediri; & probat *text. in cap. deliberatione. de officio legati. in* 6. Nam licet ibi ſolum dicatur, non poſſe reſeruaſe legatum eccleſias cathedrales, regulares, aut collegiatas, dignitateſque maiores eccleſiarum cathedralium, ſub nomine reſeruationis, & prouiſio quælibet intelligitur. Non enim reſeruantur, niſi in ordine ad prouiſionem, & licet de illis tantum ſit factus ſermo, ad omnia electiua beneficia, ſi quæ fuerint, eſt prohibitio extendenda: quia eadem eſt ratio, nempe ne eligentibus eorum libera electio impediatur. Adde, nominari illa ſpecialiter, quia ſolum in illis verſatur electio. Adde in ſupradicta reg. 3. Cancell. eccleſias cathedrales, regulares, & collegiatas, dignitateſque maiores poſt Pontificalem, ſiue electiuæ ſint, ſiue non, reſeruari. Ergo vt aliquid operetur reſeruatio contenta *in c. de liberatione*

Digitized by Google

eliberatione. De omnibus beneficiis electiuis debet ntelligi.

Secundo ſit beneficia litigioſa conferre nullatenus poſſe,quia eſto propriè reſeruata non ſint, impeditur tamen eorum prouiſio durante litigio, ex *text. in cap.* 1. *&* 2. *vt lite pendente*, *in* 6. & tradit Garcia *num.* 56.

16 Septima difficultas procedit de beneficiis vacaturis,an ea reſeruare legatus poſſit? Et dicendum eſt poſſe, ita tamen vt pendente vna reſeruatione in aliqua eccleſia, aliam non faciat in eadem: nec pendente reſeruatione vnius beneficij ad collationem cuiuſcunque pertinentis, reſeruationem alterius beneficij ad illius etiam collationem pertinentis faciat,habetur expreſsè.*cap.præſenti.*§.1.*& cap.deliberatione.de officio legati.in* 6.Dicitur autem reſeruationem pendere, dum reſeruatum beneficium collatum non eſt. Quocirca ſi ſecundam reſeruationem facere voluerit pendente prima; primam derogare debet,aliàs nullius effectus erit ſecunda reſeruatio, vtpote facta contra formam poteſtatis commiſſæ: ita aliis relatis docent Azorius 2. *part. inſtitut.moral. lib.*5.*cap.*29.*quæſt.*1.*&* 5.Garcia 5.*par.de benefic.cap.*3.*num.*36.

Sed dubium eſt; an hæc reſeruatio fieri poſſit in fauorem certæ perſonæ?Ratio dubitandi eſt; quia inutilis eſſe videtur talis reſeruatio, cum nullum ius perſonæ, pro qua fit reſeruatio, concedatur, iuxta *textum in cap. dilectus* 1. *de præbendis*. Cæterum dicendum eſt, poſſe legatum in fauorem certæ perſonæ beneficium vacaturum reſeruare; quia ita habetur in *cap. cum dilectus. de iure patronatus*. Ex vi autem huius reſeruationis non arctatur legatus, niſi ex quadam decentia beneficium conferre ei in cuius fauorem reſeruauit, ſed poteſt alteri prouidere.Sed non inde fit inutilem eſſe hanc reſeruationem, ſi quidem per illam ordinarius impeditur, ne alteri beneficium prouideat.

Hæc ſpectato iure communi procedunt, at attenta diſpoſitione Trident.*ſeſſ.*24.*cap.*19. dicendum omnino eſt legatum non poſſe reſeruare beneficia vacatura, & præcipuè in fauorem certæ perſonæ; quia omnes reſeruationes, expectatiuæ, & gratiæ quæcunque ad beneficia vacatura interdictæ ſunt, ne aliqua occaſio captandæ mortis habeatur: & tradit Gonzalez *regul.* 8. *Cancellar.* §. 1. *proœm. num.*80.

PVNCTVM XXVI.

De poteſtate legati nati,& miſſi in beneficiorum collatione.

1 *Ex litteris commiſſionis hæc poteſtas colligenda eſt. Tenorque poteſtatis in actis produci debet, cum de valore prouiſionis agitur.*
2 *Expenditur poteſtas, quæ Nuntio Hiſpaniæ ſolet concedi.*
3 *Sub eius poteſtate non comprehenduntur canonicatus, nec præbendæ cathedralium, & collegiatarum.*
4 *Neque item beneficia, quæ ſimplicia non fuerint. Et quid de curatis habitu,ſed non actu?*
5 *Archipresbyteratus ruralis ſub nomine beneficij ſimplicis comprehenditur.*
6 *Non comprehenduntur beneficia excedentia valorem* 24.*ducatorum de camera.*
7 *An ſub hoc valore veniat emolumentum, quod beneficiatus obtinere poteſt intrando in capitulum beneficiatorum? Reſoluitur negatiuè.*
8 *Non comprehenduntur ſub hoc valore tertiaria.*
9 *An deducenda ſint de valore beneficij ſtipendia miſſarum? Sub diſtinctione reſpondetur.*
10 *Subſidium, & excuſatum deducendum videtur ex beneficij valore.*
11 *Quid dicendum de penſione, an deducenda ſit de beneficij valore?*
12 *Debet ante prouiſionem Nuntio conſtare beneficium taxam ſupradictam non excedere.*
13 *Qualiter conſtare poteſt beneficium non excedere dictam taxam.*
14 *Penes prouiſum à Nuntio eſt obligatio probandi beneficij valorem.*
15 *Proponitur duplex obiectio,& fit illi ſatis.*
16 *Non poteſt Nuntius prouidere alia beneficia, niſi quæ per obitum vltimi poſſeſſoris vacauerint.*
17 *Si beneficium vacat in menſibus ordinarij alternatiua gaudentis, non videtur poſſe à Nuntio prouideri.*
18 *Impetrans à Nuntio beneficium, non videtur obligatus exprimere menſem vacationis.*
19 *Nuntius, & legatus à latere iuriſdictionem voluntariam exercere poſſunt à die quo vrbem fuerint egreſſi.*
20 *Qualiter ex tunc poſſint beneficia conferre.*

1 SVpra diximus legatum natum,& miſſum nullam habere poteſtatem in beneficiorum collatione, niſi eis ſpecialiter fuerit conceſſa. Quapropter examinandæ ſunt litteræ conceſſionis, vt inde eorum poteſtas cognoſcatur.Nam licet ſoleat Pontifex illis concedere poteſtatem legati à latere, & virtute huius conceſſionis poſſent tanquam legatus à latere beneficia conferre, vt docent Gigas *de penſionibus.quæſt.*6.*num.*19.Gonzalez *reg.*8.*Cancell.*§.1.*proœm.num.*54.Mandoſ.*reg.*13.*Cancell. quæſt.*6.*num.*4.*& de monitoriis.quæſt.*60.*num.*41.Garcia 5.*par. de benefic.c.*3.*num.*82. At quia hæc poteſtas quoad beneficiorum collationem illis ſpecialiter reſtringitur, vt teſtatur Gonzalez,& Garcia *ſupra*,in Nuntiis Hiſpaniæ, ideo tenor huius facultatis, & reſtrictionis inſpici ante omnia debet.*cap. porro.cap. recepimus. de priuilegiis.& leg.diligenter.ff.mandati.* Debetque huiuſmodi tenor in actis produci, cum de valore prouiſionis factæ à Nuntio agitur, quia eſt fundamentum illius.ſic Rota *deciſ.*73.*lib.*3.*par.*3.*diuerſ.*Gonzalez *num.* 64. Garcia *num.* 84. Neque obſtat Nuntio concedi, ne obligatus ſit in ſuis litteris, gratiis, & diſpoſitionibus facultatem inſerere, aut teſtibus,vel notario comprobare, quominus in contradictorio iudicio eam facultatem exhibere teneatur; quia illa prærogatiua non inſerendi, nec comprobandi facultatem,intelligitur in illis gratiis, conceſſionibus, & diſpoſitionibus iure delegationis Nuntio competentibus,non de illis quæ iure ſpeciali competunt, qualis eſt hæc facultas beneficia prouidendi. Deinde intelligitur, dum non eſt qui prouiſioni factæ contradicat.Garcia, *ſupra*.

2 Facultas ergo, quæ Nuntio Hiſpaniæ ſolet concedi in ordine ad beneficiorum collationem eſt, vt quæcunque beneficia eccleſiaſtica ſimplicia in Hiſpania conſiſtentia extra Metropolitanas, & alias cathedrales, & alias collegiatas eccleſias per obitum illorum vltimorum poſſeſſorum extra Romanam curiam vacatura,dummodo illa aliàs, quam ratione menſium Apoſtolicorum reſeruata non fuerint, & cuiuſlibet eorum fructus,redditus, & prouentus etiam ratione perſonalis reſidentiæ percipi ſoliti, ac diſtributiones quotidianæ 24. ducatorum auri de camera ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedant, pro tempore vacantia

Digitized by Google

vacantia perſonis idoneis prouidere poſſit, ita tamen vt non prius prouiſionem huiuſmodi beneficiorum facere debeat, quam ſibi fide dignorum teſtimonio conſtiterit fructus prædictos ipſum valorem annuum non excedere, alioquin prouiſiones factæ nullius ſint roboris, & momenti.

3 Ex qua facultate conſtat primo non poſſe Nuntium prouidere dignitates, canonicatus, nec præbendas cathedralium, & collegiatarum eccleſiarum, quantumuis valorem 24. ducatorum cameræ non excedant, quia in ſupradicta facultate expreſsè excluduntur. Gonzalez §. 2. *procem. num.* 58. Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 86.

4 Secundo fit, non poſſe beneficia, quæ ſimplicia non fuerint, conferre; quia ſolum pro beneficiis ſimplicibus facultas conceditur. Quapropter dignitates, perſonatus, officia, & beneficia curam animarum habentia ab hac facultate excluduntur.

Solum eſt dubium; an beneficia habitu curata, & non actu, eo quod actu parochianis carent, ſub nomine ſimplicis beneficij veniant? Et dicendum eſt, ſi carentia eſt per accidens; quia parochiani ob incurſiones latronum, & inundationes fluminum abfuerunt, ſperantúrque cito reuerſuri, non comprehendi; quia verè illa beneficia actu curata dici debent, quia non debet attendi id quod eſt per accidens, ſed quod eſt per ſe. Gutierr. *allegat.* 8. *num.* 8. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 3. §. 1. *à num.* 112. *ſed præcipuè num.* 120. At ſi vicinitas deſtructa ſit abſque vlla ſpe reparationis, quia fortè iam 40. anni lapſi ſunt, quin ibi parochiani aſſiſtant, ſub beneficio ſimplici comprehendi debent. Nam licet antea curata fuerint, eorum ſtatus mutatus eſt, & ex curato in ſimplex conuerſus. Cum enim curatum beneficium ex cura fidelium dictum ſit, & tale beneficium nullam curam habeat, neque illius probabilem ſpem, ceſſat eſſe curatum, & tranſmutatur in ſimplex, & omnes qualitates ſimplicis ſortiri debet: ſic aliis relatis docet Garcia *ſupra*, & Gutierr. *tota alleg.* 8.

5 Deinde eſt dubium, an Archipreſbyteratus ruralis ſub nomine beneficij ſimplicis comprehendatur? Et dicendum eſt comprehendi. Nam licet tempore antiquo Archipreſbyteris data eſſet iuriſdictio fori externi, eaque de cauſa ſub nomine dignitatis intelligebantur, at hoc tempore cum nulla ferè illis iuriſdictio concedatur, à dignitate ceciderunt. Solum enim Archipreſbyteri habent eminentiorem ſedem in conclaui ſacerdotum; computa, & rationes ab œconomis eccleſiarum recipere, ſacrum chriſma per eccleſias ſui diſtrictus ſingulis annis diſtribuere, earumque rectam adminiſtrationem procurare, monendo ſcilicet ordinarium, ſi aliquis in ſupradictis ſit defectus abſque aliqua cenſurarum impoſitione, carceriſve reclusione; quæ certè beneficij ſimplicis naturam non egrediuntur; & ita tenet, pluribuſque deciſionibus, & ſacræ congregationis declarationibus comprobat Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *a num.* 94. Gonzal. *gloſſ.* 6. *n.* 64.

6 Tertio fit ſub prædicta facultate Nuntij non comprehendi beneficia ſimplicia excedentia valorem 24. ducatorum auri de camera, computatis diſtributionibus quotidianis, aliiſque emolumentis certis. Ducatus aureus de camera continet vnum ſcutum aureum Hiſpanum, & vnum argenteum, ac proinde valet 474. marapetinos ſecundum pragmaticam Hiſpaniæ. Dixi, *computatis diſtributionibus quotidianis, aliiſque emolumentis certis*, qualia ſunt anniuerſaria fundata, & oblationes fidelium conſuetæ, quia iſti ſunt beneficij fructus, & prouentus. Secus vero dicendum eſt de oblationibus voluntariis funeralium, anniuerſariorumque emolumentis liberis, aliiſque eleemoſynis incertis, quæque ad certam ſummam reduci non poſſunt. Quia hæc annexa non ſunt beneficio, ac proinde neque illius fructus, ſed ſunt annexa concedentium voluntati: ſic ex deciſionibus Rotæ firmat Garcia 5. *p. de benef. cap.* 32. *num.* 153.

7 Sed eſt dubium, an ſub valore beneficij computetur emolumentum, quod obtinere poteſt beneficiatus intrando in capitulum beneficiatorum? Solent enim in pluribus Hiſpaniæ ciuitatibus eſſe aliqua capitula clericorum, quibus annexa ſunt plura funeralium emolumenta, pluteſque miſſarum eleemoſynæ, quæque inter omnes capitulares clericos diuinis aſſiſtentes diuiduntur, & quilibet beneficiatus eo ipſo quo in illa ciuitate beneficium obtinet, eſt de capitulo, & ius habet hæc emolumenta obtinendi; quæ ſi diuinis aſſiſtat, negari ei non poſſunt. Dubium ergo eſt, an hæc inter fructus beneficij, & ſub eius valore computentur? Et ratio dubij eſt; quia hæc ob beneficium beneficiato perſonaliter reſidenti conceduntur, ſicuti conceduntur in eccleſiis cathedralibus, & collegiatis diſtributiones quotidianæ canonicis reſidentibus: & ſicut hæ diſtributiones computarentur in valore præbendæ, eſto annexæ eſſent menſæ capitulari: ſic illa emolumenta funeralium, & anniuerſariorum computari debent in valore beneficij, eſto capitulo annexa ſint. Adde, capitulum clericorum nihil aliud eſt, quàm omnes beneficiati. Ergo ſi capitulo illa emolumenta annexa ſunt, omnibus beneficiatis annexa dici debent.

Nihilominus verius eſt hæc in valore beneficij computanda non eſſe: quia hæc non videntur beneficiatis concedi ob beneficium, ſed ob perſonalem reſidentiam, eſto beneficium conditio ſit, vt perſonalis illorum reſidentia capax ſit obtinendi illa emolumenta. Secus vero eſt in diſtributionibus quotidianis inter canonicos diuidendis; hæc enim quia ex canonicatibus extractæ ſunt, illorum ſunt fructus, & reſidentiam tanquam conditionem requirunt, vt habeantur. Quod euidentius procedit, ſi beneficiatus ratione beneficij ſolum habet ius, vt in capitulum admittatur, & ex amiſſione capax fiat omnium illorum emolumentorum. Nam tunc clarum eſt beneficium non concedere ius ad illa emolumenta, ſed ſolum concedere aptitudinem, & capacitatem ad illa; ac proinde non debent ſub valore beneficij computari: & ita tenet Garcia *dicta* 5. *p. de benefic. capite* 3. *num.* 160.

8 Hinc à fortiori conſtat, non eſſe dicendos fructus, & prouentus beneficij tertiarias, hoc eſt fructus qui tertio, vel quarto anno per turnum beneficiato competunt ob laborem colligendi decimas. Nam licet ſoli beneficiati ius habeant ad illos fructus percipiendos, quia ſolis illis conceſſum eſt decimas colligere. At cum ſi fructus non ex beneficio ſint extracti, neque ob beneficium dentur, ſed ob laborem temporalem, qui laico competere poterat, nequaquam inter fructus, & prouentus beneficij computari debent. Ex qua doctrina colligit Garcia, & benè 5. *p. de benefic. cap.* 3. *num.* 162. inquiſitoribus priuilegium habentibus percipiendi in abſentia omnes fructus, prouentus, & emolumenta beneficiorum, hæc percipere non poſſe, quia non ſunt beneficiorum prouentus, ſed perſonalis reſidentiæ, & laboris.

9 Secundo dubitatur, an deducenda ſint de valore beneficij ſtipendia miſſarum? Et quidem ſi beneficiatus obligatus eſt per ſe miſſas dicere, quia capellania eſt ſacerdotalis perſonalem reſidentiam requirens, nequaquam huiuſmodi ſtipendia deducenda ſunt,

Digitized by Google

ſunt, quia ſunt prouentus beneficij beneficiato reſidenti competentes, ſicuti ſunt diſtributiones quotidianæ canonico reſidenti competentes, & ſicut reſidentia non dicitur onus beneficij, ſed beneficij ſeruitium, ſic hæ miſſæ dici debent. Caſſador. *deciſ.* 19. *de præbendis in princ.* quem ſequitur Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 3. §. 1. *num.* 169. At ſi beneficiatus obligatus non eſt per ſe miſſas dicere, ſed poteſt cuilibet alteri dicendas committere, non videtur probabilitate carere ſtipendia illarum miſſarum deducenda eſſe de valore beneficij; quia ſatis eſt recepta ſententia illa tantum eſſe in valore beneficij computanda, quæ in abſentia ab eccleſia beneficiatus obtinere libere poteſt, vt tradit Ioann. Guttierr. *lib.* 1. *canon. qu. cap.* 39. *num.* 68. Cæſar de Graſſis *deciſ.* 118. & 120. Garcia, *num.* 166. & licet illa ſtipendia obtinere beneficiatus poſſit miſſas dicendo, ſicuti obtinet diſtributiones quotidianas reſidendo; quia tamen obligatus non eſt miſſas dicere, ſicuti obligatus eſt reſidere, ſed poteſt alteri committere dicendas, ideo non debent tanquam prouentus beneficij, ſed potius tanquam fructus reſidentiæ, & laboris perſonalis liberi computari. Adde, hanc facultatem Nuntij, cum ſit priuilegium à principe conceſſum, neque iuri communi derogans, ſed potius illi affine, latè explicari debere. Ergo reſtrictio illi oppoſita de exceſſu valoris 24. ducatorum de camera, intelligenda eſt de exceſſu, qui per ſe beneficio annexus eſt, ſecus de exceſſu, qui in voluntate beneficiati conſtituitur.

10 Tertio dubitatur, an ſubſidium, & excuſatum, quod ex priuilegio Pontificis ex quolibet beneficio extrahitur in gratiam Regis, deducendum ſit ex beneficij valore? Et ratio dubitandi eſt, quia non eſt onus beneficio in perpetuum annexum, ſed pro limitato tempore, ſcilicet quinquennio. Non enim pro longiori tempore concedi ſolet. Sed valor beneficij ex his quæ competunt per ſe deſumi debet, non ex his quæ per accidens competunt, vt tradit Puteus *deciſ.* 202. *lib.* 3. Belenzin. *de charitatiuo ſubſidio. quæſt.* 37. Gambar. *de officio legati. lib.* 6. *num.* 169. Gomez. *in reg. de exprimendo valore. quæſt.* 1. & 5. Ergo ex ſubſidio, & excuſato non eſt minuendus beneficij valor. Ergo ſi beneficium excedit valorem 24. ducatorum de camera computato ſubſidio, non poterit Nuntius illud prouidere, & in hanc partem inclinat Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *n.* 178. Cæterum verius exiſtimo hoc ſubſidium, & excuſatum ex valore beneficij tam quoad regulam de exprimendo valore, quam quoad facultatem Nuntij deducendũ eſſe. Quia ſpectato ſtylo, & communi rerum curſu, eſt onus perpetuò beneficio annexum; ſi quidem cõceſſiones quinquennales in perpetuum continuantur, & vna finita, alia, & alia ſuccedit abſque ſpe vlla reuocationis, ſed onus perpetuum deducendum eſt, vt de ſe conſtat. Ergo deducendum eſt ſubſidium, & excuſatum: & ita firmauit Rota in vna Burgenſ. penſionis 7. Iunij 1585. coram D. Gyptio, prout refert Garcia *ſupra n.* 176.

11 Hinc conſtat quid dicendum ſit de penſione, qua beneficium grauatum eſt, an debeat deduci in computatione valoris, vt poſſit Nuntius illud prouidere? Et quidem ſi penſio annexa eſt in perpetuum beneficio, nulla eſt dubitatio deducendam eſſe. Difficultas eſt, an penſio, quæ pro vita penſionarij, vel pro vita beneficiati beneficio imponitur, debeat dici onus perpetuo beneficio annexum, vt poſſit deduci. Garc. 5. *p. de benef. cap.* 3. *n.* 171. negatiue reſpondet cum Puteo *deciſ.* 202. *lib.* 3. Belenzin. *de charitatiuo ſubſidio quæſt.* 37. Rota *deciſ.* 184. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* Ratio ea eſſe poteſt: nam mortuo penſionario, vel beneficiato penſio extinguitur. Ergo penſio onus eſt temporale, non perpetuum. Ergo non eſt ex valore beneficij deducendum. Nihilominus ſatis probabile iudicarem hanc penſionem reputari onus perpetuum, & ex valore beneficij deducendam eſſe, ac proinde ſi illa deducta non excedit beneficium valorem 24. ducatorum de camera, ſub facultate Nuntij contineri. Moueor; quia ſatis perpetuum eſt, quod non habet terminum alium à vita, *leg. iuriſperitos. in princ. ff. de excuſation. tutor.* & *leg. ſufficit. ff. de condictione indeb.* Tiraquell. *de retract. conuentionis.* §. 2. *gloſſ.* 1. *num.* 39. Item conceſſio facta ad beneplacitum concedentis, perpetua dicitur, *leg. principalibus. in fine. ff. ſi certum petatur.* & tamen vita ipſius finitur. Ergo penſio pro vita penſionarij, vel beneficiati beneficio impoſita, perpetua dici debet. Deinde valor beneficij comparatione beneficiati ſumendus eſt, ita vt tantum cenſeatur beneficium valere, quantum remanet beneficiato deductis oneribus: at cum penſio impoſita eſt ad vitam beneficiarij, non poteſt quod de penſione ſoluit illi manere. Ergo talis penſio in valore computanda non eſt. Quando vero penſio impoſita eſt ad penſionarij vitam, eſto contingens ſit, quod beneficiato poſſit remanere, ſi penſionarius prius illo moriatur: at oppoſitum etiam contingere poteſt. Ergo in hoc dubio non eſt cenſendum beneficium valere, niſi quod valet deducta penſione. Ergo penſio in valore beneficij computanda non eſt: & ita tenet Gigas *de penſionib. q.* 89. *n.* 1.

12 Quarto ex tenore ſupradictæ facultatis infertur debere Nuntium, priuſquam beneficium prouideat, eſſe certum, ſaltem fide dignorum teſtimonio, beneficij fructus ſupradictum valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere. Alias ſi abſque hac certitudine prouiſionem faciat, nullius erit momenti. Ex ſola autem relatione impetrantis ſufficiẽs certitudo haberi non poteſt: quia impetrans ob vtilitatem propriam decipere poſſe præſumitur. At erit ſufficiens certitudo deſumpta ex publica voce, & fama duplici teſte comprobata, aut ſi vnico teſte de certa ſcientia valor beneficij comprobetur. Quia licet hæc ſolùm ſemiplenam probationem conſtituãt, hæc ſufficit, vt quis in vſu ſuæ facultatis, dum non contradicitur, ſecurè procedat, & prudenter operetur. Plena vero probatio relinquitur facienda prouiſo, ſi contradictorem habeat. Garcia 5. *p. de benef. c.* 3. *n.* 92. *in fine.* Difficultas autem eſt, an poſſit Nuntius committere tibi vices ſuas, vt prouideas Petrum de beneficio vacante, conſtito prius beneficium non excedere taxatum valorem? Cui difficultati reſpondeo nequaquam poſſe, ſi vices tibi committuntur cum obligatione prouidendi Petrum. Quia in illo caſu non prouides, ſed prouiſionem factam à Nuntio exequeris, & cum Nuntio prius non conſtet de valore beneficij, nulla eſt eius prouiſio. At ſi Nuntius non te obligat Petrum prouidere, ſed liber tu relinqueris, ex illa commiſſione, cum nulla ſit gratia facta à Nuntio, ſed à te facienda, rectè fieri hæc commiſſio poteſt. Garc. *ſupra.*

13 Quod ſi inquiras, quomodo conſtare poſſit beneficium valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere, vt poſſit à Nuntio prouideri; ſi quidem annis ſingulis eſt fructuum variatio, & beneficium, quod vno anno longè ſuperat valorem 24. ducatorum, alio anno illum valorem non attingit? Aliqui reſpondent ex tribus annis proximis præcedentibus ſumi argum. *leg. quicunque,* 4. *Cod. de Apochis publicis. lib.* 10. vbi qui tribus annis proximis ſoluit, ſoluiſſe ſemper præſumitur. Ergo valor contingens tribus proximis annis ſemper contingere eſt præſumendus;

mendus;

mendus, & ita tradit Pinel. *in leg. 2. Cod. de reſcindenda vendit. 3. p. cap. vlt. n.* 30. Alij dicunt ex quinque annis ante, & poſt prouiſionem beneficij valorem deſumendum eſſe: ſic Flamin. Pariſius *de reſignat. lib.* 10. *q.* 2. *n.* 55. Ioan. Gutierr. *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 39. *n.* 68. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. cap.* 22. *n.* 71. Ludouic. Gomez. *in reg. de valore. q. vlt.* Et ratio eſſe videtur, quia nulla aptior regula deſignari poteſt. Alij docent ex ſolo quinquennio antecedenti prouiſionem deſumi debere. Mandoſ. *reg.* 22. *q.* 5. *n.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 1403. *n.* 48.

Cæterum ſupradictæ ſententiæ non ſatisfaciunt. Non prima, nec tertia, quia ſpatium trium, vel quinque annorum ſatis limitatum eſt, vt valor beneficij inde colligi poſſit, cum frequenter contingat in tam breui ſpatio nullam fieri conſiderabilem mutationem in fructibus. Secunda vero ſententia clarius conuincitur falſitatis; ſi quidem ex illa ſequitur gratiam à Nuntio factã eſſe in pendenti ex futuro euentu. Neque poſſe ei conſtare cum prouiſionem facit, beneficium valorem 24. ducatorum auri de camera non excedere: non igitur ex quinquennio poſt gratiã ſequuto valor beneficij deſumendus eſt. quod à fortiori procedit, cum ſtatim poſt factam gratiã lis mouetur ad illam infirmandam, quia tunc abſurdiſſimum eſſet quinquennium expectare ad explorandũ gratiæ valorem. Quocirca exiſtimo dicendum valorem beneficij ex decem annis proximis præcedentibus gratiam; computato ſterili cum fertili, deſumendum eſſe; quia ita ex ſtylo curiæ legem in hac parte conſtituente obſeruatum eſt: ſic variis deciſionibus Rotæ comprobat Garcia 5. *p. de benef. cap.* 3. *à n.* 229.

14 Secundò inquires, penes quem ſit obligatio probandi beneficij valorem, an penes prouiſum à Nuntio, an penes prouiſum apoſtolicum, cum vnus aduerſus alterum litigat? Et breuiter dicendum eſt penes prouiſum à Nuntio obligationem eſſe; tametſi ſit prius prouiſus, & poſſideat. Quia prouiſus apoſtolicus cum ſit prouiſus à Pontifice, cui iure ordinario, vel iure reſeruationis, omnium beneficiorum prouiſiones competunt, habet à iure ſuam intentionem fundatam: prouiſus vero à Nuntio econtra; cum Nũtius ſit extraordinarius, & delegatus collator; ſuam intentionem à iure fundatam nõ habet. Debet ergo prouiſus illam fundare, quod alia via effici non poteſt, niſi probando ſub facultate delegata Nuntij contineri. Ergo probare debet beneficium non excedere valorem 24. ducatorum auri de camera; alias ſuccumbet, & deponetur. Item prouiſus à Nuntio, cum gratiam impetrat, narrat beneficium ſupradictũ valorem non excedere, & in hac narratiua fundatur gratia à Nuntio facta. Ergo tenetur illam verificare, præcipuè cum contradictorem habet, ſi quidem eſt fundamentum ſuæ gratiæ: & ita tenet Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *ac irritum. à n.* 27. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 188 & alij apud ipſos.

15 Sed obiicies; cum Nuntius prouidet, obligatus eſt prius valorem beneficij explorare, vt gratia facta teneat. Ergo cum ipſe Nuntius de valore beneficij teſtatur, ei credendum eſt, dum non fuerit contrariũ probatum. Tum quia præſumi debet, Nuntium ſe rectè informaſſe, ne delictum in prouiſione committeret. Tũ quia pro valore actus præcipuè à ſuperiore facti eſt ſumenda præſumptio. Ergo prouiſus à Nuntio, cùm de eius intentione conſtet, habet ſuam intentionem fundatam. Ergo prouiſus apoſtolicus, illum excipiens, contrarium probare debet. Reſpondeo concedendo prouiſum à Nuntio habere ſuam intentionem fundatam, dum non excipitur, nec contradicitur ab aliquo prouiſo apoſtolico, aut ordinario, at ſtante tali exceptione indiget nouo fundamẽto; eo quod concurrat cum prouiſo apoſtolico, vel ordinario, qui habent à iure ſuam intentionem fundatam: & cum hoc fundamentum, vtpote à iure communi inductum, firmius ſit, & efficacius, præualet aduerſus fundamentum, quod habet Nuntij prouiſus.

Obiicies ſecundo. Prouiſus apoſtolicus verificare tenetur valorem beneficij: quia eſt ſuæ gratiæ fundamentum: cum enim iuxta *reg.* 21. *&* 61. *de valore.* exprimi debeat in ſupplicatione valor beneficiorum, probandus poſtea eſt, vt gratia iuſtificetur. Ergo dum prouiſus apoſtolicus non probauerit valorem, quem de beneficio expreſſit, non iuſtificat ſuam gratiam: illa ergo non iuſtificata prouiſus à Nuntio firmus exiſtit.

Reſpondeo dupliciter poſſe prouiſum apoſtolicum exprimere valorem in beneficij impetratione; primo negando beneficium valorem tantum excedere, nempe centum ducatorum; ſecundò affirmando excedere illum valorem. Quocunque modo exprimas beneficij valorem, ſatisfacis regulæ Cancellariæ. At diuerſam obligationem contrahis quoad probationem valoris ex vno modo expreſſionis, quam ex alio. Nam cum per negationem procedis, non es obligatus probare quanti determinatè valeat beneficium, ſed ſolum quanti non valeat, ac proinde ex hac probatione non excuſatur prouiſus à Nuntio ſuam facere probationem; ſi quidem ex illa colligi non poteſt, an beneficium excedat hunc, vel alium valorem. Verum cum affirmatiuè procedis, affirmando ſcilicet beneficium excedere valorem 24. ducatorum auri de camera, & ob hanc cauſam petis tibi conferri, obligatus es plenè probare exceſſum; quia eſt fundamentum tuæ gratiæ, interimque prouiſus à Nuntio remoueri non poteſt; imo neque obligari fundare ſuam intentionem, & probare beneficium non excedere valorem taxatum; ſic Garcia 5. *par. de benef. cap.* 3. *n.* 196. Aduerto exceſſum minimum in valore 24. ducatorum auri de camera ſufficientem eſſe ad annullandam Nuntij prouiſionem. Quia eſt beneficium extra Nuntij iuriſdictionem. Nuntio namque beneficium committitur ſub illa forma, & conditione, ne ſupradictum valorem excedat. At poſito quod excedat, etiamſi exceſſus minimus ſit, forma, & conditio commiſſæ iuriſdictionis non ſeruatur. Ergo nulla eſt prouiſio: ſic Garcia *num.* 182. & deciſionibus Rotæ comprobat.

16 Quinto infertur ex tenore ſupradictæ facultatis, non poſſe Nuntium alia beneficia ſimplicia prouidere, niſi quæ per obitum vltimi poſſeſſoris vacauerint, & quæ aliàs reſeruata non ſint, excepta reſeruatione menſium, eſto ſupradictum valorem 24. ducatorum auri de camera non excedant. Quocirca prouidere non poteſt Nuntius beneficia vacantia per reſignationem, per priuationem, per incompatibilitatem, aut alio quouis modo quam per obitum: ſi autem per obitum vacauerit de facto, eſto de iure non vacet, ſufficiens erit, vt Nuntius prouideat. Garcia aliis relatis 5. *part. de benefic. cap.* 3. §. 1. *numer.* 88. Item prouidere non poteſt beneficia vacantia in curia, neque quæ vacant epiſcopali ſede vacante, neque quæ reſeruata ſunt ex regulis Cancellariæ vltra regulam menſium, quia hæc à iuriſdictione Nuntij excluduntur.

17. Solum eſt dubium; an ſi beneficium vacet in menſibus ordinarij, præcipuè ſi alternatiua gaudeat, poſſit à Nuntio prouideri. Gonzalez *reg.* 8. *Cancellar.* §. 2. *proœm. numer.* 55. credit non poſſe, quia exiſtimat cum ordinariis in eorum menſibus non concurrere.

rere. At dicendum eſt cum ordinariis alternatiua non gaudentibus concurrere poſſe; quia eius facultas non apparet in hac parte limitata: & ita tenet Rota apud Creſcenſ. *deciſ.* 8. *de Priuilegiis*. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *ac irritum. num.* 42. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 3. §. 1. *num.* 132. Verum ſi ordinarius alternatiua gaudeat, eſto Garcia *num.* 134. exiſtimet non obinde impediri Nuntium à prouiſione facienda, probabilius credo impediri propter decretum irritans contentum in gratia alternatiua, annullans quãcunque prouiſionem à quocunque, etiam à ſede apoſtolica, factam. Neque obſtat Nuntio conceſſam eſſe facultatem apponendi in ſuis facultatibus, & conceſſionibus clauſulam neceſſariam, & opportunam, ac in litteris apoſtolicis concedi, & extendi ſolitam, qua derogetur cuilibet contrariæ diſpoſitioni, vt inde inferatur poſſe alternatiuæ epiſcoporum derogari: eſt enim hæc gratia alternatiua ita excellens, tum quia in fauorem reſidentiæ conceditur. Tum quia conceditur epiſcopis cum decreto irritante quamlibet aliam diſpoſitionem. Tum quia expoſtulat ad ſui derogationem fieri illius mentionem expreſſam, vt merito præſumi non poſſit facultatem Nuntij extendi ad prædictæ gratiæ derogationem.

18 Deinde dubitatur; an impetrans à Nuntio beneficium obligatus ſit menſem vacationis exprimere? Affirmat Garcia 5. *par. de benef. cap.* 1. *n.* 138. Mouetur, quia regula 8. Cancellariæ præcipiens hanc expreſſionem in prouiſione apoſtolica, procedit in prouiſione facta à Nuntio: ideo enim in prouiſione apoſtolica menſis exprimitur, ne Pontifex ordinariis præiudicet: at hæc ratio etiam videtur procedere in prouiſione Nuntij. Ergo etiam reſpectu illius menſis eſt exprimendus. Cæterum verius credo nullam eſſe huius expreſſionis obligationem, eſto conueniens ſit. Quia in facultate Nuntij hoc onus non imponitur, & licet impoſitum ſit in prouiſione apoſtolica, non inde ad prouiſionem Nuntij extendendum eſt. Non enim lex, & præcipuè irritatoria, qualis eſt hæc, extendi debet ad caſum non comprehenſum ob ſimilitudinem rationis. Adde neque eſſe eandem rationem: nam Pontifex præiudicare poteſt ordinariis gaudentibus alternatiua, prouidendo beneficia in eorum menſibus. At Nuntius, vt nuper diximus, his ordinariis præiudicare non poteſt. Item Nũtius, quia eſt in prouincia, facilius cognoſcit quo menſe contigerit vacatio, quam Pontifex: habetur enim tanquam ordinarius, ſed ordinario diximus non eſſe neceſſario faciendam mentionem menſis, in quo beneficium vacauit. Ergo neque comparatione Nuntij facienda eſt.

19 Denique aduertendum eſt, Nuntium, & à fortiori legatum à latere iuriſdictionem voluntariam exercere poſſe à die quo vrbem egreſſus eſt, & in eam redit. Quia toto illo tempore legatus eſt, legationeque fungitur. *argum. leg. vero. ff. de officio Proconſulis*, vbi Proconſul, cui legatus comparatur, proconſularia inſignia habet ſtatim atque vrbem egreſſus eſt, & in *leg. ſequenti*, dicitur ab eo puncto habere iuriſdictionem voluntariam, licet non contentioſam: Azor. 2. *part. inſtitut. moral. libro quinto, cap.* 27. *quæſt.* 6.

20 Ex quo fit poſſe ab illo tempore beneficia conferre; quia collatio beneficiorum iuriſdictionis contentioſæ exercitium non requirit. An vero idem ſit de confirmatione, & inſtitutione, negat Azor. 2. *part. lib.* 6. *cap.* 25. *quæſt.* 12, quia hæc fieri non poſſunt abſque cauſæ cognitione: inſtituens enim nominatos à patronis, vel confirmans electos à clericis obligatus eſt explorare mores, vitam, & litteraturam illorum, quæ ſine cauſæ cognitione fieri nullatenus poſſunt. Cæterum cum huiuſmodi cognitio, & exploratio fieri poſſit abſque iudiciali ſtrepitu ad ſui plenam informationem, nullo contradicente, non eſt in cauſa, quare inſtitutio, & confirmatio non poſſit extra prouinciam fieri. Adde informationem fieri poſſe in prouincia, & inſtitutionem, & confirmationem, extra. Garcia aliis relatis loquens de vicario epiſcopi, 5. *p. cap.* 8. *à n.* 141.

PVNCTVM XXVII.

De poteſtate ordinarij collatoris in beneficiis conferendis.

1 *Quis ordinarius collator nuncupetur.*
2 *Quæ beneficia conferre ordinarij collatores poſſint, potius ex conſuetudine, quam ex iure deſumitur.*
3 *Quod tempus ad præſcriptionem requiratur.*
4 *Epiſcopis ante litteras expeditas, & capitulo oſtenſas non competit poteſtas beneficia prouidendi.*
5 *An epiſcopus, cui datus eſt coadiutor, poſſit beneficia conferre? Sub diſtinctione reſpondetur.*
6 *Prælatus reputatus à populo, poteſtatem habet beneficia conferendi.*
7 *Limitatur doctrina in conferente priuato, & particulari. Sed non approbatur.*
8 *Secundo limitatur in eo, qui titulum habet à legitimo ſuperiore.*
9 *Reprobant plures hanc limitationem.*
10 *Quid ſentiendum ſit.*
11 *Limitatur tertio, vt non procedat in habente beneficium reſeruatum, cui eſt annexa poteſtas beneficia conferendi. Sed non approbatur limitatio.*
12 *Quarto limitatur in eo, qui ipſo iure priuatus eſt beneficia conferre ob delictum. At hoc intelligitur facta declaratione.*
13 *Quinto limitatur, vt non procedat in eo, in cuius electione ſubſtantialis defectus commiſſus eſt. Sed non approbatur.*

TRia ſunt in hoc puncto explicanda; qui ſint ordinarij collatores: quæ beneficia conferre poſſint: & quando competat eis hæc poteſtas.

1 Dicendum ergo eſt ordinarium collatorem eſſe, qui iure proprio beneficia confert, tametſi iuriſdictionem non habeat: colligitur ex *cap. ordinarij. de officio ordinar. in 6. & ex cap. ſi ſoli. de conceſſ. præbendæ. in 6. gloſſa verbo ordinarium. in clem. 1. vt lite pendente.* Neque enim ad collationem requiritur iuriſdictionis poteſtas. Inter ordinarios collatores primum locum obtinet epiſcopus in ſua diœceſi. Huic enim ex iure communi, & ratione epiſcopatus conceſſa eſt poteſtas beneficia ſuæ diœceſis conferendi. *cap. omnes baſilicæ, cap. nullus omnino.* 16. *quæſtion.* 7. *cap. conquerente. de officio ordinar. cap. ex frequentibus. de inſtitution.* & pluribus exornat Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar.* §. 1. *proœm. numer.* 21. & 22. & *gloſſ.* 11. *numer.* 38. & *gloſſ.* 21. *numer.* 33. Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 51. & *cap.* 4. *n.* 1. & 2. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. epiſc. allegat.* 57. *n.* 1. Alij vero collatores, quales ſunt Abbates, & Priores, *cap. vlt. de inſtitutionib. & clem.* 1. *de ſupplenda neglig. prælat.* & canonicorum collegium. *cap. propoſuit. de conceſſ. præbendæ. in* 6. ex conſuetudine, præſcriptione, aut priuilegio, potius quam à iure, conferendi poteſtatem habent, vt benè notauit Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 25. *q.* 8.

2 Quæ beneficia conferre ordinarij collatores poſſint;

Digitized by Google

poſſint; potius ex conſuetudine, quam ex iure deſumendum eſt: ſi enim ius commune ſpectetur, communior ſententia affirmat dignitates, canonicatus, & præbendas eccleſiæ cathedralis, maximè ſi ex bonis communibus erectæ ſunt, ad epiſcopũ, & capitulum ſimul pertinere, ita vt epiſcopus æqualem vocem cũ capitulo habeat: *cap. cum eccleſia Vulterrana. in fine. de electione, cap. poſtulaſtis. de conceſſ. præbendæ. cap. 1. Ne ſede vacante. lib. 6.* & pluribus exornant Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. n. 36.* Garcia 5. *p. de benef. cap. 4. n. 17. iuncto n. 13.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 25. q. 9.* reliqua vero beneficia inferiora in ipſis eccleſiis cathedralibus conſiſtentia, vt portiones, & dimidiæ portiones, ſi ſunt de gremio capituli ex aliqua conſuetudine, iureve ſpeciali, ſaltem quoad menſæ cõmunem participationem, eodem modo ad ſimultaneam epiſcopi, & capituli prouiſionem pertinent. At ſi ſunt extranea à capitulo, ab ipſo epiſcopo abſque capituli conſenſu, vel capitulo prouideri poſſunt. Garc. *cap. 4. n. 257.* Gonzal. *ſuprà à n. 38.* Azor. *ſupra.* Quod à fortiori in capellaniis ibidem exiſtentibus dicendum eſt: & docent ſupradicti doctores. Si verò de præbendis eccleſiæ collegiatæ loquamur, earum electio capitulo eccleſiæ collegiatæ, & eius prælato immediato, ſi habeat, competit, confirmatio autem epiſcopo. Gonzal. plures referens *n. 47.* Garc. *n. 64. & ſeqq.* Azor. *ſupra.* Alias totius diœceſis beneficia ſolus epiſcopus prouidere liberè poterit. Azor. Garcia, Gonzal. *ſupra.*

3 Hæc procedunt ſpectato iure communi. At ex conſuetudine, ſeu præſcriptione aliud ſæpè obſeruatur. Nam capitulum ſine epiſcopo prouidere præbẽdas ſolet. *cap. ex parte. de conceſſione præbendæ.* E contra epiſcopus ſine capitulo. *cap. ex frequentibus, de inſtitutionib.* & tradit Gloſſ. *cap. Cumana. verbo conſuetudine. de electione. per textum.* ibi, *& cap. cum eccleſia Sutrina, verbo temporis, de conceſſ. præbendæ.* Gonzal. *gl. 45. n. 71.* pluribuſque Rotæ deciſionibus comprobat.

Difficultas autem eſt, quod tempus ad hanc præſcriptionem ius commune derogantem requiratur. Et breuiter dicendum exiſtimo, requiri immemoriale tempus ſine titulo, & quadragenarium cum titulo, ſi epiſcopus à prouiſione beneficiorum excludendus ſit. *cap. 1. de præſcriptione. in 6.* & tradit cum Abbate *in cap. cũ eccleſia Vulterrana in. 6. de electión.* Garc. 5. *p. de benefic. c. 4. n. 90.* Nam cum epiſcopus de iure fundatam habeat ſuam intentionem prouidendi omnia beneficia ſuæ diœceſis, ſi ab hac poſſeſſione excludatur, immemoriale tempus ſine titulo, & quadragenarium cum titulo requiri debet. Alias bona fides, quæ in præſcriptione requiſita eſt, præſumi non poteſt. Verum ſi præſcriptio ſit in fauorem epiſcopi, vt poſſit ipſe abſque conſenſu, vel conſilio capituli prouidere; credo decennium ſufficere ad præſcribẽdum, quia huic præſcriptioni ius clarum, & certum non reſiſtit. Et ex alia parte eſt præſcriptio tum inter præſentes, tum inter perſonas eccleſiaſticas, tum in fauorem dignitatis epiſcopalis.

4 Quoad tertium attinet, quando competat epiſcopis poteſtas beneficia conferendi, eſt prima difficultas, an competat eis facta electione, & confirmatione ante adeptam poſſeſſionem, vel neceſſario poſſeſſio requiratur? Qua in re dicendum eſt non poſſe epiſcopum electum, & confirmatum beneficia conferre, neque vllam in ſuo epiſcopatu adminiſtrationem habere abſque litteris Apoſtolicis expeditis, & oſtenſis capitulo: ſic expreſsè deciditur in *extrauag. iniunctæ. de electione.* ibi: *Præſenti perpetuo valitura conſtitutione ſancimus, vt qui apud Apoſtolicam ſedem promouentur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis eccleſias abſque Apoſtolicæ ſedis litteris huiuſmodi eorum promotionem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus accedere, vel bonorum eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere non præſumant, nullique eos abſque dictarum litterarum oſtenſione recipiant, aut eis pareat, vel intendant.* Et ratio eſt clara, quia capitulum, cui iure conuenit deficiente epiſcopo epiſcopatus adminiſtratio, abſtinere ab ea adminiſtratione non tenetur; quin ſibi conſtet epiſcopum electum, & confirmatum eſſe; tenetur ergo epiſcopus hanc electionem, & confirmationem capitulo oſtendere, vt deſiſtat, quod nulla alia via clariori efficitur, quam litterarum Apoſtolicarum oſtenſione.

Hinc percrebuit conſuetudo, vt non poſſit epiſcopus ante captam poſſeſſionem beneficia conferre, neque vllam in epiſcopatu adminiſtrationem habere: quia cum oſtenſione litterarum facilè poſſeſſio coniungi poterat, & ſic de facto ſemper coniuncta eſt: ſic Azeuedo *in curia Piſana. lib. 1. cap. 13. à num. 12.* Vgolin. *de officio epiſc. cap. 50. §. 15. n. 3.* Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib. 3. cap. 29. q. 9. & lib. 6. cap. 25. q. 11.* Garc. 5. *p. de benef. cap. 4. num. 258. & ſeqq.*

5 Secunda difficultas eſt, an epiſcopus, cui datus eſt coadiutor, habeat poteſtatem beneficia conferendi? Ob duplicem cauſam coadiutor epiſcopo aſſignari poteſt, vel ob ſenectutem, imbecillitatem, nimiámve occupationem; vel ob amentiam. Si ob amentiam deſignetur coadiutor, habet poteſtatem conferendi beneficia, & epiſcopus illa caret. Non enim illam habere poteſt, cum non ſit ſui compos: conceditur tamen coadiutori, quia ei conceditur adminiſtratio epiſcopatus ab epiſcopo independens. Pariſius *de reſignat. benefic. lib. 7. quæſt. 20. à num. 15.* Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib. 6 cap 25. quæſt. 15.* Garcia 5. *p. de benef. cap. 4. n. 270.* Si autem coadiutor epiſcopo ſanæ mentis deſignatus ſit, epiſcopus retinet poteſtatem beneficia conferendi, illaque caret coadiutor. Quia ex coadiutoris deſignatione amittere illam epiſcopus non poteſt, cum non detur coadiutor, niſi ad ea quæ ipſe coadiutus præſtare per ſe non poſſit: & fauet regula iuris. Id quod noſtrum eſt, ſine facto, & conſenſu noſtro tacito, vel expreſſo auferri non debet. *de Regul. iuris. in 6. ſic* Azor. 2. *par. lib. 6. cap. 25. quæſt. 15.* Petr. Gregor. *de benefic. cap. 39. num. 20.* Nauarr. *conſ. 3. de clerico ægrot. num. 4.* Garcia *de benef. 5. p. cap. 4. num. 265. & ſeqq.*

Aduerto tamen, ſi coadiutor datus ſit epiſcopo ob malam beneficiorum prouiſionem, non poſſet epiſcopus abſque conſenſu, & conſilio coadiutoris beneficia prouidere. Quia hoc neceſſarium eſt, vt tanto malo præcaueatur. Oldradus *conſ. 44.* Garcia *n. 273.* & colligitur manifeſtè *in cap. venerabili. de officio deleg.* vbi annullatur alienatio bonorum facta ab epiſcopo ſine conſenſu coadiutoris, qui ei ob dilapidationem bonorum aſſignatus erat.

6 Tertia difficultas eſt de prælato putatiuo, qui verè prælatus non eſt, attamen ſic reputatur, an in quam habeat poteſtatem beneficia conferendi?

Reſolutio huius difficultatis pendet ex illa celebri quæſtione, an error populi concedat iuriſdictionem alias non habenti? Et poſito à iure concedi ob vtilitatem publicam. *argum. leg. Barbar. Philippus. ff. de officio prætoris.* cui conſonat *lex. 2. ff. de ſententiis, & interlocutionib. & lex 4. tit. 4. p. 3. & lex 8. tit. 9. libr. 3. compilat* & ex iure canonico *textus in cap infamis. 3. q. 7.* & multis allegatis docent Garc. 5. *p de benef. c. 4. n. 277.* Thom. Sanchez *lib. 3. de matr. diſp. 22. n. 1.* Leſſius *de iuſtit. li. 2. cap. 29. dub. 8. à n. 65.* Baſil. de Leon. *lib. 5. de matrim. cap. 19. n. 3.* Dicendum eſt præ-

latum ſic à populo reputatum poteſtatem habere beneficia conferendi. Nam hæc poteſtas non ex iure diuino, ſed ex iure poſitiuo ortum habet. Poteſt ergo ius inhabilitatem conferentis ſupplere, & firmam collationem facere, ne grauia inconuenientia ſequantur, ſic ſupradicti doctores non ſolum generaliter, ſed ſpecialiter de collatione loquentes.

Dixi *reputatum à populo*, vt indicarem errorem conferentis, vel cuiuſuis alterius ſingularis inſufficientem eſſe, vt ius iuriſdictionem concedat alias non habenti. Quia hanc ius concedit ob vtilitatem publicam, ne ſcilicet populus errans detrimentum patiatur, ſi reſcindantur, & annullentur geſta à ſuo prælato, quod in vno, vel altero errante procedere non poteſt, & colligitur ſatis ex *ſuprad. leg. Barbarius.* ibi, *quandiu latuit*, indicans populum latere debere defectum, & ex cap. infamis, ibi, *ſi ſeruus dum putaretur liber*, ſcilicet à populo, & *ex leg.* 4. ibi: *tal y erro como eſte ficieſſe algun pueblo comunalmente*, & notauit Sanchez *d. diſputat.* 22. *numer.* 6. 7. *&* 8. Baſil. *num.* 4.

7 Supradicta tamen doctrina limitatur primo, vt non procedat in conferente priuato, & ſingulari, quales ſunt canonici de capitulo, & ſcholares ſuffragia ferentes in cathedris, & aliis huiuſmodi. His enim error communis non prodeſt. Quia ceſſat ratio vtilitatis publicæ, quæ cernitur in iis, quibus ratione officij competit poteſtas beneficij conferendi: ſic Garc. 5. *p. de benefic. cap.* 4. *n.* 314. vbi plures refert. Sed hæc limitatio nequaquam probãda eſt. Nam eſto cõferens perſona priuata ſit, & ex ſpeciali delegatione conferat: at confert nomine eccleſiæ, & in fauorem publicum: publicus enim fauor cernitur in eo quod beneficij collatio firma perſiſtat. Item teſtis inhabilis, reputatus tamen habilis, ſi inducatur in teſtamento non vitiat diſpoſitionem. §. *ſed aliquis. inſtit. de teſtament. &* *leg.* 1. *Cod. eodem*. ibi. *Teſtes ſerui, an liberi fuerint non tractari oportet, cum eo tempore quo teſtamentum ſignabatur omnium conſenſu liberorum loco habiti ſunt*. Sed teſtis non eſt perſona publica, ſed priuata. Ergo licet conferens perſona priuata ſit, valebit eius collatio, præcipuè cum in ratione conferentis non vt priuatus, ſed vt publicus eccleſię miniſter ſe gerat: & ita tenet loquens generaliter Thom. Sanch. *lib.* 3. *de matr. diſp.* 22. *n.* 16. Baſil. *lib.* 5. *cap.* 11. *n.* 11.

8 Secundo limitatur, vt procedat in eo, qui titulum habet à legitimo ſuperiore collatum, eſto inualidus ſit ob occultum impedimentum: ſic Thom. Sanch. *dicta diſp.* 22. *ſub n.* 49. vbi contrarium reputat improbabile. Leſſius *cap.* 29. *dub.* 8. *n.* 65. Garcia 5. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 281. *& ſeqq.* & alij innumeri apud ipſos. Fundamentum ſumitur ex textibus in quibus fundatur hæc poteſtas; omnes enim indicant hunc titulum eſſe requiſitum. Nam in *leg. Barbarius*, vt ſatis ſignificaretur illum ſeruum à populo Romano habuiſſe titulum, dicitur, & verum puto nihil eorum reprobari: hoc enim humanius eſt, cum populus Romanus etiam ſeruo potuiſſet decernere hanc poteſtatem. Idem colligitur ex *textu in cap. infamis.* 3. *q.* 7. ibi: ſi ſeruus dum putaretur liber, ex delegatione ſententiam daret. Concurrit ergo non ſolum error populi, ſed titulus delegationis, vt ius iuriſdictionem concedat aliàs non habenti.

9 Hanc limitationem aliqui reprobant, prout refert Tiraquel. *poſt leges connub. gloſſ.* 8. *n.* 153. Thom. Sanch. *ſupra n.* 48. & expreſsè eam reprobat Morla *in emporio iuris. tit.* 11. *q.* 2. Baſil. Legion. *lib.* 5. *de matr. cap.* 20. *n.* 2. & conſentit Genuenſ. *in praxi. cap.* 61. *in annotat.* Mouentur, quia præſcriptione iuriſdictio acquiritur. *cap. duo ſimul. de officio ordinar.* & ibi Panormit. *n.* 2. *c. cum contingat. de præſcriptionib. & ibi.* Gloſſ. & Panormit. *n.* 5 *&* 6. Sed ad præſcriptionem non ſemper titulus requiritur, ſed tempore, & antiquitate obtinetur. Ergo optimè poterit obtineri iuriſdictio abſque ſuperioris titulo. Secundò, conſuetudine iuriſdictio comparatur. *cap. cum contingat, de foro compet. cap. Romana. de offic. ordin. cap. Romana. de foro compet. in* 6. *cap. Romana. de offic. ordinar. in* 6. *& cap. Romana. de ſentent. excommunicat. eodem lib.* Tertio ex ſola quaſi poſſeſſione ius præſentandi, & eligendi obtinetur. *cap. querelam. verſ. nos igitur. & cap. conſultationibus. de iure patron.* Quartò, quia eadem ferè inconuenientia ſequuntur ex eo quod carens titulo legitimi ſuperioris iuriſdictionem non habeat ſtante communi errore, ac ſequuntur ex eo, quod illam non habeat, qui habet titulum ſuperioris legitimi, ſi quidem eodem modo populus decipitur. Sed ne populus detrimentum patiatur ex putatiuo ſuperiore titulum habente, concedit ius poteſtatem. Ergo etiam debet eam concedere putatiuo ſuperiori carenti titulo. Quintum ſumitur ex *Authent. de tabellion. nouella* 44. *cap.* 1. vbi inſtrumenta facta à tabellione officium amittente ob delictum, valida ſunt ſtante communi errore. Item valida ſunt inſtrumenta facta à delegato, licet ipſi notario deleganti interdicta eſſet delegatio. Sed cum alicui interdicta eſt poteſtas delegandi, delegatio non ſubſiſtit, & delegatus non habet titulum à legitimo ſuperiore. Ergo abſq; hoc titulo dari poteſt iuriſdictio. Hoc argumentum, quod ex Thom. Sanch. collegit Baſilius, ita ipſe magnifacit, vt audeat dicere Thom. Sanch. illius vim nõ percepiſſe. Nam cum in ſupradicta Nouella interdictum ſit tabellioni delegare; & ita interdictum, vt omnino priuatus ſit poteſtate delegandi, eius delegatio nullius eſt momenti, ſed de ea idem eſt iudicium faciendum, ac ſi intruſus delegaret. Ergo delegatus titulo caret legitimi ſuperioris: ſi quidam delegans quoad delegationem reputatur ac quidem alius de populo. Deinde carpit Thom. Sanch. inconſequẽtiæ, eo quod dixerit *diſp. illa* 22. *n.* 51. ſuperiore delegante, caſu quo verè delegare non poſſet, geſta per delegatum, non obſtante communi errore, eſſe inualida, eo quod deficiat titulus collatus ab habente poteſtatem, & in *n.* 54. reſpondens ad confirmationem, ſubiunxerit delegatum à tabellione, cui inſtrumẽtorum delegatio interdicta eſt, habuiſſe veram authoritatem, validamque eſſe delegationẽ. Sed immerito Baſil. doctiſſimum Sanch. carpit, & inconſequentiæ arguit: debebat enim prius probare, quod ipſe ſupponit ex textu ſatis conſtare, ita eſſe tabellioni interdictam delegationem, vt & poteſtate delegandi priuatus ſit, cum tamen ex textu hæc rigida priuatio nõ colligatur, ſed ſolum prohibitio. Deinde debebat aduertere quod ſubiungit, diſparem eſſe rationem notarij, & aliorum iudicum. Nam notarius iuriſdictionem non habet, ſed teſtis eſt iure approbatus, ideo titulus in eo non requiritur, ſecus in aliis officiis iuriſdictionem habentibus.

10 Ego vero diſtinguendum cenſeo de conferente beneficia ratione officij publici iuriſdictionem habentis, vel de conferente beneficia ob aliquod officium ſpeciale ſibi competens. Conferẽs namque beneficia ratione officij publici iuriſdictionem habentis, debet titulum à legitimo ſuperiore collatum habere, vt ius ei iuriſdictionem concedat. Tum quia de iis iudicibus, & prælatis iuriſdictionem habentibus loquuntur *textus in leg. Barbarius, & cap. infamis.* Tũ quia pro hac parte eſt communis omnium conſenſus, vno, vel altero excepto. At vero conferens ob aliquã

prærога

Digitized by Google

prærogatiuam ſpecialem fundationis,priuilegij,præſcriptionis, aut conſuetudinis non indiget titulo ad hanc poteſtatẽ, ſed ex ſola quaſi poſſeſſione obtinetur,vt ſatis probatur ex *ſuprad. cap. querelam. de elect. cap.conſultationibus,de iure patron.*

Neque aduerſus hanc doctrinam procedunt rationes,quibus ſupradicta limitatio reprobatur.Fateor namque præſcriptione,&conſuetudine iuriſdictionẽ acquiri ; at inde non infertur titulum non requiri, quia præſcriptio,& conſuetudo legitima titulus eſt à iure approbatus.Item conducunt, quæ tradit Garcia *5.p.de benef.cap.4.n.298.& textus in cap. querelam,& cap.conſultationibus*,probant noſtram doctrinã. Quartum argumentum etſi probet eadem inconuenientia ſequi,ex eo quod carens titulo careat iuriſdictione; ac ſequuntur ex eo quod habens titulum inualidum illa careat. At cum in iure non inueniatur fundamẽtum ad concedendam iuriſdictionem carenti titulo, ac illum habenti ; ea de cauſa concedenda non eſt. Adde non ſequi eadem inconuenientia, cum in habente titulum facilius poſſit populus decipi,quam in carente illo. Quinto argumento iam ſatisfactum eſt, admittimus namque in notario,ſicut in teſte,ſufficere quaſi poſſeſſionem abſque titulo,ob ea quæ diximus *n.præcedenti*:& de teſte probat *lex* 1. *C.de teſtam.* Secus in aliis iudicibus iuriſdictionem habentibus.

11 Tertio limitatur,vt non procedat in habente dignitatem,& beneficium reſeruatum, cui eſt annexa poteſtas beneficia conferendi : hic enim quia intruſus eſt, & caret titulo, videtur etiam hac poteſtate carere;& præterea cum reſeruatio ob decretum irritans inficiat titulum,& poſſeſſionem,& ea quæ ex iis ſequuntur inficere debet. Adde collationẽ beneficij eſſe quandã donationẽ,& gratiam. cap.fin. de officio Vicarij.in 6.ex cuius nullitate non ſequuntur ea inconuenientia, quæ ſequuntur ex nullitate ſententiarũ pertinentium ad materiam iuſtitiæ:ſic alios referens limitat Garc.*5.p.de benefic.c.4.n.278. & cap. 5.n.21.* Gonz.*gl.15.§.1.n.95.& gl.31.n.28.& gl.45.§.2.n.44.* Cæterum mihi hæc limitatio non probatur. Fateor namque intruſum in dignitatem,& beneficiũ reſeruatum carere titulo,& poſſeſſione legitima , eſſeque priuatum à iure beneficiorum collatione. At credo ob vtilitatem publicam ex æquitate illi hanc poteſtatẽ concedi,ſicuti conceditur ad omnes alios actus non ſolum iuſtitiæ,ſed etiam gratiæ,vt tradunt abſq; vlla diſtinctione reliqui doctores. Nam licet intruſo negentur omnes fructus beneficii cedentes in vtilitatem beneficiati, at non debent negari fructus beneficii in vtilitatem communẽ cedentes , quales ſunt electio,collatio, præſentatioque beneficiorum. Adde collationem beneficiorum,gratiam, & liberalitatem eſſe reſpectu illius,cui beneficia conferũtur,nõ in ſe: nã vt bene dicit Gloſſ. *in ſuprad.c.fin.verbo libera*, datio beneficiorũ libera eſt in cui dãdo,ſed nõ in dãdo.

12 Quarto limitatur,vt non procedat in eo,qui ipſo iure priuatus eſt poteſtate conferendi: qualis eſt hæreticus, & excommunicatus,aut ſuſpenſus. Sed hoc intelligendũ eſt, quando ſic eſt per ſententiã declaratus:nam interim quod quis declaratus non eſt,valent geſta per ipſum,vt latius *tract. de legib.& de fide*, diximus:quia quoad exercitium poteſtate non priuatur. Ex quo fit falſum eſſe,quod docet Garcia 5. *p.de benefic.c. 4.n.324.* nempè collationem factam ab excommunicato occulto nullam eſſe,quia in hac collatione (inquit) cum ſit quædam gratia , & donatio, procedit conferens ex officio,& non ad inſtantiã partis,ac proinde nulla gratia, aut fauor ei competit,ex *extrauag ad euitanda ſcandala*.Hoc inquam falſum eſt: nã eſto concedamus conferẽtem beneficia ex officio procedere:at neceſſario affirmandũ eſt obligatũ eſſe illud officium exercere,dũ in poſſeſſione conferendi beneficia perſiſtit, valereque collationem,non tã eſſe fauorẽ cõferentis,quã illorum, quib. beneficia cõferũtur.Adde neminẽ poteſtate habita priuari ob delictũ vllũ, quin ſententia declaratoria criminis accedat.

13 Quinto limitatur,vt non procedat in eo,in cuius electione ſubſtantialis defectus formæ cõmiſſus eſt, quia tunc deficit titulus:ſic Thom.Sanch. *dict. diſp. 22.n.53.*Subdit tamen hoc eſſe intelligendum,dummodo non adſit legitima ſuperioris confirmatio:quia hæc coloratũ titulũ præbet.Hæc tamen limitatio mihi non probatur.Nã quoties inhabilis ad officium, & beneficium eligitur,ſubſtantialis defectus in electione committitur , & tamen hic defectus ſufficiens nõ eſt impedire iuriſdictionẽ,&conſtat ex *leg.Barbarius, & ex dicto cap.infamis*.& tradit ipſe Sãch.*n.19.*& Baſil.*c.19.n.13.*Ergo ſubſtantialis defectus formæ non impedit iuriſdictionem. Item parochus obtinens ſimoniacè beneficium , vel per ſubreptionem à Romano Pontifice , vel non ſeruata forma Trident & conſtitutionis Pij V. nullam iuriſdictionem haberet, quod certè duriſſimum eſt,& contra praxim receptã. Quapropter affirmandũ eſt ſolũ titulũ coloratũ ſufficere,tametſi in commiſſione ſubſtantialis defectus commiſſus ſit , eo quod perſona inhabilis ſit electa, vel forma electionis ſeruata non ſit,& ita,vt probabile,defendit Garcia *5.p.de benefic.cap.4.num.293.*

PVNCTVM XXVIII.

An ratione poſſeſſionis ius conferendi,eligendi,vel præſentandi prælatis competere poſſit?Et quid dicendum ratione ſequeſtri?

1 *Poſſidens bona fide licitè, & validè beneficia prouidet. Et quando hoc præſumatur.*

2 *Si conſtet non habere verum titulum, non eſt remouendus inſtitutus,ſi inſtitutus eſt, antequã id conſtet,imo etiã ſi electus,vel præſentatus ſolum fuerit.*

3 *Quid ſi ante præſentationem , electionem, ſeu beneficij prouiſionem moueatur lis inter præſentatores, electores,ſeu prouiſores? Sub diſtinctione reſpondetur.*

4 *Sententia data contra prouiſores beneficiorum neque prodeſt,neque nocet prouiſis.*

5 *Sequeſter,an beneficia prouidere poſſit.Proponitur triplex ſententia,& tertia affirmans ſequeſtrem villæ,cui eſt annexa beneficiorum prouiſio,poſſe beneficia prouidere;vt probabilior eligitur.*

6 *Fit ſatis oppoſitis rationibus.*

7 *Sequeſter, cui beneficiorum prouiſio competere poteſt, debet eſſe clericus.*

8 *Conductor non videtur poſſe beneficia prouidere.*

1 Certa eſt reſolutio licitè,&validè beneficia cõferre poſſe prælatũ,qui eſt in poſſeſſione iuris conferendi,eligẽdi, vel præſentandi:habetur expreſſè *cap.cum olim.cap.cum eccleſia Sutrina. de cauſa poſſeſ. & propriet.*& tradit Gloſſ.*ibi* : & doctores omnes,vt teſtatur Gonz *gl.45.§.2.à n.4.*Garc.*5.p. de benef.c.5. à n.1.*& diximus *ſupra hac diſp.par.3.* ea moti ratione; quia eſt fructus debitus poſſeſſori : debet autem in poſſeſſione habere bonam fidem.*reg.poſſeſſor.de Reg. iuris.in 6.cap.fin.de præſcription.* Couar.*reg. poſſeſſor.2. p. §.6.n.1.*Lamb.*de iure patron.lib.2.p.1.q.3.ar.10.n.3.* Hæc bona fides præſumitur,quoties iuſto titulo,probabilibuſve rationibus,aut longi temporis poſſeſſione acquiſita ſit,vt aliis allegatis docet Garcia *nu. 87.* Acquiritur tamen , ſi acquiſitum ſit caſtrum , villa, dignitas , beneficium , cui eſt annexum ius præſentandi , eligendi, vel conferendi , quia acquiſito principali , & acceſſoria acquiruntur.ſic Nauarrus

Digitized by Google

conſ. 2. de iure patron. Garc. 5. *p. de benef. c.* 5. *n.* 9. *& ſeqq.* Secundò acquiritur, ſi hæres ſis defuncti, quem conſtat in poſſeſſione fuiſſe conferendi; quia iura defuncti tranſeunt in hæredem, etiam abſque noua apprehenſione, ſeu exercitio. Gut. *conſ.* 3. *n.* 2. Garc. *n.* 37. & colligitur ex *l. cum hæredes. ff. de acquir. poſſeſſ.* Tertio acquiritur ex vnico actu collationis, electionis, vel præſentationis ad effectum perducto, ita vt præſentatus ex vi illius fuerit inſtitutus, electus fuerit confirmatus, & is, cui beneficium eſt collatū, poſſeſſionem acceperit, fructuſque perceperit. Cou. *pract. cap.* 14. *num.* 2. Gonz. *num.* 37. Garc. *num.* 67. *&* 99. *& ſeqq.* Quod ſi poſſeſſio conferendi aliis contraria eſt, actus ex quibus intelligitur acquiſitio, debent eſſe cum ſcientia, & patientia illorum, quibus præiudicatur, vt clarè probat *lex* 2. *C. de ſeruitutibus, & aqua.* & multis allegatis docent Garc. 5. *p. de benef. c.* 5. *n.* 109. Gonzal. *gloſſ.* 45. *§.* 2. *num.* 32.

2 Sed quid ſi conſtet hunc prælatum, qui eſt in poſſeſſione iuris conferendi, non habere verum ius, ſed penes alium proprietatem exiſtere, remouendus ne eſt à præſentatione, electione, collatione is qui fuit à poſſidente electus, præſentatus, vel inſtitutus? Qua in re certum eſt, ſi inſtitutio, confirmatio, vel collatio facta eſt, antequam declaretur proprietatem ad alterum pertinere, nequaquam remoueri poſſe; quia ex inſtitutione, confirmatione, vel collatione ius perpetuum in beneficio acquiritur: *c. ſi tibi abſenti. de præb. in* 6. & notauit Garc. 5. *p. de benef. c.* 5. *n.* 57. *& c.* 6. *n.* 31.

At ſi declaratio facta eſt poſt præſentationem, vel electionem factam, ante inſtitutionem, cōfirmationē, vel collationem, communis ſententia tenet caſſandā eſſe præſentationem, vel electionem, neq; inſtitutionem, confirmationemve ſequi poſſe. Abbas *in c. conſultationib. de iure patron. n.* 9. Lambert. *de iur. patron.* 1. *p. lib.* 2. *q.* 2. *ar.* 6. Ioan. Gut. *conſ.* 4. *in fine.* & alij relati à Garc. *c.* 5. *n.* 45. & à Cou. *pract. c.* 14. *n.* 2. *in fi.* eo quod electio, vel præſentatio facta ab eo, qui tempore præſentationis, vel electionis eſt in poſſeſſione præſentādi, vel eligendi, valida eſt, & ius electo, vel præſentato confert, non igitur ex ſubſequente ſententia infirmari debet. Neque obſtat, fructus extantes reſtituendos eſſe proprietario, qui vincit poſſeſſorem. Quia reſpondeo, poſt factam electionem, vel præſentationem iam non extare hos fructus penes poſſeſſorem, ſed reſpectu illius eſſe conſumptos. Neque item obſtat proprietatem abſorbere poſſeſſionem, cum clarè de proprietate conſtat. *c. cum dilect. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Quia id intelligitur reſpectu futurorum euentuum, non præteritorum; ac proinde reſpectu electionum, & præſentationum ſubſequentium, non illarum, quæ factæ ſunt.

3 Quid ſi ante præſentationem, electionem, aut beneficij prouiſionē mota ſit lis inter præſentatores, electores, aut prouiſores de iure cōferēdi? Diſtinguēdū eſt ſi lis moueatur ſuper poſſeſſione; quia dum non conſtat quis eorum poſſideat, nullus ſibi poſſeſſionē arrogare poterit, quouſque lis finiatur, alias vnus alteri contrarius eſſet, & vnuſquiſq; ſibi ius in propria cauſa diceret. Et idem eſt ſi lis moueatur ſuper proprietate, nemine exiſtente in poſſeſſione. Quia cum omnibus æquale ius dubium cōpetat, & omnes prouidere in ſolidum non poſſint; efficitur ſanè expectādum eſſe litis euentum. Quod ſi intra ſemeſtre, vel quadrimeſtre non decidatur, deuoluitur prouiſio ad ſuperiorem, *c. quoniā. c. ſi verò. c. cum propter. de iur. patr.* At ſi aliquis illorum in poſſeſſione exiſtit, & cauſa agitur ſuper proprietate, ius conferendi ad poſſeſſorem pertinet, neque ex lite attentata amittere debet poſſeſſionis fructus, iuxta *text. in c.* 1. *vt lite pendente. in* 6. ſic Garc. aliis relatis 5. *par. de benefic. cap.* 6. *num.* 22.

Neque obſtat *text. in c. Cumana. de elect.* vbi capellani erant in poſſeſſione eligendi, & vacāte eccleſia mota fuit eis quæſtio ſuper ius eligendi, & non valuit eorū vox, quia non docuerunt de iure proprio. Non inquā obſtat, quia vt dicit Ioan. Andr. ibi & Gloſſ. marginalis *in c. ex litteris. de iur. patron.* fuit facta proteſtatio cōtra capellanos, cui proteſtationi ipſi conſenſerunt. Præterea non fuit certum eſſe in poſſeſſione legitima. Adde irritam fuiſſe eorum electionem, quia non fuit à maiore parte, & quia fuit contra conſtitutionē concilij generalis relati in *cap. quia propter. de elect.*

4 Aduerto tamen cum Cou. *c. illo* 14. *n.* 2. ſententiam latā contra electores, vel præſentatores aut prouiſores beneficiorum neque nocere, neque prodeſſe electis, præſentatis, aut prouiſis ſiue ignorauerint, ſiue ſciuerint, quia eſt res inter alios acta. Vt autem prouiſis noceat, debent ipſi vocari in iudicium, & ibi pronunciari non eſſe legitimè prouiſos, eo quod prouidentes non fuerint in poſſeſſione conferendi. Nam eſto conſtet proprietatem non habuiſſe, eaque de cauſa poſſeſſione excludantur: ſi tamen tempore prouiſionis fuerūt in poſſeſſione, electio, præſētatio, collatio, & inſtitutio firma perſiſtit. Quia fuit legitimè facta, & videtur tenere Garcia 5. *p. de benef. c.* 6. *n.* 32.

5 Rurſus de ſequeſtre dubium eſt, an beneficia conferre poſſit? Sequeſtrem voco eūm apud quem res litigioſa deponitur, ſeruanda ei qui lite vicerit. *l. ſequeſter. de verb. ſignific. l. ei apud quem. & l. propriè. & l. licet. ff. depoſiti.* Duplex eſt ſequeſter, alter voluntarius, alter neceſſarius. Voluntarius eſt, qui ex voluntate litigantium deſignatur à iudice. Neceſſarius, qui contra voluntatem litigantium à iudice conſtituitur. *l. licet. ff. depoſiti.* de hoc ergo ſequeſtre voluntario, & neceſſario controuertitur, an beneficia prouidere poſſit.

Qua in re triplex eſt ſententia. Prima negat de vtroque ſequeſtre; Quia ſequeſter non poſſidet rem ſequeſtratam, neque illam nomine proprio adminiſtrat, ſed alieno, vt conſtat ex *l. intereſſe. ff. de acquir. poſſeſſ. l.* 1. *Cod. de ſequeſtrat. poſſeſſion.* Sed in præſenti nomine alieno fieri prouiſio beneficij non poteſt; quia dum eſt ſequeſtrum non conſtat, cui competat ius prouidendi. Secundo ſequeſter fructus rei ſequeſtratæ obligatus eſt ſeruare victori, *cap. cum Bertoldus. de ſentent. & re iudic. cap.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. clem.* 1. *eodem tit.* Sed prouiſio beneficij eſt fructus rei ſequeſtratæ. Ergo ſeruanda eſt victori. Tertio ſequeſter comparatur creditori habenti pignus, cui eſt annexum ius prouidendi, ſed huic creditori nequit ius prouidendi competere. *cap. cum. Bertoldus. de re iudicata.* Ergo neque ſequeſter, & ita tenet Hoſtienſ. Butrius, Abbas *in cap. examinata. de iudiciis,* Baeza *de decima tutori præſtanda. cap.* 20. *numer.* 17. Ceuallos *quæſt.* 740.

Secunda ſententia diſtinguit de ſequeſtre voluntario, & neceſſario. Et ſequeſtrem voluntarium affirmat prouidere beneficia poſſe, ſecus neceſſarium. ſic Ioann. Selua *de benef.* 2. *p. cap.* 9. Rebuff. *de nominat. q.* 14. *num.* 127. *&* 128. *alias* 76. Petr. Gregor. *de benefic. cap.* 38. *n.* 18. Mouentur, quia ſequeſtri voluntario competit rei ſequeſtratæ poſſeſſio, ſecus neceſſario, vt tenet communis ſententia cum Bartol. *in l. intereſſe puto. ff. de acquir. poſſeſſ.* Abbas *in clem.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. num.* 13. Gregor. Lopez *leg.* 1. *tit.* 9. *part.* 3. *verbo auenencia,* & alij relati à Garcia 4. *p. de benef. cap.* 6. *n.* 18.

Tertia ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, affirmat ſequeſtrem villę, caſtri, dignitatis, beneficij, quibus eſt annexa alicuius beneficij prouiſio, beneficium prouidere poſſe: ſic pluribus firmat Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 6. *cap.* 25. *q.* 17. *fine.* Ioann. Gutierrez *de tutelis.*

Digitized by Google

de tutelis. 3.*part.cap.*7.*num.*17.*&* 18. Gonzalez *gloſſ.* 23.*num.*17.Nicol.Garcia 5.*part.de beneſ.cap.*6.*à n.*1. *& ſeqq.* Ratio eſt, quia ſequeſter rei ſequeſtratæ adminiſtrationem habet, non ſolum quoad temporalia,ſed etiam quoad ſpiritualia,*clem.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ.& fructuum*: ſed ad rectam illius adminiſtrationem pertinet, vt iura illius exequatur, vt tradit Gloſſa *in ſuprad.clement.* Ergo ad ſequeſtrem pertinet beneficij prouiſio rei ſequeſtratæ annexa.

6 Neque obſtant contraria. Ad primum primæ ſententiæ concedo ſequeſtrem rem ſequeſtratam adminiſtrare non poſſe nominė illius,qui in cauſa victurus eſt,eo quod ſub lite eſt, & prorſus ignoratur, quis ſit victurus. Adminiſtrat tamen nomine iudicis, & ſuperioris, qui illum verum adminiſtratorem conſtituit. Ad ſecundum fateor,ſequeſtrem obligatum eſſe ſeruare victori fructus rei ſequeſtratæ, qui ſeruari poſſunt, & ex quorum conſumptione redditur ditior ſequeſter,at beneficij prouiſio non eſt fructus,qui ſeruari poteſt:cederet enim in graue eccleſiæ damnum,ſi reſeruaretur prouiſio beneficij vſque ad litis deciſionem. Neque eſt fructus, qui ſequeſtrem ditiorem reddat. Ergo non eſt ſeruanda victori. Ad tertium nego, ſequeſtrem eſſe omnino ſimilem creditori pignoris:nam pignus certum dominum habet,ſecus vero ſequeſtrum;eáque de cauſa creditori pignoris non conceditur beneficia prouidere; quia eſt dominus certus,qui prouidere poſſit,conceditur tamen ſequeſtri; quia non adeſt certus dominus,ſed dubius.

7 Notandum tamen eſt ſequeſtrem, vt poſſit beneficiorum prouiſiones annexas rei ſequeſtratæ facere,debere eſſe clericum,& non laicum, quia laicus incapax eſt iuris ſpiritualis. Quod intelligendum eſt de iure ſpirituali proprio,& per ſe,quale eſt electio,inſtitutio,confirmatio, collatio, & præſentatio eccleſiaſtica:hæc enim in laicum cadere nō poſſunt,*cap.cauſam.de præſcript.c.*2.*de iudiciis.* Quocirca ſi apud laicum ſequeſtraretur eccleſia,prælatura,dignitas,beneficium, quibus ius præſentandi, conferendi,eligendi annexum eſt,nequaquam poſſet ipſe laicus tale ius exequi; quia non cenſetur ſequeſter in ſpiritualibus conſtitutus, ſed ſolum in temporalibus:ſic Azor.2.*part.inſtit.moral.lib.* 6. *cap.* 25.*q.* 17. *in fine.* Garcia 5.*part.de beneſic.cap.* 6. *à num.* 13. Dixi laicum incapacem eſſe iuris ſpiritualis propriè, & per ſe, vt tacitè inſinuarem iuris ſpiritualis rei temporali annexi capacem eſſe. Quapropter ſi apud laicum ſequeſtraretur villa,caſtrum,ſeu alia bona,quibus ius præſentandi annexum eſt, pro certo exiſtimo præſentare poſſe, ſicuti lite finita dominus villæ poterit, eſto laicus ſit,præſentare. Et idem eſt ſi ius præſentandi laicale de per ſe ſequeſtraretur. Garcia *ſupra n.*15.

8 Tandem de conductore dubitari poteſt, an beneficia poſſit conferre? Ratio dubitandi ſumitur ex *cap.ex litteris. de iurepatronat.* vbi conductoris præſentatio valet.Sed dicendum eſt conductorem propriè nequaquam poſſe beneficia conferre;quia adeſt dominus qui conferat;& in conductione non intelliguntur fructus ſpirituales concedi.ſic Azor.2.*part. inſtitut.moral.lib.6.cap.*25.*quæſt.*18.Greg.Lop. *leg.* 9. *tit.*15.*part.*1.*in princ.* Ioann.Gutierr. 3.*part.de tutelis. cap.*29.*num.*16.Garcia 5.*part.de beneſ cap.*6. *num.*10. Neque obſtat *cap.ex litteris*, quia ille miles non erat propriè conductor villæ, ſed emphyteuta, cui vtile dominium rei emphyteuticæ competit, & conſequenter ius præſentandi,niſi in contractu exceptum fuerit.

PVNCTVM XXIX.

Qua ratione capitulo ſede vacante competat beneficiorum collatio.

1 *Tenetur intra octo dies eligere vicarium,alias deuoluitur electio.*
2 *Poteſt vnum,vel duos deſignare.*
3 *Non eſt neceſſe,quod ſit de capitulo.*
4 *Qualis eligendus ſit.*
5 *An in vicarium deſignatum transferat capitulum omnem iuriſdictionem? Probabilius eſt non habere ampliorem iuriſdictionem,quam vicarii epiſcopi.*
6 *Si intra octo dies non deſignatur vicarius,poteſt capitulum moram purgare,ſi is ad quem ſit deuolutio,non deſignauerit.*
7 *Conſtitutum vicarium probabilius eſt abſque legitima cauſa reuocari non poſſe.*
8 *Capitulum in collatione beneficiorum pertinentium epiſcopo nullam poteſtatem habet;exceptis caſibus à iure expreſſis.*
9 *Quæ in iure excipiantur.*
10 *Beneficia, quæ iure deuoluto ad epiſcopum pertinent,eſto aliqui affirment competere capitulo; verius eſt oppoſitum.*
11 *Quid de beneficiis parochialibus, quæ per concurſum prouidentur? Proponitur affirmatiua pars.*
12 *Sed contrarium eſt dicendum.*
13 *Beneficia patrimonialia non poſſunt à capitulo prouideri.*
14 *Satisfit difficultati n.*11.*relatæ.*
15 *Beneficia reſignata nequaquam capitulum prouidere poteſt,eſto poſſit admittere reſignationes.*
16 *Proponitur quædam obiectio. Et fit illi ſatis.*
17 *Beneficia permutata aliqui affirmant poſſe capitulum prouidere.*
18 *Probabilius eſt oppoſitum.*
19 *Fit ſatis contrariæ rationi.*
20 *Excipitur ab aliquibus permutatio, quæ viuente epiſcopo admiſſa eſt. Sed non approbatur.*
21 *Qualiter capitulum beneficia commendare poſſit.*

1 PRæmitto capitulum ſede vacante obligatum eſſe intra octo dies à notitia vacationis eligere vicarium,vel exiſtentem confirmare, qui ſaltem in iure canonico ſit doctor,vel licentiatus, vel alias quantum fieri poſſit idoneus, in quem iuriſdictionem ſibi datam transferat. Alioquin ſi ſuffraganea ſit eccleſia,deuoluitur electiò Metropolitano epiſcopo. Si vero Metropolitana ſit,aut exempta, antiquior epiſcopus ex ſuffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta poterit vicarium idoneū conſtituere.ſic Concilium Trident.*ſeſſ.* 24. *cap.* 16. *de reformat.*

2 Tenetur capitulum deſignare vicarium vnum, an vero poſſit duos,vel plures deſignare? Non deciditur à concilio. Relinquitur ergo diſpoſitioni iuris communis, ac proinde poteſt, maximè ſi viuente epiſcopo conſuetudo præſcripta erat, quod duo eſſent vicarij:& ita in praxi vidi receptum in pluribus eccleſiis,in quibus ſede vacante deſignabantur duo vicarij,cum tamen ſede plena vnus tantum deſignatus eſſet. Sic Franciſc.Pauin.*tract.de poteſt. capit.ſede vacante.*2.*part.quæſt.*10.*num.*6.Azor.2.*part.lib.*3.*cap.* 37.*quæſt.*18.Ludouic.Mol.*tract.*5.*de iuſt. diſput.* 11. *num.*1.Quaranta *ſum.bullar.verbo capitulum ſede vacante, num.*9. Garcia 5.*part.de beneſ. cap.*7.*num.* 36. Barboſa *de poteſt.epiſc.alleg.*54.*n.*165.

3 Non eſt neceſſarium, quod deſignatus vicarius

ſit de capitulo; quia nullibi capitulo tale onus imponitur, ſicuti neque epiſcopo, & ſæpe ita fieri conuenit ad liberius iuſtitiam adminiſtrandam; imo aliquando eſt neceſſarium, ſi fortè in capitulo non reperiatur idoneus. Auguſt. Barboſa *in declarat. concil. ad præd. cap. 16. num. 2. & dicta 3. part. allegat. 54. num. 165.* Marc. Anton. Genuenſ. *c.* 84. *alias* 86. Quarant. *ſum. bulla. verbo capitulum ſede vacante, num. 6.* Garc. *dicto cap. 7. num.* 13. Mol. *tract. 5. diſp. 11. n. 1.*

4 Debet tamen eſſe doctor, vel licentiatus in iure canonico ſi inueniri poteſt; alias eligatur quantum fieri poteſt idoneus. Quod ſi omittatur graduatus, cum facilè haberi poſſit, & eligatur carens eo titulo, credo probabilius nullam electionem, vtpotè factam contra formam à concilio præſcriptam, & ſuperiori deuolui. Sic Genuenſ. Barboſa, Quaranta *ſupra.* & Garcia *à num. 9.* qui *num. 14 & ſeqq.* optimè aduertit reprobandum eſſe abuſum aliquarum eccleſiarum eligentium ſede vacante duos vicarios, vnum in iure canonico doctorem, vel licentiatum, qui cauſas expedire poſſit; alium theologum, ſeu non graduatum ad expeditionem ineptum, qui medietatem emolumentorum officij recipiat: eſt enim talis theologi in vicarium deſignatio iniqua, & nulla; neque theologus habet titulum ad recipienda illa emolumenta: imponere autem legitimo vicario onus diuidendi lucrum cum vicario præſumpto, vel cũ aliis eſt iniuſtitia, & ſimonia. Deinde non eſt opus in huius vicarij electione, quod ſeruetur forma electionis, præſcripta in *cap. Quia propter. de electione*, ſed quomodocunque fiat ſiue publicè, ſiue per vota ſecreta tenet. Quaranta *ſum. bullar. d. verbo capitulum ſede vacante. circa finem.* Garc. *5. p. de benef. cap. 7. num.* 21. refertque ſic declaraſſe ſacram concilij congregationem. Verum ſi daremus caſum (qui moraliter eſt impoſſibilis) vt non inueniatur neque in capitulo, neque extra, qui munus vicarij per ſe rectè obire poſſit, debet capitulum ei conſultorem doctorem deſignare, aut ipſe deſignatus vicarius illum aſſumere partibus non ſuſpectum, vt ſic ſuo muneri ſatisfaciat: Barboſa *in remiſſion. concilij. ſeſſ. 24. cap. 16.*

5 Huic vicario deſignato committit capitulum iuriſdictionem, quia illam per ſe exercere non poteſt. Sed an omnem iuriſdictionem, quam habet transferat in vicarium ex ſola deſignatione, an ſolum reſpectu illarum rerum, quæ ſpeciale mandatum non requirunt, non eſt conſtans ſententia. Aliqui affirmant omnem iuriſdictionem capituli tranſlatam eſſe in vicarium; quia capitulum ſolum habet deſignare vicarium; at concilium transfert in vicarium deſignatum iuriſdictionem abſque vlla limitatione: ſic Marc. Anton. Genuen. *in praxi. cap.* 84. *alias* 86. *num.* 3. & 5. & indicat Vgolin. *de cenſur. tab. 1. cap.* 10. §. 2. *num* 4.

At probabilius eſt ex ſola deſignatione non habere vicarium capituli ampliorem iuriſdictionem, quàm habet vicarius epiſcopi, ſed indigere ſpeciali commiſſione ad ea quæ requirunt ſpeciale mandatum: ſic Quaranta *ſum. bullar. verbo capitulum ſede vacante. quæſt. 2. & num. 15. verſ. circa quam commiſſionem.* Pauin. *de poteſt. capit. 2. part. quæſt. 10. num. 17.* Garc. *5. parte de benef. cap. 7. à num. 29.* Barboſa. *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 54. num. 158. in fine, & num. 175.* Ratio eſt, quia concilium ſolum ſtatuit eligendum eſſe vicarium à capitulo: quod autem debeat omnem capituli iuriſdictionem habere, non decidit. Ergo ſine fundamẽto affirmatur. Adde conciliũ permittens vicario ab epiſcopo electũ confirmare, tacitè inſinuat facta confirmatione eandem iuriſdictionem habere ac antea, & non ampliorem: quia confirmatio nihil de nouo tribuit, ſed quod antea erat firmat, & roborat. *leg. Aurelius. §. in teſtamento. ff. de liberat. legata:* & docet Rota apud Farinac. *in nouiſſima deciſ. 199. num. 10. & deciſ. 592. num. 3.* Neque eſt verum à concilio datam eſſe vicario iuriſdictionem. Quia concilium nec minuit, nec mutauit capituli iuriſdictionem, ſed ſolum ſtatuit modum, quo illa vti deberet, ſcilicet per vicarium deſignatum. Quapropter ſolum præcepit capitulo deſignationem vicarij; quota autem iuriſdictionis vicario eſſet tradenda, capitulo liberum relinquit. Alias ſi vicarius capituli à concilio, & non à capitulo haberet iuriſdictionem, nequaquam vicarius capituli dici poſſet, neque illius vices gerere, ſed concilij, vel eccleſiæ. Suar. *tom. 5. in 3. part. diſput. 7. ſect. 3. num.* 13. Garcia *5. part. de benef. cap. 7. à num. 32.* Barboſa *3. part. de poteſt. epiſc. allegat. 54. num. 180.* Quod non ſolum in vicario deſignato à capitulo procedit, ſed etiam in vicario deſignato à Metropolitano ob negligentiam capituli. Quia ob huius negligentiam ſolum habet vicarium deſignare Metropolitanus, & iuriſdictionem communem, & ſolitam concedi à capitulo illi concedere independentem à capituli voluntate. At non aliã iuriſdictionem concedit, niſi iuriſdictionem capituli; quia ad ipſum non deuoluitur capituli iuriſdictio, ſed vicarij deſignatio. Quare ſuſpenſo capitulo & vicarius ſuſpenſus erit, vt tradunt Quaranta, Garcia, Suar. Barboſa *ſupra.* Formam commiſſionis, quæ ſolet vicario à capitulo concedi, tradit Quaranta *ſupra verſ. duodecimo.* Barboſa *n. 159.* apud quos eam videre potes.

6 Dixi capitulum obligatum eſſe intra octo dies, quo notitiam habuerit vacationis eccleſiæ, vicarium deſignare: alias Metropolitano deſignatio deuoluitur. Sed an hæc deuolutio impediat, ne capitulum poſſit moram purgare, & vicarium deſignare. Affirmat Quaranta *in ſum. bullar. verbo capitulum ſede vacante. n. 4.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſput. 28. ſect. 3. n. 3.* Quia poſita negligentia capituli conceditur à concilio Metropolitano ius nominandi vicarium. Ergo priuari à capitulo illo iure non poteſt: ſi autem capitulum adhuc poſſet vicarium nominare, priuare capitulum poſſet iure quæſito. Item ob negligentiam capituli transfert concilium eius poteſtatem in Metropolitanum. Ergo nulla ratione poteſt nominare, quia priuatum eſt.

Cæterùm probabilius credo nominare poſſe: ſic Garcia *5. p. de benefic. cap. 7. n. 7.* Ratio ea eſt; quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè, ſed cumulatiuè. Tum quia hæc deuolutio non eſt alicuius beneficij eccleſiaſtici, ſed officij; ac proinde non eſt neceſſe, quod naturam deuolutionis beneficiorum ſequatur, præcipuè cum ſit conſtitutio pœnalis. Tum quia ipſum concilium ob negligentiam eccleſiæ Metropolitanæ, vel exemptæ ſolum dicit, vt antiquior epiſcopus ex ſuffraganeis in Metropolitana, & propinquior epiſcopus in exempta œconomum, & vicarios idoneos poſſit conſtituere. Cum autem nihil dicat de priuatione capituli, efficitur capitulum priuatum non eſſe poteſtate nominandi vicarium, eſto ob eius negligentiam aliis hæc poteſtas conceſſa ſit.

7 Maior dubitatio eſt; an conſtituto vicario poſſit ad nutum capituli reuocari? Plures doctores cenſent reuocari poſſe: ſic aliis relatis Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 54. num. 170. & in declarat. concilij ad cap. 16. ſeſſ. 24* vbi refert à ſacra congregatione ſic declaratum eſſe. Molina *de inſtit. tract. 5. diſput. 11. num. 1.* Azor. *2. part. inſtit. moral. lib. 3. cap. 37. q. 18.* Ratio eſt, quia vicarius gerit vices capituli, & nomine ipſius

iuriſdictio

iuriſdictionem exercet. Ergo conueniens eſt, vt à capitulo pendeat in eo exercitio. Et confirmo. Capitulum, cum vicarium deſignat, eredendum eſt deſignare ad ſuum beneplacitum; quia hic modus deſignationis illi conuenientior eſt, vtpotè à ſua voluntate magis pendens. Ergo mutato ſuo beneplacito ceſſat deſignatio, & conſequenter vicarij iuriſdictio, ſicuti ſi vicarius deſignatus eſſet ad certum tempus, ſcilicet pro ſex menſibus illis tranſactis, ceſſaret vicarius, niſi denuo confirmaretur.

Nihilominus cenſeo verius vicarium deſignatum ad beneplacitum capituli non poſſe abſque legitima cauſa à capitulo remoueri, neque deſignatum pro limitato tempore illo durante. Moueor; quia beneplacitum, ſub cuius conditione deſignatur vicarius, debet eſſe rationabile, iurique conforme. Sed in officiis iuriſdictionem continentibus ſic nō eſt, quouſque de cauſa legitima reuocationis conſtet, vt comprobat Guillelm. Benedict. *in cap. Raynutius. de teſtament. verbo duas habens filias. n.* 36. Boërius *deciſ.* 149. Burgos de Paz *conſ.* 21. *n.* 5. *& ſeqq.* Pelaez *de maioratib.* 4. *p. q.* 10. *n.* 3. *& ſeqq.* Ergo vicarius deſignatus à capitulo, ſub capituli beneplacito reuocari nullatenus poteſt abſque cauſæ cognitione. Præterea deſignatus à Metropolitano ob negligentiam ſuffraganei nequit reuocari, aliàs inutilis eſſet Metropolitani deſignatio; ſi quidem ea facta reuocari à capitulo poſſet. Ergo neque deſignatus à ſuffraganeo poterit ab ipſo reuocari pro libito: cum ab vtroque eadem iuriſdictio concedatur. Deinde hæc impotentia reuocationis recto eccleſiæ regimini conueniens eſt: ſi enim vicarius pro libito capituli reuocari poſſet, vix capitulares auderet ob exceſſus punire, & ſuo officio ſatisfacere. Ne igitur hoc inconueniens ſequatur, dicendum eſt conſtituto vicario reuocari nullatenus poſſe durante conſtitutionis tempore: & ita tenet Marc. Anton. Genuen. *cap.* 48. *alias* 86. *n.* 4. Quaranta *ſum. bullar. verbo capitulum ſede vacante. n.* 3. Garcia 5. *p. de benef. cap.* 7. *n.* 22. refertque ex Genuen. à ſacra congregatione ſic deciſum eſſe: conducunt quæ tradit Matienzo *leg.* 6. *titulo* 10. *lib.* 5. *compilat. gloſſ.* 2. & Gutierr. *lib.* 3. *pract. quæſt. cap.* 11. *n.* 2. *&* 25. affirmantes officiales creatos ad beneplacitum cenſeri perpetuos, neque poſſe abſque cauſæ cognitione reuocari. *argum. leg. iuriſperitos. in princ. ff. de excuſat. tutor.* His poſitis.

8 Quæſtio eſt, quam poteſtatem habeat capitulum in collatione beneficiorum? Et dicendum eſt in beneficiis, quæ ſunt de collatione epiſcopi, eſto capituli conſenſus, vel conſilium requiratur, nullam poteſtatem habere, exceptis aliquibus caſibus à iure expreſſis: ſic doctores omnes ſtatim referendi. Nam licet verum ſit capitulum ſuccedere epiſcopo in iis, quæ epiſcopo iure ordinario competunt: *cap. cum olim. de maiorit. & obedient. & cap. vnico. eodem titulo. in* 6. *cap. ad abolendam. de Hereticis. cap. penult. & fin. de ſupplenda neglig. prælat. in* 6. *& extrauag. execrabilis. verſ. cæterum. de præbendis.* At quia collatio beneficiorum ab hac regula excepta eſt. *cap.* 2. *ne ſede vacante. & cap. vnico. eodem titul. in* 6. *& cap.* 1. *de inſtitutionib. eodem lib.* ea de cauſa nequit capitulum ſe in hac prouiſione intromittere. Ratio huius prohibitionis ea eſt; quia beneficij prouiſio, eſt illius liberalis donatio, ſaltem ea ex parte, qua huic potius, quam alteri fit, ideoque inter fructus epiſcopalis dignitatis computatur: conuenit ergo vt ſucceſſori reſeruetur. Et hoc verum habet, eſto beneficium viuente epiſcopo in menſe ipſius vacauerit, neque ab illo fuerit prouiſum, vt benè aduertit Molina *tractat.* 5. *de iuſtit. diſputat.* 11. *numer.* 11 *in fine.* Supradicta doctrina non ſolum de propria collatione, ſed etiam de electione, vel præſentatione ad epiſcopum ſpectantibus intelligenda eſt; quia ſunt fructus epiſcopalis dignitatis, & prohibitio generalis eſt. Franciſc. Pauin. 2. *part. de poteſt. capit. quæſtion.* 5. *ſub numero tertio &* 4. Lambert. *de iure patron. libro ſecundo, quæſt.* 2. *artic.* 4. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. libro tertio, cap.* 38. *quæſt.* 10. Garcia 5. *part. de benefic. capit.* 7. *numer.* 52. Dixi in beneficiis, quæ ſunt de collatione epiſcopi. Nam ſi ſint ſimul de collatione capituli, poterit capitulum defuncto epiſcopo, aut omnino impedito prouidere; quia tunc vtitur iure ſuo, & tota conferendi poteſtas ad capitulum transfertur: habetur *capite primo ne ſede vacante. in* 6. & tradit Panormit. *cap. illa. eodem titul. numero quarto.* Azor 2. *part. libro ſexto. capit.* 25. *quæſtion.* 13. Molina *tractat. quinto de iuſtit. diſput.* 11. *num.* 13.

9 Præterea dixi exceptis aliquibus caſibus à iure expreſſis. Nam expreſſum eſt in iure poſſe capitulum ſede vacante electionem factam confirmare. *dicto cap. cum olim. de maiorit. & obedient.* Item poſſe inſtituere præſentatos à patronis. *capite primo de inſtitut. in* 6. & notauit Azor. *ſupra quæſtion.* 2. Molina *de iuſtitia tractat.* 5. *diſputat.* 11. *numer.* 13. Garcia *numer.* 54. & alij apud ipſos. Inſtitutio namque, & confirmatio non eſt tam donatio beneficiorum, quam donationis factæ neceſſaria confirmatio, & approbatio. Quod verum habet etiam caſu quo eligerentur, vel præſentarentur plures æquè idonei, & locus eſſet gratificationi, adhuc poterit capitulum hanc confirmationem, vel inſtitutionem facere. Quia abſolutè neceſſaria eſt, & obligatoria, tametſi libera ſit quoad perſonam electam: ſi quidem ea commiſſa alia eligi poterat. Franciſc. Pauin. *de poteſt. capit. ſede vacante* 2. *p. q.* 4. *in fin. & q.* 5. *n.* 2. Garc. 5. *p. de benef. cap.* 7. *n.* 75.

10 Difficultas eſt, an beneficia, quæ iure deuoluto ad epiſcopum pertinent, competant capitulo? Affirmant Ioann. Andr. Dominicus Franciſcus *in capite quamquam. de elect. in* 6. Zerola *in praxi.* 1. *part. verbo capitulum.* §. 5. *&* 2. *part.* §. 10. Zechus *de benefic. & penſionib. capite* 5. *numero quinto*, Molina *tract.* 5. *de iuſt. diſput.* 11. *numer.* 12. Rationem ſubdit Molina, quia prouidere beneficium deuolutum actus eſt epiſcopalis iuriſdictionis omnino neceſſarius ad rectam diœceſis adminiſtrationem: ſed in iuriſdictione neceſſaria epiſcopi ſuccedit capitulum ſede vacante; vt tradit gloſſa communiter recepta in *clem.* 1. §. 1. *verbo capituli. de Hæretic.* Ergo ſuccedit in hac beneficiorum prouiſione.

Cæterum tenendum eſt contrarium. Quia epiſcopus non arctatur aliquo ſpeciali titulo beneficia deuoluta prouidere, quo non arctetur ad prouidenda ea, quæ iure ordinario competunt. Sed quæ iure ordinario competunt epiſcopo, non tranſeunt in capitulum. Ergo neque tranſire poſſunt deuoluta. Item epiſcopus beneficia deuoluta non tam iure ordinario, quam iure delegationis prouidet: ſed capitulum non ſuccedit in iis, quæ competunt epiſcopo iure delegationis etiam à iure communi inductæ. Abbas *in dicto cap. cum olim. quæſt.* 5. Felin. *ad* 10. *quæſtion.* & pluribus firmat Sanchez *lib.* 8. *diſputat.* 2. *numer.* 10. Garc. 5. *part. de benefic. cap.* 7. *numer.* 42. Ergo neque ſuccedit in beneficiorum deuolutorum prouiſione. Deinde capitulo interdicta eſt beneficiorum prouiſio epiſcopo competens, à qua generali prohibitione non ſunt excepta beneficia deuoluta. Denique explicantes ſecundam reg. Cancell. vt probabilius defendimus beneficia deuoluta, quæ epiſcopus viuens non prouidit, ſedi apoſtolicæ, tanquam vacantia ſede epiſcopali

Digitized by Google

epiſcopali vacante,reſeruata eſſe.Ergo capitulum nequit illa prouidere:& ita tenet plures referens Garc. *5.p.de benef.cap.7.n.53.* Azor *2.p.inſt.lib.3.cap.38.q.6.& lib.6.cap.27.q.9.*

11 Secunda difficultas eſt, an beneficia parochialia,quæ iuxta Trident. *ſeſſ.24.cap.18.de reformat.& conſtitutionem Pij V.* debentur iis, qui in concurſu magis idonei fuerint reperti, poſſint à capitulo prouideri?Ratio difficultatis eſt.Quia capitulum vacante eccleſia parochiali apponere edicta poteſt, & ad concurſum vocare, & concurrentes examinare, & ex approbatis digniorem eligere. Sed facta hac electione electo debetur beneficium, illudque iure exigere poteſt,&à contraria electione appellare,vtpote facta contra formam concilij. Ergo poteſt capitulum, & debet ei beneficium conferre. Probo conſequentiam. Ideo capitulum poteſt beneficia cōferre, quæ præmiſſa electione, vel præſentatione conferuntur.quia illorum collatio non eſt libera,ſed obligatoria. At collatio dignioris ex approbatis non eſt epiſcopo libera, ſed obligatoria. Ergo capitulum ſuccedens epiſcopo in poteſtate conferendi beneficia,quæ non ſunt liberæ collationis, ſuccedit in collatione parochialium. Secundo probo eandem conſequentiam,Beneficium,ſeu capellania ex fundatione conferendum propinquiori fundatoris, eſto liberum ſit à iure patronatus, poteſt, & debet à capitulo ſede vacante prouideri: ſi ſecludamus reſeruationem *reg.2.Cancell.*& hoc nulla alia ratione, niſi quia illa collatio non eſt libera, ſed obligatoria,& debita. Sed poſito quod aliquis ex concurrentibus, & examinatis dignior ſit,iam eſt obligatoria, & debita illi collatio. Ergo neque ſatisfacis, ſi dicas collationem dignioris non eſſe, neque vocari in iure debitam, & neceſſariam,ſicuti collatio facienda electo, vel præſentato,aut à fundatore deſignato;quia ad collationem dignioris compelli non poteſt epiſcopus, neque eius neceſſitas oritur ab aliquo tertio.Secus vero in collatione facienda electo, vel præſentato, aut à patrono deſignato.Non inquam ſatisfacit; quia facta declaratione maioris dignitatis iam eſt ius quæſitum electo ſic declarato:ac proinde à retardata collatione appellare poteſt. Neque hoc ius ex poteſtate epiſcopi adæquatè procedit, ſed ex electi dignitate, & ex conſtitut. Trident. præcipiente ei fieri collationem.

12 Nihilominus tenendum eſt tanquam omnino certum, nequaquam poſſe capitulum ſede vacante beneficia parochialia prouidere:ſic docet aliis relatis Gonzalez *ad reg.8.Cancell gloſſ.9 §.1.num.76.*Molina *tract.5.de iuſtit.diſput.11.num.11.* Garcia *5.p. de benefic.cap.7.num.86.& num.90.*Et quidem ſtante reg. 2. Cancell. reſeruante omnia beneficia ſede epiſcopali vacante, nemini dubium eſſe poteſt. At illa ſecluſa probari poteſt:quia omnis collatio beneficiorum prohibita eſt capitulo, exceptis caſibus à iure expreſſis,vt dictum eſt:cum autem ſola inſtitutio,& confirmatio ab hac regula excipiatur, quælibet alia beneficiorum collatio prohibita erit.

13 Hinc fit beneficia patrimonialia,quæque certo generi perſonarum debita ſunt,non poſſe (etiam ſecluſa reſeruatione reg.2.Cancell.) à capitulo prouideri, vt multis relatis docet Gonzalez *gloſſ. 9. §. 1. num.7.& gloſſ.45.num.20.* & adducit Rotæ deciſionem in vna Calagurritana beneficij de Ateaya 26. Aprilis 1596. quam ad longum refert Garcia *ſupra num.89.*eſto ipſe *num. 90.* contrarium ſentiat. Moueor, quia beneficia eſſe debita certo generi perſonarum,non conſtituit collationem neceſſariam; ſed liberam,& voluntariam relinquit: liberum enim eſt epiſcopo, hanc collationem intra ſemeſtre omittere' qua omiſſione facta deuoluitur ad ſuperiorem collatio. Neque aduerſus hoc procedit, quod propinquiori fundatoris, & aliàs digniori debeatur collatio: debetur namque, quoties collatio facienda eſt: ſed quia non eſt debita fieri ab huiuſmodi epiſcopo, ideo reſpectu illius libera eſt. Durante namque ſemeſtri nullus cogere poteſt epiſcopum hanc collationem facere; quia totum illud tempus eſt illi cōceſſum à iure ad prouidendum: illo vero tranſacto iam ceſſat poteſtas in ordinario collatore, & deuoluitur ad ſuperiorem. Ergo nunquam ordinarius collator poteſt cogi ad conferendum hæc beneficia. Ergo reſpectu illius ſunt beneficia liberæ collationis,ac proinde non tranſeunt in capitulum.

14 Et ex his ſoluitur difficultas relata *num. praecedenti*: concedo namque ſede vacante poſſe capitulum circa parochialium prouiſionem omnia præſtare vſque ad electionem dignioris incluſiue, quæ poſſet epiſcopus ſi viueret. At ex hac electione nullum eſt ius conſiderabile quæſitum electo in beneficiis reſeruatis: cum non teneatur Pontifex electum ab epiſcopo prouidere.Secus vero dicendum videtur in beneficiis non reſeruatis poſita declaratione dignioris. Quia iuxta formam concilij digniori taliter declarato debentur. Adde eſto daremus in beneficiis reſeruatis digniori eſſe ius quæſitum ad beneficia, vt concedi debet in beneficiis, quæ ex fundatione debentur conſanguineo fundatoris propinquiori, & conſtat aliquem talem eſſe. Quia tamen hoc ius ordinarius exequi non tenetur, neque ad id compelli poteſt;ea de cauſa eorum collatio comparatione ordinarij libera eſt.Verum in beneficiis, quæ præmiſſa electione, vel præſentatione conferuntur,aliter res ſe habet,quia in his compelli ordinarius poteſt, tum à patrono,& electore,tum ab electo, & præſentato, vt electum confirmet,& præſentatum inſtituat: neque ipſe ſe defendere poteſt ex ſemeſtri conceſſo ad conferendum.Pro inſtitutione namque, & confirmatione non eſt hoc ſemeſtre conceſſum, neque ob illius omiſſionem inſtitutio, & confirmatio ad ſuperiorem deuoluitur;quia in his,vt dicemus,non datur deuolutio.

15 Tertia difficultas eſt de beneficiis reſignatis ad collationem epiſcopi pertinentibus, an hæc capitulum ſede vacante prouidere poſſit? Et ratio difficultatis eſt; quia hæc prouiſio videtur neceſſaria admiſſa reſignatione, & ad illam faciendam ordinarius compelli poteſt. Dicendum tamen eſt beneficia ſic reſignata nequaquam capitulum prouidere poſſe, quia ei interdictum eſt conferre beneficia ad liberam epiſcopi prouiſionem pertinentia, qualia hæc ſunt,& notauit Azor.*ſupra*. Et ad rationem dubitandi nego prouiſionem eſſe neceſſariam,facta reſignatione libera. Neque enim magis neceſſaria eſt huius beneficij prouiſio, quam ſi vacaret beneficium morte beneficiati.Neque ordinarius ex tali reſignatione arctatur beneficium reſignatum alicui in particulari conferre, ſed liberè cui maluerit conferre poteſt. Verum etſi hoc ita ſit, capitulum ſede vacante admittere reſignationes liberas beneficiorum poteſt, ſicut poteſt epiſcopus.Quia ſuccedit epiſcopo in iis, quæ ad iuriſdictionem epiſcopalem pertinent, & ad rectam epiſcopatus adminiſtrationem,exceptis caſibus à iure expreſſis,vt dictum eſt. At reſignationum admiſſio non eſt in iure excepta. Ergo in illarum admiſſione ſuccedit capitulum: ſic Abbas *in cap. cum olim.de maiorit.& obedient.& ibi.* Felin.*numero quarto*, Pauin. *de poteſt. capit. 2.part. queſtion. 2. numer. 11. & 13.*Azor.2.*part.libro tertio,cap.38.quaſt.3.& lib.7. cap.19.*

Digitized by Google

*cap.19.quæſt.7.*Garc.11.*p.de benef.cap.3. num.256.& ſeqq.*

16 Quod ſi vrgeas beneficiorum reſignationes admittere ille ſuperior poteſt, qui poteſt beneficia conferre, & collata remouere. Gloſſ. *in clem. vnica. de renuntiat.* Flamin. Pariſ.*lib.7.de reſignat. quæſt.*10. *& quæſt.* 15. *&* 16. Garcia 11.*part. de benefic.capit.*3. *numer.*251. Azor. 2. *part. inſtitut. moral.lib.*7. *cap.*19. *quæſt.*7. & alij apud ipſos. Cum ergo capitulum poteſtatem non habeat hæc beneficia reſignata conferendi; ſit neque habere poteſtatem admittendi reſignationes. Reſignatio namque ad collationem ordinatur. Reſponderi facilè poteſt,negando ſuperiorem, qui admittere reſignationes poteſt,debere eſſe neceſſario, qui beneficia illa poteſt conferre: ſæpè enim ad inferiorem epiſcopo beneficij reſignati collatio pertinet, & non ad epiſcopum, cum tamen ad epiſcopum pertineat reſignationem admittere, & non ad collatorem,vt benè notauit Azor. 2.*part.inſtitut.moral.lib.7.cap.19.quæſt.7.fine.*Item ſæpè ad ordinarium reſignationes beneficiorum reſeruatorum fiunt, cum tamen illa beneficia conferre nullatenus poſſit,vt multis allegatis reſoluit Flamin. *lib. 2.de reſignat.quæſt.*14.*num.6.* Barboſa 3.*part. de poteſt. epiſc. alleg.69.à num.* 22. *& ſeqq.* Quare ille ſuperior poteſtatem habebit admittendi reſignationes, qui alias poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi, neque aliud dicũt doctores relati. Cum ergo capitulum ſede vaçante hanc poteſtatem habeat; efficitur reſignationes liberas admittere poſſe.

17 Quarta difficultas eſt de beneficiis permutatis, an hæc conferri à capitulo ſede vacante poſſint? Videtur affirmatiuè reſpondendum: quia permutantes compellere poſſunt ſuperiorem admittentem permutationem, vt ſibi beneficia permutata conferat; quia ſub illo onere permutatio facta eſt. Cum ergo capitulum poteſtatem habeat collationes neceſſarias peragendi. *argum.cap.cum olim de maioru. & obedientia,& cap.*1. *de inſtitution. in 6.* poterit hæc beneficia permutata compermutantibus conferre.Quod vero ordinarius poſſit hanc permutationem admittere, tradit Pauin. *de poteſt. capit. part.2.quæſt.2 numer.19.* Rebuff. *praxi. titulo de deuolut. numer.* 95. Zerola *in praxi.2.part.verbo capitulum.* §.7. Et probatur, quia poteſt reſignationem ſimplicium admittere, ergo permutationem,quæ minus eſt. Tum quia admiſſio permutationis actus eſt iuriſdictionis epiſcopalis ad rectam diœceſis adminiſtrationem pertinens. Tranſit ergo in capitulum, cum non inueniatur in iure excepta.Tum quia ex admiſſione permutationis non infertur obligatum eſſe ſuperiorem admittentem permutationem illa beneficia conferre, ſi quidem beneficiorum reſeruatorum permutationem admittere ordinarius poteſt, vt tradit Flamin. multis relatis *lib.2.de reſignat.quæſt.* 16.*in princip.* Barboſa *alleg.* 69.*num.* 25. Ergo poterit capitulum hanc permutationem admittere, tametſi beneficia conferre non poſſit,& ita docet,relato Imola, Gloſſ. *in clement.*1. *de rerum permutat.*Gregor. Lopez *leg.2.titul.6 part.5. numer.6.*Petr.de Peruſio *tractat. de permutat. benefic. 2.part.quæſt.6. numer.* 23.*&* 24. *aliàs* 41. Zechus *de benefic.& penſion.cap.*10.*numero ſecundo.*Azor.2.*part. inſtitut.moral.lib.3.cap.38.quæſt.* 4. Subdunt vero hi doctores expectandum eſſe epiſcopum, qui beneficia conferre poſſit. Quod ſi noluerit, poſſe permutantes ad propria beneficia redire.

18 Cæterum verius exiſtimo, non poſſe capitulum reſignationes ex cauſa permutationis admittere, tradit Garcia alios referens 11.*part.cap.4. numer.*75. Ratio ea eſt, quia has permutationes admittere neceſſario debet,qui habeat poteſtatem beneficia permutata conferendi, ſi quidem vnuſquiſque permutans hac intentione, & conditione proprium beneficium reſignat,vt loco illius beneficium alterius ſibi conferatur. Ergo admittens permutationem neceſſario habere debet poteſtatem beneficia conferendi. Cum ergo capitulo interdicta ſit collatio beneficiorum ad ordinarium liberè ſpectantium,& hęc permutationis admiſſio interdicta erit. Ex quo conſtat,nequaquam poſſe capitulum ſede vacante, neque epiſcopum reſignationes ex cauſa permutationis admittere de beneficiis reſeruatis, quia nequit illa conferre, & tradit Puteus *deciſ.* 262.*lib.*2.Mantica *de tacitis,& ambiguis conuention. lib.* 25.*titul.* 9. *à num.*12.Azor.2.*part.lib.7.cap.29.quæſt.*10. Mandoſ. *reg.*1.*Cancell.quæſt.*13.& pluribus Garcia 11. *part. de benefic.cap.4.n.*82.

19 Neque obſtant *num. præcedenti* adducta. Concedo namque permutantes compellere poſſe ſuperiorem permutationem admittentem, vt illam perficiat, beneficiaque permutata conferat, & ſic facta permutationis admiſſione collationem eſſe neceſſariam. Nego tamen inde inferri poſſe capitulum, & beneficiorum permutationem admittere, & beneficia permutata conferre; quia neceſſitas huius collationis non aliunde, quam ex libera permutationis, admiſſione prouenit. Cum ergo dicitur capitulum conferre poſſe beneficia, quæ ſunt neceſſariæ collationis epiſcopi,intelligendum eſt, quando ſunt neceſſaria neceſſitate abſoluta, & ab aliis ipſi epiſcopo impoſita.Secus vero quando ſunt neceſſaria ex ſuppoſitione; neceſſitate inquam, quam ipſe epiſcopus ſibi imponit liberè admittens permutationem. Cum vero vrges admittere permutationem, eſſe actum iuriſdictionis epiſcopalis, quæ in capitulum tranſit. Reſpondeo, eſſe quidem actum iuriſdictionis epiſcopalis, ſed capitulo interdictum; cum capitulo interdicta ſit beneficiorum collatio, quam ſecum permutatio neceſſario inuoluit.

20 A ſupradicta doctrina excipit Garcia 11.*part. de benefic.cap.4.numer.* 81. permutationem illam beneficiorum, quæ viuente epiſcopo admiſſa eſt, neque ad effectum fuit perducta: hanc enim permutationem poſſe capitulum perficere, & beneficia ſic permutata conferre docet, ea motus ratione, quia permutationis admiſſio iam præceſſit, & ſolum perfectio illius deſideratur;at hæc poſita admiſſione debita eſt permutantibus.Ergo poterit capitulum illam expedire, & beneficia compermutantibus conferre, cum ſuccedat in iis, quæ ſunt iuriſdictionis neceſſaria. Verum hæc exceptio mihi non probatur: quia firmatam doctrinam deſtruit, ideo namque interdicta eſt capitulo permutationis beneficiorum admiſſio; quia beneficiorum collatio illi interdicta eſt. Ergo admiſſio permutationis non releuat collationis interdictum. Præterea hæc collatio libera, & voluntaria eſt,cum eius neceſſitas orta non ſit ab aliquo diſtincto à collatore,non igitur capitulum in ea ſuccedit. Adde vix huiuſmodi caſum contingere poſſe,cum admittens permutationem,eo ipſo collationem beneficij præſtet, & eodem contextu admittatur vtriuſque renunciatio,& pariter fiat vtriuſque collatio,vt aliis relatis docuit ipſe Garcia 5.*par. cap.8.n.*104.

21 Quinta difficultas eſt de beneficiis commendatis, an capitulum ſede vacante ea commendare poſſit?Sub diſtinctione reſpondeo,ſi de propria commendatione loquamur, nequaquam id fieri poteſt, quia commendatio beneficiorum collationi æquiualet, quæ eſt capitulo interdicta. Adde omnem commendationem,

Digitized by Google

mendationem parochialium à Trident. eſſe epiſcopis, & à fortiori capitulis interdictam: ſed loco commendationis vicarij deſignatio ſuccedit. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. & diximus *diſput.* 1. *punct.* 8. Verum ſi de commendatione ad tempus, ſeu vicaria ſermo ſit, bene poteſt capitulum beneficia commendare, ſeu in eis vicarios conſtituere. Sic Panormit. *in cap. cum olim. de maiorit. & obedient.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de deuolut. num.* 77. Azor. aliis relatis, 2. *part. lib.* 3. *cap.* 38. *quæſt.* 8. & colligitur ex dicto loco Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. Quia hæc vicarij deſignatio ad rectam diœceſis adminiſtrationem pertinet. Tempus autem, quo hæc commenda, ſeu vicaria durare poteſt, eſt dum beneficium à legitimo collatore non prouidetur, quia aliud neceſſarium non eſt. Azor. & Rebuff. *ſupra.*

PVNCTVM XXX.

De poteſtate vicarij epiſcopi in beneficiorum collatione.

1 *Triplex vicarius epiſcopi diſtinguitur.*

2 *Vicarius tam foraneus, quam generalis poteſtatem non habet beneficia conferendi.*

3 *Excipe niſi habeat ſpeciale mandatum.*

4 *Ex hoc generali mandato quid poſſit vicarius.*

5 *Concedi poteſt vicario generali poteſtas beneficia conferendi, ſed an foraneo concedi poſſit examinatur.*

6 *Vicario in ſpiritualibus tantum conſtituto hæc poteſtas committi poteſt, tametſi plures cenſeant debere eſſe vicarium generalem in ſpiritualibus, & temporalibus.*

7 *Quæ ſit forma conſtitutionis vicarij, & an latè interpretanda ſit.*

8 *Cenſeatur ne hæc poteſtas conceſſa per clauſulam generalē, qua tuo vicario concederes liberam, vel plenam poteſtatem omnia adminiſtrandi? Affirmant plures, ſed negatiua pars eſt probabilior.*

9 *Quid ſi vicarium conſtitueres cum clauſula, vt omnia loco tui facere poſſit, excepta præſentatione beneficiorum, vel illorum vnione, aut ſuppreſſione, an poſſit beneficia conferre? Negatiua pars tenenda eſt.*

10 *Ex facultate conceſſa prouidendi beneficia quomodocunque vacauerint, poterit prouidere beneficia vacantia ob reſignationem, vel permutationem.*

11 *Ex facultate conceſſa vicario admittendi reſignationes non infertur poteſtas beneficia conferendi.*

12 *Neque ex facultate admittendi reſignationes ſimpliciter factas, infertur poteſtas admittendi ex cauſa permutationis.*

13 *Ex facultate admittendi reſignationes ex cauſa permutationis, poteſtas conferendi beneficia permutata colligitur, eſto alij contra ſentiant.*

14 *Ex facultate conceſſa omnia beneficia conferendi poteſt vicarius conferre beneficia deuoluta.*

15 *Sub poteſtate abſoluta conferendi beneficia, & eligendi, & præſentandi intelligitur, eſto contra alij ſentiant.*

16 *Extra diœceſim exerceri hæc poteſtas poteſt.*

17 *Extenditur doctrina non ſolum ad collationem, ſed etiam ad inſtitutionem, & confirmationem.*

18 *Vicarius non poteſt alium vicarium conſtituere, benè tamen poteſt vices ſuas ad breue tempus alteri committere.*

19 *Vicarius non poteſt epiſcopo, neque ei à quo eſt deſignatus, beneficia prouidere.*

1 PRæmittimus triplicem eſſe vicarium epiſcopi, natum, foraneum, & à lege conſtitutum. Natus vicarius eſt, qui cum officio, & dignitate naſcitur, neque pendet ex epiſcopi nominatione, quales ſunt Archidiaconi, *cap.* 1. *de officio Archidiac.* & archipresbyteri, *cap. vt ſinguli. de officio archipresbyteri.* Sed horum iuriſdictio ferè iam extincta eſt. Neque de illis agimus in præſenti, quia ex præciſa ratione archidiaconatus nullam in conferendis beneficiis habent iuriſdictionem. Vicarius foraneus dicitur, vel quia extra fores, ſeu ciuitatem in qua epiſcopus reſidet conſtituitur, vel quia de foris venit, vel potius quia forum, & iudicium non generale, ſed ſpeciale tenet, quare vicarius ab epiſcopo conſtitutus pro aliquo oppido, ſeu oppidis, & non pro tota diœceſi vicarius foraneus nuncupandus eſt. Vicarius vero generalis, & à lege conſtitutus eſt, qui pro tota diœceſi ab epiſcopo nominatur. Sed tam vicarius foraneus, quam generalis, clericus eſſe debet ſaltem primæ tonſuræ; quia laico iuriſdictio ſpiritualis committi non poteſt. An vero hi vicarij iuriſdictionem delegatam, vel ordinariam habeant, eſt grauis inter doctores controuerſia, *in tract. de iuriſdictione*, late examinanda. De vicario foraneo ferè omnes affirmant delegatàm habere iuriſdictionem, ac proinde ab illo ad epiſcopum dari appellationem, iuxta *textum in cap. ſuper quæſtionum. §. porro. de officio delegati.* At de vicario generali communior ſententia negat eſſe delegatam. Tum quia ad idem tribunal pertinet, ita vt à vicario generali epiſcopi ad epiſcopum non ſit appellatio. *cap. Romana. de appellationib. in* 6. Tum quia facta epiſcopi nominatione iuriſdictio vicarij ab ipſa lege conceditur; in his conueniunt doctores apud Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 3. *cap.* 43. *per totum.* Molina *tract.* 5. *de iuſtit. diſp.* 10. Nicol. Garc. 5. *part. de benefic. cap.* 8. Auguſt. Barboſa 3. *par. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *à n.* 1. *& ſeqq.* Thom. Sanch. *lib.* 3. *de matr. diſp.* 29.

2 Vicarius ergo tam foraneus, quam generalis ex ratione vicariatus poteſtatem non habent beneficia conferendi, niſi eis ſpecialiter concedatur, probat expreſsè *textus in cap. vlt. de officio vicarij. lib.* 6. & tradunt omnes. Et rationem reddit textus, quia vicario ex ratione vicariatus ſolum eſt conceſſa epiſcopatus adminiſtratio, in his quæ neceſſitatis ſunt, & vtilitatis. Sed cui eſt conceſſa bonorum adminiſtratio etiam libera, non eſt conceſſa illorum donatio, vt tradit ipſe textus, & probat *lex. filiusfamilias. ff. de donationib. leg. contra iure. ff. de pactis.* Ergo vicario ex generali mandato vicariatus non eſt conceſſa beneficiorum collatio; ſi quidem collatio beneficiorum quædam donatio eſt. *cap. relatum. de præbendis. cap. poſt electionem. de conceſſ. præbendæ.*

3 Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi ad ſolum epiſcopum pertineat conſenſum præſtare in collatione alicuius beneficij, nequaquam poſſet à vicario non habente ſpeciale mandatum ſuppleri. Quia impotens ad donationem nequit donationi conſentire. *leg. cum quis. ff. de Regul. iuris. leg. creditor. Cod. de donat. inter vir. & vxor.* & tradit Rebuff. *in praxi benef. tract. de vicario epiſc. n.* 91. Federicus *conſ.* 264. Azor. 2. *part. lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 3. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 303. *num.* 1. Barboſa 3. *part. alleg.* 54. *num.* 61. Deinde ex hoc generali mandato non poterit vicarius reſignationes etiam liberas beneficiorum admittere, & approbare & multo minus ex cauſa permutationis. Quia ille poteſt reſignationem admittere, qui poteſt clericum in beneficio inſtituere, vel deſtituere. Gloſſ. communiter recepta. in *clem.* 1. *de renuntiat. verbo manibus:* cum autem ſine ſpeciali mandato non poſſit

Digitized by Google

poſſit vicarius clericum à beneficio dimouere, neque poterit eius reſignationem approbare: & ita tradunt Rebuff. *praxi beneficiar. tit. de vicario. n.* 104. Aloyſius Riccius *in praxi aurea reſolut.* 471. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 4. Nicol. Garcia 11. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 14. Sbrotius *de vicario epiſc. lib.* 2. *q.* 130. Flamin. *lib.* 7. *q.* 24. *n.* 3. *de reſign.* Aug Barboſ. 3. *par. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *n.* 66.

4 Verum ex hoc generali mandato poteſt vicarius præſentatos à patronis inſtituere, & electos confirmare, vt expreſsè probat *textus in cap. & frequentibus. de inſtit. & ibi* Gloſſa, *& cap. fin. de officio vicarij. in* 6. *verbo non poſſunt, & c.* 1. *de inſtit. in* 6. & tradunt alios referentes Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 20. *n.* 7. Sbrotius *de poteſt. vicar. lib.* 2. *q.* 70. *&* 111. Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 3. *c.* 44. *q.* 4. *&* 5. *& lib.* 6. *c.* 22. *q.* 3. *& c.* 25. *q.* 14. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *n.* 70. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 9. §. 1. *à n.* 78. Garc. 5. *p. de benef. c.* 8. *n.* 48. *& p.* 8. *c.* 4. *n.* 50. Et ratio eſt, quia vicario ſic cõſtituto competũt ea quæ ſunt iuſtitiæ, & neceſſitatis, vt tradunt omnes. Inſtituere autem præſentatos à patronis, vel electos confirmare, iuſtitiæ, & neceſſitatis eſt; cũ ad id compelli poſſit tum à patrono, & electoribus, tum à præſentatis, & electis. Quod procedit, eſto ſint plures electi, & præſentati æquè idonei. Nam licet in huiuſmodi caſu non teneatur vicarius hunc potius quam alium eligere, ſed poſſit ex præſentatis, & electis eligere quẽ maluerit, & ſic detur gratificationi locus. Quia tamen obligatus aliquem ex illis eligere, neque ab electione abſtinere poteſt, ideo non eſt mera gratia, ſed potius eſt iuſtitia, & abſoluta neceſſitas; ac proinde ſub eius poteſtatem cadit: ſic aliis relatis Garc. 5. *par. de benefic. cap.* 8. *n.* 88. & refert pro hac parte optimam Rotæ deciſionem.

Inſuper poteſt hic generalis vicarius interim dum beneficium vacat, & non prouidetur de rectore, vel rector impeditus eſt, vicarium conſtituere, qui beneficium regat, & animarum ſaluti proſpiciat; quia hæc deſignatio rectæ epiſcopatus adminiſtrationi neceſſaria eſt. Deinde hæc vicarij deſignatio nõ eſt beneficij collatio, ſed illius recta, & prouida adminiſtratio. At ſi ob imperitiam alicuius rectoris, & à fortiori ob eius deprauatos mores vicarius eſſet conſtituendus, iuxta Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 6. *de reformat.* non poterit vicarius ex generali mandato illum cõſtituere; quia ex generali mandato non poteſt beneficiatos exercitio ſui muneris priuare, & loco illorũ alios ſubrogare: hæc enim grauiora ſunt, & maiora, quã in generalẽ commiſſionem veniant. Cou. 3. *var. c.* 20. *n.* 7. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *n.* 73. cũ Puteo *deciſ.* 239. *n.* 2. Sbrotio *lib.* 2. *de vicario epiſc. quæſt.* 112. *à num.* 2. & probat textus *cap. licet. de officio vicar. lib.* 6.

5 Dixi *n.* 2. vicarium tam generalem, quam foraneũ non habere poteſtatem beneficia conferendi, niſi eis ſpecialiter concedatur. Concedi namque poteſt, & ferè ſemper conceditur generali vicario, foraneo tamen nunquam conceditur, imo nec concedi poſſe alteri quam vicario generali, affirmat cõmunis ſententia, cum Gloſſ. *vlt. in cap. ſtatutum. de prebendis. in* 6. *& in cap. deliberatione. verbo cuicunque. de officio delegati. eodem lib.* & plures referens Couarr. 3. *var. c.* 20. *ante n.* 7. Rebuff. *praxi benef. tit. de vicario epiſcopi. ex n.* 15. *& in forma vicariatus. n.* 2. Garc. 5. *p. de benef. cap.* 8. *n.* 120. Mouentur ex eo, quod beneficiorum collatio ſit res magni momenti, ſedulamque, ac diligentem prouidendorum examinationem requirat, vt merito fieri non debeat ab alio, quam à perſona qualificata, & quę pro totius diœceſis gubernatione eſt cõſtituta. Crederem tamen hoc intelligendum eſſe de poteſtate conferendi beneficia totius diœceſis. Nam de poteſtate conferendi beneficia alicuius loci, non video qua ratione committi non poſſit vicario foraneo illius, tametſi generalis non ſit, & ſic committi poſſe tradunt Rebuff. *titul. de vicariis. n.* 23. *&* 24. Sbrotius *de vicario epiſc. lib.* 1. *q.* 53. *n.* 5. quos refert, & ſequitur Garc. *ſupra. num.* 125.

6 Sed eſt dubium, an hic vicarius generalis, cui hæc poteſtas conferenda eſt, debeat eſſe generalis vicarius non ſolum in ſpiritualibus, ſed etiam in tẽporalibus? Affirmant Pauin. *de officio, & poteſt. capit. ſede vacante. q.* 10. *n.* 31. Rebuff. *tit. de vicariis. n.* 8. *& in forma vicariatus. n.* 15. *&* 16. Sbrotius *de vicario epiſc. lib.* 2. *q.* 90. Azor. 2. *p. li.* 3. *c.* 43. *q.* 7. *& cap.* 46. *ſub prima quæſt.* Mouentur, quia ſolus ille dici debet generalis vicarius epiſcopi; qui vices illius gerit in omni regimine epiſcopo competenti: cum autem epiſcopo competat rerum temporalium, & ſpiritualium adminiſtratio, *cap. ſi quis.* 1. *q.* 3. Idemque & ille erit vicarius generalis, qui vtriuſque adminiſtrationem, & vices exercere poteſt. Et confirmo. Vicarius ſolum pro ſpiritualibus deſignatus nuncupari non poteſt generalis comparatione vicarij pro ſpiritualibus, & tẽporalibus deſignati, ſicuti vicarius pro certa diœceſis parte deſignatus, non vocatur generalis comparatione vicarij deſignati pro tota diœceſi; quia ad hanc generalitatem requiritur, vt non comprehendatur ſub alio. Cum ergo ex communi ſententia ſolum vicario generali concedi poſſit facultas prouidendi beneficia totius diœceſis, efficitur ſolum vicario pro ſpiritualibus, & temporalibus conſtituto concedi poſſe.

Nihilominus probabilius cẽſeo vicario in ſpiritualibus tantũ conſtituto cõmitti poſſe hanc facultatẽ. ſic Garc. 5. *p. de benef. c.* 8. *n.* 122. Aug. Barboſ. *de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *n.* 57. Ratio eſt, quia vicarius pro ſpiritualibus tantũ cõſtitutus abſolutè vicarius generalis nuncupatur, vt ex bullis, & ex litteris apoſtolicis teſtatur Flam. Pariſ. *de reſign. li.* 8. *q.* 7. *n.* 187. & cõſtat ex Trid. *ſeſſ.* 13. *de reformat. c.* 2. ibi, *ſeu illius etiam vicario in ſpiritualibus generali*, & ex *cap. cum nullus.* §. *epiſcop. de temporib. ordinat. in* 6. ibi: *ipſius in ſpiritualibus vicarius. generalis*, & tradunt Iacob. Sbrotius *de vicario epiſc. li.* 1. *q.* 25. *n.* 4. Thom. Sanch. *lib.* 3. *de matr. diſp.* 29. *n.* 11. Garc. & Barb. *ſupra.* Neque obſtat vicarium pro ſpiritualibus, & temporalibus conſtitutum generaliorẽ eſſe, quominus conſtitutus pro ſpiritualibus, vel tẽporalibus tantum generalis nuncupetur; eſt enim generalis, quia eſt pro tota diœceſi, & comparatione vnius generis vniuerſalis cauſarum.

7 Formam autem, qua hæc poteſtas conceditur, & qua vicarij generales conſtituũtur, tradũt Azor. 2. *p. inſt. mor. li.* 3. *c.* 46. *q.* 1. Iacob. Sbrot. *de poteſt. vicar. li.* 1. *q.* 70. Aug. Barboſ. 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *n.* 56. & alij. Ea vero debet latè quãtum fieri poteſt explicari; quia eſt fauor, & beneficiũ cedens ſolũ in detrimẽtum concedentis. Ex quo fit, ſi in forma dicatur, vt poſſit vicarius omnia beneficia, quæ ad epiſcopum pertinent, conferre, poterit beneficia curam animarum habentia, & dignitates eccleſiarum cathedralium prouidere. ſic Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 7. *&* 8. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. alleg.* 54. *numer.* 63. Tum quia ſub nomine beneficij in materia fauorabili hæc omnia continentur, vt tradit Gloſſ. *in cap.* 1. *de Reg. iuris. in* 6. Tum quia procurator datus ad præſtandum conſenſum in beneficio collato, poteſt præſtare conſenſum in dignitate, vt relato Felino *in cap. poſtulaſti. de reſcript.* tradit Azor. *dicta* 2. *part. lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 7. Ad beneficia vero poſt commiſſionem erecta, & inſtituta exiſtimat Azor. & Barboſa nequaquam extendi; colliguntque ex *clement. litteras. de reſcriptis.* ibi, *litteras noſtras*

ſuper conferendo tibi beneficio vacaturo directas ad beneficium poſt datam ipſarum creatum ſtatuimus non extendi. Sed contrarium credo probabilius ob rationem nuper dictam. Quia hæc poteſtas cum non ſit odioſa, vel pœnalis, latè eſt interpretanda. Ergo comprehendere debet tam beneficia erecta, quam erigenda. Neque *clem. litteras*, contradicit; quia illud mandatum, vtpote certæ perſonæ de certo beneficio conceſſum, ſtrictè eſt interpretandum, quia ambitioſum eſt; ac proinde non mirum, vt ad beneficia ſolum tempore commiſſionis exiſtentia extendatur. Vt autem hæc poteſtas conferendi beneficia, quæ vicariis ſolet concedi, plenius intelligatur aliquæ ſunt difficultates enodandæ.

8 Prima, an ſufficienter hæc poteſtas cenſeatur expreſſa per clauſulam generalem, qua tuo vicario concederes liberam, vel plenam facultatem omnia adminiſtrandi, ſicuti tu ipſe habes? Vera videtur pars affirmans. Nam clauſula cum libera, & plena poteſtate, inducit mandatum ſpeciale, vt tradit Bartol. communiter receptus, *in leg. procurator, cui generaliter libera. ff. de procurator. & in leg. ſi procurator. C. eodem tit.* Sed vicarius habens ſpeciale mandatum prouidendi, beneficia illa conferre poſſet, vt notum eſt. Ergo etiã cõferre poſſet habens adminiſtrationem cum libera.

Cæterum tenenda eſt pars negans cum Flamin. *de reſignat. libro nono, quæſtion. 7. numer.* 34. Garcia 5. *part. de benefic. cap. 8. num.* 118. Quia ex huiuſmodi clauſula ſolum infertur poſſe vicarium ea præſtare, quæ ad rectam epiſcopatus adminiſtrationem pertinent, non tamen infertur, poſſe exercere ea, quæ ſunt meræ gratiæ, & donationis; qualia ſunt beneficiorum collationes, ſaltem vt vni potius, quam alteri conferantur. Neque enim in adminiſtratione etiam libera conceditur donandi poteſtas, vt notat *textus in dicto cap. fin. de officio vicarij. in 6.* Adde hoc verum eſſe, eſto vicarium conſtitueres, cum clauſula vniuerſali, vt omnia loco tui præſtare poſſit, tametſi ea ſint, quæ ſpeciale mandatum requirunt. Nam ſi nihil in particulari exprimas, clauſula illa habetur pro non adiecta, vt probat *textus in cap. qui ad agendum. de procurator. lib. 6.* & tradit Molina *tract. 5. de iuſtit. diſp.* 10. *num. 9.* At ſi aliquid exigens ſpeciale mandatum exprimeres, & ſimul adderes omnia alia quæ ſpeciale mandatum requirunt, eo ipſo omnia illa concedis ex *ſuprad. cap. qui ad agendum.* & notat Molin. *ſupra.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 6. num. 3.* Sbrotius *de vicario epiſcop. lib. 1. q. 65. num. 5. & 7.* Garcia 5. *part. de benefic. cap.* 8. *n. 68.* Quod intelligendum eſt, dummodo illa omnia generaliter expreſſa grauiora, vel maiora non ſint ſpecialiter expreſſis. Sbrotius *n.* 10. Garc. *num. 69.* & colligitur *ex clement. 2. de procuratorib.*

9 Secunda, & maior difficultas eſt, ſi vicarium conſtitueres cum clauſula generali, vt omnia loco tui facere poſſit, eſto ſpeciale mandatum requirant, excepta ſuppreſſione beneficiorum, illorum vnione, aut præſentatione, an ex vi huius exceptionis generali clauſulæ appoſitæ habeat vicarius poteſtatem conferendi omnia beneficia, & reliqua omnia præſtandi, quæ mandatum ſpeciale requirunt? Latè, & eruditè hanc quæſtionem diſputat Couarr. *lib. 2. var. cap. 5. à num. 4. ſed præcipuè n. 8. & 9.* eius reſolutionem approbat noſter Molina *tractat. 5. de iuſtit. diſput.* 10. *num. 9.* & mihi probanda videtur; nempe ex vi huius exceptionis non concedi vicario poteſtatem conferendi beneficia, neque aliquid aliud efficiendi ſpeciale mandatum requirens: ſi enim per clauſulam illam generalem, qua omnia concedis vicario, quæ ipſe potes, &c. non cenſeris concedere quæ ſpeciale mandatum requirunt, niſi ea in particulari exprimas iure ſic diſponente, per exceptionem factam id concedere nequaquam potes: exceptio namque non ad ampliandam conceſſionem, ſed potius ad illius reſtrictionem apponitur. *leg. 1. ff. de Regul. iuris.* Quod ſi obiicias exceptionem firmare regulam in caſibus non exceptis. *leg. nam quod liquido. §. fin. ff. de penu legat. & cap. 2. de coniugio leproſor.* Cum ergo ſola ſuppreſſio beneficiorum, vel illorum vnio à poteſtate vicarij excludatur; firma cenſetur conceſſio in reliquis caſibus ſpeciale mandatum requirentibus. Facilè reſpondetur concedendo exceptionem firmare regulam in caſibus non exceptis, comprehenſis tamen ſub conceſſione. Cum ergo iure ſic diſponente nullus caſus ſpeciale mandatum requirens ſub illa conceſſione comprehendatur, nullus caſus ſpeciale mandatum requirens firmatus manebit ex tali exceptione. Quod ſi inſtes, ergo ſuperfluè, & inutiliter eſt facta illa exceptio; ſi quidem in conceſſione comprehenſa non erat. Reſpondeo ſpectato iuris rigore id verum eſſe. At quia non omnis callet iuris diſpoſitionem, & in litterali verborum ſenſu exceptio illa comprehenſa erat, ideo dici poteſt non eſſe ſuperfluè, & inutiliter exceptionem factam. Couarru. *dicto capit. 5. num. nono circa finem.*

10 Tertia difficultas eſt, an ex facultate conceſſa vicario conferendi beneficia quomodocunque vacauerint, poſſit ipſe admittere reſignationes beneficiorum, illaque beneficia conferre? Crederem id fieri poſſe. Nam reſignatio ſolum expoſtulat fieri coram ſuperiore potente beneficium reſignatũ conferre. Gloſſ. *in clem. vnica. de renuntiat. verbo manibus.* Cum autem ſupradictus vicarius hanc habeat facultatem, poterit beneficiorum reſignationẽ admittere.

11 At econtra ex facultate conceſſa vicario admittendi reſignationes abſolutè, & ſimpliciter factas, non infertur poteſtatem habere beneficia reſignata conferendi. Quia eſt actus omnino ſeparatus, neque cum reſignatione connexus: ſic relato Rebuff. *in addit. ad reg. 13. Cancell. verbo, aut vicarius perpetuus, verſ. item vicarius epiſcop. & tit. de forma vicarij, n. 105.* docet Barboſa *dicta alleg. 54. n. 68.* Neque obſtat impotentem beneficia conferre incapacem eſſe admittendæ reſignationis. Quia intelligi debet incapacem eſſe ex ſe, & ex iure proprio, ſecus ſi ei ſpecialiter committatur.

12 Rurſus neque ex facultate conceſſa admittendi reſignationes ſimpliciter factas infertur admittere poſſe reſignationes ex cauſa permutationis, quia ſunt reſignationes conditionales, quarum approbatio eſt virtualis beneficiorum collatio ipſis permutantibus facta, ſic Rebuff. *praxi benef. tit. de forma vicariat. num.* 104. Garcia 5. *p. de benef. cap. 8. n.* 110.

13 Quarta difficultas eſt, an conceſſa vicario facultate approbandi, ſeu admittendi reſignationes ex cauſa permutationis, cenſearis concedere facultatem beneficia ſic reſignata conferendi? Negat Rebuff. *praxi benefic. titul. de forma vicarij. numer.* 104. *&* 106. Auguſt. Barboſa 3. *part. allegat.* 54. *numer.* 68. Staphil. *de litteris gratia. titul. de variis modis vacat. §. reſignationis modus. à numer.* 23. Roman. *conſil.* 330. *numer.* 5. vbi Horatius Mandoſ. *litt.* 1. Felin. *in capit. audiuimus. numer. 3. de præſcriptionib.* Moueri poſſunt, quia aliud eſt conferre beneficia permutantibus, aliud admittere permutationem. Ergo optimè poteſt dari facultas ad permutationem admittendam, quin detur ad beneficia permutata conferenda.

Alij econtra (quod mihi probabilius apparet) affirmant ex facultate conceſſa approbandi reſignationes ex cauſa permutationis, datam eſſe facultatem beneficia reſignata conferendi: ſic Dominic. *in cap.*

Digitized by Google

cap.fin.de officio vicarij.in 6. numer. 10. Azor. 2.*part. inſtitut.moral.lib.* 3.*cap.* 44.*quæſtione* 6. Garcia 5.*part. de benefic.cap.*8.*numer.*104.*& ſeqq.* & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia eſto conferre beneficia permutantibus diſtinguatur ab approbatione permutationis: at ita illi eſt connexum, vt neceſſario approbans permutationem obligatus ſit beneficia permutantibus conferre, quia ſub illa conditione permutatio fit. Ergo conceſſa facultate approbandi permutationem, conceditur facultas beneficia permutantibus conferendi: & hoc probat ſtylus communiter obſeruatus, vt eodem tempore, & eodem contextu, quo admittantur reſignationes ex cauſa permutationis, & ipſa beneficia reſignata permutantibus conferantur.

14 Quinta difficultas eſt de beneficiis deuolutis, an inquam hæc conferri à vicario poſſint ex facultate conceſſa omnia ad epiſcopi collationem pertinentia conferendi. Dicendum eſt conferri poſſe. Quia ea beneficia epiſcopus confert iure ordinario, & communi, ob negligentiam collatorum inferiorum. Ergo tranſit illa poteſtas in vicarium, præcipuè cum latè explicanda ſit: & ita tenet relato Pauino, & Rebuff. Azor. 2.*par.inſtit.moral.lib.*3.*cap.*44. *quæſt.*2. Auguſt. Barboſa 3.*p.allegat.*54.*n.*62. Excipe, niſi beneficia ſint deuoluta ad epiſcopum, tanquam ſedis apoſtolicę delegatum, vt contingit ob negligentiam regularium prælatorum. *clem.* 1. *de ſupplenda neglig ent.prælatorum.* Quia tunc non iure ordinario, ſed delegato competit. Non igitur generalis poteſtas conferendi beneficia ad horum collationem extenditur; ſic Azor. & Barboſa *ſupra.* Quod à fortiori procedit, quoties collatio beneficiorum competit epiſcopo iure ſpeciali, aut priuilegio. Quia hæc aliis communicari non poteſt Sic relati doctores.

15 Sexta difficultas, an ex facultate abſoluta conferendi beneficia, quæ ad epiſcopum pertinent, poſſit vicarius electiones, & præſentationes beneficiorum epiſcopo competentes facere? Negat alios referens Garcia 5.*par.de benef.cap.*8.*num.*83, Quia aliud eſt conferre, & aliud præſentare, ſeu eligere, vt manifeſtè probat *textus in cap.cum in illis.* 16. §. *cum autem.de præbendis.in* 6.ibi, *cum autem inter collationem, inſtitutionem, & præſentationem differentia magna eſſe noſcatur.* Ergo ſub poteſtate conferendi non comprehenditur poteſtas eligendi, & præſentandi.

Cæterum probabilius cenſeo ſub hac poteſtate abſoluta conferendi, & poteſtatem eligendi, & præſentandi comprehendi. Nam licet collatio, præſentatio, electio, & inſtitutio diſtinguantur, neque ſub verbo collationis illi prouiſionis modi comprehendantur. At hoc intelligendum eſt (vt bene notat Gonzalez *reg.* 8. *Cancell.gloſſ.* 16. *a n.*8.) in mandatis ambitioſis, quæque reſtringenda ſunt, de quibus loquitur *textus in cap.cum in illis*, ſed non in mandatis, & facultatibus ordinariis, quæ latiſſimam habere debent ſignificationem, qualis hæc poteſtas eſt: in his enim ſub verbo conferendi omnes prouiſionis modi claudi debent, vt ſatis colligitur ex *toto tit. vt eccleſiaſt.benefic.ſine diminut.conferant.* & *ex clem.vnica. iuncta gloſſa.verbo conferantur. in fine.de rerum permutat.* & ex aliis adductis à Gonzalez *ſupra*, & in præſenti docet Lambertin. *de iure patronat.* 1.*p.lib.*2.*q.*4. *articul.*4. Azor. 2.*par.inſtit.moral.lib.*3. *cap.*44. *q.* 10. Hinc fit poſſe vicarium ex ſupradicta facultate beneficia commendare in illis caſibus, in quibus commendæ permittuntur. Quia commendatio vel eſt propria beneficij collatio, vel quid minus illa, ſic Rebuff. *prax.benefic.* 1.*part.tit.forma vicariatus.n.*119. Azor. 2.*p.inſtit.moral.lib.*3.*cap.*44.*q.* 10. Barboſa 3.*p. alleg.*54.*n.*64. Et hæc à fortiori procedunt, ſi ſub verbo *prouidendi* fuerit data vicario poteſtas. Quia vt optimè probat Gonzal. *ſupra gloſſ.* 17. hoc verbum latiorem habet ſignificationem, omneſque modos prouiſionis propriiſſimè comprehendit.

16 Septima difficultas eſt de loco, in quo poſſit vicarius hanc poteſtatem exercere, an inquam extra diœceſim poſſit? Negant plures. Quia iuriſdictio vicarij in hac parte eſt delegata. Sed delegatus inferioris à principe nequit extra territorium delegantis iuriſdictionem exercere, vt tradit Bart. *in leg.* 1.*C.de ſumma Trinit.n.*40.*& leg.* 1.*n.* 2. *ff. de officio proconſulis. & ibi* Bald. & alij relati à Garcia & Sanch. & alij ſtatim referendi. Et videtur probare *textus in leg.*2. *ff.de officio proconſulis.*ibi, *omnes proconſules ſtatim quod vrbem egreſſi fuerint, habent iuriſdictionem, non tamen contentioſam, vt eis manumitti: apud legatum vero proconſulis nemo manumittere poteſt; quia non habet iuriſdictionem talem.* Cum ergo vicarius iuriſdictionem in conferendis beneficiis habeat, non à principe, ſed ab epiſcopo, ſicut legatus à proconſule, extra diœceſim conferre beneficia non poterit: ſic Baldus *in dicta leg.* 1.*num.*1. Francus *cap. fin.num.* 3.*de officio vicarij.in* 6. Barbatius *cap.nouit.de officio legati num.*17. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *tibi quoad n.* 88. licet *n.*89. dicat contrarium eſſe æquum.

Verum tenendum omnino eſt poſſe vicariũ hanc poteſtatem extra diœceſim exercere, ſicuti poteſt epiſcopus: ideo namque epiſcopo conceditur iuriſdictionis voluntariæ exercitium extra propriam diœceſim; quia ratione huius exercitij nullam epiſcopo illius diœceſis irrogat iniuriam: ſed eadem prorſus ratio militat in eius vicario: neque enim exercitium vicarij aliud eſt ab exercitio epiſcopi; neque magis præiudicabile. Ergo conceſſa epiſcopo poteſtate exercēdi iuriſdictionem voluntariam extra diœceſim, & vicario concedenda eſt: ſic tradunt alios plures referentes Couarr. *lib.* 3.*var.cap.*20.*num.*8. Thom. Sanch. *lib.*3.*de matr.diſp.*34.*n.*2. Gonzal. *gloſſ.*62.*n.*3. Azor. *lib.*3.*cap.*44.*q.*9.*& lib.*6.*cap.*25.*q.*12. Garcia 5. *p.de benefic.cap.*8.*n.*126. Auguſt. Barboſ. 3.*p.de poteſt. epiſc.alleg.*54.*n.*64.

Ad *leg.*2 in contrarium adductam facilis eſt ſolutio. Concedimus namque legatum proconſulis non habere iuriſdictionem à puncto quo proconſul vrbem egreſſus fuerit, neque intra, neque extra prouinciam, quia proconſul legato iuriſdictionem dare non poteſt, quouſque prouinciam legationis fuerit ingreſſus, vt probat *textus in leg. obſeruare.*§. *poſt hac. ff.de officio proconſulis.* At ingreſſo proconſule in prouinciam, optimè poterit eius legatus extra prouinciam iuriſdictionem voluntariam exercere, ſicut & ipſe proconſul. Cum ergo epiſcopus poſt captam epiſcopatus poſſeſſionem deſignare vicariũ poſſit, & iuriſdictionem illi committere conferēdi beneficia, poterit extra prouinciam exiſtens illa conferre.

17 Supradicta doctrina extendenda eſt non ſolũ ad collationem rigoroſam, ſed etiam ad inſtitutionem, & confirmationem. Nam eſto neceſſarium ſit vicario àptitudinem præſentati, & electi cognoſcere, vt legitimè inſtitutionem, & confirmationem facere poſſit. *cap.fin.de electione. in* 6. At quia hæc cognitio extraiudicialis eſſe poteſt, ideo inſtitutio, & confirmatio, ſicut & collatio beneficiorum, extra diœceſim fieri poteſt. Gonzal. *gloſſ.*62.*n.*8. Garc. 5.*p.de benef.cap.*8.*n.*142.

Octaua difficultas: quibus à vicario ſint beneficia conferenda, an inquam poſſit vicarius, vel eius ſubſtitutus epiſcopo aliàs habili, aut vicario ſubſtituenti beneficia conferre.

Digitized by Google

gas, & mentione litis facta impetras à Pontifice, vt tibi beneficium conferatur: tale reſcriptum, quia clauſulam,& conditionem habet, ſi alteri ius in beneficio quæſitum non fuerit, vocatur reſcriptum,ſi alteri. Reſcriptum ſi neutri; eſt cum duo ſunt litigantes, & tertius impetrat à Pontifice, vt ſibi beneficium conferatur ea conditione, ſi neutri litiganti ius quæſitum fuerit. Reſcriptum vero ſi nulli; eſt cum plures litigant, tu vero impetras à Pontifice beneficium, ſi nulli eorum ius in beneficio competat. Hæc autem reſcripta, ſi neutri, ſi nulli, ſi alteri litem in beneficio ſupponunt, vt de ſe conſtat, & illius mentio neceſſario facienda eſt, vt reſcriptum impetrari poſſit. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. libro ſeptimo, capit.* 32. *quæſtione* 8. Item etſi durante lite impetrentur, at effectum ſortiri non poſſunt, quouſque lis finita fuerit, & declaratum ius in beneficio, vel ad beneficium non competere; Alteri, Neutri, vel Nulli. Nam durante hoc iure ſiue in beneficio, ſiue ad beneficium reſcripta, impetrantibus non proſunt. Quia Pontifex non intendit iuri quæſito derogare, & beneficia cum aliorum damno prouidere, iuxta *reg. Cancell.* 16 *de non tollendo ius alteri quæſitum.* Rebuff. *in praxi benefic. quæſt.* 1 *tit. de reſcriptis, ſi Neutri, &c. n.* 20. Azor. *ſupra.*

3 Rurſus eſt aliud reſcriptum Pontificium vocatum *Rationi congruit*, eo quod illa verba ſint illius initium. Hoc autem reſcriptum ſupponit Pontificem prædeceſſorem gratiam conceſſiſſe, per ſcripturam tantum ab ipſo ſignatam, vel ſaltem per verbum *fiat*, neque illam gratiam extinctam eſſe, non tamen litteras expediſſe: ſucceſſor vero cognoſcens teſtium probatione hanc gratiam eſſe factam, litteras expedit hoc tenore. *Rationi congruit, & conuenit honeſtati, vt ea quæ de Romani Pontificis gratia &c.* Rebuff. *prax. benefic. part.* 11. *titul. de gratia rationi congruit.* Azor. 2. *part libro ſeptimo, cap.* 31. *quæſtione* 7. Quocirca in impetratione huius reſcripti ea omnia exprimenda ſunt, quæ in prima impetratione neceſſario fuerunt expreſſa. Quia eſt reſcriptum authoritatem præbens primæ conceſſioni. Rebuff. *numero* 22. Azor. *quæſtione* 10. Dixi hoc reſcriptum concedi à ſucceſſore, quod non eſt ita intelligendum, vt neceſſario debeat eſſe immediatus: nam eſto mediatus ſit, concedere reſcriptum poteſt, cum eadem ſit ratio. Azor. *quæſt.* 11.

4 Item eſt aliud reſcriptum vocatum noua prouiſio, aliud vocatum ſimplex prouiſio. Reſcriptum vocatum noua prouiſio; eſt, quo Pontifex prouiſionem ab inferiore factam confirmat, eo quod impetrans dubius aliqualiter eſt, an prima prouiſio effectum habeat. Quocirca ad hoc reſcriptum obtinendum neceſſarium eſt, vt impetrans ignarus ſit nullitatis prioris prouiſionis, imo potius requiritur, vt præſumat, eſto dubitanter primam prouiſionem validam eſſe, cuius apud Pontificem mentionem facere debet; quia in illius confirmationem reſcriptum impetrat. At ſi ſucceſſu temporis prima inferioris prouiſio nulla eſſe declaratur, non obinde noua prouiſio à Pontifice facta perit, quia eſt æquè principalis, ac prima quoad ſubſiſtentiam, eſto quoad conceſſionem acceſſoria eſſe videatur. Hoc reſcriptum nouæ prouiſionis dari non ſolet frequenter, vt colligitur *ex textu in cap. quia, & cap. poſt electionem de conceſſ. prebendæ.* Excipiuntur tres cauſæ, videlicet vnio beneficiorum, cum dubitatur, an legitimè fuerit facta ab inferiori beneficiorum, ſeu præceptoriarum S. Ioannis Hieroſolymitani, & aliarum ſacrarum militiarum prouiſio, & ſanctimonialium electio: pro reliquis vero cauſis non ſolet hoc reſcriptum concedi, vt latius hæc omnia proſequitur Rebuff. *praxi benefic.* 1. *part. titul. de noua prouiſione & ſimplici. à numero primo & ſeqq.* Azor. 2. *part. inſtitut. moral. lib.* 7. *capit.* 31. *quæſt.* 7. Simplex vero prouiſio eſt, quæ nullam aliam validam prouiſionem ſupponit, ſolumque relatione facta beneficij vacantis conceditur: ſic Rebuff. & Azor. *ſupr.*

Denique eſt reſcriptum à Pontifice conceſſum vocatum, *perinde valere*, eo quod virtute illius concedit Pontifex, vt reſcriptum à ſe conceſſum, quod ex aliquo capite nullum fuit, vires obtineat, & perinde valeat, ac ſi à principio validè expeditum fuiſſet, nulluſque in illius impetratione defectus commiſſus. Quapropter ea omnia, ob quæ primum reſcriptum valore caruit, in hoc ſecundo reſcripto nuncupato, *perinde valere*, exprimenda ſunt, alioquin nullius effectus erit. Azor. 2. *part. inſtitut. moral. libro* 7. *cap.* 31. *quæſtione* 1. 3. & 4. & *ſeqq.* Quod ſi inſuper aliud impedimentum contraxit, eo quod conſcius nullitatis prioris prouiſionis poſſeſſionem accepit, fructuſve beneficij in ſui vtilitatem conſumpſit, obligatus eſt huius intruſionis mentionem facere. Azor. *q.* 5.

§. II.

Qui ſint executores litterarum apoſtolicarum, & quæ eorum poteſtas.

1 *Qui ſoleant executores gratiarum deſignari.*
2 *Qualis ſit hæc deſignatio.*
3 *Debent eſſe canonici cathedralis eccleſiæ, vel in dignitate conſtituti.*
4 *Eligitur hic iudex per præſentationem authenticam litterarum originalium, vel alias authenticarum.*
5 *Si hic deſignatus iudex prouiſionem facere omittat intra* 30. *dies deſignatos, poteſt prouiſus ad ſecundum executorem recurrere.*
6 *Si iuſtè primus executor denegat prouiſionem, non poteſt ad ſecundum recurri.*
7 *Quamdiu duret executorum poteſtas.*
8 *Prouiſus ſi ſentit ſe grauatum à primo executore, neque poteſt ad ſecundum recurrere, neceſſario ad Pontificem recurrere debet.*
9 *Excipit Garcia, ſi denegetur prouiſio ob reprobationem examinatorum, ſed non admittitur.*
10 *Si prouiſus eſſet ab ordinario, & prouiſus apoſtolicus te perturbat, quid tibi faciendum eſt?*

1 INter prouiſores beneficiorum non infimum locum tenent ij, quibus à ſede apoſtolica committitur executio prouiſionis alicuius beneficij vacantis. Pontifex namque prouidens aliquem de beneficio vacante, ſolet committere huius executionis prouiſionem vel ordinario loci, vbi beneficium reſidet, vel quem prouiſus petit, & deſignat. Quod ſi hic ordinarius deſignatus, & requiſitus intra 30. dies prouiſionem non exequatur, ne prouiſio effectu careat, conceduntur litteræ executoriales epiſcopo viciniori, ſeu eius vicario, cum integra totius cauſæ commiſſione.

2 Duplex eſt hæc executoris deſignatio iuxta diuerſam beneficij prouiſionem. Si enim prouiſum approbauerit Pontifex, eique beneficium contulerit, quin executor teneatur dignitatē prouiſi explorare, neque aliud facere, quam eum in poſſeſſionem mittere, eſt deſignatio nūcupata in forma gratioſa. Quia gratia collationis facta executori committitur illius executio, ſeu prouiſi in poſſeſſionem immiſſio. At ſi à Pontifice non eſt adæquatè facta collatio, ſed

Digitized by Google

facienda executori remittitur, ſi prouiſum dignum inueniat, deſignario executoris nuncupatur in forma digni. Quia ſub conditione, quod prouiſum dignum inueniat, beneficij collatio facienda remittitur. Sed an hæ deſignationes ſint gratia facta, vel facienda, pereantque morte concedentis re integra. Itemque an cõmiſſæ vicario epiſcopi poſſint ab epiſcopo expediri, aut econtra, vel transeant in ſucceſſorem, vel in capitulum ſede vacante, latè diximus, *tract. de legib. diſp. 4. punct. 16.*

3 Hi executores debent eſſe canonici eccleſiæ cathedralis, vel aliàs in dignitate conſtituti, iuxta *textum in cap. ſtatutum. de reſcript. in 6.* Neque obſtat ex forma mandati plures concedi tantum ad collationem faciendam, poſſeſſionemque concedendam, quæ nullam iudicialem cognitionem requirunt, quominus debeant ſupradictam qualitatem habere. Tum quia ita habet ſtylus Rotæ, & Cancellariæ. Tum quia ferè ſemper partes iudicis aſſumunt; eo quod regulariter adſit intruſus, vel alius, qui executioni contradicat: ob quam cauſam non ſunt meri executores, ſed mixti cum poteſtate iudicandi, & cognoſcendi de cauſa executionem impediente. Quoties autem executor partes iudicis aſſumere poteſt; eo ipſo iudex delegatus eſt, tametſi in ipſo mandato non exprimatur, & conſequenter habere debet qualitates relatas in *cap. ſtatutum*: & ita ſentit, & latè probat Nauarr. *in cap. cum contingat. de reſcript. in 6. 2. & 3. cauſa nullitatis.* Neque valet ſolutio Garciæ *6. part. de benefic. cap. 2. n. 106.* affirmantis iis executoribus ſolum ſecundario, & acceſſoriè competere iudicis partes aſſumere poſſe, non autem principaliter, cum non competat illis ex forma mandati. Quia eſto ſolum ſecundario conceſſa illis ſit iudicandi poteſtas, hoc ſufficit, vt abſolutè ſint iudices delegati ſedis apoſtolicæ, & conſequenter, vt in iniuriam, & opprobrium ſedis apoſtolicæ cedat, ſi perſonæ non qualificatæ ea poteſtas committatur, vt benè expendit Nauarrus *ſupra.* Adde non quemlibet canonicum, neque in dignitate conſtitutum eligendum eſſe executorem harum litterarum, ſed illum tantum, qui ab epiſcopo fuerit iudex ſynodalis deſignatus: niſi aliud ex mandato expreſsè conſtet, aliàs cenſenda eſt commiſſio ſubreptitia, iuxta Trident. *ſeſſ. 25. cap. 10. de reform.*

4 Modus eligendi hunc executorem eſt per præſentationem authenticam litterarum originalium, vel aliàs authenticarum: nam quouſque hæ litteræ expeditæ ſint, & executori authenticè præſententur; hoc eſt per notarium coram teſtibus, executor nec iuriſdictionem habet, neque in cauſa procedere poteſt. Quia illi legitimè non conſtat de iuriſdictione, vt aliis relatis probant D. Molina *de Hiſpan. primog. lib. 2. cap. 7. num. 58.* & noſter Molina *de iuſtit. tract. 2. vbi de maioratib. diſputat. 599. à num. 2. & ſeqq.* Garcia *5. part. cap. 1. num. 349. & 6. part. cap. 2. à numer. 7. & præcipuè num. 16.* Facta præſentatione tenetur ordinarius, cui litteræ ſunt directæ, intra triginta dies collationem facere, & prouiſum in poſſeſſionem mittere, niſi obſtet contradictor, quem audire debet, & terminos competentes ad allegandum concedere, & finaliter ſententiare, & interim non currit ei tempus, quia per ipſum non ſtat, quominus executioni prouiſio demandetur, & idem eſt ſi alia via fuerit impeditus. Garcia *6. part. de benefic. capit. ſecundo. numero 71.*

5 Quod ſi malitioſè prouiſionem facere omittat intra illos 30. dies deſignatos ad prouidendum, poterit prouiſus apoſtolicus virtute bullæ nuncupatæ executoria, quæ ſimul cum alia conceditur, alium iudicem adire, qui prouiſum examinet, & digno reperto beneficium conferat, & in poſſeſſionem mittat. Dixi poſſe prouiſum apoſtolicum ad ſecundum executorem recurrere. Nam ſi velit inſtare primum, & expectare vt prouideat, poterit ipſe primus executor moram purgare, & beneficium prouidere, quia recurſus ad ſecundum executorem in caſu negligentiæ primi conceſſus eſt in fauorem prouiſi, cui ipſe prouiſus cedere poteſt: ſic ex quadam Rotæ deciſione firmat Garcia *6. part. de benef. capit. 2. numer. 90.* Sed antequam hic ſecundus executor procedat, debet ei conſtare primum executorem negligentem fuiſſe in prouiſione facienda, quia ſolum in caſu probatæ negligentiæ, vel malitiæ primi executoris, ei conceditur iuriſdictio, iuxta *textum in capit. ſi capitulo. de conceſſione præbendæ. in 6.* Et licet in bulla executoria non ſit expreſſus caſus negligentiæ, vel malitiæ primi executoris, vt executor ſecundus procedere poſſit, ſed abſolutè dictum ſit, vt poſſit procedere, ſi deſignatus executor intra 30. dies prouiſionem non fecerit. At ſubintelligendum eſt, ſi intra 30. dies prouiſionem non fecerit culpabiliter, quia in odium ſuæ negligentiæ, & malitiæ poteſtas in alium transfertur, & abſque culpa hæc translatio conueniens non erat: ſic Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 92. num. 31.* Garcia *de benef. 6. p. cap. 2. num. 60.* adducitque Rotæ deciſiones.

Debet inquam hæc negligentia primi executoris ſecundo conſtare, vt licitè, & validè prouidere poſſit, quia negligentia primi executoris eſt conditio requiſita, vt ſecundo iuriſdictio concedatur: cum autem nullus iudex vti iuriſdictione poſſit, niſi ſciat ſe iudicem eſſe: ſic ſecundus executor vti non poterit iuriſdictione delegati, niſi prius ſciat primum executorem negligentem fuiſſe. Garcia aliis relatis, *dicta 6. part. capit. 2. numer. 95.* Hanc negligentiam probabit prouiſus, ſi ex actis oſtendat primum executorem requiſitum eſſe, vt prouiſionem faciat, ipſe tamen nullam omiſſionis legitimam cauſam allegauerit.

6 Vnde à contrario, ſi ordinarius primus executor deſignatus denegat prouiſionem, quia prouiſus non verificat narrata, vel quia prouiſione indignus eſt, non poteſt virtute bullæ executoriæ ſecundus executor adiri. Quia iam primus executor ſuo officio functus eſt, & bullæ ſatisfecit. Non igitur eſt locus bullæ executoriæ, quæ ſolum ad ſupplendam malitioſam prouiſionis omiſſionem conceditur. Neque primus executor emendare ſententiam poteſt, cum iam officio ſuo functus fuerit: ſic relati doctores.

7 Hinc oritur difficultas, quamdiu duret executorum poteſtas, cum per ipſos non ſtat, quominus prouiſum in poſſeſſionem mittant? Et quidem durare, quouſque locus ſit executioni, tametſi vltra annum differatur, videtur certum, quia hæc poteſtas datur ad exequendam gratiam beneficialem, & cum hæc terminum non habeat, ſed de ſe perpetua ſit, etiam poteſtas, quæ illi eſt acceſſoria, debet eſſe perpetua. Neque obſtat textus *in cap. quærenti. de officio, & poteſt. iudicis delegati*, quo cauetur poteſtatem iudicis delegati ad exequendam ſententiam noſtram, non poſſe vltra annum extendi. Quia huiuſmodi textus loquitur de iudice delegato principaliter ad iudicandum, ſecus de iudice delegato ad gratiam exequendam: hic enim in ſententia data pro illius executione etiam vltra annum procedere poterit, & prouiſum in poſſeſſionem mittere, & de fructibus integrè illi reſponderi: conceſſa vero poſſeſſione, &

fructuum

Digitized by Google

fructuum perceptione, ſi in eis denuo inquietetur, aliquibus placet poſſe executorem defendere prouiſum, coërcendo contradictores cenſuris, pœnis, aliiſque iuris remediis. Quia in ſupradicto breui conceditur iis executoribus, vt prouiſum in poſſeſſionem inducant, faciántque illi de fructibus reſpõderi, & ſic inductum defendant,tametſi non poſſint cognoſcere, an legitima ſit contradictio. Cæterum dicendum eſt executoris iuriſdictionem ſpirare eo ipſo,quo prouiſus pacificè inductus fuerit in poſſeſſionem,fructúſque receperit. Quia functi ſunt officio, ad quod fuerunt deſignati. Neque enim executoribus datum eſt pacificos poſſeſſores iam à ſe conſtitutos defendere. Nam cum ipſi cognoſcere non poſſint, an contradictores iure, & legitimè cõtradicant, nequaquam hanc contradictionem impedire poſſunt. Item ſentiens ſe grauatum ex prouiſione apoſtolica,recurrere ad ordinarium poteſt pro iure ſibi debito recuperando. Ergo executores nequeunt hunc recurſum impedire. Ergo nequeunt à contradicentibus iuridicè defendere. Ergo cum in breui conceditur executoribus facultas defendendi prouiſum, intelligi debet cum facto, & quaſi violenter, & non iure à poſſeſſione remouetur, vel ſaltem cum in continenti poſt acceptam poſſeſſionem inquietatur, ita vt moraliter loquendo non videatur accepta poſſeſſio. Vide Abbatem *in cap. pro illorum. de præbendis.n.*10.Innocent. *ibi.n.* 3. Staphil. *de litteris gratia.tit.de vi, & effectu clauſulæ. §. ſignificatio clauſulæ inducentis.n.*3. Rebuff. *in prax.in forma nouæ prouiſionis,verbo & defendant inductum,& in concordat. in forma mandati,verbo defendentes,& in repet.cap.*1.*de conceſſ.præbendæ. n.* 29. *& ſeqq. clauſulis mandatorum.* Garc.6.*p.de benef.cap.*2.*n.*146.

8 Sed eſt dubium ex parte prouiſi,quid facere debeat, ſi ſentit ſe grauatum, & iniuſtè prouiſionem denegari, poſito quod non poteſt ad ſecundum executorem recurrere? Dicendum eſt ad Summum Pontificem, & non ad Metropolitanum appellari debere, quia ſolus ille eſt executoris prouiſionem denegantis ſuperior.

9 Ab hac doctrina excipit Garcia 6. *par. de benefic. cap.*2.*n.* 75. caſum in quo ob examinatorum reprobationem executor prouiſionem denegat:quia tunc (inquit Garcia) poteſt prouiſus à mala examinatorum reprobatione ad Metropolitanum appellare, eo quod examinatores ſynodales non authoritatè ſedis apoſtolicæ, ſed propria, iuxta munus, & officium ſuum examen fecerint, & prouiſum reprobauerint. Et licet congregatio Concilij, *ſeſſ.* 24. *cap.*18.*de reformat.* declarauerit ab examinatorum reprobatione non dari appellationem, hoc intelligendum eſſe inquit de examine in concurſu facto, ſecus de alio examine extra concurſum. Metropolitanus vero, ad quem eſt appellatum, obligatus eſt prouiſum examinare cum tribus examinatoribus ſynodalibus, ſi illos habet,aliàs à tribus à ſe electis, & dignum repertum remittere ordinario primo executori, vt prouiſionem faciat. Quod ſi hic noluerit, poterit tranſactis 30.diebus ſecundus executor adiri.

Verum hæc exceptio mihi non probatur. Non enim examinatores ſynodales illa in cauſa procedunt authoritate ordinaria, ſed delegata à ſede apoſtolica; ſiquidem examen prouiſi faciunt virtute electionis executoris apoſtolici. Nam ſi executor apoſtolicus eos non elegiſſet, ipſi in examen procedere non poſſent: examinant ergo prouiſum ex facultate accepta ab executore, ac proinde,vt delegati ſedis apoſtolicæ.Non igitur ad alium,quam ad Pontificem dari poteſt appellatio. Adde examen dignitatis prouiſi eſſe acceſſorium collationi, illiuſque fundamentum. Sed ad Metropolitanum non poteſt pro collatione appellari: Ergo neque pro examine dignitatis prouiſi: acceſſorium namque ſequi debet naturam principalis.

10 Rurſus dubitabis econtra, quid debeas facere ſi prouiſus ab ordinario ſis, vel alias præſumis ius ad beneficium habere? Breuiter reſpondeo, te debere coram executore apoſtolico titulum oſtendere, illumque ſi negetur ſtatim, & in continenti probare ſummariè,iuxta ea quæ tradit Menoch. *de arbitr.lib.* 2.*caſu* 28.*n.*5. ipſum vero executorem obligatũ eſſe te audire,& interim executionem prouiſionis ſuſpẽdere,alias omnia eſſent attentata. Quod non ſolum habet verum,cum litteræ conceduntur ſub ſuppoſito quod ſit aliquis intruſus, vel cum clauſula *vocatis vocandis*; ſed etiam ſi abſolutè concederentur remoto quolibet detentore. Quia iniuſtum eſſe videtur,ſi tu inauditus iure acquiſito priueris. Gonzalez *gloſſ.* 9 *annotat.contra nullit.& attentata.à num.*20. *& ſeqq.* Garc. 6.*part.de benefic.capit.* 2. *numer.* 140. Si verò comparens ad contradicendum, poſtquam prouiſus miſſus eſſet in poſſeſſionem, nequaquam de tua iuſtitia coram executore allegare poſſes:quia iam ſpirauit eius poteſtas, ſed coram ordinario litem intentare debes, vt benè notauit Garcia *ſupra num.* 145.

§. III.

Quæ debeat executor apoſtolicus verificare, prius quam gratiam exequatur.

1 *Veritatem narratorum explorare debet, eſto litteræ in forma gratioſa expediantur.*
2 *Onus probandi narratiuam prouiſo competit.*
3 *Si litteræ in forma digni expediantur, debet inſuper verificare dignitatem prouiſi.*
4 *Si noſcaris idoneus, an debeat executor te examinare? Negat Sanch. Affirmat Garcia. Conciliantur hæ ſententiæ.*
5 *Quid ſi examinatus reperiaris indignus, an poſſit executor alij examini te ſubiicere? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 SI litteræ beneficiales expeditæ ſint in forma gratioſa, obligatus non eſt executor verificationem aliquam iudicialem facere,ſed extraiudicialiter ſe informare poteſt de veritate narratorum. Hanc informationem ante omnia præmittere debet,vt gratia executioni mandari poſſit;quia inſuper gratia habet tacitam conditionem, ſi preces veritati nitantur. *cap.*1. *de reſcript.leg.fin.in princip. Cod.de diuerſis reſcript.* Si autem adſit contradictor, præmittere iudicialem informationem narratorum debet; quia partes iudicis aſſumit.Nunquam tamen tenetur explorare dignitatem prouiſi, quia iam præſupponitur explorata ante gratiæ conceſſionem, ideoque vocatur prouiſio in forma gratioſa. Neque in hac parte eſſe poteſt contradictor executionem impediens.ſic doctores referendi.

2 Onus probandi narratiuam competit prouiſo, quia ipſi competit iuſtificare ſuam gratiam, & probare veritatem dixiſſe in narratione. Cæſar de Graſſis *deciſ.*7.*num.*3,Flamin. Pariſius *lib.*4. *quæſtione* 1.*num.* 44.*& lib.* 10.*quæſtione* 3.*à numero primo.* Gonzalez *in annotat.ad nullit.& attent. gloſſ.*9. *numer.* 230. Garcia 6.*part.de benefic.numer.*161.*&* 189. Huic oneri ſatisfaciet ſemi plena probatione in his, quæ non ſunt

Digitized by Google

gratiæ fundamentum, ſed illius cauſa motiua, & impulſiua, qualia ſunt in hac ætate eſſe conſtitutum, his qualitatibus eſſe prædictum, beneficium tanti valoris exiſtere, & ſimilia: ſecus vero in iis, quæ gratiæ fundamentum ſunt, quorumque in contrarium eſt iuris præſumptio, vt ſi impetraſſet beneficium, eo quod reſeruatum ſit, vel alteri collatum ſimoniacè, vel ante legitimam ætatem: tunc enim plenè probanda eſt narratiua; quia nec reſeruatio, nec delictum præſumitur, niſi probetur, & pro libertate beneficij, & pro poſſidente eſt iuris præſumptio. Garcia *n. 172. & latius n. 225. & ſeqq.* vbi variis deciſionibus Rotæ comprobat.

3 Si autem litteræ beneficiales expeditæ ſint in forma digni, tenetur executor vltra verificationem narratorum explorare dignitatem prouiſi, ſcilicet te legitimum eſſe, ordine eccleſiaſtico inſignitum, ætate competenti, bonis moribus, ſufficienteque ſcientia prædictum. Quod ſi hanc informationem omiſerit, collatio facta nulla eſt, tametſi tu prouiſus dignus exiſtas, quia ſub conditione, quod idoneus cognoſcaris, collatio executori facienda conceditur, vt conſtat ex illis verbis, *ſi per diligentem examinationem illum idoneum eſſe repereris*. Ergo ſi ante collationem non reperit executor te idoneum, eſto tu idoneus ſis, nulla eſt collatio, vtpote contra formam facta. Sic Sanchez *de matr. lib. 3. diſp. 33. n. 4. & lib. 8. diſp. 34. n. 26. & diſp. 35. n. 16.* Garc. *6. p. de benef. cap. 2. n. 258.*

4 Difficultas eſt, an teneatur executor te examinare, ſi idoneus eſſe noſcaris? Negat idem Sanch. loquens de diſpenſatione, *lib. 8. diſp. 17. num. 12. & diſp. 34. num. 24. & diſput. 35. num. 16.* Mouetur, quia in manifeſtis nulla eſt opus examinatione, *cap. manifeſta. 2. quæſt. 1.* Sed non eſt credendum Pontificem velle actum inutilem fieri. Ergo cum præcipit examinationem præmitti, vt dignitas prouiſi cognoſcatur, intelligi debet cum alias nota non eſt.

Contrarium affirmat Garcia *ſupra numer. 259. & ſeqq.* & ait collationem factam examine non præmiſſo, eſſe nullam. Mouetur, quia eſt facta contra formam mandati, quæ requirit te idoneum eſſe repertum per diligentem examinationem. Ergo ſi examinationem non præmittis, quantumuis te idoneum eſſe cognoſcat non ſatisfacis formæ, ſeu conditioni in mandato contentæ: & à ſimili probari poteſt ex Trident. decreto *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* vbi prouiſio parochialium non præmiſſo examine annullatur, quantumuis fiat de perſona notoriè idonea.

Cæterum conciliari poſſunt hæ ſententiæ: ſi media via procedamus. Exiſtimo namque cognitionem priuatam tuæ dignitatis non excuſare executorem ab examine præmittendo: quia executor obligatus eſt tuam dignitatem iuridicè cognoſcere, antequam de beneficio prouideat. Nam cum publicè conſtare debeat de poteſtate executoris, & de valore prouiſionis, publicè etiam debet conſtare de tua habilitate, ſi quidem ſub hac cognitione, & non aliter executori iuriſdictio conceditur. At ſi tua dignitas publica, & notoria eſt, executorque comprobat notorietatem, non tenetur alio examine vti, quia ſatis examinatur tua dignitas illa notorietatis comprobatione: fauet Gloſſa *cap. Qui ſine examinatione, verbo ſine examinatione. diſt. 81. cap. fin. verbo qui concubinas, diſt. 51.* vbi tanquam certum ſupponitur in notis nulla eſſe opus examinatione. Et confirmari poteſt ex doctrina ipſius Garciæ *6. part. de benefic. capit. 2. numer. 269.* dicentis executorem, ſi te remittat examinandum alicui ſynodali examinatori, ipſeque examinator, quia ſatis cognitam habet tuam idoneitatem, abſque vllo examine ſchedulam approbationis concedat poſſe ad prouiſionem procedere; quia ſatis per approbationem examinatoris ei conſtat de tua dignitate. Ergo ad legitimam prouiſionem ſufficit iuridica cognitio de idoneitate prouiſi, tametſi examen propriè non præcedat.

Neque obſtat in parochialibus prouidendis per concurſum examen eſſe requiſitum, quãtumuis prouidendus idoneus ſit, & probetur: quia in ſupradicto decreto Trident. hæc forma examinis per concurſum præſcribitur. At in prouiſionibus apoſtolicis non præſcribitur examen concurſus, ſed ſolum examen idoneitatis, cui ſufficienter creditur ſatisfactum, ſi teſtibus dignitas prouiſi comprobetur.

5 Sed quid ſi examinatus repertaris indignus poteritne executor te iterum examini ſubiicere, & digno reperto beneficium conferre? Negat Garcia *d. 6. p. de benef. cap. 2. n. 255.* & mouetur: quia executori conceditur poteſtas tibi conferendi beneficium, ſi per diligentem examinationem te idoneum eſſe repererit. Ergo te idoneo non reperto ceſſat executoris iuriſdictio. Verba namque illa *per diligentem examinationem*, de prima examinatione intelligi debent, ex *reg. leg. boues. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſignif.* aliàs per multum tempus expectari poſſet, vt habilis redderetis, & pluries examinari, vt ſaltem aliqua vice ſufficiens videaris, quod alienum eſt à ratione, præcipuè in parochialibus, vbi peracto examine tenentur examinatores denuntiare qui fuerint idonei reperti.

Placet mihi hæc doctrina, ſi ſupponamus te ab examinatoribus indignum eſſe iudicatum. Quia iam executori conſtat de tua inhabilitate per diligentem examinationem, & ceſſat executionis conditio. Sed quia examinatores declarationem poſſunt ſuſpendere, & examen inchoatum relinquere in aliud tempus perficiendum, ſi illo tempore, quo examen perficiendum eſt, te dignum inueniant, & ſic declarent, poterit executor virtute huius declarationis te de beneficio prouidere. Quia per diligẽtem examinationem dignus repertus es, & nunquam repertus indignus. Neque dici poteſt te bis eſſe examinatũ, cum priorẽ examinationẽ declaratio ſubſecuta nõ fuerit: ſolum enim ſemel examinatus es diligenter; eſto duplici tempore examini fueris ſubiectus, integrant namque illæ vices vnicum examen.

§. IV.

Quæ beneficiorum conditiones exprimendæ ſint in mandatis apoſtolicis obtinendis.

1 *Plures exprimi debent.*
2 *Narrare debes eſſe clericum legitimum nullo impedimento affectum.*
3 *Narrare debes beneficia obtenta, ſi quæ habes.*
4 *Item quodlibet ius ad beneficium.*
5 *Aliqui cenſent penſionem habitam exprimendam eſſe. Sed non videtur certum.*
6 *Item debes dignitatem exprimere, ſi quam habeas.*
7 *Beneficij per vim poſſeſſi non videtur mentio neceſſario facienda.*
8 *Qualiter obligatus ſis exprimere, ſi pluries fuiſti diſpenſatus.*
9 *Qualiter patrimonium, & praſtimonium laicale, & penſionem narrare debeas in impetratione beneficij.*
10 *Si qualitatem beneficij impetrati non exprimis, gratia vacat.*

11 *Vnde*

Digitized by Google

11 *Vnde nulla eſt gratia beneficij curati, cura non expreſſa.*
12 *Item gratia beneficij iuriſpatronatus non expreſſa hac qualitate.*
13 *Et beneficij Eccleſia cathedralis tacita hac qualitate.*
14 *Et beneficij reſidentiam requirentis, ſi illius reſidentia non facias mentionem.*
15 *Si beneficium tanquam curatum impetretur, cum tamen ſimplex ſit, vitiatur gratia.*
16 *Subreptitia eſt gratia beneficij non expreſſo eius valore, vel falſo expreſſo.*
17 *An motus proprius excuſet hoc vitium.*
18 *Si eſt beneficium electiuum, & taceas, vitiatur gratia.*
19 *Si ſecularis ſit, beneficium regulare impetres, nulla eſt impetratio.*
20 *Si ſub nomine beneficij hoſpitale impetres, quod beneficium non eſt.*
21 *Item eſt nulla gratia, ſi beneficium vnitum impetres tacita vnione.*
22 *Item ſi beneficium eſt monoculare, neque qualitatem manifeſtes.*
23 *Item ſi narres beneficium vacaſſe per obitum, cum vacet per reſignationem.*
24 *Item ſi ſit de beneficio affecto, neque affectionem declares.*
25 *Si beneficium à te occupatum ſine titulo impetres tacita intruſione.*
26 *Si beneficium alteri aeque principaliter vnitum impetres tacita vnione.*
27 *Quid ſi beneficium eccleſia inferioris impetres tacito ſancto illius eccleſia?*
28 *Si eſt impetratio contra ſtatutum, neque ſtatutum manifeſtas, eſt nulla.*
29 *An vitietur reſcriptum, ſi alterius colorati tituli mentionem non facias.*
30 *Vitiatur reſcriptum, ſi omittas narrare alterum eſſe in beneficij poſſeſſione.*
31 *Annalis detentio in beneficio reſeruato non videtur neceſſario exprimenda.*
32 *Lis tamen ſi aliqua ſit etiam ſuper poſſeſſione, eſt exprimenda.*
33 *Supradicta procedunt in impetratione à Pontifice, ſecus ab ordinario.*

1 VT executor apoſtolicus munere ſuo rectè fungatur, explorare debet an expreſſeris cõditiones neceſſario in mandatis apoſtolicis exprimendas, quia iis non expreſſis impetratio ſubreptitia cenſetur; aliquas attigimus §. 3. dicturi in præſenti, quæ deſiderantur. Has conditiones explicuit latè Felin. *in cap. in noſtra, de reſcript.* Ioan. Selua *tr. de benef.* 3. *p.q.* 11. quas ad tria capita reduxit Men. *lib.* 2. *de arbitr. caſu* 201. *à n.* 32. Primũ eſt ratione perſonæ impetrãtis. Secundum eſt ratione qualitatis beneficij quod impetratur. Tertium ratione iuris, quod in beneficio impetrando alteri competit, quẽ ordinem ſequemur.

2 Ex primo capite inquit Menoch. *num.* 33. narrare debes te clericum eſſe, legitimum, idoneum, nullóque vitio inuolutum. Sed licet hæc in impetrante neceſſaria ſint, non tamen neceſſarium eſt, vt illorum facias mentionem; quia iure ipſo ſupponuntur: *cap. cum adeo. de reſcriptis. cap. cauſam quæ. de electione. & cap. ex litteris. de tranſact. & ibi gloſſ.* & notauit Azor. 2. *p. inſt. mor. lib.* 6. *cap.* 33. *q.* 1.

3 Secundo (inquit Menoch. *num.* 41.) narrare debes beneficia obtenta ſi quæ habes. *cap. ad aures. cap. cum adeo. cap. poſtulaſti. cap. ad audientiam.* 2. *cap. in noſtram. cap. ſi proponente, de reſcriptis. & cap. ſi motu proprio. de prabendis. in* 6. Ratio eſt, vt ambitionis via præcludatur, & ne aliis, vel eccleſiæ ſequatur præiudicium, ſi plura beneficia vni conferantur. Quod procedit, etiam ſi beneficium habitum tenue ſit, & inſufficiens ad vitæ ſuſtentationem, vt ex dictis iuribus clarè conſtat: & tradit Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 33. *q.* 3. Nã licet in *cap. is cui, & cap. non poteſt. de prabendis. in* 6. dicatur mentionem faciendam eſſe beneficij ad vitam ſufficientis, cum non negetur inſufficientis faciendam eſſe mentionem, firma manere debet deciſio *d. cap. ſi motu proprio, & cap. ſi proponente*, ex quibus colligitur cuiuſlibet beneficij faciendam eſſe mentionem. Tenue namque erat beneficium, cuius mentio fit in *cap. proponente, de reſcriptis*; at quia dolo negauit ſe beneficium habere, nulla fuit gratia facta. Neque hæc obligatio ceſſat, ex eo quod illo beneficio obtento ſpoliatus fueris: nam cum per ſpoliationem titulum non amiſeris, illius mentionem facere debes. Menoch. *dicto caſu* 201. *num.* 4. Et idem eſt, eſto beneficio habito renuntiaſſes, dummodo renuntiatio admiſſa à ſuperiore non ſit, quia adhuc retines titulum beneficij. Menoch. *n.* 47. Quod ſi ſolum promiſiſti renunciare, exiſtimat Menoch. *n.* 48. cum Felino, non ſolum beneficij habiti, ſed etiam huius promiſſionis te obligatum eſſe facere mentionem, quia potes beneficium, & poſſeſſionem illius obtinere, quibus locus non ſit promiſſioni. Cæterum ego de hac extenſione maximè dubito. Tum quia optimè potes beneficium ſecundum obtinere, & promiſſioni ſatisfacere, ſi ante captam ſecundi beneficij poſſeſſionem primo renuncies. Tum quia ex nullo textu colligitur huius promiſſionis faciendam eſſe mentionem. Neque valet dicere, Pontificem non conceſſurum ſecundum beneficium, ſi ſciret factam eſſe promiſſionem renunciationis primi. Quia eſt qualitas extrinſeca, neque à iure præſcripta, ideoque conceſſionem non immutat. Sicut ſi ſciret Pontifex aliquos defectus, & peccata à te commiſſa, beneficium non conferret: at quia non teneris illos declarare, ex illorum taciturnitate non redditur collatio nulla. Hæc obligatio exprimendi beneficium habitum, non tollitur ex eo quod beneficium manuale ſit. Nam textus in *cap. ſi proponente. de reſcript.* generaliter loquitur de quolibet beneficio habito in titulum. Menoch. *n.* 46.

4 Imo non ſolum cuiuſlibet beneficij habiti, ſed etiam iuris ad illud obligatus es facere mentionem, vt ſatis colligitur ex *cap. ad audientiam. el* 2. *cap. in noſtra. de reſcriptis.* Quocirca ſi præſentatus, vel electus es ad aliquod beneficium, vel illius collationem habes, eſto non acceptatam exprimere debes. Menochius *n.* 43. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 33 *q.* 5. Hoc autem intelligi debet, niſi illius iuris probabilem ignorantiam haberes: hæc enim excuſat gratiam à ſubreptione; vt expreſsè habetur *cap. gratiæ. de reſcript. in* 6. ibi, cum tempore impetrationis neſcires; & multis allegatis docet Menoch. *dicto caſu* 201. *n.* 52. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 33. *q.* 5. At Baſil. Legionen. *lib.* 8. *de matr. cap.* 17. *ſ.* 3. *n.* 19. affirmat non ob ignorantiam reddi gratiam validam: ſed quia ante ſcientiam collationis, & illius acceptationem dici non potes beneficium habere. Verum, eſto beneficium non habeas, habes tamen ius ad illud, cuius mentionem facere debes; aliàs dolo non ageres, ſi ſciens tibi factam eſſe collationem, nec repudiares, neque admitteres, vt ſecundum obtineres beneficium, quia dolo dici non potes agere, cum iure proprio vteris.

5 Supradictam doctrinam extendit Menoch. *caſu* 201. *n.* 51. ad penſionem eccleſiaſticam, quam ſi habeas, exprimere debes in impetratione cuiuſlibet beneficij. Quia loco beneficij hæc penſio ſuccedit, eſto beneficium rigoroſum non ſit. Sed hæc extenſio non eſt ita certa, cum obligationes extendendæ non ſint

vltra

Digitized by Google

vltra proprietatem verborum; & contrarium docet Baſil.*ſupr.num.*17.Azor.2.*p.inſtu.mor.lib.*8. *cap.*12. *q.*14.niſi ad titulum paupertatis beneficia à Pontifice obtineres.

6 Tertio(inquit Menoch.*n.*40.)narrare debes dignitatem, ſi in ea reperiatis, quia ita cauetur in *cap. ad aures.de reſcript.* Quod non ſolum verum habet, cum minora beneficia impetras, vt dicit Menoch. ſed etiam ſi maiora obtineas.Nam eſto textus *in cap. ad aures.* ſolum de obtentione minorum loquatur. At alij textus generaliter de qualibet beneficij obtentione loquuntur; ideoque in obtentione cuiuſlibet beneficij etiam maioris mentio facienda eſt de dignitate.Adde *cap.ad aures,* ſolùm de beneficiorum minorum obtentione loqui,quia nullum beneficium maius dignitate eſt,eſto inter ipſas dignitates vna ſit maior altera.

7 Quarto inquit Menoch. *n.* 45. te debere mentionem facere beneficij per vim poſſeſſi. Mouetur, quia violentia commiſſa fortè retardabit Pontificé à beneficij conceſſione. Fruſtra enim legem implorat, qui in legem deliquit. Sed hæc ratio mihi non probatur,alias obligatus eſſes huius delicti mentionem facere, tametſi beneficium non poſſideres, ſed ab illius poſſeſſione ceſſaſſes;quod nullo iure cautú videtur. Crederem tamen ſi beneficium de facto poſſideres, eſto non de iure,te obligatum eſſe illam iniquam poſſeſſionem manifeſtare,quia abſolutè beneficium habes. Adde ſi beneficium abſque titulo legitimo poſſideres, vitium incurris intruſionis. Debes ergo ab hoc vitio abſolui,vt capax beneficij cenſearis;at ab illo abſolutus neſcio quam ob cauſam in impetratione beneficiorum illius facere mentionem debeas.

8 Quinto inquit Menoch.*n.*39. te obligatum eſſe narrare alias diſpenſationes, ſi pluries fuiſti diſpenſatus ratione plurium defectuum. Sed hoc intelligendum eſt caſu quo diſpenſationes inter ſe ſint cónexæ,& ad eundem finem ordinatæ; vt latius *tract. de leg.diſp.vlt.*§.4.diximus.

9 Sexto debes narrare patrimonium, ſi quod habes; præcipuè, ſi ad illius titulum fuiſti ordinatus, quia videtur loco beneficij ſubrogari.Sed hoc intelligendum eſt,vt bene explicat Azor.2. *p.inſtit.moral. lib.6. cap.*33.*q.*8. caſu quo tibi beneficium conferatur titulo paupertatis.Quia ceſſat fundamentú conceſſionis, ſi patrimonium habes. Idem quod dictum eſt de patrimonio,dici debet de præſtimoniis.& péſionibus temporalibus, ſeu laicis ad vitam conceſſis. Secus ſi ſolum pro limitato tempore concedantur: quia cum illa limitata conceſſio te à paupertate non liberet,illorum mentionem facere nó teneris. Azor. *q.*8.*verſ.ex quo fit.* Aduerte ſupradicta intelligenda eſſe caſu quo gratia beneficij proprio motu conceſſa nó fuerit.Ná ſi motu proprio concedatur,valet gratia, tametſi de beneficiis obtentis mentionem non facias,vt expreſsè habetur *cap.ſi motu proprio.de prabend.in 6.& clement.ſi Romanus,eodem tit.ibi,ſi Romanus Pontifex de beneficio alicui motu proprio prouideat, non habita mentione prouiſionem ſeu gratiam huiuſmodi fore validam declaramus.* Quia cum hæc gratia ex mera principis liberalitate procedat,præſumitur cóceſſurus,etiam ſi veritatem noſſet. ſic vniuerſos doctores docere teſtatur Thom.Sanch.*lib.*8.*de matrim. diſp.*21.*n.*47.Hæc ex primo capite.

10 Ex ſecundo capite, nempe ex beneficio impetrato, vitiatur gratia, ſi qualitas beneficij expreſſa nó fuerit,eo quod gratia tunc voluntaria non eſt, cum illam Pontifex non cognoſcat: ſic doctores referendi.

11 Ex quo fit primo gratiam vitiari beneficij curati,ſi curam animarum beneficio annexam non exprimas:quia ſub nomine beneficij in mandatis apoſtolicis de prouidendo,ſimplex venit intelligendum, & non curatum, vt colligitur ex *cap. cum in illis. de prabend.in 6. cap. pro illorum, eodem tit.* ſic Menoch. multis relatis,*lib.*2.*de arbitrar.caſu* 201.*n.*61.Azor.2. *p.inſtit.mor.lib.6.cap.*32. *q.*6.*& cap.*33.*q.*11. Quod verum habet (inquit Menoch. *n.*63.)eſto beneficio curato non obligatus ſis per teipſum deſeruire, adhuc teneris illius curæ mentionem facere. Quia abſolutè beneficium curatum eſt: imo eſto motu proprio gratia conceſſa ſit, adhuc teneris curati facere mentionem. Quia motus proprius, tametſi ſubreptionem tollat ex parte impetrantis. *cap. ſi motu proprio.de prabendis. in 6.* non tamen tollit ſubreptioné, quæ ex re ipſa,& ex parte concedentis prouenit hoc eſt,non firmat gratiam,quam concedens facere non intendit. *cap. cum nullus. de prabendis. in 6. & cap. ſi cui.eodem.*Menoch.*n.*64.Azor.*q.*11.

12 Secundo fit vitiari gratiam beneficij iuris patronatus,ſi tacita hac qualitate beneficium impetres. Quia non creditur Pontificem præiudicare velle patronis, Menoch.multis relatis, *n.*71.Azor.*ſupra. q.*6. *& q.*11.Excipit tamen Menoch.*n.*72.beneficium patronatus vacans in curia, ſuper quo pendet lis inter patronos;quia de hoc patronatu,cum firmus non ſit, & certus,non curat Pontifex.

13 Tertio fit, vitiari gratiam beneficij eccleſiæ cathedralis,ſi huius qualitatis mentionem non facias. Quia ſub nomine beneficij in mandatis ambitioſis non venit beneficium in cathedrali ſitum.*cap.quamuis,el* 1.*de prabendis.in 6.*Menoch.*n.*73.

14 Quarto fit vitiari gratiam beneficij reſidentiam requirentis, ſi huius reſidentiæ non facias mentionem. Nam eſto omnia beneficia reſidentiam requirant.*ex cap.vlt.de clericis non reſidentib.* At conſuetudine præſcriptum eſt ſimplicia beneficia libera eſſe à reſidentia.*cap.gratia.de reſcriptis.in 6.* Cum ergo ſub nomine beneficij ſimplex intelligatur, efficitur ſanè intelligi etiam à reſidentia exemptum. Ergo in conceſſione beneficij non venit beneficium reſidentiam requirens,& conſequenter non tenet conceſſio.Menoch.*n.*74.Azor.*q.*11.Excipit tamen Menoch. *n.*77. aliis relatis, ſi motu proprio eſſet facta conceſſio, quia tunc (inquit) reſidentiæ qualitas non expreſſa non vitiat.At hæc exceptio mihi non probatur,cum qualitas reſidentiæ ſit beneficio intrinſeca, & illa nó expreſſa non videtur beneficij conceſſi natura explicari. Quoties enim qualitas beneficio intrinſeca tacetur, gratia etiam motu proprio conceſſa non ſubſiſtit,vt relato Abbate,& aliis, docet Sanch. *lib.*8. *de mat.diſp.*21.*n.*51. Deinde ſi motus proprius,vt nuper diximus ex ipſo Menochio,non excuſat expreſſionem qualitatis curæ, neque etiam excuſare debet reſidentiæ expreſſionem; cum vtraque qualitas ad ſubſtantiam gratiæ pertineat.

15 Quinto fit vitiari gratiam, ſi beneficium tanquam curatum, aut reſidentiam requirens conferatur, cum tamen ſimplex ſit, quia ignorat Pontifex quam gratiam cócedat. Menoch.*n.*76.Neque obſtat fore, vt facilius concederet, ſi ſciret ſimplex eſſe. Nam eſto hoc verum eſſet, quod non eſt certum, cum aliquas ſpeciales rationes habere poſſit ad concedendum beneficium reſidentiam expoſtulans,quę in ſimplici non procederent.At cum non ſciat naturam beneficij,quod confert,non poteſt talis collatio illi voluntaria eſſe, eſto motu proprio fiat conceſſio.

16 Sexto fit vitiari gratiam beneficij, cuius valorem

Digitized by Google

rem in impetratione non exprimis, aut falſo exprimis, vel augendo, vel minuendo notabiliter. Nam eſto ex iure communi non ſit opus valoris expreſſione ad beneficij impetrationem, cum qualitas beneficij à valore non pendeat. At cum in regulis Cancellariæ ſtatutum ſit huius eſſe faciendam mentionẽ, aliàs impetrationem fore ſubreptitiam, efficitur hoc omnino ſeruandum eſſe: ſic Menoch *de arbit. d. lib. 2. caſu* 201. *n.* 78. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de diſpenſat. diſput.* 21. *num.* 4.

17 Sed an motus proprius excuſet hanc taciturnitatem valoris, vel illius falſitatis expreſſionem? Menoch. *ſupra n.* 83. affirmat illius taciturnitatem excuſare, ſecus falſitatem, quia quando valor tacetur, non mouet Pontificem ad conceſſionem, neque affirmari poteſt legitimè informatum denegaturum eſſe, imo oppoſitum debet præſumi. At cum falſus valor exprimitur, præſumi poteſt ex illius relatione motum eſſe, ac proinde ex falſa cauſa, & contra voluntatem ipſius: motus autem proprius nunquã ſupplet ſubreptionem commiſſam contra concedentis intentionem, vt multis docet Sanch. *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 21. *n.* 52. Verum hæc diſtinctio probanda eſt in cauſis, quæ Pontificem mouent ad concedendum, quarum falſa expreſſio reſcriptum vitiat etiam motu proprio conceſſum, vt multis probat Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 21. *n.* 52. At valor in beneficio neque eſt qualitas beneficio intrinſeca, cum eius naturam non mutet, ſiue augeatur, ſiue diminuatur: neque eſt cauſa, quæ Pontificem moueat ad concedendum: ad ſummum enim mouet ad faciliorem, vel difficiliorẽ conceſſionem. Ergo ex falſa valoris expreſſione reſcriptum motu proprio conceſſum annullari nõ poteſt; ſi quidem falſi expreſſio, qua ſublata non tollitur conceſſio, etiamſi difficilior reddatur, non reddit reſcriptum ſubreptitium, vt multis allegatis probat Sanch. *diſp.* 21. *num.* 32. *& num.* 52. & nos diximus *tract. de leg. diſp. de priuileg. & diſp. de diſpenſat.*

18 Septimo ſit gratiam beneficij vitiari, etiam motu proprio conceſſam, ſi cum ſit beneficium electiuum, taceas illius qualitatem. Quia nunquam cenſetur Pontifex iura electorum derogare. Menoch. plures referens *n.* 84. conſentit Sanch. *lib.* 8. *diſp.* 21. *n.* 50. Et idem efficacius procedit in beneficio iuris patronatus laicorum quod nunquam ſolet Pontifex derogare. Azor. *lib.* 6. *cap.* 32. *q.* 6. *& cap.* 33. *q.* 11. *in fin.* Sanchez *ſupra*.

19 Octauo ſit vitiari gratiam beneficij regularis, ſi cum ſecularis ſis, illud impetres tacita beneficij qualitate; & econtra ſi regularis ſis, impetres beneficium ſæculare. Tum quia ignorat Pontifex, quam gratiam tibi concedat. Tum quia ad illam gratiam inhabilis es. Neque hic defectus ex uſatur ob clauſulam motus proprij, quia hæc non ſupplet perſonæ impetrantis inhabilitatem, vt multis relatis docet Sanch. *ſupra num.* 49.

20 Nono ſit gratiam hoſpitalis etiam motu proprio conceſſam vitiari, ſi ſub nomine beneficij impetres, quia regulariter beneficium non eſt, cum laico concedi poſſit; & habetur expreſsè *clement. per litteras. de præbendis*: ibi, *Nulli poſſe decernimus prouideri: niſi hoc in apoſtolicis litteris caueatur expreſsè.* Eſt enim error commiſſus in gratiæ ſubſtantia, qui ex clauſula motus proprij non reparatur. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 4. *n.* 7. Menoch. aliis relatis, *dicto caſu* 201. *n.* 88. Excipe tamen, niſi ex conſuetudine, vel fundatione beneficium eſſet, vt plura hoſpitalia ſunt, iuxta dicta *diſp.* 1. *de hoſpitalibus.*

21 Decimo ſit beneficium vnitum per ſe impetrari non poſſe tacita vnione, etiam ex clauſula motus proprij. Tum quia per vnionem extinctum eſt. Tum quia non præſumitur velle Pontificem iura vnionis diſſoluere, poteris tamen illud impetrare, ſi impetres principale; quia ad huius impetrationem acceſſoria veniunt. Menoch. *à n.* 91.

22 Vnde ſit mandata de prouidendo, etiam motu proprio conceſſa, ſubreptitia eſſe, & nulla, ſi fuerint de beneficiis monocularibus, hoc eſt, ad collationem vnicè pertinentibus, tacita hac qualitate. Quia non eſt credendus Pontifex velle ordinarium collatorem vnica prouiſione, quam habet, priuare, iuxta *clem.* 1. *de ſentent. excommunic. ad finem.* & tradit alios referẽs Menoch. *lib.* 2. *de arbitrar. caſu* 201. *num.* 94. Gonzal. *gloſſ.* 9. §. 4. *num.* 4. *&* 5. Azor. *lib.* 6. *cap.* 32. *q.* 6. Aduerto tamen cum Menoch. *ibid. num.* 95. *&* 96. Gonzalez *n.* 27. beneficium monoculare non dici, ſi collator illius tantum liberam collationem habet, habet tamẽ ſimultaneam cum aliis, vel ad alia beneficia præſentare, vel eligere poteſt. Quia cum competat illi aliorum beneficiorum prouiſio, abſolutè dici non poteſt vnicam illi competere, quod ad monocularis qualitatem requiritur.

23 Duodecimo ſit, vitiari gratiam etiam motu proprio conceſſam, ſi narres beneficium vacaſſe per obitum, cum tamen vacet per reſignationem, aut è contra. *cap. ſuſceptum. de reſcriptis. in* 6. Ratio ea eſt, quia Pontifex præſumitur velle gratiam concedere ſub illa conditione ſibi narrata quod beneficium taliter vacet: ſic relatis Felino, & Selua docet Menoch. *dicto caſu* 201. *n.* 103. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 33. *q.* 16. *in fine.* Aliquas explicationes huic doctrinæ adhibet Menoch. quas ibi videre potes. Adde, non ſolum te obligatum eſſe narrare beneficij vacationis modum, ſed etiam per cuius obitum vacauit, ſi ratione illius induxit reſeruationem, vt contingit in beneficio vacante ob mortem familiaris Pontificis, vel Cardinalis, quod ob qualitatem perſonæ reſeruatum eſt. Quia hoc beneficium nullatenus creditur Pontificem conceſſurum, niſi reſeruatione cognita. Menochius *ſupra à num.* 110. In impetratione vero canonicatus, & præbendæ exiſtimat Menoch. *d. caſu* 101. *n.* 185. exprimendum eſſe nomen canonici, ob cuius obitum vacat præbenda. Quia ita ſeruat ſtylus curiæ. Sed non credo ita neceſſariam eſſe hanc expreſſionem, vt ſi in nomine error commiſſus ſit, reſcriptum vitietur, cum neque ad ſubſtantiam gratiæ, neque ad faciliorem conceſſionem pertineat. Si autem impetres beneficium, nullo vacationis modo expreſſo, non eſt gratia ſubreptitia: quia omnis vacãdi modus intelligitur: vt bene ipſe Menoch. *n.* 100. notauit. Declarat tamen primò vt non procedat, cum impetratur reſcriptum gratiæ *ſi neutri*; quia tunc exprimendus eſt vacationis modus, eo quod mouere poteſt Pontificem ad concedendam vel denegandam illam nouam gratiam, ſuper qua lis agitatur. Declarat ſecundo, vt non procedat, cum electionis decretum ſuperiori præſentatur ad confirmandam electionem, quia tunc vacationis modus exprimendus eſt. Et ratio eſſe poteſt, quia alias non conſtabit de legitimatione actus.

24 Decimotertio ſit, gratiam nullam eſſe, etiam motu proprio, conceſſam, ſi ſit de beneficio affecto, & qualitatem hanc non exprimas. Quia hac qualitate non expreſſa, cum Pontifex beneficium prouidet, cenſetur liberum prouidere. Men. *caſ.* 201. *n.* 128.

25 Decimoquarto ſit, gratiam reddi ſubreptitiam, ſi impetres beneficium, quod ſine legitimo titulo occupaſti, tacita hac intruſa poſſeſſione; quia vitium intruſionis non excuſat clauſula motus proprij: ſic aliis relatis, Menoch. *n.* 129.

26 Decimo

26 Decimoquinto fit, reddi gratiam nullam, etiam motu proprio conceſſam, ſi beneficium alteri vnitum æquè principaliter impetres, non facta vnionis mentione; quia non eſt præſumendum velle Pontificem iura vnionis diſſoluere, niſi id clarè exprimeret ſi tamen conferens beneficium adderet clauſulam cum annexis, & pertinentiis virtute huius additionis, valida eſſet impetratio: quia iam exprimit Pontifex ſe velle beneficia illa inter ſe vnita tibi conferre, neque vnum ab alio diſiungere. Menoch. *n.* 133.

27 Decimoſexto (inquit Menoch. *n.* 134.) eſſe gratiam ſubreptitiam, ſi beneficium eccleſiæ inferioris impetres, & Sanctum illius eccleſiæ non exprimas: quia hæc expreſſio videtur neceſſaria, vt Pontifex intelligat quod beneficium conferat. Verum ſi aliunde de corpore beneficij conſtat, credo omiſſionem huius nominis, aut errorem in illo non vitiare gratiam. Illud tamen reputo certum, ſi beneficium ſit eccleſiæ cathedralis, & tacita hac qualitate impetres, nullam eſſe impetrationem; quia in abſoluta beneficij conceſſione qualificatum non comprehenditur, vt aliis relatis probat Gonzalez *gloſſ.* 10 *in princ.*

28 Decimo ſeptimo erit gratia nulla, ſi ſtante eccleſiæ ſtatuto impetrationem impediente illius non facias mentionem; quia non eſt credendus Pontifex iuribus eccleſiæ velle derogare, niſi id clarè exprimat. Menoch. *dicto caſu* 201. *n.* 136.

29. Ex tertio capite, nempe ex iure quod alteri in beneficio impetrato competit, infert Menoch. *dicto caſu* 101. *n.* 138. reſcriptum vitiari, ſi alteri collatum ſit beneficium, eſto acceptatum non ſit, tu verò in impetratione huius iuris, quod eſt ad beneficium, nō meminiſti; quia non eſt credendum Pontificē velle tollere ius alteri quæſitum. Et idem eſt de electione, poſtulatione, aut præſentatione. Menoch. *num.* 149. Quocirca niſi dicat, *non obſtante collatione, electione, præſentatione alteri facta*, huic iuri nullo modo credendum eſt derogari. Menoch. *num.* 143, imo, vt tradit Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 31. *quæſt.* 2. clauſula illa, *non obſtante iure alteri quæſito* debet intelligi de iure inualido, niſi aliud verbis expreſſis manifeſtet.

30 Secundò infert Menoch. *num* 139. te debere narrare, ſi alter ſit in beneficij poſſeſſione, *cap. cum noſtris de conceſſione præbendæ*: quia ſatis habet ius quæſitum, dum de illegitimitate poſſeſſionis non conſtat. Verum ſi concedatur reſcriptum cum clauſula *vocatis vocandis*, vt regulariter concedi ſolet; tunc etſi non meminiſſes colorati poſſeſſoris, non eſſet vitiatum reſcriptum; quia tacitè in reſcripto ſupponitur ius poſſeſſoris examinandum, cum non poſſit executioni mandari reſcriptum niſi prius citetur poſſeſſor & ius illius decidatur. Quod à fortiori procedit, ſi reſcriptum expediatur cum clauſula, *amoto quolibet illicito detentore*; quia ex vi illius colorata poſſeſſio, ſi quæ eſt, exprimitur. Menoch. *dicto caſu* 201. *num.* 140. *&* 141. Subdit tamen Menoch. *num.* 144 coloratæ poſſeſſionis taciturnitatem non obſtare valori reſcripti; ſi præſumatur Pontifex facilius fore conceſſurus, ſi poſſeſſionem illam coloratam ſciret, vt contingit, ſi contra eius reſeruationem eſſet poſſeſſio accepta. Quia nequaquam tali poſſeſſioni fauere intendit, tametſi poſſidens aliquo colorato titulo poſſidere præſumat. Et idem videtur eſſe, cum expeditur reſcriptum ſub clauſula motus proprij: quia credendum non eſt hanc liberam conceſſionem denegandam fuiſſe ob illegitimam alterius poſſeſſionem eſto coloratam.

31 Tertiò infert Menoch. *n.* 147. te debere narrare alterius ſolam beneficij detentionem, vt ſi beneficii reſeruati per annum quis occupauit, eſto poſtea dimiſerit. Quia annalis detentio ius aliquod concedere videtur Cæterum neſcio quo fundamento hæc conditio firmari poſſit. Nam annalis poſſeſſio titulum coloratum confert, dum eſt, & eius viriū ignoratur, ſed ceſſante hac poſſeſſione non eſt locus huic colorato titulo, & ex eius dimiſsione ſatis colligitur illegitimam fuiſſe, non igitur opus erit eius mentionem facere.

32 Quarto infert Menoch. *num.* 148. te debere litem, & proceſſum pendentem, & receptionem ad beneficium declarare ſi quæ ſint: Excipit tamen, niſi lis ſit de poſſeſſione: quia tunc (inquit) non impeditur beneficii impetratio. Quod non credo: nam abſolutè eſt beneficium litigioſum, neque credendum eſt, velle Pontificem derogare ius alterius, quod ad poſſeſſionem prætendit, illo non cognito.

33 Pro complemento huius doctrinæ aduertit optimè Menoch. *d. lib.* 2. *de arbitrar. caſu* 201. *à n.* 150. ſupradicta procedere, cum beneficium à Pontifice impetras, ſecus ſi ab ordinario. Nam cum ordinarius tum qualitates beneficiorum, tum impetrantium conditiones notas habere debeat ne in viſitandis eccleſiis negligens reputetur, non videtur neceſſarium coram illo qualitatem beneficij imperrari, eiuſque valorem narrare, neque habitum beneficium exprimere, neque alterius coloratam poſſeſſionem: conſentit Thom. Sanchez *lib.* 8. *de matr diſſ.* 21. *num.* 4. Secundo aduertit Menoch. quæ dicta ſunt de impetratione beneficiorum, locum habere in beneficiorum pluralitate, itemque in illorum vnione, quia hæc in impetratione difficiliora ſunt.

§. V.

Quæ facere debeant executores litterarum apoſtolicarum in forma breuis de capienda poſſeſſione.

1 *Quando hac breuia concedantur.*
2 *Ex vi horum breuium non derogatur Trident. decretum.* ſeſſ. 24. cap 20. de reformat.
3 *Executio eorum committitur auditori cameræ apoſtolicæ, vel aliis perſonis in dignitate conſtitutis.*
4 *Nunquam conceduntur, niſi pro beneficiis reſeruatis, ſeu affectis.*
5 *Subreptitium eſt breue, ſi ſit de beneficio litigioſo, illiuſque non ſit facta mentio.*
6 *Hac breuia ſunt ad vtilitatem prouiſi.*
7 *An poſſeſſio nomine cameræ capta, poſſit in alium transferri? Affirmatiuè reſpondetur, neque ad hanc tranſlationem requiritur illius à prouiſo apprehenſio.*
8 *Debet executor ante executionem probare quæ in breui narrantur.*
9 *Item an debeat probare reſeruationem, cum tamen expreſsè non dicatur eſſe beneficium reſeruatum? Probabilior eſt pars affirmans.*
10 *Probatio narratiua debet eſſe perfecta.*
11 *Eſt perfecta probatio, ſi duplici teſte probes obiiſſe beneficiatum in menſe reſeruato, & beneficium poſſediſſe.*
12 *An executor quoſcunque detentores, & intruſos citare, & audire teneatur? Proponitur pro & contra. Reſoluitur non eſſe audiendos, niſi narratiuam infirment.*
13 *Omnes fructus, redditus, & prouentus dicti beneficij à die vacationis prouiſo adiudicantur.*

14 *Appel*

14 *Appellatione poſtpoſitâ procedere poteſt hic executor, & qualiter hoc intelligatur.*
15 *Quid de illa commiſſione ſub conditione, vt breui prius paritum ſit.*
16 *Prouiſus, ad cuius commodum nomine cameræ poſſeſſio capitur, obligatus eſt infra ſex menſes litteras ſub plumbo expedire.*
17 *Quid ſi infra ſex menſes non expediſſet?*
18 *Beneficium vacans ob non expeditionem litterarum ad Pontificem pertinet.*

1 HÆc breuia de capienda poſſeſſione concedi ſolent primo, cum beneficia Pontifici reſeruata, vel affecta ſunt, & prouiſus nondum litteras expediuit. Tunc inquam, ne eius poſſeſſio retardetur, expeditur breue, vt nomine cameræ poſſeſſio accipiatur. Secundo expeditur breue, cum litteræ expeditæ ſunt, & prouiſus à capienda poſſeſſione impeditur, vt huiuſmodi impedimentum tollatur. Tenorem huius breuis refert Garcia *6. p. de benefic. c. 3. n. 5.* circa cuius intelligentiam aliqua notanda ſunt.

2 Primo notandum eſt, per illud non derogari decreto Trident. *ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat.* vbi cauetur cauſas omnes, etiam beneficiales, in prima inſtantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoſci debere, exceptis iis, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud ſedem apoſtolicam ſunt tractãdæ, vel quas ex vrgenti, rationabilique cauſa iudicauerit ſũmus Pontifex per ſpeciale reſcriptum, ſignaturæ ſanctitatis ſuæ manu propria ſubſcribendum, committere, aut auocare. Non, inquam, huic decreto per huiuſmodi breue derogatur. Tum quia huiuſmodi breue executiuum eſt, & ſummariam tantum cognitionem requirit, neque introducit cauſam, ſed cauſam exequitur. Tum quia non minoris efficacitatis eſt, quam reſcripta ſignaturæ manu Pontificis ſubſcripta. Tum quia ita congregatio concilij declarauit, vt refert Auguſt. Barboſa *in ſupradicto decreto*, his verbis. *Prouiſi per ſedem apoſtolicã de beneficiis reſeruatis poſſunt virtute breuium in fauorem litterarum, ſeu nomine cameræ apoſtolicæ ad accipiendam poſſeſsionem cum auditore eiuſdem cameræ directarum citare, & ad iudicium coram eodem auditore cameræ poſſeſſores talium beneficiorum occupantes, & detinentes, ac ſi coram ordinario ſuper poſſeſſorio tantum cauſæ ventilarentur, etſi ſententia ſuper eodem poſſeſſorio prolata fuerit, poteſt pars aduerſa cauſam in curia committere.*

3 Secundo notandum eſt, huius breuis executionem committi tum generali auditori cameræ apoſtolicæ, tum aliis perſonis in dignitate conſtitutis, iuxta *textum in cap. ſtatutum. de reſcript. in 6.*

4 Tertio nota, regulariter nunquam hæc breuia concedi, niſi ſuper beneficia reſeruata, ſeu affecta, & ad Romanum Pontificem pertinentia. Quia hic modus prouiſionis arguit hæc beneficia propriè eſſe Pontificis, neque illorum prouiſionem aliis competere. Alias non intenderet, vt nomine ſuo poſſeſſio acciperetur, ſic Garc. *6. p. de benefic. cap. 3. n. 11.* conſentit Gonzal. *reg. 8. Cancell. gloſſ. 9. annotat. contra nullit. & attent. n. 262.*

5 Ex quo fit, eſſe ſubreptitium breue, ſi ſit de beneficio litigioſo, & litis non fuerit mentio facta, ſic Garcia *6. p. cap. 3. n. 14.* Gonzal. *annotat. contra nullit. & attenta. n. 272.* Et ratio eſſe poteſt, quia Pontifex non præſumitur velle iura litigantium derogare.

6 Quarto nota, breue de capienda poſſeſſione, etiam nomine cameræ, eſſe ad vtilitatem prouiſi, & vt melius eius prouiſio executioni demandetur: ſi quidem ipſa camera apoſtolica poſſeſſionem accepit, vt illam cedat in prouiſum, & prouiſus virtute illius ceſſionis gaudeat priuilegiis poſſeſſionis beneficij, ac ſi à principio ipſe per ſe poſſeſſionem accepiſſet. Gonz. *gl. 34. n. 113.* Garc. *6. p. cap. 3. n. 17.* vnde ſi prouiſus incapax eſt beneficij, vel ob vitium perſonale, vel quia gratiam ſubreptitiè obtinuit, ſupradictum breue de capienda poſſeſſione, quod acceſſorium eſt, nullum eſt cenſendum. Gonz. *gloſſ. 9. annotat. contra nullit. n. 278.* Garc. *ſupra n. 18. & ſeqq.*

7 Aliquibus non leuem difficultatem ingerit, quod poſſit poſſeſſio nomine cameræ apoſtolicæ capta in alium transferri: quia poſſeſſio potius factum, quam ius reſpicit; attamen dubitari non poteſt, cum à Gregor. XIII. *in ſua conſtitut. 24.* incipiente *ad Romani.* ſub 10. Iulij. 1574. ſic ſtatutum ſit. An autem ſufficiat, quod ſolum camera apoſtolica poſſeſſionem conſignet, & cedat in prouiſum, ſub cuius nomine capta eſt, vel vlterius requiratur illius à prouiſo apprehenſio? Mihi probabilius videtur ſolam ceſſionem ſufficere. Quia accipiens poſſeſſionem nomine cameræ, ad vtilitatem prouiſi accepit, & cum poteſtate transferendi in illum. Ergo facta translatione iam poſſeſſor nuncupandus eſt. Vt quid ergo neceſſaria eſt noua poſſeſſionis apprehenſio? Et ita videtur ſentire Gonzalez *ſupra*. Verum ſi prouiſus, ad cuius commodum poſſeſſio nomine cameræ capta eſt, moriatur antequam ipſi poſſeſſio à camera fuerit conſignata, non poterit in alterum transferri: quia nomine ipſius capta non eſt. Sed ad hoc neceſſarium eſt, vt prius in locum defuncti ſubrogetur, & illius ius concedatur. Garc. *dicta 6. p. cap. 3. n. 24.*

8 Quinto aduerte, ad executionem huius breuis cameralis requiri neceſſario, vt prius executor probet, quæ in breui narrantur, Garc. *ſupra n. 25.*

9 At quia ex ſola illius probatione non videtur inferri neceſſario beneficium reſeruatum eſſe; ſi quidem in dicto breui ſolum dicitur, *conſtito quod N. de tali menſe in poſſeſſione huiuſmodi beneficij obierit.* At poteſt obire in menſe, qui putatur reſeruatus, cum tamen non ſit ob priuilegium alternatiuæ. Itemque à reſeruatione excludi poteſt, quia eſt beneficium pertinens ad præſentationem laicam, ideo eſt difficultas, an ſi pars aduerſa opponat non intrare reſeruationem, teneatur executor verificare illam, antequam prouiſio executioni mandetur? Negat Garcia *ſupra. à numer. 25. & ſeqq.* Mouetur, quia quando ex relatione non conſtat reſeruatio, non videtur impetranti incumbere onus probandi reſeruationem. Alias fruſtra adderet Pontifex in aliquibus breuibus qualitatem reſeruationis, ſi abſque huiuſmodi addito plenè, & concludenter probanda eſt ab impetrante.

Cæterum verius eſt oppoſitum, quod probat Hieronym. Gonzalez *regul. 8. Cancellar. gloſſ. 9. annotat. contra nullit. & attentata, præcipuè à num. 263.* Quia hæc breuia, vt dictum eſt, nunquam conceduntur niſi in beneficiis reſeruatis, quare ceſſante reſeruatione ceſſat conceſſio: ſed quilibet impetrans tenetur fundamentum ſuæ gratiæ verificare. Ergo tenetur reſeruationem probare.

Dices, verum eſſe ceſſante reſeruatione, ceſſare gratiam, eſſeque illius fundamentũ, non tamen inde inferri obligatum eſſe impetrantem illam probare; quia non omne fundamentum ſuæ gratiæ obligatur probare, ſed illius tantum, cuius ſit expreſſa narratiua, alias obligaretur probare eſſe clericum ex legitimis natalibus ortum, nullóque vitio inuolutum. Quod non eſt dicendũ, hæc enim relinquuntur indicio petitorio. Cum autem in narratiua non fuerit facta expreſſa mentio reſeruationis, illa ab impetrante

trante non videtur neceſſario probanda. Sed contra eſt: quia licet verbis expreſſis non fuerit facta mentio reſeruationis, at tacitis, & virtute in expreſſis contentis facta eſt. Cum enim in narratiua ſignetur vacationis modus, vt inde conſtet Pontifici prouiſionem competere, ſibique eſſe reſeruatum: negari non poteſt, reſeruationem eſſe de mente breuis, ac proinde ab impetrante probandam. Aliæ autem qualitates impetrantis probari non debent in iis breuibus, quæ expediuntur in forma gratioſa: quia ſupponuntur probatæ, ſecus in breuibus, quæ in forma digni expediuntur, quia virtute in narratiua continentur. Fateor tamen cum Gonz. *ſupra n.* 268. ſi probaretur beneficium vacaſſe in menſe reſeruato, aut ſede epiſcopali vacante, ſicuti in breui cauetur, nulluſque eſſet contradictor, qui coram executore reſeruationem excluderet ob patronatum, vel alias rationes, deberet executor ex ſola illa verificatione poſſeſſionem accipere nomine cameræ, vel prouiſum in poſſeſſionem immittere. Quia cenſetur ſufficienter probaſſe reſeruationem.

10 Sexto aduerto, probationem narratiuæ debere eſſe perfectam, ſic Garc. *dicta 6. p. cap. 3. à n.* 64. Tum quia eſt gratiæ fundamentum, & conditio, ſub qua reſcriptum conceditur. Tum quia agitur de impedienda ordinariorum prouiſione, & de excluſione cuiuſlibet alterius prouiſi; conſentit, & pluribus firmat Gonzal. *gloſſ.* 11. *à num.* 98. Excipiunt tamen ſupradicti doctores, Garcia *n.* 69. Gonzal. *n.* 104. caſum quo non eſſet intruſus aliquis excludendus, vel contradictor; quia tunc videtur ſufficere ſemiplena narratæ reſeruationis probatio; eo quod prouiſio Pontificis valida eſſe poteſt, non ſolum ex capite reſeruationis, ſed etiam ratione præuentionis. Sed hæc exceptio nullatenus admittenda eſt. Nam eſto Pontifex ratione præuentionis prouidere beneficium poſſit, non tamen in præſenti valet vti illa poteſtate, ſed ſolum ex capite reſeruationis intendit beneficium prouidere. Ergo ſi reſeruatio plenè probata non eſt, gratia iuſtificata non erit, neque intentioni Pontificis ſatisfactum. Illud tamen eſt certum, obligatum eſſe impetrantem ad excludendum ſpolium, & reuocationem ſententiæ excuſandam probare plenè, & concludenter beneficij poſſeſſi reſeruationem. Garc. *dicto cap. 3. à n.* 53. 60. *&* 61.

11 Septimo aduerte, clauſulam illam, *conſtituto quod N. defunctum in poſſeſſione beneficij de predicto menſe reſeruato obierit*, probari ſufficienter, ſi probes duplici teſte N. poſſediſſe beneficium, & in tali menſe reſeruato obiiſſe; tametſi non probes tempore obitus poſſediſſe, quia dum contrarium non probatur, ſemper præſumitur poſſidere, qui ſemel in poſſeſſione fuit. Panormit. *in cap. cum ad ſedem. de reſtitut. ſpoliat. n.* 16. Maſcard. *de probat. concl.* 170. *n.* 17. Garc. *6. p. de benef. cap. 3. à n.* 70.

Octauo aduerte, quia ratione intelligenda ſit illa clauſula, *amotis inde, & expulſis quibuſcunque detentoribus, & intruſis, nō tamen à nobis prouiſis*, an ex vi huius clauſulæ teneatur executor quoſcunque detentores, & intruſos citare, vel poſſit illis non citatis, & auditis à poſſeſſione amouere? Garcia *6. par. de benefic. cap. 3. à num.* 45. affirmat obligatum eſſe executorem citare detentorem, & intruſum, ſi forte aliquis exiſtit. Mouetur, quia expelli non debet detentor, & intruſus, niſi ordine ſeruato, ſed rectus ordo petit, vt audiatur. Ergo petit, vt citetur prius. Item ſi in ſupradicto breui diceretur, *amotis quibuſlibet illicitis detentoribus*, neceſſario citandi forent, vt cognoſceretur, an illicitè beneficium obtinerent. Ergo ſimiliter citandi ſunt, cum dicitur *amotis quibuſlibet detentoribus*. Non enim amouere Pontifex intendit, niſi illicitos, quod ſatis indicat verbum illud *intruſos*, quod ſolum illicitæ detentioni accommodari poteſt.

Contrarium videtur defendere Gonzalez *gloſ. 9. annotat. contra nullit. & attent. & n.* 297. ea inquam ratione; quia aliàs executor nunquam merus executor eſſet, ſed ſemper eſſet mixtus, cum partes iudicis aſſumere obligaretur, litteræque apoſtolicæ nunquam haberent paratam executionem.

Dicendum ergo exiſtimo, obligatum eſſe executorem verificare narratiuam, ſcilicet vacationem de tali menſe, quo reſeruationem indúcat; illa igitur verificata abſque vlla citatione amouere poterit quemlibet beneficij detentorem, quia ſupponitur illicitè detinere, & in beneficio eſſe intruſum. Quod ſi ipſe ſe executioni opponat, prætendens legitimè beneficium detinere, impedire non poterit executionem, niſi probationem narratiuæ infirmet. Ex alio namque capite in hoc iudicio executiuo audiendus non eſt, ſed remittendus eſt iudicio petitorio, & ex his ſoluuntur fundamenta contraria. Subdit vero Pontifex, *non tamen à nobis prouiſis*. Nam ſi detentores à Pontifice prouiſi fuerint, ſiue benè, ſiue malè, ceſſat executio breuis; quia ceſſat conditio ſub qua exequendum eſt. Neque executor poteſt illorum prouiſionem examinare, ſed iudicio petitorio remittenda eſt. Garc. *6. part. de benefic. cap. 3. num.* 79.

13 Nono aduerte, omnes fructus, redditus, & prouentus dicti beneficij à die vacationis decurſi prouiſo adiudicantur, & per cenſuras eccleſiaſticas compelluntur reddere qui eos habuerint, vel conſumpſerint, ſi mala fide conſumpti ſunt, quæ ſemper præſumitur à die intimati monitorij. In beneficiis eccleſiæ cathedralis ſolet capitulum fructus percipere illo tempore quo lis pendet pro executione breuis, quia capitulo competunt per ius accreſcendi, eo quod nullus reſideat, iuxta *textum in cap. 1. de clerico non reſident. in 6.* Neque aduerſus hanc doctrinam obſtat conſtitutio 67. Pij V. incipiens *Cordi nobis eſt*, ſub 3. Kalend. Aprilis. anno 1568. qua cauetur fructus ſequeſtrandos eſſe, quoties inter prouiſum à Sede Apoſtolica, & ordinario, litigatur ſuper aliqua dignitate, præbenda, aut portione, ſiue alio beneficio eccleſiaſtico in aliqua eccleſia cathedrali, vel collegiata, ne capitulum occaſione percipiendi fructus litem foueat, & prouiſum apoſtolicum impediat. Non, inquam, obſtat; quia hæc conſtitutio, dicit Garcia *6. part. de benef. cap. 3. num.* 126. loquitur de fructibus, & prouentibus, quos capitulum percipit vigore alicuius ſpecialis conſuetudinis, vel conſtitutionis eccleſiæ, non de fructibus, quia vigore iuris communis capitulo competunt. Item loquitur in caſu, quo capitulum in culpa fuerit, quo minus prouiſus apoſtolicus executionem ſuæ prouiſionis obtineat, conſentit Gonz. *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. num.* 22.

Dixi executorem compellere poſſe cenſuris, priuatione beneficiorum, inhabilitate ad illa, aliiſque pœnis detentorem beneficij, vt dimittat, fructuſque perceptos reſtituat. Quod ſi facta hac compulſione rebellis extiterit, eſto poſtea à contumacia deſiſtat, & breui pareat: non tenetur executor omnem pœnam remittere, ſed aliquam exequi poteſt ob contumaciam. Excipe tamen cenſuras, à quibus neceſſario abſoluendus eſt, ſi obedientiam præſtat. Regulariter tamen tam à cenſuris, quam aliis pœnis abſoluitur, ſi à contumacia deſiſtat: ſic aliis relatis Garcia *6. p. de benef. cap. 3. n.* 151.

Decimo

Digitized by Google

14 Decimo aduerto, huiuſmodi executori poteſtatem concedi procedendi appellatione poſtpoſita. Qua facultate executioni mandare poterit breue ſibi commiſſum, non obſtante appellatione, quæ effectũ non habet ſuſpenſiuum, ſed ad ſummum deuolutiuum, iuxta *textum in cap. paſtoralis. §. præterea. de officio delegati. cap. tua nobis. in fine. de decimis.* Quod intelligendum eſt, executore procedente iuxta formam ſibi commiſſam, & in breui præſcriptam Nam illa non ſeruata clarum eſt non poſſe breue executioni mandari, & appellationem ſuſpenſiuum effectum habere, vt latius Gonzal, *reg. 8. Cancellar. annot. contra nullit. & attentata. n. 220.*

Idem dicendum eſt de illa clauſula, *ſublata qualibet facultate aliter iudicandi; & interpretandi*, &c. quæ certè intelligitur probata narrariua, & executore formam ſibi præſcriptam ſeruante, iuxta *textum in cap. dilecta. de re iudicata*: & tradit Garc. *6. p. de benefic. cap. 3. n. 81. & ſeqq.*

15 Poſita vero appellatione per intruſum datur à ſignatura Pontificis commiſſio, vt de executione breuis cognoſcatur, ſed cum illa conditione, vt prius breui paritum ſit. Quæ conditio quouſque purgetur, ſuſpendit commiſſionem. Ad illam tamen purgandam neceſſe eſt, vt intruſus poſſeſſionem dimittat, hoc eſt patiatur, vt executor nomine cameræ apoſtolicæ illam accipiat, aut prouiſo concedat, fructuſque reſtituat, & expenſas ſoluat, ſi in illis condemnatus fuerit. Quod ſi fructus, & expenſæ ſoluendæ liquidatæ non fuerint, debet obligationem facere ſoluendi, quos conſtiterit debere liquidatione facta. Aliàs à cenſuris abſolui non debet, vt pote parte non ſatisfacta. Interim tamen negotium principale ſequi non poteſt, quia realiter, & cum effectu non eſt paritum breui. Vide Gonzalez *gloſſ. 9. annotat. contra nullit. & attentat. n. 224. 247. & ſeqq.* Garcia *6. p. cap. 3. à n. 129.*

Vndecimo nota illam clauſulam, *dummodo vltra tres dietas aliquis authoritate præſentium ad iudicium non trahatur*; non intelligi reſpectu auditoris cameræ; quia comparatione huius non ſeruantur diætæ, vt ex ſtylo nouiſſimo curiæ conſtat; ſed intelligi comparatione aliorum iudicum executorum, qui ſimul cum auditore cameræ conſtituuntur ad illius breuis expeditionem. Garcia *6. part. de benefic. capit. 3. num. 12.*

16 Tandem aduerte, prouiſum apoſtolicum, ad cuius commodum, & vtilitatem nomine cameræ poſſeſſio capitur, obligatum eſſe à die datæ infra ſex menſes litteras ſub plumbo expedire, ac iura cameræ apoſtolicæ, ac aliis propterea debita perſoluere, alioquin elapſis dictis ſex menſibus beneficium vacat ipſo iure: ſic habetur in ſupradicto breui, clauſula finali. Et licet ſex menſes à die datæ, & nõ à die adeptæ poſſeſſionis numerentur, vt in ipſo breui claris verbis exprimitur; at requiritur, vt poſſeſſio pacifica nomine cameræ capta fuerit, vt huiuſmodi menſes à die datæ numerentur, vt benè aduertit Garc. *dicta 6. p. de benef. cap. 3. n. 164.* Quia breue conceditur, vt virtute illius poſſeſſio acquiratur, & fructus beneficij prouiſo adiudicentur. Ergo ſi poſſeſſio haberi non potuit, non debet gratia ad poſſeſſionem ordinata annullari.

17 Difficultas vero eſt, an tranſactis ſex menſibus, in quibus tenebaris litteras expedire, neq; expediſti, poſſis poſtea expedire, antequam ſit ius alteri quæſitum? Ratio difficultatis eſt; quia expeditio litterarum ſupponit gratiam validam eſſe: at gratia ob tuam negligentiam irrita eſt, & nulla. Ergo litterarum expeditio eſſe non poteſt. Nihilominus verius exiſtimo, te litteras expedire poſſe, ſic Garc. *6. p. c. 3. n. 168.* & in ſimili tradit Anaſtaſ. Germ. *de indultis Cardin. §. voluminu. à n. 36.* Mouentur, quia pœna vacationis ipſo iure imponitur, ne curia iuribus ſibi debitis defraudetur. Non autem defraudantur, ſi litteræ tandem expediũtur in forma, *ſane ratio.* Alias opus non erat terminum ſex menſium deſignare, intra quem litteræ expedirentur: concedo namque expeditionem litterarum præcipi, ne curia iuribus debitis deſtaudetur, terminum autem ſex menſium deſignari, ne horum iurium ſolutio differatur. Quapropter ea ratio mihi probatur. Quia hæc pœna eſto ſit ipſo iure, at indiget ſententia declaratoria negligentiæ habitæ; quia iure acquiſito nemo priuari cenſendus eſt, niſi hæc ſententia accedat; vt latè probauimus *tract. de legib. diſp. 2. pun. 2. præcipuè n. 8.* Cum autem ſupponamus, nec te declaratum eſſe, vt motoſum expeditorem, nec alteri beneficium applicatum, efficitur firmam gratiam habere, & litteras expedire poſſe.

18 Deinde eſt alia difficultas, an beneficium vacans ob non expeditionem litterarum in menſe ordinario pertineat ad ordinarium eius prouiſio, vel ad Pontificem. Et videtur ad ordinarium pertinere, quia ponimus obligationem habere expediendi huiuſmodi litteras extra curiam, ac proinde extra curiam commiſſam negligentiam fuiſſe, & conſequenter beneficium extra curiam vacaſſe, & cum in menſe ordinario contingat, ad ipſum prouiſio pertinebit.

Nihilominus verius eſt de prouiſione ſolius Pontificis eſſe, ſic Mandoſ. *q. 60. de monitoriis ſub num. 51.* Garc. *6. p. c. 3. n. 171.* Mouentur, quia Pontifex intendit officialium indemnitati prouidere, apponẽdo pœnam vacationis ipſo facto, ſi litteræ infra ſex menſes non expediantur, quod nullatenus obtineretur, ſi ad ordinarium deueniret prouiſio. Adde tale beneficiũ videri eſſe affectum Pontifici, dum litteræ nõ expediuntur ex illius manus appoſitione. Quia non cẽſetur facta integra & perfecta illius beneficij prouiſio, quouſque litteræ expediantur. Non enim expeditio litterarum eſt noua prouiſio, ſed prouiſionis factę authentica cõtinuatio, teſtificatio, & publicatio. Quod ſecus eſt in indulto Cardinaliũ, quo cauetur, vt prouiſus ab eis de beneficiis reſeruatis teneatur intra certum tempus nouam prouiſionem à Pontifice obtinere, alioquin beneficiũ vacet: quia illa Cardinalis beneficij prouiſio fuit in ſuo ordine perfecta, & cõpleta, & ſic beneficium vacat de nouo ob non obtentam nouam prouiſionem. At cum Pontifex beneficium prouidet, & præcipit intra ſex menſes litteras prouiſionis expedire, alioquin beneficium vacet, non videtur beneficium denuo vacare; ſed vacationem primam continuare, eo quod prouiſio Pontificis non fuerit completa, & perfecta. Idem enim ſonat illud verbum, *alioquin beneficium vacet*, ac ſi diceret, alioquin beneficij facta prouiſio nulla ſit.

§. VI.

Qua ratione ſubrogationis reſcripto beneficia acquirantur.

1 *Subrogatio quid ſit, & à quo concedatur.*
2 *An facta collitiganti infra menſem, vel poſt menſem vacationis omnibus aliis ſubrogatis præferatur.*
3 *Triplex conditio neceſſaria eſt, vt ſubrogatio locum habeat.*
4 *Quælibet impetratio beneficij viuente poſſeſſore impedit ſubrogationem.*
5 *Ad quæ ſubrogatio extendatur? Conceſſio ſpectanda eſt.*

6 *Ex vi ſubrogationis ſuccedis in ius, & poſſeſſionem illius, in cuius locum ſubrogaris.*
7 *Quæ in ſubrogatione verificare debeas, vt tibi poſſeſſio defuncti concedatur.*
8 *Quid ſi eſſet contradictor, nec defunctus eſſet in poſſeſſione?*

1 SVbrogatio eſt in alterius locum ſucceſſio, iuxta *leg. proponebatur. de iudiciis.* Hinc ſubrogationis reſcriptum dicitur, quo Pontifex alicui concedit ius litigioſum, quod alius in beneficium habebat, illud tamen amiſit ob mortem, vel ceſſionem voluntariã, vel priuationem. Dixi *litigioſum*, quia reſcriptũ ſubrogationis ſupponit litem, & lite ſuppoſita concedit ius demortui, priuati, vel cedentis. Supponit inquam litem legitimè intentatam. Nam ſi conſtaret de malitia litis, beneficium litigioſum dici non poſſet, neque in illo intraret ſubrogatio. Hac enim ratione inquit Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 32. q. 6.* litem intentatam vi reſcripti ſubreptitij nullam eſſe. Quia reſcriptum ſubreptitium nullius eſt momenti, & conſequenter citatio proceſſus, & acta inde procedentia.

Hoc ius ſolus Pontifex concedit, quia ſolus ille ſubrogare in litem poteſt. *cap. 1. & 2. vt lite pendente. in 6.* & ſolus ille poteſt ius ad beneficia vacatura concedere. *cap. ex tenore. de conceſſ. præbendæ. & cap. 2. de conceſſ. præbendæ. in 6.* & tradit ex Mandoſio Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 32. q. 4. & 7.* eſto ordinarius poſſit conſtituere, vel admittere qui iura defuncti defendat, & beneficium ab intruſione liberet, vt conſtat *ex cap. 2. vt lite pendente. in 6.* Duplex eſt ſubrogatio, alia gratioſa, alia rigoroſa. Gratioſa eſt, cum Pontifex ipſe te ſubrogat in ius, quod defunctus habebat. Rigoroſa, cum mandatum dat, vt te alius ſubroget. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. tit. de ſubrogationib. quæſt. 1.*

2 Deinde ſubrogatus in litem, & iura defuncti poteſt eſſe collitigans, vel alius tertius. Si collitiganti concedatur ſubrogatio infra menſem, omnibus aliis conceſſionibus præferenda eſt, quia omnes aliæ annullantur, vt conſtat ex *reg. 29. Cancell.* de ſubrogandis collitigantibus; ibi. *Aliorum quorumlibet de præmiſſo iure ſiue tunc vacet, vel cum vacauerit impetrationes, vel conceſſiones etiam motu proprio infra menſem ante conceſſionem huiuſmodi facta nullius ſint valoris, vel momenti.* Verum ſi collitiganti infra menſem non ſit conceſſa ſubrogatio, fuerit tamen alteri tertio, dubitant doctores, an effectum ſortiatur hæc ſubrogatio alteri tertio facta? Affirmat Gloſſator *ibi*, & Gomezius; eo quod ſolum annullare videtur regula impetrationes aliorum à collitigante infra menſem factas ante conceſſionem factam infra menſem collitiganti: Ergo ſi nulla eſt collitiganti conceſſio infra menſem, ceſſat annullatio: cauſa enim annullationis illarum impetrationum videtur eſſe fauor impetrationis infra menſem à collitigante facta.

Contrarium defendit Mandoſ. *in præſenti. quæſt. 2.* Azor. 2. *part. inſtit. mor. lib. 7. cap. 31. quæſt. 7. in fine.* Et videtur probabilius, eo quod cauſa annullandi ſubrogationes infra menſem factas alteri à collitigantibus videatur eſſe, vt locus detur collitigantibus petendi ſubrogationem, illamque impetrandi: quæ ratio ſemper perſiſtit, ſiue petatur, ſiue non. Adde regulam illam (ſi rectè expendatur, annullat quaſlibet impetrationes aliorum infra menſem ante conceſſionem factam collitiganti, ante conceſſionẽ inquam factam collitiganti; ſiue facta ſit infra menſem, ſiue poſt menſem: hoc enim ibi non declaratur.

3 Vt autem hæc ſubrogatio locum habeat, triplex conditio in ſupradicta regula exprimitur. Prima, dummodo is qui ſubrogationem petit, in dicto beneficio intruſus non fuerit. Non enim meretur beneficium conſequi, neque ius ad illud habere, qui abſque legitimo titulo illius poſſeſſionem accepit, vel fructus recepit. Azor. *dicta 2. part. inſtu. moral. lib. 7. cap. 32. quæſt 6. verſ. primo quæritur.* Secunda dummodo contra poſſidentem pacificè per triennium non mouerit litem. An autem ſufficiat ad hunc effectum poſſeſſio triennalis de facto, etiam abſque colorato titulo? non conſtat. Aliquibus placet non ſufficere; quia hæc poſſeſſio, vt pote mala fide habita, & ſine titulo, ius non concedit poſſidenti: Ergo lis intentata aduerſus illam iuſtiſſima eſt, non igitur obſtare poteſt ſubrogationi. Contrarium verius videtur; eo quod in dicta regula ſolum triennalis pacifica poſſeſſio requiratur abſque vlla tituli mentione: & cum ſit conditio fauorabilis ad euitandas lites, & calumnias, latè eſt interpretanda, ita vt quamlibet poſſeſſionem pacificam ſiue cum titulo, ſiue abſque titulo comprehendat. Azor. *ſupra. verſ. ſecundo quæritur.* Tertia conditio eſt, ne ſubrogatus in locum defuncti impetrationem beneficij fecerit, viuente illius poſſeſſore, maximè ſi ſenex, vel infirmus fuerit. Et idem eſt ſi impetrauerit ob priuationem, vel remotionem, antequam de criminibus fuerit ſententia non ſolum definitiua, ſed quæ tranſierit in rem iudicatam beneficij poſſeſſor condemnatus.

4 Mandoſ. *in præſenti. quæſt. 6.* exiſtimat non quamlibet impetrationem beneficij impedire ſubrogationem, ſed illam ſolum, quæ fuerit de beneficio poſſeſſo à ſene, vel infirmo, aut ſimili. Quia in hac datur locus malitiis, & calumniis, & occaſio mortis captandæ, & præterea, quia ſi de quorumlibet viuentium beneficiis impetratio intelligeretur, vt quid regula expreſſit ſenis aut infirmi beneficij impetrationem? Item etſi Pontifex cuperet eorum, qui viuentium beneficia impetrant, fraudibus obuiare, de facto ſolum ſubrogationem prohibuit illius, qui beneficium impetrauit viuente poſſeſſore in caſu ſenectutis, vel infirmitatis, aut ſimilis impedimenti, vt colligitur ex illis verbis, *illo viuente in caſibus præmiſſis, vel ſimilibus impetrauit*, & non ſunt in regula alij caſus præmiſſi, niſi ſenectutis, aut infirmitatis.

Cæterum hæc doctrina Mandoſij admittenda non eſt, vtpote contra verba regulæ, & contra eius intentum. Regula namque quorumcumque viuentium impetrationem expreſſit illis verbis. *Cupiens* (ſcilicet Romanus Pontifex) *eorum fraudibus obuiare, qui viuentium beneficia, illorum præſertim, quibus propter ſenium, aut propter infirmitatem imminet vitæ periculum, impetrant, vt illis decedentibus, tanquam collitigantes in illorum iuribus facilius ſubrogentur. voluit vt deinceps nullus in iure, vel ad ius beneficio defuncti; quod illo viuente in caſibus præmiſſis, vel ſimilibus impetrauit, aliquo modo ſubrogetur.* Cum enim particula *præſertim*, implicauerit, caſum expreſſit minus dubitabilem, & caſus magis dubitabiles comprehendit, vt in *cap. cum contumacia. de hereticis. in 6. & leg. 1. §. pater. verſ. ſed maximè. ff. de collatione bonorum.* & tradit Gloſſa *in leg. vlt. verſic. præſertim. ff. de liber. hom. exhibend.* Menoch. *libro ſecundo de arbitr. caſu 436. numer. 19.* referens Decium *in leg. qui, ſe patris. num. 60. Cod. vnde liberi.* & Socin. Iunior. *conſil. 30. numer. 41. lib. 1.* Item non ſatis Pontifex obuiaret eorum fraudibus, qui viuentium beneficia impetrant, ſi ſolum impetrantes beneficia ſenum, & infirmorum priuatione ſubrogationis puniret. Deinde finis, ob quem ſubrogationem annullat illorum,

Digitized by Google

illorum, qui beneficia ſenum, & infirmorum impetrant, eſt ne lites malitioſè excitentur, neve noui aduerſarij collitigantibus dentur, vt conſtat ex initio regulæ. ibi: *Litium ſuccidere cupiens anfractus, & ne noui collitigantibus aduerſarij dentur*, ſed hæc ratio procedit in cuiuſlibet viuentis beneficij impetratione. Ergo.

Neque obſtant rationes pro Mandoſio adductæ. Negamus namque ſolum in impetratione beneficiorum, ſenum, & infirmorum adeſſe fraudes, & malitias poſſe, cum in aliis adſint, eſto non ita efficaciter; eaque de cauſa impetrationem beneficiorum, ſenum, & infirmorum expreſſit Pontifex, ſicuti etiam expreſſit impetrationem beneficij illorum, qui de criminibus priuatione dignis perpetratis arguuntur.

5 Ad quæ vero ſubrogatio ſe extendat, pendet ex conceſſione, ſi enim ſubrogeris in litem, & ius defuncti, nulla mentione facta poſſeſſionis, non cenſeris in eius poſſeſſionem ſubrogatus. *argument. legis. Pomponius. §. quæſitum. & leg. cum hæredes. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Et ratio eſſe poteſt; quia hoc reſcriptum cum ambitioſum ſit, ſtrictam habere debet interpretationem. At ſi ſubrogeris in omne ius, quod defuncto quomodolibet conueniebat, in poſſeſſionem ipſius cenſeris ſubrogatus: quia verba illa generalia non ſolum ius proprietatis, ſed poſſeſſionis comprehendunt: ſic relatis Mandoſio *q.7.*& Gomezio *q.9.*& aliis tradit Azor. *2. p. inſtit. moral. lib.7. cap.32. circa ſextum quæſitum. q. 4.* Tenor autem ſubrogationum nouarum, vt teſtatur Hieronym. Gonz. *ad reg. 8. Cancellariæ. §. 3. procemial. n. 99.* eſt, vt ſubrogeris in litem, & ius defuncti, & ad illius poſſeſſionem admittaris.

6 Ex vi huius ſubrogationis ſuccedis in ius, & poſſeſſionem illius, cuius loco ſubrogaris, ita vt ius & poſſeſſio prædeceſſoris in te translata ſit à puncto ſubrogationis.

7 At ſi ſubrogatio gratioſa ſit, vt in poſſeſſionem immittaris, non teneris gratiam verificare, ſed ſolum te clericum eſſe, beneficij litigium, illius vacationem, & defuncti poſſeſſionem; quia iis verificatis nemini fit iniuria, ſi tibi ius, & poſſeſſio defuncti concedatur. Et idem eſt ſi beneficium fuerit Pontifici reſeruatum, vel affectum. Garcia pluribus Rotæ deciſionibus comprobans, *6. par. de benefic. cap. 4. à num. 1. & ſeqq.* Gonzal. *§. procemiali. 7. à n. 211.* collitigantis enim parum intereſt cum vno, vel alio poſſeſſore cauſam expedire. Nulla igitur ei, neque alteri fit iniuria, ſi in poſſeſſionem defuncti mittaris, ex eo tantum quod de clericatu, litigio, vacatione, & defuncti poſſeſſione doceas abſque alia verificatione.

8 Excipe tamen, niſi par titulus ab alio produceretur, hoc eſt, niſi alius concurreret à Pontifice ſubrogatus. Nam in illo caſu impediris à poſſeſſionis immiſſione, & ſubrogatio executioni mandari non poteſt, ſed iure ordinario procedendum eſt, & gratiam tuam verificare teneris, vt inſpici poſſit, an præualere debeat: ſic aliis relatis docet Gonzalez *ſupra num. 243.* Garc. *n. 35.* ex doctrina Bart. *in leg. 1. C. de edicto D. Adriani tollendo. n. 21.*

Sublimitat vero hanc doctrinam Gonzalez aliis relatis, vt procedat, cum impediens veniret cum gratia obtenta ex eadem vacatione, ſecus ex diuerſa; quia ſi diuerſa eſt, non debet cenſeri par titulus. Verum, vt rectè Garcia *ſupra*, ſi procedens ex diuerſa vacatione poſſeſſionem beneficij adeptus eſſet, neceſſario audiri debet, antequam tu virtute ſubrogationis gratioſæ in poſſeſſionem mittaris, quia eſt legitimus contradictor: & iniuria illi fieret, ſi inauditus expelleretur. Quod ſi is, in cuius locum ſubrogaris, poſſeſſionem non habuit, nequaquam immitti potes in poſſeſſionem vigore ſubrogationis factæ. Alias ſubrogatus plus gratiæ conſequeretur ex vi ſubrogationis factæ, quam haberet is, in cuius locum ſubrogatur. Quod eſt abſurdum, vt dixit Caſſador. *deciſ. 1. vt lite pendente.* Rota *deciſ. 10. eodem tit. in nouis.* Quapropter in hoc caſu debes iure ordinario, & non executiuo procedere. Achilles *deciſ. 2. de probat.* Mohedan. *deciſ. 206. & 304.* Et idem eſt ſi defunctus ſpoliatus à poſſeſſione deceſſerit, tu vero ſubrogeris ad actionem, & proſecutionem ſpolij, nequaquam vi ſubrogationis obtinere poſſeſſionem poſſes; quia non eſt maior gratia tibi, quam authori conceſſa, ſed ordinariè, & non executiuè procedere teneris. Garcia *6. part. de benefic. cap. 4. num. 36. circa finem.*

Verum ſi ſubrogatio rigoroſa ſit, cum hæc ſolum ſit mandatum de ſubrogando, verificare gratiam teneris. Garc. *ſupra n. 1.*

PVNCTVM XXXII.

Qualiter acceptatione, & poſſeſſione iuridica beneficium acquiratur.

1 *Acceptatio beneficij, quæ ius in beneficium confert, fieri poteſt per procuratorem habentem ſpeciale mandatum.*
2 *Quid dicendum de ratihabitione?*
3 *Mandatum de acceptando beneficia laicis dari poteſt.*
4 *An beneficiatus poſt acceptationem beneficij poſſit propria authoritate beneficij poſſeſſionem accipere? Proponuntur varij caſus.*
5 *Poſſeſſio beneficij accipi poteſt à beneficiato, & ab eius procuratore habente ſpeciale mandatum ad beneficia.*
6 *Procuratorem generaliter conſtitutum non videtur poſſe poſſeſſionem beneficij accipere.*
7 *Quomodo beneficij poſſeſſio acquiratur.*
8 *An per inueſtituram in beneficij conſpectu acquiratur beneficij poſſeſſio? Videtur acquiri.*
9 *Spectato iure noſtri regni id certum eſt.*
10 *Apprehenſa poſſeſſione beneficij in eccleſia, & omnium, quæ ad beneficium pertinent, cenſetur apprehenſa.*

1 PONimus ex omnium ſententia collationis acceptatione beneficij titulum acquiri, iuxta *textum in cap. vltim. de conceſſ. præbendæ in 6. & cap. ſi tibi abſenti. de præbendis. eodem lib.* Sed dubium eſt, qualiter hæc acceptatio fieri poſſit? Dicendum eſt fieri poſſe per procuratorem ſpeciale mandatum habentem ad acceptanda beneficia, tametſi in particulari non nominetur beneficium, quod acceptandum eſt. Quia beneficium eſto oneroſum ſit, eſt tamen vtile beneficiato. Sufficit ergo hoc ſpeciale mandatum, vt in collationem mandans cenſeatur conſentire conſentiente mandatario. Ioannes Andreas, Abbas, Imola *in cap. accedens. de præbendis*; & alij plures, quos refert, & ſequitur Couarruu. *libro tertio variar. cap. 16. num. 4.* Vaſquez *opuſc. de benefic. cap. 4. §. 4. dub. 2.* Quod non ſolum habet verum in acceptatione beneficij ſimplicis, ſed etiam curati: ſic Couarr. & Vaſq. *ſupra.* At hoc intelligendum eſt caſu, quo mandatum illud ſpeciale eſſet ſub ſigno vniuerſali, nempe ad quælibet beneficia; quia ſignum illud vniuerſale

Digitized by Google

omnia, vel *qualibet*, diſtrahit mandatum, vt ſupponat pro beneficiis tam ſimplicibus, quam duplicibus, & qualificatis. *leg. omnes populi. ff. de iuſtitia, & iure. leg. teſtatorem.* 58. *ff. de legat.* 3. & pluribus exornat Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell gloſſ.* 6. *à num.* 20. Neque obſtat. *cap. cum in illis. de præbend. lib.* 6. vbi appellatione beneficiorum non veniunt curata in mandato de prouidendo, tametſi ſub ſigno vniuerſali conceſſum ſit. Quia hoc mandatum ambitioſum eſt, & reſtringendum, ſecus mandatum procuratoris ad acceptandum.

2 Quod ſi aliquis ſine tuo mandato ſpeciali beneficium tibi abſenti collatum acceptet, tuum non eſt, quouſque ratam habeas acceptationem, quia illa acceptatio, vtpote facta à non habente poteſtatem, nullius eſt valoris. At poſita ratihabitione beneficium tuum eſt, quia illa ratihabitio, eſt clara beneficij acceptatio: imo plures doctores, quos Couarruu. *libro tertio variar. capit.* 16. *numero quinto*, ſequitur, affirmant ratihabitionem illam præſtare, vt illud beneficium efficiatur tuum à puncto acceptationis. *ex reg. ratihabitionem.* 10. *de Regul. iuris. in* 6. quæ retrotrahitur, & mandato comparatur, confirmantque ex *capit. vltim. de iureiurando. in* 6. Verum hæc extenſio mihi non probatur, ſicut neque Abbati *in cap. accedens. de præbendis. colum.* 2. Vaſq. *opuſc. de benefic. capit.* 4. §. 4. *dub.* 3. Quia ratihabitio non poteſt retrotrahi ad cauſandum effectum, tempore quo ipſa non eſt. Ergo non poteſt collationem firmam, & irreuocabilem facere, iuſque beneficiato concedere pro tempore, quo fiat acceptatio ſine mandato; quia pro illo tempore ipſa non erat. Neque eſt verum in omnibus ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari, ſed ſolum in aliquibus caſibus à præſenti inſtituto diuerſis, vt expendit Gloſſ. *in ſupradicta reg.*

3 Deinde mandatum ad acceptanda beneficia dari poteſt laico, & aliàs beneficiorum incapaci: quia ipſe non ſibi, ſed mandanti beneficium acceptat: ſic alios referens Couarruu. *lib.* 3. *variar. capit.* 16. *ſub numer.* 4. Vaſq. *opuſc. de benef. cap.* 4. §. 4. *dub.* 2. *fine.*

4 Poſita legitima beneficij collati acceptatione eſt quæſtio, an hic beneficiatus abſque iudicis officio poſſit corporalem beneficij poſſeſſionem apprehendere? Quam quæſtionem eleganter diſſoluit Couarr. *dicto lib.* 3. *var. cap.* 16. *à n.* 7. aliquibus caſibus, quos breuiter compilat Vaſq. *de benef. capit.* 4. §. 4. *dub.* 5.

Primo namque affirmat Couarruu. ſi prælatus, qui tibi contulit beneficium, poteſtatem habet tradendi corporalem illius poſſeſſionem, & cum contulit beneficium, aliquo te ſigno inueſtiuit, ſcilicet pileo: tacitè videtur poteſtatem tibi concedere corporalem poſſeſſionem apprehendendi, modò beneficium occupatum non ſit ab alio. Et ratio eſſe poteſt; quia illa inueſtitura facta à potente tradere poſſeſſionem, cenſeri debet vel ipſius poſſeſſionis traditio, vel ſaltem facultas poſſeſſionem apprehendendi: ſi quidem ad perfectionem collationis neceſſaria non eſt. Dixi, ſi beneficium ab alio occupatum non ſit; nam ſi beneficium occupatum eſſet, non eſt veriſimile velle prælatum, vt illum inauditum à poſſeſſione remoueas. Quia id iure fieri non poteſt. *leg. ſi quis in tantam. Codic. vnde vi, & leg. extat. ff. quod vi, metuſue cauſa fiat.* Exceptio, & defenſio poſſeſſori deneganda non eſt, cum poſſit multis modis eam defendere, vt benè dicit Azor. 2. *part. inſtit. mor. libr.* 6. *cap.* 19. *quæſtion.* 9. *circa finem. verſic. aliter tamen.*

Secundo affirmat idem Couarruu. eum qui canonicam beneficij collationem obtinuit abſque inueſtitura, eſto poſſeſſionem propria authoritate capere non poſſit beneficij vacantis, tamen ſi eam accipiat, non contrahere pœnas relatas *in cap. eum qui. de præbendis. in* 6. Nam in prima parte illius capitis, vt legenti conſtabit, priuatur beneficio curato poſſeſſo, qui in ſimile intruditur, vel violenter occupat; qui autem cum legitima collatione poſſeſſionem beneficij vacantis, propria authoritate apprehendit, non eſt intruſus, neque eſt violentus occupator, vt *puncto ſeq. in fine*, dicemus. In ſecunda vero parte illius capitis violenti occupatores damnantur. Ergo vbi nulla eſt violentia, neque intruſio, locum non habet ſupradicti textus pœnalis diſpoſitio.

Tertiò docet Couarruu. ſpectata communi ſententia, quam tradit Panormit. *in capit. transmiſſam. de electione.* Rebuff. *tractat. de benefic. Rub. de miſſione in poſſeſſionem, numero quinto*, ſupradictum habentem legitimum beneficij titulum, & propria authoritate poſſeſſionem beneficij à nemine occupatam apprehendentem non eſſe vlla pœna dignum. Nam in *dicto cap. transmiſſam*, deciſum eſt poſt confirmationem, quæ titulum tribuit, poſſe confirmatum adminiſtrare, & officium dignitatis exercere: Neque ibi cauetur poſſeſſionem à iudice dandam fore. Verum etſi in *ſuprad. cap. transmiſſam*, nulla mentio poſſeſſionis fiat, id eſt, quia ad iuriſdictionis exercitium, ſpectato iuris rigore, poſſeſſio non requirebatur; at inde non infertur confirmatum propria authoritate accipere poſſeſſionem poſſe. Quia in *cap. ad hæc. §. in quadam. de officio Archidiaconi*, deciditur ad Archidiaconum pertinere mittere inſtitutos ab epiſcopo in beneficiorum poſſeſſionem. Et in *cap. licet epiſcopus. de præbendis. in* 6. epiſcopo conceditur, vt in poſſeſſionem mittat beneficiatos, ſublata per conſuetudinem Archidiaconorum in hac parte poteſtate. Ergo ſignum eſt inſtitutis hanc poteſtatem datam non eſſe, & ita tradunt plures, quos ſupradicto loco refert Couarruu. Quocirca, vt benè ipſe aduertit, poterit prælatus poſſeſſionem propria authoritate accipientem beneficij vacantis punire, pœna quidem non admodum graui propter authoritatem communis ſententiæ, quæ id permiſſum eſſe cenſuit. At poſſeſſio ſic capta, eſto illicitè capta fuerit, valida eſt, & iuſtitiæ, legitimæque poſſeſſionis effectus habet; quia eſt capta ab eo, qui legitimum titulum habet, & nullibi inuenitur irritata.

5 A quo autem poſſeſſio apprehendenda ſit? Conſtat apprehendi poſſe non ſolum ab habente canonicum titulum, de quo clarum eſt, ſed etiam ab eius procuratore ſpeciale mandatum habente ad beneficia; quia ſi virtute illius mandati poteſt collatum beneficium acceptare, à fortiori poterit illius poſſeſſionem accipere; ſi quidem poſſeſſio ius non confert, ſicuti confert acceptatio.

6 Difficultas eſt, an procurator generaliter conſtitutus poſſit poſſeſſionem beneficij acceptati apprehendere? Affirmat Couarr. *dicto lib.* 3. *var. cap.* 16. *n.* 9. & Vaſq. *de benef. cap.* 4. §. 4. *dub.* 6. eo quod talis poſſeſſio ad factum pertinet, & non ad ius. Non ergo mirum eſt, ſi à procuratore generale mandatum habente obtineri poſſit.

Verius tamen videtur ſpeciale mandatum requiri. Nam eſto poſſeſſio beneficij accepti ius non concedat in beneficio (quod certè ſub lite eſt) eſt tamen acceptationi beneficij acceſſoria, & illius perfectio, & complementum. Ergo imitari debet naturam illius, cui accedit. Cum ergo ad accepta-

Digitized by Google

acceptationem beneficij requiſitum ſit, vt procurator habeat ſpeciale mandatum, etiam in poſſeſſione requirendum eſt: & ita tenet Gloſſ. *in c. ſi tibi abſenti. de prebendis. in 6. verbo habueris.* Imol. *in l. 1. §. per procuratorem. ff. de acquir. poſſeſſ. & l. qui mihi donatum. ff. de donat.*

7 Sed quomodo beneficij poſſeſſio acquiratur? Reſpondet optimè Couarr. *d. cap. 16. n. 10.* neceſſario acquiri corporali inductione, traditionéve beneficij, neq; ſufficere inueſtituram datam à potente tradere poſſeſſionem, ſigno aliquo manifeſtatam, ſcilicet pileo, libro, aut annulo: quia hæc inueſtitura ſolum opere confirmat collationem, ſeu inſtitutionem verbo factam, vel ſaltem dat licentiam, & facultatem ipſi inſtituto, vt beneficij vacantis poſſeſſionem apprehendat, non tamen eſt ipſa beneficij poſſeſſio, quæ corporalem traditionem beneficij expoſtulat, *cap. vt noſtram. cap. ad hæc. §. in quadam. de officio Archidiac.* & tradit Gloſſa in *cap. cum noſtris. de conceſſione prebendæ, verb. plus habet. & in cap. authoritate. de inſtitut. & in cap. ex ore. de his quæ fiunt à maiore parte capituli. & in cap. accedens. de prebendis,* & pluribus aliis firmat Couarr. *ſupra.*

8 Ab hac doctrina excipit Couarr. caſum, quo daretur inueſtitura beneficij vacātis in beneficij cōſpectu: ſiue hæc inueſtitura fieret, dato, traditóq; annulo, libro, pileo, aliòve ſigno, ſiue verbo tenus tradatur poſſeſſio, probátq; duplici argumēto, primo deſumpto ex *l. quod meo. §. ſi venditorē. ff. de acq. poſſ.* vbi conceditur poſſeſſio rei emptæ, ſi in domo ementis deponatur, etiam ſi ab emente tacta non fuerit, & poſſeſſio fundi vicini fundo ementis, ſi ex turre exiſtente in fundo ementis aſpiciatur. Ergo ſimiliter dari poterit, & concedenda eſt beneficij vacantis poſſeſſio per inueſtituram, ſeu traditionem beneficij vacantis abſque corporali apprehenſione. Secundo probat Couarr. *ex l. clauibus. ff. de contrahend. empt.* vbi traditio clauium in conſpectu horreorum facit, vt poſſeſſio omnium illorum, quæ in horreis includuntur, acquiratur. Nam ad acquirendam poſſeſſionem horrei ſufficiebat clauium traditio vbicunque fieret; quia eſt traditio inſtrumenti, quo res continetur, vt bene pluribus relatis firmat Tiraquel. *in libello de iure conſtituti 2. p. ampliat. 7.* Couarr. *dicto cap. 16. n. 11. verſ. cæterum iuncto num. 12. verſ. id vero.* Sed ad acquirendam poſſeſſionem illorum, quę in horreo continentur, oportebat apud horrea fieri clauium traditionem.

Verum hæc argumenta non probantur Vaſq. *de benefic. cap. 4. §. 4. dub. 7.* eo quod lex in eo non ſolum expoſtulet ad acquirendam poſſeſſionem fundi empti, quod emptoris cōſpectu emptio celebretur, ſed etiam quod emptor illum habeat vicinum ſuo fundo, ita vt pedes figens in ſuo fundo, reputetur figere in fundo empto, qui ſuo eſt contiguus. Cæterum abſque firmo fundamento communi ſententię Vaſq. contradicit. Nā *lex quod in eo. §. venditorem.* non probat fundum emptum contiguum eſſe cum fundo emptoris, ſed ſolum ex fundo emptoris proſpici, eique vicinum eſſe. inquit enim lex, *aut ſi vicinum mihi fundum mercatum, venditor ex mea turre demonſtret, & vacuam poſſeſſionē ſe tradere dicat, non minus poſſidere cœpi, quam ſi pedes finibus intuliſſem.* Poteſt autem fundus emptus vicinus eſſe, & proſpici ex fundo emptoris, quin ſit contiguus. Ergo ſine fundamento aſſeritur debere eſſe contiguum fundum emptum, vt cenſeatur per emptionem factam in eius conſpectu traditam eſſe poſſeſſionem. Præterea, quia iuriſconſultus non tam vim facit in eo, quod fundus emptus ſit vicinus fundo emptoris, quam in eo, quod venditor illum emptori demonſtret, & vacuam poſſeſſionem ſe tradere dicat. Adde legi *clauibus*, non poſſe ſupradictam doctrinam Vaſq. aptari: ibi enim traditur poſſeſſio mercium in horreis incluſarum, ex eo quod apud horrea claues tradantur, ſed merces, & horrea non habent vllam contiguitatem cum bonis emptoris. Ergo hæc contiguitas non requiritur.

9 Sed quidquid ſit de diſpoſitione iuris communis ciuilis, ſpectato iure noſtri regni, poſſeſſio cuiuſlibet rei conceditur, tametſi illius traditio verbo tenus fiat, modo fiat in conſpectu eius: ſic habetur in *l. 3. tit. 30. part. 3.* Quod idem in beneficiis dicendum eſt, vt notauit Vaſq. *dub. 7. circa finem.*

Secundo excipit Couarr. *d. cap. 16. circa finem.* caſum quo propter peſtem, vel aliud impedimentum non ſit liber acceſſus ad beneficium. Tunc, inquit Couarr. per ſolam traditionem beneficij ab eo, qui poſſeſſionem concedere poterat, cenſetur facta poſſeſſionis realis traditio, probatque ex *leg. ſi finita 15. §. illud. ff. de damno infecto. l. cum vnus. §. vlt. & l. quamuis. ff. de bonis author. iudicum poſſiden. cap. contingit. de dolo, & contumacia.* quibus cauetur (inquit) executorem iudicis iubentis aliquem mitti in poſſeſſionem alicuius rei, poſſe eandem poſſeſſionem tradere, vel in conſpectu rei, vel extra ipſum conſpectum, ſi non eſt tutus ad ipſam rem acceſſus ob potentiam, occupationem, & vires alterius, modo aduerſus illum lata fuerit ſententia iuris ordine ſeruato, cum alioquin poſſeſſionę, quam habet, priuari non poſſit: conſentit Vaſq. *de beneſ. cap. 4. §. 4. dub. 7. in fine.*

10 Aduertit tandem Couarr. aliis relatis *dicto lib. 3. var. cap. 16. num. 13.* apprehenſa poſſeſſione beneficij, aut dignitatis in ipſa eccleſia, cuius titulum, & nomen dignitas, ſeu beneficium habet, cenſeri apprehenſam poſſeſſionem omnium ad dignitatem, vel beneficium pertinentium. Nam licet eccleſia paſtore, aut beneficiario careat, continet tamen omnia ad beneficium, ſeu dignitatem pertinentia. Ergo apprehenſa poſſeſſione beneficij in ipſa eccleſia, cenſetur apprehenſa omnium, quæ ad beneficium pertinent. Secus vero dicendum eſt, ſi apprehendatur poſſeſſio alicuius rei ſingularis ad beneficium pertinentis, non obinde ſequitur reliquarum poſſeſſionem apprehendi, tametſi nomine aliarum rerum poſſideatur; quia vna res ſingularis cætera non continet: conſentit Vaſq. *ſupra. dub. 6. in fine.* & clarè colligitur ex *l. cum heredes. ff. de acquir. poſſeſſ.*

PVNCTVM XXXIII.

Qualiter poſſeſſione de facto, licet non de iure, ius in beneficium acquiratur.

1 *Poſſeſſio ex mala fide nullum ius concedit.*
2 *Ex poſſeſſione bona fide abſque legitimo titulo ius in beneficium acquirere videris. Et expenduntur regulæ Cancellariæ.*
3 *Verius eſt neque annali, neque triennali poſſeſſori titulum in beneficio concedi.*
4 *Annalis, & triennalis poſſeſſio exceptionem aduerſus moleſtantem, & beneficium impetrantem concedit.*
5 *Explicatur regula de annali poſſeſſore.*
6 *Defendit hæc regula poſſeſſorem aliàs inhabilem, & incapacem, dum inhabilitas non exprimitur.*
7 *Coram ordinario non ſunt exprimendæ conditiones relatæ in reg. de annali poſſeſſore.*
8 *Explicatur regula triennalis poſſeſſoris.*
9 *Defendat ne hæc regula triennales poſſeſſores pacificos aliàs inhabiles, præter inhabilitatem ſimoniæ & intruſionis? Negant plures. Probabilius eſt oppoſitum.*
10 *Probabilius eſt ad hanc exceptionem non eſſe in poſſeſſoribus bonam fidem requiſitam.*

11 *Explicantur. exceptiones ſimoniæ & intruſionis.*

1 DVpliciter beneficium poſſidere de facto potes, mala, vel bona fide. Si mala fide poſſideas, certum eſſe debet nullum in beneficio te ius acquirere, quantumuis longiſſimo tempore poſſideas. Tum quia malæ fidei poſſeſſor nullo tempore præſcribit. *cap. poſſeſſor de reg. iur. in 6.* Tum quia vitium intruſionis, & obinde pœnam inhabilitatis incurris. Tum quia non mereris ex delicto commodum reportare: & ita tenet expreſsè Rebuff. *tract. de pacificis poſſeſſorib. n.* 28. Nauarr. *lib.* 3. *conſil. tit. de prebendis. conſ.* 41. *in fine. in* 1. *edit. & in* 2. *tit. de Parochis. conſ.* 2. *fine.* Thom. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 91.

2 At ſi beneficium bona fide poſſideas, eum tamen legitimum titulum illius non habeas, eſt difficultas; an hæc poſſeſſio concedat tibi titulum, & ius ad beneficium, ſicuti concedit poſſeſſio bonorum ſæcularium legitimo tempore continuata? Videris namque titulum ex tali poſſeſſione habere, ſic Pontifice concedente in regulis Cancellariæ, de annali, & triennali poſſeſſore. Nam in regula Cancellariæ de annali poſſeſſore dicitur. Sanctiſſimus D.N. vt improbi lites exquirentium motus reprimantur, voluit, ſtatuit, & ordinauit, quod quicunque beneficium eccleſiaſticum tunc per annum immediatum præcedentem pacificè poſſeſſum, & quod certo modo vacare prætendit, deinceps impetrauerit nomen, gradum, & nobilitatem poſſeſſoris eiuſdem, & quot annis ipſe poſſedit, & ſpecificam, & determinatam, ex qua clarè conſtare poſſit, quod nullum ipſi poſſeſſori in dicto beneficio ius competat; cauſam in huiuſmodi impetratione exprimere, & infra ſex menſes ipſum poſſeſſorem ad iudicium euocari facere, cauſamque extunc deſuper infra annũ vſque ad ſententiam definitiuam incluſiuè proſequi debeat, & teneatur. Alioqui impetratio prædicta, & quæcunque inde ſecuta nullius exiſtant firmitatis. Et idem impetrans de damnis, & intereſſe poſſeſſorem prædictum propterea contingentibus ei ſatisfacere. Et ſi poſſeſſorem ipſum friuolè, ac indebitè moleſtare repertus extiterit, quinquaginta florenos auri perſoluere cameræ apoſtolicæ ſit adſtrictus, nec alius, quam prædictæ vacationis modus, etiam per litteras, ſi neutri, ſi nulli, aut ſubrogationis, vel aliàs tibi quoad hæc, vt huiuſmodi beneficium ea vice conſequi, vel obtinere valeat, quomodolibet ſuffragetur, illudque nullatenus in antea litigioſum propterea cenſeatur. Huc uſque regula de annali poſſeſſore. Ex qua videtur colligi pacificam poſſeſſionem bona fide per annum continuatam tibi concedere beneficij titulum, ſiquidem interdicitur impetranti, vt non poſſit tale beneficium impetrare, niſi ob ſpecificam, & determinatam cauſam, ex qua clarè conſtet, quod nullum dicto poſſeſſori ius in beneficio competat: quod non videtur cum poſſeſſione bona fide cohærere poſſe. Regula vero Cancellariæ de triennali poſſeſſore clarius hunc titulum concedit. Inquit enim: *Voluit, & ordinauit Dominus Noſter, quod ſi quæcunque eccleſiaſtica beneficia, qualiacunque ſint, abſque ſimoniaco ingreſſu, ex apoſtolica vel ordinaria collatione, aut electione, & electionis huiuſmodi confirmatione, ſeu præſentatione, & inſtitutione illorum, ad quos beneficiorum huiuſmodi collatio, prouiſio, electio, & præſentatio, ſeu quæuis alia diſpoſitio pertinet, per triennĩu pacificè poſſederit; dummodo in beneficiis, ſi diſpoſitioni apoſtolicæ ex aliqua reſeruatione generali in corpore iuris clauſa reſeruata fuerit ſe non intruſerit, ſuper huiuſmodi beneficiis taliter poſſeſſis moleſtari nequeat; necnon impetrationes de beneficiis ipſis ſic poſſeſſis factas irritas, & inanes cenſeri debere decreuit, antiquas lites ſuper illis motas penitus extinguendo.* Cum igitur triennio pacificè poſſidentem prohibeat Pontifex moleſtari, & beneficia ab ipſo poſſeſſa impetrare, videtur inferri ius ex tali poſſeſſione acquirere, ob quod iuſtè, & legitimè poſſit beneficium retinere. Adde hunc titulum conuenientem eſſe bono reipublicæ ad vitandas lites, & conſciẽtias poſſidentium pacandas. Ergo cenſeri debet Pontifex illum concedere, ea, inquam, ratione, qua princeps ſæcularis vſucapione dominia rerum confert: & ita tenet Azor. *in triennali poſſeſſore.* 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 35. *q.* 8. & 9. cum Rebuffo *tract. de pacificis poſſeſſorib. num.* 22. Nauarr. *lib.* 3. *conſil. in* 1. *edit. tit. de prabendis, conſ.* 41. & 42. *& in* 2. *edit. tit. de parochis, conſ.* 2. *fine. & tit. de prebendis, conſ.* 30. Thom. Sanch. *lib.* 7. *in decal. cap.* 29. *n.* 89. & alij apud ipſum.

3 Nihilominus verius eſt neque annali, neque triennali poſſeſſori pacifico, & bona fide titulum beneficij ex poſſeſſione concedi. Et quidem annali poſſeſſori titulum non concedi eſt omnium ſententia, & tradit Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 34. *q.* 16. Et ratio ea eſt; quia in regula de annali poſſeſſore, neque exceptio à lite conceditur, neque impetratio prohibetur allegata cauſa ſpecifica determinata, & clara nullitatis: quæ certè eſſe poteſt cum ignorantia probabili poſſidentis. Quid enim obſtat, quominus ante legitimam ætatem beneficium aſſecutus ſis ignoranter, vel cum alio iuridico impedimento, quod collationem clarè annullet? Ergo tali impedimento ſuppoſito, eſto probabiliter ignorato, impetrari tibi beneficium poteſt. Ergo poſſeſſio annalis non concedit titulum.

Quod autem nec triennalis poſſeſſio titulum concedat aliàs inhabili, & incapaci, docet Rebuff. *tract. de pacific. poſſeſſ. à n.* 206. & videtur tenere Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 35. *q.* 1. *in fine*; quatenus dicit ex vi regulæ triennalis poſſeſſoris ſolum defendi triennalem poſſeſſorem habilem, & aptum ad beneficia obtinenda. Ergo inhabilis, & incapax non defenditur, & conſequenter nec titulus ei conceditur. Aliàs ſpurius, hæreticus, infamis, ſuſpenſus, irregularis recipiens beneficium, & pacificè per triennium poſſidens, poſſet in conſcientia beneficium retinere, quod eſt abſurdum. Ratio eſt: quia impedimentum canonicum obſtans beneficij receptioni, & collationem annullans, obſtare debet cuilibet beneficij continuationi, & illius firmitati. Ergo collatio beneficij, quæ ob impedimentum recipientis nulla fuit à principio, nullumque recipienti titulum conceſſit, ſtante ſupradicto impedimento ſemper erit nulla, nullumque titulum concedet. Ergo inhabili, & incapaci nunquam conceditur titulus, neque præſcriptio.

Verum quia ſucceſſu temporis poteſt tolli hæc inhabilitas, eo caſu defendunt plures triennalem poſſeſſionem titulum concedere; quia eſt poſſeſſio cum titulo colorato, continuata per tempus ad præſcribendum ſufficiens. Sed mihi verius videtur ex tali poſſeſſione titulum non acquiri. Quia ſupradicta regula ſolum prohibet, ne poſſeſſor triennalis pacificus moleſtetur litibus, ibi, *ſuper huiuſmodi litibus taliter poſſeſſis moleſtari nequit.* quod optimè fieri poteſt, eſto ipſe teneatur cognoſcens vitium ſuæ prouiſionis, beneficium dimittere, aut diſpenſationem impetrare. ſic Coſmas *pragm. ſanct. tit. de pacificis poſſeſſorib. verbo triennio, & verbo moleſtari.* Couarr. *reg. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 10. *num.* 10. *concl.* 6. & 7. Azor. ſibi non conſtans, 2. *p. lib.* 7. *cap.* 35. *q.* 3. Et ratio, meo iudicio, eſt efficax; quia beneficij titulus acquiri non poteſt aliter quam canonica inſtitutione. *cap. ex frequentibus de inſtitutionib. & cap.* 1. *de regul. iur. in* 6. Ergo præſcriptione acquiri non poteſt. Ergo triennalis poſſeſſio titulum non concedit. Adde ſi triennalis poſſeſſio titulum concederet, & ſecurum in conſcientia redderet poſſeſſorẽ, non poſſet ordinarius à triennio poſſidente beneficium titulum exigere, &

examina

Digitized by Google

examinationi ſubiicere; cum tamen contrarium multis probetur, quos refert, & ſequitur Couarr. *ſupra n. 10. concluſ.* 8.

4 Sed inquires, quem fructum annalis, & triennalis poſſeſſor ex annali, & triennali poſſeſſione conſequatur? Reſpondeo hunc potiſſimum conſequi, nempe exceptionem aduerſus quemlibet moleſtantem, & beneficium impetrantem. At quia diuerſimodè hic effectus obtinetur ex annali, quam triennali poſſeſſione, ea de cauſa placet vtramque regulam explicare.

5 Regula namque de annali poſſeſſore non prohibet abſolutè poſſeſſorem moleſtare, neque eius beneficium impetrare, ſed ſolum caſu quo non ſeruentur conditiones in regula præſcriptæ: illis tamen ſeruatis impetrationem concedit. Conditiones verò eæ ſunt. Prima, vt exprimas nomen, gradum, & nobilitatem poſſeſſoris, & quot annis poſſederit, vt inde melius Pontifex cognoſcere poſſit, debeatne beneficium ab eo auferre, & tibi impetranti concedere. Nomen, inquam, debes exprimere. At cognomen non cenſeo neceſſario exprimendum; quia regula ſolum de nomine, non de cognomine mentionem fecit, & cum ſit onus, non debet tibi abſque manifeſta ratione imponi; tametſi contrarium cenſeat Rebuff. *gloſſ. 9.* Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 34. q.* 8. Deinde gradum litterarum explicare teneris, ſcilicet eſſe doctorem, licentiatum, vel magiſtrum in theologia, iuréve canonico, aut ciuili. Non tamen credo, quod dicit Azor. *q.* 9. te obligatum eſſe explicare, añ theologiæ, vel iuris canonici publicus profeſſor ſis; quia hæc profeſſio munus eſt, & officium, non gradus, eſto gradum ſupponat. Item exprimere debes nobilitatem poſſeſſoris, eſſe inquam, ex nobili genere natum, ac tandem quot annis beneficium poſſederit: quæ omnia referre debes iuxta communem populi opinionem: neque enim obligatus es ampliorem informationem facere. Secunda conditio eſt, vt in huiuſmodi impetratione exprimas cauſam ſpecificam, & determinatam, ex qua clarè conſtare poſſit nullum ipſi poſſeſſori in dicto beneficio ius competere. Specificam, inquam, & determinatam Vnde nõ ſufficit in genere allegare nullum poſſeſſori ius in beneficio competere, ſed neceſſario debes cauſam determinatam, & ſpecificam, hoc eſt, ſingularem, & indiuiduam proponere, ex qua clarè, & non ſub dubio conſtet nullum poſſeſſori ius competere.

His conditionibus exiſtentibus conceditur tibi beneficium, ſed ſub eo onere, ſi preces veritati nitantur. Ad quarum probationem infra ſex menſes, à die impetrationis numerandos, ipſum poſſeſſorem ad iudicium debes euocare, ita vt per te ipſum non ſtet, quominus citetur; inſuperque teneris cauſam infra annum à die citationis proſequi, vt quantum fieri poſſit definitiuè ſententietur. Alioquin impetratio prædicta, & quæcunque inde ſecuta nullius exiſtunt firmitatis; quia ſub prædictis conditionibus impetrationis conceſſio facta eſt. Damnaque, & intereſſe poſſeſſori propterea contingentia ſatisfacere teneris, & ſi poſſeſſorem ipſum friuolè, ac indebitè moleſtaſſe repertus fueris, 50. florenos auri perſoluere cameræ apoſtolicæ adſtringendus es, neque alius, quam prædictæ vacationis modus etiam per litteras, *ſi neutri, ſi nulli, aut ſubrogationis*, vel aliàs tibi quoad hæc, vt huiuſmodi beneficium ea vice conſequi, vel obtinere valeas, quomodolibet ſuffragetur. Prohibet namque Pontifex, poſt litem conteſtatam, quamlibet aliam impetrationem, vtpote doloſam, & fraudulentam, non aliter, ac ſi beneficium illud litigioſum eſſet, quod nullatenus ob huiuſmodi repulſam, & rei eiectam impetrationem dicendum eſt.

6 Ex his infertur deciſio illius quæſtionis; an hæc annalis poſſeſſio defendat poſſeſſorem alias inhabilem, & incapacem? Reſpondeo defendere, ſi non exprimis ſpecificè, & determinatè cauſam inhabilitatis. Non quia ex illa poſſeſſione ius aliquod in beneficio acquirat poſſeſſor; ſed quia dum cauſam nullitatis non exprimis, virtute regulæ ſupradictæ ab impetratione excluderis. Rebuf. *in præſenti, gloſſ.* 3. Azor. *2. p. lib. 7. cap. 34. q.* 5.

7 Aduerte tamen in impetratione coram ordinario facta neceſſe non eſſe ſupradictas conditiones exprimere; quia ordinario cognitum eſſe debet quis ſit annalis poſſeſſor, & quem titulum habeat, & quot annis poſſederit, cum diœceſim viſitare quotannis teneatur. *cap. decernimus. 10. q. 1. cap. conquerente. de officio ordin. in 6.* Solum comparatione Pontificis, hæc ad vnguem exprimenda ſunt: quia non præſumitur poſſeſſorem cognoſcere. ſic Gomez. *q.* 9. Mandoſ. *q.* 50. Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 34. q.* 11. An autem in impetratione à legato idem ſit dicendum, quod in ordinario? Affirmat Gomez. *q.* 10. eo quod legatus in ſua prouincia ordinarius cenſeatur. *cap. 2. de officio legat. in 6.* At probabilius negat Azor. eum Rebuff. & Mandoſ. *ſupra q.* 12. eo quod legato æquè ac Pontifici poſſeſſores beneficiorum, & beneficia ipſa incognita ſunt. Neque legatus propriè ordinarius, ſed impropriè, & ſuperinductus, vt bene Gonzal. *gloſſ. 21. n. 37. & 38. & gloſſ. 24. n. 36. & 37.*

8 Regula vero triennalis poſſeſſoris defendit poſſeſſorem triennalem pacificum, ne vlla ratione moleſtetur, neve eius beneficium impetretur, niſi fortè per ſimoniam beneficium obtinuerit, aut in illud ſe intruſerit. Pacificus poſſeſſor eſt, qui triennio beneficium aliquod abſque vlla lite poſſidet ex probabili, veriſimilique titulo. Nam licet ad priuilegium annalis poſſeſſionis, iuxta regulam de annali, ſufficiat ſola beneficij corporalis detentio; at ad triennalis poſſeſſionis gratiam habendam titulus ſaltem coloratus requiritur, vt patet ex illis verbis, *Ex apoſtolica ſede, vel ordinaria collatione*, &c. & notauit Azor. *2. p. lib. 7. cap. 34. q.* 5. Dixi, qui triennio continuo beneficium poſſidet abſque vlla lite. Ad cuius triennij cõputationem nequaquam deſeruire poteſt poſſeſſio anteceſſoris. Nam licet in præſcriptione, & vſucapione rerum ciuilium, & profanarum poſſeſſio anteceſſoris ſucceſſori adiudicetur, illique proſit, ac ſi ab ipſo haberetur. *l. Pomponius. ff. de acquir. poſſeſſ. & l. iam tempus. ff. de vſucapionib.* At in beneficiorum poſſeſſione locum non habet. Quia nullibi cautum eſt hãc fictione iuris continuationem deſeruire. Deinde ceſſu, vel deceſſu beneficiati titulus beneficij extinguitur. Ergo ipſa poſſeſſio, quæ illi acceſſoria eſt, extingui debet: ſic aliis relatis Azor. *cap. 35. q.* 4. & loquens de annali poſſeſſore, *cap. 34. q.* 7.

9 Sed dubium eſt, an hæc regula defendat poſſeſſores triennales pacificos aliàs inhabiles, & incapaces, modo non ſint incapaces ex ſimonia, vel intruſione? Negat Gloſſæ author, & Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. à n.* 206. Azor. *2. p. inſtit. lib. 7. cap. 35. q. 1. in fine.* & ex parte conſentit Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 86. & 91.* Moueri poſſunt, quia non eſt credendum Pontificem fauere velle iis, qui beneficia retinere nequaquam poſſunt, præcipuè ſi aliquo modo conſtet de mala fide, quæ certè præſumi debet, quoties inhabilitas ex iure prouenit; quia ignorantia iuris non præſumitur.

Verum probabilius cenſeo, quoſlibet poſſeſſores triennales pacificos, ſimoniacis, & intruſis exceptis, hac regula defendi, ne aduerſus illos intentari actio

poſſit,

Digitized by Google

poſſit, neve beneficium impetrari:ſic Ludouic. Gomezius *reg.de triennali.q.26.27.& 28.* Pariſ.*conſ.96.n.1.vol.4.* Nauarr.*cap.ſi quando.de reſcript. except.10.num.9.* Ratio ea eſt, quia excludens regula ſimoniacos,& intruſos tacitè comprehendit omnes alios,qui ex aliis capitibus inhabiles ſunt. Vt quid enim hos excluſit, ſi omnes inhabiles excluſi erant? Neque inde fit Pontificem velle,vt inhabiles, & incapaces beneficia retineant,ſed ne litibus ad petitionem partis impetantur;ordinariis tamen relinquit poſſeſſorē examinandum,qua ratione,& quo titulo beneficium poſſideat.iuxta text.*in cap.graue, de prabendis. cap.1. vt eccleſiaſt.benef.cap.ordinarij.de officio ordinar.in 6.*& tradit pluribus relatis Couarr.*reg.poſſeſſor. 2.p.§.10. concluſ.8.*

10 An autem hi poſſeſſores bonam fidem habere debeant,vt poſſint ſibi contradicentes excipere? Affirmat Rebuff.*de pacific.poſſeſſorib.n.28.* Nauarr.*lib.3. conſil.titul.de prabend.conſ.41.in fine.in 1.edit. & conſ.2.fine.tit.de parochis.in 2.edit.* Thom.Sanch.*lib.7.cap.29.n.91.* Mouetur, quia cum mala fide non datur præſcriptio.Neque erat conueniens Pontificem velle fauere peccantibus.

Sed verius eſt bonam fidem requiſitam non eſſe, vt tradit Ludouic.Gomezius *reg.de triennali poſſeſſore.q.42.* Couar. *reg.poſſeſſor.2.p.§.10.n.10.concluſ.4.* Ratio eſt; quia ex vi huius poſſeſſionis non præſcribitur titulus in beneficio,ſed prohibetur poſſidentis moleſtatio.& beneficij impetratio. Hic autem effectus obtineri non poterit,ſi regula ſolum poſſeſſoribus ex bona fide faueret; ſiquidem impetrans beneficium obiicere poterat poſſidentem bona fide carere,quod facilè probare poſſet,probando contra iuris ordinem beneficium poſſidere. Item lites, quas ex vno capite hæc regula vitare intendit, ex alio naſcerentur. Nam ſi hæc regula ſolum vitat lites in poſſeſſore bonę fidei, neceſſario poſſeſſor probare debet bonæ fidei poſſeſſorem eſſe,ſicut probare debet triennalem poſſeſſorem,vt ſe defendat. Cum autem difficillimum ſit bonam fidem probare, præcipuè cum beneficium poſſidet contra iuris ordinem lites nequaquam euitabuntur. Neque Pontifex fauere peccantibus intendit, ex eo quod hac regula poſſeſſores malæ fidei defendat;ſed ſolum intendit fauere reipublicæ lites ab ea remouendo, eſto per accidens inde ſequatur fauor aliquis malæ fidei poſſeſſoribus.

11 Ab hac defenſione (vt dictum eſt) excluduntur qui beneficia ſimoniacè fuerint ingreſſi. Quod intelligendum eſt de iis, qui ſcientes commiſiſſe ſimoniam beneficia ingrediuntur. Nam ſi illis ignorantibus ſimonia commiſſa eſt, non credo à fauore huius regulæ excludi; quia cum ſit pœna, extendi non debet ad ſimoniam, in qua beneficiari culpabiles non ſunt,ſic Rebuff. *de pacifico poſſeſſ. num. 241. aliàs 193.* Vgolin. *tab. 4. cap. 6. §.4.num.2.* Leſſius *lib.2.cap.35.num.140.* Garcia aliis relatis, *8. part. de benefic.capit.1.num.15.* Deinde excluduntur, qui in beneficia reſeruata, reſeruatione clauſa in corpore iuris ſe intruſerint. Quod ſi inquiras, qui dicantur ſe in beneficia intrudere? optimè explicuerunt Dominic.*cap.propter.diſtinct.19.* Felin. *cap. veniens.num. 2.& 3.de accuſationib.* Ioann. Selua *de benefic. 1.part. quæſt.11.num.9. & 10.* Rebuff. *in praxi benefic. part. 11.in regulis de ſubrogandis colligant.gl. 4.* Gomezius *in regul. de triennali poſſeſſor. quæſt. 47.* quos refert Azor.*2.part.inſtit.moral. lib. 7. cap. 35. quæſtione 10.* Couarruu.*libro tertio var.cap.16.ſub num.7.* vbi alios refert. Ex his ergo doctoribus colligitur, illum eſſe intruſum, qui accipit, vel retinet beneficium ſciens nullum ius perfectum ei competere, quam definitionem deducunt ex *cap. ad aures. de exceſſib. prælat. cap.quia diuerſitatem. de conceſſ. præbend. cap. cum iam dudum.de præbendis.cap.cum qui. de præbendis. in 6. & aliis.* Vnde ſi beneficium accipias ab eo, quem ſcis carere poteſtate conferendi, vel quia excommunicatus, vel ſuſpenſus, vel interdictus declaratus ſit, vel ex alio capite priuatus ſit poteſtate, intruſus es. *cap.ſancta.de exceſſib.prælator.* Item ſi propria authoritate te in illud ingeris, ex *dicto cap. ad aures. cap. cum iam dudum.* Item ſi poſt electionem ante cōfirmationem beneficium adminiſtras, quia iam te ingeris in beneficium abſque iuſto titulo, præcipuè cum ob hanc intruſionem ius tibi competens ex electione amitteris. *cap.auaritia.de electione.in 6.* Et idem eſt,ſi abſque legitima inſtitutione fructus beneficij percipis,ex *dicto cap.auaritiæ.* Item ſi detineas beneficium, quo ipſo iure priuatus es; quia iam te in beneficium ingeris ſine titulo. Felin. *in cap. in noſtra.de reſcript. corol. 2.* Quod eſt intelligendum, vt benè aduertit Couarru.*2.part.de ſponſal.cap.6.§.8.num.8.* ſi accedat ſententia ſaltem declaratoria criminis. Quia quouſque hæc ſententia accedat,imo illius executio, titulum, & poſſeſſionem beneficij non perdis. Item ſi poſſeſſionem beneficij à Romano Pontifice conceſſi accipias litteris non expeditis, quamuis ſupplicatio ſignata ſit Quia quouſque litteræ expediantur, non habes legitimum titulum poſſeſſionem accipiendi: ex diſpoſitione facta à Iulio III. quæ eſt in ordine 33.cuius meminit Garcia 4. *part.cap.2.numer 47.* & docet Azor.*dict.cap.35.quæſt.10.circa finem.* Prætereà aliquibus placet te intruſum eſſe, ſi violenter beneficium occupes, tametſi ad beneficium legitimum titulum haberes.ex *dicto cap cum qui.de præbendis.in 6.* Azor. *ſupra quæſt.10.* Ludouic. Gomezius *in reg.de triennali poſſeſſore.quæſt.48.* violentus enim beneficij occupator ius in beneficium acquiſitum amittit ipſo iure. Ergo ſine iure ſe in beneficium ingerit. Ergo eſt intruſus. Cæterum credo probabilius te intruſum non eſſe, ſi legitimum titulum habeas. Nam eſto ob violentam occupationem perdas ipſo iure titulum,vt hæc amiſſio effectum habeat, debet ſententia ſaltem declaratoria criminis accedere. Ergo dum hæc non accedit, non debes cenſeri titulo priuatus.ſic aliis relatis Couarruu. *lib.3.var.c.16.ſub num.7.verſ.illud prætermittendum non eſt.* Vaſquez *de benefic.capit.4.§.4.dub.5.à num. 252.* Violentum occupatorem voco eum, qui beneficium occupat, etiam ſi canonicum titulum habeat inuitis poſſeſſoribus,& eis contradicentibus, licet reſiſtere conati non fuerint.Couarruu.alios referens, *verſic.oportet.* Vaſq.*de benefic.cap.4 §.4.dub.5 à num. 251.* Aduerto violentum beneficij occupatorem priuandum venire beneficiis obtentis ex *dicto cap.cum qui*: intruſum vero inhabilem eſſe factum ad beneficia, quæ per intruſionem tentat acquirere:ſic relati doctores.

Pvnctvm XXXIV.

Qualiter deuolutione beneficium acquiri poſſit,& prouideri.

1 *Quid ſit deuolutio.*
2 *Qualiter deuolutio fiat,& ad quos.*
3 *Deuolutio fit cum qualitatibus beneficio annexis.*
4 *Ab vno remouet poteſtatem,alteri confert.*
5 *Contingit deuolutio non ſolum ob negligentiam prouidendi tempore deſignato, ſed quia inhabilem ſcienter prouideris.*

Quid ſi

Digitized by Google

6 *Quid ſi iure deuoluto ſcienter indignum prouidiſſes, an reuertatur prouiſio ad inferiorem?*

7 *Appoſita diſtinctione fit ſatis.*

1 CErtum eſt poteſtatem prouidendi beneficiũ deuolutione acquiri. Deuolutio namque eſt iuris conferendi in alium tranſlatio, ob culpam, & negligentiam primi collatoris in prouidendo. Cum enim omnibus collatoribus tempus ſignatum ſit, intra quod de beneficiis prouidere debeant, ne diu manerent in ſuſpenſo, ipſique ſæpe in executione huius ſanctiſſimi ſtatuti negligentes forent. Pontifex volens huic tanto malo prouidere, ſtatuit, vt elapſo termino deuolueretur poteſtas ad ſuperiorem, qui negligentiam inferioris ſuppleret; ſic habetur *cap. 2. de conceſſ. prebendæ. cap. licet. de ſupplend. neglig. prælat.* Rebuff. *poſt regulam Cancellariæ, de veriſimili notitia. tit. de deuolutione.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 27. in princ. q.* 1. Garcia 10. *p. de benef. cap.* 3. *à numero* 1.

2 Hæc autem deuolutio gradatim fit ab inferiori collatore ad epiſcopũ, ab epiſcopo ad archiepiſcopum, ab archiepiſcopo ad primatem, ſi illi ſubiectus eſt, & tandem ad Pontificem: colligitur ex *dicto cap. nulla. de conceſſ. prebendæ. & d. cap. licet. de ſupplenda neglig. prælat.* & tradunt Rebuff. & Garcia *ſupra.* Ab epiſcopo ad capitulum nunquam fit deuolutio propria; quia capitulum non eſt epiſcopo ſuperius, & deuolutio ſemper fit ad ſuperiorem, vt inferioris negligentiam ſuppleat; tametſi iure antiquo propter magnam communicationem epiſcopi cum capitulo, & econtra, ab epiſcopo ad capitulum, & econtra fieret deuolutio. *cap. 7. de conceſſ. prebendæ. cap. cum in cunctis. §. fin. de electione.* At iam conſuetudine introductum eſt à capitulo fieri deuolutionem ad epiſcopum, & non econtra. Item ab epiſcopo ad archiepiſcopum, & ab archiepiſcopo ad Pontificem. Quod ſi epiſcopus, & capitulum inter ſe prouiſionem beneficiorum, quæ ad ipſos inſimul pertinebant, per turnos diuiſerint, & capitulum negligens fuerit in prouiſione, vel ſciens prouiderit indignum, nequaquam deuolutio fit ad epiſcopum, ſed ad epiſcopi, & capituli ſuperiorem, quia in illa prouiſione epiſcopus non eſt capitulo ſuperior, ſed æqualis, & deuolutio nunquam fit ad æqualem, ſed ad ſuperiorem, vt benè notauit Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 3. *num.* 35.

3 Rurſus deuolutio ſemper fit cum qualitatibus beneficio annexis in prima prouiſione: quia eſt prioris prouiſionis omiſſæ ſubrogatio, & conſequenter illius conditionem ſubire debet. *argum. leg.* 1. *ff. de ſolut. & leg. ſi eum. §. iniuriarum. ff. ſi quis cautionib.* & tradit Gonzalez *gloſſ.* 46. *n.* 33. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 27. *q.* 8. Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 42. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 58. *n.* 11.

4 Deinde deuolutio ab vno remouet poteſtatem, & alteri confert: remouet, inquam, à negligente collatore, & ſuperiori confert. Quapropter facta deuolutione ab ordinario collatore ad ſuperiorem, ordinarius collator nullam habet poteſtatem pro illa vice beneficium conferendi. Quia ratione ſuæ negligentiæ ea priuatus eſt: ſic Gloſſ. *in cap.* 2. *de conceſſ. prebendæ.* Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 27. *q.* 16. Neque obſtat regulariter cuilibet datum à iure eſſe moram purgare. *cap. potuit. de locato. & leg. ſi quis poſt tres. ff. ſi quis cautionib. & leg. inſulam. ff. de verbor. oblig.* Quia hoc intelligendum eſt caſu quo per legem non impediatur. In præſenti autem impeditur moræ purgatio ab ipſa lege, priuante negligentem collatorem poteſtate conferendi. Ergo non poteſt moram purgare; & ita tradit Gloſſa fin. plures textus allegans *in reg. mora.* 25. *de regul. iuris. in* 6. *& cap.* 3. *de ſupplend. negligent. Prælat.* Tiraq. *in leg. ſi vnquam, verbo reuertatur. n.* 310. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 27. *q.* 16. Barboſa *de poteſt. epiſc.* 3. *p. alleg.* 72. *num.* 169.

5 Sed eſt dubium, an deuolutio contingat, non ſolum ob negligentiam prouidendi tempore deſignato: ſed quia illo tempore inhabilem prouidiſti? Reſpondeo contingere, ſi ſcienter inhabilem prouidiſſes. Quia idem eſt inhabilem prouidere, ac neminem prouidere. imo grauius delinquis inhabilem prouidendo: & ita tradit Zechus *de benef. & penſionib. cap.* 5. *n.* 5. Garcia *de benef.* 10. *p. cap.* 3. *à num.* 2. & colligitur apertè ex *cap. cum in cunctis. §. fin. & cap. ſcriptum. §. ſi vero. de electione. & cap. ſi compromiſſarius, eod. tit. in* 6. Dixi, ſi ſcienter inhabilem prouidiſti: nam ſi ignorans feceris, priuari non debes poteſtate, vt tradit Gloſſa *in ſuprad. text. & aliis illo tit. de elect.*

6 Sed quid ſi iure deuoluto indignum prouidiſti ſcienter, vel ignoranter, reuertitur ne prouiſio ad inferiorem primum collatorem, vel transfertur ad ſuperiorem, ac ſi nullam prouiſionem feciſſes? Ioann. Selua *de benefic. par.* 3. *q.* 3. & Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 27. *q.* 7. *&* 24. ſentiunt ad inferiorem collatorem redire prouiſionem. Mouentur authoritate Gloſſæ *in cap. ſi electio. de electione. in* 6. ibi: ſi electio ex eo non ſortiatur effectum, quia electus conſentire recuſat; vel poſt conſenſum renunciat iuri ſuo, aut fortè diem claudit extremum; ſeu propter occultum eius vitium irritatur: electores (qui iam fecerunt, quod ſpectabat ad ipſos infra iuris terminum eligendo) habebunt à diſſenſu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac ſi vacatio noua eſſet, tempus integrum ad electionem aliam celebrandam, dummodo nihil fraudulenter egerint in præmiſſis: & addit gloſſa *verbo aliam*; hoc non ſolum in prima, ſed in ſecunda, tertia, vel quarta electione locum habere, & non ſolum in ordinariis collatoribus, ſed in illis qui iure deuoluto prouident.

7 Sed in hac parte cum diſtinctione eſt procedendum; ſi enim ſcienter prouides taliter indignum, vt ipſa prouiſio nulla ſit, non reuertitur prouiſio ad inferiorem, ſed ad ſuperiorem transfertur. Quia inferior emendare non poteſt ſuperioris vitium. Si enim cum eſſes ordinarius collator, & ſcienter indignum prouideres, deuolueretur prouiſio ad tui ſuperiorẽ. *cap. cum in cunctis. de electione.* Quare ſi iure deuoluto prouides, non debet eadem fieri deuolutio. At ſi ignoranter proceſſiſti, iuſtum non eſt, vt poteſtate priueris, ſicuti de ordinario collatore ignoranter indignum prouidente nuper diximus, nullam fieri deuolutionem. Verum ſi non ipſo iure inhabilem prouidiſti, ſed qui per ſententiam poſtea inhabilis factus eſt, & cuius electio irritatur, exiſtimo prouiſionem reuerti ad primum ordinarium collatorem. Moueor: quia facta prouiſione valida ceſſauit deuolutio, etſi poſtea ob vitium electi irritetur, denuo beneficium vacat, & tanquam denuo vacans prouideri debet.

DISPVTATIO III.

De forma, & conditionibus ſeruandis in beneficiorum prouiſione.

NOn eſt facile in prouiſione beneficiorum diſcernere, quæ requirantur vt forma, quæ vt conditiones. Requiſita vt forma, ita ſeruari debent, vt nec minimum omittatur, aliàs actus corruit.

Digitized by Google

ruit.*cap.cum delicta. de reſcriptis.* & pluribus exornat Gonzalez *gloſſ.* 4. *n.*137. Quia forma dat eſſe rei. *leg. Diuus.ff.de in integr.reſtit.leg.Menius. ff.de conſtitutionib. & demonſtrat.* Conditiones verò, quæ propriè conditiones ſunt, non ita ſunt ad actum requiſitæ, vt ex illarum omiſſione actus corruat, quia adiacent actui. At regulariter conditiones in beneficiorum prouiſione requiſitæ hunc effectum præſtant, & formæ naturam induunt. Videndum ergo eſt in ſequẽtibus, quid in prouiſione beneficiorum requiſitum ſit, tanquam forma, & conditio, cuius omiſſio prouiſionem annullet, vel tanquam conditio omnino extrinſeca, & accidentalis.

PVNCTVM I.

Quæ conditiones ſeruandæ ſunt in prouiſione cuiuſlibet beneficij.

1 *Gratis fieri debet prouiſio.*
2 *Deinde purè, & abſque conditione.*
3 *In præſentatione non reprobatur conditio.*
4 *Neque reprobatur in collatione, ſi ſit conditio, quæ beneficio inſit, aut ſi ſit conditio de præſenti, vel præterito.*
5 *Idem dicendum eſt in electione, tametſi alij contrarium ſentiant.*
6 *Qualiter electio, ſeu collatio facta beneficij ſub conditione, vt obtentum dimittas, vitietur.*
7 *Quid dicendum de conditionibus de præſenti, & de præterito extraneis à beneficio?*
8 *Prouiſio beneficij debet eſſe libera.*
9 *Item debet fieri palam, & non clandeſtinè.*
10 *Item certa, non vaga, & dubia.*
11 *Item abſque vlla diminutione.*
12 *Denique in perpetuum, & non pro limitato tempore.*

1 PLures conditiones prouiſio beneficiorum requirit, fieri namque debet gratis, purè, liberè, palàm, certò, & abſque vlla diminutione, & in perpetuum.

Primo debet gratis fieri, hoc eſt, nullo pretio, præmio, ſeu mercede. *cap.ſi quis obiecerit. cap.ſaluator* 1.*q.*3.*cap.quam pio* 1.*q.*2. Aliàs ſimonia committetur, quæ ſi ex vtraque parte completa ſit, collationem annullat, vt latius dicemus *diſput. vltim. de ſimon. punct.* 25.

2 Secundo debet fieri purè, hoc eſt, non conditionatè, iuxta *text.in cap. in electionibus, de electione, in* 6. ibi, *in electionibus, & poſtulationibus, ac ſcrutiniis, ex quibus ius oritur eligendi, vota conditionalia, alternatiua, vel incerta, penitus reprobamus.*

Sed eſt dubium; an non ſolum in electione, & poſtulatione, ſed etiam in collatione, & præſentatione conditio reprobetur, & quæ ſit conditio, quæ reprobatur?

3 Et dicendum eſt in præſentatione ſupradictam deciſionem non habere locum, ſiue conditio ſit de præſenti, ſiue de futuro, modo purgetũr intra tempus ſignatum ad præſentandum. Quia patroni ſolum ſunt obligati intra tempus à iure conceſſum habilem præſentare. Ergo ſi intra illud tempus purgatur conditio, ſub qua præſentatio facta eſt, præſentatio tenet; quia iam dici non poteſt præſentatio conditionata, ſed abſoluta, ſiquidem conditio ceſſauit. Quod non ſolum in patrono laico, ſed etiam eccleſiaſtico procedit. Lambertin. *de iure patron.* 2. *p.lib.*2. *q.*3.*art.*5.*n.*5. Garcia 8.*p.de benef.cap.*2.*n.*3.

4 In collatione item plures doctores affirmant, comparatione conditionis de præſenti beneficio annexæ, diſpoſitionem ſupradicti capitis locum non habere, ſed fieri poſſe collationem beneficij ſub qualibet conditione, quæ beneficio inſit, vt ſi dicas confero tibi beneficium ſi vacat, ſi habilis es. Tum quia hæc conditio cuilibet collationi annexa eſt, tametſi non exprimatur. Ergo illius expreſſio vitiare collationem non poteſt. Tum quia textus *in cap.in electionibus*, non loquitur de collatione, & cum ſit diſpoſitio irritatoria, non debet extendi: ſic docent aliis relatis Couarr. 3.*var.cap.*16.*n.*2. Vaſq. *de benefic. cap.*4. § 4.*dub.*1.*n.*241. Azor. 2.*p.inſtit.moral.li.*6.*cap.*26.*q.*3. Extenditur hæc doctrina non ſolum ad conditionẽ, quæ de facto beneficio inſit, ſed etiam ad quamlibet conditionem de præſenti, aut de præterito. Quia hæc conditio non facit collationem conditionalem, neque illam ſuſpendit. *argum.l.*3.*ff.de legat.*1.*leg.cum ad præſens.ff.ſi certum petatur. leg.aliquando. ff.de conditionib.& demonſtr.* ſic Garcia *de benefic.* 8.*p. cap.*2.*n.*9. Secus verò loquitur Couarr. *ſupra.cum gloſſa in d. cap.*2.*de electione.in* 6. Archidiac. Dominic. *ibi.n.*10.*&* 11. Franco. *n.*5.*& aliis* in electione, quia in hac quęlibet conditionis appoſitio, etiam ſi iure beneficio inſit, reprobari videtur, & de conditionibus de præſenti, & de præterito, quæ beneficio non inſunt, docet Garcia *ſuprà.n.*9.

Cæterum dicendum exiſtimo non ſolum collationem, ſed neque electionem vitiari ex expreſſione illorum, quæ beneficio inſunt, etiam ſi in modum conditionis exprimantur, ſi exprimantur eodem modo, quo inſunt; neque in hac parte conſtituenda eſt differẽtia inter electionem, & collationem: ſic Corraſius 4.*p.de benef.cap.*3.*n.*24. Lambertin. *de iure patronat.* 2.*p.lib.*2.*q.*3.*art.*9.*num.*2. Garcia 8.*p. de benef. cap.*2.*n.*5. Ratio, meo iudicio, eſt euidens. Quia eligens ad beneficium tacitè eligendum onerat omnibus conditionibus, quæ iure ipſi beneficio inſunt; quia has à beneficio ſeparare non poteſt. Ergo quamuis illas conditiones exprimat, non poteſt inde electio detrimentum pati. Neque ex appoſitione harum conditionum redditur electio conditionalis, vt de ſe conſtat; neque etiam obſcura, & incerta; cum ſupponamus fieri de perſona certa, & determinata, & de beneficio vacante. Ergo ex nullo capite vitiari poterit.

6 Ex his infertur electionem, ſeu collationem factam de beneficio ſub ea conditione, vt dimittas habitum, non vitiari, ſi à te petatur eo modo, quo iure ipſo ineſt, ſcilicet poſt pacificam poſſeſſionem ſecundi obtenti, cum primo incompatibilis. Secus vero ſi à te peteretur dimiſſio habiti ante obtentã poſſeſſionem, aut iuramentum de illo dimittendo, aut promiſſio non dimittendi cum penſione illud quod obtines. Quia hæc non iure ipſo inſunt. Idem eſt ſi à te peteretur in beneficij electione, aut collatione obligatio aliqua ſpecialis, nempe iuramentum, vel fideiuſſio ſoluendi penſionem, quam ſoluere debes, vel reſidendi, vel promouendi ad ordines. Nam licet ſoluere penſionem, reſidere, & ad ordines promoueri debeas; non tamen debes ſpecialem obligationem horum ſubire ob beneficij collationem, quia beneficio annexa non eſt. Vide quæ dicemus *tract.de vitiis relig.oppoſit.diſp.vlt.de ſimon.p.*3.*n.*6.

7 Maiorem mihi difficultatem ingerunt conditiones de præſenti, vel de præterito alienæ à beneficio, an, inquam, hæ appoſitæ vitient electionem, & collationem: v.g. ſi dicas, eligo Petrum, ſi nobilis exiſtit, ſi diues eſt, ſi ſit principis conſanguineus? In qua difficultate cenſeo, hunc modum electionis, & collationis

Digitized by Google

tionis illicitum eſſe, & nullum; quia hæ conditiones cum ſint beneficio, & electioni extrinſecæ, nō præſupponuntur cognitæ à conferente, & conſequenter conferens videtur intendere, vt electio, & collatio effectum habeat, ſi Petrus nobilis, diues, conſanguineuſque principis probatus fuerit, & non aliter: ac proinde etſi videantur conditiones de præſenti, ob probationem, & verificationem illarum ſunt de futuro. Secus vero eſt de conditionibus, quæ beneficio inſunt, nempe ſi vacat, ſi prouidendus viuit, ſi obligatur onera beneficij ſubire; quia hæc ſupponuntur à conferente cognita, & ipſius beneficij electioni, ſeu collationi annectuntur.

Quocirca concludo conditionem, quæ vitiat electionem, vitiare etiam collationem, & econtra conditionem, quæ collationem non vitiat, neque electionem vitiare. Nam licet in *cap.1.de electione.in 6.* non fuerit facta mentio expreſſa de collatione, ſed ſolum de electione, expoſtulatione, & ſcrutiniis, ex quibus oritur ius eligendi. id factum eſt, quia de electione, & poſtulatione magis dubitari poterat, quam de collatione, & inſtitutione, ſi quidem ex collatione & inſtitutione fortius ius naſcitur, quam ex electione, & poſtulatione, quę fuit ratio ob quam conditionata electio, & poſtulatio reprobatur.

8 Tertia eſſe debet quæcunque beneficij prouiſio libera, id eſt, abſque vlla coactione, aliàs nulla erit. *c.2.de his quæ vi, metuve*, &c. Et ratio eſt manifeſta: nā beneficij prouiſio eſt quædam liberalis donatio, quæ cum coactione ſtare nullo modo poteſt. Azor. *1.p. inſt.moral.lib.6.c.26.q.2.* Ad hanc conditionem reduci debet, ne prouiſio ſubreptitia ſit; quia ſubreptio tollit liberum conſenſum, ac proinde gratiam vitiat. *cap.conſtitutus.c.ad aures. de reſcr. c.ſi motu proprio.de præbend.in 6.* Sed quæ ſubreptio debeat eſſe, & an nō ſolum reſpectu Pontificis, ſed etiā ordinarij, & legati locum habeat. explicuimus *diſp.præced.punct.pen.*

9 Quarto debet beneficiorum prouiſio fieri *palam:* hoc eſt, præſentibus ſaltem duobus teſtibus, qui de prouiſione teſtari poſſint, ne prouiſio fraudi, & litib. ſubiiciatur. At facta ſecretè, & clandeſtinè eſto ſuſpicionem fraudis habeat; ac proinde omnino vitanda, valida eſt, & ſubſiſtit; vt manifeſtè colligitur ex *c.1. vt eccleſiaſt.beneficia*, &c. & tradit Gloſſa *ibi, verbo occulta*, & pluribus relatis Azor. *2.p.inſt.lib.6.c.26.q.4.* Garcia *8.p.de benef.c.4.à n.2.* Maſcard. *de probat.concl. 176.n.7.* Excipe electionem factam iuxta formā relatam in *c.quia propter.de electione.* quæ ſi clandeſtinè fiat, hoc eſt, per ſecreta conuenticula, omnino irritatur, vt notant ſupradicti doctores ex *d.cap.quia propter.* ibi, *electiones clandeſtinas penitus reprobamus.* Verum etſi ad valorem prouiſionis teſtes requiſiti non ſint, at ad illius probationem teſtes requiruntur, vel ſaltē requiritur, vt conferens litteras prouiſionis ſuo ſigillo munitas concedat. Hæ namque litterę aduerſus conferentem ſufficienter probant, non tamē aduerſus prouiſum apoſtolicum. Nam tūc debent à notario ſignatæ eſſe teſtibus præſentibus, vt latius *diſp. præced.* diximus. Scriptura autem requiſita non eſt ad validam prouiſionem ordinarij, at in prouiſione Pōtificia requiſita eſt, vt poſſeſſio accipiatur; aliàs nulla erit litteris non expeditis, ſeu plumbatis, iuxta *text.in extrauag.iniunctæ. de electione.* & notauit in præſenti Azor. *2.p.lib.6.cap.26.q.5.*

10 Quinto fieri debet beneficiorū prouiſio certa, non vaga, & dubia, qualis eſſet, ſi ſub disiūctione prouideres, Petrum ſcilicet, vel Franciſcum, quia ex tali prouiſione nullus prouiſus maneret; eo quod voluntas conferentis, ex quo determinatio pendet, indeterminata ſit. *c.2.de electione.in 6.* Azor. *ſupra.q.6.* Ad idem reducitur, ſi coniunctura duos in eodem beneficio prouideres; quia interdictum eſt vnicū ius duobus accommodare. *cap.tuæ fraternitatis.de præbendis.*

11 Sexto prouiſio beneficiorum facienda eſt abſq; vlla diminutione, vt expreſſe habetur *c.vnic.vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur.* Quapropter non licet tibi beneficia conferre reſeruādo fructus, vel penſionem alteri, neque vni concedere vnā partem beneficij, alteri alteram, neque vni beneficiū, alteri ius ad illud: eſt enim hæc prouiſio contra iuris ordinem, vt *ex ſuprad.c.vnic.& ex cap.tuæ fraternitatis 26.de præbend.* colligitur. Azor. *2.p.lib.6.c.16.q.2. & q.6.* Adde nemini à Pontifice datum eſt ius ad beneficium vacaturum cōcedere, ne occaſio detur captandæ mortis: habetur expreſſe *cap.nulla.cap.relatū. cap.ex tenore.de conceſſ.præbendæ.cap.dilectus.1.& 2.c. tuæ fraternitatis.de præbend.* Azor. *2.p.inſtit.moral.lib. 6.cap.26.q.8.*

12 Septimo nequeunt beneficiorum prouiſiones pro determinato tēpore fieri, ſed neceſſario in perpetuum concedendæ ſunt. Quia ſunt contra naturā beneficij, quę eſt ius perpetuū ad fructus, vt in prin. huius tract. diximus: & licet aliqua beneficia manualia ſint, & ad nutum conferentis amobilia, nunquam tamen pro certo tempore conferuntur, ſed pro incerto, & indeterminato, ac proinde de ſe perpetuo, vt latius ibidem dictum eſt. Azor. *2.p.inſtit. mor.lib. 6.cap.26.q.7.*

PVNCTVM II.

Quæ forma, & conditiones ſeruandæ ſunt in beneficiorum parochialium prouiſione.

TOta difficultas eſt in explicatione Trid. decreti, *ſeſſ.24.c.18.de reform.* & bullæ Pij V. 32. quæ incipit, *in conferēdis beneficiis.* quibus ſtatutum, eccleſia parochiali vacante, obligatum eſſe epiſcopū, vel eius officialem conſtituere in ea vicarium cum congrua fructuum portione, vt eccleſiæ onera ſuſtineat: deinde ſignare tempus, intra quod competitores beneficij accedere poſſint examinandi: quo examine peracto ab examinatoribus ſynodalibus denuncientur quotquot ſint idonei reperti, & ex his epiſcopus eligat, quem cæteris magis idoneū iudicauerit, & huic, & nō alteri collatio fiat ab eo, ad quem de iure pertinet. Si vero beneficium iuris patronatus eccleſiaſtici fuerit, & inſtitutio ad epiſcopum pertineat, obligatus eſt patronus quē digniorem iudicauerit, præſentare epiſcopo inſtituendum. Si autem ad aliū pertineat inſtitutio, epiſcopus ſolus digniorem eligat, quem patronus inſtituenti præſentare debet. Si autē ſit patronatus laicorum, proponatur edictum, & quē patronus præſentauerit, examinetur, vt dictum eſt, & niſi idoneus fuerit repertus, nullo modo ei beneficium conferatur. Quæ omnia ita concilium, & Pius V. ſeruari voluerunt, vt prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones præter ſupradictam formam factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur. Vt autem ſupradicta doctrina clarius eluceat, aliquot difficultates examinādę ſunt.

§. I.

Quibus competat vicarium in parochiali vacante conſtituere, edicto ad examen vocare, & de qualitate vicarij deſignati, & edicti propoſiti.

1 *Ab ordinario loci, in quo ſitum eſt beneficium, vicarius eſt conſtituendus.*

2 *Debet conſtitui, cum primum eccleſia parochialis vacauerit.*
3 *Debet conſtitui deſignata congrua portione.*
4 *Item in qualibet eccleſia patrimoniali, ſiue Pontifici reſeruata.*
5 *Ob huiuſmodi adminiſtrationem non priuatur poteſtate obtinendi beneficium.*
6 *Conſtituto vicario edictum proponitur, & qualiter.*
7 *Signato termino decem dierum non eſt licitum illum prorogare, poſtquam finitus eſt, ſi de facto plures ſubſcripti ſunt examinandi: ſecus econtra.*
8 *Si finito termino edicti vnus tantum idoneus reperiatur ſubſcriptus, verius eſt non poſſe edictum prorogari.*
9 *Quid ſi epiſcopus edictum proponat cum ampliori termino, quam ſibi conceditur? Probabilius eſt validum eſſe, eſto illicitè fiat.*

1 CVm primum eccleſia parochialis vacauerit, vicarius conſtituendus eſt ab ordinario illius loci, iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habente, in quo beneficium ſitum eſt, tametſi beneficij collatio ad alium ſpectet. Et idem eſt de propoſitione edicti, & examine faciendo: eſt expreſſa deciſio ſacræ congregationis concilij *ſeſſione* 24. *cap.* 18. quam adducit Barboſa *ibi*, *&* 3. *part. de poteſtate epiſcop. alleg.* 60. *numero* 2. *&* 44. Gonzalez *gloſſ.* 10. *num.* 31. Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *cap.* 9. *numero* 102.

Dixi ab ordinario illius loci, vt comprehenderem, non ſolum epiſcopum, ſed etiam illius vicarium, ſeu officialem, qui verè ordinarius eſt. Nam licet concilium in principio capitis mentionem fecerit epiſcopi, & in medio illius dixerit examen faciendum eſſe ab epiſcopo, & eo impedito ab eius vicario; inde tamen non infertur non poſſe vicarium ſupradicta munera obire, etiam epiſcopo non impedito. Quia concilium quod erat conuenientius, & debebat frequenter contingere, expreſſit. Non enim reſtrictionis cauſa, ſed demonſtrationis epiſcopi mentio facta eſt. Garcia 9. *part. de benefic. cap.* 2. *numero* 118. *& ſeqq.* Barboſa *ſupra.* referuntque à ſacra congregatione deciſum. Dixi inſuper ab ordinario iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habente, poſſe vicarium conſtitui, edictum proponi, & competitores examinari, vt inde intelligeres prælatos illos exemptos, qui proprium diſtrictum habent, & iuriſdictione quaſi epiſcopali gaudent, & poteſtate congregandi ſynodum; tametſi ſint alicuius diœceſis, poſſe munera obire ſupradicta. Et ratio eſt; quia ſub nomine epiſcopi, in iis, quæ ad iuriſdictionem pertinent omnes ij comprehenduntur, vt ſæpè diximus; & tradit in præſenti Garcia 9. *part. de benefic. cap.* 2. *à numero* 129. Barboſa *ſupradict. textu concilij. num.* 8. *&* 38. *& in remiſſion. verſ. porro epiſcopus.* Hinc à fortiori conſtat vicario capituli ſede vacante hæc omnia munera competere; quia in his quæ iuriſdictionis ſunt, epiſcopo ſuccedit. Molin. *de iuſtit. tract.* 5. *diſp.* 11. *n.* 11. Garcia optimam deciſionem referens, 9. *part. de benef. cap.* 2. *num.* 7. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 60. *num.* 3.

2 Hic autem vicarius conſtituendus eſt, cum primum eccleſia parochialis vacauerit; quia ſtatim indiget eccleſia ſacrorum adminiſtratione. Excipe, niſi alij miniſtri ipſius eccleſiæ, vel alij parochi vicini onera defuncti ſubirent, & conuenientius iudicaretur illis concedi: tunc enim non opus eſſet vicarium aliquem diſtinctum deſignare; eaque de cauſa dixit concilium debere epiſcopum habita notitia vacationis vicarium (ſi opus fuerit) deſignare. Non enim ſemper eſt opus vicarium, qui ſolus vicarius ſit, deſignare, cum poſſit occaſio eſſe parochum vicinum, vel eccleſiæ beneficiatum deſignandi. Garcia referens deciſionem congregationis, 9. *part. de benefic. cap.* 2. *numero* 13. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. allegat.* 59. *circa finem. numero* 25.

3 Deinde hic vicarius conſtituendus eſt cum congrua fructuum portionis aſſignatione. Quia onera eccleſiæ ſuſtinere debet, donec de rectore prouideatur: conueniebat ergo de fructibus beneficij illi prouidere. Quotta autem deſignanda, arbitrio deſignantis remittitur, ſpectata beneficij qualitate, eiuſque oneribus. Quapropter continget aliquando beneficium ita tenue eſſe, vt omnes fructus colligendi pro congrua portione deſignari debeant. Garcia *ſupra. numero* 17. Barboſa *numero* 26. Nauarr. *conſil.* 5. *ſub tit. de officio ordinarij, in* 2. *edit.*

4 Præterea conſtitui debet vicarius in qualibet eccleſia parochiali, etiam ſi cura eccleſiæ epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures adminiſtretur, & etiam ſi ſit eccleſia patrimonialis, aut Pontifici reſeruata, vel ei quomodolibet affecta. Quia quæcunque ſit, indiget vicario, qui ſacra miniſtret, dum de rectore prouidetur. Neque hanc deſignationem impedire poteſt beneficij litigium, neque alia quælibet occaſio. Auguſt. Barboſa 3. *p. alleg.* 60. *num.* 2.

5 Difficultas vero eſt, an hic vicarius conſtitutus eo ipſo inhabilis efficiatur, vt ſe beneficio opponat, eique beneficium concedatur?

Et quidem indubitatum eſſe debet ob talem adminiſtrationem, priuandum non eſſe poteſtate ſe opponendi, obtinendique beneficium ab ipſo ordinario: quia non ſe ingerit adminiſtrationi poſt electionem factam ante obtentam confirmationem: & conſtat ex Tridentino *ſeſſione* 24. *cap.* 18. ibi, *ab eius eccleſia cuſtodia, ſeu adminiſtratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri. qui probatus fuerit, ſit prouiſum.* Supponit ergo vicarium eligi, & prouideri poſſe. At ſi facta oppoſitione eligatur ab ordinario, vt ei beneficium conferatur, & ante collationem factam à Pontifice, vel ab eo ad quem de iure pertinet, beneficium adminiſtrat, cenſet Garcia 9. *part. de benefic. cap.* 2. *numero* 25. *&* 34. nequaquam illi poſſe beneficium concedi; quia ex tali adminiſtratione, & fructuum perceptione inhabilis factus eſt, iuxta *textum in cap. auaritiæ. de electione. in* 6. vbi cauetur, neminem poſſe adminiſtrare dignitatem, ſeu quodlibet aliud beneficium ad quod electus eſt, prius quam eius electio confirmetur; alioquin iure, ſi quod per electionem quæſitum erat, eo ipſo priuatur.

Cæterum acquieſcere non poſſum huic ſententiæ. Quia *textus in dicto capite, auaritiæ*, loquitur de iis, qui ratione electionis, & iure ſibi ex electione competente adminiſtrare eccleſias procurant ante confirmationem factam, quod eſt illicitum *capite noſti. & capite qualiter. de electione. & capite cum iam dudum, de prebendis.* Non autem loquitur de iis, qui titulo deſignationis ab ordinario eccleſias adminiſtrant, quod eſt opus virtutis nullo iure prohibitum. Deinde electio, quam dignioris ordinarius facit, non eſt propria electio, ad quam confirmatio ſubſequatur. Ergo de horum electorum adminiſtratione non loquitur textus. Præterea iis electis ab ordinario non

non tenetur Pontifex beneficia conferre ; ſed poteſt alteri prouidere. Ergo eorum in beneficiis adminiſtratio obſtare non poteſt prouiſioni, cum non foueat auaritiam. Denique concilium ſupradicto loco clarè inſinuat vicarium approbari, eligique poſſe, & facta electione adminiſtrare ; ſi quidem dicit interpoſita appellatione non eſſe remouendum, quouſque eidem, vel alteri, qui probatus, & electus fuerit, beneficium conferatur.

6 Facta conſtitutione vicarij epiſcopus, vel eius vicarius edictum proponit, quo omnes clericos volentes ad examen venire, conuocat ſignato termino decem dierum, quia publicatione edicti, quæ ordinariè fit per affixionem illius ad valuas eccleſiæ cathedralis, & eccleſiæ, in qua ſitum eſt beneficium, computantur.

Hæc per edictum vocatio non eſt de ſubſtantia prouiſionis ; ſi quidem illam concilium arbitrio epiſcopi remittit : ibi, *etſi epiſcopo, aut ſynodo prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur*: & tradit Nauarr. *conſil. 4. de præbendis.* Vgolin. *de offic. & poteſtat. epiſcop. cap. 50. §. 4. numero 3.* Nicol. Garcia *9. part. de benefic. cap. 2. numero 36.* Dixi ſignato termino decem dierum : quia hic terminus conceſſus eſt à concilio, patrono, & epiſcopo, ad nominandum, & loco nominationis hoc edictum ſuccedit. Sed quia ibi concilium non arctat epiſcopum, nec patronum, vt non poſſit terminum decem dierum reſtringere, cum dixerit, *vel aliud tempus ab epiſcopo praſcribendum* : ideo credo edictum propoſitum ſub breuiori termino validum eſſe, modo terminus ſufficiens ſit, vt in notitiam illorum deueniat, qui ad concurſum accedere poſſunt. Et idem eſt, ſi pro aliis decem diebus vellet terminum edicti prorogare : poteſt namque, modo non proroget vltra. Non enim epiſcopo datum eſt vltra viginti dies edictum proponere, vt conſtat ex conſtitutione Pij V. *verſic. prohibentes.* Aloyſius Riccius *reſolut. 364. num. 2.* Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 60. num. 45.*

7 Aduerte ſignato termino decem dierum in edicto non eſſe licitum ordinario illum prorogare, poſtquam finitus eſt, ſi de facto plures ſubſcripti ſunt examinandi, quia ipſis tacitè eſt promiſſum per edictum non eſſe amplius ſpectandum. Secus vero dicendum eſſet, ſi tranſacto termino nullus appareret ſubſcriptus, aut ex ſubſcriptis nullus dignus inueniretur; poſſet tunc ordinarius terminum aliorum decem dierum prorogare, ſed non vltra. Quod ſi data prorogatione nullus apparet ſubſcriptus, vel ex ſubſcriptis nullus dignus, quærat abſque concurſu epiſcopus, cui beneficium conferre poſſit. Non enim debet aliud edictum proponere, quia eſſet procedere in infinitum: colligitur ex Concilio *ſeſſ. 24. cap. 18. fine.*

8 Verum ſi in primo termino edicti vnus tantum ſubſcriptus idoneus reperiatur, non tenetur epiſcopus edictum prorogare, ſed ſatisfaciet ſuo muneri, ſi huic digno reperto beneficium conferat, vt tradit Vgolinus *de poteſt. epiſcop. cap. 50. §. 10. numero 4.* Barboſa *3. part. de poteſtate epiſcop. alleg. 60. numero 51.* Garcia *9. part. cap. 2. num. 218.* At dubium eſt, an poſſit pro aliis decem diebus edictum prorogari ? Videtur poſſe. Quia in conſtitutione Pij V. ſolum prohibetur, ne terminus præfixus decem dierum vltra alios decem dies prorogetur. Tacitè ergo indicatur pro aliis decem diebus fieri prorogationem poſſe. Neque ibi limitatur caſu, quo terminus primus edicti finitus ſit. Sed verius credo finito termino prorogari edictum non poſſe, ſi vnus ſubſcriptus inueniatur, qui examinatus idoneus repertus ſit. Quia ex appoſitione termini in edicto promiſſum eſt ſe ſubſcribentibus non eſſe amplius expectandum, ſed illo tranſacto examen faciendum eſſe. Ergo etiam ſi vnus tantum ſubſcriptus inueniatur, examen de ſolo illo faciendum eſt, & beneficium illi, ſi dignus ſit, prouidendum : ſic Garcia *9. p. de benefic. cap. 2. num. 214.* Vgolin. *de poteſt. epiſc. cap. 50. §. 10. num. 4.* Auguſt. Barboſa *3. p. alleg. 60. num. 51.* referuntque à ſacra congregatione deciſum.

9 Quod ſi epiſcopus contra prædictam prohibitionem edictum proponat, aut proroget cum ampliori termino, quam ſibi conceditur, eſt difficultas; an tale edictum in totum vitietur, & nullum ſit, an vero ſolum ea ex parte, qua terminum excedit ? Et quidem ſi à principio cum termino competenti propoſitum fuit : verbi gratiâ, decem, vel viginti dierum : poſtea vero prorogatur vltra debitum terminum, edictum validum erit, eſto ſubrogatio annulletur. At ſi à principio propoſitum eſt edictum cum ampliori termino, quam viginti dierum, vel propoſito edicto decem dierum prorogatio fit pro viginti ; alicui videbitur edictum, & prorogationem, non ſolum ex ea parte, qua excedit, ſed etiam in totum eſſe nullum, ſpectato iuris rigore, eſto ex æquitate, & mente Pontificis ſolum quoad exceſſum annulletur : ſic Garcia *9. part. de benefic. cap. 2. numero 49.* Ratio ea eſt. Nam in ſupradicto Tridentini decreto, & conſtitutione Pij V. annullantur omnes prouiſiones beneficiorum factæ contra formam ibidem præſcriptam. Sed ibidem præſcribit Pontifex, vt prouidendi vocentur per edictum cum termino decem dierum, prohibens ne vltra alios decem dies prorogetur. Ergo qui cum ampliori termino edictum proponit, nulliter proponit ; ac proinde qui ex illo edicto prouidentur, reputandi ſunt, ac ſi edicto non propoſito prouiſi eſſent.

Cæterum verius exiſtimo ſupradictum edictum, & prorogationem validam eſſe, eſto peccet ſic proponens. Moueor ; quia epiſcopo, eiuſque vicario competit iure ordinario edictum proponere, & ad examen vocare. At quoties habenti aliàs facultatem, præſcribitur modus ea vtendi ; talis modus non tollit facultatem, ſed deſignat vſum, vt latius *tractatu de legib. diſput. 2. punct. 9.* diximus. Ergo ex eo quod Pontifex deſignauerit dies, quibus edictum durare debet, non abſtulit ab ordinario facultatem edicti proponendi. Quod non leuiter Pontifex indicauit, cum vſus fuerit verbo *prohibentes*, neque addidit *annullantes*, aut *irritantes*. Neque obſtat concilium, & conſtitutionem Pij Quinti, annullare omnes prouiſiones factas contra formam ibidem præſcriptam. Nam eſſe edictum indebitè extenſum, non tollit formam ibidem in prouiſionibus præſcriptam. Hæc enim ſolum eſt, vt fiant prouiſiones præcedente edicto, ſeu epiſcopi nominatione. Quod autem edictum indebitè epiſcopus extendat, non ad formam prouiſionis pertinet, ſicuti non pertinet ad formam prouiſionis, quod examinatores ſynodales occaſione examinis aliquid recipiant contra prohibitionem ibidem factam, vel quod epiſcopus vacante eccleſia parochiali vicarium non deſignauerit. Adde ipſum Garciam *dicto capite ſecundo, numero ducenteſimo ſexto*, cenſere opponentem ſe poſt terminum edicti, antequam examen peractum ſit,

ſit, eſſe legitimum oppoſitorem. Ergo ſignum eſt edicti prorogatione oppoſitionem non vitiari.

§. II.

Qui poſſint ſe ſubſcribere examinandos, ita vt teneatur ordinarius illos admittere.

1 *Omnes exiſtimantes ſe habere qualitates ad beneficium requiſitas ſubſcribi poſſunt.*
2 *Finito termino edicti ante finitum examen oppoſitorum datur locus ſubſcriptioni, & oppoſitioni in parochialibus.*
3 *Potes ad parochialem vacantem te opponere, eſto parochus ſis.*

1 Omnes illi, qui qualitates beneficio requiſitas ſe habere exiſtimant, poſſunt propoſito edicto ſe ſubſcribere examinãdos. Neque ab hoc iure excluduntur, etiam ſi beneficium non ſit per concurſum prouidendum, vt ſatis conſtat ex illis verbis concilij *ſeſſione* 24. *cap.* 18. liberum ſit etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt poſſit poſtea de cuiuſlibet ætate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio. Quod ſi dicas, vt quid ergo ſe ſubſcribunt, & examinantur, ſi ipſis, quantumcunque dignis, beneficium nullatenus ſit conferendum? Reſponderi poteſt id fieri, vt contingente vacatione beneficij per concurſum prouidendi, notitia illorum habeatur; & præterea vt ipſi in illo beneficio prouideri poſſint, ſi fortè præſentatus, aut nominatus indignus repertus fuerit.

2 Solum eſt dubium, ſi finito edicti termino ſe ſubſcribi petunt, an poſſit, vel teneatur epiſcopus illos admittere? Videtur nec teneri, nec poſſe. Primò, quia terminus in edicto apponitur, vt intra illũ ſit oppoſitio, & extra fieri non poſſit; alias termini appoſitio inutilis eſſet. Secundò, ex edicti appoſitione obligatur ordinarius iis, qui ſe in illo termino ſcribunt, beneficium prouidere. Ergo contra iuſtitiam faciet, ſi alios ad prouiſionem admittet. Tertiò, & præcipuè, quia concilium docet, tranſacto conſtituto tempore, omnes qui deſcripti fuerint, examinentur. Ergo vt poſſint examinari, debent eſſe intra tempus conſtitutum deſcripti. ſic Franciſc. Leo *theſaur. fori eccleſiaſt. cap.* 18. *n.* 30. Genuenſ. *prax. cap.* 66. *in annot. n.* 17. *ad finem*, referunt ſic declaraſſe congregationem concilij.

Cæterum etſi de rigore iuris hoc verum' ſit; at ex æquitate ob fauorem eccleſiæ introductum eſt, vt terminus in edicto parochialium appoſitus, non ſit appoſitus ad excludendam oppoſitionem illius, qui ante peractum examen oppoſitorum comparuerit examinandus, ſed ne vltra illum terminum debeat ordinarius expectare, ſed potius illo tranſacto debeat beneficium prouidere iis, qui deſcripti fuerint, niſi alij ante peractum examen digniores ſubſcribantur: ſic referunt deciſum à ſacra congregatione Gonzalez *gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 115. Garcia 9. *p. de benefic. cap.* 2. *a n.* 206. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 60. *num.* 46. Neque obſtant contraria. Fatemur namque, ſpectato iuris rigore, nequaquam eſſe admittendos, qui finito termino edicti ſe ſubſcriberent examinandos: at ex conſuetudine admitti; ideoque in edicto hanc tacitam conditionem imbibi, dandum, inquam, eſſe beneficium iis, qui in termino edicti fuerint deſcripti, niſi ante peractum examen alij digniores præſcribantur.

3 Rurſus dubitabis, an habens parochialem, poſſis te examinandum ſubſcribere, & debeas ad concurſum admitti? Ratio difficultatis eſt; quia beneficium parochiale aſſumitur cum intentione ibi perpetuo manendi: celebrat enim beneficiatus cum ſua eccleſia ſpirituales nuptias. Deinde vna parochialis cum alia compati non poteſt. At omnino tenendum eſt, te poſſe ſubſcribere examinandum, admittique debere, & ſi cæteris dignior appareas, tibi beneficiũ prouideri. ſic Garc. 9. *p. de benef. cap.* 2. *n.* 209. Auguſt. Barboſa *ſuper decretum concilij, n.* 13. refert deciſum à ſacra congregatione; & ratio eſt. Quia ex beneficio habito non es redditus incapax aliud obtinendi, cum non aſſumpſeris illud cum obligatione illud in perpetuum retinendi, ſed ſolum dum aliud commodius ſe tibi non obtulerit. Neque incompatibilitas vnius beneficij cum alio probat te non poſſe illud obtinere, ſi illo obtento poſſeſſum dimittas, ſed ſolum probat te non poſſe ſimul vtrumque retinere.

§. III.

Quales examinatores debeant eſſe ad ſupradictum examen peragendum.

1 *Expenditur Trident. decretum.*
2 *An ſi non eligantur ſex, ſed quatuor examinatores, vitietur electio? Affirmat Garc. Sed patitur eius reſolutio difficultatem.*
3 *Quanto tempore duret horum examinatorum deſignatio.*
4 *Si intra annum ſenarius numerus non perſeuerat, non ſpirat in reliquis officium.*
5 *Quid ſi vnus, vel duo tantum remaneant? in illis perſeuerat.*
6 *Qualiter elapſo anno deſignationis, & non celebrata ſynodo, poſſit epiſcopus examinatores deſignare.*
7 *In particulari, & in genere deſignari examinatores poſſunt.*
8 *An ſi in genere, & ſub qualitate officij deſignentur, comprehendantur ſucceſſores? Affirmant aliqui. Contrarium eſt verius.*

1 Conſtat ex Trident. *dicto cap.* 18. *ſeſſ.* 24. examinatores parochialium debere eſſe magiſtros, ſeu doctores, aut licentiatos in theologia, aut iure canonico, vel alios clericos, ſeu regulares, etiã ex ordine mendicantium, aut etiam ſæculares, qui ad id videbuntur idonei, electos tamen in ſynodo diœceſana, in qua ad minus ſex eligendi ſunt, licet non omnes ſimul ad examẽ concurrere debent, cum tres tantũ ſufficiant, omnes tamẽ iurare debent ad ſancta Dei euangelia, ſe quacunq; humana affectione poſtpoſita fideliter munus executuros. Neque occaſione huius examinis quidquã antè, vel pòſt accipere poſſunt, aliàs ſimoniam incurrent, tam ipſi, quam dãtes: neque ab ea abſolui poſſunt, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles redduntur.

2 Verum, vt ſupradictum Trid. decretum clarius innoteſcat, aliquot difficultates proponendæ ſunt. Prima, an ſi epiſcopus in ſynodo diœceſana eligat ſolum quatuor, vel quinque examinatores, electio valida ſit, & electi examinatores ſynodales reputentur, ita vt cum illis examen celebrari poſſit? Negat Garcia 9. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 64. & refert deciſum à ſacra congregatione: cum enim concilium ſtatuat

ſtatuat ſingulis annis in ſynodo diœceſana debere ad minus ſex examinatores proponi, qui ſolum quatuor proponeret, formam propoſitionis non ſeruaret. Ergo eſt nulla propoſitio ex defectu formæ. Quod confirmari poteſt, ex eo quod eadem ſacra congregatio decidit, vt refert Garcia *ſupra*. Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 361. Margarita caſuum conſcientiæ, *verbo examinatores. numero* 1. ſi anno tranſacto non ſuperſunt ſex examinatores ex deſignatis, non eſſe pro legitimis habendos. Ergo à fortiori non erunt legitimi, ſi à principio ſex deſignati fuerint. Et ratio huius deciſionis eſſe poteſt, vt facilius poſſit epiſcopus examen peragere, eligens ex pluribus. Fateor ob authoritatem ſacræ congregationis hanc ſententiam amplectendam eſſe. Nam illa ſecluſa non leui ratione fulciri poſſet, deſignationem quatuor examinatorum valere, eſto deſignans male faceret minus quam ſex deſignando. Finis namque concilij ſolum eſt, vt examen coram tribus examinatoribus in ſynodo deputatis celebretur: qui finis obtineri poteſt, tametſi ſolum tres examinatores deſignentur. Quod vero horum trium examinatorum deſignationi, aliorum trium deſignatio coniungatur, per accidens eſſe videtur ad finem præcipuum concilij, & extra formam ab ipſo præſcriptam. Et confirmari poteſt. Nam ſi anno durante, in quo fuerunt ſex examinatores in ſynodo deſignati, aliqui moriantur, non ideo ſuperſtites, etiam ſi vnus ſit, deſinunt eſſe legitimi examinatores. Ergo ſignum eſt defectum in numero ſenario non eſſe de ſubſtantia. Hæc argumentationis gratia propoſita ſunt. Non tamen vt à ſententia canonizata per ſacram congregationem recedas.

3 Secunda difficultas eſt, quanto tempore duret hæc examinatorum deſignatio? Videtur namque ſolum vnico anno durare: ſi quidem concilium decernit, vt examinatores ſingulis annis in ſynodo diœceſana deſignentur, tacitè indicans ſe nolle, vt vltra annum deſignatio proſit. Cæterum dicendum eſt, celebrata ſynodo ſingulis annis deſignationem examinatorum cum celebratione nouæ ſynodi ceſſare, vt ex dicto concilio conſtat. At ſi ſingulis annis ſynodus non celebretur, deſignatio examinatorum finito anno non ſpirat, ſed durat quouſque alia deſignatio in ſynodo ſuccedat. Si quidem concilium ſolum dixit, vt ſingulis annis deſignatio in ſynodo fiat, ſupponens ſingulis annis ſynodum celebrari debere. Ergo ſynodo non celebrata, nec deſignatione facta, non ceſſat prima deſignatio, cum nihil de hac ceſſatione concilium dixerit; & ita tenent referentes à ſacra congregatione deciſum, Garcia 9. *p. de benefic. cap.* 2. *à num.* 73. Franciſc. Leo *in theſaur. fori eccleſiaſt. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 25. Auguſt. Barboſa *de poteſt. epiſc.* 3. *p. allegat.* 60. *num.* 48. *& in remiſſion. concil. num.* 21. Quod cenſeo limitandum cum Garc. & Barboſa *ſuprà*: modò elapſo anno ſex ſuperſint: nam ſi elapſo anno hic numerus non perſeuerat, omnium examinatorum officium ſpirat, vt dictum eſt *num. præced.* Quia non eſt locus exequendi diſpoſitionem concilij requirentis, vt ordinarius ex ſex deſignatis examinatoribus tres ad minus eligat, cum non adſint ſex deſignati, inter quos poſſit electio fieri.

4 Tertia difficultas eſt, an ſi intra annum deſignationis hic numerus ſenarius non perſeuerat, ſpiret reliquorum examinatorum officium. Ratio difficultatis eſt nuper tacta; quia ſeruari non poteſt forma à concilio præſcripta in electione examinatorum, quæ eſt, vt ex ſex in ſynodo deſignatis tres eligantur. Quod à fortiori procedit, ſi duo, vel vnus tantum remaneret. Dicendum tamen eſt, durante anno aſſignationis officium examinatoris in remanentibus non ceſſare. Quia æquum non erat, vt deſignatio prius facta ſpiraret, dum alia loco ipſius ſubrogari non poteſt; ſed nullatenus ſubrogari poteſt intra annum alia deſignatio ſynodalis, cum ſynodus ſolum ſingulis annis celebranda ſit. Concil. *cap.* 2. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Ergo deſignatio prius facta non ſpirat. Barboſa *allegat.* 60. *num.* 49. Garc. *de beneſic.* 9. *p. cap.* 2. *num.* 69. Neque obſtat ratio contraria. Negari enim poteſt, non ſeruari formam à concilio præſcriptam. Nam eſto non remaneant ſex examinatores, ex quibus tres eligi poſſunt, ſufficit, quod remaneant tres eligendi ex ſex, qui fuerunt in ſynodo deſignati.

5 Sed quid ſi vnus, vel duo tantum remaneant, cenſeo adhuc in illis officium examinatoris perſeuerare ob rationem dictam. Quia non poteſt noua ſynodalis deſignatio fieri; & ita refert deciſum Garcia *ſupra*. Neque obſtat non poſſe ibi ſeruari formam præſcriptam electionis, cum non dentur tres examinatores ſynodales, qui eligantur. Non, inquam, obſtat; quia quando forma ſeruari non poteſt præciſè, vt diſpoſitum eſt, ſufficit ſi eo modo, quo fieri poteſt, ſeruetur. Tiraquel. *de legib. connubial. gloſſ.* 6. *n.* 6. 32. *&* 69. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 7. *q.* 5. *n.* 19. Cum autem remanente vno, vel duobus examinatoribus ſaltem ex parte ſeruetur forma, dicendum eſt illos in officio remanere. Requiritur tamen, vt epiſcopus cum cõſilio capituli loco mortuorum, vel abſentium ſubroget alios ex antiquis examinatoribus, aut illis deficiẽtibus, qui ſibi melius viſi fuerint, ſaltem vſque ad numerum ſenarium: quia hæc deſignatio loco deſignationis ſynodalis, dum fieri non poteſt, ſuccedit. Garcia *à n.* 70.

6 Quarta difficultas eſt, an elapſo anno deſignationis, & ſynodo non celebrata poſſit epiſcopus cum conſilio capituli examinatores deſignare, quibus cum examen legitimè celebretur. Affirmat Auguſtinus Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſcop. alleg.* 60. *num.* 50. & fuit à Rota ſæpè deciſum, prout refert Aloyſius Riccius *praxi. deciſ.* 418. *in* 1. *edit. & reſolut.* 353. *in* 2. *edit.* Garcia 9. *p. de beneſic. cap.* 2. *num.* 90. *& ſeqq.* Ratio eſt, quia epiſcopo iure ordinario competit examinatores ad beneficia deſignare *cap. accepimus*: & ibi Gloſſa *de ætate & qualitate*. Quæ poteſtas per concilium ſublata non eſt, ſed ſolum præſcriptus modus illa vtendi, ſcilicet in ſynodo diœceſana, caſu quo ſynodus diœceſana celebretur. Ergo non celebrata ſynodo poterit epiſcopus examinatores deſignare, ſicut poteſt, quando intra annum deficiunt. Et confirmari poteſt à ſimili ex deſignatione iudicum ſynodaliũ, qui ad minus quatuor ex præſcripto concilij *ſeſſ.* 25. *cap.* 10. *de reformat.* deſignari debent in conciliis prouincialibus, aut diœceſanis; ſi de facto deceſſerint, poterit ordinarius cum capituli conſilio ſubſtituere alios vſque ad futuram prouincialem, aut diœceſanam ſynodum: neque ibi limitatur, vt ſit intra annum deſignationis. Verum ſupradictam ſententiam ſolum exiſtimo veram caſu quo epiſcopo ob peſtem, vel aliud impedimentum non liceret ſynodum congregare. Nam illo in caſu credendum eſt eius deſignationem cum conſilio capituli ſubrogari loco deſignationis ſynodalis, ſicuti ſubrogatur deſignatio examinatorum, cum intra annum deſignationis deſignati moriũtur, eo quod ſynodus ex iure tũc congregari non poſſit. At caſu quo epiſcopus in culpa eſſet non cõgregandi ſynodũ, nequaquã eius deſignatio extra

Digitized by Google

ſynodum valeret. Quia eſto eſſent examinatores deſignati à potente illos deſignare, quia tamen non deſignantur in ſynodo, quæ celebrari poteſt, non ſunt examinatores, quales concilium ad parochiales requirit. Neque obſtat argumentum deſumptum ex iudicibus ſynodalibus. Quia eorum deſignationem non ſtatuit concilium fieri ſingulis annis, neque in ſynodo, ſicuti ſtatuit de examinatoribus ſynodalibus: imo potius expreſſe ordinario facultatem conceſſit deficientibus deſignatis in ſynodo alios iudices ſubrogandi cum conſilio capituli vſque ad futuram ſynodum. Adde, fortè eſſe probabilius non poſſe ordinarium lapſo anno deſignationis in ſynodo iudices ſynodales deſignare, ſi per ipſum ſtat, quominus ſynodus celebretur. Garcia 9. *p. de benef. cap.* 2. *à num.* 79.

7 Quinta difficultas eſt, qualiter hæc examinatorum deſignatio facienda eſt, an in particulari exprimendo perſonam, an ſufficiat in genere exprimendo officium, vt ſi deſignaretur examinator ſynodalis canonicus magiſtralis, doctoralis, prior talis monaſterij &c. Certum eſt vtroque modo fieri poſſe: quia vtroque modo poteſt perſona exprimi, & cognoſci. Qui enim canonicum magiſtralem, & doctoralē in examinatores deſignaret, ſatis exprimeret poſſidentes de pręſenti illas præbendas intelligendos eſſe.

8 Dubium tamen eſt, an etiam ſucceſſores, & ſubrogati in illis præbendis intelligantur? Affirmat Petrus de Ledeſm. *in ſum.* 2. *p. tract.* 7. *cap.* 1. *concl.* 7. *circa tertiam difficult.* & teſtatur ſic vſu, & conſuetudine in Hiſpania eſſe receptum., & à viris doctis approbatum. Et ratio eſſe poteſt, quia illa verba generalia ſunt, & ſufficientia ſucceſſores comprehendendi. Neque talis comprehenſio videtur concilij diſpoſitioni obſtare. Nam eſto ſucceſſores in particulari approbari non poſſint à ſynodo, cum ſint incogniti, approbantur tamen in genere titulo dignitatis, & officij, ſicut ſub eo titulo deſignantur. Et ſicut Pontifex in ſuis reſcriptis commiſſis vicario diœceſano, non ſolum approbat vicarium præſentem, & de illius probitate confidit, ſed approbat futurum, & ſucceſſorem, quia credit (moraliter loquendo) neminem in illo officio conſtituendum eſſe, qui aptus non ſit ad munus ſibi commiſſum obeundum: ita de examinatoribus ſynodalibus ſub nomine dignitatis approbatis dicendum videtur.

Nihilominus verius eſt, hanc ſub nomine dignitatis deſignationem ſucceſſores, & in dignitate ſubrogatos nequaquam comprehendere: ſic tradit Garc. 9. *p. de benefic. cap.* 2. *à n.* 339. ibique pluribus Rotæ deciſionibus comprobat. Ratio ea eſt, quia concilium illa generica propoſitione, & ſynodi approbatione contentum non eſt. Quod inde colligitur; quia petit ſingulis annis examinatores deſignari, & ſupponit deſignatos mori poſſe: quæ non cohęrent cum deſignatione facta ratione dignitatis: ſi enim perſonæ ob dignitatem, & officium ad examen approbarentur, vt quid ſingulis annis denuo eligendi erāt, & à ſynodo approbandi, cum ratio approbationis, & deſignationis eadem perſeueret, neque deſignati morerentur, tamen ſi plures decederent, deſignatio non perſonam, ſed dignitatem reſpicit, quod eſt contra communem ſtylum, & contra verba concilij loquentis de iudicibus ſynodalibus, & idem eſt de examinatoribus, *ſeſſ.* 25. *cap.* 10. *de reform.* ibi, *ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit.* Supponit ergo concilium deſignationem cum perſona debere coniungi, non cum dignitate. Vide *tract. de legib. diſp.* 4. *punct.* 16. §. 7. *n.* 4.

§. IV.

Qualiter examen ad parochialem præſtandum ſit.

1 *Omnes ſubſcripti peracto termino edicti examinandi ſunt ab epiſcopo, & peracto examine denunciandi qui fuerint idonei.*

2 *Examen factum ante finitum terminum (eſto aliqui exiſtiment valere) nullo modo ſuſtinendum eſt.*

3 *Ob digniorum deſiſtentiam, vel non comparitionem non eſt examen impediendum.*

4 *Quid ſi electione facta electus deſiſtat, vel decedat?*

5 *Examen factum ab epiſcopo cum tribus examinatoribus ſynodalibus, & alio non ſynodali affirmant aliqui fore irritum. Verius eſt oppoſitum.*

6 *Qualiter vota examinatorum paria, aut ſingularia debent eſſe, vt illis accedere poſſit epiſcopus?*

7 *Examen factum ab examinatoribus, qui iuramentum non præſtiterunt, vel ſimoniam commiſerunt, negant aliqui valere, verius eſt validum eſſe.*

8 *Examinatores tenentur non ſolum de ſcientia, ſed de ætate, & qualitate ad beneficium requiſitis prouidendum examinare.*

9 *Aliquibus placet obligatum eſſe denunciare, qui ſint digniores. Probabilius eſt hoc iudicium epiſcopo remitti.*

10 *Ab examine parochialium notoriè dignus non excuſatur.*

1 Certum eſt tranſacto conſtituto termino edicti omnes qui deſcripti ſunt examinādos eſſe ab epiſcopo, ſeu eo impedito ab eius vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quam tribus, quorum votis, ſi pares, aut ſingulares fuerint, accedere poſſit epiſcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur; debentque ſupradicti examinatores iuramentum præſtare fideliter ſuum munus exequendi, nihilque occaſione huius examinis ante, vel poſt recipere. Peractóque examine denunciare debent, quos repererint idoneos ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem eccleſiam gubernandam opportunis: ſic Concilium Tridentinum *ſeſſione* 24. *cap.* 18. *de reformat.* Modus autem huius examinis præſcriptus non eſt, ſed ille erit obſeruandus, qui in qualibet diœceſi receptus fuerit, quique aptior viſus fuerit ad cognoſcendam examinatorum aptitudinem, ſummopere procurando, vt quantum fieri poſſit æqualitas inter examinandos obſeruetur, aduertentes ad inſigniores eccleſias grauiora certamina fieri æquum eſſe.

2 Circa ſupradictam doctrinam dubitabis primo, an examen factum ante tranſactum terminum edicti nullum ſit ipſo iure, nullaque prouiſio inde ſecuta. Rota apud Garciam 9. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 326. & Lambertin. *de iure patronat.* 2. *p. lib.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 25. affirmant eſſe nullum comparente aliquo ante tranſactum terminum edicti, *ex cap. fin. de electione, in* 6. At nullo comparente ſuſtinendum eſſe: probantque à ſimili ex collatione facta ab epiſcopo ſpreto patrono laico, qui ſi intra tempus ſibi conceſſum ad præſentandum reclamauerit, non ſubſiſtit, at eo non reclamante firmitatem habet.

Cæterum dicendū omnino eſt nullo caſu valere. ſic Garcia *ſupra n.* 327. Tum quia electiones factæ ante

ante terminum edicti appoſiti omnino caſſantur. *in dicto cap. fin. de electione.in 6.* nulla diſtinctione facta,an poſtea compareat,vel non compareat competitor. Ergo idem dicendum eſt de hoc examine, & prouiſione facta. Quia militat eadem ratio, vt videbimus. Tum quia concilium deſignans tempus peragendi hoc examen vtitur ablatiuo abſoluto:inquit enim *tranſacto conſtituto tempore*, qui modus loquendi in his,quæ de iure non inſunt, inducit conditionem,& formam.*leg.à teſtatore.ff. de conditionib. & demonſtr.*& pluribus comprobat Sanch. *lib. 3.de matr. diſput.5.num.2 in 2.argumen.iuncto num.4.* Tum quia concilium,& conſtitutio Pij V. annullat omnes prouiſiones factas contra, vel præter formam à ſe conſtitutam. Conſtituit autem, vt tranſacto tempore edicti examen fiat. Ergo aliter factum nullum eſt,& conſequenter prouiſio inde reſultans. Ratio vero, quare terminus edicti expectandus ſit, traditur à Rota in vna Toletana parochialis de Alcaudete coram D.Seraphino.3.Iulij. 1595. & colligitur *ex cap. fin. de electione. in 6.* ne inquam per præuentionem vnius alij, qui ſe volunt opponere, ſupplantentur,& eccleſia detrimentum patiatur, carens miniſtris dignioribus. Neque obſtat exemplum de collatione facta ſpreto patrono. Nam eſto concedamus valere ipſo non reclamante, ideo eſt quia in fauorem ipſius annullatur;cui fauori ipſe cedit, dum non reclamat: at prouiſio parochialium ſine examine, & examen ante finitum terminum edicti annullatur in fauorem eccleſiarum, & oppoſitorum, qui eſſe poſſunt: quæ ratio, ſiue competitores compareant, ſiue non,ſemper perſeuerat.

3 Secundo dubitabis, an ſi ex deſcriptis deſiſtant digniores,vel non compareant ad examen tranſacto prædicto termino edicti, poſſit ordinarius illis ſpretis reliquos examinare,& beneficium prouidere,vel teneatur nouum edictum cum nouo termino proponere?

Certum eſt ob nullius deſiſtentiam, vel comparitionis nolitionem examen impediendum. Alias in cuiuſque voluntate eſſet prouiſionem beneficiorum impedire. Quapropter ſi ſemel deſcriptus deſiſtit, quantumcunque digniſſimus reputetur, vel termino ſignato non comparet nulla allegata cauſa, reliqui oppoſitores examinandi ſunt, & illis beneficium prouidendum:ſic à ſacra congregatione deciſum refert Garcia *9.part.de benefic.cap.2. numer.216.* Dixi nulla allegata cauſa: Nam ſi cauſam alleget,iudicio epiſcopi legitimam, debet epiſcopus aliquod tempus ad comparendum concedere, & interim prouiſionem detinere. Quod ſi facto examine qui reputabatur dignior cedit, vel decedit, inter reliquos electio facienda eſt, neque vlla ratione nouum edictum proponendum.Quia cum ipſe iuri,quod ſibi poterat competere,ceſſerit, vel amiſerit, reliquis oppoſitoribus accreſcit.

4 Verum electione facta,ſi electus deſiſtit,nouum edictum proponendum videtur,quia prior cauſa, & oppoſitio electione finitur. Limitat autem Garcia *dicto cap.2.num. 224.* vt procedat ante lapſum quadrimeſtre datum ex conſtitutione Pij V. ad ſignificandum Papæ. Nam illo tranſacto non facta ſignificatione, omnimoda diſpoſitio ad Papam libere deuoluitur,etiam ſi epiſcopus dediſſet litteras electo. Sed mihi nullo modo hæc limitatio placet.Quia hæc deuolutio, & auocatio tranſacto quadrimeſtri, eſt appoſita in pœnam negligentiæ ordinarij, vt ex ipſa bulla conſtat. Cum ergo in ſupradicto caſu nullam ordinarius negligentiam habuerit, neque per ipſum ſteterit, quominus electio Romæ fuerit præſentata, nequaquam deuolutio locum habere debet, neque ordinarius priuandus eſt poteſtate faciendi nouum examen,nouamque electionem.Nauarr. *lib. 1.conſil. tit.de reſcript.conſ.11.n.4.in ſecunda edit.*

5 Tertio dubitabis, an examen factum ab epiſcopo cum tribus examinatoribus ſynodalibus,alio non ſynodali concurrente irritum ſit,& nullum? Affirmat Garc.*9.par.de benefic. cap.2. num. 324.* Mouetur ex quadam declaratione ſacræ congregationis, & deciſione Rotæ, quibus cauetur collationem factam ex vi huius examinis nullam eſſe.Ratio ea eſt,quia formæ nihil addi,nec diminui poteſt, *cap.cum dilecta.de reſcript.& ibi* Felin.*num.6.*Sed ad formam huius examinis pertinet, quod examinatores ſint in ſynodo approbati. Ergo admiſſis non approbatis deficit forma.

Sed contrarium firmauit Rota in cauſa Dertuſen.parochialis de Villafranca. 18.Decembr. 1581. relata à Garcia *ſupra.num. 232.* & à Genuen. *in praxi.cap.66.numer.18. & reg.leg. teſtamentum. Codic. de teſtament.* Non enim ſuperabundantia nocere poteſt,ſicuti non vitiaretur teſtamentum, ſi ſeptem teſtibus neceſſariis alij inutiles adderentur. Hanc ſententiam approbat Genuenſ. ea conditione, vt maior pars votorum ſit ſynodalis.Ego vero dicendum exiſtimo,ſtantibus tribus examinatoribus ſynodalibus, quantumcunque alij addantur, non vitiari examen. Quia concilium ſolum requirit,vt examen fiat à tribus examinatoribus ſynodalibus. Ergo illis ſtantibus ſeruatur præſcriptum à concilio;tametſi alij non ſynodales concurrant. Concurrunt enim non vt examinatores legitimi,ſed vt quidam teſtes, & inutiles exploratores aptitudinis examinandorum. Ex quo manifeſtè infertur, nequaquam poſſe epiſcopum prouidere beneficium in fauorem illius, qui nõ fuerit à maiore parte examinatorum ſynodalium approbatus: quia aliorum approbatio, vel reprobatio,vtpote ab illegitimis,nullius eſt effectus.

6 Quarto dubitabis, qua ratione vota examinatorum paria,aut ſingularia ſint, vt illis accedere poſſit epiſcopus? Et quidem hæc dubitatio locum non habet,cum examinatores iuxta ſtylum Romanæ curiæ, de quo teſtatur Marc.Anton.Genuen. *praxi.cap.66. num.17.*Auguſt.Barboſa *in remiſſion.concil.numer.18.* vota inter ſe conferunt, & reſolutione accepta proferunt vnanimiter examinatum approbatum, vel reprobatum; quia tunc vota non ſunt paria, nec ſingularia, ſed vniformia. Deinde dubitatione caret non poſſe epiſcopum,vel eius vicarium,etſi examini aſſiſtat, & cum examinatoribus prouidendum examinet, ſuffragium approbationis, vel reprobationis ferre,niſi in caſu quo examinatores ſynodales in votis pares, aut ſingulares fuerint; quia ſic cauetur à concilio;ibi:*quorum votis ſi pares, aut ſingulares fuerint accedere poſſit epiſcopus,vel vicarius,quibus magis videbitur.*& tradit Flamin. *lib. 8. quæſt. 9. numer. 105.& 106.*Vgolin.*de officio epiſcop.capit.50.§.3. num.1.& §. 12.num.3.*Gratian. *deciſ.97. num. 18.* & alij quos ſequitur Garcia *9.part.de benefic.cap.2.num. 56.* Pares in votis ſunt examinatores, ſi quatuor ſint, & duo reprobent Caium, alij eum approbent. At quibus tunc epiſcopus accederet, præſtaret approbationem, vel reprobationem, maneretque approbatus,vel reprobatus examinatus; eaque de cauſa concilij congregatio dixit, facere poſſe epiſcopum ex non approbato approbatum. Singulares in votis ſunt examinatores, cum vnus reprobat, alius approbat, tertius ſuffragium ſuſpendit: ſi enim approbanti, vel reprobanti epiſcopus iungatur, approbatum, vel reprobatum efficiet. Hæc acceſſio epiſcopi in ipſo

Digitized by Google

examine, & coram examinatoribus facienda eſt, vt ſatis colligitur ex contextu concilij, vt notauit Garc. *ſupra n.* 58.

7 Quinto dubitabis, an valeat examen factum ab examinatoribus ſynodalibus, qui iuramentum non præſtiterunt fideliter ſuum munus exequendi, quique occaſione examinis aliquid receperunt? Negat Garcia *9. part. de benefic. cap. 2. numer.* 355. loquens de iuramento, & idem diceret de vitio ſimoniæ. Mouetur tum ex deciſione Rotæ in vna parochialis. 15. Ianuar. 1593. coram D. Mantica; vbi inter cauſas nullitatis prouiſionis allegat Rota, quod examinatores iuramentum non præſtiterint. Deinde mouetur: quia videtur hoc iuramentum ad formam prouiſionis ſpectare. Cæterum verius cenſeo, omiſſionem iuramenti, & commiſſionem ſimoniæ non annullare examen, tametſi grauiter peccent examinatores omittentes iuramentum, & vitium ſimoniæ committentes. Quod omiſſio iuramenti examen non annullet, ſic probo. Nam hoc iuramentum faciendum præcipitur, iis qui in ſynodo ſunt electi, & approbati, & examinatores legitimi conſtituti. Ergo non pertinet ad formam examinis, ſed ad rectum illius vſum, ſicuti iuramentum, quod præſtant iudices, & tabelliones ritè ſua munera exercendi, & conſtat ex iis, quæ diximus, *tractat. de legib. diſput. 2. punct. 9.*

De vitio ſimoniæ clarius conſtat, non reddere nullum examen. Quia hæc eſt pœna ob crimen cõmiſſum, quæ indiget ſententia ſaltem declaratoria criminis, vt liget. Et præterea, quia textus loquitur de ſimonia commiſſa tam ante, quam poſt examen factum. Non igitur ex illa ſimonia examen legitimè factum irritari ipſo iure poterat. Quapropter cenſeo præceptum de iuramento omittendo, & de ſimonia committenda non eſſe reſtrictiuum poteſtatis examinatorum, ſed eſſe inſtructiuum, qualiter illa poteſtas exercenda ſit. Hoc autem iuramentum faciendum eſt in ipſa ſynodo, quando eliguntur; quia ita eſt expediens, vt omnibus conſtet, eſto non ſit neceſſarium, cum expreſsè illud tempus concilium non deſignauerit, debetque fieri tactis euangeliis. Garcia *9 p. de benefic. cap. 2. n.* 356. *& ſeqq.* De crimine ſimoniæ latè egimus, *tract. de vitiis religioni oppoſit. diſp. vlt.*

8 Sexto dubitabis, an examinatores teneantur prouidendum examinare non ſolum de ſcientia, ſed etiam de vita, moribus, ætate, & qualitatibus ad beneficium requiſitis. Videtur obligatos non eſſe, vt probat praxis communis, horum informationem ordinatio remittens, & examinatoribus ſolum de ſciẽtia concedens. Cæterum omnino tenendum eſt, debere de prædictis omnibus prouidendum examinare. Quia examinatores conſtituti ſunt, vt prouidendum examinent, & declarent, ſit ne idoneus ad vacantem eccleſiam gubernandam. Sed hæc idoneitas, & aptitudo non ſumitur ex ſola litteratura, ſed etiam ex moribus, vita, aliiſque qualitatibus, vt de ſe conſtat, & multis comprobat Gonzalez *reg. 8. Cancellar. gloſſ. 4. à numer.* 107. Ergo de illis omnibus examinatores prouidendum examinare debent. Deinde hoc clarè indicauit concilium *dicto capit.* 18. cum dixerit. *Peracto examine renuncientur, quotcunque ab eis idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem eccleſiam gubernandam opportunis.* Sed hæc relatio ſupponit examinatores cognouiſſe examinãdorum qualitates. Ergo: & ita declarauit ſacra concilij congregatio apud Garciam *6. part. de benefic. capit. 2. num.* 236. *& 9. part. capit. ſecundo. numer.* 107. Auguſtin. Barboſa *in declarationib. concil. dicto capit.* 18. *numer.* 27. *& 3. part. de poteſt. epiſcop. allegat.* 60. *num.* 95. Aloyſium Riccium *praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 631. *in ſecunda edit.* Gonzalez *regul. 8. Cancell. gloſſ. 4. numer.* 110. Modus autem examinandi prouidendum de ætate, legitimitate, ordine, vita, moribus, & prudentia eſt per informationem, quæ paucis diebus fit, antequam ad examen litteraturæ vocentur. Nam ſi illa viſa plenè examinatoribus ſatisfacit, & ex alia parte examinatus de litteratura ſufficientiam oſtendit, poterit idoneum eſſe abſolutè renunciari.

9 Septimo dubitabis, debeant ne examinatores renunciare non ſolum qui ſibi idonei viſi fuerint, ſed etiam qui inter idoneos digniores ſint? Affirmat Barthol. Med. *in ſumm. lib. 1. capit. 14. §. 32.* Ludouic. Lopez *inſtruct. conſcient. lib. 1. tom. 1. capit.* 127. Petr. Nauarra *lib. 2. de reſtit. lib. 2. cap. 2. numer.* 187. Petr. Ledeſma *tractat. 7. cap. 1. concluſ. 7. difficult.* 13. Mouentur, quia epiſcopus tenetur digniorem eligere ex approbatis, quod non videtur fieri poſſe, niſi ex examinatorum relatione cognoſcat quis dignior ſit. Nam hoc iudicium non epiſcopo, ſed examinatoribus videtur commiſſum; ſi quidem ipſi iudicant de aptitudine examinandorum; neque epiſcopus de hac aptitudine iudicat, niſi in caſu quo examinatores pares, aut ſingulares in votis fuerint. Ergo extra hunc caſum iudicare non poterit epiſcopus de maiori examinandorum aptitudine; quia comparatiuum iudicium poſitiuum ſupponit. Deinde ſi iudicio ſolius epiſcopi remittitur quis dignior ſit ex approbatis, nunquam reiectus poterit legitimè appellare à mala epiſcopi electione cõtra conſtitutionem Pij V. quia nunquam ſupponi poteſt epiſcopum minus dignum elegiſſe, cum ſuo iudicio hoc remiſſum ſit.

Tenendum tamen eſt, vt probabilius, examinatoribus ſolum competere iudicare qui examinati fuerint idonei, non autem qui digniores ſint. Quia concilium ſolum hoc munus illis conceſſit dicens. *Peracto examine, quotcunque ab eis idonei iudicati fuerint renuncientur,* & cum non addiderit, *qui digniores fuerint iudicati,* non eſt illis hoc iudicium committendum. Neque eſt cenſendum tacitè commiſſum, ex eo quod eligens cognoſcere debeat ante electionem quis dignior ſit ex approbatis: poteſt namque hoc cognoſcere non ex iudicio, & relatione examinatorum, ſed ex proprio, & ſingulari iudicio, cum ipſe examini præſens fuerit. Item interrogare poteſt priuatim vnum, vel alterum examinatorum, quos digniores iudicauerit. Minuſque hæc tacita commiſſio infertur ex facultate appellandi à mala epiſcopi electione. Fateor namque conſtare non poſſe malam fuiſſe epiſcopi electionem, & reiectum legitimè appellaſſe ex actis præciſè primæ inſtantiæ; eáque de cauſa talis appellatio executionem non ſuſpendit, ſed neceſſario conſtare debet ex actis ſecundæ, ſcilicet ex examine facto coram iudice ad quem appellatur, & ita tenet, & aliquibus deciſionibus comprobat Garc. *9. p. de benefic. cap. 2. à n.* 108. Genuenſ. *in praxi. cap. 66. in annotat. n.* 108.

10 Octauo dubitabis, an excuſetur ab hoc examine notoriè dignus? Cui dubitationi *diſp. præcedenti circa finem,* ſatisfecimus dicendo nequaquam excuſari; quia concilium expoſtulat pro forma hoc examen, & prouiſiones alias factas annullat. Vgolin. *de poteſt. epiſcop cap. 50. §. 6. n. 6. & §. 10. n. 6.* Flamin. Pariſ. *lib. 8. de reſignat. q. 9. à n.* 83 Garcia aliis relatis, *6. p. de beneſ. c. 2. à n. 265. & 9. p. c. 2. n.* 102. Zenedo *collect. 15. ad decret. n. 5.* Gonz. *gloſſ. 4. n. 89. & ſeqq.* Auguſt. Barboſa *in remiſſ. ad dictum locum concilij deciſ.* 1.

In

Digitized by Google

§. V.

In quibus beneficiis examen per concurſum faciendum ſit.

1 *In beneficiis parochialibus hoc examen faciendum eſt.*
2 *Ceſſat in beneficiis iuriſpatronatus laicalis.*
3 *Quid in beneficiis iuris patronatus mixti?*
4 *Ceſſat in beneficiis reſignatis in fauorem.*
5 *Item in beneficiis vacantibus ex cauſa permutationis.*
6 *Deinde in beneficiis vnitis dignitati, aut canonicatui.*
7 *Item cum cura pertinet ad eccleſiam cathedralem, vel collegiatam, & per vnam, vel plures adminiſtratur.*
8 *Item in beneficiis litigioſis, & quid ſi Pontifex noluerit collitigantem ſubrogare?*
9 *Ceſſat concurſus in beneficiis parochialibus monaſterio ſubiectis.*
10 *Item ceſſat in vicariis perpetuis vnitis eccleſiæ, vel beneficio ſeculari.*
11 *Deinde in beneficiis regularibus, quæ regularibus conferuntur.*
12 *Item ceſſat, eſto hæc beneficia ſecularibus commendentur.*
13 *Item in parochialibus exigui redditus.*
14 *Ceſſat concurſus in parochialibus vacantibus ob non ſeruatam formam à concilio præſcriptam.*

1 Regula generalis eſt in beneficiis parochialibus hoc examen faciendum eſſe, ſiue beneficia ſint de collatione ordinarij, ſiue ſint reſeruata, ſiue Pontifici affecta, ſiue cura eccleſiæ, vel epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures adminiſtretur, conſtat ex Trident. *ſeſſ. 24. capit. 18. de reformat.* Aduertendum tamen eſt, ſæpe Pontificem beneficia, reſeruata, ſeu affecta prouidere abſque cõcurſu, ſolo ſimplici examine ad curam animarum. Quod contingit, cum electus ab ordinario non vult penſioni iuſtæ à Pontifice beneficio impoſitæ conſentire. Cum enim Pontifex ſupremus legiſlator ſit, habeatque iuſtam cauſam diſpenſandi in lege concilij, exigentis concurſum in parochialium prouiſione, ſi de facto ſine concurſu alicui confert, legitima eſt eius collatio. Debet tamen generaliter ſaltem decreto concilij derogare. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. à n. 116.* Barboſa *allegat. 60. n. 39.*

2 Supradicta regula de concurſu in prouiſione parochialium faciendo plures patitur exceptiones. Prima, & præcipua eſt de beneficiis, quæ ſunt iuris patronatus laicorum: hæc enim per concurſum prouideri non debent: cum concilium loquens de iis beneficiis dixerit debere præſentatum à patrono examinari, & digno reperto ei beneficium conferri; tacitè inſinuans concurſu oppoſitorum opus non eſſe: ſic tenent, & deciſum à ſacra congregatione referunt Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. numer. 134.* Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut. 357. num. 1.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 34. dub. 12. numer. 58. & dub. 16. num. 81.* Nicol. Garc. *9. part. de benefic. cap. 2. num. 255.* Auguſt. Barboſa *de poteſt. epiſc. allegat. 60. numer. 18. & ſuprad. textu concilij, num. 34.* Quod verum habet caſu quo vnus eſſet præſentatus, vel eius præſentatio omnibus aliis præferenda eſſet. Tunc enim hic examinari debet cæteris excluſis, & idoneo reperto ei beneficium conferri. At ſi plures ſint æquanimiter præſentati, examen faciendum eſt per concurſum, vt epiſcopus ex approbatis eligat digniorem. Gonzalez *num. 138.* Garc. *num. 256.* Barboſa *num. 18. & in concilio num. 34.* Riccius *num. 2.* Et idem eſt, ſi iure deuoluto prouiſio ad epiſcopum pertinet, quia ceſſat patroni præſentatio, ob quam examen per concurſum non ſit. Genuen. *in praxi cap. 66. num. 19.* Garc. *dicto cap. 2. n. 257.* Barboſa *3. p. alleg. 60. n. 18. fine.*

3 Difficultas vero eſt, an ceſſet examen per concurſum in beneficiis patronatus mixti laicalis, & eccleſiaſtici, caſu quo pars laicalis præualeat in præſentatione; eo quod præcipua ſit. Nam ſi non præualet, ſed æquè patronatus laicus ſit, ac eccleſiaſticus, clarum eſt, faciendum eſſe examen per concurſum, cum talis patronatus eccleſiaſticus ſit dicendus, præcipuè illis in caſibus, in quibus eccleſię, perſoniſque eccleſiaſticis prodeſſe poteſt, neque laicis nocere. At ſi pars laicalis præualet, dubium eſt, an examen per concurſum ceſſet? Negat in hoc caſu ceſſare concurſum aliis relatis Garcia *9. part. de benef. cap. 2. num. 278.* Gonzalez *gloſſ. 6. numer. 135.* Aloyſius Riccius *deciſ. 420. in prima edit. & reſolut. 357. num. 3. in ſecunda edit.* Auguſtin. Barboſa *3. part. alleg. 60. num. 27. & in remiſſion. concilij, num. 31.* referuntque ſacram congregationem in hæc verba decidiſſe. *In collatione eccleſiæ parochialis, quæ ſit iuris patronatus partim eccleſiæ, partim laici, ſeruanda forma eſt examinis per concurſum, quam concilium præſtituit in conferenda parochiali, quæ iuriſpatronatus ſit merè eccleſiaſtici.* Idem dicendum eſt, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, pro vna tantum ad eccleſiaſticum. Ratio vero huius deciſionis eſt fauor eccleſiæ, vt hac via melius prouideri poſſit.

Verum hæc ſententia, etſi ob authoritatem ſacræ congregationis amplectenda ſit, aliquam patitur difficultatem. Nam ſi pars laicalis in patronatu præualet, neceſſario ab ea præſentatus inſtituendus eſt, ſi idoneus fuerit repertus, iuxta *textum concilij.*

Quæ ergo vtilitas eſt, ſi in concurſu cum præſentato à patrono eccleſiaſtico examinetur, cum hic præſentatus, etſi dignior, inſtitui non poſſit? Adde etſi fauor eccleſiæ ſit, examen fieri per concurſum, vt hac via de digniori miniſtro prouideatur, etiam fauor eccleſiæ eſt patronis laicis fauere, & præſentatum ab eis, modo dignus ſit, inſtituere: quia hac via ad fundandas eccleſias excitantur.

4 Secunda exceptio eſt de beneficiis reſignatis in fauorem in manibus Pontificis, hæc enim cum non ſint aliis, quam deſignatis conferenda, intrare non poteſt: & ita tenent, & à ſacra congregatione deciſum referunt, Flamin. Pariſ. *lib. 10. de reſignat. quæſt. 7. à numer. 13.* Gonzalez *gloſſ. 6. à numer. 122.* Garcia *de benefic. 9. part. cap. 2. num. 157.* Auguſtin. Barboſa *3. part. de poteſt. epiſcop. alleg. 60. numer. 21.* & in concilio *deciſ. 2.* Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ. 416. in prima edit. & in ſecunda reſolut. 353.* & alij apud ipſos. Neque obſtant verba concilij, præcipientis fieri examen per concurſum, in quibuſuis beneficiis parochialibus vacantibus etiam per reſignationem in curia. Quia loquitur de vacantibus per reſignationem ſimplicem, & non in fauorem. Quæ enim in fauorem reſignantur, abſolutè non vacant, quouſque reſignatario fuerint acquiſita, neque in illis interim apponitur vicarius, ſed reſignans, vtpote dominus, adminiſtrat. Gonzalez *n. 122.* Barboſa *num. 2.* Riccius *reſolut. 351. verſ. amplia quinto.* Garc. *num. 158.*

5 Tertia exceptio eſt de beneficiis vacantibus ex cauſa permutationis, ſiue permutatio fiat parochialis cum parochiali, ſiue cum beneficio ſimplici. Quocunque

Digitized by Google

cunque modo fiat, examen per concurſum neceſſarium non eſt ob prædictam rationem; quia alteri, quam permutatario acquiri beneficium non poteſt, neque vacat, quouſque ei fuerit acquiſitum. Garcia referens à ſacra congregatione deciſum, *9.p.de benefic.cap.2.num.* 165. Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.*419.*in prima edit.& reſolut.* 356. *in ſecunda edit.* Barboſa *alleg.*60.*num.*23.*& ſuprad.loco concil.num.*16. *& deciſ.*3. Verum eſto examen per concurſum fieri non debeat, debet tamen relinquens ſimplex, & accipiens parochiale examinari à tribus ſaltem examinatoribus ſynodalibus. Et idem eſt, ſi permutaret beneficium parochiale inferius cum parochiali longe maiori, & pluribus parochianis abundante, quia ex aptitudine prioris beneficij non infertur aptitudo ad illud, quod de nouo habetur. Garcia, Barboſa, & Riccius, *ſupra.*

6 Quarta exceptio à concurſu eſt de parochialibus vnitis perpetuò dignitati, aut canonicatui; quia neque dignitati, aut canonicatui debetur concurſus, vt de ſe conſtat, neque parochiali vnitæ, cum ratione vnionis naturam propriam amiſerit, & qualitates illius cui vnitur acceperit. Gonzalez *gloſſ.*6.*num.*162. *& gloſſ.*5.§.7.*num.*13. Garcia 9.*part.de benefic. cap.* 2. *num.* 193. Barboſa 3.*part. alleg.* 60. *num.* 24.25.26. *& in remiſſionib.concil. circa med.* Vnde dignitas, vel canonicatus, qui curam animarum annexam habet, nequaquam per examen concurſus prouidetur; quia non eſt propriè beneficium parochiale. Barboſa *n.* 28. *&* 29. *& in concil.* Gonzalez *gloſſ.* 6. *numer.*162. tametſi contrarium videatur ſentire Garcia 9.*part.de benef.cap.*2.*n.*189.

7 Sexto ceſſat concurſus, cum cura pertinet ad eccleſiam cathedralem, vel collegiatam, & per vnū, vel plures ſiue promiſſiuè, ſiue alternatiuè, & per hebdomadas adminiſtratur; quia ipſi adminiſtratores verè non ſunt curati, neque ob obitum illorum cura vacat, cum penes eccleſiam cathedralem, vel collegiatam remaneat: ſic pluribus deciſionibus comprobat Garcia 9.*par.de benefic.cap.*2.*num.*181. Gonzalez *gloſſ.*6.*num.*158. Auguſtin. Barboſa 3.*part.allegat.* 60. *num.*30 Riccius *reſolut.*358.*verſ. quarto*, & alij apud ipſos. Neque obſtant verba concilij, dicentis examen per concurſum requiri in eccleſiis parochialibus vacantibus; etiam ſi cura eccleſiæ vel epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures adminiſtretur, etiam in eccleſiis patrimonialibus, ſeu receptiuis, in quibus conſueuit epiſcopus vni, vel pluribus curam animarum dare. Non inquam obſtant: nam ſupradicta verba intelligenda ſunt primo cum cura adminiſtratur per vnum, vel plures in perpetuum, quorum interitu cura vacat, & denuo prouidetur, ſecus vero cum cura illis committitur ad nutum amobilis; quia illorum interitu non vacat beneficium, & concilium agit de beneficiis vacantibus; ibi; *cum parochialis eccleſia vacatio,* &c. Secundo intelligenda ſunt de parochialibus eccleſiis, quæ ſic propriè dicuntur, non de collegiatis, & cathedralibus, quæ ob earum dignitatem, niſi exprimantur, non debent intelligi; vt habetur expreſsè, *cap.ſtatutum.de electione.in 6.*

8 Septimo concurſus ceſſat in beneficiis litigioſis: nam durante lite beneficium non vacat, nec prouideri poteſt: *cap.*1.*&* 2.*vt lite pendente. clement. prima, eodem tit.* Sed concilium loquitur de parochialibus vacantibus, & quæ facto examine prouideri debent. Ergo. Gonzalez *ad reg.Cancellar.gloſſ.* 6. *à num.*141. Flamin.*de reſignat.lib.*2.*q.*3.*numer.*97. Riccius *reſolut.* 358. *verſ. tertio.* Auguſt. Barboſa 3. *part. allegat.* 60. *num.*37.

Verum ſi ſummus Pontifex noluerit colligitantem ſubrogare, vel ius demortui in alium transferre, affirmat Garcia 9 *part.de benefic.cap.*2 *numer.*170. locum eſſe concurſui, & ſic deciſum eſſe à ſacra concilij congregatione; tametſi electo, & iudicato magis idoneo collatio facienda non ſit, ſed expectandus finis litis, vel recurrendum ad Papam: & licet intra quadrimeſtre non recurratur, non ob inde fit deuolutio; quia parochialis ratione litis non erat Pontifici reſeruata. Cæterum hoc dictum Garciæ mihi non probatur: nam vt benè Gonzalez *ſupradicto loco*, arguit: concilium de prouiſione beneficij, non de ſubrogatione loquitur. At durāte lite, vt ipſemet Garcia fatetur, non eſt locus prouiſioni, ſed ſolum ſubrogationi. Ergo examen concurſus ad prouiſionem ordinatum non poteſt in beneficio litigioſo locum habere. Præterea ex conſtitutione Pij V. ſæpe relata, conſtat facto examine parochialium, quarum collatio ad epiſcopum pertineat, debere intra ſemeſtre fieri, pertinentium vero ad alios debere electionem dignioris intra quadrimeſtre fieri, illiſque ſignificari: Sed ipſemet Garcia concedit, & benè; in parochialibus litigioſis non poſſe electo beneficium ab ordinario concedi, neque obligatum eſſe electionem Pontifici intra quadrimeſtre ſignificare. Ergo ſignū eſt, concilium non intendiſſe in iis litigioſis concurſum fieri. Neque obſtat deciſio ſacræ congregationis, quæ debet intelligi de litigio, non ſuper beneficium, ſed ſuper ius præſentandi ad illud, iuxta deciſionem relatam ab ipſo Garcia *dicto cap.* 2.*num.*159. quod litigium non impedit ordinarij examen, & prouiſionem, ſi ſit in poſſeſſione examinandi, & conferendi, quia non propriè facit beneficium litigioſum, cum non ſit lis inter ipſos beneficiatos.

9 Octauo ceſſat concurſus in beneficiis parochialibus monaſterio ſubiectis, ſeu annexis, vel de eius menſa, tametſi per ſæculares, & vicarios perpetuos adminiſtrentur; quia in iis beneficiis monaſterium nominat æquè ac patronus laicus, & epiſcopo competit ſine concurſu nominatum approbare, vel reprobare, vt optimè tradit Rota apud Farinac. *in nouiſſimis.tom.*1.*deciſ.*102. Gonzal.*gloſſ.*6.*n.*162. Garcia 9.*p.de benefic.cap.*2.*num.*197. Barboſa 3.*par.de poteſt. epiſc.alleg.*60.*n.*31. & colligitur clarè ex *cap.*1.*de capellis monach.*

10 Nono ceſſat concurſus in vicariis perpetuis vnitis eccleſiæ, vel beneficio ſæculari, quia ratione vnionis titulus extinguitur, & vicario non competit propriè cura, ſed rectori eccleſiæ, vel beneficij, cui eſt vicaria vnita. Secus vero dicendum eſſet, cum vicaria perpetua de per ſe eſſet, & vicarius non ſolum exercitium, ſed habitum curæ haberet: ſic aliis relatis Garcia 9.*par.de benefic.cap.*2.*a num.*289. Riccius *praxi fori eccleſiaſt.reſolut.*358.*n.* 1.*verſ. ſecundo.* Barboſa *allegat.*60.*n.* 32. Signum autem ad cognoſcendum in vicarium tranſlatam eſſe omnem curam, tam quoad actum, quam quoad habitum, eſt, ſi vicario omnes beneficij fructus applicati ſint, tametſi ſub onere ſoluendi penſionem. Econtra dicendum eſt, ſi fructus beneficij alteri ſint applicati, & vicario datur penſio. Vide Rotam apud Farin. *in nouiſſimis. tom.*2.*p.*2.*deciſ.*710.

11 Decimo ceſſat concurſus in beneficiis regularibus, quæ regularibus conferuntur. Tum quia hæc non ſolent in perpetuum concedi, ſed ſolum ad tempus. Tum quia ad nominationem monaſterij conferuntur: ſic tenent, deciſumque referunt, Gonz. *gl.*6. *n.*162. Garc. 9.*p.de benef.c.*2.*n.* 197. Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſ.deciſ.*421.*in* 1.*edit.& reſolut.* 358.*in* 2. *edit.* Barboſa *de poteſt.epiſc.allegat.*60.*n.*33.

12 Vndecimo

Digitized by Google

12 Vndecimo ceſſat concurſus, etiam ſi ſupradicta beneficia regularia ſolita ſint ſæcularibus commendari ob eandem rationem: & tradit deciſum à ſacra congregatione; Garcia *ſupra num.* 199. Barboſa *num.* 34. *& in declarat. concil. ad dictum cap.* 18. *verſic. octaua.*

13 Duodecimo ceſſat concurſus, ſi parochialis adeo exigui redditus fuerit, vt totius huius examinationis operam non ferat; aut nemo ſit qui ſe examini per concurſum quærat ſubiicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac tumultus poſſint excitari. Quia tali caſu poteſt ordinarius, ſi pro ſua conſcientia, cum deputatorum conſilio, ita expedire arbitretur, hac forma concurſus omiſſa aliud examen, cæteris tamen ſeruatis, adhibere: ſic concilium *dicto cap.* 18. *in fine.* Gonzal. *gloſſ.* 6. *numer.* 139. Aloyſ. Riccius *reſolut.* 358 *in fine.* Barboſa 3. *p. alleg.* 60. *n.* 38.

14 Decimo tertio ceſſat concurſus in parochialibus, in quibus ſeruatus non eſt ordo examinis, & aliorum, quæ à concilio *dicta ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform.* præſcribuntur. Quia ratione huius negligentiæ Pontifici reſeruantur, ita vt epiſcopus, & archiepiſcopus non ſe poſſint intromittere in eorum collatione, etiam ſi aliàs beneficia de ipſorum collatione eſſent; imo nec poſſunt examen peragere tanquam de aliàs reſeruatis, quia non ſolum quoad collationem, ſed etiam quoad examen Pontifici deuoluuntur, illique ſunt reſeruata: conſtat ex conſtitutione Pij V. 32. ſæpè relata; & notauit Gonzal. *gloſſ.* 6. *num.* 124. Quod ſi ad alios præter epiſcopum, ſeu archiepiſcopum, quibus examen facere competebat, collatio beneficiorum pertinet, poterunt, omiſſa forma huius examinis, beneficia conferre; quia abſque ſua culpa non debent poteſtate conferendi priuari: colligitur ex dicta conſtitutione, *verſ. ſeu eorum, quibus ius conferendi*, & notauit Gonz. *ſupra n.* 126. Garc. *de benef.* 9. *p. c.* 2. *n.* 152.

§. VI.

Qualiter facto examine electio, collatio, ſeu inſtitutio beneficiorum parochialium facienda ſit.

1 *Quid ſtatuerit concilium.*
2 *An repertis pluribus æquè dignis poſſit epiſcopus eligere quem maluerit, vel an electio remittenda ſit collatori? Verius eſt epiſcopo competere.*
3 *Idem eſt ſeruandum in beneficiis patronatus eccleſiaſtici, ſi inſtitutio ab alio quam ab epiſcopo eſt facienda.*
4 *Si patronatus eccleſiaſticus minus dignum eligat, non tenetur epiſcopus eum inſtituere. Subintelligitur, ſi clarè conſtet, quod ante ſententiam non eſt præſumendum.*
5 *Quid dicendum, cum electio non fuit facta legitimè, prouiſio ne apoſtolica ſubſiſtet? Negatiuè eſt reſpondendum.*
6 *Qualiter tibi prouidere poteris, ſi ab examinatoribus in reprobatione, vel ab ordinario in electione te ſentias grauatum? A relatione examinatorum in beneficiis parochialibus nulla datur deuolutio, aut appellatio.*
7 *A relatione examinatorum in beneficiis ſimplicibus datur appellatio, deuolutiua, & ſuſpenſiua.*
8 *Interdicta eſt appellatio à relatione examinatorum in parochialibus, quæ per concurſum prouidentur.*
9 *Ab electione mala ordinarij dari appellatio deuolutiua poteſt.*
10 *Quid faciendum, cum cauſa deuoluta eſt ad ſuperiorem?*

1 IN beneficiis à iure patronatus exemptis electio dignioris epiſcopo competit, cui ipſe, vel alius ad quem collatio pertinet, conferre beneficium debet. Si vero iuris patronatus eccleſiaſtici fuerit, & inſtitutio ad epiſcopum, & non alium pertineat, is quem patronatus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, epiſcopo præſentare teneatur, vt ab eo inſtituatur: cum vero inſtitutio ab alio, quam ab epiſcopo erit facienda, tunc epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentet ad quem inſtitutio ſpectat. Quod ſi ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui à patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit admitti. Neque cuique alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta ſupradictam regulam de eccleſia prouideatur, nec prædictorum examinatorum relationem, quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad ſedem apoſtolicam, ſiue eiuſdem ſedis legatos aut vicelegatos, aut nuntios, ſeu epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita impediat, aut ſuſpendat. Alias prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones præter ſupradictam formam factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur, non obſtantibus, &c. Sic *concilium Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* cuius decretum *Pius* 5. *in ſua dicta conſtitut.* 32. quæ incipit *in conferendis*, confirmauit, & approbauit, additque eas prouiſiones ſibi, ſedique apoſtolicæ, ſeu eis, quibus ius conferendi competit, reſeruare. Ex quibus verbis manifeſtè conſtat in beneficiis exemptis à patronatu epiſcopo competere ex approbatis eligere digniorem, cui ipſe, vel Pontifex, vel alius ad quem de iure collatio pertinet, debet beneficium conferre.

2 Dubium tamen eſt; an repertis pluribus æquè idoneis poſſit epiſcopus vnum ex illis eligere, cui ſit neceſſario collatio facienda, vel potius debeat collatori omnes illos proponere, vt ipſe cui maluerit cõferat? Videtur collatori hoc remittendum eſſe; quia epiſcopo ſolum conceditur à concilio, vt ex approbatis eligat digniorem. Ergo ſi plures reperiantur æquè digni, illos debet epiſcopus eligere. Alias vno electo iniuriam facit reiectis, cum reiiciantur ab electione vt minus digni, cum tamen non ſint, & electus eligatur vt dignior, cum tamen omnibus dignior non ſit. Fauetque huic modo dicendi congregatio concilij, prout refert Garcia 9. *p. de benefic. cap.* 2. *num.* 149. ibi; ordinarius debet eligere magis idoneos, ac poſtea Abbati relinquere, vt ex electis cui maluerit curam conferat. Expendo verbum, debet eligere magis idoneos, quaſi indicans non eſſe in poteſtate ordinarij vnum eligere, cum plures magis idonei reperiuntur.

Cæterum tenendum eſt cum ipſo Garc. *dicta* 9. *p. de benefic. cap.* 2. *num.* 150. poſſe epiſcopum eligere ex duobus æque idoneis, qui ſibi placuerit. Et ratio videtur manifeſta; quia epiſcopo competit electio illius, cui beneficium eſt conferendum: ſed beneficiũ duobus conferri non poteſt, ſed vni tantum. Ergo huius electio epiſcopo competit. Ergo data paritate duorum penes epiſcopum erit eligere, quem maluerit. Neque ille eligitur, vt dignior poſitiuè, ſed negatiuè, hoc eſt, quo nullus alius dignior ſit. Quod ſi aliquando plures æquè idonei reperiantur, & epiſcopus

Digitized by Google

pus omnes illos eligit, penes collatorem erit conferre cui maluerit: & in hoc caſu loquitur ſacra concilij congregatio.

3 Idem ſeruandum eſt in beneficiis patronatus eccleſiaſtici, ſi inſtitutio ab alio, quam ab epiſcopo ſit facienda: cum enim epiſcopo tantum competat ex dignis eligere digniorem, quem patronus ei præſentare debet, ad quem inſtitutio ſpectat: ſi contingat duos æquè idoneos reperiri, epiſcopus eligere poterit, quem maluerit. Quia eſt omnino eadem ratio. At ſi inſtitutio epiſcopo competit, & patronis eccleſiaſticis electio, ad patronos pertinet eligere ex duobus æquè idoneis, quis ſit inſtituendus: ſic Nauarr. *conſ. 6. de iure patron. in* 1. *edit.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 22. *q.* 15. Garc. 9. *p. de beneſ. cap.* 2. *n.* 266. refertque à ſacra congregatione deciſum.

4 Difficultas autem eſt, ſi contingat patronos eccleſiaſticos minus dignum ex approbatis eligere, teneatur epiſcopus illum inſtituere? Negatiuè reſpondeo, ſi id manifeſtè conſtaret. Quia talis electio, vtpote contra formam à concilio præſcriptam, nulla eſt, non igitur illam poteſt ſubſequi inſtitutio. At quia id conſtare nequaquam poteſt, quouſque per iudicem appellationis declaretur, exiſtimo obligatum eſſe epiſcopum quemcunque ex approbatis patronus elegerit inſtituere: quia ante ſententiam ſemper præſumere debet patronum elegiſſe digniorem. Neque ex eo quod reiectus appellauerit à mala electione facta, impedire poteſt electi inſtitutionem: quia non ob inde conſtat electum eſſe minus dignum: eſto contra videatur tenere Garc. 9. *p. de beneſ. cap.* 2. *n.* 269.

5 Sed quid dicendum, cum electio non fuit facta legitimè: eo quod examen non fuit cum tribus examinatoribus ſynodalibus, vel termino edicti tranſacto; & aliis qualitatibus neceſſariis prouiſio ne apoſtolica impetrata virtute huius electionis ſubſiſtet? Videtur ſubſiſtere poſſe. Quia Pontifex prouidet beneficium cum clauſula, etiam ſi aliàs ſpecialiter, vel generaliter reſeruatum exiſtat. Ergo prouidet beneficium, etiam ſi, ob malam electionem denuo ſibi reſeruatum eſſet; ac proinde impedimentū, quod prouenit ex non ſeruata forma concilij, virtute illius clauſulæ ſublatum videtur. Deinde Pontifex beneficium tibi confert contentus teſtimonio ordinarij declarantis ſeruatam fuiſſe formam concilij, & te vtpote digniorem inter approbatos elegiſſe. Ergo cum verum ſit ordinarij teſtimonium, vera erit collatio in ipſo fundata.

Cæterum tenendum eſt ſubreptitiam, & inualidam eſſe hanc collationem; quia Pontifex in tantum beneficium tibi confert, quatenus præſumit in tui electione formam concilij ſeruatam eſſe; eaque de cauſa ipſe Pontifex in procemio prouiſionis hoc declarat dicens. Nos tibi, quia dilectis filiis examinatoribus in ſynodo diœceſana, iuxta formam concilij Tridentini deputatis ſeruata forma cōcilij huiuſmodi in concurſu aliorum examinatus, & idoneus repertus, & teſtimonio ordinarij de vita, & moribus prædictis, ac idoneitate commendatis. &c. Si ergo concilij forma ſeruata non eſt, gratia Pontificis nulla erit. Deinde concilium omnes prouiſiones, collationes, ſeu inſtitutiones factas præter formam ibidem præſcriptam, ſubreptitias eſſe declarat, ſed locutum fuerat concilium de beneficiis tam reſeruatis, quam non reſeruatis, tam de prouiſione ordinaria, quam Pontificia. Ergo prouiſiones Pontificiæ, in quibus non fuit forma concilij ſeruata, ſubreptitiæ ſunt, & ita tenet Garcia 9. *parte de beneſic. capit. ſecundo. num.* 367.

Neque obſtat ratio dubitandi. Non enim Pontifex prouidere tibi intendit beneficium reſeruatum ex non ſeruata forma concilij: ſi quidem potius tibi prouidet, quia præſupponit ſeruatam eſſe, & teſtimonium ordinarij non ſolum verum eſſe, ſed legitimè eſſe datum. Cum autem ponamus non fuiſſe legitimè datum, quia concilij forma ſeruata non fuit, contra voluntatem Pontificis erit talis prouiſio, ac proinde ſubreptitia, & nulla.

6 Rurſus inquires; qualiter tibi prouidere poteris, ſi te ab examinatoribus in reprobatione, vel ab ordinario in electione ſentias grauatum?

Reſpondeo remedium eſſe appellationem interponere ad ſuperiorem: illis in caſibus, in quibus interponi poteſt. Quare videndum eſt qui hi ſint. Cōſtat ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. à relatione examinatorum in beneficiis parochialibus nullam poſſe dari deuolutionem, aut appellationem; ibi; nec prædictorum examinatorum relationem, quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad ſedem apoſtolicam &c. interpoſita impediat, aut ſuſpendat. Expendo verbum deuolutio vlla, quod manifeſtè indicat non ſolum de appellatione ſuſpenſiua, ſed etiam deuolutiua eſſe intelligendum: & ita tradit aliis relatis Garcia 9. *p. de beneſic. cap.* 2. *n.* 242. Et ratio videtur manifeſta. Nam ex conſtitutione Pij V. ſæpè relata, à mala ordinarij electione datur appellatio non ſuſpenſiua, ſed deuolutiua. Ergo prohibens concilium appellationem à relatione examinatorum, de appellatione deuolutiua fuit locutum. Neque obſtant aliquæ declarationes ſacræ congregationis relatæ à Garcia *ſupra. n.* 245. dicentes à reprobatione examinatorum dari appellationem ad effectum deuolutiuum, non ſuſpenſiuum. Nam vt benè ipſe Garcia explicat, intelligendæ ſunt quoad effectum tollendi infamiam, & notam, quæ ex reprobatione reprobato prouenit: ad hunc enim effectum poteſt reprobatus appellare. Non autem ad effectum infringendi electionem ordinarij, & obtinendi beneficij poſſeſſionem: imo Garciæ placet nō ſolum poſſe interponere appellationem coram ſuperiore ordinarij ad ſupradictum effectum, ſed etiā coram ipſo ordinario: ſi ipſe examinatoribus in ſuffragio non acceſſit; quia appellat ab examinatoribus epiſcopo inferioribus. Quod non credo; quia examinatores cum ordinario idem tribunal conſtituunt, & nomine ipſius ordinarij ſuffragia ferunt. Aliàs à reprobatione examinatorum in beneficiis ſimplicibus, & in beneficiis iuris patronatus dari poſſet appellatio ad ordinarium, quod eſt alienum à praxi recepta.

7 Dixi à relatione examinatorum quoad effectum infringendi electionem, & obtinendi beneficij prouiſionem nullam dari poſſe appellationem etiam deuolutiuam in beneficiis parochialibus, vt tacitè inſinuarem aliud eſſe dicendum de beneficiis ſimplicibus. Nam de iis non loquitur ſupradictus textus concilij. Quare ſi contingat ab examinatoribus de beneficio ſimplici prouiſum examinari, & reprobari, ab hac reprobatione appellare poteſt, & habet hæc appellatio non ſolum effectum deuolutiuum, ſed ſuſpenſiuum iuxta naturam appellationis, quia nullibi contrarium cauetur, & docet Gonzalez *gl.* 9. *annotat. contra nullitatem. n.* 184. 185. *&* 209. Garcia *dicto cap.* 2. *n.* 244.

8 Sed an in omnibus parochialibus interdicta ſit appellatio à relatione examinatorum, dubitatione non caret. Quia concilium poſtquam de parochialibus omnibus fuerat locutum, etiam de illis, quæ ſunt iuris patronatus laicorum ſubdidit. Nec prædictorum

Digitized by Google

ctorum examinatorum relationem vlla deuolutio, aut appellatio interpoſita impediat, aut ſuſpendat, quominus executionem habeat. Ergo æquè in omnibus parochialibus eſt appellatio à relatione examinatorum interdicta. Nihilominus verius videtur limitandum eſſe ad parochiales, quæ per concurſum prouidentur. Quia in his ſolum poteſt appellatio impedire, & ſuſpendere prouiſionem cum iniuria, & damno competitorum, ad quod vitandum interdicitur appellatio. Quare in beneficiis patronatus laici vbi vnus eſt præſentatus, hæc ratio nō procedit. Vnde poteſt appellatio interponi à reprobatione examinatorum. Nam cum præſentato ius ſit quæſitum ex præſentatione, non debebat illud irreparabiliter perdere ex reprobatione examinatorum; præcipuè cum nulli alteri ius ſit quæſitum. Garc. *9. p. de benefic. cap. 2. num.* 245.

9 Verum etſi à relatione examinatorum in beneficiis parochialibus per concurſum prouiſis nulla detur appellatio etiam deuolutiua; at ab electione mala ordinarij dari optimè poteſt, conſtat ex ſuprad. conſt. 32. Pij V. *verſ. vt autem.* Quare ſi te ſentis grauatū, eo quod ab examinatoribus abſolutè approbatus, alius minus idoneus fuerit electus, poteris ab hac electione appellare, & electum ad nouum examen prouocare coram iudice appellationis; quæ appellatio, eſto electionis executionem non ſuſpendat, deuoluit tamen cauſam ad ſuperiorem. Notanter dixi, cum fueris ab examinatoribus abſolutè approbatus. Nam ſi reprobatus fuiſti, nullum ius habes appellandi, cum te reiiciens nullam iniuriam ordinarius intulit. Non enim poterat te eligere. Quia electio ex approbatis eſſe debet. Quod vero ab omnibus examinatoribus concorditer fueris approbatus neceſſarium non eſt, ſicut non eſt neceſſarium ad electionem, vt tradit Garcia *d. 9. p. de benef. c. 2. num.* 247. *in fine.*

10 Facta appellatione & cauſa ad ſuperiorem deuoluta, ſuperior examinatores ſynodales deſignat, qui appellantem & electum de litteratura, vita, moribus, aliiſque qualitatibus ad beneficium requiſitis examinant, iudicantque an electus fuerit minus dignus, vel æquè dignus, vel magis dignus. Nam huiuſmodi examinatores non tam conſtituuntur ad examinandum dignitatem prouiſi, quam ad examinandum, an iuſtè prælatus fuerit appellanti; ſi quidem hac via & non alia conſtare poteſt de irrationabili ordinarij iudicio, illiuſque mala electione. Quapropter ante examen non tenetur appellans ex actis primæ inſtātiæ docere de irrationabili ordinarij iudicio, ſed hoc ex examine coram examinatoribus ſecundæ inſtantiæ faciendo conſtare debet, vt latius probat Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 4. num.* 144. Vt autem appellans vincat, debent examinatores ipſum magis idoneum iudicare, nam ſi æquè dignum iudicant electum, conuincitur non fuiſſe malam electionem, ſed bonam; ac proinde appellans repellendus eſt. Sed iudicato electo minus idoneo, non obinde infertur electum à poſſeſſione eſſe excludendum; quia tam ab hoc iudicio examinatorum, quam à ſententia iudicis appellationis in ipſo fundata, qua appellantem mandat mitti in poſſeſſionem, datur appellatio deuolutiua, & ſuſpenſiua, vt latius probauimus *diſput. preced. punct. de electione.* §. 3. Quapropter vt electus à poſſeſſione excludatur, & appellans obtineat, debet electus per tres ſententias conformes, vel per vnam quæ transeat in rem iudicatam condemnari vt minus idoneus: illo autem ſic condemnato conferendum eſt beneficium appellanti per iudicem appellationis, ſi collatio ad epiſcopum, à quo appellatum fuit, ſpectabat: ſin minus remittitur ad eum, ad quem collatio, prouiſio, vel inſtitutio ſpectat, vt in relata conſtitutione Pij V. habetur: Solum poterat eſſe dubium de Auditore Rotæ, quem Pontifex deſignaret iudicem in hac cauſa; an, inquam, iudicans appellanti beneficium deberi, poſſit ei ſimul beneficium conferre, iuxta *Clement. 1. Auditor. 3. de reſcriptis.* vbi Pontifex inquit: *Auditor in Romana curia deputatus à nobis de beneficio, quod pronunciauit alicui fore debitum de iure, poterit tibi abſque commiſſione alia, vt auitetur circuitus prouidere.* Sed hoc intelligendum eſt de beneficio ad collationem ordinariorum pertinente, ſecus de reſeruato; quia auditor loco ordinarij ſubrogatur, vt tradit Cæſar de Graſſis *deciſ. 14. de præbendis. numero 9.* & cum ordinarius in beneficiis reſeruatis ſolum habeat electionem, idem dicendum eſt de auditore. Alias ſi auditor beneficia hæc reſeruata poſſet conferre, officiales Cancellariæ in ſuis ſtipendiis damnum paterentur. Non igitur credendum eſt collationem horum beneficiorum illis commiſſi; & ita tradit Gonzalez *gloſſ. 31. à n.* 51. cuius verba refert, & approbat Garcia *9. p. de benefic. cap. 2. num.* 253.

PVNCTVM III.

De forma ſeruanda in prouiſione canonicatuum magiſtralis, & doctoralis.

1 *Quid in Hiſpania ex priuilegio Pontificis ſtatutum ſit.*
2 *Graduatus extra vniuerſitates Regni Caſtellæ, & Legionis, eſto in his incorporetur, habilis non eſt ad obtinendas has prebendas.*
3 *Si gradum accipias poſt finitum terminum edicti, non ſis habilis ad oppoſitionem.*
4 *Nulla eſt electio, ſi electores iuramentum omittant de eligendo digniorem.*
5 *Vota ſecreto præſtanda ſunt in hac electione.*
6 *Si tuum votum manifeſtas, plures cenſent totam electionem eſſe irritam. Alij contra affirmant.*
7 *Quid ſentiendum.*
8 *Quid ſi alteri vices tuas ad eligendum committas? Sub diſtinctione reſpondetur.*
9 *Non perdis ſecretum, eſto diceres pro quo ſuffragaturus es, vel reprobas ſchedulas poſtea oſtendas.*
10 *An data æqualitate votorum ſit ſtatim ad ſortes deueniendum?*
11 *Verius eſt prius examinandas eſſe oppoſitorum qualitates, & illis paribus repertis ad ſortes deueniendum.*
12 *Penes ordinarium tantum eſt iudicare, an ad ſortes deueniendum ſit, an ad examen qualitatum?*
13 *Canonicus qui non fuit examini præſens ſuffragari poteſt, ſpectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. tametſi alij contrarium ſentiant.*
14 *Poſſitne electio à minore parte facta aliquando ſubſiſtere? Præmittitur pro deciſione diſtinctio.*
15 *Si maior pars ſcienter eligit indignum minoris partis electio ſubſiſtit, ſecus ſi ignoranter proceſſit.*
16 *Ex eo quod maior pars formam in electione præſcriptam non ſeruauerit, electio minoris non ſubſiſtit.*
17 *Nequaquam abſque examine hæ prebendæ conferri poſſunt quantumuis idoneo.*

18 *Apponitur quædam limitatio.*
19 *Intra ſemeſtre facienda eſt hæc electio.*
20 *Si ad Metropolitanum ob negligentiam ſuffraganei deuoluatur electio, verum eſt non eſſe ſupradictam formam in prouiſione ſeruandam neceſſario.*
21 *Si tempore ſemeſtris aliqui examinati ſunt, & idonei reperti, ex illis Archiepiſcopus, cui eſt facta deuolutio, debet electionem facere.*
22 *Qualiter hi canonici præbendis priuentur, ſi abſque licentia ſui capituli ab eccleſia abſint.*

1 CONſtat ex bulla Sixti IV. & motu proprio Leonis X. in qualibet eccleſia cathedrali regnorum Legionis, & Caſtellæ, Granatæ, & Nauarræ deſignatas eſſe duas præbendas, aliam magiſtralem pro exercitio concionandi, aliam doctoralem pro iuribus eccleſiæ defendendis, vt quomodolibet vacantes prouideantur ab epiſcopo, & capitulo in perſonis graduatis gradu doctoris, vel magiſtri, ſiue licentiati in vniuerſitatibus regnorum Legionis, & Caſtellæ, graduatis, inquam, iuxta ſtatuta illarum vniuerſitatum præuio rigoroſo examine. Itemque collegialibus Hiſpanis collegij Sancti Clementis Bononienſis promotis, ſiue graduatis, iuxta eiuſdem collegij ritus, mores, & ſtatuta. Ad hanc ergo electionem epiſcopus pro vno tantum voto cum capitulo concurrit, omneſque ante electionem tenentur ſe iuramento adſtringere de eligendo magis idoneo, habito reſpectu ad vtilitatem eccleſiæ, & mores eligendæ perſonæ, votaque ſecreto præſtare debent de neceſſitate, & qui pro maiori parte fuerit electus præbendam obtineat, & ſi nullus haberet maiorem partem votorum, duo habentes plura vota ad ſecundum ſcrutinium admitti debent, & ſi vnus habuerit plura vota, & alij habuerint paria, de illis paribus fit ſecundum ſcrutinium, quis illorum concurrit cum primo, & ſi vltimi duo habuerint paritatem, etiam ſorte dirimatur, & ſors loco electionis, & prouiſionis habeatur: ſic Sixtus Quartus, & Leo Decimus. Hæc gratia in pluribus eccleſiis extenſa eſt ad aliam præbendam doctoralem pro ſacra Scriptura docenda. Inſuperque fauore, & priuilegio Sanctiſſimi Vrbani Octaui, ad canonicatum pœnitentiariæ hæc gratia extenſa fuit, ſed ſub onere nouam prouiſionem obtinendi à Pontifice, quod tamen onus ſupradictis præbendis Sixtus Quartus impoſuerat, ſed non ſeruatur. Item licet Sixtus Quartus & Leo Decimus, ſolum de præbendis, & canonicatibus eccleſiæ cathedralis locuti fuerint; at conſuetudine introductus eſt fauor, & gratia pro pluribus eccleſiis collegiatis, in quibus video præbendam magiſtralem, & doctoralem hac forma oppoſitionis, & electionis prouideri. Quo autem iure fiat, non conſtat. Videntur à Pontifice tacitè conceſſa, ſi quidem non contradicat, cum facilè poſſit. Gonzalez *gloſſ. 9. §. 2. à numero* 80. Garcia 5. *part. de benefic. cap. 4. numero 167.* Verum etſi clariſſimè Sixtus Quartus & Leo Decimus, formam prouiſionis harum præbendarum tradiderint; aliqui tamen variis difficultatibus eam obſcurare nixi ſunt, quas placet in medium adducere, vt illis diſſolutis clarius doctrina ſplendeat.

2 Primo dubitatur, an legitimus oppoſitor ſis, & habilis ad has præbendas, ſi graduatus præuio rigoroſo examine in vniuerſitatibus Galliæ, Borgiæ, Aragoniæ incorporeris, & admittaris in aliqua vniuerſitate Regni Caſtellæ, & Legionis? Videris habilis eſſe, quia graduatis alibi, & incorporatis in vniuerſitatibus Caſtellæ conceduntur priuilegia. & facultates omnes, quæ graduatis in eiſdem vniuerſitatibus Caſtellæ competunt, vt conſtat ex ſtatutis vniuerſitatum priuilegia habentium ad incorporandum in ſe alibi graduatos: dicunt enim, vt incorporati iiſdem priuilegiis, & facultatibus fruantur, ac ſi præuio rigoroſo examine ibi eſſent graduati.

Cæterum verius eſt, nequaquam hanc incorporationem ſufficere. Nam Sixtus Quartus & Leo Decimus poſtulant gradum in vniuerſitatibus Caſtellæ, & Legionis præuio rigoroſo examine. Ergo gradus incorporationis, cum deſit abſque examine, inſufficiens erit. Deinde graduatus per incorporationem, eſt graduatus per priuilegium: ſed bulla Sixti, & motus Leonis Decimi veros graduatos expoſtulant. Ergo graduati per incorporationem non ſunt ſufficientes; quia vbi vera qualitas requiritur pro forma, non ſufficit ſi per æquipollens impleatur ex *leg. forma. Cod. de his qui veniam ætatis impetrauerunt*; ibi, *illam tantummodo ætatem intellectam videri volumus, quæ & viginti quinque annorum circulis compleatur, non quæ imperiali beneficio ſuppletur. leg. ſi forte. ff. de caſtrenſi peculio.* ibi, *veritatem enim ſpectamus, non quod quis finxit, & de iure canonico eſt textus in cap. cui de non ſacerdotali. 27. de præbendis. in 6.* ibi: *Non enim huiuſmodi mandata, quorum finem diligenter ſeruari oportet, debent ad alios caſus, quam expreſſos extendi.* Neque obſtat incorporatis concedere vniuerſitatem omnia priuilegia, quæ verè, & rigoroſè graduatis concedit, vt inde inferatur hoc iure vti poſſe, quia vniuerſitas ſolum illis concedit priuilegia ipſius vniuerſitatis, non quæ aliunde proueniunt. Aliàs ſi legatum relinqueretur graduatis dumtaxat præuio rigoroſo examine, poſſent incorporati illo frui contra expreſſam teſtatoris voluntatem, quod non eſt dicendum.

3 Secundo dubitatur, ſi durante termino edicti, & oppoſitionis non habeas gradum legitimum, & illum poſtea accipias, ſed ante prouiſionem habilis ſis, vt tibi poſſit præbenda conferri? Videbitur alicui te habilem eſſe; quia etiam poſt terminum edicti admitti potes ad oppoſitionem. Quia in eccleſiæ vtilitatem cedit plures habere oppoſitores. Cæterum omnino tenendum eſt, te inhabilem eſſe; quia ex oppoſitione ius eſt oppoſitoribus quæſitum, vt ex ipſis habilibus tantum eligatur vnus, ſed tépore oppoſitionis tu inhabilis es. Ergo nullum ius habes, vt eligaris. Ergo habilitas ſuccedens non poteſt te habilem reddere, & habilibus perſonis præiudicare: & ita tenet Gutierr. *conſ. 1. n. 11. & ſeqq. & conſ. 44. n. 9.* Perez de Lara *lib. 1. cap. 10. n. 68. & lib. 2. cap. 9. n. 51.* Flamin Pariſ. *de reſignat. lib. 4. q. 1. n. 14.* Zeuallos *com. contra com. q. 693. n. 16. & q. 666. n. 6.* & alij.

4 Tertiò dubitatur, an valeat electio non præſtito iuramento de eligendo magis idoneo? Ratio difficultatis eſſe poterat, quia hæc qualitas videtur extrinſeca, & accidentalis, ſicut iuramentum tabellionis, & iudicis fideliter ſua officia exercendi, quæ ſi omittantur, non vitiatur actus. Sed omnino dicendum eſt nullam eſſe prouiſionem omiſſo iuramento: quia Sixtus IV. & Leo decimus addunt decretum irritans quamlibet prouiſionem factam non ſeruata forma ibi præſcripta; ſed ibi præſcribitur iuramentum electoribus, vt ad electionem procedere poſſint. Ergo illo omiſſo nulla erit prouiſio.

Digitized by Google

uiſio. Eodem enim modo ex parte electorum expoſtulatur iuramentum, ſicut ex parte eligendorum expoſtulatur gradus: & ita, vt indubitatum, ſupponit Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. à *n.* 170. ita vt conſuetudo in contrarium præualere nullatenus poſſit ob decretum irritans, quod non credo ob ea quæ diximus, *tract. de legib. diſp. de conſuetud.* Additque Garcia, & benè; hoc iuramentum tactis euangeliis præſtari debere, eſto neceſſarium non ſit, vt per propriam perſonam fiat; cum fieri poſſit per procuratorem ad id ſpeciale mandatum habentem; cum enim alteri vices tuas dare poſſis, vt ſuffragium nomine tuo ferat, & iuramentum, quod ſuffragio eſt acceſſorium, potes illi committere.

5 Quarto dubitatur, qua ratione ſecreto vota præſtanda ſint? Dicendum eſt, ita ſecreto præſtanda eſſe, vt nemini nota ſint. Prætendit enim Pontifex lites, rixas, & inquietudines, quæ ſæpè oriuntur ex manifeſtatione votorum, omnino vitare. Hinc fit te non poſſe alicui maximè ex eligentibus indicare, pro quo ſuffragium fers. Quia aliquo modo illum pertrahis ad tuam voluntatem, & occaſio es æmulationis, & odij; ſi fortè ſocius, cui ſuffragium oſtenſum eſt, in alterius electionem eſt inclinatus.

6 Sed an ob hanc oſtenſionem annulletur electio? Affirmat Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *num.* 193. quia eſt contra formam, & adducit ſacræ congregationis declarationem. Limitat tamen *num.* 194. vt non procedat caſu quo in fraudem faceret ad annullandam electionem aliàs validam ſine eius voto, ob rationem legis, ne dolus, & fraus alicui patrocinentur, néve ex ſua iniquitate commodum reportet.

Sed Nauarr. *conſ.* 4. *de elect. in* 1. *edit.* & Manuel Rodrig. *tom.* 2. *q. regul. quaeſt.* 5 1. *art.* 9. abſolutè negant. Primo, quia culpa vnius non debet toti capitulo illam ignoranti nocere, neque actui legitimè facto *cap. fin. cum annotatis ibi de procuratorib.* Secundo, quia alioquin ſequeretur in poteſtate cuiuſuis particularis eſſe capituli electionem caſſam reddere, ſi illud eidem conueniret: poſſet namque ſocio ſuffragium ſuum clam manifeſtare, & electione facta dicere ſe non fuiſſe clam ſuffragatum. Tertio, quia ceſſare poteſt omnis fraus, & dolus, vt in caſu relato à Nauarro contigit. Scriba enim, qui erat in illo conſilio vnus ex eligentibus, & ſuffragium ſuum ſocio oſtendit, id fecit, non vt ſocium pertraheret ad ſuffragandum pro quo ipſe ſuffragabatur, ſed vt conſtaret non ſibi, ſed alteri præbere ſuffragium. Quarto, quia mens Sixti IV. & Leonis X. præcipientium ſuffragia ſecretè fieri in his electionibus, eſt eadem, ac mens Concilij *ſeſſ.* 25. *cap.* 6. de electione regularium, nempe ne capitula permittant fieri electionem publicè ob fraudes, & diſcordias, quæ ibi adeſſe poſſunt: quod non videtur ſequi ex ſecreta vnius manifeſtatione.

7 Ego vero dicendum exiſtimo ſuffragium tuum ſic manifeſtatum eſſe nullum, vt pote contra formam expreſſam Bullæ Sixti, & motus Leonis X. Neque præbendam electo adiudicari, ſi vnico tantum voto reliquos excedit; quia non excedit in voto, quod verè votum ſit. Verum ſi tuo voto ſecluſo electus maiorem partem habet, firma eſt eius electio; quia tua culpa ſuffragiis aliorum præiudicare non debet, cum aliorum ſuffragia preſcriptam formam obſeruauerint: & tradit Nauarrus *dicto conſ. in fine.*

8 Hinc fit eodem modo eſſe nullum tuum ſuffragium, & electionem, ſi alteri vices tuas ad ſuffragandum committas ea conditione; vt ſuffragium pro determinata perſona ferat; quia iam tuum ſuffragium eſt alteri manifeſtum. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *num.* 198. Quod ſi ſolum voluntatem tuam, pro quo ſuffragium ferres, manifeſtares, dicens ego illi ſuffragarer, ſi præſens eſſem, &c. non credo ſuffragium eſſe nullum, neque procuratorem peccare, eſto pro alio à te indicato ſuffragium ferat; quia ſic voluntatem tuam indicans, nullam obligationem procuratori imponis, vt ſuffragium pro indicato ferat, ſed illum liberum relinquis. Alias ſi procurator ſub peccato mortali, vt ſentit Garcia *numer.* 20. obligatus eſſet ſuffragium ferre pro indicato, ſuffragium datum non eſt cenſendum ſecretum, ſed manifeſtum; cum iam tibi manifeſtum ſit, pro quo procurator ſuffragium eſt laturus; non enim præſumere potes, quod obligationem ſibi impoſitam violabit.

9 Secundo dico, ſi antequam ſuffragium feras, alicui diceres pro quo ſuffragaturus es, eſto male facias, præbens inde occaſionem diſcordiarum, & finem præcepti peruertens, non tamen annullas ſuffragium, poſtea ſecreto datum. Quia conſtitutio Sixti, & Leonis X. ſolum ſtatuit, vt ſuffragium ſit ſecretum, quod fieri optimè poteſt, tametſi antea dixeris pro quo ſuffragaturus eſſes; quia non inde conſtat te verè ſuffragari pro quo dixiſti. Garcia 5. *p. de benefic. cap.* 4. *num.* 196. Quod extendendũ exiſtimo ad caſum, quo reprobas ſchedulas tecum deferres, vt inde oſtenderes pro quo ſuffragium tuliſti. Non enim hæc iniqua, & præiudicialis oſtenſio impedit votum ſecreto datum fuiſſe, ac proinde validè. Garcia *num.* 197.

10 Quinto dubitatur, quando locum habeant ſortes in hac electione, an inquam cum oppoſitores paria vota habent, an poſtquam qualitates illorum examinatæ ſunt, & pares eſſe iudicantur? Garcia *dicta* 5. *part. de benefic. cap.* 4. *num.* 208. affirmat ad ſortes deueniendum eſſe, eo ipſo quo oppoſitores paria vota habuerint. Mouetur: quia eſto Sixtus IV. in ſua bulla nobiles ignobilibus, & qui sũt degremio eccleſiæ aliis exteris ſtatuerit præferendos. At Leo X. expreſsè ad ſortes tradit eſſe deueniendum, nulla de inueſtigatione qualitatum mentione facta. Inquit enim Leo. *Si nullus haberet maiorem partem votorum, duo habentes plura vota ad ſecundum ſcrutinium admitti debent: & ſi vnus habuerit plura vota, & alij habuerint paria, de illis paribus fiat ſecundum ſcrutinium quis illorum concurrit cum primo, & iſtorum electus à maiore parte admittatur cum primo ad tertium ſcrutinium, & ſi iterum fuerint pares forte dirimatur quis concurrit cum primo. Etſi vltimi duo habuerint paritatem, etiam ſorte dirimatur, & ſors loco electionis, & prouiſionis habeatur.* Ecce qualiter Leo decimus decernit parium in votis ſorte paritatem eſſe dirimendam. Neque obſtat quod Sixtus IV. ſtatuerit, qualitates oppoſitorum eſſe examinandas, & Leo decimus confirmauerit, quæ Sixtus ſtatuit; quia ſolum confirmauit, quæ ſuæ diſpoſitioni contraria non erant. Alias neque collegialibus Hiſpanis D. Clementis Bononienſis hæ præbendæ conferri poſſent, neque neceſſarius eſſet concurſus formalis ad illarum prouiſionem; ſi quidem in bulla Sixti nulla de his collegialibus, neque de hoc concurſu mentio facta eſt. Cæterum verius exiſtimo, ſi factis omnibus ſcrutiniis duo ſolum oppoſitores remanent in votis pares, non eſſe ſtatim ſorte controuerſiam dirimendam, niſi caſu quo æquales, & pares ſint in qualitatibus. Moueor; quia electio per ſortes in officiis, & beneficiis eccleſiaſticis prohibita eſt, ex *c. fi. de ſortil.* & ibi *omnes.* Non ergo credendum eſt velle Leonem

nem decimum illam admittere, ſi alia via clariori, & æquiori definiri controuerſia poteſt, præcipuè cum derogatione conſtitutionis Sixti, ad cuius confirmationem ipſe motum proprium expediebat. Cum ergo iuxta conſtitutionem Sixti facta æqualitate votorum adiudicari præbenda debet ei, qui qualitates potiores habet, & hoc æquitas, & iuſtitia poſtulet; efficitur ſanè noluiſſe Pontificem hanc qualitatem examinationem tollere; ſed illa ſuppoſita, & paritate in illis inter oppoſitores inuenta ad ſortes eſſe deueniendum, & non antea: ſi enim cum nullus oppoſitorum maiorem partem votorum habet, & duo in votis pares ſunt, fit ſecundum ſcrutinium antequam ad ſortes deueniatur, quid mirum, ſi cum duo tantum concurrunt, & paritatem in votis habent, priuſquam ad ſortes deueniatur, eorum qualitates examinentur, & paritate inuenta quaſi pro vltimo remedio ſortes mittantur? Confirmat hanc interpretationem vſus, & conſuetudo plurium eccleſiarum, in quibus hic caſus contigit. Nunquam enim ad ſortes, ſed ad qualitatum examinationem eſt factus recurſus data paritate votorum, vt conſtat ex caſibus relatis per Nicol. Garciam *dicta 5. p. de benef. cap. 4. n. 207.*

12 Sed inquires, penes quem ſit poteſtas iudicandi, an deueniendum ſit ad qualitates, an ad ſortes?

Placet mihi reſolutio Garciæ *5. p. de benefic. cap. 4. n. 216.* penes ordinarium tantum eſſe; quia ille eſt actus iuriſdictionis, & iudicij. Adde illam ſententiam eſſe tacitam bullarum interpretationem, quæ ſolum ordinariis iuriſdictionem habentibus conceditur, vt conſtat ex his quæ de interpretatione legis diximus. Et idem eſt dicendum, ſi controuerſia ſit ſuper nullitate electionis ob omiſſum iuramentum, vel electi inhabilitatem; ſolum enim ordinarius iudex eſt in illa cauſa, & ita ſæpe practicari vidi. At deciſione facta, ad qualitatum examinationem prius eſſe deueniendum, quam ad ſortes. Capitulum, & epiſcopus vnicum votum habens extraiudicialiter cognoſcunt, & cauſam ſuffragiis decidunt, quia illa deciſio eſt virtualis ad præbendam electio.

13 Sexto dubitatur, an canonicus, qui examini eligendorum non fuit præſens, poſſit ſuffragari in hac electione? Negat Rota apud Farinac. *in deciſ. nouiſſim. deciſ. 551.* ea ratione; quia examen indicitur, vt de aptitudine examinati conſtet electoribus. Ergo electori, qui huic examini non aſſiſtit, non poteſt de aptitudine examinati conſtare. Ergo neque illum eligere. Examen enim eſt quidam quaſi proceſſus, & veritatis informatio, vt ſecuri electores ſententiam ferant. Sicut ergo iudex non viſo proceſſu, non poteſt iudicare, neque etiam electores non viſo examine eligendorum eligere poterũt. Adde quando collatio præbendæ lecturæ ad epiſcopum pertinet, non poteſt epiſcopus illam conferre, quin prius promiſſum examinet, & examinatum approbet, vt tradit Concilium Trident. *ſeſſ. 5. cap. 1. in fine.* Ergo neque capitulum, & epiſcopus conferre has præbendas poterunt, niſi à ſe examinatis, & approbatis. Ergo debent examini intereſſe.

Nihilominus probabilius eſt, ſpectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. poſſe canonicum abſentem ſuffragari in harum præbendarum prouiſione: ſic docet Garc. *5. p. de benefic. cap. 4. n. 213.* Et ratio eſſe poteſt; quia in bulla Sixti IV. & motu Leonis X. non cauetur electores examini eligendorum debere eſſe perſonaliter præſentes, & ex alia parte poteſt elector ex relatione aliorum dignitatem oppoſitorum cognoſcere, vt benè probat Gonzalez *gloſſ. 4. num. 106.* Maſcard. *de probat. concl. 877. n. 1. & ſequentib.* Ergo eius præſentia non requiritur. Et confirmo. Contingit ſæpè plures electores examini eligendorum aſſiſtere, cum tamen ex tali aſſiſtentia nullo modo dignitatem eligendorum cognoſcant; eo quod ipſi ex diuerſa profeſſione ſint, ac eſt eligendus, vt ſi ipſi ſint theologi, & eligendus eſt iuriſta, vel econtra. Sed non eſt credendum legem expoſtulare inutilem præſentiam; vtilis autem expoſtulari non poteſt; quia moraliter eſt impoſſibilis in omnibus electoribus. Ergo dicendum eſt non eſſe præſentiam neceſſario expoſtulatam.

Neque obſtat ratio contraria. Concedo electorem non aſſiſtentem examini non poſſe per examen immediatè de aptitudine electi iudicare. At ſi ab intereſſentibus peritis informetur, ſufficienter iudicare poteſt de illius aptitudine, media inquam informatione, quod ſufficit, vt ſecurè poſſit in electione procedere, ſicut poteſt iudex examinationem teſtium, & veritatis inueſtigationem aliis committere, ex cuius informatione ipſe informatus ad iudicandum procedit: & ſicut poteſt epiſcopus examen illius, qui ſacram Scripturam docere intendit alteri committere, & ex huius relatione examinatum approbare; ita capitularis abſens facere poteſt. Ad deciſionem Rotæ reſpondet Gonzalez, & ex illo Garc. *ſupra*; eſſe deciſionem non carentem difficultate, & expeditam vna tantum parte informante; ac proinde non debet ſubſiſtere.

Dixi ſpectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. non eſſe neceſſarium capitulari, vt ſuffragium ferat, examini oppoſitorum aſſiſtere, vt inde colligeres aliud eſſe dicendum ex ſtatutis aliquarum eccleſiarum, in quibus cauetur capitularem abſentẽ ab examine, nequaquã poſſe ſuffragium ferre; quod obſeruandũ eſt.

Septimo dubitatur, an electio facta a minore parte capituli ſubſiſtat contra electionem factam à maiore? Videtur nunquam ſubſiſtere poſſe; quia expreſsè dicitur in his bullis illam tantum electionem ſubſiſtere, quæ à maiore parte fuerit celebrata. Verum vt dubitationi faciamus ſatis, diſtinguo duplicem caſum, in quo dubitari poteſt minoris partis electionẽ contra electionẽ maioris partis præualere. Primo, ſi maior pars capituli eligit indignum. Secundo, ſi eligit contra formam ſibi in electione præſcriptam: cum enim quilibet ex his defectus reddat electionem maioris partis nullam, electio minoris, quæ nullum defectum habet, præualere aduerſus illam videtur.

15 Dicendum ergo eſt, ſi maior pars ſcienter proceſſit eligens indignum, electio minoris partis ſubſiſtit: eſt expreſſa deciſio textus in *cap. cum in cunctis. §. fin. cap. dudum. cap. bonæ. cap. cum Virtonien. cap. ſcriptum. cap. congregato. de electione, cap. gratum. de poſtulat. prælat. & cap. quamquam. de elect. in 6.* & tradunt ferè omnes, vt videre eſt in curia Piſana *lib. 2. cap. 4. n. 16.* Garc. *de benefic. 5. p. cap. 4. n. 212. fine.* Ratio colligitur ex ſuprad. textu, quia culpa eligentium ſcienter indignum, illos inhabiles reddit ad electionem, & totam poteſtatem tranſtulit in eos qui dignum elegerunt. Ergo ſolus ille numerus eligentium dignum, vtpote in quo reſidet poteſtas eligendi, conſiderandus eſt; reliqui vero, etſi plures ſint, reputandi ſunt ac ſi non eſſent. Neque obſtat ſupradictos textus loqui de electione diuerſa ab ea, de qua in præſenti tractamus; loquũtur enim de electione prælati ſub diuerſa forma facienda ab ea qua cauetur fieri electio harum præbendarum. Non, inquam, obſtat quominus deciſiones ſupradictorum textuum in præſenti locum

Digitized by Google

locum habeant. Tum quia eſt eadem, & efficacior ratio, nempe culpa commiſſa in electione indigni. Tū quia deciſiones ſunt pro qualibet electione à pluribus facta; eáque de cauſa Compoſtellæ, anno 1613. Doctor Celdas collega ex inſigni collegio Salmanticenſi Archiepiſcopi Fonſecæ, ſimúlque fuit electus D. Iulianus de Cangas Antayo à minori parte. Nam Doctor Celdas habuit 18. vota, Doctor Iulianus 14. Sed quia Doctori Celdæ oppoſitum fuit nō eſſe oppoſitorem legitimum, eo quod non fuerit graduatus in vniuerſitatibus regni Caſtellæ, & Legionis, ſed in vniuerſitate quadam regni Valentiæ, ea de cauſa Doctori Iuliano de Cangas adiudicata eſt præbenda, & per tres ſententias obtinuit ſibi deberi, & abſque noua electione miſſus eſt in poſſeſſionem. Nam licet fuerit electus à minori parte; quia tamen illa minor pars ſolum fuit ſana, & legitima, reputandus eſt electus non à minori, ſed à maiori, imo à toto capitulo, eligentes enim indignum non reputantur de capitulo, comparatione illius electionis.

Dixi ſi ſcienter illa maior pars elegerit indignum: nam ſi ignoranter proceſſit, eſto illius electio non teneat, non tamen electio minoris partis ſubſiſtit, ſed noua electio facienda eſt. Quia cùm illa maior pars culpam (vt ſuppono) in electione indigni non commiſerit, æquum non erat priuari poteſtate eligendi, & in minorem partem omnino transferri. Garc. *dicta 5. p. de benefic. cap. 4. num.* 212. & Gloſſa *in cap. ſcriptum in fine. de elect. cap. Cumana, cap. cum in cunctis, eodem tit.*

16 Verum ſi maior pars formam ſibi præſcriptam in electione non ſeruauit, aliqui cenſent eodem modo poteſtate eligendi priuari, & in ſaniorem partem licet minorem deuolui, at quando eligit indignum; quia eligens contra formam indignè eligit, & eligens indignum contra formam eligit.

Cæterum ſi maior pars eligit aliàs dignum, omittens formam præſcriptam, & minor pars illam ſeruauit, quod contingere poteſt caſu quo maior pars palam, vel non facto iuramento ſuffragata eſt, vel non examinatum publico examine prouidit; eſto electio maioris partis non ſubſiſtat, non inde fit electionem minoris validam eſſe. Quia eligentes alias dignum omittendo formam in electione, non ſunt ipſo iure priuati poteſtate eligendi, vt optimè expendit Gloſſa *in cap. Cumana. de electione. per textum*, ibi *verbo priuantes.* & tradit Bonifacius Octauus *in cap. quanquam. de electione. in 6.* ibi, *ſi electores in huiuſmodi eccleſia, vel ipſo iure cum eligunt ſcienter indignum, vel per ſententiam, cum formam traditam in generali concilio non obſeruant, eligendi poteſtate priuentur.* Ergo ante ſententiam non eſt tranſlata poteſtas maioris partis in minorem. Ergo minoris partis electio non tenet, vtpote non facta à maiore parte illorum, qui actu habent poteſtatem eligendi: ſic aliis relatis Garcia 5. *part. de benefic. cap. 4. num.* 235. *in fine.*

Sed quia ad hanc ſententiam ferendam, & inhabilitandos illos, qui formam præſcriptam electionis non ſeruarunt, neceſſarium eſt cognoſcere qui fuerint: & hoc eſt impoſſibile, niſi defectus fuerit in omiſſione iuramenti, vel in publicitate voti. Ideo hi peccantes inhabilitari non poſſunt, niſi totum capitulum inhabilitetur, & conſequenter innocentes inhabilitentur, quod fieri iuſtè poteſt; eo quod à maiore parte capituli culpa commiſſa ſit. At dum hæc condemnatio non ſuccedit, poteſt capitulum, ſi tranſactum non ſit ſemeſtre, ad nouam prouiſionem procedere de oppoſitoribus habilibus. Quod ſi vnus tantum fuit oppoſitor habilis, ille ſolus ſine noui concurſus admiſſione eſt eligendus, quia ex oppoſitione ius conſiderabile obtinuit, nemini alteri competens. Garc. *ſupra.*

17 Octauo dubitatur; an conferri poſſint hæ præbendæ abſque publico examine ei qui notoriè eſt benemeritus, præcipue cum alij oppoſitores non ſunt? Cui dubitationi reſpondet Garcia, & bene *d. 5. p. de benefic. cap. 4. num.* 234. nequaquam fieri poſſe; quia in ſupradicta bulla Leonis Decimi expreſſe cauetur cum clauſula irritante edictum eſſe apponendum, & lapſo tempore edicti infra triduum proximè ſequens ad prouiſionem, ſeu electionem huiuſmodi de perſona idonea publico examine præuio deueniendum eſſe. Ergo ſi edictum non apponatur, vel examen publicum non fiat, nulla erit prouiſio. Neque ab hoc examine vllus excuſatur ob impedimentum infirmitatis. Quia pertinet ad formam, ſi tamen breui ſperatur ſalutem recuperaturus, & ipſe petat, expectandus eſt, & interim prouiſio ſuſpendenda, alioquin omnia reuocabuntur, vt attentata.

18 Aduerto tamen, ſi tranſacto tempore edicti, & interim de nouo prorogato, non appareat vllus, qui velit examē publicum ſubire, poterit capitulum has præbendas abſque prędicto examine prouidere; quia eſt caſus neceſſitatis, ac proinde à lege exceptus ſicuti diximus in parochialibus, pro quarum collatione examen à ſynodalibus expoſtulatur.

19 Nono dubitatur, intra quod tempus electio harum præbendarum facienda eſt à capitulo, & epiſcopo? Certum eſt intra ſemeſtre fieri debere. Quia ordinariis collatoribus ſemeſtre tantum conceſſum eſt. *cap. cum ſit. de electione. in 6. cap. nulla. de conceſſ. præbendæ. clem. 1. de ſupplend. neglig. prælat.* At capitula eccleſiarum cathedralium iure ordinario prouidēt has præbendas. Ergo intra ſemeſtre prouidere debent. Quod ſi negligentes fuerint, deuoluitur ad ſuperiorem electio, ad ſuperiorem, inquam, capituli, & epiſcopi; ſi quidem æquè capitulum, ac epiſcopus negligentes fuerunt. Aduerto tamen prælatos Hiſpaniæ, & regium conſilium hanc deuolutionem non permittere ſub prætextu, ne dictum priuilegium aliqua ex parte minuatur.

20 Dubium tamen eſt, an facta deuolutione teneatur ſuperior, v. g. Archiepiſcopus ad quem fit deuolutio, prouidere dictas prębēdas cum appoſitione edicti, & publico examine, & iuramento præſtito, & voto ſecreto; ſicuti obligatus erat epiſcopus, & capitulum, quibus earū prouiſio competebat? Videbatur ſic faciendam eſſe prouiſionem, quia quando beneficium ab inferiori ad ſuperiorem deuoluitur, deuolutio fit cum eiſdem qualitatibus, & oneribus, cum quibus inferior prouidere tenebatur, vt multis relatis docet Gonzalez *gloſſ. 46. n.* 33.

At dicendum eſt obligatum non eſſe; quia illæ cōditiones edicti, examinis publici, iuramenti, voti ſecreti, non ſunt cōditiones ipſis præbēdis annexæ, ſed annexæ prouiſioni factę à capitulo, & epiſcopo: cum ergo per deuolutionem ille prouiſionis modus ceſſet, ceſſare debent & conditiones eidem annexæ. Quando ergo dicitur beneficium deuolui ab inferiori ad ſuperiorem cum eiſdem qualitatibus, cum quibus inferior prouidere tenebatur; de qualitatibus beneficio annexis intelligendum eſt, non de qualitatibus annexis prouiſioni. Quod euidenter conſtat in qualitate ſecreto votandi, quæ ſolum obſeruari poteſt, cum ſunt plura ſuffragia, non autem cum vnicum eſt. Cum ergo facta deuolutione

Digitized by Google

beneficium prouidendum ſit à ſolo Archiepiſcopo; quia ad ſolum illum fit deuolutio, nullum ſecretum in ſuo voto præſtando ſeruari poteſt. Confirmoque ex doctrina Gonzálezg *gloſſ.46. num. 34.* dicentis: etſi regulariter prælatus teneatur requirere conſilium capituli. *cap. nouit. cap. quanto. de his quæ fiunt à prælato.* tamen in his quæ ſpectant ad prælatum iure deuoluto, non eſſe obligatum capituli ſui conſilium requirere. Abbas *cap. ne pro defectu. n. 6. de electione. per textum, & gloſſ. ibi*, & Imol. *num. 2.* Ergo ſimiliter licet epiſcopus non poſſit iure ordinario has præbendas prouidere, niſi ſimul cum capitulo concurrat, & ſeruatis conditionibus in conſtitutione Sixti, & Leonis præſcriptis. At cum iure deuoluto illas prouidet, neque ſui capituli conſenſum, neque alias conditiones ſeruare tenetur.

21 Maior dubitatio eſt, an prælatus, cui eſt facta deuolutio, teneatur ex oppoſitoribus examinatis in tempore ſemeſtris ab ordinario, electionem facere. Garcia *5. par. de benefic. cap. 4. num. 224.* negat; quia examen publicum ſolum pro electione ordinaria conſtitutum eſt, non pro electione facienda iure deuoluto. Affirmat tamen, ſi ſolum eſſet vnus oppoſitor repertus habilis in tempore, obligationem eſſe illum eligendi. Quia ratione oppoſitionis ius conſiderabile habet, iuxta deciſionem Putei 253 *lib. 3.* & conſil. Mandoſij 51.

Sed probabilius credo oobligationem eſſe eligendi ex examinatis in tempore ob eandem rationem, ac eſt obligatus eligere oppoſitorem repertum idoneum in tempore, quando ſolus eſt. Nam qua ratione ipſe oppoſitor ex oppoſitione ius habet, vt ſibi beneficium concedatur, eadem ratione omnes ius conſiderabile acquirunt, vt digniori ex illis, & non alteri beneficium detur. Ergo illud ius amittere non debent ob negligentiam capituli, & epiſcopi, qui electionem facere debebant. Ergo prælatus, ad quem fit deuolutio, non poteſt alium ab ipſis eligere: non quia publicum examen ſit pro eius electione conſtitutum, ſed quia ex illo pro electione ordinaria facto ius conſiderabile acquiſierunt, ne alteri ab ipſis fieret prouiſio: & fauet Azor. *2. part. lib. 6. cap. 27. quæſt. 8.*

22 Decimo dubitatur, qualiter hi canonici præbendis priuentur, ſi abſque licentia ſui capituli ab eccleſia abſint? Reſpondeo in bulla Leonis decimi paulo poſt principium ſtatui, debere huiuſmodi canonicos in ſuis eccleſiis perſonaliter reſidere, etſi abſque ordinarij, vel capituli ſui licentia vltra menſem ſe abſentarent eo ipſo collatis canonicatu, & præbenda huiuſmodi priuati, & perpetuo ad illos inhabiles exiſterent, poſſetque & deberet de illis ſic vacantibus aliis graduatis qui vellent, & valerent in ipſis eccleſiis reſidere, alias iuxta præditarum priorum litterarum tenorem prouideri. Neque obinde alij canonici eos canonicatibus priuant, nec ſe ſentiunt ad hanc priuationem faciendam obligati. Sed admiſſo conſtitutionem hac parte ſeruandam eſſe aduerto; qui ex cauſa à iure conceſſa ſe abſentat iam ex licentia ordinarij, ſcilicet Pontificis, ſe abſentat. Ergo non violat hanc conſtitutionem. Cum ergo in omnibus eccleſiis Hiſpaniæ tres menſes recreationis, & quietis ſint præbendatis conceſſi, qui ſe ob hanc cauſam abſentaret, ex licentia ordinarij abſens eſſet. Deinde aduerto abſentiam vltra menſem debere eſſe à ciuitate. Nam dum quis in ciuitate reſidet, etiam ſi diuinis non aſſiſtat, non dicitur abſens, iuxta Gloſſ. *in cap. vnico. de clericis non reſidentib. in 6. verbo adfuerint.* Anchatran. Dominic. Franc. & alios. Caſſador. *deciſ. vnic. eodem tit.* Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 116. Couarr. *lib. 3. var. c. 13. n. 3.* Monetam *de diſtribut. 1. p. q. 4. n. 18. & 2. p. q. 5. à n. 17. & q. 14. n. 21. & 3. p. q. 8. n. 5.* quos refert, & ſequitur Garc. *5. p. de benefic. cap. 4. n. 229.* Præterea nota licentiam dandam eſſe à capitulo qui hos canonicos eligit, vel ab ordinario, ſcilicet epiſcopo, vel eius vicario generali; à quocunque enim detur, ſufficit ad vitandam hanc priuationem. Sed an ſufficiat ad hunc effectum licentia data abſque legitima cauſa? Affirmat Garcia *ſupra*, quia non verificatur te abeſſe abſque licentia. At mihi probabilius eſt non ſufficere; quia data licentia abſque cauſa legitima nulla eſt, cum neque ordinarius, neque capitulum poteſtatem habeant concedendi præbendatis facultatem ſe abſentandi abſque legitima cauſa. Sed qui nullam, & inualidam habet licentiam reputatur, ac ſi licentiam non haberet; quia idẽ eſt non habere licentiam, ac illam habere inualidam, vt pluribus comprobat Gonzalez *gloſſ. 57. à n. 12.* & conſentit Garc. *dicta 5. par. de benefic. cap. 4. num. 228.* Ergo licentia abſque legitima cauſa data, priuationem non vitat. Et confirmatur ex doctrina ipſius Garciæ *n. 227.* ipſe enim aſſerit licentiam nullam, vtpote non ſeruata forma ſtatutorum, vel non ſeruato modo votandi, aut vocandi ad capitulum, non prodeſſe præbendato ſe abſentanti ad vitandam canonicatus priuationem; quia inualida, & nulla licentia reputatur, ac ſi non eſſet. Sed data ſine cauſa legitima etiam eſt nulla. Quia inferiori non eſt datum diſpenſare in lege ſuperioris abſque cauſa legitima. Ergo etiam reputari debet, ac ſi non eſſet.

PVNCTVM IV.

De forma, & conditionibus ſeruandis in prouiſione beneficiorum ſimplicium.

1 *Requiritur, quod prouidens cognoſcat prouidendum idoneum eſſe.*
2 *In aliquibus beneficiis concurſus requiritur.*
3 *An examen pro beneficiis ſimplicibus ſit neceſſarium? Proponitur dubitandi ratio.*
4 *Reſoluitur non eſſe neceſſarium in beneficiis quæ ſunt de libera epiſcopi collatione, ſi prouidendus notus ſit.*
5 *Idem eſt dicendum in beneficiis ſimplicibus de iure patronatus.*
6 *In beneficiis, quorum inſtitutio ad inferiores epiſcopo pertinet, examen pro forma præmittendum eſt.*
7 *Vocandi ſunt omnes patroni in beneficiis iuris patronatus.*
8 *Non eſt opus eos nominatim vocare, tametſi alij oppoſitum ſentiant.*
9 *Non eſt in poteſtate inſtituentis peremptorium terminum apponere patronis ad præſentandum.*
10 *Inſtitutio facienda non eſt durante termino conceſſo patronis ad præſentandum.*
11 *Collatione beneficij ſimplicis facta in contradictorio iudicio, non eſt tradenda poſſeſſio appellatione pendente, neque durante termino ad appellandum.*
12 *Limitatur, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*
13 *Item niſi ſit ſtatutum aut conſtitutio ſynodalis.*
14 *Debet tamen eſſe à ſede apoſtolica confirmatum, alias executionem non ſuſpendit, tametſi alij contrarium ſentiant.*

1 HÆc beneficia dupliciter prouideri poſſunt; vel collatione, vel inſtitutione, ſeu electionis confir-

cōfirmatione. Si per collationē prouidentur ſiue ab epiſcopo, ſiue à prælatis inferioribus nulla alia conditio requiſita eſt, niſi quod conferens cognoſcat prouidendum habilem,& idoneum eſſe,iuxta Gloſſ. *in cap.monaſterium 16. q. vlt. & cap. quoniam. de iure patronatus.verbo qui maioribus.*Cum ergo hæc habilitas cognoſci poſſit abſque examine per concurſum, vel per examinatores ſynodales factum,ideo in prouiſione horum beneficiorum neque concurſus, neque examen ſynodalium requiritur, non ſolum ſpectato iure communi antiquo, ſed etiam nouo Tridentini,vt poſt alios relatos tradit Gonzalez *gloſſ.6. a numero* 242. Garcia 9. *part. de benefic. cap.* 3. *numero* 4. Marc. Anton. Genuen. *praxi cap.* 119. *numero* 5.

2 Excipienda tamen ſunt aliqua beneficia ſimplicia,quæ per concurſum prouidentur ex ſpeciali priuilegio Sedis Apoſtolicæ, vt de canonicatibus doctoralibus, & magiſtralibus dictum eſt *punct. præcedenti.* Et ex ſpeciali conſtitutione aliquarum eccleſiarum,vt conſtat in beneficiis patrimonialibus diœceſis Burgen.Calagurritan.& Palentin.quæ filiis patrimonialibus per concurſum prouidentur. Gonzal. *gloſſ.6.n.*245.*&* 247.

3 Difficultas ergo eſt;an examen aliquod præmitti neceſſario debeat in horum beneficiorum ſimplicium collatione,quantumuis tibi conferenti,vel inſtituenti nota ſit perſona quæ prouideri debet? Rationem difficultatis fecit decretum Triden.*ſeſſ.7.cap.* 13. *de reformat.*ibi: *Præſentati,ſeu electi, vel nominati in quibuſuis eccleſiaſticis perſonis etiam Sedis apoſtolicæ nuntiis ad queuis eccleſiaſtica beneficia non inſtituantur, neque confirmentur, neque admittantur etiam prætextu cuiuſuis priuilegij, ſeu conſuetudinis etiam ab immemoriali tempore præſcriptæ, niſi fuerint prius à locorum ordinariis examinati,& idonei reperti; & nullus appellationis remedio ſe tueri poſſit, quominus examen ſubire teneatur. Præſentatis tamen,electis, ſeu nominatis ab vniuerſitatibus ſeu collegiis generalium ſtudiorum exceptis.* Ex quibus verbis colligitur inſtitutionem, ſeu confirmationem faciendam non eſſe cuiuſuis eccleſiaſtici beneficij, quin ab ordinario examinetur inſtituendus.Ad idem eſt decretum *ſeſſ.* 25.*cap.9. de reform.circa medium.*ibi: *Ad hæc liceat epiſcopo præſentatos à patronis,ſi idonei non fuerint,repellere. Quod ſi ad inferiores inſtitutio pertineat, ab epiſcopo tamen, iuxta alia ſtatuta ab hac ſancta ſynodo,examinentur, alioquin inſtitutio ab inferioribus facta irrita ſit,& inanis.*

4 Pro reſolutione dicendum eſt primo, ſi beneficium ſit de libera epiſcopi collatione, & epiſcopo perſona quæ prouideri debet nota eſt idonea, abſque vllo examine illum prouidere poteſt;quia nullibi cauetur in his beneficiis ſimplicibus examen eſſe pro forma præmittendum.Nam Trident.in ſupradictis textibus loquitur tantum de beneficiis iurispatronatus,& per inſtitutionem acquiſitis, non de beneficiis,quæ ſunt de libera epiſcopi collatione.Cum ergo ad horum beneficiorum prouiſionem ſola habilitas prouiſi requiratur,ſi hæc nota eſt abſque examine, examen neceſſarium non erit:& ita poſt alios plures relatos tradit Gonzalez *gloſſ.4.n.86.*

Quapropter examinatus & legitimè approbatus ad ſacros ordines examinari non debet,vt ei beneficium ſimplex conferatur,vt probat *textus in cap.accepimus* 13.*de ætate, & qualit.*ibi,*quos à te, vel prædeceſſoribus tuis ordinatos fuiſſe conſtaret, eo præſertim quo ad obtinendum beneficium debes idoneos reputare, quos ad ordines ſuſcepiſti.*Et ratio eſſe poteſt;quia eædem qualitates ad ordines,& ad beneficium ſimplex requiruntur.Gonzalez aliis relatis,*n.*84. Excipe,niſi noua cauſa ſuperueniat, qualis eſſet, ſi per longum tempus intermiſſionem ab ſtudiis fecerit,quādo ratione huius intermiſſionis prudenter præſumi poteſt litteraturæ neceſſariæ eſſe oblitum. Gonzal. *num.* 96. Secundo excipe, niſi beneficium haberet aliquam adminiſtrationem ſacramentorum, vel curam animarum exercendam:quia tunc deberes prouidendum,etſi ſacerdos ſit,examinare, niſi aliunde quam ex ordinatione tibi conſtaret idoneum eſſe: colligitur ex Trident.*ſeſſ.*14.*cap.*3.*de reformat.*& notat Gonzalez *dicta gloſſ.*4.*num.* 101. Tertio excipe beneficia ſimplicia qualificata,nempe dignitates,ſeu canonicatus in cathedralibus requirentia ſpecialem induſtriam, & conſilium, quæ tamen ſacri ordines non requirunt.Gonzalez *num.* 102. Hinc à fortiori conſtat te approbatum legitimè ad beneficium ſimplex, ſi illo dimiſſo aliud ſimile obtineas, non eſſe neceſſario denuo examinandum; niſi aliqua noua cauſa ſuperueniat; quia præſumeris habilis, & idoneus: ſic Barboſa *ex declarationibus concilij dicto cap.*13.

5 Dico ſecundo, in beneficiis ſimplicibus de iure patronatus laicorum idem eſſe dicendum,ac dictum eſt de beneficiis,quæ ſunt de libera epiſcopi collatione:non eſſe inquam examen neceſſarium, niſi vbi non conſtat inſtituenti de dignitate prouiſi. Quia concilium *in dicto cap.*13.*ſeſſ.*7.non de iis beneficiis, ſed de beneficiis patronatus eccleſiaſtici loquitur: & licet *in ſeſſ.*25.*cap.*9. generaliter loquatur de beneficiis iuris patronatus, non tamen dixit ſic præſentatos examinandos eſſe, ſed ſolum dixit licere epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere;quod ſtare optime poteſt, quin obligetur examinare eum,quem idoneum eſſe cognoſcit,poterit tamen ſi velit illum examinare.Garcia 9.*p.de benefic.c.*3.*n.*9.

6 Dico tertio,in beneficiis,quæ ſunt de præſentatione,electione,ſeu nominatione perſonarum eccleſiaſticarum, ſi inſtitutio ad inferiores epiſcopo pertineat, debet præſentatus, electus, ſeu nominatus, quantumuis notoriè idoneus, examinari ab epiſcopo. Quia de his tantùm beneficiis requiſitum eſt examen pro forma,*in dicto cap.*13.*ſeſſ.*7.*& cap.*9.*ſeſſ.* 25.& tradit Garcia *d.*9.*p.de benef.num.* 6. & Auguſt. Barb.*in declar.concil.d.cap.*13.

7 Præter ſupradictam conditionem idoneitatis vlterius requiritur in beneficiis de iure patronatus tam laici,quam eccleſiaſtici citatio,& vocatio omniū patronorum,vt ex illorum præſentatione, & nominatione inſtitutio fiat.Alias nulla erit inſtitutio, vtpote in qua eſt omiſſus conſenſus illorum quorum intereſt:colligitur ex *cap. quoniam. fin. de electione. in* 6. qui licet de electione loquatur, ad nominationem,ſeu præſentationem doctores extendunt;quia eſt eadem ratio:Gloſſ.Ancharran.Dominic.& Francus,Ioann.Andr.*in ſupradicto textu.*Lambertin.*de iure patron.*2.*p.lib.*2.*q.*6.*per totam.* Perez de Lara *de capell.lib.*2.*c.*10.*n.*32.*&* 39. Garc.9.*p. de benef.cap.*4.*num.*1.

8 An autem patroni neceſſario citandi, & vocandi ſint nominatim termino peremptorio appoſito, vel ſufficiat eos generaliter vocare per edictum? Communis ſententia approbata à Rota, 8. Februar. 1599. vt refert Garcia *ſupra.n.*8,defendit,ſi patroni ſunt certi,eſſe citationem, & vocationem nominatim faciendam, alias ſufficere generalem per edictū; quia in *d.cap.fin.* ſtatuitur citationem nominatim faciendam eſſe, vbi eſt coelectus, vel apparet oppoſitor;alias ſufficere generaliter in eccleſia, in qua electio facta eſt, vt ſi qui ſint, qui ſe velint opponere,

Digitized by Google

compareant aſſignato peremptorio termino competenti. Ergo idem erit dicendum in præſentatione, & nominatione, nõ eſſe, inquam, inſtitutionem faciendam, quin prius vocentur patroni ſi qui ſint, & præſentati ab ipſis.

Cæterum dicendum exiſtimo patronos, & electores non eſſe opus nominatim citare, ſed ſufficere, ſi generaliter per edictum citentur. Moueor, quia *textus in cap. fin.* non decidit electores nominatim eſſe vocandos, ſed ſolum competitores. Ergo patroni non ſunt nominatim vocandi, ſed præſentati ſi aliqui ſint, quibus peremptorius terminus ad comparendum, & ſe examinandum ſignandus eſt. Deinde quia ita praxis obtinuit in canonicatibus doctoralibus, & magiſtralibus, quorum electores per edictum vocantur, & in beneficiis curatis iuris patronatus apponitur edictum, vt ſi qui ſint, quibus nominatio competit, accedant. Non ergo citatio ſpecialis eſt neceſſario requirenda.

9 Præterea non videtur eſſe in poteſtate inſtituentis peremptorium terminum apponere patronis ad præſentandum, nam cum ipſis, ſi laici ſint, conceſſum ſit à iure quadrimeſtre, ſi eccleſiaſtici ſint, conceſſum ſit ſemeſtre, non poteſt iudex inferior illud abbreuiare. Ergo vocatio appoſita peremptorio termino comparatione præſentatorum intelligenda eſt, & non comparatione præſentantium.

10 Hinc infero inſtitutionem beneficiorum iuris patronatus non eſſe faciendam durante termino cõceſſo patronis ad præſentandum. Nam durante illo tempore poterit fortè alius patronus apparere, & præſentationem facere, cui iuri derogandum non eſt. Præterquam quod patroni, ſi laici ſint, poſſunt durante quadrimeſtri variare. Quapropter ſi de facto contingeret præſentationem ante lapſum quadrimeſtre, vel ſemeſtre fieri, & illa facta nouus patronus appareret, & peteret reuocari, reuocanda eſſet.

11 Deinde ſi collatio ſimplicis beneficij facta eſt in contradictorio iudicio, fieri non poteſt, nec tradi illius poſſeſſio pendente termino ad appellandum, neque appellatione pendenti: aliàs omnia erunt nulla, & attentata, *cap. 1. collatione beneficij, iuncto cap. non ſolum. de appellat. lib. 6. cap. 2. vt lite pendente. in 6.* & multis exornat Gonzalez *de menſib. & alternatiuis. gloſſ. 9. §. contra nullit. & attentata. n.* 203. Garcia *de benef. 9. p. cap. 4. n.* 26. Lancellot. *de attentat. 2. p. cap. 4. n.* 614. *&* 627. Quod non ſolum habet verum in collatione beneficij, ſed etiam in illius inſtitutione, & confirmatione, vt ſatis colligitur ex *cap. quoniam. fin. de elect. in 6.* & tradunt doctores relati. Et ratio omnium eſt; quia appellatio eſt præcipua defenſio à iure litigantibus conceſſa. Ergo impediri non poteſt, dum à iure conceditur. At conceditur appellatio à ſententia collationis, ſeu inſtitutionis, dum iudicialiter proceditur. Ergo pendente termino ad appellandum, aut appellatione interpoſita non debet executioni mandari. Dixi, ſi collatio, ſeu inſtitutio facta eſt in contradictorio iudicio. Nam ſi iudicium ceſſauit, & in collatione, ſeu inſtitutione non fuit iudicialiter proceſſum, locus non eſt appellationi, ſed illa non obſtante procedi debet ad executionem collationis, ſeu inſtitutionis. Quia appellatio extraiudicialis non ſuſpendit executionem, neque cauſat attentata, ex *text. in cap. cum inter. de electione.* & in collatione beneficiorum videtur expreſſus *textus in cap. conſtitutis 46. ad finem. de appellat.* & tradit Couarr. *in practic. c.* 24. *n.* 5. Lancellot. *de attentatis. 2. p. c.* 12. *limit. 3. per totam* Gonzalez *dicta gloſſ. 9. contra nullit. & attent. n. 27. & ſeqq.* Cenſetur autem extraiudicialiter procedi in prouiſione beneficiorum, dum oppoſitores coram iudice non firmant proceſſum inter ſe contendentes. Secus eſt ſi iudex partes iudicis aſſumit, & oppoſitores actoris, & rei. Gonzalez *ſupra num.* 38.

Cæterum quando iudicialiter proceditur in collatione, ſeu inſtitutione beneficiorum, plures doctores limitant ſupradictam doctrinam de appellatione, vt locum non habeat ſtante conſuetudine in cõtrarium; cum enim per legem introduci poſſit, vt durante termino ad appellandum, & pendente appellatione collatio, & inſtitutio executioni mandetur, vt expreſſe deciſum eſt à Trident. *in beneficiis parochialibus. ſeſſ. 24. cap.* 18. etiam per conſuetudinem in beneficiis ſimplicibus introduci poteſt. Quia, vt dictum eſt, *tract. de legib. diſp. de conſuetud.* introduci cõſuetudine poteſt, quod poteſt lege ſanciri; ſic aliis relatis Lancellot. *de attentat. 2. p. c.* 12 *limit.* 48. Gonzal. *gloſſ. 9. §. contra nullit. & attent. n.* 211. Garcia *9. part. de benefic. cap. 4. n.* 29. An autem alicubi hæc conſuetudo vigeat? Quæſtio eſt de facto ex diligenti inueſtigatione decidenda. Garcia namque *ſupra* teſtatur nullibi eſſe hanc conſuetudinem toleratam. At Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib. 2. c. 11. n.* 13. & Zeuall. *commun. contra comm. lib. 4. q. 1. alias q. 897. à n.* 843. firmant hanc conſuetudinem in tribunali archiepiſcopi Toletani, & certè defendenda eſt, quia ſanet eccleſiis, ne paſtore diu deſtituantur, vt bene dixit Lancellot. *dicta limit.* 48. & Gonz. *n.* 212.

13 Secundo limitant alij, ne appellatio executionem ſuſpendat, quando eſt ſtatutum, ſeu conſtitutio ſynodalis, vt ſententiæ definitiuæ latæ de collatione, ſeu inſtitutione beneficiorũ executioni demandentur, non obſtante appellatione iudiciali interpoſita. ſic Garcia *9 p. de benef. cap. 4. n.* 31. Gonzal. *gloſſ. 9. §. contra nullit. & attent. à n.* 203. & alij apud ipſos. Sed an huiuſmodi ſtatutum vt vim habeat, debeat eſſe à ſede apoſtolica confirmatum, & longo tempore obſeruatũ? Negat Garcia cum Zeuallos *dicta q.* 897. *à n.* 853. Mouetur Garcia, quia eſto inferior principe non poſſit appellationem tollere; poteſt tamen in aliquo caſu ex rationabili cauſa eius effectum ſuſpẽdere, vt ſcilicet appellatio interpoſita executionem collationis non impediat, eſto cauſam ad ſuperiorem deuoluat. Zeuallos vero mouetur; quia hæc ſuſpenſio fit ex conſenſu illorum, quorum intereſt: nam cum in ſynodo omnes eccleſiarum paſtores ſimul cum ſuo prælato adſint, & ſtatuant ſententias diffinitiuas ſuper collationes, & inſtitutiones beneficiorũ mandari executioni non obſtante appellatione interpoſita, eo ipſo conſentiunt, vt appellatio effectu careat ſuſpenſiuo.

Sed verius mihi apparet debere ſtatutum, ſeu cõſtitutionem ſynodalem à ſede apoſtolica confirmatam eſſe, aut ita longo tempore obſeruatam, vt inducat conſuetudinem. Aliàs vim non habebit impediendi effectum appellationis: ſic Gonzal. *d. gloſſ. 9. §. contra nullit. & attentat. n.* 214. Ratio eſt clara, quia à iure conceſſum eſt, cum iudicialiter proceditur, appellare à collatione, ſeu inſtitutione, non ſolum ad effectum deuolutiuum, ſed etiam ſuſpenſiuum; ſed inferior mutare non poteſt quæ ſuperioris lege ſancita ſunt, *cap. cum inferior. cap. quod ſuper his. de maior. & obedient. cap. paſtoralis. de appellationib.* Ergo ſynodus diœceſana impedire non poteſt appellationis effectum. Neque obſtat, ſi dicas impediri ex conſenſu illorum, quorum intereſt. Quia paſtorum, & epiſcopi directe non intereſt, ſed intereſt litigantium. Ergo dum litigantes appellationi non cedunt, impediri eius effectus non poteſt, vt benè ipſe Garc. *n.* 31. notauit.

Digitized by Google

notauit. Quod ſi vrgeas, ex fundatione beneficij haberi poteſt, quod appellatio litiganti non proſit ad executionem collationis ſuſpendendam, ergo etiam ex ſtatuto. Neganda eſt conſequentia. Nam fundatori à iure datum eſt, vt beneficio fundato eas conditiones, quæ ſibi magis placuerint, apponat; *cap. præterea, el 2. de iure patronat. cap. quanto. de cenſibus.* & decidit Trident. *ſeſſ. 25. c. 5 de reformat.* quod tamen datum non eſt iudicibus inferioribus. & ita Gonzalez *dicta gloſſ. 9. n. 219.* cum Lancellotto 2. *p. de attent. c. 12. limit. 8. n. 7.* affirmat fundatorem in beneficij fundatione remouere appellationem poſſe, quam tamen negat iudicem alium inferiorem Pontifice poſſe remouere.

PVNCTVM V.

Quando, & quo tempore prouideri beneficia poſſint.

1 *Ante vacationem prouideri nullatenus poſſunt.*
2 *An concedi poſſit alicui poteſtas beneficia vacatura conferendi? Proponitur dubitandi ratio.*
3 *Vicario generali optimè poteſt hæc poteſtas conferri: ſecus perſonæ particulari.*
4 *Poteſtas nominandi, eligendi ad beneficia vacatura cuilibet dari poteſt.*
5 *Facta vacatione patrono laico conceditur quadrimeſtre, eccleſiaſtico ſemeſtre.*
6 *In beneficiis reſignatis ex cauſa permutationis non eſt ſemeſtre a iure deſignatum.*
7 *Neque in beneficiis reſignatis in fauorem.*
8 *Neque in inſtitutione beneficiorum de iure patronatus.*
9 *Neque in prouiſione facta a legato, & nuntio.*
10 *In Cardinalibus habentibus facultatem conferendi currit tempus.*
11 *Currit item in beneficiis manualibus.*
12 *Item in deuolutis.*
13 *Si deuoluta ſunt ex negligentia patroni laici, aliquibus placet quadrimeſtre epiſcopo concedi. Verius eſt concedi ſemeſtre.*
14 *Hoc ſemeſtre computatur à die deuolutionis notæ.*
15 *Qualiter præſumatur deuolutionem notam eſſe.*

1 HVic puncto magna ex parte ſatisfecimus *diſp. præced. punct. 5. & punct. 11.* §. 6. ex ibi enim dictis conſtat, antequam beneficium vacet, nullatenus prouideri poſſe, ne occaſio detur alienæ mortis captandæ. Quod adeo verum eſt, vt nec promiſſio, quantumuis iuramento firmata, de beneficio vacaturo vllatenus obligatoria ſit, iuxta *textum in cap. nulla. & cap. fin. de conceſſ. præbendæ.*

2 Solum eſt difficultas, an poſſis alicui antequam beneficium vacet delegare poteſtatem illud prouidendi? Rationem difficultatis fecit textus in *cap. deliberatione. §. prohibemus. de officio legati. in 6.* inquit enim Bonifac. VIII. *Prohibemus inſuper, ne legatus ipſe in genere, aut in ſpecie cuicunq; concedat, vt ab his qui beneficia infra legationem eiuſdem habentes, ea in illius manibus voluerint reſignare liberè, ipſorum reſignatione recepta, illa valeat idoneis conferre perſonis: cum per hoc aperiri poſſit via contra Lateranen. concilium ad beneficia vacatura.* Sed eadem ratio eſt de quolibet alio collatore, & de qualibet alia beneficij vacatione. Ergo nemini poteris poteſtatem concedere ad beneficia vacatura prouidenda.

3 Dicendum tamen eſt vicario generali optimè poſſe epiſcopum committere facultatem beneficia vacatura conferendi, ſiue vacent per obitum, ſiue ex cauſa reſignationis, ſiue ex alia quacunque *cap. fin. de officio vicarij. in 6.* Quia ex conceſſione huius poteſtatis non infertur magis aperiri viam ad beneficia vacatura contra Lateranen. concilium, quam ex poteſtate ipſius epiſcopi. Tum quia vicarius generalis conſtituit idem tribunal cum epiſcopo. Tum quia eſt perſona qualificata. Secus vero dicendum eſt de qualibet alia perſona ſingulari, tum ob allegatum textum in ratione dubitandi, qui de perſona ſingulari loquitur; tum ob excellentiam poteſtatis, quæ alteri, quam qualificatæ perſonæ non videtur poſſe committi. Gloſſa *in dicto cap. deliberatione in fine.* Flamin. Paris *lib. 7. q. vlt. n. 30.* Garc. 1. *p. de benefic. cap. 1. num. 9.*

4 Si vero loquamur non de poteſtate conferendi, ſed de poteſtate nominandi, & præſentandi, vel eligendi ad beneficia vacatura, cuicunque poteris in genere hanc poteſtatem concedere, ſiue beneficium vacet ex cauſa reſignationis, ſiue per obitum. Quia ex vi huius conceſſionis non concedis procuratori poteſtatem conſtituendi in beneficiis vacationem; cum ipſe ex vi huius poteſtatis admittere non poſſit reſignationes, ac proinde non aperitur via contra Lateranen. concilium ad beneficia vacatura. Garcia, aliis relatis, *ſupra, num. 29.*

Quod adeo verum exiſtimo, vt ſi vnici beneficij patronus exiſtas, poſſis alteri vices tuas committere, vt quandocunque per obitum, vel reſignationem vacauerit, nomine tuo præſentet qui ſibi placuerit. Quod enim inconueniens ex hac commiſſione infertur, aut quis eſt textus, qui illam prohibeat? certè ego nullum inuenio: ſi enim communis ſententia cum Gloſſa *in dicto cap. deliberatione*, admittit legatum à latere poſſe diuiſim concedere alicui poteſtatem admittendi reſignationes beneficiorum, & beneficiis vacantibus poteſtatē illa conferendi. Quare non poteris tuo procuratori poteſtatē nominandi concedere caſu quo beneficium vacet, cum non concedas poteſtatem, vt vacet? Præterea ipſemet Garcia plures referens, *n. 20. & 21.* ſentit procuratori generali conſtituto ex iuſta cauſa ante vacationem beneficij optimè poſſe præſentationem committi etiam ad vnicum beneficium. Ergo etiam poterit committi alteri, tametſi procurator generalis non ſit conſtitutus: hæc enim qualitas non videtur eſſe alicuius conſiderationis ad euitandum periculum alienæ mortis captandæ. Nunquam tamē procuratori ad præſentandum conſtituto perſona præſentanda deſignanda eſt, ſiue procurator ſit conſtitutus ad vnicum beneficium conferendum, ſiue ad plura; quia illa eſſet tacita beneficij vacaturi promiſſio, ſeu conceſſio, quæ per *textum in cap. nulla 2. cap. cum dilecta. fin. de conceſſ. præbendæ* prohibetur. Garcia 10. *p. de benefic. cap. 1. num. 22.*

5 Facta vacatione beneficij ſi patronus es laicus, quadrimeſtre tibi conceditur; ſi eccleſiaſticus, ſemeſtre, quod tempus computandum eſt à die vacationis notæ; vt latius *dicto cap. 5.* de tempore electionis faciendæ, & intra quod electus cōſentire debet. Vide dicta *pun. 11. §. 6.* Quapropter ſolum de tempore à iure collatoribus conceſſo reſtat dicendum. Et certa reſolutio eſt ordinariis collatoribus ſemeſtre datum eſſe; *cap. nulla eccleſiaſtica, de conceſſ. præbendæ. cap. licet, de ſupplenda negligent. prælat. clem. 1. eodem tit. & leg. 8. titulo 16. part. 1.* Barboſa 3. *p. alleg. 58. n. 1.* Extenditurque hæc doctrina ad omnia beneficia vbicumque exiſtentia, quia nullum in dictis textib. excipitur. Barboſa *n. 2.* Garcia 10. *p. de benefic. cap. 1. n. 5.* Adde eſto beneficia parochialia ſint,

Digitized by Google

ſint, ſi collatio ad epiſcopum ſpectet. Barboſa *n.* 3. Garcia *n.* 7. ſi tamen collatio parochialium ſedi apoſtolicæ reſeruata ſit, aut alteri quam epiſcopo competat, debet epiſcopus intra quadrimeſtre edictum proponere, & oppoſitores examinare, & qui ex illis ſibi magis idoneus viſus fuerit eligere, & conferenti electioné ſignificare, iuxta conſtitutionem Pij V. 32. quæ incipit *in conferendis*. Garc. & Barboſa *ſupra*.

6 Limitanda eſt hæc doctrina in beneficiis reſeruatis ex cauſa permutationis. Quia ad horum collationem non eſt ſemeſtre à iure deſignatum; eo quod hæc collatio obligatoria ſit, non libera, & ſemeſtre conceſſum eſt collatoribus liberè conferentibus. Rebuff. *in praxi beneficial. tit. de deuolut. n. 6. & tit. de permutat. n.* 39. Garcia plures referens, 10. *p. de benefic. cap.* 4. *n.* 2. & 3.

7 Secundo limita in beneficiis reſignatis in fauorem; quia hæc ſolum à ſummo Pontifice prouideri poſſunt, cui non currit tempus ad conferendum. Mandoſ. *reg.* 34. *de annal. q.* 90. *n.* 5. Lambert. *de iure patron.* 2. *p. lib.* 3. *q.* 2. *art.* 8. *n.* 9. Garcia 10. *p. cap.* 2. *n.* 12.

8 Tertio limita in beneficiis de iure patronatus, quorum inſtitutio non habet præfixum à iure terminum ob rationem dictam. Quia inſtitutio non eſt voluntatis, ſed neceſſitatis; pluribus firmat Garcia 10. *p. cap.* 4. *n.* 1. Quod ſi inquiras, quare ius determinauit tempus prouiſioni voluntariæ; non tamen neceſſariæ? Reſpondeo, quia ad prouiſionem neceſſariam compelli potes; ſecus vero ad prouiſionem voluntariam; hanc enim ſi omittas facere intra tempus tibi à iure conceſſum, nulla tibi fit compulſio, ſed prouiſio ad ſuperiorem deuoluitur; at ſi prouiſionem neceſſariam omittas, compelli potes à ſuperiore, ſcilicet ab Archiepiſcopo, Legato, vel Nuntio, vt illam facias: cui ſi non obedias, & intra terminum tibi præfixum beneficium non conferas, poterit ipſe conferre, non tam ob deuolutionis titulum, quam ob titulum auocationis, & grauaminis iniuſti tollendi.

9 Quarto limita in Legato à latere, & in Nuntio, comparatione beneficiorum, quæ ipſi conferre poſſunt. His enim non videtur currere tempus ſemeſtre ad conferendum; eo quod poteſtatem habeat à iure conferendi quælibet beneficia in ſua prouincia exiſtentia, tametſi ad ſedem apoſtolicam fuerint deuoluta: *cap. venerabilis.* 37. *de prabendis.* & tradit Gloſſ. *fin. in cap.* 1. *de officio legat. in* 6. & *clement. ſi de beneficio. verbo ſiue ad nos, de prebendis ad finem*, & pluribus relatis Garcia 5. *p. de benef. cap.* 3. *n.* 20. Cum ergo poſſint prouidere beneficia ad quemcunque fuerint deuoluta, non poterit illis currere tempus ſemeſtre ad conferendum; ponamus namque ob non prouiſionem intra ſemeſtre beneficium deuolui ad ſedem apoſtolicam; ex tali tamen deuolutione non impeditur eorum poteſtas. Ergo non currit illis tempus ſemeſtre, neq; vlla fit deuolutio. Sic Garcia *ſupra. n.* 26. & *n.* 252.

10. Quinto limitant alij in Cardinalibus habentibus à Pontifice indultum conferendi quælibet beneficia reſeruata. Quia hi videntur nomine Pontificis conferre, cui non currit tempus ad conferendum. Sed reprobanda eſt hæc limitatio. Nam omnibus collatoribus ſiue ordinariis, ſiue iure delegationis ſemeſtre deſignatum eſt. *cap. nulla. de conceſſ. prabenda.* Quapropter niſi ipſis Cardinalibus conceſſa ſit poteſtas beneficia conferendi quocunque modo ad ſedem apoſtolicam deuoluta, nequaquam tranſacto ſemeſtri ea prouidere poterunt, quia indultum conferendi beneficia reſeruata, non impedit deuolutionem, ſicuti impedit indultum conferendi beneficia deuoluta; ſic Caſſador. *deciſ.* 8 *de prabendis.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *volumus. n.* 56. Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 2. *n.* 10.

11 Sexto limitant in beneficiis manualibus, quæ cum ad nutum ſint amobilia, non videtur collatoribus currere tempus ad prouidendum. Sed neque hęc limitatio admittenda eſt, cum *textus in cap. nulla. de conceſſ. prabenda.* generaliter loquatur, & ratio decidendi æquè in iis beneficiis procedit, nempe ne eccleſiæ maneant in ſuſpenſo. Quapropter quoad ſupplendam negligentiam collatoris ordinarij, ſine dubio currit tempus ſemeſtre, & deuolutio ad ſuperiorem fit, vt expreſsè deciſum eſt in *clement. vnic. de ſupplenda negligent. prælat.* & tradit ibi Gloſſ. §. *præmiſſa. verbo reuocari.* Bonifac. *n.* 8. Cardinal. *n* 4. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 6. *n.* 55. Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 46. Dixi quoad ſupplendam negligentiam collatoris ordinarij. Nam ad impediendam illius prouiſionem, dum beneficium manuale prouiſum non fuerit, exiſtimat Garc. *n.* 47. non eſſe concedendam deuolutionem. Quod non probo. Nam eſto hæc beneficia ſint manualia, non impedit quominus ad ſuperiorem illorum prouiſio deuoluatur. Ergo debet deuolui cum qualitatibus requiſitis in *cap.* 2. *de conceſſ. prabenda.* Quarum vna eſt, vt facta deuolutione ordinarius inferior prouidere non poſſit. Neque inde fit facta prouiſione per ſuperiorem, non poſſe ab inferiori ex cauſa iuſta remoueri. Poteſt equidem, quia ſuperior prouidet beneficium cum qualitatibus, quibus negligens prouidere debebat, vt benè aduertit *gloſſ. fin. in dicta clem. vnica. de ſupplenda negligen. prælat. verbo reuocari.*

12 Septimo limitant in beneficiis deuolutis, in quibus non videtur collatoribus currere tempus ad cõferendum. Sed nullatenus eſt hæc limitatio admittenda; quia in *ſupra d. cap. nulla. de conceſſ. prabenda.* gradatim fit deuolutio: idemque habetur in *cap. licet. de ſupplend. negligent. prælat.* Quapropter ſi ad epiſcopum pertinet collatio, & intra ſemeſtre non prouidet, deuoluitur ad Metropolitanum, & deinde ad Primatem, & tandem ad Pontificem. Garcia aliis relatis, 10. *p. cap.* 3. *n.* 1. Quod fieri non poſſet, niſi quilibet ex his prælatis ſuum tempus ſignatum haberet ad conferendum; quod tempus æquale eſt in omnibus: cum enim primo collatori ſemeſtre conceſſum ſit, etiam ſecundo collatori, cui fit deuolutio ob negligentiam primi, aliud ſemeſtre concedi debet, vt ſatis inſinuatur in *ſuprad. cap.* 2. *de conceſſ. prabenda*: vbi omnibus collatoribus ſemeſtre conceditur abſque vlla diſtinctione. & capitulo conferenti iure deuoluto eundem terminum concedit, qui epiſcopo cõpetebat: ibi, *infra præſcriptum terminum*, qui nullus alius eſt, niſi ſemeſtre. Adde nullibi inueniri aliquam reſtrictionem, neque conuenientem eſſe, cum ſint collatores diuerſi; & ita tradit, aliis relatis, Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 2. *art.* 8. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 27. *q.* 12.

13 Solum de beneficiis deuolutis ex negligentia patroni laici eſt aliqualis difficultas; an epiſcopo, cui inſtitutio, ſeu collatio libera deuoluitur, competat ſemeſtre ad collationem faciendam? Videtur namq; ſolum quadrimeſtre competere; quia ſuccedit patrono, cui quadrimeſtre conceditur. Cæterum verius eſt ſemeſtre concedi; quia tunc illud beneficium aliàs de iure patronatus prouidet epiſcopus, ſicut alia beneficia, quæ de illius ſunt libera collatione, ſiquidem ob negligentiam patroni in nominando ceſſat eius nominatio, & libera epiſcopo prouiſio conceditur. Ergo æquè ac in aliis beneficiis eſt ſemeſtre concedendi

Digitized by Google

concedendum. Neque verum eſt in hoc caſu epiſcopum patrono propriè ſuccedere, quia non præſentat perſonam alteri inſtituendam, ſed potius excluſo patrono ipſemet inſtituit, & ita tenet, aliis relatis, Lambertin. *dicto art.* 8. Azor. *q.* 11. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 58. *n.* 18.

14 Hoc ſemeſtre conceſſum ſuperiori, cui fit deuolutio, non computatur à die deuolutionis, ſed à die deuolutionis notæ. Quia quouſque deuolutionis notitiam habeat, vel eam habere poſſit, non poteſt beneficium prouidere. Ergo non poteſt eſſe negligens in prouiſione. Ergo non eſt illi tempus computandum; quia non eſt habile ad prouiſionem: ſic Lambertin. & Azor. *ſupra. & q.* 10. & pluribus deciſionibus Rotæ firmat Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 9. Aloyſius Riccius *praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 155. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſcopi. allegat.* 58. *n.* 18.

15 Sed qua ratione conſtare poſſit ſuperiorem, cui fit deuolutio habere notitiam deuolutionis, vt illi currat tempus, difficile eſt. Nam eſto in collatore ordinario maxime epiſcopo, ex qualitate beneficij, diſtantia locorum modo vacat, & econtra longitudine temporis præſumatur veriſimilis vacationis notitia, præcipuè cum ipſe teneatur diœceſim ſingulis annis viſitare. At in ſuperiore collatore, v.g. Archiepiſcopo, vnde hæc notitia præſumenda eſt, cum ipſe non teneatur prouinciam ſuffraganei viſitare, niſi cauſa cognita, & approbata in concilio prouinciali, quod ad ſummum triennio eſt celebrandum, iuxta Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *&* 3. *de reformat.* & prouincia ſuffraganei longè à Metropoli diſtet? Quod vero tradit Abbas *in cap. ſicut. de accuſationib. n.* 2. quem ſequitur Ananias *ibi, n.* 4. Lambertin. *dicto art.* 8. *n.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 879. *n.* 10. Metropolitanum ignorare non poſſe negligentiam ſui ſuffraganei in beneficiorum prouiſione; eo quod in qualibet metropoli debeant eſſe duæ perſonæ deſignatæ à prouinciali concilio, quæ ſequenti concilio referant correctione, & reformatione digna iuxta dictum textum. *in cap. ſicut. de accuſationib.* verum non eſt. Nam ex harum perſonarum deſignatione ad ſummum inferri poteſt vacationem eccleſiæ ſui ſuffraganei longo tempore contingentem ante concilij celebrationem, tranſacto concilio illam ignorare non poſſe; non tamen infertur toto eo tempore, quo non celebratur concilium, vacationem ignorare non potuiſſe, cum ipſæ perſonæ ſolum in concilio notitiam illorum quæ reformatione digna ſunt, tradere videatur obligati. Præterea plura celebrantur prouincialia concilia abſque deſignatione harum perſonarum; quia non reputatur neceſſarium. Item nec celebrantur quolibet triennio. Ergo ex harum perſonarum deſignatione colligi non poteſt notitia deuolutionis. Quapropter exiſtimo raro hanc notitiam eſſe præſumendam, ſed illam aſſerenti incumbere onus probandi. Sic Garcia 10. *p. de benefic. cap.* 3. *à num.* 21. *& ſeqq.*

DISPVTATIO IV.

Quibus beneficia ſunt conferenda, ſeu de qualitatibus requiſitis ad beneficia ex parte ſuſcipientium.

CLarum eſt dignis, & benemeritis beneficia eſſe conferenda, iuxta *text. in cap. graue. de prebendis, cap. nihil eſt. cap. cauſam. quæ de electione, cap. cum adeo. de reſcript. cap. is cui. de prebendis. in* 6. & alibi. Sed quia ad hanc dignitatem plura requiruntur; requiritur namque legitimus torus, conueniens ætas, habilitas corporis, morum probitas, ſcientia debita, ordo, ſeu clericatus, intentio perſeuerandi in illo, & aſcendendi ad ſuperiorem, carentia cenſuræ, vel irregularitatis, & cuiuſuis alterius impedimenti; ideo ſigillatim ea in præſenti diſput. explicabimus.

PVNCTVM I.

Qualiter legitimus torus ad beneficium obtinendum requiratur.

REgula certiſſima eſt, illegitimum iure canonico inhabilem, & irregularem eſſe ad ordines, & beneficia recipienda. *cap. innotuit. de electione. cap. vt filij. de filiis preſbyteror. cap.* 1. *&* 2. *eodem tit. in* 6. *cap. niſi cum pridem. de renunciat. & aliis.* Iure autem ciuili conſtat inhabilem eſſe ad ſucceſſionem integram, aliaque reipublicæ munia, vt apertè conſtat ex *leg. vlt. & aliis. Cod. de naturalib. liberis. & Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui.* Videndum ergo eſt, quando hæc inhabilitas contrahatur, & qualiter ceſſet, & quia hæc aliis materiis deſeruire poſſunt, placet in præſenti omnem de legitimitate materiam explicare.

§. I.

Quando filij cenſeantur legitimi, vel illegitimi.

1 *Nati ex copula fornicaria ſunt illegitimi.*
2 *Natum ex ſolutis parentibus voto ſimplici caſtitatis ligatis affirmant plures eſſe ſpurium. Probabilius eſt eſſe naturalem.*
3 *Idem dicendum de muliere deſponſata ſub verbis de futuro.*
4 *Ex coniugibus impeditis petere, neque obligatis reddere, ſi filius naſcatur eſt illegitimus.*
5 *Quid ſi vterque votum caſtitatis emiſerit? Probabilius eſt non eſſe illegitimum.*
6 *Natus ex parentibus matrimonio inualido ligatis, ſi adſit in parentibus bona fides, legitimus eſt.*
7 *Quando ante copulam ceſſat bona fides, illegitimus, & ſpurius eſt inde natus, & quando bona fides ceſſare cenſeatur.*
8 *De filiis expoſitis an ſint legitimi? Alij affirmant, alij negant.*
9 *Quid dicendum?*

1 ILlegitimi cenſentur filij, eo ipſo quo ex copula fornicaria naſcantur. Eſt omnium ſententia. Sed quia hæc copula fornicaria haberi poteſt inter perſonas habiles ad validè matrimonium contrahendum, vel inter perſonas impeditas; ideo duplex genus illegitimorum diſtinguendum eſt, ſpectato iure canonico; aliud illegitimorum naturalium, hoc eſt procedentium à parentibus ſolutis, habilibus tamen ad matrimonium contrahendum. Aliud eſt illorum, qui à parentibus impeditis procedunt, quique vocantur ſpurij.

2 Sed non eſt leue dubium; an filius natus ex ſolis parentibus, ſed voto ſimplici caſtitatis ligatis, ſpurius cenſendus ſit, vel naturalis? Sarmiento *lib.* 1. *ſelect. interpret. cap.* 5. *n.* 5. Ceruantes *in leg.* 11. *tauri. n.* 145. affirmant ſpurium eſſe non ſolum quoad ordines, & beneficia, ſed etiam quoad ſucceſſiones; inclinat Azor. 2. *p. lib.* 2. *cap.* 6. *q.* 7. Mouentur, tum quia procedit ex coitu ſacrilego. Tum quia procedit

Digitized by Google

dit à parentibus impeditis ad contrahendum, ſaltem impedimento impediente, & exigente diſpenſationem. Tum quia in *leg. 11. tauri, quæ eſt 9. tit. 8. lib. 5. compilat.* dicitur *Entonces ſe digan ſer los hijos naturales, quando al tiempo que nacieron, ò fueron concebidos, ſus padres podian caſar con ſus madres iuſtamente ſin diſpenſacion.* At in præſenti caſu non poterant parentes iuſtè abſque diſpenſatione matrimonium contrahere ob votum caſtitatis. Ergo filius ſic natus non eſt naturalis, ſed ſpurius. Nihilominus probabilius eſt naturalem illegitimum eſſe cenſendum. Moueor: quia eſto parentes voto caſtitatis ligati ſint, at ſunt habiles ad validè matrimonium contrahendum, ſed hoc videtur ſufficere, vt filij inde nati non cenſeantur ſpurij, iuxta *textum in cap. tanta, qui filij ſint legitimi*, vbi ſpurius eſt, qui à parentibus impeditis impedimento dirimente genitus eſt. Ergo filius ſic natus naturalis eſt, non ſpurius: & ita tradit Molina *tract. 2. diſp. 167. poſt 4. concluſ.* Gutierrez *tract. de matrim. cap. 1. n. 22. & 24.*

3 Idem dicendum eſt de filio nato ex matre, quæ alteri ſub verbis de futuro deſponſata erat; quia ſponſalia de futuro ſolum impediunt, ne licitè matrimonium celebretur, at celebratum non annullant, & conſequenter filius procedit ex habilibus ad validè matrimonium contrahendum. Ergo eſt naturalis, & non ſpurius. Sic Couar. *2. p. de ſponſalib. cap. 1. n. 17.* Molina *dicta diſp. 177.* Thom. Sanch. *lib. 1. de matr. diſp. 2. n. 8.* Baſil. de Leon. *lib. 11. de matr. cap. 2. n. 7.* Gutier. *ſupra.* Neque obſtant rationes contrariæ. Nam eſto ille filius ex coitu ſacrilego ſit genitus, & ex parẽtibus impeditis ad licitè contrahendum; quia tamen ſacrilegium illud, & illud impedimentum nõ annullant matrimonium contrahendum; ea de cauſa filius inde genitus non eſt ſpurius. Cum vero *lex tauri* diſponit filios naturales debere procedere à parentibus, inter quos iuſtè abſque diſpenſatione matrimonium eſſe poterat, verbum illud *iuſtè*, intelligi debet, id eſt validè.

4 Præterea non ſolum ex ſolutis, ſed etiam ex matrimonio ligatis poteſt filius illegitimus naſci: ſi enim parentes impediti eſſent petere, neque obligati reddere, vt contingere poſſet, cum alter illorum profeſſionem in religione emiſerit ex alterius conſenſu, & in illo ſtatu filium procreaſſent, illegitimus, & ſpurius reputandus eſſet; quia procedit ex coitu ſacrilego, & à perſonis aliàs inhabilibus ad validè contrahendum, ſi de facto matrimonium non eſſet contractum: ſic poſt alios antiquiores Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 2. cap. 6. q. 8. circa finem.* Suar. *t. 5. de irregularit. diſp. 50. ſect. 2. n. 5.* Sanch. aliis relatis, *lib. 9. de matr. diſp. 38. n. 7.*

5 Maius dubium eſt, ſi vterque ex alterius conſenſu votum ſimplex caſtitatis emiſerit, & illo non obſtante filium procreaſſent, an ſit filius ille illegitimus? Affirmat Gloſſa *in cap. miniſtri. 81. diſt.* Abbas *in cap. chariſſimus, de conuerſ. coniugat.* Mouentur, quia ex copula illicita, & irreligioſa filius genitus eſt. Sed verius oppoſitum videtur. Nam eſto peccaminoſa ſit illa culpa, non tamen ob impedimentum, quod aliàs impediret matrimonium validè contrahere. Ergo non impedit, quin matrimonium prolem genitam legitimam reddat; ſi enim, vt ſtatim dicemus, vim habet matrimonium legitimandi prolem conceptam ab his, qui matrimonio ſoluti erant, & voto caſtitatis ligati, à fortiori vim habebit legitimandi prolem conceptam ab his, qui matrimonio iuncti ſunt, eſto ſint voto caſtitatis adſtricti. Adde, praxi receptum eſſe hos filios hæredes relinqui, & abſque vlla diſpenſatione ad beneficia, & ordines promouentur. Ergo reputantur, vt legitimi, & in hanc partem inclinat Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 2. cap. 6. quæſt. 8.*

6 Verum contingit ſæpè, vt filius ex parentibus re ipſa ſolutis, matrimonio ſolum quoad apparentiam ligatis, procreetur, & tunc legitimus cenſendus eſt, ſi adſit bona fides, ſaltem ex parte vnius cõiugis. Quia bona fides excuſat copulam fornicariã, ac proinde illegitimitatem, & eſt textus expreſſus *in cap. ex tenore. cap. cum inter. cap. perlatum. cap. quod nobis. qui filij ſint legitimi.* Couar. *2. p. de matr. cap. 8. §. 1. n. 2. & §. 3. n. 6.* Maiol. *de irregular. lib. 1. cap. 5. n. 1.* Sayrus *lib. 6. de irregular. cap. 10.* Auila *7. p. de cenſur. diſp. 3. dub. 6. in princ.* Baſil. de Leon. *lib. 11. de matr. cap. 8. n. 2.* pluribúſque firmat Gutierr. *tract. de matr. cap. 71. n. 2.* Vt autem parentes bonam fidem habere cenſeantur in copula, debent præmiſſis denunciationibus, & non clandeſtinè contrahere; aliàs affectatores ignorantiæ præſumerentur; ac proinde in mala fide, iuxta *textum in cap. cum inhibitio §. fin. de clandeſtina deſponſat.* conſonat *lex 3. tit. 3. part. 4.* Sic Zeuallos *in pract. q. 697. n. 4. & ſeqq.* Sanch *lib. 3. de matr. diſp. 42. à n. 1.* Gutierr. *tract. de matr. cap. 71. num. 9.* & alij apud ipſos. Excipe tamen, niſi iuſtam cauſam haberent omittendi denunciationes; quia tunc cum non peccarent, non poſſent dici ignorantiæ affectatores. Sic aliis relatis Zeuallos *n. 9. & 10.* Gutierr. *n. 10.* Adde in foro externo, ex longa coniugum cohabitatione præſumptio oritur matrimonium legitimè celebratum eſſe, filióſque inde natos eſſe legitimos; ſic pluribus firmat Maſcard. *de probat. concl. 1021. & concl. 1316.* Gutierr. *tract. de matr. cap. 71. à num. 11.* longum vero tempus alij affirmant eſſe decennium, omnes tricennium.

7 Quod ſi bona fides ante copulam ceſſet, filius inde genitus non ſolùm illegitimus, ſed etiam ſpurius cenſeri debet, vtpote à parentibus inhabilibus ad contrahendum genitus: quando autem cenſeatur bona fides ceſſare in parentibus, non eſt huius loci, ſed petendum eſt ex his, quæ dicemus *tract. de matr.* & aliqua diximus *1. par. tract. de conſcient. diſp. 3. à pun. 5.* Certum enim eſt, neque ob litem moram de nullitate matrimonij, neque ob ſententiam, quæ non tranſit in rem iudicatam, bonam fidem ceſſare; quia poſſidens rem bona fide, ob ſuperueniens dubium non impeditur ab illius vſu: & tradit poſt alios Couar. *2. part. de ſponſalib. cap. 8. §. 2. num. 7.* Maiol. *de irregularit. lib. 1. cap. 5. num. 7. & 11.* Baſil. de Leon. *lib. 11. de matrim. cap. 8. num. 6. & 7.* Sed an ob adulterium vxoris filius inde natus conſtante matrimonio illegitimus cenſeatur? Dixi *tract. de conſcient. diſput. 3. punct. 5.* ibi enim reſpondi ob hanc cauſam non eſſe illegitimum cenſendum, ſi maritus ad eam tempore quo potuit concipi, habuit acceſſum; quia ſemper in caſu dubij in fauorem filij, & matrimonij declinandum eſt. Quapropter dum manifeſtè probatum non fuerit, non poſſe à marito eſſe genitum, ſemper pro legitimitate filij eſt iudicandum. Neque ex dicto ipſius vxoris negantis eſſe filium legitimũ, eſt integra probatio deſumenda; alias facile poſſent filios exhæredare; ſolum enim eius dictum aliquam præſumptionem facit, ob quam filius nec ſe priuare debet iure legitimitatis, neque per iudicem priuandus eſt. ſic Paleotus *de ſpuriis filiis. cap. 24.* Menoch. *de arbitr. caſu 89. in. 24.* Baſil. de Leon. *lib. 11. de matrim. cap. 9. n. 3.*

8 De filiis, quorum parentes ignorantur, vulgo expoſitis, eſt grauis inter doctores controuerſia, an ſint filij legitimi? Affirmant plures cum Menoch. *de arbitr. caſu 396. per totum.* Baſil. de Leon. *lib. 11.*

cap.

Digitized by Google

cap.9 n.4. Salas *t.2 tract.8.diſp.vnica. sect.24. n.246.* Gratian. *diſcept. forenſ.c.35.n.31.*& alij relati à Garc. *7.p.de beneſic. cap.2.n.7.* Mouentur, quia negari non poteſt plures ex eis filiis legitimos eſſe, & ex legitimo matrimonio natos, & ob inopiam parentum aliis alendo exponi. Ne igitur ij detrimentum patiantur, omnes iudicari debent legitimi; interpretatio enim facienda eſt in fauorem prolis, iuxta *textum in cap. ex tenore. qui filij ſint legitimi.* ibi, *in fauorem prolis potius declinamus.*

Verum contrariam ſententiam plures, grauiſſimique doctores firmant, & teſtantur in praxi eſſe receptam. Couarr. *clement. ſi furioſus, in princ.1.p.n.9.* Vaſq. *1.2.diſp.66.c.8.n.48.* Rebell. *de oblig.iuſtit.2.p.lib.1.q.2.n.15.* Praetius *in praxi epiſc.2.p.cap.1.n.27.* Garcia *7.p.de beneſic. cap.2.n.8.& 10.* Salzedo *in praxi. cap.14.*& alij apud ipſos. Ratio eſt: quia præſumptio ſumenda eſt ex his, quæ frequenter contingunt. Cum ergo frequentiſſimum ſit hos filios expoſitos ex illicitis congreſſibus natos eſſe, & raro ſucced it ex matrimonio eſſe generatos, abſolutè pro illegitimis habendi ſunt.

9 Ego vero exiſtimo hanc ſecundam ſententiam ſolum veram eſſe quoad præſumptionem, nõ quoad veritatem; eaque de cauſa quoad reputationem, & quoad effectus à iure inductos. Primam ſententiam probo; pro legitimis, inquã, eſſe habẽdos. Quia ad hoc ſufficere videtur, quod aliquando legitimi exponantur, & ne illis præiudicium fiat, omnibus à iure legitimitas conceditur. Adde neque quoad præſumptionem reputandos eſſe filios illegitimos; nam eſto concedamus frequentius cõtingere hos expoſitos ex ſolutis naſci; quia tamen hæc præſumptio ex frequentius contingentibus infamiam filiis irrogat, & in parentibus culpã ſupponit, cedit hæc præſumptio præſumptioni, quod ſint ex matrimonio generati; eſto non ita frequenter contingat. Quia cum duæ præſumptiones in vno actu concurrunt, ſemper præualere debet quæ delictum excludit, & fauorem continet, vt tradit Menoch. *caſu 89.n.23.*

§. II.

Qualiter filij illegitimi reddantur legitimi ſubſequenti matrimonio.

1 *Quid ſit legitimatio.*
2 *Matrimonio filij legitimantur.*
3 *Matrimonium non ſolum verũ, ſed præſumptum, ab eccleſia tamen approbatum valet legitimare prolẽ.*
4 *Hanc vim habet, eſto in mortis articulo contrahatur.*
5 *Item eſto non ſubſequatur immediatè, ſed aliud matrimonium intermediet.*
6 *Item eſto coniuges ſint diſpares.*
7 *Item etſi non interueniant nuptialia inſtrumenta.*
8 *Quid iure Cæſareo? Verius eſt legitimare prolem.*
9 *Non obſtat huic legitimationi parentũ contradictio.*
10 *Item neque filiorum contradictio obeſſe huic legitimationi poteſt.*
11 *Item neque illorum ingratitudo.*
12 *Valet matrimonium ad legitimandum nepotem, etiam mortuo filio naturali.*
13 *Contrarium defendunt plures, & quibus probetur.*
14 *Diluuntur rationes præced.n.poſitæ.*
15 *Legitimati per matrimonium habiles ſunt ad ordines, & beneficia, & ad omnia alia, ac ſi conſtante matrimonio nati eſſent.*
16 *An à puncto natiuitatis filiorum matrimonium ſubſequens reddat filios legitimos, ita vt aliis legitimis prius natis præferantur? Affirmant plures.*
17 *Contrarium eſt verius.*
18 *Satisfit rationib.n.16.adductis.*
19 *Si in odium ſubſtituti matrimonium contrahatur, plures cenſent non legitimari prolem.*
20 *Verius eſt oppoſitum.*

1 PRæmitto legitimationem eſſe natalium reſtitutionem quoad ea quæ poſitiuo iure filiis illegitimis denegata ſunt; ſic ex communi ſententia definit Couarr. *2.p.de ſponſal.c.8.§8.n.1.* Molin. *tract.2.de iuſtit.diſp.171. in princ.* cum enim poſitiuo iure tam canonico, quam ciuili plura filiis illegitimis denegentur, quæ alioquin legitimis cõceſſa ſunt, ſi hęc illis reſtituantur, legitimi fiunt. At quia dupliciter hæc filiis illegitimis reſtitui poſſunt, vel matrimonio, vel reſcripto, & indulgentia; duplex eſt legitimatio, alia à iure, alia à principe, ſeu alia per matrimonium, alia per reſcriptum principis. Gutierr. *de matr. c.74.n.14.* Mol. *diſp.171.& 173.* Primo agemus de legitimatione per matrimonium, quia nobilior eſt; deinde de legitimatione per reſcriptum principis, iis præmiſſis.

2 Certum eſt apud omnes doctores hanc vim matrimoniũ habere, vt filios illegitimos procreatos, legitimos reddat. Fictione enim iuris in fauorem prolis retrotrahitur matrimonium ad tempus, quo ipſi filij fuerunt geniti Et cenſentur, ac ſi conſtante matrimonio geniti eſſent; concluſio decidit expreſsè, *cap. tanta. qui filij ſint legitimi.* ibi: *tanta eſt vis matrimonij, vt qui antea ſunt geniti, poſt contractum matrimonium legitimi habeantur;* conſonat *lex 13. tit.1. part.4.* ibi. *Camaguer que eſtos fijos a tales no ſean legitimos quando nacen, tan grande fuerça ha el matrimonio que luego que el padre, y la madre ſon caſados, ſe facen porende los fijos legitimos.* Habet autem hanc vim matrimonium non à ſe, ſed à iuris diſpoſitione, & beneficio principis, vt bene Couarr. *2.p.de ſponſal. cap.8.§.2.n.18.* Sed quod matrimonium hanc vim habeat, an verum, an etiam exiſtimatum, an cum concubina domi retenta, an cum qualibet alia ſoluta, an ſtantibus filiis legitimis, an ſine inſtrumento dotali, vel ſine conſenſu parentum, vel filiorum? difficultate non caret.

3 Et quidem debere eſſe matrimonium verum, nec ſufficere præſumptum docet Panormit. *in cap. tanta. qui filij ſint legitimi n.9.* Sarmient. *lib.1. ſelect.c.6.n.2.* Quia matrimonium præſumptum non eſt matrimonium, ſed ſolum præſumitur eſſe. At Pontifex hanc efficaciam legitimandi prolẽ matrimonio conceſſit: ibi: *tanta eſt vis matrimonij.* Ergo matrimonium præſumptum illam vim non habet. Et confirmatur. Verba legis non ſunt ad improprios ſenſus, & ſignificationes extendenda. Ergo non eſt extendendus hic fauor matrimonij ad matrimonium improprium, & nullum.

Cæterum verius eſt matrimonium præſumptum; ſi tamen ab eccleſia, vt validum reputetur, legitimare prolem antea ſuſceptam. ſic Mol. *de Hiſpanor. primogen. lib.3. cap.1.n.11.* Marienzo *leg.10.tit.8. lib.5. recopil. gloſſ.1.n.3.* Suar. *de irregularit. diſp.50. ſect.1. num.11.* Baſil. de Leon. *lib.11. de matrim. cap.1. §.2. num.13.* Garcia *7.p. de beneſic. cap.2.n.30.* Ratio deſumitur ex *cap. quod nobis, qui filij ſint legitimi, & ex cap. tanta, iuncto cap. ex tenore. eodem tit.* vbi matrimonium cum impedimento dirimente contractum, ſed ab eccleſia approbatum, eo quod cum ſolemnitatibus ab ipſa præſcriptis, & bona fide contrahentium celebratum fuerit, vim habet legitimandi prolem illo tempore ſuſceptam. Ergo etiam vim habebit legitimandi prolem ante illud matrimonium gene-

Digitized by Google

generatam;quia in ordine ad legitimationem prolis matrimonium fictionis iuris retrotrahitur ad tempus,quo filij generati ſunt, & præſtat,ac ſi tunc matrimonium contractum eſſet. Et hinc ſoluitur ratio contraria. Conceditur enim hic fauor non ſolũ matrimonio vero, ſed præſumpto;quia eſto regulariter verba legis improprianda non ſint;at aliquando impropriantur,præcipuè ſi ex aliis legibus colligitur ad improprios ſenſus eſſe extendenda.

4 Hanc vim legitimandi prolem habet matrimonium , quocunque tempore contrahatur in articulo mortis ; quia in illo articulo verum matrimonium contrahi poteſt. Nam licet in illo articulo propter extinctionem ſpirituum vitalium generare quis non poſſit, id eſt per accidens; ex ſe tamen poteſtatem habet ad copulam,quod ſufficit ad verum matrimonium contrahendum. Et idem eſt de ſene, & ſterili alias potenti:ſic poſt alios antiquiores Couarruu. 2. *part. de ſponſal. cap.* 8. §. 2. *num.* 10. Azor. 2. *part. lib.*2. *cap.* 13. *quæſt.*11.Mol.*lib.*2. *de primogen.cap.*5. *num.*25.noſter Molina *tract.*2.*de inſtit.diſp.*172.*verſ. dubium præterea*.Baſil.de Leon.*lib.*11. *de matr. cap.*1. §.1.*num.*8.

5 Secundo habet hanc vim , quamuis non ſubſequatur immediatè,ſed aliud matrimonium intermediet;quia illud eſt per accidens, neque impedire poteſt matrimonij legitimationem , ſicut neque impedit illius valorem:ſic Couarr.*dicto* §.2.*n.* 28. Sayrus *lib.*6.*de de irregularit.cap.*10.*n.*19. Azor.*tom.*2.*lib.*2. *cap.*13.*quæſt.*5.

6 Tertio præſtat legitimitatem,quamuis ſint coniuges diſpares in genere,& diuitiis,aliiſque dotibus. Nam cum hæc diſparitas valorem matrimonij non impediat, non poteſt impedire legitimitatem ab eo prouenientem:ſic Couarr.*dicto cap.*8.§.2.*n.*9.Fachin. *lib.*3.*controuerſ.cap.*53 *Neque obſtat.* §.*ſed & aliud.in auth.quibus modis naturales efficiantur legitimi*,vbi cõceptus ex meretrice non videtur matrimonio fieri legitimus.ibi : *neque dignum exiſtimauit legitimo quodam nomine.* Non,inquam, obſtat; nam vt bene Couarr.ex Iaſone interpretatur, textus ille loquitur de meritrice , de qua non erat certum, à quonam viro conceperat,an à viro, quo cum contrahit matrimonium,an ab alio,& fortè vxorato; eaq; de cauſa eius filius legitimus eſſe non poteſt ſubſequenti matrimonio;quia fortè non ſubſequitur matrimonium inter illos,à quibus genitus eſt.Adde iure ciuili plurimi impediti erant contrahere, vt expendit Baſil. Legionen.*lib.*11.*de matr.cap.*2.*num.*2. quorum impedimenta , iure eccleſiaſtico , cui in hac parte ſtandum eſt,ſublata ſunt.

7 Quarto legitimos reddit filios matrimonium, etiam ſi in illo non interueniant nuptialia inſtrumẽta,hoc eſt,ſcriptura dotis,aut donationis propter nuptias,aliaue nuptiarum ſolemnitas.Quia ab his valor matrimonij non pendet , ſaltem iure canonico ſpectato , & conſequenter neque legitimatio inde proueniens:ſic omnes doctores.

8 Solum eſt dubium ; an non ſolum quoad forum eccleſiæ,ſed etiam quoad ius Cæſareum hoc vernm habeat?Negant plures doctores relati à Couarr.2.*p. de ſponſal.c.*8.§.2.*n.*8.Azor.2.*p.lib.*2.*c.*13.*q.*4. & plures relati à Fachineo *lib.*3.*controu.cap.*51. Mouentur; quia eſto iure Cęſareo contrahi poſſit matrimonium abſque dotalibus inſtrumentis,vt in *l.fin. Cod. de donationib. ante nuptias* , *& aliis pluribus. ff. de donationib.*A- cum ea,qua cum quis acceſſum habuit , iuſtè contrahi non poteſt, *inſtit. de nuptiis.*§ *aliquando. & authent. quibus modis naturales efficiantur ſui.* §. *vlt.* Ergo ſic contractum non valebit ad prolem legitimandam.Et confirmo;quia ſecluſa ſcriptura dotis hi filij non vocantur ad ſucceſſionem. Ergo non ſunt legitimi.

Dicendum tamen eſt legitimos eſſe , etiam iure Cæſareo ſpectato. Quia finis ob quem legitimatio prolis,per ſubſequens matrimonium etiam à iure ciuili conceditur,eſt, vt contrahentes alias turpiter viuentes à turpitudine ceſſent affectu legitimãdi prolem. Sed huiuſmodi effectus non pendet à promiſſione dotis , & ſolemnitate nuptiarum , ſed à matrimonio inter ipſos contracto : ergo à ſolo matrimonio abſque dotalibus inſtrumentis legitimatio pendet. Quod ſi ſpecialiter leges expoſtularunt in hoc matrimonio dotalia inſtrumenta,non fuit,quia ſine ipſis matrimonium ſtare non poſſet; ſed quia ſine ipſis inſtrumentis raro poterat conſtare contractum eſſe;illis namque deficientibus præſumebatur ſimulatio , & concubinatus continuatio : ſic ex Donello *lib.* 2. *comment. cap.* 21. *verſ. nuptiis cum eadem muliere.* docet Baſil.de Leon.*lib.*11.*de matr. cap.*1. §.3. *num.*20.

9 Quinto hæc vis legitimandi prolem conuenit matrimonio; tametſi parentes legitimationi contradicant. Quia cum contradictio parentum non impediat matrimonij valorem. neque legitimationem inde prouenientem impedire poteſt. Quod non ſolum verum habet ſpectato iure canonico, de quo eſt certiſſimum,ſed etiam ſpectato iure ciuili;quia nullibi cautum eſt ad hanc legitimationem conſenſum parentum eſſe requiſitum. Neque obſtat *text.in Authent.quibus modis naturales efficiantur ſui.* §.*ſi vero is.* vbi fieri non poteſt filius legitimus, ſi parentes contradicant. Non,inquam,obſtat;quia ſupradicta conſtitutio non loquitur de legitimatione facta per matrimonium, & ab ipſo iure , ſed de legitimatione ex reſcripto principis:cui ſi parentes contradicant,nullius effectus eſt : ſic aliis relatis Couarruu. 2. *part. de ſponſal.lib. cap.*8.§. 2. *num.* 12. Molina *tom.*1.*de iuſtit.tract.*2.*diſp.*172.*n.*5.Sayrus *lib.*6.*de irregular.cap.* 10.*n.*23.Baſil.de Leon.*lib.*11.*de matr.c.*1.§.3.*num.*21. Azor.2.*p.inſtit.moral.lib.*2.*cap.*13.*q.*12.

10 Sexto neque filiorum contradictio impedire poteſt hanc matrimonij legitimationem:quia hic eſt fauor matrimonio conceſſus,illique annexus cui nemo valet renunciare. *cap. ſi diligenti. de foro compet.* Quod certè ſpectato iure canonico (quidquid dicat Fachin.*lib.*3.*controuerſ. c.*54.) indubitatum eſſe debet,vt tradit aliis relatis Azor.2.*p.inſtit.lib.*2 *cap.*13. *q.*12.Couarr.2.*p.de ſponſal.lib.cap.*8.§.2 *n.*16 Molin. *tom.*1.*de iuſtit tract.*2.*diſp.*172.*num.*5.Baſil.de Leon. *lib.*11.*de matrim. cap.*1. §.3. *num.*22. At ſi ius ciuile ſpectemus, contradictio filiorum impedit legitimationem , conſtat ex §.*generaliter in Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui* ; cuius hæc ſunt verba. *Generaliter autem in omnibus , qui per prædictum modum deducuntur ad legitimum ius, tunc id volumus obtinere , cum & filij hoc ratum habuerint. Nam ſi ſoluere ius patriæ poteſtatis inuitis filiis non permiſſum eſt patribus , multo magis ſub poteſtatem redigere inuitum filium, & nolentem ſiue per oblationem ad curiam, ſiue per inſtrumentorum celebrationem , ſiue per aliam quamlibet machinationem , tanquam fortem metuentem paternam iuſtum non eſt , neque imperij , & legiſlatoris ponimus proprium.* quæ verba clariſſima ſunt pro hac parte , vt tradit Couarruuias , Baſilius, Fachineus.*ſupra*, & alij apud ipſos.Sed quia in materia legitimationis prouenientis ex matrimonio ius canonicum ciuili præualere debet;ea de cauſa etiam in terris imperij contradictio filiorum legitimationi non obſtat.

Digitized by Google

11 Septimo neque filiorũ ingratitudo hanc legitimationem reuocare poteſt. Nam eſto legitimatio inducta beneficio principis ingratitudine reuocetur; quia libertati comparatur. At legitimatio per matrimonium, quæ legitimatio eſt naturalis, ingratitudine non reuocatur; vt benè aduertit Couarruu. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. *n.* 14. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 2. *c.* 13. *q.* 14. *in fine.*

12 Octauo valet matrimonium ad legitimandum nepotem, etiam mortuo filio naturali. v.g. habuiſti filium naturalem, & ex eo nepotem legitimum talis filij, qui nepos tibi ſuccedere non poteſt; quia non habet iura legitimi comparatione tui, vt in *leg. fin. cod. de naturalib. liberis*. At ſi mortuo tuo filio concubinam ducas; eo ipſo nepos tibi legitimatus redditur. Quia ea eſt vis matrimonij, vt legitimos reddat omnes deſcendentes ante tale matrimonium genitos, vt ſatis indicat *textus in cap. tanta. qui filij ſint legitimi. Tanta* (inquit textus) *eſt vis matrimonij, vt qui antea ſunt geniti, poſt contractum matrimonium legitimi reddantur.* Notanter nomen filiorum nõ expreſſit, vt omnes deſcendentes comprehenderet. Item legitimatio nepotum non pendet ex legitimatione filiorum: ſed filiis deficientibus ad nepotes legitimatio deriuatur; quia non fauore filiorum, ſed ipſius matrimonij legitimatio fit, *ex dicto cap. tanta*, ibi. *tanta eſt vis matrimonij.* Deinde valet argumentum de adoptione ad legitimationem, vt benè expendit Anton. Gomez. ſtatim allegandus, ſed mortuo filio benè poteſt auus aliquem adoptare in nepotem. *textus in leg. adoptare. ff. de adoptionib. textus in* §. 1. *inſtit. eodem tit.* Ergo per matrimonium legitimari poterit nepos, etiam ſi filius mortuus ſit. Item per reſcriptum principis benè poteſt auus, qui non habet filios, legitimare nepotem ſpurium, vt tradit Bart. *in leg. Gallus.* §. *tunc de lege Velleia. fin. col. pen. q. ff. de liber. & poſthum.* Ergo etiam per matrimonium id præſtare poterit. Præterea probat *textus in leg. ſi filium. ff. de gradibus: ibi. ſi filio meo mortuo filium adoptauero, videri eum defuncti fratrem fuiſſe*; ſi adoptatus filius cenſetur frater filij iam mortui: ſicut enim non requiritur, vt filius viuat, vt adoptatus cenſeatur frater defuncti, neque etiam requiri debet, vt nepos ab auo legitimetur. Nõ enim legitimatur mediante filio mortuo, ſed immediatè ab auo per matrimonium ſubſecutum: & ita tradunt, aliis relatis, Ioan. Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 2. *c.* 13. *queſt.* 13. Couarruu. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. §. 2. *num.* 19. *& ſeqq.* Fachineus *lib.* 3. *controuerſ. cap.* 56. Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 9. noſter Molina *dicta diſput.* 172. *n.* 10. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *c.* 1. §. 3. *n.* 23. Anton. Gomez. *leg.* 9. *tauri. n.* 61. *&* 62.

13 Sed aduerſus ſupradictam concluſionem graues doctores pugnant. Decius *conſ.* 343. Gregor. Lopez *leg.* 1. *tit.* 13. *part.* 4. *colum.* 2. *in fine.* Anton. Gabr. *de legitimat. concl.* 1. *n.* 52. & alij relati à Fachineo, Couarruu. Anton. Gomez. Probant primo hac ratione, quia legitimatio ad nepotes deriuatur mediis filiis; quia legitimatio filiorum videtur eſſe fundamentum legitimationis nepotum. Aliàs ſi independenter à filiis nepotes poſſent legitimari, etiam ſi ex legitimo matrimonio nepotes nati non eſſent, matrimonio aui legitimarentur. Sed filij iam mortui legitimari non poſſunt. Ergo neque nepotes. Secundo nepos cum auo coniungitur medio filio ab auo genito, ſed filius mortuus non poteſt auo coniungi. Ergo neque poteſt facere, quod nepos illi coniungatur: quia vbi medium eſt inhabile, impedit extrema cõiungi. *textus in leg. qui ſella.* §. *fin. ff. de ſeruitutib. ruſtic. prædior. textus in leg. tria prædia eodem tit.* Tertio eſt *textus cum gloſſa in leg. is qui* 44. *ff. de adoptionib.* vbi non poteſt quis adoptari in nepotem ex filio mortuo. Ergo neque legitimari. Quarto adducitur *textus in leg. qui libertinus.* §. *poſthumus. ff. de operis libertor.* vbi libertus promittens domino ſuo aliquas operas, ab illis liberatur, ſi habeat duos, vel plures filios. At ſi deceſſit relicto poſthumo in ventre vxoris, qui natus eſt poſt mortem patris, non liberantur hæredes ab obligatione; eo quod (inquit textus) proficiſci liberatio à liberto debet. Neq; quiſquam poſt mortẽ liberari intelligi poteſt. Sed idem videtur dicendum in nepotibus comparatione aui, vt ſcilicet legitimari non poſſint, filiis aui non legitimatis.

14 Verum hæc non vrgent: & vno verbo illis ſatisfacere poſſumus, dicentes legitimationem nepotibus comparatione aui non communicari à filiis, ſed ab ipſo matrimonio inter auum, & concubinam eius celebrato. Quod inde conſtat: nam ſi hoc matrimonium celebratum non eſſet, nunquam nepotes comparatione aui manerent legitimati. Sed maioris claritatis gratia ad primum negamus legitimationem filiorum eſſe fundamentum legitimationis nepotum: non enim tale eſt, ſed ex ipſo matrimonio aui filij, & nepotes immediatè legitimantur. Neque reputo inconueniens nepotem illegitimum comparatione aui per matrimonium ipſius aui in nepotem legitimari. Ad 2. dico, nepotem coniungi coniunctione naturali cum auo medio filio per generationem: at illa cõiunctione ſuppoſita coniungi poteſt in ratione legitimationis abſque vllo medio. Ad 3. dico, non poſſe quem adoptari in nepotem ex filio mortuo, niſi exprimatur, cuius filius ſit. At facta illa expreſſione benè poteſt adoptari. Ad 4. ex *leg. qui libertinus*; reſpondeo eſſe longè diuerſam rationem: ibi enim liberatio hæredum à liberto prouenire debebat: at in præſenti legitimatio nepotum (vt ſæpe dictum eſt) non prouenit à filiis, ſed à matrimonio tempore habili contracto. Rurſus ſi de modo legitimãdi loquamur, ita matrimonium ſubſequens prolem antea ſuſceptã legitimam reddit ad omnes iuris effectus; ac ſi à veris coniugibus ſuſcepta eſſet: ſic Gloſſa ab omnibus recepta, *in dicto cap. tanta. qui filij ſint legitimi*: & probat *lex* 11. *tauri. & lex* 10. *tit.* 8. *lib.* 5. *recopilat.* Sunt enim per omnia iuris fictione legitimi. *Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui.* §. *ſi quis igitur dotalia.* ibi. *& filios, vel præcedentes* (nuptias ſcilicet) *vel conceptos legitimos eſſe ſancimus.* ſic Couarruu. 2. *p. de ſponſalib. cap.* 8. §. 2. *nu.* 21. Molina *lib.* 3. *de primogen. cap.* 1. *à n.* 6. noſter Mol. *tract.* 2. *diſp.* 172. *n.* 6. Baſil. de Leon. *lib.* 11 *cap.* 11. *num.* 3.

15 Hinc fit ſic legitimatos habiles eſſe ad ordines, & beneficia, etiam ad epiſcopatum, ac ſi conſtante matrimonio nati eſſent. Quia æquè ac illi ex iuris fauore ſunt legitimi. ſic Couarr. *n.* 25. Baſil. de Leon. *nu.* 5. Molina *dicta diſp.* 172 *n.* 6. Azor. 2. *p. lib.* 2. *c.* 13. *q.* 14. Quod adeo verum eſt, vt ſi ante contractum matrimonium ordines ſuſcipias, illo contracto poteris ordines exercere; quia tibi ſublata eſt irregularitas, quæ ſolum ex illegitimitate pendebat. Baſil. *ſupra.* cum Sayro *lib.* 6. *de irregular. c.* 10. *n.* 10. Fit ſecundo eo pacto legitimatos ſuccedere patri in emphyteuſi eccleſiaſtica, in feudo, in hæreditate, & maioratu, ac filios legitimos: quia per omnia habentur legitimi, imo ita ſuccedunt, vt in ſucceſſione præponantur filiis aliis ex tali matrimonio, vel ex alio poſteriori genitis, tanquam maiores natu: ſic Couarr. vterque. Molina, Baſilius, Azor. *ſupra.* Fit tertio ob eandem rationem hac legitimatione filiorum reuocari donationẽ factã à parentibus, ſicut reuocatur natiuitate filiorũ. Deinde reuocari etiã ſubſtitutũ patri, vel matri ſub ea cõditione poſitũ, ſi ſine liberis legitimis deceſſerint,

Digitized by Google

quia iam non decedunt ſine filiis legitimis,cum verè hi legitimi ſint:ſic doctores relati. Fit quarto hos filios ſic legitimatos habiles eſſe ad omnia,quę legibus municipalibus filiis legitimis deferuntur. Quia verè ſubſecuto matrimonio ſunt filij legitimi. Neque obſtat quod *in cap.tanta. qui filij ſint legitimi*,dicat Pontifex,*legitimi habeantur*;tacitè inſinuans non eſſe legitimos, ſed pro legitimis haberi,& reputari. Non,inquam, obſtat,quia verbū illud *habeantur*,poſitum à potente filios legitimare, veritatem indicat, non fictionem; facitque hunc ſenſum. legitimi habeantur,& iudicentur;quia verè legitimi ſunt;quod pluribus exornat Couarr.2.*p.de ſponſal.c.*8.§.2.*n.*26. Azor.2.*p.lib.*2 *c.*13.*q.*14.Baſil.*lib.*11.*de matr.c.*11.*n.* 4. Fit quinto ſic legitimatos admitti debere ad ſucceſſionē hæreditatis,fideicommiſſi,feudi,maioratus, & ſimiliū,quæ expreſſim filiis natis ex legitimo matrimonio deferuntur.ſic Cou.*n.*30.Baſil.*n.*10.Mol.*de primog.lib.*3.*c.*1.*n.*10. Molin.Ieſuita *d. diſp.*172.*n.*8. *verſ.licet filij*.& alij apud ipſos.Ratio eſt,quia cū matrimonium fictione iuris retrotrahatur ad tēpus conceptionis filiorum,filij antea geniti,illoq; matrimonio honeſtati,ex legitimo matrimonio nati dicuntur: confirmat optimè Couarr.*ex text.in c.cum in cunctis. de electione.* vbi ſtatuitur epiſcopum eligi debere ex legitimo matrimonio natū, & tamē in *c.innotuit.iuncta gloſſa* cōmuniter recepta, admittitur legitimatus per ſubſequens matrimonium. Ergo ſic legitimatus verè dicitur natus ex legitimo matrimonio. Aduerte in inſtitutione maioratus poſſe hos legitimatos à ſucceſſione excludi, vel minoribus natu legitimis, imo & tranſuerſalibus poſtponi:quia cum in ſua poteſtate ſitum ſit vocare quos voluerit, poterit iis reiectis ſolum eligere illos, qui poſt contractum matrimonium geniti ſint.Molin.*diſp.*172.*verſ.licet.*

16 Sed vt vis,& efficacia huius legitimationis per ſubſequens matrimoniū eluceat,duo reſtant examinanda. Primum eſt, an matrimonium ita legitimet filium antea genitum quoad ſucceſſionem, vt à puncto natiuitatis cēſeatur legitimus,tametſi aliud matrimonium intermediet? Verbi gratia,ſuſcepiſti ex concubina filium, duxiſti aliam, ex qua filios procreaſti, ea mortua duxiſti concubinam, filiuſne ex concubina, qui eſt maior natu, præferri debet in ſucceſſione filiis, qui prius fuerūt legitimi? Affirmant plures præferendum eſſe; ſic citatis aliis Couarruu.2.*part.de ſponſalib. cap.*8. §.2. *numero* 28. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matrimon. cap.*11. *num.* 9. Mouentur, quia matrimonium quoad legitimationem filiorum retrotrahitur ad tempus, quo fuerunt concepti: ſed ſi illo tempore matrimonium contractum eſſet, ille filius concubinæ præferendus eſſet aliis filiis ex matrimonio poſtea genitis. Ergo etiam modo præferri debet. Quod ſi dicas matrimonium cum concubina retrotrahi ad tempus, quo filius ex ea fuit conceptus, caſu quo nullum filiis legitimis præiudicium irrogatur, obſtat: quia hæc limitatio videtur gratis appoſita; cum enim *textus in cap. tanta. & ibi gloſſa* communiter recepta, abſolutè dicant tales filios legitimos haberi, ſine fundamento fauor hic per legem matrimonio factus reſtringeretur; præcipuè cum ſatis receptum ſit, quoties à iure fit retrotractio alicuius actus, fieri cum omnibus illius qualitatibus, *arg. textus.in l. potior.ff. qui potiores in pignore habeantur.* Et præterea quia copula illa cum concubina ſubſecuto poſtea matrimonio, fingitur à iure, ac ſi copula maritalis fuiſſet quoad prolis legitimationem. Ergo habet omnes qualitates, quas matrimonium legitimum haberet; quia ſupponitur à iure loco illius arg. *textus in l.g.Cornelia.ff.de teſtam.*eaque de cauſa ſic per matrimonium legitimatus habet omnes ſucceſſiones, & ſuitates, quas haberet, ſi aliàs ſtante matrimonio ſuſceptus eſſet, quia per omnia legitimo æquiparatur, vt expreſsè probat *textus in Authent. quibus modis natural. efficiantur ſui. §. reliqui. col.*7. *& in §. adoptiones. in fine. eodem Authent.* Adde ex omnium ſententia legitimas filiorum,qui conſtante matrimonio ſuſcepti ſunt diminui ex legitimatione facta ſubſecuto matrimonio cum concubina. Ergo præiudicium in iure quæſito filiis legitimis obſtare non poteſt legitimationi filij concubinæ quoad prælationē in ſucceſſione. Et ratio ea videtur eſſe;quia ius quod filiis legitimis conſtante matrimonio generatis acquiritur, eſt ius ſpe tantum, & ſub conditione, ne filius concubinæ prius genitus legitimetur.Ergo illo legitimato per ſubſequens matrimonium, ceſſat ius in filiis legitimis. ſicut etiam ceſſat integra portio legitimæ, quæ illis debita erat. Quod confirmari poteſt exemplo primogeniti mortui, & poſtea reſurgentis.Nam eſto ius eſſet quæſitum ſecundo genito, ab illo tolleretur, & rediret primogenito;quia ſolum ſub conditione,ne viuat primogenitus illi eſt conceſſus: ſic videtur dicendum in præſenti, eſſe quidem ius legitimis acquiſitum ſub conditione,ne filius concubinæ legitimetur.

17 Cæterum etſi hæc ſententia probabilis ſit, tenenda tamen eſt in iudicando, & conſulendo contraria.Tum quia communis. Tū quia fortioribus rationibus fulcitur. Tenet eam plures referens Tiraq. *de primog.q.*34.*n* 5.*& ſeq.præcipuè num.*43.Molina *de primog lib.*3 *c.*1.*n.*7.Anton.Gomez.*l.*11 *tauri. n.*64. Azor.2.*p.lib.*2.*c.*13.*q.*15.noſter Molina *tom.*1. *tract.* 2.*de iuſt. diſp.*172.*verſ.merito.* & alij apud ipſos. Ratio fundamentalis eſt, quia filiis conſtante matrimonio, & minoribus natu genitis ius prælationis abſolutè quæſitum eſt. antequam filius concubinæ legitimaretur; quia prius fuerunt legitimi: ſed ſubſequens matrimonium nequit hoc ius quæſitum tollere. Tum quia iuri quæſito nunquam intelligitur princeps velle derogare, niſi clarè exprimat. Tum quia legitimatio nunquam retrotrahitur in præiudicium alterius ex *text. in §. liceat igitur. & §. ſit igitur licentia. Authent.quib.mod. natural. efficiant. legitimi. collat.* 6. præcipuè cum cedit in præiudicium matrimonij antea contracti, & filiorum, qui inde ſunt geniti. Ergo filius concubinæ non legitimatur quoad prælationem comparatione filiorum, qui ex priori matrimonio fuerunt geniti. Et confirmari poteſt aliquibus textibus adductis ab Antonio Gomez.qui ſatis veriſimiliter hanc communem ſententiam probant, primo ex *text. in cap. ſi pro te. de reſcriptis. in* 6. vbi ſi alicui mandatur prouideri de beneficio vacaturo, & alteri purè beneficium prouidetur, qui pendente conditione primi receptus eſt,hic ſecundus præfertur primo,etiamſi poſtea purgetur conditio.& recipiatur, & hoc nulla alia ratione,niſi quia huic ſecundo eſt prius ius purè quæſitum: ſed filiis conſtante matrimonio genitis eſt prius ius prælationis, & ſucceſſionis in maioratu quæſitum quam filio concubinæ, cui ſolum eſt ius conceſſum ſub conditione, quod matrimonium cum concubina contrahatur. Ergo filij geniti conſtante matrimonio præferendi ſunt filio concubinæ.Secundo ex *textu in cap.quamuis. eodem tit.de reſcript.in* 6. vbi ſi alicui eſſet gratia conceſſa de beneficio vacaturo,& hæc eſſet reuocata,& alteri conceſſa, eſto poſtea primus eſſet ad gratiam reſtitutus, non præfertur ſecundo, cui eſt ius acquiſitum, quia debet intelligi reſtitutio ſine præiudicio tertij;facitque

Digitized by Google

que *textus. in cap.ſi apoſtolica. de prebend.in 6.* Sed legitimatio eſt quædam natalium reſtitutio ex *dicto* §. *liceat igitur. Authent. quibus modis naturales efficiantur legitimi.collat.6.* Ergo non debet intelligi cum præiudicio illorum, quibus ius prælationis,& ſucceſſionis eſt quæſitum.Tertio probat *ex textu in leg. quoties. Cod.de rei vindicat.* vbi habetur illum eſſe præferendum, in quo prius concurrit traditio,& qualitas prælationis, ſed in filiis conſtante matrimonio genitis prius concurrit qualitas legitimitatis, & conſequenter prælationis, & traditionis. Ergo. Tandem probant Antonius Gomez. noſter Molin. & alij hanc ſententiam ex ratione ſatis congruenti. Quia ſi filius illegitimus naturalis præferendus eſſet legitimis genitis, vxor prius legitima grauiter decepta eſſet, neque matrimonium celebraret, ſi id fieri poſſe intelligeret. Ne igitur in hoc inconueniens decidamus, affirmandum eſt filium illegitimum concubinæ, & ſubſequenti matrimonio legitimatum,à puncto cõceptionis non legitimari quoad prælationem comparatione filiorum prius legitimorum, ob ius prius illis quæſitum.

18 Ex his ſoluitur fundamentum contrariæ ſententiæ. Concedo ſubſequuto matrimonio filiis naturalibus antea genitis omnes qualitates,& iuris effectus concedi, qui filiis legitimis conceduntur, niſi aliis fuerint conceſſi: At quando filius concubinæ legitimatur, iam eſt ius prælationis, & ſucceſſionis conceſſum in maioratu filiis conſtante matrimonio genitis, non igitur illi concedi poteſt, ſed habetur, ac ſi ex ſecundo matrimonio genitus eſſet. Quod autem adducitur de minoratione legitimæ,parum vrget,tametſi Baſilium Legionen. conuincat. Quia filiis maioribus ob legitimationem prius obtentam nulla ſpecialis, & determinata quota portionis debetur, ſicuti debetur prælatio ſucceſſionis in maioratu. Sed illis debetur ea legitima, quæ ex hæreditate diuiſa in omnes filios per æquales partes reſultauerit. Vnde ſicut filij poſtremo nati dici propriè non poſſunt præiudicare filiis prius natis in legitima; quia nunquam acquiſierunt ius ad determinatam portionem: ſic filius concubinæ ſubſecuto matrimonio legitimatus, dici non poteſt in legitimis præiudicare filiis prius legitimis. Quia ad hoc præiudicium ſufficit, quod legitimus ſit à puncto contracti matrimonij, eſto eius legitimatio non retrotrahatur ad punctum conceptionis.

19 Secundum, quod reſtat examinandum,eſt, an ſi matrimonium contrahas cum concubina in odium ſubſtituti,cui maioratus eſt adiudicatus,caſu quo ſine liberis deceſſeris,filij concubinę ita legitimentur, vt ſubſtitutum excludant? Negat communis ſententia,quam refert & ſequitur Molina *lib.2. de primogen. c.5.n.27.*Ant.Gomez.*l.9.tauri.n* 58. Mouentur,quia iuſtum non eſt,vt ſic contrahens ex ſua iniquitate,& malitia commodum reportet,& ſubſtituto damnum inferat, ob quam rationem monaſterium, quod ob religioſi ingreſſum loco filij ſuccedit,& ſubſtitutum excludit,vt probat Felin.*in cap.in præſentia, de probationib.n.*36.Decius *ibid.n.*56.Ant.Gomez. *n.*59.Molina *n.* 28. à ſucceſſione excluditur, & ſubſtitutus præfertur, ſi conſtet in odium ſubſtituti ingreſſum factum eſſe,vt ſatis colligitur ex *cap.conſtituit.vlt.*20. *q.* 3. vbi circumuenti promiſſionibus epiſcopi, vel Abbatis tonſuram ſuſcipientes, eſto in illo ſtatu permanere debeant, res tamen eorum non conuentui, ſed hæredibus reſtituuntur.

20 Cæterum verius eſt oppoſitum,vt optimè defendit noſter Molin.*tract.2.diſp.*172. *verſ. contrariam ſententiam* Menchaca *lib.3.controu.c.*41.*n.*5.Franciſc. Sarmient.*lib.1.ſelect.interpret.cap.6.*Baſil.de Leon.*lib.* 11.*de matr.cap.*11.*n.*11. Ratio ea eſt,quia ſic contrahens peccat in motiuo, & fine, quem matrimonio apponit, non tamen peccat in matrimonio contrahendo; cum talis contractus illi licitus ſit, ſed ex matrimonio prouenit legitimatio prolis, non ex fine, quem contrahens matrimonio apponit. Ergo ex illo matrimonio manet proles legitimata. Ergo excluſus ſubſtitutus.Neq; verum eſt ſic contrahentem ex ſua iniquitate, & malitia commodum reportare, & damnum innocenti ſubſtituto inferre: ſi quidem excluſio ſubſtituti non ex malitia contrahentis, ſed ex matrimonio contracto prouenit, in quo dici non poteſt contrahens malitioſè procedere, cum vtatur iure ſuo,eique licitum ſit.Textus vero in *cap.conſtituit*, loquitur de ſpeciali, & diuerſo caſu in pœnam, inquam, prælati; qui turpe lucrum inducentes,aliquos ad religionem fallaciis, & deceptionibus permouent; in pœnam,inquam, huius delicti monaſterium hæreditate priuatur, quæ pœna trahi non debet ad contrahentem matrimonium, vel ingredientem religionem ex odio ſubſtituti.

§. III.

Qui filij illegitimi ſubſequenti matrimonio legitimentur.

1 *Filij nati,& concepti ex parentibus, inter quos matrimonium eſſe non poteſt,non legitimantur.*
2 *Econtra filij ex habilibus ad contrahendum procreati legitimantur.*
3 *Si tempore copulæ parentes non fuerint inhabiles, eſto fuerint tempore natiuitatis,ſubſequenti matrimonio legitimantur filij.*
4 *Si tempore copulæ inhabiles extiterunt , eſto tempore natiuitatis fuerint parentes habiles. Plures cenſent non legitimari filios.*
5 *Contrarium eſt probabilius.*
6 *Diſſoluitur fundamentum oppoſitum.*
7 *Idem dicendum eſt de filio concepto,& nato tempore, quo parentes inhabiles extiterunt , ſi dum fuit in ventre habiles extiterunt.*
8 *Si ſolum ab vno parente impedimentum fuerit cognitum,plures cenſent non poſſe legitimari.*
9 *Probabilius eſt legitimari poſſe.*

1 Regula eſt filios natos,& conceptos ex parentibus,inter quos validè matrimonium cõtrahi non poteſt,ſubſequenti matrimonio nõ legitimari.Deciditur in *c.tanta.qui filij ſint legitimi*;vbi ſuſcepti filij ex concubina viuente propria vxore,tametſi poſtea vxore mortua concubinam duxeris,non legitimantur. Et idem eſt de quolibet alio impedimẽto: ſic omnes doctores,& ratio eſt manifeſta. Nam matrimonium ſubſequens eatenus prolem antea ſuſceptam legitimam reddit, quatenus ius fingit eo tempore, quo ſuſcepta eſt, matrimonium eſſe contractum,at in impeditis impedimento dirimente id fingi non poteſt;quia matrimonium eſt illis impoſſibile.Ergo matrimonium ſubſequens non poteſt prolem ſuſceptam ex impeditis impedimento dirimente legitimare.

2 Econtra filij ſuſcepti ex habilibus ad contrahẽdum, quique vocantur filij naturales, & non ſpurij, ſubſequenti matrimonio legitimantur, vt deciditur in *dicto cap.tanta.*& tradũt omnes. Quapropter filius natus ex parente in minoribus ordinibus conſtituto,& beneficium habente,ſubſequenti matrimonio

legitimatur; quia ordines minores, & beneficium non reddunt parentem inhabilem ad contrahendũ, imo neque impeditum impedimento exigente diſpenſationem, cum in eius poteſtate ſit ſe beneficio, & priuilegio ab ordinibus accepto priuare: ſic aliis relatis, Couarr. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. §. 2. *n.* 5. Fachin. *lib.* 3. *controuerſ. cap.* 52. Sayrus *lib.* 6. *de irregularit. cap.* 8. *n.* 17. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 2. *num.* 5. Deinde eſto parentes voto ſimplici caſtitatis ligati eſſent, cum filium ſuſceperunt, non inde impeditur filius à legitimatione ſubſequenti matrimonio; quia verè naturalis eſt, & non ſpurius, cum votum ſimplex caſtitatis non reddat inhabiles ad contrahendum: & ita præter relatos, §. 1. *n.* 3. docet Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 2. *n.* 6. teſtaturque omnes doctores Salmanticenſes conſentire. Prætereа ob eandem rationem filius ſuſceptus ex parentibus, qui ſponſalia de futuro contraxerunt, à legitimatione per ſubſequens matrimonium non excluditur, quia ſponſalia non reddunt inhabiles ad matrimonium, vt ſupra dixi §. 1. *n.* 4.

3 Sed dubium eſt, an vt filius illegitimus à legitimatione per matrimonium impediatur, debeat eſſe conceptus, & natus eo tempore quo parentes ſunt inhabiles ad matrimonium? Et quidem ſi tempore copulæ non fuerunt inhabiles, eſto tempore natiuitatis inhabiles extiterint, filius inde natus ſubſequenti matrimonio legitimatur; quia abſolutè non fuit ex inhabilibus, ſed ex habilibus conceptus. Ergo matrimonium in illud tempus fictione iuris reiectum filium legitimum reddit, quodque ſatis colligitur ex *text. in dicto cap. tanta.* vbi ad impediendam legitimationem copula inter impeditos ſpectatur ibi: *ſi vir viuente vxore ſua aliam cognouerit*, &c. Ergo ſtante copula libera ab impedimento filius ſubſequenti matrimonio legitimatur. Adde filium conceptum in iis quæ ſua intereſſunt reputari natum. *l. qui in vtero.* 7. *ff. de ſtatu hominum.* Sed ſi conceptus, & natus eſſet ex habilibus ad contrahendum, nemini eſt dubium ſubſequenti matrimonio legitimari. Ergo etiam legitimatur, cum ſolum conceptus eſt, ſic multis relatis docet Garcia 7. *p. de benefic. c.* 2. *n.* 38. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 3. *n.* 8.

4 At ſi tempore copulæ fuerunt inhabiles parentes, eo quod conſanguinei eſſent, vel vxorati, aliòve impedimento ligati ad contrahendum, quod impedimentum tempore natiuitatis filij ceſſauit, vel quia mortua eſt vxor, quia diſpenſatio impetrata eſt. Non deſunt doctores, qui ſentiant ſubſequenti matrimonio legitimari non poſſe. Sarmiento *lib.* 1. *ſelect. cap.* 5. Garcia *de benefic.* 7. *p. c.* 2. *a n.* 38. & alij apud ipſos. Mouentur præcipuè ex *leg. Paulus* 11. *ff. de ſtatu hominum.* vbi Iuriſconſultus inquit, eum qui viuente patre, & ignorante de conceptione filiæ conceptus eſt, licet poſt mortem aui natus ſit, iuſtum filium ei, ex quo conceptus eſt, eſſe non videri. Ecce qua ratione tempus conceptionis, & non natiuitatis inſpicitur. Nam quia conceptionis tempore pater viuens in matrimonium filiæ non conſenſit, & iure ciuili matrimonium conſiſtere non poterat; eſto tamen tempore partus habilis filia fuerit ad contrahendum, vtpote ſui iuris effecta, filius inde natus legitimus non videtur. Neque ſatisfacit ſolutio, quam tradit Couar. 2. *p. de ſponſalib. cap.* 8. §. 2. *a num.* 2. & Fachin. *lib.* 3. *controuerſ. cap.* 50. *circa finem.* nempe illum filium legitimum non eſſe; quia non conſtat tempore natiuitatis fuiſſe inter eius parentes renouatum conſenſũ, qui certè neceſſarius erat ad matrimonij valorem, cum præcedens conſenſus inſufficiens fuiſſet ob ignorantiam patris. Non, inquam, ſatisfacit. Tũ quia præſumitur adfuiſſe conſenſum poſt aui mortem. Tum quia ſi poſt aui mortem iſte conſenſus non adfuit, nec fuit validum matrimonium, ridiculum erat Iuriſconſulti reſponſum. Ergo dicendum tempus conceptionis ſpectari. Aliæ leges adducuntur in fauorem huius ſententiæ, quas libens omitto; quia intentum non probant. Rationem vero ſubdit Sarmiento. Delictum (inquit) in coitu committitur, non in natiuitate. Ergo natiuitas inſpicienda non eſt, præcipuè cum leges natiuitates filiorum ſpectantes, non tam pro illorum legitimitate, quam pro eorum libertate expeditæ ſint.

5 Cæterum mihi probabilius apparet, filium conceptum ex parentibus inhabilibus, natum vero ex habilibus legitimum reddi matrimonio ſubſequenti: ſic aliis relatis Gregor. Lopez *l.* 1. *tit.* 13. *part.* 4. *n.* 3. Couarr. *cap.* 8. §. 2. *num.* 2. Fachin. *lib.* 3. *controu. cap.* 50. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 7. *n.* 19. *& diſp.* 34. *num.* 47. Sayrus *lib.* 6. *de irregular. cap.* 10. *n.* 19. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 3. *n.* 2. Molina *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 172. *n.* 4. Gutierr. *tract. de matrim. cap.* 72. *à num.* 6. Azor. 2 *p. inſtit. moral. lib.* 2. *c.* 13. *q.* 8. & alij. Præcipuum fundamentum deſumitur ex *textu in dicto cap. tanta, qui filij ſint legitimi,* vbi non ſolũ conceptionem, ſed etiam natiuitatem filij ab impeditis videtur ſpectaſſe, ne filius ſubſequenti matrimonio legitimaretur, ſed ſpurius remaneret. Inquit enim textus. *Si vir viuente vxore ſua aliam cognouerit, & ex ea prolem ſuſceperit*, &c. proles autem natiuitate ſuſcipitur. Ergo non ſolum conceptio, ſed natiuitas ſpectatur ad legitimũ impedimentũ. Deinde probari poteſt ex *l.* 5. *ff. de ſtatu hominum*: ibi, *ingenui ſunt, qui ex matre libera nati ſunt, ſufficit autem liberam fuiſſe eo tempore, quo naſcitur, licet ancilla conceperit, è contrario ſi libera conceperit; deinde ancilla pariat, placuit eum qui naſcitur liberũ naſci.* Ad idẽ eſt *lex nuper. C. de naturalibus liberis*: ibi, *in huiuſmodi quæſtionibus, in quibus de ſtatu liberorum eſt diſputatio, non conceptionis ſed partus tempus inſpiciatur, & hoc fauore facimus liberorum, vt editionis tempus ſtatuamus eſſe ſpectandum exceptis his tantummodo caſibus, in quibus conceptionem magis approbari infantium conditionis vtilitas expoſtulat.* conſentit iis *lex* 11. *Tauri, quæ eſt lex* 9. *tit.* 8. *lib.* 1. *recopil.* ibi: *Y porque no ſe pueda dudar quales ſon hijos naturales, ordenamos y mandamos que entonces ſe digan ſer los hijos naturales, quando al tiempo que naſcieron, o fueron concebidos, ſus padres podian caſar con ſus madres iuſtamente ſin diſpenſacion.* Ergo ex hac lege, & ex aliis relatis conſtat manifeſtè, vt filius ſpurius ſubſequenti matrimonio legitimari non poſſit, debere non ſolum concipi, ſed naſci à parentibus toto illo tempore contrahere impeditis.

6 Fundamentum aduerſæ partis facilè putat Baſil. Legionen. *lib.* 11. *c* 3. *n.* 3. *fine*, diſſoluere, dum dicit illam eſſe ſpecialem iuris diſpoſitionem in illo caſu, quando matrimonium fit ſine parentum conſenſu, vt filij inde ſuſcepti nunquam quoad ſucceſſionem efficiãtur iuſti filij, licet matrimonium validum fuerit. Sed hoc dictum maiorem difficultatem ingerit. Nam admiſſo validum eſſe matrimonium, inſpecto iure ciuili, abſq; conſenſu parentum celebrato (quod videtur eſſe contra communem ſententiam, & contra expreſſum *textum in l.* 2. *ff. de ritu nuptiar.* ibi: *Nuptiæ conſiſtere non poſſunt, niſi conſentiant omnes qui coeunt, quorumque ſunt in poteſtate.*) Vnde conſtat filios ad ſucceſſionem inhabiles reddi, ſi quidem textus negantes filios illorum, qui ſine parentum conſenſu matrimonium celebrarunt, iuſtos eſſe, nullam de ſucceſſione ſpecialem limitationem fecerunt. Quapropter retinenda eſt ſolutio Fachinei, & Couarr.

&

Digitized by Google

& ad eius impugnationem reſpondeo, illud matrimonium optime poſſe à filio mortuo parente nouo conſenſu celebrari. At quia de tali conſenſu non conſtitit; ea de cauſa dixit Iuriſconſultus filium inde natum iuſtum non videri. Notanter dixit *iuſtum non videri*, quia non apparente nouo conſenſu non apparet iuſtum filium eſſe. Quod autem talis nouus conſenſus apparere non potuerit, inde colligitur. Tum quia non conſtat poſt mortem parentes ſimul habitaſſe:bene enim poterat naſci filius abſque cohabitatione. Tum quia nulla dotalia inſtrumenta adfuerunt,quæ ad nouum conſenſum,& valorem matrimonij,inſpecto illo iure, videbantur requiri. Ad rationem reſpondeo, peccatum parentum adeſſe in copula,non in natiuitate filiorum.At quia legitimatio filiorum non eſt inducta in fauorem parentum, ſed in fauorem ipſorum filiorum, & matrimonij, ea de cauſa quodlibet tempus,quod filiis vtilius ſit,vel conceptionis, vel natiuitatis inſpicitur. Neque verum eſt leges pro ſola libertate,& non pro legitimatione loqui,cum dicat *lex nuper*, *& noſtra lex Tauri*, expreſsè de legitimatione loquantur.

7 Sed quid ſi filius conceptus ſit,& natus tempore quo parentes inhabiles ad contrahendum extiterũt, at aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit,habiles fuerunt?Caſus eſt contingens.Potes namque viuente tua vxore concubinam cognoſcere, moritur vxor,ecce habilis es ad contrahendum cum concubina, ſed antequam filius naſcatur, cognoſcis eius conſanguineam in ſecundo gradu,ob quod delictum impeditus es ad contrahendum. Filius ergo ſic conceptus, & natus legitimabitur ſubſequenti matrimonio? Credo legitimari. Moueor ex *l. qui in utero.ff.de ſtatu hominum*, ibi, *qui in vtero eſt, perinde eſt, ac ſi in rebus humanis eſſet conſtitutus*, *quando de commodis eius agitur*. Sed ſi filius eo medio tempore, quo in vtero eſt, & parentes eius ſunt habiles naſceretur, legitimus eſſet matrimonio ſubſequuto. Ergo etiam legitimus eſt cenſendus, eſto tunc non naſcatur. Deinde filius ancillæ libertatem obtinet,ſi eius mater tempore conceptionis,vel partus, vel dũ illum in ventre habuit,libertatem obtinuit.§.1. *inſt. de ingenuis*.Ergo idem dicendum eſt de legitimitate ob matrimonium ſubſecutum, cum ſit eadem ratio, nempe fauor filiorum;& ita tenet Baſil. Legion. *lib.* 11.*de matr.cap.*3.*n.*9.

8 Maior dubitatio videtur eſſe de filio concepto, & nato à parentibus impeditis contrahere,quod impedimentum ab vno ſaltem ex parentibus ignorabatur,an,inquam, talis filius ſubſequenti matrimonio legitimus reddatur? Negant grauiſſimi doctores.ſic poſt alios antiquiores, quos referunt Couarr. 2.*p.de ſponſal.c.*6.§.2.*n.*17.*&* 18. Franciſc. Sarmient. *lib.*1.*ſelect.c.*6.Fachin.*lib.*3.*controuerſ. cap.*55. Garcia *de beneſ.*7.*p.c.*2.*n.*33. Molina *de Hiſpan. primogen.lib.* 3.*cap.*1.*n.*11.noſter Molina *tract.*2.*diſp.*172. *in med. verſ.dubium deinde eſt.* Ioann. Gutierr. *pract. lib.*2.*q.* 105.*n.*9.& alij. Mouentur primo, quia in *cap.tanta. qui filij ſint legitimi*, nulla fit diſtinctio de bona,vel mala fide,ſed abſolutè dicitur, nõ legitimari filium conceptum ex aliena,viuente vxore propria. Secundo cum quis dat operam rei illicitæ, non inſpicitur eius opinio,ſed rei veritas. *leg.cum qui nocentem.* §.*ſi iniuria.ff.de iniuriis.leg.aut qui aliter.*§.*ſi quis dum putat. ff.quod vi,aut clam.cap.inebriauerunt.*15.*q.*1.præcipuè cum non agitur de imputatione culpæ,aut pœnæ,ſed de effectu inde ſubſecuto:ſed mulier ſoluta dum ſe patitur cognoſci,operam dat rei illicitæ. Ergo illius opinio,quod non adeſſet inter ipſam, & viuum impedimentum,inſpicienda non eſt,ſed rei veritas, quod fuerint ad contrahendum impediti, & confirmat Fachineus ex *text.in cap.cum inhibitio.*§.*ſi quis vero. de clandeſtina deſponſat.* vbi ſtatuitur filios natos ex clandeſtino matrimonio in gradu prohibito contracto,licet ignoranter,legitimos non eſſe. *De parentum ignorantia* (inquit textus) *nullum habitura ſubſidium proles,dum illi taliter contrahendo non expertes ſcientiæ,vel ſaltem affectatores ignorantiæ eſſe videantur.*Ecce quia coniuges fuerunt in culpa clandeſtinè contrahendo,eorum ignorantia non inſpicitur:ſic in præſenti cum mulier ſe cognoſci permittat contra canones,& diuinas leges, eius ignorantiæ de impedimento non eſt habenda ratio.Et hinc ſoluitur *textus in cap. ex tenore. qui filij ſint legitimi*, qui in contrarium videtur facere, vbi filij nati ex matrimonio inualido,ab eccleſia tamen approbato,legitimi ſunt, quia ibi nullam culpam parentes commiſerunt filios generantes;ſecus in noſtro caſu, vbi grauiter ſe cognoſcendo peccauerunt.

9 Nihilominus contraria ſententia, tanquam matrimonio, & filiis fauorabilior,amplectenda eſt;cum Gloſſa *in cap. tanta. qui filij ſint legitimi.verbo aliam.* Surdo *conſ.*303.*n.*20.*lib.*2.Gratian. *diſcept. foreſ.cap.* 83.*n.*22. Baſil. de Leon. *lib.*11.*de matr.cap.*2. *num.*8. & aliis pluribus relatis ab Anton. Gabr. *de legitimat. cap.*1.*concl.* 2. & Fachineo, & Couarr. *locis citatis.* Et probatur, quia poſita ignorantia inuincibili impedimenti, ſaltem ex parte vnius coniugis, comparatione illius illa copula ſolum habet ſpeciem intemperantiæ, non inceſtus, adulterij, aut ſacrilegij. Ergo comparatione illius filius genitus naturalis eſt, non ſpurius. Ergo legitimari matrimonio ſubſequenti poterit. Et licet in *cap.tanta*,nullam fecerit Pontifex expreſſam mentionem de mala fide parentum ſe cõiungentium viuente propria vxore, id fuit, quia neceſſarium non erat; ſemper enim mala fides in tali copula præſumitur, dum contrarium non probatur. At ſi ſupponeret Pontifex bonam fidem,& ignorantiam impedimenti, aliud reſolueret argum. *textus in cap.ex tenore*, *qui filij ſint legitim.* vbi ſola fides vnius coniugis contrahentis cum impedimento dirimente, ſufficit, vt filij inde nati legitimi habeantur. Ergo etiam ſufficiet ad prolem bona fide conceptam legitimandam. Nam ſi matrimonium illud contraheretur tempore quo copula illa fuit habita, bona fides vnius coniugis ſufficeret ad legitimam reddendam prolem. Ergo etiam ſufficere debet matrimonium poſtea contractum, quia fictione iuris, & in fauorem prolis retrotrahitur. Neque vlla habenda eſt conſideratio, quod culpa in coniunctione fuerit commiſſa:quia non fuit commiſſa culpa in coniunctione impediente legitimitatem; ſiquidem nulla ſcientia impedimenti habita eſt.

Ex ex his ſolutum manet primum, & vltimum argumentum contrarium. Ad 2.admitto in dante operam rei illicitæ non ſpectari opinionem, ſed rei veritatem in iis, quæ ex ipſo opere illicito formaliter, hoc eſt quatenus illicitum eſt, oriuntur. Secus in iis, quæ ex illo opere materialiter illicito proueniunt. Cum ergo ex illa copula fornicaria,inuincibiliter tamen ignorata,inceſtuoſa,vel adulterina,non naſcantur quoad opinionẽ committentium filij adulterini, vel inceſtuoſi,ſed naturales; efficitur ſanè ſubſequẽti matrimonio legitimari poſſe. Ad confirmationem ex *textu in cap.cum inhibitio*, reſpondeo eſſe longè diuerſam rationem. Tum quia ibi matrimonium non eſt ab eccleſia approbatum, ac proinde non habet vim legitimandi prolem ſuſceptam. Tum quia illa ignorãtia impedimenti nõ cenſetur à iure inuincibilis,ſed potius craſſa,& affectata, ideoque nõ excuſat.

Digitized by Google

§. IV.

Qualiter reſcripto principis filij illegitimi legitimari poſſint.

1 *Reſcripto principis filij legitimantur.*
2 *In quo hæc legitimatio, ab ea quæ fit per matrimonium, differat.*
3 *In quo differat à diſpenſatione.*
4 *Non ſolet concedi hæc legitimatio cum præiudicio filiorum legitimorum.*
5 *Natiuitate filiorum legitimatio antea conceſſa videtur reuocata.*
6 *Excipe, niſi princeps contrarium velit.*
7 *Filius legitimatus hoc reſcripto non poteſt à parentibus meliorari.*
8 *Succedit non ſolum parentibus, ſed aliis conſanguineis.*
9 *Tranſit in patriam poteſtatem.*
10 *Legitimatio reſcripto principis ſæcularis, vel eccleſiaſtici, qui cenſeant eſſe veram legitimationem, & an legitimetur quoad omnia ea, quæ talis princeps poteſt.*
11 *Legitimatio non tam ex poteſtate adæquata diſpenſantis, quam ex integra natalium reſtitutione deſumenda eſt.*
12 *Reſtitutio ad omnes iuris canonici effectus eſt vera legitimatio canonica, & reſtitutio ad omnes iuris ciuilis effectus eſt legitimatio ciuilis.*
13 *An ſi princeps legitimet cum aliqua reſtrictione, cenſeatur diſpenſare, vel legitimare? Negant plures eſſe legitimationem.*
14 *Probabilius eſt legitimationem eſſe.*
15 *Soluuntur oppoſita fundamenta.*

1 REgula ab omnibus doctoribus recepta eſt, reſcripto principis, hoc eſt eius indulgentia, & conceſſione illegitimos filios, legitimos reddi: cum enim legibus ab ipſomet principe latis ſint redditi illegitimi, id eſt, inhabiles ad ſucceſſionem, officia, beneficia, muneraque alia reipublicæ, eiuſdem principis beneficio habiles reddi poſſunt, atque adeo legitimi.

2 Differt autem hæc legitimatio ab ea, quę per matrimonium fit multipliciter. Primo namque legitimatio per reſcriptum principis extendi poteſt, vt videbimus, tam ad filios naturales, quam ſpurios; cum tamen legitimatio per matrimonium ſolis filiis naturalibus concedatur. Secundo legitimatio per reſcriptum non ſolet ad omnes inhabilitates extendi; cum enim aliæ inhabilitates ſint iure Pontificio introductæ, aliæ iure ciuili: Si reſcripto principis eccleſiaſtici filius legitimetur, eius legitimatio nō extenditur ad inhabilitates iure ciuili introductas. Econtra ſi reſcripto principis ſæcularis fiat legitimatio, nequaquam ad inhabilitates iure Pontificio introductas extenditur. Quia non poteſt extendi ad id, quod extra eius eſt poteſtatem. At legitimatio per matrimonium omnes inhabilitates tam ciuiles, quam canonicas integrè tollit, redditque filios legitimos, ac ſi conſtante matrimonio concepti, natique eſſent.

3 Præterea legitimatio differt à diſpenſatione, in eo quod diſpenſatio eſt circa effectus; eſt enim conceſſio alicuius effectus illegitimis denegati; at legitimatio eſt circa perſonam: eſt enim perſonæ habilitatio, & incapacitatis ſublatio. Ex quo fit diſpenſatum eam habilitatem habere, quæ ex verbis diſpenſationis ſtrictè intellectis colligitur; at legitimatum per omnia legitimis adæquari, niſi ei expreſsè interdicatur. Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 2. *c.* 14. *q.* 2. Vnde legitimatus reſcripto principis ſæcularis in bonis parentis, & aliorum conſanguineorum ſuccedit, poteſtque agere querela inofficioſi teſtamenti, in quo exhæredatur, & dicere eſſe nullum teſtamentum, in quo præteritur, eo modo ac ſi legitimus eſſet, vt pater in *Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui.* §. *& quoniam variè.* §. *reliqui. & aliis collat.* 7. & pluribus exornat Anton. Gomez *l.* 9. *tauri. num.* 66. Couarr. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. §. 8. *n.* 2. Molina Ieſuita *tract.* 2. *diſp.* 173. *verſ. legitimatus.* Excipe, niſi cum ea reſtrictione legitimatio concedatur, vt poſſit ſuccedere in eo quod pater ei reliquerit: tunc enim conqueri non poteſt ſe præteritum eſſe.

4 Excipe ſecundo, vt non cenſeatur legitimatio concedi cum aliorum legitimorum præiudicio: ſic latè, & optimè expendit noſter Molina *dicto tract.* 2. *diſp.* 174. Quocirca legitimatus principis reſcripto non ſuccedit in maioratu, neque in feudo, quod ad extraneos deuenire non poteſt, neque in legitima ſtantibus filiis legitimis, niſi expreſsè concedatur cum clauſula derogatoria.

5 Quod ſi antequam filios legitimos habeas, obtineas reſcriptum principis pro legitimatione filij naturalis, natiuitate filiorum legitimorum videtur legitimatio reuocata; quia cenſetur ſub hac conditione conceſſa, ne filiis legitimis præiudicium fiat, ea enim de cauſa ſtantibus filiis legitimis legitimatio obtenta pro filiis naturalibus ſubreptitia communiter cenſetur, ſi legitimorum mentio facta non ſit; quia non præſumitur, velle principem filiis legitimis præiudicare, quando non exprimit. At idem præiudicium ſequitur, ſi filij legitimi poſtea naſcantur. Ergo non eſt cenſendus princeps in illo caſu velle legitimationem concedere. Adde natiuitate filiorum donatio parentis extraneis facta reuocatur. Ergo etiam beneficium legitimationis reuocari debet; quia eſt quædam principis donatio, & parētis in illam conſenſus. Tandem pro hac parte eſt expreſſa deciſio. *leg. tauri.* 12. *quæ eſt* 10. *tit.* 8. *lib.* 5. *compilat.* & ita tradit Anton. Gomez. *ibi. n.* 68. Matienzo *l.* 10. *tit.* 8. *lib.* 5. *compilat. gloſſ.* 2. *in fine.* Aduertunt tamen ſupradicti doctores, non reuocari legitimationem conceſſam filio illegitimo natiuitate filiorum legitimorum quoad honores, & dignitates patris, & quoad ſucceſſionem agnatorum, & cognatorum.

6 Verum ſi princeps ſciens patrem habere filios legitimos legitimationem ſpurio concedit, vt verè concedere poteſt; quia in eius poteſtate eſt conditiones à ſe inductas pro legitimatione faciēda abrogare, & legitimas filiorum diminuere, vel ſi legitimationem concedit ſub expreſſa conditione, vt firma maneat, tametſi legitimi naſcantur, filius legitimatus patri ſuccedit, æquè ac alij filij legitimi, vt communiter doctores affirmant, quos ſequitur Gregor. Lopez *l. vlt. tit.* 15. *part.* 4. *in fine.* Eman. à Coſta *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum part.* 2. *concl.* 2. *à n.* 131. Anton. Gomez. *l.* 9. *tauri. n.* 67. Matienzo *l.* 10. *tit.* 8. *lib.* 5. *recopilat. gloſſ.* 2. *num.* 2. Molina *diſp.* 173. *in medio.*

7 An vero filius legitimatus poſſit à parente meliorari? Credo cum communi ſententia nequaquam poſſe; neque in eo maioratum inſtitui; eo quod *Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui.* §. *& quoniam variè,* & *l. vlt.* §. *vlt. Cod. de naturalib. liberis.* expreſsè dicatur nō poſſe ſic legitimato maiorem portionem relinqui ea, quæ aliis legitimis relinquitur. Et licet ſupradictæ leges loquantur in legitimo per oblationem curiæ, idem eſt dicendum in legitimato per reſcriptum principis; cum ſit eadem ratio, & tradit

Digitized by Google

dit pluribus firmans Molina *lib. 2. de Hiſpanor. primogen. cap. 11. à n. 17.* noſter Molin. *tract. 2. diſp. 173. verſ. vtrum autem.*

8 Rurſus legitimatus reſcripto principis ſuccedit non ſolum parentibus, ſed etiam aliis aſcendentibus, & agnatis, quia comparatione omnium eſt factus legitimus, habetur *Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui. §. ſi quis ergò filios. verſ. quapropter. & leg. 12. tauri.* Neque obſtat *in §. filium eodem Authent.* dici filium per eiuſmodi cauſam factum legitimum, ipſi ſoli genitori legitimum eſſe: quia eſt expreſſa limitatio pro legitimatione per oblationem curiæ, vt conſtat ex illis verbis *per huiuſmodi cauſam.* &c. & ita tradit Gregor. Lopez *leg. 7. tit. 15. part. 4.* Anton. Gomez. *leg. 9. tauri. n. 69.* Couarr. *2. p. de ſponſalib. cap. 8. §. 10. n. 2.* Mol. *diſput. 173. verſ. item legitimatus.*

9 Deinde legitimatus reſcripto principis in patriã poteſtatem tranſit, ſicut filius legitimus; habetur *§. generaliter. Authen. quibus modis naturales efficiantur ſui,* & tradit Couarr. *dicto cap. 8. §. 8. n. 5.* Quod ſi de legitimato à Pontifice loquamur, habilis eſt perinde ac legitimus ad ordines, & quælibet alia beneficia, ita vt ſi plura beneficia obtineat, non ſit obligatus illegitimitatis habitæ mentionem facere; quia hæc iam eſt beneficio principis omnino ſublata: Couar. *2. p. de ſponſalib. cap. 8. §. 8. n. 5.* Mol. *diſp. 173. circa finem.*

10 Sed eſt dubium, an legitimatio per reſcriptum principis ſæcularis, vel eccleſiaſtici ſit vera legitimatio, an ſolum diſpenſatio? Et ratio difficultatis eſt; quia hac legitimatione non tolluntur omnes inhabilitates ex natalibus prouenientes, ſed eæ tantum, quæ ſub illius principis poteſtate ſunt. V. g. ſi eſt legitimatio conceſſa à Pontifice, tolluntur inhabilitates ad ordines, & beneficia, non ad ſucceſſiones. Et econtra ſi eſt legitimatio conceſſa à ſæculari principe non tollit inhabilitates ad ordines, & beneficia. Ergo illa legitimatio non eſt vera legitimatio, cum non tollat omnes natalium defectus, ſed eſt in defectu natalium diſpenſatio. Aliàs ſic legitimatus partim legitimus, & illegitimus maneret, quod eſt abſurdum.

Propter hanc rationem Antonius Gabr. *de legitimat. concl. 8.* cenſet illam dici veram legitimationem, quæ illegitimis reſtituitur ad omnes effectus poſſibiles à legitimante, illam vero eſſe diſpenſationem, qua ad aliquos tantum effectus reſtituitur, cum poſſit ad plures. Quocirca quia princeps ſæcularis ſolum poteſtatem habet ad temporalia legitimandi, ſi hac poteſtate vtens ad omnia temporalia illegitimum reſtituit, vera eſt legitimatio; tametſi ad ſpiritualia non legitimet, at ſi eius poteſtatem reſtringat, & non ad omnia temporalia, quæ poteſt legitimum reddat; non eſt cenſenda illa reſtitutio legitimatio, ſed diſpenſatio.

Verum ex hac doctrina manifeſtè infertur ſic legitimatum partim eſſe illegitimum, partim legitimum, cum ex parte ſolum ſit natalibus reſtitutus. Item ſequitur habentem poteſtatem diſpenſandi cũ illegitimis ad ordines minores, & beneficia ſimplicia, qualem habent epiſcopi, poſſe legitimare, ſi integra ſua poteſtate vtatur, quod eſt inauditum.

11 Quare dicendum exiſtimo legitimationem non tam ex poteſtate adæquata diſpenſantis, quam ex integra natalium reſtitutione deſumendam eſſe. Illa ergo erit legitimatio, qua illegitimus reſtituitur ad omnes iuris effectus.

12 Sed quia duplex eſt ius, aliud ciuile, aliud canonicum, duplex eſt legitimatio, alia ciuilis, alia canonica. Molina *tract. 2. de iuſtit. diſput. 171. circa finem.* Qui ergo ad omnes iuris canonici effectus fuerit reſtitutus, legitimus canonicè erit; qui vero ad aliquos, tantum erit diſpenſatus: ſic qui fuerit ad effectus iuris ciuilis reſtitutus, legitimus ciuiliter erit; qui vero ad aliquos, diſpenſatus. Quod ſi vrgeas. Ergo ſtare optimè poteſt, eſſe aliquem partim legitimum, partim illegitimum; cum poſſit eſſe ad canonici iuris effectus reſtitutus, manens inhabilis ad effectus iuris ciuilis, aut econtra: Reſpõdeo id non eſſe inconueniens, cum comparatione diuerſorum iurium fiat: & ita tenent ferè omnes doctores in diſcurſu referendi, ſupponentes principem ſæcularem verè legitimare poſſe, tametſi ſolum reddat habilem illegitimum ad temporalia, pluribuſque comprobat Couarr. *2. p. de ſponſal. cap. 8. §. 8. n. 4.*

13 Sed eſt dubium; an vera ſit legitimatio, qua princeps te habilem facit ſimpliciter, vel ad temporalia, vel ad ſpiritualia, aliqua tamen reſtrictione appoſita; v. g. Princeps ſæcularis te habilem reddit ad omnia ciuilia, ita vt inde præiudicium filiis legitimis non proueniat, vel concedit ſucceſſionem, ſi pater voluerit, vt tu illi ſuccedas. Item Pontifex te habilem reddit ad ordines. & beneficia, ita vt epiſcopus proprius non contradicat, eſtne hæc legitimatio, aut diſpenſatio?

Negant hanc eſſe legitimationem Antonius Gomez. *l. 9. tauri, numero 70.* & plures ab eo relati. Mouentur; quia legitimatio eſt natalium reſtitutio ad omnes effectus iure canonico, vel ciuili illegitimis denegatos: ſed princeps legitimationem cum illa reſtrictione concedens non te reſtituit ad omnes effectus denegatos, ſi quidem non te reſtituit in caſu quo præiudicium tertio fiat, neque ad ſucceſſionem neceſſariam, ſed voluntariam patris, neque ad beneficia, & ordines epiſcopo contradicente, cum tamen vera legitimatio nullam horum limitationem dicat. Ergo talis reſtitutio non eſt legitimatio, ſed diſpenſatio. Et confirmari poteſt, ſi te princeps ad ſucceſſionem agnatorum, & non patris, habilem redderet, & Pontifex te capacem conſtitueret ordinum, & beneficiorum, nequaquam legitimatus eſſes in natalibus, ſed ſolum diſpenſatus. Ergo etiam diſpenſatus es, & non legitimatus, cum te habilem conſtituit princeps abſolutè ſupradicta reſtrictione appoſita, quia virtute illius reſtitutionis te habilem reddit ad vnos effectus, & non ad alios: deinde non poteſt fieri arrogatus, & adoptatus ad certum tempus; quia id adoptioni repugnat, ex *textu in l. ſi tibi. ff. de adoptionib.* ergo neque ad certum tempus legitimatus. At ex appoſitione illius reſtrictionis cenſeris ad certum tempus legitimatus, quia cenſeris legitimatus, dum non eſt tertij præiudicium, vel epiſcopi contradictio. Ergo. &c.

14 Nihilominus probabilius cenſeo appoſitionem ſupradictæ reſtrictionis non impedire legitimationem, ſic aliis relatis Couarr. *2. p. de ſponſal. cap 8. §. 8. n. 1.* Molina *de primogen. lib. 3. cap. 1. num. 38.* affirmãs pro hac parte in ſupremo Caſtellæ Senatu eſſe iudicatum, noſter Molina *tract. 2. de iuſtit. diſp. 173. verſ. dubitant doctores.* Baſil. Legionen. *lib. 11. de matr. cap. 4. n. 3* Matienz. *l. 10. tit. 8. lib. 5. recopil. gloſſ. 1. n. 5.* Ratio ea eſt; quia appoſitio illius reſtrictionis non impedit legitimatum habilem eſſe ad omnes effectus iure denegatos; ſed ſolum impedit ne illa habilitate vtatur, dum eſt præiudicium vel contradictio. Aliàs ſi ex ſola illa reſtrictione legitimatio impediretur, nulla ferè legitimatio in regno Caſtellæ fieret, ſiquidem Carolus V. *l. 21. tit. 2. lib. 6. nouæ compilat.* & Philippus II. *l. 20. tit. 11. lib. 2. eiuſdem compil.* ſtatuunt filios illegitimos reſcripto principis legitimatos non gaudere

gaudere nobilitate illa parentum (quam *hidalguiam* vocant) niſi eam ſecluſa legitimatione habeanr, aur expreſsè in reſcripto concedatur. Poteſt ergo legitimatio concedi abſolutè, & effectus illius aliqua ex parte impediri.

15 Et ex his ſoluuntur rationes oppoſitæ. Dico ergo legitimationem habilem legitimatum reddere ad omnem ſucceſſionem. Quod vero ſub aliqua cōditione hæc habilitas concedatur, non deſtruit veram legitimationem, quæ in habilitate perſonæ ſita eſt. Ad confirmationem nego ex tali reſtrictione te conſtitui habilem ad aliquos effectus, & non ad omnes. Ad omnes namque es conſtitutus dependenter ab aliqua conditione. Ad ſecundam confirmationem nego legitimationem pro limitato tempore eſſe, ſed abſolutè pro omni tempore, ſub illa tamen conditione.

§. V.

Qui poſſint legitimationem concedere.

1 *Solus ſupremus princeps poteſt legitimare.*
2 *Ex ſpeciali commiſſione ſæpè inferiores legitimationem concedunt.*
3 *Ex poteſtate conceſſa legitimandi non eſt poteſtas conceſſa legitimandi ad feuda, & maioratus.*
4 *Pontifex in ſpiritualibus omnes legitimare poteſt, in temporalibus ſibi ſubditos.*
5 *Diſpenſando in radice matrimonij quoſlibet Pontifex legitimare poteſt.*
6 *Quæ requirantur pro certo ad hanc legitimationem.*
7 *An ſtante matrimonio nullo poſſit Pontifex te legitimum reddere? Negant plures.*
8 *Verius eſt oppoſitum.*
9 *Ad hanc inhabilitatem tollendam non eſt opus, quod parentes viuant, & denuo contrahant.*
10 *Valet hæc legitimatio, eſto in aliorum cedat præiudicium.*
11 *An ex illa clauſula in diſpenſationibus apponi ſolita,* prolem, ſi quæ eſt, legitimam decernendo, *legitimetur proles non ſolum quoad ſpiritualia, ſed etiam quoad temporalia? Negat Sanchez, & alij.*
12 *Verius eſt oppoſitum.*
13 *Satisfit cuidam obiectioni.*
14 *Cenſeatur ne Pontifex legitimare prolem, ſi matrimonium ratum habeat, vel in illo perſeuerare concedat? Affirmatiuè reſpondeo, eſto contra alij teneant.*
15 *Proles ſic legitimata ſuccedit in maioratu.*
16 *Excluſus a maioratu, quia ſe ſacris initiauit, ſi ex diſpenſatione contrahat matrimonium, in maioratu ſuccedit ſecundum aliquos.*
17 *Sub diſtinctione reſpondetur.*
18 *Principes temporales ſolum in temporalibus legitimare ſubditos poſſunt.*
19 *Ad ius patronatus bene poſſunt legitimare, ſed indirectè.*

1 Certa concluſio eſt ferè ab omnibus recepta, ſolum ſupremum principem, quique in temporalibus, vel in ſpiritualibus ſuperiorem non recognoſcit, legitimare poſſe; quia ſolus ille eſt, qui iura abrogare poteſt, & impedire ne habeant effectum, atque adeo iure inhabiles habiles reddere. Abbas *in cap. per venerabilem. qui filij ſint legitimi. n.* 23. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 5. *in princ.* Mol. *tom.* 1. *de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 171. *verſ. legitimare.* Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 2. *cap.* 14. *q.* 5. & alij paſſim. Ex quo fit ſolum Pontificem in ſpiritualibus hanc poteſtatem habere; quia ſolus ille iura illegitimitatis iure canonico introductæ abrogare poteſt. Secundo fit in temporalibus quemlibet principem ſupremum eam poteſtatem habere. Vnde non ſolum Imperator, & Rex, ſed etiam alij principes ſupremi, qui leges condere poſſunt, & conditas abrogare, hanc poteſtatem legitimandi in ſuo dominio habent. Baſil. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 5. *num.* 15.

Inferioribus tamen iure conceſſa non eſt hæc poteſtas Nam eſto epiſcopis datum ſit poſſe illegitimos habiles reddere ad ordines minores, & beneficia ſimplicia; quia tamen non eſt illis conceſſum poſſe eos habiles reddere ad omnes iuris canonici effectus; ea de cauſa eorum habilitatio non legitimatio, ſed diſpenſatio nuncupatur. Molin. Azor. & Baſil. Legionen. *ſupra.* Et idem eſt quoad ciuilia de aliquibus magiſtratibus.

2 At ex ſpeciali commiſſione à principe ſupremo ſæpè inferiores legitimationem concedunt. Quia cum hęc poteſtas ſit iuriſdictionis, & competat principi iure ordinario, optimè poteſt eam cui placuerit delegare. Ipſi vero inferiores aduertere debent, ne limites conceſſionis excedant; ſæpè enim illis poteſtas ad diſpenſandum conceditur, non ad legitimandum, & ex poteſtate ad diſpenſandum non infertur poteſtas legitimandi, quæ potior eſt. Couarruu. *cum communi ſententia.* 2. *part. de ſponſalib. cap.* 8. § 8. *n.* 6. Molina *diſp.* 173. *verſ. obſeruandum eſt.* Ex poteſtate tamen legitimandi bene infertur poteſtas diſpenſandi conceſſa. Nam licet hæ poteſtates diuerſæ ſint, at poteſtas diſpenſandi in poteſtate legitimandi includitur; qui enim ſimpliciter poteſt illegitimum habilem reddere ad omnes iuris effectus, à fortiori poterit ad aliquos reddere habilem ſic Molina *ſupra.* quamuis Couarr. *n.* 10. contrarium videatur ſentire.

3 Præterea ex poteſtate tibi ſimpliciter conceſſa legitimandi, non infertur data poteſtas legitimandi ad feuda, & maioratus. ſic Couarr. *n.* 6. *verſ. obſeruandum etiam eſt.* Quia ex illa poteſtate ſolum potes ſimpliciter legitimare, ſed legitimatus ſimpliciter reſcripto principis non eſt habilis ad feuda, & maioratus, vt tenet communis ſententia in *l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthum.* Ergo neque tu poteris ad feuda, & ad maioratus legitimare. Ob eandem rationem ex eadem poteſtate ſimpliciter conceſſa legitimandi, nequaquam poteris legitimare ſtantibus filiis legitimis; quia illa poteſtas non extenditur amplius, quam ſimplex legitimatio; at hæc locum non habet ſtantibus filiis legitimis. Ergo neque illa poteſtas. Quapropter vt poteſtas legitimandi locum habeat, ſtante aliorum legitimorum præiudicio, id clarè explicari debet, ſaltem illa clauſula generali, qua tibi concederetur plena, & libera legitimandi facultas. Baſil. Legionen. *lib.* 11. *de matr. cap.* 5. *in fine.* Verum ſi tibi poteſtas concedatur legitimandi filios ſpurios, poteris & filias legitimare. Quia ſub nomine filij & filia in fauorabilibus comprehēditur, & poteſtas legitimandi, vtpote beneficium principis, & non contra ius, latè eſt interpretanda. Couarr. *dicto cap.* 8. §. 8. *n.* 7. Mol. *dicta diſp.* 173. *verſ. obſeruandum etiam.*

Reſtat ergo examinare qualiter Pontifex, aliique principes ſupremi hanc legitimandi poteſtatem exercere poſſint?

4 Qua in re Pontifex ſine dubio illegitimos legitimare poteſt in ſpiritualibus ad ordines, & ad beneficia.

Digitized by Google

neficia. Nam cum ab ipſo Pontifice ius reddens illos inhabiles ad ordines, & ad beneficia ſtatutum ſit, ab illiuſque voluntate pendeat; poterit quos maluerit ab eo iure eximere. In temporalibus autem ſolum temporaliter ſibi ſubditos legitimare poteſt, quia Pontifex (vt ex communi ſententia conſtat) non poteſt per ſe, & directè leges ſupremorum principum tollere, & illarum efficaciam in ſibi non ſubditis minuere. At ſi cauſa grauis intercedat ad bonum ſpirituale pertinens, benè poterit Pontifex illam legitimationem concedere; quia tunc iuriſdictio temporalis ſpirituali ſubiicitur, & ex ſpirituali iuriſdictione, quam ad gubernandam eccleſiam habet, poterit legitimare prolem quoad temporalia, quando huic gubernationi neceſſaria eſt. Conſtat hæc doctrina ex *cap. per venerabilem. qui filij ſint legitimi.* & ibi gloſſa, & doctores; & tradit Couarr. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. §. 8. *num.* 16. *&* 18. Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 11. noſter Mol. *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 173. *in princ.* Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 5. *num.* 6. Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 7. *n.* 1.

5 Controuerſia ergo eſt; an diſpenſando in radice matrimonij, poſſit Pontifex te illegitimum legitimum reddere, non ſolum ad ſpiritualia, ſed etiam ad temporalia. V. g. natus es in Hiſpania ex parentibus impedimento ligatis, poterit ne Pontifex te legitimum reddere ad honores, & bonorum ſucceſſionem eo modo, ac ſi ex vero matrimonio genitus eſſes?

6 Et quidem ſi nullo, nec ficto matrimonio exiſtente genitus es, neque tui parentes matrimonium contrahunt, nequaquam poteſt Pontifex te legitimum ad temporalia reddere, quia ceſſante matrimonio ceſſat radix, ex qua legitimatio ortum habere poteſt, eſſetque legitimatio directa quoad temporalia, quæ Pontifici conceſſa non eſt: ſic ex omnium ſententia teſtatur Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 3. *n.* 3. *&* 7. Secundo eſt certum, ſi genitus es ex matrimonio nullo, ob impedimentum à Pontifice indiſpenſabile, ſcilicet quia defuit conſenſus, vel quia vxor prima viuebat, nequaquam legitimari potes; quia non poteſt Pontifex nullitatem illius matrimonij tollere, & conſequenter nec matrimonium radicem legitimationis honeſtare. ſic Sanch. *n.* 8. *&* 10. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 5. *n.* 8. quod benè limitat Sanchez *dicto n.* 10. quando impedimentum eſt certum, ſecus ſi dubium fuit; quia in dubio non eſt ſpoliandus Pontifex poſſeſſione poteſtatis, quam habet diſpenſandi. Tertio certum eſſe debet illegitimos ſpurios ſubſequenti matrimonio legitimari poſſe, ſi id Pontifex concedat; ſicut enim Pontifex illegitimos naturales legitimos reddit matrimonio ſubſequenti, ſic poterat illegitimos ſpurios. Quod ergo per legem ſtatui poterat, poteſt & aliquo caſu ſpeciali decerni, & tradit Rota apud Baſil. Legionen. *lib.* 11. *c.* 5. *nu.* 1. *deciſ. in medio, & etiam in* 2. *in medio*, & apud Garc. 7. *p. de benefic. cap.* 2. *à nu.* 40. Sed non eſt credendum id fieri, niſi clarè conſtet, cum ſit derogatio communis iuris ſtatuti in *cap. tanta. qui filij ſint legit.*

7 Quare duplex eſt dubitatio. Prima, an Pontifex poſſit à matrimonio nullo à quo genitus es, remouere illegitimitatem, & conſequenter omnes inhabilitates, quæ à iure canonico, & ciuili tibi proueniunt? Negat Molina *t.* 3. *de iuſtit. diſp.* 624. *n.* 3. & alij relati à Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 7. *n.* 3. *fine.* vbi refert ex addit. noua Nauarri *conſ.* 2. *tit. qui filij ſint legit. ad finem.* Gregor. XIII. menſe Nouemb. 1584. negaſſe hanc diſpenſationem ſibi petitam, addidiſſeque non poſſe. Mouentur, quia Pontifex non poteſt facere, quod matrimonium illud inualidum, ex quo genitus es, non fuerit inualidum, & conſequenter quod ex illo non fueris genitus illegitimus, inhabilitateſque illegitimorum non contraxeris. Sed hæ inhabilitates non ſolum proueniunt à iure canonico, ſed etiam à ciuili; in quo Pontifex nullam poteſtatem habet. Ergo neque habere poteſt poteſtatem ad te legitimandum. Et confirmo, ſi abſque vllo matrimonio ex copula fornicaria natus eſſes, non poſſet Pontifex te legitimum reddere ad temporalia; quia iure ciuili illegitimus factus es, & inhabilis. Ergo neque poterit, cum matrimonium irritum eſt. Quia eſſe irritum matrimonium, ac non eſſe matrimonium, pro eodem reputari debet.

8 Cæterum verius eſt, poſſe Pontificem te in ſupradicto caſu legitimum reddere tam quoad ſpiritualia, quam temporalia, honores, & ſucceſſiones: ſic aliis relatis Couarruu. 2. *p. de ſponſalib. cap.* 8. §. 8. *n.* 13. Molin. *de Hiſpanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 12. Sayrus *theſaur. caſuum.* 1. *t. lib.* 6. *de irregular. cap.* 19. *n.* 27. *& cap.* 11. *n.* 6. Sanch. innumeris relatis, *lib.* 8. *de matr. diſp.* 7. *n.* 4. Baſil. de Leon. *lib.* 11. *cap.* 5. *num.* 9. Garcia 7. *p. de benef. cap.* 2. *n.* 41. *&* 42. Ratio fundamentalis eſt; quia licet Pontifex facere non poſſit, quod matrimonium illud, ex quo genitus es, inualidum non fuerit; at poteſt effectus ex illo prouenientes omnino tollere reuocando illam legem, qua tale matrimonium irritum fuit, ac ſi nunquam edita fuiſſet, quod conſtat ex *clement. vnica. de immunit. eccleſiar.* vbi Clemens V. reuocat quaſdam prædeceſſorum conſtitutiones etiam quoad effectus antea productos: ibi; *quidquid ex eis ſubſequutum eſt, vel ob eas penitus reuocamus, & eas habere volumus pro infectis*: ſed vnus ex præcipuis effectibus illius irriti matrimonij eſt illegitimatio. Ergo facta reuocatione illius legis, & ſublata per diſpenſationem illegitimitate, quam tibi illud matrimonium nullum reliquit, perit omnis inhabilitas tam iure canonico, quam ciuili inducta, quæ in illegitimitate illius matrimonij fundabatur. Hincque ratio contraria ſoluta manet. Ad confirmationem reſpondeo, cum es illegitimus, eo quod nullo exiſtente matrimonio ſis genitus, nequit Pontifex te habilem reddere ad temporalia; quia illa illegitimitas non eſt ſolum iure eccleſiaſtico inducta, ſed ciuili, in quo non poteſt Pontifex diſpenſare, at quæ prouenit ex matrimonio irrito, immediatè ex ſolo iure eccleſiaſtico habetur, cum ſolum ex illo habeatur matrimonium eſſe irritum. Quare diſpenſante Pontifice in radice illius matrimonij, tollit à te illegitimitatem, & conſequenter omnes inhabilitates in illa fundatas: in tantum enim ius ciuile te inhabilem ad honores, & ſucceſſiones facit, in quantum ex matrimonio irrito, & nullo fueris illegitimus; at ſublata tali illegitimitate ceſſant inhabilitates iure ciuili inductæ.

9 Ex quo fit ad hanc inhabilitatem tollendam ſuperuacaneum eſſe, quod tui parentes viuãt, & denuo matrimonium contrahant; quia non ſis legitimus per matrimonium denuo contrahendum, ſed per diſpẽſationem in radice matrimonij contracti, & remotionem illegitimitatis inde prouenientis. Quare etiam ſi tui parentes mortui ſint, hac via legitimari potes. ſic Mol. *de Hiſpanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 12. *fine.* Sayrus *lib.* 6. *de irregularit. c.* 11. *n.* 6. Sanch. pluribus relatis *dicta diſp.* 7. *n.* 6. Baſil. *lib.* 11. *c.* 5. *n.* 10. quamuis contra ſentiat Ioann. Gutierr. *de matrim. cap.* 74. *n.* 10. motus eo facto Gregor. 13. negantis hanc diſpenſationem; cui reſpondere poſſumus, tum de illa negatione non ſatis conſtare, tum quia fortè abſque cauſa legitima ei petebatur diſpenſatio, & ideo dixit ſe illam concedere non poſſe.

10 Hinc fit validam eſſe hanc legitimationem,

etiam

etiam ſi in aliorum cedat præiudicium; quia præiudicium aliis proueniens impedire non poteſt facultatem Pontificis,ſic Sanchez & Baſil.*ſupra*. Debet tamen Pontifex ne peccet, iuſta cauſa moueri ad hanc legitimationem concedendam,quia diſpenſat in lege præiudicante aliis ſucceſſoribus legitimis;ſic Nauar. *lib.4.conſil in 1.edit.tit.de ſponſal.conſ. 3. circa finem.& in 2. edit. lib. 4. tit. qui filij ſint legitimi. conſ. 2. in fine.* Sanch. *lib.8.de matr.dicta diſp.7.n.5.* Quare nunquam cenſendum eſt hanc legitimationem à Pontifice concedi ſtante tertij præiudicio, niſi clarè id exprimat, iuxta *reg.de non tollendo iure quæſito.* Sanch.*ſupra. n.6.fine.* Gutierr. *de matr.cap.74.n. 26.*

11 Secunda dubitatio non leuis eſt, an per clauſulam illam in diſpenſationibus appoſitam pro matrimonio contrahendo, vel contracto reualidando, nempe vt non obſtante impedimento fiat diſpenſatio ad matrimonium inter ſe liberè, & licitè contrahendum, prolem ſuſceptam, ſi quæ ſit, & ſuſcipiendam legitimam decernendo, hæc legitimatio proli ſuſceptæ concedatur non ſolum quoad ſpiritualia, ſed etiam quoad ciuilia, ac ſi ex legitimo matrimonio ſuſcepta fuiſſet?

Negant Sanch.*lib.8.de matr.diſp.7.à n.14.*Gutier. *de matr.cap.74.à n.10.* Mouentur ea præcipuè ratione; quia illa clauſula apponitur eodem modo, ſiue proles habita ſit contracto matrimonio,ſiue non;ſed quando non eſt contractum matrimonium, neque figura matrimonij extitit, proles ſuſcepta per matrimonium legitimari non poteſt; quia non legitimatur matrimonio ſubſequenti,cum ſit concepta,& nata à parentibus impeditis,iuxta *textum in cap. tanta. qui filij ſint legitimi.* Neque etiam legitimari poteſt matrimonio antecedenti, cum neque figura illius præceſſerit. Ergo nulla ratione illa clauſula legitimari poteſt. Et licet Pontifex eodem tenore verborum decernat legitimam eſſe prolem ex illo matrimonio ſuſcipiendam,ac ſuſceptam; non inde(inquit Sanch.) debet inferri eodem modo legitimari.Nam verbum illud *decernendo*, comparatione prolis ſuſcipiendæ declaratiuè ſumitur; declarat namque futuram eſſe legitimam,vt pote ex vero matrimonio generatam;comparatione vero prolis ſuſceptæ effectiuè ſumitur, quia per decretum interponendum legitimatur: ac proinde non legitimatur in radice matrimonij,ſed extra. Neque eſt inconueniens idem verbum in eadem oratione diuerſimodè ſumi comparatione diuerſorum, vt conſtat ex *cap.capitulum. de reſcript.in 6. iuncta gloſſa fin.verbo relaxetis.* Hinc infert Sanchez *n.14.* illam legitimationem prolis ſuſceptæ ſolum eſſe quoad ſpiritualia, eſto ſit in terris ſuæ ditioni temporaliter ſubiectis: quia omnibus cõmunis eſt, neque Pontifex ſic legitimando prolem cenſetur vti poteſtate dominij temporalis, cum id non explicet,ſed ſolum poteſtate ſpirituali Pontificis. Deinde dicit Sanchez *n.15.* Gutierr.*nu.22.* ex vi illius clauſulæ, qua Pontifex ſic impeditis concedit, vt poſſint in matrimonio contracto remanere, non legitimari prolem etiam quoad ſpiritualia; quia illa non eſt legitimatio matrimonij,neque prolis, ſed ſolum remotio impedimenti,quod matrimonio contrahendo obſtat. Quapropter concludit ad legitimationem plenam prolis antea ſuſceptæ neceſſarium eſſe,vt Pontifex matrimonium,ex quo genita eſt,legitimaret,& approbaret ex tunc,id eſt ab eo tempore, quo genita fuit.

12 Cæterũ verius eſt ſupradicta clauſula in diſpenſationibus appoſita legitimari prolem inceſtuoſam ſubſequenti matrimonio celebrato, ſicuti legitimatur proles ſuſcepta naturalis ſubſequenti matrimonio inito.Moueor præcipuè ex authoritate Rotæ ſæpius pro hac parte ſententiam ferentis, vt cernitur ex iis quæ adducit Garc.7.*p.de benef.c.1.à num.40.*Baſil.de Leon.*lib.11.de matr.cap.5.à num.12.* Gutierr. *tract. de matr. cap. 74. in fine.* Neque pro hac parte deeſt ratio. Negari enim non poteſt, poſſe Pontificem in fauorem matrimonij,& prolis ſuſceptæ conceſſionem *cap.tanta*,extendere, vt matrimonium nõ ſolum legitimet filios naturales ſed etiam ſpurios,& inceſtuoſos,quod ergo poteſt lege, & conſtitutione præſtare, id præſtat illo ſpeciali caſu per illam clauſulam. Tum quia eodem tenore verborum decernit prolem ſuſcipiendam, & ſuſceptam fieri legitimam. Ergo eodem matrimonio legitima redditur. Tum quia hic modus legitimandi prolem nobilior eſt, & excellentior. Ergo credendum eſt Pontificem id præſtare.

13 Neque obſtat, quod tempore illo, quo proles genita fuit, non videtur fuiſſe genita ex affectu futuri coniugij, cum fuerit coniugium impoſſibile ob impedimentum. Ergo non fuit capax legitimationis ſubſequenti matrimonio, iuxta *textum in dicto cap. tanta.cap.ex tenore qui filij ſint legitimi.* Non,inquam, obſtat;quia ſubſecuta diſpenſatione, & matrimonio celebrato,iam ius præſumit ex affectu futuri coniugij per diſpenſationem celebrandi prolem generari, ac proinde capacem eſſe legitimationis; vt latius hæc omnia in ſupradictis deciſionibus Rotæ habentur.

14 Tertia dubitatio eſt; an ſi Pontifex legitimet, & ratum habeat matrimonium quod nullum erat, vel in illo concedat perſeuerare, diſpenſet in radice matrimonij,& prolem ſuſceptam legitimet? Negat Sanch.*ſupra.d.diſp.7.à n.24.& 28.*quia nec Pontifex concedere poteſt in matrimonio irrito perſeuerare, neque illud ratum habere poteſt. Ergo illa verba nõ retrotrahuntur ad præteritum contractum,ſed futurum reſpiciunt, faciuntque hunc ſenſum;matrimonium,quod antea nullum erat,nouo conſenſu accedente legitimamus,& ratum habemus,& in illo cõcedimus perſeuerare.Ex quibus verbis nulla videtur facta legitimatio prolis. Cæterum ſuſtinendum eſt contrarium ob ſupradictas deciſiones Rotæ,quas ſequuntur Garcia *à n.42.*Baſilius *ſupra.*Ratio eſt,quia ex ſtylo curiæ legitimans matrimonium,illudque ratum habens cenſetur à contractu prius facto omnem irritationem, & illegitimationem tollere, illudque fictione iuris ita legitimum reddere, quoad omnes effectus, ac ſi legitimè à principio factum eſſet. Et idem eſt dicendum, cum concedit in contractu perſeuerare: concedit namque perſeuerare in illo contractu,qui nullus fuit,valido iam per diſpenſationem effecto, & ſecluſo ab eo omni impedimento irritationis ex illo tempore, quo primo fuit celebratus: quia verbum illud *perſeuerandi* retro reſpicit,& contractum in quo perſeuerare debes legitimum ſupponit. Facta vero legitimatione matrimonij, ab illo tempore proles concepta redditur ex conſequenti legitima.

15 Hinc fit hanc prolem inceſtuoſam ſic ſubſequenti matrimonio legitimatam ſuccedere in maioratu,& excludere ſubſtitutum;quia verè eſt ex legitimo matrimonio,ſicuti ſuccedit filius naturalis ſubſequenti matrimonio legitimatus.

16 Hinc etiam videtur inferri excluſum à maioratu; quia ſe ſacris initiauit, aut religioſam vitam ſuſcepit,ſi Pontifex cum illo diſpenſet, vt matrimoniũ contrahat, eo ipſo maioratum obtinere poſſe; quia intentio fundatoris excludentis initiatum ſacris à maioratus ſucceſſione fuit, quia erat incapax legitimam

Digitized by Google

inam ſucceſſionem habendi. Ergo ceſſante hac incapacitate, ceſſare videtur diſpoſitio. Neque obſtat alteri eſſe ius quæſitum; quia fuit ius quæſitum durante primogeniti incapacitate, ſecus illa ſublata: quod exemplo primogeniti mortui, & reſurgentis manifeſtari poteſt; durante enim morte primogeniti ſecundo natus ſuccedit; at ſi primogenitus reſurgat, primogenium illi debetur; ſic Baſil. de Leon. *lib.* 11. *de matr. cap.* 5. §. 1. *fine. n.* 13.

17 Cæterum hac in re diſtinguendum cenſeo, aut ſecundo genitus dominium maioratus, ſeu hæreditatis acquiſiuit tempore quo ſacris initiatus eſt primogenitus, aut non. Si dominium acquiſiuit, credo ex diſpenſatione illa non eſſe hæreditatem ſecundo genito auferendam; quia videtur in ipſum tranſlata in perpetuum, & irreuocabiliter, eo quod cenſeatur in perpetuum exclusus primogenitus. Item dominium alicui acquiſitum non poteſt niſi ex cauſa publica, & bono cambio ab eo auferri. Adde qualitatem requiſitam ad ſucceſſionem debere eſſe eo tempore, quo ſubſtitutionis cedit dies. ex *textu in leg. non oportet. ff. de legatis.* 2. *& in leg. interuenit. ff. de legatis præſtandis.* & pluribus exornat Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 37. Cum ergo ponamus hæreditatem eſſe tranſlatam in ſecundo genitum ob incapacitatem primogeniti, quamuis poſtea hæc incapacitas remoueatur, maioratum non acquiret. Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 14. Molin. Ieſuita *tract.* 2. *diſp.* 624. *n.* 5. At ſi maioratus delatus non eſt ſecundo genito, eo quod viuat vltimus illius poſſeſſor, & viuente illo primogenitus habilis reddatur ad matrimonium, credo in maioratu ſuccedere, quia ad ſucceſſionem habilitas tempore quo defertur hæreditas ſpectanda eſt, vt ſatis colligitur ex *leg.* 1. §. *vlt. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tab.* vbi habetur ſi pater habeat filium, & ex illo nepotem, & filius deportetur, ſi durante deportatione filij pater moriatur, ſuccedet nepos; quia deportatus habetur pro mortuo. At ſi viuente patre filius reſtituatur, ipſe ſuccedet; quia eius ius fuit ſuſpenſum, & ſublato impedimento reuiuiſcit, & conſolidatur, ſic eſt dicendum in noſtro caſu; & ita tenet vterque Molina *loco allegato.*

Quod ſi dicas fieri præiudicium ſecundo genito, aliiſque vocatis, negandum eſt; quia ſecundo genitus, aliique vocati ſolum vocati ſunt ad ſucceſſionem poſt mortem vltimi poſſeſſoris, caſu quo primogenitus habilis non exiſtat. Ergo ex habilitatione primogenito conceſſa nullum præiudicium conſiderabile aliis fit. Adde hoc ius ſucceſſionis ante delatam hæreditatem parum conſiderabile eſſe, quia variabile eſt. *l.* 1. §. *ſi impuberi. ff. de collat. bonor. l. pretia rerum, cum ſimilibus. ff. ad l. Falcid.* Et hæc de poteſtate Pontificis.

18 Alij vero principes ſupremi legitimare ſibi ſubditos poſſunt quoad temporalia tantum, nempe quoad honores, & ſucceſſionem, etiam ſi ſucceſſio debeat eſſe in feudo, aut in maioratu. Nam licet ex ſimplici legitimatione non cenſearis legitimatus ad ſucceſſionem feudi, vel maioratus; vt aliis relatis tradit Molin. *lib.* 3. *de primogen. cap.* 3. *num.* 9. Couarr. 3. *var. cap.* 6. *num.* 7. Iulius Clarus *lib.* 3. *ſentent.* §. *feudum. q.* 82. At ſi ſpecialiter ad illam ſucceſſionem legitimeris, ſuccedere potes, dummodo à voluntate inſtituentis fideicommiſſum non excludaris, ſic Couarr. *ſupra*, & noſter Molina *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 174. *in fine.* Ad ſpiritualia autem ex limitatione principum ſæcularium nequaquam habilis eſſe potes. Quia nullam in ſpiritualibus habent poteſtatem. Quare ex nulla horum principum legitimatione capax eſſe potes ordinum, ac beneficiorum: illa vero legitimatio in radice matrimonij, quam Pontifici conceſſimus, principibus ſæcularibus competere non poteſt, cum illis denegatum ab eccleſia ſit matrimonij impedimenta ſtatuere, illave tollere, iuxta *textum in cap.* 1. *de ſponſalib. & cap. tuam. de ordine cognit.* & ita tradit Sanch. *lib.* 8. *diſp.* 7. *num.* 11.

19 Ad ius patronatus eſto ſpirituale ſit, quia tamen rebus ſpiritualibus ſolet annecti, bene poſſunt principes ſæculares habilem indirectè reddere ſibi ſubditum. Nam habilitando ad ſucceſſionem hæreditatis, cui ius patronatus annexum eſt, conſequenter ad ipſum ius habilitant: ſic aliis relatis Couarruuias 2. *part. de ſponſal. cap.* 8. §. 8. *num.* 18. Baſilius Legionen. *lib.* 11. *cap.* 1. *num.* 14. Ioann. Azor. 2. *p. lib.* 2. *cap.* 14. *quæſt.* 7. Molina *tract.* 2. *de iuſtit. diſput.* 173. *verſ. item.*

§. VI.

De his, qui legitimari poſſunt.

1 *Legitimandus debet eſſe ſubditus legitimantis.*
2 *Quid ſi bona intra tuum territorium exiſtant, poteriſne alienum ſubditum legitimare? Affirmant aliqui.*
3 *Contrarium eſt dicendum.*
4 *Fit ſatis oppoſitæ rationi.*
5 *Princepſne poſſit filium ſuum legitimare? Negant aliqui.*
6 *Verius eſt oppoſitum.*
7 *Non poteſt filius ex vi talis legitimationis in regno ſuccedere.*
8 *Filium clerici plures negant à principe legitimari poſſe.*
9 *Verior eſt contraria ſententia.*
10 *Pontifex poteſt ſtatuere, ne bona clericorum ad filios ſpurios deueniant, eſto à principe ſæculari legitimati ſint.*
11 *Si filius clerici in ſacris ſit, vel beneficiatus, plures firmant ſatis probabiliter legitimari à principe ſæculari non poſſe.*
12 *Probabilius eſt oppoſitum.*
13 *Qualis conſenſus legitimati, & parentum requiratur.*
14 *Filius natus ex parentibus impeditis ad contrahendum an legitimari poſſit? Proponitur dubitandi ratio.*
15 *Verius eſt legitimari poſſe.*

1 Constat ex §. præcedenti, legitimandum ſubditum eſſe debere legitimantis; quia legitimatio actus eſt iuriſdictionis ſaltem voluntariæ; ac proinde neceſſario in ſubditũ exercenda. Quod omnino verum eſt, quando non ſolum legitimandus, ſed bona ad quæ legitimatur, extra territorium legitimantis exiſtunt. Quia extra territorium nulla eſt iuriſdictio. *l. vlt. ff. de iuriſdict. omn. iudic.*

2 Dubium tamen eſt; an ſi bona intra tuum territorium exiſtant, poſſis alienum ſubditum ex conſenſu parentis, & illorum quorum intereſt legitimare? Affirmant Bald. *proœm. Codic. columnn. penult.* & alij relati à Fachineo *lib.* 3. *controuerſ. cap.* 58. *in princip.* Mouentur, quia legitimatio eſt actus iuriſdictionis voluntariæ, eo quod inuitis dari non poteſt. §. *generaliter. Auth. quibus modis naturales efficiantur ſui.* ſed actus iuriſdictionis volũtariæ vbiq; exerceri poteſt, & à

Digitized by Google

& à quocunque iudice *l.2. ff.de officio proconſulis l.2. C.de emancipatis liberis.* præcipuè cum nemini ex hac legitimatione fiat præiudicium; ſiquidem ei conſentiunt omnes, quorum intereſt. Ergo fieri poteſt à iudice erga non ſubditum. Adde ratione rei ſitæ videtur principem iuriſdictionem habere ad legitimandum alienum ſubditum.

3 Negatiua tamen ſententia amplectenda eſt cum Abbate *in c.per venerabilem.qui filij ſint legitimi.n.23.* Couarr. *2.p.de ſponſal.c.*8.§.8.*n.*14.Fachin.*ſupra.* Baſil.Legionen.*lib.*11.*de matr.c* 6.*n.*2. & aliis. videturq; deciſa eſſe in *d. c.per venerabilem.* vbi Pontifex dicit ſe legitimare filios Regis Franciæ, quia id facere poteſt abſque alterius iniuria; eo quod nemini ſint ſubiecti. Ex quo manifeſtè colligitur, ſi alteri ſubiecti eſſent, eos legitimare non poſſe. Et ratio eſt manifeſta: quia legitimatio eſt inhabilitatis per legem inductæ remotio, ſed nemo poteſt ab hac inhabilitate quempiam remouere, niſi is, qui eum per legem à ſe latam inhabilem fecit. Ergo nullus poteſt alienum ſubditum legitimare; ſiquidem nullus poteſt alienum ſubditum ſuis legibus ligare.

4 Neque obſtat ratio contraria. Admitto namque legitimationem eſſe actum iuriſdictionis voluntariæ; nego tamen à quocunq; iudice exerceri poſſe; iuriſdictio namque voluntaria. quæ à quocunque iudice poteſt exerceri, eſt iuriſdictio, quæ ex conſenſu ſubditi prorogati poteſt, ſecus quæ à ſubditis non pendet, qualis eſt poteſtas legitimandi. Et licet nullum præiudicium parentibus, aliiſque vocatis fiat ex illa legitimatione; non inde infertur ex ipſorum conſenſu aliquam in non ſubditum iuriſdictionem acquiri, iuxta *l.priuatorum. C. de iuriſdict.omn. iudic.* ex ratione vero rei ſitæ nulla communicatur principi iuriſdictio, cum hæc perſonam ſpectet, non res circa quas eſt ſucceſſio, & docuit Baſil. Legion.*lib.*11.*c.6. num.*11.

5 Secundo dubitatur; an poſſit princeps filium ſuum legitimare? Negat Iaſ. *in l.qui iuriſdictioni præeſt. ff.de iuriſdiction.* conſentit Baſil. Legionen.*lib.*11.*de matr. c.*6.*n.*5 *in fine.* Mouentur. Tum quia legitimatio eſt actus mixtus ex iuriſdictione voluntaria, & contentioſa; cum ſæpe fiat in inuitum, & parte contradicente: ſed iuriſdictio contentioſa exerceri non poteſt à parente in proprium filium. Ergo neque legitimatio poteſt à principe in proprium filium exerceri. Minorem probat *dicta lex, qui iuriſdictioni.* ibi: *Qui iuriſdictioni præeſt neque ſibi ius dicere debet, neque vxori, neque liberis ſuis, neque libertis, vel exteris quos ſecum habet.* Adde neminem poſſe ſuo proprio facto authoritatem præſtare: iuxta *textum in cap. fin.de inſtitut.* & tradit Gloſſa *in dicto cap. per venerabilem, verbo tanquam princeps:* præſtaret autem ſi proprium filium legitimaret. Ergo dicendum eſt id fieri non poſſe.

6 Cæterum contraria ſententia verior eſt, quam defendit Abbas *in dicto cap.per venerabilem.§.inſuper, per textum. ibi, n.*13. & Bald. *in l.ſi conſul. 4. ff. de adoptionib.* Couarr. *2.p.de ſponſal. c.*8.*n.*20.Mol. *tract. 2.de iuſt.diſp.*173. *verſ.princeps.* Ratio ea eſt; quia ex communi ſententia legitimatio actus eſt iuriſdictionis voluntariæ per ſe, licet per accidens, & ex conſequenti aliquando habeat adiunctum actum iuriſdictionis contentioſæ, ſed iuriſdictionis voluntariæ actum optimè poteſt pater in filium exercere argumento manumiſſionis, & adoptionis, quæ à patre in filium fieri poſſunt. *l.*1.*&* 2. *ff.de officio prætoris.l.*2.3. *&* 4. *ff. de adoptionib.* Ergo & legitimationis actum optimè poteſt pater in filium exercere. Adde eſto legitimatio actus eſſet iuriſdictionis contentioſæ: at bene à patre in filium exerceri poterit, ſi filius ipſe conſentiat; quia in voluntariis bene poteſt ius filio dicere. *l.in priuatis.ff.de iudiciis.* Neque contradicit *lex, qui iuriſdictioni.* Tum quia ibi de conuenientia; non de neceſſitate videtur loqui. Tum quia loquitur de iure, quod alij prætendunt ſibi competere. At ius legitimationis ſolum legitimando competere poteſt, non aliis, qui legitimationi contradicunt, eſto ex legitimatione illis in conſequentiam præiudicium fiat.

7 Ex vi tamen huius legitimationis non poterit filius legitimatus in regno ſuccedere, ſi à republica ſtatutum eſt, vt ſoli legitimi ſuccedant; quia legitimatus reſcripto principis, ſub legitimo non comprehenditur, vt pluribus comprobat Molin.*de Hiſp.primog.lib.*3.*c.*5. *n.*3. *& ſeqq.* & ita tradit Mol.*tract.*2. *de iuſtit.diſp.*163. *verſ.princeps* Qui autem poteſtatem haberet à principe legitimandi, proprium filium legitimare non poſſet; quia hæc legitimatio extraordinaria eſt, & ſub dubio principi conceditur, non eſt igitur credendum in generali clauſula communicari. Quapropter in particulari exprimenda eſt, vt cenſeatur comprehenſa. Couarr. *2.p.de ſponſal.cap.*8. §.8.*num.*21.

8 Tertio dubitatur de filio clerici; an à principe ſæculari legitimari poſſit? Negant Dominic. à S.Geminiano *in cap.vlt.de iudiciis.in 6.* Pariſ.*conſ.*2. *n.*23. *lib.* 2. & in Senatu Pariſienſi ſic ſtatutum fuit anno 1562. prout teſtatur Gregor.Toloſan.*lib.*10.*ſyntag. cap.*4.*fine.* Alexand. *conſil.*87. *volum.*2. quod incipit *viſis concilijs.* Mouentur primo; quia ad legitimationem huius filij requiritur patris clerici conſenſus. At clericus in laicum iudicem conſentire non poteſt. *cap.ſi diligenti. de foro compet.* quod non ſolum de iuriſdictione contentioſa, ſed etiam voluntaria ferè omnes doctores interpretantur. Ergo iudex laicus hanc legitimationem concedere non poteſt. Secundo mouentur; quia bona clericorum ſunt exempta à laica poteſtate. *capit. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtitut.* Ergo laicus non poteſt in illis iuriſdictionem exercere: at exercet legitimando filium clerici; ſiquidem ex tali legitimatione bona clericorum ei manent applicata. Ergo id facere nequaquam poteſt.

9 Affirmatiua tamen ſententia, nempe poſſe iudicem laicum legitimare filium clerici ſæculare quoad honores, & ſucceſſiones verior eſt, & tenenda. Quia legitimatio eſt actus iuriſdictionis exercitus in perſonam legitimatam. At ille filius cum ſæcularis ſit, ſubditus eſt iudici legitimanti. Ergo nihil obſtare poteſt legitimationi. Nam conſenſus parentis ad legitimationem, non eſt requiſitus ad propagandam, vel cōcedendam iudici iuriſdictionem in ipſum clericum, ſed in ipſum filium laicum legitimandum, vel potius ad impediendum ipſius clerici præiudicium. Bona vero ad quæ legitimatur, eſto exempta ſint à tributis, & gabellis, dum à clerico poſſidentur, non tamen exempta ſunt, quominus poſt mortem eius alteri à principe applicentur, & ius ſucceſſionis cōcedatur. Leges vero, quæ per hāc legitimationem relaxantur, ciuiles ſunt, & non canonicæ: legibus namque ciuilibus ſtatutum eſt, ne illegitimi in parentum ſiue laicorum, ſiue clericorum bonis ſuccedant. Ergo nihil obſtat huic legitimationi. Facit pro hac ſententia. §.*illud.in Authent. quibus modis natur. effician-tur ſui;* in illis verbis, *Quid enim ſi ad ſacerdotium alter eorum aſcendat?* quibus ſatis indicat Imperator ſe poſſe legitimare filium ſacerdotis, & ita tenet Decius *conſ.*150.*num.*5. Couarr. *2.p.de ſponſal. cap.*8. §.8. *num.*10. Fachin.*lib.*3.*controuerſ.cap.*59. Molina *tract.*

2.de

Digitized by Google

2.*de iuſtit.diſp.*173.*verſ.ad quem autem*.Baſil. de Leon. *lib.*11. *de matrim.cap.* 6. *num.*6. Matienzo *lib.*5. *recopilat. tit.* 8. *leg.* 10.*gloſſ.* 1. *num.* 13. & alij apud ipſos.

10 Aduertit tamen optimè Mol.*ſupra. verſ.illud tamen*.poſſe Pontificem lege ſua ſtatuere,ne bona clericorum ad filios eorum ſpurios deueniant, quantumuis à principe legitimati ſint,vt hac via clerici à libidine frænentur,& impediantur,ne occaſione ditandi filios ſacrilegos pauperibus debita alimenta denegent. Neque ex hac conſtitutione infertur Pōtificem in laicum iuriſdictionem exercere,ſed ſolum in clericum, eorumque bona impediendo, ne in filios transferantur. Quod fecit Pius V. in ſua bulla, quam refert Nauarr.*de ſpoliis cleric.*§.*vlt. n.*6. *notab.* 4.*circa finem*. quæ tamen non videtur recepta in his Hiſpaniæ regnis,prout teſtatur Molin.*tract.*2.*de iuſt. diſp.*169.*circa finem*.

11 Maior dubitatio eſt, ſi filius clerici legitimandus in ſacris ſit conſtitutus,vel ſi in minoribus ſit,beneficium eccleſiaſticum habeat,ratione cuius fori priuilegium habeat; an, inquam,hic legitimari poſſit à principe ſæculari? Negat Decius *conſ.*150. *a num.*4. Azor.2.*p.inſtit.moral.lib.*2.*c.*15.*q.*5.*in fine*. Baſil. Legionen.*lib.*11.*de matr.c.*6.*n.*9. Mouentur:quia laicus in clericum exercere nullatenus iuriſdictionem poteſt,etiam ipſo clerico conſentiente, iuxta *tit.de foro comp.*Sed legitimatio,vt ſæpe dictum eſt,iuriſdictionis eſt exercitium.Ergo hanc iudex laicus comparatione clerici exercere non poteſt. Item ſupradictus clericus exemptus eſt à laica poteſtate. Ergo iudex laicus illum legitimare non poteſt.Quia legitimatio (vt omnes ſupponunt) fieri neceſſario debet in ſubditum.

12 Cæterum etſi hæc ſententia ſit ſatis probabilis, probabiliorem exiſtimo affirmantem à iudice laico hanc legitimationem faciendam eſſe;ſic docent aliis relatis Couarr.2.*p.de ſponſal.c.*8.§.8.*n.*9.Mol.*tract.*2. *de iuſtit.diſp.*173.*in med.verſ.quando filius*.Moueor ea conſideratione.Nam hic filius ob leges ciuiles inhabilitantes ſpurios ad ſucceſſionem patris,eſt inhabilis ad ſuccedendum, quamque inhabilitatem contraxit tempore quo laicus erat,neque illam excluſit clericatu accepto, ſed legum ciuilium relaxatio ad illarum conditorem pertinet. Ergo ad ipſum pertinere debet legitimatio; conditor autem harum legum eſt iudex laicus.Ergo ad ipſum legitimatio pertinet. Neque obſtat clericum exemptum eſſe à iuriſdictione laica;quia non eſt exemptus integrè à iuriſdictione directiua,ſed à coerciua. Aliàs nullus legibus ciuilibus obligari poſſet contra receptam ſententiam,de qua *tract.de legib.diſp.*1.diximus.

13 Quarto dubitatur, qualiter conſenſus legitimādi,& parentum ipſius requiratur Si ſpectata iuris diſpoſitione legitimatio facienda eſt, conſtat non ſolū parentum,ſed ipſius legitimandi conſenſum requiri: habetur expreſsè.§ *generaliter. Authent. quibus modis natural. efficiantur ſui.*& ſubditur ibi ratio: nam per legitimationem tranſit legitimatus in patriam poteſtatem; ac proinde vſusfructus bonorum ipſius, & adminiſtratio ad patrem pertinet. Nō igitur erat cōueniens, vt renuente patre, vel filio,hanc legitimationem princeps concedat.ſic omnes doctores. Aduerto tamen,ſi legitimatio eſſet diminuta,vt ſcilicet ſolū reſpiceret perſonam legitimatam, quā habilem redderet princeps ad honores, aliaque officia reipublicæ,& non ad patris ſucceſſionē,nullus patris conſenſus requiritur.quia ſua nō intereſt,& ex principis beneficio habet.ſic Matienz.*lib.*4.*recop.l.*10. *tit.*8.*gl.* 1.*n.*12. Nunquam vero conſenſus aliorum agnatorum,aut conſanguineorum requiritur,tametſi legitimatus ad ſucceſſionem patris conſequenter maneat legitimatus ad aliorum ſucceſſionem.Mol.*tract.*2.*de inſtit.diſp.*173. *verſ.item legitimatus reſcripto.* Qualis autem conſenſus requiratur? Eman.Coſta *in l.Gallus.* §.*& quid ſi tantum.ff.de liber.& poſthum.part.*2.*concl.* 1.& Mol.*tract.*2.*de iuſt. diſp.*173. *verſ. vt legitimatio.* negant eſſe neceſſarium expreſſum, ſed ſufficere præſumptum, dummodo hæc præſumptio non colligatur ex ſola ſcientia legitimationis, & ſilentio, ſed ex aliquo actu, quod non niſi legitimationis iure effici poterat. Cæterum probabilius credo te ſufficienter conſentire, ſi ſcias legitimationem, & ſileas,neque contradicas, cum contradicere poſſis.ex *leg.in adoptionib.* 5. *ff.de adoptionib.* & videtur decidi in *leg.*2.§.*vlt. ff. ſoluto matrimonio.* ibi: *ſcire eum exigimus, vt videatur non contradicere.* Et ratio ea eſt: quia ceſſatio contradictionis cum ſcientia legitimationis eſt virtualis legitimationis approbatio. Baſil. Legionen.*lib.*11.*de matr.c.*6.*n.*13. vide Matienz.*leg.* 10.*tit.*8.*lib.*5.*recopil.gloſſ.*10.*n.*11.

Dixi ſpectata iuris diſpoſitione. Nam ſi princeps velit vti plenitudine ſuæ poteſtatis,poterit inuitum quemlibet legitimare;cum enim legitimationis conditiones à iure humano ſtatutæ ſint princeps iuris illius conſtitutor,eas relaxare poterit.Tiraquel.*de nobilit.c.*6.*n.*21. Ant.Gabr. *tit.de legitim. concl.*5. *in fine.* Baſil.*ſuprà.n.*14.

Hinc fit abſentis legitimationem effectum non habere,quouſque ipſe illam ratam habeat,neque infantis legitimationem,quouſque ipſe liberè conſentiat. Excipe niſi ex plenitudine poteſtatis princeps eis velit hoc beneficium concedere.Azor.2.*p.inſtit. mor.lib.*2.*cap.*14.*q.*9.

14 Quinto dubitatur, an filius natus ex parentibus impeditis ad contrahendum legitimari poſſit? Ratio difficultatis eſt,quia legitimatio eſt natalium reſtitutio, at hic nequit natalibus reſtitui, cum non poſſit princeps copulam illam, ex qua genitus eſt, legitimam,& coniugalem facere.Ergo eius reſtitutio non eſt legitimatio, ſed diſpenſatio. Adde *Auth.quibus modis naturales efficiantur ſui.*§.*vlt.* prohibet his filiis legitimationem concedi: ibi,*neque naturales vocari, neque participanda eis vlla clementia eſt.* Huc accedit horum filiorum reſtitutionem diſpenſationem vocari,in *cap.per venerabilem. qui filij ſint legitimi*; & ita tenent plures relati à Fachin.*lib.*3.*controu.c.*57.*in pr.* & à Matienzo *lib.*5.*recopil.l.*10.*tit.*8.*gloſſ.*1.*n.*1. quos ipſe ſequitur Couarr.1.*p.de ſponſal. cap.*8. §. 8. *n.* 4. teſtatur ſibi aliquando hanc opinionem placuiſſe.

15 Cæterum verius eſt hos à principe legitimari poſſe, ſi plenitudine ſuæ poteſtatis vtatur: ſic Couarruuias & Fachineus *ſupra.* Molin. *tract.*2.*de iuſt. diſput.* 173. *in princip.* Baſilius Legionen. *lib.*11. *de matrimon. cap.* 6. *fine.* Ratio eſt, quia hæc inhabilitas, & illegitimatio iure humano introducta eſt; iure enim naturæ omnes filij legitimi naſcuntur. Sed quæ iure humano inducta ſunt, principis voluntate abrogari, ſeu mutari poſſunt. §. *ſed naturali. inſtitut. de iure natur. gentium, & ciuili.* Ergo poteſt hæc inhabilitas mutari, & loco illius legitimatio naturalis ſuccedere. Neque obſtat principem non poſſe copulam illam, ex qua filius legitimandus genitus eſt, legitimam reddere, quominus non poſſit illum legitimare: aliàs mortuis parentibus, non poſſet filium naturalem legitimare. Non enim ad legitimationem requiritur reſtitutio natalium ex matrimonio, ſed natalium ex natura, & ſic reſtitutus reputatur; ac ſi ex vero matrimonio natus eſſet,

Digitized by Google

eſſet, quamuis matrimonium inter parentes eſſe non poſſit. Lex autem illius *Authen.* ſtatuit hos filios indignos eſſe legitimatione, ac proinde iure ordinario legitimandos nō eſſe, at non tollit, neque poteſt tollere à principe poteſtatem illos legitimandi, ſi ſibi placuerit. *Textus vero in c. per venerabilem*, vtitur verbo diſpenſationis; quia legitimatio eſt quędam iuris diſpenſatio, ſi quidem illegitimus, & alioquin iure inhabilis ad ſucceſſionem admittitur.

§. VII.

Quæ conditiones exprimendæ ſunt, vt validum ſit legitimationis reſcriptum.

1 *Debet matrimonium inter parentes moraliter eſſe impoſſibile.*
2 *Debet fieri mentio, ſi forte pater habeat filios legitimos.*
3 *Non eſt opus exprimere alios cognatos, & conſanguineos patri ſuccedentes.*
4 *Deinde eſt mentio facienda ſubſtituti.*
5 *Poteſtne princeps legitimare prolem, vt in hæreditate cognatis delata ſuccedat? Affirmant plures, ſi nondum poſſeſſionem habeat.*
6 *Contrarium cenſeo tenendum.*
7 *Idem eſt dicendum, eſto hæreditas delata ſit, ſed nondum adita.*
8 *Idem de ſubſtituto ſub conditione, ſi pater ſine liberis ex legitimo matrimonio decedat.*
9 *Secus dicunt aliqui, ſi conditio ſit, ſi decedat ſine liberis legitimis.*
10 *Contrarium etiam in hoc caſu verius exiſtimo.*
11 *Si ſubſtitutio facta eſt ſub conditione, ſi vltimus poſſeſſor ſine liberis deceſſerit, an hunc ſubſtitutum excludat filius naturalis? Ex circunſtantiis ſubſtitutionis deſumendum eſt.*
12 *In legitimationis impetratione citandi ſunt qui ius ad hæreditatem habent impedibile.*
13 *Qui excludantur in legitimatione conceſſa ſub hac conditione, nempe ſine præiudicio legitimorum.*
14 *In impetratione legitimationis explicari debet qualitas illegitimitatis.*
15 *Apponitur quadam limitatio.*
16 *Requiritur cauſa ad concedendam legitimationem.*
17 *Qualiter legitimatus, vel diſpenſatus habilis eſt ad beneficia.*

1 PRimo, & præcipuè requiritur, ne poſſint parentes matrimonium contrahere, vel quia aliquis illorum deceſſit, vel eſt longè abſens, vel quia cum aliis fornicationem commiſit, vel ſe inhabilem moraliter fecit. Nam ſecluſa hac impoſſibilitate ſaltem morali, nequaquam princeps legitimationem concedit, cum eam ſubroget loco matrimonij, quod credit impoſſibile: probatque *textus in Authent. quibus modis naturales efficiantur legit. §. ſit igitur licentia, collat. 6.* & tradit Couarr. *2. p. de ſponſal. cap. 8. §. 9. n. 5.* Gregorius Lopez *l. 4. tit. 15. part. 4. verbo de barraganas.* Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 3. cap. 3. num. 39.* noſter Molina *tract. 2. diſp. 173. verſ. item ſi is.* Matienzo *l. 10. tit. 8. lib. 5. compil. gloſſ. 1. n. 10.* & alij plures ab eiſdem relati.

2 Secundo requiritur, vt legitimandus mentionem faciat, ſi fortè eius pater habeat filios legitimos. Quia ſpectata ordinaria poteſtate non cenſetur princeps cum præiudicio legitimorum velle legitimationem concedere: habetur expreſsè *in §. ſi quis ergo, & ſequenti. Authent. quibus modis naturales efficiantur ſui, & §. generaliter. eod. tit. & Authent. quibus modis efficiantur legitimi. §. ſit igitur.* & docent paſſim doctores. Videtur autem ceſſare neceſſitas hos legitimos filios explicandi, ſi ipſe in impetratione legitimationis cōſentiret. Quia tunc ceſſaret eorum præiudicium: ſic Ant. Gabriel. *de legitim. concl. 6. n. 17.* Baſil. Legionen. *lib. 11. de matr. c. 7. n. 3.* Sed nō caret difficultate. Quia mentio legitimorum non ſolum expoſtulatur, ne fiat eis præiudicium, ſed vt intelligat princeps, non eſſe neceſſarium ſubrogare filios naturales loco legitimorum, qui eſt finis legitimationis, cum filij legitimi adſint. Nunquam tamen ob parentum conſenſum excuſatur legitimandus ab expreſſione legitimorum; quia conſenſus parentis non impedit eorum præiudicium, nec ſuperfluam ſubrogationē: Couarr. *2. p. de ſponſalib. c. 8. §. 9. n. 7.* Azor. *2. p. lib. 2. cap. 14. q. 11.* Baſil. Legionen. *ſupra.* Si vero nullus adſit filius legitimus, & legitimandus habeat patrem, & auum, vtriuſque conſenſum exiſtimo in regnis Hiſpaniæ neceſſarium eſſe. Quia in his regnis patri carēti filiis legitimis neceſſario ſuccedit auus in duabus partibus, ita vt non poſſit filius de illis liberè diſponere, ſed ob præiudicium legitimæ filiis legitimis neceſſario competentis eſt mentio facienda filiorum legitimorum. Ergo etiam ob præiudicium ſucceſſionis auorum, eſt mentio illorum facienda, & ita tenet Molin. *tract. 2. de iuſtit. diſp. 173. verſ. item ſi legitimatio.* cum Eman. à Coſta *in leg. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthum. 2. p. n. 146.*

3 Alios vero cognatos, & conſanguineos ſuccedentes patri ab inteſtato, non eſt neceſſarium exprimere. Quia ſolum ſuccedunt caſu quo pater aliter de bonis ſuis (vt poteſt) non diſpoſuerit. cum autem liberum patri ſit cui voluerit bona ſua relinquere, nullum agnatis, & conſanguineis ex illa legitimatione præiudicium fit; ac proinde eorum mentio non eſt facienda. Couarr. *2. part. de ſponſal. cap. 8. §. 9. n. 7.* Decius *conſ. 55. col. 1. & 3.* Tiraquel. *in l. ſi vnquam. Cod. de reuocandis donat. verbo ſuſceperit. n. 53.* Baſilius *lib. 11. c. 7. n. 4.* Quod procedit non ſolum viuente patre, ſed illo mortuo caſu quo in morte expoſtulauerit filij legitimationem, & ſub ea conditione illum hæredem inſtituerit; quia tunc ex voluntate principis effectus legis ſuſpendentis cenſentur hæredes non acquirere ius ad bona defuncti, niſi caſu quo princeps voluntati parentis defuncti non annuerit, legitimando filium, vt pater expoſtulauit. At ſi princeps filium legitimauerit, vt verè legitimare poterit, ſicut poterat in vita, ceſſat ius hæredibus conceſſum; ſic ex Bart. & aliis tradit Couarr. *ſupra*, & multis allegatis Matienzo *leg. 10. tit. 8. lib. 5. recopil. gloſſ. 1. n. 19.* Molina *tract. 2. de iuſtit. diſp. 174. verſ. illud etiam.* At parente inteſtato mortuo non poteſt legitimandus legitimationem impetrare, quin exprimat hæreditatem cognatis delatam eſſe; quia non eſt cenſendus princeps velle illis in iure quæſito præiudicare. Couarr. *n. 9.* Matienzo *n. 19.* Azor. *lib. 2. cap. 14. q. 10.* Baſil. *cap. 7. n. 4.*

4 Deinde eſt mentio facienda ſubſtituti, ſi fortè aliquis ſit in hæreditate parentis, caſu quo ſine liberis legitimis deceſſerit. quia cum pater non potuerit liberè de hæreditate diſponere, ſed obligatus ſit ſubſtituto relinquere, ipſeque ſubſtitutus ius ſuccedendi habeat, non eſt credendus princeps huic iuri præiudicare velle: ſic aliis relatis Couarr. *dicto cap. 8. §. 9. num. 8.*

5 Sed grauis eſt inter iuriſperitos cōtrouerſia, poſſitne princeps de plenitudine ſuę poteſtatis tibi legitimationē concedere, vt in hæreditate cognatis delata ſuccedas? Et quidē ſi cognati hæreditatis poſſeſſionē habeant,

Digitized by Google

habeant,omnes conueniunt non poſſe principem te legitimare ad ſuccedendũ in illa;quia nõ eſt in eius poteſtate aliquem bonis propriis ſpoliare,vt alteri ea concedat,excepta cauſa boni communis,& dato bono cãbio. At ſi hæreditatis poſſeſſionẽ non habeant, ſed ſolum illam adierint,hoc eſt,hæreditati conſenſerint, voluerintque eſſe hæredes,ratione cuius dominiũ acquiſierunt,iuxta *l.cum heredes. ff.de acq.poſſ.* plures cenſent poſſe principem te ad illius ſucceſſionem legitimare. Quia princeps in iure ciuili diſpenſare poteſt,cum ſit ab ipſo conſtitutũ,ſed à iure ciuili habetur, quod agnati dominium habeant hæreditatis per illius aditionem. Ergo à principe impediri poteſt,& tibi concedi.

6 Contrarium tamen omnino tenendum eſt.Nam eſto à iure ciuili,& legibus regalibus pendeat, quod per aditionem hæreditatis dominium acquiratur; at illo acquiſito,iam à principe,illiuſque legibus independens eſt, iureq; naturæ debitum illud habẽri:nequit ergo princeps illud tollere: ſic aliis relatis Matienz.*l.10.tit.8.lib.5. compil.gloſſ.1.n.20.*Mol.*de Hiſp. primog.lib.2.c.7.à n.28.*Couarr.*2.p.de ſponſal. c.8.§.9. n.9.*Molina Ieſuita *tract.2.diſp.174.concl.4.*

7 Verum ſi hæreditas ſolum cognatis delata ſit, eo quod ipſi poteſtatem habeant repudiãdi hæreditatẽ, vel illã acceptandi,prout magis ſibi fuerit expediens, communior ſententia defendit poſſe principem ante illius aditionem te legitimum reddere ad ſuccedendum,& excludendum agnatos,quibus eſt hæreditas delata ſic Molin.*de Hiſp.primog.lib.2.c.7.n.30.* Baſil. *lib.11.de matr.c.7.n.5.fine.*Matienz.*ſupra.n.21.* Cou. etti dubius,*ſupradicto §.9. n.9.* Ratio ea eſſe poteſt, quia ante aditionem hæreditatis non eſt plenum ius cognatis acquiſitum. Ergo à principe impediri poteſt ex plenitudine ſuæ poteſtatis.

Cæterum probabilius credo oppoſitum cũ noſtro doctiſſ.Molina *tract.2.diſp.174. concl.4.* & Fortunio relato à Couar.*ſupra.*cuius authoritatem ipſe magnifacit.Ratio eſt, quia eo ipſo,quo hæreditas cognatis delata eſt , ipſi cognati plenum ius in ea acquiſierũt ſub ea conditione,ſi ipſi eam non repudiauerint,neque in hoc iure acquiſito iam à principe eiuſve legibus dependent; eſto in eius acquiſitione dependerint,& eſto dependeant in dominio acquirendo per aditionem.Sed ius alteri acquiſitum nequit princeps tollere , niſi ex cauſa publica boni cõmunis, & dato bono cambio. Ergo nequit in præiudicium eorum, quibus delata eſt,tibi legitimationem concedere.

8 Idem quod dictum eſt de hęreditate cognatis delata,dicendum eſt de ſubſtituto ſub ea conditione,ſi tuus pater ſine liberis ex legitimo matrimonio decedat,non,inquã,poteſt princeps te legitimare,vt hunc ſubſtitutum excludas. Quia eſto à voluntate principis,eiuſque gratia dependerit inſtitutio feudi.& maioratus,in qua ſubſtitutus cum illa conditione nominatus eſt;at facta ea inſtitutione,& nominatione non pendet à principis voluntate ius ad ſucceſſionẽ,quod ſubſtitutus habet.Ergo non poteſt illud ab eo auferre,& tibi contra voluntatem inſtituentis communicare.At eſt voluntas inſtituentis,vt detur ſubſtituto deficientibus filiis ex matrimonio genitis. Ergo dari non poteſt tibi legitimato,cum legitimatus nõ comprehendaris ſub his,qui ex matrimonio ſunt geniti. ſic Mol.*lib.3. de primogen. cap.3. n.29.& 31.* noſter Mol.*tract.2.de inſtit.diſp.174.concl.6. & 7.* Couarr.*3. var.cap.6.n.7.in reſponſ.ad 4.*

9 At ſi inſtitutio ſolum dicat, ſi ſine liberis legitimis deceſſerit?Communis ſententia affirmat te legitimatum à principe hunc ſubſtitutũ excludere, quia legitimatus inter legitimos filios computari debet. *Authent. quibus modis naturales efficiantur legitimi. §. ſit igitur licentia.& in Auth.quibus modis naturales efficiantur ſui.§.& quoniam.*ibi:*ſi quis ergo filios legitimos non habens.collat.6.l.4.tit.15.p.4.*ibi;*ſon dende en adelante legitimos.* Ergo ſtante tua legitimatione ceſſat conditio neceſſaria, vt ſubſtitutus ſuccedat, ſi quidẽ iam non decedit ſine legitimis filiis. ſic Couarr.*3.var. c.6.n.7.& 2.p.de ſponſ.lib.c.8.§.9.n.8.* & plures relati à Molina *lib.3.de Hiſpan.primog.c.3.n.2.& 26.* Limitant autem plures hanc ſententiam , vt non procedat in ſubſtituto à perſona nobili, quales regulariter ſunt omnes Hiſpani maioratus; quia tunc non præſumitur ſub filiis legitimis legitimatum.qui ſolet ex infima plebe eſſe, inſtitutorem voluiſſe comprehendere. Secundo limitant, niſi vocet filios,& filias,addatque & eorum filios legitimos: non enim eſt credendum filios legitimatos reſcripto principis ſub hac diſpoſitione contineri. Alias comprehenderet filios naturales filiarum , ſi à principe legitimarentur; quod videtur abſurdum : ſic Molina *lib.3. cap.3. n. 30.& 34.*

10 Nihilominus probabilius exiſtimo te ſic legitimatum à principe non excludere ſubſtitutum,cũ illa clauſula.Nam licet legitimatus fictione iuris quoad plures effectus,& priuilegia legitimus cẽſeatur;at in communi acceptione non ita cenſetur , ſed inſtituẽs maioratum credendus eſt nomen legitimi ſecũdum communem acceptionem vſurpaſſe.Ergo ex eius acceptione ſub filiis legitimis te legitimatum non cõprehendit. Ergo non excludis hunc inſtitutum. ſic Molina *lib.2.de primog. c.7.n.31.& lib.3.c.3.n.27.& 29.*noſter Molina *tract.2.diſp.174.concl.8.*

11 Quod ſi inſtitutio maioratus,feudi,vel fideicõmiſſi facta ſit ſub ea clauſula,vt ſubſtitutus ſuccedat, ſi vltimus poſſeſſor ſine liberis deceſſerit, grauis eſt controuerſia inter doctores , an filius naturalis hunc ſubſtitutum excludat? Alij affirmant,alij negãt,vt videre eſt apud ſuprad.Molin.*lib.3.c.3.n.41.& ſeqq.* & noſtrum Mol. *d.diſp.174. in fin.* eorumque reſolutio nobis probatur , nempe ex conditione , & qualitate inſtituentis, aliiſque circũſtantiis hoc deſumendum eſſe. Nam ſi inſtituens ſit perſona nobilis, nunquam credendus eſt voluiſſe maioratum ad naturalem filium deuenire,ne poſſidens maioratum , quique defert ſui generis honoris inſignia, caputque eſt totius familiæ, cui omnes reuerentiam exhibent , vilis ſit, & abiectus; ac proinde conditio illa , ſi ſine liberis deceſſerit,idem eſt regulariter cum illa, ſi ſine liberis legitimis deceſſerit.

12 Hinc colligere potes citandos eſſe in impetratione legitimationis eos omnes, & ſolos , qui ius ad hæreditatem habent impedibile à patris libera volũtate.ſic doctores relati. Vide Mol.*de Hiſp.primog.lib. 3.c.3.n.10.*Cou.*§.9.n.8.*Hæc enim citatio requiritur, vt principi conſtet cauſam legitimam adeſſe ad legitimationem concedendam.Nã eſto ſubſtitutus,aliiq; filij legitimi ſemper præſumantur contradicturi filij legitimationi faciendæ, quia illis præiudicat.At quia eorum contradictio deſeruit ad examinandum , an cauſa legitima intercedat concedendi legitimationem,ea de cauſa citari debent:ſi tamen illis non citatis,expreſſis tamen principi , princeps legitimationem abſolutè concedat, valida eſt eius cõceſſio,quia poteſtatem habet ſupradictis præiudicare in iure quod habent ad ſuccedẽdum, cum illud habeant ex diſpoſitione legis ab ipſo principe latæ, vt latius tradit Molina *tract.2.de inſtit.diſp.174. concl.2.& 3.*

13 At ſi non abſolutè, ſed cum reſtrictione cõcedat legitimationẽ,nẽpe ſine præiudicio legitimorũ hęredum,vel ſuccedentiũ ab inteſtato,nequaquã illi omnes,

nes, qui ius neceſſarium habent ad ſuccedendum, quodque à patre impediri non poteſt, præiudicabuntur. An vero alij hæredes vſque ad quartum gradum, qui ab inteſtato ſuccedunt, ex illa clauſula excludantur? Affirmat Molina *ſupra*, & Sarmient. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 8. *n.* 7. & plures relati à Fachineo *lib.* 3. *controu. c.* 62. quia ſupradictis propriè præiudicium non fit, cum non habeant ius ſuccedendi, quod à poſſeſſore fruſtrari non poſſit. Deinde quia nullius effectus videtur eſſe legitimatio, ſi hi non eſſent excluſi, cum raro ſuccedere poſſit eſſe aliquem conſanguineum intra quartum gradum deſtitutum: placet mihi hæc ſententia, quamuis Fachineo, & aliis ab eo relatis contrarium probetur.

14 Tertio, vt valida ſit legitimatio, explicari debet qualitas illegitimitatis, non ſolum in genere, ſed in ſpecie. Tum vt princeps ſciat quam gratiam concedit. Tum quia pro qualitate illegitimitatis facilis, vel difficilis redditur. Quapropter explicare debes, an ſis naturalis, an ſpurius: & ſi ſpurius, an ex inceſtu, ſacrilegio, vel adulterio, vel ex omnibus ſimul. Item explicare debes ex quo inceſtu natus ſis, ſi ex inceſtu cum matre, cum ſorore, cum vxore fratris, cum nuru, cum filia. Nam eſto hæc iuxta opinionem Caiet. 2.2. *q.* 154. *art.* 9. non varient ſpeciem, explicanda tamen ſunt, vt Pontifex ſciat, quam gratiam concedit. Item explicanda ſunt, quę difficiliorem reddunt conceſſionem: *cap. poſtulaſti. de reſcriptis*, & negari non poteſt ex vno inceſtu, potius quam ex alio difficiliorem eſſe conceſſionem: ſic Couarr. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8 §. 9. *n.* 4. Baſil. Legionen. *lib.* 11. *de matr. cap.* 7. *n.* 6. Molina *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 173. *verſ. hinc colligitur*. Fachin. *lib.* 3. *controuerſ. c.* 61. Deinde explicare debes ex quo ſacrilegio illegitimus natus ſis, an ex ſacerdote, moniali, religioſo, vel vtrinque ſimul. Molina, & Baſilius *ſupra*. Item ſi eſſes genitus ex epiſcopo, non ſufficeret narrare te ex ſacerdote genitum eſſe, quia dignitas epiſcopalis notabiliter aggrauat ſacrilegium, ſicut eſſe genitum ex ſacerdote, & religioſo ſimul. Molina *ſupra. verſ qualitates*. Præterea eſt explicandum, ſi ex adulterio natus ſis.

An vero explicare debeas, ſi vtrinque adulterium eſt commiſſum? Affirmant plures, quos refert, & ſequitur Couarr. 2. *p. de ſponſal. c.* 8. §. 9. *num.* 3. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 2. *cap.* 14. *q.* 6. Baſil. Legionen. *lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 9. *in fine, iuncto n.* 8. Molina *tract.* 2. *de iuſtit. diſp.* 173. *verſ. hinc colligitur*. Mouentur; quia difficilior videtur reddi diſpenſatio, ſi vtrinque adulterium eſt commiſſum, quam ſi ex vna parte tantum: at principi manifeſtanda ſunt, quę poſſunt eum ad concedendam gratiam, difficilem reddere. *cap. dudum. de electione. cap. ſuper litteris. cap. poſtulaſti. de reſcript.* Ergo. Cæterum contrariam ſententiam; ſufficere namque ſi dicas te ex adulterio eſſe genitum, docuit Angel. *conſ.* 204. quem refert & ſequitur Fachin. *lib.* 3. *controuerſ. c.* 60. ea, inquam, ratione; nam ex vi illius relationis cognoſcit princeps te ex muliere adultera genitum eſſe; eo quod adulterium abſolutè ſumptū comparatione mulieris deſumitur. *l.* 1. *Cod. de adult.* ſed illo non obſtante princeps legitimum reddit: ergo etiam reddit, eſto viri adulterium declaretur; quia ſuperadditum viri adulterium non videtur difficiliorem reddere principem in conceſſione. Verum hæc ratio non multum ſtringit; alias ex illa inferri poteſt, ſi genitus eſſes ex coniugato, & ſoluta, te non eſſe obligatum ex quo coitu ſis genitus explicare; cum adulterium ex parte viri non ſit propriè adulterium quoad infamiam, & punitionem, neque principem reddat difficiliorem in gratia concedenda, quod eſt abſurdum. Quapropter retinenda eſt prima ſententia, vt communior, & probabilior.

15 Supradicta limitanda ſunt, niſi princeps cōceſſionem ita generalem faciat, vt ex verbis ipſis conſtet non eſſe opus coitum in particulari exprimere, vt ſi diceret ex quocunque coitu natus ſis, te legitimum facio; vt aliis relatis docet Couarr. 2. *p. de ſponſal. cap.* 8. §. 9. *num.* 4. Molina *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 173. *verſ. hinc colligitur*.

16 Quarto requiritur cauſa ad concedendam legitimationem, vt multis relatis probat Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 3. *cap.* 3. *fere per totum*. Cum enim princeps legitimationem concedens, iura, legeſque à ſe ſtatutas relaxet, aliiſque præiudicet, nequit abſque cauſa hæc præſtare; aliàs non eſſet adminiſtrator, ſed diſſipator. An autem valeat legitimatio abſque cauſa conceſſa pendet ex illa quæſtione, quam *tract. de legibus. diſput. vlt.* diſſeruimus, an diſpenſatio principis in propriis legibus abſque cauſa teneat, cuius affirmatiuam partem, vt probabiliorem defendimus. Ex illa tamen legitimatione abſque cauſa conceſſa non præiudicabitur tertio in iure quæſito.

17 Ex his omnibus infertur, qualiter legitimatus, vel diſpenſatus habilis ſit ad beneficia: eſt enim legitimatus æquè habilis, ac legitimus, quia ſublatum eſt illegitimitatis impedimentum, diſpenſatus vero iuxta verba diſpenſationis, quæ ſtrictè explicanda ſunt, vt latius *tract. de legib. diſp. vlt. de diſpenſatione* diximus. Iure autem communi epiſcopus ad ordines minores, & beneficia ſimplicia cum illegitimis diſpenſat. *c.* 1. *de filiis presbyt. in* 6. Ad ordines maiores, beneficia curata, dignitates, & perſonatus ſolus Pontifex concedit diſpenſationem, vt latius *tract. de irregularit. diſput.* 2. *punct.* 1. dicemus.

PVNCTVM II.

An filij presbyterorum aliàs legitimati, vel diſpenſati ad beneficia obtinenda, poſſint in eccleſia paterna beneficium obtinere?

1 *Expenditur decretum Trident.*

2 *In quo hoc decretum diſtinguatur ab his, quæ iure communi ſtatuta erant.*

3 *Prohibitio eſt de filiis illegitimis comparatione ſuorum parentum. Non de nepotibus comparatione aui.*

4 *Limitant aliqui, vt procedat mortuo parente. Sed non admittitur limitatio.*

5 *Pater non eſt prohibitus obtinere beneficium filij illegitimi.*

6 *Sed an obtinere poſſit beneficium in illa eccleſia, in qua filius eſt actu beneficiatus? Verius eſt non poſſe.*

7 *Qualiter pater obtinere beneficium debet, vt filius illegitimus impediatur illud habere.*

8 *Qualiter neque mediatè, neque immediatè poteſt filius beneficium patris obtinere.*

9 *Poteſt penſionem.*

10 *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*

11 *Prohibetur filius quodcunque beneficium etiam diſſimile in eccleſia paterna obtinere.*

12 *Quid dicendum de beneficiis vnitis?*

13 *Non poteſt ſupradictus filius obtinere beneficium in eccleſia, vbi pater ſolam ſedem habet ob dignitatem alterius eccleſiæ.*

14 *Neque obtinere beneficium in eccleſia, quæ eſt ſoror alterius, vbi pater beneficium habet.*

15 *Bene*

Digitized by Google

15 *Benè poteſt obtinere canonicatum, qui erat portio non beneficialis tempore patris. Item & capellaniam non collatiuam.*

16 *Interdicitur filio illegitimo adminiſtratio in eccleſia, in qua pater beneficium habuit. Et quæ adminiſtratio.*

17 *Si pater ſolum adminiſtrationem habuit, non excluditur filius, neque ab adminiſtratione, neque à beneficio.*

18 *Interdicitur à concilio quælibet reciproca reſignatio parentum in fauorem filiorum.*

19 *Epiſcopus nunquam in ſupradictis diſpenſat, & raro Pontifex.*

1 TOta difficultas verſatur in explicatione *textus concil. Trident. ſeſſ. 25. c. 15. de reformat.* vbi decernit concilium, vt paternæ incontinentiæ memoria locis Deo conſecratis, quos maximè puritas, ſanctitaſque decet longiſſimè arceatur, non liceat filiis clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio in eccleſiis, vbi eorũ patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habent, aut habuerunt quodcunque etiam diſſimile beneficium obtinere, neque in dictis eccleſiis quoquomodo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt habere. Quod ſi in præſenti pater, & filius in eadem eccleſia beneficia obtinere reperiantur, cogatur filius ſuum beneficiũ reſignare, aut cum alio permutare extra eccleſiam intra trium menſium ſpatium: aliàs ipſo iure eo priuatus exiſtat, & ſuper his quæcunque diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur. Ad hæc reciprocæ reſignationes, ſi quæ poſt hac à parentibus clericis in fauorem filiorum fiant, vt alter alterius beneficium conſequatur, in fraudem huius decreti, & canonicarum ſanctionum factæ omnino cenſeantur, nec collationes ſecutæ vigore huiuſmodi reſignationum, ſeu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipſis clericorum filiis ſuffragentur.

2 Hoc decretum, vt ſacra concilij congregatio declarat, plurimum differt ab his, quæ iure communi ſtatuta erant. Primo namque differt in fine. Nam ius commune prohibebat filiis illegitimis beneficia parentum habere, ne videretur in eccleſia dari ſucceſſio. At Trident. non tam ob ſucceſſionem, quam vt paternæ incontinentiæ memoria arceatur, hanc ſtatuit prohibitionem. Secundo differt in eo quod prohibet filiis clericorum non ſolum immediatam ſucceſſionem in beneficio parentum, ſed etiam mediatam, & remotam. Quam tamen ſucceſſionem mediatam, & remotam ius commune non prohibebat; vt conſtat ex *cap. ad extirpandas. cap. dilectus. cap. ex tranſmiſſa. de filiis preſbyteror.* Tametſi conſtitutio quædam Clementis VII. quæ in bullario eſt 36. hanc ſucceſſionem remotam prohibuerit filiis ex fornicatione natis, nempe vt non poſſint vllo vnquam tempore obtinere beneficia, quæ eorum patres in titulũ, vel commendam, aut adminiſtrationem, ſeu vt aliis perpetuo vnita aliquando obtinuerant. Tertio non ſolum prohibetur ſucceſſio in eodem beneficio, vt iure communi prohibitum erat, ſed etiam in alio diſſimili, dum modo ſit in eadem eccleſia. Quarto prohibetur filius miniſtrare in eccleſia, in qua pater obtinet, vel obtinuit beneficium, cum tamen ex iure communi ſolum fuerit prohibitus ipſi parenti miniſtrare. Quinto prohibetur ne penſiones obtineat ſuper beneficia, quæ parentes obtinent, vel obtinuerunt, cum tamen iure communi non erat prohibitũ parentem renunciare beneficium in fauorem tertij cum reſeruatione penſionis filio conferendæ. Gigas *de penſionib. q. 86. n. 5.* Sexto hoc decretum ſolum loquitur de filiis illegitimis, vt ex principio textus conſtat, ibi. *qui non ex legitimo matrimonio nati ſunt*, &c. Quapropter filij clericorum ex legitimo matrimonio nati ſub hoc decreto non continentur, ſed diſpoſitioni iuris communis relinquuntur. Ex iure autem communi prohibentur filij clericorum etiam ex legitimo matrimonio nati parentibus immediatè ſuccedere in beneficio, niſi Pontifice diſpenſante de mediata ſucceſſione nulla eſt prohibitio: habetur *cap. ad extirpandas. cap. dilectus. cap. ex tranſmiſſa. de filiis preſbyteror.* & tradit aliis relatis Garcia *7. p. de benefic. cap. 3. n. 3. & 18.* Barboſa *2. p. de poteſt. epiſc. alleg. 65. n. 16.* item filij legitimi clericorum poſſunt in ea eccleſia, vbi eorum parẽtes beneficiati exiſtunt prouideri, dum modo non ſuccedant in beneficiis immediatè. Quia neq; à concilio, neque à iure communi hoc videtur prohibitum: & ſic deciſum refert Seraphin. *deciſ. 1442. n. 6.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 65. n. 16.*

3 Hinc collige primo prohibitionem ſolum eſſe de filiis illegitimis comparatione ſuorum parentum: vt patet illis verbis: non liceat filiis clericorum, vbi eorum pater, &c. Vnde filius illegitimus benè poterit beneficium aui habere. Tum quia in odioſis, & pœnalibus ſub nomine patris non venit auus nec ſub nomine filij venit nepos, vt ex Bart. *in leg. liberorum. n. 6. ff. de verbor. ſignificat.* tradit Couarruu. *lib. 2. var. cap. 8. n. 2.* Surdus *de aliment. tit. 9. q. 36.* Tum quia concilium paternæ, & non auitæ incontinentiæ memoriam à loco ſacro voluit arcere. Tum denique quia nepos ſuccedit auo ex teſtamento, cum tamen filius patri ſuccedere non poſſit. *leg. fin. Cod. de naturalib. liberis.* Anton. Gomez. *in leg. 9. tauri. n. 17.* Conarr. *2. p. de ſponſal. cap. 8. §. 5. num. 11.* noſter Molina *tract. 2. de iuſtit. diſp. 167. concl. 9.* & ita cauſa maturè diſcuſſa hanc ſententiam amplexa fuit ſacra concilij congregatio 17. Octobris 1591. vt teſtatur Barboſa *in dicto cap. 15. n. 2.* tametſi alias contrarium ſenſerit, & tenet Nauarr. *conſ. 9. de filiis presbyt. n. 9.* Sayrus *lib. 6. de irregularit. c. 10. n. 4.* Azor. *2. p. inſtit. lib. 6. c. 4. q. 17.* Vgolin. *de officio epiſcop. c. 50. §. 7. n. 2. & § 8. n. 2.* Garcia aliis relatis, *7. p. de benefic. c. 3. nu. 21.* Barboſa *3. p. alleg. 65. n. 18.*

4 Limitat hanc doctrinam Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 18. num. 91.* vt procedat mortuo parente. Nam cum viuente patre filius ſuccedere non poſſit auo, neque etiam beneficium ab illo accipere poteſt. Sed non placet limitatio; quia in beneficiis non datur hæc ſtricta ſucceſſio, vt ex auo in filium, & deinde in nepotem deriuentur: imo potius ius commune hanc hæreditariam ſucceſſionem abhorret: quare cùm poſſit auus in quemlibet extraneum viuente eius filio beneficium reſignare, ſic poterit in eius nepotem, tametſi pater viuat. Bernard. Diaz *pract. cap. 48. n. 4.* Garcia *ſupra. n. 23.* & alij doctores indiſtinctè loquentes.

5 Secundo collige patrem obtinere poſſe beneficium filij illegitimi, quia comparatione patris neque in iure communi, neque in conſtitutione Clement. neque in concilij decreto vlla eſt prohibitio. Prohibitio autem filiis facta non eſt pro parentibus amplianda. Tùm quia pœnæ extendendæ non ſunt. Tũ quia non eſt eadem ratio prohibitionis. Nam pater accipiens beneficium filij non videtur æquè ac ſi filius eius beneficium acciperet, hæreditariam ſucceſſionem repræſentare, neque paternam incontinentiam, cum pater non ſit imago filij, neque ipſum repræſentet, benè tamen filius eſt imago patris, illumque repręſentat. Qua de cauſa tempore concilij,

Digitized by Google

cum pater, & filius illegitimus in eadem eccleſia beneficium obtinebant, cogitur filius, & non pater intra trium menſium ſpatium beneficium reſignare, aut cum alio extra eccleſiam permutare. Non igitur eſt eadem ratio de patre, ac eſt de filio; & ita tenet Rebuff. *in praxi. tit. de diſpenſat. ſuper defectu natal. n. 29.* Quintanadueñas *eccleſiaſt. lib. 2. n. 95.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 18. num. 91.* Gigas *de penſionib. q. 86. n. 10* Garcia aliis relatis, *7. p. de benefic. cap. 3. n. 28.* Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 65. num. 17.* Salzedo *pract. cap. 48.*

6 Sed nunquid pater ſtante diſpoſitione concilij poterit obtinere beneficium in illa eccleſia, vbi eius filius eſt actu beneficiatus? Ratio dubitandi eſt; quia concilium ſolum diſponit de patre, & filio beneficiatis tempore concilij. Quod conſtat ex illis verbis: *quod ſi in præſenti pater, & filius,* &c. & in illo caſu cogitur filius beneficium dimittere patre intacto. At cum filius eſt beneficiatus, non poteſt cogi filius dimittere beneficium, vt pater aliud obtineat. Ergo hic caſus omiſſus fuit à concilio, & conſequenter relictus eſt diſpoſitioni iuris communis. Sed ex iure communi optimè poteſt pater beneficium in eadem eccleſia cum filio obtinere. Ergo poſt concilium Trident. id ipſum poterit. Nihilominus verius videtur oppoſitum, non poſſe patrem obtinere ſupradictum beneficium. Quia tacitè, & virtualiter fit contra concilij diſpoſitionem; cum enim concilium voluerit, ne filius, & pater in eadem eccleſia beneficiati exiſtant, vt paternæ incontinentiæ memoria longiſſimè arceatur, ſi pater obtinere beneficium poſſet, vbi filius de præſenti exiſtit, finis concilij fruſtraretur. Ergo dicendum eſt nequaquam poſſe parentem beneficium obtinere in illa eccleſia, vbi eius filius illegitimus beneficiatus exiſtit. Neque enim filius cogendus eſt tunc beneficium acquiſitum relinquere; potius enim pater impediri debet ab illo conſequendo, quia ipſe agit de lucro captando, & filius de damno vitando, Garcia *de benefic. 7. p. cap. 3. num. 31.*

7 Tertio intellige prohibitionem eſſe, ne filius illegitimus obtineat, nec immediate, nec mediatè beneficiũ patris. Requiritur ergo, vt pater beneficium obtineat, vt locus ſit huic prohibitioni. Vnde ſi pater verè non obtinuit beneficium; quia nec poſſeſſionem accepit, neque illud acceptauit, optimè poterit filius illud obtinere. Et idem eſt ſi illud ceſſit, antequam litteræ ſint expeditæ; quia ante litterarum expeditionem non cenſetur gratia beneficiorũ perfecta. Secus vero dicendum videtur, ſi beneficium acceptauit, tametſi illius poſſeſſionem non acceperit, neque in illo adminiſtrauerit. Quia per acceptationem ius in beneficio acquiritur, & proprium acceptantis fit; ac proinde iam verificatur, quod pater in illa eccleſia beneficiũ habuerit. Cæterum verius eſt non ſolum acceptationẽ, ſed etiam poſſeſſionem per ſe, vel per procuratorem acceptam requiri; quia cum ſimus in odioſis, & pœnalibus, verba ſtrictè ſumenda ſunt; ac proinde intelligenda ſunt de perfecta, & completa beneficij conſecutione, quæ perfecta non eſt, quouſque poſſeſſio accipiatur: & ita tenent, referuntque deciſum à ſacra congregatione. Garcia *7. p. de benefic. cap. 3. n. 55.* Auguſt. Barboſa *in remiſſion concilij. n. 4. & 6. & 3. p. de poteſt. epiſc. alleg 65. n. 7.* Hæc tamen poſſeſſio, eſto capta ſit abſque legitimo titulo, ſufficit ad impediendum filium, ne tale beneficium habeat; quia ex illa poſſeſſione paternæ incontinentiæ memoria refricatur, ſic tenet, & deciſum refert Garcia *7. p. de benef. cap. 3. n. 58.* Auguſtin. Barboſa *in remiſſionib. concilij. dicto cap. 15. circa finem. & 3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 65. n. 8.* Non tamen requiritur, quod pater beneficium miniſtrauerit, quia id concilium non expoſtulat. Garcia & Barboſ. *ſupra.*

8 Dixi, nec immediatè, nec mediatè poſſit beneficium patris obtinere, quod videtur intelligendum, dum modo triginta anni non fuerint elapſi poſtquã pater beneficium obtinuit. Nam his elapſis non caret probabilitate poſſe filium illegitimum patris beneficium obtinere; quia ceſſat paternæ incontinentiæ memoria ob longitudinem temporis præteriti: ſic Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. n. 33.* Barboſa *in remiſſion. concilij. verbo longiſſimè arceatur. & 3. p. de poteſt. epiſc. alleg. 65. n. 19.*

9 Deinde dixi non poſſe obtinere beneficium patris, vt tacitè inſinuarem penſionem patris in ipſum transferri poſſe; quia penſio in odioſis, & pœnalibus ſub beneficio non comprehenditur: Si ergo pater poteſtatem habet transferendi penſionem, eam poterit in filium illegitimum transferre. Quia de penſione nulla eſt à iure facta prohibitio: ſic Gigas *de penſionib. q. 86. n. 5.* Flamin. *de reſignat. lib. 6. q. 4. n. 21. & 21.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloſſ. 5. §. 5. n. 22. & 23.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 8. cap. 8. q. 7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 397. n. 1. & 7.* Aloyſius Riccius *in collectan. deciſionib. 4. p. collect. 1367. fine.* Auguſt. Barboſa *in remiſſion. concilij. dicto cap. 15. verſ. beneficium aliquod habent.*

10 Sed obiicies. Concilium prohibet, ne filius habere poſſit penſionem ſuper fructibus beneficij paterni, ne ob illam penſionem memoria paternæ incontinentiæ duret, ſed efficaciori ratione durabit, ſi eadem penſio, quam pater habuit, in filium transferatur. Ergo non eſt concedenda hæc tranſlatio. Nam vbi eſt eadem ratio, eadem debet eſſe iuris diſpoſitio. *leg. illud. ff. legem. Aquiliam.* Adde penſionem loco beneficij ſuccedere, vt tradit Nauarr. *conſ. 11. n. 2. de temporib. ordinat.* ſed beneficium, quod pater habuit prohibetur cõmunicari filio illegitimo. Ergo & penſio: & ita tenet Mandoſ. *de ſignatura tit. de tranſlat. penſionis. ad finem in notis*: cui conſentire videtur Nicol. Garcia *7. p. de benefic. c. 3. n. 36.*

Reſpondeo tamen, ſi eadem ratio in tranſlatione penſionis paternæ procedat, ac procedit in tranſlatione beneficij, vel in conſtitutione penſionis ſuper beneficio paterno; non inde ſequitur eandem iuris diſpoſitionem ſeruandam eſſe. Quia ſumus in pœnalibus, & odioſis, quæ non debent extendi. Et præterea quia in ſupradicto decreto concilij ſub nomine beneficij penſio non fuit comprehenſa, ſed vt quid diſtinctum de penſione diſponitur: ibi, *quodcunque etiam diſſimile beneficium obtinere, neque penſiones.* &c. Adde, ſi penſio ſub nomine beneficij comprehenderetur, filius illegitimus habere non poſſet penſionem ſuper fructibus alterius beneficij illius eccleſiæ, in qua pater beneficiatus exiſtit, quod certè eſt falſum, & contra intentionem concilij prohibentis tantum penſionem ſuper fructibus beneficij paterni, non ſuper alterius beneficij fructibus. Quapropter etſi penſio loco beneficij ſuccedat quoad qualitates in beneficiis requiſitas, ita vt eadem ætas, & qualitas legitimitatis, & habilitatis ad beneficium requiſita requiratur in penſione; non tamen ſuccedit loco beneficij in diſpoſitione ſpeciali prohibitiua. Vnde inhabilitatus ad beneficia, non eſt inhabilitatus ad penſiones. Gonzalez *gloſſ. 5. §. 5. num. 26.* cum Nauar. *conſ. 12. n. 15. de reſcript.*

11 Quarto collige non ſolum prohiberi illegitimũ paternum beneficium obtinere, ſed etiam obtinere aliud quodcunque diſſimile beneficium in eccleſia, in qua pater habuit beneficium in titulum, commendam,

Digitized by Google

mendam, vel adminiſtrationem. Vnde non poteſt filius illegitimus obtinere dignitatem in eccleſia, vbi pater eſt canonicus, neque econtra obtinere canonicatum, vbi pater eſt dignitas. Rebuff. *in praxi benef. tit. de diſpenſat. ſuper defectu natal. n.* 37. & 38. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 16. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. allegat.* 65. *n.* 15.

12 Solum eſt difficultas de beneficiis vnitis; an poſſit filius ad vnum intitulari, & pater ad aliud? Cui difficultati ſub diſtinctione reſpondeo: ſi illa duo beneficia ſunt æquè principaliter vnita, cum rector vnius ſit neceſſario amborum rector, nequit filius vnum obtinere etiam tanquam vicarius perpetuus; quia iam obtineret beneficium patris: ſi tamen beneficia non æquè principaliter vnita ſint, ſed acceſſoriè; & ob huiuſmodi acceſſum beneficij naturam acceſſorium non amittit, ſed neceſſariò acceſſorium miniſtrari debet per vicarium perpetuum, aut temporalem, & non per rectorem principalis beneficij, optimè poterit filius illegitimus acceſſorium obtinere, tametſi pater principale beneficium obtineat; quia nec beneficium patris obtinet, neque in eadem eccleſia, ſed in diuerſa: & ita tenent, & deciſum referunt Garc. 7. *p. de benef. cap.* 3. *à n.* 61. Auguſt. Barb. *in dicto cap.* 15. *concilii. n.* 4. *& in deciſionib. verſ. quarta. &* 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 65. *n.* 11.

13 Deinde nequit filius illegitimus beneficium obtinere ea in eccleſia, vbi pater ſolam ſedem habuit in choro ratione dignitatis, quam in alia eccleſia obtinebat. Quia cenſetur in illa eccleſia beneficium habuiſſe ob adminiſtrationem, & ſedem, quæ ei ex beneficio pertinuit: & ita tenet, & deciſum refert Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 66. Barb. 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 65. *n.* 14. *& in deciſion. ad cap.* 15. *concil. deciſ.* 5. Quæ doctrina non caret difficultate ob ea quæ tradit Gonzalez *reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 10. *à n.* 16.

14 Ex eodem principio videtur hic filius illegitimus excluſus à beneficio in eccleſia, quæ eſt ſoror alterius eccleſiæ, in qua pater beneficiũ habet. Sunt enim in Hiſpania aliquæ eccleſiæ, quæ vocantur ſorores, in quarum vna reſidens, cenſetur in alia reſidere ex fauore, & priuilegio Pontificis. In vna ergo harum eccleſiarum intitulari filius non poteſt parente in alia intitulato. Quia iam eſſet intitulatus in eccleſia, in qua pater ratione beneficij miniſtrare cenſetur, ſeu in qua cenſetur beneficium habere: ſic Barboſa *in dicto decreto concil. n.* 7.

15 Non tamen prohibetur filius obtinere canonicatum, qui erat portio non beneficialis tempore quo pater illum obtinebat. Quia non obtinet patris beneficium, neque in eccleſia, vbi pater beneficiatus fuit: ſic deciſum refert Achilles de Graffis *deciſ.* 1. *de filiis preſbyt.* Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 65. *n.* 12. *& in remiſſion. concil. ad dict. cap.* 15. *verſ. clericum.* Deinde non prohibetur ſuccedere in capellania abſque epiſcopi authoritate fundata, quam habuit pater; quia non eſt beneficium, & concilium ſolum de ſucceſſione in beneficiis loquitur. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 5. *n.* 34. Auguſtin. Barboſa *dicta alleg.* 65. *n.* 13. *& in remiſſion. concil. loco allegato.*

16 Quinto collige ex illis verbis concilij, *quoquo modo miniſtrare*, interdictam eſſe filio illegitimo adminiſtrationem in eccleſia, in qua pater beneficium habuit. Quapropter omnis adminiſtratio ſiue ex beneficio, ſiue ex ſalario, quæ propria eſſe cenſetur, excluſa eſt. Vnde nec poteſt vt ſimplex muſicus canere in choro, neque proceſſionibus intereſſe, nec epiſtolam, aut antiphonam, aliudve miniſterium ibi exercere ex officio, vel beneficio; tametſi beneficiũ ad aliam eccleſiam pertineat: ſic tenet & deciſum refert Garcia 7. *p. de benef. c.* 3. *n.* 68. Aloyſius Riccius *in collectan. deciſionib.* 4. *p. collect.* 1367. *verſ. in ampliat.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 397. *n.* 26. *& ſeqq.* Barboſa *dicto loco concilii deciſ.* 5. *&* 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 65. *n.* 20. Dixi interdictam eſſe miniſtrationem ex officio, vel beneficio: vt colligeres miniſtrationem voluntariam, & ex deuotione interdictam non eſſe: videtur enim nimis rigoroſum, vt non poſſit filius in eccleſia, vbi pater eſt canonicus, miſſam ex deuotione dicere. Quia ſic celebrans non tam eccleſiæ miniſtrat, quam ſuæ conſolationi, & deuotioni: & ita id fieri poſſe defendit Manuel Rodrig. 1. *t. ſum. cap.* 247. *n.* 1. Garcia 7. *p. de benef. cap.* 3. *n.* 70. vbi teſtatur ſic praxi eſſe receptum, tametſi Nauarr. *conſ.* 1. *de conſtitut. q.* 17. *in* 1. *edit.* contrarium ſibi probabilius appareat.

17 Vt autem filius ab adminiſtratione alicuius eccleſiæ excludatur, debet eius pater in illa beneficium habere, vel habuiſſe. Quapropter ſi nullum ibi beneficium habuit, tametſi ex officio ibidem adminiſtrauerit, nequaquam filius à beneficio, neque ab adminiſtratione in illa eccleſia excludetur. Quia concilium ex parte patris beneficium requirit: ibi, *vbi eorum patres beneficium aliquod eccleſiaſticum habent, vel habuerunt*, & tenet, deciſumque refert Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 72. Quapropter, vt declarauit ſacra congregatio apud Garciam *num.* 73. & Barboſ. 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 65. *n.* 23. *&* 24. non eſt moleſtia exhibenda preſbytero celebrãti ex obligatione alicuius legati, vbi pater celebrat ex deuotione. Quia hic caſus non fuit à concilio comprehenſus; neque in concilio, neque alibi inuenitur prohibitum filios clericorum cum parentibus habitare. Garc. & Barboſa *ſupra*: tametſi conuenientiſſimum, & decentiſſimum ſit, vt nunquam ſimul habitare permittantur, ne parentes filiorum intuitu delicti præteriti complacentiam habeant.

18 Sexto collige, interdictam eſſe à concilio omnem reciprocam renunciationẽ, ſi quæ à parentibus clericis in fauorẽ filiorum ſuorum fiat: illa autem dicitur reciproca reſignatio à concilio prohibita, in quibus pactum, & conuentio de mutua facienda reſignatione interuenit. Nauarr. *lib.* 1. *conſil. tit. de renunciat. conſ.* 5. Quapropter ſi in fauorem Titij beneficium reſignares, vt Titius beneficium quod habet cederet filio tuo illegitimo, nullius effectus eſſet reſignatio. Verum ſi omnis conuentio expreſſa, vel tacita ceſſaret, non eſſet reſignatio damnanda, vt bene probant Nauarr. *ſupra.* Aduerto tamen in foro externo condemnandas eſſe reſignationes ob præſumptionẽ fraudis, ſi ſimul fiant, vel non multũ inter ſe diſtent; eáque de cauſa ſacri concilij congregatio cenſuit reciprocam, & damnatam reſignationem fuiſſe eam, qua Antonius Correa beneficium reſignauit in fauorem Nicolai Caſſada, reſeruata penſione ſuper parochiali, quam Mattheus pater Nicolai obtinebat de conſenſu patris. Quia cenſetur pater conſenſiſſe penſioni ea conditione, vt ſuo filio beneficium daret. Garcia 7. *p. de benef. c.* 3. *n.* 17. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 65. *n.* 27.

19 Septimo collige, epiſcopum non poſſe cum illegitimo diſpenſare in iis, in quibus à concilio prohibetur; quia nullibi talis poteſtas ei committitur, neque conueniens erat, vt ei committeretur. Barboſa aliis relatis, *d. alleg.* 65. *n.* 30. Pontifex vero ſi forte in iis diſpenſationem concedat aliquando, derogare debet ſaltem in genere conſtitutioni Clement. VII. & ſupradicto Trident. decreto. ſic Barboſa *ſupra. num.* 31.

PVNCT.

Digitized by Google

Pvnctvm III.

De ætate requiſita ad beneficium.

1 *Pro ſummo Pontificatu nulla ætas à iure deſignata eſt.*

2 *Pro epiſcopis trigeſimus completus requiritur.*

3 *Quid de ætate pro Cardinalibus requiſita?*

4 *Pro Abbatibus, Decanis, aliiſque beneficiatis curam animarum habentibus 25. inceptus.*

5 *Ad cæteras dignitates 22. eſt requiſitus.*

6 *Abſque vlla diſpenſatione conſtitutus in ſupradicta ætate eligi poteſt.*

7 *Supradicta ætas non ſolum pro dignitatibus eccleſiæ cathedralis, ſed collegiatæ requiritur; eſto alij contra ſentiant.*

8 *Si aliquibus ex iis dignitatibus ordo presbyteratus eſt annexus, requiritur ea ætas, quæ ad ordinem requiritur.*

9 *An 22. annus ſufficiat inceptus? Affirmant plures.*

10 *Probabilius eſt oppoſitum.*

11 *Fit ſatis oppoſitæ rationi.*

12 *Pro beneficiis curam animarum habentibus 25. annus inceptus requiritur.*

13 *Extenditur ad vicarios perpetuos.*

14 *Quæ ætas pro canonicatibus, & portionibus eccleſiarum cathedralium.*

15 *An pro canonicatu, cui eſt ſubdiaconatus annexus, ſufficiat habere 20. completum, & inceptum 21. Affirmat Leſſius.*

16 *Verius eſt oppoſitum.*

17 *Canonicus pœnitentiarius quadragenarius debet eſſe.*

18 *Pro canonicatibus eccleſiarum collegiatarum, & dimidiis portionibus eccleſiæ cathedralis 14. ſufficiunt.*

19 *Pro beneficiis ſimplicibus ſpectato iure communi alij ſeptennium. Alij 14. annum requirunt. Ex Trid. 14. inceptus requiritur.*

20 *Ætas requiſita pro beneficiis non ſolum tempore collationis, ſed etiam electionis, præſentationis, impetrationis, & oppoſitionis debet eſſe.*

21 *Collatio, electio, præſentatio facta ei, qui legitimam ætatem non habet, irrita eſt.*

1 A Dignioribus incipiendo nulla pro ſummo Pontifice à iure determinata ætas requiſita eſt; ſed eo ipſo quo à duabus partibus Cardinalium fuerit electus, qui aliàs iure naturali, & diuino ſpectato aptus fuerit ad eccleſiam Dei gubernandam, electio valida perſiſtit. Neque credendum eſt Cardinales electuros, qui idoneus non ſit tanto muneri. Azor. 2. *p. inſt. moral. lib. 6. cap. 5. in fine. q. 15.* Pro reliquis Epiſcopis trigeſimus annus requiritur *c. cum in cunctis de electione.* An vero debeat eſſe completus? Negat Gloſſa *in cap. vnico. de ætate, & qual. in 6. verbo compleuerint*, ſed abſque fundamento. Nam *textus in cap. cum in cunctis*, clarè indicat debere eſſe completum: cum dicat: *nullus ad epiſcopatum eligatur, qui iam trigeſimum ætatis annum non exegerit.* Non enim dixit attigerit, ſed *exegerit*: quod complementum ſignificat, vt tradit Ambroſ. Calepin. iuxta illud Plauti in amphitr. *menſes iam tibi exactos eſſe vides*; & ſic ad omnem excludendam dubitationem definitum eſt à Gregor. XIV. in ſua bulla, quæ incipit: *onus apoſtolicæ ſeruitutis*, edita 15. Martij 1591. & tradit expreſſè Rebuff. *in praxi beneficiar. Rub. requiſita ad collationem bonam. num. 37. & tractat. de pacificis poſſeſſorib. n. 184.* Gutierr. *lib. 1. canon. quæſt. c. 26. n. 39.* Garc. 7. *p. de benefic. cap. 4. n. 76.* Menoch. *de arbitrar. caſu* 427. *n. 24.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 15. q. 1.* Eman. Saa *verbo epiſcopus. n. 9.* Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 20. n. 107.* Aug. Barboſa *de poteſt. epiſc. 2. p. alleg. 1. nu. 26. & 28.* In regno vero Galliæ ex concordatis inter Leonem X. & Regem Galliæ affirmat Rebuff. *dicto tract. de pacific. poſſeſſorib. nu. 184.* & ex illo Barboſa *n. 27.* ſufficere eſſe in 27. anno conſtitutum, vt ritè eligi poſſit.

3 Pro Cardinalibus ſanctæ Romanæ eccleſiæ eadem ætas, ac in epiſcopo videtur requiſita iuxta Trident. *ſeſſ. 24. cap. 1. de reformat.* ibi. *ea vero omnia, quæ de epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus aliàs in eadem ſynodo conſtituta ſunt, decernit eadem etiam in creatione Sanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalium, etiam ſi diaconi ſint, exigenda.* Sed iam ex conſtitutione Sixti V. edita de Cardinalium numero, ordine, ætate, tempore, qualitate, & officio, ea ætas requiritur in Cardinalibus diaconis, quæ ſufficiat intra annum illo ordine inſigniri. Quapropter ſufficiet ſi in 22. ſuæ ætatis conſtituantur: ſic notauit Cardin. Paleotus *de ſacri conſiſtorij conſultat. 4. p. q. 1.* Garcia 7. *p. de benefic. cap. 4. n. 79.* indicat Azor. 2. *p. inſtit. lib. 6. c. 5. q. 14.*

4 Pro Abbatibus, Decanis, Præpoſitis, Archipreſbyteris, aliiſque dignitatibus curam animarum habentibus 25. annus inceptus requiritur: habetur expreſſè *cap. cum in cunctis. § inferiora. de electione*: & in Trident. *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.* ibi. *Nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum attigerit*; & tradunt omnes Doctores. Quod procedit non ſolum in dignitatibus ſæcularibus, ſed etiam in regularibus; tametſi beneficia manualia ſint, vt deciditur expreſſè in *clemẽt. ne in agro domini. § cæterum. de ſtatu regularium*: & tradit Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 20. concl. 2.* Manuel Rodrig. *t. 1. q. regul. q. 15. artic. 2.* Garcia aliis relatis, *dict. 7. p. de benefic. c. 4. n. 42.* & conſtat ex *dicto cap. cum in cunctis*, & ex Trident. exigentibus 25. annum pro qualibet dignitate curam animarum habente abſque vlla reſtrictione

Neque in præſenti; vt benè notat Leſſius *ſupra*, eſt ſermo de Abbatiſſa, Prioriſſa, ſeu præfecta monialium; quia hæ beneficium non habent, ſed ſolum officium cum iuriſdictione; ad cuius officium requiritur, vt eligenda non ſit minor 40. annis, & conſequẽter, vt illos habeat completos, iuxta ea quæ infra decidemus. Et inſuper quæ octo annis, poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem monaſterio, ex alio eiuſdem ordinis eligi poſſit: ſi hoc etiam incommodum ſuperiori, qui electioni præeſt videatur, ex his, quæ in eodem monaſterio annum trigeſimum exceſſerint, & quinque ſaltem annis poſt profeſſionem rectè vixerint, epiſcopo, vel alio ſuperiore conſentiente eligatur: ſic Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de regularib. cap. 7.*

5 Ad cæteras autem dignitates, vel perſonatus (inquit concilium *ſeſſ. 24 cap. 12.*) quibus animarum cura nulla ſubeſt, clerici alioquin idonei, & 22. annis non minores adſciſcantur. Ex quibus verbis.

6 Triplex dubium inſurgit. Primo, an ſtante hoc decreto abſque vlla diſpenſatione poſſis ad has dignitates eligi, ſi 22. annum compleueris? Negat Vaſquez *de benef. cap. 3. § 2. dub. 2. nu. 18.* ea ratione. Quia hoc decretum ſolum corrigit *cap. vt vnicum. de ætate, & qualitate. in 6.* in quo epiſcopis permiſſum erat diſpenſare ad has dignitates, ſi 20. annum compleueris: prohibetque ne hæc diſpenſatio concedatur, niſi 22. expleto. At ſecluſa diſpenſatione videtur ius antiquum intactum relinqui. Cum autem ex iu-

Digitized by Google

re antiquo eadem ætas pro dignitatibus non habentibus curam, ac illam habentibus fuerit requiſita, vt ex communi ſententia tradit Abbas, aliique doctores, *in dicto cap. cum in cunctis.* §. *inferiora*, & ſatis colligitur *ex cap. permittimus. de ætate, & qualit. in 6. & ex cap. innouamus. 60. diſt. & ibi gloſſa. verbo adoleſcentibus.* Nauarr. *cap.* 25. *nu.* 116. efficitur ad has dignitates te eligi non poſſe ſecluſa diſpenſatione, niſi 25. annum attigeris.

Nihilominus probabilius credo nulla eſſe opus diſpenſatione. Tum quia non ſatis erat conſtans inter doctores, quæ ætas requiſita fuerit iure antiquo pro dignitatibus cura animarum carentibus: quia *textus in cap. cum in cunctis*, ſolum loquitur de iis, quibus animarum cura annexa eſt. Et idem videtur dicendum de *textu. in cap. innouamus.* Tum & præcipuè quia concilium nullam diſpenſationis mentionem fecit, ſed eodem tenore, quo dixit nullum eſſe eligendum; antequam 25. annum attigerit, ad dignitates curam animarum habentes, dixit non eſſe eligendum ad dignitates carentes animarum cura, niſi 22. habuerit: & ita tenet Flamin. *lib.* 4. *de reſignat. q.* 11. *nu.* 14. Garcia *de benefic.* 7. *p. cap.* 4. *n.* 55. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *c.* 5. *q.* 5. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *concl.* 3. Emanuel Saa *verbo beneficium. numero* 31. & alij nullam de diſpenſatione mentionem facientes.

7 Secundum dubium eſt, an hæc ætas 22. annorum requiſita ſit, non ſolum pro dignitatibus eccleſiæ cathedralis, ſed etiam pro dignitatibus eccleſiæ collegiatæ? Negat Zerola *praxi epiſcop.* 1. *p. verbo beneficia.* §. 1. *verſ. ad dignitates. & verbo canonica.* §. 9. Altera praxis noua 2. *p. cap.* 5. *nu.* 21. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.* 731. *in* 1. *edit. & reſolut.* 512. *num.* 3. *in fine. in* 2. *edit.* Auguſt. Barboſa *allegat.* 60. *num.* 67. Eman. Rodrig. *in addit. ad bullam compoſit. num.* 4. vbi teſtatur Chriſtophorum Vellam archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe cuidam ſcholaſtico ætatis 17. annorum dignitatem ſcholaſticæ eccleſiæ collegiatæ de Aguilar de Campo, & lite mota iudicatum eſſe collationem fuiſſe canonicam, & iuridicam.

Verum probabilius exiſtimo ſupradictum decretum Trident. non ſolum de dignitatibus eccleſiarum cathedralium, ſed collegiatarum loqui, & in omnibus eandem ętatem expoſtulari. Probatur ex prooemio ſupradicti decreti: ibi, cum dignitates in eccleſiis præſertim cathedralibus. Dictio autem *præſertim*, exprimit clariora, & ſupponit quæ minus claritatis habent. Si ergo de ſolis dignitatibus eccleſiarum cathedralium vellet diſponere, vt quid addidit *præſertim*: ſe d illo verbo excluſo debebat dicere. Cum dignitates in eccleſiis cathedralibus &c. Adde ſi concilium in ſupradicto textu non diſponit de dignitatibus eccleſiarum collegiatarum, ſed illas diſpoſitioni iuris communis relinquit, efficitur ſanè maiorem ætatem pro ipſis eſſe requiſitam, quam pro dignitatibus eccleſiarum cathedralium, quod videtur abſurdum. Nam ſpectato iure communi, *cap. cum in cunctis de electione, & cap. innouamus.* 60. *diſt.* iuxta explicationem communis ſententiæ, 25. annus requiſitus eſt pro qualibet dignitate ſiue cathedralis, ſiue collegiatæ eccleſiæ, ſiue cum cura, ſiue abſque cura obtinenda, tametſi in *cap. permittimus. de ætate, & qualit. in* 6. concedatur epiſcopis poteſtas diſpenſandi eis qui 20. annum habent in dignitatibus cura animarum carentibus. Dicendum ergo eſt, conciliū de omnibus dignitatibus tam cathedralis, quam collegiatæ eccleſiæ locutum eſſe, indicantque illa verba generalia. *Nemo ad dignitates quaſcunque*, &c. & ita tradit, & deciſum refert Garcia 7. *part. de benef. cap.* 4. *n.* 58. & 61.

8 Aduertendum tamen eſt, ſi aliquibus ex iis dignitatibus ordo preſbyteratus fuerit annexus, eam ętatem promouendus habere debet, quæ ad illum ordinem ſuſcipiendum intra annum eſt requiſita: vt conſtat ex iis quæ infra dicemus, & tradit Trid. ibi. *verſ. neminem*: & notauit Garcia. *ſupra n.* 72. Secundo aduerte principalem dignitatem in collegiata 25. annum regulariter expoſtulare, quia frequenter curam animarum annexam habet. Garcia 7. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 65. Barboſa *in remiſſ. concilij. dicto cap.* 12. *ſeſſ.* 24. *verſ. ad dignitatem.*

9 Tertium dubium eſt, an hic 22. annus pro dignitatibus requiſitus debeat eſſe completus, vel ſufficiat inceptus? Sufficere inceptum docet Henriq. *in ſum. lib.* 14. *cap.* 8. §. 10. *in fin.* Eman. Saa *verbo beneficium. n.* 31. Zerola *in praxi epiſcop.* 1. *p. verbo beneficia.* §. 1. *verſ. ad dignitates.* Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 5. *q.* 3. *in fine.* Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 60. *n.* 66. Mouentur, quia vigeſimus ſecundus annus non videtur completus requiri, vt dicaris eſſe non minor 22. annorum; ex eo namque quod in vigeſimum ſecundum annum intres, iam non es minor, ſicuti non es maior 22. quo vſque illum compleas, & 23. incipias, ita non es minor 22. ſi 21. compleuiſti, & 22. incepiſti. Maior enim, & minor videntur eſſe termini excluſiui. Et confirmo. Si 22. annus completus requiritur, vt quid concilium dixit ne eligantur minores 22. annis? Clarius procederet, ſi diceret, non eligantur niſi qui maiores 22. annis fuerint, ſi quidem ij, qui completum habent 22. annum, & 23. incipiunt, maiores ſunt 22. annis.

10 Verum probabilius cenſeo 22. annum debere eſſe completum, vt capax ſis cuiuſlibet dignitatis. Moueor præcipuè, quia ſæpè ſic eſt deciſum à ſacra congregatione, vt conſtat ex deciſionibus relatis à Garcia 7. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 70. quibus in caſu dubio ſtandum eſt. Deinde quia id iudicauit concilium diuerſimodè loquens de ætate requiſita ad dignitates curatas, ac ſine cura. Nam loquens de dignitatibus curatis dixit. *Nemo promoueatur, niſi qui* 25. *ſuæ ætatis annum attigerit*: at loquens de aliis dignitatibus ſine cura, inquit, *non minores* 22. *annis adſciſcantur*, quaſi indicans eos qui 22 annum non compleuerint, eligi non poſſe; qui enim 22. non compleuit, abſolutè minor eſt illis, qui 22. annum completum habent, & conſequenter minor eſt 22. anno: & ita tenet Vaſq. *de benef. cap.* 3. §. 2. *dub.* 2. *num.* 18. & *dub.* 4. *num.* 24. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 108. Mandoſ. *tract. de ætate minorum. cap.* 5. *n.* 10. Garcia *dicto cap.* 4. *num* 67.

11 Neque in contrarium adducta vrgent. Nego namque te non eſſe minorem 22. annis; ſi 22. non impleuiſti: ad hoc autem vt maior ſis 22. implere debes, & 23. incipere; at vt ſis minor ſufficit, ſi 22. non impleueris. Quia maior, & minor ſunt termini excluſiui anni non vtcumque, ſed completi, ita vt ille eſt maior 22. qui vt compleuit, & 23. incepit, ille vero eſt minor, qui 22. nondum impleuit. Nam qui illum impleuit præciſe, neque excedit, nequaquam maior eſt 22. ſed qui non impleuit hoc minor eſt. Ergo iam eſt minor 22. Ergo capax non eſt dignitatis. Ad confirmationem dico ſufficienter concilium ſuam mentem explicaſſe, cum dixerit non debere eſſe minorem 22. tacitè enim dixit debere habere annum 22. completum. Quod ſi clarius non fuit locutum, id forte fuit, quia neceſſarium non reputauit.

Pro

Digitized by Google

12 Pro beneficiis curam animarum habentibus, 25. annus inceptus requiritur. *cap. cum in cunctis. §. inferiora. de electione. & cap. licet. de elect. in 6.* & Trid. *d. ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.* & tradunt alios referentes Flamin. *de reſignat. lib. 4. q. 9. n. 14.* Garcia *7. p. de benef. cap. 4. num. 41.* Auguſt. Barboſa *3. part. de poteſt. epiſc. alleg. 60. num. 81.* Vaſq. *de benef. cap. 3. §. 2. dub. 2. fine.* Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 20. concl. 4.* Azor. *lib. 6. cap. 5. quæſt. 4.*

13 Extendendaque eſt hæc doctrina ad vicarios perpetuos eccleſiarum parochialium, iuxta *clement. 1. de officio vicarij*: ibi: *Quæ de eccleſiis curam animarum habentibus, & ipſarum rectoribus promouendis ad ſacerdotium, & de earum ætate à iure ſtatuta noſcuntur, in perpetuis eccleſiarum parochialium vicariis, & aſſumptis ad eas volumus obſeruari.* & notauit ibi Gloſſa & Azor. *ſupra.* Item extendi debet ad coadiutores: eadem enim ætas, quæ in principali requiritur, & ſufficit, in coadiutore expoſtulatur. Azor. *loco allegato.* Gonzalez *gloſſ. 5. §. 9. n. 6. & 90.* Garcia *7. p. de benef. c. 4. in fine.*

14 Pro canonicatibus, & portionibus eccleſiarum cathedralium olim fuit grauis controuerſia, an ſeptennium ſufficeret, an vero requiſitus eſſet decimus quartus? Sed cum iam concilium Trident. *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformat.* omnibus iis annexuerit ordinem ſacrum ſaltem ſubdiaconatus; ibi, *In omnibus eccleſiis cathedralibus omnes canonicatus, & portiones habeant annexum ordinem presbyterij, diaconatus, neceſſario eam ætatem habere debent, quæ ad ſuſcipiendum infra annum ſubdiaconatum requiritur: quia ſic cauetur à concilio illis verbis. Neminem ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, niſi qui eo ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac ſancta ſynodo ſtatutum initiari valeat.* Quapropter ſi canonicatui annexus eſt presbyteratus, debes eam ætatem habere, quæ ad ſuſcipiendum illum ordinem infra à iure præfixum neceſſaria eſt. Cum ergo ad ſubdiaconatum neceſſarius ſit 22. & ad diaconatum 23. & ad presbyteratum 24. inceptus, eam ætatem habere debes, quæ ad ſuſcipiendum ordinem canonicatui annexum infra tempus à iure præfixum neceſſaria eſt, quod tempus eſt vnius anni, vt conſtat ex *cap. 4. ſeſſ. 22. de reformat.*

15 Hinc ergo oritur difficultas; an aptus ſis ad canonicatum recipiendum, cui eſt ſubdiaconatus annexus, ſi habeas 20. annum completum, & intres in 21. & ad recipiendum canonicatum, cui eſt diaconatus annexus, ſi habeas 21. completum, & incipias 22. & ad canonicatum presbyteratus, ſi habeas 22. & incipias 23? Et ratio difficultatis eſt; quia in ea ætate conſtitutus infra annum promoueri potes eo ordine, quem illa præbenda poſtulat; ſi quidem in principio anni ſequentis habilis es ad illum. Ergo concilio ſatisfacis, cum ſolum poſtulet te eſſe in ea ætate cõſtitutum, vt infra annum illo ordine inſigniri poſſis; & ita tenet expreſsè Leſſius *lib. 2. c. 34. dub. 20. circa finem. num. 110.* indicat Azor. *2. p. lib. 6. c. 5. q. 5.* ibi: *Quo fit, vt in his canonicis, quorum præbenda ſacerdotium requirunt neceſſarius ſit annus 25. inceptus, aut certè ea ætas, vt ad annum vnum fieri presbyteri queant.*

16 Nihilominus verius exiſtimo eam ætatem ad has præbendas requiri, quæ capax ſit ordinis annexi recipiendi. Nam licet concilium dicat, vt ſit conſtitutus in ea ætate, in qua intra annum poſſit ordinem annexum recipere, non tollit quominus debeat, cum actu recipit præbendam, habere eam ætatem, qua poſſit qualibet parte illius anni ſequentis annexo ordine inſigniri: illa enim verba, *vt ſis in ætate, in qua infra tempus à iure conſtitutum poſſis ordinem recipere,* denotant, vt ſolo in termino illius anni eum ordinem recipere poſſis. Quod autem ea verba ſic debeant explicari, videtur conuinci ex *cap. cum in cunctis. de electione. cap. licet canon. eodem tit. in 6.* vbi ad eccleſias parochiales, quibus eſt presbyteratus annexus, requiritur annus 24. completus, & 25. inceptus, tametſi eas recipientes, non obligentur tempore receptionis ordine ſacro eſſe inſigniti, ſed ſufficit ſi intra annum ordinentur. Ergo ſimiliter dicendum eſt in canonicatibus, & portionibus eccleſiæ cathedralis debere recipientes eſſe in ea ætate conſtitutos, in qua per totum annum ſequentem inſigniri poſſint ordine illis annexo, & non ſufficere quod ſolum in termino anni id poſſint: ſic pluribus relatis, variiſque deciſionibus ſacræ congregationis comprobat Garc. *7. p. de benef. c. 4. à n. 22.*

17 A ſupradicta regula excipitur canonicus pœnitentiarius, qui in ætate 40. annorum debet eſſe ex Trident. *ſeſſ. 24. c. 8. de reformat.* Quod ſi in illa diœceſi non reperiatur qui doctor, vel licentiatus ſit in iure canonico, vel theologia, & ætatem 40. annorum habeat, poterit eligi, qui aliàs pro loci qualitate aptior reperiatur; quia ſic cauetur à concilio: & tradit Ioann. Gutierr. *lib. 1. canon. quæſt. c. 26. nu. 40.* Garcia *7. p. de benefic. c. 4. n. 33.* Barboſa *3. p. alleg. 55. num. 8.* Verum ſi intra diœceſim non reperiatur aptus ad illud munus obeundum, poterit extra diœceſim quæri; ſed neceſſario habere debet qualitates à concilio requiſitas, ſcilicet gradum ſcientiæ, maturam ætatem, & morum probitatem. Garcia & Barboſa *ſupra.* Sed an huiuſmodi anni debeant eſſe completi, vel ſufficiant incepti? Variant doctores. Garcia *7. p. de benefic. cap. 4. num. 35.* cenſet debere eſſe completos: ſed verius videtur ſufficere inceptos. Quia nullum eſt verbum, ex quo debere eſſe completos colligatur, & ſine firmo fundamento non eſt facienda reſtrictio: ſic Azor. *2. p. inſtit. moral. lib. 6. cap. 5. q. 6. in fine.* Franciſc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. c. 18. à n. 20.*

18 Pro canonicatibus eccleſiarum collegiatarum, & dimidiis portionibus eccleſiæ cathedralis nihil eſt à concilio Tridentino innouatum, ac proinde 14. annus inceptus, qui (vt dicemus) ad omnia beneficia ſimplicia requiſitus eſt ad ſupradictos canonicatus, & dimidias portiones requiritur: ſic pluribus deciſionibus comprobat Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. à num. 92.* Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſtic. deciſ. 735. in 1. edit. & reſolut. 512. num. 3. in fine. in 2. edit.* Auguſt. Barboſa *3. p. de poteſt. epiſc. allegat. 60. nu. 71.* Garcia *aliis relatis, 7. p. de benef. cap. 4. à num. 36. & ſeqq.*

19 Pro reliquis beneficiis ſimplicibus etiam canonicatibus eccleſiæ cathedralis, ſi ius commune ſpectemus, ſatis controuerſum eſt, an ſufficiat ſeptennium, an debeat 14. attingi. Dicendum eſt ſi beneficium nomen rectoriæ ſonet, maturitatemque conſilij requirat, qualis eſt perſonatus, 14. expoſtulari, quia ſic deciditur in *cap. indecorum. de ætate, & qualitate.* Pro aliis vero beneficiis hoc regimine carentibus, ſeptennium ſufficit: tum quia ſeptennium ſufficit ad ordines minores recipiendos, & iure antiquo nemo ordinibus initiabatur abſque beneficij titulo. Tum quia in *cap. ex eo. §. 1. de elect. in 6.* ſupponitur in pupillari ætate poſſe eſſe canonicum eccleſiæ cathedralis. Cæterum ſpectato iure nouo Trident. *ſeſſ. 23. c. 6. de reformat.* nullus prima initiatus tonſura, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, ante 14. annos poteſt beneficium obtinere, ſufficit ſi ſit 14. annus inceptus. Gonzalez *gloſſ. 5. num. 90.* Azor. *2. p. inſtitut.*

lib.6.c.5.q.7.in fine. Barboſa *alleg.70.n.66.* Garcia *dicto cap.4.num.11.* Excipe tamen, niſi aliter in fundatione cautum ſit, cui concilium noluit derogare. Gonzal. *n.91.* Barboſa *n.77.* Garcia *7.p.c.4.n.8.* Eman. Saa *verbo beneficium.num.30.*

20 Pro ſupradictorum intelligentia aduerte ætatem requiſitam à concilio pro conſecutione alicuius beneficij adeſſe debere nō ſolum tempore collationis, ſed etiam electionis, præſentationis, impetrationis, quibus ius ad beneficium acquiritur. Quia verè ſic electus, & præſentatus beneficium obtinet, & concilium conſecutionē verbis generalibus prohibet ante ætatem ab ipſo ſtatutam. Nauarr. *conſ.2.n.1.de ætate, & qualit.* Garcia *7.p.de benef.cap.4.n.85.* Auguſt. Barboſa *3.p.de poteſt.epiſc.alleg.60.n.78.* Vaſq. *de benefic. c.3.§.2.dub.3.in fine.n.23.* Adde non ſolum tempore impetrationis, ſed etiam tempore oppoſitionis, ſeu eo tempore, quo te legitimè opponere potes, eam ætatem habere debes; aliàs non eris legitimus oppoſitor, neque tibi beneficium conferri poterit. Gutier. *conſ.44.n.7.& ferè per totum.* Zeuallos *quæſt.693.ex num.7.* Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib.2. c.9.n.55.& 58.* quos refert & ſequitur Garcia *7. p.de benef.cap.4.num.86.*

Deinde aduerto in hac ætate à concilio requiſita nulla ratione epiſcopum diſpenſare poſſe, quia ei nō committitur, & abſque commiſſione nequit legi Pontificiæ derogare. Azor. *2. p. lib.6.c.5.q.9.* Leſſius *lib.2.cap.34.num.108.* Garc. *7.p.cap.4. num.57.* Barboſa *num.75.*

21 Denique aduerte collationem, electionem, impetrationem beneficij factam ei, qui legitimam ætatem adeptus non eſt, irritam eſſe, & nullam, vtpote de perſona inhabili, & contra formam à concilio ſtatutam. Azor. *q.12.* Flamin. *lib.4.de reſignat.q.9. n.20.* Vgolin. *de officio epiſc.cap.50.§.8.n.3.& 6.* Garc. *d.c.4. num.82.*

Pvnctvm IV.

De aptitudine ex parte corporis requiſita ad beneficium.

1 *Requiritur ea aptitudo, quæ irregularitatem excludat.*

2 *Beneficium conferri poteſt ei, cuius exercitium non impedit vitium corporis.*

3 *Si patiaris vitium impediens celebrationem, non potes minoribus ordinibus inſigniri, nec beneficium ſimplex recipere.*

1 Neceſſario requiritur ad beneficium ea aptitudo corporis, quæ irregularitatē excludat. Irregularis namque ſicut excluſus eſt ab ordine ſuſcipiendo; ſic à beneficio excluſus eſt. Azor. *2.p.inſt. lib.6. c.4. q.13.* Garcia *7.p.de benef. c.12.n.3.* attenta communiori ſententia, de qua *tract.de irregular. diſp. 1.punct.3.* Quod autem vitium corporis irregularitatem inducat, *tract.de irregular.diſp.2.* diximus; vbi aduertimus poſſe defectum corporis ſuperuenire ordinato, & beneficiato, vel anteire; ſi antecedat, cōſtituit irregularem, & beneficij incapacem; at ſi ſuperueniat, ſolum impedit exercitium illius ordinis, ad quem inhabilem ordinatum reddit, vt deciditur *in c.2.de clerico ægrotante* & tradit Tolet. *ſum.lib.1. c. 57.in 1.reg.* Suar. *d.diſp.51. ſect.2. n.9.* Sayrus *lib.6.de irregularit. cap.7.num.7.* Garcia *7.p.de benefic.cap.12. n.18.* Molina *tract.3.de iuſtit. diſp.70. num.14.* & alij apud ipſos.

2 Hinc oritur difficultas, an conferri poſſit beneficium ei, qui poſt clericatum acceptum vitium corporis contraxit, ratione cuius eſt irregularis? Huic difficultati reſpondeo, illud beneficium ei conferri poſſe, cuius exercitium vitium corporis non impedit. Quia irregularitas ex defectu corporis ordinato ſuperueniens ſolum exercitium illius ordinis impedit, ad quod reddit vitiatum inhabilem; Ergo eum ab illius beneficij conſecutionem impedire debet, ad cuius exercitium inhabilis factus eſt: ſic Sayrus *dicto lib.6.c.2.n.23.* Garcia aliis relatis, *7.p.de benef.c.12.n.19.* Azor. *2.p.lib.6.cap.4.q.14.* Suar. *de cenſur. diſp.51. ſect.2.num.18.* Dixi eſſe capacem beneficij, cuius exercitium vitium corporis non impedit: cum autem omnibus beneficiis annexa ſit obligatio recitandi, ſi ob vitium corporis inhabilis factus ſit ad recitationem, vt quia eſt cœcus, tametſi ordinibus initiatus ſit, nequaquam poterit beneficium obtinere. Leſſius *lib.2.cap.34 dub.25.n.130.* Garc. *7.p.de benef. cap.12.n.21.*

3 Deinde dubitatur, an ſi patiaris vitium corporis, impediens celebrationem, vt ſi cares oculo canonis, vel pollice, vel duobus digitis cū medietate palmæ, vt in *c.2.de clerico ægrotante*, poſſis ad ordines minores, & ad ſubdiaconatum, & ad diaconatū promoueri, & ad beneficium ſimplex, cui non eſt presbyteratus annexus? Videtur id fieri poſſe Quia ad ordines minores, & ad exercitium illius beneficij ſimplicis habilis es, ac ſi nullum impedimentū haberes, & minores ordines cum maioribus nullam videntur connexionem habere, tametſi maiores minores ſupponant. Ergo poteris eſſe inhabilis, & irregularis ad maiores, quin ſis ad minores: & ita ſentire videtur Val. *4. tom. diſp.7. q.19. punct.3.* de ſecunda ſpecie irregularitatis.

Nihilominus pro certo tenēdum eſt, te inhabilem eſſe ad recipiendos ordines minores, ſi maioribus nō potes inſigniri, & conſequenter ex communiori ſententia inhabilem eſſe ad beneficium ſimplex recipiēdum, cum abſque ordine recipi non poſſit. ſic tenet Vgolinus *de irregularit. cap.52. §. 1. numer. 4. & cap. 64. in princip. num. 4.* Tolet. *lib.1. ſum. cap. 57. 1. & 4. regul.* Garcia *de benefic.7.part.c.12.num. 78.* Fundamentum præcipuum ſumitur ex *c.non confidat.50. diſt.* vbi corpore vitiati prohibentur diuinis miniſteriis applicari, ſed per ſuſceptionem primę tōſuræ, & cuiuſlibet ordinis minoris applicatur ordinatus diuinis miniſteriis. Ergo vitiatus corpore inhabilis eſt ad hanc applicationem. Deinde quia ordinatus prima tonſura, ordinibuſque minoribus diſponitur ad miniſterium altaris, quod omnes ordines tanquam ſui complementum reſpiciunt. Ergo inhabilis ad miniſterium illud, inhabilis cenſeri debet ad ordines minores recipiendos, & conſequenter ad quodlibet beneficium.

Pvnctvm V.

De morum probitate ad beneficium requiſita.

1 *Ad beneficium morum probitas expoſtulatur.*

2 *Non reddit ipſo iure inhabilem, nec collationem irritam defectus huius qualitatis; niſi vitium inducat irregularitatem.*

3 *Ob crimina commiſſa infamiam irrogantia, ſi de illis condemneris, incapax es beneficij.*

4 *Item ſi ſint crimina infamiam irrogantia.*

5 *Quæ delicta reddant committentem infamem.*

1 PRæcipua qualitas,quam beneficiati habere debent, eſt morum probitas; quia ex ea pendet præcipuus eccleſiæ fructus, eaq; de cauſa variis textibus cauetur de hac qualitate diligenter inquiri. *c. cum in cunctis.de electione.cap.graue nimis. de prabend. & clement.*1.*de ætate,& qualit.*& Trident.*ſeſſ.*24.*c.*18. *de reformat.*

2 Dubium tamen eſt,an huius conditionis carentia te inhabilem ad beneficium conſtituat? Et quidem ſi ita grauibus peccatis deditus ſis, intentionéque habeas in illis perſeuerãdi; videris iure naturæ inhabilis eſſe,& collationem tibi factã eſſe irritã,& nullam, vtpote indigno,& incapaci: ſi enim litteris careres, & intentionem haberes perſeuerandi in tua ignorantia, non eſt dubium te fore inhabilem ad beneficiũ obtinendum; quia incapax es officij exercendi,ad quod beneficium ordinatur. Cum ergo morum honeſtas, magis quã litteratura in beneficiatis requiratur, effici videtur ex illius carentia te reddi poſſe inhabilem. Panorm. *cap. dudum.* 2. *de electione.* Ioann. Selua *tract.de benef.* 3.*p.q.*2.*num.*10.*& ſeqq.*

Cæterum crederem talem collationem non fore irritam ipſo iure,niſi delictum ſecum trahat ſuſpenſionem, excommunicationem, aut irregularitatem: Nam peccatum mortale, & voluntas perſeuerãdi in illo nõ impedit officium beneficio debitũ exercere, tametſi impediat licitè fieri. Secus vero eſt de prorſus illitterato. Et ita ob peccatum mortale,& voluntatem perſeuerandi in illo,non eſſe irritam collationem,etſi malè accepta ſit, docuit aliis relatis Nau. *in c.ſi quando.de reſcript.except.*17.*n.*8.*& ſeqq.& tract.de orat.miſcell.*39.Azor.2.*p.lib.*6.*c.*7.*q.*11.Nauar.*miſcell. de orat.*34.*à n.*4.*& miſcell.*40.*n.*8.

3 Sed cum collationi beneficij annullatio comparatione criminoſi potius ex iure eccleſiaſtico, quam naturali proueniat, videndum eſt ob quæ peccata hęc pœna impoſita ſit? Reſpondeo impoſitam eſſe ob crimina commiſſa infamiam irrogantia, ſi de illis condemnatus ſis, quia ratione condemnationis factus es infamis infamia iuris. At infames infamia iuris irregulares ſunt, & conſequenter ex communi ſentẽtia incapaces beneficia acquirendi, tametſi acquiſitis ipſo iure non priuentur,ſed veniant priuandi. Ergo.

4 Verum ſi condemnatus non ſis ob crimina commiſſa,at tua opinio apud graues,& probos viros grauata eſt,neque apud illos conſtat te eſſe emendatum: credo probabilius durante hac infamia facti, te incapacem eſſe ordinis recipiendi, & beneficij acquirẽdi,quia pro illo tempore irregularis es,vt diximus *allegato loco de irregular.* Ergo collatio tibi facta irrita eſt. Tum quia irregularis durante irregularitate beneficij eſt incapax. Tum quia in *reg.*87. *de reg.iuris.* infamibus portæ non patent dignitatum. Tum quia *in cap. cum in cunctis*, ſtatuitur beneficia conferenda eſſe iis,qui ſcientia,moribus, commendabilique vita exiſtunt, & aliter electio facta deuoluitur ad ſuperiorem, quod non fieret, ſi electio valida foret. ſic tradit expreſſè Suar. *tom.*2.*de relig. tract.* 5. *de iuramento. cap. vlt. num.* 4. *&* 5. *&* 17. Bernard. Diaz *cap.* 88. & ibi Salzedo, Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.*3. *ad finem.* & alij plures relati à Garcia 7. *part.de benefic. cap.*8.*à num.*39. Quamuis ipſe aliis relatis contrarium ſentiat, friuolo fundamento ductus, nempe infamem infamia facti non eſſe propriè irregularem,eo quod abſque diſpenſatione per contrarium factum aboleri illud impedimentũ poſſit. Hoc enim fundamentum nullum eſt; aliàs carens ætate legitima ad ordines,& ad beneficia irregularis non foret, cum abſque diſpenſatione ſolo ſucceſſu temporis hoc impedimentum tolli poſſit.

5 Quod ſi inquiras,quæ delicta reddunt committentem infamem,& à beneficiis excluſum? Reſpondeo ea eſſe,quæ habentur in *cap.conſtituimus.* 3. *q.*5. & *cap.infames.*6.*q.*1.vt latè expendit Azor.2.*p.inſtit. mor.lib.*6.*cap.*7.*tota quæſt.*3.

PUNCTUM VI.

De ſcientia, ſeu litteratura ad beneficium requiſita.

1 *Ea ſcientia requiritur, quæ neceſſaria eſt ad exercendum officium beneficio annexum.*
2 *Explicatur ſcientia requiſita in epiſcopo.*
3 *Quæ in parochis.*
4 *Quæ pro reliquis beneficiis.*
5 *Penitus illitteratus incapax eſt beneficij.*
6 *Si ille qui tempore collationis illitteratus fuit, poſtea litteras diſcat, aliqui dicunt reualidari collationem, quod non eſt probandum.*
7 *Limitatur doctrina in beneficiis curatis, & canonicatibus. Sed non admittitur limitatio.*
8 *Si aliquam habet litteraturam, collatio beneficij tenet, eſto veniat irritanda.*
9 *Explicatur quis ſit cenſendus prorſus illitteratus.*
10 *Negant plures ex diſpenſatione Pontificis conferri poſſe beneficium prorſus illitterato.*
11 *Contrarium eſt verius, ſi cauſa honeſta intercedat.*
12 *Ex diſpenſatione epiſcopi fieri non poteſt prorſus illitterato, bene tamen ei qui parum ſcit, ſperaturque breui tempore profecturus.*
13 *Gradus, ſeu teſtimonium publicum ſcientia pro epiſcopatibus, aliiſque ſuperioribus beneficiis requiritur. Et quid de aliis dignitatibus?*
14 *Gradus pro ſcholaſtria requiritur.*
15 *Idem de Archidiaconis iuriſdictionem habentibus.*
16 *Pro decanatu eccleſiæ cathedralis, & prioratu regularis non requiritur gradus.*
17 *Gradus expoſtulatur pro canonico pœnitentiario.*
18 *Collatio ſupradictarum dignitatum facta carenti gradu eſt nulla.*
19 *Gradus obtentus abſque ſcientia facit ne collatio irrita ſit, tametſi contrarium non immerito dici poſſit.*
20 *Sed quid ſi gradus eſt aſſumptus contra ſtatuta vniuerſitatis? Sub diſtinctione reſpondetur.*

1 REgula eſt eam ſcientiam ad beneficiũ requiri, quæ requiritur ad exercendum officium beneficio annexum, quia beneficium datur propter officium.*c.fin.de reſcript.in* 6. ſic omnes doctores.

2 Hinc fit ad epiſcopatum aſſumptum debere eſſe potentem alios in ſana doctrina cohortari,& eos qui contradicunt arguere,iuxta illud Pauli *ad Titum* 1.*&* 1.*ad Timot.c.*3.& tradit Innoc.III.*in c.niſi cũ pridem. §.pro defectu.de renunciat.* Eadem etiam ſcientia, & maiori pollere debent aſſumpti ad Cardinalatũ; quia Pontifici aſſiſtunt, & conſilium præbere debent pro totius mundi gubernatione,vt bene tradit Menoch. *de arbitrar.caſu* 425.*à n.*21.Azor.2.*p.inſtit. lib.*6.*c.*6. *q.*10.Leſſius *lib.*2.*c.*34. *dub.*24.*n.* 127.& conſtat ex Trident.*ſeſſ.*24.*cap.*1.*de reformat.*

3 Aſſumpti vero ad eccleſias parochiales ea doctrina debent pollere,quæ ſufficiat ad populum edocendum ea,quæ credere,& obſeruare debet, eique ſacramenta miniſtranda. Gonzalez *reg.*8. *cancell.gloſſ.* 4.*à num.*71.

4 Pro

Digitized by Google

4 Pro reliquis autem beneficiis ſpectandum eſt eorum munus, ſi enim iuriſdictionem habet annexam, & cauſarum iudicium, vtriuſque iuris ſcientia neceſſaria eſt; non enim aliter poſſunt muneri ſatisfacere. Menoch. *num.* 40. *&* 45. Gonzalez *gloſſ.* 4. *n.* 69. At ſi ſint omnino ſimplicia, cum aliqua ex his ordinem ſacrum presbyteratus, diaconatus, vel ſubdiaconatus annexum habeant, vt ſunt omnes canonicatus cathedralis eccleſiæ, eam ſcientiam expoſtulant, quæ ad hos ordines ſuſcipiendos requiritur: quæ autem hæc ſit tradit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. 11. 13. *&* 14. *de reform.* Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 7. *n.* 11. Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 6. *q.* 2. Ea vero beneficia, quæ nullum ordinem ſacrum annexum habent, neque aliud munus præter officij recitationem, eam ſcientiam expoſtulant, quæ ſufficiat ad officium diuinum recitandum: ſic expreſsè Flamin. *lib.* 4. *de reſignat. q. vlt. n.* 30. Gonzalez *gloſſ.* 4. *n.* 73. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 6. *q.* 2. *&* 3. Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 7. *num.* 8. His poſitis.

5 Dubium eſt; an beneficij collatio facta ei, qui ſcientiam non habet ſufficientem ad munus beneficij peragendum, nulla ſit ipſo iure?

Communis ſententia affirmat nullam eſſe collationem, ſi penitus illitteratus ſit. ſic Bernard. Diaz & Salzedo *pract. c.* 21. Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *n.* 129. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 6. *q.* 3. *& cap.* 26. *q.* 11. Gonzal. *gloſſ.* 4. *à n.* 47. Garcia pluribus relatis, 7. *p. de benef. c.* 7. *à n.* 13. & videtur decidi *cap. litteratos.* 36. *diſt. & cap. vlt. de temporib. ordinat. in* 6. & colligitur ex *cap. cum in cunctis. de electione.* §. *fin.* vbi eligentes indignum ob ætatis, morum, ſcientiæ, & natalium defectum priuantur poteſtate eligendi, & electio ad ſuperiorem deuoluitur. Ergo ſignum eſt electionem factam nullã eſſe. Item defectus ſcientiæ æquatur natiuitatis, & ætatis defectui, ſed patienti defectum in ætate, & in natalibus nulla eſt collatio, vt omnes admittunt. Ergo idem dicendum eſt in patiente ſcientiæ defectũ. Deinde eſt textus ferè expreſſus in *cap. dudum. el.* 1. *de electione.* vbi caſſata electione illius, qui tempore electionis defectum ſcientiæ, vel ætatis patiebatur, alteri coelecto etiam à minori parte beneficium adiudicatur. Ergo defectus ſcientiæ reddit nullam collationem.

6 Aduertit tamen Gonzalez *gloſſ.* 4. *n.* 49. cum Salzedo *pract. cap.* 21. *circa finem.* ſi ille qui tempore collationis fuerit prorſus illitteratus, litteras diſcat, & conferens non pœniteat, reualidari priſtinam collationem, tacita noua collatione ſuperueniente. Quod verum non eſt; quia ex ſola taciturnitate non poteſt noua collatio induci. Selua *de benef.* 3. *p. q.* 10. *caſu* 3. *n.* 15. Sylueſt. *verbo beneficium.* 3. *q.* 19. Garcia 7. *p. de benef. cap.* 7. *num.* 20.

7 Vnica limitatio huic communi ſententiæ adhibetur, nempe, vt procedat in beneficiis curatis, & canonicatibus vbi requiritur induſtria, & conſilium; ſecus in aliis beneficiis ſimplicibus. ſic aliis relatis Gonzalez *gloſſ.* 4. *num.* 50. Sed hæc limitatio admittenda non eſt, quia caret fundamento, cum textus, & doctores ſupra relati generaliter loquantur de omnibus beneficiis. Garcia 7. *p. de benef. cap.* 7. *n.* 20. *in fine.*

8 Dixi, ſi penitus illitteratus ſit. Nam ſi aliquam habet litteraturam, eſto non ſufficientem, collatio facta valida eſt, eſto conueniat eam irritare. argum. *textr. in cap. quamuis.* 15. *de ætate, & qualit.* & ex Trid. *ſeſſ.* 7. *c.* 3. *de reform.* ibi irritetur. Et ratio eſt; quia aliqualiter poteſt beneficij muneri ſatisfacere, tametſi non competenter, & nullibi habetur collationem factam ei qui parum ſcit, fore irritam ipſo iure, ſed venire irritandam. ſic aliis relatis docet Azor. 2. *part lib.* 6. *c.* 6. *q.* 3. 5. *&* 7. Garcia 7. *p. de benefic. c.* 7. *à n.* 15. Gonzalez *gloſſ.* 4. *n.* 47. Aug. Barboſa *de poteſt. epiſcop alleg.* 63. *n.* 3. Neque obſtat *textus in cap.* 4. *ſeſſ.* 22. *eiuſdem concilij*, vbi prouiſio facta ei, qui ætatem, cæteraſque qualitates ibi præſcriptas integrè non habuerit irrita, & nulla eſſe affirmatur, & ponderandum eſt verbum *integre*, quod videtur denotare ſcientiam integram, ſicut & ætatem integram. Non, inquam, obſtat. Nam hic textus loquitur de ætate, & qualitatibus à iure determinatis, & nullius arbitrio remiſſis, qualis eſt ætas, & ignorantia, ſeu illitteratura omnimoda. *textus vero dictus*, *cap.* 3. *ſeſſ.* 7. loquitur de qualitatibus arbitrio iudicis remiſſis, ſcilicet de ſcientia competente, de honeſtate morum, & aliis huiuſmodi, in quibus arbitrium eſſe poteſt.

9 Quod ſi inquiras, quis cenſendus ſit prorſus illitteratus? Probabilius exiſtimo eſſe ſolum illum, qui legere, & ſcribere latinè neſcit. Quapropter ſi latinam linguam legere ſciat, tametſi ſenſum non percipiat, crederem non eſſe prorſus illitteratum, ſed capacem eſſe penſionis eccleſiaſticæ, & beneficij nullum aliud onus præter officij diuini recitationem habentis. ſic expreſsè Nauarr. *in cap. ſi quando. de reſcript. except.* 13. *n.* 8. *& miſcell. de orat.* 33. *num.* 7. *& miſcell.* 40. *n.* 8. Garcia 7. *p. de benef. c.* 7. *n.* 15. & inclinat Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 6. *cap.* 6. *q.* 3. fauet Menoch. *de arbitrar. caſu* 425. *à num.* 9. & colligitur ex *cap. ſedulo.* 38. *diſt.* ibi: *Nouerint non eſſe voces ad aurem Dei, niſi animi affectum.* Ita enim non irridebunt, ſi aliquos antiſtites, & miniſtros eccleſiæ fortè animaduerterint, vel cum barbariſmis, & solœciſmis Deum inuocare, vel eadem verba quæ pronunciant non intelligere, perturbatéque diſtinguere: non quia iſta minimè corrigenda ſunt: ſed quia piè toleranda ſunt ab eis, qui didicerunt, vt ſono in foro, ſic voto in eccleſia benedici. Vnum tamen eſt apud doctores receptum, ſi prima grammaticæ rudimenta didicit, non eſſe prorſus illitteratum. ſic pluribus relatis Barboſa *allegat.* 46. *n.* 9. Azor. *dicta quæſt.* 3. Gonzal. *gloſſ.* 4. *n.* 48. Bernard. Diaz *in prax. cap.* 21. *in fine.*

10 Deinde dubitatur; an ex diſpenſatione Pontificis poſſit beneficium conferri prorſus illitterato? Negant plures relati à Gonzal. *gloſſa* 4. *n.* 43. Mouentur pluribus Scripturæ locis requirentibus ſcientiam in prælato. vt eſt illud *Oſeæ* 4. *Tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne ſacerdotio fungaris mihi.* & *Pauli* 1. *ad Timoth.* 4. & pluribus aliis relatis in *cap. qui eccleſiaſticis.* 36. *diſt.*

11 Sed omnino dicendum eſt cauſa iuſta intercedente validè, & licitè beneficium illitterato conferri poſſe à Põtifice; quia ex iure diuino ſolum habetur, vt beneficiatus officium exercens aptus ſit ad illud exercendum; at Pontifex ab hac obligatione excuſare poteſt beneficiatum aſſignando coadiutorem. Ergo ceſſat ratio, ob quam iure diuino illitterato beneficium dari non poſſit. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 6. *quæſt.* 4. Aduerte raro cauſam adeſſe poſſe legitimam, vt Pontifex hanc diſpenſationem concedat.

12 Sed quid dicendum ex diſpenſatione epiſcopi? Reſpõdeo prorſus illitterato nequaquam dari poſſe. Quia epiſcopus non habet poteſtatẽ immutandi ius canonicũ. At ex iure canonico collatio facta prorſus illitterato eſt irrita, vt dictum eſt. Ergo non poteſt ex epiſcopi authoritate valida fieri. ſic aliis relatis Azor. *ſupra. quæſt.* 5. Bene tamen poterit cauſa iuſta intercedente ei qui parum ſcit, ſed creditur

Digitized by Google

breui tempore profecturus, beneficium conferre, quia pro aliquo tempore poteſt epiſcopus in obligatione annexa beneficio diſpenſare. Azor. *ſupra.* Rarò tamen hæc præſtanda ſunt.

13 Præter ſupradictam qualitatem ſcientiæ aliqua ſunt beneficia, quæ de hac ſcientia publicum teſtimonium ab aliqua vniuerſitate requirunt. In primis pro epiſcopatu, aliiſque beneficiis ſuperioribus ſtatuit concilium *ſeſſ.* 22.*c.*2. *de reform.* ne vllus promoueatur, niſi qui in vniuerſitate ſtudiorum magiſter, ſiue doctor, aut licentiatus in ſacra theologia, vel iure canonico merito ſit creatus, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. Quod ſi regularis fuerit, à ſuperioribus ſuæ religionis ſimilem fidem habeat. Idem habetur in conſtitutione Gregorij XIV. ſuper promouendis ad eccleſias cathedrales, quæ incipit, *Onus apoſtolicæ.* Hæc tamen qualitas gradus non expoſtulatur pro dignitate principali eccleſiæ collegiatæ, quantumuis exemptæ, & iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentis: quia concilium *dict. cap.* 2. ſolum fecit mentionem cathedralis, ibi: *Quicunque poſthac ad eccleſias cathedrales*, &c. & loquens generaliter de omnibus dignitatibus, *ſeſſione* 24. *cap.* 12. hortatur, vt doctoribus conferantur, non autem id præcipit. ſic deciſum referunt Barboſa *dicta ſeſſ.* 22. *cap.* 2. *&* 3. *part. alleg.* 60. *num.*63. Garc. 7. *part. cap.* 7. *num.* 33.

14 Pro dignitate ſcholaſtriæ eundem gradum doctoris, magiſtri, vel licentiati requirit concilium *ſeſſ.* 23.*c.*18. vbi de cætero officia, vel dignitates illæ, quæ ſcholaſtriæ dicuntur, non niſi doctoribus, vel magiſtris, aut licentiatis in ſacra pagina, aut in iure canonico, & aliis perſonis idoneis, & qui per ſe id munus explere poſſint conferuntur, & aliter facta prouiſio nulla ſit, & inualida. Poſſunt tamen ad hanc dignitatem aſſumi, qui non ſunt ex illa regione, in qua eſt ſcholaſtria: ſic refert Barboſa deciſum in ſupradicto loco concilij *num.* 33. *& allegat.* 60. *num.* 62. Garcia 7. *part. de benefic. cap.* 7. *numero* 35. Limitandum tamen eſt hoc decretum, vt non procedat in eccleſiis cathedralibus exiſtentibus in loco, vbi non eſt erigendum ſeminarium; quia ratione ipſius hæc qualitas in magiſtro expoſtulatur. Garcia *ſupra. num.*35. refert à ſacra congregatione deciſum.

15 Item ſtatuit concilium *ſeſſ* 24. *cap.* 12. *de reformat.* eundem gradum doctoris, vel magiſtri, aut licẽtiati in theologia, vel iure canonico requiri in archidiaconis, qui oculi dicuntur epiſcopi, *cap. ad hæc. de officio archidiac.* Quod intelligi debet de illis archidiaconis, qui iuriſdictionem contentioſam habent. iuxta *tit. de officio archidiac.* Secus vero de illis qui hac iuriſdictione ex recepta conſuetudine carent. ſic Anaſtaſ. Germon. *tract. de indult. Cardinal.* §. *quibuſuis. num.*4. Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.* 473. *in* 1. *edit. & reſolut.* 497. *numero* 3. *in* 2. *edit.* Garcia *de benefic.* 7. *part. cap.* 7. *num.* 40. *&* 41. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſcop. alleg.* 60.*n.*60. Item debet intelligi de Archidiacono, qui eſt caput capituli, & primus poſt Pontificem, qualis nullus eſt in Hiſpania; nam in ſæcularibus eccleſiis eſt decanus, in regularibus prior. ſic Nauarr. *cap.* 25. *n.* 135. Garcia *n.* 34. *& ſeqq.*

16 Pro decanatu eccleſiæ cathedralis, vel prioratu regularis nullus gradus doctoris, magiſtri, vel licentiati expoſtulatur neceſſario à concilio: ſed ſolum pro iis, & aliis dignitatibus tam cathedralis, quam collegiatæ eccleſiæ hortatur concilium *ſeſſ.* 24. *c.* 12. vt non niſi doctoribus, magiſtris, vel licentiatis conferantur, & inſuper vt ſaltem dimidia pars canonicatuum iis graduatis detur. Garc. *n.* 43. *& ſeqq.* Barboſ. *alleg.* 60. *n.* 58. *&* 61.

17 Solum pro canonico pœnitentiario eccleſiæ cathedralis expoſtulauit concilium *ſeſſ.* 24. *c.* 8. *de reformat.* gradum doctoris, magiſtri, vel licentiati, quando aliàs pro loci qualitate repetiri poteſt. Garcia 7. *p. de benef. c.* 4. *n.* 32. *& c.* 7. *n.* 49. Barboſa *alleg.* 65. *n.* 4. *& alleg.* 60. *n.* 68.

18 Aduerte collationem ſupradictarum dignitatũ, epiſcopatus, ſcholaſtriæ, archidiaconatus factam carentibus gradu requiſito à concilio, eſſe nullam; quia eſt contra formam ab ipſo præſcriptam: ſic Garc. Barboſ. & Azor. *ſupra.* tametſi cõtrarium ſentiat Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 19. *n.* 206. exiſtimat namque quando ius, & ſtatutum in prouidendo gradum requirit, ſufficere, ſi tempore electionis, ſeu collationis habilis ſit ad illum ſtatim ſumendum. Quia non videtur cum eo rigore decretum intelligendum, vt actu gradum habeat: ſi enim ſacerdotium, quod in beneficiis curatis requiritur permittit ius, vt poſt aſſumptum beneficium accipiatur, etiam id permittere debet de gradu doctoris, vel licentiati, qui non eſt ita neceſſarius. Sed hæc interpretatio nimis lata eſt, neque firmum fundamentum habet, maximè ſi verbis negatiuis gradus requiſitus ſit, vt ſi dictum ſit, non conferatur beneficium, niſi ei qui gradum habeat. His enim verbis ſolum habenti illam qualitatem actu denotatur poſſe conferri. Neque argumentum de ſacerdotio in parochialibus requiſito vrget, cum ex iure ipſo conſtet non prærequiri ad collationem, ſed ſubſequi illam. vide Garciam 7. *p. de benef. cap.* 1. *à num.* 61.

19 Difficultas tamen eſt; an ſi gradus ſit obtentus abſque ſcientia competente proſit, ne prouiſio irrita ſit? Ratio difficultatis eſt; quia hic gradus non tã pro ſe, quam pro ſcientia, quam ſupponit expoſtulatur, neque gradus inanis doctorem facit, ſed ſcientia. Deinde quia Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. notanter dixit, non eſſe in epiſcopum eligendum, niſi qui in vniuerſitate doctor, magiſter, vel licentiatus merito ſit promotus. Qui autem abſque competenti ſcientia promotus fuerit, non eſt merito promotus. Ergo non habet qualitatem à concilio requiſitam.

Nihilominus tenenda eſt contraria ſententia, quia communior, & benignior, nempe collationem factã ſic parum litterato validam eſſe, eo quod gradus collatus validus eſt, & conſequenter illum habens priuilegia graduatis competentia habere debet. Aliàs ſi ob defectum aliqualis ſcientiæ, gradus qui in vniuerſitatibus conferuntur nulli eſſent, & ſic graduati priuilegiis graduatorum vti non poſſent. plurima inconuenientia inde ſequerentur. Dicendum ergo eſt & validos eſſe gradus, & collationem dignitatis; ſic docet Azor. 2. *part. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 6. *quæſt.* 1. Garcia aliis relatis 7. *p. cap.* 7. *num.* 50. Barboſa *alleg.* 55. *num.* 5.

20 Sed quid ſi gradum aſſumpſiſti contra conſtitutiones, & conſuetudinem vniuerſitatis, vt ſi falsò probaſti curſus neceſſarios, vel deſcriptionem in matricula, vel non ſeruaſti formam in examine præſcriptam?

Diſtinguendum eſt cum Azor. & Garc. *ſupra.* Si ſupradictæ conſtitutiones ita expoſtulent curſus, & deſcriptionem in matricula, & formam examinis, vt declarent ſuſceptionem gradus aliter factam nullam eſſe (vt in omnibus ferè vniuerſitatibus eſt ſtatutum) collatio beneficij gradum ſupponens inualida erit. Quia idem eſt non habere gradum, ac illum habere nullum. Et iura requirentia gradum,

Digitized by Google

gradum, de gradu valido debent intelligi. *l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudic.* At ſi iure ipſo gradus non irritetur, cum validus perſiſtat, collatio beneficij valida erit.

PVNCTVM VII.

Qualiter ordo, & intentio illum recipiendi pro ſingulis beneficiis requiratur.

1 *Nullus eſt capax beneficij, qui prima tonſura initiatus non ſit. Reliqui vero ordines ad beneficia non prærequiruntur.*

2 *Ad epiſcopatum debes ſex menſes antea in ſubdiaconatu eſſe.*

3 *Suſcipiens parochiale tenetur intentionem habere intra annum presbyterium accipiendi.*

4 *Quid ſi cum animo dubio, aut conditionato. Alij affirmant eſſe peccatum, & obligationem reſtituendi fructus.*

4 *Alij negant.*

5 *Media via proceditur.*

6 *Ante iudicis ſententiam debet fructus perceptos reſtituere, qui ſuſcepit beneficium parochiale abſque animo ſuſcipiendi presbyterium.*

7 *Si abſque animo ſacerdotij beneficium eſt ſuſceptum, & mutata voluntate ſacerdotium intra annum ſuſcepiſti, obligatus non es fructus reſtituere.*

8 *Explicantur ſupradicta.*

9 *Si recepiſti beneficium curatum animo te promouendi ad ſacerdotium, & culpabiliter promotus non fuiſti. Alij affirmant te eſſe obligatum reſtituere fructus. Alij probabilius negant.*

10 *Stipendium vicario conceſſum deducendum eſt.*

11 *Non eſt peccatum ſaltem mortale accipere beneficium animo ſatisfaciendi illius oneribus, dum retinetur, ſed cum voluntate permutandi, vel reſignandi eo tempore, quo ſuperior permiſerit.*

12 *Quid dicendum de hac intentione in receptione dignitatum, quibus animarum cura annexa eſt?*

13 *Recipiens beneficia ſimplicia, quibus ordo ſacer annexus eſt abſque animo illum recipiendi, eſto peccet, non tenetur ante ſententiam fructus perceptos reſtituere.*

14 *Quæ culpa ſit recipere beneficium animo non aſcendendi ad ordines, ſed beneficij redditibus fruendi, & poſtea illud, & ſtatum clericalem dimittendi? Proponitur quod certum eſt.*

15 *Affirmant aliqui eſſe mortale. Alij veniale.*

16 *Reſoluitur per ſe nullum eſſe.*

1 CErtum eſt apud omnes neminem beneficij, quantumuis minimi, capacem eſſe, qui prima tonſura initiatus non ſit: *cap. cum adeo. de reſcript. cap. ex litteris. de tranſact. c. 2. de inſtit.*

Alij autem ordines, ſpectato iure communi, ad nullum beneficium neceſſario prærequiruntur, tametſi debeant ſuſcipi poſt beneficium ſuſceptum.

2 Solum de epiſcopatu eſt à Concilio Tridentino *ſeſſ. 22. cap. 2. de reformat.* requiſitum, vt antea ſex menſium ſpatio, quam ad ipſum aſſumaris, ſis in ſacro ordine conſtitutus. Sed an ſufficiat eſſe in ſubdiaconatu, an vero debeas eſſe in reliquis ordinibus ſacris conſtitutus? non ſatis exploratum eſt. Videtur debere omnibus ordinibus ſacris eſſe inſignitum. Tum quia Gregorius XIV. in illa bulla edita 15. Maij 1590. quæ incipit, *Onus apoſtolicæ*, in numero plurali dixit debere eſſe in ſacris conſtitutum, iuxta *textum in cap. Vſus 61. diſt.* Ergo non ſolum ſubdiaconatus, ſed diaconatus, & presbyteratus requiritur. Et ratio eſſe poteſt, quia ad epiſcopatum omnes ſacri ordines præſupponendi ſunt. Ergo in omnibus illis debet eſſe antea verſatus: & ita tenet Auguſt. Barboſ. *de officio, & poteſt. epiſcop. 2. part. alleg. 1. n. 37.* Nihilominus exiſtimo ſufficere, ſi in ſubdiaconatus ordine per ſex menſes antea verſatus fuerit, ſic indicat Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 19. n. 98.* Azor. *2. p. lib. 6. cap. 8. q. 1.* Moueor, quia in *cap. à multis, de ætate, & qualit.* expreſsè dicitur poſſe ſubdiaconum in epiſcopum eligi; qui textus non videtur eſſe per concilium reuocatus, ſed ſolum additum, vt in illo ordine per ſex menſes antea ſit conſtitutus. Deinde quia concilium ſolum ſacrum ordinem expoſtulat. Et licet Gregor. XIV. in ſua bulla vſus fuerit plurali numero, ſpectauit communem vſum loquendi, quo ſubdiaconatu ordinatus dicitur eſſe in ſacris.

3 Quoad intentionem vero ſuſcipiendi ſacrum ordinem, neque ſtatum clericalẽ deſerendi, grauior dubitatio eſt, pro quibus beneficiis requiratur?

Et in primis dicẽdum eſt ſuſcipientem parochiale beneficium obligatum eſſe ſub mortali habere intentionem ſuſcipiendi intra annum presbyterium, iuxta *text. in c. licet canon. de electione. in 6.* Alias teneri fructus ſuſceptos reſtituere; quia illos fraudulenter recipit (niſi voluntate mutata promotus fuerit.) ſic habetur expreſsè in *c. commiſſa. verſ. cæterum. de elect. in 6.* imo non ſolum ſic recipiens beneficium obligatus eſt illos fructus reſtituere, ſed etiam conferens, ſi illam prauam intentionem ſciat, quia fraudi cooperatur: ſic in ſupradicto textu. Quod intelligendum eſt caſu quo accipiens beneficium non reſtituerit; quia conferens ſolum in defectum beneficiati primo obligati tenetur. ſic Gloſſa *in ſupradicto text. in fine.* Dominic. *n. 2.* Sanch. *lib. 7. de matrim. diſp. 45. n. 2.* Vaſq. *opuſc. de benef. c. 3. §. 5. n. 31.* Iis poſitis, vt certis.

4 Dubium eſt, an ſatisfacias huic obligationi; ſi cum animo dubio, hæſitans, inquam, an ſuſcepturus ſis ordinem, an non? vel cum animo conditionato nimirũ presbyterium ſuſcipiendi, niſi tibi aliquid fœlicius contingat, beneficium accipias parochiale?

Negat in vtroque caſu te ſatisfacere obligationi Sotus *lib. 10. de iuſtit. q. 5. art. 6. column. 2. verſ. & nota.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 9. q. 3.* Gutierr. *lib. 2. canon. quæſt. cap. 3. à n. 22.* Mouentur; quia *textus in cap. commiſſa*, abſolutam intentionem aſſumendi presbyteratum videtur expoſtulare. Inquit enim textus. *Cæterum ſi promoueri ad ſacerdotium non intendens parochialem receperis eccleſiam, vt fructus ex ea per annum percipias, ipſam poſtmodo dimiſſurus (niſi voluntate mutata promotus fueris) teneberis ad reſtitutionem fructuum eorundem, cum eos receperis fraudulenter.* Qui enim ſub conditione tantum intendit, abſolutè non intendit promoueri. Ergo non ſatisfacis obligationi textus. Adde abſolutè recipis fructus abſque vlla conditione. Ergo abſolutam habere debes intentionem, cum fructus ob ſeruitium futurum ſaltem in tua intentione concedantur. Contrarium tamen in vtroq; caſu, nempe neque peccare, neque ad reſtitutionem fructuum te obligatum eſſe ſic beneficiũ ſuſcipientem, tenet Nauarr. *c. 25. n. 118. & de orat. c. 21. n. 45. & conſ. 17. de clerico non reſidente.* Graffis *in deciſ. aureis. lib. 2. cap. 97. n. 55.* Garcia *3. part. de benef. c. 4. n. 48. & 49.* Mouentur, quia in *dicto cap. commiſſa*, fructus mandantur reſtitui ei, qui receperit parochialem eccle

eccleſiam,non intendens ad ſacerdotium promoueri:qui autem dubium animum habet,dici non poteſt, quod non intenderit ad ſacerdotium promoueri, cum potius de promotione dubitauerit. Ergo non procedit cõtra dictum textum.Et confirmo.Qui ſic dubius recipit beneficium,fraudem non videtur cõmittere,cum fraus in eo conſiſtat,vt accipiat beneficium animo fruendi fructibus illo anno poſtmodum dimiſſurus. Item à reſtitutione fructuum excuſatur ſic fraudulenter beneficium recipiens,ſi mutata voluntate promotus fuerit. Ergo ſignum eſt voluntatem priorem non dubiam, ſed abſolutam non ſe promouendi fuiſſe debere.

5 Cæterum credo media via procedendum eſſe,& affirmandum,ſi animum dubium habeas, te peccare mortaliter, & obligatum eſſe fructus reſtituere, niſi depoſito illo animo dubio intra annum ordineris. Secus vero ſi animum conditionatum habeas. ſic Ludouic.Lopez 1.*p. inſtructorij. cap.* 255. *column.* 7. Vega 1.*tom. ſum. cap.*36.*caſu* 23. Manuel *tom.ſum.in* 2.*edit.cap.*30. *num.*6. *concl.*6. Thom. Sanch.*lib.* 7. *de matrim.diſp.*45.*num.*10.Ratio prioris partis eſt Quia dubium habens animum promouendi, cares animo, & voluntate promotionis. Ergo peccas mortaliter, ſic beneficium ſuſcipiens, & retinens, cum obligatus ſis habere voluntatem ea implendi, quæ tali beneficio annexa ſunt. Et confirmatur. Stante tali animo dubio nunquam promoueri potes. Ergo non poteſt eſſe intentio ſufficiens ad beneficium ſuſcipiendum. Ratio vero ſecundæ partis ea eſt; quia voluntas conditionata vera voluntas eſt, & illa poſita ordines ſuſcipere potes, ſi beneficium non dimittas.

6 Secundo dubitabis, an in foro conſcientiæ ante iudicis ſententiam obligatus ſis reſtituere fructus perceptos ex beneficio accepto abſque animo ſacerdotium ſuſcipiendi? Ratio difficultatis eſt; quia ob defectum illius voluntatis non redditur nulla beneficij ſuſceptio, ſi quidem mutata illa voluntate, & ordine accepto beneficium, & fructus retinere potes abſq; noua collatione. Ergo ſignum eſt collationem priorem validam fuiſſe,vt relato Nauarr.*d cap.* 41.*de orat.n.*48.docet Sanch.*d.diſp.*45.*n.*5. Si ergo valida eſt beneficij collatio,fructus inde accepti tui ſunt. Ergo obligatio illos reſtituendi ſolum ex lege habetur; nulla autem lex videtur obligare, vt quis ante ſententiam ſaltem declaratoriam criminis in ſeipſo pœnam exequatur, & ſe priuet iure quæſito, vt latius *tract.de legib.diſp.*2.*punct.*2. dictum eſt.Ergo ante ſententiam non eris obligatus hos fructus, quorum habes dominium,reſtituere.

Nihilominus tenenda eſt communis omnium ſententia,te obligatum eſſe in foro conſcientiæ ante vllam iudicis ſententiam hanc facere reſtitutionem:ſic Nauarr.*c.*21.*de orat.n.*47.*&* 49. Gutierr.*lib.*2.*canon. quæſt.c.*5.*n.*20.Sanch.*lib.*7.*diſp.*45.*n.*3.Leſſius *lib.*2.*de iuſt.c.*34.*dub.*19.*à n.*100 *& dub.*26.*per totum.* Vaſq. *opuſc.de benef.c.*3.*§.*3 *dub.*1. *n.*41. & alij apud ipſos. Ratio ea videtur eſſe, quia eſto beneficij acceptio valeat, & fructus percepti tui ſint. At horum valor, & firmitas pendet ex eo quod voluntatem mutes:ſi enim illam prauam voluntatem non ſuſcipiendi ſacerdotium non relinquas,titulus beneficij,& dominium fructuum ſic lege diſponẽte euaneſcit.Negari enim non poteſt, Pontificem poſſe beneficij titulũ, & fructum dominij ſic concedere. Quod autem de facto ſic conceſſum ſit, communis doctorum explicat,& verba *d.cap.commiſſa*,clarè denotant.

7 Tertio dubitabis,ſi abſque animo ſacerdotij accepiſti beneficium,& poſtea voluntatem mutaſti,& ſacerdotiũ ſuſcepiſti, debeas reſtituere fructus perceptos illo tempore,quo debita intentione caruiſti? Affirmat Sotus *lib.*10. *de iuſt.q.*5. *art.*6.*col.*3. & indicat Tolet.*lib.*5 *ſum.c.*5.*n.*5.Moueri poſſunt,quia non eſt æquum,vt ſuperueniens voluntas ius ad fructus decurſos,& malè perceptos cõcedat,illaque clauſula *d. c.commiſſa*;niſi voluntate mutata promotus fueris,ad fructus futuros, non ad præteritos debet extendi.

Sed abſq; dubio tenendum eſt, te non eſſe obligatum reſtituere:ſic Gloſſ.*d.c.commiſſa,verbo mutata, verbo promouendum*:& ibi Archidiac.*in fin.*Nau.*c.*21. *de orat.n.*46.*&* 50.Sanch.*lib.*7. *de matr. diſp.*45.*n.*7. *&* 9.Vaſq.1.2.*t.*2. *diſp.*160.*n.*35. Leſſius *lib.*2.*c.*34. *n.*133.Suar.*de legib.lib.*4.*c.*13.*n.*30.Garcia 3.*p.de benefic.c.*4.*n.*51. Ratio eſt, quia textus *in d.cap.commiſſa*, expreſsè ſtatuit te obligatum eſſe fructus reſtituere fraudulenter perceptos, niſi mutata voluntate promotus fueris,ſed nulli alij ſunt fraudulenter percepti,niſi illi qui recipiuntur abſque animo ſuſcipiendi ſacerdotium. Ergo horum reſtitutio ceſſat mutata voluntate,& ordine ſuſcepto.Et confirmo.Per mutationem voluntatis, & ſacerdotij aſſumpti ceſſat fraus commiſſa à ſuſcipiente beneficium, quæ in eo ſita erat,vt vellet fructibus beneficij frui per annum abſque ſacerdotio,poſtmodum beneficium dimiſſurus.Ergo pœna impoſita ob illam fraudem, non poteſt in hoc caſu habere locum.

8 Dixi te eſſe excuſatum à reſtitutione fructuum, ſi mutata voluntate ordinẽ ſuſcipias.Quare non ſufficit mutare voluntatẽ,ſed perſeuerare in illius mutatione cum effectu ordinem ſuſcipiendo.Alias vana erit talis voluntatis mutatio. Sanch. *d. diſp.*45. *n.*9. Garc. 3.*p.de benef.c.*4.*n.*51.Azor.2.*p.lib.*6.*c.*8. *q.*10. Quapropter ſi voluntatem mutes eo tempore, quo iure non potes ſacerdotio inſigniri,nequaquam à reſtitutione excuſaris;quia illa volũtatis mutatio vana eſt,& inutilis,& moram purgare nõ poteſt;ſic Azor. *loco alleg.* Verum ſi voluntatis mutatio contingat eo tempore,quo potes iure ad ſacerdotium promoueri; at de facto nõ promoueris, quia infirmus es,vel quia epiſcopus eſt abſens, vel quia non vult te ordinibus inſignire ,vel quia tecum diſpenſat ex aliqua cauſa legitima; ſufficienter à reſtitutione excuſaris. Quia per te non ſtat culpabiliter non promoueri. ſic Sanchez *lib.*7.*diſp.*45.*n.*8.

9 Quarto dubitabis,ſi recepiſti beneficium curatũ animo promouendi intra annum, ſed poſtea voluntate mutata promotus nõ fuiſti,tenerisne fructus illo anno perceptos reſtituere? Affirmant Gloſſ.*in d.cap. commiſſa,verbo non intendens*.& ibi Dominicus *§.cæterum.n.vnic.*Sotus *lib.*10.*q.*5 *art.*6.*concl.*1.Gutierr.*lib.* 2.*canon.quæſt.c.*5.*num.*13. Tolet. *lib.*4.*ſum. c.*18.*n.*4. Graffis 1.*p.deciſ.lib.*2.*c.*97.*n.*54. Azor.2.*p. lib.*6.*c.*9. *q.*2.Garc. 3.*p.de benef.c.*4.*n.*55. Mouentur, quia eadẽ videtur eſſe ratio in retentione, ac in prima beneficij acceptione. Negarique non poteſt te cum fraude beneficium retinere ad lucrandos fructus;debes ergo illis priuari; quia fraus, & dolus nemini patrocinari debent. Adde fructus parochialis beneficij dantur ob ſeruitium ſacerdotale præteritum, vel quod faciendum ſperatur, at nolens ordinari neque præſtat officium ſacerdotale, neque ſperat præſtandum. Ergo non habet titulum vllum ad fructus percipiendos. Ergo ab illo tempore, à quo intentionem mutauit, obligatus erit fructus reſtituere.

Nihilominus etſi ſupradicta ſententia ſit ſatis probabilis, probabilior eſt te obligatum nõ eſſe fructus perceptos illo tempore reſtituere,tametſi grauiſſimè pecces.ſic Nauarr. *cap.*21.*de orat. num.*50. *& in ſum.*

cap.

Digitized by Google

*cap.*25.*n.*118. Ludouic. Lop. *1.p.inſtructor. cap.*255. *colum.*3. Man. 1.*t.ſum.*2.*edit.cap.*30.*n.*6.*concl.*6. Vega 1.*t.ſum. cap.*36.*caſu* 23. Thom. Sanch. *lib.*7.*de matr. diſp.*45. *num.*11. Leſſius *lib.*2.*de iuſt.cap.*34. *num.*34. *& ſeqq.* Ratio ea eſt; quia leges pœnales extendendæ non ſunt vltra caſum expreſſum. At ſupradicta lex relata in *cap.commiſſa*, loquitur expreſſe de eo, qui recepit beneficium abſque intentione ſe promouendi, non de eo, qui bona intentione recepit, & mala retinet. Ergo ob retentionem obligari non debes ad reſtitutionem faciendam. Adde non eſſe eandem rationem in retentione, ac in prima acceptione. Quia prima acceptio ius in beneficium, & in fructus tribuit; eaque de cauſa grauiorem fraudem committit ſic beneficium recipiens, quam qui ſolum illam fraudem in retentione habet.

10 Sed quidquid ſit de hac obligatione, illud exiſtimo certum, deducendum eſſe ſtipendiũ, quod vicatio conceditur; quia cum validè beneficium retineat, neque illo niſi poſt annum priuetur, licitè deſignat adminiſtratorẽ, & conſequenter ſtipendium: ſic Gutierr. *lib.*2.*canon. quæſt.cap.*5.*num.*23.*in fine*: tametſi contrarium ſentiat Garcia *dicto cap.*4.*n.*56.

11 Quinto dubitabis; an recipiens beneficium parochiale cum animo illud reſignandi, vel permutandi pecces, obligatuſque ſis fructus eo tempore, quo non reſignas, perceptos reſtituere? Et quidem te obligatum eſſe habere animum beneficio inſeruiendi, & illius oneribus ſatisfaciendi, dum retines, clarũ eſt: aliàs mortaliter peccabis, & obligationem reſtituendi fructus habebis, quam habent non reſidentes, de quibus *diſp.ſeq.* At poſita voluntate te promouendi intra annum, ſi beneficium retines, & inſeruiendi dum illud retineas, non credo te peccaturum ſaltem mortaliter, ex eo quod accipias animo reſignandi, vel permutandi, eo tempore, quo reſignationem, vel permutationem ſuperior permiſerit. Neque enim recipiens beneficium obligatus eſt illud ſemper retinere, ſed poteſt illud permutare, vel reſignare, vt paſſim contingit. Ergo habens hanc voluntatem, cum beneficium ſuſcipis, nihil iuri contrarium facis, tametſi vnico die illud retinere proponas. ſic Nauarr. *lib.*3. *conſil. tit.de præbendis. conſ.*24. *num.*2. & Sanch. *lib.*7.*de matr.diſp.*45.*num.*12. Vaſq. *opuſc. de benef.cap.*3.§.3. *dub.*1. *in fine.* Leſſius, dicens non eſſe peccatum mortale, *lib.*2. *cap.* 34. *dub.*26. *num.*136. Hucuſque de beneficiorum parochialium ſuſceptione: Sed quia ſunt dignitates curam animarum habentes, aliaque beneficia ſimplicia.

12 Sexto dubitare poteris; an ſupradicta intentio recipiendi ſacerdotium in beneficiis parochialibus, debeat adeſſe in receptione dignitatum, quibus animarum cura annexa eſt, ita vt ſi recipias aliquam ex his dignitatibus, non intendens promoueri, ſed fructus percipere fraudulenter, tenearis & dignitatem dimittere, & fructus reſtituere, nulla expectata ſententia; ſi voluntate mutata intra annum promotus non fueris? Videtur dicendum te eſſe obligatum, quia hæ dignitates beneficiis parochialibus in iure æquiparãtur, maximè cum ſit eadem ratio. ſic Vaſq. *opuſc.de benefic. cap.*3.§. 3. *num.*33. Sed nihilominus contrarium non videtur improbabile, quia *textus in cap.commiſſa, cap.licet canon. cap.ex eo.de electione.in* 6. ſolum loquuntur de beneficiis parochialibus: non igitur dignitates ſub iis comprehenduntur, præcipuè cum in *cap. cum in cunctis.§.inferiora.de electione*, tanquam diſtincta à reliquis beneficiis curatis apponuntur. Deinde quia in *eo cap. cum in cunctis*, & in concilio Trident. *ſeſſ.*24.*de reform. cap.*12. ſtatuitur ſuſcipientes has dignitates debere intra annum ſacerdotio ordinari; aliàs ſi admoniti non fecerint, priuentur eccleſia. At *in cap. commiſſa, iuncto cap. licet canon.* nulla præcedente monitione priuantur beneficio, qui intra annum non ſuſceperint ordinem requiſitum. Ergo non eſt eodem tenore de beneficiis parochialibus, ac de dignitatibus curam animarum habentibus procedendum; & ita tenet, aliis relatis, Garcia 3.*p.de benef.cap.*4. *à n.*20.

13 Septimo dubitabis de aliis beneficiis ſimplicibus, an inquam recipiens ea abſque animo recipiendi ordinem ſacrum eis annexum obligatus ſit fructus perceptos reſtituere, nulla expectata ſententia? Aliqui affirmant, quia videtur eſſe eadem ratio, ac in beneficiis curatis; ſi quidem æquè fraudulenter illos recipis, ac recipis fructus beneficij curati, cum omnibus obligatio aſſumendi ordines annexa ſit. Sic Iacob. de Graff. *deciſ.caſuum conſcient.lib.*2.*c.*97.*n.*55. Garcia, aliis relatis, 3.*p.de benef.c.*4.*n.*38.

Sed dicendum eſt te obligatum non eſſe hos fructus ante ſententiam reſtituere: ſic Nauarr. *cap.*21. *de orat.c.*51. *& in ſum.cap.*25.*num.*118. Sanch. *lib.*7. *de matr. diſp.*45. *num.*13. Salas *de legib. diſp.*9. *ſect.*1. *num.*15. Leſſius *lib.*2.*cap.*34.*num.*132. Gutierr. *lib.*2. *canon.quæſt.cap.*5. *num.*24. Azor. 2.*p. lib.*6. *c.*9.*q.*5. *&* 7. Vaſquez *opuſc.de benefic.cap.*3.§.3. *dub.*1. & alij plures apud ipſos. Ratio eſt; quia in *dicto cap.commiſſa*, ſolum de beneficiis parochialibus diſponitur: non igitur ad ſimplicia pœnalis conſtitutio extendenda eſt, præcipuè cum longè minor culpa inueniatur in receptione beneficiorum ſimplicium, quam curatorum. Adde his beneficiis ſimplicibus ordinem ſacrum habentibus annexum, nempe canonicatus, dignitates, &c. imponitur pœna prima medietatis fructuum. Secunda omnium, ac tandem beneficiorum. Ergo ſignum eſt ipſo iure, & nulla expectata ſententia nullam eſſe obligationem fructus reſtituendi.

13 Octauo dubitabis qualem culpam committas beneficium ſimplex recipiens animo non aſcendendi ad ordines, ſed potius relinquendi ſtatum clericalem, poſtquam aliquo tempore fructus beneficij perceperis? Qua in re omnibus compertum eſt, ſi beneficium ordinem annexum habet ex iure, conſtitutione, fundatione, aut conſuetudine, te grauiter peccaturum ſi abſque hac intentione beneficium accipias. Quia cares intentione obſeruandi ius. At ſi beneficium nullum ordinem annexum habeat, qualia ſunt in Hiſpania plurima præſtimonia, & capellaniæ, & canonicatus eccleſiarum collegiatarum; quibus ſatisfacis, ſi in habitu clericali incedas, & officium diuinum recites, credo te non peccaturum, tametſi voluntatem habeas non aſſumendi ordines ſacros: quia hæc voluntas non eſt contraria alicui præcepto, cum nullo præcepto tenearis illos ordines ſacros aſſumere. ſic Nauarr. *cap.*25.*num.*18. Graffis *deciſ.caſuum conſcient.lib.*2.*cap.*97.*n.*55. Sanch. *lib.*7.*diſp.*45. *num.*17. Garcia 3.*p.de benefic.c.*4.*n.*42.

15 Maior dubitatio eſt, an pecces, ſi hoc beneficiũ accipias animo fruendi eius fructibus aliquo tempore, & poſt modum relinquendi tranſeundo ad ſtatum coniugalem. Te peccare mortaliter affirmat Soto *lib.*10.*de iuſtit.q.*5.*art.*6.*colum.*4. Tolet. *lib.*3.*ſummæ.cap.*18.*num.*4.*& lib.*5.*c.*5.*num.*5. Nauarr. *miſcell. de orat.*44.*in noua edit.num.*2. Mouentur, quia decipis eccleſiam, quæ tibi beneficium non conferret, ſi ſciret cum hac intentione aſſumere. At Thom. Sanchez *lib.*7.*de matr. diſp.*45. *num.*19. ſolum agnoſcit peccatum veniale in hac intentione, ſi voluntatem habeas beneficio inſeruiendi, eiuſque obligationibus ſatisfaciendi: cõſentit Leſſius *lib.*2.*c.*34.*dub.*26.

Digitized by Google

*n.*132. ea inquam limitatione appoſita, ſi ſtudiorum cauſa, alioque fine honeſto ducaris. Priorem partem ſic probant; quia nullo iure naturali, neque poſitiuo recipiens beneficium obligatur in illo ſtatu perſeuerare. Ergo non peccas grauiter habens voluntatem non perſeuerandi. Quod autem culpam venialem in tali intentione committas, probat ratio ſuperius allata; quia aliquo modo eccleſia decipitur, & quia beneficium ad ſuſtentandum beneficiatum in ſtatu clericali ordinatur.

16 Cæterum crederem probabilius per ſe nullam eſſe culpam in tali intentione. Quia nulla poteſt eſſe culpa, niſi vbi eſt alicuius præcepti violatio: at nullum eſt præceptum poſitiuum, nec naturale obligans beneficiatum ex ſuſceptione beneficij ad perſeuerandum in ſtatu clericali; imo potiùs, à iure liber tranſitus ad nuptias beneficiaris conceditur, modo beneficia relinquant. *cap. Ioannes. cap. diuerſis fallaciis. de clerico coniugato.* Ergo nulla poteſt eſſe culpa non perſeuerandi in illo ſtatu. Adde ſi aliqua eſſet culpa, grauis deberet eſſe. Quia relinquere ſtatum clericalem grauis materia eſt. Neque in hac intentione eccleſia decipitur, neque iuſtè eſt inuita, cum non intendas aliquid contra id, quod ab eccleſia eſt diſpoſitum; beneficium enim datur ad ſuſtentandum beneficiatum in ſtatu clericali, eo tempore, quo beneficium habuerit, non tamen cum obligatione, vt ſemper beneficium retineat, & ſtatum incompatibilem non accipiat. Sic Garcia 3.*p.de benefic.c.*4. *n.*43. & clarè indicat Nauarr.*c.*21.*de orat.n.*52.

PVNCTVM VIII.

De carentia cenſuræ, irregularitatis, alteriuſue impedimenti ad beneficium requiſita.

1 *Carentia cenſuræ, & irregularitatis, &c. requiritur.*
2 *Item carentia vxoris.*
3 *Apponitur quædam limitatio.*
4 *Ex epiſcopi diſpenſatione aliqui affirmant coniugatum capacem eſſe beneficiorum. Alij verius negant.*
5 *Item debet eſſe carentia bigamiæ. Sed an ex diſpenſatione epiſcopi capax beneficiorum bigamus eſſe poſſit. Aliqui affirmant.*
6 *Probabilius eſt incapacem eſſe, ſi bigamia propria, & interpretatiua ſit.*

1 Certum eſt excommunicatum excommunicatione maiori, & ſuſpenſum, & interdictum inhabilem eſſe beneficij recipiendi, vt latè dicemus *tract. de excommunicat. ſuſpenſ. & interdicto.* Idemque dicendum eſt de irregularitate, vt *in eodem tractat.* notamus.

2 Præter ſupradictarum carentiam, aliam habere debes, ſcilicet vxoris. Vxorati namque beneficiorum ſunt incapaces, vt tradunt omnes in *cap. 2. de clerico coniugato, per textum.* ibi, vbi inquit Pontifex. *Prouideas attentius, ne deinceps clericus coniugatus ad beneficia eccleſiaſtica, aut ſacros ordines, vel adminiſtrationes eccleſiaſticas admittatur, niſi fortè caſtitatem voueret perpetuam, & qui vnicam, & virginem habuiſſet vxorem.* Ex quibus verbis conſtat, coniugatum non ſolum incapacem eſſe beneficij recipiendi, ſed etiam cuiuſcunque eccleſiaſticæ adminiſtrationis: ſic relato Cæſare de Graſſis *deciſ.* 114. & 91. tenet Garcia 7.*p.de benefic.c.*5.*num.*3. Sanchez *lib.*7.*diſp.*41.*n.*18. Quod adeo verum eſt, vt regula de triennali poſſeſſore ei ſuffragari non poſſit; quia omnino eſt incapax ſicut laicus beneficij acquirendi, & retinendi: Rebuff. *de pacific. poſſeſſorib. num.*187.*in fine.* Ludouicus Gomez. *reg. de triennali q.*26.*§. ſed breuiter.* Sanch. *lib.*7.*de matrim. diſp.*42.*n.*15.

3 Limitanda tamen eſt hæc doctrina ex ſupradicto textu, niſi vxor conſentiat, vt ad ordines aſcendat, & ipſa ſi iuuenis eſt religionem profiteatur, vel ſi prouectior ſit votum caſtitatis emittat; quia ſic conſentiente, & profeſſionem emittente non eſt viro recurſus ad coniugium. Et idem eſſet, quando vir legitimam diuortij cauſam haberet, poſſet tunc ordinibus inſigniri, & beneficium accipere. ſic Sanchez *num.*16.

4 Quod ſi inquiras, an ex epiſcopi diſpenſatione capax coniugatus ſit beneficij acquirendi? Affirmant plures quos refert Sanchez *dicta diſp.*42.*n.*17. capacem eſſe beneficij ſimplicis, ſecus curati. Mouentur ex *c. Ioannes. de cleric. coniugatis*, vbi ſupponitur coniugatum percipere poſſe beneficium. Deinde epiſcopus diſpenſat cum homicida in beneficio ſimplici, & cum irregulari *cap. ad audientiam. de homicidio. c. Henric. de clerico pugnante in duello.* Item cum depoſito. *cap. Salonitæ.*63.*diſt.* Ergo cum vxorato poterit diſpenſare.

Nihilominus verius eſt ſolum Pontificem hanc diſpenſationem concedere poſſe: ſic pluribus firmat Sanch. *ſupra. n.* 18. Garcia 7.*p.de benefi. cap.*5. Ratio videtur manifeſta; quia ipſis epiſcopis interdicitur conferre beneficia coniugatis. *cap.*1.*& cap. diuerſis. de clericis coniugatis:* & ſi ſcienter ea contulerint, ſpoliandi ſunt per ſuperiorem. Ergo epiſcopis non eſt datum ea conferre. Neque obſtat *textus in cap. Ioannes*, ſupponens coniugatum habere beneficium; quia poteſt explicari ex diſpenſatione Pontificis. Minus obſtat, quod epiſcopus cum homicida, depoſito, & irregulari diſpenſet in beneficio ſimplici, quia ij non ſunt omnino incapaces beneficiorum; ſi quidem beneficia acquiſita ante delictum valent retinere: ſecus coniugatus, & laicus, qui omnino incapaces ſunt.

5 Tandem carere debes ad beneficium ſuſcipiendum bigamia. Quia hæc irregularem facit ad ordines, & ad beneficia recipienda. *cap.*1.2.*&* 3.*de bigamis, & cap. vnico. de bigamis. in* 6.

Solum eſt dubium; an ex dipenſatione epiſcopi poſſis ordines minores, & beneficium ſimplex accipere. Plures doctores id affirmant, quos refert, & ſequitur Sanch. *lib.*7. *de matr. diſp.*86.*n.*11. Auila *de cenſuris.*7.*p.d.ſp.*7.*dub.*4. Sayrus *de cenſuris. lib.*6.*cap.*6.*n.*11. Bonac. *de cenſur. diſp.*7.*q.*2.*p.*5. *n.*15. Paulus Comitolus *reſponſor. moral. lib.*1.*q.*106.*num.*5. *&* 6. Ludouic. Miranda *in manuali prælat. t.*1.*quæſt.*8.*art.*2.*concl.*2. Fundamentum eſſe poteſt, quia nullus eſt textus negans epiſcopo hanc poteſtatem, imo in *cap. lector.*34.*diſt.* datur facultas bigamo lectori; vt in lectoratu permaneat ex diſpenſatione, & ſubditur, vt poſſit, ſi neceſſitas vrgeat, ad ſubdiaconatum promoueri; qui ordo illo tempore inter ſacros ordines non erat adſcriptus, & additur idem eſſe dicendum de bigamo. Alij ſupradictam ſententiam limitant, vt procedat quoad ordines, & beneficia recepta, ſed non quoad recipienda: Sic Abbas *in cap. ſuper eo. n.*5. *de bigamis.* Nauarr. *cap.*27.*n.*197. Valen. 4.*p.diſp.* 7.*q.*19.*punct.*3.*in* 1.*ſpecie irregularit.* Philiarc. *de officio Sacerdotis.t.*1.*lib.*4.*cap.*7.*in fine* Eman. Rodrig. *t.* 1. *ſum. cap.*158.*concl.*5.*n.*6. Viuald. *candelabro* 2.*p. vbi de irregularitate bigamiæ n.*34.

6 Nihilominus verius exiſtimo, non poſſe Epiſcopum neque in ordinibus minoribus, neque in beneficio ſimplici cum bigamo vero, & interpretatiuo diſpenſare.

Digitized by Google

diſpenſare. ſic Lambertin. *de iure patron.* 1. *p. lib.* 2. *q.* 7. *art.* 13. *n.* 4. Ludouic. Lopez *inſtructor.* 2. *par. cap.* 21. Gregor. Lopez *leg.* 5. *tit.* 5. *part.* 1. *verbo dos mujeres, in fine.* Tolet. *cap.* 63. Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 6. *n.* 14. Suar. 5. *t. de cenſur. diſp.* 49. *ſect.* 6. *n.* 4. & 5. Zeuallos *q.* 559. Genuenſ. *in praxi. cap.* 113. Auguſt. Barboſa alios referẽs, 2. *p. allegat.* 49. *n.* 21. & 25. Moueor ex *textu in cap. vnico, de bigamis, in* 6. vbi bigami omni priuilegio clericali denudantur, neque epiſcopo cõmittitur diſpenſatio: ſed in lege generali nequit epiſcopus diſpenſare, niſi ei commiſſum ſit, vt tradunt doctores in *cap. at ſi clerici, de indic.* Ergo nequit in hac bigamia diſpenſare. Deinde in Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 17. permittitur coniugatis ordines minores exercere, modo non ſint bigami: cui decreto non videtur poſſe epiſcopum derogare. Et ſic deciſum eſſe à ſacra congregatione teſtantur Garcia *ſupra. n.* 5. & aliis relatis Barboſa *tum loco allegato, tum in remiſſion. concilij dicto cap.* 17. Per quæ videtur aliqua ex parte derogatus *textus in cap. lector.* 34. *diſt.*

PVNCTVM IX.

De naturalitate, & conſanguinitate pro aliquibus beneficiis requiſita.

1 *Ex legibus Hiſpaniæ ſolum naturalibus horum regnorum beneficia concedi debent.*
2 *Explicatur quis ſit naturalis.*
3 *Ex ſpeciali ſtatuto alij aliàs habiles excluduntur.*
4 *Si dentur aliis à deſignatis, an teneat collatio? Sub diſtinctione reſpondetur.*
5 *An poſſit patronus eligere ex conſanguineis remotum, ſi teſtator ſolum dixit, vt eligat ex conſanguineis quem capacem inuenerit?*
6 *Si teſtator dixit, vt proximior eligatur, eligi debet proximior fundatoris, non vltimi capellani.*
7 *Quid ſi duo ſint æquè propinqui, alius via maſculina, alius fœminina?*
8 *In æquali gradu cõſanguineus mariti præferendus eſt, cum ex bonis communibus vxor, & maritus capellaniam fundant.*
9 *Apponitur quædam limitatio.*
10 *Qualiter computatio proximitatis facienda eſt.*
11 *Beneficium relictum pro conſanguineis, an illegitimis diſpenſatis, ſeu legitimatis conferri poſſit? Proponuntur aliqua certa.*
12 *Reſoluitur quæſtio, ſpectanda eſſe verba fundatoris.*
13 *Quo loco admittendus eſt ſpurius, & illegitimus? Verius eſt eſſe admittendum deficientibus legitimis.*

1 TAmetſi iure communi omnibus aliàs habilibus vndecunque ſint, beneficia conferri poſſint. *cap. ad decorem. de inſtitut. & ibi* Gloſſa *verbo vndecunque,* & Abbas *n.* 4. Tamen in noſtro regno lege ſancitum eſt, ne aliis quam oriundis, ſiue naturalibus beneficia conferantur, vt habetur *leg.* 14. & *aliis, tit.* 3. *lib.* 1. *recopil.* & de Gallia teſtatur Coſmas *in proœmio pragmaticæ ſanctionis. §. nam eccleſiarum. verbo exterorum. ad finem.* Idemque aliis pluribus regnis eſt ſtatutum, & merito. Quia naturales diligentius inſeruiunt, & cum maiori fructu, & eccleſias ditant, non ſpoliant, ſecus exteri. Vt autem hæ leges, & qualibet alia ſæcularia ſtatuta effectum habeant, debent à ſancta ſede approbari. Quia aliàs eorum diſpoſitio non tenet, vtpote in materia eccleſiaſtica, & contraria iuris communis diſpoſitioni.

2 Quod ſi inquiras, quis dicendus ſit naturalis, ſeu oriundus ex regno Caſtellæ, vt capax beneficij cenſeatur? Reſpondeo illum dici & ſolum, qui in regno Caſtellæ natus eſt, vel ſaltem eius pater. Quia à natiuitate propria, vel paterna oriundus quis dicitur, vt ex Iaſon. *in leg. huiuſmodi. §. legatum. ff. de legatis.* 1. *num.* 18. docet Mandoſ. *ad regul. Cancell. reg.* 16. *q.* 40. & pluribus relatis Barboſa *de poteſt. epiſcop. alleg.* 4. *num.* 6.

3 Præter naturalitatem ſunt aliqua beneficia, quæ ex eorum fundatione, inſtitutione, ſtatuto, conſuetudine, aut priuilegio conſanguineis fundatoris, aliiſve certis perſonis debentur, vt aliis relatis docent Couar. *reg. peccatum.* 2. *p. §.* 7. *n.* 5. Gutierr. *conſ.* 2. *n.* 3. & *lib.* 2. *canon. quæſt. c.* 11. *n.* 37. Zenedo *collect.* 89. *ad decret.* Garcia 7. *p. de benefic. cap.* 15. *à n.* 1.

4 Difficultas eſt, an ſi dentur aliis à deſignatis teneat collatio? Diſtinguendum eſt. Si ob fauorem ipſorum deſignatorum ſit deſignatio, vti cenſetur facta quoties conſanguineis fundatoris, vel oriundis ex aliquo loco beneficia deſignantur, collatio tenet, dum aliquis ex deſignatis non contradicit; ſicuti tenet collatio beneficij iuris patronatus ſpreto patrono, dum patronus non contradicit: quia ſolum reſcinditur vtraque collatio ob patroni, vel deſignatorum præiudicium. Zenedo, Gutierr. Garcia, & alij *ſupra.* Verum ſi non ob fauorem deſignatorum, ſed ob eccleſiæ, & beneficij reſpectum, vt melius, inquam, eccleſiæ prouideatur, & beneficij obligationibus fiat ſatis, certo generi perſonarum beneficia deſignantur, qualiter deſignantur canonicatus doctorales, & magiſtrales graduatis in aliqua Hiſpaniarum vniuerſitate, tunc deficiente qualitate requiſita beneficij collatio nulla eſt; tametſi nullus alius qualificatus petat ſibi conferri; quia non in fauorẽ ipſius, ſed eccleſiæ quæ ſemper cenſetur inuita, qualitas deſignatorum expoſtulata eſt, ideoque ad cuiuſuis, etiam non qualificati, petitionem declarari nulla collatio poteſt: ſic expreſsè Garcia 7. *p. de benef. cap.* 15. *à num.* 11.

5 Deinde dubitare potes, quis ex conſanguineis cenſeatur deſignatus, cum teſtator dixit, vt patronus prouideat ſemper vnum ex ſuis conſanguineis, ſi capax reperiatur, an inquam ex vi huius clauſulæ poſſit patronus eligere, quem ex conſanguineis maluerit, vel teneatur eligere propinquiorem?

Communis ſententia eſt obligatum eſſe eligere propinquiorem: quia tunc intelligitur electio non voluntati patroni, ſed eius iudicio, & arbitrio commiſſa, quod regulatum eſſe debet, ac proinde eligẽdus, quem fundator magis præſumitur diligere, qui eſt ſibi propinquior: ſic videtur tenere Garcia 7. *p. de benef. c.* 15. *n.* 17. Gutierr. *lib.* 15. *canon. quæſt. c.* 11. *n.* 38. & *conſ.* 26. *n.* 11. Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib.* 2. *cap.* 2. *à n.* 7.

Cæterum non videtur probabilitate carere, poſſe patronum eligere, quem ex conſanguineis maluerit. Quia eius voluntati videtur commiſſa electio, iuxta *leg. vnum ex familia. §. ſi de Falcidia. ff. de leg.* 2. Si enim teſtator dixiſſet expreſsè, ſe relinquere capellaniam conſanguineo, quem patronus elegerit, electio cõmiſſa eſt voluntati patroni. Ergo ſimiliter eſt dicendum, cùm teſtator dixit, vt patronus prouideat vnum ex conſanguineis; tacitè enim dixit, vt prouideat, qui ſibi placuerit: ſic Eman. Rodrig. *tom.* 1 *ſumma. c.* 106.

6 Quid ſi teſtator dixit, vt conſanguineus proximior eligatur, eligi ne debet proximior fundatoris, an proximior vltimi capellani? Dicendum eſt proximiorem fundatoris eligendum eſſe. Quia capellania non ſucceſſione hæreditaria, & quaſi maioratus ad hæredes transfertur, ſed ex collatione ordinarij ſpectata fundatoris voluntate, quæ ſemper præſumitur eſſe

Digitized by Google

eſſe de ſibi propinquiori: ſic Lambertin. *lib. 2. de iure patron. 3. p. q. 5. art. 4. n. 12. & 15.* Perez de Lara *lib. 2. de anniuerſar. & capellan. cap. 2. à n. 7.* Garcia *7. p. de benefic. cap. 15. à n. 20.* Vaſq. *de teſtam. cap. 8. §. 3. dub. 2. num. 48.*

7 At ſi duo ſint æque propinqui, alius deſcendens per lineam maſculinam, alius fæmininam, non videtur patronus obligatus deſcendentem per lineã maſculinam deſcendenti per lineam fæmininam præferre; quia in capellaniis non tractatur de conſeruanda agnatione; ac proinde non videtur hæc ſufficiens ratio prælationis. Garcia *de benefic. 7. p. cap. 15. num. 21.* Contrarium tamen verius exiſtimarem; eo quod conſanguineus per lineam maſculinam ſemper præſumatur magis dilectus, & affectus fundatori, vtpore qui eius agnationẽ excellentiori via conſeruat.

8 Hinc collige quando vxor, & maritus ex bonis communibus capellaniam fundarent conferendam vtriuſque conſanguineis; præferendum inquam eſſe in æquali gradu conſanguineum mariti. Nam ſicut maritus in fundatione videtur præcipua perſona, ita etiam in electione eius conſanguinei præferendi ſunt. Zeuallos *com. contra commun. q. 265. à n. 13.* Gregor. Lopez *in ſimili. leg. 2. tit. 1. part. 2. verbo el mas propinquo pariente.* quamuis contra teneat Garc. *7. p. de benefic. cap. 15. n. 22.*

9 Limita tamen, niſi conſanguinei vxoris prius nominati eſſent, quia ex ſcripturæ nominatione præuia colligitur mens mariti fuiſſe illos præferre, vt latè Felin. *in cap. dilecta. verbo ordo ſcripturæ. de reſcript. n. 4. & ſeqq.* Anton. Gomez. *1. tom. var. c. 2. n. 4. & 5.* Gutierr. *conſ. 26. n. 10.*

10 Qualiter autem hæc computatio proximitatis facienda eſt, an ſecundum ius canonicum, an ciuile? Probabilius exiſtimo ſecundum ius ciuile faciẽdam eſſe: nam licet capellania non iure ſucceſſionis conferatur, conferenda tamen eſt iis, qui fundatori proximiores fuerint; ad cuius inueſtigationem non tam canonica computatio, quam ciuilis, & legalis deſeruit. ſic Garcia *7. p. de beneſ. c. 15. à n. 25.* Excipe tamen niſi fundator conſanguineos intra quartum gradum determinaret; quia ratione huius determinationis, & deſignationis canonicam computationem videtur attendiſſe, in qua ſolum conſanguinitas vſque ad 4. gradum extenditur. Garc. *ſupra. n. 27.*

11 Grauior dubitatio eſt, an beneficium, quod fundator reliquit pro ſuis conſanguineis, poſſit conferri illegitimis, & ſpuriis, ſi alias ad beneficia conſequenda diſpenſatione Pontificis habiles exiſtant? Qua in re certum eſſe debet, ſi reſcripto Pontificis legitimatus ſit ſpurius, poterit, & debet ei beneficium cõferri. Quia Pontificis legitimatio præſtat in eccleſiaſticis rebus, quidquid præſtaret vera naturalis legitimatio; quia eſt integra natalium reſtitutio quoad ſpiritualia, quale eſt beneficium: ſic expreſsè Garcia *7. p. de beneſ. c. 15. n. 46.* At ſi reſcripto ſæcularis principis legitimaretur, dubitant plures capaxne ſit beneficij conſanguineis fundatoris relicti? Quia legitimatio ſæcularis principis ſolum facit legitimũ quoad ſucceſſiones, & honores temporales, non quoad beneficia, aliáque iura eccleſiaſtica. Nihilominus credo ſupradicto ſpurio legitimato à ſæculari principe beneficium conferri poſſe, & deberi, ſi alias habilis ſit ex diſpenſatione ad beneficia obtinenda. Nã eſto ſæcularis princeps ſolum legitimare poſſit ad temporalia, & non ad ſpiritualia; at legitimationem in temporalibus concedens, illegitimum facit eſſe de familia, genere, & parentela fundatoris, & conſequenter habilem reddit, vt diſpenſatione accedente beneficium poſſit obtinere. ſic Garcia *ſupra.*

Secundo videtur certum, in Hiſpania beneficium relictum pro iis qui ſunt de familia, cognatione, domo, genere, ſtirpe, ſeu parentela, poſſe, & debere dari filiis illegitimis naturalibus. Quia cum hi gaudeant nobilitate parentum *l. 1. tit. 11. part 7.* de eius genere, cognatione, & familia cenſentur. Garc. *d. 7. p. de benefic. cap. 15. num. 49.*

Tertio ſit certum, illegitimos ſpurios ex parte matris capaces eſſe cuiuſuis beneficij, & legati pro ſuis cognatis relicti. Quia reſpectu matris nulla datur incertitudo; ac proinde ſunt de eius genere, & familia. Azeuedo *conſ. 24. à n. 37.* Garc. *n. 52.*

12 Quapropter controuerſia ſolum eſt, an ſpectato iure communi illegitimus naturalis, & ſpurius ex parte patris capax ſit beneficij relicti pro conſanguineis fundatoris? Communis ſententia affirmat ſpectanda eſſe verba inſtituentis; ſi enim verbis iuris vſus fuerit fundator, illegitimus in hac prouiſione locum non habet: ſecus ſi vſus fuit verbis naturæ, ſeu naturaliter cognationem ſignificantibus: ſic Perez de Lara *lib. 2. de capell. & anniuerſar. cap. 2. à num. 25.* Garcia *7. p. de benefic. cap. 15. à num. 39. & 46.* Quod ſi inquiras, quando cenſeatur fundator vti verbis ciuilibus, quando naturalibus? Reſpondeo vti verbis ciuilibus, quoties vſus fuerit nomine familiæ, generis, cognationis, ſtirpis, aut conſanguinitatis. Quia hæc nomina à iure inuenta ſunt. At verbis naturalibus vti, ſi deſcendentium, & conſanguineorũ verbis vtatur, dicens inſtituendum eſſe aliquem ex ſuis deſcendentibus, vel conſanguineis. ſic Gonzalez *gloſſ. 5. num. 121.* Garc. *ſupra num. 39. & 55.* Regulariter autem ſemper præſumendum eſt verbis naturaliter ſignificantibus vſum fuiſſe. Quia hæc in diſpoſitione hominis attenduntur, quando aliud expreſſe non conſtat, iuxta *leg. fin. Cod. de his qui veniam ætatis. leg. non aliter. ff. de legat. 3.* Et quia hæc interpretatio fauorabilior eſt ipſis illegitimis, & etiam fundatori, qui illos præſumitur amare. Deinde ſpectandus eſt communis modus loquendi, & an materia ſubiecta petat excludere, vel potius includere illegitimum. ſic Gonzal. *gloſſ. 5. à num. 123.*

Ex quo ipſe infert ſpurium, & illegitimum aliàs habilem admittendum eſſe ad capellaniam, & legatum relictum pro iis qui ſunt de genere, & cognatione fundatoris. Nam licet hæc verba ciuilia ſint, & ex illis videatur illegitimus excluſus, at quia ex cõmuni modo loquendi, & materia ſubiecta non excluditur, ideo debet admitti, & placet mihi hæc doctrina, tametſi Garcia *dicta 7. p. cap. 10. num. 53.* contradicat.

13 Sed quo loco ſpurius, & illegitimus admittendus eſt ad legatum, donationem, capellaniam pro conſanguineis fundatoris relictam?

Dicendum eſt, ſi concurrat in æquali gradu cum legitimo, nequaquam admitti poſſe, ſic vt indubitatum firmat Gonzal. *gloſſ. 5. n. 124.* Garc. *7. p. de benefic. c. 15. n. 53. circa finem.* At ſi illegitimus proximior ſit fundatoris quolibet alio legitimo, cenſet Garcia *ſupra n. 47.* & Zeuall. *q. 762. à n. 24.* illegitimum præferendum eſſe ſtante diſpoſitione teſtatoris, quod proximior conſanguineus præferatur; quia ille illegitimus eſt conſanguineus, & proximior. Quod ſi ex teſtatoris diſpoſitione non eſſet obligatio proximiorem eligendi, affirmare debent ſupradicti doctores illegitimum, & ſpurium eligi poſſe, quantumuis remotum, excluſis legitimis propinquioribus, quia eſt æquè ac legitimi conſanguineus.

Cæterum oppoſitum probabilius exiſtimo, nempe ſtantibus legitimis nequaquam eligi poſſe illegitimum, tametſi propinquior ſit. ſic Peregrin. *de fidei-commiſſ.*

Digitized by Google

*commiſſ.art.*22.*n.*89.Man.Rod.1.*tom.ſum.cap.* 106.*n.* 8.*ad finem.* Ioann.Gutierr.*pract.quaeſt.lib.*2. *quaeſt.*67. *circa finem.num.*4. Ratio eſt; quia legitimus remotior nobilior eſt quolibet propinquiori illegitimo. Deinde ſi ſtantibus legitimis poſſet electio eſſe illegitimorum; quia omnes ſunt æque de familia, poſſet illegitimus concurrens in eodem gradu proximitatis cum legitimo eligi à patrono. Quia ipſe ſolum tenetur eligere ex conſanguineis fundatoris, qui proximior fuerit: ponimus autem nullum legitimum proximiorem eſſe illegitimo. Ergo nullus legitimus neceſſario præeligendus eſt: quia qualitas legitimitatis non conſtituit legitimum propinquiorem. Quod ſi dicas conſtituere nobiliori modo propinquiorem; ac proinde præferendum illegitimo, inde conuincitur cuilibet illegitimo etiam propinquiori præferendum eſſe: quia propinquitas proueniens ex legitimatione quantumuis remota, vincit quamlibet propinquitatem illegitimi. Et per hæc fit ſatis contrario fundamento.

DISPVTATIO V.

De beneficiorum oneribus, & vtilitatibus.

PLura ſunt onera beneficiorum, pluresque illorum vtilitates. Onus beneficiorum eſt fidei profeſſionem facere, cum beneficium recipitur: officium diuinum quotidie recitare, choro aſſiſtere, in loco beneficij reſidere, ordines beneficio annexos ſuſcipere. Vtilitas vero beneficiorum eſt, fructuum perceptio, exemptio à foro ſæculari; immunitas à gabellis, & tributis, & tandem titulum concedere ad ordines recipiendos. De obligatione faciendi profeſſionem fidei latè egimus 1. *p.tract.*4.*de fide.diſp.*1.*punct.* 19. De aſſiſtentia in choro, officiique diuini recitatione, *tract.*7. dictum eſt. De fructuum vero perceptione, illorumque dominio, diſtributione, & alienatione. Tum in *tract.de charitate, diſp.de eleemoſyna.* Tũ *tract.*12. plura diximus. De exemptione vero à foro ſæculari, immunitate à gabellis ſatis egimus *tract.* 10. 11. *&* 12. De titulo, quem præbet beneficium ad ordines ſuſcipiendos, *tract. de ordine* agendum eſt. Reſtat ergo nobis ſpecialiter agendum de obligatione reſidendi in loco beneficij, ordineſque beneficio annexos ſuſcipiendi.

PVNCTVM I.

Qualiter beneficium reſidentiam expoſtulet.

1 *Duplex eſt beneficium, curatum, & ſimplex, & qualiter ſimplex reſidentiam expoſtulet.*
2 *Beneficium curatum non ſolum iure poſitiuo, ſed naturali diuino reſidentiam expoſtulat.*
3 *Contrarium defendit immerito Catherinus.*
4 *Satisfit eius rationibus.*
5 *Non excuſatur ab hac obligatione, eſto beneficium modici valoris ſit, neque ex eo quod coadiutorem habeat.*
6 *Iure item naturali diuino tenetur reſidere, qui beneficium habens curam animarum exteriorem poſſideret.*

BEneficium duplex eſt, curatum, & ſimplex; vtrumque reſidentiam expoſtulabat iure ipſo. At ex generali conſuetudine beneficia ſimplicia libera ſunt à reſidentia. Quia nullum aliud officium habent annexum præter horarum recitationem, quæ vbilibet fieri poteſt: ſic aliis relatis Flamin. *de reſignat.lib.*1.*q.*10.*n.*66.*&* 67. Cæſar de Graſſis *deciſ.* 115.*n.*3. Gonzalez *ad reg.*8.*Cancellar.gloſſ.*5.*n.*80. *& gloſſ.*15.*n.*26. Garcia *de benef.*3.*p. cap.*2.*n.*3. Excipe tamen dignitates, & canonicatus eccleſiæ cathedralis, & aliquarum eccleſiarum collegiatarum, qui ex præſcripto concilij, aut ſpecialibus ſtatutis in ſuis eccleſiis reſidere, & horis canonicis aſſiſtere tenentur ſub priuatione diſtributionum, & fructuum, de qua aſſiſtentia, *tract.*7.*diſp.*3. latè diximus.

2 Beneficium vero curatum, ſub quo intelligo epiſcopatum, dignitatem, cui eſt animarum cura annexa, & quodlibet aliud parochiale beneficium, non ſolum ex iure poſitiuo, ſed etiam ex iure diuino naturali reſidentiam expoſtulat: colligitur apertè ex Trident.*ſeſſ.*6.*cap.*1.*& ſeſſ.*23.*c.*1.*de reform.* ibi enim ſtatuitur præcepto diuino omnibus paſtoribus animarum mandatum eſſe oues ſuas agnoſcere, ſacramenta eis miniſtrare, ſacrificium pro eis offerre, verbi diuini prædicatione eas paſcere, ac tandem exemplo, aliiſque mediis ad virtutem excitare, & in cætera munia paſtoralia incumbere. Quæ vt præſtentur, neceſſario præſentiam corporalem illorum, qui ea præſtare debent, expoſtulant. Cùm autem ipſi paſtores ex vi ſui officij, & muneris ea præſtare teneantur, fit ſanè corporaliter ouibus adeſſe debere. Nam licet aliquando per alios id rectius fieri poſſet, hoc non excuſat paſtores à natiua obligatione, quam habent oues ſuas cognoſcendi, regendi, & paſcendi: ſi enim ipſi aliis poſſent curam pro libito committere, non miniſtri, paſtores, & diſpenſatores, ſed domini dicerentur. Sunt igitur obligati eis aſſiſtere: & ita tenent poſt alios antiquiores Couarr. 3. *var.c.*13.*n.*9. Valen.3.*tom.diſp.*10.*q.*3.*p.*5. Nauarr.*cap.*25.*num.*121. Salzedo *pract.cap.*51. Garcia *de benef.*3.*p.cap.*2.*n.*16. Azor.2.*p.lib.*7. *cap.*4.*q.*1. *&* 2. Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*29.*num.*153. Vaſq.*opuſc.de benefi.cap.*4.§.2.*dub.*1. Auguſt.Barboſa.3.*p.de poteſt.epiſc.alleg.*53.*n.*4.

3 Contrarium huius receptæ concluſionis defendit Catherinus *in apolog.de reſidentia contra Sotum, & Mirandam.* iis rationibus permotus. 1. Nullum in ſcriptura eſſe locum, ex quo hæc obligatio colligatur: ſolum enim in ſcriptura habetur, quod debeat paſtores populum ſibi commiſſum paſcere, quod ſanè fieri poteſt per alios, ſicuti de facto fit, cum vrgenti neceſſitate paſtores abſunt. 2. Sæpè ob amplitudinem diœceſis aſſignatur epiſcopo coadiutor, cuius regimine, & adminiſtratione cenſetur ipſe populum ſibi commiſſum regere, cum tamen per ſeipſum non regat. 3. Solet epiſcopus plures parochiales eccleſias ſuæ dignitati annexas habere, quæ per vicarios perpetuos, aut temporales regit, & non per ſeipſum: poteſt ergo obligationi regendi populum fieri ſatis, media interpoſita perſona. 4. Chriſtus Dominus non inſtituit diœceſes, & parochias, ſed earum inſtitutionem, & diuiſionem Pontifici commiſit: poterit ergo Pontifex in ſua inſtitutione diſpenſare, & deſignatam alicui diœceſim alteri regendam committere, & conſequenter poterit à reſidentia liberare. 5. Si iure diuino beneficiati curati obligati eſſent in ſuis beneficiis reſidere, non poterit Pontifex diſpenſare, ſed ſolum interpretari, & declarare, quando ceſſet obligatio. Facta ergo interpretatione in vno caſu, non erit neceſſe nouam interpretationem in alio ſimili expoſtulare, ſed quilibet poterit ſuperiori inquiſito abeſſe.

4 Sed hæc argumenta leuia ſunt, vt à communi, & probata Trident. ſententia recedamus. Ad 1. dico, ſufficienter

Digitized by Google

ſufficienter colligi obligationẽ reſidendi ex officio paſtoris, qui debet proprias oues agnoſcere, ad virtutis officium ſuo exemplo promouere, eas ſua præſentia conſolari; quæ vt expreſsè dicit concil. *d. cap.* 1. *ſeſſ.* 23. nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non inuigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorũ more deſerũt. Neque obſtat quod aliquando ex vrgenti neceſſitate ab hac obligatione excuſentur, & mediis mercenariis eis fiat ſatis; quia id rectus ordo charitatis expoſtulabat, obligationem tamen natiuam, & propriam non tollit, ſed ſuſpendit. Eadem ratione ad 2. & 3. reſpondetur. Adde ſi epiſcopus per ſe obligatus non eſſet ſacramenta miniſtrare in eccleſiis, in quibus vicarios conſtituit, epiſcopus comparatione illarum eccleſiarum non eſſet parochus, ſed dominus, qui parochos conſtituit: neque in illis reſidere teneretur: Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 53. *n.* 78. Gonzalez *gloſſ.* 6. *num.* 97. *&* 98. Poteſt autem obligatus eſſe ſacramenta miniſtrare, & tali obligationi ſufficienter ſatisfacere vicarios deſignans; eo quod non poſſit per ſe omnibus eccleſiis inſeruire, vt contingit in diœceſi Calagurritana, in qua epiſcopus eſt curatus ferè omnium eccleſiarum parochialium, & huic obligationi ſatisfacit vicarios deſignans. Gonzalez *gloſſ.* 6. *à n.* 65. Ad 4. nego Chriſtum Dominum non inſtituiſſe diœceſim, & parochiam in genere, cum epiſcopatus, & parochiale beneficium inſtituit: concedo tamen diuiſionem diœceſum, & parochiarum non feciſſe, ſed Põtifici faciendam commiſiſſe: at inde nõ infertur poſſe Pontificem aſſignata alicui diœceſi, & epiſcopatu collato ab obligatione reſidendi pro libito liberare. Quia hæc obligatio ſuppoſita aſſignatione, & beneficij retentione non ex Pontifice, ſed ex iure diuino naturali prouenit. Ad 5. dico grauem eſſe inter doctores controuerſiam, an in obligatione iuris diuini cadat diſpenſatio, vel ſolum interpretatio, de qua latè diximus, 1. *part. tract.* 3. *de legib. diſp.* 6. *p.* 2. *&* 3. ibique, vt probabilius, reſoluimus non cadere diſpenſationem, ſed interpretationem: ſed non inde infertur ad ſimilem caſum propria authoritate fieri poſſe: quia licet caſus ſit ſimilis, circunſtantiæ extrinſecæ fortè ſimiles non ſunt: negari enim non poteſt ſæpè ob multiplicatas cauſas abſentiæ grauia inconuenientia ſequi, ſi abſentia concedatur: ideoque cauſa, quæ aliquando reputata fuit legitima, alio tempore illegitima, & inſufficiens erit, eo ſolum quia multiplicatur, & ex multiplicatione inconuenientia ſequuntur. Debet ergo ſemper iudicium, & declaratio ſuperiori remitti. Adde eſto concederemus (quod non eſt concedendum) facta in vno caſu authentica declaratione, poſſe beneficiatum ad alium ſimilem caſum ea declaratione vti, abſque eo quod aduerſus ius diuinum procederet: at cum iure poſitiuo eccleſiaſtico cautum ſit, ne longo tempore à ſuo beneficio abſit abſque approbatione ſuperioris legitima, manifeſtè infertur ius eccleſiaſticum violaturum.

5 Ab hac obligatione non excuſatur beneficiatus curatus, etiamſi beneficium modici valoris ſit. Quia modicus valor non tollit, quin populus regimine, & adminiſtratione indigeat. colligitur ex *cap. conquerente. de clerico non reſidente.* & tradit Rebuſt. *in tract. nominat. q.* 9. *n.* 27. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 294. *verſ. ſi obiicias.* Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. allegat.* 53. *n.* 70. Neque item videtur excuſatus, etiamſi coadiutor cum futura ſucceſſione ei à Pontifice concedatur; quia ob coadiutoris aſſignationem non eximitur parochus à cura, & obligatione beneficij, ſed ſolum cenſetur in eius leuamen: ſic pluribus deciſionibus comprobat Garcia 3. *p. de benefic. cap.* 2. *num.* 173. *&* 178. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *num.* 30. Prateius *in praxi epiſcop.* 2. *p. cap.* 3. *num.* 27. Summa bullarum *verbo reſidentia. in verſ. præter ſummiſtas.* Vgolin. *de officio epiſc. c.* 15. §. 3. *ad finem. & cap.* 54. *num.* 3. Barboſa *alleg.* 53. *num.* 91.

6 Sed quid dicendum de beneficio curam animarum exteriorem duntaxat habente, nempe viſitare, corrigere, excommunicare, ſuſpendere, & interdicere? An, inquam, de illo prouiſus teneatur iure diuino naturali in ſuo beneficio reſidere? Reſpondeo iure naturali diuino hanc eſſe obligationem; quia ius diuinum naturale obligat quemlibet ſuum munus, & officium exequi, niſi neceſſitas, vel maior vtilitas eum excuſet: ſic aliis relatis Vaſq. *opuſc. de benefic. cap.* 4. §. 2. *art.* 2. *dub.* 1. *n.* 179. Azor. 2. *part. lib.* 7. *cap.* 4. *quæſt.* 3. Et facit pro hac parte, quod huiuſmodi beneficia iuriſdictionalia comprehenduntur ſub bulla Pij V. *de reſidentia parochorum*: quæ incipit, *cupientes.* Deinde capellanus, & coadiutores Rectorum, quamuis beneficia non habeant; quia nomine ſuo non inſeruiunt, ſed alieno obligati ſunt reſidere; quia alias ſatisfacere muneri ſuo non poſſunt. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 9. *num.* 17. Riccius *reſolut.* 393. *ampliat.* 5. Barboſa *allegat.* 53. *num* 78. Garcia 3. *part. cap.* 2. *num.* 164. *& ſeqq.* Quod à fortiori procedit in vicariis, & coadiutoribus perpetuis authoritate Romani Pontificis deſignatis. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 160. Garcia, Gonzalez, & Barboſa *ſupra. & in declarat. concil. num.* 8. *& in fine. num.* 10.

PVNCTVM II.

Quo in loco beneficiatus reſidere debet, vt obligationi reſidendi ſatisfaciat.

1 *Proponuntur certa, tum de epiſcopis, tum de parochis.*
2 *Quid de habente duas parochias?*
3 *Quid de habente parochiale beneficium cum canonicatu?*

1 CONſtat in loco beneficij reſidentiam eſſe debere, ſed qualiter hoc intelligatur eſt aliqualis dubitatio, tum in epiſcopis, tum in parochis. Epiſcopi namque non ſolum debent in diœceſi reſidere, ſed inſuper hortatur concilium *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. ne tempore aduentus quadrageſimæ, natiuitatis, reſurrectionis Domini, & pentecoſtes, & corporis Chriſti à ſua eccleſia cathedrali abſint, niſi epiſcopalia munia in ſua diœceſi eos aliò vocent. Non tamen videtur peccaturos mortaliter, ſi in ſua diœceſi reſidentes illis temporibus à ſuis eccleſiis aliquando abſint; quia concilium non præcipit, ſed admonet, & hortatur.

Parochus item debet intra limites ſuæ parochiæ habitare, quod ſi ibi domum non habeat propriam, compellendus eſt conducere; neque ſatisfacit niſi ita propè ſit, vt moraliter intra limites ſuæ parochiæ habitare cenſeatur: colligitur ex 21. *&* 25. *declarat.* quam adducit Garcia 3. *p. cap.* 2. *n.* 179.

2 Qui vero duas parochias vnitas habuerit, debet in digniori reſidere. Quod ſi non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori: ſi vero vna ſit extra, alia intra ciuitatem, in ea quæ eſt intra reſidere debet: ſic deciſum referunt Garc. *ſupra.* Barboſa *in remiſſion. conc. ad dict. cap.* 1. *ſeſſ.* 23. *&* 3. *part. de poteſt. epiſcop. alleg.* 53. *num.* 73. Si vero non conſtet quæ ſit principalior, quæ

Digitized by Google

quæ frequentior, & vtraque extra ciuitatem exiſtat; poterit in qua maluerit reſidere. Garcia *dicto cap.* 2. *num.* 179. *in* 16. *declarat. &* 12. *part. cap.* 2. *num.* 45. Barboſa *de poteſt. epiſcop. allegat.* 53. *num.* 82. Si autem eccleſia ſit in loco, vbi minor pars parochianorum habitat, & maior pars habitat longè in oppidis; parochus debet propè eccleſiam habitare, & aliis ſuccurrendum eſt, iuxta loci antiquam conſuetudinem. Garcia *ſupra. in* 20. *declarat.* Barboſa *num.* 71.

3 Verùm ſi quis ex diſpenſatione habeat parochiale beneficium, & canonicatum, ſeu dignitatem in cathedrali, tenetur in parochiali, eſto non ſit beneficium dignius, reſidere; quia animarum cura præcipuè ſpectanda eſt, & reſidens in parochiali lucratur fructus, non tamen diſtributiones canonicatus, ſeu dignitatis: ſic ſtatutum eſt à Pio V. in ſua conſtitutione incipiente *Cupientes*, edita Idib. Iulij 1568. & eſt in ordine 64. notauit Gonzalez *gloſſ.* 6. *n.* 70. Garcia 12. *p. de beneſ. cap.* 2. *num.* 40.

PVNCTVM III.

Quibus pœnis non reſidentes afficiantur.

1 *Expenditur Trident. decretum de hac re.*
2 *Conciliantur loca Trident. relata.*
3 *Priuatio fructuum ſpectato iure Trident. habet locum ante ſententiam.*
4 *Spectato iure naturali non caret probabilitate obligationem non eſſe reſtituendi fructus perceptos in abſentia.*
5 *Quibus hi fructus reſtitui debeant.*
6 *Quæ aliæ pœnæ ſint epiſcopis, & parochis non reſidentibus ſtatutæ.*
7 *Priueturne beneficiis parochus non reſidens. Proponitur dubitandi ratio.*
8 *Examinatur ſententia gloſſæ. Et quid nobis videatur expendimus.*
9 *An poſt Trident. hæc priuatio beneficiorum ipſo iure locum habeat? Probabilius eſt non habere.*
10 *Qualiter epiſcopus procedere debet aduerſus parochos non reſidentes.*
11 *An perſonaliter citari debeant, an ſatis ſit, ſi vocentur per edictum.*
12 *Sub pœna excommunicationis non poteſt parochus prohiberi, ne vltra biduum abſit.*

1 STat de hac re decretum Trident. *ſeſſ.* 6. *c.* 1. *de reformat.* vbi in primis renouat antiquos canones aduerſus epiſcopos, alioſque curam animarum habentes non reſidentes promulgatos, & inſuper aduerſus epiſcopos abſque legitima cauſa per ſex menſes continuos extra ſuam diœceſim morantes priuationem ipſo iure imponit quartæ partis fructuum vnius anni. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerint, alterius quartæ partis ſimilem priuationem repetit; creſcente vero contumacia, vt ſeueriori ſacrorum canonum cenſuræ ſubiiciantur, Metropolitanus ſuffraganeos epiſcopos abſentes, Metropolitanum vero abſentem ſuffraganeus epiſcopus antiquior reſidens pœna interdicti ingreſſus eccleſiæ eo ipſo incurrenda infra tres menſes per litteras, ſeu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur, qui in ipſos abſentes, prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, ſuæ ſupremæ ſedis authoritate animaduertere, & eccleſiis ipſis de paſtoribus vtilioribus prouidere poterit, ſicut in domino nouerit ſalubriter expedire. Item, *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de reformat.* inquit con[illegible]ium. *Si quis (quod vtinam nunquam eueniat) contra huius decreti diſpoſitionem abfuerit, præter alias pœnas contra non reſidentes ſub Paulo III. impoſitas, & innouatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta, eos ſibi detinere poſſe, ſed teneri, aut ipſo ceſſante per ſuperiorem eccleſiaſticum illos fabricæ eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacunque conuentione, compoſitione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur. Ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis cuicunque collegio, aut fabricæ conceſſis.* Additque deinde concilium. *Eadem omnino quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & aliis quibuſcunque, qui beneficium aliquod eccleſiaſticum curam animarum habens obtinent, ſacroſancta ſynodus declarat, & decernit.* Et paulo inferius ſubdit. *Quod ſi per edictum citati etiam non perſonaliter contumaces fuerint, liberum eſſe vult ordinariis per cenſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vſque ad priuationem compellere. Neque executionem hanc quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuſcunque beneficij, pactione, ſtatuto, etiam iuramento, vel quacunque authoritate confirmato, conſuetudine etiam immemoriali, quæ potius corruptela cenſenda eſt, ſiue appellatione, aut inhibitione etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianæ conſtitutionis ſuſpendi poſſe.*

Præter ſupradictum decretum Trident. ſtat bulla Pij IV. quæ eſt 115. & incipit, *In ſuprema*, publicata die 4. Decembris 1564. qua cauetur bona Patriarcharum, & epiſcoporum, cuiuſcunque quantitatis, mortuorum extra ſuas eccleſias contra concilium Trid. tanquam ſpolia ad cameram apoſtolicam pertinere. Ad cuius executionem, idem Pius IV. in alia bulla, quæ incipit, *Cum tam per ſacroſanctum*, auditorem ſuæ cameræ iudicem deſignauit.

2 Ex ſupradictis verbis concilij de pœna epiſcoporum non reſidentium diſponentibus, oritur prima difficultas; qua ratione cohærere poſſit decretum *ſeſſ.* 6. *cap.* 1. cum decreto *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de reformat.* Nam *in ſeſſ.* 6. *cap.* 1. abſenti epiſcopo vltra ſex menſes continuos ſubtrahitur quarta pars fructuum vnius anni, & ſi in culpa perſeuerat, repetitur eadem pœna. Contumacia vero creſcente poteſt Pontifex procedere vſque ad epiſcopatus priuationem. At *ſeſſion.* 23. *cap.* 1. ipſo iure ſubtrahuntur omnes fructus tempori abſentiæ pro rata correſpondentes: ceſſat ergo ſubtractio quartæ partis. Sed facile hæc difficultas diſſoluitur. Nam textus relatus *in c.* 1. *ſeſſ.* 6. loquitur de fructibus tempore reſidentiæ acquiſitis: iis ergo fructibus quoad quartam partem abſens epiſcopus priuari debet; fructibus vero tempori abſentiæ correſpondentibus integrè, & in totum. Et idem eſt dicendum de curatis, aliiſque beneficiatis curam animarum habentibus, vt ſatis innuit declaratio ſanctæ congregationis relata à Garcia 3. *part. cap.* 2. *num.* 32. ſtatuens eadem interualla quoad ſubtractionem fructuum ſeruanda eſſe in curatis inferioribus, ac in epiſcopis, quando proceditur quoad ſubtractionem fructuum ritè acquiſitorum; ſecus vero quando proceditur quoad ſubtractionem fructuum, quos pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt.

3 Secundo dubitabis; habeatne locum hæc priuatio fructuum tempori abſentiæ correſpondentium abſque vlla ſententia ſaltem declaratoria criminis?

Digitized by Google

nis? Et quidem, ſpectato iure poſitiuo Trident. nemini dubium eſſe poteſt hanc priuationem nulla ſententia declaratoria indigere, vt ſatis indicatur illis verbis; *Fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta, illos ſibi detinere poſſe*: & ita, vt indubitatum tradunt Vaſquez *opuſc. de benefic. cap.* 4. §. 2. *artic.* 1. *dub.* 4. *ſub num.* 152. Garcia 3. *part. de benefic. cap.* 2. *a num.* 26. Azor. 2. *part. inſtitut. lib.* 7. *cap.* 6. *quæſt.* 6. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 29. *num.* 157. Auguſtinus Barboſa *alleg.* 53. *num.* 101. Adeoque ipſis fructibus abſens epiſcopus, vel curatus priuatur, vt nec locum habeat vlla compoſitio per bullam cruciatæ, aut cuiuſuis alterius priuilegij. Vaſq. Barboſa, Garcia, Leſſius *ſupra.*

4 Quapropter controuerſia ſolum eſſe poterat; an ſecluſo Trident. ſpectato, inquam, iure naturali teneatur beneficiatus curam animarum habens fructus reſtituere in conſcientia ante vllam ſententiam, ſi non reſederit? Affirmat Couarr. *lib.* 3. *var. c.* 13. *n.* 9. Vaſq. *d. dub.* 4. *ſub n.* 153. vbi alios refert. Mouentur; quia datum ob cauſam, illa ceſſante ceſſat; at fructus beneficij propter officium datur, & in illius ſtipendium *cap. fin. de reſcript. in* 6. Ergo officium non exequens fructus lucrari non debet. Neque valet, ſi dicas te per alium exequi officium; executio namque alterius te laborantem non conſtituit. Ergo non te conſtituit capacem fructus percipiendi: cum illos percipere debeas non ob alienum laborem, ſed proprium; quia ſunt ſtipendium non alteri, ſed tibi deſignatum. Subdit vero Vaſq. & bene, idem eſſe dicendum, ſi reſidens in beneficio per te ipſum non deſeruias; quia fructus ob reſidentiam vtilem, & fructuoſam conceduntur. Tametſi iure poſitiuo reſidens in beneficio, & officium non exequens fructibus ipſo iure non priuatur. Nihilominus non videtur probabilitate carere (ſecluſo iure poſitiuo) nullam tibi eſſe obligationem reſtituendi fructus in abſentia perceptos. ſic docet Panorm. *in cap.* 1. *de celebrat. miſſarum.* Silueſt. *verbo clericus* 4. *q.* 23. Roſella *eod. n.* 23. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *cap* 6. *q.* 6. Fauetque Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 1. *de reformat.* ſtatuens iis abſentibus quartam partem fructuum ſubtrahendam eſſe. Si igitur iure ipſo naturali omnes fructus tempore abſentiæ correſpondentes deberent reſtitui, omnes ſubtrahendi eſſent, & non quarta pars tantum. Quod ſi dicas loqui concilium de ſubtractione fructuum ritè perceptorum, id non conſtat, neque iure probari poteſt. Ratio vero ea eſt; quia fructus beneficij concedi videntur non ſolum ob officium præſtandum, ſed etiam ad ſuſtentationem clerici in partem domini aſſumpti, ne contra eius ſtatum mendicare cogatur; alias ſi ob officium tanquam ob cauſam adæquatam fructus concederentur, ceſſante officio etiam abſque vlla culpa fructus ceſſare deberent: dantur ergo fructus non ſolum ob officium, ſed etiam in ſuſtentationem illius, qui Dei miniſter eſt conſtitutus. Ergo quãuis ceſſet officium non ceſſat cauſa legitima hos fructus percipiendi. Adde fructus, ſpectato iure naturali, conceduntur ſub obligatione exercendi officiũ, non tamen ſub conditione, vt officium exerceatur. Ergo quamuis officium non exerceatur, acquiruntur beneficiato. Deinde ipſemet Vaſquez concedit: ſi officium diuinum recitas, partem fructuum illi officio correſpondentem te retinere poſſe, & ſolum eſſe obligatum reſtituere eam partem, quæ reſidentiæ vtili correſpondet, cum de facto non reſides, vel reſidens non laboras. Ergo etiam debet concedere eam partem fructuum te retinere poſſe, quæ correſpondet aliis officiis, quæ in abſentia tui beneficij exercere potes, quæ cum plura ſint, vix relinquitur pars aliqua, quæ ob omiſſum officium in loco beneficij reſtitui debeat.

5 Tertio dubitabis, quibus debeas reſtituere hos fructus ob non reſidentiam. Reſpondeo, ſi epiſcopus es, eccleſiis tuę diœceſis, vel pauperibus dare teneris; ſi parochus, eccleſiæ beneficij, vel pauperibus illius loci. ſic cauetur in Trident. *dict. ſeſſ.* 23. *c.* 1. & addendum eſt ex ſacra congregatione ſi pauperes intra limites parochiæ non adſint, neque eccleſia parochialis indigeat, adhuc eccleſiæ applicandi ſunt illi fructus, quia poteſt in dies indigere. ſic Garcia 3. *p. de benef. c.* 2. *n.* 31. Barboſa *alleg.* 53. *n.* 103.

6 Quarto dubitabis, quæ aliæ pœnæ epiſcopis, & parochis non reſidentibus iure antiquo ſtatutę ſunt? oportet enim eas agnoſcere. ſi quidem Trid. *in ſuprad. decret. ſeſſ.* 6. *c.* 1. *& ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de reform.* eas renouat. De epiſcopis nullæ videntur eſſe ipſo iure ſtatutæ. Nam textus loquentes de epiſcopis 7. *q.* 1. depoſitionis, recluſioniſque in monaſterium pœnam imponunt; ferendam tamen, non latam. *cap. peruenit.* 7. *q.* 1. & aliis. Et idem conſtat ex *toto tit. de clericis non reſidentibus.*

7 De aliis vero beneficiatis inferioribus curã animarum habentibus eſt difficultas, an ipſo iure ob nõ reſidentiam priuati ſint beneficiis? Difficultatem fecit *text. in cap extirpandæ, §. qui vero. de præbendis.* vbi Innoc. III. in hæc verba ſcribit. Qui vero parochialem habet eccleſiam, non per vicarium, ſed per ſeipſum illi deſeruiat in ordine, quem ipſius eccleſiæ cura requirit, niſi forte dignitati, vel præbendæ parochialis eccleſia ſit annexa, in quo caſu concedimus, vt qui talem habet præbendam, vel dignitatem, cum oporteat eum in maiori eccleſia deſeruire, in ipſa parochiali eccleſia idoneum, & perpetuum habeat vicarium canonicè inſtitutum. qui, vt prædictum eſt, congruentem habeat de ipſius eccleſiæ prouentibus portionem, alioquin illa ſe ſciat authoritate huius decreti priuatum liberè alij conferenda, qui velit, & poſſit quod dictum eſt adimplere. Ex quo textu videtur colligi, parochum abſentem priuatum eſſe ipſo iure beneficio, cum liberè aliis conferri poſſit. At in *cap. ex tuæ. cap. clericos. cap. inter quatuor, & aliis. de cleric. non reſident.* ſolum per ſententiam poſt monitionem, & citationem priuandus venit.

8 Gloſſa ergo *in ſuprad. cap verbo priuatum*, varias huic textui explicationes adhibet. Primo dicit ſubintelligendum eſſe poſt monitionem ſic abſentem ipſo iure priuatum eſſe, & non antea: ne hic textus corrigat plures textus relatos in *tit. de clericis non reſidentib.* Sed hoc inconueniens non euitatur ex hac explicatione; ſi quidem ex *text. in cap. tuos. cap. clericos. & cap. inter quatuor. de clericis non reſident.* non priuatur abſens beneficio ipſo iure poſt admonitionem, ſed venit priuandus. Ergo ſi poſt admonitionem, ipſo iure priuatur, iam corrigit hic textus alios textus relatos in *tit. de cleric. non reſident.*

Secundo dicit hanc priuationem non competere parocho non reſidenti, ſed habenti dignitatem, vel præbendam, cui eſt parochialis annexa, qui ſi vicarium idoneum non conſtituit, ipſo iure priuatur parochiali annexa. Sed hæc explicatio non videtur poſſe ſubſiſtere. Tum quia parochiali priuari hic non poteſt, niſi ſimul dignitate priuetur, quia eſt dignitati annexa. Deinde quia hic ſolum peccat non aſſignando vicarium. Ergo ob huiuſmodi defectum non debet parochiali priuari: ſi quidem aſſignatio ad ſuperiorem deuoluitur. Quapropter credo probabilius priuationem non extendi

ad ha

Digitized by Google

ad habentem dignitatem,vel præbendã,cui eſt parochialis annexa, ſed ſolum ad eum, qui per ſe ipſum beneficio parochiali ſeruire debet; illa enim verba, *niſi forte*,&c.per parentheſim dicta ſunt, & priuatio ad primum caſum ſolum refertur:ſic Gloſſ.ibi,Garc. 3.*p.de benef.c.2.n.*133. relata ergo ad primum caſum ipſo iure imponitur: neque inde fit huiuſmodi textum corrigere textus relatos *in tit.de cleric. non reſid.* ſed illis in ſuo robore relictis quoad beneficia ſeruitoria, addidit hic textus priuationem ipſo iure pro parochialibus. An vero hanc priuationem præcedere debeat monitio? Affirmat Innoc. & negat Abbas *ibi:* ſed diſtinctio,quam tradit Azor.2.*p.lib.7.cap.6.q.4.* mihi probatur, nempe non eſſe opus monitione, ſi delictum abſentiæ eſt notorium. Item ſi manifeſtum ſit,parochum pro derelicto beneficium habere,ſecus vero ſi hæc non conſtant.

9 Grauior tamen dubitatio eſt;an hæc pœna priuationis ipſo iure locum habeat poſt Trid. decretum? Videtur habere,eo quod Trid.*ſeſſ.6.cap.*1.non tollit pœnas non reſidentibus impoſitas,ſed potius illas renouat, vt conſtat ex illis verbis:*Statuit ſancta ſynodus antiquos canones,qui temporum,atque hominum iniuria penè in deſuetudinem abierunt, aduerſus non reſidentes promulgatos,innouare, quemadmodum virtute præſentis decreti innouat.*

Cæterum exiſtimo temperatam eſſe hanc pœnam aliqua ex parte,quatenus in *ſuprad.c.*1.*ſeſſ.*23. liberũ epiſcopo relinquitur poſt citationem factam abſentes contumaces per cenſuras eccleſiaſticas,& ſequeſtrationem,& ſubtractionem fructuum,aliaque iuris remedia etiam vſque ad priuationem compellere. Ergo manifeſtum eſt facta citatione non eſſe ipſo iure priuatos;cum liberum ſit epiſcopo poſt citationem vſque ad priuationem eos compellere: ſi enim ipſo iure priuati eſſent, deberet epiſcopus ad declarationem procedere,neque liberum illi eſſet aliis remediis vti.ſic Flamin.*lib.*1.*de reſignat.cap.*10.*n.*61. & deciſum refert Garcia 3.*p.de benefic.c.*2.*n.*139. Aug. Barboſa *allegat* 53.*num.*105.

10 Quinto dubitabis qualiter procedere debeat epiſcopus aduerſus parochos non reſidentes? Plures cenſent poſt citationem,ſeu monitionem cẽſuris eccleſiaſticis compellendos eſſe,deinde ſequeſtratione, ſubtractioneque fructuum,ac tandem beneficij priuatione, neque poſſe hunc ordinem inuertere, cum ſit appoſitus à concilio:concilium namque nõ liberum reliquit epiſcopo hunc ordinem inuertendi,ſed ſolum illi liberum reliquit,vt ſeruato hoc ordine per cẽſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem fructuum, aliaque iuris remedia vſque ad priuationem procederet:ſic à Rota refert deciſum Praxis epiſcopalis 2.*p.c.*4.*n.*96.*in fine.*& tenet Aug.Barboſ.3.*p.de poteſt. epiſc.alleg.*53.*n.*105.Vgolin.*de officio epiſc.cap.*15.§.4. *num.*4.

At probabilius credo,non eſſe obligatum epiſcopum omnia illa remedia illo ordine tentare,ſed poſſe vti quo maluerit, vel cenſuris, vel ſubtractione fructuum, vel beneficij priuatione,quia in ſuprad. textu concilij non cauetur illum ordinem eſſe ſeruandum.Non eſt ergo hæc obligatio epiſcopo imponenda;& ita tenet, refertque deciſum Garcia 3. *p. de benef.cap.*2.*n.*139. Auguſt. Barboſa *in declarat.ad ſuprad. cap.* 1.*n.*16. ibi;*arbitrio epiſcopi relictum eſt qua via, & quo remedio ex his vti voluerit contra non reſidentes.*

Sed eſt omnino notandum, poſt factam monitionem ſub cenſura, vel ſub pœna ſubtractionis fructuum, beneficiique priuatione ſex menſes tranſire debere, vt poſſit executioni mandari, ita vt poſt quemlibet terminum pœnæ ſex menſes tranſeant; aliàs nulla erit executio. colligitur ex *cap. ex tua. de clericis non reſident.* & ibi Abbas, & pluribus deciſionibus Rotæ comprobat Garc. *d.c.*2.*à n.*154. *&* 156. Barboſa 3.*p.de poteſt.epiſc.alleg.*53.*n.*105.

11 Sed inquires;an perſonaliter citari abſẽs debeat, an ſufficiat vocari per edictum? Reſpondeo, ſi fraudulenter ſe abſentat, ita vt inueniri non poſſit,ſufficiens erit per edictum tripliciter promulgatum eum vocare dato poſt cuiuſlibet edicti publicationẽ termino competente ad comparendum, ſpectata qualitate perſonæ,& loci diſtantia:iuxta *textum in cap. ex tua.de cleric. non reſident.* Si autem inueniri facile poſſit, ſufficiens erit eum ſemel perſonaliter citare, ſeu monere, iuxta *text.in cap. inter clericos. cap. inter quatuor.eod.tit.*ſic Azor.2.*p. inſtit. moral.lib.*7. *cap.*6. *q.*5.imo aliquibus placet quoties ſcitur,vbi commoretur,etiam ſi extra regnum,& in partibus Indiarum, citandum perſonaliter eſſe:iuxta ſupradictos textus. ſic Zeuallos *com. contra com. quaſt.* 809. *num.* 17. Garcia 3.*part.cap.*2.*num.*155. referuntque à Rota ſic fuiſſe iudicatum. Exiſtimat tamen Garcia in citatione perſonali non eſſe opus expectare ſemeſtre poſt terminum citationis ad executionem pœnæ, ſed ſtatim exequi poſſe, ſed nullum adducit fundamentum: illud autem videtur eſſe poſſe: quia ſemeſtre ſolum eſt datum, cum per edictum vocantur qui ſe fraudulenter abſentant, *cap. ex tua. de clericis non reſidentibus.* at cum perſonaliter citantur, *cap. clericos. cap. inter quatuor.* ſemeſtre non datur, ſed ſolum dicitur beneficiatos abſentes, ſi moniti, vel expectati non redierint, & iuſtè impediti non ſint, ſuis eccleſiis priuari debere: conſentit Gloſſa *cap. quoniam. vt lite non conteſtata. verbo canonibus.*

Nihilominus Barboſa *allegat.*53.*num.*105. cenſet poſt quamlibet monitionem terminum expectandum eſſe ſemeſtris, quod videntur indicare illa verba,*vel expectati*, & placet mihi hæc ſententia, quia benignior.

Neque eſt neceſſarium citationem eſſe ſolemnem, & iudiciariam,ſufficit ſi ſit ſimplex, & extraiudicialis;quia ad huiuſmodi citationem, ſeu monitionem, ſpoliatio de facto ſubſequi poteſt, vt conſtat ex *cap.ex parte.cap.ex tua.cap.qualiter.de clericis non reſidentib.*& tradit Abbas *dicto cap.ex parte. n.*4 Felin. *cap.*2.*ſub num.*3.*de reſcript.*Gregor.Lopez *leg.*16.*tit.* 16.*part.*1.*verbo toller;*& aliis relatis Garcia 3.*p.de benef.cap.*2.*num.*130.

12 Deinde aduerte, nequaquam poſſe epiſcopum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ prohibere parochum, ne vltra biduum à ſua eccleſia abſit illo inconſulto:ad ſummũ enim ſub aliqua pœna leui pecuniaria id prohibere poterit; compulſio enim per cenſuras,ſubtractionemque fructuum non conceditur epiſcopo niſi aduerſus abſentes contumaces: & ita tenet,& deciſum refert Aug.Barboſa *in declar. concil.num.*15.ibi:*epiſcopus poteſt prohibere parochũ ſub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam decimam non excedat,ne vltra biduum à ſua eccleſia poſſint abeſſe,non tamen id prohibere poteſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ.*

Tandem aduerte,executionem pœnarum contra epiſcopos, & parochos non reſidentes ſuſpendi non poſſe vllo priuilegio,exemptione,aut ſtatuto,aut appellatione interpoſita,quæ ſolum effectum deuolutium habet,non ſuſpenſiuum.ſic concil. *ſeſſ.*23.*c.*1. *verſ.quod ſi per edictum.* & aliis relatis notauit Garcia 3.*part.de benefic.cap* 2.*à num.*161.

Hucuſq; dixim' de pœnis impoſ.& imponẽd.epiſc.

Digitized by Google

& parocho non reſidenti. Nam de pœnis impoſitis canonicis, & dignitatibus eccleſiarũ cathedralium, aliorumque beneficiorum reſidentiam expoſtulantibus, diximus *tract. 7.diſp.3.p.6.*

PVNCTVM IV.

Quæ ſint legitimæ cauſæ excuſantes epiſcopos, & parochos à reſidentia.

1 *Trimeſtris abſentia epiſcoporum conſcientiæ concilium remittit.*
2 *Vltra tres menſes quid ſtatuit concil.*
3 *Quid pro curatis.*
4 *Expenduntur cauſæ legitimæ abſentiæ.*
5 *Cardinales Epiſcopi ob aſſiſtentiam in Romana curia excuſari a reſidentia in ſuis epiſcopatibus aliqui affirmant.*
6 *Verius eſt oppoſitum.*
7 *Apponitur quædam limitatio.*
8 *Quid dicendum de officio cancellarij, pœnitentiarij, collectoris, auditoris,&c.*
9 *Qualiter ob officium regij præſidis, confeſſarij, conſiliarij excuſari a reſidentia poſſint.*
10 *Quid dicendum de officio inquiſitoris generalis.*

1 CVm epiſcopi ſolum duobus, vel tribus menſibus per annum abſunt, remittit concilium *ſeſſ.*23.c.1. eorum conſcientiæ iudicare, an ex legitima cauſa abſint. Solum aduerto leuiorem cauſam ad hanc abſentiam breuem requiri, quam ſi longiori tẽpore continuaretur. Quod vero Sotus *lib.10.de iuſtit. q.3.art.4.* dicit, & cum eo alij doctores, ad hanc abſentiam honeſtãdam ſufficere, ſi fiat animi recreandi cauſa, conſanguineos, vel amicos inuiſendi, non ſatis mihi probatur. Hanc enim cauſam ad menſem vnum putarem ſufficientem, raro vltra. Quia ſatis neceſſitati naturæ illo ſpatio prouidetur. ſic Vaſq. *opuſc.de benef.c.4 §.2.art.1.dub.3.n.147.*

2 Si vero vltra tres menſes in toto anno abſentia proroganda eſt, decernit concilium nequaquam epiſcopo licere, niſi Chriſtiana charitas, vrgẽs neceſſitas, debita obedientia, ac euidens eccleſię, vel reipublicę vtilitas exigant. Et inſuper à Romano Pontifice, vel Metropolitano, vel eo abſente ſuffraganeo epiſcopo antiquiori reſidente, cauſæ legitimæ abſentię in ſcriptis approbentur, niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus, & reipublicæ officiũ epiſcopatibus adiunctum; quod quia notorium eſt, & interdum repentinum, hac approbatione non indigebit. Ad eundem ſcilicet Metropolitanum, vel illo abſente antiquiorem epiſcopum reſidentem pertinebit prouidere, vt prouinciales epiſcopi reſideant, & pœnis canonicis compellantur.

3 Pro curatis vero, aliiſque quibus animarum cura ob beneficium commiſſa eſt, ſtatuit cõcilium *ſuprad. ſeſſ.*23.c.1. vt quandocunque cauſa prius per epiſcopũ cognita, & probata abeſſe contigerit, vicarium idoneum ab ipſo ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa non obtineant.

4 Prima cauſa legitimæ abſentiæ à cõcilio deſignata eſt Chriſtiana charitas, quãdo nempe epiſcopi induſtria, & præſentia neceſſaria eſſet ad inimicitias, graueſque diſcordias ſedandas, alicuius populi grauia peccata vitanda. Sed cauendum eſt, ne id fiat cũ notabili eccleſiæ propriæ detrimento. ſic Tolet. *ſum. lib.5.c.4.* Aug. Barboſa *alleg.53.n.6.* Secunda cauſa eſt vrgens neceſſitas, quæ tum ex infirmitate, tũ ex alio impedimento extrinſeco naſci poteſt. Tertia eſt debita ſcientia illius qui præcipere poteſt. Quarta eſt euidens eccleſiæ, vel reipublicæ vtilitas; quæ cauſæ qualiter intelligendæ ſint, vt poſſint epiſcopos, & parochos à reſidentia excuſare, collige ex iis quæ diximus *tract.7.diſp.3.punct.9 per plures* §§. Solũ eſt aduertendũ arctiori vinculo epiſcopos, & parochos ad reſidentiam teneri, quã canonicos cathedralis eccleſiæ: ideoque non quælibet cauſa excuſans canonicos à reſidentia, excuſare valet parochos, & epiſcopos, qui iure diuino naturali reſidere tenentur.

5 Solum de Cardinalibus epiſcopis reſtat examinãdum, an ob aſſiſtentiam in Romana curia excuſentur à reſidẽtia in ſuis epiſcopatibus. Aliqui doctores canoniſtæ affirmant, quos refert, & ſequitur Barb. *alleg.* 51.n.12. Gonzal. *gloſſ.*24.n.128. Mouentur, quia Cardinales Pontifici aſſiſtunt, illiuſque ſunt conſiliarij pro vniuerſalis eccleſiæ regimine. Ergo eorum aſſiſtentia in Romana curia cedit in euidentem eccleſiæ vtilitatem. Deinde ſpectato iure communi tenentur in curia apud Summum Pontificem reſidere. *c.bona.el 1.de poſtul.prælat.& c.2.de cler.non reſid.* ita vt abſque expreſſa licentia Pontificis non ſe poſſint à curia abſentare. Ergo ſufficienter à reſidentia in ſuis epiſcopatibus excuſantur.

6 Nihilominus dicendum eſt ex vi Cardinalatus neminem excuſari à reſidentia ſui epiſcopatus: videtur deciſum à Trid. *ſeſſ.*23.*c.*1.*de reformat.* ibi *etiam ſi ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſint, obligari ad perſonalem in eccleſia, vel diœceſi reſidentiam.* Quapropter antiquo iure nullus Cardinalis eligi poterat in epiſcopum, eo quod ratione Cardinalatus debebat Romæ aſſiſtere, quod compati non poterat cum aſſiſtentia debita epiſcopatui: ſi tamen aliquando Pontifex alicuius epiſcopi Cardinalis conſilio, & induſtria indiget ad cauſas decidendas, negotiaque grauia pertractanda, quæ æquè benè expediri non poſſunt per alios Cardinales, non epiſcopos, poterit à reſidentia eũ excuſare. Secus vero, ſi æquè bene negotia per alios expediri poſſunt, vt regulariter contingit. ſic Caietan. 2.2 *quæſt.*185.*art.*5. Sotus *lib.*10. *de iuſtit.q.*3.*art.*4. Azor. 2.*p. inſtit.moral lib.*7.*cap.*4. *q.*7. Vaſq. *opuſc.de benef.cap.*4.§.2.*art.*1.*dub.*2.*n.*141. *& in fine.*

7 Limitari hæc doctrina poteſt, niſi epiſcopatus ita Romæ vicinus ſit, vt Romæ aſſiſtens Cardinalis cẽſeatur in illo aſſiſtere, maximè ſi negotiis ſui epiſcopatus perſonaliter inuigilat, & non tantum per vicarium, quia iis circunſtantiis aſſiſtentia Romæ videtur cauſam legitimam præbere abſentiæ: ſic aliis relatis Vaſquez *ſupra.*

8 Ex his infertur. Primò qualiter ob officium vicecancellarij, pœnitentiarij, auditoris cameræ, Rotæ, theſaurarij, cantoris, & ſimiliũ excuſari poſſit epiſcopus, vel parochus à reſidentia. Et dicendum eſt, nequaquam excuſari poſſe, ſi alij adſint, qui æquè bene hæc officia præſtare poſſint. Nam ceſſat euidens eccleſiæ, vel reipublicæ vtilitas in eorum abſentia: ſic relatis Caiet. & Sot. tradit Azor. *lib.*7. *c.*4.*q.*5. Vaſq. *d.dub.*2.*n.*141. cum aliis. Idem dicendum eſt de officio ſubcollectoris apoſtolici, non excuſare epiſcopum, vel parochum à reſidentia; ſi quidem per alios legitime præſtari poteſt. Gonzal. *gloſſ.*6.*n.*266. Aloyſ. Riccius *reſolut.*393.*n.*4. Barboſa *alleg.*53.*n.*88.

9 Secundo infertur ob officium Regij præſidis, cõfeſſarij, conſiliarij, Proregis, & ſimilium fas non eſſe epiſcopo, vel parocho à ſua eccleſia, vel diœceſi abeſſe, niſi forte ea ſit hominũ penuria, vt nõ inueniatur quis hæc munera legitimè præſtare poſſit. Nam hoc

inuento

Digitized by Google

inuento abſentia epiſcopi non cedit in euidentem reipublicæ vtilitatem. Azor.2.p.*inſtit. mor.lib.7.c.4. q.6.*Vaſq. *opuſc.de benef.cap.4.§.2.art. dub. 2. n.* 140. Aug.Barboſa *allegat.*53.*n.* 17.

Dices epiſcopos minori ſtipendio, quam alios, hæc munera exercere, & cum maiori ſplendore. Ergo ob hanc rationem poterit Rex illos eligere. Reſpondeo cum Vaſq. id leuis conſiderationis eſſe; quia cura animarum diuitiis, humanóque ſplendori eſt præferenda: præcipuè cum abſque illa humana authoritate officia poſſint ritè, & legitimè exerceri.

10 Tertio infertur quid ſit dicendum ob officium inquiſitoris generalis? Vaſq. *loco allegato dub.2.n.*139. cenſet ob hoc officium legitimè epiſcopum à reſidētia excuſari: quia vix hoc officium per alium, quam per epiſcopum poteſt præſtari. Sed contrarium probabilius exiſtimo, cum in Hiſpania officium hoc non epiſcopis ſæpè commiſſum ſit, & ab eiſdem legitimè præſtitum. Deinde officium inquiſitoris non excuſat parochum à reſidentia. Ergo neque officium maioris inquiſitoris excuſabit epiſcopum: & ita tenet, & deciſum refert Gonzalez *gloſſ.6.n.*265.*& gloſ. 43.n.*164. Aloyſ.Riccius *reſol.*393.*n.* 4. Aug.Barboſa *alleg.*53.*n.*87.

PVNCTVM V.

An ſtante cauſa legitima poſſit epiſcopus, vel parochus à beneficio abeſſe.

1 *Conſtat quid præſtare debeant epiſcopi.*
2 *De parochis dubitatur, an debeant pro abſentia bimeſtri coram ordinario probare cauſam? Affirmatiua ſententia, vt tenenda proponitur.*
3 *Non caret probabilitate contrarium.*
4 *Poteſt epiſcopus ſua conſtitutione ſancire, ne vltra hebdomadam parochus abſit abſque eius licentia.*
5 *Vltra bimeſtre eſto legitima cauſa abſentiæ notoria ſit, non poteſt parochus abſque licentia abeſſe.*
6 *Vltra bimeſtre non poteſt parochus ex ſola petita licentia, & non conceſſa ſe abſentare, tametſi irrationabiliter negetur.*
7 *Si quis abſit ex legitima cauſa, à ſuperiore tamen non approbata, non facit fructus ſuos.*
8 *Idem eſt, ſi approbationem in ſcriptis non obtineat.*

1 De epiſcopis iam dictum eſt duobus, vel tribus menſibus per annum ſiue continuis, ſiue diſcretis, poſſe abſque vlla approbatione ſuperioris abeſſe. Vltra tres menſes indigent approbatione, niſi cum munus, & reipublicæ officium epiſcopatibus annexum obligat ad hanc abſentiam, eo quod tunc cauſa publica, & notoria eſt; vt inquit concil. *ſeſſ.*13. *cap.*1.*de reform.*

2 Dubium ergo eſt, an idem dicendum ſit de parochis, poſſint ne illis duobus menſibus à concilio conceſſis abeſſe ex cauſa, quæ ſibi legitima viſa fuerit, an vero teneantur eam coram ordinario probare? Et quidem quod poſſit parochus per vnum, vel duos dies abeſſe, imo per hebdomadam ex cauſa, quæ ſibi iuſta videatur, relicto vicario idoneo à ſe deſignato, vniuerſalis conſuetudo declarat. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſt. epiſc. alleg.* 53. *num.* 106. Pro vno autem, vel altero die feriali abſentiæ, ſi nullus eſt in parochia infirmus, poterit abeſſe nullo conſtituto vicario; quia non adeſt morale periculum neceſſitatis eius præſentiæ. Barboſa *ſupra.* Solum ergo de abſentia bimeſtri eſt controuerſia, an fieri poſſit, quin ordinarius cauſam abſentiæ probet: Negar Anton. Gomez. *in explicat.bullæ cruciatæ. cap.* 7. *ad* 4.*clauſulam.n.*21. Vgolin.*de poteſt.epiſc cap.*15. §.5. *n.*2. Prateius *in praxi epiſc.*2.*p.cap.* 3. *num.* 26.*in fine.* Leſſius *lib.*2.*de iuſtit.cap.*34.*n.* 159. Garcia 3.*part. de benef.cap.*2.*n.*22. Auguſt. Barboſa *allegat.* 53.*num.*96. Vaſq.*opuſc.de benef.cap.*4.§.2.*art.*1.*dub.* 3. *num.* 149. Fundamentum deſumitur ex verbis concilij *ſeſſ.* 23. *cap.*1. dicentis quod quandocunque eos (ſcilicet parochos) cauſa per epiſcopum prius cognita, & probata abeſſe contigerit, vicarium idoneum ab ipſo ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant. Ergo quoties parocho abeſſe contigerit, id cauſa per epiſcopum cognita, & probata eſſe debet. Ergo non relinquitur eius arbitrio abſentia duorum menſium. Deinde addit concilium. *Diſcedendi vero licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam vltra bimeſtre tempus, niſi ex cauſa graui non obtineant.* Supponit ergo concilium ex leui cauſa obtinere poſſe licentiam intra bimeſtre. Et hæc pars à ſacra congregatione declarata eſt, vt teſtatur Garc. 3. *part. cap.* 2. *num.* 23. *&* 9.*part. cap.* 2. *num.* 295. *in ſecundo dubio.*

3 Nihilominus etſi hæc ſententia, vt omnino ſecura, tenenda ſit, credo ſatis probabile eſſe, poſſe parochum illis duobus menſibus abeſſe ex cauſa, quæ ſibi legitima viſa fuerit: ſic docuit expreſsè Nauarr. *ſum. cap.* 25. *num.* 121. Salzedo *in pract. cap.* 52. *verſ. illud vero.* Azor. 2. *part. lib.* 7. *cap.*4. *quæſtion.* 10. Emanuel Saa *verbo reſidentia. num.* 7. Cenedo *collect.* 6. *ad ſextum decret. num.* 3. Zerola *in verbo priuatio*, §. 4. *dub.* 3. *& verbo parochus*. §. 2. Eman. Rodrig. 2.*tom. ſum. cap.* 36. *in fine,& in explicat. bullæ compoſit. num.* 18. & alij relati à Garcia *dicta* 3. *part. cap.* 2. *num* 19. Moueor, quia ante concilium Tridentinum parocho licitum erat abeſſe per bimeſtre ex cauſa, quæ ſibi iuſta videretur. At per Trident. hoc ius immutatum non eſt; ergo licet parocho ſtante cauſa legitima abeſſe bimeſtri nulla petita licentia. Maiorem probo ex *cap. præſentium.* 7. *quæſtion.* 1. vbi abſens abſque licentia per duos menſes, ſi probatum fuerit ex legitima cauſa abfuiſſe, ad eccleſiam, qua erat priuatus, mandatur reſtitui. Neque obſtat *text. in cap. ſi quis in clero. eadem cauſa, & quæſt.* vbi diaconus, vel presbyter, ſi per tres hebdomadas ab eccleſia ſua defuerit, triennio à communione ſuſpendi mandatur. Non inquam obſtat; quia ea pœna apponitur, quando conſtat ob illegitimam cauſam abfuiſſe, nempe ob ſæcularia lucra captanda. Ratio vero, quare bimeſtris abſentia cuiuſuis parochi conſcientiæ remiſſa ſit, ſicut trimeſtris epiſcopi conſcientiæ; ea eſt, quia hoc tempus pro modico reputatur à concilio, & qui illo tantum abeſt, non videtur abeſſe, vt ſatis indicant illa concilij verba. *Quoniam autem, qui aliquantiſper tantum abſunt, ex veterum canonum ſententia non videntur abeſſe; quia ſtatim reuerſuri ſunt, ſacroſancta ſynodus vult illud abſentiæ ſpatium ſingulis annis ſiue continuum, ſiue interruptum extra prædictas cauſas nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere.* Sentit ergo concilium abeſſe per duos menſes non eſſe cenſendum abeſſe, cum id æqua ex cauſa fit, & abſque vllo gregis detrimento: & ita tenet Nauar. *dicto c.*25.*n.*121. Azor. 2.*p. inſtit.moral.lib.*7.*c.*4 *q.*10. *circa finem.* Minorem diſcurſus, nempe in parochis non eſſe à concilio hoc ius mutatū, ſed potius confirmatū, ſic probo. Nam conciliū dicit eadē omnino eſſe ſeruanda in parochis, quæ in epiſcopis. Cum ergo epiſcopi poſſint per 2. vel 3. mēſes ex cauſa, quæ ſibi legitima videtur, abeſſe, poterunt & parochi per

illos duos menſes. Neque verum eſt quod dicit Vaſq. *loco allegato*, concilium tantum dixiſſe ea ſeruanda eſſe in parochis, quæ in epiſcopis quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas, non tamen quoad poteſtatem ſe abſentandi per duos menſes, ex cauſa, quæ ſibi videatur legitima. Non, inquam, eſt verum: quia licet expreſsè illud non dixerit, ſatis inſinuauit illo aduerbio *etiam*: cum enim dixit, *eadem omnino etiam quoad culpam*, &c. omnia ſupradicta implicauit. Adde ſi eadem omnino quoad culpam in parochis intelligenda ſunt, ac in epiſcopis, & in epiſcopis nulla eſt culpa, cum bimeſtri, vel trimeſtri abſunt, ex cauſa, quæ ſibi æqua videbitur, neque in parochis ex eadem cauſa abſentibus culpa cenſenda eſt. Deinde verba concilij, quibus contraria ſententia mouetur, ſi rectè expendantur hanc partem probant. Inquit enim concilium: *Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, aliiſque curam animarum habentibus eſſe intelligenda; ita tamen vt quandocunque eos cauſa per epiſcopum cognita, & probata abeſſe contigerit, vicarium idoneum ab ipſo ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant.* Ex his enim verbis ſolum colligitur, vt parochi, quoties ex cauſa per epiſcopum cognita, & probata abſint, relinquant vicarium ab ordinario approbandum: non autem ex illis colligitur in abſentia bimeſtri obligatos eſſe abeſſe ex cauſa per epiſcopum cognita, & probata, imo potius contrarium ex illis verbis infertur. Parocho namque ſe ad breue tempus abſentanti licitum eſt vicarium à ſe deſignatum relinquere, ſecus ſi longo tempore ſe abſentauerit, vt optimè probat Thom. Sanch. *lib. 3. de matrim. diſp.* 31. *num.* 11. Ergo parochus, qui bimeſtri abeſt (quod tempus modicum reputatur) poteſt vicarium deſignare. Ergo poteſt abeſſe ex cauſa, quæ non ſit per epiſcopum cognita, & probata. Alias ſi neceſſarium eſſet abeſſe ex cauſa per epiſcopum cognita, & probata, vicarium deſignare non poſſet, ſed ab ordinario eſſet deſignandus. Senſus ergo illorum verborum eſſe videtur, vt quandocunque parochus obligatus eſt cauſa per epiſcopum prius cognita, & probata abeſſe, vicarium loco ſui ab ordinario approbandum relinquat: non tamen ibi explicatur, quando debeat abeſſe cauſa cognita, & probata ab epiſcopo; ſed id ſupponitur ex his quæ de epiſcopis dixerat, debere, inquam, eſſe, quando abeſt vltra bimeſtre. Alia item verba concilij, nempe parochos obtinere non poſſe licentiam diſcedendi vltra bimeſtre, niſi ex graui cauſa, non probant neceſſariam eſſe licentiam pro bimeſtri. Nihil enim de hac illatione illis verbis concilium ſtatuit, ſed ſolum quod certum eſt definiuit, nempe parochos non poſſe vltra bimeſtre, niſi ex graui cauſa, licentiam diſcedendi obtinere. Ergo neque ex iure antiquo, neque ex concilio colligitur licentiam neceſſariam eſſe ad abſentiam bimeſtrem.

Præterea id probari poteſt hac conſideratione. Ad abſentiam bimeſtrem quælibet cauſa honeſta ſufficiens eſt, vt tradit Garcia 3. *part. de benefic. c. 2. n. 22.* ita vt ſi cauſa animum recreandi, amicos inuiſendi abſis, æquam cauſam cenſet ſupradictus author te habere. Ergo licentia & approbatio epiſcopi requiri non poteſt à concilio pro abſentia bimeſtri. Nam hæc approbatio expoſtulatur propter dubium, quod eſſe poteſt in cauſa approbanda. Si ergo quælibet cauſa honeſta ſufficit, iam eſſe non poteſt dubium in approbatione, vt quid ergo approbatio neceſſaria eſt? Denique ſi quoties parochus abeſt, obligatus eſt licentiam ab epiſcopo obtinere in ſcriptis, obligabitur etiam ſi per hebdomadam tantum abſit, imo ſi per duos tantum dies; neque poterit illis diebus deſignare vicarium; hoc autem falſum eſt, & contra praxim receptam, vt dicit Barboſa *alleg.* 53. *num.* 106. Ergo dicendum eſt ex vi concilij non eſſe obligatum parochum pro bimeſtri licentiam in ſcriptis ab epiſcopo obtinere, ſed ex cauſa, quæ ſibi æqua videbitur, abeſſe poterit illo bimeſtri, & vicarium, qui in illo epiſcopatu ſit approbatus, deſignare.

4 Verum etſi hoc ita ſit, poteſt epiſcopus ſua conſtitutione ſancire, ne parochi vltra hebdomadam, vel vltra biduum abſint abſque eius licentia, & approbatione; nam eſto concilium parochorum conſcientiæ remittat iudicium de ſufficientia cauſæ ad abſentiam bimeſtrem, non tamen impedit, quin epiſcopus moneatur, & cauſam approbet, & cognoſcat, an ex illa abſentia populus detrimentum patiatur: ſic tenet, & deciſum refert Garcia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 23.

5 Sed quid dicendum, cum cauſa abſentiæ notoria eſt, poteritne parochus ex illa, ſicut epiſcopus, vltra bimeſtre abeſſe nulla petita licentia? Reſpondeo nequaquam poſſe. Tum quia ipſe non poteſt vltra bimeſtre vicarium deſignare. Tum quia cauetur à concilio, ne licentiam vltra bimeſtre in ſcriptis, & gratis concedendam ſine graui cauſa obtineat. Supponitur ergo non poſſe propria authoritate abeſſe vltra bimeſtre: ſic pluribus firmat Garcia 3. *p. de benef. cap.* 2. *num.* 34. Neque epiſcopus ob quamlibet notoriam cauſam abeſſe poteſt ſine licentia, ſed ob munus, & officium reipublicæ, quod epiſcopatui annexum ſit.

6 Grauior dubitatio eſt; an ſtante cauſa legitimæ abſentiæ ſufficiat petere licentiam, quamuis de facto non concedatur? Et ratio dubitandi eſt quia ſic petens feciſti quantum in te eſt. Ergo non debes iure quod habes te abſentandi priuari. Item contra iuſtitiam tibi denegatur licentia. Ergo illius denegatio tibi obeſſe non debet.

Cæterum omnino tenendum eſt, nequaquam poſſe ex ſola petitione te vltra bimeſtre abſentare. Quia concilium non petitionem, ſed licentiæ conſecutionem in ſcriptis requiſiuit: & ita tradit Abbas *in cap. relatum. de clericis non reſident. n.* 5. Garcia 3. *p. de benefic. cap.* 2. *num.* 37. refertque à ſacra congregatione deciſum. Neque obſtat ratio dubitandi: ſolum enim probat non debere te ſic petentem licentiam iure abſentandi priuari; non tamen probat de facto priuatum non eſſe, ſi contra iuſtitiam licentia denegetur. Adde te poſſe ad ſuperiorem recurrere Quia à grauamine tibi facto in denegatione licentiæ conceditur appellatio, vt alijs relatis tradit Garc. *ſupra. num.* 38. & 88.

7 Hinc infertur te abſentem ex legitima cauſa, à ſuperiore tamen non approbata, non facere fructus tuos, ſed obligatum eſſe illos reſtituere, ac ſi nulla cauſa legitima intercedente abfuiſſes, quia non ſeruaſti formam concilij vtrumque expoſtulantis, & ſufficientiam cauſæ, & illius in ſcriptis approbationem. Garc. 3. *p. cap.* 2. *n.* 26.

8 Video tamen Leſſium *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 29. *n.* 158. affirmantem, ſi ex legitima cauſa, & à ſuperiore approbata abſis tametſi approbationem in ſcriptis non habeas, fructus in conſcientia non amittere; quia illa ſolemnitas non videtur ad ſubſtantiam conceſſionis pertinere. Sed hoc dictum mihi non probatur. Nam eſto ad valorem conceſſionis, iure naturæ ſpectato, ſcriptura neceſſaria non ſit, eſt tamen neceſſaria ad valorem huius conceſſionis; quia pro forma licentia in ſcriptis expoſtulatur à Tridentino.

PVNCTVM

Pvnctvm VI.

De obligatione ſuſcipiendi ordines ratione beneficij.

1 *Quid dicendum de epiſcopatu.*
2 *Ad parochialem aſſumptus debet intra annum ad ſacerdotium promoueri.*
3 *Debet poſſideri beneficium pacificè.*
4 *Apponitur quædam limitatio.*
5 *Non ſuſcipiens ſacerdotium culpabiliter, priuatur ipſo iure beneficio accepto ante vllam ſententiam.*
6 *Patitur difficultatem ſupradicta communis reſolutio.*
7 *Excuſaris ab hac pœna, ſi ex legitimo impedimento, vel diſpenſatione promotus non fuiſti.*
8 *Diſpenſationem ſolus Pontifex concedit.*
9 *Quod cenſeatur legitimum impedimentum.*
10 *Quid ſi ob irregularitatem, cuius diſpenſationem impetrare non potes, non promouearis? Probabilius eſt excuſari à pœna.*
11 *Quid ſi epiſcopus ob defectum litteraturæ te nolit promouere? Non priuaris.*
12 *Quos beneficiatos afficiat hæc pœna priuationis.*
13 *Aſſumptus ad beneficia, quibus ordo annexus eſt, tenetur infra annum à die pacificæ poſſeſſionis ordinem ſuſcipere, aliàs priuari poterit.*
14 *Quid de priuatione vocis in capitulo qualiter intelligatur?*
15 *An intelligatur tantum de priuatione vocis actiuæ?*
16 *In eccleſiis, vbi cum adiunctis proceditur, non poteſt epiſcopus ad priuationem canonicatus procedere abſque adiunctis.*

1 PLuribus beneficiis hæc obligatio annexa eſt. Nam in epiſcopatum aſſumptus, etiam ſi ſanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalis ſit, tenetur intra tres menſes munus conſecrationis accipere; alioquin ad reſtitutionem fructuum tenetur, & ſi intra totidem menſes id facere neglexerit, ipſo iure eſt epiſcopatu priuatus: ſic Trident. *ſeſſ.*24.*cap.* 1.*de reform.* Hæc obligatio ſuſcipiendi conſecrationem intra tres menſes à die electionis per ſuperiorem inquam confirmatæ, iam iure aliquo ſtabilita erat. *cap. quoniam quidam.*75.*diſt.cap.quoniam quidam.* 110. *diſt. cap. de Siracuſanæ.diſt.* 28. Circa hanc pœnam priuationis beneficij, & fructuum ſtatutam à Trident. aduerto ſatis probabile eſſe non ligare, quouſque ſententia declaratoria negligentiæ epiſcopi accedat, quia nullum eſt verbum indicans hanc declarationem neceſſariam non eſſe, & regulariter pœnæ ipſo iure impoſitæ hanc expoſtulant declarationem. Sic Leſſius *lib.*2.*de iuſtit.cap.* 34.*n.*103. tametſi contrarium communiter receptum ſit.

2 Aſſumptus vero ad parochialem eccleſiam debes intra annum à die commiſſi regiminis, ſeu poſſeſſionis acceptæ ad ſacerdotium promoueri, quod ſi per te ipſum ſteterit quominus non fueris promotus, parochiali eccleſia ipſo iure nulla monitione præmiſſa priuatus exiſtis: habetur expreſsè *cap. licet canon. de elect.in* 6. Dixi à die poſſeſſionis acceptæ, ſeu à die, quo illam accipere poteras. Quia idem eſt ad huiuſmodi obligationem inducendam realis poſſeſſio, & poteſtas illius, vt definitur in *in cap.commiſſa. de elect. in* 6. Neque enim negligentiæ, vel fraudi fauendum eſt.

3 Debet tamen poſſeſſio pacifica eſſe, non litigioſa. Nam litigioſa ab hac obligatione excuſat ob periculum amittendi beneficium: ſic ex communi ſententia Azor. 2.*p.lib.*6.*cap.*8.*q.*2. Leſſius *lib.* 2. *c.*34. *n.*100. Garcia 3.*p.de benef. cap.*4.*n.*1. Imo addendum exiſtimo, non ſolum litigium in limine poſſeſſionis ortum te à ſuſcipiendis ordinibus excuſare, ſed etiã ſubortum durante anno, quo promoueri debebas. Quia non eſt æquum te obligatione perpetua ordinum arctare ad beneficium, quo fortè priuaberis. Sic Ægid. Bellamera *deciſ.*83. quem refert & ſequitur Garcia 11.*p.de benefic.cap.*5.*n.* 118.

4 Patitur tamen hæc doctrina limitationem, in lite mota ſuper petitorio, caſu quo tibi ex prouiſione ſedis apoſtolicæ conceſſum ſit liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & prouentuum ad dictam eccleſiam parochialem pertinentium poſſeſſionem, eo quod hæc lis non ita periculoſa videatur, & periculum perceptione fructuum compenſatur: ſic tenent, deciſumque referunt Barboſa *in declarat.concil.ſeſſ.*22. *cap.*4.*in fine.* Garcia 11. *p.de.benef.cap.*5.*num.*121.*&* 122.

5 Supradictam pœnam priuationis beneficij ipſo iure incurris, ita vt ex communi ſententia ante vllam ſententiam declaratoriam teneatis te beneficio ſpoliare. Nam licet pœnæ regulariter non obligent ad ſui executionem, antequam ſententia ſaltem declaratoria criminis accedat. At hæc priuatio non tam eſt pœna, quam defectus conditionis à lege requiſitæ, vt beneficij collatio firma perſeueret. Hic ergo defectus reſcindit, & reſoluit collationem à principio validam, lege ſic diſponente. Leſſius *lib.*2.*de iuſt. c.*34.*dub.*29.*n.*101. Nauarr.*c.*25.*n.*117. & alij relati à Garcia 11.*p.de benef.c.*11.*n.*29.

6 Hanc ſententiam approbo, quia communem; tametſi contraria non leui fundamento fulciri poſſit. Negari namque non poteſt, illam priuationem relatam in *cap.licet*, eſſe propriè pœnam. Tum quia eſt ob delictum commiſſum non ſuſcipiendi ordines. Tum quia priuat iure quæſito beneficij: beneficium enim quæſitum fuit independenter ab ordinũ ſuſceptione: aliàs ordines non ſuſcipiens omnes fructus illo anno perceptos obligatus eſſet reſtituere; quod à doctoribus communiter reprobatur. Si ergo hæc priuatio eſt propriè pœna, vt pro certo tenet Suar. *lib.*5.*de legib.cap.*5.*num.*8. *& cap.*8.*à num.*10. & pœnæ regulariter non obligant ad ſui executionem ante ſententiam, neque hæc pœna ante ſententiam obligabit. Dices ideo ante ſententiam obligat; quia in ipſamet lege ſic cautum eſt: inquit enim *text. in dicto cap.licet canon.* Quod ſi infra idem tempus (ſcilicet annum) promotus non fuerit, eccleſia ſibi commiſſa nulla etiam præmiſſa monitione ſit præſentis conſtitutionis authoritate priuatus. Ergo ex vi huius textus nulla monitio, & declaratio requiritur. Sed leue eſt ſupradictum fundamentum. Nam illa verba, *nulla præmiſſa monitione*, referenda non ſunt ad priuationem, ſed ad promotionem, vt bene notauit Garcia 11.*p.de benefic.cap.vlt.n.*30 ita vt faciant hunc ſenſum: ſi infra annum promotus non ſis, etiam nulla præmiſſa monitione eccleſia tibi commiſſa priuatus exiſtas. Adde etiamſi illa verba ad priuationem referrentur, adhuc non conuincunt neceſſariam non eſſe delicti declarationem; ad ſummum enim conuincunt nõ eſſe neceſſariam præuiam monitionem, vt tu priuatus exiſtas. Erit tamen neceſſaria delicti, vel pœnæ declaratio, quia hæc non excluditur.

Quod ſi ad commune effugium recurras, dicens beneficium concedi ſub hac conditione, vt infra annum nullo ſtante legitimo impedimento ad ſacerdotium debeas promoueri, ſin minus reſcindatur collatio. Obſtat gratis hoc eſſe dictum. Nam vnde conſtat hic prouiſionis modus? Præterea idem dici poſſet in priuatione ipſo iure beneficij contingente, ob alia

ob alia delicta, ſcilicet hæreſim, ſimoniam, aſſaſſinium, & ſimilia; concedi, inquam, beneficium ſub illa conditione, ne illa delicta committantur: illis vero commiſſis beneficij collationem annullari, quod non eſt communiter receptum. Ergo probabile eſt te non eſſe obligatum ob non promotionem cedere beneficio, quouſque per ſententiam obligeris. & ita tenet Zerola *prax. epiſcop. 1. p. verbo beneficium.* §. 4. *dicto* 4. Doctor Saſagun. *in cap. fin. de ſequeſtrat. poſſeſſ. num.* 81.

7 Ab hac priuatione beneficij excuſaris, ſi ex legitimo impedimento, vel diſpenſatione non fuiſti ad ordines promotus. Quia *text. in cap. commiſſa. de electione. in 6.* petit culpam, quæ omnino ceſſat ſtante legitimo impedimento, vel diſpenſatione.

8 Diſpenſatio autem ſolum à Pontifice concedi poteſt: quia legis à ſe latæ obligationem ſolus ille valet remittere. Ex eius vero commiſſione epiſcopus in vnico tantum caſu, nempe ob ſtudium ad ſeptennium; & tunc intra annum ordinari debet ſubdiaconatu, & ſeptennio expleto debet intra annum fieri ſacerdos: aliàs beneficium vacat. Habetur *cap. cum ex eo. de elect. in 6.* Sed an hæc poteſtas reuocata ſit à Trident. latè diſputamus *tract. 7. diſp. 3. punct. 9. §. 9. num. 8. & 9.*

9 Legitimum vero impedimentum eſt, ſi ob infirmitatem, vel abſentiam epiſcopi, vel illius contradictionem non promouearis. Si tamen epiſcopus dat tibi facultatem, vt ab alieno epiſcopo promouearis, in culpa eris, ſi omittas promoueri. Bernard. Diaz *pract. 5. cap. 53. n. 3.* vbi conſulit, & bene, quoties impedimenta ex parte epiſcopi proueniunt, te debere ad vitandas lites proteſtari paratum eſſe ad ordines ſuſcipiendos.

10 Sed quid ſi ob aliquam irregularitatem, aliudue canonicum impedimentum, cuius diſpenſationem obtinere non potes, non promouearis? Et quidem ſi abſque tua culpa contigit, beneficio priuandus non es, vt tradunt doctores referendi. At ſi tua culpa cõtractum eſt etiam poſt beneficij conſecutionem, cenſet Gloſſa *in dicto cap. licet canon. de electione. in 6. verbo priuatum.* te priuatum eſſe; quia iam per te ipsũ ſtat non promoueri: conſentit Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 16. q. 11. in fine.* Bernard. Diaz *pract. cap. 53. num. 3.*

Cæterum probabilius credo te excuſatum eſſe à ſupradicta priuatione, ſi ob irregularitatem tua culpa contractam non promouearis; dummodo tamen non ſit contracta ea intentione, vt ab ordinibus ſuſcipiendis impediaris. ſic docuit Rebuff *in prax. benefic. tit. de non promotis intra annum. n. 80.* Garcia 3. *p. de benef. cap. 4. num. 6.* Leſſius *lib. 2. c. 34 num. 100.* nihil diſtinguens, an irregularis fuerit ex culpa, vel non. Ratio eſt; quia poſita irregularitate iam legitimè impeditus es, neque per te ipſum ſtat quominus promouearis: quod vero culpam commiſeris in irregularitate contrahenda, eſt per accidens, cum non contigerit ex intentione, vt ab ordinibus impediaris; aliàs ſi ob culpam tuam infimus fueris, beneficio priuandus eſſes, quod non admittitur.

11 Hinc infertur, quando epiſcopus ob illitteraturam non vult te promouere, non eſſe beneficio priuandum; nam eſto in diſcendis litteris negligens fueris, non ob hanc negligentiam, ſed ob negligentiam immediatam ſuſcipiendi ordines debes beneficio priuari: & ita ſacra congregatio reſpondit, vt teſtatur Garcia *ſupra*, & Salzedo *dicto cap. 53. numero* 1.

12 Petes, quos hæc pœna *dicti cap. licet canon*, afficiat? Reſpondeo afficere omnes illos, qui eccleſiæ parochiali in titulum, vel commendam, ſeu vicariam præficiuntur. Quapropter ſi in vicarium perpetuum alicuius parochialis eccleſiæ deſigneris, teneris intra annum ad ſacerdotium promoueri; quia in te tranſlata eſt tota eccleſiæ cura: colligitur ex *clement. 1. de officio vicarij*: & notauit Azor. 2. *p. lib. 6. cap. 8. quæſt. 5.* Extẽditur hæc doctrina ad Priores eccleſiarum conuentualium, in quibus ſi Prior deſigneris, obligatus es intra annum ſacerdotium ſuſcipere; alioquin vacat prioratus: nec iterum illa vice poteſt tibi conferri; conſtat ex *clement. ne in agro. §. cæterum de ſtatu Monach.* Quod ſi prioratus regularis, non conuentualis fuerit, & tibi in 20. anno conſtituto conferatur, vt conferri poteſt infra 25. ætatis tuæ annum, ad ſacerdotium debes promoueri, alioquin vacat, vt ſupra: ſic habetur in *ſuprad. clement.* & tradit Gloſſa *ibi*: & notauit Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib. 6. cap. 8. q. 6.* Dixi pœnam *dicti cap. licet canon*, afficere eccleſiæ parochialis præfectos, vt hac ratione excluderem Decanum, Præpoſitum, Archidiaconum, aliáſque dignitates, quibus animarum cura annexa eſt, à priuatione beneficiorum ipſo iure, eo quod intra annum non promoueantur. Et idem eſt de iis, qui eccleſiis collegiatis præficiuntur. Quia licet curam animarum exerceant, non tamen eccleſiam parochialem dicuntur habere: *cap. ſtatutum. de electione. in 6.* eo quod cura nõ vni tantum, ſed pluribus collegialiter, vel diuiſim commiſſa ſit, quod alienum eſt à qualitate requiſita pro eccleſia parochiali. ex pluribus relatis à Gonzalez *gloſſ. 6. à n. 42.* & *text. in dicto cap. licet canon*, ſolum loquitur de obtinentibus parochialem, ſub qua eccleſia collegiata, decanatus, præpoſitura, aliáque ſimilia beneficia non comprehenduntur: ſic aliis relatis, Azor. 2. *p. lib. 6. cap. 8. q. 3.* Gonzalez *gloſſ. 6. a num. 34. & ſeqq.* Debet autem eccleſia parochialis actu curata eſſe, & non ſufficit habitu, vt hanc obligationem ſuſcipiendi ſacerdotium inducat. Azor. *ſupra. quæſt. 9.* Auguſt. Barboſa *alleg. 53. n. 68.*

13 Aſſumptus vero ad dignitatem, canonicatum, præbendam, ſeu quodlibet aliud beneficium, cui aliquis ordo ſit annexus, tenetur intra annum à die pacificæ poſſeſſionis, ſeu à die, quo per ipſum ſtat, quominus eum obtineat ordinem ſuſcipere requiſitum. Alioquin poſt monitionem factam priuari poteſt. Si vero hæc beneficia in eccleſiis cathedralibus, vel collegiatis ſæcularibus, vel regularibus exiſtant, illa obtinentes vocem habere non poſſunt in capitulo, etiamſi ab aliis liberè concedatur, niſi ſaltem in ſubdiaconatus ordine fuerint conſtituti. Et ſi infra annum non ſuſceperint ordinem beneficio requiſitum, ex tunc donec ad eum promoti fuerint, nullo modo vocem in capitulo habeant, & pars dimidia diſtributionum, quæ dantur iis, qui certis horis interſunt, ſubtrahatur: habetur expreſsè in *clem. vt ij. de ætate, & qualit.* & in Trident. *ſeſſ. 22. cap. 4. de reformat.* ſupradictam clement. renouante.

14 Ex quibus fit promotum ad eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ canonicatum; cui ſacerdotalis ordo, v. g. annexus eſt, ſi ſubdiaconatus ordine inſignitus non ſit, vocem habere non poſſe in capitulo à die promotionis, & anno tranſacto, ſi per ipſum ſteterit, quominus ordinem ſacerdotij ſuſciperet, priuatum eadem voce exiſtere, & inſuper dimidia parte diſtributionũ: ſic relato Moneta *de diſtribut. quotid. 2. p. q. 10 n. 9.* docet Auguſt. Barboſa 1. *p. de poteſtat. epiſc. tit. 1. cap. 3. n. 22. fine*: & ſupponit Garcia 1. *p. de benef. cap. 4 n. 23.* Imo cenſet ſi canonicatum, & dignitatem habeas, & ratione vtriuſque vox tibi in capitulo competat, promotúſque ſis ad ordinem canonicatui

Digitized by Google

nonicatui annexum, non tamen ad ordinem annexum dignitati, vtraque voce priuatū exiſtere. Quia illud vniuerſale negatiuum, *nullo modo vocem in capitulo habeant, earundem*, excludit omnem vocem, tametſi non excludat diſtributiones competentes ob canonicatum. Sed non probo. Quia eſt rigoroſa explicatio, neque ſatis fundata. Nam illud vniuerſale negatiuum debet referri ad vocem competentem præbendæ, cuius ordinem annexum culpabiliter non ſuſcipis, non ad vocem competentem præbendæ, cuius obligationi ſatisfacis. Aliàs etiam priuari deberes voce competente ob canonicatum, ſi ordinem competentem dignitati, quæ nullam in capitulo habet vocem, non ſuſciperes, quia concilium nullam in hac parte fecit diſtinctionem, quod Garcia non admittit.

15 Sub nomine diſtributionum quæ veniant intelligenda, conſtat ex dictis *tract. 7. diſp. 3. punct. 5. in fine*. Solum de vocis priuatione eſt aliqualis dubitatio, an de paſſiua, an de actiua; an de vtraque ſimul intelligatur? Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 29. num.* 105. cenſet vtramque vocem eſſe comprehenſam; ac proinde neque eligere, neque eligi poſſe non promotum. Moueri potuit; quia vbi ius non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus. Contrarium credo probabilius, ſolum de priuatione vocis actiuæ fuiſſe ius locutum. Quia pœnæ extendendæ non ſunt, & vox actiua eſt, quæ propriè, & abſolutè vox dicitur, non paſſiua. Ergo pro ſola vocis actiuæ priuatione intelligenda eſt priuatio vocis abſolutè ſumptæ. Quia verba abſolutè prolata ſtant pro famoſiori ſignificato. Sic Garcia 3. *p. de benef. cap. 4. n.* 15.

16 Sed inquires, an in eccleſiis, vbi proceditur cum adiunctis, iuxta Trident. *ſeſſ. 25. cap. 6. de reformat.* poſſit epiſcopus abſque adiunctis procedere ad priuationem contra canonicos non ſuſcipientes ordinem requiſitum? Affirmat Garcia 3. *p. c. 4. num.* 21. quamuis *n.* 23. contrarium videatur ſentire. Et mouetur; quia in hac cauſa non videtur criminaliter procedere, ſed ciuiliter, iuxta *textum in cap. per tuas. de Simon. circa finem*: ibi, *tales* (ſcilicet teſtes aliàs minus idoneos) *contra talem taliter duximus admittendum non ſecundum rigorem iuris, ſed ſecundum temperantiam æquitatis, cum ageretur non criminaliter, vt deponeretur ab ordine, ſed ciuiliter, vt ab adminiſtratione amoueretur.* Ergo priuatio adminiſtrationis, & à fortiori vocis actiuæ cauſa ciuilis eſt, non criminalis.

Cæterùm omnino tenendum eſt non poſſe epiſcopum abſque adiunctis in hac cauſa procedere. Negari namque non poteſt eſſe cauſam criminalem, eſto ciuiliter intentetur. Eſt enim inquiſitio, & inueſtigatio delicti commiſſi in ordinibus non ſuſcipiendis, & ob huiuſmodi delictum pœna priuationis vocis actiuæ, & dimidiæ partis diſtributionum imponitur: nequit ergo hæc cauſa ſine adiunctis tractari: & ita à ſacra congregatione deciſum eſt, & reuocatum, quod aliàs in contrarium diſpoſuerat, vt ipſemet Garcia *ſupra n.* 23. teſtatur.

DISPVTATIO VI.

De beneficiorum vacatione, amiſſione, diuiſione, extinctione, erectione, & illorum vnione.

BENEFICIVM vacare dicitur, cum domino caret: ſed quia carere domino poteſt aliquando de iure, & de facto: aliquando de ſolo iure, & non de facto, aliquando de facto, & non de iure; ideo beneficium aliquando vacat de iure, & de facto aliquādo de ſolo iure, & non de facto, aliquando de facto, & non de iure. Si enim iure poſſideas beneficium, & moriaris, vel illud deponas, nec ſit alteri collatum, vacabit beneficium de iure, & de facto. Si non iure poſſideas, ſed de facto, quia illo priuatus es, beneficium de iure vacabit. *cap. licet epiſcopus. 2. de præbend. in 6.* At ſi tibi legitimè poſſidenti ſubtrahatur iniuſtè beneficium, vacabit beneficium de facto, ſed non de iure. *cap. accepta. cap. olim. de reſtitut. ſpoliat.* Rurſus ſupradicti modi vacationis contingere poſſunt multipliciter, nempe per mortem beneficiati, per beneficij reſignationem, permutationem, alterius aſſecutionem, &c. Vide Rebuff. *in praxi. tit. requiſita ad collationem bonam, à num.* 49. *& in concordat. tit. regia ad prælaturas nominatio. §. monaſteriis. verbo vacantibus, & in repetit. cap. nulla 2. de conceſſ. præbenda. 6. præmiſſo.* Staphil. *de litteris gratia. tit. de variis modis vacationis. per totum.* Azor. 2. *part. lib. 7. cap. 16. q. 1. & 2.* Amiſſio beneficij propriè eſt, quando illo per delictum priuaris. Extinctio quando alteri vnitur, & quaſi prædium illius fit, vel ſupprimitur. Erectio, quando de nouo erigitur. De omnibus ergo ſigillatim agendum eſt, & primo de vacatione.

PVNCTVM I.

De vacatione beneficij per obitum.

1 *Per obitum vacat beneficium.*
2 *Excipiuntur tres caſus.*

1 PRima, & præcipua beneficij vacatio eſt morte beneficiati, *cap. ſuſceptum. de reſcriptis. in 6. & ibi gloſſa. & doctores.* Mors enim omnia iura ſoluit. *Authent. de nuptiis. §. deinceps. collat.* 4. Quod adeo verum eſt, vt etiam ſi miraculosè beneficiatus reſurgeret, nullum ius ad beneficium recuperandum haberet. Gonzalez 15. *ad reg. 8. Cancellar. a n.* 3. Auguſt. Barboſa 3. *part. de poteſtate epiſcop. allegat.* 57. *numero* 199.

2 Tres caſus ſupradicti doctores excipiunt, in quibus beneficium per obitum beneficiati non vacat. Primus eſt, quando beneficium eſſet ſuppreſſum ab habente poteſtatem, vel eſſet alteri beneficio vnitū: ſed hoc quid mirum, cum tunc non ſit beneficium, ſed ſuppreſſione extinguatur, & per vnionem fiat quaſi prædium illius, cui vnio facta eſt? Gonzalez *gloſſ. allegata. num.* 7. Barboſa *num.* 199. Garcia 11. *p. de benef. cap.* 2. *n.* 2. Secundus eſt, quando beneficiū eſt de menſa prælati, ſeu capituli, ob mortem ei inſeruientis non vacat. Quia inſeruit non proprio, ſed alieno nomine, ſcilicet nomine prælati, vel capituli, cui eſt beneficium vnitum: ſic Gonzalez, Barboſa, & Garcia *ſupra*. Qualiter autem hic vicarius deſignādus ſit, *diſp. 1. pun. de vicariis perpetuis, & temporalibus* diximus. Tertius eſt, ſi beneficium ſit ſitum in eccleſia non numerata. Nam tunc morte beneficiati non permanet beneficium, ſed ſpirat, & ceſſat, vt expreſsè habetur *in cap. dilecto. 25. verſ. præterea. de præbendis*; & latè docet Gonzalez, *gloſſ. 9. §. 3. à num.* 9. Vbi concludit neque hæc beneficia reſeruari poſſe, neque reſignari, neque ad ſuperiorem ob negligentiam in prouidendo deuolui. Quia non vacant, ſed cum electo naſcuntur, & cum defuncto pereunt, conſentiunt Garc. *num.* 17. Barboſa *ſupra*.

Digitized by Google

PVNCTVM II.

De vacatione beneficij per renunciationem.

VAcare beneficium per renunciationem compertum eſt apud omnes doctores ex toto tit. de renunciat. in decretal. in Sexto. & in clement. quia renunciatione beneficio ceditur. Sed qualiter hæc contingant examinare pergimus.

§. I.

Quæ ſit renunciatio, quotuplex, & quæ cauſæ ad eius valorem requirantur.

1 *Statuitur definitio renunciationis.*
2 *Quotuplex eſt renunciatio, ſeu reſignatio tacita, & expreſſa.*
3 *Expreſſa alia ſimplex; alia ſub conditione.*
4 *Plures ſunt cauſæ honeſtantes reſignationem.*
5 *Expenditur conſtitutio Pij V. in hac parte.*
6 *Expenduntur cauſæ ibi appoſitæ.*
7 *Ex ſupradictis cauſis poteſt ordinarius reſignationes admittere, duplici tamen conditione.*
8 *In reſignatione ex cauſa permutationis non eſt neceſſarium ſeruare ſupradictas cauſas, & conditiones.*

1 REnunciatio eſt ceſſio, ſeu depoſitio beneficij proprij: ſic Rebuff. *in praxi benef.* 3. *p. tit. de reſignat.* Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 1. Dixi eſſe ceſſionem, ſeu depoſitionem: quia renunciatione cedis, & deponis ius, quod in beneficium habes, ita vt liberè alteri conferri poſſit: eaque de cauſa tuum debet eſſe beneficium: nam alienum deponere non potes.

2 Duplex eſt reſignatio, alia tacita, alia expreſſa. Tacita eſt, quæ ex iuris diſpoſitione inducitur ob actum contrarium retentioni, vt ſi matrimonium contrahas, religionem profitearis, militiæ nomen dederis: cum enim his actibus ipſo iure vacatio beneficij annexa ſit, abſque vlla alia declaratione eos præſtans cenſeris beneficium dimittere. De reſignatione per matrimonium, & ingreſſum religionis infra erit ſermo De reſignatione per militiam ſæcularem, nihil aliud dicendum occurrit, niſi quod illa aſſumpta beneficia ipſo iure vacent, tanquam aſſumpto ſtatu incompatibili; ſic Gloſſa *in cap. vlt. de Clericis non reſidentib. verbo redierint.* Flamin. *de reſign. lib.* 1. *q.* 1. *n.* 21. Gonzalez *gloſſ.* 15. *n.* 54. Iulius Clarus *pract.* §. *fin. q.* 73. *n.* 6. Barboſa *allegat.* 57. *numero* 216. & alij.

Expreſſa vero reſignatio eſt, ſi verbis expreſſis beneficium deponas; ſic Rebuff. *ſupra tit. de reſignat.* Flamin. Pariſ. *lib.* 1. *de reſignat. quæſt.* 1. Azor. *quæſt.* 2. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 35. *num.* 189.

3 Rurſus hæc expreſſa reſignatio duplex eſt. Simplex, ſeu pura, & conditionalis; ſic relati doctores. Simplex, ſeu pura reſignatio eſt; ſi nulla adiecta cõditione beneficium deponas. Conditionalis econtra; ſi aliqua adiecta cõditione beneficium dimittis. Hæc autem conditio multiplex eſſe poteſt. Primò ſi ea conditione reſignes, vt beneficium Titio conferatur. Et hæc vocatur ſimplex reſignatio in fauorem. Secundò ſi reſignes eadem conditione, vt regredi ad beneficium poſſis. Tertio ſi ea conditione dimittis, vt tibi fructus ex toto, vel ex parte reddantur, vel aliqua penſio ex beneficio ſoluatur. Quartò ſi reſignes beneficium ea conditione, vt alter aliud ſimile, vel diſſimile beneficium in tui fauorem reſignet: quæ reſignatio vocatur permutatio; quia tuum beneficium cum alterius beneficio permutas, & alter ſimiliter tecum. continetque duplicem reſignationem conditionalem.

4 Cauſæ autem requiſitæ ad honeſtandam reſignationem plures ſunt, vt tradunt Ioann. Andreas, Abbas, & alij *in cap. niſi cum pridem. de renunciat. per textum.* ibi; nempè conſcientia criminis ob quod beneficio venires priuandus, debilitas corporis, ſeu impotentia, ſcientiæ defectus, plebis malitia, grauis aliorum offenſio, capitales inimicitiæ, aëris intemperies, cenſura aliqua, vel irregularitas, à qua liberari commode non potes. Quia aliquo horum impedimentorum ligatus, munera beneficij præſtare ritè non vales. Succeſſu tamen temporis aliæ cauſæ minoris momenti renunciationem honeſtant: ex eo namque quod beneficio multo tempore inſeruieris, admittitur à Pontifice reſignatio. Item ſi in fauorem alicuius reſignes: ſolus enim fauor alteri factus præſtat ſufficientem honeſtatis cauſam, ſi habes aliunde, vnde viuere poſſis. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 19. *q.* 3.

5 Verum Pius V. *in ſua conſtitutione* 58. quæ incipit, *Quanta eccleſia Dei.* edita Kalend. April. 1568. quam refert Quaranta *in ſum. bullar. verbo beneficiorum reſignationes.* Vgolin. *de poteſt. epiſc. cap.* 50. §. 18. *num.* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 2. varias cauſas appoſuit, ex quibus, & non aliis poſſint epiſcopi, aliique facultates habentes recipere, & admittere reſignationes; nempe illorum dumtaxat, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, cenſuriſque eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnum, aliud, vel plura beneficia obtinuerit, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur. Denique cum quis ex aliis caſibus acciderit, qui conſtitutione fœlicis recordationis Innocentij Papæ tertij de dimittendis cathedralibus eccleſiis edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri. Sed neque horum vllus ſacro ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus valeat vllo modo beneficium, vel officium eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo in vita poſſit commode ſuſtentari.

6 Prima igitur cauſa, ex qua ordinarij ſimplicem reſignationem admittere poſſunt, eſt, cum beneficiarius eſt ſenio confectus: quæ cauſa etiam iure communi ſtabilita erat *in cap. niſi cum pridem. de renunciat.* Qui autem ſenio confecti dicantur, iudicis arbitrio remittitur, ſpectata perſonarum qualitate, & earum complexione, vt bene probat Menoch. *de arbitrar. caſu* 56. *præcipuè n.* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 8. Auguſt. Barboſa 3. *p. de poteſt. epiſc. alleg.* 69. *n.* 32. Azor. 2 *p. inſtit. mor. lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 5. & alij. Secunda cauſa eſt, cum beneficiarius incommoda valetudine vtitur, quæ ſimiliter iudicis arbitrio relinquitur: vt tradit Azor. *ſupra.* Menoch. *caſu* 60. *a num.* 3. Barboſa *n.* 34. Tertia eſt, ſi beneficiatus corpore ſit impeditus taliter, vt commode præſtare non poſſit id ad quod ratione beneficij tenetur, veluti ſi lepra, paralyſi, morbo gallico, comitiali, aliòue contagioſo, ſeu periculoſo laborat. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 31. Azor. *dicta q.* 5. Barboſa *alleg.* 69. *num.* 35. Quarta eſt, ſi beneficiatus corpore vitiatus ſit, v. g. ſi ſit cœcus, claudus, mutus, ſurdus, aut alio quouis corporis membro abſciſſo, contracto, vel deformato, quod

Digitized by Google

quod ordines ſuſcipiendos impediret. Flamin. *d.q.6. n.* 33. Azor. *dicta q.* 5. Barboſa *n.* 36. Quinta eſt, ſi crimini ſit obnoxius, ob quod poſſit beneficio priuari, nempe vitio ſimoniæ, homicidij, adulterij, ſodomiæ, concubinatus, periurij, blaſphemiæ. Azor. *ibi.* Flamin. *à n.*51. Barboſa *n.*37. Sexta eſt, ſi ſit cenſuris eccleſiaſticis irretitus, quarum abſolutionem obtinere facilè non poſſit. Azor. *ſupra.* Flamin. *n.* 23. Barboſa *n.*39. Septima, ſi nequit, aut non debet beneficio inſeruire. Prioris partis exempla ſunt, ſi ſit bannitus, relegatus, dæmoniacus, mutus, illitteratus, aut alia quauis irregularitate indiſpenſabili affectus. Secundæ partis exempla ſunt, ſi turpiter, & ſcandaloſè viuat. Azor. *ſupra.* Flamin. *dicta q.6.n.*91. Barboſa *n.*40. Octaua, ſi reſignans aliud beneficium, vel plura obtineat ad ſui congruam ſuſtentationem ſufficientia: quia quilibet beneficiatus vno tantum beneficio contentus eſſe debet. Azor. *ibi.* Barboſa, *n.*41. Flamin. *n.*108. Nona, ſi beneficiatus ad aliud beneficium ad ſui ſuſtentationem ſufficiens promoueatur, maximè ſi ſit beneficium incompatibile: quia tunc quaſi ex neceſſitate reſignationem præſtat. Flamin. *lib.*5. *q.* 6. *n.* 157. Barboſa *n.*42. Azor. *d.q.*5. Decima, ſi religionem ingreſſurus eſt, aut matrimonium contracturus, dummodo tamen re ipſa exequatur. Flamin. *n.* 163. Barboſa *n.* 43. Azor. *ſupra.* Eſt tamen differentia maximè notanda in reſignatione facta ab ingredientibus religionem, vel matrimonium contrahentibus; quod beneficium reſignatum ob ingreſſum religionis, non poteſt prouideri, quouſque profeſſio ſequatur; at reſignatum ob matrimonium contrahendum, illo contracto ſtatim beneficium prouideri poterit. Flamin. & Barboſa *ſupra.* Adde ex plurium ſententia ingreſſum religionis non ſumi ibi pro habitus ſuſceptione, ſed pro profeſſione. Quapropter ob huiuſmodi cauſam non poteſt reſignare beneficium, niſi qui iam eſt in procinctu ad profeſſionem, & quaſi moraliter ineuitabilem. Garcia 11. *p. de benefic. cap.* 9. *n.* 15. Vndecima, ſi ob capitales inimicitias nequit, aut non audet beneficiatus in loco beneficij reſidere. Azor *dicta q.*5. Flamin. *n.*169. Barboſa *n.* 44. Tandem ſi adeſt aliqua cauſa ex relatis ab Innocent. III. *in cap. niſi cum pridem,* ſufficienter reſignationem honeſtabit. Azor. *ſupra,*

7 Ex his igitur cauſis licet ordinariis reſignationes ſimplices, ſeu puras admittere, duabus tamen conditionibus ſeruatis. Prima, vt beneficiatus ſi ſacris ordinibus initiatus ſit habeat aliunde, vndè commodè viuere poſſit. Secunda, ne beneficia reſignata conferantur ordinarij, aut reſignantis cōſanguineis, affinibus, vel familiaribus etiam per circuitum, quia tacitè præſumeretur reſignatio non ſimplex, ſed conditionata, ſeu facta in fauorem. Sic Pius V. in ſupradicta ſua conſtit. Aduerto tamen hanc conſtitutionem, quoad hanc ſecundam conditionem, non videri vſu receptam, ſed potius à principio fuiſſe ab ea ſupplicatum. Garcia 11. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 270. Auguſt. Barboſa *allegat.* 69. *n.* 48. & conſequenter nec pœnas ob hanc cauſam ibidem impoſitas. Quod ſi ordinarius abſque aliqua ex ſupradictis cauſis reſignationem admittat, nulla eſt admiſſio, nullam tamen pœnam obinde ipſo iure incurrit. Flamin. *lib.*5. *dicta q.6.n.*225. Vgolin. *de poteſt. epiſc. cap.* 50. §. 18. *n* 6. Barboſa *alleg.*69.*n.* 46.

8 Sed eſt dubium, an ſupradictæ cauſæ, & conditiones ſeruandæ ſint in reſignatione facta ex cauſa permutationis?

Credo non eſſe neceſſario ſeruandas; quia in permutatione non eſt locus fraudi, ſicut in reſignatione ſimplici; cum permutatio beneficiorum reciprocam beneficij reſignationem contineat, eáque de cauſa in ſupradicta conſtitutione Pij V. expreſsè permittuntur permutationes beneficiorum, vel officiorum iuxta canonicas ſanctiones, & apoſtolicas conſtitutiones; quæ autem hæ ſint, tradit Azor. 2. *part. inſtit. lib.*7. *cap.*26. *q.* 26. & infra dicemus.

§. II.

Quæ beneficia, & coram quo ſuperiore renunciari poſſint.

1 *Superioris authoritas ſemper neceſſaria eſt.*

2 *Reſignationem ſub conditione ſolus Pontifex admittere poteſt, ſimplicem ordinarius. Et quis hic ordinarius ſit.*

3 *Vicarius epiſcopi non habet poteſtatem admittendi reſignationes, niſi ei concedatur.*

4 *Capitulum ſede vacante hanc poteſtatem habet.*

5 *Omnia beneficia, eſto reſeruata ſint, poſſunt purè, & ſimpliciter reſignari coram ordinario.*

6 *Qualiter beneficium, ad cuius titulum es ordinatus, reſignare potes.*

7 *Beneficium, quo per delictum es priuatus, vel venis priuandus; plures cenſent te reſignare non poſſe.*

8 *Beneficium, quo priuandus venis, reſignare poteris abſolutè.*

9 *Item in fauorem.*

10 *Extenditur, eſto alius tuum beneficium impetraſſet in euentum priuationis.*

11 *Apponitur limitatio, niſi ſcires impetrationem ab alio factam. Sed non admittitur.*

12 *Extenditur doctrina ad reſignationem ex cauſa permutationis.*

13 *Quid dicendum de beneficiis, quibus ipſo iure per delictum priuatus es?*

1 Certum eſt ſuperioris authoritatem neceſſariam eſſe ad reſignationem; ſiue reſignatio ſit pura, ſiue ſub conditione. conſtat *ex cap. admonet. cap. vlt. de renunciat.* Ratio autem huius decreti ea eſt, ne beneficia eccleſiaſtica reputentur bona patrimonialia, de quibus liberè beneficiatus poteſt diſponere, & ne debito miniſtro, etiam acquiſito eccleſia priuetur. Quod ſi aliquis abſque authoritate ſuperioris beneficio renunciet, renunciatio non tenet, nec beneficium vacat etiam quoad reſignantem; ſed poteſt beneficium adminiſtrare, quouſque in pœnam delicti commiſſi beneficio priuetur à ſuperiore, vt verè priuari poteſt. Ab hac doctrina excipiendum eſt ius ad beneficium præſentatione, nominatione, ſeu electione, aut collatione non acceptata acquiſitum, cui propria authoritate cedere potes. Quia non cedis beneficio, ſed iuri ad illud. Idemque eſt de ceſſione iuris in beneficio litigioſo; quæ omnia latius dicemus *tract. vlt. de relig. diſput. de ſimonia. punct.*17.

2 Si ſub conditione reſignatio fiat, ſolus Pontifex eam admittere poteſt, vt tenent omnes doctores (excipe reſignationem ex cauſa permutationis, quæ ab ordinariis poteſt expediri.) Ordinarij namque ſolum poſſunt ſimplicem, & puram reſignationem admittere ex cauſis ſuperius allegatis, vt in ſupradicta conſtitutione Pij V. cauetur, alioquin ſimoniam contrahent.

Qui autem ſit hic ſuperior ordinarius, qui has reſignationes ſimplices admittere poſſit? Reſpondeo eum eſſe, qui poteſtatem habet inſtituendi, & deſtituendi. Quia renunciatio beneficij eſt quædam beneficij depoſitio. Debet ergo fieri coram eo, qui deponendi

Digitized by Google

deponendi à beneficio poteſtatem habeat. Quocirca ſi ad inferiorem epiſcopo competat beneficij collatio, qui tamen à beneficio beneficiatum amouere nō poteſt, non poterit coram illo fieri beneficij reſignatio. ſic Gloſſ. *clement. 1. de renunciat.* & Panorm. *in cap. admonet. de renunciat.* Azor. 2. *p. inſtit. lib. 7. c. 19. quaeſt.* 7 Auguſt. Barboſa *alleg. 96. num.* 4. & multis allegatis Garcia 11. *p. de benef. c.* 3 §. 1. *n.* 251.

3 Hinc fit vicarium epiſcopi non habere poteſtatem admittendi reſignationes, niſi ei ab epiſcopo expreſsè concedatur; quia non habet poteſtatem amouendi clericum à beneficio. *cap. 2. de vicario officij. in* 6. & multis relatis docet Garcia 11. *p. de benef. cap.* 3. *num.* 255. Barboſa *alleg.* 54. *n.* 66. Quod adeo verum eſt, vt eſto illi conceſſa ſit poteſtas conferendi beneficia, non cenſeatur conceſſa poteſtas admittendi reſignationes, aut econtra; quia ſunt diuerſa. Barboſa *ſupra. n.* 67. Garcia 11. *p. c.* 3. *n.* 263.

4 Fit ſecundo capitulum ſede vacante poteſtatem habere admittendi reſignationes purè factas; quia ſuccedit epiſcopo in omnibus, quæ ſunt iuriſdictionis ordinariæ, exceptis caſibus à iure expreſſis. Cum autem admiſſio reſignationis pertineat ad epiſcopi iuriſdictionem, neque inueniatur in iure excepta capitulo, fit ſanè ad ipſum pertinere. Flamin. *lib. 7. de reſignat. quaeſt.* 23. *num.* 20. Azor. 2. *part. lib.* 7. *cap.* 19. *quaeſt.* 7.

5 Si vero de beneficiis reſignandis loquamur, omnia beneficia ſiue reſeruata ſint, ſiue non, poſſunt purè, & ſimpliciter coram ipſis reſignari. Nam licet ordinarij beneficia reſeruata prouidere non poſſint, eorum tamen reſignationes optimè poſſunt admittere. Quia nullibi eſt prohibitum. Et ſicut poſſunt ordinarij à beneficiis reſeruatis clericos delinquentes amouere, ita poſſunt eorum beneficiorum reſignationes admittere. Flamin. *lib. 7. de reſignat. q.* 14. *n.* 6. Aug. Barb. *alleg.* 69. *n.* 23. Azor. 2. *p. lib.* 7. *q.* 9. *c.* 25. Item poſſunt beneficia iuris patronatus, inconſulto patrono, coram ordinariis reſignari, non tamen prouideri; quia in reſignatione pura non præiudicatur patrono, bene tamen in collatione. Azor. *dicto lib.* 7. *cap.* 25. *quaeſt.* 4. Beneficio item litigioſo cedere potes gratia, & fauore collitigantis. quia hac ceſſione litem extinguis. Nō tamen potes in aliū transferre, donare, aliquo modo cedere, iuxta *text. in cap. 2. ne lite pendente. in* 6 & tradit Azor. 2. *p. lib.* 7 *cap* 25. *q.* 3.

6 Quocirca ſolum de duplici beneficio eſt aliqualis difficultas, an reſignari poſſit? Primo de beneficio, ad cuius titulum ſacris ordinatus es. Secundo de beneficio, quo ratione delicti es ipſo iure priuatus, vel venis priuandus? Et quoad primum regula certiſſima eſt; ſi non habes vnde te ſuſtentare poſſis, nullam eſſe reſignationem, niſi hac qualitate expreſſa; quia eſt expreſsè contra Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *de reformat.* Quod non ſolum habet verum in reſignatione facta coram ordinario, ſed etiam in manibus Pontificis. Nam concilium abſolutè loquitur, neque Pontifex præſumendus eſt velle decreto ita prudendi derogare.

Quod ſi de facto habeas, vnde commodè viuere poſſis, vel beneficium cum penſione ſufficienti ad te ſuſtentandum reſignes, iam videris intentioni concilij ſatisfacere. Ergo poteris tunc beneficium reſignare, quin exprimas fuiſſe ad illius titulum ordinatum. Aliqui hoc concedunt, ſed immerito. Nam licet ſatisfactum ſit fini concilij, non tamen eius diſpoſitioni. Adde neque intentioni concilij fuiſſe ſatisfactum; non enim concilium mentionem illius qualitatis expoſtulauit in reſignatione facienda eo ſolo fine, vt ordinatus haberet vnde commodè viuere poſſet, ſed etiam vt ita firmiter haberet, vt non poſſet ſe ea commoditate priuare; quare admittens reſignationem beneficij, ad cuius titulum ordinatus es, poterit loco beneficij patrimonium, vel penſionem ſubrogare, ita vt inualida ſit illius alienatio; ſicut eſt inualida alienatio beneficij, ad cuius titulum es ordinatus. Quæ omnia fieri non poſſunt, niſi in reſignatione illam qualitatem exprimas: teneris ergo eam exprimere, tametſi aliunde habeas vnde te ſuſtentare poſſis ſi. Garcia *de bene.* 2. *p. c.* 5. *per totum, ſpecialiter a n.* 214. Auguſt. Barb. *aleg.* 19. *n.* 55.

7 Quoad ſecundum de beneficio, quo es ipſo iure priuatus ob delictum, vel venis priuandus, non deſunt doctores, qui ſentiant in vtroque caſu te non poſſe tale beneficium reſignare in fauorem; bene tamen poſſe abſolutè, & ſimpliciter reſignare. Quia in reſignatione ſimplici, & pura, nullum videtur prouidenti fieri præiudicium. Fit tamen ex reſignatione conditionali, cum ex illa obligetur prouidere beneficium ſecundùm voluntatem reſignantis: & poſito delicto, factaque priuatione liberè prouiſurus eſſet.

8 Cæterum vt cum diſtinctione procedamus, prius dicendum eſt de beneficio, quo per delictum venis priuandus, deinde de beneficio, quo ipſo iure priuatus es. Et quidem te poſſe beneficium, quo priuandus venis, reſignare purè, & ſimpliciter ante priuationem, ferè omnes doctores firmant, cum Gloſſa *in c. 2. vt lite pendente lib. 6.* vt videre eſt apud Ioann. Gutierr. *lib. 2. canon. quaeſt. cap.* 5. *a num.* 29. Couarr. *in clement. ſi furioſus. de homicidio.* 2 *p. re. ect.* §. 3. *n* 7. Flamin. *lib.* 3 *de reſignat. q.* 16. Garcia 11. *p. de benef. cap.* 3. *a n.* 61. Ratio eſt ſuperius dicta; quia nemini præiudiciū cauſas, cum beneficium prouidendum remittis, imo tibi gratum haberi poteſt, quod priuationem futuram præuenis. Quapropter ſi accuſatus ſis de homicidio, periurio, aliove crimine, ob quod beneficio priuandus eſſes, poſſes ante priuationem ipſo facto beneficio cedere. quia non cedis beneficio litigioſo, ſed beneficio ritè, & pacificè poſſeſſo cedis, ex timore priuationis futuræ ob crimen commiſſum: ſic relati doctores.

9 Quod autem in ſupradicto caſu poſſis beneficium in fauorem reſignare, docent Ioann. Gutierr. Couarr. Flamin. & Garc. *ſupra*, & alij apud ipſos. Et ratio eſt efficax, quia regulariter cuilibet datum eſt proprium beneficium reſignare in fauorem; ſed ob commiſſum delictum hac poteſtate non reperitur priuatus, cum non reperiatur priuatus ipſo beneficio. Ergo poterit illud in fauorem alterius reſignare. Neque obſtat ex hac reſignatione præiudicium prouenire ordinario, eo quod impediatur à libera illius prouiſione: quia hoc præiudicium eſt per accidens, & non ſpectandum, cum iure tuo vtaris. Neque ad valorem huius reſignationis requiritur expreſſio criminis, quo ligatus es. Quia nullibi cauetur talis expreſſio, vt aliis relatis docet Garc. 11. *p. de benef. c.* 3. *n.* 120. quamuis alij contra teneant, ſed abſque firmo fundamento.

10 Extende ſupradictam doctrinam, etiam ſi alius tuum beneficium impetraſſet in euentum priuationis. Quia hæc impetratio non impedit, quin tu vti poſſis iure, & poteſtate, quam habes beneficium reſignandi; ſi quidem ipſe impetrans ius habet ad beneficium non abſolutè ſed ſub conditione, quod illo priueris: potes ergo poſitionem huius conditionis impedire renuncians beneficio. Neque obinde dici potes te tollere ab impetrante ius quæſitum, cum non ſit illi quæſitum, niſi in euentum conditionis. ſic Couarr. *dicta clement. ſi furioſus.* 2. *p.* §. 3. *num.* 7. Ioann. Gutierr. *dicto cap.* 5 *num.* 39. Thom. Sanch. *in præcep. decal.*

Digitized by Google

decal.lib.2.cap.26.num.vlt. Garcia 11.*par. de benefic. cap.3.num.72.*

11 Limitant hanc extenſionem plures doctores, quos refert,& ſequitur Gutier.*dicto lib. 2.canon. q.c. 5. à n.* 41. *&* 42. caſu quo ſcires impetrationem ab alio factam. Nam tunc fraudulenter procedis reſignans beneficium, præcipuè ſi non in fauorem alicuius,ſed abſolutè reſignationem faceres;quia contineris ſolum reſignare ad impediendam alterius impetrationem. Non igitur hæc reſignatio valere debet in præiudicium impetrantis:& fauet *text. in c. 2.de renunciat.in 6.* vbi habens tenuem præbendam, & credens pinguem breui vacaturam,ſciens tertium alium obtinuiſſe à Pontifice indultum pro prima vacatura,ſuam reſignauit, vt in ea ille tertius prouideretur, ipſe vero reſignans pinguiorem breui vacaturam obtineret. Et Pontifex reſpondit, quod conſtito de prædicta fraude reſignantis, expectans Apoſtolicus omiſſa præbenda ſic reſignata prouideatur in præbenda ſecundo vacatura,& reſignans careat præbenda habita,& ambita.Ergo reſignans animo,& intentione impediendi impetrationem alterius, fraudem committit.Ergo non impedit ius alterius.

Sed hæc limitatio probanda non eſt. Non enim dici poteſt fraudem committere ſuo iure vtens,vt licet ex animo peruerſo renunciationem faceret, ſolù in animo adeſſet malitia, ſed non in effectu. Neque caſus *d. cap.* 2.vrget.Nam conceſſio expectatiuæ, ibi facta fuit pro præbenda primo vacatura, rebus ordinario curſu ſuccedentibus, non pro præbenda ex induſtria, & ex malitia vacante, ac proinde poſita malitioſa, & fraudulenta vacatione non ponitur conditio requiſita, vt habens gratiam expectatiuæ teneatur illa vti,ac proinde renunciatio fraudulenta, eſto valida ſit, non præiudicat expectanti. Secus vero eſt in præſenti caſu, vbi renuncians beneficio, quod times ob delictum tibi eſſe auferendum. Nam eſto noceas impetranti illud in euentum priuationis; quia impedis, vt purgetur conditio, ſub qua ei conceſſum eſt. Non tamen ex hoc nocumento, quod per accidens ſequitur,impediri potes iure quod habes renunciandi: & ita tenet Couatru. *in dicta Clement.ſi furioſus.de Homicidio 2.part.§.3.num.7.*Plaza *de delict.cap.*11*.num.*10.& aliis relatis Garcia 11.*par. de benefic.cap.* 3.*num.*84.

12 Secundo extendenda eſt ſupradicta doctrina ad renunciationem ex cauſa permutationis; ſi quidè delictum non impedit, quin beneficium reſignandum,& permutandum tuum ſit. Quod ſi dicas impedire delictum commiſſum, quod nouiter beneficium acquiras,quia te infamem, & irregularem cõſtituit, & conſequenter impedire reſignationem ex cauſa permutationis,quia hæc conſiſtit in depoſitione proprij beneficij, & acquiſitione alterius. Facilè reſpondere poteris, ſi aduertas non quodlibet crimen, ob quod beneficio priuandus venis,te conſtituere infamem,& irregularem,ac proinde neque incapacem beneficij acquirendi: ſed gratis conceſſo quod nouiter beneficium non acquiras,non inde infertur reſignationem ex cauſa permutationis non valere, quia qui tecum beneficium permutat,inculpa non eſt, quominus tibi beneficium transferatur, ac proinde tibi imputari debet, quod beneficium de nouo non acquiras. Ergo reſignatio debet ſubſiſtere: & ita tenet, aliis relatis, Garcia *dict. 11.p.de benef.cap.3. à num.67.*

13 Maior difficultas eſt de beneficiis, quibus ipſo iure priuatus es ob delictum, an inquam hæc ante ſententiam declaratoriam criminis poſſis reſignare, & permutare? Sed huic difficultati, *tract. 4. de fide. diſp.4.punct.5.*ſatisfecimus:ibi enim diximus,attenta communi ſententia, nec reſignari in fauorem, nec permutari poſſe,quia ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata:ſed conceſſo quod reſignari poſſint,aut permutari, eo quod ante ſententiam declaratoriam criminis non videaris titulo, neque dominio beneficiorum priuari. Facta tamen declaratione reſignatio, & permutatio facta reſcinditur, & nulla redditur, ac ſi à puncto commiſſi delicti nulla fuiſſet declarata. Sic vltra relatos ibi tenet Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 35. num.190.*Aduertit tamen Garcia 11. *p. de benef. cap. 3.num.*127.horum beneficiorum reſignationem validam eſſe,ſi fiat in fauorem ex clauſulis generalibus apponi ſolitis, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacet, dummodo alteri non ſit ius quæſitum in tali beneficio.Nam verum eſt vacare beneficium ex reſignatione,vel alio modo, ſcilicet priuatione; neminique eſſe ius quæſitum.

§. III.

Qui poſſint beneficia renunciare.

1. *Omnibus licet beneficia renunciare.*
2. *Excipitur clericus in ſacris, ſi non habet aliunde vnde commode viuat.*
3. *Secundo excipitur infirmus, niſi poſt reſignationem approbatam vixerit* 20.*dies ex reg.Cancell.*
4. *Neque ſanus, niſi illud tempus viuat, reſignare poterit.*
5. *Comprehendit dicta regula quemlibet exemptum.*
6. *Et quamlibet reſignationem,ſeu ceſſionem.*
7. *Eſto coram legato Pontificis fiat.*
8. *Et cuiuſcunque beneficij ſit.*
9. *Item eſto reſignatio facta ſit per procuratorem.*
10. *Qualiter dies computentur.*
11. *An reputari debeant incepti pro completis.*
12. *Minor* 25.*annis non prohibetur reſignare.*
13. *An concedenda illi ſit reſtitutio in integrum.*
14. *An Trident.decretum* ſeſſ.25.c.10. de regularib. *habeat locum in reſignatione beneficiorum facta à nouitio. Affirmant plures.*
15. *Probabilius eſt oppoſitum.*
16. *Quid dicendum,ſi non habeas aliunde, ex quo viuere poſſis,vel fuiſti ad illius titulum ordinatus.*
17. *Ante ſuſceptionem habitus non potes beneficium reſignare,ſi aliunde non habes vnde viuas,vel fuiſti ad illius titulum ordinatus.*
18. *Proximus profeſſioni benè poteris.*

1 Regula eſt per ſe omnibus licere beneficia reſignare iuſta cauſa intercedente, niſi ſpecialiter prohibeantur, quia cuilibet datum eſt ſuo iuri ſponte cedere. Quapropter videndum eſt quibus à iure prohibeatur reſignatio, vt inde conſtet quibus licita reſignatio ſit.

2 Primo prohibetur reſignatio beneficij clerico in ſacris conſtituto,ſi non habet aliunde,ex quo ſpectata eius qualitate decenter ſuſtentetur, tametſi ad illius beneficij titulum non fuerit ordinatus. Habetur expreſsè in conſtitutione Pij V. 58. quæ incipit,*Quanta Eccleſia Dei.* Et licet hæc conſtitutio ſolum de reſignatione facta coram ordinario loquatur, habet tamen locum in reſignatione in curia, vbi nulla reſignatio admittitur, niſi cum clauſula, quod reſignans habeat vnde commode viuere poſſit. Quod qua ratione intelligendum ſit, arbitrio prudentis relinquitur ſpectata reſignantis qualitate. Sic Garcia 2.*par. de benefic.cap.5.num.*198. Aloyſius

Digitized by Google

Riccius *reſolut.* 272. *in fine.* Auguſt. Barboſa *alleg.* 19. *num.* 40.

3 Secundo infirmo prohibetur reſignare, permutare, aut quouis modo cedere beneficio, niſi poſt reſignationem, ceſſionem, ſeu depoſitionem à iure approbatam 20. dies ſuperuixerit: ſic ex *regul. cancell.* regula de infirmis beneficia reſignantibus. Quæ ſic ſe habet. Item voluit Sanctiſſimus D.N. Papa, quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignauerit aliquod beneficium ſiue ſimpliciter, ſiue cauſa permutationis, ſiue aliàs dimiſerit, aut illius commendæ ceſſerit, ſeu ipſius beneficij vnionis diſſolutioni conſenſerit, etiam vigore ſupplicationis, cum eſſet ſanus ſignatæ, & poſtea infra viginti dies, à die per ipſum reſignantem præſtandi conſenſus computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, ac ipſum beneficium quauis authoritate conferatur per reſignationem ſic factam, collatio huiuſmodi nulla ſit, ipſumque beneficium nihilominus per obitum cenſeatur vacare. Hactenus regula, quam latè explicat Rebuff. 3. *part. prax. beneficial. tit. de reſignat. ratione perſona.* Flamin. Pariſ. *lib.* 12. Azor. 2. *part. lib.* 7. *cap.* 28. Iure communi omnibus conceſſum erat beneficia quouis tempore reſignare, cedere, aut permutare; at ne fraudibus locus detur, ne beneficia quaſi bona temporalia conſanguineis relinquantur, merito Bonifac. VIII. & reliqui Pontifices ſucceſſores ſtatuerunt, ne ceſſiones, reſignationes, aut beneficiorum depoſitiones illo tempore factæ firmitatem haberent.

4 Circa quam regulam breuiter aduerto, etſi loquatur de infirmo reſignante, iam ex ſtylo, & praxi recepta, intelligi debere de quolibet etiam ſano beneficium reſignante, quod indicant illa verba, quæ in regula multis abhinc annis ſunt addita, ibi, *etiam vigore ſupplicationis dum eſſet ſanus ſignata*; & notauit Flamin. *lib.* 12. *q.* 6. *n.* 7. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 28. *q.* 3.

5 Secundo hæc regula comprehendit quemcunque reſignantem, quantumuis exemptum, etiam ſi ſit Epiſcopus, Archiepiſcopus, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalis. Quia regula ſigno vniuerſali vtitur, ibi, *ſi quis in infirmitate conſtitutus.* Flamin. *quæſt.* 4. *num.* 6. 14 *&* 21. Rebuff. *gloſſ.* 1. *num.* 4. Azorius *quæſt.* 2.

6 Tertio ſe extendit ad quamlibet reſignationem, ceſſionem, ſeu depoſitionem beneficij, ibi; *reſignauerit ſiue ſimpliciter, ſiue ex cauſa permutationis, ſiue alias dimiſerit.* Rebuff. *gloſſ.* 4. *num.* 5. Mandoſ. *in hac reg. quæſt.* 13. Azorius *quæſt.* 4. tametſi Ludouic. Gomez. *reg. de infirmis. q.* 19. *per totam*, Gonzalez *gloſſ.* 14. *num.* 57. cenſeant contrarium ex æquitate, & benignitate approbandum eſſe.

7 Quarto habet locum, eſto reſignatio, ceſſio, ſeu depoſitio beneficij coram ordinario, vel legato Pontificis fiat. Quia regula non limitauit ad reſignationes in curia. Et ratio finalis, ob quam conſtituta eſt, æquè in reſignationibus coram ordinario, ac in curiâ procedit: & ita tenet, referens bis in Rota ſic fuiſſe iudicatum, Gomezius *quæſt.* 26. poſt Caſſadorum *deciſ.* 33. Azor. *q.* 4.

8 Quinto comprehendit quæcunque beneficia cuiuſcunque qualitatis ſiue reſeruata ſint, ſiue non, eſto ſint iuris patronatus: colligitur ex illis verbis; *ſi quis aliquod beneficium*; docet aliis relatis Azorius *quæſt.* 6.

9 Sexto ſe extendit ad quamlibet reſignationem, etiam per procuratorem factam, quia reſignans per procuratorem, verè ipſe reſignat. Flamin. *lib.* 12. *de reſignat. quæſt.* 5. *num.* 36. Azorius *dict. lib.* 7. *cap.* 28. *quæſt.* 5.

10 Septimo computandi ſunt illi 20. dies, quibus debet reſignans ſuperuiuere à die quo reſignationi à ſuperiori approbatæ præſtitit reſignans conſenſum, ita vt ipſe dies reſignationis, & dies obitus debeant ad numerum 20. complendum computari. V. g. reſignaſti primo Ianuarij hora octaua, deceſſiſti 21. eadem hora, tenet reſignatio. Quia enumeratis diebus reſignationis, & obitus; viginti dies poſt factam reſignationem ſuperuixiſti. Quod autem dies reſignationis, & dies obitus debeant in numero 20. computari, docet Mandoſ. *quæſt.* 18. *num.* 3. Flamin. *dicto lib.* 12. *q.* 8. *n.* 14. Azor. *q.* 7. Nam licet dies termini non computetur in termino, *leg. cum qui. §. planè. ff. de verbor. obligat.* id verum habet in odioſis, ſecus in fauorabilibus; ſi enim intra 20. dies obligeris ſoluere, dies obligationis, & dies ſolutionis non computantur, quia tunc non intereſt vt computentur. At in præſenti caſu intereſt reſignanti, vt dies reſignationis, & dies obitus computentur in illo numero 20. Ergo debent computari.

11 Sed grauior dubitatio eſt: an hi dies reſignationis, & obitus debeant computari naturaliter, ita vt incepti pro completis habeantur, an de momento, in momentum? Nam ſi incepti pro completis habentur, ſi beneficium reſignaſti die prima Ianuarij hora 8. ante meridiem & mortuus fuiſti 20. die menſis etiã ante horam 8. reſignatio ſubſiſtet, quia abſolutè 20. dies ſuperuixiſti. Quod autem dies inceptus pro completo haberi debeat, probat *lex. qua ætate. ff. de teſtam.* vbi teſtamenti facti fauore, decernitur eum diem, quo teſtatori impletur ætas ad teſtandum, ſufficere eſſe inceptum: & tradit Gloſſa *leg. inceptum. §. minorem. verbo momentum. prope finem. ff. de minorib.* Bart. *ibi num.* 2. Bald. *in fine.* Sed omnino tenendum eſt non eſſe computandum diem inceptum pro cõpleto. Quia quoties à lege fit computatio per dies, ſumitur dies de momento ad momentũ, ita vt ſi primodie Ianuar. hora 8. ante meridiẽ beneficiũ reſignaſti, debes decedere 21. illius menſis hora 8. ante meridiem, vt reſignatio teneat: aliàs ſi ante illum diem, & horam decedas, non tenet reſignatio, ſed vacat beneficium per obitum, & non per reſignationem: ſic expreſsè Flamin. *lib.* 12. *de reſignat. q.* 8. *n.* 26. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *cap.* 28. *q.* 7. & in ſimili tradit Anton. Gomez. *leg.* 70. *tauri*, *n.* 25. Thom. Sanch. *lib.* 2. *de matr. diſp.* 24. *n.* 16. *&* 22. probatque *lex* 3. *§. minorem. de minorib.*

12 Tertiò videtur prohibitus reſignare minor 25. annis abſque authoritate tutoris, ex eo quod hæc reſignatio eſt quædam alienatio, quæ minoribus abſque authoritate tutoris eſt interdicta. Sed dicendum eſt minorem 25. annis, & maiorem 14. poſſe propria authoritate beneficia reſignare, ſicut & ea poteſt accipere, Nam in cauſis ſpiritualibus, & ab eis dependentibus minor 25. annis pro maiore habetur, vt tradit Gloſſa communiter recepta *in cap. ex parte. verbo quamuis minor. de reſtit. ſpoliat.* Flamin. *lib.* 3. *q.* 7. Azor. 2. *part. inſtit. lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 9. probatque *text. in cap. ſi annum. de iudiciis. in* 6.

13 Sed an ſic reſignanti reſtitutio in integrum cõcedatur, grauis eſt controuerſia? quam latè tractat Couarruu. *lib.* 1. *var. cap.* 5. *per totum.* firmatque *à num.* 3. dari minori reſtitutionem in integrum, non ſolum quando res eſt integra, ſcilicet quando beneficium non eſt alteri collatum, ſed etiam ſi alteri collatum ſit. Nam nullibi habetur hanc reſtitutionem eſſe exceptam, & generale eſt minori grauiter læſo reſtitutionem concedendam fore. Neque obeſt, quod minor in ſpiritualibus, vt maior procedat, quominus ſi læſus ibi fuerit, reſtitutio non concedatur. Quia agere

Digitized by Google

agere poteſt vt maior in iudicio poſſeſſorio, & tamē ſi in eo lædatur, habet auxilium reſtitutionis, vt ex pluribus doctoribus firmat Couar. *lib.1. var. c.5. n.8.* Cæterum ego exiſtimo, nullam eſſe reſtitutionem concedendam. Nam vel reſignationem fecit ex cauſis à iure expreſſis, & approbatis, vel non. Si reſignatio facta eſt ex cauſis à iure approbatis, vt quia duo beneficia habebat, quorum quodlibet erat ſufficiens ad ſe commode ſuſtentandum, vel in fauorem conſanguinei, aut amici, aut cum reſeruatione penſionis reſignauit; vel quia matrimonium volebat contrahere, aut religionem ingredi, non poteſt reſtitui. Quia in his caſibus allegare non poteſt læſionem, cum iuſtiſſima fuerit reſignatio; & beneficium reſtitutionis minori conceditur tantum ſi fuerit læſus. *leg. Nam omnia. Cod. de minorib. & leg. minoribus. Cod. de reſtitut. in integrum.* ſic expreſsè Azor. *2. part. inſtit. moral. lib.7. cap.20. quæſt.9. circa finem.* Verum ſi abſque vlla cauſa iuſta reſignationem fecit; reſignatio nec valet, nec admittitur. Quomodo ergo auxilium reſtitutionis implorare poteſt, cum reſtitutio locum non habeat, niſi vbi fuerit tranſlatum dominium?

14 Quarto interdici videtur reſignatio religioſo nouitio, niſi ſeruatis conditionibus ſtatutis à Trident. *ſeſſ.25. cap.16. de regularib.* ibi enim concilium quamlibet renunciationem, aut obligationem ante profeſſionem factam etiam cum iuramento, & in fauorem cauſæ piæ annullat, niſi fiat intra duos menſes proximos profeſſioni, & cum licentia Epiſcopi, ſeu eius vicarij, & de facto profeſſio ſubſequatur. Quod decretum habere locum in renunciatione beneficiorum defendit Maiolus *lib.3. de irregularit. cap. 6. poſt num.1.* Flamin. *de reſignat. lib.3. quæſt.13. à num.4.* Azor. *2. part. inſtit. mor. lib.7. cap. 20. quæſt. 6.* Thom. Sanchez *lib.7. in decal. cap.5. num.18.* Mouentur, quia eadem prorſus ratio militat in renunciatione beneficiorum, ac in renunciatione bonorum temporalium: ſed renunciatio bonorum temporalium facta à nouitio inualida eſt non ſeruatis ſupradictis conditionibus. Ergo & beneficiorum reſignatio. Deinde concilium generaliter loquitur. ibi. *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio.* Ergo comprehendit beneficiorum renunciationem.

15 Nihilominus verius exiſtimo ſupradictum decretum locum non habere in beneficiorum reſignatione: ſic tenet Garcia *de benefic. 11. part. cap. 9. à n. 12.* Auguſt. Barboſa *allegat. 99. num. 19.* Moueor; quia à iure antiquo recedendum non eſt, niſi ex iure nouo expreſſo, ſed ius antiquum concedebat nouitio beneficiorum reſignationem. *cap. beneficium. de regularib. in 6.* ibi, *niſi ad id nouitij accedat conſenſus.* & *cap. ex tranſmiſſa. de renunciat.* Ergo ab hoc iure recedendum non eſt, niſi nouum expreſſum adſit. At nouum ius Tridentin. non exprimit beneficiorum reſignationem, imo potius clarè innuit de ſola renunciatione bonorum temporalium loqui: loquitur namque de reſignatione, quæ in fauorem cauſæ piæ fieri poteſt, ibi: *etiam in fauorem cauſæ piæ.* Ergo non de beneficiorum renunciatione, quæ in fauorem cauſæ piæ non renunciantur.

16 Sed quid ſi non habeas aliunde ex quo viuere poſſis, & præcipuè ſi ad illius titulum fuiſti ordinatus? Manuel *2. tom. ſumm. cap. 7. à num. 3.* exiſtimat huius beneficij reſignationem admitti non poſſe, etiam ſeruata ſolemnitate concilij *dicti cap. 16.* eo quod in *cap.2. ſeſſ.21. de reformat.* expreſsè prohibetur hæc renunciatio. Flamin. vero *lib.3. de reſtit. quæſt. 13. num.9.* dicit admittendam non eſſe hanc renunciationem, niſi habita profeſſionis certitudine, qualis eſſet, ſi iam proximus eſſes ad profeſſionem, & à monachis admiſſus, ita vt moraliter loquendo profeſſio ineuitabiliter ſequatur. At Thom. Sanchez abſolutè dicit ſeruatis conditionibus relatis *in capit. 6. ſeſſ. 25. de regularibus.* fieri hanc renunciationem poſſe facta mentione quod ad illius titulum fuiſti ordinatus: quia tacitam habet conditionem, vt profeſſio ſequatur, illáque non ſequuta reddatur nouitio, etiam ſi alteri fuerit collatum.

17 Ego vero dicendum exiſtimo, primo ante ſuſceptionem habitus te non poſſe beneficium reſignare, ſi ad illius titulum fuiſti ordinatus, vel non habeas ex quo viuere poſſis. Quia hæc reſignatio prohibetur à Trident. *in cap.2. ſeſſ.21. de reformat.* ſic pro certo ſupponit Auguſt. Barboſa *allegat. 99. num. 20.* Ludouic. de Miranda *in man. prælat. tom. 1. quæſt. 23. art.2.* Garcia *11. part. de benefic. cap. 9. à num.23.* Dices in conſtitutione illa Pij V. ſuperius relata conceditur facultas ordinariis admittendi reſignationes ingreſſuri religionem, vel matrimonium contracturi. Ergo ob huiuſmodi cauſam admitti poteſt reſignatio, etiam ſi aliunde non habeas, ex quo ſuſtentari poſſis. ſic Flamin. Pariſius *lib.5. q. vlt. n.166. & ſeqq.* Additque beneficium conferendum non eſſe, quouſque profeſſio ſubſequatur, quia vſque tunc non cenſetur vacare.

Sed non eſt recedendum à priori ſententia, quia conſtitutio Pij V. æquiparat ingreſſuros religionem cum matrimonium contracturis, decernitque eorum reſignationes ob has cauſas admitti non debere; niſi re ipſa religionem ingrediantur, & matrimonium contrahant. Loquitur ergo Pontifex de ingreſſu per profeſſionem, ſicut de matrimonio contracto per verba de præſenti. Quia ſolus hic ingreſſus, ſicut & matrimonium, inducit beneficiorum vacationem: ſic tenet Garcia *11. part. de benefic. cap. 9. à n.24.* approbans in hac parte, quod docuit Manuel Rodriquez *tom. 1. regular. quæſt. 37. art. 2.* nempe nouitium non poſſe reſignare beneficium, niſi quando iam eſſet in procinctu ad profeſſionem, & omnia eſſent ita diſpoſita, vt moraliter profeſſio impediri non poſſit. Adde in hac parte conſtitutionem Pij V. non videri intelligi poſſe de beneficio, ad cuius titulum ſis ordinatus; quia poſt ordinationem in ſacris non eſt aditus ad matrimonium, cuius contractum æquanimiter cum religionis ingreſſu Pontifex comparat.

18 Secundo dico nouitium proximum profeſſioni optimè poſſe beneficium renunciare ſiue abſolutè coram ordinario, ſiue in fauorem coram Pontifice, tametſi aliunde non habeat, vnde viuat, vel ad illius titulum fuerit ordinatus facta huius qualitatis mentione. Hoc mihi perſuadet praxis harum reſignationum communiter recepta. Durum namque eſſet priuare nouitium poteſtate reſignandi, & cogere vt permittat profeſſione ſecuta beneficium vacare. Neque inde fit nouitium, ſi aliquo caſu contingenti profeſſionem non emittat, eſſe priuandum beneficio. Quia illa renunciatio non habet effectum, quouſque profeſſionem emittat; ſicuti renunciatio contracturi matrimonium facta coram ordinario ob hanc cauſam coram ordinario non habet effectum, quouſque de facto matrimonium contrahatur; ac proinde ordinarius nec prouidere beneficium poteſt, nec valebit eius prouiſio; quia non purgatur conditio imbibita ex iuris diſpoſitione in renunciatione, & conſequenter nunquam beneficium vacabit.

Digitized by Google

§. IV.

An per procuratorem poſſit reſignatio fieri.

1 *Per procuratorem fieri reſignatio poteſt.*
2 *Hic procurator poteſt eſſe laicus.*
3 *Forma conſtituendi procuratorem.*
4 *Non habet à iure tempus determinatum ad præſtandum conſenſum.*
5 *Sed an procuratoris conſenſus trahatur ad diem, quo mandatum accepit? Affirmant aliqui: Sed non probo.*
6 *Conſenſus procuratoris excedere mandatum non debet.*
7 *Si mandatum dediſti ad reſignandum, reſeruatis omnibus fructibus, & procurator integrè conditionem non ſeruauit, non valet reſignatio.*
8 *Idem exiſtimo, ſi mandatum dares ad purè reſignandum, & procurator ſub conditione reſignauit.*
9 *Procuratoris poteſtas morte mandantis finitur.*
10 *Item finitur reuocatione mandantis.*
11 *Qualiter hæc reuocatio denunciari debeat.*
12 *Beneficium reſignatum vacat eo loco, quo reſignatio non fit, non quo datum eſt mandatum.*

1 CONſtans eſt omnium ſententia reſignationem fieri per procuratorem poſſe. Nam generale eſt, te poſſe facere per alium, quod per te ipſum facere potes, niſi expreſsè prohibearis ex *l. Labeo. ff. de vſucapionib.* Nullibi autem es prohibitus reſignationem facere per procuratorem, niſi in Romana euria commoreris, cum reſignationem facis. Ergo in omnibus aliis caſibus licitum tibi eſt ad reſignandum procuratore vti; ſic ex omnium ſententia tradit Rebuff. *prax. beneficial. 3. p. tit. de procurator. ad reſignandum conſtitutis, num.* 1. Aſſiſtens verò in Romana cura prohibitus es per alium præſtare conſenſum, ex *reg. Cancell.* 40. ibi, *Apoſtolicæ litteræ nullatenus expediantur, niſi reſignans, vel cedens ſit præſens, vel in Romana curia fuerit perſonaliter, alioquin per procuratorem conſenſum præbeat.* Sic Garcia *de penſionib. q.* 11. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 22. *q.* 8.

2 Hunc procuratorem conſtituere potes, eſto laicus ſit. Quia nomine alieno, & non proprio reſignat. Sic Gloſſa, Cardin. & alij *in Clement.* 1. *verbo procuratorem. de renunciat.* Rebuff 3. *p. prax. benefic. tit. de procuratore ad reſignandum conſtituto. n.* 7. Azor. *q.* 2. Adde & monachum in procuratorem conſtituere potes, ſi ſuperior conſentiat. Qui tamen conſentire non debet, niſi in vtilitatem conuentus cedat reſignatio. Quia *in cap. Monachi* 2. 16. *q.* 1. cauetur eccleſiaſtica negocia monachos tractare non poſſe, niſi monaſterio vtile ſit, & Abbas præcipiat, Gloſſa *in ſuprad. Clem.* Rebuff. *num.* 17. Azor. *q.* 3. Item potes non ſolum vnum, ſed plures ſimul deſignare, aut ſingulos in ſolidum, prout ſibi placuerit: ſic Gloſſ. *in dict. Clem.* Si autem plures deſignes ſimul, vnus ſine altero cedere non poteſt, non tamen eſt neceſſarium, vt ſimul conſenſum præbeant, ſufficit, ſi vnus poſt alium; quia nullibi contrarium cauetur: ſi autem quoſlibet in ſolidum deſignes, quilibet cedere poterit: ſic Flamin. *lib.* 9. *q.* 3. *n.* 27. Azor. *dicto lib.* 7. *cap.* 22. *quæſt.* 4. Item idem procurator poteſt à duobus compermutantibus eligi. Quia nulla apparet contradictio, quod vtriuſque perſonam repræſentet, & vtriuſque nomine beneficia dimittat, & recipiat: ſic aliis relatis Azorius 2. *part. lib.* 7. *cap.* 24. *quæſt.* 24. Nunquam tamen eligere poteris procuratorem ad recipiendum beneficium, & illud dimittendum, quia ante adeptionem beneficij illud dimittere non potes. Ergo nec potes poteſtatem concedere dimittendi. Azor. *ſupra q.* 24.

3 Forma conſtituendi procuratorem eſt, vt mandatum ſcriptum ſit à publico tabellione, ſeu notario, & obſignatum ſigno publico iudicis ordinarij; & tale mandatum recognoſcatur ab ipſo, qui mandat, & à tabellione ſubſcribatur; inſuperque in mandato contineatur expreſsè facultas ad reſignandum, & beneficia, quæ reſignari debent. Rebuff. *dict.* 3. *part. tit. de procuratorib. n.* 8. Flamin. *q.* 7. Azor. *q.* 6. Nunquam tamen ex generali mandato etiam cum plena, & libera adminiſtratione, cenſetur ad reſignandum conſtitui, ſicut neque ad donandum. *l. procurator, cui. ff. de procuratorib. & cap.* 2. *eodem tit. in* 6. Sic Azor. & Rebuff. *ſupra.*

4 Procurator verò conſtitutus non habet à iure tempus determinatum ad præſtandum conſenſum reſignationi, ſed interim dum à mandante non reuocatur, conſenſum præſtare poterit. Flamin. *d. lib.* 9. *q.* 13. quamuis non deſint qui dicant poſt quadriennium finiri mandatum, & in Francia poſt annum non admitti. Prouinciarum ergo conſuetudo ſpectanda eſt. Vnum tamen eſt certum, ſi ſupplicatio ſignata ſit, debere procuratorem ante ſex menſes conſenſum præſtare, vt ſic poſſint litteræ expediri, & iuxta conſtitutionem Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus publicari. Azor. *dicta* 2. *p. lib.* 7. *cap.* 22. *q.* 9.

5 Sed an procuratoris conſenſus trahatur ad diem quo mandatum dediſti ad reſignandum? Affirmat Flamin. *lib.* 9. *quæſt.* 15. *à n.* 1. *& ſequentibus.* Azorius *quæſtion.* 10. Mouentur, quia ab eo die cenſeris beneficium pro derelicto habere. Ex quo infero, ſi Titius in menſe Auguſti procuratorem conſtituit, & idem Titius menſe Septembri penes ordinarium loci beneficio ceſſit, & menſe Octobri vi mandati Caius procurator beneficium reſignauit, valeat reſignatio per procuratorem facta, licet poſterior, quia retrotrahitur ad diem, quo Titius tradito mandato Caium conſtituit procuratorem. Sed hæc mihi non probantur. Non enim beneficium vacat, cum procuratorem conſtituis; ergo non potes cenſeri beneficium relinquere. Deinde retrotractio non admittitur in reliquis actibus à procuratore factis. Ergo neque in reſignatione beneficiorum eſt admittenda, cum non habeat in iure aliquod ſpeciale fundamentum. Hincque aduerſus ſupradictam illationem infero, Titium conſtituentem Caium procuratorem menſe Auguſti, & menſe Septembris eundem Titium beneficium reſignantem, valere eius reſignationem, & eum menſe Octobris Caius reſignat, nullam eſſe illius reſignationem. Tū quia per reſignationem Titij ceſſauit eius mandatum. Tum quia facta Titij reſignatione, quæ valida fuit, cum ex conſtituto procuratore non impediatur reſignare, non habet Caius quid reſignet.

6 Deinde conſenſus à procuratore præſtitus excedere mandatum non debet. Quia nomine proprio non agit, ſed alieno, & per mandatum ei poteſtas communicatur: ſic omnes doctores, probatque *textus, in cap. cum dilecti. de reſcript. cap. cum olim. de officio iudicis delegat. leg. diligenter. ff. mandati.* Hinc fit conſtitutum procuratorem ad reſignandum in fauorem Titij, non poſſe in fauorem Caij reſignare; neque conſtitutum ad reſignandum cum reſeruatione penſionis poſſe abſolutè reſignare, vel reſignare reſeruatis fructibus, quia non ſeruat formam mandati. Idem eſt, ſi conſtitutus ad reſignandum coram ordinario

Digitized by Google

nario reſignet corã Pontifice, aut econtra: ſic Flamin. *dicto lib. 9. q. 17. per totam.* & Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 22. *q.* 12. vbi pluribus aliis exemplis hanc communem doctrinam exornant.

7 Solum eſt dubium; an ſi procuratorem conſtituiſti ad reſignandum reſeruatis omnibus fructibus, ipſe vero reſeruata parte fructuum, ſeu penſione reſignauit, teneat reſignatio? Et idem eſt, ſi fuit conſtitutus ad reſignandum cum reſeruatione regreſſus, acceſſus, vel ingreſſus, ſeu coadiutoriæ teneat reſignatio omiſſa hac conditione? Affirmat Flamin. *dicta q. 17. à num.* 20. Azor. *dicta quæſt.* 12. dummodo per procuratorem non ſteterit, quominus reſignatio cum illa conditione fieret. Quia illa conditio, cum difficilis ſit, & à Pontifice ſoleat repelli, non videtur mandatarius ad illam arctati, ſed ſolum obligati ad illam procurandam.

Cæterum contrarium verius cenſeo cum aliis relatis à Flamin. *ſupra.* Quia eſto ſupradicta conditio difficilis ſit conceſſu; at ſæpè conceditur, & ſub illa, & non aliter eſt procurator conſtitutus; ergo illam omittere non poteſt. Deinde reſignatio, in qua pars fructuum, ſeu penſio reſeruatur, diuerſa omnino eſt à reſignatione cum reſeruatione omnium fructuum: & reſignatio ſimplex, & abſoluta longè diuerſa eſt à reſignatione cum reſeruatione regreſſus. Ergo ex facultate ad reſignandum, reſeruatis omnibus fructibus non poteſt inferri facultas ad reſignandum cum reſeruatione penſionis, neque ex facultate ad reſignandum cum reſeruatione regreſſus facultas ad ſimplicem reſignationem.

8 Econtra dubitare potes, ſi mandatum dediſti ad purè, & ſimpliciter beneficium reſignandum coram Pontifice, & mandatarius reſignauit reſeruata penſione, vel fructibus, teneat reſignatio? Affirmat Azor. *dicta q.* 12. *fine.* Quia in ea reſignatione vtiliter mandatarius tuum negocium facit. At verius credo reſignationem non valere; quia ad reſignationẽ conditionalem non dediſti mandatũ. Neque dici poteſt mandatarius mandatũ excedens vtiliter mandantis negocium gerere, cũ non ex volũtate mãdantis procedat.

9 Rurſus procuratoris poteſtas morte mandantis finitur. Quia cum non agat nomine proprio, ſed alieno, eo ceſſante ceſſat. habetur expreſsè *clement. vlt. de procuratorib.* & tradit Gloſſa communiter recepta *in clement.* 1. *de renunciat.* Quod intelligendum venit, dummodo res ſit integra. Nam ſi per procuratorem cœpta ſit, ad effectum illam perducere poterit ex *leg. nam & Seruius ff. de neg. geſt.* Ex quo fit, ſi reſignator pro reſignatione ſupplicauit, & ſupplicatio fuit à Põtifice ſignata, & à datario recognita, viuo reſignante, poſſe eo mortuo conſenſum in Cancellaria, vel Camera apoſtolica præſtare, vt litteræ expediantur, & poſſeſſio capi poſſit. Quia ante mortem reſignantis fuit gratia facta, & ius reſignatario quæſitum, & ille conſenſus poſtea ſuccedens retrotrahitur ad diem admiſſæ ſupplicationis. ſic Flamin. *lib. 9. q. 24. num.* 14. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap. 22. q.* 13.

10 Secũdo finitur procuratoris poteſtas reuocatione mandantis, vt eſt expreſſa deciſio *text. in clem.* 1. *de renunciat.* Quæ reuocatio & poteſt eſſe tacita, vel expreſſa. Tacita eſt, ſi alium procuratorẽ deſignes, eius enim electione cenſeris præexiſtentem reuocare, non reſeruato primo, vt expreſsè deciditur *in cap. non iniuſtè. de procuratorib.* ibi: *dato poſteriori prioris eſſet procuratio reuocata.* & tradit ibi Gloſſ. *verbo cum aliis. & clem.* 1. *de renunciat. verbo quomodolibet.*

11 Vt autem tacitè, vel expreſsè procurator cenſeatur reuocatus, debes reuocationẽ illi denunciare, vel ſaltem teneris coram illo ſuperiore, apud quem reſignatio facienda eſt, publicare reuocationem: quia hęc publicatio æquiualet perſonali denunciationi: ſic *in ſupradicta clement.* 1. *de renunciat. & ibi gloſſa.* Quapropter ſi procuratorem ad reſignandum in curia conſtituiſti, & velis coram ſuperiore, apud quem reſignatio facienda eſt, reuocationem publicare, teneris reuocationem denunciare in Cancellaria, & Camera apoſtolica; quia vtroque loco litteræ apoſtolicæ reſignationum expediuntur. ſic cum Flamin. *lib. 9. quæſt. 26. per totam.* tradit Azor. *dicto lib. 7. cap.* 22. *quæſt.* 14. Si autem procurator ſolum litteras miſſiuas accipiat à mandante, ne vltra in reſignatione procedat quouſque moneatur; tametſi ex hac cautione non ſit reuocatus, eſt tamen eius officium ſuſpenſum; ac proinde nihil vltra agere poteſt; quia aget contra voluntatem domini. Quod verum habet, etiamſi ſupplicatio ſignata ſit, & à Datario recognita, & ſolum deſideretur in Cancellaria, vel Camera apoſtolica conſenſus, adhuc, inquam, hunc conſenſum præſtare non poterit, eritque attentatus, ſi de facto. Flamin. *quæſt.* 28. Azor. *quæſt.* 14. *in fine.* Aduerto tamen, ſi malitioſè à procuratore, vel ſuperiore impediaris, quominus poſſis eis reuocationem denunciare, procurator reuocatus cenſetur, ac ſi ipſi reuocatio intimata fuiſſet, vt decidit *textus in clement.* 1. *de renunciat. in fine.* Et addit Gloſſa *verbo eorum alterum.* Hoc verum eſſe, eſto vni eorum intimari reuocatio poſſet. Quod textui non videtur conforme. Inquit enim textus, *teneat ceſſio facta per eum, antequam ad ipſius, vel illius (in cuius manibus ceſſio fuerat facienda) notitiam reuocatio huiuſmodi ſit deducta.* Niſi fortè per ipſos, aut alios malitioſè factum fuerit, quominus ad eos, vel eorum alterum ante ceſſionem potuerit reuocatio peruenire. Ergo ſi non ita fuiſti impeditus, quin potuiſſes alteri eorum, ſcilicet procuratori, vel ſuperiori reuocationem denunciare, ceſſio facta tenebit, & reuocatio non habebit effectum.

12 Tandem inquires, quo in loco cenſeatur beneficium reſignatum vacare, an in loco, quo mandatum concedis ad reſignandum, an in loco, vbi reſignatio fit? Aliqui cenſent ibi beneficium vacare, vbi beneficiarius mandatum dedit; quia virtute mandati ſe beneficio priuat. Alij vero cenſent beneficij vacationem vbi beneficiarius exiſtit, attribuendam eſſe. Quia beneficij vacatio ſita eſt in eo, quod beneficium domino careat; ergo vbi caret domino, ibi beneficium vacat, ſed caret domino vbi dominus illud amittit. Ergo vacat ibi, vbi dominus exiſtit. ſic Imola *cap. vltim. de rerum permutatione. in* 6.

Cæterum tenenda eſt communis ſententia, quam pluribus relatis firmat Flaminius *lib. 9. quæſt.* 14. & Azorius 2. *part. lib. 7. cap. 22. quæſt.* 15. Gonzalez *gloſſ.* 15. §. 2. *num.* 11. & *gloſſ.* 13. *in princ. num.* 42. & 43. beneficium eo loco vacare, quo reſignatio fit. Nam cum per reſignationem formaliter vacet, ibi vacare cenſendum eſt, vbi reſignatio perficitur, mandatum vero ad reſignandum non eſt reſignatio, nec vacatio, ſed eſt cauſa reſignationis, & vacationis. Non ergo loco mandati, ſed loco reſignationis vacatio tribuenda eſt. Neque etiam tribuenda eſt loco, vbi beneficiatus exiſtit. Quia eo loci non eſt forma vacationis, ſcilicet reſignatio, ac proinde ibi non poteſt eſſe vacatio. Neque obſtat ibi dominum carere beneficio, quia caret per dimiſſionem, & vacationem alibi factam.

Digitized by Google

§. IV.

An per procuratorem poſſit reſignatio fieri.

1 *Per procuratorem fieri reſignatio poteſt.*
2 *Hic procurator poteſt eſſe laicus.*
3 *Forma conſtituendi procuratorem.*
4 *Non habet à iure tempus determinatum ad præſtandum conſenſum.*
5 *Sed an procuratoris conſenſus trahatur ad diem, quo mandatum accepit? Affirmant aliqui: Sed non probo.*
6 *Conſenſus procuratoris excedere mandatum non debet.*
7 *Si mandatum dediſti ad reſignandum, reſeruatis omnibus fructibus, & procurator integrè conditionem non ſeruauit, non valet reſignatio.*
8 *Idem exiſtimo, ſi mandatum dares ad purè reſignandum, & procuratori ſub conditione reſignauit.*
9 *Procuratoris poteſtas morte mandantis finitur.*
10 *Item finitur reuocatione mandantis.*
11 *Qualiter hæc reuocatio denunciari debeat.*
12 *Beneficium reſignatum vacat eo loco, quo reſignatio non fit, non quo datum eſt mandatum.*

1 CONſtans eſt omnium ſententia reſignationem fieri per procuratorem poſſe. Nam generale eſt, te poſſe facere per alium, quod per te ipſum facere potes, niſi expreſsè prohibearis ex *l. Labeo. ff. de vſucapionib.* Nullibi autem es prohibitus reſignationem facere per procuratorem, niſi in Romana curia commoreris, cum reſignationem facis. Ergo in omnibus aliis caſibus licitum tibi eſt ad reſignandum procuratore vti; ſic ex omnium ſententia tradit Rebuff. *prax. beneficial. 3. p. tit. de procurator. ad reſignandum conſtitutis, num. 1.* Aſſiſtens verò in Romana curia prohibitus es per alium præſtare conſenſum, ex *reg. Cancell.* 40. ibi, *Apoſtolicæ litteræ nullatenus expediantur, niſi reſignans, vel cedens ſit præſens, vel in Romana curia fuerit perſonaliter, alioquin per procuratorem conſenſum præbeat.* Sic Garcia *de penſionib. q. 11.* Azor. 2. *p. lib. 7. cap. 22. q. 8.*

2 Hunc procuratorem conſtituere potes, eſto laicus ſit. Quia nomine alieno, & non proprio reſignat. Sic Gloſſa, Cardin. & alij *in Clement. 1. verbo procuratorem. de renunciat.* Rebuff. 3. *p. prax. benefic. tit. de procuratore ad reſignandum conſtituto. n. 7.* Azor. *q. 2.* Adde & monachum in procuratorem conſtituere potes, ſi ſuperior conſentiat. Qui tamen conſentire non debet, niſi in vtilitatem conuentus cedat reſignatio. Quia *in cap. Monachi 2. 16. q. 1.* cauetur eccleſiaſtica negocia monachos tractare non poſſe, niſi monaſterio vtile ſit, & Abbas præcipiat, Gloſſa *in ſuprad. Clem.* Rebuff. *num. 17.* Azor. *q. 3.* Item potes non ſolum vnum, ſed plures ſimul deſignare, aut ſingulos in ſolidum, prout ſibi placuerit: ſic Gloſſ. *in dict. Clem.* Si autem plures deſignes ſimul, vnus ſine altero cedere non poteſt, non tamen eſt neceſſarium, vt ſimul conſenſum præbeant, ſufficit, ſi vnus poſt alium; quia nullibi contrarium cauetur: ſi autem quoſlibet in ſolidum deſignes, quilibet cedere poterit. ſic Flamin. *lib. 9. q. 3. n. 27.* Azor. *dicto lib. 7. cap. 22. quæſt. 4.* Item idem procurator poteſt à duobus compermutantibus eligi. Quia nulla apparet contradictio, quod vtriuſque perſonam repræſentet, & vtriuſque nomine beneficia dimittat, & recipiat: ſic aliis relatis Azorius 2. *part. lib. 7. cap. 24. quæſt. 24.* Nunquam tamen eligere poteris procuratorem ad recipiendum beneficium, & illud dimittendum, quia ante adeptionem beneficij illud dimittere non potes. Ergo nec potes poteſtatem concedere dimittendi. Azor. *ſupra q. 24.*

3 Forma conſtituendi procuratorem eſt, vt mandatum ſcriptum ſit à publico tabellione, ſeu notario, & obſignatum ſigno publico iudicis ordinarij; & tale mandatum recognoſcatur ab ipſo, qui mandat, & à tabellione ſubſcribatur; inſuperque in mandato contineatur expreſsè facultas ad reſignandum, & beneficia, quæ reſignari debent. Rebuff. *dict. 3. part. tit. de procuratorib. n. 8.* Flamin. *q. 7.* Azor. *q. 6.* Nunquam tamen ex generali mandato etiam cum plena, & libera adminiſtratione, cenſetur ad reſignandum conſtitui, ſicut neque ad donandum *l. procurator, cui. ff. de procuratorib. & cap. 2. eodem tit. in 6.* Sic Azor. & Rebuff. *ſuprà.*

4 Procurator verò conſtitutus non habet à iure tempus determinatum ad præſtandum conſenſum reſignationi, ſed interim dum à mandante non reuocatur, conſenſum præſtare poterit. Flamin. *d. lib. 9. q. 13.* quamuis non deſint qui dicant poſt quadriennium finiri mandatum, & in Francia poſt annum non admitti. Prouinciarum ergo conſuetudo ſpectanda eſt. Vnum tamen eſt certum, ſi ſupplicatio ſignata ſit, debere procuratorem ante ſex menſes conſenſum præſtare, vt ſic poſſint litteræ expediri, & iuxta conſtitutionem Gregorij XIII. de publicandis reſignationibus publicari. Azor. *dicta 2. p. lib. 7. cap. 22. q. 9.*

5 Sed an procuratoris conſenſus trahatur ad diem quo mandatum dediſti ad reſignandum? Affirmat Flamin. *lib. 9. quæſt. 15. à n. 1. & ſequentibus.* Azorius *quæſtion.* 10. Mouentur, quia ab eo die cenſeris beneficium pro derelicto habere. Ex quo infero, ſi Titius in menſe Auguſti procuratorem conſtituit, & idem Titius menſe Septembri penes ordinarium loci beneficio ceſſit, & menſe Octobri vi mandati Caius procurator beneficium reſignauit, valeat reſignatio per procuratorem facta, licet poſterior, quia retrotrahitur ad diem, quo Titius tradito mandato Caium conſtituit procuratorem. Sed hæc mihi non probantur. Non enim beneficium vacat, cum procuratorem conſtituis; ergo non potes cenſeri beneficium relinquere. Deinde retrotractio non admittitur in reliquis actibus à procuratore factis. Ergo neque in reſignatione beneficiorum eſt admittenda, cum non habeat in iure aliquod ſpeciale fundamentum. Hincque aduerſus ſupradictam illationem infero, Titium conſtituentem Caium procuratorem menſe Auguſti, & menſe Septembris eundem Titium beneficium reſignantem, valere eius reſignationem, & cum menſe Octobris Caius reſignat, nullam eſſe illius reſignationem. Tū quia per reſignationem Titij ceſſauit eius mandatum. Tum quia facta Titij reſignatione, quæ valida fuit, cum ex conſtituto procuratore non impediatur reſignare, non habet Caius quid reſigner.

6 Deinde conſenſus à procuratore præſtitus excedere mandatum non debet. Quia nomine proprio non agit, ſed alieno, & per mandatum ei poteſtas communicatur: ſic omnes doctores, probatque *textus, in cap. cum dilecti. de reſcript. cap. cum olim. de officio iudicis delegat. leg. diligenter. ff. mandati.* Hinc fit conſtitutum procuratorem ad reſignandum in fauorem Titij, non poſſe in fauorem Caij reſignare; neque conſtitutum ad reſignandum cum reſeruatione penſionis poſſe abſolutè reſignare, vel reſignare reſeruatis fructibus, quia non ſeruat formam mandati. Idem eſt, ſi conſtitutus ad reſignandum coram ordinario

natio

Digitized by Google

natio reſignet corã Pontifice, aut econtra: ſic Flamin. *dicto lib. 9. q. 17. per totam.* & Azor. 2. *p. lib. 7. cap.* 22. *q.* 12. vbi pluribus aliis exemplis hanc communem doctrinam exornant.

7 Solum eſt dubium; an ſi procuratorem conſtituiſti ad reſignandum reſeruatis omnibus fructibus, ipſe vero reſeruata parte fructuum, ſeu penſione reſignauit, teneat reſignatio? Et idem eſt, ſi fuit conſtitutus ad reſignandum cum reſeruatione regreſſus, acceſſus, vel ingreſſus, ſeu coadiutoriæ teneat reſignatio omiſſa hac conditione? Affirmat Flamin. *dicta q.* 17. *à num.* 20. Azor. *dicta quæſt.* 12. dummodo per procuratorem non ſteterit, quominus reſignatio cum illa conditione fieret. Quia illa conditio, cum difficilis ſit, & à Pontifice ſoleat repelli, non videtur mandatarius ad illam arctari, ſed ſolum obligari ad illam procurandam.

Cæterum contrarium verius cenſeo cum aliis relatis à Flamin. *ſupra*. Quia eſto ſupradicta conditio difficilis ſit conceſſu; at ſæpè conceditur, & ſub illa, & non aliter eſt procurator conſtitutus; ergo illam omittere non poteſt. Deinde reſignatio, in qua pars fructuum, ſeu penſio reſeruatur, diuerſa omnino eſt à reſignatione cum reſeruatione omnium fructuum: & reſignatio ſimplex, & abſoluta longè diuerſa eſt à reſignatione cum reſeruatione regreſſus. Ergo ex facultate ad reſignandum reſeruatis omnibus fructibus non poteſt inferri facultas ad reſignandum cum reſeruatione penſionis, neque ex facultate ad reſignandum cum reſeruatione regreſſus facultas ad ſimplicem reſignationem.

8 Econtra dubitare potes, ſi mandatum dediſti ad purè, & ſimpliciter beneficium reſignandum coram Pontifice, & mandatarius reſignauit reſeruata penſione, vel fructibus, teneat reſignatio? Affirmat Azor. *dicta q.* 12. *fine*. Quia in ea reſignatione vtiliter mandatarius tuum negocium facit. At verius credo reſignationem non valere; quia ad reſignationẽ conditionalem non dediſti mandatũ. Neque dici poteſt mandatarius mandatũ excedens vtiliter mandantis negocium gerere, cũ non ex volũtate mãdantis procedat.

9 Rurſus procuratoris poteſtas morte mandantis finitur. Quia cum non agat nomine proprio, ſed alieno, eo ceſſante ceſſat. habetur expreſsè *clement. vlt. de procuratorib.* & tradit Gloſſa communiter recepta *in clement.* 1. *de renunciat.* Quod intelligendum venit, dummodo res ſit integra. Nam ſi per procuratorem cæpta ſit, ad effectum illam perducere poterit ex *leg. nam & Seruius. ff. de neg. geſt.* Ex quo fit, ſi reſignator pro reſignatione ſupplicauit, & ſupplicatio fuit à Põtifice ſignata, & à datario recognita, viuo reſignante, poſſe eo mortuo conſenſum in Cancellaria, vel Camera apoſtolica præſtare, vt litteræ expediantur, & poſſeſſio capi poſſit. Quia ante mortem reſignantis fuit gratia facta, & ius reſignatario quæſitum, & ille conſenſus poſtea ſuccedens retrotrahitur ad diem admiſſæ ſupplicationis. ſic Flamin. *lib. 9. q.* 24. *num.* 14. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib. 7. cap.* 22. *q.* 13.

10 Secũdo finitur procuratoris poteſtas reuocatione mandantis, vt eſt expreſſa deciſio *text. in clem.* 1. *de renunciat.* Quæ reuocatio & poteſt eſſe tacita, vel expreſſa. Tacita eſt, ſi alium procuratorẽ deſignes, eius enim electione cenſeris præexiſtentem reuocare, non reſeruato primo, vt expreſsè deciditur *in cap. non iniuſtè. de procuratorib.* ibi: *dato poſteriori prioris eſſet procuratio reuocata.* & tradit ibi Gloſſ. *verbo cum aliis. & clem.* 1. *de renunciat. verbo quomodolibet.*

11 Vt autem tacitè, vel expreſsè procurator cenſeatur reuocatus, debes reuocationẽ illi denunciare, vel ſaltem teneris coram illo ſuperiore, apud quem reſignatio facienda eſt, publicare reuocationem: quia hęc publicatio æquiualet perſonali denunciationi: ſic *in ſupradicta clement.* 1. *de renunciat. & ibi gloſſa.* Quapropter ſi procuratorem ad reſignandum in curia conſtituiſti, & velis coram ſuperiore, apud quem reſignatio facienda eſt, reuocationem publicare, teneris reuocationem denunciare in Cancellaria, & Camera apoſtolica; quia vtroque loco litteræ apoſtolicæ reſignationum expediuntur. ſic cum Flamin. *lib. 9. quæſt.* 16. *per totam.* tradit Azor. *dicto lib. 7. cap.* 22. *quæſt.* 14. Si autem procurator ſolum litteras miſſiuas accipiat à mandante, ne vltra in reſignatione procedat quouſque moneatur; tametſi ex hac cautione non ſit reuocatus, eſt tamen eius officium ſuſpenſum; ac proinde nihil vltra agere poteſt; quia aget contra voluntatem domini. Quod verum habet, etiamſi ſupplicatio ſignata ſit, & à Datario recognita, & ſolum deſideretur in Cancellaria, vel Camera apoſtolica conſenſus, adhuc, inquam, hunc conſenſum præſtare non poterit, eritque attentatus, ſi de facto. Flamin. *quæſt.* 28. Azor. *quæſt.* 14. *in fine.* Aduerto tamen, ſi malitioſè à procuratore, vel ſuperiore impediaris, quominus poſſis eis reuocationem denunciare, procurator reuocatus cenſetur, ac ſi ipſi reuocatio intimata fuiſſet, vt decidit *textus in clement.* 1. *de renunciat. in fine.* Et addit Gloſſa *verbo eorum alterum.* Hoc verum eſſe, eſto vni eorum intimari reuocatio poſſet. Quod textui non videtur conforme. Inquit enim textus, *teneat ceſſio facta per eum, antequam ad ipſius, vel illius* (*in cuius manibus ceſſio fuerat facienda*) *notitiam reuocatio huiuſmodi ſit deducta.* Niſi fortè per ipſos, aut alios malitioſè factum fuerit, quominus ad eos, vel eorum alterum ante ceſſionem potuerit reuocatio perueniſſe. Ergo ſi non ita fuiſti impeditus, quin potuiſſes alteri eorum, ſcilicet procuratori, vel ſuperiori reuocationem denunciare, ceſſio facta tenebit, & reuocatio non habebit effectum.

12 Tandem inquires, quo in loco cenſeatur beneficium reſignatum vacare, an in loco, quo mandatum concedis ad reſignandum, an in loco, vbi reſignatio fit? Aliqui cenſent ibi beneficium vacare, vbi beneficiarius mandatum dedit; quia virtute mandati ſe beneficio priuat. Alij vero cenſent beneficij vacationem vbi beneficiarius exiſtit, attribuendam eſſe. Quia beneficij vacatio ſita eſt in eo, quod beneficium domino careat; ergo vbi caret domino, ibi beneficium vacat, ſed caret domino vbi dominus illud amittit. Ergo vacat ibi, vbi dominus exiſtit. ſic Imola *cap. vltim. de rerum permutatione. in 6.*

Cæterum tenenda eſt communis ſententia, quam pluribus relatis firmat Flaminius *lib. 9. quæſt.* 14. & Azorius 2. *part. lib. 7. cap.* 22. *quæſt.* 15. Gonzalez *gloſſ.* 15. §. 2. *num.* 11. *& gloſſ.* 13. *in princ. num.* 42. *&* 43. beneficium eo loco vacare, quo reſignatio fit. Nam cum per reſignationem formaliter vacet, ibi vacare cenſendum eſt, vbi reſignatio perficitur, mandatum vero ad reſignandum non eſt reſignatio, nec vacatio, ſed eſt cauſa reſignationis, & vacationis. Non ergo loco mandati, ſed loco reſignationis vacatio tribuenda eſt. Neque etiam tribuenda eſt loco, vbi beneficiatus exiſtit. Quia eo loci non eſt forma vacationis, ſcilicet reſignatio, ac proinde ibi non poteſt eſſe vacatio. Neque obſtat ibi dominum carere beneficio, quia caret per dimiſſionem, & vacationem alibi factam.

Digitized by Google

§. V.

De conditionibus requiſitis ad reſignationem.

1 *Duplex conditio expoſtulatur ad reſignationem, & de qua in præſenti agendum eſt.*
2 *Reſignatio ex metu cadente in conſtantem virum caret robore firmitatis.*
3 *Plures firmant eſſe nullam ipſo iure.*
4 *Ope exceptionis eſſe reſcindendam verius exiſtimo,*
5 *Satisfit oppoſitis fundamentis.*
6 *Reſignatio beneficij, quo es ſpoliatus, venit reſcindenda.*
7 *Apponuntur aliquot limitationes.*
8 *Renunciatio dolo facta nulla eſt.*
9 *Ex ſtylo curiæ debet beneficium reſignandum ſaltem triennio poſſideri,*

1 DVplex conditio ad reſignationem expoſtulatur. Prima vt libera ſit, hoc eſt abſque metu, & fraude. Secunda vt ſit purè, hoc eſt abſque vlla labe ſimoniæ. De hac ſecunda conditione latè agimus *tract. de vitiis relig. oppoſitis. diſp. vlt. à punct.* 17. Prima ergo conditio in præſenti examinanda eſt.

2 In qua certum eſt reſignationem metu cadente in conſtantem virum factam firmitatis robore carere, tametſi iuramento firmetur. ſic Innocent. III. *in cap. ad audientiam de his quæ vi. cap. ad aures. eod. tit. cap. redintegranda.* 3. *q.* 1.

3 Solum eſt dubium; an ſit nulla ipſo iure, an ope exceptionis. Nullam eſſe ipſo iure firmarunt plures doctores, quos refert Flamin. *lib.* 13. *de reſignat. q.* 2. *n.* 1. & Nauarr. *in cap. accepta. de reſtit. ſpoliat. oppoſit.* 5 *ſolut.* 1. ipſeque aſſerit huic ſententiæ multo tempore adhæſiſſe. Mouentur primo. Quia renunciatio metu facta non impedit beneficij reſtitutionem, vt conſtat ex *cap. ad audientiam. cap. ad aures. de his quæ vi.* at ſi ipſo iure valeret, hanc reſtitutionem impediret: ideo enim ſpontanea reſignatio impedit beneficij reſtitutionem: quia ipſo iure valet. Ergo ſi renunciatio coacta valeret, impediret reſtitutionem. Et confirmo. Reſtitutio beneficij dari non poteſt, vbi nullus titulus etiam coloratus concedi poteſt: at ſi reſignatio coacta tenet, nullus titulus etiam coloratus relinquitur in reſignante. Ergo nulla ratione reſtitui poteſt. Secundo ſi textus de reſignatione meticuloſa loquentes expendantur, hanc nullitatem ipſo iure indicare videntur. Nam *textus in cap. ad audientiam,* inquit eam renunciationem robore firmitatis carere debere. Ergo non eſt valida: nam quæ valida eſt, robur habet firmitatis. Deinde in *cap. ad aures. eod. tit. de his quæ vi.* dicitur renunciationem ex metu factam non obſtare, quin is qui ad regimen eccleſiæ prius fuerat electus, præficiatur eidem: quod non videtur poſſe eſſe verum; ſi valida eſſet reſignatio, & ius in alium eſſet translatum. Item *in clement. multorum. de pœnis,* inquit Pontifex reſignationes factas à côiecto in carcerem, donec id faciat, nullius omnino decernimus eſſe firmitatis. Quæ verba nullitatem ipſo iure claré indi[illegible]. Tertio probari poteſt nullitas reſignationis à ſimili. Electio namque metu facta eſt ipſo iure nulla. *cap. vbi periculum. §. cæterum. de electione. in* 6. & tradit Gloſſa *in c. bonæ.* 1. *de electione.* & Innocent. *in cap quod ſicut. de electione.* Ergo etiam renunciatio. Tum quia contrariorum eadem eſt diſciplina. Tum quia electio agit de iure quærendo, & renunciatio de quæſito perdendo, quod difficilius fieri debet. *argum. cap. dilectus. de ſponſalib.* Deinde matrimonium metu contractum eſt ipſo iure nullum, *cap. cum locum. cap. veniens. de ſponſalib.* Item ingreſſus religionis per metum factus nullus eſt. *cap.* 1. *de his quæ vi.* Ergo & beneficij acquiſitio, & illius renunciatio.

4 Oppoſitam ſententiam, nempe reſignationem metu graui factam validam eſſe; venire tamen reſcindêdam actione quod metus cauſa, veriorem exiſtimo cum Gloſſa, Butrio, Abbate, Cardin. & aliis, quos refert, & ſequitur Flamin. *lib.* 13. *q.* 2. *n.* 8. Nau. *in cap. accepta. de reſtit. ſpoliat. oppoſit.* 5. *ſolut. à num.* 7. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 7. *c.* 26. *q.* 2. Garcia 11. *part. de beneſ. c.* 3. *n.* 143. Fundamentum eſt; quia ea quæ ex metu fiunt, mero iure valent, vt multis allegatis probaui *tract.* 2. *de peccat. diſp.* 1. *punct.* 9. Sed nullus eſt textus, qui reſignationem beneficij metu factam declaret eſſe ipſo iure nullam, vt ibidem probaui, & ex ſolutione fundamentorum oppoſitæ ſententiæ amplius conſtabit; imo potius in *cap. Abbas,* dicitur debere in irritum reuocari. Ergo reſignatio beneficij ex metu facta valida eſt, venit tamen reſcindenda implorato iudicis officio, vel actione quod metus cauſa, vt ex ſuprad. text. conſtat.

5 Ad primam ergo rationem oppoſitæ ſententiæ reſpondeo valorem reſignationis meticuloſæ non impedire, quin reſignans poſſit reſtitui; quia eſto careat titulo, & poſſeſſione beneficij, caret tamen illo ob reſignationem coactam, ad cuius reſciſſionê propter iniuriam ibi imbibitam ius habet: reſignatione vero reſciſſa reſtituitur ad beneficium. Sed an in hac reſtitutione noua collatione indigeat, alij affirmant, alij negant. Credo probabilius nouam interuenire collationem, maximè ſi alteri beneficium collatum eſſet. Nauarr. *ſupra num.* 15. Azor. *cap.* 26. *quæſt.* 2. *in medio.*

Hinc ſoluuntur textus allegati in 2. ratione. Admitto namque reſignationem meticuloſam robore firmitatis carere debere, vt dicitur *in cap. ad audientiam.* ſed nego inde inferri non eſſe validam; ſed ſolum infertur non eſſe validam perpetuo, & irreuocabiliter, cum veniat reſcindenda. Qua de cauſa *in c. ad aures,* dicitur ſic reſignantem poſſe beneficio reſignato præfici, non, inquam, propria authoritate, ſed officio iudicis, reſciſſione reſignationis prius facta. Textus vero *in clement. multorum,* loquitur de ſpeciali caſu, in quo non ſolum reſignanti fit iniuria in reſignationis coactione, ſed etiam fit iniuria eccleſiaſtico ſtatui, eo quod in carcere à poteſtate laica detineatur. Non ergo mirum eſt, quod talis reſignatio ſtatuatur nulla; imo ex huiuſmodi textu non leue argumentum ſumitur ad probandum reliquas reſignationes meticuloſas validas eſſe, ſiquidem in aliis textib. non vtitur verbis ita nullitatem declarantibus; nullibi enim diximus; nullius omnino decernimus eſſe firmitatis: vniuerſalis enim negatiua omnem firmitatem excludit. Item verbum *decernimus,* denotat nouum ius induci, iuxta Gloſſ. *in cap. eos. de ſententia excommun. in* 6. *& clem. fin. de ætate, & qualit. & clement.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet. & clement.* 2. *de appell. & clement. per litteras. de præbendis. & clem.* 2. *de rebus eccleſ. non alienand.* Ad tertium concedo electionem meticuloſam eſſe ipſo iure nullam; quia ita expreſsè in ſuprad. textu cauetur; ſed nego inde inferri renunciationem eſſe. Quia nec ſunt contraria, nec eſt eadem ratio; cum electio ius publicum reſpiciat, renunciatio ius priuatum. Simile vero de matrimonio, & ingreſſu religionis non vrget, eo quod ſunt ſtatus perpetui, & indiſſolubiles, non autem acceptio, vel renunciatio beneficij.

6 Secundo dubitabis de reſignatione facta beneficij, quo es ſpoliatus; an, inquam, talis reſignatio veniat

Digitized by Google

niat etiam reſcindenda? Reſpondeo reſcindendam venire ob præſumptionem coactionis. Nullus enim præſumi poteſt ſpoliatus cedere ſponte ſuo beneficio, ex textu expreſſo in *cap. ſollicitè. de reſtit. ſpoliat. & ibi gloſſa, & doctores.* Debet tamen petens reſtitutionem probare tum ſpoliationem violétam, tum tempore ſpoliationis ius ſaltem coloratum in beneficio habere. Aliàs repelli poterit.

7 Patitur tamen hæc concluſio aliquas limitationes. Prima ſi coram iudice idoneo, ex cuius præſentia ceſſare violentia poteſt, reſignationem ſpoliatus faceres. Quia tunc reſtitui non deberes, eo quod ceſſet præſumptio reſignationem ex priori voluntate, qua fuiſti ſpoliatus, natam eſſe. ſic Abbas *in ſuprad. cap. ſollicitè. n.* 10. Flamin. aliis relatis, *lib.* 13. *q.* 5. *n.* 22. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 7. *cap.* 26. *q.* 7. Secunda limitatio eſt, vt reſignatio poſt ſpoliationem breui tempore contingat. Nam ſi poſt annum facta eſt, ceſſat præſumptio violentiæ continuatæ. Flamin. *num.* 41. Azor. *dicta q.* 7. Tertia limitatio eſt, ne reſignatio fiat per procuratorem ante ſpoliationem ſponte electum. Quia ex electione ſpontanea procuratoris ceſſat præſumptio, quæ ex ſpoliatione naſcitur. Azorius *ſupra.*

8 Tertio dubitabis de renunciatione dolo, ſeu fraude facta, an ipſo iure nulla ſit, an veniat annullanda? Credo probabilius eſſe ipſo iure nullam. Quia deceptio tollit omni modo libertatem, quam metus diminuit, & probat Gloſſa *in cap. ſuggeſtum. verbo decipiat.* 7. *q.* 1. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 26. *q.* 3. *&* 4. Neque obſtat *text. in cap. redintegranda.* 3. *q.* 1. & alij ibi relati à Gloſſa; vbi dolus, & violentia æquiparantur, quia æquiparantur quoad redintegrationem, ita vt omnia ſic dimiſſa redintegrari debeant, ſed diuerſo modo: nam ea quæ dimiſſa ſunt ex metu, redintegrantur quoad ius, & poſſeſſionem; quia ius, & poſſeſſio amiſſa eſt: at quæ dimiſſa ſunt ex dolo, ſolum redintegrantur de facto, non de iure, quia ſolum de facto, & non de iure dimiſſa ſunt.

9 Præter ſupradictas conditiones ex parte reſignãtis, alia conditio ex ſtylo curiæ inducta eſt pro reſignatione beneficiorũ reſidentiã expoſtulantiũ, maximè ſi ſint in fauorẽ, ſeu ſub reſeruatione pẽſionis, nempe vt reſignans ſaltem triennio beneficiũm poſſederit. Quapropter tenetur declarare tempus, à quo beneficium habuit. Nam ſi breue eſt, non admittitur eius reſignatio. Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 2. *n.* 21. Garcia 11. *p. cap.* 3. *à n.* 45.

Conditiones vero ex parte reſignatarij, & beneficij reſignati, & ſuperioris admittentis reſignationem ex ſupradictis liquent.

ſ. VI.

De publicatione reſignationum.

1 *Statuitur regula Cancellariæ.*
2 *Finis huius conſtitutionis.*
3 *Comprehendit omnia beneficia cuiuſcunque ſint qualitatis.*
4 *Excipiuntur beneficia conſiſtorialia.*
5 *Comprehendit conſtitutio quoſlibet exemptos etiam Cardinales.*
6 *Et quamlibet reſignationem etiam ſimplicem coram Pontifice factam.*
7 *Eſto nulla ſit reſignatio ex aliqua reſignatarij incapacitate.*
8 *Item comprehendit publicatio beneficia reſignata vacantia ob non factam publicationem.*
9 *Extenditur ab aliquibus hæc publicatio ad coadiutoriam cum futura ſucceſſione. Sed non admittitur.*
10 *Statuitur tẽpus, intra quod hæc publicatio faciẽda eſt.*
11 *Item locus in quo debet publicatio fieri.*
12 *Item modus publicationis.*
13 *Pœna impoſita non publicantibus, aut poſſeſſionem non capientibus expenduntur.*
14 *Impetrari poſſunt beneficia ob non factam publicationem.*
15 *Qualiter probandum eſt factam non eſſe.*

1 Stat regula Cancellariæ de publicandis reſignationibus deſumpta ex conſtitutione Gregor. XIII. quæ incipit, *Humano iuri,* & eſt in bullario 87. in ordine, quam curia Romana obſeruat, & ad verbum refert Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 11. *in præfat. n.* 5. Quaranta *in ſumm. bullar. verbo beneficiorum reſignatorum publicationem.* Proſper de Auguſt. *in additionib.* ea, inquam, reuocata eſt vel in totum, vel magna ex parte conſtitutio Sixti IV. & Pij V. quarum meminit Azór. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 1. Gregor. igitur XIII. in ſupradicta conſtitutione ſtatuit, omnes reſignationes etiam ex cauſa permutationis, de quibuſcunque beneficiis, necnon ceſſiones litis, & iurium beneficij per ceſſionarium tempore ceſſionis non poſſeſſi factas in manibus Papæ, & ſuper eis prouiſiones, ſeumandata de prouidendo publicari debere cum literis Apoſtolicis deſuper confectis intra ſex menſes, ſi ea beneficia citra menſes exiſtant, nouem vero menſes, ſi vltra menſes extiterint: qui menſes numerandi ſunt à data prima conceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti conſenſus. Quod ſi reſignationes, ceſſiones, &c. etiam ex cauſa permutationis factæ fuerint extra curiam in manibus legati à latere epiſcopi, aut alterius cóllatoris, tenetur collator intra menſem vel reſignationem admittere, vel reiicere, & ſi illam admittit, intra idem tempus negotium abſoluere; alioquin beneficium ad Sedem Apoſtolicam deuoluitur, & ordinarius ea vice poteſtate diſponendi de beneficio priuatur; ipſe vero reſignatarius tenetur intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis eam publicare, & poſſeſſionem beneficij capere: publicatio autem facienda eſt in eccleſia in qua ſitum eſt beneficium, vel in eccleſiis, ſi in pluribus ſit, & in cathedrali: ſi vero beneficium eſt in cathedrali: ibi eſt promulgandum: ſi beneficium ſit rurale, quia populo, conuentúque caret, publicari debet in parochiali, intra cuius limites continetur, & in cathedrali. Quod ſi locus ſit peſte, bello, aliove impedimento infectus, publicatio fieri debet in parochiali viciniori. Modus publicationis ſtatuitur, vt fiat cum ad miſſarum ſolemnia frequens populus conuenerit, oſtenſis litteris Apoſtolicis, vel earum tranſſumpto, & alta, intelligibilique voce explicatis, tum reſignatione beneficij, tum nominibus reſignantis, & reſignatarij; inſuperq; vt valuis eccleſiæ hæc publicatio apponatur. Si beneficium fuerit litigioſum eodem modo publicandum eſt, & vigore litterarum apoſtolicarum apprehendere reſignatarius poſſeſſionem intra ſupradictum tempus debet, quod ſi propter litem, aliudve impedimentum præſtare nequiuerit, inſtare debet apud executorem pro illarum litterarum executione. Tandem ſubdit Pontifex, his non ſeruatis gratiam eſſe irritam, & inanem, nullamque aliam gratiam ſuper huiuſmodi beneficio, ſeu iure ceſſo iis quibus conceſſa fuerit ſuffragari, ſed ipſos inhabiles, & incapaces eſſe ad huiuſmodi beneficia quandocunque obtinenda, ipſaque ſiue iura ab ipſa ſtatim prima reſignatione, ſeu ceſſione, etiam ſi ipſæ aliàs nullæ,

Digitized by Google

nullæ aut inualidæ eſſent vacauiſſe, & tunc vacare eo ipſo.

2 Hæc publicatio ſtatuta eſt, ne clandeſtinæ, ſimulatæ, & fictæ fierent reſignationes, neve reſignantes ad reſignata beneficia redeant, neue ordinarij collatores iure quod habent ad conferendum priuentur, neue parochiani ſuos paſtores, & à quibus debeant ſacramenta recipere, & decimas ſoluere ignorent.

3 Hæc conſtitutio comprehendit omnia beneficia cuiuſcunque qualitatis ſint. Quia ſignum illud vniuerſale *quodcunque*, in dicta conſtitutione appoſitum hæc omnia complectitur. Præterea id claris verbis Gregor. XIII. explicuit. Inquit enim de quibuſcunque eccleſiis, monaſteriis, prioratibus tam virorum, quam mulierum, dignitatibus, officiis, & beneficiis eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumuis ordinum etiam militarium regularibus etiam electiuis, & manualibus, & etiam de iure patronatus laicorum illuſtrium, & aliàs quomodocunque exiſtentibus, ſiue pacificis, ſiue in petitorio, & poſſeſſorio litigioſis &c. Ex quibus manifeſtè conſtat comprehendi ſub hac conſtitutione beneficia tam ſæcularia, quam regularia, tam perpetua, quam temporalia, tam pacifica, quam litigioſa. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 5. imo etiam beneficia commendata, quia commendatio perpetua loco tituli habetur. Azor. *q.* 7. *verſ. quæres.* Item non ſolum ſupradicta beneficia, ſed etiam iura ad illa, ſi ex reſignatione obtineas, publicare debes. Nam Gregor. inquit. *Quæcunque dictorum beneficiorum reſignationes, necnon litis, & iurium quorumcunque ceſſiones*, &c.

4 Solum beneficia conſiſtorialia, quæque in conſiſtorio conferuntur, qualia ſunt epiſcopatus, & archiepiſcopatus, ab hac eximuntur publicatione iuxta conſuetudinem receptam. Rebuff. *in prax. reg. de publicand. gloſſ.* 1. Flamin. *lib.* 11. *q.* 3. *n.* 25. Azor. *dicta q.* 5. Notanter dixi quæ in conſiſtorio conferuntur; nam alia beneficia conſiſtorialia minora, qualia ſunt Abbatiæ, & Prioratus, quæque extra conſiſtorium prouidentur, publicari debent, vt in ſupradicta conſtitutione expreſsè cauetur, & notauit Azor. *ſupra.*

5 Deinde aſtringit hæc conſtitutio quoſlibet quantumcunque exemptos, etiam Romanæ eccleſiæ Cardinales, qui beneficia ex reſignatione obtinuerint.

6 Sed dubium eſt ex qua reſignatione debeas obtinere? Et quidem ſi ex reſignatione facta coram ordinario obtineant, tenentur publicare ex quacunque reſignatione obtinuerint. Quia in ſupradicta conſtitutione expreſsè cauetur, ibi de beneficiis, quæ deinceps in manibus ordinariorum collatorum, &c. reſignari etiam ex cauſa permutationis contigerit. Præterquam quod apud ordinarium duplex tantum reſignatio fieri poteſt, vel ſimplex, vel ex cauſa permutationis. Aduertit tamen Garcia 11. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 189. hanc conſtitutionem quoad has reſignationes, & permutationes coram ordinario factas, nō eſſe vſu receptam, maximè in epiſcopatu Abulen. vbi nunquam publicantur. Quod mihi durum videtur, nec facilè crederem, præcipuè cum Flamin. *lib.* 11. *q.* 9. expreſsè dicat vbique eſſe receptam. Neque appareat legitima cauſa contraueniendi huic conſtitutioni.

At ſi ex reſignatione facta coram Pontifice beneficium obtineatur; non deſunt qui exiſtiment te non eſſe obligatum publicare, ſi ex ſimplici reſignatione obtineas. Quia illa verba, *à tempore datæ ſuæ gratiæ*, indicare videntur reſignationem fuiſſe in fauorem. ſic Garcia 11. *p. de benef. cap.* 3. *n.* 334. & 335. Sed verius exiſtimo ex quacunque reſignatione beneficium obtineas, te eſſe obligatum publicare. Quia Pontifex generaliter loquitur ibi, *omnes reſignationes*, &c. Et quia eadem ratio militat in reſignatione ſimplici, ac in reſignatione in fauorem: ſic Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 7. *verſ. quæri ſolet.* Quod intelligendum eſt, non ſolum de primo reſignatario, ſed de ſecundo, & tertio, ita vt ſi intra tempus conceſſum ad publicandum primus reſignatarius in alium cedat, hic ſecundus ceſſionarius obligatus eſt publicationem facere, & beneficij poſſeſſionem accipere intra primum terminum publicationi deſignatum; ſic expreſsè Pontifex ibi. *Pluresque & quotquot in alium, vel alios ceſſiones, & etiam in primum reſignantem, vel cedentem retroceſſionis termino prædicto nondum elapſo interceſſerint*, ita vt vnus dumtaxat terminus omnibus his ſucceſſionibus, retroceſſionibus decurrat & qui poſtremus gratiam habuerit, publicationem huiuſmodi facere, cæteraque omnia hic præſcripta citra eundem terminum præſtare teneatur. Azor. *dicto cap.* 24. *quæſt.* 6.

7 Præterea extenditur hæc obligatio publicationis ad obtinentes beneficia ex reſignatione, tametſi reſignatio nulla ſit, vt conſtat ex illis verbis, *Inhabiles, & incapaces ſint ad huiuſmodi beneficia quandocunque obtinenda, ipſaque ſiue iura, ab ipſa ſtatim prima reſignatione, ſeu ceſſione, etiam ſi illa alias nullæ, aut inualidæ eſſent vacauiſſe, & tunc vacare cenſeantur eo ipſo.*

Sed non eſt facile explicatu, ex qua nullitate hoc ſit intelligendum. Nam quod Flamin. *lib.* 11. *de reſignat. q.* 7. *n.* 36. firmat, nempe intelligi ſolum de nullitate contingente ob non factam publicationem, mihi non probatur; quia Pontifex loquitur de gratiis, quæ ſtatim ab ipſa prima reſignatione nullæ, & inualidæ eſſent, vt ex ſupradictis verbis conſtat. Ergo non de gratiis, quæ ob defectum publicationis nullæ eſſe contingunt, cum obligatio publicationis multo tempore poſt primam reſignationem adueniat: & gratiæ obtentæ ob non factam publicationem iterum publicari mandantur. Quapropter exiſtimo hoc intelligendum eſſe de reſignationibus nullis ex incapacitate occulta reſignatarij; cum enim reſignans ceſſerit beneficium, putans reſignatarium capacem eſſe: ipſeque reſignatarius ex reſignatione ſibi facta acceperit, obligatus eſt publicare, tametſi reſignatio ob eius inhabilitatem nulla fuerit.

Notanter dixi ex incapacitate reſignatarij. Nam ſi nullitas contingit ex parte reſignantis, eo quod incapax ſit reſignare, non video qua ratione reſignatarius obligatus ſit publicationem facere, ſi ei conſtet de tali impotentia. Quia tunc clarè intelligit nō eſſe reſignationem, nec ſibi aliquod ius communicatum, ſed omnino obligatum eſſe dimittere: Secus vero eſt cum ex ſua parte reſignatio non ſubſiſtit; quia poteſt impedimentum tollere; & illo ſublato beneficium retinere, eaque de cauſa cenſet Garc. 11. *p. de benefic. cap.* 3. *n.* 279. accipientem beneficium ex reſignatione facta ab eo, qui non habet aliunde, ex quo ſuſtentari poſſit, non eſſe publicandum; quia reſignans incapax eſt ad reſignandum ex conſtitutione Pij V.

8 Item comprehendit publicatio beneficia reſignata vacantia ob non factam publicationem. Nam licet hæc non videantur obtineri ex reſignatione, ſed ex noua vacatione ob non publicationem incurſa. Quia tamen reſignatio principium dedit; ea de cauſa Pontifex ſtatuit eodem modo publicari debere. ibi. *Quicunque ſic impetrans, aut gratiam etiam motu ſimili habens præfinitum cuicunque caſus tempus prædictum à data conceſſionis gratiæ ſibi factæ huiuſmodi, ac omnia, quæ cadens à iure prædicto debebat, præſtare teneatur.*

Azor.

Digitized by Google

Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 7. *c.* 24. *q.* 6. *verſ. quares item.* Garcia 11. *p. cap.* 3. 287. vbi benè aduertit, hunc impetrantem infra ſex, vel nouem menſes, & non infra tres publicare debere. Nam licet beneficium fuerit coram ordinario reſignatum, non tamen eſt ab illo impetratum, ſed à Pontifice, & pro omnibus Pontificiis prouiſionibus ſex vel nouem menſes conceduntur. Hinc à fortiori conſtat; ſi beneficia coram ordinario reſignata ſint, nec prouiſa in tempore præfixo, tu vero illa à Pontifice obtineas, obligationem habere publicandi. Quia vacant ex reſignatione ad Pontificem deuoluta. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 7. *circa finem.* Garcia *n.* 301.

9 Aliqui vero extendunt etiam hanc publicationem ad coadiutoriam cum futura ſucceſſione; quia hæc videtur eſſe quædam reſignatio eo, quod indigeat coadiuti, & coadiutoris conſenſu. Sed non eſt admittenda hæc extenſio. Tum quia coadiutoria non eſt propria reſignatio, cum per illam nõ dimittat beneficium reſignans, ſed ſolũ conſentiat, vt poſt mortem ipſius alteri conferatur. Tum quia verba conſtitutionis coadiutoris conuenire non poſſunt; non enim beneficij poſſeſſionem infra ſex, vel nouem menſes capere poſſunt. Gonzal. *reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *p.* 9. *n.* 72. Garcia. 11. *p. de benef. cap.* 3. *n.* 275.

10 Tempus autem intra quod hæc publicatio facienda eſt, expreſſit Pontifex. Nam loquens de reſignatione in curia ſex menſes conſtituit, ſi beneficiũ citra montes fuerit, vltra vero nouem. Loquens tamen de reſignatione coram ordinario, illiuſque prouiſione, ipſi menſem conſtituit ad prouiſionem, & reſignatario eundem ad capiendam poſſeſſionem, & tres menſes ad publicationem faciendam. Huiuſmodi ſex, vel nouem menſes computantur non à die reſignationis, ſed à die prouiſionis Pontificiæ, hoc eſt à die, quo fuit ſupplicatio ſignata, & à Datario recognita, tametſi litteræ non ſint expeditæ. Quod verum habet, etiam ſi plures ceſſiones intra tempus ad publicandum fuerint multiplicatæ, poſtremus inquam ceſſionarius obligatus eſt publicare à die primæ datæ ſupplicationis, vt expreſsè cauetur in ſupradicta cõſtitut. & notauit Azor. 2. *p. lib.* 7. *c.* 24. *q.* 4. Tres item menſes pro prouiſione ordinariorum conceſſi computantur à die, quo ipſe ordinarius beneficium contulit: ibi, *intra tres mẽſes à die ſibi facta prouiſionis.* Hinc collige, ſi beneficium coram ordinario reſignatum impetres, quia ipſe in tempore non prouidit, vel quia reſignatarius non publicauit, ſex, vel nouem menſes tibi concedi ad publicandum, quia non ab ordinario, ſed à Pontifice gratiam, & prouiſionem habes. Garcia 11. *p. cap.* 3. *n.* 287. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 3.

11 Locum in quo hæc publicatio facienda eſt, clare Pontifex expreſſit, dicens eſſe eccleſiam, in qua ſitum eſt beneficium, vel eccleſias ſi in pluribus ſitum ſit, & cathedralem. Si autem eſt beneficium, vt vocant rurale; quia populo, conuentuque caret, eſſe eccleſiam parochialem, intra cuius limites continetur, & cathedralem. Et ſi locus peſti, bello, aliiſque manifeſtis periculis ſubiacet, proximam parochialem aſſumendam eſſe. Si autem beneficium in ipſa cathedrali exiſtit, locum publicationi eſſe ipſam cathedralem, ſi tamen ad nullã diæceſim pertineat, locum beneficij eſſe ſufficientem. Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 8. Garc. 11. *p. cap.* 3. *n.* 274.

12 Modus huius publicationis eſt, vt cum ad miſſarum ſolemnia frequens populus conuenerit, ſcilicet die feſto in cathedra eccleſiæ, ſeu loco publico, ex quo omnes audire poſſunt, notarius habens in manibus litteras originales reſignationis, ſeu earum tranſumptum alta, & intelligibili voce notum omnibus faciat, quemadmodum A. reſignauit ſuum beneficium ſimplex conſtitutum in tali eccleſia, vel curatum talis eccleſiæ in manibus ſanctiſſimi; & de eo facta eſt gratia B. vt apparet ex illis litteris, ſeu ex illo tranſumpto, quod in manibus habet; exprimere inquam debet nomina, & cognomina reſignantis, & illius cui eſt gratia facta, & qualitatem beneficij. Non tamen tenetur litteras legere, neque earum datam. Flamin. *lib.* 11. *q.* 9. *n.* 41. Garc. 11. *p. cap.* 3. *num.* 290. Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 8. Inſuperque tenetur hoc teſtimonium publicationis eodem modo ac dictum eſt valuis eccleſiæ affigere, neque opus videtur ipſas litteras, aut earum tranſumptum ibi relinquere, tametſi praxis contrarium obtineat, ſed non ex neceſſitate, ſed ad maiorem abundantia. Flamin. *dicta quæſt.* 9. *num.* 56. *&* 59. Garcia *à num.* 296.

13 Pœnæ impoſitæ non publicantibus, neque poſſeſſionem capientibus, aut ſaltem pro poſſeſſione non inſtantibus intra tempus præfixum, eſt annullatio reſignationis, & inhabilitas ad illa beneficia, ſiue iura quandocumque obtinenda. Quam pœnam non euitat ex publicatione extra tempus conſtitutionis facta. Garc. 11. *p. cap.* 3. *num.* 304. neque ex poſſeſſione continuata etiam per triennium; quia triennalis poſſeſſio non ſuffragatur non publicantibus, vt expreſsè conſtat ex ipſa conſtitutione, & notauit Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 8. *in fin.* Flamin. *q.* 6. *n.* 7. *&* *q.* 7. *n.* 19. Garcia *n.* 313.

14 Hinc fit quemlibet poſſe hæc beneficia tanquam omnino vacantia impetrare: debet tamen concludenter probare non eſſe factam publicationem. Nam cum ſit fundamentum ſuæ gratiæ, & in alterius præiudicium, concludenter probandum eſt; vt pluribus deciſionibus Rotæ comprobat Flamin. *lib.* 11. *de reſignat. q.* 6. *n.* 71. *&* *q.* 10. *n.* 5. *&* *q.* 14. *n.* 5. Garc. *d. c.* 3. *à* *n.* 308.

15 Solum eſt dubium qualiter probare debeat. Nam cum non publicatio conſiſtat in negatione, non apparet quo modo negatiua probari poſſit concludenter? Dicendum ergo eſt concludenter probari poſſe tum ex confeſſione partis, vt clarum eſt, tum ex litteris non expeditis, vel non expeditis in tempore apto, vt intra terminum conſtitutionis deferri ad locum publicationis poſſint; quia hæc publicatio oſtenſis litteris fieri debet: carentia autem expeditionis litterarum optimè probari poteſt ex libris cancellariæ, cameræ, & regiſtro ſecreto parte citata; quia cum ibidem remaneat omnium litterarum apoſtolicarum teſtimonium, eo non apparente conuincitur litteras expeditas non eſſe. Vide Flamin. *q.* 14. *à* *n.* 56. Garc. *à n.* 316. Ex eo tamen quod reſignatarius poſſeſſionem beneficij non obtinuit intra tempus, non conuincitur litteras non publicaſſe; quia ad publicationem litterarum non eſt neceſſaria poſſeſſio, vt bene dixit Garc. *dicta* 11. *p. cap.* 8. *n.* 327. eaque de cauſa prouiſus in forma dignum, ſi per ipſum non ſtat quo minus collationem habeat, & beneficij poſſeſſionem accipiat, ſatisfacit conſtitutioni Gregorianæ, ſi collationem petat, & pro poſſeſſione inſtet. Ergo ex collatione non facta non infertur litteras publicatas non eſſe.

PVNCTVM III.

De vacatione contingente ob reſignationem ex cauſa permutationis.

1 CErtiſſimum eſt permutatione beneficia vacare, cum vacent per renunciationem; quia permuta

permutatio vera eſt renunciatio. *cap. 1. de rerum permutat. in 6.* ibi *reſignantur.* & *clem.* 1. *eodem tit.* ibi *reſignata.* & tradit pluribus allegatis Pariſ. *lib.* 11. *q.* 5. *n.* 19. & *lib.* 12. *q.* 5. *n.* 19. Azor. *lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 20. & *cap.* 30. *q.* 19. Garcia 11. *p. de beneſ. cap.* 3. *à n.* 3. Gonz. *gloſſ.* 14. *à n.* 32. & 39. Sed qualiter permutatio facienda eſt, vt hanc inducat vacationem pergimus explicare.

§. I.

Quid ſit permutatio, & ex qua cauſa facienda ſit.

1 *Expenditur quid ſit permutatio.*
2 *An reſignationis ex cauſa permutationis admiſſio ſit beneficiorum collatio. Affirmant aliqui. Sed contrarium eſt verius.*
3 *Poteſt fieri collatio longo tempore poſt admiſſam beneficiorum reſignationem.*
4 *Cauſa ob quam ſit permutatio eſt ſola neceſſitas, vel vtilitas eccleſiæ.*
5 *Coram ordinario permutatione facta probanda eſt cauſa honeſtans permutationem.*

1 PErmutatio in præſenti eſt mutua, & reciproca beneficiorum reſignatio, quæ adinuicem inter permutantes fit. *cap. vnico. de rerum permutat. in 6. & in Clement.* 1. *eodem tit.* & tradunt omnes. Quapropter permutatio non inſi inter duos fieri poteſt, quorum vnus ſuum beneficium alteri cedit, vt ſibi alius viciſſim cedat Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 7. *cap.* 30. *q.* 6. Nam triangularis, vel quadrangularis permutatio omnino prohibentur, quia non ſunt veræ permutationes, ſed potius reſignationes conditionales, quales ſunt ſi meum beneficium tibi cedam, vt tu cedas beneficium tuum meo nepoti. Gonz. *gloſſ.* 14. *num.* 58. Garc. 11. *p. de beneſic. cap.* 4. *n.* 21. Azor. *ſupra.* Permutatio ergo continet & reciprocam duorum beneficiorum collationem, & mutuam illorum collationem. Nam reſignans ex cauſa permutationis ſub ea conditione reſignat, vt beneficium reſignatario detur, & reſignatarij beneficium ſibi viciſſim conferatur. Quapropter admittens reſignationem ex cauſa permutationis, eo ipſo obligatur beneficia reſignata compermutantibus conferre.

2 Sed dubium eſt, an horum beneficiorum reſignationis admiſſio ſit tacita illorum collatio? Affirmat Gonz. *gloſſ.* 14. *n.* 44. & *ſeq.* & *gloſſ.* 15. §. 2. *n.* 57. & concludit de rigore iuris aliam collationem neceſſariam non eſſe, fieri tamen de facto, vt ſecurius permutatio expediatur. Moueri poſſet. Quia permutatio eſt ceſſio beneficij vnius in alterum, ſub ea conditione vt alteri conferatur, & ipſe tibi ſuum beneficium cedat. Ergo quouſque hæ conditiones perficiantur, ceſſio non tenet. Ergo non eſt locus ceſſionis admiſſioni, niſi ſimul admittantur conditiones illius: illis vero admiſſis iam ſunt beneficia collata. Ergo admiſſio reſignationis ex cauſa permutationis eſt tacita beneficij collatio.

Sed contrarium tenendum eſt cum Garcia alios referente 11. *p. cap.* 4. *à n.* 85. Nam beneficia compermutantibus dari non poſſunt, quouſque vacent. Ergo prius per reſignationem illa beneficia vacant, quã conferantur. Poteſt ergo reſignatio admitti, quin conferantur beneficia reſignata. Non tamen admitti poteſt reſignatio, quin ſimul admittatur conditio collationis illorum beneficiorum compermutantibus faciendæ, ſed non factæ. Neque amplius probat contraria ratio.

3 Hinc fit longo temporis interuallo poſt admiſſam beneficiorum reſignationem ex cauſa permutationis fieri collationem poſſe: imo ſæpe prius vni ex permutantibus, & poſt modum alteri. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 28. Adde frequenter Pontificem admittere reſignationem ex cauſa permutationis, & vni ex permutantibus, quia Romæ beneficium confert, alteri autem mandatũ de conferendo concedit in forma dignũ, in quo manifeſtiſſimè cõſtat admiſſionem reſignationis non eſſe beneficiorum, quæ permutantur, collationem, & concedit Gonz. *gloſſ.* 15. §. 2. *n.* 61.

4 Cauſa autem, ob quam permutatio fieri poteſt, vnica eſt, nempe neceſſitas, vel vtilitas eccleſiæ. Nam cum permutatio beneficiorum iure ſit prohibita. *cap. Minoribus. de præbend. cap. quæſitum. de rerum permutat.* præſtat ne hæc prohibitio relaxetur, niſi iuſta, & legitima cauſa intercedente, quæ nulla alia videtur eſſe, niſi ea quæ cedat in eccleſiæ neceſſitatem, vel vtilitatem: ſic aliis relatis Flamin. *lib.* 11. *q.* 5. *n.* 24. Garc. 11. *p. cap.* 4. *n.* 45. Aduerto tamen vitare inimicitias, aëris intemperiem, aliaque corporalia damna compermutantium ad vtilitatem eccleſiæ reduci. Quia illis vitatis melius Deo ſeruiri poteſt. ſic Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 7. *cap.* 30. *q.* 4. Garc. 11. *p. c.* 4. *n.* 47. Adde vtilitatem vnius ex compermutantibus in eccleſiæ vtilitatem cedentem præſtare ſufficientem cauſam permutationis, dum modo ex parte alterius permutantis damnoſa eccleſiæ permutatio non ſit. Quia abſolutè illa permutatio in vtilitatẽ eccleſiæ cedit. Garc. *n.* 49.

5 Hinc fit ſi permutatio coram ordinario facienda eſt, obligatos eſſe permutantes allegare cauſam legitimam permutationis, & ordinarium illam examinare. Alias diſpenſatio nulla erit, vt pote in lege ſuperioris facta abſque cauſæ cognitione. Quo à fortiori procedit ſtante conſtitutione Pij V. 58. *verſ. ad hæc* vbi ordinariis conceditur admittere poſſe permutationes, quæ canonicis ſanctionibus, & apoſtolicis conſtitutionibus permittantur, & ſi ſecus factum fuerit, irritum eſſe decernitur. At nullæ aliæ permutationes canonicis ſanctionibus ſunt permiſſæ, niſi eæ quæ cedunt in neceſſitatem, aut vtilitatem eccleſiæ. Ergo aliæ ſunt omnino irritæ, & inanes. Garc. *dict.* 11. *p. cap.* 4. *n.* 44. Quod adeo verum eſt, vt etiam ſuperiori teſtanti adeſſe cauſam ad permutationem faciendam fides adhibenda non ſit, niſi cauſæ cognitionem præmiſerit, ſic ex Decio, Alciato, & aliis docet Garc. *loco allegato à n.* 54.

§. II.

Quæ beneficia permutari poſſunt.

1 *Omnia beneficia permutari poſſunt.*
2 *Amplia ad beneficia commendata.*
3 *Item beneficia manualia.*
4 *Item beneficia iuriſpatronatus.*
5 *Item reſeruata.*
6 *Sed non litigioſa.*
7 *Item beneficia nondum poſſeſſa.*
8 *Procedit doctrina, eſto beneficium vnum pro pluribus permutes.*
9 *Beneficium vnitum permutari non poteſt, non permutato eo cui eſt vnitum.*
10 *Neque permutari poteſt, dum ſperatur vnio habitura effectum morte poſſidentium beneficium.*
11 *Intelligitur de vnione beneficij certi, & determinati.*
12 *Item de beneficio vnito abſolutè, ſecus ſi vniretur ſub conditione ſi per ceſſum, vel deceſſum, vel reſignationem vacaret.*

13 Supradi

13 *Supradicta ſublimitari debent in reſignatione coram Pontifice declarata vnione.*

14 *Quid ſi nulla facta mentione vnionis tentares beneficia reſignare.*

15 *Beneficia expectata reſignare, vel permutare potes coram legitimo ſuperiore.*

16 *Nunquam dari poteſt permutatio beneficij realis cum ficto.*

1 Regula generalis eſt omnia beneficia permutari poſſe: quia eorum permutatio vtilis, & neceſſaria eſt Eccleſiæ, conſtat ex toto tit. de rerum permutat.& tradunt omnes.

2 Amplia primo ſupradictam regulam ad beneficia commendata. Et quidem ſi in perpetuum commendata ſint,ferè omnes conueniunt permutari poſſe:quia commendatio perpetua loco tituli ſuccedit: ſic aliis relatis docuit Azor.*2.p.inſt.moral.lib.7.c.29.q.11.* Si autem ſint ad tempus commendata, dubiæ quæſtionis eſt,an permutari poſſint,eo quòd ij commendatarij non habent quid in alterum transferant, cum nec ius,nec titulum in beneficio habeant. Cæterum probabilius eſt authoritate eius, qui commédauit permutari poſſe,quia eius authoritate tráſferri poterit ius temporale,quod commédatarius habet. Sic Andr. Gambar. *de permutat. benefic. 2.par. num. 88.* Azor. aliis relatis,*quæſt.11.*Garc. *de benef. cap.4. num.12.*

3 Secundò extende ad beneficia manualia,quæ licet perpetua non ſint,ſed ad nutum ſuperioris amobilia, ex illius tamen authoritate transferri in alios poſſunt:Sic aliis relatis Azor.*2.p.l.7. c.29.q.9.* Rebuff. *in prax.beneficiar.tit.de permut.n.49.*Gonzal. *ad reg.8. cancell.gloſſ.5. §. 6. n. 26.*

4 Tertio extende ad beneficia iuriſpatronatus an poſſint inquam permutari patrono conſentiente? Quod ſi abſque illius conſenſu permutentur,permutatio tenet,dum non contradicit,illo vero contradicente reſcindenda eſt, niſi facta eſſet in magnam Eccleſiæ vtilitatem,vt ſuperiori cap. diximus de reſignatione in fauorem;& latius cum de iure patronatus ſermonem fecimus:& tradit in præſenti Azor. *2.p,lib.7.c.29.q.6.& 32.*Garcia innumeros referens *11.p.c.3.n.19.*Aug.Barb.*alleg.69.n. 20.& 21.* Quapropter volens permutare ſuum beneficium iuriſpatronatus, tenetur conſenſum patroni prius habere, quod ſi illum nõ habet,citet patronum per edictum ſignato termino,vt intra illum conſentiat, vel diſſentiat. Quod ſi peremptoriè vocatus non comparuerit intra terminum præfixum, nec probauerit legitimè impeditum eſſe, non eſt amplius audiendus;quamuis quadrimeſtre tranſactum non eſt.Aug. Baboſa *ſupra n. 21.* At ſi comparuerit ſignato termino,& contradixerit, permutatio effectum habere non poteſt.Neque opus eſt patrono contradictionis legitimam cauſam probare, quoties enim à contraria parte non probatur irrationabiliter contradicere, deturbari à ſuo iure non poteſt, ſic relato Couaruu. *pract.cap.36.n.9.*tradit Garcia *11.p.de benef. c.3.n.21. & 27.*Quamuis Staphil.*de litter.grat. tit.de modo, & forma impetrat. §. de iuriſpatronatus permutat. num. 3.* Zerola *in praxi Epiſcop. 1. part. verbo iuſpatronatus. §.6.*Rebuff.*in praxi.tit. de rerum permutat. num.22.* Leſſius *lib.2. cap. 34. num. 198.* affirment ex ſtylo, vſuque communi in permutationibus beneficiorum non requiri conſenſum patroni, ſed ſufficere quod ad conſentiendum vocetur; ſed admittendum non eſt; niſi cum probatur permutationem in magnam Eccleſiæ vtilitatem cedere, & patronum nullam contradictionis legitimam cauſam habere; aliàs inutilis eſſet requiſitio, ſi eius conſenſus neceſſarius non eſſet,vt bene Azorius *dicto cap. 29. quæſt. 6. & 32.*

5 Quarto extende ad beneficia reſeruata; ratione enim reſeruationis impediri non poteſt permutatio, ſi fiat ex conſenſu reſeruantis.Debes tamen reſeruationis mentionem facere, aliàs nulla erit permutatio,vt pote non declarata beneficij qualitate, quæ ſi exprimeretur forte non permitteretur permutatio: ſic aliis relatis, Azor.*2.par.lib.7.cap.29.quæſt.10.circa finem.*

6 Quinto extendunt aliqui ad beneficia litigioſa, ſic innuit Rebuff. *in praxi benefic.2.part.tit.de permutat.num.33.* eo quòd ex permutatione beneficij litigioſi nullum Eccleſiæ detrimentum proueniat,dummodo is,in quem eſt beneficium tranſlatum, potentior non ſit. Cæterum hæc extenſio admittenda non eſt; quia durante lite beneficia conferri non poſſunt.*cap.1.& 2.vt lite pendente,in 6.*Azor.*2. part. lib.7.cap.29.quæſt.5.* Flamin. *lib.2. quæſt. 3. à num.1.* Barboſa *alleg.69.num.19.*

7 Sexto extenditur ad beneficia nondum poſſeſſa, modo tamen ius in illis habeas; quia iam habes ius, & titulum,quem potes in alterum transferre. Garcia *11.p.cap.4.num.15.*Barboſa *alleg.69.num.17.*

8 Supradicta procedunt, eſto vnum beneficium pro pluribus permutares (niſi aliàs ea plura habere eſſes impeditus) quia vnum beneficium pluribus æquiualere poteſt:ſic aliis relatis Azor.*2.par.lib.7.cap. 29.quæſt.12.*Rebuff.*tit.de permut.n.40.* Nauar.*conſil. 43.de ſimonia.n.3.*Garcia *11.part.cap.4.num.14.*

9 Duplex reſtat difficultas. Prima de beneficiis vnitis.Secunda de beneficiis expectatis, an inquam hæc permutari poſſint.

Circa primam difficultatem, ſi beneficium beneficio vnitum ſit,clarum eſt permutari non poſſe, niſi permutato eo beneficio cui eſt vnitum;quia acceſſorium naturam ſequitur principalis:& quia mediante vnione deſinit eſſe beneficium,& fit prædium illius, cui vnitur:ſic Gonzalez *gloſſ. 5.§. 7.ſub num. 11. 14. 22.*Azor.*2.p.lib.7.cap.29.q.7.*Garc.*11.p. cap.4.n.24.* At ſi beneficium monaſterio, alterive loco pio vnitum ſit,permutari non poterit vnione non diſſoluta. Quare vt locum habeat permutatio, diſſolui vnio debet:quod qua ratione fieri poſſit,ex his,quæ dicemus de vnione,conſtabit.

10 Verum ſi beneficium vnitum ſit; neque vnio habuit effectum; eo quod facta ſit ſine præiudicio poſſidentium,iuxta Trident. *ſeſſ.24.cap.15.ad finem. de reformat.*& poſſidentes adhuc viuunt,omnino dicendum eſt neque reſignari, neque permutari hæc beneficia poſſe.Nam ſi in his beneficiis vnitis daretur reſignatio,aut permutatio, impediri poſſet vnionis effectus. Item illa beneficia ſunt iam affecta eo ipſo quod poſſidens illa reliquerit, non igitur in alium tertium poſſeſſorem tráſferri poſſunt,& ita ex communi ſententia firmat Azor.*2.p.lib.7.c. 29. q.7.* Sanch.*lib.7.in decal.cap.29.n.171.* Flamin. *lib. 2.q.9. n.2.*Garcia *11.p.cap.4.n.27.*& alij apud ipſos.

11 Hoc tamen intelligendum eſt de vnione beneficij certi & determinati. Quia hæc determinatio neceſſaria eſt, vt locus pius, cui beneficium vnitum eſt, ius ad illud beneficium habeat, illique ſit annexum: ſic aliis relatis, Garcia *num. 37.* Secus ſi indeterminatum beneficium vnitum eſſet, vt fuit vnitum in Hiſpania ſancto inquiſitionis officio beneficium primo vacaturum in omnibus cathedralibus, & collegiatis Eccleſiis, non impedit reſignationem, & permutationem cuiuſlibet in particulari, cum nullum in particulari

affectum

Digitized by Google

affectum,vnitumque ſit.Gonzal.*gloſſ.*14.*n.* 12. Hieron.Gab.*conſ.*199.*n.*1.Garc.11.*p.c.*4.*num.*38.

12 Deinde intelligi debet de beneficio certo vnito abſolutè,ſecus ſi vniretur ſub conditione, quod per ceſſum, vel deceſſum, vel reſignationem vacaret. Nam ex hac vnione non impeditur reſignatio in fauorem,ſeu permutatio. Quia in decreto odioſo vacationis ſub ceſſu,vel deceſſu, ceſſus purus, & non conditionalis intelligitur.Puteus *deciſ.*314.*à n.*1.*lib.*1. Gonzal.*gloſſ.* 14.*n.* 8. & ſub reſignatione reſignatio ſimplex,& non conditionalis, qualis eſt permutatio, Sic Puteus *deciſ.*357.*à n.*1.*lib.*1.Gonzal.*n.*9.Garc.11. *p.cap.*4.*n.*39.

13 Hæc limitari debent caſu quo coram Pontifice reſignaſſes, vel permutaſſes beneficium vnitum vnione declarata.Nam ſi ipſe tunc reſignationi, ſeu permutationi conſentiret, permutare beneficium poſſes, quia effectus vnionis pro illa vice cenſetur ſuſpendi. Neque neceſſarium eſt derogare regulæ de tollendo iure quæſito;quia non videtur per hanc reſignationem,ſeu permutationem ius conſiderabile illi, eo quod poſſit contingere,quod reſignatarius obeat prius quam reſignans, & ſic ſuſpendendo effectum vnionis vnio acceleretur. Sic Puteus *deciſ.* 357. Flamin. *de reſignat.lib.* 2.*q.* 9.*n.* 8. Mandoſ. *in praxi de ſignatura grat.tit.de renunciat. col.* 4. Garc. 11.*p.tr.cap.*4.*n.*29.Gonzal.*gloſſa* 5.§.7.*à n.*137.Azor. 2.*p.lib.*7.*cap.*25.*q.*8.

14 Sed quid ſi de facto nulla facta mētione vnionis hæc beneficia vnita tentares permutare,ſeu reſignare?Et quidem ſi reſignatio eſſet ſimplex, clarum eſt vnionem intrare,nec te poſſe ad beneficium redire. Tum quia facta illa abſoluta dimiſſione ſubintrauit vnio.Flamin.Pariſ.*lib.*2.*q.*9.*à n.*22.Garcia 11.*p.c.* 4. *n.*34. At ſi reſignatio eſt in fauorem, ſeu ex cauſa permutationis,communiter doctores diſtinguūt. Vel ſciens vnionem reſignaſti,vel illam ignorans;ſi ſciēs reſignaſti, affirmant ſubintrare vnionem, nec tibi eſſe reditum ad beneficium. Quia ob illam iniquam reſignationem beneficium vacauit.Scire namque debebas,te non poſſe in alterum beneficium trāſferre: Si ergo hac ſcientia non obſtante reſignaſti; tenebit reſignatio ea parte, qua te beneficio priuat. Quia hanc priuationem illa reſignatione conuinceris voluiſſe. Facta autem illa priuatione, & beneficij dimiſſione, nihil eſt quod vnionis effectum impediat. Verum ſi ignorans vnionem reſignaſſe, cum tunc non conuincaris beneficium voluiſſe dimittere, niſi ſub ea conditione, quod alteri conferretur, & hæc conditio impleri non poſſit ob vnionem.Non eſt cur beneficio priueris,aut cur vnioni locus detur.Flam. *lib.*2.*q.*9.*à n.*10. Garcia 11.*p.de benefic.cap.*4.*num.*36.

15 Circa ſecundam difficultatem de beneficiis expectatis,an inquam hæc permutari poſſint. V.g. electus præſentatuſque es ad beneficium, vel habes à Pontifice mandatum de prouidendo in primo beneficio vacaturo, poteris ne cum alio ſimili iure, vel cum beneficio permutare?Reſpondeo te poſſe,ſi legitima adeſt ſuperioris authoritas; ſicut enim beneficia per reciprocam reſignationē transferuntur, cur non iura ad beneficia transferri ſimiliter poterunt,ſi legitimus ſuperior conſenſerit? Quis autem hic ſit, ſtatim ſubiiciemus.

16 Nunquam tamen permutatio contingere poteſt beneficij realis cum beneficio ficto. V.g. habes beneficium,quod optas in alterum beneficio carentem transferre, & vt facilius hanc tranſlationem perficias,fingis alium beneficium habere,& cum illo beneficio ficto tuum reale permutas, nulla eſt permutatio, Quia permutatio generatim ſumpta eſt certæ rei ad alteram mutua præſtatio.*l.*1.*ff.de rerum permut.*At beneficium fictum beneficium non eſt.Ergo capax eſſe non poteſt permutationis.Ergo illa tranſlatio reſignatio eſt in fauorem, tametſi facta fuerit ſub titulo permutationis.Azor.2.*p.inſtit.moral. lib.*7. *c.*29.*q.*17.*&* *c.*30.*q.*16 Leſſius *lib.*2.*c.*35.*num,* 100. Suar.*t.*1.*de relig.lib.*4.*de ſimon.c.*30.*n.*19. Neque obſtat ſic permutanti nullam fieri iniuriam, cum ipſe ſciens alium beneficio carere cedat beneficio, quod obtinere poterat:ob quam rationem Rebuff.*in praxi beneſ.*3.*p.tit.de perm.n.*14.ſentit hanc permutationem fieri poſſe.Non inquam obſtat; quia facta permutatione rei ad rem, poteſt vnus ex permutantibus rei ſibi transferendæ cedere. At ſi de facto nulla eſt, quæ transferatur res, non permutationē celebrabit, ſed donationē.Non igitur permutatio eſſe poteſt beneficij realis ad beneficium fictū. Adde ſuperiorē in hac parte non conſentire; ipſe enim reſignationi ex cauſa permutationis conſentit, quia ſic credit celebrari. Ergo non conſentit reſignationi in fauorem, quæ re ipſa celebratur. Ergo illa reſignatio nulla eſt. Quod à fortiori procedit,ſi coram ordinario fiat, vt conſtat ex conſtitut.Pij IV.incipiēte, *Ad cuius aures*; vbi has permutationes fictas irritas eſſe declarat,

§. III.

Cuius authoritate beneficia ſint permutanda, & qui ea permutare poſſunt.

1 *Propria authoritate non poſſunt beneficia permutari.*
2 *Neceſſario authoritas ſuperioris expoſtulatur.*
3 *Vicarius ex ratione vicariatus non habet hanc poteſtatem.*
4 *Si vicario conceditur poteſtas admittendi reſignationes ex cauſa permutationis. Verius eſt beneficia conferre poſſe.*
5 *Capitulum ſede vacante qualiter poſſit recipere reſignationes benefitiorum ex cauſa permutationis.*
6 *Beneficiorum reſeruatorum permutationem non poteſt Epiſcopus admittere.*
7 *Beneficiis ſitis in duabus diœceſibus ab vtroque Epiſcopo reſignatio admittenda eſt.*
8 *Coram ordinario non poteſt fieri permutatio beneficij nōdum acquiſiti. Neque beneficium cum penſione.*
9 *Alia remittuntur.*
10 *Diſpenſatus ad vnum beneficium, verius eſt non poſſe cum alio ſimili permutare.*

1 PRopria authoritate beneficia permutari non poſſunt.Quia ſic cauetur *c.quæſitum.c.penult.de rerum permut.& tradunt doctores ibi,& in c.* 1.*eod.tit. in* 6.*& clem.* 1.*de rerum permut.* Meritoque hæc permutatio eſt prohibita,ne clerici auaritię ſtudeant,neve de beneficiis tanquam de rebus profanis diſponant,neve Eccleſiæ damnum inferant,illi miniſtros ineptos deſignando.

Sed an hæc permutatio propria authoritate facta labem ſimoniæ contineat, & vacationem beneficij conſtituat.*tr.de vitiis religioni oppoſitis.diſp. vlt. de ſimon.punct.*15.definimus:ibi enim reſoluimus & labē ſimoniæ continere, & vacationem beneficij mereri.

2 Igitur authoritate ſuperioris permutatio facienda eſt,ſed cuius ſuperioris? Ibidē reſoluimus,eſſe qui poteſtatē habet in illo beneficio inſtituēdi,& deſtituēdi.Quia permutatio eſt vnius beneficij depoſitio, & alterius acquiſitio. Ergo permutationē admittēs authoritatē habere debet amouendi à cōpermutātibus beneficia,& poteſtatē ea cōferendi.Vnde ſi inferior Epiſcopo hāc poteſtatē habet vel ex cōſuetudine, vel ex priuilegio,corā illo fieri permutatio poterit.Azor. *lib.*7.*c.*29.*q.*4.Aug. Barb. aliis relatis *alleg.*64.*n.*4.

3 Vicarius

Digitized by Google

3. Vicarius Epiſcopi ex ratione vicariatus non habet hanc poteſtatem; quia non habet poteſtatem beneficia conferendi, indiget ergo ſpeciali mandato vt per tex. *in cap. quæſitum, de rerum permutat.* docent Rebuff. *praxi beneficiar. tit. de vicario, num.* 104. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 4. Garc. *de benef.* 11. *p. cap.* 4. *n.* 74. Barb. *alleg* 34. *n.* 66.

4. Sed an ſi vicario concedatur poteſtas admittendi reſignationes ex cauſa permutationis poſſit beneficia compermutantibus conferri? Negat Rebuff. *ſupra. &* Barboſa *n.* 68. eo quod reſignatio beneficij quid diſtinctum eſt à beneficij collatione. Contrarium verius exiſtimo: nam licèt ſint diſtincta, ſunt tamen omnino connexa; cum enim beneficium reſignas ex cauſa permutationis, ea conditione reſignas, vt compermutanti concedatur: ſuperior igitur admittens hanc reſignationem eo ipſo admittit conditionem: quo modo ergo illam admittere poteſt, ſi poteſtatem non habet ea beneficia conferendi, vel ſaltem obligandi collatorem, vt conferat?

5. Capitulum Sede vacante poteſt recipere reſignationis beneficiatum ex cauſa permutationis, ſi eorum collatio ad ipſum pertineat: tradunt cum Gloſſa *in clem.* 1. *de rerum permutat.* Doctores communiter. At ſi ſolius Epiſcopi collatio, electio, ſeu præſentatio beneficiorum ſit, nequaquam capitulum poterit reſignationis ex cauſa permutationis admittere. Quia non poteſt admittere, niſi admittendo conditionem, vt compermutanti conferantur, quod ſibi datum non eſt: ſic pluribus relatis Garcia 11. *p. de benef.* 4. *n.* 75. Verum ſi Epiſcopus horum beneficiorum reſignationes admiſiſſet, & antequam ea compermutantibus conferret, è vita decederet, poſſet capitulum Sede vacante ea compermutantibus dare, quia admiſſa reſignatione beneficiorum collatio neceſſaria eſt. *cap. de rerum permutat. in* 6. *& clement.* 1. *eod. tit.* & capitulum Epiſcopo ſuccedit in his quæ ſunt neceſſitatis, & obligationis. Garc. *ſupra n.* 81.

6. Dixi permutationem faciendam eſſe coram illo Superiore, qui poteſtatem habet in illo beneficio inſtituendi & deſtituendi. Vnde cum in beneficiis reſeruatis non habeat Epiſcopus hanc poteſtatem, non enim poteſt ea compermutantibus conferre, nequaquam hanc reſignationem ex cauſa permutationis poterit admittere: ſic aliis relatis Garcia 11. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 82. Azor. 2. *p. lib.* 7. *c.* 29. *q.* 10. *&* 16. Tuſc. *concl.* 307. Mantica *de tacitis & ambiguis conuent. l.* 25. *tit.* 9. *à n.* 12.

7. Eadem ratione ſi beneficia ſita eſſent in diuerſis diœceſibus, non poſſet reſignatio ex cauſa permutationis fieri coram vno tantum Epiſcopo, ſed neceſſario vterque Epiſcopus, ad quos illorum beneficiorum collatio pertinet, interuenire debent. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 29. *q.* 8. Aug. Barb. *alleg.* 69. *n.* 20.

8. Ex eodem fundamento conuincitur non poſſe coram Epiſcopo, ſeu ordinario fieri permutationem beneficij nondum acquiſiti. Quia ordinariis datum non eſt ius ad beneficium ex vno in alium transferre. Sic ex communi ſententia docet Flamin. *lib.* 2. *de reſignat. q.* 21. *&* 23. Azor. *lib.* 7. *cap.* 29. Garcia 11. *p. cap.* 4. *n.* 17. quamuis Leſſio *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 199. contrarium non videatur improbabile. Item neque poteſt beneficium cum penſione coram ordinario permutari, neque penſiones inter ſe tametſi poteſtatem haberent compermutantes illas in alios tráſferendi. Quia ordinariis ſola beneficiorum permutatio conceſſa eſt, non autem penſionum, quæ propriè beneficia non ſunt. Azor. 1. *p. l.* 8. *c.* 12. *q.* 8. Vgol. *de officio Epiſc. c.* 50. *§.* 10. *n.* 4. Garc. 11. *p. c.* 4. *n.* 18.

9. Sed an coram ordinario poſſit fieri permutatio beneficiorum compenſata fructuum inæqualitate, ſolutione penſionis, vel pecunia, latè examinamus *dicta diſp. de Simon. pun.* 16.

Quoad eos qui permutare beneficia poſſunt, vide dicta *Superiori pun. §.* 3. *&* 4.

10. Solum eſt aliqualis difficultas, an diſpenſatus ad vnum beneficium poſſit cum alio ſimili permutare? Videtur poſſe: ſic aliis relatis Francus *in c. non poteſt. §. illud. n.* 6. *&* 7. *de præbendis lib.* 6. Andr. Gambar. *in c.... de rerum permutat. lib.* 6. *n.* 79. Ratio eſſe poteſt. Quia permutans moraliter loquendo dici non poteſt de nouo beneficium accipere, ſed beneficium beneficio ſuccedere; eaque de cauſa prohibitus acquirere non prohibetur permutare, vt pluribus exornant Tiraq. *de vtroque retractu* §. 31. *gloſſ.* 1. *n.* 18. Mol. *de Hiſpan. primogen. lib.* 4. *c.* 5. *à n.* 47.

Nihilominus contrarium eſt dicendum, non ſolum ex ſtylo curiæ, vt placuit Rotæ *dec.* 1. *de filiis preſbyter. in nouis creſcent, deciſ.* 1. *n.* 6. *&* 7. *de reb. Eccleſ. non alien.* Gonz. *gloſſ.* 14. *n.* 56. Sed etiam de rigore iuris. Nam diſpenſatio eſt odioſa, neque trahenda ad alia præter conceſſa, vt colligitur ex *dicto c. non poteſt. de præbendis. in* 6. *& cap. ordinarij. de officio ordinar. in* 6. *clem. ſi plures. de præbendis*; & tradit Azor. 2. *p. lib.* 7. *c.* 29. *q.* 14. Cum ergo ad habendum beneficium quod dimittis diſpenſatus ſis, non poteris loco illius aliud ex vi diſpenſationis ſubrogare.

§. IV.

De conditionibus in permutatione ſeruandis.

1 *Seruandæ ſunt conditiones pro reſignatione appoſitæ.*
2 *Mentionem obtentorum faciendam non eſſe de rigore iuris, ſed de ſtylo tenent aliqui.*
3 *Verius eſt vtroque titulo faciendam eſſe.*

1. CLarum eſt ſeruandas eſſe conditiones pro reſignationibus requiſitas; quia permutatio eſt propria beneficij reſignatio. Solum de illa cõditione, quæ in reſignationibus coram Pontifice expoſtulatur, nempe quod fiat mentio obtentorum beneficiorum, eſt difficultas, an in permutatione acquiratur.

2. Fred. Gen. *tract. de permutat. q.* 18. quem refert, & ſequitur Azor. 2. *p. lib. c.* 29. *q.* 27 exiſtimat de iure mẽtionem faciendam non eſſe, bene tamen de ſtylo curiæ. Prioris partis ratio eſt, quia canones, & iura decernunt mentionem obtentorum faciendam eſſe in impetratione beneficiorũ, & illorum diſpenſatione. Quia eſt res odioſa, & ambitioſa. At permutatio nõ eſt propria beneficij acquiſitio, cum non addatur beneficium beneficio, ſed eſt noui beneficij in locum prioris ſubrogatio. Ergo non eſt in hac permutatione mentio obtentorum facienda. Deinde in permutatione collatio non eſt gratioſa, ſed obligatoria. At ſolum in collatione gratioſa eſt mentio obtentorum facienda. Ergo non in permutatione Et confirmati poteſt, quia ea de cauſa cum es electus, aut præſentatus ad beneficium à Pontifice conferendũ, non teneris mentionem facere de obtentis; quia collatio eſt tibi debita. Rota *deciſ.* 300. *par.* 1. *diuerſ.* Garc. ſtatim referendus. Cum ergo in permutatione hoc debitum inueniatur, nullatenus mentio obtentorum erit neceſſario facienda. Secundum partem de ſtylo curiæ teſtantur plures Doctores. Bell. *tract. de permut.* 3. *p. q.* 2. *n.* 10. Rebuff. *prax. tit. de permutat. n.* 34. *&* 35. Garc. 11. *p. de benef. c.* 4. *à n.* 89.

3. Nihilominus verius credo, nõ ſolũ ex ſtylo curiæ,

ſed etiam de rigore iuris hanc mentionem faciendam eſſe, ſic Garc. 11.*p. de benef.c.*4. *n.*89. Quia verè & propriè in permutatione beneficium impetratur; tametſi ex titulo permutationis; & quia fortè qui dignus,& idoneus eſt ad vnum beneficium, non eſt ad aliud, vel ad plura ſi cum pluribus permutatur. Neque abſolutè collatio beneficij debita eſt compermutantibus,niſi ſuppoſita reſignationis admiſſione, quam conferens non tenetur ſemper admittere. Secus vero eſt in inſtitutione ob præſentationem: quia inſtitutio abſolute eſt debita, eo quod inſtituentis conſenſus ad præſentationem non requiratur.

§. V.

Qualiter vacent beneficia permutata.

1 *Vacant eo ipſo, quo ſuperior depoſitionem admittit.*
2 *Proponitur quæſtio grauis.*
3 *Sub diſtinctione reſpondetur.*
4 *Ex vacatione per reſignationem ex cauſa permutationis impeditur optio,& expectatiua.*

1. EO ipſo quo apud Superiorem beneficium deponis,Superiorque depoſitionem admittit, tametſi compermutanti beneficium collatum ſit, vacare beneficium cenſetur. Nam beneficium nemini conferri poteſt, quin prius vacet, ſed non poteſt prius vacare, quàm conferatur, niſi vacet per reſignationem admiſſam. Ergo vacat per hanc reſignationem: & colligitur *ex clement.* 1. *de rerum permutat.& c. licet eodem tit. in* 6.

2. Ex hac doctrina ferè ab omnibus approbata infertur deciſio illius quæſtionis; an facta à compermutantibus reſignatione ſuorum beneficiorum, & à Superiore admiſſa, ſi permutatio non habet effectum, poſſunt compermutantes ad ſua beneficia redire? Item an debeant redire ſine noua collatione? præmiſſis variis ſententiis, quas tradit Azor. 2.*p. lib.*7.*cap.* 29. *quæſt.* 21. Garc. 11.*p. de benef.cap.* 4. *à num.*55

3. Diſtinguendi ſunt plures caſus, in quibus contingere poteſt permutationem non habere effectum ſi enim culpa tua permutatio non habet effectum; quia cares as beneficio permutando, vel illius legitimo titulo, ob quam cauſam beneficium ab alio compermutante euiatum eſt; tu non poteris beneficium tibi denuo collatum retinere; ſed debes dimittere, & compermutans, qui conſcius non eſt tuæ culpæ, poterit propria authoritate ad proprium beneficium reuerti, quia nulla fuit eius dimiſſio; eo quod fuerit facta ſub conditione, quod tu beneficium firmum illi conferendum dimitteres, quod cum non feceris, dimiſſio non tenet. Azor. *dicto*, *cap.*29. *quæſt.*21. Leſſius *lib.*2. *cap.*34 *n.*195 Thom. Sanch. *lib.* 2. *cap.* 26. *num.*9. & ex parte conſentit. Garc. *dicto c.* 4. *num.*6. Si autem tua culpa permutatio effectum non habuit; eo quod incapax fueris beneficij recipiendi, nequaquam redire poteris ad beneficium dimiſſum;quia conditio, ſub qua beneficium dimiſiſti, executioni mandata eſt: hæc enim conditio nulla alia fuit, niſi quod alius ſuum tibi beneficium dimitteret, quod fecit. Tibi ergo imputandum eſt, quod non obtinueris beneficium ab alio dimiſſum. Ergo ob tuam culpam alius priuandus non eſt iure quod habet, vt ſibi tuum beneficium conferatur, maximè ſi de facto collatum eſt. Non ergo poteris ad beneficium dimiſſum redire.

Quod ſi abſque tua culpa non habuit permutatio effectum in alio compermutante, eo quod compermutans antequam tuum beneficium illi collatū eſſet mortuus eſt,vel fuit factus incapax collationis, tu non poteris ad beneficium dimiſſum redire,quia ex parte tua perfecta fuit permutatio, & per accidens eſt quod non fuerit tuum beneficium alteri compermutanti collatum,cum per te ipſum non ſteterit. Gonz.*gloſſ.*15.§.2.*a.n.*40. Quod ſi beneficium compermutantis recepiſti antequam tuū dimitteres, & tempore, quo dimittere debebas, compermutans deceſſit,vel incapax eſt recipiendi,poteris vtrumque beneficium retinere,& tuum,& cōpermutantis, niſi eſſent incompatibilia. ſic Leſſius *dicto c.*34. *n.*197. Azor.2.*p.l.*7.*c.*29.Garc.11.*p.c.*4.*n.*10.

4. Secundo infertur ex vacatione per reſignationem fauorem, ſeu permutationem impediri optionem,& expectatiuam. Quia vacant ad effectum, vt deſignatis conferantur;& tradit Azor.2.*p.l.*7.*c.*30.*q.* 7.Garc. *pluribus relatis*, 11.*p.de benef.c.*4.*n.*4. Gonz. *gloſſ.*34.*n.*35.& 36.Flamin.*lib.*2.*q.*20.*per totam.*

§. VI.

De vacatione beneficij contingente ob aſſecutionem alterius.

1 *Qualiter beneficia iuxta diuerſa tempora incompatibilia fuerint.*
2 *Si obtineatur beneficium ſimplex cum alio incompatibile,tenent plures non vacare ipſo iure.*
3 *Verius eſt oppoſitum.*
4 *Vtroque beneficio priuaris,ſi vtrumque retinere præſumis.*
5 *Beneficia compatibilia per ſe,ſi ſub eodem tecto vniformia ſint, vacant ipſo iure.*
6 *Si in eadem Eccleſia difformia ſint,vel in diuerſis vniformia. Sub diſtinctione reſpondetur.*
7 *Apponuntur duæ limitationes.*
8 *Si ſufficiens ſit ad tuam ſuſtentationem vnum ex illis, non potes aliud, niſi ex Pontificis diſpenſatione, obtinere.*
9 *Sed quid ſi habenti beneficium ſufficiens aliud concedatur? Affirmat Garc.valere collationem ab ordinario factam,ſecus à delegato.*
10 *Idem in vtroque dicendum eſt.*
11 *An obtento ſecundo beneficio ſufficienti vacet primum ipſo iure? Negant aliqui.*
12 *Sub diſtinctione fit ſatis quæſtioni.*
13 *Obtento beneficio inſufficienti, ſi ſecundum ſufficiens obtineas, non vacat primum, tametſi contrarium Garcia ſentiat.*
14 *Quod dicatur beneficium ſufficiens.*
15 *Proponitur quædam obiectio. Et fit illi ſatis.*
16 *Beneficia litigioſa vacant obtentione pacifica ſecundi beneficij incompatibilis.*
17 *Quid de quodam ſpeciali caſu?*
18 *Habens duo beneficia incompatibilia ex diſpenſatione,ſi tertium litigioſum obtineat nulla eſt collatio.*
19 *Beneficia acquirenda,ſeu ius ad beneficium vacat obtentione pacifica ſecundi beneficij incompatibilis.*
20 *Qualiter ſecundum beneficium obtinendum eſt, vt vacationem inducat prioris obtenti.*
21 *Quando cenſearis, pacificè beneficium obtinere.*
22 *Debet eſſe obtentio fructifera beneficij.*
23 *Duplex limitatio apponitur. Sed vnam admittimus, aliam reiicimus.*
24 *Si ſecundum beneficium de facto,& non de iure obtineas,vacat primum.*

Quando

Digitized by Google

25 *Quando ob obtentionem ſecundi beneficij impediaris reſignare primum.*
26. *Pontifex in pluralitate beneficiorum incompatibilium diſpenſare poteſt.*
27 *An cenſeatur diſpenſare, eo quod beneficium concedat conſcius aliorum, quæ obtines.*
28. *Quid dicendum de aliis Pontifice inferioribus.*

1 PEndet huius quæſtionis intellectus ex eo quod intelligas qualiter beneficia incompatilia ſint. Nam pro diuerſitate temporum diuerſimodè incompatibilia fuerunt. Ante concilium Lateranenſe ſub Alexand. tertio duæ dignitates, vel duo beneficia curata, vel aliàs reſidentiam expoſtulantia ita erant incompatibilia, vt vno obtento alterum non vacaret ipſo iure, ſed obtinens obligatus erat vnum ex illis dimittere, quod ipſe maluerit. *cap. referente. cap. præterea. de prebend.* Deinde in ipſomet concilio Lateranen. ſub Alexand. IV. *in cap. quia nonulli de cleric. non reſidend.* non concedebatur obtinendi electio, ſed obtento ſecundo beneficio ſi primum non dimitteret, ſecundo priuandus eſſet: paulo poſt Innocent. III. in eodem concilio relatus *in cap. de multa de prebendis,* ſtatuit obtinentes ſupradictas dignitates, officia, perſonatus, aut alia quæuis beneficia curata, primum vacare ipſo iure per adeptionem ſecundi, etſi vtrumque retinere quis contenderit, ſecundo per ſententiam priuaretur, & addidit, vt nullus in eadem Eccleſia plures dignitates, aut perſonatus habere præſumat, etiamſi curam non habeant animarum: conſentit. *cap. litteras. de conceſſ. prebendæ. & cap. conſuetudinem. De conſuetud. in 6. ibi. Nulli liceat de cetero, niſi vnicum perſonatum, vel dignitatem, aut prepoſituram, ſiue adminiſtrationem, vel officium perpetuum quocumque nomine cenſeatur cum prebenda in ſimul abſque diſpenſatione dictæ Sedis in eadem Eccleſia obtinere, vel iam obtenta obtinere. Quod ſi à quoquam ſecus præſumptum fuerit, irritum ſit omnino.* idem ferè habetur *in clement. fin. de prebend. & dignit.* vbi in eadem Eccleſia retinere quis duas præbendas non poteſt, tametſi vna illarum ſit dignitatis acceſſoria. Poſt hæc Ioann. XXII. *in extrauag. execrabilis, de prebendis. §. quæ tamen. & §. qui vero,* decreuit vt obtinens ſecundam dignitatem, perſonatum, officium, vel beneficium curatum vacaret primum ipſo iure, & ſi vtrumque retinere præſumpſerit, ſecundum ſimiliter vacaret, & remaneret inhabilis ad ordines, & ad omnia alia beneficia acquirenda. Tandem ſucceſſit Trident. concilium. quod *ſeſſ. 7. cap. 4. de reformat. in hæc verba pronunciat. Quicunque de cetero plura beneficia curata, aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſiue per viam vnioni, ad vitam, ſeu commendæ perpetuæ, aut alia quocumque nomine, & titulo contra formam ſacrorum canonum, & præſertim conſtitutionem Innocent. III. quæ incipit* de multa, *recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, beneficiis ipſis iuxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem ipſo iure, etiam præſenti canonis vigore priuatus exiſtat. c. 17. ſeſſ. 24. de reformat,* inquit idem concilium in poſterum vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam eius cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodò vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad cathedrales Eccleſias, ſed etiam ad alia omnia beneficia tam ſæcularia, quam regularia, quæcumque etiam commendata pertineat, cuiuſcunque tituli aut qualitatis exiſtant.

Vt ergo ſupradictæ conſtitutiones, & incompatibilitas beneficiorum clarius eluceant, plures difficultates veniunt examinandæ.

2. Prima eſt, an beneficia ſimplicia reſidentiam expoſtulantia ita ſint incompatibilia, vt ſecundo obtento primum vacet ipſo iure. Et idem eſt de canonicatu cum curato, an per obtentionem pacificam vnius primum ipſo iure vacet. Et quidem ex conſtitutionibus ante Trident. editis clarè conſtat ipſo iure non vacare. Nam *in c. referente. & præterea. De prebendis*: hæc beneficia incompatibilia obtinenti dabatur optio, vt quod maluerit eligeret. *in c. quia nonnulli,* delegabatur electio, & ſecundum mittebat non ipſo iure, ſed per ſententiam. *In c. de multa; & extrauag. execrabilis,* non de his beneficiis incompatibilibus, ſed de dignitatibus, perſonatibus, officiis, beneficiis curam animarum habentibus eſt ſermo. Ergo beneficia ſimplicia incompatibilia obtinentes ipſo iure non vacabant ante concil. Trident. Quod autem ex Trident. decreto, *ſeſſ. 7. c. 4. de reformat.* vacent, non leuem difficultatem intulit Nauarr. *lib. 3. conſ. tit. de prebend. conſ. 34. in priori edit.* eo quod à iure antiquo recedendum non eſt, niſi nouo iure cogente. *ex leg. præcipimus. Cod. de appellationib.* At Trident. non videtur de his beneficiis loqui, ſed ſolum de beneficiis curatis, de quibus loquitur tex. *in c. de multa,* & ad ſummum de dignitatibus, perſonatibus, & officiis, de quibus in extrauag. *execrabilis,* vel de beneficiis ſub eodem tecto conſiſtentibus, de quibus *in c. litteras. de conceſſ. prebendæ. & clement. fin. eodem tit.* quod non leuiter indicat illa dictio copulatiua *etiam,* quæ denotat non aliam vacationem præſenti decreto induci, quàm quæ aliis ſacris canonibus, & præſertim conſtitutione Innocent. III. inducta erat. Ob quæ Nauarr. ſupradicto loco cenſet ſecluſa declaratione Cardinalium non induci in his beneficiis ipſo iure vacationem. Idem tenet Leſſius. *lib. 2. c. 34. num. 145.* & abſolutè abſque hac limitatione eam defendunt. Flamin. Pariſius *de reſignat. lib. 3. q. 3. num. 132.* Marcus Anton. Genuen. *in praxi in Archiep. Neapol. c. 64. num. 4. & 5.* Piaſecus *in praxi Epiſcop. 2. p. c. 5. num. 26. vert. ſecundo.* Proſper de Auguſt. *ad ſum. bullar.* Quaranta. *verbo beneficiorum reſignatio cauſ. 6.*

3. Nihilominus pro certo tenendum eſt vacationem induci ipſo iure cuiuſcunque beneficij ſimplicis reſidentiam præciſam ex poſtulantis per obtentionem pacificam ſecundi incompatibilis: ſic pluribus deciſionibus Rotæ, ſacræque congregationis declarationibus firmant Gonz. *gloſſ. 15. à n. 16.* Garc. *11. p. de benef. c. 5. à num. 83.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 13. q. 2.* Ratio eſt; quia concilium generaliter prohibet ſub priuatione ipſo iure receptionem, & retentionem plurium beneficiorum curatorum, aut aliàs incompatibilia: ſed ſupradicta beneficia ſimplicia ſunt incompatibilia, illaque retinere eſt contra ſtatuta, & conſtitutiones relatas *in c. referente. c. præterea de prebendis.* Ergo vacant ipſo iure. Neque in præſenti concilium innouat ſolum vacationem ipſo iure ob pluralitatem beneficiorum incompatibilium *ex c. de multa.* Sed hanc vacationem ipſo iure iuxta illius conſtitutionis diſpoſitionem extendit ad quælibet beneficia incompatibilia, ita vt prætendens illa beneficia incompatibilia recipere, & retinere priuetur illis beneficiis ipſo iure, ſicut priuatur *in cap. de multa, & extrauagant. execrabilis.*

4. Hinc fit te priuari non ſolum beneficio ſimplici primo obtento, ſed etiam ſecundò, ſi vtrumque retinere præſumpſeris? quia concilium abſque vlla diſtinctione primi, vel ſecundi, dicit te eſſe

beneficiis priuatum ipſo iure. Item quia licet *in cap. de multa*, ſecundo beneficio non priueris ipſo iure, ſed priuandus venias: at *in extrauag. execrabilis*, vtroque ipſo iure priuaris, ſi vtrumque retinere præſumpſeris. Sed concilium in eo qui obtinet beneficia aliàs compatibilia, indicit ipſo iure priuationem, beneficiorum, iuxta priuationem, quæ ſacris canonibus ſtatuta eſt. Cum ergo ſacris canonibus ſtatuta ſit priuatio ipſo iure non ſolum primi; ſed etiam ſecundi beneficij ob retentionem vtriuſque *ex dicta extrauag. execrabilis*, efficitur ſanè te priuatum exiſtere: ſic Garcia 11. *p. de benef. cap.4. n.* 194. Cenſeris autem præſumptuosè beneficia incõpatibilia retinere, quoties ſciens eſſe incompatibilia retines, quia latam culpam committis, quamuis à iudice monitus non ſis, ſatis enim lex ipſa te monet. Garc. *loco allegato. n.95*.

5. Secunda difficultas eſt de beneficiis ſimplicibus per ſe compatibilibus, an inquam hæc vacent ipſo iure, ſi ea retinere præſumpſeris? Et quidem ſi ſint vniformia ſub codẽ tecto, vacabunt ipſo iure. Quia eſto ex munere, & reſidentia compatibilia ſint, cum nullum ex illis reſidentiam expoſtulet; at quia iure ipſo mutuo ſe excludunt. *ex cap. literas. de conceſſ. prebendæ. clement. fin. eodem tit.* ex iure ipſo ſunt incompatibilia, & obtento ſecundo vacat primum ipſo iure, & ſic tradit Gloſſa & Abbas *ibi*: Azor. 2. *p. l. 6. cap. 11. q. 3.* Garcia 11. *p. c. 5. n.* 18. Hoſeda *de incompatibilit. benef. cap.* 20. Tuſch. *litt. B. conc. 64. & 66.* Gregor. Lopez. *leg. 3. tit. 16. part. 1. &* alij apud ipſos. Adde non ſolum primum beneficium vacare, ſed etiam ſecundum, ſi vtrumque retinere præſumpſeris, ex *ſupradicto Trident. decreto*, ſiquidem iuxta formam ſacrorum canonum beneficia vniformia in eadem Eccleſia ſunt incompatibilia ex iure. Sed inquires quæ ſint beneficia vniformia ſub eodem tecto, quæ difformia? Reſpondeo illa eſſe vniformia, quæ cum ſita ſint in eadem Eccleſia, capella, ſeu cæmeterio illi contiguo, idem miniſterium, & exercitium habent, & eandem congregationem conſtituunt: illa verò difformia, quæ diuerſa munera obeunt: ſi enim vna capellania inſtituta eſt, cum obligatione dicendi ſingulis menſibus 14. miſſas, alia verò cum obligatione dicendi duas, aut aliud onus ſubeundi; diſſimiles ſunt, non ſimiles. ſic Nauarr. *conſ.* 16. *de prebendis in nouiſ. & conſ.* 35. *in antiquis.* Gonzalez. *gloſſ.* 10. *num.* 86. Garcia: 11. *p. de benefic. cap.* 5 *num.* 255. *& ſeqq.* Auguſt. Barb. *alleg.* 62. *n.* 14.

6. Si autem in diuerſis Eccleſiis beneficia exiſtant, vel ſi in eadem exiſtunt, difformia ſint, diſtinguendum eſt an congruæ ſuſtentationi ſingula ſufficiant an non? Si nullum ex illis ſufficiat, poteris abſque diſpenſatione omnia retinere. Quia nullo textu apparet hoc tibi eſſe prohibitum, eaque de cauſa Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* inquit vnum tantum beneficium ſingulis conferatur, quod ſi ad vitam eius cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat eidem conferri. Neque hanc poteſtatem denuo concilium Epiſcopis conceſſit, ſed declarauit, quæ aliàs iure ipſo illis competebat. tradit. Garc. 11. *p. de benef. cap. 5. à n.* 235.

7 Quod limitandum venit, dummodo eiuſdem Eccleſiæ plura non ſint, quam duo. Nam triplicem eſſe in vna Eccleſia iure ipſo prohibetur, & abſque Pontificis diſpenſatione id fieri non poteſt: ſic *gloſſ. fin. in clem. fin. de prebend.* & pluribus relatis Garcia 11. *p. de benef. cap.* 5 *n.* 238. Deinde limitandum eſt, niſi magna ſit beneficiorum coaceruatio; quia hæc difformitatẽ cauſat, & ſcandalum generat. Flamin. *l. 3. de reſig. q.* 1. *n* 139 Barboſa *allegat.* 62. *n.* 3. Garcia 11, *p. cap. n.* 273. Rato tamen eſt magna beneficiorum multitudo, quin aliquod, vel aliquot ex illis ſufficientia non ſint congruæ ſuſtentationi.

8. Verum ſi aliquod ex illis ſufficiens ſit ad tuam congruam ſuſtentationem, nequaquam poteris abſque Pontificia diſpenſatione aliud ſufficiens retinere. Quia in ſupradicto Trident. decreto expreſsè cauetur nemini habenti beneficium ſufficiens aliud eſſe concedendum, ſubintelligitur ad effectum retentionis: ſic Garcia 11. *p. de benefic. cap. 5. à n.* 273. Barboſa *allegat* 62. *n.* 8. Tametſi in Hiſpania videatur contrarium conſuetudine ſeruari, vt paſſim ordinarij habenti beneficium ſufficiens conferant. Sed non eſt ſuſtinenda hæc conſuetudo, cum ſit expreſsè contra ipſum concilium.

9. Sed quid ſi ordinarius de facto conferat beneficium ſufficiens tibi habenti aliud, tenetne conceſſio & beneficium prius obtentum vacat, vel vacat vtrũque ſi vtrumque præſumis retinere? Affirmat Garc. *dicto cap.* 5 *n.* 283. conceſſionem validam eſſe, ſi fiat ab ordinario; ſecus ſi fiat à delegato Pontificis. Nam ordinarius poteſtatem habet prouidendi de beneficio ei qui aliud habet ſufficiens, cum obligatione vt ſtatim prius habitum dimittat, delegatus verò Pontificis nequaquam videtur hanc poteſtatem habere, ſiquidem non habet poteſtatem prouidendi niſi perſonas idoneas. iuxta tex. *in cap. is cui.* 19. *de prabendis in* 6. beneficiatus autem cõpetenter non videtur idoneus prouiſioni nouæ. Deinde affirmat Garcia facta prouiſione ſecundi beneficij ſufficientis vacare ipſo iure primum ſufficiens: quia cum ſint incompatibilia hæc beneficia ob ſufficientiam, *dicto cap.* 17. *ſeſſ.* 24. & beneficia aliàs incompatibilia ipſo iure vacant ex tex. *in c.* 4. *ſeſſ.* 7. *de reformat.* ſit hæc beneficia vacare, & ita declaraſſe ſacram congregationem refert Garc. *ſupra.*

10. Cæterum exiſtimo conceſſionem beneficij ſufficientis factã habenti beneficium aliud ſufficiens validam eſſe, non ſolum ſi fiat ab ordinario, ſed etiam ſi fiat à delegato Pontificis. Quia habens beneficium ſufficiens incapax non eſt aliud ſufficiens recipiendi, ſi velit prius habitum dimittere; ſicuti habens beneficium curatum aliud curatum recipere poteſt voluntate dimittẽdi primũ. Ergo poteſtatem habens prouidendi in beneficio perſonas idoneas hunc prouidere poterat. Quod ſi habens beneficium ſufficiens, velit de alio ſufficienti prouideri cum retentione prioris, non ſolum delegatus, ſed neque ordinarius id præſtare poterit, quia ordinario non licet habenti ſufficiens, illudque retinere volenti aliud ſufficiens conferre. Et ſi tentet hanc facere collationem nulla erit, vtpote de perſona inhabili, & incapaci.

11. Maiorem mihi difficultatem infert, an obtento ſecundo beneficio ſufficienti vacet primum ipſo iure? Nam licèt Trid. *ſeſſ.* 7. *c.* 4. inducat vacationem ipſo iure in beneficiis aliàs incompatibilibus, ſiue ſint incompatibilia ex munere, ſiue ex iure, non videtur comprehendere horum beneficiorum incompatibilitatem; quia hæc incompatibilitas non tam eſt beneficiorum quam beneficiati, cui eſt illorum beneficiorum interdicta collatio: & ita non vacare primum beneficium ipſo iure ſecundo ſufficienti obtento, ſed venire vacandum, tenet aliis relatis Gonz. *gloſſ.* 15. *n.* 26. Barb. *alleg.* 62. *n* 3.

12. Hinc colligere potes quid dicendum ſit, ſi tibi habenti beneficium ſufficiens, aliud non ſufficiens

con

conferatur? Nam attenta opinione Garciæ, qui dicit hæc beneficia incompatibilia eſſe, eo quod nemini habenti beneficium ſufficiens aliud conferri poſſit, dicendum eſt obtentione ſecundi beneficij, primum ipſo iure vacare. At Gonz. & alij negantes hæc beneficia incompatibilia eſſe ex munere, vel ex iure; ſed ſolum ex perſona, cenſere debent obtentione ſecundi beneficij inſufficientis primum ſufficiens non vacare ipſo iure, ſed venire vacandum.

13. Sed adhuc in opinione Garciæ eſt dubium, an obtento primo beneficio inſufficienti, ſi ſecundum ſufficiens obtineas, vacet ipſo iure per obtentionem ſecundi primum inſufficiens? Affirmat Garcia, *dicta* 11. *p. cap.* 5. *n.* 303. eo quod finis Concilij ſit, ne quis duo beneficia habeat, quorum alterum ſit ſufficiens, ſiue illud ſit primo collatum, ſiue ſecundo. Ergo illa beneficia incompatibilia ſunt; ac proinde vno obtento aliud vacat. Nihilominus exedo probabilius neque prohibitam eſſe collationem ſecundi, neque illo obtento vacare primum inſufficiens: colligitur ex concilio *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. ibi enim dicitur, ſi beneficium collatum alicui non ſit ſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem, liceat aliud ſimplex ſufficiens ei conferri. Ergo ſupponit concilium ex retentione primi inſufficientis non impediri ſecundi ſufficientis collationem. Neque obſtat quod vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſingulis ſit conferendum, quominus habenti inſufficiens poſſit ſufficiens conferri: quia de facto ei non confertur niſi vnicum beneficium ſufficiens: aliud namque inſufficiens ei non confertur, ſed collatum ſupponitur.

14. Petes quod dicatur beneficium ſufficiens, ad honeſtè beneficiatum ſuſtentandum? Optimè huic quæſito ſatisfacit Gloſſa *in cap. cum adeo de reſcript. & in cap. conquerente. de cleric. non reſidentib. & cap. Clericus. cap. clericum* 21. *q.* Menoch. *de arbitr. caſu* 216. Nauarr. *miſcell. de orat.* 62. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 6. *cap.* 10. *q.* 9. Flamin. *lib.* 5. *q.* 6. *n.* 131. *& ſeqq.* Auguſt. Barboſa *allegat.* 19. *num.* 8. *& alleg.* 61. *num.* 11. Omnes ij Doctores concludunt iudicis arbitrio reliquendum eſſe, ſpectata enim qualitate beneficij, & beneficiati plus, vel minus deſignandum eſt. Beneficiato namque ſimplici minus deſignari debet quam canonico, & canonico minus quam dignitati, & dignitati minus quam Epiſcopo, & beneficiato infimæ ſortis minus quam nobili, & illitterato minus quam docto, ſed quantum in his iudex arbitrabitur; non poteſt certa regula definiri: illam exiſtimarem aptiorem, quæ deſumitur ex vſu, & conſuetudine timoratorum: ſpectet enim beneficiatus quantum aliis timoratis beneficiatis eius qualitatis ſuperſit, vt ſe poſſint honeſtè ſuſtentare, & beneficium hanc ſummam attingens ſufficiens erit. Aduerte tamen ſub honeſta ſui ſuſtentatione comprehendi ſuſtentationem ſuæ familiæ, nempe parentum, fratrum, ſororum, & nepotum egentium; imò & filiorum, tametſi ex legitimo matrimonio nati non ſint; quia omnibus iis alimenta debentur. Item ſuſtentationem famulorum, & equorum, quos alij ſimiles beneficiati timorati alunt. Item eas eleemoſynas, & hoſpitia, quæque alij ſimiles præſtant. Quia ſine his ſuſtentari decenter non poteſt.

15. Sed obiici poteſt, non poſſe ſactis ordinari litteratum, & nobilem eo beneficio, quo illiteratus, & ignobilis ordinaretur, ſi ad decentem litterati, & nobilis ſuſtentationem amplius quam ad ſuſtentationem ignobilis, & illiterati requiritur. Cum tamen in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *de reformat.* nulla diſtinctio horum facta ſit, ſed illud beneficium ſtatutum eſt ad hũc effectum ſufficere, quod ad honeſtum victum beneficiati ſufficiat. Reſpondeo negando ſequelam. Nam licet nobili, & litterato amplior ſuſtentatio debeatur, vt cum decentia, & decore vitam tranſigat; non tamen debetur amplior ſuſtentatio ad effectum, ne mendicare cogatur. Item debetur illi amplior ſuſtentatio, quatenus nobilis, & litteratus eſt; non tamen quatenus eſt clericus. Sed in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. ſufficientia beneficij ſpectata fuit ex eo ſolum quod clericus eſſet, ad hunc tantum effectum ne cum ordinis dedecore mendicare cogeretur, vt ex ipſo textu conſtat. Ergo eadem eſt omnibus deſignanda. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* ſufficientia beneficij abſolutè, & abſque hac limitatione ſumitur, ideoque pro diuerſitate beneficij, & beneficiatorum amplior, vel ſtrictior deſignatur.

16. Tertia difficultas eſt de beneficiis litigioſis; an inquam hæc vacent obtentione pacifica ſecundi benefici incompatibilis? Recepta eſt omnium ſententia vacare, quia nulla eſt ratio, quare retinendum ſit: ſolum namque retineri poterat ob periculum amittendi ſecundo obtentum: at obtenta pacifica poſſeſſione illius ceſſat omne periculum. Ergo ceſſat ratio, quare litigioſum retinendum ſit; ergo retineri non poterit, ac proinde vacat; & ita tenet Innocent. *in cap. in noſtra. de reſcrip.* quem teſtatur Nauarr. *conſ.* 14. *alias* 31. *de prebend.* eſſe ab omnibus receptum Rebuff. *in praxi. tit. de tacita renunciat. verſ.* 3 *qui litigat.* Garcia referens à ſacra congregatione deciſum, 11. *p. de ben. c.* 5. *n.* 107 Leſſius *l.* 2. *c.* 34. *n.* 141 Econtra verò obtentione ſecundi beneficij litigioſi non vacat primum pacificum, ne periculum ſubeas remanendi abſque vllo beneficio Nauarr. Garc. & Leſſius *ſupra*.

17. At contingere poteſt, vt obtento titulo vnius beneficij, antequam illius poſſeſſionem ceperis, obtineas ſecundũ litigioſum, & durante litigio ſecundi, prioris accipias poſſeſſionem, vacabit ne tunc litigioſum, ſecũdò obtentũ? Videtur vacare; quia eadem ratio militat. Nã licet ſit ſecundo obtentum reputatur ac ſi primò obtentum eſſet; & primum beneficium ob poſſeſſionem pacificam denuo obtentam reputatur ſecundò obtentum. Nihilominus probabilius cenſeo cum Garc. Nauar. & Leſſio *ſupra*, non induci vacationem ipſo iure, eo quod hic caſus omiſſus fuerit à iure: ius enim ſolum induxit vacationem primi beneficij ob obtentionem pacificam ſecundi, quod non de ſola poſſeſſione, ſed de poſſeſſione, & titulo intelligendum eſt, quia illa eſt vera beneficij obtentio. & leges odioſæ, & pœnales extendendæ non ſunt etiam ad caſum ſimilem.

18. Si autem duo beneficia incompatibilia ex diſpenſatione haberes, & illis retentis aliud etiam litigioſum tibi collatum eſſet, nulla eſſet collatio niſi Pontifex diſpenſaret conſcius illorum beneficiorum pluralitatis: habetur expreſſe. *cap. ordinarij. §. in conferendis. de officio ordinar. in* 6. & notauit Garc. 11. *de benef. cap.* 5. *n.* 109. *&* 177.

19. Quarta difficultas eſt de beneficiis nondum acquiſitis, ſed acquirendis, qualiter vacent obtentione aliorum incompatibiliũ: v. g. electus, vel præſentatus es ad beneficiũ parochiale, ſed non es confirmatus, nec inſtitutus, collatũ tibi eſt beneficiũ, ſed non acceptaſti collationem, vacat ne hac ius beneficium obtentione pacifica ſecundi incompatibilis? Reſpondeo ipſo iure vacare, vt colligitur expreſsè *ex clem. gratia. de reſcr.* vbi mandatum de prouidendo expirat obtentione ſecundi beneficij incõpatibilis: & tradit ibi Gloſſ. Nau. *conſ.* 13. *alias* 26. *de prebend. n.* 7. Gar-

Digitized by Google

cia. 11. *p. de benef, cap. 5. n. 69.* Quia obtentione ſecundi beneficij incompatibilis tacitè priori gratiæ renunciaſti.

20. Quinta difficultas eſt, qualiter ſecundum beneficium obtinendum eſt, vt vacationem ipſo iure inducat prioris obtenti? Breuiter reſpondeo pacificè obtinendum eſſe, non ſolum quoad titulum ſed etiam quoad illius poſſeſſioné, conſtat ex *cap. de multa. eodem tit. & cap. licet Epiſcopus. de prebendis. in 6. extrauag. execrabilis, & clement. ſi plures. de prebendis.* Quod adeò verum eſt, vt ſi obtento beneficio nolis illius poſſeſſionem accipere, cum poſſis; vacabit primum beneficium, ac ſi de facto poſſeſſionem obtinuiſſes. Quia dolus, & fraus nemini fauere debent, & conſtat manifeſtè, *ex dicto, cap. licet Epiſcopus & extrauag. execrabilis,* & tradunt omnes.

Hinc colligere debes, ſi prouiſus à Pontifice de ſecundo beneficio incompatibili nolis bullas expedire, ne arcteris illius poſſeſſionem accipere non obinde excuſare prioris incompatibilis vacationem. Quia iam per te ipſum ſtat, quominus poſſeſſionem ſecundi accipias. Garcia, referens ſic deciſum à Rota, 11. *p. c. 5. n.* 104. Secus vero dicendum eſt, ſi à poſſeſſione capienda impediaris ob alterius in beneficiú intruſionem. Quia durante hoc impedimento, etiamſi pro illo remouendo nullam diligentiam facias, non cenſeris moroſus & culpabilis in poſſeſſione, ſed adſummum in remotione impedimẽti: Garc. *ſupra.*

21. Cenſeris autem pacificè beneficium obtinere, ſi nulla lite ſuper ius, aut poſſeſſionem illius moleſteris tempore collationis, aut poſſeſſionis acceptæ, vel immediatè poſt. Nam ſi immediatè poſt moleſtaris, cẽſeris in ipſa collatione, vel poſſeſſione moleſtari; ac proinde non pacificè obtinere, vt tradit Gloſſa *in cap. Commiſſa. verbo pacificam. de electione in 6.* Caſſador. *deciſ. 9. de cauſa poſſeſſ. n.* 2. Garc. 11. *p. cap. 5. n.* 110. Tiraquel. *in leg. ſi vnquam. verbo ſuſceperis liberos. n.* 149. *Cod. de reuocand. donat.* Maſcard. *de probat concl.* 183. *n.* 42. & alij apud ipſos. Sed quantum tempus tranſire debeat liberum à litigio poſt collationem, & poſſeſſionem acceptam, ne lis ſuperueniens turbidam, & litigioſam collationem, vel poſſeſſionem faciat, & impediat vacationem prioris beneficij obtenti, non conſtat inter Doctores. Aliqui enim ad annum extẽdunt, ſed immeritò; aliàs deberent Ordinarij annum integrum expectare, vt prius beneficium vacans prouiderent, quod eſt contra ſtylum, & praxim receptá. Alij verò ad duos menſes, quibus aſſentitur Caſſad. & Garcia *ſupra:* & merito: quia diſtantia duorú menſium moraliter loquendo nulla eſt. Quapropter ſi intra duos menſes à recepta poſſeſſione beneficij lis mota fuerit, ſtatim, & in continenti dici poteſt poſſeſſionem turbari, & vacationem prioris impedire. At ſi abſque vllo litigio duo menſes tranſierint firma eſt poſſeſſio, & beneficium primum incompatibile vacat à púcto quo ſecundi fuit capta poſſeſſio.

22. Deinde vt hæc collatio, & poſſeſſio ſecundi beneficij obtenti inducat prioris vacationé debet eſſe tibi fructifera. Ná ſi fructus illius beneficij, non tibi ſed alteri applicantur ſiue ex priuilegio, ſiue ex conſuetudine, eo tempore quo hoc contingit, non inducit vacationem prioris beneficij obtenti. Quia quouſque tibi fructus tradantur, non cenſeris beneficiú plenè obtinere. Eſt deciſio expreſſa ext. *in cap. ſi tibi conceſſo. de prebendis in 6,* & tradit ibi Gloſſa, & Abbas *n.* 16. Caſſador. *decis 9. di cauſa poſſeſſione num.* 2. Azor. 2. *p. l. 7. cap.* 16. *q.* 9. Garc. 11. *p. de benef. c. 5. n.* 23. & alij. Hinc infertur, ſi in aliqua Eccleſia non eſſet receptum Trident decretum *ſeſſ. 24. c. 14. de reformat.* & Bulla Pij V. 106. de applicádis fructibus; Sed illis non obſtantibus fructus omnes, vel maior illorum pars pro primo, vel ſecundo anno fabricæ Eccleſiæ, vel alteri loco pio applicentur, collationem, & poſſeſſionem huius beneficij non inducere vacationé illo tempore alterius beneficij incompatibilis prius obtenti. Et idem videtur dicendum etiamſi fructus menſæ capitulari applicentur diuidendi inter antiquos. Quia ſemper eſt verum tibi illo tempore infructiferum eſſe beneficium: ſic poſt alios tradit Garc. *à n* 145.

23. Huic doctrinę duplicem limitationem adhibet Garc. prima *n.* 135. vt non procedat, cum alteri fructus omnes, vel maior illorum pars eſt reſeruata ad vitam, niſi ſimul ſit tota adminiſtratio reſeruata; ne dicamus pro tota vita reſeruatarij, ſeu pẽſionarij te poſſe vtrumque beneficium retinere. Hæc tamen limitatio mihi non probatur; ideo namque retinere primum beneficium potes, ſi ſecundi beneficij fructus pro aliquo tẽpore ſunt alteri reſeruati, ne pro illo tempore cogaris mendicare. Sed hæc ratio efficacius procedit, ſi pro tota vita alterius ſunt reſeruati. Ergo illa vita durante non tibi vacat primum beneficium, ac proinde neque illud dimittere teneris, ſed vtrumque habere poteris. Secundò limitat Garc. *n.* 137. & bene ne procedat vbi ſolutio differtur poſt mortem. Nam dilata ſolutio non impedit, quin tui ſint fructus, tibique debiti, tibi aut tuis hæredibus aliquando applicandi.

24. Sed quid ſi ſolùm de facto, & non de iure ſecúdú beneficiú obtineas; eo quod ob aliquod impedimentum collatio, & poſſeſſio nulla ſit, vacat ne primum beneficium? Alicui videbitur non vacare. Quia non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum. Sed omnino dicendum eſt, ſi ſcienter ſecundi poſſeſſionem accipias, vacare ipſo iure primum in pœnam delicti commiſſi, ne ob iniuſtam poſſeſſionem melioris conditionis ſis, quam ob iuſtam, vt expreſſè deciditur *cap. cú qui. de prebend. in 6.* Requiritur autem, quod de facto poſſeſſionem ſecundi beneficij accipias; quia illa pœna ob intruſionem imponitur, ac proinde non ſufficit, vt poſſeſſionem accipere poſſis, cum optimè facias, ſi ab illa abſtineas. Garc. 11. *p. de benef. cap. 5. à n.* 173. *cum gloſſ. in clem. ſi plures, de prebend.*

25. Ex dictis colligere potes, quando ob obtentionem ſecundi beneficij impediaris reſignare in fauorem beneficium prius obtentum? Reſpondeo te impeditum eſſe, quoties prius obtentum vacat ipſo iure. Nam illo caſu tuum non eſt, licet antea fuerit. Hinc fit ſi tibi habenti dignitatem, perſonatum, officium, aliudve beneficium curatum, aliud ſimile conferatur, illiuſque poſſeſſionem pacificè accipias, non poſſe prius habitum in fauorem alterius dimittere. At antequam illius poſſeſſionem accipias, & in illa accipienda moroſus iudiceris, bene poteris prius habitum reſignare, vt confirmat praxis ſatis recepta: ſępè enim parochus ad nouam parachiam promouetur, & canonicus ad nouum canonicatum, & antequam ſecundi poſſeſſionem accipiant, primum in fauorem reſignant.

26. Sexta difficultas eſt, quis diſpenſare poſſit, vt plura beneficia aliàs incompatibilia obtineas? Certum eſt Pontificem poſſe iuſta cauſa intercedente, cum omnium beneficiorum adminiſtratio illi ſubdatur. At ſi abſque legitima cauſa plura alicui beneficia conferret, probabilius cenſeo nullam eſſe cóceſſionem, vtpote aduerſam iuri naturali, & diuino: ius enim naturale, & diuinum præſcribit, ne plura ſtipendia vnum officiú ſoluenti concedantur, neve Eccleſia debitis miniſtris deſtituatur, neve in vnum

omnia

Digitized by Google

omnia coaceruentur. Azor.2 *p.lib.6.cap.11.q.7.*

27 Solum eſt dubium; an cenſeatur Pontifex in hac pluralitate beneficiorum diſpenſare, eo ſolum quod denuo concedit tibi beneficium conſcius aliorum quæ obtines? Et quidem ſi illorum qualitatem, & quantitatem cognoſcunt, clarum eſt cenſendum eſſe diſpenſare: at quia ſæpè ignorat beneficia quæ habes ſufficere ad tui congruam ſuſtentationem, tametſi qualitatem illorum manifeſtes, ſi de facto ea ſufficiunt,& tu non declaras,non cenſetur Pontifex diſpenſare, vt expreſsè decidi videtur *cap. non poteſt. §.fin.de præbend.lib.6.* ibi. Cum verò tibi(non obſtante quod aliud beneficium obtinere noſcaris) à ſede prædicta de aliquo beneficio prouideri contingit,per hoc tecum,vt primum beneficium cum ſecundo retinere valeas non intelligitur diſpenſatum: hoc enim ſolum præfata operatur expreſſio, quod facta tibi gratia nequeat ſubreptitia nuncupari, & ita tradit Nauarr.*de orat.m ſcell.61.n.2.* Gonzalez aliis relatis, *gloſſ.15. n.27.* Et ratio eſt; quia Pontifex conferens denuo beneficium habenti aliud cum facultate illud retinendi,præſumit nullum ex illis ſufficere ad honeſtam ſuſtentationem.

28 Præter Pontificem nullus alius iure ipſo habet poteſtatem diſpenſandi in pluralitate dignitatum, perſonatuum, officiorum, ſeu beneficiorum curam animarum habentium. Quia lege Pontificia hæc pluralitas interdicta eſt.*cap. de multa,de præbendis,extrauag.execrabilis,eodem tit.*& nullibi habetur Legato, ſeu Epiſcopo hanc poteſtatem conceſſam eſſe: ſic Gloſſa *in ſuprad. cap. & in cap. non poteſt. de præbend. lib.6.* Mandoſ.*de ſignatur.grat.tit de diſpenſat.ad plura. verſ.aut loquimur.* Garcia, alios referens, 11. *p. de benef.cap.5.num.*337. Azor. 2.*p.inſtit. mor.lib.6. cap.12. q.6.* Item neque Epiſcopus, neque Legatus à latere poteſt diſpenſare in pluralitate beneficiorum ſimplicium ſub eodem tecto; quia iure cõmuni ſunt incompatibilia: *ex cap. litteras de conceſſ. præbendæ*, & Pontifex nemini remittit diſpenſationem: ſic Azor. *dicta q.6.*Garcia. *à n.*370.Auguſt.Barboſa *allegat.*61. *n.* 12. vbi alios refert, quamuis ſi beneficia ſimplicia ſint, & perſonalem reſidentiam non requirant, nec ſint ſufficientia, teneat *prax. epiſcop.1.p. verbo beneficium.§.7.concl.6.* Perez de Lara *de capell.lib.2. cap.7. n.* 13. Poſſe Epiſcopum diſpenſare, ſed abſque fundamento. Deinde non poteſt Epiſcopus,neque Legatus à latere diſpenſare in pluralitate beneficiorum perſonalem reſidentiam requirentium. Quia Concilium *ſeſſ.24.cap.17.de reformat.* expreſsè concedit habenti beneficium inſufficiens, aliud ſimplex conferri,dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat. Ergo in his quæ perſonalem reſidentiam requirunt,non cadit Epiſcopalis diſpenſatio. Garcia. 11.*p.cap.5. n.*371. Ob eandem rationem nequit Epiſcopus, nec Legatus diſpenſare in pluralitate beneficiorum ſufficientium, tametſi perſonalem reſidentiam non requirat vtrumque;quia ſupradictum Trident.decretum ſtatuit vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſingulis conferri. Azor. 2. *p. lib.6.cap.12.q.6.* Leſſius *lib.2.cap.34.n.146.* Garc.11. *p.de benefic.cap.5.n.*372.Quocirca Epiſcopus,& Legatus ſolum tibi concedere poſſunt duo beneficia diſformia ſub eodem tecto,cum vnum congruæ ſuſtentationi non ſufficit. Item duo beneficia ſimplicia inſufficientia in diuerſis Eccleſiis, ſi vtrumque reſidentiam incompatibilem non requirat. Garc. *n.*376. Azor.*ſupra. q.* 6.

§. V.

De vacatione contingente ob promotionem ad Epiſcopatum, Abbatiam, ſeu Prælaturam Eccleſiæ collegiatæ.

1 *Promotione ad Epiſcopatum omnia beneficia vacant. Et qualiter promotio intelligatur.*
2 *Vacant ante poſſeſſionem adeptam, quoad effectum ne renunciari poſſint.*
3 *Si ex vna Eccleſia ad aliam transferaris,vacat prior eo ipſo quo tranſlationi conſentias.*
4 *Debet tranſlatio eſſe fructifera.*
5 *Obtenſione cuiuſlibet beneficij incompatibilis vacat Epiſcopatus,tametſi contrarium alij ſentiant.*
6 *Epiſcopus incapax eſt cuiuſlibet beneficij obtinendi ſecluſa diſpenſatione,vt verius defendimus.*
7 *Item vacant beneficia ob promotionem ad abbatiam, ſeu prælaturam.*

1 DE hac vacatione dixi *hoc tract. diſp.3.pun.17.* Certum namque eſt promotione ad Epiſcopatum omnia beneficia vacare ex text. *in cap.cum in cunctis,§.vero,de electione.* Trident.*ſeſſ.7. cap.9.& ſeſſ. 23 cap. 1. de reformat.* Quod Doctores extendunt ad penſiones. Anaſtaſ Germon.*de indult. Card.§.ſi vero. n.*10.& 39.Flamin.*lib.3.q.1.n.*8.& 78. Garcia.1.*p.cap. 5.n.*110.Barboſa 3.*p.de poteſt. epiſcop.alleg.*57.*num.*73. Nomine promotionis intelligo electionem, illiúſque confirmationem à Romano Pontifice. Nam quouſque electio confirmata ſit ius in Epiſcopatu non obtines: inſuper debes ſpectato iure communi poſſeſſionem adipiſci, vel in illa adiſpiſcenda moroſus eſſe, vt beneficia habita vacare cenſeantur. Et idem eſt ſi poſt electionis confirmationem intra tres menſes non conſecreris, tametſi poſſeſſionem non habeas,vacabunt beneficia ipſo iure *cap.cum in cunctis,* & ibi gloſſ.& Doctores. Dixi ſpectato iure communi;nam attento ſtylo curiæ & conſuetudine recepta Pontifex confirmans tuam electionem ſolet decernere beneficia habita ab illo puncto vacare, & virtute huius decreti vacabunt, prouiderique poterunt, & de illis prouiſi poterunt poſſeſſionem accipere antequam tu poſſeſſionem tui Epiſcopatus habeas. Sed quia contingere poteſt, vt à poſſeſſione accipienda impediaris, & prouiſio ad Epiſcopatum non habeat effectum, beneficia habita non plenè, & perfectè vacant,nec firmiter prouideri poſſunt,ſed ſolum ſub conditione quod tua prouiſio effectum habeat, aut per te ipſum ſtet quominus illum habere poſſit: ſic aliis relatis docet Garcia. 11.*p. de benef. cap.6. a nu.6.* Azor.*lib.7.c.16.q.12.* Aug.Barb.*alleg.57.n.68.*

2 Vnum tamen eſt certum ſupradicta beneficia vacare ante poſſeſſionem adeptam quoad effectum ne illa renunciare poſſis; quia à puncto prouiſionis Pontificiæ reſeruantur,*ex extrauag.ad regimen.de præbend.*& tradit Azor.& Barboſa *ſupra.* Nauarr.*cap.accepta.de reſtit.ſpoliat.10.ſolut.n.34.* Caſſador.*deciſ.2.& 3. de conſtit.* Garcia.11.*p.c.6. nu.30.* Adde ex reg. 25. Cancell. omnia beneficia promouendorum ad Eccleſias cathedrales, ſeu alias Prælaturas reſeruantur, ita vt nec reſignari neque permutari poſſint à puncto electionis. Quod in Hiſpania non ſeruatur,cum electi ad Epiſcopatum ſua beneficia reſignent in fauorem illorum, quos Rex optat, cum derogatione tamen ſupradictæ regulæ. Garc *d.11.p.c.6.n* 37.

3 Quod ſi ex vna Eccleſia ad aliam tranſlatus ſis, ſpectato iure communi, vacat prior, eo ipſo quo tranſlationi ſecundæ à Pontifice factæ conſenſeris

Digitized by Google

tametſi ſecundæ poſſeſſionem non acceperis *cap. in apibus. §. translatis, 7. q. 1. c. quanto, de tranſlat. Epiſcopi.* Sed hoc procedit litteris expeditis, & capitulo oſtenſis, ex tex. *in extrau. iniunctæ de electione inter communes.* Nam ante illam expeditionem, & litterarum capitulo oſtenſionem prima Eccleſia non vacat, & ſecundæ adminiſtrationem non habes. Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 49. *&* §. 2. *n.* 48. Aug Barb. *alleg.* 57. *n.* 211.

4 Aduerte hanc tranſlationem debere eſſe fructiferam; nam ſi Epiſcopatus ſit ex ſolo titulo, nullius beneficij præhabiti vacationem inducit. Nauarr. *conſ.* 14. *de elect. n.* 3. Flamin. *lib.* 3. *q.* 1. *nu.* 9. *&* 89. Garcia. 11. *p. de benef. cap.* 6. *n.* 24. Aug. Barb. *alleg.* 57. *n.* 74. Azor. *lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 12.

E contra dubium eſt; an Epiſcopatus vacet ex obtentione aliorum beneficiorum etiam ſimplicium? Negat Abbas *in c. cum noſtris de conceſſ. præbendæ.* Nauarr. *conſ.* 14. *de elect. n.* 3. *in* 2. *edit.* Garcia. alios referens, 11. *p. de benef. cap.* 4. *n.* 43. Fundamentum eſſe poteſt, quia nullibi cautum eſt ob obtentionem dignitatum, canonicatuum, aliorúmque beneficiorum Epiſcopatum vacare. Nam licet *in cap. de multa*, incompatibiles redditæ ſint duæ dignitates, perſonatus, officia, aliaque beneficia curata, non videtur ſub his Epiſcopatus comprehenſus, cum non fuerit expreſſus. Item licet beneficia ſimplicia vacent obtentione Epiſcopatus *ex dicto c. cum in cunctis de electione.* Non tamen inuenitur à iure ſtatutum vacare Epiſcopatum obtentione beneficiorum ſimplicium. Deinde collatio præpoſituræ, vel dignitatis nulla eſt facta Epiſcopo *c. cum noſtris de conceſſ. præbendæ.* Sed quod nullum eſt, nullum præſtare poteſt effectum. Ergo hæc beneficia non poſſunt Epiſcopatus inducere vacationem.

Cæterum mihi probabilius apparet Epiſcopatum vacare obtentione cuiuſlibet beneficij. Moueor: quia quodlibet beneficium eſt incompatibile cum Epiſcopatu, ita vt retineri nullatenus poſſit *ex dicto c. cum in cunctis.* Sed Trident. Concilium *ſeſſ.* 7. *cap.* 4. inducit ipſo iure vacationem beneficiorum incompatibilium, ergo vacat Epiſcopatus obtentione cuiuſlibet beneficij. Si autem beneficium ſit curatum, dignitas, officium, ſeu perſonatus, iuxta tex. *in cap. de multa*, efficacius procedit Epiſcopatus vacatio, eo quod Epiſcopatus potiſſima dignitas ſit. Neque obſtat collationem beneficiorum factam Epiſcopo nullius eſſe momenti, quominus Epiſcopatus vacationem inducat, *ex cap. eum qui. de præbend in* 6. quia non debet eſſe melioris conditionis ſtultus quam prudens ſi enim legitima obtentio beneficij incompatibilis inducit præexiſtentis vacationem, etiam inducere eam debet illegitima, & iniuſta.

6 Quod ſi inquiras: an Epiſcopus incapax ſit recipiendi beneficia ſimplicia, poſito quod Epiſcopatus tenuis ſit, & inſufficiens? Negat Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 139. eo quod nullibi inueniatur cautum Epiſcopum inhabilem eſſe ad beneficia futura ſimplicia, tametſi præhabita amittat. Probabilius tamen eſt oppoſitum, nempe Epiſcopum incapacem eſſe cuiuſcunque beneficij obtinendi, ſecluſa Pontificia diſpenſatione. Nam eſto expreſſo iure inhabilis factus non ſit, tacitè tamen factus eſt, dum beneficia cum Epiſcopatu incompatibilia ſunt: hæc enim incompatibilitas non tam reſpicit primum Epiſcopatus ingreſſum, quam illius perſeuerantiam, & durationem: ſic Abbas *in cap. Eccleſia veſtra. n.* 2. *de electione & cap. cum noſtras de conceſſ præbendæ. nu.* 4. 7. *&* 15. Garcia, aliis relatis, 11. *p. de benef. cap.* 6. *n.* 44.

7 Rurſus vacant beneficia omnia ob promotionem ad abbatiam, ſeu Prælaturam alicuius eccleſiæ regularis, ſeu collegiatæ, modo illa Prælatura iuriſdictionem habeat quaſi epiſcopalem; quia Epiſcopatus dignitatem imitatur, ſecus ſi illa iuriſdictione careat. Nam tunc cum aliis dignitatibus æquanimiter procedit. Garcia *dicta* 11. *p. de benefic. cap.* 7. *à n* 1. *& ſeqq.* & eſt regula Cancell. 25. de beneficiis vacantibus ob promotionem ad Eccleſias, vel monaſteria.

§. VI.

De vacatione ob matrimonij contractum.

1 *Matrimonium per verba de præſenti inducit beneficiorum vacationem. Aliqui cenſent non inducere ipſo iure.*

2 *Tenendum eſt oppoſitum.*

3 *Sponſalia de futuro hanc vacationem non inducunt.*

4 *Vacant non ſolum beneficia, ſed iura ad beneficia, & penſiones.*

5 *Contrahens matrimonium nequit beneficia retinere, aut in fauorem reſignare.*

6 *Item nec ſemel amiſſa recuperare abſque noua collatione, tametſi matrimonium diſſoluatur.*

7 *Neque Ordinarius diſpenſare poteſt.*

8 *Matrimonio nullo plures cenſent beneficia vacare.*

9 *Probabilius eſt oppoſitum.*

10 *Limitant aliqui, vt procedat, ſi matrimonium nullum ſcienter contractum eſt, ſecus ſi ignoranter. Sed non admittitur limitatio.*

11 *Si in minoribus Ordinibus conſtitutus, contrahens cum conſanguinea, vel affine, non vacant tibi beneficia, eſto veniant vacanda.*

12 *Idem eſt dicendum in matrimonio nullo ex defectu conſenſus.*

13 *Idem in matrimonio nullo ex defectu formæ.*

14 *Idem in matrimonio nullo ex impedimento ſacri Ordinis.*

15 *Item cum propter defectum ætatis matrimonium eſt nullum.*

1 Matrimonij contractum per verba de præſenti inducere beneficiorum obtentorum vacationem omnium eſt ſententia, cum Gloſſ. *in cap.* 1. *&* 3. *de cleric. coniug.* eo quod ſit ſtatus incompatibilis cum beneficio. Nec deſunt Doctores ſentientes hãc vacationem non induci ipſo iure, ſed iudicis ſententiam deſiderari: ſic Alexand. Carrerius *lib.* 3. *de ſponſal. cap.* 3. Mand. Rodrig. 1. *c. ſum. cap.* 224. *n.* 1. & videtur tenere Gloſſa *in cap. coniugatus verbo ad ſacros ordines, de conuerſ. coniugat.* quatenus inquit ſic contrahentes debere beneficiis priuari: ſupponit ergo non eſſe ipſo iure beneficiis priuatos. Et probari poteſt. Quia nullus eſt textus, ex quo colligatur clarè hæc vacatio. Nam *in ca.* 1. *de cleric. coniugat.* dicitur ſic contrahentes diſtrictione eccleſiaſtica compellendos eſſe ad relinquenda beneficia eccleſiaſtica, & retinendas vxores, & *in cap. quod à te.* 3. *eodem tit.* debere beneficio priuari, & paulo inferius eſſe beneficiis ſpoliandos, & *in cap. diuerſis fallaciis* 5. *eodem tit.* cauetur eſſe beneficiis ſpoliandos. Neque apparet tex. hanc priuationem ipſo iure inducens. Adde eſto illam induceret, videtur ſubintelligendum eſſe poſita iudicis declaratione; cum ſatis receptum ſit leges inducentes iuris quæſiti priuationem non obligare in conſcientia, quouſque ſententia declaratoria accedat. Denique eſt tex. *in cap. ſi qui vero.* 31. *diſt.* vbi (inquit Gregor.) ſi qui ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſunt, ſortiti vxores debent, & ſtipendia ſua exterius accipere. ergo ſtipendia,

Digitized by Google

pendia, quæ antea accipiebant, non vacant matrimonio contracto cum potius illa accipere permittantur. Idem repetitur *in cap. quia tua. 12. q. 1.*

2 Tenenda tamen eſt communis ſententia, ipſo iure ſic contrahentem priuatum eſſe abſque vlla iudicis declaratione: ſic poſt alios antiquiores tenet Maſcard. *de probat. concl.* 182. *n.* 1. *&* 2. Nauarr. *cap.* 15. *n.* 120. Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. diſp.* 42. *à n.* 4 Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 43. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 21. *nu.* 112. Garcia. 11 *p. de benefic. cap.* 8. *n.* 1. Ioan. Gutierr. *tract. de matr. q.* 97. *n.* 2. Auguſt. Barboſ. *allegat.* 57. *n.* 201. Farinac. *fragment.* 1 *p. verbo clericus n.* 133. Azor. 1. *p. inſtit. moral. lib.* 14. *cap.* 18. *q.* 8. *&* 2. *p. lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 4. & alij plures. Fundamentum eſt, quia hæc priuatio beneficiorum non inducitur ob delictum cum nullum ſit; ſed inducitur ob ſtatum incompatibilem aſſumptum; quo cum beneficia non compatiuntur. ergo neceſſaria non eſt iudicis declaratio. Item contrahens matrimonium ipſo facto eccleſiam relinquit, & eam pro derelicta habet; vacant ergo ipſo iure beneficia. Neque obſtant in contrarium allegata. Nam, vt bene explicat Gloſſa *in cap.* 1. *de cleric. coniugat. verbo relinquenda.* Sic contrahentes compelluntur quoad factum, & poſſeſſionem, beneficia relinquere, eo quod iniuſti ſint detentores illorum, vt clarè conſtat *ex cap. diuerſis eodem tit.* ibi: *detinere contendunt*: ex quo inferri non poteſt ius aliquod in illis habere: imo potius ex verbo *ſpoliandos*, quo vtitur, conſtat omni iure priuatos eſſe. Text. vero *in cap. ſi qui. cap. quia tua*, non vrgent: quia, vt dicit Gloſſ. *in c.* 1. *de cleric. coniugat.* ſunt iam correcti. Deinde poſſunt intelligi cum Panormit. ibi de ſtipendiis temporalibus ob aliquod miniſterium in eccleſia exercitum, non de beneficiis eccleſiaſticis.

3 Dixi hanc vacationem beneficiorum induci matrimonio contracto per verba de præſenti, vt hinc intelligeres contractum per verba de futuro non inducere vacationem; quia non eſt matrimonium, ſed via ad illud. ac proinde non conſtituit ſtatum incompatibilem. Maſcard. *n.* 1. *& vlt.* Thom. Sanch. *n.* 1. Nauarr. *n.* 120. Gutierr. *n.* 1. Garcia *n.* 19. Gonzalez *n.* 43. Leſſius *n.* 114 Farinac. 4. *p. prax. q.* 198 *n.* 108. Non tamen eſt neceſſarium, vt matrimonium ſit conſummatum, ſufficit ſi de facto contractum ſit, quia iam eſt aſſumptus ſtatus incompaſſibilis: ſic aliis relatis, Sanch. *dicta diſp.* 42. *n.* 5. Nauarr. *ca.* 15. *n.* 120. Farinac. *q.* 138. *n.* 108. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 4. & alij.

4 Amplia primò, vt non ſolum beneficia, ſed iura ad beneficia contracto matrimonio vacent. Quia matrimonium eſt ſtatus incompaſſibilis cum beneficio, & conſequenter cum omni iure ad illud. Sanch. pluribus allegatis, *nu.* 7. vbi teſtatur neminem diſcrepantem inueniſſe. Farinac. *n.* 102. Garc. *c.* 8. *n.* 2.

Amplia ſecundò in penſionibus eccleſiaſticis, quæ eodem modo, ac beneficia vacant; quia loco beneficij ſuccedunt, vt latius dixi, *diſp.* 1. *huius tract. pun.* 11. §. *vlt.* & præter ibi relatos docent Tuſch. *litt.* P. *concl.* 717. *n.* 8. *& ſeq.* Farinac. *fragm. verbo clericus, n.* 331. *&* 4. *p. prax. q.* 138. *n.* 103.

5 Ex ſupradicta priuatione infertur nullatenus poſſe contrahentem matrimonium beneficia retinere, aut illorum fructus percipere, aut in fauorem reſignare, aut permutare. Quia omne ius in beneficiis amiſit. Sanchez pluribus relatis, *diſp.* 42. *à n.* 7. & Gutierr. *q.* 97. *à n.* 5.

6 Secundo in foro beneficia ſic amiſſa recuperare non poſſe, eſto matrimonium ingreſſu religionis cõiugis, antequam cognita ſit, vel deceſſu illius diſſoluatur. Quia ius beneficiorum ſemel extinctum non reuiuiſcit ſine noua collatione, *argum. clement. gratia. de reſcript. & cap. quam periculoſum,* 7. *q.* 1. *& cap quamuis de conſecrat. diſt.* 4. & pluribus firmat Sanch. *dicta diſp.* 42. *n.* 6. Garcia 11. *p. de benef. cap.* 8. *n.* 3. Gutierr. *q.* 97. *de matr, n.* 3. Auguſt. Barb. *allegat.* 57. *nu.* 204. Quamuis Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 113. in contrarium inclinet.

7 Tertio infero ordinarium diſpenſare non poſſe, vt contrahens matrimonium etiam cum virgine beneficia habita retineat. Quia iure communi laicus effectus eſt, in quo alius à Pontifice diſpenſare non poteſt; ſic ex communi omnium conſenſu, Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 7.

8 Controuerſia ergo inter Doctores in eo ſita eſt, an non ſolum matrimonio legitimo, ſed nullo, & inualido beneficia, & iura ad illa, & penſiones vacent? Qua in re duplex eſt ſententia affirmans, & negans. Affirmatiuam partem tuentur frequẽtius Doctores, ſed tot limitationibus eam reſtringunt, vt potius dici poſſint negatiuam partem, quam affirmatiuam tueri. Fundamentum eius deſumitur ex ratione decidendi tex. *in cap. eum qui. de præbendis, in* 6. vbi obtentione irrita, & nulla beneficij incompatibilis vacat primò habitum. Non enim decet (inquit text.) vt ſtultus melioris conditionis, quam peritus exiſtat, vel quod inuaſor eo, qui iuſtè ingreditur priuilegio gaudeat potiori. Ergo matrimonio nulliter contracto beneficia vacabunt efficacius, quam per matrimonium validum. Aliàs melioris conditionis exiſteret ſtultus quam prudens, & iniuſtus matrimonij inuaſor, quam iuſtus, & legitimus. Hæc ſententia ferè ab omnibus Doctoribus approbatur, cum matrimonium nullum eſt ob impedimentum conſanguinitatis, vel affinitatis. Nam cum ex ſe contrahens habilis ſit ad contrahendum, quantum in ſe eſt tentat contrahere: debet ergo ob hanc attentationem beneficio priuari: ſic Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 44. *& gloſſ.* 57. *n.* 44. Garcia. 11. *p. de benef. cap.* 8. *n* 4 Farinac. *q.* 138. *à n.* 209. & alij innumeri apud ipſos. At ſi matrimonium nullum eſt ex defectu conſenſus ex impedimento ligaminis, ætatis, ordinis aliove ſimili; non ita Doctores conueniunt, ſed in varias ſententias diuiſi ſunt, & non ſatis conſequenter, vt poſtea videbimus.

9 Cæterum probabilius cenſeo matrimonio nullo, & irrito ex quacunque cauſa nullum ſit, beneficia ipſo iure non vacare: ſic aliis relatis Sanc. *li.* 7. *de matr. diſp.* 43. *n.* 3. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 21. *nu.* 113. Ratio ea eſt; quia nullibi hæc priuatio inducta eſt ob matrimonium attentatum, ſed ob matrimonium legitimum: de hoc enim matrimonio loquuntur textus hanc priuationem inducentes, vt videre eſt *in tit. de cleric. coniugat.* & conſtat ex ratione, quam ſubiungũt ad hanc priuationem, nempe diuinis obſequiis vacare non poſſe, qui vxori, & voluptatibus carnis addictus eſt. Quæ ratio locum habere non poteſt in contrahente nulliter; cum ipſe vxori, voluptatibuſque carnis addictus non ſit. Ergo per matrimonium nullum hæc priuatio beneficiorum non inducitur. Deinde hæc priuatio induci poteſt, vel in pœnam delicti commiſſi, vel ob tacitam renunciationem, vel ob aſſumptionem ſtatus incompaſſibilis, ſed ex nullo horum inducitur. Non primum, quia nulla eſt pœna, quæ priuet iure quæſito abſque iudicis declaratione; vt *tract. de legib.* latè diximus. Non ſecundum, quia renunciatione expreſſa nõ vacat beneficium, quouſque à ſuperiore acceptetur, vt *hac diſp. pun.* 2. dictum eſt. Ergo vacare non poterit renunciatione tacita. Quia tacitum efficacius eſſe non poteſt, quã expreſſum. Non tertium, quia poſita nullitate matrimonij non eſt aſſumptus ſtatus incompaſſibilis, ſed ſolum eſt tentatum aſſumi. Quod ſi dicas aſſumptum eſſe de facto, licet non de iure, ſicut qui nulliter aſſumit

bene-

beneficium incompatibile, non de iure,ſed de facto illud aſſumit, & ſicut ob hanc aſſumptionem beneficiis habitis priuatur, ita priuari debet ob matrimonij de facto aſſumptionem;facilè reſpondetur in aſſumptione beneficij incompatibilis eſſe expreſſum,vt ambitionis ira omnino præcludatur:*dicto cap.cum qui*; quod cum expreſſum non ſit in matrimonij aſſumptione, (eſto eadem ratio in vtroque caſu militaret) ad caſum matrimonij extendi non debet. Quia leges pœnales ex vno caſu ad alium ob ſimilitudinem rationis non extenduntur. Et ex his ſit ſatis fundamentis oppoſitæ ſententiæ.

10 Hanc concluſionem Doctores limitant,vt procedat caſu quo ſcienter matrimonium nullum contraxeris, ſecus ſi ignoranter. Quia ſciens eſſe matrimonium nullum, cenſeri non potes velle contrahere, ſed deludere. Ergo cenſeri non debes velle renunciare,& beneficium pro derelicto habere : ſecus contingit cum ignoranter procedis : ſic Decius *conſ.* 166.*n.*1.*volum.*1.Imola *clement.gratiæ,n.*25.*de reſcrip.* Bernard Diaz *cap.*80.*n.*5.E contra vero Garcia 11.*p. de benef.cap.*8.*n.*8.procedit;cenſet namque te contrahentem nulliter matrimonium bona fide beneficia non amittere,ſecus ſi ſcienter contraheres:quia contrahens bona fide non facis actum beneficio contrarium;cum matrimonium nullum ſit,dicique non potes facto tuo beneficio renunciaſſe; & rurſus non committis delictum. Ergo non debes eſſe beneficiis priuatus. At contrahens ſcienter grauiſſimè delinquis,& ſtatum incompaſſibilem malitiosè prætendebas aſſumere. Debes ergo beneficio eſſe priuatus,*argum tex.in c.cum qui,de prabend.in 6.*

Sed hæc limitatio nullatenus admittenda eſt,nam ſiue ſcienter,ſiue ignoranter proceſſeris, non amittis ipſo iure beneficia. Nam ſi ſcienter procedis, ſolum illa amittere potes ob delictum, & matrimonij attentationem,& nullibi hoc delictum hac pœna affectum eſt. Si autem ignoranter proceſſeris,cum nec delictum committas, neque ſtatum incompaſſibilem aſſumas,licet aſſumere procuraueris,beneficia vacare non debent ; non enim cenſetis illis renunciare, niſi caſu quo vere matrimonium contraxiſſes.

11 Ex hac doctrina infero te in minoribus ordinibus conſtitutum,& matrimonium contrahentem cũ conſanguinea,vel affine non priuari ipſo iure beneficiis obtentis;venire tamen priuandum. Quia nullibi. cautum eſt huic caſui annexam eſſe priuationem , ſiue ſcienter , ſiue ignoranter proceſſeris : ſic Sanch.*d.lib* 7.*diſp.*43.*n.*5.

12 Secundo infero,quid dicendum ſit,ſi matrimonium fuit nullum ex defectu conſenſus ? Et quidem ſi ex parte tua fuit defectus,eo quod ob amentiam, vel vim tibi illatam contraxeris, non vacant beneficia etiam in opinione eorum, qui affirmatiuam partem tutati ſunt. Quia nec matrimonium verè aſſumptum eſt, neque in illo culpabilis extitiſti:ſic tãquam certum tradit Farinac.4.*p.prax.q.*138.*n.*114.Bernard. Diaz.*in pract.c.*80.*n.*5.*in fine.*Gigas *de penſion.q.*54.*n.* 9.*&* 10.Azor.1.*p.lib.*13.*cap.*13.*q.*8.*&* 2.*p.lib.*7.*c.*16.*q.* 5.Garc 11.*p.cap.*8.*n.*10.Thom.Sanch.*diſp.*43.*n.*7.*fine.* Quod ſi ob tuam malitiam deficit conſenſus in illo matrimonio;quia fictè, & ſimulatè conſenſiſti, Doctores aſſerentes beneficia vacare ob matrimonium attentatum,tenentur idem in hoc caſu dicere. Quia facto ipſo culpabili beneficio ceſſiſti. At retenta noſtra ſententia, negante vacationem induci ipſo iure ob ſolam matrimonij attentationem , beneficia non amittis, præcipuè cum defectus conſenſus faciat deficere formam in tali contractu.Sed quid ſi defectus conſenſus ſit ex parte fœminæ;eo quod ipſa fictè,vel coactè conſenſit,tu verò tentaſti contrahere?variant Doctores etiam illi qui matrimonio nullo vacationẽ beneficiorum attribuunt. Nam Bernard. Diaz.*pract. cap.*80.*n.*5. Farinac *q.*138.*n.*114. Azor.*lib.*7.*c.*16 *q.*5. cenſent vacare;quia impedimentum ex parte fœminæ non impedit,quin clericus matrimonium contrahere tentet,ac proinde beneficiis priuetur.Alij è contra cenſent non vacare,quia deficit forma in illo cõtractu. Ego vero cenſeo in opinione affirmantium matrimonium nulliter de facto contractum inducere vacationem beneficiorum affirmandum eſſe quoties defectus conſenſus inuenitur ex parte fœminæ, & non ex parte clerici beneficia vacare:quia de facto eſt matrimonium attentatum, & culpabiliter. At in noſtra ſententia ex hoc matrimonio nulla inducitur vacatio.

13 Tertio infero, quid dicendum ſit quoties matrimonium eſt nullum ex defectu formæ requiſitæ,nẽpè,quia ſine legitimo parocho, & teſtibus celebratũ eſt? Aliqui etiam ex illis qui ſentiunt matrimonium cum conſanguinea , vel affine contractum inducere vacationem ipſo iure negant in hoc caſu;eo quod ex actu nullo ob defectum formæ contrahi non poſſit priuatio poſita actui abſolutè. Qui enim actum præſtat ſine forma ſubſtantiali,perinde eſt,ac ſi non præſtaret:ſic aliis relatis docet Garcia 11 *p.de benef.c.*8.*n.* 15.Vega & Man.relati à Sanch.*diſp.*43.*n.*8.Sed ſi Doctores non videntur conſequenter locuti? Nam matrimonium cum impedimento dirimente contractũ eatenus beneficiis priuat,quia facto ipſo tentaſti ſtatum incompaſſibilem aſſumere:ſed eadem ratio militat , cum matrimonium nullum eſt ex defectu formæ requiſitæ. Ergo ſi in vno caſu priuat beneficiis, etiam in alio. Vt ergo in ſermone ſit conſequentia, dicendum eſt neque in hoc , neque in alio caſu vacationem beneficiorum ipſo iure induci.

14 Quarto infertur quid dicendum ſit de matrimonio contracto ab ordinato in ſacris ? Plures qui matrimonio nulliter contracto vacationem beneficiorum ipſo iure tribuunt , negant in hoc caſu habere locum:ſic Bernard. Diaz. *cap.*80.*& ibi* Salzedo.*lit.C.* Farinac *q.*138. *n.*104. Maſcard. *concl.*182.*n.*5.*&* 6.& pluribus relatis,Garcia.11 *p.de benef.cap.*8.*n.*17.Mouentur ; quia conſtitutus in ſacris eſt omnino inhabilis ad matrimonium:ſed conſequentiùs procedunt alij Doctores relati à Garcia.*n.*18.& à Sanch.*diſp* .43. *nu.* 4. affirmantes ex hoc contractu vacationem ipſo iure induci ; quia conſanguineus , & affinis intra 4. gradum,aliique impedimento dirimenti ligati æquè ſunt inhabiles ad contrahendum, ac eſt ſacris initiatus. Ergo ſi matrimonium cum conſanguinea nulliter contractum inducit vacationem beneficiorum ipſo iure, etiam eam inducere debet matrimonium contractum à ſacris initiato. Ne igitur in has in conſequentias deueniamus,retinenda eſt noſtra ſententia,ob matrimonium nulliter contractum non induci beneficiorum vacationem ipſo iure.

15 Quinto infero, quid dicendum ſit , cum matrimonium eſt irritum defectu ætatis,eo quod vterque, vel alter illorum impubes ſit , neque malitia ſuppleat ætatem, an inquam in hoc caſu inducatur beneficiorum vacatio ipſo iure?Et quidem retenta noſtra ſententia negante ex matrimonio nullo vacationem ipſo iure induci clarum eſt ex hoc caſu nullam oriri poſſe vacationem,cum matrimonium non ſit.At poſita opinione affirmantium ex matrimonio nullo,ſed culpabiliter attentato induci vacationem beneficiorum ipſo iure,eſt aliqualis difficultas, an in hoc caſu procedat? Affirmat Staphil. *de litter.gratia,* vbi de variis vacationum modis, 5.*modo.nu.*9. Mandoſ.*de ætate*

minori.

*minori.q.*24.Decian.*lib.6.cap.*22.*n.*7. Mouentur; quia eſto illud matrimonium nullum ſit, eſt tamen attentatum. Ergo ob attentationem vacare beneficia debent. Alij Doctores, prout refert Sanch. *dicta diſp.*43. *n.*6. hoc limitant, vt procedat, ſi clericus pubes ſit, & cum impubere contrahat, ſecus ſi ipſe impubes fuerit, quia ſi ipſe pubes contrahat, iam fecit quantum in ſe eſt, manet ergo beneficiis priuatus. Item limitant, ſi ignoranter proceſſit, ſecus ſi ſcienter.

Cæterùm omnino dicendum eſt, non induci beneficiorum vacationem, eſto ipſe pubes fuerit, & fœmina impubes. Nam talis contractus iuriſdictione reſoluitur in ſponſalia de futuro, iuxta *tex.in cap. vnico. de deſponſat. impuber. in* 6. at per ſponſalia omnes ſentiunt non vacare beneficia ipſo iure, ergo nec vacant per huiuſmodi contractum. Neque obſtat eſſe matrimonium attentatum, quia non ob quamlibet attentationem inducitur beneficiorum vacatio, ſed ob attentationem culpabilem, & nullam inducentem obligationem: ſic Bernard. Diaz. *pract. cap.* 80. *n.*6. Iulius Clarus *pract. lib.*5.*q.*75.*n.*5. Couarr.4.*decret.*2.*p.cap.*6.§.3.*n.*4. Garc. 11.*p.de benef.c.*8.*nu.*20. & 22.

§. VII.

De vacatione beneficiorum ob religionis ingreſſum.

1 *Profeſſione religionis tacita, vel expreſſa beneficia vacant.*

2 *Excipiuntur Equites profeſſi in ordinibus militaribus, excepto ordine ſancti Ioannis.*

3 *Ante profeſſionem nec beneficia, nec penſiones vacant.*

4 *Adde eſto nouitiatus prorogetur.*

5 *Fructus beneficij, qui percipi poſſunt in abſentia, nouitio acquiruntur.*

6 *Expenditur qualiter nouitius ad electionem ratione beneficij competentem vocari debeat.*

7 *Quid dicendum de vacatione beneficiorum, & penſionum religioſorum ſanctiſſimæ Societatis Ieſu?*

1 Beneficia ipſo iure vacare profeſſione religionis tacita, vel expreſſa conſtans eſt omnium ſententia ex *tex. in c. beneficium, de regularib. li.*6. vbi Doctores omnes. Nam religioſus profeſſus reputatur mundo mortuus, & ſicut per mortem omnia beneficia vacant, ita per profeſſionem vacare debebant. Quod non ſolum de beneficiis, ſed de iure ad illa, & de penſionibus Eccleſiaſticis intelligendum eſt, ſicut diximus de matrimonio *pun. præcedenti, & tradit.* Thom. Sanch. *lib.*7.*in decal.c.*4.*n.*5.& 13.& *c.*29. *num.*2. & 8.

2 Ab hac doctrina excipiendi ſunt Equites profeſſi in ordinibus S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, quorum beneficia, & penſiones non vacant eorum profeſſione; eo quod non ſint verè, & propriè religioſi, nec ſolemnem profeſſionem emittant, & eſto verè religioſi ſint, non ſunt inhabiles, & incapaces ex eorum votis habendi proprium. Secus vero videtur dicendum in Equitibus S. Ioannis, qui ſolemnem faciunt profeſſionem. Sanch. *dicto lib.*7.*in decal.c.*29.*n.*4.

3 Ante profeſſionem tacitam, vel expreſſam nequaquam beneficia, nec penſiones vacant, vt ex *ſuprad. c. beneficium, de regularib. in* 6. expreſsè conſtat. Quod adeo verum eſt, vt eſto nouitiatus vltra annum prorogetur, beneficia nulla ratione vacare cenſenda ſunt. Tum quia prorogatio nouitiatus fit cum qualitatibus ſibi propriis, iuxta *leg. lecta.ff. ſi certum petatur.* Tum quia facta nouitiatus prorogatione liberum eſt nouitio habitum deſerere, & ad ſæculum redire: ſi autem beneficiis eſſet ſpoliatus, hæc libertas diminuta eſſet, non igitur eſt beneficiis, ſicut neque aliis bonis, ſpoliandus, iuxta Trident. *ſeſſ.*25. *c.*16.*de regulari.* ſic Mandoſ. *in caſibus annalibus, n.*63.*caſu* 192. *ad finem.* Thom. Sanch. *lib.*7.*in decal.c.*4.*n.*6. Hinc fit ſi decimo quarto ætatis anno fueris religionem ingreſſus, tua beneficia illo biennio ſequenti, quo profeſſionem emittere non potes, non vacare, quia ex iuſta cauſa nouitiatus prorogatur: ſic Lancellot. *inſtit. iuris canonici. lib.*1.*tit. de regularib.* §. *& ſi contigerit. verbo probationis*, quem refert, & ſequitur Sanch. ſupra. Et idem eſt ſi religio ex aliqua iuſta cauſa profeſſionem poſt annum diſtulerit, beneficia vacare cenſenda non ſunt.

4 Adde, eſto abſque vlla cauſa nouitiatus prorogetur, & profeſſio differatur, beneficia nõ vacant. Quia ſolum cautum eſt vacare profeſſione tacita, vel expreſſa. Poterit autem Epiſcopus, cui beneficium nouitij ſubiicitur, contra nouitium, tanquam contra illegitimè abſentem, procedere vſque ad beneficij priuationem. Quod intelligendum eſt de beneficiis reſidentiam expoſtulantibus.

5 Hinc conſtat fructus beneficij, qui percipi poſſunt in abſentia, nouitio acquiri tanquam illius bona: quia verè retinet beneficij titulum, & poſſeſſionem, & tanquam de bonis propriis diſponere poteſt. Garcia. 11.*p.de benef.c.*9.*n.*28. Sanch. *dicto lib.*7.*c.*4.*n.* 18. Suar. *t.*3.*de relig lib.*5.*c.*16.*nu.*12. Dixi qui percipi poſſunt in abſentia: nam diſtributiones quotidianæ, aliaque anniuerſaria perſonalem reſidentiam expoſtulantia nequaquam nouitio concedi debent, ſed intereſſentibus accreſcunt. Quia non reputatur vt præſens, cum non ſit ex cauſis à iure expreſſis, & præcipuè cum abſit ob propriam vtilitatem. Garcia & Suar. *locis allegatis.*

6 Solum eſt dubium de fructu beneficij, qui eſt electio, qua ratione nouitio competere poſſit? Ponamus nouitium canonicum eſſe alicuius Eccleſiæ, faciendamque eſſe à canonicis electionem Prælati, vel alterius beneficij: vocandus ne eſt nouitius, vel admittendus ad electionem? Item eſt patronus alicuius beneficij, exigendus ne eſt eius conſenſus? Videtur in vtroque caſu nouitium vocandum eſſe; quia electio celebrari debet vocatis iis qui poteſtatẽ habent eligendi, ſi proximi ſint loco electionis. At nouitius canonicus poteſtatem habet eligendi, cum canonicatum retineat. Ergo vocari debet, ſi loco electionis proximus exiſtat. Neque enim, vt dicit Gloſſa *in c. beneficium, de regularib. in* 6. deterioris conditionis eſſe debet; qui ad bonum aſpirat, & religioſam vitam probat, præcipuè cum inquietudini, & diſtractioni, quæ ex his electionibus naſci poterant (ſi frequentes ſint) occurrere poſſet deſignando procuratorem, iuxta *tex. in c. quia propter. de electione. & in c. ſi quis, in princ. eodem tit. in* 6. ſic Archidiacon. *dicto c. beneficium, n.*1.*& ibi* Probus *addit. ad Monachum, n.*1. Bertachin. *de gabellis*, 7.*parte princ.n.*56. Mandoſ. *in caſib. annalib. n.* 66.*caſu* 197.

Dicendum tamen eſt nouitium, cui iure ſpeciali, & ſingulari electio, ſeu nominatio competit, vocandum eſſe, ſeu petendum eius conſenſum; quia ius eligendi, ſeu nominandi, quod ante ingreſſum habebat retinet, neque in monaſterium tranſit, & ex alia parte poterit illud ius abſque diſpendio religionis executioni mandare: ſiquidem non tenetur ad hanc executionem à monaſterio exire: ſic docent Gloſſa *eo cap. beneficium, de regularib. lib.*6. *verbo conferendum, in fine.* Azor. *t.*1.*lib.*12.*c.*3.*q.*1. pluribus relatis Sanch. *lib.*7.*in decal.c.*4.*n.*12. Suar. *t.*3.*de relig. lib.*5.*c.*16.*n.*16.

Si

Digitized by Google

Si autem nouitio iure collegij electio, vel nominatio competat, probabilius eſt non eſſe neceſſario vocandum: quia fictione iuris ob ſtatum aſſumptum reputatur longiſſimè abſens argum.tex. *in c.quamuis, de procuratorib.in 6.* vbi ingreſſus religionis,& longa peregrinatio æquiparantur:& Gloſſa *verbo ingredi* inquit etiam non profitendo, ſed ſolum probationis cauſa. Sed longè diſtans vocari non debet. Ergo nec nouitius vocandus eſt. Item in illo textu procurator, qui per conteſtationem erat Dominus litis,religionis ingreſſu vſum litis amittit:ſic canonicus amittere debet vſum vocis, quam in capitulo habebat. Adde ſi ad electionem eſſet vocandus, detrimentum pateretur religio,cum nō poſſet mores eius ſatis explorare ob frequentem nouitij è monaſterio egreſſum:quod ſecus contingit, cum iure ſpeciali electio, ſeu nominatio competit;eaque de cauſa regulariter non poteſt his electionibus cōmodè adeſſe. Ergo vocandus non eſt, quia non eſt neceſſario vocandus qui creditur impeditus:& ita tenet,& latè probat Gloſſa *in dicto c. beneficium, verbo conferendum, in fine.* Tiraquel. *de retract.lignaguir.§.1.gloſſa 8.n 37.* Azor t 1.*lib.12.c.3.q.1.* Sanch.alios referens,*lib.7.in decal.c.4.n.10.* Suar.*t.3. de relig.lib.5. c.16.n.16.* Hinc fit,non poſſe nouitium eligere procuratorem, cui vices ſuas committat, neque collegium obligatum eſſe illum admittere, quia neceſſario vocandus non eſt:ſic Azor. & Sanch. *ſupra.* Verum ſi nouitius ad electionem acceſſerit ſiue vocatus, ſiue non vocatus admittendus eſt;quia priuari non debet iure eligendi, quod habet: ſic Azor. Sanch.& Suar. *locis allegatis.*

7 Hucuſque diximus de vacatione beneficiorum, penſionum, & fructuum cuiuſcumque religioſi, reſtat dicendum de religioſis,& nouitiis noſtræ Societatis Ieſu. Et quidem ſi ſolemnem profeſſionem emittant,aut in gradum coadiutorum admittatur, beneficia, penſiones, & fructus vacant, ac vacant profeſſione cuiuſcunque religionis;quia in hac parte nihil eſt ſpeciale. Verum ſi ſolum vota biennij veros religioſos conſtituentia emiſerint,penſiones non vacant,ſed illas validè, & licitè retinere poſſunt; quia bonorum dominio non priuantur illis votis;tametſi non poſſint abſque conſenſu Superioris de illis, earumque fructibus diſponere. Sanch. *lib.7.in decalog. c.29. n.10.* Beneficia verò eſto iure ipſo non vacent per vota biennij; quia(vt dictum eſt)illis votis non redduntur religioſi incapaces habendi propriū:quæ eſt ratio ob quam profeſſione beneficia vacant. At præſcripto noſtræ Societatis antequam vota biennij emittantur, reſignari debent:ſic habetur *in 5.congregat. generali. can.5.* ibi. Noſtri qui ante ingreſſum in ſocietatem Eccleſiaſtica beneficia quæcunque obtinent finito probationis biennio priuſquam vota ſimplicia ſcholaſticorum emittant, omnino reſignent, non obſtante canone primæ congregationis, qua cautum erat. Ne noſtri qui ante ingreſſum in ſocietatem,habebant beneficia,cogerentur ea relinquere ante profeſſionem niſi iubente Generali,Commiſſario, vel Prouinciali poſt primum annum probationis. Ex vi ergo ſupradictæ reſignationis vacant, & non aliunde:ſic Sanch.*lib.7.in decalog.c.4.n.7.*

§. VIII.

De vacatione contingente ob priuationem.

1 *Priuatio contingere poteſt lege,vel ſententia,& de earum differentia.*
2 *Hæreſis priuat ipſo iure beneficiis acquiſitis.*
3 *Crimen læſæ maieſtatis non videtur priuare.*
4 *Qualiter homicidium priuet.*
5 *Apponuntur 4. limitationes.*
6 *Qualiter ſacrilegium beneficiis priuet.*
7 *Quid dicendum de ſimonia.*
8 *Quid de periurio.*
9 *Quid de blaſphemia.*
10 *Quid de falſario.*
11 *Quid de intruſo.*
12 *Quid de inobediente in tranſgreſſione ſequeſtri.*
13 *Quid de nolente oſtendere titulum diſpenſationis, quo plura beneficia obtinet.*
14 *Quid de alienante res Eccleſiæ, & beneficia abſque præſcripta ſolemnitate.*
15 *Quid de ingerente ſe adminiſtrationi beneficiorum a qua eſt ſuſpenſus.*
16 *Idem de apprehendente poſſeſſionem ante litterarum expeditionem.*
17 *Item de non publicante reſignationem.*
18 *Item de occultante ſcripturas ad cameram apoſtolicam pertinentes.*
19 *De non aſſumente habitum clericalem, vel non deferente.*
20 *De non ſeruante decretum Pontificis in prouiſione poſitum.*
21 *Quid dicendum de crimine ſimulationis.*
22 *Quid de concubinatu.*
23 *Quid de ſodomia.*
24 *Quo loco beneficia vacant, quæ vacant ratione delicti.*

1 DVpliciter priuari beneficiis potes:lege, & ſententia. Sententia priuari non potes,niſi ob illa delicta,aut omnino ſimilia, quibus priuatio beneficiorum cauetur à iure imponenda:quia cum hæc priuatio grauiſſima pœna ſit,non debet paſſim,& abſq; fundamento imponi;ſic pluribus firmant Gonz.*gloſſ. 15.à n.135.*Garcia.*11.p.de benefi.c.10.n.2.* Plura autem ſunt delicta,quibus à iure beneficiis priuādus venis, de quibus Rebuff.*in praxi.tit.de modis amittendi beneficia à n.50.vſque in finem.* Breuiter ea ferè enumerauit Gonz *ſupra,* nempe ſi ſis homicida publicus concubinarius,ſacrilegus, incendiarius,per iurus reſidere nolens,bannitus,adulter,inceſtuoſus, incorrigibi. aleator,fur,vſurarius,ſtuprator. De quibus & aliis videri poteſt Bernar.Diaz *in ſua pract.crim.* Ex his ergo delictis,quæ beneficiorū priuationem non ipſo iure, ſed per ſententiam inducunt,non impeditis beneficia reſignare in fauorem firmiter, & irreuocabiliter, vt pluribus exornat Gonz. *n.147.* quia tua ſunt,quouſq; per tres ſententias conformes, vel per vnam, quæ tranſeat in rem iudicatam condemneris. Item non potes priuari fructibus poſt delictum, & ante ſententiam definitiuam acquiſitis magis quam aliis bonis;quia iuſto, & legitimo titulo, & non infecto acquiſiſti. Secus verò hæc contingunt in delictis priuationem ipſo iure inducentibus:nā eſto ſententia declaratoria criminis requiratur,vt priuatio executioni mandetur. At à puncto commiſſi delicti ita infirmatur titulus, & poſſeſſio beneficij, vt poſita ſententia reſcindantur omnes tranſlationes factæ tam beneficiorum,quam fructuum, ipſumque beneficium non ſit cenſendum vacare obitu delinquentis, ſed priuatione delicto annexa,vt latius Gonzal.*gloſſ.15. n.140.* Azor.*1.p.lib.7.c.17.q.2.*

Sed expendamus breuiter crimina, ob quæ ipſo iure priuatio beneficiorū ſolet à Doctoribus induci?

2 Primum eſt crimen hæreſis:nam eſto plures,graueſque Doctores ſentiant beneficiis acquiſitis non priuare, contrarium, vt probabilius, & frequentius receptum,nobis probatum fuit, *tract.4. de fide.diſp.4. pun.5.*

Digitized by Google

punct.5. At idem eſt, ſi beneficia precibus hæreticorum fuerint ſcienter obtenta vacant inquam ipſo iure, & obtinentes inhabiles efficiuntur ad alia, textus *in cap.2.§.adhæc, de Hæretic. in 6.* tradit Gonzal. *gloſſ.15.n.68.* Azor.1.*p.inſtit.mor.lib.8.cap.13.q.8.verſ. octaua pœna* Aug Barboſa *allegat.57.n.230.* Sed quid dicendum de iis, qui hæreſis ſuſpicionem iuridicam contrahunt? v. g. De fautoribus hæreticorum, de contumacibus, & rebellibus Eccleſiæ cenſuris, & in ea contumacia perſeuerantibus per annum? Verius eſt ipſo iure priuatos non eſſe beneficiis acquiſitis, venire tamen priuandos. Vide dicta *tract. de fide, diſp.7 punct.1.* Et de inſordeſcentibus in excommunicatione optimè tradit, & pluribus exornat Gonzal.*gloſſ.15.à n.104.*

3. Secundum eſſe poteſt crimen læſæ majeſtatis humanæ, ratione cuius exiſtimat Gonzal. *gloſſ.15.n.72.* cum Rebuffo. *in prax. tit. de modis amittendi beneficia.n.32.* Auguſt. Barboſa *allegat 57.n.233* beneficia ipſo iure vacare: ſed huius pœnæ nullum eſt firmum fundamentum. Nam textus *in cap ſi quis laicus 22 q 5.* ſolum dicit Epiſcopum, presbyterum, aut Diaconum, qui & domini ſui regnum peruersè, & doloſè tractauerit, & in mortem ipſius aliquo machinamẽto inſidiatus fuerit, debere degradari: quod verbum ſententiam requirit. Synodus verò Toletana 16 qua Bernard Diaz.*pract.cap.119.* mouetur ad hanc vacationem inducendam, ſolum dicit debere ſic delinquentem à conuentu Catholicorum excommunicationis ſententia repelli, honore ſimul & loco depulſum, omnibuſque rebus exutum, quibus non denotatur vacatio ipſo iure, ſed per ſententiam: & ita exiſtimo dicendum. Adde ſatis difficile eſſe, qualiter propriè crimen læſæ majeſtatis clericus committere poſſit; cum ſit extra iuriſdictionem temporalis Principis, de quo videri poteſt Iulius Clarus.*lib.5.recept.ſentent.§.læſa maieſt. & §.fin. q 30.* Bernard Diaz.*pract.cap.119.*

4. Tertium eſt homicidium; quia cum irregularitatem inducat, videtur beneficiorum inducere priuationem Sed tenendum eſt contrarium. Nam eſto homicidium irregularitatem inducat, irregularis tamen non priuatur beneficiis obtentis, eſto inhabilis ad obtinenda efficiatur, vt *in tract. de irreg. latè* latius diximus: & multis allegatis docet Garcia.11.*p.de benef. cap.10. n.47.* Et ſpecialiter de homicidio non priuare ipſo iure beneficiis obtentis docent communiter Doctores. Couarru.*clement. ſi furioſus 2.p.§.3 n.6.* Bernard. Diac.*pract.cap.94. n.1. & ibi.* Salzedo Iulius Clarus *§.homicidium, n.21.* Garcia.11.*p.de benef.cap.10.à n.40.* Gutierr.*lib.2.canon.quæſt.cap.5.n.6.* Azor.2.*p.lib.7.cap.17.q.1.* Gonzal.*gloſſ.15.n.79.& 80.* Franciſc.Suar.*t.5.de cenſur.diſp.44.ſect.4.* quod procedit, etiam ſi homicidium qualificatum ſit. Iulius Clarus, Salzedo, Azor. Gonzal. Garcia. Suar. *ſupra.* Et ratio eſt, quia textus hanc pœnam indicantes potius indicant ferendam, quam latam eſſe; *cap. cum non ab homine. de iudiciis, cap. clericus: ne clerici, vel monachi, & cap. ex litteris de exceſſib. prælat.*

5. Sed eſt limitanda concluſio in occiſione, vel percuſſione Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ob quam occiſionem, vel percuſſionem beneficia ipſo iure vacant habetur expreſsè *in cap. fœlicis de pœnis, in 6.* ibi. *Si quis Cardinalem S. R. E. hoſtiliter fuerit perſequutus, vel percuſſerit, vel ceperit, aut ſe ſocium adiunxerit his, qui tale quid fecerint, vel conſilium, vel auxilium, vel mandatum dederit, aut ſuo nomine factum ratum habuerit, aut ſuo nomine id facientes poſtea receperit, vel defenderit, &c. Sit eis ipſo iure priuatus:* & tradit Rebuff. *in prax. titul. de modis dimittendi beneficia. num.39.* Azor.2.*p. lib.7. cap.17.qu.1. verſ. tertio.* Barboſa *allegat. 57. num. 235.* Gonzal. *gloſſ.15. num. 74.* Garcia. 11. *part. de benefic. cap. 10. num. 55.* Quæ pœna extenditur ad filios, ac nepotes horum delinquentium, priuantur inquam beneficiis obtentis, & ad obtinenda inhabiles efficiuntur, ex *ſuprad. textu, in cap. fœlicis.* ſic Farinac.*praxi, quæſt. 112. num. 121. & ſeqq.* Barboſa, *numero 236.*

Secundo limitatur in occiſione, vel percuſſione Epiſcopi, quia vacant ipſo iure beneficia percutientis, ſi quæ obtinet in illa Eccleſia, in qua Epiſcopus percuſſus præeſt: conſtat ex *dicto cap. fœlicis, & ex clement.1.§. à feudo, de pœnis,* & docet Azor. *dicta quæſt.1.verſ.quartum eſt.* Gonzal. gloſſ.15.*n.75.* Garcia.*num.56.* Barboſa,*num.237.* Debet autem Epiſcopus eſſe confirmatus: nam ſi ſolum electus eſt, non inducitur hæc priuatio, quia non eſt Epiſcopus, ſed vt ſit eligitur. Gonzal. *gloſſ. 9. §. 5.num.27.* Barboſa *ſupra.*

Tertio limitatur in occiſione, vel mutilatione per ſe, vel per alium facta, Rectoris, ſeu alterius clerici eiuſdem Eccleſiæ, in qua occiſor, vel mutilator beneficium habet. Quia tunc vacat ipſo iure beneficium occidentis, vel mutilantis, textus eſt *in cap. in quibuſdam 12. de pœnis:* ſic Garcia.*num.57.* Gonzal. *num.77.* Farinac *prax.quæſt.119.num.68.* Barboſa *allegat. 57.num.239.* Neque audiendus eſt Felin. *in cap. inquiſitionis de accuſationib. num. 3. & cap. 2. de reſcript. num.3.* dicens, textum, *in cap. in quibuſdam* nõ loqui de beneficio Eccleſiaſtico, ſed tẽporali, ſeu profano, feudo ſcilicet, emphyteuſi; & ſimilibus. Non inquam audiendus eſt; quia expreſsè conſtat de beneficio Eccleſiaſtico fuiſſe actum. Inquit enim textus. *Si patroni, vel aduocati, aut feudatarij, ſeu vicedomini, aut alij beneficiati alicuius Eccleſiæ rectorem vel clericum, alium ipſius Eccleſiæ per ſe, vel per alios occidere, vel mutilare auſu nefando præſumpſerint, patroni ius patronatus, aduocati aduocatiam, feudatarij feudum, vicedomini vicedominatum, beneficiati beneficium prorſus amittant.* Neque item audiendus eſt Azor. *lib.7.cap.18.quæſt.2.verſ. deinde quæres, ex ſupradicto textu*, non colligi ipſo iure beneficiorum priuationem, quia verbum *amittat*, non continet latam, ſed ferendam, dum non additur ipſo iure, vel facto, quod additum non inuenitur in ſupradicto textu. Non inquam eſt audiendus: nam eſto id verum eſſet, ſpectato præcisè verbo *amittant*: at ex dictione *prorſus* antecedenter addicta clarè colligitur ipſo iure priuatio: æquiualet enim ac ſi textus diceret omnimodo, totaliter, ſeu ipſo facto, vt tradit Tiraquel. *in leg. ſi vnquam verbo reuertatur, Cod. de reuocand. donat. num.71.* Sanch. *lib.3. de matr. diſp.35. num.8.* & ita tenet in præſent. Garcia. 11. *p. de benefic. cap. 10. num.58.*

Quarto limitatur in homicidio per aſſaſinium, qui enim pretio conductus Chriſtianum occiderit, vel de eo ſic occidendo mandatum dederit, licet mors ſecuta non fuerit, & qui aſſaſinum receptauerit, vel defenderit, vel occultauerit, ipſo iure beneficiis priuatus exiſtit, ex textu expreſſo *in cap.1 de homicidio in 6.* & notauit poſt alios Suar. *tom.5 de cenſur.diſp.44.ſect.4.* Azor.2.*p.lib.7.cap.17.quæſt.1 verſ.octauo.* Gonzal. *gloſſ.15. numero 76.* Farinacius *praxi, quæſt.113. num.54.*

Quinto limitatur in occidente, vulnerante, vel quouis modo offendente litigantes in Romana curia, eorumque iudices, aduocatos, & procuratores, vel notarios, cuius beneficia ipſo iure vacant ob crimen commiſſum iuxta conſtitutionem Alexand. VI.

qu incipit, *in crimine Sedis*, quamq; latè explicat Puteus *dec.* 102. *&* 103. *&* 104. *lib.* 1. Mandoz. *c ſo.* 60. *&* 61.

6. Quartum crimen, ob quod videtur inducta vacatio ipſo iure, eſt ſacrilegium; quia conſtituit infamem. Cæterum cum infames, & irregulares *capite infames ſexto quæſtione* 1. & infames ſunt irregulares non ſint ipſo iure priuati, eſto veniant priuandi; ſacrilegium; tametſi irregularem, & infamem faciat, non priuat ipſo iure beneficiis, conſtituit tamen priuandum. Prima pars conſtat. Quia nullus eſt textus, ex quo hæc priuatio colligatur annexa eſſe ipſo iure cuilibet ſacrilegio. Secunda pars, ſcilicet ſacrilegium dignum eſſe beneficiorum priuatione, conſtat *ex cap. ſi quis presbyter* 50. *diſt.* & ita tenent alios referentes. Bernard. Diaz *pract. cap.* 87. *n.* 2. Garcia. 11. *parte de benefic. cap.* 10. *n.* 178.

Limitatur in ſacrilego inſequente, percutiente, aut capiente Cardinalem S.R. Eccleſiæ, qui ipſo iure beneficiis priuatur, & dictum eſt *ex c. fœlicis de pœnis.* &c. in capiente, ſeu banniente, ſeu percutiente Epiſcopum, qui beneficiis obtentis in illa Eccleſia, vbi Epiſcopus præeſt priuatur, *clement.* 1. *de pœnis.* Deinde limitatur in ſacrilego clericum capiente, vt beneficia reſignet, vel impediente ne ad Romanam curiam citatus accedat, qui ipſo iure beneficiis priuatur. *clem. multorum de pœnis*, & notat Garc. 11. *p. cap.* 10. *n.* 175.

7. Quintum crimen eſt ſimonia, ob quam priuatio beneficiorum ipſo iure inducitur: ſi ſimonia cōſiſtit, & ex vtraque parte completa: ex textu *in extrauag. cum deteſtabile. De Simonia inter communes*, & aliis relatis docent Gonzal. *gloſſ.* 15. *num.* 69. Flamin. *lib.* 7. *de reſignat. quæſt.* 2. *à num.* 12. Auguſt. Barboſa *alllegat.* 57. *num.* 21. *& ſeqq.* Intelligitur tamen debet de beneficiis per ſimoniam acquiſitis: nam beneficia ritè acquiſita non vacant ipſo iure, vt latè diximus, *diſp. vlt. de Simonia, punct.* 25. Ad idem reducitur crimen confidentiæ, vt ſi beneficia reſignes ſub confidentia, quod reſignatarius beneficium reſignatum, vel fructus illius tibi, vel alteri cedat: tua beneficia, & reſignatarij poterunt per ſententiam vacari iuxta conſtitutionem Pij IV. incipientem, *Romanum Pontificem*, ſub Kalendis Ianuarij 1569. de qua Flamin *de confidentia, q.* 58. *per totam*, & nos diximus *illa diſp. de ſimon. eodem punct.* 25.

8. Sextum eſt crimen periurij, quod ſecundum Rebuff. *de pacif. poſſeſſor. à n.* 269. *alias* 223. *&* Rupert. *rub. de reſcript. num* 1. inducit ipſo iure priuationem beneficiorum. Sed communis ſententiam contrarium defendit vt nullum periurium, quantumvis grauiſſimum, inducat priuationem beneficiorum ipſo iure: quia nullo textu cautum expreſsè eſt: ſic Gloſſa, *in cap. querelam de iureiurando*, & communem eſſe fatentur Decius, Abbas, Felin. *in cap.* 2. *de reſcript.* Couuarrub. *in cap. quamuis pactum.* 1. *p.* §. 7. *num.* 3. Suar. *de relig.* 2. *t. tract.* 5. *lib.* 3. *cap. vlt. nu.* 6. 17. 21. *&* 22. Azor. 2. *p. lib.* 7. *cap.* 18. *verſ. quarto.* Garcia. 11. *p. cap.* 10. *num.* 167. & alij apud ipſos. Adde. Neque ob quodlibet plurium beneficiorum priuatio imponi debet, ſed ob periurium in iudicio: ſic Staphil. *de litter. grat. tit. de variis modis vacationis.* §. *quando quis veniat priuandus beneficio. à n.* 6. Rebuff. *de pacifici poſſeſſor. num.* 268. *alias.* 221. Bernard. Diaz. *pract. cap.* 92. *fine.* Garc. *n.* 168.

9. Septimum eſt crimen blaſphemiæ, quod tempore antiquo inducebat priuationem beneficiorum, non ipſo iure, ſed per ſententiam, iuxta textum, *in cap ſi quis per capillum.* 22. *qu.* 1. Sed non ad omnem blaſphemiam extendebatur, ſed ſolum ad eam, quia Deum, & Sanctos nefariis maledictis impetebas. At nouiſſimo iure Concilij Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.* 9. ſic ſtatutum eſt. *Quicunque Deo palam, ſeu publicè maledixerit, contumelioſiſque, atque obſcænis verbis Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vel glorioſam Virginem Mariam eius genitricem expreſſe blaſphemauit, ſi clericus, vel ſacerdos fuerit, eo ipſo quo delicto huiuſmodi fuerit conuictus, etiam beneficiorum quæcunque habuerit fructibus vnius anni mulctetur; & hoc ſit pro prima vice: pro ſecunda vero ſi ita deliquerit, & conuictus, vt præfertur fuerit, ſi vnicum habuerit beneficium eo priuetur; ſi autem plura quod Ordinarius maluerit, id committere cogatur. Quod ſi tertio eius ſceleris agatur, & conuincatur, dignitatibus, & beneficiis omnibus quæcunque habuerit eo ipſo priuatus exiſtat, ad eaque vlterius obtinenda inhabilis reddatur, eaque liberè impetrari, & conferri poſſint.* Ex quibus verbis manifeſtè conſtat blaſphemum nunquam priuari ipſo iure beneficiis, quouſque criminis ſententia declaratoria accedat, & hoc in tertia condemnatione. Nam in ſecunda ſententia vnico beneficio priuari poteſt, in prima verò fructibus vnius anni tantum.

10. Octauum eſt crimen falſi in litteris apoſtolicis commiſſum. Qui enim per ſe, vel alios vitium falſitatis exercuerit cum fautoribus, & defenſoribus ſuis excommunicatione innodatur, & omnibus officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis ſi clericus eſt, perpetuò priuatur, vt expreſsè deciditur *in cap. ad falſariorum, de crimine falſi.* At prius debet in iudicio conuinci; vt clarè denotant illa verba textus, *qui falſarij fuerint deprehenſi.* Qui verò ſub nomine Pontificis litteris falſis, ab alio impetratis vſi fuerint, ſi clerici ſint, officiis, & beneficiis eccleſiaſticis ſpoliantur; in quo clarè inſinuatur ſententiam declaratoriam præcedere debere hoc ſpolium. Idem ſtatuitur de his, qui falſas litteras impetrant. Vide Bernar. Diaz. *pract. cap.* 117. *num.* 4. Rebuff. *praxi.* 3. *p. tit. de modis amittendi beneficia. num.* 43. Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 73. Garc. 11. *p. de benefic. cap.* 10. *num.* 170. Barboſa. *alleg.* 57. *n.* 234. Azor 2. *p. inſt. moral. lib.* 7. *cap.* 12. *q.* 1. *ver.* 5.

11. Nonum eſt crimen intruſionis, ratione cuius vacant non reliqua beneficia antea legitimè habita, ſed ſolum illud beneficium, cuius poſſeſſionem violenter occupas, & ſimile ſi quod habes, quod tamen intelligendum eſt in beneficiis curatis: ſic deciditur *in cap. cum qui de præbend. in* 6. eum qui beneficium cui animarum cura impendit, vt occupat, ſeu ſe ſcienter iniuſtè intrudit in eo, decernimus ipſo iure fore priuatum beneficio, quod cum cura ſimili primitus obtinebat. Inſuper ſubiungit Pontifex, vt violenti qui auctoritate, (vel melius temeritate) propria occupare dignitates, perſonatus, aut alia quæcunque Eccleſiaſtica beneficia non verentur, eo ipſo ius, ſi quod in dignitatibus, perſonatibus, & beneficiis occupatis taliter, vel ad ea ipſis forſitan competebat amittant. Vide Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 58. *& gloſſ.* 57. *n.* 46. Leſſius *de ius tit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 187. Barboſ. *allegat.* 57. *n.* 220. Farinac. *prax.* 6. *p. q.* 175. *à n.* 64. Couarru. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *n.* 6. & alios. At idem eſt, ſi electus, vel præſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe vel alium te ingeſſeris, & adminiſtraueris ius, quod per electionem, vel præſentationem acquiſiſti, eo ipſo amittis, & beneficium vacat ſicut prius textus eſt, *in cap. auaritiæ* 5. *de electione in* 6. Sed hæc non eſt propria vacatio, cum ius in beneficio non habeas, ſed ad beneficium. Gonz. *gloſſ.* 15. *n.* 52.

12. Decimum eſt crimen inobedientiæ, ſed non ob quālibet inobedientiā, & præceptorū tranſgreſſionem beneficiorū priuatio imponitur, nec imponēda eſt, vt de ſe cōſtat. Imponitur ergo hæc priuatio primò ob tranſgreſſionem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ

cius *in colleƈt.deciſ.par.1.colleƈt.223.in fine.* Barb.*alleg.* 57.*n.*221. Procedit hæc deciſio de quolibet beneficio,ſub quo etiam penſio comprehenditur: quia eſt conſtitutio in fauorem ſequeſtri litigantibus vtilis,& in executionem ſententiæ definitiuæ latæ:ſic Barb. *loco allegato.* Qui ergo hoc ſequeſtrum ab Ordinario imponendum impedierit, vel fructus ſequeſtratos præſumpſerit occupare, beneficiũ ſuper quo ſequeſtrum apponitur,amittit:ſed non reliqua beneficia ſi quæ habet;quia de illis non loquitur text. Vt autem locum habeat hæc pœna, debet ſequeſtrum imponi vigore ſententiæ definitiuæ, non interlocutoriæ, & latæ in Romana curia,non extra. Gloſſa & omnes *dicta clem. verbo dumtaxat.* Item in cauſa beneficiali ſuper petitorio,vel poſſeſſorio,non in cauſa attentatorum. Lancel.*de attentat.3 p.c.28.n.243.*Gonz.*gloſſ.* 15.*n.*60.Riccius *colleƈt.223.verſ.limita.*Barb.*alleg.*57. *n.*221. Debet deinde ſequeſtrum eſſe appoſitum ſuper beneficio, non ſuper membro, vel re ipſius,Riccius & Barboſ.*ſupra.* Denique ſententia ferri debet contra poſſeſſorem non triennalem, contra hunc enim ſequeſtrum imponi non poteſt. Gonzal. §. 7. *proœm.n.*72. Barboſa *loco allegato.*

13 Secundo,imponitur priuatio beneficiorum incompatibilium, eo quod beneficiatus iuſto impedimento ceſſante noluerit coram Ordinario monitus, & requiſitus oſtendere titulum diſpenſationis,ratione cuius illa beneficia incompatibilia retineat:habetur expreſsè,*c.ordinarij,de officio ordinar.in 6.& ibi gl.* & licet in ea conſtitutione ſolum de retinente plures dignitates,perſonatus, & beneficia curata fuerit ſermo. At concilium Triden.*ſeſſ.7.c.5.*vbi hæc pœna priuationis innouatur,ad quælibet beneficia incompatibilia extendit, ibi: *Ordinarij locorum quoſcunque plura curata,aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica obtinentes diſpenſationes ſuas exhibere diſtrictè cõpellant; & alias procedant iuxta conſtitutionem Gregor. X.in concilio Lugdunen.quæ incipit,*Ordinarij,&c.Hæc priuatio beneficiorum non quibuſlibet beneficiis imponitur,ſed illis tantum quæ abſque diſpenſatione retineri non poſſunt, eo quod diſpenſatione non oſtenſa, conuincitur illegitimè retineri. Neque ad negandum hanc diſpenſationis oſtenſionem ſe poteſt beneficiatus tueri regula triennali: quia hæc regula non procedit in beneficiorum pluralitate ob titulum infectum. Barb.*alleg.57.n.*224.

14 Tertio,ob crimen inobedientiæ commiſſum in alienatione rerum Eccleſiæ, & beneficij abſque ſolemnitate præſcripta in extrauag. *ambitioſæ, de rebus Eccleſ.non alienand.* vacant ipſo iure beneficia, quorũ bona ſine debita ſolemnitate fuerunt alienata, debent tamen alienantes eſſe Epiſcopis, & abbatibus inferiores. Nam abbatibus, & Epiſcopis alia pœna imponitur;quæ omnia conſtant in ſupra d.extrauag. eſto in opinione plurium Doctorum recepta non ſit, vt *traƈt.12.in fine* diximus.

15 Quarto, vacant beneficia illius,quorum adminiſtrationi ſe ingerit ab illis ſuſpenſus, *c.1.§.fin.& c. cupientes,de electione in 6.*

16 Quinto, ſi poſſeſſionem apprehenderis beneficij tibi à Pontifice collati ante litterarum expeditionem,vacat tibi beneficium obtentum, imo & reliqua alia ſi habeas:ſic conſtitutum eſt a Iulio III. 27. Maij 1553.Gonzal.alios referens,*gloſſ.15.n.*98.

Sexto,ſi prouiſus ad Eccleſiam parochialem non promoueatis intra annum ad Sacerdotium, vacat beneficium parochiale. *c.licet canon.de electione in 6.* Quod qua ratione intelligatur diximus,cùm de obligatione ſuſcipiendi ordinem ageremus.

17 Septimo, ſi reſignationem beneficiorum non publicaueris iuxta formam conſtitutionis Gregor. XIII. de publicandis reſignationibus;quæ eſt 87.illius Pontificis,vacat tibi beneficium reſignatum, & ita efficaciter vacat, vt nullatenus comprehendatur ſub clauſula, vel alio quouis modo vacationis, ſed neceſſario exprimendus ſit, vt aliis relatis docet Gonzal.*gloſſ.15.n.86.*

18 Octauo ſi ſcripturas ſpectantes ad cameram apoſtolicam indebitè retineas, vel illas non reueles, cum ſcias, beneficiis ipſo iure priuaris: habetur in conſtitut.24. Iulij III. incipiente *cum acceperimus*,edita vlt. Aprilis 1552. Et idem eſt ſi bona palatij apoſtolica detineas, neque reſtituas, iuxta conſtitut. 6. Alexand.VI. & conſtitut.1. Clement. VII. Gonzal. *gloſſ.15.n.99.*

19 Nono,ſi habitum clericalem non aſſumas, vel iugiter non deferas, vacant ipſo iure beneficia, & penſiones ex conſtitut. Sixti V. incipiente *cum ſacroſanctum*, ſub 5 Idus Ianuarij 1588. tametſi ſpectato iure communi in *clem.2.de vita & honeſt.cleric.* & Trident.*ſeſſ.14.c.6.de reform.* monendus prius eras, & ſi monitus non obedieris ad certum tempus ſuſpenſus manes.Gonzal.*gl 15 n.56.*Aug.Barb.*alleg.57. n.217.*Azor.2 *p.lib.7.c.17.q.1 verſ.decimumquartum.*

20 Decimo ob non ſeruatum decretum Pontificis in prouiſione poſitum vacat ipſo iure beneficium acceptum. Quia videtur ſub hac tacita conditione concedi, veluti ſi Pontifex concedat tibi beneficium, & in ipſa collatione decretum apponat, vt primum beneficium obtentum in illius manibus infra ſex menſes dimittas, vel penſionem ſoluas, vel litteras expedias, aut aliud quidpiam facias, alioquin vacet ſecundum eo ipſo,ſi conditionem non impleas, reſcinditur collatio,& beneficium à ſolo Pontifice impetrari poteſt. Ad idem eſt decretum contentum in prouiſione facta à Cardinalibus de beneficiis reſeruatis excedentibus valorem 24.ducatorum. Nam ſic prouiſi intra quatuor menſes, ſi citra montes fuerint,& intra octo,ſi vltra tenentur à die factæ collationis ſequuta poſſeſſione pacifica nouas prouiſiones à Sede apoſtolica obtinere:alias beneficia ſic obtenta vacant,& tanquam de nouo vacantia poſſunt à Pontifice impetrari. Et idem eſt ſi per ipſos prouiſos ſteterit, quominus poſſeſſionem pacificam non habeant:ſic latè,& optimè Gonzal.*gloſſ.15.à n.109.*

Excuſaris ab hac pœna priuationis, & ab obligatione primum beneficium dimittendi, ſi adſit intruſus, ob cuius cauſam non potes pacificè beneficium poſſidere:ſic relato Achille,& Mandoſ. Gonzal. *nu.* 115.& 116. Secundo ſi accepta poſſeſſione,antequã finiatur tempus dimittendi, ſuper poſſeſſione,vel titulo beneficij acquiſiti moleſteris. Gonz.*n.*117. quia ex ſuperueniente moleſtia videtur dubium ius, & periculoſum. Tertio in prouiſione Cardinalium excuſari potes ab obtinenda noua prouiſione Pontificia,& à pœna priuationis, ſi ignoras beneficium acceptum reſeruatum eſſe.Debet tamen reſeruatio eſſe talis, quæ probabiliter ignorari poſſet, qualis eſt vacatio per obitum cubicularij, aut alterius officialis Cancellariæ. Gonz.*n.*113.

Vndecimo,vacat beneficium ipſo iure ob non ſeruatam formam traditam in Triden.*ſeſſ.24.c.18.*& in conſtit.32.Pij V. quę incipit in conferendis,ſub data 15.Kal. April.an.1566. Sed hæc non eſt propria vacatio, ſed potius beneficij non conſecutio, eo quod illius prouiſio irrita ſit,& nulla.

21 Vndecimum crimen,ob quod beneficia vacant eſt ſimulatio, quæ contingit, ſi pro obtinendis beneficiis te ipſum pro aliis examini ſupponas: habetur in conſtitut.33.Pauli IV.quæ incipit,*inter cæteras,*

Digitized by Google

edita 6. Nouemb. 1557. quamque ad verbum refert Gonzal. *gloſſ. 15. à n. 90.* & per quam conſtitutionem omnia beneficia ſimulantis vacant ipſo iure.

22 Duodecimum crimen inducens beneficiorum vacationem eſt concubinatus. Sed hoc crimen quãtumcunque graue ſit, & ſcandaloſum, non inducit ipſo iure hanc pœnam ſed eſt imponenda per iudicem. At priuſquam hæc pœna à iudice imponatur, monendus eſt clericus: quod ſi monitus non ſe abſtinuerit, tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum quorumcunque, & penſionum ipſo facto priuatur, quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicentur: ſi vero in delicto eorum cum eadem, vel alia fœmina perſeuerans ſecundæ monitioni adhuc non paruerit, non tãtum fructus omnes, ac prouentus ſuorum beneficiorum, & penſiones eo ipſo amittit, qui prædictis locis applicentur, ſed etiam à beneficiorum ipſorum adminiſtratione, quoad Ordinarius etiam vti Sedis apoſtolicæ delegatus arbitrabitur, ſuſpenditur. Et ſi ita ſuſpenſus nihilominus eas non expellat, aut cum illis etiã verſetur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & penſionibus quibuſcũque Eccleſiaſticis perpetuo priuatur, &c. ſic Trid. *ſeſſ. 25. c. 14. de reform.* Concubinatus delicti continuationem petit. Item ad hanc pœnam debet delinquens eſſe ter monitus, *c. ſi quiſquam. & c. ſi autem.* De *cohabit. clericor. & mulier.* Verùm ſi iudex in ſua præſentia delinquentem moneat, vnica monitio trinæ æquiualet, ex tex. *in leg. 2. Cod. quomodo, & quando iudex, &c.*

Hæc autem procedunt de concubinatu cum ea, quæ nullo vinculo conſanguinitatis, affinitatis, vel religionis ligata eſt. Nam ſi aliquam ex his circunſtantiis habeat, non eſt neceſſarius ſupradictus ordo ſeruandus, ſed deponi poterit, & beneficiis priuari, vt latius Gutierr. *can. quaſt. lib. 2. c. 7. à n. 13.*

23 Decimumtertium crimen priuationem inducens eſt ſodomia: ſed non inducit illam ipſo iure, ſed per ſententiam, *c. clerici de exceſſib. prælator.* ibi: *deiiciantur à clero.* Bernard. Diaz. *pract. c. 80. alias 86.* Staphileus, *tit. de variis modis vacat. §. quando quis veniat priuandus beneficio. n. 4.* Azor. *2. p. lib. 7. c. 18. q. vlt.* Garc. *11. p. c. 10. n. 102.* Ex conſtitutione tamen 70. Pij V. beneficiis ipſo iure priuari ſunt hoc crimen exercentes, quod verbum *exercentes*, indicat vſum, & conſuetudinem, ac proinde in vno, vel altero concubitu locum non habet, vt ex Azor. Garcia, & aliis ab eo relatis conſtat, imo neque in hac parte videtur hæc conſtitutio recepta. Crimen vero pollutionis, beſtialitatis, & ſimilium, etſi dignum ſit priuatione beneficiorum, non tamen ipſo iure illam irrogat.

24 Pro complemento eorum quæ dicta ſunt, inquires quo loco beneficia vacare cenſenda ſunt, quæ per delictum vacant?

Breuiter reſpondeo, ſi delictum vacationem inducit ipſo iure eo loco beneficia vacare, quo delictum commiſſum eſt; quia ibi eſt formalis cauſa vacationis: ſi vero delictum ipſo iure vacationem non inducit, ſed per ſententiam, vbi ſententia difinitiua pronunciata fuerit, ibi eſt cenſenda vacatio.

§. IX.

Qualiter beneficium extingui, ſupprimique poſſit.

1 *Quæ ſit beneficij ſuppreſſio, & quæ cauſa ad illam requiratur.*

2 *Epiſcopus cum conſenſu capituli hanc ſuppreſſionem facere poteſt.*

3 *Quæ requirantur ad hanc diminutionem.*

4 *Menſæ Epiſcopali, aut capitulari non poteſt Epiſcopus applicare beneficia ſuppreſſa.*

5 *Quid dicendum in præbendis, quarum numerus à Sede apoſtolica confirmatus eſt.*

1 SÆpè conueniens eſt beneficia ad minorem numerum reducere, eo quod redditus tenues ſint, & inſufficientes ad beneficiatos honeſte alendos; illa ergo reductio vocatur beneficij extinctio, & ſuppreſſio; quia exinde beneficium non eſt, ſed eius redditus ad vſum aliorum beneficiatorum applicantur.

Debet autem ad hanc ſuppreſſionem, & reductionem legitima cauſa intercedere, *c. ex parte de conſtitutionib.* quæ nulla alia eſt, niſi prouentuum diminutio: ſi namque probatum non fuerit redditus ita diminutos eſſe, vt inſufficiẽtes ſint ad beneficiatos honeſtè alendos, cultumque diuinum ritè peragendum, nequaquam poterit alius à Pontifice numerum beneficiorum minuere: ſic Aug. Barboſa *3. p. de poteſt. Epiſc. allegat. 67. n. 5.* cum Felin. *in c. conſtitutus, n. 1. de reſcript.*

2 Poſita vero, & probata hac fructuum diminutione poteſt Epiſcopus cum capituli conſenſu in cathedralibus Eccleſiis, & Collegiatis inſignibus præbendas ad pauciorem numerum reducere, vt diſtributiones augeantur, *c. cum acceſſiſſent, de conſtitution. & ibi* Abbas *n. 4. & 9.* Felin. *n. 17.* Decius *n. 43.* Azor. *2. p. inſtit. mor. lib. 6. c. 30. q. 12.* Garcia *12. p. de benef. c. 1. n. 2.* Barboſa *allegat. 67. n. 1.* Nomine Epiſcopi ſolus Epiſcopus comprehenditur: neque enim Abbati exempto habenti iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem licet cum conſenſu ſui capituli præbendarum numerum in diſtributiones quotidianas inſumendum diminuere: id enim Epiſcopis tantum datum eſt à Trid. *ſeſſ. 24. c. 15. de reformat.* & deciſum refert Barboſa, *ibi n. 2. & 5. & allegat. 67. n. 4.* Capitulum vero, cuius conſenſus expoſtulatur, eſt tum Cathedralis Eccleſiæ, *clem. 2. de rebus Eccleſiæ non alienãdis*, tum illius eccleſiæ, in qua præbenda ſupprimi debet: ſic Barboſa refert deciſum à ſacra congregatione. Hìc capituli conſenſus poteſt poſt diminutionem interuenire: quia in eius gratiam cauetur expoſtulandus. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 278. nu. 30.* Quare nullus poteſt nullitatem vnionis ob defectum huius conſenſus opponere, cum ſolum capitulo id concedatur: ſic Gratian. *ſupra.* Barboſa *in remiſſionib. concil. dicto c. 15.*

3 Vt ergo hanc poteſtatem diminuendi præbendas Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum inſignium ad diſtributionum augmentum Epiſcopus exerceat, debet conſtare non potuiſſe aliquot ſimplicia beneficia eis vnire. Nam Triden. *ſeſſ. 24. c. 15. de reformat.* hoc remedium prius tentandum eſſe decreuit, vt colligitur ex illis verbis, *vel ſi hac ratione* (ſcilicet per vnionem aliquorum beneficiorum ſimplicium) *prouideri non poſſit aliquibus ex iis ſuppreſſis*, &c. Deinde debet interuenire patronorum conſenſus, ſi præbendæ ſint de iure patronatus laicorum. Et præterea fructus præbendarum probandi ſunt eſſe ita tenues, vt nequaquam ex illis tertia pars deduci poſſit pro quotidianis diſtributionibus. Alias non poſſet Epiſcopus ſupprimere præbendas pro augendis diſtributionibus quotidianis, ſed neceſſario vti deberet remedio præſcripto à Trident. *ſeſſ. 21. c. 3. de reform.* Pro fabricæ vero Eccleſiæ, aliorumque piorum operum poteſt Epiſcopus ſi iuſta cauſa intercedat, beneficia ſimplicia, aliaſque præbendas ſupprimere. Azor. *2. p. lib. 6. c. 30. q. vlt.* & conſtat *ex c. ſicut vnire, de exceſſib. prælat.*

4 Nun

Digitized by Google

4 Nunquam tamen licet epiſcopo menſæ epiſcopali, aut capitulari præbendarũ ſuppreſſarũ, aliorumque beneficiorũ extinctorũ fructus applicare. Quia id eſſet in facto ſibi proprio, & vtili authoritatem præſtare, contra *clement. ſi vna de reb. Eccleſ. non alienan.* & tradit Gonzal. *gloſſ. 37. n. 25.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 30. q. 15.* Barb. 3. *p. de poteſt. Epiſc. allegat. 67. n. 9. &* 10. Bene tamen poterit Epiſcopus ſingulis præbendis eos fructus applicare; quia aliud eſt capitulum, aliud ſinguli de capitulo: ſic Gonzalez Azor. & Barboſa *ſupra*.

5 Difficultas vero eſt, an in præbendis, quarum numerus à Sede apoſtolica approbatus, confirmatuſque eſt, poſſit Epiſcopus ſuppreſſionem facere?

Videtur poſſe, quia poteſt non obſtante confirmatione apoſtolica numerum præbendarum augere, ergo & minuere. Cæterum dicendum eſt, ſi poſt confirmationem à Sede apoſtolica factã fructus præbendarum diminuti non ſint, nequaquam poterit Epiſcopus cum conſenſu capituli præbendas ſupprimere. Quia nequit confirmationi apoſtolicæ derogare. Neque obſtat poſſe Epiſcopum numerum præbendarum augere, non obſtante apoſtolica confirmatione, & iam non excreſcentibus fructibus. Non inquam obſtat. Quia confirmatio apoſtolica, ne numerus præbendarum augeatur, in fauorem canonicorũ inducta eſt, cui ipſi canonici cedere poſſunt. Nam Eccleſiæ vtilius regulariter eſt, vt numerus præbendarum augeatur: augmento enim præbendarum diuinus cultus augetur. At confirmatio apoſtolica ne numerus præbendarum minuatur, in vtilitatem Eccleſiæ, & authoritatem diuini cultus cedit; ac proinde Epiſcopus, & capitulum cedere confirmationi non poſſunt, & conſequenter nec poſſunt præbendas diminuere.

Auderem tamen, ſi confirmatio apoſtolica præbendarum expedita ſit cum decreto irritante quidquid in contrarium factum fuerit, &c. non ſolum non poſſe Epiſcopum præbendarum numerum minuere, ſed neque augere fructibus in eodem ſtatu permanentibus. Quia clauſula illa ſuperaddita, denotat voluiſſe Pontificem facilitati canonicorum obuiare, & præbendarum numerum immutatum manere: ſic relato Abbate *in c. dilecto, de præbend. nu* 10. *&* 14. *& c. cum acceſſiſſent de conſtitution. n.* 4. & Fel. *ibi n.* 7 *&* 13. docet Garc. 12. *p. de benef. c.* 5. *n.* 10. Azor. 2 *p. lib.* 6. *c.* 30. *q.* 10.

Verùm ſi poſt confirmationem apoſtolicam, & cum decreto irritante fructus præbendarum notabiliter diminuti ſint; poterit Epiſcopus cum conſenſu capituli numerum præbendarum minuere. Quia illa confirmatio ſubintelligi ut rebus in eodem ſtatu permanentibus ſic Abbas *dicto c. cum acceſſiſſent. n.* 4. Felin. *n.* 17. Garcia. 12. *p. c.* 1. *n.* 4 Azor. *lib.* 6. *c.* 30. *q.* 13.

§. X.

Qualiter beneficia diſmembrari; diuidique poſſint.

1 *Quid ſit diſmembratio, & qualiter facienda eſt.*
2 *Non poſſunt parochiales fructus diſmembrari, vt ſimplici beneficio applicentur.*
3 *Quid ſit beneficiorum diuiſio, & qualiter permittatur.*
4 *Quæ ſit cauſa honeſtans diuiſionem.*
5 *Conſenſus Rectoris non requiritur.*
6 *A decreto diuiſionis, & erectionis appellari poteſt.*
7 *Parochus conſtitutus debet prouideri ex obuentionibus parochianorum, pro quibus denuo conſtituitur.*

1 Diſmembratio eſt ſeparatio aliquorum fructuum, & reddituum beneficij ab ipſo beneficio, vt alteri beneficio, vel loco pio applicentur. Quapropter diſmembratio titulum non extinguit, ſed titulo beneficij intacto remanente aliqui fructus ab eo ſeparantur, & alteri beneficio applicantur Garcia 12. *p. de benef. cap. 2. num. 4 fine.* Vt autem Epiſcopus hanc diſmembrationem facere poſſit, eadem cauſa, eædemque ſolemnitates interuenire debent, quæ in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiruntur: quapropter requiritur conſenſus capituli, vacatio Rectoris, vel defenſoris: eſt enim diſmembratio, vera alienatio: ſic Mandoſ. *reg. 22. q. 13. an.* 8. Gambara *de officio legati. lib. 5. pub. de diſmembratione. nu.* 14. *&* 15. Garcia 12. *p. de benefic. cap. 3 à num.* 3. Barb. *alleg. 67. à n.* 11. *& ſeqq.*

2 Aduertendum tamen eſt, non poſſe Epiſcopum parochiales fructus diſmembrare, vt ſimplici beneficio applicentur. Quia Trident. *ſeſſ. 25. cap. 16.* prohibet parochiale in ſimplex beneficium conuerti, quod ſacra Congregatio declarauit, prout refert Garcia 12. *p. de benefic. cap. 2. num.* 88. intelligi debere etiam in parte fructuum. Secundo aduerte, non poſſe Epiſcopum ſeparare, ſeu diſmembrare ab Eccleſia parochialia beneficia ſimplicia, ſeu oratoria vnita, tametſi ſeparatis parochialis non egeret; quia eſſet parochialem ex parte in ſimplex beneficium conuertere, contra Trident. *dicta ſeſſ. 25. cap.* 16. ſic refert deciſum a ſacra congregatione Garcia *ſupra.* Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 492. *in* 1. *edit. & in* 2. *reſolut.* 383. *nu.* 6. *&* 7.

3 Diſmembrationi vicina eſt beneficiorum diuiſio; quæ in eo conſiſtit, vt ex vno beneficio plura fiant: ex vna enim Eccleſia parochiali plures parochiales, ex vno canonicatu duplex canonicatus, vel vnus canonicatus, & portio. Hæc ergo diuiſio iure interdicta eſt. *cap. maioribus, & cap. dilecto cap. vacante de præbendis*, & ibi Doctores omnes. Triplici autem conditione intercedente permittitur. Prima, vt fructus pro ſingulis beneficiis deſignatis ſufficientes ſint ad honeſtè beneficiatum alendum: alias irrationabilis eſſet diuiſio, ſi beneficiatus denuò conſtitutus ſuſtentari ex beneficio non poſſet. Secunda, vt cauſa honeſta, & rationabilis ad hanc diuiſionem intercedat. Tertia, vt in hac diuiſione facienda ſolemnitates in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiſitæ ſeruentur, quia hæc diuiſio eſt vera alienatio. His ergo conditionibus intercedentibus poteſt Epiſcopus Eccleſiam ſibi ſubiectam diuidere; colligiturque ex Trident. *ſeſſ. 21. cap.* 4. *de reform.*

4 Sed inquires, quæ cauſa cenſeatur rationabilis & honeſta huius diuiſionis? Reſpondeo eam ſolam eſſe, quæ munera, & obligationes beneficij exequeretur, aliàs non exequendas. ſi enim beneficium eſſet curatum, & vnum cum ſit, non poſſet curæ ſatisfacere, diuiſione vero facta id fieret, poſſet in plura diuidi. Idem eſt de canonicatu, aliove beneficio ſimplici, ſi munus haberet, cui nullatenus ſecluſa diuiſione fieri poſſet ſatis, poſſet diuidi.

Hinc fit non eſſe ſufficientem cauſam beneficia diuidendi, quod cultus multiplicatione beneficiatorum augeatur. Quia hoc augmentum cultus non expoſtulatur à beneficio. Abbas, & Imola *in cap. vacante, de præbendis.* Lambertin. *de iure patron. lib. 2. q. 1. q. 12. art.* 7. Rota apud Garciã 12. *p. de benefic. cap. 4. num.* 5. Item non eſt ſufficiens cauſa, litis extinctio, & litigantium concordia: hæc enim obtineri poſſunt, quin beneficium diuidatur, ſola inquam reſeruatione penſionis, Rota *ſupra.* Deinde non eſt ſufficiens cauſa diuidendi beneficiũ parochiale multitudo parochianorũ; ſi ſecluſa diuiſione omnibus his parochianis adminiſtrari cómode Sacraméta poſſũt ab ipſo Rectore, & ab aliis clericis in adiutoriũ aſſũptis; colli-

Digitized by Google

gitur ex Trid. *ſeſſ.* 21 *c.* 4. vbi concilium priuſquam diuiſionem concedat, præmittit, vt epiſcopi etiam tanquam Sedis apoſtolicæ delegati, in omnibus Eccleſiis parochialibus, vel baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus Rector non poſſit ſufficere eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo; cogant Rectores, vel alios ad quos pertinet ſibi tot ſacerdotes ad hoc munus adiungere, quot ſufficiant ad ſacramenta exigenda, & cultum diuinum celebrandum. Debet ergo hoc remediũ prius tentari quam fiat beneficij diuiſio: ſic refert deciſum Augu. Barb. *in ſupradicto loco concil.* Ad compellendum autem Rectores, vt hos clericos in ſui adiutores deſignent, non eſt opus, ſi procedatur ex officio, vt Epiſcopus probet aliquem, vel aliquos parochianos ſine ſacramentis deceſſiſſe defectu congrui ſeruitij, ſufficit ſi periculum decedendi extraiudicialiter cognoſcat. Secus vero eſt ſi ad inſtantiam partis Rector cõpellendus eſſet clericos in ſui adiutorium aſſumere. Quia difficilè pars probare poteſt neceſſitatem, niſi probat aliquem ſine ſacramentis deceſſiſſe: ſic ex deciſione Rotæ comprobat Garc. 12. *p. de benef. c.* 4. *n.* 10. Quocirca ea eſt ſufficiens cauſa diuidendi Parochialem, quando ob locorum diſtantiam, aquarum inundationem, aliamve continuam difficultatem parochiani non poſſunt ſine magno incommodo pro recipiendis ſacramentis, & diuinis officiis audiendis ad Eccleſias parochiales accedere: ſic tradit Trid. *ſeſſ.* 21. *c* 4 *de reform.* & prius deciſum erat in *c. ad audientiam. el.* 1. *de Eccleſiis ædific.* Quando hoc incommodum contingit, arbitrio Epiſcopi relinquitur. Rebuff. *in praxi benef.* 1. *p. tit de erectione in curatum, & paroch. n.* 9. Menoc. *de arbit. caſu* 497. *n.* 2. & 3. Aloiſius Riccius *reſol.* 476 *n.* 5. Aug. Barb. *alleg.* 68. *n.* 2. Illud tamen eſt aduertendum, ſi in illo diſtanti, parochianis prouideri poteſt erectione alicuius capellæ, vel oratorij, in qua conſtituatur Vicarius ad nutum Rectoris amobilis, qui ibidem reſideret, & Sacramenta adminiſtraret, beneficium diuidendu non eſt: Aloyſ. Riccius *reſolut.* 476. *n.* 6. *alleg.* 68. *n.* 7.

5 Conſenſus Rectoris, cuius eſt beneficium diuidendum, non requiritur, cum concilium dicat etiam inuitis Rectoribus id fieri poſſe. Neque item requiritur conſenſus parochianorum. cum tota hæc cauſa iudicio Epiſcopi remittatur à concilio.

6 Poterit tamen Rector, & parochiani à decreto diuiſionis, & erectionis facto per Epiſcopum, etiam tanquam Sedis apoſtolicæ delegatum, appellare, ſed hæc appellatio neceſſario interponenda eſt coram ſanctiſſimo, ſi Epiſcopus nouam parochiam erigit tanquam apoſtolicæ Sedis delegatus. At ſi vt Ordinarius procedit, coram Metropolitano interponi appellatio poterit. Barboſ. *in declarat. concil. n.* 4. Hæc autem appellatio ſolum effectum deuolutiuum, non ſuſpenſiuum videtur habere: colligitur ex dicto *c. ad audientiam, de Eccleſiis ædificand.* ibi, *& virum bonum appellationis ceſſante diffugio inſtituere non omittas.*

7 Parochus conſtiturus prouideri debet ex obuentionibus parochianorum, pro quibus denuo rector conſtituitur, quia in eorum gratiam parochia prouidetur. Si autem hæ obuentiones inſufficientes ſint ex redditibus antiquæ Eccleſiæ, ſi abundantes ſint, ſuppleri defectus debet, ſin minus compellendi ſunt parochiani integram parocho ſuſtentationem concedere. Colligitur ex Trident. iuncta Cardinalium declaratione relata à Barb. *loco allegato.*

§. XI.

Qualiter erectio beneficiorum, & illorum mutatio contingat.

1 *Quid ſit erectio, & cuius authoritate facienda ſit.*
2 *Quid de mutatione.*

1 BEneficium erigitur, ſi ius percipiendi fructus ob ſpiritualem titulum authoritate Superioris ſtatuatur. Sed quia diuerſa ſunt beneficia, non eſt idem ſuperior, qui eorum erectioni authoritatem præſtet; Eccleſias Metropolitanas, Cathedrales, & Collegiatas ſolus Pontifex approbare poteſt, *c.* 1. *ne Sede vacante, c. quod tranſlationem de officio Legati.* Nouam item dignitatem, quæ re, & quæ nomine noua ſit ſolus Pontifex erigere poterit, *c.* 1. *diſt.* 22. At benè poteſt Epiſcopus, iuſta cauſa intercedente, in aliqua Eccleſia ſecundum Archidiaconatum, perſonatum, presbyterium approbare: quia hæc non tam eſt noua beneficij inſtitutio, quam præexiſtentium extenſio: ſic Azor. 2. *p. inſtit. lib.* 5. *c.* 29. *q.* 25. Debet tamen ad hanc extenſionem conſenſus illorum quorum intereſt interuenire. Azor. *lib.* 6. *c.* 30. *q.* 10. Deinde Eccleſiæ conuentuales, & regulares, eſto olim authoritate Epiſcopi erigerentur; at modo ſolius Pontificis, vel authoritate Superiorum regularium eriguntur, quia priuilegiis Romani Pontificis ſunt à iuriſdictione Epiſcopali exemptæ; parochiales vero Eccleſias, & ſimplices, ſimpliciaque beneficia Epiſcopus creare poteſt. Azor. 2. *p lib.* 6. *c.* 30. *q.* 4. Nunquam tamen Eccleſia erigitur, niſi dote deſignata cõpetenti ad ſuſtentandum clericum, vel clericos, qui officia diuina peragant, aliaque munera obeant, ad quę Eccleſia erigitur, *c.* 1. *de cenſib. c.* 1. *de conſecrat. diſt.* 1. *c. ad audientiam de Eccleſ. ædificand.* Vnde extruens Eccleſiam compelli poteſt ad eam dotandam, *c. cum ſicut de conſecrat. Eccl.* quod ſi abſque dote Epiſcopus eam ædificare permiſerit, tenetur eam ipſe dotare, aut ſuis expenſis quomodocunque ſuſtentare. Azor. 2. *p. lib.* 6.

2 Hinc fit quid ſit dicendum de mutatione Eccleſiæ? Solius inquam pontificis authoritate Eccleſia collegiata, aut parochialis in Cathedralem mutari poteſt. Quia de ratione Cathedralis Eccleſiæ eſt Epiſcopatus, qui ſolum à pontifice creari poteſt. Item ſolus pontifex poteſt parochialem Eccleſiam, vel ſimplicem in Collegiatam mutare. Quia ſolus ipſe poteſt nouam dignitatem cæteris præexcellentem, & dignitatem habentem inſtituere. Azor. 2. *p. lib.* 6. *cap.* 30. *q.* 2. tametſi contrarium ſentiat Rebuff. *praxi benefic. titul. de erectione in Collegiatam*, quem ſequitur Garcia 12. *p. de benef. c.* 5. *n.* 3. Idem eſt dicendum de mutatione Eccleſiæ ſæcularis in regularem, ſola inquam Pontificis authoritate id fieri poſſe. Quia ſolus Pontifex eſt vtriuſque ſuperior. Quapropter authoritate Epiſcopi ſolum poteſt mutari Eccleſia ſimplex in parochialem. Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 30. *q.* 2. Garcia 12. *p. de benef. c.* 5. *n.* 2. Barboſa *allegat.* 68. *num.* 9. Et licet ſacra Congregatio cenſuerit id ab Ordinario fieri non poſſe, intelligendum eſt ceſſante cauſa, & neceſſitate. Garcia. & Barboſa *ſupra.* Parochialis autem Eccleſia in ſimplicem nullatenus conuerti poteſt ordinaria authoritate: quia ita cauetur à Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 16. *de reform.* Barb. *dicta alleg.* 68. *in fine.*

Punct. XII.

Qualiter beneficia aliis vniri poſſint.

VT totam materiam vnionis diſtinctè explicemus, placet hunc ordinem ſequi. Primò inquirendum eſt quid ſit vnio, quotuplex, qui eius effectus. Secundò, quæ beneficia, & à quibus vniri poſſint: ex qua cauſa, & qua forma, & ſolemnitate. Tertiò, quomodo

Digitized by Google

modo probetur, & quando cenſeatur effectum ſortita,ac tandem de eius reuocatione.

§. I.

Quid ſit vnio,quotuplex,& qui eius effectus.

1 *Quid ſit vnio.*
2 *Eſt duplex temporalis,& perpetua.*
3 *Vnio perpetua tripliciter fit.*
4 *Pro diuerſitate vnionum diuerſus effectus ſtatuitur.*
5 *In beneficio acceſſoriè vnito non eſt locus vacationi.*
6 *Accepta collatione, & poſſeſſione beneficij principalis acceſſorium collatum eſt.*
7 *Beneficium acceſſorij vnitum per vnionem amittit omnes ſuas qualitates,& priuilegia.*
8 *Econtra eſt in beneficio principaliter vnito.*
9 *Quid praſtet vnio principalis.*
10 *Idem praſtat vnio ad vitam.*
11 *Vnde cognoſcendum ſit de vnione acceſſoria, vel aquè principali.*
12 *Quid eſt aduertendum in prabendis annexis dignitatibus Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum.*

1 VNio eſt Eccleſiarum, ſeu beneficiorum coniunctio legitima ſuperioris authoritate facta: ſic cum communi ſententia tradit Rebuff. *prax.tit.de vnionibus benef.à n.*1.Hoſeda *de incompatibilit.benef.*2.*p.c.*3.*n.*1.& 2.Garc.12.*p.de benef.c.*2.*n.*3. Azor. 2.*p.lib.*6.*c.*18.*q.*1.Barboſa *allegat.*66.*n.*1. Thom.Sanch. *lib.*7.*in decal.c.*29.*n.*145.

2 Eſt duplex alia perpetua,alia temporalis:perpetua, quia in perpetuum:temporalis,quia pro limitato tempore ad vitam ſcilicet alicuius,& in eius fauorem facta eſt.Rebuff.*n.*6.& 9.Garcia *nu.*9. Hoſeda.*de incompatibilit.benef.*2.*p.c.*3.*n.*1.Sanch.& alij *ſupra.*

3 Rurſus vnio perpetua tripliciter fit. Primo cum ex duplici beneficio vnum tertium diſtinctum coaleſcit, *c.decimas, ad finem* 16.*q.*1. Sed hæc non tam eſt beneficiorum vnio,quam illorum extinctio, & noua beneficij erectio. Secundo fit vnio, cum vnum beneficium alteri ſubiicitur, illique incorporatur. Tertio cum æquè principaliter ſibi inuicem beneficia vniuntur:ſic Gloſſa *in c.& temporis,verbo vnire* 16. *q.*1.& *c.*1. *Ne ſede vacante,verbo vniendo, & ibi* Doctores. Rebuff. *tit.de vnione n.*11.Petrus Gregor.*de benef.c.*10.*n.*2.Azor. 2.*p.lib.*6.*c.*18.*q.*2.Garcia 12.*p.c.*2.*n.*7.Barboſa *allegat.* 66.*n.*2.Gonz.*gloſſ.*5.§.7.*n.*26.Sanch.*lib.*7.*c.*29.*n.*146.

4 Pro diuerſitate vnionis diuerſus eſt effectus. Vnio namque,qua ex duplici beneficio vnum conſurgit operatur retentionem priuilegiorum vtriuſque ſi compati poſſunt;ac ſi contraria ſint,meliorum, & fauorabiliorum. gonzal.*gloſſ.*5.*n.*28.& 55.Petr.gregor.*n.*15. garc.12.*p.de benef.c.*2. *nu.*10. Vnio vero, qua beneficium alteri acceſſoriè annectitur, operatur extinctionem,& ſuppreſſionem nominis,& tituli beneficij vniti, ita vt durante vnione nec eſſe,nec nominari beneficium poſſit,ſed iudicatur vt prædium illius cui vnitur,ſic pluribus relatis garc.*n.*12.Barboſa *allegat.*66. *n.*38.gonzal.*gloſſ.*5.§.7.*n.*33. E contra vero vnio beneficiorum æquè principaliter facta operatur retentionem nominis, & tituli vtriuſque beneficij, ita vt beneficiatus in quolibet beneficio intitulatus ſit æquè ac ſi vnum alteri vnitũ non eſſet. Quapropter quodlibet beneficium manet beneficium, ſicut antea eadem priuilegia,honores, & redditus tenens:ſic gloſſa *in c.& temporis* 16.*q.*1.& *dicto c.*1. *ne Sede vacante.* Rebuff.*tit.de vnione,n.*15. gonzal.*gloſſ.*5.§.7.*n.*112.garcia. 12.*p.c.*2.*n.*73.Barboſa 3.*p.de poteſt Epiſc.alleg.*66.*n.*50.

5 Hinc fit in beneficio acceſſoriè vnito non eſſe locum vacationi, nec reſeruationi: quia quod non eſt vacari;nec reſeruari poteſt.Gonzal.*nu.*7.& 33.Garc.*n.*15. Item neque eſſe locum regulæ de triennali. Quia hæc fauet poſſidenti beneficium in titulum, non in prædium.Garc.*n.*28.Gonzal.*n.*9. Item neque permutari,neque reſignari;neque conferri poſſe,quia per vnionem acceſſoriam omnino beneficium extinctum eſt. Gonzal.*gloſſ.*5.§.7.*n.*11.& 14.

6 Fit ſecundo collatione, & poſſeſſione accepta beneficij principalis & acceſſorium collatum, & poſſeſſum eſſe,quia comparatione beneficij acceſſoriè vniti non datur collatio, nec poſſeſſio, quia non datur beneficij titulus.Gonz.*gloſſ.*5.§.7.*n.*6.Barb.*alleg.*66.*n.*39. garc.12.*p.c.*2.*n.*21.& 22.

7 Fit tertio beneficium acceſſoriè vnitum amittere per vnionẽ omnes ſuas qualitates,& priuilegia. Quia amittit beneficij naturam, & non entis nullæ ſunt qualitates. At habet qualitates, & priuilegia illius cui vnitur,quia in illius naturam conuerſum eſt:ſic gloſſa *c.& temporis,verbo vnire* 16.*q.*1. & *c.*1.*verbo vniendo ne Sede vacante.*gonzal *gloſſ.*5.§.7.*n.*2.Barboſ. *alleg.*66. *nu.*41. Quocirca ſi parochialis vnita ſit acceſſoriè beneficio ſimplici, tanquam beneficium ſimplex eſt iudicanda;ac proinde ad illius impetrationem opus non erit ætate pro parochiali requiſita,ſed ſolum ætas pro ſimplici beneficio expoſtulata. Neque erit neceſſarius in illius prouiſione concurſus præſcriptus à Trident *ſeſſ.*24.*c.*18.*de reformat.*neque habebit incompatibilitatem cum alia parochiali, neque in impetratione noui beneficij erit exprimenda:ſic relati Doctores.

8 Econtra res procedunt in beneficio æquè principaliter vnito,vacat inquam,& permutari,reſignarique poteſt, ſed non ſeparatim ab eo cui eſt vnitum: alias diſſolueretur vnio. Item conferri debet, & publicari, ac ſi vnitum non eſſet. Deinde inducit incompatibilitatem cum quolibet alio ſimili, ac tandem illius eſt mentio facienda in cuiuſlibet noui impetratione. Quia naturam beneficij retinet eſto annexam,& coniunctam cum alio, ac proinde ſeruandæ ſunt illius qualitates,& conditiones, garcia 12.*p.de benef.c.*2.*à n.*37. Barb. *alleg.*66.*n.*50.

9 Ex quo colligere potes hanc vnionem non præſtare,vt beneficia inter ſe communicentur, ſed ſolum vt communicentur, in perſona. Vnde nec qualitates, nec priuilegia,nec fructus vnius beneficij cum qualitatibus,priuilegiis, & fructibus alterius communicantur, ſed quodlibet beneficium ſuas qualitates, priuilegia,& fructus diſtinctos retinet;ita vt ſi in aliquo ex his beneficiis vnitis ſit neceſſario apponendus Vicarius,vt muneribus illius ſatisfaciat, is prouideri debet ex fructibus talis beneficij,& non ex prouentibus alicuius beneficij vniti, cuius bona per vnionem diſtincta,& ſeparata remanſerunt, neque obligata ad ſupplendum defectus beneficij vniti;ſicut cum duæ Eccleſiæ ſunt adinuicem vnitæ,beneficiati vnius Eccleſiæ non obligantur ſupplere defectum ſeruitij in altera Eccleſia,vt benè notauit gonzal.*gloſſ.*5.§.7.*n.*117. cum Rota *deciſ.*578. *n.*2.*par.*3.*diuerſ.* Quod ſi illi fructus inſufficientes ſint,ipſius parochiani compelli debent ſuppeditare congruam ſuſtentationem, quia ipſi tenentur in ſubſidium.gonz.*ſupra,n.*115.

10 Quæ dicta ſunt de beneficiis vnitis,æquè principaliter procedunt, cum vniuntur ad vitam; quia hæc vnio non extinguit titulum beneficij, ſed illius retentionem cum alio concedit.garc.12.*p.de benef.c.*2.*n.*38.

11 Sed inquires, vnde cognoſcendum ſit vnionem factam eſſe acceſſoriè, vel æquè principaliter? Reſpondeo, inſpiciendum primo eſſe tenorem vnionis:

Digitized by Google

ſi enim reſcriptum dicat; *illud & illud beneficium vnimus*, vnio eſt æquè principalis: ſi autem dicat, *tale beneficium illi beneficio vnimus, & incorporamus*, vnio eſt facta acceſſoriè. Quod ſi ex verbis vnionis id colligi non poteſt, ſpectandum eſt quod beneficium ſit magis dignum, & illud iudicandum eſt eſſe principale vnitum, & minus dignum eſſe tantum acceſſoriè, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum, *c. quod in dubiis, de conſecrat. Eccleſ. vel altaris*: ſi vero beneficia æqualia appareant, attendi debet an ex vno beneficio tantum denominatio proueniat, & illud iudicabitur principale vnitum, aliud acceſſoriè; cum in hac æqualitate ſola vnio acceſſoria cauſa eſſe poſſit huius denominationis. Item attendi debet vſus, & conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres. Verũ ſi adhuc res dubia ſit, præſumendum eſt vnionem æquè principaliter factam eſſe, & non acceſſoriè. Quia ſemper præſumptio ſumi debet, vt titulus beneficij conſeruetur, non vt extinguatur, *c. Abbate. de verbor ſignif.* vide Gloſſam *in clem. 2. de prebend. verbo Eccleſias.* Felin. *in c. in noſtra. de reſcript. ſub n.30. & c. tranſlato nu.6. & 7. de cõſt.* Garc. *12. p. de benef. c.2. à n.55.* Gonz. *gl.5. § 7. à n.117.*

12 Aduertendum tamen eſt cum Garcia *ſupra n.55.* præbendas canonicales annexas dignitatibus Eccleſiarum Cathedralium, & collegiatarum non eſſe ita acceſſoriè annexas, vt earum tituli extincti ſint, cum verè illas poſſidentes canonicorum titulum retineant, & vocem in capitulo habeant, aliaque munia exerceant, quæ exercerent, ſi ſolum canonici exiſterent; quod eſt manifeſtum ſignum illam vnionem non eſſe in re acceſſoriam, ſed principalem, idque à fortiori conſtat ex eo quod cum alia ſimili præbenda compati non poſſunt.

§. II.

Quæ, & qualiter, & à quibus beneficia vniri poſſunt, ſpectato iure communi.

1 *Cathedrales Eccleſiæ, & earum prima dignitas, & præcipua in collegiatis à ſolo pontifice vniri poſſunt.*
2 *Epiſcopus omnia beneficia ſuæ diœceſis non exempta valet vnire.*
3 *Poteſt vnire beneficia ad Sedem apoſtolicam deuoluta.*
4 *Limitatur, ne procedat in beneficiis deuolutis ob propriam negligentiam.*
5 *Dicendum de beneficiis reſeruatis, duplici limitatione appoſita.*
6 *Quibus vnire Epiſcopus beneficia poteſt.*
7 *Non poteſt facere vniones ad vitam.*
8 *An aliis præter Pontificem; & Epiſcopum competat poteſtas vniendi.*
9 *Vicarius Epiſcopi hanc poteſtatem non habet.*
10 *Quid ſi Vicario data ſit poteſtas conferendi beneficia cum clauſula generali; & ad omnia requirentia ſpeciale mandatum.*
11 *Quid de capitulo Sede vacante, cenſent aliqui non habere hanc poteſtatem. Probabilius eſt oppoſitum.*
12 *Fit ſatis contrariis fundamentis.*
13 *Non debet ſibi beneficia vnire.*
14 *De Legato à latere plures negant hanc poteſtatẽ habere.*
15 *Probabilius eſt oppoſitum.*
16 *Satisfit contrariis.*
17 *Quid de Archiepiſcopo.*
18 *Quid de Abbatibus, aliiſque Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus.*
19 *Cauſa ad vnionem requiſita eſt neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ.*
20 *Huius cauſæ cognitionem debet Prælatus præmittere ad vnionem.*
21 *Debent vocari hi quorum intereſt, alias erit nulla.*
22 *Vocandus eſt patronus ſiue laicus, ſiue Eccleſiaſticus, collator, ſeu elector.*
23 *Rector beneficij vocandus non eſt, neque item eſt vocandus defenſor, ſi vnio facienda eſt tempore vacationis.*
24 *Accedere debet conſenſus capituli Cathedralis Eccleſiæ in vnione ab Epiſcopo facta, ſed non à Legato.*
25 *Qualiter Epiſcopus ab hac obligatione excuſari poteſt.*
26 *Debeat ne præcedere hic conſenſus vnionem; alij negant, verius eſt tempore vnionis adeſſe debere.*
27 *Differentia inter alienationem, & vnionem.*
28 *Exprimi debet verus valor beneficij vniendi, & eius cui eſt facienda vnio.*
29 *Non requiritur tractatus expoſtulatus in alienatione rerum Eccleſiæ.*

1 ET quidem omni iure certum eſt, ſolum Pontificem poſſe vnire Cathedrales Eccleſias *c. & temporis 16. q. 1. c. ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.* Idem eſt de prima dignitate in Eccleſia Cathedrali, & principali in collegiata; quia earum prouiſio ſoli Pontifici competit Azor. *2. p. lib. 6. c. 28. q. 6.* Hoſeda, *2. p. de incompatibilit. benef. c. 3. n. 7.* Sanc. *lib. 7. in decal. c. 29. n. 150. in fine.*

2 Epiſcopus vero poteſt ſpectato iure communi omnia beneficia ſuæ diœceſis non exempta vnire: *ex dicto c. ſicut vnire*: ibi, *ſicut vnire Epiſcopos, atque poteſtati ſubiicere aliena ad ſanctum Pontificem pertinere dignoſcitur, ita ad Epiſcopum Eccleſiarum ſuæ diœceſis vnio, & ſubiectio earundem*, & tradunt omnes. Appello beneficia non exempta, quæ prouiſioni ordinariorum ſubiiciuntur, exempta, quæ extra illorum prouiſionẽ ſunt.

Hinc videbatur inferri, non poſſe Epiſcopum beneficia ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, aut reſeruata, ſeu alias affecta vnire; quia eorum prouiſio Sedi Apoſtolicæ competit.

3 Sed dicendum eſt, optimè poſſe Epiſcopum beneficia ad Sedem apoſtolicam deuoluta vnire, non vt ſtatim vnio habeat effectum, ſed vt habeat effectum poſt primam vacationem: ſic Abbas *in c. ſicut vnire, de exceſſib. prælat. n. 6.* & ibi Antonius, *nu. 10.* Marian. Socinus Senior. *à n. 67. vſque ad 70.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 28. q. 15.* Gonzal. *gloſſ. 5. § 7. n. 136.* Garcia. *12. p. de benef. c. 2. n. 91.* Th. Sanch. *lib. 7. in decal. c. 29. nu. 149.* Auguſt. Barboſ. *allegat. 66. n. 15.* & alij apud ipſos. Priorem partẽ, nempe poſſe Epiſcopum beneficia deuoluta vnire ſic probo. Quia deuolutio ſolum præſtat, vt beneficia illa vice à Pontifice prouideantur, non autem impedit Epiſcopum, quin de ipſis beneficiis diſponat, diſpoſitione ſupradictam prouiſionem Pontificiam non impediente; at vnio quæ effectum ſortitura non ſit, quouſque denuo beneficium vacet, non impedit apoſtolicam prouiſionem. Ergo hæc vnio fieri poteſt. Secundam partem concluſionis, nempe vnionem non eſſe habituram effectum, quouſque denuo beneficium vacet, hac ratione manifeſto. Nam Epiſcopus tollere nõ poteſt ius alteri quæſitum, ſed titulo deuolutionis habet Pontifex ius quæſitum beneficia deuoluta conferendi. Ergo hoc ius tollere Epiſcopus non poteſt. At ſi vnio haberet effectum, antequam Pontifex prouideret, tolleret Epiſcopus à Pontifice ius quæſitum, ſi quidem facta vnione extinguitur beneficium, & incapax eſt prouiſionis. Ergo ante collationem Pontificiam non poteſt vnio habere effectum. Facta vero collatione Põtificia prouiſo eſt ius quæſitum firmum, & irreuocabile. Ergo impediri non poteſt per vnionem. Ergo vnio habere non poteſt effectum, quouſque ius illud quæſitum amittatur, & conſequenter quouſque beneficium denuo vacet.

4 Vide

Digitized by Google

4. Videtur tamen limitanda concluſio, vt procedat in beneficiis deuolutis ob negligentiam, ignorantiam, vel abſentiam prædecesſſorum; ſecus ſi ob propriam Epiſcopi negligentiam deuoluta fuerint. In pœnam enim propriæ negligentiæ videtur non ſolum prouiſio, ſed quælibet beneficij diſpoſitio interdici, ne videatur vnione prouiſionem ſibi interdictam compenſare, ſic Rebuff. *prax. tit. de deuolutionib. n.* 31. Praxis Epiſcopalis. 2. *p. verbo vnio.* §. 8. Aug. Barb. *alleg. 66. n.* 16.

5. Idem quod dictum eſt de beneficiis deuolutis, dicendum eſt de reſeruatis; poſſe inquam Epiſcopum illa vnire, dummodo vnio effectum non habeat, quouſque reſeruatio ceſſet: atque ita æquè de deuolutis, ac de reſeruatis loquuntur Doctores, *n.* 2. relati, duplici tamen limitatione appoſita. Prima ne reſeruatio ſub verbis adeò generalibus fiat, vt cenſeatur Pontifex quamlibet beneficij diſpoſitionem ſibi reſeruare. Vt ſi dicat, tale beneficium noſtræ diſpoſitioni, ordinationique reſeruamus: hac enim reſeruatione cenſetur non ſolum beneficij collationem, ſed quamlibet de illo diſpoſitionem aliis interdicere: ſic Abbas *in dicto c. ſicut vnire. n.* 7. & ibi Alex. de Nero *in addit.* Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 16. Sanch. *l.* 7. *c.* 29. *n.* 150. Secunda, ne reſeruatio perpetua ſit: nam hæc impedit vnionis effectum: durante namque reſeruatione vnio effectum habere non poteſt. Ergo ſi reſeruatio perpetua ſit, numquam vnio effectum habebit, ac proinde inutiliter fiet. Non igitur fieri poteſt: ſic Hoſeda *de incompatib. beneficior.* 2. *p. cap.* 3. *n.* 7. Sanch. *illo num.* 150. *in fine.*

6. Vnionem autem facere poteſt Epiſcopus tum aliis beneficiis *c. ſicut vnire. de exceſſib. prælat. cap. expoſuiſti de præbend.* tum monaſteriis, & locis religioſorum. *cap. conſultationibus. cap. paſtoralis de donationib. clement. ſi vna, de rebus Eccleſ. non alienandis. cap. ſi Epiſcopus.* 12. *q.* 2. & tradunt poſt alios antiquiores, quos allegant Felin. *cap. in noſtra. n.* 42. *de Reſcript.* Azor. *l.* 6. *cap.* 28 *q.* 19. Garcia. 12. *p. de benef. cap.* 2. *n.* 77. *Sanc. lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *n.* 148. Quod verùm eſt, quamuis illud monaſterium, cui fit vnio exemptum ſit. Sanch. & Garc. *ſupra.* Tum denique vnire poteſt fabricæ Eccleſiæ etiam cathedralis; quia eſt locus pius, & religioſus. Garc. aliis relatis, *n.* 79. Numquam tamen vnire poteſt menſæ Epiſcopali, aut capitulari, ne ius ſibi dicat, & in facto proprio authoritatem præſtet, deciditur expreſſè *clem. ſi vna de rebus Eccleſiæ alien. vel non,* & *tradunt ibi doctores.* Barboſa *allegat.* 66. *n.* 30. Garc. 12. *p. cap. n* 2. *n.* 166. *& ſeqq.* Benè tamen poterit ſingulorum præbendis beneficia vnire; quia inde non infertur vnionem factam eſſe capitulo. Quia aliud eſt capitulum: aliud ſinguli de capitulo: ſic Gonz. *gloſſ.* 37. *n.* 25 Garc. 12. *p. de benef. c.* 2. *n.* 171. *& ſeqq.* Gratian. *diſc. forens. c.* 274. *n.* 54. *in fine* Aug. Barb. *alleg.* 66. *n.* 31.

7. Supradicta intelligenda ſunt de vnione perpetua; ſecus de vnione temporali, ſeu ad vitam. Hanc enim Epiſcopus facere non poteſt; quia hæc non eſt propriè vnio beneficiorum, ſed illorum diſpenſatio. Non enim per hanc vnionem Eccleſiis pauperibus prouidetur, ſed perſonis: & ita tenet alias referens Staphileus *de litter. grat. tit. de modis prouiſionis. n.* 19. Garc. 12. *p. de benef. c.* 2. *n.* 84 Sanch. *l.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 152. Azor. *l.* 6 *c.* 28. *q.* 1. Aug. Barb. *alleg.* 66. *n.* 8.

8. Rurſus inquirimus; an aliis præter Pontificem, & Epiſcopum competat poteſtas vniendi beneficia ſpectato iure communi, & dubitari poteſt de vicario generali Epiſcopi, de capitulo Sede vacante, de Legato à latere, de Archiepiſcopo, ac denique de aliis prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, habentibus comparatione beneficiorum ſui territorij.

9. Et primo Vicarius generalis Epiſcopi ex vi vicariatus nequaquam habet poteſtatem beneficia vniendi. Quia neque habet poteſtatem beneficia conferendi, quod minus eſt: ſic poſt alios antiquiores Rebuff. *praxi beneficiar. tit. de vnionibus. n.* 37. *& tit. forma vicariatus. n.* 102. Azor. *l.* 6. *c.* 28. *q.* 10. Sbrozius *de vicario Epiſcopi. l.* 2. 115. *à. n.* 2. *vſque ad* 8. *& q.* 116. *n.* 1. Thom. Sanch. *l.* 3. *in decal. c.* 29. *n.* 153. Aug. Barb. *alleg.* 66. *n.* 7. Aloyſius Riccius *reſolut.* 383. *in princ.* Garc. 12. *p. de benefic. c.* 2. *n.* 69. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 278. *n.* 35. Quamuis contra ſentiat Hieronym. Gabr. *conſ.* 200. *n.* 3. *lib.* 1. Moſedun. *deciſ.* 3. *de offic. vicar.* ſed abſque fundamento.

10. Quod ſi Vicario data ſit poteſtas conferendi beneficia cum generali clauſula, & ad omnia requirentia ſpeciale mandatum. Aliqui Doctores tradiderunt conceſſam eſſe poteſtatē beneficia coniungendi; eo quod conferre voluntatis ſit, coniungere vero neceſſitatis: ſic Gambar. *l.* 5. *tit. de poteſt. legat. Rub.* 1. *n.* 115. Sed contrarium omnino dicendum eſt; quia ſub poteſtate conferendi non comprehenditur poteſtas coniungendi, vtpote omnino diſtincta. Neque etiam comprehenditur ex vi illius clauſulæ generalis; quia hæc ſolum extenditur ad ſimilia, non autem ad maiora expreſſis argum. *cap. qui ad agendum de procuratorib. in* 6. *clem. eodem tit.* Negari autem non poteſt, vnionem beneficiorum diſſimilem eſſe collationi, & eſſe quid maius, vtpote quæ nequit fieri ſine conſenſu capituli, & beneficij naturam immutat. Ergo ex poteſtate conferendi beneficia cum illa clauſula generali, non infertur poteſtas vniendi, & ita tenet Rebuff. *tit. de forma vicariatus. n.* 101. Sbrozius *ſupra. à n.* 9. Garc. *n.* 69. Sanch. *n.* 154 Barb. *n.* 7. & alij apud ipſos.

11. De capitulo Sede vacante plures Doctores cenſent non poſſe beneficia vnire, eo quod non poteſt iuri Epiſcopali derogare, derogaret autē beneficiorum vnione: ſiquidem illa facta Epiſcopus qui poteſtatem haberet duo beneficia conferendi, vnum tantum conferre poſſet, aliud enim per vnionem extinguitur. Præterea quia capitulum non habet poteſtatem conferendi beneficia ad Epiſcopum pertinentia. Ergo neque habebit poteſtatem vniendi, quæ maior eſt: ſic Pauin. *de officio, & poteſt. capituli.* 2. *p. q.* 3. *à. n.* 17. Ant. Euchus *in inſtit. l.* 1 *tit.* 9. *n.* 87. Azor. 2. *p. l.* 3. *c.* 38. *q.* 9.

Probabilius tamen eſt hanc poteſtatem capitulo Sede vacante competere. Quia hæc poteſtas eſt iuriſdictionis non voluntariæ, ſed neceſſariæ; eo quod neceſſitate vrgente orta ex neceſſitate Eccleſiæ, vel euidenti ipſius vtilitate vnio facienda eſt, & non aliter. At capitulum Sede vacante ſuccedit Epiſcopo in iis quæ pertinent ad iuriſdictionem neceſſariam, imo ex plurium ſententia ſuccedit in iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem ſiue voluntariam, ſiue neceſſariam. Ergo capitulum hanc vniendi poteſtatem habet, & ita tenet Rebuff. *tit. de vnionib. n* 36. Hozeda *de incompatib. benef.* 2. *p. c.* 3. *n.* 7. *verſ. ſimiliter capitulum.* Azor. ſibi contrarius, 2. *p. l.* 6. *c.* 28. *q.* 9. Garc. 12. *p. c.* 2. *n.* 67. Sanch. *in decal. l.* 7. *c.* 29. *n.* 155. Aug. Barb. 3. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 66. *n.* 5.

12. Neque obſtant contraria; quia vnio beneficiorum non cauſat Epiſcopo præiudicium: eſt enim exercitium Epiſcopalis iuriſdictionis, & licet faciat, vt Epiſcopus non poſſit poſt vnionem niſi vnum beneficiū conferre: cum tamen ſecluſa vnione duo conferre poſſet; non obinde perit ius aliquod Epiſcopale, quod in eo conſiſtit, vt poſſit omnia beneficia ſibi ſubiecta prouidere, dum beneficij naturam retinent: quæ poteſtas non immutatur ex eo quod hæc, vel illa beneficia extinguantur. Ad confirmationem reſpondeo, eſto poteſtas vniendi maior ſit, quam conferendi, quia tamen eſt neceſſitatis, & non voluntatis; ea de cauſa poteſt capitulo, Sede vacante competere, tametſi non com

competat poteſtas conferendi.

13. Aduertendum tamen eſt hanc vniendi poteſtatem capitulo competere, dummodo ſibi beneficia nõ vniat. Nam ſi Sede plena non poteſt capitulum in ſui fauorẽ prębere conſenſum ad vnionem; quia eſſet authoriſare proprium factum, & quaſi in propria cauſa ius dicere. *clement.ſi vna. De rebus Eccleſ. non alienand.* Minus poterit ea ſibi beneficia vnire: & ita tenet, deciſumque refert Garc. 12.*p.de benef. c.2.n.*68. Barboſa *alleg.66.num.5.*

14. Legatus item à latere an poſſit beneficia prouinciæ ſibi demandatæ vnire? Variant Doctores. Negant Innoc. *in c.fin.de confirmat.vtili,vel inutili ad finem.* Hoſtiens *n.* 1. Ioann.Andreas. *n.*2. Ant.*n. vlt.* Feder. *conſ.195.per totum.* Marian. Socin. Senior. dubius eſt poſt quæſtionem latè diſputatam *in c. ſicut vnire. de exceſſib.prælat.art.3.q.3.à n.9.* Mouentur *ex dicto c. fin. de confirmat. vtili, vel inutili*, vbi reprobatur vnio facta à Legato à latere. Secundo, quia hæc poteſtas ſoli Epiſcopo videtur iure communi conceſſa. *dicto c.ſicut vnire*: ibi; *Epiſcopus.&c.* Tertio Legatus à latere derogare ius commune non poteſt; at vniens beneficia videtur ius commune derogare, præſcribens cuilibet beneficio ſuum Rectorem. *c.quia nonnulli. de clericis non reſidentib.* & prohibens ne ab illo abſit. *c. conquerente. eodem tit.* Quartò Legati poteſtas non extenditur ad derogandam Epiſcopalem authoritatem. *cap.vlt. de religioſis domib.c.vlt.de confirmat.vtili, vel inutili.* At ſi ad vnionem beneficiorum extenderetur; Epiſcopali authoritati derogaret; ſiquidem priuaret Epiſcopum aliqua prouiſione beneficiorum in perpetuum. Ergo id facere non poteſt.

15. Nihilominus oppoſitum verius eſt. Quia Legatus à latere in prouincia ſibi demandata eſt Ordinarius, & eandem cum Epiſcopo authoritatem habet, vt ſæpè dictum eſt, & aliis relatis docet Garc. 1.*p. de benefic.c.5. n.*283. Sanch.*l.8.de matr. diſp.9.n.25.* Cum ergo Epiſcopus hanc habet poteſtatem, Legatus à latere illam habere debeat: & ita tenent Abbas *in c.ſicut vnire. de exceſſib.prælat.n.5.* Staph. *de litter.grat.tit. de modis prouis.n.20.* Gamb. *de officio,vt poteſt legat.l.5.n.40.* Rebuff. *in praxi benef. tit.de vnionib.à n.24.* Sanch. *l.7.in decal.c.29.n.158.* Garc.12.*p.c.2.n.65.* Azor 2.*p.l.5.c.29.q.14.& l.6.c.28.q.8.* Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt.deciſ.492.in 1. edit. & in 2. reſolut.383. n.2.* Aug.Barboſ. *allegat.66.n.4* & alij apud ipſos.

16. Neque obſtant contraria. Non primum, quia in *illo cap.fin. de confirmat. vtili, vel inutili*, non reprobatur vnio facta à Legato: non enim ibi Legatus beneficia vniuit, ſed cõtulit: reprobatur autem quod ex collatione ſibi facta collatarij prætendebant, ſcilicet ius exemptionis in temporalibus, & ſpiritualibus ab Epiſcopo: quia vt inquit ibi textus, iura, quæ diœceſanis debentur per collationes Legati, & confirmationes apoſtolicas nec minuuntur, nec læduntur. Ad ſecundum nego, ſoli Epiſcopo hanc poteſtatem vniendi competere. Nam eſt *in c. ſicut vnire*, ſolius Epiſcopi mentio fiat, ſub illo nomine quilibet iuriſdictionem Epiſcopalem habens comprehenditur. Quod ex eo patet. Nam competit Epiſcopo confirmato, tametſi conſecratus non ſit. Sanch.*l.7. in decalog.c.29. n.147.* Ad tertium nego vnionem beneficij ius cõmune derogare, ſe potius ius commune hanc concedens facultatem exequi. Neque obſtat cuilibet beneficio ſuum Rectorẽ deſignari, & in eo eius præſentiam expoſtulari; quia hoc intelligitur, dum in eſſe beneficij perſeuerat, ſecus ſi per vnionem, aliamque viam extinguatur. Ad quartum nego vnionem eſſe derogationem iuris Epiſcopalis, aliàs Legatus à latere conferens beneficia prouinciæ ſibi demandatæ, iuribus Epiſcopalibus derogaret contra tex. *in cap. ſua de confirmat. vtili, vel inutili*; ſi quidem per collationem factam à Legato, ceſſat in Epiſcopo poteſtas beneficia illa conferendi, quæ aliàs poterat. Sed quia hæc ceſſatio eſt per exercitium iuriſdictionis Epiſcopalis; ea de cauſa dici non poteſt iuribus Epiſcopalibus per eam derogari: ſic dicendum eſt in vnione.

Dixi hanc poteſtatem competere Legato à latere; quia hic poteſt beneficia prouinciæ ſibi demandatæ conferre. *c.1. de officio Legati in 6.* At reliquis Legatis, quibus ea poteſtas conferendi iure communi conceſſa non eſt, neque hanc habent poteſtatem, & tradit alios referens, Garcia 12.*p.c.2.n.* 66. Sanch. *l.7. in decalog. c.29.n.158.*

17. De Archiepiſcopo conueniunt Doctores, in ſua propria diœceſi poſſe beneficia vnire, ſicut poteſt Epiſcopus. Quia vere Epiſcopus eſt: at in diœceſi Suffraganeorum nequaquam poſſe: quia illa beneficia nõ ſunt illi ſubiecta, niſi in aliquibus caſibus à iure expreſſis, quorum nullus eſt poteſtas vniendi. Adde hãc poteſtatem eſſe poteſtatẽ iuriſdictionis ordinariæ, quã non habet Archiepiſcopus in beneficia Suffraganeorũ, quod manifeſtè colligitur *ex c.ſicut vnire de exceſſ.prælat*: vbi aſſenſus, vel confirmatio Metropolitani de vnione beneficij Suffraganei nullius putatur conſiderationis: ita pro certo tenent Abbas *eo c.n.4.* Reb.*prax. benef. tit.de vnionib. n.19.&* 30. Azor. 2.*p.l.6.c.28. q.7.* Hoz. *de incomp. benef. 2.p.c.3.n.7.* Sanch.*l.7.c.29.n.156.*

18. Denique de Abbatibus, aliis Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus dubitant Doctores, an habeant poteſtatem vniendi beneficia ſibi pleno iure ſubiecta? Et quidem ſtante priuilegio, conſuetudine immemoriali, aut quadragennaria cum titulo, ferè omnes Doctores conueniunt hos Prælatos vnire poſſe. Quia hæc poteſtas cum ſit iuriſdictionis, præſcribi conſuetudine poteſt. At ſecluſo priuilegio, vel conſuetudine immemoriali, communior ſententia defendit nequaquam poſſe beneficia vnire: ſic plures Doctores relati à Sanch. & Garcia *locis ſtatim allegandis.* Mouentur ex *c. ſicut vnire*, vbi vnio facta Abbate de beneficio ſibi ſubiecto committitur Epiſcopo, vt eam infirmet, ſi velit. Cæterum verius cenſeo hanc poteſtatem his Prælatis competere, tum quia *in c.ſicut vnire*, ea de cauſa vnio illa ab Abbate facta mandatur infirmari, quia fuit facta abſque conſenſu Epiſcopi, cui beneficium ſubiiciebatur. Ergo à contrario ſi ex conſenſu Epiſcopi vnio facta eſſet, vel beneficium illi ſubiectum non eſſet, vnio valida foret. Tum quia his prælatis competunt ea quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis hæcque poteſtas ad iuriſdictionem Epiſcopalem pertinet; ſiquidem competit Epiſcopo non conſecrato, ſed ſolum confirmato: & ita tenet Man.Rodrig. 3. *t.quæſt. q.80.art.1.* Garc.12.*p.c.2.n.72.* Sanch.*l.7.in decal.c.29. n.160.* & alij plures apud ipſos.

Qualiter ſupradicti omnes hanc vnionem beneficiorum præſtare debeant, conſtabit explicatis conditionibus pro vnione requiſitis.

19. Prima ergo conditio eſt neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ: hanc autem eſſe omnino neceſſariam, vt vnio valida ſit, probat tex *expoſuiſti: de præbendis*: ibi; *ſi euidens neceſſitas vel vtilitas exigat*: & tradunt ibi communiter Doctores. Rebuff. *tit.de vnione. n.38.* Hozeda *de incompatibilit. 2.p.c.3.n.8.* Azor. 2.*p.lib.6.c.28.q.4. &* 13. Garc. 12.*p.de benef.c.2.n.108.* Aug. Barb. *alleg.66.n.* 21. Sanch. *l.7. in decalog.c.29.n.161.* Neceſſitas eſt, ſi præbenda, cui facienda eſt vnio, careat ſufficientibus redditibus ad alendum miniſtrum, vt expreſſè dicitur *in dicto c. expoſuiſti*: ibi, *de redditibus præbendarum ſuarum nequeant ſuſtentari*: Vtilitas eſt, ſi ob tenuitatem fructuum non inueniantur idonei miniſtri, qui beneficiis deſeruiant: ſic habetur *in ſuprad. cap. expoſuiſti.*

Azor,

Digitized by Google

Azor. *dicta q.* 11. Sanch. *n.* 161. Barb. *n.* 22. Rebuff. & Hozeda *ſupra*. Ad vtilitatem pertinet augmentum diuini cultus: ſi enim facta vnione cultus diuinus augetur, ſufficientem præbet cauſam vniendi; colligitur *ex c. ex parte. de conſtitut.* & ex Trident. *ſeſſ* 14. *cap.* 9. *de reformat. & tradit* Sanch. *dicto cap.* 29. *n.* 161. Ex quo manifeſtè conſtat, dari legitimam cauſam vniendi aliqua beneficia conuentibus religioſorum, quia eorum vnione augetur diuinus cultus. Sanc. aliis relatis, *dicto*, n. 161.

20. Vt autem hæc vnio non ſolum licitè, ſed validè fiat, debet prælatus vniens cauſæ cognitionem præmittere, aliàs, cæco, irrationabili que modo procedet, & abſque poteſtate, cum non ſit ei aliter poteſtas vniendi conceſſa: conſtat ex iis quæ diximus, *tract. de legibus. diſp. vlt. diſpenſat pun.* 13. *& pun.* 14 explicuimus qualiter credendum ſit prælato adhibuiſſe cauſæ cognitionem: & ibi dicta confirmant in præſenti Sanch. *dicto cap.* 29. *n.* 162. Garc. *cap.* 2. *à n.* 110. Barb. *alleg.* 66. *n.* 13. *&* 14.

21. Secunda conditio eſt, vt vocentur hi quorum intereſt; aliàs nulla ſit vnio, & meritò. Quia non debet fieri ſi tertio iuſtum præiudicium generatur, *clem. vnica §. ad hæc. de ſtatu Monach.* conſentit. Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 6. *de reformat.* & tradit Rebuff. *tit. de vnionibus. n.* 43. Azor. 1. *p. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 14. Sanch. *lib.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 165. Garc. 12. *p. cap.* 2. *n.* 203. Aug Barb. *alleg.* 66. *n.* 34.

22. Hi verò ſunt primò patronus ſiue laycus, ſiue Eccleſiaſticus inferior collator, ſeu elector quia his omnibus per vnionem notabiliter præiudicatur; ſiquidem ius quod poſſident, extinguitur. Debent ergo vocari, vt ſic vocati opponant contra vnionem, ſi quid habent, conſtat *ex ſupradicta clem.* & ex Trid. *ibi & ſeſſ.* 24. *cap.* 25. ſic Doctores nuper relati. Neque Epiſcopo aſſerenti horum citationem feciſſe creditur: niſi aliūde probat; aliàs in voluntate Epiſcopi ſitum eſſe ſupradictis præiudicare. Garc. 12. *p. c.* 2. *n.* 213. Hi ergo vocantur, vt conſenſum præſtent: quapropter abſque eorum conſenſu nequit fieri vnio, vt multis relatis probat Sanch. *lib.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 167. *&* 168. Garc. 12. *p. de benef. c.* 2. *à n.* 105.

Solum in vnione facienda Legatum à latere eſt cōtrouerſia; an patronus Eccleſiaſticus vocari debeat, & conſentire. Negat Sanch. *n.* 169. alios referens Quia huic patronatui Legatus derogare poteſt, & idem cēſet de patronatu laycali ex ſola cōſuetudine, præſcriptione, aut priuilegio, quia natura patronatus Eccleſiaſtici immutatur, *facit cum dilectus. de iure patronat. cap. dilectus. de officio Legati*: Sed contrarium verius cēſeo cum Garc. 12. *p. de benef. cap.* 2. *n.* 221. quia nullibi eſt Legato poteſtas conceſſa derogandi huic patronatui in vnione beneficiorum Nam eſto data ſit ad derogandum in prouiſione, non inde infertur in vnione, quæ titulum extinguit, & ius abſorbet datam eſſe. Quod ſi vocati renuant venire, vel præſtare conſenſum, poterit prælatus ad vnionem procedere, probata prius, & per ſententiam declarata neceſſitate, vel vtilitate. Quia tunc patronus collator, vel elector irrationabiliter diſſentiunt, vel cum vocati non comparent, cenſentur tacitè conſentire.

23. Præter ſupradictos nullus alius vocandus videtur. Non rector beneficij, ſi vnio non ſit effectum habitura durante eius vita, ſed poſt mortem. Quia non præiudicatur. *c. conſultationibus. de donationib. & clem. ſi vna de rebus Eccleſ. non alienand. & ibi Gloſſa.* Seraph. *deciſ.* 1078. Garc. 12. *p. de benef. c.* 2. *n.* 214. Sanch. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 171. Barb. *alleg.* 66. *n.* 36. Neque item vocandus eſt defenſor beneficij, ſi vnio facienda eſt tempore vacationis. Quia defenſoris conſtitutio diſmembratione, & diuiſione beneficij, illiuſque alienatione requiritur, non pro vnione. Sanch. *n.* 171. Garc. *à n.* 215. Neque itē debet vocari plebs: quia non præſumitur allegatura contra id quod ſibi vtilius, & conuenientius ſit, ſi tamen de facto vnioni ſe opponat, audiēda eſt, & cauſa quam allegat examinanda; quia ſua non leuiter intereſt bonum habere paſtorem. Garc. *n.* 219 Sanch. *dicto cap.* 29. *n.* 163. Barb *alleg.* 66. *n.* 37. & alij apud ipſos. Deſunio facienda eſt per Legatum, ſeu ex commiſſione Pontificis, aliqui relati à Garc. *n.* 221. exiſtimant vocandum eſſe Epiſcopum, quia ſua intereſt, ne per vnionem priuetur iure quod habet beneficia conferendi: Sed contrarium merito probat ibi Garc. *n.* 222. alios referens; quia hoc præiudicium ex natura vnionis naſcitur, quam deberet ipſe ordinarius præſtare.

24. Tertia conditio eſt, vt capituli cathedralis Eccleſiæ conſenſus accedat. *c. paſtoralis. de donationib. clem. ſi vna. de rebus Eccleſiæ non alienand.* & tradunt omnes in vnione facienda per Epiſcopum. In vnione tamen facienda per Legatum, ſeu ex commiſſione Pontificis, communiter Doctores cenſent non eſſe conſenſum capituli requirendum. Quia cum capitulo conſortium non habet: ſic pluribus firmat Garc. 12. *de benef. c.* 2. *n.* 150. *&* 151. At placet diſtinctio, quam adducit Sanch. *lib.* 7. *in decalog. c.* 29. *n.* 166. ex Mariano Socino Seniore *c. ſicut vnire, de exceſſib. prælat. art.* 6. *concl.* 14. *n.* 115 nempe conſenſum capituli requiri, ſi Legatus vniat tanquam Ordinarius: quia tunc iura, & leges Ordinariis impoſitas videtur obligatus ſeruare: ſecus vero ſi vniat tanquam delegatus Pontificis, & nomine ipſius.

25. Ab hac obligatione requirendi conſenſum capituli excuſari poteſt Epiſcopus conſuetudine immemoriali, aut quadragenaria cum titulo; quia videtur eſſe præſcriptio: ſic aliis relatis Garc. 12. *p de benef. cap.* 2. *n.* 152. qui addit his regnis eſſe præſcriptam conſuetudinem generalem, qua derogatum eſt huic obligationi requirendi conſenſum capituli.

Secundo excuſari Epiſcopus poteſt, ſi capitulum requiſitū nollet abſque cauſa legitima præbere conſenſum, tunc enim poſſet Epiſcopus ad vnionem procedere; tametſi capituli conſenſus non accedat; quia non eſt priuandus Epiſcopus poteſtate vniendi, quam habet ob contradictionem irrationabilem capituli. Credo tamen prius capitulū compellendum eſſe quoad fieri poſſit, vt conſentiat. At ſi eius conſenſus, obtineri non poſſit, poterit ad vnionem procedere. ſic Azor. 2. *p. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 12. Rebuff. *reg.* 21. *Cancell. gloſſ.* 11. *num.* 3. Mar. Socin. Senior. *cap ſicut vnire art.* 6. *conc.* 1. *num.* 92. Sanch. *l.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 164. vbi aduertit cum Mariano Socino, exiſtente iuſta cauſa contradicendi, vnius contradictionem ſufficientem eſſe ad impediendam vnionem.

26. Sed eſt dubium; an hic conſenſus capituli præcedere debeat vnionem, an ſatis ſit vt ſubſequatur? Cōmunior ſententia defendit ſat eſſe ſubſequi, ſicuti de conſenſu patroni, electoris, & ſimilium dictum eſt: ſic Boerius *deciſ.* 345. *n.* 3. *&* 4. Rebuff. *dicta reg.* 21. *Cancell. gloſſ.* 11. *n.* 20. Hoz. *de incompatib. benef.* 2. *p. c.* 3 *n.* 9. Sanc. *l.* 7. *c.* 29. *n.* 165. Azor. *q.* 12 *in fine*. Garc. 12. *p. de benef. c.* 2. *n.* 147. & alij apud ipſos Et probari videtur ex textu *in cap. cum nos, de his quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capituli*: ibi: *certum eſt conceſſionem illam non tenere, quam reclamante capitulo per prædeceſſorem tuum conſtat factam fuiſſe, niſi eam rectam poſtmodum habuiſſet.* Item ex textu *in c. intra. de iure patronat.* vbi religioſi non poſſunt retinere Eccleſias ſibi à laicis conceſſas, niſi diœceſani conſenſus accedat.

Cæterum verius credo, conſenſum capituli tempore vnionis adeſſe debere. Quia eſt ad valorem, & ſubſtantiam vnionis requiſitus Neque obſtat ſat eſſe conſenſum patroni ſubſequi. Quia cum in eius fauorem ad

admittatur, mirum non eſt, ſi ſufficiat ſubſequi. Et idem eſt de conſenſu diœceſani, de quo *in cap. cura. de iure patronat.* Idem de conſenſu capituli in alienatione rerum Eccleſiæ, de qua *in cap. cum nos.* In his enim ſat eſt conſenſum ſubſequi; eo quod in eorum fauorem introductus ſit. At capituli conſenſus non in gratiam capituli, de cuius præiudicio in vnione non agitur, ſed in gratiam Eccleſiæ, ne paſſim, & temerè vniones fiant requiſitus eſt; eaque de cauſa adeſſe debet tempore vnionis: ſic Burſat. *conſ. 85. l. 2. n. 14.*

27. Hinc oritur quædam differentia maximè notanda inter alienationem rerum Eccleſiaſticarum, & beneficiorum vnionem, nempe in alienatione rerum Eccleſiaſticarum nullitatem alienationis ob defectum conſenſus, aliarumque ſolemnitatum poſſe ab ipſa Eccleſia, & non ab alio allegari: quia in eius fauorem eſt nullitas introducta. At nullitatem vnionis ob defectum conſenſus capituli poſſe à quocunque allegari. Quia non in gratiam capituli, ſed in gratiam Eccleſiæ, & pro illius recta gubernatione introducta eſt: ſic benè notauit Garc. *11. p. de benef. cap. 2. à n. 164.*

28. Quarta conditio eſt, requiſita, vt exprimatur verus valor beneficij vniendi, & eius cui eſt facienda vnio. Aliter enim conſtare non poterit vnionem neceſſariam, vel vtilem eſſe: habetur *reg. Cancell. 21. de vnionibus.* Hoc tamen intelligi debet in vnione, quæ poſtulatur facienda à Pontifice, vel eius Legato. Quia valorem beneficiorum ignorant. Secus de facienda ab Ordinario, cui valor beneficij ſatis perſpectus præſumitur: ſic Rebuff. *ſupradicta reg. Cancell. 21. gloſſ. 5. & ſeqq.* Sanch. *l. 7. c. 29. n. 178.*

29. Quinta conditio ab aliquibus in vnione beneficiorum expoſtulata, eſt tractatus in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiſitus. Quia eſt quædam rei Eccleſiaſticæ alienatio. ſic Abbas *conſ. 106. n. 5. & 4. l. 2.* Sed merito à reliquis Doctoribus hæc conditio non admittitur; eo quod nullus ſit textus eam præſcribens. Nam in *clem. 2. de rebus Eccleſ. non alienand.* ſolius capituli conſenſus, non tractatus requiſitus eſt. Vnio autem beneficiorum licet ſit aliquo modo alienatio, non eſt tamen verè, & propriè, & conſequenter conditiones alienationis ſubire non debet: & ita tenet Boëtius *deciſ. 345. n. 2.* Pauin. *de officio, & poteſt. cap. Sede vacante. 1. p. q. 3. n. 12.* Rebuff. *reg. Cancell. 21. gloſſ. 11. num. 2.* Sanch. *l. 7. in decal. c. 29. n. 172.* Garc. *11. p. de benef. c. 2. n. 146.* Azor. *2. p. l. 6. c. 28. q. 12.* & alij apud ipſos.

§. III.

Qualiter beneficia ſpectato nouo iure Trid. vniri poſſint.

1 *Expenditur decretum. ſeſſ. 7. cap. 4.*
2 *Qualiter vniones factæ ante concilium examinandæ ſunt iuxta decretum. ſeſſ. 7. cap. 6.*
3 *Expenditur decretum Trident. ſeſſ. 7. cap. 7.*
4 *Qualiter poteſt Epiſcopus vicarios perpetuos deſignare, à qua deſignatione aliqui caſus excluduntur.*
5 *Non poteſt Ordinarius in aſſignatione Vicarij procedere abſque cauſa rationabili.*
6 *Vt Vicarium temporalem in perpetuum mutet, debet prius exigere Vicarium in titulum.*
7 *Debet vocare eos, quorum intereſt.*
8 *Extra tempus viſitationis hæc deſignatio fieri poteſt.*
9 *Datúrque poteſt ab vnione appellatio.*
10 *Beneficia vnius diœceſis non poſſunt cum beneficiis alterius diœceſis, &c. vniri.*
11 *Vniones parochialium inter ſe, & ſimplicium beneficiorum cum curatis conceduntur à Trident. Ordinariis etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis.*
12 *Hæc vnio facienda non eſt abſque conſenſu capituli.*
13 *Qualiter Trident. decernat vniones faciendas ſeminario.*
14 *Quæ beneficia ſeminario vniri poſſunt.*
15 *Quæ conditiones ſunt ſeruandæ in hac vnione.*
16 *Proponitur difficultas non eſſe opus ſeminarium erectum actu eſſe, vt illi beneficia vniri poſſint.*
17 *Parochiales Eccleſiæ non debent monaſteriis, præbendis, aliiſve locis piis vniri.*
18 *Proponuntur duæ limitationes, ſed non admittuntur.*
19 *Pro diſtributionibus quotidianis ſimplicia beneficia vniri poſſunt.*
20 *Libera beneficia beneficiis ſubiectis patronatui vniri non poſſunt.*
21 *Simplicia beneficia vniri poſſunt religioni, ſeu conuentui exiſtenti intra diœceſim.*

HVcuſque explicata ſunt ad vnionem requiſita iure communi ſpectato, videndum eſt an aliquid nouo iure Trident. immutatum ſit. Vt ergo cum diſtinctione procedamus expendamus verba Trident. de vnione tractantia, & inde colligemus, quid immutatum ſit.

1. Primo *Trident. ſeſſ. 7. c. 4.* inquit; quicunque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia benefic. Eccleſiaſtica ſiue per viam vnionis ad vitam, ſiue commendæ perpetuæ recipere, aut retinere præſumpſerit, &c. priuatus exiſtat. Ex quibus verbis aliquibus placet beneficiorum aliàs incompatibilium vniones ad vitã omnino prohiberi, ſicuti iure antiquo diximus eſſe prohibitas. ſic Gonz. *gloſſ. 5. §. 7. n. 146.* At verius eſt ibi nihil de prohibitione vnionum, ſed de incompatibilitate ipſorum beneficiorum vnitorum ſermonem eſſe, vt benè notauit Garc. *1. p. 2. de benef. c. 2. 85.*

2. Eadem *ſeſſ. 7. c. 6.* ſic concilium decernit. Vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ examinari ab Ordinariis tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis poſſunt, & quæ per ſubreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint irritæ declarantur. Illæ vero quæ à dicto tempore citra conceſſæ nondum in toto, vel in parte ſortitæ ſunt effectum, & quæ deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fieret, niſi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus cauſis coram loci Ordinario vocatis quorum intereſt verificandis factas fuiſſe conſtiterit per ſubreptionem obtentæ præſumantur, ac proinde niſi aliter à Sede Apoſtolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

In his verbis licet non concedatur Ordinariis poteſtas examinandi vniones quadraginta annis ante publicationem concilij factas. At cum non regetur, poterunt Ordinarij eas examinare iuxta formam iuris cõmunis. ſic Barb. *in ſup. loco concilij* refert ſacram congregationem declaraſſe. Item vniones poſt publicationẽ concilij conceſſæ citra. 40. annis, & effectum ſortitæ vigore huius decreti examinari non poſſunt, quia nulla de illis eſt ibi mentio facta, ſed id diſpoſitioni iuris communis remittitur. Vigore ergo huius decreti poſſunt Ordinarij tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati reuidere vniones poſt. 40. annos factas, & quæ per ſubreptionem, vel obreptionem fuerint obtentæ irritas declarare; quæ tamen non fuerint ſortitæ effectum, vocatis iis quorum intereſt tanquam per ſubreptionẽ obtentas poſſunt præſumere, niſi ex legitimis, probatiſque cauſis factas fuiſſe conſtiterit. Quod decretum excludit ne poſſeſſor beneficij vniri poſſit contra hoc examen, & declarationem præſcriptione ferè quadragenaria ſe tueri. Secundò; excludit ne poſſit ad Metropolitanum appellare, quia ab eo qui vt delegatus procedit ad ſolum delegantem datur appellatio: *cap. ſuper quæſt. §. porro de officio delegati*: ita vt ne Legatus à latere ſe poteſt in illa cauſa intromittere *cap. ſtu-*

duiſti

Digitized by Google

duiſti de officio Legati.ſic Sanch.*l.7. in dec.c.29.n.179.*

3. Deinde *eadem ſeſſ.7.c.7.de reformat.* inquit conciliũ beneficia curata,quæ cathedralibus,collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis,vel monaſteriis,beneficiis, ſeu collegiis, aut piis locis quibuſcunque perpetuo vnita,& annexa reperiuntur ab Ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur, qui ſollicite prouidere procurent, vt per idoneos Vicarios etiam perpetuos,niſi ipſis Ordinariis pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur; ab eis cum tertiæ partis fructuum aut maiori, vel minori arbitrio ipſorum Ordinariorum portione etiam ſuper certa re aſſignanda ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur appellationibus, priuilegiis, exemptionibus etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſcumque in præmiſſis minimè ſuffragantibus.

Hoc decretum nihil de vnione ſtatuit, ſed illa ſuppoſita tria decernit. Primo, vt ab Ordinariis curata beneficia vnita viſitentur. Secundo, vt in eis Vicarij temporales,vel perpetui apponãtur deſignata congrua portione. Tertio, reuocantur quælibet priuilegia, exemptiones,& remouetur appellatio. De viſitatione latè agendum eſt Deo dante tract. de iuriſdict. Eccleſiaſt. & ſæculari.

4. De Vicariorum deſignatione breuiter dicimus penes Ordinarium eſſe in ſupradictis beneficiis iuratis Vicarium etiam perpetuum deſignare, non obſtante quolibet priuilegio,& exemptione.

Excipiuntur tamen aliqui caſus,quos benè recenſet Flores de Mena *in ſuis variis quæſtionibus. q.17.per totum,& ex illo* Sanch.*l.7.in dec.c.29.n.191.*Garc.*11.p.de benef.c.2.à n 3.* Barb. *allegat.72.à n.189.* Primus eſt in beneneficiis vnitis monachorũ, aut mendicantium.Nã in his non poteſt Ordinarius Vicarium perpetuum apponere ſed appoſitum, & nominatum à prælato monaſterij,ſeu conuentus, cui eſt beneficium vnitum poteſt examinare, & ſi idoneus repertus fuerit approbare:ſic habetur in *conſtit.Pij V.* quæ incipit *Ad exequendum edita Kal. Nouemb. an.1567.& eſt in Bullario 46.* Hic Vicarius tum ſæcularis,tum regularis ex ipſo conuentu, cui eſt beneficium vnitum eſſe poteſt, imo ex *conſtitutione Pij V.* regularis debet eſſe,ſi ab ipſo monaſterio, ſeu conuentu nominetur; & tradit Barb. *alleg. 72.n.190.*Garc.*11.p.de benef.c 2.n.13.* Secũdo excipiũtur à Flores de Mena. *n 41.* & à Sanch. *dicto n.191.* beneficia vnita eo pacto, & concordia à Pontifice confirmata, vt per Vicarium ad nutum amobilem deſeruiantur. Quia Trident non derogat his pactis,& cõcordiis, debebat enim illorum expreſſam mentionem facere. Tertiò excipiuntur beneficia, quæ ex conſuetudine immemoriali per Vicarios ad nutum amobiles reguntur conſentientibus Ordinariis: quia nulli conſuetudini derogat concilium, & præſertim immemoriali, quæ ad ſui derogationem expreſſam requirit mentionem: ſic Flores de Mena *dicta q.10.n.4.* Sanc. *dicto n.191.*Tametſi contrarium defendat Garc.*dicta 11. p.c.2. num.7.* referens à ſacra congregatione deciſum. Quartò excipiunt iidem authores beneficia vnita ex priuilegio in remunerationem conceſſo cum clauſula apponendi Vicarium ad nutum amobilem;quia in derogatione priuilegiorum non includitur priuilegium in remunerationem conceſſum. Quintò excipiuntur beneficia vnita poſt Trident. decretum cum priuilegio Apoſtolico apponendi Vicarium ad nutum amobilem, debet tamen in priuilegio contineri ſaltem in genere derogatio Trident.vt latius diximus.*tract.de legib.diſp. de priuileg.*

5. Aduertendum tamen ex primo in hac Vicarij perpetui aſſignatione non poſſe Ordinarium prohibito, & ſine cauſa ſtylum, ſtatutum,& fundationem alterare,ſed ex cauſa, quæ iuxta prudentis arbitrium in vtilitatem beneficij vniti cedat. Quæ arbitrio Epiſcopi ratione regulato relictum eſt,vt conſtat ex illis verbis ſollicitè prouidere procurent,& ex illis niſi pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur, & tradunt Flores.*q.10.n.47.*Sanch.*n.191.* Garc.*11.p.c.2. num.8.*

6. Secundò,aduerte, non poſſe Epiſcopum Vicarium temporalem in perpetuum mutare, niſi prius Vicariã perpetuam erigat, & beneficium conſtituat. ſic aliis relatis tenet,& deciſum refert Garc.*11.p. de benef.c.2. n.15.*

7. Tertiò,aduerte non poſſe Epiſcopum ad hanc mutationem faciendam procedere, niſi vocatis iis quorum intereſt.Garc.*n 10.*Flores.*d.q.10.n 80.*

8. Quartò notat Garc.*n 12* Barb.*n.190.* hanc aſſignationem Vicarij in beneficiis vnitis,monaſteriis,& locis regularibus & exemptis fieri non poſſe niſi in viſitatione; quia extra viſitationem non videtur à concilio conceſſa iuriſdictio in hæc loca exempta. Sed non credo; quia concilium duo concedit Epiſcopo,ſcilicet viſitare hæc beneficia,& in eis Vicarios perpetuos, ſeu temporales apponere, neque reſtrinxit appoſitionem Vicarij ad tempus viſitationis;aliàs extra hoc tẽpus neque in beneficiis vnitis Eccleſiæ Cathedralis,aliiſque piis locis non exemptis Vicarios apponere non poſſit: ſi quidem æquanimiter de omnibus concilium loquitur.

9. Quintò nota appellari poſſe ab erectione Vicario in titulum,& deſignatione Vicarij perpetui,ſi iis quorum intereſt videant expedire; vt benè probat Nau. *conſ.11. de ſtatu Monach. alias 9. de præbend. in fine.* Sed hanc appellationem credo ſolum habere effectum deuolutiuum non ſuſpenſiuum,eo quod in *d c.7.*Trid. remoueatur appellatio. Et licèt Garc.*dicto.c.2.n.11* dicat id eſſe intelligendum, quando fit appellatio ab erectione Vicariæ,& deſignatione Vicarij tempore viſitationis; ſecus ſi extra id tempus deſignatio fiat. At verius videtur quocunque tempore Vicaria erigatur,& Vicarius deſignetur appellationem eſſe remotam, ſicuti ſunt remota priuilegia,exemptioneſque contrariæ, vt conſtat ex illa generali clauſula omnia antecedentia comprehendente. Appellationibus, priuilegiis etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſcunque in præmiſſis minimè ſuffragantibus.

10. Præterea decernit Trid. *ſeſſ.14.c.7. de reformat.* Beneficia vnius diœceſis, etiamſi parochialis Eccleſiæ, Vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſtimonia,aut præſtimoniales portiones fuerint,etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacunque de cauſa alterius diœceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu collegio, aut loco etiam pio perpetuò non vniantur.Ex quibus manifeſtè conſtat ius commune correctum eſſe Nam illo ſpectato poterat Epiſcopus beneficia ſuæ diœceſis cum beneficiis alterius diœceſis vnire accedente Epiſcopi conſenſu,vt benè tradunt Marian Socin. Senior. *cap. ſicut vnire de exceſſib.prælat.art.4.q.13.num.8c.& art.6. conc.11.12.&13.n.102.103.& 104.*Caciel.*tract.de vnion. c.4.q.13.& art.6.n.8.* At attento hoc Trident. decreto nequaquam id fieri poteſt:ſic Fiſcus *de viſitat.l.2.c.26. n.24.*Azor.*2.p.l.6.c.28.q.17* Garc.*12.p.c.2.n.86.*Sanch. *l.7.in decal.c.29.n.180* Barb.*alleg.66.n.9.*

11. Deinde decernit Trid.*ſeſſ.24 c.5.* vt Eccleſiarum ſtatus conſeruetur poſſint Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati iuxta formam iuris,ſine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas quarumcunque Eccleſiarum parochialium, & baptiſmalium, & aliorum beneficiorum curatorum,

vel

Digitized by Google

vel non curatorum cum curatis propter earum paupertatem, & in cæteris caſibus à iure expreſſis, etiam ſi dictæ Eccleſiæ, vel beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercunque affecta. Quæ vniones etiam non poſſunt reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuſcunque prouiſionis etiam ex cauſa reſignationis, aut derogationis, aut ſuſpenſionis. In quo decreto auget Pontifex poteſtatem aliàs Ordinariis conceſſam vniendi beneficia ſuæ diœceſis, vt eam exercere poſſint tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati.

12. Solum eſt dubium: an ex vi huius decreti poſſit Epiſcopus vnire beneficia quælibet cum curatis abſque capituli conſenſu? Et ratio difficultatis eſt; quia Legatus à latere non tenetur hunc conſenſum expoſtulare, vt dictum eſt §. præcedenti. At Epiſcopus in hoc caſu procedit tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus. Ergo non tenetur conſenſum capituli in vnione facienda expectare: & ita tenet Nau. *conſ.10. de officio delegati.in noua edit.* Prax. *Epiſcop.2.p.verbo vnio.§.9.* Nihilominus tenendum eſt conſenſum capituli requiri: ſic docet, deciſumque refert à ſacra congregatione Garc. 12.*p.de benef.c.2.n.*158. Sanch.*l.7.in decal.c.29.n.*181. Aug Barb.*alleg.66.n.* 29. Ratio præcipua eſt; quia Trident. notanter expreſſit vniones beneficiorum faciendas eſſe iuxta formam iuris, vt ex illis verbis colligeretur conſenſum capituli eſſe requirendum; ſiquidem in vnionibus ab Epiſcopo faciendis hic conſenſus expoſtulatur à iure, in *clem.ſi vna de rebus Eccleſ. non alienand.*

13. Item Trident. *ſeſſ* 23.*c.18.de reformat.* in fauorem ſeminarij decernit, vt poſſit Epiſcopus ei vnire & applicare, & incorporare aliquot beneficia ſimplicia cuiuſcunque qualitatis, & dignitatis fuerint, & etiam præſtimonia, vel præſtimoniales portiones nuncupatas etiam ante vacationem ſine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio; eſto beneficia ſint reſeruata, vel affecta, nec per reſignationes ipſorum beneficiorum vniones, & applicationes ſuſpendi, nec vllo modo impediri poſſint.

14 Circa quam vnionem aduerto, Epiſcopum non poſſe beneficia ſimplicia omnia ſuæ diœceſis ſeminario vnire, ſed aliquot, vt conſtat ex illis verbis. Nec nō aliquot ſimplicia beneficia: & notauit Aloyſius Riccius *praxi fori Eccleſ. deciſ.* 492.*in* 1.*edit.& reſolut.*383. *n.4.in 2.edit.* Barb.*alleg. 77. n.29. & in declaratio dicti loci concilij n.* 17. Hæc beneficia quæ vnienda ſunt non debent reſidentiam expoſtulare, ne diuinus cultus minuatur, & fructus qui ex vnione ſeminario facta accreſcere poterat, alia ex parte detrahatur; refert Barb. *in ſuprad.loco. conc.n.29.* Item nec poſſunt ea beneficia vniri, quæ ad inferiorum collationem pertinent, neq; quæ ſint iuris patronatus etiam Eccleſiaſtici, neque quæ ſint monaſteriis vnita, vel annexa; quia præiudicaretur iuri horum quæſito: cui iuri non derogat cōcilium in ſupradicto loco, ſic Barboſa ſupra. Neque item poteſt vnire beneficia commendata: quia hæc non vacant. Barb *ibi.* Neque beneficia reſeruata, vel affecta poſt eorum vacationem, ſed ante tradit Barb.*de poteſt. Epiſcopi.allegat.77.n.30.* deciſumque refert Garc. 12. *p. de benef.c.2. n.*102. Et ratio eſt; nam ante vacationem non eſt certum an vacatura ſint menſe Ordinario, vel reſeruato, ac proinde fraus, quæ interuenire poteſt vniendo beneficia reſeruata, & non reſeruata conſanguineis conferendo ceſſat. Quocirca ea beneficia quæ ita prouiſioni Apoſtolicæ ſubduntur, vt quocunque tempore vacent ſemper ſunt reſeruata, vt ſunt beneficia familiarium, Cardinalium, collectorum, ſubcollectorum, aliorumque Officialium Pontificis nunquam vniri poſſint: Barb. & Garc. *locis allegatis.* Patitur tamen hæc doctrina limitationem, niſi Epiſcopus prius vniſſet beneficia ſimplicia vacantia in ſuo menſe, & ad ſuam collationem ſpectantia; quia hac vnione tollit præſumptionem fraudis, quæ interuenit in vnione beneficiorum reſeruatorum: ſic tenet, & deciſum refert Zerola. 1. *p.verbo ſeminarium.§.5.* Garc. 12.*p.de benef.c.2.n.* 104. *& ſeq.* Barb.*dicto loco conc.n.29. verſ. beneficia ſimplicia.*

15. Vt autem hæc vnio habeat effectum debet fieri ex conſilio quatuor deputatorum, duorum de capitulo, & duorum clero; quia horum conſilium requirit Trident. tam pro detractatione redditũum, quam beneficiorum vnione, ita vt vnio aliter facta nulla ſit. Quia ſub hac forma præſcribitur facienda: ſic Barb. *alleg.* 77. *n.*23. Garc. 12.*p. de benefic.2.n.*190. deciſumque refert à ſacra congregatione. Hoc conſilium ſuccedit in his vnionibus conſenſui capituli, ac proinde adhibito horum deputatorum conſilio capituli conſenſus requiſitus non eſt. Gloſſa 12.*p.de benef.c.2. n.*190. Barboſ. *declarat. conc.n.* 29. Verum eorum conſilio expoſtulato non tenetur eis acquieſcere, quia in ſupradicto Trid. decreto non imponitur hæc obligatio. Garc *num.*191. Gonz. *reg.8.Cancell.gloſſ.46.n.74. & per totam gloſſam.* Barb.*allegat.77.n.*82. *& in remiſſion.conc.n.*8.

Deinde debet fieri vnio beneficiorum, poſtquam ex fructibus menſæ Epiſcopi, & capituli, aliorumque diœceſis beneficiorum pars aliqua competens detracta fuerit. Nam concilium prius hanc extractionem, quā beneficiorum vnionem præſcribit, vt conſtat ex contextu ſupradicti decreti: & notauit Gonz.*gloſſ.5.§.7. n.*75 Barb. *alleg.77.n.*2.

Item præcedere debet vnionem beneficiorum ſeminarij erectio; aliàs nulla erit vnio. Quomodo enim vniri poteſt realiter beneficium ſeminario, quod in rerum natura non eſt? ſic tenent, deciſumque referunt Garc.12.*p.de benef.c.2.n.*193. Aug.Barb. *alleg.77.n.*23. *&* 25. Aloyſius Riccius *praxi fori Eccleſiaſt.in 2. edit.reſolut.*380.*n.*1. Gonz *reg.8. Cancell.gloſſ.5.§.7.n.*68. Seminarium erectum eſſe cenſetur, cum in aliqua domo ſiue empta, ſiue conducta ſcholares aliqui adſunt, & magiſtri ad eos docēdos deſignati ſunt. Gar.& Barboſ. *ſupra.*

16. Sed aduerſus hanc conditionem fortiter Gonz. *à n.*75. inſurgit; exiſtimat namque ceſſante fraudis ſuſpicione poſſe beneficia vniri ſeminario nondum actu erecto, ſed quod paratur erigi. Mouetur; quia Trident. ſtatuit ad collegij fabricam inſtituendam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, vt aliqua portio ex fructibus menſæ Epiſcopalis, & capituli, & quorumcunque dignitatum, officiorum, perſonatuum, præbendarum detrahatur, nec non & aliqua ſimplicia beneficia vniantur. Ergo vnio beneficiorum, ſicut & fructuum detractio non debet ſeminarij erectionem ſubſequi. Nam rectus ordo poſtulat, vt priuſquam ſcholares admittantur, & magiſtri deſignentur diſpoſitum ſit, vnde ſuſtentari poſſint. Neque obſtat quod collegium, ſeu ſeminarium actu non ſit, ſi tamen eſt in procinctu vt fiat; quo minus beneficia ei vniri poſſint; quia ob illam præparationem & futuram de proximo erectionē reputatur erectum, & conſtitutum: ea namque de cauſa pecunia deſtinata ad emptionem rei immobilis inter immobilia cenſetur, *leg.8.§. quid ergo.ff.de contrario iudicio tutelæ*: quia ratione deſtinationis naturam rei deſtinatæ ſortitur. Deinde praxi receptiſſima ſtatutum eſt, legata relicta pro ſeminariis erigendis, & inſtituēdis valida eſſe. textus *in leg. ſeruos.35.ff. de liberali cauſa. leg.ſeruos,17.ff. de alimentis legatis.* Ergo beneficiorum vnio valida erit pro ſeminario erigendo, & inſtituendo; quia ex deſignatione, & præparatione ad effectum

fectum

Digitized by Google

fectum vnionis, ſicut & legati erectum, & inſtitutum cenſetur. Et confirmo, ſi ſeminarium pro aliquo tempore deſinat eſſe ſtatim erigendum; non proinde perit vnio beneficiorum perfectè vnitorū, vt tenet. Garcia, 12. p. de benef. cap. 2. num. 199. Sed in hoc caſu dandum eſt ſubiectum, in quo vnio permaneat, quod non poteſt eſſe aliud quam ſeminarium denuo breui tempore erigendum. Ergo hoc idem ſubiectum eſſe poteſt ad primo recipiendam vnionem.

Fateor hanc rationem efficacem eſſe, illaque motus adhærerem ſententiæ Gonzal. quam etiam de nouo defendit. *Gratian. diſceptat. forens. cap. 248. num. 71. & cap. 385. num. 5.* niſi ſacra congregatio, & grauiſſimus Rotæ conſiſtorius contrarium declaraſſet.

17. Ruſus Trident. *ſeſſ. 24. cap. 13. de reformat.* ſtatuit ne Eccleſiæ parochiales monaſteriis quibuſcūq; aut Abbatiis, ſeu dignitatibus, ſiue præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, ſeu hoſpitalibus, militiſve non vniantur. Ex quo textu manifeſtè conſtat reſtrictam eſſe poteſtatem iure communis ordinariis conceſſam: ius namque commune (vt vidimus) concedebat Epiſcopis poteſtatem vniendi quælibet beneficia ſuæ diœceſis aliis beneficiis, monaſteriis, & piis locis; ex hoc tamen decreto non valent ordinarij vnire beneficia curata beneficiis ſimplicibus, neque monaſteriis, neque aliis piis locis: ſic Azor. *2. p. inſtit. lib. 6. cap. 28. q. 17.* Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. num. 184.* Garcia *12. p. de benefic. cap. 2. num. 87.* Barb. *alleg. 66. num. 10.*

18 Hanc deciſionem limitant Gonzal. Gloſſ. *6. n. 96.* Barboſa *dicta alleg. 66. num. 13.* vt procedat in parochiali habente certos terminos, & limites; ſecus in parochiali, quæ ſolum ex familia, populoque diſtinguitur, promiſcueque à pluribus ſacramenta recipit. Quia hæc non videtur eſſe parochialis propriè; ac proinde in decreto prohibente parochialium vnionem comprehendi non debet: & ita dicti Doctores teſtantur à ſacra congregatione deciſum in hæc verba. Parochiæ quę certos fines non habent, certum tantum populum, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeo vt ſacramenta promiſcuè non adminiſtrentur hoc concilij decreto vtique non comprehenduntur. Sed hæc limitatio nullatenus admittenda eſt: nam licet illa Eccleſia propria parochialis non eſſet; eſt tamen propriè beneficium parochiale, cuius vnionem concilium interdicit. Neq; relata deciſio ſacræ congregationis contraria eſt. Nam vt rectè aduertit. Garç. *12. p. de benefic. cap. 2. n. 89.* illa deciſio refertur ad decretum illud contentum in finalibus verbis *dicti: cap. 13.* quo cauebatur debere Epiſcopum in illis parochialibus Eccleſiis, quæ certos non habent fines, neque earum rectores proprium populum quem regant, ſed promiſcuè petentibus ſacramenta adminiſtrant, diſtincto populo in certos, propriaſque parochias vnicuique ſuum perpetuum, peculiaremque parochum aſſignare, quia eas cognoſcere valeat & aquo ſolo ſacramenta ſuſcipiant, aut alio vtiliori modo prout loci qualitas exegerit prouideant. Sub hoc ergo decreto decidit ſacra congregatio non comprehendi Eccleſiam parochialem, quæ etſi certos fines non habeat; habet tamen certum populum; & per certos familias diſtinguitur, ita vt ſacramenta promiſcuè non adminiſtrentur. De decreto autem vnionis nihil dicit.

Secundò limitat Barboſa. *3. p. de poteſt. Epiſc. allegat. 66. num. 13.* vt non procedat in vnione, quæ fieret pro fundatione, augmento, vel conſeruatione collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem bonarúmque artium cultum, & adducit Gonzal. Gloſſ. 5. §. 7. *num. 46.* Sed neque hæc limitatio admittenda eſt. Quia decretum Trident. abſolutè prohibet vniones Eccleſiarum parochialium abſque ſupradicta limitatione. Ergo abſque fundamento apponitur hæc limitatio. Deinde quia ſeminario non permittit concilium vniones fieri de beneficiis curatis, ſed ſolum de aliquibus ſimplicibus, cū tamen ſeminariū inſtituatur ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarumque artium cultum. Ergo ille finis non præſtat facultatem parochiales vniendi. Neque Gonzal. de hoc caſu loquitur, ſed de *regula. 12. cancellar.* in cuius reſeruatione cenſet ſupradictas vniones factas pro fundatione, augmento, vel conſeruatione collegiorum, &c. non comprehendi.

19. Deinde *ſeſſ. 24. cap. 15. de reformat.* ſtatuit in eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus vbi frequentes, adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti canonicorum gradui pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, licere Epiſcopis cum conſenſu capituli, vel aliquot ſimplicia beneficia, non tamen regularia iis vnire, vel ſi hac ratione prouideri non poſſit aliquibus ex iis ſuppreſſis cum patronorum conſenſu, ſi de iure patronatus laicorum ſint, &c. Ex quibus verbis conſtat aliqua ex parte poteſtatem Ordinariorum in hac vnione eſſe temperatam, & aliqua ex parte auctam. Temperata eſt; quia ſola beneficia ſimplicia vnienda conceditur, ſub quibus non comprehenduntur dignitates, prout tenent, deciſionéque referunt, Garcia. *12. p. de benefic. cap. 2. num. 89.* Riccius *reſolut. 383. numero 5. limitat. 4. in ſecunda editione* cum tamen iure communi omnia vniri poterant. Aucta tamen eſt ordinaria poteſtas, quia beneficia patronatus Eccleſiaſtici vniri abſque patronorum conſenſu poſſunt. Nam cum Trident. ſolum patroni laici conſenſum requiſierit, ſatis indicauit Eccleſiaſtici patroni conſenſum neceſſarium non eſſe: & ita tenet Sanch. *lib. 7. in decal. cap. 29. n. 185.* Qui *num. 186.* optimè aduertit hanc poteſtatem Ordinariis cōceſſam vniendi beneficia ſimplicia patronis eccleſiaſticis irrequiſitis, eſſe poteſtatem delegatam, & non ordinariam. Quia ex ordinaria poteſtate patronorum eccleſiaſticorum conſenſus expoſtulandus eſt.

20. Denique *Trident ſeſſ. 25. cap. 9. de reformat.* prohibet vnionem cuiuſcunque beneficij liberi cum beneficiis iuris-patronatus, & quæ factæ fuerint examinentur: in quo decreto ius commune temporauit; quia iure communi talis reſtrictio non habebatur: & notauit Garcia. *12. p. de benefic cap. 2. nu. 91.* cum Franc. Leone. *in theſauro fori Eccleſiaſtici, cap. 31. n. 14.*

21. Ex his infertur non eſſe à Trident. ſublatam poteſtatem vniendi beneficia ſimplicia monaſterio, alteríve loco religioſo, *iuxta clement. 2. de rebus eccleſ. non alienand. & cap. conſultationibus, de donationib.* Si illud monaſterium, vel locus religioſus, cui beneficiū vniēdum eſt, ſit intra diœceſim, cuius eſt beneficium. Quia Trident. ſolum prohibuit vnionem quorumcumque beneficiorum extra diœceſim, & intra diœceſim curatorum beneficiorum cum non curatis. Ergo beneficia ſimplicia monaſterio extra diœceſim exiſtentia vniri poſſunt: & ita notauit Sanch. *d. lib. 7. in decalog. cap. 29. n. 187.* Ex qua doctrina ipſe colligit, *num. 188.* & benè; poſſe Epiſcopum ſtatuere, vt id beneficium à te vnitum monaſterio regatur per religioſos ad nutum amobiles: quia ratione vnionis iam beneficium illud naturam mutauit, & regulare factum eſt.

§. IV.

Quando vnio cenſeatur effectum ſortita, & qualiter probetur, & reuocari poſſit.

1 *Quæ ſint examinanda.*

2 *Explica*

Digitized by Google

INDEX RERVM PRÆCIPVARVM QVÆ IN HAC SECVNDA PARTE OPERIS MORALIS DE VIRTVTIBVS ET VITIIS contrariis continentur.

Abſentia.

PRO abſentia bimeſtri antenea-tur parochus coram ordinario probare cauſam, tract.13.diſp.5. pun.5.n.2.& 3. *Poteſt Epiſcopus ſua conſtitutione ſancire, ne vltra hebdomadam parochus abſit abſque eius licentia*, nu.4. *Vltra bimeſtre, eſto legitima cauſa abſentia notoria ſit, non poteſt parochus abſque licentia ab eſſe*, n.5. *Vltra bimeſtre non poteſt parochus ex ſola petita licentia, & non conceſſa, ſe abſentare, tametſi irrationabiliter negetur*, nu.6. *Si quis abſit ex legitima cauſa, à ſuperiore tamen non approbata, non facit fructus ſuos*, num.7. *Idem eſt, ſi approbationem in ſcriptis non obtineat*, num.8.

Acceptatio.

Beneficij, quæ ius in beneficium confert, fieri poteſt per procuratorem habentem ſpeciale mandatum, tract. 13. diſp.2. pun.32. n.1. *Quid dicendum de ratihabitione?* n.2. *Mandatum de acceptando beneficia laicis dari poteſt*, n.3. *An beneficiatus poſt acceptationem beneficij poſſit propria authoritate beneficij poſſeſſionem accipere*, n.4.

Adoratio.

Nomen adorationis qua ratione vſurpetur, tract. 8. diſp.1. pun.1. n.1. *Explicatur definitio adorationis*, n.2. *Ex intentione adorantis, & ex dignitate perſonæ adoratæ diſtinguitur*, n.3. *Debet perſona adorata eſſe ſuperior adorante*, n.4. *A tribus theologicis virtutibus adoratio diſtinguitur*, n.5. *Adoratio alia eſt abſoluta, alia reſpectiua, & quæ hæ ſint*, n. 6. *Chriſtus Dominus adoratur adoratione latriæ perfectiſſima*, pun.2.n.1. *Humanitas coniuncta verbo adoratione latriæ adoratur*, nu. 2. *Decenter humanitas Chriſti adorari non poteſt adoratione inferiori*, n.4. *Angeli beati, & homines ſancti adorari poſſunt*. pun.3. n.1. *Adorantur adoratione diuerſa ab ea, qua adorantur duces, magiſtratus, aliique in poteſtate humana conſtituti*, n. 3. *Sanctorum adoratio ex virtute diſtincta à religione, qua colitur Deus, & qua coluntur homines ob ciuilem dignitatem prouenit*, nu. 4. *Sanctiſſima virgo eadem virtute, qua coluntur ſancti, colitur*, n. 5. *Quæ certitudo habenda eſt de ſanctitate illius, qui adoratur tum publico, tum priuato cultu*, n. 7. *Quid liceat tibi facere cum eo, quem ſanctum reputas, tametſi canonizatus non ſit?* n. 8. *Vſus ſacrarum imaginum eſt ſanctiſſimus*, tract.8. diſp.1. pun. 4. nu. 1. *Eadem adoratio imagini, & ei cuius eſt imago, debetur diuerſo tamen modo*, nu. 3. *An dæmon ſub imagine crucifixi apparens adorari poſſit*, n. 5. *Ea quæ Chriſtum tetigerunt adoranda ſunt, ſicut eius imago*, n. 6. *Inſtrumenta aſſumpta ad repreſentanda paſſionis inſtrumenta ex hac præciſa ratione non ſunt adoratione digna*, n.8. *Quæ pœna impoſita ſit imagines conculcantibus*, n. 9. *Altaria, & templa in honorem ſanctorum dicantur*, pun.5. n.1. *Dies feſti ſanctis dicantur*, n.2. *Vota ſanctis fundimus*, n.3. *De ſanctarum reliquiarum adoratione, & cultu*, toto pun. 6. *Vide Reliquiæ ſanctorum.*

Ætas.

Pro ſummo Pontificatu nulla à iure determinata eſt, tract.13.diſp.4.pun.3. n.1. *Pro Epiſcopis trigeſimus annus completus requiritur*, n. 2. *Quid de ætate pro Cardinalibus requiſita?* n 3. *Pro Abbatibus, decanis, aliiſque beneficiatis curam animarum habentibus*, 25. *inceptus*, n.4. *Ad cæteras dignitates* 22. *eſt requiſitus*, n. 5. *Supradicta ætas non ſolum pro dignitatibus Eccleſiæ cathedralis, ſed collegiatæ requiritur*, n.7. *Si aliquibus ex his dignitatibus ordo preſbyteratus eſt annexus, requiritur ea ætas, quæ ad ordinem*, n.8. *An*. 21. *annus ſufficiat inceptus*, n.10 & 11. *Pro beneficiis curam animarum habentibus* 25. *annus inceptus requiritur*, n.12. *Extenditur ad vicarios perpetuos*, n.13. *Quæ ætas requiratur pro canonicatibus, & portionibus Eccleſiarum cathedralium*, n.14. *An pro canonicatu, cui eſt ſubdiaconatus annexus, ſufficiat habere*, 20. *completum, & inceptum?* 21. *n.*15. *&* 16. *canonicus pœnitentiarius quadragenarius debet eſſe*, n. 17. *Pro canonicatibus Eccleſiarum collegiatarum, & dimidiis portionibus Eccleſiæ cathedralis* 14. *ſufficit*, nu.18. *Pro beneficiis ſimplicibus ex Trident.* 14. *inceptus requiritur*, num.19. *Ætas requiſita pro beneficiis non ſolum tempore collationis, ſed etiam electionis, præſentationis, impetrationis, & oppoſitionis debet eſſe*, n.20. *collatio, electio, præſentatio facta ei, qui legitimam ætatem non habet, irrita eſt*, n.21.

Agnus cereus.

Agnos cereos debes piè, & religiosè venerari, tract. 8. diſp.1.pun.6.n.22. *ſub pœna excommunicationis prohibitum eſt hos agnos pingere, & illuminare, & pluris vendere, quam venderentur ſecluſa conſecratione, & expenſis in illorum aſportatione*, n.23. *Clerici in minoribus eos tangere poſſunt, laici, etſi abſque neceſſitate tangant, non videntur culpam mortalem committere*, n.24.

Alienatio.

Duplex eſt, tract.12. diſp. vnica. pun.15. §. 2. n.1. Iurans non alienare bona Eccleſiæ, non poteſt in feudum concedere, neque locare ad longum tempus, n. 3. Quatuor enumerantur cauſæ honeſtandi alienationem rerum Eccleſiaſticarum, n. 5. Pro alienatione rerum mobilium, quæ ſeruari non poſſunt, & pro rebus modicis nulla eſt in iure aſſignata ſolemnitas, n 8. Conditiones, quæ requiruntur in alienatione rerum immobilium, & mobilium pretioſarum, n. 9. & ſeqq. Supradictæ conditiones an debeant ſeruari in legato ea clauſula relicto, vt quoties Eccleſiæ viſum fuerit, poſſit alienare, n. 14. Legatum relictum ea conditione, vt nunquam alienetur ſeruatis ſupradictis conditionibus alienari poteſt, n. 15. An in ceſſione iuris, & permutatione rerum Eccleſiaſticarum ſint ſupradictæ conditiones ſeruandæ, § 3. An ſupradictæ conditiones ſeruandæ ſint in conceſſione feudi, & emphyteuſis, §. 4. Quæ conditiones in alienatione iuris patronatus, & ſepulchrorum ſeruandæ ſint, §. 5.

Alienatio rerum Eccleſiaſticarum abſque cauſa legitima facta nulla eſt, tract.13. diſp.vn. pun.15.§.6. num.1. Si alienatio facta eſt pro ſatisfaciendis debitis, debet creditor probare pecuniam mutuatam verſam eſſe in Eccleſiæ vtilitatem, num. 3. Res Eccleſiæ alienata abſque legitima cauſa, vel debita ſolemnitate, Eccleſiæ reſtituenda eſt cum omnibus eius fructibus, num. 6. Quæ ſint pœnæ alienantium abſque cauſa, vel debita ſolemnitate, n. 7.

Appellatio in die feſto interponi poteſt, tract.9.diſp.vn. pun.7.n. 14.

Beneficium Eccleſiaſticum.

Eius definitio, tract. 13. diſp.1. pun. 1. num. 1. Qua ratione ſit ius ſpirituale, n. 2. Quæ ad beneficium requirantur, n. 3. Ius competens ratione beneficij debet eſſe perpetuum, prout eſt ab Eccleſia inſtitutum, num.5. & ſeq. Quotuplex beneficium ſit, pun. 2. Sæculares incapaces ſunt beneficij regularis, pun. 3. §. 1. n. 1. & ſeqq. Beneficia ſæcularia ſimplicia nequaquam poſſunt regulari conferri, num. 5. Ad dignitatem Epiſcopalem regularis promoueri non poteſt, n. 6. Nullus regularis aſſumi poteſt ad beneficium curatum etiam ad tempus, n. 10. Limitatur in caſu neceſſitatis, num. 11. Eſt tamen neceſſaria prælati proprij diſpenſatio, num. 15. Quid dicendum ſit de beneficiis electiuis, §. 2. An equitibus militaribus, & nouitiis conferri poſſint beneficia ſæcularia, vel regularia, §.3. An beneficium ſæculare poſſit in regulare tranſire, vel econtra, § 4. Quæ qualitates in ſint tam ſimplici, quam duplici beneficio, pun.4.

Beneficium perpetuum à beneficiato amoueri non poteſt, tract. 13. diſp. 1. pun. 5. num. 1. Beneficia manualia reuocari abſque cauſa poſſunt, neque beneficiatus aduerſus remouentem conqueri poteſt, num. 3. Intellige de beneficiis, quæ pleno iure ſubduntur prælato reuocanti, num. 6. Quid ſi facta promiſſione non reuocandi reuoces, num.8.& ſeqq. Beneficium manuale alicui à Pontifice collatum pro eius vita, redditur poſtea manuale ſicut prius, num. 15. Beneficium manuale non cenſetur reuocatum morte concedentis, n. 16. Beneficia ſæcularia præſumuntur perpetua, econtra regularia, n. 17. Eccleſia parochialis vnita monaſterio non eſt cenſenda beneficium manuale, ſed vicaria perpetua, n. 18. An beneficium manuale fieri poſſit perpetuum præſcriptione, vel conſuetudine, num. 19. & ſeqq.

Beneficium acquiritur actu, & potentia, & qualiter hæc contingant, tract. 13. diſp. 2. pun. 1. n. 1. 2. & 3. Qualiter per electionem, & ante acceptationem ius in beneficium acquiratur, n. 4. Qualiter præſentatione, & quæ ad illam requirantur, n. 5. Non per quamlibet præſentationem ius in beneficium præſentatus acquirit, ſed per præſentationem, cui debetur inſtitutio, n. 8. Gratia expectatiua ius ad beneficium acquiritur, n. 9. Item acquiritur ius mandato de prouidendo, n. 10. Hæ gratiæ expectatiuæ, & mandata de prouidendo per concilium ſublata ſunt, n.11. Collatione non dum acceptata ius ad beneficium conceditur, n. 12. Conſuetudo, ſeu priuilegium optandi ius ad beneficium tribuit, n.13. Ius ad beneficium conceditur penſionario, ſi penſio ei non ſoluatur, n.14. Qualiter ius ad beneficium acquirat, cui eſt beneficium conceſſum in euentum priuationis, num. 15. Item concedit ius ad beneficium coadiutoria cum futura ſucceſſione, num. 16. Qualiter oppoſitione ius in beneficium acquiratur n.18. Qualiter ius in beneficio à iure ad beneficium differat, num. 19.

Beneficium gratis prouideri debet, tract. 13. diſp. 3. pun. 1. num. 1. Pure, & abſque conditione, num. 2. In præſentatione non reprobatur conditio, num. 3. Neque reprobatur in collatione, n. 4. Idem dicendum eſt in electione, num. 5. Qualiter electio, ſeu collatio beneficij facta ſub conditione, vt obtentum dimittas vitietur, nu. 6. Quid dicendum de conditionibus de præſenti, & de præterito extraneis à beneficio, n. 7. Prouiſio beneficij debet eſſe libera, n. 8. Item debet fieri palam, & non clandeſtine, num. 9. Item certa, non vaga, & dubia, n. 10. Item abſque vlla diminutione, num. 11. Item in perpetuum, & non pro limitato tempore, num. 12. Beneficio vacante conſtituendus eſt vicarius ab ordinario loci, in quo ſitum eſt beneficium, pun. 2. §.1.n.1. Debet conſtitui, cum primum Eccleſia vacuerit, num. 2. Deſignata tamen congrua portione, num. 3. Item in qualibet Eccleſia patrimoniali, ſeu Pontifici reſeruata, num.4.

Vt beneficium ſimplex prouideri poſſit, requiritur, quod prouidens cognoſcat prouidendum idoneum eſſe, tract. 13. diſp.3. pun.4. nu. 1. In aliquibus beneficiis concurſus requiritur, nu. 2. An examen pro beneficiis ſimplicibus neceſſarium ſit, num. 3.4. & 5. In beneficiis, quorum inſtitutio ad inferiores Epiſcopo pertinet, examen pro forma præmittendum eſt. num. 6. Vocandi ſunt omnes patroni in beneficiis de iure patronatus, nu. 7. Non eſt in poteſtate inſtituentis peremptorium terminum apponere patronis ad præſentandum, num. 9. Inſtitutio facienda non eſt durante termino conceſſo patronis ad præſentandum, n. 10. Collatione beneficij ſimplicis facta in contradictorio iudicio non eſt tradenda poſſeſſio appellatione pendente, neque durante termino ad appellandum, num 11. & ſeqq.

Beneficia ante vacationem prouideri nullatenus poſſunt, tract.13.diſp.3.pun.5.n.1. An concedi poſſit alicui poteſtas beneficia vacantia conferendi, n. 2. Vicario generali optimè poteſt hæc poteſtas conferri, ſecus perſonæ particulari, nu.3. Poteſtas nominandi, eligendi ad beneficia vacatura cuilibet dari poteſt, n. 4. Facta vacatione patrono laico conceditur quadrimeſtre, Eccleſiaſtico ſemeſtre, nu.5. In beneficiis reſignatis ex cauſa permutationis non eſt ſemeſtre à iure deſignatum, n.6. Neque in beneficiis reſignatis in fauorem, n.7. Neque in inſtitutione beneficiorum de iure patronatus, n.8. Neque in prouiſione facta à Legato, & Nuntio, num.9. In Cardinalibus habentibus facultatem conferendi currit tempus, n.10. Currit item in beneficiis manualibus, num. 11. Item in deuolutis, num. 12. & ſeqq.

De aptitudine ex parte corporis requiſita ad beneficium, tract.13.diſp.4.pun.4. De morum probitate ad beneficium requiſita, pun.5.

Carentia cenſuræ, irregularitatis & ad beneficium requiritur, tract.13.diſp.4.pun.8.num.1. Item carentia vxoris, n.2. Apponitur limitatio, n.3. Item debet eſſe carentia bigamiæ, n.5. & 6. De naturalitate, & conſanguinitate pro aliquibus beneficiis requiſita, pun.9.

Bona.

Digitized by Google

Bona.

Eccleſiæ alienari non poſſunt, tract.12.diſp.vn. 15:5. 1. n. 1. *Intellige ſi bona immobilia, aut mobilia pretioſa ſint, quæque hæ ſint, vt alienationem excludant*, num. 2. & ſeqq. *Vide Alienatio.*

Canonicatus.

Magiſtrales, & doctorales qualiter in Hiſpania prouideantur ex priuilegio Pontificis, tract. 13. diſp. 3. pun.3. n. 1. *Graduatus extra vniuerſitates Regni Caſtellæ, & legionis, eſto in his incorporetur, habilis non eſt ad has præbendas obtinendas*, num. 2. *Si gradum accipias poſt finitum terminum edicti, non ſis habiles ad oppoſitionem*, n.3. *Vota ſecreto præſtanda ſunt in electione*, num. 5. *Quid ſi alteri vices tuas ad eligendum committas*, num.8. *An data æqualitate votorum ſit ſtatim ad ſortes deueniendum*, num. 10. *Penes ordinarium tantum eſt iudicare, an ad ſortes deueniendum ſit, an ad examen qualitatum*, num. 12. *Canonicus qui non fuit examini præſens, ſuffragari poteſt*, num. 13. *Poſſitne electio à minore parte facta aliquando ſubſiſtere*, n.14. 15. & 16. *Nequaquam hæ præbendæ abſque examine conferri poſſunt quamtumuis idoneo*, num.17. *Apponitur limitatio*, n.18. *Intra ſemeſtre facienda eſt hæc electio*, n. 19. *Quid ſi ad Metropolitanum ob negligentiam ſuffraganei deuoluatur electio*, nu.20. *Si tempore ſemeſtris aliqui examinati ſunt, & idonei reperti, ex illis Archiepiſcopus, cui eſt facta deuolutio, debet electionem facere*, n.21. *Qualiter hi canonici præbendis priuentur, ſi abſque licentia ſui capituli ab Eccleſia abſint*, n.22.

Capellania.

Quotupliciter capellaniæ inſtituantur, tract. 13. diſp.1. pun.6. num. 1. *Quando cenſeantur capellaniæ authoritate Epiſcopi erectæ*, n.2. *An ex conſenſu patroni, Epiſcopi authoritate capellania eſſe poſſit beneficium Eccleſiaſticum, cum tamen à principio non fuerit authoritate Epiſcopi fundata*, n 3. *Capellaniæ laicæ cuilibet, & in quolibet ætate conſtituto conferri poſſunt*, num. 4. *Capellaniæ laicæ non obligant ad horarum recitationem*, n.5. *Ad titulum capellaniæ laicæ nemo ordinari poteſt*, num.6. *Fundator capellaniarum laicarum, & Eccleſiaſticarum ſtatuere poteſt, ne ordinarius in earum prouiſione, aut viſitatione ſe intromittat*, n.7. & 8. *Ex capellaniis laicis non debentur ſubſidium, tametſi à clericis poſſideantur*, n. 10. *An in capellaniis, in quibus fundator dixit, vt presbyteris conferantur, poſſint conferri clericis minorum Ordinum*, n.11. & ſeqq. *Quid ſi teſtator diceret; inſtituatur capellanus, qui miſſas celebret, valebit ne inſtitutio non ſacerdotis*, n.15. & ſeqq. *Capellania actu, vel habitu ſacerdotalis ex conſenſu fundatoris conferri poteſt clerico 14 annorum, non ſolum vna, vel altera vice, ſed in perpetuum*, n. 20. *non autem ex conſenſu patroni*, n.22. *Ex conſenſu ordinarij onera capellaniarum minui poſſunt, cum redditus ſunt diminuti, & inſufficientes videntur*, nu. 23. *Obligatus aliquibus diebus celebrare, an obligetur per ſubſtitutum, quando ipſe impeditus eſt*, n. 25. *Obligatus celebrare in determinata Eccleſia, & altari, ſi ſæpius alibi abſque cauſa legitima celebret, peccat mortaliter*, nu. 26. *An teneatur hic miſſas compenſare, etiamſi alibi dixiſſet*. n. 27. *Raro, vel nunquam eſt grauis culpa loco miſſæ defunctorum ex fundatione ſignatæ aliam votiuam, vel illius diei dicere*, n.28.

Capitulum.

Sede vacante tenetur intra octo dies eligere Vicarium, alias deuoluetur electio, tract.13. diſp.2. pun.29. n.1. *Poteſt vnum, vel duos deſignare*, nu.2. *Non eſt neceſſe, quod ſit de capitulo*, n.3. *Qualis eligendus ſit*, nu. 4. *An in Vicarium deſignatum transferas capitulum omnem iuriſdictionem*, num.5. *Si intra octo dies non deſignatur vicarius, poteſt capitulum moram purgare, ſi is ad quem ſit deuolutio non deſignauerit*, nu. 6. *Conſtitutum vicarium abſque legitima cauſa capitulum reuocare non poteſt*, n.7. *Capitulum in collatione beneficiorum pertinentium Epiſcopo nullam poteſtatem habet*, n.8. *Aliqui caſus excipiuntur*, n. 9. *Beneficia, quæ iure deuoluto ad Epiſcopum pertinent, capitulo non competunt*, n. 10. *Quid de beneficiis parochialibus, quæ per concurſum prouidentur*, n. 11. & 12. *Beneficia patrimonialia non poſſunt à capitulo prouideri*, pun. 13. *Beneficia reſignata nequaquam capitulum prouidere poteſt, eſto poſſit admittere reſignationes*, nu. 15. *Beneficia permutata an capitulum prouidere poſſit*, nu. 17. vſque ad 20. *Qualiter capitulum beneficia commendare poſſit*, num.21.

Citatio.

Citatio, quæ mandatum iudicis de citando reum, & executionem ipſius comprehendit prohibita, & nulla eſt, ſi in die feſto fiat, tract. 9.diſp.vn. pun.7. n. 1. *Si citatio facta eſt in die pro feſto, vt in die feſto compareas, nulla eſt* n. 2. *Si citeris, vt intra decem compareas, & decimus eſt feſtus, tenet citatio*, n. 3 *Citari non poteſt reus exiſtens in loco, vbi eſt dies feſtus, tametſi in loco iudicis non ſeruetur*, n. 4. *Limita, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat*, nu.17.

Clericus.

De fide eſt clericos exemptos eſſe à poteſtate laicorum, tract.12. diſp.vn. pun.1. n. 1. *In cauſis temporalibus exemptio ex iure poſitiuo prouenit, & ſi in iure diuino fundamentum habeat*, n.4. *A nulla humana poteſtate hæc exemptio à Pontifice conceſſa tolli poteſt*, n. 6. *Imo neque Pontifex eam integrè tollere poteſt*, n 7. *Pontifex immediatè à Chriſto exemptus eſt*, num. 8. *Quilibet prima tonſura initiatus gaudet priuilegio fori*, pun. 2.num. 1. *Penſionarius gaudet dicto priuilegio*, num. 4. *Titulus beneficij ſufficit, tametſi illius poſſeſſionem non habeas*, num. 5. *In minoribus conſtitutus debet habitum, & tonſuram deferre, & alicui Eccleſiæ inſeruire ex Epiſcopi aſſignatione, vt priuilegio fori gaudeat*, num. 6. & ſeq. *Coniugatus in minoribus conſtitutus plures conditiones habere debet, vt priuilegio gaudeat*, num. 9. *Religioſi tam viri, quam fœminæ hoc priuilegio gaudent*, num. 10. *Explicantur aliqua dubia circa ſuperiorem doctrinam*, pun. 3. *Quis ſit iudex, cum dubium eſt, an debeas gaudere fori priuilegio*, pun. 4. *In quibus cauſis gaudeant ſupradicti clerici tam ſoluti, quam coniugati, & religioſæ perſonæ priuilegio fori*, pun.5.

Clerici in minoribus conſtituti, & coniugati ſeruantes præſcripta à Trident. gaudent priuilegio exemptionis in cauſis criminalibus, tract.12. diſp.vn. pun 6. num. 1. *Ob nullum crimen (aſſaſſinio excepto) tradendus eſt clericus curiæ ſæculari*, num. 4. *Ex conſuetudine ob plura crimina traditur curiæ ſæculari*, num. 6. *Clericum incorrigibilem poteſt iudex laicus iudicare, & punire*, num. 7. & ſeq. *An per reconuentionem poſſit clericus à iudice laico iudicari, & puniri*, num. 9. *Secularis iudex negligentiam Eccleſiaſtici ſupplere non poteſt*, n. 13. *Quibus in caſibus ex accidenti poſſit iudex laicus clericum incarcerare*, n.14. *Qualis ſit exemptio clerici à iuriſdictione laicali in cauſis ciuilibus*, pun.7.

Clerici tenentur ſeruare leges, & ſtatuta ciuilia Eccleſiaſtico ſtatui non repugnantia, tract.12.diſp.vn.pun.8.n. 1. *Expenduntur aliqua ſtatuta an religioſos ligent, vel non*, num. 3. & ſeqq. *Examinatio litterarum Apoſtolicarum*

Digitized by Google

à regiis conſiliariis illicita eſt, niſi fundetur in priuilegio, pun.8.n.10. Bona Eccleſia,& clericorum libera ſunt à tributis regalibus, pun.9. n.2. An clerici obligati ſint ſoluere tributa impoſita pro reparatione pontium, murorum, & ſimilium.n.3.& ſeqq. Impoſitio gabellæ,& ſiſſæ in venditione communi carnis,olei,&c.illicita eſt,ſecluſa Pontificis authoritate,niſi clericis refectio fiat,n.10. A quibus tributis perſonalibus,ſeu muneribus,& obſequiis clerici ſint exempti,n.11. Hæc exemptio à tributis non competit clericis coniugatis, n.12. An clericis in minoribus ſeruantibus conditiones Concilij competat,n.13.& 14. Clerici negotiatores non ſunt immunes à tributis ex rebus per negotiationem acquiſitis,n.15.& ſeq. Omnes religioſi, & nouitij exempti ſunt à tributis, n.16. Equites militares ex ordinibus S. Benedicti,&c.exempti ſunt à tributis,n.18. Quæ culpa ſit violatio ſupradictæ immunitatis,& quæ pœna violantibus ſit impoſita.pun. 10. An renunciatione hoc priuilegium clericis conceſſum amitti poſſit.pun.11. An conſuetudine priuilegium immunitatis amitti, aut diminui poſſit, pun. 12. An Eccleſiaſtici Iudices laicos iudicare poſſint, & in quibus cauſis, pun.13. Vide. Iudex.

Coadiutoria, Coadiutor.

Duplex eſt,perpetua, & temporalis, neutra eſt beneficium,tract.13. diſp.1.pun.9.n.1. Iuxta impedimentum coadiuti coadiutor conceditur,n.2. Ex redditibus beneficij aſſignanda eſt coadiutori congrua portio,num.3. Expenduntur cauſæ,ob quas coadiutoria dantur, nu.4. Epiſcopis,aliiſque ſuperioribus ſolus Pontifex coadiutoriam aſſignat. Reliquis Legatus,nuntius,& Epiſcopus,n.5. Hæc coadiutoria ab inferiore Pontifice data non debet eſſe perpetua,ſed temporalis neque appellatione ſuſpenditur,n.6. Solus Pontifex aſſignat coadiutorias cum futura ſucceſſione,n.7. An hæc deſignatio contraria ſit Concilio,n 8.9.& 10. Quas qualitates coadiutor habere debeat, n.11. Ob coadiutoriam temporalem non excuſatur parochus inſufficiens à reſidentia,n.12.

Coadiutoribus prabendarum Eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ conceditur ius adminiſtrandi prabendam cum iure ſuccedendi in illa,tract.13.diſp.1 pun.10.n.1. An coadiutor teneatur pro coadiuto inſeruire,coadiuto ſic petente,n.2.& 3. An abſente, vel ægrotante coadiuto poſſit coadiutor choro aſſiſtere.& vocem habere in capitulo nolente coadiuto, n.4.& 5. Coadiuto legitime impedito teneatur ne coadiutor inſeruire volente coadiuto,n.6.& 7. Coadiutor infirmus,vel alias impeditus an ſit pro præſenti habendus,n.8.& 9. Debeatur ne coadiutoribus ſedes proprietarij,n.10.& 11. Non tenetur coadiutor in ingreſſu ſoluere, quod alij proprietarij ſoluunt num.13. Qualiter coadiutor poſſit dies recreationis aſſumere ſicut & principalis, n.14. Reputandus ne ſit præſens coadiutor infirmus,vel impeditus, n.15. Excommunicato coadiuto coadiutor a diuinis excludendus non eſt, n.16. Coadiutor vocem actiuam, & paſſiuam in electionibus canonicatuum,& in officiis ſede vacante habet, n.17. Coadiutus poteſt ſe iuuare beneficio iubilationis, & lucrari fructus,tametſi coadiutor non inſeruiat, n.18. Qua ratione intelligenda ſit gratia coadiutori conceſſa, vt gaudeat regula de annali, & triennali poſſeſſione, num.19. In Eccleſiis vbi proceditur cum adiunctis, an coadiutor delinquens puniendus cum illis ſit, num. 20. An coadiutor debeat exire de capitulo,quoties tractatur negotium ſpectans ad coadiutum, vel econtra, num.23. Coadiutor, & coadiutus non poſſunt ſimul tanquam præbendati inſeruire, num.24. An canonicus coadiutor dignitatis præeminentias, quæ dignitati canonico competunt, habeat, num. 25. Canonicus coadiutor dignitatis an ſufficiat ad lucrandos fructus competentes dignitati reſidere eo tempore quo proprietarius dignitas ſi reſideret, lucraretur, num. 26. & 27. Qualiter coadiutus optare poſſit nouam præbendam, ac ſi coadiutore careret, num. 28. In Eccleſiis, in quibus eſt ius optandi non eſt locus opinioni in præbendis coadiutorem habentibus vacantibus per obitum coadiuti, num. 29. Coadiutoria an inducat incompatibilitatem cum quolibet alio beneficio, num. 30. Qualiter coadiutor cedere coadiutoriæ poſſit, num.31. Noceat ne confeſſio coadiutoris coadiuto, vel econtra, num. 32. Qualiter ſententia lata contra coadiutum noceat coadiutori, vel contra coadiutorem coadiuto, aut aliis coadiutoribus, num. 33. Si tempore datæ coadiutoriæ mortua ſit coadiutus, coadiutor non ſuccedit, num. 34. Coadiutor committere vices ſuas alteri poteſt in electionibus, & prouiſionibus, ſicut coadiutus, num. 35. An dignitas, quæ ſimul eſt coadiutor alienius canonici duplicem vocem in capitulo habeat, num. 36. & 37. Habens coadiutorem in dignitate, & canonicatu, poteſt ipſe in vno inſeruire, & in alio coadiutor, num. 38. An coadiutor dignitatis, & canonici poſſit eſſe iudex delegatus, num. 39. Coadiutor legens in vniuerſitate, vel ſeruiens Epiſcopo non videtur pro præſenti habendus, num. 40. An coadiutores potiantur priuilegio conceſſo coadiutis lucrandi fructus aliorum beneficiorum, ſi in cathedrali reſideant, num. 41. An coadiutor debeat habere Ordinem, quem petiit dignitas, ſeu beneficium in coadiutoriam acceptum, num. 42. Quid dicendum de coadiutore canonici, ſeu dignitatis non curatæ, num. 43. Mulcta, quæ canonicis imponuntur, imponi proprietariis poſſunt ob culpas coadiutoris, num. 45. Coadiutus tenetur coadiutori congruam miniſtrare, num. 47. Coadiutor in impetratione coadiutoriæ tenetur mentionem facere de beneficiis obtentis, num. 48. Ob hanc taciturnitatem nulla eſt gratia coadiutoriæ facta non ſolum quoad ſucceſſionem, ſed etiam quoad ſeruitium, n. 49.

Collatio, Collator.

Collatione ius in beneficium acquiritur, tract. 13. diſp. 2. pun. 13 num. 1. Si Pontifex Ordinarium in collatione præueniat, valida eſt eius collatio, num. 3. & ſeqq. Cum Pontifex in quatuor menſibus ordinario conceſſis beneficia vacantia prouidet, non tenetur huic iuri derogare, pun. 14. num. 1. An idem ſit dicendum, cum ordinario eſt gratia alternatiuæ conceſſa, n.2. & 3. Quid in indulto Cardinalium, n. 4. & 5.

Quis ordinarius collator nuncupetur, tract. 13. diſp. 2. pun. 27. num. 1. Quæ beneficia conferre ordinarij collatores poſſint potius ex conſuetudine, quam ex iure deſumitur, num. 2. Epiſcopis ante litteras expeditas, & capitulo oſtenſas non competit poteſtas beneficia conferendi, num. 4. An Epiſcopus, cui datus eſt coadiutor poſſit beneficia conferre, num. 5. Prælatus reputatus à populo poteſtatem habet beneficia conferendi, num. 6. Huic doctrinæ plures limitationes apponuntur, num. 5. & ſeqq. An ratione poſſeſſionis ius conferendi, eligendi, vel præſentandi competere poſſit, & quid dicendum ratione ſequeſtri, pun. 28. Vide ſequeſter.

Commenda.

Alia eſt perpetua, alia temporalis, tract. 13. diſp. 1. pun. 8. nu. 5. Quæ poſſit commendatarius perpetuus, quæ temporalis, num. 6. Quæ, & à quibus beneficia commendari poſſunt, n. 7. Nulla beneficia parochialia commendari poſſunt, ſed Vicarius eſt conſtituendus, n.8. Solus Pontifex commendare beneficium poteſt, quia ſola commenda perpetua eſt in vſu, num. 9 Beneficium commendatum in perpetuum an vacet per obitum commendatarij, n.10.& ſeq. In impetratione beneficij commendati ſemper eſt facienda mentio commendationis, n.12.

Digitized by Google

Conſuetudo.

Conſuetudo abſentiæ vltra tres menſes à reſidentia chori ſublata eſt per Concilium, difficultatem habet, an cenſeatur ſublata conſuetudo immemorialis, tract. 7. diſp. 3. pun. 9. §. 12. n. 1. *Si poſt Concilium ex cauſa irrationabili introducta eſt conſuetudo abſentiæ vltra tres menſes, valida eſt*, n. 2. *Conſuetudo, quæ viget in aliquibus Eccleſiis abſentiæ per quatuor menſes, reputanda eſt legitima*, n. 3. *Si conſuetudo introducta ſit lucrandi diſtributiones, præſumi debet honeſta*, n. 4. *Poteſt hæc conſuetudo extendi ad ſeruientes Epiſcopo, ſtudentes, docentes, &c.* n. 5. *Introduci poteſt conſuetudine, vt canonici tempore diuinorum Miſſas in eadem Eccleſia celebrantes lucrentur diſtributiones.* n. 6. *Item extendi poteſt ad confeſſiones audiendas*, n. 7. *Idem iuris eſt de occaſione peregrinationis alicuius inſignis*, nu. 8. *Valet conſuetudo concedens iubilaum abſentiæ iis, qui 40. annos inſeruierunt Eccleſiæ*, n. 9. *Valet conſuetudo tot diſtributiones concedens matutino intereſſentibus, ac aliis horis*, n. 10. *Poteſt conſuetudine introduci, vt chori obligationi ſatisfacias, ſi per alium aſſiſtas*, n. 11. *Idem iuris eſt de conſuetudine, vt vnus pro alio ſuppleat*, n. 12. *Obtineri conſuetudine poteſt, vt fructus primi anni dentur hæredibus defuncti*, n. 13. *Conſuetudine obtineri poteſt nullam eſſe obligationem intereſſendi matutinis* n. 14. *Conſuetudine firmari poteſt conſecutio groſſæ ex aſſiſtentia vnius horæ ſingulis diebus, vel ex aſſiſtentia aliquorum dierum ſingulis annis*, n. 15. *Suſtineri debet conſuetudo concedens duos, vel tres dies iubilationis redeuntibus ex aliquo negotio*, n. 16. *Introduci poteſt conſuetudo non lucrandi diſtributiones aſſiſtendo choro, ſi fructibus compenſetur aſſiſtentia, ſecus econtra*, nu. 19. *Valet conſuetudo, vt infirmus exiſtens extra locum, in quo eſt Eccleſia, non lucretur diſtributiones, vel infirmus, qui domo egreditur, & non ad Eccleſiam*, n. 20. *Diſtributiones relictæ ex teſtatorum voluntate intereſſentibus officiis nulla conſuetudine introduci poteſt, vt dentur aliis*, n. 21.

Conſuetudo qualis debeat eſſe, vt feſta inſtituere poſſit, tract. 9. diſp. vn. pun. 2. n. 13.

Quomodo conſuetudo introduci poſſit, vt liberet aliquem à debito decimarum, & quæ ſint eius conditiones, tract. 10. diſp vn. pun 4. n. 1. *Quod tempus requiſitum ſit*, n. 2. & 6. *A debito decimarum eximi poteſt reſpublica, & perſonæ particulares ex vi conſuetudinis, dummodo miniſtris Eccleſiæ debita ſuſtentatio tribuatur*, n. 3 *Nunquam poteſt conſuetudo ita vigere, quin Pontifex poſſit illam abrogare*, nu. n. 7.

Circa circunſtantias decimarum multum valet conſuetudo, & præſcriptio, tract. 10. diſp. vn. pun. 5. n. 3.

Chorus.

In Eccleſia eſt præceptum publicè in choro recitandi horas canonicas, tract. 7. diſp. 3. pun. 1. n. 3. *Spectato iuris rigore in omnibus Eccleſiis cathedralibus, & regularibus adeſt tale peccatum*, nu. 4. *Ex conſuetudine in pluribus Eccleſiis hoc præceptum temperatur*, n. 5 *Vbi eſt conſuetudo ſic recitandi, obligantur Superiores, & Prælati curam habere*. n 6. *Ratione ordinis nullus clericus obligatus eſt officium publicè recitare*, n. 7. *Epiſcopum ex munere Epiſcopatus probabilius eſt hac obligatione non teneri*, n. 9. *Parochi attenta conſuetudine ab hac obligatione excuſantur*, n. 11. *Nullus religioſus particularis obligatur has horas in choro dicere*, n. 12. *Canonici, ſeu præbendati obligati ſunt ſub graui culpa officium in choro recitare iuxta conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ*, n. 13. *An præbendati grauiter peccent, ſi à choro abſint*, pun. 2. n. 1. & ſeqq. *Quid dicendum de obligatione aſſiſtendi capitulis*, n. 5. *An omnes beneficiati canonici teneantur in choro horas canonicas recitare, vel ſint aliqui, qui huic muneri ſatisfaciant ſola aſſiſtentia*, pun. 3. *Aſſiſtens in choro vt lucretur, debet attendere*, pun. 4. n. 2. *Quid de præbendatis obligatis ad canendum*, n. 3. *Omittens ſuam partem recitare, attendens ad eam, quæ ab aliis recitatur probabilius eſt nullas lucrari diſtributiones*, n 5 *Si partem tuam canis, & aliorũ etſi procures non percipias lucraris*, n. 6. *Quid dicendum de verſibus organo dictis*, n. 7. *Quo ordine, quo tempore, quo loco, & quo corporis habitu, & ſitu horæ canonicæ ſint publicè recitandæ*, pun. 5. *Sub qua pœna teneantur beneficiati choro aſſiſtere*, pun. 6. n. 1. & ſeqq. *Explicatur quid nomine diſtributionum, & fructuum intelligatur*, n. 6.

Quid ſit annata, quindennium, charitatiuum ſubſidium, decima, & penſio, tract. 7. diſp. 3. pun. 7. n. 1. *An canonici à choro abſentes teneantur ſoluere annatam, & quindennium, ac ſi choro interfuiſſent, & diſtributiones lucrarentur, non ſoluitur ex diſtributionibus quotidianis*, n. 2. *Item nec penſio; poteſt tamen ex voluntate Pontificis aliquando imponi*, n. 3. *Decima ex fructibus beneficij regulariter non ſoluitur, quãdo id cenſeatur*, n. 5. *Si annata, vel quindennium ſuper diſtributiones fundatum ſit, debet beneficiatus ſoluere, tametſi integro anno à choro abfuerit*, n. 6. *Charitatiuum ſubſidium, decima, & penſio debentur ſi culpabiliter à choro abſis, ſecus ſi inculpabiliter*, n. 7. *Capitulum recipiens diſtributiones tuæ præbendæ, quas tu reciperes ſi adeſſes probabilius eſt penſionem ſoluere teneri*, n. 11. *Ante diuiſionem fructuum, & applicationem ſingulis eſt obligatum capitulum ſoluere penſionem, ſi in ſe velit illam partem fructuum retinere*, n. 12. *Si intereſſentibus diuidat omnes illi obligati ſunt hypothecaria actione penſionem ſoluere*, n. 13 *Quibus accreſcant diſtributiones, & fructus, quos beneficiatus amittit ob chori aſſiſtentiam*, pun. 8.

Quæ cauſæ excuſent beneficiatum à choro, vt non obſtante illius abſentia diſtributiones lucretur. Explicatur cauſa infirmitatis, tract. 7. diſp. 3. pun. 9. §. 1. *Expenditur 2. cauſa excuſans, quæ eſt corporalis neceſſitas iuſta, & rationabilis, ob quam non intereſſentibus conceduntur diſtributiones*, §. 2. nu. 1. *Enumerantur plures caſus ferè ab omnibus recepti, in quibus datur excuſatio*, n. 2. & ſeqq. *Expenditur 3. cauſa excuſans ab aſſiſtentia diuinorum officiorum, quæ eſt euidẽs Eccleſiæ vtilitas*, §. 3. vſque ad n. 3. *Miſſus ad viſitanda limina Apoſtolorum lucratur diſtributiones*, n. 4. *Item à capitulo miſſus ad Concilium generale, vel ad Principem, & Legatum gratulationis cauſa*, n. 5. *Si à capitulo aſſigneris ad ſumendas rationes redditũum*, n. 6. *Si mittaris ab Eccleſia ad iuriſdictionem aliquam illius exercendam*, n. 7. *item ſi præbendam habeas, cui animarum cura incumbit*, n. 8. *Viſitans Eccleſiam, vt Archidiaconus diſtributiones lucratur*, n. 9. *Item ſi ob iura tuæ Eccleſiæ defendenda abſis*, n. 10. *Quid dicendum de abſente ob defenſionem iuris proprij beneficij*, n. 11. *Quid de obſide dato ab Eccleſia*, n. 12 *Occupatus tempore diuinorum, tametſi poſſit præuenire, lucratur fructus, & diſtributiones*, n. 13. *Cui negotia expediendæ commiſſa ſunt matutino tempore, & tunc propria expedit, veſperi negotia Eccleſiæ, cenſent plures nullas diſtributiones lucrari*, n. 14. *Eas lucratur, quæ correſpõdent tempore quo Eccleſiæ negotia expedita fuerunt*, n. 15. *Declaratur tempus per quod in expediendis negotiis cenſeris occupatus*, n. 16. *An ob aſſiſtentiam in capitulo excuſeris ab aſſiſtentia chori, & diſtributionum amiſſione*. § 4. *An Pœnitentiarius ob eius officiũ lucretur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtens*, §. 5. *De canonico magiſtrali, & lectorali quid eſt dicendum*, §. 6. *An Vicarius Epiſcopi, & eius familiaris examinator ſynodalis, viſitator diœceſis, &c. lucrẽtur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtentes*, §. 7. *An familiares Pontificis excuſentur à choro, & diſtributiones acquirant*, § 8. *An docentes, & ſtudentes lucrentur fructus, & diſtributiones*, §. 9. *An ex priuilegio poſſit à reſidentia chori excuſari, & diſtributiones in abſentia conſequi, & qua ratione hoc priuilegium intelligatur*, §. 10. *An ex ſtatuto Eccleſiæ excuſari poſſit longiori tempore trium menſium ab aſſiſtentia*

horarum canonicarum, & nihilominus fructus, & diſtributiones lucrari. §. 11. An ex conſuetudine excuſari à reſidentia chori poſſit, & diſtributiones lucrari, & qualis conſuetudo introduci poſſit. §. 12. An abſens à choro diſtributiones lucreris, ſi alij canonici, quibus diſtributiones abſentium competunt, ſibi donent, remittant, vel tranſigant. §. 13.

Deuolutio

Beneficiorum quid ſit, tract. 13. diſp. 2. pun. 34. nu. 1. Qualiter deuolutio fiat, & ad quos, n. 2. Deuolutio fit cum qualitatibus beneficio annexis, n. 3. Ab vno remouet poteſtatem, alteri confert, n. 4. Contingit deuolutio non ſolum ob negligentiam prouidendi tempore deſignato, ſed quia inhabilem ſcienter prouideris, n. 5. Quid ſi iure deuoluto ſcienter indignum prouidiſſet, an reuertatur prouiſio ad inferiorem, n. 6. & 7.

Deuotio.

Eius definitio, vnde excitetur, & qua ratione ad religionem pertineat, tract. 7. diſp. 1. pun. 2. n. 1.

Decimæ.

Definitur decima, tract. 10. diſp. vn. pun. 1. n. 1. Triplex eſt iuxta triplicem differentiam fructuum, n. 2. Quota decimæ iure Eccleſiaſtico debetur, tametſi iure diuino, & naturali debeatur miniſtris congrua ſuſtentatio, n. 4. Quibus rationibus mota fuerit Eccleſia ad imponendam hanc quotam, n. 5. Ante traditionem non habet Eccleſia ius plenum, & perfectum in decima parte fructuum, pun. 2. n. 3. Eccleſia habet ius vtile in illa decima parte, n. 4. Parochianus habet dominium proprium, & directum omnium fructuum, n. 5. Si à parochiano fructus ſurripiantur, decimam Eccleſia reddere debet, raptore non reſtituente, n. 6. Emens fructus indecimatos bona fide tenetur, cum ei conſtet, Eccleſiæ partem decimam reddere, & poterit aduerſus venditorem de pretio agere, n. 7. Eccleſia poteſt compellere vendentem fructus indecimatos ad ſolutionem decimæ, tametſi emens ſubeat obligationem decimandi, n. 8. Impediens à venatione, piſcatione, aut ſegetes comburens decimam non debet, n. 9. Non ſoluens decimam cum teneatur peccat contra religionem, & iuſtitiam, n. 10.

Nullus à Pontifice abrogare legem decimarum poteſt, tract. 10. diſp. vn. pun. 3. n. 1. Pontifex poteſt quemlibet à ſoluendis decimis eximere, n. 2. Si abſque cauſa faciat, eſto illicitè fiat, factum tenet, n. 3. Semper præſumi debet cauſam adeſſe, & in applicatione facta Eccleſiaſticis perſonis certum eſt, n. 4. Decimas vni Eccleſiæ applicatas poteſt Pontifex alteri applicare, n. 5. Vtrum conſuetudo liberare poſſit aliquem à debito decimarum, pun. 4. Vtrum præſcriptio, compoſitio, vel remiſſio aliquem eximere poſſit à debito decimarum. pun. 5.

Ex bonis aduentitiis veluti legato, donatione, aut hæreditate decimæ perſonales non debentur, tract. 10. diſp. vn. pun. 6. n. 3. Miles de militia, artifex de artificio, aduocatus de acquiſitis conſilio debet ſoluere decimam, nu. 4. De iniuſtè acquiſitis cum obligatione reſtituendi non debetur decima, ſecus de illis, quæ iuſtè retines, etiamſi malè acquiſieris, dummodo hoc publicè non conſtet, n. 5. Quo tempore hæ decimæ perſonales ſoluendæ ſint, n. 6. In ſoluenda decima perſonali deducendæ ſunt expenſæ factæ in lucri acquiſitione, n. 7. & ſeq. Hæ decimæ vbi quis habet domicilium, & recipit ſacramenta ſoluendæ ſunt, nu. 9. Hæc procedunt ex iure communi, at conſuetudine omnibus ferè partibus hæ decimæ ſunt abrogatæ, n. 10. Decimæ prædiales, & mixtæ ex omnibus fructibus mobilium, & immobilium debentur, pun. 7. n. 1. Si ager ematur ex fructibus non decimatis, non debetur niſi vna decima, n. 3.

Decima debetur ex omnibus fructibus, antequam penſio, vel expenſæ deducantur, tract. 10. diſp. vn. pun. 8. n. 1. Soluere decimam ex fructibus notabiliter deterioribus peccatum eſt graue, n. 2. Ex fructibus agri culti propriis expenſis, vel per colonos decima debetur ſimel, n. 3. Soluenda eſt decima fructibus perceptis, neque opus eſt, vt petatur, n. 4. Fructus indecimati non ſunt ſine conſenſu clericorum in horrea mittendi, n. 5. Soluenda eſt decima prædialis Eccleſiæ parochiali, in qua ſitum eſt prædium, n. 6. Idem eſt dicendum de decimis mixtis, quæ ex fructibus animalium proueniunt, n. 7. Quid ſi in vna parochia animalia paſcant, & in alia accubent, n. 8. 9. & 10. Decimæ ex noualibus quo in loco ſoluendæ ſint, n. 12. Quæ perſonæ poſſint decimas poſſidere, & præſcribere, pun. 9. Quibus perſonis Eccleſiaſticis iure communi debeantur decimæ, pun. 10. Quæ perſonæ teneantur decimas ſoluere, pun. 11. n. 2. & 3. Quid dicendum de hæreditate ſita in Eccleſia S. Michael donata parocho, vel Eccleſiæ S. Petri, cui debeantur decimæ, num. 5. 6. & 7.

Conſuetudine, præſcriptione, aut priuilegio eximuntur aliqui à debito decimarum, tract. 10. diſp. vn. pun. 12. n. 1. Iure communi religioſi exempti ſunt à decimis perſonalibus, & prædialibus, quæ propriis ſumptibus excolunt, niſi prædia ſint conductitia, vel ex illis antea Eccleſiis decimæ ſoluebantur, n. 2. An ſub his, verbis, ne ſoluas decimas ex prædiis quæ habes, debeantur decimæ ex his, quæ antea debebantur, an ſolum noualia excuſentur, nu. 4. 5. 6. & 7. Sub iis verbis, non ſoluant decimas ex ſuis agris, non comprehenduntur agri conductitij, neque in emphyteuſim accepti, n. 8. Qua ratione priuilegium non ſoluendi decimas amittatur, pun. 13. Quæ pœnæ impoſitæ ſint non ſoluentibus decimas, aut facientibus non ſolui, vel illas aliquomodo vſurpantibus, pun. 14.

Eccleſia decimas non ſolutas excommunicatione recuperare poteſt & debet, tract. 10. diſp. vn. pun. 15. n. 1. Non ſolum poteſt Eccleſia decimam actione perſonali recuperare, ſed etiam reali per rei vindicationem, n. 2. Parochus non poteſt per vim decimam ſibi debitam accipere, neque ob illius non ſolutionem negare ſacramenta n. 4. Cauſa decimalis facti coram ſæculari iudice poteſt agitari, ſecus ſi ſit iuris, n. 5. Decimæ tranſlatæ in laicum in feudum perpetuum, vel emphyteuſim coram ſæculari iudice peti poſſunt, n. 6. Si decimæ exigantur à laicis, eo quod non putetur illos priuilegium exemptionis habere, poſſunt coram ſæculari iudice ſe defendere. Secus vero ſi de valore priuilegij ageretur, n. 7. In cauſa poſſeſſoria decimarum non iudicem laicum, ſed Eccleſiaſticum adire debes, n. 8. Conductor laicus coram laico iudice conueniendus eſt, n. 9. Quid ſint primitiæ, & qua ratione ſint debitæ, pun. 16. De oblationibus, & qua ratione ad illas fideles teneantur, pun. 17. A quibus perſonis oblationes recipi non poſſunt, pun. 18. Vide. Primitiæ, & Oblatio.

Diuiſio

Beneficiorum quid ſit, & qualiter permittatur, tract. 13. diſp. 6. pun. 10. n. 3. Quæ ſit cauſa honeſtans diuiſionem, nu. 4. Conſenſus Rectoris non requiritur, nu. 5. A decreto diuiſionis, & erectionis appellari poteſt, num. 6. Parochus conſtitutus debet prouideri ex obuentionibus parochianorum pro quibus denuo conſtituitur, n. 7.

Dies feſti.

Præceptum fuit lege veteri latum de obſeruatione feſtorum, & qua parte naturale erat manſit, extincto cæremoniali, tract. 9. diſp. vn. pun. 1. n. 1. In lege gratiæ ſeruandus proponitur dies Dominicus in memoriam beneficij redemptionis, n. 2. Iure tantum humano pro feſto eſt inſtitutus, n. 4. Quæ ſint feſta pro tota Eccleſia inſtituta, num. 6.

Expen

Digitized by Google

Expenduntur fines, ob quos hæc feſta ſint inſtituta, num. 7. *Pontifex diem feſtum ſtatuere poteſt*, pun. 2. n. 1. *Idem poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi, dummodo ſit in Sanctorum numerum relati*, n. 2. *De Sancto à Pontifice beatificato bene poteſt Epiſcopus feſtum inſtituere*, n. 3 *Si feſtum perpetuo inſtituatur ex cleri, & populi conſenſu debet fieri*, n. 5. *Secus dicendum eſt de conſuetudine, & de feſtiuitate temporali*, n. 6. *Principes ſæculares obligare poſſunt populum ab operibus ſeruilibus abſtinere*, n. 7. *in religioſum cultum hæc præcipere non poſſunt*, n. 8. *Non poſſunt principes ſæculares dies feſtos, vt eſt vſus Eccleſiæ, inſtituere*, n. 9. *Præceptum principis laici de aliquo feſto ſubintelligitur de feſto humano, & politico*, n. 10. *Transgreſſores huius præcepti politici non videntur mortaliter peccare ſecluſo ſcandalo, aliiſque rationibus extrinſecis*, n. 11. *De conſuetudine qualis debeat eſſe, vt feſta inſtituere poſſit*, n. 13. *Qui teneantur feſta ſeruare, & qualiter peregrini, infantes, amentes, &c.* n. 14.

Quale ſit præceptum ſeruandi feſta affirmatiuum, an negatiuum, tract. 9. diſp. vn. pun. 3. n. 1. & 2. *An in illo detur paruitas materiæ*, n. 3. *Duabus horis labori ſeruili incumbere graue peccatum eſt*, n. 4. *In operibus forenſibus non ex quantitate temporis inſumpti, ſed ex qualitate operis materiæ grauitas deſumenda eſt*, n. 5. *Ex præcepto affirmatiuo ſeruandi feſta nulla alia actio exercenda eſt præter Miſſæ auditionem*, pun 4. n. 1. *Proponuntur plures actiones, quas non obligamur die feſto exercere*, nu. 2. & ſeqq. *Quid ſit opus ſeruile prohibitum die feſto exerceri, & qua ratione à liberali diſtinguatur*, pun. 5. n. 1. *Scribere ob lucrum opus ſeruile non eſt*, n. 3. *Idem eſt dicendum de tranſcriptione*, n. 4. *Actio pingendi ſeruilis eſt, etiam ſi recreationis cauſa, vel ob diſciplinam fiat*, n. 7. *Piſcatio, aucupatio, venatio per ſe opera ſunt ſeruilia, ex conſuetudine tamen excuſantur*, n. 9. *Præliatio opus ſeruile eſt, excuſatur tamen ob neceſſitatem*, num. 11. *Iter agere non eſt prohibitum, & quid ſi currus deferantur*, n. 12.

Omnis actio liberalis à iure non prohibita, licita eſt die feſto, tract. 9. diſp. vn. pun. 6 n. 1. *Omnis actus voluntariæ iuriſdictionis licitus eſt, & validus*, n. 3. *Duo genera actionum prohibentur à iure ciuili, & foro, & explicantur*, n. 4. 5 & 6. *Non ſolum illorum ſit prohibitio, ſed annullatio, niſi dies feriatus eſſe in gratiam vindemiarum, & meſſium*, n. 7 *Qua ratione citatio, processus, & ſententia die feſto prohibeantur*, pun. 7. *An quodcunque iuramentum in die feſto prohibitum ſit*, pun. 8. *Vide Citatio, & Iuramentum.*

Peccatum die feſto committens non tenetur in confeſſione manifeſtare circumſtantiam diei feſti, tract. 9. diſp. vn. pun. 9. num. 2. *Nulla culpa nec venialis quidem contra religionem committitur*, num. 3 *Non peccas aduerſus præceptum ſeruandi feſtum, ſi in ludis, & comeſſationibus diem conſumas*, num. 5. *Ex præcepto ſeruandi feſtum non obligaris contritionem, amorem Dei, aliaque opera pietatis exercere, tametſi in peccato exiſtas*, num. 6. *Quæ cauſæ excuſent ab huius præcepti obſeruatione*, pun. 10.

Diſmembratio

Beneficij quid ſit, & qualiter facienda eſt, tract. 13. diſp. 6. pun. 10 num. 1. *Non poſſunt fructus parochialis diſmembrari, vt ſimplici beneficio applicentur*, numer. 2.

Eccleſia.

Actiones, quibus Eccleſia polluitur, tract. 11. diſp. vn. pun. 2. num. 1. *Duo requiruntur ad Eccleſiæ pollutionem*, n. 2. *Actiones, quibus Eccleſia polluitur, etiamſi occultè fiant, ſacrilegia ſunt*, num. 4. *Nullum peccatum in Eccleſia commiſſum habet ſpeciem ſacrilegij ſecluſo iure poſitiuo, niſi illud peccatum, quo locus ſacer contemnitur, & profanatur*, num. 7. *Tripliciter contingit furtum in loco ſacro commiſſum*, pun. 2. num. 1. *Nullus ſacrilegus fur excommunicationem contrahit, niſi ſimul Eccleſiam effringat*, num. 4 *Pœna ferenda arbitrio iudicis relinquitur, quod arbitrium vſque ad pœnam mortis extendi poteſt*, num. 6. *Non licet iudicibus ſæcularibus extra neceſſitatem ſummariam informationem facere in Eccleſia etiam illorum, qui ad illam confugiunt*, pun. 3. num. 2. *Proceſſus, & ſententia iudicis Eccleſiaſtici non prohibetur ibi fieri*, num. 3 *An concilia, confabulationes, contractus politici, & ſimilia prohibeantur fieri in loco ſacro*. pun 4. *Iure canonico, & ciuili grauiſſima irreuerentia fit locis ſacris, ſi illuc confugientes vi extrahas*, pun. 5. num. 1. *Iure naturali, aut diuino non eſt firmata hæc immunitas*, nu. 2. *Immunitas locis ſacris conceſſa latè explicanda eſt*, num. 3. *Conſuetudine tolli, vel diminui poteſt hæc immunitas*, n. 5. & ſeqq.

Eccleſiis authoritate Epiſcopi erectis debetur immunitas, tract. 11. diſp. vn. pun. 6. num. 1. *Non eſt neceſſe in eis ſanctiſſimum Euchariſtiam permanenter eſſe*, num. 2. *Neque item eſt neceſſe diuina celebrari*, num. 3. *Extenditur ad Eccleſiam interdictam*, num. 5 *ad Eccleſiam pollutam*, num. 6. *ad Eccleſiam dirutam, ſeu deſtructam, modo non ſit diruta authoritate Epiſcopi, aut ſine ſpe reædificationis*, num. 7. *Extenditur ad portas Eccleſiæ clauſæ*, num. 9. *Ad clauſtrum, porticum, ambitum, dormitorium*, num. 10 *Extenditur etiam ad Eccleſiæ confines*, num. 11. 12. & 13. *Quod procedit in eo, qui iam ad Eccleſiam confugit*, num. 14. *Hoc priuilegium per 30. paſſus de iure communi intelligendum eſt, ſecus de conſuetudine*, num. 15. *Extenditur immunitas ad cœmeterium Eccleſiæ*, num. 16. *ad hoſpitale authoritate Epiſcopi erectum*, num. 17. *ad domos, ſeu conuentus religioſorum, ſecundum totum illud, quod ſeptum eſt*, num. 18. *Item ad oratorium, ſi authoritate Epiſcopi erectum ſit*, num. 19. *Domus Epiſcopi hac gaudet immunitate, modo non diſtet ab Eccleſia 40. paſſus*, num. 20. & ſeq. *Domus illuſtriſſimorum Cardinalium non videntur hac immunitate gaudere*, num. 23. *Tabernaculo Euchariſtiæ, ſeu ſacerdoti illam portanti debeatur ne hæc immunitas*, num. 24. *Quæ perſonæ gaudeant immunitatis priuilegio*, pun. 7. *An ſit prædictis debita ſit immunitas in cauſa ciuili*, pun. 8. *In quibus cauſis criminalibus debita ſit immunitas*, pun. 9. *Quos effectus habeat immunitas*, pun. 11. *Vide immunitas.*

Quam culpam, & pœnam incurrant indebitè extrahentes delinquentem à loco ſacro, tract. 11. diſp. vn. pun. 12. *Confugientes ad Eccleſiam in caſibus exceptis tradendi ſunt iudici ſæculari*, pun. 13. num. 1. *Modus, quo tradendus eſt reus in caſibus exceptis expenditur*, num. 3. & ſeqq. *Cognitio, an caſus exceptus ſit ad Prælatum Eccleſiæ pertinet*, num 7. *Debet concludenter probari eſſe caſum exceptum, vt poſſit Prælatus permittere delinquentem extrahi*, num. 8. *Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui iudicis laici*, num. 9. *In hac cognitione Eccleſia, & reus citandi ſunt*, num. 10. & ſeq. *Reus ſponte comparens, & petens audiri pro immunitate ſibi competente audiendus eſt*, num. 13. *Qualiter Epiſcopus procedere debeat in hac cognitione*, num. 14.

Edictum

Proponi debet beneficio parochiali vacante, & qualiter, tract. 13. diſp. 3. pun. 2. §. 1. num. 6. *Signato termino decem dierum non eſt licitum illum prorogare, poſtquam finitus eſt, ſi de facto plures ſubſcripti ſunt examinandi, ſecus econtra*, num. 7. *Si finito termino edicti vnus tantum idoneus ſubſcriptus reperiatur, verius eſt non poſſe edictum prorogari*, num. 8. *Quid ſi Epiſcopus edi-*

Digitized by Google

ctum proponat cum ampliori termino, quam ſibi conceditur, num. 9. *Qui poſſint ſe ſubſcribere examinandos, ita vt teneatur Ordinarius illos admittere*, §. 2. *Quales examinatores debeant eſſe ad ſupradictum examen peragendum*, §. 3. *Qualiter examen ad parochialem præſtandum ſit*, §. 4. *Vide examen.*

Electio.

Qui poteſtatem habeant eligendi, tract. 13. diſp. 2. pun. 11. § 1. *Electio debet eſſe dignioris*, §. 2. num. 1. *An ob peccatum mortale reddatur eligendus indignus*, num. 2. & 3. *Quis cenſeatur dignior ad beneficium*, num. 4. *An ex dignis debeat dignior eligi*, num. 5. & ſeqq. *Quid dicendum in electione Prælati religioſorum*, num. 14. *Quid in electionibus ad officia ſæcularia*, num. 15. *An pater, vel mater inſtituens maioratum teneatur in digniori filio inſtituere*, num. 16. *An valeat electio digni omiſſo digniori*, §. 3. *An teneatur ad reſtitutionem eligens dignum omiſſo digniore, cum digniorem eligere teneretur*, §. 4. *An dignus petens beneficium, cathedram, ſeu collegium, illudque acceptans in concurſu dignioris peccet, obligeturque ad reſtitutionem, & quid de impedientibus dignum, vel digniorem ab illius conſecutione*, §. 5. *De tempore requiſito ad electionem, eiuſque confirmatione*, §. 6.

Erectio

Beneficij quid ſit, & cuius authoritate facienda ſit, tract. 13. diſp. 6 pun. 11. num. 1. *A decreto erectionis, & diuiſionis appellari poteſt*, dicto tract. & diſp. 11. pun. 10. num. 6.

Examen.

Examen per concurſum faciendum eſt in beneficiis parochialibus, tract. 13. diſp 3. pun. 2. §. 5. num. 1. *Ceſſat in beneficiis iuris patronatus laicalis*, num. 2. *Quid in beneficiis iuris patronatus mixti*, num. 3. *Ceſſat in beneficiis reſignatis in fauorem*, num. 4. *Item in beneficiis vacantibus ex cauſa permutationis*, num. 5. *Item in beneficiis vnitis dignitati, aut canonicatui*, num 6. *Item cum cura pertinet ad Eccleſiam cathedralem, vel collegiatam, & per vnum, vel plures adminiſtratur*, num. 7. *Item in beneficiis litigioſis, & quid ſi Pontifex noluerit collitigantem ſubrogare*, num. 8. *Item ceſſat examen per concurſum in beneficiis parochialibus monaſterio ſubiectis*, num. 9. *Item ceſſat in vicariis perpetuis vnitis Eccleſiæ, vel beneficio ſæculari*, num. 10. *Deinde in beneficiis regularibus, quæ regularibus conferuntur*, num. 11. *Item ceſſat, eſto hæc beneficia ſæcularibus commendentur*, num. 12. *Item in parochialibus exigui redditus*, num. 13. *Ceſſat in parochialibus vacantibus ob non ſeruatam formam à Concilio præſcriptam*, num. 14 *Qualiter facto examine electio, collatio, ſeu inſtitutio beneficiorum parochialium facienda ſit*, §. 6. *Vide edictum in fine.*

Excommunicatio

Ferri poteſt aduerſus beneficiatos non recitantes horas canonicas, tract. 7 diſp. 2. pun. 7. n. 15.

Excommunicatio lata eſt aduerſus agnoſcentes, pingentes, & illuminantes, & carius vendentes, quam venderentur ſecluſa conſecratione, & expenſis in illorum aſportatione, tract. 8. diſp. 1. pun. 6. 28.

Fructus.

Beneficiatus horas canonicas non recitans tenetur fructus reſtituere, tract. 7. diſp. 2. pun. 7. n. 1. *primo ſemeſtri beneficij non eſt obligatus reſtituere*. n. 2. *Fructus perceptos poſt illud ſemeſtre obligatus eſt reſtituere*. n. 3. *Debet fieri reſtitutio fructuum correſpondentium illis diebus, quibus recitationem omittit*, num. 4. *Quid dicendum de omittente partem notabilem alicuius horæ*, num. 5. *Omittens leuem partem ad nullam reſtitutionem tenetur*, num. 6. *Qui ſine vlla intentione recitat, obligatus eſt reſtituere, ac ſi non recitaſſet*, num. 7. *Omittens recitare vno, vel duobus diebus obligatus eſt reſtituere pro rata*, num. 8. *Ante iudicis ſententiam habet beneficiatus hanc obligationem*, num. 10. *Fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus hæc reſtitutio facienda eſt*, num. 11. *Si verè pauper ſit, probabilius eſt ſibi applicare poſſe*, num. 12. *Duplex limitatio ſupradictæ doctrinæ apponitur*, num. 13. *An fructus canonicatus aliis canonicis ſint applicati, neque ſuper illis compoſitio fieri poſſit*, num. 14. *Quod dictum eſt de beneficiato, dicendum eſt de penſionariis non recitantibus*, num. 16. *Poteſt penſionarius non recitans recipere penſionem tradendam fabricæ, vel pauperibus, neque beneficiatus eam ſibi poteſt retinere*, num. 17.

Furtum.

Auferens reliquias ab alio poſſeſſas eo inuito furtum committit, tract. 8. diſp. 1. pun. 6. n. 19.

Gradus.

Id eſt teſtimonium publicum ſcientiæ pro Epiſcopatibus, aliiſque ſuperioribus beneficiis requiritur, & quid de aliis dignitatibus, tract. 13. diſp. 4 pun. 6. num. 13. *Gradus pro Scholaſtria requiritur*, num. 14. *Idem de Archidiaconis iuriſdictionem habentibus*, num. 15. *Pro canonico pœnitentiario gradus expoſtulatur*, num. 17. *Collatio ſupradictarum dignitatum facta carenti gradu eſt nulla*, num. 18. *Gradus obtentus abſque ſcientia facit, ne collatio irrita ſit*, num 19. *Sed quid ſi gradus eſt aſſumptus contra ſtatuta vniuerſitatis*, n. 20.

Gratia alternatiuæ.

Solis Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis hæc gratia conceſſa eſt, tract. 13. diſp. 2. pun. 23. §. 1. num 1. *Qualis ſit hæc gratia alternatiua*, num. 2. *An Iunius, & Decemb. cenſeantur conceſſi in alternatiua*, num. 4. *Ordinarius ſiue reſideat, ſiue non in ſupradictis duobus menſibus prouidere poteſt*, num. 4. *Vnica eſt conditio, ſub qua gratia alternatiua conceditur, nempe reſidentia apud Eccleſias, ſeu diœceſes ſuas*, §. 2. num. 1. *Epiſcopus acceptans alternatiuam non poteſt poſtea prouidere beneficia vacantia menſe Martij & Septemb.* num. 4. *Epiſcopus reſidens in fine Februarij, eſto poſtea non reſediſſet, poteſt beneficium prouidere vacans tempore quo reſedit*, numer. 6. *Acceptans alternatiuam illa vti poteſt à puncto acceptationis recognitæ*, numer. 7. *An reſidens in loco exempto intra diœceſim contento cenſeatur in diœceſi reſidere ad effectum alternatiuæ*, num. 9. & 10. *Exiſtens in loco ſuæ diœceſis contento intra terminos alterius diœceſis ſatisfacit obligationi reſidentiæ per reg. 8. Cancellariæ expoſtulatæ*, num. 11. *Prouiſus ab Ordinario vigore alternatiuæ tenetur probare non ſolum alternatiuam, ſed etiam reſidentiam*, n. 12.

Ad quæ beneficia ſe extendit alternatiua, tract. 13. diſp. 2. pun. 23. §. 3. *Gratia alternatiua incipit effectum habere à puncto, quo acceptatio alternatiuæ à datario fuerit*

fuerit recognita, §. 4. num. 1. *Qui modus ſeruandus eſt in acceptatione alternatiua*, num. 2. *An abſque notitia alternatiua poſſis valide, & licite illa vti*, num. 3. & ſeqq. *Qualiter acceptationem alternatiuæ probare teneatur ordinarius, vel prouiſus ab illo*, num. 8. *An facta acceptatione alternatiuæ poſſis illius pœnitere*, num. 9. & ſeqq. *Gratia alternatiuæ aſſat, ſi ad alium Epiſcopatum tranſlatus ſis*, §. 5. num. 1. *Ceſſat morte Pontificis*, num. 2. *Item renunciatione illius, ſi à Pontifice acceptetur*, num. 3. *Ceſſat denique ſi in prouiſione beneficiorum ad Pontificem pertinentium ſe intromittas*, num. 4. & ſeqq.

Horæ canonicæ.

Omnes clerici in ſacris habent obligationem recitandi horas canonicas, tract. 7. diſp. 2. pun. 1. §. 1. num. 1. *Clerici in minoribus non tenetur recitare ratione Ordinis*, num. 2. *An poſſit Epiſcopus clericis hanc imponere obligationem*, num. 3. *Probabilius eſt imponere poſſe*, nu. 4. *Nullibi creditur eſſe impoſitam, & quid de obligatione recitandi*, num. 5. *Beneficiati omnes hanc ſuſtinent obligationem*, §. 2. num. 1. *Quid ſub nomine beneficij comprehendatur, vt obligationem inducat*, num. 2. & ſeqq. *Beneficium, cuius fructus tua culpa non recipis, te obligat recitare*, num. 11. *Idem eſt ſi pro aliquo tempore copioſos non accipias*, num. 12. *Idem iuris eſt, ſi ſperas accepturus*, num. 13. *Item ſi beneficium accipias ex reſignatione cum obligatione ſatisfaciendi eius muneri, tametſi fructus non recipias*, num. 14. *Quid de beneficio nullam adminiſtrationem requirente*, num. 15. *Si ex fraude, aut vi impediaris fructus recipere, non teneris recitare*, num. 16. *Quid de conſuetudine Eccleſiæ non recipiendi primo, vel ſecundo anno vllos fructus, probabilius eſt obligationem eſſe recitandi*, num. 19. *An titulus beneficij cum ſpe poſſeſſionis, & fructus obliget*, num. 20. & ſeqq. *Habens plura beneficia vnica recitatione ſatisfacit*, num. 27. *Habens beneficium, & penſionem ſatisfacit horas canonicas recitans*, num. 28. *Supradictus beneficiatus, vel beneficiatus, & ſacerdos omittens officium diuinum, vnum tantum peccatum committit*, num. 29. *Impediens iniuſtè aliquem à beneficij conſecutione, non ob inde tenetur recitare*, n. 30.

Religioſi choro deputati obligati ſunt ex conſuetudine horas canonicas recitare, tract. 7. diſp. 2. § 3. num. 1. *Hæc obligatio ſub graui culpa eſt*, num. 3. *Religioſus ex diſpenſatione Pontificis viuens extra clauſtra, ſi diſpenſatio in perpetuum ſit, excuſatur ab hac obligatione*, num. 4. *Comprehendantur ne religioſi damnati ad triremes, fugitiui, & eiecti*, n. 5.

Omnes tenentur recitare officium Romanum exceptis aliquibus perſonis, tract. 7. diſp. 2. pun. 2. §. 4. num. 1. *Hoc præceptum ſingulis diebus obligat ſub graui culpa*, num. 2. *Probabilius eſt priuilegiatos in Bulla Pij V. officium Romanum recitare non poſſe, omiſſo illo, cuius habent priuilegium*, n. 4. *Quid dicendum de beneficiato obligato Romanum officium recitare, & commorante in diœceſi Mediolanen.* n. 5. *Quid de Mediolanenſi exiſtente Romæ*, n. 6. *Poſſintne religioſi exempti feſtiuitatibus diœceſanis ſe conformare*, n. 7. & ſeq. *Poſſitne Epiſcopus de Sancto extra Kalendarium inſtituere recitationem*, n. 10. 11. & 12. *Vtentes breuiario Pij V. non tenentur officium Virginis, defunctorum, &c. recitare*, n. 13. *Quid ſi Romanum officium alia lingua præter latinam diſceres*, n. 14. *Si addas, vel diminuas officio diuino, peccas*, n. 15. *Si in graui, notabilique parte diminuas non ſatisfacis obligationi*, nu. 16. *Si vnum officium pro alio recites, ſcilicet de Sancto, cum eſt recitandum de feria, probabilius eſt ſe non ſatiſfacere*, n. 18.

Quomodo à ſupradictis officiũ diuinum recitandum ſit, vt præcepto fiat ſatis, tract. 7. diſp. 2. pun 3. n. 1. *An truncare verba obeſt obligationi*, num. 2. *Quid dicendum de interruptione*, num. 3. *Attentio illa requiritur, quæ ad orationem neceſſaria eſt*, num. 4. *Intentio ſufficit virtualis*, num. 5. *Si ſolus recitas, non teneris proferre verba voce ita alta, vt te audias*, num. 6. *Quid ſi cum ſocio*, num. 7. *Quæ tenearis proferre, quando recitas cum ſocio*, num. 8. *Non ſatisfacis obligationi, ſi non expectes integram ſocij prolationem*, num. 9. *Quid ſi recites animo non ſatisfaciendi præcepto*, num. 10. *An ſi recites ſine attentione, pecces*, num. 11. *Quo tempore, quo ordine, quo loco, & quo corporis habitu, & ſitu diuinum officium recitandum ſit, vt præcepto ſatisfacias*, tract. 7. diſp. 2. pun. 4. *Quanta ſit obligatio in clericis horas canonicas recitandi*, pun. 5. *Quæ cauſa excuſent ab horarum canonicarum recitatione*, pun. 6. *De pœnis clericorum non recitantium*, pun. 7. *Vide fructus, & chorus.*

Hoſpitale.

Hoſpitalia ſunt in duplici differentia, alia authoritate Epiſcopi fundata, alia authoritate priuata, tract. 13. diſp. 1. pun. 7. n. 2. *Omnes poſſunt ab Epiſcopo viſitari*, num. 3. *Hoſpitalia regulariter non ſunt beneficia*, n. 4.

Immunitas.

Omnes Chriſtiani baptizati ad Eccleſiam confugientes gaudent immunitatis priuilegio, tract. 11. diſp. vn. pun. 7. num. 1. *Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ hac immunitate gaudes*, num. 2. *Excommunicatus ab hoc priuilegio non excluditur*, num. 3. *Hæreticus in aliis criminibus ab hæreſi gaudet immunitate*, num. 4. *An infideles immunitate gaudeant*, nu. 5. 6. 7. & 8. *An banniti, & condemnati in criminibus exceptis immunitate gaudeant*, num. 9. *Captus, & in carcerem reclusus, ſi ad Eccleſiam fracto carcere confugiat, gaudet immunitate*, num. 10. *A fortiori gaudet, ſi captus à miniſtris ex eorum ſe manibus liberet*, n. 11. *Item ſi ad ſupplicium pergens ad Eccleſiam confugiat*, n. 12. *Si fide data cuſtodi redeundi ad carcerem, ad Eccleſiam confugias, gaudes immunitate*, n. 13. *Clerici comparatione iudicum ſæcularium gaudent immunitate*, n. 14. *An gaudeat comparatione iudicum Eccleſiaſticorum*, n. 15. & ſeqq. *Seruus confugiens ad Eccleſiam qua immunitate gaudeat comparatione domini*, n. 19. *An ſupradictis debita ſit immunitas in cauſa ciuili*, pun. 8.

In omnibus caſibus exceptis à iure expreſſis debetur immunitas, tract. 11. diſp. vn. pun. 9. n. 1. *Publicus latro non gaudet immunitate, & quis ſit*, num. 2. *Simplex fur immunitate gaudet*, num 3. *Nocturnus agrorum depopulator ab immunitate excluditur*, num. 4. *Diurnus agrorum depopulator an gaudeat immunitate*, num. 5. *Viarum graſſator ab immunitate excluditur*, numer. 6. *Committens homicidium, vel mutilationem membrorum in Eccleſia immunitate priuatur*, num. 7. *Priuetur quodlibet delictum in Eccleſia illius immunitate*, num. 8. & ſeq. *Vulnerans in Eccleſia non priuatur illius immunitate*, nu. 10. *Occidens, aut mutilans in Eccleſia illius immunitate non gaudet*, n. 12. *Si exiſtens in Eccleſia occidas exiſtentem extra, vel econtra immunitate priuaris*, num. 15. & 16. *Mandans occidere in Eccleſia immunitate non priuatur*, num. 17. *Si dolo ex Eccleſia extractum occideris, non priuaris immunitate*, num. 18. *Quæ mutilatio neceſſaria ſit ad priuationem huius priuilegij*, num. 19. *Ex mutilatione, vel occiſione in Eccleſia facta non priuaris immunitate quoad alia delicta*, numer. 23. *Delicta in Eccleſia commiſſa à laico, ſi ſæcularia ſint, puniri poſſunt ab Eccleſiaſtico, & à laico iudice ad præuentionem*, num. 24. *Proditorius homicida ab immunitate excluditur*, num. 25. & ſeqq. *Vulnerans animo occidendi immunitate gaudet*, nu. 29. *Occidens infidelem immunitate gaudet*, num. 30.

Aſſaſinus

Aſſaſinus ab immunitate excluditur, & quis ſit, num. 31. & ſeqq. Hæreſis rei ab immunitate excluduntur, & qui hi ſint, num 40. Reus læſæ maieſtatis in perſonam principis ab immunitate excluditur, num. 41. Qui nomine principis intelligatur, n. 42. An ſint alij caſus excepti ab immunitate præter ſupra dictos, pun. 10.

Immunitatis effectus eſt, vt inuitus ab Eccleſia extrahi non poſſit, tract. 11. diſp. vn. pun. 11. 1. Extractus per violentiam reſtituendus eſt, n 2. Blanditiis, & doloſis verbis extractus capi poteſt, num. 3. Non licet extra caſus exceptos reum iudici ſæculari conſignare, num. 5. In Eccleſia non poteſt delinquens gaudens immunitate vinculis alligari, etiam dum cauſa examinatur, & dubium eſt, an gaudeat immunitate, num. 6. Confugienti ad Eccleſiam non poſſunt vita neceſſaria impediri, num. 7. Bona delinquentis, quæ ad Eccleſiam tulerit, non poſſunt auferri, num. 8 Non poteſt dum in Eccleſia exiſtit ad mortem, vel ad pœnam damnari, bene tamen in aliqua pœna pecuniaria, num. 9. Hanc pœnam, ſi ab Eccleſia non exit, ſolus iudex Eccleſiaſticus imponere poteſt, num. 10. Quid in hac parte conſuetudine inductum ſit, n. 11. Extractus ab Eccleſia in caſibus non exceptis, debet ante omnia Eccleſiæ reſtitui, num. 12. Nulla eſt extractio delinquentis extra caſus exceptos, num. 13. Iudici extrahenti delinquentem extra caſus exceptos reſiſti poteſt, & qua ratione fieri poſſit hæc reſiſtentia, num. 14. Quam culpam, & pœnam incurrant indebitè immunitatem violantes, pun. 12. Vide Eccleſia.

Iudex.

Iudex Eccleſiaſticus poteſt eſſe iudex laicorum in cauſis omnino ſpiritualibus, tract. 12. diſp. vn. 13. n. 2. Debet cognoſcere de crimine hæreſis, & ſimoniæ, nu. 3. Item de cauſa matrimoniali, n. 4. Cauſæ temporales, & ſpirituales a iudice Eccleſiaſtico, & ſæculares decidi poſſunt, n. 5. Cauſæ temporales, & profana poſſunt à iudice Eccleſiaſtico tractari, ſi aliqua qualitate religionis afficiantur, numer. 6.

Iuramentum iudiciale, & illud, quo contractus firmantur, in die feſto prohibentur, tract. 9. diſp. vn. pun. 8. n. 3. Quatenus iudicium, vel contractus celebrari poteſt die feſto, & iuramentum præſtari poteſt, n. 4.

Ius patronatus.

Quid ſit, tract. 13. diſp. 2. pun. 2. n. 1. Triplex eſt, n. 2. Ius patronatus ex laicis patronis, & Eccleſiaſticis an laicum, an Eccleſiaſticum ſit quoad iura, & effectus, num. 3. Fundatione, extructione, & dotatione ius patronatus acquiritur, n. 4. An ex dotatione facta Eccleſia ædificata patronatus requiratur, n. 7. Conſenſus ordinarij requiritur ad hanc acquiſitionem, n. 8. Priuilegio Pontificis ius patronatus acquiritur, non Epiſcopi, n. 10 An præſcriptione, & conſuetudine patronatus acquiratur, n. 11. De patronatu conſtare debet per ſcripturas authenticas, pun 3. n. 3. Qualiter ex multiplicatis præſentationibus ius patronatus probetur, n. 4. Quomodo immemoriale harum præſentationum probetur, n. 5. Ius patronatus probatur omnibus illis modis, quibus ius beneficij probari poteſt, nu. 6. Qualiter probandus ſit patronatus illorum, in quibus iure vſurpatio præſumitur, n. 7. Qualiter patronatus ex priuilegio excludatur, n. 13.

Patronatus ſucceſſione acquiritur, tract. 13. diſp. 2. pun. 4. n. 2. Tranſeat ne ius patronatus hæreditarium ad fideicommiſſarium, vel vſufructuarium vniuerſalem, n. 4. & 5. Donatione patronatus acquiritur, n. 7. Permutatione ius patronatus transfertur, n. 9. Item venditione, n. 10. Locatione & ſi non acquiratur patronatus, acquiritur eius vſus, n. 13. An pignoratione ius vtile patronatus acquiratur, n. 14. Qualiter confiſcatione ius patronatus acquiratur, num. 15. Ius patronatus, ſi donatione, legato, permutatione in laicum transferatur, conſenſus Epiſcopi requiritur, ſecus ſi in Eccleſiam, n. 17. Paganis, & Iudæis ius patronatus competere non poteſt, n. 19. Tutor præſentare poteſt ob patronatum competentem pupillo, ſecus curator, n. 21. Idem dicendum eſt de patre reſpectu filij, dum ſub eius eſt poteſtate, n. 22. Præſentatio pupilli præferenda eſt, n. 23. Spurius, & alias irregularis capax eſt patronatus, num. 24. Quid de poſſeſſore iuris patronatus, & quando cenſeatur bona fide poſſidere, num. 25. An præſentare poſſit maritus ob patronatum vxori competentem, n. 27. An iura patronatus annexi vxoris bonis in dotem datis tranſeant in maritum, num. 29. & ſeq. Intra quod tempus liberum ſit patrono nominare ad beneficium inſtituendum, pun. 5. An liberum ſit patrono in præſentatione variare, pun. 6. Quem debeat patronus præſentare, pun. 7. Quem modum ſeruare debent patroni in præſentando, cum plures ſunt, pun. 8. Quem ex præſentatis teneatur ordinarius inſtituere, pun. 9.

Cuilibet patronatui Pontifex derogare poteſt, ſed ex cauſa iuſta, tract. 13. diſp. 2. pun. 10. num. 1. Diuerſa cauſa requiritur pro patronatu laico, & Eccleſiaſtico, nu. 2. Patronatui laico non cenſetur derogatum, niſi de derogatione expreſſè conſtet, num. 3. & 4. Secus patronatus Eccleſiaſticus, n. 5. An ſi ius patronatus mixtum ſit, derogetur ſub derogatione cuiuſcunque patronatus, n. 6. & 7. An per clauſulam generalem derogetur ius patronatus competens ex priuilegio, n. 8. Cum beneficium eſt litigioſum in curia, an Pontifex poſſit illud prouidere abſque derogatione iuris patronatus, n. 9.

Legatus.

Triplex legatus diſtinguitur, tract. 13. diſp. 2. pun. 25. num. 1. Qualiter omnibus commiſſa ſit poteſtas beneficia prouidendi, n. 2. Legatus a latere omnia beneficia ſuæ prouinciæ de prouiſione ordinarij prouidere poteſt, num. 3. Item beneficium monoculare de prouiſione ordinarij collatoris, n. 4. An beneficia deuoluta ad prælatum poſſit legatus prouidere, num. 5. & 6. Beneficia deuoluta ad Epiſcopum ob negligentiam prælati exempti prouidere legatus poteſt, ſi ſunt in prouincia, num. 7. Item beneficia ſuæ prouinciæ deuoluta ad Sedem Apoſtolicam, num. 8. Legato non currit tempus ad prouidendum, n. 9. Legatus non poteſt conferre beneficia vacantia in menſibus ordinarij alternatiua gaudentis, n. 10. Nec beneficia iuris patronatus laici, aut Eccleſiaſtici mixti, ſecus Eccleſiaſtici, n. 11. Qualiter poſſit legatus à latere canonicum ſupernumerarium creare, n. 12. Spectato Trident. creari non poteſt canonicus ſupernumerarius, num 13. Non poteſt legatus beneficia reſeruata prouidere, num. 14. Neque beneficia electiua, num. 15.

Poteſtas legati Nati, & miſſi in beneficiorum collatione ex litteris commiſſionis colligenda eſt, tract. 13 diſp. 2. pun. 26. n. 1. Expenditur poteſtas, quæ nunciis Hiſpaniæ ſolet concedi, n. 2. Sub eius poteſtate non comprehenduntur canonicatus, nec præbendæ cathedralium, & collegiatarum, num. 3. Neque beneficia, quæ ſimplicia non fuerint. Et quid de curatis habitu, ſed non actu, n. 4. Archipresbyteratus ruralis ſub nomine beneficij ſimplicis comprehenditur, num. 5. Non comprehenduntur beneficia excedentia valorem 24. ducatorum de camera, num. 6. vſque ad 15. Non poteſt Nuntius prouidere alia beneficia, niſi quæ per obitum vltimi poſſeſſoris vacauerunt, n. 16. Si beneficium vacat in menſibus ordinarij alternatiua gaudentis, non videtur poſſe à Nuntio prouideri, n 17. Nuntius, & legatus à latere iuriſdictionem voluntariam exercere poſſunt à die quo vrbem fuerint egreſſi, n. 19. Qualiter ex tunc poſſint beneficia conferre, n. 20.

Legitimatio.

Quando filij cenſeantur legitimi, vel illegitimi, tract. 13. diſp. 4. pun. 1. §. 1. *Quid ſit legitimatio*, §. 2. n. 1. *Matrimonio filij legitimantur*, num. 2. & ſeqq. *Valet matrimonium ad legitimandum nepotem, etiam mortuo filio naturali*, num. 12. *Legitimati per matrimonium habiles ſunt ad ordines, & beneficia, & ad omnia alia, ac ſi conſtante matrimonio nati eſſent*, num. 15. *An à puncto natiuitatis filiorum matrimonium ſubſequens reddat filios legitimos, ita vt aliis legitimis prius natis præferantur*, n. 16. & ſeqq. *Filij ex habilibus ad contrahendum procreati legitimantur*, §. 3. num. 2. *Si tempore copulæ parentes non fuerunt inhabiles, eſto fuerint tempore natiuitatis, ſubſequenti matrimonio legitimantur filij*, num. 3. *Si tempore copulæ inhabiles extiterunt, dum tamen tempore natiuitatis fuerint parentes habiles, legitimantur filij*, n. 6. *Idem dicendum eſt de filio concepto, & nato tempore quo parentes inhabiles extiterunt, ſi dum fuit in ventre habiles extiterunt*, n. 7. *Si ſolum ab vno parente impedimentum ſit cognitum, an poſſint legitimare*, n. 8. & 9.

Reſcripto principis filij legitimantur, tract. 13. diſp. 4 pun. 1. §. 4. n. 1. *In quo hæc legitimatio ab ea, quæ fit per matrimonium differat*, n. 2. *In quo differat à diſpenſatione*, n. 3. *Non ſolet concedi hæc legitimatio cum præiudicio filiorum legitimorum*, n. 4. *Natiuitate filiorum legitimatio antea conceſſa videtur reuocata*, n. 5. *Excipe niſi princeps contrarium velit*, n. 6. *Filius legitimatus hoc reſcripto non poteſt à parentibus meliorari*, n. 7. *Succedit non ſolum parentibus, ſed aliis conſanguineis*, num. 8. *Tranſit in patriam poteſtatem*, num. 9. *Legitimatio non tam ex poteſtate adequata diſpenſantis, quam ex integra natalium reſtitutione deſumenda eſt*, num. 11. *Reſtitutio ad omnes iuris canonici effectus eſt legitimatio canonica, & reſtitutio ad omnes iuris ciuilis effectus eſt legitimatio ciuilis*, num. 12. *An ſi princeps legitimet cum aliqua reſtrictione cenſeatur diſpenſare, vel legitimare*, num. 14. & ſeqq. *Qui poſſint legitimationem concedere*, §. 5. *De his, qui legitimari poſſunt*, §. 6.

Vt validum ſit legitimationis reſcriptum, debet eſſe matrimonium inter parentes moraliter impoſſibile, tract. 13. diſp. 4. pun. 1. §. 7. num. 1. *Debet fieri mentio, ſi forte pater habeat filios legitimos*, nu. 2. *Non eſt opus exprimere alios cognatos, & conſanguineos patri ſuccedentes*, num. 3. *Deinde eſt mentio facienda ſubſtituti*, numer. 4. *Poteſt ne princeps legitimare prolem, vt in hæreditate cognatis delata ſuccedat*, nu. 5. & ſeqq. *Si ſubſtitutio facta eſt ſub conditione, ſi vltimus poſſeſſor ſine liberis deceſſerit, an hunc ſubſtitutum excludat filius naturalis*, num. 11. *In legitimationis impetratione citandi ſunt, qui ius ad hæreditatem habent impedibile*, num. 12. *Qui excludantur in legitimatione conceſſa ſub hac conditione, nempe ſine præiudicio legitimorum*, num. 13. *In impetratione legitimationis explicari debet qualitas illegitimitatis*, num. 14. *Apponitur limitatio*, num. 15. *Requiritur cauſa ad concedendam legitimationem*, num. 16. *Qualiter legitimatus, vel diſpenſatus habilis eſt ad beneficia*, num. 17. *An filij presbyterorum alias legitimati, vel diſpenſati ad beneficia obtinenda, poſſint in Eccleſia paterna beneficium obtinere*, pun. 2.

Libellus.

Libelli oblatio contra partem iam citatam licita eſt die feſto, tract. 9. diſp. vn. pun. 7. n. 9.

Mutatio.

Beneficij quid ſit, & qualiter contingat, tract. 13. diſp. 6. pun. 11. n. 2.

Oblatio.

Quid ſit, & qua ratione à decimis, primitiis, & ſacrificiis differat, tract. 11. diſp. vn. pun. 17. n. 1. *Nullum eſt in iure præceptum latum de oblatione*, num. 2. *Conſuetudine introduci poteſt*, num. 4. *Item poteſt introduci, vt clerici dona aliqua tribuant laicis, quibus ad deuotionem excitentur*, numer. 6. *Nulla pœna eſt ipſo iure impoſita non ſoluentibus oblationes*, num. 7. *A quibus perſonis oblationes recipi non poſſunt*, pun. 18.

Oratio.

Definitur, & probatur eſſe religionis actum, tract. 7. diſp. 1. pun. 2. num. 2. *Petitio eſt actus voluntatis, tametſi operationem intellectus ſupponat*, num. 3. *Laus, & gratiarum actio quomodo ad orationem, & religionem pertineant*, num. 4. *Sanctos vt interceſſores inuocandos eſſe*, num. 5. *Quid in oratione petendum ſit, vbi dominica oratio exponitur*, pun. 3. *Deum ſolum, vt primum omnium bonorum authorem eſſe inuocandum*, n. 4. *Sanctos, vt interceſſores inuocandos eſſe*, num. 5. *Qui poſſint orare*, pun. 5. *Pro quibus orandum ſit*, pun. 6. *Ad veram orationem voluntas ſaltem implicita orandi requiritur*, pun. 7. n. 1. *Attentio expoſtulatur ad veram orationem*, num. 2. *Item debent peti pia, honeſta, & decentia*, num. 3. *Oratio opus eſt meritorium, ſatisfactorium, & impetratorium*, num. 4. *Proprius orationis effectus eſt impetratio*, n. 5. *Explicantur conditiones in oratione requiſita*, à num. 6. vſque ad 9. *Stantibus ſupradictis conditionibus Deus concedit petitum ex fidelitate*, num. 10. *Declaratur, an oratio pro pluribus æquè proſit ſingulis, ac ſi pro ſingulis offerretur*, num. 11. *Oratio ad ſalutem neceſſaria eſt*, pun. 8. num. 1. *Pro quo tempore hoc præceptum obligat*, num. 2. *Arbitrio prudentis remittitur*, num. 3. *Qua ratione in aliis caſibus hæc obligatio ſubſiſtat*, num. 4. *An omittens orationem, cum tentationi vincendæ neceſſaria eſt, duplex peccatum committat*, num. 6.

Ordo.

Nullus eſt capax beneficij, qui prima tonſura initiatus non ſit. Reliqui vero ordines ad beneficia non præ requiruntur, tract. 13. diſp. 4. pun 7. num. 1. *Ad Epiſcopatum debet ſex menſes antea in ſubdiaconatu eſſe*, num. 2. *Suſcipiens parochiale tenetur intra annum intentionem habere presbyterium ſuſcipiendi*, num. 3. *Quid ſi cum animo dubio, aut conditionato*, n. 4. & 5. *Ante iudicis ſententiam debet fructus perceptos reſtituere, qui ſuſcepit beneficium parochiale abſque animo ſuſcipiendi presbyterium*, num. 6. *Si abſque animo ſacerdotij beneficium eſt ſuſceptum, & mutata voluntate ſacerdotium intra annum ſuſcepiſti, obligatus non es fructus reſtituere*, num. 7. & 8. *Quid ſi recepiſti beneficium curatum animo te promouendi ad ſacerdotium, & culpabiliter promotus non fuiſti*, num. 9. & 10. *Recipiens beneficia ſimplicia, quibus ordo ſacer annexus eſt, abſque animo illum recipiendi, eſto peccet; non tenetur ante ſententiam fructus perceptos reſtituere*, n. 13. *Quæ culpa ſit recipere beneficium animo non aſcendendi ad ordines, ſed beneficij redditibus fruendi, & poſtea illud, & ſtatum clericalem dimittendi*, n. 14. & ſeqq.

Non ſuſcipiens ſacerdotium culpabiliter priuatur ipſo iure beneficio accepto ante vllam ſententiam, tract. 13. diſp. 5. pun 6. num. 5. *Excuſaris ab hac pœna, ſi ex legitimo impedimento, vel diſpenſatione promotus non fuiſti*, num. 7. *Quod cenſetur legitimum impedimentum*, num. 9. *Quid ſi ob irregularitatem, cuius diſpenſationem impetrare non potes, promouearis*, num. 10. *Quid ſi Epiſcopus ob defectum litteraturæ te nollet promouere*, num. 11. *Aſſumptus* ad bene

Digitized by Google

ad beneficia, quibus ordo annexus eſt, tenetur infra annum à die pacificæ poſſeſſionis ordinem ſuſcipere, alias priuari poterit, n. 13. & ſeqq.

Præſtimonium.

Antiquitus præſtimonia beneficia non erant, ſed modo ſunt, tract. 13. diſp. 1. pun. 7. num. 1.

Præſcriptio.

Quid ſit, & quæ conditiones illius, tract. 10. diſp. vn. pun. 5. n. 1. Præſcriptione eximi poteſt quis à debito decimarum. Requiritur tempus 40. annorum cum titulo, ſine titulo tempus immemoriale, num. 2. Circa circunſtantias decimarum multum valet præſcriptio, & conſuetudo, num. 3.

Penſio.

Quid ſit, tract. 13. diſp. 1. pun. 11. §. 1. n. 1. Duplex eſt ſpiritualis, & temporalis, num. 2. Penſio beneficium non eſt, neque ſub beneficio comprehenditur, num. 4. Quis poſſit in beneficiis penſionem imponere, & ex qua cauſa. §. 2. Laicus incapax penſionis eſt, §. 3. num. 1. Non ſolum tempore nominationis, ſed reſeruationis clericus debet eſſe, num. 2. Penſionarius debet habitum clericalem deferre, ſi penſio 60. ducatos excedit, num. 3. Ante 14. annos nemo videtur capax Eccleſiaſticæ penſionis, num. 4. Illegitimus diſpenſatus ad clericatum non ob inde cenſetur diſpenſatus ad penſionem, num. 5. Inhabilitatus per ſententiam ad beneficia non eſt inhabilis ad penſiones, ſecus ſi inhabilitas à conſtitutione procedat, num. 6. Qualiter religioſus incapax ſit penſionis, num. 9. Diſpenſatus ad beneficia, ad penſionem quoque diſpenſatus eſt, num. 10. Quid ſi hanc diſpenſationem conceſſerit Epiſcopus, num. 11. Quæ ſint beneficia, in quibus penſiones conſtitui poſſunt, & in qua quantitate, §. 4. De conſenſu beneficiarij penſio imponenda eſt, §. 5. num. 1. Vacante beneficio conſtituendus eſt defenſor beneficij, qui loco beneficiarij penſioni conſentiat, num. 2. Requiritur patroni conſenſus, num. 3. In impetratione penſionis non eſt neceſſario facienda mentio de beneficiis obtentis, benè tamen de penſionibus, num. 5. Si beneficio reſignato imponas penſionem, credens liberum eſſe, inualida eſt penſionis impoſitio, num. 6. Quantitas penſionis, non eſt neceſſario exprimenda, & apponitur exceptio, num. 7. Sit ne iuſta illa clauſula vt penſio ſoluatur habita, vel non habita beneficij poſſeſſione, n. 8.

Beneficiarius obligatus eſt ſub graui culpa penſionem ſoluere, tract. 13 diſp. 1. pun. 11. num. 1. Beneficio vacante tenetur Eccleſia fructus percipiens penſionem ſoluere, num. 2. An ſuccedens in beneficio penſione grauato teneatur ſoluere penſionem decurſam tempore anteceſſoris? num. 3. & 4. Si fructus diminuantur notabiliter, an ſoluenda integrè penſio ſit, num. 5. In loco beneficij penſio ſoluenda eſt, num. 8. Poſſit ne exigi penſio ante litterarum expeditionem, num 9. An penſione impoſita beneficio à Titio poſſeſſo, quo Titio durante litteras non expediſti, poſſis decurſam penſionem à laico, cui eſt beneficium conceſſum exigere, n. 10. Penſionarius agere poteſt aduerſus quemcunque poſſeſſorem hypothecaria actione aduerſus quemcunque poſſeſſorem fructuum beneficij grauati, n. 12. Poſſitne penſionarius aduerſus beneficiatum negantem penſionem agere iudicio de ſpolio, ſeu poſſeſſorio, n. 13. Quid de penſione debita alicui Eccleſiæ, & ſoluta tuo anteceſſori, an poſſis agere iudicio poſſeſſorio, vt tibi ſoluatur, nu. 14. Agens iudicio poſſeſſorio obligatus eſt oſtendere titulum, & reſeruationem, & apponitur limitatio, n. 15. In exigenda penſione quem modum beneficiarius ſeruare debeat, n. 16. Sub qua pœna teneatur beneficiarius penſionem ſoluere, §. 7. Quæ ſint obligationes penſionarij ob habitam penſionem, §. 8. Qua ratione penſionarius poſſit penſionem in alium transferre, §. 9.

Penſio extinguitur morte penſionarij, tract. 13. diſp. 1. pun. 11. §. 10. n. 1. Quid dicendum de penſionibus impoſitis in capite vnius ad commoditatem alterius, nu. 2. Matrimonio penſio extinguitur, num. 3. Quid ſi ex facultate Pontificis retineatur penſio in ordine militari, & profeſſio facta non ſit ſeruatis Trident. conditionibus, n. 4. Quid ſi ducat vxorem miles contra conſenſum ſupremi ordinis magiſtri, n. 5. Quid ſi data ſit facultas retinendi penſionem vno anno poſt matrimonium, & interim miles lauretanus penſionarius eſt factus, n. 6. Promotione ad Epiſcopatum penſio extinguitur, n. 7. Item profeſſione religionis, & quid in ſocietate Ieſu, num. 8. Item militia aſſumpta, n. 9. Item ob non delatum habitum clericalem, & tonſuram, n. 10. Item ob ceſſionem penſionarij etiam nulla authoritate ſuperioris factam, n. 11. Item ſi ſolutione anticipata redimatur, n. 12. Tandem extinguitur, ſi beneficium penſionarius obtineat, in quo penſio ſita eſt, n. 13.

An penſiones poſſint vendi, & redimi abſque ſimonia, tract. 17. diſp. 3. pun 13. n. 6. Duplex eſt penſio alia laica, alia Eccleſiaſtica, laica vendi poteſt, n. 7. Eccleſiaſtica, quæ multiplex eſt, nequaquam abſque ſimonia vendi poteſt, n. 8. An poſſint redimi propria authoritate, n. 9. & 10. Reſignans beneficium cum onere penſionis non poteſt paciſci, vt penſio redimatur, num. 11. Quod dicitur de penſionibus Eccleſiaſticis, dicendum eſt de præſtimoniis, n. 12.

Permutatio.

Quid ſit, tract. 13. diſp. 6. pun. 3. §. 1. n. 1. An admiſſio reſignationis ex cauſa permutationis ſit beneficiorum collatio, n. 2. Cauſa, ob quam ſit permutatio eſt ſola neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ, nu. 4. Permutatione facta coram ordinario probanda eſt cauſa honeſtans permutationem, n. 5. Omnia beneficia permutari poſſunt, §. 2. n. 1. Eſto beneficium vnum pro pluribus permutes, n. 8. Beneficium vnitum permutari non poteſt, non permutato eo, cui eſt vnitum, n. 9. & ſeqq. Beneficia expectata permutare, vel reſignare potes coram legitimo ſuperiore, nu. 15. Neque dari poteſt permutatio beneficij realis cum ficto, num. 16. Cuius authoritate ſint beneficia permutanda, §. 3. De conditionibus in permutatione ſeruandis, §. 4. Qualiter vacent beneficia permutata, §. 5.

Priuatio.

Beneficij contingere poteſt lege, vel ſententia, tract. 13. diſp. 6. pun. 8. nu. 1. Hæreſis priuat ipſo iure beneficiis acquiſitis, nu. 2. Crimen læſæ maieſtatis non videtur priuare, num. 3. Qualiter homicidium priuet, n. 4. & 5. Qualiter ſacrilegium beneficiis priuet, n. 6. Quid dicendum de ſimonia, n. 7. Quid de periurio, num. 8. Quid de blaſphemia, n. 9. Quid de falſario, n. 10. Quid de intruſo, n. 11. Quid de inobediente in tranſgreſſione ſequeſtri, num. 12. Quid de nolente oſtendere titulum diſpenſationis, quo plura beneficia obtinet, n. 13. Quid de alienante res Eccleſiæ, & beneficia abſque præſcripta ſolemnitate, n. 14. Quid de ingerente ſe adminiſtrationi beneficiorum, à quo eſt ſuſpenſus, num. 15. Item de apprehendente poſſeſſionem ante litterarum expeditionem, num. 16. Item de non publicante reſignationem, n. 17. Item de occultante ſcripturas ad cameram apoſtolicam pertinentes, n. 18. De non aſſumente habitum clericalem, vel non deferente, n. 19. De non ſeruante decretum Pontificis in prouiſione poſitum, n. 20. Quid dicendum de crimine ſimulationis, n. 21. Quid de concubinatu, n. 22. Quid de ſodomia, n. 23. Quo loco beneficia vacant, quæ vacant ratione delicti, n. 24.

Priuile-

Digitized by Google

Priuilegium.

Pontifex poteſt priuilegium concedere, vt excuſeris à reſidentia chori, & diſtributionis in abſentia conſequaris, ſed non eſt credendum concedi abſque cauſa, tract. 7. diſp. 3. pun. 9 §. 10. n. 1. Tale priuilegium ad tempus probabile eſt poſſe Epiſcopum concedere, n. 3. Hoc priuilegium lucrandi fructus in abſentia ſtrictè interpretandum eſt, n. 4. Priuilegium percipiendi fructus ad diſtributiones non extenditur, etiam ſi adderet redditus, & prouentus, n. 5. Quid ſi præbenda tua conſiſteret in diſtributionibus, n. 6. Priuilegium de percipiendis diſtributionibus non extenditur ad illas minutas, quæ inter præſentes actu diuiduntur, &c. n. 7. Priuilegium recreationis trium menſium ſpecialem cauſam præter leuamen naturæ non requirit, n. 8. Vt hoc priuilegio gaudeat, debet integro anno intereſſe, & diſtributiones lucrari, n. 10. Hoc priuilegium ad ſolos fructus, non ad diſtributiones extenditur, niſi præbenda alios fructus præter diſtributiones non habeat, n. 11.

Primitiæ.

Quid ſint, & qua ratione à decimis diſtinguantur, tract. 10. diſp. vn. pun. 16. num. 1. Eſt præceptum Eccleſiaſticum ſoluendi primitias, ſed ſpectari debet conſuetudo, num. 2.

Poſſeſſio.

Beneficij accipi poteſt à beneficiato, & ab eius procuratore habente ſpeciale mandatum ad beneficia, tract. 13. diſp. 2. pun. 32. n. 5. Procuratorem generaliter conſtitutum non videtur poſſe poſſeſſionem beneficij accipere, n. 6. Quomodo beneficij poſſeſſio acquiratur, n. 7. An per inueſtituram in beneficij conſpectu acquiratur beneficij poſſeſſio, n. 8. & 9. Apprehenſa poſſeſſione beneficij in Eccleſia, & omnium quæ ad beneficium pertinent cenſentur apprehenſa, n. 10. Poſſeſſio ex mala fide nullum ius concedit, pun. 33. num. 1. Ex poſſeſſione bona fide abſque legitimo titulo ius in beneficium acquirere videris, & expenduntur regulæ Cancellariæ, n. 2. Neque annali, neque triennali poſſeſſori titulus in beneficio conceditur, n. 3. Annalis, & triennalis poſſeſſio exceptionem aduerſus moleſtantem, & beneficium impetrantem concedit, n. 4. Explicatur regula de annali poſſeſſore, n. 5. Explicatur regula triennalis poſſeſſoris, n. 8. & ſeqq.

Poſtulatio.

Ab electione differt, tract. 13. diſp. 2. pun. 12. num. 1. Poſtulato ante ad miſſam poſtulationem nullum ius in beneficio competit, num. 2. Legitima eſt poſtulatio, ſi à maiore parte collegij fiat, nu. 3. Si poſtules indignum, priuaris poteſtate poſtulandi, n. 4.

Religio.

Vnde dicatur, tract. 7. diſp. 1. pun. 1. n. 1. Eius definitio, n. 2. Quod nam ſit obiectum religionis, num. 3. Quomodo diſtinguatur hæc virtus à reliquis, n. 4. Diſtinguitur religio, qua colitur Deus, ab ea qua coluntur ſancti, num. 6. Ob diuerſas perfectiones Dei, & diuerſa beneficia nobis collata, non diſtinguitur religio, n. 7.

Reliquiæ Sanctorum.

Sanctorum reliquiæ, & quæ illos tetigerunt adorandæ ſunt, tract. 8. diſp. 1. pun. 6. n. 1. Eadem adoratio ipſis datur, quæ adoratæ perſonæ, nu. 2. Debes tamen eſſe moraliter certus perſonæ adoratæ reliquias eſſe, n. 3. Si publico cultu venerandæ ſunt reliquiæ, qualiter tibi debeant eſſe propoſita, nn. 4. Modus, quem ſeruare debet Epiſcopus in reliquiarum approbatione, n. 5. Extra diœceſim poteſt fieri hæc approbatio, num. 6. Si alio transferantur, non indigent approbatione, n. 7. Corpus adorari poteſt vno in loco ex Epiſcopi approbatione, tametſi dicatur alibi eſſe, num. 8. Cuilibet licet ſanctas reliquias ſecum portare, n. 9. Peccatum commiſſum à deferente reliquias non habet ſpeciem neceſſario in confeſſione manifeſtandam, num. 10. Licitum tibi eſt crucem varijs reliquijs non approbatis ab Epiſcopo ornatam populo adorandam proponere, n. 11. Si cum reliquijs approbatis miſceantur non approbatæ, non licet tibi eas populo adorandas proponere, num. 12. Vrgens cauſa debet eſſe, vt reliquiæ antiquæ ex capſulis extrahantur, n. 13. Ex vno loco in alium poſſunt Sanctæ reliquiæ transferri, ſeruatis tamen aliquibus conditionibus, n. 14. Si piè, & religioſè laicus reliquias tangat, non peccat, n. 15. Pecuniam dare potes non ob videndas reliquias, ſed ne illas videre, & habere impediaris, num. 17. Non eſt prohibitum oſtendere reliquias ea intentione, vt eleemoſinæ augeantur, num. 18. Accipiens reliquias ab alio poſſeſſas furtum, & ſacrilegium committit, num. 19. Apponitur exceptio, num 20. Nulla pœna ipſo iure impoſita eſt furantibus ſacras reliquias. Excipe conſtitutionem de hac re, num. 21. Quid de Agnis cereis, numer 22. & ſeqq. Manente conſecratione veſtes, & vaſa ſacra vſibus profanis accommodare graue eſt peccatum, perdita conſecratione, eſto excuſetur à peccato, indecens tamen eſt, num. 25. Veſtes, & vaſa ſacra vſibus profanis accommodari poſſunt, & qua ratione, num. 26.

Renunciatio, ſeu reſignatio beneficiorum.

Eius definitio, tract. 13. diſp. 6. pun. 2. §. 1. num. 1. Duplex eſt renunciatio tacita, & expreſſa, num. 2. Expreſſa alia ſimplex, alia ſub conditione, num. 3. Plures ſunt cauſæ honeſtantes reſignationem, n. 4. & ſeqq. Ad reſignationem beneficiorum ſuperioris authoritas ſemper eſt neceſſaria, §. 2. n. 1. Reſignationem ſub conditione ſolus Pontifex admittere poteſt, ſimplicem ordinarius, & quis hic ordinarius ſit, n. 2. Omnia beneficia eſto reſeruata ſint, poſſunt purè, & ſimpliciter reſignari coram ordinario, n. 5. Qualiter beneficium ad cuius titulum es ordinatus, reſignare potes, num. 6. Beneficium, quo per delictum priuandus venis, reſignare poteris abſolutè, nu. 8. Item in fauorem, n. 9. & ſeqq.

Omnibus licet beneficia renunciare, tract. 13. diſp. 6. pun. 2. §. 3. num 1. Excipitur clericus in ſacris, ſi non habet aliunde, vnde commode viuat, num. 2. Secundo excipitur infirmus, niſi poſt reſignationem approbatam vixerit 20. dies, num. 3. Neque ſanus niſi illud tempus viuat, reſignare poterit, num. 4. Qualiter dies computentur, n. 10. & 11. Minor 25. annis non prohibetur reſignare, nu. 12. An Trident. decretum, ſeſſ. 25. cap. 16. de Regularib. Habeat locum in reſignatione beneficiorum facta à nouitio, n. 14. & ſeq. Quid dicendum, ſi non habeas aliunde, ex quo viuere poſſis, vel fuiſti ad illius titulum ordinatus, n. 16. & ſeqq. An per procuratorem poſſit reſignatio fieri, §. 4. Reſignatio ex metu cadente in conſtantem virum caret robore firmitatis, §. 5. n. 2. Ope exceptionis venit reſcindenda, n. 4. Reſignatio beneficij quo es ſpoliatus, venit reſcindenda, num. 6. Apponuntur aliquot limitationes, num. 7. Renunciatio dolo facta nulla eſt, num 8. Ex ſtylo curiæ debes beneficium reſignandum ſaltem triennio poſſideri, num. 9. De publicatione reſignationum, §. 6.

Digitized by Google

Res Eccleſiaſticæ.

Vltra trienniũ locari non poſſunt, tract. 12. diſp. vn. pun 14. n. 2. & ſeq. *Quid ſi ante triennium finitum renoues locationem*, n. 4. *Triennium non temporis, ſed fructuum computandum eſt*, n. 5. *Vide. Locatio.*

Reſeruatio beneficiorum.

Quid ſit, tract. 13.diſp.2. pun. 15. num. 1. *Reſeruatio alia ſpecialis, alia generalis eſt, alia in corpore iuris contenta, alia extra*, num. 2. *An plures, an vnica ſit in iure reſeruatio*, num. 3 *Beneficia affecta propriè reſeruata non ſunt*, n. 4. *An reſeruatio odioſa ſit, vel fauorabilis*, n. 5. *Expenditur reſeruatio clauſa in corpore iuris, quæ eſt de beneficiis vacantibus apud ſedem*, pun.16. *Explicatur prima reſeruatio contenta in prima regula Cancellariæ*, pun. 17. *Explicatur reſeruatio ſecundæ regulæ Cancellariæ*, pun. 18. *Explicatur reſeruatio regulæ tertiæ Cancellariæ*, pun. 19. *Explicatur reſeruatio quartæ regulæ Cancellariæ* pun. 20. *Explicatur reſeruatio quintæ, ſextæ, & ſeptimæ regulæ Cancellariæ*, pun. 21. *Regula 8. Cancellariæ reſeruat quæcunque beneficia tam ſæcularia, quam regularia*, pun. 22. §.1. n.1. *Item reſeruat beneficia qualitercunque qualificata, & vbicunque exiſtentia, & quomodocunque vacantia aliter quam per reſignationem*, n. 2. *An beneficia patrimonialia ſub hac regula comprehendantur*, n.3.& 4. *Beneficia electiua ſub hac regula comprehenduntur, ſed non electiones canonicatuum magiſtralium, & doctoralium Eccleſiarum Regni Caſtellæ, & legionis*, n.5. *Beneficia iuris patronatus qualiter comprehendantur*, n. 6. *Non comprehenduntur beneficia conſiſtentia in Eccleſia non numerata, ſeu receptiua*, n.7. *Beneficia monocularia comprehenduntur*, nu. 8. *Item beneficia nouiter erecta poſt regulam*, n. 9. *Pro quibus menſibus reſeruatio ſit conſtituta*, §. 2. *Quas limitationes vltra ſupradictam limitationem menſium dicta regula 8. habeat*, §. 3. *De exceptione Cardinalium, & beneficiorum concordatorum appoſita in dicta regula*, §. 4. *In impetratione beneficiorum mentio menſis, in quo vacatio contingit facienda eſt*, §. 5. *Qua ratione derogentur obſtacula reſeruationis*, §. 6.

Nulla eſt alia reſeruatio præter contentas, in dictis regulis Cancellariæ, niſi impoſita in pœnam aliquorum delictorum, & quæ hæc ſit, tract 13. diſp. 2. punct. 24. n. 1. *Hæc beneficiorum vacatio indiget delicti declaratione*, n. 2. *Beneficia deuoluta, ſeu litigioſa non ſunt propriè reſeruata*, num. 2.

Reſidentia.

Qualiter beneficium ſimplex reſidentiam ex poſtulet, tract.13.diſp.5.pun.1.n.1. *Beneficium curatum non ſolum iure poſitiuo, ſed naturali diuino reſidentiam expoſtulat*, n. 2. *Non excuſaris ab hac obligatione, eſto beneficium modici valoris ſit, neque ex eo quod coadiutorem habeat*, n. 5. *Iure naturali diuino tenetur reſidere, qui beneficium habens curam animarum exteriorem poſſideret*, n. 6. *Quo in loco beneficiatus reſidere debet, vt obligationi reſidendi ſatisfaciat*, pun. 2. *Non reſidentes afficiuntur pœna priuationis fructuum, quæ habet locum ante ſententiam*, num.3. *Quibus hi fructus reſtitui debeant*, num.5. *Quæ aliæ pœnæ ſint Epiſcopis, & parochis non reſidentibus ſtatutæ*, nu. 6. *Priuetur ne beneficiis parochus non reſidens*, n. 7. 8. & 9. *Qualiter Epiſcopus procedere debet aduerſus parochos non reſidentes*, numer. 10. & ſeqq. *Quæ ſint legitimæ cauſæ excuſantes Epiſcopos, & parochos a reſidentia*, pun. 4. *An ſtante cauſa legitima poſſit Epiſcopus, vel parochus à beneficio abeſſe*, pun.5. *Vide Abſentia.*

Reſcriptum.

Reſcripta Pontificia alia ſunt in forma gratioſi, alia in forma digni, & quæ hæc ſint, tract.13. diſp.2.pun.31.§.1. n.1. *Alia vocantur gratiaſi neutri, ſi alteri, ſi nulli*, n. 2. *Alia dicuntur reſcripta, Rationi congruit*, n.3. *Alia nuncupantur noua prouiſio, alia ſimplex prouiſio*, n. 4. *Executores reſcriptorum debent eſſe canonici cathedralis Eccleſiæ, vel in dignitate conſtituti*, §. 2.num.3. *Eligitur hic iudex per præſentationem authenticam litterarum originalium, vel alias authenticarum*, num. 4. *Quamdiu duret executorum poteſtas*, n. 7. *Si prouiſus eſſes ab ordinario, & prouiſus apoſtolicus te perturbat, quid tibi faciendum eſt*, num. 10. *Quæ debeat executor apoſtolicus verificare prius quam gratiam exequatur*, §.3.

Debent exprimi plures conditiones in reſcriptis apoſtolicis obtinendis, tract.13. diſp. 2.pun.31. §.4. num.1. & ſeqq. *Si qualitatem beneficij impetrati non exprimas, gratia vacat*, n. 10. *Vnde nulla eſt gratia beneficij curati cura non expreſſa*, num. 11. *Item gratia beneficij iuris patronatus non expreſſa hac qualitate*, num. 12. *Et beneficij Eccleſiæ cathedralis tacita hac qualitate*, n. 13. *Et beneficij reſidentiam requirentis, ſi illius reſidentiæ non facias mentionem*, n. 14. *Si beneficium tanquam curatum impetretur, cum tamen ſimplex ſit, vitiatur gratia*, n.15. *Surreptitia eſt gratia beneficij, non expreſſo eius valore, vel falſo expreſſo*, num. 16. *An motus proprius excuſet hoc vitium*, num. 17. *Si eſt beneficium electiuum, & taceas vitiatur gratia*, n.18. *Si ſæculare ſit, & beneficium regulare impetres, nulla eſt impetratio*, num. 19. *Item ſi ſub nomine beneficij hoſpitale impetres, quod beneficium non eſt*, n. 20. *Item eſt nulla gratia, ſi beneficium vnitum impetres tacita vnione*, n. 21. *Item ſi beneficium eſt monoculare, neque qualitatem manifeſtes*, num.22. *Item ſi narres beneficium vacaſſe per obitum, cum vacet per reſignationem*, num.23. *Item ſi ſit de beneficio affecto, neque affectionem declares*, n. 24. *Si beneficium a te ſine titulo occupatum impetres, tacita intruſione*, num. 25. *Si beneficium alteri æque principaliter vnitum impetres tacita vnione*, n 26. *Quid ſi beneficium Eccleſiæ inferioris impetres, tacito ſancto illius Eccleſiæ*, num. 27. *Si eſt impetratio contra ſtatutum, neque ſtatutum manifeſtas, eſt nulla*, n. 28. *An vitietur reſcriptum, ſi alterius colorati tituli mentionem non facies*, num. 29. *Vitiatur reſcriptum, ſi omittas narrare alterum eſſe in beneficij poſſeſſione*, n. 30. *Annalis detentio in beneficio reſeruato non videtur neceſſario exprimenda*, n.31. *Eis tamen ſi aliqua ſit etiam ſuper poſſeſſione eſt exprimenda*, n. 32. *Supradicta procedunt de impetratione a Pontifice, ſecus ab ordinario*, n. 33. *Quæ facere debeant executores reſcriptorum apoſtolicorum in forma breuis de capienda poſſeſſione*, §.5. *Qua ratione ſubrogationis reſcripto beneficia acquirantur*, §.6. *Vide Subrogatio.*

Accipiens reliquias ab alio poſſeſſas eo inuito ſacrilegium committit, tract.8.diſp.1.pun.6.num.19.

Sacrificium.

Expenditur definitio ſacrificij, tract.8. diſp. 2.pun.vn. n.1. *Iure naturali ſacrificium Deo debetur*, n.2. *In lege naturæ, & veteri multiplex erat ſacrificium, in lege noua vnicum tantum*, n. 3. *Ethnicus ignorans legem gratiæ, & offerens titulum in recognitionem ſupremi dominij verum ſacrificium non offert*, n.5.

Scien

Digitized by Google

Scientia.

Ea requiritur ad beneficium, quæ neceſſaria eſt ad exercendum officium beneficio annexum, tract. 13. diſp. 4. pun. 6. num. 1. Explicatur ſcientia requiſita in Epiſcopo, nu. 2. Quæ in parochis, num. 3. Quæ pro reliquis beneficiis, n. 4. Penitus illiteratus incapax eſt beneficij, num. 5. An ſi ille, qui tempore collationis illiteratus fuit, poſtea literas diſcat, reualidet collationem, n. 6. 7. & 8. Explicatur quis ſit cenſendus prorſus illiteratus, n. 9. Vide. Gradus.

Sententia.

Data inter partes die feſto illicita eſt, & inualida, tract. 9. diſp. vn. pun. 7. n. 10. Sententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti in die feſto pronunciari poſſunt, num. 11. Sententiæ executio illicita eſt die feſto, num. 12. Sententia iudicis arbitri illicita eſt die feſto, ſecus arbitratoris, num. 16. Limita ſupradicta, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat, num. 17.

Sequeſter.

An beneficia prouidere poſſit, tract. 13. diſp. 2. pun. 28. n. 5. & 6. Sequeſter, cui beneficiorum prouiſio competere poteſt debet eſſe clericus, n. 7.

Somnia.

Expenduntur cauſæ ſomniorum, tract. 13. diſp. 1. pun. 5. n. 1. Ex ſomniis temperaturam corporis, illiuſque mores, & affectiones coniectari nullum eſt peccatum, n. 2. Inueſtigare à qua cauſa ſomnia proueniant, an à Deo, vel malo ſpiritu, an ex diſpoſitione corporis licitum eſt, num. 3. Expenduntur aliquæ coniecturæ ſomniorum, quæ à Deo mittuntur, num. 5. Quoties probabile non eſt ſomnium eſſe à Deo, peccatum graue eſt ex illo præ notionem futuri euentus, vel alicuius effectus occulti colligere, num. 6. Credere aliqualiter ſomnio, ſeu aliqualiter ex illo timere aduerſum, non videtur graue peccatum, n. 7.

Statutum.

Valet ſtatutum à fundatore factum, vt poſſis excuſari longiori tempore trium menſium ab aſſiſtentia horarum canonicarum, & nihilominus fructus, & diſtributiones lucreris, tract. 7. diſp. 3. pun. 9. §. 11. num. 2. Si fiat à capitulo communis eſt ſententia inualidum eſſe, n. 3. In quibus caſibus valeat ſtatutum ab Epiſcopo factum, n. 6.

Subrogatio.

Quid ſit, & à quo concedatur, tract. 13. diſp. 2. pun. 31. §. 6. n. 1. An facta collitiganti infra menſem, vel poſt menſem vacationis omnibus aliis ſubrogatis præferatur, n. 2. Triplex conditio neceſſaria eſt, vt ſubrogatio locum habeat, num. 3. Qualibet impetratio beneficij viuente poſſeſſore impedit ſubrogationem, num. 4. Ad quæ ſubrogatio extendatur, conceſſio ſpectanda eſt, num. 5. Ex vi ſubrogationis ſuccedis in ius, & poſſeſſionem illius, in cuius locum ſubrogaris, n. 6. Quæ in ſubrogatione verificare debeas, vt tibi poſſeſſio defuncti concedatur, num. 7. Quid ſi eſſet contradictor, nec defunctus eſſet in poſſeſſione, num. 8.

Suppreſſio beneficij.

Quæ ſit, & quæ cauſæ ad illam requirantur, tract. 13. diſp. 6. pun. 9. num. 1. Epiſcopus cum conſenſu capituli hanc ſuppreſſionem facere poteſt, n. 2. Quæ requirantur ad hanc diminutionem, num. 3. Menſæ Epiſcopali, aut capitulari non poteſt Epiſcopus applicare beneficia ſuppreſſa, numer. 4. Quid dicendum de præbendis, quarum numerus à Sede apoſtolica confirmatus eſt, num. 5.

Teſtes.

Teſtium depoſitio in die feſto illicita eſt, & nulla, tract. 9. diſp. vnica. pun. 7. n 6. Extenditur ad depoſitionem teſtium in cauſa ſpirituali, num. 7. Limita, niſi neceſſitas vrgeat, vel pietas ſuadeat, n. 17.

Tranſactio.

Tranſactio, & compoſitio vim habet liberandi ab obligatione decimarum, tract. 10. diſp. vn. pun. 5. n. 4.

Vacatio.

Beneficij contingit per obitum beneficiarij, tract. 13. diſp. 6. pun. 1. num. 1. Excipiuntur tres caſus, num. 2.

Si obtineatur beneficium ſimplex cum alio incompatibili, an ipſo iure vacet, tract. 13. diſp. 6. pun. 4. n. 2. & 3. Vtroque beneficio priuaris, ſi vtrumque retinere præſumis, nu. 4. Beneficia compatibilia per ſe ſi ſub eodem tecto ſint, vacant ipſo iure, num. 5. Quid ſi in eadem Eccleſia difformia ſint, vel in diuerſis vniformia, n. 6. Si ſufficiens ſit ad tuam ſuſtentationem vnum ex illis, non potes aliud niſi ex diſpenſatione Pontificis obtinere, n. 8. Sed quid ſi habenti beneficium ſufficiens aliud concedatur, num. 9. & 10. An obtento ſecundo beneficio ſufficienti vacet primum ipſo iure, num. 11. & 12. Obtento beneficio in ſufficienti, ſi ſecundum ſufficient obtineas, non vacat primum, num. 13. Quod dicatur beneficium ſufficiens, num. 14. Beneficia acquirenda, ſeu ius ad beneficium vacat obtentione pacifica ſecundi beneficij incompatibilis, n. 19. Qualiter ſecundum beneficium obtinendum eſt, vt vacationem inducat prioris obtenti, n. 20. Debet eſſe obtentio fructifera beneficij, num. 22. Si ſecundum beneficium de facto, & non de iure obtineas, vacat primum, num. 24. Quando ad obtentionem ſecundi beneficij impediaris reſignare primum, num. 25. Promotione ad Epiſcopatum omnia beneficia vacant, pun. 5. n. 1. Epiſcopus incapax eſt cuiuſlibet beneficij obtinendi, ſecluſa diſpenſatione, n. 6. Item vacant beneficia ob promotionem ad Abbatiam, ſeu prælaturam, n. 7. De vacatione ob matrimonij contractum, pun. 6. De vacatione beneficiorum ob religionis ingreſſum, pun. 7. De vacatione contingente ob priuationem. Vide Priuatio.

Vicaria. Vicarius.

Vicaria alia eſt perpetua, alia temporales, & quæ perpetua dicantur, tract. 13. diſp. 1. pun. 8. num. 1. Vicarius temporalis mortuo Rectore poteſt repetere ſeruitium ſibi debitum tum ab hærede Rectoris, tum à ſucceſſore in beneficio, n. 3. Vicarius perpetuus alium vicarium ad breue tempus ſubſtituere poteſt, ſecus temporalis, num. 4.

Triplex vicarius Epiſcopi diſtinguitur, tract. 13. diſp. 2. pun. 30. num. 1. Vicarius tam foraneus, quam generalis poteſtatem non habent beneficia conferendi, n. 2. Excipe niſi habeat ſpeciale mandatum, num. 3. Ex generali mandato quid poſſit vicarius, n. 4. Concedi poteſt vicario generali poteſtas beneficia conferendi, ſed an foraneo concedi poſſit, num. 5. Vicario in ſpiritualibus tantum conſtituto hæc poteſtas committi poteſt, n. 6. Quæ ſit forma conſtitutionis vicarij, & an latè interpretanda ſit, n. 7. Explicatur qualiter clauſulæ appoſitæ in vicarij conſtitutione intelligendæ ſint, n. 8. & ſeqq. Vicarius non poteſt alium vicarium conſtituere, benè tamen poteſt vices ſuas ad breue tempus alteri committere, n. 18. Vicarius non poteſt Epiſcopo, neque eo, à quo eſt deſignatus beneficia prouidere, n. 9.

Vnio beneficiorum.

Quid ſit, tract. 13. diſp. 6. pun. 12. §. 1. n. 1. *Duplex eſt temporalis, & perpetua*, num. 2. *Vnio perpetua tripliciter fit*, num. 3. *Pro diuerſitate vnionum diuerſus effectus ſtatuitur*, num. 4. *Beneficium acceſſoriè vnitum per vnionem admittit omnes ſuas qualitates, & priuilegia*, n. 7. *E contra eſt in beneficio principaliter vnito*, nu. 8. *Quid præſtet vnio principalis*, n. 9. *Idem præſtat vnio ad vitam*, n. 10. *Vnde cognoſcendum, ſit ne vnio acceſſoria, vel æquè principalis*, n. 11. *Quid eſt aduertendum in præbendis annexis dignitatibus Eccleſiarum cathedralium, & collegiatarum*, n. 12. *Cathedrales Eccleſiæ, & earum prima dignitas, & præcipua in collegiatis à ſolo Pontifice vniri poſſunt*, §. 2. num. 1. *Epiſcopus omnia beneficia ſuæ diœceſis non exempta valet vnire*, num. 2. *Poteſt vnire beneficia ad ſedem apoſtolicam deuoluta*, n. 3. & 4. *Idem dicendum de beneficiis reſeruatis*, num. 5. *Quibus vnire Epiſcopus beneficia poteſt*, num. 6. *Non poteſt facere vniones ad vitam*, num. 7. *An aliis præter Pontificem, & Epiſcopum competat poteſtas vniendi*, n. 8. & ſeqq. *Cauſa ad vnionem requiſita eſt neceſſitas. vel vtilitas Eccleſiæ*. num. 19. *Huius cauſæ cognitionem debet prælatus præmittere ad vnionem*, num. 20. *Debent vocari hi quorum intereſt, alias erit vnio nulla*, n. 21. & ſeqq. *Accedere debet conſenſus capituli cathedralis Eccleſiæ in vnione ab Epiſcopo facta, ſed non à legato*, nu. 24. *Qualiter Epiſcopus ab hac obligatione excuſari poteſt*, n. 25. *Debeat ne præcedere hic conſenſus vnionem*, n. 26. *Differentia inter alienationem, & vnionem*, n. 27. *Exprimi debet verus valor beneficij vniendi, & eius cui eſt facienda vnio*, n. 28. *Non requiritur tractatus expoſtulatus in alienatione rerum Eccleſiæ*, n. 29.

Qualiter vniones factæ ante concilium examinandæ ſunt iuxta decretum Trident, ſeſſ. 7. cap. 6. tract. 13. diſp 6. pun. 21. §. 3. n. 2. & ſeqq. *Ab vnione dari poteſt appellatio*, num. 9. *Beneficia vnius diœceſis non poſſunt cum beneficiis alterius diœceſis, &c. vniri*, num. 10. *Vniones parochialium inter ſe, & ſimplicium beneficiorum cum curatis conceduntur à Trident. ordinariis, etiam tanquam apoſtolicæ ſedis delegatis*, n. 11. *Hæc vnio facienda non eſt abſque conſenſu capituli*, n. 12. *Qualiter concilium decernat vniones faciendas ſeminario*, n. 13. *Quæ beneficia ſeminario vniri poſſunt*, n. 14. *Quæ conditiones ſunt ſeruandæ in hac vnione*, num. 15. *Parochiales Eccleſiæ non debent monaſteriis, præbendis, aliis ve locis piis vniri*, nu. 17. *Pro diſtributionibus quotidianis ſimplicia beneficia vniri poſſunt*, num. 19. *Libera beneficia beneficiis ſubiectis patronatui vniri non poſſunt*, num. 20. *Simplicia beneficia vniri poſſunt religioni, ſeu conuentui exiſtenti intra diœceſim*, num. 21. *Quando vnio effectum ſortiatur*, §. 4. n. 2. *Quomodo vnio probanda ſit*, num. 3. *Qualiter reuocetur, & quæ ad eius reuocationem requirantur*, num. 4.

F I N I S.

VITTORIO EMANUELE IN ROMA

Digitized by Google

INDEX TRACTATVVM DISPVTATIONVM, ET PVNCTORVM, ET PARAGRAPHORVM,

QVI IN HAC SECVNDA PARTE OPERIS MORALIS DE VIRTVTIBVS, ET VITIIS CONTRARIIS continentur.

TRACTATVS VII. qui eſt de oratione, deuotione, horiſque Canonicis.

DISPVTATIO I. *de oratione, & deuotione in cõmuni Explicatur eſſẽtia religionis.* Punct. 1

Quid ſit deuotio, oratio, laus, & gratiarum actio, & quotuplex. punct. 2

Quid in oratione petendum eſt, vbi dominica oratio exponitur. Punct. 3

Quibus orationes fundendæ ſunt. Punct. 4

Qui poſſint orare. Punct. 5

Pro quibus orandum eſt. Punct. 6

Quæ circumſtantiæ ſeruandæ ſint in oratione, vt vera, & fructuoſa ſit, infallibilemque habeat effectum. Pun. 7

An oratio ſit ad ſaluum neceſſaria, & quando. Punct. 8

DISPVTATIO II. *de ſpeciali oratione ab Eccleſia inſtituta horarum Canonicarum priuatim facta.*

Quæ perſonæ obligentur horas Canonicas priuatim dicere. Punct. 1

Expenditur clericorum obligatio. §. 1

Expenditur obligatio Beneficium habentium. §. 2

De obligatione religioſorum. §. 3

Quodnam Officium diuinum debeant ſupradicti clerici, & beneficiati, & religioſi recitare. Punct. 2

Quomodo à ſupradictis Officium diuinum recitandum ſit, vt præcepto fiat ſatis. Punct. 3

Quo tempore, quo Ordine, quo loco, & quo corporis habitu, & ſitu diuinum Officium recitandum ſit, vt præcepto fiat ſatis. Punct. 4

Quanta ſit obligatio in clericis horas Canonicas recitandi. punct. 5

Quæ cauſæ excuſent ab horarum Canonicarum recitatione. punct. 6

De pœnis clericorum non recitantium. punct. 7

DISPVTATIO III. *de oratione publica, ſeu in choro facta horarum Canonicarum.*

Quæ perſonæ poſſint, & teneantur horas Canonicas publicè in choro recitare. punct. 1

An præbendati grauiter peccent, ſi à choro abſint. punct. 2

An omnes Beneficiati à Canonici teneantur in choro horas Canonicas recitare, vel ſint aliqui, qui huic muneri ſatisfaciant ſola aſſiſtentia. punct. 3

Quomodo præbendati aſſiſtere choro, & recitare horas Canonicas teneantur, vt poſſint diſtributiones horis correſpondentes lucrari. punct. 4

Quo Ordine, quo tempore, quo loco, & quo corporis habitu, & ſitu horæ canonicæ ſint publicè recitandæ. punct. 5

Sub qua pœna teneantur Beneficiati choro aſſiſtere. pun. 6

An canonici à choro abſente, teneantur ſoluere annatam, quindennium, charitatiuum ſubſidium, decimam, & penſionem, qua debebant ſoluere, ſi choro interfuiſſent & & diſtributiones lucrarentur. pun. 7

Quibus accreſcant diſtributiones, & fructus, quos beneficiatus amittit ob chori abſentiam. punct. 8

Quæ cauſæ excuſent beneficiatum à choro, vt non obſtante illius abſentia diſtributiones lucretur. punct. 9

Explicatur cauſa infirmitatis. §. 1

Expenditur 2. cauſa excuſans, quæ eſt corporalis neceſſitas iuſta, & rationabilis, ob quam non intereſſentibus conceduntur diſtributiones. §. 2

Expenditur. 3. cauſa excuſans ab aſſiſtentia diuinorum Officiorum, quæ eſt euidens Eccleſiæ vtilitas. §. 3

An ab aſſiſtentiam in capitulo excuſeris ab aſſiſtentia chori, & diſtributionum ammiſſione. §. 4

An pœnitentiarius ob eius Officium lucretur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtens. §. 5

De canonico magiſtrali, & lectorali quid eſt dicendum §. 6

An Vicarius Epiſcopi, & eius familiaris, examinator ſynodalis, viſitator diœceſis & lucrentur fructus, & diſtributiones choro non aſſiſtentes. §. 7

An familiares Pontificis excuſentur à choro & diſtributiones acquirant. §. 8

An docente, & ſtudentes lucrentur fructus, & diſtributiones. §. 9

An ex priuilegio poſſis à reſidentia chori excuſari, & diſtributiones in abſentia conſequi, & qua ratione hoc priuilegium intelligatur. §. 10

An ex ſtatuto Eccleſiæ excuſari poſſis longiori tempore trium menſium ab aſſiſtentia horarum canonicarum, & nihilominus fructus, & diſtributiones lucrari. §. 11

An ex conſuetudine excuſari à reſidentia chori poſſis, & diſtributiones lucrari. §. 12

An abſens à choro diſtributiones lucreris, ſi alij canonici quibus diſtributiones abſentium competunt, tibi donent, remittant, vel tranſigant. §. 13

TRACTATVS VIII. religionis, qui eſt de adoratione, & ſacrificio.

DISPVTATIO I. *De adoratione.*

Digitized by Google

Quid ſit adoratio, & quotuplex. punct.1
Qua adoratione Chriſtus Dominus adorandus ſit. pun.2
Qua ratione homines, & Angeli adorandi ſint. punct.3
Qua ratione liceat imagines Dei, & Sanctorum adorare. punct.4
An licitum ſit templa, & altaria in honorum Sanctorum erigere, vota illis fundere, feſta ſtatuere. punct.5
De Sanctarum reliquiarum adoratione, & cultu. punct.6

DISPVTATIO II. De Sacrificio,
Quid ſit ſacrificiũ, quotuplex, & an ſit in præcepto. p. vnic.

TRACTATVS IX. religionis, qui eſt de obſeruatione feſtorum, & diſputatio vnica ſub eodem titulo.
An ſit præceptum de obſeruatione feſtorum quale ſit, & quis eius finis. punct. 1
Quis poſſit præter Pontificem dies feſtos inſtituere, & qui ſint ad illorum obſeruationem obligati. punct.2
Quale ſit præceptum ſeruandi feſta, affirmatiuum, an negatiuum? & an illo detur paruitas materiæ, & quæ hæc ſit. punct.3
Quæ actiones exercendæ ſunt ex præcepto affirmatiuo ſeruandi feſta. punct.4
Quæ ſint opera ſeruilia prohibita in die feſto. punct.5
Quæ actiones liberales ſint in die feſto licitæ, & quæ prohibitæ. punct.6
Qua ratione citatio proceſſus, & ſententia die feſto prohibeantur. punct.7
An quodcunque iuramentum in die feſto prohibitum ſit. punct.8
Vtrum quodlibet peccatum mortale ſit ſpecialiter prohibitum in die feſto, ita vt illud committens neceſſario teneatur in confeſſione explicare circumſtantiam diei feſti. punct.9
Quæ cauſæ excuſẽt ab huius præcepti obſeruatione. pun.10

TRACTATVS X. religionis, & diſputatio vnica de decimis, primitiis, & oblationibus.
Quid ſit decima, quotuplex, & quo iure ſoluenda. punct.1
Vtrum ex præcepto ſoluendi decimas habeant Miniſtri Eccleſiæ Dominium in decimam partem fructuum, antequam ſeparetur à cumulo. punct.2
Vtrum Summus Pontifex, vel alius Prælatus poſſit diſpenſare, vel abrogare hanc legem de ſoluenda decima, vel tibi applicare. punct.3
Vtrum conſuetudo liberare poſſit aliquem à debito decimarum. punct.4
Vtrum præſcriptio, compoſitio, vel remiſſio aliquem eximere poſſit à debito decimarum. punct.5
Ex quibus rebus, & qualiter iure communi decima perſonalis ſit ſoluenda. punct.6
Ex quibus rebus, & qualiter decimæ prædiales ſoluendæ ſint. punct.7
Quomodo, quando, & quo loco hæ decimæ prædiales ſoluendæ ſint. punct.8
Quæ perſonæ poſſint decimas poſſidere, & præſcribere. punct.9
Quibus perſonis Eccleſiaſticis iure communi debeantur decimæ. punct.10
Quæ perſonæ teneantur decimas ſoluere. punct.11
Qui eximantur à debito decimarum. punct.12
Qua ratione priuilegium non ſoluendi decimas ammittatur. punct.13
Quæ pœnæ impoſitæ ſint non ſoluentibus decimas, aut facientibus non ſolui, vel illas aliquo modo vſurpantibus. pun..14
Quomodo Eccleſia recuperare poſſit decimas non ſolutas, & a quibus, & coram quo iudice. punct.15
Quid ſint primitiæ, & qua ratione ſint debitæ. pun.16
De oblationibus, & qua ratione ad illas fideles teneantur. punct.17
A quibus perſonis oblationes recipi non poſſunt. punct.18

TRACTATVS XI. religionis, qui eſt de reuerentia debita locis ſacris, & eorum immunitate, & Diſputatio vnica ſub eodem titulo.
An ſint contra reuerentiam debitam loco ſacro omnes actiones, quibus ipſe polluitur, & quæ hæ ſint. punct.1
An furtum in loco ſacro ſit contra reuerentiam illi debitam, & quæ pœna furantibus ſit impoſita. pun.2
An actiones forenſes ſæcularum iudiciorum obſtent reuerentiæ debitæ locis ſacris. pun.3
An concilia, confabulationes, contractus politici, & ſimilia prohibeantur fieri in loco ſacro. punct.4
An contra reuerentiam debitam loco ſacro ſit, illuc confugientes vi extrahere. pun.5
Quibus locis ſacris hæc reuerentiam immunitates debeatur. pun.6
Quæ perſonæ gaudeant hoc immunitatis priuilegio. pun.7
An ſupradictis debita ſit immunitas in cauſa ciuili. pun.8
In quibus cauſis criminalibus debita ſit immunitas. pun.9
An ſint alij caſus excepti ab immunitate præter ſupradictos. pun.10
Quos effectus habeat immunitas. punct.11
Quam culpam, & pœnam incurrant indebitè extrahentes delinquentem à loco ſacro. pun.12
An confugientes ad Eccleſiam tradendi ſint iudici ſæculari, & qua ratione id fieri debeat. punct.13

TRACTATVS XII. religionis, qui eſt de reuerentia debita Eccleſiaſticis perſonis, & eorum bonis, ſeu immunitate Eccleſiaſtica, & diſputatio vnica ſub eodem titulo.
Quo iure clerici à poteſtate laycorum exempti ſint. pun.1
Qui nomine clerici priuilegio fori gaudentes intelligantur. pun.2
Explicãtur aliqua dubia circa ſuperiorum doctrinam. pun.3
Quis ſit iudex, cum dubium eſt, an debeat gaudere fori priuilegio. pun.4
In quibus cauſis gaudeant ſupradicti clerici, & religioſæ perſonæ priuilegio fori. pun.5
Explicatur exemptio in cauſis criminalibus. pun.6
Qualis ſit exemptio clerici à iuriſdictione laycali in cauſis ciuilibus. pun.7
Quæ ſit clericorum exemptio à legibus ciuilibus. pun.8
Qualis ſit exemptio clericorum à gabellis, & tributis realibus. pun.9
Quæ culpa ſit violatio ſupradictæ immunitatis, & quæ pœna violantibus ſit impoſita. pun.10
An renunciatione hoc priuilegium clericis conceſſum ammitti poſſit. pun.11
An conſuetudine priuilegium immunitatis ammitti, aut diminui poſſit. pun.12
An Eccleſiaſtici iudices laycos iudicare poſſint, & in quibus cauſis. pun.13
Qua ratione res Eccleſiaſticæ immunitate locationis gaudeant. pun.14
Qua ratione Eccleſiaſtica bona alienationis immunitate gaudeant. pun.15
Quæ bona dicantur immobilia, & nobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, ac proinde in alienabilia. §.1
Quæ alienationis prohibitæ ſunt, quæ permiſſæ, vbi expenduntur conditiones ad alienationem Eccleſiaſticorum bonorum requiſitæ. §.2
An in ceſſione iuris, & permuttatione rerum Eccleſiaſticarum ſint ſupradictæ conditiones ſeruandæ. §.3
An ſupradictæ conditiones ſeruandæ ſint in conceſſione feudi, & emphyteuſis. §.4
Quæ

Digitized by Google

Quæ conditiones in alienatione iuris patronatus, & ſepulchrorum ſeruandæ ſint. §.5
An alienatio rerum Eccleſiaſticarum abſque iuſta cauſa, vel ſine debita ſolemnitate valida ſit tam in foro externo, quam in conſcientia. §.6

TRACTATVS XIII. religionis, qui eſt de Beneficiis Eccleſiaſticis.

DISPVTATIO I. de Beneficiorum Eccleſiaſticorum natura, conditionibus, & effectibus.
Quid ſit Beneficium Eccleſiaſticum. pun.1
Quotuplex beneficium ſit. pun.2
Quæ ſint conditiones, & qualitates beneficiorum regularium, & ſecularium. pun.3
Quando beneficium regulare dari poſſit ſecularibus, & ſeculare regularibus. §.1
Quid dicendum de Beneficiis Eccleſiaſticis. §.2
An equitibus militaribus, & nouiciis conferri poſſint beneficia ſecularia, vel regularia. §.3
An ſeculare beneficium poſſit in regulare tranſire, vel è contra. §.4
Quæ qualitates in ſint tam ſimplici, quam duplici beneficio? pun.4
Quæ ſint qualitates beneficij perpetui, & manualis. pun.5
Expenduntur qualitates, & conditiones cappellaniarum. pun.6
De preſtimoniis, & hoſpitalibus, eorumque qualitatibus. pun.7
De Vicariis, & commendis earumque qualitatibus. pun.8
De eo adiutoriis, earumque qualitatibus. pun.9
Examinantur aliquot difficultates circa eo adiutorias prebendarum Eccleſiæ Cathedralis, & Collegiatæ. pun.10
De penſione, eiuſque qualitatibus. pun.11
Quid ſit penſio, quotuplex, & an ſit beneficium. §.1
Quis poſſit in beneficiis penſionem imponere, & ex qua cauſa. §.2
Qui beneficiorum penſiones obtinere poſſunt. §.3
Quæ ſint beneficia, in quibus penſiones conſtitui poſſunt, & in qua quantitate. §.4
De forma imponendi penſionem in beneficio. §.5
De obligatione beneficiarij ſoluendi penſionem, & poteſtate penſionarij illam exigendi. §.6
Sub qua pœna teneatur beneficiarius penſionem ſoluere. §.7
Quæ ſint obligationes penſionarij ob habitam penſionem §.8
Qua ratione penſionarius poſſit penſionem in alium transferre. §.9
Quot modis penſiones extinguantur. §.10

DISPVTATIO II. de his, qui beneficia prouidere poſſunt, & de illorum prouiſione, & acquiſitione.
Quibus modis beneficium acquiratur. pun.1
Quid, & quotuplex ſit ius patronatus, & qua ratione acquiratur. pun.2
Qua ratione de iure patronatus conſtare debeat, vt quis admitteatur ad beneficiorum preſentationem. pun.3
Quibus competat ius præſentandi. pun.4
Intra quod tempus liberum ſit patrono nominare ad beneficium inſtituendum. pun.5
[illegible] patrono in præſentatione variare. pun.6
[illegible] patronus præſentare. pun.7
Quem modum ſeruare debent patroni in præſentando, cum plures ſunt. pun.8
Quem ex preſentatis teneatur ordinarius inſtituetur. pun.9
An Pontifex ius patronatus derogare poſſit, & quando hæc derogatio contingat. pun.10
Qua ratione electione, illiuſque confirmatione beneficium acquiratur. pun.11
Qui poteſtatem habeant eligendi. §.1
Quem debeant electores eligere, & intra quod tempus. §.2
An valeat electio digni ommiſſo digniori. §.3
An teneatur ad reſtitutionem eligens dignum ommiſſo digniore, cum digniorem eligere teneretur. §.4
An dignus petens beneficium, Cathedram, ſeu Collegium, illudque acceptans in concurſu dignioris peccet, obligeturque ad reſtitutionem, & quid de impedientibus dignum, vel digniorem ab illius conſecutione. §.5
De tempore requiſito ad electionem, eiuſque confirmatione. §.6
Qualiter poſtulatione ius in beneficium acquiratur. pun.12
Qualiter collatione ius in beneficium acquiratur, & de poteſtate Romani Pontificis in beneficiorum collatione, illiuſque prelatione comparatione ordinarij. pun. 13
An cum Pontifex beneficia vacantia in menſibus ordinarij prouidet, debeat expreſſe huic iuri derogare, vt eius conceſſio teneat. pun.14
Quæ beneficia generali, vel ſpeciali reſeruatione Pontifici reſeruentur, & quid, qualiſque ſit reſeruatio. pun.15
Expenditur reſeruatio clauſa in corpore iuris, quæ eſt de beneficiis vacantibus apud ſedem. pun.16
Explicatur prima reſeruatio contenta in prima regula cancellariæ. pun.17
Explicatur reſeruatio ſecundæ regulæ cancellariæ. pun.18
Explicatur reſeruatio regulæ tertiæ cancellariæ. pun. 19
Explicatur reſeruatio quartæ regulæ cancellariæ. pun 20
Explicatur reſeruatio quintæ, ſextæ, & ſeptimæ regulæ cancellariæ. pun.21
Explicatur præcipua cancellariæ reſeruatio contenta in regula 8. quæ nuncupatur regula de menſibus, & alternatiua. pun.22
Quæ beneficia in hac regula 8. reſeruentur. §.1
Pro quibus menſibus reſeruatio ſit conſtituta. §.2
Quas limitationes vltra ſupradictam limitationem menſium dicta regula 8 habeat. §.3
De exceptione Cardinalium, & Beneficiorum concordatorum appoſita in hac regula. §.4
In impetratione beneficiorum mentio menſis, in quo vacatio contingit, facienda eſt. §.5
Qua ratione derogentur obſtacula reſeruationis. §.6
Explicatur gratia alternatiua in regula 8. cancellariæ conceſſa. pun.23
Quibus, & quæ gratia alternatiua conceſſa ſit. §.1
Sub quibus conditionibus gratia alternatiuæ concedatur. §.2
Ad quæ beneficia ſe extendat alternatiua §.3
A quo tempore incipiat gratia alternatiua effectũ habere. §.4
Quando ceſſet gratia alternatiuæ. §.5
Quæ beneficia vltra ſupradictas regulas reſeruationi ſubſint pun.24
De poteſtate legati alatere in beneficiorum collatione pun.25
De poteſtate Legati nati, & miſſi in beneficiorum collatione. pun.26
De poteſtate Ordinarij Collatoris in beneficiis conferendis. pun.27
An ratione poſſeſſionis ius conferendi, eligendi, vel præſentandi Prelatis competere poſſit, & quid dicendum ratione ſequeſtri. pun.28
Qua ratione capitulo ſede vacante competat beneficiorum collatio. pun.24
De poteſtate Vicarij Epiſcopi in beneficiorum collatione. pun.30
De litteris Apoſtolicis pro beneficiis vacantibus, & de poteſtate executoris illarum. pun.31
Quæ ſint litteræ Apoſtolicæ pro beneficiis vacantibus, & qualiter concedantur. §.1
Quis ſint executores litterarum Apoſtolicarum, & quæ eorum poteſtas. §.2
Quæ debeat executor Apoſtolicus verificare, prius quam gratiam exequatur. §.3

Digitized by Google

Quæ beneficiorum conditiones exprimendæ ſint in mandatis Apoſtolicis obtinendis. §.4
Quæ facere debeant executores litterarum Apoſtolicarum in forma breuis de capienda poſſeſſione. §.5
Qua ratione ſubrogationis reſcripto beneficia acquirantur. §.6
Qualiter acceptatione, & poſſeſſione iuridica beneficium acquiratur. pun.32
Qualiter poſſeſſione de facto, licet non de iure ius in beneficium acquiratur. pun.33
Qualiter de volutione beneficium acquiri poſſit, & prouideri. pun.34

DISPVTATIO III. *de forma, & conditionibus ſeruandis in beneficiorum prouiſione.*
Quæ conditiones ſeruandæ ſunt in prouiſione cuiuſlibet beneficij. pun.1
Quæ forma, & conditiones ſeruandæ ſunt in beneficiorum parochialium prouiſione. pun.2
Quibus competat Vicarium in Parochiali vacante conſtituere, edicto ad examen vocare, & de qualitate Vicarij deſignati, & edicti propoſito. §.1
Qui poſſint ſe ſubſcribere examinandos, itaut teneatur ordinarius illos admittere. §.2
Quales examinatores debeant eſſe ad ſupradictum examen peragendum. §.3
Qualiter examen ad Parochialem præſtandum ſit. §.4
In quibus beneficiis examen per concurſum faciendum ſit. §.5
Qualiter facto examine electio, collatio, ſeu inſtitutio beneficiorum parochialium facienda. §.6
De forma ſeruanda in prouiſione canonicatuum magiſtralis, & doctoralis. pun.3
De forma, & conditionibus ſeruandis in prouiſione beneficiorum ſimplicium. Pun.4
Quando, & quo tempore prouideri beneficia poſſint. Pun.5

DISPVTATIO IV. *quibus beneficia ſunt conferenda, ſeu de qualitatibus requiſitis ad beneficia ex parte ſuſcipientium.*
Qualiter legitimus torus ad beneficium obtinendum requiratur. pun 1
Quando filij cenſeantur legitimi, vel illegitimi. §.1
Qualiter filij illegitimi reddantur legitimi ſubſequenti matrimonio legitimentur. §.2
Qualiter reſcripto principis filij illegitimi legitimari poſſint. §.4
Qui poſſint legitimationem concedere. §.5
De his qui legitimari poſſunt. §.6
Quæ conditiones exprimendæ ſunt, vt validum ſit legitimationis reſcriptum. §.7
An filij presbyterorum aliàs legitimati, vel diſpenſati ad beneficia obtinenda poſſint in Eccleſia paterna beneficium obtinere. pun.2
De ætate requiſita ad beneficium. Pun.3
De aptitudine ex parte corporis requiſita beneficium. pun.4
De morum probitate ad beneficium requiſita. pun.5
De ſcientia, ſeu litteratura ad beneficium requiſita. Pun.6
Qualiter ordo, & intentio illum recipiendi pro ſingulis beneficiis requiratur. Pun.7
De carentia cenſuræ, irregularitatis, alterius vt impedimenti ad beneficium requiſita. pun.8
De naturalitate, & conſanguinitate pro aliquibus beneficiis requiſita. pun.9

DISPVTATIO V. *de beneficiorum oneribus, & vtilitatibus.*
Qualiter beneficium reſidentiam expoſtulet. pun.1
Quo in loco beneficiatus debet, vt obligationi reſidendi ſatisfaciat. pun.2
Quibus pœnis non reſidentes afficiantur pun.3
Quæ ſint legitimæ cauſæ excuſantes Epiſcopos, & parochos à reſidentia. pun.4
An ſtante cauſa legitima poſſit Epiſcopus, vel Parochus à beneficio ab eſſe. pun.5
De obligatione ſuſcipiendi ordines ratione beneficij. pun.6

DISPVTATIO VI. *de beneficiorum vacatione ammiſſione, diuiſione, extinctione, erectione, & illorum vnione.*
De vacatione beneficij per obitum. pun.1
De vacatione beneficij per renunciationem. pun.2
Quæ ſit renunciatio, quotuplex, & quæ cauſæ ad eius valorem requirantur. §.1
Quæ beneficia, & coram quo ſuperiore renunciari poſſunt. §.2
Qui poſſint beneficia renunciare. §.3
An per procuratorem poſſit reſignatio fieri. §.4
De conditionibus requiſitis ad reſignationem. §.5
De publicatione reſignationum. §.6
De vacatione contingente ob reſignationem ex cauſa permutationis. pun.3
Quid ſit permutatio, & ex qua cauſa facienda ſit. §.1
Quæ beneficia permutari poſſunt. §.2
Cuius authoritate ſint beneficia permutanda, & qui ea permutare poſſunt. §.3
De conditionibus in permutatione ſeruandis. §.4
Qualiter vacent beneficia permutata. §.5
De vacatione beneficij contingente ob aſſecutionem alterius. pun.4
De vacatione contingente ob promotionem ad Epiſcopatum, Abbatiam, ſeu Prælaturam Eccleſiæ Collegiatæ. pun.5
De vacatione ob matrimonij contractum. pun.6
De vacatione beneficiorum ob religionis ingreſſum. pun.7
De vacatione contingente ob priuationem. pun.8
Qualiter beneficium extingui, ſupprimique poſſit. pun.9
Qualiter beneficia diſmembrari, diuidique poſſint. pun.10
Qualiter erectio beneficiorum, & illo cum mutatio contingat. pun.11
Qualiter beneficia aliis vniri poſſint. pun.12
Quid ſit vnio, quotuplex, & qui eius effectus. §.1
Quæ, & qualiter, & à quibus beneficia vniri poſſunt ſpectato iure communi. §.2
Qualiter beneficia ſpectato nouo iure Trident. vniri poſſint. §.3
Quando vnio cenſeatur effectum ſortita, & qualiter probetur, & reuocari poſſit. §.4

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO

Digitized by Google